JELENKOR

POLITIKAI TEKINTETBEN.

A'

KÉT HAZA 'S KÜLFÖLD

HÍRLEVELEIBŐL

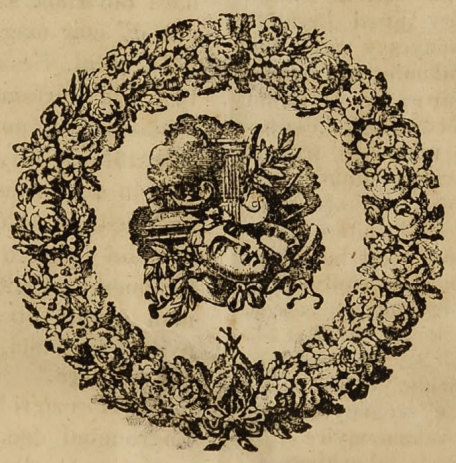
SZERKESZTI 'S

ÉRTESITŐ TOLDALÉKKAL

KIADJA

HELMECZY MIHÁLY.

Hazádnak és az Emberiségnek élj!
Tiszteld a' Szépet, Jót, Igazat, Valót,
'S nekik hiv elvű tollad-ajkad-
'S tetteidet ne himezze álszín.

SÁNDOR
ZSIGMOND

Nyolczadik évi folyamat.

Pesten,

Nyomt. Petrózai Trattner J. M. és Károlyi István Könyvnyomtató-Intézetében,
uri utcza 612. szám alatt.
1839.

Pest, szerda január' 3kán 1839. 1sö szám.

FOGLALAT: Magyarország 's Erdély (előléptetés; pesti termék-kelet; szalontai termékeny anya; Bor István 's Bieltsik Márton †; gazdasági egyesület; 's a' t.) Amerika (a' bahiai zendülés nem valósul; Rosas nem fogadja el a' franczia végválaszt; 's a' t.) Portugália (pénzügyi szorultság; 's a' t.) Spanyolország (Maroto nem fogoly; az uj ministerség kormányelvei; készületek Cabrera ellen; 's a' t.) Anglia (canadai hirek; a' kir. palotában elfogott kéményseprő ügye; udvari hirek; 's a' t.) Franciaország (kamrai ülések; belgahollandi ügy; Paganini bőkezüsége; Dupin ismét követkamraelnök; 's a' t.) Belgium. Gabonaár. Dunavizállás. Pénzkelet.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. Felsége nmélt. erdődi' gróf Pálffy Fidel m. kir. udv. kanczellárt ezen méltóságtól, egész fizetése meghagyával, fölmentvén, 's érdemei 's hiv szolgálati tekintetéből aranygyapjas-renddel fölruházván, a' magyar kir. udv. kanczellária kormányával annak al-kanczellárját, nmélt. Székhelyi gróf Majláth Antal ő excját, megbizni; másod al-kanczellárrá pedig komori báró Bedekovich Lajos ő excját, a' főmélt. hétszemélyes táblák biráját, kinevezni kegyelmesen méltóztatott. (H-k.)

(Pesti termék-kelet. Szalontai termékeny anya. Bor István †.) Mult év utólsó napjaiban már némi élénkség kezde mutatkozni a' gyapjukereskedésben; a' kétnyiretü téli 's nyári gyapju ára nem emelkedik ugyan, de csökkentnek sem mondhatni azt. Legfinomabb egynyiretü gyapjura már nagy részint előre megkötvék a' szerződések, 's e' fajnak ára mázsánkint néhány forinttal emelkedik, a' tavalyi árhoz képest. Viasz mázsáját 83—85 pgő forinton veszik, 's a' lebenyegi fagygyut is nagyon keresik 's külföldre is szállitják, honnan ismét mint jó gyertyákat hozandják vissza. — Nagy-Szalontán mult évi dec. 13kán Gömő István adózó felesége egyszerre 3 fiu 's 1 leány gyermeket szült, kik közül hárman még élve részesültek a' keresztségben, de ugyanazon nap mindnyájan meghaltak. A' termékeny anya egészséges. — Ugyan m. é. dec. 10dikén Nagy-Váradon Bor István nagy-szalontai esperes és zsadányi helv. vallásu lelkész élete 78dik évében elhunyt. —

(Gondoskodás az árviz által károsultakról.) Azon számos jótéthez, mellyben az árviz által károsultak Nádor ő cs. kir. fönsége buzgalmából részesülének, méltán toldhatni azon legujabb gondoskodását, melly szerint a' laknélküliek alkalmazásáról intézkedék. Ő cs. kir. főhgsége ugyanis Lónyay János m. kir. helytartósági tanácsost 's biharmegyei főispánhelyettest megbizni méltóztatott külön szállásosztó választmány-alakitásra, mellynek kötelességül szabaték, a' lak nélkül maradt károsultaknak száraz fűthető szállást szerezni. E' választmány a' nevezett kir. biztos rendeletére megkezdé munkálkodását, 's tagjai ezek: Patachich József városi tanácsos, Ferdinandi és Gozsdu választott polgárok 's Georgievich Mihály városkapitánysági tollvivő. E' választmány naponkint reggel 's délután tartja ülésit tulajdon szállásán az uj kapitánysági épületben az ugynevezett volt Agoston féle házban, hol szállást rendel az a' végett jelentkezőknek. Igy a' Ludoviceumban, hol Pistory Jakab városi tanácsos a' főfelügyelő, mult évi oct. 4ke óta 264 család nyere lakhelyt, mellyek tagjai: 180 férfi, 180 nő, 77 özvegyasszony, 105 gyermek 10 éven alul, 93 gyermek 10—16 évig, 76 ifju 's leány 16 éven tul; összesen 711 lélek. Klinco orvos tr, kire egészségi tekintetben bizatvák ez ügyefogyottak, szinte folyvást ott lakik egy városi kerületi biztossal és szükséges őrséggel. Hogy azonban legalább némi része kipótoltassék az élelmezési, fűtési, világitási 's egyéb költségeknek, tehát minden szállást kapó fizet hetenkint lakásért 's fűtésért 10 krt pgőben, asszonyok szinte 10 krt, 's 16 éven tuli személyek szintannyit, 10—16 éveskorig pedig 5 krt hetenkint, a' kisebb gyermekek minden fizetéstül mentek. Ez aránylag csekély fizetés tökéletes súlyegyenben áll a' fizetők keresetre alkalmatosságukkal. A' nagy nemzeti lovagló iskolában oct. 4ke óta 223 család van szállással ellátva; tagjai ezek: 137 férfi, 103 nő, 54 özvegyasszony, 118 gyermek 10 éven alul, 87 gyermek 10—16 évig, 's 44 ifju 's leány 16 éven tul; összesen 532 lélek, kik a' főnebb osztályozás szerint 6 és 3 krt fizetnek hetenkint szinte pgőben lakásért 's fűtésért. Rendföntartás végett egy városi kerületi biztos lakik a' lovagló-iskolában; főfelügyelő pedig Szekrényessy városi tanácsos. Tüzveszély-elháritás és nagyobb tisztaság végett valamint a' Ludoviceumban, ugy a' nemzeti lovagló-iskolában is, a' pesti városi tanács külön főzőt alkalmazott, ki szabott áron jó és egészséges ételeket tartozik készíteni, legszigorubb felelősség alatt. Az ételek mennyisége 's minősége naponkint szigoru ellenőrködés alá vétetik. A' Ludoviceum 's lovagló-iskola lakosi számára külön mosókonyha is van, 's minden család egyszeri mosásért fával együtt alig fizet 3 váltó krt. Sok család a' katonaság által épitett uj házakban lelt alkalmazást, 's általjában egy szobáért 's konyháért hetenkint 12 pgő krt fizet a' háztulajdonosnak, jövő sz. György napig, melly után ismét a' háztulajdonosra száll a' bérbeadhatási jog. Oláh majorjában is számos szerencsétlenült, főleg kézmüves, lakik, kik hogy készitvényiket eladhassák, naponkint ingyen szállittatnak a' városba. Több egészen elszegényült embert egészen a' város táplál. Ezekre különösen Eichholtz János polgármester ügyel Staffenberg városi gyámmal. Egyébiránt e' szegény ludoviceumi 's a' t. lakosok naponkint dologra járnak, 's igy ha valamennyire szorgalmasak, tehát napi szükségeiken kivül még jócskán meg is takaritathatnak. Rendeletek tétetvék egyszersmind a' lakosok vallási szükségei 's gyermekeik neveltetése iránt. — A' károsultak fölsegéllésire következő adakozások érkeztek: a' m. kir. udv. kanczellária utján Hohenzollern-Sigmaringen hgségbül 97 fr. 24 kr. pgő; a' pécsi csizmadia czéh küldött 10 fr., az eszéki bodnárczéh 16 fr., a' selmeczi bányászkamrai pénztár 33 fr. 45 kr., Kiss Károly zilahi ügyvéd 15 fr., a' kolozsvári fő 30ad 18 fr., marosujvári sóház 35 fr. 20 kr., barczai fiók-30ad 31 kr., nagybányai városi tanács 244 fr. 2 kr., mind pengőben.

Igazitás. Szirmay Ádámné assz. lapjaink 100dik számában emlitett alapitványát utóbbi hiteles adatok szerint következőleg kérjük módosittatni: a' nevezett asszonyság 3 ezer váltó forintnyi alapitványt tábláztatott be Pest 's Nógrád megyében fekvő jószágira, olly megjegyzéssel, hogy ennek 150 váltó forintnyi kamatját a' dunáninneni superintendensek mindaddig huzzák, mig csekély jövedelmük jobb karba fog helyeztetni, azután pedig két kitünő szorgalmu, hittudomány-tanuló, ifju jutalmaztatására fordittassék évenkint a' nevezett kamatmennyiség. —

A' m. kir. udv. kamra Somosкeőy Antalt Gömör 's Torna megyékben kir. ügyigazgatósági ügyviselővé alkalmazá.

Bieltsik Márton szucsányi sóhivatali pajtaőr mult évi növ. 15kén meghalálozott.

A' honi Gazdasági egyesület minél többfelé ohajtja terjeszteni hatását, annál inkább meggyőződik arról, miképen a' haza külön részeiben divatozó gazdálkodási rendszerek tudása nélkül tágabb körü munkálkodásinak czélra vezető irányt nem adhat. Ez okbul mult hónap 15kén tartott közgyülésén a' t. honi gazda-közönséget, különösen pedig 's egyenkint minden részes tagját arra határozá kérőleg fölszólittatni: lennének szivesek a' fekvő birtokaik 's lakásuk vidékin divatozó különféle gazdálkodási rendszereket, nemkülönben egyes gazdaságok történeteit a' termesztés mennyiségének kivonatos előadásával 's virágzásuk vagy hanyatlásuk okaival világositva közleni. Közös az ügy; 's valamint a' hazát egészen, ugy minden egyes hazafit annyival közelebb érdekelhet, mivel hasznos gyümölcseinek érlelését az egyeseknek összes részvéte képes leginkább siettetni. Ne vonjuk meg tőle a' csekély áldozatot, melly légfölebb is szünidőnk néhány óranegyedébe kerülend. Alulirt azon édes reményben örvend előre e' kérelem sikerének, miszerint rövid idő alatt számos illynemü leirási közlemény fog hozzá utasitva érkezni. Pest, dec. 31kén 1838. Kacskovics Lajos s. k. gazd. egyesületi titoknok.

Amerika.

(A' bahiai zendülés nem valósul. Rosas nem fogadja el a' franczia végválaszt.) A' bahiai zendülés valódi költemény volt, az oct. 27keig terjedő hirek egy szóval sem emlékeznek róla; annyi igaz ugyan, hogy a' városi őrség Riogrande do Sul tartományba hajózott el 's igy a' város a' nemzetőrség ótalmára bizaték, miért is igen nagy volt a' félelem, hogy a' multi lázadás főnökei, kiket a' kormányi hatóságok gyávaságbul szabadon bocsátának, ismét megnyitják merényöket a' császári kormánytuli szabadulás végett. — Montevideoi oct. 4diki hir szerint a' buenosayresi franczia ostromzár folyvást igen szigoru. A' franczia hajóvezér végválaszát Rosas elnök nem fogadá el, mi okbul minden órán hadüzenet-nyilvánitást várnak. Magányos hirek szerint már az ellenségeskedés el is kezdődött, a' francziák ugyanis la Plata folyam torkolatánál fekvő Martin-Garcia kis szigetet hatalmokba ejték, mi annyiból nem való, mert Lajos Fülöp trónbeszédében egy szóval sem emlité. —

Spanyolország.

(Az uj ministerség kormányelvei. Takarékosság a' királyné kiadásiban. Készületek Cabrera ellen.) Perez de Castro válosza a' ministerség elfogadása iránt még nem érkezék Madridba; dec. 10kén azonban már megjelentek a' ministerség többi tagjai a' cortesben, 's Alaix elmondá kormányzati elveiket, mellyek most is e' régi üres kifejezésekbül állnak: a' kormány mindent elkövetend a' polgárharcz megszüntetésire, de erre minden józan érzelmü 's főleg a' cortes gyámolitására van szüksége. Ehez Pizarro még azt csatolá, hogy egyezség esetében a' szükséges segélyforrások sem hiányozhatnak, 's hogy a' legközelebb napokban törvényjavaslatok fognak a' cortes elibe terjesztetni a' legsürgetőbb szükség födözésire. — Örömmel tapasztalják a' fővárosban, miszerint a' kormányzó királyné darab idő óta legszigorubb takarékossággal intézi kiadásit. Több drága mulatsági tárgyat már árverésen adatott el, különösen számos gyönyörü drága lovat 's az aranjuezi tibetkecskéket. — Andalusiában Clonard tábornok szilárd munkássága már tökéletesen helyre állitá a' csöndet. E' már magában is gazdag tartomány legujabban sokat nyert népesbülés által. Számos tőkepénzes és vagyonos földbirtokos elhagyá lakhelyét 's e' tartományban települt meg. — Cabrera veszteségét a' chestei csatában igen nevezetesnek mondják. Két zászlóalj egészen elvált a' főseregtül, 's folyvást üldöztetve fut a' cuenzai alkotmányos őrség előtt, csupán az almausai Sierrába vonulással menthetvén magát, ha addig utól nem érik az üldözők. Alaix tábornok elhatárzó csapást szándékozik merészelni Cabrera ellen, kinek munkássága 's katonai ismeretei csakugyan félelmesek. Arragoniába folyvást ujabb fegyveres csapatok nyomulnak, 's nem sokára 30 ezer főnyire fognak szaporodni. A' hadminister (Alaix) nyiltan kimondá, hogy e' tél folytában vagy ő fog tönkre jutni, vagy pedig Cabrera.

(Harcztéri hirek Maroto tábornokot elfogottnak mondják.) Espartero Logronobul dec. 6ikán ujabb föliratot intéze a' kormányzó királynéhoz, mellyben Cordova 's Narvaez tábornokok megbüntetésit elkerülhetlennek mondja. Ez előterjesztésben a' la granjai zendületet szánandó eseménynek nevezi, 's a' sevillai mozgalomrul azt állitja, hogy az csupán néhány, Cordova 's Narvaez tábornokokkal egyetértőnek, merénye a' sevillai nemzetőrség akaratja 's megegyezése nélkül. — Clonard tábornok biztosságot neveze ki a' sevillai nemzetőrség ujabb rendezetére. — Zurbano vállolatának csak néhány csekély 's minden süker nélküli csata lett következménye; de fontosb volt valamennyire dec. 1sején az Iruz melletti összeütközés Villanueva de Mena közelében, hol a' carlosiak süker nélkül rohanának meg egy élelmi szállitványt, Reinoro ezredest mindazáltal elfogák, ki, mint ők mondják, mindjárt a' csata után megholt, az alkotmányosak állitása szerint ellenben kegyetlenül meggyilkoltaték. — Saragossai dec. 11ki hirek szerint Maroto tábornok csatát veszte és sebesülten 150 lovassal együtt az alkotmányosak fogságába juta. Maroto helyzeténél fogva e' hir igen fontos következményü lehetne, de még további valósulásra vár, mivel még a' csata helyét sem említik az eddigi levelek. Egyébiránt ugy látszik, hogy csakugyan nem sokára nagyobb élénkség fog uralkodni a' harcztéren. Az alkotmányosak néhány apró

csatázásban szerencsések valának, 's ez ismét föléleszti a' sergek csüggedt bátorságát.

(Maroto nem fogoly. Elegy.) Maroto elfogatásáról 's megsebesültérül számos hír keringe, 's most ujabb hiteles levelekbül kivilághk hogy a' nevezett tábornok ép egészségben van a' trónkövetelő udvarában, hol ministeri változásban kell munkálnia. — Aragoni levelek szerint Van Halen tábornok, parancsot ada 200 carlosi fogoly agyonlövetésére, ürügyül azon hírt adván, miszerint Cabrera oda nyilatkozék, hogy ezentul minden hatalmába esendő alkotmánypártit irgalom nélkül agyon fog lövetni. — Pita Pizarro uj pénzügyminister következő három törvényjavaslatot terjeszte cortes elibe: 1) Hozassanak rendszabályok a' rendkivüli hadiado behajthatására; 2) a' még künn levő egyéb tartozások beszedésire; 3) Mikép lehetne legjobban rendezni az országos adósságot 's fogyasztó pénztárt. Ez előterjesztés után a' cortes a' kormánytól kivánt 40 ezer ujonczot rövid vita után megajánlá. — Alaix tábornok a' hadsergi fő élelemszállitót hivatalából leveté 's Cordova és Narvaez tábornokoknak parancsot külde, melly szerint azonnal kötelesek Clonard haditörvényszéke előtt megjelenni.

Anglia.

(Canadai hírek. A' kir. palotában elfogott kéményseprő ügye. Elegy.) A' Kingston Chronicle szerint az utóbbi zendület alatt 102 halottat 's 152 foglyot vesztének a' zendülők. A' Prescott mellett elfogottak, kiket majd névszerint számit föl az érintett lap, jobbadán éjszakamerikai polgárok, de két krakói lengyel is van közöttük: Berins Erneszt 's Okoyinsky János, és két angol ezredbeli szökevény. Mind ezek a' kingstoni hadi törvényszék elibe jutának. A' Prescott melletti szélmalomban sok hadiszer jutott az alkotmányosak hatalmába, különösen: három álgyu, 10 hordó lőpor 's 10 ezer kemény töltés. Találtak ott ezenkül egy fehérselyem zászlót, mellyre sas és csillag volt hímezve e' körirattal: „Onodaga-vadászok" 's „A' megszabadított Canada." E' zászló az egyesült tartományokéra emlékeztet, mellyen szinte sas és csillagok láthatók. A' szélmalom körül minden házat leégetének az alkotmányosak 's a' malomba polgárkatonaságot helyzének őrségül. Drummond angol kapitány, ki, az egyik égő házba rohanván, az ablaknál mutatá magát, agyonlöveték, mert a' támadók a' lőporfüstben nem ismerék meg őt 's zendülőnek tarták. Coburg vidékin, Felső-Canadában Usher kapitányt, ki a' királyné kormánya iránti hűségérül mindenütt ismeretes vala, több ismeretlen megrohaná és agyon veré. Colborne rendszabályiról igy ir a' Sun: Colborne, mint halljuk, nem akarja magát boszueszközül használtatni a' vérszomjas angol gyarmatosak által a' franczia származásuak ellen, 's a' politikai foglyok nagyobb részét Angliába szállittatja, honnan az ausztráliai gyarmatokba küldendi őket a' kormány. — Egy szállitvány már érkezék is angol partra 's Liverpoolban az egész lakosság lábon volt, midőn a' városi börtönbe kisérék a' foglyokat, mert Angliában hallatlan ritkaság politikai foglyokat látni. A' foglyok bátor tekintetüek valának, 's a' radical lapok rendkivül zajognak azon kegyetlenség ellen, mellyel a' kormány e' szerencsétlenek iránt viseltetik. — Lancaster József, egyik alapitója e' nevérül ismert tanitásrendszernek, elhunyt Ujyorkban, 's mint mondják igen szegény körülmények közt. Kocsi ment keresztül rajta, 's ez okozá halálát. — A' Buckingham palotában elfogott kéményseprő fiu vallomásiból azt akarják némellyek következtetni, hogy lehetlen olly sokáig valakinek a' palotában tartózkodni felfödözés nélkül. A' kémények 's kandallók ollyanok, hogy azokon teljességgel nem juthatni a' királyné szobáiba, a' konyhák pedig mindig zárva vannak. A' fogoly igen éhesnek látszék 's valóban az is volt, mert mindjárt mohón kapott étel után. A' fiu alkalmasint dolgozókkal lopódzék a' terembe 's ugy rejtőzék ott el. — Durham lelkes nyilatkozatát tory, whig 's radical sajtó egyenlőn helyesli. —

(Durham a' radical társulat fölirását nem fogadja el. Van Buren a' canadai zendület előmozditóit megbünteti.) Durham lord a' londoni radical társulattól hozzá intéztetni szándéklott fölirást nem fogadá el, 's eziránti okait következő, a' társulat titoknokához irt, levelében fejtegeti: „Cleweland-Row, dec. 15kén! Uram! Az Ön által másolatban előmbe terjesztett fölirást, melly csak azon elveket nyilványitja, mikben én tökéletesen megegyezem, örömmel és büszkeséggel fogadnám el küldöttség kezeibül, ha nem tudnám, mik történtek azon gyülésben, mellyben azt szerkeszték; miután mindazáltal azon események köztudomásra jutának, tehát kénytelen vagyok visszautasitani azon küldöttséget, mellynek hozzám járulandását Ön jelenti. Az elnököt egyhangulag választák 's a' gyülés köszönetet szavaza neki. Ő inté a' gyülést, feledné ez uttal szigorubb nézeteit Canada ügyeiről 's fontolná meg, hogy nem lehetne é engem használni további czélaira. Más szónokok még őszintébben nyilványiták nem-őszinteségüket. Wade tr igy nyilatkozék: „Mint ótalmazója az általányos választásjognak zavarban vagyok, mert nem látom át, mikép támogathassak fölirás-intézést olly férfihoz, ki a' választásjogot csak a' házbirtokosak számára követeli? Wade azonban mégis támogatá a' kérdéses inditványt, mivel, mint mondá, engem mégis lépcső gyanánt használhatni a' radical párt javára. Ez érzelmek 's a' bennök rejtező czélzatok, mint látszik, szíves tetszést nyerének. Én itt azért hivatkozám a' fönebbi szavakra, hogy minden félremagyarázást elkerüljek azon okok fejtegetése iránt, mellyek engem a' fölirat-elmellőzésre kényszeritének. Elmellőzök minden egyéb nem lényegest, mi a' gyülésben véghez ment, 's mit csupán személyem elleni sértésnek lehetne tekinteni, 's csupán tiszta arra szoritkozom, mi azon nyilványos ellenmondást kiemelheti, melly a' fölirás szavai 's gyülés czélzata közt uralkodék. A' fölirat igy hangzik a' gyülés pedig máskép gondolkozik. Az egész bánásmód durva kétszinüséget tanusít. Én sem közvetve sem közvetlenül nem részesülhetek a' közügyek illy kezelésében. Valamint kész vagyok őszintén nyilványitani, minő rendszabályokat tartok kivánatosaknak, ugy szinte mindig hangosan ki fogom mondani roszaló ellenzésemet olly czélok iránt, miket lélekismeretem el nem fogadhatóknak itél. Ha csak egyszerűn válaszolandék is e' föliratra, miután tudom, hogy sokan azok közül, kiktől az származék, olly véleményeket táplálnak keblükben 's olly czélokért buzognak, miket én, mint a' békére 's polgári társulat létezésire veszélyeseket, egyátaljában visszautasitok, minden esetre a' közönség elcsábitásában, sőt valóságos megcsalásában fogtam volna részesülni. Ezt pedig én nem fogom tenni soha, bár mi következzék is. A' fölirat említést tesz változatlan 's másithatatlan ragaszkodásomrul a' haladó javitás ügyéhez. Igen, én e' javitást egyetlen eszköznek tartom nagy nemzeti kesérvek elháritására. Nem ismérek egyéb eszközt biztos elérhetésére minden politikai erőködés valódi czélainak, minők: oktatás általi fölvilágosodás 's az egész nép minden osztálykülönség nélküli tisztelése, tartós méltósága 's jólléte. Az emlitett nagy czél elérésihez, ugy hiszem, lényegileg szükséges: föntartása a' trónnak; a' tulajdon biztositása 's ipar emelkedése, mint tettleges oldalai azon elveknek, miket 1834ben a' skót nemzet előtt kimondék. De nem tettetem magamat, mintha nem ismérném további szándékát e' fölirat aláiróinak, melly az itt nyilványitott elveimmel homlokegyenest ellenkezik. Ezennel tehát nyilványosan kimondom annak roszalását 's aziránti határzatomat, hogy épen olly teljes erővel fogok ellene küzdeni, valamint reménylem, miszerint üdvös, elérhető 's következőleg hasznos javitások mellett mindenkor szolgalmatosan 's lélekismeretesen fogok buzogni. Ez okbul nem fogadhatom el a' küldöttséget. Nem akarom magamat kitenni azon veszélynek, hogy valakit elámitsak, vagy valamelly alkalomkor félre értessem. Igy ajánlott segélyt, 's igy szavazott fölirást nem szabad elfogadnom, bármilly örömest üdvözlöttem volna is azt más körülmények közt mint tisztes és örvendetes tanujelét a' nyilványos bizalomnak. Durham." — A' kérdéses radical gyülés dec. 13kán este ment véghez York-Hotelben; Wade tr tulajdonkép oda nyilatkozék, miszerint ő Durham lordot lépcsőnek tekinti, mellynek segélyével kiléphetne a' radical párt a' „féltékenység posványából." Bizonyos Kemp ur azon inditványt tevé, hogy nem kell fölirással megtisztelni Durham lordot, hanem előbb beváni: vajjon kész leend é a' radicalok elveit támogatni. Csak hosszas vita után mellőzé el a' gyülés ez inditványt. Maga a' fölirat igy hangzék: „Mylord! Tisztelet érzetivel közelitünk Önhöz 's megjelentét Angliában e' súlyos időpont közepette főfontosságu eseménynek tekintjük a' polgári szabadság terjesztésire e' honában a' párturalkodásnak 's abból származó elégületlenségnek. Nagy örömmel üdvezeljük lordságod nyilatkozatát a' devonporti néphez, 's bizhatni vélünk abban, miszerint Önnek nézeti a' nagy javitási elvek iránt nemcsak változatlanok 's másithatatlanok, hanem hosszas tapasztalás következtében mindinkább erősülők. A' westminsteri javitó társulat mindig azon elveket tartá szem előtt, miket Ön olly ügyesen támogata Skóziában, 's ezek: választásjog minden házbirtokos számára, három évi parliamentek, titkos szavazás; 's a' t." — Az Examiner már most megnyugtatni törekszik, miszerint Durham nem tulzó radical, mi a' fönebbi levél után egészen fölösleges. A' minden udvari dolgokban igen jártas M. Post legujabb száma ezt irja: „Mint halljuk, Durham lady önként monda le udvari hivataláról, 's férjét csak azután tudósitá tettérül. A' lady ő fölségéhez intézett levele nem volt olly hangon szerkesztve, minőben illy lemondásokat egyébkint eszközleni szokás, hanem csupán röviden 's igen szárazon foglalá magában a' lemondást. A' királyné igen becsületteljes, sőt nyájas hangon válaszolt, azon megjegyzéssel, hogy sokkal nehezebben esett volna neki a' lemondás elfogadása, ha az módja 's rendje szerint történik." — „Roscius" rakhajó nov. 27keig terjedő híreket hoza Ujyorkbul; mellyek azonban kevés érdekes ujságot foglalnak magukban. „Liverpool" gőzös még Ujyorkban maradt, hogy a' congressus megnyitása után azonnal elhozhassa az elnök ülésnyitó beszédét, melly dec. elején vala Londonba érkezendő. A' canadai hírek nov. 23aig terjednek. A' zendülés mind a' két tartományban hathatósan el van nyomva, 's a' kormányzó már nem igen vél félhetni annak isméti kiütésétül. Az angol lapok legalább igy okoskodnak a' canadai ügyek mostani helyzetébül. Az elhiresült M' Kenzie, miután nem sükerült szándéka kóborló csapatot gyüjthetni zendítő zászlója alá, Ujyorkbul Washingtonba költözék; hol azonban még kevésb szerencsére számolhat. Van Buren elnök azon kormánytiszteket, kik a' canadai zendülés melletti buzgó gyülésekben részt vettek, vagy bármikép segiték előmozdítani a' zendülést, letevé hivatalaikból. —

(O' Connor nyilatkozata. Elitéltek merénye.) Hogy a' kormány tilalmazó parancsa az éji radical gyülések ellen nem volt épen fölösleges vagy igazságtalan, kiviláglik O' Connor következő nyilatkozatából, melylyet Dohdaleben hallata: „A' fekete rabszolgák 1838ki aug. elsőjén nyerék meg szabadságukat, 1839iki sept. 29kén pedig a' fehér rabszolgák fognak szabadságba helyeztetni. Ha a' whigek 29ikén nem szabadítnak föl bennünket, ugy 30kán erőszakkal fogjuk azt magunk cselekedni. Én egész életemben mindig békét hirdeték, de háborura is mindig kész valék." Stephens pedig még világosabban nyilatkozék, mondván: „Mindig háborura kell készeknek lennünk; mert ti békét tartós békét fogtok azután élvezni, vagy pedig háboru, háboru, és ismét háboru ellenünk, mig egészen ki leesznek irtva a' földszinérül." Azon napon, mellyen Jovett nagy gyapotgyára leégett Ashtonben, igy nyilatkozék Stephens a' Buryban fáklyafénynél tartott népgyülésen: „Megmondom Önöknek, kicsoda Jovett, 's megmutatom nektek 's neki is, hogy csakugyan van oka rettegni a' fák-

lyafénynél tartott gyülésektül.“ — Liverpoolba 34 elitéltet hozának Canadából, kik utközben hatalmokba akarák keriteni a' hajót, de nem létesitheték szándékjokat a' nagyobb erő ellenében. —

(Udvari hírek. Elegy.) Decemb. 14ikén szarvasvadászattal mulatá magát a' királyné Windsorban, azaz: egy szarvast kibocsátának a' kertből, 's hosszas hajtás után ismét befogák azt. Ő föls. és számos hölgy és ur lóháton élvezék a' vadászat gyönyöreit, mig a' kényelmesb részvevők könnyü vadászkocsin követék őket. — A' sheernessi kikötőt nagyszerü erősitvényekkel szándék ellátni, mi másfél millió sterlingbe kerülend ugyan, de rendkivül hasznos, mert eddig ellenállás nélkül rohanhatá azt meg az ellenség. — Az országos jövedelem állapotja csüggesztőnek látszik, 's a' most mult évnegyed olly rosz, vagy még roszabb volt, mint a' tavalyi. A' csökkenést leginkább a' gabnabeviteli vám alább szállitásának kell tulajdonitani. — A' Globe a' vakbuzgók megnyugtatásaul jelenti, miszerint a' kormánynak soha nem volt szándéka vasárnapokon is nyitva tartatni a' levélpostát, 's csupán azért méltatá kitünőbb figyelemre e' tárgyat, mivel az inditvány parliamenti választmánytól származott. — A' londoni city testületjavitó választmánya buzgó szorgalommal folytatja munkálatit. Egyik gyülésében, dec. 13kán, nyomadékosan figyelmezteté társait Hannau, miszerint 1768 óta változatlanul divatozó városi kőszénadó csekélysége milliókat szerze az egyedárusok erszényébe a' vevők rovására. Következménye ennek azon szörnyü fonákság, hogy az uj castlei kőszén még Alexandriában is olcsóbb mint Londonban! — A' M. Chronicle szerint dec. 13—14kén azon nézet kezde uralkodni a' tőzsércsarnokban, hogy a' belga-hollandi kérdés nem fog kardcsapás nélkül eldöntetni. E' véleményt a' Belgiumból 's Hollandiából érkező hírek némileg csakugyan igazolják, mert a' határszéli várőrségeket mind a' két birodalom jóval szaporitá. —

Franczia ország.

(Kamrai ülések. Dupin elnökül választatása kétes.) A' pairkamra dec. 18ikán Portalis gr. másodelnök alatt gyült össze; Durosnel tábornok, Turgot gr., Halgau hajóvezér 's Louvois ur titoknokká választatván, választmányi tagokat indult választani a' kamra válaszfölirat-szerkesztésre. A' következkamra is összegyült ugyanazon nap Nogaret elnöksége alatt. Először is a' hivatalosztályokat határozák meg sorshuzással, azután pedig a' szokott szerkezet jöve napirendre. Másnap igen nevezetes áttekintését engedé a' külön pártok helyzetének a' következkamrai ülés. Jelen valának ez ülésen többi közt a' ministerelnök, had-, pénzügy- 's nyilvános oktatási minister és a' pecsétőr 's kereskedési minister. Az ideigleni elnök megkezdeté az elnökválasztást. Némi zavart okozott eleinte, hogy Clogeuson csak golyóját veté az edénybe 's czéduláját megtartá. Ezután beveté ugyan azt is, de az edényt eltéveszté, mi uj zajgást okoza. Végre igy nyilatkozék az ideigleni elnök: „A' szavazók száma 371, általányos többség 186. Dupin 172, Passy 143, Duchatel 54.“ Mivel e' szerint egy jelölt sem kapott általányos többséget, tehát uj választáshoz kezdének. Nagy és hosszas zajgás. A' fönebbi sükerből láthatni, miszerint a' doctrinairek először külön szavazának Duchatel mellett, hogy erejükről meggyőződjenek. Billault kiáltá ki a' neveket, 's a' gyülésben folyvást nagy ingerültség uralkodék. Legélénkebb tolongás akkor támadott az elnök körül, midőn a' választás sükerét kezébe adák. Az elnök ezt olvasá föl: „Szavazók száma: 367. Dupin 180, Passy 173, Duchatel 9, 's 4 fehér czédula.“ Mivel e' választás is eldöntő siker nélkül maradt, tehát ujhoz kelle kezdeni, mit leirhatlan zaj közt másnapra halasztott az elnök. Ha azon 9 doctrinair, kik a' második szavazásnál is Duchatel mellett maradának, Passy mellett nyilatkoznak, ugy Dupin megbukik. Azonban ha ez nem történik is, a' pártok e' kitünő egyezsége minden tekintetben nagy csapás a' ministerségre nézve, melly mindjárt az első ülésben nem igen várt illy határzottan rosz kilátást. —

(A' belga-hollandi ügy. Vélemények a' trónbeszédről.) Desage dec. 17ikén érkezék vissza Parisba a' londoni gyülés utólsó határozatival, mellyek szorosan kivánják végrehajtatni a' birtokkérdésben a' 24 czikkü szerződést. Végbehajtásra febr. 15ikét tüzék ki határnapul Belgiumnak a' nagy hatalmak. Anzenbourg gr. tanácsos és egy követ a' Constitutionnel szerint Parisba érkezének, 's a' válaszfölíratot szerkesztő következkamrai választmány előtt hallatni kivánják magukat. — A' kamranyitásról 's trónbeszédről hosszu vitatkozásokkal telvék a' parisi lapok. Minden ministerségi tag csüggedtnek látszék az ülések megnyitásakor, Guizot hideg szigort mutata, Dupin pedig gondolkozó komolyságot, mig Thiers igen élénk vidorságot tüntete ki. A' trónbeszéd pontjai nem tánmasztának annyi figyelmet, mint az abból kihagyott czikkek. Mi tartja néhány hónap óta leginkább elfoglalva a' nyilványos figyelmet? Kamatváltoztatás, vasutak és választás-javitás. 'S e' tárgyak nincsenek érintve a' trónbeszédben. Ki várhatá, hogy Lobau tábornagy 's a' nemzetőrség egy szóval sem leendnek érintve? A' választás-javitási kérelem aláirása okozá ezt? Mikép fognak majd bámulni a' szegény spanyolok, ha olvassák a' trónbeszédben, hogy Franciaország mindent megtön éretük? Ezt alkalmasint álmodni sem igen merték volna Madridban. A' Temps e' szókkal ajánlja Dupint elnökségre a' választóknak. „Vegyétek nagy szónokomat, a' szabad, független férfit, Ciceromat, Aristidemet, ki néhány nap előtt is olly rendkivül szabadon nyilatkozék a' clamecyiválasztók előtt; isten nevében, fogadjátok őt el, hiszen ugy sem szokott jobb következni mai világban a' rosz után. Ez utóbbi ok alkalmasint győzni fog 's Dupin megmaradand az elnökszéken. Egyébiránt kár az üres trónbeszéden boszankodni, hisz a' mostani erőtlen ministerségtül nem lehete jobbat várni, 's ezért merészlé az egyesült ellenzés nyiltan kidobni Dupin elibe a' harczkártyát, 's határzottan Passy mellett nyilatkozék kit meg is választand elnökül, ha valamennyi doctrinair követ lemond Duchatelről, és szinte Passy mellé pártol. Teendik é ezt, vagy nem, még eddig nem tudhatni, mert lapjokban mélyen hallgatnak e' tárgyról. Az ügyek e' kétes helyzete még a' tőzsércsarnokon is keletcsökkenést okoza. Mondják, hogy Dupin ünnepélyesen nyilványitá, miszerint ő csupán azon esetre fogadandja el az elnökséget, ha igen nevezetes többség fog mellette nyilatkozni.

(Abdelkader elhagyja Ain-Maadit.) Algíri dec. 10iki hírek szerint Abdelkadert mindennap várák Medeahban. Ain-Maadi ostromával tehát alkalmasint fölhagyott. Mondják, hogy egyezkedés szünteté meg a' harczot, mellyel Tidzsini már az ostrom első napján kinálá meg Abdelkadert; ki azonban mindeddig szót sem akara hallani alkudozásról. Tidzsini uralkodó maradand ugyan Ain-Maadiban, de megismeri Abdelkader felsőségét 's tulajdon fiát adja neki kezesül 12 előbbkelő lakossal. A' városba sem az emirt, sem katonáit nem bocsátá Tidzsini. A' lakosak igen szorult állapotban valának ugyan, de föladásról mégis hallani sem akarának. A' kötött szerződés kielégíti Abdelkader büszkeségét, 's egyszersmind megengedi a' franczia határokhoz közeledését, hol nagy mértékben kezdik őt nyugtalanítani a' főkormányzó legujabb rendszabályi. Igen valószinü, hogy csupán Valée tábornagy azon határzatának tulajdonithatni Abdelkader e' váratlan békekötését 's Medeahba visszatértét, miszerint Algír 's Constantine között az emir birtoka egy részén szándékozik keresztül vonatni az összeköttetési utat. E' terve azonban számos akadályra fog találni, mert a' kabylok számosak, vitézek, 's halálos ellenségi a' franczíáknak, pedig az ő határikon kellene keresztül vinni az utat. —

(Dupin ismét kamraelnök.) A' következkamra dec. 19ikén csakugyan mégis választa elnököt. A' közép több szózata másnapra kiváná halasztatni a' választást; Odillon Barrot kérdé: létez é erre valami különös titkos ok? 'S Billault elkezdé a' szavazási munkálatot, mig a' közép folytonosan háborgatni törekvék azt. Jollivet szószékre lépett és szinte másnapra kiváná halasztatni a' szavazást elnökválasztásra. Augius röviden értésire adá, miszerint már többé joga sincsen szókérésre, mert a' szavazás már meg van kezdve. Piscatory félre vettetni kiváná az elhalasztás iránti inditványt, 's a' kamra határzatát sem akará kikéretni, mivel a' szavazást félben szakasztani ellenkezik a' kamrai szabályokkal 's az illy visszaélés rosz következményeket szülhetne. Végre azonban mégis szavaztatni volt kénytelen az ideigl. elnök e' vitás kérdésre; de csak alig emelkedék föl mintegy 20 tag a' középből az elhalasztás mellett, 's igy a' szavazás akadály nélkül véghez ment. 365 szózat közül Dupinre 183 Passyra pedig 178 jutott 's négy czédula fehéren maradt. Dupin tehát azonnal kikiáltaték elnökké. Másnap a' másodelnöki állomásokra volt szavazandó a' kamra. Royer-Collard következő szókkal hagyá el a' termet: „Jobbat láttam már 's roszabbat is, de ehez hasonlót még soha.“ —

(Paganini bőkezüsége. Elegy.) Berlioz nagyhirü hangszerző dec. 16ikán, miután nagy hangversenye rendkivüli tetszéssel fogadtaték a' conservatoriumban, következő levelet kapa Paganini világhirü hegedüstől: „Drága barátom! Midőn Beethoven megholt, csak az egy Berlioz ébreszthete őt ismét uj életre. Hallám Önnek isteni szerzeményit, mellyek lángeszéhez olly igen méltók, 's kötelességemnek tartom Önt kérni, legyen szíves hódolatom jeléül tőlem 20 ezer frankot elfogadni, melly mennyiséget e' mellékvény átvétekor tüstint ki fogja fizetni Rothschild báró. Tartson Ön engem leggyöngédebb barátjának. Nicolo Paganini. — Würtemberg hgnő ujabb pisai hírek szerint, már valamennyire jobban érzi magat. — Trittan Flóra ismért franczia irónő emlékiratot nyujta be a' halálos büntetés eltörlesztése iránt a' következkamrához. —

Portugália.

(Pénzügyi szorultság.) Lissaboni nov. 7ki hir szerint a' déli tartományokban a' kormány csapati 's a' guerilhák közt apró csaták történtek, mellyek egyikében Joao Baija, e' migueli család legutólsó fivére is, csatatéren maradt. A' kormány pénzügye olly nyomoru, hogy a' királyné háztartási költsége már nyolcz hónap óta fizettetlen, 's kényszerült ékszerei nagyobb részit elzálogitni udvartartás költségei födözésire. A' cortes hihetőleg dec. 9kén nyittatik meg. Das Antas gróf, a' portói katonakormányzó, a' tanácsosak egyike, kormányzóságát nem akarja letenni 's igy a' kormány mást kénytetik helyébe kinevezni. —

Belgium.

(A' külügyi költségvetés elfogadva.) A' következkamrai dec. 14ki ülésben a' külügyi költségvetést 79 szóval 2 ellen elfogadák. A' 13 ezer frankot pedig olly czikkekért 's röpiratokért, mellyek külföldre küldetnek Belgiumra káros befolyásu tudósitások megtorlása végett, megajánlák. Erre az elberfeldi német lap ekép nyilatkozik: „A' német sajtó azon zavarban van, miszerint Belgium mellett kell irnia, mert mind azon czikk, melly ezután mellette nyilatkozik, azok egyike lehet, mellyek a' brüsseli kabinetben évenkint 13 ezer frankért gyártatnak.

Gabonaár: Pest, dec. 31ikén: Tiszta buza 138, 120, 110; — Kétszeres 94, 90, 82; — Rozs 88, 85, 80; — Árpa 73, 70, 65; — Zab 64, 62, 58; — Kukuricza 84, 80, 75; — Köles-kása 160; — pesti mérő váltó garas.

Dunavizállás: Pest, dec. 31ikén 2′ 5″ 6‴ — jan. 1sején 2′ 10″ 0‴ — 2dikán 3′ 2″ 0‴ —

Pénzkelet: Bécs, dec. 29kén: 4 pCtes statuskötelezvény $100\frac{1}{6}$; 3 pCtes $80\frac{5}{8}$; 1834ki 500 frtos kölesön $675\frac{5}{16}$; bankrészvény $1491\frac{3}{4}$ frt pgőben.

PEST.
szombat, január' 5.

JELENKOR.

1839.
2ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések és előléptetések; budapesti napló: vizkereszti vásár, időjárat, magyar játékszíni előadások, gőzmalom-vállolat Pesten; különféle: zalatnai gyásztisztelet Szepessy báróért, háromszéki gyujtogatások; 's a' t.) Amerika (Joinville hg. a' mexicoi öbölben; a' braziliai kormányzó kamrazáró beszéde; az éjszakamerikai elnök congressus nyitóbeszéde vázlatban; 's a' t.) Spanyolország (Espartero hatalmaskodása 's irata a' királynéhoz; áttekintése az utóbbi hadi mozgalmaknak; 's a' t.) Anglia (Durham Exeterben; a' jamaicai parliament megnyitva 's eloszlatva; Durham 2ik irata a' radical társulathoz; elegy: 's a' t.) Franciaország Ain-Maadi Abdelkader hatalmában; Pouqueville †; 's a' t.) Belgium. Olasz- 's Törökország. Hollandia. Gabonaár. Pénzkelet. Dunavizállás.

Magyarország és Erdély.

O cs. 's ap. kir. fels. Obermayer András szatmári kanonokot czímzetes apáttá nevezni; Aigel Pál kanonokot a' pécsi püsp. lyceum aligazgatói hivatalában megerősíteni; a' váczi székes-káptalanban megürült nagyprépostsággal Sághy Mihályt, a' szombathelyi székes-káptalan éneklő-kanonokát; végre a' veszprémi székes-káptalanban megürült két kanonoksággal Bezerédy Miklóst, Keszthely mezőváros lelkészét, és Tomor Jánost, Marczali mezőváros lelkészét felruházni kegyelmesen méltóztatott. (H-k.)

Ő cs. 's ap. kir. fölsége Fischer Károly zombori kam. kormányzósági ülnököt 's Kassa városi volt tanácsost ungvári kamrai igazgatóvá nevezni méltóztatott. — A' m. kir. udv. kamra Andreanszky Ignácz halála következtében Pekker Mihály ungvári kasznárt ugyanott tisztartóvá, Bussics Ferencz bródi sómázsást varasdi sómázsamesterré; Spacsek János mitroviczi sómázsamestert ipolysági sómázsamesterré; Wondra János csáczai sómázsást bártfai ellenőrködő sómázsamesterré; Vermes Lajos keblebeli fogalmazó gyakornokot a' sóvári főfelügyelőhivatal jegyzősködő tisztirnokává; Weinczierl József sóvári sóhivatali irnokot mázsamesterré; Martény Ferencz szállítási mázsálót sóhivatali irnokká; Kövesdy Károly sóvári díjtalan gyakornokot szállitási mázsálóvá; Fritz Károly aradi sóhivatali irnokot ungvári ellenőrködő sómázsamesterré; 's Berzeviczy Miksa m. kir. testőrt 's alhadnagyot aradi sóirnokká alkalmazá. Végre

Ugyan a' m. kir. udv. kamra Szokolovics György halála következtében Villetz János kassai kam. kerületi épitész-segédet bácskai igazgató mérnökké nevezé ki. (Kam. tud.)

Budapesti napló. Már régebb időtül fogva ohajták többen, hogy Pest vidékin próbát tennének egy gőzmalom fölállitásával, részint megelőzni azon liszt-szükséget, mellyben a' két szomszéd főváros nem ritkán szenved, részint pedig a' gőz erejét, mellynek a' kül föld annyi sok sikeres vállalatot köszön, meghonositva ez ágban is alkalmazásba hozni. Azonban a' kivánság minden siker nélkül maradt, mig történetesen 1837ben ősszel Frauenfeldből Holzhammer urak ügyviselőji Sulzberger ingenieur és Killias uu. ide érkeztek, kik itt néhány helybeli polgárral szövetségbe állván megbizójik nevében azon szándékjokat jelenték: hogy készek Pesten egy henger-gőzmalmot, melly ujabb találmány volna ugyan, de mellynek jósága a' már Frauenfelden, Meleg-nanoban, Mainzban és Münchenben fölállitottaknál tökéletesen bebizonyult, fölállitani azon kötelezéssel 's mellette kikötéssel: hogy ők magokra vállolják az egész gőz- és malom-készületnek, valamint minden egyébnek, mi ehhöz tartoznék, kiállittatását, sőt a' malom sikeres munkájáért is kezeskednek, de más részről ezért a' kibocsátandó részvényeknek csak felét engedik át a' két főváros lakosinak, más felét pedig magok tartják meg saját számukra szinte mint közrészvényesek. A' mondott urak ezen nyilatkozata után a' dolog abban állapittaték meg, hogy ők minden szükséges adatot, melly az ügy tisztába hozatalára megkivántatnék, majdan előterjeszteni fognak; azalatt pedig más részről Pesten minden lépés megtétetik egy részvényes társaságszerkesztésre. — Amaz iszonyu csapás azonban, melly mult tavaszkor a' két várost érte, ez ügyet is mindeddig annyira megakasztá, hogy ujabban csak most váratnak ismét ide Holzhammer urak ügyviselőji, 's igy csak most tétetnek próbalépések: ha vajjon a' szándékot vég állapodásba hozhatni é vagy nem? Egy illyforma alkalmas malomra, melly minden 24 órában mintegy 300 mázsa lisztet őrölne meg, a' vállalatot űző-tőkepénzzel együtt, a' költségvetés körül belül 200 ezer ezüst fra van téve. Felét ennek, mint mondtuk, a' Holzhammer-ház tartaná meg magának a' vállálathoz lépésre, mellynél fogva csak másik fele, 100 ezer ezüst fr. t. i., jut a' két város lakosi közül részvényeket vállalni szándékozóknak. Egy részvény 100 ezüst frban állapittatott meg; 's most forog kezeken az aláirási iv, de a' melly csak ideiglenes 's nem kötelező erejü. A' ki t. i. aláir, jogot nyer szavazni egy 13 tagbul állandó választmány-kinevezésre, melly szavazástöbbséggel fog végbemenni, 's melly választmánynak aztán kötelessége lesz: ezen vállalati tárgy iránt az emlitett ügyviselőkkel a' legkisebb részletekig értekezésbe bocsátkozni, mindent szorosan meghányni, 's ugy aztán vizsgálódásik tartalmát az összes aláiró uraknak előterjeszteni; melly előterjesztés után az aláirók közül mindenkinek szabadságában fog állani még akár több részvényt vállalni — ha lesz t. i. még részvény, — akár az előleg aláirtnál kevesebbre nyilatkozni, vagy a' mint tetszik egészen is visszalépni 's nevét a' részvényesek sorábul kitöröltetni. És csak mindezek után fog az ellátásképen tett előleges aláirás megszünni, 's az egész vagy végkép megalkotva lenni 's kötelező erőbe lépni, vagy különben megszüntnek 's megsemmisültnek tekintetni. Ezen ellátásképeni aláirás megindult a' mult dec. 7ikén 's csak szerencsét kivánhatunk a' sokat igérő vállalatnak, ha létesitése is olly haladással fog menni, mint az aláirási megkezdés, mert ámbár a' dolog — nehogy vak lárma üttessék olly valamiből, minek még csupán születési elemeiről van szó — hirdettetlen csak úgy szólván magányos kezeken fordult meg: még is a' beállott uj évvel már külön iveken mintegy 1300 volt a' vállalt részvények száma, következőleg jóval több mint mennyi az első megállapitásra kivántatik. Mint legujabban halljuk, az ezen aláiró iven emlitett választottság már ki is van nevezve 's folytatja munkálkodásit, ezek eredvényét minden egyes részvényessel közlendő. Az ideigleni aláirás még e' folyó január' végeig áll nyitva, az aláirható summa, eddigi részvényesek legujabb határozatánál fogva, 150,000 pgő frtig terjesztetvén ki. A' vizkereszti termékvásárra számos kereskedő érkezék fővárosunkba, 's minden oda látszik mutatni, hogy a' vásárlások tetemesek leendnek. — Lágy telünk jóval lenyomá a' faárt 's a' szegénységre nézve igen kedvező, melly most inkább találhat keresetre alkalmat, mint szigoru hidegben, 's csakugyan sokkal kisebb is már a' házaló kéregetők száma, mint eleinte volt, a' hideg növekedésekor. Ugyane' lágysága miatt az időnek, már az áradástóli rettegés is kisebbül; annyival inkább, minthogy Dunánk folyvást szokatlanul kicsiny. — Nemzeti színpadunkon dec. 28án „Notre damai toronyőr" adaték, 29kén „Mind formaruhában" vigj.; 30kán „Ludas Matyi", 31kén pedig „Zampa". Nézők, e' két utóbbi előadást kivevén, mindig gyéren; mit azonban nem csudálhatni, midőn folyvást régi forditásokat vonczol elő a' rendezőség, holott a' legjobb ujakkal látja el a' színházi könyvtárt a' magyar akademiai választmány, 's ezekre többnyire csak akkor kerül a' sor, midőn a' német repertoiron már el is avultak. Vannak másfél sőt két éves forditások is, mellyek mindeddig nem juthatának színpadra, noha külföldön nagyhatásuak valának. E' hanyagság a' pénztárt apasztja, a' közönséget pedig gyötri 's elkedvetleníti. Az uj évet kivilágított színházban köszönté a' rendkivül nagyszámu közönségre nagyzajtai Zajtay István „Peleskei notárius" 's több helyes ohajtás után azt is kiváná, hogy jövendőre a' színház előtti lámpa ne égjen olly homályosan mint eddig, a' sár pedig tisztíttassék el, hogy a' közönség nagyobb kimélettel látogathassa meg Thalia templomát. Az előadás valamennyire lankadt volt, csak Megyeri működék szokott kedvében, mivel noha már hatodszor jött Peleskérül Pestre mint notarius, most is annyi látogatótul tapasztalá magát megtiszteltetve, mennyit darab idő óta dalmüvek előadásakor sem igen láthatni; január 2ikán Kisfaludy Károly. „Pártütők" czimü vigjátéka, vagy inkább bohózata került színpadra; 3ikán „Vörös köpenyeges" vigj. Kotzebuetól; tehát három este egymásután folyvást vigjáték! Illyesmikre a' müveltebb világ egyegy játékszini krónikájában kevés a' példa; nézők a' két utóbbi este kevesen; 4ikén „Ismeretlennő" dalmü, nézők közép számmal, Schodelnét többször előtapsolák, ki a' czimszerepben igen kedvesül énekle. —

A' társasági agarászat határnapja f. évi február 14kére levén tűzve; ehezképest J. Kocséron leendő megjelenésre minden részvényes tag tisztelettel kéretik.

KÜLÖNFÉLE. Zalatna: Jelenkorunk a' miveltség minden ágira terjeszkedő jótékony szelleme hazánk e' kisded, de müvelt bányavárosába is elhatott. Ugyanis már harmad év óta alapittatott néhány müvelt lelkü helybeli kamrai tiszt önkéntes áldozatiból itt hangászati intézet, mellynek czélja, hogy az itt létező tanuló ifjuság a' szép müvészet e' nemével is alaposan megismerkedvén az isteni tisztelet disze annál inkább emeltessék, e' nemes czélpártolásra az intézeti előljáróság által fölszólittatott a' minden jónak, nagynak, és szépnek köztiszteletü előmozditója, már dicső eml. pécsi püspök b. Szepessy Ignácz, ki mint mindig ugy ekkor is tettel tanusitá, hogy szép ugyan érezni, beszélni a' nagyért, szépért és dicsőért dagadó kebellel, de szebb tenni azt, mert nem feledve hajdani kedves megyéjét, 200 p. fr. szaporitá ezen intézet tőkepénzét, melly talán csirájában enyészik el, ha a' dicsőült püspök segéd kezeit nem nyujtja. Ez intézet most is olly sikerrel halad naponkint elő, hogy azon nemes keblek iránt, kiknek létét köszönheti, hálaérzetét nem titkolhatja el. Oct. 29dikén mutattatott be itt az engesztelő áldozat az elhunyt gyámalapitó püspökért, melly alkalommal az emlitett intézet tanulóji a' halotti-mise diszét magasiták jelesen betanult zenéjökkel, hálájokat valamennyire nyilványitandók a' dicsőült iránt; 's ha egy részről gyászérzet fogta is el a' szivet az anyaszentegyház e' jeles papjának, 's a' haza egy érdemes fiának kora elhunytán, más részről szivemelő érzés volt hallgatni, mennyire haladtak elő a' csak most keletkezett intézet ifju tanulóji, mind saját mind mivelt mesterök szorgalma által. — Háromszéken a' bosszus gyujtogatásnak ismét egy szomoru példája történt Bükfalván mult hetekben egy vasárnap, midőn, nem tudhatni ki, a' katonabiró csűrit a' legnagyobb szelü időben meggyujtván, az erőre kapott tüz 40 gazdát tön semmivé. — Dec. 16kán: Vadas nagy nemü erdőségünk most igazán megfelelt nevének, mert hosszas nyugalmas időköz után ismét néhány pusztitó medve jelent meg ott talán az éjszaki havasokról lejövé, mellyek a' körüllevő falukon a' marhákban rémitő károkat tettek, ugy hogy az ezek által leölt vagy megszaggatott szarvasmarhák száma két három hét alatt 15re ment. Irtózatos vala látni a' nevezett falukban, miként hajtatnak haza reggel az éjszaka megtámadtatott, de a' künháló pásztorok 's mások által elvett, legszebb ökrök még lábokon a' vágószékre elevenen megkezdve, 's felül hátokon és marjokon mélyen és nagy helyt kirágva, 's összeszaggatva, 's ez által a' szegény szerencsétlen marhák vértől ellepve 's megdagadva! Egész faluk is kihajtattak több izben kártékony vadak kergetésire; de hiába, míg Gazdag István ur e' végre többed magával vadászni menvén egyszerre háromra talált 's mégis elég bátor és ügyes vala egyet közülök tüstint halálra lőni, 's a' más kettőt megszalasztani. Ez óta a' medvék nem háborgatnak. — Beszterczebánya közelében, Zipser dr és professor ur mult ősszel a' Hermanecz hegy körül lakó nép szájában

ismeretes barlangból 270 csontot, hihetőleg ősvilági állatokét, hozott magával. Ezek közt találtatik 6 kaponya (mellyek egyike $1^1/_2$ láb hosszu), jól megtartott fogakkal ellátott sok állkapcza, oldalbordák, nagyobb kisebb forgócsontok, váll-lapoczkák 'stb. eff. Némellyikét ezen maradványoknak stalactit-tömeg 's mészkőrétegek övedzik. E' nevezetes helynek ismeti meglátogatása után, Zipser közelebb ismertetését adandja, midőn még sokkal fontosb felfödözéseket reményl, és szándéka, e' találmányt a' parisi, darmstadti, boroszlói 'stb. régiségbuvárokkal közleni. — Temesváron az idei sz. miklósi vásárkor köv. volt ára hazai termékinknek: hámosló párja 350 fr., ökröé 290 fr., gőbölyé 360 fr., tehené 170 fr., juhé 16 fr., 6 mázsányi hizott sertésé 120 fr., finom gyapju mázsája 180 fr., középszerüé 140 fr., magyargyapjué 70 fr., lené 35 fr., kenderé 28 fr., sárga viaszé 200 fr., leveles dohányé 15 fr., fagygyué lebenyegben 42 fr., gubacs méreje 7 fr., marhabőr párja 45 fr., lóbőré 14 fr., juhé 5 fr., méz itczéje 52 kr., fontja 24 kr., mind váltóban.

Amerika.

(Mexicoban a' szövetségi párt mozgalmai. Elegy.) Ujorleansi nov. 15ki irat következőleg nyilatkozik a' tampicoi zendületrül: „Tampicoban oct. 5kén az őrség csapati Montenegro ezredes vezérsége alatt a' szövetségi rendszer mellett nyilatkozának, a' hatóságokat letevék, a' mostani kormány ellen felszólitást intézének a' néphez, a' többi tartományt pedig egyesülésre hitták meg. Guanaxuato e' meghivást elfogadá 's reménylik, miszerint Zacatecas és Guadalaxara tartományok is követendik példáját 's ha e' vállalatot süker koronázandja, ugy könnyen megesik, hogy az éjszaki státusok a' déliektül elszakadnak, mi a' külföldi kereskedésre nézve igen kedvező volna, mert a' jelen ótalmi vámrendszer az éjszaki statusokra nézve ártalmas. Ez esemény Mexicoban nagy ingerültséget támasztott, mert könnyen elzárhatná a' kormány legjövedelmesb forrásit. Cos tábornok négy tartomány feletti parancsnoksággal bizaték meg; Canaliza pedig utban van Matamorasból; igen kétséges azonban: vajjon Canaliza csapati szembeszállandnak é Montenegro jólfegyverzett 's fizetett katonáival, mert az ezredes a' vámház pénztárait hatalmába kerité 's innen győzi a' háboruviselést. Montenegro a' legnagyobb mérséklettel és szilárdsággal viszi ügyét, a' hadi törvényt kihirdették, rendetlenség mindenütt számüzve lőn 's a' várost illő védelmi állapotba helyzék. A' kormány az ostromzár által okozott hiányt a' pénzügyre nézve adók által akarja kipótolni, mi az elégületlenséget mindinkább élénkiti. A' pénzügyminister benyujtá lemondását; de mivel a' jelen körülményben senki sem találkozik illy tárczafölvállalásra, lemondását nem fogadák el. — Miller tábornok, Santacruz párthive, miután a' chiliiek Callaot megszállák, 600 főnyi csapatjával az ottani föllegvárt hatalmába ejté; Moran tábornok pedig, ki hasonlag Santacruz hive, Limától 15 mérföldnyire vonult el és Quajában a' protectorhoz hű sereggel egyesült. —

(Joinville hg a' mexicoi öbölben. A' braziliai kormányzó kamrazáró beszéde.) Joinville hg korvettestül nov. 5én érkezék a' mexicoi öbölbe, miután Havannahban hat napig mulatott, hol őt igen megelőzőleg fogadák. A' nagy kereskedőség ugyanis pompás tánczmulatságot ada tiszteletére, hová a' franczia tisztek is meg valának hiva; egy aggot mutatának be a' hgnek, ki állitá, hogy Lajos-Fülöpöt 1795ben látá, midőn az akkori franczia kormánytul számüzetve, két testvérével e' szigeten köte ki. A' francziák igen meg valának lepetve a' havannahi vasut által, melly 15 lieunyire vivé őket az ország beljébe mulattató lakások 's czukorgyárak között. A' hajóvezér használá a' francziák ott mulatását 's Cuba és az ostromzári sereg között rendes összeköttetést állita föl, mi a' francziákra nézve igen kedvező élelmi 's hadiszerek beszerzésire 's az európaiak tudósitására. — D. Pedro d' Araujo de Lima braziliai kormányzó 1838 oct. 20kán a' császár nevében következő beszéddel zárá be a' kamrákat: „Tiszteletreméltó 's érdemes képviselőji a' nemzetnek! Önökkel együtt szerencsét kivánok magamnak a' császár ő fels. 's felséges nővére egészségi állapotja miatt. Kül hatalmakkali viszonyink folyvást változatlanok. Para tartományban a' csend helyre van állitva 's reménylem, miszerint isten segélyével Riogrande do Sul tartományban is nem sokára élvezendik a' nyugalom visszatérését. Legnagyobb megelégüléssel fejezem ki a' császár hálaját kimerithetetlen fáradalmikért 's azon élénk gondoskodásért, mellyel a' fejetlenség elfojtatása, intézvényink megerősittetése, 's az országos jóllét gyarapodása mellett buzgának. Illy hosszas és fárasztó munka után elkerülhetlen a' nyugalom, mivel pedig a' haza, még házi 's családi köreikben is, gondolatik tárgya, nem alaptalanul reménylem, miszerint, midőn magas hivatásuk munkáira visszatérendnek, az országnak folyvást hiven 's jól szolgálandnak, 's ennek hálájára érdemesitendik magokat.

(Az éjszakamerikai congressusnyitó beszéd vázlata.) Liverpool gőzös hozá meg az elnök congressusnyitó beszédét dec. 3árul. E' beszéd, mint szokás szerint, igen hosszu 's részletes oklevél, az angol Timesban 7 sürü nyomatu nagy hasábnál többet foglal el. Mint mindenkor, az éjszakamerikai alkotmány dicséretével kezdődik e' beszéd, melly az 1838dik év multával első félszázados korát élendi tul. „Az egyesült statusoknak — mond Van Buren — volt föntartva azon kormányrendszer megpróbálása, melly egészen a' népakarat folytonos végrehajtásától függ 's tapasztalásunk tanusitá, hogy ez, a' mennyire kedvező a' gyakorlatban, olly méltányos az elméletben. A' helybeli változások sorban a' nép választási jogát, a' nagy községek befolyását ügyekeztek tágitani, az egyedi (individuumi) erőködéseknek nagyobb kört engedének, 's a' kormányhatalmakat mindinkább korlátozák; mind e' mellett is a' nép müveltsége, okossága 's honszeretete e' megszaporult felelősséggel hasonló lépést tarta." Továbbá dicséré az elnök a' népnevelés terjedését: „Minden vallásfelekezet most egyesült először emberszeretet és jámborság terjesztésire, mert, a' világtörténetben először, lőn korlátlan és szabad minden vallásfelekezet. („E' tekintetben, mond az angol M. Chronicle, kormányunk tanulhatott volna az egyesült statusoktul Canada kormányzatára nézve. A' felsőcanadai föld sokkal termékenyebb, mint a' határos éjszakamerikai statusoké; de Anglia azon szerencsétlen vállolata, miszerint ott is statusegyházat szándékozik alapitani, a' fentartott földek odaajándékozása által, igen nagyon elősegité azon megszegényitő ellentétet, melly a' britt és éjszakamerikai birodalom között, az anyagi kifejlődést illetőleg, uralkodik. Az egyesült statusokban mintegy varázspálczaütéssel termenek városok a' földbül 's a' közlekedés igen könnyü; az angol birtokban pedig, a' nagy természeti kedvezőség ellenére is, a' földészet csekély előhaladást tesz, a' telepvényesek nyomasztó állapotban senyvednek, nélkülözve a' könnyü közlekedés jótéteményit és ezt olly egyház miatt, mellynek jótékonysága csak század mulva lépend életbe. E' tekintetben az amerikaiak bölcsebbek mint mi 's van okuk hálásak lenni sorsuk iránt, hogy az angol egyház mostani birodalmukban nem volt eléggé hatalmas, midőn vándor-atyjaik a' vadon nyugatra költözének.") Az angliávali határvillongás Van Buren szerint még folyvást a' régi lábon áll; csak ismétli, miszerint az amerikai kormány a' brittnek közös biztosság-kinevezést fog inditványba hozni. — Legfontosb része a' congressusnyitó beszédnek a' Canadát illető. (Erről bővebben szólandunk.) Az egyesült statusok viszonyait a' többi nemzethez, névszerint Mexicohoz, folyvást barátságos 's megnyugtatóknak nevezi az elnök. Az ország belállapotjára térvén a' beszéd, a' pénzügyet, a' tavali kereskedési zavarok ellenére is, virágzónak festi. A' bankokrul egész terjedelemben értekezik. Befejezésül a' kormánynak az indián törzsökök iránti politikáját következőleg igazolja. Az indiánok által 1829 mart. 4étül átengedett 116,349,897 hold földért az egyesült statusok 72,560,056 dollárt fizettek évenkinti mennyiségben, a' mississipintuli földeket, fuvarért 's élelemszerekérti kiadásokat, portékat, mechanikai 's földészeti eszközöket 's a' t. szolgáltattak. Van Buren biztosit, miszerint a' törzsökök állapotja a' nyugoton számukra kijelelt helyen igen türhető 's reménnyel biztat, hogy mentülelőbb a' müveltség csiráji kezdendnek fejleni. A' vadász-életrül nagyobbára lemondottak, 's a' földészetet kedvelik. Statistikai jegyzetül szolgálhat, miszerint az egyesült statusokban 12,553 posta van 's ezek 134,818 angol mérföldön eszközlenek közlekedést; azonban a' posták kiadásai a' bevételt 417,923 dollárral haladják felül. — Az ujyorki lapok szerint Bill Johnson martalócz 's társa, Birge „tábornok," kik a' prescotti események után elfogattak az amerikai hatóságoktul, megszöktek tömlöczeikbül. —

Spanyolország.

(Espartero hatalmaskodása 's irata a' királynéhoz.) Spanyolországban rövid idő mulva a' királyné hatalmán kivül csupán Espartero fog befolyással birni. Eddig a' testőrségi három csapat mindegyike külön parancsnokkal volt ellátva, 's most Alaix tábornok dec. 11iki rendeletében megszünteté e' régi szokást, 's mind a' három csapatot Espartero parancsitól tevé függővé. Ezentul tehát csupán Espartero fogja kinevezhetni a' testőr tiszteket, 's e' körülmény rendkivül növelendi befolyását, mivel e' tiszti állomások után minden fiatal spanyol nemes eseng. Más ministerségi rendelet a' legfelsőbb hadijuntát oszlatja föl, melly kiszolgált régi hadvezérekbül állott, kik gyakran ellenkező értelemben valának a' hatalmas fővezérrel. Ezenkül még azon kivánatát nyilványitá Espartero, hogy Quiroga helyett Ribero tábornok neveztessék ki Uj-Castilia főparancsnokaul. Alaix hadminister már többször külde parancsot Cordova 's Narvaez tábornokoknak, hogy magukat jelentsék Clonard hadi törvényszéke előtt; mind eddig azonban egészen süker nélkül maradának intései. — Espartero ismét politikai leczkét tartott a' királynénak; dec. 6ikán ugyanis hosszas nyilatkozatot intéze hozzá 's nyomtatásban is közre bocsátá azt, mellyben igen kemény 's illetlen hangon szigoru megbüntetését sürgeti Cordova 's Narvaez tábornoknak, oda nyilatkozván, miszerint csupán a' vétkesek magas rangjának kell tulajdonitani eddigi büntetetlenségöket, 's hogy további büntetlenül maradásuk mulhatlanul halomra fogná dönteni az erkölcsiséget 's fenyitéket az összes hadseregnél. Ezenkül a' jovellanisták titkos társulata eltörlesztését kivánja a' fővezér. E' nevezet alatt számos, jobbadán főrangu ifju egyesült Jovellanos iró értelmében mérsék-párti elvek terjesztésire 's elnyomására azon nézeteknek, miket a' föllengősdi társulatok terjesztgetnek. Leginkább az ő csöndes munkálatiknak tulajdonithatni, hogy 1837ben Calatrava ministersége megbukott, melly alkalomkor maga Espartero is egyértelmüleg munkált a' nevezett társulattal 's most még is üldözési tárgyul tüzé ki azt. A' mennyire boszankodnak a' mérsékpartiak ez elvtörésen, annyira örvendnek a' föllengősdiek, mivel a' jovellanisták már többször dugába dönték tulzó rendszabályikat. Kár azonban, hogy a' föllengősdiek nem gondolják meg, miszerint rövid idő mulva rájok is kerülend a' sors, mihelyt Espartero annyira meg leend erősülve magas álláspontján, hogy minden pártnézettel bátran daczolhat. Egyébiránt igen sajnos, hogy Espartero a' fővezéri pálczát tollal cserélte föl, 's mint országos főügyvéd ostromolja a' királynét, holott karddal kellene annak 's az alkotmányos szabadságnak szolgálnia. Madrid kormányzójaul szinte egyik meghitt barátját, Francisco Narvaez tábornokot, nevezteté ki Espartero 's igy nem sokára Espartero fog parancsolni a' királynénak, 's az egész ország határtalan önkényétül függend. — Cabrera levelet intéze Van Halen tábornokhoz, mellyben tudtára adja, hogy ezentül többé egy fogolynak sem fog kegyelmezni, hanem kiirtó háborut viselend az alkotmányos hatalom ellen. —

(Áttekintése az utóbbi hadi mozgalmaknak.) Bayonne, dec. 19ikén: „A' megérkezett hivatalos jelentésekbül világosabb fogalmakat szerezhetni az utóbbi apróbb csatákról. Diego Leon azt irja Mendaviából, hogy dec. 3ikán Carcar 's Andosillából Arcos felé indult meg, elesegszerzés és az ellenség állása 's készületei kikémlése végett, de utköz-

ben maga felé látá jőni az ellenséget, az arronizi magasok közelében, mi által kényszerült szándékát megváltoztatni 's harczi állásba helyezkedni. A' carlosiak nyolcz csapat lovasságot küldének állomása mögé; de ő miután pattantyusságát kedvezőn állitá föl gyalogsága ótalmazására, szinte összesité lovasságát, 's olly szerencsés sükerrel támodá meg a' lovasságot, hogy a' carlosiak 120 holtat 's 20 sebesültet veszítének, mig az alkotmányosak vesztesége csak néhány halottra terjede. Maroto tábornok Munagorrit 's O' Donnellt szándékozik megtámodni. Van Halen tábornok Cabrera azon iratára, mellyben tudatá vele, miszerint többé egy fogolynak sem fog kegyelmet adni, azt válaszolá, hogy a' Chesbe mellett nyert 200 carlosi foglyot azonnal agyon fogja lövetni. Egyébiránt a' legközelebbi tavasz eldöntő határozatu leend azon rendszerre nézve, mellyet a' legkitünőbb vezérek darab idő óta követni jónak találnak, 's melly szerint az ifjuságot corteshatározat nélkül fegyverfogásra kényszerítik 's a' jövedelmet is saját kényök szerint kezelik. Van Halen 's Espartero városokban gyüjték össze 's taníttatják a' fegyveres ifjuságot, mig Meer a' nemzetőrség egy részét törekszik harcztéri szolgálatra szoktatni. Mi az utóbbit illeti, összes száma, nyilványos jegyzőkönyv szerint, 600 ezer főre megy; mellynek azonban csak tized része viselhet valóban fegyvert, mit csupán azon hanyagságnak kell tulajdonítani, mellyel a' nemzetőrségi tisztviselők kötelességiket teljesitik. —

Anglia.

(Durham Exeterben. A' jamaicai parliament megnyitva 's fölosztalva. Hírek a' spanyolokrul 's moszkákról.) Midőn Durham l. minap Exeterben mulatott, az ottani szabadelmüek üdvözlő felirattal járulának hozzá, melly alkalomkor a' küldöttségi elnök azon nézetet fejezé ki, miszerint az exeteri községi tanács reményli, hogy a' ns lord támogatni fogja Melbourne ministerségét, egyszersmind ohajtván, hogy e' föliratát ne tekintse gáncsnak a' ministerek ellen. Durham l. csudálkozva nézett a' szónokra, mondván, miszerint „ő nem érti ugyan, mit akarnak tulajdonkép azon urak; de a' fölirat értelme kétségbe vonhatatlan, 's azt meg fogja zsebében tartani. Mi Melbourne lordot illeti, azzal nagy konczot kell lerágnia, 's ő iparkodni fog, hogy tisztára rághassa a' konczot.“ — Nov. 19ikeig terjedő jamaicai hírek szerint Lionel Smith kormányzó most is olly makacsnak találá a' parliamentet, hogy összehivása után azonnal ismét föl kelle azt oszlatnia, noha a' rendőrségi törvények 's az ültetvényesek 's dolgozók közti viszonyok gyors orvoslást kivánnak. A' képviselők sértve érezvén jogaikat, azok helyre-állitása előtt semmihez sem akarának fogni. — A' kormány mindent elkövet azon surlódás megszüntetésire, melly darab idő óta naponkint félelmesb kezd lenni a' moszka udvarral, 's ez iránt legközelebb gyors hirnököt külde a' sz. pétervári angol követhez szükséges utasitásokkal. Egyébiránt a' hadi készületek minden kikötőben folyvásti munkálásban vannak, 's oda mutatnak, hogy a' ministerek nem tartják helyzetüket rendkivül kényelmesnek. A' spanyol vérengzéseket is folyvást szemére lobbogatja a' ministerségnek a' közvélemény: leginkább arról vádolván azt, hogy Evans félszeg közbenjárultával sokat cselekvék, akkor pedig igen keveset, midőn Francziaországot nem tudá hőbb részvétre buzdítani. Az ügyek mostani helyzeténél csakugyan becses és drága a' jó tanács; de valaminek minden esetre kell történni, 's a' ministerek mégis azon fonák lépéssel vélik a' bajt orvosolhatni, miszerint megkérék a' conservativ hatalmakat, hogy intsék a' trónkövetelőt szelidebb bánásmódra 's elállásra szörnyü vérengzésitől, mellyek pogánynak is gyalázatára válnának, 's következésképp annál inkább annak, ki a' keresztyénség egyik fejének akarja magát tekintetni. Minden illy tanács csak üres fecsegés, mert a' természeténél fogva is kegyetlen spanyol e' tekintetben bizonyára csupán erőszaknak fog engedni, 's általában igen nehéz föladás marad mindenkor, polgárháboruban kikerülni a' kegyetlenkedést.

(Kent hgnő titoknokának pöre.) Még mult évi mart. 9kén a' parliament azon határzata után, melly Kent hgnő évdíját 30 ezer font sterlingre emelé, egy czikk jelent meg a' Timesban, melly a' hgnő magányos titoknokát, Conroy urat, arról vádolá, hogy leginkább ő okozá a' hgnő pénzügyi zavart állapotját, mert, helyzetével visszaélve, sok pénzt tulajdon czélaira fordíta. Conroy erre panaszt emelt Lawson, a' Times kiadója, ellen a' Queensbench előtt, 's dec. 19kén szőnyegre került e' pör a' nevezett törvényszék előtt. A' terem tömve volt kiváncsiakkal. Thessiger hires ügyvéd a' vádló, Campbell pedig a' vádlott mellett szóla. Ez utóbbi keményen roszalá, hogy Conroy nem jelent meg személyesen a' törvényszék előtt, holott sokkal magasb helyzetü személyek is megcselekszik azt, ha böcsületjöket sértve érzik. „Csupán, igy szóla többi közt, Cumberland hg, a' mostani hannoverai király 's talán az angol trón jövendő örököse példáját idézem; midőn e' kir. hget egykor egyik vasárnapi lap arról vádolá, hogy Senlis komornoka meggyilkoltatásában részt vett, a' hg panaszt emelt a' rágalmazó ellen. A' törvényszéki vitatás kezdetekor azonnal megjelent a' hg 's rendületlen bátorsággal adá elő mind azon körülményt, mellyek a' kérdéses tárgy fölvilágitására szükségesek valának, 's ez által világosan meggyőzé az angol nemzetet, hogy az idézett czikk gyalázatos és alaptalan rágalom volt. Az esküttek bizonyosan különös gondolatokra fognak fakadni Conroy ur meg nem jelente miatt.“ Ezután hosszasan törekvék megmutatni, miszerint a' vádra alkalmat nyujtott czikk teljességgel nem foglal magában semmi ollyast, mit böcsületsértésnek lehetne mondani. A' kérdéses czikk ugyanis csupán azt állítja, hogy Kent hgnő pénzügyi helyzete Conroy ur hivatalviselése alatt jöve olly nagy zavarba, és ez csakugyan olly tettdolog, hogy azt senki nem képes tagadni, de belőle azért épen nem következtethetni, miszerint Conroy csalás által hozá a' hgnőt illy szorult állapotba. Egyébiránt megjegyezendő, hogy Conroy azon időben jószágot vásárla, 's mivel a' közönség ismeré vagyontalanságát, tehát méltán kérdezheté: honnan egyszerre illy nagy pénzmennyiség? Ő (az ügyvéd) sajnálá ugyan, hogy e' kifejezése alkalmasint sérteni fogja Conroy gyöngédségét, de a' szabad sajtó védelmét mindenek fölött szükségesnek tartá, ha magányos érdekek talán némi tekintetben szenvednének is az által. A' hirlapok a' napi történetek tára, 's igy, ha néha csakugyan hibásan közlenek valamit, csupán szelíd gáncsot érdemlenek. A' Times pedig, bár minők legyenek is vezérelvei, mindenkor szorosan az illedéki szabályok közt szokott maradni, és személyességekre nem bocsátkozik. Bizonyitja ezt az is, hogy 40 évi létezése óta soha illy vád miatt nem állott törvényszék előtt. Denman főbiró nyilványitá, miszerint a' törvényszék csupán azt itélendi meg, hogy foglal é magában tulajdonképi becsületsértést a' megpörlött czikk? Egyébiránt Conroy személyes megjelenését szükségesnek nem tartá. Az esküttek azonnal kimondák az itéletet, 's a' Times kiadóját vétkesnek nyilatkoztaták, ki ennél fogva pénzbüntetést szenvedend 's talán rövid időre börtönbe is jutand.

(Durham második irata a' radical egyesülethez. Elegy.) Durham l. 's a' westminsteri radical egyesület közt egyezkedés történt, miután Prout, a' l. hoz járulni szándéklott küldöttség elnöke, személyesen értekezék vele. A' ns gróf következő iratot intéze ez utóbbihoz: „Uram! Köszönöm Önnek, hogy szíves vala engem a' westminsteri javitóegyesület alapelvei iránt fölvilágítani. Örvendek, hogy bizonyitványokat kapék Öntül, mik szerint azon kárhozatos és véleményem szerint veszélyes elveket, mellyekhez a' gyülés nevezetesb tagjai ragaszkodának, az egyesület nem vallja sajátinak. E' fölvilágitás után már többé nem vonakodhatom Öntül egy, a' társulat körébül származandó, fölirást elfogadni. Mondák, 's én hiszem, miszerint a' kérdéses társulatot tisztes és lélekismeretes férfiak alapiták, kik a' javitási ügynek 's az iparüző osztályok érdekeinek őszintén hódolnak. Engedje Ön tehát ez alkalommal a' mostani politikai fordulatkor kérnem 's kényszeritnem azon böcsületes férfiakat, hogy dicsérettel szerzett befolyásukat honfitársiknál arra használják, mivel az erőszakoskodást 's békeháboritó merényeket komolyan 's tökéletesen gátolhatni. Szabják ki a' különböztető vonalt olly szigoruan, mint én magam teszem, a' böcsületes, őszinte javitók 's azok közt, kik a' javitás álarcza alatt más veszélyes czélokat rejtegetnek. Ohajtassanak a' néppel tettlegi jótéteket 's vonják azt el veszélyes és üres elméletektül; mindenek fölött pedig utasítsanak vissza minden közlekedést 's czimboraságot azokkal, kiknek tanácsi 's tettei veszéllyel fenyegetőznek nemcsak a' társasági békére, hanem azok jóllétére nézve is, kiknek érdekeivel kizárólag mondják magukat foglalkozni. Önnek, uram, személyesen köszönöm azon igen nyájas szavait, mikkel beszédében politikai munkálatimról emlékezék. Reménylem, hogy az Ön bizalmára 's jó véleményére mindenkor méltó leszek. Durham.“ — Canadai hírek szerint ott minden csöndes; de a' szomszéd egyesült szabad tartományokban igen sokan tartózkodnak, kik szeretik a' martalóczkodást 's rablói kalandozást, 's ezek folyvást izgatják az elméket a' határszéleken. E' körülmény nem alaptalanul gerjeszté azon félelmet több politikai fontosságu férfiban, hogy Anglia 's az egyesült szabad tartományok közt még háborut is gerjeszthetnek idővel e' korlátlankodások, ha jó előre nem orvosolja a' két kormány a' mindinkább terjedő bajt. — Papineau folyvást Ujyorkban tartózkodik, 's nem rég iratot bocsáta közre amerikai lapokban, melly határzottan roszalja a' másodszori zendülést. A' Montreal Gazette következő 3 rendeletét közli a' fő kormányzónak: 1) Kire a' haditörvényszék halált mond, az jószágit elveszti; ugy azonban, hogy hitelezőire illő tekintet legyen. 2) Titkos társulatokban részesülés, vagy eskütétel zendülési czélokra, halálos büntetés alá jutand. A' harmadik rendelet végre a' fönebbi kettő hatását st François kerületre terjeszti ki. — O' Connor egy lancashirei gyülésben nyilványitá, miszerint ő a' fáklyafénynél tartott gyülekezetek elleni kir. rendeletet föl sem veszi, 's igy szóla: „Januárban szép ujholdunk lesz, majd dolgot adunk Melbourne lordnak 's meglátjuk, eltudja é oltani a' holdvilágot.“ (Nagy tetszés.) A' M. Chronicle azonban ugy véli, hogy a' lancashirei lakosak nem leendnek elég holdkórosak e' tanácsot követni. —

Franczia ország.

(Kamrai ülések. Odilon-Barrot a' másodelnök-választásnál megbukik.) Dec. 20ikán az ülés megnyilta után Teste azonnal jelentést tőn Parès megválosztatásáról, melly alkalomkor több helytelenséget vélt történtnek. Parès szószékrül védé magát, de az első szavazás kétes vala; a' másik azonban nagy többséggel hagyá helyben megválosztatását. Ezután Limperani megválosztatása jött szőnyegre Bastiában. Az erre támadott vitatás alatt csak azon megjegyzést tevé a' belminister: Martin ur azon állitását, hogy Francziaországban a' tisztviselőknél általányos vesztegetési rendszer uralkodik, vagy be kellene hiteles adatokkal bizonyítani, vagy pedig visszavonni. Balról zajosan helyeslék Martin mondását, mig a' jobb oldal 's közép hangosan roszalást nyilványita. Egyébiránt az egész vita következmény nélkül maradt, 's Limperanit majd egyhangulag megerősité követi állomásában a' kamra. Ezután a' másodelnökök válosztásához fogtak. Összesen 368 szavazó volt jelen, 's e' szerint az általányos többség 185. Calmon 283, Passy 189, Duchatel 188, 's Odilon Barrot csak 169 szózatot kapott, következésképp megbukott, mig az előbbi hármat azonnal kikiálták, kik mindnyájan az egyesülési párt emberei. A' ministeri párt jelöltjei: Delessert és Jacqueminot szinte megbuktak. A' 4ik másodelnök válosztatása dec. 22ikén ment véghez 's a' szavazási válosztás Cunin Gridaine 's Odilon Barrot közt határoza. A' szavazók közt Dupin is jelen volt, ki azonnal ismét elhagyá a' termet, mihelyt választó-czéduláját az illető edénybe veté. Arago Odilon-Barrot mellett foglalt helyet, 's körültök számos baloldali követ tolonga, kik

közt legkitünőbb Duvergier de Hauranne vala. Az egész gyülés feszült figyelemmel várá a' szavazás sükerét. Összesen 363 szavazó volt jelen a' gyülésen, 's Odilon Barrot 162, Cunin Cridaine pedig 198 szózatot nyert 's azonnal kikiáltaték másodelnőknek. E' váratlan süker rendkivüli élénkséget okozott a' teremben, 's több oldalról tetszés jelei hangzának. Odilon Barrot elhagyá a' teremet. Guizot sokáig 's élénkül szólott szomszédival. Ezután a' titoknokok választásához fogtak. Felix Réalt tetemes többséggel választák meg, a' többi jelölt ellenben mind megbukott, mi oda látszik mutatni, hogy az egyesülési párt még igen gyönge 's nem igen rettegtetheti a' ministerséget, 's ellenkező pártot. Odilon Barrot megbukta nagy fölindulást okozott.

(Elnöki beszédek a' következmrában.) Miután a' még hiányzó 3 titoknoki helyre Boissy d' Anglas, Dubois és Bignon urakat többszöri szavazás után megválosztak, dec. 22kén Dupin bevezetésekor következőleg nyilatkozék az ideig. elnök: „Francziaország sokat vár a' mostani üléstől; megvagyok győződve, hogy várakozásiban nem fog csalatkozni. Önök a' juniusi zendületre nézve kedvező körülmény közt nyitják meg ülésiket, mivel utóbbi eloszlásunk óta örököse születék az általa alapitott trónnak, 's mivel ez örökös olly családnak tagja, melly példa gyanánt szolgáland neki magas helyzete méltó betöltésire. Tartson az ég tőlünk távul minden viszályt (helyeslési mozgalom) és szerencsétlenséget, melly az előbbinek mindenkori követője 's olly súlyosan nyomja egyik szomszédunkat, hogy az egész világ legmélyebb fájdalommal tekint reá.“ E' szók után fölszólitá Nogaret (az ideigl. elnök) Dupint az elnökszék elfoglalására, mit Dupin öleléssel 's következő beszéddel viszonza: „Uraim 's tisztelt társim! Elfogadom a' kamra tisztelő megbizását, 's vezérleni fogom tanácskozásit. Kötelességemet minden befolyástól szabadon, 's minden kötelezéstül tisztán kezdem meg, (mozgalom) 's csak kötelességimtül engedem magamat vezéreltetni. Ez utóbbiak kiterjedését ismérem, törekedni fogok azokat Önök együttmunkálata alatt teljesithetni, 's reménylem, miszerint a' tanácskozásinkra figyelmes közönség azon méltánylattal fog iránt am viseltetni, hogy én mindenkor, mint a' kamra embere, pártatlan követője a' szabályoknak 's hű őrje parliamenti jogainknak, teljesitém kötelességimet. (Ez utóbbi szókat különös nyomatékkal mondá a' szónok 's a' kamra élénk tetszéssel fogadá azokat.) Derék ideigl. elnökünknek hálanyilatkozatot hozok inditványba.“ (Igen! Helyes!) Ezután fölolvasá az elnök Gérard tábornagy azon iratát, mellyben tiszteleti állomást ajánl a' nemzetőrségnél a' kamra rendelkezésibe. —

(Ain-Maadi Abdelkader hatalmában.) Az emir Ain-Maadi előtti viszontagságiról egymást érik az ellenkező hírek. Alig hangzék el azon állitás, miszerint Tidzsini békealkura lépett Abdelkaderrel 's már dec. 14ki lapok Algírból ismét uj kimenetét irják azon sivatagi háborunak, következő adatokat közölvén róla: „Ain-Maadi el van foglalva. Tegnap érkezék ide egy gyors hirnök e' jelentéssel egyenesen az emir táborából egyik itteni ügyvivőjéhez. A' város vérontás nélkül jutott az emir hatalmába. Utólsó levelemben emlitém az ifju Tidzsini elfogatását, mire Hadzsi-Mustapha, mascarai kalifa, mint követ, ment Ain-Maadiba, ki nyilványitá Tidzsininek, hogy az emir szigoruan el van határozva állomásán mindaddig megmaradni, mig hatalmába kerítendi a' várost, 's ha ezt erőszakkal lesz kénytelen eszközleni, ostromló csapati előtt az ifju Tidzsini fejét fogja vitetni. Az öreg Tidzsini e' fenyegetésre meglágyulván szerződés utján átadá az emir hatalmába a' várost.—

(Pouqueville †. Elegy.) Pouqueville, a' híres utazó, dec. 21dikén elhunyt Parisban. Pouqueville Napoleon idejében, mint tagja a' tudományos biztosságnak, Egyptust is megjárá. Egészsége tekintetébül vissza akart onnan térni Francziaországba, de a' calabriai partvidéken tripolisi martalócz fogságába került. Ez Navarinban eladá őt, honnan végre mint rabszolga Konstantinápolyba jutott, hol orvosi tudománya által tetemesül könnyité sorsát. E' szomoru sorsának köszönhetni azon jeles munkákat, miket Pouqueville Görög- 's Törökországról irt. Az előbbi könyv által figyelmes lett Napoleon az elhunytra, 's azonnal (1805ben) franczia consullá nevezé őt ki Janinában, melly hivatalát egész 1815ig közelégületre viselé. Később hasonló minőségben Patrasba utazott. 1820ban visszatért Parisba, hol Görögország ujonnan születéséről igen jeles munkát bocsáta közre. — A' rheimsi zavarok első hirére azonnal katonai öszpontosulások történtek a' kormány parancsából. 48 óra alatt 10 ezer harczos vala öszpontosulandó Rheims előtt a' téritők ótalmazására. Szerencsére azonban még jókor ellenparancs érkezék a' sergekhez, minek következtében minden csapat ismét visszatért régi államásira, a' nélkül, hogy az illy alkalomkor egyébkint adatni szokott kárpótlást a' kormánytól kikaphatta volna. — Fesch bibornok Ajaccióra nézve Paoli példáját szándékozik követni, 's az emlitett városban, mint születéshelyén, magosb tanitó intézetet készül alapitani. — Algírban rebesgetik, miszerint Valée tábornagy összejövetet szándékozik tartani Abdelkaderrel Medeahban, hol ez utóbbi igen fényesen készül őt fogadni azon tisztelet miatt, mellyel követét Parisban 's egész Francziaországban tetézék. Valée tábornagy alkalmasint a' készitени szándéklott utak miatt kiván vele egyezkedésbe bocsátkozni. —

Belgium.

(A' belga bank felfüggeszté kész fizetéseit; a' takarékpénztárt pedig az ó-banknak (Société générale) adá át.) Brüssel, dec. 17kén: Ma reggel a' belga bank felfüggeszté kész fizetését; a' pénztárnál falragasz tudatá a' közönséggel, miszerint a' bank ügye jó lábon áll ugyan 's ez év folytában igen szép nyereségnek örvend, előre nem látott fizetések 's a' jelen kétes körülmények azonban kénytik készfizetéseit ideiglen megszüntetni; csak néhány napot kiván 's azonnal fizetéshez kezd. E' hir a' közönségnél igen nagy figyelmet támoszta, míg tegnap a' bank részvényei, miután néhány nap óta mindig csökkentek, emelkedni kezdének. E' fizetésmegszüntetést azon oknak tulajdonitják, miszerint a' belga bank az ó-bankkal (Société générale) számolásait végzé, 's minek következtében amaz ennek tetemes mennyiséget kényteték fizetni. A' takarékpénztár másfél milliónyi tőkéje a' belga banknál volt letéve, most azonban a' kormány fölszólitására az alsó néposztály megnyugtatásaul az ó-bank magához vevé, mit falragasz tudatott a' néppel. A' belgabank igazgatója rögtön Parisba utazott, hiszik, miszerint Rothschild őt azonnal kisegiti zavaráből. A' fizetésmegszüntetés az ipar minden ágaira igen káros befolyást gyakorol. — A' maestrichi kormányzó parancsot bocsáta ki nagy mennyiségü élelmi 's hadi szerek beszerzésire 's Lüttichben dec. 13kán azon hirt terjesztgeték, miszerint Venloo, Ruremonde 's Weert erősségeket kevés nap mulva porosz sergek szállandják meg. Eddig ugyan még a' porosz sereg nyugton van 's a' határok legkevésbbé sincsenek háborgatva. Hihetőleg az sem valósul, hogy Hollandia 5 ezer főnyi őrségét Maestrich erősségben, szaporitani kivánja. —

(A' király születésnapi ünnepe. Limburg 's Luxemburg követeket küldenek Parisba a' kamrai tagokhoz.) Brüssel, dec. 19kén: Tegnap este 's ma reggel harangzugás 's álgyudörgés hirdeté a' király születésnapját, mellyen a' mechelni bibornokérsek tartá a' nagymisét, hol tömérdek nép gyült össze. — A' limburgiak 's luxemburgiak d' Ansembourg 's Metz urakat következő irattal hatalmazák föl: „Alulirottak, a' limburgi 's luxemburgi tanács 's követház tagjai fölszólitják d' Ansembourg gr. tanácsost és Metz követkamrai tagot Parisba utazásra a' kormány 's a' két kamra tagjaihoz, hogy ezek előtt a' tartományok birtok-eldaraboltatása ellen szólalkozzanak 's nyilványitsák, miszerint Luxemburg és Limburg minden áron belga birtok akar maradni. Brüssel, dec. 14kén 1838. (Következnek az aláirások, szám szerint 15.) — Az alsó néposztály aggodalmai a' takarékpénztárt illetőleg eloszlatvák 's ez által az elmék ismét visszanyerék régi nyugalmukat. —

(A' franczia trónbeszédet nemtetszéssel fogadák.) Brüssel, decemb. 19kén: A' franczia trónbeszéd kétségtelenül tanuság arra, miszerint Francziaország nézeti a' belgahollandi kérdést illetőleg főpontjaira nézve a' többi nagy hatalomével, mellyek a' londoni tanácsot képezik, tökéletes egyezők, mert csak ezen egyezés mondathatá a' trónbeszédben Lajos Fülöppel, miszerint reményli e' kérdésnek mentülelőbbi békés kiegyenlittetését. Az itteni hazafi körökben e' nyilatkozvány a' legnagyobb nemtetszésre talált; igen feszült figyelemmel várják a' kamrák válaszit; ha ez a' trónbeszéd szellemében ütend ki, ugy legutólsó sugára is lehuny a' Francziaországban helyzett reménynek. — A' belga bank fizetésfüggesztése rendkivüli aggályt szült; e' banknak negyven ipartársulat, 's 500 kereskedőház pénztára volt ótalma alatt. Európa minden részibe számtalan hirnököt küldének szét; a' hazafi párt igen aggódik a' belga bank jelen kétes helyzete miatt. Az antwerpi fiókbank is felfüggeszté fizetésit, a' kereskedőség közt a' legnagyobb feszültség 's elmék ingerültsége uralkodik. — A' Handelsblad szerint a' belga kormány jegyzéket vön Londonbul, mellyben nyiltan kimondatik, hogy csak egy álgyulövés a' németszövetségi vagy bármilly katonaság ellen, hadnyilatkozás jeléül szolgáland egész Európára nézve. Ez valósulásra vár.

Olaszország.

A' moszka trónörökös tiszteletére Florenczben egyik ünnep a' másikat váltá; 's innen dec. 13kán Rómába folytatá utját.

Törökország.

Koostantinápoly, dec. 5dikén: Az adóknak legujabb rendelvények szerinti beszedése elibe tömérdek akadály gördül, 's a' porta naprulnapra jobban érzi a' pénzhiány szükségét. — Mehemed Ali hihetőleg egész Sennaarig nyomuland. A' perzsa követ, ki a' londoni udvarhoz van rendelve, Triesztbe érkezék, honnan Bécsbe veendi utját. A' külvárosokban néhány elfogatás történt hamis pénzverés miatt. — Alexandriában már 20 nap óta nem mutatkozék dögvész-jelenség, mi az ottani lakosságot szerfölött megnyugtatja. —

Hollandia.

(A' következmra megajánlja a' rendkivüli hadiköltséget 's az egész kámatfizetést.) A' következmra dec. 20iki ülésében a' rendkivüli hadiköltség, 's a' közönséges némétalföldi adósság egész kamatfizetése iránti törvényjavaslat került szőnyegre. Mivel e' törvényjavaslatokat többen, főleg külsőségek miatt, megtámodák, a' pénzügyminister előadá védelmi beszédét 's többi közt megjegyzé, miszerint e' javaslatok nem háborurettegés, hanem a' nyilványos hitelföntartás miatt tétetnek. A' kormány, valamint a' némétalföldi nép, békét ohajt 's az előterjesztett törvény előmozdithatja az ideiglenség mentülelőbbi elterjesztését. E' czélérésre azonban a' kormánynak erőre van szüksége. A' tövényjavaslatot 50 szóval 4 ellen elfogadá a' következmra. —

Gabonaár: Pest, jan. 4dikén: Tiszta buza 140, 130, 115; — Kétszeres 100, 95; — Rozs 88, 85, 80; — Árpa 74, 70, 65; — Zab 64, 62, 60; — Kukuricza 85, 80, 75; — Köles-kása 150; — pesti mérő, váltó garas.

Dunavizállás: Pest, dec. 31ikén 2′ 5″ 6‴ — jan. 1sején 2′ 10″ 0‴ — 2dikán 3′ 2″ 0‴ —

Pénzkelet: Bécs, jan. 2kán: 5 pCtes statuskötelezvény $107^{27}/_{32}$; 4 pCtes $100^{5}/_{32}$; 3 pCtes $80^{21}/_{32}$, $2^{1}/_{2}$ pCtes $58^{3}/_{4}$, 1821ki 100 frtos kölcsön $156^{1}/_{4}$; 1834ki 500 frtos kölcsön $677^{3}/_{16}$ frt pgő.

Szerkeszti Helmeczy. – Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

PEST.

szerda, január' 9.

JELENKOR.

1839.

13ik szám.

FOGLALAT: Magyarország (kinevezések és előléptetések; bécsi fő nyertes számok; nemzeti casino; magyar játékszín; pesti kereskedési hírek; bajai és losonczi ujdonságok; Buttler János gr. jótéte; halálozások; különféle: az irgalmas szerzet mult évi munkálati, beszterczebányai jóltevőség, tengermelléki kereskedés; a' pesti lóverseny ügyében; 's a' t.) Portugália (a' királyné cortesnyitó beszéde; 's a' t.) Spanyolország (posták kimaradása; Maroto nem veszté el Carlos kegyét; cataloniai visszatorlások; 's a' t.) Anglia (londoni radical gyülés; az angol dolgozók és szegények; 's a' t.) Francziaország (pair- 's következkamrai ülések; választófolirati viták; Montalembert gr. 's a' ministerelnök beszédei; 's a' t.) Németország. Hollandia. Török- 's Görögország.

Magyagország.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége mult évi jul. 12ki határzatában Altersberger Józsefnek neve „Óhegyi" magyar hangzatuvá változtatását méltóztatott megengedni.

(Főnyertes számok.) A' bécsi palota kijátszatásán f. é. január 3kán ezek valának a' főnyerők: 6296 sz. 200,000 f. nyert vagy a' palotát; 160610 sz, 20,000 f.; 125422 sz. 10,000 f.; 134702 sz. 8000 f.; 115773 sz. 5000 f.; az ingyensorsok közül pedig: 76772 sz. 25,000 f.; 102908 sz. 6000 f.; 173075 sz. 3,500 f.; 103230 sz. 3,000 f. 's 41872 sz. 1,500 f. váltóban; a' 200 ezer forintot hir szerint tiz budai polgár nyeré. —

(Magyar játékszin.) Folyó hó 12dikén (szombaton) Schodelné jutalmául „Eskü, vagy a' syracusai zsarnok" eredetileg olasz nyelven irta Rossi, 's ugyancsak Jakab István által olaszból forditott opera jutand szinpadunkra 4 felvonásban Mercadante muzsikájával. Ezen opera még csak Milanoban a' Scala operaházban és Bécsben a' karinthi kapumelletti cs. kir. szinházban adaték olasz nyelven, 's nem Auber „Eskü vagy a' hamis pénzverők" czimü operája, melly már a' pesti városi szinházban is német nyelven többször adatott. Pesten, jan. 7dikén 1839. Komlóssy Ferencz főrendező.

(Pillanat a' főváros kereskedésére.) Pestnek mult évi kereskedése ellen, általán véve 's a' tavaszi árvizpusztitást leszámitva, panaszt épen nem emelhetni, sőt kivánatos, hogy a' beállott 1839 is, a' tavalyihoz hasonlag mutatkozó kereskedési mozgalom és élet mellett hasonlag jutalmazzon. Kézműi czikk közt: a' pamut-gyártványoknál mostani mérsékelt árok mellett, árcsökkenéstől nem tarthatni; gyapju-czikkekből pedig, minden emelkedett árok mellett is, igen csekély mennyiség van. Mi a' termékeket általában illeti, ezek iránt ugy tartjuk, mind termesztők mind vevők egyiránt elégültek voltak: a' gyapjut meglehetősen fizeték minden fajnál 's kapva vevék, — nemesitett egynyiretüre pedig már most, mint emlitettük legközelebb, előre is történnek szerződések a' tavalyinál jobb árokon, 's hihető a' kül vásárlások Anglia, Franczia, Schweiz és Olaszország részére is inkább növekedni mint kevesedni fognak. A' tavalyi jó minőségü gubacs a' dunai közlekedés megnyilásakor tavasszal, bizonyosan elég keresőre fog találni. A' hamuzsir kedvezőn áll, 's kivitele nehezen lenne jutalmatlan. A' viasz folyvást nagy áru; e' czikk mennyisége kevésbbé kerül ki az országbul, mint előbb 's a' fogyasztás nagyobb mint mennyi a' kereskedésben forog. — Pálinka jól fizet a' készittetőnek, bár különben azon körülménynél fogva, hogy télen át valamennyi pálinkakazán teljes munkában van, nem lenne csuda, ha ára vagy kapóssága némileg csökkenne. Olvasztott fagygyu (lebenyegben) mult ősszel olly nagymennyiségben vitetett külföldre, hogy ára lejebb már nem eshetik. Cserzetlen bőr, névszerint tehén, ökör és borju-bőr olly magas áron állnak, hogy méltán tarthatni megolcsulásuktól a' mostani olly széltiben uralkodó marhadög miatt. — A' debreczeni szikső hihetőleg megmarad kapósságában, mivel az utóbbi évekbeli mennyiséget az üveggyárak jó formán fölemészték. — A' repczeolaj csekély ára semmi viszonyban nem látszik állani a' többi zsiradék és olajnemek tartós áraival; meglehet a' cshországi bő repczetermés okozá e' sülyedést. Kender folyvást magas áron kel; ámbár a' gyártók már néhány év óta nincsenek a' termés minőségével megelégülve. A' nyulbőr, mellynek már két év óta folyvást ugyszólván semmi ára nem volt, legközelebb mind itt helyben mind Lipcsében gazdagon fizetett az azzal kereskedőknek. A' mostani tél nem ugy mutatkozik különben, mintha ezen czikk megszaporodásától lehetne tartani: azért a' mostanig szépen emelkedett ár, hihetőleg továbbra is megmarad. — Gabona megáll a' maga árában; a' kereskedők szereznek ugyan mellette, de nem gazdagulásig; a' magtárak nincsenek ugyan dugulásig tömve, de azért hijányt vagy szükséget nem érezni. — A' jóféle dohány folyvást eléggé kapós; 's nem állithatni mellette, hogy alábbvaló fajok vevőkre nem találnának, ha mennyiségök még olly nagy volna is. —

Pozsonynál a' karáncsonkor esett hó által a' zajló jég a' Dunán összeállott; azonban rajta járni kelni a' hideg csekély foka miatt még nem vala tanácsos 's hihetőleg még később sem lett a' meglágyult idő miatt. Mondják Komáromnál is beállott a' Duna.

Bárdányi gróf Buttler János ur mult dec. 10kéről Pest megye első alispánjához Dubraviczky Simon urhoz intézett levelében 500 vtó frtot küldött olly végre, hogy e' mennyiséget a' tiszt. alispán ur, Pest azon szegényei között, kik a' királyutczától jobbra a' kerepesi-utig e' tél idején földkunyhókban (putrikban) tanyázni kénytelenek, saját belátása szerint és fölügyelése alatt lenne szives osztatni föl. Ehözképest a' t. alispán ur e' szerencsétleneknek, a' városi hatóság részéről megtett összeirás után, a' mondott summát e' végre megbizott Simonyi István megyebeli eskütt által Pfeiffer Lőrincz városi alkapitány jelenlétében, f. január első napján valósággal ki is osztatá, azon általa megállapitott bölcs fokozat szerint, hogy a' jótéteményben ugyan minden személy —, de a' betegség, kor vagy akármi más oknál fogva munkára és igy kenyérkeresésre alkalmatlan kétszeresen részesüljön. Nemcsak országos törvénykönyvünk hirdeti már e' tisztelt gróf urnak a' ludoviceai katonanevelő akademiára hazafilag szentelt nagyszerü alapitványát, — hirdeti azt a' szigeti athenaeum, hirdetendi maholnap a' vakok pesti intézete is 's igy hazánk történeti muzájának édes tiszte lesz a' hőkeblü grófnak ezen 's egyes hazai intézetünkre szentelendő igen nemes áldozatit hazafisági 's emberiségi tekintetből fölfogni, érdem szerint méltatni 's kiemelni; engedje meg azonban szerénysége addig is, hogy főleg a' szenvedők enyhítésére ható hasonló nemes adományiért a' fölsegéltek buzgó háláját az egész haza szine előtt kifejezhessük.

Nemzeti Casino. A' nemzeti casino alkotó szabályai 6dik pontja szerint a' téli közülés f. e. január 27kén reggel 10 órakor változhatlanul fog tartatni. Ezen gyülés tárgyai: a) az intézet mostani állapotjáról az igazgatók és választottság által teendő jelentés; b) az uj igazgatók és választottság kineveztetése; c) a' casino további fentartására 's emelésére szükséges intézkedések. A' részvényes urak ezennel megjelenésre kéretnek. Pest január 2kán 1839. Pregardt János igazgató.

Pesti lóverseny. A' közelebb mult 5 évre ajánlva volt pest-városi versenydijnak ideje 1838ban kitelvén, e' következő tartalmu aláirási iv nyittatott meg és kering, számosb példányban, a' város polgárai 's lakosi közt: „Megujított aláirás a' pest-városi versenydijra: Miután a' tapasztalás azt mutatta, hogy sz. kir. Pest városra az itt tartatni szokott lóversenyből már némi haszon háramlott, 's ez okból igen kivánatos volna, annak fönmaradását 's további kifejlését lehetőleg előmozditni: ezen sz. kir. város t. cz. polgárai és lakosi illendően kéretnek, miszerint az említett czélt hazafiui adakozásaikkal annál inkább elősegitni méltóztassanak, minél kivánatosbnak látszik, hogy ezen sz. kir. város, melly az intézet által legközelebbről érdekeltetik, ollyas önkéntes és nagylelkü ajánlatokhoz legelső nyujtson buzditó és utánozásra méltó példát. — A' dij feltételei e' következők: Pestvárosi dij, 1839től 1843ig bezárólag, évenkint bizonyos summa (melly t. i. az aláirások által egybegyülend) minden lóra. Távolság: a' nyerő pont előtt 30 ölnyivel kezdve, egyszer körül. Ismételt futás. Teher: 3e. 74 ft, 4e. 100 ft, 5e. 107 ft, 6e. 112 ft, idősb 115 ft. Ausztriai birodalomban született ló 6 fonttal kevesbet; kancza és herélt általában 2 fonttal kevesbet. Bejelentés 8 nappal előbb. A' dij 3/4de az első, 1/4de a' második lóé." — Következnek az aláirók nevei és az ajánlatok mennyisége. A külön tiveken már eddig is számos név van följegyezve, és reménylhető, hogy Pest sz. kir. városa állásának megfelelő mennyiség kerülend egybe.

Bajai hirek dec. 31kéről: Dec. közepén kezdett folyvásti száraz kemény hideg Sugoviczánkat, és számos mocsárinkat jégpánczéllal vonta bé; mi a' nád késedelmes levágatását igen elősegité 's azt már nagyobb részint lakosink el is végezték. Mint taval, ugy az idén is a' nád igen silány 's rövid növésü, mégis folyvást épülő faluink lakosi a' nádkéve százát 10—13 v.frton örömest fizetik. Száraz malmink nagy mozgásban vannak, mivel dunamalmink már őszkori nagy vizcsekélységök miatt igen hátráltaták szegényebb lakosinkat őrlésben, 's igy sokan telelésre lisztet csak most őröltethetnek. E' táji dunán az átjárás naprul napra bajosabb, ez okbul a' szeremlyei révnél a' dunántulra ügyekező utasok gyakran a' vissza nem térhetéstül tartásuk miatt czélba vett utjok folytatása helyett, csakhamar ismét városunknak forditják kocsirudjokat. Karácson előtti hetivásárinkon gabonás kocsikon kivül számos aszuszilvával 's dióval terhelt is vala látható, az aszuszilva vékája 3 fr., dióé 2 fr. 30 kr.; méz itczéje 1 fr.—1 fr. 28 v.kron kelt. Karácson napján kettős öröm lebege különböző ajku lakosink arczin; egyik a' nap szentsége, másik: helybeli lelkészünk Bartók Mátyás érdemeinek méltányoltatása miatt, ki e' napon mutatá először be préposti szertartással áldozatját a' mindenség urának. A' diszruhás polgári granátosságnál fris emlékezetüek levén az érintett lelkésznek városunk szegényebb lakosiról atyailag gondoskodó, 's azokat segedelemmel is ellátó nemes tettei, a' mise folyamát nemcsak jelenlétükkel, hanem számos örömlövéssel is diszesiték, isteni szolgálat után pedig a' városi tanács és választott község jeles küldöttséggel kivánta buzgó örvendését nyilványitani.—A' bajai jótékony asszonyegyesület, melly már három év óta nem kis segédpénzzel hatott a' helybeli „Remete sz. Pál" nevü kórintézet javára 's hathatós munkálkodási által több ügyefogyottnak 's betegnek fölszikkasztá könnyeit, dec. 30kán tartá gyülését, midőn is többi rendelkezési közt uj tagjaivá választattak: Latinovics Mária, Alföldy Nina, Vojnics Mathild, Nenádovics Katalin, Zhorela Anna, Latinovics Flóra, Grósz Betti asszonyságok és Jakobey Amália, Albrecht Antónia, Fogt Katalin és Swoboda Mária kisasszonyok. Főirányát pedig az 1839ki febr. 4én tartandó sorsjátékos tánczvigalom-elintézésre forditá, mellynek jövedelme a' fenérintett kórintézet gyarapitására leend forditva. Bemeneti ár egy sorslappal 30 p.kr., külön a' sorslapé 20 p.kr.

Losoncz: A' jót, szépet 's hasznost olly lelkesen előmozditó 's általunk is többször magasztalt losonczi működvelő színész társaság, melly eddig több izben várakozás-felülmulólag lépett föl a' helybeli kórházgyarapitásra, dec. 26kán és 27kén, Losoncz 's környéke nagyszámu lakosi örömükre u ra mutatványit adá. Első este „12dik Károly Rügen szigetén" 4 felvonásu Both vigjátékát, másikon pedig „777" vigjátékot 1 felvonásban Lebrün után; mindkettőt meglepő tökéllyel. Ezt követé egy 20 személyből álló hangászegyesületnek néhány operábul nagy szorgalommal 's köz tetszéssel adott versenye, melly alkalomkor Gyürky Lóra kisasszony, a' számos közönséget egész elragadtatásra birá bájoló éneklésivel. Illy hasznos kellemü két estének 500 forintnyi jövedelme a' pesti magyar szinház javára rendelteték fordíttatni. Vajha ezen működvelő társaság példáját édes hazánkban számosan követve, illy sikeres buzgalommal munkálkodnának a' pesti nemzeti szinház állandó megállapitásán!

(Halálozások.) Somogyban Nágocson dec. 10ikén elhunyt gr. Zichy József cs. kamrás, udv. tanácsos 's a' t. életének 84dik évében. Megyei szolgálatok 's nyilványos hivatalok viselése után, az 1808diki országgyülésen Somogymegyét képviselé. 'S a' Ludovicea kath. akademiára 10 ezer frtot ajánlott. Gyászolják özvegye szül. Bésán Franciska 's gyermekei: Julianna, m. Som-

sich Pongrácz kir. személynök, baranyai főispán 's a' t. hitvese, továbbá Krisztina és Nep. János több ns megye tbirája. — Tengődön nov. 11dikén hunyt el peremartoni Nagy György alesperes, tbiró 's a' t. élte 58dik évében. Egyházi tisztbuzgóságán kivül érdemet szerze magának többek közt azzal: hogy a' mentő-himlő behozatásakor, arra nemcsak foganatosan inté hallgatóit, hanem az ótást maga is megtanulván, az által számos év alatt a' helyés vidékbeli emberiségnek tetemes hasznára volt. — Végre Pesten f. január 6ka éjjelén hunyt el három hónapi májsinylődés után kapocsányi Appel Károly, a' würtembergi kir. korona-rend lovagja, számos ns megye tbirája, több nagyterjedelmü urodalom kormányzója, a' bácsi és pesti gazdasági egyesület tagja 's a' t. Kevés van rendszeresb gazdálkodást üző, ki az elszenderültnek érdemei felül a' hazai ipar és gazdálkodás tekintetében, ne hallott volna. Annyi kétségtelen, hogy tehetséginek 's nagyszerü munkásságának maradandó bizonysága azon urodalmak jólléte országszerte, mellyek az ő kormányzata alatt uj fejlésnek 's józanabb gazdáskodási rendnek indultak. Valamint nem tagadhatni, hogy a' vállalkozás és gyakorlat illy bizonyitó eredvénye tömérdek hatásu volt utánzási tekintetben mind szomszéd mind távolabb vidékeken. Született az elhunyt Ludvigsburgban Stuttgarthoz közel (Würtembergben) 1773 febr. 25kén. Nevelést nyert a' kir. nevelő-intézetben Stuttgartban. Magyarországba 1797ben jött, 's mezei gazdálkodás és ipar körüli érdemiért 1821ben magyar nemességet, utóbb 1831ben pedig a' würtembergi kir. korona-rendet nyerte meg. Magyar nemességi czimerében mint halljuk burgonya-bokor is látható, mint maradandó emlék's tanujele többek közt azon kitünő gazdálkodás és takarékosságnak, mellynél fogva némelly urodalmakban teleltetési takarmány-pótlékul 's kiméletül a' burgonyát hozta divatba 's relative nagy szerencsével. Tetemeit eltakaritásul Urményre Nyitramegyébe vitték hitveséihez. Csöndes nyugalom munkás földi pályájára!

KÜLÖNFÉLE: Az irgalmas szerzet kórházaiban folyvást számos beteg nyer minden valláskülönség nélkül orvosi segélyt. A' budai zárdában 1837ki nov. 1jétül mult évi oct. utóljaig összesen 1675 beteg nyert ingyen ápolást. Ezek közül meggyógyult 1521,'s meghalt 151; ez utóbbiak közül azonban 16ot haldokolva vivének a' kórházba. Vallásra nézve kathol. volt: 1434, protestans: 192, görög: 23, zsidó: 26. A' rend 29 kórházában pedig összesen 19,710 beteg részesült orvoslásban, kik közül 18,258 gyógyult meg. — Beszterczebánya lakosi az ujévi köszöntések fölváltása által 230 fr. 15 kral gyarapiták az ottani kórház pénzalapját. — Mult évi novemberben 372,831 fr. pengőre rugott tettlegi kereskedésünk hazánk kikötőiben. —

Portugália.

(A' királyné cortesnyitó beszéde.) Lissabon, dec. 12én: Ma nyitá meg a' királyné 9 órakor a' cortest; a' cortesházhoz vezető utakat három sorezred foglalá el; palota előtt a' 2dik vadászosztály őrködék, ben pedig a'palotában a'királyné testőrsége. Miután a'királyné's király elfoglalák a'trónt, a'ministerelnök átnyujtá a'trónbeszédet a'királynénak, mit ez hangosan olvasa föl; a' királyné öltözete fehér vala, fejét diadem 's korona ékesité, mellybe foglalva volt a' hai hátul: a' király marsal-egyenruhában jelent meg. A' cortesterem karzatit két oldalon jobbadán hölgyek foglalák el, kiket csak annyira érdekel a' cortesülés, mint a' férfiakat. A' királyné trónbeszéde következőleg hangzik: „Uraim! Nagy örömmel látom a' nemzeti képviselőséget először összegyülve az ország uj alkotmánya szerint. Önökkel együtt szerencsét kivánok magamnak azon kegyelmért, mellyet az isteni gondviselés nekem 's ez országnak juttata, midőn 2ik kir. figyermekkel ajándékoza meg, ki a' trónörökülésre 's Portugália békéjére nézve 2ik kezesség. D. Luis infans nevéhez portói hg czimet mellékelénk, fölséges atyánk kivánatával egyezőleg 's tanuságul azon becsülésért, mellyet azon vihatatlan városban elkövetett tettek méltán megérdemelnek — megbecsülhetetlen hagyomány e' czim, mellynek fiam, ha isten ugy akarja, hiven megfelelend. Folyvást barátságos lábon állok azon hatalmakkal, mellyekkel viszonyban élünk. A' görög király meghatalmazott ministert külde a' portugál udvarhoz 's e' szerint diplomatai érintkezésbe jövénk ez országgal. Teljes bizodalommal reménylem, miszerint nincs távol az idő, mellyben a' szentszékkeli alkudozások következtében ismét visszaálland azon összeköttetés, melly annyi századon át elődink 's az egyház látható feje között létezett; melly a' korona jogait 's a' nemzet méltóságát mindig öszhangzásban tartá a' vallási szükségekkel; 's habár a' vakbuzgóság e' politikai ingadozások napjaiban a' gondatlanokat elcsábitni törekedett, mégis a' kath. tan mindenkor tisztaságban tartá fön magát a' portugál népnél. Nem tudósithatom Önöket, mint ohajtnám, az angliávali szerződés megkötteteséről a' rabszolgakereskedés eltörlesztése végett, reménylem azonban, miszerint nincs messze azon idő, mellyben végképi egyezkedésünket aláirandjuk. Francziaországgal is hason czélu alkudozásokba bocsátkozánk. A' birodalom érdeke végképi elnyomatását sürgeti ez embertelen kereskedésnek, melly afrikai tartományunkban a' mivelődést gátolja, és a' szentirás-terjesztésnek akadályul szolgál. Illő, hogy minden tengerész nemzet gyámolitsa egymást e' kereskedés elnyomatásában 's olly szerződést kössenek, melly azt végkép elfojtja, 's a' kereskedésnek szabad tért, 's a' szerződő népeknek méltányos becsültetést biztositson. Még folyvást panaszkodnunk kell a' belháboru miatt, melly Spanyolországot dulja. A' kath. királyné ügye, a' spanyol szabadsággal olly mélyen összefüzötten, legélénkebb részvétet támaszt keblemben. Portugália nyugalmat élvez. Mindazáltal az ország némelly részében a' nyilványos bátorság még nem eléggé nyugtat meg. A' két déli tartományban még folyvást zenditő csapatok dulongnak, mellyek, ha az őket üldöző bátor csapatinktul megtámodtatnak, mindig megveretnek vagy szétüzetnek. Tapasztalás tanusitá, miszerint némelly törvények javitásra várnak, 's meg vagyok győződve; miszerint e' tapasztalás vezérül szolgáland azon javitásoknál, mellyeket az ország állapotja követel. Önök figyelmébe ajánlom az e' czélból ministerim által Önök elibe terjesztendő törvényjavaslatokat. Tengerentuli tartományink is hasonlag megkivánják Önök gondoskodását; azokat illetőleg némi javaslatokat parancsolék tenni. Az Önök elibe terjesztendő irományokbul átláthatják, mi történt az utólsó cortes óta's milly szükséges gyors rendszabályok foganatositása az ország kivánati teljesitésire. A' pénzügyminister a'nyilványos jövedelmi forrást 's a' kiadások költségvetését Önök elibe terjesztendi. Örömmel jelenthetem Önöknek, hogy jövedelmink kedvező kilátással kecsegtetnek, mi hitelezőinknél bizalmat gerjeszt irántunk. A' legfontosb jövedelmi ágakra tett zálogok nagyobb része már vissza van váltva, 's ha a' szükség uj áldozatra nem kénytet, biztosan reménylem, hogy az 1839ik év végével minden illy nemü tehertül szabadok leszünk. Biztosithatom Önöket, hogy mennyire a' köz szükség engedé, kormányom a' nemzeti hitel-föntartás mellett hiven buzgott. Az évenkint kamatfizetésre szánt mennyiségek képesitendik a' hitelhivatalt a' lehetőségig minden kötelezéseinek eleget tenni 's reménylem, nem sokára képesül nemcsak a' beladósságok kamatinak pontos fizetésire, hanem kormányomnak uj pénzügyi munkálatokra szolgáltat eszközt, melly által más statuskötelezők jogai is annyira tekintetbe vétetnek, mennyire az igazság kivánja. Külországokban kötött adósságok, mellyek 1837ki kamatait fizetni nem valánk képesek, nagyfontosságu tárgy, mi által a' nemzeti becsület 's a' kormány hitele sulyosan szenvede. Különös választmány van kinevezve e' kötelezések teljesitésére foganatos eszköz-ajánlás végett 's munkálkodási következményéről nem sokára tudósitandom Önöket. A' statusjövedelem beszedése 's használása jövő évre Önök határzatát várja. Mind ez birt engem Önöket az alaptörvényben meghatározott nap előtti összehivásra.“ —

Spanyolország.

(Posták kimaradása. Maroto nem veszté el Carlos kegyét. Cataloniai visszatorlások.) A' madridi posta három napig késett el, mit Van Halen, Cabrera 's Borso di Carminati legujabb mozgalminak kell tulajdonitani. Ha Espartero kevesebbet gondolna a' madridi politikával, 's a' helyett valamivel többet a'hadi fordulatokkal, ugy most rut hinárba juthatna a' carlosi fővezér. Az aldeai vonalon megtámodák a' carlosiak Espartero csapatinak egy részét, 's megzavarák; közelebbi körülmények még hiányzanak. Maroto összejövete a' trónkövetelővel kedvező volt reá nézve, mert habár nem nyer is tökéletes győzelmet személyes ellenségin, de mégis tetemesül csökkenté káros befolyásukat, 's parancsnokságát megtartandja, kivevén, ha csatát találna veszteni, melly esetben Tejeiro 's Larraga bizonyosan meg fognák őt buktatni. — Munagorri O'Donnell eltávolittatásából hasznot vél huzhatni, mert a' helyére lépett Espeleta tábornokkal inkább boldogulhatand. Meer b. valamennyi cataloniai főkapitányhoz körparancsot intéze, mellyben felszólítja őket Vilella carlosparti guerillafő azonnali agyon lövetésére, mihelyt hatalmokba keritendhetik őt. Ugyanazon sorsra kárhoztatá egyszersmind rablócsapatja minden tagját alkotmányos hatalomba jutás esetén. Először felszólitá Meer a' cataloniai carlospárti főparancsnokot Vilella megbüntetésére, 's csak akkor hirdetteté ki az érintett parancsot, miután a' rendelt időre nem érkezék válasz igazságos követelésire.

(Spanyolok Afrikában.) Oran dec. 13iki levelek szerint Mers-el-Kebir erősség előtt egy spanyol hajó vete horgonyt, mellyen 12 tiszt, 122 altiszt 's katona és 2 nember találkozék. E' hajó Uldecenából jöve Tortosa mellett 's a' katonák az ottani alkotmányos őrség tagjai. Vallomásik szerint fölzendülének ők, parancsnokjokat megölék, két hajót hatalmokba keritének 's a' legénységet fölvételükre kényszeriték. Szándékjok volt Valencia közelében ismét partra lépni, 's ez az egyik hajóknak alkalmasint sikerült is, de bezzeg a' másik spanyol hajóktul üldöztetvén Oranba volt kénytelen menekedni. A' szökevények egyikének neve Quintana, 's a' trónkövetelő parancsával mentegeti tettét, segélyt kérvén egyszersmind az orani franczia hatóságtól Valenciába visszajuthatásra. Ugy látszik azonban, hogy a' franczia tábornok a' parisi kormány tudta 's megegyezte nélkül semmi elhatárzó lépést nem fog tenni e' dologban.

Franczia ország.

(Kamrai ülések. Válaszfölirat vitatása.) Dec. 26ikán a' pairkamrában a' válasz-fölirat vitatása volt napirenden. Az inditványzott föliratot Portalis olvasá föl. A' kamra szerencsét kiván abban magának az ország jelen állapotjához, melly legszilárdabb módon kezeskedik a' nyilványos nyugalmért. „Mi, igy hangzik továbbá a' fölirat, bizalommal várjuk a' belga-hollandi ügy kifejlését, meg levén győződve, miszerint ő fölsége kormánya nem mulaszt el semmit is, mit Franzciaország méltósága, egy baráti érzelmü nemzet érdeke 's az adott szó szentsége megkiván. Belgium függetlensége, általányosan megismértetve a' nagy európai család által, ujabb kezességül szolgáland a' világbéke föntartására. — Fölség! Az ausztriai sergek római birodalomba nyomulta jelül szolgált Ancona katonai elfoglalására. E'tett megszünése amazok visszavonultától függe. A' szentszékkel 1832diki aprilben kötött szerződés határozá ezt. E' szerződés teljesült is. Katonáink elhagyák a' római birodalmat, 's ez utóbbi szabadon maradt minden idegen befolyástól. — A' Spanyolországot elnyomó szerencsétlenség, mellyet folyvást magosbra emel az egymás 's az emberiség ellen elkövetett kölcsönös kegyetlen vérengzés, minden évben mélyebb szomoruságot gerjeszt keblünkben. Fájdalmas azon gondolat, miszerint még most sem gyanithatni, mikor leend már vége e' kegyetlen polgárháborunak, melly folyvást legyőzhetetlen gátul szolgál a' spanyol nemzetnek szabad 's alkotmányos királyság kormánya alatt valódi boldogságban létezhetésre. Midőn fölséged folytonosan részesiti a' spanyol alkotmányos királynét azon segélyben, miről a' fönálló szerződések kezeskednek, Francziaország kivánatinak 's igazságos várakozásinak fog megfelelni. — Fölségeddel egyiránt hizelgünk magunknak azon reménynyel, miszerint már nagyon is sokáig tartott villongásink Mexicoval 's az argentini respublicával végükhez közelítnek. Francziaország becsülete tisztelet-szerzést parancsolt a' népjogi elveknek, 's félre értett jogsze-

rüséget parancsolt a' népjogi elveknek, 's félre értett jogszerüséget követelésinknek kardéllel kelle támogatnunk. Mi meg vagyunk győződve, hogy hajóhadunk jelenléte biztositni fogja az ohajtott sükert, 's a' francziа kereskedés föllelendi azon távul partvidéken a' jogszerüleg követelhető biztosságot.“ Ezután az Algírt tárgyazó helyekre válaszol a' fölirat, 's végre a' parisi gróf születése iránti örömét 's reményit fejezi ki, zárszavai pedig ezek: „Mivel intézvényik szabad 's rendes mozgalmit nem háborítja semmi, 's nem is fenyegeti azt félbenszakasztással, tehát azon egyezség is rendületlenül álland, melly erőnket képezi. Az ingadozások, mint természetes következményi a' hatalom-fölosztásnak, az erő öszhangzását zavarni nem fogják; fönálland ez továbbra is, világos tanuságul, hogy az alkotmányszerü királyságokban a' szabadság koránsem zárja ki az állhatatosságot, melly mellőzhetlen föltéte a' birodalom hatalmának.“ A' válaszfölirat után azonnal vitatásához kezdének, Montalembert gr. hevesül pártolá Belgium ügyét, 's többi közt igy nyilatkozék: „Mondják, miszerint a' szerződések törvényi a' nemzeteknek: de e' törvényhozás mellett egyszersmind a' diplomatia ármányit látjuk. Mi volt a' 24 czikkü szerződés czélja? Belgium létezésének biztositása. Jól van, vegyék csak Önök a' földképet 's vizsgálják meg: képes é Belgium élni 's magát megerősíteni, ha azon tartományoktul megfosztják, miket azon szerződés Hollandiának kiván átadatni? Nem jótékony szerződés ez Belgiumra nézve, hanem romlás csirája 's végtelen lánczolata. Én nem támadom meg a' jelen ministerséget: olly jó ez, mint akármellyik más, sőt talán még jobb annál, melly most készülőben van; de azért csakugyan kivánom, hogy Francziaország ne engedjen minden kérdésben a' külföldnek, 's ne bocsássa át egyszerre önkénynek Anconát 's Belgiumot, mig Anglia mindenfelé nagyobbítja hatalmát; Francziaország nem tűrhet el illy bánásmódot, ha annyira nem sülyedt már, mit méltóságáról föltenni nem akarok.“ A' ministerelnök válosza igy hangzék: „A' szónok mondá Önöknek, hogy a' szerződés végrehajtatása körülményektül függ, hogy az illy szerződés fönállhatott ugyan Belgium 's Hollandia közt, de utóbbi események által meg van semmítve. Uraim, a' politika kétféle; az egyik csak hatalmat ismér 's minden sugallatát az erősb jogaiból meríti; a' másik müvelt nemzeteknél van divatban 's az aláirott szerződések teljesitését parancsolja. Ez utóbbi Francziaországnak politikája, 's mi követni fogjuk azt. Mit kivánnak Önöktül? Egy szerződés megsemmittetését, melly Belgium hatalmának alapja, mivel ennek köszönheti fölvételét a' nagy európai családba. 'S veszik Önök észre, hogy épen Belgiumnak fekvék leginkább érdekében azon szerződés aláirása, 's hogy a' hollandi király csak mintegy kényszerítve irá azt alá. Utóbb már nem akart e' szerződésre visszatérni Belgium. Minő uj körülmények okozák ezt? Én egyet sem tudok. Az alkudozások néhány kikötött pont iránt függőben maradának ugyan; de soha nem volt szó az elfogadott pontok feldöntetéséről. Ünnepélyesen megerősitett szerződést nem bonthatni föl a' pártok kölcsönös megegyezése nélkül. Csupán az előttünk fekvő belga kérdés ad mostani tanácskozásinknak főfontosságot, mert egyszersmind háboru 's béke kérdését foglalja magában, mit mindenkor szem előtt kellene tartani.“ Ujabban szóhoz jutván Montalembert gr., lényegileg igy nyilatkozék: „Leopold király, kardjára támaszkodva, pénzt ajánl kárpótlásul; de a' kérdéses tartományokat csak erőszak által engedendi elvétetni. Az ellenkező párt orangista körrel akarja körül övezni Belgiumot és széllyel daraboltatni, hogy mindig boszut legyen magában forralni kénytelen. Ellenben Belgium a' két tartomány erejének sokkal jobban megfelelő pénzmennyiséget ajánl kárpótlásul azon 300 ezer alattvaló helyett, kik Hollandiára nézve csak bosszu-élesztésül szolgálnának. Anglia lemonda Belgiumról, de Anglia 's Belgium közt nem léteznek olly szoros viszonyok, mellyek Francziaországot elvekre 's nyelvre nézve Belgiumhoz csatolják. Anglia szerződésre lépett Ausztriával 's Törökországgal, mig Irlandban 's Canadában vészteljes lángok lobogtanak, 's egyszersmind a' perzsa 's arab tengeröbölben erős állomásba helyezkedék; szóval cselekvőleg viselé magát, holott Francziaország Ancona elhagyásánál egyebet nem tett. Francziaország egész jelen politikája e' szóban öszpontosul: „Hátrálás.“ 1831ben még birt befolyással, de azóta mindenfelől hátrálni volt kénytelen. Ha az orangista zászlót ismét föltüzik Francziaország határszélin, honnan azt 1830ban laszakiták, ugy nyiltan kimondom, harmadik restauratión megyünk keresztül. Azon lapályok, mellyeken Bovinestül Waterlooig már annyiszor dőlt el Francziaország sorsa, mindig vetélytársink hatalmában valának. Anglia a' flandriai köztársaság idejében birá azokat; utóbb pedig Spanyolország 's aztán Ausztria, legujabban pedig Hollandia. Most valahára barátink kezeiben vannak, 's ezért emelkedik több oldalról harag 's panasz Belgium ellen.“ Molé gr. következőleg törekvék visszautasítani a' ministerség ellen fölhozott vádakat: „Az elmondott tett dolgokbul kiviláglik, miszerint Belgium 1834ig soha nem szünt meg létezése alapjának tekinteni a' 24 czikkü szerződést. Mondja bárki hátrálásnak az adott szóhoz ragaszkodást 's lealacsonyításnak a' bocsületes bánásmódot, én azért folyvást mondani fogom, hogy Francziaország az adott szóhoz ragaszkodást tekinti politikája fő alapjának. Mondják, hogy Anglia Belgiumra nézve elvált tőlünk, mivel mi más tárgyban hasonlag viselők magunkat iránta. Anglia mindig hű frigyesünk, ki ellenkezőt mond, az nem ismeri tettlegi politikánkat. A' belga-hollandi kérdés főfontosságu, 's ismétlem, háboru 's béke közt határozand Európában.“ —

Németország.

Koblenz, dec. 16kán: Már tizennégy nap óta legnagyobb munkásság uralkodik az itteni katonai kormányzóságnál; a' keleti tartományokból számos csapat váratik; Aachen, Trier, Köln 's Bonn őrségei megerősittetnek; a' belga határoknál haladék nélkül egy sereg vonatik össze. — Becker lelkész elleni vizsgálatokat öt tagbul álló biztosság folytatja, közöttük egy pap is van. Dec. 15kén Kölnben azon hir terjenge, miszerint Beckert ideiglen kibocsátják tömlöczéből, azonban e' hír valóságárul nem kezeskedhetni. — Kölnben igen sok vevőre talál egy kép, melly a' szentatyát a' poseni 's kölni érsek között állitja elő; Dunin érsek háta mögött szikla emelkedik templommal, melly következő aláirással van ellátva: „E' sziklán épitendem templomomat, 's a' pokol kapuji sem képesek azt földönteni.“ A' kép szabadon árultatik minden boltban.

(A' darmstadti RR a' hannoverai alkotmány eltörlesztése ellen nyilatkoznak. Osnabrückben ellenzési követet fogatott el a' kormány.) Darmstadti következmrai dec. 17ki ülésben 21 szóval 20 ellen elfogadák azon inditványt, miszerint a' nagyhg kormánya kéressék meg, hogy az 1837 nov. 1sejü nyiltlevél következtében eltörlesztett hannoverai alkotmánynak ismét életbe léptetése mellett sükeres rendszabályokat foganatositson. — Hannoverai dec. 14ki hir szerint komoly tudósitások keringnek Osnabrückből, hol leghübben 's buzgóbban ragaszkodnak az alaptörvényhez. Tömlöczöztetésekrül igen kering a' hír, 's többi közt Buddenberg jogtanárt 's ellenzési követet befogaták. A' király testőrkapitánya néhány nap előtt ment el Hannoverábul Osnabrückbe, melly küldetéstől legkisebb jót sem reménylének; a' kapitány ugyanis az osnabrücki tanács ellen vizsgálattétel végett küldetett ide, mert a' tanács felszólitá a' berlini jogászkart az adófizetés iránt a' jövő évre. Azon kérdésre: mit akart a' tanács a' jogászkar javaslatával, egyszerün oda nyilatkozék, miszerint azt a' kabinetnek szándékozék benyujtani; arra pedig: „vajjon az uj év után az adók beszedését meg akará é tagadni vagy nem“ a' tanács épen nem válaszola. Hannovera városban igen kiváncsian várják a' közelebbi híreket Osnabrückből, főleg a' tömlöczöztetésekrül. — Becker 's Binterim lelkészeknek elfogatása Rajnamellékin nagy ingerültséget okoz; mind e' mellett is valami törvénytelen kicsapongásoktul nem igen tarthatni, mert tudja e' nép a' törvényt becsülni. — Berlinben általányosan hiszik, hogy a' franczia következmra válasza a' trónbeszédre a' belga kérdést illetőleg bármilly elhatározottan nyilatkozék a' belga birtokeldaraboltatás ellen, mégis a' londoni tanács nem álland el határzatától, itt ugyanis tökéletesen hiszik, hogy a' londoni tanács a' 24 czikk értelmében határzá el a' birtokeldaraboltatást, azaz Limburg 's Luxemburg okvetetlenül Hollandiához csatoltatnak vissza.

(Dunin érsek körlevelet bocsáta ki a' megye esperesihez. A' belga határoknál nem vonatik össze porosz sereg. A' német szövetség február közepén kezdi üléseit.) Poseni lelkészek állitják, miszerint Dunin érsek e' napokban (dec. 10kén) körlevelet bocsátott v. bocsátand ki megyéje minden esperesihez, mellyben egyrészrül szoros ragaszkodásra inti azokat rendeletei iránt, másrészrül azonban mindannak elkerülésit ajánlja, mi népizgást szülhetne, 's innen beszédeikben a' legnagyobb mérséket teszi kötelességökké. Az érsek szorosan ragaszkodik ugyan ügyéhez, de ettül minden idegennemüt el akar szakasztani, nehogy időelőtti buzgalom alattvalóji részirül az ügynek inkább ártalmára mind hasznára legyen. — A' frankfurti főpostalap biztos forrás után alaptalannak állitja azon hirt, melly szerint a' rajnamelléki őrségek megszaporittatnak 's a' belga határoknál porosz sereg vonatik össze. — Binterim lelkész elleni itéletrül a' kath. lapok nem a' legnagyobb szelidséggel szólnak; a' würzburgi lap többi között azt mondja: „Csalatkozik, ki gondolá, hogy érdemes Binterim lelkész elitéltetése által a' katholicusok ellenei nyerni fognak; ez uj diadal, mellyet a' kath. egyház ünnepel. Igy aratott az egyház győzelmet az elnyomatás minden korában; a' vallás melletti vértanuk voltak azok, kik az egyházat nagygyá 's dicsővé alakiták. Az itélet Binterim lelkészt két évi fogságon kivül hivatalábul is letevé; de hivatala egyházi küldetés, 's a' papi rend szentségét nem érheti el a' polgári itélet.“ — A' németszövetség hihetőleg február közepén kezdendi ujlag üléseit.

Hollandia.

Jour. de la Haye a' Handelsblad közleményit valósitja, miszerint Anglia csakugyan komoly jegyzéket intéze Belgiumhoz a' harczra készülés miatt. — A' közstatusok 2dik kamrája 1839dik febr. 27keig elhalasztá üléseit.

Görögország.

(Az elfogott rablók.) Athene, dec. 12kén: A' kormány az ország némelly kerületiben a' folytonos garázdálkodások miatt rögtöntörvényszéket állita. — Mult napokban érdekes nézőjátéknak valánk tanuji, három, szamárra kötött, vérző rablót ugyanis egy csoport paraszt hajtott a' fővárosba; e' rablókat a' várostul két mérföldnyire fogák, a' klephták, számra négyen, 17 paraszt ellen dühösen védék magokat több óraig, végre hárman foglyul esének, a' negyediket pedig agyonüték. Városba menetük nagy festői kézre lett volna érdemes. — Most itt franczia biztos tartózkodik a' görög veszteginteézetekkel megismérkedés végett, mert a' franczia kormány czélja körülményekhez képest a' görögország-elleni veszteginteézeteknek lehetőségig szelidebbitése, hogy ez által a' könnyebb közlekedés helyreállittassék. – A' portugál királyné a' görög királynénak Krisztus-rend diszjelit küldé meg. Hir szerint az özvegy angol királyné Maltábul egyenesen Athenébe utazandó.

Törökország.

Konstantinápolyi levelek Perzsiábul azon hirt közlik, miszerint Haggi khan perzsa ministert, ki az angol hirnököt föntartóztatá és sürgönyét föltöreté, Angliaérti elégtétel végett, hivatalábul letevék. Hussein khan, a' perzsa shah rendkivüli londoni követje, ki rég időtül fogva Konstantinápolyban mulatott, Trieszbe utazott, 's innen Bécsen 's Parison keresztül rendeltetési helyére folytatandja utját. Két perzsa hg, hihetőleg számüzött, érkezék Konstantinápolyba, ezek is Bécsen keresztül Londonba szándékoznak utazni. —

Anglia.

(Melbourne válasza a' Spanyolország iránti föliratra.) A' már említett fölirást a' spanyol polgárháboru megszüntetése iránt dec. 19dikén nyujtá be a' londoni city küldöttsége a' ministerelnöknek. Melbourne l. bizonyossá tevé a' küldöttséget, miszerint ő föls. kormánya mint eddig, ugy ezentul is, mindent el fog követni, mi hatalmát tul nem haladja, azon emberiség elleni vérengzések megszüntetésire, mik ellen olly igazsagosan kel ki a' benyujtott fölirat. Egyébiránt valameddig az egyik rész, mint kiirtó rendszabályt, folytatja e' harczot, mindaddig elkerülhetlen önvédelemnek kell tekinteni más részrül a' visszatorlást. Igen félhető, hogy Anglia egyedül nem fogja megszüntethetni az ügyek e' mostani állapotját, ha pedig együttmunkálás végett idegen hatalmakhoz fordulna, alkalmasint azt nyerné válaszul, hogy azok nem birnak befolyással a' trónkövetelőre. Azonban, mit a' kormány eszközleni képes, azt bizonyosan nem fogja elmulasztani. — Ugy látszik, mintha az angol kormány 's nép ez ohajtása már teljesülni készülne; mert az ausztriai császár ő fölsége szelidebb bánásmódra szólitá föl a' trónkövetelőt, illy hatalmas szózat pedig nem szokott süker nélkül elhangzani a' pusztában! Hihetőleg Lajos Fülöp sem mulasztandja el megtenni e' tekintetben a' szükséges lépéseket, 's csupán azt csudálhatni, hogy mindeddig hallgatott, holott már rég kellett volna szólnia.

(Londoni radical gyülés. Az angol dolgozók és szegények.) Dec. 20ikán nagy gyülést tartának Londonban a' radicalok a' kereskedési téren, hol ismét O' Connor volt a' vezérszónok. Először is a' ministerség, 's whigek ellen kelt ki rendkivüli szigorral, de egyszersmind olly pórias durvasággal minden nevet ruházván valamennyi ellenségire, milly csupán köznép száján szokott megfordulni borozás közt; mulatságos volt azonban minden esetre azon mód, mellyel O' Connellt neveltségessé törekvék tenni, annak minden modorját hasonlithatlan hűséggel utánozván. Az izgató 's ministeri lapok azon állitását, mintha ő erőszakoskodásra unszolná a' népet, rágalomnak nyilatkoztatá, mondván, miszerint ő is mindent erkölcsi eszközökkel ohajt megnyerni; de szükségesnek tartja, hogy bizonyos emberek előtt a' végső eszköz is mindenkor fenyegetőzve mutatkozzék. Ezután a' londoni szegények hanyagsága ellen panaszkodék, mivel azok megelégülvén a' gazdagok asztaliról hulló morzsákkal, mikhez szatócskodás vagy más alacsony szolgálattét által jutnak, az elnyomott nép jogainak helyre állitásárul nem gondolkoznak; 's csak tulajdon személyes jóllétüket törekszenek föntartani. O' Connor után Lovett lépe szószékre, 's mérséket ajánlott az ingerült népnek. Különösen Stephens ellen kelt ki, mivel annak beszédei csupán ártalmas hatást gyakorolhatnak a' népügyre; azután pedig az uj szegényi törvény mellett buzga; de a' hallgatók zajgva kényték őt hallgatásra, 's O' Connor hosszasan czáfolá szavait, többi közt igy nyilatkozván: „Nem akarok kezeskedni Stephens minden szaváért, de annyit csakugyan mondhatok, hogy Stephens emberileg gondolkozó férfi 's valódi népbarát. Én béke embere vagyok; de inkább vörös kabátot öltök 's harczsíkra szállok a' jó ügy mellett, hogy sem látnom kelljen, mikép szakasztják el egymástól a' nőt 's férjet aggkorukban 's mint zárják gyalázatos foghelyekbe az ifjakat. Én ezelőtt tulzó tory valék; de miután átláttam a' toryk, whigek 's radicalok nagy részének undokságit, nyiltan kimondom, hogy nézetim respublicai elvekhez közelítnek." A' gyülés csöndesen oszlott el. —Most, midőn olly általányos forrongás uralkodik az angol szegényebb osztály közt, nem lesz érdektelen röviden előadni a' dolgozók és szegények helyzetét Angliában. A' nem-birtokosak száma igen nagyra növekvék 's rendkivül veszélyes kezd lenni. Az uj szegényi törvény mélyreható, 's ugyanazért kemény és szigoru. A' dolgozok osztálya a' szegények nyilványos gyámolittatásában nyugdij-intézetet lát, mellyből aggkor vagy szerencsétlenségi esetben segélyt huzand; az uj törvény súlyát nem érzi 's mégis retteg tőle. Ez utóbbi osztály most politikailag létegesité magát, 's olly alapelveket állíta föl, mellyek valósitása az egész hatalmat a' nép kezeibe szolgáltatná 's Angliából respublicát alkotna. 'S ezen elveket, minő példaul: az általányos szavazásjog' 's a' t. egyedüli eszközül állíták föl a' szegénységnek szükség-elhárításra 's kenyérszerzésre. E' két osztály egyesülése veszélyszülő leendne. Az általányos népszellem mindazonáltal gátolni fogja a' legvégső veszély bekövetkezését, mert minden angol mélyen tiszteli a' törvényszerüséget. A' szó szabad Angliában, 's azért közte 's a' gondolat közt nincs korlát; de a' szó 's tett között a' törvények tömege tornyosul föl. Ki csak csekély belátással bir is, nem reménylhet üdvöt azon tettből, melly azokat, kik a' társaságon meg akarják magukat torlani v. boszulni, fék nélkül bocsátja szabadon arra. Bristolban kitünt, mit akarnak 's mit keresnek. Más oldalról azonban a' jogokat szint ugy nevezhetni birtoknak, mint bármi mást, 's épen azért, mivel az angol nép csakugyan bir jogokkal, tehát nem koczkáztatja könnyelmüleg azokat nyilványos törvényszegés vagy lázadás által. Már is különböztetés történt az erkölcsi erejü 's testi erejü férfiak közt. O' Connor, Stephens 's Oastler már tulajdon pártjokban is találtak ellenzésre; de ez még semmi különös nyereség. Sőt ellenkezőleg, ez által az utóbbiak csupán hallgatni kényszerülnek, 's rendbe hozván magukat az erkölcsi erőt segítendik, melly szintolly félelmes, mint a' testi, mihelyt milliók gyakorolják azt. De már kicsapongások is történtek, gyujtogatások s gyár-erőmüvek összeromboltatása. Nem huzhatna é a' kormány illy eseményekbül hasznot? Nem büntethetné és semmithetné e meg mind a' két pártot, mellynek czélja végre csakugyan csupán egy leend? A' ministerség csak a' katonai törvényt hirdethetné ki 's a' személyes szabadságot függeszthetné föl, 's ezt tulajdon felelősségére kellene tennie, vagy tüstint összehínia a' parliamentet. Illy rendszabályok egyébiránt csak helyzeti sükerück, 's igymulékonyak, és keveset használhatók, mert gyökerestül nem irthatják ki a' roszat. A' törvény maga is ellenzi a' ministerség minden komoly rendszabályit. A' hatóságoknak kellene illy esetben fellépni szilárd elszántsággal; de ezek majd egészen függetlenek, 's csupán e' hatóságok gyávasága tevé lehetővé a' bristoli szomoru kicsapongást. A' személyes szabadság és számos egyéb törvényszerü kedvezmény foganatosan ótalmazza a' most veszélyessé válni kezdő szegény osztályt a' kormányhatalom ellen. Mit kelle tehát tenni? E' szempontbul tünik ki a' szegényi törvény fontossága, mert ez volt az első sükerült próba, melly a' szegényt a' törvények körébül kiragadja 's a' kormány közvetlen befolyása alá helyzi. Az egész törvény Chadwick eszméje volt. E' törvény még mások alkotását kivánja, hogy foganatos lehessen, 's ezzel foglalatos most Chadwick. Törvényt készit ugyanis, melly a' központi rendőrséget az egész országra terjesztendi ki. Alig érkezék az ashtoni gyár fölégetésének híre Londonba 's ő azonnal oda siete adatgyüjtés végett törvényjavaslata tökélyesbitésire. Illy kicsapongások, párosultan a' kenyérár emelkedésivel, alkalmasint lecsilapitandják az érintett törvény ellenzőit, 's igy az nem sokára életbe fog léphetni. Ez áthághatatlan korlátot vonna a' szegénység 's izgatók között. Eddig a' kormányt az osztályok sokasága biztositá; de ezek fő pontja sokat vesztett erejébül, mert a' nemesség nem az már, a' mi volt. Olaszország Anglia Capuája, ott puhultak el főurai, kik onnan csak rövid időre 's csupán sürgető dolog esetén térnek a' tőlük elég balgán megvetett hazába vissza. A' protestans egyház minden tekintetét elveszté, mert visszavonult a' nép közül 's tizedgyüjtővé aljasult. E' vallást VIIIik Henrik parancsából származottnak mondhatni csak, vagy váltólevélnek az alattvalók zsebeire. Más oldalon ellenben a' kereskedőség tetemesül emelkedék. Hasznos ismereteket 's valódi tudományokat lelhetni már a' tőzsércsarnokokban 's egyes kereskedő-házakban; Grote görög literaturából adhatna leczkéket bármelly tud. egyetemen, az ifju Lloyd pedig egyik legnagyobb nemzeti gazdája jelen korunknak. 30 év előtt nem igen lehete radicalokat látni a' tőzsér-csarnokban, 's most ollyan radicalok is ülnek ott, kiknek atyjaik tulzó toryk valának, 's a' fiatal radicalok nem vesztének, hanem még inkább nagyobbra terjesztek vállalatikat. 'S a' toryk már most conservativeknek nevezik magukat, a' whigek pedig a' javitó törvényt többé változtatni nem akarják, mi szinte igen közel hozta őket a' conservativekhez. Ebből egyesülési ministerség fog alakulni, mert külön egyik párt sem tarthatja fön magát, hanem vagy egyesülni, vagy pedig a' termezőt a' radicaloknak átengedni leendnek kénytelenek. A' nép csöndes mindenkor, mig jól érzi magát kormányoztatni; de mihelyt ezt nem tapasztalja, azonnal kezeibe keriti a' hatalmat, hogy törvényszerüleg orvosolhassa bajait. Most respublicát akar a' nép, kötelessége tehát a' kormánynak, hatalmát ugyan föntartani, de minden sérelmet gyökeresen orvoslani, mert csupán ez ohajtatja a' néppel a' fönálló rendszer megbuktatását. Bölcs intézkedés a' fönebbi mód szerint még mindent lecsilapithat; azon egytül azonban mégis félhetni, hogy az idő már rövid a' bajokat orvoslani, mit a' nép nagyon sürget, itt tehát némelyek ugy vélekednek, hogy háboru adhatna a' népnek addig más üdvösb irányt, mig a' kormány, háboru idején ugy is nagyobb erőt fejthetvén ki, időt nyerhet a' köz ohajtásokat lehetőségig 's legczélszerübben létesiteni. Orvoslani pedig csakugyan tartozik a' kormány minden áron a' bajt, mert midőn a' szegénység miatt valaki elveszti polgári jogait, szükség, hogy a' szegénység okai kevésbittessenek. E' fontos tárgynak a' most folyó évben minden esetre jobbra vagy balra határzottan el kell dőlnie.—

(Durham terve Britt-Éjszakamerika iránt.) Canadából érkezett hirek szerint Durham gr. következő tervet szándékozik parliament elibe terjeszteni az éjszakamemerikai angol gyarmatok kormányzata iránt: „1) E' név „Canada", mellyel ferde kormányzat, pártszenvedélyek 's pártharczok legbensőbb kapcsolatban állanak, megszünik, 's a' két tartomány ismét a' régi: Quebec, Montreal, Kingston 's Toronto kerületekre leend fölosztva, mellyek Uj-Braunschweig, Uj-Skótzia, Eduard hg szigetekkel 's Uj-foundlanddal egyesülten szövetségi birodalmat képezendnek Britt-Éjszakamerika nevezet alatt. E' Britt-Éjszakamerikának külön statustitoknoka 's ministersége leend Downingstreetben, kormányzója pedig alkirály lesz, mint jelenleg Irlandban, csakhogy kormányrendszere szövetségi természeténél fogva majd egészen független lesz az anyaországtól. 2) Minden tartományban külön törvényhozóság intézendi a' helyzeti ügyeket, 's az egész birodalom hatóságokra lesz fölosztva a' szomszéd szabad tartományok szokása szerint, mellyek számára tisztviselőket a' nép válosztand. Ugyana' nép nevezi ki minden hatósági kerületben a' nevelési biztosokat 's tanitókat, kik külön iskola-ügyelők alatt állanak, ezek pedig superintendens alatt, ki főbirói ranggal bir 's rosz magaviselet miatt eltávolitható. Ezzel a' népnevelést szabadon szándék tartani minden felekezeti szellemtül. A' papság megtartja régi jesuita-jószágit, 's minden iskolai alapitványi jószág összesittetni fog, melly összes tömegbül aztán az illető népesség szerint nyerendik osztalékjokat az iskolai kerületek. Minden iskolai kerület törvényesen tartozik az osztalékhoz hasonló mennyiséget összegyüjteni keblében, 's igy aztán Britt-Éjszakamerikában minden gyermek ingyen nyerend oktatást. 3) Minden tartomány három vagy több képviselőt küld a' londoni parliamentbe. Britt-Éjszakamerika 's Anglia közt legnagyobb kiterjedésben fog divatozni a' gőzhajózás: 's a' gyarmat belföldi közlekedését, Halifaxtól Sandwichig, vasutak 's a' hajózás tökélyesbitése emelendik." E' tervet már alkalmasint régen dolgozá ki Durham, mert róla már többször vala szó 's a' ministeri lapok mindig ellene nyilatkozának. Most azonban ellenvetés nélkül közli azt a' M. Chronicle. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

PEST. szombat, jan. 12.

JELENKOR.

1839. 4ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések 's előléptetések; budapesti napló: magyar játékszíni előadások, 's a' t.; igazitás; pécsi 's láposbányai hírek;'s a' t.) Amerika (az éjszakamerikai congressusnyitó beszéd némi részletei; harrisburgi zajgás; 's a' t.) Spanyolország (Van Halen agyon löveti a' 200 chestei foglyot; elegy; 's a' t.) Anglia (a' bostoni orosz consul elfogatása; egy népbarát nyilványos irata a' királynéhoz; radical gyülések: Stephens fogva; a' buckinghamspalotai fiu vád alul fölmentve; gabnatörvény elleni gyülés; elegy; 's a' t.) Franczia-ország (pairkamrai viták; a' válaszfölirat a' pairkamrában módositás nélkül elfogadva; Gisquet a' statustanácsosak sorából kitöröltetik, 's a't.)

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége az aranygyapjas-rend m. é. dec. 30kán tartott káptalanában Fridrik cs.k. főhget az érintett rend vitézévé hirdetni, 's Zeilinger Szigfrid dognácskai hutapróbálót szászkai ideigl. hutamesterré nevezni méltóztatott.—A' m. kir. udv. kamra Horváth Sándor keblebeli fogalmazó gyakornokot oraviczai ügyvédi hivatali irnokká; Kiss Károly keblebeli tiszt. fogalmazót valóságos fogalmazóvá, Wischán Ján. kiadóhivatali járulnokot ugyanott irnokká 's helyébe Torsch Ferencz gyakornokot; továbbá Grosinger János zimonyi 30adi 3dik áruvizsgálót 2ikká; helyébe Gschwendtner Antal raktárnokot; Gauster György budai 30adi gyakornokot zimonyi raktárnokká; Molnár Miklós ligeti 30adost ujmezei 30adossá; helyébe Wagner Antal lichtenwörthi 30adost, 's Grassinger József bécsi magyar-erdélyi 30ad-kezelő hivatali gyakornokot a' 30adi kiadó hivatalnál ideigl. irnokká alkalmazá. Kam. tud.

Igazitás. Mult számunk elején a' 2dik serban e' szókat: „Altersberger Józsefnek" 's a' t. igy kérjük igazittatni: „Áltersberger Jakab kir. ügyigazgatósági ügyviselőnek" 's a' t.

Budapesti napló. Hazánk 's a' szomszéd Erdély lapjai ujévi folyama első számai Szionén kivül már megjelentek. Belirányuk most is a' régi, 's külsejökre nézve ugyanazok, csupán az Athenaeum a' Figyelmezővel együtt, uj év óta fiumei velínen jelenik meg, 's igy már most külsőre nézve is megfelel minden várakozásnak. Ujév óta egy német napilapot ad ki Heckenast könyvárus Saphir Zsigmond ur szerkesztése alatt. Az első számok elhunyt Kölcseynk „Vadászlak" czimü elbeszélését közlik darabos forditásban 's Vörösmarty és Eötvös József b. verseibül egy egy darabot. Nemzeti literaturánk ez ismértetése dicséretes.—A' magy. sajtó legujabb jeleneti közül leginkább kitűnik Zsoldos Ignácz „Életpálya" (295 l. Nyomatott Pápán a' ref. főiskola betüivel, Szilády Károly költségén) czimü munkája, mellynek igen csinos's meglepő diszű kiállitásaért valóban dicséretre méltó a' nevezett könyvnyomó intézet. — Mai Értesitőnkhez van csatolva Ivanovics orvos tr évi jelentése kasoszenyi gyógymunkálatairól, mellyre fontossága miatt ezennel figyelmeztetjük t. Olvasóinkat.— 11.reggelén a'többnapig tartott lágy idő után olly kemény fagy állott-be, hogy a' két város közti közlekedést tetemesül neheziti a' rendkivül megszaporodott jég.—Nemzeti szinpadunkon f. hó 5én „Pártdüh" került szinpadra Zieglertül Megyeri szokott jelességgel adá Cocke szerepét,'s Fáncsy és Bartha méltón állottak mellette, csupán Komlóssyné zavará az előadást helytelen szavalásával. E' naptól kezdve fütik szinházunkat; 6ikán „Garabonczás diák" Szerdahelyit zajos tapsokkal üdvözlé a' közönség a' czimszerepben; 7kén „Őrültek háza Dijonban"- szinj. 3 felv.; Egressy (Eberherd) jelesül játszék ugy szinte Fáncsy is (Duflois) 's általjában az egész előadást sükerültnek mondhatni; 8kán „Leégett ház" vigj. 1. felv. 's „Gyámság" vigj. 2 felv. Szerdahelyi 's Megyeri a' szó teljes értelmében jelesül működének; 9kére „Fra Diavolo" vala hirdetve; azonban e' helyett egészen váratlanul Szerdahelyi jutalomjátékaul bérszünettel a' „Bájital" adaték. Néző számos vala ugyan; de minden esetre még sokkal több leende, ha a' jutalomjáték szokás szerint előre hirdettetik vala. Szerdahelyit (Dulcamara), szűnni nem akaró tapssal fogadá a' közönség, mit e' jeles művészünk csakugyan meg is érdemlett, mert e' szerep többszöri adatása után is ő mindig annyi életet, annyi meglepő uj fordulatot tud abba önteni, hogy az egészet mindig ujnak tekinthetni; Schodelné (Adina) ritka bájjal énekle, 's midőn a' 2ik felvonási lakoma közben békülésre nyujtá kezét Szerdahelyinek közönségünk egyik legkedveltebb kegyenczének, (poharat kocczantván a' másikkal) harsogva tört ki a' közönség tetszése 's öröme, mert mindenki szivből örvende azon sajnos meghasonlás megszüntének, melly nem rég véletlenül támadott intézetünk e' két jeles tagja közt. A' sajkadalt ismételni kellett e' kedvelt művészpárnak az utólsó előtti dallal együtt; az előbbit ismétléskor olaszul éneklék, annak megmutatására, hogy a' lágy olasz hangok szépsége koránsem haladja meg nemzeti nyelvünk kellemeit. Szerdahelyi két koszoruval tiszteltetek meg 's a' bájteljes Adinával együtt többször kihivatásban részesült. Az egész előadás igen jól sikerült. Erkel haladást tanusíta tiszta éneklésben, 's ma Conti hangja sem volt annyira fátyolzott, mint egyébkor. 10dikén „Korszellem" vigj. 4 felv. jöve szinpadra.

Szathmár megye Kölcsey Ferencznek halálát, következő tartalmu levélben jelenté azon megyéknek, hol az elhunyt tbiró vala: „Nagymélt 'stb. Midőn e' levelünk küldetése helyére eljutand, minden bizonnyal Ngtok már tudni fogják, miképen nagy és igaz fényü hazánkfia Kölcsey Ferencz f. e. aug. 24kén Csekében, rokoni karjaiban, rövid szenvedés után meghala. Azonban, mivel Ngtok e' mi nagy és való koszorúkat való érdemekkel nyert hazánkfiát kebelökhez csatolni kivánván, táblabiráik sorai közzé számlálták, 's e' megtiszteltetést hivatalos levelökben buzgó örömmel tudtunkra adni siettek, mi sem tartjuk feleslegnek, fájdalmink közepett is tudtul adni e' férfiu elhunytát, kit nekünk Ngtok egyedül a' haza egészére függesztett tekintet miatt nem irigyeltek; nem tartjuk feleslegnek elmondani: miképen mai közgyülésünkben elhatároztuk, hogy e' nagy férfiu mellképe tanácskozási teremünkben, parányi ugyan, de szives jutalmaztatására az érdemnek 's buzdítására a' jelen és jövő kornak felfüggesztessék. Mit és kit vesztettünk el? Ngtok tudni fogják. Mi tudjuk, hogy a' teremtő lélek fentartja magát műveiben, mellyeken az örök életet keresztülfuvalta; tudjuk, hogy Kölcsey Ferencz neve a' késő századok után is ragyogni fog, 's emlékezetét maga az örökkévalóság mindenkoron őrzi; de az a' nagy sziv égi kebelben megszünt dobogni; az a' geniusajak, mellynek hatalma mondhatatlan vala, elnémult; az a' toll, melly teremtő lélek sugallásit jegyzé, megtompulva van; 's minden veszteség, a' pótolhatatlanság gondolatával egy kapcsolatban, égető nagyságban nehézkedik kebleinkre. És e' veszteségünket elmondjuk Ngtoknak, nem azért, hogy fájdalminkat megosszuk: hisz a' fájdalom, mellybe egyenkint és egészben sülyedtünk, tömérdekségében megoszthatatlan; sem azért, hogy vigasztalást kérjünk: hisz azt Ngtok velünk egyformán nem találnak; hanem elmondjuk azért, hogy az atyafiság kötelességét teljesitsük. Melly után ohajtunk Ngtoknak hosszu életet; ohajtunk e' Hazának virágzó jövendőt, mellynek szép korában kidőlt nagyaink után ne a' veszteség pótolhatatlanságát érezzük, hanem nyomdokaikba hágó unokák által vigasztaltatva, emlékeket állítsunk elő, mellyekre a' hazafiui hűség megszentelt könyei hulljanak. Kik egyébiránt 'stb. Költ Nagy-Károlyban 1838. september 10 's k. napjain tartott közgyülésünkből. Ezen tudósítást sajnos megilletődéssel vevék Békés megye RRdei, az elhunyt érdemeinek elismeréseül nyiltan kijelentvén, miképen kimultát hazai és nemzeti veszteségnek tartják, 's ns Szathmár megyének e' csapás szülte fájdalmában osztakoznak.

Pécsről jan. 1jén: Valamint a' közjóllét előmozditása 's lakostársink fölsegéllése tekintetéből, mult évben több gyár alakult itt, p. o. a) posztógyár, mellyet orahoviczai és görcsönyi Mihálovics Imre tbiró ur állitott fel 's melly jóságára nézve szép sikerrel biztat; b) a' czukorgyár, mit Holmayer ur külországokban szerzett bővebb tapasztalási után már elkészittetett, de a' czukorrépa hiánya miatt most az első évben nem használhatott, végre a' selyemtenyésztés, melly [illegible] haladására mult év dec. 12kén a' nemesség 's előbbkelők odajárultokkal, tartatott gyülekezetben nemzeti egyesület (casino) alakult, mellynek czélja az élet kellemeit diszes és csinos körben, viszonyos mulattatás 's illedelmes társalkodás által éldelni. Jelen alkalommal Mihálovics Imre ur, ki csüggedhetlen fáradozási mellett több segedelmet vala szives ajánlani, elnöknek kéretvén, ámbár azt elfogadni nem akarta, utóljára még is a' több rendü kérésnek engedett. Ez egyesületet almási 's gödrei Siskovics József kir. tan. szeretett első alispánunk, gróf Niczky György és számos összegyült tag butorok megszerzése végett majd 1000 frt menő szabad ajánlatokkal segéllék elő. Az egyesület eddig 150 tagbul áll, kik is, hogy a' társalgás minden kellemit kényelmesebben élvezhessék, egy alkalmas házat bérelvén ki 6 esztendőre, ott egy legujabb izlésü kert, valamint arena fölállitásáról is gondolkoznak. Ámbár Pécs nagyobb része kövezve vagyon, 's hegyoldalanti fekvése miatt tiszta utczáji vannak: mindazáltal éjjelenkint a' sok kőpad és támasz miatt az ember bátorságosan nem mehet a' nélkül, hogy beléjök ne ütközzék; e' kellemetlenségek elmellőzése, leginkább pedig a' közbátorság végett, számos pécsi lakos ajánlást tevén, a' város piaczát 's két főbb utczáit f. e. januárjától fogva kivilágositttatni fogják.

Balesetek. Multhó 10kén a' bányászok Láposbányán (Bajuczán) szokás szerint korán reggel bánya-munkájokhoz kezdvén, a' lövések csattantára egy roppant szikladarab, huzamos esőzés által az azt tartó földrétegek felázta miatt, leszakadt, 's két alant dolgozó bányászt oda temetett; egyiket, a' szó értelmében laposssá zúzta, másiknak pedig csak feje maradt épen. 15kén a' bányászkovács, éjjel távolabb lakó fia házától lakja felé ballagván, az istompok hidjáról az alatt folyó sáros patakba tántorodván a' mélységbe zuhant, honnan nem tudván kivergődni, másnap a' keményen kezébe szoritott lámpással halva leié. A' szerencsétlennek 7 árvája maradt.— Nov. 18án a' rendkivül megáradott patak az istompokban tetemes károkat okozott, az azokhoz tartozó fákat meszszire sodorván árjával. A' tisztek kezet fogva alattvalóikkal három egész napig dolgoztak azok megszabadításán. — Egy n. bányai kamrai huszár havipénzekkel Borsára küldetvén nov. 30ikán Sugatag mellett a' megáradt folyamba fult. Feleségét az ura nélkül haza nyargalt ló nyerítése 's kapálása a' kapu előtt értesité a' történhetett baleset felől. — Szeredahely dec. 13kán: Egy itteni oláh lakos nőstül az estve unalmit elcsacsogni a' szomszédba menvén, honn maradott 9—10 éves leánykájok azalatt egy szabadon tartogatott pálinkás korsóbúl annyit ivott, hogy szüléji haza érkeztükkor a' gyermeket az ágyon eldőlve eszméletlen 's kemény láztól meglepve találták. A' szülék e' véletlen változás okát csak akkor tudták meg, midőn a' gyermek szájából kitoluló kékes lángokat észrevették. A' szerencsétlen egy pár óra alatt halál áldozatja lőn. E. H.

Amerika.

(Az éjszakamerikai congressusnyitó beszéd némi részletei.) A'statusok belállapotját illetőleg következőleg nyilatkozék Van Buren: „Bár az aratás nem mindenütt felelt meg reményinknek, mégis egészben a' földész szorgalma gazdagon meg van jutalmazva, az ipar minden ága hatalmasul halad előre; nagy birodalmunk minden éghajlati alatt általányos egészség uralkodik; a' külbékét misem látszik zavarni, honn sem gyöngiti semmi most a' testvéri és családi kötelékek erejét, mellyek egyedül képesek egyesületünknek maradandóságot és sükert igérni, melly eddig, veszély idejében kötve, minden nemzeti ügyünk változásinál becsülettel tartako-

zék fen. E' jelen évvel szövetséges intézvényink első félszázadát éljük tul, és rendszerünk, melly, minden mástul eltérve, olly rég időtül fogvást a' népfelsőségnek megismert, gyakorlati 's korlátlan hatáskört eszközle, tapasztalás által már tökéletesen meg van próbálva." Itt dicsérete következik az éjszakamerikai respublicának, 's mint nevezetesbeket emlitjük: „Azon alkotvány, mellyet atyáink tervezének, állandó kormányrendszerré alakult, melly nemcsak azon nagy elveket, mellyeken nyugszik, foglalja magában 's védi, hanem csudálatos módon az egyesek szerencséjét 's a' magányos érdeket is előmozditja. Noha változásnak 's tökéletes megsemmitésnek volt alávetve, ha szükség ugy kivánná, alapja mégis tökéletes bölcseség 's a' közvélemény iránta elannyira állandó, hogy változatlanul maradt, kivevén némelly apróságokat, mik az egészhez mérve nem nagy fontosságuak. Tökéletesen kielégitőnek mutatkozék az nemzeti állapotunkat illető eseményeknél. Kiállottunk egy félelmes külháborut; összeütközéseket a' hazai 's némi tekintetben vetélkedő felsőségek között; szomszéd tartományok belzavariba avatkozás próbálatit, veszélyes befolyásokat, mellyek az emelkedő jóllét idejében mutatkozának, az összehalmozott kincsek által keletkezett respublica-elleni czélzatokat 's mind ezt kiálltuk 's pedig a' legnagyobb szerencsével. Egy birodalomban sincs annyira elterjedve a' népnevelés. Belbéke sehol sem uralkodik olly terjedtségben és soha még társasági közlekedés szoros köteléke nem kapcsolt össze annyi egyetértéssel olly tág földtért. Nálunk egyesült először minden vallásfelekezet; 's a' t." A' külügyet illetőleg Canadárul többi közt igy nyilatkozék az elnök: „Reménylém, hogy a' törvények iránti tisztelet, a' belnyugalom 's csend becsülése, melly az egyesült statusok polgárit mindenkor bélyegzé, visszatartóztat mindenkit más hatalom birtokiban bármilly nemü zendülés-előmozditástól, mellyel békében élünk 's a' barátságos viszonyokat fön is akarjuk tartani. Mély sajonnal kell azonban ellenkezőt jelentnem. Hivatalos és más forrásokbul tudomásomra jutott, miszerint több egyesült statusbeli polgár összeszövetkezék határinkból Canadába ellenséges becsapás és zendülés-előmozditás végett, az egyesült statusok törvényit ennyire megsértve, polgári kötelességökrül pedig nyiltan megfeledkezve. E' tudósitás részletben valósult is azon berohanás által, mellyet egyesült statusokbeli polgárok összeszövetkezve canadaiakkal 's másokkal vittenek véghez, 's polgártársink vagyonát erőszakosan kizsarolva, a' canadai nép 's hatóságok elleni hadimunkálatok előmozditására forditák. A' szomszéd tartomány rende 's nyugalmának illy vétkes megtámodtatása, mint várni lehete, káros következményü volt e' merészletbe bocsátkozó elcsábitott vagy elkábult emberekre nézve, valamint káros azokra is, kik javáért azt véghez vinni szándékozának." Továbbá: „Hogy az egyesült statusok népét az olly szabad politikai intézvények, mellyek övéhez hasonlók, érdeklik, az természetes, 's ha polgártársink mindannak, kik jó hittel hasonló intézvények kivivásáért harczolnak, győzelmet és szerencsét kivánunk, ezt nekik vétkül nem tulajdonithatni 's illy értelembeli szabad vélemény-kifejezést kormányunk nem gátolhat, 's nem is akar gátolni; de vajjon az egyesült statusok érdeke 's becsülete megengedi é, hogy illyes harczban tettleges részt vegyen? ez olly kérdés, mellynek elhatározása alkotmányunk szerint a' congressusra van bizva. Ha polgárink e' határzást törvényszerütlen hadimunkálataik által megzavarni vagy előlegezni bátorkodnak, ez a' jelen törvények szerint vétkes tett. Hasonnemü törvényáthágások czélja még ezenfölül a' külháboru nyomorainak előidézése általányosan a' polgárokra 's az ország hűsége 's őszinteségének gyülöletes gyanusittatása. Mint illyenek rögtöni 's határzott elnyomatásukat sürgetik. Bizalommal, miben nem csalatkozandom, számolok polgártársink őszinte 's általányos együttmunkálkodásikra e' tárgyban. Eddig is a' fönálló törvények hiven hajtattak véghez 's jövőre is végrehajtatnak. Vajjon elegendők é ezek a' canadai határoknál történendőknek elejét venni? errül a' congressus határozzon." Az angol lapok e' nyilatkozással nincsenek megelégülve; Van Buren jóakaratjában nem kétkednek ugyan, de a' kormányt gyöngének tartják illy lázadási vállalatok megbüntetésire. — (Folytatjuk.)

(Az éjszakamerikai követházban a' kormánypárt első győzelme. Harrisburgi zajongás. Martin-Garcia sziget elfoglaltatása francziák által valósul.) A' congressus előzményekkel foglalkozik; a' követházban az első erőpróbáláskor a' két párt között, a' kormánypárté lőn a' győzelem csekély többséggel. A' követházi clerk-választásnál a' kormánypártit 106 szóval választák meg 104 ellen. — Adams szóbahoztára Stevenson london-éjszakamerikai követnek azon levelezése, mellyben O' Connellt megfeddi az egyesült statusokbeli nép meggyaláztatása miatt a' rabszolgakereskedés tekintetéből, 140 szóval 57 ellen jóváhagyaték. — Philadelphiai dec. 7ki levél szerint Harrisburgban, Pennsylvania statusban, hol a' tanács 's követház szokta üléseit tartani, zajongás történt. A' pórnép több tanács 's követházi képviselőt halállal fenyegete, az ottani statushajógyárt pedig ostromlani készült. A' választás körülti ármánykodások, hol mindkét párt több törvénytelenséget követett el, voltak a' zajongás szülőokai. — Montevideoi oct. 13ki hir szerint csakugyan valósul Martin-Garcia elfoglaltatása a' francziák által, e' sziget Uruguay torkolatánál fekszik; a' harcz csak 25 perczig tartott. A' 300 ostromló franczia közül csak 3 sebesült meg, a' sziget őrsége 350 főnyi volt. A' montevideoi kikötőben is vérengzésre került a' dolog; egy respublicai tiszt ugyanis franczia hajóra lődöztete; a' franczia consul két óra alatt vagy utlevelét kéré kiadatni, vagy pedig a' lődöztetést parancsoló két tisztnek halálra itéltetését sürgeté, kik elitéltetésök után a' franczia hajóvezér kezébe adassanak. A' kormány első félelmében mindennek teljesitését igéré: az elitélés azonban 's a' kiadatás még nem történt meg. —

Spanyolország.

(Van Halen agyon löveti a' 200 ehestei foglyot. Elegy.) Cabrera nov. 24kén következő végzését tudatá Van Halen christinói tábornokkal: „A' háboruban ezentul kegyelmet nem kap senki; ha megtudom, hogy Önök ujabb gyilkosságot követnek el foglyaikon, ugy a' hatalmamban levők közül a' legveszélyesbeket mind egylábig halomra fogom lövetni." Van Halen ez iratra, hosszu bevezetés után ezt válaszolá: „Parancsot adék mind azon foglyok agyon lövetésére, kik a' chestei csatában hatalmunkba kerülének. Ha Ön agyon löveti a' hatalmában levő foglyokat, tudja meg, hogy 10 ezer ember életén fogok boszut állani." Dec. 15én a' tartalékosztállyal Valenciából Murviedroba ment Van Halen; 16kán reggel szemlére állitá ki csapatit, beszédet intéze hozzájok, 's a' chestei csatában elfogott carlosiakat, kiknek a' derék Borso tábornok életük meghagyását igéré, agyon löveté. Ez uj áldozatok legiszonyubb kegyetlenségnek tevék ki a' carlosiak hatalmába jutott alkotmányosakat. Van Halen minden esetre nagyon hibázott 's legalább be kellett volna várnia: teljesíti é Cabrera levelében kimondott fenyegetését? Visszatorlásra szükség esetén még mindig elég ideje maradt volna. — Valenciából nyugtalanitó hirek érkezének a' fővárosba. Dec. 11kén, Lopez tábornok ismét ott terme katonáival a' végzett katonai séta után. Van Halen és Borso tábornokok másnap érkezének Valenciába csapatikkal, 's épen jókor, mert különben talán komolyabbszerü zavar támadhatott volna ottan. Az emlitett napon ugyanis azon hir kezde szállongni a' városban, hogy Lopez tábornokot megfosztá rangjától a' kormány, 's ez állitás következtében zajosan kezde csoportozni a' nép az utczákon 's Lopez Valenciában maradását kivánná. Ez utóbbi másnap fölszólitást intéze a' néphez, köszönvén bizalmát 's nyugalomra intvén azt. 14ikén Borso Liriába indult egy osztállyal 's másnap Van Halen is elhagyá Valenciát és Murviedroba vonult a' fönebb emlitett kegyetlenség végbehajtására. A' rendvisszaállitásra semmit sem tőn Van Halen Valenciában, sőt Lopez tábornokot bántatlanul hagyá ott teljes gyakorlatában hatalmának, ámbár a' kormány megfosztá őt attól. Szomoru fogalmat nyujt a' madridi kormány hatalmáról 's helyzetéről azon tettdolog, miszerint zugolódás nélkül kénytelen elnézni, mikép daczolnak tekintetével Valenciában 's Arragoniában az ott állomásozó tábornokok, legkorlátlanabb kényuraságot gyakorolván mindenek fölött! — Cordova tábornok parancsot kapott Osunában megjelenésre, Narvaeznek pedig Sanlucar tüzeték ki ideigl. tartózkodási helyül. — A' carlosiak Reynoso ezredest hét sebesült alkotmányos katonával együtt legiszonyubb kegyetlenséggel gyilkolák meg. — Az angol követ mindenkép szüntetni törekszik e' vérengzéseket, de süker nélkül. Az ész szava nyom nélkül hangzik el a' szenvedélydulja spanyol földön. — Espartero nem fogadá el a' testőrségi főparancsnokságot, hanem Valdes galicziai főkapitányra ruháztatá azt. Mindenki csudálja mérsékletét.

Anglia.

(Folytonos radical gyülések. Stephens börtönben. A' buckingham-palotai kéményseprő szabadon bocsátva.) A' dolgozók gyülési az utóbbi időben a' tilalmazó kir. parancs daczára sem szüntek meg, sőt, mint látszik, naponkint veszélyesb alakot kezdenek ölteni. New-Castleben karácson napján 80 ezer ember gyült össze, melly alkalomkor a' „Hiberniai társulat" letörlé zászlajárul O' Connell nevét, mivel ez rég árulóvá lett a' dolgozók ügyén. E' gyülésen következő föliratu zászlók lobogának: „Szabadságot, vagy vérrel részegitem nyilaimat 's kardomat hussal hizlalom! — Kinek kardja nincsen, adja el öltönyét, 's vásároljon árából fegyvert! — Sátoridba, o Izrael! — Ki rablá ki Canadát 's ki égeté le a' templomokat a' holtak csontjaival együtt? A' gyalázatos whigek!" — O' Connor, Stephens 's még néhányan ismét szokott modoru beszédeket tartának a' nemzeti gyülés, általányos szavazásjog 's egyéb radical kivánatok ügyében. A' gyülést politikai thee-estély követé, melly alkalomkor szokott áldomások harsogának. A' kormány azonban már sokalni látszik e' kicsapongásokat 's komolyan szándékozik a' mindig fenyegetőbb zajgók főnökei ellen föllépni. Stephens lelkészt ugyanis, ki még O' Connort 's Oastlert is meghaladá korlátlan kifejezéseikben, különösen a' leighi radical gyülésben, dec. 27ikén elfogatá Ashton-under-Line mellett az országuton a' megyei békebiró 's erős őrizet alatt Manchesterbe viteté, hol azonnal törvényes vallatás alá fog vétetni. A' városi radicalok azonnal nagy falragaszok által gyülést hirdetének még ugyanazon estére. — Dec. 28ikán reggel tömve volt kiváncsiakkal a' westministeri törvényszéki terem, mivel köztudomásra juta, hogy a' buckingham palotai kis kéményseprőre ki fog mondatni az itélet. Edwin Jones (különben Edward Cotton) 12 évü arról volt vádolva, hogy egy kardot 's három nadrágot lopott a' palotában, mit Bodkin ügyvéd tagadott, mivel a' fiu e' tárgyakat csupán egyik szobából a' másikba vivé, 's igy szólt a' vádlott mellett: „Midőn a' foglyot felfödözék, egész öltözete kormos vala, 's több ágyon látható maradványok mutatkozának fekete öltönyü gentleman látogatásától. (Kaczaj.) Más szobákban a' kárpitokon látszottak illy látogatás jelei. Midőn a' fiút elfogák, azon vallomással lepé meg az embereket, hogy ő a' palotában születék 's 12 év óta él ott egész kényelemmel. (Kaczaj.) Utóbb ez időt 12 hónapra módositá 's még azon mesével állott elő, hogy minden titkos tanácson jelen volt a' királyné széke mögött. Most kivilágloti, miszerint ez állitólagos kéményseprő fiu boltinas Griffiths urnál. Az esküttszék tehát e' kérdést köteles nyomozni: lopás, vagy csupán kiváncsiság végett ment é a' palotába e' vádlott?" Most a' tanuvallatás következék. A' palota éji kapusa igy nyilatkozék: „Dec. 14ikén reggeli 3 órakor egy kéményseprőhez hasonlitó fiu dugá ajtómba fejét. Kérdém tőle: mellyik kéményt akarja söpreni, de ő válaszhelyett elfutott. Én követém őt 's végre elfogatám az őr által. A

főkapus ajtaja előtt egy kard 's néhány ruhadarab hevert. Egy rendőr szolga utóbb két tentatartót vett el a' fiutól." Bodkin: „A' királyné tulajdona e' két tentatartó?" Tanu: „Igen." Prendergast (ügyvéd), egy rosz tentatartót emelvén föl: „E' nyomoru eszköz a' királynéé? (Kaczaj.) Nem látá Ön tegnap Bodkin urat is a' palotában?" Tanu: „Nem uram!" Prendergast: „Én e' kérdéssel épen nem akarom vádolni barátomat, mintha ő is lopás végett ment volna a' palotába, hanem azt hiszem, hogy őt is kiváncsiság vezérlé oda." (Kaczaj.) Stone rendőr, mint második tanu, többi közt ezeket mondá: „Blume szobájában egy edényke hajkenőcsöt találék, mellyet, mint látszék, kormos kezekkel használt valaki. A' fiu haja szinte csöpöge illatos kenőcstül. (Kaczaj.) Midőn őt megragadám, hegykén állitá, hogy ő igen jól ismeri a' királynét 's ministereit." Egy másik tanu néhány apró pénzdarabot lelt a' fiu zsebében, mellyet az Blume inastól tulajdonított el. Blume: „Egy arany is volt a' pénz között, de én egykor tüzbe dobám azt, 's aztán batka lett belőle. (Kaczaj.) Egyébiránt nem akarom állítani, hogy csakugyan enyim volt a' talált pénz." Ezután ismét Prendergast szóla 's az egész dolgot csak tréfának akará tekintetni, mivel, mint mondá, a' jószivü királyné bizonyosan örömest megbocsátand a' fiu kiváncsiságának. „A' fiu, igy szóla többi közt Prendergast, alkalmasint a' palotába suhant, 's mint gyermekek szoktak, mindent kiváncsian érinte, mi kezeibe juta. Kis védenczem alkalmasint az „Ezer egy éji" regéket olvasgatá, 's feje megtelt a' sok fényességgel 's drága tárgyakkal. Játszótársi többször hallák tőle, miszerint ő akármi módon nem sokára a' k. palotába jutand. Ő az inas ágyába bútt 's kardját elvivé, mert alkalmasint kir. ágyban képzelé magát 's azt hivé, hogy kir. kard billeg oldalán. Hasonló képzelgésbül használá alkalmasint a' hajkenőcsöt is. (Kaczaj.) Midőn felfödöztetve látá magát a' fiu, természetesen folytatni akará a' játékot, 's azért mondá, hogy ő a' kir. palotában növekedék 's mindig hallá a' királyné 's ministerei tanácskozásit. Mondják, hogy Melbourne l. sokat tartózkodik a' kir. palotában; de a' mi fiúnk, saját számolása szerint még hosszasb ideig mulata ott. (Kaczaj.) Ha e' tréfát valami főbb rangu fiu viszi véghez, ugy bizonyosan törvényszék elibe sem került volna ezen egész bohóság. Kár volt olly nagy feneket keríteni e' mulatságos eseménynek, melly néhány nap óta Canadát, Indiát 's Törökországot is egészen elfeledteté a' hazai politikával együtt 's csupán e' kérdést hangoztatá folyvást minden ajakról: „Nem hallott Ön semmi újat a' palotai fiuról?" (Kaczaj.) Az esküttszék rövid tanakodás után kimondá a' „nem vétkes-"t, 's rövid feddéssel szabadon bocsátá a' kis foglyot.

(Egy népbarát nyilványos irata a' királynéhoz.) Néhány hét előtt e' czim alatt röpirat jelent meg Londonban, melly annyira megnyeré a' köz figyelmet, hogy nem lesz érdektelen azt rövid kivonatban közleni; annyival is inkább, mivel szerzőjének Brougham lordot hiszi a' közvélemény. A' röpirat eleje igy hangzik: „Asszonyom! Én Önben megismérem legfelsőbb asszonyomat. Én tapasztalt's korban előhaladt férfi vagyok. Én főt hajtok Ön, a' 18 évü leányka előtt (a' girl of 18), kit egész Európában minden család még gyermeknek tekintene, kinek még mondani lehetne, mit kelljen tennie, 's mit nem, kinek véleményire nem figyelne senki, 's kinek itéletét még pipereczikkek iránt sem hallgatnák meg mindenkor. Én mégis mély alázattal jelenek meg Ön előtt, gondosan iparkodva elveimnek Ön kegyét 's nézetim javalását megnyerhetni. Leülék levélirás végett, 's e' levélnek első czélja Öntül olvastatni. Megismerem, miszerint Önnek megegyezése vagy ellenkezése elveimmel 24 millió ember sorsát döntendi el. Átlépék valamennyi harczoson, 's tanácsoson, kik Ön trónját környezik, át a' főpapokon, kik oltárinál szolgálnak 's a' birákon, kik Ön nevében igazsagot szolgáltatnak ki a' népnek, véleményimet, hosszu politikai pálya vizsgálatinak következményit, 's politikai ügyekbeni nem csekély jártasság gyümölcsit, mellyek fél század alatt lőnek tulajdonim, egy hajadon lábaihoz terjesztem; ki még alig haladá meg a' nagykoruságot 's majd mind azon tárgyban járatlan, mik nemzetek sorsa kormányzójában megkivántatnak. Nem tiszteletteljes bánásmód ez? Nem elég böcsülését tünteti ki ez Ön helyzetének, vagy mint udvaronczi akarják, személyének? A' királyság, még soha nem volt olly komoly próba-időszakban, mint most. Igen, a' királysági elvet uj 's kemény próba fenyegeti az Ön személyében. Azon őskor óta, mellyben a' családapák patriarkai uralkodását főnökek zsarnoksága váltá föl, kik vad erőszakkal tarták fön magukat a' trónon, mostig soha nem fenyegeté annyi veszély a' királyságot, mint e' pillanatban. Mivel alkotmányunk vegyes királyság, tehát kérdem: főuraságot jelent é ez, vagy néphatalmat, vagy pedig főuri népuraságot, mellyben csak nép 's nemesség vezeti a' kormányt? Vagy talán ollyan kormányunk, mellyben a' fejdelem, nép 's főurak egyenlőn gyakorolják hatalmokat? Más szókkal: végrehajthatni é minden alkotmányszerü kormányrendszabályt csupán a' király nevének a' két parliamenti ház végzési elibe tételével? Választhat e a' király szabadon ministerek 's rendszabályok közt? E' kérdés többször hangzék már, de választ ritkán lehete reá hallani. Néhány elméleti republicanust kivevén, legujabb időben többnyire azt válaszolák e' kérdésre, hogy a' király csakugyan lényeges és valódi tekintettel bir." Itt azon megjegyzés következik, miszerint a' királyné, mielőtt még Sarolta hgnő tulélésén kivül egyebet tett volna, igen népszerü vala, minden ok nélkül, mig most szinte ok nélkül, koránsem birja olly nagy mértékben a' nép kegyét és szeretetét. Ebből azt következteti a' röpirat irója, hogy a' királysági intézvényre szigoru vizsgálat várakozik. „Félek é a' kimenettől? Vélem é meggyőződésemnél fogva, melly szerint királysági rendszer a' respublicainál üdvösb Angliára nézve, hogy a' királyság megbukhatik? Nem habozás nélkül válaszolok nemmel e' kérdésre. A' nemzet általányosan vére királyság mellett buzog, 's a' respublicai párt nem alkot többséget, birtok-rang- 's ismeretekre nézve pedig tetemes kisebbségben van. Mind e' mellett azonban nem titkolhatom, miszerint a' mostani fordulat e' reményem daczára is igen kedvező zajos véleményeket kifejteni 's tulzó elveket terjeszteni. Azokat, kik Önt környezik, nem tekintem védfalnak alkotmányunk megtámodási ellen, a' tiszta respublicai tanokban nagy kifejlést vevék észre; a' nép örömest látja a' királyi fényt, de számitgatja is ennek költségit. Más oldalról pedig nem történik semmi a' közelgő vihar elháritására 's a' trónnak népszerü támaszokkal ellatására. Az elválasztó vonal a' kormányzatban részesek 's abból kizáraltak közt mindinkább szélesül. Nem győzhetem meg magamat arról, hogy az adózás természetesebbé tehetné ez elválasztó vonalt. Veszélyes a' nemzetet arra figyelmeztetni, hogy szavazattal csupán azért nem bir, mivel vagyona nincsen. Asszonyom, ha Anglia alkotmánya most is az 1832ikihez hasonlítna, ugy egészen másképen állnának országos ügyeink. Azon napokban alig volt még megismérve a' képviseleti rendszer, 's az alsóházi tagok választásakor igen csekély szerepet játszék a' népvélemény. A' régi angol alkotmányt a' mostani tory ellenzés a' ministerek nagyobb részivel együtt fölülmulhatlan remeknek tartá. Ők összesen minden valódi ellenzés nyilt roszalóji valának, csak azon egy különséggel, hogy Wellington 's az egész tory párt nyiltan kimondá, mikép egészen minden változtatás nélkül a' réginél szándékozik maradni, miglen Melbourne 's pártja elég ravaszul nyujta valamit, hogy a' nép összes kivánatit kikerülhesse. Mind a' két párt dagadni látá a' folyamot; egy rész bátran szegülni mert a' hullámok ellen, 's el lőn sodratva, mig a' másik meghajolva az első zúdulás előtt kikerülé a' veszélyt. A' kikötőbe jutottak keresztül vivék az 1832iki nagy parliamenti javitást. Az alkotmány régi épületét lerombolák 's csak az anyagokat használák az uj épületre. Ön még gyermekszobában (nursery) vala, midőn Anglia e' nagy változáson keresztül ment. A' kensingtoni udvaronczak szerencsét kivántanak akkor Ön édes anyjának, hogy e' változás Önnek trónra jutása előtt történt. A' javitás ellenségi előtt csak egy ut maradt nyitva, t. i. minden változtatást ellenzeni. Nem csekély föladás volt ugyan azon elv mellett harczolni, miszerint a' népnek nincsen joga törvényhozásban részesülésre 's befolyásra azon adók szabályzatába, mellyeket fizetni köteles; de mégis sulyosb az, mi most Ön ministerire várakozik. Ők a' föllegvárba bocsáták a' népet 's most az egész sereg ellen kell küzdeniök; ők megengedék azon állitást, hogy az alsó-ház tökéletesen köteles képviselni a' népet, 's most a' nép nagyobb részét nem akarják választásjoggal fölruházni. Ez azon sikamlós pálya, mellyen Ön ministeri állnak. Ők javitók 's ellenkeznek majd minden javitással; népbarátok, 's ellenségei a' népjogoknak; ellenségei a' fő nemességnek, melly szivből gyülöli őket, 's mégis harczsikon állnak érette a' tömegek ellenében; mint férfiak: gyöngék; mint párt: gúny tárgyai; mint kormányzók: olly mélyre sülyedtek a' közvéleményben, hogy Addington idejében sem volt annyira megvetve a' végrehajtó hatalom, mint most. Csak egy oldalról reménylhetnek segélyt 's épen oda nem fordulnak, hanem folyvást orvosolhatlanabbá teszik a' szakadást. Ez a' mostani ministerek helyzete, kiket Ön bizalmával ruháza föl, vagy kikben folyton bizott, mivel trónra léptekor már polczon lelé őket. Mielőtt azon elkerülhetlen következményeket fejtegetnők, mellyek a' ministerek tetteiből származandók, egy pillanatig meg kell állapodnunk, mivel itt ő fölsége van érdekelve. Ők Ön ministerei, 's Önnek tetszik őket folyvást megtartani trónja körül. Önt ugy környezik ők 's nővéreik, mikép még soha nem vala szokás Angliában. Downing-Street 's Whitehall már többé nem szolgálnak lakhelyül az országos hivatalviselőknek, hanem egy palotában tartózkodnak azok a' fölséggel. A' királyi kegy ez uj 's helytelen nyilványitása az országos ügyekre nézve káros befolyásu, 's csupán a' ministerekre kedvező, kik a' dologgal igen keveset gondolván, folyvásti közellét által csak azt akarják megmutatni az országnak, hogy Önnek bizalmában mindig ugyanazon polczot szerencsések birhatni. 'S mindenki láthatja, hogy illy helyzetben azon sok ember nem járulhat a' ministerekhez, mikép annak rendesen történni kellene. A' sétálásokat 's lakmározásokat kivevén, minden országos ügyet levelezéssel végeznek a' ministerek, mintha külföldön laknának 's onnan intéznék a' haza dolgait. Ön egészen ministerire bizá magát, pedig az egész felső-ház határzottan ellenök szegül, 's az alsóban is csökken már befolyásuk.

(A' bostoni orosz consul elfogatása.) Ujyorki lapok különös eseményt közlenek. Kitchen Bostonban lakó orosz consult ugyanis, midőn Montrealban gyermekeit akarná meglátogatni, az alsó-canadai hatóságok elfogák, csupán azon gyanuból, mintha ő egyike lett volna azon moszka ügyvivőknek, kik pénzzel 's nógatással az utóbbi zendület alkalmakor fegyverragadásra unszolák a' canadaiakat. A' consul ellen bizonyitó tanuleveleket jobbadán bizonyos Frattelin b. állita elő. Montrealbul nov. 28ikáról igy irja le az eseményt egy ottani levelező: Kitchen consul mult héten ide jött gyermekiért, kik egy itteni nevelő intézetben tartózkodának. Hétfőn reggel vala távozni szándéka a' családnak, de vasárnap este, mig Kitchen 's neje látogatáson valának, Cheib őrnagy a' főügyvéd parancsára körülvevé Kitchen lakját ellátva börtön-parancscsal, mint orosz kém ellen használandóval. A' ház megmotoztatása után Kitchen minden irományit 's egész pogyászát zár alá veték. Ezután felkeresék Kitchen urat 's a' kihallgató-terembe vezeték, hol már Colborne reá várakozék. A' consul beléptekor először is uti ládáját pillantá meg 's az asztalon magányos levelei egy részét feltörötten. Colborne udvarilag bánt vele, 's miután több kérdést intéze hozzá személye 's munkálkodási iránt, azonnal szabadon bocsátá őt, megjegyezvén, hogy a' főügyvédtől felvilágitó iratot fog kapni. Kitchen egy egész

napig várakozék, de az igért levél elmaradt. Este figyelmezteté a' főügyvédet, 's másnap csakugyan meg is kapá az igért levelet, mellyel azonnal elhagyá Montrealt."

(Gabnatörvény elleni gyülés. Elegy.) A' manchesteri kereskedési kamra nagy számmal gyült öszve dec. 20kán tanácskozás végett a' gabnatörvény ellen. A' gyülés érzelmei olly határzottan nyilatkozának, hogy az igazgatók által, Wood parliamenti követ elnöksége alatt szerkesztett 's az alsóházhoz terjeszteni szándéklott föliratot, mint gyöngét, a' Cabden alderman által inditványozottal cserélék föl, melly a' kézmüvesek azon meggyőződését, miszerint a' most fönálló gabnatörvényt mulhatlanul szükség eltörleni, igen határozott hangon jelenti ki. Beszédében többi közt azt is fejtegeté Cabden, miszerint az Angliában nemértés miatt annyira gyalázott német vámegyesület eredetileg nem bir semmi káros befolyással az angol kereskedési érdekekre, hanem ezt csupán Angliának kereskedéssel ellenkező rendszere által nyeré. Egy igen értelmes berlini férfi szerinte igy szóla hozzá: „Küldjetek hozzánk egy okos férfit kereskedő népetek képviselőjeül, 's mi minden nehézség nélkül nagy kiterjedésü kereskedésbe fogunk veletek bocsátkozni; de ha önző földmüvelőt küldötek hozzánk, ugy bizonyosan nem sokra mehetünk egymással, mert mi is földmüvelők vagyunk és szeretjük saját érdekinket." — Manchester város a' koronától nyert testületi szabadsága következtében Potter Tamást mayorrá választá meg, mint ki már számos alkalomkor tünteté ki buzgó részvétét a' közjó előmozditása iránt. Most is tettleg tanusitá a' derék férfi, minnyire ragaszkodik a' város szabadsági föntartásához, mert megválasztatása után azonnal ezer font sterlinget irt alá kárpótlási alapul azon esetre, ha a' toryk dühös ellenzése kiadásokat okozna a' testületnek. E' szép példa olly nagy hatásu vala, hogy még ugyanazon nap 20 ezer font sterlingre emelkedék az aláirott mennyiség. — Graham J. glasgowi tud. egyetemi lordrectort polgári joggal ruházá föl az ottani községtanács, de csak 17 szóval 14 ellen. — A' Newcastle melletti kőszénbányában dec. fogytán légdurranat által 11 munkás veszté életét. Ugyanazon bányában nem rég egyszerre 101 ember lőn áldozatja illy légdurranatnak. — Az egész országban jobbadán csak a' testületek ellen támodandó vitákról beszélnek a' politikai férfiak. — Felső-Canadában ismét uj zendülési mozgalmak mutatkozának, 's hir szerint csata is támadott a' zendülők 's királypártiak közt, mellyben az utóbbiak részire hajlott a' győzelem. —

(Az indiai főkormányzó nyilatkozványa.) Auckland l., indiai főkormányzó, következő nyilatkozványban fejté ki okait, mellyek következtiben hadszállitványt indíta meg a' perzsa határszélek felé: „Az igen tisztes indiai főkormányzó a' legf. tanács helybenhagytával britt hadsereg összevonatását határozá el az Induson átküldetés végett. Ő lordsága tehát illőnek tartja okait nyilványitani, mellyek őt e' fontos rendszabályra birák. Köztudomásu, miszerint 1832ben a' britt kormány által több főnökkel kötött szerződések Indus folyam megnyitására czélzának a' kereskedésnek, mi a' kereskedést könnyitendő vala 's a' britt nemzetnek Közép-Ázsiában azon befolyást megszerzendő, melly természetes következménye szokott lenni a' kölcsönös kedvező közlekedésnek. Afghanistan uralkodóinak e' czélra tökéletes megnyeretésök végett 1836ban Burnes kapitány küldetésének czélja csupán kereskedés-tárgyazó vala. Mig azonban Burnes kapitány rendeltetési helye felé utazék, rögtön tudósítást kapott a' főkormányzó, miszerint Dost Mohammed khan, a' kabuli fejdelem, minden ok nélkül megtámadá az angolokkal baráti viszonyban álló Rundzsit Singh maharadzsát. Előre látható volt, hogy a' maharadzsa azonnal véresen boszulandja meg e' váratlan megrohanást, mi tartós hadi lángot vala élesztendő, 's hatalmasul gátlandó Anglia minden üdvös szándékit békeföntartásra 's előmozditására a' kereskedésnek. Illy szánatos következményt elkerülni ohajtván, pótlékfölhatalmazást küldé Burnes után a' főkormányzó, melly szerint alkura léphete Dost Mohameddel a' maharadzsávali egyezkedés végett béke utján. A' maharadzsa azonnal késznek nyilatkozék az ellenségeskedést ideiglen fölfüggeszteni. Utóbb tudtára esék a' főkormányzónak, mikép Heratot perzsa hadsereg ostromolja 's egész Afghanistanban mindenütt csel 's ármány munkás Perzsia hatalmát 's befolyását egészen az Indusig, sőt az azon tul fekvő tartományokban is lehetségig terjeszteni, 's hogy a' perzsa udvar azon tiszteket, kik az angol fölség nevében jelentek meg perzsa földön, nemcsak mindenféle sérelem 's méltatlansággal illeté, hanem nyilványosan is kitünteté előttük, miszerint szándéka 's tervei homlokegyenest ütköznek Angliával kötött szerződésibe. Miután Burnes sok időt elfecsérle Kabulban, végre kitünt, hogy Dost Mohammed olly korlátlan követelésiben, miszerint a' főkormányzó azok megnyerésére semmi módon nem nyujthata segédkezet. Dost Mohammed olly terjeszkedési vágyat mutatott, melly kétségkül meg vala renditendő India nyugalmát, 's minden habozás nélkül egyenesen kimondá, hogy tervei véghezvitelére kész bármelly idegen hatalmat meghíni hirodalmába. Végre leplezetlenül pártolá a' perzsák Afghanistan iránti terveit, ámbár azok minden tekintetben annyira veszélyesek valának az angol hatalomra nézve. Burnes süker nélkül volt elhagyni kénytelen a' kabuli udvart. A' britt kormány tehát meg lehete győződve, miszerint békeuton nem eszközölhetni többé csöndet a' háborgó főnökek közt, 's hogy határit mindaddig nem látandja biztosítva, mig Kabulban Dost Mohammed uralkodik, kinek minden gondolatja az angol hatalom 's befolyás csökkentését ohajtá. A' főkormányzó szükségesnek tartja itt a' visszatérést Herat ostromára 's a' perzsák magukviseletére. Heratot számos hónap óta ostromolja a' perzsa hadsereg. (Auckland l. nem tudá még akkor, hogy a' perzsa schah Herat süker nélküli megrohanta után hadsergestül eltávozék falai alul.) Ez ostrom kegyetlen 's nem menthető haltalmaskodás, mellyet az angol kormány ismételt ellenmondási sem valának megszüntetni képesek. Az ostromlottak igazságos ügyökhez méltó vitézséggel harczolának 's a' főkormányzó örömest reményli, miszerint hősi elszántságuk mindaddig szerencsésen kiállandja ez ostromot, mig segély érkezhetik számukra Britt-Indiából. Ezalatt Perzsia egyéb az angol érdekekkel ellenkező szándéki mindinkább világosságra kezdének jutni. Legujabban hivatalos sürgöny által értesült a' főkormányzó azon váratlan eseményrül, miszerint M' Niel, ő fölsége követe, nyilványosan megszüntete minden hivatalos közlekedést a' perzsa udvarral, miután látá, hogy minden előterjesztésit foganat nélkül hagyá az ellenséges indulatu shah. Mivel Anglia a' perzsa fegyverek előnyomulását Afghanistanban ugy kénytelen tekinteni, mintha saját birtokát szállották volna meg ellenséges hatalmak, tehát hivatalosan tudatá eziránti nézetét a' perzsa fejdelemmel. A' kandahari fejdelmek Dost Mohammed testvéri, szinte a' perzsa politikához ragaszkodnak, noha jól tudják, mennyire ellenkezik az Anglia érdekivel. E' hgek a' Herat elleni vállolatban is nyilványosan a' perzsákat segiték. Az ügyek e' fordulata olly rendszabályokhoz nyulásra kényté a' főkormányzót, mellyek képesek hathatósan gátolni az angol birtokra veszélyes 's mindinkább terjedő idegen befolyást. Először is Zsudzsa-ul-Mulk shah igényire 's helyzetére fordítá szemeit, mint olly férfira, ki birtokában volt a' hatalomnak 's őszintén támogatá az angol kormány minden vállolatit az idegen befolyás és megtámodás ellen, miután pedig birodalma bitor kezekre juta, tisztes menedékre talált az angol birodalomban. Az Afghanistanban megfordult angol tisztek azon állitással nyugtaták meg mindenkor a' britt kormányt, miszerint a' Barukzy-főnökek, egymásközti egyenetlenségök 's népszerütlenségök miatt nem alkalmasak föllépni Anglia szövetségesiképen. A' britt kormány azonban mindig tisztelé függetlenségöket, mig az angol intézvényeket 's érdeket nem sérték meg. Most e' főnökök magukviselete más politikát teszen szükségessé. A' keleti angol birtok biztositása szövetségest kiván nyugaton, kinek saját érdeke kivánja a' békeföntartást; de a' nevezett főnökök egészen máskép gondolkoznak 's készek mindent elkövetni Perzsia hatalma nagyobbitására. Komoly 's hosszas meggondolás után szükségesnek látja ő lordsága Zsudzsah-ul-Mulk ügyét magáévá tenni, mivel e' fejdelem legnagyobb népszerüséggel bir Afghanistanban. Jónak találta továbbá a' főkormányzó Rundzsit-Singhet e' vállolatban részesülésre fölszólítani, mivel a' maharadzsa mindenkor tettleg szokta támogatni Anglia érdekeit. E' fölszólitás után hármas szövetség létesült a' főkormányzó, maharadzsa (Rundzsit-Singh) és Zsudzsah-ul-Mulk közt, mellynek következtiben a' maharadzsa biztositást nyert birtokai épségben megtartatása iránt, ki is ezért a' letett fejdelmet atyai trónjára segiteni köteleze magát. A' három szövetséges különösen barátinak vagy ellenségeinek tekinti egymás barátit és ellenségit. Herat birtoka biztosittatni fog mostani tulajdonosának. Zsudzsah-ul-Mulk saját sergivel nyomuland Afghanistanba, 's idegen hatalmak ellen angol csapatok védendik őt. Minden önként hóduló főnök legkiterjedtebb közbocsánatban részesül, ha eddig még olly veszélyes ellensége volt is Angliának." —

Franczia ország.

(Pairkamrai viták.) Miután dec. 26dikán még több szónok hallatá magát Belgium ügyében, az egyházi viták kerülének szőnyegre, mikre leginkább Montlosier temetése szolgált alkalmul, melly a' kormányt is fölingerlé, 's a' titkos tanácsot azon nyilatkozatra birá, hogy a' vallásos temetés megtagadtatása a' clermonti püspök részirül hatalmávali viszszaélésnek tekintendő. Másnap a' krakói, schweizi és anconai kérdések szolgáltak vitatási tárgyul, 's 28kán is szőnyegen maradtak. E' fontos kérdésekrül számos szónok hallatá magát különböző értelemben, 's a' fölirati vitának még sem szakadt vége, noha mindeddig ebben nem történt semmi lényeges változás. Legzajosb volt a' belga-hollandi kérdés vitatása, 's legkitünőbb Montalembert gróf ellenzése, melly az egész országban élénk viszhangra talált. Híre jár, miszerint a' Parisban tartózkodó belga követkamrai tagok parancsot kapának Paris elhagyására 24 óra alatt. E' parancs minden esetre későn jött, mert a' küldöttek eddig már elég bőven közölheték nézetiket a' franczia kamrai tagokkal.

(A' pairkamrában a' válaszfölirat módositás nélkül elfogadva. Gisquet pöre. Elegy.) A' decemb. 28ki ülés vége felé Cousin tanácskozásra gyülését ohajtá a' négyes szövetségnek, mire Molé gr. következő nevezetes megjegyzést tőn: „Nem látom szükségesnek az illy tanácskozást. Mi sükerü lehetne az illy tanácskozás, midőn el vagyunk határozva sem embert sem pénzt nem fordítani ez ügyre? Egykor szükséges leendhet ugyan az illy tanácskozás, de most teljességgel nem az." (Tetszés.) 29kén rövid 's érdektelen vitatás után az egész válaszföliratot módositás nélkül fogadá el a' pairkamra. A' következmai választmány még nem olvasá föl válaszfölirati inditványát. — A' Messager Gisquet hosszu levelét közli, melly közelebb világitja föl viszonyit Nieul asszonysággal, 's pörében hatalmas bizonyitványul szolgáland. — Palmella hgnő, a' volt portugáli minister neje, néhány hét előtt nyom nélkül 's egészen váratlanul tünvén el Parisból, folyvást fogyhatatlan tárgyul szolgál a' közbeszédnek. 1836ban férje Maria de Sampayo y Noronha nevü 9 éves gazdag leány két összeesküttete fiával Lissabonban. A' fiatal leányka Parisban tartózkodék a' hgnővel, ki most, miután a' gyermek rokoni megsemmisittették a' házasságot, eltünt vele Parisból, hogy fiának a' gazdag örökséget biztosíthassa. A' rendőrség vissza akará őt ugyan tartóztatni, de a' hgnő már elhagyá a' boulognei kikötőt, midőn a' tilalmazó parancs oda érkezék. — Laffittet kocsistul lovai elragadák dec. 26dikán, 's a' nagy férfi életét csak néhány elszánt dolgozó bátorsága menté meg. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

PEST. szerda, jan. 16.

JELENKOR.

1839. 5ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések és előléptetések; pesti vizkereszti vásár; magyar nyugpénzintézet; különféle: adakozások az árviz által károsultak fölsegélésire, a' zágrábi irgalmas szerzet munkálati, 's az ottani tanulók száma, szolnoki termékeny anya, 's a' t.; változások a' kir. hadseregnél; 's a' t.) Spanyolország (cortesviták az ország jelen helyzetéről; 's a' t.) Anglia (a' M. Chronicle Belgiumról; elegy; izgatás a' gabnatörvények ellen; az ausztriai tilalmazó rendszer megszünend; Dupin hadnyilatkozata a' ministerség ellen; Setif elfoglaltatása a' franciák által; az Afrikába érkezett spanyolok sorsa; 's a' t.) Olasz és Németország. Gabonaár. Dunavizállás.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége m. é. nov. 17iki határzatában a' bécsi cs. kir. teréziai lovag akademiánál Venczel Gusztáv jog- 's bölcselkedési tanárt magyar történet és statistika, bánya- és statusjog tanítóvá nevezni méltóztatott. — A' m. kir. Helytartó-tanács f. é. jan. 2ikán Nagy István halála következtében Herczegh János kassai polg. alapitv. fiók pénztári ellenőrt pénztárnokká, helyébe Berzeviczy Miksa lőcsei polg. alap. fiókpénztári ellenőrt, 's az utóbbi helyére Kemphf Károly polg. alap. főpénztári igazgatósági 3ik járulnokot, végre a' főpénztár-igazgatóságnál 3ik járulnokká Teutsch József 4ik járulnokot, 's utólsóvá Donlanszky József ugyanottani napdíjnokot alkalmazá. — A' m. k. ud. Kincstár bemutatása alá tartozó, 's 160 v. ftból álló, öt r. segedelemdij (stipendium) f. 183$^{8}/_{9}$ iskolaévre megürült, mellyeket csak m. k. kincstári szolgálatban volt vagy levő sóházi, harminczadi, gazdasági, bányászi, postai tisztek fiai v. árvái nyerhetnek el, kik a' nemzeti iskolákból már kiléptek, 's m. 183$^{7}/_{8}$ iskolaévben, jó erkölcsük mellett a' tudományokban kitünő előmenetelt tettek. A' megnyerhetés iránti folyamodásokat a' m. k. Kincstárhoz legfölebb f. é. febr. utólsó napjaig szükség benyujtani, ellátva az ifjakat illető eredeti iskolai és a' szülék' szolgálatidejét 's gyermekeik' számát tanusító hiteles bizonyitványokkal. — Segedelmezésül a' vízkárvallottak számára: Bécsből Majláth Antal gr. m. kir. udv. alkanczellár ő nmtsága utján, Mechetti Péter műárus' gyüjteménye 30 f. az alsó ausztriai kormányszék 33 ft. 31$^{2}/_{4}$ kr. Becker N. János apát 's esztergomi kanonok a' pesti szerencsétleneknek tűzi-fára 100 ft. Sassin cs. k. uradalom 100 ft. Az erd. kir. kormányszék 1968 ft, 17$^{1}/_{2}$ kr. melly summához Medgyes szék és város 310 ft. 18 kr., Kővár' vidéke 120 fr. 54$^{1}/_{2}$ kr., Szász-Sebes szék 216 f. 33 kr., Belső Szolnok-megye 1315 ft. 4 kr., Kolozsvár város 5 f. 28 kr. adakozott. Továbbá e' végre érkezett: a' szigeti tímárczéhtül 27 f. 12 kr., Torna megyéből 420 f. 11. kr., Csanád megyéből 104 f. 45$^{2}/_{4}$ kr., Tolna megyéből 706 f. 35$^{3}/_{4}$ kr., 's Borsod megyéből 343 f. 24 kr. mind pgőben.

(Pesti vizkereszti vásár. Magyar nyugpénzintézet). A' vidéken megmaradt gyapjut az ugynevezett ujévi vagy vízkereszti vásárra ez évben is szokás szerint fölszálliták Pestre. Cseh- 's Morvaországból és Bécsből számos vevő jelent meg ez uttal is fővárosunkban. Összesen mintegy hat ezer mázsa mindennemü gyapju kelt el, melly mennyiség felét, kizárólag finom 's közönséges nyári nyirésbül állót, az iglaui gyapjukereskedők vásárlák összve. A' többi elkelt gyapju jobbadán közép- finom egy- 's kétnyiretü téli termékbül állott. Az ár (1—2 két forintnyi emelkedést vagy csökkenést kivevén) egészen a' mult Leopold vásárkor megállapodott uralkodék. A' kelet meglehetősen kielégité az eladók várakozásit. Egyébiránt még szép mennyiség maradt a' jövő martziusi vásárra ollyas kezek közt, mellyek nem igen félnek árhanyatlástól. Bécsi nagykereskedők még most is folyvást szerződni törekszenek finom egynyiretü gyapjura, 's tetemes előlegezéseket tesznek a' jövő nyirésre, valamint tavaly cselekvék, de azon egy különséggel, hogy ez uttal nem csupán a' legfinomabbra, hanem a' középfinomra nézve is készek szerződésre lépni, sőt még az ennél valamennyire aljasbat sem vetik meg. Lebenyeges fagygyu igen jól kelt, 's ugy szinte a' repczeolaj, és viasz is. Az utak jósága leszállitá a' magas tengelyfuvarbért. — A' legf. helybenhagyást nyert magyar nyugpénz-intézet f. hó 6kán tartá Lovász András m. kir. helytartósági tanácsos és kanczellária-igazgató elnöklete alatt szokott félévi ülését; 's az alapszabályok értelmiben következő vázlatot közöl az intézet tagjaival annak munkálatiról a' mult 1838ik év 2ik felében 's pénzalapja mostani állapotjáról: az 1838diki jun. fogytaig beirva volt 1115 intézeti tag összes befizetett tőkealapja tett . . . . . 299,394 ft. 13 kr.
mit hat uj tag . . . . . 1,754 „ — „
szaporíta; ha mindazáltal az összes . . . . 301,148 „ 13 „
mennyiségbül 10 tag halála, 6 nyugalmaztatása, 7 kilépte, 5 kirekesztetése, 's igy összesen 28 tag kimaradta következtiben . . . . . 7,998 „ 22 „
innen lerovatik, marad 1838ki dec. végével . . 293,149 „ 51 „
's az intézeti tagok száma jelenleg 1093ra megy. A' tartalék-tőke ellenben, melly mult évi junius végén 269,246 „ 27$^{1}/_{2}$ „
ment, e' félév folytában 10 elhunyt, hat nyugalmazott 's a' kizárt 's kilépett több tag kimaradta következtiben . . . . . 5,723 „ 10 „
szaporult; növelé még e' mennyiséget: az évenkénti járadékok alapszabály szerint lerótt 's gyümölcsöztetett egy harmada . . . . . 4,939 „ 37 „
házassági illeték lefizetése . . . . . 6 „ — „
az intézeti küldöttség legf. helybenhagyást nyert határzata következtiben megkezdett eladása a' kincstári tőkék egy részének 45,304 ft. 30 kr., 's a' nevezett mennyiség böcsét meghaladott eladási fölösleg . 26,734 „ 2$^{1}/_{2}$ „
végre a' hat pCtnyi kamatok
részint az egész böcsü . . 45,304 ft. 30 kr.
részint a' . . . . 26,736 „ 2$^{1}/_{2}$ „
fölöslegnek, 's igy összesen . 72,040 „ 32$^{1}/_{2}$ „
az eddigi kincstári kamatokon felül, az intézeti szükségek fődözése után megmaradt 's az alaptőkéhez csatolandó . . . . . 529 „ 6$^{5}/_{8}$ „
fölösleg. 'S igy a' tartaléktőke 1838ik dec. végén . 407,180 „ 23$^{5}/_{8}$ „
birt. Mind a' két tőke az 1838iki 2ik fél évben következőleg gyümölcsözött: 750 ft. — kr. 2 pettel 7 ft. 30 kr.
a' még hátralevő . . 75,459 „ 1$^{1}/_{2}$ „ 2$^{1}/_{2}$ „ 943 „ 14 „
„ „ 551,551 „ 34 „ 6 „ 16,546 „ 33 „
a' kincstári tőkék eladatásából nyert . . . 72,040 „ 32$^{1}/_{2}$ „ 6 „ 2,161 „ 13 „
a' 6 pctnyi fölöslegbül nyert . . . . 529 „ 6$^{5}/_{8}$ csak jövő 1839ki jan. 1jétül fogván számittatni, összesen jött . 700,330 „ 14$^{5}/_{8}$ . . 19,658 „ 30 „
1082 első osztályu tag járadéka 12 ftjával 12,984 ft. — kr.
11 második „ tage 6 forintjával . 66 „ — „
e' félévre tehát . . . . . 13,050 „ — „
vagy is a' tartaléktőkéhez gyümölcsözés végett csatolt . . . . . 4,350 „ — „
harmadrész lerovása után . . . . . 8,700 ft. — kr.
e' félévi jövedelemhez csatolandók még:
a) Az 1838ki junius végével kimutatott fölösleg . 1,828 „ 7 „
b) Eladott alapszabályi könyvecskékbül . . . 385 „ — „
c) Befizetett késkedési kamatok . . . . . 317 „ 24 „
d) Nyugpénzbül közidőben az intézet javára háramlott 457 „ 8$^{5}/_{6}$ „
e) Azon járadékokbul, mellyek e' félév alatt meghalt, nyugalmazott, kilépett vagy kizárt 's többé számadásba nem jövő tagoktul lerovattak, a' tőkésitő harmadrész levonása után . . . . . 98 „ — „
összesen tehát a' mult félévi jövedelem tett . . 31,444 „ 15$^{5}/_{6}$ „

A' kiszabott nyugdíjak ellenben megkivánnak évenkint, különösen

3	tagnál,	5	özvegynél,	—	árvánál	400 ft.	—	krval	3,200 ft. — k.
—	„	1	„	—	„	350 „	—	„	350 „ — „
2	„	4	„	—	„	300 „	—	„	1,800 „ — „
1	„	7	„	—	„	250 „	—	„	2,000 „ — „
23	„	48	„	—	„	200 „	—	„	14,200 „ — „
2	„	—	„	—	„	175 „	—	„	350 „ — „
11	„	102	„	—	„	150 „	—	„	16,950 „ — „
5	„	1	„	—	„	125 „	—	„	750 „ — „
12	„	150	„	—	„	100 „	—	„	16,200 „ — „
1	„	7	„	4	„	75 „	—	„	900 „ — „
—	„	5	„	3	„	50 „	—	„	400 „ — „
—	„	—	„	14	„	37 „	30	„	525 „ — „
—	„	—	„	34	„	25 „	—	„	850 „ — „
összesen 60	„	330	„	55	„	— „	—	„	58,475 „ — „

a' kezelési költségek kivánnak . . . . . 2,000 „ — „
Összesen tehát . . . . . 60,475 „ — „
melly egész évi költségbül az 1838iki első félévre esik összesen . . . . . 30,237 ft. 30 kr.
ide járul az 1838ki jun. fogytaig fizetett némelly közhatáridői nyugdíj fejében pótlékul fizetendő . . . 348 „ 19 „
's a' kizárt tagoktul be nem szedhető . . . 171 „ 54 „
az összes félévi költség tehát . . . . . 30,757 „ 43 „
mellynek összehasonlitása után a' . . . . 31,444 „ 32$^{5}/_{6}$ „
bevétellel pénztárfölösleg tünik ki 1838iki dec. végével. — (Vége köv.) . . . . . 686 ft. 32$^{5}/_{6}$ kr.

(Aszszonyegyesület.) A' pesti jótékony aszszonyegyesület pénztára részére f. 1839 évi január 6kán adott álorczás bál összesen 2355 ezüst ftot 40 kr. hozott, — melly summából levonván a' 621 pengő ftra és 2 kra menő költségeket, maradott az egyesületi pénztárnak tiszta haszon 1734 pgő ft. 38 kr. Örömmel vesszük észre, hogy e' jótékony asszonyegyesületi bálok évről évre szebbek 's jövedelmesbek. Az 1838ik évi csak 1230 pengő ftnyi 26 krnyi tiszta hasznot hozott, 's tehát 504 pengő frtal 12ral kevesebbet, mint az idei.

A' h. Gazdasági-Egyesület' választottsága a' t. olvasó közönségnek „Gazdasági Tudósítások" czimű folyóirata iránt mindinkább növekedő részvétét azzal ohajtván viszonozni, miszerint szíves pártolói a' megjelenendő füzeteket minél olcsóbb áron, 's minél könnyebben megszerezhessék, ezekre nézve folyó 1839 évre előfizetést rendelt megnyitni. Az érintett czimű folyóiratból jelen évben 4 füzet fog megjelenni, a' füzetek' mindegyike az előfizetők' számához képest 6—8 ívnyi vastagságu leendvén; 's ámbár a' szerkesztőség magát bizonyos időhöz nem köti, azonban iparkodni fog, hogy minden pesti vásárra megjelenhessék egy füzet. Tárgyai ezentul is gazdasági, 's ezzel rokon tárgyu értekezések 's közlemények lesznek; jelesen: Értekező részében közöltetni fognak: 1.) mezőgazdaság' külön ágaiba (u. m. földészetbe, állattenyésztés, kert- bormívelés, kereskedési-füvek' termesztésébe) 's vele rokon tudományokba (névszerint gazdasági technologiába) vágó tárgyakroli eredeti és forditott értekezések; 2.) honi külföldi jelesb gazdaságok' történeti 's részletes leirása, virágzásuk' vagy hanyatlásuk' okaival világítva. Értesítő részében: 1.) Hivatalos jelentések, a' h. Gazdasági-Egyesület' 's keletkezendő fiók-egyesületek munkálkodásiról 's azoknak sikeréről. 2.) Nem hivatalos, azaz olly tárgyu tudósitások, mellyek a' Gazdasági-Egyesület' köréből nem keletkezendnek ugyan, de a' mezőgazdasággal rokonak, mint a' Borismértető és Gyapjutár-Egyesület' munkálati, kereskedési viszonyok, 's hasonló ujdonságok. 3.) Gazdasági literatura czimű részében: a) bel és külföldön megjelent gazdasági könyvek 's elmeszülemények' megismertetése, kritikája, czáfolatok 's viszonczáfolatok (mellyek azonban, valamint az egésznek többi tárgyai is, az illendőség' határi közt minden személyeskedés' kizártával lesznek szerkesztve.) b) Külföldi gazdasági-Egyesületek' 's intézetek' munkálatinak eredménye. c) Jutalomkérdések, d) felszólitások, e) uj könyvek czim- lajstroma; — végezetül különféle hirdetmények. Az illető czikkelyek szinte mint eddig egy ál-

landó biztosság' ügyelése alatt, az egyesület' titoknoka által szerkesztve 's szükséghez képest kömetszetű rajzokkal is lesznek világosítva. Ára ezen egész évi folyamatnak előfizetés' utján finom velin papiroson csak 2 ft pengőben, 's noha ez a' megjelenendő ívek' számához mérve magában is csekély ár, még csekélyebbé fog válni az által, ha az előfizetők' számához képest a' füzetek szinte vastagodni, vagy számitva gyarapodni fognak, 's ennél fogva, minthogy az Egyesületnek a' nyerekedés teljességgel nem czélja, az érintett 2 ftért még e' folyó évben 30 sőt 40 ívet is adhatunk. — Előfizethetni helyben alulirtnál (lakása: óváros, zöldfa-utcza 373. számú ház) vagy Eggenberger József' könyvkereskedésében (Ferenczieк piaczán); — egyebütt mai naptól fogva előfizetések' gyüjtésére minden hazafi felhatalmaztatik, sőt kéretik is, olly hozzátétellel, hogy ebbeli szives szándékukat alulirtnak bérmentesen előleg jelentsék, mihezképest nekik az aláirási ív, 's később az illető nyugtatványok is megküldethessenek, ki öt példányra küldend a' szerkesztőséghez előfizetéseket, egy példánynyal ingyen fog megtiszteltetni. — Fél 's évnegyedre nem fogadtatik el az előfizetés. A' füzetek' szétküldözése még most csak privát alkalommal, azonban gyors szekéren is eszközölhető; — melly utóbbi esetben borítékért 's vitelbér fejébe példányonként 10 p. kr. járul az előfizetési díjhoz. Pest, január 14kén 1830. Kacskovics Lajos s. k. gazd. egyesületi titoknok, mint a' gazdasági Tudósítások' szerkesztője.

KÜLÖNFÉLE: Nyomt. jegyzék szerint a' zágrábi irgalmas szerzetesség a' most mult év folytában 757 beteget részesíte orvosi segélyben, melly tetemes mennyiségbül csak 66 halt meg, 's ezek nagyobb részét is részint halva, részint haldokolva vivék az intézetbe. A' most folyó iskolai évben a' zágrábi tudományos kerület összesen 1501 tanulót számít, ezek közül a' zágrábi akademiánál 180 tartózkodik, az ogulini és szegniai bölcselkedési intézetekben 25, a' zágrábi főiskolában 270, a' károlyvárosi iskolában 161, Eszéken 310, Pozsegán 327, Varasdon 328, 's Fiumében 100. — Szolnokon az ujév másod napján Katona Rozália Kersmáyer József sarukészítő nője három ép 's életerővel teljes fimagzatot szült minden veszély nélkül, Gáspár, Menyhért, 's Boldizsár nevet kapott a' hármas kisded szentegyházunk polgárivá avattatásakor, az anya a' körülményekhez képest eléggé egészséges. Bár találkoznék itteni gazdagabbink közül olly nemes keblű, ki a' szegénységgel küzdő szülék tápla-'s nevelésbeni terhét csak egy elvállalásával is könnyitné! Másutt a' városi előljáróság szokott illy rendkivüli esetben segéd kezet nyujtani. — Szegzárd, jan. 9kén: Január 7kén végső elgyöngülésben elhunyt itt az iskolai alapitványhoz tartozó szegzárdi uradalom nyugalmazott tisztartója ns Pózner Bernát. A' boldogult még 1738. nov. 1sőjén Pápán született, 's a' tiszttartó hivatalt Szegzárdon 1791ben kezdvén 's 1831ben végezvén, miután azt győri sz. Mártonban és Versenden is viselte, nyugalomra lépett. Egy századot meghaladt életét mint példás házastárs, atya és nagyatya, ugy töltötte, hogy mind előljárói, mind tiszttársai, és alattosi szeretetét és tiszteletét megérdemlette. A' százados vándor végső elgyengülése mellett is olly vidor eszmeletü vala, hogy halála előtt másod éjjel megszomjazván, bort kért adatni magának 's poharát a' fejdelem, a' ns vármegye, az uradalmi tisztség és nemesség egészségeért elköszöntötte. Béke pihentesse! — Jan. 21én (hétfőn) Bartha Ján. jutalmául először adatik, bérletszünéssel Rontó Pál uj nagy tüneményes bohózat énekkel és tánczczal 3 szakaszban gr. Gvadányi József után, irta Szigligeti, — muzsikáját szerzette Thern Károly — az uj diszitvényeket festék Otto és Engert szinházunk festői, a' tánczot betanitotta 's rendezi Kolozsánszky szinházunk tánczmestere.

(Változások a' cs. kir. hadseregnél.) A' vezérőrnagyi tábori ügyvédek közül: Bitterlich Ferencz a' csehországi, 's Jarolym János, az erdélyi főhadi kormányszéknél katonai fölebbviteli törvényszéki tanácsosakká lettek; helyökbe tábornokkari ügyvédekbül előléptettek: Petrovich Ferencz, a' magyarországi főhadikormáncszéknél ugyanott; 's Peszler Ferencz, a' tengerészeti főkormányszéktül az erdélyi főhadikormányszékhez; kapitányi ügyvédekbül tábornokkariakká: Braunrasch Bernát, Langenau b. 49 sz. gyal. ezr. a' magyarországi főhadikormányszékhez, 's Czech János Venczel őrkerületi ügyvéd a' lombard-velenczei királyság főhadikormányszékéhez; továbbá Stusche Ferencz Károly vezérőrnagyi ügyvéd a' magyarországi főhadikormányszéktül a' csehországihoz, 's Ochri Ferencz József tábornokkari ügyvéd a' lombard-velenczei királyságbul a' tengerészeti főparancsnoksághoz helyeztetének át. — Pálffy János Károly gr. 2dik ezredes Geramb b. 4 sz. huszárezr. a' szardiniai 5 sz. huszárezred parancsnoka lett; előléptettek, alezredesekbül ezredesekké: Mengewein György a' tábornokkari szállásmesteri hivataltól, ugyanott; Bibra Károly b., Savoyen 5 sz. vasasezr. az ezredben; Seidl János, Bianchi b. 63 sz. gy. ezr. Bertoletti b. 15 sz. gy. ezr.; Roszbach Henrik, a' császárvadász ezr. az ezredben; Rieher Lőrincz, sardiniai 5 sz. huszárezr. az ezredben 's hivatala megtartásával a' parmai udvarnál; Ottinger Ferencz, sardiniai király 5 sz. huszárezr. császár 1 sz. huszárezr.; Krucsay Antal, a' bródi gyal. határőrezr. a' 3dik őrzászlóalj parancsnokává; őrnagyokbul alezredesekké: Aulich József, a' tábornoki szállásmesteri karnál, ugyanott; Tschiderer Pál, a' császárvadász ezr., Götz Keresztély, Bertoletti b. 15 sz. gy. ezr., Parrot Jakab, Fridrik Vilmos porosz király 10 sz. huszárezr., főhadikormányszéki segéd Galiciában, hivatala megtartásával, mind az ezredben: Glotz Henrik, Geramb b. 4 sz. huszárezr. sardiniai király 5 sz. huszárezr.; Kiss Erneszt, sardiniai 5 sz. huszárezr. würtembergi király 6 sz. huszárezr.; Falkenhayn János gr., würtembergi király 6 sz. huszárezr. János főhg 1 sz. vasasezr.: Susan János, Hessen-Homburg hg 19 sz. gy. ezr., főhadikormányszéki segéd Tótországban a' németbánsági 12 sz. gy. határőrezr.; Huber Pál b. innsbrucki helyparancsnok hivatala megtartásával; kapitányokbul őrnagyokká: Wratislaw János gr. a' tábornoki főszállásmesteri karnál, ugyanott; Heintzel József, császár 1 sz. gy. ezr., Nassau hg 29 sz. gy. ezr.; Bartels Ferencz, Bertoletti b. 15 sz. gy. ezr. Watlet b. 41 sz. gy. ezr.; Suolomovich Auguszt a' 11dik vadász zászlóaljtól az első 10 sz. bánsági gy. határőrezr.: Tulbacsch Mihály, az első 16 sz. oláh gy. határőrezr. az ezredben; Macho Flórián, Leiningen gr. 31 sz. gy. ezr. 's Peyassinovich Péter a' 2ik 11 sz. bánsági gy. határőrezr., az oláh-bánsági 13 sz. gy. határőrezr.; Chmielnicky Issoricz, a' császárvadászezr., Janakovics József, Geramb b. 4 sz. huszárezr., mind az ezredben; Milloschevitsch Illés, az oláhbánsági 13 sz. gy. határőrezr., czettini várparancsnokká; Hirschmann Ferencz nyugalmazott alezredes, ezredesi czimet nyert; — Nyugalmaztattak, alezredesekbül: Hacsich Péter, a' németbánsági 12 sz. gy. határőrezr., ezredesi ranggal 's nyugdijjal; Rampel József, a' 3dik őrzászlóalj parancsnoka, ezredesi ranggal; Hermes Joakim, Koudelka b. 40 sz. gy. ezr.; őrnagyokbul: Áron Ferencz, az első 16 sz. oláhbánsági gy. határőrezr., 's Mikessich Mihály, a' gradiskai 8 sz. gy. határőrezr., alezredesi ranggal 's nyugdijjal; Lyuboevich Márk, czettini várparancsnok, alezredesi ranggal: kapitányokbul: Becchio János, Trapp b. 25 sz. gy. ezr.; Vukassovich Mózes, Leiningen gr. 31 sz. gy. ezr.; Mather Károly, Kinsky gr. 47 sz. gy. ezr.; Pizzagalli József, Ceccopieri gr. 23 sz. gy. ezr.; Irschig Károly, Nassau hg 29 sz. gy. ezr.; Eggenberger Ferencz, Rothkirch gr. 12 sz. gy. ezr.; Verite Móricz, a' németbánsági 12 sz. gy. határőrezr.; Drassenovich György, határkormányzósági kapitány a' 2 sz. ottochani gy. határőrezr.; Zadubszky Antal, Schwarzenberg hg 2 sz. dzsidás ezr.; Neumann József, császár 4 sz. dzsidásezr.; Novák József, 's Henrik József, mind őrnagyi ranggal. Külrendeket 's azok viselhetésére szabadságot kaptak: Hammerstein Vilmos altábornagy a' svéd kir. kardrend középkeresztjét; Niesner József, ezredese a' szász kir. 3 sz. vasasezrednek, a' szász kir. polg. érdemrend középkeresztjét; Eynatten Auguszt b., a' szász kir. 3 sz. vasasezr. alezredes, és Hardegg Ignácz gr. lovassági vezér tábori segéde, 's Lövenfeld József b. alezredes ugyanott, a' szász kir. polg. érdemrend kiskeresztjét; Zichy-Ferraris Manó gr., császár 1 sz. huszárezr. őrnagy, a' kir. szardiniai sz. Móricz-'s Lázárrend kiskeresztjét; D' Ellevaux Ferencz, nyugalmazott kapitány, a' szász-weimari nhgségi sólyomrend kiskeresztjét. —

Spanyolország.

(Cortesviták az ország jelen állapotjáról. Perez de Castro a' minisztériumot elfogadja.) Madrid, dec. 21kén: „Arguelles csupán azért támodá meg a' cortes színe előtt azon rendeléseket, mellyek Cadiz, Malaga 's Barcelona városokat ostromzár alá helyzék, hogy a' rend 's mérsék pártolóit zavarba hozhassa, egyszersmind ismért fogalminak a' korlátlan szabadságról fényes diadalt szerezhessen. A' vitázat vége keserü büntetéseül szolgált. Ő azon elvet törekvék átalmazni, miszerint a' spanyol népet könnyen kormányozhatni az 1837ki alkotmány bötüértelme szerint; egészen akaratja ellen azonban csupán az sült ki e' vitatásból, hogy a' haza mostani borzasztó helyzetében csupán katonai zsarnoksággal kormányozhatni azt, különben fejetlenségnek jutand martalékul az egész ország. Föllengősdiek 's mérsékpártiak egyenlőn megismerék ez állitás valóságát, részint szóval, részint pedig tettel. A' mérsékpártiak Cadiz, Malaga 's Barcelona városokat helyzék ostromállapotba, a' föllengősdiek pedig egész Aragoniát, Valenciát és Murciát. E' rendszabályok következményi mindazáltal különbözők valának. Cadiz, Malaga 's Barcelonában elnyomák a' fejetlenséget 's tiszteletet szerzének a' törvénynek, mig Aragoniában 's Valenciában fejetlenség, orgyilkosság, sarczolás és a' legvéresb rettegtető rendszer állíttaték föl támaszául Izabella alkotmányos trónjának. 'S épen ez okbul csupán Cadiz, Malaga 's Barcelona állapotjára hivatkozék beszédiben Arguelles, 's dec. 19dikén három óraig beszélt az ottani főkapitányok által állitása szerint elkövetett zsarnokságokrul. Azon gyilkosságokat 's féktelen korlátlankodásokat, miket az ottani nép elkövete, 's miknek ostromállapotba helyzés lőn szükséges következménye, említésre sem találta méltóknak. A' londoni községtanács ellen is kiméletlenül harsogtatá szavát, mivel az Palmerston lordhoz merészle folyamodni a' spanyolországi vérengzések megszüntetése iránt. „Gyalázat reánk nézve, mondá emeltebb hangon, hogy külföldiek olly szinben merészek bennünket kitüntetni, mintha kegyetlenséggel a' beduineket is meghaladnók! London város azon fölszólitása kétszinü, 's én tartalma iránti ellenmondásra szólitom föl a' kormányt." A' jogminister Arguelles zajos megtámodásira azt válaszolá, hogy a' kormány rövid de alapos megfontolás után az ostromállapotot megszüntetendi az érintett városokban. Megjegyzendő itt, miszerint a' cadizi, malagai és barcelonai követek határzottan az ostromállapot további meghagyatása mellett nyilatkozának. Ez által fölingerülve 's egyszersmind ministerségbül kimaradtát megboszulni akarólag, dühösen támodá meg szószékrül a' ministerséget Olozaga 's az elnök kénytelen volt föloszlatni az ülést nagyobb zavar-elkerülés végett. Noha már sötét volt, mégis látni lehete, hogy több követ ököllel törekvék egymást meggyőzni állitása valóságáról. Dec. 20kán bevégzé ugyan hosszu beszédét Olozaga, de szavai hatás nélkül hangzának el. Ő, ki 1836ban olly zendületi törvényszékek fölállittatását inditványozá, mellyek 24 óra alatt mindenkit halálra itélhessenek, most zsarnoki rendszabályoknak nevezi a' néhány városban föllállittatni kellett rendkivüli törvénykezési 's kormányzati módot. Miután Lopez még hosszu 's dagályos beszéddel védé a' fejetlenséget, a' cortes egyhangulag bevégzettnek nyilatkoztatá az ez iránti vitázatot Ma azonban mindent föláldozó bátorsággal voná le a' fátyolt Martinez de la Rosa azon alakoskodásról, melly szemeink előtt folyvást rejtendő vala a' szabadság palástja alatt Aragoniában 's Valenciában uralkodó rettegtető rendszert. „Egyetlen férfi, igy szóla többi közt, egyetlen szóval nyolcz tartományt helyze ostromállapotba. Miért nem terjeszték ki Arguelles, Lopez 's a' többi urak e' férfira is vádjaikat?" Ezután előadá Valencia történetit oct. 23ika óta, 's bebizonyitá, miszerint az ottani junták, visszatorlások 's egyéb korlátlankodások koránsem a' néptül származának, hanem néhány férfinak tulajdonitandók, kik föllengősdiség ürügye alatt személyes szenvedélyiket elégiték ki 's tulajdon erszényüket tölték meg a' közös zavarban. Ez állitásit megdönthetlen bizonyitványokkal tanusitá a' szónok, 's igy nyilatkozék: „A' visszatorló junta nem ellenséges foglyokat itélt el, hanem előbb megtölté a' börtönöket, még pedig nem vétkesekkel, hanem azok ártatlan rokonival, 's ezeken tölté magányos boszuját. Liriában egy 72 évü tisztes öreget lövettek agyon, mivel fia carlospárti csapatban szolgál. Ugyanez időben gyilkosak 's rablók büntetetlenül maradának. Egy minden törvényszéktül halálra itélt gyilkost csapatvezérré neveze ki a' mozgalmi junta sarczok beszedésire. 'S miért nem hangzik panasz e' bánásmód ellen? Mert a' zsarnokság tulcsapó árjai minden panaszt elfojtanak." E' szavai után Van Halen tábornokra tért át Martinez de la Rosa, sajnosnak mondván, hogy eddig e' tábornok nem tőn semmit ez állapot megváltoztatására, 's egyszermind emlitvén,

miszerint Aragoniából független tartományt szándékozik alkotni tulajdon cortesszel a' mozgalmi párt. Ez utóbbi állitása az Eco de Aragon következő czikkén alapszik: „Aragonia, Valencia 's Murcia régi 's hatalmas birodalmak szövetsége, melly már csakugyan fönáll, legszebb következményeket gyaníttat velünk, 's talán nincsen már távul azon idő, mellyben szerencsét fogunk magunknak kivánhatni, hogy tisztes törvényinket a' fenyitő hajótörésbül megmenthettük." A' hadminister nagy nyomadékkal nyilványitá, miszerint a' kormány mindent el fog követni a' tartományok megnyugtatására, mit annál könnyebben eszközölhetend, mivel bátor hadsereg 's jóakaratu cortes segitendik elő minden üdvös szándékit. E' szókat zajos tetszéssel fogadá a' cortes. Mendizabal mindig méltó maradván magához, oda nyilatkozék, miszerint Martinez de la Rosa jobban teendett, ha Cabrera kegyetlenségit föstötte volna le inkább, mert ez szerinte minden rendszabályt jogosit. E' vitatkozások több napot ragadának el a' cortestül haszontalanul, 's a' nemzet hiában várakozik sorsa enyhitésire. — Lissabonbul Madridba érkezett gyors hirnök azon örvendetes hírt hozá, hogy Perez de Castro kész elfogadni a' külministerségi tárczát 's elnöki széket a' ministeri tanácsban. Az eddigi londoni spanyol követ, d. Manuel de Aguilar, ki darab idő óta folyvást Madridban tartózkodék, Castro helyett Lissabonba menend követül. Hír szerint Campuzano ajánlkozék e' hivatalra; de d. Miguel ügyében tett szolgálati most már nem igen ajánlhatják őt. Négy árukocsi, melly Parisból divatczikkeket szállíta, hatalmokba került a' carlosiaknak, kik azonnal föloszták egymás közt a' zsákmányt.

Anglia.

(Izgatás a' gabnatörvény ellen. Stephens szabad. Asszonyeladás.) Bebizonyitásaul a' ministeri lapok buzgásának a' gabnatörvény ellen, nem érdektelen a' M. Chronicle e' tárgy iránti következő czikkének közlése: „Azon állitás, miszerint a' mostani gabnatörvény föntartása érdekében fekszik valamelly dolgozó osztálynak, kézzel fogható tévedés. Az élelmiszerek előállitója szintugy törekszik olcsón adhatni termesztményit, mint a' gyártulajdonos bármi áruczikkét. A' termesztő osztálynak egyetlen ellensége a' földbirtokosak aristokratiája (squirearchie). Ez ellenség ellen kell tehát küzdeniök, 's véleményünk szerint itt az idő az egyedárusak sükeres legyőzhetésére. A' különnemü iparágokra forditott vagyon iszonyu mennyiségre rug Angliában. Ha a' földesurak pénzöket emlegetik, melly jószágikban fekszik, azt hasonlatba sem hozhatni azon kincsekkel, mellyek a' gyártulajdonosak vagyonát alkotják. Föltevén, hogy a' felsőházban minden lord 8 ezer font sterlingnyi évjövedelemmel bir, ugy ez harmadfél millióra sem terjed évenkint. Ennyi jövedelemmel bizonyosan csupán azon urak is birnak, kik dec. 20kán a' manchesteri kereskedési kamrában összegyültek. Tehát csupán azért áldoztassanak föl az ország legnagyobb érdekei, mivel egyik vagy másik földesur annyira adósságba van merülve, hogy jövedelmei legkisebb csökkentése is egészen hitelezői körmei közé juttatja őt, 's mivel egy másik annyifelé kénytelen osztani vagyonát, hogy annak minden ujabb apálya által orvosolhatlan bajba kerül? Ez olly kérdés, melly kivül fekszik minden politikai pártfelekezetességen. Mi nem azért támogatjuk a' ministereket a' toryk ellen, mintha minden tettüket javalnók, hanem mivel súlyos helyzetük tekintetébül sokat elnézünk nekik, 's mivel meg vagyunk győződve, hogy számtalan rosz fogna háramlani az országra, ha azokat juttatnók kormányra, kik a' ministereket gátlák több jót cselekedni, mint valóban eszközlének. De mi azért nem vagyunk szolgái v. pártolói a' ministerségnek. Mi nem azért buzgunk a' gabnatörvény megszüntetéseért, mivel várjuk, hogy a' ministerek inditványba hozandják azt; hanem mivel egy mindent meghaladó érdek, a' nemzet érdeke, sürgetőleg parancsolja e' rendszabály életbe léptetését. A' ministerek emberek 's mint földbirtokosak természetesen inkább szítnak a' földesurakhoz, mint a' néphez. De mint okos férfiak, kik a' korjelekben olvasni tudnak, alkalmasint nem hagyandják méltány nélkül a' dolgozó osztályok mozgalmit, mellyek szertébb 's inkább terjedeznek az országban. Tanácsunk ez: parliamentnyitásig egyetlen napot sem kell használatlanul elszalasztani, olly izgatás létesitésére, melly a' főnemesség okosságához szólván, arra birhassa a' ministereket, hogy önként inditványozzák a' gabnatörvény eltörlesztését. Emlékezzünk azok jelszavára, kik a' juliusi zendületet gerjeszték: „Aide-toi, le ciel t' aidera." Támasszuk kereknek vállainkat. Egy angol tőkepénzes sem forditandja vagyonát merész vállalatokra, mig a' külföldi gyártó négyszerte többet nyer, mint ő; 's nyugtalanitó jele korunknak, hogy számos angol gyártulajdonos külföldön kamatoztatja pénzét 's ügyességét." A' Standard egészen ördöginek nevezi a' ministeri lap e' nézetét. Stephens elfogatásáról hasonlag nyilatkozik a' tory sajtó, 's habár helyesli is a' gyujtogatásra unszolónak elfogatását, egyszersmind véli, hogy a' gabnatörvény ügyében izgató whigek is hasonló büntetésre méltók. A' Times hallgat a' gabnatörvényrül 's O' Connell ellen röpitgeti tompult nyilait. A' napszámosak közt annyira emelkedék már az inség, bogy burgonyával is alig lakhatnak jól, 's italuk kenyérhajjal föstött viz. Néhány földesur valamennyire fölemelé a' napszámosi munkabért a' gabna-drágaság miatt. — Dec. 29kén kezességre szabadon bocsáták Stephenst; de a' pört csakugyan megkezdik ellene. — Az aszszonyeladás mindinkább terjed Angliában, 's nem rég Komstoneben egy shillingért adá el nejét egy gentleman. —

(A' M. Chronicle Belgiumról. Elegy.) A' ministeri M. Chronicle következő jegyzeteket közöl a' belga-hollandi ügy helyzetérül: „Belgium nem csekély aggályra szolgál alkalmul; ha azonban a' nagy hatalmak egy akaratuak, mint minőknek csakugyan teljes joggal állíthatni azokat a' Belgium 's Hollandia közti szerződési föltétek iránt, ugy Belgium részirül őrültséggel határos minden ellenzés, elannyira, hogy illy ellenzésrül józanul nem is gondolkodhatni. Valamennyi nagy hatalom föntartani szándékozik a' szerződési föltételeket, 's hír szerint febr. elején szándékjok megtenni a' szükséges nyilatkozást a' két háborgó félnek. Részünkről azon hiedelem uralkodik, miszerint Belgiumnak nem igen lehet oka elégületlenségre a' teljesitendő feltétek miatt. A' hollandi király makacssága lényeges hasznu volt Belgiumra nézve. Mi Luxemburgot 's Limburgot illeti, melly két tartományról teljességgel nem akar lemondani Belgium, az e' részben engedélyre egyátaljában nem tarthat számot. Luxemburg ugyanis a' német szövetség egy részét alkotja, 's a' németalföldi király e' tartományt nem mint hollandi vagy belga király birá, hanem mint a' német szövetség egyik tagja. Hasonló joggal követelhetné Holstein elválasztatását a' szövetségtül a' dán nemzet, mivel azon tartomány is huzamos idő óta ugyanazon uralkodónak hódol, valamint Luxemburg Belgiumnak. 'S e' szerint IVik Vilmos halála után Hannovera megtarthatását épen annyi joggal követelheté vala Anglia. A' hannoverai nép megegyezése, mellyet talán könnyen meg lehetett volna nyerni, épen nem változtatja meg e' dolgot, mert a' többi, német szövetségi tartomány jogai fölül haladják Hannovera vagy Luxemburg igényeit 's ezek hathatósan szegülhetnek minden eldaraboltatás ellen. E' nézetek annyira megegyezők az igazsággal, hogy a' legtulzóbb franczia szabadelmüek sem fogjak az európai béke megzavartatását ohajtani, csupán azért, mivel a' németszövetség nem akar lemondani egyik tartománya jogszerü birtokáról. Luxemburg, ismételve mondjuk, nem tartozék soha Belgiumhoz, 's bármikép ohajtanának is engedni Belgium kivánatinak a' nagy hatalmak, még sem nyujthatnak neki kedvezményeket a' német szövetség rovására. Reményljük tehát, hogy a' parliamenti többség nem térend el azon ösvényrül, mellyet az igazság 's józan értelem szabnak elibe." — Capua hg 's hgnő pompás szállást bérlettek Belgrave-squareben, 's emberbaráti szép érzelmiket adakozásokkal tüntetik ki a' kerületi jóltevő intézetek előmozditására. — Lady Morgan hires irónőt annyira elhagyá szemfénye, hogy az irásról egészen le kelle mondania. — Southey Robert, koszorus költő (szül. 1774ben) mint mondják, magánál 20 évvel fiatalabb irónővel szándékozik jövő nyáron házasságra. — A' dublini lordmayor tudatá az ottani testülettel, miszerint nagyszerü rendszabályok vannak készülőben az irlandi protestansokra nézve, 's előterjesztését igéré az e' tárgybani hivatalos levelezésnek, a' conservativ párt főnökei között.

Franczia ország.

(Ujévi üdvözletek.) Jan. 1jén szokott pompával fogadá el a' trónteremben a' külön testületek üdvezlő kivánatit Lajos Fülöp. Délután 4 órakor a' diplomata-kar is megjelent, mellynek nevében Apponyi gróf következő beszédet tarta: „A' diplomata-kar szerencsés az ujév következtében hódulatát 's kivánatit fejezni ki fölséged előtt. Azon egyetértés, melly mult évben a' külön kormányok között uralkodék, kezességül szolgálhat, hogy az még tovább is összefüzve tartandja azokat, 's biztositásaul az európai jóllétnek 's békeföntartásnak. E'javakhoz, miket Franczia-ország Önnek fáradozási által nyert vala, 's mellyek következménye minden bizalmunkat megerősité, az isteni gondviselés egy hg születését csatlá, ki olly remények 's ohajtások tárgya, mellyek teljesitését távul jövendő eszközlendi. Ezen fölséged szivére nézve annyi szerencsés történet őszinte kivánatinkat vonja maga után, 's kérjük fölségedet, méltóztassék megengedni, magas személye 's családja iránti tisztelleteljes ohajtásinkat is nyilványitnunk."—Lajos Fülöp: „Köszönöm a' diplomatakar kivánatit, miket Ön annak nevében kifejeze. Örömmel ismérem meg Önnel azon szerencsét, mellyel a' gondviselés fáradozásimat megáldá, Franczia ország számára a' nyugalom 's béke-megszerzésben, mellyet e' pillanatban élvez. Azon bizalmat táplálom, miszerint a' most megnyilt év nem kevésbbé leend kedvező az elmultaknál a' kormányok kölcsönös egyetértésére az általányos béke megerősitése 's a' nemzetek megovása ügyében azon szerencsétlenségtül, mellyben ezelőtt annyira szenvedének. Igen köszönöm azon szerencsekivánatot, mellyet unokám születése miatt nyilványíta Ön, 's igen meg vagyok hatva a' személyem 's családom iránt kimondott érzeményektül." — Dupin következkamrai elnök igy üdvözlé a' királyt: „Fölség! A' következkamra, mindig hű ragaszkodása mellett maradván, ezennel megnyitja azon kivánatit, mikkel a' király 's családja minden tagjai boldogsága iránt mindenkor viselteték. Nagy örömmel láttuk növekedni e' boldogságot a' trónörökös fimagza'a születése által. A' parisi grófot értem, kit Önnek buzgalma 's annyira vitéz, és részrehajlatlan édesatyja példája azon alkotmányos intézvények tisztelésére fog nevelni, mellyek kiküzdése annyi áldozatiba került Franciaországnak 's mellyek őszinte föntartása nélkül, minden országos hatalom részirül, a' nyilványos szabadságot, mellyet ótalmazni szent hivatásunk; és a' trón biztosságát, melly körül szeretettel gyülénk össze, tartósan soha nem alapithatni meg." Lajos Fülöp válosza ez: „Igen meg vagyok hatva azon kivánatoktul, miket Ön a' következkamra nevében előmbe terjeszte. A' következkamra tudja, milly örömmel fogadám mindenkor érzelmei nyilványitását, 's együtt munkálását és segitségét Franciaország szabadsága 's boldogsága föntartására. Az országos hatalmak összetartása az, melly erejöket képezi 's a' királyok 's nemzetek ereje kölcsönös bizalomban alapszik. E' bizalom szólíta engem trónra, 's egész éltem tanusítja, milly szerencsét helyzek föntartásában. Unokám ez érzelmekben fog neveltetni; tanulni fogja ő atyjától 's tőlem, miszerint első kötelessége: minden ember jogait tisztelni, 's legfőbb érdeke: azon üdvös bizalmat oltani a' nemzetbe, hogy a' nyilványos szabadságoknak valódi biztositékot csupán alkotmányos trón nyujthat, 's hogy csupán ez tarthatja fön Franciaország kül-és belboldogságát, 's azon kedvezmények elvezését, mellyek, mint Önök elnöke mondja, annyi áldozatinkba kerültek. Most élvezni fogjuk

az áldozatok gyömölcseit: egyesített iparkodásinkat oda szükség irányoznunk, hogy biztosithassuk magunknak javainkat, 's e' czélt el fogjuk érni azon minden nemü akadályok daczára is, mikkel ösvényünkön találkozandunk. Erre biztositékul a' nemzet bizalmát birom 's Önök segélyét és ragaszkodását. Szerencsésnek tartom magamat Önöknek egész bizalmomat nyilványithatnom, 's hogy illy nagyszámmal láthatom Önöket."

Németország.

(A' porosz kormány nyilatkozványa a' kölni érseki 's kath. egyházi ügyben.) A' mult év utólsó napjain közle a' porosz statuslap bő nyilatkozványt a' pörös egyházi ügyről. Kezdete im igy hangzik: „A' kir. kormány meggyőződheték a' pápai ez évi sept. 13iki beszéd által, menynyire idegen még a' római udvar a' barátságos 's kibékitő egyezkedések utján azon tévek elháritásától, mellyek a' kath. püspököknek a' status feléhez vonatkozó viszonyiban nem rég keletkeztek. A' német forditásban (A alatt) idemellékelt oklevél, mellyet a' szentszék nemcsak minden római idegen követtel közle hivatalosan, hanem egyuttal nagysietve buzgott a' külföldi lapokban is szétterjesztetni, az ujabb esetekről, mellyek az 1837 dec. 10ki pápai beszéd által idéztettek elő a' poseni 's gneseni érsekségekben, olly adatokat és vádakat foglal magában, mellyek részint helytelen, az ország törvényes alkotmánya tudását figyelemre nem méltató, tettdolgok előadásán, részint, szándékos elhallgatása mellett az ottani érsek iránt mutatott kir. lágyság's béketürésnek, azon nyilványos törekvésen alapulnak, hogy az egyházi hatalmat, az uralkodó jogaival össze nem férhetőleg, kiterjesszék. E' pápai ujabb beszéd megjelente óta elég idő volt engedve a' közvéleménynek a' szentszék vádjai 's ezek fontossága felől itélethozásra. A' kir. kormány mindeddig jónak látá e' fontos ügyben nyilványos czáffal föl nem lépni, mert kilátása volt azoknak más utoni elháritására, miért is bánásmódjában ujolag kitüntetett mérséke miatt egyedül csak kedvező itéletet nyerhet. Mivel azonban kilátása nem valósult, most kétségtelen jogának önérzetében 's érzeményei tisztaságában annál szabadabban nyilatkozhatik azon eseményekrül, mellyek a' római udvarnak uj okul szolgáltak a' status és egyház közti ellenséges megszakadás élénkitésire. A' (B alatti) mellékletben foglalt balviszonyok okleveles előadása, mellyek a' poseni és gneseni érsek törvénytelen bánásmódja által keletkeztek, eléggé meggyőzheti a' mérsék, béke 's polgári rend barátit 's mind azt, ki előtt az igazság szózata nyitva áll, hogy a' kir. bánásmód azon főpap iránt, kinek makacskodása vétkes tulságig tévelyge, majd csüggeteg ingatagságot mutata, 's törvény-és alkotmányszerü, az uralkodónak fölségjogaiból származó hatóság határin tul nem csaponga, hogy a' méltatlan dacz ellenébe kimélő lágyságot, engedetlenség 's merészlet ellenébe pedig csak béketürést állita föl, a' makacs tévelygést csak egész kimélettel igazitá utba 's hogy nem vádolhatni a' kormányt, mintha a' papságnak törvény és szokás adta hatáskörét korlátozni, az egyházat megdönteni 's a' birodalom kath. népségét egyházi egysége központjától elszakitani szándékozott volna — ezek a' pápai beszédnek olly vádjai, miket szenvedélyes nyelv hevültsége sem képes menteni. A' római udvarnak abban érintett elvei további fejtegetése 's megczáfolása fölösleg munka lenne. Ha egyszer a' szentatya ezen elvek gyakorlati alkalmazását megpróbálandja, ha azon alapokat szándékozik megdönteni, mellyeken századok óta nyugszik a' béke 's egyetértés a' status és egyház között, akkor az illető kormányok egyesült joga és egyesült ereje fog ellenállani. Távol hasonlók aggodalmitól, a' kir. kormány biztosan reményli, hogy nincs messze azon idő, mellyben a' kath. egyház főpásztorát békülés 's bölcseség szózataul nyerendi meg. Nem akarja 's nem tudja hinni, hogy a' római udvar elhatározott lenne a' német statusok drágán szerzett jogaiktul megismerését 's méltánylását megtagadni, miket e' statusoknak joguk van követelni; nem akarja, nem tudja hinni, hogy elhallgatva megengedje történni, vagy épen helyeselje, miszerint az egyházi ügyekben alárendelt püspökök 's lelkészek az oltáron meghasonlási szövétneket gyujtsanak, az alattvalókat lázadásra ingereljék, a' törvényeket kigúnyolják, az uralkodónak eskütt engedelmességöket megtagadják 's hasonló utakon saját egyházok romlását, mi igy előbbutóbb megtörténendhető, idézzék elő. Mennyire kész a' kir. kormány a' római udvar bölcseségében 's tapasztalatiban bizni, mennyire hajló mindenkor kezet nyujtani bármi békes egyezkedéshez, valóban olly annyira sajnálja, hogy eddig nem sikerült vádjai alaptalanságáról, követelései méltányosságáról a' római udvart meggyőzni, mind e' mellett is soha nem mondhat le olly jogrul, melly a' kath. egyház papságára nézve az uralkodói felsőséget illeti. Távol van 's mindig távol leszen ellenséges czélzattal viseltetni olly egyház iránt, mellynek hitét tiszteli, szabadságát megismeri 's ótalmazza, mig e' szabadság félreértett terjesztése által a' status törvényi 's intézvényi nem veszélyeztetnek. Lélekismeretesen hivatkozhatik a' kormány a' mult idő megvesztegethetlen tanuságára. Valamint sajnálja a' téveket, mellyek a' rend jótékony alakját veszélyeztetik, miben az egyház is állása 's virágzása oszlopát találja; ugy czélzatinak balmagyarázata, érzeményinek gyanusitása, bánásmódjának elrutitása miatt származott méltányos boszuságában sem fog az eddigi mérséki pályárul lelépni; igazsággal szelidséget párositand, a' tévelygők iránt kimélettel fog viseltetni, a' bünbánóknak megkegyelmezend 's csak az ellenállásban daczolókkal fogja a' törvények szigoruságát 's felsőségi hatalmát éreztetni. Az alattvalók szerencséjével foglalkodó békeszerzetü kir. kormány a' jelen tévek közt sem hagyott egy eszközt is próbálatlanul, melly a' status becsületével, jóllétével 's függetlenségével összhangzik, szóval, mindent elkövete, a' római udvarral békes és barátságos viszonyba léphetésre. Midőn ügye igazságában rendületlenül bizva, az isteni gondviselés segélye által a' kath. egyházi ügyekben békes és törvényszerü állapot föntartása 's helyreállitása körülti komoly munkálati következményiről biztosnak véli magát, emlékezteti e' status kath. alattvalóit, névszerint az uj 's visszafoglalt tartományok lakosit, azon jótéteményekre, mellyekkel az uralkodó fáradhatlan jóakaratja 's kegyelme viselteték egyházok iránt; emlékezteti továbbá egyházok hajdani, az idő vészei által elhanyagolt 's mostani, a' keresztyén kormány áldási által előidézett állapotja közti különbségre. Annál inkább egész bizalommal épit kath. alattvalóji hűségére 's hálájára, kik t. i. el nem fogulva 's meg nem csalatva téves, vagy elcsavart lettdolgokon alapuló vádak által, uralkodójok atyai érzelmire 's érett határzatira bizzák mély hódulással az uralkodó balviszonyok eldöntetését és igazság- 's békeszeretetében bizva, nyugottan várandják el a' barátságos viszonyok helyre állittatását." — A' fölebbi oklevélre következik a' porosz statuslapban a' legutólsó pápai beszéd, mit már olvasóink rég ismérnek, ezt a' poseni 's gneseni érsekkeli viszály előadatása követi, mellyben nyilványittatik, miszerint ellene törvénykezés utja hagyatott nyitva. Az egészet pedig következő nyilatkozvány rekeszti: „A' poseni 's gneseni érsekségbeli események mellett az idei sept. 10ki utólsó pápai beszéd még az 1838 april. 9ki kabineti rendeletben is panaszra lel alkalmat. A' kir. kormány ez által felszólittatva érzi magát olly lettdolgok felvilágitására, mellyeket béke 's békitési szellemben, legörömestebb feledékenységnek adna át. Az európai keresztyén statusokban azon, felsőségi jogbul származó, intézkedés divatoz, miszerint a' kath. papság 's a' római szék közti közlekedéseknél a' kormány közbejárulása kivántatik meg. Minthogy a' pápának idegen statusban semmi joga nincs a' törvényhozásnál, az ország kormánya törvényhozó hatalma által határozza meg: vajjon valamelly pápai rendelet foganatba vétessék-e vagy ne? valamint a' lelkészek közlekedési 's tudósitásinál Rómával közbenjárólag lép föl. Csak Belgiumban tett az 1831ki alkotmány némileg ellenkező rendelést. E' pontbul indulva ki eddig a' szentszék 's a' porosz kath. egyház papsága közti közlekedés egyedül a' kir. kormány közbejárultával történt. Ha néha meg is tagadta egyes esetekben közbejárulását, ezt a' fölebb érintett czél szigorubb 's következékesb végrehajtása okozá. Ugyanez áll a' pápai beszédben érintett esetről is, mellyben törvényszerüleg elmellőzé a' kormány némelly tanitók hódulási oklevelét, melly az 1835. sept. 26ki, Hermes irományit illető, pápai beszéd következtiben keletkezék, Rómába átszállitani. Illy személyes hódulási oklevelet a' pápai szék senkitül nem követelt; 's a' kir. kormány annál hajlóbbnak érzé magát ez oklevelet Rómába nem szállitani, mert, az 1835. sept. 26ki pápai beszéd létezését hivatalosan nem tudva, nem akará ismét föléleszteni azon kérdésrüli vitázatot, mellyet már a' római udvar is bevégzettnek szeretne tekinteni. A' legujabb időkig nem volt a' kir. kormánynak oka panaszra a' rómávali közlekedés iránti fenálló törvényes redszabályok megsértetése miatt; sőt az ország papságának azon nyilatkozvánnyal köteles, miszerint czélja tisztaságát méltányolá 's az illető rendszabályokat mindig megtartá. A' régi rend ezen állapotját rögtön, eddig hallatlan 's az elméket mélyen felingerlő tettdolgok zavarák meg. Ez évi mart. vége felé ugyanis a' porosz rajnamelléki tartományokban az akkori brüsseli pápai ügyviselő, Spinelli, neve aláirtával papi nyilatkozványt terjesztgetének titkon részint nyomtatványban részint irásban, mellyben az Hüsgennek kölni káptalanhelyettessé válosztatását egyházjogilag törvényszerütlennek nyilványitá 's az általa közrebocsátott böjti parancsot megsemmité, 's határozá, miszerint a' hivők azon böjti engedvénynek vegyék hasznát, mellyet a' fogoly érsek mult évben bocsáta ki. Az oklevél valósága bebizonyult Spinelli vallomásibul. Vajjon a' szentszék felhatalmazá-e őt erre, mint a' nyilatkozványban állittatik, nem tudhatni bizonnyal. Mivel azonban félni lehete, hogy Spinelli biztatgatási, a' pápai meghatalmazást illetőleg, hitelt találnának nyerni a' kath. népnél 's mivel egy illy lépést több szokta követni 's a' tartományokban komoly következményeket szülhetnének; a' király ő fels. ez évi april 9rül parancsot bocsáta ki, melly „a' külországi egyházi felsőségek" rendeleti ellen egyházi 's vallási tárgyakban, a' fenálló törvények 's intézvények szellemében illő rendszabályokat parancsolt foganatositatni. Később a' római udvar is ünnepélyesen roszalá Spinelli bánásmódját az erre tett sérelem következtében. Az april 9ki kir. parancs azonban annálinkább fog teljes erőben fenállani, mert a' pápa a' poseni 's gneseni érseknek törvényszerütlen 's büntetés- érdemlő bánásmódját, illető beszédrészében „felülmulhatlan lelki erőnek" dicséri 's a' porosz birodalom minden kath. püspökének azt a' felsőséget 's hitöket sértő 's az ország alkotmányát megdöntő bánásmódok ellen kötelességökül tüzi ki.

Olaszország.

Ecuador respublica, melly már rég kivánt a' szentszékkel összeköttetésbe jőni, ügyviselőt neveze ki résziről Rómában, kit a' szentatya elismert. — A' faenzai zavarok, mellyek véres foltokat hagyának hátra, lecsilapitvák, a' zajongás kolomposi megfutamlának 's a' hatóság olly rendszabályokat foganatosita, mellyek hasonló véres jeleneteket csirájában képesek elfojtani. — Londoni hirek szerint a' luccai hg nem térend vissza egyhamar birodalmába, előbb Anglia beljét látogatandja meg, 's hihetőleg Skótziát és Irlandot sem hagyja nézetlenül; a' capuai hggel igen barátságos viszonyban él, 's gyakorta meglátogatják egymást. —

Gabonaár: Pest, jan. 15ikén: Tiszta buza 140, 130, 115; — Kétszeres 100, 95, — Rozs 86, 84, 80; — Árpa 73, 70, 60; — Zab 63, 60, 56; — Kukoricza 86, 84, 80; — Köles-kása 160, — pesti mérő, váltó garas.

Dunavizállás: Pest, jan. 14ikén 7′ 9″ 9‴ — 15dikén 8′ 2″ 6‴ — 16ikán 6′ 10″ 9‴ —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. szombat, jan. 19.

JELENKOR.

1839. 6ik szám.

FOGLALAT: Magyarország (kinevezések és előléptetések; budapesti napló: Heckenast „Árvizkönyve“ megjelent, József-városi tűz, magyar játékszíni előadások; Győr megyei közgyülési határzatok; kisdedovó intézet; magyar nyugpénzintézet (vége); borzasztó gyilkosság Nagybányán; kereskedi hírek; győri égi háboru; 's a' t.) Amerika (Van Buren congressusnyitó beszéde részletei (vége); congressus-határzat a' rabszolgaság eltörlesztése ellen; 's a' t.) Spanyolország (carlosi martalóczkodás Bilbao mellett; nyilatkozás Van Halen kivégzéseirül; Munagorri emberei szökni kezdenek; s' a' t.) Anglia (Stephens ügye; egy népbarát irata a' királynéhoz (folytatás); canadai hírek; 's a' t.) Francziaország (következmrai válaszfölirati javaslat; törvény-javaslat az irói tulajdonrul; Rochelleben 3 napi zavar a' kenyérkivitel miatt; San Juan de Ulloa a' francziák hatalmában; 's a' t.) Dunavizállás.

Magyarország.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége legf. határzatából Würtemberg Mária szül. Orleans hgnőért (ki jan. 2kán Pisában hunyt el) január 14ikén gyászt ölte az udvar 16 napra, olly változtatással, hogy az első 8 nap alatt, azaz jan. 14kétül bezárólag 21keig mély, 22kétül 29keig pedig kisebbszerü gyász viseltessék.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége Szentiványi Vincze m. kir. helytartótanácsi titoknokot cs. kamrássá nevezni 's Radeczky gr. tábornagynak az ő szentségétül nyert nagy sz. Gergely-rend nagykeresztje elfogadását 's viselhetésit megengedni méltóztatott. — A' m. kir. udv. kamra Gerstmann Ferencz grabi vám- 's 30adhivatali ellenőrt ugyanott pénzszedővé alkalmazá.

(Budapesti napló.) A' nm. m. kir. Kuria, üléseinek eddigi helyét a' sz. ferencz rendi téren levő épületet, ujabb helyreállitásig odahagyta 's a' József-piaczra gróf Cziráky-házba költözik át. Ma szombaton január 19kén már az uj szálláson tartotta üléseit. A' kir. Kuria levéltára azonban még folyvást a' Trattner-Károlyi házban a' gránátos-utcza felé, van. — Dec. végén ugyancsak a' kir. Kuria kapuján a' kir. tábla h. jegyzőit illetőleg következő függesztvény vala olvasható: „Mindazon t. kir. táblai hites jegyzőnek, kik 1835ben vagy még az előtt eskettettek föl és mai napig az ügyvédi vizsgálatot le nem tették, (kivevén a' nm. kir. Kuria t. tagjainál actualitasban levőket) legfelsőbb helyről érkezett k. kir. megállapitott rendszabály következtében, hivataljok ezentul megszüntnek nyilatkoztatik. Pest, dec. 20án 1838.“ — Jan. 13kán Budán az országház termében fényes álorczás bál tartaték a' kisdedovó-intézet javára. A' terem egészen uj diszü volt fejér és sötét-rózsa szinben 's részint ujra föstve. A' közönség igen szép számu volt, főleg a' közép uri rendből. — Épen e' napokban hagyá el a' sajtót egy minden tekintetben jeles szépliteraturai mű, mellyre különösen figyelmeztetni sietünk t. Olvasóinkat. Több jelesb iróink ugyanis Heckenast Gusztáv pesti könyvárus sokszerü érdemeit méltányolni akarván, miket magyar elmemüvek kiadásában olly szép 's buzgó törekvéssel szerze magának, a' szomoru emlékü árvíz által okozott tetemes kára némi pótlására különnemü dolgozatokkal szíveskedének őt megtisztelni, miknek első részét most bocsáta közre Eötvös József b. szerkesztése alatt illy czimmel: „Budapesti árvizkönyv Iső kötet. 1839.“ A' 296 lapnyi nagy 8adrétü könyv gyönyörü velinen jelent meg tiszta, 's könnyü olvasatú szép nyomtatásban, melly valóban diszére válik a' tud. egyetem könyvműhelyének. A' könyv ára 2 f. 30 kr. p. p., 's ez, tekintvén a' kiadás pompásságát, aránylag csekély. A' munka elején 9 lapon Heckenast saját kiadási hosszu sorát szemlélhetni, melly világosan tanusitja, mennyire érdemlé ő iróinktól e' kitüntetést. A' hosszu sorozatból csupán Kisfaludy Sándor, Jósika Miklós, Vajda munkái, Tóth Lőrincz „Olympia“ czimü drámai gyüjteménye 's az „Emlény“ idei csinos külsejü kiadásának emlitése is elég a' fönebb állitás igazlására. Az „Árvíz könyv“ László Ferenczné szül. Szücs Jozefa asszonynak van ajánlva. A' szerkesztő megható ajánló szavai után Fáy András nyitja meg az érdekes dolgozatok sorát „Szádvár és vidéke“ érdekes történeti novellával, melly elejétül végig egyenlő élénkséggel gyönyörködteti a' magát mult századokba visszaképzelő olvasót. Követik ezt Vörösmarty „Hű lovag“ czimü gyönyörü költeménye; Pulszky érdekes utvázolati Európa egyik érdekesb részéből; Erdélyi János, Vachott Sándor 's Kunoss nagyobb részint honfi érzetü dalai; Eötvös József b. „Carthausi“ czimü jeles komoly életképe; Desewffy József gróftul „A' dunaparti 's kivált pesti vizár 1838ban.“ 's Péczely Józseftül „Buda visszavétele 1686ban.“ Ez első kötetet még három követendi, mellyek minélelőbbi megjelenését az elsőnek jelessége igen kivánatossá teszi. — Tegnap (18kán) reggel tüz támodett József-külvárosban; de a' gyorsan érkezett segély következtében csak csekély kárt tehete. — 17kén este rögtön olly kemény hideg állott be, hogy reggelre igen súlyos volt a' két város közti közlekedés. — Nemzeti szinpadunkon f. hó 11ikén „Két Péter és a' sardami polgár mester“ vigj. adaték; Szentpétery a' polgármestert igen jól adá; 12én először bérszünettel „Eskü vagy a' syrakuzai zsarnok“ dalmű 4 felv., Jakab István fordítása szerint Mercadante zenéjével, Schodelné jutalmára. A' libretto Hugo Victor paduai zsarnokának elcsonkitott vázlata 's a' zenének egy bor- 's egy négyes dala igen derék hatásu a' kardalokkal együtt. Az előadás kielégitő vala, 's Erkel különösen kitünteté magát. A' jutalmaztatott müvésznőt versekkel tisztelék meg, 's a' nagyszámu közönség többszöri előhivatásra méltatá őt Erkellel együtt; 13kán „Majom és vőlegény;“ Megyeri mint törvénybiró eredeti torzkép vala, és Szerdahelyi (Hecht) kiapadhatlan szeszélye ismét jól mulattatá a' közönséget; 14kén „Aba“ ered. szomorúj. Szigligetitől; 15kén „Fekete asszony,“ 16kán „Tolvajkulcs“ szinj.; 17kén „Benjamin Legyelországból“ vígj.; 18kán „Norma.“ — Jan. 24kén „Jurista 's kis leány“ szinmű 1 felv. vigj. jutand szinpadra Beöthy Zsigmondtul, Gaaltól pedig nem sokára „Szvatoplug“ czimü történeti dráma.

(Magyar nyugpénzintézet. Vége.) Azon körülménynél fogvást azonban, miszerint az eladott kincstári kötelezvények kamatja mindenkor az intézeti kiadásokra fordittaték, a' fölösleg pedig, melly a' most már száztul hattal kamatozó kincstári kötelezvényekbül az előbbi kisebb kamatokhoz képest származik, 's az intézeti terhek födözése után még fönmarad, az emlitett küldöttségi határzat következtében, félévenkint mindaddig az intézeti tőkéhez csatolandó, mig az eladott kincstári kötelezvények névszerinti értéke pengő pénzre emelkedik, a' . . . . . 686 ft. 32⅝ kr.

fölösleg, a' tartaléktőkéhez kiegyenlités végett számitott . . . . . 529 „ 6⅜ „

lerovása után, csak az ekint még megmaradandó 's a' jövő félévre háramlandó . . . . . 157 „ 26⅛ „

áll. Továbbá, miután az eddig eladott 45,304 ft. 30 kr. kincstári tőke, sorsozás és kelet szerint váltóban . 113,261 „ 15 „

menne, azon következmény világlik ki, hogy az érte kapott 72,040 ft. 32½ kr. 's az 529 ft. 6⅜ kr. 6 pCtnyi kamatfölösleg, következéskép a' már összesen bevett 's fölszámitott . . . . . 72,569 „ 39⅛ „

lerovása után a' teljes böcsérték-megnyerésre a' 6 pCtnyi kamatfölösleg félévi fogyasztása által még . 40,691 „ 35⅝ „

kell kipótolni; ezen 's a' jövendőre még eladandó kincstári kötelezvények kiegészitésérül félévenkint nyilványos tudósitás fog közöltetni. Hogy az intézet sajátszerü tartalék-alapja tetemesül növekszik, legvilágosabban a' két módositó 's javitó év következményiből tünik ki, mellyek szerint ugyanis 1836iki dec. végén azon tőkealap . . . . . 331,588 ft. 4½ kr.

állott 's két esztendő alatt

halálozás által . .	15,405 ft.	6	kr.
nyugalmazás „ . .	9,892 „	52	„
kilépés „ . .	1,051 „	3	„
kirekesztés „ . .	1,399 „	12	„
házassági járadék „ .	523 „	4	„
sorsozás „ . . .	300 „	—	„
kincstári kötelezvények eladása „ . . .	26,736 „	2½	„
6 pCtnyi tőkésitett kamatfölösleg . .	529 „	6⅜	„
's a' segélypénz harmada	19,755½ „	53	„

összesen tehát . . . . . 75,592 „ 19⅛ „

szaporodott, 's 1838ki dec. végén . . . . 407,180 „ 23⅝ „ állott. E' jóltevő intézet föntartása vagyis inkább szilárdabb megalapitása tekintetéből, 's hogy annak hasznát több ügyefogyott szegény árvára 's özvegyre lehessen kiterjeszteni, most, miután e' 48 év óta létező intézet minden nemest, papot, kézmüvest, polgárt, müvészt 's kereskedőt fölvesz tagjai közé, minden családapa fölszólittatik ezennel, nője 's gyermekei sorsát némileg biztositandó, az intézetbe lépésre. Egyébiránt az intézeti tagok e' lapokban már többször közlött fölszólitások szerint ujonnan komolyan emlékeztetnek tőketartozásikat f. 1839iki junius végeig minden esetre lefizetni az intézeti pénztárba, 's a' folyó fizetéseket mindenkor a' határidőre pontosan, 's előlegezve letenni, a' késkedési 6 pCtnyi kamatokkal együtt az alapszabályok 9ik §. értelmében. Budán, jan. 6kán 1839.

(A' porta alkotmánnyal szándékozik ellátni Szerbiát.) Bukarest, dec. 22ikén: „Szerbiára nézve rendkivül fontos és a' kostantinápolyi vetélkedő diplomatiát különösen bélyegzi a' ő köv. eset: Szerbia mostani kormányzata 's alkotmánya ügyében ugyanis, melly már rég érintetlenül hevert a' portánál, most végre határozat történt, még pedig a' nemzetre nézve kedvező, azaz olly formán, hogy a' mostani önkényü kormányzati rendszer korlátok közé fog szoríttatni. Ez ügyben, mint már több helyen nyilványosan meg vala mutatva, Russzia határzottan a' szerb nemzet mellett nyilatkozék, Anglia pedig Milos hg pártjára kelt. Butenieff orosz követ Konstantinápolybul eltávozta után az angol befolyás rögtön emelkedni kezde, 's az angol követ annyira ment fáradozásival, hogy e' kérdés, melly az előtt olly élénkül foglalkodtatá a' porta figyelmét máris feledékbe látszék jutni, mi által azt végre egészen elmellőztethetni vélé Anglia. De Butenieff visszatérte 's fáradatlan munkássága az egész ügynek csak hamar más fordulatot ada, 's a' most megtörtént véghatárzatot az orosz diplomatia az angolon kivitt tökéletes diadalnak tekintheti. Milos hg, ki, mint többen állitják, minden befolyását csökkentő rendszabálynak mindig egész erejébül ellenzője volt, ezuttal alkalmasint engedni leend kénytelen, mert csupán engedékenységétül függ Szerbia nyugalma 's boldogsága. Most rövid idő mulva minden esetre nemzeti gyülést hivand össze Milos herczeg, 's akkor aztán majd ki fognak tünni a' nép 's fejdelem érzelmei. Némelly jól értesültek egyhangulag állitják, miszerint Hodges angol ezredes és consul, ki mindig gyülöletessé törekvék a' hg előtt tenni mindent, mi hatalmát bármikép is korlátozná, már többé nem birja Milos hg előbbi határtalan bizalmát. Ez összegyülendő nemzeti képviselőség a' dunai kereskedésre nézve is fontos következményü lehet, mert Milos hg maga is legbensőbben meg van győződve, hogy birodalma virágzására leghatalmasb eszközül szolgáland a' kereskedés kiterjesztése, minek előmozditásán a' nemzet is bizonyosan egész erejébül fog törekedni, ha valódi javát ismeri 's elérni ohajtja.“ —

(Kereskedési hirek.) Zimony dec. utólja 1338. A' beállott jégzajlások miatt most már mind a' Dunán mind a' Száván megszünt minden hajózás. Oct. közepétül azonban egész dec. közepeig, minden rosz idő mellett is, szokatlan élénkséggel folyt a' hajózás kivált a' horvát részek felől, 's nem ritkaság volt látni 10—12 hajót indulni el napjában a' szokott állomási helyekről. Volt nap a' késő őszön, mellyen Mitroviczná és Bródnál 36 hajó-indulást számláltak. Ezen hajózási élénkséget kétségtelenül a' gabona szapora kelete okozá: a' vásárlók külföldi ügyviselők valának 's a' vett gabonát tovább a' fekete tengernek szállittaták, onnan külön külön rendeltetési helyére vitetendőt. Egy zágrábi kereskedő egy nap hat hajóterhet adott el jó haszonnal. Itt nálunk is mutatkoznak illy kereskedési biztosak, mi természetesen nem kis mozgalmat okoz a' vásárlásban 's máris emelkedett az élet (kenyér-gabona) ára. — Horvátországban a' kereskedőség olly forma nyilatkozást tön legközelebb, hogy kész a' Szávára egy vas gőzhajót építtetni, ha eziránt a' gőzhajózási társasággal egyezésre léphetne. Ha ez való dolog, ugy csakugyan a' gőzhajózási társaságtul fog a' sikeresités függeni. Mindenesetre fényes következést lehetne a' vállalatból reményleni. — Caesarowich őrnagy meg folyvást Milos hgnél tartózkodik a' reá bizott törvény-rendezéssel foglalkozva. Közelebb javaslatba hozák a' hgnek (Milosnak), hogy Rácsán raktárt állittasson a' szerbiai kereskedés könnyitésére, olly formán, millyen már tettleg fönáll a' boszniai kereskedés számára. A' két tartomány ezen félszigetnél szögellik össze 's nem messze tőle különben is a' Száva és Duna összefolyása. Kivánatos volna, hogy e' javaslat létesüljön. Rácsával szemközt Boszniában ugyis vesztegintézetet állitanak föl. — Mittrovicznál most is 56 gabna-terhelt hajó áll veszteg a' dec. végén beállott zajlás miatt, enyhebb időt várva a' tovább hajózhatásra.

A' kisdedovó-intézeteket Magyarországban terjesztő Egyesület' választottsága önkeblébe rejtve éldelé örömét, midőn naponkint uj meg uj bizonyitványit lön szerencsés nyerni azon növekedő részvétnek, melly ügye iránt a' haza minden rendü fiai szivében mutatkozik. Nem mulasztá ugyan kötelességét, valahányszor illynemü részvét szüleményével gazdagodék, 's az illetőknek hálás köszönetét addig is kijelenté, míg a' jótevők' neveit egész évi munkálatiról számolólag a' közgyülés 's közönség előtt leleplezte volna. Azonban örömpohara hálaérzetével annyira eltelt, hogy a' gyönyörnek legnemesbikét magától tovább megtagadni képes nem levén, noha a' közgyülés' határideje közelg, siet mindazoknak, kik az egyesület ügyeért a' haza oltárához eddigelő becsesb adománynyal járultak, időszerinti sorban maga, 's az emberiség nevében forró köszönetét nyilványitani. Mindenek előtt hálaérzettel említi Eszterházy Károl gr. tolna-megyei főispán urat, ki a' mult év kezdetén önként 100. p. ftot küldött az Egyesület' pénztárába, ugy szinte Lónyay Gábor, Rosti Albert urakat, és Szentkirályi Móricz elnök urat, kik szinte a' mult év kezdetén nyilványított igéretükhöz képest az Egyesület örökitéseül kamatozó tőke gyanánt egyenkint külön 100. p. ftot köteleztek. Hálás köszönetet mond Batthyáni Fülöp herczegnek, ki 500 p. ftot küldött a' pénztárba, 's épen azon időtájban, mikor az árvizi bajok annyi felül esengtek segéd kezek után. Érzékeny köszönetét nyilványítja Wesselényi Miklós báró iránt is, ki előbb 100 p. ftot az egyesület' örökitéseül 's legközelebb 1500 p. ftot kötelezett tőke gyanánt olly végre, hogy ennek száztól hatos kamatai egy általa vagy a' választottság által időről időre kinevezendő ifjunak kisdedovóul képeztetésére segélykint szolgáljanak. Az egyesület évkönyvei az utókornak fogják hagyományozni ezen hazafiui áldozatok becsét, kik a' jótétemény gyümölcseiben részesülendenek, hálaérzettel élvezendik azokat, 's a' választottság' tagjai forró köszönetök' ismétlése után szivökből ohajtják, hogy a' tisztelt alapitók a' haza' javára, egyesületünk' gyarapodására, 's igaz tisztelőiknek közörömükre még számos évig éljenek! — Költ Pesten, 1830dik évi jan. 6kán tartott választottsági ülésből Kaoskovics Lajos s. k. egyesületi titoknok.

(Győri égiháboru.) Jan. 9kén éjjel 11 óra 35 perczkor Győrött délnyugatról keletnyugat felé sürü föllegek emelkedének mennydögés és villámlás közt, 's a' város közelében le is ütött a' mennykő. Ezután havazni kezde, 's az egészet szélvész rekeszté be. —

(Borzasztó gyilkosság Nagybányán.) Mult év 's hó vége felé bizonyos gyanus életü asszony szállott egy nagybányai szegény özvegy asszonyhoz, ki részint ócska némberruhákkal kereskedés, részint pedig varrogatás által kereste élelmét, 's a' bőcsület-ösvényrül soha nem tért el, noha elhunyt férje, ki hangász volt, szük állapotban hagyá őt. Néhány napi ott tartózkodás után, kitanulá a' ravasz kóbor asszony az özvegy hangásznő minden viszonyit 's különösen azon helyet is, hol kevés pénzecskéjét 's ruháját tartogatá. Ezt tudván egy este pálinkát vásárlott a' gonosz asszony, 's addig nógatá ivásra a' jámbor özvegy asszonyt 's növendék szolgálócskáját, hogy mindkettő jó kedvre derült 's mélyen elalutt. Mihelyt látá ezt a' befogadott idegen asszony, azonnal megfojtá a' hangásznőt bölcsőben fekvő gyermekével 's a' kis szolgálóval együtt; azután ez utóbbit az elsőnek holt testére fektetvén az ágyat meggyujtá, 's pénzzel és ruhákkal elillott. A' tüz alkalmasint nagyobb részit megemésztette volna a' városnak, mert rendkivül nagy szél dühönge azon éjjel; de szerencsére bányászok menének el a' ház előtt, 's megpillantván a' tüzet zajt ütének 's még tovább terjedhetése előtt elolták. A' szerencsétlen megyilkoltakat félig összeégve lelék. A' városi hatóság azonnal nyomoztatásához fogott az eltünt gonosztevőnek 's nem sokára meg is lelé azt Szigeten a' megölt özvegyasszony ruháiba öltözködve. Az elfogott gyilkos asszony azonnal megvallá szörnyü tettét, 's nyiltan kimondá, hogy már több illyest vitt véghez, mivel ez neki már természetévé vált. Elitéltetését hideg megnyugvással várja börtönében.

(Kassán asszony-egyesület.) Végre Kassán is létre jött egy asszony-egyesület jótékony czélokra. Elnökségét Forgács Mária grófné viseli. Legelső czél, mellyre a' zsenge egyesület eddigi figyelmét fordithatá: az utczai koldulás megszüntetését eszközlő szegényi és munka-ház. Ezen czélra aláirás nyittatott esztendőnkénti önkéntes adakozásra e' városban 's városnegyedekben, 's ez aláirást az egyesületi tagasszonyok magok szorgalmazák házról házra. Sikere annyi, hogy előleg nemesak az intézet szállása, butoroztatása, műszerek, munka-anyag, készület 's a' t. szereztethettek be nagy részint, de maga az intézet is mintegy tartós megállapitást nyervén, e' f. január 6kán valódilag föl is avattathatott. Ezen fölavatást az ünnepélyes megnyitás tevé: a' befogadhatóknak talált ügyfogyottak t. i. már az intézet ruhájába öltözködve, miután az egyházban isteni tiszteleten voltak, az asszonyegyesület tagjai által rendre vezettettek az intézetbe, 's kinek kinek helye 's foglalatossága kitüzetvén; azután megvendégeltettek.

Monok (Zemplény megyében). Mult nov. 18ikán egy boldogabb jövendő reményével, mellyet a' népnevelésben helyzünk, biztositá helységünket. Fölszenteltetett ugyanis e' napon helységünk iskolája, mellyet gróf Andrásy György urasági kertjéből elszakított 's e' czélra kegyesen szánt legalkalmasabb téren, tartós anyagokból, ritka példáju, de nála tulajdon nagylelküség 's bőkezüséggel 200 és több tanuló befogadására épittetett. Az épület, minthogy gyeppel födve 's igy padja faragottkővel boltozva van, a' mellett, hogy tüzveszélytől örökre mentesitve van, nemcsak alul négy tágas, de felül is két kisebb, a' tanitó cselédje számára szánt szobában lakhatóvá válik; 's ugyanott felül két kamrával, fa- és egyéb tartóval van ellátva. Forró köszönetünknek még igen sok tárgya volna előszámitandó; mert a' mellett, hogy a' tisztelt gróf a' tanuló-gyermekeket iskolai könyvekkel ellátni kegyeskedett, gazdag segedelmezési mellett, csak egy év folyamatja alatt, egy költséges, Bécsben készült, réz kerekekkel ellátott 's negyedeket is ütő toronyóra, 's cseréppel födett faluház állittatott: de azon meggyőződés mellett, hogy a' nagy lelkek ön nemes tetteikben találják fel jutalmokat, hálánk ömledezésének még azon czélját tüztük ki, hogy az épületeknek hazánkban még eddig gyéren divatozott gyeppel födetésére illy szerencsésen sikerült példával mások is serkentessenek, és hazánktól azon sok veszély, melly tüz által szokott történni, ez által is elhárittassék.

(Győr megye közgyülése.) A' f. jan. 3kán Győrött Bezerédy Ignácz k. tan. és első alispán ur elnöksége alatt megyei közgyülés tartatván: első alispán ur előterjeszté, hogy a' késő maradékra nézve igen érdekes lenne, ha a' megyék elavult pecsétei a' pesti nemz. muzeumba tétetnének, 's ennek folytában ns. Győr megye pecsété oda küldetését inditványozá 's a' többi ns. megyének is e' végre megkéretését. Ez inditvány köz helyesléssel fogadtatván, a' megye elavult pecsétje a' muzeum számára ő cs. kir. főhgségének átküldetni 's minden ns megye ugyanerre nézve megkerestetni rendeltetek. (Ez már eddig is megtörtént több olly törvényhatóság részéről, melly pecsétjét vagy megujitotta vagy megváltoztatta, megtörtént névszerint pedig legközelebb t. Pest megye részéről is azon óvással, hogy előbb a' régi pecsét formaszerint megsemmittetett vagy is közepén egy véső-vonással használhatlanná tétetett 's azután ugy küldetett a' nemz. muzeumba.) Továbbá: szinte Bezerédy Ignácz első alisp. ur elnöklete alatt a' Rába, Rábcza és Marczal vizek rendezése 's a' Hanság lecsapoltatása tárgyában kinevezett választmány a' mult évi 2106ik számra benyujtá jelentését, melly szerint úgy vélekszik, hogy elsőben a' Duna medre tisztitását kell eszközleni, de előbb mintsem e' tetemes költségekkel járó munka kezdetbe vétetnék, a' költségeket 's a' várható hasznot pontosan ki kellene tudni. Meggyőződvén a' KK és RR arról, hogy e' vidéknek legnagyobb veszedelmire szolgálhatna, ha a' többi megyében eloszlott 's csak részben ide szivárgó vizek, átmetszések 's egyéb akadályok elháritásával, rövid idő alatt egész mennyiségökben ide származtatnának előbb, mintsem Győrnél a' kis Duna medre azok befogadására alkalmassá tétetnék, sőt mig a' nagy Duna kellő rendezése által is a' vissza toluló vizek ereje hathatósan meg nem zaboláztatnék; — de más részről még azt is figyelembe vevén, hogy e' szabályozás tenger költsége, mellynek elviselésére a' közvetlenül érdekesültek a' nélkül is csak vagyonuk nevezetes része fóláldozásával lennének képesek — hajózhatókká teendő folyók, 's igy nem egyedül magányos, hanem valóságos közérdekü tárgy levén kérdésben — szintugy, mint a' Duna rendezési költsége, országos segedelem által lenne inkább létesitendő, mintsem hogy egyedül azok, kik a' vizek káros kiöntései által szüntelen ostromoltatnak, kénytessenek a' közönségnek, minden reménylhető pótlék nélkül, jótékony 's hajózható folyókat állitani; mi az osztó igazság fő elvével nyilván összeütközni látszik: mindehöz képest abban állapodtak meg a' KK és RR, hogy minden további lépés fölfüggesztésével, ezen tárgy a' már közelitő országgyülésen adassék elő, 's ezen a' közigazságra épült elv értelmében hozandó törvény által, valamint a' nagy- és kis- Dunának, ugy a' kérdés alatti vizeknek is közsegedelem oda-járultával már valahára leendő rendezése iránt hathatós intézkedés szorgalmaztassék. E' végzésről a' kir. biztos ur valamint az érdekesitett törvényhatóságok is tudósittatni rendeltettek; 's ez utóbbiak névszerint azon megjegyzéssel, hogy a' Győr megye KK és RR részükről, e' tárgy országgyülési elhatároztatása előtt, még a' költség-kivetési kulcs igazitásához sem kivánnak kezdeni. H-k.

Amerika.

(Van Buren congressusnyitó beszédének némi részletei; vége.) A' pénzügyet 's bankállapotot illetőleg következőleg nyilatkozék az elnök: „A' kincstári mérleget a' legközelebb évi jan. 1jén 2,765,342 dollárra becsülik; a' vámok és földek eladásiból hihetőleg 20,615,898 doll. leend a' jövedelem; e' közönséges jövedelmek kincstári jegyek előre kibocsátásával szaporittatnak. 8 millió dollárnál, kamat és tőke, leend kevesebb függővé, mi az egyesült statusok egyik bankraktára eladatása által 2,254,871 dollárral fog szaporittatni. Az összes jövedelem, ide értve a' jan. 1jén rendelkezhető mérleget is, elég volt a' congressus által meghatározott költségek födözésire; az évi kiadás, a' 8 milliónyi kincstári jegyek visszaváltásával együtt, mintegy 40 millió dollár volt. Közel 8 milliónyi kincstári jegyeket, a' közönséges kiadásokon felül, kell még a' kormánynak jövő évben kifizetni; kétségkivül elegendők a' kincstár forrásai e' kettős czélelérésre, ha csak a' közönséges költségvetés magasbra nem rug; mind e' mellett sem fog mutatkozni tetemes kincstári hiány. A' népérzemény, figyelmes őrködővé tétetve az utóbbi évek esetei által, néhány év óta kezesünk, hogy képviselőjitül a' legszigorubb takarékosságot kivánja, 's hogy e' szellemben kész is őket mindenkor pártolni. Fontos következményeket várhatunk azon kiadások elhalasztásitul, mellyek a' nyilványos szolgálatra nézve a' jelen pillanatban nem épen olly elkerülhetlenek; az elhalasztható kiadások kevesbitése által ugyanazon czélt érhetjük el. Ha fontolatra vesszük a' bankpapirok mértékfölötti kibocsátatását, és ezzel összekötötten az idegen tőkék visszavonatása által keletkezett legnagyobb zavarokat; ha figyelembe vesszük a' fölösleg jövedelem elosztatásábul, mit a' congressus határozott, származó elkerül-

hetlen bajokat, ha végre az indiánok eltávolíttatása miatt viselt háboruk költségit szem és számügyre vesszük: pénzügyünk jelen virágzása világos tanuságaul szolgál nemzeti pénzforrásink bőségének. Örömmel tapasztalandjuk, hogy köz kereskedésünk, olly sulyos csapás után, ujult erővel emelkedik ismét hazánkban. A' papirkibocsátás elfojtatása, a' kalandos nyerészkedési szellem korlátoztatása 's a' kötelezési teljesitések biztositására szolgáló eszközök hű foganatositása mind a' bel mind a' kül bizalmat ismét helyreállíták 's a' kereskedés könnyitést 's biztatgatást nyert; földészet 's ipar is nyerének általa; a' köz erkölcsiség, a' törvények iránti tisztelet, 's emberekhezi bizalom, mi társas életben elkerülhetetlen, naprulnapra növekszik." Az 1814 's 1837ki pénzügyi zavarok föstésinél következőleg folytatja Van Buren beszédét: „Azon megalázó jelenetek, mellyeknek nem régiben tanuji valánk, 's mellyek olly különbözők azon állapottul, melly az 1814ki zavart követé, megmutaták, miszerint kereskedés, földészet, ipar 's pénzügy legkevésbbé sem kivánják a' nemzeti bank visszaállíttatását. — Ez olly veszélyteljes intézet 's hatalom, mit az amerikai nép soha kormányára annálinkább felelősség-nélküli személyekre nem ruházhat. Soha nem érdemlé meg egy kérdés is annyira a' congressus figyelmét, mint a' nyilványos pénzek kezelését 's föntartását illető biztos és szigoru rendszer fölállíttatása; igen nagy fontosságu olly törvény létesítése, miszerint minden kormányi tisztviselő, kinek kezeiben a' közpénzek kezelése, ha ezzel saját magányos czéljai végett visszaél, vétséget követ el, mi szigoru büntetést vonand maga után. E' czél közvetve el van ugyan érve a' pénztörvény által, mind a' mellett is hasonló vétségek gátolhatásira különös törvény kivántatik. A' congressus nem lehet eléggé szemes azon tisztviselők viseletére, kik a' közpénzeket kezelik. A' congressus biztosságot nevezhetne ki, melly bizonyos időben a' pénztári tisztviselők számadásit 's munkálkodásit vizsgálgatná; e' biztosság gyakran megvizsgálná a' pénztárakat, 's hiány esetén azonnal tudatná ezt a' kormánynyal 's letenné hivatalából a' vétkes tisztviselőt, évi munkálatirul pedig a' congressusnak adna kimerítő tudósitást. E' rendszer állandóbb biztositást adna a' most fenállónál." Továbbá; „Noha politika-ellenének látszik a' statuspénzt a' bankok táraiba letenni, mind e' mellett semmi ellenséges indulattal nem viseltetem ez intézetek iránt. Bár mennyire küzdék is szabaditékjok ellen, mégis szüntelen ohajtám, hogy törvényes jogaik gyakorlatában a' lehetőségig ótalmaztassanak és soha nem vonám kétségbe hasznukat kereskedésre 's iparra nézve, ha jól kezeltetnek; de a' kormányellenében nyilványos intézetek gyanánt állnak, mellyek semmi összeköttetésben nincsenek a' status törvényhozó 's kormányzótestével. A' kormány, mint az egyesület érdeke 's közszüksége kivánja, követelheti a' bankok szolgálatját vagy elmellőzheti azt. E' kölcsönös haszon lehet egyetlen sinormértéke kormányhozi viszonyiknak. Meg kell vallani, hogy a' bankok nagyobb része az utóbbi zavarokban férfiasan ellenállának azon kisértésnek, miszerint papiros-pénzöket nem szaporiták, azon időben, midőn a' közvélemény külszinleg készfizetéseik megszüntetésit helyeslé. Ezen becsületességnek, 's a' kormány ellenállásának, melly a' törvények értelme szerint, egy, vissza nem váltható papirkibocsátást, ellenze, köszönhetni főleg a' pénzkeringés visszaállíttatását szilárdabb alapokra 's jóllétünk rögtöni visszetértét. Maradjanak továbbra is hivek a' bankok e' rendszerhez, 's ragaszkodjanak szorosan hatáskörükhez, a' kormány részirül minden avatkozást kikerülve, csak mindenkor ótalma 's biztositásinak örvendve, mit minden intézet, minden statuspolgár 's maga a' status is élvez. E' valódi helyzetben nyerendhetik meg a' nép 's kormány bizalmát 's jóakaratját, mit csupán akkor vesztenek el, ha törvényszerü körükből kilépve, a' nemzeti törvényhozóságot ellenőrködés alá venni, a' kormány munkálkodásit pedig saját hasznukra fordítani akarják.

(Congressushatárzat a' rabszolgaság-eltörlesztési kérelmek ellen. Harrisburgba Philadelphiából csapatok vonulnak.) Ujyorki dec. 14eig terjedő lapok szerint a' washingtoni congressus elibe terjesztett kérelmek között, volt egy Ujhampshirebul a' rabszolgaság mellett, mit Atherten nyujta be. A' kérelem következőleg hangzik: „A' congressus részirül mind azon próbálat, melly Columbia kerületben (hol Washington, a' szabad statusok fővárosa, fekszik) a' rabszolgaságot eltörleszteni vagy a' rabszolgák áttevését egyik statusból a' másikba gátolni, vagy e' czélból az egyesült statusok részei között alkotványos különséget tenni szándékozik, azon alkotmányos elvek megsértése, mellyeken nyugszik a' statusok egyesülése, 's a' congressus hatóságának áthágása; innen tehát minden kérelem, emlékirat, fölirás, javaslat, szóval mind azon iromány, melly legkevésbbé is érdekli a' rabszolgaság-eltörlesztési kérdést, azon pillanatban, midőn a' congressusnak átnyujtatott, minden további szertartás nélkül az asztalra tétetik, a' nélkül hogy kinyomatnák, elolvasnák, vitatkoznának róla, vagy legkevésbbé érintenék." E' kérelem hatalmas vitát szüle, melly közben a' ház-elhalasztásra tett inditványok csekély többséggel megbuktak. Végre az illető kérelmet 198 szóval 6 ellen elfogadák. (A' számokban itt hihetőleg hiba van.) — Harrisburgba dec. 9én este csapatok vonultak Philadelphiából s' a' hajógyárt elfoglalák; a' város nagy izgásban van; napi parancs következtében katonának tilalmas a' capitolium udvarában mutatkozni. A' locofoco párt dec. 10én reggel összegyült a' követház termében 's küldöttséget neveze ki, melly kérdezné meg a' kormányzót: milly czélbul 's ki költségin vonatott a' városba katonaság? Néhány uj elfogatás történt. A' pártok békés kiegyenlitésiről kevés remény mutatkozik. —

(Riograndéban respublicát hirdetének a' zendülők.) Riojaneiroi nov. 11ki hirek szerint Riogrande de Sul tartományba csapatszállitvány induland utra, hol a' zendülők „Riogrande (v. Paratinim") név alatt respublicát nyilványitának ünnepélyesen. Az uj respublica elnöke, Bento Gonzalves, azonnal közhirré tevé, hogy a' braziliai hajók ellen kalózleveslet bocsátand ki. A' braziliai kormány egyezését adá az angoloknak mindazon braziliai hajó megmotoztathatására, mellyek rabszolga kereskedés miatt gyanusak. E' lépés igen fontos a' gyalázatos kereskedés végképi elfojtatására. — Montevideoban oct. 24én d. Fructuoso Rivera zendülési főnök 's Oriba elnök közt békeszerződés kötteték; az utóbbi hivatala azonnali letevését köté le; az alelnök mart. 1jeig, midőn a' közválasztások történnek, megtartja hivatalát, Rivera a' szárazföldi csapatok főparancsnokságát viendi ideiglen.

Spanyolország.

(Carlosi martalóczkodás Bilbao mellett. Elegy.) Egy dán hajó Möller kapitány parancsi alatt Aarhuusból Matamorasba vitorlázván 74 utassal iszonyu szélvész következtiben a' biscayai tengeröbölbe szorult 's Bilbaoban élelmiszereket vásárlandó kikötni szándékozék. Dec. 8ikán Machichaco fok közelében három, carlosiakkal megrakott, álgyusajka támadá meg a' hajót, egy álgyulövéssel föladásra szólítván azt. A' hajó behuzá vitorláit 's 14 carlosi fegyveres a' födözetre lépett, 's mindent elorza, minek valamennyire hasznát lehete venni, azután pedig Bermeoba vitorlázásra kényszerité a' kapitányt tulajdon sajkájokban. Másnap ujra tengerre szálltak vele, fölkeresni akarók a' hajót, de nem lelheték azt sehol, mert a' legénység, félvén a' carlosi rablók ujabb látogatásától, tova vitorlázott, alkalmasint Bordeaux vagy Bayonne felé. Möller kapitányt ezután a' portugaletei őrségnek adák át a' carlosiak, honnan az illető hatóságok Bayonneba szállíttaták őt. Ez eseményt a' Madridban levő angol 's franczia diplomaták valóságos nyilt martalóczkodásnak tekintik, 's komolyan gondolkoznak illő rendszabályokrul e' minden nemzet hajóit veszélyeztető törvénytelenség megszüntetésire. A' dán követ bizonyosan mindent elkövetend nemzeti kereskedése biztositására. — A' franczia trónbeszéd Spanyolországot illető czikkét legnagyobb fölindulással fogadák Madridban, 's a' ministeri lapok még majd keményebben nyilatkoznak ellene, mint az ellenzésiek. A' mérsékpártiak nem akarják hinni, hogy Francziaország nem köteles tulajdon érdekeit Spanyolországért föláldozni. Dec. 27kén hirnököt külde a' kormány Parisba Miraflores követhez, kinek állása naponkint kétesb fordulatot kezd venni, mert Frias hg. után ministerelnök vélvén leendni, határzottan közelíte a' franczia ellenzés főnökihez. Most azonban Perez de Castro nehezen fogja helyesleni Miraflores lépteit. — Poblacion mellett dec. 16kán csata támodván a' carlosiak 's alkotmányosak közt, ez utóbbiak összesen 400 embert vesztének, jobbadán vezéreik ügyetlensége miatt. A' majorcai ezred majd egészen tönkre juta.

(Nyilatkozat Van Halen kivégzéseirül. Munagorri emberei szökni kezdenek.) Az Eco de Aragon dec. 29ikén következőleg nyilatkozik az utóbbi kivégzésekrül: „Cabrera azon nyilatkozata következtében, miszerint többé egyetlen foglyot sem szándékozik életben hagyni, hasonlót cselekvésre kényszerité Van Halen tábornokot; azon megszoritással mindazáltal, hogy csak nem sebesült 's 16 évnél idősb foglyokat fog kivégeztetni visszatorlásul Cabrera kegyetlenségiért. E' határzata következtében dec. 29ikén 66 foglyot 's köztük két tisztet lövete agyon a' murviedroi mezőn. Kivégzés után következő beszédet tarta katonáihoz Van Halen: „Katonák! Az igazság most látott gyakorlása fájdalmat okoz szivemnek, 's e' napig mindig kiméltem a' foglyokat. A' most mult évben 3ezernél több került hatalmunkba 's én mindenkor ótalmazni törekvém éltüket a' harczmezőn, mert csupán ott fenyegeté őket veszély. Nagylelkü bánásmódunk nem birhatá hasonló méltányra az ellenséges vezéreket, kik legnagyobb kegyetlenséggel konczoltaták föl a' hatalmokba jutott honfitársinkat, sőt még azon szabadságosakat, is, kik fegyver nélkül tértek vissza családjok körébe. A' vad Cabrera hivatalosan adá tudtomra, hogy többé nem adand kegyelmet foglyainak. Ez visszatorláshoz nyulásra kénytet engem, hogy vadságát féken tarthassam. Fönséges királynénktól e' vitéz sereg vezérletére bizatván meg, nem fogom félre ismerni azon szent kötelességet, melly e' megbizatásból reám háramlik, 's ha mint fővezér kénytelen vagyok is áldozatokra 's büntetésekre kárhoztatni, azért egyszersmind mint atyátok vigyázni vagyok köteles, hogy ruházatban 's élelmiszerekben szükséget ne szenvedjetek, 's hogy személyes létezéstek tisztelve legyen az ellenségtül azon esetben, ha hatalmába kerülnétek. Ezt csak ugy érhetem el, ha én az ellenséges foglyokkal ugyanazon módon bánom, mikép az a' mieinkkel. Mi törvényes ügyet védünk, a' szabadságét és a' királynéét; mi szoros hadi fenyitéket gyakorlunk, és szilárd magunkviselete bizonyossá teendi győzelmünket. Éljen a' királyné! Éljen az alkotmány! Éljen a' kormányzó királyné!" Vinarozbul dec. 17kérül irják, hogy a' trónkövetelő maga is iszonyodva fordul el vezérei szörnyü vérengzésitül, 's parancsot külde Cabrerának kegyetlenkedési megszüntetésire. — Munagorri harczosi száma nagyon kezd munkátlanság 's nem teljesült remények következtiben apadni. Majd naponkint szöknek tőle fegyveresi.

Anglia.

(Jóreményfoki hirek.) A' jó reményfoki gyarmat állapotját igen zavartnak hírlik ottani lapok 's magányos levelek, a' benszülöttek rablási 's kegyetlenségi miatt. „Fejetlenség 's csavargás, mond egy hiteles levél, napirenden vannak itt, 's a' falusi lakosak vagyonát 's életét minden pillanatban veszélyeztetik. A' keleti tartományokban a' kóbor kafferek 's hottentották korlátlanul gyakorolják a' legiszonyúbb vérengzéseket. Munkakeresés ürügye alatt szerte keringnek mindenütt 's rablásból élnek. Csekély szükségeiket ökör hátán czipelik magukkal, 's tanyájokat többnyire azon gazdák telkein ütik föl, kiknek tehenei 's juhai leginkább ingerlik étvágyokat. Mind ennek csupán a' marhalopás elleni törvények hiánya oka, 's e' tekintetből kiméletlen feddésre méltó a' gyarmati kormány."

(Stephens ügye.) Az elfogott 's ismét szabadon bocsátott Stephens ügye folyvást élénkül tartja elfoglalva Manchester lakosit. Stephens mintegy 32 esztendős, feleséges és több gyermek atyja. Korább időkben lelkész volt a' Wesley-felekezeti methodistáknál; ezek azonban, mint az uralkodó protestans egyházhoz ragaszkodók, elüzék őt, mivel egyházi beszédiben mindig a' status és egyház közti összeköttetés ellen nyilatkozék. Az ellene törvényesen fölhozott vádak lényegileg abból állnak, hogy a' leighi népgyülésen nov. 13kán zenditő föliratu zászlók lobogának a' városteren, 's a' sok puskalövés elrémité a' lakosokat. O' Connor, Oastler 's egyéb baráti az elfogottnak azonnal Manchesterbe sietének, mihelyt megtudák a' történteket, leginkább azért, hogy a' radicalokat minden erőszakoskodástól visszatartóztassák, mellyek csak ártani fogtak volna Stephensnek. A' manchesteri hatóság mindent elkövete, mivel föntarthatni vélte a' közbátorságot 's Ashtonben és vidékin 700 rendőrt eskete föl. O' Connor féken tartá párthíveit, leginkább azon állitással, miszerint a' whigek Stephenst csupán azért fogaták el, hogy tisztelőji erőszakhoz nyuljanak, 's ennek következtében a' személyes szabadságot föl lehessen függeszteni. „Reménylem, igy folytatá szavait, hogy a' nép fegyver nélkül leend tanuja a' törvénykezésnek. Azonban gyülésinket Melbourne daczára is folytatni fogjuk, 's ha fáklyákat nem szabad lobogtatnunk, tehát holdfénynél tanácskozandunk; ha pedig ez is elvonja tőlünk világát, ugy sötétben gyülünk össze, mert sötétség illik azokhoz, kik a' toryk zsarnoksága's whigek kétszinüsége alatt szenvednek."

(Canadai hirek.) Virginian rakhajó dec. 10ikeig terjedő híreket hoza Canadából. „Tartalmuk, mond a' Courier, egy részben fájdalmas lenne, ha tapasztalásból nem tudnók, hogy az egyesült tartományok sajtójának nem mindig hihetni. A' valóbbszinü hirek mindazáltal megnyugtatók. Alsó-Canada egészen lecsilapultnak látszik, 's már most bizonyos, hogy a' quebeci polgár katonaság sem tart többé rendbomlástól. Kevésbbé valószinü azon hir, miszerint mintegy 900 (mások szerint 300) főnyi kalózcsapat Felső-Canada legtávolabb nyugati tartományába ronta 's több apró csata után, mikben a' királypártiak mintegy 50 — 60 embert vesztének, Windsor nevü helységet elfoglalá, az ottani laktanyát fölégeté, 's mindent kirabla, azután pedig hasonló sükerrel támadván meg Sandwich falut, utközben Thames angol gőzöst összerombolá. E' hir egy amerikai gőzös utazóitól származik, 's azért kevés hitelre érdemes, mert ha csakugyan történt is valami a' mondottakhoz hasonlitó, minden esetre nagyitva van előadva. Az egész már csak azon tekintetből is valószinütlen, mivel bizonyos, miszerint Brady tábornok tetemes hadcsoporttal állomásozott azon helyen, mellynél a' kalózokat hajóra szálltaknak mondják, 's Brady mindeddig hü figyelmet tanusíta, következőleg most sem fogta volna átbocsátani a' rendzavarókat. Gyanussá teszi ez eseményt még az is, hogy a' róla regélt hírek homlokegyenest ellenkeznek egymással. Némellyek ugyanis két század kir. önkéntes átpártoltát rebesgetik a' zendülőkhez, mások Malden erősség elfoglaltatását 's 200 angol harczos fogságra juttát. Illy fontos dolgokrul bizonyosan hivatalos tudósitást is kapott volna már a' kormány; de épen az mutatja alaptalanságukat, hogy mindeddig még egyetlen szó sem érkezék hivatalosan a' mondottakrul. Józanul csupán azt tehetni föl, hogy egy két hajó átsurrant Canadába, rakva tolvajokkal 's egyéb dologtalan söpredékkel, miből aztán legkalandosb regéket füzének a' hírkoholók! Montrealban már bevégzék első vizsgálatikat a' hadi törvényszékek, 's összesen mintegy 9 fog elitéltetni az elfogott zendülők közül, a' többi pedig visszanyerendi szabadságát.

Franczia ország.

(Dupin hadnyilatkozata a' ministerség ellen. Elegy.) A' válaszfölirati biztosság jan. 3ikán délutáni 12½ órakor összegyült 's Etienne fölolvasá a' fölirás-tervet, mellyet módositás nélkül fogadott el 6 szóval 3 ellen a' választmány. Ezután Dupin következőleg nyilatkozék: „Nem akarom, hogy rólam hihessék, mintha titkolózó sértetlenségbe akarnék burkolózni, én leirám véleményemet a' válasz-föliratról 's elolvasandom Önök előtt." Ez irott vélemény igy hangzék: „Én mindig hiányosnak hivém a' mostani kormányzást, 's annak idején minden tőlem kitelhetőt elköveték módositás-eszközlésre, mikép azt szükségesnek tartám; de mi korább időben létesithető vala, azt most már nem eszközölhetni. Nézetim szerint a' ministerség e' pillanatban teljességgel nem képes fönállani, mert: 1) nem eléggé födözheti a' királyságot; 2) nem áll a' helyzet nehézsége magosságán; 3) nem képes többséget alakítani a' két egyenlő pártra oszlott kamrában. Ez lényegi véleményem a' mostani kormányrul. Mi különös nézetimet illeti a' válasz-fölirat pontiról, mellyek a' külpolitikát érdeklik, föntartom magamnak a' nyilatkozást azokrul más időben 's helyen." Dupin e' nyilatkozata rendkivüli izgást szüle a' tanácskozási teremben, hol épen akkor számos követ vala jelen." A' ministerség baráti, kiknek száma szemlátomást apad, igen panaszkodnak az elnök elpártolta miatt. Minden pártosságtól ment férfi azonban nyiltan kimondja, hogy az elnök szavai dicséretesek 's részirül nagy következetességet tanusitók. — A' kormány Gisquet vejét is megfosztá hivatalától. — Dupin nyilatkozata rendkivül megrendité a' ministereket, 's általányos a' hiedelem, miszerint sokáig nem fogják magukat föntarthatni. Jan. 11kén nyilványos ülést tartott a' követkamra, mellyen igen számos hallgató jelent meg. Az elnök felolvasá a' fölirás-javaslatot. A' részletes vitatásokat jun. 7kén vala szándék megkezdeni. Dupin nyilatkozata az udvarnál is nagy megütközést okozott.

(Következkamrai válaszfölirati javaslat.) A' válaszfölirat-serkesztésre megbizott kamrai választmány szerencsekivánattal kezdődik az országos jólléthez 's béke állandóságához, azután következőkre tér át: „Olly kormány alatt, melly dicsőségünk miatt féltékeny és szövetséginket föntartani törekszik, mindig azon lépcsőjén fog Franczia ország állhatni a' nemzetek tisztelésének, mellyről nincsen lelépni szándéka. Fölséged reményli, miszerint a' Londonban ismét megkezdett alkudozások biztosítandják az európai békét 's Belgium függetlenségét. Mi őszinte kivánatokat táplálunk azon nemzet iránt, melly érdek 's nézetekre nézve hozzánk hasonlít. A' kamra bevárandja e' tanácskozások sükerét. — Ön, tudatja velünk; hogy a' pápával kötött szerződések következtiben serginк eltávozának Anconából. Mi fényesen tanusitók szerződések iránti tiszteletünket, de sajnáljuk, hogy e' távozás nem történt korszerübben, 's olly biztositékkal, mellyet bölcs előrelátó kormánynak kötni kellett volna. (Izgás. Balról: „Igen jó!") Önnek kormánya és Schweiz közt egyenetlenség ütött ki. Ohajtjuk, hogy az érintkezés ne zavarja meg azon szoros kapcsot, melly e' két birodalmat egymáshoz csatolja, 's melly 1830 óta folyvást erősbült. — Mély fájdalommal látjuk, mikép emészti föl magát Spanyolország a' polgárháboru iszonyiban. Forrón ohajtjuk, hogy fölséged kormánya, midőn továbbra is részesíti Izabella királynét azon segélyben, mellyet Franczia ország érdekei kivánnak, egyszersmind egész befolyását oda fordítsa szövetségesivel, hogy e' véres kicsapongásoknak valahára vége szakadjon. (Izgás.) Mélyen meghatva Lengyelország sorsától, folyvást megujitja ohajtását e' kamra azon nemzet iránt, mellynek ősi nemzetiségét szerződések ótalmazzák. (Hosszas izgás.) Azon sérelmek 's kárositások, miket honosink Mexicoban tapasztaltak, fényes elégtétet követelének. Ön kormánya köteles volt azt kivánni, 's a' kamra reményli, hogy annak megnyerésire gyors és határzott rendszabályok hozatvák. — Afrikai ügyünk kedvező helyzetének fölségeddel együtt örvendünk, 's erősen hiszszük, miszerint ez állapot napról naprul javulni fog a' hadsereg fenyitéke, kormányzat rendszeressége, 's fölvilágult vallás jótékony befolyása által. (Külön értelmü izgás. Hosszas forrongás.) Egyik előbbi ülésben jelenté fölséged, hogy tervek fognak előnkbe terjesztetni az adósság-visszafizetés iránt, mikép azt a' körülmények engedik. Az országos jövedelem folytonos javulása biztosan reménylteti, miszerint e' fontos rendszabály nem nélkülözendi továbbra is fölséged kormánya együttmunkálkodását. — Gyarmatink 's hajózásunk szükségei tárgya leend egész öszpontosult szorgalmunknak. Törekedni fogunk összhangzásba hozásán földmüvelésünkkel, mellynek emelkedése olly nagy föltéte a' nemzeti jóllétnek. Hasonló szorgalommal vizsgálandja meg a' kamra az alkotmány igéretei valósitására czélzó törvényjavaslatokat, valamint annak kiegészitését targyazókat is. Kivánatink a' tábornokkar rendezetét tárgyazó törvényjavaslatot is előidézendi. (Forrongás.) Fölség! Mélyen érezzük Ön reményit, örömeit, 's fájdalmit. Egész Franczíaország örömzajjal üdvözlé a' párizsi gróf születését, ki, valamint atyja, intézvényink tisztelésében fog növekedni, 's nem feledendi soha, hogy azon trón, mellyre egykor ülni fog, a' nemzeti kivánat mindenhatóságán alapszik." (Hosszas forrongás.) A' fölirat vége érdektelen 's csak a' király ismért szavait ismétlé. A' vitatásokat feszült figyelemmel várják. —

(Veracruz elfoglalva.) A' kormány következő hivatalos tudósitást kapott Amerikából: „Ujyork, dec. 16kán: Kimondhatlan örömmel 's igazságos nemzeti büszkeséggel jelentem Veracruz bevételét három órai lődöztetés után a' franczia sergek által. Joinville hg legdicsőbb részt vőn a' megtámadásban. Négy fregátunk 's egy korvett (a' herczegé), két álgyusajkával lövéstávulságban állott a' híres ulloai erősség előtt, 's onnan olly jó irányzattal tüzelének reá, hogy a' mexicoi pattantyusság rövid idő mulva elhallgatni lön kénytelen, 's minden erősség romladozni kezde, az őrségből pedig 600 ember födé holtan a' sánczokat. Esti hat óra felé szerződésre lépett a' mexicoi parancsnok, 's elvonult az erősségbül, mellyet azonnal franczia sergek foglalának el. A' Veracruz közelében állomásozó mexicoi sereg 5 ezer főnyi volt, de nem tarthatá magát tovább, miután az erősségbül feléjök intézheték sergeink az álgyukat. Baudin vitéz hajóvezérünk dicsőséggel árasztá el magát ez alkalomkor, 's ezer főnyi mexicoi katonaságnak megengedé a' városban maradhatást a' szükséges rendföntartás végett. Az erősség alkalmasint a' fenforgó kérdések végső elintézéseig franczia kézben maradand; a' mexicoi hatóságok azonban ezentul is folytatni fogják munkálkodásikat 's csak a' katonaságnak kelle távoznia. Baudin körlevélben tudatá a' consulokkal, hogy ezentul minden nemzet hajóinak tárva Veracruz kikötője. Créole korvett hiven teljesité kötelességét 's hallgatásra kényszeríte egy mexicoi álgyutelepet. Egy ellenséges golyó Joinville hg szobájába röpült 's majd minden asztali készületit összerombolá. A' hg kaczagá e' veszélyes jelenetet, 's kalapja levételével üdvözlé a' mexicoiakat. A' franciák csak 34 embert vesztének. Egyébiránt az erősség bevételét következők előzék meg: Baudin megjelente után a' mexicoi partvidéken, az ottani hatóságok kérelmére Jalapába ment alkudozni az ellenséggel. A' kormányküldöttek minden kivánatát teljesiték Franciaországnak, csupán részletes kereskedését nem akarák helybenhagyni, 's aziránt előbb kormányukkal kivántak tanácskozni. Baudin négy napot engede nekik e' czélra. Ez idő elmult, 's a' küldöttek határidő-hosszitásért jövének az admirálhajóra, de Baudin tüstint lődöztetni kezdé az erősséget. Ez nov. 27kén történt. Este felé ujra küldöttek érkezének az erősségbül, 's fegyvernyugvást kértek, hogy halottaikat kiszedhessék a' romok közül. Baudin nem hajlott e' kérelemre, hanem föladási szerződést külde az erősségbe, mit a' mexicoiak azonnal elfogadának. A' rövid ostrom alatt 8 ezer álgyugolyó 's 320 bomba röpült az erősségbe, mellynek tekintete valóban borzasztó volt elfoglaltatása után. A' kereskedés sokat nyerend e' hadi mumkálat által.

Dunavizállás: Pest, jan. 17ikén 6′ 10″ 3‴ — 18dikán 9′ 1″ 0‴ — 19ikén 9′ 6″ 3‴ —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. **ÉLENKOR.** 1839.

Szerda, jan. 23. 7ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (nyugalmazás; Budán alapitvány katonatisztek leányira; Kisfaludy-társaság; kisdedovó intézetek ügyében; zsiványfogás a' hasznosi hutában; különféle: kassai szegény- 's dologház; pozsonyi, debreczeni 's a' t. hirek; 's a' t.) Amerika (San Juan de Ulloa elfoglaltatásáról pót.ékadatok; a' harrisburgi zendület megszüntetve; 's a' t.) Spanyolország (Munagorri sergei fóloszlatva; Narvaez elhagyja Spanyolországot; Palillos visszatorlása; 's a' t.) Anglia (egy népbárát irata a' királynéhoz; manchesteri radical gyülés; parliament-fóloszlatási hir; elegy; 's a' t.) Francziaország (Törvényjavaslat az irói tulajdonrul; itéletek a' kamrai válaszfóliratról; Rochellében 3 napi zavar a' gabna kivitel miatt; Setif elfoglaltatása.; az Afrikába érkezett spanyolok sorsa; 's a' t.) Olaszország. Belgium.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége Vittkovszky János lippai sóhivatali ellenőrt nyugalmazni méltóztatott.

(Budán alapitvány katonatisztek leányira.) Néhai Schauer Ferencz mogyoródi apát, végintézetében alapitványt tőn katonatisztek leányi számára. Most, miután ez alapitvány legfelsőbb jóváhagyást is nyere, alapszabályzata ebben áll: A' Schauer Ferencz-féle alapitvány dijai két rendűek lesznek, nagyobbak t. i. és kisebbek, amazok 42, imezek 28 pengő ftjával járván ki évenkint. E' dijak csupán ollyatén tisztek leányinak juthatnak, kiknek atyjok valamellyik cs. kir. ezrednél szolgált, 's kiknek már vagy mind két szüléjök meghalálozott vagy egyedül atyjok, de anyjok szükölködő állapotban van; továbbá ha illy állapotban ez árva leányok a' statustól semmi nyugpénzt nem huznak, apjok hagyománya tartatásukra nem elégséges, katholika valásuak, hajadonok és jó erkölcsüek. Azon körülmény, hogy talán illy árvák már huztak volna is a' statustól tartás-pénzt fölneveltetési korukig, vagy hogy valamelly tisztes házban szolgálnak vagy egyéb becsületes módon keresik élelmüket: nem rekeszti őket ki a' mondott dijak megnyerhetésétől. A' most előszámlált tulajdonságokkal biró katonatiszti leányok közt e' dijakra elsőséggel birnak azok, kiknek atyjaik magyar gyalog vagy lovas ezrednél szolgáltak, valamint a' felsőbb dijakat különösen csak azok nyerhetik, kik erkölcsös életmódjokra nézve mások fölött kitünnek, vagy kiknek apjaik igen jeles katonai szolgálat által tünteték ki magokat. Férjhez menet esetén az alapitvány-részes kapja ugyan még a' dijt esztendeig jegy-ajándéki czim alatt, de azontul elveszti. Melly szabályzathoz képest az illy helyzetben levő 's tulajdonságokkal biró árva tiszt-leányok folyamodást intézhetnek a' cs. kir. magyar fő hadi kormányhoz Budára f. 1839 april 1sőjeig. A' mellékelendő bizonyitványok és oklevelek legfőkép ezek: a' folyamodó keresztlevele; atyja elhunytáról vagy ha anyja is elhunyt volna már, ezéről is szóló bizonyitvány; az illető lelkész bizonyitványa a' folyamodó hajadonságáról 's jó erkölcsü életéről; bizonyitvány arról hogy a' folyamodó status-nyugpénzt nem kap, apai hagyományából nem élhet el, 's anyja, ha még él, szegény; végre saját bizonyitványok arra, mi a' folyamodásban mellék-ajánlásul fölhozatik. —

A' m. tudós társaság' játékszini küldöttsége' munkálatairól nyolczadik értesités. — A' szünnapok' multával a' küldöttség, Tóth Lőrincz l. tag' jegyzősége mellett, az év végeig három ülésben folytatta munkálkodásait. Kilencz, tisztügyre vett szinmű-forditvány közül visszament 3, birálat alatt maradt 4, 's elfogadtatott kettő, u. m. a) az agg színész és leánya, vigját. 5 felv. Bayard és Théaulon után szabadon Fánesy Lajos által. b) Caligula, szomoruját. egy előjátékkal 5 felv. Dumastól. Francziából ford. Vajda Péter. — Ezek is, a' régebben hirdetett 73 darabbal együtt leiratás végett, bármelly színésztársaságnak kiadatnak az acad. levéltárból. Pest, jan. 7. 1839. D. Schedel Ferencz, titoknok.

Kisfaludy-társaság. Folyó évi jan. 20ig, mint kitüzött határnapig, 33 pálya-balláda érkezett be. A' jeligés levelkék, az 1ső számtol kezdve a' 32kig bezárólag, a' jelen volt tagok pecséteivel lepecsételtetve, az igazgatónál őriztetnek, a' 33. számu pedig, mellynek jelszáva: A' ki haragját legyőzi, 's a' t. mint a' mellynek beküldésében a' kiszabott forma ellen hiba történt, t. i. a' mellékelt a' jelszó helyett az igazgató czimzete iratott, 's igy a' név kitudására alkalom nyujtatott, pályázásra nem bocsáttathatván, szerzője által az igazgatónál visszavétethetik. — A' pályázó balládák birálata végett az erre választott tagok u. m. Bajza József, Bártfay László és Vörösmarty Mihál uraknak adattak-ki, 's a' siker febr. 6án a' Kisfaludy-társaság' közülésében fog közhírré tétetni. — Pesten a' Kisfaludy-társaság' üléséből jan. 31kén 1839. A' kitüzött határidő után, ugymint jan. 22kén még egy balláda érkezett az igazgatóhoz illy jelmondattal: „Máté V: 44“ melly ez okból pályázásra nem bocsáttathatván, szerzője által szinte visszavétethetik.

Fáy András igazgató m. k. Tóth Lőrincz jegyző m. k.

A' kisdedovó-intézeteket Magyarországban terjesztő Egyesület választottsága midőn 1837dik évi october 7kén tolnai kisdedovó-képező intézetét megnyitá, olly reménynyel kecsegteté magát, hogy valamint e' pályára számosb honfiak lépendnek, ugy a' kiképzendő növendékek szaporodtával a' kisdedovó intézetek is szaporodni 's mindinkább terjedni fognak; mert régóta hallatszék hazánkban a' panasz, miszerint több tehetős hazafi egyedül alkalmas oktató hiánya miatt függeszté fel illy kisdedovó intézet megnyitását befolyása körében. Azonban sajnosan kell tapasztalnia a' választottságnak, hogy az Egyesület érintett képzőintézetében három segélydijas növendéki hely közül csak kettő van betoltve, egy pedig már több hónap óta gyakoribb hirlapi felszólitás ellenére is üres maradt, világos bizonyságaul annak, hogy ifjaink azért idegenkednek a' meghivás elfogadásától, mivel kiképeztetésök után rögtöni alkalmaztatást nem reménylenek. E' bizalmatlanság' megszüntetéseül tehát a' t. választottság nevében közhírré tétetik: miképen Wesselényi Miklós báró Közép-Szolnok vármegyében fekvő Zsibó mvárosban, mihelyt alkalmas kisdedovóra szert tehet, nyomban megnyitandja kész intézetét; Wodjáner Sámuel ur pedig az Egyesület elnökéhez költ irásbeli nyilatkozása szerint ns Békés mgyében fekvő Gyoma helységben szinte eltökélte magát hasonló intézet-alapitásra, hol egy kisdedovóvá képzendő ifjú rövid idő mulva alkalmazhatja magát. Az egyesület képzőintézeti növendékei szabad lakás, fütés, mosás, 's egyéb kényelem mellett asztalbér fejében havonkint husz váltó forintot kapnak; — melly segély elnyerhetéseért Pesten a' kp. választottság, vagy Tolnán a' fiók választmány előtt vallás-különség nélkül minden honfi jelentheti magát, ki magyarul beszél 's ir; különös ajánlatára szolgáland, ha egyéb szükséges ismereteken felül a' hazában divatosb nyelveket is érti. Egy alkalommal közre tétetik, miképen saját költségein kiki képeztethet az Egyesület tolnai intézetében ifjakat, 's pedig nem csupán kisdedovókká, hanem privát-nevelőkké is, mi iránt az illető emberbaráti hazafiak kéretnek, hogy ebbeli szándékukat az Egyesület valamellyik elnökével előlegesen tudassák. 1839dik évi január 6kán tartott választottsági ülésből Kacskovics Lajos s. k. egyesületi titoknok.

Eger, jan. 15kén. Ama' több megyében ösmeretes Szögedi András zsivány, ki Vasa Gusztáv hg ezredében katonáskodván, onnan több izben megszökött, 's különösen a' budai fogházból 1835ben elillanván, a' Mátra' környékin nagy rablásokat tőn, 's majd következett évben a' parádi fürdőnél Heves-megyei csendbiztos Marssó György által elfogaték, de a' főhadi kormány őt ugyancsak a' hatóságnak általadatni rendelvén, a' gyöngyösi katonai fogházbul ujolag kiosont, 's több megyében csavargott, végre szinte az emlitett csendbiztos felügyelése alatt folyó hónap 9kén délelőtt a' mátrai járásbeli hadnagyok által a' hasznosi hutában, hol nászvigalomban vala, Fisser János kalóztársával együtt, mind kettőjök tüzes ellenállása 's lövései mellett is, megnyomatott. Különös volt Szögedinek többek közt azon viselete, hogy miután az álruhába öltözött mezei hadnagyok a' hutai lakodalmas házhoz közelitvén a' mondott fő zsivány erről valaki által értesült, társával együtt kijövén a' házbul a' fürkészőkhez közelitve azokat ezen szók között „ide no öt vármegye!“ támodtameg, 's egyik hadnagy reá puskázván, nevetve kezdé számolni „egy!“ mire Fejér Ignácz hadnagy ugy lövé czombtőbe Szögedit, hogy legottan egyet tántorult, azonban még akkor is viszonzá a' lövést, de sikeretlenül; ő ellenben, karja meglövetvén, lerogyott 's társával Fisserrel együtt magokat azontúl is oroszlánilag védelmezték. Az ügyes fürkészek nagy bajjal kaparíthaták-meg a' kalózokat, különösen az istenmezei hadnagynak, ki Fisserrel birkozott, a' tusa egyhomlokára szállott halálos baltacsapásba került, Fejér István hadnagynak pedig homlokát horzsolta a' Szögedi által tett lövés. Szögedi félholtan, társa ellenben veszélyen kivül vitettek Maczonkára. Iként értesültünk, hogy a' hagy sebekbe esett fő zsiványt a' rögtön-itélet elül halál ragadta el, czimborája azonban tettét bánva itéletet vár. Ezt megnyugtatásul a' mátravidékieknek 's azon tájon utazóknak.

KÜLÖNFÉLE. A' kassai szegény- és dolog-ház, mellynek a' kassai asszony-egyesület által január. 6ikán történt megnyittatásáról, mult lapunk emlékezett, mind Kassán mind vidékén folyvást a' részvét és lelkesülés tárgya. A' farsangi vigalmakat is ez intézet számára tartott tánczmulatsággal kezdék meg jan. 8kán, melly czélra a' társalkodási egyesület átengedé ujonnan ékesitett 's tágitott tánczteremét. A' haszon belőle, levonván minden költséget, 500 vtó ft. volt. Kassán a' hideg hosszabb idő óta keményen tart, (a' levél január 15ki). A' szánutat, mellyet a' gyakori hávazás igen simává tőn, sokan használják. Kár, ugymond a' levél, hogy szinészink a' jobb társasághoz szokott közönséget egészen ki nem elégithetik 's ez okbul talán nem is igen lesznek állandók. — Besztercze-bánya vidékén a' sok hávazás után, jan. 9kén a' hó már másfél lábnyi magasságu vala. — Pozsonynál a' Duna jege jan. 16án megindult 's most már ujra kompokon történik az átkelés. Ugyanez idő tájban a' Tisza alsóbb részein is megindult a' jég, 's Tisza-Füreднél a' közelebb épült uj hidat, egy részben elsodrotta. A' debreczeni vásárról vissza térő pesti és bécsi kereskedők 's utasok e' váratlan akadály miatt, jókora kerülést voltak kénytelenek tenni. — A' debreczeni vizkereszti vásár ügyébiránt kézműi keletre nézve türhető középszerüségü volt. Ez a' már visszatért kézműczikk árusok itélete. Termesztők mit mondanak 's részletesen, hogy keltek a' termékek, közelebb értesitést várunk. Annyi való, hogy ez uttal nem mult a' dolog — mint szokás szerint — a' közlekedés nehezségén: a' fagy — e' debreczeni vasut — ez alkalommal teljes méltatásra érdemesült. — Esztergam megye KK és RRei a' lefolyt decemberi közgyülésökkor az ujévi alkalmatlan üdvözléseknek részükről begyülendett megváltását; megyéjökben a' magyar nyelv-terjesztésre szánták. E' végből jó mennyiség gyült is össze; a' tehetősbek 5—10 frttal irtak alá pengőben. — Esztergam érseki vizivárosában az uj évi tisztelkedés megváltása 136 fr. 54 krt hozott be, mellyet a' helybeli plebanus ur a' házi szegényeknek osztatott ki. — Besztercebányán szinte az illyféle tisztelkedés megváltása 92 ftot 's 6 kr. pengőt jövedelmezé a' helybeli kórháznak. — Sopronyban kellemes téli élvezetet nyujtanak a' hangász-egyesület versenyei. Az utóbbi dec. 25kén tartatott. Ezen egyesület iskolát is tart fön, mellyben hegedűn az egyesületi tagok, énekben pedig akárki is, ingyen nyerhet oktatást. Az esztendőnként 9szer adatni szokott hangversenyekből kettőnek jövedelme ezen iskolára, egynek pedig valamelly más jótékony czélra fordittatik. — Pozsony megye a' f. januárban tartott közgyülésében szinte elhatározta fogházai javittatását 's egy fenyiték ház fólállitását, megajánlván az erre megkivántató mintegy 60 ezer pengő ft. költséget. — O-Buda koronai mváros kedvező fekvése igen elősegitendi azon nagyszerü ipar-vállalat sikerét, melly ottan most, mint hirlik, keletkezni készül. Egy gyár lenne ez mindennemü szappan-készitésre a' sálakos szappantól kezdve a' leginomabb toilette-szappanig, továbbá fagygyu-, margarin-, és stearin-gyertyák készitésére, 's mind ezt nagyban. Könnyitendi e' vállalatot a' fagygyu jutalmas ára, tüzelék olcsósága, mit a' nem épen olly messze eső kőszénbányák eléggé biztositnak, a' szeksó és hamuzsir kellő mennyisége 's végre az olcsó és könnyü szállithatás a' Dunán. Ez jó sikert igér. — Udvarhelyszéken egy választmány e' megyében létre hozandó tűzkármentesitő intézet tervének kidolgozásával foglalatos; sikert 's létesülést ohajtunk a' jeles vállalatnak! Etéden (Udvarhelyszék) az év kezdetével a' szabad székelyek közt olvasó társaság keletkezék: tagokul csak józan életü 's mocsoktalan hirü férfiak vétetnek, hetenkint háromszor gyülnek olvasás végett összse. Czélja hasznos ismeretek szerzése, okulás, 's vélemény-rokonulás. A' részvények könyvek szerzésire fordittatnak; már is 46 részvényest számlál a' társaság, 's naponként szaporodik. — Milly vigyázattal szükség a' töltött fegyvert őrizni kivált ott, hol a' kiváncsi 's mindent majmoló gyermekek a' nagyokat mindenben utánozni készek, bizonyitja Hunyad megyének Szuliget helységében mult év dec. 30kán egy udvarbiró házánál történt szomoru eset, ki mig a' szolgáló embereket összegyüjtheté, töltött fegyverét egy szögletbe vetvén, 14 éves szolgáját hét éves leánya mellett hagyja 's dolga után lát. A' finak (ficzkó) kapja a' fegyvert, 's azt pajkoskodva ide 's tova forgatja kezében, talán csattantyuját is felhuzza, a' mint az, aka-

ratja ellen elsül, 's a' tőle alig néhány lépésnyire nevetkező leány azonnal felfordul. A' lövés szegénykének épen halántékát találta. A' történeten megrémült fiu épen készülőben vala magát is meggyilkolni, ha a' lövés hallására oda sereglett nép meg nem gátolja szándékában. — Segesvár 's vidéke közönségének jan. 4ki ülésében választattak a' Szebenben jan. 17re összegyülendő szász nemzeti ülésre e' vidék képviselői, szózattöbbséget Weisskircher Károly tanácsos 's Miller Károly főjegyző nyertek. E' közgyülés főbb foglalatosságát a' képviselők választásán kivül, főleg a' nemzeti gyülésen előfordulandó tárgyakruli előleges tanácskozás tette, mik közt főhelyet foglal a' nemzet nevelő 's tanitó intézeteinek lehető javitása. A' tanácskozások vezérfonala volt az eddig is fenálló gymnasiumok fentartása, gyámolitása 's ezeknek nem centralisatio általi gyengitése, sőt a' nevelő intézeteknek a' szász nemzet más helyein is lehető szaporitása 's terjesztése. E. H. — Csik-Rákoson 1838 esz. dec. 16kán Székely Therézia, székely katonáné, két fiu 's két leány gyermeket szült, három közülök eleven jött a' világra 's ma is jó egészségű a' 4ik halva született. E. H. — Hátszeg vidékén Puj nevü helységben Puj Elek, Lukács Farkas, Ponori István urak, és Farkas Istvánné asszony posztógyárt állitottak 's gyármestert külföldről hozattak. V. U.

Amerika.

(Némelly pótlékadatok San Ulloa vár bevételérül.) A' jour. des Débats egyik levelezője Veracruz bevételérül többi közt irja: „Nov. 27én az idő igen szép volt 's a' tükör-sima tenger igen elősegité a' hadi mozgalmakat; midőn jel adaték harczra, tengerészink alig fojthaták el örömüket: „Annyi bajtársért állandunk bosszút, hányat a' sárga láz fölemészte"; már gyakorta hasonlitgaták a' sárga lázt az ország lakosihoz; az ostromzári hajók igen sokat szenvedének e' betegség által. — A' hajók nyugalommal foglalák el helyöket; a' bombahajók közel a' szikláknál vetének horgonyt 's mind ennek ellenére a' mexicoiak legkevésbbé sem mozgának, mind addig vártak, mig megkezdettük a' támadást; e' megbocsáthatlan hiba szülé romlásukat, a' harczban csak öt hajó vön részt, mert, erős ellenállástul rettegve, más napra tartogaták a' többi hajót, mellyen t. i. a' valódi ostromnak kellett volna véghez mennie. A' tartalék-hajók között volt a' Joinville hg által kormányzott Créole korvett is; a' hg sehogy sem eszközölheté ki a' hajóvezértül az első osztályban harczra kelhetését; midőn látná a' harczjelt olly tolakodólag ostromlá fájdalmas kérelmével főnökét, hogy ez végre is kénytetve érzé magát a' kivánt engedély-megadásra. Örömriadozva vitorlázott előre a' Créole 's dicsőn vett részt a' hevült csatában. Négy órai ostrom után san Juan de Ulloa erősség romokban hevert. A' mexicoiak fehér lobogót tüzének ki 's üzenteték, hogy nincs orvosuk a' sebesek gyógyitására; a' hajóvezér franczia orvosokat külde az erősségbe. Iphigenia olly erősen tüzelt, hogy minden álgyuja perczenkint 4szer lőtt; a' mexicoiak tüzelése nem sok zsákmányt ragadt magával; a' francziák részirül ugyanis csak 38 halott hullott el. A' föladás föltételei következők: délután 2 órakor adják át a' mexicoiak san Juan de Ulloa erősséget minden hadi 's élelmi-szerestül; az őrség fegyverzetten vonul ki az erősségbül, 's nyolcz hónap eltelése előtt nem szolgáland a' francziák ellen. Veracruz, melly Ulloa bevétele után félóraig sem tarthatja fön magát, mert sik földön fekszik, Rincon tábornok kezében marad, de 4 ezer főnyi őrségét ezerre kell leolvasztania, ennyi ugyanis elég rendföntartásra, az ostromzár felfüggeszteték 's a' közlekedés szabaddá tétetik. Rincon látandja el a' franczia őrséget Ulloában élelmiszerekkel 's kárpótlást adand azon lakosoknak, kik a' harcz miatt elhagyák a' várost 's kárt szenvedének; Baudin hajóvezér azonnal visszaadandja a' föllegvárt minden szerestül, mihelyt békeszerződés fog köttetni a' fenforgó egyenetlenségekről." —

(A' harrisburgi zavarok lecsilapitvák.) Ujyorki dec. 19eig terjedő lapok egyike következő levelet közöl Harrisburgból dec. 13árul: „Miután a' nyugalmat 's rendet nagyobb részint helyreállitók, az ide rendelt csapatok harmadát visszaküldék Philadelphiába. Mind a' két követház, a' valódi 's ál, azonban naponkint gyüléseket tart sikeres következmény nélkül. A' tanács ma következő határzatot hoza: „Neveztessék ki biztosság, melly, a' mennyire alkotmányszerüleg eszközölhető, a' két testület viszonyiról, mellyek mindenike magát tartja Pennsylvania status valódi követházának, tudósitást adjon, hogy a' tanács megitélhesse: mellyik a' valódi követház, 's mellyikkel léphet hivatalos közlekedésbe." E' határzatot 28 szóval fogadák el 3 ellen 's az illető biztosságot azonnal ki is nevezték. —

Spanyolország.

(Narvaez elhagyja Spanyolországot.) Január 2kán azon váratlan hir lepé meg a' fővárosiakat, miszerint Narvaez tábornok Sanlucar várost, melly tartózkodási helyül vala neki rendelve, elhagyá 's egyszersmind végkép kiköltözék Spanyolországból, idegen honban keresendő menedéket. Titoknokához irott hátrahagyott levelében igy nyilatkozik: „Az orgyilkosság felém irányzott tőrei 's ellenségim fondorlati szomoru kimenetét jósolják ügyemnek 's midőn életem föláldozása nem szolgál hazámnak hasznul, akkor köteles vagyok azt megőrzeni. Jelenleg Spanyolországban nincsen kormány; a' nyilványos hatalom, intézvények, szóval minden egy igazságtalan dics- és boszuvágyó férfi hatalmában van, kit ollyanok támogatnak tetteiben, a' kik előtt semmi nyomossággal nem birnak a' társas viszonyok kötelezési. Szabad hazában, hol a' törvényeket erő kiséri, hol igazság létezik, 's a' szabadság nem üres hazugság, ott emelendem föl szavamat védelmére, 's bőcsületem diadalt ünneplend, ha Spanyolországban valaha méltányra talált az igazság." E' lépés bizonyosan ártani fog ügyének. —

(Munagorri serge föloszlatva.) Franczia lapok bayonnei hírek után azon váratlan eseményt közlik, miszerint a' madridi kormánytól parancs érkezék Munagorrihoz serge azonnali föloszlatására. A' Gazette szerint Munagorri harczosinak egy része, e' parancs következtében, a' carlosiakhoz pártolt, mig a' másik Munagorri személyes vezérlete alatt Franczia-országba vonult. E' hir valamennyire nyugtalanságot szüle Madrid lakosi elméjében, annyival is inkább, mivel Narvaez épen ez időben történt eltávoztán is sokan megütközének. Espartero már most alkalmasint uj emlékiratot nyujtand be az udvarhoz, annak megmutatására, hogy előbbi állitási csakugyan valósultak, mivel Narvaez önként megvallá bünösségét rögtön történt eltávozta által. Méltó botrányt lelnek sokan Narvaez e' léptében azért is, mivel távoztakor Clonard tábornok ellen legnagyobb méltatlanságot követett el, holott ez mindig méltánnyal viselteték iránta. Narvaez fővárosi párthivei rendkivül meghökkentek meggondolatlan tette miatt. Valóban különös sorsra jutának is azon tábornokok, kik Mancha tartományban a' rettegtető rendszert megkezdék. Flinter sajátkezüleg végzé életét, Narvaez pedig idegen földön bolyg szerte, még pedig csonkitott hirrel! —

(Munagorri juntája föloszlatva. Palillos visszatorlási. Elegy.) Munagorri juntáját a' kormányzó királyné egy egészen váratlanul megjelent parancsa föloszlatá, Arnao elnököt pedig Madridba idézi. — Palillos, ki a' trónkövetelő nevében manchai parancsnoknak nevezi magát, dec. 20kán Carrilloban rendelést bocsáta közre, mellyben negyedíziglen halálra kárhoztatja azok férfi- 's nővéreit, kik az alkotmányos ügynek szolgálnak 's balsors által hatalmába jutandnak. Továbbá, minden termék meg fog semmittetni az alkotmányosak földein, maguk a' földmivelők pedig egymás után halomra fognak lődöztetni. Ez embertelen határozat következtében a' ciudad reali föparancsnok több carlospárti családot börtönre hányata, hogy szükség esetén, hat. i. Palillos csakugyan teljesitné fenyegetőzésit, véres visszatorlást gyakorolhasson rajtok. — Calvente carlosparti főnöknél, ki Ciudad Rodrigo közelében az alkotmányosak hatalmába juta, igen fontos irományokat találtak, mikből kiviláglik, hogy a' trónkövetelő fegyveres csapatokat szándékozik Portugáliába küldeni hihetőleg rablás és pénzcsikarás végett. Az angol követ a' mult év utólsó napján igen fényes tánczvigalmat adott Madridban. —

Anglia.

(Folytatása egy népbarát iratának — l. Jelenkor 4ik sz. — Viktória királynéhoz.) „Igen jól tudom, milly leczkét tanultatának Önnel gyermeksége óta, azt, t. i., hogy e' hon fejdelme nem felelős. Egy értelemben ez való, 's ebben csupán az alkotmány fölforgatása vagy dynastia megváltoztatása tehetné Önt felelőssé. Ez értelemben az Ön híres elődei Iső Károly 's IIik Jakab egészen felelősségen kivül valának. Zendületre volt szükség, hogy az egyiket vértanuvá a' másikat számüzötté lehessen tenni. De más értelemben Ön egészen olly felelős, mint legutólsó alattvalója. Erkölcsileg felelős Ön, 's a' dolgok mostani tekintete szerint valóban egyik ministerét sem tudom Önnél felelősbnek tartani. A' különség itt csak az, hogy ministerei könnyen elveszthetik hivatalokat. De rosz ministerre, vagyis olly férfira nézve, kinek minden tudománya 's tehetsége csupán abban áll, hogy jó társalkodó és szeret ministeresdit játszani, mivel az azzal kapcsolatban levő mulatságot kellemesnek találja, mostani nézetink szerint legnagyobb azon büntetés, mellynek fejdelmek és szolgáik egyenlőn alá vannak vetve, 's ez: a' közvélemény itélete. Ha Ön népének igazságos kivánatit nem hallgatják meg, ha törvényes jogaitól folyvást megfosztva hagyják azt, ha azon férfiak, kik minden elvrül lemondának, kik minden ellenség előtt annyira csúsztak, mennyire az igaztalansága mellett is erőt tuda mutatni, 's kik minden barátjoktól visszavonulának, ki a' jogot kegyük elibe meré tenni; ha e' férfiak még tovább is uralkodni fognak Önnek nevében ez ország fölött, 's Önnek nevében ezentul is gátolandják a' haladást, ugy asszonyom, legyen Ön meggyőződve, hogy eljövenda' számolás napja. Higye Ön nekem, bármit mondjanak is azon finom urak, a' nép nagy tömege mindig fejdelmére tekint, 's ő reá, mint ki ministerei válosztásaért felelős. De itt a' ministerség sorsánál sokkal fontosb ügy forog fen, különben nem is irandám e' sorokat. Anglia legjobb érdekei veszélyeztetvék a' ministerek e' ferde bánásmódja 's Önnek irántuk mutatott folytonos bizalma által. Reményem valóban igen csekély, hogy visszatérendnek az igaz utra, e' nélkül pedig többé nem nyerhetik meg a' nemzet bizalmát és szeretetét. Imádságom oda czéloz csak, hogy a' nép szilárd akaratja nyerje meg a' kitüzött ohajtást, de megrenditése nélkül a' nyilványos békének." Itt ismétli a' szerző, miszerint az 1832diki parliament-javitás után egészen más politikai rendszer lett szükségessé; mellynek azonban sem Grey sem Russell nem tudott megfelelni, — ezután pedig igy folytatja szavait: „Hogy a' javitás ellenségei tökéletes győzelmet vittak ki most, azt senki nem fogja tagadhatni. Ez ellenzők örömmel látják elhervadni az annyira retegett változás virágit, 's ellenségeiket egyesülve látják magukkal a' visszaélések támogatásira. Ők jól tudják, miszerint a' nép mindaddig nem képes megnyerni illő politikai fontosságát, mig a' javitó ministerség vagyis inkább annak nyomoru maradványi tartják kezünkben a' kormányt; biztosan vélik továbbá tudni azt is, hogy más szabadelmü párt száz év alatt sem leend elég erős őket javitásokkal háborgathatni. Mennyi ok maradt fön még azok közül, mellyek a' régi parliamenti rendszer fölbomlását eszközlék! Mi érezteté minden emberrel, hogy a' kipusztult választó kerületek többé nem használhatók? Nem azon meggyőződés, miszerint legnagyobb őrültség az, hogy 500—600 ember száz képviselőt válasszon, mig ugyan annyi száz ezer ember egyet sem küldhet parliamentbe? 'S ugyan nem hasonló őrültség a' mostani rendszer is, mellynek következtében 15ezer ember küld száz képviselőt parliamentbe, négy vagy öt millió ember pedig egyetlen szózattal sem bir. A' régi rendszert nevetségessé tevék 's kiküszöbölék, az ujat pedig alig nevezhetni józanabbnak. Canning vagy Huskisson megélvén illy keresztüzelést pártjok ellen, mellyet most a' valódi javitók egy 's azok ellenségei más részrül kiállani kénytelenek, könnyen megtudták volna mutatni, hogy az igy megállapodott javitás egészen haszontalan. Kézzel fogható az

olly rendszer alaptalansága,melly bizonyos rendszer's elvek szerint bizonyos határig nyomul előre, azután, pedig lemondván elveiről épen ellenkezőkhez szegődik, 's olly következményt szül, melly egészen valami nem létezhető szörnyhez hasonlít. A' régi rendszer megbuktát azonban nem csupán nevetséges helytelenségi okozák, hanem leginkább azon ferdeség, melly szerint mind azon elv ellen vétkezett, mellyek a' nép 's kormány közti viszonyokat szabályozzák." Ezután a' városokban divatozó választásjogra tér át az iró, melly szerint 10 fontnyi adózás kivántatik meg annak gyakorolhatására, 's igy folytatja gáncsait: „Ha vagyon teszi a' választó tisztességét 's függetlenségét, ugy a' tizfontnyi föltétel valóban nem igen fényes próba arra, 's ezenkül számos olly embert tőn a' törvényhozóság részesévé, kik épen nem függetlenek, mig más oldalról százezrek vannak kirekesztve a' törvényhozásból, kik sokkal függetlenebb állásuak amazoknál. Kimondhatja, hogy a' szatócsok 's kalmárok nem engedik magukat vezettetni 's megvesztegettetni? Ki meri állítani, hogy e' sima nyelvü hajlongó ficzkók nem félnek vevőik homlokredőitül, midőn boltasztaluk előtt állnak rőffel ollóval? De tegyük föl, hogy titkos szavazás biztositja őket, azért szivök mélyében még sem függetlenek. Sőt még arról is meg vagyok győződve, miszerint a' néposztályban sincsen annyi képmutató, ki olly gyáván csúszik a' magosb előtt, 's olly zsarnokul nézi le az alantabb helyzetűt. Mennyire alkalmam volt tapasztalni, e' férfiak nem mernek leülni lord előtt: ha pedig lady kocsija áll meg boltjok előtt, akkor épen egészen elvesztik lélekéberségöket. Mig a' becsületes napszámos mindennapi kenyérért dolgozik, buzgón törekszik értelmességét kifejteni, legnagyobb nélkülzéseket tűr, hogy gyermekei elméjét fölvilágithassa, a' szatócsfaj mély sötétségben hagyja fiait 's leányit, hogy valamikép más osztályba ne kivánjanak lépni. 'S mégis a' mostani választási rendszer szerint ezer szatócs bir választási joggal, mig a' napszámosak közül egy sem dicsekhetik azzal. Városinkban pedig majd minden kivétel nélkül valamennyi napszámos bir az erre megkivántató tulajdonságokkal, mert értelmességük már is szép, 's naponkint tágabb kifejlésre jut. Politikai fölvilágultságban egy osztály sem haladja meg a' napszámosokat. Sokan közülök rendkivüli ügyességgel birnak, mások jó izléssel, többen pedig olly munkákat visznek végh ez, mellyek nagy 's fontos tudományos ismereteket kivánnak meg. Minő vétkes botorság, a' legtudatlanabb teremtményt, melly valaha két lábon biczege, szavaztatni, csupán azért, mivel bért fizet egy nyomoru fészertül, mellyben egyetlen fillérlapot sem láthatni, mig az olly napi dolgozó is ki van zárva a' választási joggyakorlásból, kinek műterme telve mathematikai eszközökkel, ki üres óráit Newton 's Laplace ovasgatásával tölti el! De függetlenség még a' tudományosságnál is többet ér. Nincs ez egész világban függetlenebb ember a' kézmüvesnél 's ezzel rokon dolgozónál; csak a' szorgalmas és józan ember szabad; nem levén rabja aljas kevélységnek, annyival bir, menynyire szüksége van, de nem annyival, mennyi arra kivántatik, hogy a' természet adományival viszszaélhessen. A' jó kézmüves olly független mesterétül, mint ez tőle 's e' józan osztály nem kiván titkos szavazást, hanem csupán szavazásjogot. Adják meg nekik kérésüket, 's ők férfiasan fogják azt napvilágnál gyakorlani. Az ország dísze, büszkesége 's dicsősége nem választhatnak képviselőket 's politikai semmiségre itéltetvék. E' férfiak, kiknek bámulatos ügyességét még a' legtavolabb világrészekben is tisztelik, kiknek szorgalma legyőzvén a' helyzeti nehézségeket a' világ minden nemzetével harcztérre száll, e' férfiak, kik kereskedésünket táplálják 's jövedelminket szaporitják, ne vegyenek részt a' nyilványos ügyek kormányzatában! Ők e' kirekesztés megszüntetését kivánják most, és szavazásjogot követelnek. Ők ezt előbb utóbb mulhatlanul megnyerendik; de legnagyobb fontosságu dolog, hogy azt minélelőbb élvezhessék. Az ország jólléte kivánja ezt 's én megmondom Önnek miért? Mit gondol Ön, mikép fogja használni a' közidőt a' kirekesztett osztály? Talán készületekkel az ohajtott tárgy megnyerésére? Tanácskozásokkal együttmunkálkodásról? Kopogtatással az alkotmány ajtaján? Igen, ők ezt csakugyan tenni fogják, mint olly emberek szokták, kik saját házokat bezárva lelik; de majd azon kérdésre is fakadnak, hogy vajjon mit csinálnak házokban az idegenek, 's kiüzendik őket tulajdonukból."

„Asszonyom! Az Ön ministerségének sorsa meg van pöcsételve. De e' megbuktatását eszközlendő harcz nem csupán a' downingstreeti hatalmat renditendi meg. Ha Ön atyja leánya 's nagybátyjának unokahuga, ugy nem igen engedékeny 's hajlékony anyagból van alkotva. Ezenkül fiatal Ön 's tapasztalatlan. Azon büszke 's könnyelmü férfi, Canning iskolájabeli czimboráival olly tökéletesen uralkodik Ön fölött, mikép az ország 's parliament kormányzatát országra 's parliamentre bizza, kétségkül igy szóland Önhez: ;„Mind ez csak semmi, csupán álom, agyrém, 's mögötte nem rejtezik semmi." Ő szokatlan megvetést táplál minden vélemény 's tan ellen, 's ezt ábrándiban tettlegiségnek tartja, de ő ezenkül az egész világ 's tulajdon személye ellen is megvetéssel viseltetik, 's ez által mélynek, éleselmünek 's messzelátónak képzeli magát. A' népet 's vezetőit pedig természetesen kaczagja. Ő feledi, hogy azok igen tiszteletes férfiak lehetnek, történetesen megvetésre méltó férfiakat követnek vezetők gyanánt, pedig ő ezt saját ministeri pártjából is tanulhatá. Ő feledi továbbá, miszerint nagy népmozgalmaknál a' fő nehézség nem épen jó vezetők találásában fekszik, hanem abban, hogy számos követő találkozzék, kik aztán igen könnyen választhatnak jó vezetőket, mihelyt tartósan rendezhetik magukat. Mivel hivatalában 's magányos életében ez látszik jelszava lenni: „Mindent a' nyugalmas életért!" tehát fiatal asszonyába is kétségkül e' csábító 's veszélyes tant törekvék oltani, 's valóban jó és bölcs intézkedésnek nevezhetnők, ha nyugalmát csak azon két fontos kérdés háboritaná, kit kelljen tánczra 's ebédre meghíni? vagy ha ministerei forró kivánata szerint csupán végtelen mulatságokkal, örökös kéjutazgatásokkal töltené népe boldogitására nyert napjait. Nem akarok itt idézetet hozni föl Paine Tamásból; de ha e' jelmondat: „Mindent a' nyugalmas életért" a' fejdelemnőre is olly mértékben alkalmazandó, mint a' ministerségre, ugy a' népet is részeltetni kell abban, 's higye Ön, asszonyom, semmi nem képes olly kényelmes életet adni a' népnek, mintha olcsóbb kormánynyal látjuk azt el. Ez olly tan, mellyen Önnek ministerei természetesen kaczagni fognak, mert ők csupán hivataljokat veszthetik el. Igen, e' férfiak, kik Vilmos király kedveért, megszüntek ellenségei lenni a' javitásnak, 's kik, miután az által minden megnyerhetőnek birásában láták magukat, a' javitással egészen fölhagyának, hogy fölségednek szolgálhassanak, — e' férfiak, mondom, szükségesen képesek megszünni a' respublica ellenségei lenni, hogy a' népnek szolgálhassanak, mihelyt t. i. attól a' most élvezettnél nagyobb hasznot várhatnának. Ők bizonyára nem fognák hathatósabban ótalmazni a' királyságot, mint korábban az elsilányult választó helyeket. Drága királyné! Önnek balga ministerei hűtlenségi váddal terhelendik e' szabadelmü nyilatkozványt; de ne hallgasson Ön reájok. Azok, kik e' mérsékelt 's józan szólásmódot használják Ön előtt, nyelvvel, tollal és karddal hiven fognak Ön mellett állani, mig polyva gyanánt oszland el ama' hizelgő nyáj, az első tetszésrivalgásnál, mellyel a' sokaság azon zászlóaljat üdvözleni fogja, melly határzottan vonakodand tüzelni reá. Igenis, a' szabadelmük Ön mellett fognak állani a' nyugalmas élet megszünésekor, 's midőn e' nyugalom hősei miatt veszélyeztetve leend Önnek koronája. Ha a' még most nyiltan álló időt nyomoru pótlékrendszabályra forditják a' roskadozó rendszer támogatásaul, 's nem nyulnak erős támasz után a' nép közül; ha továbbra is erőben marad azon balga állitás, miszerint a' javitó törvényt e' tekintetben végső rendszabálynak kell tekinteni; ha lesznek folyvást olly botor emberek, kik hiszik, hogy emberektül alkatott törvények örök időkre szolgálhatnak minden módositás nélkül, ugy valóban nem jósolhatok nyugalmas szerencsét 's tartós biztosságot fölséged napjainak, 's maradandó fönállást a' királyságnak. Ha ellenben a' századok tapasztalásin alapult politikai bölcseség tanjai meghallgatásra találnak, 's ha józan bátorság mutatkozik a' kormányhatalom népszerü alapokra helyzése iránt, melly nélkül, bár kikezében legyen is a' hatalom, Anglia minden tekintetben remény nélküli ámultságban fog sorvadozni, akkor az igy megalapitott rendszer minden viharral szerencsésen daczolandhat. Akkor nemcsak tökéletesen biztositott leend fölséged hatalma, hanem egyszersmind dicsőséges, népe pedig vég nélkül boldog, 's megszabaditva az őt most környező számos veszélytől. Áldja meg a' végzés mindenható 's határtalan bölcseségü intézője fölségedet, hogy szilárdul küzdje ki e' szent czélt; ez forró imádsága minden valódi népbarátnak."

(A' Spectator Melbourne ellen. Manchesteri radical gyülés.) „A' kegyencz" czim alatt ezt irja a' Spectator: „Vasárnap a' királynénál ebédelt Melbourne, hétfőn sétalovaglást tőn ő fölségével, kedden hasonlót cselekvék, csütörtökön, midőn ő föls. a' szinház előtt lovaglott el, olvasá a' játékszini czédulán, hogy az e' napon adandó darab eljátszatását ő parancsolá, 's ő föls. kegyesen mosolyga Melbourne lordra. A' brightoni palotában Melbourne lordon kivül Cowper grnő, Cowper Vilmos, Cowper Fanny 's Ashley lord és lady valának látogatáson. Mind e' személyek Melbourne egének csillagi. Az özvegy Cowper grnő Melbourne huga, Cowper Vilmos Melbourne unokaöcscse 's házi titoknoka, Cowper Fanny Melbourne unokahuga, valamint Ashley lady is az. Nem sokára visszatérend az udvar Londonba, mivel Melbourne l. terhesnek találja a' szünet nélküli kocsizgatást olly nagy távolságra." — Miután Stephenst szabadon bocsátá a' manchesteri biróság, azonnal gyülést tartának a' radicalok O' Connor és Oastler elnöklete alatt; mellyen azonban Stephens a' törvényhatóságnak adott szava következtében, nem jelent meg. O' Connor többi közt igy nyilatkozék e' gyülésen; „A' whig sajtó 's kormány legfőbb czélja: a' népet távol tartani a' törvényhozásban részesüléstől. Melbourne l. udvarol, Normanby l. eszik 's dőzsöl, Brougham l. halálos rettegésben van, O' Connell zavarodott, 's a' nép dolgozó vagyis fogházakban szenved. De én soha nem hagyandok föl az izgatással, 's habár holnap szüntetik is meg a' szegényi törvényt, én azért olly hangosan fogok az általányos szavazásjogért kiáltozni, valamint eddig. Durham lordnak nem sikerülend bennünket elválasztani, hogy aztán uralkodhassék rajtunk. Mi együtt maradunk 's győzni fogunk." Végre kivánja a' szónok hogy a' tisztes gentlemanek ne menjenek azon csapszékekbe sörözni, hol Stephens ellen szóló lapokat tart a' korcsmáros. —

(Parliament-fölosztalási hir. Elegy) A' M. Post szerint több parliamenti követ, azok közül, kik a' ministerek mellett szoktak szavazni, 's igy jól lehetnek a' kormányügyekről értesülve, olly módon intézkedék, miből a' parliament rövid idő mulva történendő fölosztalását 's egészen uj választásokat gyanithatni. E' hir azonban sokkal fontosb, hogy sem az emlitett tory lapnak hitelt lehetne adni, további tudositások érkezte előtt. A' jan. 5kén betölt évnegyedben 547,331 font sterlinggel emelkedék az országos jövedelem. — Jan. 7ikén visszatért a' királyné Brightonból Londonba, mint mondják a' viharos időjárat miatt. Megérkezte után azonnal ebédre hivatá Melbourne lordot, ezt jegyzik meg a' boszus tory lapok. Wellington hg beteges Strathfieldsayeben, hol parliamentnyitásig szándékozik mulatni, noha kedvencz időtöltését, a' vadászatot, nem igen gyakorolhatja. — Capua hgnő egészsége már annyira javult, hogy többé orvosi segélyre nincsen szüksége. — Normanby marq. 's neje jan. 4kén Liverpoolból Dublinba utazott, mi elég világosan czáfolja azon állitást, melly más alkalmaztatását rebesgeté a' ns lordnak. — Jan. 6—7ike közt

iszonyu szélvész dühönge Anglia 's Irland keleti 's nyugoti partvidékin, 's pusztitásai szárazon is egész Birminghamig hatának. Pennsylvania éjszakamerikai gőzös, melly jan. 6kán indult ki Liverpoolbul, elmerült, 's a' födözetén volt 30 ember közül csak egy maradt életben; az igen nagybőcsü rakomány elveszett. Ugyanazon nap még más hatvan hajó hagyá el a' liverpooli kikötőt, 's igen rettegnek tulajdonosik, hogy azok sem kerülhetek ki az elemek dühét. Brighton bombayi hajó horgonyin semmisült meg. A' Mersey tág torkolata iszonyu 's egyszersmind érdekes látványt képeze az elemek dühöngése között. Liverpoolban 's vidékén számos kéményt 's tüzfalat dönte le a' szél 's több házat is romhalommá változtatott, sőt sz. János temploma tornya is lezuhant 's mintegy husz embert sujtott agyon. Legnagyobb károkat Dublinban követett el a' vihar, hol még azonkül tüz is támadott, melly sok nyilványos épületet hamvaszta el. —

Franczia ország.

(Törvényjavaslat az irói tulajdonrul. Itéletek a' kamrai válaszfölíratról.) A' jan. 5ki pairkamrai ülésben a' pénzügyminister egy a' haytii szerződést tárgyazó törvényjavaslata fölolvasta után a' nyilványos oktatás ministere törvényjavaslatot terjesztett vitatás alá az irói tulajdonrul. Az ezt kalauzoló jelentést igazságos és nagylelkü nézetek tüntetik ki. — A' parisi lapok itélete a' következő kamrai válaszföliratra következőleg nyilatkozik: Föltétlenül csupán a' mérsékelt ellenzés magasztalja azt, mellynek lapjai a' Messager, Siécle és Constitutionnel. Minden egyéb nagyobb határzottságu lap ellenben gáncsolja, mivel az a' mesterséges tojástánczhoz hasonlit, mellyben a' láb fenyegetőzve lebeg minden tojás fölött, 's mégis mellette lép földre, 's nem okoz semmi veszélyt. Ez itéletben a' ministeri lapok is megegyeznek a' Nationallal. Általjában a' varsói 's anconai kérdésre nézve igen keménynek nyilatkoztatják a' válaszföliratot, mig a' belgiumi és spanyolországi kérdést nem vélik eléggé kimeritettnek. A' vitázat minden esetre élénk leend.

(Guizot a' föliratiterv mellett szóland. Rochelleben 3 napi zavar a' gabnakivitel miatt.) A' következmrában 31 tag iratá be nevét a' válaszfölirati inditvány mellett szólásra, ellene pedig csak 12. Az előbbiek közül legkitünőbbek: Guizot, Duvergier de Hauranne, Havin, Janvier, Mauguin, Passy, Glais-Bizoin, Larabit, Rémusat, Portalis, Michel (de Bourges), Ganneron, de Tracy, Isambert, Maleville, Chaix-d'Est-Ange, Boirot, Clauzel tábornagy 's Mornay. Ezek közt tehát láthatni férfiakat a' doctrinairek, legitimisták és szélső baloldaliak közül, 's csupán az uralkodó család ellenzési tagjai hiányzanak. Az inditvány ellen azonban jobbadán egészen ismeretlen nevek fordulnak elő, vagy leginkább nem igen nagyjelentésüek, minők példaul: Liadére, Roul, de Legrange, Baudin, Jars, Meilheurat, Pagès (de l'Ariège), Las Cases, Baude, Quenault, Meynard 's Enouf. — Rochelleben három napig komoly zavar rendité meg a' közcsendet, némelly gabnarakodások miatt, miket néhány városi kereskedő eszközle. Dec. 31kén meglehetős számu zsákvivők 's különböző dolgozók kezdének csoportozni több gabnával terhelt kocsi körül. A' városi hatóság eloszlatni törekvék a' zajongókat minden erőszak nélkül, 's magasb dijt eszközle ki a' zsákvivők számára, valamennyire csakugyan le is csilapitá az elégületlenséget. Jan. 1sején néhány gabnával 's liszttel, külföldi hajók számára, érkezett szekér, komolyabbszerü jelenetekre szolgált alkalmul. Az összecsoportult nép föltartóztatá a' kocsikat 's minden gabnakivitel gátlásával fenyegetőzék. A' polgári 's katonai hatóságok azonnal közbenjárulának ugyan, de ez uttal néhány ember megsebesült. A' hatósági tanács elhalasztatni határzá a' rakodást, miben maguk a' kereskedők is megegyezének, noha csakugyan az által jogaik 's érdekeik tetemesül szenvedének. Erre minden elme megnyugodni látszék. Jan. 2kán azonban több ponton ujult meg ismét a' zavargás. Egy gabnatőzsér házát föl akarák gyujtani, három más kereskedő házát pedig feltörék 's kirablák, mivel azokat is gabnatőzséreknek tarták. Ezenkül még több lakos, noha egyik sem volt gabnakereskedő, hasonló erőszak áldozatja lett. A' maire segédének házát is kirablák. Onnan a' maire, Rasteau, elibe vonult a' sokaság, ki mint követ távul vala, 's ekkor végre fölléptek a' nemzetőrök és sorkatonák. Ezek megpillantására kissé visszavonulának a' csöndháboritók 's a' maire segéde békitő szavakat intéze hozzájok 's alkudozni kezde velük, de siker nélkül. Ezt a' törvényes háromszori fölszólitás követé eloszlásra, azután pedig használni kezdé fegyvereit a' katonaság és nemzetőrség. Néhány lövés elszélyeszté ugyan a' zavargókat, de egy asszony 's két vagy három férfi holtan maradt a' piaczon. Ez alkalomkor mintegy 1200 földmivelő segité a' városi dolgozókat Daupiersbül, kik jan. 2kán délelőtti 11 óra kor megjelenvén a' városház előtt, a' gabnakivitel megszüntetését 's kenyérár leszállitatását sürgeték. A' maire segéde siker nélkül iparkodék őket lecsilapitani. Onnan a' megyeispáni ház elibe sereglett a' fölingerült pórság 's ott ujra ismétlé követelésit, miket számtalan városi népség támogatott kiáltozás és fenyegetőzéssel. Midőn végre a' várost elhagyák a' földmüvelők, boszuból széllyelrombolák azon kaput, mellyen bejövének. A' katonaságból több elesett e' tusában, mint a' polgárok 's földmüvelők közül. Egyébiránt azóta már jan. 5ikeig terjedő hirek érkezének Rochellebül Parisba, mellyek szerint január 2ika óta egy pillanatig sem volt a' közcsend megzavarva.

(Setif elfoglaltatása. Az Afrikába érkezett spanyolok sorsa. Elegy.) Algiri dec. 22iki telegrafi sürgöny szerint, a' constantinei hadosztály dec. 15ikén lövés nélkül Setif birtokába jutott. A' benszülöttek mindenütt jól fogadák a' franczíákat, 's igy minden ellenségeskedés fölösleggé lőn. Galbois tábornok azonnal visszatért Milahba, mihelyt a' mejanai kalifa tekintetét és hatalmát helyreállitá. Guéhennec tábornok tudatá Quintana carlosi őrnagygyal, miszerint kötelessége valamennyi kisérőjét lefegyverzeni. A' szökevények tehát partra szállottak, fegyvereiket négy álgyuval együtt átadák a' franczia hatóságnak 's őrizet alá jutának. A' másik hajó, mellyet az uldecemai spanyol zendülők hatalmokba kerité nek, szinte az afrikai partokon vete horgonyt és 58 embert szállíta szárazföldre. E' szerencsétlenek szörnyü nélkülzésekkel küzdének utközben 's igen nyomoru állapotban érkezének Oranba. A' franczia kormányzóság minden szükségessel elláttatá ugyan őket, de fegyvereiket szinte elszedeté tőlük. A' franczia kormány még nem határozott e' szegény spanyolok sorsa iránt. — Bonában szünni kezd a' láz, melly annyi hézagot sujtott a' franczia sereg soraiban, Storában mindazáltal folyvást növekszik a' betegek száma, kik többnyire erőködéseik áldozati. Az ujonnan kinevezett püspököt naponkint várják Bonában.

Olaszország.

A' moszka trónörökös Rómában mulat 's dec 31kén az előkelő ne mesekkel a' vadakban olly gazdag romai Campagnán vadászatot tarta. — A' Rómában tartózkodó idegenek közt említést érdemel Soimbre Dávid hg, a' sirdhanahi Begum indiai hgnő unokája; ázsiai képvonalmai igen nagy ellentétben állnak angol ezredesi-egyenruhájával. — Maria würtembergi hgnő holtteste felbonczoltatásakor kiviláglék, miszerint a' gyomor emésztőszereinek munkátlansága okozá a' fenséges beteg halálát. —

Belgium.

(A' kamrák 4 milliót előlegeznek a' belga banknak.) Brüssel, dec. 27dikén: A' következmra dec. 26ki ülésében Merode gr. felszólitá a' ministerséget, hogy terjesztene elő olly törvényjavaslatot, mi által a' kormány hatalmaztassék föl a' déli határbeli belga váraknak szükség esetén franczia sergekkeli megrakatására. Dumortier azon megjegyzésére, miszerint uj törvényjavaslatra e' tárgyban hiucs szükség, mert már 1831 óta létez törvény, melly a' kormányt fölhatalmazza a' háboru egész ideje alatt idegen sergeknek belga birtokba vonathatására, az inditvány elmellőztetett. — A' belga bankot illető törvényjavaslat vizsgálata végett kiküldött biztosság azon tudósitására, miszerint a' bank tettleges állása a' kormány által teendő kölcsönre elég biztositást nyujthat, az illető törvényjavaslatot, mellyben a' belga banknak 4 millió kölcsön előlegeztetik a' kormány részirül, egyhangulag elfogadák. Már az 1ső kamra is elfogadá e' törvényt 's mind e' mellett a' bank részvényei nem igen emelkednek, minek oka egyébiránt inkább a' jelen körülmények, mintsem a' bankban helyzett balvélemény. A' bankigazgató lemonda hivatalárul. — Fölebb emlitett inditványa Merode grófnak a' király előtt roszalást nyert. — A' hadi költségvetést, melly összesen 49,829,000, a' következmra egyhangulag elfogadá; csak 50 ezer főnyi seregre van számolva, egyébiránt ha körülmények megkivánják, még 50—60 ezer főt állithat ki a' hadministerség 's az egész megajánlott hadi költséget foganatositathatja. —

(Harczra készülés.) A' belga kormány erős rendszabályokat foganatosit az ország védelmezésire, a' hadminister ugyanis a' tartományok kormányozóival 's katonai parancsnokival tudatá, miszerint minden sereg főnöke parancsot kapa, mellynek következtében azon ifjakat, kik önkéntes szolgálatot akarnak fölvállalni, bárha csak egy évre is, vagy egyedül a' háboru végeig, fogadják föl, ha tudnillik egyébkint az ujonczozási rendszabályokban foglalt tulajdonságokkal birnak. —

(Uj évi üdvözlet a' következmrai elnök részirül 's a' fölség válasza.) Jan. 1jén a' király 's királyné egymásután fogadák el a' ministerség, a' diplomatakar 's a' nagy testületek uj évi üdvözletit. A' tanács elnöke beszédében a' luxemburgi 's limburgi kérdésrül habozólag nyilatkozék. Raikem, a' követház elnöke, következő beszédet intéze a' királyhoz: „Fölség! Az év megujulta uj alkalmul szolgál a' követháznak fölséged iránti tisztelete 's kivánati kifejezésire, e' kivánatok föls. előtt ismeretesek; de milly édes megelégülést érezhet a' nagy belga család főnöke, azon, családi ünnepek közé sorozandó napon, midőn e' család minden tagját egyesülve látja 's azon forró kivánattól lelkesülve, miszerint ez egyesülés állandó maradjon 's egy családtag se szakadjon el tőlük, kihez annyi 's olly erős kötelékek csatolják. Családatya képében szeretjük mi az uralkodót előállitni, ki a' nép szeretetére annyira érdemes, sorsa iránti nemes feláldozása által. De mi is szerencsét kivánunk magunknak, hogy elmondhassuk, miszerint fölségedet az országos érdekek gondoskodásiban a' nagy statustestületek mindenkor gyámolitták együttmunkálatikkal. A' következmra, bár nem volt rendes idő előtt összegyülve, siete a' nyilványos szolgálatot törvények szavazásival illőleg biztositni. E' készség nyilványos tanusága őszinte akaratunknak, miszerint állandó törekvésünkkel mindent gyámolitunk, mi a' haza jóllétére üdvös befolyásu. De, midőn fölségednek e' napon érzeményink nyilványitásakor szerencsét kivánunk, magunknak is hasonlót kivánunk kedvelt és tisztelt kormány alatt élhetéshez. Kivánjuk jótéteményinek sokáig élvezhetését, hogy több év után is, miket a' jövendő fölhozand, legyünk szerencsések minden belga nevében fölséged személye iránti ragaszkodásunkat kifejezhetni.“ A' király erre következőleg válaszolt: „Köszönöm a' kamrának jóakaratu szerencsekivánatit; a' belga statust valóban egy nagy családdal hasonlithatni össze; egy nemzetnél sem találhatni az osztályok között nagyobb öszhangzást. Mint statusfőnök nyolcz év óta mindent megtevék e' nagy család érdekében, mi lehetséges volt; minden viszonyban elvesztém szemeim elől személyes és családom érdekeit, hogy egyedül az ország érdekivel foglalkodjam. Hasonlót mondhatok a' királyné nevében, ki e' másod hazáját őszintén kedveli. Nyolcz évi kormányom alatt, nyolcz évi kormány pedig csak számolásba jöhet, igen sulyos pillanatokat kelle kiállnunk, és mégis szüntelen az ország érdeke volt egyetlen gondolatom, melly elfoglalt.“ Végzetül örömét fejezé ki a' király.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. — szombat, jan. 26.

JELENKOR.

1839. — 8ik szám.

FOGLALAT: Magyarország (nyugalmazás; budapestinapló: budai hangverseny a' vakok intézete javára, pesti tüz, magyar játékszini előadások 's változások; Csepetz Teréz végintézete; gyapjukelet külföldön; kisdedovó intézetek ügyében; 's a' t.) Amerika (mexicoi belzavarok; elegy; 's a' t.) Spanyolország (a' tanács fölirata a' királynéhoz; az alkotmányosak csatát vesztenek; 's a' t.) Anglia (Durham ujabb nyilatkozata; radicál mozgalmak; angol vélemény san Juan de Ulloa bevételérül, Schultz őrnagy halála; 's a' t.) Franciaország (követkamrai viták; a' ministerek háromszor győznek; a' schweizi czikk vitatása megkezdve; Rochelleben a' zavarok még sem szüntek meg; 's a' t.) Svéd- és Oroszország Dunavizállás.

Magyarország.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége Mártonfy Mózes barcsi sómázsamestert nyugalmazni méltóztatott. — Hudich Antal pécsi sópajtaőr m. e. dec. 15kén meghalálozott. Kam. tud.

Budapesti napló. Jan. 21ikén a' budai német színházban hangverseny adatván a' fővárosi vakok intézete javára, a' költségek lerovása után 652 fr. 8 kr. váltóval gyarapult az intézeti pénztár. Nötzl színházbérlő köszönetet érdemel a' színház ingyen átengedéséért. 23ikán Terézia külvárosban esti hat óra tájban tüz támadott, melly azonban, hála városi éber hatóságunk munkás törekvésinek! tetemesb kár nélkül oltaték el. E' gyakoribb gyuladások következtiben minden házban tüzoltó eszközök készen tartását parancsolá a' kapitányi hivatal. — Nemzeti szinpadunkon, f. hó 10ikén „Gyászvitézek" Szigligetitől jövének színpadra, 20ikán „Tékozló"; 21ikén másodszor bérszünettel „Eskü" dalmű adaték számos de mégis kevesb néző előtt mint először; 22ikén „Hét leány közül a' legrutabb" vigj.; 23ikán „Burgundi gróf" Kotzebuetól, 24kén először „Jurista és kis leány eredeti vigj. 1 felv. Beöthy Zsigmondtul, „Fiatal keresztanya" és „Leégett ház." az eredeti vigjáték szokottnál számosb nézőt vonzott ugyan színházunkba; de a' várakozás nem lőn kielégítve, a' darab hatás nélküli 's Megyery sajátságos játéka sem volt képes a' gyönge találmányu 's még gyöngébb szerkezetü műnek életet adni. Ohajtható, hogy gyönge v. semmi hatású darabok előadatásival ne idegenittessék el színházunktól a' közönség, melly ugy is naponkint gyérebben látogatja azt, 's melly ma is megmutatá, hogy az „eredeti" czim csakugyan hatalmas vonzó erővel bir, 's mégis milly ritkán használja intézetünk e' vonzó erőt! Előttünk fekszik a' tavalyi játékszini zsebkönyv, mellybül kiviláglik, hogy egész év alatt csak hét uj eredeti szinmű 's két eredeti bohózat került színpadunkra, holott 38 tagja volt az intézetnek, kik bizonyosan többet tanulhattak volna egy hosszu év alatt. Az irók bizonyára nem okai e' csüggesztő és sajnos körülménynek, mert több uj még elő nem adott szinművel birunk, melly közül alkalmasint válnék néhány jobb mint azon elkopott régi forditott müvek, mellyek nagyobb része már majd minden müveltebb német szinpadról számüzetve van, 's nálunk hézag- 's ujságpótlékul 's nézők elidegenitése végett használtatik. Hugo Victor „Ruy Blas" czimü 5 f. drámáját Nagy Ign. forditja szinpadunk számára. E' napokban váratlan és súlyos csapás érte nemzeti szinházunkat az Athenaeum szerint; Ráday Gedeon gr. ugyan is lemondott az igazgatásról, mit méltán sajnálhat mind az, ki a' szinház ügyét szivén viseli. 16 hónap előtt nyiták meg a' pesti szinházat 's most már negyedik igazgatója mond le. Ugyan mi okozhatá az érdemes gróf lemondását? Most Nyáry Pál ur viszi az igazgatóságot, még pedig hír szerint teljes hatalommal, 's igy mintegy tőle függne ezentul az intézet virágzása vagy megbukása, mert csak teljes hatalmu igazgató tehet elhatárzó forditást az egészben. A' derék Megyery hallomás szerint e' napokban elhagyandja szinházunkat, Szerdahelyi pedig, Telepy, Éder Luiza, László és Szilágyi is elkészülnek. Ha ez valósulna, ugy orvosolhatlan csapás érné intézetünket, mert különösen Megyery és Szerdahelyi kipótolhatlanok, 's a' többi nevezett helyett is alkalmasint nehéz leend hazánkban tehetségeiknek megfelelő tagokat találni, de bezzeg az elkészülők is nehezen találják föl egyebütt Pestet."

Magyar tudós társaság. — December 3kán Jerney János, történetirás-osztályi új tag egy, a' magyarhoni besenyőkről szóló tudományos előadással foglalta el rendestagi székét. Makáry György Heves- Szolnok megyei tájszavak gyüjteményét adá be, 's egy a' class. literaturához tartozó munkának birálók rendeltettek. A' könyvtárba küldettek a) Ivanics Zsigm. könyváros által: Chronicon Budense, új kiadás, Buda, 1838. b) Bárány Agoston l. tagtól: Közhasznu vállalatok a' vizépitésben. Irta Petrovics Pál. Bécs, 1835. c) Benczúr József eperjesi könyvárustól: Pongrácz Lajos Szépirási példányai, 3 füz. Eperjes, 1835.

Dec. 10., 17., és 24d. a' társaság, gyüjteményei' ügyével foglalkodott. Ezek mellett 1 olvastatott Császár Ferencz utazása a' quarneroi szigeteken, melly a' Tudománytárban fog megjelenni, hová Jerney János r. t. ajánlatára Sárospatak történetei Podhraczky József l. tagtól is felvétetnek. 2. Egy természettudományi kéziratról kihallgattatván a' birálók véleményei, az igazitásul a' szerzővel közöltetni határoztatott. 3. A' m. mesteremberek műszavai gyüjteménye munkába vétetett. 4. A' könyvtár számára az amerikai philos. társaság küldé be emlékiratai legújabb füzetét (Transactions, VI. 1.) 's némelly apróbb nyomtatványait; továbbá a' következő irók, saját munkáikat, t. i. a) Horváth Dániel: A' bölcseség vigasztalásai Boethius után. Sz. Fejérv., 1838. b) Horváth Mihály: gr. Nádasdy Tamás élete. Buda, 1838) Jakab István l. t. Csel, ered. opera 2 felv. Pest, 1838. d) Kacskovics Lajos: A' kisdedovó intézetek évkönyve 1838ra. Pest, 1838. e) Irinyi: Ueber die Theorie d. Chemie im Allg. Berlin. 1838. f) Szemere Bertalan: Terve egy épitendő javító fogháznak. Kassa, 1838. g) Szőllősy Ferencz: Napkeleti képek. Kolosv. 1838. h) Kún Pál: Emlékbeszéd Márton István' sírköve' felállit. Pápa, 1838. Továbbá ugyanez: Knud Leem, en lappesk Nomenclator. Tronheim, 1756. Sujánszky Antal, Liszti János munkájával: Magyar mars, Bécs, 1653., és Tahy Gáspár: „Az cseh nadrágban öltöztetett magyar szabados" czimü politicai iratnak, melly Würzburgban 1688. jelent meg, egy régi másolatával kedveskedtek. 5. A' kézirattárt Tahy Gáspár egy 1632ki eredeti magyar levéllel nevelte. — Emlékezetbe hozatik, hogy a' VIIIdik nagy gyülés által 1837ben kitüzött ezen nyelvtudományi jutalom kérdésre: „Mellyek a' két hazában és hajdani magyar tartományokban részint „fenlevő, részint régi emlékekben találtató, azon magyar hangzatú „helyirási (topographiai) és család-nevek, mellyeknek eredeti jelentését bi„zonyossággal, vagy legalább hihetőséggel meghatározhatni? Jutalma 100 dar. „arany. A' philosophiaira: „Nyomoztassék ki a' pantheismus természete, „eredete, szülő okaival 's elágazásaival együtt; 's adassék elő, millyen befolyása „volt a' régi, közép, és újabb kori philosophiai rendszerekre? Jutalma 100 „darab arany. Valamint végre a' drámaira is, mellyért ez uttal csak szomorujátékok vihatnak; a' pályamunkák' beküldésének határideje folyó évi martius' 24dike, midőn azt irója' nevét rejtő pecsétes levélre hivatkozó jeligével alulirt veszi által. A' beküldött másolat, melly ki nem adatás' esetében is az academia' levéltárában marad, a' nélkül, hogy a' szerző a' munka' sajátsági jogát elvesztené, idegen kézzel és tisztán irva, lapozva 's kötve küldessék. Ha a' jeligés levél' felbontása után kitetszenék, hogy a' munka saját keze' irása a' szerzőnek, ez a' jutalomtól elesik. — Minden karbeli első rangu pályamű jutalma 100 ar., mellyen kivül másod sőt 3ad rendbelinek találandó is kiadathatik, ivenként szabandó tiszteletdij mellett. Pesten, jan. 20. 1839. D. Schedel Ferencz, titoknok. (Kigyó-utcza, 404. sz. l. emel.)

A' pesti m. k. tud. egyetemben tanuló ifjuság száma ez évben 1347, ebbül a' hittudományi karé 73, a' törvénykaré 180; az ovosikaré 298; sebészeté 208, gyógyszerészeté 77, bábaságé 52, állatorvos 42; bölcsészkaré 322, a' mértanié 95.

A' kisdedovó-intézeteket Magyarországban terjesztő egyesület alapszabályainak 8ik pontja szerint jövő február hónap 12ikén 's folytatva 17kén reggeli 10 órakor a' n. casino teremében közgyülést tartand, mellyre minden rendü t. tagjainak szives megjelenése kéretik. Pest, jan. 24kén 1839. Kacskovics Lajos s. k. egyes. titoknok.

Szolnok mváros előljáróságának közdicséretre méltó azon gondoskodása, mellynél fogva mihelyt értesitteték minapi lapunkban emlitett Kersmájer József 's Katona Rozália hitveseknek f. év és hó 1jén egyszerre született hármas férfi magzatjokról, másnap azonnal ezek 's édes anyjok illő tápláltatasárul gondoskodni szives volt 's ezen segedelmet folytatja is egész készséggel, mit köszönetül a' hálás szülék ezennel tanusitnak.

Orosházán (Békés megyében) Olsavszky György urodalmi inspector 's táblabiró ur inditványára aláirási iv bocsáttatván ki, a' pesti árviz által károsultak fölsegélésére azonnal 127 v. ft. gyült egybe, az olv. társulat rendes tagjainak ajánlatából.

(Czepetz végintézete. Gyapjukelet külföldön.) Czepetz Teréz kisasz. f. hó 3kán elhunyván Kőszegen, végintézetében az ottani betegápoló háznak 15 ezer váltó for. tőkét hagyott alapitványul a' betegek vallásküllönség nélküli ápoltatására; 20 évig szolgált cselédjének szobabutorzaton 's 500 v. fton kivül 10 ezer v. for. tőke kamatját holtiglan, melly mennyiség azután egy részben a' helybeli kath. szetegyháznak, más részben pedig a' szegényi intézetnek jutand tulajdonul. Ezenkül a' volt Gyulay Ignácz féle gyalog ezred nevelő intézetének 4 ezer v. for. hagyott az elhunyt jobb alkalmazása végett a' növendékeknek, vagyona többi része kamatja pedig egy bőcsületes közép osztálybeli leányka neveltetésére fog fordittatni a' sopronyi Orsolya szüzei zárdájában. — Boroszlóban m. é. dec. fogytán igen élénk volt a' gyapjukereskedés. A' f. évi termesztésre számos nkereskedő köte alkut még pedig 10—12 tallérral magasb áron az eddiginél. Galicziában is emelkedik a' gyapjuár, 's több nyájtulajdonos a' tavalyinál magosb áron adá el termesztendő gyapját. —

Szepes megyének tisztikara egy jeles tagját veszté el Bárdosy Elek levéltárnokban, ki jan. 1jén Lőcsén ideglázban mult ki mintegy 50 éves korában. Fáradhatlan munkássága, mindenki iránti nyájassága és szolgálati készsége miatt, számos baráti kesergik halálát. Fia volt ama' Bárdosy Jánosnak, ki mint történet-vizsgáló 's régiség-buvár ismeretes hazánk literaturájában.

Amerika.

(Mexicoi belzavarok. Elegy.) Veracruzi nov. 10diki hirek szerint (San Juan de Ulloa föllegvár bevétele nov. 27kén történt.) Mexico respublicában általányos volt az izgás, mert polgárháboru szörnyeivel kell küzdenei az annyi nehézséggel terhelt kormánynak. Montenegro ezredes ugyanis Tampicoban a' zendülési zászlót tüzé ki 's a' várost megerősité. — Ujyorki lapok szerint nov. 1jén veracruzi kikötőben iszonyu szélvész dühönge, melly az ottani révekben horgonyzó éjszakamerikai hajók között tetemes károkat okoza, többen hajótörést szenvedtek, mások partra hányattak ki; de vajjon a' franczia ostromzári hajóseregben okozott é hasonló kárt, nem emlittetik. — Harrisburgi dec. 19diki napiparancs következtében az egész csapatszállitvány visszatért Philadelphiába, 's ez hihetőleg tökéletes csend-visszaállitásra mutat, mit ugyan a' philadelphiai lapok szóval sem emlitnek. —

Spanyolország.

(A' tanács válaszfölirata a' királynéhoz.) A' tanács következő tartalmu föliratot intéze a' királynéhoz: „A' tanács kötelességét nem teljesitni vélné, ha elmulasztaná most, midőn a' haza szenvedési váratlanul szaporodnak, azokat fölséged elibe terjeszteni, mint kitől orvosoltatásukat várja. Azon pusztító háboru, melly olly régóta szomorit bennünket, szükségkép olly elkeserültséget ölte, minő közönségesen tulajdona szokott lenni az illy nemü háboruknak. Utóbb az éjszaki tartományokban rendesebbé változék 's e' változást a' keleti tartományokban is tettleg gyakor-

lák; de mintha nem volna elég a' polgárháborut mindenkor kiséri szokott iszonyú inség, darab idő óta olly kegyetlenné fajult ez, hogy az elkövetett gyalázatosságoktul iszonyodva fordul el a' müvelt világ. Azon embertelenség, mellyel az ellenség harczosinkat csapatonkint fölkonczolá, miután győzelmet vitt ki rajtok, fölébreszté a' szenvedélyeket, 's a' szenvedélyek elnémiták az okosság és igazság szavát. A' tanács iszonnyal hallá, hogy köztünk is valanak junták 's néhány hatóság, mellyek, visszatorlási ürügy alatt, békés embereket 's fegyvertelen foglyokat, kiknek igéret biztositá éltüket, konczoltatának föl, 's az által egyszerre az emberiség ügyét 's nemzet lelkületét szennyezék be. Ha már csakugyan nem tagadhatni is szükségét azon szigornak, mellyel az ellenség kegyetlen dühöngésinek féket kell vetni, azért még is azt kivánja a' busongó emberiség, hogy a' nemzet's trón bócsületével megférő eszközök által kényszerítsük bánásmódja megváltoztatására az ellenséget 's a' veszélyes háborunak lehetőségi rendes folytatására; mert csak ez kisebbithet az általa okozott roszakon, mig az ég győzelemmel áldand meg bennünket, mellyet Ön fönséges leányának 's a' szabadságnak ügye kétségkül teljes mértékben érdemel, 's azzal együtt békével, melly után annyira eped az egész nemzet. 'S ha illy nemes czélt nem lehetne is elérni, mivel az ellenség makacsul küzdne az emberiség szava ellen 's folyvást legnagyobb szemtelenséggel sértené a' népjog 's minden müvelt nemzet által megismert hadi törvények elveit, ugy legalább csak a' fővezérek hatalmában álljon üdvös szigort gyakorlani, de csupán azon józan tapintattal, mellyet több alkalomkor tapasztalni volt módunk. Ezek azon kivánatok, miket a' tanács szükségesnek tart fölséged elibe terjeszteni, azon szilárd meggyőződéssel, hogy azon iszonyu vérengzések, mellyek azt szomoritják, fölséged érzékeny anyai szivét nem kisebb mértékben rázzák meg. Meg van a' tanács arról is győződve, hogy fölséged bölcsesége sietve intézend el minden szükségest a' kérdéses baj-elháritásra. Ha törvényhozói rendszabály kivántatik arra, ugy mindenkor késznek találandja fölséged a' tanácsot, mennyiben kötelességei engedik, czélszerü intézkedések gyámolitására. Madrid, jan. 2dán 1839." E' fölirat annyival nagyobb bócsületére válik a' tanácsnak, mivel nyiltan roszalja a' visszatorló junták fölállittatását.

(Narvaez Gilbraltarban. Elegy.) Legujabb hirek szerint Narvaez tábornokfolyvást Gibraltarban tartózkodik. Némellyek Cordovát is oda mondák távozottnak; mi azonban nem valósult. — Clonard tábornok Cordova, Huelva 's Cadiz tartományokat, a' hadministerségtül kapott parancs következtében fölmenté ostromállapot alul. —

(Az alkotmányosak csatát vesztenek.) Bayonnei lapok jan. 11kérül komoly csatát emlitenek, mellyet Castaneda csapati a' santanderi hegyláncz mellett carlospárti katonaság ellen küzdének jan. 2dikán Ampuero város közelében. Helyzetre nézve kedveztek az alkotmányosaknak a' körülmények, mert ők a' pozozali, taragoi és sanroquei magasokat tarták elfoglalva, 's ez utóbbi pontrul igen kedvezőleg használhaták álgyuikat az udallai hidfő ellen. Ez erősség ótalmazóji rövid ideig tartott lődözés után állomásukat föladni kényszerültek. Ez alatt Goni, carlosi pártvezér, színleges megtámodást intéze Sanroque 's Tarago ellen. Az alkotmányosak egymásután elhagyák állomásikat, 's Ampuero felé vonultak. Veszteségüket sebesültekben 's holtakban hétszázra számitják. Mondják, hogy Carrion is csatát nyert Camporedondo mellett az alkotmányosak ellen.

Anglia.

(Durham ujabb nyilatkozata. Radical mozgalmak. Angol vélemény Ulloa bevételérül.) Durham l. a' hulli tanácstól kapott meghivást politikai lakomára nem fogadá el, 's köszönő iratában igy nyilatkozék: „Legfőbb kötelességem volt Canadában éjszakamerikai gyarmatink állapotjáról kimeritő tudósitást készitni. E' munka majd egészen kész ugyan már, de mégis némi tökélyesbitést kiván, mit nem halaszthaték továbbra. Jelentésem számos fölvilágositást közlend azon gyarmatról 's boldogtalan állapotja okairól, egyszersmind tervet foglalandván magában azon birodalomrész jövendő kormányzata iránt, a' hely szinén szerzett ismereteken alapulót. Önök könnyen átlátandják, miszerint az illy nehéz föladat bevégzése, párosulva azon szükséges előmunkálatokkal, miket a' canadai ügynek a' lordok elibe hozatása megkiván, ezuttal minden időmet annyira elfoglalja, hogy a' parliament összeülése előtt teljességgel egyetlen szabad óráról sem rendelkezhetem." A' Standard azt jegyzi meg e' nyilatkozatra, hogy a' ns lord, miután önként lemonda fényes hivataláról, már most nem bir a' canadai ügyekre nézve több befolyással, mint bármellyik felsőházi tag, 's hogy javaslatit legfölebb is csak röpirati alakban teheti a' ház asztalára. — A' londoni radicalokat koránsem szelidité meg az éji gyülléseket tilalmazó kir. parancs és Stephens elfogatása, sőt most legujabban London minden részeiben külön izgatják a' népet a' népalkotmánynak parliament elibe terjesztéseig. Azon napon 70—80 küldött jelenend meg Londonban a' tartományi radical-egyesületekbül, követve számtalan néptömegtül, minőt még soha nem láta London. Ugy hiszik, hogy a' nép ez egyezségének megpillantása összhangzásba hozandja a' parliamenti véleményeket 's győzelmet szerzend a' nép kivánatinak. — Londoni lapok majd minden kivétel nélkül roszalási hangon szólnak San Juan de Ulloa elfoglaltatásáról a' francziák által. A' ministeri M. Chronicle igy szól e' tárgyról; „A' francziák négy órányi álgyuzás után foglalták el a' kérdéses erősséget 's összesen csak hat embert vesztének; összehasonlitván ez ostromidőt az eddig megvíhatatlanoknak tartott erősség falaival 's az ostromlók csekély veszteségével, 's ha ismeri az ember a' spanyol tábornokok elveit, ugy valóban igazabbnak látszik azon vélemény, miszerint a' nevezett várat talán inkább arany golyókkal foglalák el a' francziák, mint tüzgömbökkel. Megjegyzésre méltó e' tekintetben az is, hogy a' föladási szerződést franczia hadihajó födözetén irá alá a' mexicoi tábornok.

(Schultz őrnagy halála.) Schultz őrnagy kimulta canadai bitófán nagy mértékben izgatá föl a' közrészvétet. Ez ifju ember hazája védelmében őrnagyi rangra emelkedék, 's most illy szomoru véget ért. Halála előtti napon következő levelet irt egyik ujyorki barátjához: „Midőn e' levelet olvassa Ön, én már többé nem vagyok. Tudtomra adák, hogy kivégeztetésem holnap menend véghez. Bocsásson meg isten azoknak, kik engem illy kora halálra kárhoztatának. Én összeszedém magamat 's megbocsátok nekik. Jogtudóst igérének végintézetem szerkesztésére. Én Önt nevezém ki utólsó akaratom teljesitőjeül. Ha a' britt kormány átengedné testemet, szeretnék Önnek bérföldén eltemettetni. Sokat irni nincs időm, mert megbékülnöm szükség teremtőmmel, kinek szine előtt nem sokára megjelenendek. Időmet igen rövidre szabák. Utólsó kérelmem az amerikaiakhoz, hogy halálom megboszulásáról ne gondolkozzanak. Távolitsa el Ön a' további vérengzést, 's higye nekem, hogy azon szenvedésrüli mondák, miket Canadáról regélnek, nagyobb részint alaptalanok. Isten jutalmazza Önt minden jóságiért. Schultz." —

(Az angol lobogó Mexico előtt a' francziák által megsértve. Elegy.) A' Standard következő levelet közöl dec. 10ikérül Havannahból: „Valamint itten, ugy Angliában is alkalmasint nem csekély fölindulást okozand annak megtudása, mi szerint a' franczia ostromzári hajócsapat Mexico előtt megbocsáthatlan sérelmet követett el az angol lobogón, midőn Schaldrake angol raknaszádra tüzelt, noha csupán egy britt hadi hajó horgonyoz Mexico előtt, mig a' francziák olly tetemes tengeri erőt tartanak ott. Wallis kapitány, Madagascar 46 álgyus fregát parancsnoka Havannahból Mexicoba indulásra kapván parancsot, a' britt érdekek ótalmazása végett, alkalmasint elégtételt fog követelni a' francziáktól." E' hirt zajos kikeléssel kalauzolja a' M. Herald, Francziaország 's a' whigministerség ellen, előre kimondván, hogy Melbourne most sem fog e' sérelmért elégtételt követelni, valamint Russziától sem kivánt azt Vixen letartóztatása miatt. Francziaország szerinte egyértelmüleg munkás Russziával Anglia lealacsonyittatásán. E' hir azonban hihetőleg nem valósuland, mit annyival inkább ohajhatni, mivel különben komoly következményeket vonhatna maga után. — A' Spectator szerint Nottinghamshire egyik kis falujában nem rég nagy conservativ lakomát tartának, mellynél Peel Róbert a' katholikusok fölszabaditttatása óta először jött ismét össze Newcastle hggel. E' két férfi, 's általok párthiveik, a' tulzó 's mérsékelt toryk, ez alkalomkor kibékülének egymással 's frigyet köténck minden javitás hathatós ellenzésére. „Ha tehát ugymond a' Spectator, Melbourne és Spring-Rice egy részrül, 's Graham és Stanley más részrül szövetkezési ministerségrül gondolkoznak, ugy alkalmasint fövényre épitve reményük." — Jan. 10ikén délután Londonba érkezének két társasági kocsin a' canadai foglyok Liverpoolbul. A' birminghami vasuton jövének a' szerencsétlen foglyok 's nem sokára a' királyné törvényszéke elibe fognak állittatni. — Az angol hadsereg számára igen kedvezőleg halad most az ujonczszedés, holott ezelőtt mindig zavarban volt a' kormány az e' tekintetben mutatkozott hanyagság miatt. Csupán Chatam városban 1200 ujoncz seregle össze. A' keletindiai társaság ujonczszedése mindazáltal nemigen halad. — Jamaicából szomoritó hirek érkezének. Eddig még nem történt ugyan komolyabbszerü zavargás a' szerecsenek közt; de mivel a' folytonos dologtul irtóznak 's csekély munkaért is olly iszonyu díjt követelnek, e' miatt az ültetvényesek romlásán már többé alig kétkedhetni, mi mulhatlanul a' szerecsenek végromlását eszközlendi.

Franczia ország.

(Zajos következmrai viták.) Jan. 7ikén megkezdék a' válaszfölirat iránti vitákat a' következmrában, mellyek talán lelépésre kényszeritendik a' ministerséget. Először Guizot szóla, mint első vezetője a' szövetkezésnek (coalitio)'s lényegileg oda nyilatkozék, miszerint a' szövetkezés alatt olly férfiak társulata értendő, kik némelly pontokban különböző véleményüek ugyan, de abban egyhangulag megegyeznek, hogy a' mostani ministerség mind a' trónra mind az országra nézve veszélyes; mert a' javitási ösvényen haladás helyett zavarba 's fejetlenség örvényébe taszitá a' hazát. (Zajgás és félbenszakasztás.) Most szilárdsággal nem birásról vádolá a' ministerséget 's védé tőle elpártoltát. Ő, mint mondá, most is előbbi érzelmeitől 's elveitől van lelkesitve, ámbár az ellenzési oldalra tért. Ő ugy megveti azon rágalmazót, ki mondja, hogy ő nem barátja a' hatalomnak, valamint azt megveté, ki korábban szabadság ellenségének szidalmazá őt. Dicsvágyról is vádolák őt; igenis, ő dicsvágyó, de csupán eszméinek 's elveinek győzelmet szerzésben. „Omnia serviliter pro dominatione" igy cselekvének Tacitus szerint az udvaronczok czéljaik elnyerésire; de a' trón valódi baráti méltón 's függetlenül szolgálnak annak. Guizot beszéde után több pillanatnyi fölindulás uralkodék a' kamrában, 's a' ministerelnök ezt válaszolá: „A' tisztes szónok fonákul magyarázá idézetét Tacitusból. A' római történetiró nem az udvarlókat hanem a' dicsvágyókat érté emlitett szavaiban. (Minden szem Guizotra fordul.) De én nem akarom tovább fejtegetni a' diák iró szavait, (halljuk!) 's csupán azon szörnyü vád megczáfolásába bocsátkozom, melly szerint a' kormányt trónra 's honra nézve veszélyes rendszer-követésrül vádolják. Minő volt Francziaország helyzete 1837iki april 15ikén? A' kamra emlékezni fog az akkori általányos aggályról az ország boldogsága 's király személyes biztossága iránt. Ezt a' közbocsánat követé, mihelyt az ország politikai helyzete tanácsosnak mutatá e' rendszabályt 's a' pártok csak tisztes alkalmat vártak volt, hogy fegyvereiket lerakhassák. Mostani helyzetünk kellemetlenségét nem tagadom, 's ez nagyobb részint onnan származik, hogy azon férfiak, kik bócsülettel 's ügyességgel szolgáltak hazájoknak, most e' szószékrül kénytelenek magukat olly vádak ellen védni, miket legnagyobb ékesszólással sem háríthatnak el magukról." (Nagy hatás.) Ezután Guizot elpártoltára tért a' szónok 's a' szövetkezés tagjait arról

vádolá, hogy elveik csupán megsemmitésre czélzanak, 's hogy ezt először is tulajdon személyiken bizonyiták be. Molé gr. után Thiers lépe szószékre 's igy nyilatkozék: „A' tettdolgok olly hangosan szólnak, hogy személyekrül nem is szükség szólanom. Cselszövényekrül 's dicsvágyról hallok szólani. Itt mondhatnék néhány szócskát, mert olly ponton állék, honnan a' cselszövényeket 's aljas dicsvágyat undok meztelenségükben láthatám. Értésünkre adják, hogy mindennek néhány már többé nem polczon álló személy rosz kedve inditó-oka. Az én ellenzésem a' korona tanácsának közepette támadott, 's hogy most nem vagyok tagja a' ministerségnek, annak oka csupán az, hogy tagja többé nem akarék lenni. Jogom van tehát e' ministerséget korholni, politikáját szerencsétlennek 's aljasnak és az ország méltóságát föláldozónak mondani. Legyőzött ministerség ez, melly eleste után ismét fölállott 's eddigi politikájával ellenkezőt követe, mellyet roszul alkalmaza, mint közönségesen minden kölcsönzött holmival történni szokott. Önök, igen is Önök hagyák el frigyeseiket, legyőzetésük után, 's ezen hajdani frigyesek most szószékrül nyilatkoznak. Mi engem illet, én csak akkor támodám meg a' ministerséget, midőn már fenyegetőnek látám a' veszélyt. Még minden kormányunk megbukott, mivel egysem tuda jókor megállapodni. A' mostani kormány mérsékletteb ugyan az előbbinél: de Önök emlékeznek, hogy Molé gr. terjeszté kamra elibe a' föladási 's katonai itétőszékhez utasitási törvényjavaslatot, még pedig a' közbocsánat előtt, — 's ő tudna olly kabinetet képezni, melly annak idején fékezhetné 's módosithatná magát? 'S Önök fegyverül akarják ellenünk használni a' közbocsánatot? Számolásba sem veszik Önök az ország, kamrák 's több magas személy ez iránti kivánatit? Az egyes czikkek vitatásakor bővebben szólandok, most csupán rövid vázlatban érintendem helyzetünket. A' legfontosb határzatokat holnapra halasztani, hogy ne kelljen velük bajlódni, a' szemeket behunyni, midőn ki kellett volna azokat nyitni, 's aztán az első bárhonnan jövő szél után indulni, — ez ez, volt bel politikája kormányunknak. Külrendszere pedig: ma fölhagyni Spanyolországgal, holnap Angliát elhanyagolni, minden természetes szövetségestül megválni, mások keresése miatt, végre Franciaországra nézve rendkivül káros félénkségi hírt szerzeni. En jól tudám, hogy sokáig nem tarthatja fön magát e' politika, melly csupán ugy szerezhete magának többséget, hogy majd a' jobb, majd pedig bal középre támaszkodék, 's egyik pártot a' másik előtt kisebbité, a' doctrinairekhez igy szólván: „a' baloldaliak gondatlanok;" ezekhez pedig: „A' doctrinairek veszélyesek." E' mód végre szükségkép mindent föllázíta. De e' mellett kivülről is folyvást tornyosbulának a' nehézségek. (Molé: „Nem, nem!") Csudálom a' ministerelnök bátorságát (kaczaj); de én igy szólok a' ministerekhez: Önök szerencsétlenek valának föláldozni Spanyol- és Olaszországot, Önök alkalmasint szerencsétlenek leendnek Belgiummal is ugy járni. Önök annyira jövének már, hogy mondani merik, miszerint béke vagy háboru függ a' kamra e' tárgybani vitatásitól. Béke 's háboru a' mi vitatásinktól. Évek multak már, hogy illy mondást nem hallánk, 's büszkén mondom, hogy én illyesmit soha nem mondék a' kamra előtt, mig minister valék. Dicsvágyosaknak neveznek bennünket. Igen ügyetlen azon kormány, melly egykori pártolóit dicsvágyókká változtatja. Mi most is pártolói vagyunk, de saját nézetink szerint. (Kaczaj a' középben.) Uraim! több pártolási mód van. Némellyek pártolása tév utjain is követi a' kormányt, 's nem bátor a' ministerségtül elválni, ha az mellékutakra tér czéljától. A' hódulás és pártolás másik neme ellenben igazsággal támogatja a' kormányt 's nem vezérli megsemmisüléshez szolgaisága által. Midőn olly sokan válnak el a' kormánytól, nem kérdheti é a' nép: vajjon nincsen é erre okuk? Helyzetünk komoly; erre figyelmeztetem Önöket!" (Tetszés az ellenzési padokrul.) — Montalivet a' minister-elnökéhez hasonló beszéddel törekvék Thiers elpártoltát következetlenséggel bemocskolni, 's tehetsége szerint védé is a' ministerséget, mondván, miszerint az mindenkor buzgón teljesité kötelességét 's annak többnyire meg is felelt. Utána Passy szólott, a' tiers-párt képviselője, egészen Guizot és Thiers értelmében 's az utána szószékre lépett Roul alig juthata szóhoz, midőn elég ügyetlenül ótalmazni kezdé a' ministereket. Jan. Sikán Martin du Nord hosszasan törekvék megmutatni, hogy a' ministerség nem érdemli a' reá ruházott gáncsokat; mi azonban nem igen sükerült különben jeles előadásának. Utána Duvergier de Hauranne szólott. Szavainak csipőssége miatt, melly többször személyességekre fakadt, az elnök kénytelen lőn roszalni azoknak parlamenti vitatásokhoz nem illő hangját. Molé gr. védé magát 's társait, 's utána még Odilon Barrot szóla, kinek nyilt 's csilapult méltányos hangja ismét lecsöndesité az elméket. 9ikén 12 órakor már tömve voltak hallgatókkal a' karzatok, noha csak 1½ órakor kezdék meg a' vitatkozásokat a' fölirati egyes czikkekrül. Valamennyi minister jelen volt szokott ülésén. A' vitázat megnyitása előtt küldöttség járult Lajos Fülöphez a' kamra szánakozását jelentendő, Würtemberg hgnő kimulta következtében. Ezután 2½ órakor Amilhau azon inditványát kezdé vitatni a' kamra, melly szerint roszalás helyett határzott dicséretben fogtak volna részesülni a' ministerek. Először Garnier Pagès szólott, nyiltan megmondván, hogy a' szövetkezésnek csupán a' ministerség megbuktatása most czélja, 's ez egyben az egyébiránt legellenkezőbb elvü férfiak is megegyeznek. Utána egy ministerpárti szónok gyönge előadása következék, kit Guizot követe szószéken; de az iszonyu zajgás miatt keveset szólhata, mig a' ministeri padokrul folyvást hangzék e' kiáltozás: „A' fölirat zenditő! A' szövetkezés pártos!" Thiers üléshelyén akart szólani, de minden oldalról: „Szószékre! szószékre!" harsoga és szavai nevelék a' zajt. Határzatot sem e', sem más nap nem hozhatott a' kamra 's tulajdonkép szóhoz sem juthatának az illető szónokok 's többször egyszerre hárman is akarák magukat hallatni egymás mellett a' szószékről. Thiers annyira ment kiméletlen kifejezésiben, hogy végre oda nyilatkozék, miszerint még azon esetre is különbséget látna a' mennyiség 's minőség közt, ha csakugyan többséget találna is nyerni a' ministerség. E' kifejezésért hevesül támodá meg őt Lamartine, ki határzottan a' ministerterség mellett nyilatkozék ez alkalomkor. —

(Az első szavazásnál a' ministerség többséget nyer.) A' jan. 9diki ülésben Guizot fönebbi vádjára lényegileg ezt válaszolá a' ministerelnök: „Mi a' föliratot nem neveztük zendületinek; mi a' szövetkezés tagjait nem vádoltuk pártossági czélok miatt. (Sok szózat: „De igen százszor is!") A' mit mi mondottunk 's erősitettünk, csupán abból állt, hogy a' válaszfölirat utólsó pontjai határzottan ellenkezők alkotmányunkkal 's a' nyolcz év óta követett politikát megsemmíti 's a' statushatalmat a' kamra azon részére hajlítja, melly mindig ellensége volt e' politikának. (Zajos félbenszakasztás balról.) Feledik egészen, miszerint ezen ugynevezett elégtelen 's nem felelős ministerség mindig Önökre, a' többségre, támaszkodék. Valameddig többség gyámolitja a' korona tanácsosit, mindaddig egyezség uralkodik az országos hatalmak között, 's nem mondhatja alkotmányszerüleg senki, hogy a' korona nincsen eléggé födözve. Hisz uraim, azért vannak itt Önök, hogy mellettünk vagy ellenünk szavazzanak! 'S most is tüstint határozni fognak köztünk 's ellenségink között. Önök kifogják mondani: vajjon elég erősek vagyunk é a' korona födözésire, vagy azokat kivánják é helyünkbe léptetni, kik Garnier-Pagès kifejezése szerint olly kevéssé átlátszók, hogy a' koronát nem pillanthatni meg rajtok keresztül. Mivel a' fölirat utólsó czikkei azt állitják, hogy a' ministerség nem födözi felelősséggel a' koronát, tehát e' gáncsot egyszersmind a' koronára hárítják." Guizot: „Önök ezt nem bizonyiták be." Molé: „Nem akarám Önnek bebizonyitni, erről meg lehet Ön győződve. Kivánatos, hogy minélelőbb szavazással mondja ki itéletét a' fölirat első pontjáról a' kamra." Thiers: „Szót kérek!" Molé: „Először is döntse el a' kabinet további fönállását, vagy azonnali megszünését. Az ország 's ügyeinek kormányzása egyenlőn sürgetik e' határzást." Thiers: „Önök tehát visszaveszik szavokat? A' fölirat nem zendületi 's nem pártoskodó? Szavoknál fogom Önöket. Ha ezt megismerik Önök, tehát ne suttogjanak ellenkezőrül meghitteikkel (zúgás a' középben), 's ne ismételgessék azt a' folyosókban. (A' középben: „Rendre! Rendre!") Ha még tovább is zendületinek neveznék Önök a' föliratot barátaik (ah! ah!) előtt, ugy szótörésrül vádolandom Önöket. De alkotmánnyal ellenkezőnek nevezik Önök a' föliratot. Figyelemmel hallgatám a' ministerelnök szavait, gondolván, hogy ez állitását alapos okokkal fogja támogatni; de mind végig semmi ollyast nem hallhaték, ez egyet kivevén: „mivel a' válaszfölirat a' hatalmat mostani birtokositól el akarja venni 's olly kezekbe adni, mellyek azt még eddig soha nem birák." (Félbenszakasztás a' közép padjairól. Molé néhány szót mond; mellyek azonban hallatlanul hangzanak el.) Kérdem nem ezt mondá e a' minister ur?" Molé: „Én nem ugy fejezém ki magamat." Thiers: „Én pedig leirám magamnak a' ministerelnök ur szavait, midőn azokat kimondá. Én elhangzó szóra nem sokat szoktam ugyan adni; de annyi bizonyos, miszerint némelly emberek alkotmány-sértésnek tartják a' hatalom előhaladását. Valóban féltem az alkotmányt, midőn a' ministerek annak megsértését rebesgetik, ha azt tovább akarjuk jobbra vagy balra mozdítani. (Folytonos ingerültség.) Uraim! minket Garnier Pagès mozgalmi 's Barthe tespedése közé akarának helyzeni; engedjék Önök kimondanom, hogy én az emlitett két szónokot tisztelem ugyan, de azért még is ollyasmit szeretnék választani, mi sem Garnier Pagès mozgalma, sem Barthe tespedése." Montalivet: „Mit ért Ön Barthe tespedése alatt?" Thiers: „Molé gr. megvallá, hogy a' ministerség megismeré a' módositás szükségét, Barthe pedig változatlanul kivánja azt föntartani. Ha azonban csalatkozám Molé gr. fönebb érintett nyilatkozatában, ugy annak valóban örvendek, mert ha Molé gr. nem mondá, hogy a' kormányhatalom közelitése a' baloldalhoz ellenkezik alkotmányunkkal, ugy ennél többet nem is kivánhatni 's egy sérelmünk ismét megsemmisül. (Általányos kaczaj.) Képzelem hogy Molé gr. nem igen tudja érteni kifejezésimet; de azt épen nem csudálom, mert én sem értem az övéit. (Kaczaj jobbrul 's balról.) Uraim, mi megvizsgáltuk az april 25iki ministerség eredetét, 's a' parliamenti szellemmel ellenkezőnek nyilványitók azt. Meglehetős ügyessége daczára is csakugyan nem parlamenti az olly ministerség, melly hat hónap után csak olly többséggel bir, minővel legjobb esetben hizeleghet magának most a' kormány. Csak azzal vétünk mi tehát, Önök véleménye szerint, az alkotmány ellen, hogy Önöket elégteleneknek nyilványitottuk. Ezt azonban Önök maguk tettekkel tanusiták." (Helyeslés több oldalról.) Montalivet: „A' ministerelnök azért mondá alkotmánynyal ellenkezőnek a' válaszföliratot, mivel ez a' baloldalra törekszik szállitni a' kormányhatalmat; (Lárma és forrongás) továbbá, azon állitásaért, mi szerint elégtelennek nyilatkoztatja a' ministerséget a' korona ótalmazására; ez két igen különböző eszme. (Tetszés.) Egykor, 1834ben, az igen tisztes Odilon-Barrot ugyane' vádat hallatá az akkori ministerségrül, mellynek olly jeles tagja volt az előttem beszélt szónok, 's Thiers ur igy válaszolt e' vádra: „Rendszerünk fonák kezeltetésének tulajdonitják, hogy a' felelősség magosbra emelkedik. Jól van; e' kifejezés, bocsánatot kérek O. Barrot urtól, ('s én most Thiers urtól) nem alkotmányszerü." (Nagy izgás. „Igen helyes!") A' válaszfölirat nem pártoskodó, de csakugyan nem tagadhatni, hogy e' gyülésen kivül örvendének rajta a' pártok. („Ugy van! Helyes!") Megmondom Önöknek 's a' volt vezéreknek. (Zaj. Félbenszakasztás.) Emlékezzenek Önök Garnier-Pagèsnak a' mai ülésben mondott szavaira. Nem üdvözlé ő is a' föliratot? Kérem, ne érezze magát szavaim által senki sértve; de csakugyan nyilványos, hogy tetszése csak ártalmára volt Önök föliratának, mert az ő tetszése fölvilágitá annak valódi jelentőségét. (Tetszés a' középben.) Odilon Barrot ur tegnap mon-

, hogy az oct. 11iki ministerség korábbi főnökei uj keresztségben részesültek. Jól van! Ugyde uj keresztségben csak akkor részesül az ember, midőn vallását változtatja.“ (Kaczaj a' középben.) Jan. 10kén először Beudin szólott a' válaszfölirat ellen, 's beszédét e' szókkal zárá: „Ha ismét meg akarjátok nyerni a' hatalmat, ne gyalázzátok meg azt ugyanazon pillanatban, 'mellyben kezeiteket nyujtjátok utána. Ne dobáljátok sárral azon tárczákat; miket fölemelni vágytok.“ (Tetszés.) Lamartine mély hallgatás közt lépe szószékre 's igy nyilatkozék: „Tegnap még hallgatni vala szándékom; de a' febr. 22iki ministerelnök (Thiers) szavai kiragadnak hallgatásombul. Ő állitá, miszerint egyik részen számban, másikon pedig tudományosságban alapszik a' többség. (Thiers indulatosan kiált: „Szót akarok!“ 's közelít a' szószékhez. Több: „Rendre! Rendre!“) A' képviseleti kormány nem fajulhat egyes szónokok magánybeszédeikké. (Thiers ismét zajosan félbenszakasztja a' szónokot 's csak az elnök intésére ül le.) Ha itt valami gáncsra méltó van, ugy bizonyosan Thiers nyilatkozata az. A' kamra eltüré azokat. Én nem. Ne higye senki, hogy itten csupán néhány ember van szólásra jogositva. Nem vagyok én föltétlen ótalmazója a' ministerségnek, 's nem helyeslem külpolitikája minden részeit, különösen pedig roszalom Ancona elhagyatását; de e' ministerség lépteit korábbi ministerek tettei vezérlék. Egyébiránt én nem a' hatalomnak más kezekre játszatása miatt ellenzem a' föliratot, hanem mivel alkotmánynyal ellenkezőnek tartom azt.“ Miután még néhány szónok hallatá magát helyeslő 's ellenkező értelemben, Amilhau még egyszer fölolvasá módositó inditványát, melly egészen fölforgatja a' válaszfölirati első czikk eredeti értelmét 's korlátlan magasztalással tetézi a' ministerséget. Ezután többen akarának ugyan még szólani; de a' kamra Guizot urat sem hagyá szóhoz jutni, hanem titkos szavazással dönté el a' kérdést, melly alkalomkor 216 szóval 109 ellen csakugyan győzött a' ministerség 's Amilhau inditványa el lőn fogadva. Jan. 11kén Amilhau elhalasztatni kivánván módositó inditványa külföldet tárgyazó politikai czikkét, Belgium ügye került szőnyegre. Lasnier illy módositást kivánt tétetni e' tekintetben az inditványon: „A' kamra bizalommal várja az alkudozások bevégzését.“ Larabit 's Fulchiron kevés jelentésü beszédei után Mauguin kezde szólani, és szigoru birálat alá veté a' ministerség egész külpolitikáját, melly szerinte Spanyolországot d. Carlos kezeibe törekszik játszani, Belgiumot, Francziaország egyetlen frigyesét, pedig föláldozni szándékozik. „Nem mint ministereket, valának végszavai, hanem mint vádlottakat kell a' vétkeseket kamra elibe idézni.“ A' ministerelnök szót kért, de a' kamra néhány percznyi nyugalmat kivánt előbb, melly alatt közös tanakodásokkal tölték az időt a' követek. Végre fölálla Molé gr., 's mindenek előtt csudálkozását fejezé ki, hogy a' kamra 's elnök nem utasiták vissza Mauguin szavait; azután pedig felszólitá a' föliratszerkesztő választmányt: mondaná meg, mit kiván tulajdonkép Belgiummal tétetni? Utána Thiers kezde szólani, először is örömét jelentvén, hogy valahára már a' külpolitikára került a' sor. — Rochelleben még folyvást nyugtalankodik a' magos kenyér ár miatt a' szegénység, 's legközelebb ismét néhány erőszakos jelenet ment véghez a' gabnapiaczon. Most minden oldalról katonaság gyül össze Rochelle körül, mi alkalmasint még magosbra fogja szöktetni a' kenyér árát, 's az inséget.

(Következkamrai ülések. A' belga kérdésben 4 szózattal győz a' ministerség.) A' jan. 11iki ülésben Mauguin heves beszéde után Thiers állott föl 's azt törekvék megmutatni, hogy Leopold király vagy népét lázitandja maga ellen, vagy a' külfölddel vegyülend háboruba, ha a' ministerség csakugyan megmaradni szándékozik nézetei mellett. Erre igy válaszolt a' ministerelnök: „Thiers ur kétségben hagyá, vajjon kötelező é a' belga szerződés vagy nem? Ő csupán azt mutatá meg, hogy minden eszközt szeretne fölkeresni 's használni módositására, vagy tőle megszabadulásra. Köztünk csupán azon egy különség létez, hogy mi kötelezőnek tartjuk a' szerződést; miből azonban nem kell azt következtetni, hogy mi lemondottunk minden módositás követelésérül. (Fölkiáltás több padról.) Minden szerződés kötelező, de kölcsönös megegyezés által módositható. Itt sem alapos sem véleményi kifejezés nem létez. Az, a' mit Thiers kárhoztatni akart, csupán a' szerződéskori bánásmód. Véli Thiers, hogy mi föláldoztuk Belgiumot? De minden komoly ügyben fölállítani szükség a' lehetőség határit, mert ha a' lehetőség határit elvétjük, háborura akadhatunk végén. Kölcsönös megegyezés utján kelle módositáseszközlésen törekedni. Mi elejétül kezdve megismertük Londonban az elvet, (zaj balról); igen, az elvet, de ez koránsem gátlá a' módositást. A' végh határzatot mindeddig csupán Belgium érdekébül halasztottuk. A' belgák nem fognak bennünket vádolni, mert jó tudják, hogy hamarkodás nem fogott volna ügyöknek használni. Luxemburgról indulatos hévvel szólnak; de ez ügyet 1832ben kellett volna támogatni, mit Ön (Thiershez fordulva), akkor nem cselekvék. Mindennek alapja csupán a' 24 czikkü szerződés. Mi czim alatt szólitá föl Gérard tabornagy Chassé tábornokot Antwerp föladására? A' 24 czikk nevében. Az elválást végrehajtani természetesen fájdalmas most, 's épen azért halasztják ezt annyira. Önök mondják: Hollandia kapott halasztás-időt, tehát Belgium is jogositva van hasonló követelésre; de Önök csalatkoznak, mert Hollandia nem részesült illy időnyereségben. Egyébiránt e' kérdésnél mindenek fölött leginkább az alkotmányos béke forgott előttünk, mert csupán az által alapulhata meg Belgium. Most még be nem fejezett alkudozásokkal lépünk föl, mellyek csupán azért nincsenek még bevégezve, mivel folyvást Belgium érdekében fáradozunk; e' mellett azonban egy ennél hatalmasb érdekrül, t. i. Európaéról, sem feledkezvén meg.“ — Molé beszéde után azonnal titkos szavazáshoz fogott a' kamra, 's Lanyer ministeri inditványa 216 szózattal 212 ellen el lőn fogadva, melly szerint bizalommal várja a' kamra Belgium ügyében a' történendőket. — Jan. 12dikén az Anconát tárgyazó czikk került szőnyegre, melly igy hangzik: „Fölség, Ön tudatja velünk, miszerint a' szentszékkel kötött szerződések következtében sergeink Anconát elhagyák. Mi fényes jeleit adók azon tiszteletünknek, mellyel a' szerződések iránt viseltetünk; de sajnáljuk, hogy katonáink távozása nem történt korszerübb körülmények 's olly kezeskedések közt, miket bölcs és előrelátó politikának kötni kellett volna.“ Ehez következő módositást inditványoza de Jussieu: „Fölség, Ön tudatja velünk, miszerint az ausztriai sergek elhagyák Romagnát, 's hogy harczosink Anconából visszajövének. Francziaország, midőn jelenlétével idegen közbenjárulást szüntetett meg a' szentszék birodalmában, mellynek függetlensége olly nagy érdekü reánk nézve, ujabban bizonyitá a' szerződések iránti tiszteletét, melly nagy nemzethez illő.“ Duchatel nyomosan szólott az inditvány ellen, leginkább azon szempontbul indulván ki, hogy a' közbenjárulás a' szentszéknek javitásra kénytetése végett történt, mi azonban nem sükerült, 's igy a' franczia sergeket sem kötelezheté a' szerződés Ancona elhagyására, az olasz kormányzatban szükséges javitások megtörténte előtt, mellyek eddig csak igéretben maradának. A' szónok e' szavai nagy ingerültséget okozának, 's több követ elhagyá a' teremet, mit azonban algíri hírek érkezte is okozott, mellyek szerint Dupuch püspöknek Algírba érkeztekor csupán öt nemzetőr jelent meg tiszteletére, noha két óraig pörgött a' dob utczáról utczára. Esti 7 órakor már nem volt annyi követ jelen a' kamrában, mennyi eldöntő szavazásra kivántatik, 's igy 14ikére halaszták el a' vitatás berekesztését. A' szövetkezés (coalition) alkalmasint itt is veszteni fog. —

(Az anconai czikk vitatása. Rochelleben még sem szüntek meg a' zavarok.) Január 14én az anconai czikk vitatását folytaták a' kamrában. Először Vatry szólott a' ministeri inditvány mellett, Baude pedig ellene. Ezután Guizot lépett föl, mint volt tagja az oct. 11ki ministerségnek, 's megmutatni iparkodék, miszerint azon ministerség Ancona elhagyását, mindig a' szentszéki birodalom kormányzata javitásától függeszté föl. Kivánná még beszédében azon emlékirat előterjesztését is, mellybül ki fogna világlani, miszerint valamennyi nagyobb hatalom szilárd intézvényeket kivánt a' szentatyától, kormányzata világiasitását, 's általában olly javitásokat, mellyek az alattvalók megelégülését biztositni képesek. Ezután még egy irat nyilványitását kivánná a' ministerelnöktül a' szónok, mellyből kitünik az egész terv, melly szerint a' pápai kormány javitandó vala, mint azt egy ausztriai diplomata föltevé. Miután Ausztria eziránti szándékával fölhagyott, Francziaország lépett elő, 's Ancona elhagyatását a' javitott intézvények megadásához kapcsolá. Ancona volt azon nagyböcsü zálog, mellyre a' ministerek olly nagy fontosságot ruháztanak, 's mit a' mostani kormányzóság föltétlenül bocsáta ki kezeibül: „Adjuk meg minden embernek a' magáét, ezek valának a' szónok zárszavai; Perier Kázmérnak a' dicsőséget, mivel Anconát elfoglalá, az utóbbi ministerségeknek ez elfoglalás megtartása érdemét, Önöknek pedig annak föláldozását.“ E' beszédet hosszasan tartó zajgás követé. Guizot után Thil szólott, 's a' ministerséget ótalmazá az ellene fölhozott vádak ügyében. Több oldalról már szavazást sürgetének, midőn Chaix d' Estanges, ismért legitimista szónok lépett szószékre 's hosszu beszédet monda szövetkezési szellemben. A' karzatokon folyvást pénz csörge, mert számosan kisebb 's nagyobb fogadásokat tevének a' kérdéses czikk félrevetése vagy elfogadtatása iránt. Ministerváltozási hirek is keringnek a' fővárosban; miknek mindazáltal nem igen adhatni hitelt, mert más részrül ismét kamrafölosztalást kezdenek rebesgetni. — Rochelleben 's vidékin még folyvást zavarog a' nép a' gabnakivitel miatt. A' gabnával rakott kocsikat 's naszádokat mindenütt kirabolják, 's Rochelleben valamennyi börtön tömve már illy vétség miatt elfogottakkal. —

(Az anconai czikk eldöntve.) Legujabban parisi hírek szerint jan. 14ikén az anconai czikket tárgyazó ministeri inditványt 228 szóval 199 ellen csakugyan elfogadá a' kamra, 's igy a' szövetkezés (coalitio) gyöngülni látszik, mi természetesen uj erőt ad a' ministerségnek. Jan. 15én a' schweizi czikk került vitatás ala. Larabit tábornok hosszasan magasztalá Napoleon Lajos hget, mire a' ministerelnök roszaló beszéddel válaszolt; szavazásra azonban a' posta elindulta előtt nem kerülhete a' kérdés.

Svédország.

Drontheim, dec. 16kán: Alaptörvényünk szerint minden 3dik év február elején hivatik össze az országgyülés (Storthing); a' választások már mindenütt megtörténtek 's az örvendetes következmény azon reménynyel biztatott, miszerint az alsó osztály (itt az alkotmányos parasztrend) bizalmatlansága a' tisztviselők iránt, mi főleg a' legutólsó storthingban tünt ki, igen csökkent, 's az által a' földészet emelkedése nem találand annyi akadályra. — A' svéd király dec. 21kén este érkezett Christianiába legjobb egészségben. —

Oroszország.

Sz.-pétervári magányos hirek szerint fegyverkezésrül 's csapatok mozgalmiról, mik okvetetlenül háborura czélzottak volna, legkevesb szó sem volt. A' téli palotán naponkint 12 ezer munkás dolgozik 's már igen sokra haladtak. Mária hgnőnek Leuchtenberg hggeli összekelését a' czárné születésnapján rebesgetik megtörténendőnek. — Olga hercegnőnek Napoleon Lajos hggeli összekelését azonban mindenki könnyen koholmánynak hiheti. — A' czár jan. 1jén sz. Pétervárott 20 ezer főnyi őrsergen tarta szemlét.

Igazitás. Mult számunkban a' Kisfaludy-társaság. szóló jelentés 6dik sorában, „mellékelt“ szó után kimaradt „levelkére.“ —

Dunavizállás: Pest, jan. 23ikán 8′ 4″ 6‴ — 24dikén 7′ 3″ 3‴ — 25ikén 7′ 4″ 6‴ — 26án 8′ 10″ 6.‴—

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szerda, jan. 30. 9ik szám.

FOGLALAT: Magyarország (kinevezések 's előléptetések; a' dunagőzhajózási társaság közgyülési határideje: uj vámrendszer; tanitószékre cső dület; hajózási társulat az Olt vizén; bajai és bőnyi hirek; Mészöly Károly †; 's a' t.) Amerika. Portugália. Spanyolország. Anglia (a' nagyvárosi kereskedési kamrák a' gabnatörvény ellen nyilatkoznak; Stephens mellett uj izgató buzog; vélemény a' spanyol ügyről; félelmes mozgalmi a' fegyveres tömegnek; parliament-izgatási körlevél; elegy; angol lapvélemény a' franczia következmrai vitákról; 's at.) Franczia ország) a' schweizi czikk elmellőzve, a' lengyel és spanyol pedig elfogadva; a' ministerség csatát veszt; az afrikai kérdés; Würtemberg hgnő holttestе Toulonban; 's a' t.) Olaszország (Az algíri püspök Romában; 's a' t.) Belgium.

Magyarország.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége Czigler Ign. tábori főpapot Megváltórul czímzett lekéri apáttá; a' nagyváradi g. k. káptalanban Borbola Miklós iskolás kanonokot őrkanonokká, 's helyére Erdélyi Vazul kanczellár-kanonokot; Fillenbaum Ferencz zalatnai bányahuta- 's urod. igazgatót erdélyi bánya-kincstári tanácsossá nevezni, 's Köhler Tivadar selmeczi sóárnokot saját kértére nyugalmazni méltóztatott. Hk. 's E.H.

(Tanitószékre cső dület.) A' m. kir. Helytartó-tanács a' pesti magyar kir. tud. egyetemnél a' gyakorlati földmérés és vizépitészetnek Schmidt György nyugalmaztatása által megürült tanitoszéke betöltésére cső dületi határnapul f. é. apr. 18át tüzé ki 's Cseörgheö Ján. fogalmazó halála következtében Novák Miklós fizetéses fogalmazó gyakornokot fogalmazóvá, 's helyébe Meierhoffer Károly díjtalan gyakornokot alkalmazá.

(Gőzhajótársasági nagy gyülés Bécsben.) A' cs. kir. szabaditéku első dunai gőzhajótársaság részvényesi f. 1839ki február 11ikén délelőtti 9½ órakor Bécsben a' társaság szállásán (Bauernmarkt 581 sz. a.) közgyülést tartandnak. A' t. cz. szavazásjoggal biró részvényesek fölszólittatnak belépti jegyeik elhozatására e' gyüléshez, a' fönebbi helyrül, hol a' tanácskozási tárgyak sorzata három nappal a' gyülés előtt ki fog osztatni. Bécs, január 24ikén 1839.

Magyar tudós társaság. Ujra is figyelmessé tétetik a' tiszt. közönség a' m. academia IXd. nagy gyülésének azon határzatára, melly szerint Tudománytár czímű folyóirata, a' tudományos közlekedés élénkebbitése végett, f. év elejétől hat ívnyi HAVI füzetekben fog kiadatni; jelentetik egyszersmind az első vagyis januariusi füzet kijötte. Tartalma: I. Értekezések: 1. b. Gaujalnak, a' m. academia elébe terjesztett emlékirata a' magyarországi ruthenusokról. 2) Hugó Victor mint költő és drámairó: P. Horváth Lázártól. 3) Az europai polgárisodás haladásának története Roux-Ferrand ut. Zsivora György. 4) Okleveles toldalék Luczenbacher Jánostól, egy rézmetszettel. II. Literatura: 1) Az időszaki sajtó Belgiumban. 2) Critikai szemle, (régiségtud., csillagászat.) 3) Bibliographia. 4) Magyar tudós társaság ülései. — A' 12 füzetből álló évi folyamnak, réz- és kőmetszetekkel világositva, fínom fiumei velínen, előfizetési ára 5 ft. cp. Azok számára, kik eddig a' díszkiadást járatták, ez tovább is folytattatik 6 fr. 30 kron. Postán küldözve 1 ft. 36 krral drágább. — Előfizetést minden hiteles könyvároson kivül elfogadnak a' k. postahivatalok is a' fennemlitett áron, 's nekik Eggenberger József és fia academiai könyvárosok tiz példánytól egygyel kedveskednek. Pest, jan. 29. 1839. D. Schedel Ferencz titoknok.

Magyar tudós társaság. Gegő Elek, sz. Ferencz rendbeli magyar hitszónok Szombathelyen 's m. acad. lev. tag, irói keresetéből, nyolczvan váltó forinttal járult az academia pénzalapja neveléséhez. Pesten, jan. 30. 1839. D, Schedel Ferencz titoknok.

A' pesti Nemzeti Casino ez idei téli közgyülése f. január' 27ikén 's folytatólag 28ikán tartatott, Károlyi György gr. elnöklete alatt. Mindenek előtt a' szokott évenkinti tisztválasztás vitetett végbe, mellynek eredményét sietünk ezennel közleni. Beadatott összesen 137 szavazó czédula. Szótöbbség szerint lettek 1839re Igazgatók: Pregardt János, Széchenyi István gr. és Zichy Miklós gr., Választottsági tagok: Andrásy György gr., Appiano József, Bánffy Pál b., Bartakovics Auguszt, Czigler Antal, Dessewffy Aurél gr., Döbrentei Gábor, Dubraviczky Simon, Eötvös Ignácz b., Fáy András, Festetics Ágoston, Festetics János József gr., Halbauer János, Havas József, Heinrich Nep. János, Jeszenszky Ignácz, Jósika Miklós b., Kappel Fridrik, Károlyi György gr., Keglevich Gábor gr., Laczkovich József, Lónyay János, Németh István, Orczy György b., Palásthy Viktor, Prónay Albert b., Rosti Albert, Sartory János, Schedius Lajos, Steinbach Ferencz, Szápáry József gr., Szilassy József id. Szirmay Ádám, Teleki Sámuel gr., Uzovics János, Ürményi László, Valero Antal, Vay Miklós b., Waldstein József gr., Wenkheim László b., Tasner Antal jegyző. (Többet e' gyülésről jövő alkalommal.)

(Hajózási társulat az Olt vizen.) E' napokban érkezett meg Pestre is aláirás végett egy uj vállalkozás programmja következő czim alatt: „Olthajózási társulat szerződése és szabályai.“ Az aláirást elfogadják Pesten Geittner és Tschurl. A' vállalati czél veleje imez: Tekintvén azon jeles hasznokat, mellyeket az Olt-vizeni hajózás Erdélyben és Oláhországban igér 's azon körülményt, hogy ez által a' hanyatló kereskedés szembetünő emelkedést nyerne; Szebenben némelly jelesb kereskedő-házak aláirást kezdének meg társaság-alkotásra, melly a' mondott vállalatot tüzé ki. Errenézve már mult évben megállapittatott a' szerződés a' szabályokkal együtt. A' vállalat részletei: a) Ki- és bevitelre szánt áru-czikkeket az idő körülményihöz képest ugyan, de az eddiginél jutalmasb vitelbér mellett szállittatani föl és le a' folyamon. b) Egyes áru- czikkekkel, a' társaság időszerinti választása szerint és saját számára 's nyereségére vagy veszteségére, kereskedést üzni.) c) Jelenleg, midőn az Olt vizeni hajózásnak annyi akadálya létez, egyik fő föladásnak tekinteni, ezen folyami akadályok tudományos fölvételét, 's körülményekhöz szabott legczélszerübb módon azok elháritása eszközlését. d) Később, ha a' körülmények ugy hozzák, biztositásra is kiterjeszkedni a' szállitandó áruknál. — E' vállalkozás alapja 500 részvény, száz ezüst forintjával. A' társaság széke N. Szeben. Alaprendeletiben változtatást csak a' közgyülés tehet. Illy közgyülésben szavazata van minden részvényesnek. Tartatik e' közgyülés egyszer esztendőnkint januárban, kivevén rendkivüli vagy vállalkozási vagy baj-eseteket, melly alkalommal az igazgatóság, rendkivüli közgyülést hí össze. Inditványi joga van minden részvényesnek ki sürgethet a' fölött szavazástis. Egyébiránt a' szavazás titkos. Az igazgatóság, melly minden másod esztendőben szótöbbséggel választatik, 5 tagbul áll. Egyik viszi az elnökséget. Ezenkivül a' Szebenben lakó részvényes tagok választottságot képeznek, melly minden váratlanabb vagy fontosabb dolog iránt határoz, de mellynek illy határozásira legalább is 15 tag jelenléte kivántatik meg.

Baja jan. 21kén: 1836 óta nálunk az uj-évi köszöntéseket a' kegyes keblüek szép sikerrel kezdék megváltani 's akkor egyuttal tánczmulatság is tartatott a' kórház részire, mihez több nemes emberbarát 's néhány helybeli érdemes czéh pártfogása is járult. 1837re a' kórházi ügy pártfogása végett egy jótékony asszonyegyesület alakult évenkint egy sorsjátékos tánczmulatságot adandó, melly mindjárt első évben 1356 v. for. jövedelmet az érintett intézetnek. A' bejött pénzbül megvásároltaték a' volt gyámház melletti szöglet-telek egy házzal, mellyben 11 szoba alakittaték. Gyarapitá az intézetet továbbad is számos jótevő, 's a' vállalkozó kórházi választmány, melly 1836 telén volt kiküldve a' gyámház ujabb elrendezése 's egy kórháznak bármelly kicsiny idomban hozzá kapcsoltatása végett, olly szerencsés sikerrel járt el munkálkodásában, hogy jelenleg 17 termet számlál az intézet egy tágasb 's kisebb pinczével és több folyosóval. A' gyámoltalanok ágyain kivül hét betegágy minden kivántatóval el vagyon látva. A' választottságot megbizó tanács a' jótevők iránti hálaul jan. 10én, mint az intézet védszentje napján, remete sz. Pál tiszteletére igen számos gyülekezet jelenlétében, — mellyen jelen volt a' városi tanács, község, a' kebelbeli czéhek küldöttei 's a' kórházra jótékonyul ható asszonyegyesület' több tagja, — isteni áldozat mutattatott-be a' minden jó kutfejének; onnan a' menet a' közelfekvő ujdon rendezetü gyám- és kórház épületébe vonult, hol városunk buzgó lelkésze Bartok Mátyás dersi prépost, azon csinos olajfestetü 's remete Pált ábrázoló képet, — mellyet Sebőkné született Gábry Francziska asszony az intézet' diszesitésére ajándékozni szives volt, 's mellytül 1837 óta az intezet neveztetik — egész ünnepéllyel fölszentelé; ez alkalommal a' tisztelt prépost ur remete sz. Pálnak anyaszentegyházunk iránti érdemeit rövid beszédbe kiemelvén egyszersmind rövid vázlatban a' kózház alakulása történetit 's jelen állapotját előadá; a' jótevőknek pedig a' választottság által a' tanács, község és szenvedő emberiség nevében hálát nyilatkoztatott. E' fölött az alapitó jótévőknek bővebb megismértetésökre egy diszes alaku jegyzőkönyv tétetek ki olvashatásul 's jövendőre, községi határozat következtében, az emlitett védszent napján annak tiszteletére évfordulatkint hasonlag sz. mise-áldozat tartatása állapittatott meg. A' mult katonai év végén a' kórházi pénztár 7219 forint 15⅕ krajczárt számlált, mellyhez járul az idei ujévi köszöntések váltságdija, mintegy 139 ft. pengő; nem kis segédül szolgál annak gyarapitására a' város negyedeiben naponkint hordoztatni szokott persely is, melly a' lefolyt katonai évben 401 váltó forintot gyümölcsöze. — A' bajai izraelita közönség elemi iskolai javára jan. 15én szinte sorsjátékos tánczmulatságot tarta, mellyben számos különféle rendü kegyeskedő részesült. Belépti dij 30 p. kr. vala egy sors-lappal, külön a' sorlap egy p. tízes. Mintegy 152 kéz- é gyármúdarab vala nyerési versenyre kitéve. Belépti lapot 288 személy váltott, sorslapot 800.

Bőny (Győr megye). Reich Sámuel itt lakó izraelita a' pusztitó görcsmirigy idején nem gondolván számosb neveletlen gyermekivel, élete veszélyeztetésével magát koczkáztatván majd minden beteginket vallástekintet nélkül helységünkben, a' legnagyobb szorgalommal, éjt napot egybetéve, a' lehetőségig ápolgatá: 's most ujra sem szünik meg bőkezüségét, ugyan a' helybeli minden vallásu ügyefogyott szegény özvegyekre 's árvákra kiárasztani: mult karácson ünnepeiben több mint 150 font marhahust, nagy mennyiségü kenyeret, sót, főzeléket 's pénzt osztogatván ki közöttuk.

Mészöly Károly Tolna, Fehér és Somogy vármegyék táblabirája, f. évi jan. 15kén élete 54dik évében elhunyt. Ő éltében azok előtt, kik ismerték, köztiszteletben volt mint jólelkü ember, hiv házastárs, gondos atya és hasznos hazafi. A' nádor-csatornai (sárvizi) kir. biztosságnál 1811ik évi május eleitől kezdve 1819dik évig mint munkáltató, azután 1824. évig m. munkáltató és aligazgató vizmérnök szolgált, ez időtül fogva pedig a' nádor-csatornai társaságnál haláláig a' csatorna jó karban tartatásra ügyelő aligazgató volt; és igy a' sárvizi tárgyban 28 évig fáradozott. Szinte 1824dik évtől sárvizi hivatala mellett egyszersmind munkáltató és aligazgató vizmérnök volt a' kaposvizi királyi biztosságnál 1835kig. Ekkor elkészülvén ezen csatorna, szinte a' zichy-csatornai (kaposvizi) társaságnál a' csatorna jó karban tartására felügyelő aligazgató vízmérnökül szolgált, 's igy ezen csatorna körül is 14 évet töltött el hivatalában ügyes és erős akarattal. Elhunytát sajnálják özvegye, két fiai, kiterjedt diszes nemes nemzetsége és jó baráti. Mint nagy munkákban tapasztalt, és szorgalmas hazafi maradandó jó hirt és nevet érdemlett.

(Győri 's debreczeni vásár.) Győrben a' f. hó 14, 15 's 16kán tartott Piroska-napi vásár a' rosz idő miatt nem igen népes volt, 's igy némelly termék csak igen gyéren kelt. A' lóvásár igen silány volt; ellenben szarvas marha, a' rosz idő daczára is, mintegy 3000 darab állittaték ki. A' termékek következő áron keltek váltóban: hizott ökör párja 300—360 ft., jármos ököré 250—350 ft., tehené 100—150 ft., egy borju 25—30 ft., ökörbőr párja 50—60 ft., tehénbőré 40—45 ft., lóbőré 25—30 ft., borjubőré 4⅕—5 ft., juhbőré 5—6 ft. vitnyédi (Letting) dohány mázsája 50—80 ft., malomsókié 30—50 ft., kenderé 50—65 forint, szalonnáé 24—26 ft. — Debreczen téli sokadalma a' tavalyihoz hasonló silányul ütött ki. Vásárló gyéren vala, 's pénz is kevés, minek hiánya leginkább annak tulajdonitható, hogy a' dohány még csak jövő hónapban váltatikbe. Hamuzsir kevés volt és drága, mázsája 7½—8 ft., disznóhusé 3¼—4 ft., disznózsiré 8¾—9¾ ft. Szekérbér Pestig mázsánkint 42 kr. min. pengőben. — A' regensburgi kir. füvész-társaság Brassai Sámuel urat a' Vasárnapi Ujság érd. szerkesztőjét, a' társasághoz intézett jeles közleményi tekintetéből levelező-tagjává nevezte ki.

Amerika.

Ujyorki dec. 25ki lapok szerint Van Buren elnök ujlag felszólitást bocsáta közre, mellyben az egyesült statusok polgárit inti, miszerint a' canadaiakat bármi nemü lázadási mérnyökben pártolni ne merészeljék. — Harrisburgban nem történt ugyan ujabb kicsapongás, de az egyenetlenségek még nem háritattak el; mind a' két követház, egyik a' másikat nevezve álnak, folyvást tartja üléseit; hihetőleg a' dolgok illy helyzete uj választásra szolgál alkalmul. — Ujyorki levelek szerint több britt hadi hajó érkezék Barbadosba, e' hajók a' mexicoi révparthoz vitorláznak. —

Portugália.

Lissaboni dec. 31ki hirek szerint Perez de Castro, eddigi spanyol követ a' portugál udvarnál, jan. 10eig Madridba szándékozott utazni a' spanyol ministerelnökség átvétele végett. A' kormányi csapatok ismét több apró csatát nyerének a' guerillák vagy igazabban szólva rablócsoportok, ellen, Collos nevü főnököt a' többi közt elfogák, csapatját pedig szétrobbanták. A' cortes még semmi fontossal nem lépe föl; a' tanács össze sem tud ülni, mert halálozás, visszalépés 's kettős választások következtében az ülésre megkivántató tagokat nem gyüjtheti össze. A' követházban pedig az illető biztosság tudósitását nyujtá be a' választások törvényszerüségerül, mellyből kiviláglik, miszerint majd minden választási kerületben sulyos botlások 's rendetlenségek történtek, legnagyobbak azonban Braga tartományban, hol a' biztosság javaslatára, minden választás megsemmittetik; hihetőleg az egész tudósitást változtatás nélkül el fogja fogadni a' követház. Lissabon kikötőibül Angliába buzával rakott hajók vitorláztak el. —

Az algarbiai katonakormányzó tudósitása szerint Collos guerillafőnököt Villa de Manchique mellett főbe lövék; különféle levelezéseket találtak nála Remechido fiával, ki a' serrai csapatok ezredesének 's parancsnokának 's a' torony- és kardrend kormányzójának nevezgeti magát. Irományi között több tisztkinevezés találtatik 's kiviláglik belőlük, miszerint a' guerillák annyi főnökelvesztés 's agyonlövetés után sem veszték el bátorságukat, sőt ujult erővel 's uj főnökök alatt tovább üzik dulongásikat. Hogy miguel-párti központ létezne, honnan e' guerillák kapnának irányt, aligha nem kétséges; valóbb az, hogy több miguelpárti főnök közvetve segiti az ugynevezett guerillákat, kik igazabban szólva nem egyebek rablócsoportoknál, 's az által politikai szint öltenek 's e' lepel alatt üzik undok mesterségöket. Hogy ezek, főleg Remechido, időrül időre pénzt, fegyvert 's élelmi szerben segélyt kaptak ismeretlen kezekből, igen hihető, sőt az öreg Remechido is megvallá. Egyébiránt e' guerillák önfejök szerint munkálkodnak, velök született ösztönbül rablanak, lopnak és gyilkolnak 's hihetőleg igen kisded azon rész közöttük, melly trónkivivásért vagy d. Miguelnek ismét királyi székbe ültetéseért harczol. —

Anglia.

(A' nagyvárosi kereskedési kamrák a' gabnatörvény ellen nyilatkoznak) A' nagyobb városokban létező kereskedési kamrák mindig határzottabban nyilatkoznak a' gabnatörvény ellen. Még a' glasgowi kamra is, melly az előtt, gyarmati érdekei tulnyomósága tekintetébül, ösztöni undorral viselteték minden kereskedési szabadság ellen, 's melly minden illy fölszabaditási inditványt ajánlatba hozónak árulás bélyegét sütendi vala homlokára, mostan kérelmet intéze a' parliamenthez, egyértelmüleg a' kérdéses törvény megszüntetését sürgetvén 's mi még meglepőbb: ez inditvány Buchanan ismért torytól származék, pedig a' glasgowi kereskedési kamrában általányosan toryk képezik a' határzó többséget. Egyszersmind uj fordulatot nyert a' glasgowi izgatás a' gabnatörvény ellen; egy ottani gyülésben ugyanis inditványt tön bizonyos Weir, hogy a' parliamenthez intézendő kérelem dologhoz értőférfiaknak parliamenti sorompok elibe idéztetését sürgesse, a' gabnatörvényekrül pártnézet nélkül szólás végett. A' szabadelmü sajtó igen egyetért e' tervvel, noha egyébiránt a' Sun megvallja, hogy csakugyan szokatlan dolog valamennyire parliamenti sorompok előtt, fönálló törvény ellen, tanukat hallgatni ki. A' ministeri Globe határzottan magasztalja e' tervezett rendszabályt, 's általában naponkint keményebben nyilatkozik a' ministeri sajtó a' gabnatörvény ellen 's minél előbbi megbukandását jósolja.

(Stephens mellett uj izgató buzog.) Stephens magasztalására folyvást gyülöng a' nép, de nem olly nagy számmal, hogy veszélytől lehetne félni. Az illy alkalomkor mondott beszédek azonban elég élesek, 's a' rokonszenv Stephensért mindig fegyver és tüzzel fenyegetés közt jelenik meg. A' carlislei radical társulat előtt bizonyos Harney nevü szónok hallatkozék, kinek beszéde O' Connor, Oastler és Stephens kicsapongásit ezer fokkal haladá meg. Jelszavául ezt tüzé ki: „Általányos szavazásjog vagy közönséges nyomor! Boldogság a' dolgozó osztálynak, vagy háboru egészen a' késig!" 's magát a' bristoli férfiak 's norfolki és northumberlandi asszonyok küldöttének nevezé a' londoni demokrata egyesülethez. Stephensre nézve igy nyilatkozék a' szónok; „Ha a' kalmár-esküttszék vétkesnek nyilványitandja őt; 's csak egy hajszálát meri is érinteni, ugy nyiltan kimondom a' carlislei 's általuk az egész angol rőfös aristokratiának, hogy Anglia egyik határától a' másikig lángolni fog. (Nagy lelkesülés. Kiáltozás: „Igy jó! Igy foghatunk ki rajtok!") A' katonák ismételve mondom, nincsenek ellenünk; de készeknek kell magunkat támogatásukra tartanunk, hogy sükeres lehessen fáradozásuk mellettünk. Bármilly hasznosak is azonban reánk nézve a' fegyverek, még egyszer kimondom zsarnokink előtt, miszerint nem csupán puskákban 's dzsidákban helyezzük ótalmunkat. Ennél sokkal hatalmasb eszköz van kezünkben, 's ez: gyujtogatás. (Nagy tetszés.) Mi, kik fölépitni tudtuk a' gazdagok házait, tudni fogjuk azokat leégetni is. Winlatton helységbe érkeztünket álgyurobaj üdvözlé; mondom barátim, az illy álgyu igen gyökeres és alapos oklevél a' javitás szükségének bebizonyitására. Winlattonben igen jó 's rendkivül szép dzsidát ajándékozának nekem, 's én gondosan fogom azt őrzeni. Carlislei zsarnokinknak bátran kimondhatom, hogy csak egyet kell lábammal dobbantanom, 's csupán Winlattonben ezer fegyveres áll land talpra. Még egy évnegyedre van szükségünk, 's az általunk ohajtott változás életbe fog lépni. 1839dik év olly emlékezetes lesz Anglia évkönyveiben, minő az 1793ki Francziaország történetiben." A' fölhevült hallgatók természetesen tetszéssel fogadák a' bőszült szónok ingerlő szavait, 's az eddig ismert izgatók veszteni kezdik befolyásukat, mert illy őrjöngésig soha nem tudtak emelkedni. Már Monmouth 's a' különben nyugalmas Wales tartományban is lábra kapott az izgatás. Pontypoolban jan. 8kán 7 ezer ember gyült össze, 's követet választott a' londoni nemzeti gyülésre. Glamongan megyében 10 ezer gyült össze hasonló czélból, 's egyik helyen sem lőn a' csönd megháboritva.

(Angol lapvélemény a' franczia következkamrai vitákról. Elegy.) A'M. Chronicle igy nyilatkozik a' franczia kamrák nagy harczáról: „A' szövetkezés azon nagy hibát követé el, hogy támadó rendszerhez nyult olly kérdésnél, mellyrül nem mondhata ki mindent, hanem csupán egyes pontok 's czélzatokra volt szoritkozni kénytelen. Ellensége a' király volt 's megtámodásuk pontja annak személyes befolyása; ezekrül azonban nem emlékezhetének a' veszély vagy bal következmények kimutatására. A' válaszfölirat magában tekintve elég kihivó vala. Ha a' szövetkezés bevárta volna a' ministerek részirül történendő megtámadást, ugy a' harcz bizonyosan kedvező sükerü leende rájok nézve. De igy Guizot panaszi hidegek 's elméletiek maradának 's Thiers szavai is eltéveszték valódi czéljokat, mert kormányférfiakra nézve valának csak tökéletesen érthetők. Thiers lehetőségig világosan szóla ugyan, mondván: „Az én ellenzésem nem ministerségbül kimaradás miatt támadott, hanem magában a' kabinetben keletkezék, hol ellenzésem mindig szilárdul nyilatkozék bizonyos befolyás ellen;" de Molé gr. belpolitikája iránt nem volt igazságos Thiers, vagy legalább nem méltányos, mert Molé csakugyan békitő rendszert követe ministerségbe lépte után. Azon befolyás, melly Molé gr. külpolitikáját kisszerüvé tette, több alkalommal népszerütlen törvényjavaslatok támogatására is kényszerité ugyan őt; de ezek kormányzata szellemével ellenkezének. Molé gr. bizonyosan tiszteletre érdemes a' közbocsánat kieszközölteért. A' belpolitikának és szabadelmüségnek megnyert illy engedményért azonban föl kelle áldoznia minden szabadelmüséget 's érdeket Francziaország külpolitikájában, 's legjobb szövetségirül lemondani." Hasonló értelemben nyilatkozik a' Globe is. — M' Lean hires iróné váratlan halálát férje hűtlensége következtében bevett vagy beadott méregnek tulajdonitják. — Würtemberg hgnőért az udvar gyászt ölte. — A' mondandó trónbeszédre Buller Eduárd whig követ készitendi a' válaszföliratot, ministeri értelemben. —

(Parliamentnyitási körlevél. Elegy.) Russell l., mint ministeri vezetője az alsóháznak, következő körlevelet intéze azon alsóházi tagokhoz, kik a' kormány mellett szoktak szavazni: „Whitehall, jan. 5én. Uram! Mivel a' parliamentnyitás febr. 5ikén menend véghez, 's a' nyilványos ügyek mostani álláspontja különösen kivánatossá teszi, hogy a' követek teljes számmal jelenjenek meg, tehát szabadságot veszek magamnak Önt sürgetőn kérni megjelenéseért az emlitett napra. Russell." — A' gabnatörvények elleni izgatásban, mint mondják, maga a' kormány is részesülni szándékozik. Más részrül pedig a' földmüvelők Chandos marq. vezérlete alatt kérelem-szerkesztéssel foglalatosak a' parliamenthez, a' földmüvelési érdekek föntartása iránt. — Az angol tartományi 's irlandi lapok folyvást telvék részletekkel az utóbbi nagy vihar pusztitásiról. A' szegény Irland iszonyu pusztitásokat szenvede. Számos ember-veszteségen kivül a' földmüvelést szörnyü kár érte, 's különösen a' fák nagyobb része elpusztult. Egyetlen nagyobb birtok sem maradt egészen megkiméle, 's némellyeken, példaul Charleville 's Clancarty jószágin, 20 ezer fát csavart ki gyökerébül a' szörnyü szélvész. A' Skerriesbe indult 17 dereglye nyom nélkül veszett el a' viharban, pedig mindegyiken 9—12 ember volt. Pennsylvania és st. Andrews zátonyra fenekült amerikai raknaszádok nagyböcsü terhök egy részét szerencsésen megmenték. A' Dublin-Pilot szerint a' parttól 10—12 mérföldnyire álló fák is el valának boritva sós habbal, 's a' sziget közepén, 40—50 mérföldnyi távulban is sós izüek voltak a' növények, világos tanujelül, hogy a' fölzúdult tengerbül olly iszonyu távulra ostorozá a' tajtékot a' dühöngő vihar. Cawes mellett Torbet- Castle gőzöst darabokra zuzák a' hullámok, 's csak az embereket lehete megszabadítani, a' gazdag rakomány pedig örökre odaveszett. —

(Vélemény a' spanyol ügyről. Félelmes mozgalmi a' fegyveres tömegnek.) London, jan. 8kán: „Azon lépések, miket ministerink tevének a' spanyolországi gyászos vérengzések megszüntetésire, mint látszik, mindenütt jó elfogadásra találtak, és szabad talán reménylenünk, miszerint valamennyi hatalom együttmunkáló törekvésinek sükerülend Spanyolországban egészen helyreállitani a' csöndet, vagy legalább valamennyire megnyugtatni az országot, 's kieszközleni a' pártoktul, hogy ne marczangolják egymást többé vademberevők gyanánt. Komoly akaratja kormányunknak e' részben minden müvelt nemzet nyilványos véleményének megfelelni, 's nem mulasztand el semmit, mi ez akaratnak sükert eszközölhet. Eddigelé megkezdé a' szükséges előmunkálatokat, 's fölszólita minden nagyobb befolyásu kormányt ez iránti egyesülésre, 's mindeddig mindenütt legnagyobb készségre talált. Ha pedig minden várakozás ellenére süket maradna a' spanyolországi pártszellem minden józan előterjesztés iránt, melly a' madridi kormányhoz 's trónkövetelőhez intéztetni fog, akkor a' kormány bizonyosan erős kézzel szerzend igazságot az emberiség megsértett jogainak. Jaj annak, ki a' hatalmak üdvös előterjesztésire nem fog hall-

gatni! A' királyné és trónkövetelő egyiránt fognának bünhödni illy makacsság miatt! A' királyné pártja leginkább köteles az illy józan kivánatoknak engedni, mert a' kegyetlen vérengzés a' legjobb ügyet is megfertőzteti. — A' testi erőt használni akaró párt, mint látszik, tulnyomósággal fog birni Angliában. Nem sokára alkalmasint kitörésre jövend a' dolog. De annál jobb! Ha külsőkép mutatkozik a' betegség, könnyebben férhetni hozzá. Mindjárt parliamentnyitás után, igy hangzik a' radical munkálati terv, dzsidával fegyverzett 50 ezer ember jelenend meg nemzeti kérelemmel a' parliament előtt, 's azon esetre, ha kérelme megtagadtatnék, fegyverrel szerzend magának igazságot. E' tervrül egészen nyiltan beszélnek Londonban. Anglia éjszaki részében mindenütt fegyverben áll a' nép, hová Stephens szavai eljuthatának. Birmingham mindazáltal távul fekszik Londontul, 's a' fővárosig talán majd meg is tompulnak a' dzsidák. Londonban nyugalom uralkodik, mert a' dolgozók erkölcsi erővel kivánnak csak győzni, azonkül is csupán kisebb részét képezik a' népességnek. De ezek helyett tolvajoktul 's egyéb bizonyos munka nélkül élősködő semmire-kellőktül tarthatni, kik minden kedvező pillanatot örömest használnak zavargerjesztésre, mellyben aztán aratni szoktak. O'Connor követői mindent képesek elkövetni, 's már rebesgetik, hogy a' fővárosban fölfegyverzeni szándékoznak a' népet, mi annál félelmesb, mivel a' kormány nem igen rendelkezhetik katonaságról, a' rendőrség pedig keveset vihetne véghez kurtabotu embereivel a' dzsidák ellen. Legfőbb ideje már komolyan vizsgálni meg a' dolgot, 's elhatározni a' veszély minőségét. Hogy fegyveres népcsoport hatalmába keritheti Londont, azt épen nem tagadhatni; de a' Tower, Temze 's woolwichi hajógyár birtoka nélkül nem fogná magát sokáig föntarthatni ott. Azonban London még nem Anglia, hanem csupán csak London 's nem egyéb; a' nép földulhatja a' fővárost, de többet nem tehet, 's aztán távoznia kellene falai közül. A' toryk nyugottan, sőt örömmel látják, hogy a' középosztály elvált a' józanságtól, mert tudják, miszerint illy állapotban csak hozzájok folyamodhatik az. Az eddigi izgató főnökek, majd kizárólag toryk, 's egy részrül innen származik a' szabadelmüek félelme, mivel nem tagadhatni, hogy ezen izgatás a' dolgozó osztály egy részét toryk hatalmába juttatja, ez pedig lényegileg veszélyezteti a' népszabadságot. Ez okbul tehát más fordulatról gondolkozának a' szabadelmüek 's józan javitást sürgetnek a' gabnatörvény eltörlesztése által; 's a' dolgozó osztály egy része e' tekintetben már csakugyan mellettük nyilatkozék. A' gabnatörvény megszüntetése azonban egyenesen a' jobbadán tory földbirtokosak ellen van intézve, 's igy a' mostani alsóház mellett tory ministerség csakugyan nem tarthatná fön magát. A' tory pártvezérek elhatározák a' mostani ministerséget meg nem támodni a' közelgő ülés alatt, hanem egész figyelmüket az egyes választásokra intézni, mig az ülések vesztni kezdik érdekességüket. Ezután fognak majd csak ministerségre jutáson törekedni a' toryk. Jól értesültek azonban tudni vélik, miszerint a' whig-ministerség koránsem akarja bevárni a' toryk elhatárzó mozgalmit, hanem eloszlatni szándékozik a' parliamentet 's uj választásokban ujabb biztositékot keresni. A' mérleg most egészen egyenlőn áll. A' toryk örvendve dörzsölgetik kezeiket a' népizgás előhaladása következtében, a' whigek pedig mosolygva folytatják izgatásukat a' gabnatörvény ellen, mert a' whigek csak a' szabadelmüektől ohajtnak gyámolitást, 's a' toryk segélyét ugy tekintik, mint a' haldokló az egyházi ember utólsó látogatását. Mind a' két párt egész erőbül rázza 's izgatja egymás ellen a' népet, csak majd aztán mindketten meg ne bánják merényüket. A' mostani ministerség legboldogtalanabb lapjait foglalandja el az angol történeti évkönyveknek. Mindent átok terhel, mihez eddig nyultak. Azon mozgalmat, mellynek a' javitó törvény lőn vége, whigek vezérlék. E' mozgalom sokkal erősebb volt a' franczia juliusi zendületnél. Parisban harczra került ugyan a' dolog, mert a' kimenet kétes vala; de Angliában az egész nemzet a' whigek mellett nyilatkozék, 's csupán néhány tornyállok elszigetelve mint ellenző. Wellington engedni volt kénytelen; mert az ellenszegülés semmit nem használt volna. Ez alkalommal a' dolgozók gondosan számlálták meg tömegeiket, 's ugy láták, hogy egészen részükön a' hatalom, mit a' whigek magasztalva említének. A' javitó törvény uj állapotot alkota, melly szükségessé tevé a' megválást attól, mit többé megtartani nem lehete, és szilárd föntartatását annak, mitől megválni nem szabad. Ez által uj párt fogott volna alakulni, melly még nem volt ugyan conservativ, de minden szükséges javitás életbe léptetése után azzá leende. A' whigministerség azonban sem kormányelvekrül, sem pártalakitásról nem gondoskodék; az egész javitó mozgalom következményét csak polczra jutásukban keresék, 's mig ők zöld asztal körül ülnek, addig mindenkit elégülten véltek élhetni. Először is a' dolgozók kezdének zajgani, nem találván helyesnek, hogy ők eszközlék leginkább ki a' javitó törvényt, 's még is ők azok, kik semmi jótékony hatását nem tapasztalják. Vilmos király életében csakugyan a' ministerség mellett állott a' középosztály, mert a' whigek mindig igy biztatgaták azt: „Várjatok csak békével a' király halálaig, nő utódja kegyesb leend irántunk, 's majd meglátjátok, mit fogunk cselekedni, 's kik vagyunk.“ A' király meghalt, a' királyné trónra lépett, 's a' ministerek udvaronczokká lettek, a' legveszélyesb időszakban sem tevén étlap-szerkesztésnél 's tánczvigalmi tervkoholásnál egyebet. Emlékezzünk csak Durham történetérül. Fontos gyarmat elvesztése, sokáig tartó pénzemésztő polgárháboru, 's végre nyilt harcz az egyesült szabad tartományokkal — ennél fontosb kérdés elhatározása már rég nem fekütt angol kormányférfi előtt. 'S ugyan mit tőn barátival Melbourne? Melbourne l. ebben igen gyönyörü alkalmat láta nyilni vetélytársa megbuktatására a' királyné kegyében. „Mennyire van ide Canada?“ Kérdé a' ns. lord. Igen messzire, volt a' válasz. Jól van, gondolá Melbourne, 's Durham Canadába szállíttaték. Utóbb olly hírek érkezének Canadából, mellyel bizonyiták, hogy Durham Anglia érdekeit helyesül mozditja elő 's hálára érdemes. „Tehát vetélytárs a' ministerelnökségre,“ gondolá Melbourne, 's hamar gáncsot vete Durhamnak, 's Durham visszajött Angliába. Illy ministerségrül nem nehéz itélni. Azon gyámoltalan, ki az atyai házat emésztő lángok szépségének örvende, nagy bölcs volt Melbourne lordhoz képest. A' ministerelnök mindenre csak igy szól: „Mit tehetünk mi? Hisz mit az alsóházban keresztül viszünk, az a' felsőben megbukik.“ Ezelőtt minden roszat Vilmos királyra háritának, most pedig a' felsőházra, a' királyság utólsó védbástyájára. 'S ők azt gondolják, hogy a' nép majd csupán kissé megijeszti a' lordokat egyik vagy másik javitó rendszer keresztül vitelére, pedig ebből más származhatik. Saját erejükből nem birván mozgani a' whigek, mindig vihart idéznek elő, hogy az forgassa őket kitüzött czéljokhoz. Miképp 's hol érend ez véget, nem tudhatni; de annyi csakugyan bizonyos, hogy Anglia állapotja még nem igen volt olly veszélyes, mint e' pillanatban.“ —

Franczia ország.

(A' schweizi czikk mellőzve, a' lengyel és spanyol pedig elfogadva.) A' jan. 15iki következkamrai ülésben a' schweizi czikk kerüle vitatás alá. A' trónbeszéd, mint tudjuk, a' villongást Schweizzal Napoleon Lajos hg miatt egészen érintetlenül hagyá, mig a' válaszfölirat ez iránt egy czikket vett föl, melly azon kivánatot fejezi ki, hogy a' kérdéses meghasonlás ne bontsa föl a' régi baráti összeköttetést. A' ministerpárti szónokok e' czikket, mint végkép elintézett dologra vonatkozót, egészen ki akarák hagyatni. Larabit tábornok azt válaszolá, hogy a' kormány maga tulajdoníta fontosságot Napoleon Lajosnak, midőn hadsereget külde határszéleire, 's az által olly népet bánta meg, mellynek rokonszenve őrfalul szolgált Francziaország határinak. Ezután hosszasan magasztalni kezdé a' fiatal hget a' szónok. Elnök: „Figyelmeztetem a' szónokot, hogy az, ki Strassburgba utazék katonáinkat elcsábitani, e' szószéken nem számolhat dicséretre, melly a' kamrában csakugyan nem is találhatna viszhangra. Lajos hg tette csak törvényszéket 's itéletet érdemlő.“ (Sokszoros tetszés.) Larabit rendkivüli zajgás közt hagyá el a' szószéket. Odilon-Barrot, Guizot és Passy szinte a' fölirati czikk mellett szólának. Guizot nyilványitá, miszerint a' szerkesztő választmány nem akará a' kormányt gáncsolni, noha nem javalhatja egészen bánásmódját, hanem csupán a' régi barátság föntartása iránti kivánatit akará kifejezni. Egyébiránt azon törvényszerü kérdés eldöntése: vajjon schweizi polgár é a' hg vagy nem? csupán Schweizot illetheti. A' ministerelnök hosszasb beszédben válaszolt, mellynek ezek valának végszavai: „Mielőtt kivánatunkat a' canton-gyülés előtt nyilványitók, követünk által munkálkodtunk, 's minden eszközt kimeriténk békeföntartásra. Miután bizonyosan tudtuk, hogy illyes uton nem juthatunk czélhoz, kényszeritve látók magunkat komoly követeléshez nyulásra, 's ezt legmérsékeltebb kifejezésekkel tettük. Mi kimélni akartuk azon nép büszkeségét, melly barátunk, 's az is fog maradni. Ingerlésrül szólnak? E' tekintetben kissé vissza kell tekintenünk. Ez nem első villongásunk Schweizzal. Mindenki emlékezik az 1836iki eseményre, midőn a' szökevények kiutasittatását kivántuk. Francziaország kivánati jogszerüek valának; de meg kell vallanunk, miszerint a' volt ministerségtül származott követelés kissé kemény hangon vala szerkesztve. Azon időre utasitandó vissza az érintett ingerültség. Akkor kezde Schweiz hidegülni Francziaország iránt. Ministerségbe léptemkor ez volt az ügyek helyzete, 's én szelidítni törekvém a' már létező feszengést. Reménylem, hogy szerencsés is valék czélomat elérni. A' kérdéses fölirati czikk olly kérdést melengetne föl, mellynek kellemetlensége már feledve.“ Szavazásra kerülvén a' dolog, a' ministerek 221 szóval 208 ellen győztek 's a' kérdéses czikk el lőn mellőzve. A' ministeri párt zajos tetszéssel, a' szövetkezés pedig kaczajjal fogadá e' következményt. Jan. 16ikán végre a' spanyol ügyet tárgyazó czikk juta vitatási szőnyegre; de mindjárt eleinte lehete látni, hogy a' közérdek már elmult. Az ülést csak 2 óra után nyithatá meg az elnök, mivel csak akkor voltak jelen elég számmal a' követek. Ezen napon volt Soult tábornagy először a' kamrában. Clauzel tábornagy szószékre lépett, és szemére lobbantá a' ministerségnek, hogy nem teljesité illőleg a' négyes szövetség pontjait, mig a' trónkövetelővel mindig bizonyos kétes viszonyban állott, a' nélkül, hogy akár egyik akár másik párt mellett határzottan mert volna nyilatkozni. Kivüle nem kért senki szót. Elmult dologrul, minő Schweiz és Ancona ügye, 's politikai elméletekrül, mikben a' végszót nem mondják ki 's a' czélt eltakarják, egész ékesszólása kiapadt a' szövetkezés vezetőinek; Spanyolországról, melly Francziaország szemei előtt dulja ön testét, nincsen, ki szót emelne. A' semmit nem mondó czikk szavazás nélkül el lőn fogadva, mert még a' ministerek is mellette nyilatkozának. Hasonló sorsa volt Lengyelországnak; senki nem szólott az azt érdeklő czikk ellen. Sőt a' mexicoi módositó inditvány sem talált ellenzőre.

(A' ministerség csatát veszt.) A' főnebbi kérdések eldöntetése után Amilhau azon inditványát vevék vitatás alá, melly általányosan helyesli a' külpolitikát. Ekkor még két nevezetes szónok lépe föl a' szövetkezés mellett: Pagés (de l' Ariége), ki már rég nem hallatá ékesszólását, 's Berryer, ki nyilványitá, hogy bármi legyen is a' kamra nézete a' külpolitika egyes vonatkozásiról, az egészre nézve még sincsen föloldva a' kérdés. A' kamrának legalább fele meg van győződve a' ministerség helyzete roszaságáról. Iszonyu állapotnak kell tekinteni, hogy mindazon férfi, kik korábban kormánytagok valának, az ellenzési részen állnak. E' tettükre nem kisszerü okok, hanem nagy 's az egészet érdeklő meggyőződés vezérli őket. Ő (Berryer) a' válaszfölirat egész irányzatát helyesli, 's minden férfi, ki nézetit javalja, elvsértés nélkül mondhatja ki e' helyeslést, mert Francziaország méltóságát minden párt egyenlőn

tartozik szivén viselni. Mi az anconai czikket illeti, ő ellene akart szavazni, de a' ministerség nyilatkozata ellenkező cselekvésre birá őt. Végzetül e' szókkal fordult Thiers urhoz a' szónok: „Bármilly nagy legyen is azon véleménykülönség, melly bennünket egymástól elválaszt 's mindenkor elválasztva fog tartani, bármilly harczot kell is Ön ellen küzdenem, mégis mivel Ön védni akará Francziaország méltóságát 's érdekit Spanyolországban, és javitni akará nyomoru helyzetünket Anconában, ez csakugyan két dicséretre 's tiszteletre méltó dolog. Ismétlem, bármilly nagy is a' bennünket egymástól elválasztó mélység, mindig legbensőbb megegyezésemre 's támogatásomra számolhat Ön, valahányszor valami nagyszerüt 's méltóságost törekszik kiviní Francziaországért." E' beszéd leirhatatlan föliudulást szüle a' kamrában. Utána Molé lépett szószékre szerencsét kivánván az ellenzésnek Berryer szózatához, mellyre, mint mondá, a' ministerség soha nem volt érdemes. Beszédében kétkedését fejezé ki Berryer őszintesége iránt. Odilon-Barrot hevesül kelt ki a' ministerelnök ez utóbbi állitása ellen 's a' kormány külföldi politikájára nézve ezt jegyzé meg: „A' juliusi kormány lemondását nyujtá be az idegen hatalmaknak." Guizot a' közép kiáltozása daczára is szószékre rohant, 's uj vádat dörge a' ministerség ellen, melly egyenesen abból állott, hogy a' kormány a' juliusi zendület óta Francziaország minden érdekit elárulá. Egyszersmind ünnepélyesen kikelvén a' volt ministerség politikájának a' mostaniéhoz hasonlitása ellen. A' pecsétőr hevesül támodá meg e' beszéd után a' szónokot 's azt állitá, hogy nem a' kormány, hanem Guizot változtatá meg politikáját. Thiers, a' ministeri követek zajos félbenszakasztási ellenére is, az angol szövetség mibenlétét taglalgatá, olly tettdolgokra támaszkodván, mikből megmutathatni vélé, hogy a' ministerek politikája a' korábbi ministerségtül kötött szerződést tetemesül gyöngité meg, 's Anglia hő barátságát lehüté, minek következtében már most egyedül intézi külügyeit Anglia, 's mind inkább visszavonul Francziaországtul, mi nagyobb részint okozá a' mostani kormány gyöngeségét Belgiumban, Spanyolországban 's a' szentszék birodalmában. Szavazásra kerülvén Amilhau ministeri inditványa, a' kamra 219 szóval 210 ellen félre veté azt. Ez első csapás, melly olly határzottan éré a' ministerséget, iszonyu zajt támoszta. Megjegyzendő itt, hogy három ellenzési tag nem volt jelen a' gyülésen, különben még három szózat növelte volna a' szövetkezés győzelmét. Jan. 17ikén a' válaszfölirat azon czikke került vitatás alá, melly a' ministerek külföldi politikáját általányosan gáncsolja, 's melly helyett Amilhau megbukott inditványát kiváná használtatni a' ministerség. Mivel a' kamra már egyes politikai ügyekre nézve elmellőzé a' válaszfölirati roszalást, tehát csakugyan megismeré a' ministerség bánásmódja helyességet, 's ellenmondásba fogott volna keveredni, ha itt az általányosan gáncsoló czikket elfogadja. Ezt törekvének lehetőségig világosan megmutatni a' ministerség mellett fölállott szónokok, 's legelőször is Cunin-Gridaine. Vivien erre azt válaszolá, miszerint Thiers már a' jan. 16iki ülésben bizonyitá, hogy a' ministerség módja, mellyel szövetségesivel bánt, csakugyan általányos gáncsra méltó. Molé gr. e' szókkal válaszolt: „A' szövetségek iránti kérdéseket csak az itélheti meg, ki az ügyek vezéretével foglalatos. Angliávali szövetségünk nem szenvede semmit, legalább általunk nem, hanem inkább a' volt kormány alatt; (Thiers tagadólag int.) A' keleti kérdés itt nem szolgálhat vitatási tárgyul. Mi e' részben nem osztozunk némelly szónokok aggályiban; de el vagyunk készülve minden eseménynek hathatósan megfelelni. Önök részletenkint javalák politikánkat, egészben véve tehát nem vethetik azt félre. Nem hiszem, hogy a' kamra már egyszer kimondott itéletét módositná, vagy épen megváltoztatná." A' fáradhatlan Thiers, megengedé ugyan, miszerint a' ministerség egyes tetteit megová pellengérre tételtül a' kamrai csekély többség; de egész vitatásból csakugyan világosan 's tagadhatlanul kitünik, hogy a' kamra nem hiszi tökéletesen biztositottnak Francziaország méltóságát, szövetségeit pedig nem látja régi kedvező állapotjokban. „Nem mondám én, igy zárá szavait, hogy szövetségünk Angliával meg van semmitve, hanem csak hogy az már nem hasonlit korábbi állásához. Hat év óta folyvást megemlité benső viszonyunkat Angliával a' trónbeszéd; most azonban mélyen hallgatott e' tárgyról, 's mi ismérjük e' hallgatás okát. Miért nem mondja ki a' ministerség előttünk okát Belgium ügyében az angol kormánytól elváltának?" Molé rögtön igy válaszolt e' kérdésre: „Mi minden nagy dologban egyértelmüleg cselekvénk Angliával; de a' legszorosb szövetség mellett is lehetnek olly részletes kérdések, mikből meghasonlás szine mutatkozik. Utódink tapasztalni fogják, hogy mi nem renditők meg szövetségünket Angliával." A' ministerség végre hét szónyi többséggel győzött, 's a' gáncsoló czikk elmarad. —

(A' válaszfölirati viták véghez közelitnek.) Jan. 17kén még az Afrikát tárgyazó czikk is vitatás alá került. Desjaubert fölvilágitást kivánt azon 100 ezer budsu iránt, miket Bugeaud tábornok ajándékul kapott, 's állitólag a' ministerelnök engedelmébül meg is tartott. Molé gr. épen nem tagadá, miszerint egykor Bugeaud tábornokkal beszélvén, nem ellenzé, hogy Abdelkadertül netalán nyerendő ajándékokat megyei utjavitásra fordithasson, mert ő (Molé) e' módot egészen böcsületesnek tartá. Molé gr. e' nyilatkozata zajos félbenszakasztást okozott a' baloldalról. Az elnök élénkül hallgatásra szólitá föl az ellenzési baloldalt. Mornay pártosságrul vádolá az elnököt, mondván, hogy a' vitatások alatt a' ministereket jobban pártolá, mint az ellenzési követeket. Az elnök élénkül válaszolt, hogy ő a' kamra 's egész haza előtt kész pártatlanságát bebizonyitani, 's azt tanusitani, mikép ő mindenkit egyenlőn inte hallgatásra szükség esetén, minden pártnézet nélkül. Ezután ismét a' 100 ezer budsura tért Molé gr., 's nyilványitá, hogy miután a' ministerekkel tanácskozék, nem helyeslé többé azon ajándék-elfogadást. Bugeaud tábornok ugy védé magát, hogy a' kamra nagyobb része elégültnek látszék. Másnap Isambert az egyházi férfiak viseletéről szóla, melly alkalomkor Montlosier temetése is szóba jött. Egyébiránt a' vitatások élénksége mindinkább csökken, 's a' részvét kivülről sem olly nagy már, mint eleinte volt. Most már nem tehet egyebet a' szövetkezés, mintha az egész válaszfölirat ellen szavaz. Január 19ikén alkalmasint egészen vége szakadandott a' vitatásoknak, mellyek különös érdeket már többé nem nyujthatnak, hacsak Mauguin inditványa nem okoz még némi zajt, mellyel a' megvesztegetés ellen szándékozik föllépni. A' ministerséget egy két nap előtt majd mindenki holtnak tartá, 's ez most ismét olly jól érzi magát, mint valaha. Bizonyos rugalmasság van a' ministerség valójában, 's életében bizonyos szilárdság, melly mindenkit csudálatra ragad, ki csak fölületes ismerője a' parliamenti jeleneteknek. Mit érnek itt a' megtámadók csapási? Elgyöngülve rogynak azok össze, 's a' megveretteken nyoma sem látszik az erősitésnek, ők harcztéren maradnak 's győzőknek kiáltják ki magukat. A' mélyebben látók azonban igen jól meg tudják ezt maguknak magyarázni, mert átlátják, hogy e' szilárdság egy erős akaratnak gyümölcse. Sokan ministerváltozást rebesgetnek; de jól értesültek nem adnak illy hireknek hitelt. Lamartineben hatalmas ótalmazót nyert a' ministerség, melly különben sem szándékozik lemondani, mig csak egyetlen szózatnyi többségre számolhat; hogy pedig ennyire sőt többre is számolhat még, az eléggé bebizonyult az eddigi vitázatok alatt. Minden illy ministerség-módositási hirnél Soult tábornagynak is juttatnak tárczát, kinek minden léptét figyelmes őrszemekkel kiséri a' közönség.

(A' belga követek lakomája. Würtemberg hgnő holtteste Toulonban.) Jan. 16kán a' követkamrai gyülés után 400 vendég gyült össze a' belga követek tiszteletire adott lakomán Laffitte elnöklete alatt. A' vendégek közt 56 követ volt jelen, kik közül leginkább ezek emlitendők: Banheln tábornok, Odilon-Barrot, Clauzel tábornagy, Arago, Dupont (de l' Eure), Mauguin, Tracy, Lafayette, Cormenin, Larabit 's a' t., továbbá: Montalembert, francziaországi pair, 's több ellenzési lapszerkesztő. Arago tetszéssel fogadott hosszu beszédet monda, mellynek ezek valának zárszavai: „Bizzanak Önök. Mutassanak barátik 's ellenségik előtt egyetértést, erőt 's állhatatosságot, mikép valódi polgárokhoz illik, 's egész Európa érezni fogja a' békés kifejlés szükséges-létét." E' szókat egyhangu tetszés-kiáltással fogadák a' vendégek, 's megmutaták a' luxemburgi 's limburgi nép küldötteinek, hogy a' szónok helyesen fejezé ki Francziaország érzelmeit. Ansembourg gr. bizalomteljes reményit jelenté honosinak a' franczia nemzet részvevő buzgalmára. — Würtemberg hgnő holtteste jan. 14ikén érkezék Ramier gőzösön Toulonba, 's a' halotti gyásztisztelet meghatólag ment véghez jan. 15ikén. A' király segéde, Rumigny, egy kir. parancsvivő tiszt, a' királyné gyóntatója 's a' parisi temetések igazgatója Livornoig menének a' holttest elibe. Az admiralhajón reggeltül kezdve minden óranegyedben egy álgyu dördült el, 's Ramier gőzös körül egész nap sajkacsoportozat hullámzott föl 's alá gyászöltözetü hölgyekkel, kik az elhunyt tetemit jövének látogatni, mellyek igen egyszerü koporsóban valának láthatók ezüst himzetü fekete posztóval 's fátyolos koronával födve. Jan. 15ikén reggeli 9 órakor a' fegyvertárba csoportozának a' hatóságok, 's 9 órakor szálliták partra a' koporsót. A' gőzösön e' pillanatban a' kir. lobogó 's nagyszerü fekete zászló lenge. A' kikötőben horgonyzó valamennyi hadihajó lövésekkel tisztelé meg a' holttestet. 10 órakor már parton volt a' koporsó 's a' gyászmenet azonnal elindult a' boldogságos szüz sz. egyháza felé. Elől árva-gyermekek menének, utánok négy rendbeli apáczák fehér és kék öltözetben, több ezredi hangászkar, 's ezek után jött végre hat fehér lótul huzatva a' koporsó. A' gyászlepel végeit a' touloni hatóság elnöke, a' nemzetőrségi ezredes, egy sorezredi parancsnok és sorhajó-kapitány vivék. A' koporsón rendkivüli nagyságu korona volt látható. Utána a' tábornokkar, 's fő tisztségek következének hosszu vonalban és számtalan néptömeg. A' sz. egyházban díszes szertartásu gyászmisét mondott a' püspökhelyettes. —

Olaszország.

Az algíri püspököt Rómában igen ünnepélyesen fogadák 's többször tarta egyházi beszédet számos gyülekezet előtt; elutazásakor a' szentatya kehellyel 's több szent ereklyével ajándékozá meg őt az algíri székesegyház számára, melly sz. Fülöp nevére fog fölszenteltetni. A' szentatya az ereklyéket kisérő iratában oda nyilatkozik, miszerint a' legszebb ajándék, mellyet Róma az afrikai egyháznak adhat, ő maga, a' püspök. — Bastiai jan. 7ki levelek szerint valósul a' két ausztriai hajó elmerülte Alaira közelében Corsicánál, a' kapitányon kivül kilencz matróz vesztő életét. — Andrea Giorgio Des-Geneys gróf, statusminister, hajóvezér, a' tengerészet főkormányzója, 's több rend vitéze meghalt Genuában jan. 8kán élte 82dik évében.

Belgium.

Brüssel, jan. 11kén: Löwen kath. egyetemnél biztosság alakult; a' nemes családok gyermekei többnyire itt tanulnak 's hihetőleg ez egyetem fog legtöbb önkéntest előállitani. — A' londoni tanács legutólsó ülési jegyzőkönyve aláiratását Francziaország által egész febr. 20aig halasztá. A' franczia kabinet legutóbbi időben a' belga király kivánatára Hollandiával közvetlen alkudozásokba bocsátkozék a' birtok-eldarabolásnak pénzbeli kárpótlással elhárittatása végett. A' hollandi király nem vonakodék ugyan a' föltétektől, de Luxemburgróli lemondását a' porosz kabinet egyezésetül tevé függővé. A' porosz udvar kedvet mutatott ugyan először az alkudozásokra; azonban ujolag határzottan oda nyilatkozék, miszerint hasonló alapokon nyugvó kiegyenlitésekrül hallani sem akar, 's a' 24 czikkü szerződést, a' birtok-eldarabolásra nézve, ugy, mint van, kivánja végrehajtatni. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szombat, febr. 2. 10ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések és előléptetések; budapesti napló: Dunánkon jégen eszközöltetik a' közlekedés; magyar játékszíni előadások, 's a' t.; adakozások az árviz által károsultak számára; kisdedovó intézet ügyében; igazitás; kering; különféle: lipcsei ujévi vásár, a' vámleszállitás nem valósul, 's a' t.) Portugália. (Narvaez Lissabonban 's a' t.) Spanyolor. (politikai mozgalmak Madridban; ujonczszedés; Narvaez kalandjai; 's a' t.) Anglia (a' tory sajtó véleménye a' franczíák győzelmiről Mexico előtt, canadai 's indiai hirek; 's a' t.) Franczia-ország (utóhangok a' jan. 16iki kamra-ülésből; a' válaszfólirat utólsó czikkei vitatása; az egész válaszfólirat elfogadva; az egész ministerség lemond; 's a' t.) Belgium. Németország. Gabonaár. Pénzkelet. Dunavizállás.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége Pogány Béla rozsnyai káptalani őrkanonokot kir. itélő-táblai praelátussá nevezni méltóztatott. H-k. A' m. kir. udv. kamra Lukász György Miksa ujvidéki sópajtaőrt bródi sómázsássá, Sommer József zombori kam. igazgatósági gyakornokot pedig Fehér Pál nyugalmaztatása következtében igazgatósági irnokká alkalmazá. K.tud.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége a' budai m. kir. kamrai fő fizető hivatalnál Schratzenthaler Ferencz ellenőrré előléptetése következtében Hüber András pénztárnokot 2ik liquidatorrá 's helyébe Szanka István első pénztártisztet nevezni méltóztatott — Lánczos Gáspár vichodnai erdőkerülő m. é. dec. 25kén meghalálozott. Kam. tud.

Budapesti napló. Miután hat napig folyvást növekvék a' hideg 's két napig annyira félben szakasztá fővárosink közt a' közlekedést, hogy a' posták is elmaradtak, 's csupán tetemes jutalmért huzák életveszély közt keresztül az alig mozduló jegen apró csolnakokban azokat, kiknek mulaszthatlan dolguk volt egyik vagy másik városban, vagy kik talán bátorságukat akarák kitüntetni életük koczkáztatásával, végre jan. 30kán esti 9 óra tájban megállapodott a' jég. 31kén reggel jókor egy budai suhancz volt az első, ki jegen jött a' pesti partra, honnan azonnal városházra vivék őt, vakmerőségeért megfeddés végett. A' töretlen jegen még délután is csolnakokban huzaták magukat sokan keresztül; utóbb azonban három helyen is kezde a' nép egyszerre egyik városbul a' másikba hullámzani, noha ut még nem volt csinálva; délután azonban gyalogutat készitének deszkapadolatbul keresztül a' folyamon 's már most veszély nélkül eszközölhető a' közelkedés a' két főváros között. Január 31kén a' kemény hideg után dél felé rendkivül havazni kezde, délután pedig olly langyossá lőn az idő, hogy még árnyékban is csöpögni kezdett az eszterha, mintha csak azért födte volna Dunánkat jég, hogy azonnal elolvadjon. A' viz áradott, 's ennek következtében nagyobb biztosságul a' Duna-parton berakatni kezdik a' csatornákat, noha még eddig vizkiöntéstül nem tarthatni. — Angol lapok után több hazai magyar 's német lap hirlé, miszerint az ausztriai kereskedési 's tulajdonkép tiltó vámrendszer lényegileg meg fog változni, minden angol árunak böcsarányu vám mellett fogván megengedni behozatását. A' pesti német kereskedési lap 's pozsonyi Hirnök mellék-lapja már a' vámcsökkenési jegyzéket is közlék: most azonban bécsi levelek az Allg. Z. legujabb számaiban egészen alaptalan koholmánynak hírlik az egész kürtölt változást. — Az „Ismertető" szerkesztetéserül Fényes Elek és Vállas Antal jan, 27iki nyilatkozatjok szerint lemondának. Ez emelkedni kezdett lap 's az olvasó közönség sajnosan érzendik leléptüket. — Az e' napokban Heckenast könyvkereskedőnél Szalay László szerkesztése alatt megjelent „Themis" (8r. 80 l.) 2ik füzete igen érdekes foglalatú, fő dísze, Eötvös József b. véleménye a' fogházjavitás ügyében, melly külön nyomatva is megszerezhető már. — Nemzeti színpadunkon január' 25dikén először adaték bérszünettel „Rontó Pál" tüneményes bohózat énekkel 's tánczczal 3 szakaszban gr. Gvadányi után irta Szigligeti, zenéjét Thern. Az uj diszitvényeket fösté Otto, a' tánczokat betanitá Kolosanszky. A' közönség elégületlenül hagyá el a' szinházat, mert e' bohózat minden összefüggés nélkül igen aljas körökben forog, 's Gvadányi egy két kissé zsirosb kaczagtató kifejezésit kivevén, egyetlen elmés ötletet vagy fordulatot sem foglal magában. Kár, hogy a' szépreményü derék drámairó illy élvezhetetlen műrepazérlá jobban használandhatott idejét! kár, hogy a' tánczok bizonyos bozontos állati tánczra emlékeztetének, mert valamint a' szabatos deli táncz gyönyörködtet, ugy undorit a' báb gyanánti idétlen ugrosás. 26. „Bájital" jött színpadra, nézők középszámmal; 27. „Lumpacivagabundus" Bartha (Lábszíj) elhagyhatná már egyszer a' helytelenkedést, kár a' karzat néhány egyes kurjantásinak hódulnia; 28. először „Sevilla csillaga" szomj. 5 felv. Vega után Zedlitz b. 's utána fordité Fáncsy a' m.t. társaság költségin, Sancho király szerepét Egressy szokott jelességgel adá, 's méltó dicséretre érdemesek Fáncsy (Ortiz) és Lendvayné (Estrella) is; 29én „Eskü"; 30ikán először „Az agg színész és leánya" vigj. 5 felv. Bayard és Théaulon után magyar szinre alkalmazá Fáncsy a' m. t. társaság költségin. E' jeles műkoronája volt az e' hónapi előadásoknak. Megyeri önmagát meghaladva személyesité az agg színészt, 's Egressy (lapszerkesztő) olly ritka tökélylyel 's elevenül játszék, 's olly híven fogá föl a' személyesitett ármánykodó feuilletonista egész lelkületét, hogy a' szép számu közönséget szinházunkban nem igen gyakran tapasztalni szokott vidorságra élénkité; 31kén „Nagyrokonság" vigj. Kotzebuetól; minő óriási különbség a' tegnapi élvezet 's mai unatkozás közt! E' hónapban 4 Kotzebue darabot láttunk! 2 uj, de szinpadra többé nehezen jutandó eredetit 's két forditott szinmüvet és egy uj daljátékot. Szomoru meddőség. Színészink minden hónapban öt vagy hat uj szindarabot adhatnának, nem számitván ide a' daljátékokat. Ezt annyi személyü intézet, minő a' miénk, megtehetné, ekkor bizonyosan több bérlet-jegy kelne el, mert szin-'s daljáték karöltve segitenék egymást 's jobbadán teli ház mellett a' pénztár gyarapodnék, minthogy 60 v. 70 nagy 's kicsiny de jeles színmű egész éven 's legalább 24 daljáték minden esetre örvendeztetőbben jövedelmeznének mint két annyi elavult's érdektelen darab. Számos el nem játszott színművel birunk, mellyek megérdemlenék az előadási próbát, mivel a' közönség is talán inkább szeretné látni valamelly uj darab hatását v. megbukását mint régi kopott férczmüvek mellett ásítozni.

M. tudós társaság. Az academia költségein megjelentek: 1) Blair Hugo rhetoricai és aestheticai leczkéi. Némelly kihagyásokkal és rövidítésekkel, angolból Kis János. Második kötet. n. 8r. 362 lap, fúzve 1 ft. 40 kr. cp. posta pap. 2 fr.; az egész munka 3 ft. 20 kr, postapap. 4 fr. cp. 2) Eredeti játékszín. Kiadja a' m. t. társaság hetedik kötet: Az atyátlan, szomorujáték 5 felv. Irta Tóth Lőrincz n. 12r. 140 lap, postapap. ékes borítékba fúzve 36 kr. cp. 3) Külföldi játékszín, kiadja a' m.t. társaság. XIVd. kötet: A' Zászlótartó, vigjáték 3 felv. Schrödertől. Ford. Felapáthi Molnár Sándor. n. 12r. 118 lap, postapap. ékes borit. fúzve 24 kr. cp. Józsefnapi vásárig megjelennek: 1) Nyelvtudományi pályamunkák IIik kötete, d. Engel József és Nagy János koszorúzott értekezéseik a' m. nyelv ragai és szóképzőiről. 2) Kazinczy Ferencz eredeti munkái IIik kötete: Utazások. 3) Külföldi játékszin XVik kötete, u. m. A' levelezők; Ész és szív, vigjátékok Steigentesch ut. Külkey Henriktől, 's a' kénytelen házasság, Molièreből Kazinczy Ferencztől. D. Schedel Ferencz, titoknok.

A' kisdedovó-intézeteket Magyarországban terjesztő Egyesület választottsága jelenti, miképen tolnai képzőintézetében azon kisdedovó segélydijas növendéki helyre, mellyet legközelebb Wesselényi Miklós báró alapított, kinevezhetési jogát a' tisztelt alapító báró további rendelkezéseig ezen közp. választottságra ruházta. Minélfogvást a' két testvérhaza fiai felszólittatnak, hogy kik azt elnyerni ohajtják, magokat folyó évi aprilis hónap 15keig az Egyesület valamellyik elnökénél, hiteles bizonyitványaikkal jelentsék. A' kinevezendő az intézetben szállást, fütést és szükséges bútorokat, azon felül ágyi ruhát fog kapni, asztalbér fejében pedig havonkint 20 v. ft. segélyt nyerend az Egyesület pénztárából. Erdélyi születésüek az alapitvány értelmében elsőbbséggel vannak jogosítva a' kineveztetésre; azonban az Egyesület igazgatási szabályainak 1sö pontja szerint a' folyamodótul megkivánja a' választottság, hogy magyarul tudjon, és a' német nyelvet valamennyire értse, ajánlatára szolgálván, ha a' két hazában gyakorlott egyéb nyelvekben is jártas. Figyelmébe ajánltatik mindenkinek egyszersmind az érintett igazgatási szabályok 3dik pontja is, melly szerint kisdedovó növendéknek a' folyamodó föl nem vétethetik, hacsak őt valamelly részes tag, vagy gyakorló tanitó személyes ismeretségénél fogva, mint szelíd erényes embert, 's azon megjegyzéssel nem ajánlja, hogy belőle idővel alkalmas kisdedovót reménylhetni. Költ Pesten, jan. 29én 1830. Kacskovics Lajos s. k. egyesületi titoknok.

Igazitás. Lapjaink 8ik számában hirdetett gyülései a' kisdedovó intének f. é. február 10- 's 17kén menendnek véghez.

(Barra István jótékonysága.) Keczel, kalocsai káptalani helység, lakosit, nagy mértékben örvendezteté meg Barra István Pest megyei 2ik főorvos, midőn tekintetbe vevén az iskolára tett tetemes költségit a' községnek, egy 50 fontos harangocskát vásárlott számára. Keczel lakosi mindenkor hálásan emlitendik nevét. —

Kolozsváratt Barla Miklós, ki már nagy czélszerü gabonaszóró 's egyszersmind rostáló erőmüveivel, és száraz malmaival, mellyeket mind saját találmánya és nézetei szerint készíti, a' gazdaságnak szép szolgálatokat tett; ujontában egy arató ekét talált fel, mellynek mintáját el is készítette. Egy ló erejére van számítva, melly a' szántó-földön az erőmüvet végig huzva egyszerre félölnél szélesebb pászmát beretválna le. V.U.

Az orosházi olvasó társaság által az árviztől laktalanitott pest-városi szegények felsegéllésére gyüjtött 127 ft. v. cz. Székács József az ágostai vallástételü pesti magyar ajku község lelkésze olly kijelentéssel adá által a' Pesten munkáló kir. biztosságnak, hogy azon tüzifa vétetvén, a' fenérintett szükölködők közt osztatnék ki. — Továbbá Michel János pesti lakatos mester azon lakatos munkákról, mellyeket Theréz városban 1838. év lefolyta alatt, köz fölügyelés mellett épitett 16 házban összesen 1013 ft. 30 kr. v. cz. erejéig készitett, árjegyzékét a' Pesten munkáló kir. biztossághoz azon nyilatkozással nyujtá be, hogy az emlitett munkákért járó bért az illető 16 ház árviztől kárositott tulajdonosinak, tiszta emberi szeretetből ajándékul elengedi. Mi is azon hozzáadással tétetik közhirül, hogy ő cs. kir. főherczegsége országunk fens. Nádora ezen nemes lelkü ajánlat felől értesittetvén, kegyesen rendelni méltóztatott, hogy magas tetszése Michel János lakatosmesternek a' városi tanács ülésében és a' választott polgárság jelenlétében tudtára adassék.

KÜLÖNFÉLE: Lipcsei levelek következőleg szólnak az ottani ujévi sokadalomrul: a' halomra gyült gyapjuszövetek darab ideig nem igen keltek. A' vásár kezdetekor mult vásári áron kérék azokat; utóbb azonban csökkent áruk. Általányos számitás szerint 2 tallért vesztének a' kereskedők minden végposztónál a' tavalyi árhoz képest; voltak mindazáltal ollyanok is, kik 4 tallérveszteséggel adák el áruikat 's vásár vége felé egészen megszünt a' posztó kelete; a' finomabb gyapjuszöveteké szinte léhán ment. Magyar, ausztriai és cseh gyapjuból mintegy két ezer mázsa kelt el 2—4 tallérral drágábban a' mult vásári árhoz képest; mi valóban különös ellentétben áll a' posztó-ár csökkentével. A' gyapott szövetek 10 pCttel emelkedének. Nyers bőr a' mult sz. mihályi magas áron igen keresve kelt, különösen pedig a' juhbőr. — Zágrábban jan. 21kén választának tót-, horvát- 's dalmatországi itélőmestert. Szokott isteni tisztelet után a' megyeházban gyülének össze a' KK és RR, hol azon kir. leirat is fölolvastaték, melly Haulik György megyés püspököt báni helyettessé nevezi ki. Ezután érzékenyitő beszédet mondott a' bánhelyettes

püspök, 's jelölteket neveze ki az itélőmesteri hivatalra, kiknek nevei ezek: Lentulay Imre, Mixich Miklós, báni tábla birái, Dominich Sándor, kerületi tábla birája, Zsitvay József, Szerém, Vodich Béla, Varasd, 's Csóka János, Pozsega megyék alispánjai, Dellimanics József Verőcze megye volt alispánja, és Briglevich József kerületi táblai jegyző. A' szótöbbség fölkiáltás utján olly szembeszökőleg nyilatkozék Mixich Miklós mellett, hogy az elnöklő püspök azonnal elfogadá tőle az esküt. — Mult évi decemberben 284,486 forintig volt ránk nézve tettleges tengermellékünkön a' kereskedés. — Szerb határszéli hírek szerint az ottani országos küldöttség már visszaérkezék Konstantinápolybul, 's az uj törvénykönyv rövid idő mulva életbe fog lépni. Milos hg családja folyvást Temesvárott tartózkodik. Fiai valamelly német tudom. egyetemen képzendik ki magukat, hová már közelgő tavaszkor szándékoznak utazni, azután pedig bejárandják Német-, Franczia- és Olaszországot. — A' kolozsvári muzsikai conservatoriumnak január 6kán tartott közgyülésében, némelly czélirányos jobbitásoknak törvény gyanánt elfogadtatása után, szózat-többséggel a' conservatorium elnökévé gr. Mikes János, igazgatónak Rusicska György, pénztárnoknak Trandaffir György, jegyzőnek Gyulai Ferencz, gazdának Lugossy József urak választattak. E 'közhasznu intézet naponként nagyobb kiterjedést nyer, annyira, hogy az ének- és hangszeroskolabeli tanitványok száma jelenleg 81re megy. Polgár és a' városi táncterem haszonbérlője Vassy Tobiás a' conservatorium hasznára jan. 10kén adott álorczás bál egész tiszta jövedelmét 279 fr. 45 krban váltóban e' közintézetnek széplelküleg átengedni szives kedett. E.H. Brassóban jan. 14én szünet nélkül hullt a' hó, 's már a' sik mezőkön is fél singnél magasbra nőtt, ez valamint tartós és kemény telet igér, úgy azzal is borzaszt, hogy ha majd egy déli szél a' körüllevő hegyekben megindul, ámbár nagy folyam e' környéken nincs, még is a' vizáradás veszélyt okozhat. A' napokban egy Brassóból Udvarhely vagy Miklósvárszékre haza menő szolgálót a' farkasok a' Brassó és Földvár közti síkon megtámadván, annyira elmarczangoltak, hogy másnap csak lábszárai, és párnahajában levő kevés motyóji találtatának az úton intésül azoknak, kik télen éjszakánkint fegyvertelen utaznak. — A' mult évben Brassóban 7560 pár csizma készitteték a' czéh felszámitása szerint. (E. Hirl.) — Demény János zalatnai k. fiscalis ügyvéddé kineveztetésével a' dézsaknai fiscalis ügyvédi hivatal megürült.

Portugália.

A' Diario do Governo a' mult év átnézését következőleg zárja: „Szerencsénkre van 'még időnk; de nem kell eltitkolnunk, miszerint helyzetünk bizonytalan 's e' roszak, mellyekben a' statustestületek sinylődnek, a' gyógyszerek alkalmazását nem engedik tovább elhalasztatni.“ — Az estremadurai szőlőmivelés 's borkereskedés előmozditására kiküldött választmány ez év első napjain nyilványitá tudósitását, mellyben e' czélelérésre statustársaság alakitását hozza javaslatba. — Franczia lapok szerint Palmella hgnő fiatal Fayal marquisnővel dec. 28kán Lissabonba érkezett; szerencsésen szállitá tul a' tengeren f'ja 12 éves dús menyasszonyát a' parisi telegraf által minden kikötőbe szétküldött parancs daczára, melly a' hgnő fentartóztatását rendelé a' marquisnő gyámja felszólaltára. —

Lissaboni jan. 9ki hirek szerint a' cortes 55 szóval 32 ellen elfogadá a' küldöttség tudósitását a' választások törvényszerüségerül 's igy Braga tartományban a' választások ujlag menendnek véghez. Jan. 8án ismét Jose Caetano de Campost választá meg a' következmra elnökeül, miniszterváltozási hirek is keringnek; a' gabnakivitel Angliába még folyvást tart. —

(Narvaez Lissabonban. Elegy.) Legujabb hirek szerint Narvaez spanyol tábornok, miután Gibraltarban kitünőleg fogadák, Lissabonba érkezék. — Valamint a' portoi borkereskedő társaságot, mellyet d. Pedro eltörleszte, visszaálliták, hasonlag Estremadura tartomány számára is uj egyedárus szőlőmivelési társaságot szándék alakitni; itt néha e' tárgyra nézve a' balfogások a' hihetőség határin tul csapongnak; igy példaul egy kir. rendelet két kalmárnak 's a' hamburgi portugál consulnak a' jóreményfoki szigeteken több négyszög mérföldnyi földet ajándékoz, mint tulajdont, csak azon egyetlen föltét mellett, hogy e' szigeteken a' czukor, kávé 's gyapott termesztést hoznák virágzásba; mennyire nem használ illy tömérdek föld odaajándékozása, Braziliában elég példa tanusitja, hol, főleg a' portugál nemességnek 20—30 mérföldnyi révparti földet ajándékozának 's mi történt? e földek századokon át parlagon hevertek, mert a' nemességnek sem pénze sem kedve nem volt miveltetésére 's nem is hagyá mások általi miveltetését; ez mindaddig tartott, mig Brazília népessége növekvék 's a' nemesség egyezése nélkül e' földek birtokába helyezkedék. Hasonló történendik a' jóreményfoki szigeteken tett ajándékozásokkal; tán európai vagy épen német gyarmatosakat szeretnének a' szigetekre szállitani; de a' németek jól szivökre vegyék, hogy ott a' lég igen rosz, hogy az odaköltözött portugálok negyede is alig marad életben 's németek még inkább nem türhetnék e' léget. —

Spanyolország.

(Politikai mozgalmak Madridban.) Spanyolország fővárosában fontos események vannak készülőben, miknek az egész országra nézve nagy leend hatásuk, 's miktől némellyek kedvező, mások pedig aggasztó fordulást várnak. Minden oda látszik czélozni, hogy Espartero minden tekintetben féktelen katonai hatalommal ruháztassék föl. A' ministerség 's tartományi főkapitányok közt Espartero vezérlete alatt messze ágazó összeesküvés létezik a' cortes elmellőzésével minden hatalomnak Espartero kezeibe játszatására. 'S csupán ennek tulajdonitandó Narvaez eltávozása, mert fejét nem akará Espartero önkényére bizni, 's Cordova csupán azért nem távozék, mivel magas álláspontja eléggé védi őt. E' sötét ármánykodások kifejlését feszült kivánczisággal várják. —

(Ujonczszedés. A' sarragossai 's valenciai visszatorló junták föloszlatva. Narvaez kalandjai. Elegy.) A' jan. 12iki udvari ujságban megjelentek a' 40 ezer főnyi ujonczsereg kiállitását parancsoló törvények, 6 ezer lovasával együtt. A' ministerek, mint mondják, személyesen akarnak meggyőződni a' katonaság állapotjáról a' tartományokban. Alaix tábornok a' cataloniai sereg fölügyelését vállolandja magára, 's távulléte alatt Chacon tengerészminister viendi tárczáját. Ha bizonyos hireknek hihetni, tehát a' trónkövetelő udvaránál némi változások fognak történni. A' mérséki párt győzelmet vitt ki Beira hgnő befolyása következtében. Elioz, Villareal 's egyéb tábornokok ismét tettlegi alkalmazást nyerendnek. A' madridi kormányhoz már hivatalos tudósitás érkezék a' saragossai 's valenciai visszatorló junták föloszlatásáról. A' valenciai junta még mult év utólsó napjaiban föliratot intéze a' nemzeti képviselőkhöz, mellyel egy köztiszteletü férfi ellen legundokabb rágalmakat törekvék bebizonyitani, csupán azért, mivel azon férfi elég bátor volt a' nemzet szemeiről levonni a' fátyolt, hogy nyiltan láthassa a' junta undok tetteit. Ebből áll tehát azon tisztelet, mellyet képviselőji iránt a' nép érezni tartozik? Minden nemzeti képviselő az alkotmány értelmében szabadon 's büntetlenül kimondhatja véleményét, 's a' nép itten még is vádra használja képviselőji őszinte kifejezésit! De különösen itt ki lépett föl vádló gyanánt? Egy a' törvényektül nem ismert 's vérrel fertőzött népzajgásból támadott hatóság. A' cortes bizonyosan legnagyobb mértékbeni roszalását nyilvánitandja ez irat fölött, ha csakugyan elolvasásra fogja azt méltatni. Egyébiránt a' cortes most az adósság-fogyasztó pénztár rendezetével foglalatos. — Narvaez tábornokot még a' tengeren tul is üldözi rosz csillagzata, 's az elemek is ugy ellene esküvének, valamint az emberek. A' Correo Nacional jan. 12ki száma majd nevetségesen adja elő a' vitéz tábornok uti kalandit. Dec. 25kén ugyanis szerencsés volt meghiusithatni a' vámőrök figyelmét Narvaez egy angol kereskedő hajón, mellynek kapitánya Gibraltarba igéré őt szállitani. Alig szedeté föl azonban horgonyit a' kapitány, 's olly iszonyu szélvész támadott, hogy a' legénység egyhangulag oda nyilatkozék, miszerint Gibraltar helyett Londonba fog vitorlázni. Mint látszik, Narvaez jelenléte már magában is mindenütt zenditő. Végre Portugália partihoz csapák a' hullámok a' hajót, 's Narvaez tábornokot egy ns ismeretlen franczia, ki védangyal gyanánt őrködék minden lépte fölött, szerencsésen szárazra menté. A' lagosi partkaput nem akarák előtte megnyitni, mig végre igy kiálta föl: „Hajótörést szenvedett spanyol tábornok vagyok.“ Ezután még hosszas kihallgatáson kelle keresztül mennie, melly alatt nem tudák a' jelenvoltak, mit kelljen inkább bámulniok: a' spanyol tábornok méltóságos magaviseletét e, vagy pedig a' franczia elszánt bátorságát vagy a' portugál tábornok óriási gyomba ságát. Ezután ismét hajóra szállott Narvaez, 's jan. 1jén csakugyan szerencsésen Gibraltárba érkezék. Ott azonban uj baleset éré az elismert hőst. A' kormányzó, Woodford tábornok, eleinte nem akará őt illőn elfogadni, 's tudatá vele, hogy minélelőbb távozzék a' városbul. — Toreno grófnak uj választáson kell keresztül menni, ha el akarja ismét helyét foglalni a' cortesben. — Maroto tábornok jan. 11kén Durangoban volt, 's csapati elfoglalva tarták Alavát. Espartero Rioja felé indult meg sergeivel. Ugy hiszik, hogy Espartero e' mozdulatával Riojára kivánja vonni a' zendülők figyelmét, mig Diego Leon a' belascoaini hidat fogja megrohanni. Balmaseda carlosi tábornokot Guevera erősségbe vivék fogságra.

Anglia.

(Canadai 's indiai hirek.) Dec. 21ikeig terjedő canadai hirek szerint M' Nab felső-canadai polgárkatonasági vezér meggyilkoltatása nem valósul, noha több lap bizonyosnak hirlé már. Az ismért Schultz, lengyel tiszt, ki Kingstonben, a' canadai zendületet támogatta miatt bitófán mult ki, végintézetében 4 ezer font sterlingrül rendelkezék. E' menynyiség egy negyedét menyasszonyának hagyá, 100 fontot a' kingstoni kath. nevelő intézetnek, 's 400 fontot a' Johnstownban elesett britt polgárkatonák özvegyeinek. Azon amerikaiak közül, ki Detroitból Canadádába rontának, 21 maradt halva a' harcztéren, 30 pedig élve a' királypártiak hatalmába jutott. A' foglyok majd mindnyájan ittasok valának. A' montreali törvényszék 10 vétkest halálra itélt 's a' többit részint a' királyné kegyébe ajánlá, részint pedig kisebb büntetésre kárhoztatá. Az elitéltek közül négyet azonnal kivégeztek. — Indiai lapok egyes részleteket közlenek az ottani harczkészületekrül. Burnes Sándor kapitány és Saortt J. biztossági tiszviselő Ludianahból Sikapurba utazának, az Indus tulpartjára, szükséges intézkedés végett az angol sergek alkalmazása iránt. A' fegyveres csapatok először is Karatzsi felé indulandnak meg, mi azonban tetemes nehézséggel leend kapcsolatban, mert a' sindi főnökökkel nem sükerültek a' megkezdett alkudozások, megegyezésük nélkül pedig nem juthatni békés uton az Indus tulsó partira. —

(A' tory sajtó véleménye a' francziák győzelmérül Mexico előtt. Elegy.) M. Herald igy szól egyik legujabb számában a' francziák Mexico elleni győzelmérül: „Mexico, az Éjszakamerikánál és Schweiznál gyöngébb Mexico, egész súlyát érzé a' polgárkirály békés karjának. „Én, igy szokott szólani Canning, azért idéztem létre az ujvilágot, hogy az ó világ súlyegyenét helyre állithassam.“ Most a' polgár király igy szólhat: „Anglia azért idézte létre a' délamerikai birodalmakat, hogy Franczia ország tönkre verhesse azokat.“ Mexico vétke csupán abból áll, hogy respublica, még pedig Angliától létesitett respublica, 's hogy mindenkor jó vevője volt az angol áruknak. A' mexicoi rév ostromzár alá állittatásának Francziaország által első következménye az volt, hogy a' liverpooli vásáron fél milliónyi áru maradt vevő nélkül. Kislelkü ministerink alázatos megnyugvással türék e' méltatlanságot, 's minden egyebet, mit külföldi hatalmak reánk mérni jónak találtak. Ez é azon viszonyosság, mellyel Francziaország szabadelmüségünket jutalmazni siet, mint velünk a'

kormány elhiteté? Francziaország belföldi korlátolt vámjegyzéke 's külföldi vevőink elzárása előlünk, jutalmazza most azon szabadelmü törvényhozásunkat, melly szorgalmas dolgozóinkat százankint juttatá inségre, 's a' velünk vetélkedő országokat azon állapotba helyzé, hogy városinkat elárasztthassák árukkal, mig a' mieink előtt zárvák kapuik. Koronázzuk már most e' balgaságot a' whigministerek ohajtása szerint a' gabnatörvény eltörlesztésével 's tegyük Anglia élelmezését Oroszország lengyel magtáraitól függővé, 's Anglia inségе meg lesz pöcsételve, nem idegen hóditó sergei, hanem őrjöngő törvényhozás öngyilkos kezeitül. A' francziák szándékosan sérték meg az angol lobogót Mexico előtt. Ebben sem fog viszonyosság uralkodni, mert kormányunk bizonyosan nem merészli megsérteni a' franczia lobogót, 's Afrikában sem szándékozik a' békés indulatu polgárkirály terjeszkedésinek gátot vetni. Illy kormány mellett veszni kell az országnak." — A' canadai 12 fogolyrul néhány nap mulva itéletet hozand a' kir. törvényszék. — A' radical gyülések még mindig fenyegetők. —

Franczia ország.

(Utóhangok a' jan. 16iki kamraülésből.) Visszatérve az annyira emlékezetes jan. 16iki kamraülésre, még ezeket emeljük ki belőle: A' szövetkezés főnökei, Guizot, Thiers, Odilon-Barrot, 's Berryer vetélkedve tolongának a' szószékre. A' ministerséget ekkor sem gyámolitá valamennyire nevezetesb szónok, 's Molé gr. ismét csak tulajdon ékesszólására szorult kormányzata védelmében. Társai nem igen mozdultak ki ülésükből. Azon megbukást, melly a' ministerséget e' napon érte, minden lap egyhangulag Berryer legitimista szónok előadásának tulajdonitja. Cormenin a' franczia kamrákról irt munkájában Berryert a' leghatalmasb 's legelragadóbb szónoknak nevezi, azon megjegyzéssel mindazáltal, hogy beszédit hallani kell, mert csupán olvasásból nem foghatni föl egészen azok szépségit. B. a' sajtó és szabadelmüek kegyét leginkább azért birja, mert minden beszédében a' francziák nemzetiségi érzelmére hivatkozik. „Bármilly rendszer, igy szóla többi közt jan. 16ikán Berryer, 's elvek győzzenek is e' honban, mindenkor nemzetiség-elesküvésnek kelle nevezni, ha nem mindig ugyanazon érzelem 's féltékenység lelkesítne bennünket Francziaország méltósága megőrzése iránt. Nem franczia az többé, ki mindent nem gyámolit, mit jó barát vagy ellenség Francziaország böcsületeért 's tulnyomóságáért cselekszik. Minden időben 's minden kormány alatt ugyanazok leendnek érzelmim, még az ismért vétek- 's rettegtetési rendszernek is hálát mondok, mivel Francziaország függetlenségét alapitá meg." (Tetszés a' legszélső baloldalról.) Ezután a' külpolitika minden egyes czikkét érinté a' szónok a' juliusi zendület óta, mellyet iszonyu eseménynek neveze. Különös figyelmét nyeré meg a' kamrának, midőn Spanyolországról emlékezék, igy szólván: „A' két párt szemközt áll ott egymással; a' győzelem egykor vagy egyik vagy másik részre fog hajlani; szorosabban nem merem az időt meghatározni. Francziaország mind a' két párttól távul tartá magát, mig bizonyos kormányok a' trónkövetelő megismertetését kivánák, mások pedig Izabellát ohajták gyámolíttatni. Mit eszközölhetni illy politikával? Hová vagy mire vezérlendi Önöket ez? Semmire. Ismétlem kiáltozásomat, mint franczia, valamint ezelőtt három évvel tevém: gyalázat, örökös gyalázat, hogy a' közbenjárulás elmaradt! Segitsék Önök Izabellát, vagy a' trónkövetelőt, de alkossanak maguknak legalább pártot Spanyolországban. Kövessenek Önök tetszésük szerint bármelly politikát, de tegyék meg legalább azt, hogy Spanyolország ne legyen Francziaországra nézve ellenséges birodalom. Francziaország földabroszára tekintvén, azt kérdezem a' határinkat környező szomszéd birodalmakra nézve: minő érzelmekkel viseltetnek hozzánk? Délről a' két pártra oszlott Spanyolországot látom, 's e' két párt ellensége leend Önöknek a' béke-megkötés után; éjszakról Lengyelországot, mellyet nem gyámolitának Önök, 's mellyet eláruláinak kétségbeesett fölkeltekor; Belgiumot, mellyet nagyszivü érzelmiben nem segithetünk; Schweizot, mellyet elidegenitének Önök tőlünk; végre Olaszországot, melly számit ugyan keblében intézvényinkhez szitókat; de ezek soha nem fognak Önök mellett fölállani. Ugy van, Önök mindenütt elszigetezve 's elhagyottan állanak. Ennyire jutott Francziaország! Inkább száradjon el kezem, mintsem azt mondjam szavazatommal, hogy az illy ministerség megója Francziaország méltóságát, 's az illy politika megerősíti szövetségünket." E' beszédet hosszas ingerültség követé, melly után Molé gr. a' ministerség politikája védelmezéséhez fogván, megismeré ugyan Berryer fényes szónoki tehetségit, de érzelmeit nem lelé őszintéknek és sajnálá a' kamra nagy fölindulását. Thiers volt az utólsó szónok e' napon, 's csak nagy nehezen juthata szóhoz, mert a' közép rendkivül zajga, hosszalván a' vitázatot a' válaszföliratról, melly már egy egész hónap óta tartja elfoglalva a' kamrát, mig a' sürgetősb tárgyak épen nem juthatnak szőnyegre. Végre igy nyilatkozék Thiers: „Én nem fogom a' mostani kormány külpolitikáját Berryer ellen ótalmazni, mert nem tartom azt a' juliusi zendülethez méltónak. Perier Kázmér politikája hat évig volt tulajdona a' franczia kormánynak; de most már vége annak; 's mi elhagyottan állunk. Legszebb szövetségink is megtágultak. Francziaország még akkor is alkothatna szilárd, méltányos és böcsületteljes politikát, ha az 1815iki szerződésekre támaszkodnék. Kérdezem a' kormánytól: mivé tette az angol szövetséget? Ezen egy pont is világosan tanusitja, miszerint a' ministerek nem maradának hivek a' mart. 13iki politikához. Közös vállalkozásokba bocsátkozánk ez előtt Angliával, 's most eltávozánk tőle. Elhagyók a' nyugat azon politikáját, melly ellensúlyul szolgált az éjszaki hatalmak ellen. E' szép lánczolat első kapcsát az apr. 15ki kormány rombolá széllyel; közte 's Anglia közt hidegség támadott 's a' hidegséget aztán más szokta követni. E' hidegülés először is a' spanyol kérdésnél támadott, 's Angliának igaza volt, mert mi olly ügybe vontuk e' birodalmat, melly talán inkább érdekle minket, mint az angolokat, 's aztán utóbb mégis mi hagytuk el őket. Mi nemmel válaszolánk az első kérdésre, mellyet Anglia hozzánk intézett. E' „nem" sok nem-et szerze nekünk. Az octob. 11ki kormány Antwerp falai alá tudá vezetni Angliát, noha rokonszenv inkább Hollandiához vonzá azt, 's az april 15iki kormányt elhagyá Anglia a' fontos belga kérdés föloldatásakor. Ügyes politika ez? Minden szövetség áldozatba kerül. Anglia kivánná, hogy hathatósan lépjünk föl mellette. Midőn gyöngeséget, késkedést 's határozatlanságot vett észre részünkről, egyedül kezdé intézni ügyeit, 's Bécsben és Konstantinápolyban szerződéseket irt alá, mikre semmi befolyással nem volt Francziaország. Anglia tudtunkra adá, hogy gyámolitására többé nem számolhatunk, 's hogy ezentul biztosabb, hivebb 's bátrabb frigyesekrül fog gondoskodni veszély idején. Most egyedül áll Francziaország, 's csupán e' helyzetének tulajdonitandó Ancona föláldoztatása, a' belga kérdés veszélyessége és Spanyolország boldogtalan állapotja. Legyenek Önök meggyőződve, miszerint láthatárunkon napról napra komolyabb sötétség fog borongani, ha előre-látó kamra nem áll a' jelen és jövendő közé." E' beszéd után következék a' ministerek már mult számunkban emlitett csatavesztése.

(A' válaszfölirat utólsó czikkeinek vitatása. A' ministerség lemondásra készül.) Az afrikai czikk elfogadtatása után jan. 18kán az adóssági kamatok visszafizetése került szőnyegre, melly alkalomkor Lacave-Laplagne, pénzügyminister a' kamra mély csöndessége alatt igy nyilatkozék: „A' fogyasztási adó jövedelmezése folyvást emelkedik; minden adó pontosan gyül össze szokott időre, 's az országos kincstár állapotja soha nem volt jobb a' mostaninál. Ebből láthatják Önök, milly körülmények közt adják át utódiknak a' kincstárt a' ministerek. Ha nem kielégitő minister is az ember, azért az országnak hasznot okozhata; 's ki illy bizonyitványt adhat magának, az sajnálat nélkül léphet le a' kormányról, azon megyőződéssel, hogy tisztelt nevet hagyhat gyermekinek." E' szók élénk hatást szülének a' kamrában, mert azokban természetesen mindenki mintegy politikai végintézetét látá a' ministereknek, vagy halotti beszédét, mellyet önmaguk fölött tartának. Tudá ugyan az egész kamra, hogy a' ministerség föl van oszlatva, de e' szókban hivatalosan adaték az tudtára. Lacave-Laplagne egyébiránt nem küzde az illető fölirati czikk ellen, hanem csupán védni 's igazolni törekvék a' korona e' részbeni hallgatását. Miután Lacave a' bank helyzetéről szóla, mondván, miszerint az nehezen leend képes a' kormányt most már illőn segiteni a' visszafizetésben, Lefebvre a' kamra szörnyü zajgása daczára is jelenté, hogy a' francziaországi bank elég pénzzel bir e' munkálat véghez vitelére. Ezután minden czikket elfogadott a' kamra, 's január 19ikén az utólsó czikk vitatásához kezde. Két módositó inditványt hozott erre javaslatba a' ministeri párt, Maugnin pedig egy súlyositót. A' vita sokáig tartott e' tárgyról, 's a' posta elindulásakor még nem szavazott a' kamra. A' jan. 19iki parisi lapok csupán minister-változásról szólnak, 's minden társas körben csak módositási tervekrül tanácskoznak. Hogy a' ministerek csakugyan lemondani szándékoznak, azon a' pénzügyminister fönebbi szavai után többé nem kétkedhetni. Az udvartól e' tekintetben követendő politikára nézve kétfelé oszlik a' vélemény. Egyik szerint a' válaszfölirat elfogadtatása után azonnal eloszlatni szándék a' kamrát martziusig, 's azon időközt alkudozásokra használni. Martziusban aztán uj, de lényegileg a' mostanitól nem igen különböző ministerség fogna a' kamra előtt megjelenni, melly hanyagul teljesitné kötelességét, csakhogy a' nyári hónapokat ne kelljen Parisban tölteni. Ez mindazáltal nem látszik egészen valószinünek, mert a' követek visszaküldetése által a' tartományokba, könnyen elveszithetné azon kedvező helyzetét az udvar, mellyben most van a' ministerségtül egészen független udvari párt munkálatinál fogva, miket illy hosszas közidő alkalmasint tetemesül meghütene. Az uj ministerséget tehát alkalmasint rögtön életbe léptetendi az udvar. A' Jacqueminot féle egyesület jan. 18án a' ministerség elhatározó nyilatkozata után azonnal állandónak mondá ki magát, hogy minden uj ministerség előtt, mint külön politikai felekezet, jelenvén meg, föltételeket szabhasson tagjainak, 's az udvar érdekeit mindenkor föntarthassa az uj ministerek ellenében. E' pillanatban az egyesület még megtartani ohajtja Molé grófot, de Montalivet urat alkalmasint egész udvariasággal fogja megkérni ministerségből kimaradásra. E' szerint tehát kész az udvar a' belügyek vezérletét föláldozni. Ellenben a' balközép szinte állandónak nyilatkozék, 's minden tagja kötelezé magát, hogy olly ministerségbe soha nem fog lépni, mellynek Molé gr. vagy mostani társai bármellyike tagja leend. A' doctrinairek Molé grófra nézve különös határzottsággal nyilatkozának e' tekintetben, 's e' két felekezet nem akarja Jacqueminot egyesületét mint külön parlamenti pártot tekintetbe venni. A' bonyolultság fölötte nagy, 's végre majd csak minden parliamenti párton kivül álló ministerség fog létesülhetni. E' küzdést mindenesetre legalább négy héti ülés fölfüggesztése követendi, mert a' korona előbb módokrul fog gondoskodni a' választandó ministerség megkedvetetésire. A' fordulatot nagy mértékben segitné elő a' szövetkezés netalán kiküzdendő győzelme az utólsó czikkre nézve, mert igy többé szó sem lehetne Molé gr. megmaradásáról. —

(A' válaszfölirati vita berekesztve.) A' jan. 19ki követkamrai ülésben valahára csakugyan bevégzék a' válaszfölirat vitatását a' követkamrában. Debelleyme, Jussieu 's de la Pinsonnière az utólsó czikket következőleg kivánák módosittatni. „Fölség, mi meg vagyunk győződve, miszerint csupán az alkotmányos korlátok közt munkáló országos hatalmak szoros egyesitése képes az ország biztosságát 's kormány erősségét föntartani. Nagylelkü érzelmekre támaszkodó szilárd 's ügyes kormányzat, melly épen olly féltékenyül őrzi a' trón méltóságát, mint a' nyilvános szabadságok föntartását, legbiztosb záloga azon együttmunkálkodás-

nak, mellyel olly örömest járulunk Önhez. Fölség, mi bízunk intézvényink erejében; azok biztositni fogják az Ön jogait 's a' mieinket is, mert mi bizonyosnak tartjuk, hogy az alkotmányos királyság legtökélyesben biztositja a' népek szabadságát 's országok nagyságát." Ezen közben végre Salvandy is megszegé az egész válaszfölirati vitatás alatt tartott folytonos hallgatását, azon gáncsra válaszolván, mellyel Béchard különösen a' nyilványos oktatás ministerét illeté. Ezután Debelleyme, Sade 's Quinault egymásután hallaták magukat. Dufaure megmutatni törekvék, miszerint nincsen alkotmányszerübb tett, mint a' királyt figyelmeztetni, hogy ministersége elégtelen az előjogok sértetlensége födözésire erkölcsi felelősségével. Vitatá továbbá a' szónok, hogy a' mostani ministerség nem valódilag parliamenti, és pedig először, mert a' kamrától nem nyerhete helyeslést külföldi politikájára nézve, 's másodszor, mivel nem készite illő részesülhetést a' közügyek igazgatásában a' kamrának. Lamartine azon nézetét fejté ki, miszerint a' válaszfölirat alapeszméje az országot fölizgatni szándékozik, 's Európát rettegtetni; csupán azért, hogy néhány embernek ismét visszaadhassa az elvesztett kormányhatalmat. Guizot hevesül ellenmonda ez állitásnak 's nem igen dicséretesnek nyilatkoztatá a' szónok azon tettét, miszerint a' szerkesztő választmány böcsületes meggyőződésébül 's kötelességi jogszerü érzetébül származott nézetit gyalázatos vagy büntetésre méltó érzeményeknek törekszik tulajdonitani. A' választmányi czikket világosnak, szilárdnak 's főleg alkotmányszerünek nyilatkoztatá Guizot. Ez alkalomkor egyszersmind igen élénk rajzát adá Guizot az alkotmányos kormánynak, mellynél csak azt tulajdonithatni a' koronának, mi jól sükerült. Montalivet azon erősitéssel lépe föl, miszerint a' kamra helybenhagyá szavazásival a' ministerség politikáját, 's ő csupán azért ellenzi a' kérdéses válaszfölirati czikket, mivel az már olly nagy jelentőségre jutott a' kamra véleményében. Miután Lamartine Guizot előtt még egyszer nyilatkozék előbbi mondása iránt, Thiers kezdé fejtegetni e' kérdést: parliamenti é a' mostani ministerség? Nézete szerint e' ministerség csupán botlásnak köszöni létezését, 's e' származást nem nevezhetni parliamentinak. E' ministerség egyik kamrában igy, másikban pedig máskép vélekedék. Az egyik kamrához igy szólt e' ministerség: „Ne dicsérjetek; Én erről lemoüdok; de ne is gáncsoljatok, 's én megmaradok." Ezt nem fogja senki parliamentinak nevezhetni. A' ministerség a' legkomolyabb kérdéseknél is csak 3—4 szónyi többséget nyerhete. A' ministerelnök czáfolni iparkodék a' szónokot, 's e' szókkal zárá beszédét: „Ha mi már nem vagyunk többé lehetők, tehát ugyan ki az?" Odilon-Barrot sajnát fejezé ki, hogy a' ministerség olly makacsul folytatja haldoklását. Végre azonban mégis elfogadá Debelleyme ministeri inditványát a' kamra, 's utóbb 221 szóval 208 ellen az egész módositott válaszföliratot. —

(A' király felelete a' következkamrai föliratra. Ministermódositási hirek.) Lajos Fülöp jan. 20kán esti 8½ órakor fogadá el a' következkamrai nagy küldöttséget a' trónbeszédre készült válaszfölirattal. Miután Dupin, következkamrai elnök, fölolvasá a' válaszföliratot, igy nyilatkozék a' király: „Követ urak! Igen élénk megnyugvással fogadom el azon válaszföliratot, mellyel Önök a' következkamra nevében hozzám járulnak. Mélyen el valék érzékenyülve azon megindulástól, melly Önöket olly nagy számban hozá hozzám, midőn megtudák azon csapást, melly engem legdrágább érzelmimben ére. Mivel sokkal nagyobb fölindulásban valék, hogy sem kivánatom szerint fejezhettem volna ki elérzékenyülésemet, 's családomét, mellyet Önök fájdalmunk iránti részvéte ébreszte bennünk, tehát most valódi vigasztalásomra szolgál Önöknek hálámat nyilványithatnom. Igen élénkül érzem még annak kijelentése szükségét is, hogy nagy mértékben tudom méltányolni azon buzgalmat, mellyet ujonnan nyilványitának Önök előttem. Soha még nem volt az országos főhatalmak egyesitése szükségesb az intézvényeknek illő megfelelhetésre. Ez egyesülés és Önök együttmunkálkodása lehetségessé teendi, minden megtámodás elleni ótalmazását azon jóllétnek, melly most Franciaországot boldogítja, 's egyszersmind hosszasb időre biztositását azon békének, 's nyugalomnak melly mindenkor lényeges alapja a' köz jóllétnek. Midőn magamnak Önökkel együtt szerencsét kivánok azon uj dicsőséghez, mellyet derék tengeri erőnk a' franczia lobogóra áraszta San Juan de Ulloa falain, köszönöm, hogy Önök is részesülnek örömemben, mellyet mindig érzek, valahányszor fiaim lefizetik hazájoknak tartozásukat 's Franciaországért harczolhatnak. Igen meg vagyok hatva a' bizalom 's ragaszkodás azon ujabb tanusitásától, mellyel a' kamra unokám bölcsejét környezi. Igen örvendek azzal válaszolhatni erre, hogy részemrül az iránta érzett teljes ragaszkodásomat fejezhetem ki a' kamrának, 's tanusitom, milly hálát érzek azon kivánatiért, miket irántam 's családom iránt kimonda." A' jun. 21ki következkamrai ülésben Lajos Fülöp e' válaszát fölolvasá az elnök, 's a' kamra legott Mauguin némelly személyes ügyeit tárgyazó kérdés vitatására tért. A' választmány előtt a' választásjavitási kérelem hosszas vitatkozásra szolgált alkalmul. Végre a' többség minden változtatás ellen nyilatkozék, 's a' kamrának napirendre térést határza tanácsolni. — A' Messager szerint jan. 20—21ike közti éjjel sokáig tartott titkos tanács-ülés következtében a' ministerek benyujták lemondásukat, mit Lajos Fülöp el is fogadott, azonnal Molé grófot bizván meg uj ministerség-alakitásra. Egy jan. 21iki parisi magányos levél azonban tagadja e' hír valóságát 's oda véli azt módositandónak, hogy Molé gr. igen komolyan gondolkozik, mikép lehetne ministerségét néhány nevezetesb férfival kiegészitni. Eddig csupán Salvandy nyujtá be lemondását, de a' király nem fogadá azt el. Minden attól függ most, hogy olly ministerség lépjen polczra, melly képes legyen tagjai befolyásával a' ministeri többséget szaporitani, 's a' szövetkezést fékezni.

(A' ministerség lemond.) Rendkivüli alkalommal érkezett parisi hirek szerint jan. 22kén este beadá lemondását az egész minlsterség. A' lemondás elfogadása esetén, mint vélik, Soult tábornagy kapand fölhatalmazást uj ministerség-alakitásra.

Németország.

(A' hannoverai RR ismét összehíva. A' würtembergi országgyülés febr. 1jén gyülend össze.) A' hannoverai lap szerint az 1838 jun. 27iki kir. leirat következtében elhalasztatott köz RR gyülése, jan. 7ki kir. irat által febr. 15ére ismét összehivatik 's reményt fejez ki a' leirat miszerint mind a' két kamra tagjai az illető napon megjelennek. — Jan. 13ki kir. rendelet a' würtembergi RR gyülését febr. 1jére hija meg. Az 1ső kamra elnökévé ismét Hohenlohe-Langenburg hget nevezé ki a' király.

(A' boroszlai herczeg püspök lemondott hivatalárul.) Berlin, jan. 15. Jól értesültek körében azon hir terjeng, miszerint Seldnitzky gr. boroszlai herczeg püspök a' kormánynak 's ennek közbenjárultával a' szentszéknek is benyujtá elbocsáttatási kérelmét. Kétséget nem szenved, miszerint a' porosz udvar mindent elkövetett ez érdemes főpapot szándékáról lebeszélje, ez azonban hajthatatlan 's igy a' boroszlai püspökséget is káptalan-helyettes fogja igazgatni, mint a' kölni 's trieri érsekségekben 's nem sokára a' poseniban is. — A' kivándorlottak száma Bremábul Amerikába taval bár tetemes volt ugyan, mégis 5 ezerrel csekélyebb a' harmadévinél; mintegy 9312 lehetett. —

Belgium.

A' következkamra jan. 16iki ülésében 5 törvényjavaslatot terjesztének elő, a' legfontosbiknak czélja 500 forint megajánlása fenyitőház-épités végett ifju vétkesek számára. — A' belga bank munkálkodásai rendesen 's a' legnagyobb gyorsasággal folynak. — Daine tábornok ünnepélyes bemenést tarta Venlooba, mellynek egy hónapi védését vállolá fel, noha ezen erősség a' közvélemény szerint 3 napig sem képes magát föntartani. —

A' belga Moniteur szerint a' nemzeti egyesület középponti választottsága körlevelet bocsáta ki a' levelező választmányokhoz, mellyben nyiltan kimondatik, miszerint e' nemzeti egyesület a' kormányt rendszabályai foganatositásiban nem gátolni, sőt gyámolitni szándékozik; sem önkéntes csapatokat, 's fegyvertárakat nem állit föl, sem élelmiszereket nem gyüjtöget, hanem csak azok neveit irja be, kik szükség esetén a' nemzet felszólitására vagy mint önkéntesek vonulnak ki harczsikra, vagy pedig pénz 's fegyver-ajánlatokkal mozditandják elő a' nemzeti ügyet. A' kormány határzata feletti őrködést ez egyesület a' kamrákra bizza; a' választmányoknak bizalommal kell viseltetniök a' kormány iránt. — Brüsseli jan. 19ikei levél szerint a' hollandi csapatok éjszaki Brabant födözése végett még folyvást mozganak; az oraniai hg. fő tábori szállása néhány nap mulva Herzogenbuschba tétetik át. A' belga csapatok mozgalmi is egész a' szélső határokig terjednek; a' belga sereg 90 ezer főbül álland 's ezenkül 8 ezred 3 ezrivel tartalékserget fog alakitni. Minden polgári katona és szabadságos zászlója alá hivatik meg 's minden ezredben 4ik zászlóalj alakittatik, eddig ugyanis csak három volt. A' kamrák bizonynyal mindent megajánlanak, mit a' védelmi állapot megkiván. A' luxemburgiak minden erőszaki rendszabályok ellen hathatósan készek ellenállani. A' Parisba küldött követeket a' legnagyobb kivánciságsággal várják. — Január 18án 3 órakor történt először Belgiumban erőmű-szétpattanás a' brüssel-genti uton, a' gőzkatlan olly dörgéssel durrant szét, mintha 48 fontos álgyu sült volna el; az erőmüvész 's fütő halva rogytak le; az utazók sértetlenül maradtak. A' gőzerőmű Stephenson gyárában készült 's a' müértők mint mestermüvet csodálák. A' belga vasutakon 1838ban 2,193,316an utaztak, a' bevétel 3,097,830 franc volt. — Magnan tábornok fő hadiszállása Beverlooban van, ő kormányozza a' belga előserget. —

Törökország.

Said bey, M. Ali fia, néhány hónap mulva utazásra induland, a' földközi tenger réveit meglátogatandó; oldala mellé franczia tiszt fog adatni, ki már rég időtül szolgált a' basánál 's most a' beyt hajóvezérré képezendi; ezen első utazás csupán tengerészeti czélbul történik; visszatérése után Európa országait 's fő városit látogatandja meg az ifju hg; erre ugyan nehezen határozá magat az öreg M. Ali, mert fél, hogy az ifju hgre az európai kellemes hölgyek igen nagy benyomást okozandnak. Sok gondolkozás után talált módot M. Ali, mi által fia szivét megőrizheti a' szép európai hölgyek kelepczéitől, 's igy egyezését adá az utazásra; mi legyen ez ovószer, még nem tudhatni; de mihelyt értésünkre esik, kötelességünknek tartandjuk azonnali közlését a' gondos európai atyákkal, kik talán hasonlag szeretnék fiaik szivét a' szép hölgyektül mentesitni. Egyébiránt az öreg basa félelme nem alaptalan, mert már több példa tanusitja, miszerint fiatal egyiptusiak, kik Európába küldettek, nemcsak európai hölgyet vevének nőül, hanem hitöket is megváltoztaták; különösen az angolnők igen szeretik az egyiptusiakat, kikhez férjhez is mennek, miután a' megtérités rajtok sikerült; a' franczianők azonban kevésbbé vakbuzgók 's inkább gondolkoznak férjhezmenésről mint a' térités ről.

Gabonaár: Pest, febr. 1sőjén: Tiszta buza 145, 128, 115; — Kétszeres 100, 95, 90; — Rozs 86, 84, 80; — Árpa 72, 68, 63; — Zab 62, 58, 54; — Kukoricza 85, 80, 72 — pesti mérő, váltó garas.

Pénzkelet: Bécs, jan. 30kán: 5 pCtes statuskötelezvény 107 3/8, 4 pCtes 100 1/32, 3 pCtes 81 19/32; 1820ki 100 frtos kölcsön 277 2/5 1821ki 100 ftos kölcsön 157 3/8; bankrészvény 1477 4/5 frt pgő.

Dunavizállás: Pest, jan. 27ikén 9′ 5″ 9‴ — 28dikán 8′ 11″ 0‴ — 29ikén 8′ 4″ 0‴ — 30án 10′ 0″ 6‴ — 31ikén 12′ 0″ 6‴ — febr. 1jén 11′ 4″ 6‴ — 2ikán 10′ 8″ 9.‴

Lotto. Buda, jan. 30án 77 21 8 75 31.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szerda, febr. 6. 11 szám.

FOGLALAT: Magyarország (kinevezések és előléptetések; pesti nemzeti casinoi gyülés határozati; Nagy-Várad nyilványos hálája; különféle: boszniai hírek, Szerbia jelen állapotja; Kormuth, Sebastiani és Stotz jótékonysága, 's a' t.; adakozások az árviz által károsultak fölsegélésier; 's a' t.) Portugália. Spanyolország (a' baleari szigetek után több hatalom eseng; 's a' t.) Anglia (a' királynét férjhez menendőnek hírlik; a' Times nyilatkozata a' gabnatörvényrül; a' belga-hollandi ügy eldöntve; udvari hírek; 's a' t.) Francziaország (parisi drága szózatvásárlás; miniszterváltozási vélemények; a' választás-javitási kérelem ügye; Soult miuisterelnök, touloni hírek; elegy; 's a' t.) Belgium. Németország. Török- 's Olaszország. Gabonaár. Dunavizállás.

Magyarország.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége az eperjesi g. k. káptalannál Gaganecz József őrkanonokot éneklővé, Jakovics Mihály iskolás kanonokot őrkanonokká; a' budai főpostahivatalnál Kraft Aloiz előléptetése következtében Morbitzer János budai főpostahivatali első járulnokot 6ik kezelő postatisztté nevezni méltóztatott. H—k.

A' pesti nemzeti Casino legközelebb tartott közgyülésének (lásd e' lap idei 9ik számát) többi munkálatai 's határozatai e' következők: Az igazgatóság és választottság az intézet mostani állapotjáról részint szóval, részint az illető választottsági jegyzőkönyvek és bizottsági jelentések felolvasásával tudósítá a' gyülekezetet: miszerint a' casinoi bevétel 1838ra 26,782 for. 45 kr.; kiadás, rendes: 18213 for. 18 kr. rendkivüli: 7518 for. 10 kr. 's igy összes kiadás; 25731 for. 28 kr., — A' mult évekre kün maradt részvény-tartozások 18650 for.! — Az intézet kamatra kiadott 's egyéb haszonhajtó tőkéi 36962 for. 24 kr., mellyhez számitván a' fentebbi részvénytartozásokat és a' pénztárban 1839re kész pénzbül maradt 1051 for. 17 krajczárt, a' casinonak mostani reménylhető (mihelyt t. i. a' késedelmes részesek kötelezéseiket teljesitik) és valóságos pénzértéke összesen 56663 for. 41 krt tesz mind ezüst pénzben. — A' kün levő részvény-tartozások szerfölötti mennyiségét igen sajnosan értvén a' gyülekezet, annak behajthatása legsikeresb módjairól hosszasabban tanácskozott; 's noha számosb jelenlevő tag szigorubb eszközök elővételét sürgette, a' többség mindazáltal ez uttal abban állapodott meg, miszerint minden 1837dik év végeig részvényi lefizetésével hátra maradt tag levél által becsületére szólittassék fel, hogy saját keze-irásával erősitett kötelezésének eleget tegyen.

A' társaság tagjainak száma jelenleg 555. — A' mult évi casinoi könyv közrebocsáttatása óta halál által az egyesület kebléből kiragadtattak: Appel Károly, Bencsik N. Janos, Illésházy István gr., Meskó Jakab b., Miskolczy István, Musch Sebestyén, Platthy Imre, Szeber Károl, 's Wenckheim Ferencz gr. — A' casinoi könyvtár szaporitásaul 1839re ismét 1000 pengő for., — a' vasárnaponkint tartatni szokott hangászati mulatságokra hasonlag 1000 pengő forint rendeltetett, és a' pesti magyar szinházban levő társasági páholynak a' casino számára ismét egy évi kibéreltetése elhatároztatott. —

(Nagy-Várad nyilványos hálája.) Miután t. Bihar megye azon küldöttsége, melly az 1836ki jun. 19, 20 's 21dik napjain N. Várad, V. Velencze 's V. Váralja városok nagyobb részét hamuba döntött tüzvész szomoru következményi enyhitésire 's a' begyült segély czélszerü kiosztatására meg vala bizatva, munkálkodásit tökéletesen bevégzé, 's arról tett végjelentését az 1838diki decemberben tartott megyei közgyülésnek bemutatá, szabados N. Várad város tanácsa 's választott közönsége hálás érzetit, 's a' károsultak nevében forró köszönetét nyilványitja mindazon emberbarát iránt, kiknek jótékonyságukból, a' nagymennyiségü élelmi szereket nem is emlitvén, 30 ezer v. forintnál több került a' küldöttség kezelése alá, melly mennyiséget a' szükölködők közt ki is osztak. Helybeli és szomszédvidéki nemesség, urodalmak, helységek, 's lakosak vetélkedve nyujtának segédkezet a' károsultaknak, főleg pedig a' fels. uralkodó ház Hohenlohe Sándor hg nváradi diákszertartásu kanonok közbenjárultára, továbbá, a' helybeli diák szertartásu 's gör. egyes. megyés püspökök; Lajcsák Ferencz különösen az élelem 's pénzbeli azonnali segélyen kivül nagy mennyiségü épületfát ajándékozott a' lak nélkül maradtaknak, ugy szinte a' diák szertartásu káptalan, Batthyány Fülöp hg, 's egyéb számtalan jóltevő, bő adakozásokkal enyhiték a' közönséget. Rhédey Ádám gr. a' nyilványos városi épületek helyreállitása végett nagymennyiségü pénzt sziveskedék kölcsönzeni. A' jóltevők iránti hála örökre élni fog a' segélyt nyertek szivében, 's ez érzet nyilványitását édes kötelességének tartja a' városi hatóság, ez alkalommal egyszersmind köszönetét jelentvén t. Bihar megye RReinek 's az általuk megbizott küldöttség iránt, mellynek, Beőthy Ödön elnöksége alatt, érdemteljes tagjai: Toperczer Ödön, Bölönyi László, 's akkori városi főbiró Lippert Mihály a' megyei rendeleteket czélszerüen létesitvén, fáradozásikat nem kiméltéк a' szenvedőken segitésben, 's a' gyöngéd érzetü nőnemnél nyilt kebelre találván, fölszólitásik által lehetőségig szaporiták a' jótékony adakozásokat. Költ az 1838ki dec. 20án N. Váradon tartott tanács és választott közönség gyüléséből. —

KÜLÖNFÉLE: Bosnyák határszéli hírek szerint néhány ottani főnök, kik a' mult ősz végén ujabb zendületi merény miatt Travnikba jutának fogságra, tetemes váltságdíjért visszanyeré szabadságát a' vezértül 's honába tért. Mondják, hogy Murad Bessirevich ostrosaczi volt kapitány anatóliai számüzetési helyérül Konstantinápolyba utazásra kapott parancsot. — Szerb határszélinkrül dec. fogytán ezt irják: „Azon 25 évi harcz megszünte óta, mellyet függetlenségökért küzdének Szerbia lakosi, örvendetes jólétnek van birtokában e' nemzet. Minden családfő csak mintegy 8 tallérral adózik évenkint a' kormánynak. Szerbia 17 ispravnikságra van fölosztva, 's minden ispravnik (polgármester) két — négy tanácsossal egy titoknokkal 's néhány ülnökkel folytatja ügyeit. Szerbia bizonyos fenyitő törvénykönyvvel bir, de polgári 's kereskedési jogot nem ismer, valamint erdőrendszert 's zálogszabályzatot sem. Irott végintézetekre Szerbiában nincsen szükség; elég, ha szóval nyilványitja utólsó akaratját a' végintéző. A' hadsereg nem nagy, de minden polgár fegyvert ragadni köteles, mihelyt reá jő a' sor. Az ország rendőrségi szerkezete igen szigoru. Minden kerület felelős a' határi közt elkövetett rablások 's egyéb gonosztettek miatt; de csakugyan ritkán is hallhatni ott valamit rablásokrul. A' szerbiai papság előljárója, czimre nézve, a'konstantinápolyi patriárka, tulajdonképi főnöke pedig a' semendriai (szendrői) érsek ki, jó fizetést huz a' kormánytól. Ezenkül még 3 püspök van Szerbiában 's 20 kolostornál több, mellyek mindegyikében legalább 100 szerzetes lakik. Belgrádban könyvmühelyt 's betüöntést is találhatni, 's e' városban már számos jó könyv került ki sajtó alul. Egy hirlap is jelenik meg Belgrádban; mellyet azonban nem hozhatni Magyarországba. Milos hg néhány tanácsos és titoknok segélyvel kormányozza birodalmát, kiknek egy része magyar születésü. A' hgnek nincsen palotája, 's minden udvar nélkül lakik ő egy igen egyszerü emeletes házban, mint akármellyik vagyonosb alattvalója. Háza előtt nem láthatni őrt, mert az csak az utcze másik részén áll, hol az országos kincstárt kezelik, 's csupán 10 főnyirmegy. Az országot minden irányban széles utak metszik keresztül, mellyek azonban olly roszak, hogy jobbadán csak nyáron használhatók. Mérnökök hiányzanak Szerbiában, valamint orvosak is, de leginkább ügyes kézmüvesek. A' müvészetek igen el vannak hanyagolva; még csak üveghutákat 's czukor- vagy posztógyárt sem találhatni Szerbiában, mig a' bolgárok és görögök legszebb önkészitette selyemszövetekkel 's kárpitokkal dicsekhetnek. Földmüvelésre nézve is meghaladják Szerbia lakosit a' bolgárok, kik különösen igen szép zöldségkertekkel birnak. A' szerbiaiak már elégültek, ha csak buzával 's tengerivel és babbal vannak is ellátva. Leginkább szilvafák ültetésivel 's tenyésztésivel foglalatosak, mert sok pályinkát szoktak főzni. Makk 's vadkörte olly nagy bőségben terem, hogy a' sertéseket könnyen tenyészthetni. A' kereskedés örmények, zsidók, görögök és bolgárok kezein forog, maga a' szerb lakos pedig csak földje mivelésérül gondoskodik." — Moldvaországi hírek szerint november végén török mérnökök érkezének Jassyba, kik az ottani kormány részérül rendeltekkel választmányt alakitván, szabályozni fogják az erdélyi, bukovinai 's moldva határszéleket. A' fejdelem még 1837ben terjeszté a' porta elibe a' határszabályozást illető terveket. A' moldva ellenzési párt Russzia karjaiba veté magát, 's ez ótalmazó hatalom következő ministerséget létesite befolyása által: Alexa Ghika belminister, Kostaki Sturdza jogminister, 's Ghika György pénzügyminister. Ezek azon férfiak kik az annyira elhiresült vádlevelet a' hoszpodér ellen aláirák. — Bialában jan. közepén élénkülni kezdett a' kereskedés, különösen a' gyapjura nézve, 's több felé biztosak indulának onnan gyapjumegvétel végett a' juhokon. E' szerint tehát még eddig minden oda látszik mutatni, hogy emelkedni fog a' gyapjuár. — Lőcsén a' szepesmegyei nemesség még 1833ban alapita Casino- egyesületet, melly még most is fönáll. Jelenleg a' polgárság is hasonló társalgási intézetet nyita, mi előhaladást tanusit ugyan, de talán mégis jobb lett volna e' két erőnek egyesülni, mert igy szerencsésb lehetende a' süker. — Pécsett jan. 16—17ike közti éjjel lopás történt a' székesegyházban. A' rablók hágcsón jutának az ablakhoz, 's betörvén egy táblát sz. Andor kápolnájába jutának. Innen a' nagyajtó fölött nyiló ablakon a' sz. egyház belsőjébe mentek, hol a' 106 pgő forint böcsü ezüst lámpát orzák el. — Kormuth Antal pécskai kamarai tiszttartó, Sebastian József pesti nkereskedő, és Stotz József aradi polgár m. év. nov. 5, 6, 's 7ikén tartott nemesi jószágba iktatásuk alkalmakor fejenkint ezer váltó forinttal járulának a' lugosi gymnasium alaptőkéje növeléséhez. Krassó megye szives köszönettel fogadá ez ajándékot azon most alapult tanuló intézet előmozdítására, melly csupán a' nevezett megye 's egyes adakozók jótéteményinek köszöni létezését. Nem sokára rajztanitóra is együtt leend a' szükséges alaptőke. —

(Adakozások.) Az árviz által károsultak fölsegélésire következő adakozások érkeztek: Szatmár megye küldött 62 f. 17 kr., a' stájerországi kormányszék 15 f. 46$^{1}_{5}$ kr., Gerulamo Luxardo Zárából 120. — kr., 's Háló Mihály lelkész végintézetébül 5 f. mind pengőben. —

A' szerb literaturai egyesület' első köz üléséről a' Pesten megjelenő „Szerbszka Narodne Novine' f. évi 4d. számában e' következőket olvassuk a' Figy.ben: „Pest, jan. 15d. (julian. kalend. szerint) vasárnap itt nemcsak nevezetes, hanem kedves és a' valódi nemzet-szerető szerbekre nézve vigasztalással teljes nemzeti ünnepnek voltunk tanúi és részesei. E' napot (az azt megelőző helyett) mint szent Szávának (Szabbásnak) a' szerbek' legelső müvelőjének ünnepét, 's kevermesi Tököly Száva nagy maecenásnak 's a' Szerb Maticza' (szerb könyvek' kiadására egyesült társaság) elnökének név- 's egyszersmind a' társaság' létesültének évnapját, diszesen üllte meg az említett egyesület. Mindenek előtt Tököly Száva ő ngának a' szegény tanuló ifjak' számára vett háza, vallásbeli szertartás szerint vizzel fölszenteltetett. Ezután Damjanovics György senator és városi biztos urnak, a' Maticza' tagjainak, és számos növendéknek, kik között legna-

gyobb örömünkre és vigasztalásunkra szerb asszonyságok is láthatók valának, jelenlétében, Pavlovics Tivador ur beszédet tartott a' szerb miveltség' hármas dicsőségére, mellyben 1) sz. Száva' életéből rövid adatokat közlött, 2) előadta a' szerb Maticza' keletkeztét, eddigi sorsát és munkálkodását, 3) illőleg említé meg Tököly Száva elnök urnak a' nemzet, egyház 's a' szerb müveltség körüli érdemeit. Utána Szubbotics János phil. dr és a' törvények 3dik évi hallgatója, a' szerb nemzetiség' szellemében zengett költői szép rhapsodiáit olvasá fel. Ezt tevé Pavlovics ur a' Margita leány 's Rajko vajda czimü népballadával 's Berar Vazul Tököly Száva úr' dicséretére készitett verseivel. Következett Radulovics Dömeter, az orvosi tudományok 3d. évi hallgatójának a' jelenlevő Tököly növendékek nevében ő ngához intézett hálaadó beszéde 's egy a' növendékek által éneklett 's ezen alkalomra készitett dal, muzsikai quartetteben gyönyörüen eléadva. Az egészet egy „Mnogaja lyeta" (sok évig: t. i. éljen) fejezé be, mellyet ő felségének legkegyelmesb királyunknak, mint minden dicsőségünk és boldogságunk' kutfejének az egész egyesület énekelt. E' szerb ünnep, melly a' nemzeti szeretet és felvilágosodás azon templomában tartatott, hol ő nagysága által pártolt 12 szegény növendék lakik, mellybe a' Maticza is szállitva van, mindenki szivét legszebb érzelmekkel fogá el, mellyek méltók, hogy az egész nemzettel közöltessenek, méltók, hogy minden szerb kebelben viszhangra találjanak."

Tótprónai b. Prónay Sándor ar. sark. vitéz, cs. aranykulcsos, a' m. nemz. tudom. Akademia igazgató tagja, 's a' magyarországi evang. ágost. vallásu egyházak és iskolák főinspectora munkás, 's a' haza, egyház és tudom. czimei alatt az emberiség közjavára szentelt éltének 79ben Pesten folyó 1839 febr. 5kén huzamosb betegeskedés után tüdőguta következtében jobblétre szenderült. Tetemei Acsán, nemzetsége sirboltjába fognak eltakarittatni. Elhunytát főleg b. Prónay Albert pestmegyei főispánhelyettes, Elek és Albertina gyermekeivel, az ág. vall. egyházegyetem és számos rokoni 's tisztelői mélyen illetődve kesergik. Áldás 's béke hamvaira!

Portugália.

Lissaboni jan. 14ki hirek szerint a' tanács még egyszer sem ülhete össze, mert nincs meg a' kivántató szám. A' következmrai válaszfelirati küldöttségben a' tulzó szabadelmüek nyertek többséget; az elnökségválasztásban is kisebbségben maradt a' ministerség.

Spanyolország.

(A' baleari szigetek után több hatalom eseng.) Minorca szigetrül Mahonbul jan. 14kérül ezt irják: „Azon hatalmak, mellyek különös érdekkel birnak a' földközi tengeren, már rég vágyva tekintgetnek a' baleari szigetekre, birni ohajtván azokat, vagy legalább a' partvidéken egy pontocskát településre nyerni, hol kikötőt 's kis hajógyárt lehetne létesiteni. Francziaország e' pillanatban kórházfölállitás végett szándékozik földet vásárolni egyik szigeten a' spanyol kormánytul, mi valóban szükséges, mióta utazókkal rakottan járnak el ott Algir felé Toulonbul a' franczia gőzösek. Egyébiránt Francziaországra nézve már most nem olly igen szükséges e' szigeteken kikötő, mióta a' port-vendrei horgony- hely meg van erősitve 's uj épitvények által biztositva. Angliával azonban egészen másképen van ez. E' hatalom hajóinak igen távul esik Malta Gibraltartól. Anglia különösen rendkivül élénken ohajt állomást alapitani egyik baleari szigeten; de az egyesült szabad tartományok, Svéczia, 's talán még Oroszország is, mellyek nem birnak földet azon tájakon, szinte telepitvényeket ohajtnak alapitani azon partvidéken. Különösen az egyesült szabad tartományok valamint a' marokkai birodalomban, úgy a' baleari szigeteken is szeretnének biztos kikötőt birni. 'S most követjök, valamint Angliáé és Svécziáé is, alkudozásban van a' madridi kormánnyal birtok- átengedés iránt telep-alapitásra. Az egyesült szabad tartományok és Svéczia consulai nem rég Mahonbul Londonba utazának, alkudozás végett az angol tengerészi hivatallal, az iránt, hogy a' partvidék mellyik részén foglaljanak helyet az alku-megkötés után. Most már csupán az a' kérdés: nem fogja éFrancziaország ellenzeni az emlitett három hatalom megtelepülését olly helyen, melly Algirhoz, Francziaországhoz és Spanyolországhoz olly közel esik, 's hogy a' madridi kormánynál lesz é majd hatása a' franczia ellenzésnek? Anglia egyedül is képes komolyan nyugtatlanitni Francziaországot. Ha e' hatalom most Gibraltár, Malta 's a' jóniai szigetek birásán kivül, még a' baleari szigeteken is erősitett állomás birtokába helyezné magát, ugy a' földközi tengeren többé senki sem mérközhetnék vele. Mit teend már most a' spanyol kormány? Merészlendi é a' gyönge Spanyolország elégületlenné tenni Francziaországot, 's Angliának megengedni, hogy miután San Sebastian már ugy is majd egészen hatalmában van, most még a' spanyol birtok déli részeiben is megerősitse magát? Félhető, hogy igen. Spanyolországnak pénzre 's ótalmazókra van szüksége, 's ez sok hibát szokott elkövettetni. Egyébiránt az e' tárgy miatti alkudozások állitólag messze haladtak már, 's rövid idő mulva végkép el leendnek határozva. Ha Anglia Minorca szigeten uj telepitvényt találna alapitani, ugy a' mahoni kikötő elpusztuland, mert az angolok bizonyára jobb állapotban fogják tartani az általok épitendőt, mi mulhatlanul oda édesgetendi a' hajózókat.

Anglia.

(A' királyné nem sokára férjhez menend. Elegy.) A' Sun legujabb száma nagy betükkel következő hirt közöl: „A' trónbeszéd legérdekesb részét, mint halljuk, a' királyné férjhez menetelének hirül adása alkotandja. A' királyné választásának szerencsés tárgya: Albert hg, fia Szász-Coburg uralkodó hgnek. Albert hg szép, 22 éves férfi, 's darab ideig látogatáson vala Londonban. Mikor menend véghez a' szerencsés házassági ünnepély? nem tudjuk; de hirünk igazságában tökéletesen bizhatnak olvasóink." — A' kir. törvényszék már kimondá a' canadai 12 fogoly fölött itéletét, mellynek következtében azok haladék nélkül Liverpoolba 's onnan számüzetési helyökre fognak szállittatni. — London Maclean hires irónő haláláról igy ir egy londoni lap: „A' coast-castlei kormányzó az ottani durva szokás szerint egy társnőt tartott maga mellett. Mig ő Angliában a' költésznő kezét kéré 's megnyeré, addig e' társnő minden gyanakodás nélkül lakott gyermekeivel a' kormányzói palotában. Partra érvén a' kormányzó fiatal nejével, nem vivé ezt tüstint kastélyába, hanem egy kereskedő házában szerze neki lakást, honnan néhány nap mulva vivé őt sziklalakába, mellynek egy része bizonyos időben mindig zárva volt előtte. A' társnőt gyermekeivel együtt Afrika belsejébe szálliták utóbb, 's az elhunyt hölgy mellett méregpohárra találtak. Önmaga végzé e illy erőszakosan életét, vagy az afrikai forró vérü hölgynek esett boszuáldozatul? még eddig nem jött napvilágra.

(A' Times nyilatkozata a' gabnatörvényrül.) Végre a' Times is megtöré hosszas hallgatását, 's igy nyilatkozik a' gabnatörvényrül: „23 év előtt e' lap egyik legbuzgóbb ellenzője volt a' gabnatörvény elnyomó rendszerének 's azóta nem történt semmi, mi az akkor 's azóta minden alkalomkor kimondott roszalásunkat gyöngithette volna, sőt inkább minden körülmény megerősíte korábbi véleményünkben. Az ország mostani izgása e' sérelem orvoslására nem egyes párt vagy felekezet munkálkodása, hanem valódi okszerü erőködés e' nyomasztó teher lerázására. A' földbirtokos, ki e' népszerü határzat haladását gátolni törekszik, nagy mértékben ismeri félre tulajdon érdekeit és minden esetre tulböcsüli saját hatalmát. Olly törvény, melly a' társaság egy külön osztálya javára egyedárusságot alkot az élelmi szerekre nézve, tulajdonkép nem egyéb, mint azon egyedáruskodás, mellyet Mehemed Ali gyakorol. Állitják, miszerint Anglia termő földének felét pusztává fogná változtatni a' gabnatörvény eltörlesztése, 's hogy milliókra rugó tőkepénzek, mellyek az ótalmazó törvényben bizás következtében gazdasági épületekbe és szövevényes javitásokba öletvék, elvesznének, mi általányosan tönkre fogná juttatni a' földbirtokosakat bérlőikkel együtt. Erre egyszerü válaszunk ez: a' szántóföldek nagyobb részét soha nem kellett volna rétek rovására azokká változtatni; Anglia mostani helyzete szükségkép sokkal nagyobb terjedelmü legelőket kiván meg, mint a' minőkkel jelenleg bir. A' legelőszaporitás tetemesül fogná csökkenteni a' husárt, mellynek magossága miatt most jobbadán csak burgonyára szorul a' szegénység, a' szántóföldek nagy kiterjedése ellenben a' kenyérárt is olly magosra szökteti, hogy már alig képes a' szegényebb dolgozó osztály magát azzal ellátni. Mikép tetszenék földbirtokosinknak, ha a' wiltshirei szivos agyagos földet szőlőkre látnák használtatni, hol üveg alatt termesztett tőkéket szaporitnának, 's ha az ott termendő savanyu lőrét 50 pCttel drágábban kellene fizetniök, mint most a' legjobb tokaji és champagnei borokat, miknek beszállitása azután egészen tiltva lenne? Ugyanezt vehetni arányul roszacska gabnatermő földeinkre nézve, miknek nagy része, melly most rosz kenyeret ad, még pedig elég szük mértékben, olcsó marhahussal látandhatná el a' szegénységet. A' mostani rosz rendszer elleni panasz tehát ezekben alapszik: A' rétek szükitése a' hust 's gabnát rendkivül drágítja. Továbbá, gáncsra méltó még az ê' tekintetben uralkodó vámrendszer is, mert ki ne tartaná kiállhatatlannak, hogy mig külföldi vásárokon 40 shillingbe kerül a' gabna, az angol kenyérevők milliói 80 shillinget legyenek azért fizetni kénytelenek, csupán mivel az angol földbirtokos és bérlő viszonyinál fogva nem adhatja 70 shillingen alul silány termékét? Határzott 's lehetőségig csekély legyen a' gabnabehozási vám, még pedig nem is a' kincstár javára, hanem azon jövedelem-hiány kiegészitésire, mellyet a' gabnatörvény megszüntetése után a' földmüvelési érdek méltán kivánhatna. Hogy a' jövedelem e' rendszabály következtében csökkenni fog, azt, csakugyan nem tagadhatni; de e' kérdés az emberiség kérdése, 's illy esetben minden egyéb tekintetnek el kell némulni. Anglia földmüvelőinek kereskedése azonban nagyobb biztosságot nyerne. Ha a' gabnakereskedésnek az egész szárazföld nyitva állna, ugy nagyobb rendszerességet nyujtna a' köz kelet, 's merészebb nyerészkedési vállolatok elvesztenék ingerlő oldalukat a' bérlők előtt. Egyébiránt e' változásnak minden esetre szükségképmeg kell történni. Maga az angol nép, 's mint biztosan reményljük képviselőji is, nem sokára e' szerint fognak határozni, 's azon kedvezmények, mellyek az uj rendszerbül származni fognak, nem sokára minden osztályban érezhetők lesznek. Jogszerüleg véljük azon állitással zárhatni szavainkat, miszerint azon munkálkodás, mellyet most a' királyné ministeri kifejteni 's követni fognak, hogy e' nagy nemzeti kérdést pártos önző kivánatik elérésire használhassák, iszonyuan fog rájok visszapattanni, mielőtt egy hónappal idősbek leendhetnének." E' nagy befolyásu lap határzott nyilatkozata igen megdöbbenté a' tory lapokat. Nagyobb részük durván kelt ki a' hűtlen frigyes ellen; a' Standard azonban elég illedékkel igy válaszol: „A' Times kérdéses czikke kétségkül nagy mértékben mozditandja elő a' gabnatörvény elleni izgatás sükerét, noha az olly szilárd alapzatu intézvényt, minő a' földmüvelési Angliában, a' leghatalmasb ékesszólás és legtisztesb hatóság sem leend képes megrenditeni. Társunk e' nyilatkozata csupán elő fogja mozditani a' whigradical kormány czéljait, mellyek, mint igen jól tudjuk, ezek: 1) a' kormány az uj szegényi törvény legroszabb határzatit 's legroszabb kezelését azzal akarja ótalmazni, hogy a' népérzelmet a' szegénység szenvedési valódi okairól elvonni törekszik; 2) polczon akarja magát megtartani kiáltozásgerjesztés által a' nemesség ellen; 3) magát a' conservativ pártot szakadás és meghasonlás által gyöngitni szándékozik." A' ministeri lapok, különösen a' Globe és Courier épen nem örvendnek a' Times e' léptén 's változékonysága koronájának bélyegzik azt. Az izgatás mindazáltal már egész Angliában és Skóziában elterjedt, 's az utóbbi időben mondott beszédek nyilványosan bizonyitják, hogy a' földmüvelők már csatavesztéstül kezdnek félni. Manchesterben 5 ezer font sterling gyült össze aláirás utján a' parliamenthez a' gabnatörvény eltörlesztése végett intézendő kérelmek költségei födözésire. —

(O' Connellt politikai lakomákkal tisztelik meg. Elegy.) A' politikai lakomák egymást váltják Irlandban O' Connell tiszteletére. Február

2ikán elhagyandja Irlandot az izgató, hogy jókor érkezhessék parliament-nyitásra Londonba; igéré azonban, hogy legalább minden két hétben egyszer hazájába ránduland az előző társulat előmozditására, miből állitása szerint több haszon fogna származni, mint parliamentben ülésébül, azaz: O' Connell látni véli, hogy a' közelgő ülésekben Irland ügye meglehetősen fenékszínre jutand. — Irland több részeiben tetemesül veszélyeztetve a' közbátorság. Tipperary grófságban legközelebb 13 gyilkosságrul hozand itéletet az esküttszék. Norbury gr. meggyikoltatása rendkivül föl-inditá a' földbirtokosakat. Gyilkosa felfödöztetésire, 6 hónap alatt, aláirás utján két ezer font sterlingnyi jutalmat hirdete a' megyei lakosság, 's ezenkül 100 font sterlingnyi évdijt. Kilkenny grófságban összeesküvés kezd terjedezni a' tizedrendszer ellen. Mindenütt fenyegető levelek keringnek a' tized-szedők 's fizetők ellen. — A' nemzeti kérelmet folyvást számosan irják alá: 's már csakugyan bizonyos, hogy parliament elibe jutandaz. — A' külministerségben nagy munkásság uralkodik,'s a' tengeri és szárazföldi sergek szaporittatása naponkint örvendeztetőbben halad.— Madrasi hirek szerint Benson ezredes küldetése nem volt kivánt sükerü; 's a' háboru elkerülhetlennek látszik a' birmanokkal.

(A' belga hollandi ügy eldöntve. Udvari hirek. Elegy.) A' M. Post jan. 24iki száma igy jelenti a' belga-hollandi ügy eldöntetését:„Örömmel tudatjuk olvasóinkkal, hogy a' belga-hollandi kérdések már meg vannak fejtve, mennyire azt t. i. a' Londonban tanácskozó meghatalmazottak eszközölheték. Mi képesek vagyunk nyilványitani azon jelentést, mellyet a' belga 's hollandi kormányhoz intézének. A' határzat egyes részletei után tudtául adatik a' hollandi királynak, miszerint azon esetre, ha ő fölsége nem kivánna engedelmeskedni e' véghatárzatnak, a' londoni képviseleti tanácsgyülés azonnal meg fogja munkálkodásit szüntetni, az öt nagy hatalom pedig, mindenkor hiven megtartván Európa 's egymás iránti kötelezésiket, mindent gátolni fognak, mit az ügyek jelen állapotja erőszakos megváltoztatására Hollandia vagy Belgium tenni szándékoznék. A' belga királyhoz ellenben olly jelentés intézteték, hogy azon esetre, ha ő e' véghatárzatot önként nem teljesitné, az öt hatalom gyors és erőteljes rendszabályokkal fogja azt végrehajtatni.“ — A' Sun azon állitására, hogy a' trónbeszéd legfontosb része a' királyné házasságának köztudomásul adása leend, igy válaszol a' M. Chronicle: „Mi föl vagyunk hatalmazva leghatárzottabban ellenmondani ez állitásnak.“ A' Sun azonban koránsem engedi magát ez által megzavartatni, 's igy törekszik erősitni merész állitását: „Mi jobban hiszünk azon forrásnak, mellybül hirünket meritők, mint a' M. Chronicle ellenmondásának. Tulajdonkép kifejezésre nézve igaza lehet ugyan az érintett lapnak, azaz, mi megengedjük hogy a' házasság talán nem lesz említve a' trónbeszédben; de maga a' dolog azért csakugyan áll, miről olvasóink nem sokára meg fognak győződni.“ — A' Globe a' kenyérdrágulás ügyében igy nyilatkozik: „A' szárazföldrül érkezett hirek közül legnevezetesb az, melly a' franciák királya jan. 21diki rendeletét közli, melly szerint a' gabnakivitel tengeren Franciaországból szorosan tilalmaztatik. Ez világosan mutatja, milly veszélyes Angliára nézve, ha szük termés idején idegen gabna behozatására kell támaszkodni.“ A' Courier ugyanezen tárgyról ezt jegyzi meg. „Franciaország e' váratlan rendszabálya véghatározásra birandja most azokat, kik eddig még nem tudták, mellyik oldalra kelljen nyilatkozniok a' nagy nemzeti harczban a' mostani gabnatörvény ügyében. A' franczia kikötők zárva vannak, onnan nem hozhatni ki gabnát, 's már most majd elválik: fogják é más nemzetek is követni Franciaország és Nápoly példáját. Belgiumból sem szabad kiszállitni gabnát; de e' tilalom csak korábbi törvények következtében történt. A' franczia kormányt nem gáncsolhatni e' rendszabályért, 's a' többi európai hatalom is alkalmasint követendi példáját, mert bizonyosan egyik sem kivánja birodalmát éhségi veszélynek kitenni, csupán azért, hogy Anglia bőségnek örvendhessen.“ A' Courier e' véleménye minden esetre kissé tulságos, mert a' fölösleget minden országból veszély nélkül kiszállithatni, arról pedig minden józan kormány gondoskodhatni fog, hogy csupán a' fölösleget vigyék ki az országból. — A' Glaworsban állomásozó 15ik huszárezred parancsot kapott tüstint Chatambe indulásra, honnan Minotaur 74 ágyus hadihajón Indiába fog vitorlázni. Scott Walter, az elhunyt híres regényiró fia, mint alezredes szolgál ez ezredben. A' 7ik gyalogezred szinte Indiába menend, a' 42iket pedig Canadába szállittatja a' kormány; mi oda látszik mutatni hogy a' csend ott még nem igen van biztositva. — Bradfordban nem rég 800 hölgy gyült össze, kik előtt Vincent tüzes beszédet tartott a' népalkotmány ügyében; szép hallgatóji örömzajjal kisérék őt lakába. —

Franczia ország.

(Elegy.) Az éjszaki határszéleken 36 ezer főnyi sereg áll e' pillanatban. — A' válaszfölirati viták 232 hasábját foglalják el a' Moniteurnek, minden hasábot 123 sorral számitván. A' ministerek 32szer szólottak, 's közülök maga Molé gr. 12szer. Dupin 18szor mondott ki feddést. A' követek összesen 128 beszédet tartának, mikből Thiersre 13, Guizotra 12's Odilon- Barrotra hat esik. Titkos szavazás nyolczszor történt.

(Ministerváltozási vélemények. A' választási kérelem ügye.) A' ministerségváltozásról 's mostani politikai álláspontrul igy nyilatkozik a' Messager: „Mondám Önnek, hogy nehéz ócska ruhából uj kabátot csinálni. A' ministerség benyujtá ugyan lemondását, de az elfogadva még nincs 's mindig reménylik, hogy az ócska ministerség egy részébül készülend el az uj. Soult tábornagyot hivatá a' király, az való; de ebbül még semmi bizonyost nem következtethetni, mert az agg hős olly nevezetes férfi, hogy csupán nevezetes hires férfiakkal foghatna kezet, mivel nagyhirét koczkáztatni nem fogja, 's valamint magát nem engedné hurczoltatni Molé 's Montalivet által, ugy ő sem akarná ezeket maga után vonczolni. Ezenkül jó forrásból származott hir után állithatni, hogy a' király csupán tanácskozás végett hivatá magához az ősz bajnokot. A' király csak kérdé a' tábornagyot: nyujthatna é neki segélyt ministerség-alakitásra? Soult némi tartózkodással felelt, 's leginkább az illy vállolat ellen tornyosuló nehézségekre figyelmezteté Lajos Fülöpöt; ez utóbbi azonban nem vélte olly nehéznek a' munkát, mivel, mint mondá, a' lemondások még nincsenek elfogadva, 's a' tábornagy igen valószinüleg számolhatni fogna Molé gr. és Montalivet együttmunkálkodására. Ez észrevétel elég világosan fejezé ki a' király kivánatát 's azon föltétet, melly alatt a' tábornagy tanácsit használni szándékozik. Ez utóbbi tüstint átlátta tehát, hogy ő csupán eleme leendne a' módositásnak. Itt két egymással homlokegyenest ellenkező eszme ütközék össze 's a' tábornagy nem vélé egyébkint alkotmányszerüleg oldhatni föl a' komoly fordulatot, mint ha csak ott kereshetné a' ministerség elemeit, hol a' valódi többség elemei léteznek, 's ez okbul el volt határozva csupán tökéletesen parliamenti föltétek közt cselekvésre. A' tábornagy egyébiránt köz hiedelem szerint igen helyes nézetet fejeze ki. Méltósága megkivánā, hogy illy alkalomkor csak komoly küldetésnek feleljen meg. De ugyan mikép is használtathatta volna magát e' pillanatban komolyan ministerség-módositásra, midőn a' király segédei mindent elkövetnek a' kamrában, kérelemre buzditásul a' mostani ministerség megtartása iránt? Valóban a' király szolgálatában állók e' lépési olly ellentétben állnak Soult meghivatásával, hogy a' tábornagy akarva sem eszközölhetne semmi jót. Az egész értekezésnek csak az vala következménye, hogy a' király máskorra biztatással bocsátá el a' tábornagyot. Az egész fontos fordulat tehát most is előbbi helyzetében van. Egyébiránt azt már mindenki átlátja, hogy csak parlamenti szellemü ministerség fogja magát föntarthatni. — A' National költöttnek mondja azon hirt, melly szerint a' választmány azt határozta volna, hogy a' választás-javitás iránti kérelem napirendre utasittassék a' kamrában. Jelentés tevést választott ugyan ez ügyben, de véghatárzatot nem hoza. A' választásjavitást sürgető kérelem 100ezer aláirattal díszlik. 50 év óta egyetlen kérelem sem dicsekheték ennyi aláiróval. Franciaország jelen állapotjában 100 ezer aláiratu kérelem minden esetre a' nyilványos vélemény kifejezése, bármikép ármánykodik is ellene nyilván vagy titkosan a' törvényhatóság. Ez okbul e' tárgy osztatlan figyelmet kiván mind a' kormány, mind a' kamra részirül. A' választmány nehezen leend elég vakmerő illy nagyszerü kivánat ellenében gúnyosan napirendet tanácsolni a' kamrának.

(Touloni hirek.) Touloni lapok jan. 20ikaig terjedő híreket közlenek Algírból, mellyek szerint Abdelkaderrül még jelenleg sem tudhatni bizonyosb körülményeket, valamint hol tartózkodásáról sem. Majd Milianába érkeztét hírlik, majd ismét azt állitják némelly kóbor arábok, hogy Ain-Maadi közelében van táborszállása egy frigyes törzsnél, mig rendes csapati Tekedemt vidékin állomásoznak. Mind ez azonban csak puszta állitásokon alapszik, mellyek hitelt nem igen érdemlenek. Oranbul irják, miszerint Yussuf, a' hires spahi-ezredes, vadkan-vadászaton veszélyesen megsérült. Küzdésben volt ugyanis egy vadkannal, midőn barátja az állattól akarván őt megszabadítani, czombjába lőtt. Az alhucemati spanyol szökevények sorsát még eddig nem határozá el a' franczia kormány.

(Soult tábornagy ministerelnök. A' jour. des Débats véleménye a' szövetkezésrül). Parisi jan. 25ki hirek szerint e' napon csupán olly ministerváltozási hirek keringének ottan, miknek teljességgel nem lehete hitelt adni. Soult tábornagy jan. 24én ismét kihallgatáson volt a' királynál 's oda nyilatkozék, hogy 27ikeig alkalmasint fog szükséges ajánlatokat tehetni. Igy vélekedék legalább a' jour. des Débats, mig a' Presse tudni akará, hogy a' vitéz tábornagy egyenesen lemonda minden illyetén avatkozásról. Ez alatt a' király 's a' királyné egész családostul a' dreuxi palotába kocsizának Würtemberg hgnő temetésire. 26án este ismét visszaérkezék onnan Parisba Lajos Fülöp. A' jan. 28ki frankfurti főpostahivatali ujság ellenben ezt irja: „Jan. 27dikén kaptuk hirét, miszerint Soult tábornagy végkép elfogadá a' ministerelnökséget.“ Hasonértelmüleg nyilatkozik egy másik frankfurti lap, szinte jan. 28káról, mondván: „Strassburg felé azon telegrafi hír érkezék hozzánk, hogy Soult tábornagy ministerelnökké nevezteték ki.“ A' jour. des Débats gúnyosan nyilatkozik a' szövetkezésrül 's ministerségalakitás iránti törekvésirül, 's többek között igy beszél: „Kivánciak vagyunk látni, minő ügyességi csuda által nyerend eszközöket a' szövetkezés Garnier Pagès, Berryer, Duvergier de Hauranne 's Dupont (de l' Eure), a' septemberi törvények alapitóji és általányos szavazatjog sürgetőjinek megnyerésire ministersége számára. A' szövetkezés főnökei, miután a' mostani ministereket elüzék hivataljokból, azért még nem reménylhetik, hogy többségüktől megfosztják őket. A' szövetkezés kénytelen lesz saját erejéből alkotni parlamenti ministerséget, melly nagyobb többséggel birjon az april 15ki kabinetnél, különben ki nem fogja kerülhetni azon gyanut, mellyet most ellene az egész nemzet érez. Az ő többsége csupán republicanusokból állhat, 's ennek összeállitása nagy fáradságba kerülend. — Több parisi lap azon hirt rebesgeté, miszerint az udvar különféle ajándékokat készit Abelkader hölgyei számára; a' Moniteur legujabb száma mindazáltal alaptalan koholmánynak bélyegzi ez állitást. —

Belgium.

A' pénzügyminister a' következkamrai jan. 22ki ülésben azon törvényjavaslatot terjeszté elő, miszerint a' kormány fölhatalmaztatik az 1839re eső földadó felének azonnali beszedhetésre; e' törvényjavaslat támogatásaul a' hollandi sergek fenyegető helyzete hozatik fel, mi Belgiumot hadi ereje megerősbitésire kényti 's ez sok költségbe kerül.—A' brüsseli lapok következő telegrafi hirt közlenek: „A' hollandi sereg épen most vonult bal oldal felé 's Beverloo tájékin szándékozik öszpontosulni. Több ezred az eyndhoveni tábornál őrködék éjjel nappal 's a' t.“

(A' londoni tanács határzatot hoz a' belga h)llandi ügyben.) Rendkivüli alkalommal érkezett londoni jan. 24ki hirek szerint az előtti napon Ausztria, Francziaország, Anglia, Poroszország 's Russzia meghatalmazott kepviselői egyhangulag megegyezének 's egy Hollandia és Belgium közti szerződés iránt elhatárzák, miszerint e' szerződés az öt hatalom nevében a' hágai és brüsseli udvarral közöltessék aláirás végett. —

(Hirek a' csapatok mozgalmiról. Clauzel marsalra a' belga sereg főparancsnoksága fog bizatni. Többféle.) Brüssel, jan. 20kán: A' hadminister néhány nap óta folyvást munkásságban van a' sergeknek hadi lábra állittatása végett; a' főhadi szállás ideiglen Löwenbe fog általtétetni. Naponkint bocsát ki sürgönyöket a' tábornokkar a' hadminister parancsából a' csapatok mozgalmai siettetésére. Az ezredek folyvást parancsot kapnak szabadon bocsátottaiknak zászló alá hivatásukra; az egész háboruarczot ölt. — Jól értesültek tudni akarják, miszerint a' belga tábor feletti főparancsnokságot Clauzel franczia marsalra ruházandják; és a' marsal már nyilványitá is, hogy kész elfogadni a' főparancsnokságot, ha Leopold király azzal megkinálandja. A' hadminister parancsot intéze minden ezredfőnökhez a' szabadságon levő tisztek visszahivatására; e' parancs általányos, 's a' tisztek kénytelenek ezredökhez visszatérni, hacsak rendkivüli okuk nincs. A' belga Moniteur szerint pár nap mulva a' belga sergeknél tetemes előléptetés fog történni, a' több év óta üresség-be jött helyeket most mind be akarják tölteni 's 130 altiszt fog alhadnagygyá kineveztetni. Néhány nap mulva 100 ezer embernél több álland fegyverben; az ország beljéből a' legnagyobb gyorsasággal vonulnak a' csapatok a' hollandi határszélekre, hol becsapástól rettegnek.

(A' londoni tanács határzata megérkezék Brüsselbe.) Brüssel, jan. 22kén: A' jól értesült politikai körökben tegnap este nagy forrongás uralkodott; este felé ugyanis azon hir terjenge, miszerint Rothschild testvérek brüsseli képviselője Londonbul egyenesen azon hirt kapá, hogy a' franczia követ a' véghatárzatot aláirta 's ez a' belga kormánnyal közöltetni fog, a' hirnök már el is indult vele Brüsselbe. A' ministerek egyike, kit e' tárgyról kérdezének, kétségesen nyilatkozék. A' kamrai tagok nagyobb része tegnap este azonnal összegyült egyik követnél 's elhatárzák, miszerint a' már néhány nap óta kivánni akart felvilágitásokat a' ministerség részirül tovább nem halasztandják; a' kamrai tagok által kérendő felvilágitások főleg e' két pontot érdeklendik: „vajjon a' katonai védelem eszközei elégségesek é 's vajjon a' majus 21ki egyezkedést, mint fönállót tekinthetni é?

Olaszország.

(A' Vezuv kitörései.) Nápoly, jan. 10dikén: Az ujév első napján tompa rengés, melly a' del Carmine népes városnegyed ablakait 's ajtait is megrázkodtatá, szolgált jelül a' Vezuv olly kitörésének, millyet már 15 év óta nem láthatánk; jan. 2 's 3ka éjjelén ugyanis iszonyu tüzoszlopok emelkedtek föl a' hegy gyomrából, melly egyuttal követ 's hamvat hánya ki, később a' hegy szélein, Resina irányában, iszonyu mennyiségü láva ömle ki 's a' szép vidéket elpusztitá; jan. 8ki éjjel az égő folyadék két szárnya egyesült, mellyek előbb külön emelkedének föl. Igen nagy számu idegen utazék Resinába a' Vezuv e' nagyszerü kitörésit közelebbrül szemlélendő; 3kán dél tájban, midőn a' hegy szinet nélkül a' legnagyobb forrongásban volt, a' hamuteljes füstoszlopok, mellyek mérhetetlen magasba emelkedének, a' nap sugáritól kivilágittatva, olly szép látványul szolgáltak, mi felül áll minden leiráson 's e' látvány azon pillanatban, midőn a' nap a' posilippoi csucs mögé vonult 's utólsó sugárai a' fölséges füstoszlopokban megtöredeztek, egészen elvarázslott. A' város minden kikötője, utczaszeglete, mellyek a' hegy felé szabad kilátást engedének, nézők sergétől volt ellepetve illy pompás látvány szemlélése végett 's csak az est szélyeszteté el őket. 3—4ki éjjel a' tüzoszlopok hihetetlen magasra nyulának föl, de most már csak egy nyiladékon omlának ki, holott azelőtt az egész tüzgyomorbul; a' láva azonban nőtten nőtt 's három irányban ömle szét, az Ottojano fele folyó legtöbb kárt szüle. A' felső tüzoszlopok a' sötét sürü füsttől mintegy lepelbe voltak burkolva 's a' tiszta holdvilágnál igen meglepő látványul szolgáltak. A' Vezúv még 8kán is folyvást füstölge 's tömérdek hamvat 's tajtkövet hánya ki, mellyek a' közel szántóföldeket összerombolák. Némellyek szerint, két vakmerő angolt, kik jan. 2kán a' hegyre akarának menni, a' látványt közelebbrül szemlélendőleg, az égő kövek agyon sujtottak; ez azonban annyiból igaz, hogy a' két angol, a' nyilt veszéllyel daczolva, félig fölmászott a' hegyre; itt azonban egy rakás tajtkő egyiket földre sujtá, volt ugyan még elég ereje fölkelésre, de arczát egészen elégeté 's istennek adhat hálát, hogy éltével nem adózott. Jan. 9ike óta a' Vezúv ismét csöndes, 's ma már hó és jég fedi, mi most történik először e' télen. —

(Javitások Szicziliában.) A' nápolyi királynak Szicziliában utazta több javitásra szolgált alkalmul; többi közt az epemirigy alatt Nápolyba átszállitott helytartósági hivatalok, ismét ide hozattak vissza a' nápolyi belministerség felügyelése alatt. A' hűbéri viszonyokbul még folyvást keletkező nyomatások végképi elháritásaul a' király jónak látá e' viszonyok eltörlesztését; a' felügyelők meg vannak bizva szorosan kipuhatolni a' községekben a' hűbér nyomait 's ezeket végkép megsemmitni. A' községek 's hajdani földesurak közti perek többé nem az uriszék, hanem a' közönséges törvényszékek előtt fognak eldöntetni, 's a' kir. ügyvédek tartoznak mindenkor a' község ügyét ótalmazni. A' malomadót harmadával megkevesbiték. — A' gabnakivitel meg van tiltva, a' bevitel pedig könnyitve; bármilly feltünő legyen is e' rendszabály egy gabnatermő országra nézve, mint Szicziliа, mégis a' jelen körülmények közt valódi jótétemény, mert az epemirigy alatti rendetlenségek 's néhány évi rosz termés a' gabnaárt igen magosra szökkenték 's a' népség az uzsorásoktul sokat szenvede. A' föld-becsülésnél is az 1833diki rendszabályok helyett ujak foganatositattak. A' kegyes alapitványok kormányzata is szigoru vizsgálat alá vétetett, hol égbe kiáltó visszaélések történtek, e' vizsgálatok félévenkint megújittatnak 's a' kezelők választásira ezután nagyobb gond fog fordittatni. A' kórházak 's börtönök nápolyi lábra állittatnak. Sz.egyházba, zárdába, szóval fal közé temetkezés a' legszigorubban tiltva van 's noha a' gazdagoknak és szerzetbelieknek megengedtetik a' külön temetkezés, de mindenkor kivül az illető sz.egyházak kapuin. Az utak biztositása végett jutalmakat tevének ki a' gonosztevők fejére 's azon rendeletet nyilványiták, hogy mind az, kit fegyveresen uton törvényelleni tetten kapnak, hadi törvényszék elibe fog állittatni 's halál leend büntetése; 8 rabló már érzé e' rendelet szigoruságát. —

Oroszország.

A' pétervári orosz tud. akademia jan. 10dikén üllé meg 112d. évi alapitása ünnepét azon szertartásokkal, mellyek 1826 óta divatba jövének. —

Németország.

Augsburgban jan. 21kén éjjel nappal iszonyu szélvész dühönge havas esőtül kisértetve; távol, főleg déli tájakról szomoritó hirek keringenek. — A' hannoverai király jan. 15erül az osnabrücki tanácshoz roszaló iratot intéze, mivel ez némelly külföldi jogkari tanitóktul azon kérdés megfejtését kéré: vajjon tartozik é a' városi tanács 1839ik évben az adók beszedését törvények értelmében előmozditni, ha az 1833ki eltörlesztett alaptörvény szerint országgyülés nem hivatik össze, melly az adót megajánlaná. E' leirásban igen kemény kifejezéssel tudatja ő fels. Osnabrück alattvalóival nem tetszését 's fentartja magának szükség idején körülményekhez illő rendszabályok foganatositását; 's a' tanács tettét vétkes merénynek nevezi. —

Hessen-homburgi Lajos Vilmos jan. 19én Luxemburgban meghalt. — Frankfurtban az ottani müvészegyesület majusban mükiállitást tartand. — Berlinben jan. 20án ünnepélyesen üllték meg a' korona 's rendünnepét; Eylert püspök a' lovagteremben ünnepélyes beszédet tarta. —

M. m. Frankfurt, jan. 22kén: Utólsó iratomban emlitém, miszerint a' Bonaparte család egyik tagja Belgiumba érkezék 's az önkéntesek sorába lépe; genti hirek szerint több lengyel katonatiszt 's köztük ollyanok is, kik a' lengyel szabadsági harczban kitünőleg vivának, lépe belga szolgálatba 's ezekre bizatnának a' hadi munkálatok akkor, ha szakadásra kerül a' dolog. Ez arra mutat, miszerint a' belgák ellenállásrul gondolkoznak 's csak nagyobb erőnek fognak engedni. A' belga kérdés komoly szint kezd ölteni. — A' porosz király Wolkonsky hg orosz czári ministernek gazdagon ékitett kardot ajándékoza 's azon ohajtással rekeszti be a' ministerhez intézett kegyes iratát, miszerint e' kard emlékeztesse őt azon időkre, midőn a' moszka 's porosz egyesülten vitt közös ellenségök ellen.

München ben legfelsőbb engedelemmel társaság alakult, melly czélul a' katholika vallás terjesztését tüzé ki Éjszakamerikában 's távolabb világrészeken bajor térítők által. E' társaság feje a' münchen-freysingi érsek, alapszabályai nem sokára kikerülendnek sajtó alul. —

Törökország.

Konstantinápoly, jan. 19kén: Mac Neilt naponkint várják ide, hir szerint Perzsiát oda hagyandja ez, mert a' schahval nem tud egyezségben élni 's innen hihetőleg Perzsia 's a' keletindiai társaság közt ellenségeskedésre kerülend a' dolog; az angol kereskedők nagyobb része igy vélekedik. Ponsonby lord igen kedvetlenül nyilatkozik Mohammed Mirza ellen; ugy találja, hogy benne csalatkozának 's őt soha sem kell vala a' perzsa trónra ültetni. — Perában több franczia családot egy rosznemü láz gyászba borita. —

A' marseillei Semaphore Alexandriából dec. 22érül következőleg ir Mehemed Ali utazásiról: a' legutóbbi hirek igen kedvezők a' basa egészségére nézve: már nyolcz napi járó földnyire van a' hires fasogloi aranybányáktul 's Corinsban tartand szünidőt kisérőjit bevárandó, mert ő szokás szerint mindenkor előre utazik. Ha a' basa csak tiz napig fog a' fasogloi bányákban mulatni, ugy január vége felé Kairoban leend; egyébiránt ez azon idő, mellyet visszajötteül kitüze. Kartumban tartá a' basa legutólsó állomását, melly tiz napi járó föld a' hires bányáktól. —

Canea, jan. 5kén. Az utóbbi időkben a' legnagyobb aggálynak 's félelemnek valánk kitéve; Milos szigetből ugyanis néhány szélfejü áthajózott hozzánk békés lakosinkat a' fenálló rend elleni felláziás végett; a' lázitók azonban, midőn látnák, hogy czéljok tévesztve van, egy török csolnakon Milosba sietének vissza, hol azonban a' görög kormány részirül a' kiszállás megtiltatott 's ki sem kerülik az illő büntetést, ha a' török lobogó iránt a' görög hatóságok tisztelettel nem viseltetnek. Innen Pathmosba vitorláztak, hol megérkeztüket azon megjegyzéssel adák tudtul, miszerint minden politikai tárgytul visszavonulnak. — A' Spazia sziget őrségeül küldött syriai csapatok rögtön több osztályban Candiába Rettimo-'s Caneába érkezének nyilványitók, miszerint ezután egyiptusi főnököknek nem fognak engedelmeskedni. Igen kiváncsiak azon rendszabályokat tudni, mellyekkel Mustafa basa az engedetlenséget fékezendi. —

Gabonaár: Pest, febr. 1sőjén: Tiszta buza 140, 125, 110; — Kétszeres 96, 90, —; — Rozs 84, 80, 76; — Árpa 70, 68, 65; — Zab 62, 58, 52; — Köles-kása —, 160, — Kukoricza 80, 75, 70 — pesti mérő, váltó garas.

Dunavizállás: Pest, jan. 3dikán 10′ 1″ 0‴ — 4dikén 9′ 7″ 0‴ — 5dikén 9′ 0″ 6‴ — 6kán 8′ 11″ 6‴

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. szombat, febr. 9.

JELENKOR.

1839. 12ik szám.

FOGLALAT: Magyarország (kinevezések és előléptetések; budapesti napló: időjárat, áradás elleni ovó készület, tánczvigalmak, literaturai vállolatok, pesti magyar játékszín; Kisfaludy társaság közgyülése; pápai népesség 's kereskedés; Fehérvárott megtelepülésre kap engedelmet a' zsidóság; különféle vám-szabályzat iránti ausztriai kormányszéki körlevél, nagyszombati vásár, az 1834iki kölcsön 4ik elsoroztatása, pozsonyi hírek; 's a' t.) Amerika (a' tampicoi zendülők visszaverék a' kormányi csapatokat; 's a' t.) Spanyolország (Palarea hivatalától megfosztva harcztéri hírek; cortesviták az afrikai birtokrul; bayonnei hírek, 's a' t.) Anglia (Russell nyilatkozata a' gabnatörvény ügyében; O' Connell meghasonlik a' duplini lapszerkesztőkkel; 's a' t.) Francziaország (Soult megbetegszik, 's az uj ministerség még nincsen kinevezve; a' kir. család Dreuxben; algíri hírek; 's a' t.) Belgium (a' londoni véghatárzat Brüsselbe érkezik; 's a' t.) Dunavizállás.

Magyarország.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége Beőthy Sándor előléptetése következtében Feyes Antal kir. ügyek aligazgatóját 's kir. tan., igazgatóvá; Koch Antal selmeczi kerületi bányatörvényszéki tbirót bányásztanácsossá 's ujvidéki kamrai igazgatóvá; 's Kun Károly Doboka megyei főszolgabirót kir. tanácsossá nevezni méltóztatott. Hk. — A' m. kir. udv. kamra Seringer Vilmos eszéki sóhivatali kerülőt ugyanott pajtaőrré; Rakovszky Ferdinand szucsányi k. sóhivatali gyakornokot ugyanott pajtaőrré, 's Mahácsek Istvánt rokkant káplárt eszéki sóhivatali kerülővé alkalmazá. Továbbá szinte

A' m. kir. udv. kamra a' magyarországi fő épitészigazgatóság keblében Liedemann Emil 's Arnold Antal fizetéses gyakornokokat rajzolókká 's a' keblebeli épitészeti számvevő hivatalnál Wiszkovsky János fizetéses gyakornokot járulnokká alkalmazá. Kam. tud.

Budapesti napló. A' kemény hideg, melly 4 — 5 nap alatt jéggel boritá Dunánkat, olvasztó szélnek engede helyet, 's ez már is igen kellemetlenné tevé a' járást a' jegen, ámbár az még egyébkint veszélylyel nincs összekapcsolva, 's folyvást gyalogszánakot is használnak. A' viz, mint mult számunk végén is láthatni, igen tetemesül apadt; mult évi febr. 3ikán ugyanis 14′ 11″ 6‴ magosságu volt a' budai mérték szerint, most ellenben ugyanazon nap csak 10′ 1″ 0‴; e' körülmény következtében tehát annyival is inkább minden jót reménylhetnek fővárasink lakosi, mivel hó félig sincsen annyi, mint tavaly volt, mi akkor nem kis mértékben mozditá elő hirtelen elolvadtával az áradást. Egyébiránt tavaly jan. 7ikén, midőn a' jég megállapodék fővárosink közt, 20 lábnyi magos volt a' viz, az idén ellenben csak 12, melly magosság maig már jóval apadt, 's e' szerint minden veszély megszüntnek látszik. Nádorunk ő cs. kir. fhgsége mindazáltal e' kedvező körülmények mellett sem akará pusztán jó szerencsének kitenni a' két testvér főváros lakosit, hanem mindenkép biztosítni törekszik azokat az ellenséges elem dulási ellen. Legközelebb ugyanis parancsa következtében f. hó 4ke óta ismét gátat készítnek a' Wurm udvartól egészen a' sóházig, harmadnapig szakadatlanul közel ötödfél száz kocsi, azután kétszáznál több 's ezenkül egypár száz katona dolgozik e' nagy munkán, melly néhány nap alatt igen is messzire haladt. A' tavalyi töltés nem volt egészen olly erős, mint ez 's mégis több óraig föl birá tartóztatni a' vizet; annyival inkább biztositandja tehát most a' várost ez, midőn a' tavalyihoz hasonló nagy víztől már épen nem tarthatni, ha az előzvényekbül következtetést szabad vonni a' történendőkre. Egyébiránt a' lakosság nyugott bizalommal tekint a' jövendő elibe, 's a' tánczvigalmi vállalkozók épen nem panaszkodhatnak részvét-hiány ellen. Valamint Budán a' várban az országházi teremben 's viziárosban a' fáczánnál, ugy Pesten is a' városi redoute-termekben nagy számu látogatókkal díszlének az adott tánczmulatságok; növelé pedig érdeküket különösen azon örvendetes körülmény, hogy a' vigság mindenkor szelidséggel 's müveltséggel karöltve lejte körül a' táncz termekben, holott korábbi években egykét kicsapongás az ifjuság részirül ritkán szokott kimaradni. E' szerencsés változatot literaturánk előhaladtának is köszönhetni, melly szelídebb kéjre lelkesíti ifjainkat, 's talán egy részben fővárosink közt megtelepült nemzeti szinészetünknek is, mert színpadunkon majd minden uj eredeti víg darab foglal magában ollyas helyet, melly vagy müveltségre int szelíd szókkal, vagy éles gúnynyal ostorozza az ellenkezőleg cselekvőket. Minden farsangi mulatságnak azonban koronája volt a' nádori palotában adott tánczvigalom az elhunyt Mária-Würtemberg hgnőért öltött gyász letétele után. Febr. 6ikán ugyanis a' főnemesség legviritóbb hölgykoszoruja vala ott látható, 's közte vezér csillagok gyanánt István fhg. 's Hermine fhgnő az örvendő ifjuság ellenállhatlan bájival mindenkit fölülhaladók. A' mulatság reggeli 3 óraig tartott, 's a' teremhez vezető nagy lépcső lepve volt emberekkel, kik részint a' gyönyörü zenét akarák hallani, részint pedig a' föllejtő szépeket csudálni. A' pompás és hatás- teljes világitásu teremben 700nál több vendég mulatott, kik közt számos budai országos hivatali tisztviselő, katonatiszt 's minden rangu ifju, a' férfiak egyszerű fekete öltözetben, a' hölgyek pedig Peru kincseire emlékeztetőleg. — A' mennyire meddő vala mult évben literaturánk, annyira igérkezik ez évben termékennyé válni. Több vállolatot említének már ugyanis f. e. lapjaink, 's azok némelly része már létesült is, midőn ismét ujabbak keletkeznek. Vajda t. i. eredeti elbeszélés-gyüjteményt indít meg, mellynek első füzete jövő martziusi vásárra jelenend meg; időrül időre több egyes füzet követendi azt, mellyek aztán a' kiadó munkáin kivül egyéb regényiróéit is közlendik. E' vállolat hasznossága kétségbe nem vonható, mert folyóiratinkban nem sok igazán élvezhető eredeti novellát olvashatni, a' költséges zsebkönyvek megszerzése pedig nem minden embernek lehetséges. Továbbá, Szigligeti „Vazul“ „Pókaiak“ 's „Aba“ czimü eredeti szinmüveit készül egy kötetben sajtó alá bocsátani, mellyek kedvező hatással fordulának meg pesti színpadunkon, A' lapjainkban körülményesebben hirdetett zsebkönyv-kiadó társaság csakugyan életbe fog lépni, mert már annyi részvény van aláirva, hogy a' zsebkönyv minden esetre illő dísszel fog megjelenhetni, sőt talán egyéb szép literaturai muukák kiadhatására is marad pénzerő, ha a' közönség buzgó pártolással fog e' hasznos egyesület iránt viseltetni. Az alapszabályok értelmében tartandó rendezkedő nagy gyülés határnapja néhány nap mulva közhirül fog adatni a' részvényeseknek. — Nemzeti színpadunkon f. hó 1sején bérszünettel Megyeri jutalmaul „Peleskei notárius“ adaték. Az első felvonáson czélszerü változtatásokat tőn a' szerző. A' nagy számmal összegyült nézők ismét osztatlan tetszéssel fogadák e' müvet, mellynek lelke ismét Megyeri volt, ki elejétül végig olly jelesül játszék, hogy már annyiszor hallott szerepét most is minden egyes részletiben érdekessé tudá tenni. Általányosan mondhatni, hogy az előadás jobb volt, mint az utóbbi egy két alkalomkor. 2ikán „Kean“jött színpadra. Egressy Gábor a' czimszerepet szokott szabatossággal adá, 's Lendvayné mélyen indíta meg mindenkit Damby Anna szerepében; 3ikán „Agg színész és leánya“ aránylag nagyszámu közönség előtt, melly most is, valamint első előadáskor, elejétül végig növekedő élénkséggel kisérte a' jeles mű 's jó előadás folyamát; mind e' mellett is azonban megrovást érdemel a' repertoirkészitő, hogy 5 nap alatt egymásután 5 vigjátékot adatott. Ez már csakugyan sok, még farsangban is, illyesmit csupán színház-megnyitáskor lehetett volna menteni, midőn ruhatár 's díszletek még igen szegény állapotban valának, 's nem engedének nagy változatosságot; de most már csakugyan alig menthetni az illy balfogást, midőn intézetünk sem öltözetek, sem díszletek, sem uj darabok hiányában nincsen. A' repertoir-készitésre legnagyobb gondot szükség fordítani; mert ez alapja a' pénztár-nevelés v. csökkentésnek, a' pénztár pedig a' színház fönállhatásának. 4én „Beatrice di Tenda“; 5ikén „Vasálorcza“; 6ikán „Sevilla csillaga“; e' darab nem volt ugyan hatás nélkül, de talán hamar ismételtetett 's itt ismét 2 nagy szomorujátékot láttunk egymásután; mi is nincs rendén; 7ikén „Eleven-holt házas pár“ először: „Szalmás kunyhó és az ő szive“ vigj. 3 felv. Scribe és Alphonse után Wolheim szerint fordítá Komlóssy. Ez utóbbi Scribe gyöngébb művei közé tartozik, az előbbiben Szerdahelyi Hagyma szerepét némi komolysággal adá most, hihetőleg, mivel tartott attól, nehogy némelly önkénytelen mozlulata parodiázásra magyaráztassék, mi már majd mindennapivá kezde válni. A' garabonczás diák szerzője vala tudtunkra első, ki ha nem hibázunk, a' parodiázást magyar színpadra hozá, midőn Baranyi által e' darabjában a' fehérhajói akkori vendégfogadóst parodiáztatá. Valóban kár volt azt tennie, mert az akkor ugy megtetszett a' közönségnek, hogy sok szinész az akkor ártatlannak vélt illynemü parodiázást most is annak tartja 's ismétezésével a' közönséget megkaczagtatni, magát pedig megtapsoltatni ohajtja, melly ohajtásuk eddig illyes alkalmakkor mindenkor teljesült is.

A' Kisfaludy-társaság f. évi febr. 16dikán délelőtti 11 óra tájban a' magy. nemz. tudom. akademia termében számos és jeles mindkét nemü hallgatóság előtt tartá idei (2dik évi) nyilványos ülését, mellynek tárgyai ezek valának: 1) Fáy András igazgató urnak ülésnyitó czélszerü lelkes szavai után felolvastattak a' jegyző által az egyesület másodévi dolgairul, pénztárárul 's az ezen évre kitüzött jutalmakról értesitő jelentések. 2) Meghatólag szavalá el a' koszoruzott balladát Székács József akad. tag 's pesti evang. egyh. szónok. 3) Szontagh Gusztáv egyesületi tagnak értekezését bold. Kisfaludy Károly kritikai irányáról előterjeszté Schedel Ferencz akad. titoknok. 4) A' jutalomhoz közelitő balladát szinte Szakács ur szavalá el érzékenyül. 5) A' Kisfaludy-társaság jutalomtételeit 1840re kihirdeté a' jegyző. (Lásd mind ezt hivatalosan jelentve.) Végzetül az igazgató ur a' közönségnek szives részvétét megköszönvén 's az egyesület zsenge szüleményi iránt engedékenységét kikérvén az ülést berekeszté.

Jelentés a' Kisfaludy-társaság másodévi dolgairól.

A.) Pénztár febr. 6kán 1839. I. Tőke. 1.) A' társaság alapitásakor czéljaira szánt summa, melly százától hattal kamatoz . . . . . pengő pénz. 1790 ft. — kr.
2.) Egri kanonok Kovács Mátyás ur alapitványa . . 100 „ — „
1890 „ — „
II. Bevétel. 1.) Az alaptőke kamatja . . . . 107 „ 24 „
III. Kiadás. 1.) Az $183^{8}/_{9}$ki jutalom, tiz arany . . 47 „ — „
2.) Nyomtatások, hirdetések, szolgálattétel . . . 12 „ 45 „
Öszvesen 62 ft. 40 kr.

Pénztár-maradék $183^{9}/_{10}$ 53 ft. 3 kr.

B) Személyzet és munkálkodás. 1.) A' társaság ez évben egyik legtisztesb tagja elvesztését fájlalja. Elhunyt közülünk Kölcsey Ferencz, de emlékezete élni fog, míg az igaz érdem tiszteltetik. Béke hamvaira a' nemesnek! 2.) Tagokká választattak báró Eötvös József eperjesi kerületi táblai biró 's acad. l. tag, és d. Székács József pesti evang. magyar hitszónok 's acad. l. tag. 3.) Két rendbeli jutalomtételt hirdete a' társaság, mellyek közül az elsőre egy sem, a' másodikra harmincz három érkezvén, ez utóbbiak vizsgálatával foglalkodott. 4) Két új feladás választatott, kiszabott jutalmak mellet. Mindkettőről külön jelentés szól. Pesten, febr. 6. 1939. tartott ülésből.

Fáy András, s. k. igazgató. Tóth Lőrincz, s. k. jegyző.

Jelentés a' Kisfaludy-társaság által 1839re kitett jutalmakról.

I) Ezen, az első köz ülésben hirdetett jutalomtételre: „Készittessék egy szinészeti kézikönyv, melly a' dramaturgia, poetica, nyelv, szavalás, mimica, costüm- és szinmesterség köréből minden, a' szinésznek szükséges, ismëreteket, czélszerüen szemelve, állandó tekintettel a' magyar szinész állapotja és szükségeire, helyes rendben, világos előadással, összefoglaljon.“ — mult évi nov. 20ig, mint kitüzött határnapig egy pályamunka sem érkezett, mit egy részről a' tárgy bőségének, más részről az idő rövidségének, 's talán némi részben az ország szerte közbe jött árvizi akadályoknak is hajlott a' társaság tulajdonitni. Ez okból, hogy a' jutalmazás ez évben teljesen ne maradjon el, nov. 27. tartott ülésében következő költői feladást tüzött ki.

II. „Készittessék balláda, következő tárgyról: „Első Géza királyfi 's Magyarország harmadrészének ura, a' nemcsak birtoka 's méltósága, de még élte ellen is, gonosz tanácsból, hitszegéssel törekvő Salamon királynak, bár azt erős hadával megronthatá, a' haza nyugalmaért, 's hogy polgári vér ne ontassék, a' koronát 's uralkodást, az önmegtagadás legszebb diadalma közt oltár előtt harmadszor is átengedi“ — f. évi jan. 20ig, mint kitüzött határnapig, 33 pályamunka érkezett, ezen túl még három, de a' társaság határozatihoz képest el nem fogadtathatott. A' 33 közt is egy, mellynek jelszava: A' ki haragját legyőzi 's t. b. mint a' mellynek beküldetésében a' kikötött forma nem tartatott meg, t. i. a' mellékelt levelkén jelszó helyett az igazgató czimzete állván, ennek a' név kitudására alkalom nyujtatott, pályára nem bocsáttathatván, csak 32 adatott által a' választottságnak (Bajza József, Bártfay László 's Vörösmarty Mihály) vizsgálat végett. Többekben e' munkák közül örömmel vettek észre a' birálók szerencsés egyes részeket, csinos nyelvet, tiszta formát; azonban a' három vizsgáló egyező véleménye a' 27. számút, illy jeligével: „Énekeljetek a' mult kor diadalmairól! itélte jutalomra érdemesnek, mint a' mellyet mind költői felfogása 's a' tárgy elrendelése, mind balládai szabatossága, nyelv és forma tisztaságára többi közt első rangunak vallott. Ehhez legközelebb járónak itáltetett a' 26. szám alatti e' jelszóval: „Dalt az illy magas kebelnek, szívlant húrjain!“ felbontatván az elsőséget nyert balladajelmondatos levelkéje, abból következő név tünt elé, mint szerzőé: Pap Endre a' kir. tábla' hites jegyzője. A' fenmaradt 31 jeligés levelke az ülés' színe előtt felbontatlanúl elégettetett. Miután azonban a' másod rangúnak itélt balladá' megjutalmaztatására tek. Rácz Mária asszony, Gorove László tbiró 's m. acad. l. tag hitvese öt —, 's e' példára egy névtelen hazafi három aranyat teve le az igazgató kezeibe, a' szükséges bizonyitványokkal ellátott szerző felszólittatik maga kinyilatkoztatására 's nyolcz arany jutalomnak az igazgatótul átvételére. — A' társaság megragadja ez alkalmat a' nemeslelkü ajánlattevőknek nyilván kijelenteni legszivesebb hálaját. — A' kéziratok, kivévén a' vizsgálat alá nem menteket, az előleges jelentés szerint a' társaságnál maradnak. Költ a' Kisfaludy-társaságnak febr. 6. 1839. tartott üléséből.

Fáy András s. k. igazgató. Tóth Lőrincz, s. k. jegyző.

A' Kisfaludy-társaság jutalomtételei 1840re.

I. Folyvást megmaradván a' társaság azon meggyőződése mellett, hogy szinészetünk jelen állásában alig lehet valami ohajthatóbb egy, e' művészetet tárgyazó, gyakorlati irányu munkánál; tapasztalván más felül, hogy a' mult évben, illy tárgyu munka, bármelly okból nem érkezett, czélirányosnak itélte e' tárgyat újra, 's több ágra osztva bocsátni pályára, s pedig először is a' következő tételt:

„Készittessék kézikönyv, melly a' szavalásnak mint általánosnak, mind különösen a' szinészetre alkalmazott elveit is szabályait kimeritőleg és gyakorlatilag adja elő, szükséges ügyelettel a' magyar nyelv' grammaticai viszonyira, dialectusira, versszerkezetére, és azon hibákra, mik jelennen szinészink' szóbeli előadását gyakran dísztelenitik.“ A' jutalom, melly 1840 febr. 6 adatik ki, húsz darab arany.

II. Azon nézetből indulván a' társaság, hogy a' történeti balladák tartalmok 's alakjoknál fogva legkönnyebben mennek át literaturából életbe, 's mintegy népénekekké válván, leginkább hathatnak a' nemze re: élesztvén és erősitvén annak hazafi érzeteit; hogy az illy müvek gyüjteménye lassanként egy a' hon történetei legérdekesb pontjait, költői alakban előtüntető nemzeti érdekfüzérré fonódjék, a' maga részéről is buzditólag járulni kivánván, jövő évre is, egy történeti balladát jutalmazand, mellynek tárgya „Árpád, „Zalánon vett győzedelme után, gyülést hirdete az alpári térre, az uj hon „fenállását, a' belbékét 's virágzást polgári alkotmány által biztositani. „Miután törvények hozattak, a' hét vezér, mint a' kiinduláskor, véréből „néhány cseppet egy edénybe ont, esküvén: úgy ontassék annak vére is, „ki e' törvényeket megszegi, mint most a' vezérek vére ontatott. A' nép „utánok zengi az esküt, 's az egy hatalmas szózattá válik, melly tiszteletfel tölti el a' rendszeretőket 's rémülettel a' gonosztevőket és háborgókat. A' „hely ezen első szerződésről Szernek nevezteték, 's a' nép emlékezetében még „sok ideig tiszteletben álla.“ A' költő, a' historiai elemekre nézve főleg Béla király névtelen jegyzője VI. és XL fejezeteire (Schwandtner kiadása szerint) melylyeket, a' főtörténetet megtartván, költői czéljaihoz képest, szabadon dolgozhat fel. A' legjobbnak találandó munka egyékes müvü ezüst emlékbillikommal jutalmaztatik; ehhez legközelebb járó pedig Schedel Ferencz társ. tag ajánlatából, egy kisebb, szinte ezüst billikommal tiszteltetik meg. Mind két rendbeli pályamunkák beküldésének változhatlan határnapja, nov. 20ka 1839. a' meddig azt irója nevét rejtő gondosan pecsétlett levélre hivatkozó jeligével ellátva, az igazgató veszi által. (Lakása Pest, Kalap-utcza, 251 sz., saját ház). A' kéziratok a' társaságnál maradnak; azok sajátsági joga, 's igy a' kiadhatás a' szerzőé. Hirdettetik továbbá, hogy ezentul nem csak a' jutalmazandó hanem a' dicsérettel emlitendő pályairatok' levelkéi is fel fognak bontatni, 's az illető szerzők' nevei kihirdettetni. Költ a' Kisfaludy-társaságnak febr. 6. 1839. tartott üléséből.

Fáy András, s. k. igazgató. Tóth Lőrincz, s. k. jegyző.

Pápa és Székes Fehérvár felől az Adler ezeket közli: Pápa (Veszprém megyében) nagy iparüző mezővárosban, melly főhelye Eszterházy gr. egyik urodalmának, 1780 házban 13,300 ember lakik, kik közül 8800 katholikus, 1800 mindkét felekezetü protestans és 2700 zsidó. Pápa igen termékeny földdel bir, 's kaszálója és bora egyenlőn jó. A' magyar 's német lakosság majd kizárólag csak munkával, bortermesztéssel 's kézmüvekkel foglalkodik; a' zsidók ellenben az egész kereskedést hatalmokban tartják 's legbuzgóbb szorgalommal üzik azt. A' zsidók Pápán a' casinonak is tagjai, mi szép példája a' müveltségbeni előhaladásnak, 's utánzásra méltó. A' helybeli kőedénygyárban igen jó asztali edény készül. — Fehérvárott ezelőtt tilos volt a' zsidóknak lakni; 1837ik évben mindazáltal következő föltétek alatt szabadságot nyerének ott megtelepülhetésre: 1) Minden ott megtelepülni akaró zsidó hitelesen tanusitni köteles jó erkölcsi magaviseletét; 2) minden egyes zsidó család hatezer pengő forint birását tartozik bebizonyitani; 3) a' lakhatási jogért minden egyes család maga 's utódjai részére 400 p. for. fizet, azontul pedig zsellér- és külön kereskedesi adó alá van vetve; 4—5, illyen zsidó a' város minden részében lakhatik, 's minden fekvő jószágot vagy haszonvételt kibérelhet; 6) mindennel kereskedhetik, de csak nagyban; 7) a' legelőre a' közönséges teher alatt három fejős tehenet küldhet. Ellenben tilos a' zsidónak bár minő ingatlan jószágot tulajdonul szerezni, vagy zálogba venni, polgári mesteréget üzni vagy kiskereskedésbe bocsátkozni. E' határzat következtében már több izraelita települt meg Fehérvárott. —

KÜLÖNFÉLE: Az Enns alatti ausztriai cs. kir. kormányszék következő köziratot bocsáta közre zaon uj vámjegyzékre nézve, melly az áruk kivitelét 's behozatsát ezentul az ausztriai birodalomban szabályozni fogja: „Ő cs. 's ap. kir. fölsége rendelni méltóztatott, hogy minden eddig egyes nyilványitások vagy hirdetések által életbe léptetett határzat a' beviteli vagy kiszállitási vám-illetékre nézve, rendezett jegyzékbe foglaltatván, ez, azon változásokkal bocsáttassék közhirül, melylyek némelly árunemeknél vagy czélszerübb osztályoztatásuk, vagy az addigi becsarány szerinti vámozás súlyszerintivé változtatása következtében, vagy végre a' törtszámok lehetőségig elkerülése tekintetéből, az illető hivatalok hatásköre méltánylata miatt, szükségesekké lettek. E' legf. parancs következtében összeállított 's ő föls. által helybenhagyatott vámjegyzék, az ausztriai birodalomba szállitandó vagy abból kiviendő árukra nézve, azon hozzáadással bocsáttatik köztudomásra, hogy annak folyamatba lépése f. 1839dik évi martzius 1jén történik, 's hogy azon naptól kezdve minden korábbi behozási 's kiviteli vámrendelet foganatlannak tekintendő. Bécs, jan. 17én 1839. Gestieticzi Talaczko János b. alsó-ausztriai kormányszéki elnök; Felner József, alsó-ausztriai kormányszéki tanácsos.“ Az uj vámrendszeri jegyzék, már megjelent nyomtatásban 's ára 4edrétben füzve 55 kr. pgő. — Nagyszombati jan. 22iki hír szerint az ottani téli vásáron gyapju és középszerü posztó csak léhán keltek. Azon gyapjuból, mellyet a' pesti vizkereszti fiókvásárról szállitának oda, igen kevés nyereség háramlott tulajdonosira, 's finomabb posztónak sem igen volt kelete, mi egyébiránt a' tél vége felé rendesen igy szokott történni. Egyébiránt mind a' posztó, mind pedig gyapju ára a' mult vásáron divatozotthoz képest nem csökkent, 's ezt minden esetre örvendetes körülménynek tekinthetni; mivel ebből méltán vonhatni azon következtetést, hogy a' gyapjuár sülyedésétül még eddig nincs mit tartanunk. Bizonyitja ez állitást némileg az is, hogy legujabb londoni hírek szerint még ott is folyvást előbbi magosságán tartja fön magát a' gyapjuár, valamint a' német vásárokon sem csökkent az még eddig, noha Európa nagyobb részében gyöngébb volt a' tél tavalyinál. — Az 1834ki 25 kölcsön milliónyi 4ik elsorsozásakor Bécsben f. é. febr. 1jén következő 70 sorozat jött ki: 25, 92, 107, 115, 129, 187, 195, 221, 237, 382, 430, 490, 528, 553, 594, 597, 604, 616, 646, 741, 751, 859, 919, 922, 943, 960, 1011, 1050, 1079, 1102, 1161, 1264, 1277, 1297, 1298, 1319, 1357, 1389, 1399, 1404, 1405, 1414, 1499, 1538, 1551, 1609, 1672, 1716, 1726, 1804, 1889, 1950, 1994, 2041, 2073, 2094, 2126, 2127, 2157, 2188, 2247, 2259, 2266, 2270, 2274, 2313, 2314, 2410, 2498, 2499. Az e' sorozatokra eső kötelezvények elsorsozása majus elsőjén menend véghez. — Pozsonybul febr. 4kérül ezt irják: „Félelmes sejtésinkben nem csalatkozánk, mivel már csakugyan másodszor látjuk jéggel borítva Dunánkat, még pedig olly erőssel, hogy terhes szekerek is veszély nélkül járhatnak rajta; f. hó 1jén iszonyu látványnak valánk tanuji: öt kézmüves legény ugyanis Bécsből jövén délutáni 2½ órakor ladikra szállott 's tulpartra parancsolá magát vitetni 5 hajós által, mit könnyen véltek elközölhetni, mivel az uszó jégtáblák daczára sem volt még egészen lehetlen az átjárás. Szerencsétlenségre azonban a' hajósak erőködése nem használt, 's a' gyönge ladikot egészen a' kősarkantyu közeléig ragadák a' hullámok, hol aztán jégtömegek közé szoriták azt. Ezen iszonyu helyzetben majd egész órát töltének el minden segélyremény nélkül a' kétségbeesettek. Borzasztóan hangzánakát hozzánk kiáltozásaik. A' veszélyt még tetemesül növelé az épen akkor támadott hózivatar, melly közt végre alig lehete hallani este feléa' szerencsétlenek jajgatásit, kiknek megszabadittatásukat már reményleni sem merék a' nézők, annyival is inkább, mivel az éj közelitése végkép lehetlenné teheté a' szabaditást. Azonban, midőn a' veszély legnagyobb vala, érkezék szabaditó. Schlesinger Henrik volt ez, Turteltaub és Ullmann meghatalmazottja, ki 9 parancsi alatt álló hajóst igéret 's bátoritás által arra birt, hogy életveszély 's majd hihetlen erőködés közt esti 7½ óra tájban az emlitett szerencsétleneket élve partra szálliták. Az elszánt szabaditók aláirás utján azonnal 65 for. kapának jutalmul életük koczkáztatásaért, mit egyébiránt leginkább szép öntudatjok jutalmaz meg“. — A' homonnai casino, 5 mérföldnyire a' galicziai szélektül, meglehetős álláspontnak örvend. Tagjai száma már 70nél többre szaporult. Csáky gr. a' casinoi szállásbért elengedni szivesked ék, hogy az érette járó pénzmennyiséget is a' hasznos intézet czélszerü gyarapitására lehessen fordítani. Jan. 11én igen fényes tánczvigalmat adott a' casinoi egyesület, 's a' rendkivül magas hó daczára is nagyszámban sereglének össze a' vendégek ámbár a' közlekedés igen súlyos, és a' postákat isannyira rendetlenül engedi járni, hogy az e' miatti fönakadások majd egészen a' tavalyiasz, hasonlítnak. A' magas hó ellen azon egész vidéken közös a' panasz, 's olvadásakor általányosan ismét szokatlan áradástól vélnek tarthatni, főleg ha az olvadás olly hirtelen történnék, mint tavaly, 's egyszerre minden folyamot medrébül kihágásra kényszeritne. — Moldva határszéli tudó-

sitások szerint Sturdza hg nyiltan az engedéki rendszert látszik követni; tanusitja ezt az is, hogy a' hg divánja, melly eddig csak 12 főbül állott, ezentul 30 tagot fog számlálni. E' rendszabályt a' volt ellenzés törekvésinek tulajdonithatni, mellyek végre csakugyan megtériték Sturdza hget. Mostani engedékenységét némileg egy szomszéd hatalom iránti kedveskedés okozá. — A' debreczeni téli vásáron köv. volt a' hazai termékek ára: sőreökör pár ja 300—350 fr., elsőrendü jármos ököré 260—280 fr., 2sodrendüé 225—250 fr., 3madrendüé: 180—200 fr., meddő tehéné 180—200 fr., másfél mázsás hizott sertésé 45—50 fr., 2 eszt. sovány sertésé 40—48 fr., 1 esztendősé 25—30 fr., fél esztendősé 20—22 fr., anyajuhé 15 fr., ökörbőré 50—55 fr., tehénbőré 40—42 fr., lóbőré 17 fr. 30 kr.—20 fr., szalonna mázsája 25—29 fr., hájé 37—38 fr., juhturóé 22—23 fr., fagygyué 35 fr., olv. fagygyué 45 ft., mézé 34—35 fr., jóféle dohányé 25—30 fr., csekélyebb fajué 8—15 fr., kenderé 20—24 fr., lószőré 160 fr., fosztatlan tollé 150—160 fr., fosztotté 200 fr., pehelyé 250 fr., nemesitett gyapjué 115—120 fr., magyar gyapjué 55 fr., lencsepozsonyija 5—6 fr., babé 4 fr., lenmagé 2—2 fr. 30 kr., zsir itczéje 24—25 kr., lenolajé 30 kr., repczeolajé 21—24 kr., szilvapályinkaé 18—20 kr., gabnapalyinkáé 12—13 kr. — A' mult számunkban a' budai német lap 's a' Hirnök után közlött templomrablás oda igazitandó, hogy az elorzott ezüst lámpa 107 fontnyi nehéz, 's böcse 22 ezer váltó forintra rug. A' tettes felfödözésire 500 pengő forintnyi jutalom van hirdetve.

Spanyolország.

(Következmrai és hadi viszonyok.) A' ministerséget vagy cortest komolyszerü fordulat érendi, ha az előzvénynek hihetni. A' mérsékpártiak ugyanis, kik előtt valamennyire gyanus szinben jelenik meg a' ministerség rendszere, január 16ikán zavarba törekvének hozni a' ministereket a' cortesben, 's egyszersmind határzott nyilatkozásra birni bizonyos kétes politikai kérdés iránt. Ez okbul inditványt tevének, hogy az uj hatósági törvényjavaslat vitatása minden egyéb előtt jöjön napirendre. Ez legnagyobb ellenzésre talált a' föllengősdieknél, mivel ezek fő kivánsága, hogy az emlitett törvény ne juthasson vitatás alá a' mostani törvényhozóság alatt, mellyben ők tetemes kisebbségben vannak. A' föllengősdiek inkább a' most fönálló törvényt kivánják föntartani, mivel az legnagyobb befolyást enged nekik a' hatóságok szerkezetére 's rendkivüli hatalommal ruházza fel őket. A' belminister e' részben a' föllengősdiek részire nyilatkozék, mennyiben t.i. az inditványt ellenzé. De süker nélkül maradt az ellenzés, mert az inditványt 63 szóval 61 ellen elfogadá a' cortes, 's e' szerint a' ministerek 's föllengősdiek csatát vesztének; melly azonban csak két szózatnyi többségbül származott, mi némileg legalább vigasztalásukra szolgálhat. Ez után nyilványitá a' ministerség, miszerint a' kormány több czikket visszavonni szándékozik az inditványból, 's módositott alakban terjesztendi azt ismét cortes elibe. Mivel azonban épen e' czikkek korlátozandják a' hatóságok tulfeszitett hatalmát 's e' szerint a' ministerség előmozditni látszék a'föllengősdiek terveit,tehát azon állitással keltek föl a' mérsékpártiak, hogy a' ministerség nincsen jogositva a' kérdéses inditvány megváltoztatására; mivel az nem a' kormánytól, hanem cortesi választmánytól származott. Január 17kén megujult e' miatt a' vita. Ezekből egyenesen azt vélik következtethetni, hogy a' ministerség elvesztendi eddigi többségét a' cortesben, mi cortesfőloszlatást fogna maga után vonhatni, mit a' föllengősdiek minden törekvéssel iparkodnak előmozditani, kik e' tekintetben Espartero pártolását is megnyerendni reménylik, 's mindenkép ingerlik őt a' mérsékpártiak ellen. Törekvésök sükerülni látszik, mert Espartero már ismét uj iratot intéze a' királynéhoz ellenségei legyőzésire. — A' visszatorlást már Espartero is megkezdé, két fogoly haditisztet lövetvén agyon. E' szerint tehát nem valósul az, hogy a' véres visszatorlás már majd egészen megszünt. —

(Palarea hivatalától megfosztva. Harcztéri hirek.) Madridi január 19. hírek szerint Palarea tábornokot megfosztá hivatalától a' kormány 's helyébe d. Antonio Maria Alvarez tábornokot nevezé ki granadai főkapitányul. Alvarez már darab idő előtt meg vala kinálva e' hivatallal; de sokáig nem akará azt elfogadni, 's mostani hajlását a' kormány határozatára csak ugy magyarázhatni meg, hogy a' kormány megszünteté Malaga ostromállapotját. — Vitoriából irják, hogy az é j s z a k i hadseregnél nem sokára általányos fogoly-kicserélés menend véghez. — Van Halen tábornok rendkivül éles hangu fölirást intéze a' corteshez, mellyben neheztelését fejezi ki azon követek 's tanácsosak ellen, kik szavokat az általa gyakorlott visszatorlások ellen fölemelék, igazságtalannak állitván vérszomjas szörnyeteggé nyilatkoztatását Európa szine előtt, holott ő csupán azt cselekvé, mit mellőzhetetlen szükség parancsolt. Állitása szerint a' carlosiak illy nyilatkozatokbul a' cortesben hasznot szoktak huzni, mert saját kegyetlenségiket azok emlitésivel födözgetik. Végzetül parancsnokságáról lemondással fenyegetőzék a' boszus tábornok, mi a' központi sereg föloszlatását fogná maga után vonni. — Cabrera, miután Villafames erősséget három napig szakadatlanul süker nélkül lődözteté, jan. 5ikén Aspiroz osztálya közeledtekor visszavonult Alcora felé, honnan ismét Valencia környéke kirablására szándékozik indulni. Van H a l e n tábornok sergei egy részével jan. 9ikén Segorbe felé közelíte, minek következtében Cabrera ismét hátrálni vala kénytelen. Mind a' két fővezér ugy osztá föl sergeit, hogy 4 ezer gyalog 's 400 lovas harczos képez egy egy csapatot. Cabrera csak nagy fáradsággal tud sergei számára élelmezést szerezni, 's jobbadán rablásból él. Van Halen még szerencsésb sükerrel üldözhetné őt, ha a' madridi kormány némelly ferde rendszabályi gyakran nem gátolnák őt. Munagorri mintegy 400 emberrel még folyvást a' lastoali táborban tartózkodik 's legujabban külön napiparancs által szoros hadi fenyitéket hirdete. Titkolózva emlegetik, hogy még mindeddig föntartja magát a' pártvezér, sőt most ismét nagyobb jelentőségre kezd emelkedni. Ugy látszik, hogy a' Navarrában megjelent angol biztosaknak tulajdonitandó e' váratlan változás. — Varela ezredes carlosi főparancsnok Galiciában, bocsánatért könyörge a' kormánynál. —

(Cortesviták az afrikai birtokrul. Bayonnei hírek.) A' melillai zendület rég ohajtott történet volt a' föllengősdiekre nézve, mivel ez ujabb alkalmul szolgált nekik boszura a' gyülölt Palarea ellen. Ez okbul jan. 18ikán azon kérdést intézé Lujan követ a' hadministerhez: minő rendszabályokhoz nyult már Melilla visszaszerzésire a' királyné, 's továbbá megelégszik é Palarea magaviseletével e' tekintetben? Ő részérül e' történetben csupán azt látja, hogy bizonyos hatalom birtokába szeretne jutni az afrikai spanyol tulajdonnak. Melillában jelenleg 157 nagyobb ágyu találtatik 's 419 mázsa lőpor, az erősségnek idegen hatalomba jutása tehát rendkivül fájdalmas csapás fogna lenni az alkotmányos kormányra nézve. A' hadminister e' beszédre azzal válaszolt, hogy az afrikai birtok nem fog elveszni, 's a' kormány már minden szükséges rendszabályt megtőn. Ehez még azon biztató tudósitással járult a' tengerészminister, miszerint ő két fregát fölfegyverzésire adott parancsot, mellyek nem sokára megindulandnak Melilla 's Alhucemas megmentésire. Mivel Infante is azon aggályát nyilványitá, hogy egy idegen hatalom, melly már birtokot szerze magának Afrikában, könnyen kedvet kaphatna a' spanyol afrikai tulajdon elfoglalására, tehát Martinez de la Rosa azon állitással törekvék megnyugtatni az elméket, hogy a' spanyol afrikai birtok koránsem bir olly nagy fontossággal, minőt annak némellyek tulajdonítni szeretnek; egyébiránt pedig senki nem fogja érinteni a' spanyol birtokot Afrikában, mig Angliával baráti viszonyokban álland Spanyolország. Sok politikai vétkes tartózkodik ottan,'s minden idegen befolyás nélkül csupán azok csábiták el az őrséget. Az egész esemény nem politikai következményü 's a' kormány által igen igen könnyen orvosolható. Martinez de la R o s a nyilatkozatában ellenségei azonnal azt akarák észre venni, hogy csupán ő ótalmazza a' zendülést Melillában, mivel az egyenesen a' trónkövetelő érdekében történt. Olozaga azonnal csatakészen állott föl, 's megmutatni iparkodék, miszerint a' kérdéses zendület rendkivül nagy politikai fontossággal bir, mivel könnyen megtörténhetnék, hogy azon hatalom, melly Algírban megtelepült a' spanyol afrikai birtokban is erős állomásba ohajtna helyezkedni, 's egyébiránt még az is lehetséges, hogy valamelly a' trón követelőt kegyelő hatalom számára kivánja ez erősséget megszerezni, melly igen czélszerü erős állomásul szolgálhatna neki. Végre Alcala Galiano a' karzat zajos zugása közt azon észrevétellel lépett föl, hogy a' melillai őrség ugyanazon katonaságból áll, melly 1835ben a' malagai zendületi mozgalmakat vezérlé. Már bevégzettnek mondá a' cortes e' vitatást, midőn Lopez uj kérdést intéze a' kormányhoz. A' kormány czélirányatlan tettei, mint állitá, több vizsgálatra kényszerítik őt; különösen fölvilágitást kivánt a' visszatorlásokrul, 's jelenül Van Halen e' tárgyban a' kormányhoz intézett hivatalos iratinak cortes elibe terjesztését. Kivánáa továbbá az 1822iki jul. 7diki történetek fölvilágitását, valamint annak hiteles kimutatását is, mi oct. 28ikán történt. Ez inditvány nem csekély fölindulást szüle a' cortesben, melly csudálattal hallá a' ministerek felelősségre szólittatását olly történetek iránt, mellyek nagyobb része 17 év előtt mentek véghez. Csak az hiányzik még, jegyzi meg egy madridi lap, hogy a' mostani ministerségnek kelljen felelni a' spanyol szabadság megbuktáról a' villalari csatavesztésben. Bayonnei jan. 21iki hirek szerint Martinez de la Rosa állitása megczáfolásaul hivatalos iratot nyilványíta Lopez, melly némi fényt vet a' valenciai eseményekre. Kiviláglik abból ugyanis, miszerint Valdes, kire Vigo meggyilkoltatása után a' parancsnokság juta, B o r s o katonáit magához rendelé 's Lopeznek adta át a' hatalmat, mivel egyedül az birt kedvező hatással a' közvéleményre. Lopez a' nyugalom helyreállitása után nem akará elfogadni az érkezett katonaságot; Borso azonban dictatori hangon válaszolt, 's mindent a' régi rendbe kivánt visszállíttatni, mit Lopez nem tehetvén többé, csak arra szólítá fel őt: hagyna Murviedroban szükség esetén használható fegyveres csoportot, egyébiránt pedig ne háborítsa a' történetek előmenetét. S az elégületlenség a' rendszabályokkal okozá utóbb Borso lemondását. — Aragonia 's Valencia jövő tavaszkor alkalmasint fontos események színhelye leend. Némellyek állitása szerint Alaix hadminister személyesen szándékozik ott vezérleni egy hadcsapatot, talán Rodil példáját akarván utánozni, 's Van Halen tábornokkal egyértelmüleg intézendi hadi munkálkodásit,mások pedig azt állitják, hogy a' carlosiak 28 zászlóaljat 's 2400 lovast szándékoznak fölállítani Saragossa alatt, mi egyébiránt nem igen valószínü, mert e' várost árulás nélkül el nem foglalhatnák. —

Amerika.

(A' tampicoi zendülők visszaverék a' kormányi csapatokat. Bustamente mexicoi elnök nem fogadá el a' san Juan de Ulloa föllegvár átadási szerződést. Elegy.) Ujorleansi dec. 20ki hirek szerint Tampicot, a' felzendült várost, a' kormánycsapatok nov. 30kán megrohanák, de l e ves csata után nagyveszteséggel visszaverettek 's igy Tampico továbbra is a' lázadok kezei közt maradt, 's alig foghatni meg, mint tudja magát a' kormány föntartani, midőn két kikötőjét ellenség tartja hatalmában. Mind e' mellett is Bustamente ujobb felszólításából az világlik ki, miszerint san Juan de Ulloa vár el foglaltatásakor a' francziák által ajánlott egyezkedést nem szándékozik elfogadni, mi ha valósul, ugy Franczíaország 's Mexico között nyilt háboru vetend véget az egyenetlenségeknek. — Egy ujorleansi lap következőleg ir Tampico megrohantárúl: „A' harcz kétségbeesett 's véres volt; a' kormányi csapatok Cos és Pietras tábornokok alatt egészen megverettek. A' szövetségesek Urrea tábornok vezérsége alatt a' várost azon férfiak bátorságával védék, kiknek halál v.

győzelem volt jelszavok. Pietras tábornokot foglyul ejték, kit azonnal halálra ítéltek 's dec. 7én csakugyan agyon is lőttek. A' kormányi csapatok megveretésök után Tampicotul némi távolságra vonultak vissza, erősbitésre várandók. A' mexicoi kormány Baudin hajóvezér 's Rincon tábornok által Veracruz előtt aláirt átadási szerződést nem akarja helybenhagyni 's nyilványitja, miszerint készebb az egész országot sirkertté változtatni, mint Francziaország követelésinek eleget tenni." — Hason értelemben van szerkesztve Bustamente felszólitása is dec. 1jérül katonáihoz, mellyben „a' bátor mexicoiakat" győzelemre vagy halálra hija fel. Hihetőleg Bustamente még nem tudá san Juan de Ulloa megbuktát, midőn e' felszólitást nyilványitá 's ezt hinni több alapos ok van. Az éjszakamerikai lapok kétségöket fejezik ki: vajjon azon esetben, ha Francziaország Mexicoval nyilt háboruba bocsátkozik, Anglia 's Éjszakamerika semleges marad-e? hasonlag nyilatkozik a' Times is Francziaország elleni czikkében. — Az ujyorki Herald szerint alaptalan azon hir, mintha a' mexicoi kormány nem akarná helybenhagyni a' Baudin 's Rincon által kötött szerződést, valamint azon texasi hir sem látszik valósulni, miszerint Tampicón kivül még több város is felzendült a' mexicoi kormány ellen. —

Anglia.

(Elegy.) Coutts-Bourdett k. a., az egyesült angol birodalmak leggazdagabb hölgye Stewart urhoz, Somerset hgnő bátyjához, menend nőül. — Az udvarnál Buckingham palotából Londonba visszatérte óta egymást érik a' mulatságok, miknél közönségesen a' luccai hg játszik főszerepet. — Feargus O' Connor jelenti, hogy a' szigoru tél daczára is minden pillanatban kész a' népnek tanácsával szolgálni, 's ellenségei ellen csatasíkon föllépni. — Mivel egy franczia lap nem rég azon állitást védé, hogy a' belga-hollandi ügyre nézve különséget kell tenni az angol nemzet 's kormánya közt, most a' M. Chronicle egy nyilatkozik: „Ez esetben rendkivüli éleselmüséggel kell a' franczia népnek birni, mert csupán ezzel láthatnak olly viszályt vagy szakadást, melly tulajdonkép nem is létezik. Mi képesek vagyunk állitani, hogy e' kérdésre nézve az angol nemzet 's kormánya közt semmi különség nem uralkodik. Anglia talán jobban ohajtja Belgium függetlenségét föntartani, mint maga Francziaország." — Londonban általányosan azon vélemény uralkodik, miszerint Belgium követni fogja az öt hatalom megbizottai határzatát, 's hogy az egész kérdés többé nem fog semmi nehézségre találni. Némellyek azonban csakugyan kétkednek a' franczia politikában. Molé ministersége megegyezett ugyan a' véghatárzatban; de mit teend Soult ministersége, melly helyébe fog lépni? Ez igen fontos kérdés, mellynek megfejtése e' pillanatban még lehetlen. — A' gabnatörvény elleni vitatás rendkivül élénk, 's erős fegyverül szolgál a' ministerségnek a' toryk ellen. —

(A' gabnatörvény miatti izgatás. O'Connell harczban a' dublini szerkesztőkkel.) Russell jan. 21kén következő iratot intéze stroudi választóihoz, lakomára meghivásukat elmellőzvén: „Lehetlen most a' parliamentnyitás előestején Londonbul távoznom, különben szerencsémnek tartanám választóim gyülésén a' gabnatörvény ügyében jelen lehetni. Én az 1829iki törvényt azért támogatám, mivel jobbnak vélém azt az addig divatozott tilalmazó rendszernél; nézetim szerint mindazáltal mérsékelt 's állandó adó nemcsak a' kereskedésre, hanem a' földmüvelésre nézve is sokkal kedvezőbb leend a' mostani változékony adózási rendszernél. Kivánatos, hogy a' pénz 's ipar ügyében hozott törvények ne menjenek keresztül sok változáson; de egyszersmind ohajtható, hogy az olly vámrendszer ne tartsa fön magát, melly, mint a' tapasztalás tanusitá, a' szük évek drága árait szaporítja a' fogyasztókra nézve, mig a' termesztőket olcsó esztendők alacsony áraival szegényíti. Ezt mint egyes véleményemet közlöm Önökkel; de kész vagyok szózatommal támogatni ezt az alsóházban. Russell." A' M. Chronicle dicséri ugyan Russell e' nyilatkozatát; mindazáltal folyton a' gabnatörvény tökéletes eltörlesztését sürgeti és szabadon kivánja behozathatni a' gabnát. Egyébiránt a' gabnatörvény miatti izgatás e' pillanatban minden egyéb érdeket elnyomott, 's alkalmasint főtárgyul szolgáland a' nyilványos vitatások megkezdésekor, hacsak valamelly nagy bel- vagy külföldi történet magára nem vonandja a' nemzet figyelmét. A' gabna-törvény ellenségei tettetik magukat, mintha tökéletesen meg akarnának minden gabna-adót szüntetni; de azért még sem kétkedhetni, hogy első alkalomkor készséggel nyujtandják kezöket alkudozásra, mert méltányos adózástól épen nem idegenkedik a' többség. Az izgatást épen nem helyeslik némellyek, főleg azon szempontbul, mivel minden izgatás zavarni szokta a' hitelt, 's ez által valamint a' kereskedésnek ugy iparüzésnek is árt. Durham 's Brougham készeknek nyilatkozának sürgetni a' gabnatörvény megszüntetésit, de tökéletes diadalra aligha számolhatnak. Oastler emberei Huddersfieldben ismét gyülést tartának, melly alkalomkor határzottan Stephens mellett nyilatkozának 's a' whigeket gyermekmérgezésrül vádolák. — O'Connell baráti fényes lakomát adának tiszteletére Dublinban; az asztalok 900 személyre valának teritve. Ebéd után jónak találá O'Connell kikelni valamennyi dublini lapszerkesztő ellen, mire ezek azt határozák, hogy többé nem emlitendik beszédit. Ez nagy mértékben boszantá föl az izgatót, ki végromlással fenyegeti a' szerkesztőket, ha meg nem térnek. E' különös harcz kimenetét kiváncsian várja a' közönség.

Francziaország.

(Politikai nézetek a' szövetkezésrül. A' parisi diákok irata a' belga tanulókhoz.) Paris jan. 25kén: „Politikai helyzetünk súlyos kezd lenni; eleinte csupán kiváncsiságot gerjeszte a' közönségben a' szövetkezés harcza a' ministerséggel, mivel mindenki nagy egykedvüséggel tekinté a' rendkivül középszerü ministerség megbuktát. A' szövetkezés maga kevés érdeket támaszthatott, mivel közönségesen tudva volt, miszerint a' győzelem pillanatában önként föloszlani leend kénytelen, 's egész ereje csupán a' ministerség megbuktatásaig maradhata együtt. A' ministerség lelépte most sem képes rokonszenvet támasztani a' közönségben, mert kormányzati szempontbul tekintve csakugyan régóta nem volt ehez hasonló gyönge ministerség kezeiben a' hatalom, 's különösen a' ministerek közül csupán Molé grófot mondhatni tudományos müveltségünek. A' tusa módja 's hosszas tartása mindazáltal szenvedélyeket ébreszte, mikre darab idő óta már alig emlékezik a' közönség, 's mellyek nagy mértékben nyugtalanitók. Alkalmasint el fog telni néhány hét, mig uj ministerség jutand polczra, 's bár mikép legyen is az szerkesztve, azonnal föloszlatandja a' ministeri 's ellenzési pártot, 's olly felekezetek támodandnak a' kamrában, mikről előre teljességgel nem itélhetni. Az eddigi ministeri párt gyülést tarta tegnap Jacqueminot lakán, egyesülés végett a' lemondott ministerség elveinek az ujonnan összelépendő alatt föntartására; ha ez egyesülés föntartja magát, ugy olly többséget képezend, melly minden esetre kamra-föloszlatást vonand maga után, mi a' nép mostani hangulata 's a' belga kérdés eldöntése mellett igen komoly következményü lehetne. Azonban Jacqueminot pártjának egy értelemben maradása nem igen valószinü, mivel a' tulajdonképi középet foglalja magában, melly jobbadán majd minden ministerséghez hiven szokott ragaszkodni. Ellenben lehetséges, hogy az eddigi ellenzés egy része hozzá fog csatlakozni 's igy uj szövetkezést képezend, melly még a' mostaninál is egyenetlenebb volna egymás közt, de a' jövendő ministerséget ugyanazon sorsra fogná juttatni, mellyre a' most föloszlott ministerség ügye került. Nem tekintvén mindazáltal az ujonnan összeállitandó kormány súlyos helyzetét, még fontosb 's továbbra nem halasztható kérdések is megfejtésre várakoznak. Legmagosb ezek közül minden esetre a' czukorvám és adó, melly olly rendkivüli befolyásu a' franczia kereskedésre nézve. Kiváncsian várja e' fontos tárgy eldöntetését a' közönség." —

(Würtemberg hgnő végpillanati. Soult beteg. Elegy.) Több parisi lap hiteles forrás után ezt irja Würtemberg hgnő végpillanatiról: „A' hgnő gyönyörü halállal mult ki, végszavait mindenki említi, mert telvék azon bátorsággal, mellyet csupán nyugott és tiszta lélekisméret szokott sugalni. Miután övéitül környezve az utólsó egyházi szertartásokban részesült, megfogá Nemours kezeit 's igy szóla hozzá: „Ne sírj; nézd, én nyugott vagyok; légy meggyőződve, Nemours! hogy csak a' vallásból meritém a' megkivántató erőt, ne feledd ezt soha; mondd meg ezt Károlynak (Orleans hgnek) 's az egész családnak." Ezután e' szókkal fordult férjéhez: „Sándor! ez ünnepélyes pillanatban kérlek igéreted megujitására, melly szerint a' kath. egyház keblébe térendesz, 's e' vallásban fogod gyermekünket nevelni." Egy pillanat mulva megszünt élni a' hgnő. — A' Messager egyik ujabb száma igy nyilatkozik: „Jan. 27én levelet irt Soult tábornagy a' királynak, mellyben tudatja vele, miszerint lehetlen igéretét teljesithetnie. Csúzos baj érte őt, melly éjen át annyira sulyosult, hogy szobáját kénytelen őrzeni. Félhető, hogy több napig lakán kellend maradnia. Ez ismét sok beszédre szolgáland alkalmul." — Szkrzynecky tábornokot Leopold király maga hivá meg Brüsselbe utazásra, hová talán már meg is érkezett, mivel jan. 24ikén Londonban volt. — A' Messager szerint Merode gr. jan. 26kán Parisból visszatért Brüsselbe, hol jelenléte szükséges leend a' belga pártot nógatni, hogy a' 24 czikkü szerződést vesse félre. — Parisban tanácskozást nyitának meg az angol és franczia biztosak a' két hatalom vámjegyzékeinek vizsgálatára. Az angolok részérül Labouchére, asthoni kereskedő, kamrai másodelnök 's első követségi titoknok Parisban, és Mac Grégor van megbizatva, ki a' jul. 3ki kereskedési szerződést mozditá elő Anglia 's Ausztria között. A' francziaországi érdeket Fréville francziaországi pair védendi 's Gréterin vámkormányzati igazgató és David kereskedés-ministerségi küligazgató.

(Következkamrai ülés. Elegy.) A' jan. 26iki következkamrai ülés néhány kérelemmel foglalkodék. Egyik ezek közül az april 15iki ministerség föntartatását kivánná. A' választmány csak tréfának akará tekintetni ez utóbbi kérelmet. A' kamra tehát azonnal napirendre tért. — Két san Juan de Ulloa alatt nyert zászlót jan. 25kén a' rokkantak sz. egyházába vivének Parisban. — Würtemberg hgnő temetése jan. 26án ment véghez Dreuxben délelőtti 10 órakor. A' király 's családja délutáni 2 órakor utazának vissza Dreuxbül Párisba. — A' nagy ur Molé grófot a' „Nizsan Iftihar" első osztályu rendjelével ruházta föl. —

Belgium.

Teljes hitelü forrásbul meritett hirek szerint a' londoni tanács nem csak a' jegyzőkönyvet irta alá, hanem a' belga és hollandi londoni követekkel jegyzéket is közle, melly által kormányaik felszólittatnak, a' módositott novemberi szerződés aláirására. — Az Indépendant, ministeri lap, nem titkolja azon hirt, miszerint Francziaország vigyázó sereggel, Anglia pedig Schelde elzáratása által kénytetendi Belgiumot 's közleményét e' szavakkal zárja: „Belgiumot valódi veszély fenyegeti; vagy a' luxemburgi 's limburgi birtokrészekrül kell lemondanunk, vagy harczba keverednünk, melly nemzetiségünket 's függetlenségünket veszélyezteti, sőt megsemmitheti. A' haza olly sulyos állapotban van, millyenben 1831 óta nem volt." — Hasselti irat szerint jan. 23án három hollandi huszárt fogtak el Magnan tábornok őrszemei a' belga határszéleken tett vizsgálatoknál.

Skrzynecky volt lengyel tábornagy, ki rég időtül fogva Prágában élt, szép csöndesen innen eltávozék 's hír szerint Belgiumba, seregparancsnokság fölvállolása végett. —

Dunavizállás: Pest, jan. 7dikén 9′ 4″ 0‴ — 8dikán 9′ 11″ 0‴ — 9dikén 10′ 2″ 0‴.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. szerda, febr. 13.

JELENKOR.

1839. 13ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések és előléptetések; Kopácsy országunk primása leteszi a' hitet; különféle a' nádorné ő fölsége névünnepe, a' zágrábi olvasó társulat jutalomkérdési; 's a' t.) Anglia (a' gabnatörvény elleni gyülés Manchesterben; O' Connell meghasonlása az irlandi lordhelyettessel: udvari hírek; elegy; 's a' t.) Franciaország (Würtemberg hgnő temetése; politikai nézetek a' minister-ség-módositásról, a' kamrák fölosztva; Molé ministersége megmarad; 's a' t.) Belgium. Olaszország (a' római inquisitio által eltiltott könyvek; 's a' t.) Hollandia.

Magyarország és Erdély.

Kopácsy József volt veszprémi püspök, 's ő cs. ap. kir. fölsége m. é. dec. 15kén határzata következtében esztergomi érsek 's Magyarország primása, ez utóbbi hivatalára nézve f. hó 5én tevé le a' hitet ő föls. kezeibe. (W.Z.)

Ő cs. 's ap. kir. fölsége a' m. kir. helytartó tanácsnál Tressinszky Ferencz kir. tud. egyetemi könyvnyomt. intézet-igazgatóvá nevezése következtében Jakab István jegyzőkönyvi iktatót titoknokká nevezni méltóztatott. — Pyrker János László egri patriárka-érsek az általa mult évben vagyontalan 's gyógyvíz-használásra szorult cs. kir. haditisztek számára Karlsbadban vásárlott épületre saját költségin 2ik emeletet rakatott, melly jótékonyságot ő cs. 's ap. kir. fölsége tetszéssel méltóztatott érteni, 's ezt a' cs. kir. fő haditanács köszönete mellett tudatá a' buzgó jóltevővel.

Safft Lajos kir. 30ad-felügyelőségi irnokká történt előléptetése következtében az erd. kir. kincstári járulnoki tisztség megürült.

(Pillanat a' két főváros farsangi mulatságira.) Ama' házassági nevezetességü 1838 után, nem minden alapnélküli lőn a' kiváncsiság: leszen é e' nevezetes czikknek valami szinező hatása az 1839iki sokadalmaknál? Bajos lenne ugyan ezt okozatul állitani föl a' jelen farsangi mulatságok charakterére: de hogy ezen charakter ugyanegy szellemi kutfőből eredt az elsővel, 's ez csak megelőző eredvény-alakban járt előre, azt viszont bajos lenne tagadni. 'S mi volt ezen jelöltebb bélyege a' mulatságoknak? Az elháziasodás. Ezen szóval lehetne talán — rokonságban a' házasodásokkal, — igen is kimélten czimezni azon elágazást és szakokra oszlást, mellyet tapasztalt, ki a' mulatságokban általjában nem a' felgyülekezést, de a' tettes részvétet tekintette. A' táncz annyifelé volt és olly gyakran, hogy több mulatozásra az utóbbi évtizedbeli farsangokban talán egynél sem emlékezhetni; de azért általányosan összeható 's egyesitő nem volt egy sem minden fényesség és nagyszerüség mellett is. Külön azonban ezen bélyegek, magokra vonva, igen is. A' nyilványos (fizetéses) tánczvigalmak népessége máskorhoz képest különösen szembetünő volt, 's ezért kiváltkép sok érdemet tulajdonithatni azon főbb-rendüeinknek, kik szemléleti élvezetbül azokat gyakran és szép számmal megtekintési helyül választák. Ezen részvét is érdekkel ruházta föl a' bálok e' categoriáját, a' köznép pedig magára ugyan, de azért többszörös élvezettel 's talán egy kis moralis önérzése növekedtében is, mulatta magát. De aligha maradt a' másik fél is számolási siker nélkül, 's ha maradt volna részben, ugy annál jobb alkalma lön számot vetni magával azutáni nézetire. Illy mértékkel 's azon hatással, mellyel egyes bálok a' közönségre voltak, mérve, ezen nyilványos vigalmak közt kiválti jelentőséggel birt az asszony-egyesületi tánczmulatság farsang kezdetekor mind Pesten mind Budán; ezekkel rokonak Pesten a' városi redoute haszonbérlőjének Emmerling urnak vasárnapi redoute-báljai, mellyek ennélfogvást a' vállalkozónak is hihetőleg vendégeiénél jóval vigabb farsangot szerzének fáradozásiért; továbbá Budán az országház-terembeni nép-bálok, ismét Pesten a' hét-választói bálok, más kisebb helyeken tartottakat nem emlitvén. E' vigalmak közt különösen az Emmerling redoutejai, részszerint a' 3ik 's 4ik, olly népesek voltak, hogy igazán kétszeres munkába kerülhetett a' táncz. Még a' külvárosi némelly bálok sem valának e' tekintetben minden jelentés nélkül, igy különösen a' Teréziakülvárosban az arany-hattyunál a' külvárosi kisded-ovó intézet javára adott sem. Ennyi a' fizetéses nyilványos vigalmakról, mellyeknek saját közönsége, a' kézmunkás néposztály, annyi sanyaruság után, mennyi azt mult évben érte, valóban reményletlen derült arczczal látszik jövendőjét fogadni. — A' közép és főbb rend farsangja, társasági nyilványos házi vigalmakban folyt le, a' mint egy oldalrul sokfelé még is szembetünő különkülön szinezetben más részről, de különben sok élénkséggel 's vidorsággal. Legtöbb egyesitést, habár csupán megjelenési tekintetben, lehetett a' jog-hallgatók báljában tapasztalni, hol sajátlag otthon érzé magát a' meghivott közönség tartózkodóbb része is; voltak a' nemzeti casino némelly részvényesi által adott uri bálok négy izben, 's egyszer a' redoute kisebb termében némelly fiatal mágnások által adott tánczvigalom. A' kereskedők, mint egyébkor, ugy e' farsangon is, a' casinoi teremben három bált, adtak; egyet külön a' redoute kisebb termében külön aláirás utján. A' házi bálok diszre és nagyszerüségre vetélkedtek egymással. Az udvarin kivül jelesbek valának az országbirájánál gr. Cziráky ő nmélt.nál, fő hadi kormányzó b. Lederer ő nmélt.nál, özv. Brunszvikné ő nmélt.nál, b. Orczy Györgynél 's a' t. A' kisded növendék leánykák is megüllék szokott vigalmikat intézeteikben az apáczáknál 's özv. Leyritz ezredesnénél. Nagy diszére szolgált a' két városi mulatságoknak István cs. kir. főhg. megjelente némellyikében 's nyájas részvéte, névszerint egy egy redouteban mind Budán mind Pesten; a' casinoi piqueniquekben 's b. Orczy báljaiban, hol a' tánczban is rendesen részt vőn 's egyszer a' pesti kereskedőség báljában, hol szinte egy pár tánczfordulatot tőn.

A' pestbudai hangász-egyesületnek 4dik műelőadása e' folyó 3dik hangászati évben vasárnap, febr. 17kén, délutáni 4 órakor lesz Pesten, a' k. v. nagy redoute-teremben. A' t. egyesületi tagok péntektől (febr. 15én) kezdve vehetik által belépti jegyeiket szokás szerint Pesten, egyesületi pénztárnok Klausz E.L. urnál, 's előadás napján az egyesületi irószobában; — Budán pedig Milecz Imre urnál. — A' már megalapitott rendnek fentartása végett, 's minden visszaélés elkerülésére a' t. egyesületi tagok illőleg kéretnek, hogy a' belépti jegyeket csupán csak biztositó lapjaik előmutatása mellett méltóztassanak követelni; ha pedig ezek elhányódtak vagy elvesztek volna, ne terheltessenek helyettök a' biztositó lap párját kivánni jövendő előmutatás végett. — Az emlitett műelőadás tárgyai e' hangmüvek lesznek: 1) Lindpaintner ünnepi nagy ouverture-je. — 2) Spohr L. nagy jelenete és ariája. — 2) Beethoven „tengercsend" czimü kardalja. — 4) Párdal sopran és bass énekszóra, Donizetti „Torquato Tasso" operájából. — 5) Haydn „évrészeiből" az „égi háború 's végfuga" kardalok.

A' kir. koronai priv. Sziget mezőváros által az árviz kárositotta pesti lakosok némi fölsegéllésire gyüjtött 55 f. 19½ kr. váltót Kürthy Sándor úr olly kijelentéssel adta at a' Pesten munkáló kir. biztosságnak, hogy azon tüzifa vétetvén a' fenemlitett legszegényebb lakosok közt osztatnék ki. Pesten 1839iki jan. 31kén.

Bernátfalvi idősb Bernáth György táblabiró munkás éltének 76ik, boldog házasságának pedig 50ik évében Tason folyó évi febr. 4én kilencz napi betegeskedés után rothasztó lázban jobb létre költözött 's ugynott febr. 8kán nemzetsége sirboltjába el is takaritatott; elhunytát kesergik példás hüségü özvegye nagycsepcsényi Vladár Theréz 's Miklós, György és Lajos fiai, és Rozália leánya. Béke hamvadó maradványinak!

Pest febr. 6kán: Azon köz öröm, mellyet fens. Mária Dorothea fhg Nádornénk névünnepe az idén is gerjeszte, élénkebb, palástolatlanabb és szivrehatóbb alakban alig mutatkozott valahol, mint a' pesti „nemzeti lovagló-iskola" név alatt ismért jótékony intézetben szállásozó vizkárosult hajléktalanok lakában. E' jótékony intézet, melly (a' városmajor útczában a' nemzeti muzeum háta mögött) közel 500 hajléktalanná lett szegénynek ad e' télen biztos tanyát, 's mintegy 80 kis gyermeknek nyujt keblében üdvös oktatást, e' jeles nap előestvéjén, bizonyos ünnepélyes örömlakká látszék átvarázsoltatva. A' kisdedek iskolája, átvilágitó képek 's versezetekkel diszitve, egy áldozó öröm-oltárt képezett a' hosszu sorokban elnyuló hajléktalanok ágyaik tábori kinézéséhez; — a' csöndesebb lakásu felső emelet szinte kivilágitva ünnepieskedvén. Számos, egyszersmind főbb rangu, uri vendég, az ottani szerencsétlenek közé vegyülve, benső részvéttel olvasá azon felirásokat, mellyek a' „szegények fenséges védasszonyának" neve dicsőitésére czélzának. Azonban legmeghatóbb volt azon jelenet, midőn az ottani hajléktalanoknak mintegy 80 kisdede (kik közt némellyik alig 4 éves) a' köztisztelet és szeretet tárgya tiszteletére, a' kivilágitott iskolában, egy szép éneket zengett el, mellyben a' fens. főhgasszonyt, mint egy „anya" legfőbb ideálját, valamint a' „nagy nádort" 's azoknak „magos magzataikat" mint a' volt vizár után „életmentőjiket" magasztalák, 's érettük az ég áldásiért esedeztek. Az ünnepélyt ugyane' kisdedeknek fenszóval mondott imádsága rekeszté; 's az általányos megindulásón kivül valóban szép vala minden arczon azon ellágyulás szivreható érzelmeit látni, mellyet ezen hálaünnep az ottani szülék 's egyéb hajléktalan szegények szivében gerjesztett; melly örömet a' kisgyermekeknek néhány urivendég kegyes adakoztából másnap történt megajándékoztatása még inkább növelt. Egyébiránt igen érdekes vala reánk, az ezekbe mindeddig nem avatottakra nézve, következő adatokat ott helyben megtudni: ez intézetben 10 évestől 16ik évesig minden személy hetenkint 3 p. kr., 16ik éven tul pedig kiki hetenkint 6 p. kr. házbért fizet; — a' fütés, két vas kályhában kőszénnel történik; az egyenkinti főzés, a' tüzveszély tekintetéből tilalmas levén, az ételeket egy odafogadott étnök (traiteur) elibe szabott legolcsóbb áron szolgáltatja ki, ha valaki megbetegszik, a' városi-kórházba vitetik, 's a' mind e' vigyázat mellett történhető hirtelen halál esetére, az udvarban egy halotti-kamra van készitve, a' netaláni holttestnek azonnali odatételére: az egész intézet egy városi-tanácsnok (Szekrényesy Endre) urnak fölügyelése alatt áll, ki az illy számos nép közt szerfölött szükséges rendet, egy ott helyben lakó városi-biztos, városi-hajdu, 's hat katonaőr segedelmivel tartja fen; dicséretére valván e' helybeli igazgatóságnak azon körülmény, hogy ez ideig — ennyi sokféle összetódult szerencsétlen közt! — a' lehető legjobb rend 's példás fenyíték minden kemény eszköz használata nélkül példásan fentartatott.

T. ns. Nógrád megyének a' közjót, szépet és nagyot hazafiui hévvel pártoló lelkes fiai és leányai a' pesti magyar szinház fentartására alakult pénztárt részükről is gyarapitani kivánván, az általok e' czélra adott színi mutatvány 500 v. forintnyi jövedelmét a' köz jó előmozditásában fáradhatlan Kubinyi Ferencz táblabiró által választottsági másodelnök gr. Ráday Gedeon kezéhez küldötték. Továbbá gr. Batthyányi Gusztáv a' színházi ruhatárt több nagybecsü ruhadarabbal ajándékozá meg. Mikért a' részvényválasztottság által ezennel nyilványos köszönet mondatik Pesten a' részvény választottság f. év jan. 19kén tartatott üléséből.

Győr febr. 4kén: Majd mindegyik nap uj tanujeleit hozza azon ns szivüség 's jótékonyságnak, mellyek szeretett főpásztorunkat, Sztankovics János püspököt diszesitik. Mindjárt beiktatásakor a' rendes és polg. katonasággal érezteté bőkezüségét (mind a' kettőt pénzzel, névszerint az utóbbit 300 p. ftal ajándékozván meg) ezt folyvást nagy mértékben árasztván ki a' szegénységre is. Udvarában 10 szegény tanuló ifjat táplál, sokat pénzzel gyámolit, a' szokott ujévi üdvözlések megváltásakor tetemes summát irt alá a' városi szegények fölsegéllésire, a' melly végre 270 pgő ft. gyült össze. A ns lelkü főpásztor szép példáját buzgalommal követi több kanonok; u. m. Dresmiczer József 9 szegény sorsu ifjat táplál házában, Pápoczon pedig mint ottani prépost, több ezer forintba került hidat, Ecsen 's Pázmándon paplakot épittete, 's az egyházat kitünő ajándékokkal gaz-

dagítá; Sailer György nprépost, Asztl, Kovács, Hohenegger, Feltinger, Karner, Payer 'stb. kanonok is számos szegény tanuló ifjat látott 's lát el pénzzel 's élelemmel. E' nap tartá ülését a' városi árva és szegény intézet választmánya is, mellynek elnöke: Tóth Lajos prép. kanonok és pléb. tagjai: Stephanics József polgármester, Király József pénztárnok, Purgli György, Krengel János, Kmety András tanitó, Szántó Mihály kapitány, Magyarósi Pál növendékpapsági aligazgató, Haubner Mátyus ág. hitv. lelkész, Szabó Pál törvénytanitó, Szerdahelyi Ferencz püspöki jószágigazgató; jegyző: Czakó János; számvevő: Lengyel János; ellenőr: Trinkbesser. Az előterjesztett tudósitás szerint az intézet számára 1838ban 9400 v. fton felül gyült össze, mibül az árva-házban 12 árva tápláltaték 's tanittaték Ecker János városi szószóló felügyelése alatt, ki egyszersmind a' talált gyermekekről is gondoskodik; továbbá 300 szegény kapott segedelmet, kikhez ujabban 17 vétetett föl; ezek három osztályra különöztetve, az elsőben 16, 2dikban 12, 3dikban 7 garast kapnak hetenkint; ezen kivül még más szegények 's vándorló legények is gyámolíttatnak. Ez intézet gyarapitásában kitünő buzgalommal fáradoztak Klimis számvevő; Purgli János, Fekete Márton és Stelczer főhadnagyok és Kirchner János polgár.

Bécsben, az 1838 mart. 24től óta fenálló cs. kir. orvosi társaság levelező tagjaivá köv. erdélyi orvosokat nevezett: Kolozsvárról főorvos 's kormányszéki referens Baricz János, prof. 's orvosd. Szőcs József; Brassóból: Plecker János, 's physicus Plecker Fridrik; N. Szebenből: Wachter János orvosd. urakat.—V. Hunyadon mult év utóhava derekán, egy asszony bölcsőben nyugvó csecsemőjét lábával ringatva szorgalommal varrogatott. A' csecsemő ezalatt édes szunnyadtából felriadván, tőjét letette az anya, 's a' szíve alatt hordozottnak a' sziv feletti életkútfőbül táplálékot nyujtott. A' gyermek elcsendesült, de azalatt az anya is étvágyat kapván az asztalon letéve volt darab lágy kenyérhez nyult 's abból néhány falatot evett, de az ekkor lenyelt egyik falatra gégéjén kemény fájdalmat szenvede, mellyet haza jött férjének is panaszolt. A'tőt az alatt kereste, mellynek azonban híre helye sem volt. Estefelé mellében szúró fájdalmakat szenvedett, mellyek hajnal felé megszüntek. Három nap mulva, a' szobában több 's kétségen tul haló személyek jelenlétében, az asszony csecsemőjét szoptatván, az egyszerre megtikkadt, 's a' csecsbimbót szájából kibocsátotta, mellyből közbámulásra egy vékony czérna szál függe ki; mellyet az anya megfogván és huzván, csak hamar az ezelőtt 3 nap eltünt angoltő, fokával fordulva és nagyon rozsdásan, jött ki a' csecsbimbóbul. Az eset természetbuvárnak, vagy tanult orvosnak bő anyagot nyujt gondolkodásra. Az anya tökéletesen egészséges! E. H. —Tiszta öröm, birtos remény foglalá el a' rettegi (Erdély) ref. egyház tagjai keblöket 's midőn jan. 18kán oskolai rector Márkus Benjamin, buzgó szorgalmának, 's tanitványai reményfölötti előmentüknek példás próbáját adta. 30 ártatlan lélek bámulásig magára vonta a' szülék, egyházi tagok 's a' szomszéd helységekbeli sok hallgató figyelmöket, midőn azoknak nemcsak sok, hanem tiszta és értelmes feleletjöket hallák. Tárgyai voltak e' próbatétnek: a' vallás, hazai és természeti historia, Erdély 's Magyarország földleirása, mathematikai és physikai földleirás, számvetés, baromorvoslási tudomány, éneklés 's irás. Meglepő volt nem csak az eléadott tárgyak sokfélesége, hanem az azokbuli jó felelés 's akármelly nagyobb intézetben is szembetünhető szép irás elannyira, hogy nehéz volt meghatározni: kit illethet legméltóbban a' helybeli birtokos és az iskola n. lelkü pártfogója idősb gr. Bethlen József úr által a' legjobb tanulónak rendelt egy császári arany 's a' legszebb irónak egy tallérból álló jutalom? Csakugyan minden részrehajlás nélküli számbavétel után az aranyat mint legjobb tanuló elnyerte Molnár Mária, egy köz ember leánya, a' tallért pedig, mint legszebb iró, Balázs András, egy káplár fia. A' próbatétet ugyanazon nap estve egy erkölcsi szinjáték követte, mellyet a' próbát dicséretesen kiállott gyermekek igen jól adtak elé 's ez is a' tanitó igyekezetének példás tanuja. Illy sok lelki örömet mulatság tetézte, mellyben az örömteli szülék 's hallgatók, minden földi gondot feledve, vigadoztak, Istentől áldást ohajva a' jó tanitóra, 's azon nagylelkü pártfogóra, ki ezelőtt egy évvel, szép évenkénti fizetést rendelt örökre a' rettegi oskola tanitójának azért, hogy a' köz emberek gyermekeit jutalom-várás nélkül tanitsa. V. U. — Január 22kén tartá a' brassai-takarék pénztár-egyesület éves ülésit, mellyben a' megbizottak mult évi munkálatjokat 's előadák egyszersmind a' pénztár jelen állapotját miszerint három év alatt az első tőkéről (9346 forint) már ma a' summa 59,482 forint 39¾ krra növekedék ezüst pénzben, melly növekedés minden esetre a' pénztár czélszerüségire mutat. Jelenleg van kiadni való pénz 4475 forint 12 krajczár ezüstben, mellyet ezen egyesület alap rendszabályi szerint itt városi hypothekáért vagy idegeneknek a' rendszabásokban megállapitott jó zálogért is minden időben ki lehet venni. Kivánatos, hogy illy jóltevő intézetek országosan, vagy legalább több helyen a' ns magyar és székely nemzet keblében is jöhetnének életre, melly minden esetre, e' két nemzet már rég megcsökkent hitele alapitására 's pénzügyi tekintete emelkedésire igen sokat tehetne. Brassón két héti szüntelen havazás után már akkora hó van, millyenre öregebb emberek sem emlékeznek.

KÜLÖNFÉLE: Pomázi születésü Nerity Mátyás, egyik növendéke a' vakok pesti intézetének, ki most egy zárdában nyerend alkalmazást mint orgonajátszó, 6 keringőt irt, mellyek ajánlását István cs. kir. fhg, nádorunk ő föns. elsőszülöttje, elfogadni kegyeskedék. A' keringőket jeleseknek itélik a' műértők, 's egyik nádori tánczmulatságon köztetszésre játszák azokat. Nem sokára meg fognak metszésben is jelenni. — A' zágrábi olvasó társulat egyesülve a' varasdi 's károlyvárosi rokon társulatokkal, következő tárgyakra jutalmakat tüze ki a' legjobban értekezőnek: 1) Köztudomásu, miszerint a' Horvát- és Tótországban termeni szokott jó 's erős bort nem szállithatni helyzeti akadályok miatt a' szomszéd tartományokba, 's ez okbul mind a' nép emészti azt föl, mi reá nézve erkölcstelen hatást gyakorol. Kétszeresen ohajtható tehát e' borok egy részének tengeren tovább szállittathatása. 2) Igen érezhető a' minden nemü posztó, jó bőr és talp hiánya; noha Horvát- 's Tótországban nem igen nagy terjedésü a' juhtenyésztés, még is tapasztalás tanitja, hogy müvelt országok idegen gyapjuval czélszerüleg felelnek meg illy hiánynak. E' két öltözetnemü igen keresett 's nélkülözhetlen. 3) Korunk a' közlekedés szaka. Az általányos irásvágy 's iró- és nyomtató papiros nagy szüksége mellett iskolák, polgári és katonai hivatalok 's egyéb intézetek számára, az iró 's nyomtató papiros nagy fontosságu tárgy. E' kivánatnak annál könnyebben lehetne megfelelni, mivel bámulatos mennyiségü rongyot szállítnak innen külföldre. 4) Végre azon tekintetből, miszerint a' földmüvelés még csupán gyermekkorban van, a' nép kivánatinak megfelelő gazdadasági kézikönyvet kellene készíteni, melly egyszersmind oktatásra fogna használtathatni a' falusi iskolákban. — A' föladás tehát annak megfejtéséből áll: mikép lehetne e' hiányokon legczélszerűbben segíteni? Részletes oktatás a' műtani készületekre nézve nem kivántatik; csak kimutatása a' szükséges költségnek 's legczélszerűbb módnak, hazánk körülményihez illesztve. Mivel egyes vállalkozó nehezen eszközölhet e' részben valamit, tehát részvényes társaságok lényegérül is szükséges emlékezni. E' tárgyrul irott közhasznu munkákra 's ezek illető lapjaira is czélszerü leend hivatkozni. A' jutalmak ezek: a' legjobb értekezés az első pont alatti tárgyról 20, a' másodikról 40, a' 3ikról 15 's a' 4ikről 16 arannyal tiszteltetik meg, ha illyr nyelven leend irva; más nyelven irottak a' kitüzött jutalmak felében részesülendnek, mivel azokat aztán illyr nyelvre kellene fordíttatni. Az értekezéseket idegen kéznek kell tisztán leirni, lapozni, 's jelmondattal ellátni; az értekező nevét 's lakhelyét hasonló jelmondatu levélke rejtendi. A' legjobb értekezés levélkéje fel fog bontatni és szerzőjének neve köztudomásul adatni. Az értekezéseket f. e. majus utóljaig szükség beküldeni a' társulati igazgatósághoz, melly okokkal támogatott biráló jelentést teend róluk a' f. é. közgyülés előtt. A' jutalmazott értekezések a' társaságnak jutandnak tulajdonul, 's annak költségin vagy az illyr hajnali csillagban (Ilirska Danica), vagy külön füzetben ki fognak adatni. A' jutalmakért Draskovics János gr. társulati elnök kezeskedik. — Zágráb megye közgyülési határzata szerint 1 font marhahus ára 4 kr., borjué 5 kr., disznóé 5 kr., szalonnáé 9 kr., bárányhusé 3 kr, gyertyáé 14 kr., szappané 8 kr., 's 8 latnyi nehéz zsömléé 1 kr. pengőben. — Bukarestben f. é. január fogytán jó áron 's keresve keltek a' termékek, mit főleg számos oda érkezett idegen vevőnek tulajdonithatni. A' fagygyú néhány nap alatt 12 forintról 14re emelkedék pgőben mázsánkint, sárga viasz 76 fról 77re, méz 10 fról 11re; besózott báránybőr párja 1 f. 40 kron kelt, kecskebőr 1 f. 20 kr., a' timárgyapju mázsája 25 fról 26ra emelkedék, besózott tehénbőr 10 forton kelt, ökör bőr pedig 14—15 fron, mind pgőben. Különösen föltünő a' nyulbőrök utáni kérdezősködés, annyival inkább, mivel ezeket 2 év óta nem keresé senki, holott most lipcsei 's triesti kereskedők olly örömest 's jó áron vásárolják. Korábbi években örömmel adák 9 frton a' nyulbőr százát, most pedig 20 pgő forinttal fizetik azt. — A' vakok pesti intézetére 1838ik 2ik felében pgő pénzben hagyott: Tering Gáspár, kalocsai kan. és prép. 20 ft., özv. Offenbach Erzs. szül. Gamperl assz. 20 f. Schmeitz Anna assz. 48 kr. Rosler Leop. 10 f. Straeliét Ján. 8 ft. Szalay Therézia assz. 2 ft. Khőr Erzs. assz. 2 fr. Szentiványi Antal 100 ft. Peltzman Ján. 131 ft. 54 kr. Schulek Fer. kuzimi pleb. 158 ft. 57$^{1}/_{10}$ kr. Pollák Ist. dobóczi pleb. 2 ft. Presber Francziska assz. 32 ft. Gunther Ther. 20 ft. Mayer Klára 4 ft. Huber Józs. 4 ft. Veidinger Ján. Pesti tanácsnok 8 ft. Nagy Katal. 2 ft. Bánya Klár. 20 ft. Laczkovics György 2 ft. Borsos Magd. 8 ft. Raab Pál 10 ft. Ajándékul adott Eszterházy Pál hg 300 f. Bereg vgye 199 ft. 30 kr. egy névtelen 5 ft. Néhány Pest megyei táblabiró 29 ft. Rozenthal Izsák n. ker. 30 ft. zágrábi sz.szék 67 ft. 20 kr. az intézeti emlékkönyvben feljegyz. adakozók 26 ft. 18 kr. Volkmar Laj. haszonbérlő 50 ft.; aug. próbatételkor gyült 96 ft 6 kr. ajánd. kapott 31$^{1}/_{3}$ mérő búza ára 43 ft. 36 kr. egy hangászati jöved. 96 ft. 10 kr. Verőcze vmegyében gyüjtött 26 ft. 2 kr. a' szepesi püspökmegyéből 12 ft. az egri érsekség részéről 63 ft. 36 kr. Blaczkó urad. lakosai 4 ft. Marossy György csanádi prép. 20 ft. Náthy Mátyás gyarmati pleb. 10 ft. a' helv. tiszántuli superint. 53 ft. 30 kr. a' károlyvárosi gör. nem e. püspökmegye 15 ft. az esztergomi vicariatus 265 ft. 43 kr. Pozsony vmegye gyüjteménye 169 ft. 5$^{6}/_{10}$ kr. a' rozsnyói püspökség losonczi kerülete 5 ft. 20 kr. az oraviczai bányászkerület 82 ft. 25$^{2}/_{4}$ kr. a' felsőbányai község 100 ft. a' helv. tiszáninneni superintend. 74 ft. 51$^{2}/_{4}$ kr. gr. Dessewffy Virginia kisasz. 4 ft. Abaúj vgye gyüjteménye 16 ft. 25$^{6}/_{10}$ egy, több nagylelkü tetteiről ország szerte ismeretes, Veszprém megyében lakó jeles hazafi, ki becses nevét szokott szerénysége szerint nem engedte itten kitétetni, egy Veszprém megyei vak gyermek részére alapitványul 2500 ft, ugyanaz ajándékul 230 ft. ugyanaz, 150 ftot mind pengőben, ennek kamatai az alapító kivánsága szerint a' Veszprém megyei fölebb emlitett növendéknek intézetből kiléptekor fognak átadatni. A' haza oltárára számtalanszor nagylelkűleg áldozott gr. Buttler Ján. egy alapitványt alkotván fizetett 2400 ft. Goldner Mózes pesti ruhakereskedő 17. fiú növendék nyári öltözetét ingyen adta. Tbiró Beniczky Adám gyermekei Eduárd 12 ft. Mária 10 ft. Mathild 8 ft. Sarolta 6 ft. Ferencz 4 ft. Pokorny Antal pesti bádogos mester által készült remek vas kályha mutatásaért általa bevett, 's az intézetnek ajándékozott 13 ft. b. Podmaniczky Lajos 100 ft. Veidinger János pesti tanácsnok 200 ft. Munk Móricz 5 ft. M. L. Konitz pesti nkereskedő 10 ft. Az árviz által kárositott intézet kárpótlása fejében Therézia külvárosban munkáló biztosság által 1500 ft. gr. Teleki József ő exc. az árvizkor elveszett intézeti bútorokban szenvedett kárpótlására 934 ft. 20 kr. Az intézetben levő emlékkönyv jegyzései szerint Gömör megye ág. val. ráhói közönsége 6 ft, 24 kr. Csákányi Fer. pleb. 20 ft. Polatsek 2 ft. B. C. 4 ft. A. T. természetben két aranyat. — Pesten 1838ik é. született 3245 gyermek (1710 fiu, 1535 leány), házasságra lépett 644 pár; megholt 3734 személy 's igy a' megholtak' száma 489el haladja meg a' szülöttekét. —

Anglia.

(A' manchestei gabnatörvény elleni gyülés. Elegy.) A' Times 's ministeri lapok telvék részletekkel a' Manchesterben január 23ikán tartott nagy gabnatörvény elleni gyülésről. E' czélra a' gabnacsarnoki nagy termet választák, mivel abban legtöbb ember férhetett el, 's mégis tizedrésze sem kapott helyet a' minden felőlrül összetolongó kivánesiaknak. A' lakoma 700 teritékre volt számitva, 's egynek ára szándékosan csak 3 shillingre határoztaték, hogy szegényebbek is részesülhessenek benne; az érdek azonban olly magas fokra hágott, hogy másnap már 30 shillinget (18 pengő forintot) is kináltak egyes belépti jegyért. 40 mérföldnyiről is érkezének részvevők, 's azonkül Anglia és Skótzia minden nagyobb városiból külön küldöttségek. A' lakoma utáni beszédek hallhatásaért 5 shillinget is adtak azok, kik még a' terembe juthatának. A' te-

rem felső részén iszonyu nagyságu betükkel e' szók valának olvashatók: „Tökéletes és tüstinti megszüntetése a' gabnatörvénynek!“ A' terem két oldalán két zászló következő fölirattal: „Olcsó kenyér a' nép számára!“ 's Nelson elhiresült jelszava: „Anglia várja, hogy kiki teljesítse kötelességét!“ Még a' hölgyek számára tartatni szokott karzatok is tömve valának férfi hallgatókkal, és soha nem gerjeszte még érzelmekhez szóló beszéd olly nagy hatást, mint most a' jobbadán csak számolásokbul álló szenvedélytelen előadás. A' beszédek megkezdése előtt néhány levelet olvasa föl az elnök, 's először is Thompson kereskedési ministerét 's Manchester egyik parliamenti követeét, melly igy hangzék: „London jan. 15ikén: Drága uram! Válaszomat Önnek iratára, melly a' jan. 23dikán Manchesterben tartandó gabnatörvényelleni gyülésen megjelenésre szólit föl engem, maig halasztám, mivel a' meghivást nem akarám hirtelen elmellőzni, hanem vártam, hogy vajjon mégis nem jelenhetném e meg Manchesterben? Sajnosan vagyok most kénytelen Önnek kijelenteni, miszerint ezen szerencsérül le kell mondanom, mivel a' parliament-nyitás előtti sürgetős munkálkodások, 's az e' miatt tartatni szokott számos tanácskozás, határzottan tiltják Londonbul távozásomat. Kérem Önt, tudassa sajnom kifejezését a' választmánnyal. Thompson.“ Ez irat, melylyet gúnyos kiáltozással 's fütyöléssel fogadott a' hallgatóság, nyilványosan tanusítja, miszerint Russell tökéletes igazságot szóla, mondván, hogy a' gabnatörvény iránti nézetei csupán személyesek. Morpeth l. egészen hasonló értelmü levélben nyilatkozék. E' szerint tehát csakugyan alaposnak mutatkozik némellyek azon aggálya, hogy a' gabnatörvény iránti véleménykülönség talán megbuktatja a' whigministerséget. Az emlitett irat fölolvasását Durham 's Brougham lordokéi követék. Ez utóbbi igen emlékezetes azon tekintetbül, hogy a' ministerség elleni gyülölségét világosan kiláthatni belőle. A' lakomán meg nem jelenhetése miatt mentegetőzése után igy nyilatkozik a' ns lord: „Nézetimet a' rendkivül fontos pontrul már ismételve nyilványitám a' parliamentben, 's ismét teljesitendem kötelességemet, ha e' tárgy ott előforduland. Azok, mint hallám, kik legtöbbet tehetnének ez ügyben, alkalmasint majd csak akkor fognak mellette némi erőfejtést mutatni, midőn már hathatósan unszolandja őket arra az ország. Illy bánásmód vezérelvét nyilványos életben fölfogni képes nem vagyok; azonban bizonyosan csupán magát fogja okozhatni az ország, ha még ezentul is azzal ótalmazandhatja magát valaki, hogy nem tudá, milly értelemben nyilatkozék e' tárgy iránt a' közvélemény. Brougham.“ Durham gr., miután röviden előadá meg nem jelenhetése okait, nyomosan biztositá az iránt a' gyülést, miszerint ő, valamint 1815ben ugy e' pillanatban is egészen eltörlesztetni ohajtja a' gabnatörvényt, melly nézetei szerint a' földmüvelőre 's kereskedőre nézve egyiránt káros hatásu. Legnagyobb hatást mindazáltal Stirling irata szült Karlsruheból, ki abban a' némethoni kereskedés előhaladását 's ugyanottani kézmügyárak virágzó állapotját rajzolja 's többi közt igy nyilatkozik: „A' németeket igen lassu népnek mondhatni; de a' kereskedés és gyárak hasznosságát mégis érzik már. Ők, tekintvén az egyes személyeket, nem olly dúsak, mint az angolok, de tömegben véve gyorsan növekszik vagyonosságuk, 's köztük minden hasznot igérő vállolat hamar talál megkivántató mennyiségü pénzre.“ — Manchesterben igen nagyszerü 's pompás szentegyházat szándékoznak épitni a' katholikusok, melly előleges számitások szerint 30 ezer font sterlingbe kerülend. — Napoleon Lajos hg, ki eddig a' leamingtoni fürdőkben mulata, hol a' polgárság 's nemesség vetélkedve tisztelék meg őt fényes lakomákkal, most Birminghamba utazott, 's az angol gyárvárasokat szándékozik meglátogatni. — A' M. Chronicle egyáltalában lehetlennek tartja, hogy Francziaországban ismét olly ministerség létesülhessen, mellyben Molé gr. is helyet kapna; noha egyébiránt teljes igazságot szolgáltat ki ez utóbbi azon tetteinek, miket önhatárzatából követett el, 's csupán azt sajnálja, hogy ezek csak olly fölötte csekély számuak lehetének. — A' Globe hitelesen akarja tudni, miszerint a' Sun hire a' királyné nem sokára véghez menendő házasságáról csupán azon nyugtalan jogtudós lordtul származhatik, ki olly nagyon szereti magát mindenbe keverni, 's ki az annyira elhiresült nyilványos iratot intézé a' királynéhoz. Ez utóbbi állitás azonban nem igen valószinü, mert Brougham l. az Edinburgh Reviewban határzottan tagadja az érintett röpirat készitését. — A' londoni 's edinburgi község-tanácsosak szinte a' gabnatörvény ellen nyilatkozának; némellyek közülök azonban nem kivánják egészen megszüntetni azt, hanem csupán a' beviteli-adó fokonkénti csökkentését ohajtják, mindaddig, mig végre csupán nevéért fogna létezni e' vám. Határzatra még nem jutott e' tárgy.

(O' Connell meghasonlik az irlandi alkirállyal.) O' Connell 's Normanby marq. irlandi alkirály közt meghasonlás támadott. Az izgató egy, Dublinban az ő tiszteletére adott, politikai lakomán nyilványosan gáncsolá a' lordhelyettest, mivel Oxmantown lordot nem vonó számadásra az irlandi nép ellen kimondott rágalmi miatt. Normanby ellenben bizonyos Purcell Pétert, ki O' Connell böcsületében kétkedés miatt az előző társulatból kilépett, magához idézé, 's O' Connell több ellenségit békebirói rangra emelé. O' Connell az emlitett lakomán nyilványitá, hogy a' legközelebbi parliamenti ülésben Oxmantown lordot hivatalától meg fogja fosztatni, 's világosan bebizonyitandja, miszerint az irlandi népnél böcsületesb, jobb 's hivebb az egész világon nem létezik. Ez nem szükséges ugyan, mint az Examiner véli, de Normanby marq. csakugyan köteles lett volna Oxmantown lordot vétkes pártoskodásiért hivatalától megfosztani, mert a' feddő magányos levél illy vétek büntetésire elégtelen. O' Connell annyira ment Oxmantown l. elleni ingerültségében, hogy nyilványosan kimondá, miszerint a' szerencsétlen Norbury l. nem egy elüzött bérlő kezei alatt veszté életét, hanem egyik igen közel rokona (félig meddig örökségbül kitagadott elsőszülött fia) által. Ez állitáshoz még azt csatolá, hogy Oxmantown l. igen jól tudja e' titkot, 's csupán a' rendőrség tévely-utra vezetése végett törekvék a' népre háritani e' szörnyü büntettet. A' M. Chronicle ezt jegyzi meg ez utóbbi állitásra: „E' gondolat iszonyu, de illy dolgok már korább időkben is történtek; az pedig minden valószinüséggel 's tapasztalással ellenkezik, hogy alattvalók olly földesurat gyilkoljanak meg, kinek halála csak veszteséget hozhat számukra.“ Egy tory lap ördöginek mondja e' megjegyzést, noha alapossága ellen józanul semmi kifogást nem tehetni. A' gabnatörvény ügyében oda nyilatkozék O' Connell, miszerint ő a' gabnatörvény-eltörlesztés mellett szavazand; de egyébiránt a' többi szabadelmü irlandi követ személyes külön belátására bizza, milly szempontbul kivánják e' kérdést tekinteni, melly olly nagyfontosságu az irlandi földmüvelésre nézve. — Valamennyi londoni lap sajnálattal említi, miszerint a' királyné eddig az olasz daljáték, most pedig az állatseregletek 's hasonló látványos mulatványok miatt egészen elhanyagolja a' nemzeti szinészetet. A' jan. 24iki előadás után Drurylane szinházban egész udvarostul színpadra ment ő fölsége, Van Amburgh oroszlánja étetését megtekintendő, kinek állotit a' közönség távozása után színpadra hozák. Amburgh darab ideig koplaltatá állatait, hogy étvágyukat annál ragyogóbb fényben tüntethesse ki a' magos vendégek előtt. Étetés előtt egy hófehér báránykát bocsátának a' vas ketreczbe, 's oroszlán és párducz dühösen rohanának egyszerre reá; Amburgh korbácsa előtt azonban engedelmesen távozának sarokba, 's a' bárányka épen hagyá el a' fenevadak börtönét, mit kitünő tetszéssel fogadott a' királyné. — Jan. 23kán nagy lakomát adott Durham l. greenparki gyönyörü palotájában, mellyen majd valamennyi diplomata jelen volt, de egyetlen ministert sem lehete látni. — Egy angol bárót olly iszonyu lelkesülettel fogada nem rég a' radicalok egyik gyülése, hogy a' nép közül sokan kifogák hintajábul lovait 's maguk vontaták a' gyülés-helyre. A' ns báró nagyon csudálkozék, hogy szép és igen drága lovait többé nem láthatá; az egész dolog azonban csupán ebbül állott: ügyes csenészek tisztelék meg olly nagyon a' bárót, 's társaik tovább illantak a' kifogott lovakkal. A' lopás ez uj módja igen óvadékosakká teendi Anglia politikai érdemü férfiait. — Figamicere lovagot követül küldé Braziliába a' portugál kormány némelly országos tartozások lerovása iránti alkudozás végett, mi oda látszik mutatni, hogy Portugália, szomoru helyzete daczára is, teljesítni szándékozik kötelezésit. — Essex gr. nagyhirü gyürüje még most is birtokában van egy angol főrangu családnak, melly e' pillanatban Francziaország fővárosában mulat, hová e' szomoru emlékü gyürüt is magával vivé. E' család „Roberto Devereux“ czimü daljátékban, mellynek hőse Essex gr., használatul oda engedi e' gyürüt, 's igy ez majd még egyszer játszandja azon fontos szerepet, melly Anglia történetinek egyik fontosb szakát képezi, csakhogy most színpadon, akkor pedig életben. —

(Canadai hirek.) Az utóbbi zendületi merényrül már hivatalos tudósitások is érkezének Londonba, mellyek jobbadán csakugyan öszhangzók a' korábbi magányos hirekkel 's a' csöndet ismét helyreállottnak mondják, miután az Amerikából becsapott kalandorok elszélyedtek. Az egyesült szabad tartományok kormánya saját vallomása szerint nem bir elég hatalommal e' kicsapongások gátolhatására. —

Franczia ország.

(Politikai nézetek a' ministerségrül. Soult nem akar részesülni az uj kormány-alakitásban.) Paris, jan. 30kán: „Helyzetünk valóban rend kivüli. Ministerségünk nincsen, tehát szoros értelemben kormányzatunk sincsen, pedig hadsereg áll határszélinken 's egy szomszéd hatalom háborura készül, 's mind e' mellett mély csönd uralkodik, 's még a' részvények böcse sem csökken a' fejetlenség közepett. Némellyek igy szólnak: már most láthatjátok, milly nagyra böcsüli ministereiteket a' közönség, ők lemondának, 's egyetlenegy kakas sem kukorikol utánok, sőt a' papirböcs még emelkedik, mint felfödözött összeesküvés után történni szokott. Mások erre igy válaszolnak: épen ez okbul csalatkoztok, mert ebből az világlik ki, miszerint a' nép jó kezek közt tudja ügyét. Soult tábornagy, mint látszik, megbánta már a' királynál tett lépteit: 's egészen lemonda a' ministerség-alakitásban részesülésről betegség ürügye alatt ugyan; de világos, hogy más fekszik a' dologban, mert a' betegség nem gátolja annyira az agg vitézt. A' válaszfölirat vitatása óta olly mély csönd uralkodik Parisban, hogy a' farsang sem képes azt élénkíni zajával. A' ministerek lemondának ugyan, de mások hiányában még most is folytatják munkálkodásikat, 's csupán a'kamra és sajtó zajganak, mig egyébkint minden ugy halad a' maga kitüzött ösvényén, mintha semmi sem történt volna. Az egész mozgalom olly csekély 's olly aluszékonyan halad, hogy általa Guizot 's Thiers semmi esetre nem fognak ministerségbe juthatni. A' jour. des Débats folyvást gyalázattal tetézi e' két férfit, 's az utóbbit csak nyomorultnak nevezi, mi világosan tanusitja, minő kedvességgel bir bizonyos helyen e' két férfi. A' szövetkezési lapok mégis hiszik, hogy főnökeik kezeibe kerülend a' hatalom, noha olly csekély erre mindeddig a' kilátás. A' választásjavitási kérdés ismét uj surlódást szülend, 's Belgium ügye is nagy figyelmet gerjeszt; általányosan azon hiedelem uralkodik Parisban, hogy a' belgák váratlan kifejléssel végzendik ügyöket. Azok azonban mégis hatalmasul csalatkoznak, kik vélik, hogy Francziaországban népmozgalomtul tarthatni a' belgák részire, mert a' franczia nép annyira hódul már az anyagiságnak, hogy csupán ipar 's kereskedési tespedés vagy elnyomatás izgathatja tettre. Egyébiránt, ha most csakugyan vesztene is birtokából Belgium, az sokáig nem fogna ugy maradni, mert a' kérdéses tartományok lakosi minden esetre addig nyugtalankodnának, mig végre csakugyan szabadokká teendnék magukat. Nemzeti érzemények ellen hiában küzd a' nem szeretett hatalom; előbb utóbb minden esetre buknia kell.“ —

(Következő kamrai ülés. Würtemberg hgnő temetése.) A' jan. 30iki következő kamrai ülésben az 1836ki költségvetési számadást 253 szózattal 19 ellen végkép elfogadák. Mivel semmi egyéb tárgy nem volt napi renden, tehát azonnal elbocsátá az elnök a' követeket, jelentvén, miszerint a' legközelebb ülésre házaikból hivatandja őket össze. — Würtemberg hgnő temetésirül telvék részletekkel a' parisi lapok, 's több megható jelenést említnek. Würtemberg hg zokogva borult a' holttestre 's csóközönnel árasztá el azt. Lajos Fülöp férfias szilárdsággal 's födetlen fővel ment a' koporsó után 's mind végig uralkodni tudott atyai fájdalmin; a'kir. herczegek mindazáltal korlátlanul engedék kitörni szivök érzeményit, és szemeik az egész egyházi szertartás alatt folyvást könyűktől áztak, mintha nem is látta volna idegen tanu azok kitörésit. Joinville hg mélyen érzendi nővére elvesztését, kitől tengerre szálltakor olly érzékenyül vön végbúcsut.

(A' kamraülések elhalasztva. Elegy.) Jan. 31kén váratlanul fölszólítást kapának lakásikon a' követek a' kamrába megjelenésre, hol rendkivüli ülés volt tartandó egy kormányrendelet kihirdetése végett. Mit Montalivet némelly czélzatiból jan. 30kán gyanítni lehete, az másnap csakugyan valósult; Lajos Fülöp egy királyi határzata február 15ikeig elhalasztá a' kamraüléseket. Általányosan hiszik, miszerint e' rendelést tüstint tökéletes kamrafölloszlatás követendi, 's az uj választásokra nézve martzius elején fog megjelenni a' parancsolat. E' szerint igen gyorsan valósulna a' mult évi választó biztosságok jóslata, melly egyhangulag oda nyilatkozék, hogy az illy határozatlan szerkezetü kamra két ülésnél tovább nem igen fogja magát föntarthatni. Az udvar természetesen inkább ohajtja a' választások véghez menetét Montalivet elnöksége mint szövetkezési ministerség alatt. 'S e' szerint már most Belgium egészen tulajdon erejére van hagyatva. Egyébiránt a' kormány nem igen tehete mást a' mostani körülmények közt, 's már most a' választóktul függend olly férfiakat küldeni a' kamrákba, kik tökéletesen meg tudjanak felelni a' nemzeti bizalomnak. — A' népzsebkönyvbül már utánnyomás jelent meg Brüsselben, 's a' kalóz kiadó olly szemtelen volt, hogy a' National szerkesztőjét egyenesen fölszólítani bátorkodék gaztette gyámolitására. — Az uj kamra, mint mondják, april elején nyitandja meg ülésit. — Az egész franczia politika rendkivül elaljasult. „Uralkodni 's kormányozni, kormányozni 's uralkodni" erről áll most minden politikai vitázat 's valóban ideje már, hogy elenyésszék e' szóköd, melly által valamint a' királyság nem veszt, ugy a' szabadelmüség sem nyer semmit; mert az egész dolog csupán férges diók miatti játék, mellynél kárörömmel kaczag Thiers. Az uralkodás a' fölséget illeti, mond a' szabadelmü sajtó, a' kormányzás pedig a' ministerségnek tulajdona. Az uralkodás szent, valamint a' vallás, és felelősségen fölül emelkedett, mint az igazság talpköve; a' kormányzat ellenben isten 's emberek előtt legnagyobb felelősséggel van terhelve 's csupán nyilványos érdek szellemében munkálkodás által szentesíthető. Ez nem állhat meg, mert ha tulajdon eszmévé emelik a' királyt, ugy bizonyos politikai vallásnak kellene létezni Francziaországban, holott most minden, az illynemü fény eloszlatására törekszik. Vannak, kik a' trónon csupán bizonyos fabábot szeretnének látni, melly körül ministeresdit lehetne játszani. Nem gondolják meg sokan, hogy az ember mindig csak ember marad, 's tőle csupán emberi tetteket követelhetni. Legyen bár a' király megtestesült elme, de azért személyességgel is bir, 's nem csupán életnélküli kép. Ha mind illyenek, szivvel 's fejjel birnak, ugy önállólag fognak nyilatkozni; ha pedig sem szivvel sem fejjel nem birnak, ugy helyettük mások veszik át a' felelősséget. Gondolhatni ugyan, hogy élő fölség létezik, mély személyesség nélkül, mikép Angliában; de akkor a' főnemesség uralkodik, mellynek feje a' király, 's e' főnemesség csupán a' király személye tágabb értelemben. Valahol minden esetre kell öszpontosulni a' hatalomnak, de Francziaországban ez csak a' külön hivatalosztályokban fordul meg, mert a' sok üres vitatkozó beszéd végre is csak azt törekszik kivíni, hogy egyik vagy másik felekezet emberei nyerjenek tisztségeket. —

Belgium.

Brüsseli jan. 23iki hirek szerint az udvarnál készületek tétetnek a' király utazására, ki a' tábort szándékozik meglátogatni, az elutazási nap azonban még nem tudatik. — Parisi hirnök megérkezte következtében Evain tábornok a' kir. udvarba hivatott meg 's jan. 21iki éjjel Parisba utazott. Gérard marsal is jan. 21ike óta Brüsselben mulat. E' hirek valóságáról azonban nem kezeskedhetni. — A' következő kamrai jan. 23diki ülésben az 1839ki adó felének azonnali lefizetése iránti törvényjavaslat vitatásakor Déschamps nagy tetszéssel fogadott beszédet tarta, melly világos tanuságul szolgál, miszerint a' válaszfelirati helyzetben kiván a' kamra maradni 's igy nem engedni; a' többi közt ezt mondá: „Azon pillanatban, midőn válaszföliratunk felelőssége egészen rajtunk fekszik, az állandóság 's bátorság szavak értelmét, mellyeket magunkévá tettünk, tökéletesen el kell határoznunk. Most válik el: vajjon Belgium Európa részvétét vagy gúnyát érdemli é meg?... Nem világos é az, hogy a' londoni tanács azon ösvényt választandja, melly legkevésb veszélylyel páros. Bizonnyal a' status quo mellett maradand minden birtokeldarabolás nélkül, ha reményli ennek veszély nélküli teljesithetését. Láthatják, uraim, hogy a' belga kérdés kezeink között van. Még néhány áldozat, csak még egy kevés szilárdság 's minden megtörténik." Továbbá Déschamps azon esetről szóla, ha Francziaország a' többi hatalommal megegyezik 's a' tanács Hollanddal együtt aláirandja a' szerződést, vajjon ez által a' kérdés tovább haladt é? „Mit teend a' tanács ekkor? 1831ben átláthatá, ki veendi Antwerpet ostromzár alá; de ki tudja, Venloot ki szállandja meg?" A' nagy hatalmakat más ügyekkel mondá Déschamps elfoglaltaknak, a' német szövetséget pedig szétszakadozottnak állitá.

A' jour. de Débats Brüsselből jan. 26árul következőleg ir: A' csapatok mozgalminál néhány nap óta szünet uralkodik; a' rosz időt adják okául. Hó és eső az utakat egészen járhatatlanokká tevék, ugy hogy ez okbul sem lehet számolni az ellenségeskedés elkezdésire. A' 2ik vasas ezred, mellynek a' határszélekre kell vala utazni, ellenparancsot kapa 's Löwenben marad. — A' belga Moniteur szerint 300 kinevezés 's előléptetés történt a' sergeknél, egyedül a' gyalogságnál; néhány napra várják a' lovasságot illető előléptetéseket is. —

Hollandia.

A' Handelsblad végre közli a' londoni tanács utólsó ülésinek hivatalos okleveleit; a' tanács főjegyzőkönyve 1838 dec. 6árul szól, mellyhez több melléklet van csatolva. A' tanács 1839 jan. 23diki ülésében Francziaország meghatalmazott képviselője jelenté, hogy kormányától fölhatalmazást nyere az 1838 dec. 6ki jegyzőkönyv aláirására 's az ugyane' jegyzőkönyvhöz mellékelt jegyzék közlésire a' hollandi 's belga udvarokkal. Az 1839 jan. 23ki jegyzőkönyv szerint Belgium azon javaslatot tevé jan. 14ki jegyzékében londoni képviselője által, miszerint 60 millió frtot kész fizetni azon birtokrészért, mellyet Belgium az 1831 nov. 15ki szerződés által Hollandiának köteles átadni. Poroszország 's Ausztria képviselői udvaraiktól kapott utasitás következtében nyilványiták: miszerint a' német szövetség határzata meg nem engedi e' javaslatnak figyelembe vételét. Francziaország Anglia 's Poroszország képviselői e' nyilatkozványban elég okot találtak a' belga kormány javaslata el nem fogadására." — 1838 nov. 28ki jegyzékben Ausztria 's Poroszország meghatalmazotti a' tanács többi tagjaival azon nyilatkozványt tudaták, miszerint fájdalommal láthatni azon nyilványos oklevelekbül, mellyek a' brüsseli törvényhozó kamrák kinyitásakor napfényre jöttek, hogy a' birtokvisszaadást, melly a' 24 czikkü szerződés következtében Luxemburg nagyhgséget illeti, Belgium megtagadja; ez által ők (Ausztria és Poroszország képviselői) a' német szövetség jogait látják megsérülteknek, mert ez azon párt által történik, melly csak ideiglen türetett az emlitett birtokrészben 's igy egyedül saját hatalmával e' birtokot állandó joggal akarja eltulajdonitni, mi a' jelen esetben erőszak; mind e' mellett is a' német szövetségre kelle hagynia, Belgium ujabb felhivása következtében, azon jogoknak életbe léptetését, mellyet a' belga kormány az öt udvar ellenében az 1831 nov. 15ki szerződés által ráruházott kötelezések erejénél fogva tiszteletben kénytetik tartani. Az 1838 dec. 6ki jegyzőkönyvhöz csatolt B melléklet azon módositványokat foglalja magában, mellyeket bizalmas alkudozások utján 's Poroszország és Ausztria képviselői emlitett nyilatkozványa következtében a' tanács jónak láta tenni a' 24 czikkü szerződésen. Ezen módositott szerződés is 24 czikkü. A' 8 első czikk ugyanaz, mint az 1831 nov. 15ki szerződésben; t.i. Belgium határszéleit határozzák meg 's azon vonalokat, mellyek szerint Luxemburg nagyhgség 's Limburg tartomány két részre osztatik, mellyek egyike Hollandiát, másika Belgiumot illeti. A' 7ik czikk szerint Belgium a' kijegyzett határok körében független 's örökké semleges statust alakitand. A' 9dik czikk a' hajózásrul 's más hajózható folyamokrul, mellyek Belgiumot Hollandiától elválasztják, vagy egyik országbul a' másikba folynak, rendelkezik; 's a' bécsi congressus köz oklevelének 108tul 117 czikkei hozatnak alkalmazásba. A' 10—12 czikkek ugyanazok az 1831 nov. 15ki szerződésiekkel. A' 13 czikk rendeli, miszerint 1839 jan. 1jétül a' németalföldi királyság közadóssága elosztása következtében Belgiumra 5 millió németalföldi forintnyi évenkinti kamat jutand, mi Belgium főkönyvébe iratik 's ezen öt millió a' belga nemzeti adósság részeül fog tekintetni; az emlitett 5 millióny kamatfizetés félévenkint történik Brüsselben vagy Antverpben minden lerovás nélkül, a' mindkét rész által kinevezendő biztosság Utrecht városban gyülend össze a' tőkék és kamatok átirása végett, a' biztosságot illető költségeket Belgium viendi. A' 14—22 czikkek igen csekély módositást nyerének. A' 23ik czikk rendeli, hogy a' törvényszékek hozott itéletei polgári 's kereskedési ügyekben, Limburg 's Luxemburg azon részben, mellyek a' németalföldi király 's luxemburgi nagyhg, birtokába jutandnak, teljes erőben maradjanak. A' szerződés hat hét alatt irassék alá 's Londonban cseréltessék ki. A' C melléklet jegyzéket foglal magában a' németalföldi királyhoz, mellyben a' tanács nyilványitja: ha Hollandia megtagadná e' szerződéshez járulását, midőn Belgium azt tenni kivánja, azon esetben az öt udvar gondja leend az emlitett két ország közt a' békeföntartás. A' D melléklet a' belga királyhoz foglal magában jegyzéket, a' módositott 24 czikkü szerződés aláirására szólitván fel őt; mellyben nyilványitja a' tanács, miszerint ha a' belga kab. megtagadná elfogadását, midőn Hollandia ezt tenni kivánja, akkor a' tanácsban képviselt hatalmak részirül nem marad egyéb hátra mint azon eszközök meghatárzása, mellyek alkalmazási által Hollandia gyámolitásukkal megkapandja az őt illető birtokrészt.

Olaszország.

(A' moszka trónörökös Nápolyban. A' Tiberisen franczia társaság lánczhidat épitend. A' római inquisitio által eltiltott könyvek.) Róma, jan. 19ikén: Tegnap délután hagyá el a' moszka trónörökös Rómát kisérőjivel 's Nápolyba utazott, hol az egész hónapot töltendi, 's ujolag visszatérend Rómába. — Egy franczia társaság engedélyt kére a' Tiberisen lánczhidépitésre, mire legujabb hirek szerint a' kormány már egyezését adá. — A' római inquisitio jan. 16ki diák nyelvü rendeletében ujlag 12 könyvnek tiltja meg a' keresztyénség általi birhatását 's olvastatását, köztük van két franczia, két olasz 's nyolcz német. Graser tanártul egyedül négy könyv van eltiltva, a' franczia könyvek egyikét Lamartine, a' hires franczia követkamrai szónok, irta. — A' nápolyi udvar Mária würtembergi hgné halála következtében három heti gyászt ölte. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST.

szombat, febr. 16.

JELENKOR.

1839.

14ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések és előléptetések; budapesti napló: gabnakereskedésünk emelkedése, a' Duna megszabadult jégterhétül, magyar játékszíni előadások, 's a' t. kisdedóvó intézet nagy gyülése; győri hajóbiztositó társaság; különféle: balatoni hosszu fahíd 's dús halászat, Szapáry Ferencz gr. jótékonysága, török-becsei gyilkosság, eperjesi magyarosodás, erdélyi casino; 's a' t.) Spanyolország (a' carlosiak nagy hadi vállolatra készülnek; a' visszatorlások még sem szüntek meg; a' melillai zendület; cselszövények a' trónkövetelő táborában; 's a' t.) Anglia (gabnatörvény elleni izgatás; elegy; 's a' t.) Franciaország (az ellenzési követek gyülése Odilon-Barrotnál; elegy; algíri hírek; Ain-Maadi Abdelkader hatalmában; 's a' t.) Olaszország. Gabonaár. Dunavizállas.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fels. f. hó 6ki kéziratában Illésházy István gr. halála által megürült országzászlósi 's tálnoki méltósággal Majláth Antal gr. magyarországi alkanczellárt; idősb Eötvös Ignácz b. halála következtében pedig Batthyány Fülöp hget 's vasmegyei főispánt pohárnoki ranggal fölruházni; 's m. é. máj. 29diki határzatában Benko János első bánsági gyalog határőrezredi ezredest dijmenten magyar nemességre emelni méltóztatott. W. Z.

A' m. kir. udv. kamra Drahokupil János sopronyi sómázsást ugyanott sómázsamesterré; helyébe Klingspögel Rudolph veszprémi sópajtaőrt; Kovacsóczy László hatvani sópajtaőrt veszprémi sópajtaőrré, és helyébe Schöffmann Ignácz pesti sóhivatali gyakornokot alkalmazá. Kam. tud. —

Budapesti napló. A' gabnatörvény nem sokára bekövetkezendő eltörlesztése vagy módositása Angliában, élénkséget önte gabnakereskedésünkbe. Hazánk majd minden részében tetemes vásárlások történnek megbizott ügyviselők által Anglia szamára, 's csupán egy pesti kereskedő 100 ezer mérő buza összeszerzését vállolá magára. E' váratlan nagy kelet már több helyen valamennyire emelni kezdi a' gabna- 's kenyér-árt. — Jövő tavaszkor vas gőzöst látandunk Dunánkon 's a' gőzhajó-társaság már többnek készitése iránt is rendelkezék. — Lapjainkban többször vala említés Strasser és Heksch jó sükerü gyapjumosási találmányáról, mellyet hazánk több részében kielégitőnek tapasztalának a' juhtenyésztők; most azonban Zala megyében próba történt e' végre az ugynevezett szappanfű finomra zuzott porával, 's ez tökéletesen egyenlő hatást gyakorlott a' fönemlitett gyapjumosók titkos találmányával. — F. hó elején egy itteni igen szorgalmas mosónét, ki 3 gyermek anyja, 's azokat iszákos férjével együtt kézimunkával táplálta, ittas férje, midőn épen ismét egy párnával csapszékbe akarna indulni, földhez sujta 's több késszurást ejte testén; mivel őt visszatartóztatni iparkodék józan intéssel a' korcsmába menéstül. Egy szomszéd megszabaditá a' szerencsétlen asszonyt, 's a' tud. egyetemi kórházba viteté, hol febr. 6ikán két egészséges fimagzatot szült. A' gonosz férj börtönben várja büntetését. — Februar 10dikén délelőtt a' Képiró-utczában egy ifju összezördülvén édes anyjával, egy hideg szobába csuká őt 3 apró testvérével együtt, 's lakásuk egész igen csinos bútorzatát leszóra az elsőemeleti ablakokbul az utczára, végre pedig az ablakokat is ledobá 's hangosan anyja megölésével 's a' ház fölgyujtásával fenyegetőzék. E' szók után végre katonákért futának a' ház előtt már majd 24 óra óta csoportozott városhajduk, kik börtönbe vivék a' fiatal gonosztevőt testvérével együtt, ki segédje volt rúttettének. — Dunánk f. hó 14ikén délelőtti 11½ órakor végre csakugyan megszabadult jégterhétül még pedig minden kártét nélkül. Az előbbi napokban már többször megindult a' jég, de a' Gellért hegyi szoroson tul a' szigetcsúcsnál mindannyiszor fölakadt. Négy napig csak életveszély közt volt a' két főváros közt eszközölhető a' közlekedés. Az első lövésre mindjárt százankint özönlének a' partmelletti gátra Pest lakosi 's néhány pillanat mulva már legalább 6—8 ezer ember állott a' két parton, örvendve szemlélve a' jég gyors eltakarodását, mellyet az épen akkor támadott fölszél is nagy mértékben mozdita elő. A' jég elindulása után egészen félben volt szakadva azon nap a' közlekedés; a' bécsi posta is elmaradt. — Nemzeti színpadunkon f. hó 8ikán rendkivül csekély számu nézők előtt „Bűvös vadász" dalmü adaték, Gáspár vadász szerepét Szerdahelyi helyett Benza adá, a' szerep e' csere által sokat veszíte; Benza izetlen ugrándozásit nem lehete boszuság nélkül nézni; 9ikén „Richard király a' szentföldön" szinj. 4 felv.; 10ikén „Nőragadás az álorczás bálból" bohózat, az előadást leginkább Szerdahelyi szeszélyteljes játéka élénkité; 11ikén „Tréfa és valóság" vigj. 3 felv.; Ziegler e' silány müvét igen kevés néző látogatá, mi világosan tanusítja, hogy közönségünk jó izléssel bir; az előadás jó volt és színészink szorgalmát mindenki sajnálá. Mikor fog már valahára ütni azon boldog óra, melly Kotzebue 's Ziegler 's még néhány rokonlelkületü német iró vizenyős müveit számüzendi színpadunkról?! 12kén „Dominique" szinj. 3 felv.; 13kán hamvazó szerdán, zárva volt színházunk; 14ikén „Eskü" dalmü adaték, nézők szép számmal. Farsangi repertoirunk igen szegény volt; ohajtható, hogy böjtben javuljon, mert a' közönség inkább honn ülend, egyéb mulatságok hiányában, mintsem boszankodni 's unatkozni legyen kénytelen a' magyar színházban. Jövő hétfőn, februar 18ikán bérszünettel először jutand színpadra „Fehér és fekete" eredeti szomorujáték 4fsban Kúthy Lajostul. Ugyan e' fiatal iró beadá már „Vasárnapi darab" czimü bohózatát 3 szakaszban az igazgató választmánynak, 's igy hihetőleg az is nem sokára szinpadra jutand. Ugy látszik, hogy ballet is létesülend szinpadunkon, mert f. hó 10ikén előadás közben Kaczér 's neje mint szerződött tagok tánczolának, 's ezenkül Kolosanszky is intézetünkhez tartozik. Tánczjátékok minden esetre szaporitandják a' jövedelmet, mert Budán a' „Bájrózsa" czimü ballet alkalmasint hozott annyi jövedelmet, mint némelly daljáték, holott félannyiba sem került. Egyébiránt néhány ügyes tánczos és tánczosnő a' daljátékok diszét is emeli, 's Kaczér az ollyasok elrendezésiben ügyes tapintattal bir, 's különben meglehetős grotesk-tánczos.

Karczag Benjamin pesti tűzifa-kereskedő árvíz által kárositott pesti szegények némi fölsegélésire 10 öl jó tüzifát ajánlott, az itt munkáló kir. biztosság által kiosztandót. Pest, febr. 12kén 1839.

Soroksár, febr. 12én: Tegnapeste mintegy hét órakor a' rácz-kevi urodalomhoz tartozó Csepel szigeten, Soroksár ellenében, épült csárda itczése, Mészáros János, az egészen átázott 's helyenkint már fölengedett jégen, minden visszatartóztatás daczára át akart fiastul menni 's csakugyan utnak is indult. A' helybeli jegyző, Nagy Ferencz, látván, hogy intési foganat nélkül maradnak, megállapodék a' folyam partján, bevárandó a' nevezett itczés jelkiáltásit, mihelyt szerencsésen tulpartra érend; azonban alig haladhata ez utóbbi mintegy feléig a' folyamnak, 's keserves jajkiáltás hangzék onnan a' part felé. Az emlitett jegyző azonnal összegyüjte néhány közel mulató molnárt, kik ladikot vontatván magukkal a' porhanyu jégen, utána indulának a' szerencsétlennek, 's vállig vizbe merülve találák; életét csupán bundájának köszönheti, melly nem engedé őt elmerülni. Fia mindazáltal örökre elveszett; még atyja előtt szakadt le a' szerencsétlen, 's tüstint eltünt szemei elől. Az atya félig eszmélet nélkül folytatá utját, 's a' jókor érkezett segély nélkül ő is áldozatja leende vakmerőségének. Most már veszélyen kivül van ugyan a' szerencsétlen, de veszteségét nem olly hamar fogja feledhetni; elveszett fia nem rég fölszabadult molnárlegény volt. —

A' kolozsvári casino jan. 27kén tartott gyülése tárgyairól, a' jelen nem volt részvényesek ezekben értesíttetnek. 1) Azon néhány részvényes elleni tettleges lépés, kik még tartozásukat be nem fizették, az 1838beli első közgyülési határozás nyomán, választottságra bizatott. 2) Megvizsgáltatván a' mult fél-évi közpénztári számadás lett a' bevétel 2551 ft. 50 kr. kiadás 2163 ft. 3 kr.; maradt tehát e. p. a' pénztárban 388 ft. 47 kr. 3) A' könyvtár gyarapitására rendelt pénztárróli számadás szerint lett a' bevétel 330 ft. 6 kr., kiadás 216 ft. 45 kr.; maradt a' pénztárban 113 ft. 21 kr. 4) A' Vasarnapi ujságból harmincz egyház számára ugyanannyi példány rendeltetett meg. 5) Néhai gr. Kendeffi Ádám sirja felett több hazafi által állitandó emlékoszlop felállitása, a' már begyült 's a' casino kezeléše alatt levő pénzmennyiséghez képest, választottságra bizatott. 6) A' szabályok 15ik czikke értelmében két igazgató gr. Bethlen János és gr. Mikes János mellé 3ik igazgatónak id. Pataki József, a' hét választás alá nem jött gr. Degenfeld Otto, Bogdánfi Gábor, Fülei István, Kócsi József, Pákei Lajos, Szabó Lajos és Váradi János mellé választottsági tagoknak gr. Bethlen Imre, Bokros Lajos, Phenigsdorf Antal, gr. Haller Gábor, Macskási Péter, Máriaffi Dávid és Schütz József, jegyzővé ifj. Gyergyai Ferencz, pénztárnokká ifj. Tilts János választattak. — Vizakna. Miután az ezen városban keblezett úgy nevezett Gerébház, mellyel a' királybiróság nemcsak együtt jár, sőt annak birtokosa több régi adománylevelen, különösen pedig dicső emlékü Mátyás király által megerősitett egyezménylevél 2dik pontján gyökeresztetett jogánál fogva maga helyett mást is helyettesithet, cs. kam. gr. Haller János úr tulajdonává lett 's ős, örökös jogu birtoka alá jött, a' tisztelt gróf ur el nem mulasztá maga helyett alkalmas királybirórul gondoskodni. E' végre még a' mult év septemberében királybirónak kinevezé hites ügyvéd 's felső Fejérmegyei táblabiró fogarasi Paur János urat, 's ezt a' fels. kir. főkormányszéknél is feljelentvén, a' kir. főkormányszék e' kinevezést megerősité. Ezek következtében a' kinevezett 's megerősitett királybiró ur ma iktattaték szokott ünnepélyességgel uj hivatalába.

Retteg febr. 4kén. Jelen évi jan. 15kén egy halálos vésznek valánk hallói. Ugyanis a' nagy debreki erdőben (B. Szolnokban) egy pásztori kunyhóban sertéseket őrző 13 évü két pásztorgyermek együtt mulatván; a' kondás maga külső foglalkozásai teljesítése végett kirándult kunyhójokból, a' vadak ijesztésire töltött pisztolyát a' kunyhóban hagyva. A' két benmaradt gyermek egyike játszás végett a' töltött fegyvert kezébe vevé; 's midőn katonai játékát tréfáson üzné, a' fegyver elsül, 's épen homlokba találá szerencsétlen pásztortársát, ki azonnal agyvelejét vesztve, halál martalékává lőn, eszmélet nélkül földre rogyván. A' nagy kondás, ki a' rettegi uradalmi sertéseket őrzi, puskaroppanást hallván, lélekszakadva sietett a' történet szemtanusitására, 's midőn minden eszmélet nélkül látná az árva katona gyermek Berinczán Alexát (kinek atyja ma is katona), rögtön rabbá tevé a' szerencsétlen játékost. De elegendő őrizetet maga körül nem látván, feloldá magát a' gyilkos fiu és szabadulva tüstint megszökék; azóta róla semmit nem tudunk. Ez ujabb eset leczke lehet a' fegyverrel jobb bánásmódra.

A' tiszántúli kerületi legidősb közbirája hiripi Szuhányi János életének 82ik évében elhunyt, miután több mint 60 esztendeig közhivatalokban szolgált. Gyászolják elhunytát özvegye Winkler Mária, gyermekei Ferencz, Szathmár megyei főszolgabiró László Ignácz, Anna, Luby Károlyné, Erzsébet, Kende Pálné; Jozefa Kölcsey Ádámné; Mária, Szathmáry Józsefné és számos unokái.

A' kisdedovó-intézeteket Magyarországban terjesztő Egyesület f. e. febr. 10kén a' n. casinoban tolnai Festetics Leo gr. elnöksége alatt közgyülést tartott, melly alkalommal az elnök megnyitó üdvözlése után következő jelentése olvastatott fel a' központi választottságnak: „Az Egyesület ügyei kormányzásával, 's közgyülési határzati végrehajtásával megbizott választottság munkálatiról számot adandó, nem emlitheti egykedvüleg a' lefolyt évet, melly a' martziusi árviz szomorú következmé-

nyit, bár nem közvetlen, ezen egyesülettel is érezteté; nem hallgathatja el a' veszteséget, melly néhány tagja kimultával a' gyászemléket szomorubbá tevé. Név szerint a' részes tagok közül idősb Appel Károly tbiró 's több gazdasági egyesület tagja, Majthényi Adriána k. a. Perger János tbiró, 's m. academiai r. tag, Wenkheim Ferencz gr. kamrás elhunytak; képviselők sorából a' halál Kölcsey Ferenczet elragadá. — Nem lehet megilletődés nélkül érinteni továbbá, miként azon 124 hazánkfia közül, kik Pesten kivül a' haza külön vidékin 's törvényhatóságiban lakván, a' választottság nevében a' képviselőség elfogadása, 's az egyesület czélzati elősegitése végett egyesületi elnök Festetics Leo gr. által levélben kérettek meg, százketten a' kérelem ismétlése után mostanig sem, a' többiek közül pedig ketten tagadólag válaszoltak. Illy részvétlenség mellett (hacsak ezt netán később érkezendő válaszuk meg nem czáfolandja), 's a' fönérintett csapás után, melly annyifelé fordità az emberbaráti keblü honfiak figyelmét, mégis örvendetes eredménynek mondhatni, mit néhány képviselő buzgósága és szives fáradozása szült; 's miszerint a' részes tagok száma legközelebb lefolyt év alatt 100nál többel gyarapodván, mintegy 370re növekedett. Az ujabban nyert részesek sorában el nem hallgathatni ns Veszprém megye lelkes rendeit, kik másod alispánjok 's az egyesület képviselője Kopácsy József ur által a' népnevelés ügyében költ határzataik közlése mellett kinyilatkoztaták: hogy az egyesület czéljaira nemesi pénztárukból évenkint három részvényt rendelének fizettetni; 's némi előérzettel nem csekély haladást jósolhatni ügyünkre nézve Pest megye buzgó törekvésü rendeinek m. e. nov. 20án költ közgyülési határzatából, melly szerint a' népnevelés ügyében munkás küldöttség ajánlatára ez egyesület czéljainak előmozditásaul 10 részvényt valának szivesek ajánlani nemesi pénztárukból évenkint, melly josló előérzete a' választottságnak annyival élénkebb, mivel érintett határozatjok szerint a' tisztelt megye rendei egyszersmind a' kisdedovó-intézeteknek terjesztését is czélba vevén ugyanazon küldöttség hatáskörébe tüzték. Midőn ezeket a' választottság hálás köszönettel érinti, köszönetét nyilatkoztatja a' pápai casino-egyesületnek is, melly szinte hat esztendőre egy részvényt köteleze. Az egyesület tőkepénzeit hasonló arányban növeszték néhány lelkes hazafiak. Első vala ugyanis Eszterházy Károly gr., tolna-megyei főispán, ki a' pénztárba e' végre 100 p. ftot küldött. Utána Lónyay Gábor, Rosti Albert, Szentkirályi Móricz u. fejenként külön 100 p. ftot köteleztek olly módon, hogy mig a' tőke nálok marad, ettől hatos kamatot fizetendnek, később Batthyány Fülöp hg 500 p. ftot küldött, 's épen azon időtájban, midőn a' vészhozó árviz által károsultak is segély után esdeklének. Legközelebb Wesselényi Miklós b. első izben az egyesület örökitéseül 100 p. ftot, utóbb egy ovó-növendéki hely segélydijának örökös tőkéjekint 1500 p. ftot kötelezett száztól hatos kamattal. Végzetül Buttler János gr. 100 p. ftot külde készpénzben, Barkassy Imre udv. ügyviselő pedig levélbeni nyilatkozásában ugyanannyit igért. E' buzgó részvételét a' tisztelt hazafiaknak egyébbel nem tudta meghálálni a' választottság annál, hogy őket örökös tagjai közé iktatá, 's hogy valamint jelenleg neveiket hálaérzettel emliti, ugy ennek emlékét hálaérzetével az utókornak is fönhagyandja. A' nevezteken kivül tisztelettel emlékezik néhány lelkes honleányról, kik az egyesület gyarapitásában bár közvetlen részt nem vőnek, de azt a' kisdedovásnak hazánkbani pártolásával, terjesztésével előmozditák; 'sezért mult esztendő junius 4dikén tartott egyesületi közgyülésen közakarattal tiszteleti tagokká nevezteték ki: névszerint: Bezerédy Etel k. a., ki üdvezült testvére Bezerédy Amália, Bezerédy Istvánné assz. által Tolna megyében a' hidjai pusztán felállitott intézetnek foganatos pártolásával magának jeles érdemeket szerzett; gr. Csáky Rozália; b. Josika Jánosné ő nmtsga, ki az egyesület tolnai képző-intézetében saját költségin egy ifjat képeztetett kisdedovóvá; gr. Khuen Mária, gr. Viczay Károlyné, ki saját költségin Hédervárott kisdedovó intezetet alapitott, és gr. Serbelloni Teréz, gr. Apponyiné, ki a' nagyszombati kisdedovó intézetben tettleg 's közvetlen részt vesz.

Az egyesület benső gyarapodására térőleg elégnek tartja a' választottság megemliteni: miképen az alap- 's igazgatási-szabályok m. e. jun. 1sö 's 4kén tartott közgyülésen némelly pontjaiban megváltoztatván, a' kor 's tapasztalás kivánatihoz alkalmaztattak; 's illy alakban egyéb tudnivalókkal együtt az egyesület, m. e. évkönyvecskéjében közzé is tétettek. Örömmel emliti az egyesület hogy folyóiratának első füzete alelnök Szentkirályi Móricz által szerkesztve „A' kisdedovó-intézetekről" czim alatt több száz példányban megjelenvén az olvasó közönség által részvéttel fogadtatott. Tolnai kisdedovó-képző intézete az egyesületnek a' fiókválasztmány közvetlen gondos ügyelése alatti intézeti igazgató Wargha István lelkes ügyekezetei által napról napra szebb 's örvendetesb gyümölcsöket érlel. Diszlete már is több lelkes hazafit buzdita hasonló kisdedovó-intézetek felállitására, mellyek részint megnyitvák, részint tervben vannak. Igy Zsibón közép Szolnok megyében Wesselényi Miklós b. adakozásából készen áll hiteles tudositások szerint e' végre az épület; egy gr. Csáky Rozália, b. Jósika Jánosné ő nmsgának, egy Szegeden a' ns tanácsnak 's választott közönségnek köszöni létét, mellyekben hihetőleg rövid idő mulva a' kisdedovás is megindittatandik; Gyomán pedig ns Békés megyében Wodianer Sámuel határozá el magát egynek alapitására. A' lefolyt éven át érintett képzőintézetünk öt kisdedovót adott a' hazának. Ezek közül kettő privát nevelői pályára lépett; három a' kisdedovást sükerrel gyakorolja, 's jelesen Sopronyban, Szegzárdon, 's Erdélyben. A' hatodik, midőn mint kiképzett kisdedovó rendeltetése helyén gyakorlatba vala lépendő, meghalt. Az egyesület költségin jelenleg négy ifju nyer tolnai intézetében gyakorlati oktatást a' kisdedovásban. — Hogy pedig magányosak pártolása alatt és saját költségeiken eddigelő többen nem vettek részt az intézeti oktatásban, egyedül annak tulajdonithatni, mivel a' közönség nem eléggé ismerős még a' kisdedovás eszméjével; sőt sokan azon tévedésben vannak, mintha az Egyesületnek az intézetben csupán kisdedeket volna czélja ápolni, nem is álmodván, hogy ott a' fő czél: ifjakat kisdedovókká képezni, kik a' hazában keletkezendő intézetekben a' kisdedovást sükerrel egyszersmind a' n e m z e t i s é g e t t e r j e s z t v e gyakoro hassák. Ez oka annak is nagyrészint, hogy hazánkban nem keletkeznek nagyobb számmal uj kisdedovó intézetek; mellyeknek hiánya egyszersmind az ifjakat is némileg idegenitni látszik e' pályától. A' legfőbb bajnak orvoslásaul tétettek ugyan előkészületek, 's iránta a' körülmények kedvezően mutatkoznak: azonban még eléggé ki nem fejlendnek, elhatározó lepés e' tárgyban nem történhetik. Mi egyébiránt a' fönálló intézet épületit illeti, bizonyos osztályszerződés szerint, melly egyesületi elnök gr. és rokoni között annak megnyitása előtt keletkezett, az alapitvány következtében annak telke tolnai Festetics Rudolf gr. földesuri hatalma alá esett; azonban a' tisztelt földesuraság abbeli jogához ragaszkodólag ügyigazgatója által legközelebb értesitette a' választottságot, miképen a' többször érintett intézeti telektől urbéri adózást nem kiván, csupán a' földesuri jog elismeréseül évenkint egy arany — mellyet azonban 4 p. fttal megtoldva olly végre szánt, hogy az aranyat a' legjobb előmenetü kisded figyermeknek, a' 4 p. ft pedig ketté osztva a' legerényesb két leánykának adassék jutalmul. — Az igazgatói lak ez évben tetemesb kijavitást kivánt, miről a' költségtervben külön emlités jön elő. — Végzetül a' pénztárnoki számadásokat megvizsgálásul A alatt, 's a' költségtervet B alatt bemutatván a' választottság ezekkel a' t. közönség szives bizodalmát köszönve nyugott lélekkel fejezi be egész évi munkálatiról tartott számolását, mellyeknek helyeslése egyedüli, 's legbecsesb jutalma lesz tiszta szándéku ügyekezeteinek. Költ Pesten a' kisdedovó-intézeteket Magyarországban terjesztő Egyesület 1839ik évi febr. 9én tartott választottsági üléséből. Kacskovics Lajos s. k. egyesületi titoknok. (A' gyülés érdekesb határzatai jövő számban.)

A' rév-komáromi szab. hajózás biztositó társaság f. h. 5én és 6án tartott közgyülésében az igazgatóság által előterjesztett számadásból kitünt, hogy ez évben a' társaság 800 részvényei

alap-tőkéje	400,000 ft.	kr.
segédtőkéje	40,000 „	„
tartaléktőkéje pedig tett	10,560 „	„
142 hajóban összesen 2,252,284 ft. 13½ kr. érték biztositásai, 's a' tőkepénzek kamatjaiból gyült jövedelem ment	26,024 „	50½ „
bevételi összeség	476,584 „	50½ „
Miből a' társaság mult évi költségeit 4426 ft. 7½ krt, és ez idei haszonból 20 ft. 12 kral részvényenkint kiadatni határzott osztalékot 16,160 ft. összesen levonván	20,586 „	7½ „
marad a' Pénztárban	455,998 „	43 „
mihez a' haszon fölöslegéből 6 f. 48 kral benhagyott tartaléktőkét hozzá tudván . . .	5,440 „	— „
van mind ösze a' pénztárban	461,438 ft.	43 kr.

Melly summa részint hitelesen bejegyeztetett kötelezvényekben, részint kész pénzben, részint 10 gőzhajói részvényben, 's a' társaság saját házában fekszik. — A' társaság jövő 3 évre eloszolhatatlan együttmaradása megállapittatván a' régi 8 ügyvivőségen kivül, Pancsován és Verbászon újak állittatni határoztattak. A' bécsi és pozsonyi biztositási díjak lejebb szállittattak. A' volt igazgató tisztség, igazgató: Szabó Lajos, pénztárnok: Beöthy Gáspár, titoknok: Molnár Lajos, szavazás utján hivataljokban megmaradtak. Közli az igazgatóság.

KÜLÖNFÉLE: A' Balaton mellett történt több épitmény közül különösen emlitendő azon fahid, melly nem rég készült el a' Szala torkolatánál, 's Szala és Somogy megyéket összekapcsolja. A' hid hosszusága 35 ölnyi 's igen hasznosan mozditja elő a' közlekedést, melly eddig csak ladikok 's kompok által történt, 's annyi voszontagságnak vala kitétetve. Az idei téli halászat igen jól jövedelmez, 's egyszerre 100 mázsa halat is huztak ki már a' Balatonbul, melly be van ugyan fagyva, de hótul egészen tiszta. A' halászati haszonbér mintegy 5 ezer váltó forintra szokott menni évenkint. A' tó lecsapolásáról mindenféle mendemondák keringének darabidő óta, noha nem igen valószinü, hogy az valaha megtörténjék, mert a' viz lecsapolása több mocsárt fogna képezni, 's ezenkül a' somogyi és Sió-parton több malmot kelle beváltani, melly költség nehezen felelne meg a' nyert földbül származandó haszonnak. — Csáktornyai hirek szerint Muraköz szigeten csak egy-két hét óta gyakorolja jogait a' tél. A' gabnakereskedés igen élénk azon vidéken, 's áremelkedést okozott, mit főleg a' Fiume 's Triest felé történt nagy kiszállitásoknak kell tulajdonitani. A' bor-ár azonban csökken. — Szapáry Ferencz gr. Székes-uton görög n. e. hitü jobbágyai sz. egyháza fölépitését mindenkép előmozditván szükséges pénzzel is segité az épités bevégzését, a' tornyot pedig 7 mázsás haranggal sziveskedék ellátni. Az épitendő iskola számára ingyen rendelé kiszolgáltatni a' szükséges téglamennyiséget. Ezenkivül csekélyszámu kath. alattvalóinak, kik csak kétszázat haladnak meg, édesgetési czélból, nemcsak iskolai épületre fordithandó telket adott, 's a' tanitók számára két falujában fejenkint 240 for. évdijt alapita, hanem még 8 ezer váltó forintba kerülő csinos sz. egyházat épittete számukra, 's gyönyörü zászlóval ajándékozá meg azt. — Török-Becsén, Torontál megyében, mult hó végén, Babics ottani kereskedőt a' piaczon az urasághaz szomszédságában épült tulajdon házában éjjel meggyilkolák. A' gyilkosak négyen valának, először is az inason ejtének néhány szurást az előszobában, azután pedig a' nevezett kereskedőt foszták meg életétül, 's mintegy 30 ezer forintnyi készpénzét orzák el; gonosztettüket azonban nyomban követé a' büntetés, mert a' megsebesült 's magát holtnak szinlő inas észrevétlenül minden léptüket követé, minek azonnali elfogatásuk lett következménye. A' rögtön itélőszék hármat közülök azonnal kivégeztete; a' 4ik megszökött. Több körülménybül valószinüvé vált, miszerint ugyan e' gyilkosak rablák ki néhány hét előtt a' kameniczi urod. pénztárt, melly akkor 17 ezer forintot foglalt magában. — Az Athenaeum eperjesi levelezője, az ottani m a g y a r á l l a p a t o k r ó l többi közt ezt irja: „Ha a' felföldi sajtó termékenlen is, a' magyarosodás mégis hatalmas léptekkel halad. Megyénkben egészen elnyomta már a' latin társalkodást a' magyar, sőt sok helyen a' tótot is fenyegeti. Az emberek lassankint hozzá szoknak a' magyar szóhoz, sőt sokan minden előitéletek ellenére a' grammatikát is tanulják. Sokat tőn e' részben a' mostani alispán, Kapy István, ki a' múlt tisztválasztáskor főjegyzővé választatván, Sárosy Gyulát magához vette, 's bár férfi korában, a' nyelv tudományos tanulásához látott, mi által a' sok ifju, ki évenkint a' jegyzői hivatalban szolgál, szinte a' nyelvszabályok tanulására ösztönöztetik. — Sokat tett Sárosban a' magyar nyelv terjesztésére a' Birnök is; a' tisztviselők vagy hivatalt keresők érdemet keresnek abban, ha tartják 's igy az sok házban kitolta a' budai és pozsonyi német hirlapokat. A' megyei tanácskozás kirekesztőleg magyar, a' jegyzőkönyvek már 1805 óta azok, bár többször félbeszakitva 's most a' perekben is, magyar itéletek kezdenek hozatni; szóval, a' magyar nyelv, törvényeink értelméhez képest gyarapodik itt." — A' közelebb lefolyt 5 éven keresztül Brassóba hiteles felszámitás szerint 48,304 sertést hajtának be a'

szomszéd Oláhországból, mellynek nagyobb része mind ott helyben költ el. Ha egyfelől sajnálva tekintünk azon nagy summa pénz után, melly az itteni kereskedés csak ezen ágaért is vidékünkből kivitetik, másfelől fájdalommal vagyunk kénytelenek megismerni azt is, hogy ezen pénzkivitel megakadályoztatására elégtelenek vagyunk. Ritka esztendő ugyan is, mellyben a' termesztmények, nevezetesen a' kukoricza, azon mennyiségben teremnek, hogy abból még sertések hizlalására is sokat lehessen fordítani, midőn nevezetesen egy évi szűk termés után, a' kenyérnekvalót is jutalmasabban kaphatjuk Oláhországból. Mi lehet oka e' valóban nem kedvező helyzetnek, miszerint egyévi szűk termés kész éhséget hoz vidékünkre, az igen eláradt divatüzés, vagy vidékünk nagy népessége é? annak vitatásába nem ereszkedvén, csak annyit mondunk, hogy az illy nemü Oláhországgali egybekapcsoltatásunk megakadályoztatása valóságos veszteség, kipótolhatatlan veszteség volna reánk nézve. — Most a' legjobb sertéseket, mellyek 100 font szalonát adnak, meg lehet 30—35 forinton vásárolni. — A' napokban Brassóban egy görög lakodalomban a' lakadalmi költség 4000 egynéhány száz forintra ment, itt tehát vigadni csakugyan lehete, mert mit gazdaság, uri fény, és illedelem kívánnak, mindenben részesülhetett, a' mintegy 400ra menő véndég; azonban lehetetlen fájdalmas érzettel nem említeni, hogy, ki egy illy társaságban mindenkivel kényelmesen kiván beszélni, legalább öt nyelvet tökéletesen tudni kénytelen. Mult vasárnap az itteni gyermekek is élvezni kivánván a' farsang, 's nevezetesen a' tél örömeit, többen kimentek — mit egyebütt csak jégen szoktak tenni, a' várhoz közel levő fellegvár oldalába csuszkálni, 's egy a' meredek hegyen leereszkedő 10—12 éves gyermeknek egyszerre mind a' két lába kitört. Ez ujra intés azon szülőkre nézve, kik gyermekeik minden kivánatit szülői szeretetből betölteni ohajtván, azok tetteivel, 's tetteik következésivel nem sokat szoktak gondolni. Az ideváló színésztársaság a' néző közönségnek mindenben eleget kivánván tenni, rendre énekes darabokat hoz a' szinpadra. Időnk napjában változó, legtöbbet havaz, egyébkor lágymeleg, ritkán hideg. (E. Hirl.)—A' kolozsvári casino első megalapulásakor czéljává tette azt is, hogy ritka müvészeti készitmények, ásványok, régiségek, régi pénzek 's kéziratok 's a' t. gyűjteményét is alapitson. Minden nemből néhány példánnyal már meg van téve a' kezdet, nevezetesen geologiai gyüjteménye a' hazában ismértek közt a' legtökéletesb. Hátra volt még a' pénzgyüjteményt megkezdeni; Gyulai Lajos gr. törökországi utjából közelebbről megérkezvén, a' mostan folyamatban levő török pénzeket ajánlotta a' casinonak. A' szép ajánlat többekben is lelkesülést gerjeszte 's egy hónap alatt 3 darab arany, 254 ezüst 's 139 rézpénz gyült be, nagy részint régi görög, római, erdélyi fejdelmek alatti 's más nemzeteknél most folyamatban levő pénzekből; mellyeket következők ajánlottak: b. Bánffi Ádám, b. Bánffi László, gr. Bethlen Farkas, gr. Degenfeld Otto, Farkas Sándor, gr. Gyulai Lajos, b. Kemény Ferencz, b. Kemény Simon, Kendeffi Farkas, Kocsi P. József, Lészai Lajos, gr. Mikes János, Nopcsa László, Pávai Sándor, Silling János, b. Splényi Ferenczné, b. Splényi Mihály, b. Splényi Sámuel, Szőllősi Pál, gr. Teleki Pálné, Zejk József; kiknek ezért hazafi szíves köszönet nyitváníttatik a' kolozsvári casino nevében. E' gyüjteményben néhány jeles ritkaság van, 's a' még tett igéretek begyültével rendszeresen kirakatnak, egy jövendő pénzgyüjtemény megalapitására. Hazánk még csak egy jelesebb pénzgyüjteménnyel bir, 's annál szivesebben fogadja a' casino mindenkitől az ajándékot és azokat közhasználatra szentül megőrzi. |Az ajánlkozók utasíttatnak kormányszéki concipista böloni Farkas Sándor urhoz, ki a' fönebbi pénzdarabokat gyüjté 's a' további beszedést is a' jövő közgyülésig felvállalni sziveskedett. A' kolozsvári casino választottsága üléséből febr. 2án 1839. Gyergyai Ferencz jegyző. (E. Hir.) — Bardányi Buttler János gr. a' székes-fehérvári helv. vallásu gyülekezetet 1837ik évi jun. 18kán 500 pgő forinttal kegyeskedék megajándékozni.

Spanyolország.

(A' carlosiak nagy hadi vállolatra készülnek. Elegy.) Átalányosan hírlik, miszerint a' carlosiak nagy hadi készületekkel foglalatosak, 's február végén fontos hadi vállolatba szándékoznak bocsátkozni, melly czélra 20 zászlóalj gyalogság, 10 lovas század 's 20 ágyu nyomuland meg a' bask tartományokbul. E' sereg Madrid ellen induland 's hasonló nagyságu csapatok által lesz gyámolítva Cabrera 's Espana parancsi alatt. E' hir minden esetre olly tulzottnak látszik, hogy alkalmasint maguk a' carlospártiak sem fogják egész hitelre méltatni. — Jan. 17ikén hirnök érkezék hivatalos sürgönyökkel Bayonneból a' madridi angol követséghez, 's az uj tengerész minister, Chacon, is Madridban van már. A' pénzügyminister, mint látszik, különösen költséges biztosságok kinevezésében leli örömét jelentés-tevésre a' kormányzat fontosb ágairól. Igy legközelebb biztosságot külde Cuba 's Puertorico szigetek állapotja megvizsgálására. Más 19 tagból álló biztosság pedig uj be- 's kiviteli vámjegyzék szerkesztésével foglalatos, egyszersmind köteleztetvén szükséges javitásokat ajánlatba hozni, 's névszerint megvizsgálni: mennyiben egyeztethetni össze a' gyapottszövetek eddig tiltva volt behozását a' belföldi kézműgyárak virágzásábul. Azonban csupán annak hirére, hogy az angolok pénzajánlatokkal törekszenek kieszközleni az angol gyapottszövetek Spanyolországba szállithatását, Catalonia valamennyi követe 's tanácsosa azonnal a' pénzügyministerhez járult, 's kimerítő fölvilágitást kivánt az egész tárgy mibenléte iránt. A' minister megvallá azonban, hogy csakugyan volt előtte illy ajánlatokrul említés, miket azonban ő helyteleneknek talált, 's egyébiránt e' tekintetben nem teend határozást a' követek 's tanácsosak tudta nélkül. Ez utóbbiak nyilványos lapokban juttaták köztudomásra a' pénzügyminister e' nyilatkozatát, azon megjegyzéssel, hogy az angolok fáradozásit a' spanyol ipar elnyomására mindenkor hathatósan fogják ellenzeni. — Rodil tábornokot, mint mondják, Meer b. helyett cataloniai főkapitánnyá szándék kinevezni. Valenciából még folyvást kellemetlen hirek érkeznek a' fővárosba. Requena tábornok, kit a' kormány helyparancsnokká neveze ki ott, de kit Van Halen nem erősíte meg hivatalában, a' valenciai színházban megjelenvén, azonnal nagy mértékben tapasztalá a' közönség gúnyát; komoly csöndzavarás mindazáltal még sem történt; mit csupán Chacon parancsnok lélekéberségének köszönhetni, kit Van Halen saját hatalmából emelt e' hivatalra, a' madridi kormány akaratja ellen. Chacon másnap azonnal parancsot ada Requena tábornoknak Madridba visszatérésre, mit ez kénytelen vala teljesíteni, noha küldetését egyenesen a' kormánytól nyeré. Ez ellenszegülés méltán boszonthatja a' kormányt.

(A' visszatorlások még sem szüntek meg. A' melillai zendület.) Madrid, jan. 19ikén: „Folyvást sietek Önnel mindent közleni, mi némi befolyással bir a' visszatorlási rendszerre, hogy a' nyilványos vélemény képes legyen pártatlanul itélni a' visszatorlás szükséges voltáról, 's azon eseményekrül, mellyek állitólag e' szükségességet okozák, 's azon irányról, mellybül e' kérdést Spanyolországban általányosan tekinteni szokták. Tegnap vitázat alá került a' tanácsban azon a' királyné elibe terjesztendő fölirat, melly megszüntetésit sürgetné a' visszatorlásoknál gyakorlatba jött kegyetlen kicsapongásoknak. Calatrava azonnal az inditvány ellen nyilatkozék; természetesen, mert haszontalan vérontást vala szándék gátlani! Szerinte a' nemzeti bocsületet sérti ez inditvány, 's az idegenek gyujtják mindinkább hevesb lángokra a' háborut, noha iszonyt nyilványitnak az azt kisérő kegyetlenségek iránt. Az ellenség érdemli Európa átkát, de nem a' királyné ótalmazói, kik mindenkor megtarták Elliot szerződése pontjait. A' visszatorló juntáktagjait, habár törvénytelenek is tetteik, nem tehetni egy osztályba Cabrerával, ki Aragoniában 4 ezer embernél többet hányatott kardélre. Ezután következő jegyzékét olvasá föl Calatrava Cabrera gyilkolásinak: mart. 5ikétől april 5keig Valencia tartományban 546 foglyot lövete agyon Cabrera, Alventosában a' ceutai ezredbül 151 katona vérzett parancsa következtében, Bunolban 44 katonatiszt, Rubielesben 46 nemzetőr, Arguntában 96, Hinojosában 84, la Puebla de Hijarban 24, Torrellában 17, Teruel tartományban 22 alkalde; egy Urquico nevü alkalde, neje, leánya 's unokája halálának volt kénytelen tanuja lenni saját kivégeztetése előtt.—„Mind ezt, szóla folytatólag Calatrava, még a' visszatorló rendszer megkezdése előtt tevé Cabrera. Ez okbul én tovább is föntartatni kivánom a' visszatorlást: 's mivel a' kormány már ugy is parancsolá, hogy csupán a' fővezérek gyakorolhassák azt, tehát fölöslegnek tartom a' föliratot.“ Espeleta gr. figyelmeztete a' gyülést, miszerint itt most csupán a' fölirat illendősége forog kérdésben, 's tartalma még nem szolgálhat vitatkozási tárgyul. A' belminister fölöslegnek vélé a' föliratot, mivel a' kormány már parancsot ada ki a' visszatorlási junták föloszlatására. Viluma marq. támogatá az inditványt, szükségesnek tartván, hogy a' tanács borzalmát nyilványitsa az elkövetett vérengzések iránt, főleg, midőn az alkotmányos vezérektül származnak azok. A' hadminister oda nyilatkozék, miszerint szelid rendszabályok mindenkor még nagyobb kegyetlenségekre buzditák a' zendülőket, 's hogy most vért vérrel szükség visszatorlani. Végre választmányra bizák a' tárgy körülményesb vizsgálatát. Általányosan azon erős meggyőződés uralkodik most Madridban, miszerint a' visszatorló rendszer a' carlosiak kegyetlensége következtében lépett életbe, 's azért erősen szükség azt föntartani, 's csupán az kivánatos, hogy végrehajtása józan mérséklettel történjék 's ne függjön a' pórnép kényétül. Vannak azonban olylyanok is, kik valódi örömmel nézik kegyetlenségit; mert az ürügyül szolgál nekik gyilkolásért gyilkolást rablásért rablást elkövethetésre. E' végtelen vérengzési elv különösen a' föllengősdiek hitvallásának főczikke, 's az Eco del Comercio valódi kannibali örömmel hirdeti, hogy Melbourne l. azt nyilványitá a' londoni küldöttségnek, miszerint azon esetben, ha az egyik spanyol párt folytonosan megmarad a' kiirtó rendszer mellett, a' másik önvédelem miatt visszatorláshoz kénytelen folyamodni. „Melbourne lord emlékezetes szavai, igy okoskodik az érinlett lap, legtökéletesb jogositását képzik a' visszatorlási rendszernek, mellyhez a' szabadelmü spanyolok folyamodának, miután öt évig emberileg bántak vérszomjas ellenikkel. Válasza pártatlanság 's igazság bélyegét viseli, 's ez előtt elnémulni kénytelenek rágalmikkal a' szabadelmü párt ellenségi. Azon sok vér, mellyet most kiontani szükség, egészen azokat terheli, kik ez eszköz korábbi használatát elmulasztván, mostani helyzetünket okozák.“— Az éjszaki tartományokban annyira terjeszté már a' visszatorlási rendszabályt Espartero, hogy minden családot, melly rokonnal bir valamelly carlosi csapatban, számüz 's jószágitól megfoszt. Megjegyzendő pedig itt, hogy az alkotmány 10ik czikke örökre megszünteti a' jószág-elkobzatást. Vitoria város lakosi, kiknek nagy része kivándorlani kénytelen e' parancs következtében, annak megszüntetése végett kérelemmel járultak Esparterohoz; mellynek azonban alkalmasint nem igen leend sükere. — A' melillai zendületet még fontosabbá teszi azon körülmény, melly szerint a' kir. ezred is részesült a' kicsapongásban, melly legrégibb a' spanyol birodalomban, 's mindenkor példaképül szokott szolgálni az egész hadseregnek. Egyébiránt hiteles állitások szerint négy hónapra vannak minden szükséges élelmi szerrel ellátva a' zendülők. Gibraltarból több angol hadihajó indult ki e' fontos erősség elzárására, egyszersmind gátlandók a' marokkoiak közelitését 's a' kir. ezred távoztát, melly utóbbi Cabrera sergeihez szándékozék csatlakozni, mi nagy csorbát ejtne az alkotmányos sereg soraiban. Most d. Rafael Delgado y Moreno alezredes viszi a' parancsnokságot Melillában, ki 1795 óta szolgál a' spanyol hadseregben,

's több évig méltatlan üldöztetést szenvede a' kormány részirül, mit most visszatorlani szándékozik.

(Cselszövények a' trónkövetelő táborában.) Bordeauxi jan. 26diki hírek szerint a' trónkövetelő fő hadiszállása folyvást minden féle cselszövények színhelye. Arias Texeiro baráti fenyegetőzésekkel tartják meg hivatalában e' ministert, mindig azzal ijesztvén d. Carlost, hogy a' bask tartományok fölzendülése nem lehetlen, ha Texeiro pártját mérsékpártiak váltanak föl a' hatalom-gyakorlatban. Az utóbbiakat mindenkép azon gyanuba törekszenek hozni, mintha egyetértésben élnének az alkotmányos mérsékpártiakkal, 's ezekkel magányos hasznukat előmozditandó szövetkezésbe kivánnának bocsátkozni. Jan. 1sején érkezék meg Marco del Pont Bayonneból, hol 8 napig rejtve vala, 's azonnal kihallgatáson volt a' királynál. Marco del Pont korábban pénzügyi tanácsos vala Ferdinand kormánya alatt, 's nevezetes vagyonnal bir. Az 1833iki híres összeesküvési pörben ő is halálos itéletet kapott Maroto, Negri 's egyéb vádlottakkal együtt, de az itéletet a' királyné kegyessége nem engedé végrehajtatni. E' férfi megjelente Texeiro barátit megijeszté; mert hatalmas és félelmes vetélytársat vélnek benne látni. Ő mérsékelve, de egyszersmind határzottan szólott a' trónkövetelővel 's élénk szinekkel fösté azon veszélyes helyzetet, mellybe őt gondatlansága hozá. Texeiro pártja a' pénzügyi tárcza elvállolására akará birni a' veszélyes férfit, de ez kikerülé a' kelepczét, 's elmellőzé az ajánlatot, mivel nem akart olly férfiakkal közelebb összeköttetésbe lépni, kiknek elvei annyira különbözők saját nézetitől. E' hivatalt igen okosan mellőzé el Marco del Pont, mert Texeiro csak azért akará őt lekötelezni, mivel most fél tőle, de legelső kedvező alkalomkor bizonyosan azonnal meg fogta volna őt buktatni. Hírlik, hogy Texeiro helyett alkalmasint Alcudia gr. lépend nem sokára ministerségbe, kinek fölvételét maga Texeiro tanácslá a' királynak, miután át kezdé látni, hogy csillaga csakugyan mindinkább homályosul. Azonban e' változás által keveset vagy épen semmit nem nyerend a' trónkövetelő ügye, mert Alcudia gr. elvei lényegileg nem igen különböznek Texeiro nézetitől, ha csak véletlenül nem változnak meg.

(Hadi foglyok fölcserélése.) A' trónkövetelő fő hadiszállásáról érkezett ujabb hirek szerint Beira hgnő egyesülve Czyrill atyával végre csakugyan megbuktatá a' föllengősdi pártot, melly Zumalacarregui halála 's Villareal visszalépte óta folyvást korlátlanul uralkodék. Ez esemény következtében jan. 18kán Mendivil helységben Vitoria mellett mintegy 500 hadi foglyot cseréltek föl az ellenséges felek. —

Anglia.

(A' gabnatörvény elleni izgatás. Elegy.) Jan. 28kán a' londoni községtanács gyülése tetemes szótöbbséggel a' gabnatörvény tökéletes eltörlesztését határzá sürgetni parliament előtt, 's a' vámcsökkentés iránti inditványt félre veté. Birminghamban mindazáltal váratlan akadályra talált a' gabnatörvény elleni izgatás, és ez a' népalkotmány. Jan. 25kén ugyanis legyőzék a' mérsékpártiakat a' chartisták leginkább azon okot használván szándékuk támogatására, miszerint a' mostani parliamantben nem reménylhetni többséget e' kérdéses törvényeltörlesztés kiküzdésire 's igy inkább elébb egész erővel a' népalkotmány kiküzdésin kell törekedni, melly után önkényt fogna következni minden helytelenség megszüntetése. — Russell uj rendőrségi rendszert szándékozik létesítni Angliában, melly szerint aztán többé nem kellene zavarkiütéskor katonasághoz folyamodni, mi többnyire kedvetlen következményeket szokott szülni. — Harvey Dániel letevé a' kormánytól nyert hivatalát, mivel különben parliamenti ülésérül le kellett volna mondania. — Jelenleg mintegy 11ezer angol tartózkodik Romában. —

(Radical határzatok O' Connell ellen. Angol vélemény a' belga-hollandi ügyről.) A' Standard legujabb száma szerint a' leicesteri politikai radical társulat több igen éles határzatot hozott O' Connell ellen a' nemzeti kérelem 's népalkotmánnyal ellenszegülése miatt, állitván többi közt, hogy az irlandi szegények gyámjaul nyilatkozék, 's mégis ellenzé az irlandi szegényi törvényt, 's hogy szóval a' titkos szavazást pártolja, Grote ez iránti inditványát pedig még sem támogatá az alsóházban; e' határzatok vége igy hangzik: „Mi tehát O' Connell Dánielt ezennel a' legnagyobb árulónak nevezzük, minél nagyobbrul soha nem emlékezének a' politikai alávalóságok évkönyvei.“ E' hirt azonban csak a' tory Standard közli, 's igy korlátlanul nem igen hihetni azt. — A' belga-hollandi ügy eldöntése 's annak következményi folyvást nagy mértékben tartják elfoglalva a' közfigyelmet, 's vannak, kik Luxemburgot egyenesen Németországhoz kivánják csatoltatni: mivel Hollandia nem tudá azt annak idején illőn kormányozni. Egyébiránt hogy e' kérdés olly sokáig maradt megfejtés nélkül azt csupán Hollandia makacsságának tulajdonithatni, mivel a' 24 czikkü szerződést nem akará teljesíteni, hanem csupán halasztgatás által kivánt czélt érni. 'S most Európát akarja háboruba taszítani Hollandia, hogy azt megnyerhesse, mit annak idején önkényt kész volt átengedni Belgium.

Franczia ország.

(Az ellenzési követek gyülése Odilon-Barrotnál. Elegy.) Miután a' jóslott kamrafőloszlatás csakugyan teljesült 's a' kir. rendelet megjelent a' Moniteurben, a' ministerek pedig ismét átvevék tárczáikat, jan. 31én este a' baloldali követek gyülést tartának Odilon-Barrotnál délutáni 4 órakor, melly alkalomkor azon határozatot hozák, hogy az ellenzési követek legnagyobb gonddal fognak ügyelni minden vesztegetésre a' legközelebbi választásoknál, 's a' parliament összeülése után tüstint inditványt teendnek, minden illy törvénytelen választás szigoru birálatára. Egyszersmind egyhangulag elfogadá a' gyülés azon inditványt, miszerint a' válaszfölirat ellen szavazott követek isméti megválosztatását kieszközleni főgondja leend minden egyes ellenzési követnek. — Febr. 1sején Jacqueminot tábornok lakásán volt a' nagy gyülés, melly a' volt többségi követek isméti megváltoztatását határzá előmozdítani. A' pártok mindent készek egymás megbuktatására elkövetni, 's a' kormány alkalmasint az eddigi többségnél nagyobbat nyerend az uj választások által, ha még mintegy 10—20 ezer választót pártjára tudand vonni, mi épen nem lehetlen, miután a' nép sokat veszíte a' hosszas béke alatt föllengő eszméiből, 's most inkább anyagi hasznoknak hódul. — A' kormány győzelme annál valóbbszinü, mivel olly fontos következmények csatoltatvák jövendő győzelméhez vagy megbukásához, hogy minden esetre mindent elkövetend diadalkivivásra. — Február 1sején azon hir kezde szárnyalni Parisban, hogy Lajos Fülöp Valée tábornagyot meghivá ministerségalakitásban részesülésre; mit azonban kevesen hisznek. Valée tábornagy alkalmasint nem fogadná el a' meghivást. — A' cervionei (Corsikában) lelkészt nem rég beteghez hivák éjjel. Azonban alig lép ki lakából a' jámbor férfi, 's egy pisztollyal fegyverzett álorczás férfi azonnal torkon ragadá és sz. egyházba menésre kényszerité őt, hol minden drágaböcsü szentelt edényt ki kelle adnia. A' rabló letevé pisztolyát és zsákba raká a' prédát, a' lelkész pedig fölkapá a' fegyvert 's hirtelen főbe lövé a' gonosztevőt. —

(Algíri hirek.) Az algíri tudósitások jan. 19ikeig terjednek és szerintük Galbois tábornok vállolata igen balul végződék, noha az algíri hivatalos lap mindeddig mélyen hallgat e' tárgyról, 's csak jó oldalát látja e' dolognak. Az idő iszonyu volt, az egész hegységet magas hó födé, 's a' sereg halálig el vala tikkadva fárasztó utazása következtében ösvénytelen bérczek közt, még a' legszükségesb élelmi szereket is nélkülözve; az afrikai könnyü gyalog ezred 3dik zászlóalját, melly Dzsimmilahban maradt Setif 's Milah közt, Galbois tábornok tovább haladása után megtámadá mintegy 7ezer főnyi kabyl csapat, 's egészen körülállá a' táborhelyet. A' csekély számu franczia sereg éjjel nappal szuronnyal volt magát védni kénytelen a' dühösen ostromló hegyi csorda ellen. Azonban a' kimondhatlanul rosz idő még több embert ölt el, mint a' kabylok fegyvere. A' tisztek egész ereje is alig volt képes föntartani a' hadi fenyitéket. Galbois tábornok e' szerencsétlen esemény következtében Dzsimmilaht ismét elhagyni határozá, annyival is inkább, mivel rendkivül nehéz e' helynek élelmiszerekkel elláttatása. Sergeibül a' 26dik sor ezredet visszaküldé az emlitett zászlóalj megszabaditására az ellenség körmei közül. A' metidzsahi síkon a' francziák némelly frigyesi 's a' hadzsutok közt véres összeütközés történt. A' franczia szövetségesek kezdék a' megtámadást, kirabolván néhány hadzsut falut, 's elhajtván minden ott lelt marhát, mit a' hadzsutok természetesen hasonló tettel fizetének vissza, 's a' kamatrul sem feledkezének meg; de merényük nem igen szerencsésen sükerült, mert épen midőn már tanyáikra akarának visszatérni, a' belidai franciaőrség álgyúzni kezde rájok, mi tetemes veszteséget okoza soraikban, 's könnyen vérengzések megujulását vonhatná maga után.

Olaszország.

(Tudományos szemlélődések a' Vezúv kitöréseiről.) Nem lesz fölösleg olvasóinkkal egy olasz tudom. vizsgálatiból némelly pontokat közleni a' Vezúv utólsó kitörésiről, mellyeket a' nápolyi kir. akad. előtt olvasa föl. A' véghez vitt mérésekbül kiviláglik, miszerint jan. 2—3ki éjjel a' láng- 's füstoszlopok 4—500 lábnyi átmérőjü terjedségben 1100 lábnyi magasságra emelkedének 's az égő köveket és szikladarabokat ezenkül még 4—500 lábbal fölebb hányák, mellyek lehulltokkor iszonyu zajt okozának. A' tüztorok v. tölcsér felülete három nap folytában 45 lábbal emelkedék fölebb, ellenben az ugynevezett del Palmo csucs 9 lábbal szált alább. Jan. 3—4ki éjjel iszonyu nagyságban mutatkoztak a' vulkáni tünemények, félóra alatt, 11 óra 's 21 percztől 11 óra 51 perczig, 216 elektrikai rángást számitának mérhetlen terjedésben 's fényben, mellyek legtisztább's tüzesebb világot okozván egyszersmind mint meg annyi villámok keresztül kasul alakultak, de legkisebb dörgés vagy zaj nem kisére azokat. Jan. 2—3ki 's 6—7ki éjjel számtalan futó csillagot szokatlan nagysággal 's bágyadt fénnyel láttak, mellyek majd viziránylag rohantak a' tüzbe, mintha valamelly magnesi erő vonta volna őket 's utánok tejszinü néhány perczig látható csikot hagyának. A' hamuhányás dél-kelet felé tetemes vala 's közönségesen az egész környék néhány mérföldnyi kerületben 2—3 lábnyi vastag hamuval volt befödve, mi az utakon darab ideig gátlá a' közlekedést. —

Gabonaár. Vidéki városink piaczin: pozs. mérője váltó garas.

	buza	kétszer	rozs	arpa	zab	kukuricza	köles
jan. 29kén Debreczen	65—60	55—45	42—40	32—30	31—30	40—37	65—60
„ 31kén Mosony . .	136-95	80—76	80—73	65—50	48—43	78—70	—
„ 31kén Ungvár .	78—73	62—59	55—52	42—39	24—20	50—74	—
febr. 1jen Pecs . . .	80—70	65	60—53	-	32	44—30	—
„ 1jén Komárom .	—	—	—	—	43—42	—	—
„ 1jén Uj-Becse .	110-95	85—75	—	40—35	40—37	42—40	
„ 2kán Baja . .	80 63	56—53	50	39	32	43	44
„ 5kén Debreczen	65-60	55—50	45—44	35—32	30	40—45	65—62
„ 6kán Szeged . .	92—90	85—75	—	35	40	45	60
„ 8kán Uj-Becse .	110-90	85—75	—	40	40	42	45
„ 8kán Temesvár .	97—88	70	60	40	40	47	33
„ 9kén Szeged	90—85	70—65	—	40	46—40	45	60
„ 9kén Komárom	95—92	80—70	60	—	46—43	70—67	—

Dunavizállás: Pest, jan. 13dikán 11′ 11″ 0‴ — 14kén 13′ 3″ 6‴ — 15dikén 13′ 6″ 0‴ — 16kán 11′ 2″ 6‴ legmagasb vizállás a' jégmenésnél: 15′ 10″ 0‴.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. szerda, febr. 20.

JELENKOR.

1839. 15ik szám.

FOGLALAT: Magyarország (kinevezések és előléptetések; kisdedovó-intézet közgyülési határzati; magyar játékszín; kecskeméti tánczvigalom; különféle: Kraszna, Közép-Szolnok 's Zaránd megyék és Kővár-vidékének Magyarországhoz kapcsoltatása; pozsonyi hírek; 's a' t.) Ausztria (a' diplomatai közlekedés a' belga udvarral megszüntetve.) Amerika (uj berohanás az amerikaiak részérül Mexicoba; 's a' t.) Anglia (a' parliament megnyitva; a' királyné trónbeszéde; Viktória a' Coventgarden színházban; a' M. Chronicle véleménye az orosz-perzsa árnánykodásrul; radical határzat O'Connell ellen, angol vélemény a' belga-hollandi ügyről; 's a' t.) Franczíaország (vélemények a' kamra-fóloszlatásról 's választások sükerérül; 's a' t.) Belgium. Török- Lengyel 's Németország. Gabnaár. Dunavizállás.

Magyarország.

Ő cs. 's ap. kir. föls. Sax Aloiz orvos-tanárt és szluini határőr-ezredi orvost nemeslevéllel megajándékozni; Biaczovszky Domonkos szepesi székes-egyházi kanonok-főesperest a' Magyar- 's Lengyelország közötti uj apátsággal felruházni (Hk.) 's Urbányi Flórián m. kir. udv. kamrai kiadót nyugalmazni méltóztatott. A' m. kir. udv. kamra Hauszegger Dénes huszti kasznársági ellenőrt szigeti kasznársági ellenőrré; Ruttner Lajos szigeti kasznárt pedig huszti kasznársági ellenőrré alkalmazá.

(Magyar színház.) Jövő szombaton, február 24án Fáncsy Lajos jutalmára, bérszünettel, először adatik: „Svatopluk" eredeti szomorújáték 5 felv. Gaál József munkája. A' benne előforduló nagy csatadal zenéjét, mellyben a' régi magyar tárogatót Englaender ur szinházunk hangászkarának első hautboistája fogja játszani, — készitette: Thern Károly.

A' magyar tudós társaság, a' koronkint megnehezült, vagy épen megszakadt közlekedés miatt januáriusban csak egyszer ült össze; u. m. 7kén; 's ekkor I. a' nagy szótár dolgoztatását inditotta meg; II. egy hadtudományi műszótár készittetését határozta el, 's illető tagjai számára utasitást állapitott meg. III. Három rendbeli, a' tudománytárba szánt történetirási czikkelynek birálókat rendelt. IV. Egy szépliteraturai munka a' birálók előadására viszautasíttatott. V. A' könyvárt nevelték 1) Zsoldos Ignácz r. tag: a) Oratio qua auditorum etc coronam valere jubet M. Nagy, és Honores supremi quos Michaeli Nagy.. detulit Ignatius Zsoldos. Jaurini 1821. b) Életpálya. Pápa, 1838. 16.— 2) Vajda Péter l. tag: Anakreon dalai. Budapest, 1839. 16. — 3) Reisinger János szegedi professor: Eventus memorabiles histor. univ. Szeged, 1838 fol. 3 példányban.

Kisdedovó-intézeteket Magyarországban terjesztő egyesület f. e. február 10ikén tartott közgyülésén következő határzatok keletkeztek: 1) A' bemutatott közp. 's fiókpénztári számadások megvizsgálásaul bizottság neveztetett ki, melly jelentését a' nyári közgyülés elébe terjesztendi. 2) A' választottság által javaslott költségvetés ekkép állapittatott meg:

A. Jövedelmek:

a) A' bejelentett részvények száma 370, mellyek 6 pgő ftjával fizetnek a' pénztárba	2220	ftot.
b) A' tőkék 's alapitványok kamatai tesznek . . .	479	„
Össszesen	2699	ftot.

B. Költségek:

a) Képzőintézeti igazgató évdíja	800	ft.
b) Négy ovónövendék havi segélydija	384	„
c) Ezeknek külön jutalmazásaul, miután közülök egyik vagy másik alkalmaztatást nyerend	48	„
d) Intézeti dajka 's udvaros évbére	88	„ 48 kr.
e) Az intézet számára szükséges tüzfa ára. . . .	150	„
f) A' könyvtár öregbitéseül, 's tanszerekre . . .	100	„
g) A' képzőintézet tartozására 's benső és külső tisztogatásra	156	„
h) A' képzőintézeti igazgatónak az országban fenálló kisdedovóintézetek megtekintéseül netaláni kiküldetése következtében kijárandó utazási költségek fejében .	100	„
i) Nyomtatási 's könyvkötői költségekre . . .	120	„
k) Irószerekre, postára 's a' t. a' titoknoki hivatalnak .	170	„
l) Pénztárnoki hivatalnak	60	„
m) Egyesületi beszedő 's bemondónak	50	„
n) Előre nem látható szükségek födözéseül . . .	100	„
Összesen	2326	f. 48 kr.

A' fenmaradandó summa iránt a' jövő téli közgyülés fog rendelkezni. 2) Titkos szavazás utján a' következő választottság alakult: Elnök megmaradt Festetics Leo gr., alelnök Szentkirályi Móricz ur a' szabályok szerint az idén választás alá sem kerülvén, — titoknok: Kacskovics Lajos, pénztárnok: Antal Mihály, ügyész; Simon Florent, választottsági tagok betürendben: Bánffy Pál b., Eckstein Adolf, Fáy András, Fuchs Keresztély, Hajnik Pál, Jósika Miklós b., Lónyay Gábor, Marton József, Patay József, Pregardt János, Rosti Albert, Székely Károl, Tasner Antal, Wesselényi Miklós báró urak. —

(Joghallgatók' tánczmulatsága Kecskeméten.) A' polgárisodás' és szelid müveltség' ünnepe volt f. h. 11én Kecskeméten. E' napon tarták a' helybeli ref. lyceumbeli joghallgatók, a' ns casinói társaság termében adott tánczmulatságukat. A' részvényekre alakult kis társaságnak, nemcsak a' városban elosztott, hanem a' szomszéd városok és falukba is szétküldözött jegyeik által a' mulatságbani részvétre tett kérő meghivásuk méltányoltatott, 's a' mulatságra igen népes és válogatott vendégkoszorú gyült össze, mellynek diszét az ott szállásozó ezred' ezredese, több megyei tisztviselő, a' város' főbirája, a' tanács' több tagja, 's a' lyceum' oktatói jelenlétökkel nem kissé nevelték. A' táncz mind este, mind éjféli szünet után magyarral kezdődött. — Öröm volt látni, mennyire emelte az ifjuságnak erkölcsi önbecs-érzetét annak tudata, hogy e' szép társaságnak ő az eszközlője; öröm volt tapasztalni, hogy ez ifjuságot a' szelidebb müveltség, a' polgárisodás' szelleme mennyire áthatotta, 's hogy a' lármás vad örömek és rendzavarás helyett, — mikről ezelőtt olly gyakran megrovatott a' magyar ifjuság, — nálok a' müvelt társalkodás' szelid örömei utáni vágy honosult.

KÜLÖNFÉLE: Kraszna, Közép-Szolnok, Zaránd megyék 's Kővár-vidékének Magyarországhoz minden haladék nélkül esendő visszacsatoltatását, mellynek végrehajtását némelly a'módnak külső alakját illető akadályok hátráltaták, várhatni; minthogy legf. helyen Szabolcs megyei főispán 's ideigl. koronaőr Teleki József gr. az azt végrehajtó biztosság elnökévé, Lányi Imre Ung megyei főispán 's hétszemélyes-táblai biró és Kállay István Csongrád megyei főispán-helyettes pedig a' biztosság tagjaivá neveztettek. (Hk) A' már másod izben megállapodott jég febr. 11én déli 12 és 1 óra közt Pozsonyban megindult, a' viz 9 lábnyi volt, az egész jégtömeg egy darabban 's igen lassan ment, 's gyaníttatá még egyszeri megállapodását; elérvén a' nagy kősarkantyuhoz, itt azonnal megtorlott, 's néhány percz alatt a' vizet 13′ 9″ra dagasztá; az ezrenkint hullámzó néptömeget rémülés tölté el, látván a' dühöngő elem tornyosulását, melly ha még néhány lábra nő, viz borítja Pozsony egy részét. Azonban a' viz estig csak 13′ és 11″ig emelkedett, a' jég hátán folyván az oroszvári és mühlaui ágakba. 12én végre apadni kezde, 's délutáni 3—4 óra közt szerencsésen 's végképen eltávozott. Ez alkalomkor igen megfogható volt mindenki előtt Pozsony megye rendeinek 's a' sz. k. városnak azon lelkesülése, mellyel a' balparti vaspályát pártolja, mint a' mellynek Dunánk semmi akadályt sem vethet, mig a' jobbparti télen át szüntelen megszakadásoknak lenne kitéve, 's csak egy álló-hid tarthatná fen a' közlekedést. De a' viznek itteni sebessége mellett csak függő lánczhid lehetne használható; mert a' fa- vagy kőhid vagy azonnal leromboltatnék jégmenetkor, vagy annyira összetorlasztaná a' tömeget, hogy Pozsonyt legnagyobb veszély fenyegetné, mi az itteni vizsebesség mellett felszámíthatlan szerencsétlenséget okozhatna.—A' farsangi vigalmak közül mellyek egy részben jótékony czélokat is gyámolítottak, leginkább egy említendő. A' Pozsony megye által építtetni határozott fog- és javítódologházra kivántató költségeknek, mellyeknek rendes előállittatását különösen ezen megye Rendei ajánlási felszólitás utján szándékoznak sükeresíteni, elősegítésére, e' farsang lefolyta alatt rendelkezett nyilványos, különnemü tárgyak kijátszásával összekötött tánczmulatság, f. febr. 5kén tartatott Német János másodalispán elrendezése alatt; ennek az vala ohajtott, kedves eredménye, hogy jóllehet ezen jótékony czélelérésre a' rendelkezés csak ez évi január 5kén adatott a' közönség tudtára, következőleg ehez mind a' kijátszásul szánt ajándékokra, mind pedig a' sorsok megváltására nézve, mellyek közül csak 700 kelt el vidékre, a' többi 3196 helyben, 's ekkép sz. kir. Pozsony városnak érdemes nagylelkü lakosai járultak hozzá, mégis a' lelkes adakozás utján a' különnemü tárgyak száma, mellyek közül több nagyobb érdekü ezüst és más nemü drágább szerek is voltak, 262 darabra terjedt, mellyek a' tánczmulatság előtti napokban jó izléssel felállítva és szemlélésre kitéve valának, azután a' szünóra alatt a' legszebb renddel sorshuzás alá bocsáttattak. Maga a' terem nem ugyan felette tömve, hanem mintegy 936 személy által látogatva, különösen az itten lakozó számos uraság 's előkelő minden rangu lakos, azonfelül válogatott álarczosak által ékesítve, a' mulatság igen fényes és vig levén, majd hajnalig tartott, mellyből, ámbár a' költségek 647 frt 41 krt tettek pengőben, mégis az érintett czélra tisztán 1932 fr. 19 kr. jött be. — Az árviz által károsultak fölsegéllésire a' m. kir. udv. kanczellária utján érkezett: Magyarországból 6 f. 56 kr., 's Erdélybül 3338 fr. 21 kr. pgőben. — Zichy gr., mellettes tagja az ausztriai követségnek Frankfurtban, nem sokára nőül veendi Reichenbach grnőt Badenben, az ottani lapok magasztalva említik a' fiatal gróf deli termetét 's vonzó külsejét. — Kőszegbül február elejérül ezt irják: „Mintegy öt év előtt társulat alakula városunkban, melly azon valóban emberbaráti föladást tüzé ki magának, miszerint betegeket, különösen a' szolgák 's kézmüvesek szegény osztályából, minden vallásküloníség nélkül ingyen ápoland. Az epegörcs szomoru emlékü korszaka szolgált alkalmul e' társulat fölállitására, mert akkor sajnosan lehete tapasztalni, hogy számtalan idegen és szegény lett volna áldozatja e' betegségnek, ha hőkeblü emberbarátok nem találkoznak, kik nemeslelküleg ápolák a' szerencsétleneket. E' betegápoló társulat azonban koránsem munkálhatandott annyi hatással, mennyit a' körülmények kivántak, ha elhunyt Szvetics Jakab cs. kamrás és neje, szül. Batthyány Julia grnő, olly bőkezüleg nem gyarapitják vala pénzerejét. Február elején nyomtatott számadást osztának ki a' társulati tagok közt, mellyből kiviláglik, miszerint 1838iki januá elsejétül ugyanazon évi dec. utóljaig összesen 87 beteg nyert ápoltatást a' nevezett intézetben. A' jövedelem 3614 f. 27½ krra ment az emlitett évben, a' kiadás pedig 2465 f. 24 krra, 's az egész intézeti tőke, nem számitván oda a' városon kivül fekvő minden adósságtól ment tágas egyenletü ház értékét, 9939 f. 3½ krból áll váltóban, mihez Czepecz k. a. végintézetébül még 25 ezer for. járul; 's e' szerint már most majd 15 ezer forintra rug az intézeti összes tőke, melly erővel tetemesül fogja kiterjeszthetni jótékony munkálkodásit annyival is inkább, minthogy már ezelőtt öt év alatt 322 beteget ápolt a' társulat csekély pénzereje daczára, melly számból 288 tökéletesen visszanyeré egészségét, 's csak 23 halt meg, kik közül 10 már majd haldokolva hozaték az intézetbe. Minden társulati tag hetenkint csak egy váltó garast fizet, 's illy csekély áldozatnak minő üdvös a' következménye, mellyet az összitésnek 's egyesülésnek köszön! Bár több helyen 's más tárgyakra nézve is hasonló szellem uralkodnék! Szerencsésb sükerrel munkálhatás végett most átdolgozá alapszabályit a' társulat, 's miután a' városi tanácstól megnyeré azok

helybenhagyatását, e' pillanatban ohajtva várja ugyanazt a' m. kir. helytartóságtól. Mennyire bélyegzi e' társulatot valódi müveltségi 's világpolgári szellem, világosan kitünik azon körülménybül, miszerint az utóbbi közgyülési alkalomkor egy zsidót pénztárnokká, kettőt pedig választmányi taggá neveze ki. Megjegyzésre méltó még az is, hogy ez intézetben csupán hasonszenvi rendszer szerint gyógyitják a' betegeket. — Bécsben jelenleg rendkivüli gonosztét tárgya a' közbeszédnek. Egy embertelen atya ugyanis haszonleső czélokbul kegyetlenül elzárva tartá leányát, 's most már ágyasával együtt börtönben várja büntetését. Korábban vagyonos vala e' férfi 's két leányát zárdába adá, a' 3ikat pedig sötét lyukba zárá lakásán, hogy halála után magáévá tehesse anyai vagyonrészét.“ Azon szerencsétlen lény most 30 éves, és nem emlékezik, mióta tartja őt zárva atyja; az eddigi vallomások szerint azonban ugy látszik, hogy mintegy 17 évig volt bezárva e' szegény áldozat. Tömlöcze előtt három kutyát tartott a' gaz apa, 's azokkal egyenlő étellel táplálta gyermekét. Az undok gonoszság szolgaleány által juta napfényre.

Ausztria.

(A' belga udvarral a' diplomatai közlekedés megszüntetve.) A' zendület legyőzése után Lengyelországban ő cs. 's ap. kir. fölsége, I. Ferencz császár, Skrzyneckynek, a' zendületi sereg főparancsnokának, az iránt benyujtott kérelmére megengedni méltóztatott a' tartózkodást birodalmiban, azon igéret mellett, hogy nyugottan viselendi magát azokban. Prágából, hol több évóta teljes személyes szabadságban élt családostul, jan. 13kán titkon távozék el a' volt fővezér, egy iratot hagyván maga után, mellyben tudatja a' cs. kir. kormánnyal, hogy Belgiumba utazott egy az ottani kormánytól ajánlott katonai hivatal átvétele végett. A' császár ő fölsége áthatottan legf. méltóságát sértendő azon rendszabály helytelensége érzetétül, melly e' meghivásból, ha csakugyan való, idegen hatalom részérül reá fogott háramlani, mihelyt Skrzynecky volt tábornagy eltávoztárul Prágából értesült, parancsoltatá Rechberg gr. cs. kir. ügyviselőnek Brüsselben, hogy azon esetre: ha Skrzynecky csakugyan belga kir. szolgálatba vétetik, vagy már fölvétetvén, abban meg tartaná őt a' belga kormány, további diplomatai viszonyok az ausztriai 's belga udvar közt többé nem létezhetnek; a' nélkül azonban, hogy az abból származandó diplomatai közlekedés megszüntetés miatt a' cs. udvar részesülése a' londoni tanácskozás békemunkálatiban csorbát szenvedne. Miután most a' cs. kir. ügyviselő nyilatkozatára, mit rendeleti következtében tőn, a' belga kir. kormány nem ada kielégitő választ, tehát Rechberg gr. a' követséggel együtt febr. 6kán elhagyá Brüsselt, 's más oldalról a' cs. kir. udvarnál megbizott belga követnek ő fölsége nevében nyilványiták, hogy diplomatai munkálkodási a' cs. kir. udvarnál megszüntek.

Amerika.

A' harrisburgi zavarok Pennsylvania statusban az által értek véget, hogy a' demokratai vagy kormányi párt választa elnököt a' képviselői házban. — Buenosayresi nov. 11ki hirek szerint a' franczia ostromzár folyvást tart 's az ottani corgressus azon törvényjavaslatról vitatkozék, melly szerint a' kormány fölhatalmaztatik 10—20 milliónyi spanyol tallér értékü papirpénz-kibocsátásra. — Montevideoi nov. 13ki hirek szerint Oribe, az elüzött elnök, Buenosayresben ellenmondást nyilványitott a' la-platai franczia ostromzári sereg azon bánásmódja ellen, miszerint őt megbuktatá, Rivera ellenét Martin-Garcia sziget birtokába helyezvén. Rivera nov. 1jén Montevideoba nyomult 's rendelést bocsáta ki, mellyben egyedül magát nevezi a' status paranesnokának 's jelenleg a' törvényhozó testületet feloszlatá. —

(Uj berohanás Canadában az éjszakamerikaiak részirül. Elegy.) Canadában a' haditörvényszékek egész szigorral folytatják foglalatosságukat; Montrealban két zendülőt tömlöczük előtt függesztének föl, egyike özvegyet 's két árvát hagya hátra. Felsőcanadában is eléggé foglalkodtatják a' haditörvényszékek a' hóhérokat, több éjszakamerikai polgár juta már kezeik közé, kikre halálos ítéletet hozának a' canadai törvényszékek, e' kivégzéseket az éjszakamerikaiak megboszulni szándékoznak. Mind a' két tartományban számos uj elfogatás történt. — A' Montreali Transcript szerint az éjszakamerikaiak boszu-esküjök következtében polgártársaik kiöntött vérökért, uj berohanást merészlettek Canadába Detroit közelében, Sandvich helységnél; de a' britt csapatok azonnal visszaverék őket, az utóbbiak közül azonban 9 halott 's 13 sebesült maradt csatatéren.

Anglia.

(A' parliament megnyitva. A' királyné trónbeszéde.) Viktória királyné febr. 5én délutáni 2 órakor teljes udvari kisérettel kocsizott Buckingham palotából a' parliamenti épületbe, mindenütt örömkiáltozással fogadtatva utközben a' néptül. A' lordok házában Cambridge hg élénkül forgott a' szép hölgyek 's komoly lordok között, mindenütt vidorul mulatozván. A' királyné trónra lépvén nehéz diszöltözetében, helyök elfoglalására szólitá a' peereket 's peernőket 's miután az alsóházi elnök több taggal megjelent a' sorompok előtt, eleinte lassu rezgő, de utóbb kellemes bátor hangon következő trónbeszédet olvasa föl, mellyet térden nyujta át neki a' lordkanczellár: „Mylordok, 's uraim! Örvendek ismét találkozván Önökkel a' parliamentben. Különösen kivánok Önök tanácsához és segélyéhez folyamodni ez időszakban, midőn annyi főfontosságu tárgy kivánja Önök komoly 's érett megfontolását. Valamint eddig, ugy most is örvendetes biztositásokat kapok az idegen hatalmaktól a' legbarátibb viszonyok további föntartása iránt. Az ausztriai császárral kereskedési szerződésre léptem, melly, mint reménylem, alattvalóim 's a' császári között tágitni 's előmozdítni fogja a' kölcsönös közlekedést. A' szultánnal is hasonló szerződést köték, melly arra van számítva, hogy a' kereskedési viszonyok birodalmam 's a' török hatalom közt jobb és biztosb lábra állittassanak. Parancsolám, hogy másolatok terjesztessenek Önök elibe e' szerződésekbül. Ausztria, Francziaország, Prusszia és Oroszországgal egy értelmüleg alkudozásban valék a' hollandi 's belgiumi vitás pontok végképi elintéztetése iránt. Korábbi, mindkét oldalról elfogadott föltételeken alapuló, végajánlat terjesztetek állandó béke iránt Belgium 's Hollandia elibe. Örvendve jelentem Önöknek, miszerint a' hollandi kormány a' békeajánlat elfogadását már tudatá az itteni tanácscsal, 's biztosan reménylem, hogy a' belga kormány részirül is hasonló jelentés fog érkezni, 's véget vetend azon nyugtalanságnak, mellyet ez ügynek hosszas 's kétes helyzete szükségkép okoza. Az öt szövetséges hatalom egyértelmüsége biztosítja a' békeföntartást. — Sajonnal tekintek a' spanyol háborura, melly folyvást egyenlő 's élénk figyelmemet tartja elfoglalva. — Kiütött surlódások követeim távozását tevék szükségessé Teheranból. Reménylem azonban hallhatni, miszerint e' viszályok nyugtató megszüntetése Perzsia iránti viszonyimat előbbi barátságos állapotjokra engedendi visszahelyezni. E' viszályokkal összefüggő események az indiai főkormányzót kényszeriték olly rendszabályokhoz nyulni a' britt érdekek ótalmára azon világrészben, valamint kötelezésekre is lépni ugyanazon czélból, mellynek teljesitése katonai munkálkodásokat teendhet szükségessé, mirenézve már olly előkészületek tétetvék, mellyek képesek lesznek visszautasítni a' bárhonnan jövő helytelenkedést, 's hathatósan ótalmazni keleti birtokim épségét. — Az irlandi hatósági testületek javitása lényeges országom azon részének érdekeire nézve. Szükséges az is, hogy tökélyesitsék 's egészitsék ki Önök azon rendszabályokat, miket Anglia biztosai azon czélból ajánlának, miszerint az uralkodó egyház hatása gyarapuljon 's népem szeretete 's tisztelete erősbüljön iránta. A' törvények jobb, gyorsabb 's bizonyosb kezelése legfőbb fontosságu a' közjóllétre nézve, 's én azon meggyőződést táplálom, miszerint Önök buzgalommal látandnak azon rendszabályok vizsgálatához, miket Önök elibe fognak terjeszteni e' jótékony siker valósithatása végett. — Uraim az alsóházból! Parancsolám az évenkinti költségvetés Önök elibe terjesztetését. A' takarékosság elveinek gondos figyelemre méltatása mellett a' kormányzóság minden ágiban, mégis kötelességemnek tartom Önöknek ajánlani, hogy a' nyilványos szolgálat szükségire illő gond legyen fordítva. Tökéletesen bizom Önök hűségében 's hazafiságában, miszerint Önök helyesül tartandják fön az ország erősségére 's bátorságára szükséges intézeteket. — Mylordok, 's uraim! Nagy örömemre azon hirt közölhetem Önökkel, miszerint minden nyugotindiai birtokimban a' törvény által parancsolt rabszolga-fölszabadítást a' gyarmati törvényhozóságok még gyorsabbíták, 's hogy a' rabságból tökéletes szabadságba lépés minden csöndháboritás nélkül ment véghez. Önök bizonyára figyelemmel és szorgalommal vitatandnak minden rendszabályt, melly e' nagyszerü 's jótékony változás tökéletes foganatositására szükségesnek fog mutatkozni. — Élénk sajnálattal tudatom Önökkel, miszerint az alsó-canadai tartományt ismét nyugtalanság háborgatja, 's hogy az éjszakamerikai egyesült szabad tartományok lakosinak bizonyos osztálya ellenséges szándékkal ronta Felső-Canadába. A' nyilványos béke 's nyugalom e' zavartatásának harczosim vitézsége 's canadai alattvalóim hűsége csak hamar véget vet. Az egyesült szabad tartományok elnöke fölszólitá a' polgárokat elállásra olly bánásmódtul, melly legkevésbbé sem fér össze az egyesült tartományok 's Anglia közt fenálló baráti viszonyokkal. Paranesom következtében e' tárgyakról tökéletes tudósitások fognak Önök elibe terjesztetni, 's e' tartományok jelen helyzetét Önök komoly figyelmébe ajánlom. Reménylem, miszerint Önök gyámolitni fogják szilárd elhatárzásomat koronám tekintete föntartására, 's hogy bölcseségük olly rendszabályokat fogadand el, mellyek birodalmim azon részének a' belnyugalom jótéteményit 's tulajdon nagy 's természetes segélyforrási teljes használhatását biztositandják. Fájdalommal tapasztalám országom több részében azon makacs törekvéseket, mellyek alattvalóimat engedetlenségre 's törvényekkel daczolásra szólitják föl, egyszersmind törvénytelen 's veszélyes lépésekre bátoritván őket. Mi minden illy terv meghiusitását illeti, én azon törvény hatásában bizom, mellynek keresztül-vitele kötelességem; 's továbbá népem ép elméjében, értelmességében, az igazság elveihez ragaszkodásában, 's mindenkor tapasztalt undorában erőszak és rendzavar ellen. Bizalom-teljesen helyzem mind e' nagy érdeket Önök bölcs ítélete alá, 's kérem a' mindenhatót: adjon szerencsét és segélyt Önök tanácsihoz!“ E' beszéd után szokott szertartással 's rendben hagyá el a' királyné a' teremet, melly szokatlanul tömve volt emberekkel; különösen föltünt, hogy a' diplomatai kar egészen teljes számmal volt jelen ez ünnepélyen. A' királyné igen halvány volt, 's a' nagy korona mélyen nyomult homlokára. A' beszéd kezdete előtt a' trón baloldalán álló Melbourne lorddal szóla. Különös, hogy a' gabnatörvény nincsen érintve a' trónbeszédben. Este szokott órákban mind a' két ház megnyitá ülésit. Durham l. első volt a' felsőházban, 's alig foglalá el helyét a' lordkanczellár a' gyapjuzsákon, szokás szerint fölolvasandó a' trónbeszédet, midőn e' szókkal előzé meg őt: „Bátor vagyok előbb azon ns viscounthoz, ki a' közügyeket vezérli, kérdést intézni. (Félbenszakasztás.) Mylordok, jogommal élhetni vélek. Brougham l.: „Kétség kivül.“ Durham: „Tudni ohajtom mikor teendi a' ns viscount a' trónbeszédben érintett iratokat a' ház asztalára?“ Melbourne: „Haladék nélkül; de meg kell jegyzenem, miszerint azon iratok egy része megkivánja, hogy a' ministerek gondosan vizsgálják meg, mielőtt előterjesztnék azokat.“ Durham: „Czélom csupán a' tőlem származó iratok minélelőbbi fölterjesztését kieszközleni. Reménylem annak haladék nélküli megtörténését, hogy megmutathassam a' háznak, miszerint hazám, parliament 's királynémiránti kötelességimet pontosan teljesitém.“ E' beszélgetés egy két érdektelen közbenszólás után következmény nélkül maradt. A' felsőházban Lovelace gr., az alsóban Buller inditványozá a' válaszföliratot, mellynek még azon este megkezdék vitatását. —

(A' királyné Coventgarden szinházban. Elegy.) A' Globe február 4ki számában következő érdekes udvari történetet olvashatni: „Február 1sején egész udvari kiséretestül látogatá meg Viktória királyné Coventgarden szinházat, hol azon este épen Bulwer híres „Lyoni hölgy“ czimü

színműve adatik. Az első felvonás egyik jelenete meglepő kifejezésire szolgált az angol népérzelemnek. Paulina becsvágyas anyja ugyanis tábornok öcsöstül leánya fényes házassági kinézéséről beszélgetvén, végre igy nyilatkozik: „Talán még hg jövend leányomért.“ A' darab a' francziai zendület korában játszik, 's azért a' tábornok e' nyilatkozatra azzal válaszol, hogy Francziaországban megszünt a' rangkülönség, következőleg herczegek sem léteznek már ottan többé. „Igen meg jegyzi erre az anya, de azért idegen herczeget még is kaphat férjül; mire boszusan ezt mondja a' tábornok: „Idegen herczeget! idegen . . . . (foreign prince! foreign fiddle-sticks!)“ A' közönség, melly e' helyeket czélzásnak tekinté bizonyos épen akkor keringésbe jutott hirekre a' királyné férjhez menetele iránt idegen herczeghez, zajos tetszés-nyilatkozásra buzdult, melly annyira általányos volt, hogy méltán lehete azt valóságos népvéleménynek tekinteni. Macready játszá azon kertész szerepét, ki végre nőül nyeri a' büszke Paulinát, 's a' közönség kitörő lelkesüléssel kisérte játékát, a' királyné pedig kihivatásra méltatá őt felvonás után 's Bulwerért is külde; kit azonban nem találtak szállásán. A' királynét, ki igen bájoló volt ez este gyászöltözetében (Würtemberg Mária hgnőért) páholyba léptekor a' „God save the Queen“ elzengésével üdvözlé a' közönség. — A' Standard a' gabnatörvény mellett azon okoskodással lép föl, miszerint a' vasutak szaporodása annyi lovat teend nélkülözhetővé, hogy azon legelőkből, miket azok tartása megkivánt, tetemesül lehet majd szaporítani a' szántóföldeket, mi bizonyosan alább fogná nyomni a' gabnaárt. Ezen okoskodás azonban alaptalan, mert a' nevezett tory lap olly magosra teszi a' lovak általányos számát, hogy annak bizonyosan felét sem találhatni Angliában, 's ez világosan tanusítja, milly kevéssé biznak magukban 's a' gabnatörvényben a' toryk; mert különben nem fognának minden üres elméletet megragadni nézetik 's állitásik védelmére. Az erőszakot pártoló radicalok, vagy is dzsidások, mint őket Angliában nevezik, valamint Birminghamban, ugy Finsburyban is győzelmet vittak ki a' gabnatörvény fölött. Ők ugyanis makacsul maradnak meg azon állitás mellett, mikép a' mostani alsóháztól, mellynek tagjai jobbadán földbirtokosakból állnak, teljességgel nem várhatni e' tekintetben semmit 's azért mindenek előtt a' népalkotmányt szükség kiküzdeni, minek következménye népszerübb alsóház leend, melly aztán kérelmezés nélkül is előmozditandja a' nemzeti jóllétet. Ez okoskodás, melly szerint most minden kisebb sérelmet elmellőznek, a' koronára nézve könnyen azon veszélyes következményt szülheti, miszerint a' nép nyomasztó helyzete végre annyira elviselhetlen leend, hogy a' középosztály is kényszerülve látandja magát a' néphez 's erőszakhoz folyamodásra. A' nép insége nagy ugyan, de ez erőszakos gyógyszer is annyira veszélyes, hogy könnyen veszélyesen rendithetné meg az országos jóllétet.—Norbury meggyilkoltatása még folyvást növeli Irlandban a' nép ingerültségét, 's parliament előtt zajos vitázásra szolgáland alkalmul e' szomoru történet, mellynek inditóokai annyi különböző véleményre nyujtottak alkalmat. —

(A' M. Chronicle véleménye az orosz-perzsa ármánykodásról.) Russzia terjeszkedési szándékáról Perzsiában hosszasan értekezvén a' M. Chronicle, végre imigy nyilatkozik: „Mindez nem fenyegetés Anglia ellen, hanem bátoritások Perzsiára nézve. E' birodalom elámitott fejdelméhez igy szólnak a' moszka ügyviselők: „Herat elleni vállolatod nem sükerült ugyan minap, de azért ne essél kétségbe. Russzia, melly eddig csupán tanácsával, pénzzel 's néhány pattantyus tiszttel segité ügyedet, ezentul roppant hadsereggel ótalmazand, ha vallolatodat megujitod; tekints csak körül, mennyi hadiszert, nehéz pattantyuságot 's iszonyu raktárakat készit már is e' czélra! — Hogy ez igy van, kiviláglik a' következőkből: M' Neil, Perzsiából elutazandó, már Taurisban volt, 's minden közlekedés a' perzsa udvarral félben szakasztva, midőn meghallá, hogy Herat fölszabadult ostrom alul, 's Anglia minden kivánatinak teljesitése meg van igérve. M' Neil, hosszas tapasztalásból jól tudván, menynyi hitelt helyezhetni perzsa igéretben, nem tért vissza egyenesen Teheranba, hanem hosszu kerülést tőn, hogy a' schahnak időt engedjen igért teljesithetésire. Utközben Shiel ezredessel találkozván, megtudá tőle, miszerint véleménye csakugyan helyes vala, 's a' schah csupán azért hagyott föl Herat ostromával, mivel veszély nélkül már tovább nem folytathatá azt, 's nemessége határzottan ellenze minden további lépést e' tekintetben. A' britt kormány követelését azonban csakugyan nem teljesité a' schah, és Shiel ezredest, ki az ostrommal fölhagyáskor táborában tartózkodék, legnagyobb illetlenséggel inté távozásra, elégtétrül pedig hallani sem akart. Legfontosabb mindazáltal minden tekintetben azon körülmény, hogy a' schah semmi föltét alatt nem akar a' herati birodalombul távozni. Három igen fontos állomáson erős őrséget hagyott, mi világosan tanusitja, hogy első kedvező alkalomkor megujitni szándékozik az ostromot Herat ellen, még pedig főleg Russzia folytonos bujtogatási következtében. Russzia nem szünik folyvást magosbra feszitni a' schah dicsvágyát, melly végre mulhatlanul tönkre fogja őt juttatni, mert a' moszka ármány olly meséket suttog szünet nélkül a' schah hiszékeny füleibe Anglia gyöngeségirül, hogy a' legkalandosb találmányu perzsa meseköltő sem mondhatna csudásb dolgokat. Anglia 250ezer embert tart Indiában fegyverkezve legjobb hadi fenyiték alatt, 's Russzia folyvást csak azt vitatja, hogy az angol hadsereg nem képes sükerrel megküzdeni hatalmas ellenségivel! A' schah alkalmasint meg fogja bánni hiszékenységét, ha majd komoly elhatározásra jutand a' dolog közte 's Anglia között.“ —

Franczlaország.

(Vélemény a' kamraföloszlatásról.) Paris, február 1sején: „Nagy 's vakmerő játékot üznek most bátortalan gyáva emberek. A' király erősen meg van győződve, miszerint ő a' polgári rend tömegére 's földbirtokosakra nézve olly szükséges, hogy tökéletes biztositékul szolgál háboru és zendület ellen. A' polgárság az uralkodó család mellett nyilatkozék ugyan, mennyire a' rendbomlást elkerülni ohajtá; de továbbra nem igen terjedhete buzgalma, mert a' tulnyomó többség Francziaországban csakugyan mindig érez még titkos gyülölséget a' nemesség ellen; az pedig kétséget épen nem szenved, hogy a' kormány, Montalivet vezérlete alatt, egész erejét e' párt legyőzetése ellen forditandja, mivel ez minden kor legmakacsabbul szegült a' ministeri nézetek ellen. E' szerint tehát most a' polgári osztály legmunkásb 's legnagyobb jelentésü részével jő nyilt összeütközésbe a' kormány, mit eddig mindenkor került vagy legalább csak alattomosan eszközlött. E' rendszabály könnyen a' baloldalhoz csatolhatná a' polgárságot, melly utóbb békeszeretését is vajmi könnyen bátrabb gondolkozással cserélhetné föl. Ha a' belga kérdést kardéllel akarná eldönteni Belgium 's Hollandia, a' most Francziaországban uralkodó rendszer nem tehetne egyebet, mint azonnal dictatori hatalommal jelenvén meg Belgiumban, egyedül vállolni magára a' szerződés végrehajtását, mert mihelyt más hatalom akarna közbenjárulni, a' nemzeti szellem azonnal olly értelemben fogna fölébredni, melly határt tüzne ki a' most uralkodó rendszernek, 's annak mostani intézőjét más utra térni kényszeritné. Nem méltatják illő figyelemre azon nemzedéket, melly nyolcz év óta megerősült harczvágygyal várja a' történendőket. Ennek hatása rendkivüli fogna lenni a' hadseregre nézve. A' doctrinairek 's korona közt orvosolhatlannak kell tekinteni a' meghasonlást, mivel ez egy részrül sértett becsvágyon, más oldalról pedig megvetett személyességen alapszik. A' doctrinairek erősen állitják, hogy politikai elveik a' juliusi zendület óta épen nem változának. Minden párt rendkivül munkás maga részire küzdni ki a' győzelmet, 's mindegyik pénzt gyüjt kétes vagy törvénytelen választások megpörlésire. Ezenkül minden párt külön központi választmányt állita föl, melly levelezésben álland az egyes tagokkal 's intézni fogja a' választásokat saját párthivei javára. E' forrongás már kellemetlen hatást kezd gyakorlani a' kereskedésre, 's több nagyobb háznak megbukását kezdik jósolgatni. A' tartományokban nyomasztó pénzszükség kezd uralkodni.“

(Vélemények a' választások sükerérül.) Paris, febr. 4ikén: „A' ministerek, mint látszik, nagy bizalommal várják a' választások kimenetelét. Véleményük szerint a' polgárok 's földbirtokosak tömege nem helyesli a' szövetkezést, békével ellenkező czélzásokat tulajdonitván neki hibául; a' választó biztosságokban mindazáltal mégis kevés reményt helyeznek, mert a' tiers-parti munkálkodásitól semmi jót nem várhatnak. A' doctrinairek több helyen tapasztalandnak ez úttal veszteséget, mint a' ministerek hiszik, 's Guizot számos nehézségre fog találni Lisieuxben, mert választóinak egy része határzottan a' juste-milieu elveihez ragaszkodik, az elnök pedig egyenesen ellene nyilatkozék. A' legitimisták tarka csoportozatokra oszlandnak 's gáncsolni fogják Berryer politikáját, melly ellen naponkint szaporodik a' panasz. A' szövetkezés értelmiben ugyanis következő lapok szólnak: Siécle, Messager, Temps, Courrier, Constitutionnel, Nouvelliste, National, Charivari, Corsaire, Bon Sens, Journal général de Paris, du Progrès, Gazette de France, Quotidienne; a' ministerség mellett pedig csupán a' jour. des Débats, la Presse, Revue des deux Mondes, Revue de Paris, 's néhány csekély jelentőségü napilap. Ez ellen azon észrevételt tehetni mindazáltal, hogy a' népvélemény a' szövetkezés mellett nyilatkozhatik ugyan, de azért a' választó biztosságokban mégis más nézetek uralkodhatnak. Ezt a' szövetkezés is igen jól átlátja, 's azért leginkább azt törekszik elhitetni a' néppel, hogy anyagi érdekei veszélyeztetvék a' ministerség által. A' tőzsércsarnok még eddig nem nyilatkozék; ha ez a' szövetkezés (coalitio) mellé pártolna, akkor győzelmén nem lehetne többé kétkedni; mert legujabban többen elhagyák a' ministerséget, 's nyiltan a' szövetkezéshez csatlakozának, mint a' patkányok, midőn a' merülni készülő hajóbul eltávoznak. Odilon-Barrot pártja azonban szinte nem esik kétségbe, 's a' kamraföloszlatást csupán előjáték gyanánt kivánja tekintetni, mit több komolyabbszerü hatalom-gyakorlás követend. A' legitimisták minden esetre két pártot képezendnek, mellyek egyike Lamartine alatt a' ministerséghez pártoland, mig a' másik, Berryer vezérlete alatt a' leghatározottabb ellenzés mellett fog nyilatkozni.“ —

(Ain-Maadi Abdelkader hatalmában.) Toulon i január 30iki hirek szerint Abdelkader jan. 10ikén rohanással elfoglalá Ain-Maadit. Abdelkader az előtt már fölhagyott egyszer Ain-Maadi ostromával, mivel Tidzsini megigéré, hogy hadserge visszavonulása esetén azonnal minden pogyászostul elhagyandja e' várost. Abdelkader tehát, bizván ellensége bücsületében, eltávozék sergestül, 's több tevét külde Tidzsininek, hogy annál kényelmesebben utazhassék tova családjával 's kisérőivel. Ain-Maadi ura azonban gyalázatosan kijátszá az emir jószivüségét, a' tevéket levágatá 's besózatá, és épen nem mutata kedvet városábul távozásra. Abdelkader tehát kétszerezett erővel ujitá meg az ostromot, 's egyetértést is tuda magának a' város lakosi közt szerezni, hogy annál biztosabban vehesse be a' várost mindjárt az első megrohanáskor. 'S terve tökéletesen sükerült. Jan. 10ikén zendülés támadott éjjel a' városban 's az emir sergei berontának a' megvitt falakon, 's elfoglalák a' várost; Tidzsini azonban megszökött. Nem tudják még, mi szándékkal viseltetik az emir tulajdonkép e' hóditás iránt, melly annyi pénzébe, emberébe 's idejébe került, hogy rendületlen elszántsága csakugyan minden esetre tiszteletet érdemel. Hogy emberei határtalan dúlást vivének véghez a' városban, azt könnyen képzelheti, ki valamennyire ismeri az arab gyülevész csordákkegyetlenségit, mellyel illy esetekben meggyőzött ellenségik ellen viseltetni szoktak.

Belgium.

(Cockerill megszünteté készfizetésit. Következmrai ülés. Elegy.) M. m. frankfurti hir szerint Cockerill megszünteté készfizetéseit, mi okbul se-

raingi gyárát a' belga kormány saját költségire átvevé. Lüttichben hasonlag Belfroy váltóház fizetésmegszüntetést nyilványita. — Következmrai jan. 29iki ülésben a' karzatok tömve valának; hivatalos közleményt vártak; az üléskinyitáskor egy minister sem volt jelen; három órakor lépe be a' pénz- 's külügy- és jogminister. Lebeau kére szót, lehetlennek nyilványitván csekélyebb érdekü törvényjavaslatok vitatását akkor, midőn a' kamrát 's nemzetet a' 24 czikkü szerződés közelgő végrehajtatása foglalkodtatja. Minden vitatást, sőt még a' kamrai üléseket is el akarák halasztani, mig a' kormány jónak látandja a' kamrákkal némi politikai közlemények előadhatását. Erre Pirson lépe szószékre, 's irott beszédben fölszólitá a' ministerséget, a' belga-hollandi kérdésben határzott fölvilágitások adására. — A' Francziaország 's Anglia képviselői által Belgiummal közlött jegyzőkönyve a' londoni tanácsnak semmi határzott időt nem szab e' jegyzőkönyv végbehajtására. —

(Uj javaslatok Belgiumra nézve. Skrzynecky tábornagy Brüsselben.) A' Temps brüsseli levelezője jan. 29érül következőleg ir: De Gerlache megérkezte több pontban felvilágitást adott s' a' jól értesülteka' dolgok állapotja iránt több bizalommal viseltetnek. A' kormány el van határozva a' londoni tanács javaslatinak el nem fogadására; legjobb forrásbul tudom ezt; bár mit mondjanak is Önnek, ujlag ismétlem, hogy de Theux hajthatatlan marad 's nem engedend; a' kabinet többsége is ellenállás mellett buzog; a' ministeri tanács pedig most ellenjavaslat-készitéssel foglalatos, mellyel uj egyezkedést inditványoznak. Minden azt reményleti, miszerint azt Anglia sőt Poroszország is gyámolitandja. Venloot 's Maestrichtet (?) a' németszövetségnek adandják át őrizés végett, épen úgy mint Luxemburg várost. Belgium ellenben az ország kormányzását tartaná meg. Ez ellenjavaslat még e' héten Londonba érkezend 's néhány nappal később diplomatai tudósitás fog felőle közöltetni, mellyben az itt elmondott lépések már tettdolgokkal együtt nyilványittatni fognak. — Brüsseli levél szerint Skrzynecky tabornagy nemcsak Brüsselben van, sőt a' belga seregnél már osztálynoksággal tisztelék meg. Montalembert gróf franczia pair 's Mèrode veje, soha nem hagyá elveszni a' tábornagyot szemei elől; nála keletkezék az első eszme Skrzyneckynek Belgiumba meghivatására; Prágábuli eltávozhatását egy ifju lengyel lovas katonatiszt, Bystrzanowski gróf eszközlé. —

(Leopold király válasza több következmrai taghoz. Elegy.) Brüsseli jan. 28ki irat, mellyet a' Messager közöl: „Jan. 27ki este több képviselője a' Dumortiernél tartott gyülekezetnek, a' királyhoz ment aggodalma kijelentése végett az iránt, ha a' kormány bánásmódjában alább hagyna. A' király válaszában oda nyilatkozék, miszerint az nem történendik meg, hacsak a' kamra például nem szolgáland erre, 's megjegyzé, hogy még eddig a' nemzeti képviselőség kivánata szerint történt minden, 's a' ministereknek meghagyatott, hogy lélekisméretesen ügyeljenek a' kamrák általi irányra, 's eddigi bánásmódjokat legkevesbbé se változtassák. A' király sem reményről sem aggodalomrul nem szóla; de ajanlá a' képviselőknek, miszerint minden zajongó mutogatásoktul tartózkodjanak. —

(A' belga kormány a' luxemburgi 's limburgi erősségeket ajánlja a' németszövetségnek a' birtokmegtartás fejében.) A' belga kormány a' londoni tanács utólsó jegyzőkönyvére válaszolólag javaslatot teend, melly e' bonyolult kérdés megoldatását könnyitené 's Németország érdekivel is öszhangzik. Belgium ugyanis a' németszövetségnek a' pörös birtokrészben a' katonai kormányzást átengedni kész, egyedül csak a' polgári országlást tartandja fön magának. Venloo 's minden katonai állomás Luxemburg 's Limburg tartományokban épen azon módon, mint a' luxemburgi szövetségi vár, német szövetségi csapatokkal fogna megrakatni 's igy a' szövetség képes leendne Maasnál a' határvonalokat tökéletesen helyreállitani.

(A' brüsseli kamrák mart. 4eig elhalasztvák. Ausztria és Poroszország követei elhagyni készülnek Brüsselt.'s t.e.) A' m. m. frankfurti febr. 7ki hír, miszerint a' kamrák mart. 4eig el vannak halasztva, valósul; sőt a' parisi lapok azon hozzáadással közlik e' hirt, miszerint az ausztriai 's porosz követek a' kamrák elhalasztási napján azonnal Brüsselt odahagyják. A' Temps erről brüsseli febr. 4ki levél után következőleg ir: „Febr. 2án Poroszország 's Ausztria követei két jegyzéket nyujtának be a' belga kormánynak, mellyben nyilványiták, miszerint azon esetben, ha Skrzynecky tábornagy még továbbra is meghagyatik a' belga seregnél nyert helyzetben, ők kénytelenek utlevelöket kikérni. Az ausztriai jegyzék ezenkül szemére lobbantja a' tábornagynak, miszerint ez Prágából eltávozta által szavát szegé. Másnap, miután ministeri tanácsot tartának, és Skrzynecky nyilatkozatát kihallgaták, a' külügyi minister, de Theux, válaszolt jegyzében mind a' két követnek, mellyben nyilványitja, miszerint a' tábornagy bizonyossá teszi őket, hogy Ausztriának szóval sem kötelezé magát 's a' belga király nem lát elég okot e' kitünő katona szolgálatától megválásra.“ A' jour. des Débats ugyancsak brüsseli febr. 4ki levél után következőleg ir: „Brüsselben a' dolgok állapotja komoly szint öltözget, mit Skrzyneckynek a' belga seregnél hivatalba léptetése okozott. Poroszország és Ausztria követei, miután e' rendszabály ellen hasztalan emelének szót, utlevelöket kérék ki; február 4ki estén hihetőleg elutazandottak; Achenbe menendnek, hol illető kormányaik utasitásait várandják be. Milly következést szülhet e' szakadás a' jelen pillanatban, itélni nem akarunk.“ Egy másik levél szerint, melly hasonlag Brüsselbül február 4erül költ: „Tegnap azon reménytelen hir érkezék ide, miszerint a' hollandi király londoni követjének parancsot ada az öt hatalommali 's Belgiummali szerződések föltétlenes aláirására. Mihelyt Skrzynecky tábornagyot a' belga seregbe lépteték 's ezt hirül adák, azonnal lehete gondolni, hogy ez a' porosz és ausztriai követeknél élénk elégületlenséget okozand. Ezen elégületlenség lecsilapitásaul a' belga Moniteurben nyilványiták, miszerint a' tábornagy kineveztetése csupán névbeli, mert még nem kapa kormányzóságot. A' bécsi 's berlini udvarok követei ezzel sem lőnek megelégedve, ők hihetőleg még tovább mentek kivánságikban, 's követelék, miszerint Skrzyneckytől a' belga tábornoki czim is vétessék el 's midőn e' kivánságuk czélt nem ére, utlevelöket kérék ki 's elhagyák Brüsselt. — Azon tilalom, mellynek következtében Poroszországbul Belgiumba lovat nem szabad bevinni, nagy izgást szült ez utóbbi országban, mert a' hadminister által megrendelt lovak száma háromezer. — A' belga Moniteur febr. 5én közlé azon kir. rendelést, melly d' Huart és Ernst ministerek elbocsáttatását foglalja magában.

M. m. frankfurti febr. 7ki hir szerint, melly Brüsselbül rendkivüli uton érkezék ide, a' belga kamrák mart. 4eig el vannak halasztva. A' pénzügyi 'sjogministerek, született luxemburgiak, kivánt elbocsáttatásukat elfogad á a' király. Mèrode gr. 's Nothomb viszik ideiglen e' tárczákat

Törökország.

Konstantinápoly, jan. 23án: Jan. 21én a' fényes portai palota tüzáldozat lőn; a' tüz, melly regg. 5 órakor üte ki, hirtelen harapozott el az egész épületben 's az ott lakó ministerelnöknek (basch-wekil) fáradságába került haremével 's házi tiszteivel, élete megszabaditása; igen kevés bútort tudának a' lángok dulásitól megmenteni. A' levéltár sértetlen maradt. Harmincz év forgása alatt a' porta már háromszor égett le. A' tüz okát gondatlanságnak tulajdonitják. —

Németország.

(A' hannoverai király eltörleszti a' titkos tanácsot 's helyébe statustanácsot alapit. Elegy.) A' hannoverai lap két kabineti rendelvényt közöl; egyike a' titkos tanácsot törleszti el, „mert azon czéloknak, miket általa el kellene érni, nem képes tökéletesen megfelelni.“ A' másik rendelet statustanács-felállitást tárgyaz 's következőleg kezdődik: „Hogy az általunk kiadandó törvények alapos vizsgálat alá vétessenek; hogy a' fenálló törvények, rendelvények 's illetőleg a' támodandó kétségek gondosan megvizsgáltassanak's az egész törvényhozóság szellemében javaslatilag megitéltessenek, valamint fontos kormányi ügyekről magunknak javaslatokat adassunk 's végre, hogy a' törvény 's kormányszékek közt támadandó törvényszerüségi egyenetlenségek elhatároztassanak, a' titkostanács eltörlesztése következtében statustanácsot állitánk föl.“ —

A' porosz statuslap szerint a' boroszlai püspök lemondása csak koholmány. — A' bajor király nem adott engedélyt Landsbergben (Felső-Bajorországban) jesuita-zárda-alapitásra részvényes társaság által. — A' m. m. frankfurti „Jahrbücher“ 1838 dec. 14én megszünt 's igy hihetőleg a' törvényhozóság munkálatiról nyilványos tudósitások vele sirba szállottak, mit eléggé nem sajnálhatni. — Ujabb hirek szerint, maga Leopold belga király hivá meg Skrzynecky volt lengyel tábornokot belga hadi szolgálatba, kivüle még több számüzött lengyel tiszt is hivaték meg a' brüsseli udvartól. — Kölnbe jan. 26kán délutáni 2 órakor azon telegráfi parancs érkezék Berlinből: miszerint a' 14 's 15ik osztályok gyüjtsék össze hadi tartalékjokat 's a' zászlóaljakat 1002 főnyire erősitsék; e' parancsról minden tartományi tanácsost gyors hirnökök által tudósiták 's olly rendszabályok foganatosittatnak, miszerint febr. 1jén mind a' két osztály hadilábon álland. — A' freiburgi egyetem országgyülési követeül az első kamrában Reck b. egyetemi curatort választá meg. —

(Dunin érsek válaszol a' porosz statuslapban megjelent vádakra.) A' müncheni polit. lap Dunin poseni 's gneseni érsektül oklevelekkel gyámolitott nyilatkozványt közöl a' porosz statuslapban megjelent 's bánásmódját illető előadás ellen. A' nyilatkozványt következőleg zárja: „Az eddig mondottak után legalább megnyughatnak a' katholicusok magam viselete iránt, a' jóakarók pedig 's azok, kik helyzetembe tudhatják 's akarják képzelni magokat, bizonnyal más itéletet hozandnak felőlem, mint mellyet a' statuslapi nyilatkozvány foglal magában. Nincs tovább mit mondanom; főleg ohajtottam volna, hogy a' kir. kormány az illető oklevelek egyszerü előadásával megkimélt volna e' fájdalmas kötelességtül. Soha többé nem emelendek szózatot a' közönség előtt; de püspöki méltóságomban isten segedelmivel egyházam elismert jogait hajthatatlanul védendem.“ — A' kölni lap szerint a' porosz kabinet febr. 12ki határzata következtében a' pénzügyminister közhirré teszi, miszerint a' rajnamelléki tartományok nyugoti határiból további rendelésig megtiltatik a' lovak kivitele. — A' német szövetség üléseit hihetőleg csak február végin kezdendi meg. —

Lengyelország.

A' moszka czár jóváhagyása következtében Varsótul az ausztriai határszélekig vasut-épitésre részvény-társaság alakult. —

Igazitás: Az előbbi (14) sz. Jelenkor első lapja 2dik szeletén alulról felfelé a' 13 sorban „kerületi“ szó után olv. tábla — 54dik lap 1ső szeletén szinte alulról fölfelé a' 4dik sorban „aranyat“ h. olv. arany — 14 sorban: „még“ h. olv. míg — 2dik szeletén a' különféle 12 sorában „kelle“ helyett olv. kellene — 55dik l. 1ső szeletén alulról felfelé a' 8 sorb. „virágzásábul“ h. olv. virágzásával; — 2dik szeletén felülről lefelé a' 19. sorb. „szükségességet“ h. olv. szükséget — 56 lap 2dik szel. felül a' 3dik sorban „megváltoztatását“ h. olv. megválosztását — a' Dunavizállásban: jan. helyett olv. február.

Gabonaár: Pest, febr. 19kén: Tiszta buza 150, 140, 125; — Kétszeres —, —, 95; — Rozs 95, 90, 88; — Árpa 73, 70, 65; — Zab 62, 60, 55; — Kukoricza 80, 77, 75; — pesti mérő, váltó garas.

Dunavizállás: Pest, febr. 17dikén 11′ 2″ 6‴ — 18kán 10′ 2″ 9‴ — 19dikén 10′ 2″ 6‴ — 20kán 9′ 3′ 0‴

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST.

szombat, febr. 23.

JELENKOR.

1839.

16ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések és előléptetések; budapesti napló: a' bécs-budai vasut ügye; magyar játékszíni előadások, 's a' t.; gőzhajótársasági határzatok; kisdedovó intézet; gazdasági egyesület; különféle: a' jég Győr alul elment, temesvári adakozások 's a' t. Amerika (részletes tudósitás a' veracruzi csatáról; 's a' t.) Spanyolország (a' ministerelnök Madridban; elegy; 's a' t.) Anglia (a' ministeri szellemü válaszfölirat mind a' két házban elfogadva; parliamenti viták; a' politikai pártok helyzete Angliában parliamentnyitáskor; a' gyarmatminister lemond hivataláról; 's a' t.) Franciaország (Persil hivatalától megfosztatva; 's a' t.) Lengyelország. Belgium.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége f. é. február 9iki határzatában Paulini Gusztáv szomolnoki huta-ellenőrt, ki huzamosb ideig mint tüzakna-ügyelő volt átengedve a' török kormánynak, a' portától magasztalt jó alkalmazása tekintetébül díjmenten valóságos cs. királyi bányásztanácsossá; Milvius Józsefet Siglisberg mellett, Selmeczbánya közelében, ideigl. gazdasági ügyelővé; 's ugyanazon gazdasági hivatalnál 2dik ideigl. ellenőri állomást alapitván, ada első ellenőrré Thuránszky Ferencz eddigi másodellenőrt nevezni méltóztatott. — A' m. kir. udv. kamra Vidra Mihály oberbieberstollni bányászirnoksági napdíjnokot körmöczbányai bányászirnoksági járulnokká alkalmazá. Kam. tud.

Legfelsőbb helyen azon biztossághoz, melly Zaránd, Közép-Szolnok és Kraszna vármegyék 's Kővárvidéknek visszakapcsoltatását eszközlés végett küldetett ki, a' m. kir. udv. kamra részéről Luby Imre kamrai tanácsos, Erdélyország' részéről pedig gr. Rhédei Ádám kincstárnok, Bedeus József tartományi főbiztos, és Horváth Ferencz, publico-fiscalisi ügyek rendes igazgatója, neveztettek ki. H-k.

Fels. királyunk nemzeti iparunk lelkének, a' kereskedésnek, emelésére ghymesi gróf Forgách Miklós úr folyamodtára ns Zabolcs mgyei Mándok mvárosban tartandó 4 országos vásárra szabaditékot adni méltóztatott, mellyek 1sője Judica vasárnap utáni hétfőre, 2ka Péter Pál, 3ka Simon és Judás hétben, 4ke pedig Advent 1ső vasárnapja utáni hétfőre határoztatott.

Pesten folyó febr. 17kén délutáni 5 óra tájban született hazafi 's emberiségi tettei által országszerte ismeretes Károlyi György grófnak Zichy Karolina gr. hitvesétül második fia, ki febr. 19kén Victor, Pál, István, Antal és Simon nevet kapott a' keresztvizen.

A' nm. m. k. kamra Szentes Lajos tiszántuli kerületi ügyvédet mármarosi kam. ügyvéddé provisorie nevezte ki.

Budapesti napló. A' m. kir. helytartó tanács f. hó 5ikén 5457 sz. a. költ határzatában Sina György b. szabadságot kapa valamint Bécs, Győr és Gönyő, ugy Gönyő és Buda közt is vasuti előmunkákhoz kezdésre, melly okbul a' vasutvonal hosszában fekvő hatóságok föl vannak szólítva mind azon dologhoz értőket, mérnököket 's egyéb e' czélbul a' vállalkozó által megbizandó férfiakat munkálkodásikban a' fönálló törvények értelmében gyámolítani. E' határzat reménylteti, hogy az ohajtott vasutvonal csakugyan létesülend. — F. hó 16ikán este 9 óra tájban érkezék meg a' jég Dunánk felső részeiről 's másnap délelőtti 11 óráig nagy részét lepé el fővárasink közt a' folyamnak. Most már Bécstül Pestig egészen tiszta a' Duna, 's a' gőzhajózás néhány nap mulva megnyilik; Zrínyi ugyanis 25kén Pozsony felé induland 's a' Fischamendnél telelt Nádor, Árpád és Maria Anna is el kezdik pályájokat. A' hajóhid berakatását jövő héten szándék megkezdeni, hogy az elővásár előtt meg lehessen nyitni a' két város közti szakadatlan közlekedést. — Egressy G., Fáncsy és Szigligeti jelentik, miszerint a' hirdetett „Drámafüzér" nem jöhet ki ez uttal, mivel a' közönség nem pártolá azt elegendő előfizetéssel, 's hogy kiadását jobb időkre kénytelenek halasztani. Sajnos, hogy részvétlenség miatt nem létesülhetett e' czélszerü vállolat, melly olly nagy mértékben fogott volna hssználni nemzeti szinmüvészetünk emelésire. Némi vigasztalásul azonban halljuk, miszerint ugyane' czél elérésire Nagy Ignácz „Színműtár" czim alatt eredeti 's idegen eredetiből fordított jelesb színmüvek gyüjteményét szándékozik megindítani egyes 's különösen megszerezhető füzetekben, mellyek mindegyike egy eredeti vagy forditott színmüvet foglaland magában. Minden füzet ára ivszám szerint leend meghatározva, 's 12 illy füzet egy kötetet fog képezni, mellyhez tartalomjegyzék 's czímlap járuland. Az első füzet f. e. máj. utólján fog megjelenni. — Nemzeti színpadunkon f. hó 15ikén „Adorjánok és Jenők" Jósika Miklós szomorujátéka adaték szép számu közönség előtt, melly némi tetszéssel fogadá e' czélszerüleg változtatott müvet; Egressy (Örs) szokott jelességgel adá a' boszuszomjas Adorjánt, 's mellette kedvesen működék Lendvayné (Lenke), Udvarhelyi (fekete lovag) szerep-nemtudása azonban botránkoztató vala, 's igen ártott hatásának; 16ikán „Agg színész és leánya", ez ismétlés kissé hamar történt, annyival is inkább, minthogy e' darabot leginkább Megyeri mesteri játéka teszi élénk hatásuvá, ezuttal Szentpétery játszá szerepét, ki nevetséges oldalait jól fölfogá ugyan annak, de az atyai szeretetet, minden ármánya fő éltető rugóját, nem tünteté ki kivánt élénkséggel 's valósággal előnkbe; 17ikén „Enzersdorfi postalegény"; 18ikán „Romeo és Julia" dalmü; Felbér Mária (Julia) és Sátorfy különösen kitünteték magukat ez este; 19kén bérszünettel először „Fehér és fekete" eredeti szomoruj. 4 felv. Kuthy Lajostul; a' közönség buzditó tetszéssel fogadá ez uj müvet, melly elejétül végig folyvást élénk érdekü vala, 's olly tömött tartalmasságu 's folytonos tényü (cselekvésü), hogy tartalma részletes közlése tulhágja e' lapok körét; fő charakterei e' darabnak ezek: egy szerecsen, ki minden müveltség nélkül romlatlan természeti ösztönnél fogva nemeslelkü; egy szerencsehős, ki a' romlottság minden ösvényit összejárta, 's lelkében mégis egy tiszta helyet tuda megtartani, melyben hon iránti szeretetet táplált, egy nagyszivü nő, ki gonosz férjével kötelessége szent érzetében szenvedni kész inkább 's gyermekétől is megválni, hogy a' férj vétkeért eleget tehessen, mintsem tőle elváljék; a' másik hölgy ellenben a' legdühösb féltékenységet feledve, önmagát tagadja meg, hogy az erényt megjutalmazhassa. Az előadás kielégitő vala; különös dicséretet érdemel Fáncsy (szerecsen) Egressy (Bézer) és Bartháné (Estiva), ki ezen osztályán kivül fekvő szerepre követésre méltó szorgalmat fordita; 20ikán „Mátkanézés" 21én „Fra Diavolo." —

Mihálkovics József, több megye táblabirája, jászkerületi kapitány (előbb Fessler egypár történeti regényinek forditója, a' Jász és Kun kerületek sok évi főjegyzője's több országgyülésen követje) 's legközelebb a' katonaság-élelmezési országos küldöttség tagja munkás életének 63 évében Pesten meghalálozott. Szintezen f. hónapban két érdemes tagjától fosztá meg a' halál a' Jász Kun kerületeket u. m. Barcsik József és Péter Imre nádori táblabiráktól. —

(Duna-gőzhajózás.) A' duna-gőzhajózási társaság f. hó 21ikén Bécsben tartott közgyülése, mellyen 80 részvényes 1184 részvényt képviselt, következőket határzott: 1) a' társaság részvényei száma 4200 darabról 6300ra fog szaporittatni. 2) A' pénzalapszaporitás olly móddal történik meg, hogy két korábbi részvény birtokosa egy egész 500 frtos uj részvényt, egynek tulajdonosa pedig fél vagyis 250 frtos részvényt fog követelhetni. Korábban kibocsátott részvényekből felet birók csak ugy lehetnek ez ujabb kibocsátás részesei, ha közülök ketten egyesülnek két fél részvényük egészszé átirására, midőn aztán joguk leend egy uj fél részvényt aláirni. 3) A' legkésőbb határidő, mellyig a' részvényesek az aláirt uj részvények felét egyenkint 250 forinttal lefizetni tartoznak, 1839diki junius első napja. E' határidő elmulta után korábbi részvények birtokosai nem igényelhetnek többé jogot eredeti áron uj részvényaláirásra. 4) A' részvényenkénti 2dik 250 for. lefizetése 1839iki october 1jeig történendő, ellenkező esetben a' nem fizető az alapszabályok 15ik czikke szerint a' már befizetett első mennyiséget elveszti. 5) A' határidő előtt történt befizetésektül 4% kamat fog megtéritetni. 6) Ez uj kibocsátás részvényeit 1840iki mart. 1jén adandja ki a' társaság, melly naptól kezdve 5% kamatélvezésbe lépnek azok. 7) Azon részvények, mikre 1839ki junius 1sőjeig nem történnek befizetések, a' társaság további rendelkezési alá jutnak. 8) Az osztalékot (Dividend) az 1838diki nyereségbül 10 pgő forintra határozá a' társaság minden 500 frtos részvény után. Ennek kifizetése 1839iki mart. 1jén fog megkezdetni. 9) Az 5 pCtes kamatok eddigi nyugtatványok melletti kifizetése ezentul kamatszeletek (Coupons) mellett fog történni, mellyek minden év martziusa és septembere 1sején leendnek készpénzért fölválthatók. A' mart. kamatszeletek mellett egyszersmind az évenkinti közgyülés által meghatározandó osztalék fog kifizettetni. Ezt tudomásul a' részvény-birtokosaknak. Az uj részvényekre 1839ki april 1sejétül kezdve a' befizetéseket elfogadják: Bécsben, a' központi irószobában (Bauernmarkt 581 sz.); Pozsonyban, Colloseus J. B.; Pesten, a' gőzhajó-hivatal. Az 1838diki 10 pgő forintnyi osztalékot, minden 500 forintos részvény után, f. e. mart. 1sejétül kezdve, osztályszerinti bélyegzett nyugtatvány mellett a' félévi 5% kamattal együtt, a' társasági központi irószobában fizetik ki Bécsben. Átiratások és átengedési följegyeztetések korábbi részvényekre nézve, az uj befizetések miatt april 1sejétül julius 1sejéig föl leendnek függesztve. A' kiadandó uj kamatszelet-ívek iránt később jelenend meg a' szükséges utasitás. Az 1838iki közgyülési jegyzőkönyv nem sokára ki fog osztatni. Bécs, febr. 12kén 1839. —

A' h. gazdasági egyesület tisztválasztásául közeledő martzius 17kén reggeli 10 órakor a' n. casinoban közgyülés fog tartatni, mellyre a' r. tagok szives megjelenése annyival inkább kéretik, mivel azon fölül több fontos tárgyai is lesznek a' tanácskozásnak. Pest február 21dikén 1839 Kacskovics Lajos, s. k. egyes. titoknok.

A' kisdedovó-intézeteket Magyarországban terjesztő egyesület ügyében. A' közgyülési határzatokat tárgyazó közleménybe csuszott leirói hibának pótlásaul jelentetik: miképen a' többiek sorában Schedel Ferencz, és Szabó János urak is választottsági tagjaivá lettek az egyesületnek.

Magyar borismértető egyesület: Schams Ferencz urnak Németországban a' constanzi-tó mellékén 's Elsasz (Alzátzia) egy részén tett oenologi utazásárul szóló jelentése, a' bortisztázás módjával együtt az egyesület költségin kinyomtattatván, minden tagnak megküldtik, — 's minthogy e' jelentésből főleg az is tetszenék ki, hogy közönséges borainknak egyedül hordóban, csemegeborainknak pedig üvegekbeni kivitele is jutalmazó 's hogy csemegeboraink a' külföldön különösen kedveltetnének, 's ha jó minőségüek, áruk iránt ellenvetés nemcsak nem tétetik sőt ha nagyobb lenne is az, szivesen fizettetnék: annálfogva minden bortermesztőt eziránt figyelmetessé tenni, sőt az egyesület tagjait kisebb fiók-társaságoknak — mellyek időközben a' csemegeborok beküldhetési végett az egyesületnél kérdést tegyenek — alakitásaira felszólitni az egyesület czélszerünek találja. Schams Ferencz urnak a' magyar szőlőmivelés 's borkészités körül tett ujabb fáradozásit az egyesület, nyilványos köszönete mellett, jegyzőkönyvileg is elismérni határozta. Szinte Schams Ferencz urnak Budán létező venyigeiskolája fölségélésire az egyesületi közpénztárból 1839ik évre 100 pgő forint kifizettetni rendeltetett; a' mennyiben pedig ezen venyige-iskola fentartása 's gyarapitására nagyobb segedelem és pártolás kivántatnék, az egyesület azt a' magyar gazdasági-egyesület pártfogásába ajánlani, 's iránta a' tisztelt egyesülettel értekezésbe bocsátkozni kiván. Ez alkalommal egyszersmind az egyesületi tagok különösen felszólittatnak, hogy csak jónemü

borokat küldjenek az egyesületi pinczébe, 's azokat is jónemü palaczkokban küldjék, minthogy a' külföld egyik fő panasza a' palaczkok silányságára is kiterjed, a' beküldendő borok árát pedig legfölebb jövő martzius első napjaiban az egyesületi árussal közölni sziveskedjenek, hogy azt az árus a' kinyomtatandó árjegyzékbe annak idejében iktathassa. Végül jelentetik, hogy az egyesület legközelebbi közgyülése következő józsefnapi vásárkor, mart. 16kán délutáni 4 órakor a' n. casinóban fog tartatni, mellyre az egyesület tagjai annyival is inkább 's annál számosabban megjelenni kéretnek, minthogy ezen közgyülésben az egyesület hivatalviselőji is ujabb választás alá kerülendnek. —

KÜLÖNFELE: Győri febr. 16diki hirek szerint onnan febr. 15kén délutáni 4 órakor indult el a' Duna jege, még pedig tetemes károkat okozva, mert a' magosra duzzadt hullamok roppant jégtömegeket sodrottak a' part mellett horgonyzó gabna- 's egyéb szállitóhajók közé; sok malmot 's hajót tönkre zuzott a' jég 's összevegyülve a' recsegő deszka- 's fadarabokkal folytatá kártékony utját. Két v. három ember mindeddig hiányzik; alkalmasint hullámokban lelék halálokat, midőn vagyonukat akarák megmenteni. Rába folyamon febr. 16kán még állott ugyan a' jég, de a' meleg időjárat 's dagadó viz azóta hihetőleg már azt is távozásra kényteté. A' Győr mellett részint elsülyedt, részint összezuzott hajók számát 17re teszik. — Temesvárott több év óta van már szokásban az ujévi üdvözletek fölváltása pénzadakozások által a' polg. kórház számára 's ez évben 422 f. 22 krt hozott ez üdvös szokás az érintett czélra. — Mosonyban febr. 7kén a' buza, árpa és zab olly élénkül kelt, hogy az ár meglehetősen emelkedék, 's alkalmasint még magosbra szökken, ha folyvást olly nagy mennyiségekben történendnek a' vásárlások. —

Folyó hónap 11kén történt meg a' kolozsvári unitar. szentegyházban az erdélyi nagyfejdelemségi unitar. püspök Székely Miklós urnak ezen hivatalba ünnepélyes iktattatása. E. H.

Sz. Fejérvárott az izraeliták megtelepülhetése 's lakhatása felől az Adler után közlött hirünk annyiban valósul, hogy a' helybeli ns tanács egy része ott lakhatásukra engedelmet adott ugyan, de ezen intézkedés több kifogás alá esvén, fensőbb helyi határzattól függ az izraeliták sorsa, kik Fehérvárott még nem is laknak, 's bejövetelök bizonytalan.

Amerika

(Részletes tudósitás a' veracruzi csatáról.) Najade fregát dec. 16án indult el sürgönyökkel a' mexicoi öbölbül 's 1839 febr. 5kén érkezék Brestbe 's két hivatalos tudósitást hoza magával Baudin hajóvezértül a' franczia kormány számára; egyikben San Juan de Ulloa föllegvár elfoglaltatását adja elő, melly a' jour. des Débats-ból közlöttel tökéletesen öszhangzó. A' másik tudósitás a' dec. 4. 's 5iki eseményekrül szól: A' franczia hajóvezér 's Rincon tábornok, mint tudva van, egyezkedést kötének, melly Veracruz várost némileg semlegesité, az őrség számát korlátozá 's a' Veracruzban lakó franczíáknak ótalmat 's békét biztosita. 4kén Baudint, kinek hajóserge nagyobb részint a' pajarosi kikötőben horgonyza, arról tudósiták, miszerint az egyezkedés daczára Veracruzba uj mexicoi csapatok vonultak 's több félénk franczia San Juan de Ulloa föllegvárban kivánt menedéket. A' hajóvezér azonnal Veracruz alá hajóza 's Alcibiades brigget a' város kikötőibe evezteté az itteni állomás megerősitéseül. A' kikötőbe érkeztekor levelet kapa Santa Ana tábornoktul, a' respublica hajdani elnökétől, ki a' franczia hajóvezérrel tudatá veracruzi főparancsnokká kineveztetését 's ezenkül a' levélhez a' nov. 30ki rendelet nyomatott példánya is volt mellékelve, mellyben Bustamente elnök Franciaországnak hadat üzen. Baudin hajóvezér válaszolt a' mexicoi tábornoknak, miszerint az egyezkedés rája nézve sem bir többé kötelező erővel; inti egyébiránt a' mexicoi hatóságokat: őrizkednének a' Veracruzban lakó franczíákon méltatlanságok elkövetésitül, kik közül többen mind e' mellett is a' föllegvárba keresének családostul menedéket. Általányos félelem uralkodott Veracruz lakosi közt, kik a' város ostromoltatásától rettegének. Dec. 5én Baudin hajóvezér korán reggel a' hadi hajók legénységit partra szállittatá, midőn még sürü köd fedé a' földet; három csapatra oszlának szét ezek: a' balcsapat Parseval kapitány parancsi alatt san Jago erősséget kerité hatalmába, 's itt hagyva legénysége egy részit 's beszegezve az ottan talált 28 álgyut a' város falai felé siete a' jobb csapattal egyesülendő; a' közép osztályt Colombel parancsnok kormányzá; elősergét 90 férfi alakitá Joinville hg vezérsége alatt. A' révtöltés kapuját lőporral rugák ki 's a' hg volt első, ki a' városba ronta; az osztály három csapatra szakadt, egyik de la Conception, a' másik san Jago erősség, a' harmadik pedig Santa Ana 's Arista tábornokok háza felé tolult. A' mexicoi őrség itt az előnyomulókra tüzelt 's a' házba vonult, és szobárul szobára védé magát; több franczia tiszt megsérült ez alkalommal; végre Arista tábornok szobájába nyomultak, ki kardját kénytelen volt a' hgnek átadni; a' házat hasztalan kutaták föl, Santa Ana már megfutamlott, Aristát 's a' többi foglyot franczia hajókra vivék. Ez alatt a' balcsapat de la Merced kapu melletti laktanyánál igen komoly ellenállásra talált; a' hg jött katonáival segitségre, álgyut szegeztetett a' kapunak 's füst között rohant előre, gondolván, hogy a' kapu szétrepedt; azonban a' golyó csak kisded rézst hasita; a' lődözés pedig a' laktanyából ekkor olly sürü lőn, hogy több franczia tiszt a' mellékutczába volt kénytelen vonulni. Ekkor elényomult a' jobb csapat is, 6 fontos álgyut szegeztek a' kapunak 's háromszor lőttek minden következmény nélkül. Baudin hajóvezér ez eseményrül tudósittatva, miután városlefegyverzési czélját elérte, visszavonulásra adott parancsot. 82 álgyut szegeztek be 's csak egy 6 fontost töltete meg a' hajóvezér apró golyókkal 's a' révtöltés véginél állittatá föl visszavonulása födözhetése végett. Már minden franczia hajón volt 's Baudin is épen be akart szállni; midőn Santa Ana tábornok személyes vezérlete alatt egy mexicoi csapat a' révtöltési kapun üldözésül előrohant. A' hajóvezér a' töltött álgyukat elsütteté, mellyek a' mexicoi csapatban iszonyu dulást okozának: mind e' mellett is a' révtöltés felé közelite az 's Baudin hajóját akará megtámadni, mellyet azonnal több golyó lyuggata át; Baudin oldala mellől egy tengerész növendék hulla el; ezt erős és véres csata követé, mellyben a' mexicoiak vesztesége igen tetemes lőn. A' csatának sürü köd vete véget. Baudin tengerész katonákkal hajóikra, a' mexicoi csapatok pedig Bergama part felé vonultak. Santa Ana tábornok három sebet kapa, egyik lábát azonnal le kelle vágatnia, kétkednek felgyógyulásán. Ramon-Hernandez vevé át helyette a' főparancsnokságot. — A' hajovezér tudósitása végén katonáji bátorságát 's mérsékét dicséri. Minden magányos vagyont, főleg egyházakat a' leglélekismeretesbben kiméltek meg. A' francziák vesztesége összesen nyolcz halott 's 56 sebesült. —

Spanyolország.

(A' ministerelnök Madridban. Elegy.) Perez de Castro, uj ministerelnök, már Madridban van. Estremadura tartományon keresztül utaztakor olly roppant katonacsapat által kelle magát kalauzoltatnia, hogy nem igen kedvező véleményt kaphatott az ország helyzetérül, mellynek javitását ezentul az ő belátása által kivánja eszközöltetni a' nemzet. — Cambridge György hg jan. 21én Culloden l. álnév alatt Sevillába érkezék, 's 23án folytatá utját Cadiz felé. — Van Halen tábornok jan. 22kén végre elhagyá sergével Segorbe vidékét, a' carlosiakat Maestrazgobul kiüzendő. Közeledtekor az ellenség Montanból azonnal visszavonult 's Van Halen fölgyujtatá az ottani erősséget. Ugyanazon időben Aspiros osztálya elhagyá Murviedrot és Segorbeben tartalékcsapatot képez embereivel. Madridban igen különös az időjárat. Jan. 27kén 8 foknyi meleg uralkodott, 's délután föl kelle öntözni a' Pradot, hogy a' sétálók legalább némileg ótalmazva legyenek a' magosra emelkedő porföllegek ellen. Másnap reggel a' lakosság nem csekély bámultára két lábnyi magas hóval valának födve Madrid utczái 's a' hideg három fokra emelkedék; délután azonban ismét hatalmasul kezdének küzdeni a' hideggel a' nap sugári.

Anglia.

(Lapvélemények a' trónbeszédrül.) A' londoni sajtó általányosan elégületlenségét jelenti a' trónbeszéddel, különböző szempontokbul támodván meg azt magányos pártnézetei szerint. A' Standard most is folytatja sajátszerü politikáját, melly szerint pártjokat fogja a' chartistáknak a' whigek ellenében, 's legujabb számában a' javitó tövényt illető radical inditvány megbuktáról igy nyilatkozik: „A' javitó törvény csakugyan nem felelt meg a' nép kivánatinak, 's mi már hét év előtt jóslottuk, hogy ennek igy kell történni, mert a' javitó törvény, a' nélkül hogy nagyobb politikai hatáskört nyitott volna a' népnek, egészen megfosztá azt addig gyakorlott azon politikai befolyásától, mellyet a' nem javitott parliament elméleti hiányiból merített. Ez elméleti hiányok a' nagy néptömeghez folyamodásra kényszeriték a' főnemességet; de a' javitó törvény, midőn a' nemesség hatalmát megtöré, egyszersmind nélkülözhetővé tevé neki a' nép rokonszenvét. E' törvény olly pártot hoza létre, melly elég erős önállólag tartani fön magát, 's elég erős a' főnemességgel daczolni, a' dolgozó osztályt pedig lábbal tiprani, mikép azt már hat év óta gyakorolja. A' dolgozó osztály csak ugy nyerheti vissza előbbi hatalmát, ha a' nemességgel fog ismét kezet 's nem követi többé Duncombe ur tanácsit, ki az annyira veszélyes kalmár aristokratiának egyik fő vezetője. Soha a' dolgozók olly nagy hatalomra nem fognak juthatni, hogy minden egyéb osztályt legyőzhessenek, mert ezek bizonyosan egyesülendnek komoly veszély esetén függetlenségük föntartására. Térjenek tehát ismét vissza természetes frigyeseikhez, kik nyilt karokkal várják őket.“ A' mérsékelt radical szellemü Sun igy itél e' tárgyról: „Azon beszéd, mellyet ministerink a' királynéval fölolvastatának, csudálatra 's fájdalomra inditandja olvasóinkat. A' legfontosb és legkomolyabbszerü kérdések nem is érintetvék, mintha nép és kormány külön országokhoz tartoznának. Olly pillanatban, midőn a' nép az ország egyik részétül másikig éhségtül retteg, sőt némelly részben már valóságos éhséget tapasztal, nem tudnak szókat lelni részvét-nyilványitásra a' ministerek. Olly pillanatban, midőn a' dolgozó osztályok szenvedési tetőpontra hágtak, 's midőn, mondjuk ki világosan, azon gúny miatt, melly polgártársiktól elvezett jogokbul kizáratásuk által keletkezék, majd őrjöngésig hevültek föl, 's olly pillanatban, midőn alig száz lépésnyire a' parliamenti épülettől más két parliament tartja ülésit, mint valódi jelképe a' nép szenvedésinek és fölindulásának, illy vészterhes pillanatban egyetlen szócskával sem törekszenek a' ministerek megnyugtatni a' néptömeget 's rokonszenvet ébreszteni ingerült keblében, sőt inkább fenyegetéseket mondatnak a' királynéval, mellyek értelmiben törvények erejét kivánja használtatni a' nyilványos gyülésekben tanácskozó elnyomott, éhező 's ez okbul gondolatlan nép ellen. Illy beszéd talán hadkedvelő király szájába illenék csak, ki fenyegetésit kardéllel szándékoznék valósitani; de olly helyen, hol a' törvényhozóság maga is mély megvetés tárgya, illy szókat mondatni fiatal és szeretetre méltó királynéval, valóban vétkes merény a' fölség 's türelmes nép ellen. A' fáklyafénynél tartott gyülések érintése a' trónbeszédben annál csudálatosb, mivel Irlandról teljességgel nincsen ott emlités, pedig ez utóbbinak állapotja minden esetre nyugtalanitóbb, Brougham l. előadása szerint, mint Anglia jelen helyzete.“ Courier: „Az ország nincsen olly állapotban, hogy továbbra is türje a' semmittevési rendszert. A' chartisták magukban tekintve nem igen különös figyelemre méltók ugyan; de minden esetre fontosak, mint jelei a' társasági helyzetünkben történt változásnak, melly őket létre idézé, 's melly ha orvoslást nem nyernek a' sérelmek, olly tüzet fognak gerjeszteni, mellyet nem igen leendnek eloltani képesek a' tory orrosavarók. Bár nyiltan 's tartalék nélkül vetné magát a' nép karjai közé ministerségünk, 's egyszerre semmitné meg ez által politikai ellenségi reményit, kik csu-

pán akkor jutandhatnak ismét kormányzásra, ha nép és kormányférfiak közt folyton növekszik a' meghasonlás, melly már eddig is félelmesnek kezd mutatkozni.“ A' M. Chronicle is neheztel a' ministerségre a' gabnatörvény ügyében tett nyilatkozata miatt, 's igy fejezi ki érzelmit: „Sajonnal hallottuk Melbourne nyilatkozatát; reményljünk azonban, mi szerint ő nem fogja jobb meggyőződés előtt elzárni füleit, és szerencsére most épen olly férfiak vannak Londonban, kik rendkivül kivánesiak a' meggyőződést kétségbe vonhatlan bizonyitványokkal kieszközleni. Sajnáljuk, hogy Russell l. hideg vizet akart önteni a' gyártulajdonosak 's kereskedők azon követelésire, miszerint a' ház sorompi előttkihallgattatni kivánnak. Miért kivánják megtagadni a' nagy városok küldötteitől az ohajtott kihallgatást? Miért akarják a' földbirtokosak e' kérdést elmellőzni? A' bizonyitványok vagy mellettük, vagy pedig ellenük fognak nyilatkozni. Ez utóbbi esetben miért tagadják meg a' dolgozó 's kereskedő osztálytól a' kihallgatást? Ez nagy balgaság tőlük, mert a' nép, meg levén győződve kivánata helyesség rül, bizonyosan nem engedendi magát a' pártatlanság utjáról illy erőtlen ellenállás által eltántorittatni. Nem ismeri az a' néptöbbség szellemét, ki véli, hogy illy fontos kérdést olly könnyen temethetni feledékbe.“

(A' ministeri szellemü válaszfölirat mind a' két házban elfogadva.) A' felsőházban Lovelace gr. következőleg ajánlá inditványozott válaszföliratát, melly mindenben hü viszhangja volt a' trónbeszédnek: „Mylordok! A' trónbeszéd szavai egyhangu helybenhagyásra méltók. A' korona tudatja velünk, miszerint közte 's a' külhatalmak közt nagyobbrészint tökéletes egyetértés uralkodik, 's hogy a' fenforgó viszályos kérdések eldöntését minélelőbb reménylhetni. A' szerződések Ausztriával 's Poroszországgal örömet gerjeszthetnek bennünk, mivel véget vetnek a' kereskedésünkre nézve nyomasztó rendszabályoknak. Az ausztriávali szerződésképesitendi Angliát iszonyu téren lakó 24 millió embert minden szükségessel elláthatni; semmi más szerződés nem eszközölhetett volna hasonló jótéteményt. A' félszigeten folyvást tartó háboru sajnot gerjesztő; de alkalmasint nem veszendnek el haszon nélkül az abból származó tanitások. Mi azon munkálkodásokat illeti, mellyek Perzsia bánásmódja által szükségesültek Indiában, még mindig reményt táplálhatni olly körülmények következendésire, mellyek általányos kibékülést fognak lehetővé tenni; a' kormányt azonban semmi esetre nem érheti gáncs. (Tetszés.) A' belügyek virágzó állapotja mellett csak fájdalommal tekinthetni a' magas kenyérárra, melylyet csupán a' gabnatörvényeknek kell tulajdonítani. Ő fölsége ministeri mindazáltal nem adhatának e' kérdésnek főhelyet a' trónbeszédben. Már most is nagy forrongás uralkodik e' kérdés miatt, 's azért nem volt tanácsos olly rendszabályhoz nyulni, melly még nagyobb tüzet gerjeszthete. Örömmel tapasztalám, hogy ő fölségének hallgatást tanácslának e' fontos tárgyról, mellynek megérlelését az időtül kell várni. (Tetszés.) Midőn a' szegényi törvény javított a' szegények sorsán, egyszersmind meggyőzé a' népet, miszerint Önök nem hanyagok sorsuk iránt. Más rendszabályok a' néptömeg megelégülését és szeretetét szerzendik meg Önöknek.“ Ezután szerencsét kivánt az országnak a' szónok, hogy vérontás nélkül tudá eltörleni gyarmatiban a' rabszolgaságot, és sajnát fejezé ki, hogy a' multkor elfogadott törvény félben szakasztá Durham gr. munkálatit Canadában, épen akkor, midőn talán közel volt tartós békealapíthatáshoz Anglia éjszakamerikai birtokában. Vernon l. támogatá Lovelace gr. válaszfölirati inditványát, 's beszéde közben érinté, hogy béke időben még soha nem volt parancsolóbb 's tisztesb tekintetü Anglia tengerészete, mint épen most, mit harsogó tetszéssel fogadott a' ház. „Az Anglia 's több külhatalom közt kötött szerződések, igy végzé szavait a' szónok, még javítni fogják Anglia helyzetét. A' gabnatörvényi kérdés alkalmasint rövid idő mulva el leend döntve 's véget fog vetni azon korlátozásoknak, mellyek eddig bilincsben tarták a' gabnakereskedést. Szilárd 's nemes szivü politika bizonyosan javitni fog Irlandnak helyzetén 's egyenlő lábra állítandja ez országot Angliával.“ Wellington hg: „Nem szándékom vitázást támosztani olly tárgyról, melly utóbb ugy is fontos tanácskozásra szolgáland alkalmul. Csak azt akarom megjegyzeni, hogy a' belgahollandi kérdésre nézve nem kell feledni, miszerint azon alapelv, mellyen Belgium függetlensége épül, független semlegbül áll. Az indiai ügyek olly kérdést képeznek, mellyrül legkielégitőbb tudósitásokkal tartozik a' háznak a' kormány. Az ország nem bocsátkozhatik háboruba, mielőtt annak okait világosan tudná. Én egyébiránt itt sem dicsérni sem ócsárlani nem akarom a' kormányt indiai tettei miatt, sőt mindenkép pártoltatni ohajtom azt, hogy a' fönforgó kérdéseket minélelőbb 's végkép el lehessen dönteni. Örvendve hallám, hogy ő föls. föntartani szándékozik tekintetét 's hatalmát a' két Canadában; de meg fogják Önök engedni sajnálattal emlithetnem, hogy ez akarat végbehajtására még mindeddig nem lépett életbe semmi czélszerü rendszabály. Láttuk, mikép azon tájakon békés indulatu lakosokat tüzzel vassal üldözének fegyveres csapatok, csupán azért, mivel a' királyné ügyéhez ragaszkodának. Olly rendszabályokrul ohajtottam volna említést hallani, mellyek képesek legyenek a' kir. tekintetnek tiszteletet szerzeni, 's a' hü alattvalók életét 's vagyonát biztosítani. Ő fölségének kötelessége ótalmazni azokat, 's még szorosb tartozása szilárdul 's nyiltan ellenmondani minden kicsapongásnak, mellyel hü alattvalóit az éjszakamerikai egyesült szabad tartományok polgári üldözik. Ez iránt szükséges előterjesztést kell tenni az amerikai kormánynak, különben felső Canada egyenlő állapotba jutand Texas tartománnyal. Ha az amerikai hatóságok kimondják, hogy nem tudják féken tartani a' népet, ugy Anglia nyiltan komoly rendszabályokhoz tartozik nyulni; mert kisszerü háboruba nem bocsátkozhatik. Csudálkozva hallám, mikép említének bizonyos nyilványos gyüléseket a' trónbeszédben; holott egy ő föls. kormánya bizalmával fölruházott férfi (O' Connell) nem rég 60 ezer főnyi fegyveres polgárság talpra állittatását tanácslá.“ (Halljuk!) Miután Richmond hg a' gabnatörvény változtatását nyilványos szerencsétlenségnek nevezé, Colchester l. sajnálatát fejezé ki a' tengerészet elhanyaglott állapotja miatt, melly épen nem jobb annál, mellyben akkor vala, midőn az ismért hollandi hajóvezér megjelenvén a' Temzén, a' sheernessi gyárat fölgyujtá. Minto első tengerészeti lord: „Még nincsen idő e' tárgyról kimeritőbben szólásra, 's most csupán azt mondom, hogy tengeri erőnk virágzóbb, mint valaha, 's a' ház e' tekintetben tökéletesen megnyughatik.“ Winchelsea gr.: „Azon ns lordok nyilatkozatiból, kik a' válaszföliratot inditványozák, azt vélem következtethetni, miszerint a' kormány is ellenzi a' gabnatörvény változtatását, mit én valódi szerencsétlenségnek tartok. Véleményem szerint bátran nyilványthatta volna a' ministerség e' nézetét.“ Roden l. „A' trónbeszéd egy szomoru hézagát emelem ki. A' ministerség nem biztositá a' protestans Irlandot, és nem vállal magára irányában semmi kötelezést.“ Melbourne: „Tagadom, hogy a' kormány hivatalosan pártolja a' gabnatörvény-föloszlatás iránti tervet. E' kérdésrül teljes nyiltsággal szükség szólani. Azon tudósitások, miket több oldalról meriték, világosan meggyőzének, miszerint még nem érkezék el azon pillanat, mellyben a' gabnatörvény-megszüntetést kivánni lehetne. Indiára nézve sokkal igazságosbnak tartom a' házat, mintsem az hamarkodva hozhatna eldöntő határzatot. A' ministerség lélekisméretes dolognak tartja minden e' tárgyat illető körülményrül tökéletesen értesülni, mert e' kérdéshez megmérhetlen fontosságu érdekek kapcsoltatvák. Noha Canadára nézve nem nyilványitá teljes szándékát a' kormány, mégis olly rendszabályokrul gondoskodék már, mellyek tökéletesen biztositandják ő föls. alattvalóinak érdekeit 's a' korona méltóságát. Én nem osztakozom azon nézetben, melly az amerikai polgárok határinkra csapongásiból vádat kiván támosztani az egyesült tartományok kormánya ellen. Azon birtokrész helyzete igen súlyossá teszi az illy becsapongások elkerülését. Egyébiránt azonban csakugyan kötelessége az amerikai kormánynak minden illy korlátlankodás megujulását hathatósan g á t l a n i, mit baráti érzelmitől biztosan várhatni. Azon czélzásra térek most, mellyel a' ns hg (Wellington) egy állitólag a' kormány bizalmával fölruházott férfiról (O' Connell) emlékezék. E' megjegyzés valóságát tagadom, 's nem engedhetem meg, hogy azon gyüléseket, miket az érintett férfi az ország külön részeiben tartott, azokhoz hasonlítsa valaki, mellyek egészen más értelemben történnek, 's mikre a' trónbeszédben czélzás vala. A' ns hg tehát nem igen szerencsés volt hasonlításában. (Kaczaj.) Brougham l. menteni törekvék az egyesült szabad tartományok kormányát minden vád ellen, 's többi közt igy nyilatkozék: „Sajnálattal látnám baráti viszonyinkat megzavartatni azon kormánnyal, 's reménylem, hogy az illy alaptalan ürügy miatt soha nem fog történni. Mi Canadát illeti, én nem fogok idő előtt vitatkozásba bocsátkozni e' fontos tárgyról; de igen helyeslem a' Canadából visszatért ns l. (Durham) azon kimondott kivánatát, melly szerint minélelőbb ohajta határzott nyilatkozásokat hallani ez ügyben. Lancaster grófságban történt törvénytelen gyülésekrül is van említés a' trónbeszédben. Ugy látszik, mintha csupán e' miatt panaszkodhatnék az ország. Más oldalról pedig sokkal veszélyesb izgatási rendszerrel hatnak a' nép legfélelmesb részire. Nem gondolák meg eléggé, miszerint S t e p h e n s üldöztetése által alkalmat nyujtnak védeinek bebizonyítani, hogy a' Lacashireben mindenható törvény gyönge leend Irlandban. A' ns lord (Melbourne) épen most nem akará megismerni, hogy azon férfi, ki ez izgatást vezérli, nagy mértékben birja a' kormány bizalmát; de azért izgatásának hatása csakugyan sokkal veszélyesb Stephens szavainál. A' kormány magas hivatallal kinálta az izgatót; mikép hasonlithatni össze ezt azon állitással, hogy a' ministerség nem méltatja őt bizalmára?“ Végre a' ministerelnök, Lansdowne marq., jelenté, hogy a' kormány tökéletesen helyesli Auckland l. rendszabályit, mikhez Indiában nyult, 's ezután módositás nélkül fogadá el a' ház a' válaszföliratot, 's ülésit febr. 7eig elhalasztá. — Az alsó házban ugyane' napon (5ikén) tömve voltak kivánesi hallgatókkal a' karzatok, 's a' válaszfölirat vitatása elejétül végig nagy érdekkel birt. Duncombe inditványt tőn: nyilványitsa a' ház, hogy a' javitó törvényt javítni szükség. Ez inditványt az angol radicalok 's O' Connell hevesül támogaták, melly alkalomkor ez utóbbi következőleg nyilatkozék: „Miután tavaly ellenzém ez inditványt, most kötelességemnek tartom mellette szavazni. (Kaczaj.) Tavaly rokonsági viszonyok forgának fön e' tárgyban, miket nem akarék háborgatni. (Halljuk! 's kaczaj) de e' viszonyok reám nézve már megszüntek.“ E' nyilatkozatából azt vélik következtethetni, hogy meghasonlása a' ministerséggel csakugyan komoly kezd lenni. Peel R. a' gabnatörvény föntartása mellett nyilatkozék, mivel az utóbbi években általányosan emelkedék az iparüzés és nemzeti jóllét. (Halljuk!) Rövid vitatás után 426 szóval 86 ellen tehát 340 szónyi többséggel, elfogadák az egész válaszföliratot, melly itt is csupán viszhangja a' trónbeszédnek.

(Parliamenti viták.) A' febr. 6iki alsóházi ülésben Hume 's O' Connell némelly közbenszólásira a' belga-hollandi ügy iránt következőleg nyilatkozék Palmerston: „Hollandia jogigénye Luxemburgra nézve a' bécsi szerződésen 's a' nhgségnek a' németszövetséghezi viszonyin alapszik, mellyek következtében amaz ez utóbbinak kiegészitő részét képezi. Belgiumnak tehát nincsen joga Luxemburgra, 's e' tekintetben minden vállolatát bitorlásnak kellene tekinteni. Mi a' luxemburgiak gyülölségét illeti, mellyel a' hollandi kormány ellen viseltetnek, ez olly pont, melly fölött sem a' parliament, sem Belgium nem itélhet, valamint én sem hozhatok határzatot; egyébiránt több hozzám érkezett hiteles tudósitás szerint e' gyülölség épen nem annyira közönséges minden luxemburginál, mint némellyek magukkal elhitetni szeretik. Anglia azonban minden esetre köteles szorosan a' törvényesség értelmihez ragaszkodni 's Hollandia ki-

rályát mint luxemburgi nhget megismerni.“ Ez alkalomkor O' Connell kamattal fizeté vissza Brougham l. keserü kifakadásit, 's némelly érdektelen közbenszólás után végkép elfogadá a' ház a' válaszfóliratot 's eloszlott; másnap pedig nagyszámmal sereglének a' követek Buckingham palotába, hol szokott szertartással ment véghez a' válaszfölirat benyujtása. E' válaszfölirattal 's a' trónbeszéddel toryk és radicalok egyenlőn elégületlenek. — A' chartisták febr. 3kán nyiták meg Londonban ellenparliamentjokat. Wade tr. imádsággal nyitá meg a' gyülést, szerencsét kivánván a' közmunkálkodásokra a' mindenhatótul. A' jelenvoltak közt különösen kitüntek: Feargus O' Connor, O' Brien 's Lovett. A' követek számos kérelmet hozának magukkal, mellyek közül leginkább emlitendők; a' birminghami 94, a' fiseshirei 80, newcastlei 35, yorki 52 ezer aláirattal. Londonba utaztok előtt még több éji gyülést tartának a' chartisták holdfénynél, mellyek egyikében Vincent, a' radical hölgykegyencz, hófehér lovon ülve beszélt a' néphez. — A' nagy gabnatörvény elleni társulat szinte megnyitá már ülésit Londonban, 's nem sokára követséget szándékozik küldeni Melbourne lordhoz. Kérelmei közt legkitünőbb Glasgow városé 40 ezer aláirattal. E' követek Macreadytól kibérlék Coventgarden színházat, hol nagy lakomát szándékoznak adni. —

(A' politikai pártok helyzete Angliában parliament-nyitáskor.) A' parliament-nyitás ez uttal vészjósló időszakban történt. Emberi emlékezet óta nem mutatkozék még a' különben annyira állandó Angliában olly hullámzás, mint az, melly most minden pillanatban változtatja a' politikai pártok helyzetét. Mult augusztusban mindenki eskünni mert volna, hogy ez ülés megnyitása conservativ ministerséget fog életbe léptetni. A' tulzó radicalok igy szóltak: „A' whig ministerség csak szép szókkal tartogat bennünket 's tory elvek szerint bánik velünk; azért el az illy álnoksággal! Alkossunk tory ministerséget, hogy legalább ismét világosság jöjön a' fogalmakba, 's ne kelljen folyvást szélvitorlákkal küzdenünk.“ A' kereskedők ezt mondották: „Tory ministerség alatt jobban keltek áruink, tehát térjünk vissza a' torykhoz.“ A' chartisták mozgalmi azonban más irányt azok a' közvéleménynek, noha egyébkint eleinte kedvezők valának azok a' torykra nézve, mert a' dolgozó osztályok komoly ingerültsége megrettenté a' középosztályt, 's igy a' toryk mérlege emelkedék. De ekkor a' gabnatörvény elleni izgatás rögtön egészen megváltoztatá az ügyek helyzetét. A' középosztály, kereskedők, 's köztük számos tory, csupán a' gabnatörvény megszüntetésében láttak módot a' hanyatló kereskedés gyámolitására. A' tory sajtó sokáig hallgatott; de végre látván, hogy az iparüzők milliója csakugyan inkább érdemes méltányra, mint 30 ezer földbirtokos, szólni kezde, 's a' Times határzottan a' gabnatörvénymegszüntetés mellett nyilatkozék, hogy e' szerint aztán ne lehessen az üdvös rendszabályt csupán a' whigek buzgalmának tulajdonitani. Az egyház 's toryk hatalma mindazáltal rendkivül szoros kapcsolatban áll az ügyek mostani helyzetével, 's a' kivánt áldozat egyesült rovásukra történendő. Ez okbul szakadás mutatkozik már is a' toryk közt, mellyet a' kérdés további vitatása folyvást határzottabbá teend. 'S ez oka, hogy a' Times első felszólalta után azonnal ismét elhallgata, 's már többé egyetlen szóval sem említi e' fontos kérdést. E' körülmény nagy mértékben mozditá elő a' whigek szerencséjét. Azonban uj körülmény ismét módositott a' dolgon. A' chartisták hangosan kiáltozák: „A' gabnatörvény elleni izgatás csak gyalázatos ármány a' whigek részirül, mellyel el akarák a' népet tántorítni az általányos szavazásjog követelésitől, 's meghasonlást kivánnak köztünk támosztani.“ A' chartisták több gyülésben csakugyan keresztül is vivék az általányos szavazásjogot, 's ez által akaratlanul segiték a' tulzó torykat, kik természetesen hallani sem akarnak a' gabnatörvényrül, noha Russell választóihoz intézett iratában határzottan nyilatkozék a' megszüntetés mellett. A' Globe legujabb száma félig titkolódzva azon megjegyzést tevé, miszerint a' whigek tettlegi javitásokat hajlandók tenni, mig a' toryk alkalmasint csupán elméletiek kivivására nyujtnának segélykezet. Ez elméleti javitások alatt talán az általányos szavazásjogot kell értenünk, mig a' tettlegiek a' gabnatörvény-megszüntetést jelentik? Ez csakugyan nem lehetlen. A' javitó törvény győzelemre juttatá a' pénzaristokratiát, vagy is whigeket, a' birtokaristokratia vagyis toryk fölött. A' dolgozók természetes ellenségei a' gyártulajdonosaknak, mivel ezek haszna mindenkor azt kivánja, hogy minél csekélyebb dijért dolgoztassák őket. Ki ótalmazhatja tehát jobban a' dolgozót a' gyártulajdonos ellen, mint a' földbirtokos? Ez valószinünek látszik ugyan; de tulajdonkép még sem az, mert a' dolgozók gyökeres orvoslást kivánnak, 's nem uraikkali érdekeik puszta elintézését, 's az egészet elvkérdésnek kell inkább tekinteni. Egyébiránt már tettdolgok is szólnak e' részben. Az alsóházban Duncombe 's Ward vezérlete alatt 84 követ általányos szavazásjog mellett nyilatkozék, 's Hume is a' kormány ellen szavazand, mi veszélyes lehetend a' whigekre nézve, kiknek O' Connell' volt eddig főtámosza, ki már most szinte visszavonul tőlük; egyébiránt pedig tetemesül veszíte a' közvéleményben fonák politikai fogási által, mellyek legkitünőbbike az, hogy minden csekélységért azonnal legkomolyabbszerü vitatáshoz folyamodék, mi végre annyira terjedend, hogy mihelyt neki vagy a' ministerség valamellyik tagjának uj nadrágra leszen szüksége, fölizgatandja az egész Angliát, mintha a' haza legdrágább érdekei állanának koczkán. Illy helyzet sokáig nem fogja magát föntarthatni, 's mivel tory ministerségtül iszonyodik az ország, tökéletesen radical kormány pedig most talán még nem állhatna fön, tehát alkalmasint Durham féle ministerséghez fog hajlani a' többség, ha a' mostani ministerek hirtelen nem változtatják meg politikájokat. —

(A' gyarmatminister lemond.) Az alsóház oct. 6ikán a' belga kérdést vitatá minden nyomosb következmény nélkül; 7ikén pedig Villiers jelenté, miszerint febr. 19ikén inditványt fog tenni azon dologhoz értők kihallgatására, kik a' gabnatörvény ügyében a' ház soronpi előtt megjelenni szándékoznak. A' felsőházban febr. 8ikán Glenelg, eddigi gyarmatminister, rövid beszédben jelenté lemondását e' hivatalról, mi élénk izgást támoszta. Egyébiránt a' ns. lord igéré, hogy gyarmati tárgyak vitatásakor mindig jelen leend, 's minden szükséges fölvilágitást egész készséggel fog adni, mennyiben azt felelőssége kivánná. Lemondása okául némelly ministeri hivataloknak tudta nélküli megváltoztatását adá, mikben nem egyezheték meg társaival. —

Franczia ország.

(Persil hivatalát elveszti, mivel a' szövetkezéssel szavazott.) A' pénzügyminister következőleg tudatá Persil urral hivatalától megfosztatását: „Uram! Szerencsém van Önnel másolatát közleni egy kir. parancsnak, mellyel inditványomra a' király föloldja Önt pénzverőségi elnökhivatala további viselésétül.“ Persil nyilványos iratban válaszolt a' ministernek, mellyben kivallja, hogy azért szavazott a' ministerség ellen, mivel vészhozónak tekinté azt. Különös vétkül tulajdoniták még ezenkül a' kormánypártiak Persilnek, hogy termeit megnyitá tanácskozásra a' szövetkezés tagjainak, 's a' tisztviselőket fenyegetésekkel is kényszerité a' ministerség ellen szavazásra, melly utóbbi állitást mindazáltal rágalomnak mondja Persil.

Lengyelország.

Montalembert gr. felügyelése alatt megjelenő „Univers religieux“ Varsóbul jan. 23árul következőt közöl: „E' pillanatban rendkivüli mozgalom uralkodik Lengyelországban az orosz csapatoknál. Kajssaroff altábornagy parancsi alatt álló összesen 30ezer főnyi sereg 120 álgyuval azon parancsot vevé, miszerint induljon Kalisch felé 's a' porosz határszéleken állomásozzon. A' 2ik 's 7dik gyalogsergek megérkezését Lengyelországba minden nap várják. Ezen egyesült csapatok figyelő serget alakitandnak 's 90—100ezer főre menendnek. Paskevitsch tábornagy, ki sz. Pétervárba 's innen Kiewbe szándékozott utazni, lemonda ez utjáról 's jól értesültek szerint e' figyelő sereg főparancsnokságát vállolandja föl.“ — A' Varsótul ausztriai határszélekig épitendő vasut Grodzisk, Skierniewice, Rawa, Tomaszew, Petrikau, Radomsk, Czenstochau, Zarki, 's Dombrowa helyeken menend keresztül. Áruszállitásra van e' vasut számitva 's főleg sót, kőszenet, vasat, ónt, fát, meszet 's t. e'f. szállitand, mi négy millió mázsára rughat mostani számitás szerint. A' vasutépitésre kivántató mennyiség 21 millió lengyel forintra van számitva. —

Belgium.

Brüsseli febr. 7ki levél szerint a' Tempsban, a' porosz követ, elutazta előtt, személyes udvarlaton vala Leopold királynál. Skrzynecky tábornagy, ki Mèrode gróffal 's a' hadministerrel többször ebédle, tegnap 18 képviselőbül 's 2 tanácsosbul álló küldöttséget látogata meg. Beverloo táborban nagy ingerültség uralkodik. Ernst 's d'Huart ministerek lemondása következtiben kellemetlen következményektül rettegének; azonban megnyugtatá az elméket, miszerint engedésrül még eddig szó sincs. — Handelsblad szerint a' hollandi kormány Éjszaki-Brabantban két órányira parancsolá visszavonulni a' határszélektül katonaságát, hogy ez ne szolgáljon a' belgáknak ürügyül ellenségeskedés-kezdésre. — Azon hir, miszerint a' franczia követ is ott szándékozik hagyni Brüsselt, nem nyer valósulást.

Brüsseli febr. 7ki irat szerint, mellyet az amsterdami Avondbode közöl: „Tegnap este Gendebiennél a' követek összegyülvén mintegy negyvenen a' nemzethez intézendő tudósitás- föltevéssel foglalkodtak 's azon eszközök 's rendszabályok meghatárzásával, mellyek képesitik a népséget, a' birtokeldaraboltatást fegyveres kézzel ellenzeni. Metzet titkos küldetéssel Luxemburg nagyhgségbe utaztaták, melly a' véd és fegyverzési választmány létegesitésével viszonyban áll. — Az ellenzés, melly a' londoni tanács legutólsó határzatát félrevetni szándékozik, 52 tagot számlál már, mivel pedig az összes szám csak 102, úgy a' következmrában meg van az el nem fogadási többség. — Azon hir, miszerint febr. 12én a' kamrák ismét összehivatnak, nem való. — Skrzynecky tábornagy a' belga kormány utasitása következtében Lüttich 's Limburg tartományok katonai állomásai megvizsgálására van kiküldve.

(A' londoni tanács nem fogadá el a' belga kormány legujabbi javaslatát.) Alsórajna-melléki febr. 9ki hir szerint a' belga kormány a' londoni tanácstul f. 7ki estén hivatalos választ kapott legutólsó jegyzékére, mellyben Van de Weyer ugyanis azt inditványozá az öt hatalomnak: hagynák meg Belgiumnál Limburg 's Luxemburg polgári kormányzatát, miért Belgium 3ezer főnyi serget állitand föl, melly a' német szövetség parancsi alatt Venloo 's Maestricht erőségekben őrködnék. Itt, ugy látszék, elfelejték, hogy Maestrichtet előbb el kellene venni a' hollandiaktul. A' londoni tanács egyszerü válosza erre, hogy nem lát semmi okot e' javaslatnak tanácskozás alá vételére. E' válasz nem volt ugyan váratlan, még is rémülést okoza Brüsselben 's a' kormány azonnal uj javaslatokkal Dumortiert utnak inditá Londonba. Ugy látszik e' tárgybani minden javaslata a' belga kormánynak hajótörést szenved, 's vagy engedés vagy szilárdul ellenállás az, mik közül választhat. —

(A' porosz és ausztriai követek Brüsselt elhagyák. Cockerill nem szünteté meg készfizetésit.) M. m. frankfurti febr. 11ki hir szerint Rechberg gr. ausztriai ügyviselő Brüsselből ide érkezék; Seckendorf gr. pedig Berlinbe utazott egyenesen. Aacheni febr. 8ki hir szerint Cockerill seraingi intézetében nem szünteté meg készfizetéseit, mi durva koholmánynak nyilványittatik. —

Igazitás: 15 sz. Jelenkorunk első lapján a' 2dik szelet 1sö sorában „Csongrád megyei“ helyett olv. Csanád megyei.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. szerda, febr. 27.

JELENKOR.

1839. 17ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (előléptetések; m. nemzeti Akademia; almanach-társasági közgyülés; kocséri agarászat: Bihar, Szepes és Torontál megyei hirek; Wesselényi család alapitványa a' zilahi reform. iskola számára; különféle: Szerbiában az uj alkotmány helybenhagyásaul országgyülés nyittatik, a' montenegroiak ismét háborganak, dunavidéki hirek, sz. fehérvári vásár 's a' t.; turopolyai nemességi tisztujitás; Ausztria (nyilatkozványok az angol-ausztriai kereskedési szerződés ügyében.) 's a' t.) Spanyolország (Van Halen vállolata Montan ellen nem sükerült; 's a' t.) Anglia (parliamenti ülések; ministeri nyilatkozat az angol-ausztriai kereskedési szerződésrül; a' toryk ügye ismét roszabbul; uj londoni torzképek; 's a' t.) Franciaország (Guizot körirata választóihoz; 's a' t.) Lotto.

Magyarország és Erdély.

A' m. kir. helytartó tanács február 19kén Jakab István keblebeli titoknokká neveztetése következtében Németszeghy Benedek fogalmazót jegyzőkönyvi iktatóvá 's helyébe fogalmazóvá Máthé János jegyzőkönyvi másodiktatót alkalmazá.

Magyar tudós társaság. T. Gorove László táblabiró 's m. acad. l. tag, maga és ifjabb testvérei Lajos és Károly táblabirák nevökben bizonyos, a' t. társaság által kezelendő köz jutalomtételekre szánt, ezer pengő ftnyi alapitvány-levelet teve le az academiai elnök, gr. Teleki József úr ő exja' kezébe; melly az igazgatóság elibe terjesztetése 's elfogadtatása után, minden részleteivel, köz tudomásra fog hozatni. Az elnök rendeléséből. Pest, febr. 22. 1839. D. Schedel Ferencz, titoknok.

Az almanach-társaság' szombaton, jövő martzius 2kán, délutáni 3 órakor tartandó első közgyülésére minden eddigi részvényes, 's minden más a' gyülés helyén 's napján aláirni kész hazafi a' magyar tudós társaság' termében (uri utcza Trattner-Károlyi ház) megjelenni kéretik. Pesten febr. 15kén 1839.

Gaal József id. elnök. Kúthy Lajos id. jegyző.

Kocséron f. febr. 14. 's 15én tartatott társasági agarászatot két billikom diszesité, egyike a' társaságtól illy felirással: „Az agarászó társaság a' legjobb agárnak 1839 évben Kocséron“ másika b. Wenckheim Lászlótúl: „A' legnemesebb és legszebb agárnak 1839 évben Kocséron.“ Mindkettő művészetet, csint 's ízlést tanúsíta. A' társasági billikomra páronként pórázról eresztett nyolcz agár közzül próbafutás után, kettő jelölteték ki: gr. Wartensleben Agostoné: Bamba 's Pálinkás Sámuelé: Hékás; nyertes Bamba. B. Wenckheim László adta billikomot szótöbbség által gr. Ráday Gedeon Fordits nőstény agara érdemlé meg. Az egészet kedvező idő mellett igen élénk részvét kiséré, 's ezen valóban férfias kedvtöltés könnyen felejteté a' különben szomorú első böjti napokat.

Bihar megyéből f. hónap 14érül érkezett hirek szerint a' marhadög megszünvén az országos vásárok egész bátorsággal tartatnak, név szerint Nagy-Váradon, 's a' héti vásárok is minden tartózkodás nélkül teljes folyamatban vannak. Vajha jövő tavaszkor, midőn a' marhák legelőre hajtatván csordákban összesittetnek, az itt ott lappangható ragály ki ne ütne 's tovább ne terjedne, mint az előbbi néhány szerencsétlen évben történt! Ugyanezen dög megszüntéről Erdélyországbul is érkeznek nyugtató tudósitások; ns Békés megye mindazáltal annyira gondos a' nyavalya elterülhetésének veszélye iránt, hogy a' kebelén átmenő marhákat máskép nem tűri keresztül hajtatni, hanemha két esküttember egyik helységből a' másikig kiséri azokat egész a' megye határibul kijutásokig, hogy igy az általmenő marhák a' békésiekkel semmi érintkezésbe ne jöjenek; holott a' ki egészséges és minden mirigytől tisztán maradt marhát hajt e' veszélyes időben távolabb vidékekre, maga is természet szerint ügyel arra, hogy idegen csordákhoz, vagy istállókhoz, a' ragálytul féltében, ne közelitsen. Ugyanazon ns megyében még az utasok kocsijárul is leszedik a' szénát 's megégetik, hogy ez által is a' veszélyes mirigy be ne hozassék. Részint az őszi bő esőzések részint az esővel elegy gyors hóelolvadás elpusztitotta vagy legalább igen megfogyasztotta főleg a' közép Magyarországon kártékonykodott egerek és hörcsökök myriadjait. Miért ezer hála a' természet jótékony Istenének!

Lomnicz (Szepes megye) febr. 16án: febr. 7én reggeli 5½ óra tájban, Dunavecz várában, Alsó-Lap és Zsdjár helységekben, igen érezhető földrengés tapasztaltatott, melly az alvókat ágyaikból is kiriasztotta, sőt az Alsó-Lapsi kastélyban némi repedés is történt. Ez esemény annál nevezetesebb, minthogy Dunavecz vára, mint tudva van, nagy és meredek kősziklán fekszik, Zsdjár helysége pedig völgyben ugyan, de a' Tátra legmagasabb csúcsai tőszomszédságában, holott eddig a' Tátra sok millió mázsányi súlya által minden földrengés ellen biztosítva véltük magunkat. A' mi pedig még különösebb, a' megye többi lapályosabb részeiben e' földrengésnek híre sincs.

Bébáról (Torontálban) febr. 16kán: A' bébai uradalom p. keresztúri ispánjánál jelenleg szolgál egy 20 évü törpe leány, kinek tökéletes kifejlettsége mellett magossága csak három lábnyi. A' leány máskép izmos és egészséges. — Torontál megyebeli Majdán nevű kertészfalu alatti érben, egy földmüves kutat akarván ásni, mintegy 6 lábnyi mélységben egy roppant nagyságú hajó orrára talált, mellyben tovább fürkészvén, azt kölessel töltve lelé. Ezen talán évezredek óta itt fekvő hajó fája már annyira elkorhadt, 's egy lábnál hosszabb szegei rozsdától úgy elemésztvék, hogy csak kis darabokban szedhetni ki, de a' benne talált köles külseje természetes piros, belje pedig sárga szinét annyira megtartá, hogy azt első pillanattal megösmerhetni. Nem a' hajdani édes tengerbe süllyedt é az el? 'S ha ez való, milly nevezetes felfödözésre nyujthat még alkalmat tartalma! E' tavasszal teendő további kutatásokról tudósitandjuk a' t. közönséget. — A' bánság tiszamelletti részén most a' tiszta buzának olly kelete van, millyenrül még nem igen emlékezhetni; egymást érik a' hajhászok, kik házról házra járván kevés válogatással pozsonyiját 5—5½ forintjával foglalgatják le 's veszik. Ezen azonban nem igen csodálkozunk, midőn a' nagy kapósság mellett őszi vetésink szomorú aratást reménlltetnek; ezeket részint a' huzamos kemény száraz fagyok, részint a' millió-nyi egerek kártékonysága tönkre tevék. Havunk olly kevés volt, hogy jóformán be sem födheté takaróért sovárgott vetésinket, e' kevés is búcsút veve tőlünk, 's néhány nap óta kevés éjjeli fagygyal szép derült tavaszi napokat élvezünk.

(Turopolyai tisztujitás.) Február 7dikén tartá a' turopolya-mezői nemesség tisztujitó székét, hol először is elhunyt Sándor Ferencz helyett Jellachich Lajos tbiróvá választaték, azután a' tisztviselőség többi személyzete következő rendben hagyaték helyben, főispán: Jozipovich Antal Dániel; főispán-helyettes és bányászkerületi alispán: Jellachich Lajos; kapitány és pénztárnok: Spissich Károly; főjegyző: Pogledich Ferencz, aljegyző 's lajstromzó: Hervachich Ferencz; főügyész: Novák Ferencz; alügyészek: Terputetz János és Mattachich Aloiz, az előbbi egyszersmind számvevő; ügyvéd: Chernich László; és irnok: Spissich Andor. —

A' báró Wesselényi nemzetség némelly tagjai megfontolván a' zilahi ref. gymnasiumnak különösen a' Szilágy vidékére nézve hasznos létét 's annak nagyobb virágoztatását, eleik példája szerint egy ottani tanitószék-felállitásra 5400 pengő forintot alapitottak; mellyre b. Wesselényi István 1000, b. Wesselényi Miklós 1800, b. Wesselényi Farkas 1800 pgő forintrul szóló kötelezvényeiket az erdélyi ev. reform. egyházi főtanácsnak be is adták. E' mellett a' tisztelt báró urak magokat egy alkalmas professori lakháznak minden idegen segedelem nélküli épittetésére is kötelezték. Ezen kivül egy második professori szék-alapitásra b. Wesselényi Miklós ur különösen maga részéről 3440 pgő forintot olly módon ajánlott, hogy ennek évenkinti 206 for, kamatja, az ugyancsak zilahi gymnasium számára tett Gyarmati Sámuel 800 fr., Farnas örökösek 300 f. kegyes adományukkoz tételtvén, az egyházi főtanács is 800 pgő forintot adván, ezen 1900 pgő forintnak 114 évi kamatjával együtti 320 pgő forint, egy 2dik professor fizetésére fordittassék. Mind ezen alapitványt pedig Wesselényi b. urak olly nyilatkozattal ajánlották, hogy sem magoknak sem maradékaiknak az általok alapitott tanitószékek betöltésire 's azon iskola kormányzatára mások felett semmi befolyást ki nem kötvén, azt egyenesen az erdélyi ev. reformatusok egyházi főtanácsának, a' más hazabeli oskolák kormányzatánál bevett 's eddig is sükeresen gyakorlott módja alá adják. Mind ezen két tanitószékre tett alapitványokat az ev. reformatusok egyházi főtanácsa, febr. 10kén tartott népes gyülésében hálás köszönettel fogadván, a' Wesselényi nemzetség némelly tagjai által tett alapitvány évi járadékát, jelenleg a' zilahi gymnasium érdemes professora Hiri Ferencz urnak adatni rendelte, ki is eddig rendes fizetését a' zilahi ref. lakosak által fizetett borkepéből vette; a' másik alapitott tanitószék betölthetésére nézve az erd. ref. főiskolák 's gymnasiumok előljáróinál rendelését megtette, hogy azok ezen tanitószék méltólag betöltésére érdemes kijelöltek neveit közöljék. (E. H.)

KÜLÖNFÉLE: Szerb határszéli hírek szerint január utólsó napjaiban kihirdeték Szerbia minden vidékin, miszerint a' török 's orosz birodalom által helybenhagyatott uj kormányrendszer fog nem sokára életbe lépni e' fejd. tartományban. Viddini Hussein basa hozá meg Milos hgnek az illető okleveleket. Milos országgyülést hivand össze, mellynek vizsgálata 's helybenhagyása alá szándékozik terjeszteni az uj alkotmányt, melly zárkövét képezendi Szerbia évek előtt megkezdett szabadsági épületének. — Fiuméből febr. 6káról irják, miszerint Montenegroban ismét komoly 's nyugtalanitó kezd lenni az ügyek helyzete. Ez ujabb zavar okai egyedül a' törökök, kik a' herczegovinai basához küldött montenegroi követeket minden népjog ellenére letartóztaták. A' montenegroi vladika viszszatorláshoz nyulással fenyegetőzik, ha követeit szabadon nem bocsátják a' törökök. A' vezér, mint látszik, megveti ez igazságos kivánatot, 's igy nem sokára véres jelenetek történhetnek a' montenegroiak 's törökség közt. — Aldunavidéki hiteles hírek szerint febr. 20kán keresztül szakasztá a' Duna Kalocsa mellett a' gátot, 's nemcsak ez érseki székvárost, hanem Dömsöd, Dunavecse, Solt, és Pataj helységek részét is viz alá helyzé. Paks és Tolna közt még mult héten keményen állott a' jég, 's több helyen iszonyu magosságra tornyosult. — Sz. Fehérvári febr. 20ki hirek szerint az ottani böjti vásár a' rendkivül rosz utak miatt igen néptelen vala, mi okbul az áruk igen léhán keltek, a' nyulbőröket kivevén, mellyek százát 12—24 pgő forinton vevék. Balaton-vidéki 1834iki termésü bor 5—12 p. for. kelt. A' gabnakereskedés veszteni kezdi élénkségét. — Győr, febr. 16án: Rövid, de vig farsangunkban lakoma lakomát, vigalom vigalmat követé; köz tiszteletü és szeretetü püspökünk nemcsak minden vallásu papokat, tanitókat, megyei, városi 's katonai tisztviselőket, hanem még az előkelő polgárokat is szives volt felváltva egyformán pompásan megvendégelni; ezt követé a' káptalan több tagja, 's magok között a' lakosak is vigadoztak. Ámbár tánctermeink mindig telve valának, mégis több rendü igen díszes társaságbeli vigalmak is adattak a' megyeház termében; emelte e' mulatságokat az itten tanyázó d. Miguel gyalogezred zenekara is, de különösen országszerte ismért czigányink, kik, biz-

ván mesteri hangpendítéseikben, f. h. végével egész Németországon keresztül Franciaországba menendnek, 's ha sikerül szerencséjök, még Angliába is szándékoznak átevezni! Hamvazószerdán azon néptömeg, melly még tegnap éjjel talán vigadott, egymást kergetve siete a' sz.-Benedek rendi templomba, hogy Albachot hallhassa, kit megyés püspökünk a' végett hivatott meg ide, hogy böjtön át német predikációkat mondjon; tömve volt a' szent hely, 's talán egy sem vala, ki lélekismeretével számot vetvén, azt töredelmes szivvel nem hagyta volna el. Nem kevésbbé vala tömve székes-egyházunk a' reá következett pénteken, hol tisztelt főpásztorunk maga a' sz. igéket magyarul hirdeté 's az egész böjt alatt hirdetni fogja. — Székes-Fehérvár, febr. 12én: Nálunk jelenleg a' püspöki udvarban artézi kút ásatott, mellynek bő forrását tisztelt megyés püspökünk Barkóczy László b. a' köz kivánat szerint egy mellék-utczában épitendő kútba lakosink használatára is elvonatni czélba vevén, egész udvarán átvonuló két ölnyi mélységü csatornát ásat; ebben f. h. 5. és 6kán a' dolgozók nagy halmú kőomladék alatt négy sirbolti koporsó-üregre akadtak, mellyek egymás mellett rendezve, téglákból épitvék. Az elsőben egészen sértetlen állapotban találtak egy asszonyi csontvázat, a' koporsónak azonban 's ruháknak már minden maradványa nélkül, egy kissé aranyzott zsineget kivevén, melly a' koponya homlokát övezé. Ezen üregtül ölnyi távolságban már egy nappal előbb találtak egy darab faragott márványkövet félig olvasható fölirással. A' következő két sírhézag üres volt; az utólsóban pedig több idomzott homokkőbül összerakott 's márvánnyal fedett koporsó létezett, melly a' kőrom által annyira zuzva volt, hogy foglalatját sem bántatlanúl kivenni sem egészen megtalálni nem lehete. Ugyanis a' váz lábszár- 's czombcsontjai tiszta arany fonalakkal valának elhintve, mellyek a' már egészen elemésztett öltöny himzetéből vagy sinórzatából származhattak; ezután tiszta aranyból igen ügyes kézzel dolgozott három darab lánczcsat-rész, 16 kisebb és 1 nagyobb tekés gomb találtaték; végre egy jó nagyságú arany gyürü, mellynek tojásdad sima rubin- vagy granátkövében valamelly nedvnek (talán méregnek?) hullámzása volt szemlélhető. E' talált ékszerek összesen 24 aranyat nyomtak. A' m. püspök meghagytából legnagyobb vigyázattal fürkésztetett a' hely, tovább is ásatott és hányatott, de minden ezutáni süker nélkül; mert sem e' csontváznak, sem a' talált ékszereknek kiegészitő része, sem a' kort, nevet, rangot 'stb. kijelelő felirások nem találtathattak; igy, fájdalom! hazai gyüjteményinkre különben illy nevezetes találmánynak (kétségkivül főrangu ereklyének) történeti érdeke egészen elesik. Mindezt azonban (a' fonalakat kivevén, mellyek felolvasztatván 14½ arany súlyával felértek) a' m. püspök fens. nádorunk ő cs. kir. fhgségének, mint hazai régiségink védőjének, szivesked megküldeni. — Baja, febr. 7én: Két évi szilárd buzgó küzdéseit a' bajai jótékony asszony-egyesületnek febr. 4kén tartott fényes tánczmulatság koszoruzá, melly akár a' mulatók tarka pompás sergét, akár a' diszitvényi izlést, rendezetet, kivilágitást, akár a' 181 műdarabi csinos választás említtetik, a' két előbbi felett az elsőséget mindenben megérdemli. 550 kegyes keblű jelenvén meg a' tánczteremben, a' sorsjáteki nyereményekre 1044 lap váltatott, 's igy kórházunk pánzalapja az ujévi üdvözlések megváltásával együtt a' szükséges költségfizetést betudva, f. 1839ik évre 1475 v. f. 's 15 krral gyarapult; e' korszellemi emelkedés Bajának fokonkénti előhaladását csalhatlanul tanusítja. A' szent czélu vállalkozás illy széphasznu sükerültét az egyesület buzgó elnöke 's lelkes tagjai fáradhatatlan szorgoskodásának köszönhetni. A' szerencsés haladás arra bátoritá a' jótékony egyesületet, hogy jövőre intézeti hatását a' szomszéd környékben is kiterjessze. — Rövid telünk, melly alig tartott két hétig keményebb időjárással, az érkezett tavaszi szelek által kivánt véget ért, 's a' különben is kevés hó végkép eltünt, szánkáinkat az idén keveset használhatván. — Kereskedésünk mozgásba hozatván, minden gabnanemü árban emelkedik, 's az élénkebb szemlélkedési közlekedés kereskedőinket jó jövendővel kecsegteti, mit az izraeliták és hajhászok gyakori futkozásiból 's a' kereskedők némáskodó titkolózásiból gyanítunk. Február elején következő áron kelt a' gabna: tiszta 4 f. 16 kr., kétszeres 3 f. 10 kr., rozs 2 f. 40 kr., árpa 1 f. 56 kr., zab 1 f. 40 kr., köles 2 f. 12 kr., kukoricza 2 fr. 20 kr., mindenütt pozsonyi mérőt váltópénzben értve. — Pest megye Karai 's Rendei közgyülési végzése, melly által a' bajai Sugovicza (dunai mellékág) partjától Nagy-Dunánkiga'rég ohajtott csatorna kiáshatása megengedtetik, t. Bács megyéhez megküldetett. Ezen az országos kereskedési kapcsolatot nagyhasznu befolyással előmozdítandó határozat köz örömre ébreszté egész Bácskát 's Pest megye alsó részét, 's az elkészült terv minélelőbbi legczélszerűbb létesitésére hathatós rendeletek bocsáttattak. Ki tapasztalásból tudja az illy kereskedési összeköttetés számíthatlan nyereségi kilátásit 's ennek több hatóságunk adózó népére áradandó anyagi hasznosságát, az a' két megyének hálaemléket emelend e' csatorna partjain. — A' fiumei révből f. e. január hónapban kivitt hazai termesztmények értéke a' külföldrül behozottakét 389,987 pgő fttal haladta meg; mi jelesen a' fölemelt áron vásárlott 's nagy menynyiségben külföldre szállított gabnának 's dohánynak tulajdonitandó. — Noha ujabb rendelkezések e' termesztményekre most gyérebbek: mégis a' bánsági válogatott tiszta buza mérője 4 f. 30 kron, a' szegedi legjobb dohány mázsája pedig 16 p. forinton kel. — A' fuvarbér Károlyvárostól Fiumeig 1 fr. 16 krról mérőnkint 55 krra szállott le. — Sz. kir. Buda főváros tiszthatósága b. Sina Györgyöt, a' Duna áradása által károsult lakosak 's polgárok fölsegéllésire nagylelküleg ajánlott 40 ezer p. ft. és a' nemzet körül szerzett más érdemei tekintetéből, f. é. jan. 24kén kőlt oklevele szerint, a' választó polgárság egyetértésével, budai valóságos polgárrá nevezte ki. — Az erdélyi főkormányszék Keresztes Antal fölebb vitelével megürült erdélyi tart. egyik pénztártiszti hivatalra, tart. főbiztossági irnok Szász Ferenczet nevezé ki. — Kolozsvárott a' redoute-teremben tartatott tánczmulatságok farsang elején 's végén jótékony czélra adattak, miért azon terem haszonbérlője Vaszi Tobiás a' közjóért buzgó közönség hálás köszönetét méltán megérdemelte. Mind ezen tánczmulatság közt, minden szempontbul, de főleg 400 pgő forintnál többre menő jövedelem tekintetéből, legkitünőbb vala szinte a' redoute-teremben febr. 11kén adott tánczmulatság, mellynek tiszta jövedelmi fele az erdélyi ns asszonyi egyesület pártfogása alatti szegények intézete gyámolitására való szánva. Szün-óra alatt, azon még el nem adott arany és ezüst portékákat 's ékszereket, mellyeket 1835ben b. Wesselényi Miklós felszólitására, több kegyes asszonyság előbb a' szükölködők, később a' k. magyar és monostor-utczai két előiskolák számára ajándékozott, sorsvonás utján játszattak ki, 's ezzel is növekvék ezen tánczmulatságnak a' hasznos intézetek gyarapitására hasznos befolyása. E. H. Ha a' szegény perzsa egy marok tiszta vizet vitt jó királyának ajándékul, a' felsőrákosi adózó jobbágy közönség is február 3dikán buzgón imádkozott atyailag uralkodó fejdelme hosszas életeért, ki az utólsó török háborukor (50 év előtt) a' bodzai vám körül katonai eleségvivő szekerek elől elhullott igavonó marhákat a' károsultaknak vagy azok maradékinak, 27 ezüst fortot egyért, az illető hatóságok kir. pénztárából kifizettetni kegyesen parancsolt, csak itt Felső-Rákoson kilencz darab illy elhullott marháért kilencz adózó gazda összesen 245 forintot kapott jó pénzben a' mostani kenyér és pénz nagy szükében. (V. Uj.)

(Az angol-ausztriai kereskedés iránti nyilatkozványok.) Az 1838ki sept. 14dikén Majlandban kicserélt kereskedési 's hajózási szerződéshez Anglia 's Ausztria közt még következő nyilatkozványok járulnak: „Nagybrittannia 's Irland egyesült királyságok királynéja ő föls. alulirt meghatalmazottja az 1838iki jul. 3kán Bécsben aláirt kereskedési 's hajózási szerződésre nézve az ausztriai császár 's magyar- és csehországi király ő föls. 's Viktória Nagybrittannia királynéja ő f. közt, következő fölvilágositást 's nyilatkozványt teszi: 1) Az érintett czikk elején ez angol szavak: „The commercial relations of their respective States and Possessions," (a' fels. szerződő felek' illető statusaik és birtokaiknak kereskedési viszonyaik) igy igazitandók: „the commercial relations between their respective States and Possessions" (vagyis: a' szerződő felséges felek illető statusaik és birtokaik között fenforgó kereskedési viszonyok) mivel ugyanezen szók alkalmaztattak az 1829ki szerződésben. 2) Hogy a' kérdéses szerződés 3dik czikke, melly azon árukra vonatkozik, mellyek nem termesztményi az illető országoknak, kölcsönösen kötelezőnek tekintendő, 3) Hogy a' 7ik czikk alatt az értessék, miszerint a' raktárakba teendő áruk ne legyenek adózás alá vetve, kivevén, ha fogyasztásra lennének szánva, 's hogy mindegyik hatalom hajóin ugyanazon föltétek alatt lehessen azokat tova szállítani. A' kérdéses kereskedési szerződés csupán e' föltétek alatt fog ő britt föls. részről kicseréltetni. Majland, sept. 14kén 1838. Lamb F. J." Ellennyilatkozat: „Azon nyilatkozvány következtében, mellyet ma sir Frederic Lamb, ő britt föls. követe ő cs. 's ap. kir. fölséginél a' kereskedési 's hajózási szerződésre nézve benyujta, alulirt titkos udv. és status-kanczellár föl van hatalmazva, minden pont iránt (ismételtetik a' fönebbi 3 pont) megegyezését tudatni ő britt föls. követével. Majland, sept. 14kén 1838. Metternich." —

Spanyolország.

(Van Halen vállolata Montan ellen nem sükerült.) Madridi február 2ki hirek szerint Van Halen nagy hadi vállolata a' montani erősség ellen ez uttal süker nélkül maradt. Miután ugyanis 6ezer harczossal körülkerité a' nevezett várat, 's néhány gránátot röpite falai közé, mellyek semmi kárt nem tevének, jan. 24én ismét visszavonult egész sergestül Segorbebe. 27én Murviedroba érkezék, honnan azonnal Castellon felé folytatja utját. Vállolata megbuktát alkalmasint a' visszatorló junták főloszlatásának tulajdonitandja. —

Anglia.

(Parliamenti ülések.) Az alsóházban febr. 7én Ward 13 ezer aláiratú kérelmet nyujta be a' gabnatörvény ellen Sheffieldbül; egyébiránt az egész ülés jobbadán csak némi nem határzó közbenszólalkozásokbul állott, 's legközelebb Durham l. nyilatkozványa foglalandja el Canada helyzetérül mind a' két ház figyelmét. A' ns lord e' fontos jelentése 52 nagy szeletit foglalja el az óriási Timesnak, 's pontonkint jutand vitatás alá. — Glenelg kiléptérül a' ministerségbül különbözőleg nyilatkozik a' londoni sajtó. A' ministeri M. Chronicle ugyanis igy vélekedik: „A' mostani kormány minden párthive örömmel fogja hallani Morpeth l. (eddig irlandi statustitoknok, melly ministeri hivatal nem volt kabinetbeli üléssel összekapcsoltatva) ministerségbe léptét. A' javitás és haladás baráti annyival inkább fognak örvendni e' lépésnek, mivel Morpeth l. minden választóihoz intézett iratában határzottan titkos szavazás mellett nyilatkozék. Ki böcsületes nyiltságát 's lelkület-szilárdságát ismeri, meg van győződve, miszerint a' ns lord hű maradand magához, 's hogy e' szerint ezentul a' titkos szavazást nyilt kérdés gyanánt tekintendi a' kormány. Normanby marq. gyarmatminister leend Glenelg l. helyett. E' kinevezés is örvendetes a' nemzetre nézve. Azon hirért nem kezeskedünk, hogy Glenelg kilépte társai tanácsának tulajdonitandó, melly szerint lord-pecsétőrré kellene lennie; jól értesült körökben mindazáltal közönségesen hiszik ez állitást." Erre ezt jegyzi meg a' tory Standard: „Mivel Normanby 's Morpeth lordok, O'Connell olly nagy elégületlenségire kormányozák Irlandot, tehát parancsára a' királyság közvetlen igazgatásával bizatnak meg. Ducannon l. pedig, mivel családja egyik tagja nem akart az előző társulathoz pártolni, 's ez által O'Connellt megsérté, elveszti hivatalát, 's Glenelg l. sokkal csekélyebb hatásu hivatallal kénytelen megelégülni, csakhogy O'Connell védenczének hely nyiljék lelépte által." A' radical

Spectator Howick lordot véli Glenelg helyébe lépendőnek, 's következőleg fejezi ki magát: „Igen jól van! Igy legalább olly gyarmatministert kapunk, ki önmaga lesz tetteiért felelős. Az egész változás csupán enynyiből fog állani, mert tulajdonkép mindig Howick vivé a' gyarmati tárczát 's felelős még sem volt, mert a' gyarmatministeri név Glenelg lordra volt függesztve. A' gyarmati kormányzatot tehát ezentul is az eddigi tudatlanság 's czélszerütlen makacsság bélyegzendi." A' Courier igy fogja föl e' tárgyat: „Glenelg kilépte két három változtatást teend szükségessé a' kabinetben. Normanby gyarmatministerré leend, Morpeth l. pedig ülést nyer a' ministeri tanácsban, eddigi hivatala megtartása mellett. Normanby utódja Irlandban Clarendon vagy Radnor l. leend." Ez utóbbi állitást a' Globe alaptalan koholmánynak mondja. Vannak azonban, kik Melbourne lorddal kibékültnek mondják Durham grófot, 's csupán e' körülménynek tulajdonitják a' ministerség-módositást. Majd általányosan megegyeznek mindazáltal a' lapok, hogy Glenelg mindenre inkább volt alkalmas, mint a' gyarmati tárcza vitelére. —

(A' toryk reményi ismét meghiusultak. Londoni uj torzképek.) Durham kibékült Melbourne lorddal, 's a' toryk ismét lekonyult fővel járnak London utczáin. E' körülménybül magyarázhatni meg már most Glenelg kiléptét a' ministerségbül 's uj szabadelmü tagok fölvételét. Brougham l. ellenben napról napra nagyobb jelentőségben tünik föl, 's természetes vezére leend az ellenzésnek, ha Durham kibékülése a' ministerelnökkel csakugyan tartós marad. A' whigek hatalma mindazáltal csupán a' szabadelmüség erején alapszik, 's e' szerint Brougham l. akaratlanul is könnyen annyira vihetné munkásságával a' nyilványos véleményt, hogy halálos ellensége, Durham, erőszakosan ministerségre jutand. A' szellemdús Brougham lord maga nemében egyetlenül áll ugyan Angliában; de rendkivüli buzgalma által könnyen a' szamár helyzetébe hozhatja magát, melly más hasznára hajthatja a' malmot, midőn boszusan tiporja lábaival a' földet. Durham helyzete csupán egy, t. i. a' főpontra, Canadára nézve roszabbult. Hire kezde terjedni, miszerint a' ministerség nem szándékozik egész, azon gyarmatot tárgyazó, jelentését parliament elibe terjeszteni, 's csakugyan bizonyos, hogy Melbourne késni szándékozék azzal a'felsőházban. De most a' Times egy alrendü ügyviselőtül megvásárolván 2 ezer font sterlingért Durham jelentését, egész terjedelmiben közlé azt szeleteiben, 's igy tettleg szabaditá föl a' ns lordot azon igéretétül melly szerint meghatalmazá a' ministerséget Canada ügyében saját nézeti szerint cselekvésre, csupán annyit tartván föl magának, hogy saját személyes bőcsületét ótalmazhassa kivánati szerint. A' Times e' tette minden esetre roszabbitá a' toryk helyzetét, mert Durham befolyását a' ministerségre nagyobbitá, 's hátra kötött karjait fölszabaditá. Durham már most mindkét karjával védheti magát a' toryk 's Brougham ellen, 's igy helyzete az eddiginél sokkal kedvezőbb leend, noha első pillanatra épen ellenkező látszék bekövetkezni. Durham lordnak nincsen pártja; ő maga személyesen képezi azt. A' radical párt pedig anyagilag egészen föl van oszlatva, 's csupán eszmékben létezik. A' kormányzati középre nem birnak rendes befolyással ezen eszmék. Az alsóházban csak csekély számu radicalok ülnek, a' felsőben pedig csupán Brougham l. személyesiti az egész pártot. Mostan tehát csupán Durham azon egyetlen férfi, ki valamit tehetne a' radicalokért a' ministerségre gyakorolható befolyásával. Durham l. tehát a' népakarat egész hatalmát képviseli, mivel a' képviselést önhatalombul tulajdonitá magának, 's a' zavart népakarat egyetlen mozdulatában sem akadályoztatja őt. Durham l. e' szerint igy szólhat most a' ministerséghez: én vagyok a' radical párt, 's ha ti engem segíteni fogtok befolyástokkal, ugy általam az egész tömegnek parancsolhattok, a' nélkül hogy vad romboló dühétől félnetek kellene. E' kedvező álláspont ellentéte teljes mértékben mutatkozik a' toryk részén. Peel 's Wellington hg, mint mondják, szilárdul el valának határozva engedvény-tételre a' gabnatörvényekre nézve. De azon gyülésen, mellyet a' parliamenti ülésekben követendő politikáról tanácskozás végett a' toryk tartának, a' többség hallani sem akart változtatásról e' tekintetben, 's igy a' két vezér csupán ellenséges szakadást támoszthatott volna makacssága által a' párt között. Igy tehát a' tábornokok kénytelenek valának a' dobosaktul 's közlegényektül fogadni el parancsot. A' gabnatörvény elleni izgatás tehát szinte segíti a' ministerséget, mivel a' toryk tettleg ellenkeznek azzal, mig a' ministerek csupán szenvedőleg viselik magukat 's egyszersmind gyanittatják, hogy engedni is készek, mihelyt elég erős leend kivülről a' nyomás. A' radical politikára nézve különösen emlitendő még Hume magaviselete. Az egész kereskedési kar képviselőji komoly gyülésre sereglének Londonba panaszt emelendők országos sérelmek miatt a' parliament előtt, 's mit tesz Hume? „Mivel te már annyi év óta, igy szól ő magához, teszesz gabnatörvény iránti inditványt a' parliamentben, most azon gyülés által engedd magadtól elragadtatni a' győzelmet?" 'S igy mielőtt az érintett követek gyülést tarthattak volna, Hume már föl akar kelni az alsóházban, és az egész gabnatörvény elleni gyülést elfödni törekszik széles hátával. Csak nagy bajjal tudák őt kabátjánál tartva ülésére visszanyomni, és száját bedugni. A' javitó törvény létre jötte előtt folyton Hume volt vezére az ellenzésnek. Az urról szolgáira is hozhatni itéletet. Hume vén kuvaszhoz hasonlít, melly már minden fogát elveszté. — A' fönebbiek valóságát tanusítja a' M. Chronicle legujabb száma, melly Durham lordot 's Canada lecsöndesítése iránti ajánlatit égig magasztalja azon megjegyzéssel, hogy csupán e' terv létesitése tarthatja meg Angliának éjszakamerikai birtokit. Néhány hét előtt egészen más hangon fütyölt a' nevezett ministeri lap. Mit következtethetni ebből? Hogy a' politikai nézetek tetemesül megváltoztak. — H. B. elmés torzképfestőtül igen mulatságos kép jelent meg néhány nap előtt. A' jelenet egy kocsitulajdonos szobájában megy véghez; előtte több kocsis-jelölt áll 's köztük Brougham l.; John Bull személyesiti a' tulajdonos nejét 's e' szókkal utasítja el a' ns lordot: „Az asszonyságnak nincsen omnibus - férfira 's ollyanra szüksége, ki előbbi szolgálatiról nem tud kedvező bizonyitványokat előmutatni." Brougham lordot annyira meghökkenti e' határzott elutasitás, hogy egyetlen szót sem képes válaszolni. Mögötte Durham l. áll szinte kocsisöltönyben, ki mérges hunyoritással ezt mondja Broughamnak; „Ugy kell neked; miért szoktál minden emberrel összekapni." A' fenékszínen Melbourne l. áll, valamennyire rokkant tekintettel, 's igy szól szomszédjához: „Én már öregszem, 's te itt is ott is segithetsz rajtam." E' szomszéd Wellington hg, ki zsebeibe dugott kezekkel áll feszesen, 's a' nélkül hogy a' beszélőre fordituá szemeit, ezt látszik gondolni: „Nem kell nekem az olly szolgálat, hol tulajdonomul nem kapom a' lovakat, 's magam nem igazgathatom a' kocsit." Egy másik kép „Az eltaszitott" czim alatt szinte figyelmet érdemel. John Bull mint törvény-szolga egy gyermeket tart karjain Brougham l. ajtaja előtt; a' gyermek alatt e' szók olvashatók: „Nyilványos irat a' királynéhoz." Brougham l. megvallja ugyan, hogy már történtek vele „illy apróságok"; de ez esetben tagadnia kell az atyaságot. Két fönséges hölgy nagy hasonlóságot vél látni Brougham l. 's a' gyermek között, 's igy nyilatkozik: „Oh semmirekellő férfi!" Egy másik lapon Durham l. mint szökevény, két gránátos, Wellington 's Melbourne, közt áll; Brougham l. pedig mint hátőr követi őket. Az arczok kifejezése ellenállhatlan hatásu. —

(Melbourne 's Palmerston nyilatkozata a' török ausztriai kereskedési szerződésrül.) A' febr. 11iki alsóházi ülésben számos kérelmet mutatának be ismét a' gabnatörvény ellen, melly alkalomkor Praed fölszólitására Russell l. nyilványitá, miszerint Frost monmouthi hatósági tisztviselő a' nemzeti gyülés küldöttei közt van ugyan; de hivatalától őt ezért épen nem foszthatni meg, mert e' nemzeti gyülés czélja csupán kérelmek szerkesztésit tárgyazza a' parliamenthez. (Halljuk!) Ezután több törvényjavaslatot terjeszte á' ház elibe Russell, mellyek czélja börtön 's joggyakorlat-javitás; ezek azonban majd egészen a' mult ülésben inditványzottakhoz hasonlítnak. Palmerston l. némelly iratok előterjesztése mellett ugyane' napon következőleg nyilatkozék az Ausztriával 's Törökországgal kötött szerződés iránt: „Az átelleni igen tisztes követ (Peel) néhány nap előtt azon véleményét fejezé ki, mintha e' szerződést ugyanannak kellene tekinteni az 1829ben kötöttel, ez állitás alaptalan. Mi a' viszonyosságot illeti, elvre nézve mind a' két szerződés ugyanaz, de az 1829ki némelly kivételeket köt ki a'britt hajókon britt kikötőkbül kiszállitott áruk bevitele iránt, miket a' mostani szerződés, nem foglal magában, 's a' britt 's ausztriai hajóknak egyenlő jogokat ad minden a' két hatalom birodalmihoz tartozó kikötőben. Igy például, ha valamelly ausztriai hajó ázsiai vagy afrikai kikötőben vet horgonyt, onnan britt kikötőbe ugyanazon kedvezmények alatt vitorlázhat, mikben angol hajók részesülnek; 's a' mi hajóink hasonló kedvezményt élvezendnek minden ausztriai kikötőben. Az 1829iki szerződés nem terjed annyira, mint a' mostani, melly tömérdek kölcsönös haszonnal biztatja mind a' két hatalmat. Különösen minden angol 's ausztriai hajónak hasonló jogokat biztosit az minden Galaczon tuli Duna-kikötőben, 's ezek az 1829iki szerződésben nem valának emlitve. Ausztria érzi e' jótékony szerződés kedvező következményit, 's mindenki látni fogja, miszerint Ausztria igen meg fogja változtatni kereskedési politikáját 's tágabb és szabadabb szempontbul tekintendi azt. (Halljuk! Halljuk!) Az ausztriai vámjegyzék nagy módositáson ment keresztül, mert eddig csupán bizonyos árukra nézve uralkodék némi engedvény, 's ezekre nézve is olly nagy volt a' vámilleték, hogy majd tökéletes eltiltásnak kelle azt tekinteni; most általányos vámcsökkentés következék be, (there now a universal commission upon the payment of duties very small in amount.) E' két kereskedési szerződés Ausztriával 's Törökországgal, iszonyu tág tért nyitand az angol kereskedésnek 's műiparnak, mellyek egyszersmind ausztriai 's török alattvalókra nézve rendkivül kedvező hatásuak leendnek. Anglia nagy hálával tartozik bécsi és konstantinápolyi követinknek, Lamb 's Ponsonby uraknak; de Macgregor 's Bulwer H. L. is számos érdemet szerzének maguknak e' szerződések létesitése által." Peel R. erre azt válaszolá, miszerint ő épen nem szándékozik a' kérdéses szerződések jelentőségét 's hasznait kétségbe vonni; de ugy vélekedik, hogy Törökország mostani társulati viszonyi mellett nem lehetend azt tökéletesen végrehajtani, mert zavarba hozhatná Anglia viszonyit Törökország ellenében. (Halljuk!) „Hogy az ausztriávali szerződés, igy folytatá sir Róbert, tovább terjed az 1829nél, mellyet barátom Aberdeen irt alá, örömest megismérem. A' Dunahajózásra nézve történt kiterjesztését az ezalatt előre haladt gőzhajózásnak kell tulajdonitani. Kérdem mindazáltal a' ns lordot: nem leend é szükséges Törökországgal is egyezkedésre lépni, hogy tökéletes hasznot lehessen huzni az ausztriávali szerződésbül?" Palmerston l. e' kérdésre nemmel válaszolt 's hosszasan adá elő okait is, mellyek ugyanazok az alább következendő felsőházi nyilatkozattal Melbourne részirül. A' felsőházban ugyan is febr. 12kén következőleg nyilatkozék Aberdeen: „Néhány kérdést ohajtok intézni a' közügyeket vezérlő ns lordhoz a' kereskedési szerződés iránt, mellynek 4dik czikkét nem értem egészen. Mondva van abban: miszerint az angol hajók 's rajtok szállitandó áruk a' dunai kikötőkben egészen Galaczig egyenlő kedvezményeket birandnak az ausztriai hajókkal. Mikép bir magának Anglia török kikötőkben kedvezményeket biztosíttatni a' törökök megegyezése nélkül? Az Ausztriával kötött szerződés egyébiránt csakugyan azon alapszik, mellyet én köték 1829ben, bár mennyire tagadják is azt némellyek. E' szerződés minden kikötése 's egyes czikke az én ministerségembül származik, 's habár az némelly vonatkozásokra nézve nem elég világos is előttem, általányosan szerencsét kivánok a' ns lordnak mégis, hogy ausztriávali baráti viszonyinkat föntartani törekszik. Én

mindig természetes frigyesül vélem tekinthetni Ausztriát; nem mintha hasonlatba lehetne egymással hozni e' két ország intézvényit, hanem mivel nemzeti érdekink Ausztriaeival nem jőnek sehol összeütközésbe, 's mivel hosszas évsoron át folyvást békés szellemü politikát követ Ausztria. Ez utóbbi körülményt különösen főoknak kellene tekinteni, melly Ausztriával kivánatossá teszi a' szerződésre lépést. Ismétlem, örömmel látom barátságunk megujulását a' bécsi udvarral. De nem feledhetem azon megtámodásokat, miknek néhány év előtt kitétetve valék e' házon kivül, mivel barátja valék azon kitünő kormányférfinak, ki Ausztria ügyeit vezérli, 's kitől, mint mondák, aladságba engedem magamat vonatni." Melbourne: „A' megtámadott 4dik czikket Ausztria különösen kivánta, 's a' felelősség aziránt csupán Ausztriát illetheti. A' czikk tehát teljesülni fog, mennyiben az Ausztriától függ. Viktória királyné ministeri megjegyzék, miszerint e' pont ellenmondásokra szolgálhat alkalmul, de az ausztriai meghatalmazott szilárdul kivánná annak szerződésbe fölvételét. A' dunai kikötőkben fönálló rendszabályok kivétel nélkül fognak alkalmaztatni az angol hajókra, mintha ausztriai lobogó alatt vitorláznának. A' ns gr. (Aberdeen) állítja, miszerint a' ministerség e' tárgyban csupán az előbbinek követé nyomdokit. A' két szerződés közt azonban csupán azon egy hasonlatot találhatni, melly szerint mindegyik a' baráti viszonyok kölcsönös fentartására törekszik. E' tekintetben tovább halad az előbbinél a' mostani szerződés, mert az emlitett dunai kikötőken kivül a' földközi tengert, Maltát, Gibraltart, 's az afrikai partvidéket is magában foglalja. Egyébiránt a' kormány épen nem szándékozik e' szerződést fontosabbá tenni, mint mennyiben a' valóság kivánja." Aberdeen még ezzel sem elégült meg, folyvást emlitvén, miszerint ő nem tartja jogszerünek idegen hatalmat tudta nélkül vonni szövetségbe, mire Lansdowne marq. titkostanácsi elnök, következő megjegyzést tőn: „Törökország nem szólott e' szerződés ellen. Hogy azonban annál nagyobb kiterjedést lehessen e' szerződésnek nyerni, tehát alkudozásba fog iránta Törökországgal bocsátkozni a' kormány. Minden, ki az ausztriai birodalom fekvését 's a' Duna partin fekvő tartományok viszonyit ismeri, könnyen kiszámolhatja, milly nagy kiterjedést nyerhet idővel e' kereskedés." — A' ministerség-módositásról még mindeddig semmi bizonyos hir nem érkezett. Normanby marq. még nem érkezett Londonba; de már uton van. —

Franczia ország.

(Guizot körirata választóihoz.) A' kamrafőloszlatás után majd minden politikai nevezetességü férfi köriratot intéze választóihoz; először is Guizot illynemü levele jelent-meg, melly fő részeiben igy hangzik: „A' következkamra föl van oszlatva, még pedig olly ministerség által, melly nyolcz nap előtt önmagát oszlatá föl, mivel saját vallomása szerint nem birt elegendő többséggel. 18 hónap alatt már 2ik kamra ez, mellyet e' ministerség fóloszlatni volt kénytelen, mivel élni nem tudott vele. Miért? Talán az ország belső alkotmányában azon nagy ujitások 's engedélyek egyikét akará kiküzdeni a' kamra, mellynek okszerüleg szegül ellene a' korona mindaddig, mig szükséges léte hosszas ideig éreztetvén, világosan be is van bizonyitva? Vagy talán külhatalmakkali viszonyira nézve olly veszélyes és kétes vállolatba akará keverni a' kormányt, hogy a' korona bölcsesége volt azt elhárítni kénytelen? Épen nem. A' fölosztalott két kamra soha nem kért a' kormánytól lealacsonyitó engedélyeket, vagy olly vállalatokat, mellyek következtében annak kudarczot kellett volna vallani. Sőt ellenkezőleg a' belministerség majd minden kivánatát teljesité. Külügyekre nézve a' legcsiklandósb kérdésekben is mindig az 1830ki politikát követé a' kamra. Még az olly keményen megtámadott válaszfóliratra nézve is lélekisméretesen került a' kamra mindent, mi a' kormány politikáját kényszerithette, 's Európa színe előtt zavarba hozhatta volna. A' ministerség mindazáltal általjában idegen volt a' követkamrában, 's igen csekély befolyással 's tekintettel birt. Ennek következtében folyvást gyöngébb lőn a' kormány, 's épen nem volt képes erőteljes politikát követni külföldön 's a' hazában. Az april 15iki ministerség talán csak akkor volna kormányzatra alkalmas, ha nem birnánk alkotmánnyal, kamrákkal, szószékkel és sajtó-szabadsággal... De mintegy ötven év előtt, 1789ben, nemes kivánatra buzdulának apáink, azon kivánatra, miszerint szabad országban akartak élni, azaz részt venni a' kormányzatban, mert csupán a' végrehajtó hatalom-gyakorlatbani részesülés képzi a' szabadság egyetlen szilárd 's valódi biztositékát. Ez azon czél, mellyet ötven év óta tart szem előtt Franczia ország. Csupán Napoleon birá iszonyu lángeszével, munkásságával 's hallhatlan dicsőségével pillanatnyira feledtetni Franczia országgal e' nagy czélt. Franczia országnak igaza van. E' törekvésben érdekei, jogai, bátorsága 's bőcsülete forognak kérdésben. A' korona 's kamra közti villongás miatt leginkább a' hon nyilványos ügyei szenvednek; jelenkorunk minden fontos kérdése: vasutak, kamatváltoztatás, rabszolgaság-megszüntetés, czukorügy 's t. eff., még most is oldatlanul hever. Külföldön Olaszországban és Schweizban tetemesül csökkent Franczia ország befolyása, Belgiumban és Spanyolországban pedig megroszabbult az ügyek helyzete. 'S ez legmélyebb béke közepette történt, legszelidebb kamrák előtt, a' nélkül, hogy a' ministerek nagy akadályra vagy valódi veszélyre találtak volna. 'S mi fog már most történni, ha megmarad e' ministerség? Az, mi két év óta történt; ugyanazon gyöngitése a' nyilvánvos hatalomnak, ugyanazon zavar 's összeütközés egyes ágaiban, ugyanazon semmisége a' kormányzatnak, elhalasztása a' kérdéseknek, hanyatlása befolyásunknak, 's ugyanazon szaporodása minden zavarnak. 'S egykor, óráját nem tudom mikor, de egykor bizonyosan olly visszahatás fog bekövetkezni, melly a' lesülyedt hatalmakat, elhalasztott kérdéseket 's félre-ismért érdekeket gyorsan ismét fölemelendi; de egyszersmind azon roszakhoz, miket orvoslani akart, ujabb sajátszerü roszakat 's veszélyeket csatoland, a' nélkül, hogy előreláthatnók, hová fognak ez utóbbiak végre vezérleni. A' jelen rosznak érzete 's jövőnek előrelátása birt engem ellenzésre. Én tisztelem és szeretem a' juliusi kormányt. Francziaország alapitá azt, 's a' juliusi kormány megmenté Franczia országot. Örömim 's büszkeségem legmélyebb gondolatinak egyik sejtvénye az: mit fog majd mondani az utóvilág azon dicsteljes időhez 's a' nemzet azon kétszeri erőfejtésihez, mellyek egyike olly bátor, másika pedig olly bölcs vala, 's két kigyót fojta meg bölcsőben: korlátlan uralkodást 's fejetlenséget. Nehezemre esik azok nemtetszésinek peczéjem ki magamat, kiket szeretek; de azert nem hátrálok. Hazám 's királyom kegyét nagyra böcsülöm; de még szilárdabbul ragaszkodom valódi javukhoz 's kötelességemhez. Egynél több kormányt láték már zavarban elővigyázatlan barátok által; de azt soha, hogy hü barátok intése 's ellenzése veszélyes lett volna. Ha én nagy 's drága érdeknél intést vagy egyéb lépést látok szükségesnek, 's ha száz különböző véleményü ember velem egyértelmüleg szándékozik szólni 's cselekenni, hallgassak e csupán azért mivel mások is jónak találják nézetemet? Ez elv szerint tehát csupán azért nem szabad azt tennem, mit jónak látok, mivel abban mások véleménye is megnyugszik. Egyébiránt jól megjegyzendő, mikép én azon férfiaknak, kik e' tárgyban velem együtt-munkálkodnak, de különben mégis egészen más czélra törekszenek, nem nyujtok semmi segélyt vagy engedélyt. A' republicanusok és carlisták helyeslék a' válaszfóliratot. Ám legyen! Carlista vagy respublicai volt é azért a' válaszfólirat? Ha ez hasznos tanácsot adott az 1830iki kormánynak, 's nagy veszélyre figyelmezteté, csupán azért vessem é meg azt, mivel carlisták és republicanusok helyeslék? Ha lángra lobbanni készülő üszköt látok, csupán azért ne kiáltsak e tüzet, mivel mások talán rosz szándékból ugyanazt kiálthatnának? — Nem hiszem ugyan, hogy a' juliusi zendület minden ellenségit meg lehessen téríteni; de hiszem, miszerint a' legmakacsabb pártok sem kerülhetik el a' kor 's ügyek haladásának hatását. Egyébiránt pedig mindenkor szerencsét kivánok magamnak, midőn carlistákat vagy republicanusokat nemzeti ügy mellett hallok szólani. — Csak egy kérdés föloldása van még hátra, melly különösen szivemen fekszik. Sokat beszéltek a' koronáról, annak sérthetetlenségérül, 's azon tiszteletrül, mellyel iránta mindenki viseltetni tartozik, egyszersmind mondván, hogy a' válaszfölirati inditvány 's védei vétkezének ellene. Ez példátlan tünemény. Az ellenzés rendithetetlenül állitá, miszerint csupán a' ministerséghez fordul, és szavai csak azt érdeklendik. A' ministerség lelép; 's a' koronát állítja maga elibe, mindig azt ismételvén, hogy a' koronát szándék megtámadni. Hiában ismétli állitását az ellenzés, a' ministerség megmarad szavai mellett, 's erőszakosan paizsul kivánja használni harcztéren a' koronát. Ha ti, ministerei a' koronának, vélitek, miszerint a' hozzátok forduló ellenzés hazudik, 's valódi gondolatit elrejti, ugy kötelességtek e' hazudságot elfogadni 's a' királyságot távul tartani a' csatatértül. Kötelességtek minden czélzást megtiltani e' tekintetben, 's a' király nevekimondását is gátlani e' villongásban. De ti e' helyett a' királyság mögé rejtőztök, az iránta viseltetni szokott tiszteletben kerestek menedéket, 's a' királyság nevében kértek szózatokat, miket érdemlenetek kellene, 's miket csupán tőletek tagad meg a' kamra." Guizot e' nyilatkozványa nagy hatást gerjeszte, 's a' közönség feszült kivánczisággal várja Thiers 's Berryer politikai hitvallásit, mellyek egykét nap mulva szinte meg fognak jelenni. —

(Elegy.) A' Rothschild ház parisi képviselője czáfolatul jelenti, miszerint a' választási vitákban részt venni nem fog. — A' választásokkal maga foglalatos most Lajos Fülöp és személyes érdek gyanánt látszik azokat tekinteni. A' megyeispánok már beküldék a' választási jegyzékeket, mikből következő számok tünnek ki: legitimista 27; doctrinair, Guizot 23; tiers-parti, Dupin és Thiers 50; baloldal, O. Barrot 60; baloldal, Laffitte 15; republicanus 7. összesen 180. E' számolásnál fogva eddig már 50 szónyi többséggel birna a' ministerség, mi csakugyan elég erős kormányt képezhetne.

(Thiers összehasonlitása az 1829iki évnek az 1839kivel. Elegy.) Jelenleg Franczia országot csupán a' választási ármányokra figyelés tartja elfoglalva. Legnevezetesb e' pillanatban Thiers nyilatkozványa választóihoz, mellyben érdekes összehasonlitást tesz a' fönemlitett két év közt. „Valamint akkor, ugy most is, mond Thiers, sok olly dolgot akart a' kormány, mit az ország nem akart, és számos olly kivánatot utasita vissza, mellyért hőn buzgott az ország. Valamint akkor, ugy most is, népszerütlen kormányt választott az udvar, 's hogy azt föntarthassa, rögtön föloszlatá a' kamrát. A' főkérdést akkor is épen ugy intézék, mint most; állitják ugyanis, hogy a' korona megtámodtatott, holott minden megtámadás csupán a' ministerség ellen vala intézve. A' korona legbuzgóbb baráti akkor is meg akarák azt menteni, az ellenzés részire állván; de olly férfiak, minők: Royer-Collard és Chateaubriand, szótörőkké nyilványittattak; 's a' királyság nyilv. ellenséginél is dühösebben üldözék őket. Egy év után örvénybe bukott a' kormány; a' mostani meg tudand állapodni; eddig azonban minden lépte egészen az akkori kormányéihoz hasonlít." A' választásokrul érkezett első hirek meglehetősen kedvezők a' kormányra nézve, ha teljes hitelt adhatni a' tisztviselők tudósitásinak. Lajos Fülöp azon esetre, ha az uj kamra igen fog hozzá ragaszkodni, csak fölötte csekély változtatást teend a' ministerségben 's az ügyek vezérletét továbbra is föntartandja magának; ellenkező esetben pedig inkább Odilon-Barrothoz szándékozik hajlani, mint Thiers- vagy Guizot-féle ministerséget létesiteni. —

Lotto. Buda, febr. 16kán 87 17 7 36 9.
Bécs, febr. 16kán 48 83 58 17 74.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szombat, mart. 2. 18ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések és előléptetések: budapesti napló: hajóhidunk berakatása megkezdve, magyar játékszíni előadások; martzinsi gőzhajójárat; különféle: győri szegények intézete; Komáromi javitó-dologház ügye; változások a' cs. kir. hadseregnél; 's a' t.) Amerika (Santa Ana nem halt meg; Mexicoban Bustamente megbuktát hírlik; 's a' t.) Portugália (a' tanács valahára csakugyan összeült; 's a' t.) Spanyolország (a' cortes elhalasztva; politikai forrongás; 's a' t.) Anglia (Durham jelentése Canadáról; ministerség-módositási hir; 's a' t.) Belgium (a' belga kormány a' londoni tanács határzatát elfogadja; 's a' t.) Dunavizállás.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. felsége f. é. január 26iki határzataban több pénzkárpótlás és ajándékon kivül, miket azon hazavédek közt kiosztatott, kik magukat a' montenegroiak berohantukkor kitünteték 1838ban, több jelesb férfival legf. tetszését tudatá, többet pedig arany érdempénzzel méltóztatott fölruházni.

Ő cs. 's ap. kir. felsége Karner Antal győri kanonokot a' nm. m. kir. helytartó-tanácshoz előadóvá nevezni, egyszersmind püspöki czímmel felruházni; Nedeczky Ferenczet pedig, Tolna, Pest 's több más megye táblabiráját, kir. tanácsosságra emelni kegy. méltóztatott.

A' m. kir. helytartó tanács febr. 26dikán Kép Károly keblebeli jegyzőkönyvi tisztet jegyzőkönyvi al-iktatóvá; Bikkessy László gyakornokot jegyzőkönyvi tisztté; 's helyébe Nagy Károlyt alkalmazá.

Budapesti napló. Vág folyam nem szabadulván meg még eddig egészen a' jégtül, nem merék berakni hajóhidunkat; febr. 28kán mindazáltal már megkezdék a' pesti oldalon az előkészületeket a' czölöpök beverésire 's mart. 6kára meg leend nyitva a' két város közti közlekedés, ha addig váratlanul valamelly ujabb elemi akadály nem támodand. — Nemzeti szinpadunkon febr. 22én Kisfaludy Károly „Háromegyszerre" czimü 1 felv. vigj. adaték; Kovácsné (Márta) illy szerepekben igen szerencsés mindenkor, 's kedveltje a' közönségnek; Éder Luiza (Adel) sajnálatra 's egyszersmind dicséretre méltó, hogy körén tul vágó szerepekben kénytelen föllépni, 's azokra mégis rendesen lehető legnagyobb szorgalmat szokott fordítani, mellyet jobbadán nem jutalmaz érdemlett siker; a' darab sokat veszite Bartha (Balkay) és Miskolczy Julia (Adél nagynénje) helytelen játéka által. E' vigjátékot Pietro Bono mutatványi követék feszitett kötélen, 's athletai testgyakorlati; maga Pietro 's Pediani valóban sokat tesznek súlyegyenrud nélkül a' kötélen, 's athletai erőmutatványaik látásra méltók; de a' társaság többi tagjai középszerűségig is alig emelkednek, 's igy sokszori föllépésöket annál kevésbbé ohajthatni, mivel a' pesti közönség már elégszer látá azokat; vásári alkalomkor pedig a' rendesen magosb jövedelem nagy részét nem gazdaságos az intézethez nem tartozó idegenekkel fölosztani, főleg ollyanokkal, kiknek föllépése Thalia templomában botránykő a' valódi müvészet tisztelőji előtt; 23kán Fáncsy Lajos jutalmaul bérszünettel először „Szvatopluk", eredeti történeti dráma 5 f. Gaaltól, a' dar. tartalmát Árpád földfoglalása képezi hazánkban és Szvatopluk sorsa, melly sokkal ismértebb, mintsem emlitni kellene; a' nagyszámu közönség tapsban jelenté ki tetszését, kivált az elsőfelvonásokban; a' mű bizonyosan még kedvezőbb hatást szülende, ha Lendvayné (Ilma) 's Bartha (Árpád) olly kedvetlen hanyagsággal nem játszák szerepeiket; a' jutalmazott (Zobor, tót fővezér) 's Egressy (Szvatopluk) többszöri kihivatásban részesült, 's 2ik felv. után a' szerző neve is több helyérül hangzék a' szinteremnek; a' nagy csatadal zenéje (Therntül) nem nyeré a' várt tetszést, azonban ujra dolgozás szükségkép segitend a' darabon. 24dikén először „Én voltam" 1 felv. vigj. Huth után Telepy által fordítva; Kovácsné a' rágalmazni szerető pergő nyelvü szomszédasszonyt igen jól adá, 's játék végén az egész személyzettel (Barthané, Komlóssy Ida, Szerdahelyi és László) kitapsoltatott; követé ezt Pietro Bono 2dik mutatványa; nézők mérsékelt számmal; 25én másodszor „Fehér és fekete" szomoruj. 4 felv. Kuthy Lajostul, az előadást ez uttal hanyagság bélyegzé, mi tetemesül ártott a' mű érdekének; 26án bérszünettel először „Báléj" dalmü 5 felv. Scribe után Szerdahelyi által fordítva, zenéje Aubertól. A' tánczokat 's csoportozványokat betanitá Kolosánszky, az álarczosak külön alakjai részint parisi példányok után részint eredetileg készítve Telepy által, az öltözetek pedig Rusz Páltól, a' tánczokat eljárák: Kaczér 's neje, Steiner és Komlóssy Ida; Kolosánszky, Neuman, Cajtán 's a' itánczszemélység; az uj diszitvényt fösté Otto. Hogy illy hosszu és sokat gérő hirdetvény sok nézőt édesgete színházunkba, könnyen képzelhetni, 's a' szép diszitvény és rendkivül fényes báljelenet valóban meg is érdemlék a' megtekintést, különösen ez utóbbi olly pompás vala, hogy inkább sok mint kevés ellen lehetne panaszkodni, ha az intézet pénzalapja nem birna elég erővel illy talán nem épen szükséges fénypazar-előállitásra; az előadást, dalszemélyzetünk erejéhez képest, kielégitőnek mondhatni. Felbér Mária (apród) kinek külön jutalmára adaték e' dalmű, kedves jelenet volt, csak több bátorságot 's élénkebb, vidorabb pajzánságot ohajtottunk volna neki; 27kén ugyan bérszünettel ismételteték e' darab; 's 28án Bono 3dik mutatványa került szőnyegre. E' hónapban dicséretes volt repertoirunk; adaték ugyanis összesen 6 er. darab (egy kétszer), ezek közt két uj, 's ezenkül 2 uj forditott szinmű 's egy uj daljáték, összesen tehát 5 uj szinmű, mit kedvező sükernek mondhatni a' mult hónapi meddőséghez képest. F. hó 7kén Szerdahelyi jutalmaul bérszünettel először jutand szinpadra „Halley üstököse, vagy: Budapest a' haladás világában," tüneményes játék dalokkal 2 felv. irta Hazucha, muzsikáját Szerdahelyi; az uj diszitvényeket fösté Otto; Schodelné, Erkel, Conti és Egressy Benj. „Eskü" dalj. első felvonása négyes dalát éneklendik karkisérettel. — Színházunk számára legujabban következő fordítások készültek el Kazinczy Gábortul: „Férjsors" vigj. 3 felv. Molière, „Antony" szomoruj. 5 f. Dumas, „Gazdag és szegény" szomoruj. 5 f. Souvestre, 's „Testvérek" szomoruj. 5 f. Leisewitz után; ugyanez irótul elkészült „Malvine" IIik kötete, elbeszélések gyüjteménye Sand György, Janin Gyula, Dumas, Bulwer és Marryat után. —

A' Komárom megyei javitó-dologház ügyében. Mind az intézet létrehozhatása, (l. mult évi Társalkodónk 102 számát) mind az időközben kifejlett körülmények szükségül teyék: hogy a' farsang folytára kitüzve volt sorshuzási ünnepély f. eszt. majus elejére halasztassék, annálfogvást a' sorsjegyeket biró 's ezután is birandó teljes czimü ns emberbarátok egész tisztelettel értesittetnek, hogy e' sorsok a' meghatározandó ünnepélyig folyvást teljes erejüek. A' kijátszatandó czikkek, müvészeti 's értéki tekintetben becsesek, számukra nézve szaporodók, adományzóira tekintve pedig nagy érdeküek. Az adományzók sorában kitünőleg ragyog Maria Dorothea cs. k. főhgasszony fens. nádornénk. Ugyanis ő cs. kir. magassága, mint mindenkori jóságdús pártfogó angyala a' szenvedő emberiségnek 's jótékony vigasztalója a' szerencsétleneknek, az ezen intézet körül különös nagy buzgalommal fáradozó gr. Nádasdy Leopold, örökös 's valóságos főispán 's kir. táblai báró ur csillagkeresztes hitvesének, mint jeles erényü édesanyja báró Forray Brunszvik palotadáma' nyomdokit követőnek e' czéllétesitésre szánt gyönyörü gyüjteményét nagyértékü zománczos arany karpereczczel növelni kegyeskedék; cs. kir. főhg István, ő fönsége, ki a' mult éven Budapestet pusztitólag duló Duna árjaiból embereket mentett, most a' vétség árjaitól elragadtakat erkölcsileg menteni kivánván, a' Komárom megyei nőkoszoru egyik virágának a' főispán-grófnénak gyüjteményét hasonló nagy értékü remekmüvel szaporitni sziveskedék. Cs. kir. főhgasszony Hermine, hóditó erényeinél fogvást az e' nőkoszoruba füzött László Ferenczné, a' budai jótékony nőegyesület igen érdemes tagját szinte nagy becsü arany ékszerrel ajándékozá meg e' szándék számára; fens. Erzsébet, József, és Mária cs. k. főhg kisdedek egyenkint 's összesen a' nemes grófnő szedésit angol készitvényü Rococo-flaconokkal szaporitván ez által az e' végre buzgó tisztes nőkoszorunak egyéb diszei is u. m. t. Pázmándy Dienesné, Ghyczy Ráfaelné, Konkoly Lászlóné, Ordódy Vinczéné, Ghyczy Ignáczné e' magas méltánylásban szinte részesülnek. De lélekemelő is tudni, miként ezen széperényüek, mint méhek virágból mézet, ugy gyüjtögetnek a' hazafiaktól anyagot, azon szent czélu épitvényre, melly szelid századunknak egyik véghez viendő feladata. Lélekemelő tudni, miként megyéje javának élő föntisztelt főispán gróf ur e' fontos tárgyban egyre munkás, 's milly lelkesüléssel fáradoznak vezérlete alatt a' megyei nemes Karok és Rendek e' czél eszközlésiben. Lélekemelő olvasni, a' nagytekintetü felszólitottaknak eddig érkezett tartalmas válaszit, mellyek a' t. megyének e' haladási diszét áldozathozva magasztalják, 's e' válaszok, már csak szív- 's gondolkodás-nemesités miatt is, megbecsülhetlen kincsek, 's méltó levéltáriemlékek. E' helyen örvendve emlitendő b. Eötvös Józsefnek, a' fogházjavitás ügyében közrebocsátott véleménye és Szemere Bertalan hasonn tárgyu terve. Mindkettő a' rendszerben különböző ugyan, de mindenik rendszer a' maga nemében sikerült. Van bennök a' külföldre is czélszerü tekintet, 's az illy tárgyú külföldi dolgozatokkal összevettetvén a' próbakövet kiállják, közhasznu hazai tünemények, és sarjadzó komolyabb tárgyu literaturánknak nyilásra indult bimbói, mire nézve a' Figyelmező 5dik számában Szontagh Gusztáv ur minden értelmes főnek kellő méltatását nyilatkoztatá. A' javitóházra pénzerőt gyüjtő gróf főispánné a' t. cz. nemes előmozditóknak legszivesb hálát mondva, koronkinti bevételeirül számot ad. Itt is első helyen olly fő jóltevő, kinek neve minden hazafinak édesen forog ajkain, de megneveztetni nem akar, 500 f. jelenik meg, nm. Brunszvik Majthényi özvegy országbiróné 's palotadáma 100; m. Forray-Brunszvik Julia bárónő palotadáma 100; nm. Nádasdy Ferencz gr. váczi püspök 250; a' f. t. esztergami főkáptalan 250; nm. Klobusiczky Péter kalocsai érsek 100; ft. kalocsai főkáptalan 100; m. Zsivkovics Pantaleon, g. n. e. budai püspök 100; m. Somsich Pongrácz kir. személynök 50; m. Perényi Zsigmond b., 7vir. főispán 50; Niczky János alor. biró 50; F. F. 50; Dókus László, it. m. 's k. táblai biró 50; m. Richter Aloiz, jászói prépost 100; nm. Haulik zágrábi püspök 250; m. Mesko-Csáky bárónő 200; Valzel Agoston Fridrik, Trentsensky könyomó társa, száz levelet 's öt ezer sorsjegyet ingyen nyomatott, kijelentvén, hogy az épület elkészüléseig a' szükségeseket ingyen nyomatni kész; m. Andrásy György gr. 100; Külkey első gyüjteménye 200; Geymüller Henrik b. 100; f. m. Esterházy Pál hg 400; mind váltóban. (Folytatása következik) közli Külkey Henrik mint hivatalosan megbizott.

Gőzhajójárat martziusban. Gőzhajóink martziusban következő renddel pályázandnak: „Maria-Anna" 76 lóerejü, kapitánya Masjon J. A., Linzbül Bécsbe (csak aprilben kezdendi meg pályáját). „Nádor" 42 lóerejü, kapit. Pohl J., Bécsbül Pozsonyba délután 2 órakor: 1, 7, 13, 19, 25, 31; Pozsonybul Pestre 5½ órakor reggel: 2, 8, 14, 20, 26; Pestrül Pozsonyba 's Bécsbe, reggeli 6 órakor: 4, 10, 16, 22, 28; „Árpád" 80 lóerejü, kapit. Gerritsen L. W., Bécsbül Pozsonyba délután 2 órakor: 4, 10, 16, 22, 28; Pozsonybul Pestre reggel 5½ órakor: 5, 11, 17, 23, 29; Pestrül Pozsonyba 's Bécsbe regg. 6 órakor: 7, 13, 19, 25, 31; az oláh-moldvai oldalon: I. Ferencz, 60 lóerejü, kapit. Ferro D., Pestrül Zimonyba 's Drenkovára pénteken: 15, 29; Drenkovárul Zimonyba szerdán: 20; Zimonybul Pestre pénteken: 22; „Erős" 140 lóerejü vontató, teher- 's utasszállitó hajó, Pestről Zimonyba. (Indulási napján időrül időre a' pesti gőzhajóhivatal hirdetendi; a' Drenkova, Orsova és Skelagladova közti téren kényelmes födött evezőhajók szolgálnak) „Pannonia," 36 lóerejü, kapit. Leva T., Skela-Gladovárul Galaczra kedden: 19 (mihelyt „I Ferencz" utasi födözetén leendnek.), Galaczról Skela-Gladovára vasárnap: 24; „Stambol," 160 lóerejü, kapit. Ford J., Konstantinápolybul Smyrnába minden kedden délutáni 4 órakor: ez átveszi a' Salonichba szándékozó utasokat, kiket „Maria Dorothea" gőzösnek ad át, 's ettől azokat kapja cserébe, kik Salonichból Smyrnába utaznak; Smyrnából Konstantinápolyba kedden délutáni 5 órakor; átveszi a' Salonichba utazókat 's Maria Dorothea födözetére szállitja, mellyből viszont a' Salonichból Konstan-

tinápolyba törekvőket viszi magával; „Maria Dorothea“ 70 lóerejü, kapitány Pietroni A., a' Dardanellákból Salonichba minden szerdán, mintegy reggeli 6 órakor, miután Stambol gőzössel találkozék; Salonichból a' Dardanellákba minden pénteken délutáni 4 órakor. (E' két gőzös mindenkor találkozik egymással a' Dardanellákná l). „Crescent“ 120 lóerejü, kapit. Clician G., és „Metternich Kelemen hg,“ 140 lóerejü, kapit. Wynd Ford Benj., Konstantinápoly, Sinope, Samsun és Trapezunt közt járnak, amaz Konstantinápolybul minden pénteken délutáni 2 órakor, imez pedig Trapezuntból minden csütörtökön szinte délutáni 2 órakor indulandván. A' törökországi oldalon: „Zrínyi“ 80 ló erejü, kap. Mayr F., Pestrül Zimonyba 's Drenkovára pénteken; 8, 22; Drenkovárol Zimonyba szerdán: 13, 27; Zimonyból Pestre pénteken: 15, 29; Drenkova, Orsova és Gladosnicza közt kényelmes födött evezőhajókon eszközöltetik a' közlekedés. „Galathea,“ 60 lóerejü, kapit. Dobroslavich M., Gladosniczából Brailába kedden: 26, bizonyos óra meghatárzása nélkül, hanem mihelyt „Zrínyi“ utazóji födözetén leendnek; Brailából Gladosniczába szombaton: 30; „V Ferdinand,“ 100 lóerejü, kapit. Everson., Konstantinápolybul Galaczra 's Brailába hétfőn délben: 25; Brailából Galaczra 's Konstantinápolyba szombaton: 30. „Zófia“ és „Seri-Pervas“ gőzösek aprilben kezdendik meg rendes pályájokat. A' moszka társaság gőzösei minden 14 nap kedden délben indulnak Konstantinápolybul Odesszába, 's fölveszik az utasokat, árukat 's a' t.“ „V. Ferdinandról“ melly minden kedden reggel vet horgonyt a' konstantinápolyi kikötőben. Az Odesszába 's déli Russziába szándékozó utasok Galaczról szárazon is oda juthatnak 7 napi veszteglés mellett Sculeniben; vagy pedig „Ferdinand“ Konstantinápolyba szállitja őket, honnan az orosz gőzösön folytathatják utjokat 14 napi veszteglés mellett Odesszában. Az Odesszából Ausztriába szándékozó utasok Galaczon „Pannonia“ gőzösre ülhetnek, 5 napi veszteglés mellett Orsovában. Pestrül Konstantinápolyba 11 nap alatt juthatni el, kik martz. 22kén regg. 6 órakor Pesten hajóra ülnek, april 2án ugyanazon órában Konstantinápoly előtt látandják magukat. Az utazásidő fölfelé a' veszteglléssel együtt az aprili jelentésben fog közhirül adatni. Az itt ki nem fejezett egyéb tudnivalókrul a' fölvételi jegyek értesitendik az utazókat. —

KÜLÖNFÉLE: A' győri szegények intézete a' városi tanács fölügyelése alatt mindinkább nagyobb körben kezd munkálkodni,'s kieszközölvén az utcza-koldulás megszüntetését, árva gyermekeket is táplál, 's mindezt évnegyedenkint tartatni szokott gyülésiben intézi el. Az intézet számára adakozás utján járó havi pénzsegély begyüjtésére 's az utcza-koldulás gátlására különös felügyelők vannak megbizatva. Az intézeti pénzalap 1838 végével következőleg mutatkozék: összes bevétel 1837ki aug. elsejétül, a' pénztármaradvánnyal együtt 30,792 f. $4^{1}/_{10}$ kr., összes kiadás 27,624 f. $38^{9}/_{10}$ kr., egész alapitványi tőke pedig 94,024 f. $51^{5}/_{10}$ kr., holott ez utóbbi 1831ben csak 81,219 f. 10 kr. ment, 's igy azóta 12,815 f. $21^{5}/_{10}$kral szaporodott. Darab idő óta már Esztergom kir. városban is szabad lakás engedtetik a' zsidóknak, holott eddig csupán a' sz. tamáshegyi káptalanbirtokon lakhatának 's üzhetének kereskedést. — Beszterczebányán mintegy két év előtt artézi kutat kezdének furni, melly a' város szépitésire 's lakosság kényelmére vala szolgálandó. Azóta már 30 ölnyi mélységre haladtak eddig. A' homokhegyi 's birótelki ezüst- 's rézbányák igen virágzó állapotnak örvendnek. — Zimonyi hírek szerint Milos hg a' zimonyi vesztegintézetbe jött neje meglátogatására, ki rövid ideig ott fog tartózkodni. A' beszélgetés 8 óraig tartott, melly után Milos hg minden lovas katonának 2, az altiszteknek pedig 3 pengő forintot, 's a' tisztitó 's egyéb vesztegintézeti szolgáknak 5 aranyat, a' kath. és görög sz. egyháznak pedig egyenkint 20 aranyat ajándékozott. — Azon telep, mellyet az oroszok St. György szigeten a' Dunatorkolatnál alapitottak, mindinkább emelkedik. A' népesség gyarapúl, habár lassan is, de észrevehetőleg. Sulina város már is meglehetős kiterjedésü 's a' házhelyek nagyrészint eladattak. E' telepítvénynek biztosan jósolhatni fényes jövendőt. Sulina nem sokára a' nevezetesebb városokhoz fog tartozni 's egykor a' fekete tenger kereskedő városai közt nagyfontosságu leend, minthogy fekvése is a' dunai közlekedés uralkodójává rendelé, föltevén hogy a' csatorna Csernavodától Kosztendzseig nem létesülend. De Oroszország ennek meggátlására egy eszközt sem hagyand próbálatlan. — N. Enyed febr. 20án A' napokban egy remetei oláh fiastul fát lopandó a' közellevő musinai erdőre ment; előbb egy szálfát szerencsésen levágtak; ezután egy más szálfát szándékoztak leróni, de ennek egy ága leszakadván, a' fiut oda ütötte, az apa fiát ki akarván szabaditni oda megyen, de azalatt a' már félig lerótt fa ledőlvén, őt is lenyomta. Estvére a' nő hijába várva férjét, másnap atyafiaival együtt mind keresésben tölték idejöket, de csak harmad nap találtak rájok az erdőben, mikor már mindketten az ütés 's hihetőleg éhség miatt halva feküttek. A' levágandó fa elhozatalára magokkal vitt 4 ökröt pedig a' szekérbe fogva az éhségtől elkényszeredve találák. E.H.

A' pesti gyapjutár-egyesületnek folyó martzius hónap 15kén délutáni 4 órakor a' n. Casinoban tartandó közgyülésére minden részvevő szives megjelenése kéretik.

(Változások a' cs. kir. hadseregnél.) Gorczkowszky Károly altábornagy 's osztálynok, másodtulajdonosa lett szász király 3 számu vasas ezrednek; Lomharevich Lajos, őrnagy a' pétervaradi 9 sz. határőrezrednél, pedig tótországi fő katonai kormányszék-segéd 's katonai előadó. Előléptettek: alezredesbül ezredessé: Bredy Hugó, segéd az első táborzó hadosztálynál, Geppert báró 43 számu gyalog ezred; őrnagyokbul alezredesekké: Lederer Auguszt báró, ő föls. szárnysegéde, Minutillo b. 3 sz. vasas ezr.; Festetics Lajos gr., szárnysegéd Radeczky gr. tábornagynál, hivatala megtartásával; Frisch Ignácz a' 2ik táborzó hadsapatnál, ugyanott: Gerstner József, Koudelka b. 40 sz. gy. ezr., az ezrednél; Bettiny Andor, a' szluini 4 sz. gy. határőrezr., a' broodi 7 sz. gy. határőrezr.; Teleki Ádám gr., a' 12 sz. nádor-huszár ezr., az ezredben.; kapitányokbul őrnagyokká: Stadion Fülöp gr. Szász-Coburg-Gotha 1 sz. dzsidásezr., 's egyszersmind szárnysegéd ő fölségénél és szolgálattevő kamrás; Ledochovszky Timót gr., Schwarzenberg hg 2 sz. dzsidásezr., 12 sz. nádor-huszárezr., 's egyszersmind szolgálattevő kamrás Ferencz Károly ő fönségénél; Klebelsberg Venczel gr., császár 4 sz. dzsidásezr., szolgálattevő kamrás és segéd Ferdinand fhgnél, az ezredben, 's hivatala megtartása mellett; Hiemesch Károly, a' 10ik vadász zászlóaljból az első táborzó hadsapathoz segéddé; Königschmidt János a' 6ik vadász zászlóaljból Wellington hg 42 sz. gy. ezr.; Sunftenau Fridrik, Rainer fhg 11 sz. gy. ezr.; Koudelka b. 40 sz. gy. ezr.; Boldizsár József, Bianchi b. 63 sz. gy. ezr., Trap b. 25 sz. gy. ezr.; Stribel Rudolf, Wasa hg 60 sz. gy. ezr.; Kronhelm Vilmos, don Miguel 39 sz. gy. ezr., Mussinger János, Bakonyi b. 33 sz. gy. ezr.; Glavasch István, gradiskai 8 sz. gy. határőrezr., Spazierer János, Reusz hg 7 sz. huszárezr., 's Németh József, 12 sz. nádor-huszárezr., mind az ezredben; végre, Kempf Auguszt, Baden nhg 59 sz. gy. ezr., Ferencz erősség parancsnokává. Nyugalmaztattak, alezredesekbül: Schluderer Ferencz, Langenau báró 49 sz. gy. ezr.; és Stöck Ferencz, 12 sz. nádor-huszárezr., mindkettő ezredesi ranggal 's nyugdíjjal; őrnagyokbul: De Gaigne Lajos, Trapp b. 25 sz. gy. ezr., és Stark Adolf, Bentheim hg 9 sz. gy. ezr., alezredesi ranggal, Mattei Márk, Luxem 27 sz. gy. ezr.; Scharf Antal, Wasa hg 60 sz. gy. ezr., és Sillobod Ferdinand, Bakonyi b. 33 sz. gy. ezr.; kapitányokbul: Heickenwaelder György, a' 4dik pattantyusezr.; Drabek Venczel, a' budai, Kralik Miklós, a' péterváradi, 's Pollák János, a' velenczei őrpattantyus kerületből; Radanovich József, császár 1 sz. gy. ezr.; Schmidt Jakab, olmützi szállitás-gyülőhelyi parancsnok, mind őrnagyi ranggal 's nyugdíjjal. Tendwart Smitson, kapitány Bianchi b. 63 sz. gy. ezr. őrnagy lett 's nyugalmaztatott, további alkalmazással a' m. m. frankfurti németszövetségi katonai biztosságnál. Khyo János, fehértemplomi kapitány-polgármester, a' katonai határszélen, őrnagyi rangot kapott. Külrendeket 's azok elfogadására 's viselésire szabadságot nyertek: Wasa Gusztáv hg, altábornagy, Hessen nhgségi Lajos-rend nagykeresztjét; Piret Lajos b. vezérőrnagy 's mainzi várparancsnok, ugyane' rend első osztályu középkeresztjét; Legedics Ignácz, Szász-Coburg-Gotha hg 8 sz. huszárezr., Szász-Erneszt hgi házrend kiskeresztjét; Verbek Ferencz, piacenzai helyőrnagy, Parma hgségi Konstantin sz. György-rend kiskeresztjét; Dallwitz Günther b., Baden nhg 59 sz. gy. ezr őrnagy, Paccassy József b., Wasa hg 60 sz. gy. ezr. kapitány és segéd az ezredtulajdonosnál, 's Dumont Henrik, alhadnagy Baden nhg 59 sz. gy. ezr., és segéd az ezred másodtulajdonosánál, a' Baden nhgségi zähringi oroszlánrend kiskeresztjét; végre, Nassau Móricz hg, alhadnagy Károly fhg 3 sz. dzsidásezr., a' németalföldi oroszlánrend első osztályát. —

Amerika.

(Mexicoban Bustamente megbuktatási hire a' szövetségpárt részirül.) Tampicoi dec. 28iki levelek szerint a' jour. de Débatsban, Bustamente kormánya megbuktát 's a' szövetségi pártnak Mexico fővárosbani győzelmét hirlik. Ezen lázadás által, mellyet az utóbbi eseményekbül méltán lehete gyanitni, Pedraza tábornok, a' respublica hajdani elnöke, juta hatalomra. Hiszik, miszerint e' tábornok békés indulattal viseltetik a' francziák iránt 's innen reménylik Tampicoban, hogy az uj elnök mentülelőbb véget vetend a' háborunak 's Francziaországgal szerződést kötend. Mennyiben való e' hir, nem tudhatni, az angol lapok, mellyek ugyancsak a' fölebbi naprul költ leveleket közlenek, szóval sem emlitik a' dolgok illy kimenetét; azonban az ezen országot illető közleményekbül kitünni látszik, miszerint Mexico fővárosban nem épen lehetetlen a' mozgalmi hir. — A' Commerce hasonlag zendülési hirt közöl Mexicobul azon különséggel azonban, hogy Pedraza tábornok helyett Gomez Fariast, a' szövetségi párt főnökét, téteti dec. 10kén Bustamente palotájában a' respublica elnökévé 's hozzáadja, miszerint Gomez Farias a' mexicoiak legmiveltebb 's felvilágosultabb részit képviseli 's elnökké választatása a' francziákra nézve nagy hasznu lehet. E' történet alkalmakor angol képviselő érkezék Mexicoba. — Azonban e' hirek valósulásra várnak, mert még a' zendülést illető időre nézve sem egyezők a' levelek. —

(Santa Ana nem halt meg. Elegy.) Ujorleansi jan. 8ki hir a' jour. des Débatsban Santa Anát Veracruztól 5—6 franczia mértföldnyire meghaltnak állitá, mi azonban nem valósult meg. A' szövetségi párt Tampico, Santander, san Louis 's több helyen magához ragadván a' hatalmat, az ország beljébe nyomul 's a' főváros is, ha még eddig nem tevé, a' zendülés karjába vetendi magát; a' tampicoi rév ostromzára csak névről létezik már. — Havannahi jan. 11ki levelek szerint mexicoi lobogók alatt éjszakamerikai hajók kalózkodást üznek; a' mexicoi kormány ugyanis 500 hajónak, mellyek többnyire éjszakamerikai polgároké, kalózleveleket ada. — A' tampicoi Telegraf toldalékában hosszu 's figyelemreméltó levél közöltetik Baudin hajóvezértül, mellyet dec. 22érül Urrea tábornokhoz, a' tampicoi szövetségi párt parancsnokához, intéze 's bár a' szövetségi ügynek forró pártolója, mégis inkább ohajtja, hogy ez ügy idegen befolyás nélkül vihássa ki győzelmét. Egyébiránt a' levél tartalma igen gyanus 's alig tarthatni valódinak. A' Bustamente megbuktárul keringő hirek is valósulásra várnak, mivel ez eseményt dec. 19érül szóló kereskedői levelek Londonban szóval sem emlitik. Annyit ugyan mondanak, hogy bizonyos de la Cordina gróf (?) vevé át a' pénzügyi minisztériumot. —

Portugália.

Lissaboni febr. 6aig terjedő hirek szerint végre csakugyan összeülhetett a' tanács; a' következő kamra elibe a' választófölirati 's költségvetési küldöttségek terjesztek tudósitásikat. Az $13^{38}/_{39}$re a' pénzügyminister az összes jövedelmet 8 ezer contora teszi, a' kiadást pedig 10re 's igy ismét 2 ezer (5 millió pgő ft.) a' hiány. Azonban a' pénzügyminister naprulnapra javulónak mondja a' pénzügyet; a' jövedelemforrásokon fekvő terhek mindinkább kevesülnek. Az angol adóssági osztalékok mint fognak kifizettetni, az titok; a' belföldi hitelezők a' nyilványos hitel juntáji által fizettetnek rendesen a' begyülő adókbul. A' trónbeszédrei válasz, mint azt a' küldöttség többsége szerkeszté, három feddő pontot foglal a' ministerség bel politikája ellen; a' rabszolgakereskedésrüli czikk a' leghatározatlanabb kifejezésü; Spanyolország iránt melegebb részvéttel nyilatkozik, mint a' trónbeszéd.

Spanyolország.

(A' cortes elhalasztva. Politikai forrongás.) Cortes-föloszlatás, ministerség-változtatás és a' trónméltóságának lealacsonyitása képezik most azon föladást, mellynek megfejtése által hatalomhoz kiván bizonyos párt

jutni. Ha e' párt győz, ugy az ország minden eddigi intézvénye megbukik, 's olly köz inség fog bekövetkezni, melly mindenki keblét borzalommal töltendi el. „A' cortest föl kell oszlatni, kiáltoznak szünet nélkül a' népbarátok, mert nem a' nemzeti akarat kifejezése az, hanem nyomoru cselszövények 's megvesztegetések következménye.“ A' nép számára nyitva álló karzatokat a' képviseleti teremben olly bárdolatlan csoport tartja naponkint elfoglalva, melly leggyalázatosb gúnyözönnel fosztja meg méltóságuktól azon követeket, kik mérsékelt szellemben szólnak; ennek azonban a' cortes maga fő oka, mert haszontalan üres közbenszólalkozással tölti el a' drága időt, mellyet a' haza sérelmei orvoslatára kellene forditnia, mi természetesen méltán ingerli föl érdemetlen képviselői ellen a' nemzetet. A' cortes jól tudá, miszerint a' kormány határzottan gondolkozik föloszlatásáról, 's hogy különösen a' pénzügyminister, Espartero pártfogására támaszkodva, mindent elkövet társainál e' rendszabály létesitésére, ez okbul tehát mindent megtagad tőle, mi a' jelen körülmények közt a' korona hasznára szolgálhatna. Ez csak a' föllengősdiek czéljait segíti elő, mert a' cortesföloszlatást a' ministerség megbukása követendi, mi a' föllengősdiek hatalmába juttatná a' kormányt, mivel az ujválasztások által bizonyosan tetemes többséget nyerendnek a' cortesben, 's e' szerint a' határzó 's végrehajtó hatalom az ő kezeikben leend. A' sevillai 's cadizi hatósági választások ez év elején világosan tanusiták, milly hanyagul viselik magukat az ottani mérsékpártiak, kik mutatkozni sem mertek a' választásoknál, hanem minden próba nélkül engedék győzni a' föllengősdieket, minek következtében olly férfiak kezeibe jutott a' hatalom, kik Sevillában vezéri valának a' zendületi juntának, 's minden korlátlankodó mozgalomnál előcsapatban állottak. A' ministerség ennyi veszély közt a' vezérek szerencsés hadi munkálatira sem támaszkodhatván, egészen fölösleg intézvénnyé látszik válni, mert a' reá bizott végrehajtó hatalmat nem képes a' nemzet javára teljesiteni, 's az országsérthetetlennek nyilatkoztatott fejét sem tudja durva megtámadások ellen védeni. A' nép közt folyvást ingyen vagy rendkivül csekély díjért röpiratokat osztogatnak, mikben azon napról van emlités, mellyen a' nép fölkelend 's a' fölség lelépend trónjáról. Olozaga vezérlete alatt néplap jelenik meg, mellyben nem rég ez vala olvasható: „Legbensőbb meggyőződésünk szerint a' spanyolok csak akkor várhatnak segélyt Francziaországtól, midőn ott respublicai intézvények váltandják föl azon uralkodási rendszert, melly alatt az ország jelenleg szenved.“ Ugyane' lap illy állitással törekszik a' kormányzó királyné ellen fölingerleni a' népet, miszerint Vllik Ferdinand tömérdek kincset biztosíta özvegyének külföldi bankban, 's a' királyné véginségre kész inkább juttatni a' nemzetet, mint visszaadni ez eltulajdonitott kincseket. Ez állitás czáfolásaul a' Gaceta hivatalosan jelenté, hogy a' kormány nagy jutalmat adand annak, ki meg tudandja, mondani, hol van letéve azon kincs, és mikép lehetne hozzá férni? Egyébiránt azon rágalmazó czikk szerzőjét egyenesen nem merészli megtámadni a' kormány, mert a' sajtótörvények mindenkor hathatósan védik azokat. — Feb. 9kén délután adatá tudtára a' tanács- és követháznak ülései elhalasztását a' kormányzó királyné. E' parancs, noha nem volt épen váratlan, rendkivüli ingerültséget okozott. Madridban naponkint komoly eseményektül vélnek retteghetni. Az angol kormány kereskedési szerződést szándékozik kötni Spanyolországgal.

(Ceutában zendülés. Gomez L. agyonlövetett. Elegy.) A' ceutai parancsnok hivatalosan összeesküvés fölfedezését jelenté a' kormánynak, melly szerint az erősség carlosiaknak vala átadandó egy szardiniai hajó segélyével, melly az ottani magasokon több napig mutatkozék. Közelebbi körülmények még nem jutának köztudomásra. Gomez Lukácsot, ki egyik hőse volt a' la granjai zendületnek, az éjszaki hadseregnél tartott hadi törvényszék agyon löveté, miután megvallá, hogy Morellát ő juttatá a' carlosiak hatalmába. — Harcztéren folytonos munkátlanság uralkodik. — Munagorrit elfogák emberei, mivel zsoldjokat nem tudá fizetni, 's agyon lövéssel fenyegeték őt. — A' nagy hatalmak intési a' visszatorlással fölhagyás iránt, mint látszik, nem igen használnak; mert Cabrera már most nem lődözteti ugyan halomra foglyait, hanem éhség miatt hagyja őket elveszni, a' sebesülteket pedig azon ürügy alatt konczoltatja föl, hogy makacsságból nem akarják sergeit követni; igy legközelebb 150 sebesültet hányatott kardra Cantaviejából el Horcajoba szállittatásukkor.

Anglia.

(Durham jelentése Canadáról.) Durham gr. jelentése a' canadai 's minden egyéb brittamerikai gyarmatról magában foglalja azok helyzetét 's egyszersmind kormányzatjok hiányit. Durham megmutatni törekszik, miszerint az ügyek illy helyzete különösen Canadában tovább nem állhat fön a' gyarmat létezése koczkáztatása nélkül, 's egyuttal rendszabályokat ajánl, mellyek véleménye szerint orvoslani képesek az ott uralkodó viszszaéléseket. Erre vonatkozólag igy nyilatkozik többi közt Durham: „Sem politikai sem társasági létezése valamelly községnek nem állhatná ki már tovább azon események hatását, mellyek Alsó-Canadában olly hosszas megállapodásához vezérlettek az alkotmányszerü kormányzat rendes menetének, melly továbbá szükségessé tevé a' tartományi alkotmány fölfüggesztését, 's melly kétszeri zendülést 's ugyanannyiszori fölcseréltetését okozá a' polgári törvényeknek katonai rendszabályokkal, azon biztositékot pedig kétszer semmité meg, mellyet lényeges jogótalomnak köteles tekinteni minden britt alattvaló. Leirám azon érzelmi hangulatot, melly a' két küzdő párt vagy inkább népfaj közt uralkodik; élénkül festém mind ezen keresztül rontó egymás elleni gyülölségöket, 's az egész franczia lakosság tökéletes és kiirthatatlan elégületlenségét, valamint azon gyanakodást is, mellyel az angol származásu gyarmatosak az anyaország ellen viseltetnek, 's az összes lakosság szilárd elszántságu határzatát, mostani elviselhetlen szenvedésiken Nagybrittanniától elválás által segiteni. Az alsó-canadai nyugtalanságok nem engednek további késkedést; a' most fönálló kormányzati rendszert csak ideigleni kényszeritett járomnak tekintik. A' volt alkotmány ollyan, hogy visszaállitásához egyetlen párt sem adandja megegyezését; rosz sükere következtében a' szabadság 's rend egyetlen baratja sem engedendi kártékony befolyása alá visszahelyezni a' tartományt. Bárminő nehéz is hathatós gyógyszert találni a' vész ellen, minden esetre bizonyos, hogy minélelőbb ohajthatni annak feltalálását. Épen ugy hiszem, miszerint Felső-Canadában is rendkivül szükséges minélelőbb hathatós rendszabályokkal tökéletes megnyugtatást eszközleni. Azon jelentésbül, mellyet e' tartomány nyugtalankodása okairól beadék, kitünik, miszerint én a' tökéletes orvoslást épen nem tartom lehetlennek, 's hogy a' gyarmat helyzetét a' most fönálló alkotmány lényeges változtatása nélkül is lehetne javitani. Nem tagadhatni ugyan, miképen azon tettdolgokon alapuló számos sérelem következtében, miket a' nyugtalanság okainak mondék, 's mindenek előtt az illy felelősségü kormány elleni határzott gyülölség miatt, a' nép nagyobb része kivánesi szemekkel tekint azon anyagi jóllétre, mellyet szomszédi az egyesült szabad tartományokban tökéletes szabadság 's legnagyobb mértékben felelős kormány alatt élveznek, 's az unióba fölvétetni kivánkoznak, mivel a' mostani rendszer mellett nem vélnek hasonló boldog czélhoz juthatni. Meg vagyok mindazáltal győződve, hogy ez érzemények még nem harapoztak el rendkivüli félelem-gerjeszthetőleg; sőt hihetni vélem, hogy a' tartomány nagyobb része bizalommal várja küldetésem sükerét. A' külön politikai pártok erősen hiszik, miszerint sérelmeik csakugyan orvosoltatni fognak, mihelyt egyszer valódi 's kimeritő őszinteséggel leend a' gyarmat helyzetérül tudósittatva az anyaország. A' pártok e' pillanatban nyugottak, 's mint hiszem, szilárdul elhatározottak békén bevárni az anyaország határzását, 's hathatósan védni hazájokat minden zavar 's idegen berontás ellen. Nem hallgathatom el azonban itt azon meggyőződésemet, miszerint ez végső megerőtetése a' nép példátlan türelmének, 's ha most sem nyerend orvoslást bajaira, ugy tökéletesen meg leend győződve, hogy boldogságát csak Angliától elválásban keresheti. Nem akarom mondani, hogy a' zendülés meg fog ujulni, 's még kevésbbé vélem, hogy e' zendülés az angol katonaságtól kicsikarni birhatná a' most fönálló kormány megbuktatását; de minden esetre csak zúgolódva fognak Canada lakosi engedni az erőszaknak 's kedvező pillanatot várni a' terhes járom lerázására. Mi a' többi éjszakamerikai britt gyarmatot illeti, nem akarom állitani, hogy azokra nézve is közel kitöréssel fenyegetőzik a' veszély, mert meg vagyok győződve, miszerint az azokban uralkodó hű ragaszkodási szellemet nem olly hamar leend képes megdönteni az általányos elégületlenség, bár mennyire terjedjen is az. De e' ragaszkodás is veszélynek van kitétetve, 's komolyan kell azokat intenem, kiknek kezeikben fekszik azon tartományok sorsának igazgatása, hogy vak bizalmokat gyarmatosink határtalan ragaszkodásukhoz könnyen mértéken tul gyakorolhatják. Nem egyezik meg józan politikával a' gyarmatok segélyforrásit eltékozlani, vagy mindig szorosb korlátok közé kényszeriteni, hogy naponkint növekedő fájdalommal legyenek kénytelenek a' szomszéd szabad birodalom jóllétére tekinteni. Minden utazó csupán e' kiáltó ellentétrül szól iratiban, min nem tudnak eléggé örvendeni Anglia intézvényinek irigy ellenségei. — Meg kell jegyzenem, miszerint nem törvényektül vagy roppant sergektül rettegésben helyzendő az anyaország biztos összeköttetési alapja gyarmatival, mert ez bőcsülettel ellenkezik. E' helyett a' britt intézvények hatását kell jótékonnyá tenni, melly szerint a' szabadság 's müveltség lehető legnagyobb kifejlése eszközöltessék, kapcsolatban a' királysági rendszer szilárd és méltóságos föntartásával, minek következtében a' gyarmatok e' rendszer megváltoztatásában legnagyobb veszteséget kényszerülnének látni. Ezuttal még nem kétkedhetni ugyan, miszerint Anglia katonai erővel is képes megtartani éjszakamerikai gyarmatit; de illy vállolat legalább egy millió font sterlinggel szaporitná a' gyarmatkormányzati kiadásokat, 's e' mellett a' növekedő elégületlenség folyvást táplálékul szolgálna az egyesült szabad tartományok terjeszkedési vágyának. E' pillanatban nem félhetni, hogy ezek hasznot huzandnak a' britt gyarmatok ingerült állapotjából, 's megzavarni kivánnák baráti viszonyikat Angliával; a' franczia származásu canadaiak iránt kitüntetett rokonszenvi nyilatkozatok csupán félreértésen 's valódi helyzetük nem ismerésén alapulnak. E' szerint tehát mindig világosabb lesz ezentul azon állitás, hogy a' canadai harcz csupán két külön emberfaj közti villongás, és nem olly inditóokoknak tulajdonitandó, mellyek az éjszakamerikai szabadság-háborut szülék. — A' felső-canadai tartományban már sokkal nagyobb amerikai részvétre számolhatnak a' zendülők, mit erkölcs- és nyelvegyenlőségnek, e' leghatalmasb két kapocsnak, kell tulajdonitani. Felső-Canada egy részét volt éjszakamerikai polgárok lakják, 's kölcsönös bevándorlások most is folyvást történnek; igy például csupán Ujyorkban 40 ezer irlandi szolgál most a' polgárkatonaság közt, mi természetesen növeli a' vonzalmat. A' határok mindenütt ollyanok, hogy a' közlekedés rendkivül könnyen 's gyorsan eszközölhető a' szomszéd tartományok lakosi közt, mi mindinkább közelebbíti őket egymáshoz A' veszély egyébiránt most csekélyebb mint ezelőtt vala, miben az éjszakamerikai lapok is megegyeznek, 's köztudomásu, hogy az utóbbi alsó-canadai zendületi merényben egyetlen amerikai szabad polgár sem részesült. A' veszély azonban hatalmasul fog növekedni, ha gyökeres orvoslás nem történik, mert a' nyugalomkedvelő lakosak is végre fölingerülnek a' szünteleni kicsapongások által, 's végre általányos harczra fognak fölkelni, mihelyt a' hatóságok nem leendnek képesek igazságot szolgáltatni a' sértett félnek. Azt sem kell még itt feledni, miszerint a' canadai folytonos zavargások tetemesül háboritják a' szabad tartományok jóllétét, 's hogy ehez még több körülmény járul, melly növeli az ellens

geskedési szikrát a' két szomszéd hatalom közt. Leginkább azonban csak a' népteleuségtül tarhatni most, melly szörnyen fog növekedni, ha ez ingerült helyzet továbbra is megmaradand. Pénzökkel együtt távoznak most e' szerencsétlen tartományokbul az emberek, bevándorlásokrul pedig már nem is hallhatni. Külön társulatok állottak össze a' kivándorlás könnyitésire, mi népteleníti a' birodalmat, az iparüzést pedig megfosztja a' szükséges tőkéktül." A' jelentés egyéb részei javitási ajánlatokat foglalnak magokban.

(A' kormány kiegészíti Durham jelentését. Nézetek az angol nemzeti nevelésrül.) Alig jelent meg Durham jelentése Canadáról, 's a' ministerek számos oklevéllel egészitek ki azt, mellyek nagyobb része azon fény meghomályositására látszik szánva lenni, mellyet a' jelentés Durhamra terjesztendő vala. Köztük találtatik Glenelg l. Durhamhoz intézett azon irata is, mellyben annyira elhíresült búcsuzó föl'szólitását veszélyesnek nyilatkoztatja ő föls. nevében a' ministerség. Egy másik iratban, melly Colbornehoz vala intézve, szigoruan feddik a' volt kormányzót, helytelennek állitván, hogy számüző parancsa elmellőzése daczára sem maradt helyén, 's nem használá a' kormány azon intésit, mikkel e' lépést egészen ártalmatlanná lehetett volna tenni a' tartományokra nézve, 's egyszersmind gátlani az elitéltek visszatértét azon vészes pillanatban. A' toryk azonban mégis folyvást hiszik, miszerint a' csata Durham 's Melbourne közt nem leend komoly, mivel Glenelg békitő áldozatul esett. Durham elkerülheti ugyan a' harcz komolyra fordulását, midőn régi baráti ellenében ugyanazon helyet tartja elfoglalva, mellyben a' torykkal áll szemközt, mert véleménye szerint olly nagy mértékben fontos e' tárgy, hogy minden nyomoru személyesség tökéletes kizáratását kivánja; de azért a' tusa kimenetét előre még sem jósolhatni meg. Egyébiránt Durham nyilatkozatiból elég világosan tünik ki, miszerint jelentését egyik barátja szolgáltatá a' Times szerkesztője kezeibe, miután a' kormány elfogadni határozá azt. Miért üzék el tulajdonkép hivatalából Glenelg lordot társai? bizonyosan még most sem tudhatni. A' szabadelmü 's dologhoz értő Normanby marq. azonban czélszerüleg pótlandja ki helyét, valamint Morpeth l. ministerségbe lépte is tetemesül erősbíti a' kormányt. Morpeth kétségkül csupán azon föltét alatt lépett ministerségbe, hogy valamint eddig, ugy ezentul is mindenkor a' titkos szavazás mellett szólhasson, midőn az vitatási tárgyul szolgál a' parliamentben. A' M. Chronicle ebből azt véli következtethetni, hogy ezentul a' titkos szavazást is ugynevezett nyilt kérdésnek tekintendi a' kormány, valamint a' gabnatörvény iránttt, noha ez nem épen egészen valószinü, mert más kormány tagok is nyilatkozának már titkos szavazás mellett, anélkül, hogy azért a' kérdés változott volna. A' chartisták mostani fenyegető helyzete mindazokat menteni látszik, kik e' pillanatban nem akarják a' képviseleti 's választási rendszert változtatni, bármilly értelemben nyilvánitották is ez előtt véleményiket némelly külön pontok iránt. — Mivel a' kormány nem halaszthatá már továbbra a' közkivánat teljesitését; tehát csakugyan tenni határzott valamit a' népvelés ügyében; Russell február 12dikén néhány e' tárgyra vonatkozó iratnak parliament elibe terjesztésekor jelenté, miszerint a' kormány a' titkostanácsi elnök vezérlete alattöt vagy több tagu iskolatanácsot szándékozik létesíteni. E' tanács fő felügyelést viselend az iskolai tárgyakra, a' parliament által kirendelt pénzeket elosztandja külön iskolatársulatok vagy iskolák közt, 's leginkább tanitóképező intézetek 's példányiskolák alapitásin munkáland. Wyse 's egyéb baráti a' nyilványos oktatásnak elégülteknek nyilatkozának ez ajánlattal, mivel láták, hogy kénytető rendszert nem hozhatni divatba Angliában. De épen azért, mivel ez urak elégültségöket nyilványiták, ijedteknek színlék magukat az egyház baráti; 's különösen Peel 's Inglis kimondák, miszerint nem lehetnek nyugottak, mig a'kormány világosan meg nem fejtendi: mi leend tulajdonkép hatásköre ez uj tanácsnak. Russell e' megfejtést azon időre halasztá, midőn inditványba hozandja a' kérdéses iskolatanács rendelkezési alá bizandó pénzmennyiséget. Egyébiránt Inglis ujra örömét nyilványitá, mivel véleménye szerint a' kormány szándéka sokkal kevésbbé látszik ellenséges indulatunak az egyház ellen, mint képzelni lehete baráti viszonyiból, mikben azokkal áll, kik a' vallási oktatást egészen ki akarnák zárni a' nyilványos népnevelésbül. Peel csupán azt kivánd az egyház számára kieszközleni, hogy tagjai által alapitott iskolákban tulajdon felekezete vallása tanittassék, melly szabadságot kész viszont minden egyéb felekezetnek megadni. „Az egyház, igy zárá szavait, fölébredt 's megismeré, hogy kötelessége részesülni az ifjuság nevelésében, mihez őszintén szerencsét kivánok neki, csupán azt ohajtván, hogy megismérje, miszerint e' fölébredést azon változásoknak kell köszönnie, miken politikai viszonyink az utóbbi időkben keresztül menének." Az egyház pártolóji fő czélja sz.-egyház-épités, mivel állitásuk szerint sz.egyház mellett rendesen azonnal iskola is szokott létesülni. Az ellenzés egyébiránt mindenkor éber tekintettel nézend a' történendőkre 's gátolni fogja mindenütt a' vakbuzgalom terjesztésit, 's csupán valódi hasznos és fölvilágitó népnevelést engedend gyakoroltatni. — Wood súlyosan adózik azon vigyázatlanságaért, melly szerint nem elég ovakodva adá elő a' kereskedési és gyári rendszer jelen helyzetét, 's ez által a' gabnatörvény pártolóinak örömet 's pillanatnyi diadalt szerze. Kendali választóji ugyanis egyik nyilványos gyülésökben vtlágosan kimondák, hogy minden bizalmokat elveszték iránta, mi okbul kérik: mondjon le városuk képviselésérül. A' manchesteri kereskedési kamra épen most véghez ment évi választásakor megfosztá őt elnöki rangjától 's a' többi hasonérzetü igazgatókon is kiadott. Ez világosan tanusítja a' gyártók buzgalmát 's azon veszélyt, mellynek a' főnemesség e' vitában magát kiteszi. Mi még nagy mértékben növelendi e' buzgalmat, 's a' tömegekben is hasonlót gerjesztend, abban áll: hogy a' papság is részesülni kezd az ellenmozgalomban, 's különösen Banburyben olly nyilványos gyülésen volt jelen, mellyen az országos hitelezőket a' gabnatörvény-eltörlesztés esetében kamatcsökkentéssel fenyegeték, mi csakugyan könnyen valósulhatna. — Febr. 14ikén mind a' két ház csupán czeltalan vagy legalább következés nélküli közbenszólalkozásokkal 's kérelem-benyujtással tölté az időt. O' Connell többi közt jelenté, hogy rendes inditványt szándékozik tenni a' törvényhozási kapcsolat megszüntetésire Irland és Anglia között. —

(Ministermódositási hirek. Elegy.) Több tory lap azon hírt kezdé terjeszteni, miszerint Palmerston l. követni szándékozik Glenelg lordot a' lemondásban; 's helyét Clarendon l., eddigi követ Madridban, foglalandja el; ez azonban minden esetre további valósulást vár, mielőtt hitelt érdemelhetne. — Canadában még mindig ingerültség uralkodik; nem rég a' felső tartományban egy kutat akarának megmérgezni. mellyből az ottani katonaság inni szokott. — Londonban a' nemzeti gyülés tagjai mintegy 8 ezer londoni dolgozóval éji gyülést tartának, mellynél néhány zsebkendő-orzást kivevén semmi rakonczátlankodás nem történt. — Norwichben rendkivüli buzgalommal vásárol fegyvert a' köznép, 's a' pénzt egy külön azon czélból összeállott társulattól kapja. —

Belgium.

Brüssel, febr. 10kén: A' brüsseli sz. egyházakban nyilványos imádságok rendeltettek az ég áldásaért könyörgés végett Belgium jóllétére. — Tegnap, köz hir szerint, egy osztálynokot, ki tettleges szolgálatban volt a' belga seregnél, elfogatott a' kormány. — Febr. 7ke óta a' kabineti tanácskozások nagyon gyakoriak. Az angol követ a' külügyi ministerrel többször tanácskozék, a' franczia követtel pedig hoszszasan beszélgete. A' hirnökök és sürgönyök örökös mozgásban vannak, szüntelen jőnek 's mennek. O' Sullivan de Grass és de Beaulieu bécsi 's berlini ügyvivőinkhez sürgönyök küldettek visszahivatási irománnyal. — A' Temps brüsseli levelezője febr. 11iki tudósitása szerint nem nagy hitelt adhatni a' londoni tanács jegyzőkönyve föltétlenes elfogadási hirének a' belga kormány részirül. Mérode gr. a' föltételek szerkezetén dolgozik; a' királynál tegnap Skrzynecky tábornagy személyes udvarlaton volt. — Arloni hirek szerint az e' városban tanyázó kevés csapat visszahivatott; a' Bouillonban levő osztály pótlandja ki az őrséget. —

(A' belga kormány a' londoni tanács határzatát elfogadja. Elegy.) Brüsseli febr. 9iki irat szerint a' kormány a' londoni tanács jegyzőkönyve elfogadására tökélé magát, mit 8—10 nap mulva a' kamrákkal tudatni fog; hihetőleg Merode gr. kilépend ez idő alatt a' ministerségbül, ki eddig ugy is csak ideiglen látá el a' pénzügyi tárczát. A' tanácsban nagy többségre számolnak, a' követkamrában pedig 5—12 szózattöbbségre. Febr. 6kán a' király, 7kén a' minister elibe küldöttség járult a' lüttichi kereskedőség 's iparüzők részirül. — Dumortier Londonba utazand 's ha ez utólsó alkudozások sem szülnek kivánt sikert, Merode gróf 's de Theux kilépnek a' ministerségbül. — Seckendorf gr. porosz ügyviselő a' brüsseli udvarnál felhatalmazá az antwerpi porosz consult minden iromány aláirására 's hitelesitésire, azon móddal, mintha ez a' követség elibe lenne terjesztve, hogy a' két ország között a' kereskedési összeköttetés csorbát ne szenvedjen. — A' mechelni érsek felszólitá megyéje lelkészeit, hogy hiveik számára 9 napi imádságot hirdessenek a' bold. szűz tiszteletére, kinek hatalmas ótalmaért könyörgenének a'hazára nézve. — Az Observateur szerint: „Midőn Poroszország 's egy más hatalom Skrzynecky tábornagynak a' seregtül 's Belgiumból eltávolittatását sürgeték, ollyasmit kivántak a' kormánytul, mi nem teljesithető. Midőn a' király e' tábornagyot a' belga seregnél előlépteté, azon jogával élt, mellyel őt az 1831 sept. 22ki törvény felruházta, mellyben ugyanis mondatik: „A' király fel van hatalmazva, annyi idegen katonatisztet alkalmazhatni a' statusszolgálatnál, mennyit a' haza jóllétére szükségesnek lát." Miután Skrzynecky tábornagy már Belgiumba jött, innen csak a' kiüzetési vagy kiadási törvény erejénél fogva távolittathatik el; e' törvények pedig rája nem alkalmazhatók. Miután pedig a' seregnél előleptették őt, egyedül a' hivatalelvesztési törvény fotszhatja meg kineveztetésétül, de e' törvényt sem alkalmazhatni rája." —

A' pénzcsarnokon febr. 12kén azon hir terjenge, miszerint Leopold belga király, a' kamrákat febr. 20kára ismét összehivandja annak előadása végett, miszerint a' londoni tanács határzatát elfogadja, 's azon esetre, ha a' kamrák e' lépését nem javalnák, kész lemondani koronájárul. — Aacheni febr 11ki hir szerint még a' módositott 24 czikkü szerződést nem irta alá Leopold király, mint néhány lap hirlé.

(A' kamrák febr. 19kére ismét összehiva. Elegy.) A' belga Moniteur azon kir. határzatot közli, melly szerint febr. 19ikére a' kamrák összehivatnak. Az Independant febr. 14érül, ennek következtében igy nyilatkozik: „A' kamrák febr. 19kére összehivatvák; ez összehivás által teljesité a' kormány azon igéretét, miszerint az országot semmi esetre sem hagyandja kétségben a' politikai kérdéseket illető határzatira nézve. De szentebb kötelessége marad még a' kormánynak e' mellett teljesitésül, az t. i., hogy e' kérdésekrül végképi határzatot terjesszen az ország elibe." — Egy belga lap szerint 60 következkamrai tag adá szavát a' londoni tanács legutólsó jegyzőkönyvi végzetének elfogadása melletti nyilatkozásra. — A' belga Commerce egész terjedelmében közli Dedel hollandi képviselőnek a' londoni udvarnál, azon jegyzékét, mellyben udvara határzatát fejezi ki a' londoni tanács jegyzőkönyve elfogadása iránt. — Brüsseli febr. 12diki irat szerint a' Tempsben Cockerill csakugyan megszünteté készfizetésit, adóssága 12 millió forint, hitelezvénye pedig 18 millió.

Dunavizállás: Pest, mart. 1sőjén 11′ 2″ 0‴ — 2kán 11′ 4″ 0‴

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uriutcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szerda, mart. 6. 19ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (előléptetések; Almanach-társaság; gőzhajótársasági határzatok; Sopronyi hangász egyesület; a' komáromi hajóhid már berakva; különfele: a' bécs- v. német ujhelyi vasutépités megengedve, kereskedési hirek; Kollár János czáfolata a' Hirnök ellen; 's a' t.) Amerika (Santa Ana fölgyógyult; Veracruz előtt britt hajósereg; tampicoi hirek; 's a' t.) Spanyolország (az alkotmányosak csatát és zsákmányt nyernek; az alhucemasi zendület; 's a' t.) Anglia (parliamenti ülések; elegy; gabnatörvény-elleni gyülés; a' M. Chronicle véleménye Thiers nyilatkozatáról; bristol-exeteri régiség; Normbanby l. elcúcsuzása: 's a' t.) Franciaország (politikai vélemények; martiniquei földrengés; az idősb Lascases fia ellen lép föl jelöltül; elegy; 's a' t.) Belgium. Németország.

Magyarország és Erdély.

Pápa ő szentsége által f. e. febr. 21dikén tartott titkos consistoriumban Kopácsy József esztergomi érsekké 's magyarországi primássá; Scitovszky János volt rozsnyai püspök pécsi püspökké; Palugyay Imre kassai püspök nyitrai püspökké, 's Ocskay Antal nagyváradi kanonok kassai püspökké praeconisáltattak.

A' nm. m. kir. udv. kam. a' lichtenwörthi kir. harminczadosi tisztségre Perner Ferencz hidegkúti harminczadost; helyébe Engelmayer Mihály rudersdorfi utlevélvizsgálót; rudersdorfi utlevélvizsgálóvá Köhler Károly fürstenfeldi felügyelőt; rajevoselli utlevélvizsgálóvá Pintér Antal tiskovaczi utlevélvizsgálót; kossutariczai utlevélvizsgálóvá Petrovics Lázár zimonyi harminczadi felügyelőt; richiczai utlevélvizsgálóvá Jankovics Péter moldvai lovasügyelőt; végre tiskovaczi utlevélvizsgálóvá Gayer Antal varasdi harminczadi felügyelőt nevezte ki. kam. t.

Komárom városnak hajóhidja febr. 28dikán köttetett be 's ez által a' Dunán járás-kelés megnyittatott.

Levelezőink ugy értesítnek, hogy mind a' Szamos mind a' Tisza jege még áll 's hogy Mármarosban másfél ölnyi havak is estek 's néhol az épületeket is leroskaszták; de nemcsak itt, hanem egész Hortobágyon a' Tiszáig hó és jég lep mindent, mind a' mellett, mint halljuk, Poroszló, és T. Füred között a' Tiszán levő hidnak végső sor czölöpeit nem épen a' jég sodrotta el, sem a' viz; hanem a' parterősitésre készitett sarkantyu rőzse és földtömege törte derékon ketté a' gyenge czölöpöket. Most már az előbbieknél erősb oszlopok vannak leverve, 's a' hid az épittető állitásánál fogva martzius 6dik napjaig czélszerü biztos módon készül el, és járható leszen, e' mellett Poroszló és T. Füred között a' töltések is ugy elkészülnek, hogy többé az utasnak semmiféle áradás akadályul nem lészen. Egyébiránt Szathmár megye Szinyérváralja mvárosában, számos birtokos ur lakhelyén, f. évi január 19ikén casinoi egyesület jöve létre, mellyet ennek elnöke Ercsey Farkas tbiró lelkes beszéddel nyitott meg Szathmár és a' szomszéd megyékben a' kemény tél márványhoz hasonló sima és kemény utat alkota, mi már most olvadással kezde járhatatlanná nehezülni, pedig a' gyors közlekedés vajmi munkásságban tartotta Szathmár vidékeit, 's ha egykor itt a' csinált utak készen lesznek, illy élénkség szakadatlanul fogja jóltevő és virágzó lételét megörökiteni.

Az **Almanach-társaság** folyó hó 2ikán tartott tisztválasztó ülésében, titkos szavazatok többségével elválasztattak: *elnökké:* Schedel Ferencz; *igazgató tagokká:* b. Eötvös József, gr. Ráday Gedeon, Trefort Ágoston, Lónyay Gábor, Gaal József, Egressy Gábor, és Szilassy János; *jegyzővé:* Kúthy Lajos; *szerkesztővé:* Vajda Péter; *birálló tagokká:* Szontagh Gusztáv, Kiss Károly, Tóth Lőrincz és Erdélyi János; *pénztárnokká:* Csanády Ferencz; *ügyeddé:* Perlaky Sándor. Az alapszabályok czélszerü módositásáról 's közhirré teendő határozatokról jövő alkalommal. Költ az Almanach-társaság üléséből mart. 2kán 1839. Kúthy Lajos s. k. jegyző.

(Gőzhajózás.) A' hajózás megnyiltakor siete a' gőzhajótársasági igazgatóság már februárban inditni meg gőzöseit, hogy utasokat 's árukat legnagyobb gyorsasággal szállíthasson minden vidékrül a' pesti József napi sokadalomra. A' drenkovai, szkelagladovai és gladosniczai állomásokon tág raktárak készültek mult évben az utasok 's áruk lehető legnagyobb ótalma 's legbiztosb alkalmazása végett. A' martziusi hajózási rendjegyzék a' következő hónapokéival együtt mindig ingyen kaphatók Bécsben a' gőzhajóhivatali irószobában (Bauermarkt 581 sz.) 's Pesten és Pozsonyban mint egyéb ügyviselőségeknél is. Lehetőségig egyszerüsittetvék most ezek 's mégis mindent magukban foglalnak, mit utazókra 's árukra nézve tudni szükséges vagy kivánatos. Buzgó akarattal mindent elhárítni, mi kárt vagy zavart okozhatna, kivonatban közli az igazgatóság a' legfőbb tudnivalókat a' t. közönséggel. Alacsony vizállás esetén, midőn a' gőzösek nem szállithatnak Bécsbül árukat Pestre, minden késkedés eltávolitásaul szárazon szállitandja az igazgatóság Pestre az első három osztálybeli árukat, ha azok Pesten alul fekvő állomásokra rendeltetvék, mázsáját 48 pgő krért a' szokott árjegyzéki illetéken fölül. (Első osztályu áruk: timsó, gyapott, pálinka, festőfák, száraz gyümölcs, sajtolt kender, méz, sajt, nemtelen érczek 's durva érczmüvek, ón, vas, réz, aczél, czin, kaszák, szögek, lakatok, 's a' t., faolaj, bors, hamuzsir, rizs, juhgyapju, kötél, leveles dohány, fagygyu, viasz kötegekben 's hordókban, bor hordókban, czukor, 's bárány bőr kötegekben. Másodosztályuak: mindennemü gyapottszövet, gyolcs, vászon, könyv, festő anyagok, üvegáruk, nyulbőr, száraz bőrök, készitett bőr, kávé, kézmü-, anyag-, füszer- és gyarmat-áruk, papiros, angol bors, lószőr, porczellán, szűcsáruk, disznósörte, gyártott burnót, mindennemü kendők 's gyapjukelmék. Erczes vizek, bor üvegekben 's ládákban. Harmadosztályuak: finom gyógy-, fü- és műszeráruk: mákony, indigo, cochenille, aranyfonal, 's arany kelmék, selyem és selyemkelmék, cachemir-sálok, 's a' t. Negyedosztályu áruk, virágok és csemeték cserépben, fák és növények kötegekben, szarv és szarvcsúcs szinte kötegekben, kosarakban 's hordókban, kalapok, kosarak, gyermekjáték, szalma- és kákafonadék, eleven teknősbékák, pióczák, mindennemü butor 's egyéb más nagy helyet foglaló kötegek, mellyek nagyságuk 's alakjok miatt nem tartoznak közönséges kereskedési tárgyak közé. Rózsaolaj 's nemes érczekért 's pénzküldeményeknél bécs szerinti szállitási ár számittatik.) Azon tárgyak, miket a' fönálló rendszabályok értelmében nem szállithatni gőzöseken, ezek: lőpor, sószesz, vitriol-olaj, rongy, vizes bőrök, enyves bőr, el nem rakott ágytoll, szarv és sajt, halzsir, olaj, 's minden, mi surlódás vagy léghuzam által könnyen meggyulhat, vagy mi forrásban van, piszkot vagy kipárolgást okoz, 's ez által a' hajó vagy utazók biztossága veszélyesülhet. Olly tárgyakat mindazáltal, mellyek egyenesen veszélyt nem okoznak, azon hajókon szállithatni, miket „Erős“ aladságban vontat. 400 bécsi fontnál súlyosb ládákért kétszeres vitelbér fizettetik. Tükrök, üvegek, 's egyéb töredékeny edények korább évek tapasztalási szerint csak ugy jutnak sértetlenül rendeltetési helyökre, ha $^1/_2$ lábnyi vastag szalmaburokban vannak. Minden küldőnek saját érdeke kivánja tehát a' czélszerü bebarkolást, mivel törött árukért semmi kárpótlást nem ad a' társaság. Ha valamelly kötegen sérülés látszik, azonnal szükség azt egy társasági ügyviselő előtt megvizsgáltatni, mivel későbbi követelések méltány nélkül maradnak. Minden ládát, kivétel nélkül, abroncsosan szükség átadni, az Orsován tul szállitandókat 's kézműgyári árukkal töltötteket pedig viaszvászonba burkolni. Ha ez igy nem történik meg, kár esetén semmi kárpótlást nem ad a' társaság. A' társaság e' három biztositó intézettel: „Első ausztriai császári királyi szabaditéku tüzkármentesités; Assicurazioni generali Austro-Italiche; 's Azienda assicuratrice“ czélszerü egyezkedésre lépett, minélfogvást az áruküldő urak Levanteba (keletre) utasitandó kötegeik biztositása iránt nem leendnek többé korlátozva. Ez okbul tudatja a' társaság a' t. közönséggel, hogy mindennemü a' társaság gőzösin szállitandó árukat biztosithatni mind a' három biztositó intézet nevére Bécsben Benvenuti G. B. urnál, a' trieszti biztositó intézet meghatalmazottjánál. Azon körülmény, miszerint több malomtulajdonos a' Duna Pozsony-Zimony közti vonalán, a' fenálló rendelesek ellenére, olly helyeken szokta felállitani malmait, hol azok a' hajózás szabad menetét gátolják, több kártétre szolgált alkalmul, mikből aztán kárpótlás-követelések származának. A' Duna-gőzhajózás kormányzósága mindeu kárpótlást kész teljesitni, miknek követelésire hajóji alkalmul szolgálnak; de koránsem szándékozik olly kártételekrül felelni, mik a' malomtulajdonosaknak törvény- 's fenálló rendszabály-megvetésibül eredni fognának; ünnepélyesen nyilványitja tehát, miszerint csupán akkor fog kárpótlást nyujtani, ha az illető malomlulajdonosak a' divatozó rendszabályok értelmiben állitandják föl malmaikat, 's bebizonyithatják, hogy a' gőzhajók voltak okai az elkövetett kárnak; ellenkező esetben pedig nemcsak minden kárpótlási követelést minden figyelem nélkül visszautasitand, hanem ezenkül a' gőzösin netalán ejtendő károkért elégtételt is kivánand. Bécs, febr. 25kén 1839.

Soprony, febr. 27kén: A' sopronyi hangász egyesület tiz év óta áll fen, 's tán első volt hazánkban. Lételét Tóth József tbiró urnak köszöni. Minden évben az őszi 's téli hónapokban 8 hangversenyt szokott adni, mellyek közül kettő az egyesület által felállitott ének- és hegedüléstanitó intézet javára van szánva. Ennek hasznára tartatott febr. 22ke estvéjén a' 2dik hangverseny, mellynek elején a' hangászkar által Reisiger „Ősi kincs“ nevü daljáték ouverturje adatott szokott pontossággal; ezt követék Bellini „Álomjáró“ nevü daljátékábul versenyváltozatok Nikolaitól, sopran hangra, zongorára 's rézkürtre alkalmazva. Jenik Marie b. kisasszonynak kellemmel teljes, tisztán csengő szava, az alsóbb hangokról a' legfelsőbbekre könnyü hibátlan átszökdelése 's gördülő hajlékonysága a' hallgató közönséget igen zajos tapsra ragadá. A' 3ik hangmű zongorára négyes kisérettel Herztől, Pachhofer Vilma asszony által adatott 's megelégülést nyert. A' 4dik egy magánydal Bellini „Fernando“ nevü daljátékából, Wateroliet Emilia kisasszonytól énekelve. Olaszhonban egy pár évet töltvén ezen kisasszony, az olasz éneklés tulajdonit egészen magáéivá tevé 's meglepőleg is hatott a' jelenvolt közönségre tiszta hangu hajlékony szava által, zajos taps volt érdemlett jutalma. Az 5ik bőgő sipra készült rondino Heroldtól hangászkar kisérettel jelesen előadva Csegga Auguszt főhg Károly dzsidás ezredbeli hangászkar igazgatója által. 6dik Mercadante „eskü“ daljátékábuli kettős dal, Knöps Pauline és Watteroliet Emilia k. a. által énekelve. Az előadás minden dicséretet felülmult. 7ik Bellini „Il puritani“ daljátékából lengyel dal (Polacca) sopran hangra, zongora 's énekkar csendes kiséretével. Ezen dalban nyeré el Jenik Marie b. k. a., Soprony kedvencz enekesnője, ezen est érdemkoszoruját. Az elbájolt hallgatók meg nem szünő tapsira a' dalt ismételni szives volt. Donizetti „Anna Bolena“ nevü daljátékához irt ouverturje zárá be ez esti élvezetet. Báró Ocskay Ferencz ur mint a' sopronyi hangászegyesület nagyérdemü elnöke fáradhatatlan szorgalmának köszönheti az itteni közönség azon gyönyörü esti örömeket, mellyekben minden harmadik pénteken részesül.

Trencsény febr. 22kén: F. hó 20kán Trencsény várost gyászos eset lepte meg; t. i. két előkelő házbeli már régóta viszálkodó 's elkövetett vétkes tettei miatt törvény elibe idéztetett nemes (B. P. és Z. L. közül a' megjelenés határnapján Z. L. B. P. t orozva agyon lőtte, 's e' tett után egész a' városi kórházig üzetve futván ott önmagát is keresztül lőtte. Különös, hogy az or- 's öngyilkos elszánt gyilkossága előtt egész élte rosz tetteit levélben többeknek megirta.

KÜLÖNFÉLE: Leérkezvén a' legf. engedelem a' bécs-győri vasut számára, 's különösen ezuttal csak, kivánat szerint, a' bécs- v. németujhelyi vonalra nézve, a' földbecsülést 's megváltást azonnal megkezdék. E' vonal számára 14 mozgonyt vásárlottak a' vállalkozók, 's az eddigi szorgalombul itélvén méltán következtethetni, hogy jövő évben Badenig bizonyosan kész leend a' vasutvonal. A' közönség eleven érdekkel viseltetik e' tárgy iránt, főleg mivel csupán a' badeni fürdő- vendégek számát évenkint legalább 5 ezerre tehetni 's azonkül ezáltal könnyebben leendnek látogathatók Bécs környéke szép helységei. Csehországra nézve is több vasutterv fekszik már az egyet. udv. kanczellária birálata alatt. — Isztriában nem rég kőszén-bányát födöztek föl, melly különösen az angolok által rendkivül kedvelt tüzeléket foglal magában, hasonló bányák léteznek Tót- 's Horvátországban is, csupán az kár, hogy e' bányák még eddig nincsenek elég élénk munkáltatás alatt; idővel azonban nagy hasz-

not reményhetni belőlük. Vállalkozási szellemhiányzásnak kell ezen hanyagságot tulajdonitani, valamint azt is, hogy dohányunk (mint jobbadán gyapjunk) minden válogatás 's osztályozás (Sortirung) nélkül megyen külföldre, holott elkészités által sokkal magasbra lehetne böcsét emelni. — A' Hirnök f. e. febr. 15iki száma Kollár János budapesti evang. lelkészrül azon hirt közlé, hogy őneki köszönheti lételét bizonyos budapesti működvelő tót színésztársaság, ez állitást Kollár János alaptalan költeménynek nyilványitja a' Pester Tageblattban azon megjegyzéssel, hogy ő a' „Zora" nevü tót zsebkönyv literaturai vagy gazdasági részére sem volt befolyással. — Az árviz által károsultak fölsegéllésire küldöttek: a' velenczei kormányszék 81 ft. 39 kr., Varasd megye 60 ft. 24 kr., Vas megye 6 f. 59 kr., Ung megye 351 f. 58 kr., Szerém megye 309 f. 1 kr., Bihar megye 218 f. 31 kr. mind pengőben. — A' n. enyedi casino ez évi közgyülése febr. 13dikán tartaték, bevétele összesen 3323 ft. 22½ kr. váltóban, kiadása: 2544 ft. 32 krra ment. Kamatozó tőkepénze az egyesületnek 1600 fr. váltóban. Szótöbbséggel elnökké választatott: Vajda Dániel; igazgatókká: Gyujtó István 's Váradi Sámuel; jegyzővé: Fábián Dániel; gazdává: Török Dániel; pénztárnokká: Kovács Elek; választottsági tagokká: Herepei Károly, Szász Károly, Fosztó Menyhárd, Kemény István báró, Zúdor Elek, Horváth Ferencz, Sárpataki János, Marusi István és Sípos Pál. — N. Szebenben febr. 10én ment végbe az ágostai hitvallásu gymnasium igazgatójának (rector) Phleps Fridrik urnak emlitett hivatalába ünnepélyes iktattatása a' főtábornokság, az itteni főhivatalnokok, a' szász nemzet egyeteme, a' város és szék tanácsa 's közönsége előtt. E. H.

Amerika.

Limai oct. 27ki levelek szerint Santacruz 10ezer főnyi sereggel 26 angol mérföldnyire nyomult a' főváros elibe; az ellenségnek fegyvernyugvást ajánla, mellynek főpontjai nincsenek tudva: ajánlata mindazáltal rendetlenségi 's zavarjelül szolgált a' limai várban őrködő polgárok között. —

(Santa Ana felgyógyult. Veracruz előtt britt hajósereg. Baudin a' franczia hadihajókat a' csendes tengeren Mexico nyugati révpartihoz vonulásra szólitja fel.) Ujyorki január 27eig terjedő hirek szerint Santa Ana felgyógyult sebéből 's ujlag átvevé parancsnokságát. Hasonlag alaptalan volt azon hir, melly Bustamente megbuktát terjesztgeté. — A' philadelphiai pénzcsarnokon következő levél keringe: „Tampico, jan. 7én: 13 vitorlás britt hajósereg érkezék Veracruz alá Douglass parancsnoksága alatt; Pakenham, angol követ, visszatért e' szállítvánnyal, mellynek czélja még nem tudatik. A' legfontosbat azonban jan. 25éről az American közli: „Az itteni franczia főconsul, de la Fores által következő sürgöny másolatát kaptuk: „Az ujyorki franczia főconsulhoz; Nereide fregáton, dec. 15én. Uram! jelentem Önnek, miszerint tengerészetünk parancsnokát a' csendes tengeren tudósitám, Mexico hadüzenetéről Franciaország ellen, azon rendelettel, hogy azonnal minden kész hajóival Mexicó nyugati révpartihoz vitorlázzon. Felszólitom tehát Önt, e' tudósitás közlésire nevemben az amerikai két révparti franczia consulokkal 's ügyvivőkkel, kik a' csöndes tengeren horgonyzó hajóink parancsnokival leginkább közölhetik e' hirt. Számolok Ön munkásságára ez ügyben. Charles Baudin." —

Tampicoi jan. 2ki lapok szerint a' mexicoi congressus elibe dec. 18án kibékülési szerződésjavaslatot terjesztének a' kormánypártiak és szövetségesek között; e' javaslat három czikkből áll: az elsőben felszólittatik a' nemzet minden fia, függetlenségök 's becsületjök védletére; azok, kik a' kormánytul elszakadtak 's bizonyos idő alatt hódulásra készeknek nyilatkoznak, jogaik 's hivatalaik gyakorlatát teljes mértékben élvezhetik; politikai vétségökért legkevesb üldöztetést sem szenvedve. A' 2ik czikk politikai perek fölfüggesztését 's a' foglyok azonnali szabadon bocsáttatását tárgyazza. A' 3ik czikk szerint azokat, kik a' francziákkali háboru folyása alatt fegyveresen föllázadnak vagy sajtó által a' köznyugalmat háborgatják, hazaárulókkint fogják tekinteni 's büntetni. E' kibékülési czikkeket tampicoi jan. 5ki lapok szerint elfogadá a' congressus. — Azon törvényt, melly a' franczióknak Mexico 's más városokbul az ország belsőjében kiüzetését tárgyazza, teljesen végrehajták; Tampicoban pedig még közhirré sem tevék. — Rio-Janeiroi dec. 10ki hirek szerint Valparaisobul a' chilii sereg feladá magát a' peruiaknak 's a' boliviaiak Brown tábornok vezérsége alatt Santa tartományba nyomultak. Későbbi hirek ez eseményről mélyen hallgatnak. —

Spanyolország.

(Az alkotmányosak csatát és zsákmányt nyernek. Az alhucemasi zendület.) Barcelonai febr. 12iki levelek szerint Gulnar háromárboczu angol hajó 7900 puskát szállitott a' trónkövetelő számára éjszaki barátjai megbizta következtében, de szerencsére egy a' valenciai magasokon czirkáló alkotmányos hajó hatalmába jutott, mellynek parancsnoka a' barcelonai kikötőbe vitorlázott a' szép zsákmánnyal, mellyre olly hosszas idő óta várakozék Cabrera. E' fontos nyereségen kivül még azon carlosi hadosztályt is tönkre verék az alkotmányosak, melly Arnau parancsi alatt Utielben állott. Az ellenség e' csatában 143 foglyot veszíte 's számos holtat és sebesültet hagyott csatatéren. Holtak közt volt Pallada tábornokkari parancsnok is tiz tiszttel. Egyéb fegyvereken kivül 200 puska jutott ez alkalomkor az alkotmányosak hatalmába. — Az afrikai partvidéken, mint látszik, elvesztendi várait Spanyolország. Alhucemasban még mindig zendülők kezében a' hatalom, kik a' Melilla felől mutatkozott katonacsapatot keményen utasiták vissza. Ez utóbbi város ostromzár alatt van ugyan, de igen jól ellátva minden élelemneművel, 's hadiszerrel, Marokkobul pedig folyvást ujabb szállitványok érkeznek falai közé. A' zendülők már tökéletesen kiigaziták az erősség falait, minek következtében sükerrel fog minden megtámadással darab ideig daczolhatni a' város. Ceutában még eddig nem történt semmi komolyabb mozgalom, 's legujabban ismét katonaságot szállitának oda Spanyolországból. Cuenza tartomány főparancsnoka Utiel mellett Palillos fiat 24 mas carlosival együtt rövid csata után holtan hagyá harcztéren, 12 pedig fogsagba jutott közülök. Van Halen tábornok Castellonbul nagy élelemszállitványt külde Lucenába, hová az szerencsésen meg is érkezett, miután a' fegyveres kisérők utközben több carlosi csapatot elszélyesztének.

Anglia.

(Parliamenti ülések. Elegy.) A' február 16diki alsóházi ülés jobbadán csak kérelem-benyujtásokra szoritkozék, mellyek legnagyobb része a' gabnatörvény ellen vala intézve; ezután inditványt tőn Wynn a' london-southwarki követhelynek uj választás-eszközlése iránt, mivel e' kerület képviselője, Harvey, hivatalt fogadott el a' kormánytul. Harvey önként lemonda ugyan már hivataláról, hogy követhelyét el ne veszítse, de a' toryk mégis uj választást kivánnak, mivel darab ideig már csakugyan viselé a' hivatalt Harvey. Campbell, a' kir. főügyvéd, inditványa következtében választási biztosság elibe került eldöntés végett e' kérdés. —Febr. 18ikán a' felsőházi ülésben Brougham l. a' gabnatörvény elleni londoni gyülés követeit a' ház sorompi elibe kivánta bocsáttatni, hogy okaikat a' kérdéses törvény ellen kimeritőleg támogathassák, eziránti inditványát mindazáltal szavazás nélkül veté félre a' ház. — Morpeth l. febr. 16ikán vett először részt a' ministeri tanácsülésben, mint irlandi főtitoknok. Irlandi lordhelytartót még nem neveze ki a' kormány, noha Normanby marq. ministerségbe léptét többé már nem vonhatni kétségbe, ámbár hivatalos jelentés még nem történt e' változás ról. — A' Newcastle jour. szerint Brougham 's Durham kibékülének egymással; Wellesley l. volt a' közbenjáró, 's Durham igen lekötelező nyájas levélben azt irá Broughamnak, miszerint ellenséges fölléptét Canadábani tartózkodta alatt a' felsőházban feledni, 's csupán a' ministerséget szándékozik megtámadni. Brougham l. udvarisan válaszolt e' hizelgő iratra. — A' parisi Temps azon föltünő hirt közli olvasóival, miszerint Steele Brüsselbe érkezvén, O' Connell nevében egész irlandi ezredet ajánlkozék a' belga kormány parancsára kiállítani. E' tárgy alkalmasint illő figyelemre 's vizsgálatra fog méltattatni. Ha O' Connell irlandi ezredet küld Belgiumba, ugy azt csupán azért teszi, hogy Viktória királyné 's a' londoni tanács többi tagjai ellen viseltessen fegyvert. — O' Connell vasuton Liverpoolba utazott, honnan gőzösön folytatá utját Dublinba. — Febr. 13kán nagyszámmal jelentek meg a' dublini polgárok az ottani kereskedési csarnokban, 's arról tanácskozának: mikép kellene legczélszerübben nyilványitni érzelmiket Normanby marq. iránt, London ba távozása előtt. Hosszas vitatkozás után határzattá lőn, hogy másnap tartandó nyilványos gyülésben a' ns lordhoz intézendő hálafölirat fogadtassék el, mellynek szerkesztését azonnal 21 gentlemanre bizá a' gyülés. Határoztaték még ezenkül az is, hogy ő lordságát elutazása napján Kingstownig kisérje a' nép. Másnap csakugyan véghez is ment e' nyilványos gyülés Charlemont elnöklete alatt, ki következőleg nyilatkozék: „Mi olly alkirályt vesztünk el, ki barátja volt az országnak. Midőn a' ns Normanby marq. Irlandba jött, kinyilatkoztatá, miszerint szigoru pártatlan igazságot szándéka gyakorlani kormányzata ideje alatt minden néposztály iránt, 's ő ez igéretét megtartá. (Nagy tetszés.) Ha most el kell őt vesztenünk, legalább azzal vigasztalhatjuk magunkat, hogy ez elvesztés tulajdon javára, előléptetésire 's bőcsületére történik, habár Irland kárával is. (Halljuk!) Azonban, mi kegyteljes királynéval birunk, 's nem kétlem, hogy az általa hozzánk küldetendő kormányférfi hasonló elvekkel, érzeményekkel 's határzottsággal birand, és ugyanazon elvek szerint fog bennünket kormányozni. (Tetszés.) Ne essünk tehát kétségbe, főleg miután emlékezetbe kell azt tartanunk, hogy Normanby l. csupán nagyobb körben üdvösen hatás végett távozik el körünkből. Ő Nyugatindiából jöve hozzánk (hol jamaikai kormányzó vala), 's ő ezrek hálájival tetézve hagyá el azon szigeteket; most milliók áldásival fog Irlandból távozni (zajos tetszés), 's azon hivatalban, mellyre most lépend, kiterjedt gyarmatink kormányzatában, kétségkül trilliók tetszését 's áldását nyerendi el." E' beszéd után egyhangulag elfogadá a' gyülés a' föliratot, melly leghőbb kifejezésekben köszöni a' ns marquis azon buzgalmát, mellyel Irland ügyét pártolá, 's nyilványos és házi életében mindenkor kitüntetett szivnyerő emberszeretetét, melly örök emléket épite számára a' hálás nép szivében."

(Gabnatörvény-elleni gyülés.) A' Londonban rendes üléseket tartó gabnatörvény-elleni társulat febr. 15iki gyülésében következőleg nyilatkozék Bowring tr: „Egy levelem van itt, mellyet tegnap kapék Egyiptusból. Igen érdekes adatokat foglal magában azon jótéteményekről, mik a' gabnakereskedés fölszabadittatásából az országra háramlottak. Néhány hónap előtt Nubia határitól a' földközi tengerig az egész országot éhség fenyegeté. A' gabnaár 300 pCttel rugott magosbra a' közönségesen divatozni szokottnál, Cairoban pedig semmi áron nem lehete gabnát vásárlani. A' britt consul 's Campbell ezredes személyesen tevének inditványt a' fönálló tilalmazó parancs megszüntetésire az alkirálynál, élénkül föstvén előtte a' nép szükségét 's a' szabad gabnakereskedés hasznait. A' basa vám- 's egyedárussági rendszerét Európa szokásira vonatkozással törekvék mentegetni. (Halljuk!) Három napi gondolkozás után mindazáltal végre csakugyan engedett a' józanabb meggyőződésnek. Más törvényhozók is követhetnék e' példát. (Halljuk!) Mehemed Ali engedékenysége legjobb gyümölcsöket terem hazájának." Ezután 33 kérdést terjeszte a' gyülés elibe a' valasztmány, miket azon esetre, ha parliament sorompi előtt védheti állitásit a' társulat, józan belátásu földmüvelőkhez szándék intézni, 's mellyek egyszersmind figyelmeztetni fogják a'

házat azon következményekre, miket a' most fönálló rendszer rövid idő mulva szülhetne. Ha parliament előtti kihallgattatást nem nyerhetne a' társulat, úgy más uton fog egyezkedésbe bocsátkozni, de a' gabnatörvény- megszüntetésrül nem mondand le.

(A' M. Chronicle véleménye Thiers nyilatkozatáról. Bristol-exeteri régiség.) A' M. Chronicle igy itél védencze Thiers politikai nyilatkozványáról: „Ez oklevélnek fő kitüntető jele egyszerü világosság, mellynél fogva csupán az igazságban keresi az ékesszólást. A' nyilatkozat igen vigyázó 's mérsékelt, de néhány iszonyu 's megbocsáthatlan igazságot még is nagy bátorsággal mond ki. Thiers ellenzésben állott XVIIIik Lajos és Xik Károly irányában, mivel ezeket soha nem lehete oda vezérleni, hogy valódi képviseleti rendszerü nagy nemzeti politikát kövessenek. Nyolcz évi vihar 's hàrcz után 1830 óta, megvallja most Thiers, hogy mindeddig nem lelé meg azt, mit kerese, 's hogy most is újra kell érte küzdeni." A' Standard egészen ellenkezőleg nyilatkozik e' tárgyról, 's a' nyilatkozvány minden pontjából uj vádat törekszik kimutatni Thiers ellen. — A' bristol exeteri vasutvonalon néhány hét előtt számos régi pénzt találtak, jobbadán Konstantin idejéből, 's ezenkül két koporsót óriási csontvázakkal, mellyek egyike 7, másika pedig 6 lábnyi nagyságu volt. Ez utóbbiak mindazáltal azonnal összeporlának, mihelyt levegőre jutottak. —

(Normanby l. elbucsuzása.) Febr. 16ikán délelőtt tartá bucsuzó beszédét Normanby marq.; a' főnebb említett küldöttség, melly a' föliratátadásra meg vala bizva, mintegy 200 gentleman kiséretében jelent meg a' várban, hol már az egész nemesség, udvari tisztek, polgári 's katonai hatóságok és kitünőbb rendü lakosak sz. Patrik csarnokában várakozának. Rövid várakozás után megjelent nőstül a' szeretett alkirály, 's a' gyülekezet szives üdvözlete közt foglalt helyet a' mennyezet alatt álló kormányszéken. Charlemont gr. olvasá föl a' többször érintett hálairatot, mellyben Normanby marquisnő is tisztelettel volt említve. Normanby l. fölkelt 's megköszöné az irlandiak szives nyilatkozatát. Eleinte szilárd hangon szóla, de rövid idő mulva remegni kezde szava, 's végre könyhullatásig elérzékenyült. Beszéde rövid kivonata igy hangzik: „Irland helyzete tökéletes ismerése mellett távolban is javára munkálandok, valahányszor az hatalmamban fog állani. Kormányzatom változhatlan czélja volt a' parliament e' nyilatkozatát: „tökéletes politikai egyenlőség minden néposztálynak" tettlegi gyakorlatba hozni; de érzem, hogy Irland társulati állapotjában milyen gyökerezett hiányok várnak orvoslást, miket politikai sérelmek közé nem sorozhatni, 's politikai jogok megajánlása által nem orvosolhatni. Ezek fájdalom! számos valódi büntettnek forrási, 's egyszersmind nagyitásokra szolgálnak alkalmul. Kötelességem volt 's ezentul is törekvésem maradand, mindennek alapjára jutni, a' valót megkülönböztetni a' valótlantól 's mindenütt javitásokat eszközleni. Nehéz kötelességem rendithetlen teljesitésiben mindenkor megvonám pártolásomat olly ügyektől, miket jó lélekismérettel helyesleni nem tudék. Hasonló szellemben kérem most Önöket, midőn egyszersmind igérem, miszerint jövendő életem fő czélja leend félreértések megmagyarázása 's Önök és nagybrittanniai alattvaló-társaik közt baráti érzelmek ébresztése, — ismételve kérem Önöket 's kényszerítem azon bizalomra, mellyet irántam mutatának, azon vonzalomra, mellyel hozzám viseltetének: ne gátolják segélyem teljesithetését valamelly meggondolatlan lépés által. Higyenek Önök nekem, 's legyenek meggyőződve, hogy bizalmokban nem fognak csalatkozni. De elég, még e' szót kell kimondanom: isten veletek! E' helyen kell azt kimondanom, melly drága lett előttem többszerü emlékezet által olly számos jó barátra, 's egy czél után törekvőre. Utólsó kivánatom, hogy nevem mindig mint házi élet szava lebegjen az irlandiak ajkin, 's hogy emlékezetem mindenkor kedves hazát leljen az irlandiak szivében." 16ikán déli 12 órakor lóháton hagyá el Dublint Normanby l. követve mintegy 200 kocsitól. Minden faluban legszivesb nyilatkozatokkal üdvözlé a' távozót a' nép. Kingstownban 21 ágyulövéssel üdvözlé őt egy ottani horgonyzó hadihajó. Innen gőzösön folytatá útját a' ns lord; febr. 18ikán már Londonba érkezék.

Franczia ország.

(Politikai napi nézetek.) Febr. 16dikán feszült figyelemmel várák Odilon-Barrot politikai nyilatkozványa megjelenését; de mindnyájan csalatkoztak várakozásukban, mert e' fontos iromány e' napon még nem juta köztudomásra. Addig tehát csupán Thiers nyilatkozatát taglalgatja a' sajtó. Összehasonlitását az 1829 's 1839iki évnek majd minden lap dicsérőleg említi. A' jour. des Débats mindazáltal az uralkodó család személyes ellenségének nevezi őt, ki minden áron ministerségbe akar jutni. Noha csakugyan nem tagadhatni, miszerint Thiers czikke sok jelességgel bir, még is meg kell őszintén vallani, hogy a' kormány nem csekély kárára egy igen lényeges körülményt hallgata el, t. i. hogy 1829ben nagy fölindulás uralkodott a' közép 's alsóbb osztályban a' kormány ellen. A' National keményen támodá meg a' volt ministert (Thiers urat); különösen e' megjegyzésire: „Én 1839ben azt akarom, mit 1829ben akarék, azaz alkotmányos királyságot 's nemzeti szellemü politikát." igy szól: „Ez épen a' legoktalanabb állitás. Valamint a' nagy szövetség nem engedett a' restauratio idejében sem bel- sem külföldön nemzeti politikát fölállíttatni, ugy tart az folyvást 1830 óta is. Thiers ugy nyerhetne bocsületes fölmentést, ha nyilván megvallaná a' nemzet szine előtt, hogy a' juste-milieu által báb gyanánt engedé magát használtatni, 's most, mint Laffitte, istenektül és emberektül bocsánatot kér botorságaért. Az angol sajtó majd egyhangulag merész tettnek mondja a' kamrafőloszlatást, 's a' bal középnek véli jósolhatni a' győzelmet. A' ministerek még mindig munkások hatalmas befolyást gyakorlani a' választókra. A' kétes megyeispánokat 's alispánokat most is egymásután idézgetik Parisba. Bruley Garonne megyei ispánt is Parisba idézte a' ministerség, 's mig utána volt, letevé hivatalából, mi rendkivül nagy figyelmet gerjeszte. Parisi lapok már két levelet közlének e' tárgyban; egyiket Blanc, belministerségi főtitoknok irá, mellyben mentegetőzik Bruley ránt, hogy eddig nem láthatá őt, 's magához híja meg; a' másik pedig Bruley urtól származik, melly többi közt e' szókat foglalja magában: „Miután családomat utódom titkos küldetése által megijesztek, 's engem ide hivatásommal kijátszottak, nincsen többé mit keresnem a' ministerségnél." A' belga müipari vállolatokban mutatkozó fordulat igen kedvező a' franczia ministerségre nézve. — Valée tábornagy egészen váratlanul Toulonba érkezék, mi rendkivül élénk figyelmet gerjeszte minden politikai körben. Már a' kamrafőloszlatási rendelet után is azonnal hire kezde terjengeni, hogy a' kormány Valée fényes neve által akarja magát megerősiteni. Egyébiránt hivatalos tudósitás még nem érkezék Parisba e' tábornagy Toulonba érkeztérül, 's igy épen nem lehetlen, hogy az is a' többi politikai napi koholmányok közzé tartozik. — Egyik tartományi lap azt állitja a' ministerség választási politikájáról, miszerint az minden erejét azon 40 választó biztosságra szándékozik forditani, melly a' 213 szövetkezési követet választá, 's ezeket mindennemü kegyességgel árasztani el, a' többivel pedig csupán mellesleg foglalkodni. Egyik minister e' tervre nézve igy nyilatkozék: „Ez Napoleon győzelmihez hasonlít, t. i. az egész hadsereg megtámodása helyett egyes harczoló csapatra rohannak." A' ministerség barátinak legtulcsapongóbb reményi szerint mintegy tiz szónyi többséget fog csak nyerhetni a' kormány az uj választások által; egyébiránt ennél még valóbbszinü azon vélemény, hogy az uj kamra alkalmasint mindenben egészen a' most fölosztalotthoz hasonlítand 's igy ugyanazon helyzetben gyülend össze, mellyben nem rég eloszlott, mi rövid idő mulva ismét uj fölosztalást tenne szükségessé. A' politika ez ingatagsága már is kellemetlen befolyásu a' kereskedésre 's müiparra nézve; számos kereskedőház tönkhez közelit 's ha az ujabb kamrát is fölosztalja a' kormány, ugy komoly következmények történhetnek.

(Az idősb Lascases fia ellen lép föl. Elegy.) Lascases fia a' st. dénisi követhelyért állott soromp közé, 's a' megyei alispán mint ministeri jelöltet ajánlá őt a' választóknak. E' lépés által a' landernaui követhelyrül lemonda Lascases. Az öreg Lascases mindazáltal egészen váratlanul mint fia vetélytársa lépett föl a' st. dénisi képviselőségért, mellyet 1833ig közelégületre tölte be, oda nyilatkozván, hogy a' Lascases név nem állhat olly ministerség védelmére követjegyzéken, melly annyira koczkáztatá Franciaország méltóságát. Az atya föllépte következtében lemondani lőn kénytelen szándékáról a' fiú. E' tett alkalmasint megnyitandja valamennyire a' választók szemeit. — Thiers Aix és Cherbourgban szándékozik jelöltül föllépni, 's az utóbbi város választóihoz intézett iratában azon állitást emeli ki, hogy a' cherbourgi kikötő érdekei szorosb kapcsolatban állnak Franciaország tengeri nagyságával. — Odilon-Barrot több nap óta várt nyilatkozata végre megjelent. A' Gazette igy nyilatkozik róla: „E' nyilatkozvány megmutatja a' választóknak, melly igen hasonlít az 1829diki év az 1839ikihez. „A' kamra, mond Odilon-Barrot, parlamenti jogaihoz ragaszkodék, a' király ministerihez, 's Önök tudják, mi követé ezt." E' szerint tehát az 1840ik év az 1830ikihoz fogna hasonlítani. Odilon-Barrot még azt lobbantja többi közt a' ministerek szemére, hogy Lajos Fülöpöt meghasonlásba hozák a' parlamenttel. „A' király, mint vélik, engedni fog, ha a' választások nem sükerülendnek a' ministerség javára. Vigyázatlanok ti! Ugyan olly nagy varázserővel bir-e még Franciaországban a' királyság, hogy még egyszer a' veszteség kétes esetének akarjátok kitüzni?" Ezek Odilon-Barrot szavai, 's ezekből csakugyan jogszerüleg következtethetni, hogy a' kérdés mindig fontosb kezd lenni. Azon férfiak, kik az 1830iki zendülést létre hozák, most ugyanazon parlamenti kormányzatot ohajtják, mellyet akkor kivántak, 's valamint akkor nem rettentek vissza az elejökbe tornyosuló akadályoktul, ugy most sem teendik azt. —

(Martiniquei földrengés.) Martinique szigeten nagy károkat okozott a' földrengés. Jan. 11kén regg. 7¼ órakor st. Pierreben két perczig tartott erős rázkodást érzettek. A' város minden épülete ingott 's összedőléssel fenyegetett. Husz ház csakugyan le is dőlt, a' többinek pedig nagyobb része tetemesül szenvedett, emberélet mindazáltal nem esett áldozatul e' szörnyü csapásnak. Sokkal erősb volt a' rengés Fort Royalban. Ott ugyanis a' házak nagyobb része összedőlt, 's a' nyilványos épületek közül névszerint a' kórház is, melly a' betegek nagyobb részit romjai alá temeté. Igen sok ember veszitheté ez alkalomkor életét, mert reggeltül délig már mintegy 800 embert ástak ki a' romok közül. Case-Pilote helység egészen romhalommá változott, 's a' sziget egyéb részeiből is hasonló szomoru hirek érkeznek. A' baj némi enyhitésire fölszólitást bocsáta közre a' főkormányzó, mellyben szabad bevitelét engedi meg az élelmi 's épitőszereknek; szomorúbbá teszi még a' sziget helyzetét azon körülmény, miszerint több izgató jár szerte 's a' fekete rabszolgákat zendülésre törekszik birni azon ürügy alatt, mintha fölszabadulásukat a' gyarmati tanács és szigetbeli lakosság ellenzené. A' kormányzó elfogatásukat parancsolá az izgatóknak. —

Belgium.

(A' belga kamrák elibe terjesztett két törvényjavaslat Limburg és Luxemburg iránt. Dumortier beszéde). Az Indépendant febr. 20árul közli azon tudósitást, mellyet de Theux kül és belügyi minister a' következmrai febr. 19ki ülésben adott a' legutóbbi alkudozások 's azon álláspontrul, mellybe jütand Belgium az uj szerződés következtében. A' tudósitás, mellyhez több melléklet járul, a' legutóbbi alkudozások menetét adja elő 's azon javaslattal végződik, miszerint a' király hatalmaztatnék föl azon szerződés aláirására, melly a' Belgium 's Hollandia közti elválást szabályozza. A'

e' tárgyban a' kamrák elibe terjesztett törvényjavaslat következőleg hangzik: „Leopold, belga király. A' ministeri tanács javaslatára megbiztuk kül- és belügyi ministerünket nevünkben a' kamrák elibe következő törvényjavaslat terjesztésire: Tekintetbe vevén, hogy a' Londonban összegyült öt hatalom képviselőji tanácsából a' két ország közti megválás alapjai az 1839 jan. 23ki oklevelek által Belgium elibe terjeszteték elfogadás végett; — az alkotmány 68 czikke értelmében; — továbbá az 1831 sept. 7ki törvény szellemében; — a' kamrák kölcsönös megegyeztével következőt határoztunk 's rendeltünk: Egyetlen czikk. A' király fel van hatalmazva azon szerződés elfogadására 's aláirására, melly a' Belgium 's Hollandia közti megválást szabályozza olly kikötések 's föltétek alatt, mellyeket ő fels. az ország érdekében jóknak 's hasznosaknak lát. Brüssel, febr. 16án 1839. Leopold. A' király meghagytából: de Theux kül- és belügy; Willmar had-; 's Nothomb nyilványos munkák ministere." A' másik torvényjavaslat, mellyet ugyancsak febr. 19én terjesztének a' következő kamra elibe, következőleg hangzik: „Leopold, belga király. Ministeri tanácsunk javaslatára meghagytuk kül- és belügyi ministerünknek nevünkben a' kamrák elibe következő törvényjavaslat terjesztését: „Az alkotmány 4ik czikke 1 §sza értelme szerint: „A' belga polgárjog megnyerése, föntartása 's elvesztése a' polgári törvénykönyvben meghatározott szabályoktul függ"; a' kamrák kölcsönös megegyeztével határoztuk 's rendeltük: 1ső czikk. Azon lakosak, kik a' Belgium 's az öt hatalom 's Belgium és Hollandia közti szerződés következtében Limburg és Luxemburg Belgiumtól elszakasztott részeiben laknak 's belga polgári joggal éltek eddig, e' tulajdonságot következő föltétel alatt továbbra megtarthatják, ha nyilványitandják, miszerint czéljok a' jelen rendelet jótékonyságát hasznukra forditani 's egyuttal az illető községi hatóságtul bizonyságot hoznak, melly hitelesíti, miszerint lakásukat azon birtokrészre tevék át, melly határzottan Belgiumot illeti. E' nyilatkozványt hat hónap alatt kell benyujtani a' fenérintett szerződés kicseréltetése idejétül, ha nagykoruak; a' kiskoruak azonban a' nagykoruságot követő évben. A' nyilatkozvány 's bizonyitvány átadása azon tartományi küldöttség előtt történik, mellynek hatósága alá tartozik a' hely, hová lakhelyét áttevé. A' nyilatkozványt személyesen kell irni vagy e' czélra különösen kinevezett 's hiteles megbizólevéllel ellátott ügyvevők által iratni. 2ik czikk: A' jog- 's kormányzati tisztviselők, kik e' rendelet jótékonyságával élnek, mostani fizetésök két harmadát mindaddig kapják, míg más hivatalt nem nyerendnek. Brüssel, febr. 16kán 1839. (Az aláirások mint fölebb.") A' következő kamrában igen nagy izgást szüle a' kül- és belügyi minister tudósitása; a' törvényjavaslatok pedig az elméket zajosan felingerlék, főleg a' 2dik, mellynek felolvastatásakor Pirson így szólala közbe: „Én lemondok a' belga névről." Elnök: „Csendet, uraim." Pirson: „Mondom Önöknek, én lemondok a' belga névről." A' minister folytatja tudósitását. D' Hoffschmidt: „Ez gyalázat, ez alávalóság!" Elnök: „Ha e' zavar tovább tart, kénytelenitettem a' gyülést felfüggeszteni." Hoffschmidt: „Függeszsze fel Ön, ha akarja, mi közöm vele. Ez gyalázat! Senki sem gátoland engem ennek mondásától 's ismétlésetül, hogy ez gyalázat, 's alávalóság!" Midőn a' minister elhagyá a' szószéket 's helyet foglalt, a' zavar növekedék, a' terem minden részéből közbeszólalások történtek. Pirson föláll 's kinyujtott karokkal a' ministeri padok felé fenyegetőzik. Az elnök (a' zavart csilapitva): „A' kamra tudomásul veszi a' kül- és belügyminister által előterjesztett két törvényjavaslatot 's azok kinyomatását és szétosztatását rendeli. E' javaslatokat átadjuk e vizsgálat végett az illető választmányoknak?" Számos hang: „Igen igen." Mások: „Miért?" Dumortier: „Szót kérek." Elnök: „Csak azon kérdés jöhet vita alá: vajjon e' törvényjavaslatokat átadjuk-e visgálatul az illető választmányoknak. E' végett akar-e Dumortier ur szólani?" Dumortier. „Mindjárt meghallja Ön. (A' kamra lecsilapul.) Uraim, a' ministerek szájából, azon szavak után, miket a' király szájába adának, csak a' nemzethez méltó szavakat reménylék hallhatni. De mit hallék? az ország szerencsétlenségét 's gyalázatát hirdeték a' szószékrül; felszólitnak bennünket az ország szerencsétlensége 's gyalázata előmozditására. Nyomoru statusférfiak (a' ministeri padok felé fordulva,) nyomoru statusférfiak! Nem látjátok-e, hogy ezek hibák, mellyeket ti követtetek el 's mellyek a' hazára romlást hoznak? Nem látjátok-e, hogy saját hibátok az, melly Belgiumot szerencsétlenséggel 's gyalázattal fenyegeti? De Belgium más kötelességeket ismér, mint a' kabinet; B. királya szavára, mint egyetlen ember, támoda föl; semmi áldozattul nem rezzent vissza, pénzt ada 's minden gyermekét a' hon védelmére küldé. 'S hol misem változék, ti ministerek a' hazára nézve gyalázatot 's becstelenséget jőtök előterjeszteni! Ugyan mi indithatá a' ministereket illy szükkeblü 's gyáva tettre? Hol azon tulzott hadierő, melly a' hon elnyomására 's Belgiumba rontásra fegyverkezik? Ha engedés vala czélotok 's gyalázatos föltételek elfogadása, miért adátok a' király szájába állhatatosság 's bátorság szavakat, mellyek mindnyájunk sziveiben viszhangzának? Állhatatosság, ezzel soha nem birátok; bátorság, ez soha nem volt sajátotok! (Tetszés a' nyilványos karzatokon.)" Elnök: „Ismétlem, a' mit utólsó gyüléskor mondék, tetszés nem fejezi ki a' bátorságot. Itt minden vélemény szabad 's minden tetszés és nemtetszési jel tiltva van." Dumortier: „Minden jó polgárt hallgatásra szólitok fel, nem tetszéskifejezés által győzendünk, ha nyugottan és szilárdul, főleg ha szilárdul viselendjük magunkat, czélt érendünk, egy a' belga nemzethez méltatlan szerződés visszalökése által. Ha a' hazát szégyennel 's gyalázattal akarjátok elboritani, miért hittátok meg a' hires lengyel hadvezért? Valóban pirulok a' belga névre; örömest lemondanék belga polgári jogomrul, mi kedvesebb éltemnél — annyira boszant e' gyalázatosság tömege. Ellenmondok azon törvényjavaslatoknak, mellyek előterjesztésire nem hivék Belgiumban három embert képesnek. Pályám ki van tüzve: csak erőszak választhat el engem a' limburgiak és luxemburgiak ügyétől." Hasonlag 's még hevesebben hallatá magát Pirson, ki a' ministereket többi közt meztelen szavakkal hazaárulóknak vádolta 's egyuttal nyomoru gyáváknak is. De-Theux azon megjegyzésire, miszerint a' kamrak rendszabályi tiltják a' személyes rágalmazást, Pirson ezt valászolá. „Van jogom szólni 's élek ts e' joggal." A' minister: „Egész a' rágalmazásig — nemde?" Pirson: „Feleljen Ön e' rágalmakra, hisz Önnek ez szabadságában áll." Ernst volt minister hiven elbeszélé, miért lépe ki a' ministerségből; 's már ezelőtt is tudá mindenki, hogy ő az ellenállás mellett volt, a' kabineti többség pedig engedésre szavazott. Merode gr. mérsékelt beszédet tarta, 's ezután a' törvényjavaslatok valasztmányokra bizattak megvizsgálásul. Az ülésnek 4 órakor szakadt vége. A' karzatok már egykor telve valának, köztük több hölgy, 40 főnyi csapat volt a' karzatokon fölállitva őrködésül. — Brüsseli febr. 20ki levél szerint a' katonai őrhelyek mindenütt kettőztetve vannak; a' tegnapi (febr. 19ki) zajos ülés után a' limburgi és luxemburgi követek Hoffschmidtnél gyültek össze; közülök a' többség oda nyilatkozék, miszerint várnák be a' törvényjavaslatok vizsgálata következményit, mielőtt határzó lépést tennének. Ma délben összegyültek a' követek osztályaikban, hol a' vita majd olly élénk volt, mint a' tegnapi nyilványos ülésben. Több követ a' mostani kamrákat törvényszerűtleneknek állitá olly kérdés elhatározására, melly az alkotmányba vág, mellynek első czikke igy hangzik: „Belgium áll Brabant, Antwerp tartomány, nyugoti 's keleti Flandria, Namur, Limburg, Lüttich, Hennegau 's Luxemburg tartományokbul." Az alkotmány 101dik czikke szerint pedig minden alkotmányt illető módositásrul e' czélra összehitt két annyi számból álló congressus határozhat, 's pedig két harmadnyi többséggel. Általányosan hiszik, miszerint a' viták csak febr. 25kén veendik kezdetjöket; a' többség, ugy látszik, hajló a' franciaországi választások következményi bevárására, mielőtt határzást hozna ez ügyben. Merode gr. váratlan kilépte a' ministerségbül az elfogadás melletti pártot gyöngité, mert 8—10 követ ment át e' ministerrel az ellenállási párthoz. Az ellenzés 46, a' kormány 43 szózattal bir. 13 tag még habozik; a' kamra összesen 102 tagbul áll. A' közvélemény nyilatkozása szerint a' ministerek 5—6 többségre számolhatnak az elfogadás részirül. — Brüsseli febr. 21diki hir szerint a' két törvényjavaslat vizsgálatára megbizott választmányok a' kamrák törvényszerüsége mellett nyilatkozának. —

Németország.

A' würtembergi RR gyülését a' király személyesen február 1sején nyitá meg; a' trónbeszédben semmi figyelemre méltót nem emlite. A' következő kamra febr. 4kén tartá első ülését, Herdegen titkos tanácsos az 1839 1842eig esendő költségvetés főpontjait adá elő; a' mult három évben a' jövedelem 4,730,000rel vala több, mint mennyi a' költségvetésbe hozatott. A' febr. 7ki ülésben Wächter trt. az egyetem kanczellárját, nevezé ki a' király következő kamrai elnökül a' három kijelölt közül; ki azonnal el is foglalá elnöki széket 's a' trónbeszéd válaszjavaslata felett kezdék el a' vitát nyilványos ülésben, mi most történik legelőször. —

Göttingai levél szerint a' hannoverai országgyülésbül általában az alaptörvény mellett buzgó ellenzés tagjai mindnyájan ki akarnak maradni, mi több a' német szövetségnek ismét nyilatkozványt nyujtnak be, mellyhez tömérdek melléklet járuland, mi világitásul szolgáland az ország jelen állapotja megismerésire. —

(Az osnabrücki tanács megtiszteltetése.) Osnabrück febr. 1jén: Jan. 25kén, mint a' tanács ülésnapján, számos előkelő polgár személyesen akará kifejezni érzeményit a' tanácsnak; mit azonban gátolának, mert rendzavarástul rettegének. Ez kellemetlen benyomást szüle a' polgároknál, de Stüve megható kivánatára lemondának szándékjokrul. Mai ülésnapon azonban ez érzeménykifejezés sokkal tartósb emlékűleg történt meg; ugyanis 400 előkelő polgár által alairt fölirást nyujta be egy küldöttség a' tanácsnak. Kemper jogpolgármester válaszlólag örömét fejezé ki azon, hogy a' polgárságnak a' tanács iránti szeretete 's bizalma ujabb jeleit szemlélheti a' fölirásban. A' tanács tökéletes elégtételt kapott az alaptörvény-föntartás mellett tett lépteiért, a' polgárság megismerését illy nagy mértékben nyervén meg. Hasonló értelemben nyilatkozék Stüve polgármester is. — A' tübingai jogászkar is elküldé már véleményét az osnabrücki adómegtagadást vagy megajánlást illető kérdésre; jól értesültek szerint e' vélemény még nyiltabban ki mondja az 1833diki alaptörvény fönállását 's törvényszerüségét, mint a' heidelbergi jogászkaré. — A' göttingai egyetemi könyvtárnak a' hannoverai király igen pompás kiadásu könyvet ajándékoza, melly Bécsben jelent meg 's a' süketnémák tan-rendszerét foglalja magában, nagy 4ed rétben 440 lapon 's 64 rézmetszvénnyel. — A' bajor király febr. 16kán elhagyá Münchent Olaszországba utazandó; utja Anconán keresztül Nápolyba 's innen Palermoba menend, Rómát csak visszatértében látogatandja meg, hol nyolcz napig fog mulatni. —

Trierben azon hir kering, miszerint azon jesustársasági egyház, mellyet jelenleg az evangelicusok használnak, visszaadatik a' katholicusoknak még pedig a' növendék-papság számára; mind a' két vallásuak legfőbb ohajtása e' hirnek mentülelőbbi valósulása; egyébiránt e' hir valóságarul nem kezeskedhetni. — Köln Németország több nagyobb városa példájára müvészegyesületet alakita műkiállitás végett, mellynél sem nemzet sem iskola nem fog tekintetbe vétetni. Az első kiállitás május elsejétől jun. végeig tartand 's minden bel és külföldi müvész felszólittatik e' műkiállitásban részvevésre.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. — szombat, mart. 9.

JELENKOR.

1839. 20ik szám

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (előléptetések; a' moszka trónörökös Bécsben; budapesti napló; a' szigeti 's n. kőrösi lyceum; borsodmegyei határzat; gőzhajótársasági közgyülés; m. n. akad.; 's a' t.) Amerika (részlet a' mexico-városi mozgalomrul; 's a' t.) Portugália (a' római szék kivánatai; 's a' t.) Spanyolország (Clonard hivatalától megfosztva; hadi készületek; Munagorri emberei elszélyednek; 's a' t.) Anglia (Normanby marq. gyarmatminister föleskiüszik; parliamenti ülések; Melbourne nyilatkozata a' spanyol ügyről; Villiers inditványa a' gabnatörvény iránt megbukva; 's a' t.) Franczianország (Lamennais nyilatkozata; Guizot békenyilatkozványa; 's a' t.) Belgium (Skrzynecky Londonba utazik; 's a' t.) Németország. Svédország. Dunavizállás.

Magyarország és Erdély.

A' nm. m. k. udv. kamra a' legfensőbb kinevezés által megürült pénztári tiszthelyre Schvericz Leopold járulnokot; járulnokká Nasztl Rudolf dijas gyakornokot; ennek helyébe pedig Petrovics Sándor kiadó hivatali gyakornokot nevezé ki. Kam. tud.

A' moszka trónörökös mart. 3án délelőtt 11 óra után Bécsbe érkezék Wrbna gr. vezérőrnagy, és Reischah b. kapitány kiséretében, kiket Majlandig küldött elibe Ő fölsége. A' magas vendég a' cs. kir. palotában szállott le. A' palotában Colloredo hg első cs. kir. főudvarmester fogadá el a' nhget 's meghivá látogatásra ő fölségéhez, hová Ferencz Károly cs. k. fhg kiséré őt, ki azonnal a' palotába siete, mihelyt érkeztérül értesült. Ő fölsége a' fhgek jelenlétiben fogadá el a' nhget. Innen a' császárné, özvegy királyné és Zófia fhgnő látogatására siete a' nhg, 's ezektül ismét visszatért a' palotába, hol Colloredo hg bemutatá neki a' többi három fő udvari hivatalt. Ebéd előtt Ő fölsége egészen váratlanul viszonlátogatást tőn a' főhgek kiséretében a' nhgnél, 's néhány pillanat mulva együtt menének a' családi asztalhoz. Délután a' fhgek látogatásit viszonzá a' nhg, 's az esti színi mutatványon az egész udvar kiséretében volt jelen az udvari színházban. Az udvar mindennemü fényes mulatságokkal szándékozik megtisztelni a' régóta várt magas vendéget, 's az életnek örvendni szerető bécsiek bő alkalmat lelendnek mulatságra 's kedvtöltésre; ezenkül pedig nagyszerü látványok sem fognak ez alkalomkor hiányzani. —

Szigeth (Mármaros megyében), Február 27dikén: Február 3dikán tartatott itt az evang. reform. lyceumban a' jogtanuló ifjuságnak a' folyó iskolai év első felérüli közönséges megvizsgáltatása, mi a' megyei 's k. kamrai tisztviselők- és más állapotuakból összesereglett fényes gyülekezet előtt, — a' tanító fáradhatlan szorgalmát, a' tanulóknak pedig a' hazai törvénytanulásbani buzgó igyekezetöket és szép előhaladásukat kitüntetőleg 's ünnepélyesen végbemenvén, annál nagyobb vígsággal tartotta az ifjuság, ugyanazon nap' estvéjén, tánczmulatságát, mellynek kellemét nemcsak a' csinos rendezetü tánczterem 's a' jelenlevő díszes és nagy számu közönség' farsangi jó kedve, hanem fels. királyunk', 's az itteni jogtanító szék' nagy lelkü és örök hálával emlegetendő alapitója' bárdányi Buttler János gróf úr kivilágosított 's czélszerü versekkel ellátott képmásaik kifüggesztése különösen nevelé. Febr. 26án pedig mind két nemü számos uri közönség előtt a' tisztelt gróf' születésünnepét ülltük, melly alkalommal az iskolai éneklő kar e' tárgyhoz illő énekekben, a' jogtanuló ifjak közzül ketten általok honi nyelven elszavalt lelkes beszédeikben, az egész közönség pedig hangos „éljen!“ kiáltozásokban ömlengék apadhatlan hálájokat e' hazafi, 's tudományok' ritka pártfogója iránt: megelőzvén ezt az előtti estve a' lyceum' épületének fényes kivilágositattása, melly több helyen üdvözlő versekkel 's alkalomszerü jeles festvényekkel díszesítve, varázs fényben ragyogtatá a' tisztelt alapító hála-koszoruzta nevét. — A' n. kőrösi h. v. lyceumban is febr. 21dik 's több napjain tartattak félévi iskolavizsgálatok a' felső, gymnasiumi, 's népiskolai tanulmányokból. Örömmel látta az előljáróság az egészből kelendő miveltebb emberfajt; mert a' felső tanulmányú ifjaknál férfias értelmességet, a' gymnasiumi osztályokban a' diák nyelv mellett mindenütt realis tanulmányt is szemlélt 's főleg meglepeték a' népiskolák növendékeinek korukhoz arányzott realis tanulmányokban mutatott ügyességök által, mit annak tulajdonithatni, hogy e' lyceumban a' nevelés- és tanitástudomány ugy tanittatik, mint mestereket képező intézetben tanittatnia kell, addig is, mig egyházkerületi rendeletnél fogvást esztendőre mint valódi mestereket képező intézetben itt is, az ehez tartozó tanulmányokat a' gazdaság- és népmütanra (Volk's-technologie) most magát külországon tökéletesitő Karika Pál ur bővebben tanitandja. Igy e' lyceum, hol jelenleg már is kisdedovókat képezés létezik, esztendőre szélesebb terjedésü mesterképező intézetté alakuland.

T. Borsod megye febr. 4kl közgyülésében a' fogházjavitási ügyben kirendelt küldöttség tudósitása vétetvén tanácskozás alá, a' megye Rendei ezen minden mivelt nép által fontosnak ismért tárgyat melegen pártolák 's elavult tömlöczrendszerünket megváltoztatni 's azon javitani erkölcsi szükségnek ismérték el; e' javitásra nézve a' küldöttségnek két tagja által nyomtatásban kiadott két terv közül vala választása: egyik a' báró Eötvös József úrtól ajánlott hallgató rendszer, a' másik Szemere Bertalan (bíró ur által javaslott magányrendszer; 's itt ez utóbbi nyerte meg a' többség helybenhagyását, mivel ez által a' fő czélt, t. i. a' rabok erkölcsi javulását, leginkább látta elérhetőnek. Mivel azonban illy javító fogházaknak ezen 's más megyékben is létrehozatása büntető törvényink czélszerü javittatása nélkül kevés sikerrel biztat, a' többi megyék az emlitett uraknak e' tárgyban kiadott jeles munkáik megküldetése mellett e' fontos ügynek a' jövő országgyülésen pártolására felszólittatni határoztattak. Valóban ohajtható 's honunk haladásra törő szelleme reményt is nyujt, hogy börtöneink, mint jobbadán most még büniskolák, erkölcsjavitó 's tanitóházakká változtassanak!

Budapesti napló. Hajóhidunk f. hó 6ikán esti 8 óra tájban elkészülvén az akadálytalan közlekedés ismét megnyilt fővárosink 's dunántuli véreink között, 's a' tulparti vásárosak kényelmesen jöhetnek a' pesti sokadalomra. — F. hó 3ikán ment véghez a' budai főiskola épületében a' félévi próbatétek után a' szokott szavalási gyakorlat, melly alkalomkor ismét kitünt a' tanulók nemzeti nyelvünkbeni szép haladásából, melly igen érdemli a' kegyes iskolai szerzet országszerte azon hálás tiszteletet, mellyet másfél százados joggal haza szerte bir az ifjuság czélszerü oktatása miatt. — Ghika hg, oláhországi uralkodó fejdelem, f. hó 5ikén este „Árpád“ gőzösön Bécsből, 's illetőleg német- és olaszországi utazásiból Pestre érkezvén a' „Magyar király“ vendégfogadóba szállott. Ugyan e' napon „Galathea“ gőzös sétahajózást tőn Vácz felé Ceccopieri ezred hangászkara kiséretében; az idő kellemetlen fanyarságu volt ugyan 's mégis nagyszámu közönség vön részt e' sétahajózásban. — A' pesti kir. szabaditéku czukorgyárban a' husvéti czukorkészitést már bevégzék, 's a' többi munkálkodás is folyamatba vétetett. — A' többoldalu literaturai munkálkodásiról kedvezőleg ismért Vajda Péter „Beszélytár“ czim alatt eredeti novellagyüjteményt indit meg, mint egyszer már röviden érinték lapjaink, 's az első füzet most hagyá el a' sajtót; ez csupán a' kiadó müveit foglalja magában, következő sorozat szerint: Hildegunda, Atila idejébül a' catalaunumi világhirü csata napján; Mirmah, Ilik Lajos és Szulejman korából; Vajkoontala, hindosztáni történet; Időszakok: költemény a' Nap szakaszai 's az Athenaeumban megjelent Életszakok modorjában. Az egész munka 10 ivre terjed n. 12 rétben, 's aláirási ára finom velinen egy for., bolti pedig 1 fr. 30 kr. pgőben. Az aláirás 4 füzetre történik, mellyek jövő évi józsefnapi vásárig időszakonkint fognak megjelenni. — Jósika Miklós „A' csehek Magyarországban“ czimü négy kötetü regényének első füzete néhány nap mulva elhagyandja a' sajtót; kivánatos, hogy az mindjárt megszerezhető legyen, mert a' részletes fizetés a' vevést is könnyiti, azonkül pedig a' közönség hamarébb jutand az ohajtva várt munka legalább egyik részének birtokába. — Nagyenyedi hír szerint Szász Károly Parthenonának két első füzete is elhagyta már a' sajtót. — Nemzeti színpadunkon f. h. 1sején „Rágalom iskolája“ vigj. 5 felv. angolbul Tóth Lőrincz által fordítva adaték: 2án „Bájital“; 3kán „Két feledékeny“ több sikamlós helyzettel biró vigj. 1 felv. Kotzebuetól; ezt Pietro Bono utólsó mutatványa követé; 4ikén Lendvay jutalmára 3szor bérszünettel „Báléj“ dalmü; 5ikén „Foster testvérek“; 6án „Hogy élhetni olcsón“, vigj. 3 felv. Lebrun után Jakab István által forditva a' m. t. társaság költségin, megelőzé ezt „Két nap falun“ czimü 1 felv. unalmas vigj.; 7ikén Szerdahelyi jutalmára bérszünettel először „Halley üstököse, vagy Budapest a' haladás világában“, tüneményes vigj. dalokkal 2 szakaszban; irta Hazucha, muzsikáját Szerdahelyi, 's a' t.; az aránylag nem nagy számu közönség olly hanyagul fogadá ez összefüggés 's élénk menet nélküli müvet, hogy ismételtetését hiedelem szerint nem fogja kivánni; a' nevek, mint a' czédulából láthatni, czifrák; de vagy nem felelnek meg azoknak a' személyesitők, vagy rendkivül tulzók, mivel olly aljas állapotban, hizelgés nélkül mondva talán ötven év előtt sem volt hazánk, minőt e' szinmü rá akar fogni. A' haza személyesitett nemtője olly nyomoru korcs itt, hogy nem hallhatni méltó boszankodás nélkül szünetlen eszemiszom utáni sipitásit, mellyek az itt ott előforduló egy két elmés mondást is majd élvezhetlenné teszik. Szerdahelyi ügyes tapintatától jobb választást várhatott a' közönség. Az előadás sükerült, mi annál inkább válik szinészink dicséretére, mivel alig van tán szerep e' darabban, mellyet igazán kitünővé 's közérdeküvé lehetne tenni.

(Gőzhajótársasági közgyülés.) F. e. febr. 11ikén következő előadással nyittaték meg a' gőzhajózási közgyülés Bécsben: „Szerencsénk vala jelentést tenni Önöknek az elmult 's 1837 nov. 30kától 1838iki nov. 30ikáig szóló évről. A' korán beköszöntött rendkivül szigoru tél komor előjelek közt nyitá meg ez évet, 's azon aggályokat, miket támoszta, nagyon is igazolva láttuk a' még élénk emlekezetben levő Budapest közötti jégindulás által. Ez elemi vész nem hagyá ugyan sértetlenül a' társaság tulajdonát; de tekintetbe vevén azt, mi történhetett volna, csakugyan hálával tartozunk a' gondviselésnek, melly olly csudálatosan ová meg hajóinkat. Veszteségünk csupán abban áll, hogy a' hideg 's árviz miatt később kezdének pályázni hajóink, épitő helyünkön több rombolás történt, egy álló hajónk eluszott, 's csak fáradsággal és költséggel szerezhettük azt vissza, 's leginkább, hogy kőszéntárainkból vagy elvivé a' folgyüjtött mennyiséget az árviz, vagy pedig beiszapolá 's megrontá az alsó vidékeken. Egyébiránt hasznos utmutatásul is szolgált nekünk a' jégtorlás, 's már most tudjuk, miszerint Ó-Budán megállapitni szükség készületinket, ha nem felel is meg minden kivánatinknak a' hely. A' magas és helybeli hatóságok nagyobb biztositó készületek létesitését igérék a' jégtorlások ellen, 's eddig is már helyre vannak állitva az egy részben megroncsolt jégtörők. Az előbb emlitett elkésés leginkább az épités alatt levő „Galathea“ (utazó- 's áruszállitó) és „Erős“ (teher- és vontató) gőzösökre értendő, valamint az első sörtésszállitó hajóra is. „Erős“ csak 7 utat tehete, „Galathea“ pedig félig elkészülve indult Száva folyamra 's csak „Zrinyi“ könnyebbitésire szolgált, midőn ez utóbbi szirthez ütődés által megsérült; a' sertésszállitó hajó csak octoberben kezdé meg útjait. Noha e' hajók munkálkodásuk rövid ideje miatt nem gyümölcsözhetének 1838ban annyit, mennyit várhatni jogunk volt, mégis

kellemes tudni, hogy a' süker jövendőre nézve legkedvezőbb következményekkel biztat. „Erős“ hét utja 21,098 fr. 13 krral gyümölcsözött. Ebből világosan láthatják Önök, milly nagy haszon fog illynemü vállolatokbul társaságunkra háramlani. A' vontató kőszént is szállit a' bánságból, 's ez nagy nyereség a' társaságra nézve, azon tekintetbül is, mivel ezentul kívánságunk szerint tölthetjük meg raktárainkat, holott ezelőtt azon veszélynek valánk kitétetve, hogy hajóink nem lesznek annak idején ellátva szükséges tüzelékkel. A' sörtések' eddig lehetlennek vagy nehéznek tartott szállittatása vizen már ellenkező véleménynek nyita utat, 's e' részben minden kétség el van hárítva. Mihelyt elegendő számu vontató hajókkal birandunk, a' Szerbiából 's egyéb alsóvidékekrül fölszállittatni szokott sörtéssel bizonyosan a' vizi utat követendik, mint mellyen épebb állapotban jutnak a' vásárra. Egy e' szállitásra szánt vontatóval a' hajózási idő alatt 14 ezer sörtést szállithatnánk Gönyőig, sőt kedvező esetben egész Bécsig, ha t. i. a' vizállás engedi; pedig három vontató is elég dologra találna e' részben, mi elég biztatás lehet hasonló hajók épittetésire, annálinkább, mivel ezek vontatáson kivül még árukat is szállitnak. Érdekünkben volt szinte próbát tenni: menynyiben létesithetni Száva folyamon gőzhajózást, 's igy „Galathea“, mellynek ekkor még szerencséje volt Zofia ő főhgsége nevét viselhetni, mihelyt erőmüvei födözet alatt valának, parancsot kapa próbahajózásra Száva folyamon. Mennyi haszonnal vagy sükerrel tevé azt, nyilványos lapokbul olvashatták Önök, 's már most csupán a' folyamból kiálló fatörzseket szükség kivonatni, és Száva folyamon divatba jövendhet a' gőzhajózás. Azon kedvező helyzet, mellybe a' gőzhajózás a' szállitásokat teendi, különösen a' gabnakereskedésre leend kivánatos következményü, 's a' nyerészkedést, melly az idén mutatkozni kezd, rendkivül előmozditandja, ezenkivül pedig a' tengelyen szállitást is jobb rendbe hozandja, mi szinte nagy mértékben könnyitendi a' szállitást e' tájakról a' tenger felé. Valamint Ó-Budán gátlá hajóink elkészittetését a' szigoru tél, ugy Temze folyamon is annyira késteté az anyagok kiszállittatását, hogy vasgőzösünk 1838ik év helyett csak a' most folyóban kezdheti meg pályázhatásit. Addig is azonban kellemes leend a' t. gyülekezetnek hallhatni, miszerint emlitett gőzösünk nemcsak magára nézve kecsegtet bennünket azon biztos kilátással, hogy jövendőben gyorsabban 's a' Duna szeszélyitől függetlenebbül folytatandjuk utazásinkat, hanem egyszersmind a' vashajók tartósságát nagy nyereségnek tekinthetni. E' vasgőzös „Zofia“ ő cs. kir. fens. arczképével 's nevével fog diszesittetni, mivel „Galathea“ az aldunai vidékeken járand. Aprilban hagyá el „Stambol“ tengeri gőzös Trieszt partjait, 's azóta szépségre, kényelemre 's czélszerüségre nézve az első helyet tartja elfoglalva e' pályavonalon. Az utólsó tengeri gőzös, mellyet Önök épittetni rendelének, 120 lóerejü leend, de szinte elkésett, 's december helyett csupán aprilban kezdendheti meg pályáját. E' hajó a' szultán hugától „Szeri-Pervasz“ („Gyorsvitorlás“) nevet kapott. Itt, midőn a' tengeri gőzösekrül szólunk, helyén lesz tudatnunk Önökkel, miképen szaporitók meg azok számát. „Crescent“ 120 lóerejü gőzös egy angol társaság tulajdona volt, 's egyszersmind versenytársunk a' smyrnai 's utóbb trapezunti vonalon. Ez utóbbi állomáson megelőze bennünket, 's már kedvező helyet tarta elfoglalva, midőn „Metternich Kelemen hg“ oda ért. E' gőzösünk kitünő tulajdoni, azon kedvező elfogadás, mellyet mindjárt első megjelentekor nyert 's végre azon nyomos körülmény, melly szerint egyes hajó nem állhatja ki rendes társulat erejével a' versenyt, annyival is inkább, mivel nagyszerü vállolatunkon kivül még az is segíti előmozditani ügyünket, hogy sokkal könnyebben 's rövid uton közlekedhetünk az ázsiai kikötőkkel, mint valamelly angol társaság, arra birák „Crescent“ tulajdonosit, hogy megkináltak bennünket e' hajójokkal, 's a' versenygésrül lemondának. Bármilly örvendetes volt reánk nézve ez ajánlat, mégis ovakodva alkudozának ügyvivőink, 's csak hosszasb idő után szerződtek, még pedig ugy, hogy a' vételt igen kedvezőnek tartjuk. A' szép készületü 's 120 lóerejü hajó igen drága rézüsttel van ellátva 's 22 ezer font sterlingbe került; mi három évi pályázta után tökéletesen kijavitott állapotban 17,500 font sterlingért kaptuk meg azt, melly mennyiséget 17 rendü részfizetés által tartozunk letenni, e' szerint tehát kaptunk: 1) olcsó hajót; 2) mihelyt megkaptuk azt, azonnal használhattuk is; 3) egyszerre véget vetettünk az angol versenyzésnek, 's „Crescent“ hatalmunkba jutván a' perzsa kereskedés szállitásit kizárólag nyertük meg, 's igy már most e' hajó 's „Metternich Kelemen hg“ osztakoznak a' nyereségben, mellynek egy része eddig „Crescent“ tulajdonosinak gyümölcsöze. „Crescent“ számadási kétségbe hozhatlanul tanusitják, milly nagy nyereség háramlandik megvásároltából a' társaságra. Az igazgatóság ez esetben olly világosan látá a' hasznot, hogy teljességgel nem halaszthatá közgyülésre a' határzatot. Reményljük tehát, hogy e' tettünket helyeslendi a' társaság, annál is inkább, mivel korábbi határzat által föl valánk hatalmazva hajóvásárlásra. Trapezunt, mint az ottan pályázó két hajó számadási tanusitják, tökéletesen elfoglalja mind a' két hajót; azonban hogy e' jövedelemforrást még biztosabbá tegyük, szükségesnek tartottuk valami ollyast tenni, mi azon városokat, miknek Trapezunt kereskedési központul szolgál, szinte olly hajlandókká tegye irántunk, a' minők „Crescent“ tulajdonosi iránt valának. Ez okbul Autrun urat Erzerumba 's Taebrizbe küldöttük, 's ez utazás nagyhasznunak bizonyult. Az ő jegyzeti Perzsia kereskedésérül tárgyul szolgált nekünk jelentés-intézésre a' cseh-országi iparegyesülethez, figyelemgerjesztésül azon czikkek emelkedő kelete iránt, mellyek leginkább cseh gyárakból kerülnek elő. E' körülmény megadhatja a' haza kézműgyári czikkeinek azon nagyszerü kiterjedést, melly után olly nagy mértékben sóvárog. Bár bátoritva érzené magát a' nemzeti iparüzés azon próbákra, miket nagyobb hatástéren föllépés mulhatlanul megkiván. Az eszközök nem hiányzanak, 's mi ohajtjuk, hogy használtassanak, 's jövő évben nagyobb része belföldi legyen a' Trapezuntba szállittatandó czikkeknek. Más szinte czélszerü következményü utazást Rey ur, a' mostani társasági fő titoknok, tőn, ki april 11ikén hagyá el Bécset 's csak oct. 10kén érkezék vissza. Utasitási részletekbe bocsátkozhatást engedvén neki minden iránt, mi nagy és sokoldalu vállolatunkra befolyással van, már is több helyen czélirányosan rendelkezénk adatai következtében, mit eddig is gyakran akartunk tenni, de nem teljesithettünk. Több helyen áruk 's utazók számára legnagyobb takarékossággal biztos alkalmazási helyeket készittettünk el 's már most mentek leszünk azon kiadásoktul, miket a' rosz alkalmazás miatt elromlott áruk megtéritésire pazarlani kénytetének. Különös megnyugvásaul szolgált az igazgatóságnak hallhatni Rey urtól, miszerint keleten legczélszerübben kezeltetik ügyünk, 's hogy a' várt hajó elkészülte még inkább szaporitandja jövedelmünket azon vidéken. A' mindig nagyobb figyelmet érdemlő szerb, oláh 's moldva fejdelemségekben némi kellemetlen indulat u alkodván ellenünk, mult nyáron Premuda kapitányt küldöttük oda, ki minden reá bizott ügyet ugy végzett el, miképen azt tőle várhattuk. Egyik kapitányunkat Rajna folyamra küldöttük, hogy semmit ne mulasszunk el, mit a' gőzhajózás és gőzösek épittetése iránt szükséges javitások végett, tudni kivánatos lehet. Több ollyast hallottunk e' tekintetben, mit hasznunkra fordithatunk, 's csupán a' gyorsaságot nem alkalmazhatjuk egészen, mivel gyárhelyünk nem olly kedvező állapotu, mint a' külföldieké, 's egyébiránt az erőmüvek sem érkezhetnek kivánt gyorsasággal hozzánk, 1838ban 324,516 mázsa szenet fogyasztottunk el, mellynek értéke 197,696 fr. 56 krra rug. E' teher legsulyosabban nyomja a' gőzhajózást, 's azért minden törekvésünk oda czéloz: mikép lehetne olcsóbb áron jutni a' tüzelékhez. Köztudomásu azonban, miszerint a' kőszénbányák kezeltetése 's gyümölcsözőkké tétele hosszasb időt kiván 's egyszersmind gondos vigyázatot, nehogy tetemes és vissza nem téritheto költségekbe merüljön a' vállalkozó. Tavasz óta némelly munkákat kezdeténk meg e' tárgyban. De nagyobb költséget csak akkor forditandunk azokra, ha tetemes gyümölcsözés által jogositva érzendjük magunkat ollyasmire. Az eibenthali bánya már kedvező sükerrel kezd jövedelmezni. (*Vége következik.*)

A' magyar tudós társaság, egy hadtudományi műszótár kidolgozásával bizta meg illető tagjait, mi által nemcsak a' hadtudományi kifejezésekben tapasztalt tétovát reményli üdvös módon megszüntethetni, 's az academia által kiadandó hadtudományi munkák megértesire hasznos kulcsot adni az olvasók kezébe, hanem egyszersmind a' nagy szótár előkészületei egyik ágát is készen fogja birni. Hogy pedig e' munkálat minél több oldalu 's czéljának megfelelőbb legyen, a' társaságon kivüli, e' tárgyban járatos férfiak hozzájárulását is ohajtja; minél fogva bizodalommal kéretnek azon tudós hazafiak, kik netalán valamelly, a' magyar hadtudományi műnyelvet érdeklő készületekkel birnak, akár régibb és ujabb történet- és hadirási munkákból tett kivonatok, akár saját kézirati próbák legyenek azok: közölnék alulirattal olly végre, hogy a' kitüzött munkában eljárók azokra tekintettel levén, e' munkálat minél több hozzáértő véleményére épülhessen. A' társaság nem fog késni, a' maga idejében a' buzgókat köszönetül megnevezni. Pesten, február 28kán 1839. D. Schedel Ferencz, titoknok.

Amerika

(Részlet a' mexico-városi mozgalomrul. Elegy.) A' jour. des Débats levelezője szerint a' Mexico fővárosban kitört mozgalom lázongás, nem pedig zendülés volt; de gyanitni lehetne, miszerint ez előjele a' szövetségi párt részire kiütendő lázadásnak. Bustamente elnök, az aristokratai párt főnöke, kénytetve érzé magát Gomez Pedrazát, a' respublica hajdani elnökét 's ismert szövetség- pártbelit a' ministerségbe meghini. Néhány nappal később, dec. 14én, a' nép azon fogház elibe vonult, hol Gomez Farias voltminister 's Alpuche volt követ 3 hónap óta fogva ülnek. Mindkettőt összeesküvésről vádolák 's heves demokraták; a' kormány parancsot ada mindkettőjök szabadon bocsáttatására 's a' tömeg diadal között e' kiáltozásokkal: „Éljen a' szövetség 's az 1824ki alkotmány! veszszen a' központositás (centralismus“)! kiséré őket lakjokba. (Ujorleansi lap szerint Bustamente már más nap Fariast ismét tömlöczbe parancsolá hurczoltatni.) Azonban e' népmozgalom után még vagy 3—4 napig elnöke volt a' respublicának Bustamente. Ugy látszik a' szövetségi párt sem viseltetik Francziaország iránt kedvező indulattal. A' mexicoi pórnép hallani sem akar idegenekkeli alkudozásokrul; lázitói kiáltozásiban az elnöknek szemére lobbantá többi közt, hogy Ulloa föllegvárt a' francziák kezébe játszotta 's ha a' kormányt le nem teszi, még egész Mexicot kezökbe játszandja. A' Mexico városbul elüzött francziák három csapatba indultak Veracruz felé, az első 120, másik 150 személybül álló 14 napi nyomorgás után megérkezék Veracruzba, san Juan de Ulloa várban szegény táplálékra találtak 's ezenkül az erősség-kijavitáson kelle dolgozniok; utóbb kereskedői hajókra szállittattak, Ujorleansba vagy Havannahba hajózandók. A' 3ik csapat gyalog indult Mexicobul utnak. — Angol lapok szerint az uj mexicoi ministerség dec. 23átul következőleg van alkotva: Gorostiza, londoni követ, bel 's külügyi, Cortina pénzügyi, Tornel hadminister. A' francziák jan. 5ke óta nem nyugtalaniták Veracruzt; néhány mexicoi csapat maradt e' városban a' tornyok szétdulására, 's a' hátra hagyott álgyuk elszállitására; az ország beljével minden közlekedés gátolva van; a' város puszta 's alig maradt 80—100 idegen benne. —

(Az angol mexicoi követ közbejárul a' francziák 's mexicoiak között.) A' M. Chronicle képesnek véli magát azon hirt valóságnak állitani, miszerint Pakenham angol mexicoi követ Mexico városba utazott közbejárulás által a' két harczos felt összebékiteni 's biztosan hiszik, hogy Pakenham küldetése nem leend foganat nélkül. Veracruzi irat a' jour. du Commerceben azon hirt rebesgeti, melly szerint, ha a' mexicoi kormány az angol közbejárulási javaslatokra nem hajlanék, az angol hajósereg azonnal Yucatant elfoglalná 's e' birtokot Anglia kárpotlásul tekintené azon károkért, mellyeket britt alattvalók szenvedének a' Mexico 's Francziaország közti harczban.

Portugália.

(A' római szék kivánatai. Elegy.) Lissaboni hirek az angol lapokban febr. 11eig terjednek; szerintük Portugáliában igen nagy érzést támasztának a' római szék követelései d. Maria királyné megismerése iránt: 1) házassági engedélyeket, mint eddig, csak Róma adhasson; 2) a' székeikből elbocsátott püspökök tétessenek vissza hivatalaikba 's pedig nem csak azon püspökök, kiket a' törvényszerü kormány ajánla ez előtt a' szentszéknek, hanem a' d. Miguel által kijelöltek is; 3) hivatalaiktul felfüggesztett vagy elmozditott lelkészek, mint a' püspökök, tétessenek vissza azokba; végre 4) a' portugál kormány az utakon 's a' főváros házain volt kereszteket és szentképeket, mellyek a' hatósági kamra parancsára távolittattak el 's romboltattak szét, állittassa vissza. A' következmrában de Campost ismét elnökké, Viera de Castrot pedig alelnökké választák meg; a' cortes még nem végzé be a' trónbeszédrei válasz vitáját; a' rabszolgakereskedést illető czikk febr. 9én került szőnyegre a' cortesben 's a' következmra egyhangulag eltörlesztése mellett nyilatkozék; Taipa megjegyzé ez alkalommal, miszerint e' kereskedés haszna egyedül az idegenek zsebeit tölti, a' portugálok azonban, lobogóikat kölcsönözve ez emberárulásra, csak gyalázatot aratnak belőle. A' gabnakivitel Angliába még folyvást élénkül tart.

Spanyolország.

(Clonard hivatalától megfosztva. Élénk hadi készületek. Munagorr emberei elszélyednek. Elegy.) Espartero 's Alaix hadminister közt ko

moly szakadás történt. Az utóbbi ugyanis Clonard tábornokot, Espartero kegyenczét, hivatalától megfosztván, helyette Carratala tábornokot nevezé ki Andaluzia főkapitányaul, 's igy a' föllengősdiekhez közelíte némileg, kik már rég ohajták Clonard eltávolittatását. A' hadminister bizonyosan folytatni fogja merész elszántságát, 's e' szerint Meer b. alkalmasint rövid idő mulva szolgálaton kivül leend. Alaix helyzete sokkal függetlenebb e' pillanatban, hogy sem egyetlen perczig is kétkedhetnék végrehajtani azt, mit meggyőződése jónak lát. — Palarea tábornok febr. 17kén Madridba érkezék. — A' fegyvergyártás, ujonczszedés és fegyverben gyakorlás élénksége nagy munkásságot tanusít a' pénz- 's hadminister részirül. Az ország több helyein raktárokat állitnak, hogy tavaszkor e' részben ne találjanak akadályra a' katonák. Pio Pita már eddig is több pénzt szerze össze, mint előre gondolhaták, 's jövendőre még kecsesb kilatással biztatja magát, mert Henderson 20 millió font sterlingnyi kölcsöne Londonban alkalmasint valósulni fog, melly mennyiséget három évre szándék fölosztani. Lucena 's Villafames erősségeket szerencsésen ellátá élelmi szerekkel Van Halen. — Munagorri emberei táborukat fölgyujtván, elszélyedtek; maga Munagorri Behobiába vonult. — Van Halen tábornok a' valenciai partvidéket, Vinaroz és Castellon városokat kivevén, ostromállapotba helyzé. — Maroto tábornok a' trónkövetelő parancsa következtében Guergue, Garcia, Sanz, Ochoa 's Ibanez haditiszteket elfogatá Mi okozá e' szigort, még eddig nem tudhatni. — A' Madrid 's Toledo közt járó gyorskocsit febr. 11kén egy carlosi lovascsapat kirablá, 's az utasokat magával hurczolá. — Az éjszaki hadseregnél ismét véres visszatorlás történt a' carlosiak javithatatlan kegyetlensége miatt. Ez utóbbiak t. i. még mult évi dec. 2kán megöleték Reinosa fogolyezredest, világos megsértésivel a' hadijognak. Espartero kiadatni kivánd magának méltó büntetésül a' gyilkosakat, de süker nélkül, minek következtében két fogoly carlospárti tisztet sorshuzás által agyonlövetésre itélt. E' tisztek maguk is irtak Maroto tábornoknak, 's kérék őt, teljesitné Espartero igazságos kivánatát; Maroto azonban erre sem hajlott, 's miután az első határidőn tul még 10 nap mult el igazság-kiszolgáltatás nélkül, végre csakugyan agyonlöveté a' két tisztet Espartero. — Londoni levelek szerint Napoleon Lajos hg szolgálatit ajánlá a' kormányzó királynénak, 's beszélik, hogy parancsnoki ranggal szándékozik őt fölruházni a' madridi kormány. —

Anglia.

(Normanby marq. mint gyarmatminister fölesketve. Udvari hirek.) Febr. 20kán titkos tanácsülést tartván a' királyné, Normanby l. letevé esküjét, mint gyarmatminister, 's átvevé hivatala pöcsétjét. Utódja még nincsen kinevezve; hir szerint Albemarle gr. 's Tavistock marq. közt kéteskedik a' királyné. — Néhány nap előtt szokott kiséretével sétalovaglást tőn a' királyné 's egészen egy közel faluig haladott, honnan rövidebb uton kivánt Harron felé visszatérni bizonyos Tubbs földein keresztül; mit azonban Tubbs vén juhász nem engede meg, noha mondák neki, hogy maga a' királyné kivánja ezt, 's Viktória, tisztelvén alattvalója jogait, azonnal megfordult, 's az előbbi hosszu uton tért vissza Londonba. — Ludolf gr. két szicziliai meghatalmazott minister Londonban, febr. 20án regg. 5 órakor élte 82ik évében elhunyt, miután számos ideig köz elégülettel viselé e' hivatalt. — A' kinevezett biztosság itélete következtében Harvey alsóházi tag csakugyan kénytelen volt követhelyét elhagyni, mivel hivatalt fogadott el a' kormánytól. Southwarkben tehát uj választás fog történni, mellynél alkalmasint a' szabadelmü párt győzend. —

(Villiers inditványa a' gabnatörvény ügyében. Elegy.) A' febr. 19ki alsóházi ülésben Villiers, Clarendon gr. öcsese, 's Wolverhampton képviselője, inditványt tőn a' gabnatörvény-eltörlesztést kivánó küldöttség kihallgattatása iránt az alsóház sorompi előtt. Burdett ellenzé az inditványt, mivel véleménye szerint csupán idővesztegetés fogna belőle származni. Egyébiránt késznek nyilatkozék vitatkozásba bocsátkozásra e' tárgy iránt, mellyre nézve, mint mondá, a' földbirtokosak nem ismerik tulajdonképi érdekjöket. (Halljuk!) Howick, hadminister 's Grey gr. fia, szinte az inditvány ellen szóla. Ő ugyan ellensége a' gabnatörvénynek, mint állitá, 's alkalom adatva kész megmutatni, miszerint az nem csupán az iparüzőkre, hanem a' földbirtokosakra is rendkivül káros következményü; de ez inditvány elfogadása csak szükségtelenül késleltetné a' dolgot, mert valamint a' gabnatörvény ellenségeit, ugy pártolóit is ki kellene hallgatni. „Az igen tisztes követ inditványa, igy zárta szavait, helytelen, mivel most nagyobb többség fog látszatólag a' gabnatörvény mellett nyilatkozni az inditvány elmellőzése által, mint valóban történnék, ha egyszer szokott rend szerint jutna szavazás alá e' tárgy." Thompson kereskedés-hivatali elnök az inditvány mellett szóla 's igen helyesnek találá azt. Russell ellenben Howik l. nézetei szellemében nem akará elfogadtatni a' kérdéses inditványt, véleménye szerint a' kivánt kihallgatásnak csupán előleges vizsgáló biztosság előtt lehetne helyt adni. Utána Peel hallatá magát, 's szinte az inditvány ellen szóla, minek következtében nem igen reménylhetni, hogy az ohajtott kihallgatás véghez menjen. — A' Times gyalázatözönnel borítja Normanby l. ministerségbe léptét, a' Dublin Pilot ellenben azt véli jósolhatni, hogy 12 hónap eltelte előtt Anglia első ministere leend a' ns marquis. Spring-Rice helyett pedig ugyanazon lap véleménye szerint talán Hume lépend ministerségbe. — A' tory sajtó legdühösb megtámadásokra használja a' kormány ellen azon még további valósulásra váró hirt, miszerint a' francziák Mexico előtt megsérték az angol lobogót, mire a' Sun azon megjegyzést teszi, hogy azon esetre, ha e' hir valósulna, látni fogják a' toryk, mikép ő föls. ministerei, ámbár whigek szörnyü elégtételt tudandnak követelni Franciaországtól. — Palmella hg febr. 16án Parisból Londonba érkezék, 's még ugyanazon nap Lissabon felé indult el, melly gyors utazásából fontos pilitikai küldetést jósolhatni. — Aucland l. Rundzsit Singhet nagy pompával fogadá nem rég tartott összejövetükkor, de a' maharadzsa utóbb még sokkal nagyobb fénynyel tisztelé meg a' lordot látogatásakor.

(Parliamenti ülések.) Mind a' két házban azon sérelem került legközelebb szőnyegre, mellyet a' francziák a' mexicoi partvidéken az angol lobogó ellen állitólag elkövetének. A' felsőházban febr. 19kén Colville lord fölszólitására igy nyilatkozék Minto, első tengerészeti lord: „Örömmel jelentem, miszerint e' tárgyban kielégitő fölvilágitást adhatok. Kétségtelenül igaz, hogy ő föls. egyik rakhajója födözetéről illetlen módon vitt el egy kalauzt egy franczia hajó parancsnoka, 's tulajdon födözetén kényté őt szolgálattételre. Mihelyt ennek hire Angliába érkezék, azonnal tanácskozni kezdék ns barátommal a' külministerrel, miként orvosolhatnók e' bajt; de mielőtt határozáshoz jutánk, már jelentés érkezék hozzánk Mexico előtt állomásozó Douglas hajóvezérünktől, mellyben oda nyilatkozik, hogy Baudin franczia hajóvezér azon kellemetlen esetre nézve már legkielégitőbb fölvilágitást adott, 's az egész dolog csupán egy igen fiatal 's tapasztalatlan franczia tengerésztiszt hirtelenkedésinek tulajdonitandó." A' lordok megelégültek e' nyilatkozattal, noha annál kivánatosb lett volna további vitatása e' tárgynak, mivel a' kérdéses franczia hajó parancsnoka Joinville hg, a' király fia, volt, ki az erőszakosan elragadott kalauzt használván, Mexico mellett egyszersmind Anglia kereskedésire intézé csapásit. Febr. 21kén ujra fölmelegité e' kérdést a' felsőházban Lyndhurst l., 's a' tengerészminister minden e' tárgyra vonatkozó hivatalos irat előterjesztését igéré. O'Connell elhagyá az üléseket, 's febr. 17kén Dublinba érkezvén, másnap reggel már hatalmas beszédet tarta választóihoz a' gabnacsarnokban; melly alkalomkor azonban szerencsétlenség érte őt, mert valamelly ügyes csenész ellopá arany óráját. — Egyik felsőházi ülésben, midőn rendkivül keményen ostromlák Durham lordot Turton hivatalra alkalmazásaért, mivel törvényszék előtt házasságtörés bizonyult ellene, végre igy nyilatkozék a' félni nem tudó boszus Durham: „Már látom, hogy inditványt kell tennem azon ns lordok élete megvizsgálására, kik fényes hivatalban ülnek, noha szinte házasságtörésrül vádolhatók." Melbourne l. igen elsápult e' szók hallatára, 's a' legtiszteletesb padon ülő urak is pirultak 's nyugtalanul kezdének mozogni ülésiken. Durham mindig félelmesbbé kezd válni az eddigi pártokra nézve; a' torykat nyiltan, a' ministereket pedig titkon küzdi le, 's maga akar egyedül állani győztesen a' harcztéren. A' toryk állapotja általányosan igen szomoru e' pillanatban. Csupán Wellington hg tudja őket még némileg összetartani; de a' ns hg már igen koros és gyöngélkedő, Peel szélvitorla, 's azonnal megszünend forgani, mihely rakonczájától v. támaszától meg lesz fosztva, ez pedig Wellington hg. Néhány hét előtt szépen virágzának a' toryk reményi, 's most minden el van veszve. Miért? Mert a' közvélemény hátat fordított a' toryknak, kik azt annak idején nem tudák erősen megragadni. A' gabnatörvény hosszas időre megrontá a' toryk ügyét, 's a' győzelem határzottan a' whigek mellett nyilatkozék. —

(Melbourne nyilatkozata a' spanyol kérdésrül.) A' febr. 21iki felsőházi ülésben Londonderry marq. fölszólitására következőleg nyilatkozék Melbourne lord: „Mi a' ns marquis fő kérdését illeti, hogy t. i. mit határozának ő föls. ministeri a' spanyol háboru iránt, arra igen rövid válaszom. Mi el vagyunk határozva szigoruan teljesitni a' négyes szövetséget, 's hiven betölteni minden részünkről tett fogadást. Megengedem, miszerint a' négyes szövetség mindeddig nem szülé a' tőle követelt javitásokat; de azt nem engedhetem meg a' nemes marquis ellenében, hogy azon szerződés böcstelenséggel párosult balfogásnak tekintendő. A' ns marquis kérdi: szándékozik é a' kormány továbbra is ellátni hadiszerekkel Spanyolország királynéját? Erre azt válaszolom, hogy ez olly pont, mellyre nézve a' kormány mindenkor legjobb saját belátása szerint fog cselekedni; szem előtt tartván azonban kötelezésit. Mi azon kérdéseket 's megjegyzéseket illeti, mellyek kormányunk 's Munagorri közt létezett viszonyokra és segélynyujtásokra vonatkoznak, meg kell vallanom, miszerint azon pártfőnök 's ügyviselőink közt csakugyan létezett némi közlekedés. Köztudomás szerint Spanyolország néhány tartományiban mozgalom történt Munagorri vezérlete alatt, mellynek czélja békeeszközlés volt a' madridi kormány érdekében, néhány tartományra nézve. Ez utóbbi szempontbul természetesen viszhangra 's pártolásra talált a' britt kormánynál e' vállolat, 's a' történt kölcsönös közlekedés következtiben bizonyos nemü hadi 's élelmi szerek állittattak Hay l. rendelkezési alá, hogy azokkal szükség esetén Munagorri vállolatát hathatósan gyámolithassa. A' most következő pontban bizonyos kölcsönt vél a' ns marquis ő föls. kormánya helybenhagyásával Londonban létesülni a' spanyolországi királyné számára. Leghatározottabban nyilványitom, hogy ő föls. kormánya soha nem tőn 's nem monda semmit, mi valakit illyes vállolatba bocsátkozásra buzdithatna, vagy azt hitethetné el valakivel, mintha a' kormány e' tekintetben felelősséget szándékoznék vállalni. Egyébiránt kivánat szerint kész vagyok minden iratot előterjeszteni, melly a' polgárharcz megszüntetésire vagy szeliditésire czéloz. Annyit előre is mondhatok, hogy mig a' carlosiak kegyetlenkednek, addig az alkotmányosak nem hagyhatnak föl a' visszatorlási rendszerrel. A' királyné tábornoki sok kegyetlenséget követének ugyan el, de nem szabad felednünk, hogy csakugyan nem ők kezdék ez emberiségsértő vadságot." —

Franczia ország.

(Lamennais nyilatkozata. Touloni hir.) A' Revue de Progrès „A' jelen helyzet" czim alatt igen nagyérdekü czikket közöl Lamennais tollából. Figyelemre méltók különösen e' szók: „A' vesztegetési rendszer mindinkább terjedez az egész társaságban. Az önzés, kincsszomj 's pénzvágy és dühös ohajtása azon érzéki élveknek, miket ezen eszközök ál-

tal szerezhetni, alapanyagul szolgál a' nyilványos erkölcsnek. Gazdagúlni akar mindenki 's e' czélelérésre rosz eszközt nem ismér senki. Mit akarnak mainap az emberek? Pénzt! 'S még mit? Pénzt!! Egyedüli gondolatjok csak pénz, egyedüli ohajtásuk 's hitük csak pénz! Gyalázat illy emberekre!" — Touloni hírek szerint több hadihajó parancsot kapott katonaság-szállításra Mexico felé, hol nagy erőt szándékozik kifejteni a' kormány, 's legalább 6 ezer főnyi sorkatonaságot vitetend oda Francziaország sérelmei megboszulására. —

(Guizot békenyilatkozata.) A' febr. 23iki parisi lapok egyszerre békeszínt öltének, 's ugy látszik, hogy végre csupa békeszeretetből hajba fognak kapni a' szerkesztők, mivel már mindegyik háborgónak szidalmazza a' másikat. Guizot békét hirdetett e' napon, 's mindjárt az egész világ utána csevegé e' szókat, 's a' választási kérdést e' két szóban véli összpontosulni: „Háboru! Béke!" Guizot a' lisieuxi választókhoz intézett iratában igy nyilatkozik e' tárgyról: „Dicsvágy 's önbecslés legfőbb életelemei a' franczia nemzetiségnek. Minden francziaországi kormányzóság ezekkel kénytelen megbarátkozni, ha hosszasb ideig kivánja megtarthatni a' hatalmat. Erejét csak ezektől kölcsönözheti. Az idegen hatalmak folyvást tapogatják ûterét a' franczia kakasnak. Ha ez gyöngének mutatkozik, akkor neki rohannak, 's jól megtépik; ámde ha hatalmasul kukoríkol és sarkantyuit mutogatja, akkor bezzeg nem igen merik bizgatni. 'S ugyan mikép tudák mindeddig a' békét föntartani ministerink? Egyetlen ember, Napoleon Lajos, 's egy kis schweizi canton háborúba keverhette volna Francziaországot! Egész 14 napig határzatlanul ingadozott a' mérleg, míg végre békével ajándékozá meg a' nagy nemzetet a' kis schweizi canton. Belgiumban süker nélküli ellenállás vagy gyalázatos engedély jövend napirendre. — Honnan ez ellentét? Mivel annak idején nem tudtak illő hangon szólni ministerink. 'S minő zavarba taszitá még maga a' mexicoi győzelem is Francziaországot, mivel ministersége nem volt elég éleselmü előre gondoskodni eszközökrül a' támodandó nehézségek legyőzhetésire! Az annyira nagy franczia nemzet nem bir olly nyugalmat élvezni, minőt a' san-marinoi parányi respublica olly hosszas évsoron keresztül folyvást háborittatlanul bir. Francziaország folyvást mozogni 's forrongni kénytelen. Hazánk minden világügyben bir részvényekkel, 's ha tulajdon ügyeit nem intézik hatalmas kezek, ugy nyugalmát minden pillanatban vész érheti." E' hang általányos méltányra talált.

(Részlet Guizot nyilatkozatából a' lisieuxi választókhoz.) Köztudomás szerint a' ministerség leginkább azzal törekszik fölgerjeszteni a' választókat a' szövetkezés ellen, hogy ennek főczélja háboru. E' tekintetben igy nyilatkozik többi közt Guizot lisieuxi választóihoz intézett iratában: „A' ministerség mindenfelé rebesgeti azon hírt, miszerint a' ministerség mellett szavazni annyit tesz, mint béke mellett nyilatkozni, mig az ellenzés csupán háborut kiván gerjeszteni. Mult jan. 16dikán ezeket mondám a' nemzeti szószéken: „Nyolcz év előtt békepolitikát valaszta Francziaország 's kormánya. Igazuk volt, 's jól cselekvék azt. Én támogatám e' politikát, midőn minister valék, 's miután ministerségből kiléptem, szinte azt tevém. Mindenkor meg valék győződve, miszerint Francziaország erkölcsi helyzete 's jólléte békét ohajt 's parancsolva kiván zendületünktől. Én örökké hiv leszek a' békéhez!" Kérem Önöket, ismételjék azt mindenütt, mit ezelőtt egy hónappal mondék, 's mit ma is határzottan vallanak ajakim, igen, mi mindig csupán békét akartunk 's akarunk. De csak politikánk biztosithatja a' békét. A' ministerség, melly sokat beszél róla, mégis koczkáztatja azt. Hol azon okos ember, ki ma háborut kivánhatna? Husz évig háboruskodánk szabadságunkért 's hogy erős állomásba helyezkedhessünk. Szükség volt az ránk az uj Francziaországra nézve, először, hogy hazánkban legyünk urak, azután pedig, hogy megmutatván erőnket, illő helyet foglaljunk el Európa ellenében. Czélunk el van érve. Mi már most sem propagandáról sem hóditásvágyról többé nem akarunk hallani semmit. Erőszak által eszközlött propagandája az igazságnak, egyenesen megvesztegetése ez utóbbinak. A' szabadság nevében használt erőszak mindenkor sirja szokott annak lenni; mi nem vagyunk a' Korán fiai. Mi mások eszméit, véleményit, intézvényit 's jogait tiszteljük, valamint szinte kivánjuk, hogy mások is a' mieink iránt tisztelettel viseltessenek. Mi bizalommal viseltetünk a' kor értelmessége iránt, 's csak arra törekszünk, hogy a' világnak valódi szabad müvelődést mutassunk, melly elibe század óta tekint vágyva Európa. Ugy hiszszük, ezzel eleget teszünk nagyságunk emelésire. A' béke a' nemzeti erkölcsiség érdekében is rendkivül fontos. Élénkül ohajtjuk, hogy a' rend szelleme, 's jog tisztelete honosuljon meg közöttünk. Mi bőcsüljük az értelmességet, műipart 's jó erkölcsöt. Mi akarjuk, hogy a' dicsvágy rendezett alakban tünjék föl, 's az elmék megnyugva jussanak fölvilágitáshoz, az egész társas életben pedig nagy munkásság uralkodjék véletlenség helyett. A' nyilványos jóllét nagy, 's naponkint terjed. Kereskedés, földmüvelés és ipar folyvást nagyobb fontosságra emelkednek: de mennyit kell még e' tekintetben tennünk! 'S erre béke szükséges, még pedig hosszas és biztos béke. Ez ma őszinte kivánata az egész országnak. A' nemzet ohajtja ezt 's vele a' király kormánya is. E' szilárd ragaszkodás a' békepolitikához legszebb igénye királyságunknak nyilványos hálára. Én is elmondhatom magamról, ha illy nagy ügyben személyemrül is szabad szólnom, hogy szinte a' békepolitikához csatlakozám. Meggyőződésemet a' legkeményebb próbáknál is kimondám. A' ministerség politikája veszélyezteti a' békét, mert gyöngesége által a' nemzeti bőcsületet sérti 's a' belviszonyokat roszul kormányozza." Odilon-Barrot nyilatkozványa nagyobb részint csak viszhangja Guizot szavainak. A' jour. des Débats nevetségessé törekszik tenni a' szövetkezés e' békenyilatkozatit; a' közvélemény előtt azonban bajosan fog hitelre találhatni. —

Belgium.

(Skrzynecky Londonba utazand. A' brüsseli kereskedők kérelmet nyujtának be a' következmának a' Limburg 's Luxemburgot illető törvényjavaslatok elfogadására. Elegy.) Brüsseli febr. 23ki levél szerint Skrzynecky tábornagy Londonba utazand, későbbi hirek szerint már Ostendébe meg is érkezék, ugy látszik, el akarja háritni azon diplomatai zavart, mellyet Belgiumbani jelenléte szül. Több franczia hasonlag elhagyni készül ez országot. — A' brüsseli kereskedők között következő kérlevél kering aláirás végett: „A' következmrai tagokhoz! Alulirt brüsseli kereskedők 's birtokosak Önök elibe járulnak, miszerint vetnének véget félelemteljes aggodalmoknak, fogadják el ugyanis Önök a' kormány javaslatit a' végképi békeszerződés iránt. Veszély pontján állva kérjük Önöket: engedjenek az iparüzők, kereskedők 's munkáikból élő dolgozók többsége kivánatának. Békét ohajtunk családunk 's munkásink részire, kiknek munkáit 's béreit le kelle szállitanunk, kiket kénytelenittetünk elbocsátani, ha tovább is igy tart a' dolgok állapotja. Béke az 1830ki következmények 's Leopold trónja föntartatása; ez azon egyetlen föltétel, melly a' nyilványos 's magányos hitelt, mi annyira meg van rendítve, ujlag föléleszthetí. Siessenek tehát Önök, Belgium sorsát elhatárzani, nyugodjanak meg a' trón nemes és bátor tanácsival azon áldozatban, mellyet az ököljog tőlünk megkiván. Mi belgák akarunk maradni; mi meg akarjuk tartani királyunkat. Brüssel febr. 21én 1839" Ezen kérelmet már 150 előkelő brüsseli polgár irta alá. A' lüttichi kereskedőkamra hasonlag kérelmet nyujta be a' következmának a' törvényjavaslatok elfogadása iránt; a' monsi polgárok 's a' brüsseli kereskedőkamra is követék e' példát, 's mint ezelőtt az ellenállás ugy most az engedés mellett gyüjtetnek mindenfelé aláirások. — Az Independant szerint febr. 24kén tartá 2ik ülését a' Limburg 's Luxemburgot illető törvényjavaslatok iránti főválasztmány 's egyértelmüleg titkos szavazattal tollvivővé Dolezt nevezé ki, febr. 25én tartandja a' 3ik ülést, mellyre a' ministerek meghivatvák, 's hihetőleg ez lesz az utólsó választmányi ülés; következménye azonban csak mart. 1jén fog a' következmra elibe terjesztetni, a' vita pedig igy egész mart. 4eig elhalasztatni. —

Németország.

Hannovera, febr. 1jén: E' napokban volt itt Haber báró, d. Carlos ügyvivője 's pénztőzsére 's a' királynál személyesen udvarolt; közel két millió forint készpénz van a' statuspénztárban. A' seregnél minden porosz kezd lenni; a' dobosak, kiket Magdeburgba küldének porosz módra dobolás megtanulása végett, már visszatértek; a' hárántzsip is porosz hangon szól már, sőt egyenesen Magdeburgból hozattak kész 's befestett faköpenyeget, melly ezután a' hannoverai faköpönyegeknek mintaul szolgáljon. A' hannoverai lap e' levél tartalmát megczáfolni törekszik. — A' göttingai egyetem tagjai febr. 2án gyülének össze uj követválasztás végett, mert az eddigi, Reiche oktató, lemondott; azonban az egyetem egyhangulag oda nyilatkozék, miszerint ez alkalommal nem választand 's igy hihetőleg Göttinga, város és egyetem, képviselő nélkül maradand a' legközelebbi országgyülésen, ha t. i. gyülend össze annyi tag, mennyi országgyülési munkálkodásra megkivántatik. —

Hannoverában a' RR. ülései elkezdődtek, de mint előre látható vala, a' következmra nem bir elég taggal határzásra 's hihetőleg nem is birand; azok közül, kik taval a' kamra törvényszerütlensége ellen szavaztak 's a' németszövetséghez benyujtott nyilatkozványt aláirták, csak három jelent meg; a' főváros követe ugyanis, ki lemondását nyilványitá 's azonnal elhagyá a' gyüléstermet; Hadeln tartomány két követe, kiknek küldöttei csak e' féltet alatt nyerhetének engedélyt az általok igen kivánt csa torna-készitésre. Hameln varos képviselője, Koller polgármester, ugyan ez ülésben adá át választóinak őt illető jegyzőkönyvi kivonatát, melly szerint kötelességeül tétetik az alaptörvény föntartása melletti szavazás, holott taval a' kormányt pártolá. A' kabinet az országgyülés elibe többi közt az alaptörvény eltörlesztéserül is terjeszte iromány t, mellyben azt törekszik megmutatni, hogy az 1833diki alkotmány nem jogszerü 's e' szerint csak az 1819dikit tekinthetni annak. A' következmrai másnapi ülésben sem volt meg a' teljes szám, három ujolag választott követ jelent ugyan meg, de ezek meghatalmazólevelit csak a' teljesszámu kamra vizsgálhatja meg. Egyébiránt a' kabinet is veszteni kezdi reményét 's aligha összegyüjthetend a' következmarában az elnökkel együtt 38 tagot.

A' hannoverai király febr. 19kén nyitá meg az ujonnan alkotott statustanácsot, mellyben a' koronaörökös is részt vőn. A' hannoverai lap febr. 21érül kabineti rendelményt közöl, mellynek következtében felszólittatik mind azon követ, ki eddig sem az országgyülésen meg nem jelent, sem lemondását nem nyujtá be választóinak, a' kettő közül valamellyik tevésére, mivel ha mart. 1jén egyikét sem teendik, ugy fognak tekintetni, mintha lemondottak volna követségökrül. E' követek száma 23 's neveik egytül egyig elősoroztatnak. —

Svédország.

Stockholm, február 5dikén: A' király születés- és névnapját, jan. 26. 's 28kát szokott ünnepéllyel ültték meg. Christianiában a' város lakosi nagy ebédet 's fényes tánczmulatságot adának, 's a' király mind kettőben részt vőn. — A' norvegiai storthing (országgyülés) febr. 1jén gyült össze 's 99 tagot számlál, közülök 33 polgári tisztviselő, 11 katona, 19 pap 's egyházi, 11 polgár, 1 orvos és 22 paraszt; a' parasztok, kik a' legutóbbi storthingban többséget alkotának, most alig teszik negyed részit. A' multi storthing tagjai közzül csak 38at választának ujra meg.

Dunavizállás: Pest, mart. 7én 9′ 3″ 0‴ — 8án 8′ 6′ 3‴ — 9én 8′ 2″ 0‴

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. szerda, mart. 13.

JELENKOR.

1839. 21ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (a' moszka trónörökös magyar huszárezred tulajdonosa és sz. István-rend nagykeresztese; előléptetések; szatmár-megyei közgyülési határzatok; brassó-oláhországi kereskedő társaság; Buttler gr. jótékonysága: b.-komlósi jóltevő intézkedés; pesti magyar szinházi részvényes társaság közgyülése; Csepel szigeti hirek; ujabb állzatok a' Komárom megyei dologházra; dunagőzhajózási társaság (vége); különféle 's a' t.) Amerika (az éjszakamerikai követház határzatai a' harszéli háboru ügyében; 's a' t.) Spanyolország (Maroto 13 főhadi tisztet lövet agyon 's a' trónkövetelő árulónak nyilatkoztatja öt és hivatalát megfosztja; 's a' t.) Belgium. Hollandia. Oroszország. Gabonaár.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége az orosz trónörököst Geramb b. huszárezred legfőbb tulajdonosává 's sz. István-rend nagykeresztesévé nevezni méltóztt.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége megengedni méltóztatott, hogy különös képező intézetek fölállításaig a' katonai határszélen évenkint 5 határőrségi ifju küldessék Graetzbe 200 forintnyi segélypénzzel, hol három évig tanulván, egyéb tárgyak közt a' mezei gazdaságban is nyerendnek oktatást. Ugyane' czélra, szinte ő föls. engedelmébül, a' határőrségi ifjak számára egy külön tanitó nyerend alkalmazást Graetzben, melly állomásra Stopfer Mátyás kapitány van kinevezve. —

A' m. kir. udv. kamra Spány Antal selmeczi ellenőrködő sómázsamestert ugyanott sóárnokká; helyébe Hlavathy Aloiz vágujhelyi ellenőrködő sómázsamestert; 's pécsi és ujvidéki sópajtaőrökké Zapf Eduard pécsi sóhivatali gyakornokot 's Vogel Károly sopronyi 30ad-fölügyelőt alkalmazá. Kam. tud.

A' magy. nemz. tudom. Akademia négy nap közben két érdemes tagját veszté el: ugyanis f. évi mart. 7kén Horvát Endre alesperes, pleb., győr-megyei tbiró, akad. rendestag, Zircz és az Arpadias (1832ben 200 arany jutalommal koszorúzott hősköltemény) szerzője Pázmándon Győr mellett földi pályája 61 évében hunyt el; — Pesten pedig mart. 11én gáttájai Gorove László több megyei tbiró, akad. l. tag 's egypár hét előtt a' m. Akademia magpénzeit ezer pengő forint alapítvánnyal nevelte hazánkfia ideglázban szenderült jobblétre Pesten munkás és példás életének 59kében. Kora halálát ez utóbbinak ns lelkü hitvese Rácz Mária, Veron (Bicskei Lajos pestmegyei szolgabiróné) nagyreményü István fia, (ki atyja példáját követve jutalomkérdést szándékozik föltenni egy gazdaságot tanitó népkönyvre) Anna és Konstantzia leányai; 's Gorove Lajos és Károly testvérei mélyen kesergik. Veszteség a' temesi bánságra nézve is véletlen elköltözte, hol több rendü szóbeli nyilatkozata szerint gazdasági egyesületet is tervezett létrehozni. Földi maradványit a' pesti belvárosi szentegyház sírboltja pihenteti. Béke mindkettőnek hamvadó tetemeire!

A' pesti magyar színház fentartására összeállt részvény-társaságnak, az 1837iki junius 1ső napján költ alapterve 6ik pontja értelméhez képest f. hó 17ikén délelőtti 10 órakor ns Pest megye udvarháza nagyobb termében tartandó nagy gyülésére a' t. cz. részvényesek tisztelettel megkéretnek. Költ Pesten az igazgató választmánynak 1839 mart. 6ikán tartatott üléséből a' választmányi jegyző által. —

A' Gazdasági-Tudósitások' VIdik vagy f. e. 1ső füzete a' sajtót elhagyá. Tartalma: Értekezések. I. A' bérnök (farmer) Angliában, Tóth Istvántól. II. Faültetvényekről, Simon Páltól. III. Tengeliczi rajfogó kosár, Csapó Dánieltől. IV. Javított módja a' réti szénakészitésnek, T. V. Lencse- és borsótermesztésről, Zsarolányi Márton Ferencztől. VI. Arrakacsa honosításáról, Szenczy Imre. VII. Sárgadinnye-termesztésről, Vörös Józseftől. Értesitő. Hivatalos. 1. Uj részes tagok. 2. Alapitványok. 3. Egyesületi tisztválasztás. 4. Pénztár állapotja. 5. Fiók-egyesületek. 's a' t. Nem hivatalos. 11. Pécsi selyemtenyésztő Egyesület rendszabályai. Vegyes tárgyu közlemények. 12. Különféle földnemek 's ásanyi trágya-állományok befolyása a' tenyészésre. 13. Zsizsikről. 14. A' lóhere- 's egyéb nag csirázó erejének próbája. 15. Lóhere petrezselemmel. 16. Uj takarmány-növény. 17. Rozs-takarmány. 18. A' mező befolyása a' gyapjura. 10. Mint kell a' kolompér csirázását akadályoztatni. 20. Fagyott kolompér. 21. Abaca. 22. Czukorgyártás Magyarországban. 23. Miért veresedik meg a' repcze. 24. Telivérről. Az egész füzet 96 lapra terjed. A' IIIdik czikkely világitásaul egy csinos kőmetszetü tábla van hozzá mellékelve. Hogy tehát t. előfizetőink füzeteiket minélelőbb átvehessék, azon tisztelt hazafiak, kik előfizetések gyűjtéseül közremunkálásukat elvállalni szivesek valának, méltóztassanak az iveiken alairottak számát és neveit alulirthoz küldeni (lakása zöldfautcza 373 sz. a.) az aláirási iveket továbbad is megtartván. Ezen folyamatra még mindig előfizethetni azon tisztelt hazafiaknál, kiknek neveik külön hirdetményekben közöltettek; az óta pedig Fejér megyében Varga Lajos, 's Győr megyében Jankó István táblab. 's urad. ügyész urak szíveskedtek e' tárgyban segélykezet nyujtani. Költ Pesten mart. 12én 1839. Kacskovics Lajos, s. k. gazd. egyesületi titoknok.

N. Károly febr. 19én: Szathmár megye közgyülése f. e. febr. 18kán kezdődvén több tárgy közt nevezetes volt a' f. szathmári káptalan által nyert oklevél közönségesitése, mi szerint az utóbbi orsz. gyülési törvénynél fogva már ezután ott is, mint más szabadítékos káptalanoknál minden törvényes lépésre megkivántató teljeshitelü helyet nyertünk. E' gyülés alatt is többször feljajdult termünk a' több megyéből érkezett 's Kölcsey hunytát gyászoló fájdalom viszhangjaitól. Érzékenyül sajgó volt hallani azon egy 's közös fájdalom különböző kitöréseit, 's az irigység is kénytelen itt megvallani, hogy még is nagy ember volt. — A' Szathmár-megyei gazdasági egyesület aláirásivet nyita meg egy olajütő malom-épitésre; háromszáz 20 pengő ftos részvény határoztatott. Egy terv bemutattatott ugyan hat lóhuzással, három három változtatva, de még nem bizonyos 's elhatározva nincs, gőz vagy állati erő fogja-e mozgásba hozni? Helyéül Szathmár város, vagy össze nem férhetés esetén más hely, de minden esetre a' megye közepén fog határoztatni. Olvastatott egy jeles értekezés is a' buzaüszögről, ovószerül a' búza beoltása ajánltatik oltatlan mészszel 's párluggal. Felhozatik azon értekezésben az is: hogy egyátaljában a' nagyon jól kiszáradott, 's igy az ó búza-vetés rendszerint üszögös nem szokott lenni. — Itt a' hó és sánút, mint irtuk, muló félben van. A' gabnafajok ára egy kicsinyt emelni kezde, de az utak felbomlásával hihetően ujra pangás áll be. Egy köből tisztabúza 7—8 forint, rozs 4 f. 30—40 kr., tengeri 4 fr., bab 3 fr. egy itcze gabnapálinka kolompérral vegyitve 13 kr., tiszta gabonapánka 16—18 kr.

Ráczkevi vagy Csepel szigeti lakosok állapotjárul a' tudnivágyó emberszerető közönséget azzal nyugtatjuk meg, hogy a' Duna jege februar 18ikán nehezen, de még is kár nélkül, takarodott el. Mindazáltal minden baj és félelem nélkül nem lehettünk. Aggodalmunkat nevelé az elindult de felakadt jégtorlások miatt hirtelen növekedő viz (melly itt a' mult évinél csak három lábbal volt kisebb) mind ezen nagy viz daczára is erős jegünk keményen állott, és közszeretetü járásbeli főbiránk Missley Imre ur által már azelőtt jó karba helyzett 's őrangyalkint védő töltésinket a' többszöri elindulás által rájok nyomuló jég és viz több helyen keresztül szakitotta. De ennek fáradhatlan szorgalommal ellenállott megyei előgondoskodásbul ide küldetett Jankovich Sándor szolgabiró, ki éjet napallá forditván, a' munkásokat szünteleni jelenlétével buzditotta, 's igy a' következhető nagyobb veszélytül bennünket megmentett. Neki köszönhetik a' viznek igen kitüzött Lóre helység lakosi is jobb állapotjokat, kiket a' jó rendeléseken kivül több mázsa hússal saját költségin eltkni szives volt. Miért is e' buzgó tisztviselőnek hálánkat a' közönség előtt kijelenteni szoros kötelességünknek tartjuk.

Bánát-Komlós, febr. 13dikán: Ki bármelly ágát a' hazai nevelésnek áldozatokkal elősegiteni törekszik, 's ki nemcsak hazafiui karral öleli, hanem emberszerető kebellel is éleszti a' közjót, az a' társasági jóllét ezen egyetlen gyökerét ápolva, használ a' honnak, 's ezzel a' nevelés javában részesitett ember- 's polgártársai földi és égi üdvét eszközli. Illy szempontra kell méltatni ama' nemes és példás vetélkedést, mellyel egyfelől nagy sz. miklósi Nákó János tblabiró, másfelől az ő rendes meghatalmazottja skribestyei Rigyicsky Pál tbiró uu. a' Rukavina gyalogezred növendékei intézete iránti versenyes jótékonyságban egymást nem utólérni hanem meghaladni törekszenek annyira, hogy nehéz megkülönböztetni, mellyik közülök ebben a' másiknak elő- vagy utánképe. Ismeretes ugyanis lapjainkból, hogy nagy sz. miklósi Nákó János ur a' még 1828ban az érintett intézetnek ingyen szállásul adott, nagy sz. miklósi roppant curialis épületét és udvarát 1835ben annak ujra két évre és azután továbbra is átengedve, ugyan ekkor skribestyei Rigyicsky Pál ur azon intézet minden növendékeit saját költségin tetőtül talpig ruhával ellátva; most megint Nákó János ur azon szállás átengedését 1840ik évi aprilis utóljaig kiterjesztvén, Rigyicsky Pál ur f. hó 10kén b.-komlósi nagy vendégfogadóban ismét saját külön költségin tánczmulatságot adott, mellynek egész jövedelmét ugyanazon intézet javára ajánlotta. Erre a' kedvetlen idő ellenére is számos vidéki vendég jelent meg, részt veendők az illy üdvös czélra szánt vigalomban. A' 8 és 9 óra között egybegyülekezett társaságnak a' terem kinyilván, meglepő és a' haza atyja iránti szent érzést is buzditó jelenet vala, midőn a' padlatig felnyúlt átlátszó oszlopokon nyugvó ív alatt ő cs. kir. felsége legujabb ecsetü pompás mellképe, szeszlánggal és ez ívet környező magyar és német felirásokkal ragyogtatva, egyszerre szembeötlött 's e' közben az „Isten tartsd meg Ferdinand királyt 's a' t.“ a' hangászkar kiséretében megzendült, köz lelkesüléssel fogadtatván a' meglepetés, ennek fényinél és a' viasz bővilágánál a' mulatság — az ünnep szerzője menvén például elő — vidor kedvvel reggeli 4 óraig tartott, mellyben a' katonai növendékek is részesültek, magokat illedelmes komolyságu csinos tánczaikkal kedveltetvén.

M. Vásárhely, febr. 20án: Buttler János gr. úr a' testvér, magyar haza előtt annyira ismeretes hazafiságának ujabb bizonyságával szerencsélteté kis hazánkat 's különösen székely nemzetünket. A' tisztelt gróf ur ugyanis, nagyercsei Toldalagi Zsigmond gróf urhoz, mint a' makfalvi nemzeti iskola kormányzására a' refor. fő consistorium által kinevezett biztosság elnökéhez, intézett levelében 5000 váltó ftot igért a' nevezett nemzeti oskola (szép reményü rendeltetésihez képest még mind csekély) tőkéje öregbitésére, az által kivánván segiteni azon intézet virágzásra juthatását, mellynek közelebb czélja, alkalmat nyujtani azon székely gyermekek értelmi 's erkölcsi fejlődésire, kik szegénységök miatt országos nevelő 's tanitó intézetekben nem tehetnek szert a' miveltség azon fokára, melly a' székely nemzet erőteljes fiait a' haza reményeivé 's a' trón győzhetetlen bástyáivá idomithatná. Köszönet Buttler János gr. urnak minden emberbarát nevében az emberiség érdekében tett szép áldozatért, köszönet minden hazafi nevében a' magyar hazafiság ezen meglepő példájáért, mellynek tündöklő érdeme, a' két magyar haza érdeke közösségének mind két testvért boldogitani egyiránt kész indulat által tanusitott értésében áll; köszönet minden erdélyinek nevében, az atyafiságí rokonság szebb jövendőt igérő elismeréseért; végre köszönet minden igaz székely nevében, a' még eddig főleg csak lefolyt századink tükre segedelmével felfogható reménysugár, illyetén méltánylásáért!! (E. H.)

Brassó febr. 19ikén: Mult évben több lelkes fiatalok Háromszéknél egyesülvén, az Olton tutajokat küldének Oláhországba; de mindeddig azon tutajozás jó vagy rosz következésit a' nagyérdemü közönséggel adatok hiánya miatt nem közölhetők: most azonban annak megfelelőleg, ugyanazon vállalkozóktul egy kereskedési terv érkezék kezünkbe, melly minden esetre a' valóban merész kezdet sükerültét valósítja. Mi kedves kötelességünknek tartjuk azon tervet, ugy a' mint kezünkbe jött, a' nagy érdemü olvasó közönséggel annyival inkább közölni, mivel tudtunkra ez a' első kereskedési vállalat, melly a' ns székely nemzet keblében keletkezék. A' terv szórul szóra ez: Levén ollyan articulusok, mellyek Erdélyből kivihetők, és a' mellyek nélkül az oláhországi 's bulgáriai dunamelléki környékek szükölködnek, mint p. o. vas, üveg, fenyűfa, asztalos-munkára alkalmatos deszkák 's több e' félék, mellyek a' kereskedők előtt ismeretesek, és a' mellyek eddigelő szárazon igen nagy költséggel és sok bajjal vitettek azon helységekre: ezeket, 's minden illnemü portékákat, mellyeket eddigelő Erdély részszerint adott, részszerint a' szárazon való vitel költséges volta miatt nem adhatott, szándékozik alulirt az Olt vizén beköltöztetni azon igérettel, hogy a' minek eddigelő mázsáját tiz váltó forintért vitték Brassótól Gyurgyóig, annak mázsáját öt váltó forintért, és igy feliért mint eddig fogja kézbe szolgáltatni. Csupán az iránt kivánna biztosítást: mik lennének mind azon articulusok, mellyek Gyurgyóba, Rustsukon, Brailában vagy Galaczon szükségesek levén, Erdélyből volnának kaphatók? azok közül midenikből kilön külön egy évre, hová, és mennyi kivántatnék? és már a' vizi szállitásnak olcsóbb voltát látva, mindenik articulusnak mázsáját mennyibe vennék be? És ezen kérdésekre megnyugtató biztosítást úgy ohajtana, hogy arra magokat elszánt kereskedők Gyurgyóban vennék által nemcsak az oda szükségeseket, hanem a' távolabb kelendőket is, és a' további haszon övék lenne. A' fizetést nem előbb mint a' Gyurgyóban való általadás után kivánná, még pedig ha lehetne, csak Wechsellel, miért készpénzt Brassóban kaphatna. Ha igy nem lehetséges, a' pénzt ott is elfogadja. A' fenirtakból kifolyó articulusok felett kivánna biztosítást arról is, hogy szép épületre való fenyüfáknak mi lenne ölszám szerint árok? menynyi kivántatnék? a' széles, asztalosok kezében való deszkák három, vagy harmadfél öl hosszuságban hasonlag mit érnének? és mennyi kivántatnék? mert mind ezek kézhez szolgáltatásában hiba nem lenne. Bartha Károly mpr. Az egész haza pártolása, áldás és siker koronázza ezen tervet! (E. Hirl)

A' Komárom megyei javító-dologházra gyült áldozatok folytatása: Nm. Kopácsy József, országunk primása 250, ft. veszprémi káptalan 50, m. Széchenyi István gr. 100, m. Hoyos Erneszt gr. 40, fm. Breczenheim Ferdinánd hg 200, nm. Vulkán Sámuel n.váradi görög n. e. püspök 62 ft. 30 kr, m. cziferi gr. Zichy Károly 100, nm. Pyrker László egri patriarcha-érsek 120, egri káptalan 200, m. Lonovics Józs. csanádi püspök 100, ft. csanádi káptalan 60, ft. fehérvári káptalan 54, f. győri káptalan 84, m. Kovács Tamás sz. mártoni főapát 200, ft. Guzmics Izidór bakonybéli apát 100, ft. Grosser Ker. János, kegy. iskolák provinciálisa maga és szerzete nevében 40, nm. Ürményi Ferencz 62 ft 30 kr, nm. gr. Eszterházy Miklós 100, m. Lamberg-Hoyos grófnő 24, m. Végh Antal septemvir 50, m. Kárász Miklós septemvir 25, ng. Boronkay Janos kir. táblabiró 50, ng. Gyurcsányi Gábor altárnok 50, ng. Ocskay Ignácz kir. tbiró 50, ng. Nándory József kincstári tanácsos 50, Noszlopy Ignácz kir. tbiró 24, ng. Kelemen János kir. tbiró 50, ng. Szluha Imre jászok 's kunok főkapitánya 50, nm. gr. Bekkers József 20, nm. gr. Teleki József koronaőr 26, m. gr. Pongrácz János helytartósági tan. 24, J. L. 25, ng. Torkos Mihály helytartósági tan. 25, ng. Mózer Mihály kincstári tan. 20, m. Tököly Péter főispán 260, fm. Pálffy hg. 100, ng. Lenhossék Magyarország főorvosa 30, ft. Vizhoffer apát budavári plébános 25, ng. Stoffer József a' maga 's nádori kanczelláriа nevében 20, m. gr. Batthyányi-Nádasdy Karolina 50, t. Vörös-Hiemer 50, m. Liebenberg b. 100, m. gr. Sándor Móricz 100, ng. Rudics József főispáni helytartó 50, m. b. Baldacci Antal 40, Bars buzakereskedő 20, t. Ullmann Móricz hitvesével 100, m. Tihanyi Ferencz főispáni helytartó 40, m. Pallavicini-Zichy grófnő 30, m. b. Sennyey kisaszony 100, nm. Splényi-Szily bárónő 100, ügyésze Máhr Antal 25, m. Horváth Ján. 62 f. 30 kr, m. Horváth Józs. 50, t. Csekonics 100, t. dégi Festetics testvérek 50, m. lángi gr. Zichy testvérek 200 ft., Maisch Buda-Krisztina városi plébános 12 f 30 kr., m. b. Sina György 100, t. Nákó János 125, fm. Grassalkovics Antal hg 200, fm. Batthyányi F. hg 100, fm. Lichtenstein Lajos hg 400, mind váltóban. *(Folytatása következik.)* Közli Külkey Henrik mint hivatalosan megbizott.

KÜLÖNFELE: F. hó 8kán Nádorunk ő cs. kir. fhgsége születésnapi ünnepe diszesitéseül testvérvárosink színházai ki valának világítva. Ugyanazon nap reggeli 5½ órakor Ghika oláhországi uralkodó hg „Zrínyi“ gőzösön elhagyá Pestet. — Zimonyi hirek szerint az uj szerbiai alkotmányt febr. 13kán olvasák föl a' belgrádi nagy nemzeti gyülésben. Az egész papság, minden képviselő és sok ezer minden osztályu ember hallgatá azon fontos irományt, melly olly határzott befolyásu leend Szerbia jövendőjére nézve. Milos hg, mint szive a' nagy szerb testnek, középen állott. A' belgrádi vezér a' szultán nevében nyujtá át a' hgnek 's népnek az alkotmányt, mellyet először török, aztán szerb nyelven olvastak föl. A' szerb nemzetre rendkivül kedvező hatásu volt ez ünnepély. Milos hg már most törvényes ura Szerbiának. Az uj tanácsosakat, kiket a' nép megegyeztével választa, Milos hg azonnal el is látá kinevező oklevelekkel. Az esküt tanácsosival együtt a' sz. egyházban tevé le Milos hg. Ministerelnök Jefrem Obrenovich lett. Egyébiránt ez uj alkotmány lényegileg következőkben alapszik: a' törvényhozó, végrehajtó 's birói hatalom Szerbia viszonyihoz képest van fölosztva. A' törvényhozó hatalom ugyanis a' hgi tanács tulajdona, melly az elnökkel együtt 17 tagból áll. A' végrehajtó hatalmat a' fejdelem birja, ki azt négy kormányzatigazgatóval gyakoroltatja, 's ezek: bel-, kül-, pénz-, 's vallás-ügyi ministerek. A' birói hatalmat független itélőszékek birandják, különösen a' községek által választandó békebirák, 's 17 környékitélőszék és a' központi kormány székhelyén fölállittatandó fölebbviteli törvényszék. A' személy- 's vagyonjog biztosítva van, az adózás vagyon-egyenlőségen alapszik, elkobzatás pedig nem létezik, 's e' szerint a' polgari jogok tökéletesen biztositvák. A' politikai jogok megalapittatása jövendőre van hagyva, midőn majd e' tekintetben is fölvilágosult leend a' szerbek nagyobb része. Már Franciaország is neveze ki ügyviselőt Szerbia számára. — Bajai levelek szerint ott igen élénk volt a' gabnakereskedés; zsidó 's egyéb hitü kereskedők vetélkedve vásárolták a' gabnát. A' febr. 16iki hétivásáron következőleg mutatkozék az árkelet: egy pozsonyi m. tiszta buza 77—85 garas, kétszeres 58—64, árpa 34—39, zab 34, tengeri 47, köles 44 váltó garas. Szegeden is jól kelt a' gabna 's az ár tetemesül emelkedék, mióta az utak megroszabbultak. Febr. 23ikán ugyanis egy pozs. m. tisztabuza ára 80—90, kétszeres 54—60, árpa 40, zab 45, tengeri 50, köles 60 garason kelt váltóban. — Torontal megyébül is irják, hogy nem emlékeznek olly élénk gabnakeletre, mint minő ott mult hetekben uralkodék. A' nyerészkedők házrul házra mentek, 's 5 f. 30 kron is fizették pozsonyi mérőjét. E' gabna legnagyobb részét Angliába szándék szállitani. Fiuméban szinte igen élénk a' gabnakereskedés. — Királyi tanácsos Tartler János ur száz ezüst forinttal nevelé a' brassói iskolaintézetre ajánlott 1000 ezüst forint tőkepénzt; tábornok Szethal János pedig hónapkint négy ezüst forinttal gyámolítja azt. — S. Sz. Györgyön jelenleg egy uj-paraszt (czigány) él, ki tőle származott 73 élő magzatot 's unokát számlál. Maga 101 éves 's mikor 100ik évét betöltötte, földesura nagy ebédet adott, hol az említett uj-paraszt Puy György, tisztes öltözetben asztalhoz ülve, minden ételből először vett 's midőn legelsőben földesura az ő egészségeért elköszöntötte poharát, az öregnek kormos unokái (kik már mind házas emberek 's 13man egy egészen hangászkart formálnak) a' hoszszan lefüggő abroszok által el levén rejtve asztal alatt, egyszerre pendítették meg hurjaikat, 's e' hirteleni jelenés nagy kaczajt 's jó kedvet gyujtván a' vendégekben, ujra poharat ürítettek az öreg egészségeért. Még az is nevezetes róla: hogy 100 éves korában unokája leányának lakodalmában hegedült 's tánczolt, a' régi tüneményes regékből kifogyhatatlan, minden estve ujakkal tud előállani, husz év óta egy foga sincs, mégis mindent rágcsál; egészsége csakugyan gyengülni kezd már 's azt mondja: „Mar uraim nem sok van hátra.“ — F. Fejér megyében Árapatakán jelenév' jan. 13kán estve egy szegény asszony olly szörnyet szült, kiben a' természet törvényeitől rendkivüli eltávozást nem lehet eléggé csudálni: a' gyermek feje hátulsó része, mellyet rendes szülötteknél haj szokott lepleni, eleven hús, vagy inkább aluttvér volt, feje homlokából kinőtt egy kemény húscsomó miatt kettősnek látszott; jobb szeme szinte homloka közepén rendkivül nagy, veres. Minden szemhéj és szempilla nélkül ezen fél szemét mikor alutt is szüntelen mint a' nyul nyitva kelle tartania; bal szeme rendes helyen, szempillákkal, de béragadva 's legalább három ujjal (kis gyermek homlokán mérve nagy köz) alább állott a' jobb szemnél, orra csak bal felőlrül nézve volt látható, jobbról az ábrázatba volt nőve csak egy orrlyukkal, szája ábrázatja jobb felén szinte a' fülnél volt, öt szeglet formáju 's nagyon hasonlitott nyúlszájhoz: felső ínye, mellyből a' felső rend-fog nő, nem a' száj hosszában, hanem a' száj bal végén lefelé látszott — alsó ínye nem látszott, hihető nem is volt; mind két kezén három kis ujjai összeforvák — egyéb tagjai épek; e' nyomoru kisded, anyjának első szülöttje, leány volt — szülei magyarok, anyja keservét meghallgatva az életnek ura, csakugyan harmad nap mulva születése után magához szólitá e' csuda teremtményt. — E. H.

(Gőzhajótársasági közgyülés. Vége.) Most számokra térünk. Az 1838iki utazói jegyzőkönyv szerint összesen 74,584 utast szállitának gőzösink, 1837ben pedig csak 47,436ot, 's igy ezuttal 27,148 utassal többet, mint tavaly. Az árujegyzőkönyvbül kiviláglik, hogy 1838ban összesen 211,919 köteget 320,614 mázsányi teherrel, vivének hajóink, tehát tavalyhoz képest 151,402 kötegben 246,623 mázsával többet. Hasonlag mutatkozik a' süker az orsovai vámhivatali jegyzékben is, hol kiszállitott 's keresztül vitt áruk igy mutatkozának: 1838ban 12,855 mázsa 's 140 kocsi, 1837ben pedig 8,326 mázsa 's 123 kocsi; a' bevitel Szerbiából, Oláhországból 's török tartományokbul: 1838ban 33,936 mázsa, 's 1837ben 26,729 mázsa, mi szinte világosan tanusitja a' gőzhajói szállitás fokonkint közösb divatba jutását. A' hajózási költségek lerovása után 483,841 f. 27 krra ment a' tiszta jövedelem. „Maria Dorothea“ uj pályakört nyitott magának, 's azon közönségesen tapasztalni szokott kellemetlenségre talált, hogy eleinte áldozni szükséges, midőn pedig jövedelmezőbbek kezdének lenni utjai, le kelle lépnie, mivel aljának uj rézlapokra volt szüksége. E' tatarozás mindazáltal már tökéletesen be van végezve, 's ezentul pontosan járand el pályakörén gőzösünk 's rendes összeköttetést eszközlend ki Salonich közt. A' „Libano“ csak próbára volt kibérelve; mivel azonban a' vitorlahajóknál nem mellőzhető gyakori elkésés nem felelt meg az odesszaiak várakozásinak, tehát ezentul „Vik Ferdinand“ Konstantinápolyba szállitandja az árukat, onnan pedig moszka gőzösek viendik azokat Odesszába. „Metternich Kelemen hg“ és „Crescent“ jövedelme bizonyitja, hogy nem légbáb után kapdostunk, midőn annyira törekedtünk megnyerni a' trapezunti kereskedést. A' hajók fönemlitett összes nyereségéhez járul még . 483,841 ft. 27 kr. 2,575 „ 53 „

az egész nyereség tehát . . . . . 486,417 ft. 20 kr.
ebből levonandók az általányos költségek . . . . . 223,673 „ 28 „
kamatok . . . . . 91,918 „ 45 „

's marad azután tiszta nyereség . . . . . 315,592 „ 13 „
1838ra . . . . . 170,825 „ 7 „

A' levont mennyiség közt foglaltatik az árviz okozta kár is, melly összesen

25,752 ft. 10 krra rug, oda értvén a' kárpótlásokat 's egyéb aprólékos mellékes költségeket. E' 170,825 ft. 7 krnyi nyereségbül az alapszabályok értelme szerint lerovandó az I sz. tartalék-tőke számára 34,165 ft. 1 kr., a' biztositásra 29,950 ft. — kr., 's a' II sz. tartaléktőke szaporitására 106,710 ft. 6 kr., Ismétlése a' pénztári állapotnak a' tartalék 's biztosi mennyiségekre nézve alapszabály szerinti I sz.

tartalék-rovat 1837 végével . .	30,574 ft. 52 kr.		
ehez a' fönebbi 20% . . .	34,165 „ 1 „		
összesen	. . . .	64,739 ft.	53 kr.
fő biztositási pénztár 1837 végével	26,898 „ 2 „		
ehez az 1838ki mennyiség . .	29,950 „ — „		
összesen	. . . .	56,848 „	2 „
II sz. tartaléktőke 1837 végével .	46,415 „ 24 „		
ebből levonandó az 1838iki javitásokra kiadott	5,481 „ 25 „		
és marad	40.933 „ 59 „		
mellyhez csatolandó az 1838ki illeték	106,710 „ 6 „		
összesen	. . . .	147,644 „	5 „
		269,232 ft.	— kr.

E' számadás világosan tünteti ki az 1838iki vállolatok sükerét. Hasonlitsák Önök ezt korábbi évek következményihez, és szerencsés kifejlést fognak tapasztalni. Az 1838iki jan. 29iki közgyülésben nem igen magas reményeket véltünk táplálhatni, 's még is 1837ben csak 195,692 ft. 43 krt gyümölcsözének hajóink, 1838ban pedig 483,841 f. 27 kr., következésképp 288,148 f. 44 krral többet, melly mennyiség a' fönebb elszámlált akadályok nélkül még magosbra emelkedett volna. Hogy 1839ben sokkal többet várhatunk, kiviláglik azon körülménybül, miszerint ezuttal valamennyi hajónk egész éven át folytatandja munkálkodásit. „Zofia“ és „Szeri-Pervász“ pedig egészen uj jövedelemforrást nyitandnak. Előbbi tapasztalásunk, hogy t. i. a' közönség bizalma a' gőzhajók iránt mindinkább növekszik, „Maria Anna“ gőzösünknél fényesen bizonyult be, mert már az első év után két hajót vagyunk kénytelenek alkalmazni a' bécs-linzi közlekedésre, és „Zofia“ bizonyosan ugyanannyi utazóval fog dicsekhetni, mennyinek mult évben „Mária-Anna“ örvendhete 's a' regensburgi társaság is már szaporitá hajóit. Önök itélete fogja már most eldönteni: elég-e azon haszon, mellyet a' hatalmunkban levő eszközök által magunknak szerezhetünk, vagy pedig kötelességünk é uj erőfejtéssel azon magosságra emelnünk a' Dunagőzhajózást, mellyre azt már most kiegyenlitett pályán juttathatni? Hogy azonban semmi ne kerülje ki Önök figyelmét, mit ma hozandó határzásunkra nézve jól szükség megfontolni, ezeket hozzuk emlékezetbe: Először is azon mainap uralkodó alapelvet kell megemlitnünk, miszerint megállapodást itt majd egyenes visszalépésnek kellene nevezni. Önök tehát nem cselekednének a' korszellem kivánatinak megfelelőleg, ha azon ösztönt nem követik, melly a' megragadott tér lehető legtágabb használását kivánja. Önök első törekvéseik által urai levének a' térnek, törekedjenek azok meg is maradni; ezt azonban csak ugy érhetik el, ha ország 's közönség látni fogják törekvéseikből, hogy Önök mindkettőnek eleget akarnak tenni. Önök bizonyosan tudják, mikép többen állitólagos találmányokkal léptek föl, 's azok által igényt akarának nyerni szabaditékra gőzhajózásban részesülhetés iránt a' Duna folyamon. A' tárgy pártatlan megvizsgálása 's a' kormány hajladósága bennünket meghagyni az igért 's eddig általunk megérdemlett ótalomban, elutasitá azon versenytársakat. Hasonló igazságot várhatunk a' hatóságoktul is, miglen őket arra jogositjuk munkálkodásinkkal, hogy a' legmagosbat is biztosan várhatják tőlünk; de ez esetben nem huzhatunk határvonalt magunk előtt, mellyen tul többé jutni nem szándékoznánk, mert a' versenypályára lépni kivánók leginkább csak azon okkal támogaták szándékjokat, miszerint kimeritett pénzerőnk már nem képes több uj hajót előállitani. Azon gazdag jövedelemforrás már most szemeink előtt fekszik, melly számos vontató-hajó használásából mulhatlanul származik, 's nem csupán yélhető hasznot várhatnak Önök, midőn több olly hajót épittetni rendelnek. Épen olly kevéssé kéteskedhetnek Önök az iránt, hogy az árukat 's utazókat szállitó hajók is mindinkább szebben fognak gyümölcsözni, mert mindenütt mindinkább kezdik szeretni e' szállitási 's utazási módot, azonkül pedig egy a' Duna-gőzhajózásra mélyen ható esemény is nagy figyelmet érdemel. Ez esemény az angol ausztriai kereskedési szerződés, mellynek rendkivüli fontosságáról az egész külföld egyenlő véleményü. Nem határozhatjuk ugyan meg: mennyi hajót kivánand még az utasok 's áruk szállittatása; mert mig naponkint nem indulnak minden irányban gőzösek a' Dunán, mig a' létező szállitó-hajókon kivül ujabbak is találnak alkalmazást, 's mig a' társaság nem bir néhány tartalék-hajóval, mellyek képesek legyenek minden félbenszakasztáson azonnal segiteni, addig nem álland tetőponton vállolatunk. Inditványunk oda terjed, hogy emeljük részvénytőkénket három millió forintra, 's a' fönebb mondottakból kiviláglik, miszerint épen nem nagy öszveget emlitünk. 1836ban 's 1837ben mindig nagy többséggel fogadá el a' közgyülés az inditványzott alapszaporitást, 's a' mostaninak valóban épen nincs kevésb oka annyi kedvező oldalról ajánlkozó rendszabály elfogadására.“ Ez után következék a' kibocsátandó uj részvények iránti rendelkezés inditványozása, mellyet már, a' gyülés egyéb nevezetesb részleteivel együtt, egész kiterjedésben közlének lapjaink. —

Amerika.

A' mexicoi 's délamerikai britt kereskedési társulatok biztossága, melly már Palmerston lordnál olly hathatósan ellenszólalkozék Franciaország bánásmódja ellen Mexicot 's Buenosayrest illetőleg, most e' tárgy iránti levelezésit közli; a' Times a' tudósitásbul következő helyet emel ki: „Itt egy nagy 's rögtön emelkedő kereskedés gátoltaték folyamában; kereskedési révek elzárattak, tengeri utak megnehezittettek, zavart 's balsorsot hozának egy gondatlan nép fejére — miért? Nem mintha Franciaország igazságos kivánatiért elégtételt nem kapott volna, hanem, mivel minden mivelt statusok gyakorlata ellenére, vonakodik kivánatit egy pártnélküli hatalom békebirói itélete alá bocsátani. Francziaország egyszerre esküt, biró 's végrehajtó akarna lenni saját ügyében 's a' t.“ A' tudósitás vége megismeri, hogy a' britt kormány a' britt érdekek ótalmaul Mixicoban megtevé az illető rendszabályokat. — Mexicoi levél az uj külügyi ministerről következőleg ir: „Aesop Gorostiza ügyes szinmüíró, kinek müvei Moretiné után legjobbak az uj spanyol literaturában; darab ideig mexicoi képviselő volt a' londoni udvarnál, 's visszatértekor másodrendü statushivatal mellett mexicoi szinházigazgató. Atyja spanyol tábornok vala, elébb pedig veracruzi kormányzó, hol elmés fia születék. Miután Gorostiza darab ideig részt vőn a' spanyol zajos politikában, Mexicoba költözék át, melly akkor veté le az anyaország jármát, hol nyugottabb életet reményle; azonban csalatkozék, mert egyik Spanyolországbul másikba menni, annyi mint Charybdisból Scyllaba jutni.

(Az éjszakamerikai követház határzatai a' határszéli háborut illetőleg.) Ujyorki február 2aig terjedő lapok szerint a' washingtoni követház, Cushing inditványára, következő határzatokat hoza: „Szólittassék föl az egyesült statusok elnöke, ha a' nyilványos érdekkel nem ellenkezik, adjon a' következő pontok iránt fölvilágitást: 1) azon levelezésrül, melly tán britt hatósággal a' canadai zendület 's egyik vagy másik részrüli semlegmegsértés iránt váltatott; 2) adjon felvilágitást a' végrehajtó kormányunk általi levelezésrül vagy rendszabályokrul az egyesült statusok polgárit illetőleg, kik a' canadai zendületkor foglyokká tétettek; 3) vajjon a' britt kormány adott é elégtételt Caroline gőzös lefoglaltatása 's elégetéseért az unio határiban, valamint e' hajó födözetén megölt éjszakamerikai polgárokért felsőcanadai fegyveres csoport által, melly e' tartomány gyarmati kormánya parancsára cselekvék; vajjon történtek é e' végett alkudozások Nagybrittanniával 's ha igen, mint állnak most ezen alkudozások; 4) vajjon az egyesület kormánya a' brittel alkudozásba lépett é a' további ajándékozások 's hadi segélyek megszüntetésire, miket az utóbbi kormány az egyesület határiban lakó indián törzsökök között osztata ki, 's ha ez történt, mint áll jelenleg az alkudozás; 5) vajjon tőn-e jelentést az unio kormánya a' brittnek az 1828 dec. 6ki szerződés megsemmitése iránt, mellynek ürügye alatt a' Hudsonöbli-társaság a' britt kormány engedélyéből vagy megegyeztével, a' sziklahegyeken tuli éjszakamerikai birtokban, katonai állomásokat állita föl: 6) vajjon 's milly rendszabályokhoz nyult az egyesült statusok kormánya azon határvonalok végképi eldöntésire, mellyek az unio és britt-éjszakamerikai tartomány között villongásra szolgáltak alkalmul; 8) vajjon történt-e levelezés a'két birodalom kormánya között szabad hajózhatás végett a' határszéli vagy mindkét birodalmat illető folyamokon 's milly foganattal; 9) vajjon a' felsőcanadai statushatóságok, vagy egyike közülök, meggátolák vagy korlátozák é a' két birodalom közti közlekedést, 's ha igen, milly joggal 's vajjon az illy tilalmat az egyesült statusok 's Nagybrittannia között fönálló szerződésekkel megegyeztethetni é?“ Az elnök válaszát egész feszültséggel várjak ezen, Angliára nézve félig ellenséges, határzatokra. — Maine status kormányzója tudósitást adott az ottani követháznak, miről azonban titkos ülésben tanácskozának.

Spanyolország.

(Maroto az elfogatott tábornokok nagyobb részit agyon löveti.) Azon 15 főhadi tisztből, kiket Maroto tábornok elfogatott, febr. 18kán regg. 7 órakor hatot agyon lövete az estellai sírkertben. A' navarrai első zászlóalj két századára volt bizva e' szomoru végrehajtás. A' szerencsétlenek nevei ezek: Francisco Garcia, Pablo Sanz, Carmona, Ibanez és Uriz. 17ikén este érkezének ezek Estellába, hol a' Maroto által kinevezett hadi itélő választmány azonnal halálra itélte őket, 's az itéletet másnap fölebbvitel nélkül hajták véghez. Február 19ikén, még hetet ért hasonló szomoru sors az elfogottak közül. Maroto oda nyilatkozék, hogy kénytelen volt illy rendkivüli szigorral büntetni őket, mivel élete ellen esküttek össze, mit ő legvilágosb oklevelekkel bizonyitand be. Ugyanazon napon Ribera felé indult meg Maroto, mint mondák, Lodosa, Peralta, vagy Lumbier ellen komoly megtámadást szándékozván intézni, 's győzelem által törleni el azon kellemetlen érzést, mellyet az elfogatott 13 tiszt kivégeztetése minden kebelben támoszta. Ez egész történetet jól értesültek azon körülménynek tulajdonitják, melly szerint a' trónkövetelő még 1837ben, midőn madrid elleni vállolatával felsült, nagy változtatást tőn hadsergében és számos parancsnokot távolíta el, kikre t. i. gyanuskodék, hogy vállolata megbuktának okai voltak. Azon idő óta a' trónkövetelő már többé nem igen mert hinni embereinek 's igy Marotonak sem egészen, ki tehát folyvást némi villongásban volt a' trónkövetelő szobatanácsával, 's hogy annál sükeresebben akadályoztathassa ennek terveit 's végzésit, folyvást a' hadsereg bizalma megnyerésin törekvék. Az ellenpárt, mellynek Texeiro vala feje, szinte nem hevert, hanem mindenkép fölingerleni iparkodék a' hadserget Maroto ellen, 's ezt többször vigyázatlanul tevé. Igy állott ez ügy Beira hgnő Spanyolországba érkeztekor. A' menyekzői ünnepély nem szelidithetté meg a' két vetélytársat. Mindegyik erősitni törekvék magát, 's Marotonak sükerült több nevezetes férfit részére hódithatni. Texeiro látván, hogy maga a' hgnő is Maroto részire kezd hajlani, elhatárzó csapásra szánta el magát. Ez okbul kieszközlé a' trónkövetelőnél Maroto letételét hivataláról 's helyébe Garcia, navarrai főkapitányt nevezteté ki. Cyrill érsek azonban még végrehajtás előtt arra birá az ingatag trónkövetelőt, hogy parancsát megsemmité, minek következtében Maroto megtartá ugyan a' fővezérséget, de még halálosb gyülölségre lobbant Texeira 's Garcia ellen. Ezentul tehát minden léptit kémszemekkel kisérteté ez utóbbinak Maroto, 's végre elhatárzá, hogy egyetlen csapással végkép fölszabaditandja magát a' sok ármánykodás alul. Az estellai kivégzések, mint némellyek állitják, Cyrill tudtával történtek. Egyébiránt az itéletet a' trónkövetelő nevében mondák ki a' birák, noha ez csak a' kivégeztetés után értesült a' véres eseményrül. E' tett minden esetre komoly következményeket vonand maga után. Jobban fölvilágitják azonban e' tárgyat az alant következő fölszólitások Maroto 's a' trónkövetelő részirül, mikben a' hadsereggel az ügy valódi helyzetét tudaták. — Híre szárnyalt, hogy Maroto nyolcz zászlóaljjal a' királynéhoz pártolt; mi azonban még további valósulást vár. —

(Maroto fölszólitása a' hadseregheż.) „Estella, febr. 18kán: Lakosi 's önkéntesi a' baszk 's navarrai tartományoknak! Öt év mult már el hősi áldozatok közt, melly idő alatt vagyonotok eltékozoltatott, és számtalan szenvedésitek és szolgálatitok följegyeztetvék bámulatos ellen-

állástok történetében. Öt évi hosszu idő sem vala képes csilapítni azon erkölcstelen emberek dühét, kik e' pillanatban minden gyönyört élvezve a' király mögött, hideg egykedvüséggel tekintik nélkülzésitek sőt minden terheiteket 's még halálotokat is, csupán arról gondolkodván, hogy ők maguk élhessenek kényelmesen rovástokra. Ha még emlékeztek azon szánakozásra méltó helyzetre, mellyben valátok, midőn én a' fővezérséget átvevém, ugy tanui is valátok azon szorgalomnak, mellyel mindenkor megnyerni törekvém bizalmatokat; a' fejdelemhez intézett kérelmim némi befolyással valának is jóllétetekre, 's megnyerém számatokra azt, mit legnagyobb igazsággal követelhettetek, ez örvendetes ugyan; de azért még is meg kell vallanom, miszerint kérelmim nagyobb része soha valósulást nem nyerhete, mivel magányos szerződések és személyes érdekek mindenkor áthághatlan gátokat torlasztának kivánatim elibe. Tett helyett jobbadán csak azon igérettel bocsátának el, hogy hálaigényiteket feledni soha nem fogják. Ez emberek vakmerősége olly magas fokra emelkedék már, hogy büntetlenül terjesztgetének sértő és hazug híreket. Állitásuk szerint ti jól vagytok ruházva 's fizetve és mégis roszul bántok azon lakossággal, mellytől élelmezést nyertek. Ez emberek azt akarják, hogy ellenséges erősségek megtámadására és nyilt csatákra vezesselek benneteket. Meg levén szilárd ellenállásomrul előre is győződve, már most áruláshoz fordultak, hogy annál biztosabban küzdhessék ki czéljokat, melly csupán szükség nélküli föláldoztatástokat tartja szem előtt. Ők gyalázatos zenditő röpiratokat terjesztgetének a' nép között, 's utczákon, nyilványos téreken, sőt még templomok és zárdák szent falai köztis fejetlenség, zendület 's vérontás undok igéit 's elveit hirdeték. Végre, a' nélkül hogy terveiket elfátyolozták volna, nyiltan ujabb szerencsétlenségbe akartak benneteket taszitani. Ez állitásom bizonyitványit épen most kapám kezeim közé Tolosában; meg kelle tehát terveimet tüstint változtatnom, 's a' böcsület, igazság 's vitézség e' helyére sieték megbüntetni az annyira komoly kicsapongásokat. Ti mindnyájan tudjátok a' történteket; köztudomásuak azok az egész országban; de azt nehezen tudjátok, hogy oldalomon álló tisztes férfiak által háromszor kérém elbocsáttatásomat a' királytól. Le akarám tenni a' fővezérséget, melly után nem esengék soha; miután azonban elfogadám, nem volt szabad gyalázatos megböcstelenittetését eltürnöm. Állandóságtokat mindenkorcsudálám 's elégületlenségtekben világos bizonyitványát látám annak, hogy testvéri egyetértés érzelmei által vagytok szorosan hozzám kapcsolva. Meg akarok köztetek halni, de esküszöm, hogy a' cselszövény, vakság 's kincsszomj diadalát többé nem tűröm el. Miután a' katonai zendület főkolomposit elfogatám, példás megbüntetésüket parancsolám; most hiszem, miszerint ez minden hasonló merényt hathatósan gátolni fog. E' tekintetben mindenkor kérlelhetlen leendek azok iránt, kik szent kötelességiket megsértik. Önkéntesi és szabad fiai e' királyságnak 's a' baszk tartományoknak, „Éljen a' király! Éljen a' katonai fenyiték!“ Jelszavatok ez legyen: „Vallás v. halál 's visszaállitása régi törvényinknek, mellyekért életünket vagyunk készek föláldozni!“ Taszitsunk vissza minden dicsvágyót, ki nem akar hathatósan küzdeni az igaz ügyért, mellyért harczolunk 's melly miatt gyászba borítva látjuk családinkat. Maroto fővezér.“

(A' trónkövetelő árulónak nyilatkoztatja Maroto fővezért. Elegy.) A' fönebbi fölszólitásra következőleg válaszolt a' trónkövetelő: „Hű bask 's navarrai önkéntesek! Don Rafael Maroto tábornok leghűtlenebb 's méltatlanabb tettel élt vissza azon bizalommal 's jósággal, mellyel korábbi magaviselete daczára őt megtisztelém. Azon fegyvereket, miket a' trón 's oltár ótalmazására kezeibe adék, ő ti ellenetek fordítá, midőn a' lakosságot durva rágalmakkal csalá meg, aggályt támoszta közöttük, és zenditő iratokat terjesztett el, mellyek telvék álvádakkal, 's engedetlenségre buzdítnak. Olly tábornokokat, kik e' háboruban böcsülettel tetézék magukat, 's hű szolgálatik következtében köz hálára méltók, agyon lövete ő most 's az által fájdalommal 's keserüséggel tölté el atyai szivünket. Ő azon álszint ruházá tettére, mintha az megegyezésem következtében történnék. Csupán e' fogással nyerhete tőletek engedelmességet. De én ezennel nyilványitom, hogy ő e' megegyezésemet sem nem kereső, sem nem nyeré meg, 's hogy én ez önkényes és vétkes tettet soha helybenhagyni nem fogom. Ti ismeritek elveimet 's gondoskodásimat jóllétetek iránt, és minden törekvésimet nyomasztó inségtek megszüntetésire. Maroto azonban megfeledkezék a' fölségem iránti tiszteletről 's a' legszentebb kötelességeket sérté meg, hogy hűtlenül semmivé tegye azon férfiakat, kik áthághatlan gátokat emelének a' törvénytelen kormány ellenében, és mindnyájunkat az ellenség alattomos terveinek áldozativá tegyen. Ő fővezérségétül már meg van fosztva, 's én ezennel árulónak nyilatkoztatom őt, 's vele mind azt, ki e' nyilatkozványom után, melly legnagyobb nyilványosságra juttatandó, őt segitendi, vagy engedelmességgel fog iránta viseltetni. A' vezérek, minden rangú hatóságok 's minden egyes személy fölhatalmaztatvák, mint árulóval bánni vele, ha tüstint nem jelenendne meg ótalmazni magát az illető törvényszék előtt. A' körülményektül kivánt rendeléseket már megtevém, 's hiszem, hogy azok képesek leendnek a' zendület ez utólsó merényét is tökéletesen megsemmíteni. Parancsim végrehajtása iránt hadsergem hősi bátorságában bizom és forrón szeretett alattvalóim tapasztalt hűségében, 's azon benső meggyőződést táplálom keblemben, hogy közületek szavam hallása után egy sem leend képes méltatlansággal viseltetni a' haza 's igazságos szent ügyünk iránt, mellyet védünk, 's mellyért dicsőségemnek tartom első rendben küzdhetni, 's visszaszerezni a' trónt, vagy köztetek meghalni. Bergara febr. 21ikén. Carlos.“ — E' fölszólításból láthatni, hogy Maroto csakugyan a' trónkövetelő tudta nélkül végezteté ki a' 13 tábornokot, noha a' katonaság előtt mondott beszédében épen ellenkezőt állita. Ez események következtében Valdespina hadminister lemonda hivataláról, 's a' trónkövetelő Granada hget, hetven éves vakbuzgó ellenségét Marotonak, nevezé ki helyette ideiglen, utóbb Casa Eguia gr. kapandja meg a' hadi tárczát. Villarealt, ki már két év óta van számüzve a' trónkövetelő udvarából, Maroto tette után azonnal magához hivatá Carlos Balmasedával együtt, 's azt hiszik, hogy e' kettő közül egyik mint fővezér lépend csatatérre. D. Sebastian infans Valdespinával, ha némelly magányos bayonnei leveleknek hihetni, Verába szökött, honnan mind ketten Franczia országba szándékoznak visszatérni. Ez esemény minden esetre rendkivül ártani fog a' trónkövetelő ügyének, főleg ha Espartero most használni tudná 's akarná a' kedvező alkalmat, 's minden oldalról rögtön megtámadná a' zavart állapotban levő ellenséget. —

(Maroto 's Espartero közt egyetértést mondanak létezni.) A' Messagerben megjelent spanyolországi magányos levelek szerint Espartero tábornokkari tisztjei az utóbbi időben többször közlekedének Marotoval. Néhány nappal az estellai esemény előtt a' királyné egy tisztje, állitólag szökevény, jelent meg Maroto fő hadiszállásán, hol huzamosb ideig titkosan szólván Marotoval, közlé vele Espartero üzenetét 's a' carlosi fővezérét amahoz. E' beszélgetések fogják majd alkalmasint Maroto tetteit szabályozni, miután a' trónkövetelő megtagadá 's olly keményen büntető őt. Azon aggály, hogy végre harmadik párt is támodand Spanyolországban, most valósulni látszik. A' trónkövetelő sorsa most egészen Maroto kezeiben nyugszik, kinek elpártolása tökéletesen tönkre teheti a' zendülőket. Némelly jól értesültek szerint a' trónkövetelő csakugyan egyezését adá Marotonak az estellai kivégzések iránt, 's csak a' tett után jöve ismét szelidebb gondolatokra, 's Maroto ellenségi unszolásinak engedve, végre föláldozá a' fővezért 's aláirá az ismert nyilatkozványt, melly olly rendkivül fontos következményü leendhet, minőt előre nem is gyaníthatni. A' katonaság egy része határzottan Maroto mellett nyilatkozik. E' fontos esemény következményinek hirét minden pillanatban várják Bayonneban. —

Belgium.

Brüsseli febr. 25ki levél szerint a' franczia sereg tábornokkarának főnöke Brüsselben van 's tegnap az antwerpi föllegvárt vevé szemügyre. — Az Emancipation szerint jól értesültek után a' pénzügyi tárczával Coghen grófot kinálak meg. — A' belga kamrák febr. 28án ismét összeültek; Dolez olvasá föl legelsőbb is tudósitását a' Limburg és Luxemburg eldaraboltatását illető törvényczikkek elfogadása iránt; ez ülésrüli további adatok még hiányzanak. — Bartelst, a' belga Moniteur főszerkesztőjét, befogák, errül ugyane' lap következőleg ir: „Bartelst ma tanuul pörkészitési bióhoz, Graffhoz, hivák meg 's következő vallomást tőn; Graff: „Jelen volt é Ön a' vértanutéri népzajongáson?“ Bartels: „Igen.“ Graff: „Látott é Ön a' katonaság között felszólitást szétosztatni?“ B. „Igen.“ Gr. „Ismeri é Ön iróját?“ B. „Én magam vagyok az.“ Graff: „Ön is osztogatá azt szét?“ Bartels: „Igen, Brüsselben; 's még más városokba is küldözgetém.“ Gr. „Tudá é Ön, hogy a' felszólításon hányzik a' nyomtató neve?“ B. „Igen, de én nem szólitám föl a' nyomtatót neve elhagyására, mert kész valék a' felelősséget magamra vállalni.“ A' tanu e' vállomás által vádlottá lőn. Ma (febr. 28án) regg. 7 órakor Graff, Gardon helyettesügyész, Van Dam irnok 's egy rendőrtiszt Bartels lakába mentek, de ez nem volt hon, nevének kikiáltása után megmotozák házát, 's az ujságszerkesztőségi szobát; de minden következmény nélkül; utóbb megvizsgálták: vajjon Bartels nem hordoz-e magával fegyvert. Az ujságszerkesztői hivatal rendőrökkel van ellepve, a' kijárás mindenfelül szigorun gátoltatva; Bartels tömlöczben ül, a' polgárokat lázadásra ingerlésrül vádoltatva. Több házban hasonlag megmotozás történt, többi közt az ismert Katsnál, „kit befogtak. — A' beverlooi táborban hasmenés jelei mutatkozván, néhány ezredet a' környékben szétosztának. — Brüssel tájékán a' vizár iszonyu károkat okoza, mi a' zavart csak ujjal tetézi; a' vasut járásiban gátoltatva van 's a' vizáltali károk bizonytalan időre képtelenné tevék azt utazók szállitására; a' vasutigazgató egészen le van veretve. Brüssel környékin majd egy millióra menő kárt okozott az árviz 's ezt nagyobb részint a' földmivelők szenvedék. —

A' M. Post szerint Dumortier a' belga követkamrában Van de Weyer házasságára következőleg czélza: „A' király ministerei Belgium élénk érdekét olly ügyvivőre bizák Londonban, kinek egyszerre két szerződéskötéssel volt baja. Az egyik szerződéstül hazánk léte 's nemléte függött, a' másik saját személyes boldogságát érdeklé. Természetesen ez utóbbi inkább feküdt Van de Weyer szivén 's ezt választá a' népe sorsát elhatárzó pillanatban, hogy házassági szerződését szerencsésen végrehajtsa.“ — Antwerpi hir szerint Saportas, az ottani ugynevezett iparbank igazgatója 's porosz consul, felfüggeszté készfizetésit. —

Hollandia.

Amsterdam, febr. 26dikán: Mint halljuk épen most kötteték meg kormányunk és az éjszakamerikai egyesült statusok között, a' mindkét birodalomra nézve igen kedvező kereskedési szerződés. Ugy látszik, a' dolgot igen titkolák, mert egy hollandi lap, még maga a' gyakran annyira jól értesült Handelsblad sem tőn róla említést mindeddig. Reménylem, néhány nap mulva többet közölhetek e' tárgy iránt. —

Oroszország.

1838 dec. végénél sz. Pétervár lakosinak száma 469,720ra ment, köztük 333,669 férfi; e' feltünő különséget a' két nem között a' számos katonaságnak 's előkelő nemességnek tulajdonithatni. —

Gabonaár: Pest, mart. 12kén: Tiszta buza —, 148, 132; — Kétszeres —, —, —; Rozs 98, 94, —; — Árpa 80, —, 70; Zab 66, 64, 60; Kukoricza 88, 85, pesti m. v. gar

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szombat, mart. 16. 22ik szám.

FOGLALAT: Magyarország (az uj primás székfoglalása a' helytartó tanácsnál 's 7 személyü itélő táblánál; előléptetések; budapesti napló: szerencsétlenség a' Dunán, időjárat, vásári előhirek, játékszíni előadások; almanach-társaság; az orosz trónörökös Bécsben; ének- 's testgyakorlás-iskola; szegzárdi tánczvigalom, kézsmárki tisztujitás; m. n. Akalemia; nagy kanizsai hirek; 's a' t.) Spanyolország (a' kormányzó királyné egészségi állapotja; vélemények 's hirek az estellai eseményekrül; a' trónkövetelő kibékül Marotoval; 's a' t.) Anglia (Talfourd irói tulajdon iránti inditványa; parliamenti ülések; elegy; 's a' t.) Francziaország (a' választások eddigi sükere; 's a' t.) Belgium. (követkamrai ülés. Gendebien 's Dumortier beszéde 's a' t.) Németország. Pénzkelet. Gabnaár. Dunavizállás.

Magyarország.

Fm. Kopácsy József esztergami érsek 's Magyarország hgi primása a' nm. hétszemélyes táblánál mint annak közbirája f. mart. 11kén, a' nm. m. k. Helytartó-tanácsnál pedig 12kén foglalt széket. Miután ugyanis e' napon a' helytartósági tanács összegyült, a' rangszerint legidősb titoknok, Spécz Antal, küldetett ki a' hg primást meghíni, minek következtében rövid idő mulva megérkezék az országház elibe ő hgsége, hol a' lépcsőn fölállitott tisztviselők éljen kiáltozási közt folytatá utját a' tanácsterembe, hova Lovász Andor helytart. tanácsos 's kancz. ig. által bevezettetvén magas székét elfoglalta; 's első napon Cziráky Antal gr. országbirája, másodikon pedig Eötvös Ignácz b. fő tárnok ő nmsgok által vendégeltetett meg ünnepélyesen. 15kén pedig Veszprémbe utazott el.

A' m. kir. helytartó tanács Schaffranovics Ferencz hálála következtében Klemm Gergely keblebeli lajstromzóhivatali irnokot pozsonyi politikai fiókpénztári ellenőrré nevezé ki. — Hentscher Antal pozsonyi postakerületi fő- postaigazgató 's több megye tbirája f. hó 4én Pozsonyban elhunyt.

A' m. kir. udv. kamra Prean Károly felső-bieberstollni bányász-irnokhivatali járulnokot, selmeczi főkamragrófsági irnokhivatali járulnokká; helyébe Árvay Leopold körmöczi ezüsthutai díjtalan segédirnokot; Hanely József jegyzőkönyv-iktatóhivatali díjtalan gyakornokot szepesi kamrai igazgatósági irnokká, Janakovics Antalt szkeusi ispánná; Csákány Augusztot topoleviczi ispánná; 's Horváth Ágoston selmeczi végzett erdőszgyakornokot sóvári erdőshivatali irnokká alkalmazá. Kam. tud.

Bécs, mart. 10kén: Károly fhg ő cs. fönsége tegnap reggel föns. fia, Albert, kiséretében elindult Bécsbül Nápolyba, látogatást teendő az ottani udvarnál. Triesztbül „Marianna" cs. kir. tengerészeti gőzösön folytatandja ő föns. utját Manfredoniáig, 's onnan egyenesen Nápolyba. — Az orosz trónörökös folyvást a' fővárosi jelességek szemlélgetésivel foglalatos. F. hó 4kén este játékszín után Metternich hg estélyét tisztelé meg jelenlétével a' nhg; 5ikén reggel szemlét tartott a' városi őrség fölött, azután meglátogatá a' cs. kir. József-akademiát; délben fényes udvari lakoma volt ő fölségénél; este játékszíni előadás a' karinthi kapu melletti szinházban, hol az egész udvar jelen volt a' nhggel. 6án délelőtt egyéb nevezetességeken kivül a' cs. kir. mérnökakademiát és cs. istállót tekinté meg a' magas vendég, este pedig Károly fgnél ebédlés után, ismét a' karinthi kapu melletti szinházban mutatkozék. 7ikén délelőtt vadsörtés vadászat volt a' cs. kir. vadaskertben; délben nagy udvari ebéd; este „Puritanusok" dalmű a' karinthi kapu melletti szinházban, 's estély az orosz követnél. 8kán az asperni 's wagrami harcztéreken fordult meg a' nhg; délben ebéden volt az orosz követnél, este pedig an der Wien szinházban. 9kén nevezetességek szemlélete jött napirendre; délben ebéd Metternich hgnél; este csoportozatok mutatványa a' cs. kir. díszteremben, 's utóbb estély Metternich hgnél. —

Budapesti napló. Ó-Budán egy vizimalom tovább vontatásakor egy csolnakbul öt ember vizbe borult. Kettő közülök bele fult; hármat mindazáltal megmentének. — F. hó 13ikán hajóhidunk egy helyen megsérülvén, néhány óraig egészen megszakadt a' közlekedés fővárosink közt, utóbb pedig ladikokon eszközölteték, mi a' mostani vásáros időben igen kellemetlen vala. — Időjáratunk mintegy 10 nap óta olly kellemetlen 's rosz, hogy rutabbra ennek megfelelő évszakban nem igen könnyen emlékezhetni. Az eső csupán akkor szünt meg, midőn hávazás váltá föl azt, minek olly nagy sár lett következménye, hogy a' különben talán érkezendett vásárosak egy része vagy épen honn maradt, vagy utból tért vissza, vagy pedig későn 's legnagyobb mértékben kedvetlenül 's bágyadtan érkezék sokadalmunkra. Még a' posták is olly sokáig késnek, mint különben csak tél derekán szokott történni. Illy kellemetlen körülmények közt nem igen csudálhatni, hogy eddig nem felel meg a' vásár a' közohajtásnak, mi következő előleges adatokbul is világos: gyapjuból kevés mennyiség van a' vásáron, 's ebből is többnyire a' közönséges minőségüt keresik; a' gubacs meglehetős áron kel, mert szinte kevés találtatik még most itt a' rendkivül rosz utak miatt, az utban levő mennyiségek fölérkeztekor hihetőleg csökkenni fog a' mostani valamennyire emelkedett ár; hamuzsír élénkül kel, noha nem igen kielégitő áron; viaszból igen csekély a' mennyiség, 's mégis nagyon léha eddigi kelete; kézmügyári czikkekbül leginkább a' közönséges posztót keresik, még pedig jó áron. Ezekbül itélvén a' vásárt eddig középszerünek kell mondanunk, 's valamint a' kereskeskedés és közlekedésnek ártott a' rosz idő, ugy a' látványos mutatványok vállalkozóit is kárositá, mert mind a' harom szinházat, viasz-alakokat, eleven óriást és Tsuggmal kötéltánczos bábjait az egyéb látnivalókkal együtt olly gyéren nézdeli a' közönség, hogy alig sejthetni a' vásári napok bekövetkeztét. — Nemzeti színpadunkon f. hó 8ikán „ Quaekkerek" szinj. 1 felv. adaték Kotzebuetól, mit Bono rendkivüli mutatványa követe; 9ikén a' hirdetve vott „Báléj" helyett némi akadály közbenjötte miatt „Beatrice di Tenda"; 10ikén „Peleskei notárius" a' czimszerepet Megyeri helyett ezuttal Szentpétery adá; 11dikén „Griseldis"; 12dikén „Báléj"; 13ikán „Király leány mint koldusnő" ez estétül kezdve 7 órakor kezdetnek a' játékok. Kellemesen lepé meg ma este a' közönséget a' hosszas ideig nem égett középlámpa pompás fénye, melly nagy mértékben emelé a' terem diszét; 14ikén „Eskü" dalmű került színpadra. —

Almanach-társaság. 1. A' hirlapok utján közre tett alapszabályok világositásaul czélszerűnek vélte a' társaság kifejezni, hogy a' 10 pgő fr. részvényi érték három évre csak egyszer fizettetik, 's a' netalán kilépendők, részvényeiket, a' pénztár akkori állásához képest kidolgozandó kulcs szerint fogják visszanyerni. 2. Az igazgató-választmány kilencz tagjainak, a' pénztárnok aláirásával hitelesitett kőbe metszett ivek 's részvények adatnak ki, mellyeket ők a' pénztárnak önmagok nevében történt biztositása mellett — másoknak ismét kioszthatnak, hogy ekképen az aláirhatás és részvények lefizetése könnyittessék. 3. A' részvényérték első fele az aláiráskor, második hat héttel később leszen lefizetendő. 4 Az eddig aláirottak pedig részvényeik felének Csanády Ferencz pénztárnoknál (Ujvilág-utcza, Reisinger-ház), mart. 31ig leendő lefizetésére kéretnek. — Egyszersmind hazai iróink a' társaság nevében tisztelettel fölszólittatnak: hogy a' szépliteratura akármelly osztályába tartozó dolgozataikkal, e' vállalat megalapitására a' később kihirdetendő föltételek mellett befolyni szivesked jenek. A' tisztelt közönség pedig, mellynek méltányos részvéte adhat minden hazafiúi inditványnak sikert és életet, — kéretik: hogy ezen kezdetében kicsiny, de czéljaira nézve szép haszonnal biztató társaságot, részvények vétele által pártolni kegyeskedjék. Költ az igazgató-választmány üléséből mart. 8kán 1839. Kúthy Lajos s. k. jegyző.

A' m. tud. társaság játékszini küldöttsége munkálatiról kilenczedik értesités. — A' folyó év elejétől februarius végeig a' küldöttség, négy ülésben, a' tisztügy alatt volt kilencz drámai forditmány közül a' következő nyolczat fogadta el: 1. Napló vígj. 2 felv. Bauernfeld ut. Lukács Lajos. 2. Rózsák. vígj. 5 felv. Albini ut. Lukács Lajos. 3. Ikrek, vígj. 4 felv. Schneider ut. Nagy Ignácz. 4. Falusi egyszerüség vigj. 4 felv. Töpfer ut. Nagy Ignácz. 5. Hagyjatok olvasnom! vigj. 1 felv. Töpfer ut. Nagy Ignácz. 6. A' növendék, vigj. 4 felv. Amália szász herczegnő ut. Nagy Ignácz. 7. A' habozó, vigj. 4 felv. Amália hgnő ut. Lukács Lajos. 8. Szt! vígj. 2 felv. Scribe ut. ugyanaz. — Ezek is, a' régebben hirdetett 75 darabbal együtt leiratás végett, bármelly szinész társaságnak kiadatnak az academiai levéltárból. Pesten mart. 12én 1839. D. Schedel Ferencz, titoknok.

Lőcsén mart. 6kán: Kézsmárk városnak mult febr. 26kán tartatott tisztujitásakor következő változások történtek: főbiró lett Engelmayer Antal, Szepes megye tbirája; tanácsbeliek: Dubovics Márton, Szepesmegyei tbiró, és Scholtz Bálint hites ügyész. Szószóló (tribunus) Raisz János Imre. Árvák felügyelője: Kéler Sámuel tbiró. Ellenőr Petrik Gyula; erdőmester Beck Imre; számvevő 's tiszteletbeli jegyző Szontagh Imre hites ügyész; tiszteletbeli jegyző Alexander Ign.; tiszteletbeli alügyész Mihályik Miklós.

Nagy-Kanizsa: Hol hazafi áldozatokról, felebaráti jótéteményekről van szó, ott ezen város földesura Batthyáni Fülöp hg kitünőleg szokott ragyogni. Nincs hét, mellyben országunk ezen nslelkü zászlósának jótétei hála-könyekre alkalmat ne nyujtanának. Elhallgatván a' haza oltárára tett sok nagy áldozatit, elaggott hű tiszteinek, ezek özvegyei 's árváiknak rendes nyugdijakkal vigasztaltatásukat, szolgálatban levő tisztek és cselédek gyermekeinek rendes iskoláztatási segedelmeztetésöket 's t. ef. itt csak azok érintetnek, mellyeket ezen nagy fontosságu kereskedő város általa legujabban nyert. A' bármelly fővárosba is beillő nagyszerü piaczi uj épület, hol a' 130 tagból álló 's 1836ban leginkább ő hge elősegéllése által keletkezett Casino-egyesület is szállásoz, ugy a' csinos külsejü mulatókerttel ellátott uj serház e' város fő ékességei közé tartoznak. Klingspögl Leopold uradalmi fővadász urnak költészi szellemben alakult, kis terjedékü, de igen sokat és szépet magában foglaló 's mindenkitől bámult csoda-kertje, a' magas lelkü hg pártolása alatt virágzik. A' városi piacz, — mellynek helypénz jövedelmét a' városi község szedi — a' tisztelt hgnek 12000 v. ft. e' czélra tett kiadásai után, közel 600 □ öl-nyi térséggel nagyobbulván, 's nyugati részén két három év alatt a' pompás és nagyszerü dombi vendégfogadó felépülvén, ha a' régi kanizsai vár-omladék helyén viruló berki rétek gyomrából csak most ásatni kezdett kőmennyiség a' várakozásnak megfelelend, akkor e' város piacza 's utczái, a' feneketlen sáros helyzetből, mellyen ezen kő 's kavics nélküli vidéken eddig segitni alig lehetett, szépen kiemelkedni fognak. A' Zalamegyében lelkesen felfogott népnevelés, mint minden várható jónak csirája a' nagyérzésü herczeg figyelmét szinte nem kerülé el; ezen uradalmában levő iskolák vagy épitésére, vagy alkalmasb nagyobbitására, ugy mesterek élelmire segedelmet nyujtani kész. Szepetneken egy diszes iskolaház leginkább az ő bőkezüségének köszöni létét, itt a' r. kath. mesternek és evang. lelkésznek 's tanitónak szép mennyiségü föld adatott élelmökre ugy a' sormási mesternek is. Ezenfelül a' f. $183^8/_9$ iskolai évtől kezdve száz ezüst forintot vetett ki esztendőnkint ezen kanizsai uradalmára, 68 pf. t. i. szegény gyermekeknek vásárlandó iskola-könyvekre, 32 pf. pe-

dig a' jobb tanulók jutalmaztatására, melly kedvezésben r. kath., evang. és izraelita ifjuság aránylag részesülend. Javait igy használni mennyei élvezet, mellyben hogy a' nagylelkü hg földi pályáján soká részesüljön, minden hazafi, minden emberbarát buzgón ohajtja.

(Ének- és testgyakorlás-iskola.) A' nemz. Casinoban Pesten többi közt igen figyelmet érdemlő két aláirásiv forog kézen most, mellyet nagyobb terjedés 's részvét végett közlünk Olvasóinkkal. Mind a' két aláirás czélzata csupán terv e'korig, 's csak az aláirások telése fogja lettdologgá változtatni azt. Az első czime ez: „Aláirási iv a' pestbudai hangász-egyesület igazgatása alatt felállitandó énekiskolára." Pontjai következők: 1) Aláirhatni csak egyszer fizetendő 's mindenkorra ajánlott pénzmennyiséget. 2) Aláirhatni bizonyos mennyiséget évenként, 3 esztendőre, u. m. 1839diki január 1jétől kezdve 1841iki dec. 31kig. 3) Az öt czüst forintot vagy ennél többet évenként fizetendőt aláirónak előjoga van szegény fiatal személyt az emlitett iskolába járásra 's fölvételre az intézet igazgatójának bemutatni. (Az aláirás ezen ivre még igen csekély, mi — a' mostani kor olly mohó ének-élvezeténél fogva még is feltünő.) A' másik aláirás-iv igy hangzik: „Fiuk és leányok számára állitandó testgyakorlási iskolának rendszabályai: 1) Ezen intézet alapitása 's állandó megtartására szükséges minden évben 600 pengő ftból álló jövedelem, melly summa 50 részvényre osztatik. 2) A' részvényes urak kötelezik magokat az elfogadott részvényeket hat évre megtartani, és minden évi martzius 16kán a' részvényi járandóságot befizetni. 3) Mihelyt a' részvények alá lesznek irva, a' társaság életbe lép. 4) Mindenik részvény jogot ad a' részvényesnek egy növendéket — legyen az fiu vagy leány — az intézetbe ingyen küldhetni. 5) A' részvényes urak 's illetőleg ezen intézet alapitóji más növendéket is vehetnek föl, a' fizetendő járandóságot pedig a' társaság határozza meg. 6) A' társaság más részvényeseket is vehet föl ugyan azon föltétel alatt. 7) Az évenkénti pénzmaradvány mindig a' pénztárban hagyatik az intézet megtartására. 8) A' társaság szótöbbség által választ igazgatót és két választottsági tagot, kik minden hónapban tartanak ülést az intézet ügyében. 9) A' társaság választja azonkivül a' jegyzőt is, ki tiszteletbeli tag, de szava nincsen. 10) A' jegyző az ülésben megjelenni 's a' fölvett tárgyakat a' választottság határozatival jegyzőkönyvbe iktatni köteles, mellyet minden ülés után valamennyi választottsági tag aláir. 11) Az igazgató kötelessége a' társaságtól megállapitandó fizetéseket megrendelni 's az iskolába olly rendet hozni, minőt szükségesnek fog találni. Fölhatalmaztatik némelly költségekre is, mellyek az iskola számára szükségesek találnának lenni. 12) Az igazgató, a' többi részvényessel történt értekezés után, annak idejében közgyülést tart. 13) A' választottsági tagok egyike pénztárnok, ki az igazgató irt rendelésére fizetni köteles. Az oktatóra nézve: 1) A' részvényes társaságnak szüksége van egy fő és egy aloktatóra, kik majus 1sőjétől october végéig minden hétköz napon kötelesek oktatást tartani a' testgyakorlásokban, névszerint pedig 3 nap a' fiu, és 3 nap a' leány-gyermekeknek. 2) Ezen kötelezésért kap a' fő oktató 350 pengő frtot évenkint 's 100 pengő frtot az aloktató, kit a' főoktató választ, minthogy ez felelős a' czélirányos oktatásért. 3) A' növendékek meghatározott számát felülhaladó minden 20 individuumhoz egy oktató adatik. 4) Ha a' növendékek száma 50en tul haladna, kötelezi magát a' társaság, minden ezen szám fölötti növendékért a' magányos tanulóktól bekerülendő summából fizetést rendelni, mellyet azonban a' társaság határoz meg. Gymnastikai készületek megszerzésére szükséges 116 pgő fr., melly summa első esztendőben a' részvényesek által adatik össze. A' költség általában esztendőn át mintegy 580 ftot tenne. (Erre eddig 17 részvény van aláirva.)

Szegzárd febr. 26kán: F. évi febr. 15én t. ns Tolna megyében Eszterházy Kár. gr. és főispán ur elnöksége alatt tartott közgyüléskor e' megyének völgységi járásában bonyhádi Perczel Imrének k. helytartósági titoknokságra léptetésével megürült fő szolgabiró hivatalra papi Vizsolyi Eduárd eddigi alszolgabiró; Lipovszky György eddigi eskütt szolgabiróvá: ennek helyébe pedig esküttévé alapi ifj. Salamon Sándor uu. neveztettek." Továbbá „Ha vissza tekintünk az idei rövid farsang soknemü tánczvigalmira, nem lehet figyelemmel nem kisérnünk a' szegzárdi két tánczvigalmát is, mellyek f. évi jan. 21 és febr. 4kén ns Tolna megyének kegyességéből átengedett megyeházi nagyteremben a' már 3 év óta maguri Augusz Antal tolnamegyei t. főjegyző urnak és több őt czélzatában elősegitő kegyes pártfogónak szakadatlanul buzgó 's fáradhatlan eszközlésükkel párosult nagylelkü tetemes adakozásuk mellett fenálló, különösen pedig nemcsak a' megyebeli, de távulvidéki közönség által is nagy részvétre méltatott kisdedovó intézet javára adattak. Valamint pedig e' vigalmak czéljokra nézve is már nagy becsüek, 's azért mindenkitől hasonló részvétre méltatva valának: szintolly vidor, élénk és nyájasak voltak az e' vidékről nagyszámmal egybegyült szépeink is, kik egész reggelig lejték a' bonyhádi jeles hangászok által kellemesen eljátszott legujabb keringőket. A' vigalom a' teremnek benső fényére 's diszére, 's csinos elrendezésére tekintve is kielégitő volt. Az intézet javára tavalyi mód szerint nemcsak e' megye, de a' távol vidék lelkes szépnemétől is 150 számra terjedő jeles műkészitvény és kézi-munka gyült adományképp összve, ezek elsorsoztatására pedig mind 2000 sors 20 pengő krjával adatott el. 1só tánczvigalomnál a' műtárgyak felmutatása, 2nál pedig azok elsorsoztatása történt; kötelességének isméri pedig az intézet a' törvényes bizonyság jelenlétében kihúzott nyerősorsokat, az ollyanokat vásárlott vidékiek értesitéseül, hiven ide jegyezni: „1255, 1927, 1295, 264, 1569, 1548, 367, 967, 1554, 1320, 413, 102, 1505, 379, 1577, 937, 386, 1877, 933, 510, 1044, 1274, 952, 1710, 1290, 1312, 1262, 1006, 573, 1362, 787, 44, 1356, 1732, 692, 1623, 1747, 1392, 841, 716, 662, 338, 1150, 1357, 1190, 1787, 1481, 392, 1431, 1537, 1063, 2000, 1225, 1719, 213, 1102, 555, 153, 1207, 756, 1818, 1781, 748, 1940, 1162, 1896, 211, 1739, 1795, 1112, 1428, 828, 1036, 531, 1596, 1636, 1402, 763, 108, 1826, 1186, 938, 1518, 1195, 53, 1568, 269, 545, 1665, 444, 1282, 1215, 1211, 719, 960, 657, 1559, 1131, 403, 482, 1333, 325, 263, 245, 87, 898, 1058, 1143, 1034, 104, 1960, 488, 1042, 437, 1059, 1072, 1733, 1166, 271, 1650, 1752, 100, 376, 1446, 562, 999, 1901, 17, 1842, 928, 336, 906, 696, 1646, 45, 526, 253, 1593, 497, 229, 1645, 1586, 875, 189, 1064, 1667, 1724, 477, 1431, 608, 819." Hálával tartozik a' szegzárdi közönség maguri Augusz Antal főjegyző urnak azon lelkes közbenjárásért, minélfogva ő e' végett mások által is nyujtott kegyes áldozatokra buzditásával a' helybeli kisdedovó intézetet létre segitette.

Spanyolország.

(A' kormányzó királyné egészségi állapotja. Vélemények 's hirek az estellai eseményrül.) Madridi febr. 23ki hirek szerint a' kormányzó királyné több napig gyöngélkedő egészségü vala; most azonban már semmi aggályra nincs többé ok e' szempontbul, ámbár a' valamennyire kellemetlen hideg idő miatt még nem bátorkodik szabadban mutatkozni. Lehetetlen kiszámitni azon következményeket, mellyek támodtak volna, ha a' kormányzó királyné egészségi állapotja ezuttal sajnos kimenetet tapasztal. A' föllengősdi párt legvakmerőbb terveket koholt már ez esetre 's nyilványos lapokban is érinté szándékát. Az uj ministerelnök nem igen fogta volna az illy merényeket gátolhatni, mert mindeddig nem tőn még semmit, kivevén, hogy unokaöcscsét al-statustitoknokká alkalmazá. — Az estellai eseményrül 's következményiről még mindeddig semmi hiteles körülményesb hir 's a' külön lapokban megjelent bayonnei levelek csupán a' történtekrül elmélkednek. A' jour. des Débats egyik bayonnei levelezője ugyanis igy szól e' tárgyról: „A' trónkövetelő előtt épen nem vala titok a' 13 főtiszt agyonlövetése Maroto által, sőt tökéletes megegyeztével történt a' véritélet végrehajtatása; később azonban néhány tanácsosa arra birá őt: tagadná meg fővezérét, 's hárítaná reá egész súlyát ez undok kegyetlenségnek. Az agyonlőtt főtisztek a' carlosi párt különböző árnyéklati közé tartoztak. Egy részök castiliai, másik baszk tartományokbul származék. Maroto közvetlen parancsi alatt tartományi 's castiliai zászlóaljakból szerkesztett osztály áll. Ez egész sereg szeretni látszik fővezérét, mert csupán e' föltét alatt merhete olly férfiakat kivégeztetni, kik az egész zendületi párt legelőbbkelőji közé tartoztak. — Valladolidban tartalékserget szándékozik fölállitni a' kormány. — A' trónkövetelő Villafrancában tartózkodik most, három kis mérföldnyire Tolosától, hová Villareal, Torres és Balmaseda fogoly vezéreket meghiván, hoszasb ideig tanácskozott velük, miből azt akarják némellyek következtetni, hogy mind a' hárman ismét tettlegi szolgálatba lépendnek.

(A' visszatorlás megszüntetése iránti alkudozás Cabrerával nem sükerült. Munagorri embereinek sorsa.) Lacy, angol ezredes, egyezkedése Cabrerával a' visszatorlás megszüntetése iránt, fájdalom, nem ért ohajtott czélt. Cabrera azt irá Beceitebül Lacy ezredesnek, hogy ő minden felelősséget elhárit magáról, melly őt a' foglyok szomoru sorsa miatt érhetné. „En, igy nyilatkozék többi közt érintett iratában, a' maellai ütközetben hatalmamba jutott foglyokat azért lövetém agyon, mivel tudám, miszerint Pardinas csata előtt parancsot ada embereinek, hogy senki életét ne kiméljék. Lacy ezredes azon igéretét, hogy Van Halen tábornok kimélni fogja a' foglyokat, ha én hasonlót teendek, nem fogadhatom el, mivel idegen hatalom szolgálatában álló haditiszt nem kezeskedhetik spanyol vezér tetteiről." E' nyilatkozatból világosan kitünik, miszerint Cabrera épen nem szándékozik teljesitni a' trónkövetelő azon parancsát, mellyben kötelességeül tevé, hogy emberileg bánjék a' foglyokkal. A' visszatorlás csak a' háboru megszüntével szünend meg. Ennek tüzzenek tehát végczélt a' nagy hatalmak, ha a' vérengzés megszünését ohajták. Cabrera azon állitása, hogy Pardinas megtiltá harczosinak a' kegyelemadást, puszta alaptalan koholmány. Valamennyi spanyol tábornok közt mindenkor Pardinas viselé magát leglovagiabblag, egyik sem bánt olly emberbaráti kimélettel foglyaival, mint épen ő. A' bejari győzelem alkalmakor 3 ezer fogoly juta Pardinas hatalmába, 's ezek még most is sértetlenül élnek a' san fernandoi erősségben; midőn pedig egykor fényes társaságban azt kérdék Pardinas tábornoktul: vajjon miért élt visszatorlással a' calzadai vérengzésekért, igy válaszolt nemes fölindulással: „Előttem minden fogoly sérthetetlen." Egyébiránt maga azon angol ügyvivő is tagadja Cabrera ez állitását, ki szemtanuja volt a' maellai csatának. 'S ugyan miért nem hozá föl Cabrera már eddig is okul ez eseményt, midőn kegyetlenségit védé, ha csakugyan valóságon alapszik? Cabrera e' pillanatban dologtalanul kénytelen állni, mert az alkotmányosak által elfoglalt 7900 puska hiányzása miatt nem fegyverezheti föl ujonczit. Az angol kormány jókor értesülvén azon hajó elindultáról, melly e' fegyvereket Cabrera számára spanyol partra vala szállítandó, haladék nélkül tudósíttatá ügyviselőji által a' spanyol hatóságokat, 's igy aztán szerencsésen az alkotmányosak hatalmába került a' becses rakomány. — Febr. 26án mintegy száz ember érkezék azok közül Bayonneba, kik Munagorri parancsi alatt állottak. A' hatóság részint Valcarlosba utasitá őket utlevelekkel hogy ott a' chapelgorrik közt válloljanak szolgálatot, részint pedig San Sebastianba, hol külön önkéntes csapatokat fognak képezhetni az utóbb érkezendőkkel. Néhányan Franciaországban kivántak maradni, 's erre azonnal engedelmet is kaptak. —

(A' trónkövetelő kibékült Maroto tábornokkal.) Zugarramurdiból érkezett febr. 26iki levelek szerint Maroto tábornok a' trónkövetelő parancsára megállapodék Tolosában. Febr. 25ikén a' trónkövetelő is e' városba érkezék, 's fővezérével igen hosszasan tanácskozék. Maroto alaposan megmutatá ez alkalomkor, hogy csupán ura érdekében nyult a' tudva levő véres rendszabályhoz. E' beszélgetés következtiben megismeré fővezére tettének helyességét a' trónkövetelő, 's igéré, hogy ezentul egészen más rendszert fog követni. Több kitünő család futásban keres menedéket, gondolván, miszerint ez uj rendszer nem leend rájok nézve kedvező sükerü. E' kibékülés következtében uj fölszólitást bocsáta közre a' trónkövetelő a' hadsereghez, mellyel az előbbit megsemmitvén, ünnepélyesen nyilatkoztatja, hogy Maroto ujabb bizonyitványát adá hü ragaszkodásának az estellai kivégeztetések által. A' baszk tartományokban nagy elégületlenséget szült e' fölszólitás.

Anglia.

(Parliamenti viták az angol lobogó megsértése 's tengerészet ügyében.) Mind a' két házat folyvást azon sérelem vitatása foglalja el, mellyet Joinville hg az angol lobogón Mexico előtt ejte. A' febr. 22ki alsó házi ülésben Ingestrie l. az e' tárgy iránt érkezett magányos levelezést is a' ház elibe kivánà terjesztetni, különösen pedig tudni akará: azonnal ajánlott é elégtételt Baudin hajóvezér, vagy csupán akkor, midőn Douglas már megjelent fregátjával. (Halljuk!) Wood igy válaszolt e' kivánatra: „Mondám már, miszerint a' tengerészeti hivatal nem bir e' tekintetben Douglas iratánál egyéb okleyelet 's véleményem szerint nem tanácsos több

kérdést tenni e' tárgyban, melly könnyen megháboríthatná a' Franczia-ország 's Anglia közti békét. Az ügy tökéletes eldöntetéseig nem kellene itt ezt többé érinteni. Douglas elégültnek nyilatkozék Baudin ajánlatával, 's igy a' parliament is megnyughatik abban." Pechell kapitány igen fölöslegnek találá azon nagy kiméletet, mellyel a' vigyázatlan fiatal franczia tiszt iránt az angol parancsnok viselteték; ő egyenesen vizbe dobatta volna födözetérül a' korlátlankodót. (Kaczaj 's tetszés.) Ingestrie l.: „Vannak-e még közlekedések folyamatban e' tárgy iránt a' franczia hajóvezérrel?" Wood: „Alaposan vélem hihetni, hogy rövid idő mulva részletesb tudósitások érkezendnek Douglas parancsnoktul. Reménylem, nem fogja tovább vitatni e' tárgyat a' ház." Ingestrie: „De igen tisztes barátom átlathatja, hogy kérdésemre nem válaszolt, mert nem mondá meg: miben áll most e' tárgy a' hely szinén?" (Halljuk! Halljuk!) Wood: „E' kérdésre nem válaszolhatok." 'S e' kitérő felelettel megelégült a' ház, 's nyugonni hagyá ezuttal a' kérdést. — A' felsőházban febr. 22kén a' tengerészet 's angol hajóhad állapotja kerülvén szőnyegre, a' toryk ismét mindenkép iparkodának homályba borítani a' kormányt az ország e' hatalomága elhanyaglása miatt. Végre következő nyilatkozattal csilapitá le Melbourne a' fölindult elméket: „Véleményem szerint igen bölcsen cselekszik a' kormány, midőn békeidején minden hadi 's védelmi készületit annyira korlátok közé szoritja, mennyire azt az ország biztosságával összeegyeztethetni. Ha valaki olly lábon kivánná tartatni tengeri erőnket, hogy minden pillanatban kész legyen az minden megtámadást 's váratlan harczkitörést hathatósan utasítni vissza, ugy az roszabb lenne nyilt hadi állapotnál, mert a' nép minden haszonkecségtetés nélkül fosztatnék meg a' békeélvezettül. Igen czélszerü tehát, hogy békeidőben összeszoritjuk költséginket, 's csupán az kivánatos, hogy a' szükségkép létező hadierőt virágzó állapotban tartsuk meg. Hogy hadihajóink azon állomásokon vannak elosztva, hol leginkább kivánatos jelenlétük a' fenforgó körülmények miatt, 's hogy a' birodalom azon részeiből, hol nincsen reájok szükség, más helyekre rendelik azokat, azt igen természetesnek és helyesnek tartom. Mi Russziát illeti, én épen nem keteskedem e' hatalom baráti érzelmiben, noha egyébiránt megengedem, miszerint az okosság azt parancsolja, hogy ne sokat higyünk a' moszka mérsékletnek, 's érzelmein kivül egyéb békebiztositékokrul is gondoskodjunk; azonban kilencz hadi hajó fölosztása az angol partvidéken, mikép azt az ellenző oldal kivánja, még koránsem fogná biztosithatni Anglia nyugalmát ugy, mikép azt mindnyájan ohajtjuk. Ha csakugyan megtámadtatástul szükség tartanunk Russzia részérül, ugy sokkal nagyobb számu hajócsapatot kellene partvidékünkön tartanunk. Egyébiránt meg kell jegyzenem, hogy háboru épen nem lephet meg bennünket ugy, mint tiszta égből lezuhanó mennykő. Mindenkor valami egyenetlenség vagy viszály szokta megelőzni a' háborut, 's azalatt vajmi könnyen tehetjük lengőkké kész hajóinkat! Pillanatig sem kétkedem, miszerint mostani tengeri erőnk tökéletesen képes minden háboru első kivánatinak megfelelni." — (Halljuk!) — Napoleon Lajos hg még folyvást nagy népszerüséggel bir Angliában. Néhány nap előtt Vaudrey ezredes kiséretében meglátogatá a' toweri fegyvertárt, melly alkalomkor több népcsoport hangos éljennel fogadá őt. Febr. 21én Fleming hajóvezér fényes lakomát adott a' fiatal hg tiszteletére a' tengerész-clubban. Az egészségeért üritett áldomásra igy válaszolt: „Az angol tengerészet! nem annyira hadi dicsősége miatt, mint azért, hogy olly nagy mértékben gyorsabbitá a' müveltség terjedését minden világrészben." — Small hires pöre Attwood ellen, melly már legalább 80 ezer font sterlingbe került, ismét megújul nem sokára, mert az ügyvédek kikutaták, hogy még lehetne egy kis kalászgyüjtést intézni a' pörös felek vetésiben. — Wellington hg febr. 22kén kissé roszul érzé magát, mi tüstint alkalmul szolgált arra, hogy több lap már halálos betegséget ruháza reá, noha utóbb csakugyan még is napfényre jött az igazság. A' torykat igen megrezzenté hatalmas főnökük egészségének hanyatlása. — Mayo irlandi grófságban nem rég egy fiatal kath. lelkészt találtak meggyilkoltatva, melly bünt az orangistáknak tulajdonitják. Az eddigi szoros vizsgálatok daczára sem jöhetének még a' gonosztevő nyomába. — Az első vas vitorlahajó, melly eddig Angliában épült, Liverpoolbul 47 nap alatt szerencsésen Pernambucoba érkezék. Igen kiváncsi volt a' közönség tudni: nem fogja é a' vas majd háboritni a' mágnestü működését, közörömre azonban bebizonyult, hogy a' vas semmi rosz befolyással nem volt reá. —Febr. 18. Parton közelében a' kőszénbányák egyikében gőzerőmü elpattanta által 23 ember lelé halálát. Darab idő óta igen gyakoriak ott illy szerencsétlenségek. — Hogy Angliában a' férfiak eladják nőiket, az már rég köztudomásu dolog; most mindazáltal egészen ellenkező történt. Chapel-en-le-Frithben (Derby grófságban) ugyanis egy asszony férjét állitá ki vásárra 's noha csak 9 shillinget kért értte, még sem adhatá el. — Az uj parliamentház épittetése olly lassan halad, hogy hihetőleg 8—10 év is elmulik tökéletes fölépüléseig. — A' Temze-tunnel fölött különös szerencsétlenség látszik uralkodni. Miután annyiszor okoza már bajt a' folyamágy lesöppedése, most a' gőzerőmü födele lángok martaléka lőn, mi ismét késleltetni fogja a' nagy munka elkészülését.

(Ebrington l. irlandi alkirállyá lett. Alsóházi ülés.) London, febr. 27én: Ebrington l. Irland alkirálya lett. Ő lordsága tüstint felsőházba lépend Fortescue b. czim alatt. Ebrington lordot régóta ismerik, mint erényes 's mély belátásu szilárd elvü hazafit, 's nevének emlitése is elég a' nép elégülését megnyerni. A' kormány minden valódi barátja 's különösen az irlandiak hálás örömmel üdvözlendik e' jeles férfit. — A' febr. 27iki alsóházi ülésben uj választó parancsot adának éjszaki Devonshire számára, minek következtében Hume jelenté, miszerint legközelebb inditványt teend föliratintézés iránt a' királynéhoz, mellyben kéressék meg, hogy az irlandi helytartó kineveztetését vonja vissza, mivel e' hivatal egészen szükségtelen. Ugyanazon ülésben Harvey, párthivei zajos örömе közt, letevé esküjét, mint ujolag, minden ellenzés nélkül megválasztott southwarki követ. Egyszersmind kinevezé a' házazon választmányt, mellynek tiszte leend megvizsgálni: maradhat é tovább is az alsóházban Wynn, mivel korábban ő is kormányhivatalt viselt. A' szabadelmü párt O' Connell 's Harvey urakat is tagokul akará kinevezni e' választmányhoz; mit azonban igen élénkül ellenzének a' conservativek. Hume Belgium ügyében akart kérdést intézni Palmerston lordhoz, de ez nem volt jelen. — Peel fölszólitása következtében igy nyilatkozék Russell Canadára nézve: „E pillanatban nem mondhatom még határzottan, megtehetem é husvét előtt inditványomat Canada jövendő kormányzati rendszere iránt, mert előbb még többszöri közlekedésre leend a' kormánynak szüksége a' gyarmatokkal." E' szerint tehát a' kérdéses törvényjavaslat másodszori fölolvastatása hihetőleg csak husvét után három hét mulva jutandhat véghez. Peel e' nyilatkozat után következő kérdést intéze a' ministerhez: „Tehát egészen uj alkotmány készülend a' canadai gyarmatok számára?" — Russell: „Igen." Hume ezután kérdé: föl fognak é terjesztetni a' ház elibe Francis Head irományi is Durham pótlékjelentési mellett? Russell e' kérdésre igennel válaszolt, 's azon irományok már nyomtatásban megjelent egy része kitünő fényt vet Head kormányzó tehetségire. Ez ülés további folyama alatt O' Connell is megszólalt, mondván: „Mivel az uj gyarmathivatali titoknokot épen ülésén látom, ohajtanám tőle megtudni: fog é valami történni a' vérontás gátoltatására Canadában? A' zendületnek vége már; de az embermészárlás folyvást tart." Labuchère: „Az igen tisztes követ szavai egészen megfelelnek az ügy tulajdonképi helyzetének. (Halljuk! az ellenzési padokrul.) Én hivatalomba léptem után azonnal szorosan tudakozódtam ez iránt, 's következő fölvilágitást nyerék: Felső-Canadában eddig összesen 16, az alsó tartományban pedig 17 embert végeztek ki. (Halljuk!) Mind ezek ellen legsulyosb büntettek bizonyultak be. Mélyen sajnálom ugyan, hogy csak egy embernek is kelle halálos itélet alatt vérzeni; de az igen tisztes gentleman tulságos megjegyzését mégis vissza kell utasitnom. A' kormány ugyanis teljességgel nem tud semmi okot fölhozni, mellynek következtében gyanitható lenne, hogy Colborne megfeledkezék az emberiség iránti kötelességekrül." — Egy orangista lap azon állitása, miszerint O' Connell-tül ellopák arany óráját egyik legközelebbi népgyülésen, alaptalan. —

(Talfourd irói tulajdon iránti inditványa. Lapvélemények Joinville hg helytelen tettérül. Elegy.) A' febr. 27iki alsóházi ülésben néhány Canadát illető közbenszólalkozás után Talfourd, ismert drámairó 's readingi szabadelmü követ, több nevezetes iró kérelmét nyujtá be törvényjavaslata másodszori fölolvastatásaért, mellynek czélja az irói tulajdon biztosítása. Már a' tavalyi ülésben lépe föl ez inditványával a' nevezett követ, 's mostani inditványa majd minden főbb pontban egészen a' korábbihoz hasonlit, különösen pedig azt kivánja, hogy az iró halála után még 60 évig maradjon elmeszüleménye családjának tulajdona, az eddigi 28 év helyett azon korlátozással, miszerint e' törvény visszaható ne legyen, 's csupán akkor nyerjen alkalmazást, midőn az iró nem adja el munkáját örök áron; ha pedig az iró a' kiadóra ruházza minden tulajdonosi jogát, ugy ez utóbbi fogja élvezni a' törvény jótéteményit. E' módositásokkal megnyugtathatni véli Talfourd azon kiadókat, kik tavaly, érdekeiket látván koczkáztatva, olly hevesül keltek ki ez inditvány ellen. Az inditványt O' Connell, R. Inglis és Spring-Rice támogaták, Hume pedig ellenzé a' közönség érdekében; a' ház azonban 73 szóval 37 ellen a' másodszori fölolvasás mellett nyilatkozott. —A' Veracruz előtti kellemetlen eset 's az e' miatt támadt parliamenti vitatkozások folyvást élénk elmélkedési tárgyul szolgálnak a' sajtónak, 's minden lapban világosan kitünik azon nemzeti gyülölség, mellyel az angolok a' francziák ellen viseltetnek. —A' spanyol kölcsön iránti alkudozások igen kedvezőn haladnak, 's mint látszik, mind a' két szerződő félre nézve lehetőségig hasznosak leendnek a' föltétek. Pénzsegély most könnyen véget vethetne a' polgárháborunak, mert a' madridi kormány e' pillanatban olly tetemes hadikészületeket fejt ki, minőkre a' harcz kiütése óta nem igen emlékezhetni. — Londonban biztosságot szándék fölállitani, melly a' kölni gőzhajó társasággal megelőző közlekedésbe lépjen, köln- londoni gőzhajójárási vonal létesitése iránt, minthogy a' londoni kereskedők az Ausztriával kötött legujabb szerződések következtében nagy hasznot vélnek abból várhatni, 's azt hiszik, hogy idővel az indiai posta Velenczén és Alexandrián keresztül ez uton leggyorsabban fog Londonba érkezhetni. — Anglia azon vidékin, hol a' mérséki egyesületek legnagyobb kiterjedésben divatoznak, most mákonnyal kábitják el magukat az emberek, 's igy a' szeszes italok kiküszöböltetésébül nem nagy haszon származott. — Jó reményfoki hirek szerint az ottani gyarmatosak közt rendkivüli forrongás uralkodik, mióta hire terjedt, hogy Port Natal körül a' boerek az ellenök küldött katonacsapatot egészen fölkonczolák. —

Az udvari lap martzius 1sején következőleg jelenté meg Ebrington l. kineveztetését irlandi lordhelytartóvá: „A' királyné az igen tisztes Hugh Fortescue urat (Ebrington) irlandi lordhelytartóvá nevezé ki titkos tanácsában, egyszersmind parancsot rendelvén kibocsáttatni, mellynek következtében az emlitett igen tisztes Hugh Fortescue a' peerek házába hivatik meg, mint castle- hilli Fortescue b. Devon grófságban. Ezenkül ő 's Grey György titkos tanácsi tagokká neveztettek ki." A' tory sajtó epés kifakadásokkal árasztja el ez elveivel ellenkező kinevezést, 's 200 év óta hallatlan dolognak mondja, hogy alsóházi tag jusson alkirályi méltóságra, melly csupán független magas rangu peert illethet, 's nem illy szegény embert, ki még csak most várakozik örökségre. Gúnyosan emlitik a' toryk azt is, miszerint mintegy nyolcz év óta 71 peert neveztek ki a' whigek, tehát egy negyedét a' 800 év alatt meggyült mennyiségnek, 's mégis csak olly csekély többséggel birnak a' felsőházban. — A' kor-

mány mostani parliamenti üléstől 504 ezer font sterlinggel akar többet kivánni, mint az előbbitől, a' tengerészet számára. — Az ülések kezdetétől febr. 19ikeig 1556 kérelmet nyujtának be a' parliamentnek, melyek közt 1224 a' gabnatörvény mellett 99,936 aláirattal, 214 pedig ellene 369,857 aláirattal. — Febr. 26ikán 15 biztost határza szerte küldetni az ország külön részeibe a' nemzeti gyülés, azon meghagyással, hogy a' népalkotmány melletti izgatást lehetségig mozditsák elő. — A' dublini testület, érezvén, hogy már hatalmasul közelít végéhez dicsősége, utólsó pillanatit legalább lehetőségig jól kivánta használni. Egyik minapi gyülésében minden testületi tag benyujtá követelésit, mikre 17 év óta jogositva érzé magát, 's teljesitését győzelmesen ki is vitta. Mallett 's Hallahan többi közt 300 font sterlinget fizettettek ki maguknak, mivel egykor kérelem-benyujtás végett Londonba utazának. Láthatni ebből, hogy nem csupán a' londoni testület érti a' pazarlás mesterségét. — Middlesex grófságban megürülvén a' gyilkosságokat vizsgálni szokott 12 tagból álló esküttszék egyik állomása, hosszas vitatkozás és élénk surlódások után végre Wakley Tamás (alsóházi radical követ, sebész 's orvosi lap kiadója) nyeré el ez igen jövedelmes és tiszteletes hivatalt. Wakley 2015 szózatot nyert, vágytársa, Adey, csak 528at. A' Clerkenwellgreenben összegyült szabadelmüek nagy tetszéssel fogadák e' választást. Wakley hosszu hálabeszédet tarta.

Franczíaország.

Touloni hirek szerint a' harczkészületek Mexico ellen igen élénkül folynak 's legujabban ismét három nagy sorhajó kapott parancsot minélelőbb lehető kiindulásra Mexico felé. A' mexicoi szabaditékos martalóczokra nézve parancs jelent meg, hogy a' franczia hadihajókon csupán a' mexicoi születésü legénységet kiméljék. — Az udvar bús, a' szövetkezés ellenben igen vidám, mert erősen hiszi, hogy részére fog nyilatkozni a' győzelem a' választásoknál. — Créole hadihajó, melly jan. 30kán indult meg Havannahból febr. 27kén Brestbe érkezék Joinville hggel, ki 28kán Paris felé folytatá utját. Orleans 's Nemours hgek elibe utaztak. — Paganinit a' nevét viselő Casino-egyesület törvényszék elibe idézé, mivel kötelességit nem teljesité, 's nem tarta hangversenyt a' kitüzött időszakokban. Miután a' törvényszék mind a' két felet kihallgatá, 20 ezer frank birságra itélé a' nagy művészt. —

(A' választások megkezdve. Joinville hg Parisban. A' király kocsijának tengelye törik.) Mart. 2kán mindenkép törekvék a' ministerség az ellenzési választók figyelmét elszélyeszteni; ez okbul nyittatá meg e' napon a' louvrei képcsarnokot, tudván, hogy számos lapszerkesztő 's egyéb ellenzési férfi kénytelen leend ottan megjelenni, sőt még álorczás tánczvigalmakra is engedelmet adott, mi egyébiránt eddig böjtben nem igen vala divatszerü. A' szövetkezés reménylhetni véli, hogy Paris majd minden kerületében részire fog nyilatkozni a' győzelem, az első kerületet kivevén, mellyben Jacqueminot ellen nem fog győzelmet kivíhatni Odilon-Barrot. Strassburgban már véghez mentek a' valasztások. Az első választó biztosságban Carl, a' ministeri jelölt nyert többséget 221 szóval, mig az ellenzési jelölt, Champy, csak 193 golyót kapott. A' 2dikban az ellenzés részire nyilatkozék a' győzelem, ismért szónoka, Martin 216, Ehrmann ministeri jelölt pedig csak 152 szózatot kapván. — Joinville hg mart. 2kán Parisba érkezék a' mexicoi állomásról. Orleans 's Nemours hgek, mint elibe menők Avranchesban jövének vele össze. Ugyanazon nap délutáni 12½ órakor Dumas ezredes, Boismilon 's még két tiszt kiséretében, Versaillesba kocsizott a' király, honnan hat óra tájban ismét visszatért a' tuileriákba. A' jenai hid közelében eltört a' király kocsijának tengelye, 's a' lovak mintegy 25 lépésig hurczolák a' kocsit; Lajos Fülöp azonban minden sérelem nélkül maradt, 's kisérőji kocsijában folytatá utját. — A' tőzsércsarnokon feszültség uralkodik, mivel néhány választási gyüléshelyen rendkivüli forrongás mutatkozék. A' következmény csak holnap jutand köztudomásra. Laffitte ellenségei mindent elkövetnek, hogy megválosztatását a' 2ik kerületben gátolhassák, 's a' mai választógyülésben csakugyan Lefebvre részire látszék nyilatkozni a' többség. Francziaország minden részeibül uj nevek hangzanak, 's Parisban is 3—5. Híre jár, hogy Paris egy két részében komolyszerü zavar támodand, ha a' ministerség fogna győzni a' válosztásoknál; ennek azonban, az eddigi előzményekből itélvén, nem igen adhatni hitelt. E' fontos napon, melly határzottan döntendi el Franczíaország sorsát, egyszersmind a' louvrei műkiállitást nyiták meg. A' palota előtti tér tömve volt müvészek 's kiváncsiakkal az ajtó megnyilta előtt. Egy pillanat alatt valamennyi terem 's karzat el vala foglalva. Legnagyobb figyelmet támoszta Vernet három képe, mellyek Constantine elfoglaltatását tárgyazzák. Összesen 2141 föstvény, 130 szobormü, 's 2400 metszvény vala köz szemlére kiállítva. — A' legközelebbi nyolcz nap alatt igen gyakran láták Soult tábornagyot a' tuileriákban, ki Gérard tábornagygyal is többször tanácskozott. — Dupin b. febr. 27ikén udvarlaton volt a' királynál Martinique küldöttivel. Beszédében köszöné a' király azon jótékonyságát, mellyel Martinique lakosi sorsát enyhíteni törekvék a' földrengés után, 's többi közt igy nyilatkozék: „Martinique városi puszta romhalmokká változának. Falunkon a' czukorgyártásra szükséges malmok 's kemenczék összerogytak, az egész szigeten ragályos járvány uralkodik, 's az inség legmagasb fokra hágott már. Guadeloupe sárgaláz 's tüz által szenvede, Bourbon 's Cayenne pedig olly teher alatt nyög, mellyet tovább nem képes elviselni, 's e' nyomasztó terhet az anyaország háritá reá. Fölség! ha valaha, ugy most csakugyan teljes jogunk van a' gyarmati földmüvelés könnyittetését kivánni. A' legmagosb fokra hágott családi nyomor következtében kérjük ezt, 's kérelmünket ezenkül még e' három borzasztó ok támogatja: sárgaláz, tüzvész, 's földrengés!“ — A' franczia idegen ezred szomoru maradványi febr. 17ikén hajóra szállottak Toulonban, Algírba vitorlázandók, honnan négy év előtt tértek vissza. Összesen ötvenen valának, hajdan pedig hatezren! —

Belgium.

(Következamrai ülés. Gendebien 's Dumortier beszéde. Elegy.) A' belga következamrai febr. 28ki ülésben, miután Dolez felolvasá tudósitásitását, Desmet inditványt tőn, miszerint a' londoni tanácscsal- 's más kabinetekkeli alkudozásokat illető oklevelek 's diplomatai irományok másolatban terjesztessenek a' kamra elibe. Ez alkalommal Gendebien következőleg nyilatkozék: „Olly rögtön 's teljes bizalommal nem fogadhatjuk el azon minister tudósitását, ki hat hónap alatt véleményt változtatott. Azon oklevelek előterjesztését kivánom a' ministertől, melly szerint Hollandiának évenkint 5 milliót tartozunk fizetni. 1831ben a' nov. 15ki szerződés-elfogadáskor kicsikarák a' kamrák egyezésit, mint most kikarják azt csikarni. Akkor is több tag azon oklevelek előterjesztésit kivánà, mellyek szerint a' Hollandia által ránk tolt nyomasztó adósság vala meghatárzandó. Válaszolák, miszerint a' kivánt oklevelek tárczájokban vannak; mi mindent kivántunk, pontosan mindent; némellyek még inditványozák, hogy a' nyaláb pecsételve tétessék a' kamrai levéltárba 's csak a' szerződés aláiratása után bontassék föl. Ez olly tettdolog, mire hajdani tagtársink emlékezni fognak. (Igen, igen!) Igen azon oklevelek, mellyeket olly valóknak állitának, azon számadások, mellyeket tökéleteseknek mondának, hamisak voltak, és legnagyobb ellenink, a' londoni tanács tagjai, világosan 's határzottan meggyőződének ez oklevelek álságárul 's méltatlanságárul 's kénytelenek voltak saját végzésiken javitani 's az adósságot, mellyet előbb 8,400,000 ftra határoztak, 3,400,000 ftal csökkenték. Nyiltan kimondom meggyőződésemet, miszerint az adósságot illetőleg ha ügyünket nagyobb gonddal védték volna, mit kivánni jogunk vala, most egy fillérrel sem volnánk adósak Hollandiának. Vittek-e számadást illetőségünkről a' tengerészetnél 's az antwerpi hajógyárnál? Vittek-e számadást illetőségünkről a' gyarmatokra tett kiadásoknál, az adósság-törlesztésnél, mit 15 évig folyvást fizeténk; számadásba vették-e közjavainkat? Miről sem vittek számadást. Ha birák felszólittatnak 5 ftnyi követelésrül itélethozásra, mindazon oklevél előterjesztésit kivánják, mellyek e' követelésre vonatkoznak, 's mi akkor, midőn haza becsületérül 's olly kérdésrül van szó, mellynek eldöntetése után Belgium a' nemzetek sorábul kitörlesztetik, vak bizalommal higytünk é olly ministerség szavának, melly öt hónap óta ellenállásra zaklatá 's 14 nap óta becstelenségre unszolja az egész nemzetét?“ A' külügyminister: „A' vitánál nem követendem a' szónokot; egyedül oda nyilatkozom, ha szavai erősek, nyersek 's keserük valának, okai azonban igen gyöngék. A' tisztelt szónok engem vádol, hogy az országot ellenállásra késztem. Soha nem támaszték én az országban mutogatásokat ellenállási szellemben. Kérdezik, milly uj esemény történt. Azon tudósitásokban, miket febr. 1jén 's 19kén olvasék föl a' kamrákban, eléggé elmondám 's megnyugszom azon egyhanguságban, mellyel az ország a' ministerség bánásmódját javalja. (Ellenszólalkozások.) Igen, ismétlem, az országban egyhangulag helyeslik azon bánásmódot, mellyet a' kormány követe.“ (Számos hang: „Nem: nem!“) Szóltak még e' vita alkalmakor többen is; azonban a' nagy többség Desmet inditványát félreveté. Ezután a' kamra mart. 4ére határzá a' tudósitásruli vitát. — Brüsseli mart. 2ki levél szerint a' belga sereg az éjszaki határoktul visszavonult 's a' tartaléksereg egészen szétoszlék; minek következtében a' gyalogság 15—18 ezer fővel kevesbül; más részrül a' hadminister a' további lóvásárlást felfüggeszté. — Monsban mart. 1jén regg. 2 órakor a' szinház leégett; de a' szomszéd épületek mentve maradtak; a' kár 70 ezer ft., a' ház azonban csak 45 ezer ftig volt biztositva; egy vizoltó neje oda égett. —

Hollandia.

A' hollandi következamra febr. 27én kézdé meg ujlag üléseit. — A' hollandi kormánynak az egyesült statusokkal kötött szerződése 10 évre szól.

Németország.

A' németszövetség első ülését az idén febr. 28kán tartá Schöler porosz németszövetségi gyülés követe elnöksége alatt. Münchbellinghausen gr. még mindig Bécsben mulat, mikor térend vissza M. m. Frankfurtba, nem tudhatni. — A' bajor király szerencsésen Rómába érkezék. —

A' würtembergi következamrai febr. 21ki ülésben a' számadási tudósitások vitájakor ismét a' könyvvizsgálati költségek jövének szóba; mivel a' würtembergi alkotmány sajtószabadságot enged, mit később szövetségi gyülés határzata következtében cseréltek föl előző bir. rendszabályokkal, Zwergern követ azt inditványozá, miszerint a' könyvvizsgálati költségeket illető czikkek utasittassanak a' statusjogi biztosság elibe nyilatkozás végett: vajjon joggal áll-e fön a' könyvvizsgálat; ezen inditványt a' következamra egyhangulag elfogadá. Ez alkalommal Duvernoy jelenté, miszerint a' legközelebb héten inditványt teend a' sajtószabadság visszaállittatása iránt. —

Pénzkelet: Bécs, mart. 12kén: 5 pCtes statuskötelezvény 107 1/16, 4 pCtes 100 7/8, 3 pCtes 81 1/2; 1834ki 500 frtos kölcsön 668 1/2 bankrészvény: 1476; éjszaki vasút: 103 7/8; majlandi 102 3/4; győri 107 1/2; Eszterházy sors 47 1/2; cs. arany: 105 1/4.

Gabonaár: Pest, mart. 15kén: Tiszta buza —, 150, 135; — Kétszeres 120, —, —; Rozs 100, 95, 90; — Árpa —; —, —; Zab 65, 62, 60; Köles 88, 75, —; — Köles-kása Kukoricza 90, 85, 80, pesti m. v. garas.

Dunavizállás: Pest, mart. 14dikén 7′ 1″ 3‴ — 15dikén 6′ 11″ 6‴ 16dikán 6′ 7″ 6‴

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. szerda, mart. 20.

JELENKOR.

1839. 23k szám.

FOGLALAT: Magyarország (kinevezések 's előléptetések; István fhg 's a' veimari nhg nemzeti színházunkban; 's az orosz trónörökös elhagyja Bécset; Egressy G. jutalomjátéka; a' pesti elővásár sükere; m. n. Akad; hangászegyesületi műelőadás; különféle: Temes megye határzata az angol-ausztriai kereskedési szerződés ügyében; lelesz-kaposi utkészités, marhadög ellen ovadék; szerb határszéli hirek; 's a' t.) Amerika. Spanyolország (madridi vélemény az estellai történetrül; Maroto hivatalos jelentése a' trónkövetelőhez; Maroto diadala következményi; az angol követ elutazik Madridból; több carlosi főtiszt Esparterohoz pártolt; 's a' .) Francziaország. (részlet a' választások kezdetérül; a' szövetkezés nagy többséget nyert; politikai kinézések; a' ministerség lemondott; 's a't.) Belgium. Gabonaár.

Magyarország.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége Christen Andor m. kir. udv. kamrai fogalmazó gyakornokot ugyanottan tiszteletbeli fogalmazóvá nevezni méltóztatott. — A' m. kir. udv. kamra Réthay József bustyaházi ispánt szigeti gazdasági kulcsárrá; 's Kiszling János és Lányi Dániel selmeczi bányásznövendékeket zlatinai és királyi sóakna-gyakornokokká alkalmazá. Trauninger Fortunát fiumei só- és 30adi ellenőr f. e. febr. 27ikén meghalálozott Kam. tud. —

F. hó 15kén esti hat óra tájban István cs. kir. fhggel Bécsbül Szász-Weimar-Eisenach Károly, örökös nhg kivánt egészségben Budára érkezék, 's néhány napig itt mulatni szándékozik.

István cs. kir. főhg Szász-Weimar-Eisenach Károly hggel f. hó 17én a' „Báléj" 3dik felvonása alatt meglátogatá nemzeti színházunkat, mi annál örvendetesb vala, minthogy szinházunk megnyittatása óta illy magas szerencsében nem részesülhetett e' nemzeti intézetünk. Az ötödik felv. vége felé elhagyák a' magas vendégek a' fhgi páholyt 's Cziráky gr. országbiró nm. pompás estélyét szerencsésiték látogatásukkal, hol késő éjig mulatának. 18kán regg. 5 óra tájban Bécsbe utazék vissza a' weimari hg.

Az orosz trónörökös, miután f. hó 11. 's 12kén még folyvást Bécs nevezetességei megtekintésivel mulatkozék, 13kán délelőtti 9 óra tájban ünnepélyes elbucsuzás után a' cs kir. család tagjaitól, elhagyá Ausztria fővárosát 's München, Stuttgart felé Hágába utazott. —

(Pénzgyüjtés nagy férfiaink emlékire.) A' Kölcsey Fer. fölállitandó emlékére, addig is, mig az munkába vétetnék, Pesten Fáy Andás kezeibe száz váltó forint le van téve. Ugyane' tisztelt ur kezelése alatt kamatra kiadva 250 pengő forint áll, melly üdvözült Kölcseynek inditványozta következtében Kazinczy Ferencz emlékére gyüjteték. Azon országos köztisztelet, mellyet e' két nagy férfi magának kivitt, reménylteti, hogy az emlékfölállitás létesülend.

Budapesten f. mart. 13, 14 's 15ke, mint a' tavalyi példátlan árviz évfordulati korszaka, emlék-hála- 's imádságnapok valának a' testvér két főváros lakosira nézve, t. i. örömemléknapok a' megmaradt 's megmentett számos embertárson, gyászemlékiek a' sok odaveszett emberélet 's birtok és vagyonkár miatt; — továbbá hálanapok a' legjobb fejdelem, kegyes háza minden tagjai, 's nemzetünk boldogitásán, Budapestünk dicsőbb alak 's testületben föltámasztásán csüggedhetlenül gondos Nádorunk 's kedves családa, mintszinte minden koru karu 's nemü mind bel mind külföldi jóltevők iránt azon segéd-adakozásokért, mellyekkel e' két főváros 's dunamellékünk károsultit olly emberszerető kebellel gyámolitani sziveskedtek; végre imádságnapok mind honn a' szivredőiben, mind a' két városi szentegyházakban a' menny és föld minden áldását kérni a' nslelkü jóltevőkre 's egy uttal az elemek mindenható intézőjének buzgón esedezni hasonló özön 's egyéb veszélynek mind hazánktól mind más emberbarátinktól eltávoztatása végett. E' szép érzelmek leghivebb tükrözője a' közszeretetü Albach Szaniszló által szerzett 's Trattner-Károlyinál közel 13ezer nyomtatott példányban kiadott könyörgés. *)

*) Isten! látogatásidban komoly, szelid a' megbocsátásban, kinek nagyságát a' zivatar' vészei 's piruló hajnal-támadat egy iránt hirdetik! ki mindenkor, habár tölünk gyengéktől gyakran nem értetve is, egyenlő szeretettel öleled, kiket a' semmiből hivtál elő e' lét' örömeire: — dicsérünk Téged jelen évfordulati napjain azon borzalmaknak, mellyek, általad engedve, városunkat érték és pusztitották. E' napok soknak földi éltök végnapjai valának; másoknak földi éltök legerősebb próbája; legtöbbnek szenvedés vagy legalább aggodalom' pillanati. Elmultak azok, és minem panaszkodunk. Hisz, Te tudod egyedül, mi valóban szükséges, 's mi válik javára mindenkor mindegyikünknek. Dicsérünk megnyugott és alázatos szivvel! Habár nagy és nehéz volt a' csapás, de segélyed is közel vala. Itt is megmutatád, o Urunk'! hogy rémíteni tudsz, de vigasztalni is; kezdeni, de annak idején végezni is. Buzgón esedezünk előtted: fogadd nyugalomra szállott feleinket az örök jutalom országába; nekünk pedig vedd kiállott inségünket kegyelmed' trónja előtt érdemül 's jegyezd fel azokat egykori üdvünkre! Engedd bölcseséged szerint, melly rosszból is jót fejleszt, hogy e' csapásból még áldás háruljon reánk. Hisz a' Te kezeidben az idő' pusztitásai nem egyebek, mint átmenet nagyobb tökélyre. Hadd teljesüljön rajtunk e' szent czél; emelkedjenek a' nagyobbnak és szebbnek nyomai mind láthatóbban házaink' omladékiból; és viruljon 's gyarapodjék városunk, kegyelmeddel, napról napra nagyobb erőre! A' vízözön és jégár által rajtunk ütött sebek nagy részint hegednek már; számos lakaink felépültek ismét; veszteségink' kinjai enyhülésnek eredtek. O jutalmazd, könyör' és kegyelem atyja! mindenek előtt azon számos nemes-lelkűeket közel és távolban, kik azt lehetségesiték. Te munkáltál bennök, 's a' Te szellemed' ihlete dagasztá kebleiket, midőn rokonaik' gyors segitségére szövetkezének, — légy Te most és mindörökké nagy jutalmok! Áraszd áldásodat fels. uralkodónkra 's fejdelmi életpárjára! Áraszd áldásodat városunk' védszellemére, országunk' tisztelt nádorára, ki szeretetünket ez alkalommal is, soha nem viszonozhatólag, soha eléggé nem dicsőithetőleg kötötte le! Áraszd áldásodat a' magas nőre, ki jámbor lélekkel 's érező szivvel áll oldalán; 's hősbátor fiára, ki a' veszély' napjain, vigasztalást és segélyt hozva, járdalt közöttünk! Áraszd áldásodat fens. uralkodó házunk minden tagjára, 's mind azokra, kik e' hatalmas példáktól hevítve, vagy nyomorink' egyszerü hallására, az emberiség iránti szent részvéttől áthatva, nemcsak honn, hanem távol külföldön is segedelmünkre munkások valának! Legyen bő jutalmok a' jótét' öntudata, érdemök' elismertetése korok és népek által, fogyhatlan hálánk 's főleg kegyelmed' mosolygása! Virágoztasd őket, boldogul 's örömteljesen, még gyermekeik 's gyermekeik' legkésőbb ivadékaiban is! nekünk pedig engedd, emlékezetöket legtávolabb unokáinkban is hálás hüséggel megőriznünk! Önts szíveinkbe is mind élénkebb részvétet idegen baj' fohásza iránt; és miképen magunk tapasztalók, milly jól esik szükségben olly lényeket találni, kik emberi alakkal emberi érzést párosítnak, add nekünk is, hol és mennyire tőlünk telik, szorongó társaink' segitségére lennünk 's készséggel áldoznunk a' szenvedő emberiség' oltárán: hogy igy valaha mindnyájan, segítő és türő, mentő és mentett, közös czélunkat, a' Te bünélküli fensőbb világod' üdvét, segélyed' paizsa alatt elérhessük, 's Benned a' mindenség' kegyes atyját, ki örömen és fájdalmon keresztül, a' megváltás' ugyanazon révpartjához vezérel, végetlen boldogságban áldhassuk. Amen!

(Pesti elővásár.) Az első vásárhét nem igen kedvező volt. A' kezmügyári czikkek kevés vevőre találtak, mit részint az ugyanez időre eső aradi vásárnak, részint a' rendkivül rosz időnek kell tulajdonitani. Hazai termékink mindazáltal majd kivétel nélkül jó áron keltek. A' kétnyiretü téli gyapju keresve kél; a' közönséges egynyiretü azonban valamennyire lehábban. Igen finom gyapjut ezuttal alig találhatni az itteni raktárakban. Timár gyapjut 2 pengő frttal vették drágábban mint a' mult leopoldi vásárkor. Dohányt sok francziaországi kereskedő vásárol. Rongy, mellyből darab idő óta sokat kezd fölhasználni hazánk, egyáru a' mult vásárival. Hamuzszír emelkedék, nyulbőr száza pedig már 34 pgő forinton kelt. Fagygyu kevés. Pálinka szökkent, viasz ellenben 's repczeolaj csökkent árban. —

(Pesti magyar színház.) Nemzeti színpadunkon szombaton, f. hó 23dikán, bérszünettel először fog adatni Egressy Gábor jutalmára: „Bánk bán" eredeti szomorujáték 5 felv., irta Katona József. A' már eddig is nagy reményeket valósitott 's folyvást fáradatlan szorgalommal tökélyre törekvő jutalmaztatandó kitünő pártfogására méltó a' t. közönségnek. —

A' magyar tudós társaság, február 4kén tartott ülésében egyéb belső dolgai elintézésén kivül I. Egy népmivelő munka kiadatása iránt javaslott szerkeztetésére választottság neveztetett ki. II. Olvastatott Szalay László r. t. Párisban január 24kén költ levele, mellyben a' párisi kir. könyvtárban általa lemásolt, 's lemásoltatásra ajánlott irományokról értekezik; 's az a' történetirási osztálynak adatott ki a' lemásolásra ajánlottakróli jelentés végett. III. Egy közgazdasági 's egy szépliteraturai, külön nyomtatásra beadatott munka az illető véleményadók itéletének következésében nyomtatástól elmozdittatott. IV. Podhradczky József l. t. „Csiki István levele" 's „Agnes és Beatrix herczegnők" czimü két rendbeli közleménye, amaz Bajza Józs. emez Jerney János rr. tt. ajánlatára a' Tudománytárba felvétetni határoztatott. V. Egy szép literaturai munkának birálók rendeltettek. VI. A' társaság gyüjteményei következő ajándékokkal szaporodtak: 1. a' könyvtárt nevelték: a) Czech Ferencz bécsi professor: Nothwendigkeit der allgemein einzuführenden elementar Bildung der Taubstummen, Bécs, 1837. es Versinnlichte Denk- und Sprachlehre XIV—XXIV Lieferung, Bécs, 183[illegible]—37. b) Gévay Antal l. tag: Legatio Joh. Hoberdanacz, Bécs, 1837. 2 peld. c) A' kolosvári unit. colleg. olvasó társasága: Remény, zsebkönyv 1839. d) Dr. Soltész János: Egészségtudomány. Patak, 1839. e) Bugát Pál és Flór Ferencz: Orvosi tár 1838. f) Helmeczy Mihály, Kulcsár Istvánné, Gyarmathy Ján., és a' Serb Maticza részéről az illető politicai 's más lapok 1838ra. g) Gött János nyomtató: Erdélyi Hirlap és mulattató 1838. első félév. h) Athenaeum és Figyelmező 1838. 2dik félév. az illető kiadóktól. i) Kazinczy Gabor: Descriptio persici pup. 's Auct. Joh. Szabó. Heidelberg, 1810. k) gr. Kemény József l. t. Vita philosophorum, Argentorati, 1513. l) Drnovszky Ferencz némelly apróságokon kivül: Az örök életnek útja, ford. P. Derekay György, N.Szombat, 1678. — Krisztus ur. olvasójának privilegiumai, 1759. m) Csicsmanczai József plebános: Egyvelgesek egy kötetben, czimü munkákkal. — 2. a' kézirattárt pedig: a) Bessenyey György némelly hátramaradt kézirati munkái, másolva Lohonyay Pál által. b) Arvay Gergely l. t. Az emberismerő. ford. Kresznerics Fer. által. c) Erdélyi János 11 darab régi magyar levéllel, 1599—1640. d) gr. Kemény József l. t. 27 eredeti levéllel különféle jeles magyar iróktól, 's egy régi levéllel 1549. végre 3. a' pénzgyüjteményt Józsa Péter Bihar megyei táblabiró 1 dar. arannyal (Zsigmond királytól) és 4 jelesebb ezüst pénzzel nevelte. — A' február 25kén tartott ülésben I. Szalay László r. t. a' parisi kir. könyvtárban általa lemásolt magyar historiai irományokat négy osztályban mutatja be a' társaságnak. II. Egy a' Tudománytár számára beküldött mathematicai, 's egy külön nyomtatás fejében beérkezett historiai munkának birálók rendeltettek. III. A' társaság gyüjteményei következő ajándékokkal szaporodtak: 1) a' könyvtárt nevelték: a) Rumy Károly l. Kurzgefasste englische Grammatik v. Carl Szeleczky, Pozsony, 1820.; 2. Vecsei P. István magyar Geographiája, Zanathy József jegyzéseivel. Nagy-Károly, 1757.; 3 Swatopluk od. Gana Holleho. N. Szombat, 1833. b) Kereskényi János: 4. Attila, flagellum Dei. In Treviso.; 5. Scuola elementare maggiore maschile di Sant Orsola in Milano Regolamento interno. Milan, 1825.; 6. L'Ungheria Vendicata, etc. D. Carlo Manone, Milan. — 2) A' pénzgyüjteményt, ugyancsak Kereskényi János 7 dar. római rézpénzzel, végre 3) A' kézirattárt Szenczy Ferencz két rendbeli magyar irománnyal a' XVI és XVIId. századból, nevelte.

A' Kisfaludy társaság által másodjutalomra érdemesitett balláda szerzője: Ajtay Gyula, philosophiát hallgató Kolosvárott, ki az igazgatóhoz beküldvén a' megnevezett ballada egyazon kézzel irott pármását, magát szerzőül nyilatkoztatta 's bizonyitotta, 's ez uttal magának alkalmat vesz hálás köszönetét a' másodjutalom honfi érzelmü adóinak nyilván kijelenteni. Pesten 1839. mart. 17kén.

Kormúth Antal, Sebastiani József, és Stotz József urak ns Krassó megyében keblezett Remete-Poganyest helység kir. adományosai, csupán ősi 's törvényszerüleg (t. i. a' határos szomszéd, királyi, és kaptalani igtató személyeken kivül senkit sem hívának meg) vezették magokat a' nevezett helység birtokába, 's az illy alkalomnál majd szokásba vett pazarfényüzést elmellőzvén, az okozható költségeket a' haza oltárának, (a' Lugoson fölállitandó nyilványos hat osztályu oskolai intézetre) szentelék. Bár illyes 's ezzel rokon minden alkalommal követőket buzdítana e' hazafiui hálás szeptett, tudományos, 's egyéb intézetink gyarapitására!!

Pest mart. 17kén: B. Prónay Sándor hamvainak (halálát annak idejében emliték lapjaink) f. év martz. 17kén tartatott a' halotti gyásztisztelet, az itteni evang. templomban. A' szertartás reggeli 9 órakor kezdődvén illy rend-

del ment véghez: Az oltár előtti buzgóságot Jozeffy Pál tiszamelléki superintendens ur végzé, a' gyászbeszédek közül pedig a' tótot Szeberini János bnyakerületi, a' németet Sztromszky Ferencz dunáninneni, a' magyart Kis János dunántuli superintendens urak tartották, a' megboldogultnak magas érdemeit szivreható szavakkal rajzolván. A' német beszédet gyász-cantate előzé meg, mellyben a' hangok voltak-e igézőbbek vagy a' szavak igazabbak? dhatároznunk nehéz. Számosan jelentek meg az ország minden részeiből az egyházi 's világi rendből 's ha e' számhoz mérjük a' tiszteletet, állíthatjuk, hogy e' tekintetben ama' halotti tisztelkedés egy volt a' maga nemében. Legalább az egyházi évkönyvek nem említnek halotti esetet, hol mind a' négy superintendens 's velök olly számos egyházi 's világi követségi kiséret jelentek volna meg. Thurzo nádor hamvai is csak két superintendens jelenlétében takaríttattának el. Az isteni tisztelet végével, Melczer János keresztúri predikátor urnak e' gyászesetre készített jeles latin elegiája osztogattatott ki. A' boldogult generalis-inspector e' forró részvétet teljes mértékben megérdemlé. Ő félszázadon keresztül a' protestansoknak Magyarországban elsőrendü csillaga, lelke, középpontja volt. Mit vesztettek benne a' tudományok, mit korunk 's a' haza? azt senki olly mélyen nem érzi, mint az, ki őt Berzsenyinknek hozzá intézett olly igaz mint lelket szivet ragadó ódája után fogja megitélni 's méltánylani. Béke hamvainak.

(Üzbégi szerencsétlenség.) Nyitra-megyei helységben hamvazó szerda utáni pénteken rémitő hamvasztás történt. Bizonyos zsidó' vigyázatlansága miatt tüz támadván, 60 's néhány csinos parasztlak két óra alatt tűz-elem' martalékává lőn. Szivmetsző tekintet vala az ottani lakosság' szomorú állapotja. A' helység kiáradott víztől körülvéve 's borzasztó lángba boritva, minden segély nélküli jajgatás, sirás szinhelye volt. Némellyek padlásaik roszaságától méltán tartván, silány bútoraikat a' házaik előtt levő vizbe hányák 's azzal elkésvén, midőn a' közelitő veszélyből menekedni akartak, lélekéberségöket vesztve, vizbe fuladoztak, 's nagy nehezen szabadittathattak ki. Legiszonyúbb véget ére bizonyos szegényebb sorsu nemes asszonyság, ki szülési állapotban levén, a' mint szobájából egy más kisdedével kifelé törekvék, az ajtó' küszöbén lerogyott 's ott borzasztó kínok közt kisdedestül odaégett 's haza térő férje lakát, nőjét 's két gyermekét hamuban lelé. De boszantó volt látni a' nép' gonoszságát is. Az egész veszélyt t. i. két három háztető' leszaggatásával kezdetben elnyomni lehet vala, de a' helységben egyetlen csáklya nem volt 's az emberek egymáson segiteni épen nem akartak. Közfenyiték alá méltán vonhatók volnának azok, kik az oda közel fekvő falukból összetódulának 's az őket segítésre biztatókat bárdolatlan, sértő kifejezésekkel illeték. Az önmagától megszünt veszedelem után felsohajtó 's a' károsultakon nem segíthető emberbarát szomoruan távozni akarván, miután szeme csak nyomort és pusztulást látott, fülét következő kaján szózat érte: „Ur isten, hogy van ez, a' mi hazaink porrá égtek 's ez a' három itt megmaradt.“ Ath.

KÜLÖNFÉLE: Temesmegyének mult jan. 14kén 's köv. napjain Dessewffy Antal első alispán elnöksége alatt tartott közgyülésekor, mint legelső és igen fontos tárgy, felolvastatott a' nm. m. k. Helytartó-Tanácsnak mult évi nov. 16kán 36486 szám alatt költ kir. körlevele, mellyel a' mult évi sept. 14kén Ő cs. 's ap. kir. Felsége és Angolország királynéja közt megerősített kereskedési és szabad-hajózási szerződésnek egy nyomtatott példánya szükséges haszonvétel 's közhirré tétel végett közöltetett. Mire a' kérdéses szerződés egész kiterjedésében felolvastatván, a' KK és RR hálás érzelemmel vették Ő cs. 's kir. Felségének hű alattvalóji boldogítására czélzó atyai ezen ujabb gondoskodását is, melly szerint a' haza kereskedési állapotjának javittatása iránt országgyülésileg is annyiszor kijelentett közohajtását az érintett szerződés létrehozata által nevezetes részben betölteni kegyeskedett, 's örömtelt szivvel néznek ama' szép jövendő elébe, melly a' két fejedelmi ház minden tartományin keresztül az eddigi vámok aránytalansága megszüntetésivel engedett kereskedés és szabad hajózás jótékonyságiból, a' haza legnevezetesb folyama t. i. az eddigi szerződésekből kirekesztett Duna által, az iparszorgalom növekedésivel 's ebből kétségkivül származandó nemzeti jólléttel eredend; miért is Ő cs. k. Felségének atyai gondoskodását alázatos fölterjesztésben meghálálni; emlitett szerződés létre hozatával megbizott hg Metternich Kelemen ministernek fáradozásait pedig mintszinte Kollowrat gr. belügyi ministernek törekvésit az uralkodó ház alatti népek jobbléténem minden kitelhető módon elősegitése végett megköszönni 's az örvendetes tudósitásul vett Helytartó-Tanács kegyes intézetét, mellékletül párban közhirré tétel 's főleg a' megyei kereskedők értesitése végett járásbeli főbiró uraknak kiadatni határozák.“ — Báró Barkóczy Imre tbiró társaival Lelesz várostól Kaposra vezető útvonal egyesületi pontja iránt n. Ung megyei küldöttséggel leendő értekezés végett kiküldetve levén, Zemplény m. febr. közgyülésében adá be hivatalos jelentését. Az ebben előferjesztett észrevételek köztanácskozás alá vétetvén, a' fenforgó környülállások gondos egybevetése után meggyőződtek a' felől a' megye Rendei, hogy a' küldöttség által javaslott azon utnak, melly ns Ung megye felszólitásához képest S.-A.-Ujhelytől a' Bodrogközön által a' közlekedést, egyszersmind a' Hegyaljáról Galicziába vivő országos kereskedési ut egybeköttetését eszközlené, létesitése, nemcsak hasznos, hanem a' közkereskedés és ezen megyének jobb léte előmozditása tekintetéből azon igenigen érdekes szempontból is szükséges, mivel a' Bodrogköz, Zemplény megyének e' jeles 's minden termesztménnyel bővelkedő része, járhatatlan rosz utak miatt termesztményit az eladási piaczokra nem fuvarozhatván, minden termesztményi bővelkedése mellett szegénységgel küzd; ez által pedig nemcsak e' jeles 's nagy kiterjedésü vidék jólléte eszközöltetnék, hanem egyszersmind a' dohánnyal kereskedés, melly itt hasznos előmenettel termesztetik, virágzásba hozatnék, és igen szembetünő jövedelmet szerezne: e' fontos okoknál fogva elhatározták Zemplény Rendei, hogy a' Bodrogközön által vitetendő ut létesitése felsőbb helyen is eszközöltessék 's e' czélelérésre tekintetbe vevén mind azon környülállást, mellyek szerint ezen ut kevésb költséggel készülhetne, 's állandóságra nézve is inkább biztosíttatnék, mind azt, hogy ez által nemcsak országos közkereskedési ut köttetnék egybe, hanem egyszersmind a' szomszéd megyékkeli közlekedés is könnyittetnék, azokre nézve ugy állapodtak meg, hogy a' küldöttségi munkálathoz mellékelt földmérői terv szerint is ezen utvonal Ujhelytől Örösnek, Géresnek, Kir.-Helmecznek, Ag-Csernyőnek vitetvén, a' helységekbeni beszögelésekre a' n. Ung megye által készitett salamoni uttal köttessék össze; melly szerint igy a' Bodrogközön vitetvén keresztül az utvonal, egyszersmind a' ns. Szabolcs megyéveli közlekedés eszközöltetni, különösen pedig a' tárkányi sóházból való sószállitás könnyebbittetni, nemkülönben a' leányvári, Szabolcs megyére nézve szinte sófuvarozási ut 's általjárás is alkalmassá fog tétetni. Mindezen fontos oknál fogva az ország főhg nádora és a' nm. m. kir. Htó-Tanács megkéretni rendeltetett aziránt, hogy ámbár 1828iki intézetében a' kir. biztosi jelentés következtében a' hegyaljai, Galicziába vezető ut-vonalt Ujhelytől Petriknek 's Valyán felé Ungvárnak méltóztatott megállapitani, mivel ezen utnak a' Bodrog, Latorcza és Tisza közt fekvő nevezetes és termékeny része ezen megyének hasznát nem veheti, ezen a' megye által javaslatba vett sokkal hasznosb, de kiterjedésére nézve sem sokkal hosszabb, azonban a' kereskedési hasznos következésekre alkalmasb útvonalt méltóztatnék kegyesen megállapitani. — Torontálban a' marhadög három év óta dulván, e' tél elején az ivándai urodalom marhái közt tört-ki. Foganatlan volt eleinte minden orvoslás, elkülönzés és fáradság. Febr. kezdetén azonban megjelelvén Ivándán, országos fő állatorvos Szlamma úr, ajánlotta a' ns Tolna megyében föltalált, 's nm. m. kir. Helytartó Tanács rendeletéből közlött beoltást használtatni. Idegenitő javaslatnak látszott ugyan első pillanattal egészséges marhákba dögvész-anyagot oltani. De a' szükség győzött az előitéleten, 's az oltás megkezdetett épen olly móddal, mint a' juhhimlőoltás szokott történni, azon különbséggel mindazáltal, hogy a' döganyag a' marhák czombjaiba oltatik. A' foganat eddig igen kedvező eredvényü lett. A' beoltott marhák, a' dögvészes barmok kórjelenségeiken gyönge fokban mennek által 's eleinte megszomorodnak, nem esznek, aztán kórlázba esnek, hánynak, hanem 7—9ed napra étvágyukat visszanyerik, 's fölvidulnak. Most az iránt tétetik próba: vajjon az illy beoltott és a' beteg marhák kórjelenségein keresztülhatott barmok, dögvészes marhák közé állitva, megkapják-e ismét, és milly mértékben a' betegséget? 's ha e' tapasztalványt is szerencsés siker követendi, a' marhatartó gazdák örök háláját érdemlendi a' dögvész-oltás föltalálója, 's biztos mentőszerrel kérkedhetünk azon pusztitás ellen, melly nemes megyénkben is, a' közelebb lefolyt három év elforgása alatt, több százezer forint kárt okozott. — Szerb határszélinkről f. hó 9kén ezt irják: „A' szorgalmas lakosiról 's képező intézetiről ismért nyájas Melenik városka Maczedoniában, melly egy török bey kormányzása alatt nyög, többször kért már külön követ által orvoslást a' bey zsarnoksági ellen a' konstantinápolyi divántól, de az illy kérelmeket mindenkor véres boszuval 's ujabb sanyargatásokkal torlá vissza a' bey, 's a' kérelmezés szorgalmazói v. részesei csak gyors futással mentheték meg magukat. Mult év dec. 28kán számos nép gyült össze a' sz. egyházban 's érsek lakásában, ez utóbbit közbe járulásért szólitván föl, a' rendkivül nagy fejadó megszüntetése vagy legalább csökkentése kieszközlése végett. Az érsek tüstint számos férfiból álló küldöttséget vezérle a' bey elibe, 's élénk szinekkel fösté előtte a' nép inségét; de a' szivtelen török rendületlen maradt. A' rettegve várakozó néptömeg nem mere távozni a' szentegyházból, hanem reggelig összegyülve maradt ott. Másnap ismét többször törekvék józan utra téritni a' beyt az érsek; de minden süker nélkül, végre csak szabadon elköltözhetést kivánt a' nép, 's ezt is megtagadá tőle a' török. Rettegvén az egyesek ellen elkövethető kegyetlenségektül egészen jan. 3ig maradt a' nép a' sz. egyházban 's az érsek lakján, melly napon az egész gyülekezet, vezérlete alatt, kiköltözék a' városbul. Szivreható jelenet volt látni, mikép távozék annyi ezer ember könyes szemekkel 's kétségbeesési tekintettel azon helyről, hol először pillantá meg a' napvilágot. Musta bey hideg egykedvüséggel tekinte a' távozók után, miután azonban egy napi távolságra haladának, követeket küldé utánok 's visszahivatá őket, de süker nélkül; mert a' fölingerült nép hallani sem akart ajánlatiról. Seresben uj küldöttek érkezének az érsekhez a' beytől, ki 100ezer piasztert igért neki, azon esetre, ha visszatérésre birhatná a' népet; de az érsek nem fogadá el a' csábító ajánlatot, hanem Seresbül küldöttséget utasita Konstantinápolyba a' nagyur színe elibe. A' szultán határozását feszült kivánesisággal várják. A' kivándorlottak szomoru sorsa könyörre méltó. — A' dunai gőzhajótársaság lapjainkban közlött jegyzőkönyve a' külföldre nézve is nagy fontosságu, mert világosan tünteti ki azon virágzást, mellynek kereskedésünk jelenleg a' török tartományokkal, örvend. A' gőzhajózási kapocs Szerbia, Moldva-, Oláh- és Bolgárországot is fölébresztő tespedésibül uj kereskedési életre. Az összegyült részvényesek méltán hallgatának nagy figyelemmel a' hivatalos jelentés azon pontjára, melly az angol-ausztriai szerződést érdeklé. A' külföldi részvényesek közt semmi nevezetes változás nem történt; a' bajorországi 's würtembergi királyok még folyvást szavazattal biró részvényesek. A' gőzhajózás kiterjedésével a' közönség pártoló részvéte is folyvást növekszik.

Amerika.

(Mexico ellenállásra határzá magát.) A' mexicoi hirek igen komoritók; az ország, ugy látszik, tökéletes fejetlenségben sinylődik, minde' mellett is makacsul elhatárzották, a' francziák követelésit nem teljesiteni. Bustamente a' nép bizodalmát elveszté 's innen igen bajos leend, sőt tán lehetetlen tartós kormányt alakitani. Az ország belje nyugtalanság szinhelye; a' Tampicovali közlekedés végkép el van zárva Canalizo győztes sergei által; Urrea szövetségi főnök pedig Tampicoban nyugottan uralkodik. A' mexicoi kormánynál főleg pénz hiányzik, mert a' polgárok önkéntes adakozási megszüntek; hirlik, miszerint Bustamente a' papságot szándékozik sulyos adózás alá vetni. — Baudin hajóvezér irományt intéze az anton-lizardi tábor parancsnokához, mellyben felszólitja őt: engedné meg a' mexicoiaknak Veracruzba jövést, hogy hajói legénysége számára hust 's más élelmiszereket árulhassanak, mit azonnal készpénzzel fizetendnek ki. A'

mexicoi parancsnok elutasitá e' felszólitást, miért is őt a' mexicoi kormány megdicséré 's legnagyobb szemességet ajánla neki, hogy a' franczióknak az ország beljébül legkevésb élelmi szert se vihessenek. — Mexiconál roszabb állapotban van Középamerika; főleg az indiánok becsapásitól sokat szenved: azon hirre, miszerint az indiánok Guatemalába szándékoznak rontani, a' respublica elnöke san Salvador felé nyomult. Alig tudák meg az indiánok, hogy Jalapából elvonult a' csapatok nagyobb része; azonnal megrohanák e' helyet. A' város csapati, segélyt nem várhatva, keresztül akarák magokat vágni az ellenség sorain, 's a' fővárosba vonulni; e' merészletjök azonban nem sült el, tetemes veszteséggel visszaverettek. A' vérszomjas indiánok, a' városba rohanva, foglyaikat egytülegyig hidegvérüleg agyon lődözék. Kémi ürügy alatt több ótalomnélküli nőszemélyt keritének hatalmokba, ruháikat letépék testükről, megfertőzteték őket 's végre lecsapdosák füleiket. E' siralmas helyzetben, véresen, meztelenül, félholtan terelék őket Guatemala felé, a' főváros lakosinak borzasztó előjelül küldve, hogy rájok is hasonló sors várakozik. A' indiánok oda nyilatkozának, miszerint Guatemala lakosit egytülegyig rang, kor, 's nem különség nélkül lekonczolják. E' közben Antigua 's Villanuevát rablák ki; ezalatt a' jalapai némberek látása köz feltámadásra szolgált ingerül, a' város hölgyei férjeiket, gyermekiket 's testvériket hathatósan boszura szóliták föl; 800 fegyverzett polgár a' város őrségivel egyesülten, éjfél csendében Villanuevába nyomult, 's az indiánok őr nélküli táborát meglepve, nagyobb részit lekonczolák az indiánoknak; vezérök megfutamlott, de nejét kézre keriték, kit alig tudának a' nép dühétől megóni, midőn a' városban tömlöczbe hurczolák. Az indiánok közül 500 maradt csatatéren. —

A' Standard szerint Livelpoolbul már öt, legényekkel jól ellátott, kalózhajó vitorlázott el a' mexicoi öbölbe 's e' lap reményli, hogy az első tengertuli posta hosszu jegyzékét közlendi az elkobzott franczia kereskedési hajóknak. — Matamoras mexicoi városba ezer főnyi kormánnyi csapatot Filisola tábornoksága alatt zárának a' szövetségesek Mendez vezérlete alatt. Wall tábornok, született franczia, letevé hivatalát, mint vezérőrnagy a' mexicoi seregnél, hogy harczra ne kelljen szállnia földiei ellen. — Ujyork status követháza felhatalmazott egy ujyorki társaságot, mellynek czélja Angliával gőzösek által rendes közlekedést létesitni. Egyik ügyviselője már el is indult Angliába utasitásokkal. —

Spanyolország.

(Madridi vélemény az estellai történetrül. Maroto hivatalos jelentése a' trónkövetelőhöz.) Madridi febr. 27ki hirek szerint, a' fővárosban élénkül foglalják el az elméket az estellai véres események. Minden körülményből az látszik kiviláglani, miszerint az agyon lövetett haditisztek gyanuban voltak, hogy d. Sebastian infanst akarák a' trónkövetelő helyére emelni. Kitűnik továbbá még az is e' történetbül, miszerint a' trónkövetelő táborában nem csupán baszkok és castiliaiak léteznek, hanem egyszersmind föllengősdiek és mérsékpártiak, valamint a' királyné zászlai alatt, kik versenygve küzdenek egymással hatalomért. Igaz ugyan, hogy a' carlospártiak mérsékelvei, mennyiben azokat t. i. a' cubai érsek és Maroto tábornok képviselik, kiáltó ellentétben állnak a' királyné udvarában divatozókkal, de mégis csakugyan egy jelentőséget tulajdonítnak maguknak ezekkel. Pedig milly nagy köztük a' különség! A' carlosiak több olly tábornokot lövetnek agyon, kik leghasznosb szolgálatokkal tünteték ki magukat, mig az alkotmányos mérsékpártiak a' vétkesekkel sem bátorkodának éreztetni a' törvények szigoruságát. Mit várhatnak ezek a' carlosiak mérsékletétől, melly párthiveinek is vérpadot állit föl? A' navarrai carlospárti szellemü lap jan. 22diki száma igy nyilatkozik a' trónkövetelő korlátlan királyi hatalmáról: „Mindenki engedelmeskedik, 's nem cselekszik senki azon rendszabályok ellen, mellyek az erő 's hatalom e' középpontjából indulnak ki. A' törvényszékek, hadsergek, kormányzat, mind ugyanazon befolyásnak engednek.“ A' Castellano következő kérdést intéz az emlitett laphoz: „Tehát az agyonlövetett tábornokok is azon bámulatos középpont határzatival öszhangzólag cselekvének? Egyenlő befolyásra mutatnak é az estellai történetek?“ — Maroto azon jelentése, mellynek következtében bocsánatot kapott a' trónkövetelőtül, igy hangzik. „Fölséged egykedvüleg fogadá azon panaszokat, miket igaz ügye javára emelék, mióta szerencsém vala Portugáliában fölséged kir. lábai elibe borulva ügyének védelmezésire ajánlkoznom. Még nagyobb egykedvüséggel hallgatá szavaimat kellemetlen viszályomrul Moreno tábornokkal, ki az arrigoriagai magasokon Espartero ellen tett szolgálatimat homállyal törekvék elborítani. Ez utóbbi harcz a' háborut bevégezheté vala, mert az ellenség igen csekély erővel birt, 's Bilbao elfoglaltatása is bizonyos volt, mert az őrsereg csak nyolcz napi élelemmel vala ellátva's ijedelemtül egészen elfogulva, parancsnoka pedig betegen fekütt. Azon győzelem kétségtelenül Madridba vezetendheté Önt, mi tömérdek vért fogott volna megkimélni. Azon bánásmód, mellyet tapasztalék, kényte, nem a' föls. iránti tisztelet ellen vétkezésre, hanem olly rendszabályokhoz nyulásra, mellyek jövendőre a' rendet, hódolatot, katonai fenyitéket 's tiszteletet biztositandják, mellyel irántam viseltetni tartoznak mások rangom következtében, mellyhez böcsülettel juték hazám 's királyomnak tett hasznos szolgálatimért. Tegnap agyon lövetém Guergue, Sanz, Garcia és Carmona főtiszteket 's el vagyok határozva még többet is kivégeztetni, mert meszsze ágazó összeesküvésnek juték nyomába, 's meg vagyok győződve, hogy e' rendszabály által biztositni fogom azon ügy diadalát, mellyet ótalmazni kivánok. Nem csupán föls. személyes ügye ez, hanem több ezer emberé, kik annak elvesztése miatt átdozatul esnének. Határzatimat az egész hadsereg egyhangu akaratja pártolja, 's egyszersmind a' népé, melly megunta már nézni azok megvesztegetett tekervényes ösvénit, kik az eltévelyedt hajó kormányán ülnek. Bárcsak legalább már most valahára engedné Ön szivéhez jutni egyik hü alattvalója szavát, 's bár arra birhatná ez Önt, hogy a' józan észt is hallgassa meg egyszer legalább csak azért is, mivel körülmények parancsolják azt. A' süker bizonyosan megmutatandja Önnek, miszerint eddig folyvást megcsalák fölségedet azok, kiknek ármánykodó tanácsival élt. Föls. most a' legnemesb, egyszerübb 's biztosb eszközt tartja kezei közt. Ön tudja, miszerint az egyenetlenség magvai csupán főhadiszállásából származnak. Parancsolja Ön környezőinek, hogy tüstint költözzenek Franciaországba, 's béke, egyezség 's öröm fog uralkodni alattvalóji közt. Ellenkező esetben, ha a' szenvedélyek még magasb fokra hágnak, a' boldogtalan esetek olly lánczolattá fognak válni, hogy egyik ember másik élete ellen emelendi karját. El valék határozva visszavonulni gyermekimhez, mert én nem csupán szerencse- és dicsőség-szerzésért állék föls. szolgálatiba. De most már nem tehetem ezt. Létemet a' nép 's hadsereg boldogságára szentelem, 's azért ujolag kérem Önt, engedjen a' nép kivánatinak. Igy talán véget vetendhetünk azon háborunak, melly annyi ártatlan vérrel áztatja Spanyolország földjét. E' vért néhány dicsvágyó makacs kegyetlensége ontja ki. Többször kimondám már föls. előtt azok neveit, kik közutálatot vontak magukra tetteik által, 's azok, kik jó hírrel dicsekhetnek, föls. közelében élnek. Kivánatos, hogy ezeket bizza meg Ön az ügyek vezérletével. Rövid idő mulva meg leend föls. győződve, hogy ennél józanabb rendszert nem követhet. Ön már évek óta tart börtönben több érdemes vezért. Csak féltékenység 's legundokabb ármány hitetheté el Önnel, hogy e' férfiak vétkesek vagy árulók. Illy gyalázatos sugalmak következtében, itélet mondaték ki fölöttük, még pedig olly titkosan, hogy egész Európa bámulá azt. Tudni kellene fölségednek, miszerint igen idegenitő makacsságot tanusit folyvásti szoros ragaszkodása azon kir. rendelethez, mellyet e' tartományokba léptekor többek unszolásira aláirt. Hiremet meg kell mentenem, 's tetteimet igazolnom a' világ előtt, melly reám függeszti tekintetét. Föls. megengedi tehát, hogy e' jelentésemet 's ennek következtében kiadandó további parancsimat sajtó által nyilványithassam. Maroto.“

(Maroto diadala következményi. A' jour. des Débats véleménye a' trónkövetelőrül.) Maroto diadalma tökéletes. A' trónkövetelő 's családja febr. 27ikén Tolosába érkezvén, az előbbi másnap azonnal magasztaló fölszólitást bocsáta közre, mellyben nyilványitja, hogy Maroto igazságosan végezteté ki az ismért tábornokokat, 's korábbi fölszólitását megégettetni rendeli. Maroto inditványára ezek számüzettek a' trónkövetelő által: a' leoni püspök, Arias Texerio, Labandero, ministerek; d. Micanor Labandero, Lamas, Pardo, Ramon Pecomdom, Uranga, Masaraza, Vivana, a' gyóntató és számos egyéb fő haditiszt, kiket Urbistondo tábornok kisért a' határokig. Sok tiszt önként hagyá el a' trónkövetelőt, nem akarván többé olly gyáva férfi alatt szolgálni, ki pillanat hatásától vezéreltetve megsemmiti ma a' tegnap önalkotta törvényét. Montenegro osztálynok a' haditárczát nyeré e' zavarban, d. Ramirez de la Piscina pedig külministerré lőn; a' többi kinevezés még nem juta köztudomásra. A' navarrai 's baszk tartományok lakosinak nagyobb részét rendkivül fölingerlé e' rendszerváltoztatás 's kegyetlenség, 's az alkotmányos vezérek határzó csapást vihetnének e' pillanatban véghez. — A' jour. des Débats hihetlen gyávaság emlékének czimezi a' trónkövetelő kibékültét Maroto tábornokkal, 's olly ellenségesen nyilatkozik róla, mikép eddig még soha: „Maroto, igy szól többi közt az érintett lap, most korlátlanul uralkodik az egész zendület fölött. A' trónkövetelő egészen megsemmisült, 's csak mint haszontalan pogyász jelenik meg. Ő valóban igazságos jutalmat nyert azon képmutató kegyetlenségeért, mellyel áldozati iránt viselteték, 's titkos kivánati műszere iránti hűtlenségeért. Carlospárti lapok legutóbbi időben teljességgel tagadni akarák a' hivatalos irományok hitelességét. Nem akarák ugyanis hinni, miszerint maga d. Carlos, az olly jó király, mint mondani szokták, javalhatá vitéz tábornokinak kivégeztetését. Nem tudják é azon lapok, hogy már az estellai kivégeztetések előtt is több tábornokra mondának halált a' trónkövetelő itélőszékei, mellyek csupán személyes befolyása alatt álloltak? Feledéke hogy a' hadseregben zendület támadt a' véritélet végrehajtása gátlásaul? Nem tudják e, hogy más tábornokok, különösen: Gomez: Zariategui, 's Balmaseda már hosszasb idő óta nyomorganak a' guevarai börtönökben, csupán azért, mivel a' trónkövetelőnek ugy tetszett? Ha az utóbbi kivégzések csakugyan nem a' trónkövetelő szóbeli parancsára történtek, ugy legnagyobb gyalázat 's gyávaság volt részirül azokat helyesleni, mikép azt most tevé, holott inkább az egész hadsereg előtt ünnepélyesen kellett volna nyilványitnia, hogy leghübb szolgáinak vére akaratja 's tudta nélkül ontatott ki. Hol azon nemeslelkü férfi, ki még ezentul is kész lehetne magát illy férfiért föláldozni? Azonban a' zendület már csakugyan kezdi is saját érdekeit elkülönzeni a' trónkövetelőéitől, 's nem sokára Carlos nélkül kötend szerződést, ugy, mikép azt java 's boldogsága kivánják. — Igen valószinünek látszik, hogy rövid idő mulva fontos és elhatározó események történendnek Spanyolországban.“ —

(Az angol követ elutazik Madridból. A' királyné folyvást gyöngélkedik. Elegy.) Február 26ikán este hirnök érkezék Londonbul az angol követséghez Madridba, 's két magányos levelet hoza Melbourne 's Palmerston lordoktul Clarendon követnek. Ebből 's azon körülményből, miszerint a' követ a' hirnök megérkezte után azonnal utra kezde készülni, azt vélik következtethetni, hogy a' ns lordra hazájában valamelly fényes hivatal, vagy épen ministerség várakozik. Spanyolország 's a' királyné érdekeire nézve igen sajnos leend a' tisztelt lord eltávolittatása, mivel ő teljes mértékben birá a' köz bizalmat, az ottani viszonyokat jól ismeré, hatalmas oszlopa volt az alkotmányszerüségnek. Bölcs vezérlete alatt már igen kecsegtetőleg haladt előre az annyira hasznos spa-

nyol-angol kereskedési szerződés ügye, melly kevésbbé buzgó férfi kezeiben könnyen megsemmisülhetne. A' madridi ministerség még most sincsen elhatározva a' cortes elhalasztása vagy együtt marasztása iránt. A' titkos társulatok 's föllengősdi párt azonban mindent elkövetnek, hogy a' közvéleményt valamikép megnyerhessék a' fölloszlatás pártolására. A' föllengősdi sajtó folyvást legélesb röpiratokban terjesztgeti elveit. Egy szolgálatból kilépett pattantyus tiszt legközelebb illy czimü munkát adott ki: „Vigyázzatok polgárkatonák, a' szabadság veszélyben forog!“ Ez irat telve van korlátlankodó kifejezésekkel, 's egy helyen többi közt egyenesen oda nyilatkozik, hogy azon esetre, ha a' kormányzó királyné egykor féktelenül kivánna uralkodni, nemcsak szózatot, hanem tőrt is lenne szükség emelni ellene. Illy körülmények közt csakugyan mégis gondatlanul cselekvék a' ministerség, midőn a' föllengősdiek kivánatára Cadiz tartományt ostromzár alul fölszabaditá. — A' kormányzó királyné folyvást gyöngélkedik, 's már több nap óta nem is hagyá el szobáit. — Espartero keményen kikel hivatalos iratiban a' ministerség ellen Clonard elbocsáttatása 's azon hanyagság miatt, mellyel a' kormány az éjszaki hadseregnek élelmezése iránt viseltetik. — Madrid környékén hatezer lovas áll e' pillanatban indulásra készen, 's az alkotmányosak a' közelgő tavasz kinyiltakor mintegy 153 ezer embert fognak harczmezőre állíthatni. Espartero a' trónkövetelő táborában kiütött meghasonlást használni akarván, komoly csatába szándékozik bocsátkozni, melly végre öt millió realt külde a' kormány, hogy annál hathatósabban kezdhesse meg hadi vállolatát. Kivánatos is, hogy hosszas előkészület által ne harácsolja el a' kedvező pillanatot. — Az estellai eseményekre, mint mondják, kitünő befolyással volt Beira hgnő. —

(Több carlosi főtiszt Esparterohoz pártol. Elegy.) Több ellenmondás daczára is csakugyan valósult, miszerint számos carlospárti főtiszt, többnyire barátai a' Maroto parancsára agyonlőtteknek, Espartero fő tábori szállására érkezvén, a' királyné szolgálatába állott, 's hogy ezek már darab idő óta folytonos egyetértésben állottak az alkotmányos fővezérrel. A' központi hadsereg még most is munka nélkül néz az ellenség szemei közé. Van Halen febr. 22ikén Valenciaba érkezék tábornokkarostul. Cabrera ugyanazon nap Azuarában volt, honnan másnap a' hijari vidékre indult. A' boroszlai német lap spanyolországi levelezője, ki többnyire jól szokott értesülve lenni a' trónkövetelő minden ügyéről, határzottan állítja, miszerint d. Carlos egyezését adá Marotonak a' tábornokok kivégeztetésire, mi egyenesen oda látszik mutatni, hogy meg akart minden áron szabadulni azon cselszövényteljes szobatanácstól, melly eddig csak rosz utra vezérlé lépteit. Maroto ez elhatárzó tette nagy mértékben emelé a' trónkövetelő erkölcsi erejét, 's az uj ministerség alkalmasint csupán kizárólag mérsékpártiakból fog állani. Leginkább azon, olly véres erőszakkal megbuktatott, pártnak vélik tulajdonithatni az eddig elkövetett iszonyu kegyetlenségeket, 's mindinkább általányossá válik azon vélemény, hogy Maroto inkább fog hajlani emberibb elvek követésire, 's meg fogja szüntetni a' véres visszatorlásokat. A' királyné tábornoki bizonyosan örömmel előzendik meg őt e' tekintetben. A' halálra itélt Balmaseda követé Moreno példáját 's megszökött. Futása közben szerencsés volt két század lovasságot gyüjthetni össze, melly csapattal már most saját rovására üzi a' háborut Castiliában; egy két nap alatt mindazáltal már 40 ember szökött meg csoportjából. Több lap terjesztgeté már azon hírt, miszerint Zariategui 's Elio tettlegi alkalmazást nyerének a' hadseregnél; mi azonban, hivatalos adatok következtében, nem valósult. Texeiro pártjának ez áldozati martz. 2ikán még foglyok valának, valamint több más tiszt is, kik nagyobb vagy kisebb mértékben pörükbe vannak bonyolítva. Villareal mindazáltal, ha több magányos levélnek hitelt adhatni, segéde lett a' trónkövetelőnek. Urbistondo és Torre szinte szolgálatot nyertek a' hadseregnél. D. Carlos főhadiszállása martz. 2ikán még folyvást Tolosában volt. Texeiro 20 más számüzöttel együtt martz. 4ikén franczia földre érkezék; másnap rendkivüli kiváncsisággal várák őt Bayonne lakosi. Tarragual osztálynok már néhány nappal előbb érkezék oda, 's a' szökevények és számüzöttek napról napra szaporodnak. Martz. 5ikén huszan érkezének Sareba, 's köztük a' leoni püspök is, ki azon engedelmet, melly szerint Spanyolországban is maradhatott volna, nem akará használni. Másnap ismét ötvenen érkeztek katonai kisérettel Sareba, honnan azonnal franczia földre költözének. Maroto martz. 1sején tetemes hadcsapattal Durangoba érkezék, hol királyi pompával fogadá őt az egyházi 's világi hatóság a' kapuk előtt. A' nép és hadsereg nagyobb része lelkesüléssel látszik Marotohoz ragaszkodni, 's azon édes reménnyel kecsegteti magát, hogy a' béke már nincsen távul, 's hogy Maroto minden törekvése annak minélelőbbi megszerzésire fog czélzani. Az ostromzári állapotot Bilbao vidékin 's több más helyen vagy végkép megszünteté, vagy legalább módositá Maroto, 's ez szinte tetemesül emeli népszerüségét, noha a' trónkövetelőt majd egészen homályba borítja. —

Franczia ország.

(A' szövetkezés nagy többséget nyert. Politikai kinézések. Ministerségmódositási hírek.) Martz. 7ikén este a' Commerce szerint következő süker mutatkozék a' választásokra nézve: a' szövetkezés összesen 250 követet nyert, a' ministerség pedig csak 200at, 's hat választás még nem vala tudva. A' Temps 49re teszi a' szövetkezés többségét, a' jour. des Débats pedig csak négyre, noha már számos követ nyilványosan jelenté, hogy a' szövetkezés mellett fog szavazni, holott az emlitett kormánylap hivei közé számitá őket. A' Temps hiteles kutfőből akarja tudni, miszerint a' ministerek már lemondának hivatalukról, 's a' martz. 9iki Moniteur hivatalosan közli a' lemondást. Soult pedig a' királyhoz hivatott meg, ki 9dikén délben meg is jelent. Dupin is ministerségre van kijelölve, mert a' kamra elnökségét többé nem igen nyerendi el. Most hihetőleg jogminister leend, 's aztán kanczellár, melly utóbbi hivatalt már rég ohajtja elnyerni. Most keresi Dupin azon ministerséget, mellyet olly gyakran utasíta el magától. Kik leendnek társai? még eddig biztosan nem mondhatni. 7én este azon hír kezde keringni Parisban, miszerint a' doctrinairek megkinálák 40 szózatjokkal Molé grófot, ha társait elbocsátván, Guizot 's Duchatel urakat ministerségbe fogadná. Ez olly fordulat lenne, melly nagy zajt fogna támosztani, noha egyébiránt az eddig történtek után nem igen gerjeszthetne rendkivüli csudálkozást. Bár mi történjék is, mindenek előtt szükséges a' tanácskozási 's vitatási szabadságot megnyerni, vagy is a' septemberi törvényeket megsemmítni. Egyébiránt e' választásoknál elejétül végig folyvást remény fölött növekvék a' szövetkezés szerencséje. Most már mindenütt csak e' fontos kérdést hallhatni: mi fogja mindezt követni? Annyi bizonyos, miszerint néhány udvarpárti nevezetesb férfi, 's különösen Decazes hg azt tanácslá, hogy a' ministerséget meg kell tartani, 's a' trónbeszédre készülendő válaszfőliratot bevárni, ha pedig ez ismét sértő találna lenni Lajos Fülöpre nézve, tehát harmadszor is fölloszlatni a' kamrát. E' terv mindazáltal legjobb akarat mellett sem igen valósitható, mert Molé gr. határzottan kimondá, miszerint tovább űzni semmi esetre nem fogja e' dolgot, 's Montalivet urat kivevén hihetőleg egy minister sem engedendi magát illyesmire használtatni, 's most mindnyájan csak arról gondolkoznak: mikép menthetik meg önmagukat a' fenyegető vész elől, 's milly eszközökkel fegyverezhetnék le legbiztosabban a' közvéleményt, hogy aztán háboritás nélkül élvezhessék kárpótlásul nyerendő henyehivatalaikat. A' megyei választóknak visszaélések 's megvesztegetések miatti panasza 's fenyegetése olly hangos, hogy ministeri többség is bajosan birta volna magát ellenében föntartani, most pedig, ellenzési többség mellett még a' trónbeszéd vitatása előtt, mulhatlanul elnyomná a' ministerséget. Az illy alkalomkor használni szokott törvénytelen eszközök csak a' győző pártra nézve maradnak büntetetlenül. Beszélik, hogy azon esetre, ha Soult nem fogadná el a' minister-elnökséget, Valée tábornokot szándék azzal megtisztelni, ki aztán társakul Dupin, Human 's egyéb ezekhez hasonló urakat, nyerné. Annyit minden párt biztosnak vél tekinthetni, hogy Dupin minden esetre ministerségbe lépend. Egyébiránt azon vélemény is tetemes viszhangra talál, hogy a' személyváltozást nehezen fogja követni kormányzati rendszer-változtatás. Néhány nap mulva határzottan el leend döntve e' fontos ügy. —

Belgium.

A' következkamrai mart. 4ki ülésben a' londoni tanács jegyzőkönyve elfogadásáról megkezdék a' vitát; elsőbb is Dequesne szólott a' ministeri javaslat mellett, utána Schyven nyilatkozék a' törvényjavaslatok ellen, mit Nothomb külügyminister hoszu kidolgozott beszédben véde; e' beszédet toldalékul tekinthetni az általa kiadott „belga zendülés“ czimü munkához, ő a' bel- 's külpolitikát illető minden kérdést igen kimeritőleg foga fel.— Másnapi ülésben a' vitatkozás sorát a' hadminister nyitá meg, mellyben megmutatni törekszik, miszerint sükeres ellenállásrul szó sem lehet; a' becsület nem követelhet vak feláldozást 's ha mindent elkövetne 's megkisértene is Belgium, csak veszteni, de nyerni nem fogna. Az ellenzés minden rendszerét taglalás alá vette 's egyikét sem tartá alkalmazhatónak. Utána Doignon, tournayi követ, szólott a' szerződés ellen; élénkül megtámadá a' ministerséget 's Belgium megbukását jósolá; a' kamra törvényszerüségerül hosszasan nyilatkozék 's e' tárgy iránt, mint mondá, az ellenzés különös inditvánnyal lépend fel. Ezt Merode követé inkább a' szerződés mellett, mint sem ellene nyilatkozva; a' hatalmak bánásmódját taglalgatá, jobbra balra feddő jegyzeteket szórogatva 's ez egészben még is meg látszik engedni, hogy Belgium sükeres ellenállást nem gyakorolhat 's igy a' szükség törvényének hódulnia kell. A' karzatokon szokottnál kevesebb hallgatók voltak. — Mart. 7kén a' vitákat tovább folytaták; először is Simons szóla, hevesen támadva meg a' ministerséget, az iparüzők mozgalmait ez utóbbi időben gyalázatos rablásnak bélyegzé kalózok által vezéreltetve, kik Belgium erkölcsi 's politikai létét az iparüzés anyagi érdekének föláldozzák. Utána Devaux lépe szószékre, a' ministereket védőleg, beszéde igen is hoszadalmas volt 's postaelindulás előtt el sem végezheté. — A' lüttichi összeesküvésről terjesztett hir nem valósult; Hody rendőrségi főnöknek Lüttichbe érkezte hasonlag koholmány, Lüttich-város a' legnagyobb csendet 's nyugalmat élvezi. — A' brüsseli pénzcsarnokon kedvetlen hatást gyakorol a' következkamrai hoszadalmas vita; a' pénzkelet nyomasztó állapotban van. — A' hadminister parancsa következtében a' Brüsselben állomásozó 15ik tartalékezred főnöke föl van hatalmazva, minden századbul 20 férfit hazájába visszabocsátani; hihetőleg e' rendszabály a' többi ezredre is ki fog terjesztetni. Ezen részletes lefegyverzés eléggé tanuság arra, miszerint a' kormány a' viták kimenetérül bizonyos. —

Frankfurti lapok Brüsselből mart. 3káról következőleg irnak: „Azon hir terjeng itt, miszerint Hody rendőrségi főnök tegnap este Lüttichbe utazott, hol titkos összeesküvést födöztek föl a' hon bátorsága ellen. Egy uttal az Espoir szerkesztőjét is fogollyá teendi a' rendőrségi főnök. Azonban e' hirrül az Observateur nem kezeskedik. — Bartelst mart. 1jén 9 órakor kihallgaták, 's 6 órai vallatás után rendőrök között ismét visszavivék tömlöczébe. Bavay főügyvéd van megbizva a' nyilványos ügyek tárczájával. Katsot tegnap regg. 9től délutáni 2 óraig vallaták 's ismét visszahurczolák szigorú tömlöczébe.“ —

Gabonaár: Pest, mart. 18 és 19kén: Tiszta buza 165, 150, 130; — Kétszeres 120, —, —; Rozs 100, 95, 90; — Árpa —, —, —; Zab 65, 62, 60; Köles 88, 75, —; — Köles-kása —, Kukoricza 90, 85, 80, pesti m. v. garas.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST.
szombat, mart. 23.

JELENKOR.

1839.
24ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezés; budapesti napló: Pestmegye közgyülése némelly tárgyai, magyar játékszín, józsefnapi vásári árkelet, 's a' t.; gazd. egyesület közgyülési határzati; gőzhajózásunk ujabb kiterjedést nyerend; jankafalvai szomoru eset; Szegzárd körül rablócsapat dulong; csongrádi hirek; különféle: a' szerb alkotmány fő szabályi 's a' t.) Amerika. Spanyolország (a' kibujdosott spanyolok nem szabadnak nyilatkoztatják a' trónkövetelőt; 's a' t.) Anglia (a' tengerészeti költség vitatása; londoni politikai lakoma: 's a' t.) Francziaország (Soult a' királyhoz hivatva, vélemények az alakulandó ministerségrül; 's a' t.) Belgium. Németország. Gabonaár. Dunavizállás. Lotto.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége Balassa Gábor püspököt 's m. kir. udv. kanczelláriai előadót Megváltórul czimzett kapornaki apáttá nevezni méltóztatott. —

Esztergami tudósitás szerint bold. eml. Missics István muzslai plebános többi szép hagyományi közt 80 pgő forintot rendelt a' rokkant katonák özvegyei számára, 80 p. forintot a' m. nemz. Muzeum magpénzei gyarapitására és szintannyit a' magy. tudom. Akademia fő alapja nevelésére.

Budapesti napló. Pest megye mart. 19ki közgyülésében, Fáy András tbiró ur egy, Pest megyében a' köznép számára felállitandó takarékpénztárnak általa kidolgozott tervét mutatá be, melly is az egybegyült Rendek által köz lelkesedéssel fogadtatván, annak előleges megvizsgálása első alispán ur elnöksége alatt egy fényes 's olly férfiakból álló küldöttségre bizatott, kiknek a' haza előtt tiszteletben álló neveik már előre is kezesek a' felől, hogy a' tárgy olly figyelemre fog méltattatni, millyet annak fontossága és európa-szerte bebizonyult jótékonysága kiván. Miután a' takarékpénztárt némelly más jótékony intézetekre nézve, millyenek a' dolgozóház, fogház-javitó intézet 's a' t. mintegy alapnak, vagy legalább kellő előzménynek is tekinthetni, mindenki buzgó örvendezéssel üdvözli Fáy András urnak ezen fáradozását és azon emberbaráti melegséget, mellyel Pest megye Rendei azt pártfogásba venni méltóztattak, 's megfontolván azon nagy és számos jótéteményt, mellyeket a' takarékpénztárak világszerte minden müvelt népre árasztanak, minden emberbarát szerencsét ohajt a' ns lelkü inditványzónak ns szándékához, hogy azt mennél előbbi valósulás és dicső siker koronázza 's másokat is versenypályára buzditson. Mindezt Tölgyesy (Eichholz) János Pestvárosi polgármester nemeslevelének kihirdetése követé. Ezután Wodjanernek gyapjú-osztályzó inézet fölállithatása végett 6 évre kizáró szabaditékért folyamodása olvastatván a' ns mgye kalauz pártfogásával ajánltatott ő felségének. — Pest város közelében Vácz felé, mintegy 4—6 lábnyi kőgöröngy- 's fövény-réteg alatt igen gazdag földtőzegtermést födöztek föl, melly tüzelésre igen alkalmas leend 's uj jövedelmezési ágat nyitand, a' tüzelékszert pedig olcsóbbithatni fogja idővel. — F. hó 17én a' nemzeti Casinóban Joakim Józs. 8 évü pesti hegedűs hallatá magát. A' fiatal müvész Servaczinszky tanitványa 's általányos csudálatot gerjeszte. — Tsuggmall tiroli híres erőművész, ki már darab idő óta köztetszéssel adá mutatványit a' hét választóhoz czimzett vendégfogadóban, f. hó 24- 's 25én délutáni 5 órakor két mutatványt adand az itteni vakok intézete javára, melly alkalomkor vak növendékek játszandják az előforduló hangmüveket, 's többi közt Nerity társuk keringőit is. A' vendégfogadós e' jótékony czélra ingyen vala szives átengedni a' teremet. — Az idő folyvást rosz, 's eső és havazás egymást váltogatják, a' Duna pedig annyira leapadt, hogy a' gőzösek a' feldunai részen csak nagy bajjal, 's kellemetlen félbenszakadozással pályázhatnak, mi annyival inkább sajnos a' kereskedésre nézve, mivel a' rendkivül rosz utak miatt most alig eszközölhetni terhes szekereken a' közlekedést. — E' héten egy szileziai vászonkereskedő a' Zöldkert-utcza szögletén délután 12¼ órakor mellbe lövé magát. — Nemzeti szinpadunkon f. hó 15kén „Én voltam" 1 felv. vigj. adaték, mit Bono mutatványa követe; 16án „Bájital" 17én „Báléj" bérszünettel; 18kán „Halley üstököse"; 19kén „Lear" Nádor ő föns. névnapja tiszteletére fényesen ki volt este világítva a' szinterem; 20kán „Eskü" 21kén először „Capriciosa, vagy: ne kérdezd a' hölgy éveit" vigj. 3 felv., Federici után forditá Kovacsóczy M.; 22kén először „Harlequin kalandjai, vagy minden perczben uj csíny" tüneményes vig némajáték 2 felv., szerkeszté Kolosánszky János, színházunk balletmestere, muzsikáját szerzé Kaczér Ferencz, 's ugyan először „Én" vigj. 1 felv., irta Bethlen Ferencz, a' párdal zenéjét Szerdahelyi József; mára (mart. 23kára) Egressy Gábor jutalmául „Bánk bán" volt hirdetve. April elsőjeig, a' nagyhét 's ünnepek miatt, zárva leend szinházunk. E' csonka hónapban összesen hat uj mutatvány fordult meg szinpadunkon, t. i. 3 eredeti 's 2 forditott szinmű és egy némajáték. Szinházunk számára Nagy Elek bevégzé Racine Phedrája forditását, 's most Dumas „Teréz" czimü drámáját végzendi be; Lukács Lajos és Nagy Ignácz pedig eredeti vigjátékot irnak együtt, 4 felvonásban, czime: „Fiatal nagybátya." —

Szegzárd mart. 16dikán: A' mult őszszel az egyik vidéki fogházbul megszökött nehéz rab Liliom János hires rabló, 8 gonosztevőbül álló haramia csoportjával, kik közt, mint a' közvélemény állitja, személyes leirás szerint, Pap Andor az országszerte elhirült haramia is tartózkodik, a' népet e' megyében nagy rémülésbe ejtették 's rablásaikkal folyvást ijesztgetik. Vagynak ugyan jelenleg is irántuk czélirányos rendelések téve, de az üldözésnek még eddig sikere nem mutatkozott. Ezen zsiványok igen elszánt személyek, 's erősen föl vannak fegyverkezve.

Jankafalva Bihar megyében: Egy szomoru eset tanúji valánk, F. h. 3kán nyugalmazott kapitány Arnold úr unokahugával Diószegre az isteni tiszteletre rándulának 's majd egyik asszonycseléd hűségtelen tettének lévének áldozati. Az érintett gonosz a' helybeli 18 évü makróczi szül. mészáros legényt, kivel már egy idő óta szerelmi viszonyban látszott lenni, arra vette, hogy e' reggeli alkalmat használván a' kapitányt rabolják ki. Könnyen sikerült is tervök, mert a' kulcs reá levén bizva, a' czimboráját az ablakon beereszté, a' szekrényt feltörék és a' kapitánynak több évi fáradsági szerzeményit, kész pénzét, ezüstjét, arany ékszereit 's más értékes vagyonait elorzák. A' gyanuba esett asszonycseléd megkötöztetvén később a' mészárosra vallott, ki megbilincseltetett ugyan, de olly vigyázatlanul, hogy midőn az őrizetére adatott biztos gazdája este elszenderült a' gonosztévő a' kandallóbul egy égő hasábot felfogván halálos ütéseket ejte a' különben erős 's izmos jó cseléden 's nagyobb biztositásul a' tüznél használt vas fogót nyakkendőjére hurkolván megfojtotta. Azonnal észrevették ugyan e' gyászos esetet, de a' gonosztevő elillant.

Csongrád mart. 13ikán: Telünk a' térséget ez idén jó ideig lakta, esőzés és havazással állott be, 's utainkat itt ott a' szó értelmében járhatatlanokká tette. Sokat hallani az alföld rosz utai 's barátságos sarárúl, de a' hallgató ekkor többnyire nagyitottnak hiszi a' dolgot, holott bátran elhiheté az egészet, mert bizonyos, hogy a' rosz idők beálltával térséginken az utak a' keresztyéni türelem legszigorubb próbakövei, tengelyig sülyed a' kocsi, 's a' kerekek egy a' tengely körül forogni képtelen sárgömbbé alakulnak, mellynek mázsákra rugó sulya alatt addig görbedez a' vonó jószág, mig végre kidől. Látni kell ezt, mert különben csakugyan alig hihetni, hogy üres kocsival csinált utakon is elakadhasson az ember, pedig ez ugy van, mivel töltésinken 3 — és 4 ló erőködik egy üres kocsi előtt, 's minden 20—30 lépésre megáll. Ezen képlete a' térség utainak már már bucsut intő telünkre igen alkalmazható. Koros férfiak, kik félszázadok terhit hordják, nyilatkozásaként évek óta nem voltak olly sarak mint az idén. Havunk télen át kevés, 's az is olvatag, különben a' Tisza jegét néhány hétig nagyon járták. A' Körös már febr. 10én jobbadán kizajlotta magát, 's néhány malomnak kereseti utat nyitott. A' Tisza még e' hó 8kán is hozott hátán jégtáblákat. Időjárásunk különben változó, szép és langyos deleinket még e' hó 12kén is hóesés váltogatta 's hirtelen olvadása csak a' tavaszi munkákat késteti. A' dög ez évben jobbadán a' szárnyasokat pusztitotta. E' hó 12kén két gyilkos kisérteték városunkba, 's ismét Kecskemétre. Ezen latrok hatan voltak, 's e' hó egyik napján a' kecskeméti tanyák egyikében két paraszt hadnagyot vertek agyon; hármát ezen vérontó czimboráknak azonnal elfogták, 's hárma megszökött, de a' kecskeméti nyomozók Vásárhely körül elérék őket, a' gyilkosak egyike azonnal agyon lövé magát, ketteje pedig megkötöztetve Kecskemétre hurczoltatott, hol gyilkos tetteik bündíját (rögtön itélet általi akasztófát) elnyerék.

(Dunagőzhajózásunk uj kiterjedést nyerend.) Bécsi levelek szerint ez évben ismét nagyobb kiterjedést nyerend a' gőzhajózás Dunánkon. A' társaság buzgalma semmi fáradságtól 's áldozattól nem retteg, 's a' Duna folyvást világosabban bizonyitja, hogy a' nyugatnak nagy országutja készül lenni kelet felé. Dunagőzhajózásunk legyőzendi a' marseilleit Konstantinápolyra nézve, mihelyt a' Csernavoda-Kosztendzse közti vasut elkészülend a' fekete tenger mellett. Ennek elkészülésehez pedig nagy a' remény, mert a' társaság már ügyes mérnököt is külde azon czélból az al-Dunára. Ezen ut által három napot nyerne mind hajó, mind utas 's az utazók 7—8 nap alatt Bécsbül egyenesen Konstantinápolyba juthatnának. —

A' pesti Gyapjutár-Egyesület' f. e. martz. 15ikén a' n. casinóban tartott közgyülésen 1) Liedemann Fridrik S. J. pesti nkereskedő ajánlá, hogy az Egyesület' ügyvivőségét folyó évi junius 1ső napjától kezdve jövő 1840 évi junius 1ső napjaig ismét kész elvállalni; melly ajánlata a' nevezett ügyvivő urnak olly hozzátéttel fogadtatott el, miszerint a) ezen évre kétnyiretü gyapju is beszállittathatik az alairók által, b) ügyvivő Liedemann Fridrik ur az Ullmann Móricz urral kötött raktár-haszonbéri szerződés idejének kiteltével az egyesületi részeseknek benne találtatando gyapjokat folyó 1839dik évi augusztus 29dikén saját raktáraiba fogja ön költségin átszállítani. Az egyesület 's nevezett ügyvivő ur között létező szerződési feltétek az érintett 1840dik évi junius 1ső napjaig épségben maradnak. 2) Az 1837dik évi november 17dikén megkezdett hat éves aláirás nyitva marad, 's Pesten a' n. casinoban Pregardt János urnál, egyebütt pedig több megbizottnál továbbá is folytattatni fog. 3.) F. e. medárdvásárra az elnökség szives lesz az egyesület tagjait az általa kitüzendő határnapnak ujságlapokbani kihirdetése által a' „tennivalók" elintézéseül egybehíni. Költ Pesten, martz. 20án 1839. Közli Kacskovics Lajos. —

A' honi gazdasági-egyesület f. hó 17 's 18dikán tartá a' n. casinóban téli rendes közgyülését, hol számosb r. tag valódi részvéttel jelenvén meg, miután az elnökség részint az egyesülethez intézett levélben, részint szóval ismételve a' mult novemberi közgyülésen előterjesztett akadályokat, hivataláról leköszönt, elnökké egy lélekkel 's hangos ‚éljen' kiáltások közben Károlyi György gr., alelnökké Csapó Dániel, Czindery László urak, és Szapáry József gr. választattak. Ezt köve-

té a' kormányzó választottság többi tagjainak választása névszerint betürendben: Andrásy György gr., Bánffy Pál b., Barkóczy János gr. ifj., Bertha Sándor (ügyész), — Bezerédy István, Bohus János, Bujanovics Eduard, Csáky Károly gr., Csekonics János, Dercsényi Pál, Dessewffy Aurel gr., Dessewffy Emil gr., Dubraviczky Simon, Eszterházy Mihály gr., Festetics Ágoston, Festetics Miklós gr., Ghyczy Ignácz, Gindly Antal, Gyürky Pál, Havas József, Heinrich n. János (pénztárnok), — Hunyady József gr., Józsika Miklós b., Kacskovics Lajos (titoknok), — Károlyi Lajos gr., Klauzál Imre, Laczkovics József, Lamberg Rudolf gr., Luka Antal, Marczibányi Lajos, Mayerfy Ferencz, Nádasdy Tamás gr., Orczy György b., Patay József, Perlaky Károly, Pregardt János, Prónay Albert b., Ráday Gedeon gr., Sartori J. G., Schams Ferencz, Steinbach Ferencz, Széchenyi István gr., Szekrényesy József (pénztárnok), — Tasner Antal, Teleki Sámuel gr., Török János, Uzovics János, Ürményi Ferencz, Wenkheim Béla b., Wesselényi Miklós b., Zichy Edmund gr., Zichy Miklós gr., Zichy Ödön gr. urak. — Képviselőkké: Adamovich kapisztr. János, Andrássy György gr., Antunovics Albert, Bánhidy Antal, Barkóczy János ifj. gr., Batthyáni Lajos gr. Beniczky Lajos, Bezerédy István, Csapó Dániel, Csekonics János, Czindery László, Dubraviczky Simon, Festetics Miklós gróf, Festetics Vincze gr., Ghyczy Ignácz, Gindly Antal, Horváth (kocsi) Sámuel, Kapuváry János, Kende Zsigmond, Klauzál Gábor, Mayerfy Ferencz, Nagy (péli) Gábor, Niczky Sándor, Pázmándy Dienes idősb, Pregardt János, Szapáry Ferencz gr., Török Gábor, Török János, Vágner József, Vécsey Pál b. 's Wittman Antal urak. E' közgyülésen azonfölül több érdekes határozat keletkezett, jelesül: 1) A' pénztárt illetőleg a) hogy a' verseny- és állattenyésztési osztály pénztára Heinrich n. János ur által továbbad is külön, a' gazdaság egyéb ágainak osztályaé pedig Szekrényesy József ur által és szinte külön kezeltetvén, ezen két külön pénztárról a' számadások is külön 's egymástól függetlenül szerkesztve vitessenek; b) amabba, t. i. az állattenyésztési osztályéba folyjanak jövedelemkép a' versenyalapítványi kamatok, gyeppénzek, versenytéri néző alkotvány, Bhurtpore mén 's a' köztelek jövedelmei az állattenyésztési rovatba aláirt 's 1841ik évi dec. végeig kötelezett 10 p. ftos részvények: ellenben mint kiadások ugyanabból lesznek fedezendők minden a' versenyt 's állattenyésztést illető költségek is, jelesen: a' versenytér és köztelek jókarban tartása, gyepkönyvek nyomtatási költsége, paraszt kanczacsikók jutalmaztatása, paraszt díjak 's a' t. tovább a' köztelek kamatai, 's kötelezvények időnkénti beváltása; c.) a' gazdasági osztály pénztárába fognak tartozni: a' gazdasági-egyesület örökitéseül aláirt tőkék kamatai, a' gazdaság egyéb ágainak rovatába aláirt és szinte 1841iki december végeig kötelezett 10 pgő ftos részvények. Ezeknek megállapitása következtében, miután a' gyülekezet Andrásy György grófnak 's Csapó Dániel urnak az örök alapitványi kamatok kezelése körül eddig tett szives és buzgó fáradozásaikért köszönetet szavazott, elnök gróf a' pénztári számadások pontos vitelére való felügyelést, alelnök urak pedig az ellenőrködést levén szívesek elvállalni, határoztatott: hogy innentova az állattenyésztési osztály pénztári számadásai a' gyepkönyvben tétetvén közzé, ebben semmi egyéb a' gazdasági osztály munkálatit tárgyazó czikkely ne közöltessék, — a' „Gazdasági Tudósitások" értesitő részében pedig a' gazdasági osztály pénztárát illető számadások, 's minden egyéb az egyesület ügyében hivatalosan közlendők is koronkint hirdettessenek ki. 2) Hogy a' szabályterv 15dik pontjában érintett alosztályok (sectiók) minélelőbb életbe hozassanak; a' választottság megbizaték, miszerint a' borismertető- és gyapjutár- egyesületeket szinte külön alosztályok gyanánt ezen egyesület keblébe ügyekezvén venni, javaslatot fog terjeszteni a' juniusi közgyülés elébe azon viszonyok meghatározásával együtt, mellyekben ezen most független egyesületek mint alosztályok a' kormányzó választottság ellenében állani fognának. Hasonló alosztályok lesznek péld. a' lóversenyi, állatmutatási, gyapjutári, földészeti (agronomiai) és földmivelési, bortermesztési, kertészeti, erdészeti, folyóirati 's a' t. — 3) Czéljai közé tüzetett ki az egyesületnek, miszerint a' pénztár jövedelmei növekedtével a' köztelken, (melly e' szerint emeletet nyerend,) vagy egyéb alkalmas helyen erőmüvészeti, kézműtani, chemiai, 's egyéb a' gazdasággal szoros kapcsolatban levő tudományok fognak tanittatni; hogy pedig a' theoriát a' gyakorlat nyomban követhesse, példány-gazdaság felállitásaul egy Pesthez közelebb fekvő ingatlan birtok megszerzése is elrendeltetett, mellynek sikerülése, miután az e' végre megnyitott előleges aláirás a' kivánt mennyiséghez közeledik, szinte a' választottságra bizatott. 4) Olvastatott nemes Tolna megyének közgyüléséből az egyesülethez intézett levele, mellyben főorvos Havas Ignácz ur értekezését „a' marhadög kóranyagának egészséges marhába oltásáról 's ennek sikerérül" vala szives közleni olly felszólitással, hogy annak közönségessé tételét az egyesület is segitse elő, köszönettel fogadtatott e' becses közlemény, 's a' továbbiak elintézése a' választottságra bizatott. 5) Köszönettel fogadtatott alelnök Czindery László ur szigeti répaczukorgyárának becses mutatványa, melly az egyesület gyüjteményei közé tetetvén, a' titoknoknál mindenki által megtekintethetik. Voltak még egyéb nevezetes tárgyak is, mellyek időrövidség miatt elintézésül a' választottsághoz utasittatván, annak idején szinte köztudomásra fognak jutni. Pesten, mart. 21dikén 1839. Kacskovics Lajos s. k. egyesületi titoknok.

KÜLÖNFÉLE: A' szénsavany-léggel (Kohlensaures-gas) minden európai savanyuvizet felülmuló borszéki savanyu vízforrás mult october 5kén megvizsgáltatván, ugy találtatott, hogy az ivókutba édes vízforrás 's a' borkúton felülvő Lobogó nevü fürdőből is egy ér szivárog, 's most mindezen fogyatkozás orvosoltatott. Midőn az ivóforrás melletti szikla 10 lövéssel szétbányatott, a' régi tiszta savanyu vízforrás nagy erővel buzga ki, melly egy nagy darab faragott kő öblébe vétetett 's most már ujra birja Borszék a' több év óta elveszett megbecsülhetlen savanyú viz tiszta forrását. A' Lobogó nevü nevezetes hideg savanyu víz gazdag fürdő forrás egyik osztálya a' graefenbergi vízgyógymódra alkalmaztatott, zuhanó és csepegő fürdők készittettek, mel yek nemcsak hidegségök, de ásvány alkotórészeikkel is használnak. Az ivó és fürdővizek jó móddali elrendeltetésök mellett a' vendégek egyéb szükségei kielégitéséről gondos a' haszonbérlő, kinél majus 1től sept. végeig szállást, mindennemü italt 's étket találhatni reggelire, ebédre, ozsonnára és vacsorára akár ételajstrom akár szabott ár szerint. A' haszonbérlő jó borral, szénával, zabbal, faval 's a' t. fog szolgálni 's arról is gondoskodni, hogy a' Borszékre vivő út jó járó állapotban tartassék. — Brassó mart. 4kén: A' febr. végével beállott lanyha idő következtiben azt reményltük, hogy valahára vidékünk is a' már két hónapi kemény tél után vidám tavaszi napokat fog érni, azonban épen febr. utólsó napján a' régi vastag hó olvasztására szükséges eső helyett viszont havat kapánk, még pedig a' régi majd fél öl magasságunál nem kevesbet. Most is keményen havaz. — S. Martonoson (Sepsiszékben) Vidékünket tömérdek hó borítja, ollyan, millyenre a' legkorosbak sem képesek emlékezni. Az utazók a' csak szán keskenységű vert útból nem örömest térnek ki, 's ha ezt tenni kénytelenek is, meg kell állniok az ut mellett; mert a' nagy hóban tiz lépésnyire is alig gázolhatnak. Darab idő óta, ritkán 's akkor is igen rövid ideig érezhettük a' természetet éltető nap jótékony sugári áldott melegét. A' mult hónap három utónapjain szakadatlanúl omlott a' hó, a' jelen hónap 2ka óta ismét szüntelen havaz. Közmondássá vált: hogy némelly feleség férjéhezi hűsége ollyan, mint a' martziusi hó hátára irott betük, de én megvallom, hogy ha leendő nőm hűsége olly bő és állandó lenne, mint itt a' mostani hó, nem fognék békétlenkedni. — Dév a mart. 3. Ambár nálunk a' mult két téli hónap alatt csak 8 nap állott a' hévmérő fagyponton alul, csakugyan minden enyh időjárat sőt néha esőzés daczára is minden hegyeink olly fedettek hóval, hogy ha az egyszerre takarodik el, méltán tarthatunk a' Maros és Sztrigy kiáradásától, melly a' szomszédjokban eső helységekre kártékony lehet. Szerencsére Marosunkról a' jég febr. 25. éjjelén minden káros következés nélkül takarodott el. A' gabnaár, mióta Tömösváron 's Aradon azt a' franczia és angol kereskedők számára nagyban venni kezdék, emelkedni kezdett, mert azóta a' bánságból nem hordják eladás végett ide a' gabonát. E.H. — A' magy. kir. helytartótanács folyó év mart. 5dikérül 9186 szám alatt költ határzata következtében a' törökországgali közlekedés gyorsitására jövő april elejétül kezdve uj postavonal fog megnyittatni Győrbül Mezö-Örs, Kisbér, Mór, Székes-Fehérvár, Sárkeresztúr, Sár-Bogárd 's Nagy-Dorog felé Szegzárdnak. — F. hó közepén Győr vidékin megkezdék előmunkálkodásikat a' bécs-győri vasuttársaság mérnökei a' győr-fehérvár-budai vonalra nézve. — Beszterczebányán f. hó 11kén esti 8 órakor Rakovszky István, a' beszterczebányai kerület fő tartományi biztosa, élte 72dik évében 14 napi betegség után elhunyt. — Az uj szerb alkotmány következtében a' kormányzat következő renddel történend ezentul azon virágzani kezdő tartományban: 1) Négy tagból álló ministerség. 2) Tanács, 16 tagból egy elnökkel, mellynek ülésiben a' ministerek is részesülnek. E' tanács legfőbb hatósága az országnak, 's minden szótöbbséggel elfogadott határzatnak maga a' fejdelem is engedni köteles. 3) A' ministereket 's tanácsosakat, elnökkel együtt a' fejdelem választja ugyan, de csak a' legérdemesb 's legrégibb tisztviselők közül a' nép megegyeztével. 4) Fölebbviteli törvényszék. Ez egy elnökbül 's négy biróbul álland, 's csupán fölebbviteli pörökben hozand itéletet. 5) Az országos tisztviselők rangja. A' ministerek 's tanácselnök: osztálynokok, a' tanácsosak 's fölebbviteli törvényszék elnö kevezérőrnagyok, 's a' törvényszéki tanácsosak: ezredesek. 6) A' birodalom 17 kerületre lesz fölosztva. A' nagyobb kerületeket ezredesek, a' kisebbeket alezredesek kormányozandják. 7) A' tisztviselők 11 osztályba soroztatnak; a' legfőbb osztálybeliek 3ezer, a' legalsóbbiak pedig 300, gyakornokok 100—250 forintot kapnak évdijul. 8) A' fejdelem évdija 200ezer for. az érseké 6ezer for., a' püspöké 4ezer for. pengő. Egy czimzetes püspök segédül adatik az érseknek. 9) Minden tisztviselő 2 pctet hagyand dijából a' pénztárban nyugdij-alapitásul. 10) Szolgálatból tetszés szerint léphet ki minden tisztviselő. 11) Hatalomszó által a' ministertül lefelé egy tisztviselőt sem bocsáthatni el vizsgálat 's itélet nélkül szolgálatból. 12) A' tisztviselők előléptetése ezentul csupán rangrend szerint fog történhetni. 13) A' rendes katonaság csak 6 századnyi zászlóaljból, fél dandár lovasságból 's 60 pattantyusból fog állani. 14) A' birót 's hatósági tiszteket minden helység szabadon választja. Ezek szedendik be lélekisméretesen az adót, mig egészen meg leend állapitva az adózási rendszer. Ugyanők kezelendik a' községi pénztárt. 15) A' kereskedők 's kézmüvesek öt osztály szerint adózandnak. 16) Az alattvalók fejadója 4 for. pg., a' többi adózás a' birtokhoz képest leend meghatározva; ugy mindazáltal, hogy ezentul minden adózó egy tallérral kevesebbet fizessen. 17) Ezentul minden szerb alattvaló tökéletes ura leend birtokának, 's valamint éltében ugy halála utánra is korlátlanul rendelkezhetik róla. 18) Minden helység maga használja földjeit, 's a' fölöslegbül bérlés u'ján bejövendő pénzt templomokra, iskolákra, u'akra 's t. eff. fordithatja. 19) Ezentul csupán országut- 's hidépitésre tartozik robotban megjelenni a' szerb alattvaló. — A' zultán következő szókkal búcsuzott el f. é. febr. 16kán a' szerb küldöttségtül: „Az egyetlen istent hivom bizonyságul, hogy hű keresztyén alattvalóim 's a' törökök közt nem akarok különséget tudni. Mult évben csupán azért utazám Silistriába, hogy erről meggyőződést nyujtsak a' világnak; 's ha más dolgok nem jőnek közbe, ugy tovább 's alkalmasint egészen tihozzátok jutottam volna, 's azért most a' szerb nép kérelmére ismét uj törvényekkel látom azt el, hogy élvezetjökben boldogabbul élhessen. Köszöntsétek nevemben a' népet 's fejdelmet. Te, Awram Csaja! mondd meg ezt nekik 's már most utazzatok szerencsésen isten nevében!" — Midőn a' szerb alkotmányt nyilvánvosan fölolvasák több ezer török jelenlétiben, számos török oda nyilatkozék, hogy már most jobb szerb alattvalónak, mint töröknek lenni. Szerbiában már most mindenki örvend és vigadoz. Majd valamennyi kerületi kapitány elhagyá már Belgrádot. A' tanácsosak még ott tartózkodnak, 's eddig nincsen elhatározva: Belgrádban vagy Kragujeváczban lesz é a' tanács székhelye? Milos hg már mart. 4kén szándékozék Kragujeváczba utazni; de azon szomoru hir, hogy legidősb fia, Milan hg, súlyosan beteg Temesvárott, hihetőleg még tovább Belgrádban tartandja őt. Azon szász bányásztisztek, kik mult évben több hónapig tartózkodának Szerbiában, 's télre visszatértek házájokba, f. hó 3kán ismét Szerbiába érkeztek, azon örvendetes hirrel, hogy ez év folytában több ezer szász, jobbadán kézmüves, fog Szerbiába érkezni, állandó megtelepülés végett. —

Most mult józsefnapi vásárunkon következő áron keltek hazai termékink: Timsó (fehér) mázs. 5 f. 12 kr., Anizsé 8 — 9 f., Dárdanyé (piskolcz) rozsnyai 12 f., liptai 10 f. 30 kr. — 11 f. — kr.; Pályinka (akója) gabna 6 f. — kr. 6 f. 24 kr. erősbnek foka 20—22 kr., törköly és seprő p. akája 8 f. 48 kr., bánsági szilvapályinkáé 10—11 fr., szerémié 9 f. — kr. — 9 f. 30 kr., 32—35 foku borszesz foka 24 kr.; Toll mázsája, fosztatlané 20—74 f., fosztotté 38—140 f. pehelyé 110 — 160 f., irótoll ezre 1 f. 12 — 1 f. 36 kr. Bőr borjué párja 3 f. 12 kr. — 4 f. 24 kr., birkáé 1 f. 36 kr. — 2 f. 24 kr., ma-

gyarjuhé 2 f. 24 kr. — 2 f. 30 kr., bárányé 1 f. 10 kr. — 1 f. 12 kr., gidáé 1 f. — kr. — 1 f. 36 kr., ökörbőré 19—26 f., tehéné 15—19 f., lóbőré 6 f., 30 kr. — 8 f. — kr., kecskebaké 2 f. 36. — 3 f. 15 kr., nyulbőr száza 30—40 f.; Tapló mázs. 16—36 f.; halzsíré 14—16 f.; Sárgitófáé 4 f. — kr. — 4 f. 30 kr., Gabna, pozs. bánsági tisztabuzáé 2 f. 12 kr., más vidékié 1 f. 52 kr. — 2 f. 8 kr., kétszeresé 1 f. 24 kr., — 1 f. 30 kr., rozsé 1 f. 20 kr. — 1 f. 24 kr., árpáé 56 kr. — 1 f. 8 kr., zabé 46 kr. — 48 kr. kukoriczáé 1 f. 8 kr. — 1 f. 12 kr., kölesé 1 f. 12 kr. — 1 f. 20 kr., Rongy mázs., közönségesé 1 f. — kr. — 2 f. 48 kr., jobbféleé 3 f. 36 kr. — 6 f. — kr., Kenderé (apatini gerebenzett) 24—34 f., nemgerebenzetté 10 f. 30 kr. — 12 f. — kr., bácsié 9—10 f., Mézé, bánsági fehéré 14—15 f., sárga 12—14 f., barna 12—14 f., sonkolyosé 12 f. — kr. 13 f. 30 kr., rozsnyaié 15 f.; Szarv, szarvasé száza 42—46 f., ököré 22—32 f., bivalyé 16—18 f., tehéné 10—13 f.; marhakörőm ezre 4 f. — kr. — 5 f. 12 kr. szarvcsucs száza 5—10 f.; Gubacs ó, másodrendü köble 120 fontjával 5 f. — kr. — 5 f. 30, harmadrendüé 2 f. 30 kr. — 3 f. 45 kr., első rendü ujé 6 f. — kr. — 6 f. 51 kr., másodrendüé 5 f. — kr. — 5 f. 30 kr., harmadrendüé 3 f. — kr. 3 f. 30 kr., Köménymag mázsája 13—15 f., asztalos Enyvé 24—25 f., Vadrepczeolajé 10 f. 45 kr. — 12 f. 30 kr., vetett repczeolajé 11 f. 30 kr. — 13 f. 15 kr., tisztázotté 14—15 f., lenolajé 15 f. 30 kr. — 17 f. — kr. Paprikáé 7—14 f., illyricumi Hamuzsiré 11 f. — kr. 11 f. 30 kr. fehér hamuzsiré 10—11 f., kékesé 9 f. — kr. — 9 f. 30 kr., kéké 8 f. — kr. — 8 f. 30 kr., főzött Lószőré 45—64 f. fonott lószőré 45—64 f., nyers hosszué 68—72 f., rövidé 35—40 f., Lóher luczerni 35—38 f., stájer 25—26 f., lenmag pozs. 2 f. — kr. — 2 f. 15 kr.; Vadsáfrány mázs. 14 f., Gyapju: egynyiretü középfinom mázs. 58—84 f., közönségesé 46—54 f., téli kétnyiretü finom 66—70 f. középf. 54—63 f. közöns. 35—48 f., nyári fin. 59—70 f., középf. 50—60 f., közöns. 36—46 f., báránygyap. 40—100 f., bőrrül nyirotté 50—110 f., timárgyapjué 48—65 f., erd. zigaráé 42—46 f. bánsági kézzel mosott zigarráé 40—41 f., kézzel mosott magyar gyapjué 29—32 f., Cserhéj mázs. 4 f. 40 kr. — 5 f. — kr., Zsiré 14 f. — kr. — 15 f. 30 kr., szegedi Szappané 12 fr. 24 kr. — 14 f. — kr., fekete közönségesé 14 f., finom sziksóé 13 f. 30 kr. — 14 f. 30 kr., közönségesé 10 f. 30 kr., Szalonnáé 12 f. 30 — 13 f. 30 kr., Dohányé: debrői első rendü 16—20 f., másodrendüé 10—13 f., harmadrendüé 5 f. — kr. — 8 f. 30 kr. debreczeni első rendüé 9—10 f., pécsi első rendüé 8—9 f., másodrend. 6—7 f., szegedi elsőr. 10—12 f., másodr. 7 f. — kr., — 8 f. 30 kr. harmadr. 4—6 f., tiszamellékié 10—12 f., tekercsé 3—4 f., olvasztott Fagygyué 19—20 f., tömlőbelié (Wammen) 18 f. 24 kr. — 19 f. 12 kr.; Viaszé: (sárga rozsnyai) 79—83 f., bánságié 79—83 f.; Bor, tokaji aszu átalaga 30—120 f., ménesi aszu akaja 30—80 f. budai ó veresé 6—11 f., ujé 3 f. 12 kr. — 5 f. — kr. fehér ó 4—8 f. ujé 3 f. 36 kr. — 5 f. — kr., pesti kőbányai ó 6—12 f., ujé 3 f. 36 kr. — 5 f. — kr. hegyi fehér és veres ó 6—15 f., ujé 4—6 f., síkföldié, fehér 's ó 3 f. borkő (fehér természetes) mázs. 14—15 f., veresé 13 f. — kr. — 13 f. 30 kr. aszuszilva mázs. 5 f. 48 kr. — 6 f. — kr., Összehasonlítván ez árkeletet a' mult leopoldnapi sokadalmival, kiviláglik, hogy most árban emelkedtek: pályinka, halzsir, tisztabuza, kétszeres, rozs, zab, gubacs, enyv, minden faju hamuzsír, egynyiretü középf. 's közöns. gyapju, 's kétnyiretünek minden faja, továbbá a' bárány- 's timárgyapju és erd. zigara, végre a' debreczeni 's pécsi elsőr. dohány; csökkentek pedig valamennyire ökör, tehén- és lóbőr, repczeolaj, szalonna, viasz és közönséges posztó; kézmüvekre 's kiskereskedésre általjában igen silánynak mondhatni e' vásárt, mostoha időjárás, hó, fagy, eső, víz, sár és rosz utak miatt kevés volt a' vevő, 's igy kevés pénz is, hol pedig ezek hijányzanak, ott meddő a' vásár.

Spanyolország.

(A' kibujdosott spanyolok nem-szabadnak nyilatkoztatják a' trónkövetelőt 's kormány-juntát akarnak fölállítani. Elegy.) A' számüzöttek folyvást sürün érkeznek spanyol földrül Bayonneba, hol a' hatóság mindenkép elvonni törekszik őket a' közönség figyelme elől. Beszélik, miszerint nyilatkozványt szándékoznak közre bocsátni a' számüzöttek, mellyben a' legközelebbi események fölvilágitása után meg fogják bizonyitni, hogy a' trónkövetelőt többé már szabadnak nem tekinthetni, 's hogy Maroto erőszakkal kényszerité őt akaratja teljesitésire. E' körülmények közt a' közügyek vezérletire fő kormányzó juntát készülnek fölállítni a' számüzöttek, melly Cabrera elnöklése alatt mindaddig fogja igazgatni a' carlospárti tartományokat, mig a' trónkövetelő Maroto foglya marad. Harmadik fölszólitásról is kezd hir szállongni, mellyet febr. 28ikán Tolosában bocsáta ki a' trónkövetelő. Legujabban még következő előbbkelő spanyolok kaptak Marototul parancsot hazájok elhagyására: Fernandez de Valasco és neje, d. Jose Alvarez Frias, d. Teodoro Jelos, de Basilio Garcia, Peneda, don Antonio Neira, don Xav. Sebastian de Herrera, don Joze Lasain, don Rancon Allo, Ayeguy, don Jose Cadenas, d. Roque Hernandez. — Miután Lacy, angol ezredes, törekvése nem sükerült Cabrerával alkudozásra lépés iránt a' foglyok kicseréltetése végett, tehát Van Halen maga kezdé meg ujlag az alkudozást Cabrerával. Ondából ugyanis febr. 17ikén levelet irt Cabrerának, mellyben 103 foglyot igér neki, ha késznek nyilatkoznék szoros szerződést kötni, mellynek következtében ezentul mindkét részrül emberi bánásmódot fognának tapasztalni a' foglyok. Cabrera válasza e' valóban emberbaráti fölszólitásra még nincsen tudva. Ez utóbbi most ismét Aragoniában dúl, mig Llangostera 's Forcadell Molína felé indultak meg. Van Halen sergei leginkább csak Onda 's Almenara erősitése biztositásával foglalatosak e' pillanatban. — Orgazból igen szomoru eseményt jelentnek: Febr. 25ikén egy zendülő csoport jelent meg e' helység előtt, 's a' polgárkatonák kiindultak üldözésükre; távul a' falutól mindazáltal váratlanul nagyszámu zendülő rohaná meg a' bátor alkotmányosakat, kik 50 holtat hagyának a' harcztéren. Ezután a' faluba rontottak a' carlosiak 's megkezdék szokott dulásikat. Sok némbert 's gyermeket kardélre hánytak, számos fiatal leányt pedig magukkal hurczolának. —

Anglia.

O' Connell martz. elején több óraig tanácskozék titkosan Normanby, Ebrington 's Morpeth lordokkal Carlisle lord házában, mit ismét epés kifakadásokra használnak a' toryk O' Connell 's a' ministerség ellen, gunyosan kérdezvén: vajjon nem azon tanácsban határzá é meg O' Connell a' föltételeket, mellyek alatt Ebrington l. fényes hivatalát nyeré? Egyébiránt darab idő óta önmagukat mulják fölül gorombaságban a' tory lapok. Néhány nap előtt ugyanis azon hirt közlé az Observer, miszerint Ebrington l. Romilly testőrkapitányt magányos titoknokául nevezé ki, félhető mindazáltal, hogy a' tory fővezér, Hill, ellenzeni fogja e' kinevezést. — M' Neill volt angol követ a' perzsa udvarnál martz. 4ikén Londonba érkezék. — Canadában törvényszéki itéletek következtében ismét történt néhány kivégeztetés, mit a' toryk folyvást minden alkalomkor fegyverül törekszenek használni a' ministerség ellen. E' pillanatban mindazáltal mind a' két tartomány csöndesen viseli magát, 's csupán a' határszéleken történnek némi csekélyebb villongások a' szabad tartományokbul átsurranó martalóczok 's canadai polgárkatonák közt, miknek azonban nincs komolyabb következményök. — A' parliamentben most semmi közérdekü tárgy nincs napi renden. —

(Az irlandi hatósági törvény másodszori fölolvastatása nagy többséggel elfogadva.) A' mart. 8iki alsóházi ülésben megjelent a' dublini lordmayor egész díszöltözetben a' sorompok előtt, 's a' dublini testület nevében kérelmet nyujta be az irlandi hatósági törvény ellen, miután ugyan azon hatóság Fortescue kineveztetése ellen kérelemintézést határzott a' királynéhoz, mivel a' ns lord nem elég melegül pártolja az uralkodó egyházat. Néhány pillanat mulva meg kezdék az érintett törvényjavaslat másodszori fölolvastatását vitatni, melly alkalomkor a' mérsékelt 's tulzó toryk közt komoly meghasonlás nyilványosult. Stanley l. t. i. mindjárt a' vitatás megkezdésekor igy nyilatkozék: „Sajnálom hogy a' ház ez oldalán e' törvényjavaslat irányában ellenszegülés látszik készülni. Nem hiszem ugyan, miszerint e' rendszabály czélszerü hatásu leend Irlandra nézve; de ellenzeni még sem fogom azt, mivel a' mult ülések vége felé a' testületek javitására kötelezé magát az alsóház. Az irlandi szegény- 's tizedtörvényre nézve történt egyezkedés után, véleményem szerint igazsággal ellenkezik, hogy most a' hatóságjavitó törvény másodszori fölolvastatását gátoljuk. (Halljuk! 's tetszés.) Böcsület 's következetesség azt kivánják a' ház ez oldalától, hogy nyiltan 's böcsületesen fogjon e' kérdés vitatásához. Az uj irlandi alkirály kineveztetése több elmében nyugtalanságot támoszta; de én hitelt adok a' ns lord (Fortescue) által a' másik házban tett nyilatkozatnak. (Halljuk!) A' mint mondám, én e' törvényjavaslatra nézve elzálogitottnak tekintem szavamat; de midőn kész vagyok az irlandi városoknak népválasztáson alapuló testületeket adni, egyszersmind koránsem szándékozom kisebb választás-adóban megegyezni, hanem folyvást a' 10 font sterling mellett maradandok meg.“ Inglis elmellőztetni kivánná a' kérdéses törvényjavaslatot, mivel az szerinte rendkivül gyöngitni fogná Anglia befolyását Irlandra, 's ő az irlandi testületek további fönállását ohajtja. A' törvényjavaslat rövid vitatás után 300 szóval 39 ellen csakugyan másodszor fölolvastatott. —

(A' tengerészeti költségvetés vitatása. Londoni politikai lakoma. Vestris elleni gyilkos szándék.) A' tengerészeti költségvetés vitatása sokkal élénkebb 's körülményesb ez évben, mint közönségesen szokott lenni. A' mart. 6iki alsóházi ülésben választmány előtt folyt annak részletes vitatása; ezuttal azon javaslat volt szőnyegen, melly szerint 23,165 hajós-legény, 9 ezer tengerészkatona 's 2 ezer hajósinas tartására 1,080,089 font sterlinget kiván a' kormány. Dologhoz értő férfiak a' tory padokon, kik közt leginkább kitüntek: Clerk 's Ingestrie, ismétlék okokkal támogatott panaszaikat, miszerint Hume takarékossági rendszere következtében igen aljas állapotba süllyedt az angol tengerészet. Ha alapos is azon állitás, miszerint máskor sem volt békeidőben soha nagyobb az angol tengeri erő a' mostaninál, azért meg kell gondolni, hogy Anglia tengeren-tuli birtoki még soha nem voltak olly komoly veszélynek kitétetve, mint épen a' jelen pillanatban; ezenkivül pedig Russzia, Francziaország és Amerika tengerészetével már nem mérkőzhetik Anglia vizi ereje mostani állapotjában. Adam hajóvezér 's tengerészeti l. védé a' kormányt e' vádak ellen. Codrington több javitást hozott ajánlatba a' tengerésztisztekre nézve. Egyébiránt határozást nem hozott még e' napon a' ház. — A' londoni előzők mart. 5kén 900 teritékü fényes lakomát adának O' Connell tiszteletére. Az izgató a'népalkotmány mellett nyilatkozék ugyan, de az erőszakos lépéseket határzottan roszalá. A' titkos szavazásra nézve oda nyilatkozék, hogy mind gazember az, ki annak behozatását ellenzi. Ekkor alkalmasint feledé O' Connell, hogy a' whig ministerség hallani sem akar a' titkos szavazásról. — Mart. 5kén Vestris énekesnő ellen gyilkolási szándék födözteték föl. Durranó porral akarák megölni a' híres müvésznőt; de a' levelet, mellybe az rejtve volt, vigyázva bonták föl, 's igy szerencsésen kikerülé a' veszélyt. —

(A' veracruzi sérelem ismét megpönditve.) Martz. 8dikán következő nyilatkozattal nyitá meg a' felsőházi ülést Lyndhurst l.: „Mylordok, én panaszt emelek lobogónk megsértetése miatt Veracruz előtt. E' sérelem annál komolyabb, mivel, a' kezeim közt levő iratoknál fogva, egyenesen a' franczia hajóvezértül származott az. A' franczia kormány elégtéttel tartozik nekünk. Kérdem tehát: kaptunk é már elégtételt, 's fogja é a' ministerség ellenzeni azon papiroknak ház elibe terjesztését, miket a' rakhajó parancsnokától kapott?“ Minto: „Ha még rövid ideig tűrelemmel viseltetik vala a' ns lord, ugy bizonyosan kielégitőleg világitandám föl ez egész kellemetlen tárgyat; most azonban nem tehetem azt, mert Croke hadnagy hivatalos jelentése még nem érkezett meg.“ Brougham: „Megvallom, miszerint a' kormány e' tárgyban eddig tett nyilatkozatit koránsem mondhatom kielégitőknek. Mindjárt eleinte egész határzottsággal kellett volna Molé grófhoz 's azon nagy fejdelemhez, Lajos Fülöphez, fölvilágitásért járulni, 's ugy már most bizonyosan mindent tökéletesen tudnánk.“ Mellville: „Ha ez még nem történt meg, tehát minden esetre rövid idő mulva meg fog történni, 's reménylem ő föls. ministeri sietve fogják azután velünk tudatni a' nyert elégtételt.“ Wellington: „Történtek-e Veracruz előtt czélszerü rendszabályok az angol alattvalók ótalmára?“ (Halljuk!) Minto: „Minden bizonnyal.“ Lansdowne: „A' ns hg meg lehet győződve, hogy a' britt alattvalók sorsa azon vidéken biztositva van. A'

tengerészeti kormány nem mulaszt el semmit, mi a' nyilványos szolgálatra nézve kivánatos, 's a' kormány nem követelhet elégtételt, midőn még nincsen értesítve az egész történetrül."

(Butera hg nápolyi uj követ. Fegyvervásárlás az alkotmányosak számára. Amerikai hírek.) Ludolf gr. elhunyt nápolyi követ helyét Butera hg foglalandja el Londonban, hová április elején szándékozik megérkezni. Butera hg hannoverai születésü, Russziában egy előkelő hölgyet vett nőül, 's igen nagy tapasztalásu diplomata. — Don Antonio Fano, spanyol pattantyus tiszt, Angliába fog nem sokára érkezni 30 ezer puska átvétele végett a' madridi kormány számára. — Amerikából több különböző hír kezde szárnyalni a' fővárosban, mire nézve következő megjegyzést tőn a' Times legujabb száma: „Lapjainkban több minden nemü hirt olvasunk ugyan Amerikából; de félünk, miszerint az koránsem minden 's épen nem a' legfontosb azon hírek közül, miket ő föls. ministeri hivatalos uton kaptak. Sőt egyenesen azt hiszszük, hogy a' ministerek olly fontos híreket kaptak, mellyek közlése elmulaszthatlan hivatalos kötelességükben áll. Ha magánnyos tudósításinknak hitelt szabad adnunk, ugy az uj-braunschweigi éjszaknyugati határszélek miatt ellenséges mozdulatokat készült tenni az egyesült szabad tartományok egész tömege. Néhány nap előtt már tökéletesen valósult, miszerint a' washingtoni kormány több rendeletet bocsáta közre már e' tekintetben, 's most legujabban egyenesen azt rebesgetik, hogy a' mainei polgárkatonaság parancsot kapott az uj-braunschweigi villongás alatti tér elfoglalására, mielőtt még további alkudozások történnének. A' kérdéses tér mintegy 5ezer angol négyszög mérföldet foglal magában, 's huzamosb idő óta botránykája Maine tartomány lakosi szemeiben. —

Franczlaország.

(Royer-Collard beszéde választóihoz.) Royer-Collard következő beszédet tarta választóihoz: „Önök helybenhagyák utóbbi választásukat, mellyet a' kamra-fölosztalás félben szakasztott. Ez ujolag részemre nyilatkozott szózatok annál fontosbak reám nézve, mivel uj 's komolyabb körülmények közt nyerém azokat. Köszönöm Önöknek, hogy bennem nem kétkedének. Mi olly pillanatban élünk most, midőn az ország kétes helyzete olly hatalommal nyilatkozik, melly távul maga után hagyja a' parlamenti viták zajgásit. A' juliusi zendület szülte ingerültség az ország szivében foglalt helyet, miután az utczákról elűzeték. 'S ott, mint bátor menedékhelyen, folyvást gátolja a' kormány menetét, lealacsonyitja azt, hatalmától megfosztja, 's némi tekintetben egyenesen haszonvehetlenné teszi. Az azt fedő fátyol alatt a' zendület szelleme lappang. Ismerem én azt beszédje hizelgésiről, kevélysége dőreségéből 's mély erkölcstelenségerül. Külföldre nézve nem engedi magát adott szó által köteleztetni, a' hazában pedig nem hallgat az esküvel megerősitett alkotmányra. Az erkölcsi helyzet által elerőtlenült porhanyu intézvények alig tarthatják már tovább magukat fön. Az elszegényült társaság sem erős állapottal sem megvíhatlan torlaszokkal nem bir már többé hathatós védelmeztetésire. Vélik talán, miszerint a' ministerség mulékony méltósága kétes kielégíteni a' telhetlen szenvedélyeket? Nem, rontás és hóditás közepett is uj zsákmány 's martalékról fognak azok gondolkozni. Uj kort kezdünk most élni. Nagy veszélyek fenyegetnek bennünket; ismernünk kell azokat, hogy sükerrel közdhessünk ellenök. Franczlaország hűsége 's hitele tetemesül csökkent Európa színe előtt, melly kezeseket kérhetne tőlünk, mint vad országokban szokás, mindenkor, midőn valamelly szerződésre lép velünk. A' juliusi trón meg van támadva, hogy ingadozni kezd, azt nem akarom kimondani; 's e' trón, mellynek fölállitásában kezeim nem részesülének, egyetlen ótalmi bástyánk minden gyalázatos vállolat ellen. Mit szükség az ügyek e' rendkivül komoly helyzetében tennünk, nekünk, kik a' rend őrjei, a' törvények és szerződések gondviselőji 's minden fáradsággal szerzett vagyon megtartóji vagyunk? Semmit egyebet, mint összesereglenünk, szorosan szövetkeznünk, 's forditanunk homlokot e' fejetlenségnek, mikép azt már egyébkor tettük. Én e' kötelességet, választom magamnak, 's minden erőmet arra fordítom, szerencsésnek érzendvén magamat e' föláldozással zárhatni be azon életet, melly mint Önök tudják, mindenkor osztatlanul a' jogszerüségnek 's attól elválhatlan szabadságnak volt szentelve." —

(Soult a' királyhoz hivatva. Vélemények az alakulandó ministerségrül.) Parisi mart. 9. hírek szerint Lajos Fülöp a' ministerség lemondása után azonnal magához hivatá Soult tábornagyot, noha irtózott tőle, mivel már a' kamrafőloszlatás előtt is igen büszkén viselé magát. A' vitéz tábornagy elfogadá ugyan a' meghivást, de csak másnap jelent meg a' királynál, még pedig londoni koronázási hintajában legnagyobb pompával. Ebből méltán következtetni, hogy Soult büszkesége koránsem hanyatlik. Mint mondják olly férfiakat ajánlott a' királynak, kiket ez csak legnagyobb szükség esetén szándékozik elfogadni. Soult terve szerint ugyanis ő maga ministerelnök fogna lenni 's hadminister, Thiers külminister, Guizot 's Duchatel pedig a' bel- és pénzügyi tárczát nyernék el. Azonban már Dupin után is gyors hírnököt külde a' király, 's igy általányos azon vélemény, miszerint mindenek előtt a' tábornagyot kibékitni törekszik a' volt kamraelnökkel. Az egyezkedés mindazáltal nem igen valószinü, mert Dupin rendkivül gyülöli a' tábornagyot, 's általában határzott ellensége a' katonaságnak, a' mennyiben az t. i. polgári kormányzatba avatkozik. Soult ellenben a' polgári szerencsehőst gyülöli Dupinben, mint olly férfit, ki a' rőfmellül elszabadulván durva büszkeséggel tombol szerte mindenütt, noha egyébiránt agyában mégis szolgai elveket táplál. Továbbá a' tartományokbul naponkint ujabb hírek érkeznek a' nép elégületlen kifakadásiról a' választásoknál elkövetett ministeri ármányok miatt. Carcassonneban olly magosra hágott a' nép méltó haragja, hogy a' megyeispánnak hosszas ostromot kelle kiállani a' katonai laktanyában. Blanc, a' választások ismert főigazgatója, csak nagy üggyel bajjal menekheték meg az ellene készitett ármánytól. Rochechouartban ugyanis megégeték arczképét, 's azon gyorskocsit, mellyen Parisba vélték őt utazni, feldönték; Blanc azonban előre értesülve volt a' dologrul 's más kocsin folytatá utját. E' körülményekből mindenki méltán következtetheti, miszerint az elmék mostani ingerültségénél fogva teljességgel nem bátorkodhatik uj választásokhoz folyamodni a' kormány. Ha Soult nem felel meg a' király várakozásinak, ugy Valée tábornagyhoz szándékozik fordulni, ki politikai tekintetben nem veszthet semmit, Algírból pedig szeretne jó móddal távozhatni. A' docrinairek száma igen leolvadt, 's Odilon-Barrot legtöbb szózat iránt rendelkezhetik; vele azonban nem igen akar érintkezésbe jőni a' kormány, mert ő és párthivei maguk számára nem akarnak semmit, hanem csupán az ügyért buzganak. Odilon-Barrot mindenek előtt a' kamatcsökkentést, a' septemberi törvények megszüntetésit, választók szaporitását, végre pedig talán épen törvényszék elibe állittatását kivánná Molé ministerségének, megvesztegetés, tékozlás és rosz kormányzat miatt. — Daguerre diorámája leégett. A' lángok egy óra alatt az egész épületet megemészték, 's maga Daguerre is csak veszély közt tuda kiszabadulni. — A' fiatal Rovigo hg martz. 8ikán párbajt küzdvén a' st. germaini erdőben, mély szurást kapott, melly tüdejét sérté 's nagy mértékben veszélyezteti életét. — Papineau, az ismert zendülési főnök, Canadából Havreba érkezvén, onnan Parisba szándékozék utazni; de a' rendőrség visszatartóztatá őt, azon megjegyzéssel, hogy csak rendes angol utlevéllel engedtethetik meg neki az utazás Franczlaországban. — Martiniquei hírek szerint ott még folyvást növekszik a' nyomor, 's jan. 11én még négy földrengést érzettek a' főváros közelében. Az első földrengés mintegy 10 milliónyi kárt okozott. Csak a' czukorvám csökkentése enyhitheti e' gyarmat lakosinak szomoru sorsát. — Abdelkader visszatért már a' sivatagból 's Miliana közelében üte tábort. Ain-Maadi további sorsáról még semmi bizonyost nem tudhatni; némellyek szerint nem hagyott az emir őrséget falai közt, mások ellenkezőt állítnak, ismét mások szélytiben azt mondják, hogy a' sánczokat lerontatá. —

(Lallemand tábornok meghalt. Elegy.) Lallemand tábornok 's pairkamrai tag, martz. 9ikén élte 65ik évében elhunyt. Lallemand köztudomás szerint 1815ben Napoleonhoz kitüntetett hű ragaszkodása miatt halálra itélteték, 's csak bámulatos szökés által kerülé el e' szomoru sorsot. — Molé gr. martz. 11kén már kiköltözék a' külügyi hivatalból. — Mondják, hogy Dupin ministerségbe lépte esetén Odilon-Barrot lesz kamraelnök. — Mihelyt a' királytól eltávozék Soult tábornagy, azonnal hosszas tanácskozásba bocsátkozék Thiers urral; általányosan vélik mindaz által, hogy eddig még semmi bizonyos ajánlatokat nem tőn Lajos Fülöpnek a' tábornagy, mert először Dupin urral ohajt tanácskozni, kinek Parisba érkezését minden pillanatban várják.

(A' király Thiers 's Guizot urakat is meghivá. Elegy.) A' Messager martz. 11iki száma szerint a' király Thiers urat levél által a' palotába idézé, minek következtében Thiers csakugyan meg is jelent 4 óra tájban a' királynál. Soult tábornagy kétszer volt ugyanazon nap az udvarban. Broglie hg is szólott Lajos Fülöppel 's az országos ügyektől visszavonultát neje halálával mentegeté. Soult már határzottan elfogadá a' ministerségalakitást, 's rövid idő mulva tudva leendnek az uj ministerek nevei. Az Odilon-Barrot befolyása alatt álló Siècle igy osztályozza az uj kamraellenzést: radical ellenzés 4 követ, legszélső baloldal 10, baloldal 110, bal közép 82, jobb közép 26, legitimista 23, összesen 251. Tudni kell azonban, miszerint ez egyesült ellenzés az uj ministerség összeállása után azonnal uj felekezetre fog oszlani. — Papineau Havreból Parisba érkezék. —

Belgium.

Hir szerint a' limburgiak vonakosznak a' belga kormány által rájok kivetett félévi adót lefizetni, mert a' belga kormány Limburgot magára hagyja, elvonva tőle pártolását. Az e' miatt foganatositott rendszabályok ismét felfüggesztettek, mert több helyen zavar 's rendetlenség keletkezék. — Skrzynecky tábornagy nem utazott Londonba, még mart. 6kán Brüsselben volt 's az udvarnál ebédle. — A' következkamrai mart. 8 's 9ki ülésekben még folyvást a' londoni szerződésrül vitatkoznak; többen szólának mellette 's ellene; a' viták azonban igen lassan haladnak előre, mert naponkint 4—5 követnél több nem nyilatkozik; 's igy hihetőleg mart. 15ke előtt vége nem szakad; a' franczlaországi választások következtében az ellenzés néhány taggal szaporult; a' kormány ellenben az egész ügyet bevégzettnek tekinti. —

Németország.

A' hannoverai lap mart. 4érül irja: „A' köz RR gyülése tegnap előtt este bizonytalan időre el van halasztva. E' rendeletet 's ennek inditóokát illetőkir. iratot reményljük, nem sokára közölhetni fogjuk."

M. m. Frankfurtban febr. 18án a' Dalkoszoru-társaság a' Mozart-féle alapitvány részire nagy hangversenyt ada; ezen alapitvány már jelenleg 7 ezer ftbul áll, de csupán akkor léphet életbe, ha évenkint 400 ftot kamatoz. — A' würtembergi kamrák elibe terjesztett költségvetésbül kiviláglik, miszerint 1839tul 1842eig 's igy három év alatt a' kiadás 29,018,432 fr., a' bevétel pedig 29,041,000.

Gabonaár: Pest, mart. 22dikén: Tiszta buza —, —, 140; — Rozs — 90, 85; — Zab 66, 63, 60; Kukoricza 88, —, —, pesti m. v. garas.

Dunavizállás: Pest, mart. 21dikén 5′ 7″ 6‴ — 22dikén 5′ 7″ 0‴ 23dikán 5′ 9″ 3‴

Lotto. Buda, mart. 20kán: 33, 24, 13, 63, 76.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. szerda, mart. 27. **JELENKOR.** 1839. 25ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (Miksa fh †; kinevezések 's előléptetések; névmagyarositás; m. n. akademia; egri városi tisztujitás; bajai hirek; különfele: erdélyi adakozás a' budapesti vizkárvallottak számára, veresegyházi gyilkosság, Bács-Bodrog megye magyar kö iratu pecsétet használ.) Amerika (Rozas kegyetlen urálkodása; 's a' t.) Portugália. Spanyolország (a' közvélemény itélete d. Carlosrul; búcsúlakoma Clarendon tiszteletére; 's a' t.) Anglia ministeri nyilatkozatok Aden, Veracruz, a' francziák terjeszkedése 's Mehemed Ali ügyében; elegy; 's a' t.) Franczia ország (a' Messager nyilatkozata; Chateaubriand megtiszteltetése; a' juliusi oszlop kúpjának föltétetése; 's a' t.) Belgium (kamaraülések: Pirson nevezetes nyilatkozata; 's a' t.) Németország. Svédország. Olaszország. Hollandia. Törökország. Gabonaár. Dunavizállás.

Magyarország és Erdély.

Milanoi hirek szerint Miksa cs. főhg, Rajner lombard-velenczei al-király ő cs. főhgsége legfiatalabb fia, f. h. 16kán visszaverődött vörös-himlő következtében elhunyt.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége m. e. karácson hava 20dikán Szollusz Ferencznek Krassó megye első al-jegyzőjének 's táblabirájának 's testvérjének Antalnak eddigi vezeték-nevök helyett ezentul „Szerényi" név viselhetését kegyelmesen megengedni méltóztatott.

Ő cs. 's ap. kir. felsége Preiszler Jánost szegedi megürült kir. sóárnoksággal felruházni; továbba Kaschnitz Ignáczot, a' nagy-bányai k. főfelügyelőség irnokát, 's Dvihall Jakabot, a' selmeczi bányászati leányiskola tanitóját, nyugalmazni méltóztatott. Kam. tud.

A' nmélt. magy. kir. udv. kamra a' facseti igazgatóság ellenőri tisztségére Szaibély Ferencz rékasi kam. kasznárt; a' Verbovecz és Rakovecz nevű horvátországi kir. fisc. urodalmakban megürült kam. erdőszségre pedig Szitta Józsefet, alkalmazá. Kam. tud.

A' n. váradi d. szt. káptalan olv. kanonokja 's a' t. Németh József f. h. 19kén épen névnapján élte 75dik évében szenderült jobb életre. Takarékosan gyüjtött vagyonáról a' boldogult nemesül rendelkezett, hagyván azt kegyes czélokra is egy részben olly móddal: hogy azon plébániáknak, hol maga is lelkészkedett, valamint más csekélyebbeknek állapotja javittassék 's házi szegények is nyugtató tartást nyerjenek; de rokonairól is illőleg gondoskodék. Nyájassága 's őszinte tanácslási főleg paptársai iránt emlékezetét áldásban részesitik ezeknél. Béke porainak!

A' pestbudai hangászegyesületnek 5ik műelőadása e' f. IIIik hangászati évben, husvét vasárnap mart. 31kén, esti 6 órakor lesz Pesten a' k.v. nagy redout-teremben. Tárgya: Schneider Fridr. „Utólsó itélet" czimü nagy oratoriuma. — A' t. egyesületi tagok nagy csütörtökön és szombaton (mart. 28—30.) vehetik által belépti jegyeiket szokás szerint Pesten, egyesületi pénztárnok Klausz E. L. urnál, 's előadás napján az egyesületi irószobában; — Budán pedig Milecz Imre urnál. — A' megalapitott rendnek fentartása végett a' t. egyesületi tagok illőleg kéretnek, hogy a' belépti jegyeket [illegible] előmutatása mellett méltóztassanak követelni: ha pedig ezek elmaradnak vagy elvesztek volna, ne terheltessenek helyettük a' biztositó lap párját kivánni jövendő előmutatás végett.

Magyar tudós társaság. — I. A' 8dik nagygyülés által 1837ben kitüzött ezen, nyelvtudományi, jutalomkérdésre: „Mellyek a' két hazában és hajdani magyar tartományokban részint fenlevő, részint régi emlékekben találtató azon magyar hangzatu helyirási és családnevek, mellyeknek eredeti jelentését bizonyossággal, vagy legalább hihetőséggel meghatározhatni? „mart. 24eig, mint határnapig, három pályairás érkezett illy jelszavakkal: 1. „Csak cseppeket adok, de cseppekből lesz a' tenger." — 2. Az okosság okokat keres. — 3. Quis reddat omnium nominum etymon. Fejér. Molestus est labor nominum reddere etymon, quae saepe aut casus invenit, aut sine ulla ratione vulgus imposuit. Bel.

II. Az ugyanakkor kitüzött philosophiai jutalom-tételre: „Nyomoztassék ki a' pantheismus természete, eredete szülőokaival 's elágazásival együtt; 's adassék elő: milly befolyása volt a' régi, közép és ujabb kori philosophiai rendszerekre?" a' határnapig hat munka érkezett illy jeligékkel: 1. Curriculo pulverem olympicum collegisse juvat. — 2. Quo teneam vultus mutantem Protea modo. Horatius: 3. Tout l' univers subsiste à l'ombre de sa main. Lamartine. — 4. χρέω δέ σε παντα πυδεσθαι. Parmenides. — 5. Suum cuique. — 6. A' ki e' mindent semmiből alkotta, a' megsemmisitést magának tartotta. Csokonai.

III. Az 1838ban kihirdetett drámai jutalomra szinte mart. 24eig tizenhárom szomorujáték érkezett, következő czimek és jeligékkel: 1. Jenő 5 fvl. „Hisz a' magyarnak e' föld mindene." — 2. Szörény Ida. 5 flv. (Jelige nélkül). — 3. Szúnyog Katalin. 3 f.v. „a' szomorujáték a' közönséget komolyságra, a' szerzőt mosolyra indítja, ha sikerül." — 4. Sámuel főkamarás. 5 flv. „Az ifju iró félve közelit a' sajtóhoz." — 5. Záchok. 5 szakaszban. „Jeder Schlag des Herzens schlägt uns eine Wunde, und das Leben wäre ein ewiges Verbluten, wenn nicht die Dichtkunst wäre." Börne. — 6. A' két vacsora. 3 szakaszban előjátékkal. „Es ist kein geringes Lob nur solche Fehler begangen zu haben, die ein jeder hätte vermeiden können." Lessing. — 7. Az álmok. 3 flv. „Alma való képét látá, és látta sötéten." Vörösmarty. — 8. Kámán király. 5 flv. „Egy istenem, egy a' hazám." — 9. A' férj. 5 flv. „Kanst du nicht allen gefallen durch deine That und dein Kunstwerk, mach' es Wenigen recht; Vielen gefallen ist schlimm." Schiller. — 10. Havasok, vagy: magyar nagyság. Előjátékkal 5 flv. „Azon kigyót, melly szivemben lakik, megöljem én egy hirtelen döféssel 's elrontsam a' boszunak ünnepét." Marót bán. — 11. IV. László. 5 flv. „In die Tiefe musst du steigen, soll sich dir das Wesen zeigen." Schiller. 12. Hunyadi László, 5 szakaszban „Drama for ever." — 13. Első Károly és udvara. 5. flv. „Jedes Volk ist der Herrschaft werth, unter welcher es blühet, oder blutet: sie ist sein eigenes Werk, Offenbarung seines erreichten Menschengehaltes. oder seiner selbst verschuldeten nationalen Nichtigkeit." Fessler. E' munkák a' mai ülésben előterjesztetvén a' jeligés levelkék bontatlanul az Academia és Döbrentei Gábor r. t. pecséteivel lepecsételve, a' levéltárnoknak adattak által őrizés végett, a' kéziratok pedig, név szerint az első és második rendüek, három három osztálybeli r. tagnak, a' drámák a' IXik nagyülés által választott, öt tagból álló küldöttségnek, adattak ki megvizsgálás végett. A' száz száz arany jutalmat, úgy netalán határozandó másod, harmad 's több mellék-jutalmat a' folyó évben tartandó Xik nagyülés fogja odaitélni. Pesten a' m. t. t. kisgyüléséből, mart. 25kén 1839. D. Schedel Ferencz, titoknok.

Magyar tud. társaság. Az iró közönség ezennel figyelmessé tétetik a' m. t. i. IXik nagyülése által közzé tett következő jutalomkérdésekre: I. Történetirási: „Fejtessék meg oklevelek 's egyéb régi emlékekből: honnan vette legyen eredetét hazánk régi várszerkezete, koronkint milly változásokon ment az keresztül, mik hanyatlása okai, és milly hatással volt e' külön fokain, honunk közigazgatására, védelmére 's általában alkotmányunk kifejlésére? II. Mathesisi: A' görbék meghatározásában jelenleg a' görbe mindenkori hossza és érintőinek (tangentes) szöge is vétetnek elemül. Melylyek tehát ezen nézet szerint az első és másod-rendű görbék? Vitessenek ezek által öszrendesekre (coordinatae), 's adassanak elő főbb tulajdonságaik. Jutalom száz száz arany. — Mindenik osztálybeli pályairások beküldésének változhatatlan határnapja, mellyen tul semmi felelet el nem fogadtatik: mart. 25dike 1840. a' meddig azt, irója nevét rejtő pecsétes levélre hivatkozó jeligével, alulirt veszi által. A' beküldött másolat, melly ki nem adatás' esetében is az academia levéltárában marad, a' nélkül, hogy szerzője a' munka sajátsági jogát elvesztené, idegen kézzel és tisztán irva, lapozva 's bekötve küldessék. Ha a' jeligés levél felbontatása után kitetszenék, hogy a' munka saját keze irása a' szerzőnek, ez a' jutalomtól elesik. — A' 100 arany jutalmon kivül, másod, sőt harmad karbelinek találandó felelet is kiadathatik, ivenkint szabandó tiszteletdij mellett. — II. Az 1840ben kiadandó 100 arany dramai jutalomért egyedül vígjátékok vihatnak. Ez alkalommal figyelmessé tétetnek a' versenyzők a' IXdik nagyülés azon határozatára, miszerint, a' munkás elmék sikeresb ösztönzésére, a' többiek közt legjobb munkának a' jutalom minden esetre kijár, kivevén ha köztök egy sem találtatnék, melly bármi tekintetből is figyelmet érdemelne. Egyébiránt a' nagy jutalmon kivül netalán másod sőt harmad 's a' t. karbelinek találandó munka is kiadathatik tiszteletdij mellett. Pesten, a' m. t. társ. kisgyüléséből, mart. 25kén 1839.

D. Schedel Ferencz titoknok.

Eger, mart. 22kén: Tegnap mart. 21kén Eger városa tisztujitó széke Frimm Ján. kanonok 's prépost, mint a' kettős földesuraság megbizottja elnöksége alatt tartatván, főbiró maradt Csépány János; továbbá megválasztattak: főjegyzőnek Makáry Imre ügyvéd: aljegyzőknek Pók István 's Gáhy József ügyvéd, ki egyszersmind levéltárnok; mind felkiáltással. Tanácsnokoknak megerősittettek: Száz Márton, Páczány Ján., Szretics Andor, Szakácsy József, Csepcsányi Antal, Galambos János, [illegible] Ponovics Agoston, Gramantik István. Felkiáltással megvá[illegible] Szalay Antal, [illegible] gazdaságbeli pénztárnokok [illegible]: Ribósy Gábor ügyvéd, Bozsik László és

Baján mart. 18kán: A' bajai közönség hálás emlékezet[illegible] hunyt Ferenczünk országlatabeli jótételeket, sietve sietett minden rendü lakos a' mart. 2án Bartok Mátyás dersi prépost 's helybeli lelkész által tartott gyászmiseáldozatra az elhunyt fejdelem hamvainak szende pihenést, fens. örököseinek pedig minden áldást könyörgeni a' mindenség urától. Minden szem az egyház közepén alakitott számos gyertya-világlatú gyászravatalra volt függesztve. Emelék e' szomorú ünnepélyt közszeretetü első alispánunk a' kebelben lakó megyei tisztviselőséggel a' városi tanács és község, nemkülönben az itt szállásozó vasaslovag ezred századja a' polgari gránátossággal együtt. — Utaink jobbadán feneketlenek; e' körülmény valóban háladatos méltánylatra ébreszt minden Duna-környéki utazót a' dunai gőzhajózás alapitóji iránt. — A' partunknál megálló gőzösök számos és mondhatni mindegyre szaporodóbb vendégeket szállitnak. Az intézet vidékünkön az utasok kényelmét előmozditandó rendszeres ügyviselőséget állitott fel, melly a' gőzhajózást illető minden tudnivalórul mindenkit körülményesen értesi 's ez okbul a' gőzösök rendszeresen már nálunk is tovább mulatnak. A' Vajason általszállitásra is rendelések tétetvék. — A' bajai kir. gymnasiumban is nyilványos szavazási gyakorlatok fejezék be a' félévi próbatételeket mart. 2kán 's a' városi küldöttségen fölül szép számu látogató a' kellő tudományokon kivül a' serdülő ifjuságnak mind a' magyar mind a' deák nyelvbeni jártosságával is megelégülve hagyá el a' teremet, mi sz. Ferencz ottani hiveinek valódi örömükre szolgálhat. — A' mart. 11 's több napjain tartatott bácsmegyei közgyülésen mart. 25től apr. 25eig kizárólag a' marhahus ára 11 król 12re emeltetett. — Időjárásunk a' földészre épen nem kedvező. Az egész mart. igen kellemetlen; a' havazás és esőzés versengve váltogatják egymást. A' föld fagya most kezde bontakozni 's ime mart. 15kén reggel kemény fagyra és bokán felüli hóra ébredénk, mit ismét 16kán 12 foknyi hideg követett. A' tavaszi szántás az idén igen elkésik. — Kereskedésünk szokatlan mozgalmú, ennél nagyobb a' Ferencz csatorna elkészülte óta itten alig v. ritkán divatozott. A' Duna megnyilta óta mintegy 32 hajót raktak meg élettel. A' gabna ára mart. 16kán következő vala: tisztabuza első rendü 4 f. 30 kr.; 2drendü 4 f. 10 kr.: kétszeres 1só rendü 3 f. 20 kr.; 2ik rendü 3 f. 10 kr. 3ik rendü 3 f., rozs 3 f., árpa 2 f., 10 kr., zab 1 f. 44 kr., köles 2 f. 20 kr., kukoricza 2 f. 20 kr. váltó, mindenütt pozsonyi mérőt értve. Fának öle kemény 13 f., lágy 8 f. szinte bécsi becsben.

KÜLÖNFÉLE: Ismét egy ujabb bizonysága annak, hogy erdélyi véreink atyafi részvéttel kivánják Budapest árviz által okozott szenvedésit enyhiteni. Ns Hunyad megye Rendei közelebbi közgyülésökben főispán felső-szilvási Nopcsa László úr lelkes felszólitására köz akarattal elhatározván, hogy a' budapesti árviz által károsultak segedelmezésire a' megyei birtokosak minden füsttől hat ezüst krt fizessenek: e' mennyiség a' hazában legnagyobb kiterjedésü megye összesen 19 járásából az ajánlást tett birtokosak készsége, 's a' gyüjtő tisztviselők pontossága által már is teljesen összegyült 's 2263 fr. 12 kr. ezüst összeségben megyei pénztárnok Bodó Dávid keze alul legközelebb kitüzött czéljára jutand.

Veresegyház (Alsó-Fejérben). Milly iszonyu büntettre fajulhat el az emberiséget levetkezte gonoszság, borzasztóan láták e' helység

lakosi mart. 7kén viradatkor, midőn Zeethal úr itteni udvartisztje Zágoni Abel az udvarkert árkában összeroncsolt fejjel, kitekert nyakkal 's erőszakos kínhalál szörnyű bélyegeit mutató meredt testtel találtaték. A' szerencsétlen ifjat tulajdon lakszobájában levélirás közben gyilkolák meg rabló gonosztévők, 's vérpatakot árasztó holttestét a' kertbe hurczolák. Vajha ez iszonyu gyilkosság ördögei minélelőbb kézre kerülnének, hogy méltó büntésük enyhítné bármi kicsinyt a' szegény megöletett mélyen sebhedt boldogtalan szüleinek le nem irható szívsérvét!—Ns Bács-Bodrog megye m. év óta felsőbb engedelemnél fogva magyar körirattal ellátott pecsétjét hivatalosan használni elkezdette; a' ns szatmári káptalannak, mint az ujabb törvénynél fogva uj hiteles helynek, pecsétje is magyar körirató.— Az alsóbb rendű nepposztálynál megrögzött veszélyes szokás, hogy lakjaiktól, mezei vagy egyéb foglalatosságaik teljesítésére indultokkor, házaik ajtóit lelakatolják 's a' még magokkal tehetetlen csecsemőket oda zárják, kik is, gondolatlan szüleik eltávoztok után védkarokat magok körül nem látván veszedelmökre, mint még vigyázni nem tudók, rohannak, 's magokra forró vizet, tüzet borogatnak, mellyek által vagy nyomorékságot 's fájdalmakat, vagy örök nyugalmat nyernek, 's az életben rájok következhető tán sok szenvedéstől szabadulhatnak ugyan meg, de a' szüléknek még is mély bánatot okoznak, mellyet csak a' sír orvosolhat. Igy történt f. évi febr. Hunyad megyében Csertés-Hondolbánya helységben, hol egy bányász neje reggelit készítvén férje számára a' bányába viendőt 's elindulásakor két eszt. kisdedét alvó rengőjében hagyá. A' gyermek, anyja távolléte alatt felébredt, rengőjéből kikelt 's a' tűzhelyre ülvén az azon levő még nagyon tüzes hamuban vájkált, mellytől inge meggyuladt, 's az ártatlan úgy összeégett, hogy midőn az anyja haza érkezék, kisdedének hasát a' tüz miatt már kifakadva, 's a' szerencsétlent félholtan a' földön találta 's e' kinok közt négy napig élt. Egy más 3 eszt. kis fiut hasonló szerencsétlenség ért, azalatt, mig egy érczhutabeli munkásnak neje egy véka gabnával a' malombúl visszatért, ki is eltávoztakor gyermekét egy teknőben hagyá. A' fiucska, anyja távolléte alatt fölébredvén a' tűzhöz ült 's abban piszkálván inge tüzet kapott, 's rekedezett sirását senki nem hallván, rajta ugy elégett, hogy a' haza érkezett anyja gyermekét majd minden eszmélet nélkül a' földön fetrengve 's egészen összeégve találta, kit másod nap örök hajlékába is helyze. Bár illy esetek olvasása, v. hallása nagyobb gondosságra indítná a' szüléket! V.U.—N. Kőrösön mult febr. napjain tartatott félévi iskolai vizsgálatok kimenetéről a' Haz. Tudósitások 19ik 's a' Jelenkor 20ik számabeli czikkben a' n. kőrösi h. v. iskola „Lyceumnak" czimeztetik: mivel a' dunamelléki egyházmegyében legfelsőbb engedelemmel ellátott más lyceum, köz tudomás szerint, a' kecskemétin kivül még ez ideig nincsen, nyilványos, hogy az érintett n. kőrösi iskolának lyceumi névvel czimeztetése alaptalan, 's nem egyéb, mint az azon iskolát nem illető névveli visszaélés, szóval mystificatio. Mellőzve most ezen felsőbb engedelem nélküli elneveztetés [illegible] Hájos J.

Amerika.

A' texasi elnök Francziaországgal kereskedési szerződést köte, mellynek következtében e' két ország kikötőji a' két nemzetnek kölcsönösen nyitva állnak. —

(Rozas kegyetlen uralkodása.) A' jour. des Débats szerint Buenosayresben a' hirek igen komoritók; a' rendetlenség ugyanis e' szerencsétlen tartományban, mellyet kül 's belháboru zaklat, legfőbb fokra hágott. Buenosayres első katonai főnöke 's kormányzója, Rozas, folyvást a' legkegyetlenebb szigorral bánik politikai ellenségivel 's azokkal, kiket azoknak tart; rettegés által akar uralkodni 's eddig még igenis sükerült ez neki, ámbár hatalma tetemesül megrendült. Buenosayresben gyakran véres titkos kivégzések történnek: nem régiben egy ezredest lövete agyon Rozas, ki a' déli vidéken támadt zendülés főnökévé lőn. Ezen respublicai alkotmány idomja alatt üzött vad 's kegyetlen zsarnokság által már 19 áldozat hullott el; a' politikai kivégzéseknél a' legnagyobb kegyetlenség uralkodik, igy többi közt a' fenemlitett ezredes fejét Rozas levágatá 's karóra tüzeté, mit a' meggyilkoltnak két barátja két óra hosszaig nézni kényteték, ugyanazon halállal ijesztvén őket, ha csak egy pillanatig is másfelé fordítják szemeiket. Francziaországnak joga van illy zsarnok 's ezzel rokon kormány ellenére a' Buenosayresben lakó franczíák védletére hathatósan munkálkodni. Méltatlanságoknak, mint Bacle halála Rozas tömlöczében, nem szabad többé történniök az argentini respublicában egy felelősség-nélküli dictator önkénye és gyanuja miatt. —

Portugália.

Lissaboni febr. 24eig terjedő hirek szerint a' portugál 's angol kormány közti alkudozások, a' rabszolgakereskedést illetőleg, siker nélkül maradtak, mert Portugália az Anglia által javaslott szerződést (főleg a' motozási jog miatt) nem irta alá. — A' következmrában a' trónbeszédrei válasz vitáját 23kán végzék; a' ministerség minden pontban győztes lőn. Palmella hg febr. 23kán visszatére Lissabonba Angliából 's azonnal a' királynénál udvarlaton volt. —

Spanyolország.

(A' közvélemény itélete d. Carlosrul. Búcsulakoma Clarendon tiszteletére.) A' közvélemény folyvást nyiltabban itéli a' trónkövetelő tetteit. Röviden azon dicsfény, melly a' trónkövetelőt a' tartományokban körülsugározá, elhalványult, 's közötte és a' trón között áthághatlan mélység nyilt meg. Minden egyedül Maroto tábornoknak engedelmeskedik; ő uralkodik, kormányoz 's 25 ezer embernek korlátlan parancsnoka. De ugyan mit teend ő, hogy magát e' magas polczon föntarthassa? Uj vállolatot tervez talán Spanyolország beljébe nyomulásra? Ámde a' baszkok 's navarraiak ellenkeznek az illynemű vállolatokkal, 's Maroto nyilván kimondá, hogy ez neki nem szándéka. Tehát erősséget vagy várost támodand meg Maroto? Erre nincsen elég pénze, de fegyverben is szükölködik. Vagy Santander tartományban szándékozik fokonkint haladni előre? Illy rendszer sok időt kiván 's nem vezérel czélhoz. Talán egyes csatákban próbáland szerencsét az éjszaki hadsereg gyöngébb osztályi ellen? Espartero bizonyosan nem engedend magával igy játszani, hanem egészen elkerüli a' csatázást, vagy pedig általányos harczra fogja kényszerítni az ellenséget. A' körülmények illy kétes helyzete közt természetesen mindent el fognak követni Maroto megbuktatására. Texeiro Sareban van a' leoni érsekkel. — Clarendon lord martz. 7kén reggel hagyá el Madridot, 's mivel háztartásában nem történt semmi változtatás, tehát reménylik, hogy ismét visszatérend követségi helyére Londonbul, mit őszintén ohajt minden valódi spanyol. Elutazta előtt mindenkép törekvének a' buzgó honfiak kitüntetni azon méltányt, mellyel nemes törekvési iránt viseltetnek. Mart. 5kén fényes lakomát ada Seoane a' köztiszteletü érdemes követnek, mi annál nagyobb kitüntetés, mivel a' spanyolok köztudomás szerint igen ritkán, idegennek pedig épen soha, sem szoktak ünnepélyes lakomával tisztelgeni. E' lakomán mintegy ötven ember volt jelen 's köztük az angol követség egész tisztszemélysége, a' portugál követ, a' dán ügyviselő, több tábornok, tanácsos és követ, többnyire az ellenzési párt közül. A' tulajdonképi radicalok közül, minők: Lopez, Caballero 's a' t., Campuzano uron kivül más nem volt hivatalos; a' mérsékpártiak közül ellenben leginkább kitüntek: Martinez de la Rosa, Gorhg, 's Isturiz. Hogy még nagyobb politikai jelentősége legyen e' lakomának, a' madridi franczia követségtül nem hitt meg senkit Seoane, 's e' szerint a' négyes szövetség itt nem vala tökéletesen képviselve, 's a' mondott beszédekben 's áldomásokban sem történt semmi czélzás e' tárgyra. Először Anglia királynéja egészségeért ürite áldomást Seoane, mire Clarendon l. a' spanyol királynét élteté 's megbukást kivánt minden ellenségének, egyszersmind azon reményét fejezvén ki, miszerint ez év folytában még véget érend a' polgárháboru. Este a' polgárkatonaság zenészkara fáklyafénynél több darabot játszott el Clarendon palotája előtt.—A' belga ügyviselő mart. 5ikén Brüsselbe utazott Madridból, hihetőleg a' Spanyolországgal kötendő kereskedési szerződés megerősitése végett. Ugyane' napon sétakocsizást tőn a' kormányzó királyné, mit gyöngélkedő egészsége miatt már huzamosb idő óta nem tehete. —

Anglia.

(Ministeri nyilatkozatok Aden, Veracruz, a' franczíák terjeszkedése 's Mehemed Ali ügyében. Elegy.) A' martz. 11iki felsőházi ülésben következő kérdést intéze Lyndhurst a' ministerséghez: „Lapjaink szerint Bombayből elküldött katonáink erőszakosan elfoglalák Aden erősséget, és szörnyü vérengzést vittek véghez a' lakosak közt. Miután azon birodalom fejdelme hű barátja volt eddig Angliának, tehát némi fölvilágitást ;„Aden' erősségből ő fels. egyik hajójára algyuztak, minek következtében elégtételt kivánt megsértett lobogónk. Egyszersmind alkudozásba bocsátkozék ügyvivőnk azon fejdelemmel a' kérdéses vár átengedtetése iránt a' keletindiai társaságnak. Ez alkudozás szerencsés sükerü is volt; de azon pillanatban, midőn katonáink a' várba akarának menni, kijelenté a' szultán fia, hogy atyjának nem volt joga eladni az erősséget 's csak sokkal magasb követelések teljesitése után igéré annak átadatását. Ezután megtámodák katonáink a' várat. Egyébiránt minden e' tárgyra vonatkozó irományt a' ház elibe fogok terjeszteni." — Néhány londoni lap következő kivonatot közöl Croke hadnagy naplójából az angol lobogó megsértetése ügyében Veracruz előtt: „Nov. 27ikén fölszedém horgonyimat, Sacrificios sziget felé vitorlázandó, 's Créole franczia korvett mellett haladtam el. Egészen váratlanul álgyut süte ki a' Créole, 's a' golyó hajóm közelében esett a' hullámok közé. Egy óra mulva dereglye evezett hozzám a' franczia hajórul, 's parancsnoka elvivé födözetemrül a' kalauzt, 's én délutáni 4 órakor horgonyt veték Sacrificios előtt, miután a' franczíák 2 óra után megkezdék san Juan de Ulloa lődöztetésit. Martz. 11ikén a' tengerészeti költségvetés vitatásakor Peel oda nyilatkozék az alsó házban, hogy ő az egész kivánt mennyiséget ellenzés nélkül ajánlja meg a' ministerségnek. De ez alkalomkor ismét megpöndité sir Robert az angol lobogó megsértetésit Veracruz előtt 's élénkül gáncsolá a' kormány hanyagságát, melly szerint tüstint az ellenségeskedés kiütése után nem küldé hajócsapatot azon vidékre a' britt alattvalók élete 's vagyona biztositásaul. „Kérdem, igy szóla többi közt, illett é Anglia 's lobogója bőcsületéhez olly alkalomkor hajócsapat nélkül hagyni a' mexicoi partvidéket? (Halljuk!) E' nyilván kimutatott gyöngeség előre is gyanittathatá a' kormánnyal olly kicsapongások és sérelmek történhetését, minőt a' kalauz erőszakos elvétele által csakugyan szenvedénk? (Halljuk!) Attól épen nem félek ugyan, miszerint e' kérdés tökéletes kiegyenlitése komoly akadályokra találna, most midőn Francziaország sorsát olly ügyes kezek intézik; de Angliának minden esetre illő elégtételt kell kapnia. (Tetszés.) 'S ugyan milly lépések történtek illy süker-eszközlés végett? Mennyire e' ház előtt tudvák e' történet körülményi, ugy hiszem, Croke hadnagynak nem kellett volna olly könnyeden megválni a' kalauztól, sőt épen ellenzeni kellett volna annak elvitelét 's végre igy nyilatkoznia: „Én csak olly erőszaknak engedek, melly ellen küzdenem őrültség lenne; ám vigyétek a' kalauzt, de vele hajómat is." Illy nyilatkozat után nem maradhatott volna el a' legfényesb elégtétel. Egyszersmind gáncsra méltó a' franczia hajóvezér magaviselete, mivel olly sokáig késett a' megkövetéssel, ha itt csakugyan beérhetnők puszta szavakkal. Mindenek előtt azonban ohajtanám tudni: mit jelentett a' tengerészeti hivatalnak ez eseményrül Croke hadnagy? Én időn kivül nem igen szoktam valamelly tárgyat szorgal-

mazni; de itt ugy látszik, már elég ideje volt a' kormánynak legtökélyesebben meggyőződhetnie minden körülményrül. Valamint a' parliamentet, ugy az egész országot is rendkivül érdekli, minélelőbbi fölvilágitást nyerhetni e' fontos tárgyban." Wood tengerészeti titoknok némileg kitérve válaszolt a' kérdésekre, mondván: „Ez eset csakugyan fontos és további vizsgálatot kiván. Később szükséges leendhet minden arra vonatkozó irományt a' ház elibe terjeszteni; de most véleményem szerint meggondolatlanság lenne a' parliament részirül, ha e' kérdésben tovább menne. Croke hadnagy jelentésébül kiviláglik, miszerint ő a' körülményekhez képest lehetségig mindent elkövetett, mi által a' kalauz erőszakos elvitelét gátolhatni gondolá; tettlegi ellenszegüléshez mindazáltal józanul teljességgel nem foghatott. Egyébiránt örömmel tudathatom a' házzal, hogy pár nap mulva szabadon láták Veracruzban a' kérdéses kalauzt. A' franczia kormánnyal diplomatai közlekedés nyilt már meg e'tárgy iránt, melly oda nyilatkozék, miszerint Baudin hivatalos jelentése megérkezte előtt semmi határzatot nem hozhat e' tárgyban; de mindig kész elégtételt adni, mellyet a' dolog világos mibenléte megtudása után szükségesnek 's méltányosnak tartand." (Halljuk!) Ezután ismét az angol tengeri erő hanyatlása kerülvén szőnyegre, Wood 's Labouchere egyenesen azt álliták, miszerint azon takarékossági rendszert, melly a' toryk véleménye szerint olly igen lealázá az angol tengerészetet, csupán a' volt tory ministerségnek tulajdonithatni; Peel hosszu beszédben törekvék mentegetni e' vád ellen magát 's kormányzó társait, Palmerston pedig folyvást azt vitatá, hogy a' kormány koránsem feledkezék meg az angol alattvalók sorsárul Mexicoban, 's hogy azok csupán annyiban szenvedtek, mennyiben a' háboru 's ostromzár miatt a' kereskedés általányosan szenvedni kénytelen. Egyszersmind nyilványitá ez alkalomkor Palmerston, miszerint a' franczia kormány ünnepélyesen igérte, hogy maradandó birtokra Mexicoban teljességgel nem iparkodik. (Halljuk! Halljuk!) Russell azon vád ellen menté a' kormányt, miszerint ez a' toryk állitása következtében nem czélszerüleg osztja el hadi erejét a' tengeren, 's különösen a' földközi tengeren szükségesnél nagyobb erőt állomásoztat. Ez utóbbi pontra nézve különösen igy nyilatkozék Russell: „Ha meggondoljuk, miszerint azon vidéken olly két tengeri hatalom uralkodik, minő a' török 's egyiptusi, ugy valóban meg kell vallanunk, hogy erős angol hajóhad jelenléte ott nemcsak kereskedésünkre nézve rendkivül kivánatos, hanem politikai érdekink tekintetébül is mellőzhetlenül szükséges. Őrködnünk kell ugyanis, hogy azon két hatalom össze ne csaphasson, mit csak tetemes erővel eszközölhetünk 's mit nem mellőzhetünk, ha föntartani kivánjuk a' békét. (Halljuk! Halljuk!) Hume takarékossági rendszere értelmében szerencsétlen inditványt tőn a' ministeri költség-kivánat megbuktatására, 's igy nyilatkozék: „Igen csudálkozom, hogy a' ház mindkét oldalán illy pazarlási rendszerhez hajlást kell tapasztalnom. A' hajóslegénység szaporitását béke idején annál fonákabbnak látom, mivel az országos jövedelem csökkent. (Halljuk! 's kaczaj.) Warburton azonban tetszéssel fogadá Hume megjegyzését, 's igy szóla: „Midőn az ember hallja e' kiáltozást a' tengeri erő-szaporitásért, azt kell gondolnia, hogy az angol nép már megunta a' békét. (Halljuk!) E' pillanatban nem panaszkodik ugyan adó súlya miatt a' nép, de a' fölemelendő tengerészeti költség minden esetre nagy terhet vetendne a' nép alig könnyült vállaira." E' közbeszólalkozások után az inditvány főpontját szavazás nélkül fogadá el a' ház, 's ugy szinte a' következő két mennyiséget is: matrózok 's tengerész katonák zsoldjára 1,080,089, 's a' hajóhad szükségeire 546,625 font sterling.— Ezután az Irlandban elkövetett gonosztettek valának vitatási szőnyegre jutandók; mivel azonban csak 37 tag volt már jelen, tehát reggeli 2¼ órakor eloszlott a' ház. A' martz. 12iki felsőházi ülést e' szókkal nyitá meg Brougham: „A' britt kormány meg van kéretve békeföntartásra a' szultán 's egyptusi helytartó vagy inkább Egyiptus valódi ura közt, ki egyetlen lépésnyire sem távozott a' béke-ösvényrül. Mehemed Ali egész figyelmét birodalma belviszonyi javitására fordítá. Ő oktatási ministerséget alkota, 's ez olly példa, mellyet Anglia által utánoztatni ohajtanék; ő eltörlé a' rabszolgakereskedést, melly birodalmában az ő uralkodása előtt olly gyalázatosan divatozott. Hallom, hogy a' porta darab idő óta iszonyu hadikészületek kifejtésivel foglalatos. Szeretném tehát tudni, mit szándékozik ő föls kormánya tenni a' békeföntartás ügyére keleten?" Melbourne: „Ő föls. kormánya és szövetségesinek legbuzgóbb ohajtása: minden ellenségeskedést gátlani a' porta 's egyiptusi basa között. (Halljuk!) Azon két hatalom mindeddig megfelelt ez ohajtásnak. (Halljuk!) A' ns és tudós lord csalatkozik véleményében a' porta készületiről, miket minden esetre tulzó színekkel föste neki a' hir. Ő fölsége kormánya mindent el fog követni, hogy továbbra is föntarthassa a' békét a' kelet azon vidékin." (Halljuk!) Brougham: „E' válasz igen kielégitő, 's ezuttal sietek nyitványitni azon méltányt, mellyel Mehemed Ali érdemei iránt viseltetem." — A' hadserget, melly olly sokáig el volt hanyagolva, fényes állapotba törekszik helyezni a' kormány. A' fővezér, Hill l., minden ezredben vivóintézetet állittat föl, 's a' szolgálati időt rövidebbre szándék szabni. Eddig 21 évre történt a' katonaságba állás, melly idő eltelte után nyugzsoldra volt joga a' harczosnak. Ezentul 10 évre is elfogadtatik a' beállás. — Sussex hg lemondása következtében hosszas közidő után végre Northampton marq. fogadá el a' tudományok kir. társulata elnökségét. — A' M. Chronicle örvendve jelenti olvasóinak a' szövetkezés diadalát, 's különösen kiemeli korábbi jóslatit, miszerint Franciaország és Európa nyugalma koránsem szenvedtek ez esemény által, mint azt a' tory sajtó előre hirlelé. A' londoni tőzsércsarnokon azonnal emelkedni kezdének a' spanyol papirok, mihelyt köztudomásu lőn, hogy Thiers urnak ministerségbe jutásra van reménye. — Martz. 5iken a' Coventgarden színházban rendkivüli tetszéssel adák először Bulwer: „Richelieu vagy az összeesküvés" szomorujátékát. — Potter visszalépte következtében Wiganban kemény választási csata történt; a' szabadelmü párt azonban ismét győzött, 's Ewart követté lön a' tory Kearsley ellen. — A' Standard azon hirt terjeszti, miszerint O' Connellt irlandi lordkanczellárrá szándék kinevezni. 'S azalatt az izgató hosszu levélben azt igéri az irlandi előző társulatnak, hogy rövid idő mulva komolyan fogja sürgetni az elválást Angliától! —

Franczia ország.

(Választási jelenetek.) Azon képhez, mellyet Franczia országban jelenleg a' politikai életmozgalom ábrázol, az egyes elszórt elemek is méltó tárgyul szolgálnak a' világ 's árnyék kiemelésire. Valóban mulatságos tarka életképet lehetne készitni azon furcsaságok összegyüjtésibül, melyek a' mostani választások alkalmikor történtek azon számtalan titkos és nyilványos megvesztegetés, hizelgés, lélekismeretlenség 's ármány következtiben, mikkel egyik párt a' másikat legyőzni törekvék. Egy jeölt egy sütőhez ment 's kére szavát nejétül, mivel maga a' böcsületes polgár nemvala honn; de a' nő kereken kimondá, hogy férje szavazatára épen nem tarthat számot, mivel nem tőle hordatja neje a' zsömlyéket. A' szegény jelölt azonnal drága pástétomot rendelt meg, 's másnap reggel, midőn a' sütőinas áthozá azt, egy aranyat nyomott markába jutalmul. A' fiu egész alázatossággal köszöné meg a' szép ajándékot; de a' lépcsők aljára érkezvén igy kiálta föl: „Aztán még megmondanom parancsolá Önnek mesterem, hogy szavát a' pástétomért sem fogja Önnek adni." — Mit tehet az ember hét zongorával, ha játszani nem tud rajta, 's egyébiránt nem is zongorakereskedő? Alkalmasint illy kérdést intéze magához azon hangszerkereskedő, kinél hét zongorát vásárla Lefebvre készfizetésért, minden alkudozás nélkül. Szomszédi és választótársai szatócsak 's kalmárok, fölvilágithaták a' tisztes polgárt, mert nálok is hasonló nagy vásárlásokbul itélvén, Lefebvre vagyona sokkal nagyobb lehet, mint eddig közönségesen gondolák. — A' választási gyüléseken sok váratlan találkozás is történt. Olly férfiak is mutaták magukat ez alkalomkor, kiket nem ismert senki, 's kiket már rég óta nem láta senki; polgárok, katonák 's rokkantak vetélkedve tolongtak a' választási harczteren. Egy őszfürtü, mohosult tekintetü választó jelenik meg a' gyülekezetben. Mindenki reá néz, 's nem ismeri őt senki; de irományi jó rendben vannak, 's ő elfoglalá helyét a' választók között. „Mit gondol Ön, hány évü lehetek már?" szóla egyik választóhoz, ki hajdan minister volt, az aggastyán. „Oh! felelt ez igen udvarilag, Ön igen ép erővel látszik birni, 's már alkalmasint 70—75 évü lehet." — „Nem találta el Ön, én már 95 esztendős vagyok."—„Kivánom, hogy a' jövő választásnál épen illy jó egészségben láthassuk Önt." — „Oh az Ön kivánata nem igen nagylelkü, hisz mi most rendesen minden évben választunk." Egy követ, látván, hogy ismeti megválosztatásra épen semmi reménye nem lehet, rögtön igy kiálta föl: „Ha ez igy megy, ugy a' választás-javitás mellett szavazok." 1837-ben 16,871 választó iratá be magát Parisban, most 1839ben pedig 17,591 tehát csak 720szal több; ezekbül 1837ben 14,247 szavazott 's most 16,468 tehát 1221gyel több. Az ellenzés részire ugyan 1837ben összesen 6,450 szózat nyilatkozék, most 1839ben pedig 8,549, tehát 2099czel több. E' szaporodás nem a' választók száma növekedtinek tulajdonitandó, ha nem egyenesen csak a' népérzelemnek, melly a' ministerségtül elfordult 's a' szövetséghez csatlakozék. Ezenkül a' követek érzelmei is tetemesül változtak, melly változás szinte kedvező volt a' szövetkezésre nézve. Egyébiránt a' mostani választások olly kivánt irástárgyul szolgáltak a' párisi lapoknak, hogy még a' törvényszéki jeleneteknek 's gyilkosságok vagy lopások leirásának sem igen adhatnak helyet szeletikben, holott eddig az év ezen szakában többnyire csak illyesmikre voltak szoritkozva. 'S menynyit nyerének a' könyvnyomók 's papirkereskedők! Naponkint számtalan röpirat 's jelentés osztatott ki a' választók közt, elannyira, hogy végre a' jó választó polgárok maguk sem tudák, hová kelljen tulajdonkép fordulniok. —

(A' Messager nyilatkozata. Chateaubriand megtiszteltetése. A' juliusi oszlop kúpjának föltétetése.) A' Presse a' jövendő ministerség félhivatalos lapjának nevezé a' Messagert, mire igy válaszol ez utóbbi: „Ha a' „Presse" e' kifejezéssel „félhivatalos" tán olly lapot ért, melly magányos érdek nélkül támogat valamelly ministerséget, 's melly hü marad azon elvekhez, miknek polczra jutását köszöni, ugy igen örömest fogadjuk el e' nevezetet. Ha mindazáltal e' czim „félhivatalos lap" azt jelenti, hogy mi segélyünket valamelly ministerségnek eladjuk, miképen azt a' jour. des Débats 's Presse tevék, ugy ezennel nyilványitjuk, hogy a' Messager soha nem leend hivatalos vagy félhivatalos lapja semmiféle kormánynak. A' Messager szerint a' parliamenti 's nemzeti szellemü ministerség első tette azon gyalázatos lapvásárlás megszüntetése fogna lenni, melly a' rendőrség jövedelmit tetemesül csökkenti, 's annyira erkölcstelen hatásu az egész társaságra nézve." — Chateaubriand nem rég a' boldogasszony sz. egyházából jövén ki, körül véteték egy csapat ifjutól, kik olly lelkesüléssel fogadák őt, hogy egy közel álló bérkocsiba volt kénytelen menekedni. Az ifjak egészen az uj hidig kisérék őt éljen kiáltozásokkal. Különös volt, hogy a' bérkocsis üldözők kezeiből vélé megszabaditani Chateaubriand urat, 's mérgesen kiáltozá hátra: „Nálam van most; ám próbáljátok csak illetni őt kezeitekkel!" Chateaubriand e' hallgatása 's kikerülése a' nyilványos megtiszteltetésnek ismét növelé népszerüségét. — Papineau már Párisban van, 's tökéletes elégülését nyilványitá azon bánásmóddal, mellyet a' h a v r e i hatóságoktul tapasztalt. Ő mintegy 50 éves és igen élénk arczkifejezéssel bir.—Martz. 10én a' legkedveltebb zendületi dalok zengedezési közt szálliták a' juliusi oszlop kúpját du Roule külvárosbul rendeltetési helyére. E' korinthi rendszerü oszlopkúp 10 lábnyi magos és felső végén 18 l. széles. Öntve egyetlen darabból van, és súlya 23 ezer

fontot nyom, a' kocsi pedig, mellyen azt szálliták, 10 ezer fontot, 's igy 33 ezer fontnyi terhet vontak az egymásután fogott lovak. A' lovakon kivül 250 dolgozó huzá kötéllel a' kocsit és számos önkéntes, kik közt a' vörös sipkás híres parisi utczaiak 's naplopók kitünő helyen állottak. Valahányszor a' kocsival meg kelle állapodni, mi igen gyakran volt szükséges a' kúp fekvése megvizsgálása miatt, mindanyiszor a' marseillei v. parisi zendületi dal harsogása közt tánczolák körül az emberi vontatók a' kocsit. Az öntő- mühelyből reggeli 10 órakor indultak meg a' nagy teherrel 's csak esti 9 órakor érkeztek czélhoz, pedig az egész ut csak mintegy jó órányi távulra terjed. Ez ártatlan eseményt különböző rendzavarókruli hírek gyártására használák a' ministeri lapok, hihetőleg csupán azért, hogy megmutassák, miszerint a' szövetkezés diadalma csakugyan komoly izgást vont maga után, mikép ők azt mindig jósolgaták a' választások előtt. De mindez hiában történik, mert semmi zavar nem mutatkozott még eddig a' fővárosban 's a' volt ministerség és pártja egyetlen komolyabb aggodalma sem teljesült. —

Belgium.

Brüssel (Következkamrai ülések. Pezters inditványa. Elegy.) A' belga következkamrában a' 24 czikkü szerződesrül vitatkoznak folyvást; az okok mindkét részrül már kimeritvék. A' mart. 12iki ülésben Pirson inditványt hoza szőnyegre, mellynek következtében a' 24 czikkü szerződés elfogadtatása függesztetnék föl, mig a' londoni tanács a' luxemburgi birtokkérdésrül tanácskozik. Pirson élénk beszédet tarta és zajos közbeszólalkozásokra ada okot. A' következkamra e' gyülésben elhatárzá, miszerint üléseit ezután reggeli 10 órakor kezdendi, hogy a' viták mentülelőbb véget érjenek; ezelőtt az üléseket szokás szerint délután két órakor kezdették. A' martzius 13adiki ülésben Peeters következő inditványa: „Hatalmaztassék föl a' király a' szerződés elfogadására azon föltét alatt, miszerint a' lakosság polgári 's vallásbeli szabadsága biztosittassék 's erre nézve a' mostani állapotban maradjanak" heves vitára szolgált alkalmul, legelőször is Manilius genti követ szólalt fel 's megmutatá, miszerint a' kormány az ipari érdekeket elhanyagolá, mert az angol-belga bank felállitásától megtagadá egyezését; 's azzal zárá beszédét, hogy a' 24 czikkü szerződés elfogadása halálos csapás leend a' belga kereskedésre. 11 órakor Dumortier lépe szószékre 's még délután 3kor sem szálla le róla; élénk beszédet tartván; a' kérdéseket nagy elmével és sok lélekerővel hányá meg 's végre is a' szerződés el nem fogadása mellett nyilatkozék, mint mindig. — A' genti székesegyház nagy tornya ledüléssel fenyeget, 's aligha nem kell lebontani ez épitészeti emléket, ha máskép nem segithetni rajta. Már remeg a' lakosság, miszerint az éjnapegyeni (aequinoctiumi) viharok a' tornyot annyira megrázhatják, hogy a' szomszéd házak is veszélyeskedni fognak. — Steele Tamás irlandi, ki, mint tudva van, Leopold királynak O' Connell nevében irlandi serget ajánla szolgálatul, a' Nationalhoz iratot intéze, mellyben nyilványitja, miszerint O' Connell ez igéretajánlásnál 7 millió katholikus 's néhány ezer protestans érzelmit fejezé ki. Fájdalom, nem minden irlandi protestans buzog hasonló érzelemtül 's annálinkább fájlalja e' vakságokat; mert ő maga is protertans. O' Connell következő jelszót hordoz zászlaján: „polgári 's vallásbeli szabadság mindenütt 's mindenkinek." 'S igy az irlandi izgató a' belgáknak tett ez ajánlatával nem valamelly különös vallásbeli párt érzelmeit fejezé ki. Steele irata azon gyanu-elháritásul szolgál a' Nationalnak, mellyel őt többször vádolák, mintha O' Connell rokonszenve kizárólag a' katholikusok iránt hevül, 's buzog. —

A' következkamrai mart. 13ki ülésben Dumortier beszédében uj élénkséget adott a' néhány nap óta lankadásra indult vitáknak, mellyekben szüntelen ugyanazon ellenvetéseket hasonló válaszok követék 's a' 24 czikkü szerződés el nem fogadása főokául a' francziaországi ministerség-változást hozá fel, ellenállásra szólitván fel a' belgákat „azon pillanatban, midőn Franciaországban olly iszonyu mozgalom kezdődék, midőn a' választásokbul olly kamra alakult, melly Belgiumra kedvezőleg szavazand." A' nyilványos munkák 's külügy ministeri egymásután léptek szószékre; az első Dumortiernek válaszlólag azt nyilványitá, miszerint az uj franczia ministerség iránt nem kell semmi csalódásban élni; mert azon férfiak, kik kormányra jutandnak 's igy az uj ministerek a' franczia kabinet által kötött szerződést felbonthatatlannak tekintik 's misem fekszik jobban szivükön, mint annak végrehajtását előmozditani. A' vitákat még mart. 14kén is folytaták. —

Németország.

(A' göttingai egyetem tanitóji nagy többsége az alaptörvény fentartása mellett.) Göttingai febr. 22ki hir szerint meg nem foghatni, honnét van az: hogy az itteni egyetemi testület olly nagy többséggel az alaptörvény fentartása mellett nyilatkozék, nyilványosan ugyanis csak harom tanitó tudatá ellenkező véleményét; 's ez okbul ez egyetem elmellőzé az uj következválasztást; a' király pedig ezen elmellőzést a' jelen körülmények közt, mint előre lehete látni, igen rosz neven vevé; sőt jól értesültek tudni akarják, miszerint Hannoverábul a' prorectorhoz irományt intéze, mellyben makacskodás esetén az egyetemet fölfüggesztéssel fenyegeti. — A' hannoverai kamráknak bizonytalan időre elhalasztatása nem volt váratlan esemény, mert már az első kamra is 19 szóval 13 ellen (az 52 kamratag közül ugyanis csak ennyi jelent meg) Alten ellenszólalkozását elfogadá, melly ha nem is egyenesen az 1833iki alaptörvény mellett nyilatkozik, de az 1819ki alkotmány ellen van intézve. A' következkamrai tagok részirül a' németszövetségi gyülésnek benyujtott ellenszólalkozás 29 aláirással bir. — Dunin érsek birói itélet következtében hivatalától fosztatott meg, 's félévi börtönbüntetést kapa; némellyek szerint azonban 10 évre terjedőt. — O' Sullivan de Grass mart. 9kén csakugyan elhagyta M. m. Frankfurtot 's Brüsselbe utazott 's 12én a' királynál ebédle. —

A' hannoverai lap mart. 9kérül hosszasb czikket közöl, mellyben nyilványittatik, miszerint az 1819ki alkotmány törvényszerü, üljön bár össze a' következkamra vagy nem 's válasszanak bár a' testületek vagy nem. Ha mind a' kettő meg nem történik, ez arra szolgál alkalmul, hogy a' RR együttmunkálkodása megvonatik az országtul. Az adóbeszedés legkisebb akadálynak sincs kitéve, habár a' RR meg sem ajánljákis azt, mert a' szövetségi törvények értelmében a' RRnek nincs joguk a' kormánytul megtagadni a' szükséges eszközöket. Mi a' szövetségi gyülést illeti, ez a' kérelmező testületeket, törvénytelen kérelmök következtiben, elutasitá már egyszer 's a' megujitott próbálatokat hasonló sors érendi; felszólitlanul azonban a' szövetség nem avatkozand az ország alkotmányi viszonyiba; annyival inkább nem, mert a' német udvarok nagyobb része, és igy a' szövetség is, a' hannoverai alkotmánykérdést eldöntöttnek tekinti. Gondolhatni, milly érzést szül az illy czikk az ország lakosinak többséginél. —

A' darmstadti következkamra febr. 18kán Hardy követ inditványára a' szorgalom 's iparüzés egyedárusága (czéhek) eltörlesztését egyhangulag elfogadá; ez eltörlesztést a' kamra minden egyedáruságra kiterjeszté, mint bormérés, serfőzés, 's a' t. sőt a' földészetet illető egyedáruságokra is. A' kormányi biztos azonnal az ügy mellett nyilatkozék, mellynek fontosságát a' kormány megismerendi. E' törvényjavaslat életbe léptetése ez országgyülés alatt aligha lehetséges, az idő igen rövid. — A' nassaui RR mart. 20ára hivattak össze nhgi leirat által. — Hannoverában a' febr. 24én kinyitott műkiállitás 600 példányt számlál, többnyire torzképek 's tájrajzokbul állót. — A' badeni RR apr. 4re hivatnak össze királyi leirat által, mellyben az ülések ideje három hónapra van határozva. — A' moszka trónörökös mart 16kán Münchenbe érkezék, 's Leuchtenberg hgnő palotájában vőn szállást.

Svédország.

Christiania, febr. 25kén: A' királyi előterjesztvényeket mind a' storthing mind az odelsting az illető választmányokra utasiták vizsgálás végett; ez alkalomkor Nergaard követ megjegyzé, miszerint időkimélés tekintetéből az 1824től fogva többször félrevetett azon kir. előterjesztvényt, miszerint a' korlátozott kir. veto általányos vetová változtassék, minden választmányi javaslat nélkül, vetnék félre. Mivel azonban a' mult storthing hasonnemü bánásmódja a' felsőség részirül törvénytelennek vagy legalább illedékbe ütközőnek mondaték, az ügyet maga utjára bizák. Hogy ezen előterjesztvény, mint mindig, ugy most is, egyhangulag félre fog löketni, annyi bizonyos. A' vitákruli közlemények egyedül hirlapok által történik, mert országgyülési lap kiadatását, többszöri tapasztalás következtében, czélszerütlennek találták. A' karzatok mindenki előtt, beléptijegy vagy korlátozás nélkül, nyitva állnak 's igy a' szépnem is részt vehet az ülésekben. A' hirlapirók saját páholyt állittatának fel, hol a' vitákat háborittatlanul irhatják. A' legélénkebb látogatás ellenére is a' hallgatók igen csendesen viselik magukat, a' rend legkisebb csonkulást sem szenved, sőt ők magok rendőrködnek. Noha a' király kivánatos egészségnek örvend, mégis csak ritkán mutatkozik nyilványos helyeken. —

Olaszország.

A' bajor király mart. 1jétől Nápolyban mulat fiastul. — Nourrit nincs többé; a' parisi nagy dalszinház e' kitünő disze, ki a' nápolyi közönséget néhány hónap óta énekével gyönyörködteté, 's játékával elbájolá, hypochondria következtében lakása 3dik emeletébül legugrott 's azonnal szörnyet halt. — A' bajor király Szicziliát is beutazandja. —

Hollandia.

Az Avandbode magányos hireket közöl Keletindiábul a' mult évi octob. végeig; Java, e' hirek szerint, folyvást nyugalomnak örvend, másrészrül azonban rendkivüli szárazság uralkodik, mi igen nagy aggodalmat szül a' lakosságban, félnek, hogy az aratás silányul ütend ki; főleg a' rizsaratás szomoru helyzetbe juttatná e' föld lakosit; a' theamivelés itt nagy előhaladást tőn: a' kereskedés is folyvást gyarapul, mi a' vámokbul világos. A' „Singapore Free Press" szerint Maitland britt hajóvezér, ki Bengalbul Chinába vitorlázott hajósereggel, ismét visszatért Bengálba. —

Törökország.

Konstantinápoly febr. 13kán: A' portai palotában a' tüz 100 millió piaszter (12 millió fr.) kárt okozott; a' tüz 5—6 helyen üte ki egyszerre, úgy hogy méltán gyanakosznak szándékos gyujtogatásra; ez eset következtében már több személyt meggyilkoltak; a' nagy tanács kétszer üle össze 's rendelményt bocsáta ki, melly szorosan tiltja nyilványos helyeken azon esetrüli beszélgetést, mellynek inditóokát sürü fátyol fedi. A' porta 25 ezer főnyi ujonczot szed hajói, 40 ezret pedig szárazföldi katonasága számára. — A' syriai febr. 6ki hirek igen komoritók, a' népség ugyanis a' fenálló kormány ellen föl van ingerülve 's ugy látszik, csak jelt vár fegyverragadásra, a' keresztyén lakosak még legnyugottabbak, mert sok haszontul elesnének, miket Ibrahim basától nyerének; egyébiránt ha e' dolog valódilag komoly szint ölt, hihetőleg a' törökséggel kezet fognak. Az egyiptusi parancsnok ismeri kétes helyzetét 's több pattantyus-osztályt külde a' török határszélek megszállására. Acrei hir szerint Horanban uj zendülés támadt 's a' lázadók az ellenök csatasikra szállt 1500 főnyi kormánycsapatot diadalmasan visszaverék.

Gabonaár: Pest, mart. 26dikán: Tiszta buza 162, 145, —; — Kétszeres —, —, 100; — Rozs 95, 92, 85; — Arpa — Zab 64, 62, 58; — Köles 86, 80, —, — Kukoricza 85, 80, 75, pesti m. v. garas.

Dunavizállás: Pest, mart. 24dikén 5′ 10″ 6‴ — 25dikén 6′ 0″ 0‴ 26dikán 6′ 3″ 3‴ — 27dikén 6′ 9″ 9‴

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri uteza 612.

PEST. szombat, mart. 30.

JELENKOR.

1839. 26ik szám.

FOGLALAT: Magyarország (kinevezések 's előléptetések; Pest megye felirása a' felséghez a' budapesti állandó hid tárgyában; budapesti napló: Stáhly nslelkü ajánlata, Egressy Gábor megtiszteltetése; Ézsiás Szilve †; sopronymegyei közgyülés; m. n. akad.; gőzhajójárat; a' révkomáromi szab. hajóbiztositó társaság; a' debreczeni collegiumbeli ifjuság közvizsgáltatása; 's a' t.) Amerika. Spanyolország (az alkotmányos csatát vesztenek; hadi mozgalmak; 's a' t.) Anglia (Palmerston további nyilatkozata Mexico, Russzia és Spanyolországrul; a' gabnatörvény elleni gyülés követei ismét Londonban; a' gabnatörvény elleni viták az alsóházban; 's a' t.) Franczíaország (pairkinevezések; a' leendő ministerség tagjai: 's a' t.) Belgium (követkamrai ülések; a' békepárt győzelme a' követkamrában; 's a' t.) Gabonaár. Pénzkelet. Dunavizállás.

Magyarország.

Ő cs. 's ap. kir. felsége Hertelendy Ignáczot, Torontál megye főispáni helytartóját, ugyanazon megye főispánjává; Tajnay Jánost, Csongrád megye főispáni helytartóját, Pálffy Fidél grófnak a' főispáni hivataltól saját kérelmére fölmentetése következtében Árva megye főispánjává; Károlyi György grófot Csongrád megye főispáni helytartójává; Siskovics Józsefet, Baranya megye első alispánját, Zemplény megye főispáni helytartójává 's egyszersmind udvari tanácsossá; továbbá Gosztonyi Miklós országbirói itélőmestert a' cs. kir. közönséges udv. Kamrához tanácsossá; végre Tersztyánszky Sándor hont-megyei első alispánt a' kir. tábla birájává kinevezni; Dercsényi Pál és János testvéreket pedig magyar bárósságra emelni méltóztatott. Továbbá

A' dunántuli kerületi-táblánál megürült jegyzőkönyviktatóságra Fabianics Ignácz, a' főmélt. m. kir. udv. kanczellária díjas fogalmazógyakornoka alkalmaztatott. H-k.

A' nm. m. udv. kamra a' lippai megürült sóellenőri tisztségre Jagasics Aloiz sómázsamestert; ennek helyére Brument Mikl. ugyanottani sómázsást; végre az utóbbinak helyére Lerchenthal Ján. ugyanottani pajtaőrt alkalmazá. Kam. tud.

Tek. Pest megye RRei a' Pest-Buda közt országosan létesittetni határozott állandó-hid ügyében f. mart. 20 's több napjain tartatott közgyülésökben következő alázatos felirást intéztek a' nm. m. kir. udv. kanczellária utján felséges Urunkhoz: Felséges 's a' t. Az egész mivelt világ nemzetei egymással versenyezve létesitik az egyes lakosaik, úgy mint hazájok boldogitására 's köz javok előmozditására czélirányos vállalatokat; hazánkra nézve Fölséged kegyelmes kormányának tartatott fen a' dicsőség, Felségedé nemzetünk örök hálája azért, hogy Budapest fő városinknak egy állandó hiddali összeköttetése eszközlését tökéletesen biztositani kivánó törvényünk az $18^{32}|_{36}$-esztdei XXVIdik törvényczikkely alkottatott. — Örömtelt keblekkel kisértük mi a' most érintett törvény felhatalmazta küldöttség munkálkodásinak folyamatját, közelgeni látván mindinkább azon időpontot, mellyben e' törvény ereje mellett, annak rendje szerint meg is köttetett szerződés tettleg is foganatosittatván, meg lesz törve az út, melly olly darabos, 's legyőzve az előitéletek, mellyek a' nemzeti köz ohajtás sikeresitését a' lehetetlenségek sorába számitották — 's ekképen ama' nagy nemzetekkel versenypályára kilépve, hazánk buzgón ohajtott boldogitását még inkább előmozditó közhasznú intézetek foganatositására is haladhatunk. — A' küldöttség munkálatát tökéletesen bétejezve Fölséged kegyelmes színe elibe terjesztette, 's midőn most az abban foglaltak teljesitését egész bizodalommal reményleni kezdettük, méltó aggodalommal kénytelenittetünk érteni, hogy hazánk némelly törvényhatóságai ez érdemben hozott XXVIdik t. czikkely foganatositását gátolni, mások ismét hosszabb időre halasztással akadályoztatni czélzó szándékkal Fölséged kegyelmes színe elibe járultak legyen. — Jobbágyi mély alázattal folyamodunk annálfogva Fölséged kir. zsámolyához, esedezvén az iránt, hogy miután legfelsőbb helybenhagyásával szentesitett e' részbeni törvényünk 5dik §a a' küldöttséget akképen hatalmazta fel, hogy a' reá bizottakat minden részben eszközölvén, a' jövő országgyülésre az általa végzettekről és minden tettei felől kimerítő jelentését bemutatni kötelességének ismérje, e' részbeni megbizatásának pedig egyedülcsak a' vállalkozóval köttetett szerződés tettleges foganatositása eszközlésével felelhetne meg, — azt ezen törvény rendelésének teljes értelmében, és időhaladék nélkül leendő foganatositására a' 4dik §ban Felségédnek nyilván fentartatott 1790 évi 12dik törvényczikkely ereje mellett, kegyelmesen utasitani, 's e' részbeni törvényünknek pontos betöltése által a' rég ohajtott czél kivitelét kegyelmesen elősegélleni méltóztassék. —

Ézsiás Szilve hites ügyvéd martz. 29kén (nagypénteken) reggeli harmadfél órakor Pesten jobb világra szenderült életének 30ik évében. Kún-Sz. Mártonban született én, 's Fényszarun és Jászberényben az elemi, Gyöngyösön Szegeden 's Pesten a' gymnasiumi, Egerben pedig a' bölcselkedés 's törvénytanulási pályát jelesül végezvén csillagzati szent Norbert hiveinek jászai koszorújába vezeték. Itt egy pár évig a' hittudomány több ágain előljárói megelégültökre kitünő előmenettel átesvén 1832ben visszalépett a' liliom-rend kebléből a' világba 's Pesten az ügyvédi pálma megszerzése mellett egész 1836ki decemberig a' Jelenkor és Társalkodó intézeténél mint ügyes hü, és szorgalmas segéd foglalkodott, innen Madarasra (Bács-megyébe) kölfözvén, ott Latinovics Ödönt, sárdi Somsics Miklós ur onokáját chironi észszel és kézzel a' tudás első 's legszükségesb alap elemeibe avatá 1838ki augusztusig. Az ekkor onnan Pestre visszakerültet 's épen világosvári Bohus Zsigmondhoz mentorul (nevelési kalauzul) menni szándéklottat idegláz lepé meg 's 18czad napra el is oltá a' férfikor legviritóbb szakában hosszabb világlásra méltó életszövétnekét. Alapos tudománya, nyomos itélete, szives mulattató társalkodása, nyájas őszintesége és szeplőtelen charactere sokáig biztositják emlékezetét számos barátinál 's ismerősinél. Özvegy édes anyja földi örömei legfőbbikének elhunytát kesergi a' korán hamvadóban. Számos illy müveltségü 's lelkületü sarjadékot ohajtván a' ns Jászságnak és két Kunságnak, béke pihentesse a' váczi soromp melletti sirkertben szunnyadozót!

Budapesti napló. Hosszas zordonkodás után végre kitisztult egünk 's a' kellemetlen időjárás rögtön olly kedvessé változék. A' vásár elmult ugyan már; de azért még is a' vásárosakra nézve szinte kedvező ez idő, mert legalább lakhelyeikre visszatértökben nem valának annyi szenvedésnek kitétetve, mint idejövet. Fővárosink lakosira nézve annyival örvendetesbek e' szép napok, mivel a' nagyhéti játékszini szünidő miatt több unalomban részesülnének, ha folyvást honn kellene ülniök. Utczáink telvék hullámzó emberekkel, és sz. egyházink szakadatlanul lepve vannak ájtatoskodókkal, kik a' pompásan diszített urkoporsót látogatják, melly valamint mindenkor, ugy most is a' budai Örzsébet-szüzek zárdájában legmeglepőbb csinnal diszlett, világosan tanusitván e' részben is, hogy hol díszre 's izlésre ván szükség, ott legbiztosb tapintattal csak nember kéz működhetik. A' kalváriához vezető utcza szinte szokatlan népcsoportoktul pezsge tegnap 's ma már előre is mindenütt készületek tétetnek a' nagypiaczon megjelenésre, hol, ha az idő kedvező marad, fáklyafénynél fog szokott dísszel véghez menni a' föltámadási ünnepély. — Nadorunk ő cs. kir. fhgsége névnapját a' nemzeti lovagló intézetben 's Ludoviceumban fényesen ünneplék meg az ott enyhet nyert hajléktalanok, 's minden kebelből buzgó fohász emelkedék annak hosszas jólléteért, ki a' vésznapokban fens. családostul véd- és gyámangyalkint őrködött az özöndulta Pest fölött. — Müller József pesti könyvárus és választó polgár f. hó 26án élte 49dik évében aszkórságban elhunyt. — F. hó 16kán egy fiatal kocsislegény 's leány az itteni sokadalomrul Tinnyére indulván, esti 8—9 óra közt a' vörösvár-sz.-iványi postauton, közel a' piliscsabai kereszthez, megtámadá őket három álköntösü rabló 's iszonyu kínzások után megfosztá minden vásárlott áruiktól, 's azonkül 226 váltó forintot vett el tőlük, melylyet gazdájoknak kellett volna átvinniök. A' gonosztevők még eddig nem jutának az igazság kezei közé. — Bugát és Flór orvostanárok „Orvosi tár" czimü 's hetenkint egyszer megjelenő orvosi folyóiratjok első félévi folyamát Stahly kir. tanácsos 's egyetemi tanító urnak ajánlák, mit a' hazaszerte ismért nagy tudományu 's tapasztalásu férfi köszönettel fogadott el. Velős tartalmu levelébül, mellyet a' szerkesztőkhez intéze, csak ezeket emeljük ki: „Már ha olly figyelmesek voltak Önök 's engem az uj szülött keresztatyjává választottak, engedjék meg, hogy a' gyönge magzat bölcsője mellett kivánságimat, kérésimet 's reményimet kifejthessem, melylyek csak legszivesb 's legjobb akarattól lelkesitvék, 's azon édes hiedelmet, hogy folyóiratjok nem sokára egész országunkban az orvosi tudományok minden ága telegrafja leend. E' czél elérésire természetesen szükséges, hogy a' hivatalosak közül többen segédkezet nyujtsanak 's a' munkában tettleg részt vegyenek; de mindenek előtt kivántatik, hogy a' még kevéssé ismért folyóirat mindenüvé eljusson: kérem tehát Önöket, szolgáltassanak minden t. megyébe egy egy példányt, ugy, hogy az először a' megyei első főorvos, azután (ha van) a' 2ik 's tiszteletbeli főorvos, végre pedig rendszerint a' megyei sebészek kezeibe kerüljön, kiknek utólsója szives leend a' mindnyájok által czélirányosan használt folyóiratot összegyüjtés és megtartás végett ismét az első főorvosnak visszaszolgáltatni. Önként és szivesen fölvállalom én a' megszerzés csekély terhét. — Vajha ezen takarékos vetés beteg hazámfiainak valaha áldásteljes aratást hozna!" A' nemeslelkü ajánlattevőnek e' buzgó tette nem szorult magasztalásra 's bizonyosan dúsan fog gyümölcsözni, mert fölvilágitandja hazánk szegényebb sebészit is, kiknek talán egy része az élet szükségeivel küzdvén szellemi táplálékra nem találhat költséget, e' nélkül pedig vajmi csekély sükerrel haladhat a' gyógyitás mezején, melly folytonos tápla 's időszerü előhaladás nélkül igen hamar szokott elparlagulni! — F. hó 23án Katona Géza fiatal hazánkfia orvostanári koszorút nyert, melly alkalomkor pályaértekezést bocsáta ki nemzeti nyelvünkön, illy czim alatt: „Kóresetek rajza a' pesti sebészorvosi intézetbül. (25 l. 8rét.). Az igen csinos kiadásu értekezés Stáhly orvos és k. tanácsosnak van ajánlva, 's igen érdekes adatokat foglal magában némelly súlyosb kóresetekrül. — Hasonló értekezéssel szaporitá orvosi literaturánkat „Az Aranyérről" Ercsey Imre szinte orvostanárrá lettekor, ajánlván azt tek. Bihar megye Karai 's Rendeinek. — Külföldi, vagy legalább idegen, 's itteni hangmüvészek e' héten, a' játékszini szünidő alatt, egymást érő hangversenyeket adának emberiségi kegyes czélokra. — Heckenast Gusztáv kölcsönkönyvtárt nyita, mellyben magyar könyvek is találtatnak. Ez igen érezhető hiányt pótolhat idővel ki, ha kivált a' vállalkozó minden jelesb magyar elmemüvet megszerzend tára számára; de az eddigi jegyzékből több már huzamosb idő előtt megjelent derék munka hiányzik, mit hihetőleg ki fog idővel pótolni, mert fáradsága csak ugy leendhet czélirányos és jutalmazó. — Pár nap óta valamennyire áradni kezd Dunánk, mi rendkivül szükséges gőzösink akadéktalan pályázására, mellynek fő érdeme gyorsaság, ezt pedig mindenkor ártalmasan szokta gátlani a' rendkivül csekély vizállás. „Argo" gőzös néhány nap előtt érkezék az ó-budai hajógyárba, hol némelly bajai kitatározásával foglalatosak a' hajóácsok. Elkészülte után tüstint folytatandja pályamezejét. — A' hegyek közti lakás mindinkább divatozóvá kezd lenni fővárosink tehetősb lakosi közt; alig kezde t.i. első fakadása mutatkozni a' közelgő tavasznak 's Budán a' Krisztina-városban, Svábhegyen, Ligetzugban 's a' t. már csak nagy ügygyel bajjal lehet szállást szerezni a' jövő nyárra. Egy közönséges szoba középára havonkint mintegy tiz pgő for. a' hegyek közt. A' nyári lakások e' keresettsége a' krisztinavárosi házak árát is évrül évre magosbra szökteti, különösen pedig most, midőn mindinkább közelit azon idő, mellyben a' vasutvonal azon város részt érintendi, sőt még a' puszta telkekre is inkább találkoznak vevők, holott eddig az illyekre nézve évekig süker nélkül maradtak az árverési hirdetések. A' Vizivárosban mindazáltal néhány hét óta, mióta t. i. az állandó hid ügyében különböző 's e' vállalatra nézve csak távulról kedvező hirek

kezdének szárnyalni, a' házvételi vágy valamennyire tikkadni látszik, ámbár a' magosbra emelkedett ár még eddig nem csökkent, mivel a' tulajdonosak inkább várni szándékoznak, mint hamarkodás következtében károsulni. — Az idő kinyiltával az épitést is megkezdék már több helyen 's a' nagymennyiségben ide szállitott épitési anyag 's minden oldalról hullámzó dolgozók biztosan reményltetik, hogy jövő télre a' lerombolt épületek nagyobb része ismét egészen helyre leend állitva. — A' budai hegyek közt, mint hirlik, vizgyógyintézetet szándék fölállitani, Prisznitz elvei szerint. — Mart. 23kán a' pesti magyar szinpadon Egressy Gábor jutalmaul „Bánk-bán" 5 flv szomorujátékot adák, melly alkalommal néhány műbarát a' jutalmazottat bécsi festész után Bécsben nyomatott arczképével tisztelé meg. —

Magyar tudós társaság. Német-újvári gróf Batthány Kázmér úr, egy, 2660 kötetből álló, válogatott könyvgyüjteménnyel járult a' magyar tud. társaság könyvtára neveléséhez. Pesten, mart. 23kán 1839. Az Elnök rendeléséből. D. Schedel Ferencz, titoknok.

A' révkomáromi cs. kir. szabaditékos hajóbiztositó társaság biztositásit a' folyókon már elkezdé, 's azt ezentul is elfogadja mind Rév-Komáromban saját házánál az igazgatóság, mind ügyvivőji, jelesen: Pesten fűszerárus Amtmann Ferencz, Baján szerárus Fazekas Ferencz, Bezdányban várasi jegyző Kovács József, Verbászon várasi jegyző Mokri János, Palánkán várasi jegyző Brecska István, Ujvidéken fűszerárus Thill Antal, Pancsován kereskedő Schivkovics Gábor, Szegeden fűszerárus Aigner Jakab és fia, Becsén vasárus Seybold Ignácz, végre Temesvárott vasárus Feldinger János Gottfried ur által. Közli az Igazgatóság.

Debreczen, mart. 17kén: A' debreczeni ref. collegiumbeli tanuló ifjuság félévi köz vizsgáltatása f. hó 9ik 's követk. hét napjain tartatott. A' felsőbb tudományok hallgatóji 546tan voltak; az alsó iskolák növendékei: az 5 nemzetiben 644gyen, a' 6 latinban 450nen 's ezek közt 121 olly szegényebb sorsu, kik a' felsőbb tudományok hallgatóji körül tenni szokott kevés szolgálatjokért részint ezektől, részint az iskolától ingyen veszik élelmöket, azonfelül a' jó igyekezetüek évenkint nevezetes könyv- és ruhabeli segedelmet is nyernek ugyancsak az iskola pénztárából. Összes szám 1640. A' történettudomány hallgatóji közül ez úttal is, kik magokat különösebben kitünteték, név szerint: Varga Antal debreczeni, Irinyi József n. létai, Kis Sándor bárándi, Buzás Pál debreczeni, Soltra Aloiz séllyei, Gyárfás István halasi, Vécsei István horváti, Fodor Mihály tasnádi, Kovács János debreczeni, Fényes Menyhért herpályi, Böszörményi Károly debreczeni, Dobos István pataji születésüek kir. tanácsos és prépost Fejér György ur kegyességéből, serkentő jutalmakban részesültek. Állott a' jutalom a' sok érdemü iró és hazafi következő czimü becses munkájának: „A' szép mesterségek alapvonatokban philosophiai tekintetből" egy egy csinosan kötött példányából. E' jutalmakhoz prof. Péczely ur maga résziről még egyet csatolt, ugyan csak tulajdon hallgatóji egyike, Steinfeld Ignácz, debreczeni születésü, izraelita számára, a' történettudományon kivül, a' magyar nyelvben is, különösen a' szép és helyes magyarirásban kitüntetett előmeneteért. A' jutalmaztatottak mindnyája vizsgálat végekor számos úri hallgató jelenlétében vették öröm-hála és tisztelet-érzés közt tanitójok kezéből jutalmaikat által, mellynek valamint a' jutalmaztatott ifjak, ugy az illető szülék szemében, még egyszer annyi díszt 's becset ad a' tisztelt professor úrnak a' jutalomban részesültekről közönségesen tett azon itélete, hogy egytül egyig mind feddhetetlen erkölcseik által is megérdemlék a' kitüntetést.

Lövő, mart. 19kén: Ns Soprony megye mart. 18kán kezdé évnegyedenkint tartatni szokott közgyülését szeretve tisztelt főispánja galanthai Eszterházy Pál hg elnöksége alatt; ki is csak igen kevés napra térvén vissza nagy követségi helyéről Angliából, parányi szünidejét is, megyéje iránt melegen érző keblének sugalmából, szép hivatalának kivánta szentelni. Váratlanul lepé meg jelenléte a' ns Rendeket 's azért fényes küldöttséggel üdvözlék az érkezőt 's harsány kialtozások közt jelenték örömüket, midőn nagyreményü fiának, Miklós hgnek, társaságában tanácskozó terműkbe lépett, 's lelkes magyar beszédét is, mellyel az ülést megnyitá, többszöri „éljen" kiáltásokkal többször szakasztották félben, mert a' gyülés pompás kezdete itt egyszersmind a' jótékonyság emlékezetes napjává lőn. Ugyanis a' szeretve tisztelt főispán hg kettős alapitvánnyal dicsőité már történetink előszakában is fényes nemzetségét: 1) az elaggott, 's jámbor magukviselete által figyelmet érdemlő megyebéli katonák számára két ezer pgő forintot alapitani kegyeskedék, melly tőkének évenkénti kamatiból két élemült megyei katona, naponkint 6 pgő krral gyámolittatnék. Továbbá 2) a'szenvedő emberiség tekintetéből a'megyei tébolyodtaknak,kik eddig a' megyei fogházban nem vétkeik, hanem szerencsétlenségök miatt tartatának, a' saját hgi családja által épitett kismartoni irgalmas barátok kórházában három helyet, minden szükséges költséggel ellátva, rendelt. Azonfelül szives készségét nyilványitá, ha az erkölcsiség előmozditására kivánatos dologház, a' majd minden javitást 's nemesb tehetséget elfojtó börtöneink mellett, felállittatnék, szélesen terjedő birtokaihoz képest, jövedelmeivel aránylag járuland. Melly nagylelküségig magasuló ajánlatát a' főmélt. alapitónak, a' megye első alispánja, Högyészy Pál ur, mint a' ns Rendek hálaérzelmének hűséges tolmácsa, érzékenyül megköszönte. A' tanácskozások közt első 's legfontosb tárgy, a' tiszti karujitás volt, mellynek rendes megtarthatása végett, april 8kára előkészületi közgyülés, maga pedig a' tiszt-választó gyülés ugyanazon hónak 15kére határoztatott. E' napi tanácskozás közben kihirdetteték, sopronyi jeles polgár, 's egy czukortisztitó gyárnak szabaditékos birtokosa, Ruprecht János urnak nemesitő 's adományos levele, melly által a' kegyes, 's minden érdemet becsülő igazságos fejdelem Vik Ferdinand, ő cs. 's ap. kir. felsége a' műiparban, 's nemzeti jóllét-emelésben jeleskedő férfiut törvényes utódival jutalmazni méltóztaték. Ki is legott nemes tettel lépe fel az erény 's érdem diszes sorában, a' valódi nemesek társulatában, négyszáz pgő for. a' ns megye szabad rendelkezésire adván, hol t. i. az, az emberiség javara legjobban kamatozand, 's ez közmegegyezéssel a' főispáni alapitványhoz csatoltaték. Áldás illy nemes tettekre! nemzeti hála illy nemesen cselekvőknek!!

Gőzhajójárás aprilisban. Gőzhajóink aprilisban egész a' levantei tengerekre, Lincz, Bécs, Pest, Zimony, Galacz, Varna, Konstantinápoly, Smyrna, Salonich, Sinope és Trapezunt közt, egyesülten a' bajorwürtembergi társasággal Regensburgban, és az orosz gőzösekkel a' fekete tengeren, következő renddel pályázandnak: a' bajor-würtembergi társaság gőzöse „Teréz-királyné" Regensburgból Linzbe: 2, 6, 10, 14, 18, 22, 26, 30; Linzbül Regensburgba: 3, 7, 11, 15, 19, 23, 67; az ausztriai duna-gőzhajózási társaság gőzösei pedig: „Maria-Anna" 76lóerejü, kapitánya Masjon J. A., Linzbül Bécsbe: 3, 8, 13, 18, 23, 28; Bécsbül Linzbe: 4, 9, 14, 19, 24, 29; „Nádor" 42 lóerejü, kapit. Pohl J., Bécsbül Pozsonyba délután 2 órakor: 2, 9, 16, 23, 's 29, Bécsbül Pestre egy nap alatt;'s az indulás ekkor regg. 5 órakor történik.; Pozsonybul Pestre $5\frac{1}{2}$ órakor reggel: 3, 10, 17; Pestrül Pozsonyba 's Bécsbe reggeli 6 órakor: 5, 12, 19, 25; „Árpád" 80 lóerejü, kapit. Gerritsen L. W., Bécsbül Pozsonyba délután 2 órakor: 5, 12, 19, 25, egy nap alatt Bécsbül Pestre 's az indulás ekkor regg. 5 órakor történik.; Pozsonybul Pestre regg. $5\frac{1}{2}$ órakor: 6, 13, 20; Pestrül Pozsonyba 's Bécsbe regg. 6 órakor: 8, 15, 22, 27; az oláh-moldvai oldalon: I. Ferencz, 60 lóerejü, kapit. Ferro D., Pestrül Zimonyba 's Drenkovára pénteken: 12, 26; Drenkovárul Zimonyba szerdán: 3, 17; Zimonybul Pestre pénteken: 5, 19; „Erős" 140 lóerejü vontató, teher- 's utas-szállitó hajó, Pestről Zimonyba 's Drenkovára. (Indulási napját időrül időre a' pesti gőzhajóhivatal hirdetendi; a' Drenkova, Orsova és Skelagladova közti téren kényelmes födött evezőhajók szolgálnak.) „Pannonia," 36 lóerejü, kapit. Leva T., Skela-Gladovárul Galaczra kedden: 2, 16, 30; (mihelyt „I Ferencz" utasai födözetén leendnek.), Galaczról Skela-Gladovára vasárnap: 7, 21; „Stambol," 160 lóerejü, kapit. Ford J., Konstantinápolybul Smyrnába minden kedden délutáni 4 órakor: ez átveszi a' Salonichba szándékozó utasokat, kiket „Maria-Dorothea" gőzösnek ad át, 's ettől azokat kapja cserébe, kik Salonichból Smyrnába utaznak; Smyrnából Konstantinápolyba szombaton délutáni 5 órakor; átveszi a' Salonichba utazókat 's Maria-Dorothea födözetére szállitja, mellybül viszont a' Salonichból Konstantinápolyba törekvőket viszi magával; „Maria-Dorothea" 70 lóerejü, kapitány Pietroni A., a' Dardanellákból Salonichba minden szerdán, mintegy reggeli 6 órakor, miután Stambol gőzössel találkozék; Salonichból a' Dardanellákba minden pénteken délutáni 4 órakor. (E' két gőzös mindenkor találkozik egymással a' Dardanelláknál). „Crescent" 120 lóerejü, kapit. Clician G., és „Metternich Kelemen hg," 140 lóerejü, kapit. Wynn Ford Benj., Konstantinápoly, Sinope, Samsun és Trapezunt közt járnak, amaz Konstantinápolybul minden pénteken délutáni 1 órakor, imez pedig Trapezuntból minden csütörtökön délutáni 2 órakor indulandván. A' törökországi oldalon: „Zrínyi" 80 lóerejü, kap. Mayr F., Pestrül Zimonyba 's Drenkovára pénteken; 5, 19; Drenkováról Zimonyba szerdán: 10, 24; Zimonyból Pestre pénteken: 12, 26; Drenkova, Orsova és Gladosnicza közt kényelmes födött evezőhajókon eszközöltetik a' közlekedés. „Galathea," 60 lóerejü, kapit. Dobroslavich M., Gladosniczából Brailába kedden: 9, 23; bizonyos óra meghatárzása nélkül, de tüstint mihelyt „Zrínyi" utazóji födözetén leendnek; Brailából Gladosniczába szombaton: 13, 27; „V Ferdinand," 100 lóerejü, kapit. Everson., Brailából Galaczra és Konstantinápolyba szombaton: 13, 27; Konstantinápolybul Galaczra 's Brailába hétfőn délben: 8, 22; „Szeri-Pervasz" gőzös mintegy május 5kén induland meg Triesztbül a' Levanteba, hová utasokat 's árukat is viend magával. A' moszka társaság gőzösei minden 14 nap kedden délben indulnak Konstantinápolybul Odesszába, 's fölveszik az utasokat, árukat 's a' t." „V. Ferdinandról," melly minden kedden reggel vet horgonyt a' konstantinápolyi kikötőben. Az Odesszába 's déli Russziába szándékozó utasok Galaczról szárazon is oda juthatnak 7 napi veszteglés mellett Sculeniben; vagy pedig „Ferdinand" Konstantinápolyba szállitja őket, honnan az orosz gőzösen folytathatják utjokat 14 napi veszteglés mellett Odesszában. Az Odesszából Ausztriába szándékozó utasok Galaczon „Pannonia" gőzösre ülhetnek, 5 napi veszteglés mellett Orsovában. Pestrül Konstantinápolyba 11 nap alatt juthatni el, kik apr. 5kén regg. 6 órakor Pesten hajóra ülnek, april 16kán ugyanazon órában Konstantinápoly előtt látandják magukat. Az utazási idő fölfelé a' veszteglléssel együtt mintegy 28 napig tart. Az itt ki nem fejezett egyéb tudnivalórul a' fölvételi jegyek értesitendik az utazókat. —

Amerika.

Ujyorki febr. 25eig terjedő lapok szerint az éjszakamerikai Maine status és Ujbraunschweig britt gyarmat pörös határban ellenségeskedés történt; néhány kalandor ugyanis a' pörös határba fát mene vágni, mire Maine status kormánya 's törvényhozósága tartományi ügyészt külde ki ellenök 150 főnyi csapattal 's egy álgyuval, hogy löknék ki őket a' birtokbul, szednék el marháikat; e' rendeletet az ujbraunschweigi kormányzó tudta nélkül foganatositák. A' respublicai csapat fogollyá tön néhány favágót 's tovább akará üzni az ellenségeskedést, mire a' kalandorok bátorságot véve hatalmas ellenállásra határzák magokat, 's a' tartományi ügyészt, a' csapat főnökét, elfogák. Maine kormányzója erre erősb csapatot külde ellenök 's Ujbraunschweig részirül is komoly hadrakészülés történt. E' közben John a' mainei hatóságokhoz szilárd 's mérsékelt hangu ellenszólalást nyujta be; ez azonban Maine kormányzójánál hatás nélkül volt, ki tettét teljes jogunak nevezi; még eddig ugyan a' washingtoni középkormányt nem szólitá föl segélyre 's ugy lászik nem annak meghagytából cselekvék. A' britt tartományi ügyészt, ki t. i. Maine statusbul a' britt birtokra törőket békés előterjesztvény által akará megszeliditni, a' mainei ügyész elfogatása következtében fogollyá tevék. A' mainei kormányzó tettét az ujyorki lapok többsége roszalja, az elnök 's a' congressus pedig hihetőleg nem fogják törvényszerünek megismerni. —

Spanyolország.

(Az alkotmányosak csatát vesztnek. Hadi mozgalmak.) Harcztéri hirek szerint Aragoniában három napig állottak egymással szemközt Cabrera és Ayerbe Lecena és Viller de los Navarros vidékin, 's még sem tá-

modák meg egymást, hanem Cabrera egyesülten Langostera hadaival ismét Segurába tért vissza, honnan ujra zsarolni szándékozik a' környék lakosit. Ayerbe, ki eleinte Carinena felé vonult, utóbb szinte délnek fordult. Valenciában Van Halen tábornok Ayodar, Collado és Alpuente erősségeket tartatá szemügy alatt. Sergének egy részét Yesa mellett megtámodák 's vissza is nyomák a' carlosiak, melly alkalomkor a' carlosi lovasság vezére, Castillo marquis, elesett. Az alkotmányosak 100 holtat és sebesültet 's 25 lovat vesztének. — Csudálatraméltó Valsereni védelmeztetése Cataloniában a' carlosiak ellen; csekély helyecske ez földfalaktól környezve 's régi vár által ótalmaztatva, mellyben mintegy 90 ember őrködék; a' rozzant vár egy álgyuval volt ellátva. Espana gróf midőn megtudá, hogy Meer Ager felé van indulóban, mart. 16ikán megtámodá az emlitett helyet 3200 gyaloggal, 200 lóval 's 6 álgyuval. Az első rohanást visszaverék az ostromlottak, 's a' könnyen földult földfalat folyvást ujabb földdel tömött zsákokkal töltögeték ki; a' 2ik rohanás szinte süker nélkül maradt, 18kán végre megérkezvén Carbo osztálya a' carlosiak 70 halott 's köztük 3 tiszt elvesztése után, 40 sebesülttel voltak visszavonulni kénytelenek. Az őrség csak három sebesültet számita, de Valsereni egészen föl van dulva. Illy hős elszántságnak több példájit adák már Spanyolország lakosi, mi világosan tanusitja, mennyi hasznot lehetne huzni a' nép szabadelmü részéből 's nemzetőrségből. Sajnos, hogy a' madridi kormány hanyagsága miatt ennyi virág sem képes gyümölcsöt termeni! Olozaga és Sancho, katonai törvényszéki tagok, pör nélkül fosztattak meg hivatalaiktól, mivel mint mondják, bizonyos tárgyban a' kormány akaratjával ellenkező véleményt adának. — Végre csakugyan Espartero is megmozdult régi tespedéséből. Miután Logronoban 's Lodosában nyugottan várá el a' carlosi táborban kiütött villongás lecsilapultát, egyszerre csak meggondolá, hogy csakugyan nem ártana ollyasmit mutatnia, mintha föl akarna ébredni munkátlanságából. Összegyüjte tehát mintegy 20 zászlóaljt, 's elhagyván velük Riberát, mart. 7dikén megjelent los Arcos navarrai kisváros előtt, Solana völgyben, Logrono és Estella közt. Los Arcost két carlosi zászlóalj védé. Mivel az őrség nem volt ellátva Maroto fővezértül határzott rendelettel, tehát elhagyá a' várost, mellyet Espártero tüstint minden ellenállás nélkül elfoglalt. Maroto, miután Biscayában az alkotmányosak los Arcos elleni szándékáról értesült, mart. 6kán reggeli 5 órakor 17 zászlóaljjal Durangobul lehető legnagyobb gyorsasággal Estella felé indult 's e' városba épen azon pillanatban érkezék, midőn Espartero los Arcost elfoglalá. Néhány órai pihenést engedvén harczosinak, 8kán elindult Estellából az alkotmányosakat megtámodni. A' záporkint hulló eső mindazáltal tetemesül hátráltatá gyorsaságát 's hadi tüzét is eloltá keblében. Esparterora is kellemetlen hatásu volt a' rosz idő, mert minden támadási szándékról lemondván, visszatért téli tanyájára: a'nélkül, hogy bár csak egyetlen álgyulövést is hallatott volna. Maroto e' visszavonulással tökéletesen megelégült, mivel lapályon nem mer szembe szállani a' jól rendezett alkotmányos lovassággal. 'S mégis mind a' két vezér magasztalni fogja vitézségét! —

(Harcztéri hírek.) Pamplonai mart. 6diki levelek szerint Espartero napi parancsot bocsáta közre, mellyben megsemmíti korábbi rendeletét, melly szerint mindazok számüzetéssel 's vagyonvesztéssel valának büntetendők, kiknek rokoni a' trónkövetelő udvaránál vagy sergében szolgálnak. Espartero e' szép tette alkalmasint Maroto azon rendelete hatásának gyöngitésire van számítva, mellynek következtiben Pamplona és Bilbao fölszabadultak az ostromzári állapot alul. Saragossai mart. 8diki levél szerint Cabrera 6kán két ezer gyaloggal 's 600 lovassal Segurában állott, hova élelmi 's hadi szereket szállittatott, mivel megerősítni szándékozék azon helyet. Ayerbe tábornok Carinenából Cabrera ellen szándékozik ugyan indulni, de alkalmasint ismét csak a' puszta szándék mellett fog megmaradni. Balmaseda egyesülni fog Cabrerával. A' trónkövetelő még folyvást Tolosában mulat, Maroto pedig Biscayában, hol mindent elkövet a' hadsereg 's nép bizalma megnyerésire. Általányos azon vélemény, hogy Maroto ellen összeesküvés van készülőben.

A n g l i a.

(Palmerston további nyilatkozata Mexicorul, Russziáról és Spanyolországról.) Palmerston a' martz. 11iki alsóházi ülésben, a' fönebb érintett szavakon kivül még következőleg nyilatkozék e' fontos tárgyakról: „Mihelyt Francziaország nagyobb hajóhadat külde a' mexicoi tengerre, azonnal Anglia is annyira szaporitá ott erejét, hogy alkalmasint fölérhete az összes franczia hajóhaddal. E' hajóhad küldetésének czélja csupán britt alattvalók 's vagyonjok védelme lehete, mert Francziaországot megtámodásában gátlani Anglia jogain kivül feküt. Francziaország még az első álgyulövés előtt ünnepélyesen nyilványitá, miszerint sem az erősséget sem Mexico egyéb részét megtartani nem szándékozik, hanem csupán fegyveres erővel akar elégtételt kicsikarni Mexicotul. Az angolok Mexicoban épen nem szenvedének, sőt az angol consul még a' franczia alattvalókat is hathatós ótalomban volt képes részesiteni, mit meg is tőn a' franczia 's angol kormányok közt létező kölcsönös egyetértés következtében. (Halljuk! Halljuk!) Az angol kormány először Ashburnham azután Pakenham urat bizá meg a' viszály kiegyenlitésire a' francziák és mexicoiak közt. Nyiltan meg kell vallanom, miszerint Pakenham a' francziák által már nyert szerencsés süker következtében sokkal nagyobb valószinüséggel teljesitheti e' munkálkodást. Nyugtalan gáncsolás helyett tehát inkább meg kellene ismerni a' kormány ellenében, hogy az mindent elkövet a' harczolók kibékitésire 's nyugalom-eszközlésre mindenütt, hol békére van szükség. (Nagy tetszés.) Mi az angol tengeri erő fölosztatását illeti, ugy hiszem czélszerübb távul vidéken tartani a' hajók nagyobb részét, mint a' matrózokat henyéléshez szoktatni hazai kikötőkben. Ezt annál nagyobb bátorsággal tehetjük, mivel békében élünk az egész világgal, és szövetségesink szinte békét ohajtnak, következőleg rögtön megtámodtatástól nem igen félhetünk. Nem hiszem, hogy valaki tagadhatná, miszerint rendkivül hasznos roppant hajóhadat tartanunk a' földközi tengeren. 1838ban 9 sorhajónk vitorlázott annak hullámin. Mondják, miszerint háboru esetén viszszahini leendünk azokat kénytelenek. Mivel azonban azok, kik háboruról szólnak, kétségkül Russziát tartják szem előtt, tehát kérdem: viselhetnénk-e háborut azon hatalom ellen roppant haderő-tartás nélkül a' földközi tengeren? Nem könnyü é egész hajóhadat fegyverzenünk föl kikötőinkben? Most 10 sorhajónk van a' földközi tengeren, nem messze onnan pedig 8—10 állomásoz, miket rögtön segélyünkre idézhetünk, ha szükség kivánja. Megvallom, én csak nagy kedvetlenséggel érintem e' tárgyat, tartván attól, hogy sokan félre fogják szavaimat magyarázni, 's bennük annak megerősitését keresni, hogy Russziával meghasonlástól félünk. Ez épen nem nyugtalanithat bennünket. (Halljuk!) Russziávali viszonyink koránsem jogosithatnak valakit illy vélemény-táplálásra. Sőt én hiszem, hogy mindkét részről föntartani ohajtják a' baráti viszonyokat. Ha azonban valamelly előre nem látható eset megháboritná a' közbékét, azért koránsem látná magát olly állapotban az angol kormány, hogy homlokát rögtön nem fordithatná bátran a' közelgő vész felé. Egyébiránt pedig a' ház minden esetre mindenkor kész leend olly eszközöket helybenhagyni 's megajánlani, miket szerencsétlen 's előre nem látható események szükségesekké teendnek. Más vádja az ellenzésnek abból áll, hogy a' kormány iszonyu mennyiségü pénzt tékozol a' spanyol partvidéken. Erre azt válaszolom, miszerint az ott állomásozó hajócsapat nem igen kerül többe, mint akármelly más tengeri állomásunk. Koránsem reménylem azonban, hogy e' tárgyra nézve azon tisztes követeket megnyugtathassam, kik azt egészen különböző nézetekből itélik meg. Ők a' trónkövetelő diadaláért és szerencséjeért röpitnek éghez könyörgést, én pedig Izabellának és az alkotmányos ügynek ohajtok győzelmet. (Harsogó tetszés a' szabadelmüek résziről.) Én nem vagyok képes egyenlőn érzeni azon igen tisztes tagokkal, kik most a' trónkövetelő körül történt szörnyü események után, folyvást az ő ügye mellett buzganak. Én részemrül meg vagyok győződve, hogy Anglia érdekében fekszik az alkotmányos ügyet támogatni és Spanyolországot függetlennek és szabadnak látni. (Zajos tetszés.) Kereskedésünk érdeke, 's még inkább azon kivánat, melly szerint a' politikai súlyegyent Európában föntartani törekszünk, szoros kapcsolatban állnak Spanyolország függetlenségivel. Szorosan meg vagyok győződve, miszerint azon csekély haderőnek, mellyet Anglia a' spanyol partvidékre külde, tartása 's némelly pontok ótalmazása által csakugyan fontos szolgálatot tőn a' spanyol királyné 's alkotmány ügyének. (Tetszés.) Hajóhadunk tehát kevés költséggel is hasznos volt a' királynéra nézve. Ha mindazáltal előre nem látható esetekben szükségünk találna lenni nagyobb hadikészületekre, ugy minden esetre visszaidézendjük tengerészkatonainkat Spanyolországból, kik még jókor érkeznének a' fölkészitendő hajókra.“ (Tetszés.)

(A' gabnatörvény elleni gyülés követei ismét Londonban.) Miután Manchesterben nagy nyilványos gyülést tartának a' gabnatörvény elleni gyülés követei, martz. 11kén ismét Londonba érkezének, elhatározottan, hogy minden pártnézet nélkül követendik ösvényüket, habár a' whigministerség megbuktatására vezérlene is az. Párthiveket gyüjtögetni nem igen merészlettek ugyan, félvén, hogy a' népalkotmány sürgetőji ellenében kudarczot vallandnak, mikép az Manchesterben történt; de annyival inkább ingerültek most a' kormány ellen, melly nem tudá őket e' szégyen ellen ótalmazni. Igy tehát már most vagy kénytelen lesz a' ministerség önként elvállalni a' gabnatörvény elleni izgatás vezérletét, vagy pedig lelépni. Villiers minden vám alul fölszabadittatni kivánja az élelmi szerek behozatását, 's ha a' ministerek ez inditványt egyszerüen elutasitandják, ugy még határzottabb ellenségeikké teendik maguknak az iparüzőket, mivel néhány ministernyájas nyilatkozati következtében csak gúny tárgyinak fognák magukat tekinteni. Egyébiránt a' polgárok közt most azon vélemény kezd tulnyomó lenni, miszerint tory kormánytól, erős szabadelmü ellenzés mellett, több tettlegi javitást lehetne várni, mint most a' whigek legjobb akarattal teljesitni képesek. Hume nyiltan kimondá e' véleményt a' tengerészeti költségvetés vitatásakor; de Peel nem akarja magát macskaláb gyanánt használtatni gesztenye-kiszedésre a' parázsból a' radicalok által, habár pártja egy része minden áron ohajtná is hatalmába kerítni a' kormányt. Ő és Wellington még most csak néma nézők akarnak lenni. Az Irlandban elkövetett gyilkosságok szőnyegre kerültekor váratlan diadalt nyertek a' ministerek. Már a' tárgy első megpönditése után a' követek nagyobb része megszökött Jackson hosszas beszéde elől; midőn pedig másnap ujra szőnyegre keriték e' tárgyat az irlandi makacs toryk, néhány pillanat mulva már csak 40 követ volt jelen 's igy az egész dolog határzat nélkül mellőzteték el. 658 tagja van az angol alsóháznak 's ezek közül csak 40 volt jelen, midőn azon fontos kérdés volt vitatandó: vajjon szabad é büntetlenül halomra öldözni Irlandban a' protestansokat! A' tory sajtónak hosszu siralmas panaszokra szolgáland alkalmul ez esemény. —

(A' gabnatörvény elleni viták megkezdve.) A' martz. 12iki alsóházi ülésben megkezdék a' gabnatörvény elleni vitákat, miket következő bevezetéssel közöl a' M. Chronicle: „Most már nem azon kérdés forog fön: megengeditek é, hogy egy kiállhatatlan nyomasztó sérelem természete, kiterjedése 's czélzata iránt fölvilágitsuk elméiteket? hanem egyenesen ez: mivel e' tárgyról már tökéletesen értesülteknek nyilatkoztatok, tehát csak erre szükség válaszolnotok: mit szándékoztok tenni bajenyhitésül? E' kérdésre készül most felelni az alsóház 's e' kérdésre a' kormánytól is választ várunk. Az országnak joga van ezt követelni. „Nyilt kérdés“ csak beszédmód folytonos izgatásra. Irland eltürheté a' kathol. fölszabadittatása

ügyében a' husz évi izgatást; de félannyi idejü gabnatörvény elleni izgatás olly mély sebeket ejtne Anglia jóllétén, hogy igen bajosan tudna belőlük felidülni. A' ministerek nem retteghetnek kötelességük teljesitésétül, 's legnagyobb mértékben tennék azt, ha ehez hasonló kérdésnél kormányzati kötelességüktől eltérve azt csupán magányos nézetik szerint kivánnák vitatni. A' ministerek nincsenek jogosítva azon felelősséget, mellyet mint testület birnak, azon nyilatkozattal mellőzni vagy kerülni el, hogy e' kérdés ellenében fóloszlás állapotjában tekintik lenni a' kormányt. Ez eset erkölcsi bátorságot kiván ugyan meg; de valamint kitérni előle veszélyes, ugy nyiltan elibe lépni sem legtanácsosb. Ha a' ministerek böcsületesen a' nép karjai közé vetik magukat, 's a' kenyér-egyedárusság ellen nyilatkoznak, ugy az egész ellenséges csoportnak leendnek kénytelenek homlokot fordítani; ha pedig a' nép ellen nyilatkoznak, ugy eddigi barátaikat teendik ellenségeikké, 's végre mind a' két párt fegyverben alland ellenük. Legbiztosb az igazság egyenes utja, valamint legtisztesb is; mesterséges drágaságot jogszerüleg nem tolhatni a' nép nyakára.“ — Az alsóház emlitett ülésében Villiers, Clarendon l. testvére, következő inditványt tőn a' gabnatörvény ellen: „Változzék az egész ház biztossággá 's vizsgálja meg IVik György azon törvényczikkét, melly a' gabnabevitelt tárgyazza.“ Hosszu beszéde a' tisztes követnek azon alapelvből indult ki, hogy minden ember ott vásárolhat maga számára kenyeret, hol azt tenni jónak találja, 's hol legolcsóbban legjobb minőséghez juthat, mivel ez olly természeti jog, melly minden emberrel születik 's olly szent, mint a' személy- 's véleményszabadság. Ezután minden oldalról komoly vizsgálat alá vevé e' kérdést, 's különösen kézmügyári, kereskedési, vám-rendszeri 's földészeti tekintetből, igy szólván többi közt: „A' gyártó 's kézmüves nem olly törvényt kiván, melly olcsóbbá tegye a' kenyeret, hanem annak megszüntetését követeli, melly eddig drágitá azt. Ha a' kenyér mostani magos ára továbbra is megmarad Angliában, ugy gyártulajdonosink többé nem fognak megfelelhetni a' külföld kivánatinak, 's a' gyárak emelkedése külföldön végre egészen tönkre teendi gyárainkat. Belföldi vevőink sem megvetendők ugyan; de a' kézmügyártó osztály is belföldi, 's e' szerint az egész ország nyer, ha mindenki olcsóbban fogja vásárolhatni a' kenyeret. A' bérlők igen csalatkoznak, midőn vélik, hogy a' gabnatörvény magosbra emeli földjeik jövedelmezését. A' gabnatörvény okozta nyereség csupán a' földbirtokos zsebeit nehezíti; a' bérlőre nézve ellenben rendkivül káros befolyásu e' törvény, mivel drágítja a' marhatartást 's nagyobbítja a' sokféle adót. Innen szarmazik aztán az, hogy a' bérlők folyvást szükség ellen panaszkodnak. A' gabnatörvényt mindig magas földadó szokta követni; ha pedig véletlenül csökken a' gabnaár, 's a' bérlő nem képes fizetni, azonnal igy szól hozzá a' földesur: „Járulj parliament elibe 's kérj segitő biztosságot.“ A' bérlőt elámiták a' tory földbirtokosak; a' szegény bérlő csekély neveléssel bir, 's a' földesur minden káros következményü dologra könyedén birhatja őt. (Zúgás a' tory padokon.) A' gabnatörvény valamint az általányos ugy a' helyzeti adózást is nehezíti. Igy példaul az uj szegényi törvények alatt létesült angol szegényi házak hetenkint 8 ezer font sterlinget költenek lisztre, melly igen tetemes mennyiséget a' szegényi adó födözi. Önök azért akarják föntartani e' törvényt, mivel, mint mondják, nyilványos terheiknek kénytelenek megfelelni Igen nyilványos terhek! Nyilványos intézvényeket Önök a' nép kárával akarnak előmozdítani. (Halljuk!) A' gabnatörvény megszüntetése mostani helyzetünk mellett az éjszaki hatalmakkal 's Amerikával valamint politikai ugy kereskedési tekintetben is nagymértékben hasznos lenne reánk nézve, 's legbiztosabban tartaná fön a' közbékét. A' földbirtokosak még azt is használják paizsul, hogy a' maláta-adót kell viselniök. Jól van, meg kell semmitni azt is. Tudják meg egyébiránt a' földbirtokosak, hogy magányos érdekiket tovább nem tarhatják fön az értelmesség, ipar, kereskedés és nép nagyobb része rovására.“ — Strickland támogatá az inditványt; beszédjére ezt jegyzi meg a' Times: „Az igen tisztes követ bölcsen választá beszédje számára az esti időt, midőn a' ház étkezés miatt jobbadán üres szokott lenni, 's e' csel következtében csakugyan félbenszakasztás nélkül hangzának el szavai az üres padok előtt.“ Az ellenzést Cayley vezérlé, még pedig ugyan a' Times szerint szinte olly csöndben, mint elődje, egy órai beszéd után azonban kezdének visszaszállongni ülésikre a' követek, 's a' második óra szakadatlan zajgás alatt mult el. Cayley leginkább azt vitatá, hogy az olcsóbb kenyérár nem fogná előmozdítni a' kézmügyári czikkek külföldre szállittatását, mivel a' szárazföld gyárai már annyira tökélyesbültek, hogy mindinkább közelítnek azon ponthoz, mellyben nélkülözhetni fogják Anglia készitvényit. Többen szólottak még az inditvány ellen 's mellett; de határzat még 13ikán sem történt. A' felsőházban szinte e' kérdés vitatása volt napirenden; Fitzwilliam l. következő inditványt tőn e' tekintetben: „Nyilványitsa a' ház, hogy a' gabnatörvény nem felelt még czéljának, melly a' gabnaár egyenlősége biztositásában állott.“ Ez inditvány mindazáltal igen tetemes többséggel bukott meg 's Melbourne igy nyilatkozék iránta: „Én nem kötelezem magamat a' gabnatörvény föntartására, 's kezeimet sem akarom megköttetni annak jövendőre történendő módositására nézve; de ez inditványt okossággal ellenkezőnek tartom, 's azért ellene szavazok.“ A' Sun azt véli, hogy e' kérdésnél hajótörést szenvedhet a' ministerség, 's csudálatosnak tartja azon körülményt, miszerint a' püspökök is az inditvány ellen szavaztak, holott az, olcsóbb kenyérrel vala boldogitandó a' szegénységet. —

Franczia ország.

Paris, mart. 8án: (Pair-kinevezések. Politikai nézetek.) A' Moniteur mart. 7ki száma kir. rendeletet közöl, melly által következő urak emeltetnek pairméltóságra: Rosamel alhajóvezér, Schramm vezérőrnagy, Gay-Lussac akad. tag 's volt követ, de la Pinsonnière volt követ, Caumont-Laforce hg volt követ, Dupont-Delporte b. megyeispán, Nau-de-Chauplouis b. megyeispán 's Maillard statustanácsos. — A' volt 221 közül ismét elválasztatott követek mart. 16kán gyülést szándékozának tartani Jacqueminot tábornoknál. A' Gazette de France véleménye szerint könnyen megtörténhetnék, hogy a' 40 doctrinair szózata egyesülvén Jacqueminot pártjával Guizot számára követelendi a' ministerelnökséget. A' Presse szerint a' baloldal minden törekvése süker nélkül maradt Guizot pártjával egyesülés tekintetében. Abban megegyezék ugyan Guizot, hogy Odilon-Barrot kamraelnökségre emeltessék, de elvváltoztatásról, vagy eziránti engedélyekrül hallani sem akart. Ő ugyanis folyvást makacsul ragaszkodik a' septemberi törvényhez 's a' választásjavitásra sem akarja egyezését adni. Hiában kinálák őt Thiers és Soult a' londoni követséggel 's baráti számára a' nyilványos oktatás, kereskedés és pénzügy tárczáival. Ő nyiltan kimondá, hogy elveivel ellenkező politikának rejtő palástul szolgálni nem fog. Már most tehát csupán és tisztán a' balközépből kell ministerséget alkotni. — Déli 's keleti Franciaország több városiban zajosak voltak a' választások; nyilt 's komolyabb zendületté mindazáltal sehol nem fajult a' mozgalom 's az ablakok bedobásánál tovább nem terjedt. A' déli városokban a' republicanusok szövetségre léptek a' legitimistákkal, 's egymás jelölteikre versenygve szavaztak, este pedig zenével tisztelék meg az uj követeket; melly alkalomkor oldallökdözések közt egyik oldalról: „Éljen a' respublica!“ másikról pedig: „Éljen Vdik Henrik!“ hangzék. A' volt ministerség most a' választási harcztéren elesett párthivei tisztes eltemetésivel foglalatos. Néhányan a' számvevő kamrában, mások a' statustanácsban vagy egyéb hivatalosztályokban nyernek kényelmes nyughelyet; a' nagyobb rész csontjait pedig a' luxembourgi palotába viszik, hol bársonypadokon fognak pihenni. Illedék tekintetből maguk a' ministerek majd csak az általányos temetés után szállandnak sirba. —

(A' ministerség megalapitva.) A' Messager szerint ez az uj ministerek névsora: Soult, ministerelnök 's hadminister; Thiers kül-, Passy bel-, Dupin, jog- 's istentiszteleti, Humann pénzügyi, Duperré hajóvezér tengerészeti, Villemain oktatási, Sauzet nyilványos munkáki- 's Dufour kereskedési minister. —

Belgium.

(Következkamrai ülések. Merode inditványa.) A' következkamrai mart. 13ki ülésben Gendebien azon ismételt inditványát, miszerint a' 24 czikkü szerződésre vonatkozó irományok, főleg az adósságot illetők, tétessenek le a' ház asztalára, 50 szóval 39 ellen félreveték, 's e' szavazás mérlegül szolgál a' két párt-erő-megitélésnél. A' m. 14ki ülésben szomoru esemény történt; miután több szónok hallatá magát a' szerződés mellett 's ellene, Bekaert lépett vala fel szószékre a' szerződés mellett nyilatkozva, 's alig végzé beszédét, eszméletlenül rogyék össze, 's a' közel mellékteremben néhány percz alatt jobblétre költözék, az orvos közbejötte foganatlan volt; az ez okbul keletkezett ingerültség mind a' kamraban mind a' közönségnél igen nagy. Az elhunyt egyik társa a' szerencsétlenség után azonnal e' szókra fakadt: „ez isten büntetése.“ Mi nyiltan kitünteti az elmék ingerültségét; Bekaert meggyőződése szerint ellenállás mellett volt, később mint courtrayi követ, e' város részirül a' szerződés ellen fölirást kelle benyujtania; ezután minden oldalrul vélemény-változtatásra zaklaták; sokáig küzde önmagával, 's bár makacsul maradt első nézeténél, még is elég sokáig élhetett 's élt ellenkezőnek nyilványithatására. A' martzius 15ki ülésben Merode következő inditványt tőn: „A' londoni tanács szerződése már is szomoru gyümölcsöt terme. Társunk egyike, ki a' tartományokat hideg és borzasztó egykedvüséggel szétdaraboló diplomatákkal (szelidebben nem nevezhetni azokat, kik népeket választnak el, mellyeket természet, vallás és százados emlékezet csatoltak össze) nem tuda kibékülni, tegnap szemünk láttára hulla el áldozatául a' felhevülésnek, melly olly tárgy iránt csikará ki szavazatát, melly mindnyájunk érzelmivel ellenkezik. Illy esemény mindnyájunk szivét mélyen meghatá; de illy fontos esetnél mély fájdalmunkat vallásbeli 's nyilványos tett kisérje, mellyből kivilágoljék, tagtársunk iránti rokonszenvünk, kinek erényit mindnyájan méltányoljuk. Inditványozom tehát, hogy hivatalinkat változtassuk át egyházzá 's reménylem, hogy e' szertartáson sok követ 's brüsseli polgár veend részt.“ E' javaslatot, hosszas vita után, elfogadák. Dumortier ez alkalommal a' kamráknak néhány napra elhalasztatását inditványozá; ezt azonban visszaveték. Ezután Ernst szólott, a' ministerségbül kilépte okait fejtegetvén. —

Rendkivüli alkalommal érkezett brüsseli hirek szerint a' következkamrai mart. 19ki ülésben 58 szóval 42 ellen elfogadák azon törvényjavaslatot, melly a' királyt fölhatalmazza a' londoni tanács által alapitott szerződés aláirására, melly a' Belgium 's Hollandia közti megválást szabályozza, azon föltétek 's kikötések alatt, mik a' fölség nézeti szerint az ország jóllétére szükségesek vagy kivánatosak. A' vita ez alkalomkor nem volt a' legélénkebb, minden módositási javaslatot egytülegyig félrelöktek. A' törvényjavaslatot már átvivék a' tanács elibe. Gendebien a' fenemlitett szavazás után azonnal elbocsáttatását kéré, mint következkamrai tag. —

Gabonaár: Pest, mart. 28dikán: Tiszta buza —, 150, 140; — Kétszeres —, —, —; — Rozs —, 94, 88; — Árpa 84, 80, — Zab 66, 64, 60; — Köles —, —, —; — Kukoricza 86, 80, —, pesti m. v. garas.

Pénzkelet: Bécs, mart. 26kán: 5 pCtes statuskötelezvény $106^{15}/_{16}$, 3pCtes $82^{1}/_{8}$, 1834diki 500 frtos kölcsön $678^{3}/_{4}$, bankrészvény 1510 fr. pgő. —

Dunavizállás: Pest, mart. 28dikán 7′ 6″ 0‴ — 29dikén 8′ 0″ 0‴

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST.
szerda, apr. 3.

JELENKOR.

1839.
27ik szám.

FOGLALAT: Magyarország (a' járás szegény beteg gyermekek számára alapitandó kórházra; előkészületek primásunk beiktatására; a' Hirsova-Kosztendzse közti vasut ügye; sz. fehérvári casino; Angyalffy Mihály †; a' bécsi nagy sorshuzás főnyertes számai; magyar játékszin; 's a' t.) Amerika (Santa Ana mexicoi elnök; a' franczíák Mexico előtt elfogadják az angol közbenjárást; 's a' t.) Portugália (földrengés a' fővárosban; elegy;) Spanyolország (Cataloniában ingerültség kezd uralkodni) Anglia (Attwood beszéde a' tengerészet 's orosz terjeszkedés ügyében: az orosz trónörökös Londonba várják; 's a' t.) Francziaország (Politikai mozgalmak. Algiri hirek.) Belgium. Hollandia. Schweiz. Németország. Olaszország. Oroszország. Törökország. Dunavizállás.

Magyarország.

A' szegény gyermekek számára létesitendő 's fentartandó kórház ügyében következő tartalmu aláirási ív keletkezett e' napokban Pesten: Nagyobb városokban szegények gyermekei közt a' halomás igen tetemes. Rosz táplálék 's lakás, ápolgatás hiánya, előitéletek, szülék vagy rokonok szivtelensége 's gondatlansága számnélküli ártatlan gyermek halálát okozzák, siettetik. Egy szent kötelesség érzeménye, melly épen azon gyámolatlanság miatt a' vagyontalan polgártársink gyermekeik iránti gondoskodást az egész emberiség kötelességévé teszi, — sok helyen kórházakat szegény gyermekek számára hozott létre 's a' tapasztalás azok valódi hasznát igazolta nemcsak az által, hogy azokban sok emberi élet mentetett meg, hanem annyiban is, a' mennyiben az illy intézetek egy gyöngéd kötelesség érzését a' müveletlenebb emberekben fölébresztették 's a' gyermekek betegségei 's azok orvoslása iránti megrögzött előitéletek kiirtására szolgálnak. Még egy más haszon ered ez intézetből a' közönségre: alkalom nyujtatik fiatal orvosoknak az illy intézetek látogatási által az orvosi tudomány e' részében is tapasztalásukat bőviteni, annak hasznát leginkább orvosi gyakorlásokban veendők. A' csak nem régiben Pest várost sujtotta csapás, az e' részbeni hiányt e' városban kétszeresen érezteti: de egyszersmind nagylelkü lakosiban a' korszellemet 's jótékonysági érzést magasb fokra fejtette ki. Ez okoktúl vezérelve némelly emberbarátok sz. kir. Pest városban szegény gyermekek számára egy kórházat felállitani 's fentartani czélba vettek; de minthogy ezen feladás egyesek erejét felülmulja 's más nemeslelkü emberbarátok jótékonyságának e' részben is utat nyitni akarván, némelly előleges tanácskozás után több aláirási ív bocsáttatott közre, mellyekre aláirók magokat 6 esztendőre kötelezik évenkint 5 pgő forintnak az egyesületi pénztárba fizetendésére. Kevés nap alatt az aláirtak száma á' kétszázat meghaladván mult mart. 7kén a' nemzeti casinóban a' részvevők gyülést tartának, mellyben az egyesület alakult, nmságu Ürményi Ferencz b. t. tan. ur egyesületi elnöknek egyes akarattal megkéretett 's egy választottságra (mellynek elnöke sz. kir. Pest város főbirája t. Havas József ur) bizatott az egyesület alapszabályinak és az egyesület czélja elérését tárgyazó tervnek kidolgoztatása. Ezen választottság a' reábizott munkához fogván, szükségesnek tartja előleg is az egyesület létesülését 's czélját ezen lapok által közhirré tenni, és Pest-Buda lakosit (minthogy különösen sebészi műtételt (operatiot) megkivánó esetekben bizonyos számu budai betegek is az intézetbe fogadtatnak) nemkülönben más emberbarátokat ez egyesülethez részvevő járulásra felszólitani, hogy e' czélba vett intézet mentülelébb létre jöhessen. Aláirási ivek vannak: nm. Ürményi Ferencz, gróf Szapáry Ferencz, gr. Zichy Miklós, gr. Festetics Leo, Flamm őrnagy, Minarelli Antal kapitány (Budán) városbirája Havas József (és hitvesénél) Karlovszky Zsigmond ügyész, Zitterbarth Mátyás épitész, Heckenast Gusztáv (a' vácziutczában) Taubner Károly, Klausz A. L. (tükör-kereskedés a' német szinház épületjében), Schiller Károly ügyész, Sellner Ferencz lakatos, Klopfinger János kádár, Mátray József ügyész, Tersztyánszky István (posztóárus a' váczi utczában), városi főjegyző Góniczy Ferencz, városi tanácsnok Lechner Károly, Benyovszky Péter tb. 's ügyész, Zsivora György ügyész, Schoepf Auguszt orv. 's prof., Pregardt János (gyógyszertár a' nagy Kristófnál), Fabricius József (a' Grácziákhoz vácziutczában) Székely Károly (gyógyszerész a' nagy piaczon) t. cz. uraknál és alulirt egyesületi titoknoknál. Az egyesület főkönyve, magában foglalván minden aláiró nevét, Pregardt János urnál megtekinthető. Az egyesület további előmenetéről és sikerérül időről időre a' tudósitások ugyanezen lapok által közhirré fognak tétetni. Költ Pesten 1839diki mart. 29dikén tartott választottsági ülésbül. Eckstein Adolf m. k. egyesületi titoknok.

Székes-Fejérvári casino. Az alapszabályok 5ik pontja szerint a' folyó évi april 21dikén reggeli kilenczedfél órakor a' Bezerédy házban tartandó rendes közülésre — mellynek tárgyai: a) a' casino létesitése óta tett igazgatói és választottsági intézkedésekrül és a' casino mostani állapotjáról való jelentés; b) az igazgató és választottsági tagok megválasztása; c) a' casino fentartására 's emelésére szükséges, és czélirányos rendelkezések leendnek — a' részvényes urak tisztelettel emlékeztetnek 's a' megjelenésre kéretnek. Székes-Fejérvárott mart. 21kén 1839. Hääder Pál m. k. igazgató.

(Előkészületek primásunk beiktatására. A' Hirsova 's Kosztendzse közti vasut ügye.) Esztergamból mart. 23ikáról ezt irják: „Nálunk már több nap óta nagy készületekkel foglalatosak országunk hgprimása, Kopácsy József, ünnepélyes beiktatására, melly rendkivüli fénynyel menend véghez jövő majusban. A' mart. 18kán Uzovics János m. kir. helytartósági tanácsos és esztergom-megyei főispánhelyettes elnöklete alatt tartatott megyei közgyülésen husznál több tagu küldöttség nevezteték ki, melly a' főispánhelyettes személyes vezérlete alatt menend husvétra Veszprémbe ő hgségét üdvözleni. E' küldöttséghez járuland még az esztergami káptalantól 's érsekmegyétől 8 tag 's egyéb Karok, ugy, hogy husvétkor mintegy 40 tagu küldöttség fog megjelenni Veszprémben. — A' londoni Times legujabb száma körülményesen taglalja azon iratot, melly Konstantinápolyban a' dunagőzhajózási társaság nevében a' divánhoz intéztetett, a' már lapjainkban is emlitett Hirsova-Kosztendzse közti vasut iránt. Ezen, gőzhajózásunkra nézve érdekes, czikkben többi közt ezeket olvashatni: „A' távulköz Ausztria legnépesb 's legtermékenyebb tartományi és a' tenger közt e' vasutvonal által majd felényire csökkenne, 's kereskedése egyszersmind felszabadulna azon nyomasztó ellenőrködés alul, mellyet szabad önkénye szerint gyakorol rajta Russzia, melly jelenleg a' dunai torkolatokat birja. Ha már most Russziának végre csakugyan sükerülend a' Duna-torkolat megengedett elzárása által eltiltani a' kereskedő hajóknak e' folyamba nyomulást, azért Ausztria, a' tervezett vasutvonal elkészülte után, mégis képes leend kereskedést üzni más nemzetekkel, a'nélkül, hogy, mint eddig történt, azon vásárt tartoznék meglátogatni, mellynek alapját Russzia már Szulinában veté meg. E' terv egyébiránt annyira ellenkezik Russzia czélzatival, hogy biztosan várhatni, miszerint konstantinápolyi képviselője mindent elkövetend e' rendszabály megsemmisitésire. Ez ellenzés azonban hihetőleg nem lesz olly nagysükerü, mint első tekintetre hihetni vélnők, mert Russzia — hála Palmerston engedélyinek — most rögtön 's váratlanul tökéletesen elérte fő czéljai egyikét, mellyet huzamosb idő óta a' Duna torkolatánál elfoglalt állása 's oláhországi, moldvai és szerbiai ügyviselőji által elérni törekvék, 's ez a' török tartományok kereskedési jóllétének megsemmisitése. Russziának már többé nincs rettegésre oka e' tartományok növekedő kereskedése miatt, melly tulajdon kereskedésinek olly tetemesül árta fekete tengeri kikötőiben, mert az Anglia 's Törökország közt legujabban kötött kereskedési szerződés halálos csapás volt e' tekintetben hatalmas vetélytársa ellen. E' szerződés szerint ugyanis az eddigi 3% helyett ezentul minden különség nélkül 12% fizetendő a' Törökországból kivitt áruktól, 's igy a' török alattvalók 8 millió piastert vesztenek évenkint, melly mennyiség orosz földmüvelők erszényibe jutand. Nem csudálhatni már most, hogy Miklós czár sz. András nagykeresztjével tisztelé meg a' konstantinápolyi angol követet, ki illy nagy hasznot szerze a' czár számára. Az érdekelt vasutvonal létesülése e' szerint tehát két okbul rendkivül kivánatos: 1) mivel tetemesül kurtitja a' kereskedési utvonalt 's könnyiti a' közlekedést, 2) pedig, mert függetlenitvén Russzia önkényétül az ausztriai 's különösen magyarországi kereskedést, ez által több más kereskedő nemzetet is részesit az anyagi jóllét előhaladásában, melly leginkább szabad 's korlátok közé nem szoritott kereskedésben alapszik, melly egy ágra hihetőleg ujabb kiterjedést nyerend, t. i. a' gabnakereskedésre nézve, mihelyt a' korlátozó gabnatörvény meg leend döntve a' parliamentben, mit a' nép összes akaratja előbb utóbb minden esetre kivivand. —

Angyalffy Mátyás m. n. akad. l. tag, 's ismert magyar és német gazdasági munkák irója, volt tanitó a' keszthelyi Geogiconban és a' brünni morva-sziléziai gazd. társ. tagja, f. e. mart. 17kén munkás élte 63dik évében elhunyt Pozsonyban, buzgó törekvéseinek épen meg nem felelő nyomasztó körülmények közt.

(Bécsi nagy sorshuzás.) Mart. 30dikán ment véghez Bécsben Neudegg urodalom sorshuzása, melly alkalomkor következő számok lettek a' főnyertesek: 128994 az urodalmat nyeré, vagy 200ezer for., 40266 nyert 3ezer sorsszámot és 22500 f., 66614 sz. 1400 sorsot és 12500 f., 131784 szám 1200 sorsot 's 10ezer f., 4094 sz. 2500 f., 34052 sz. 2ezer f., 18779, 26031, 45125, 57256, 's 136172 sz. egyenkint ezer for.; az ingyen- 's jutalomsorsok közül: 94307 sz. 2400 sorsot 's 20ezer for., 96822 sz. 1200 sorsot 's ötezer for., 99400 sz. 600 sorsot 's 2500 f., 83096 sz. 600 sorsot 's 2250 f., 116590 sz. 600 sorsot 's kétezer for. váltóban. —

Nevezetes történet. Pápa, mart. 30dikán: Néhány kellemes meleg nap után, mart. 29kén (nagy pénteken) sürü fellegek tolongtak felinkbe nyugatról. Délután villámlani, mennydörgeni kezde, 's tőlünk 2 óranyira fekvő Salamon nevü helységben lakó Horvát Mihály jobbágy ablakán, 3 órakor beütvén a' mennykő, őt 's mellette imádkozó 's kisdedét szoptató feleségét földre sujtotta. A' férjnek jobb czombját, lába szárát, nőjének jobb karjáról ágyékán keresztül szaladva bal lábát, a' nélkül hogy házakat, vagy ruháikat meggyujtotta volna, perzselé el. Az anya öléből tova vágódott csecsemőnek mindenki bámultára semmi baja nem történt, kit, mint mondja, látván a' villámlást, lehetőleg jó előre eldobott ölébül. A' feleszmélt anya az összetódult nép között ezen kezdé beszédét: „Jaj anyám be igazat álmodoztál felőlem, még mikor hordoztál!" A' jajgató anya pedig másfelé beszélé a' néptömeg között, hogy ő ezelőtt 28 évvel, mig ezen leányát hordozta, 3szor álmodá, hogy jobb részét megütötte a' mennykő, mit ő leányának 's más idegeneknek több izben elbeszélt. Próbáljon most Salamonban az álomhitelesség ellen disputálni bár maga Hegel, ha szinte 28 éves is az álom! — A' fejszédülésről — fülzugásról — szivszorulásról — tagleveretésről panaszkodott megrémült szerencsétlenek a' kivánt orvosi felvigyázás és segéd mellett veszedelmen kivül vagynak. A' sz. György nap előtti esőbül, mennydörgésből több paraszt gazda bő

termest; többen a' nagy pénteki esőbül zsirtalan, nem termékenyitő eső zéseket jövendőlnek. Dr. Cseresnyés s.k. Veszprém egyik fő orvosa.

(Magyar játékszin.) Szentpétery Zsigmond jutalmaul f. hó 15én először forduland meg szinpadunkon bérszünettel „A' visegrádi kincskereső" eredeti tréfajáték dalokkal és tánczczal. Szerzette Hazucha Ferencz, zenéjét Rózsavölgyi Márk. A' nevezett szinész intézetünk legszorgalmasb 's méltán kedvelt tagjai közzé tartozik, következőleg kitünő pártoltatásra méltó.

A' m. tud. társaság. f. évi martius 11kén tartott kisgyülésében I. néhai Horvát Endre r. t. feletti emlékbeszéd készitésére Döbrentei Gábor r. tagot választotta. II. Vállas Antal r. tag' értekezését a' napfogyatkozásokról Győry Sándor r. t. ajánlatára a' Tudománytárba felvételetni határozta. III. Egy philosophiai értekezésnek birálót rendelt. IV. Két szépliteraturai munkát, a' birálók véleményeinek következésében, nyomtatástól elmozdított. V. Könyvtára e' következő ajándékokkal növekedett: a) Beöthy Zsigmondtól: Csáb, dráma négy szakaszban, Pest, 1839. b) Röczey Dánieltől: egy 1629diki (Damankos Madarász Mártontól) 's egy 1648 ascetai magyar munka, mind ketteje czim nélkül; továbbá: sérelmes lelkeket gyógyitó Balzsamom, mellyet belga nyelvből magyar nyelvre fordított Szokolyai István. Debreczen, 1741. c) Szalay Imre r. tagtól: Halotti emlékszó Zichy József felett. d) Egy névtelentől: Tünemény. Budán, 1839.

A' honi Gazdasági-Egyesület' kormányzó választottságának f. e. mart. 20 és 28án tartott üléseiben következő határzatok keletkeztek: a) Az utóbbi közgyülés határozata foganatositásaul, miszerint az állattenyésztő osztály két alosztályra különittetett, ezek életbe hozattak, 's a' versenyalosztály tagjaivá lettek: Bertha Sándor, Csekonics János, Eszterházy Mihály gr. ifjabb, Festetics Miklós gr., Heinrich n. János, Hunyady József gr., Lamberg Rudolf gr., Mayerffy Ferencz, Nádasdy Tamás gr., Szapáry József gr., Széchenyi István gr. (elnök), Tasner Antal (jegyző) Wenkheim Béla b.; — az állatmutatási alosztály tagjaivá: Andrássy György gr., Bertha Sándor, Bujanovics Eduárd, Csapó Dániel, Czindery László, Heinrich n. János, Kacskovics Lajos, Károlyi Lajos gr., Klauzál Imre, Mayerffy Ferencz, Orczy György b. (elnök), Perlaky Károly, Szapáry József gr., Tasner Antal, Teleki Sámuel gr. és Zichy Miklós (palotai) gr. — A' többi alosztály alakítása a' juniusi közgyülésre halasztatott. b) A' budai szőlőiskola, tulajdonosának 1836ik évben Schams Ferencz urral kötött szerződése értelmében, az Egyesület keblébe fogadtatván, ezen birtok' örökítéseül lépések fognak tétetni. c.) Az egyesület örökítéseül ujabb alapitványok keletkeztek, mellyek szerint Csillag János gazdatiszt kötelezett 25 p. ft. Horváth Ferencz 40 p. ft., Röth Sándor földbirtokos 50 p. ft. Ruchietl Miklós 20 p. ft. — Sermány János 40 p. ft., Standt Imre gazdatiszt 100 p. f., Steiner Károl gazdatiszt 40 p. ft., szathmármegyei Gazdasági-Egyesület 100 p. ft. Szendrey Ignácz g. t. 40 p. ft., Tanárky Gyula Sándor g. t. 50 p. ft. Tekus Gusztáv jószágbérlő 200 p. ft. Virág András g. t. 50 p. ft., kiknek a' választottság hálás köszönetét nyilvánnyitja. d) Köszönettel fogadtatván Csapó Dániel alelnök urnak a' Gazdasági-Tudósitásokban leirt, 's a' gyülés előtt bemutatott rajfogó kosara, ez addig is, mig az Egyesület mintagyüjteményt nyitand, a' titoknok gondviselésére bizatott. e) Egy tüzellenes házfedél, 's több szinte beküldött fedéltégla czélszerüségének megvizsgálásaul bizottság neveztetett ki. f) A' dunántuli megyékben hiv. jelentések szerint többféle cséperőmű létezvén ezek megszemléléseül, 's egybehasonlitásaul szinte bizottság küldetett ki; a' legczélszerübbnek leirása annak idején a' gazd. Tudósitásokban közzé fog tétetni. g) Névtelennek f. e. jun. 1jén kihirdetett jutalomkérdés ügyében alulirthoz intézett javaslata alkalmat nyujtott annak kinyilatkoztatásaul, hogy névtelen szerzőktől keletkezett iratokat az Egyesület nem fogad el. — Az Egyesület' juniusi munkálkodási még a' m. e. november 15én tartott közgyülésen ekkép soroztattak el: Lóverseny lesz: 1) junius 2án (vasárnap) délután, 2ik jun. 5én délután, 3ik jun. 8án délután; állatmutatás jun. 3án 's 4én; paraszt kanczacsikók jutalmaztatása: jun. 4én; lóárverés: jun. 5én és 7én, az egyesület közgyülése: jun. 3án reggeli 10 órakor a' n. casinoban fog tartatni, mellyet majus 27től kezdve több választottsági ülés előzend meg. Ezek folytában a' versenydijak alapitói 's részes tagok tisztelettel kéretnek, hogy illetményeiket legfölebb jun. elejéig az egyesület illető pénztáraiba lefizetni sziveskedjenek. A' gazdasági Tudósitásokat illetőleg köszönetét fejezé ki a' szerkesztőség Huszár Ferencz komárommegyei főszolgabiró és Jankó István táblab. 's győri püsp. uradalmi főügyész urnak, kik az érintett 's közjó előmozditására czélzó lapok terjesztésében buzgó részvételökkel tetemes sikert szerzének. Utóbbi jelentés óta ezen ügy előmozditását Bars megyében Ordódy Sándor, Hont megyében Nagy József hites ügyvéd ur vala szives elvállalni. A' tudnivalók bővebben lesznek közölve az érintett lapok értesitő részében. Költ Pesten aprilis 1jén 1839. Kacskovics Lajos s. k. egyesületi titoknok.

(Változások a' cs. kir. hadseregnél.) Trapp Verner b., altábornagy 's katonai parancsnok Troppauban, elnöke lett a' közönséges katonai fölebbviteli törvényszéknek; Mengen Károly b., altábornagy 's katonai parancsnok Laibachban, katonai parancsnokká Troppauban; Gorzkovszky Károly, altábornagy 's osztálynok, katonai parancsnokká Laibachban; Auersperg Károly hg, nyugalmazott altábornagy, mint osztálynok ujra szolgálatba lépett; előléptettek, vezérőrnagybul altábornaggyá: Tige József gr.; őrnagyokbul alezredesekké: Dreihann Ign. Ceccopieri gr. 23 sz. gy. ezr., főhadikormányszéki segéd Alsó-Ausztriában, Langenau b. 49 sz. gy. ezr., hivatala megtartásával; Gozani Boldog marq., Langenau b. 49 sz. gy. ezr., helyalezredessé Königsgrätzben; Teimer Ignácz, a' tábori főszállásmesteri kartól Langenau b. 49 sz. gy. ezr.; kapitányokbul őrnagyokká: Gayer Aloiz, Baden nhg 59 sz. gy. ezr., Bentheim hg 9 sz. gy. ezr.; Porzia Antal gr., Geppert b. 43 sz. gy. ezr., németalföldi Vilmos király 26 sz. gy. ezr.; Collins Agathon, Bentheim 9 sz. gy. ezr., Baden nhg 59 sz. gy. ezr.; Tavancourt Gyula gr., Koudelka b. 40 sz. gy. ezr., Langenau b. 49 sz. gy. ezr.; Post József b., Bertoletti b. 15. sz. gy. ezr., Nugent gr. 30 sz. gy. ezr.; Rheinen Péter b., Windischgraetz hg 4 sz. könnyülovas ezr., az ezred.; Dallwitz Günther b., Baden nhg 59 sz. gy., ezr. őrnagy, parancsnoka lett Kolb gránátos zászlóaljnak, és Sossai Antal, Geppert b. 43 sz. gy. ezr. őrnagy szinte parancsnoka Hübsch gránátos zászlóaljnak. Nyugalmaztattak, vezérőrnagyokbul: Abele Venczel b. 's Ferencz Antal, mindketten nagyobb vezérőrnagyi nyugdijjal; őrnagyokbul: Hilberth Gergely, Windischgraetz hg 4 sz. könnyülovas ezr., és Angeli Aloiz, a' rendőrezr., mindketten alezredesi ranggal; kapitányokbul: Baumann Károly a' 2ik pattantyus ezr.; Girten József, Lajos hg 8 sz. gy. ezr.; Lehrer János, Bakonyi b. 33 sz. gy. ezr.; mindhárman őrnagyi ranggal 's nyugdijjal; Kissel György, Máriássy b. 37. sz. gy. ezr.; Belodits Antal, székely 11 sz. huszár ezr.; és Nemetsek Jakab, határkormányzósági kapitány a' németbánsági 12 sz. gy. határőrezr., mindhárman őrnagyi ranggal. —

Amerika

(Calhoun rendkivüli követül a' határvillongás következtiben Angliába küldeték.) Washingtoni hirek szerint a' Maine statusban történt események következtiben az egyesült statusok elnöke Calhount rendkivüli követül Angliába küldé, ellátván őt a' határkérdést illető pontok iránti kiegyelentő utasitással. Calhoun kitünő férfija az egyesületnek; Jackson tábornok első elnöksége alatt alelnök volt, most pedig délcarolinai tanácsos. —

(Santa Ana mexicoi elnök. A' francziák Mexico alatt elfogadják az angol közbenjárást.) Ujorleansi febr. 11ki hirek szerint Santa Ana ismét Mexico elnöke, ez azonban valósulásra vár; Bustamente pedig 4 ezer főnyi csapattal Urrea ellen nyomult v. nyomuland Tampicoba, miből némellyek azt következtetik, hogy Santa Ana csak ideig vállolá fel az elnökséget, addig mig Bustamente távol lesz a' fővárostul. — Ujyorki febr. 12iki hir szerint Baudin hajóvezér a' Pakenham által Anglia nevében ajánlott közbenjárást elfogadá 's következő feltételekben egyezkedtek meg: az ellenségeskedésnek véget vetnek; az ostromzár megszünend; a' hajósereg a' mexicoi révpartoknál marad ugyan és san Juan de Ulloa, melly védelmi állapotba tétetik, további rendelkezésig a' francziák kezében marad. Baudin hajóvezér az angol közbenjárót szabadon hagyja munkálkodni, ki fel van többi közt hatalmazva a' mexicoi kormánnyal a' Francziaországnak fizetendő kárpótlás iránti alkudozásra, 's a' két ország közti kölcsönös viszonyok megállapitására jövendőben, valamint azon sérelmek megszüntetésire is, mellyek e' háborut szülék. A' franczia hajósereg bevárja ez alkudozások következményit, miknek elfogadását vagy félretevését föntartá magának a' franczia hajóvezér. A' háboru most megszünik 's elsem fog többé kezdetni, ha a' mexicoiak az ész szavára figyelnek. Pakenhamra nézve súlyos feladás ezenkivül a' mexicoi ingadozó kormány és a' szövetségi párt között tartós szerződés kötése. Egy korvett 's két hadi brigg parancsot kapa Baudin hajóvezértül a' tengeröblökben 's Antillákban czikázni a' mexicoi kalózhajók ellen; hasonló rendeltetést nyert az Ujorleansba érkezett Méteore kormányi gőzös." —

Portugália.

(Földrengés a' fővárosban. Elegy.) Lissabon, febr. 13—14ki éjjel ismételt földrengést érzettek a' főváros lakosi: az elsőt este 10 órakor, melly azonban igen gyönge volt; regg. 3kor két erős rendülés követé ezt, melly sok mélyen alvót is fölrezzente álmából, erre következett napon juniusi meleg volt. — A' télen tömérdek sok kárt okozott a' délnyugoti vihar a' portugál révpartoknál, igen sok hajó merült el, vagy szenvede hajótörést emberestül portékástul örökre oda veszve. E' balcsapást ugy látszik a' révparti lakosság kemény 's érzéketlen szive is előmozditá, ezek ugyanis azon reményben, hogy lopni 's rablani lesz alkalmok, a' szerencsétleneket minden segély nélkül veszni hagyák. Ez okbul a' ministerség a' révparti kerületek főügyelőihez körlevelet bocsáta ki. — Az utólsó udvari bál alkalmakor nagy figyelmet gerjeszte, hogy a' királyné de Ponte gróffal tánczolt, ki d. Miguel ministere, 's később parisi követe volt; illy módon törekesznek minden pártbelit körükbe vonni 's egymással kibékitni, 's ugy látszik, ez az egyetlen eszköz, melly csendet 's békét igér.

Spanyolország.

(Cataloniában ingerültség kezd uralkodni.) Barcellona, mart 12én: E' tartomány uj események előestején áll. Az Angliával kötendő kereskedési szerződés híre 's Meer b. helyébe Rodil tábornok kineveztetése Catalonia főkapitányává élénk elégületlenséget okoza főleg a' vagyonosak, kereskedők 's gyártók közt, kik Meer b. segélyivel minden hatalmat kezökre keritének Cataloniában. Tegnapelőtt több tagu küldöttség járult Meer báróhoz Esparraguerában azon kéréssel hogy az angol kereskedési szerződést lehetőségig gátolja 's a' főkapitányságról Rodil számára ne mondjon le; egyszersmind értesitendő vala őt e' küldöttség azon ingerültségről, melly Catalonia fővárosában uralkodik. E' küldöttség visszatért ugyan már Barcelonába, de mindeddig semmi sem juta még köztudomásra munkálkodása sükeréről. A' Guarda Nacional hivatalos lapja a' főkapitányságnak igy nyilatkozik mai számában: „Mi jól tudjuk, melly iszonyu károkat fognának okozni e' rettegett királyi rendeletek 's Meer b. főkapitány eltávolittatása Ildik Izabella ügyére nézve 's az alkotmány valódi barátinak. Mivel a' madridi főkormány szinte tudni tartozik azt, tehát reményljük, miszerint nem fogja végrehajtatni a' szándéklott rendszabályokat, kivevén, ha még annál is keményebb 's makacsabb háborut akarna ellenünk viselni, mellyet most a' carlosiak részirül szenvedünk, mert egyetlen tollvonással egészen megsemmitné e' tartomány müiparát 's kereskedését. Ha azonban reményinkben megcsalatottaknak kellene magunkat látnunk, bizonyára nem utólsók lennénk ujabb bizonyitványokkal tanusitani, mennyire viseljük szivünkön Ildik Izabella ügyét 's a' cataloniai tartományok érdekeit." Eleinte csupán anyagi kérdések forgának szóban, 's azon párt panaszi, melly Meer bárót a' hazafiak üldözésire unszolá. De e' pillanatban, midőn függetlenné szándék nyilatkoztatni Catalóniát, valóban minden árnyéklatu szabadelmünek összetartása szükséges, hogy e' tartomány ne szakadjon el a' madridi kormánytól. A' polgárkatonaság szorgalmasan üzi fegyvergyakorlásit Barcelonában." —

Anglia.

(Az orosz trónörököst Londonba várják.) London martz. 10ikén Pozzo di Borgo fényes készületeket tesz az orosz trónörökös elfogadására, ki hir szerint, az orosz követségi palotába fog szállani. A' nagyhg hihetőleg april folytában fog Londonba érkezni. Sokáig kéteskedének oda jövése iránt, mivel az Anglia és Russzia közti viszály, csilapodás helyett folyvást növekedni látszék. Mivel azonban most már bizonyos a' nhg eljövése, tehát a' két kormány egymássali kibékülését 's kölcsönös közelitését kezdik jósolgatni. 'S tulajdonkép ugyan mi szolgál itt viszálytárgyul? Olly dolgok, mellyek egyenesen a' kölcsönös helyzet természetében fekésznek. Russzia irígyli tőlünk azon jóllétet, mit politikai 's kereskedési tekintetben élvezünk, 's mi féltékeny szemekkel tekintünk a' terjeszkedő Russziára. Russzia nem fog bennünket megfosz hatni jóllétünktől, de mi sem gátolhatjuk haladását. Legjobb tehát, hagyjuk egymást mindaddig békében, mig komoly megtámodás nem történik egyik vagy másik oldalról. Sz.-Pétervárban folyvást erősítik, miszerint kárositni nem szándékoznak bennünket, mi pedig csak azt kivánjuk, hogy lehető legnagyobb világkereskedést üzhessünk, még pedig nyugalmasan 's háborgatás nélkül. Politikánkat tehát igen jól összegyeztethetjük Russziáéval, 's csak arra kell figyelnünk, hogy minden pillanatban mindenre készek legyünk, 's bujtogatóknak csupán meggyőződés után adjunk hitelt. Az orosz trónörökös londoni utja igen jó következményü lehet, mivel személyes jelenlét sokkal több balvéleményt háríthat 's oszlathat el, mint csupa irásbani közlekedés; egyébiránt pedig hizelgő minden esetre az angolnak: hogy a' nhg a' tuileriák udvarát elmellőzi. A' trónörökös kisérője 's meghittje, Orloff gr., sokat teendhet az ingerült elmék lecsilapitására, mellyek Angliában józan okokra mindenkor figyelni szoktak. —

(Attwood beszéde a' tengerészet 's orosz terjeszkedés ügyében.) A' martz. 18iki alsóházi ülésben, több gabnatörvény elleni kérelem benyujtatása után, a' hadi költségvetés vitatása került szőnyegre, melly alkalomkor Attwood, birminghami követ, szaporittatni kivánta a' kormány által a' tengerészet számára kivánt legénységet. Attwood különben igen nagy barátja levén a' takarékosságnak, mostan többször kaczajra birá a' házat az oroszoktul rettegése miatt. Beszéde érdekesb helyei ezek: „Tekintvén az orosz tengeri erő állapotját 's Francziaország és Amerika hatalmát, 's általányos pillantást vetvén külpolitikánkra, reménylhetni vélem, miszerint a' ház elfogadandja inditványomat. Igen komoly tárgy ez, 's néhány hónap mulva könnyen késő lehetne az e' részben elkövetett hibákat orvoslani. (Halljuk!) Köztudomásu, hogy Russzia, mihelyt a' bálti tenger tiszta leend jégtül, Sheerness vagy Portsmouth előtt iszonyu pusztitásokat vihet véghez. Tegyük föl, hogy Russzia 28 sorhajóval Sheerness fölgyujtása után megjelennék Portsmouth előtt 's 10 ezer fegyverest szállítna partra, ugyan mikép boszulnók meg ezt? A' földközi tengeren 11 sorhajónk van 's Nyugatindiában 2! Három hónap lefolyta után talán 15 sorhajónk állhatna Temze folyamon; de mikép szállhatnánk szembe az oroszok két hajóhadával, mellyek összesen 38 sorhajóbul állhatnának? Ki eléggé dőre e' házban hinni, hogy Angliának barátja Russzia? Épen olly kevéssé barátunk ez, mint Lajos Fülöp. (Halljuk! és kaczaj.) Russzia 20 év óta készül teljes erővel tőrt döfni Anglia szivébe. Kronstadti 's fekete tengeri hajóhada Anglia ellen köszörül fegyvert. Higyék el Önök, Russzia nem fog hosszasan hadat üzengetni, hanem rögtön 's váratlanul vetend horgonyt Temze folyamban. (Kaczaj.) 'S ugyan mi biztosít bennünket illy vállolat ellen? Vajjon nem Ruyter által hamvadt é el Sheerness, 's jobb é most tengerészetünk állapotja az akkorinál? Egyébiránt az oroszok még több pénzt költenek diplomatiájokra, hadsergeikre. Minden udvarnál ügyes férfiakat tartanak zsoldjokban, 's a' fél angol sajtót orosz pénz vesztegeti meg. (Oh! Oh!'s kaczaj.) Az angol nemesség egy része szinte vagy orosz zsoldban áll, vagy legalább orosz befolyás alatt. Nem ül e' házban egyetlen gentleman, ki meg nem ismerné, hogy a' perzsa 's indiai viszályokat egyedül a' moszkák ármánya hozá létre. Egyiptus puszta eszközül szolgál Russzia kezeiben 's a' keletindiai társaság igen jól tevé, midőn a' perzsa tengeröbölben 's a' vörös tengeren egyegy szigetet foglalt el (kaczaj), mert az egyiket Perzsia, a' másikat pedig Egyiptus orrában használhatja gyűrű gyanánt. (Kaczaj.) Egy józan gondolkozásu férfi sem kétli, hogy a' canadai 's mexicoi zavarok csupán Russziának tulajdonitandók. (Kaczaj.) 'S a' mi nyomoru tengerészetünk! Egyetlen szikra is iszonyu háborut tamaszthat. Van é angol, ki szégyentől nem pirul, midőn Vixent hallja említtetni? (Kaczaj.) Még a' radicalok is pirulnak, kik különben pirulni soha nem szoktak. (Gúnyos tetszés a' toryk részről.) Én nagy ellensége vagyok ugyan a' háborunak, de harczra legyen az kész, ki békét ohajt. Helyezzük jó karba hajóhadainkat, 's ne irtózzunk e' tekintetben semmi áldozattól. Olly hajóhaddal kell birnunk, mellyről biztosan mondhassuk, hogy tönkre zuzhatjuk vele az oroszokat. 30 ezer legjobb angol matróz szolgál amerikai hajókon, fizessük mi jobban őket, 's mieink leendnek. (Halljuk) A' vita következmény nélkül maradt. —

(Palmerston l. nyilatkozata Mexico 's Buenosayres ügyében.) A' mart. 19iki alsóházi ülésben a' mexicoi 's buenos-ayresi franczia ostromzár iránt következőleg nyilatkozék Palmerston: „Azon kérdésekre nézve, mik a' fönforgó ostromzárakból származának, ő föls. kormánya nem tanácskozás nélkül puszta személyes felelősség rovására cselekvék, hanem kötelességének tartá minden előforduló pont iránt magát a' korona összes tanácsa által vezéreltetni. Azért, hogy az ostromzárt kereskedésünkkel tudattuk, koránsem hagytuk azt helyben. Véleményem szerint mindenkor kötelessége az angol kormánynak, midőn valamelly idegen hatalom ostromzári állapotba helyez egy vagy több kikötőt, az angol kereskedőséget figyelmeztetni azon veszélyre, melly illy ostromzár megsértésével kapcsolatban szokott lenni. Mi a' Buenos-Ayres iránti kérdést illeti, 's azon tervét az előbbi franczia kir. családnak, melly szerint Dél-Amerikában maradandó befolyást szándékozék magának alapitani, ugy azt hiszszük, hogy azon terv inkább tulzó királyság-barát agyszüleménye volt mint valódi vágy Franczia ország határának nagyobbitására. Egyébiránt én részemrül nem tudok abban semmi természet ellenit látni, ha Franczia ország mindenkor 's mindenütt nagyobbitani törekszik befolyását, hol arra kedvező alkalom nyilik. Mi is hasonlót teszünk. (Halljuk!) Nemes barátom (Sandon) állitja, miszerint Francziaország bánásmódja csupán utójátéka az 1821iki alkudozásoknak, mikkel maradandó hatást iparkodának maguknak szerezni a' délamerikai tartományokban a' francziák, 's példaul Martin Garcia kis sziget elfoglaltatását idézi. Biztosithatom ns barátomat, ki ez eseményekből az algirihoz hasonló kifejlést látszik várni, hogy mi e' tekintetben sokkal jobb lábon állunk, mint ns barátom pártjának ekkori ministersége (a' Wellington féle); mert Francziaország részirül a' legalaposb biztositást birjuk, miszerint sem Mexicoban, sem Buenosayresben nem szándékozik birtokrészt megtartani. Ns barátom ezen félelme tehát egészen alaptalan. Buenos-ayres iránt kibékülést akarának eszközleni Francziaországgal, 's ottani követünk buzgalommal munkás szándékunknak megfelelni. Mexico ügyében már minap (a' tengerészeti költségvetés vitatásakor) nyilatkozám. Köztudomásu, miszerint mi mindjárt a' viszály kiütésekor baráti közbenjárulást ajánlánk Francziaországnak, mi akkor el lőn mellőzve. Utóbb megujitók ajánlatunkat, melly nem fogadtaték ugyan el föltételenül; de legalább mégis azon választ nyertük a' franczia kormánytól, hogy szolgálatunkat köszönettel használandja adandó alkalommal a' hely szinén. Ennek következtében mindent elkövete mexicoi követünk kivánt sükereszközlésre, 's törekvésit nem mondhatni meghiusultaknak. Név szerint törekvék a' Mexicoban támadt ingerültség következményi ellen hathatósan ótalmazni az angol 's franczia alattvalókat. Ns barátom megjegyzé, miszerint már huzamosb idő előtt kellett volna tetemes tengeri erőt küldenünk Mexico alá. Ha jól értem őt, tehát az ostromzár megszüntetését kell vala szorgalmaznunk. Fekütt é ollyasmi Francziaország bánásmódjában, vagy olly nagy érdekünk volt é ott koczkáztatva, hogy tanácsos lett volna Francziaországgal háboruba keverednünk? (Halljuk!) Mi az ostromzárt általányosan tekintve illeti, ugy valóban Anglia épen nem szólhat az ellen, mert Anglia az utólsó háboru alatt legalább is 40—50 kikötőt helyze ostromzár alá. A' ház tökéletesen megnyughatik abban, hogy Anglia érdekei épen nincsenek koczkáztatva Mexico ellenében." —

(Villiers gabnatörvény elleni inditványa nagy többséggel megbukott. Zavarok e' miatt Manchester vidékin.) A' martz. 18iki alsóházi ülés v gre eldönté Villiers gabnatörvény elleni inditványának sorsát; ez este legkitünőbb szónok O' Connell és Harvey volt. Az izgató az inditvány 's gabnatörvény eltörlesztés mellett nyilatkozék, mivel ez koránsem lenne káros következményü az irlandi alattvalókra nézve, hanem csupán az önző földbirtokosak egyedáruskodását fogná gátlani. „Az irlandi nép, ezek valának O' Connell zárszavai, jelenleg csupán az angol gyárvárasokban talál segélyforrást 's minden illy városban 40—60 sőt 80 ezer irlandi is keresi kenyerét. (Halljuk!) Én tehát az angol műipar minél magosbra emeltetését ohajtom, mert Irland egyetlen reménye ebben van helyezve. Szüntessék meg Önök a' gabnatörvényt, 's műiparunk mindenütt emelkedni fog; ha pedig megtartják, ugy mindenütt hanyatlás érendi gyáraink, Irland kétségbe esik, Anglia pedig olly forrongásba jutand, mellyről képzeletök sem lehet Önöknek. Kiáltás érendi Önök füleit, mellynek akarva engedni lesznek kénytelenek, mert a' népalkotmány mellett buzgók nyiltan ki fogják mondani, hogy Önök csak 700 ezer, ők pedig 25 millió embert képviselnek, 's hogy Önöknek meg kell magukat hatalmunk előtt alázniok." (Halljuk!) — Éjfél után 1½ órakor szavazásra kerülvén a' dolog Villiers inditványa 342 szóval 195 ellen megbukott, mit élénk öröm-kiáltással fogadott a' tory ellenzés. E' körülmény komoly zavarba dönthetí Angliát; Manchesterben már is nyugtalanító jelenetek mutatkoztak, 's a' kormány egy ezredet indita meg oda; mi azonban csak olaj leend a' tüzre. Ezentul a' gabnatörvény ellenzőinek egy része a' népalkotmány sürgetőihez fog csatlakozni, kik már is félelmesen kezdik fejöket emelni, 's egyik londoni gyülésökben korlátlanul fakadtak ki a' fönálló kormányrendszer ellen. Mondják, hogy a' köznép országszerte fegyverkezik 's erőszakkal készül kivíni sértett jogait az elnyomó önkény ellen. —

Franczia ország.

A' havrei kereskedési kamra következő két kérdést intéze a' kereskedési ministerséghez: 1) Melly kikötőben készitnek mexicoi martalóczhajókat? 2) Milly rendszabályokhoz nyult Baudin hajóvezér annak gátlására, hogy idegen kalandorok lepjék el fegyveres hajókkal a' tengert, 's mexicoi lobogók alatt véres kalózkodást üzzenek? E' kérdésekre ezt válaszolá a' ministerség: „Eddig csupán azt tudjuk, hogy a' mexicoi kormány martalócz-szabaditékokat oszt. Kalózhajók valódi létezésirül mindazáltal még nem tudunk semmit, valamint azon helyeket sem ismerjük, hol illy hajók készülőben vannak. Baudin hajóvezér a' franczia kereskedés ótalmazására használandja hajóhadát. A' hadihajók parancsnoki rendelést kaptak minden kalózhajóval, mellynek legénysége nem mexicoiakból áll, 's melly nem mexicoi kikötőbül indult ki, ugy bánni, mikép tengeri rablókkal szokás." — Azon constantinei öt fiatal aráb, kiket Francziaországban szándék neveltetni, már Parisba érkezett. Mind az öten nagytekintetü régi családok ivadéki. A' fővárosba érkeztükkor egészen eltünt azon honvágy, melly utközben olly érzékenyül gyötré őket. Constantine tartomány nyugott ugyan; de mégis gyakran történnek némi csekélyebb kicsapongások, mert az arábok nehezen tudják feledni régi függetlenségöket 's igen sokszor kénytelenek őket a' tafnai szerződésre emlékeztetni a' franczia tisztek; mi azonban többnyire kedvező sükerü szokott lenni. —

(Politikai mozgalmak. Algiri hírek.) Az uj ministerségrül majd annyi a' vélemény, mennyi lap jelenik meg Parisban; a' különböző értelmü szóözön azonban végre is csak abban öszpontosul, hogy az uj ministerek is csak elődeikhez fognak hasonlítani, 's csak a' közvélemény ítéletétől függni, melly alul maga a' király sincsen fölmentve Franciaországban. Mart. 19kén a' ministerváltozásról beszélgetést más tárgy váltá föl a' fővárosban; e' napon t. i. kimondá a' parisi esküttszék ítéletét Renaud assz. gyilkosai fölött, 's 13 tolvajra, kik közelebbi viszonyokban állottak a' két gyilkossal, Lesage és Soufflard volt gályarabokkal. Lesage és Soufflard utólsó pillanatig folyvást makacsul álliták, miszerint azon gyilkosságot nem követék el; de az esküttszék még is halálra ítélte őket. Aliette, kéjlyány, hat évi börtönt, kiállitás nélkül, kapott ítéletül, Lemeunier hét évi fogságot kiállitással; Micaud, ki legtöbbet vallott Lesage és Soufflard ellen, nyolcz évi börtönt kiállitással, Marchal öt évi kényszeritett munkát kiállitással, Leriel 20 évi munkát kiállitással; Villard assz. 10 évi kényszeritett munkát kiállitás nélkül. 4 vádlott, Calmell, Bicherelle, Guérard 's Hlardel szabadon bocsáttattak. Soufflard öngyilkosság által vonà el magát a' világi törvényszék büntető hatalma alul. Mart. 20kán 11 órakor szörnyü kínok közt halt meg. Mikép juthata méreghez, még nem tudhatni. Néhány ember már 19kén észre vevé az itélőszék előtt, hogy az itélet fölolvastatása után azonnal szájába dugá zsebkendőjét 's néhány perczig ott tartá. Azután mindjárt vizet kért, ereje elhagyá őt, 's arcza rögtön halvány lőn. Allard rendőrelnök szinte meglátá ugyan ezt, de már minden segély későn jött. A' bűnös vallomás nélkül halt meg. — Legujabb algíri levelek ismét kétségbe vonják Ain-Maadi elfoglaltatását Abdelkader által. A' Toulonne is már hatszor jelenté az emir diadalát, 's néhányszor már körülményesen is leirá azt, 's most ujra mindent alaptalannak nyilatkoztat, mit eddig arról monda. Valóban különös, hogy az emir e' vállolatát olly csudálatos titok födi, holott Valée tábornagynak szükségkép minden egyes részletrül értesülve kell lennie. Most azon hir kezd terjengni Algírban, hogy Tidzsini nagy veszteséggel visszavonulásra kényszerité az emir sergét. —

Belgium.

(Polenus két törvényjavaslata. Elegy.) A' következamrai mart. 14ki ülésben Polenus két inditványt tőn: „1) Mind a' Hollandiának jutandó mind a' Belgiumnál maradó birtokrészekben a' községek, testületek, 's vallási és nevelési intézetek tartassanak meg. 2) A' Hollandiának esendő birtok részen a' katholikus szertartásra szánt egyházakat más vallásbeliek ugyanazon időben nem használhatják." Polenus hevesen támogatá e' javaslatit, 's mellette többen nyilatkozának. — Jegyzésre méltó az, hogy azon ügyvédek, kik 1829ben de Petter, Tielemans, Bartels 's de Neve ismert pörében mint védők léptek föl, most mint tanácsosak 's kor. ügyvédek a' fölebbviteli széknél munkálkodnak, melly Bartels és Kats fölött itélend. Ellenben azon ügyvédek, kik most Bartels és Kats ügyét védik, a' fenemlitett 1829ki pör alkalmakor kir. ügyvédek voltak. —

(Következamrai ülések. Gendebien beszéde. Elegy.) A' következamrai martz. 16ki ülésben Gendebien négy óraig beszédet tarta, mellynek végén igy nyilatkozék: „Legutószor emelek itt most szózatot, mert a' szerződés elfogadtatása után leteszem hivatalomat, mivel ugy sem használhatnék hazámnak. A' szerződés pártolói megismerék, hogy a' szerződés igazságtalan, de szükség kénytet azt elfogadni. Volt-e valaha atya kénytelen gyermekét föláldozni? A' történet ugyan spanyol Fülöprül is szól, ki Károly gyermekét lekonczoltatá, mert a' belgák barátja volt 's kit a' hóhér kivégeztetéskor igy vigasztalt: „Nyugodjék meg kegyelmes uram, ez Ön javáért történik." Épen igy vigasztalják a' luxemburgiakat is. 1831-ben mondám, hogy lemondok a' belga névrül, ha Luxemburgot feláldozzuk, 's most meg is teszem azt. Önök nem borzadnak vissza a' hóhér tisztétül 's a' luxemburgiakat ostracismusra (számüzetésre) itélik: Ám legyen, én is számüzöm magamat, mert nem vagyok jobb a' luxemburgiaknál. Idegen akarok lenni saját hazámban, hogy, ha egyszer hozzátok betérek luxemburgiak, testvér gyanánt fogadjatok, 's elmondhassátok gyermekimről: „ezek azon férfi gyermekei, ki készebb volt magát politikai halálra kárhoztatni, mintsem rólatok lemondva, magát megbecsteleniteni." A' szónok beszéde végén annyira elfogult, hogy tovább nem szólhata és szemei könnyekbe lábadtak. — Mart. 19—20 éjjel több elfogatás történt Brüsselben zajgás miatt; mi azonban semmi összeköttetésben nem volt a' politikai kérdéssel; több ácslegény ugyanis József gyámszentje tiszteletére többet üritett a' palaczkbul, mintsem megbirt. — Chatelineaui Willmar azon böcsületsértő szavakért, mellyekkel Pirson a' Willmar családot illeté a' következamrai ülésben, miért a' hadminister már akkor igen fölingerült, megverekedett az ifjabb Pirsonnal, ki pattantyus-kapitány, 's karját sérté meg ellenének, kinek azonban volt még annyi ereje, hogy lőhetett 's megtalálá Willmart; a' golyó csak gombot talált 's igy minden veszélyes következmény nélküli volt. —

Brüssel, mart. 19kén: A' mai következamrai ülés megnyitásakor Peeter inditványa került szőnyegre; ki ugyanis a' szerződés-elfogadásban csak azon föltét alatt részesült, ha az elszakitandó birtok-részekben a' polgári 's vallási szabadság biztositatni fog; mellyre nézve még azon módositást ajánlá, hogy azon esetben, ha a' hatalmak nem fogadnák el e' föltétet, a' kormány mind e' mellett is aláirhatja a' szerződést. E' módositvány következtében Peeter egész inditványa meghiusult; miután pedig Willmar hadminister nyilványitá, hogy a' kormány mindent megteend a' limburgiak állapotja biztositásaul, az inditványt 53 szóval 40 ellen félredobák. Pollenus és Desmairieres javaslatit is hasonló sors érte. Végre a' királyt a' szerződés-aláirásra meghatalmazó törvényjavaslat, a' mint mult számunk emlité, 58 szóval 42 ellen elfogadtatott. Csak egy tagja nem volt jelen a' következamrának, kit betegség tarta távul; Bruckere, noha igen beteges volt, székben viteté magát a' terembe 's az elfogadás mellett szavazott; Merode Felix 's Verner testvére pedig ellene. —

Hollandia.

Miután a' következamrai mart. 19ki ülésben azon törvényjavaslatot, melly a' haarlemi tenger kiszárittatását 's az ezzel összeköttetésben álló pénzkölcsönt illeti, 45 szóval 6 ellen elfogadák, a' kamrai ülések bizonytalan időre elhalasztattak.

Schweiz.

Zürich, mart. 19kén: Tegnap tartá a' nagytanács Strauss tr meghivatása iránti vitáját, melly 13 óraig tarta, kora reggeltül késő estig; 149 szóval 38 ellen azonban a' tr meghivatása elmellőztetett. —

Zürich, mart. 19kén: Ma a' kormánytanács azon határzatot hozá, miszerint Strauss tr évenkint ezer ft. nyugpénzt kapand egész életére. 'S ezzel végződék Strauss tanárnak a' zürichi egyetemhez meghivatása, olly országban, hol a' leghűbb 's legöregebb statustisztviselő sem számolhat nyugpénzre 's azon férfit jutalmazzák vele, ki még az országnak semmi szolgálatot nem tőn. —

Németország.

(A' rajnai gőzhajózás.) Mainz, mart. 10kén: A' rajnai gőzhajózás az idén olly pontra emelkedik, mirül két év előtt álmodni sem merészlénk. 15 kölni 's 7 düsseldorfi társasági gőzhajó szeldeli az idén a' Rajna habjait, az előbbiek Rotterdam és Strassburg, az utóbbiak Rotterdam 's Mainz között; most azonban a' németalföldi társaság is engedélyt kér Rotterdamtul Mainzig hajózhatásra, eddig csak Kölnig terjede hatásköre. Ha megnyeri ez engedélyt, mirül kétség sem lehet, ugy a' Rajnán naponkint 34 gőzös szeldeli a' hullámokat; mennyire emelendi ez az utazásvágyot, csak az tudhatja, ki évek óta figyelemmel kiséri a' dolgok menetét. Tiz év előtt ugyanis csak 3 gőzös járt a' Rajnán, 's volt annyi utasa, hogy szükségből felállhata, később 7re szaporodék, 's ezek is olly jól megállhatának, mint a' 3 előbbi; ekkor a' kölni társaság 11re rugtatá gőzösi számát, és a' düsseldorfi társaság vetélytársul lépe föl előbb 3 utóbb 5 gőzössel 's az árt alább szállitá; ekkor is volt mind a' 16 hajónak elég dolga. Ugy leend az akkor is, ha 34 gőzös járandja a' Rajnát, az ár ismét fog csökkentetni. 40—50 órányi földön szép ékesitett teremben ki ne utaznék inkább néhány forintért, mint szárazföldön, hol minden időjárásnak kitétetve a' legnagyobb fáradság 's erőködés mellett négy nap alatt sem haladhatni annyira. A' gőzhajózás ezen emelkedését egyedül a' düsseldorfi társaság vetélkedésének tulajdonithatni. —

(Münden város nem választ követet. A' hannoverai szabók küldöttsége.) A' mündeni választó testület fel vala szólitva, eddigi követe, Detmold ügyvéd, helyett, másnak választására, mert ezt lemondottnak kell tekinteni. Mart. 18kán gyült össze a' választó testület 's oda nyilatkozék: mivel az eddigi követ véleményök szerint cselekvék 's uj követválasztás az alaptörvény eltörlesztése megismerését 's az 1819ki alkotmány törvényszerüségét vonná maga után, illyesmi pedig nem akaratjok, tehát a' választás abban marad. — Mart. 11kén a' hannoverai szabóczéh küldöttsége járult a'felséghez; czélja volt e'küldöttségnek azon határzat visszavonatása, miszerint egy berlini szabó kir. 's udv. szabóvá nevezteték ki a' nélkül hogy remekmüvét előmutatná, mi a' czéhtörvények szerint okvetetlenül megkivántatik. A' küldöttség bár nem érte is el czélját, még is az egész világ azon bátorságról beszél, mellyel a' küldöttség szószólója ügyét a' trón előtt hatalmasul védé. — Mart. 22kén a' moszka trónörökös Karlsruheba érkezék 's a' palotában szóla meg. —

Olaszország.

(A' pápai birodalombul tilos a' gabnakivitel. Elegy.) Róma martz. 14én: A' pápai kormány, a' kenyér-drágulás kikerülése végett, más birodalmak példájakint, megtiltá a' gabnakivitelt; az itteni törvények ugyan csupán akkor engedik meg e' megtiltást, ha a' búza rubbioja 16 scudi; most azonban még csak 11—12 scudi, ennek következtében a' nyerészkedők e' megtiltás ellen hatalmasul zajognak, mert nagy mennyiségü gabnát vasároltak össze a' tartományokban kivitel végett; más részrül a' népség többsége áldást mond e' rendeletért a' kormánynak. — A' rendőrség ismét több utonállót kerite kézre, kik a' környéket rejtekhelyökbül már régóta zaklaták, most e' rejtek nyomába akadtak 's többet közülök tömlöczbe hurczoltak. Vajjon az ujonnan nyilványitott tövényt, miszerint utonállók 's rablók rögtönitélet által, minden felebbvitel nélkül, ítéltetnek el, fogják é ezekre alkalmazni? —

Florenczi mart. 6ki hirek szerint parisi lapokban: „Charlotte hgnő, Napoleon József leánya, 1831tül Napoleon hg özvegye, Florenczbül Genuába utaztakor, hol egészségét akará helyreállittatni, Sarzanában jobb életre szenderült. —

Oroszország.

Czári rendelet következtében azon zsidók, kik Witepsk, Mohilow, Minsk, Grodno, Kiew, Wilna, Podolia, Volhynia, 's Bialystok nyugati kerületekben földmivelést üznek 's bizonyos mennyiségü földet bérben v. örökben birnak a' koronától vagy földesurtól, ugy tekintetnek, mint gyarmatosak. —

Törökország.

Konstantinápoly, febr. 23án: A' schah két unokája, kik az annak trónfoglalásakor támadt zendülésben részt vőnek 's Perzsiából kiüzettek, 's az utóbbi időben Konstantinápolyban tartózkodtak, Oroszország közbejárultával egyezkedésre lépett a' schahval, mellynek következtében ez 40 ezer ft. évenkinti nyugpénzt ad nekik, az unokák pedig lemondanak igényeikről, Tiflist választva lakhelyökül. Jól értesültek szerint Franchininak Konstantinápolybul Perzsiába utazta ez ügy miatt történt. —

Dunavizállás: Pest, mart. 31dikén 9′ 7″ 0‴ — apr. 1jén 10′ 1″ 0‴ 2dikán 10′ 6″ 9‴ 3dikán 10′ 8″ 0‴

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szombat, apr. 6.] 28ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések 's előléptetések; Penegye levele Nógrád megyéhez 's több hazai vármegyéinkhez; budapesti napló: orvosegyesület iránti terv, szerencsétlenség szénégőz által időt, magyar játékszíni előadások, adakozások a' komárommegyei javító dologházra; eperjesi magyarosodás; különféle; 's a' t.) Amerika. Alia (parliamenti ülések; a' ministerség kisebbségben marad a' felsőház előtt; 's a' t.) Franciaország (az uj ministerség még összeállása előtt bomlott; politikai nézetek a' ministerségi fordulatról; valódi okai az uj ministerség fölbomlatának; ujabb adat Ain-Maadi ügyében; elegy; 't. t.) Belgium. (a' tanácsház elfogadja a' szerződésaláirási törvényjavaslatot;) Németország. Dunavizállás. Lotto.

Magyarországés Erdély.

A'm. kir. udv. kamra keblebeli számvevő hivatalánál Lohner Mátyás halála következtében Jabloniczky Jenő ingrossistát számvevőtisztté; Müntzberger Ferencz járulnokot ingrossistáva; 's Hollnstein Antal fizetéses gyakornokot járulnokká; továbbá Jagasics Aloiz lippai mázsamestert ugyanott ellenőrré; helyébe Brument Miklós ottani mázsást 's mázsássá Lerchenthal János helybeli pajtaőrt; a' mitroviczi és barcsi sóhivataloknál mázsámesterekké Mayer Károly mitroviczi mázsást 's Römisch Ferencz nyugalmazott cs. kir. alhadnagyot 's tárkányi sóhivatali díjtalan gyakornokot; Mihalik Vincze barcsi sómázsásnak hasonló minőségben Mitroviczra szállitása következtében Sommerfeld András barcsi sópajtaőrt helybeli mázsássá; Szlabigh Jakab győri sóhivatali gyakornokot barcsi sópajtaőrré; Fischhof Ferdinánd császai főkerülőt helybeli sómázsássá; végre Szitta József luhii alerdőszt a' verboveczi 's rakoveczi fisk. urodalmakban erdőszszé alkalmazá. Hoszkeusz János ungvári alerdősz f. é. martz. 3ikán meghalálozott. Kam. tud. — Georch Móricz budai főpostahivali gyakornok ugyanott járulnokká nevezteték ki. —

Tek. Pest megye RRei a' Pest-Buda közt országosan épittetni határzott állandó hid ügyében mult mart. 20án 's több napjain tartatott közgyülésökbül az ország minden megyéihez következő tartalmu körlevelet intéztek: Nméltóságu 's a' t. Hazánk két fő városinak, Buda-Pestnek egy állandó-hiddali összeköttetése, nemzeti köz kivánattá válván, ezen alapulva alkottatott az $18^{32}/_{36}$ esz. XXVIik t. czikkely, véleményünk szerint Hazánk köz érdeke mind inkábbi kifejtésének egyik fő alapja. Érzették Hazánk Rendei, hogy minél terhesebb e' vállalat, minél többek azon akadályok, mellyek az érintett hídfelállitást tárgyazó tervek foganatosítását hátráltatják, annyival szükségesb az épitésre ajánlkozó felek tökéletes biztosítása; biztositottak annál fogva magunk és Nagyságtok Kegytek egyenes hozzájárultokkal e' vállalat létesitését eszközölni kivánó, 's az egyezéstételre felhatalmazott küldöttség elibe sinórmértékül szabott utasítások által, mellyek kegyelmes koronás Királyunk legfelsőbb helybenhagyása megnyerésével törvényes erőre léptek, 's ennélfogva már nem azok miném'ségének vizsgálgatása, hanem foganatositásuk eszközlése mindnyájunk kötelessége. — A' reá bizottakat minélelébb foganatba veendő küldöttség nyilványos közhirré tétel utján felszólitott mindenkit, a' világ legtávolabb részeiben is e' vállalatban való részvételre, 's a' hosszasabb időre halasztott határidő eltelvén, a' magokat csak igen kevés számmal jelentett felekkel az 5ik §. értelmében egyezkedésbe bocsátkozott, 's végre báró Sina Györgygyel, mint időközben egyedül maradott vállalkozóval a' kitüzött utasítást híven követve, szerződésre lépett. Közlelkesedéssel kisértük a' Küldöttség munkálkodási fonalát, előre örvendvén azon gazdag gyümölcsöknek, mellyeket e' t. czikkely pontos betöltése Hazánknak teremni fog, 's most, midőn már egy egész Nemzet biztositotta alkotmányos törvény tettleges foganatositását egész bizodalommal reményleni kezdők, legmélyebb illetődéssel 's méltó aggodalommal eltelve, kénytelenittettünk tapasztalni, hogy némelly hatóságok által a' sokszor érintett t. czikkely foganatba vétele megakadályozására, mások által pedig a' dunaszabályozás eszközöltetéseig elhalasztására lépések tétetnek. — Elhallgatjuk mi azon szomorú következményeket, mellyek törvényink szigoru foganatositásának ekképeni hátráltatásából hazánkra áradhatnának; el azt, hogy az állandó Küldöttség meggyőződésünk szerint elibe tüzött utasitását követve, 's jelesül az 5ik §ban kijelentett körülményekre, 's az állandó híd épitésével szoros kapcsolatban álló dunaszabályozási elvekre hazafiui lelkesedéssel figyelmezve határozta meg a' hídvámszedési esztendők számát; egyedül csak azt említjük Nagyságtoknak Kgyteknek, hogy akkor midőn Hazánk helyzeténél fogva a' kültartományokkali szorosabb összeköttetést 's egymás iránti viszonyink öregbitését, nemzetünk boldogitása elősegéllésére nevelni hazafiui legfőbb kötelességünk, törvényink sikeresitésének akadályoztatása, vagy csak egy időre is leendő elhalasztása nem tágítja-é meg azon köteleket, mellyek bennünket, a' nemzeti jóllétet gyarapitani egyedül képes nagy nemzetekkel csak most kezdének szorosabban összecsatolni? — nem fogja-é e' példa szomorú következményit hazánk minden egyes lakosira árasztani?! — valóban olly kiszámithatlanok mind ezek káros következményei, hogy valamint a' szóban forgó törv.czikkelynek sikeresitése iránti ohajtásunk mindnyájunk általányos és egyenlő nyilatkozása volt, úgy hazafiui kötelességünknek ismértük N.ságtoknak Kgyknek a' fentebb előadottaknál fogva, egyedül a' közjó előmozditására czélzó nézetink elfogadása végetti megkeresésünket olly hozzátétellel és atyafiságos bizodalommal Nagyságtokhoz Kltekhez intézni, hogy e' tárgybani törvényünk minélelébbi sikeresitése végett Ő cs. kir. Felségét, kinek, annak pontos végbehajtására az 1790iki 12ik törv.czikkely értelmében legfelsőbb gyakorlást a' sokszor emlitett XXVIik törv.czikkely 4dik §sza nyilván fentartotta, megkérni, sőt szükség esetében, ugyanazt a' közelebbi országgyülésre küldendő követeik által velünk kezet fogva szorgalmazni méltóztassanak." — Ns Nógrád megyének pedig ezt irták: Nagyméltóságu 's a' t. A' Dunának gyakori 's különösen a' közelebb elenyészett esz. Böjtmás havában volt rendkivüli áradási által okoztatott károsodások e' folyam medre szabályoztatásának 's általa Budapest fővárosink minélelőbb eszközlendő biztositásának siettetését mind inkább éreztetvén méltóztattak Nagyságtok Klmtek f. évi Boldogasszony hava 11kén 131. szám alatt bennünket szomszédi atyafiságos barátsággal értesiteni arról, hogy mivel az érdeklett szabályozás a' Budapest közötti állandó híd épitésével szoros kapcsolatban áll, elmellőzve az országos küldöttség munkálkodásának feszegetését, egyedül a' köz megnyugtatás és a' Dunaszabályozásnak megelőztetéséből támadható aggodalmak megszüntetése végett, jónak tartották legyen, Ő cs. kir. felségét kegyelmes koronás fejdelmünket a' hidépitési tárgy sikeresztetésének, azon ideig, mig a' dunaszabályozás országgyülési tanácskozás alá vétethetnék, 's az Ország Rendei a' hidépitésnek a' feljebb nevezett fővárosok teljes biztositásával történhető eszközléséről meggyőzethetnének, elhalasztatása végett, alázatos felirásukban megkérni. — A' tárgy fontosságához képest vettük mi Nságtok Klmteknek ebbeli becses értesitését mai nap tanácskozás alá: Hazánk virágzásának előmozditása 's a' nemzeti közérdek nevelése valának a' Buda 's Pest közötti állandó híd felépitését tárgyazó $183^2/_6$diki XXVIik törv.czikkelyünknek alkotó alapokai; a' nemzeti köz kivánat szülte e' czikkely sikeresitését tárgyazó biztositékot, jelesül pedig annak következménye, hogy az állandó küldöttségnek a' vállalkozókkali egyezkedésre tökéletes felhatalmazással megbizatása mellett is, azon törvénynek általa minden részbeni foganatositása végett, fels. Fejdelmünknek a' kir. legfelsőbb felügyelés gyakorlata az $179^0/_1$ki 12ik t. czikk értelmében nyilván fentartatott. Midőn illy törv. rendeletét foganatositó 's az 5. §. tartalma szerint teljesen felhatalmazott Küldöttség a' magokat előtte jelentőkkel egyezkedésbe bocsátkozott 's a' híd állandóságára nézve biztosságot igérő terveket fontolatra vette, teljesen meg vagyunk győzetve arról, hogy ugyanazon alkalommal a' Duna árja által azok létesitésének akadályozását eszközölhető tervekre is figyelemmel levén, kitüzött hatóságának teljes mértékben megfelelni hazafiui sz. kötelességének ismérte, 's ugyanazért azt, hogy Hazánk hitelének gyarapitásával a' legszorosabb kapcsolatban álló olly törvénynek, mellynek a' 4dik §a értelme szerint, törvényhozó testületünk minden pontra nézve való sikeresitését azon szigorúsággal rendelte, hogy az állandó küldöttség a' jövő országgyülésnek, már az általa minden végzettekről és tettei felől jelentését tegye, bármelly kevés időre is leendő felfüggesztését következményire nézve is, tanácsosnak nem tartván, Nagytok Klmtek e' részbeni nézeteiket elfogadnunk nem lehetett, sőt hogy hazánk megyéit, ön kivánságokra 's egyenes hozzájárulásaikkal alkotott ezen törvényczikkelynek azon pontossággal, mellyel legfelsőbb helybenhagyással megszentesitett törvényinknek sikeresitését eszközölnünk kell, minélelőbbi foganatosítása végett Ő cs. kir. Felségét megkérni, 's a' környülmények úgy hozván magokkal, a' közelebbi országgyülésen követeik által szorgalmazni méltóztassanak, mai napon atyafiságos bizodalommal megkértük legyen, Nagyságtokat, Klmteket értesiteni kötelességünknek ismértük.

Budapesti napló. Az „Orvosi tár" martz. 31iki száma igen érdekes czikket közöl az iránt: mikép lehetne magyar orvosi egyesületet alkotni? Czilchert Róbert tanártól, mellyben azon valóban alapos okbul, miszerint hazánk orvosinak legnagyobb része olly állapotban van, melly nem engedi hosszasb ideig szokott állomásaikról távollétüket, valamelly központi gyüléshelyen jelenlét végett a' haza távolabb részében, az ajánltatik, hogy minden egyes megye orvosi álljanak össze külön tud. testületbe, 's gyüljenek is össze körülmények szerint kitüzendő napokon valamelly alkalmas helységben, leginkább, hol kórház is létezik, tapasztalatik, véleményik 's nézetik egymással közlése végett. Az illy gyülések munkálkodási sükere kivánt közleményi tárgyul szolgálhatna az „Orvosi tár" lapjainak, 's ezekbül sok hasznot meríthetne az egész hazai orvos-közönség, mi a' nép egészségi állapotjára is rendkivül kedvezőleg hatna. Czilchert tr Nyitra megyében már létesíte illy hasznos egyesületet. — Mult hó 28ikán este egy pesti izraelita lakjában egy 18 évü leány 3 fiatal testvérivel 's a' szobaleány és szakácsnéval együtt — ez utóbbi vigyázatlanságból egy faszénnel fütött tábori vas kemenczét éjjelre a' szobában feledvén, reggelre majd áldozati lettek az ártalmas széngőznek, 's a' szakácsné csakugyan meg is halt, a' többiek pedig szorgalmas orvosi segély következtiben életben maradtak. — A' pesti vakok intézetében a' segélydíjakat, mellyek minden egyes növendékre 144 pgő forintból állnak, következő jóltevők fizetik: Nádorunk ő cs. kir. fhgsége, föns. hitvese Maria-Dorothea fhgnő, a' budai jótékony asszonyegyesület, a' pesti hasonló egyesület, Eszterházy Miklós gr., Thurn grnő, Zichy Károly gr., Prandau b., a' m. kir. udv. kamra, Ordódy Andor, Eördögh Ágoston, mint Bachó Antal gyámja, Spanovich Im. anyja, Festetics Ant. — Husvét-hétfőn a' Gellért hegyi népünnepre igen kedvező volt az idő, mi annyi embert csalt oda, hogy számukat, meglehetős valószinüséggel, 20 ezerre tehetni; estefelé azonban igen meghüsült a' lég, 's ez másnap sokat ágyba dönte az ott mulatoztak közül. Kedden (apr. 2ikán) délutáni egy óra tájban havazni kezde, 's a' hó még 3ikán is egész estig esett, minek bokáig érő sár lett következménye. Az idő folyvást hüvös 's 5kén is folyvást szállongott a' hó, az egész dunamelléki hegylánczolat fejérszint ölte. — Nemzeti színpadunkat nagyhéti szünet után husvétvasárnap, martz. 31iken nyiták meg bérszünettel, Menter híres hangmüvész versenyével; játéka legzajosb méltányra ragadá a' közönséget. Schodelné is hallatá magát ez este, ki ujabb 12 hónapra van föl fogadva az igazgatóság által hatezer pgő forint fizetésért, férje pedig mint fő opera rendező ingyen teend szolgálatot. P. T. Lendvayné és Egressy szavallata teljes méltánnyal érdemlék a' zajos tapsokat. April elsején a' pesti színpadon először adaték „Preciosa" ismert melodráma; 2ikán ismét először a' pesti színpadon „Szerelem gyermeke" szinj. Kotzebuetől; 3ikán „Báléj" dalmü, nézők kevesen; 4ikén bérszünettel Menter búcsuhangversenye. F. hó 6ikán adandja első hangversenyét a' városi nagy tánczteremben Schaeffer Dimitry sz. pétervári 14 esztendős hegedüs, ki már több itteni magas körben legnagyobb tetszés közt hallatá magát. Pesten hir szerint conservatorium fog rövid idő mulva aláirás utján létesülni a' minap közlöttink következtében.

Nyilatkozás a' kecskeméti figyelmeztetésre. Azon közérdek tekintetéből, mellyel a' haza a' nevelőintézetek, mint emelkedhetése egyedüli eszközei, iránt viseltetik, a' nagykőrösi h. v. iskola első félévi közvizsgálatinak eredményét, mint iskola-felügyelő a' hirlapokba iktatni kérém, mit a' Haz. 's Kül. Tud. 19 's a' Jelenkor 20 számaikban fölvenni szivesek

valának. Ezen fölirásomban lyceum czímmel éltem, minthogy iskolánkb már 1689 és 1723 körül a' nagyobb ekklésiákba mentek rectorok, 's ez id ben mar a' zsidó és görög nyelvek, mint a' dogmatica theologiának kulcsai, taní tattak. Az idő viszontagságai ugyan ezt megváltoztaták, azonban a' philosophi tudományok tanitása folytatott, 1833ban a' philosophiai 's az első évi jogtudomá nyok szélesebben kezdtek taníttatni. És ez azon kegyelmes jóváhagyás által megerősitteték, miszerint ez ellen, legfelsőbb helyről, minden évben kétszer te előterjesztésünkre, semmi észrevételt nem tapasztalánk. Mint illyen inté zetet valék tehát bátor lyceumnak nevezni, mert hiszem gymnasiumnak, mi a grammaticai és humanitasi iskolákat teszi, — nem nevezhettem! collegium nak sem, mert ez a' h. v. tartók értelmök szerint, olly intézet, mellyben a philosophiai, törvényi és theologiai tudományok tanittatnak; egy közép czime választék tehát: a' lyceumot, mert ezt a' legfelsőbb hely is hihetőleg illy értelemben veszi, ezért vannak szombathelyi és szegedi lyceumok, ' nem academiák! E' czím ellen e' lapokban figyelmeztetés történt a' h. v. kecs keméti lyceum, mint ollyan részéről, melly a' dunamelléki h. v. egyház kerületben egyetlen lyceum, legfelsőbb és egyházkerületi engedelemmel, ' itt a' mi iskolánknak Lyceum névvel élése visszaélésnek, alaptalannak, tit kos rugóinak, és mystificationak mondatik. Már fentebb érintém, hogy mi a' felsőbb tudományoknak, — hajdan collegiumiaknak is!!! tanitásában száza óta vagyunk 's igy az 1792 törvényczikk előtt, — az érintett f. t. egyházke rület pedig, az 1836diki kerületi gyülésen is megegyezett ezen nevezetben. Ezek szerint mi nem látjuk át iskolánknak lyceum neve miért visszaélés és alaptalan? titkos rugóról semmit nem tudunk, mystificálni pedig soha nem szerettünk. Egyébiránt mi semmit inkább nem sajnálunk, mint azt, hogy illy nyilatkozást tennünk kell, főleg most, midőn a' f. t. egyházkerület a' két iskolaintézet között támadt egyenetlenséget jó móddal elintézni legfőbb czéljaul tüzé ki. Fájlaljuk, mondom; még pedig mélyen fájlaljuk, hogy ezt tennünk kell! de miután már másodszor is föl vagyunk hiva, nehogy legszentebb sajátunk, iskolánk, iránt érdekteleneknek 's hanyagoknak láttassunk, ha mély fájdalommal is, ezt kénytelenek vagyunk tenni. Bakos Ambrus m. k.

Magyarodás Korponán. Sz. k. Korpona városában két elemi iskolán kivül, magasb ösztönzés következtiben, még egy 3dik norm. osztály is állíttatott 's az 1836ban ünnepélyesen egy szorgalmas, érdemteljes tanitó, Tégláry Gáspár ur kormányzatára bizatott. Ezen derék paedagog bölcsen átlátva, hogy az elemi oktatás azon forrás, mellyből a' magyar nyelv közdivata legbiztosabban buzgand elő, és ha erős akarat 's háborittatlan türödelem. a' nélkülözhetlen előismeretek kedv és szeretettel párosulva, minden iskolában emeltyűkül munkálnak, úgy remélhető, hogy kevés elenyészendő nemzedék után, még a' magyar nyelvtől idegenkedő tótok is, Azsia most hamvaiból újonnan feltámadt phönixének, melly már is hihetetlenül szárnyalt fel, magok között polgári jogot adandnak. Tégláry úr, nem régiben, föltett elveihez hiven, a' nyilványos iskolai épületben összesereglett közönség előtt, kik közt a' tisztelt prépost és közönségesen szeretett lelkész, egy az itteni iskolára nézve igen sokérdemű férfiú 's több városi és megyei tisztviselő is, jelen valának, eléggé tanusitá: jó akarat mellett mi könnyü a' tótokat is a' magyar beszédre fogékonyakká és alkalmasakká tenni! Feltünő készséggel tudtak ezen kis tanulók minden hozzájok intézett kérdésre a' földleirás-természet- és számtudományból, magyar nyelvtanból, nemzeti nyelven köz megelégülésre 's csodálatos szabatossággal felelni. Végzetül a' növendékek válogatott verseket szavaltak Kisfaludy, Kazinczy, Vörösmarty, Bajza 'stb. müveikből 's jó kiejtésök és szavalások miatt sok dicséretet nyertek. Hasonló örvendetes hajnalodását a' nemzeti egységnek vevék észre mások is más német és tót közönségekben, csak az sajnálatos, hogy illy szép hazafiúi ügyekezetek olly ritkán jutnak köztudomásra. P. T. 's F.

(Liszt zongorász Romában.) Romai mart. 10ki levelek szerint Liszt nagy hirü hazánkfia, kihez hasonlót zongora-játszásban keveset tud jelenleg előmutatni a' müvészeti világ, már néhány hét óta tartózkodik Romában, 's hetenkint egyszer örvendezteti meg barátit 's tisztelőit mester játékával saját szállásán. Ki ez élvezetben nem részesülhete, rendkivüli örömmel siete mart. 9dikén Galitzin hgnő palotájába a' nagy müvészt hallani, ki hangversenyt ada ott. A' ns hgnő nyájas szivességgel engedé át e' czélra egyik termét, mivel böjtben tilalmas nyilványos hangversenyeket adni Romában. A' külföldiek diszkoszoruja teljes számmal jelent meg e' hangversenyen 's néhány római főurat is lehete látni. Müvész hazánkfia egyedül játszott minden kiséret nélkül. A' leghalkabb szende hangokbul, mellyek szellemi sugalom gyanánt hatnak a' fülbe, legzajosb fogásokra tért át a' müvész, 's leggyorsabb játéka közben is olly rendkivüli tisztaságot fejte ki, mellyek elérése eddig lehetlennek látszék. Zongorája mellett ülve lassankint lelkesülni látszik Liszt, 's e' lelkesülés egészen feledteti vele környezetét. Midőn leggyorsabb mozgásban vannak is kezei, egész teste folyvást mozdulatlan marad, 's csak szemeinek tekintete gyanittatja, milly rendkivüli munkálkodás tartja elfoglalva lángelméjét. Egyébiránt Liszt egész magaviseletében finom müveltségü világfi, ki fesztelenül mozog minden körben, habár legfényesebb is az, 's egészen ment azon negédtől, melly némelly müvészeknél magukon 's hangszerükön kivül az egész világot feledteti. Tisztelőji ohajtva várják többszöri hallhatását. —

Eperjes, mart. 23kán: Az itteni magyar nyelv mivelő társaság, némelly jobb érzésü tanuló ifjak fáradozási következtiben, Vandrák oktató elnöksége alatt, hamvaiból, e' napokban ujra feltámadt. Mert tudnunk kell, hogy az, miután néhány éven keresztül nemcsak fenállott, hanem „Jáczint" czimü zsebkönyvvel is megajándékozá a' közönséget, néhány lelkesb tagjaitóli megfosztatása után, mindinkább hanyatlott 's utóbb egészen is megszünt létezni. Minden esetre érdekes dolog az, hogy azon — időről időre protestans iskoláinkban keletkezett nyelvmüvelő társaságok, mellyek zsenge munkáikat, mint forró keblök áldozatit, a' haza oltárán is bemutatni ohajtották: kevés évi élet után vagy ismét egészen elenyésztek, vagy legalább zsebkönyveik kiadásával felhagyni kénytelenültek. Ez történt Debreczenben, Sárospatakon és Eperjesen; igy szünt meg a' Lant, a' Parthenon és a' Jáczint kiadatása. A' nevezett társaságok czélja: nyelv- es önmüvelés, szent és tiszta czél; 's vele felhagyni vagy ellene szegülni csak sajnálatra méltó, lelketlen gyávaság, vagy kárhozatos hazafitlanság. Egyébiránt reméllük, hogy azitt uj életre serkent nyelvmüvelő társaság, az előbbinek példáját követőleg, időről időre érdekes és czélirányos örömünnepekkel lependi meg a' nemzeti nyelvet kedvelő 's a' társaságot rokon részvétellel kisérő itteni magyar közönséget, 's ez által egyszersmind a' nem magyarokra is; bár közvetve, ébresztőleg hatand. — Időjárásunk igen kellemetlen; néhány szép, napfényes és lágymeleg napokat ismét hideg, szeles, havas napok váltának fel, mellyek még folyvást tartanak; bérczeink pedig még mindegyre fehérben gyászolnak.

A' komárommegyei javitó-dologház létesitheté sére gyült ajánlatok folytatása: M. b. Vay Miklós, kir. tábla bárója 50 ft, m. Szögyényi László, kam. és személynöki itélőmester 50 ft, n. Gosztonyi Miklós, országbirói itélőmester 50 ft, n. Jeszenszky János, kir. táblabiró 50 ft, n. Végh Ignácz, nádori itélőmester 50 ft, n. Dókus László, személynöki iielőmester másodszori adománya 24 ft, n. Sombory Imre, kir. tábla birája 50 ft, nm. Laitsák Ferencz, nagyváradi püspök 50 ft, főt. nagyváradi káptalan 100 ft; m. Belánszky József, beszterczebányai püspök 20 ft, m. Bőle András szombathelyi püsp. 60 ft, főt. szombathelyi káptalan 40 ft, m. Kukovics József, diakovári püsp. 50 ft, főt. Villax Ferdinand zirczi apát 200 ft, főt. Bresztyenszky Béla, tihanyi apát 25 ft, nt. Simoncsics János, pest-leopoldvárosi pleb. 26 ft. 2½ kr, G. V. 10 ft, gr. Pálffy Ferencz 20 ft, gr. Pálffy Leopold Ferdinand 40 ft, t. Hirschl orvostanár 10 ft, gr. Nádasdy Ferencz, erdélyországi alkincstárnok 20 ft, t. Almásy-Berzeviczy Zófia 60 ft, gr. Illésházy özvegye 20 ft, m. Stubenberg grófnő 50 ft, gr. Károlyi György 100 ft, b. Bánffy — 20 ft, nm. Cziráky Antal, gr. országbirája 30 ft, m. Lányi Imre ungi főispán és 7vir 50 ft, m. Szegedy Ferencz, verőczei főispán 50 ft, m. Matkovics István 7vir 50 ft, m. Péchy Imre 7vir 50 ft, m. Bornemisza Ádám 7vir 5 ft, nm. Lánczy József főispán és 7vir 25 ft, m. Gosztonyi Pál 7vir 50 ft, t. Gyurkovics Jenő (Eugen) táblai ügyvéd 4 ft. 10 kr, m. Ürményi János cs. kir. tábornok 25 ft, m. Uzovics János főispáni helyettes 25 ft. n. Naymayer Ferencz, kincstári tanácsos 12 ft, n. Luby Imre, kincstári tan. 25 ft, n. Mattyasovszky János kincstári tan. 16 ft, b. Geramb János, kincstári titoknok 20 ft, m. Aczél Antal, főispáni helyettes 25 ft, t. Ribáry Béla 50 ft, gr. Zichy Miklós 62 ft. 30 kr, Szapáry Ferencz gr. 50, nm. Eszterházy József gr. 125, gr. Schönborn Fülöp beregi főispán 50 ft. (Folytatása következik) közli Külkey Henrik mint hivatalosan megbizott. (Jelenkorunk 21dik számában n. Noszlopy Ignácz, kir. tbirónak 24 fttal hibásan állott adományát 34re kérjük igazittatni.)

Rádon (Nógrád-megye) f. apr. 4én bocsári Mocsáry Dániel tbiróné, szül. borosjenői Muzslay Francziska, bélgyuladásban 16 órai szenvedés után öröklétre költözött. Áldás hamvaira!

KÜLÖNFÉLE: Szinna zemplénymegyei mvárosban legf. szabaditék következtében következő négy országos vásár fog tartatni: Károly napján, jan. 30ikán; József n., martz. 20ikán; János n. jun. 23ikán; Rozália n., sept. 4ikén. — Temesvárott martz. 23ikán délutáni 1¼ órakor eleinte gyöngébb 's utóbb mindinkább növekedő erejü mennydörgés volt sűrü villám-csapások között. Jég- és zaporeső után egyébkint kár nélkül mult el ez égiháboru. Az e' napot megelőzte 's követte éjjel tetemesül fagyott; utóbb azonban kellemes tavaszi idő váltá föl a' zordonkodást. A' józsefnapi vásár igen ellenséges körülmények közt ment véghez Temesvárott is. A' kellemetlen nyirkos idő majd egészen járhatlanokká tevé az utakat, 's ezenkül az aradi vásár is ugyanazon napra esett, minek következtében igen néptelen volt a' helybeli, 's különösen nagy hiányát lehete tapasztalni az erdélyi kézmügyári czikkeknek. Egyedül a' baromvásár volt türhető 's különösen igen élénkül keltek a' lovak és szarvasmarhák. A' termesztvények középára következő arányban mutatkozék: jármos ökör párja 270 f., igás lóé 300 f., gőbölyé 330 f., tehéné 170 f., juhé 19 f., 300 fontos disznóé 68—70 f., magyar gyapju mázsája 65 f, németé 150 f., spanyolé 190 f., kenderé 24 f, lené 32 f., gubacs mérője 9 f., ökörbőr párja 45 f., lóbőré 14 f., juhé 4 f. 30 kr., egy itcze méz 32 kr, 1 font méz 24 kr., sárga viasz mázsája 200 f.. leveles dohányé 17 f., tömlő-fagygyué 45—47 f., rudasé 34—35 f., szalonnáé 27 f., 100 darab nyúlbőr 75—80 f., mind váltóban. — A' győri nagyhéti vásárra igen kedvező volt az időjárat; számos adó 's vevő vala jelen a' vásártéren 's lovak és szarvasmarhák keresve keltek. A' vásári középár ez volt: gőböly párja 350—450 f., jármos ökröé 280—440 f., tehéné 120—150 f., 1 borju 15—25 f., ökörbőr párja 55—60. f, tehéné 40—45 f., borjué 6—7 f., bárányé 2 f. 30 kr., lóé 18 — 20 f., vitnyédi dohány mázsája 60—70 f., malomsókié 50 f., kenderé 30 f., továbbá a' szalonnáé 30 f., gubacs köble 12 f. 30 kr. — 14 f. — kr., mind váltóban. — A' m. kir. tud. Egyetem könyvtára mellett megürült két könyvtár-őrhelynek betöltése végett, mellyek egyikével a' diplomatika, genealogia, és heraldika, másikával az archaeologia és numismatica rendkivüli tanitószékeik 's mindenikével külön 600 pengő ft. esz. fizetés vannak összekapcsolva, a' fennevezett kir. egyetemnél jun. 27ik és 28ik napjain nyilványos concursus olly formán fog tartatni, hogy az azokat elnyerni ohajtók, egyszersmind magyar nyelvbeni tökéletes jártasságukat bebizonyitani kötelezetnek. — Kun. sz. Miklós mart. 27. Azok vigasztaltatásukra, kik Jelenkorunk 24k. számában hiresztelt Liliom János féle (ujra Szegzárdról is megszökött) haramia-csoport ujabb rablásitól tarthattak, jelentjük, hogy a' most dult gonoszak egyik legfőbbikét Liliom Jancsit, harmad magával, egy szabad-szállási tanyán, a' fogásra vállalkozott emberek, egyiket ugyan halva, kettejét pedig u. m. Liliomot 's egyik czimboráját élve mart. 25ki délutáni 3 órától 7ig tartott harcz után szerencsésen megfogták. E' viadal története ez: Liliom Földvár körül átjövén a' Dunán, hol kocsin hol gyalog harmad magával utóbb egy szabadszállási tanyára érkezék, itt ők ettek és boroztak 's odább álltak Szabadszállás városa' Balázsi pusztájára; hol egy kitünőbb majorba érvén, folyvásti embernyúzás 's ijeszgetés alatt mindent kéjökre tettek. Azalatt azon becsületes tanyás, kinél először megfordul-

tak, hirt adott Szabadszállásra; 's onnan a' pusztázó hadnagyok széllyellétök miatt, többnyire birtokos lakosok és csőszök puskával fegyverkezve kocsikon menének a' gonoszok sarkába 's egy juhász utasitása után csak hamar a' már épen odább készülőkre bukkantak. A' gonoszok az üldöző erő szemlélésére szobába vonultak, 's onnan lődöztek az érkeztekre golyókkal, a' fogók pedig csak seréttel, mind két részrül czéltalanul: mig egyik lator azon vakmerőségre vetemült, hogy egy két csövü, 's két egyszerű puskával fegyverkezve pitvarba kiment, 's onnan egész irányzattal négy lövést tett, de szerencsére csekély foganattal; 's ez alatt őt is egy puskás ugy találta, hogy mindjárt lerogyott ugyan, de mégis a' szobába vánszoroghatott, 's még haldoklási vonaglásiban is a' szobából ismét kilőtt. A' sötétség közeledvén, nehogy a' gonoszok az éj fátyola alatt menekve odább állhassanak: tanácsosnak tarták az ezalatt oda érkezett Kis-Kun kerületi egyik mezei biztos javaslatára a' házat felgyujtani. Miután már a' tető egészen leégett, jött ki az egyik fegyvertelenül, jelentve a' magamegadást 's kérve az életének kedvezést. Mig azonban ennek kötözésével foglalkodának, a' szobában maradt egyre makacs Liliom ujra a' kötözőkre lőtt, 's golyója az egyik kötöző ember tenyerét átfúrta. De midőn már a' harapozó tüz az ajtókat is lángba boritá, jelenté az ablakból Liliom is maga megadását. 'S a' gyilkos fegyvereket kihányatván vele az ablakon, magát a' megkötözött kezüt is ott nem annyira hurzták mint bujtatták ki. A' haldokló meglőttnek végszava is „maga megadás és könyörgés" volt; ki azonban a' ráhurkolt kötélnél fogva, az ablakon keresztüli huzatás alatt kiadá lelkét. A' két életben maradt lator, Szabadszállason kikötve várja most a' Jász-Kún kerületek rögtön itélő törvényszékétől halálos büntetését. — Brassó mart. 19ikén. Vidékünket még mindig vastag hólepel fedi, mi annál sajnosb, mivel közelebb elolvadásához sem nagy reményünk, midőn több versben mint f. hónap 17kén a' hideg most is tíz foknyi, mi általjában az őszi vetéseknek hasznos nem lehet.

Amerika.

(Egyezkedés az Éjszakamerika 's britt gyarmat közti határvillongás ügyében.) Ujyorki lapokban mart. 1jeig terjedő hirek szerint a' Maine 's Ujbraunschweig közti határvillongás az egész egyesületben rendkivüli izgást szült, a' végképi szakadást azonban a' két status között, ugy látszik, egy emlékirat gátolá meg, mellyet Forsyth éjszakamerikai külügyminister 's Fox britt követ irának alá. Ezen emlékirat erejénél fogvást abban egyezének meg: miszerint a' Maine 's Ujbraunschweig kormányi által a' pörös határra küldött csapatok kölcsönösen visszavonatnak; ha pedig jövőre azon szükség keletkeznék, miszerint a' törvényszegőket egyik vagy másik részrül szétüzni, vagy a' nyilványos vagyont védeni kellene, akkor ez a' mainei 's ujbranschweigi kormányok kölcsönös rendszabályai által eszközöltessék. Van Buren elnök ez ügyben febr. 26kárul hosszu tudósitást intéze az egyesült statusok congressusához, melly, mellőzve a' Nagybrittannia iránti ellenséges hangját, a' határkérdés uj komoly oldalát emeli ki. Eddig ugyanis azon nézet uralkodék, miszerint a' pörös birtok törvényhatósága ideiglen Nagybrittanniát illeti; e' pont azonban most az egyesült statusok részirül kérdésbe vonatik. Amerikában, valamint Angliában is, azon vélemény tulnyomó, miszerint az angol követ 's washingtoni kormány közti előleges egyezkedés ellenére a' béke e'két status között mindaddig veszélyeztetve van, mig a' határvillongás határzott kiegyenlitése nem valósul. Az éjszakamerikai congressusban az elnöki tudósitás vitatásakor több követ részirül harczi hangok hallatának; Maine kormányzója pedig e' status törvényhozóságához egy másik heves tudósitást intéze, melly a' kivánt segélypénzt egyhangulag megajánlá 's a' status összes polgárkatonasága, 10 ezer főnyi sereg, fegyverre van szólitva. —

Anglia.

(Parliamenti ülések. A' ministerség kisebbségben marad a' felsőház előtt.) Az alsóházi ülésben mart. 20kán több kérelem fordult elő a' gabnatörvény ellen 's mellett, O' Connell pedig aláirásokat nyujta be, mik által Irland részese kiván lenni a' törvényhozási jótéteményeknek, mellyeket Anglia élvez, vagy végkép megválni ohajt Angliától. 21dikén a' felsőházban inditványt tőn Roden gr. Irland állapotja megvizsgáltatása iránt, mivel ott folyvást számos rakonczátlankodás veszélyezteti a' közbátorságot 's háboritja a' csöndet. Az e' tárgy iránt keletkezett vita nem volt igen érdekes, mivel jobbadán kemény személyességektül hemzsege. Roden tulajdonkép biztosság-kinevezést kivánt Irland erkölcsi állapotja megvizsgálására 1835 óta mostanig. Melbourne, Normanby és Plunkett az inditvány ellen szólottak, Brougham pedig támogatá azt. Reggeli 4 óra tájban szavazásra kerülvén a' dolog, az inditványt 63 szóval 58 ellen elfogadá a' ház. Másnap az alsóházban igy nyilatkozék Russell: „Bizonyos kérdések elhalasztatását akarom inditványozni, 's különösen ohajtom az irlandi testületjavitó törvényt vitatandó választmány ülésit april 15dikére halasztatni, egyszersmind jelentvén a' háznak, hogy husvét után inditványt teendnek Irland állapotja megvizsgáltatására az utóbbi évek óta. (Halljuk!) A' másik háznak tetszett biztosságot nevezni ki hasonló czélra. Én nem akarom itt vitatni e' kérdés fonákságát, de illendőnek nem tarthatom azt, mert Irland azt fogja vélhetni, hogy az irlandi végrehajtó hatalmat külön parliamenti választmányra szándék ruházni, mi a' korona kegyelmezési jogát látszik kétségbe vonni. Nem akarok a' peerek e' tette törvényszerüsége iránt nyilatkozni, de annyit mégis ki kell mondanom, miszerint Irland kormányzatát mint lordhelytartó senki nem vállolhatja el, mielőtt határzottan tudná: föntartani vagy megsemmisiteni kivánja é az alsóház azon elveket, mellyek szerint Irlandot 1835 óta kormányozák. (Hangos halljuk! halljuk! a' ministeri oldalról.) Melbourne l. többszöri nyilatkozati értelmében, különösen pedig ő lordsága azon mondása következtében, miszerint ő csak addig maradand meg hivatalában, mig bizalmát birja az alsóháznak (halljuk!) szükségesnek tartom, a' nélkül, hogy valamelly, a' házon kivül álló, embernek terhére esném, elhatároztatni (itt zajos tetszéshangok nyomák el a' minister szavait).... elhatároztatni, hogy vajjon hű akar é az alsóház maradni Irland eddigi kormányzata alapelveihez, vagy nem? Tudom, hogy több ok gátla némelly törvényhozási rendszabályok életbe léptetését. Nyiltan megvallom, miszerint mi ministerek több korszerü kérdésnek nem tudtunk győzelmet kiviní az alsóházban. De az egyik ház bizalma 's gyámolitása 's a' másik eltürése mellett még is sükerült ugy kormányoznunk Irlandot, hogy a' britt birodalom e' része boldogságát biztositni véltük. (Élénk tetszés a' szabadelmüek résziről.) Ezen okok következtében tartom elmulhatlanul szükségesnek kérdezni a' házat: szándékozik é Fortescue ns barátomat fölhatalmazni az Irlandban eddig követett kormányzati rendszer további megtartására? A' ns lord követni fogja előde nyomdokit, ha e' ház megengedi; ha pedig e' ház roszalná azon rendszert, 's más elvekkel kivánná ezt fölcseréltetni, ugy nem leend egyéb hátra, mintsem a' nyilványos ügyek vezérletét más kezekbe adnunk." (Nagy hatás.) Manchesterben még eddig nem történt ugyan csöndzavar, de szükséges elővigyázatul katonaságot szallíttatott oda a' kormány 's Congreve-féle röppentyüket (rakéta); mert az ingerültség napról napra magosb fokra hág a' dolgozók között. A' hadminister a' már kivánt 3,000,421 font sterlingnyi hadi költséget még 42,383 fonttal kivánja szaporittatni. —

Franczia-ország.

(Az uj ministerség még összeállása előtt felbomlott.) Rendkivüli alkalommal érkezett mart. 22iki parisi hirek szerint a' balközépi ministerség, mellyhez legujabban Villemain helyett Cunin-Gridaine nevezteték ki, mint mondják, tudta 's megegyezte nélkül, mielőtt még összeállott volna, tökéletesen eloszlott. A' Constitutionnel igy nyilatkozik e' váratlan történetrül: „Legmélyebb sajonnal jelentjük azon ministerség tökéletes fölbomoltát, melly Franczia-ország jelen körülményire nézve legüdvösb lett volna. E' dolog röviden igy történt: Azon tisztes férfiak, kiket a' tábornagy (Soult) magához idéze, némi vélemény-különség daczára is csakugyan megegyeztek abban, hogy minél gyorsabban szükség határozni; több tag azonban távul vala Páristól, 's azok megérkezése szükségkép hosszasb időt kivánt. Humann és Dufaure megjötte után ujra vitatás alá jöve minden kérdés, mi természetesen hosszabbitá a' fordulat elhatározását. Utóbb Cunin-Gridaine fölvételét lehetlennek vélték, mivel előbbi elvei igen kiáltó ellentétben állottak a' ministerek nézetivel, 's ez okbul a' többség ismét Villemain mellett nyilatkozék. E' szerint minden személyes ügy el vala döntve, 's az elvekre nézve is megegyezett a' király egészen Soult kormányzati tervében, 's a' kinevezéseken már csak az aláirás hiányzék. Ekkor azonban jónak találák Soult terve minden egyes czikkeit részletesen vitatni, hogy vajjon egyik vagy másik tag nem adott é egyik vagy másik pontnak ellenkező magyarázatot. Itt mindjárt viszály támadott, 's első botránykő a' spanyol kérdés lőn, mellyre nézve Thiers közbejárulást kivánt, 's miután azt nem nyerheté meg, a' ministerségből kilépett, igérvén egyébiránt, hogy azért még is a' ministerség mellett szavazand. Ezután a' kamraelnökség iránt hasonlának meg egymással a' leendő ministerek, 's miután e' részben sem egyenlitheték ki különböző véleményüket, eloszlának, sajnálatjokat fejezvén ki Lajos Fülöpnek, hogy nem ajánlhatják neki szolgálatjokat, ki viszont sajnalkozva bocsátá el őket. Már most az a' kérdés: „az udvar engedjen é vagy az ország?" —

(Valódi okai az uj ministerség fölbomlásának.) Csak igen kevesen vannak, kik a' föloszlott uj ministerség meghasonlása valódi okait tudják. A' parisi lapok ovakodó hallgatást gyakorlanak e' részben. A' ministerségalakitást jelenleg főkép az gátolja, hogy a' pártszakadások mostani állapotjában minden többség lehetlennek látszik, a' doctrinairek 's tiers-parti részire. A' kijelölt ministerek utólsó összegyültekor világosan megmutatá Humann, miszerint az azon napon kihirdettetni fogott ministerség csak egy szónyi többséggel birt volna. Thiers, ki mellékutak hiányában nem igen szokott lenni, ezuttal mégis csakugyan segély nélkül maradt 's kényszeritve látá magát, lerakni fegyvereit Humann mathematikai bizonyitványi ellenében. Ez valódi oka a' Soult-Thiersféle ministerség össze nem állhatásának. Franczia-ország 's a' kamra e' pillanatban két majd egészen egyenlő pártra van szakadva. Az egyik azt akarja föntartani, mi már fönáll, a' másik pedig négy külön osztályra szakad, 's ezek: a' legitimisták, kik Vdik Henriket és a' fehér zászlót akarják; republicanusok, kik propagandaharcz 's rettegtetés által vélik megszabadithatni Franczia-országot; doctrinairek, kik polgári aristokratiát szeretnének alapitani, hogy a' demokratia 's korona ellenében használhassák azt; végre az állitólagos uralkodási baloldal, melly királyságot király nélkül akar, azaz, ez maga sem tudja, hogy mit akar. Szerencsétlenségre ez utóbbi párt napról napra szaporodik, 's gyönge értelmü embereket épen eszméji határzatlanságával csábit el; a' középszerüségeket buzdítja, 's a' pórság büszkeséginek hizelg, mivel a' nyilványos ügyekre nézve semmi nehézséget nem tud méltányolni. Ha ezen párt, melly a' közvéleményben igen hatalmas, bármilly tehetetlen is kormányzati ismeretekre nézve, folyvást nagyobb kiterjedést nyerend, ugy végre romlásba fogja Franczia-országot taszitani. Egyébiránt Thiers még most sem esett kétségbe szándéklott ministersége összeállitása iránt; ő személyesen sokkal nagyobb mértékben van e' tárgyra nézve érdekelve, hogysem olly könnyüleg engedné kezeiből kiragadtatni a' kormányt. Ministerré lenni vagy nem lenni: Thiers urra nézve élet-halál közt határzó kérdés. — A' jour. des Débats mart. 24ki számából világosan kitünik, miszerint minden oldalról legnagyobb aggállyal várják a' legközelebbi események kifejlését. Azon ponton, mellyre az országos ügyek jutának, már ezen lap is Thiers-féle ministerséget ajánl, korlátlan szabadsággal, mint egyetlen segédeszközt annyi zavarból kiszabadulhatásra, 's a' Revue de Paris majd hasonló értelemben szól, noha ez ezelőtt néhány

nappal még egészen ellenkező véleménynek hódolt. A' volt ministerek közül egyik sem akarja aláírni a' kamrák ujabb elhalasztatását, 's Molé gr. még mint kir. biztos sem akará megnyitni a' kamraülést, minek következteül a' követkamrában Montalivet, a' pairkamrában pedig Barthe teendi azt, 's a' király maga mart. 25kén Fontainebleauba utazik. Ha a' kamra csakugyan illy elhagyott állapotban maradand ministerség 's a' király felelős képviselősége nélkül, megsérülve jogaiban illy lealacsonyittatás által, ugy ez bizonyosan nem azon ut, mellyen gyöngiteni vagy föloszlatni lehetne a' szövetkezést. A' Débats azon nyilatkozata, melly szerint lehetlennek véli a' kamramegnyitást martz. 26dikán csupán biztosak által, ministerség nélkül, azt hiteté el a' közönség nagyobb részével, hogy e' boldogtalan rendszabály még nincsen tökéletesen elhatározva. Az udvar legfölvilágultabb mérsékelt elvü pártolóji is mindenkép azon törekszenek, hogy Montalivet urtól elhalasztó rendelet-aláirást csikarhassanak ki, Thiers urat pedig ujabb alkudozásra birhassák, mert e' férfit most ellenségei is nélkülözhetlennek tartják, miután bizonyossá lett, hogy a' szövetkezés semmi esetre nem fogja elveit megváltoztatni. A' National azt hiszi: hogy 26kán némelly komolyabbszerü zavarok történendnek a' fővárosban, 's néhány napóta csakugyan félelmes hírek kezdnek e' tekintetben szállongani. A' kereskedési osztály szenvedése leirhatlan; három nap alatt 15 kereskedőház hirdete tönket, 's darabidő óta már némelly apróbb nyugdij sem fizetteték ki, részint, mivel a' választási költségek fenékig kiüriték az országos pénztárakat, részint pedig, mert a' lelépett ministerek már nem dolgoznak semmit; megmagyarázhatlan ellentétet képez ehez azon körülmény, miszerint a' tőzsércsarnokon épen nem csökken a' papiros pénz böcse, sőt némileg inkább emelkedik. — Vannak ollyanok is, kik azt vélik, hogy a' kamrát összeülése után azonnal egészen 1840diki január 1sőjeig elhalasztandja a' kormány, mert azon időig meg van ajánlva a' költségvetés, 9 hónap alatt pedig nagy változások történhetnek; mások ellenben ugy okoskodnak, hogy ezuttal komoly elhatározásra kerülend a' dolog, 's hogy a' korona és kamra mindenhatósága közül egyik győzni fog, a' másik pedig megbukni. Az egész képviseleti kormányrendszer tűhegyen áll, 's egyetlen erőszakos rázással örökre megsemmisülhet.

(Politikai nézetek a' ministerségi fordulatról.) Martz. 22ikén a' királyhoz ment Soult tábornagy 's visszaadá az uj ministerség-alakitásra nyert fölhatalmazást; mit azonban Lajos Fülöp nem fogadott el, minek következtében még ugyanazon nap valamennyi volt ministeri jelölttel értekezék a' tábornagy. Némellyek Thiers urrali meghasonlását emlegeték, mit mások határzottan tagadnak, mondván, hogy Thiers és Soult egymás nélkül nem fognak részt venni a' ministerségben. A' Temps véleménye szerint az egész fönforgó nehézség e' kérdés megfejtésiben alapszik: mikép lehetne olly ministereket találni, kik épen azt tegyék, mit az előbbiek tevének? E' változás valóban igen érdekes lenne, mert ugyan mit mondana az olvasó, ha mindennap ezt látná reggel a' hírlapokban: „A' ministerség végre közel van az összeálláshoz;“ este pedig ezt: „Az uj ministerség egészen semmivé lőn bizonyos legf. helyről származott nehézség miatt.“ Egy doctrinair lap, melly különösen gyakran csipdezi a' szobatanácsot, következő elmés mondást beszél Dupinrül. Lajos Fülöp igy nyilatkozék: „Pártoltatni akarom rendszeremet;“ mire Dupin igy válaszolt: „Tanácslom Önnek, dicsérje rendszerét; vagy nem látja Ön, mikép bomladozik az minden oldalon?“ Egyébiránt az egész ministerség-változási dráma beteghez hasonlít, kit tanácskozó orvosak környeznek. Thiers tr igy szól a' beteghez: „Itt az orvosság; be akarod é venni? Ha mindjárt be nem veszed, tehát magadra hagyunk 's legyen a' betegségbül bármi, nekünk mindegy.“ Erre azt válaszolja a' beteg: „Beveszem; csak néhány órányi időt engedjetek.“ Thiers: „Jól van, tehát holnap reggel.“ Ezután eltávoznak az orvosak, 's titkos ülést tartanak, arról tanácskozók, mikép lehetne a' beteget labdacsok (pillulák) elnyelésire birni. Az egyik meg akarja czukrozni a' keserű labdacsokat, másik pedig aranyoztatásukat tanácsolja. De a' beteg ezalatt föláll 's igy nyilatkozik: „Nem vagyok én olly igen beteg, mint az orvosak mondják; vannak még segélyforrásim. Hijuk csak félre a' tábornagyot! Egy szót Humann urhoz! Kézszoritást ennek 's annak; de Thiers, nem; Passy, nem, nem! C' est Rolard moins sa femme!“ A' beteg okos, finom, elmés férfi; majd igen okos és igen finom. Az orvosak legmagasb eszméket táplálnak csalhatatlanságukról, ugy annyira, hogy a' béke Napoleonja a' lapvilág Napoleonjával, a' kis Thiers és a' kétségbeeső szenvedő rövid idő mulva mindenben össze fognak ütközni, mivel természetük nem egyezik meg kölcsönösen egymással. Franciaországban jelenleg csak pénz a' titkos jelszó mindenpártcselszövényben; Thiers két év előtt erősen hivé, miszerint győzelmet szerezhet az avatkozási rendszernek Spanyolországban, 's azért spanyol papirosokkal kezde nyerészkedni; a' király kimondott világos akaratja mindazáltal tönkre juttatá e' rendszert, mi Thiers megbukását voná maga után. Az ekkor szenvedett tetemes veszteségei, nagy hajlomása pazérlásra müvészeti tárgyakban és sajátszerü házi rendetlensége annyira lenyomák Thiers pénzállapotját, hogy hat hónap óta utólsó segélyforrásihoz nyult 's most már sokat szenved hitelezőitül. Roger gr. 's Mathieu de la Redorte, igen középszerü, igen dicsvágyó és igen gazdag férfiak, három év óta követik Thiers politikai szerencseutját, 's utóbbi időben mindenkor nyitva állott számára erszényök. E' szolgálatokért hálaul jövedelmes követséget igért ez uraknak Thiers, azon előleges remény fejében, hogy a' külügyi tárcza neki jutand tulajdonul. Soult pedig fiának 's vejének igért követséget, e' szerint tehát a' mostani követek nagyobb része el fogta volna veszteni hivatalát, melly sorsban több megyeispán is osztakozandó vala. Mind ez azonban még koránsem lenne elég, mert minden minister becsempezni törekednék teremtményit valamelly jövedelmes hivatalocskára, 's igy a' király minden befolyástól meg lenne fosztva, mit könnyen tökéletes elutasitás követhetne. E' politikai cselszövénynél nagyobb csalfaságot 's több ármányt fejte ki Thiers, mint valaha Mazarin, Dubois, vagy Talleyrand. E' kis ember fényes nappal is orránál hurczolá az egész világot. A' leghiszékenyebb 's legravaszabb férfiakat egyenlőn ámitá el; de egyszersmind olly zavarba 's keserültségbe helyzé az elméket, mellyek idővel keserü gyümölcsöket fognak teremhetni. A' ministerség-alakitás e' pillanatban föl van ugyan függesztve; de a' belga követkamra békehatárzata tetemesül emelé a' királyi előjogok védelmezőji bátorságát, mig a' kamrakormányzat pártolóinak kedvét valamennyire csökkenté. Jól értesültek bizonyosan vélik mondhatni, miszerint a' kamra nem fog ujra elhalasztatni, hanem a' kitüzött határnapon ünnepélyes megnyitás nélkül ülend össze, mert Molé gr., mint kir. biztos sem akará magára vállalni a' megnyitást. A' kamra előleg meghatalmazási igazolásával 's elnökválosztással leend foglalatos. A' kereskedőség növekedő aggállyal nézi e' sokáig tartó ingatag állapotot, melly olly nagy mértékben káros befolyásu minden nagyobbszerü kereskedési vállolatra. A' kifejlést egész Franciaország türhetlenül várja.

(A' kamrák apr. 4eig elhalasztva.) A' Moniteur mart. 25ki száma Montalivet, mint belminister, által aláirt kir. rendeletet közöl, mellynél fogva a' mart. 26ára összehivott kamrák csak apr. 4én nyitandják meg üléseiket. Ezzel a' tökéletes eloszlatást kikerülé a' korona. A' parisi különszinü lapok igy nyilatkoznak e' tárgyról: (Moniteur Parisien) „Mivel a' ministerségi alkudozások tegnap (mart. 24én) még nem igen haladtak előre, s' mart. 26ára tökéletes összeállást nem is lehete reményleni, tehát a' volt ministereket hivá meg gyülésre a' király, eszközökrül tanácskozás végett az iránt: mikép lehetne időt nyerni kamranyitás előt ministerség-alakitásra? E' parancs következtében titkos tanácsülésre gyültek össze a' volt ministerek Molé grófnál, 's e' tanácskozás sükere lőn a' kamrák elhalasztása april 4eig.“ (Journal des Débats.) „Soult tábornagy minden próbája süker nélkül maradt. Mart. 23kán Dupin, Humann, Passy, Sauzet, Dufaure 's Duperré urakat akará ministerségbe szorítani, mellyben Thiers nem fogott volna részesülni. Kit akart tulajdonkép külministerré tenni a' vitéz tábornagy, az mindeddig nem juta köztudomásra. Néhány pillanatig sokan létesülhetni vélék ez uj ministerséget. Minden legnagyobb egyességben látszott lenni. Hárman mindazáltal néhány órányi gondolkozásidőt kértek az uj ministerjelöltek közül, 's 24kén minden alkudozás tökéletesen félbenszakadt. Okunk van hinni, hogy ez ujabb fölbomlás csupán Thiers befolyásának tulajdonitandó. Délután a' királyhoz ment Soult, 's jelenté neki, miszerint sajnálattal kell lemondania azon megbizatásról, mellyel őt a' király fölruházá. Ezután Broglie hg 's Dupin mentek a' királyhoz. Még eddig nem tudhattuk meg: mi volt tulajdonkép sükere tanácskozásuknak.“ (Constitutionnel) „Mart. 23án uj ministerség-alakitás volt készülőben; főfeladat Thiers kihagyatása lett volna, kit követséggel vala szándék vigasztalni. Hasonló ajánlatot tevének Guizot urnak is, miből az látszik kiviláglani, mintha számüzni akarták volna a' szövetkezés két főnökét, melly a' választási harczban diadalt aratott. Thiers 's Guizot azonban tanácsosnak tarták e' megtisztelő számüzetést szépen megköszönni 's el nem fogadni. Az uj ministeri jelöltek nevei közt Broglie hg 's Duchatel is olvashatók voltak; de az egész alkudozás semmivé lőn, mert Dupin egyenesen ellenzé azt, Passy 's Dufaure pedig nem akartak olly föltéttel tárczát vállalni. Délutáni 2 órakor levelet irt Soult tábornagy a' királyhoz, fölmentetni kérvén magát a' ministerségalakitás alól, mivel óráról órára súlyosb nehézségekre akadt.“ (Journal Général.) „Mart. 24kén délutáni 4 órakor meghivást kapott Broglie hg a' királyhoz, 's rövid ideig tanácskozott a' fejdelemmel.“ (La Presse.) „Broglie hg, ki mart. 24kén ujra hivaték a' királyhoz, szilárdul megmaradt előbbi nyilatkozata mellett, melly szerint ministerségbe lépni teljességgel nem akar. Humann 's Dupin urak ugyanazon értelemben nyilatkozának.“ (Siécle.) „Mart. 25én visszaadá Soult tábornagy fölhatalmazását a' királynak, melly az eddigi történetekbül itélvén, nem igen nagyszerü lehete. Délután 3 órakor Broglie hg ment a' királyhoz; ő azonban csak azt tanácsolá Lajos Fülöpnek: hivassa Thiers urat, 's bizza magát egészen annak ügyességire.“ (Courrier Francais.) „Dupin 's Humann, mint mondják, nyiltan kimondák, hogy ministerségbe lépni nem fognak 's Broglie hg is ki délutáni 5 órakor ment a' kir. palotába, azon nyilatkozata mellett maradt, miszerint ezentul vissza akar vonulni a' politikai pályáról.“ (Temps.) „Passy, Sauzet 's Dufaure irásban nyilványitták Soult tábornagynak, hogy már nincsen szándékuk ujabb ministerségalakitásban részesülni. Ezután Soult lemonda a' király előtt eziránti megbizatásáról. Broglie hg csupán tanácsadásra szoritkozék Lajos Fülöp előtt.“ —

Belgium.

Rendkivüli alkalommal érkezett brüsseli hirek szerint a' tanácsház mart. 26kán 31 szóval 14 ellen elfogadá azon törvényjavaslatot, melly a' királyt a' szerződés aláirására hatalmazza fel; két tanácsházi tag nem szavazott. —

Németország.

Poroszországban a' vallási ügy mindinkább bonyolulni kezd; már a' kulmi püspök ellen is törvényes vizsgálatot rendelének, mivel a' vegyes házasságok ügyében a' kath. vallás rendelményit követé 's azoknak szigoru megtartására megyéje lelkészeit körlevél által buzdítá. — A' bajor kir. tud. akademia mart. 26kán üllé meg alapitatása (nyolczvanadik) évnapját szokott nyilványos ülésiben, mellyben a' belügyministeren 's orosz követen kivül számos előkelő statustisztviselő vőn részt. —

Dunavizállás: Pest, apr. 4dikén 10′ 10″ 0‴ — 5dikén 10′ 9″ 9‴ 6dikán 10′ 7″ 6‴

Lotto. Buda, april 3kán: 2, 87, 60, 50, 72.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. — szerda, apr. 10.

HÉLBNKOR.

1839. 29ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (Cziráky gr. az országbirói hivataltól fölmentve; kinevezések és előléptetések; jósnézetek idei gyapjukereskedésünkről; csődület a' kézsmárki tanitószékre; m. n. Akademia; gőzhajó-indulási rendszabályok; különféle: esztergomi hírek; pozsonyi időjárat; 's a' t.) Amerika (Chili 's Peru közti háboru; a' congressus katonai készületekre hatalmazza föl az elnököt az angol határvillongás miatt; 's a' t.) Spanyolország (a' ministerek ingadoznak; harcztéri hírek; 's a' t.) Anglia (A' M. Chronicle véleménye Villiers megbukott inditványa iránt; Brougham 's Melbourne nyilatkozata a' gabnatörvényrül; parliamenti ülések; elegy; 's a' t.) Francziaország (Thiers és Guizot nem egyesülhettek, Thiers sem tud ministerséget alakitani; politikai nyilatkozatok a' ministerségi fordulatról; 's a' t.) Gabonaár.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége Cziráky Antal gr. országunk birájához következő legf. iratot intéze: „Kedves Cziráky gróf! Elhatározva találom magamat, Önt saját kérelme következtében országbirói hivatalától fölmenteni, 's teljes bizalmam tanusitásaul az Ön, személyem 's az ország iránti hűségében 's ragaszkodásában, status- és conferentiai ministeremül kinevezni, egyszersmind föntartván magamnak az Ön kitünő dologismereteit e' tulajdonságban használhatni.“ Egyszersmind méltóztatott ő cs. 's ap. kir. fölsége Cziráky Antal gr. helyébe Majláth György val. belső titkos és statustanácsost eddigi kitünő szolgálati 's hivatalismereti és hű ragaszkodása méltánylataul országbiróvá nevezni.

Boroviak Antal, Nagytábor és Millyana horvátországi kir. fisk. urodalmak kir. kamrai tiszttartója, f. eszt. mart. 10én meghalálozott. —

Lőcse mart. 30: Azon szepesmegyei küldöttség, melly József napján Bélik József szepesi püspököt meg szokta tisztelni, ez idén legelőször magyar ajkon szólamlott meg, Moncskó István Szepesmegye egyik főjegyzőjének szónoklata mellett. Az erre következett lakomán az áldomások is mind magyar nyelven harsogtak.

Bars mart. 20. A' köznép testi, lelki és szellemi kifejlődését, 's igy közvetlenül ennek, közvetve pedig a' haza boldogságát eszközlendő népnevelési ügy annyira egyetemivé kezd már lenni, hogy ennek pártolása, és sikeresitése nemcsak a' keletkezett intézetek, de több törvényhatóságnak is a' közboldogság elérhetésére egyik teendő fő feladatjokká lőn; sőt vannak buzgó 's nemes lelkek, kik külön áldozatokkal is sietnek e' szent ügyet gyámolitani. Ezek közül hálával emlitendő Kalocsa Antal úr, Hont megye közkedvességü táblabirája, ki mint a' barsi reform. esperesség szeretve tisztelt közbirája, egyéb üdves czélra tett ajánlatin kivül, ez egyházi megye legjelesb iskolatanitójának iparösztönül, mig él, évenkint fizetendő 30 v. f. jutalomdijt ajánlott 's ezen igéretét a' megye jegyzőkönyvébe kötelezvényül beiktatni is kérte. Éljenek sokáig az illy, közügyet szerető honfiak! 's a' tisztelt ur vegye kedvesen a' haza előtt is nyilványitott szives köszönetünket!

Miután Zsarnay Imre a' kézsmárki ágostai vall. lyceumban honi törvény és politikai tudományok eddigi professora ezen székéből más vállolat következtében, önkénti kilépte által csakugyan e' nyilványos tanitószék megürült; ezennel hivatalos bizodalommal, 's illő tisztelettel felszólittatnak mind azon tudós 's érdemes férfiak, kik a' kérdésben levő tanitószék elvállolására magokat alkalmasoknak érzik, hogy e' részbeni czélirányos bizonyitványokkal ellátott jelentéseiket, a' kézsmárki iskolai főügyelőséghez e' f. év maj. végeig bérmenten beküldeni ne terheltessenek.

A' sz. Hajdu-kerület f. e. mart. 20kán Böszörményben tartatott tisztujitószékén kerületi köz hivatalokra elválasztattak: alkapitány: Karap Sándor; főjegyző: Fogthüy János; aljegyző: Velosinovszky Dániel; főadószedő: Kürthy János; főügyvéd: Borbély Balint; tbirák 1ső Biró Sándor, 2ik Somossy Mihály, 3ik Oláh Sándor, 4ik Farkas István; aladószedő: Nagy Imre; alügyvéd: Kovács Sámuel: számvevő: Mócz András; levéltárnok: Gál Sánd.; polgári biztos: Fábián János; csendbiztos: Magyar Ignácz; kiadó: Nábrády Benedek; főorvos: Kaziczy Sámuel; seborvos: Kovács Pál; várnagy: Lengyel Tivador; irnokok: ifj. Petkó Mihály, Sipos Lajos, Csiha Károly.

Szegény gyermekek számára sz.kir. Pest városban felállitandó kórház elősegélésire alakult Egyesület, f. h. 14kén a' n. casinóban délelőtti 11 órakor tartandó nagygyülésén a' részes urak és asszonyságok megjelenésre kéretnek. Pesten 1839iki apr. 9én. Eckstein Adolf egyesületi titoknok.

(Jós nézetek idei gyapjukereskedésünkről.) Mikép fog ez idén mutatkozni gyapjukereskedésünk? Ez olly kérdés, melly a' tárgy fontossága miatt valóban közérdekü. A' mostani politikai feszengés köztudomás szerint leginkább Belgiumot izgatja. Ez ország közönségesen egyik fő vásárosa szokott lenni a' magyar és németországi gyapjunak, mellyhez még a' lengyelhoni is járul. Belgiumban a' mostani rövid politikai forrongási viszály miatt történt több kereskedési tönk megrettenté a' gyártulajdonosakat, minek következtében munkálkodásikat szűkebb körre szoritották, 's kevésb mennyiségben vásárolják a' nyers anyagot. Ez természetesen némi akadozást vont a' gyapjukereskedésre is, melly már eddigis több oldalról érezhetővé lőn. Azon gyapjutőzsérek raktárai, kik tavaly jó remény fejében tömérdek gyapjut vásárlottak össze, még meglehetősen tömöttek, 's azok, kik idegen pénzzel nyerészkednek, könnyen juthatnak némi zavarba e' krisis sokáig tartása esetén. Ha ez megrenditné őket 's fizetésiket fölfüggesztené, ugy könnyen a' multakhoz hasonló fordulat következhetnék. Ettől azonban ezuttal nem tarthatni, mert nagy mértékben nemcsak valószinü, de már bizonyos is, hogy a' közügyek rövid idő mulva egészen más alakot öltendnek, 's most egészen más körülmények forognak fön, mint 1825ben, mivel ez uttal nem korlátlan nyerészkedési düh okozá a' zavart, mint akkor, 's általjában a' mostani fönakadás csak részletes, és igy a' fordulat sem lehet olly általányos hatásu, mikép 1825ben volt. Angliában leggyönyörübben virágzanak a' kézmügyárak, 's Francziaországban félbenszakasztást csupán a' mostani ingerültség okozhatott, melly alkalmasint nem leend tartós, mint a' belgiumi sem volt az. Németországban pedig évrül évre fényesb sükerre magasulnak a' kézmügyárak. Igy tehát félhető kellemetlen fordulat csupán azon gyapjukereskedést illethetné, mellynek középpontja M. m. Franfurt piacza, 's melly jobbadán csak középfinom gyapjut foglal magában. Ámbár érintve van e' részben némileg a' boroszlai gyapjuvásár is, mivel ott szinte történnek vásárlások Belgium számára; de azért a' posztógyártás még sem szenvedhet olly csökkenést Belgiumban, kivált a' most már minden órán visszaállandó csend biztos reménye mellett, melly érezhető hatásu lenne gyapjuáruinkra nézve. Mivel már most szinte kétségtelen, hogy még jövő medárdnapi vásár előtt megszünend a' kérdéses ingerült állapot Belgiumban 's Francziaországban, 's mind a' két ország kereskedése sietni fog az elmulasztottat kipótolni, tehát épen nem félhetni kedvetlen következményektül; sőt ellenkezőleg még azt is reménylhetni, hogy az idei gyapjuár a' legfinomabb fajra nézve, még a' tavalyit is tul fogja haladni. De még más oldalról is vizsgálhatni e' tárgyat. Föltevén, miszerint Belgiumban nem fog olly hamar helyre állani a' köz rend 's több ottani gyapjukereskedő kénytelenül rendes fizetésit megszüntetni, e' körülmény pedig lenyomandja a' gyapjuárt, — mi lesz ennek legközelebbi következménye? Csupán az, hogy a' gyapjutermesztők, kiket az eddigi magos ár fölsegite, visszatartják gyapjokat, 's az ár nem fog tetemesül csökkenhetni. Ennek igazolására egy tettdolog is elég. Magyarország, melly most már nagyfontosságu súlyt vet az európai gyapjukereskedés mérlegébe, nem bir már első, azaz termesztő, kézben gyapjumaradványt, holott néhány év előtt egy egész év termésével fölérő mennyiséggel volt ellátva. Birkás gazdáink nagyobb része olly helyzetben van most, hogy bizonyos meghatárzott áron nem fognak tuladni gyapjujokon. Ehez járul még az is, hogy az ausztriai örökös tartományokbeli gyapjuszövetgyártók a' magyar gyapju nagyobb részét föl szokták dolgozni, 's bizonyos vevőknek tekinthetők azok számára, kik jobb fordulatot bevárni nem tudnak, vagy nem akarnak. Ebből azt kell következtetni, hogy tetemesb árcsökkenés esetén hazánk egészen kilépend a' nagy kereskedés ez ágából, mi természetesen azonnal áremelkedést szülend. Németországban, 's különösen Sziléziaban és Szászhonban, hol már néhány év óta tetőponton áll a' gyapjukereskedés, szükségkép hanyatlás fog bekövetkezni, főleg, ha a' gabnaár olly magas fokon maradand, mellyre az utóbbi időkben emelkedék. Mind ebből méltán azt állithatni, hogy legroszabb esetben is csak igen csekély árcsökkenéstül tarthatni, 's hogy a' végökre hanyatló politikai surlódások megszünte után az idei gyapjuár még a' tavalyit is fölülmulandja. —

Hodosi és kizdiai b. Sina György ur nemes szabad királyi Szeged város tanácsa által következő tartalmu polgárilevéllel tiszteltetett meg f. évi febr. 25kén: Mi szab. kir. Szeged városa főbirája, polgármestere 's tanácsa adjuk tudtokra jelen levelünk rendeiben mindeneknek, hogy miután dicsőségesen országló kegyelmes koronás Királyunk szolgálatát, a' köz jót, 's városunk további szabad maradhatását és javát tárgyazó ügyek 's állapotoknak fölvételök, folytatásuk 's elintézésük végett mai alulirt napon 's évben egybe gyülekezvén tanácsülést tartottunk: akkor kellő méltánylási elismerés mellett megfontolván, 's tekintetbe vevén hodosi és kizdiai szabad zászlós Sina György úr ő méltóságának, görög kir. Megváltó 's török császári Nischani Iftihar jeles rendek vitézének, görög kir. általányos ügyvivőnek, egy ósztriai szabaditékos pénzváltó intézet igazgatójának, több tek. ns megye táblabirájának, a' görög nem egyesült szertartási oskolai alapitványokat kezelő biztosság tiszteleti tagjának, a' fels. királyi szék, 's azzal rokon összeforrásbani hazánk javokra és hasznokra intézett minden alkalomkori honfias szolgálatit, köz hasznú vállalatok, 's intézetek kivitelökben 's létesitésökben kitüntetett jeles készségét és csüggedhetlen munkásságát — nem régiben a' Duna folyó veszélyes kidagadásával kiszámithatatlanúl kárositott testvér Buda, és Pest fővárosok inségbe süllyesztett lakosinak segélyökre az emberiség oltárára bőkezűleg emelt áldozatit, a' honi kereskedés nagyobb virágzásra segélésében kiismértetett lelkességét — a' már már hanyatlott dohánytenyésztésnek sok ezer termesztő javára a' kellő segély kiszolgáltatásával általa új életre hozását 's végre városunk keblében számosb szegény családnak, élelmük és szükségeseik fedezésökre egy ujabb kereshetési forrásnak általa történt felnyitását — fentisztelt szabad zászlós ur ő méltóságát városunkbani polgári czimmel megtisztelni, felruházni, 's megajándékozni, úgy szinte többi polgárink diszes sorába irni 's beiktatni örömmel készkedtünk, adván, engedvén, 's ajándékozván fentisztelt szabad zászlós ur ő msgának mindazon igazakat, jogokat, mellyekkel városunk többi szabados polgárai a' honi törvények és szabadságleveleink tartalmaiknál fogva élnek, diszlenek 's birnak, a' köz igazság úgy hozván magával. Költ Szegeden 1839 évi böjtelő hó 25dik napján tartott tanácsülésbül. — Megolvasta, és kiadta Miskolczy István m.k. tek. ns Csanád megye tbirája, 's a' tisztelt ns város aljegyzője (P. H.)

A' m. tud. társaság f. e. mart. 25én tartott ülésében, belső dolgok elintézésén kivül: I. ns Heves megyének, alispánja utján, köszönet iratni rendeltetett azon hazafiúi buzgóságért, mellyel a' társaság több rendbeli munkáinak megszerzése, 's azoknak ezentúli folyamataira előfizetés által az academia ügyének előmozditásához járulni kivánt. II. Egy mathematicai 's két történettudományi munkának birálók rendeltettek. III. A' VIIIdik naggyülés által kitüzött jutalomkérdésekre beérkezett pályafeleleteknek vizsgálatára birálók neveztettek ki, miről, valamint a' drámai pályamunkákról is, külön hivatalos jelentés szól. IV. A' társaság könyvtára következő ajándékokkal szaporodott: a) Jablonczay Imrétől: Goevara Antal: Fejedelmek serkentő órája, ford. Prágai András szerencsi predikátor. Bártfa, 1628. b) Kecskéthy Cs. Dánieltől: Purpura Pannonica. Kassa, 1745. Assertor libertatis ungaricae Andreas secundus. Kassa, 1752. c) A' Gazdasági Egyesülettől: Gazdasági Tudósitások, 1839. első füzet, Pest, 1839. V. A' kézirattárt Blank-

well N. a' britt museum „a journal of the siege of Buda. A' D. 1686, written by an english of engineers“ czimü kéziratának másolatával, 's VI. A' pénzgyüjteményt Jablonczay Imre, Báthory István lengyel királynak egy ezüst pénzével öregbitették.

KÜLÖNFÉLE: Veszprémi hirek szerint az ottani lakosság mélyen fájlalja volt püspöke elvesztését, ki rövid idő mulva Esztergomba fog költözni. Ő hgsége a' veszprémi püspöki jószágokat legjobb karba helyzé 's javitott mezei gazdasága minden alattvalójira áldásos sükerü vala. Minden czélszerü változtatás itt olly gondos elővigyázattal történt, hogy mások jogai vagy igényei csorbát sehol nem szenvedének. — A' szigetvári (Somogy megyében tavaly Czindery L. első alispán mint földesur iparbuzgalma által keletkezett) czukorgyár egy év alatt 5 ezer mázsa répát fogyasztott el. — Körmenden mart. 15én 's 24kén tüzvész pusztíta, 's összesen 97 házat hamvaszta el; több ember 's igen számos barom áldozatja lett a' lángoknak. — Vizhoffer József apát 's budai várbeli lelkész f. hó 3kán élte 59dik évében elhunyt, miután 19 évig viselé e' hivatalt. — Pozsonyi levelek szerint ott is szokatlanul hideg volt az idő a' husvéti ünnepek alatt. April 2kán havazni kezde, 's csakhamar egy lábnyi magosságra szaporult a' hó. A' szőlősgazdáknak sok kárt tett ez idő, mert a' szőlők nagyobb része már ki van nyitva. Mart. 24dikén esti 10 óra tájban tüz támadt a' pozsonyi vártéren, melly csakhamar 3 házat emészte föl. A' nagy vizhiány mellett csupán a' minden oldalról összetódult nép segélyinek köszönhetni tovább nem harapozhattát. Mart. végén kir. rendeletet hirdete ki a' pozsonyvárosi tanács, mellyben szabadság adatik a' vártéren lakó zsidóknak ezentul a' város még néhány külön megnevezett utczájiban is lakhatásra, de azon korlátozással, hogy ott boltot nyitniok nem szabad. Mart. 28kán Pozsonyban, a' megyei teremben, gyülést tarta Sina b. győri vasuti választmánya. E' küldöttség tagjai valának: Mosony 's Pozsony megye megbizottjai, Pozsony város és az illető földesuraságok küldöttjei, és Sina b. meghatalmazottja. Több a' vasutvonal irányát 's kisajátitásokat illető tárgyon kivül, legnyomosbak voltak Pozsony megye 's város azon kérdési: föl van é a' tervbe vétetve a' pozsonyi állandó hid, 's a' városban fog é végződni a' pályavonal? E' kérdésekre Sina b. képviselője azt válaszolá, hogy elhatárzólag nem felelhet, mivel arra nincsen felhatalmazva. E' nyilatkozat jegyzőkönyvbe iktattaték, mellynek egy példánya szokott uton a' m. kir. helytartótanácshoz küldeték. — Varasdon még 1828ban általányos jóltevő egyesületet alapíta Erdődy György gr., varasdmegyei örökös főispán, szegények gyámolitása végett, minden valláskülönség nélkül. Az intézet részesei évenkint 2 f. 24 krt fizetnek pgőben, 's ez, és 14300 for. tőke aránylag valóban igen sok jótétben részesíti a' szükölködőket, az elhagyatott betegeknek pedig enyhet 's ápolást nyujt. Tiz év alatt összesen 16,655 f. 38½ krt költe szegény-gyámolitás 's betegápolásra ez intézet. Fürst Antal megyei sebész számos érdemet gyüjte magának a' betegek orvoslása körül. — A' cs. kir. gazdasági egyesület tavaszi közgyülését april 15kén 's 16kán tartandja Bécsben, délelőtti 9 órakor a' volt birodalmi kanczellária termében. — Beszterczebányán martz. 17dike óta majd egészen 30kaig folyvást havazott 's a' hideg 12½ foknyira hágott, mi tetemesül csökkenté a' földészek jó termés iránti reményüket. A' légmérsék egy napon 9 foknyira is változék, mi rendkivül káros befolyásu az egészségre. Számos egyéb vidékinkrül is csupa havat, 's hideget irnak levelezőink, mi csakugyan teljesen igazolja az idén azon tapasztalási közmondást: hogy nem eszi meg farkas a' telet. — Sopron y megye mart. elején tartott közgyüléséből terjeszté föl a' nm. m. kir. helytartótanacshoz a' b. Sina által épitni szándéklott 's e' megyén keresztülvezető vasut-vonaltervnek a' hely szinén megvizsgálására kiküldve volt választmány jelentését, mellynek következtében, mivel a' vállalkozó ur jelen volt megbizotti minden előgördült nehézséget, részint kárpótlás, részint hidak, töltések, sőt egy tunnel (alag-ut) megajánlott készitése által is, elháritottak: a' megye semmi kifogásra okot nem talál. — Liliom Jancsi és Laczko Pál haramiák, Szabadszálláson mart. 30án, a' ns kis kun kerület részéről, Szluha Imre k. tan. 's nádori főkapitány elnöksége alatt tartott rögtönitélő törvényszék által halálra itéltetvén, kötéllel végeztettek ki. — Kolozsvár mellett Monostor faluban, egy néhai katona, Felekán nevü oláh, Illyés Antal egyházfit mart. 20kán hideg vérrel gyilkolá meg, a' nélkül hogy e' gonosztettet valami veszekedés előzte volna meg. E' nap délután a' falukorcsmában mind ketten több oláhval pálinkázván, az emlitett egyházfi pálinkától elázva az ivóház melletti pitvarba lefeküt; a' gyilkos három különböző versben kiment az ivószobából, 's hidegvérrel agyba főbe verte az aluszékony ittast, mig végre egy szolgáló a' haldokló nyöszörgésire oda sietett 's a' gyilkost tetten kapá. A' leány lármájára a' fogadós fogollyá tevé a' gyilkost. A' meggyilkoltatottnak hét oldalcsontja 's koponyája összetörve találtatott. A' gyilkos tettét minden tétova nélkül megvallotta, semmivel menteni magát nem tudja 's csak azt mondja, hogy a' gonosz lélek vitte rá. Mindenki bámult e' tetten, mig a' helybeli szolgabiró előadá, hogy a' gyilkosnak testvére a' meggyilkoltatott egyházfi panasza következtében ezelőtt több évvel 25 pálczát kapott, mit a' gyilkos nem felejthetvén, több év mulva véresül boszúlta meg azt. Manet alta mente repostum. (E. H.)

Amerika.

Ujorleansi febr. 11ki hirek szerint a' jour. des Débats azon kivánata, miszerint a' nagy tengeri hatalmak közbejárulás utján vetnének véget a' Mexico respublicában uralkodó fejetlenségi zavaroknak, valósulni kezd. A' louisianai lapok szerint: „közlemények, mellyek biztos forrásbul származnak, tudósitnak, hogy Pakenham britt követ a' mexicoi kormánytul ünnepélyesen Yucatan tartomány átengedtetését kivánja a' britt követelések fejében, miket Mexico ugy sem teljesithetne.“ E' hir azonban még is további valósulásra vár, bár némelly angol lapok közlötték is. Ujorleansban több polgár egyesült, kiknek követelésök van a' mexicoi kormány ellen; ezek ugyanis szilárd kérelmet nyujtának be az egyesült statusok congressusához, mellyben a' kormányt hanyagságrul vádolják, mert a' polgárok megsértett jogait nem védi annyira, mint Franciaország. Az egyesült statusok népe határtalan türelemmel bir ugyan; de a' kérelmezők csak emlékeztetni akarják a' congressust, miszerint a' türelemnek mulnia kell akkor, midőn az már többé nem erény. A' mexicoi hatóságok ugyanis szerződések 's mivelt nemzetek törvényei ellenére, az egyesült statusok polgárit nemcsak megrablák, hanem méltatlanul 's vad nemzethez illőleg is bántak velök. A' kérelmezők ünnepélyesen ellenmondanak azon alkudozásoknak, mellyek az egyesült statusok és Mexico kormánya között kiegyenlitési szerződés végett köttettek, miket azonban Mexico nem irt alá; a' kérelmezők kérik a' congressust, gyors és hathatós eszköz foganatositására a' mexicoi kormány részirül polgártársaik vagyonában és személyeiken elkövetett méltatlanságok miatti elégtétel 's kárpótlás-követelésül. A' congressus ezzel mutatja meg a' világnak, miszerint a' respublicák tudják polgáraik vagyonát rablások, személyeiket pedig méltatlanságok ellen védeni. E' kérelemlevél közrététele Ujorleansban igen nagy hatást gerjeszte. — Mexicoi hirek következtiben Bustamente parancsot bocsáta ki, miszerint a' veracruzi és santa-ana-de-tamaulipasi kikötők (ez utóbbi a' lázadók kezében van) idegen kereskedők előtt záratvák — Petterson pénzverés-igazgató tudósitása következtiben az egyesült statusokban 1838ban a' vert aranypénz 1,809,595, az ezüstpénz pedig 2,333,243 dollár értéknyi volt 's igy 4,142,838 dollárral kevesebb összesen mint 1837ben. —

(Chili 's Peru közti háboru.) A' perui dolgokrul a' Globe következőleg ir: „A' chiliiek részirül, kik a' Boliviával szövetséges respublicak birodalmaiba utazának, a' harcz rablói szint ölte. Ugy látszik, rablás és rombolás egyedüli czélja és soha nem közeledni a' peru-boliviai sergekhez, 's mivel a' révpartokon hajókkal birnak, könnyen eszközölhetnek berontásokat, mert a' peruiak lassan 's nyomorral küzdve haladnak előre a' szárazon. Limában a' chiliiek iszonyu dolgokat követének el; de mihelyt hirül vevék, hogy a' boliviaiak a' város közelében vannak, hajóikra szálltak és kedvező széllel Huachoig vitorláztak, hol ismét horgonyt vetének; 's igy egy nap alatt köztük 's az ellenség között 70—80 angol mérföldnyi köz fekütt. Belfort Wilson, angol ügyvivő, kormánya parancsa következtében, Huachoba követé őket, közbenjárását ajánlandó. A' hadszállitványt kisérő chilii ügyvivő d. Mariano Egano tr, ez ajánlást büszkén visszaveté. —

Buenosayresi hirek jan. 6aig terjednek, szerintük Manuel Moreno tr Londonba küldeték, hogy Anglia részirül fegyveres (?) közbenjárást eszközöljön ki; fel van hatalmazva hálaul az angol kormánynak igen fontos engedvények ajánlatára Malvinas szigeten 's argenti respublicában. Az ország el van árasztva papiros pénzzel, mi a' rezet kizárá a' köröngésből 's ez a' kisebb iparüzőket meglehetős zavarba dönté, segélyeszközül Rozas elnök súlyos büntetés alatt megtiltá a' rézpénzkivitelt. A' franczia ostromzár még folyvást fönáll. —

(A' congressus az elnököt katonai készületekre hatalmazza fel, hogy a' pörös határbirtokban az erőt erővel nyomja vissza.) Liverpool gőzös ujyorki mart. 9eig terjedő lapokat hoza; szerintük az egyesült statusokban legnagyobb politikai tárgy jelenleg az éjszakkeleti határkérdés, melly mindenki figyelmét magára vonja. A' két congressusház külügyi választmánya beadá tudósitását, mellyet, miután a' kérdésrül fenhéjazólag hosszasan beszél, azzal rekeszt be, miszerint rendkivüli követnek Angliába küldetését látja jónak 's a' követség czélja az 50 évig függőben levő határkérdés kiegyenlitése. E' javaslathoz törvényczikk vala mellékelve, melly által az elnök tetemes hadi erő (50 ezer önkéntes) kiállitására 's az e' miatt szükséges pénzmennyiség fölvételére hatalmaztatik föl. Ezen törvényjavaslat a' követházban némi módositást szenvede, az egészt azonban 201 szóval 6 ellen elfogadák; a' tanácsház pedig ellenzés nélkül sajátjává tevé, 's Van Buren mart. 3kán aláirta. Egy másik törvényczikk a' londoni rendkivüli követségre 8 ezer dollár költséget ajánl meg. Némelylyek Calhount, mások pedig Webstert mondják a' kinevezendő rendkivüli követnek. Scott tábornokot, kit a' határvonal védletére nevezének ki, Bostonban örömrivalgással fogadák. A' Maine statusbeli tudósitások igen harczilag hangzanak; a' canadai hirek semmi nevezetest nem nyujtanak; a' tartományok csendesek.

Riojaneiroi jan 23ki hirek szerint a' ministerség összesen lemonda hivatalárul; mások szerint azonban a' lemondást jan. elején benyujták ugyan a' ministerek, de ismét visszavonták. A' pénzkelet Riojaneiroban igen csökkent, mert a' ministerek 1200 contot bocsátottak ki a' megajánlott 3780 contobul.

Spanyolország.

(A' számüzöttek elhagyják a' véghatárokat.) Bayonne, mart. 19én: „Majd valamennyi carlosi számüzött elhagyá már a' spanyol véghatárokat, csak Echeverria lelkész maradt meg a' spanyol földön, 's folyvást buzog a' trónkövetelő, Maroto, és leginkább d. Sebastian ellen, ki állitása szerint fő előmozditója volt az utóbbi cselszövényeknek, mellyek által fővezérséghez volt ismét reménye juthatni, mire azonban tökélyesen alkalmatlan. Ő Marotonak minélelőbbi megbukást jósolgat, különösen azon tekintetből is, mivel majusig bizonyára kiapadandnak pénzforrásai. Minden közönséges adó már egész 1840 végeig előre föl van szedve, 's májusban a' juntákhoz leend kénytelen folyamodni Maroto, ezek pedig ellenséges indulattal viseltetnek iránta, 's a' megbukott párt mellett buzognak. Cabrera még nem nyilatkozék az estellai eseményekrül, 's e' pillanatban Segura erősitésével foglalatos Aragoniában, mellynek birtoka urává teszi őt a' Daroca 's Montalban, Calamocha és Sierra de Albaracin közti térnek 's

hegylánczolatnák. Arias Texeiro, d. Miguel Garcia és Neira ügyvéd Sarreból Bayonneba érkeztük után azonnal Orthez felé folytaták utjokat, honnan Toulouseba szándékoznak. — Maroto fő hadiszállása mart. 15én még Estellában volt. Fegyveresi a' közel helységeket tarták elfoglalva. Három zászlóalj Lumbier felé indult meg parancsa következtében. A' trónkövetelő mart. 16kán Tolosában volt. E' városban tartandó nagy tanácsról keringnek hirek e' pillanatban, mellyen Maroto is jelen fogna lenni. E tanácsban uj politikai irányt szándék vezérelvül kitüzni a' jövendő kormányzati 's hadi munkalkodásokra nézve.

(A' ministerek ingadoznak. Harcztéri hírek.) Az első hadi törvényszék folyamodást intéze a' kormányzó királynéhoz, Olozaga és Sancho hivataltól megfosztatása ellen; de a' hadminister makacsul nyilatkozék kibocsátott parancsa mellett. Általányos a' hiedelem, hogy az emlitett törvényszék nem foge'parancsnak engedelmeskedni. A'hadminister több föllengősdit kinált már a' megürült hivatalokkal, de eddig egyet sem talált ennek elfogadására készet. Cordova csakugyan kénytelen volt Valladolidba utazni, 's ottan törvényszék elibe állani. Valamennyi párt föl van ingerülve a' ministerség ellen, 's ha Espartero, mint dictator nem jelenik meg Madridban, ugy a' ministerek minélelőbb lelépni kénytelenek. Egyéb segélyeszköz teljességgel nincs számukra. A' föllengősdiek alkotmánymegsemmitésrül, katonai féktelenkedésrül 's politikai semmiségrül vádolják a' kormányt, 's hazaárulónak bélyegzik azt, mivel a' szabadelmü intézvények rovására egyezkedésbe szándékozik bocsátkozni a' carlospártiakkal. Még Rodil is vonakodék, mint főkapitány, Cataloniába menni, mivel nem kaphata kivánsága szerinti meghatalmazásokat a' ministerektül. Ez utóbbiak már egymás közt is meghasonlának, 's az igazság-minister, mint hirlik, beadá lemondását. Az angol ügyviselő is panaszkodik a' ministerség tehetetlensége miatt, 's leginkább boszankodik Olozaga hivatalból elmozdittatásáért, mivel személyes barátja volt ez utóbbinak. A' ministerelnök néhány változtatást tőn az amerikai diplomatai karban, mi szinte ellenkezik a' közvéleménnyel. — Van Halen folyvást Murviedroban vesztegel tetemes haderővel, holott az ellenség csak mintegy 4 ezer harczossal áll vele szemközt. Cabrera majd egész haderejével háborgattatás nélkül födözi Aragoniában Segura erősitésit, melly fontos állomás által ura lesz a' darocai 's carinenai vidéknek és a' Saragossa-Madrid közti országutnak. Azon vidék kisebb erősségei szükségkép hatalmába jutandnak, mihelyt Segura erősitésit bevégzendi. Mart. 8kán Calamochában volt Cabrera 's minden oldalról összegyüjté katonaságát. Ayerbe tábornok, gyönge levén süker reményivel megtámodhatni őt, Pairra tábornokot kéré segélyért ki az éjszaki hadsereg egy osztályával Calatayudban állott; de ennek szigoruan tiltva volt állomásáról távozni. Maroto mindenkit eltávolított a' trónkövetelő közelébül, ki nem volt ínye szerint, 's még mindezzel sem elégszik meg, hanem tetemes haderővel szándékozik a' trónkövetelő főhadiszállásán megjelenni, 's ujabb kivánatok teljesitésivel faggatni őt. Annyi egyébiránt bizonyos, miszerint a' francziaországi uj ministerség összeállása előtt sem a' királynénál, sem a' trónkövetelő fő hadiszállásán legkisebb nevezetes politikai változás nem történik. A' tett nélküli hosszas vesztegles elégületlenné teszi a' népet, 's Van Halen buzgalma is mindinkább csökken, látván, hogy a' ministerségtül sokszori sürgetési daczára sem várhat gyámolitást. Némelly magányos levelek szerint azonban most csakugyan megtámadni szándékozik Cabrerát Van Halen. Csupán valamelly szerencsésb hadi vállolat adhat némi ujabb lelkesülést az elméknek. — Martz. 18kán következő parancs keringe a' trónkövetelő táborában: „A' király, tekintvén a' jogtudósak tanácskozásit azon pör iránt, melly Zariategui 's Elio ellen a' castiliai események miatt indittaték, szabadon bocsáttatni rendelé e' két tábornokot, azon meghagyással, hogy fogságuk legkisebb csorbát sem ejte böcsületjökön. Ártatlanságuk három napig egymásután hirdettessék ki a' hadsereg előtt." Minda' két tábornok hivatalt nyert. —

Anglia.

(A' M. Chronicle véleménye Villiers megbukott inditványa iránt. Elegy.) Az emlitett ministeri lap igy nyilatkozik egyik legujabb számában Villiers gabnatörvény elleni inditványa megbuktáról: Minden a' kormánnyal közelebb vagy távulabb viszonyban álló alsóházi tag Villiers inditványa mellett szavazott, kivevén Gordon ellenőrhivatali titoknokot; a' toryk ellenben, három tagot kivevén, mind az inditvány ellen nyilatkoztak. A' felsőházban sajnálattal tapasztaltuk, hogy egy kir. hg (Cambridge) Fitzwilliam lord inditványa ellen szavazott. E' hgnek illő lett volna, ha már nem akart az inditvány mellett nyilatkozni, minden szavazástól visszatartózkodni, mert ő a' népnek köszöni jövedelmét. Azt azonban épen nem sajnáljuk, hogy egyetlen püspök sem támogatá az inditványt, mert ez kétségbe-hozhatlanul tanusítja annak szükséges létét 's üdvös hasznát, miben kétkednünk kell vala, ha a' püspökök mellette nyilatkoztak volna. A' londoni püspök 14 ezer font sterlinget huz évenkint a' néptül, 's mégis ellenzi, hogy olcsóbban élhessen a' szegénység. Az inditvány elleni többség közt látjuk Lansdowne marq. titkostanácsi elnök nevét is, ki korábbi időkben olly kérdéseknél, minő péladul a' kereskedés fölszabadittatása Chinával, mellyet tulajdon zsebére vinni nem volt káros befolyásu, mindenkor nagy harczhőse volt a' kereskedési szabadság elveinek." — Lucca hg mart. 21kén hagyá-el Londont, 's tartományába szándékozik visszautazni. Parisban csak igen rövid ideig fog mulatni. — A' francziaországi ministerségi fordulat nem igen élénk figyelmet gerjeszt Londonban, mert az angol népet fontosb 's közelebb fekvő kérdések tartják most elfoglalva. Az indiai fájdalmak gyötrik most a' kormányt, 's egész figyelmének dolgot ad. — A' gabnaár valamennyire csökkent, 's Manchesterben olly nagy áru-rendelések történtek az ottani gyártulajdonosaknál, hogy ismét jobban képesek fizetni dolgozóikat, mi azonnal tetemesül lecsöndesité az elmeingerültséget. —

(Parliamenti viták. Nyilatkozatok az éjszakamerikai határvillongásról.) A' martz. 26iki parliamenti ülésben néhány kérelmet nyujta be Buckingham hg Irlandból, Fortescue l. alkirállyá neveztetése ellen. Ezután következő nyilatkozattal kelt föl Brougham: „Mivel a' ministerek nem ellenzék a' canadai foglyokat tárgyazó irományok előterjesztésit, tehát nem akarok azok iránt uj vitatást indítani; de figyelmeztetem ő föls. kormányát, hogy emberiség és igazság jobb bánásmódot követelnek azon szerencsétlenek iránt. Többen ezek közül jó neveltetésüek 's tiszteletes körökben forogtak korább időkben; 's mégis, mint hallom, csalók 's tolvajok közé zárák őket, hajokat lenyirták, 's rabczondrába kényték szabadsághoz szokott tagjaikat, általányosan pedig ugy bánnak velök, mint legaljasb emberekkel. Ez bizonyára mult vad századok maradványa, mellyen fölül emelkedettnek kellene lenni Anglianak. Meg vagyok arról is győződve, hogy csak egyszerü emlékeztetés szükséges itt e' visszaélés megszüntetésére." Itt aztán az amerikai egyesült szabad tartományokkali viszonyokra tért át a' szónok, 's reményét fejezé ki, hogy a' kormány föntartandja Amerikával a' baráti viszonyokat. „Nem fogok olly utat ajánlani a' kormánynak, igy szóla folytatólag, melly a' nemzetiség méltóságával ellenkeznék, 's olly tanácsot bizonyosan lordságtok sem fognának helyesleni; más oldalról ellenben hadi dicsőségünk szárazon 's tengeren olly tiszteletes állást vitt ki magának, hogy az angol nemzet hősi bátorsága mellett, böcsületünk csonkulása nélkül, nyujthatunk némi engedvényeket, a' béke megböcsülhetlen áldási megtartására. Véleményem szerint, ezen elv következtében tartozik Anglia most cselekedni azon viszonyokra nézve, mellyek közte 's Éjszakamerika közt forganak fön. Ha most engedvényre hajlóknak nyilatkozunk, ugy még azzal is vigasztalhatjuk magunkat, hogy ezuttal csakugyan kézzel fogható részünkön az igaztalanság, 's igy az engedés csak dicsőségünkre várhatik." Normanby: „A' számüzetésre itélt canadai foglyok, mint minden ottani elitéltek, a' szokott hajókon szállittattak rendeltetésök helyére; egyébiránt közelebb adatokat fogok magamnak nyujtatni e' tárgyról, melly tulajdonkép nem is tartozik szorosan tisztkörömbe. Mi a' ns lord többi nyilatkozatit illeti, azokra nincs mit válaszolnom." Brougham l.: „Való é, hogy Móricz szigeten egy szónyi többséggel veték félre a' rabszolgák fölszabadittatása iránti inditványt?" Normanby: „E' tekintetben semmi hivatalos adatokkal nem birok." Ezután april 11ikeig halasztá el ülésit a' felsőház. — A' mart. 27iki alsóházi ülésben Stratford Canning az amerikai határkérdést hozá szőnyegre. Palmerston nem akart ünnepek előtt körülményesb vitatásába bocsátkozni e' tárgynak; megjegyzé azonban, hogy legjobb kimenetét véli reménylhetni a' fenforgó viszálynak. E' rövid közbenszólalkozás után april 8káig elhalasztá Russell inditványára gyülésit az alsóház — A' királyné Windsorba szándékozék utazni, de a' ministerség fenyegető helyzete, mint mondják, maradásra birá őt; ámbár az egész veszély nem igen fontos lehet, mert még a' Times is többséget jósol a' ministerségnek. O' Connell martz. 25dikén Dublinba érkezék, hol nagy örömmel fogadák őt párthivei. — E' pillanatban majd valamennyi angol lap nagyobb részét az amerikai határvillongás ügye tartja elfoglalva, mellyből a' tory sajtó elkerülhetlen háborut jósolgat az egyesült szabad tartományokkal, egyszersmind nem mulasztván el, minden roszat lobbogatni szemére a' whig ministerségnek, részint a' tengeri és szárazföldi hadi erő elhanyatlása, részint pedig a' tulajdonképi kérdés miatt. Ez utóbbi tekintetben igen bölcsen igy válaszol a' M. Chronicle: „Mivel a' whigek öt év alatt nem teljesiték mind azt, mit a' toryk 50 év alatt tenni elmulasztának, azért most felelősekké kivánja őket tenni a' tory sajtó minden bekövetkezett balság miatt. Gondolhatni é ennél nagyobb következetlenséget?" A' M. Post igy nyilatkozik e' tárgyról: „Az éjszakamerikai congressus által elfogadott törvény ez igénytelen czimet viseli ugyan: „Törvény, melly az egyesült tartományok elnökét utólagos meghatalmazásokkal ruházza föl bizonyos esetekre, az egyesült tartományok védelmezése tekintetébül idegen berohanások ellen 's egyéb czélokra;" mi csakugyan nem egyéb, mint az elnök fölhatalmaztatása háboru-viselésre Anglia ellen, ha ez utóbbi ország megmarad azon igény követelése mellett, miszerint kizáró felsőbbséget kiván gyakorlani a' vitás földrészen, 's e' kivánatát fegyverrel találná támogatni. Az egész kérdés következő egyszerü szavakban öszpontosul most: „viseljünk e háborut az egyesült szabad tartományokkal, vagy lemondjunk jogainkról?" A' ministeri lapok azonban épen semmit nem találnak a' szabad tartományok határzatában, mi illy komor szándékot árulna el; 's azt hiszik, hogy a' Washingtonbul érkezendő követ mindent ismét a' régi állapotba hozand. — A' közelgő ministeri harcz nem támaszt olly élénk figyelmet a' közönségben, mint várni lehete. A' közönség megunta már a' darab idő óta uralkodó személyeskedést a' parliamentben, 's csupán erőteljes kormányt kiván, bár kik személyesitsék is azt. De még azok sem tudják tulajdonkép: vajjon félniök kell é, kik párthoz szitók szoktak lenni. A' szabadelmük annyira meghasonlának egymás közt, hogy világosan látják, miszerint nem sokára komoly szakadás fog történni az alsóbb osztályok közt, 's hogy csupán a' toryk tökéletes diadala egysítheti egészen a' szabadelműket. Köztudomásu ezenkül az is, miszerint a' ministerek egy része, különösen Russell és Melbourne, már megunák a' hosszas villongást 's csak kedvező alkalmat várnak böcsülettel lelépésre. E' két férfi tehát épen nem fogja követni a' M. Chronicle tanácsát, 's nem igérend ujabb parliamentjavitást a' szabadelmük összecsődítésire, mit már csak azért sem tehetnének, mivel következetlenség lenne a' veszély pillanatában olly eszközökhez nyulni, miktől a' biztosság állapotjában folyvást idegenkedtek. A' toryk szinte nem jól érzik magukat, ha meggondolják, hogy a' győzelem részökre fog nyilatkozhatni. Azok közülök, kik nem képesek átlátni, hogy

pártjokbeli ministerség szörnyü viszályoknak lenne kitétetve, azt igen jól tudják, miszerint Wellington vagy Peel épen nem kivánják ezuttal a' győzelmet, 's különösen Wellington csupán azon okbul engedett, mivel tartott, hogy különben az egész párt egymás közt is meghasonlanék. Ha a' whigek elvesztik a' kormányt Irland miatt, ugy népszerüek fognak maradni a' közvélemény előtt, 's összetartandnak, mi mulhatlanul rendkivül erős ellenzést alakitand a' toryk ellen. Ettől rettegnek az okosb tory főnökök. —

(Brougham és Melbourne nyilatkozata a' gabnatörvényrül.) A' mart. 25iki felsőházi ülésben igy nyilatkozék Brougham: „Kérelmeket nyujtok be bizonyos szerencsétlen emberek részirül, kik a' haza több részeiben őrültek házába vannak zárva, vagy kiket legalább oda kellene záratni, mert a' ns lord (Melbourne) nem rég nyilványitott elvei következtében mindazok őrültek intézetibe valók, kik a' gabnatörvény megszüntetésit kivánják. A' great torringtoni 's egyéb őrültek e' kérelmet nyujtatják tehát be általam, a' gabnatörvény azonnali megszüntetéseért. E' másik kérelemben más emberek csupán a' fönálló törvény megvizsgáltatását kivánják; ezek tehát még nem értek egészen meg az őrültek hazába menetre. (Kaczaj.) Az ország külön részeiben legalább 3 millió illy őrült él. Én, mig szabadsággal birok, mindenkor buzgó pártolójok leszek e' szegény őrülteknek." (Kaczaj.) E' gúnyhangon még többet is monda Brougham a' ministerség nem csekély boszuságára, 's a' ház elejétül végig igen vidorul viselé magát. Melbourne e' szókkal válaszolt hatalmas ellenségének: „Azon észrevételem, melly miatt olly rendkivül fárasztja elmésségét a' ns és tudós lord, csupán azokra vonatkozott, kik nemcsak a' gabnavám, hanem egyszersmind az egész tilalmazó vagy korlátozó kereskedési rendszer megszüntetését kivánák." Brougham l. néhány csipős észrevételt szórt még a' ministerség ellen, 's az egész zaj következmény nélkül maradt. —

Franczia ország.

(Thiers és Guizot nem egyesülhettek. Elegy.) Paris, mart. 27kén: „A' tegnap hirlelt egyezkedés Thiers és Guizot közt ismét fölbomlott, még pedig Thiers makacssága miatt, ki ezuttal nem akará azon engedélyeket nyujtani a' doctrinaireknek, miket korábban Humann 's Dupin urra olly nagy készséggel akart ruházni, 's teljességgel ministerségi kérdéssé kivánta tenni a' kamraelnökséget. Ezt a' néhány nap óta rendkivül megváltozott közvéleménynek kell tulajdonitani, mellytől távozni Thiers teljességgel nem akar. Az ország ugyanis, látván, mennyit szenved az ipar 's kereskedés a' vég nélküli halogatás által, már most nagyobb biztositékot kiván. Thiers nyiltabban akar Odilon-Barrotra támaszkodni. Rouenban Lafitte 's Arago olly ünnepélyesen fogadtaték a' néptül, hogy önként mindenkinek Lafayette 1829iki dicsőittetése jut eszébe, mellynek viszhangja egész Franczia országban ujra éledezni kezd. Thiers most következő föltétek alatt akar ministerséget alakitani: 1) a' ministeri tanács nem a' tuileriákban tartatik ezentul, hanem mindenkor a' ministerelnök lakján; 2) a' külminister minden kihallgatáson jelen leend, mellyet a' király külföldi követnek adni fog; 3) minden telegrafi 's egyéb sürgöny először a' ministeri tanács elibe jutand; 4) a' külminister öt követet válthat föl mások által; 5) a' ministerség 30 uj megyeispánt nevezhet ki. E' föltétek nagyfontosságuak, 's nem igen lehetnek inyére Lajos Fülöpnek; ki azonban végre minden áron is kénytelen leend ministerséget összeállitani. E' pillanatban a' tőzsércsarnokon következő ministerségi névjegyzék kering: Duperré, elnök 's tengerészminister; Maison, had-; Argout, pénz-; Thiers, kül-; Passy, bel-; Dupin, jog-; Dufaure, kereskedés-, Villemain, nyilványos oktatási minister.— Némellyek állitása szerint álgyukat szállittatott Lajos Fülöp a' fővárosi katonai laktanyákba, mi oda latszik mutatni, hogy nem igen vél bizhatni a' nép szeretetében. —

(Thiers sem tud ministerséget alakitni.) Mart. 28kán magához hivatá Thiers urat Lajos Fülöp, 's teljesen fölhatalmazá őt ministerségalakitásra, tetszés szerinti férfiakból. Thiers azonban kénytelennek látá magát a' király előtt nyilványitani, miszerint ő e' pillanatban már nem képes teljesiteni e' föladatot, mellynek valósitása 12 nap előtt könnyü lett volna. Tanácslá egyébiránt a' királynak, fogadja el a' balközépi ministerséget, mellynek minden tagja kész tárczát vállalni, kivevén Humann urat, ki könnyen kipótolható. Lajos Fülöp örömmel fogadá Thiers e' nyilatkozatát, 's azonnal hivatá Soult tábornagyot, ki délutáni 3 órakor megjelent ugyan a' tuileriákban; de, mint mondják, vonakodott teljesitni a' király kivánatát. E' vonakodás következtében számos baloldali 's balközépi követ járula Soult tábornagyhoz megkérni őt ministerségalakitásra, melly valahára megszüntetni legyen képes a' naponkint fenyegetőbb alakban torzaszkodó fejetlenség szellemét. Vannak, kik már is zendülési tervekről kezdnek szólni, sőt némellyek egyenesen a' király lemondását is rebesgetik, melly utóbbi állitás azonban, nem egyéb üres kávéházi fecsegésnél; e' pillanatban nagy változások magvai hintettek ugyan el, de ezek kikelni majd csak később fognak. —

(Folytonos bizonytalanság az uj ministerség iránt.) Mart. 29ki parisi levelek következőleg nyilatkoznak a' ministeri fordulatról 's politika helyzetérül: „Ma reggel majd egészen három óraig tanácskozott Soult tábornagy a' királlyal. Hir szerint olly ministerség-összeállitást ajánlott a' tábornagy, mellyben az ő elnöksége alatt Broglie, Duchatel, Humann, Cunin-Gridaine, Passy, Sauzet 's Dufaure egyesülendnének; Guizot pedig kamraelnökké fogna választatni. Illy nevek összevegyitése világosan homlokán viseli a' lehetlenség bélyegét. Valószinü é, hogy Soult, ki tegnap a' király, követek, sőt egész haza kérelmére vonakodott czélnak megfelelő ministerséget alakitani, most olly kormány elnökségére kinálkozzék, melly csupa átpártoltakbul fogna állani? Ezt róla épen nem tehetni föl. Mondák azt is, miszerint Dupin nem akart e' ministerségben részesülni. Ezt könnyen elhihetni, de azt nem, hogy valaki illy ajánlatot tett volna neki, mert a' tábornagy előre is tudá, hogy Dupin olly kivánatnak soha nem fogna engedni. E' pillanatban éjfél van már, 's ministerségünk még folyvást nincsen. Elhatározottnak csupán azt mondhatni, hogy Thiers ministerségbe semmi esetre nem jutand. Ő most kénytelen lesz a' baloldali ellenzés karjai közé vetni magát. A' tőzsércsarnokon még eddig magos a' pénzkelet, mi oda látszik mutatni, hogy komoly veszélytül a' hosszas ministeri fordulat daczára sem félhetni. Egyébiránt az ügyek tulajdonképi helyzetérül nem igen nyujthatni biztos tudósitást, mert ez minden perczben előre nem látott, sőt nem is gyanitható változásokon megy keresztül, 's azok közt, kiket ministerségbe léphetőknek kell tartanunk, olly nagy a' szakadás, a' kölcsönös bizalmatlanság pedig olly keserü, hogy mindaddig semmi hirnek nem adhatni hitelt, mig végre majd a' Moniteur fogja közleni az uj ministerségi névjegyzéket. E' hosszas fordulatnak mindenesetre az leend mulhatlan következménye, hogy a' számtalan kamrai párt két nagy felekezetre fog oszlani, mikép hajdan volt, és csupán jobb 's bal oldalt képezend. Örvendhetünk é ennek, vagy nem? azt a' közel jövendő fogja tanitani; annyi azonban bizonyos, miszerint az ügyek jelen helyzete már elviselhetlen. Minden szenved e' pillanatban; a' tőképenzesek tönket hirdetnek, a' szegények kiszedik pénzüket a' takarékpénztárakból, 's dolgot nem tud kapni a' munkás nép osztály, holott ezelőtt az év e' szakában mindenki dolgozók hiánya miatt szokott panaszkodni. A' vásárlások gyérültek, 's a' kereskedő nem meri raktárát a' különben szokott mennyiséggel ellátni, mi természetesen azon káros hatást szüli, hogy a' gyártulajdonos sem dolgoztathat annyit, mennyit egyébkint szokott. Franciaországban közönségesen minden ministeri fordulat káros következményü szokott lenni; de a' mostanihoz hasonlóra nehéz emlékezni, 's ez csupán a' volt ministerség tehetlenségének tulajdonitandó. Sokat beszéltek lapokban 's politikai körökben Molé ministersége járatlanságáról politikai tárgyakban; de arra kevesen figyeltek, miszerint Molé olly férfiaktól vala környezve, kik mákszemnyit sem értettek a' haza kormányzatához. A' lelépett ministerség szokatlan munkásság közepette lelé Franciaországot, mellynek minden törekvése az anyagi haladás kifejlésire volt intézve, 's politikai értekezések helyett mindenütt csak gyárokrul, vasutakról, bányákról 's t.eff. lehete okoskodásokat hallani. Különösen Havreban annyi változás volt tervezve, hogy bámulva tekinté azokat a' külföld, 's a' helybenhagyást hónapokrul hónapokra halasztá a' parisi kormány. A' kormányzat elhanyaglása legfőbb vétke Molé ministerségének." —

(Uj adat Ain-Maadi ügyében. Elegy.) Orani levelek ujra határzottan tagadják Abdelkader annyiszor hirdetett 's ismét visszavont győzelmét Ain-Maadi előtt, 's igy adják elő az emir e' vállolatának sükerét: „Ain-Maadi már legnagyobb inségben és szorultságban volt 's több nap óta élelemben 's hadiszerben nagy szükséget szenvedett az őrség, midőn Tidzsini ravasz cselhez fordult a' hínárból kiszabadulás végett. Abdelkaderhez ugyan is igen alázatos levelet intéze, mellyben igy nyilatkozék: „Te vagy a' próféta választottja; kész vagyok meghajlani hatalmad előtt. Ha azonban csakugyan a' Tidzsiniek széke elfoglalására vagy is szánva, azért ne büntesd Ain-Maadi ártatlan lakosit urok vétkeért. Vonulj négy napi járásnyira vissza, hogy félelem nélkül hagyhassuk el tüzhelyinket. Kezesül fiamat küldöm táborodba. Vissza fogod őt nekem adni, midőn Ain-Maadit elfoglalandod." Az emir örömmel fogadá el ez ajánlatot, és visszavonult sergestül. Ezalatt azonban mindenfelé gyors lovagokat külde frigyesihez Tidzsini, kik négy nap alatt minden szükségessel bőven ellátták a' várost. A' lakosság éjjel nappal dolgozott az erősségek kijavitásán, 's midőn Abdelkader a' kitüzött határnap után visszatért, már ismét erős volt Ain-Maadi 's őrsége 1200 harczossal szaporítva. Az emir egyébiránt e' titokban tartott készületekrül nem tuda semmit, 's Tidzsini fölszólitására testvérét 's titoknokát Ain-Maadiba küldé a' város elfoglalására, mert Tidzsini azt üzené neki, hogy az egész lakosság kiköltözék már, 's ő is követendi szolgáival népét a' város átadatása után. Abdelkader tőrbe került; Tidzsini elfogatá testvérét. Az emir első dühében meg akará öletni Tidzsini fiát; de mivel tudá, hogy ez esetben tulajdon testvérét hasonló sors fogná érni, tehát életben hagyá őt, és visszavonult. Tidzsini következő levelet küldé utána: „Mint dühös bika jövél ide, 's most mint gyönge tehén futsz." — Abadie, kit afrikai utazásiról régóta ismer a' tud. világ, néhány hét előtt Parisba érkezék két abyssziniai ifjuval. Az egyik még csak 9 éves, Abadie mint rabgyermeket vásárlá őt, 's most tulajdon gyermeki közt neveltetí, utóbb pedig vissza fogja küldeni Abyssziniába. A' másik 18 esztendős és előkelő abyssziniai család tagja. Arczvonalmi igen kellemesek 's értelmességre mutatók, színe igen fekete, termete erőteljes, az ethiopiai 's aráb nyelvet tökéletesen beszéli, 's már franczíául is ért. Abadie Jomard társalgási termeiben többször megjelent már vele keleti öltözetben. Egy 3ik abyssziniait Romában hagyott Abadie. — Soufflard börtönében rézpénzt vete vizelletébe 's az arra gyült méreggel ölé meg magát. Mig e' gonosztevő szörnyü fájdalmak közt mult ki, a' halott-kocsi két szerencsétlen leányt vitt örök nyughelyökre. E' szegény elhagyott hajadonak legjobb reményekkel jövének Parisba, 's néhány napi ottlét után látták, hogy ehenhalásnál egyebet nem várhatnak, minek következtében széngőzzel ölék meg magukat. Mindegyik hajfodrot hagyott kedvese számára; kiket azonban nem ismer senki, valamint a' szegény leányok nevei sincsenek tudva. — Zsibvásáron a' híres Spinola spanyol tábornok kardját 1261 frankon adák el árverés utján. —

Gabonaár: Pest, április 9dikén: Tiszta buza 168, —, —; — Kétszeres 115, 110, —; — Rozs 103, 100, 93; — Árpa 89, 83, — Zab 68, 65, 62; — Köles —, —, —; — Kukoricza —, 86, —, pesti m. v. garas.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri uteza 612.

PEST. — szombat, apr. 13.

JELENKOR.

1839. 30ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülés Pozsonyban jun. 2kán. kir. személynök-nevezés; budapesti napló: időjárat; gőzhajózás, 's a't dunagőzösink indulási szabálya; bajai jótékony intézet; különféle 'sa't.) Amerika (hírek a' határvillongásról; 's a' t.) Portugália. Spanyolország (Cabrera meghasonlott Marotoval: Cordova Portugáliába menekvült; csata Ayerbe 's Cabrera közt; 's a' t.) Anglia (Russel nyilatkozata a' választásjog kiterjesztése iránt; O' Connell izgatása Irlandban; angol lapvélemény a' franczia ministerségi fordulatról; 's a' t.) Franczia-ország (a' király követséggel kinálja Thiers urat 's ideigl. ministerséget alkot, Odilon-Barrot véleménye a' ministerségi fordulatról; nyilatkozatok az ideigl. ministerségről; Lajos Fülöp nem nyitja meg személyesen a' kamrákat; 's a' t.) Hollandia. Belgium. Németország. Görög- és Olaszország. Pénzkelet. Gabonaár.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. Felsége a' magyar országgyülést sz. kir. Pozsony városában összehíni 's megnyitása' napjául f. e. junius' 2kát meghatározni méltóztatott, a' midőn hihetőleg azt felséges Személyében megnyitni kegyeskedendik.

Ő cs. 's ap. kir. fels. Somsich Pongrácz kir. személynök status- és conferent.-tanácsossá lett kineveztetése által megürült személynöki helyre Szerencsy Istvánt, a' fm. m. kir. udv. kanczelláriánál előadó kir. tanácsost méltóztatott kegyelmesen kinevezni. H-k.

Budapesti napló. Miután e' hó eleje egészen martzius nyomdokit követé, 's havazás esőzést, ez pedig viszont amazt váltogatá föl, f. hó 10ikén végre kiderült az ég, 's 11ikén délután ujra havazni kezde, de néhány percz után a' rögtön támadott felszél széllyelüzé mégis a' felhőket 's este felé egészen tiszta volt az ég, 's a' lég olly csipős, hogy állandó tavaszi időhez lehet reményünk, mi annál kivánatosb, mivel a' szőlőmüvelésben már is elkéstek valamennyire a' budai hegyek birtokosi. — Dunánk áradása a' nehézségekkel küzdeni kényszerült gőzhajózást ismét könynyité, 's a' gőzösek már most elakadás nélkül folytatják rendes pályázásukat a' kitüzött vonalok közt. Mult héten két terhelt hajót vontatott föl felé „Erős“; az egyik sörtésekkel volt megrakva, a' másikban pedig gabnát szállitának. A' megnyitott hidon épen 1¼ óra tájban délután halada keresztül tetemes terhestül az „Erős“, és igen számos ember tolonga a' partokon, észrevételit közölve egymással a' gőzhajózásról, mik közül azon egy talán figyelemre méltó, hogy vajjon nem vontathatna é az illy gőzös még sokkal nagyobb terhet, ha az aladságba vett hajók nem lennének olly nagy mértékben kitétetve a' gőzös kerekeitől származó nagy hullámzat erejének, melly azon fölül tán a' hajók tartósságára nézve is ártalmas hatásu? — Fővárosinkban valamennyire kevesbülni kezd a' tisztabuza utáni kérdezősködés, mióta köztudomásra jutott a' gabnatörvény elleni inditvány megbukása az angol parliamentben. — Nemzeti színpadunkon f. hó 5kén „Galotti Emilia“ szomorujáték adaték Lessing után Kazinczy Ferencz által fordítva; 6ikán „Bűvös vadász“; 7ikén „Enzersdorfi postalegény“; 8ikán először „Istenitélet“ szomorujáték 4 felvonásban, irta Kunoss; 9én „Kean“; 10ikén „Ismeretlennő“, dalmű; 11ikén „Garrik Bristolban.“ Kunoss Endre „Nászvendégek“ czimü eredeti színjátékot adott be a' megyei játékszini választmánynak, 's Lengeytől (Neytől) „Hilderik“ czimü eredeti történeti dráma jutand színpadunkra. Jövő héten Jakab István „Csel“ czimü eredeti dalmüve fog adatni színpadunkon, muzsikáját szerzé Bartay Endre; mind a' két szerző neve 's eddigi munkálkodása azon reménynyel kecsegtetheti a' közönséget, hogy élvezetteljes estére tarthat számot. Hír szerint aláirás utján szándék kinyomatni Bartay müvét. —

Szombathely, mart. 30kán: Gegő Elek sz. Ferencz szerzeti áldozópap szombathelyi magyar egyházi kedves szónokunk mart. 19ikére Nagy-Kanizsára több érdemes Zala és Somogy megyei uraságtól a' végett hivatott meg, hogy ottan a' sz. József tiszteletére szentelt pleb. templomban egyházi beszédet tartson; ki-is ott számos mind a' két ns megyéből összesereglett nép előtt igen helyes és jól kidolgozott egyházi beszédet mondott, mellynek tárgya a' vallásos nevelés volt. E' jeles beszédről egy ottani hazánkfia, ki már több mind husz évig tanit, ezen helyes és fontos itéletet hozá: „Gegő Elek beszéde várakozásunknak teljesen megfelelt; igy érez felőle minden józanul gondolkodó, noha valának többen, kik azt szorosan megbirálták. Beszédjének tárgya fenséges volt, t. i. a' vallásos nevelés 's ezt igen pontosan előadta ab adversis, az első részben főleg a' vallástalanokat jól megvagdalta. Én, ki az ékesszólásmesterség szabályit több év óta a' gyönge szivekbe csepegtetem, Gegőrül azt mondhatom, hogy mind gondolati, mind testi mozgalmi azokhoz vannak illesztve, a' mi pedig egy szónokban megkivántatik, a' nyelvet tökéletesen birja.“ M. J.

Bajárul: 1797dik év vala a' sinylődő emberiségre nézve városi évkönyvinkben azon boldog időszak, mellyben Högyészy Krisztina, néhai Vermes László özvegye, 3000 pgő forintot tőkésíte, hogy abbul telhetőleg a' város legügyefogyottabbi eledellel 's lakhellyel láttassanak el. A' városi tanács lelkes gondoskodása az érintett tőkéhez több jövedelmet juttatván, 1800ban egy csinos, 6 szobából álló, házat alakitott a' Kálvária és Rókus kápolna középett napnyugotra néző országuton. Gyámolittaték az részint termékekkel részint készpénzi segélyekkel Baja minden jót forrón pártolni kész és tudó lelkes lakosai által, kik közt adomány-mennyiségre nézve legkitünőbb vala Szanádi és Áldásy Ignácz tbiró, kit valaha Baja város mint tanácsnokát és biráját tisztelé. A' város évenkint nagyobbulván 's ez által a' lakosok is szaporodván, majdmajd szükségesnek láttatott egy kór- vagy is inkább egy gyógyház felállittatása; de a' jobblelkűek kivánata csak igen sokáig kegyes ohajtvány volt, mig 1835ben a' gyámház- igazgatók részint egy kórház-alapitás megkezdésére, részint a' talán szunnyadó eszme fölébresztésére farsangi napokban egy díszes tánczmulatságot szerkesztének, melly alkalommal elhunyt kegyes Ferencz királyunk 's országszerte szeretett Nádorunk arczképei nemzeti színekkel ragyogó fényben valának kivilágitva. E' czélszerü vállalat közös pártoltatást nyervén, jövedelmezőbb mennyiségü következményt is szült. Csak hamar erre Miszura István, néhai városi tanácsnok, biró 's arany érdempénzes férfiú, két ezer forintot alapita. Az idén szinte alakittaték némelly jóltevők által egy csinos ezüst függelékü jegyzőkönyv, mellyben, érzékenyül az intézet czéljáról értesitő magyar, német és rácz felszólitásokkal ellátva, minden rendü jótevőnek neve készpénzi-, termékbeli, vagy bútorbul álló ajándékival foglaltatik ezen vezér elősorral:

EXoptas aegrI saeVos LenIre DoLores?
SanCta CVpIt pIetas, ne sIt aVara ManVs.

A' Pestre érkező 's onnan távozó gőzhajók jeladásira nézve köv. rendszabályokat állapitott meg a' Dunagőzhajózás igazgatósága: Minthogy a' gőzhajók mindinkábbi szaporodásával az eddig szokásban volt igen gyakori jellődözés a' két szomszéd város lakosinak szerfölötti terhére válhatnék; más részről azonban bizonyos számu jellövés az utasok nagy kényelmére szolgál, részint az elindulási óra pontosb megtarthatása, részint a' hajók megérkeztekor a' jellövésre oda sereglő terhhordók és kocsik könnyebb találhatása tekintetéből: az igazgatóság, e' két czél elérhetése végett jónak látá, a' közönségnek mindenkorra biztos sinórmértékül szolgálandó következő rendszabályokat állapitani meg, mellyek pontos végrehajtásáért az illető hajók kapitányai felelősek: 1) Minden hajó, melly reggeli 8 óra előtt indul, elmenetel előtt egy órával egy lövést tesz, melly után tüstint a' hajóharang egy versben csöndittetik meg, hogy ez által a' gőzhajón történt lövést egyéb netaláni lövéstől megkülönböztetni lehessen; 25 percz mulva a' hajóharanggal kétszer, más 25 percz mulva pedig háromszor és utószor adatik jel. Az illy hajón, elinduláskor, többé semmi lövés nem történik. Ha pedig valamelly hajó reggeli 8 óra után indul, jeladás rajta, lövés és harangszó által hasonlag a' most emlitett mód szerint történik: illy reggeli 8 óra után elmenő hajón azonban, a' hajózás élénkebbítése végett, elinduláskor 3 lövést tehetni. 2) Minden megérkező hajó 3 lövést tesz, ez által a' közönséget megérkezéséről értesitő. 3) A' hajózás megnyitásakor, midőn t. i. a' hajók a' kikötőből jőnek, és a' hajózás zártakor, midőn téli szállásukra mennek, minden hajón 6 lövés tétethetik. 4) A' hajóknak lövésekkel soha nem szabad tisztelkedniök, kivéve a) Ő felsége névnapja, nyilványos egyházi járdalatok 's hasonló köz ünnepélyek alkalmakor; b) Sétaut-tételkor, ha ez reggeli 8 óra után történik; c) Ha a' hajó valamelly fenséges személy rajtalétével tisztelteték meg, 's végre d) A' 2dik pontban emlitett hajózás-megnyitási és zárási alkalomnál. Az elindulás ideje mindenkor a' gőzhajó-hivatalban levő órához leend szabva, melly szerint minden utas alkalmazkodhatik; 's minthogy a' nagyobb szám kényelmét a' lehető legnagyobb pontosság által érhetni el, a' kapitányok az elindulásra kitüzött időt felelet terhe alatt szigoruan kötelesek megtartani. A' cs. k. szabad. első dunagőzhajózási igazgatóság.

KÜLÖNFÉLE. Prof. Brecht And., medgyesi szül., ki közelebb N. Enyeden mart. 18, 19, és 21kén a' városi casinoban mint hevenyész (improvisator) és rögtöni költész a' feladott tárgyakra minden készület nélkül tüstint mindennemü versben a' hallgatók bámulatára 's teljes megelégülésökre hevenyészett, jelenleg Kolozsvárott a' városi tánczteremben hallatja magát közönségesen. — Ezelőtt kevés nappal egy polgárnő észrevevén hogy kisded harmadfél éves leánya egy teli fazék tejet kezébe vett 's abból inni szándékozik, azt hirtelen kezeiből kiragadá, mire a' kisded lány ijedség következtében azonnal halva rogyott a' földre intő tanuságul, mi kis vigyázatlanságnak is rettentő következései lehetnek! E. H. A' már több mintegy hónap óta szakadatlanul esős, havas és borult napok miatt Csongrádban is igen hátra estek a' tavaszi vetéssel 's veteményzéssel, mert a' sáros föld szánthatatlan, 's mivel az őszi vetéseket az egerek és más férgek nagyon megrongálták, bő termést nem reménylhetnek. A' szünetlen eső és havazás miatt Szeged utczái annyira feláztak, hogy a' sár bennök szinte feneketlen; a' szorgalom-kocsit is 12 ökörrel kelle keresztül vontatni; az utak roszasága miatt a' szállitás fenakadta miatt az élelembeliek némileg megdrágultak. A' Tisza és Maros annyira megáradt, hogy a' bánsági alantabb fekvésü sok ezer holdnyi gazdag őszi vetést elöntvén 's routván, számos család reményit semmivé tette. —

Amerika

(Santa Ana késznek nyilatkozék a' francziákkal békekötésre.) Mexicoi hirek az éjszakamerikai lapokban febr. 14eig terjednek; szerintük a' szövetségi párt e' respublicában igen nagy előhaladást tőn; Tampico, a' szövetségesek fővárosa, nem vala ostromzár alatt 's a' közlekedés e' város 's az ország belje közt nincs gátolva: Laguna ellenben, melly eddig szabad volt, a' francziák által szigoru ostromzár alá vétetett. Veracruz ostromzára folyvást szigorun tart, a' város igen el van hagyatva, bár néhány idegen visszatért ugyan keblébe, mégis 100 főnél alig lehet több falai között. A' közvélemény nagyon a' béke mellett nyilatkozik, mit igazolni látszanak azon levelek is, mellyeket Pakenham, britt követ Mexicoban, Douglas britt parancsnoknak irt. Arista tábornok, kit a' francziák Veracruz ostromakor elfogtak, visszanyeré szabadságát. Santa Ana, kinek ideig. elnökségre kineveztetése valósult, febr. 13kán Veracruzból a' székvárosba utazott, mialatt Bustamente elnök Urrea ellen Tampico felé indult, hol nem sokára határzó csata történik. Santa Ana rögtöni véleményváltoztatás következtében, mi politikai pályáján nem első eset, a' franczia-országgali béke mellett nyilatkozék. —

Washington, mart. 8kán: Maine status most 3500 főnyi sereget tart az uj braunschweigi határokon, — az egyesült statusok elnöke pedig az utóbbi congressusi határzat következtében föl van hatalmazva a' hajógyárakban rothadó hajók kijavittatására 's ujak épittetésére; az erősségekre egy millió tallért költhet, 50 ezer főnyi csapatot szedethet össze 's közöttük egy lovas vadászezredet, és szükség esetén 10 millió dollárkölcsönt köthet. Mindez igen harczilag hangzik 's igen szerény pótlék Forsyth azon szelid iratához, mellyel a' washingtoni angol követ durva jegyzékére válaszolt. Valóban demokraták és whigek, locofocok és szövetségesek versenygve buzganak a' békeérzelemtül átmelegült elnököt teljes hatalommal ellátni, mert tudják, hogy az elnök nem igen sok hasznát veendi ennek. 'S ez legkitünőbb tanusága azon nagy bizalomnak, mellyel még elleni is Van Buren iránt viseltetnek 's tettleges megczáfolása a' je-

len kormányzat elleni rágalmaknak. A' kis ügyvédben inkább biznak a' whigek, mint a' nagy tábornagyban. (Van Buren ugyanis középtermetü, Jackson ellenben hat lábnyi magas és sovány.) A' massachusetsi kormányzó is, Edward Everett, a' német tudós, ki Göttingában lőn tanárrá, alkalmat vőn Scott tábornokhoz görög stylben rövid beszédet intézni 's e' mellett biztositni őt, miszerint szükség esetén a' tábornok számolhat Massachusets hatalmas gyámolitására. 'S erre valóban szükség is volt, 's már két gőzös indult el ökrökkel 's bornyukkal rakottan Bangorba (Maine statusban) az éjszakamerikai tábor részire (!), mellyek, mit most egész bizonyossággal tudnak, nem mint az utólsó háborukor, az angolok, hanem saját földieik számára vannak szánva. —

Portugália.

Lissaboni mart. 18aig terjedő hirek szerint Manoel Antonio de Cavalho pénzügyminister ismét benyujtá elbocsáttatását, a' királyné azonban a' kereskedőség felirása következtében, mellyet igen számos név föde, nem fogadá el. A' felirást 5 tagu küldöttség nyujtotta át a' királynénak, mellyben Carvalhonak ministerségbüli kilépte az országra nézve károsnak festetik. A' kormányi csapatok ismét győzelmet víttak ki a' tartományokban kalandozó guerillákon, kik közül többet elfogtak fegyverestül 's főbe lövének. —

Spanyolország.

(Alsó-Aragoniában a' várt harcz megkezdve.) Bayonne, martzius 28ikán: „Tegnap több hivatalos iromány kaptunk Saragossából Ayerbe alkotmányos tábornok Segura elleni vállolata ügyében. Cabrera köztudomás szerint ez állomás megerősitésivel volt foglalatos, 's fegyver-rakhelyt akart ott fölállitni, 's egyszersmind uralkodó állomást nyerni, honnan biztosan gyakorolhatná dulásit 's a' Saragossa és Valencia királyság közti közlekedéstül a' központi hadserget elzárhatná. Martz. 23ikán nyert rövid csata következtében Ayerbe elfoglalá a' carlospártiak erősitvényit; a' kis föllegvár mindazáltal várakozni volt kénytelen, mivel nehéz álgyuji még nem érkezének táborába. A' zendülők számos sebesültet 's holtat vesztének az emlitett csatában, 's az alkotmányos lovasság nagy kárt okozott a' carlosiak gyalogsága soraiban. Minden pillanatban komoly megujulását várják a' harcznak, melly az eddigi kedvező süker következtében hihetőleg az alkotmányosak kezeibe fogja juttatni a' carlosi erősséget, 's igy aztán megsemmitve leend Cabrera eddigi hosszas fáradozása."

(Cabrera meghasonlott Marotoval. Cordova tábornok Portugáliába illant. Elegy.) Cabrera már nyiltan kimondá, miszerint nem szándékozik többé Maroto parancsira hajtani, hanem ezentul saját belátása után fogja intézni ügyeit. E' nyilatkozat következtében rövid idő mulva fontos eseményekre várnak Aragoniában. Segura előtt hihetőleg komoly összeütközés történend a' carlosiak és alkotmányosak közt. — Cordova tábornok Portugáliába szökött. Sevillából Valladolid felé Estremadurán utazott keresztül 's mart. 12kén Badajozba érkezék, hol éji zenével tisztelé meg őt a' városi lakosság. 15kén leveleket kapott Madridból, 's 16kán sétalovaglás ürügye alatt eltávozék Badajozbul 's portugál földre illant, melly onnan csak egy órányira fekszik. A' badajozi parancsnok néhány fegyveres lovast külde utána, de ezek nem érhetének nyomába, 's 17én Elvas portugál erősség parancsnoka tudatá Cordova megérkeztét a' badajozi hatósággal, mihez még azon megjegyzést csatlá, hogy további bánásmód iránt az alemtejoi főkormányzó Lissabonbul kéret utasitást. Cordova igen jól tevé, hogy fontos személyét biztositá, mivel Espartero törvényszéke előtt nem igen talált volna irgalomra. Ez esemény következtiben titkos tanácsra gyülének össze a' kormánytagok, 's egyhangulag Cordova visszakéretését határozák a' portugál kormánytól. A' tábornok azonban alkalmasint nem fogja Portugália határi közt bevárni e' határzat végrehajtását.—Meer b. visszahivatásáról Cataloniából már nem igen beszélnek. Chacon tábornok, valenciai másodparancsnok, lemonda hivataláról.—A' szentszék és madridi kormány közt fenálló kellemetlen viszályok kiegyenlitésére biztosság nevezteték. — Van Halen mindenkép törekvék ugyan némi élénkséget hozni a' hadi mozgalmakba, de üdvös szándéka az ellene tornyosuló sok akadály miatt nem sükerülhete. Cabrera ellenben, kit a' szükség szüntelen munkálkodásra kényszerit, azalatt egészen kirablá Aragonia alvidékeit. Llangostera 14 ezer darab marhát orza el az e' nélkül is legnagyobb inségre jutott tartománybul, mellynek lakosi könyűiknél egyébbel nem birnak. Van Halen egymásután küldözé Madridba és Esparterohoz fölszólitásit, szükséges segélyért a' leginkább szorongatott osztályok számára; de sürgetési folyvást süker nélkül maradtak. Espartero mindegyre Lodosában vesztegel, 's folyvást legjobb reményben tudja tartani a' népet. Bayonneban mindazáltal mindinkább közönséges kezd lenni azon hir, miszerint a' harczot rövid idő mulva fegyverszünet, ezt pedig békealku váltandja föl. E' hirek még azt is állitják, hogy a' trónkövetelő, az utóbbi események következtében meggyőződék kormányra alkalmatlanságáról, 's örömest visszatérne magányos életre, ha jövendőjét kényelemmel biztositva látná, 's e' tekintetben Izabella királyné férjhezmenetét ausztriai fhghez kivánatos biztositéknak tekintené. Ez állitások hiedelme olly magosra jutott már, hogy Bayonneból gyorskocsizási vonalt készitnek fölállitni Madriddal folytonos összeköttetésre. A' békekötés fő gátlójának Cabrerát tekintik, 's mindenki megbukását ohajtja hadi szerencse bal következményi által. A' pénzügy-ministerség havi jelentése szerint az alkotmányos kormány jövedelmi állapotja valamennyire javult, 's februárban majd 6 millió reálnyi fölösleg maradt az országos pénztárokban a' költséglerovat után. Mennyire örvendeztető e' körülmény, annyira boszantó a' királyné háztartási igazgatóságának példátlan fukarkodása, mellynek következtében az még az udv. bútorok nagy részét is árverés alá bocsátá, legujabban pedig a' tud. intézet természeti ritkasággyüjteménye kiadatását sürgeté az iskolaigazgatóktul; ezek azonban készek valának inkább hivataljokról lemondani, mint a' gondviselésük alá bizatott kincsek csonkittatásában megegyezni. A' nép büszkeségét érzi sértve az illy tettek által, és zúgni kezd a' ministerség ellen. —

Anglia.

(A' manchesteri kereskedéskamra az angol-ausztriai szerződésről. Elegy.) Wood elnöklete alatt néhány nap előtt gyülést tartván a' manchesteri kereskedés-kamra, következőket határzott az angol-ausztriai 's törökországi kereskedési szerződés ügyében: a' királyné e' két tette olly rendszabály, melly az egész haza tetszésit érdemli, mivel tartós barátság jeléül szolgál az érintett két hatalommal, 's olly alapokon nyugszik, mellyek folyvásti kiterjedést igérnek az angol kereskedésnek; — e' szerződések egyszersmind az európai béke megerősitésire számitvák; — a' kereskedési kamra igazgatósága czélszerünek tartja, megelégülését nyilványitni e' szerződések miatt 's hálaját fejezni ki azon kormányférfiaknak, kik a' nevezett országok részirül fölvilágult nézeteik által e' szerződéseket létesiték; — e' határzatok közöltessenek másolatokban Ausztria és Törökország követeivel és a' kereskedési kamrák elnökeivel. — Londoni lapok közlik azon követek neveit, kik az alsóházban Villiers inditványa ellen 's mellett szavaztak, miből azon emlékezetes világlik ki a' parliamentjavitásra nézve, hogy a' városi követek többsége a' gabnatörvény ellen szavazott, mig a' megyei követek közül 184 mellette nyilatkozék 's csak 27 szavazott Villiers inditványára. — A' M. Post azon hirt közlé egyik ujabb számában, miszerint a' gibraltari őrség két ezrede közt véres villongás támadt, mellyben Campbell ezredes életét veszté. A' ministeri Globe alaptalan koholmánynak nyilatkoztatja e' hirt, azon megjegyzéssel, hogy az egész viszály csupán szokás szerinti korcsma-verekedésbül állott, mellynek részesei szokott katonai fenyiték alatt bünhődtek, minden csöndzavar nélkül. Cambridge György hg himlőbe esett Gibraltarban, de már tökéletes javulás utján van. — Aden elfoglaltatásakor többi közt 35 álgyu került az angolok hatalmába 's köztük három gyönyörü öntetü rézbül, mellyek 89, 35, 's 68 fontos golyókat lőnek. A' lakosak igen igen elégültek az uralkodó-változtatással, különösen pedig a' zsidók nagy örömmel hódoltak az angoloknak.—Irland állapotja naponkint nyomasztóbb, mert a' földmüvelők, a' folyvást magosbra rugtatott földbér miatt, olly nyomoruságra jutának, hogy sokan csak rablás és gyilkolással tarthatják meg családikat életben. —

(Lapvélemény a' franczia ministerségi fordulatról.) Az angol sajtó legkomolyabb figyelemre méltatja a' franczia ministerségi fordulatot. A' M. Chronicle ugyanis igy nyilatkozik e' fontos kérdésrül: „A' parisi történetek tökéletes értésire 's méltánylatára tudni szükséges, miszerint a' mostani hetek mindenkor legfontosbak szoktak lenni a' franczia ipar 's kereskedésüző világra nézve, 's hogy a' mostan okozott hitelcsökkenés egész évben fájdalmasan leend érezhető a' kereskedés minden ágaiban. Az udvari lapok egyenesen Thiers urat vádolják az eddigi ministerség-alakitási próbák meghiusulta miatt, mivel állitásuk szerint Thiers korlátlan intézője kiván lenni a' nyilványos ügyeknek, 's az udvart oda akarja juttatni, hogy neki hatalmat adjon tetszés szerinti cselekvésre. Thiers nem őrjöngő, 's nem is annyira önző, hogy illyesmit követelni tudna. A' franczia politika és pártok jelen helyzete mellett, midőn t. i. mindenki féltékenyül tekint társa hatalmának gyarapulására, valóban tüstint meg fog az bukni, ki minden erőt tulajdon kezébe kiván összegyüjteni a' többiek tökéletes elmellőzésivel, mert valamennyi párt azonnal kezet fogand a' hatalmaskodó elnyomására. Thiers nem olly dőre, minőnek őt ellenségei fösteni szeretik, 's ő bizonyosan őszintén sajnálá, hogy Guizot és Duchatel vonakodtak vele a' kitüzött föltétek alatt ministerségbe lépni." —

(Russell nyilatkozata a' választásjog kiterjesztése iránt.) Azon beszédében, mellyel mart. 21kén az alsóházban Hume a' választásjog kiterjesztése iránti inditványát ellenzé, következőleg nyilatkozék Russell, igen bélyegző világot vetvén a' mostani kormány politikai czélzatára: „Az igen tisztes úr megmutatá, miszerint a' mostani választási rendszer mellett Angliában 's Walesben minden ötödik érett koru férfi gyakorol választásjogot, 's az e' tekintetben fönálló törvényeket ugy kivánja módositatni, hogy ezentul minden 3dik részesülhessen e' joggyakorlásban. Ha kivánata teljesülne, ugy rövid idő mulva óhatlanul uj kérelmekkel fogná a' nép ostromlani e' házat, nagyobb kiterjesztéseért a' választásjognak, 's a' most kizárt négy ember helyett akkor majd a' még kizáratva levő kettő fogna választásjogot követelni. Én azonban egyenesen azt állitom, hogy a' nép épen nem ohajtja a' választásjog e' kiterjesztését, 's hogy az általányos szavazásjogot tulajdonkép csupán azok sürgetik, kik egész képviseleti rendszerünket szeretnék földulni, vagy alapjaiban megrenditeni. Az igen tisztes ur azon inditványa, miszerint minden család apa birjon ezentul szavazásjoggal, koránsem fogja kielégitni a' tömegek kivánatát. Itt tehát most csupán arról lehet szó: megmaradjunk é a' fönálló rendszer mellett, vagy pedig korlátlan szavazásjogot létesitsünk? Illyesmit nem kiván ugyan az igen tisztes ur, mert még nem tartja eléggé fölvilágultnak a' dolgozók egész tömegét; de nem az leend é ennek mulhatlan következménye, hogy azok, kik általányos szavazásjogot sürgetnek, kérdezni fogják az igen tisztes urat: vajjon honnan tudja, hogy ők még nem birnak elég belátással azon joggyakorlásra, melly végre csakugyan szükségkép tulajdonokul jutand, mint azon tisztes ur maga is megengedi? Ugyanazon tisztes ur fölszólitja a' ministerség azon tagjait, kik a' parliamentjavitó törvényt inditványba hozák, hogy most az ő kivánatát is teljesitsék, ha önmagukhoz következetesek akarnak maradni. De épen következetességi tekintetből nem teheti a' ministerség nem történtté azt, mit ez előtt eszközle, 's olly rendszert nem küzdhet le, mellyet önmaga alapitott. Ha a' tisztes ur megmutatja, miszerint Angliában minden 5ik, Skótziában minden 8ik, 's Irlandban minden 20ik férfi gyakorol választásjo-

got, ugy véleményem szerint épen azt bizonyitja be, miszerint képviseleti rendszerünk nem korlátozott, hanem nagy kiterjedésü 's mélyen keresztülható. Megmutatá ő még azt is, hogy kevésb számu választókkal biró helységek gyakran ugyanannyi követet választnak a' parliament számára, mennyit sokkal nagyobb helyek küldenek oda, 's e' miatt egyenetlenség ellen panaszkodik. Ha e' körülményt rosznak nevezhetni, ugy azt egyenesen a' javitó törvény szülé, melly épen nem akart egyenlő fölosztásokat létesitni. Ezt könnyen lehetett volna ugyan eszközleni az ország egyenlő felosztása által, de a' nemzet ezt nem igen ohajtá, mert a' mi képviseleti rendszerünk nem csupán számokon, hanem egyszersmind birtokon 's belátáson alapszik, 's véleményem szerint, mi itt koránsem állithatjuk föl vezérelvül az egyesült szabad tartományok azon rendszabályát, melly szerint csupán szám szerinti többség határoz mindenben. E' szempontbul tehát könnyen védhetni azon néhány néptelenebb választó helység fönállását, mivel azok magás tudományu 's müveltségü férfiak parliamentbe jutását nagy mértékben könnyitik, 's igy tetemesül mozditják elő a' haza boldogságát 's általányos nemzeti jóllétet."

(O' Connell izgatása Irlandban.) A' jelen körülmények közt előre is lehete gyanítani, miszerint O'Connell legbuzgóbb izgatásra forditandja Dublinban a' párliamenti szünidőt. Fő czélja minél több kérelmet gyüjteni a' ministerség mellett azon nagy napra, mellyen az alsóház eldöntendi a' fenálló kormány sorsát. E' kérelmek számára 300 ezer aláirást szándékozik gyüjteni az izgató. Dublini lapok martzius 26káról egy hosszu beszédét közlik O' Connellnek, mellyet az előző társulat gyülésében tarta. Nevezetesb részei e' beszédnek igy hangzanak:„Soha még illy ingerült kedéllyel nem szólék hozzátok, mint most. E' dolognak oka ez: Irland sorsa mérlegben van, 's a' pártok harczát Irland földén szándék kiküzdeni. Angolokra nézve csupán pártok színharcza lehet ezen elhatározó kérdés, mivel iránta érzett érdekjök csak önzésbül származik; de az irlandiakra nézve e' fontos kérdés van most kitűzve: lenni vagy nem lenni? (Halljuk!) Igen, a' fontos fordulat bekövetkezett, 's már most hazátok körül szükség összeseregletek oh irlandiak!"Ezután az alsóház ellen panaszkodék a' szónok, mellyben nem a' tulajdonképi nép, hanem csak bizonyos szabaditékozott osztály van képviselve, mikép azt mindenki jól tudhatja; reményli azonban a' szónok, hogy Angliába visszatéréseig, a' kereskedési 's kézmügyári kerületekben egyesületek leendnek alakitva választási jog-biztositás végett minden házbirtokos számára, 's egyszersmind sürgetéseül a' titkos szavazásnak és évenkinti parliamentnek. Ez egyesületeket teljes erejébül tartozik gyámolitani az előző társaság. „Ezzel azonban (igy folytatá szavait) koransem akarom mondani, hogy a' chartistákat pártolom, sőt velök minden közleke léstül ovakszom, mert ők sok beszédeik, puskáik 's késeik által minden böcsületes, lélekisméretes embert elriasztnak maguktól 's általányos szavazásjogérti kiáltozásik borzadalmi hanggá változtak. Minden erőfejtésre készeknek kell lennünk 's minélelőbb közgyüléseket tartanunk, különben előnkbe vágtatnak az orangisták. Ők harsányul kiáltnak: „Hurrah harczra!" kiáltsuk mi viszont: „Hurrah ellenállásra!" (Nagy tetszés.) A' ministerek jól cselekvének. Miután a' harcz ki volt jelentve, kitüzék a' napot is 's meghatározák a' harcztért, melly e' kérdésen fordul meg: jól vagy roszul kormányoztassék-e Irland? (Halljuk!) E' kérdés eldöntetéseig minden egyéb vitás tárgy mellőzve van. A' lordok kimondák, hogy roszul kell Irlandot kormányzani, 's az összeütközés megtörtént; kérdem már most, mellyik párthoz fognak ragaszkodni az irlandiak? (Tetszés.) A' ministerek bátran fognak harczolni, 's a' győzelem övék leend. Ha egy közülök nem bir elég bátorsággal, ám lépjen vissza a' nyomoru teremtmény 's engedje helyét más elszántabb férfinak. Kivánom, hogy vagy két millió előzőt (praecursort) állitson ki most nekem Irland. Elhatározom legközelebbi közgyülésünket: menjen az véghez jövő vasárnap mise után, 's akkor minden egyes község kérelemmel járuljon parliament elibe. Ti nem fogjátok még egyszer lábbal tipratni hazátokat a' Percevalok, Conolysek és Shawok által. Én nem testi erő-használást sürgetek; de azon esetre, mitől isten őrizzen! ha az orangisták jutnának ismét kormányhoz, ugy borzasztólag törne ki a' népboszu dühe 's félek, hogy még a' trón sem állhatna meg biztosan." Figyelemre méltó még O' Connell következő megjegyzése: „Örvendve szemlélem, milly jól érzik magukat külföldön az irlandiak. Azon szükség, melly honosim egy részét évenkint kivándorlásra birja hazánkból, egyszersmind azon üdvös következményt szüli, hogy valamint régi időkben irlandi papok a' keresztyénséget terjeszték, ugy ezek most az elhanyaglott haza mellett apostolkodnak. Hol husz irlandi együtt van, ott először is lelkészrül gondoskodnak. Ennek következtiben Anglia több helyén lassankint kathol. lelkészségek alapulnak, 's innen magyarázhatni meg azon föltünő körülményt, miszerint az angol nép közül számosan térnek vissza az ősi kathol. vallásra. Anglia elnyomá Irlandot, 's most hatalmas eszköz leend isten kezében Irland visszafizetésre." — A' devizesi radical népgyülést néhány száz tory széllyelüzé. A' megtámadás este történvén, iszonyu volt a' zavar, 's a' bunkók, fütykösök barát és ellenség f e j e i t egyenlőn kongatták. A' sebesültek száma sokra ment. —

Spring Rice a' kincstári kanczellár, több nagy befolyásu izraelitával tudatta, hogy a' jelen parliamenti ülések alatt olly törvényjavaslatot szándékozik előterjeszteni, melly által a' zsidóságot terhelő polgári egyenetlen állapot elhárittassék. — Móricz sziget fővárosát Port-Luis-t (lakosa 25 ezer) mult évi dec. 14—15ke közti éjjel szörnyü tüz pusztitá, a' kárt 500 ezér spanyol piaszterre becsülik. Némelly pontokon a' négerek igen munkásak valának a' tüzoltásban 's több épületet mentettek meg.

Franczia ország.

(A' király követséggel kinálta Thiers urat, mit ez nem fogadott el.) Mart. 29ikén Thiers a' király meghivására a' tuileriákba menvén, azon ajánlatot kapá, hogy fogadjon el követ-allomást valamelly udvarnál, mivel különben teljességgel nem alakithatni uj ministerséget. Thiers sajnát fejezé ki, 's egyszersmind oda nyilatkozék, miszerint ő követ nem szándékozik ez uttal lenni; de egyébiránt a' ministerség-összeállitást őszintén ohajtja, 's közte és politikai baráti közt nem létezik semmi olly szövetkezés, melly a' ministerségalakitást bármi tekintetben gátolhatná. A' fővárosban általányosan hinni kezdik, hogy april 4keig nem létesülhet tökéletes ministerség, hanem Soult, Dupin, Sauzet 's Teste nyitandják meg a' kamrákat, mint ideigl. ministerek, és biztosak. — Nagypénteken néhány parisi szinház nyitva volt, 's a' közönség nagy számmal látogatá azokat. — Colson rézmetsző 's betüöntő olly betüanyagot talált föl, mellyből készült betük 10 évig használhatók, 's különösen ujságlapokra nézve igen ajánlatosak. —

(A' National nyilatkozata Thiers megtámadója ellen.) A' jour. des Débats hosszas rágalmazó czikket közle Thiers ellen, mellyre igy válaszol a' National egyik legujabb száma: „Bizonyos idő óta mindenki tehete azon észrevételt, miszerint időszakunk bizonyos férfiai magasb korra jutván korábbi szellemi élénkségöket is elveszték. Mi azonban itt csupán a' jour. des Débatsról szólunk, melly a' maga idejében szinte önálló hatalmat képeze 's még szellemi tekintetben is ki tudá magát tüntetni a' tárgyak gyors politikai megitélése által. De most, bocsánatot e' kifejezésért! őrjögni kezd a' jámbor jour. des Débats, 's olly aljas dühösségnek engedi át magát Thiers ellenében, hogy már távulról is megismérheti benne mindenki a' rokkant aggastyánt. Azon férfit, ki már kétszer volt minister 's kabineti elnök, azon férfit, kit akarva, nem akarva, néhány napig mindenki magasztalni leend kénytelen, a' jour. des Débats dicskórságosnak, gondatlannak, tehetetlennek, nevetségesnek, 's önzőnek merészli bélyegezni, nem is emlitvén egyéb aljas kifakadásokat. Bertin lapja a' maga jó idejében igen fogott volna ovakodni illy gyalázó nevezetekkel éléstül olly férfi ellen, kit maga az udvar is szükségesnek tart, bármikép berzeng is egyébiránt ellene. A' forgatag szellem a' jour. des Débats intézetében is lábra kapott. Mi igen jól tudjuk, miszerint Thiers határzottan el volt készülve arra, hogy a' titkos költségek sorozatából a' lapgyámolitásra szánt mennyiséget azonnal kitörlendi, mihelyt ministerségbe jutand. Ha korábbi okosságából még néhány parányt megtakarított a' jour. des Débats, ugy valóban igen roszul cselekszik, midőn illy bánásmód által szava megtartására kényszeriti Thiers urat. Most el van vetve a' koczka; a' la Presse vetélytársa ezentul csupán udvari ellenzést fog képezhetni kamra és ministerség royására; melly szerepnek mindazáltal nem igen jósolhatni tartósságot, mert a' titkos költségek pénztára zárva leend előtte, a' háztartási költségeké pedig ritkán szoktak megnyilni, 's általjában nem gyakran tapasztaltatik kivethető fölösleggel birni, 's még tulajdonkép sincs annyira biztositva, hogy valaki megnyugvással számolhasson reá. Miután Napoleonnak, XVIIIik Lajosnak, szövetséges fejdelmeknek, Decazes, Talleyrand, Périer 's utóbb Thiers uraknak adtuk el tollunkat, most már csak a' legsötétebb 's aljasb szobatanácsnak szolgálhatunk; ez valóban igen szomoru berekesztése az egykor annyira fényes pályának!"

(A' király ideigleni ministerséget nevez ki.) A' Moniteur rendkivüli alkalommal érkezett száma april 1jérül végre föloszlatá a' ministerségi kérdés iránti hosszas kétkedést, habár csak ideiglen is. Közöl ugyanis nyolcz kir. parancsot mart. 31érül, mellyek következtiben Gasparin, franciaországi pair, Montalivet helyébe minister-statustitoknokká neveztetik ki a' belügyi osztályban; Girod (de l' Ain), franciaországi pair, pecsétőrré Barthe helyébe 's minister-status titoknokká az igazsági és vallási osztályban; Montebello hg, franciaországi pair, Molé gr. helyébe külministerré; Despans-Cubières, vezérőrnagy, Bernard b. helyébe hadministerré; Turpinier b., következkamrai tag, Rosamel alhajóvezér helyébe tengerész- 's gyarmatministerré; Parant, következkamrai tag, Salvandy helyébe nyilványos oktatásministerré; Gautier, franciaországi pair, Lacave-Laplagne helyébe pénzügyministerré; 's Gasparin, idl. belminist., Martin helyébe nyilványos munkák, földmüvelés és kereskedési ministerré, szinte ideiglen. E' rendeletek mindegyikében különösen ki van fejezve, hogy az előbbi ministerek lemondása el van fogadva. A' nevezett ministerség ideigl. elvei következőkben öszpontosulnak, szinte a' Moniteur érintett száma szerint: „A' több nap óta tartó ministerség-módositási munkálkodások még mindeddig nem fejlének kivánt sükerre. Alapos okunk van hinni, miszerint ez akadályok nem fognak sokáig létezni. Egyébiránt ez állapot további meghagyatása nem vala tanácsos az ország anyagi 's erkölcsi érdekei komoly koczkáztatása nélkül. Az ülést meg kell nyitni, 's a' kamrákat összehini. Azon ministerek pedig, kik lemondásukat beadák, nem folytathatják tovább hivatalnokságukat. Szükséges vala tehát, átmeneti ministerség által az alkotmány követelésinek 's nyilványos ügyek intézésinek megfelelni. Azon férfiak, kik hazafiságukról ismeretesek és személyes önmegtagadásuk 's tisztes munkálkodásik által dicséretesek, ellenszegülés nélkül fogadák el a' király e' tekintetbeni megbiztát; azon világos kikötéssel mindazáltal, hogy hivatalviselésök azon pillanatban megszünik, midőn a' maradandó ministerség összeálland. A' felelősséget egyébiránt teljes mértékben magára vállolá az ideigl. ministerség, meg levén győződve, hogy határzatjokat illőn fogja méltánylani a' kamra és ország. A' nevezett 8 rendeleten kivül még három mást is közöl a' Moniteur, mellyek következtében Barthe volt pecsétőr, Simeon gr. helyébe, ki önként monda le hivataláról, elnök lett a' számadási hivatalosztályban; Laplagne, volt pénzminister, Cordelle helyébe, ki lemonda, tanácsos ugyanazon hivatalnál; 's Montalivet gr. fő ügyelője a' kir. háztartásnak Bondy gr. helyébe. A' jour. des Débats véleménye szerint Soult folytatni fogja ministerség-alakitási fáradozásit, mihelyt a' kamra véleménye határzottan ki leend fejlődve. —

(Odilon-Barrot véleménye a' ministerségi fordulatról.) A' Siècle, Odilon-Barrot lapja, igy nyilatkozik a' ministerségi fordulatról: „Mi bevégzetteknek tekintjük az őszinte 's nem őszinte próbákat elégtétel-szolgáltatásul a' közvéleménynek a' választások általányos hatása alatt. Most cselszövényé a' diadal; csak ez uralkodik a' szakadások 's csüggedezés közepett. Ám tegye most vissza ez a' kormányt azon érdemetlen kezekbe, mellyek annyira lealacsonyiták azt, vagy kinálja osztozásul olly férfiaknak, kik fölött népszerűtlenségökre emlékeztetés által uralkodhatni vél, 's kikről sokszor elmondá, hogy dicsvággyal birnak ugyan, de elvekkel nem, — mind a' két esetben nyilványos, miszerint nagy csalatási bábmű volt az ország. Jól van; bár mikép legyen is mind ez, a' haza kiállandja ez ujabb próbát is, meddig? azt majd a' jövendő tanusitandja. Az országnak, mint látszik, csupán gyalázatos bánásmód tapasztalásra van joga. Még egyszer, legyen bármikép; menjen győztesen előre a' valódilag változatlan rendszer a' választásokbul, mellyek által meggyőzeték; válassza képviselőit onnan, hol azt eszközölheti; adják bizton hatalmába nevöket olly férfiak, kiknél a' becsület helyét hirvágy foglalja el, mi azért panaszkodni nem fogunk, mert a' helyzet nyiltan kifejtve álland előttünk, 's mi nagyobb biztossággal fogjuk a' valódi többség határzott ellenségit leküzdhetni. A' ministerség-alakitásnál az volt első hiba, hogy az illető rész nem fordult a' választások által mutatkozott általányos többség legelőbbkelő főnökéhez, holott még ellenségei is szükségesnek nyilatkoztaták ő't. Ez volt a' legrövidebb 's csalhatlanabb ut minélelőbb vég czélhoz juthatásra. Midőn Soult tábornagy Thiershez fordult együttmunkálásra megnyeretése miatt, természetesen követelésit is nyilványitá, miket nem mindenkor fogadhatni el, mert először is Passy kizáratását kivánta, kit a' király nem akart ministerségben látni; utóbb azonban Thiers legyőzé a' király ezen ellenséges indulatát, de csak hamar hasonló nehézség támadt Sauzet miatt. Thiers tehát kénytelen volt visszalépni. Eleinte azt nyilványitá Soult, miszerint a' doctrinaireket minden esetre kizáratva kivánja látni a' ministerségbül; utóbb azonban nem ellenzé Guizot és Duchatel ministerségbe lépését, 's végre mégis azon ürügy alatt monda le a' ministerség-alakitásról, mivel a' doctrinairek együtt-muukálkodása szükségét nem tagadhatá. Dupin Parisba érkezék, 's ministerré jelöltetése gátlá a' doctrinairek kormányzatban részesülését, mire a' tábornagy ismét előbbi elveihez kezde ragaszkodni. Humann és Cunin-Gridaine szinte ministerségbe valának lépendők, mit a' közönség olly kedvetlenül fogada, hogy az egész terv azonnal megsemmisült. Végre ministerség születék ugyan mégis, de alig terjeszté föltételeit birálat alá, 's ismét eloszlani lőn kénytelen, különösen a' spanyol kérdés miatt, 's mivel Humann soha nem merte volna egyezését adni Odilon-Barrot kamraelnökké választatásához. Thiers mással javaslá kipótoltatni a' félénk Humann helyét; de társai vonakodtak tervében megegyezni, 's igy a' nem sükerülés nem Thiersnek tulajdonitandó. Soult 3 napig bajoskodék ministerség-alakitással Thiers nélkül; de illy nevetséges terv ujra nem sükerült, 's ennek ismét nem Thiers volt oka. Ezután Broglie hg lépe föl, 's Thiers olly engesztelőleg viselé magát, hogy Guizot belministerségre jutását sem ellenzé; mivel azonban Odilon-Barrot számára nem vala biztositva a' kamraelnökség, tehát visszavonulni lett kénytelen. Ez valódi rajza a' ministerségi fordulatnak, 's ebből világosan kitünik, hogy a' sükernélküli tétovázást épen nem Thiers okozá.“ —

(Vélemények az ideigl. ministerségrül.) A' Moniteur ministerség-bevezető szavait 's az uj ministerséget igy rostálja a' Gazette: „A' Moniteur e' kalauz megjegyzésiből kiviláglik, miszerint az april 1sején alakult ministerség koránsem végzi be a' fordulatot, hanem csak folytatja ezt valamennyire más alakban. Ez okbul az érdekek szenvedése 's köz aggodalom még szinte folyvást tart a' föloldatlan kormánykérdéssel együtt. Általányos véleménye a' kormánypártiaknak, miszerint a' kamranyitás könnyitni fogja a' ministerség-alakitást, mivel valódi áttekintésit engedendi meg az elvek tulajdonképi álláspontjának. Nyilványos tehát, hogy a' sükeretlen nehéz munkát már most a' parlament nyakába akarja tolni. A' pártok, mellyek eddig egyes összejövetekben mozogtak 's tanakodtak, majd közelitve egymáshoz, majd pedig meghasonlottan távozva, ezentul a' kamrai szószéken állandnak egymással szemközt, hol megtámadva hol védve egymást, mikép azt magányos érdekeik kivánják. Az egész kamra munkás részt veend e' pártkülekedésben; azon komoly és sötét fondorlatok, mellyek eddig a' parlamenti nevezetességekre törekvének hatni, ezentul a' kamra egyes részeire árasztandja befolyását, 's a' fejetlenség, melly eddig az országló hatalomban létezett, ezentul a' másikban ütend tanyát. Köztudomásu a' fordulat első sükere; a' 2ik talán majd a' kamrákat is lealacsonyitandja a' közvéleményben. E' rendszabály első hatása gátlására van számitva a' válosztási meghatalmazások szigoru vizsgálatának, mellytől a' volt ministerség félt; e' tekintetben mindazáltal nem ért a' kormány kivánatos czélt, mert a' kamra 30—40 ministeri követválosztást készül megpörleni. Köztudomásu lett már az is, hogy Odilon-Barrot nem kiván ezuttal kamraelnök lenni, hanem Dupin fogja ujra elnyerni e' fontos tisztséget, mivel az utóbbi alkudozások alatt folyvást híve maradt a' parlamenti partnak.“ — Egy parisi magányos levél igy nyilatkozik e' tárgyról: „April 1ső napja váratlanul vete véget a' ministerségi fordulatnak. Az uj ministerek föltétlenül hivei az udvarnak 's jobbadán másodrangu hivatalviselőkbül állnak. A' Moniteur és Jour. des Débats szükségből hozottnak mondják ugyan e' rendszabályt, 's nyilt tért hagynak azon örvendeztető reménynek, hogy az ülésfolyam alatt végre csakugyan parlamenti szellemü ministerség létesülend; de a' szövetkezés az udvar azon határozott nyilatkozatát véli abban látni, hogy az szilárdul megmaradni szándékozik eddig követett politikája mellett. A' balközép 's baloldal későbbi elpártolásuktól tart a' doctrinaireknek, 's azt hiszi, hogy legalább egy részben egyesülni fognak az ideigleni ministerséggel. Ellenben reménylik 30—40 középesdi választás megsemmithetésit, mi a' pártok egész helyzetén tetemesül fogna változtatni a' kamrában. E' tekintetekbül igen fontos ülést vélünk várhatni. Az ingatag és biztos jövendő nélküli ministerség nem igen nagy pártolásra tart számot azok részirül, kik leginkább csak hivatal 's haszonhozó tárgyak után áhitnak; mig ellenben Thiers tekintete 's azon meggyőződés, hogy ő nelkülözhetővé tudá magát tenni, hatalmas ellensúly gyanánt szolgál mind a' kamrában, mind a' közvéleményben. Egyébiránt ezen uj kormányzati rendszabály olly váratlanul jöve, hogy még eddig semmi ujabb csatatervrül nem tanácskozhaték a' szövetkezés a' fölidézett ujabb ármány legyőzhetésére; azt azonban mindenki bizonyosnak tarthatja, hogy illy terv még ülésnyitás előtt készülend.“ —

(A' király nem nyitandja meg személyesen a' kamrákat.) A' kamranyitási előkészületek már bevégeztetvék, 's még apr. 1sején határzattá lőn, hogy a' király nem fogja személyesen megnyitni a' kamrákat, hanem csupán Girod olvasand föl olly tartalmu parancsot, melly szerint az 1839iki ülés megnyitottnak nyilatkoztatik.

Hollandia.

A' moszka trónörökös mart. 31én Hágába érkezék 's 14 napig szándékozik ott mulatni.

Franczia lapok Amsterdambul mart. 22rül következőleg irnak: „Azon kereskedési szerződés aláirása, melly Hollandia és Poroszország között jan. 21kén kötteték, Hollandia részirül semmi akadályra nem talált. De Poroszország még nem irta alá, mert a' német vámegyesület többi statusai, mellyek nézeteit ki kelle Poroszországnak előbb kérni, kifogásokat tevének a' szerződés ellen. Az egyesület némelly délnémet statusai többi közt panaszt emelének, miszerint a' Hollandiát illetendő engedélyek répaczukorgyáraiknak tetemes károkat okozandnak. Bajorország és Baden nhgség e' miatt közbeszólalkoztak; még nem tudhatni, mit teend Poroszország; mivel azonban még mart. 18án Berlinben nem történt meg a' szerződéskicserélés, holott az utólsó határidő mart. 21ére van tüzve, hihetőleg a' szerződést a' porosz kabinet nem irandja alá.“

Belgium.

Luxemburg, mart. 16kán: Az ország beljében a' népség egész változáson ment keresztül; a' tisztviselők legnagyobb része ugyanis boszankodását fejezi ki a' brüsseli kormány ellen; már több hónap óta értesülve voltak a' ministerek, miszerint az egyezkedés határzottan 's visszavonhatlanul meg van alapitva, mégis a' legutólsó hétig olly lépésekre nógaták a' tisztviselőket 's a' polgárőrség tiszteit, mellyek őket a' törvényes felsőségnél gyanusitják 's most a' lakosság előtt nevetségesekké váltak. A' lakosság ugyanis keserün gunyolja a' hasztalan népmutogatások kezdőjit 's kineveti azon hazugságot 's nevetséges szájaskodásokat, mellyekkel a' népre hatni akarának. A' csalódások elenyésztek; sokan szégyenlik a' szerepet, mellyet némelly cselszövők érdeke végett játsztanak. Azon tisztviselők, kik felsőségökkel visszaéltek ez alkalommal, tökélyesen elvesziték hitelöket. —

Görögország.

Martzius hónap Görögországban sokkal hidegebb volt a' mult évinél, 's mi legnagyobb ritkaság ez ország évkönyviben, mart. elején Theba környékin egy férfi mély hófuvatagba zuhant 's megfagyott. —

Németország.

A' frankfurti német lap Bonnbul mart. 25érül többi közt irja: „Épen most terjeng azon biztos hir, miszerint XVI. Gergely pápa ő szentsége Hüsgen kölni káptalanhelyettesihez intézett levelében a' kölni érsekség eddig viselt kormányzatát helybenhagyja, felruházván őt a' szükséges felhatalmazással. E' szerint tehát a' két év óta elmaradt papi fölszentelések az idén husvét után azonnal ismét elkezdetnek 's a' már érezni kezdett hiány, a' gyakorlott lelkészekre nézve, köz megnyugtatásra meg fog szüntetni.“ — Jól értesültek szerint a' hannoverai következmrai 29 tag által aláirt előterjesztvényt martzius 22dikén nyujtják be a' németszövetségi gyülésnek. — A' lipcse-drezdai vasut részvényei igen magas áron kelnek 's becsök mindinkább növekedik az egész utvonal minélelőbbi megnyitása közelgésével. — Cleveben (Poroszországban) 24—25ki éjjel figyelmet érdemlő kicsapongás történt, mellynek inditóoka egy Luther tiszteletére készült iromány volt, melly által a' kath. népség a' kath. vallást megtámadtatni vélte. — Hannoverában a' választásokat nagyobb részint elmellőzik a' választó testületek; példával ment előre a' hannoverai egyetem, utána Hildesheim, Hannovera, Münden, Celle, Göttinga, Stade, Schüttorf városak. A' sik föld is hasonlag nyilatkozék; igy többi közt a' bremai 's verdeni nhgségek választó testületi, mellyek összesen 7 követet küldenek országgyülésre, ezen egyszerü nyilatkozattal: „mi az alaptörvény mellett akarunk maradni“ mellőzék el a' választást; hasonlag Osnabrück tartomány három paraszt választó testülete sem választa, ezt tevék a' bentheimi földbirtokosak is.

Olaszország.

Malta szigeten már kihirdeték a' sajtószabadságot, szigoru törvények alatt ugyan 's mégis a' szomszéd olasz statusokra veszélyes befolyását jósolják, mert hihetőleg a' szigoru törvények nem fognak szigoruan végrehajtatni. —

Pénzkelet: Bécs, apr. 10kén: 4 pCtes statuskötelezvény 101, 3pCtes 81½, 1821ki 100 frtos kölcsön 155, 1834ki 500 ftos kölcsön 671¼, bankrészvény 1508 fr. pgő. —

Gabonaár: Pest, aprilis 12dikén: Tiszta buza 165, —, 140; — Kétszeres —, , — : — Rozs 100, 96, —; — Árpa 84, 80, 75; — Zab 68, 65, —: — Köles —, —, —; — Kukoricza 100, 95, —; pesti m. v. garas.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. — szerda, apr. 17.

JELENKOR.

1839. 31ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kir. meghivó irat az országgyülésre; megtiszteltetések; névmagyarositás; a' szerb alkotmány; különféle: zágrábi földrengés, dohánybeváltási árszabás, esztergami arany misék, erd. hirek; 's a' t.) Amerika (rabszolgakereskedés Braziliában; Maranhaoban zendülés; 's a' t.) Portugália (a' tanácsházban a' válaszfölirati viták bevégezve; 's a' t.) Spanyolország (a' cortesülések föllüggesztve; harczkészületek; 's a' t.) Anglia (a' lordmayor husvéti lakomája; népgyülések; 's a' t.) Francziaország (a' kamrák megnyitva; nyugtalanitó népcsoportozat a' kamraépület előtt; hivatalviselők válosztása a' kamrákban; a' pártok jelen helyzete Francziaországban; 's a' t.) Németország Törökország. Svédország. Hollandia. Németország. Schweiz. Gabonaár. Dunavizállás.

Magyarország és Erdély.

F. april 15kén, a' követeknek adandó utasitás megállapitása végett még martiusban e'napra határozott Pest megyei közgyülés az Országgyülést jun. 2ára Pozsonyba összehivó köv. tartalmu k. kir. levél kihirdetésével nyittatott meg:

Ferdinandus Primus Dei gratia Austriae Imperator, Hungariae, et Bohemiae hujus nominis Quintus, Galiciae et Lodomeriae Rex apostolicus; Rex Lombardiae, Venetiarum et Illyriae, Archidux Austriae. etc. ect. — Reverendi, Honorabiles, Spectabiles ac Magnifici, Magnifici item, Egregii et Nobiles, fideles, Nobis dilecti! Pro ea, quae animo Nostro penitus infixa est, legum observandarum religione, Generalem Conventum seu Dietam pro Dominica secunda post Pentecosten, in diem secundam mensis Junii anni currentis 1839 incidente, in lib. regiamque Civitatem Nostram Posoniensem indicendam, promulgandam, eidemque, favente supremo Numine, in propria Nostra Persona praeesse decrevimus, quod Nostri a Nobis muneris regii, amplioribusque incrementis provehendae prosperitatis publicae ratio exigit, cum Fidelibus Statibus et Ordinibus perchari Regni Nostri Hungariae et Partium eidem adnexarum intuitu quoque mediorum, ad explendam per art. 7: 1830 de Tyronibus in sequelam hujus statutis, evoluto decennio inomisse dimittendis interpositam publicam fidem, legionesque hungaricas in eo, qui heroici earumdem roboris laudibus, gloriaeque gentis porro respondeat, statu conservandas ducentium, tractaturi. Quocirca Vobis harum serie firmiter praecipientes benigne committimus et mandamus, quatenus ad praespecificatum diem, et locum certos duos, ut moris est, e medio Vestri delectos et deputatos Nuncios, Viros quippe idoneos et pacis ac publici boni amantes, citra omnem excusationem, mittere ac expedire debeatis, qui praedictae Generali Diaetae interesse, ac ibidem una cum reliquis Dominis Praelatis, Baronibus, et Nobilibus, praefatique Regni Nostri Hungariae, et Partium eidem adnexarum Statibus et Ordinibus benignas Intentiones ac Propositiones Nostras, ad salutem, conservationem ac emolumentum Regni unice directas, uberius intelligere, ac de iis in medium consulere tractareque noverint. Curandum autem Vobis erit diligenter, ut praerepetiti Nuncii Vestri ad praescriptum terminum ibidem certo et infallibiliter compareant, secus sub poena, in Generali Regni Decreto expressa, non facturi. Vobis in reliquo gratia Nostra Caesareo- Regia benigne propensi manemus. Datum in Imperiali Urbe Nostra Vienna Austriae, die 9na Mensis aprilis anno Domini 1839. Ferdinandus m. p.

I Ferdinand Isten kegyelmébül Ausztria császárja, Magyar és Csehországnak e' néven Vdik 's Galiczia es Lodomeriának apostoli királya, Lombardia, Velencze 's Illyria királya, ausztriai főhg 's a' t. 's a t. Tisztel. Becsül. Tekintetes és Nagyságos, továbbá Nagyságos, Jeles és Nemes, Nekünk kedves Hiveink! A' törvények megtartása iránt mélyen szivünkbe vésett lélekismeretességnél fogva közgyülést vagyis Országgyülést pünkösd után 2dik, a' f. 1839 é. juniusa 2kán eső vasárnapra Pozsony sz. k. városunkban tartatni, birdetni 's abban isten segedelmivel saját személyünkben elnökleni határoztuk el, mit királyi tisztünk 's a' tágasb öregbitvényekkel gyarapitandó közboldogság ügye kiván, kedves Magyarországunk 's a' hozzá kapcsolt Részek hü KKai 's RRdeivel azon eszközökrül is — mellyek által, az 1830ki 7dik t. czikkben, ennek következteül állitott 's egy évtized mulva mulhatlanul elbocsátandó katona-ujonczokrul adott nyilványos igéretünket teljesithessük, 's a' magyar ezredek vitézi erejök hirének 's a' nemzet dicsőségének tovább is megfelelő állapotban tartására mód nyujtassék — tanácskozandók. Mihezképest tinektek ezennel kegyesen meghagyjuk 's erősen parancsoljuk, hogy a' kitüzött napra és helyre, mint szokás, kebletekből választott és megbizott két követet, tudniillik alkalmas és békeszerető férfiakat küldjetek, 's utasitsatok minden mentegetés nélkül, kik az érintett köz országgyülésen jelenlenni 's ott a' többi főpap, zászlós és nemes urakkal 's emlitett Magyarországunk 's hozzá tartozó Részek KKai 's RReivel, egyedül az ország boldogságára, fentartására és hasznára czélzó szándékinkat 's előterjesztésinket bővebben megérteni 's azokrul tanakodni 's intézkedni tartozzanak. Gondoskodjatok pedig szorgalmasan, hogy imént ismételt követeitek a' kijelölt határnapon és helyen bizonnyal és csalhatatlanul jelenjenek meg, az ország köztörvényében foglalt büntetés alatt különben nem teendők. Egyébiránt hozzátok cs. kir. kegyelmünkkel hajlandók maradunk. Költ a' mi cs. városunkban Bécsben, Ausztriában april 9dikén 1839. Ferdinand s. k.

Ennek következtiben a' követválasztási közgyülés t. Pestmegye részirül jövő maj. 4ére határoztatott, most pedig a követeknek vezérszabályul egy e'végre megbizott küldöttség által kidolgozott utasitás pontonként vizsgáltaték meg 's jobbadán a' küldöttség javaslati fogadtattak el.

Ő cs. 's ap. fölsége Reviczky Karolinának a' bajor királytól nyert sz. Annai alapitvány diszjele elfogadását's viselését megengedni méltóztatott.

Ugyanő cs. ap. kir. fölsége Geramb Leopold b. altábornagyot dijmenten titkos tanácsosi sorába fölvenni méltóztatott.

Ő cs. k. Fölsége jan. 17ki határozatánál fogva Riffelschaid Vilmos m. k. helytartótanácsi tiszt. fogalmazó gyakornok eddig viselt vezeték-nevének Gerebényi névre változtatását kegyelm. megengedni méltóztatott.

Ő cs. 's ap. kir. fölsege Joob Sámuel Szász-Coburg-Gotha Ferdinand hg központi kanczelláriája igazgatójának a' portugál királynétól nyert fogantatás-rendjel elfogadását 's viselhetésit megengedni méltóztatott.

Zimony, april 6ikán: „Belgrádi hirek szerint Milos hg, Szerbia fejdelme, következő férfiak kezébe adá a' kormányt: a' szerb hgi tanács elnöke, testvére Obrenovich Jefrem; belminister: Protich György, pénzügyminister: Simich Elek; bel- 's fölvilágitási ügyek ministere: Stephanovich István; kabineti elnök 's külminister: Patronievich Ábrám; első statustitoknok: Markovich István. A' hgi tanács tagjai ezek: Perischich Vucsich, Nenadovich Mátyás, Garaschanin Milotin, Theodorovich Lázár, Simigh Sztojan, Radoikovich Milotin, Zravkovich Milosov, Grigorevich Vule, Maistorovich Sztanko, Jurischich Sztanko, Turakovich Péter, Popovich Illyés, Rajovich Zvetko, Porcsan György, Stojanovich István és Protich Antonin. — A' nagyurnak m. é. dec. 22—24kén költ hatiserifje, mellyben alkotmánnyal ruházta fel Szerbiát, igy hangzik: „Vezéremnek, Jusuf-Muchlis basának, (hogy dicsőittessék!) és a' szerb nemzet hgének, Obrenovich Milosnak, (hogy kimulása szerencséslegyen!) Szerbia tartományom lakosinak hüségökért 's ragaszkodásukért adott előjogok, szabadságok 's több császári hatiserif tartalma következtében, mellyek tőlem külön időpontokban származtak, szükségesnek látszott e' tartománynak belkormányzatot nyujtani, olly föltéttel, hogy a' Szerbek jövendőben pontosan teljesitsék kötelességiket 's hivek maradjanak 's a' meghatározott adómennyiséget mindig késkedés nélkül fizessék le a' kitüzött időre. 1) Egyhangulag azon létesitett törvénnyel, mellyet a' szerb népnek adok, tiéd 's családodé a' hgi méltóság hüséged 's ragaszkodásod jutalmaul; mikép azt már azon császári berath is hirdeté, mellyet korábban kapál. 2) Az ország belkormányzata hü szorgalmadra van bizva, 's 4 ezer erszény tenköltségidre határozva. 3) Ajánlom neked egyszersmind, hogy: a) különféle tisztviselőket nevezz ki a' tartomány számára: b) teljesitsd a' törvény-rendeléseket; c) vigyázz az őrségi katonaságra 's a' rendőrség, közbátorság 's országos béke iránti szükséges rendre; d) gondoskodjál az adó rendezetérül 's beszedésérül; e) lásd el szükséges utasitásokkal a' tartományi tisztviselőket; f) hagyd helyben a' büntetéseket, vagy módositsd azokat, vagy nyujts kegyelmet. 4) E' reád bizott hatalomnál fogva teljes joggal birandasz az ország jó kormányzatára — mi kötelességedben áll — 3 férfit választani, 's hivatalba helyezni, kik rendeletid alatt a' központi kormányzatot képezendik, 's közülök egyik a' bel-, másik pénz-, 3ik a' jog-ügyeket vezérlendi. 5) Egy elnök 's helytartód vezérlete alatt külön kanczelláriát állitandasz föl, utlevélkiadás-ra, 's levelezésre Szerbia és a' külföldi hatalmak közt. 6) Tanács fog alakittatni, 's levelezésre Szerbia és a' külföldi hatalmak közt. 6) Tanács fog alakittatni a' legidősb 's legelőbbkelő szerbekbül: számuk 17 leend egy elnökkel. 7) Ki ni a' legidősb 's legelőbbkelő szerbekbül: számuk 17 leend egy elnökkel. 7) Ki nem született szerb, vagy nem vevé törvényesen magára a' szerb tulajdonságokat, ki még nem 35 éves, vagy nem bir ingatlan vagyonnal, az nem lehet tagja e' tanácsnak. 8) E' tanács elnökét 's tagjait te választod, azon föltéttel, hogy azok polgártársik közt mint ügyes, bőcsületes és hazájokért érdemeket gyüjtött férfiak legyenek ismeretesek 's méltók általányos helybenhagyásra. 9) Ezek, általad kezdvén, a' metropolita kezeibe teendik le esküjöket, mellyel kötelezik magukat, hogy a' nemzet érdekei, hivataljokkal járó kötelességök, lélekismeretük sugalma 's császári akaratom ellen semmit nem teendnek. 10) E' tanács egyetlen kötelessége leend a' nemzet javáról gondoskodni, és szolgálatodra és segitségedül lenni. 11) Semmi rendelet nem fogadtatik el 's nem jöhet végbehajtásra, mielőtt azt a' tanács előleg javalná 's elfogadná. 12) E' tanács tagjainak évdiját általányos megegyezés szerint illőn fogod meghatározni. Hatásköre következő tárgyakra leend szoritva: a) megitélendi az ország törvényit, joggyakorlását 's az adózás-tárgyazó rendeletek iránti kérdéseket 's külön pontokat; b) meghatározandja valamennyi tartományi tisztviselő évdiját, 's alkalmaztatásukról is gondoskodni fog, hol azt szükség kivánandja; c) kiszámitandja az évi költségeket, miket az ország kormányzata kiván, 's gondoskodni fog eszközökrül, az adó legalkalmasb kivetésérül 's beszedésérül; d) végre, törvényt alkotand, melly a' katonai 's polgári őrség szolgálat-szabályit és zsoldját határozza meg. Ez őrségek béke- 's rendföntartás végett fognak fölállittatni. 13) Joga van e' tanácsnak terveket 's az ország jóllétére czélzó törvényeket inditványozni 's azokat az elnök 's titoknok aláirtával elődbe terjeszteni; de mindig azon föltéttel, hogy az illy törvény soha ne érintse magas portám hatalmát, melly ura e' tartománynak. 14) E' tanácsban mindent szótöbbség határoz. 15) Joga van a' tanácsnak évenkint martziusban 's aprilben a' 3 ministertül évi munkálkodásik kivonatát követelni és számadásikat áttekinteni. 16) E' három magas tisztviselő, bel-, pénz-, 's jogminister és a' kanczellaria-igazgató (kabineti titoknok), mig szolgálnak, szinte üléssel birandnak e' tanácsban az eskü letétele után. 17) A' tanács 17 tagját ok nélkül hivataltól nem foszthatni meg, mig magas portám előtt bebizonyitva nincsen, hogy gonosztettet követének el, vagy a' hazai törvényeket sérték meg. 18) A' szerbek közül követ fog kineveztetni, ki folyton magas portámnál maradand, 's ügyeit kezelendi a' szerb nemzetnek, császári érzelmim és Szerbia nemzeti szabadsági és rendszabályi értelmében. 19) A' rendőrségi munkálkodásokat (vesztegintézeteket), herczegi rendszabályok intézésit a' helyhatóságokhoz, czélszerü intézetek 's posták vezérletét, az országutak föntartatását, katonaság iránti parancsok végrehajtását a' belminister kezelendi. 20) A' pénzügy vitelére megbizott minister vizsgálni fogja a' számadásokat; a' kereskedés virágzására ügyelend; a' nemzeti jövedelmet, mellyet törvények határzandnak meg, igazgatni fogja; gondja leend a' pénzügy 's kereskedés iránti törvények föntartására, az országos költségeket számadás szerint fizetendi, mellyet a' többi tisztviselők elibe terjeszteni: gondoskodni fog, hogy minden köz 's magányos birtok telekkönyvbe iktattassék, 's ügyelni az ország és kormány ingatlan vagyonára, az erdő- és bánya-müvelésre, 's minden egyéb tárgyra, melly tisztosztályához tartozik. 21) Az igazsági ügyekre szánt minister, ki egyszersmind ministere a' nevelésnek 's tudományok terjesztésinek, az itéletek mikép történt végbehajtására ügyelend; elfogadja a' birák ellen benyujtandó panaszokat; meggyőződik azok tulajdonságiról, kik a' joggyakorlásra megbizatvák; minden három hónapban kivonatot terjesztet maga elibe az ezen idő alatt folyt perekről, 's gondoskodik a' börtönökrül 's jobb helyzetbe tételükről. 22) Ennek szinte kötelessége leend a' néperkölcs-müvelés, uj iskolák föllállittatása 's hasznos tudományok tanulása iránt buzditólag hatni a' nemzetre. Ő viselendi a' fölügyelést kórházak 's egyéb intézetek fölött 's levelezésben álland az egyházi előljárókkal (püspökökkel). 23) Idegenek, kik nem született szerbek, vagy nem vevék magukra a' szerbek nemzeti tulajdonit, ez emlitett három hivatal egyikét sem viselhetik. E' három igazgató (minister) kölcsönös kötelességei teljesitésiben egymástól független marad, a' nélkül hogy egyik a' másik alá lenne rendelve, 's mindegyik külön kanczellariával birand. 25) Külön osztályuk több egyes tisztosztályra szakad, 's kormányügyben általok kiadandó minden oklevelet aláirni tartoznak, 's minden osztály külön munkálkodása csak az előljáró aláirása által lesz kötelező. Minden parancsot az illető hivatalosztály könyveibe szükség iktatni 's lajstromozni, mielőtt az végbehajtásra juthatna. 26) A' három minister minden évi martziusban 's aprilben kivonatot készit külön hivatalosztályában történt munkálkodásokról, azokban pedig, mellyek alájok rendeltetvék, kimutatást fognak föltétetni, 's azt aláiratjok 's pötsétjökkel ellátva helybenhagyás végett a' tanács elibe terjeszteni. 27) Különös akaratom, miszerint Szerbia lakosi, magas portám alattvalói személyökre, becsületjökre 's méltóságukra és vagyonjokra néz-

ve biztositva legyenek, 's ugyane' császári akaratom kívánja, hogy törvényes vizsgálat nélkül polgári jogait senki ne veszítse el 's büntetést ne szenvedhessen, mi okbul többnemü itélőszék állittaték fól az országban a' vétkes megbüntetésire 's ártatlannak igazság-kiszolgáltatásra, miképaztaz itélőszék bebizonyultnak találandja. 28) Következőleg egy szerbet sem itélhetni pénz- vagy testi büntetésre, vagy ez utóbbinak pénzzel megváltására, mielőtt törvényszerü vizsgálat 's itélet történnék. 29) Gyermek 's rokonok nem felelősek szüleik vétségökért, következőleg büntetést sem szenvedhetnek azokért. 30) Szerbiában 3 itélőszék van határozva igazság-fóntartásul. Az első falukban a' helység véneiből alakuland, 's kibékitőnek neveztetik. A' 2ik első foku birószék leend, a' 17 kerület mindegyikében. 3dik a' fölebbviteli törvényszék, melly a' tartományi fővárosban tartandja ülésit. 31) Minden falu békitő törvényszéke egy elnökbül 's 2 tagból álland, kiket a' község fog választani. Ez itélőszék nem határozhat olly pörben, melly 100nál több piasternyi érték miatt támadott, 's legfölebb csak 3 napi börtönre, 's 10 pálczaütésre itélhet. (Vége következik.)

KÜLÖNFÉLE: Zágrábban több igen kellemetlen 's eső és havazás által kitünt nap mulva f. hó 3kán délutáni 1 óra 17 percz tájban földrengést érzettek. Eleinte keletről nyugat felé haladó földalatti moraj volt hallható, mit erős függőleges csapás követe olly csattanással, mintha valamelly erős fal hasadozott volna össze. A' szökrényekben rezegni kezde pohár 's üveg, 's a' vakolat több helyen lehámlott a' falakról. Az egész rengés mintegy 2 másod perczig tarta, 's nevezetesb kár nélkül mult el. Utána éjszaki szél következék 's nagy pölyhü hó kezde hullani. — Mosonyban mart. jó áron kelt a' gabna; 7kén ugyan is következő arányban állott a' középár: tisztabuza pozs. mérője 90—153, kétszeresé 77—80, rozsé 75—83, árpáé 50—65, zabé 43—48, kukoriczáé 66—70 váltó garason kelt; 28kán pedig tisztabuzaé 92—134, kétszeresé 80—90, rozsé 78—90, árpáé 62—74, zabé 75—90, tengerié 68—72 váltó garason. — Esztergomban mart. 13ikán isteni tisztelettel ünneplék a' Dunaáradás évnapjának szomoru emlékét; melly alkalomkor Jordánszky Elek titniniai püspök velős tartalmu beszédben nyilatkozék az ájtatos hivek előtt. A' hg primás-iktatásra már megkezdék a' szükséges előkészületeket Esztergomban. Az érseki lakpalotán javitások tétetnek, a' kanonok-házak előtt pedig ebédtermet épitnek fából mintegy 400 vendég számára. A' nyilványos épületek czélszerü világitásban fognak ragyogni, 's több alkalmi verselő már költeményeket készit magyar és latin nyelven. Az idén az esztergami főkáptalan két tagja szándékozik tartani aranymiséjét vagy is félszázados papsági ünnepét t. i. Jordánszky Elek és Miskolczy Márton. — A' prágai iparszellem-előmozditó társulat 45 tagja mart. 17kén tartá közgyülését Prágában. E' társaság jelenleg 374 tagból áll 's 1838 végével 25,379 f. 58 krt birt pgőben, könyvek, eszközök 's t. eff. értékében pedig 12,918 f. 45 krt szinte pgőben. Az évi jövedelem 1838ban 12,029 fra ment, a' k liség pedig csak 7699 fra, 's igy a' pénztárban 1839re maradt 1804 f. pgő, mert 2526 f. pgő csak átmenő mennyiségnek tekintendő, mivel csak mint idegen pénz foglaltatik Görögországba küldött árukért a' pénztárban. Ajándékul 57 munkat kapott a' társulat 163 kötetben, 's igy már most 5492 kötetre terjed könyvgyüjteménye. Az egyesület 75 lapot 's időszak-iratot tart 's maga kettőt ad ki német, egyet pedig cseh nyelven. Olvasó szobája mindennap nyitva áll 's vasárnap és ünnepeken nyilványos oktatásban részesit mindenkit az iparmüvészet mezején. Három év óta 29 tanitót 's tanulót utaztatott a' társaság, 's az utóbbi 12 hónapban 9,665 olvasó látogatá meg az egyesület olvasó termeit. Az egyesület hatása dicséretes, példányunk lehetne! — Galaczi mart. 14ki hirek szerint Woidemir helységben, Szilisztriától félórányira, dögvész jelei mutatkozának. Eddig három ember halt meg, és számosan betegen fekszenek. Viddinben megnyugtató az egészségi állapot. — Az országgyülés iránt f. e. april 9kérül költ kir. leirat apr. 11kén érkezék Pozsonyba, hol azt azonnal fölolvasá a' városi tisztviselőség szükséges rendelések eszközölhetése végett a' követszállások ügyében. — Temesvárról f. hó elejéről ezt irják: „Milos szerbiai hg hitvese 's fiai huzamosb idő óta tartózkodnak már itt 's külföldre utazhatási készületekkel foglalatosak. Eddig a' tudományok több ágaiban, 's különösen a' rajzolásban és tánczban is vesznek rendes órákat, 's mint látszik minden tekintetben szép előmenetelt tesznek tanulmányik sorában. Először Lipcsébe szándékoznak 's mivel a' franczia nyelvet jól beszélik, Lipcsében pedig német nyelvre nagy szükségök leend, tehát franczia nyelven tanulják a' német nyelv szabályit, méltányolván azon soha nem tagadható elvet, hogy kinek hazájában élünk, annak nyelvén illő szólanunk. Farsangban a' nemzeti Casino tánczvigalmán is jelen voltak a' fiatal hgek, 's általjában igen népszerüekké tudák magukat tenni. — Nemes János gr. az Olton két tutajt külde Szebenhez közel fekvő jószágaiba több ezer szőlőkaróval terhelten, 's az által több napszámot, ember- és baromsanyargatást kiméle meg. Ez ujra reményt nyujt, hogy illy példák által bátorittatva, többen is fognak próbálni nem csak Szeben, hanem Oláhország vidékeire is, 's valaha még az Oltból is czélszerü javitások után kereskedési viz fog válni; de bezzeg egy két tutajról a' gőzhajókig erősen nagy az ugrás! Időnk mind sanyaru, 's inkább februariusba képzeljük magunkat mint aprilisbe. A' hó vastagon fekszik a' mezőkön, mi a' mezei gazdákra nézve nagy csapás 's az állattenyésztőkre is. Utazók beszélik, hogy Szebenen belül Fogarasvidékin még örökös a' tél. Nem kedvezőbb híreket hallunk Háromszékről is. — Mart. elején Benedekné szül. Markos Anna unitar. vallásu asszonyság a' sz. János tiszteletére épitett szekerembányai kápolnácskába szüz Mária képét a' gyermek Jézussal mintegy két □ lábnyi nagyságban gyöngyökkel kivarrva, egy szép levél mellett küldé. A' nevezett asszonyság sok viszontagság közt hosszason hazáján kivül vándorla, 's ottan fogadá, hogy ha Isten őt e' viszontagságiból kisegitvén hazájába szerencsésen visszavezérli, melly templomot legelőbb meglát, abba Isten tiszteletére egy tulajdon keze által készitendő darabot fog szentelni, igy készült a' szent kép 's juta rendeltetési helyére E. Hp. — Vizsolyt (Abaujban) közelebb nyomasztó csapások érték. Három év óta t. i. semmi szüretе nem volt; juhait 's marháit e' tavaszon még apr. 5kén sem bocsáthatta legelőre a' nagy hó és hideg miatt, pedig tavalyi bő 's majd két télre számitott takarmánya már elfogyott; mult évi farsangon a' tüz 13 házát elhamvasztotta, f. april. 4dikén pedig 86tot. A' lakosság minden erőködési mellett sem vala képes gátot vetni a' duló elemnek, melly a' süvöltő széltől segittetve, mindent fölemésztett, semmi módot nem hagyván a' megmenthetéshez. Igy Keglevich Ján. gr. b. t. tan. ur tisztlaka, juhakla 's Keglevich Ferencz grófné tisztlaka, juhakla, majorja, cselédházai 's nagy magtára 8000 p. mérő gabnával a' vész martaléki lettek, 's most az uradalmi tisztek saját illetőségök végett is más uradalmakra szorultak, holott szük években a' szükölködő szegényeket is e' magtár szokta élettel ellátni. Soknak még marháji kiszabaditására sem volt ideje. A' most elhamvadt 86 házhoz számitván a' mult évi farsangon leégett 13 házat, összesen csak 57 ház ment a' tüz pusztitásától, pedig az emlitett 156 teleknek majd mindegyikén két család is lakik, 's igy gondolhatni milly tetemes itt a' szerencsétlenek száma! A' kath. egyház, ref. iskola, két vendégfogadó és postaház megmentettek. — Dézs-akna város kellemetlen látványnak vala e' napokban tanúja, ugyanis mult hó 30ra viradólag az újannyitott Ferdinánd akna feletti hegy lesülyedvén, a' tömérdek költséggel nyitott 's jó móddal készitett új aknát eltemette; a' helybeli k. sótisztség elővigyázata az épületeket megmenté ugyan a' veszélytől, de ez az aknára tett nagy költségek csekély kárpótlása. Irt idő óta két veszett akna indult sülyedni, mi a' közel lakókat nem kicsi rémülésbe hozta, midőn egy szomszéd gazdának elsülyedt csüre előintést ada e' sanyaru időben házának is elszedésére. Dézs környékin a' tél még mindegyre tart 's bár a' mult hónap 27én 's ezt megelőzött napjain mutatkozott néhány kellemesb nap Szamosunkról a' tömérdek jeget minden nagy áradás vagy kártét nélkül elüzte is, de tavaszi szántással legszorgalmasb gazdáink sem kérkedhetnek. A' gabonaár azonban keveset hágott. E. H. —

Amerika.

Buenosayresi dec. 30aig terjedő lapok Oribe tábornoktul, Montevideo hajdani elnökétől, hosszas felszólitást közölnek, mellyben a' semlegmegsértetésrül panaszkodik a' franczia consul 's hajóvezér által ez állomáson, honnan őt a' consul elüzé 's a' respublica kormányát fölforgatá. Noha Montevideo a' buenosayresi viszályban egészen semlegül viselé magát, mit a' francziák is kénytelenek megvallani, minde' mellett mégis fegyverrel 's csapatokkal gyámoliták Rivera lázadási főnököt. Legfigyelemreméltóbbak azonban némelly kivonatok a' franczia consul 's montevideoi kormány közti levelezésbül, mellyben a' hajóvezér ellenséges bánásmódja megfeddetik ugyan, de megvallják azonnal, hogy, bár Montevideo a' fenforgó viszályban semlegül viselé magát, mégis reménylhető, miszerint a' franczia hajóvezér, mivel Buenosayressel szövetséges vagy legalább barátságos lábon áll, a' respublica elleneivel egyesülend 's a' kormányt felforgatandja. —

(Maranhaoban zendülés.) Lissabon, mart. 25én. Épen most kaptuk Braziliából azon hirt, miszerint Maranhao tartományban Villa da Manga közelében zendülés üte ki, mellynek főnöke bizonyos Raimundo Gomez. A' foglyokat megszabaditák a' tömlöczökbül, a' tartományi elnök letételét kihirdeték, valamint a' praefectusi, 's alpraefectusi és biztossági hivatalok eltörlesztését, 's minden statushivatalt viselő portugálnak 18 nap alatti kiköltözését rendelék, kivevén azokat, kik braziliai családbul vettek nőt 's tul vannak 60 éven. A' zendülést igen csekély számu csapat kezdé, de nőtten nőtt az uj csapatokkal; a' városbul több osztályt küldének a' zendülés elnyomására, attól rettegnek azonban, hogy az 1835ki parai események kerülnek ujlag szőnyegre. A' zendülés okát a' tart. elnöknek tulajdonitják, ki az ujonczszedést a' legnagyobb szigorusággal foganatositá.

Portugália.

Lissaboni hirek mart. 25eig terjednek, szerintük a' tanácsház bevégzé vitáját a' válaszfölirat iránt. A' hadminister a' 15 ezer főnyi sereget 27 ezerre kivánná szaporittatni; az ellenzés hatalmasul ki kelt ellene, mert az ország pénzügyi állapotja most csakugyan nem képes megbirni illy szaporittatást; mind e' mellett is a' hadminister ha nem egészen is de részletben okvetetlenül keresztül viendi tervét; az ez iránti vitákkal foglalkodik a' következmra. A' ministerség most erős lábon áll 's addig nem is lehet változásokhoz remény, mig a' chartisták a' kabinetet gyámolitják. A' pénzügyminister 100 ezernyi ft st. hitelt kivánt az 1825ki szerződés következtében a' braziliai alattvalóknak elégtétel végett. Ezen kivánat erős ellenzésre találand, mert több portugál alattvaló hasonló követeléssel bir a' braziliai kormány ellen. —

Spanyolország.

(A' cortesülések fölfüggesztve. Harczkészületek.) A' ministerség hosszas tanácskozás után gyors hirnököt külde Parisba 's a' cortes-üléseket fölfüggeszté, 's e' rendszabályt azon igérettel szépitgeték, miszerint ezentul minden erejöket egészen háboruvitelre 's pénzszerzésre fordítandják. Igéretjök teljesitése helyett azonban csak ujabb jeleit adák tehetetlenségüknek, ugy hogy megvetési tárgyul szolgálnak az egész nemzet előtt. A' ministerek egymás közt is meghasonlának, de a' vasfejü hadminister önkényének mindenkor határtalanul engednek. A' békekötési hirek már gyérülnek; annyi mindazáltal csakugyan bizonyos, hogy Maroto illy szándékkal birt, és Izabellát a' trónkövetelő másodszülött fiával akará összeházasitani, 's a' trónkövetelőt Krisztinával együtt eltávolitni az országból, 's azután Esparteroval egyesülten a' kormányzóságot vinni. Espartero mindazáltal ennél sokkal fényesb jövendőt biztosithat magának tökéletes győzelem által, 's most csakugyan hatalmasul készül, mint irják, elhatárzó csapásra. —

Anglia.

(A' Courier nyilatkozata Irland kormányzatáról. Elegy.) A' ministeri Courier következő fölvilágitást közöl Irland kormányzata ügyében, melylyet a' toryk mind a' két házban megpönditének: „A' felsőház ismét biztosság-nevezést határza Irland kormanyzata 's erköicsi állapotja megvizsgálása végett. Az inditvány Roden gróftul származék, 's mivel Wellington és Brougham támogaták azt, tehát párt-megtámodásnak kelle az egész dolgot tekintenünk a' ministerség ellen, noha Roden gr. szavai tulajdonkép csak Normanby marq. kormányzatára látszottak czélzani. Illy körülmények közt sokkal nagyobb többséget reményltünk a' toryk részire, mivel tulnyomóságuk ugy is köztudomásu a' felsőházban. Roden gróf beszéde csak egyes esetekre vonatkozék, miknek azt kelle megmutatni, mit ugy is mindenki tud, hogy Irlandban szomoru állásponton vannak a' társas viszonyok, miért minden kitelhető gáncsot Normanby lordra kivánt ruházni a' ns gróf. A' vád ez uttal is egészen a' régi volt, hogy t. i. a' lordhélytartó kissé tág körben élt megkegyelmezési jogával, 's több elitéltet még büntetés ideje multa előtt szabadon bocsátatott. 'sat A' ns gr. még az előző társaság miatt is kikelt Normanby ellen, főleg azon okbul, mivel a' nevezett társulat pártolása tetemesül ártott az orangista-egyesületnek, melylyet ő, mint legbuzgóbb tag, tisztel, 's mellyhez tartozhattát fő szerencséjének tartja. Roden gr. e' nyilatkozta után épen nem csudalkozhatni többé hogy Normanby kormányzatával nincs megelégülve. Miután Normanby l. világosan megmutatá, miszerint Roden állitási minden tekintetben tulzók, annak bebizonyitására tért, hogy az ő kormányzata alatt kevésb gyilkosság és gonosz tett történt, az elkövetettek nyomozása pedig sokkal gyakrabban volt kivánt sükerü, mint korább időkben 's mind ezt hivatalos rendőrségi iratokkal tanusitá. A' gonosztevők száma a' közelebb mult évek alatt következőleg mutatkozék: 1834ben 4257; 1835ben 4005; 1836ban 3473; 1837ben 2622, 's 1838ban 2156. Normanby l. kormányzata megitélésekor illő tekintetbe veendő, miszerint szándéka létesitésében többnyire olly oldalról tapasztalt gátot, honnan leghathatósb segélyt lehete 's kelle várnia. Szomoritó körülmény az is, hogy a' fölvilágult Angliában katholikusok pártolása miatt is vedni kénytelen magát valamelly tisztviselő! 's azonkül még e' tekintetben is tulzó vala Roden, mert számra nézve mindenkor meghaladák a' tisztségre alkalmazott protestansok csakugyan a' katholikusokat. Az egész vád minden tekintetben pártoskodás és személyeskedés undok bélyegét viseli magán. — Canadából nyugtató hirek érkeztek; mind a' két tartományban csönd és béke uralkodik. — Martz. 19kén este egy jól öltözött 40 évü férfit fogtak el garázdálkodás miatt az utczán; zsebei tömve valának kövekkel 's keblében tört viselt. Kérdőre vonatván, azt vallá, hogy ő IVik György fia, neve Guelf's a' kövekkel Melbourne fejét akarja bezuzni, mivel villanyos csapásokkal gyötri őt. A' szerencsetlen őrült 's illő helyre vitetek. —

(A' kathol. vallás terjedése Angliában.) Több okbul alaposan következtethetni, miszerint Anglia, a' protestans vallás leghatalmasb támosza, darab idő óta olly tárgy kezd lenni, mellyre legnagyobb figyelemmel tekint a' római udvar is. Mindenütt vannak római ügyviselők az ország legtávulabb részeiben is, 's a' kathol. kápolnák olly nagy számmal 's gyorsan emelkednek, mikép azt eddig képzelni sem batorkodék senki, különösen pedig Lancashire azon hely, honnan mindenfelé terjedez a' kath. vallás. 1824 óta t. i. 96 uj kath. kápolna épült Anglia külön részeiben. Az emlitett évben ugyanis 357re ment összes számuk, mostan pedig 453ra teszik azt. Lancashire 90, Yorkshire 52, Staffordshire 29, Middlesex 20, Northumberland 19, Durham 16, Warwikshire, 18, Hampshire Wight szigeten 12, Worcester- 's Leicestershire 11, Somerset- 's Lincolnshire 10 illyes kápolnával bir. Valesben összesen csak 11 kathol. sz. egyház találtatik. Skótziában 1829 óta 28 kathol. szentegyházzal gazdagult e' vallás. Zárda 10 van egész Angliában, mellyek közül leginkább kitünő a' stonyhursti jezuitáké; ezenkül még 17 apácza- és szerzetes gyülekezete van Angliának. A' kathol. számáról következő felvilágitást közöl a' Roman Catholic Magazine: „Meg vagyunk győződve, miszerint számunk nem sokára két millióra menend Angliában, mit a' vallásunkra térők folyvást szaporodása is siettetend. Személyes tapasztalatink következtiben bátran 's biztosan mondhatjuk, hogy a' polgári társaság külön osztályiból naponkint nyerünk ujonczokat." —

(A' lordmayor husvéti lakomája. Népgyülések.) April 1sőjén este régi szokás szerint pompás lakomát adott a' lordmayor a' londoni testületnek. A' vendégek közt más nevezetességeken kivül Cambridge hg, Normanby marq., a' londoni püspök, Peel R., Burdett és a' török követ is jelen voltak. A' lakoma után mondott beszédek közt a' testületjavitó inditvány is többször szőnyegre került. Normanby marq. azon nyilatkozattal nyugtatá meg a' polgárokat, hogy ő igen tisztel minden községi testület-intézvényt 's minden rendszabályt gátolni fog, melly a' londoni city szabaditéki leron ására czélozna. Peel nem felelt egészen meg azon várakozásnak, mellyel iránta a' hivatalviselők eltelve valának, mert egyenesen kimondá, miszerint ő mindent élénk buzgalommal szokott előmozditani, mit a' rendőrségi elvek föntartatására nézve üdvösnek gondol, 's igen fog örvendeni, ha az e' tekintetben netalán hozandó rendszabály nem fog összeütközni a' londoni city szabaditékival. Burdett a' ministerség küllöldi politikáját kezdé lehető legnagyobb kiméletlenséggel taglalni, mire azonban azt jegyzé meg a' lordmayor, hogy illy tárgyak nem vidám lakomához tartoznak. Az ünnepélyt tánczvigalom zárá. — April 2ikán reggel Woolwichból két pattantyus század vonult keresztül Londonon; parancsuk gyors haladásra czélza. Custon Groveból a' london-birminghami vasuton szálliták tovább e' katonaságot. Utazásuk czélja, hir szerint Manchester. Délután Londonbul tetemes rendőrcsapat ugyanazon irányban indult szinte utra. A' chartisták miadazáltal, kik ellen illy rendszabályokhoz nyulást szükségesnek tart a' kormány, mint látszik, inkább szeretnek fenyegetőzni nyilványos szószékrül, mint harczolni, noha mindig fegyvert emlegetnek izgató főnökeik. Devizesben legalább tettleg bizonyult be már ez állitás, mert husvéthétfőn, midőn gyülésre sereglének össze a' város előtt, rövid külekedés után szélylyelüzék őket a' toryk. Zászlóik 's egy lobogókkal diszitett kocsi, melly szószékül fogott volna használtatni, diadaljelül az ellenség kezeibe juttottak. A' radicalok főnökeit, kik közt Vincent, a' londoni izgató, rendőri felügyelet alatt távoztaták el a' várostul, miután megigérék, hogy oda többé visszatérni nem fognak. Edinburgban ellenben ugyanazon nap győzelmet vittak ki a' whigek fölött a' radicalok. Az előbbiek vezérválasztmánya nyilványos gyülést hirdete tartatni, kérelemintézésül a' ministerség megmaradása ügyében. A' nagy gyülésterem néhány pillanat alatt fuladásig tömve volt emberekkel, 's a' szkót főváros valamennyi legelőbbkelő whig bajnoka jelen volt a' küzdéshelyen. Alig foglalá el az elnökszéket a' whig lordprovost, midőn Fraser, az edinburgi radicalok főnöke Douglas radical számára követelé e' megtiszteltetést. A' lordprovost csakugyan távozni volt kénytelen az elnökszékrül 's egész whig farkával együtt a' radicalok szörnyü gúnykiáltozási közt hagyá el a' termet. A' gyülés ezután nyilvanyitá, miszerint épen semmi bizalommal nem képes viseltetni a' mostani ministerség iránt, 's kérelem-intézést határza ő fölségéhez ministerség-változtatás végett. —

Franczlaország.

Touloni levelek a' hajósereg készületeiről beszélnek, melly 10 sorhajóbul, 4 fregátbul 's 5—6 kisebb szerü naszádbul álland Rosamel ha jóvezér kormanya alatt a' levantei tengerekre vitorlázandóbul. Joinville kir. hg viendi Themis fregát parancsnokságát.

(A' kamrák megnyitva. Nyugtalanitó népcsoportozat a' kamra-épület előtt.) April 3ikán nagyszámu fényes látogatás volt az udvarnál 's két óránál tovább tartott. Jelen volt többi közt Soult és Gérard tábornagy, Broglie hg, Bassano hg (Maret) 'sa' t.) 's mintegy 250 minden politikai szinvegyületü kamrai követ; a' szövetkezés főnökei ellenben, 's köztük Guizot, Thiers és Odilon-Barrot nem jelentek meg, noha hivatalosak voltak. A' lelépett ministerek sem valának láthatók, mig az ideigl. ministerség tagjai pillanatig sem távozának a' király mellől. April 9ikén délutáni 1½ órakor Pasquier b. kanczellár elnöklete alatt alig volt jelen 30 pair a' kamranyitáson. Midőn Soult tábornagy a' terembe lépett, minden oldalról elibe sietének kezeit szoritgatni. 1½ órakor összegyült valahára a' megnyitásra törvényesen szükséges szám. Girod (de l'Ain), Gautier és Montebello hg a' ministeri padokon ültek, 's az elnök felolvasá az ülésnyitó parancsot 's a' hivatalosztályok elrendezésire szólitá föl a' paireket. Titoknokok lettek: Durosnel gr., Louvois marq., Halgan alhajóvezér, és Turgot gróf; ezután az uj pairek igényei megvizsgálása végett választmányt nevezé ki az elnök, 's Pelet de la Lozère engedelmet kért némi fölvilágitásokat kérhetni azon alkudozások ügyében, mellyek az uj ministerség összeállitása miatt folyamban voltak, 's lényegileg igy nyilatkozék: „Tudná é a' pairkamra azon pillanatban, midőn az elnék annyira ingerültek, 's midőn a' kamrában kétségkül vita fog támadni, egykedvüleg 's csöndesen bevárni a' fordulat sükerét, a' nélkül hogy végét gyorsitani 's kedvező czélra vezérleni törekednék? A' pairkamra atlátandja, miszerint önmagára 's az országra nézve kiemelni köteles ez állapot veszélyességét. Kedvező körülmény, hogy e' kamrában több olly tag találkozik, kit a' király ministerség-alakitással bizott meg. A' fönséges tábornagy, kit ő fels. e' nehéz megbizatással terhelt, reménylem nem fogja megtagadni a' kamrától azon fölvilágitásokat, mellyek e' czélra szükségesek, 's e' hosszas fordulatot gyorsan végre fogják juttathatni. Ő legjobban mondhatja meg, mellyik oldalról származott azon egyenetlenkedés, melly annyiszor tudá megsemmitni a' ministerség-alakitást. Kivánom, hogy a' kamra engedje april 6kán bővebben kifejtenem inditványomat." A' pairek nagy többséggel fogadák el ez inditványt. Ezután élénk beszélgetés támadt a' pairek közt, 's 3 órakor széllyeloszlott az ülés. A' követkamrában délutáni 1 órára volt hirdetve az ülésnyitás. A' nyilványos és szabaditékos karzatok üresek voltak. 1 óra tájban mintegy 50 követ volt a' teremben, kik élénkül tanácskoztak együtt. Gasparin, Tupinier és Cubières a' ministeri padokon foglalának helyet, 's 1¾ órakor telve volt követekkel a' terem. Ezután fölolvasá a' belminister az ülésnyitó parancsot 's a' kamra azonnal elnök 's titoknokok választásihoz fogott. April 4iki parisi magányos levelek szerint a' követkamra-megnyitáskor több embercsoport kezde föl és alászállongni a' Bourbon-palota előtt, mellyek folyvást szaporodtak, 's végre a' katonai erő közbejöttét tevék szükségessé. Délután 2 órakor számos fegyveres csapat lovagolt szerte a' fővárosban, leginkább a' kamraépület közelében; hol folyvást növekedni kezde a' népcsoportulás. A' zendületi hidon annyi ember szállonga, hogy délutáni 4 órakor már egyik oldalról sem lehete oda közelitni. E' néptömegek jobbadán munkásokbul állottak, 's este felé komoly csöndzavartól kezde rettegni a' kormány. —

(Az ellenzési többség aránylag csekely. Politikai nézetek.) A' követkamra april 4ikén bevégzé hivatalosztályi elnökinek 's titoknokinak választását. Tizennyolcz kinevezés közt 11 az ellenzés részire ütött ki, 7 pedig a' volt ministeri párté maradt. A' doctrinairek ez alkalomkor legszorosb semlegot gyakorlának, 's folyvást a' kor-szerinti jelöltek mellett szavaztak. A' parlamenti vélemény tehát győzelmet aratott ugyan, de koránsem olly fényeset, minőt a' doctrinairek gyámolitásával nyerni képes lett volna. A' többség igy majd ugyanazon arányu, minő a' fölosztalott kamrában volt, 's az eddigi szavazásokbul itélvén csak 9 szónyi többséggel bir e' pillanatban az ellenzés. April 5kén a' meghatalmazások vizsgálata jött napirendre, miután Bonet azon levelét olvasák föl, melly be-

jelenti, hogy követségi helyérül lemond, mivel igen csekély többség által nyeré azt. Az udvar mostani tulajdonképi szándékáról különbözők a' vélemények; annyi mindazáltal bizonyosnak látszik, miszerint a' bal középet kizárni szándékozik a' ministerségbül 's kamraelnökségbül. E' czélt csak a' doctrinairek és Jacqueminot-pártiak által érhetni el. A' doctrinairek természete kivül-belül hitszegő, hizelgő 's uralkodásra vágyó. Ők ugyanis először segíték a' restauratiót 's minden alkalomkor szemtelenül hizelgének neki, azután a' nép utálatának tevék ki azt, 's mindenek előtt ők pártolának az ellenséghez, mihelyt hanyatlani kezde a' restauratio napja. A' doctrinairek buzgó pártolóji voltak a' juliusi zendületnek, hogy hatalomhoz jutván, megbuktathassák azt. Ők alapiták a' septemberi törvényeket. Midőn pedig a' tulajdonképi udvari párt nélkülözhetni vélte őket 's tuladott rajtok, akkor azonnal az ellenzéshez csatlakozának, 's a' szövetkezés minden osztálya közt ők csinálták a' legnagyobb zajt. Elvekkel keveset gondolának ők; mert lelkük csak hatalom után sovárga, 's már birnák is ezt, ha legujabb időkben önmaguk közt nem hasonlottak volna meg. Beszélik, hogy Soult tábornagy nem sokára szövetkezni fog e' párttal. Előbbi nézetivel ellenkezik ugyan az illy házasság, de Thiers könynyelmüsége következtében csakugyan megtörténendőnek hiszik azt. Egy álnok udvarpárti férfi ugyanis barátság álorcza alatt kérdé Thierst, mikép vél boldogulhatni a' makacs vén katonával, mire igy válaszolt Thiers: „Ah, a' tábornagy mumia, 's mi repkénnyel fonandjuk őt körül." A' jó barát azonnal siete tudatni az agg bajnokkal ez elménczséget, 's igy e' néhány üres szó ezuttal talán Francziaország sorsa fölött határza, mert azóta meghasonla Thiers pártjával Soult, 's a' doctrinairekhez kezd csatlakozni. Az apr. 4iki népcsoportozatok minden fontosság nélküliek voltak, 's csupán az által létesültek, hogy minden oldalról csoportozatokat jósolgatának, 's igy az emberek kiváncsiságból tolongtak minden oldalról össze, mivel látni ohajták a' támodandó zavart. Sokkal komolyabb fontosságu mindazáltal a' National aláirásgyüjtése dologtalan napszámosak gyámolitására; a' pénzgyüjtők mint határzott republicánusok, ismeretesek 's e' körülmény azon gyanura szolgál alkalmul, hogy e' párt talán rövid idő mulva használni kivánja e' szegény embereket, kik hálabizonyitásból sokat követhetnének el. A' jour. des Débatsból láthatni, milly erőszakosan ellenzik Odilon-Barrotnak kamraelnökké válosztatását. Miután az udvar Thierst nemnyeré ministerül, természetesen irtózik a' baloldali főnök kamraelnökségétül, mert ez esetben más ministerséget képzelni sem lehetne, mint a' Thiers elnöksége alatt alakulandót. —

(A' pártok helyzete Francziaországban.) Illy czim alatt következőleg ir a' frankfurti főpostahivatali lap: „Önmegtagadásról magasztalják azon férfiakat, kik ideigl. ministerséget vállolának föl, 's nem ok nélkül, mert a' sajtótul csakugyan van mit szenvedniök. Egy angol tory lap igy nyilatkozik az ügyek mostani helyzetéről: „Valóban egészen merevültek vagyunk bámulás miatt, midőn látjuk, mikép folynak Francziaország ügyei. A' kamrai ellenzési párt ministerség-elbocsátásra kényszeríti a' királyt, noha ez bizalmára méltónak tartá azt, 's végre a' törvényhozóság föloszlatását teszi szükségessé. A' választók a' király ellen nyilatkoznak, ki azoktul is elhagyatva látja magát, kik leghuzamosb ideig birták kegyét. Ministerség minden erőködés daczára sem képes létesülni, 's a' király a' külministerséggel volt respublicai szellemü hirlapirót kénytelen megkinálni, ki azon fölül nem fogadja el e' fényes ajánlatot. Illy tettdolgok közepett valóban sajnosnak lealázottnak mondhatni Francziaországban a' királyság helyzetét." A' National ez állitásra ezt jegyzi meg: „Ha a' toryk lebocsátkoznak ügyeink vizsgálatára, tehát ohajtjuk, legyenek szivesek átlátni, miszerint Francziaországban már nem is létezik király, 's hogy a' trónnak mostani birtokosa nálunk csak népfölség 's zendületi kegyelem mellett uralkodik." A' fővárosban mutatkozott népcsoportozatokrul igy szól ugyanazon lap: „Mi ebben ujabb merényét látjuk egy fondor pártnak, melly utólsó vonaglásban fekszik, 's most a' fejetlenség 's rablás rémvázát szeretné létre idézni, hogy a' békeszerető polgárokat még egyszer körülötte összecsődülésre birhassa. A' rendetlenség ügyvivőinek csábitása annál hatalmasb, mivel a' dolgozó osztály nagy szükségben szenved, 's az éhes ember nem mindenkor tár fület az okosságnak. Mit kell már most tennünk? Oszszuk meg kenyerünket szerencsétlen testvérinkkel 's könnyitsük azon bajt, melly az ármányok miatt a' szegénységre háramlik. Gyüjtsünk pénzt a' dolgozók fölsegéllésire. Az idegl. ministerségrül elég legyen megjegyzenünk, hogy annak tagjai csak szalmavázak és semmik, vagy épen kalapok, csupán azért helyezvék padra, hogy a' helyet senki ne foglalhassa el; Gasparin kineveztetése is elég annak megmutatására, mit az udvar az utóbbi időben szemtelenül 's ügyetlenül többször elkövete." Ugyanez ügyben még élesebben nyilatkozik a' Gazette, mondván: „Legnevezetesb tettdolog ügyeink mostani helyzetében az, miszerint a' rendet fenyegető veszély már most nem a' pártokbul származik, 's nem is szenvedélyikből, és hogy az nem az országló hatalom ellen van intézve, hanem egyenesen a' kormány bánásmódjából származik. Milly nagy zajgás emelkedék egyébkint mindenkor a' republicanus szellemü lapok ellen, 's ime most épen ezek törekszenek mindenkép csilapitni a' fölingerült dolgozókat; máskor a' pártok ellen lehete szólani, 's most a' kormány-férfiak ármányi miatt nem teljesitheté üdvös szándékát a' szövetkezés; máskor méltó volt azon panasz, hogy a' pártok tullépnek az alkotmány korlátin, 's most a' kormány vétkezik az alkotmányos szokás ellen. A' kamra véleménynyilatkozata következtében gondol ministerséget alkothatni a' kormány; de félhető, hogy itt beteljesülendnek Thiers a' királyhoz mondott e' szavai: „Már késő!" — Cormeninhez igy szóla valaki: „Az udvar végre Önt ajánlandja kamraelnökül." Erre Cormenin ezt válaszolá: „Én pedig követségre küldeném aztán az udvart." —

Törökország.

A' marseillei Semaphore Konstantinápolybul mart. 8árul következőleg ir: „A' politikai helyzet néhány nap óta nem olly nyugtalanitó; hihetőleg a' szultán 's M. Ali közti egyenetlenség nem fog kiütni; bármennyire törekszenek is ezen némelly udvarok követségei. Kormányunk békés érzeményit főleg Roussin hajóvezér sugalminak köszönhetni; követünk minden kivánatot elmellőz, csakhogy a' török birodalomban a' béke ne zavartassék 's Törökország egyik része a' másik által ne gyöngittessék. Nem is akarom emliteni Anglia 's Oroszország követinek viszonyit a' portához, nem akarok szólani ármányik 's küzdelmeikrül a' portánál nagyobb befolyásnyerés végett. Minden cselszövény megtörik egy 3ik hatalom béke-érzelmei által, melly a' porta polikájaul békés ösvényt jelöl ki. A' török hajók egyébiránt emberrel 's fegyverrel jól el vannak látva 's némelly hajók már állomásikon a' Bosporus hosszában nyulnak el." —

Konstantinápolyi mart. 20ki hirek szerint Roussin hajóvezér 's franczia követ e' napon cserélte ki a' porta és Francziaország közt kötött kereskedési szerződést. A' fővárosban folyvást legjobb egészségnek örvendnek. Ozman bey ellen-hajóvezér mart. 12kén Alexandriábul Konstantinápolyba érkezék.

Alexandriai mart. 17ki hirek szerint az egyiptusi alkirály mart. 14én algyulövések 's lobogók között Kairoba érkezék, honnan egy hónapi mulatás után fog Alexandriába ránduln, némellyek azonban egyenesen Alexandriába mondják őt utazandónak. —

Svédország.

Stockholm, mart. 22kén: A' trónörökös névnapján, mart. 14én, christianiai hirek szerint, a' király nagy tánczmulatságot 's asztalt adott 600 teritékre, mellyben a' storthing minden tagja 's Trondhiem, Arendal 's más városoknak Christianiában mulató követségei részt vettek. Ugyanazon nap a' király magányos pénztárábul 2300 christianiai polgárnak az alantabb osztálybul, lakomát adott. Az őrséget is szépen megvendéglé. A' király elibe naponkint járuló küldöttségek között az arendali is megjelent, 's e' küldöttségnek a' felség többi közt illy figyelemre méltólag válaszolt: „Életem mindig polgártársim jogai fentartására 's jóllétük előmozditására volt szentelve. 25 év óta Norvégia szerencséje gondoskodásim egyedüli tárgya 's az égnek tetszett megjutalmazni teljes mértékben fáradozásimat azon haladással, mellyet az ország kevés idő alatt tőn 's hálával, mellyel a' miatt adózának népeim. Azon remények, mellyek a' norvég nép bizalmán alapszanak, nem fognak megcsalni, mig a' gondviselés erőt ad, a' nekem olly annyira kedves nép boldogsága felett őrködhetnem — olly boldogság felett, melly becsületemmel, mint királyéval és szerencsémmel mint emberével legbensőleg össze van kötve.' — Lindeberg kapitány, kitől néhány hónap előtt „Lázadás és respublica" czimü röpirat jelent meg, most „Pótlék Svédország történetéhez 1810 nov. 10ke után" czim alatt nagyobb munkát ada ki, mellyben az uralkodónak Svédország iránti érdemeit törekszik csonkitani. —

Hollandia.

Franczia lapok szerint a' Hollandia és Poroszország közti szerződés aláirása végkép hajótörést szenvede Baden 's Hasszia ellenszólalkozására. A' National egyik levelezője e' tárgy iránt Amsterdambul következőleg ir: „A' hollandi kereskedőség ezt igen sajnosan fogja venni, mert a' szerződés valóban hasznos volt, az ujonnan kezdendő alkudozások most már több akadályra találandnak; mert a' kis statusok szemei felnyitvák 's nem lesz olly könnyü, hasznos föltéteket nyerhetni." —

Németország.

Stuttgart, april 2kán: Strauss tr, mint ma jól értesülttől hallám, az ezer ftos nyugpénzt nem fogadá el. Griesinger „Sváb humoristája" azt tanácslá, fogadja el a' pénzt 's évenkint tegye föl jutalmul az ő rendszerében irt legjobb tudományos munkára. — O' Sullivan, a' belga követ az ausztriai udvarnál, mart. 31kén M. m. Frankfurtba érkezék Brüsselből, 's másnap délután utját Bécs felé folytatá.

A' lipcse-drezdai vasutat megnyitni apr. 7kén vala szándék. — Clevében mart. 25kén este ismét uj zajongástul rettegének. Több száz ember, köztük tömérdek némber, a' legelső néposztálybul, este nyolcz órakor ugyanis összecsődüle 's nemcsak egy evang. lelkész lakját, hanem az adószedési hivatalt is kizsákmányzással fenyegeté. A' tiszteletre méltó polgárok a' hatóságok rendelményit hatalmasul gyámolák; a' lázadási törvényczikket fölolvasák 's az e' napon alakult polgárőrség szétrobbantá a' pórnépet; ez alkalommal több polgárőrt kővel sebesitének meg, mi okbul a' lázangók közül többet foglyul ejtének. Éjfél előtt már helyre állott a' csend, a' polgárőrség azonban, melly igen jelesül viselé magát, fegyverben viraszta. Mart. 26kán egy csapat gyalogság 30 főnyi lovassággal vonult a' városba, 's a' szükséges vizsgálatokat azonnal elkezdék. — A' bajor király mart. végin szerencsésen Palermoba érkezék, a' bajor trónörökös pedig jelenleg Nápolyban mulat. —

A' hannoverai király mart. 30áruli leiratában szigorun megtiltja alattvalóinak a' tübingai egyetemben tanulhatást.

Schweiz.

Azon feljebb közlött hir, miszerint Strauss tr a' Zürich által ajánlott nyugpénzt nem fogadta el, koholmány; sőt a' nevelési tanácshoz intézett iratában el is fogadta jótékony czélokra fordithatás végett. —

Gabonaár: Pest, aprilis 16dikán: Tiszta buza 170, 160, 150; — Kétszeres 130, 120; — Rozs 110, 108, 100; — Árpa 90, 86, 75; — Zab 70, 68, 65; — Köles —, —, —; — Kukoricza 105, —, —; pesti m. v. garas.

Dunavizállás: Pest, ápr. 14dikén 7′ 7″ 0‴ — 15dikén 7′ 2″ 9‴ 16dikán 6′ 11″ 3‴ — 17dikén 6′ 8″ 6‴.

Lotto. Buda, april 13kán: 5, 45, 85, 65, 28.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. — szombat, apr. 20.

JELENKOR.

1839. 32ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (Pestmegye közgyülési határzata szinészetünk ügyében; budapesti napló: öngyilkosság, Jósika regényei uj kiadásra készittetnek, magyar játékszini előadások, 's a' t.; pápai levél; a' szerb alkotmány (vége); kisdedovó intézet és a' győri dologház ügye; különféle; 's a' t.) Amerika (gőzhajózás Ujorleans és Európa között; 's a' t.) Spanyolország (ellenkezés az angol kereskedési bevitellel; folytonos összeesküvések Maroto ellen; Melilla ismét az alkotmányosak hatalmában; 's a' t.) Anglia (O' Connell Dublinban; londoni járvány; a' pártok helyzete; kormány-ajánlat az amerikai határvillongás iránt; 's a' t.) Franczia ország (Soult nyilatkozata a' felsőházban; választás hitelesitések; következmra előtti csoportulatok; elegy; 's a' t.) Németország. Belgium. Gabonaár. Pénzviszonyok. Levelek.

Magyarország és Erdély.

Tegnap egyikét üllé legkedvesb szivünnepeinek, sziv és hála fohászaival, Budapest, születésnapját t. i. szeretett jóságos fejdelmének, ki a' mult évi özönvész napjaiban országló fels. Háza tagjaival legelső sietett segéd-angyalként árvizdultakori inségében adakozással 's több oldalu kegygyel gyámolitani e' két testvér város károsult lakosit. 'S hol ömledezhet a' sziv, a' hála buzgóbban érzékenyebbül, mint a' Mindenhatónak szentelt egyházakban? Oda seregle tehát csoportosan mind Budán mind Pesten az istenfélő lakosság annál inkább, mivel már reggeli 6 óra után minden másodperczkor a' budai várfokrul megmegdördülő álgyuszózat is fennyen hirdeté az ünnep nagyságát. Budán m. Dercsik János püspök 's helytartósági tan. ur egész egyházi fénnyel mutatá be a' szeplőtelen hálaáldozatot a' királyok királyának koronás fejünk mindennemü boldogságáért, az egyházi, világi és katonai kormányhivatalok (um. nm. Helytartó-tanács, nm. m. k. u. kamra 'sa't.) 's egyéb törvény- és tiszthatóságok (t. i. t. Pest megye, Buda fővárosi tanács 'sa't.) tagjai és számos nép együttkönyörgése mellett, a' teljes diszben tisztelgő katonasorok örömtüzelési 's a' két várfokra szegzett álgyuk verseny-dörgési közt, párosultan az igen csinos m. egyenruháju polgári katonaság hódoló tisztelkedéseivel; — Pesten pedig Feuchtinger Domokos aszódi prépost 's belvárosi lelkész szinte teljes szertartással ajánlá fel ohajtásinkat az élet urának a' templomot négyszerüleg környező Rothkirch ezredi három zászlóaljnak miseszakonkénti pontos puskarobaji 's a' Dunapartra vont taraczkok hosszas döbörgési közt. De a' tanuló ifjuság sem maradt el az ünnepélytül, mivel szentegyházok szerte és fenhangzott a' hálás kebel ének-ömlengéseitül. Mind a' két városi szinházak is teljes tündökletü világitásban udvarlának a' birodalmival e' hazai szépmüvészetek 's mesterségeket is atyailag gyámoló fejdelemnek.

Fels. urunk Bene József diósgyőri k. kamrai urad igazgatót k. tanácsos czimmel vala kegyes fölruházni.

Pestmegye ezen héti közgyülésén több érdekes tárgy közt Dubraviczky Simon első alispán ur jelenté a' KK és RRnek fens. főhg Nádorunk azon emberbaráti nyilatkozatát, miszerint ő cs. k. főhgsége egy pár év óta föl nem vett főispáni díját a' vakok pesti intézetére ajánlani 's ez által sarjadó polgártársink ezen osztálya neveltetési boldogitási pénzalapját öregbiteni kegyes vala. A' hálás KK és RRek határozatilag [illegible] ra fakadoztak ez értesitéskor a' magaslelkü gyám- és alapitó iránt. Továbbá a' pesti magyar szinház-igazgató választmány azon folyamodta is előfordult, miszerint Pestmegye RRdei Pozsony-megyét és várost keresnék meg a' végbül, hogy a' pesti m. színész társaságnak országgyülés alatt a' pozsonyi szinházban legalább 12 előadásra módot eszközleni sziveskednének, hogy nemz. szinészetünk előmentérül a' nemzet képviselőji öntapasztalásukból is meggyőződvén, e' zsenge intézetet mulhatlanul szükséges nemzeti pártfogásra 's ez által mindenben tökéletesbülési 's megörökülhetési alapra méltassák.

Budapesti napló. A' tavaszi napok tavaly több öngyilkosságot szülének, 's a' mint látszik, most is uralkodni akar azon vészes járvány, mert e' napokban ismét egy leány vete véget választóvizzel életének, 's botor tette okát mindeddig nem tudja senki. — Híre kezd szállongani, hogy Pest egyik utczájában próbát szándék tenni kő helyett földgyántával rakni meg a' földet, mikép azt Parisban már olly rendkivül kedvező sükerrel üzik. Ez uj találmány valóban megérdemli a' próbát, ha fontolatra veszszük, milly tömérdek pénzébe kerül Pestnek évenkint kövezete, melly annyi áldozatra készség mellett is, egy két utczát kivevén, vajmi döczögtető, minek egyik fő oka, hogy egyenetlen kődarabokbul rakatik az. — Az országgyülés összehivatása ismét élénkebbül hozá szőnyegre a' budapesti állandó hid ügyét az itteni társas körökben. E' tárgyról rendesen majd annyi a' vélemény, mennyi a' fő valamelly társaságban, ki ezt, ki pedig mást tanácsol és javasol 's csak annyiban egyeznek meg mindnyájan, hogy e' fontos ügy minélelőbbi eldöntetése minden tekintetben rendkivül kivánatos. A' tervek, mik szerint e' nagy vállolatot létesithetőnek vélik, természetesen olly különbözők egymástól, mint a' vélemények, egyik balgább 's fonákabb a' másiknál; a' sok furcsa terv és javaslat közül talán kiemelhetni ez egyet különczsége miatt: valakinek véleménye, e' tekintetben oda nyilatkozék, hogy hazánkban évenkint roppant pénzmennyiséget szoktak tehetősb honfitársink költeni, székfoglalásaik, hivatalba vezettetéseik vagyis bármi néven nevezendő beiktatásaik alkalmikor. Az inditványtevő azt ohajtaná tehát, hogy épittessék hid nemzeti adósság vagy pedig részvények utján, 's ezek visszaváltására mindent, ki régi ősi szokás szerint fényes beiktatási ünnepélyt kénytelen tartani, annyi pénzt fizessen le, menynyit elődje hasonló czélra költe; ellenben a' hidon elkészülte után azonnal mindenki ingyen járjon Az inditványtevő azt hivé, hogy e' mód által aránylag igen kevés év alatt egészen nemzeti tulajdonná lehetne a' hid, 's csupán a' gyógyászok és gyógyszerészek vesztenének valami keveset, mivel igy sok gyomor és fej ép egészségben maradna. — Jósika b. közkedvességü „Abafi" és „Zólyomi" czimü regényei rövid idő mulva 2ik kiadásban fognak megjelenni, „Csehek Magyarországban" czimü 4 kötetü legujabb regénye pedig majus első napjaiban jutand az olvasó közönség kezeibe. — Az „Arvizkönyv" 2ik kötete sajtó alatt van. — Pestre ujabb szépülés várakozik; Hild híres épitész ugyanis három emeletre épiti a' tigris czimzetü vendégfogadót. — Szinészink, hir szerint, országgyülés alatt Pozsonyban fognak tölteni néhány hetet 's nem fog é pesti magyar kis közönségünkre káros hatásu lenni a' színház ideigl. bezáratása? Nemzeti színpadunkon f. hó 12ikén „Fiatal férj" vigj. adaték, ez este egyszersmind Kohn hazánkfia hegedün hallatá magát; 13ikán „Norma"; 14ikén másodszor „Capricciosa"; 15ikén „Báléj"; 16ikán először bérszünettel Szentpétery jutalmára „Visegrádi kincskeresők" eredeti bohózat 3 felv., irta Hazucha; muzsikáját Rózsavölgyi. Mivel ezen mü megbukott 's kifütyöltetett, Szentpétery játékközben bocsánatot kért a' közönségtül rosz választásáért. 17kén „Vazul" jöve színpadra; 18ikán „Pesti pajkos jurista"; 19ikén „Bájital." — A' legutóbbi bécsi nagy sorsjátékban a' főnyertes ismét egy hazánkfiának juta tulajdonul, neve Farkas Gábor, Eltz gr. ügyésze. A' nyereség 200 ezer for. váltóban. — F. hó 13kán a' pesti m. tudom. Egyetem nagypalotájában Stáhly Ignácz kir. tan. orvostr és prof. ünnepélyes gyászbeszédet tartott az 1833ban elhunyt leopoldrendi vitéz, kir. tan. orvostr és prof. Eckstein Ferencz hamvainak tisztelkedésül. Az észre szivre 's lélekre rokonhatásu beszéd — mellynek minden szakát élet, világ, tudomány, multon és jelenen épült érett tapasztalás 's mind ezek bölcs összeolvasztásán, szerkezetén alapitott, korszerüleg intő, jós és jótékony szellem ihlé 's lengé keresztül, — a' terembe alig férhetett hallgatóságnak majd egy órára terjedt idejét pillanattá varázsolá annál inkább, mivel a' nagyságos szónok tartalomteljes 's még a' legmindennapibb tárgyat is valóságcsorba nélkül finomitni magasitni tudó déli szavaibul mindenben és mindenütt szív, lélek, ész, hazafi, barát 's emberbarát zenge Latium legválasztékosb nyelvén minden könyv- és papirosséged nélkül, mint e' lángeszü ritka férfiunak mindenkori szokása, úgy hogy a' nagyérdemü elhunytat méltán 's példányként dicsőitve, 's a' dicsőitő e' müve minden czikkére lánglelke bélyegit nyomva 's igy általa méltán 's példányként dicsőülve lépett le a' szószékrül azon közohajtás mellett: bár e' remekét is sajtó által minélelőbb tulajdonává tenné a' jelen- 's utókornak!

(A' szerb alkotmány. — Vége. —) 32) A' perek csupán kivonatilag és czáltésnél nagyobb büntetést kivánó gonoszrell vizsgálatnál a' [illegible] venyszékhez utasitandják, oda küldvén egyszersmind a' vádlót 's vádlottat. 33) Az első foku perek fölött itélendő kerületi törvényszék csak elnökbül, 3 tagból és elegendő mennyiségü irászbul álland. 34) E' törvényszékeknél 30 évnél kevésbet számitó férfiak nem lehetnek elnökök. 35) E' törvényszéknek joga lesz minden per 's gonosztett fölött itélni. 36) Fölebbviteire 8 napi időköz engedtetik azoknak, kiknek ügye az első foku törvényszék előtt eldőlt, ez időhatár használat nélkül elmulta után teljes erőben marad a' kerületi törvényszék itélete. 37) A' fölebbviteli törvényszék csupán a' kerületi itélőszék előtt végzett pöröket vizsgálandja; 35 évnél kisebb koru férfi nem lehet e' törvényszék tagja vagy elnöke, az előbbiek száma négyre van határozva. 38) A' szerb biráktól megkivántatik, hogy született szerbek legyenek, vagy legalább erre nézve a' törvényes tulajdonokkal birjanak. 39) Mi az egyik törvényszéktül másikhoz utasitandó pöröket illeti, minden törvényszék elnöke köteles aláirással 's pöcséttel erősitett vallatási kivonatot adni a' vádlottnak. 40) A' helybeli törvényszék tagjai nem lehetnek egyszersmind tagjai a' többi két törvényszéknek. 41) Ha e' két törvényszék valamellyik tagja elhal, utódjául olly férfi választatik, ki korra 's szolgálatra nézve legidősb 's már szolgált a' törvényszékeknél. 42) Gonosztett ürügye alatt egy tagot sem foszthatni meg hivatalától törvényszerü elitélés előtt. 43) Ha tisztviselők, katonatisztek vagy papok gonosztettrül győzetvén meg, elitéltetnek, testi büntetéssel nem bünhödhetnek, hanem csupán kemény pirongatással, elzáratással, hivatoltól megfosztás vagy börtön által. 44) Egy polgári vagy katonai tisztviselő sem keveredhetik a' törvényszék ügyeibe, kivevén, ha attól az itélet végbehajtására szólittatnék föl. 45) Mivel Szerbiában szabad a' kereskedés, tehát minden szerb alattvaló szabadon gyakorolhatja ezt, 's e' szabadság soha nem fog korlátoztatni, kivevén, ha a' fejdelem, egyértelmüleg az országos tanácscsal, elkerülhetlenül szükségesnek tartaná egy vagy másik kereskedési czikk ideigl. korlátoztatását. 46) Minden szerb tökéletes hatalmu ura minden birtokának, 's kénye szerint adhatja vagy ajándékozhatja el azt, 's végintézetben is teljes joggal rendelkezhetik róla. 47) E' jogait nem veszthetí el, kivevén, ha valamellyik törvényszék igazságosan itélné őt arra. 48) Minden szerb, kinek pöre van, azon kerületi törvényszékhez tartozik fordulni, mellyhez lakhelye tartozik, 's csupán e' törvényszék idézheti őt sorompi elibe. 49) Szerbiában el van törlesztve a' robot, 's egy szerb sem köteles robotra menni. 50) Az utak 's hidak föntartatási költsége a' szomszéd faluk lakosi közt osztatik föl. 51) Valamint a' központi kormány köteles a' postautak, hidak 's minden közhasznu épitvény föntartására ügyelni, ugy magányosak is tudni tartoznak, hogy e' részben az ő buzgalmok 's figyelmök is elkerülhetlenül megkivántatik. 52) A' szegény munkások napbérét tanácsoddal egyértelmüleg fogod igazságosan meghatározni, ugyanigy fogsz évdijt szabni mindazoknak, kik a' hgség szolgálatiban állnak. 63) Minden tisztviselő, ki törvényes okoknál fogva kilépni kiván a' szolgálatból, illő nyugdijt kap, ha már néhány évig szolgált. 54) Szerbiában minden polgári, katonai és törvényszéki tiszti állomást a' fejdelem ad, olly megjegyzéssel, hogy letett próba után minden tisztviselő rang szerint léphet csak egyik hivatalosztályból másikba. 55) Jogtudósak, kik a' törvényszéknél birnak rangot, nem változtathatják meg szolgálatjokat, kivevén, ha ismét törvényszékhez mennének; ezek tehát kö-

telesek magukat csupán jogtárgyakban gyakorlani. 56) Polgári vagy katonai tisztviselő ideiglen sem nyerhet törvényszéknél alkalmazást. 57) Mivel a' szerbek ezentul is adózó alattvalóji a' magas portának, 's görög hitü keresztyének, tehát teljes szabadságot adék a' népnek szokott egyházi szertartásik gyakorlatára, 's fölügyelésed alatt metropolitákat, püspököket, választhatásra, azon föltéttel, hogy ezek a' patriarkának, ki Konstantinápolyban fog lakni, 's a' hit- és zsinat elnökének tekintendő, legyenek alárendelve; 's valamint az ottoman birodalomban lakó keresztyéneknek a' kormány által adott előjogokhoz és szabadságokhoz illő, ugy szinte a' szerb metropoliták és püspökök méltósága föntartására rendeltetik, hogy az egyházi ügyeket, mennyire azok politikába nem vágók, egyedül az egyházi főnökök vezéreljék. 58) Hely fog határoztatni Szerbiában az érseki zsinat-tartásra, hol minden egyházi ügyre nézve végzések fognak annak idején hozatni. 59) Valamint az urodalmak 's helységek elajándékozása többé Szerbiában nem divatos, ugy ezentul sem fog többé e' régi szokás megujittatni. 60) Minden szerb, kicsiny vagy nagy, fizetni tartozik az adót. A' szolgálatban levő tisztviselők birtokrészük szerinti arányban fizetendik az adót, melly alul csak a' papság van fölmentve. 61) Mivel Szerbia 17 kerületre van fölosztva, 's minden kerület néhány osztályból áll, mellyek több faluból és községből szerkesztvék, tehát minden kerületi elnök egy segédet, irnokot, pénztárnokot 's más szükséges személységet nyerend munkakönnyitésül. 62) A' kerületi elnökök a' központi kormány belügyeket tárgyazó rendeletei végrehajtásával lesznek foglalatosak, mennyiben t. i. azok hatáskörükbe vágók, melly ezeket foglalja magában: adófelosztás a' pénzügyministerségi utasitás szerint, a'nélkül hogy az e' miatt netalán támadandó villongások intézésibe bocsátkoznának, mit a' kerületi törvényszékre kell bizniok, maguknak csupán az itéletvégrehajtást tartván fön. 63) A' helységi előljáró gondoskodni fog a' helybeli birtok megóvásáról minden kártét ellen, 's a' nép megótalmazásárul dologtalan gonoszevők ellen. 64) Köteles megvizsgálni 's látomásozni a' helységen keresztülmenők utleveleit. 65) Huszonnégy óránál tovább senkit nem tarthat börtönben, hanem minden helybeli törvénykezési esetet a' kerületi törvényszékhez utasitand, vagy pedig a' rendőrigazgatóhoz fog folyamodni, ha a' tárgy politikai oldallal bir. Ezenkül kötelessége az egyeztető falusi törvényszékekre ügyelni, egyházi és iskolai dolgokba keveredni, 's vigyázni az egyház alapbirtokára. Minden magányos egyházi vagy egyéb vagyonra 's birtokra nézve telekkönyvi oklevelek fognak kiadatni, birtokjog-megerősitésül. 66) Egy szerbet sem szabad üldözni vagy nyugtalanitani, törvényszerü elitéltetése előtt. A' fönebbi törvény császári akaratomnál fogva van szerkesztve 's helybenhagyva, 's követésül közöltetik veled. Ajánlom egyszersmind, hogy őrködjél e' császári tartomány java fölött, mert azért adám neked 's családodnak e' tartomány kormányzatát, egyszersmind kikötvén, hogy folyvást alárendelve maradj intézkedésimnek. Minden erődbül törekedjél biztositni az országot, és lakosinak nyugalmát 's méltóságát, 's őrködjél e' törvény minden pontban föntartatása fölött, és tartsd meg számomra az ország minden osztályu lakosinak imádságát, példa által pedig méltónak mutasd magadat a reád árasztott bizalomra és császári kegyelemre. Ajánlom a' szerbeknek is, hogy mindnyájan engedelmeskedjenek a' fejdelem azon parancsinak, mellyek a' törvényekkel megegyeznek, 's hogy illedelmesen viseljék magukat. Ajánlom, hogy e' császári parancs hirdettessék ki, hogy a' nép értesüljön ezekről, 's midenki áthatva a' nyert ajándék jótékonysága érzelmitől, minden esetben ugy viselje magát, miképjóságomat továbbra is megnyerhetni, 's hogy e' parancs mindenkor szórul szóra legnagyobb pontossággal teljesittessék. Te pedig, vezérem, egyesitni fogod erődet a' fejdelmével [illegible] nagyszerü vállalat létesitéséhez olly ritka áldozatokkal járulni kegyeskedő Haza hálás szívvel értesittetik: hogy e' vállolat javára határozott vigalomünnepély f. évi május 2kán fog tartatni 's folyta alatt a' 7 nevezetes gyüjteményre szaporodott műczikkek sorsvonás alá bocsáttatni. Az e' vigalomünnepélyi és sorshuzási tárgyban munkás küldöttség mindent elkövetett annak előidézésére, mi szépizlési, kellemi 's társulati tekintetben becses, érdekes 's meglepő. Sz. kir. Rév-Komárom városa érdemes tisztsége sziveskedék az érkezendő kedves vendégek számára szállásokat is előre rendelni, 's május 1jén Pestrül Komáromba indulandó gőzös ajánlkozik a' vigadni kivánó közönségnek. A' közszeretet tárgya, a' főispáni pár, a' nemes megyei Karokkal és szépnemmel egyesülve fogja e' megyei fényes ünnepélyt az itt honos magyar szivességgel 's vendégszeretettel fűszerezni, 's kedves vendégeivel az élet kellemeiben gyönyörködve, az erkölcsileg romlott emberrel, kinek javulása van itt czélul tüzve, jót tenni. Közrebocsátja hivatalos megbizásból Külkey Henrik.

„Pápa tavaszhó 8án. A' dunántuli ref. egyházkerület e' jelen iskolai évben két rendes oktatót iktata pápai ref. főiskolájába. Jelesül a' theol. tudományszékbe Széky Albert urat, kit a' nevezett egyházkerület ezelőtt 2¼ évvel neveze ki a' már elöregült Sebestyén István ur helyébe. Széky Albert Bécsben fél, Berlinben másfél évet tölte tudományos 's oktatói kiképeztetésére 's igy benne mint székfoglaló jeles beszédéből is méltó joggal következést huzhatni, főiskolánk egy korszerü buzgó lelkes oktatót, hazánk pedig, úgy hiszszük, egy világos 's philos. lelkü theologust nyert. A' philos. tanitószéket ugyanez iskolában Czibor Ferencz ur f. hó 8kán foglalá el, ez ünnepélyhez alkalmazott lelkes beszédében a' philosophiának az ismeretre, természetre, álladalomra 's vallásra tett hasznairól értekezvén. Czibor ur berlini akademiai pályája után hat évig méltán szeretett mentora volt a' szellemdús ifju Pázmándy Dienesnek, az országszerte ösmert 's köztiszteletü alispán 's főcurator Pázmándy Dienes ur magas lelkületü fiának. A' tiszt. professor ur ismeretei, a' tanitói pályán gyüjtött szép tapasztalási méltán reményltetik, hogy főiskolánknak különösen a' philosophiára nézve szerzett jó nevét ő is meg fogja tartani 's előmozditni. Mindkét uj oktatónknak sok örömet kivánunk tanitói nemes pályáikon, a' t. superintendentiának pedig azon magas buzgalmaért hálát kell mondanunk, mellyel ezen főiskolájában már 5 rendes felsőbb oktatót tart, egyet most is külföldön készittet; különösen a' tanitók választásábani azon módját nem magasztalhatni eléggé, hogy ezen főiskola tanitószékeire kinevezett oktatójit előbb külföldi egyetemeken szokta képeztetni."

A' kisdedovó-intézeteket Magyarországban terjesztő Egyesület választottsága képesnek érezvén magát arra, hogy a' Hazában már létező vagy ujdonán megnyitandó kisdedovó-intézeteket, tolnai intézetében kiképezett alkalmas kisdedovókkal ellássa, azon tisztelt hazafiakat, kik ezen ajánlatát használni ohajtják, szives tiszteletel szólitja fel, hogy kivánságuk iránt az Egyesület valamellyik elnökét vagy alulirtat értesiteni méltóztassanak; késznek nyilatkozik a' választottság egyszersmind arra, hogy a' megnyitandó intézet elrendezéseül, vagy a' már létezőnek megvizsgálásaul, az illető tulajdonosnak saját költségin tolnai képező intézete igazgatóját Wargha István urat küldje a' hely szinére. Továbbad miután a' kisdedovás az okszerü nevelésnek alapja, 's ennélfogva annak ismerése 's gyakorlati fogásai minden nevelőnek hasznosak, kisdednevelőnek pedig elkerülhetlenül szükségesek, a' nagy érdemü közönség teljes tisztelettel értesittetik a' felől, miképen az Egyesület tolnai képező intézete olly nevelői hivatásuaknak is nyitva áll, kik nem szoritkoznak egyedül kisdedovói pályára; minélfogva az illető t. cz. hazafiak, kik gyermekeik nevelőit saját költségeiken hosszabb vagy rövidebb időre az érintett képező intézetbe küldeni ohajtják, tisztelettel kéretnek, hogy ezen szándékukról eleve és körülményesen értesitsék a' választottságot. Végzetül érdekében fekvén a' választottságnak a' Haza keblében létező minden kisdedovó intézetről, azok eredetéről 's történeteiről tudomást szerezni, 's a' szerzendőket közre tenni, e' részben az illetők szives közléseért esedezik Pesten apr. 18án Kacskovics Lajos egyesületi titoknok.

KÜLÖNFÉLE: Az árviz által károsultak fölsegélésire következő adakozások gyültek: Regensburgból 24 f. 18 kr., pótlékul a' bécsi hölgyek 1838ki sorsjátékából 90 f., Pozsega megyébül 33 f., Mosony megyébül 36 f. Körmöcz városbul 51½ kr., Temes megye küldött 542 f., Bars megye 404 f., 35 kr., Nánás hajduváros 7 f. 36 kr., Csanád megye 100 f. 47 kr., a' 17 sz. oláh gyalog határőrezred 4 f. 8 kr., Csanád megye 173 f. 12¾ kr., Zemplény megye 386 f. 18 kr. Bács megye 546 f. 39 kr., a' Giglevicza- sz.-iványi község 28 f. 52¾ kr., Pejacsevics Mária 99 f. 48 kr., mind pgőben. — Beszterczebányai april 9iki hirek szerint ifj. Radvánszky Antal mult hó 18kán ujabb tanujelét adá nagylelkü jótékonyságának, 25 aranyat, miket mint Rakovszky István végintézete kezelője 's végrehajtója kapott, a' városi tisztviselőségnek ajándékozván olly meghagyással, hogy e' mennyiséget tetszés szerint vagy a' kórházi, vagy pedig a' gyermekovói pénztár gyarapitására forditsa. Ugyane' jeles férfi szorgalmas gyüjtése következtében tánczvigalmak által mult farsangban 200 forinttal növekedék az emlitett közhasznu intézetek pénzalapja. — April 5dikén a' kolozsvári conservatorium által a' városi tánczteremben Heyden „Teremtés" czimü nagy oratoriuma adatott. A' számos és mivelt közönség teljes helybenhagyással méltányolta e' remek 's nehéz darab előadtát, e'városban a' hangászat sebes előmentét, mint Ruzitska ur buzgó fáradozása sikerült érdemeit. E' költemény szavai, tudtunkra legalább, itt éneklettek legelőször magyarul. — Mult mart. elején állt egybe Kolozsvárott több kegyes jóltevő adakozásiból egy beteg-ápoló magányos intézet, mellynek czélja szegény betegeknek orvosi segéd és gyógyszer ingyen adása, 's nagyobb szükség esetén (ételre fára 's a' t.) kevés pénzrendelkező orvosa Pataki Dániel, sebésze Bogner József; gyógyszer-árusa Napendruck Márton, a' gyógyszerek ára harmadát elengedendő. Ezen még csak most zsengedő intézet már is szép mennyiségü pénzzel van alapitva 's még szélesb terjedékkel biztat. — Időjáratunkat tegnap előttül fogva nevezhetjük tavasznak, úgy hogy a' téli zivataros havas hideg egész apr. 9ig tartott, 's illy hosszas huzamos télre 's folyvásti hideg kedvetlen martiusra még öreginkk sem emlékeznek. Erdély nagy részét most is hó fedi; a' tavaszi vetés elkésett 's a' szegény falusi emberek téli takarmányaik fogytával lakjaikrul leszedett szalmával gedélgetik marháikat. Magyarország több vidékeirül is ezt halljuk. Már hervadhatlan Virágunk mondá: „Ám legyen a' tél: tél, — a'nyár: nyár, — 's ember az ember." 'S tökéletes igaza van.

Amerika.

(Rabszolgakereskedés Braziliában.) Riojaneiroi magányos levelek szerint ismét egy rabszolgakereskedő hajót ejtének kézre 233 rabszolgával. Az utóbbi hónapban a' becsempezett rabszolgák száma 4668ra ment 's egész évben 37,000re, kevesebbre mint 1837ben. Ezen kisebbség onnan származik, mert a' rabszolgakereskedő hajók tulajdonosi, most más braziliai révekben kötnek ki. Riojanerioi levelek igen panaszkodnak Anglia külügyviselősége lassusága 's hanyagsága ellen a' Braziliában lakó britt kereskedők követeléseit illetőleg, kik a' parai zsákmányzati alkalomkor az indiánok által tetemes kárt szenvedének. Többszöri előterjesztésök következtiben azzal utasittattak el, hogy juliusban e' tárgy iránt a' britt követnek utasitás fog küldetni, mi azonban még novemberben sem érkezék meg. Palmerston lord azon nyilatkozata a' parliamentben, miszerint a' kalmárok, tökéletesen meg vannak nyugodva azon mód iránt, mellyel a' külügyviselőség érdekiket előmozditja, a' cityben heves megjegyzésekre szolgált alkalmul, mert Riojaneiroban egészen ellenkező véleményben vannak. —

A' havrei lap következő kivonatot közöl egy mexicoi jan. 30ki kereskedői iratbul: „Santa Ana, kit Bustamente távolléte alatt a' respublica elnökévé neveztek ki, nem juthatott el egészen a' fővárosig, hanem Puebláben maradt betegen, sebei következtében. A' kiüzött francziák nagyobb része még folyvást itten tartózkodik 's reménylik, hogy végkép itt maradhatnak a' határidőn tul is, mellyet a' kormány szabanékik." Ugyanazon lap következőleg ir Veracruzból febr. 19érül: „Pakenham britt ügyviselőt, két mexicoi biztos kiséretében, kik Baudin hajóvezérnek a' szerződés alapvonatit nyujtandják át, ide naponkint várják. Az utólsó hirek óta városunk állapotjában semmi változás nem történt, melly egyébiránt igen elhagyatott.

(Gőzhajózás Ujorleans 's Európa között.) Az ujorleansi Courier törvényjavaslatot közöl egy társaság-alakitás iránt, mellynek czélja Ujorleans

és Európa között gőzhajózást fölállitni; e' nagyszerü 's fontos rendszabályt a' louisianai tanácsház nagy többséggel gyámolitá 's hihetőleg az egész törvényhozóság jóváhagyását megnyerendi. Ez utóbbi esetben Angliára 's a' nyugatindiai gyarmatokra tetemes hasznot reménylenek háramlani, mert ezek 's Ujorleans között a' közlekedés közvetlen lenne.

Spanyolország.

(Ellenkezés az angol kereskedési bevitellel.) Mart. 29dikén reggel hirnök érkezett Párisból Madridba mart. 23kaig terjedő hirekkel, mikből világossá lőn, hogy Soult tábornagy ministerség-alakitási törekvése füstbe ment, az ujra ellene tornyosult akadályok miatt. E' körülmény tüstint visszahatással birt a' madridi politikai viszonyokra. A' spanyolok, föllengősdiek és mérsékpártiak, még folyvást szent hagyomány gyanánk hiszik, miszerint Thiers ministerségbe jutása esetén mulhatlanul győzelem koronázandja Krisztina és az alkotmány ügyét, franczia közbenjárás által. A' mérsékpártiak ez eszmével még azt is pártolják, hogy ez esetben a' Pita-Alaix-féle ministerség szükségkép pártjokbeli férfiaknak kénytelenül helyt adni; mert, igy okoskodnak ők, Thiers alkotmányszerü elvek ótalmazója, Alaix és Pita pedig naponkint ujabb korlátlankodást követnek el az alkotmány ügyében. Thiers tehát Pitát nem pártolandja, 's csak ennek lelépte után segitendi a' madridi kormányt. Ebből az következik, hogy a' mostani ministerség lelépni lesz kénytelen, 's Thiers elveivel egyenlő gondolkozásu férfiakat juttat kormányra. Most azonban olly hir érkezett, minélfogva Spanyolország állitólagos szabaditója ministerségbül kimaradását jósolhatni, 's azonkül az is köztudomásra jöve, hogy eddigi nyilatkozatiban maga Thiers is helytelennek állitja a' fegyveres avatkozást vagy legalább föltétlenül csakugyan nem kivánja azt. Ez által tönkre jutott azon fő alap, mellyre a' mérsékpártiak vonatkoztak, midőn Pita-Alaix ministerségének mással fölváltatását kivánák. E' ministerség azonban e' miatt még koránsem juta szilárdabb helyzetre, mert nem csak kül- hanem bel támaszai is ingadoznak. A' hadminister nyers és durva erőszaknál egyebet nem akar ismerni, mig a' bel- 's jogminister nem igen mutat kedvet gyakori alkotmánysértésre. Pita iszonyodva tapasztalja, hogy azon kéz, melly ministerségre emelé őt, többé nem szolgál lépteinek gyámolitásul; 's a' M. Chronicle nyiltan kimondja, hogy Pita csupán bábjátékul szolgál az angol politikának. Ez utóbbi tehát mindent elkövet azon nehézségek legyőzésire, mellyek az angol érdek ellen minden oldalról fenyegetőleg tornyosulnak össze. A' ministerelnök, mint nagy tapasztalásu férfi, ki már Lissabonban is gyöngitni törekvék az angol befolyást, utjában áll e' tárgynak, 's azért elmozditni szándék őt hivatalából, mi okbul Onis már többrendü ajánlatot kapott a' külügyi tárcza elfogadására. A' pénzügyminister főtörekvése folyvást az angol gyapotáruk szabad behozatását tárgyazza. Az ez okbul általa kinevezett biztosság munkálkodása mindazáltal nem igen halad előre, 's igy az angol kereskedés csupán ugy adhat tul Gibraltarban fölhalmozott nagy árumennyiségin, ha ismét Malagában 's Cadizban fölállitandó zendületi junták életbe léptetésire várakozik, mikép 1835ben 's 1836ban tőn, midőn aztán igen csekély adó mellett szállithatá be áruit. Catalonia már rendszabályokrul gondoskodik a' penzügyminister erőszakos léptei gátlására. Espana gr. minden angol árut, minek nyomába juthat, megégettet. Catalonia nagy mértékben ohajtja ugyan az angol kereskedés kizáratását, de a' franczia kereskedőknek még sokkal nagyobb érdekjökben fekszik ez. A' franczia kormány tehát mindenkép gátlani törekszik a' czélba vett kereskedési szerződést Anglia és Spanyolország közt. — Zea Bermudez több levelet intéze már Berlinből Madridba, mikben igen nagy elégülést fejez ki ottani fogadtatásával. Hervey lordot aprilben Madridba mondják érkezendni. A' harcztéren nyomos történetek kifejlését várják. —

(Folytonos összeesküvések Maroto ellen. Melilla ismét az alkotmányosak hatalmában.) Bayonne april 4ikén: A' két hadsereg még most is hadi munkálkodás nélkül vesztegel szokott rendes állomásin. Az egész mult hét csupán azon egy, magában épen nem nevezetes, eseményt szülé, hogy a' királyné sergei öszpontosulni kezdének Riberában 's Maroto mindenféle anyagi nehézségekkel törekvék gátlani Espartero sergei előhaladását. Mennyire azonban az Espartero 's Maroto közti ellenséges mozgalmak naponkint gyérülnek, annyira szaporodnak Maroto ellen az összeesküvések, miket ő elővigyázati rendszabályokkal tud megelőzni, mielőtt még kárára lehetnének. Egy főbb rangu carlospárti katonatiszt, ki Maroto üldözési miatt szökésben volt menekvést keresni kénytelen, beszéli, miszerint ő Ciraquiban volt Carmona tábornokkal, midőn febr. 17ikén udvarias levelet kapott Maroto tábornoktul, mellyben szükséges tanácskozásra Estellába hivá meg őt. A' közönség akkor már értesülve volt a' többi tábornok elfogatásáról. Carmona febr. 18ikán regg. 5 órakor csakugyan Estellába érkezék, hol igen nyájasan fogadá őt Maroto 's reggelizésre hivá meg. Reggeli után egyik segédével Puy erősségbe küldé őt, 's tudtára sem adá, hogy fogoly. Az erősségbe érkezte után azonnal tudaták Carmonával, hogy egy óra mulva még más négy tábornokkal együtt agyon fog lövetni, 's egyszersmind bemutaták nekik a' gyóntató szerzeteseket. Minden kérésük daczára 7 órakor már egyik sem volt közülök életben, 's igy családi viszonyikat sem hozhaták illő rendbe. Maroto jogositni törekvék hallatlan tettét, 's fölvilágitást igért a' nemzetnek, annak megmutatására, miszerint az agyon lövetett tábornokok hazaárulók valának. De azóta két egész hónap mult már el, 's Maroto nem tartá meg szavát, a' nép pedig minden oldalról kéteskedik a' fővezér szavaiban, 's végveszélyel kezdi fenyegetni a' rettegő Marotot, ki egyébiránt a' navarraiaktól fél, 's azért épen ezeket üldözi legmakacsabbul gyülölségével. Ez okbul fut annyi navarrai család franczia földre, sok pedig épen nyom nélkül tűnik el. Sopelana és Arroyo tábornokok börtönben fetrengnek, csupán azért, mivel a' febr. 21iki kir. rendelet után is szólni mertek Maroto ellen. A' navarrai 5ik zászlóalj majd utólsó emberig megszökött. Arias Texeiro, Labandero 's Diego Miguel Garcia, számüzött carlospárti főnökek, Cabrera pártolásával, Toulouseba mentek, hanem folytonos titkos közlekedésben állnak honosikkal. Maroto megbukását mind ezek bizonyosnak 's igen közelnek hiszik. Espartero, mint mondják, az estellai és ramaleti vonalt egyszerre szándékozik megtámadni; a' carlospárti sereg központra gyülöngése mindazáltal igen érezhetőleg gátolja hadi mozgalmit ez utóbbi ponton, és Santander közt minden közlekedést lehetetlenit. Maroto pattantyusságot és lőszert külde Estellából Dicastilloba. — Cadiz, Puertoreal és Mária kikötő közt gőzhajózás létesült. A' gőz ez ujabb diadala nagy örömet szült. — Oranbul martz. 26án indult kereskedőhajó azon örvendetes hirt hozá, hogy a' melillai carlospárti őrség föladá e' fontos erősséget az ostromló alkotmányosaknak. —

Anglia.

(O' Connell Dublinban. Londonban járvány uralkodik.) Fortescue l. april 2ikán Dublinba utaztakor Liverpoolba érkezvén, este gőzösen szándékozék utját folytatni rendeltetési helyére. A' liverpooli kath. társulat választmánya üdvezlő felirattal tisztelé meg őt. April 2ikán a' dublini Adelfi-szinházban nagy számmal gyülének össze az ottani szabadelmüek, üdvezlő 's bizalmi fölirat-szerkesztés végett Fortescue l. megtiszteltetésire, ki elibe másnap küldöttség volt indulandó Kingstownba. Az elnöklést e' gyülésen Charlemont gr. vivé. O' Connell hosszu beszédet tarta ez alkalomkor, melly igen mély hatásu vala, 's lényegileg igy hangzék: „A' tory párt Angliában folyvást nagyobb mértékben fejt ki gyülölséget az irlandi nemzet ellen. A' ministerség csatát veszte a' felsőházban, 's ha az alsóház ki nem javitja e' csorbát, ugy senki nem állhat jót a' következményekrül. A' kérdéses felsőházi inditványt az irlandi nemzet ismert halálos ellensége hozá szőnyegre. De valamint a' katholikusok fölszabadittatásakor kénytelen volt Wellington hg engedni a' közvélemény hatalmas parancsának, ugy most ugyanazon indulatokat szükség fölébreszteni a' nép szivében, 's ha aztán csakugyan polczra jutnának is a' toryk, bizonyosan nem fognának annak sokáig örvendhetni. April 11ikén ujra nyilvánosan összegyülendünk kérelem-szerkesztés végett a' királynéhoz, mostani ministersége megtartása iránt, 's hogy örökre zárja el a' hatalomtul azon pártot, melly mindenkor engesztelhetlen gyülölője 's ellensége volt Irlandnak." Határzattá lőn e' gyülésben, hogy Fortescue ünnepélyes fogadtatásakor zászlók 's lobogók ne használtassanak. — Londonban jelenleg járvány uralkodik, mellyről következő részleteket közöl az ottani orvosi lap: „A' betegség első kórjeleit a' gyomor alrészében 's oldalán érzi a' szenvedő. Ezt néhány óra mulva borzongás és változóláz követi, mig ez utóbbi tart, addig folyvást majd tökéletes erőcsökkenést érez a' beteg 's agyvelejében tetemes háborodást. Az ütér 120szor löktet minden perczben 's igen gyönge; a' bőr melegsége rendkivüli, a' nyilás igen élénk 's az álom fölötte nyugtalan. Miután ez állapot 2—3 napig tartott, szünni kezdnek a' kórjelek 's a' betegség erős izzadással végződik. Most következik azonban e' járvány leirásának legnevezetesb resze. Noha e' baj jobbadán csak 2—3 napig szokott tartani, mégis olly nagy csapás háramlik az egész idegrendszerre, hogy a' beteg majd tökéletes bénultságra jut. Az e' járványban szenvedő ugyanis rendkivül erőtlenültnek érzi magát, szava elveszti csengését, 's erős szédülés lehetlenné teszi a' járást. Napok 's hetek mulnak, mig ereje ismét visszatér, 's ha e' betegség gyöngédebb alkatu személyeket támad meg, vagy korban már tetemesül előhaladtakat, ugy nincsen ellene biztos segély. Egyébiránt e' betegség gyógyitásánal, leginkább érvágástól kell ovakodni. Eddig a' gyuladásnak vélt bajt sokan érvágással akarák gyógyitani, de merényük következménye szomoru lön. Legczélszerübben használhatni a' beteg tiszta állapotban tartását, mi mellett frisitőkben nem kell hiányt szenvedni a' betegnek. —

(A' pártok helyzete. A' kormány ajánlata az amerikai határvillongás iránt.) A' whigek Edinburghban próbát tettek a' ministerség megerősitésire, de engedni voltak kénytelenek az ottani radicalok hatalmának. Ez utóbbiak ugyanis olly nagy számmal jelentek meg, hogy a' whig polgármester helyett saját körükből választhatának elnököt. Veszni látván ügyöket, önként engedének a' whigek, 's elhagyák a' gyülestermet, mire a' radicalok egyhangulag azon határzatot hozák, miszerint a' whigministerség teljességgel nem méltó a' nép bizalmára, egyszersmind azon meggyőződést fejezvén, ki, hogy csupán az általányos szavazásjog kieszközlése szabadithatja meg a' nemzetet a' főnemesség azon nyomásától, melly alatt most szenved. Könnyen gondolhatni, milly határtalan örömre lobbantak e' hirre a' toryk, mivel e' nyilatkozatot a' radicalok tökéletes elválásának tekintik a' whigektül, mi véleményök szerint önpártjoknak fogna utat nyitni kormányhatalomra. A' Times azonban, mellynek azon függöny mögé is szabad tekinteni, hol a' főnökek tanácskoznak, egészen máskép magyarázza e' jeleket. A' Times ugyanis e' mozgalomban azon párt fölizgatását szemléli, melly erőt kölcsönze a' whigeknek, 's eddig aladságban engedé magát azok által vonatni, mi egészen ártalmatlanná tevé azt, 's minek következtében idővel a' whigekkel együtt nyom nélkül enyészendett el, holott most ezektül külön szakadva, 's a' tömegeket minden ovakodás nélkül magával ragadva, rendkivül félelmes fogna lenni a' conservativekre nézve. Ez okbul tehát azon reménnyel kecsegteti magát a' Times, miszerint a' radicalok ezuttal is a' whigministerség mellett fognak a' parliamentben szavazni, midőn az Irland kormányzata iránti inditvány szőnyegre kerülend, mi hosszabbitni fogja ugyan a' whig kormány életét, de a' nemzet előtt koránsem javitandja helyzetét. A' toryk főnökei naponkint világosabban kezdik átlátni, hogy igen nagy hibát követének el, midőn ellenségüknek alkalmat nyujtának zajjal lépni le, 's különösen Irland érdekiben, melly utóbb is mélységbe vonó malomkő leend az uj kormányra nézve. Wellington egyenesen kimondá, hogy ő már igen

koros 's ez okbul a' mostani forrongó időben nem fogadhat el tárczát, Peel pedig nem vél hosszas maradóságu kormányt alapithatni a' jelen körülmények közt. Mivel azonban már el van vetve a' keztyü, tehát kénytelen lesz azt fölvenni, de mint mondják, azzal kivánja Irlandot valamennyire kivonni a' csatából, hogy Russell inditványához azon nyilatkozattal járuland, miszerint a' ministerség általányosan nem érdemes a' ház bizalmára. Ez vagy meghasonlást szülend a' javitó pártban, 's megbuktatja a' ministerséget, vagy pedig ártani fog a' radicaloknak a' közvéleményben, ha ezek ismét ministerség mellett találnának szavazni. Hogy Russell menekedni akar a' kormányzati tehertül, az minden oldalról bizonyul ugyan; illy megtámodás esetén mindazáltal komolyabb védelmezésre kénytetendi őt becsületérzete, mint minőre különben talán hajlott volna. O'Connell 's az irlandi szabadelmüek ezalatt mindent elkövetnek a' szabadelmüek elriasztására. Az előbbi egy két radical férfit szeretne ministerségbe juttatni, hogy általányos szavazásjogot küzdhetne ki, mi által a' többi radical kivánatoktul elállásra véli legalább ideiglen birhatni a' népet. A' gabnatörvény ellenségi Glasgowban végre megegyeztek a' manchesteri egyesület azon kivánatában, miszerint ügyöket ezuttal nem teszik politikai jelentőségüvé, azaz nem fognak azzal további parliamentjavitást összecsatolni. Mihelyt azonban conservativ ministerség létesülend, melly természetesen minden csökkentését határzottan fogná ellenzeni a' gabnabeviteli vámnak, akkor e' határzat megszünend erővel birni 's a' gyártulajdonosak egész tömege a' radicalok karjaiba vetendi magát. — Több lap azt kezdé hirleni, miszerint a' londoni kormány véghatárzatra lépe már az egyesült szabad tartományokkal a' fönforgó határvillongás ügyében; e' hirt következőleg igazitja meg a' M. Chronicle: „1831ben a' németalföldi király mint választott biró határza e' dologban, 's a' londoni kormány elfogadá határzatát, a' washingtoni kormány ellenben elutasitandónak vélé azt, mivel a' mainei tartomány ellenkezett végrehajtásával. Utóbb többször süker nélkül szólittaték föl e' tárgyban a' washingtoni kormány. A' britt kormány utóbb a' vitás birtokrész egyenlő felosztását hozá ajánlatba Maine és Uj-Braunschweig között. De Maine tartomány ebben sem akart megegyezni, 's az 1783iki határszabást kiváná megtartani. A' britt kormány e' részben megegyezni lesz talán kénytelen, de még eddig semmi olly lépés nem történt, melly végkép eldönthetné a' vitás kérdést.“ —

Franczia ország.

(A' következmra előtti csoportulatok. Elegy.) Azon népcsoportokbul, mellyek april 4iken a' következmrai épület körül tolongtak, többnyire e' szók hangzának: „Fegyverre! 12 sousért a' kenyeret! Éljen a' respublica!“ April 5kén megujult a' népgyülöngés. A' kiáltozók jobbadán igen gyanus külsejü emberekbül állottak. A' rendőrség csakhamar elszélyeszté a' zajgókat 's még ugyanazon nap számos elfogatás történt. Néhány fiatal ember a' marseillei dalt kezdé zengni. A' National azonban folyvást korábbi állitása mellett marad, hogy t. i. álköntösü rendőrügyviselők izgaták a' népet. April 6kán még folyvást nagy számmal csoportult a' nép néhány főbb téren. Az elfogottak száma 300ra ment e' napon. Éji 11 óra tájban mindazáltal már minden csöndes volt. Azon elfogottak jobbadán igen fiatalok, 's 16 esztendősnél idősb kevés találkozik köztük. Midőn a' rendőrség előtt vallatni kezdék őket, egyhangulag oda nyilatkozának, hogy csupán kivánesiságból sereglének össze egymás példáját követve a' kamra épület közelében 's csöndzavarról nem is álmodtak. Az elfogottak közül többen ujra szabad lábon vannak. Voltak e' népcsoportulatoknál olly férfiak is, kiket koránsem politikai érdek, hanem csupán iparüzési vágy vive a' tolongásban részesülésre. Következő csenész történetke méltó emlitésre: „Egy csinos öltözetü fiatal férfi, ki arany gombu sétabotot tarta kezében, egy csoport nyugtalankodót vezérle 's magosra emelt bottal kiálta: „Föl, utánam, honfiak!“ Ekkor egy ismeretlen férfi közelite hozzá e' szókkal: „Az Ön szava igen gyönge vezérnek; aztán zászlóra is szükségünk van,“ 's kendőt, mellyet hihetőleg más zsebéből csent, kötvén az arany gombu botra, csakhamar eltünt az ohajtott zsákmánnyal.“— Delessert Gábor, mint mondják, benyujtá lemondását a' királynak, de ez kéré őt: maradna meg állandó ministerség-alakitásig, melly kérés következtében visszavevé a' lemondást az ideigl. tisztviselő. — A' kamra 6dik hivatalosztálya fontos határzatot hoza april 6kán; meghatalmazá t. i. Vivient, hogy a' kamrától külön biztosság-nevezést kivánjon a' kormány általányos bánásmódja megvizsgálására a' közelebbi választások alatt. — Brougham l. Parisban mulat, 's april elején ebéden volt a' királynál. —

(Soult nyilatkozata a' felsőházban. Választás hitelesitések.) Az april 6ki következmrai ülésben még mindegyre a' választás-hitelesitéseket folytaták. A' választmány gáncsolá ez alkalomkor azon szokást, melly korábbi időkben divatba jött, 's melly szerint a' választáskerületi elnökök a' választások kezdetekor beszédeket tartának. (Tetszés balról.) Guizot, ki az eddigi ülésekben gyöngélkedés miatt nem vehete részt, épen e' tárgy vitatásakor lépett a' terembe. Mauguin Vatout választatását törvénytelennek kiváná nyilatkoztatni, mire a' belminister azon megjegyzést tevé, miszerint minden illy inditványnál bizonyitványokkal szükség élni, mert a' megvesztegetési vádat több választónak egészen ellenkező nyilatkozatu levele tökéletesen megczáfolja. Mauguin leginkább azon állitással támogatá vádjait, hogy Vatout kedvezményeket sürgete a' kormánynál azon kerület számára, mellyet képviselnie kelle. Martin (du Nord) menté a' kormányt e' tekintetben, 's határzottan állitá, miszerint az épen semmi illynemü kedvezményt nem nyujta egyik vagy másik kerületnek, 's minden rokontárgyu kérelem csupán legszigorubb igazság esetén nyert valósulást.—A balközépi követek 5kén este gyülést tartának, Ganneron szállásán. Mintegy 80 tag volt jelen e' gyülésen, 's azt határzá, hogy valamennyi választásról általányos jelentés-tételt kell követelni 's aztán fogni csak a' kamraelnök-választáshoz. — A' mart. 6ki pairkamrai ülést nagy kiváncsisággal várák külön a' pártok, de várakozásuknak koránsem felelt meg a' dolog kimenete, mivel Soult nem nyilatkozék ugy a' ministeri fordulatról, mikép azt tőle általányosan várták. A' tábornagy megvallá ugyan, hogy örömest mondaná ki a' kamra és haza előtt a' meztelen valót, minden himezgetés nélkül, de egyszersmind értésire adá a' gyülésnek, miszerint ő ezt nem képes tökéletesen teljesitni, mivel az ügyek mostani zavart helyzetét az által még rosszabbitni 's a' kifejlést késleltetni véli. Határzottan nyilványitá mindazáltal, miszerint ezuttal az akadályok csakugyan nem az udvartól származának 's ő még most is reményli jó sükerét a' fordulatnak, a' ministerség-alakitásról pedig koránsem monda le. A' tábornagy e' nyilatkozata előtt igen élénk szólalkozás támadt Montalembert 's Villemain egy, és Molé gr. közt más részrül, az utóbbi napokban történt 8 pairnevezés miatt. Molé sajátszerü nyugalmával utasitá viszsza e' megtámadást; de szavaiban még is ezuttal több keserüség mutatkozék, mint mennyit ministerségben voltakor tőle közönségesen tapasztalni szoktak. Soult beszéde után még egyszer fölvevé e' tárgyat Dreuz-Brézé marq., 's kemény kifakadásra használá a' kormány ellen; beszéde azonban igen csekély hatást bira eszközleni.—Az ellenzés Odilon-Barrotnak szándékozik adni szavát kamraelnök-választáskor. Ellenjelöltje általányos vélemény szerint nem Dupin, hanem Passy leend, mert Dupin végre késznek nyilatkozék ministerségbe lépésre, Soult és Humann urakkal egyesülve. Eddig még késkedik ugyan nagyan közelitni a' doctrinairekkel egyesülésre, de rövid idő mulva hihetőleg e' kedvetlenséget is feledni fogja. Egyébiránt Odilon-Barrot győzelme az elnök-választásnál igen kétes. Az egyesült baloldali 's balközépi ellenzést, a' 26 legitimistával együtt, 210 szóval birónak mondhatni. Thiers és Odilon-Barrot még folyvást reménylik, hogy végre ki fogják vihatni az egyesülést a' doctrinairekkel, melly esetben biztos győzelemre számolhatnak. Thiers meghasonlásának okait a' tábornagygyal még most is különbözőleg magyarázgatják. —

Németország.

(A' badeni nhg trónbeszéde. Elegy.) A' badeni nhg april 6ikán a' RR. gyülésit következő beszéddel nyitá meg: „Nemes urak 's kedves barátim! Örvendek hogy Önöket ismét körültem szemlélhetem 's az országgyülés megnyitásakor valamint magamnak ugy Önöknek is szerencsét kivánhatok azon megnyugtató állapothoz, mellyben létezik most Baden nhgség. Adja isten, hogy a' béke hasznait még sokáig izlelhessük 's népem iránti gondoskodásimat továbbra is süker koronázza! A' megelégültség 's a' rend szelleme, melly az ország minden részeiben uralkodik, az emelkedő jóllétnek legbiztosb jele, jó törvényeken és czélszerü statusintézvényeken alapulva. A' vámegyesület kedvező hatásai folyvást a' kereskedőség elénkségе 's az iparmühelyek szaporodása 's terjedése által nyilatkoznak. A' nagyobbuló szorgalomnak tulajdonithatja a' munkás néposztály lényeges javulását állapotjának. A' kötött pénzszerződés a' németszövetségi statusok törekvéseit uj sükerrel koronázza. A' pénzügyi állapotot folyvást kedvezőnek mondhatom; általok a' fenállók megtartását 's naprul naprai javulását eszközölhetjük, ide nem értve a' nyilványos terheknek évenkinti kevesbülését 's azon nagy adókat, mellyek szellemi 's anyagi érdekek előmozditására fordittatnak. Ha több, már a' mult országgyülésen hozott törvények 's épitési vállolatok, mikre a' szükséges eszközök megajánltattak, reményen tul későn fognak létesittetni, az okot Önök bizonynyal az elkezdettek tömegében 's azon nehézségekben kereshetik, mellyek különböző körülmények között a' rögtöni előhaladást gátolák. Azon munkák, mellyek Önökre várnak e' jelen országgyülés alatt, habár nem számosak is, de fontosak. Számadásokon 's költségvetésen kivül Önök elibe még háztartási költséget is terjesztendek; azután a' törvényhozó biztosság által nem rég bevégzett tervét nyujtandjuk be a' büntető törvénykönyvnek, melly megfelelve a' tudományok előhaladásának 's a' jelen miveltségi állapotnak, már rég hiányzott szükséget födözend. A' fenállók tapasztalt hiányi javitására több törvényjavaslat fog Önök elibe terjesztetni a' nyilványos utak elosztatása, épitése 's föntartatása iránt, a' tüzkármentesitő intézet 's a' törvénykezési dijak tárgyában 's más csekélyebb érdekü dolgokrul. Önök érzeményiben, hü buzgalmokban 's állandó hüségökben bizakodva azon remény táplál, miszerint ezen országgyülés tárgyai 's kérdései az ország valódi érdekében fognak elhatároztatni.“ — Celle, Lüneburg 's Ülzen városok eddigi követei, Lüneburgba rendelt összejövendésök ürügye alatt, valamint a' febr. 27diki ellenszólalkozás szerzősége miatt, rendőrileg pör alá vonattak. — A' braunschweigi uralkodó hg veszélyesen beteg, az idegláz jelensége mutatkozik nála, reménylhetni azonban, hogy az ifju hg erős testalkotványa daczoland a' betegséggel. —

Belgium.

Az Indépendant szerint a' Hollandiának esendő luxemburgi birtokrészen 149,700; a' limburgin, Maestrichttel, 183,297, az erősségen kivül 161,298 's igy összesen 310,998 lélek lakik. A' limburgiak közül 1794ben Hollandiához 56,016, Poroszországhoz 8678, Clevé és Jülichhez 28,187, Lüttich püspökséghez 22,592, az ausztriai Németalföldhöz 45,825. Öt részre volt tehát akkor Limburg szakadva, vajjon mikor le end e' nép, vallás 's nyelv által ugyanaz, egyesülve. —

Gabonaár: Pest, aprilis 19dikén: Tiszta buza 180, 160, 145; — Kétszeres — 115, 110; — Rozs 106, 104, 100; — Árpa 84, 80, 70; — Zab 68, 66, 63; — Köles 95, —, —; — Kukoricza 100, 96, —; Köles kása 190 pesti m. v. garas.

Pénzkelet: Bécs, april 17kén: 5 pCtes statuskötelezvény $107\frac{1}{10}$, 3 pCtes $81\frac{1}{2}$, 1820ki 100 ftos kölcsön 284 ft. pgő. —

Lotto. Bécs, april 17kén: 67, 77, 38, 84, 7.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. szerda, apr. 24.

JELENKOR.

1839. 33ik szám.

FOGLALAT: Magyarország (kinevezés; a' k. személynök székfoglalása; Ole Bull Pesten; sopronymegyei tisztujitás és követválasztás; jász- és kúnkerületi tisztujitás; m. n akad.; szatmári és kassai hírek; adakozások a' komárommegyei javító dologházra; különféle: ausztriai uj kölcsön, országgyülési előkészületek Pozsonyban, kereskedési hírek, 's a' t.) Amerika (Franciaország és Mexico között meg van a' béke kötve 'sa' t.) Portugália (az egész ministerség benyujtá lemondását; 's a' t.) Spanyolország (vélemény Spanyolország jövendőjérül; a' madridi ministerség ingadozni kezd; Valenciában nyugtalanság mutatkozik; harcztéri mozgalmak 's a' t.) Anglia (Russell nyilatkozata a' ministeri kérdés iránt; 'sa't.) Belgium. Németország. Dánia. Törökország. Gabonaár.

Magyarország.

Majláth György b. titkos 's volt status- és conferent. tanácsos f. hó 10kén mint ujdan kinevezett ország birája, Somsich Pongrácz volt kir. személynök pedig april 15ikén mint amannak helyébe kegy. kinevezett status- és conferen. tanácsos tevék le ünnepélyesen a' hitet ő felsége kezeibe. — Pethőfalvi Uzovich Sándor tbirót fels. urunk aranykulcsos hivei közzé méltóztatott kegy. sorozni.

Pesten szigeti Szerencsy István udv. tan. 's aradi főispán mint a' kir. személyes jelenlétnek legközelebb k. kinevezett törvényszékbeli helytartója f. h. 21kén foglalá el számos jeles gyülekezet előtt a' kir. táblai elnökszéket az ideigleni gyülésteremben. A. t. k. tábla idősb bárója m. Nádasdy Leopold gr. főispán ugyanis felolvastatván az ujdon személynök-nevezési érdemtanusító 's elnökségadó k. k. okleveleket, két küldöttséget neveze ki a' k. tábla tagjaiból, mellyek egyike a' m. személynök urat székfoglalásra híná meg, másodika pedig a' kapunál fogadná. Eljárván a' két küldöttség megbizatásában, a' lépcsőzeten sorozva tisztelgő törvény-gyakorló ifjuság örömkiáltozási közt érkezett meg a' tiszt. személynök 's a' törvény-asztalhoz léptekor fentiszt. idősb táblai báró ur csinos szerkezetü szives magyar beszéddel üdvözlötte (kitünő érdemeit méltatva magasztalólag) a' t. k. tábla tagjai, ügyvédi kara 's hites jegyző ifjusága nevében; mire a' székfoglaló elnök ur, az ujabb időkben tudtunkra legalább első, magyar beszéddel köszönt be 's tősgyökeres eredeti magyar ajkához képest szivreható magyar szózattal példányul előábrázolván a' birói független, minden lepel, ármány, csel, sugalom és önzéstül szabadnak mentnek lenni kellő tisztet 's e' bíróitiszt kétszeres teljesitésére kötelesnek vallván minden törvény- 's igazság- szolgáltatási elnököt, — a' k. táblai ügyészkart, mint minden pörben a' törvény- 's igazságszolgáltatás elemi biráját, kétségeinek kellő felvilágitóját és százados jogok védlete v. keresete ügyében hosszas perlekedési rendszerünknél fogva sokszor ön és önnönei java föláldoztával védenczei jogainak a' legmostohább körülmények közt is fentartóját lélekemelőleg szólitá föl e' tüskés de dicső ('s jövendőre a' kellőleg méltányló igazságnál 's fejledőbb értelmiségnél fogva még dicsőbbé válni szükséges) pálya folytatására, — végre pedig a' Haza serdülő reményeihez, a' törvénygyakorló zsenge koszorúhoz fordult atyáskodva intő buzditó szavaival. Lelkes beszéde meghatóbb rajzait 's momentumit gyakor éljenkiáltozások szaggaták félben, 's ezek annál szivesebben harsogának, mivel magyar kebel, magyar ajkon szóla magyar keblekhez. Zárlatul beszéde után a' személynöki két itélőmestert erősité meg hivatalában a' harsányul megéljenezett elnök.

Lövő (Soprony) april 17kén: Kismartonban az Eszterházy hgi család ősi várában üllötte tegnapelőtt ns Soprony megye nemzeti ünnepeinek legszebbikét; midőn szeretve tisztelt főispánja, főm. galanthai Eszterházy Pál hg elnöksége alatt tisztujitó székét tartá. Az ezt elhatározó közgyülésben mart. 18ikán ugyanis nyilván kijelenté a' tisztelt hg- főispán hazai törvényinket szemei előtt hordozva, mennyire tiszteli a' tisztujitás kitüzendő helyéről régebben nyilványitott kivánatit is a' kormányára bizott ns megyének, 's annak következtében a' RRdeknek teljes szabadságára is hagyván azt, egyedül magas elődi szép példájaként tiszta vendégszeretetből magához meghíni sziveskedék az egész megyének törv. választóit, kik is e' barátságos meghivást szives készséggel fogadván majd két ezerre menő számban, a' legdiszesb renddel, legkisebb kicsapongás nélkül, már a' választást megelőzte napon, jobbadán kisebb, nagyobb, 's ünnepélyes vig csoportokban megjelentek, 's még csinos zászlókat is lobogtattak; de mellyek koránsem a' pártoskodásoknak, hanem a' rokon érzelmeknek voltak pontositó eszközeik, mit a' következmény legszebben tanusita; mivel más nap a' tisztujitás végekor egy igen jeles része a' választóknak, diszes választmányt alakitván köréből, azáltal szeretett főispánjoknak egyetértésök e' szép jelével, válogatott tisztelkedő szavak közt kedveskedék, ki is azt kegyelmesen fogadva, 's megköszönve igérte, hogy azt Miklós fiának is kedves emlékül hagyandja. — Már az előtanácskozásokból kitetszett a' közkivánat, midőn a' KK. és RR. fm. főispánjokat, a' nélkül hogy kijelelő jogait legkisebbé is korlátozni szándéklanák, megkérék: erősitené meg teljes megelégülésökre hivatalnokkodó mind két alispánjokat. Másnap a' sz. Lélek segitségül hitta után, igen számos uri vendég 's igen fényes meghivó választmány kiséretében reggeli 8 óra tájban megjelenvén a' hg-főispán, ékes magyar ajakkal üdvözlé a' jelen nagy számu ns Rendeket, szép kiváltságuk gyakorlására ősi szokásként megnyitván a' közgyülést: maga részéről minden legkisebb részrehajlásnak még árnyékát is mellőzvén a' törvény- 's igazságszeretetnek legszebb fényében tünt elő. Az első allspán az egész tisztikar nevében lemondván a' tisztviselésrül a' megye pecsétjét, mellyet három évig tiszta kezekkel használt, átnyujtá; ezt követé főjegyző Rohonczy Ignácz a' megye levéltárának kulcsaival, 's kezdetet vön a' választás 's majd végesvégig felkiáltással folyt, csupán két esetben: t. i. a' soproni felső járásban alsz. biró Tar János és Tóth Samu eskütt, nemkülönben tiszti alügyész Bognár Lajos és Markus József ügyész ur közt határozott szavazattal a' többség. Többnyire az előbbi tisztviselők köz bizodalomnál fogva ujra megválasztattak. — A' junius 2kán megnyitandó országgyülésre fels. Urunk meghivó levele is megérkezvén, azonnal köztanácskozás tárgya lőn, 's a' tisztujitás végén nyomban felolvastatván, 's megmagyarosittatván kihirdettetett; mellynek következtében azonnal az országgyülési követek is megválasztattak 's a' köz bizodalom egyhangulag Nagy Pál tbirót már most ötödször, és Hőgyészy Pál első alispánt jelenté ki e' diszes polczra 's igy nyilván ezek elsők már elválasztott képviselők a' törvényhozandó test sorában. Az egész tisztujitást legszebb rend czimeresité 's minden kivánt sikerrel koronáztatott. Kedves vendégeit hgileg fogadta barátsággal füszerezett asztalánál a' szives házi ur 300 személyre teritttetvén tulajdon várában. Kiket pedig itt nem fogadhatott, azok számára nagyszerü készületü vendéglőkben mindent bőségben szolgáltatott ki. A' megyei ünnep másnap a' Sopronyba átvitt közgyülésen is folyvást tartott, mit azon örömkiáltások is bebizonyitának, mellyekkel ns megyénk sarjadó reményét ifj. Miklós hget a' megye tanácskozási termébe váratlan beléptekor fogadák a' Rendek. Soprony megye tisztikara imigyen alakult: első alispán: Hőgyészy Pál; másod. alispán: Marton György; főjegyző: Rohonczy Ignácz; első aljegyző, főjegyzői czimmel Simon nep. János; másod. aljegyző: Chernel Lajos; levéltárnok: Thalabér István. Sopronyi felső járásban fősz. biró: Kulcsár István; alsz. birák: Töttösy Mihály, Tar nep. János 's Tóth Bálint. Sopronyi alsó járásban: fősz biró Konkolyi Lajos; alsz. birók Mesterházy Pál és Radó Dani. Répczemelléki járásban fősz. biró: Káldy József; alsz. birók Kramarich Miklós és Csontos István. Rábaközi felső járásban: fősz. biró Badicz Endre; alsz. biró Döry Antal. Rábaközi alsó járásban: fősz. biró Pottyondy Imre; alsz. biró: Noszlopy Antal; főadószedő: Pethe Bálint; aladószedő: Takács István; főügyész: Lámperth Imre; alügyész Bognár Lajos; számvevő: Bolla Lajos. Az esküdtek, biztosak, orvosok, földmérők 's egyéb hivatalnokság a' KK és RR. közös megegygyeztivel a' főispán- hg által előbbi tisztkőreikben megerősittettek.

A' ns Jász és Kun kerületek részirül f. évi aprilis 17ikén szabados Jász-Berény városban nádorispáni főkapitány, verbói Szluha Imre kir. tanácsos 's több megyei tbiró elnöksége alatt tisztujitó szék tartatván, a' mostani jászkún kerületekbeli tisztikar következőkbül áll: nádorispáni alkapitány: Fazekas András több megyei tbiró; kerületi főjegyző: Eördögh József több megyei tbiró; 1ső aljegyző: Muhoray András, 2dik Barcsik Márton bács-megyei tbiró, 3dik, egyszersmind levéltárnok: Taczman Károly; tiszt. aljegyzők: Darázs Pál, Pethes Pál, Eördögh János, Kovács Lajos, 's Ágoston Ágoston; hadi főadószedő: Taczman István, házi Pethes Mihály; aladószedő: Küry József. Számvevő és tiszt. nádori tbiró: ácsi Uy Péter több megyei tbiró; tiszti főügyész 's tiszt. nádori tbiró: Kálnán Sándor több megyei tbiró; 1ső alügyész: Gózon László, 2ik Ozorószky Gábor; tiszt. alügyészek: Csathó Gergely, Kalmár József, Muhoray János, Sípos Imre, Antal János, Dózsa Ádám, Várady Sámuel, Nagy Ferencz, Endre László, Szabó Sándor, Tóth István, 's Nagy Károly. —

Jász-Kerület Kapitánya: Vágó Ignácz több megyei tbiró; nádori tbirák: Bathó Ignácz. Tiszt. nádori tbirák: Id. Ágoston András és Kovács Tóbiás. Esküttek: Horváth Pál, Mihálkovics János 's Bojthy Miklós. Tiszt. esküdtek: Antal József, Horváth Gábor, Hetényi Sándor, Telek József 's Ozorószky Menyhárt, egyszersmind irnoki kiadó. Biztosak: ifj. Ágoston And., Halmay József, 's Alavander István. Törvényszéki tbirák: Id. Antal József 's Törőcsik János. Orvos: Linczbauer Ferencz. Seborvos: Boros Sándor. Földmérő: Bedekovich Lőrincz; mezei biztos: Telek József. Várnagy: Sismis Mihály tiszt. eskütt. Erdősz: Balajthy József. Utibiztos: Nagy János. —

Nagy-Kún Kerület kapitánya: Illésy János aranysarkantyús vitéz több megye tbirája; nádori tbiró: Bozóky András; esküttek: 1 Várady István. 2. Kenéz Mihály bács-megyei tbiró. Tiszt. eskütt: Tunyoghy József. Biztosok: Bozóky István bács megyei tbiró 's Hajdú Mihály. Törvényszéki tbirák: Tóth András, Kaszás István 's Nagy Ferencz. Orvos: Bíbó Gédeon. Seborvos: Zsengellér József. Földmérő Péter Imre. Várnagy: Dóka Ignácz, mezei biztos: Boros Pál. Erdősz: Mányi János. Uti biztos: Varró Károly. —

Kis-Kún Kerület kapitánya: Szabó József több megyei tbiró. Nádori tbirák: 1. Aczél István több megye tbirája. 2. Móczár Ferencz; tiszt. nádori tbirák: Szabó István 's Horváth Antal, ki egyszersmind a' pákai majorkodás felügyelője. Esküdtek: Már Benedek bács-megyei tbiró; 's Balajthy Vendel; tiszt. esküttek: Péter Istv., Sinkovics Pál. Biztosok: Baky István 's Gózon Imre; törvényszéki tbirák: Fazekas László, Pethes Antal 's Baky János; mezei biztosak: Bánhidy József 's Balogh Mihály. Orvosok: Tóth Jozs., 's Balogh József; seborvos: Jámbor Mihály; földmérő: Varga Elek; várnagy: Endre Mihály; erdősz: Endre László, uti biztosok: Rajkó Mihály 's Péter Lajos. (Meg kell jegyeznünk, hogy a' fens. főhg-Nádor, mint a' Jászok és Kunok főbirája által neveztetni szokott hivatalnokok 's tisztviselők p. o. nádori alkapitány, nádori táblabirák nem jutnak tiszujitáskor választás alá 's itt az illető kerületekbeli tisztikar teljes számu isimértetése miatt közöltetnek).

Ole Bull, Wasa-rend gyémántdíszjelü lovagja, az európai hirü hegedüs művész fővárosunkba érkezék és szombaton, f. hó 27kén adandja első versenyét a' városi nagy tánczteremben.

A' m. t. társaság f. e. aprilis 2ikán tartott ülésében, belső dolgok elintézésin kivül: I. Egy névtelen által beküldött levél következésében, melly az 1837ben kitüzött philosophiai jutalomkérdésre egy még ezentul, 's igy a' f. e. martius 24ével lefolyt határnap eltelése után beérkezendő feleletet igér, ennek a' pályairatok közt tekintetbe nem vétethetése nyilatkoztatott ki, szabadságában állván a' szerzőnek, munkáját külön kinyomatás végett, a' társaságnak beküldeni. II. Hanák János az abauji tájszavak gyüjteményét küldé be a' magyar tájszótár kiegészitésére. III. Egy természettudományi értekezés

az illető bírálók megegyező véleményeinek következésében nyomatástól elmozdíttatott. IV. Egy mathematicai értekezés szerzőjének, saját kérelmére, visszaadatni rendeltetett. V. A' társaság könyvtára következő ajándékokkal szaporodott: a) Beszédes József l. tagtól: magyarországi hydrotechnicából próbául. Pest, 1831. Magyarországi hajós folyó nagy ágazat. Pest. Történeti előadása azoknak, mellyek a' Sárviz, Sió és Kapos folyóvizek kiszáritására elhatároztattak, — abrosszal együtt. b) Hanák Jánostól: Imádságos könyv, mellyet irt és most negyedszer kinyomattatott Pázmány Péter. Pozsony, 1631. Beszédek, mellyek b. Mednyánszky Alajos urnak tiszteletére Nyitra vármegye főispáni méltóságába lett beiktatása ünnepén mondattak. Nyitra, 1838. c) gr. Kemény József l. tagtól: Transsylvania, periodische Zeitschrift für Landeskunde. Dritten Bandes erstes Heft. Brassó, 1838. Die Wappen und Siegel der Fürsten von Siebenbürgen und der einzelnen ständischen Nationen dieses Landes. Ein Versuch von I. B. v. S. Szeben, 1838. VI. A' régiséggyüjteményt gr. Kemény József l. t. a' gyulafejérvári káptalan 1301diki pecsétével, 's Hanák János egy XVIdik századbeli magyar irat másolatával öregbítették.

A' magyar tudós társaság költségin megjelent: Külföldi Játékszín, kiadja a' m. t. társaság, XVdik kötet Tartalma: A' levelezők, vígjáték 2 felvonásban, b. Steigenteschtől, ford. Külkey Henrik. Ész és szív, vígj. 1 felvonásban, b. Steigenteschtől, ford Külkey Henrik. A' kényetlen házasság, vígj. 1 felv. Molière után Kazinczy Ferencz — n. 12r. 150 l. postapap. ékes boritékba fúzve 30 kr p. p. Pesten, apr. 19én 1839. Szalay László segédjegyző.

Szathmárról. F. évi martzius 29kén városunk egyik kereskedőjének V* J**, 19 éves fia ebéd mellől felállván, egy jóforma pohárral kezében kiment az ebédlőből. Némelly ismerősök roszat gyanitván ebből, csakhamar utána mentek, de már akkor üres pohárral találták visszatérni. E' szokatlan eltávozatból eredt kétséget a gyászos következés kevés percz mulva valósította; mert az ifju egérkövet (arsenicumot) ivott. A' jó módu szülék mindent elkövettek, hogy még a' szerencsétlenen segítsenek, de az, (ki nagy pénteken mérget vett be) husvét első napján délelőtti 9 óra fájban méregtül emésztetve megvált az általa utált világtul. A' kimult, szüleinek egyetlen fimagzata volt, kit szerencsés helyzetben 's kereskedésben levő édes atyja erőtetve 's hirtelen emelni törekedvén, nem maga kereskedésére de gyógyszerárussságra kitanittatván, nem engedett neki időt tanulmányi gyakornokságára (subject), de felszabadulta után mindjárt a' pesti egyetembe vitte, hol gyógyszerészi diplomáját már 19 éves korában megkapta. Ekkor az éretlen ifju szabadságára eresztve, szüleitül távol, eltévedt a' pesti nagy világban, honnan 2 hónappal ezelőtt Szathmárra kerülvén, szüleitül szoríttatni kezdett szabályosabb élet korlátai közzé. 's a' kicsapongáshoz szokott ifju, készebb vala életétül, mint megizlelt életmódjától megválni. — Szamosunk husvét táján rettentően megáradt, 's mellékét 's a' rajta keblesült helységeket, városokat és földeket árjával egészen elboritotta. Nem is csudálkozhatni rajta, mert a' télen vidékünkön módtalan nagy hó esett, 's főleg Nagy-Bánya, Felső-Bánya, Kapnik-Bánya 's Felső-Falu vidékin több házat ugy eltemetett a' hóözön 's fuvatag, hogyha szomszédságokbul segedelem nem érkezik, egész háznépek hótengerbe fuladtak volna. Innen természetes tehát, hogy azon környékekről, 's a' mármarosi, és erdelyi roppant hegyekről rohano felolvadt hónedv miatt megdagadt számos folyam a' Szamost igy felduzzasztá; mit a' szüntelenül eső és hó vég nélkül nevel. Neha néha martziusi havat czifra ritkaságnak ohajtottunk is; most pedig a' nyakunkon veszteglő aprilisi hóförgeteget gyomrunkból gyülöljük; 's gyülölnünk kell a' kártékonyt, tavaszi munkáink visszataszitó gátját. Nem tudjuk, mikor búcsuzik el tőlünk a' hóviharok özöne, azt még kevésbbé, mikor járhatni viz és sárlepte országutainkon biztosan; sőt azt sem, mikor mivelhetni tavaszi dülőinket, ugy ki és hátra vagyunk löketve szokott gazdasági sodrunk- és sorunkból.

Kassa. Palugyay Imre kegy. kinevezett nyitrai püspök april 15én hagyá el városunkat számos és jeles kiséretben uj rendeltetési helyére költözendő; miután ezelőtti napon a' káptalantól 's papságtól szivrehatólag elbucsuzott 's reájok utólsó atyai áldását adta. Hét munkás évet töltött e' főpásztor városunkban, a' hazának 's nyájának élve, egyesitni tudván az atyai szeretetet a' biroi tántorithatatlan igazsággal, a' méltóságot hóditó nyájassággal 's leereszkedő szivességgel. Örökitendi e' megyében nevét többek közt azon számos alapitvány, mellyekre majd minden szerzett vagyonát elosztá, örökitendi azon rendtartás a' megyében, melly szakadatlan munkásságának gyümölcse, áldás kisérje lépteit! — Kassa lakosi, bár mindenkor kitüntek sok tekintetben más népesb 's gazdagabb városink felett a' jó izlés 's nemesb érzetben; ez utólsó években mégis szembetünő előhaladás szemlélhető itt mindenben, mi az igaz mivelődéstül illy körülmények közt várható. Egyébközt nevezetes 's minden emberbarát szivét örvendeztető azon meleg részvét, melly, mióta keblében egy jótékony asszonyegyesület buzgón munkálkodik, — a' kevesbbé tehetőseknél is látható; ha e' jótékony szellem ihlette lelkesülés állandó marad, nagyon hihető, hogy a' nyomoruság minden képében enyhithető lesz. Már is fenáll itt több hasznos intézet közt egy szegényiház, mellyben most is 57—60 szegény tartatik, kik ezelőtt csak szemtelen koldulásból élősködtek, és sokszor szemérembül kivetkezve terhelék a' könyörületes közönséget, ezek most csendes munkásságban élnek, áldva istent azon jótéteményért, mellyben sajátilag csak most részesülnek tehetősb embertársaik kegyességibül; ezek most pokrócz-, vászon,- czérna-készitéssel (később majd posztóval is) foglalkodnak, hogy igy saját keresményükkel minden ruházatbeli szükségeiket födözhessék, 's igy ezek rendes felügyelés által, jobbadán herékbül, a' társaságban ismét kereső munkás tagokká váltak. Az ezen intézetet kormányzó jótékony asszonyegyesület választmánya f. e. febr. 22kén zenészetet adott, az utczai koldulástól eltiltott szegények javára, melly alkalommal gr. Forgács Mária, gr. Dessewffy Virginia, b. Szafran Már. kisasszonyok, gr. Fáy és más műbarátok többször csudált ügyességökkel gyönyörködteték a' számos közönséget. Kedves emlékezetben tartja fen ez estvét Kohn D. ur a' bécsi udv. dalszinházi hangászkar tagja 's az ottani conservatorium egyik legjelesb növendéke, ki e' zenészetben munkás részt venni szives vala 's előbb Beriot zenészetét, azután Ernszt ábrándjait változatival együtt hegedün olly ritka tökéllyel 's müvészi készséggel játszá, hogy a' kevesbbé avatott hallgatót is bájoló 's kellemesen olvadó hangjaival elragadá, sokáig tiszteletben tartandja fen e' müvész nevét városunkban. Hason czélra adatott ugyanazon egyesülettül apr. 14én egy sorsjátékkal párosult tánczvigalom. Bár rövid volt az idő, melly a' játszásra ajánlott kézimunkák 's egyéb műdarabok beküldetésére határoztatott, mégis mind számra, mind minőségre olly jeles gyüjtemény alakult össze, melly a' tulzóbb várakozást is jóval felülmulá; az egyszerűleg, mégis legjobb izléssel ékesitett terem 's a' jeles hangászkar, minden tekintetben kielégité a' jóltevőleg vigadókat. Jeles részt vőn e' jótékonyságban a' kassai ns tarsalkodási egyesület, melly mindannyiszor szives volt teremét át engedni; ennek, 's minden egyéb illy segedelmezéshez járuló emberbarátnak ezennel a' szegények nevében nyilványos hála jelentetik! —

A' komárom-megyei javitó-dologházra gyült hazafiui ajánlatok folytatása: m. Dessewffy József gr. 50 fr., t. Döbrentei Gábor helyettes tart. biztos 24 fr. nm. Szécsen Miklós gr. a' közönséges udv. kamra alelnöke 25 fr. m. Batthyányi Kázmér gr. 200 fr. n. Németh György apát, kir. táblai paelatus 50 fr. m. Scitovszky János, pécsi püspök 12 fr. 30 kr., Vischán Antal kincstári tiszt 40 fr. m. Dercsik János prisztiniai püspök 5 fr. n. Priviczer Aloiz helytartósági tanácsos 10 fr. a' legközelebb elhunyt Lászlovszky tanácsosnénak örökösei 100 fr., m. b. Bémer László 7vir püspök 50fr. nm. Mednyánszky Aloiz b. kincstári alelnök 20 fr. n. Szőgyényi Lőrincz, kincstári tan. 6 fr. n. Scultéty Ferencz, kincstári tan. 10 fr. n. Geőcz László, kincstári tan. 10 fr., n. Kunczy József kincstári tan. 4 fr., t. Ghyczy Miklós, kincstári titoknok 10 fr., m. b. Rédl Imre, helytartósági tan. 16 fr. m. Almásy Móricz gr. helytart. tan. 12 fr. 30 kr. m. Török Balint gr. helytartósági titoknok 10 fr. nm. gr. Batthyán i Imre k. főlovászmester és 7vir. 12 fr. 30 kr. t. Spányi András, szegények táblai ügyvédje 2 fr. 30 kr. n. Nedeczky József k. tan. 2 fr. 30 kr. nm. Keglevics János gr. főispán 25 fr. n. Justh Ferencz kir. tbiró 10 fr. n. Széll Imre kir. tbiró 20 fr. n. Reviczky Imre kir. tbiró 6 fr. n. Platthy Gáspár kir. tbiró 16 fr. m. gróf Nákó Sándor 100 fr. n. Feyes Antal, kir. ügyek igazgatója 24 fr. m. Zichy István gr. 25 fr. m. Zichy Edmund gr. 25 fr. m. Zichy Ödön gr. 25 fr. m. Batthyányi István gr. 22 fr., 30 kr., m. Győry László gr. 100 fr. n. Majthényiné sz. Bartakovics 10 fr. tiszt. Hraskó 's Thuránszky, Pest leopoldvárosi káplánok 10 fr. m. Andrásyné sz. Szapáry grófné 24 fr. n. Steinbach Ferencz, kegy. alapitványi ügyek igazgatója 12 fr. 30 kr. m. Semsey Jób kamrás 12 fr. 30 kr. m. Jordánszky Elek püspök 50 fr. m. Dercsényi báró testvérek 20 fr. m. b. Wenkheim Theréz 10 fr. m. Zichy József gróf 50 fr. m. Zichy Domokos gr. 50 fr. m. Batthyányi Lajos gr. 50 fr. (folytattatik.) Közrebocsátja hivatalos megbizásból. Külkey Henrik.

KÜLÖNFÉLE: Bécsi levelek szerint az ausztriai uj kölcsön központul szolgál ott e' pillanatban a' pénzérdeknek, 's mindaz, kik a' kölcsönt ervet közelebbrül ismerik, egyhangulag igen kedvezőnek állitják azt mind az ország gazdaságára, mind a' kölcsönjegyek birtokosira nézve. Az uj kölcsönpapirok olly nagy keletüek, hogy már kibocsáttatásuk előtt 10—15 pCtnyi keletrugtatással is történnek rájok előleges megrendelések. A' régibb ausztriai statusadósságot, mellyet eddig sorshuzás utján 5 pCtes kötelezvényekkel vala szokás beváltani, ezentul készpénzzel fizetendik. Az uj kölcsön befizetésire, mint mondják, igen kényelmes határidők vannak szabva. Az első sorshuzás 1840iki juliusban menend véghez, 's közelebbi hat esztendőben mindenkor két, az ezt követő hat évben pedig egy egy huzás leend, 's végre az utólsó 20 évben minden 18 hónapban egy. A' legnagyobb nyeremény 250ezer, a' legkisebb pedig 500 pgő forintbul álland. — Pancsován is hangászegyesület létesült, mely leginkább az egyházi zenét törekszik emelni, de egyszersmind hangversenyeket ad. — Christen Ferencz Antal budai első főorvos 500 váltó forintot szíveskedék ajándékozni a' pesti vakok intézete házának fölépitésére fels. királyunk születésnapján. — Pozsonyi magányos levelek szerint a' kihirdetett országgyülési határidő nagy élénkséget hozott azon városba; a' tanács gondosan tisztogattatja a' főutczákat, a' kövezetet javittatja, 's a' sétányt uj fákkal ültetteti be. April 17kén osztá ki első parancsit a' teljes tanácsülésben Eszterházy Károly gr., mint helyettes főlovászmester, miknek következtében másnap már elkezdék a' követszállásokat összeirni az e' végre kiküldött városi tanácsosak. — Rhédei Ádám gr. erd. kir. kincstárnok 's b. t. tan. mart. 30kán délutáni 3½ órakor érkezék Szebenbe. A' város előtt diszes küldöttség fogadá őt, 's Juhász kincstári tanácsos magyar üdvezlő beszédet tarta. — Odesszai tudósitások szerint az 183⅞ lefolytában innen legtöbb gabna küldetett Livorno-, Marseille- és Triestbe; de az utólsó kikötőbe jóval kevesb, mint 1836- és 1837ben, mit annyiban kedvezőnek tekinthetni, hogy nagyobb kivitelére mutat a' magyar gabonának az adriai kikötők felé. A' magyar földbirtokosak mindeddig gazdag földtermékeik fölöslegét a' világ piaczára kiállitani 's a' vizi közlekedést, mellyet nekik a' Duna némi nehézségekkel ugyan, de mindig jutalmas kilátásokkal Braila és Galacz felé nyujt, használni nem tudák; Moldva 's Oláhország ellenben, hol ritkán van szük termés, a' mostani kereskedési mozgásban máris tettleges részt vesznek. A' magyar borok kelete Oroszországban, hol a' bevitelnél némi kedvezéssel birnak (mivel ezektől a' többi borokra rovott vámnak csak fele fizettetik) eddig nem látszik terjedni. — Kár! hogy eddig még próba nem tétetett e' boroknak Trieszten vagy Fiumén át a'tengeren Odesszába és Taganrogba küldetésével, 's ott számukra rakhelyek állitásával. A' magyar borok jelenleg a' száraz földön Galiczián át nagy költséggel Berditseffbe mint főrakhelyre szállittatnak, mi által legnagyobb része a' nyereségnek idegen kézbe jut 's a' nemes borfajok, mivel kirekesztőleg zsidók kezeiben fordulnak meg, meghamisittatnak, 's hitelükben csökkennek. — Temesvárott mult józsefnapi vásárkor köv. áron keltek a' termékek: jármos ökör párja 270 f., lóé 300 f., hizott ököré 300 f., tehené 170 f., juhé 19 f., 300 fontos hizott sertésé 78 fr., magyar gyapju mázsája 65 f., német gyapjué 150 f., spanyolé 190 f., kenderé 21 f., lené 32 f., gubacs mérője 9 f., marhabőr párja 45 f., lóbő-

ré 14 f., juhbőré 4 f. 30 kr., méz itczéje 32 kr., font. 24 kr., sárga viasz mázsája 200 f., bánsági dohányé 17 f., olvasztott fagygyué 45—47 f., olvasztatlané 24—35 f., szalonnáé 26—27 f., szaz nyulbőr 75—80 f., mind váltóban.

Amerika.

(Mexico és Francziaország között meg van a' béke kötve.) Racehorse britt hajó, melly rendkivüli kevés idő alatt tevé meg utját, Veracruzból mart. 10eig terjedő leveleket és sürgönyöket hoza. Szerintük mart. 9kén irák alá az angol közbenjárás által kötött egyezkedést; Gorostiza, a' mexicoi meghatalmazott, már 10kén visszautazott Mexico fővárosba, a' szerződést congressus elibe terjesztendő, mellynek jóváhagyásán legkevésbbé sem kétkednek. Mexicoban a' jóváhagyásnak 12 nap, Parisban pedig 4 hónap alatt kell bekövetkezni. A' Francziaország által követelt 800 ezer dollárnyi kárpótlást alattvalóji számára 600 ezerre olvaszták le. A' két birodalom alattvalóinak kárpótláskövetelésit a' hadi időkben szenvedt károkért, egy 3dik hatalom békebiróilag intézendi el. 15 nap alatt san Juan de Ulloa föllegvár átadatik a' mexicoiaknak, jelen állapotjában. Az angol Courier ellenben azt állitja, miszerint a' föllegvár franczia költségen ki fog javittatni, mi ugy is Santa Ana követelésinek egyike volt. Egyébiránt Francziaország Mexicovali közlekedése azon lábon álland, melyen állnak a' legnagyobb kedvezményekkel biró nemzetek az utóbbi birodalommal. A' Francziaország által elkobzott mexicoi javakruli itélés békebiróilag Angliára hagyatik, a' franczia kormány lemondott a' kiskereskedést illető követelésiről, mellyet a' Mexicoban lakó franczják üznek. A' 600 ezer dollárnyi kárpótlást három izben köteles lefizetni, 2, 4 's 6 hónap alatt. A' san Juan de Ulloa várban talált álgyukat egytülegyig vissza tartoznak adni a' franczják, kivevén 12őt, mellyet előbb a' spanyolok-tul foglaltak el. A' Veracruz előtt horgonyzó kereskedő hajók a' mexicoi jóváhagyás után azonnal készülnek rakodni. —

Amerikai lapok szerint: „Texas elnöke 's Urrea tábornok között alkudozás van folyamban, mellynek czélja a' mexicoi szövetségesek és texasiak között szövetkezést alkótni; mi ha létesülhet, azonnal 2 ezer texasi csatlakoznék Urrea sergehez, hogy egyesült erővel döntenék meg a' fönálló mexicoi kormányt, mellynek romjain szövetséges respublicat alkotnának szabadelmü intézvényekkel. Lamar tábornok, a' texasi elnök, pénzügyministeret követül nevezé ki Mexicoba (t. i. a' felállitandó szövetséges kormánynál.)

Buenosayresi jan. 26ki hirek szerint Rozas tábornok jan. 1jén nyitá meg e' respublica törvényhozóságát; statuskiadása 1839re 28,700,404 dollárra van téve, mi nagyobb részint uj bankjegyek kibocsáttatásával lesz födözendő. Megnyitó beszédében nyilványitá az elnök, miszerint azon ajánlatát, hogy viszaly-kiegyenlitésre Anglia bizassék meg, a' franczia consul megvetéssel utasitá vissza; azóta azonban értesült, hogy a' britt kabinet maga ajánlá közbenjárulási szolgálatát a' franczia királynak. Az argentiniak a' franczia ostromzári hajókat megtámodni készülnek, mellyek most ugyis igen gyöngék, mert e' hajókrul a' legénység egy részét a' franczia hajóvezér által összevásárlott apró hajókra oszták föl.

A' frankfurti polit. lap Riojaneirobul mult évi dec. 24érül levelet közöl, melly szomoru ecsettel festi a' Braziliába vándorlott németek sorsát, e levél irója egyike azon szerencsétlen kivándorlottaknak. Többi közt igy nyilatkozik: „Bizonyossá tehetlek: hogy az utóbbi 12 év alatt Németországbul ide vándorlott 12 ezerbül alig van ezer életben 's többnyire azok is a' legnagyobb nyomorral küzdenek 's örömest visszatérnének hazájokba, csak eszközölhetnék.“ —

(Éjszakamerikábul Woodbury megyen rendkivüli követül Angliába a' határvillongás ügyében.) Martius 16áig terjedő ujyorki hirek szerint az éjszakamerikai lapok telvék a' határkérdést illető elmélkedésekkel. A' véleménytöbbség oda nyilatkozik; miszerint a' békét föu szükség tartani, noha sokan harcztul sem igen idegenkesznek. Az ez ügyben Angliába küldetendő rendkivüli követség sem Calhounra sem Websterre, hanem Woodburyra esett, kinek Európába szállittatására „Constitution“ fregátot készitik fel. E' közben a' pörös határon Maine status és Ujbraunschweig polgári megerősiték állomásukat, 's a' legrosszabb esetre készen állnak. Fairfield, a' mainei kormányzó, mart. 12kén tudósitást intézett e' status törvényhozóságahoz, mellyben a' Forsyth és Fox között föltételesen kötött egyezkedést meg nem nyugtatónak 's méltánytalannak nyilványitá 's egyuttal javasolja, hogy a' status hadi erejét addig vonjak vissza, mig a' braunschweigi kormányzó csapatit a' határoktul nem mozditja el. A' törvényhozóság határzata e' tudósitás szellemében hozatott. Az oxfordi és cumberlandi polgári katonaság Maine statusban mart. 12kén még Augustánál tanyázott, tehát a' pörös határtul elég távul, Scott tábornok pedig, ki már oda érkezék, mint békekötő buzgott. A' britt gyarmat részirül az uj Skótsziábul 's Ujbraunschweigbul elindult csapatok mart. 12én csak Frederiktownig nyomultak. Több angol határlakó, kiknek számos év óta a' pörös birtokrészben épületfavágás volt főkeresményök, vagyonostul Frederiktown, Woodstock és st. Andrews városokba vonult, az ellenségeskedés kitörésitől rettegtében.

Portugália.

(Az egész ministerség benyujtá lemondását.) Lissabon, april 2kán: A' sereg szaporittatását illető ministeri javaslat vitája az egész ministerség lemondását vonú maga után, mert ez a' főkérdésnél 20 szónyi kisebbségben maradt. Sa da Bandeirát 's társait igen váratlanul éré e' csapás; kik azonnal a' királyné palotájába siettek, 's hivatalpecsétjöket kezeibe tevék. Sa da Bandeira uj ministerségalakitásra van megbizva, mellyben régi társai közül többen részt vëendnek. Némellyek szerint a' királyné megtartandja a' ministerséget, hanem a' cortest 4 hónapra fogja elhalasztani; mások azonban nem hiszik a' kormányt elég erősnek illy merész lépésre.—A' portoi hg súlyos beteg volt, de már az orvosak veszélytül mentnek nyilványiták. Hirlik, miszerint a' királyné ujlag terhes. De Varennes, az uj franczia követ, mart. 28ikán érkezék Lissabonba.—Cordova tábornok mart. 25ke óta tartózkodik itt, a' hazájabeli hadi törvényszék itéletét bevárandó.

Spanyolország.

(Vélemény Spanyolország jövendőjérül.) E' föliratt alatt igy nyilatkozik a' jour. des Débats: „Maroto véres csapása óta egészen uj szinben mutatkozik a' spanyol polgárháboru. Minden pillanatban uj és fontos események történtét várhatni, 's Maroto nagy politikai és hadi terveket készit létesülésre. Az Estellában agyon lőtt fő tisztek mind határtalan pártolóji valának a' korlátlan uralkodásnak, 's a' trónkövetelő legmeghittebb baráti. Ezek Carlos megegyeztivel ármánykodtak Maroto megbuktatására, kit börtönbe akartak záratni, 's ott valamelly vétség ürügye alatt kivégeztetni. Maroto azonban megelőzé őket, 's rajtok követé el azt, mi neki volt szánva. Azon okok közt, mellyek ez ellenzendületi mozgalmakat létre hozák, néhány elég tisztátlant is mondanak v. költenek lappangni. Állitják ugyanis többi közt, miszerint Beira hgnő kitudá, hogy férje kéjhölgyet tart Texeiro nagybátyja palástja alatt, 's ez okbul adá megegyeztét Maroto erőszakos lépteihez, miket fia, d. Sebastian is, helyesle. Ki ezt tudja, az többé nem fog csudálkozni, hogy a' különben is annyira lelketlen trónkövetelő ugyanazon időben nem vala képes egyszerre ellenállani föllázadt nejének 's tábornokának. Carlos azon tette egész Európa előtt töreté el fölötte a' pálczát. Egyébiránt az egész véres történet koránsem tartományi pártharcznak tekintendő, mert Maroto itt minden származási tekintet nélkül azokat bünteté, kik semmi engedélyrül nem akartak hallani, 's mindenfelé véres kicsapongásokat követének el, a' népet pedig rablásra 's gyilkolásra buzditák, mit aztán kimélve guerillaharcznak nevezének. E' párt megbuktatása már eddig is szüle némi kedvező következményeket. A' halálos büntetés alatt tiltva volt közlekedés az alkotmányosak birtokában levő városokkal már meg van engedve; ezentul tehát nem vesztendik többé életüket azon szegény földmüvelők, kik élet-szereket szállitának eladásul illy városokba. Jelenleg már a' foglyok élete sincs annyira veszélyezve; 's több helyen kicseréltetésök is történt már a' foglyoknak, melly alkalomkor a' foglyokat kalauzoló ellenséges katonák rokonilag rázák meg egymás kezeiket 's békérül és egyetértésrül beszélgetének. Maroto munkássága 's a' trónkövetelő határtalan gyávasága annyira lealázák ez utóbbit a' népvéleményben, hogy gúny nélkül senki nem emliti nevét Spanyolországban. „Béke 's egyezkedés“ szó hangzik most minden spanyol ajakról; de a' trónkövetelő titkos ármányi még folyvást birnak annyi befolyással, hogy Maroto nem léphet föl tökéletes elhatárzottsággal. Sokan ismét a' régi tervet rebesgetik, hogy t. i. a' trónkövetelő egyik fia nőül veendi Izabella királynét, mások ellenben inkább d. Francisco legidősb fiával ohajtanák összekötni a' királynét 's ollyanok is voltak, kik ausztriai hget ohajtának számára. Ez utóbbi terv sükeresitése végett Zea Bermudez Bécsbe utazott, de kétszeri beszélgetés után Metternich hggel tanácsot kapa minélelőbbi elutazásra. A béke 's egyezkedés leghatalmasb ellensége Cabrera. D. Carlos egyedül Cabrerában bizik most, 's e' tábornok roppant hadserget tuda maga körül öszpontositni Aragonia és Valencia tartományokban. Mig Cabrera olly nagy haderőnek parancsol, addig békeszerződésrül szó sem lehet. Ez okbul tehát kénytelen lesz Maroto valamelly nagyobb hadi csapást követni el, melly annyira képes legyen tekintetét emelni a' közvéleményben, hogy utólsó ellenségit is határzottan támodhassa meg. Napról napra fontos események kifejlésit várják, 's Espartero hihetőleg nem hagyandja használat nélkül e' kedvező alkalmat hadi szerencse-próbálásra.

(A' madridi ministerség ingadozni kezd. Valenciában nyugtalanság mutatkozik.) Egy Espartero befolyása alatt álló madridi lap april 3ikáról igy nyilatkozik: „Espartero soha senkivel nem fog alkudozásba bocsátkozni békekötés iránt; az ő jelszava ez: Ildik Izabella, az 1837iki alkotmány és Mária Krisztina kormányzósága. E' mellett azonban kész az alkotmányos fővezér minden spanyolt rokon gyanánt fogadni föl, ki ez elvek értelmiben lerakja fegyverit, vagy azokkal az alkotmány mellett harczoland béke-kiküzdésre. A' ministerség tökéletes föloszlási állapotban van, mióta Alaix tábornok annyira meghasonlék a' pénzügyministerrel, hogy minden kibékülés lehetetlenült köztük. Az uobbi ugyanis Espartero munkátlanságát neki tulajdonitá, valamint az aragoniai fonák ügymenetet is, a' hadminister ellenben azon milliókat követeli Pitától, mellyek a' hires Henderson-féle kölcsönbül várattak. E' körülmények közt több bizalmával fölruházott férfit hivata magához a' kiralyné uj ministerségalakitás iránti tanácskozás végett. Már el is határzá, hogy minda' hadministert min l a' pénzügyit kiteszi hivatalából; utódaik iránt mindazáltal még nem határza, mert Valdes tábornok vonakodék elfogadni a' hadi tárczát. Calderon de la Barca kineveztetése mexicoi követté nem teljesült; helyette Istuiz van kijelölve ez állomásra. Közönségesen állitják azonban, hogy Isturiz nem fogadandja el e' megtiszteltetést, mivel csupán fényes szamüzetésnek kell azt tekintenie. Valenciában martzius 30dikán nagy ingerültség uralkodék; a' városkapukat bezáratá a' hatóság 's a' nemzeti katonaságot fegyverfogásra szólitá. Minden utczán e' kiáltás harsoga: „Nem kell békealku! Halál a' foglyokra!“ Később a' vészharangot akarák kongatni a' székesegyházban; de a' parancsnoki segéd még jókor érkezék e' szándék-gátlásra, mert köztudomásra juta, hogy azzal a' közel tanyázó carlospártiaknak akartak jelt adni a' városba rohanásra. A' parancsnok fegyveres nemzetőrökkel lovágla csöndet parancsolva szerte a' városban. A' zavar legnyugtalanitóbb pontra hágott a' posta elindultakor.

(Harczтéri mozgalmak.) Bayonne, april 7ikén: „Espartero, miután 8 napig vesztegle mozdulatlanul serge nagyobb részivel Tolosában, april 1sején rögtön megindità hadai bal szárnyát. Két osztállyal Vitoria

felé személyesen indula meg, Santander tartományba nyomulandó azon tért visszafoglani, mellyet két év óta Ramales és Balmaseda közt elveszte. Maroto értesülvén e' mozgalomrul, ugyanazonirányban inditá meg sergeit olly rövid uton azonban Borunda felé, hogy legalább két nappal hamarább fog a' kitüzött vidékre érkezhetni. Maga Maroto nem követé serge derékcsapatját, hanem Tolosába indult egy zászlóalj 's egy lovas csapat kiséretében, panaszt teendő a' trónkövetelő előtt a' makacs juntak ellen, mellyek vonakosznak a' kizsarolt népet ujabb adófizetésre kénytetni, miután már az 1840iki adó is előre le van fizetve. Discastilloban következő tartalmu beszédet monda tisztkara előtt Maroto: „Uraim, becsületemnél fogvá kötelességemnek tartom Önöknek nyilványitni, hogy a' kir. főhadiszálláson valami igen idegenitő történik. Mig a' hadsereg szenved, 's a' legszükségesb öltözetneműket is nélkülzi, tudják é Önök, mit voltak elkövetni elég gyalázatosak az udvarnál? A' kir. pénztárban hat millió real volt. Ennek két harmadrésze a' szamüzöttek után küldeték." Munagorri ismét megjelent spanyol földön, 's az elégületlen carlosiak minden oldalról zászlai alá csődülnek. Caratala tábornok fölszabaditá Sevillát ostrom alul, mi nagy könnyitéseül szolgál az ottani lakosságnak. —

Anglia.

(Russell nyilatkozása Irland kormányzata ügyében. Elegy.) Az alsóház april 8kán nyitá meg husvét-utáni ülésit, melly alkalomkor több külön tárgyu kérelem-benyujtás után Ewart kérdé a' külministert: szándékozik é a' háznak előterjeszteni minden, a' gabnatörvény ügyében külfölddel váltott, iromány? Palmerston ezt lehetetlennek mondá, mivel legalább 3 ezer nagy jegyzőkönyvbül kellene azokat összekeresgélni; igérte mindazáltal, hogy a' kereskedési ministerség birtokában levő illynemü irat a' ház elibe fog terjesztetni. Ezután következőleg nyilatkozék Russell: „Sietek tudatni a' házzal azon inditványt, mellyet legközelebb hétfőre (apr. 15ikére) hirdeték, 's melly igy hangzik: „Véleménye a' háznak, miszerint tanácsos azon elvek mellett megmaradni, mellyek a' végrehajtó kormányt Irlandra nézve az utóbbi években vezérlék 's hathatósb jog- szolgáltatást gyakorolván egyszersmind általányos javultát okozák az egyesült birodalom azon részének." (Tetszés a' ministeri padokrul, a' tory oldalról gúnyos „halljuk! és kaczaj.) Molesworth azon kérdésire: vajjon kapott é utasitásokat az amerikai angol követ a' határvillongás iránti egyezkedés ügyében, 's láthatni é az e' tárgyban netalán váltott levelezést? igy válaszolt Palmerston: „Mind a' két kormány hajló már egyezkedésre, 's ő föls. kormánya biztosakat fog e' czélra nevezni. „Ezután még a' nép fegyverfogását hozá szőnyegre Sibthorpe ezredes 's a' gyülés eloszlott. —

Belgium.

Brüssel, april 6án. A' mai Moniteur kir. rendelvényt bocsát közhirré, mellyben d' Huarts visszaléptével megürült pénzügyministerség Desmaisières következkamrai tagra bizatik; most már csak a' jogministerségi tárcza üres. — Venlooi hirek szerint e' várőrség egyik részit szabadon bocsátják nem sokára; magányos személyek bátran járhatnak ki 's be a' városba.

A' belga seregnél folyvást tart a' lefegyverzés; a' 18 's 19ik tartalékezredeket már elbocsáták, a' 13 's 17ken e' napokban leend sor; a' pattantyusok közül minden 2dik legény hazájába küldetik vissza. — Jól értesültek szerint Limburg azon része, melly Belgiumnak marad, Lüttich tartományhoz fog csatoltatni. — A' charleroyi polgárok nagyobb része Gendebien kamrakövet számára emlékpénzt szándékozik veretni.

Brüssel, april 7kén: Nothomb, nyilványos munkaminister, ma este Londonba utazik, hol 8—10 napig fog mulatni. Utazása az ottani diplomatai alkudozásokkal összeköttetésben áll, miknek véget kell érniök a' szerződés aláiratása előtt. A' ministerség nem akar ez aláirással sietni, mig Francziaországban határzott ministerség nem alakul; Desmaisières pénzügyminister kineveztetése hasonló szellemben történt; a' jogminister még nincs kinevezve, Leclercet kinálták meg vele, ki azonban elmellőzé, jobbnak tartván a' mostani hivatala melletti maradást, ő ugyanis főügyvéd a' fölebbviteli törvényszéknél. A' kamrák majus első napjain ülendnek ujlag össze. —

Németország.

(A' badeni következkamrai elnökkinevezés.) Karlsruhe, apr. 10én: A' következkamra mai ülésében választá meg a' három kijelöltet az elnökségre. A' szavazatok következő eredményt adának: Mittermaier 54, Duttlinger 28, Rotteck 26, Merk 24, Itzstein 23, Bekk 12, Welker 1 szavazatot nyerének. A' három első lőn e' szerint az elnökségre kijelölt 's a' kormány elibe terjesztettek. Miután sors által megválaszták az öt hivatalosztály tagjait, a' kamra osztályaiba vonult vissza, elnökök és titoknokok választása végett, hogy biztosságot nevezhessen ki a' trónbeszédrei válaszkészitésül. Ezután ismét nyilványos gyülést tartott a' következkamra, mellyben kir. iratot olvasa föl a' ministerelnök, 's abban Mittermaier lőn elnökké kinevezve. —

(Badeni következkamrai ülések, két alelnök megválasztatása.) A' badeni következkamra apr. 11ki ülésében választá meg két alelnökét; a' szavak többsége Duttlingert 's Rottecket jelölé ki. Ugyanez ülésben foglalá el Mittermaier elnöki székét 's beszédében Winter jeles statusférfiunak elhunytát érzékenyülve emlité. Utána Bekk szólalt meg, mélyen érző 's fontos szavakkal tagolván azon érdemeket, mellyeket Winter a' haza, uralk. hg. 's kamrák iránt biztosita magának; főleg kiemelé, hogy e' nagy statusférfi a' javitásnak buzgó barátja volt, 's mindazt életbe szándékozott léptetni, mi a' jelen körülményekben létesithető vala. —

Hannovera, apr. 6kán: A' választások kevés kivétellel be vannak végezve, vagy is inkább elmellőzve; csak Lüneburg 's Ülzen fog még választani 's Celle 2szor, mint hiresztelgetik; az első választás, mirül nincsenek bővebb adatink, elmellőztetett. A' fővárosnak is 2szor kell még választani, mire felszólitás ünnepélyes módon történt; a' tart. elnökség felszólitására a' tanács apr. 2ára ugyanis összehivá a' választó testületet; mellyben az elnök kabineti rendelményt olvasa föl, melly a' testület bánásmódját roszalá 's ismeti választásra szólitja föl. — Hir szerint több követ, kik még eddig ki nem léptek, most lemondának követségükről, igy tőn a' verdeni követ is. — Münster (Poroszországban) közelében fekvő Sendenhorst helységben a' nép beveré a' lelkész ablakit 's pedig nagypénteken, mivel némelly avult szokásokat az idén abban hagya; illy jelenések valóban homályt vetnek az európai 's főleg a' poroszországi népmiveltségre. — Clevében a' nyugalom már tökéletesen helyre állott; a' vizsgálatok gyorsan haladnak előre, a' befogottak száma valóban tetemes, többnyire a' legalantabb néposztályhoz tartoznak. Jól értesültek szerint e' város katonai őrséget kapand, illyesmi gátolhatása végett.

(A' lipcse drezdai vasut ünnepélyes megnyittatása.) Drezda, april 8kán: Első nagy német vasutunk be van végezve! Lipcsétül idáig az első próbautazás tegnap ment véghez ünnepélyesen és szerencsésen. A' menet Lipcsébül délután 2 órakor történt 3 kocsivonalban, összesen 49 kocsin mintegy 1200 személlyel, 6 erőmütől vonatva 's egy tartalékerőmütől kisértetve. Iszonyu néptömeg volt jelen a' megnyitáson, a' kocsik lobogókkal valának ékesitve; az elindulás a' nép örömkiáltozási 's két hangászkar zengedezési közt történt meg 's bátran elmondhatjuk, hogy e' megnyitás alkalmakor százezren valának talpon, e' ritka ünnepélyt szemlélendők. A' menet gyorsan haladt, alig tünt elő valamelly tárgy, már ismét elveszett a' szem elől, az uj 's uj tárgyak 's környékek varázs gyorsasággal váltogaták egymást; a' 15 mérföldnyi vasutvonalt 3½ óra alatt haladtuk meg, ide nem számitván a' számtalan felvétel által elveszett időt. Este 6½ érkeztünk Drezdába iszonyu vihar között, hó esett 's erős szél fútt, mindennek daczára félmérföldnyire Drezdától a' vasut környéke tömérdek emberrel volt ellepve, mit könnyen 30 ezerre számithatunk. Lipcsében elindulás előtt nyujtatá át a' király belügyministere által a' vasut-vonal udvarán a' polgári érdemrend vitézkeresztjét a' vasut igazgatójának 's főmérnökének, 's ma reggel ment a' király családostul innen Lipcsébe rajta, estére visszatérendő. —

A' hamburgi Correspondent hannoverai levelezője szerint apr. 2árul: Azon hir, melly a' brauschweigi hg veszélyes betegségerül keringe, nem valósult. — Berlini lapok szerint Hamburgban april 8kán regg. 2 órakor a' dolog- és szegényi ház együtt tüzáldozattá lőn; eddigi tudomás szerint már 4 ember találtatott elégve az üszkök között. — A' braunschweig-wolfenbütteli vasut pályája kezdete óta 's igy 18 hónap alatt, 87974 utast szállitott, a' nyári hónapokban az utasok szaporodását reménylik; egyébiránt a' közlekedés, hófuvatagok 's fagyások ellenére is, soha félben nem szakadt, sőt az 1¾ mérföldnyi utvonalt mindig 14—18 percz alatt haladák meg. —

Athenei mart. 28kaig terjedő levelek szerint olly hidegség uralkodott mart. utólsó napjain Görögországban, millyenre az ország legidősb lakosi sem emlékeznek. A' palermoi levelek is csipős 's hideg keleti szelekrül emlékeznek, mik az utazókra kellemetlen hatásuak voltak, a' növényország azonban legkevésb sérelmet sem szenvede általok.

A' jenai, heidelbergi 's tübingai jogászkarok javaslati, mellyeket Dahlmann ada ki Jenában, april 10én érkezének meg Göttingába 's olly gyorsan szétkapattak, hogy már délben egy könyvárosnál sem lehete példányt kapni belőlük. Jól tudák ugyanis, miszerint e' könyv árultatása meg fog tiltatni; mindenki tehát, kinek az alkotmány ügye szivén fekszik, sietett e' könyvmegvétellel. Mind e' mellett is sokan üresen kénytetinek viszszatérni. —

M. m. Frankfurt, april 11kén: A' bayaderek, tegnapeste tánczolának az itteni szinházban, melly, sokszerü dicsérgetés következtében, igen teli volt; a' közönség azonban e' minden kellem nélküli vallási tánczot általányosan igen egykedvüleg sőt kedvetlenül fogadá. A' bayaderek alacsony sovány alakok, benyomott orral, mellyen keresztül gyürü van vonva, külsejök nem nagy benyomást tön. — Az idei tavaszi virág- és növénykiállitás ma vevé kezdetét, 's igen gazdag növényekben, főleg Cameliákban. — Braunschweigi april 3ki irat szerint az uralkodó hg közörömre egészen visszanyeré egészségét. —

Dánia.

Kopenhága környékin a' multi nagy szélvész 1,154,580 tallér kárt okozott, az adakozások pedig csak 229,395 tallérra mentek föl. — Végre megjelent a' dán status költségvetés 1837re; mellyből kitetszik, hogy az évben 615,294 tall. a' kincstári fölösleg. Egyébiránt e' költségvetés nem tökéletes, sok kiadási 's bevételi ág el van egészen hagyva.

Törökország.

Konstantinápoly, mart. 25kén: Ujlag azon remény táplál, miszerint a' béke még most nem fog megzavartatni. Egyik európai hatalom képviselője ugyanis, melly a' porta bizalmát nagy mértékben több év óta birja, mit meg is érdemel haszonvágy nélküli 's őszinte viszonyi által Törökországhoz, e' napokban némelly diplomatákkal a' minister elnök azon legujabb nyilatkozatát közlé, melly ujabb reménynyel táplálhat a' békeföntartás iránt. A' kapudán basának isméti eltávolittatása, ki már többször küldeték a' dardanellákhoz, a' szultán ez ujabb véleményváltozásával, ugy látszik, öszhangzásban van. —

Gabonaár: Pest, aprilis 23dikán: Tiszta buza 184, 165, 150; — Kétszeres 135, 125, 120; — Rozs 114, 110, 105; — Árpa 80, 75, 70; — Zab 68, 66, 63; — Köles —, —, —; — Kukoricza 100, 95, 85; —; Köles kása 210 pesti m. v. garas.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST.

szombat, apr. 27.

ÉLENKOR.

1839.

34ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; budapesti napló: a' nagytér kivilágitása, István fhg nemzeti szinházunkban, 's a' t.) Pest-város országgyülési követei; reform. egyházi ünnépély ő föls. születésnapja tiszteletére; magyar játékszini részvényesek közgyülési határnapja; gazdasági egyesület; pesti lóverseny; különféle; 's a' t.) Amerika. Spanyolország (Espartero minden egyezkedés ellen nyilatkozik; Napoleon Lajos ajánlata visszautasitva; 's a' t.) Anglia (törvényjavaslat jamaicai alkotmányfelfüggesztésre; elegy; londoni vélemény a' középázsiai politikáról; 's a' t.) Franczia ország (egy választási vitatásnál a' doctrinairek egyesültek a' középpel; még folyvást minden a' régi bizonytalanságban; lapvélemények a' mexicoi békekötésrül; kereskedési viszonyok; Passy kamraelnök; 's a' t.) Pénzkelet.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. felsége Motesiczky Pált és Königszeg-Rothenfels Sándor grófot, a' nm. m. kir. udv. kanczelláriánál tiszt. fogalmazókat, ugyanott tiszt. udv. titoknokokká; Dessewffy Aurel grófot, a' nmélt. m. kir. helytartó-tanács eddigi titoknokát, helytart. tiszt. tanácsossá, titoknoki fizetése megtartásával kinevezni; végre Bánhidy Antalt, t. ns. Arad megye volt első alispánját, kir. tan. czímmel felruházni kegyeskedett.

A' közelgő országgyülésre Ő cs. k. felségének Pest sz. kir. városhoz intézett kegy. összehivó-levele april 20kán tartott tanácsülésben a' választó polgárság jelenlétében felolvastatván 's országgyülési követválasztásra april 24ke tüzetvén ki, a' tanács és választó polgárság által a' kijelöltek közül szavazás utján első követnek vál. Pest főbirája Havas József (72,) 2diknak Tretter György vár. tanácsnok (59 szózattal).

Almanach-társaság. F. évi majus 5kén délutáni 4 órakor, az akademia teremében tartandó közgyülésre minden részvényes tag szives megjelenése kéretik. Tárgyai lesznek: 1. Az igazgató választmány által inditványba hozandó tartalékpénztári terv. 2. Az iróidijak meghatározása. 3. Az ig. választmány által, az almanach ügyében eddigelé tett intézkedésekről adandó előterjesztés. Költ az ig. választmány üléséből apr. 25kén 1839. Kúthy Lajos s. k. jegyző.

A' pesti magyar szinház föntartására összeállt részvény-társaságnak jövő majus hó 5kén délutáni negyedfél órakor, a' megye-ház nagyobb termében tartandó közgyülésére minden t. cz. részvényes tisztelettel meghivatik. Pesten apr. 25én 1839. Az igazgató választmányi jegyző által.

Budapesti napló. A' pesti nagypiaczon pár év előtt fa-obeliszket állitának, mellynek tetejérül nagy lámpa vala kivilágitandó az egész óriási tért. Tapasztalás tanitá mindazáltal, hogy e' vállolat koránsem felelt meg a' kitüzött czélnak, 's azért folytonos javitások történtek körülte, mellyek azonban mindeddig szinte nem voltak olly sükerüek, minőknek lenniök kellett volna. Most Weber itteni bádogos vállolá magára e' lámpa czélszerü kijavitását. Ez alkalommal valaki azon kérdéssel lépe föl: nem lehetne é inkább a' tér nagyságának megfelelő óriási kargyertyatartót oda állitni öntött vasból négy lámpával, mi díszre nézve is jóval meghaladná a' mostani oszlopot? — Már emlitők, hogy Kemnitzer-házból rendkivüli pompáju vendégfogadó készülend, 's a' tigris czimerü vendéglőt 3 emeletre szándék magasitani, most uj még nagyobbszerü illynemü vállolat van készülőben. Feiller bécsi nkereskedő ugyanis, kit nagylelkü föláldozatáról még a' tavalyi szomoru emlékü árviz idejébül ismér olvasó közönségünk, a' Halpiaczon három homlokzatu nagy vendégfogadót szándékozik épitni, három emeletre kilátással a' halpiaczra, Dunára és Molnár-utczára. Ez épületnek 120 ablakja nyiland utczára 's czime lesz: „István fhgnek.“ A' szobrászmüveket, 's különösen a' czimert, Ferenczy hazánkfia készitendi. Az épitést hir szerint még ez év folytában kezdendik meg. Az idegen látogatók folyvást növekedő száma szükségesiti Pesten a' vendégfogadók szaporittatását. — A' követválasztási megyei közgyülést jövő hó elején (4kén) számos vidéki fogja meglátogatni, mert eddig is számos szoba van előre lefoglalva. — Nemzeti szinpadunkon f. hó 20ikán legf. kivánatra „Eskü“ dalmü adaték, bérszünettel 's fényes világitással, István fhg e' napon magas jelenlétével örvendezteté meg a' magyar közönséget. Felvonás közt Dimitriyeff Schaefer hallatá magát hegedün. Nézők nagy számmal. 21ikén „Tékozló“ bohózat jöve színpadra, 22ikén „Marianna“; 23ikán „Gyapjuvásár vagy a' wibourgi hotel“ és táncz; 24ikén „Fekete asszony“ bohózat; 25ikén „Genfi árva“; 26ikán „Tündérvilági leány v. a' paraszt mint dúsgazdag.“ Lendvayné kis időre szabadsággal utazott el; a' közönség ohajtva várja őt vissza. Budán jelenleg a' parodiákban kitünő tetszéssel játszik Revie k. a., ki magyar születésü levén, igen jól beszéli nemzeti nyelvünket 's bohózatinkat igen érdekesithetné, egyszersmind nagy daljátékokban sükerrel adandhatna másod szerepeket 's igy e' két tekintetbül nyereség lehetne nemzeti szinházunk számára.—A' szinigazgató választmány f. april 14ikén következő nyilatkozást adott az eredeti szinmüvek ügyében: „A' pesti magy. szinházi igazgatóság, melly a' közönségre müvészet és tisztább izlési hatást tüzött ki fő czéljaul, tapasztalván, hogy az eddig előadott, néha önmaguk a' színészek által jutalomjátékul választott eredeti szinmüvekkel — néhány kevés darabot kivéve — nemcsak e' czél nem érethetik el, sőt azoknak adatásával, a' fölött hogy betanittatásuk 's a' szerzőnek kifizetett jutalomdij a' színészek haladására és pénztár állapotjára rosz és káros befolyással van, még azon szellemi kár is okoztatik, minél fogva az eredeti szinmüvek hitele még inkább csökken; az irók jutalmaztatása iránti azon határozatát: miszerint az elfogadott darabnak három első előadásából egy egész bevétel háromszorra adatott ki, jövendőre akként volt kénytelen változtatni, hogy a' beadandó szinmüvek közül havonként egyet — habár nem nagy hatást igérőnek találná is — minden esetre előadat ugyan, azonban jutalmaztatást a' szerző csak a' következő előadásokból 's ugy nyerend, ha darabja hatást igér 's annak a' repertoiron fenállása reményhető; ellenkező esetben szerzőjének a' mü visszaadatik.“ — A' nm. hétszemélyes tábla elbucsuzott e' napokban eddigi elnökétül status és conferent. ministerré nevezett gr. Cziráky Antal országbirájától. — A' k. táblai ügyészkar is üdvezlő udvarlatára volt m. Szerencsy István aradi főispán urnak, mint ujdon személynöknek, Benyovszky Péter lelkes szónoklata mellett.

A' pesti evang. ref. szentegyházban, mult vasárnap (apr. 21kén) nagy dissel tartatott fels. kor. királyunk születésnapi örömünnepe; fényes 's olly népes gyülekezet által, hogy a' templom falai közé nem férhettek, kün az ajtóknál is csoportokban sereglének. Ez ünnepélyes alkalomra az egyház elöljárói által kijelölt 's különösen meghivott egyházi szónok Török Pál nagy kun-kis ujszállási predikátor, az általa fölvett ezen igékből: Pred. X. v. 14. „Boldog vagy te ország, mikor a' te királyod jeles emberek fija,“ egyházi beszédet tartván: hazánk boldogságát a' fels. ausztriai Ház alatt, a' király-öröködési rendszerből, 's e' fels. uralkodó házbeli jeles királyok 's most dicsően országló Vdik Ferdinánd fejdelmünk érdemeiből, korszerü nyelven és szép tudománnyal fejtegeté. Kitünőleg emelte az ünnep diszét, az egész gyülekezet által bemenőre a' LXXIIik zsolt. 1ső 's kimenőre a' LXIik zsolt. 5ik és 6ik erőteljes verseinek orgonávali hangoztatása mellett, ama' kedvelt népéneknek: „Isten tartsd meg jó királyunk“ az erre különösen készitett 's nyomtatásban kiosztogatott lelkes versekben Schodelné asszony által, a' pesti magyar szinház éneklő és hangászkara kiséretében, lett szivemelő elzengése; melly után, az egyházi beszéd folytában is négyszer a' templom piaczán üdvezlő lövések tétettek. Igy szivet 's lelket egyiránt bájolván el a' zenészet, szivet, lelket és észt egyiránt bilincselvén le az elragadó ajku remek szónok, az egész ájtatosság megható czélszerüségével mindenben kielégitőleg felelt meg a' hála- és hódulat-irányának.

Tek. Csongrád-megye főispáni helytartója Károlyi György gr. 's t. Zemplén-megyéé almási és güdrei Siskovics József udv. tan. majus 13kán lépnek főispán helyettesi székjökbe. — Radványi Győry Ferencz gr. aranykulcsos, k. tan. és bács- bodrog-megyei főispán f. april 23kán elhunyt Perkátán (Fejérmegyében) életének 66dik évében 's ott is tétetett örök nyugalomra nemzetségi sirboltjába; Budán pedig Bánhidy Sarolta, n. Nyéky Mihály helytartósági tan. hitvese, szinte april 23kán szenderült által jobb életre tüdősorvadályban. Tetemeit a' budai sirkert pihenteti. Béke hamvaiknak!

A' hazai gazdasági egyesület által m. e. nov. 15kén kitüzött jutalomkérdésre eddigelő két pályairat érkezett, egyik „Az idő legjobb mester,“ másik „Concordia res parvae crescunt“ jelmondattal. Ennek jelentése mellett, miután az ujságlapokkal szétküldözött hirdetvények közé néhány hibás példány is becsuszott, minden tévedés elháritásaul ezennel ismételve jelentetik, miszerint pályafeleletek a' kihirdetett jutalomkérdésre folyó 1839ik évi december utólsó napjaig bezárólag mindenkor elfogadtatnak. A' Gazdasági Tudósitásokat illetőleg alulirt szives köszönettel nyilványitja, miképen folyó évre ns Nyitra megyében Tanárky Gyula Sándor ur, m. Károlyi Lajos gr. jószágigazgatósági tisztje, Bácsban pedig Zomborcsevics Vincze, sz. kir. Szabadka város r. orvosa, vala szives előfizetések gyüjteseül sikeres közremunkálását ajánlani. Egy alkalommal azon tisztelt hazafiak, kik előfizetőik neveit még be nem küldötték, ennek minélelőbbi teljesitésére szivesen kéretnek; mert a' szerkesztőség a' már hátralevő néhány példány kiosztása után az előfizetést egyedül olly feltéttel lesz kénytelen elfogadni, ha az idei első füzet második kiadására az előfizetők kellő száma begyülend. Költ Pesten aprilis 25kén 1839. Kacskovics Lajos s. k. gazdaság-egyesületi titoknok.

KÜLÖNFÉLE: A' haladó időszellemmel haladni kivánó 's minden szépet, jót és dicsőt olly lelkesen pártoló K. Fejérvárott is létesüle minden miveltebb város példánya szerint casino. Dicséretre valóban méltó azon lelkesülés, mellyel fogadtatott ezen, a' szellemmiveltséget olly hathatósan terjesztő, intézet minden nemesb érzésü kebeltől, dicséretre 's hálára soknak azon készsége, miszerint addig is, mig a' casino által már megrendelt hirlapok, folyóiratok, bútorok 's a' t. megérkeznek, a' mulhatlanul szükségeseket olly szivesen összeszerkesztek, kik közt főleg emlitendő szaboszlai Tóth György, ki a' casinot egy évi használatra 200 darab legujabb magyar és német könyvvel megajándékozni sziveskedett; dicséretre és szives köszönetre az inditványozók 's ideigleni választottság tagjainak azon buzgó fáradozása, miszerint a' casino szabályit 's egyéb előleges készületeket kis idő alatt ugy elkészitették, hogy már april 7kén a' nagy számu részvényesek által közgyülés tartathaték. Hol is, mindenek előtt a' dr. Ötvös Ágoston által elkészitett, 's az ideiglenes választottsági tagok által igen kevés változtatással helybenhagyott rendszabályok felolvastatván, azok szinte csekély módositással megerősittettek. Azután a' minden testületnél elkerülhetlenül szükséges tisztviselők választattak meg titkos szavazás által köv. renddel: Igazgatók: Veszprémi Pál apát 's őrkanonok; Láng Fülöp várnagy és szaboszlai Tóth György. Választottsági tagok: Andrási Antal, Csíki István, Bánfi Károly, Erdélyi János, Erőss Sándor kan., Fogarasi Sámuel, Janki Antal, Orbán István, dr. Ötvös Ágoston, Pál Ferencz, Poklosi György 's Tartler Ferencz; jegyző: Élekes Károly, pénztárnok: Mihelyes Sámuel, gazda: Lukács Antal. Áldás e' zsenge intézetre! — Erzsébetváros apr. 5kén: Fetya nevü nagy erdőben (melly több helységnek határul szolgál és szinte Oláhországig nyúlik) egy, több oláh családból álló, gyarmat létezik; ezek közül egy

oláh ember nőstül, a' közelebb mult szent ágotai vásárra ment 's miután egy pár marháját 200 fton eladta, nőjével ugy tanácskozék, hogy nője 100 ftot vegyen magához 's menjen haza, ő, a' férj, pedig a' más 100 fttal még ott marad egy pár tulkot vásárlandó. Ezen beszélgetést egy tolvaj megfülelvén, a' hazafelé indult oláh nőnek messziről lóháton utána ballag 's mivel annak az emlitett nagy erdőn kelle keresztülmennie, mindenütt lépteit követi. E' kiséret gyanusnak tetszvén a' szemes oláhnő előtt, a' nála levő 100 ftot hirtelen egy közel odvas cserfa tövébe rejté 's gondosan betakará, utját tovább folytatván. Midőn a' tolvaj elég bátorságban vélte magát, sebesebben indult utána, 's csak hamar beérvén, megtámadá az oláhnőt 's pénzt kivánt tőle. Az oláhnő eleinte mentegeté magát 's pénzét tagadta, de hitelt nem adván neki a' rabló, mindennemü öltözetéből kivetközteté, 's a' pénzt keresé, nem találván pedig, egy nagy késtránt elő, fenyegetvén, hogy ha azon 100 ftot tüstint által nem adja, mellyet férje hazavitel végett a' sz. ágotai vásáron kezébe adott, azonnal keresztülszurja. A' megrettent oláhnő erre csak hirtelen megvallá, hogy pénzét, tova hátrább egy odvas cserfa tövébe dugta. Ekkor a' tolvaj lova kantárszárát az oláhnő kezébe adá addig, mig a' pénzkeresésre ment, irtózatosan fenyegetőzvén, ha őt meg találná csalni. Midőn már jól eltávozottnak látá az oláhnő a' tolvajt, felpattan a' ló hátára, 's a' közel Megaré nevü helységig futtat, hol a' faluvégen egy háztól némi csekély öltözetet kölcsönözvén, utját szerencsésen folytatá egész lakáig, itt lovát jobban megvizsgálván észreveszi, hogy a' nyereg mellett még egy általvető is van felkötve 's lenyergelvén a' lovat, az általvetőt is leszedi, mellyet kibontván, nagy csudálkozással tapasztalja, hogy a' tolvaj portékái közt még 200 forint készpénz is van. Ezalatt férje megértvén nője szerencsétlenségit, azonnal haza siet, és 100 ftja helyett, egy jó nyerges lovat 's 200 ftot talál megfosztatott nője kezén. Miután volt veszélyes állapotját 's egész esetét köntöskárostul elpanaszlá az oláhnő, azzal vigasztalá férje, hogy a' köntös-kár a' nyerges lóval, pénze pedig a' 200 fttal elég gazdagon meg van fizetve. Azonban az asszony azt mondá: neki úgy tetszett az erdőn, mintha a' rabló nem ott kereste volna a' pénzt, hová ő utasitotta, hát ha nem akadt rá? ők tehát eléggé bátorságos erővel kimenvén a' történet helyére, még nagyobb csudájokra a' 100 ftot az odvas cserfa tövében gondosan betakarva megtalálák. Illyen az isteni gondviselés, midőn legnagyobb a' veszély, ébren az ur! — N. Szeben, martius 30án Felső-Sebesnél az oltoni általjárásnál 4 személy, névszerint három felső, és alsó-sebesi férfi, 's egy rakoviczai 4 gyermekes asszony, lelé halálát az Olt hullámai közt. A' hidas t. i. szokottnál több terhet vevén hajójába, alig mozdittaték a' parttól el, tüstint elmerült. Több benne levő személy ugy mentheté meg éltét, hogy részint még idején ugrott ki a' hajóbul, részint halálfélelmek közt a' hajóban levő lóhoz fogózék, vagy pedig a' járomba fogott ökör hátára ült 's járomból kifogván, úgy vontaták magokat partra. Ezen egész szomoru eset okai a' részeges révészek valának, kik tekintetbe nem vevén a' víz sebességét 's mélységét, a' hajót erősen megterhelék. (E. Hl.) A' toroczkai vasbányászat jövedelmezése 1837ben 15 verőben (hámorban) 10,390 mázsa vas, 1838ban pedig 11,880 's igy 1,490 mázsával több az előtti évnél. Ez összeség árával a' pénzforgás (egy mázsa vas árát 18 rftban számitva), 26,920 rftal szaporodott. A' vasmü-szorgalom illy növekedése minden esetre kedvező eredmény, 's ha létesülend azon terv, miszerint a' Ruszbergen vasmüvészet-tanuló toroczkai ifjak a' vasbányászat dusabb következményeivel fogják jutalmazni a' szorgalmat. — Bold. Horvát Endre, az „Árpád“ irója, végintézetében, a' magy. nemz. akademiának hagyta „Magányában“ a' házat hozzá tartozó gazdasági épületet, gyümölcsöst, méhházat 's egy hasábocska szőlőt, mellyek 1816 váltó forintra és 15 krra vannak becsülve és majus 13dikán árverés utján eladatnak; az érettük bejövendő summának azonban a' magy. t. tarsaság hasznát csak a' végintézkedő mostoha anyja kiholtával veheti. Ezeken kivül még 677 darab könyvét hagyá a' m. akademiának, mellyek már leérkeztek Pestre. — A' pesti lövésztársaság eddigi épülete lerontatván, uj épületét a' városerdőbe vezető sétány elején fekvő telken épittetendi. — A' Deron (Nákó) házzal szemközti Dunaparton megfuratván a' készitendő hidfő-alap földje, hat ölnyi mélységben szilárd rétegre találtak. — Ó-Budán jövő majus 2kán a' nemzeti szinház javára, a' „korona“ czimü vendégfogadó teremében, kegyes adományokból összegyült müvek kijátszásával párositott tánczvigalom fog tartatni. Alkalmas szállásokról a' város tanácsa szives gondoskodni.

A' pestbudai hangászegyesületnek 6dik müelőadása e' folyó IIdik hangászati évben vasárnap, apr. 28kán, délutáni ötödfél órakor lesz Pesten a' k. v. nagy redut-teremben. — Az előadandó hangmüvek ezek: 1) Gallus „Macbeth“ operájának ouverture-je. — 2) Párdal Donizetti „Torquato Tasso“ operájából. — 3) Kardal Handel „Jephta“ czimü cantájából. — 4) Böhm és Proch változatai hegedűre és kobozra; előadják Kaiser és Schlesinger urak. — 5) Nagy jelenet Mercadante „eskü“ czimü operájából. — 6) „Oberon varázskürtje“ fantazia fortepianora. — 7) Nagy kardal Seyfried Ignácz lovag „Ahasverus“ czimü operájából.

Pesti Lóverseny 1839. ang. mf.=angol mérföld.—ar.=arany — e.=esztendős — ft.=font. — ism.=ismételve. — k=kancza. — m.=mén. — 1 ang mf.=848 pozsonyi öl. A' * jegyzett díjak örökre levén alapitva évenkint mulhatlanul kijárnak.

Junius 2. Vasárnap: délután. *1. Nemzeti dij, 250 ar. 30 aranyat érő és Magyarország czimerével ékesitett serlegben az első lóé; 50 ar. a' másodiké. Tétel 16 ar. fele bánat; a' tételösszeség fele a második lóé. Futhat magyarhoni 3e. minden m. és k., melly sem Pesten, sem Parndorfon, sem Simmeringen dijért még nem futott. 1 ang. mf. — 85 ft., k. 2 fonttal kevesbet; külföldi lovas 4 fonttal többet. —*2. Batthyány-Kazimir dij. 100 ar. Futhat minden ló; 1 ang. mf.; 3e. 68 ft., 4e. 94 ft., 5e. 101 ft., 6e. 106 ft., idősb 109 ft.; belföldi telivér és angol félvér 4 fonttal többet; angol telivér még 10 fonttal többet; m. 2 fonttal többet. Tét. 20 ar. Fuss vagy fizess.' Bejelentés a' futás előtt 3 nappal. 3. Pest-városi-dij. Alairás' utján egybejövendő summa. A' dij $^3/_4$ az első, $^1/_4$ a' második lóé. Futhat minden ló. A' nyerpont előtt 30 öllel kezdve a' pályakör egyszer körül (1268°, 2', 6'') ism. 3e. 74 —, 4e. 100 —, 5e. 107 —, 6e. 112 —, id. 115 ft. Ausztriai birodalomban született ló 6 fonttal —, k. és paripa 2 fonttal kevesbet. Bejelentés 8 nappal előbb.—4. Ugrató-verseny. 223 ar. Futhat minden ló, Angliában született- vagy nemzettet kivéve. 3 ang. mf., négy sövényen által hat ugrással. 125 ft., telivér 5 fonttal többet. Öt ló, vagy nincs futás. Tét: 10 ar. f. v. f. A' tétösz. a' második lóé. Bejelentés a' futás napjaig. 5) Parasztverseny. Első lóé 75 pgő for., 2iké 25 pgő forint. Futhatnak mezei gazdák saját lovai. E' czélra van szánva t. Szalbeck Jakab ur által 1835től kezdve 1840ig bezárólag évenkint ajánlott egy arany is. Bejelentés a' futás napjaig. —

Junius 5. Szerdán, délután: *6 Hazafi dij. 100 ar. Futhat magyarhoni minden k.; 2 ang mf. ism.; 3e. 68 ft. 4e. 94 ft, 5e. 101 ft., 6e. 106 ft., id. 109 ft.; telivér 5 fonttal többet; simmeringi dij nyerője ugyanazon évben 3 fonttal többet.—*7 Erdélyi dij. 100 ar. Futhat érte a' két magyar hazában született 's nevelt akármi származásu m. és k; 1600 öl; 3e. 85 ft.; 4e. 100 ft., 5e. 107 ft., 6e. 110 ft., idősb 112 ft. Tétel egyegy lóért 50 ar., fele bánat; a' tételösszeség a' nyertesé. Aláirhatni a' futás órájaig. Egy személy több lovat állithat vagy nevezhet a' pályára. Ha 6 aláiró nem találkozik, azon évben nem leszen a' dij elnyerhető, hanem az aláirók feloldoztatván, a' dij mindaddig a' következő esztendeihez csatoltatik, mig az aláirók száma hatra nem telik. — *8 Asszonyságok pályadija. 150 arany értékü billikom az első lóé, 50 arany a' másodiké, azon felül ismét az elsőé. Futhat angolt kivéve minden m. és k. 1600 öl ism.; 3e. 70 ft., 4e. 90 ft., 5e. 96 ft., 6e. 100 ft., idősb 103 ft.; m. 2 fttal többet. — *9 Batthyány-Hunyady dij. 100 ar. Futhat minden k.; 2 ang. m.; 3e. 80 ft., 4e 100 ft., 5e. 106 ft, 6e. és id. 110 f., ausztriai birodalmi 4 fonttal kevesbet. Tétel 20 ar., fele bánat.—10. Parasztverseny. Első lóé 30 pgő for., másodiké 20 pgő for. Futhatnak mezei gazdák 's egyéb adózók saját lovai. —

Junius 8. Szombaton, délután: *11. Széchenyi-kard. Most Pejacsevich Péter gr. birtokában. Futhat minden ló; 4 ang. mf.; 3e. 82 $^1/_2$ f., 4e. 96 ft., 5e. 102 $^1/_2$ f., 6e. 105 $^1/_2$ ft., idősb 107 $^1/_2$ ft.; k. 2 fonttal kevesbet. Melly lóe' kardot elnyeri, legjobb pályázónak ismertetik az esztendőben. A' kihivás 8 nappal előbb történik. Ha a kard birtokosát ki nem hiják, nála marad a' kard; de ha a' kihivást el nem fogadja, tartozik a' kardot a' kihivónak átadni; melly esetben, vagy pedig ha a' kard birtokosa meghalna, a' futtatás pénztétel nélkül megy végbe. Ha pedig a' kihivást elfogadja, minden kihivó 30 aranyat teszen le, fele bánat. Az igy egybe gyült summa a' nyertesé. A' kardot birtokosa nem tartozik nyertes lovával védni. — *12. Festetics-Nákó dij. Legalább 100 ar. és 10 ar. tétel egyegy lótul, 'fuss vagy fizess.' Futhat minden ausztriai birodalmi és 6 esztendősnél nem idősb m. 2 ang. mf. — 3e. 87 ft., 4e. 113 ft., 5e. 119 ft., 6e. 123 ft. *13. Eszterházy-kard. Most Trauttmansdorf hg birtokában. Futhat minden magyarhoni m. és k.; 1 ang. m; 3e. 80 ft., 4e. 94 ft., 5e. 100 ft., 6e. 103 ft.; idősb 105 ft.; k. 2 fonttal kevesbet. A' futás e' kardért mindig a' pesti verseny utólsó napján megy végbe. Melly lóe' kardot elnyeri, legsebesb honi lónak ismértetik azon esztendőben. A' kihivás a' pályanap előtt 3 nappal történik. Ha a' kard birtokosát ki nem hiják, nála marad a' kard; ha a' kihivást el nem fogadja, tartozik a' kardot a' kihivónak átadni; melly esetben, vagy ha a' kard birtokosa meghalna, a' futtatás pénztétel nélkül megy végbe. Ha pedig a' kihivást elfogadja, minden kihivó egyegy lóért 20 aranyat tesz le, fele bánat. Az igy egybegyülő summa a' nyertesé. A' kardot birtokosa nem tartozik nyertes lovával védeni — 14. Somogyi dij. 110 ar. Futhat minden ausztriai birodalomban nemzett és született bármi vérü m. és k.; 3 ang. mf. = 2644 öl; 3e. 74 ft., 4e. 100 ft., 5e. 107 ft., 6e 112 ft., idősb 115 ft.; k. 2 fonttal kevesbet, félvér 4 fttal kevesbet. Tétel egy lótul 10 ar. a' nyertesé. Bejelentés 3 nappal előbb —*15. Széchenyi-dij. 100 ar. értékü billikom. Futhat minden m. és k.; 1600 öl ism.; 3e. 87 ft., 4e. 102 ft., 5e. 109 ft., idősb 113 ft.; k. 2 fonttal kevesbet —*16. Ostor. Tét 10 ar. 'fuss vagy fizess.' A' tétösszeség is az első lóé. Futhat minden ló, melly a' futás napjaig sem a' pesti sem simmeringi sem parndorfi téren dijt nem nyert. $^1/_2$ ang mf.; 3e. 68 ft., 4e. 94 ft., 5e. 101 ft., 6e. 106 ft., idősb 109 ft.; telivér 3 fonttal többet; angol ló, akármi vérü legyen, 8 fonttal többet; k. és paripa 2 fonttal kevesbet. Bejelentés a' futás napjaig. Meskó Jakab b. 100 aranyat alapitván 's tevén le, annak kamatja ezen ostor vételére fordittatik. — Mind azon dijakra, mellyeknél külön bejelentési határidő nincs kikötve a' pályanap előtt egy hónappal szükséges a' dij külön megnevezésével és a' ló tökéletes leirásával a' bejelentést megtenni, bérmentes és recepisse melletti levélben, illy czim alatt: 'Versenytillető a' n. casinoban Pesten.' Ezenkivül minden futtató tartozik pályára szánt lovát a' futás előtt 48 órával a' n. casinoban levő ivre följegyezni vagy följegyeztetni, hogy igy a' napi versenyrend annak idejében kinyomtathassék. A' napi versenyrenden föl nem jegyzett lovak az azon napi dijfutásokban nem részesülhetnek; és ugyanott föl nem jegyzett versenyek is csak a' följegyzettek után mehetnek végbe. A' lovak kora, az ez iránt eddig fenállott szabály megváltozván, ezentul a' közönséges évtől fog számittatni; úgy hogy például minden 1836ban világra jött ló 1839ben mint 3e. jelenik meg; 's igyt. — A' gazdasági egyesület közgyülése: junius 3d. délelőtt 10 órakor a' n. casinoban. Állatmutatás: junius 3d. 4d. 5d. (a' köz-telken.) Paraszt kanczacsikók jutalmaztatása: jun. 4d. délután ugyanott. Lóárverés: junius 5d. és 7d. délelőtti 10 órakor ugyanott.

Amerika

Azon törvényjavaslatok közül, mellyek a' braziliai következkamrai mult évi ülésekben szőnyegre kerültek, legnagyobb figyelmet gerjeszte azon javaslat, miszerint külföldiekből alkottassék sereg Brazilia szolgálatára. A' kormány, melly a' multi ellenzés tagjaibul alakult, következetlenség nélkül nem tehetett e' tárgyban inditványt, bár mennyire legyenek is meg győződve a' ministerek e' rendszabály üdvös létérül. Még is kikelle a' sült gesztenyét a' parázsbul kaparni. Ramiro ministeri követ, tudományiról 's hazaszeretetéről ismert ferfi, segite rajtok; világosan megmutatá ugyanis, miszerint nincs más mód, mint külföldiekbül alakitani hadserget, főleg pedig schweiziakból 's németekbül, mivel nézete szerint ezek birnak legtöbb erkölcsi tulajdonokkal; számát ezen külföldiekbül alakulandó seregnek most először csak 3 ezerre kivánja határoztatni, vagy saját külön vezéreik alatt vagy pedig a' nemzetőrséggel egyesülten; miután több ideig vitatkoztak róla, melly alatt a' külföldiek ellen piszkos kikelések hallatának, a' következkamra elfogadá az inditványt; most a' tanácsház vitatkozik felette 's hihetőleg elfogadandja, mert e' ház tagjai többnyire igen vagyonos öreg urak, kik az élet vég

gyönyöreit nyugalomban szeretnék leélni, mit a' dolgok zavaros állapotjában olly kényelmesen nem eszközölhetnek, mert a' jelen kormány erőhiány miatt nem képes a' legjobb törvényt is foganatositni; erre elég példa a' parai, riograndei, 's most utóljára a' bahiai események. —

(Rozas tábornok közelg megbukásához.) A' franczia lapok angol hirekkel egészen ellenkezőleg Rozas kormányzó állapotját kétségbeesettnek festik; Riveira tábornok, Uraguay respublica elnöke, ugyanis 2 ezer főnyi sereggel Rozas ellen táborba szálla; Corintes buenosayresi tartomány Rozastul elszakadt 's 4 ezer főnyi serget biza Riveira rendelkezésire. A' mult évben Montevideoba menekedt számos argentini követi Riveira tábornokot, hazájok megszabadításán hiven munkálva. Gondolhatni e illy iszonyu zavarok közepett, hogy Rozas hatalmas ellenektül és saját polgártársitul környezve, kik zsarnoksága ellen támadának föl, hizeleghet magának, miszerint a' franczia hajóvezért az ostromzár megszüntetésire birandja? sőt az világlik ki, hogy bukása elkerülhetetlen; polgártársai türelmét kimeríté; az egész mivelt Európát maga ellen lázitá 's az 1838ki novemberi végválasz félrelöktével Franciaország lágyságát kijátszá, szóval illy előzmények után 's a' dolgok jelen állapotjában reménye sem lehet a' végképi megbukástul szabadulásra.

Spanyolország.

(Espartero minden egyezkedés ellen nyilatkozik. Napoleon Lajos ajánlati visszautasitva.) Már meglehetősen el van határozva, miszerint Spanyolország sorsát még egyszer kardélre bizandják, mielőtt a' diplomatia véghatározást hozand. A' madridi kormány igen jól átlátja, hogy segélyforrási tulnyomósága által köteles olly tettlegi sükert eszközleni, melly a' diplomatiát kedvező méltányra kénytesse. Az utóbbi időben még inkább meggyőződék ez állitás valóságáról, 's ennélfogva épen nem csudálhatni, hogy Espartero egyik kormánylapban rövid idő előtt oda nyilatkozék, miszerint ő mind azt rágalmazónak nevezi, kik egyezkedési szándék miatt vádolák őt. Illy körülmények közt nem igen kitünő hatásu lehete Napoleon Lajos hg története. Ez utóbbinak barátja, Marigny gr., ugyanis Gibraltarból ajánlá Isturiznak a' fiatal hg szolgálatit, az alkotmányos királyné ügye előmozditására, mire azon választ nyeré, miszerint a' spanyol ügyek fölött nem annyira fegyver, mint inkább alkudozás fog határozni, 's hogy a' hg Madridba utazása személyes szabadsága tekintetébül veszélyes is lehetne. Marigny első fehevültében közlé e' tagadó választ a' spanyol lapokban, hogy a' nemzet láthassa, mikép minden oldalról csak árulók vezérlik ügyeit. Czélt azonban e' tettével bajosan érend Marigny, mert a' spanyolok e' válaszban csupán a' hg szolgálati udvarias elmellőztetését látandják, 's azért a' kormányra annál kevésbbé fognak neheztelni, mivel a' Napoleon név nem legjobb emlékezetben áll nálok. Espartero munkátlanságát tűri most legnehezebbül a' nép. Mi a' háboru helyzetét illeti: Van Halen april 4kén Muniesába érkezék, 's ott azonnal átvevé a' főparancsnokságot. Cortest, Segurától két mérföldnyire, ismét visszafoglalák az alkotmányosak, kik azonnal a' hely megerősitéséhez fogának, mivel raktárakkal és sütőkemenczékkel szándékjok azt ellátni, hogy ugy ne járjon a' hadsereg, mint Morella előtt, hol több napig őrletlen életbül tenge. Cabrera Segura vidékin minden épületet lerombolt 's általában nagy pusztitásokat vitt véghez, 's a' lakosságot más helyekre hurczoltatá, hogy az alkotmányosak semmi segélyre ne találhassanak. Mind a' két hadsereg ereje mintegy 14 zászlóaljnyi; Van Halen azonban ezer derék lovassal bir, 's e' tekintetben tetemesül erősebb Cabreránál. A' valenciai és cuenzai határszéleken ezalatt szakadatlanul foly a' guerillaharcz, 's a' kirablott helységek hosszu névsora naponkint hosszabbul; az elkövetett kegyetlenségek pedig ollyanok, hogy akaratlanul is mindenkit a' 14ik századra emlékeztetnek; noha már Cabrera is megegyezett az általányos fogoly-kicserélésben, melly czélra Carruana ezredest hatalmazá föl, ki azonnal elindult Castellon de la Planából, szükséges intézkedések végett. Mancha és Toledo tartományokban ismét szaporodni látszik a' zendülők száma. Palillos 500 lovas és 300 gyalog fegyveressel üzi rabló kalandjait. —

(Cordova Badajozban.) Cordova tábornok Badajozbul fölszólitást intéze a' spanyol nemzethez, mellyben szigorral kel ki azon jogtalanság ellen, melly kihallgatás nélkül itélte őt el. Állitása szerint ő a' ministerség önkényének 's Espartero hálátlanságának áldozatja, mivel ez utóbbi rágalmakkal 's üldözéssel viszonozza a' korább időkben tőle nyert jótéteket. Igéri mindazáltal Cordova, hogy mihelyt függetlenségre fog jutni a' joggyakorlás, azonnal önként jelenend meg igazságos birák előtt. Több lap állitja, hogy Cabrera váratlanul megrohaná Saragossát; bayonnei april 11iki levelek mindazáltal nem emlitik azt. E' szerint az egész hir csupán annyiból állhat, hogy valamelly carlospárti rablócsapat mutatkozott Saragossa közelében. —

Anglia.

(A' londoni tanács Belgium ügyében ujra összeült.) A' londoni tanács Belgium ügyében april 10kén gyülést tartott, alkalmat kivánván nyujtani a' belga követnek a' 24 czikkü szerződés aláirására, ha föl van erre hatalmazva, vagy pedig, hogy ujabb tanácskozásba bocsátkozhassanak a' nagy hatalmak képviselői, miután illy kemény próba érte türelmöket. A' tanács majd valamennyi tagja elhagyhatni ohajtja, legalább néhány hétre, Londont, 's különösen a' franczia képviselő igen élesen nyilatkozék a' brüsseli udvar vonakodása iránt, 's a' belga követteli társas viszonyit tökéletesen megszünteté. Palmerston szintolly vastagon nyilatkozék, menynyire azt a' diplomatai nyelv engedi. —

(Törvényjavaslat a' jamaicai alkotmány-felfüggesztésre. Elegy.) Az april 9iki alsóházi ülés elejét ismét szokás szerint gabnatörvény elleni 's melletti kérelmek foglalák el. Ezek benyujtása után Burdett azon kivánatát fejezé ki, hogy april 15ke előtt, midőn t. i. a' kormány Irland iránti rendszabályai vitatási szőnyegre kerülendnek, terjesztessék a' ház elibe azon kormányrendelet, melly O'Connell egyik fiát tisztviselővé nevezi ki Irlandban. Russell e' kivánatot épen nem ellenzé. Ezután Labouchere, gyarmatosztályi al-statustitoknok álla fel, inditványteendőleg Jamaica naponkint nagyobb zavarba jövő állapotja iránt, mit alkotmány-felfüggesztéssel vélt eszközölhetni. Beszéde kezdetén sajnát fejezé ki a' szónok e' miatt, 's utóbb igy rajzolá a' jamaicai parliamentülések későbbi történetét: „Mult eszt. octoberben összehivá Lionel Smith a' törvényhozó testet Jamaica szigeten, 's e' gyarmat évkönyvei nem mutathatnak elő az akkoriaknál fontosb vitatási tárgyakat, különösen azon tekintetbül is, mivel épen akkor nyerének tökéletes szabadságot a' szerecsenek. A' parliament azonban még is igy nyilatkozék a' kormányzó gyülésnyitó beszédére: „A' sziget közhitele föntartására szükséges törvényjavaslatoknál egyebet nem fogadand el a' gyülés, mivel az anyaországi parliament által Brougham inditványára elfogadott nyugotindiai börtöntörvények megsérték a' gyarmati törvényhozóság jogait.“ E' határzatot nagy többséggel fogadá el a' gyülés, mire a' kormányzó kénytelen volt elhalasztani az üléseket. Utóbb ismét összehivá a' követeket, 's kéré: végeznék el a' sürgetősb tanácskozási tárgyakat, de a' parliament folyvást állhatatosan maradt előbbi határzata mellett. A' törvényhozó tanács ellenben a' kormányzó kivánata mellett nyilatkozék. A' kormányzó ezután a' gyarmati választókhoz folyamodék, 's föloszlatá a' parliamentet; de semmi sükerrel, mert az ujonnan választott követek igen nagy többséggel helybenhagyák az előbbinek minden határzatit, 's a' kormányzó a' 2dik parliamentet is elhalasztá. Igy állnak most ügyeink Jamaicában.“ Itt kifejté a' szónok, miszerint Jamaicában csak mintegy kétezer választó bir képviselő-választási joggal, a' fölszabaditott feketék pedig még épen nem gyakorolhatják e' szabaditékot, 's aztán igy folytatá szavait: „A' ház már most átlátja, miszerint nem a' jamaicai alsó- és felsőház, hanem az előbbi és az anyaországi parliament közt kell a' harczteret keresnünk; annyival inkább kérem tehát a' házat, hogy minden pártnézvény nélkül vitassa e' fontos ügyet, 's ha azon börtöntörvény elfogadásával csakugyan hirtelenkedtünk, ugy minélelőbb szükség hibánkat orvoslanunk, ellenkező esetben pedig bizonynyal helybenhagyandja inditványomat a' ház. A' börtönrendszer-javitás fontos kiegészitő része az ottani kormányzatnak, főleg a' rabszolgaság megszüntetése következtében, mivel többé nem lehete birája szolgájának az ur. E' körülmény miatt olly büntető rendszert kelle létesitnünk, mellyből az ültetvényeseket kizárni volt szükség, mivel különben a' feketék törvénykezése még rabszolgaságnál is gonoszabb lett volna.“ E' szavai után Pringle kapitány uti naplójából olvasa fel több helyet Labouchere, mikből kiviláglott, hogy a' kérdéses törvény gyakorlatba hozatása előtt csakugyan embertelenül bántak a' bebörtönzött feketékkel az ültetvényesek. Végre öt évre kivánó fölfüggesztetni a' jamaicai alkotványt a' szónok, és a' kormányzatot 12 tanácsosra bizatni, kikhez még Angliából küldendő három tag fogna járulni. Az inditvány most ellenzés nélkül olvastatott ugyan föl, de másodszori fölolvasáskor hihetőleg csatát nyitandnak a' toryk a' whigek ellen. — A' tory sajtó nagy nyugtalansággal tekinti, hogy Anglia gyáriban folyvást gőzösök készülnek Franciaország számára, egyszersmind azon aggasztó hirt közölvén, miszerint Manchesterbül 's egyéb gyárvárosokbul csapatonkint vándorlanak ki családostul a' legügyesb munkások. — April elején a' londoni Shakspeare-társaság pompás lakomát ada Macready hires angol szinész tiszteletére, mivel ez ujabb fényszakot nyitott az angol nemzeti drámának, mellyet a' járvány operadüh már annyira kezde nyomni, hogy a' szinházigazgatók csak drága énekesnők tartása által gondolák intézetüket föntarthatni, nem gondolván meg, hogy azon tönkre jutott kereskedőhez hasonlitnak, ki csupán azért lovagolt mindennap szerte az utczákon, más erszényébül tartott paripán, hogy hitelezői vagyonosnak tartsák őt.' E' lakomán mintegy 50 angol iró és müvészetbarát volt jelen, Diekens elnöklete alatt. — O'Connell legnagyobb munkásságot fejte ki Dublinban a' husvéti ünnepek alatt. April 4én 20ik unokáját iratá az előző társulat jegyzőkönyvébe, mit élénk teszéssel fogadott az összegyült nép, O'Meare pedig e' megjegyzéssel kisére: „Tegye őt az isten még nagyapjánál is derekabb emberré!“ (Kaczaj.) Lansdowne titkostanácsi elnök jó példát adott az irlandi földbirtokosaknak 's minden ottani jószágin 25 pCttel alább szállitá a' haszonbért. — A' perzsa shah Viktória királyné számára küldött ajándéki (köztük 50 shawl) már Londonba érkeztek. — Brougham, Ellice, Hume, Leader és Bowring folyvást Parisban mulatnak, 's már többször tanácskozának Canada ügyéről a' szinte ott tartózkodó Papineauval. A' ministerségi fontos kérdés vitatásában tehát nem részesülendhetnek e' hatalmas szónokok. Három nagy sorhajó 's több fregát parancsot kapa tettlegi szolgálatra készülni. — A' liverpooli partvidéken nyolcz asszonyt keresztelt egy hasig tengerben álló külön felekezetbeli pap; 's noha igen hideg volt, mégis hősileg kiállák az asszonyok hitük e' kemény próbáját. — Shiel letevé a' kormánytól nyert hivatalát, hogy annál szabadabban szólhasson a' parliamentben. —

(A' szabadelmük nagy gyülése Dublinban. Elegy.) Dublini lapok telvék azon gyülés részletei leirásával, mellyet april 11dikén az irlandi szabadelmü párt a' kir. szinházban tarta, bizalmi-fölirat elfogadása végett a' ministerséghez 's egyszermind kérelem-intézésül a' királynéhoz mostani ministerei megtartása iránt. Mintegy ötezer magasb rangu ember volt jelen e' gyülésen. A' meghivás Leinster hgtül származott, ki egyszersmind elnöke volt az emlékezetes gyülésnek. A' meghivó körlevelet kivüle még 19 irlandi peer, 18 baronet, 37 alsóházi követ, 150 megyei tisztviselő 's a' t. irá alá. A' szónokok közül leginkább kitüntek: Charlemont l., Headfort, Miltown, Cloncurry, Fiongal gr. és O' Connell. A' föliratot egyhangulag elfogadá a' tömérdek számu gyülés. — Tolstoy gr., egyik segéde a' moszka trónörökösnek, april 11kén Londonba érkezék. A' nhg

megérkezését april 24ikére várják. — Ponsonby b., törökországi angol követet 's meghatalmazott ministert Imokilly viscounttá nevezé ki a' királyné, Lamb ausztriai angol követet pedig Beauvale báróvá, a' török-ausztriai kereskedési szerződés kieszközlése jutalmaul. — April 11kén fényes udvarlat volt a' királynénál, melly alkalomkor rendkivül nagy számban jelent meg a' mindkét nemü főnemesség. A' kir. családtagok közül: Cambridge hg 's hgnő, özv. Gloucester hgnő és Sussex hg valának jelen; az özv. királyné nem volt látható, mi következő kifakadásra szolgált alkalmul az Argusnak: „Hol maradt Kent hgnő? A' mult héti udvari körlevél nem említé az ő nevét, 's a' szinházakban sem lehete őt látni a' királyné oldalánál. Sikerült a' cselszövőknek a' féseges asszonyt elkedvetleníteni 's meghasonlásba hozni fiatal fejdelemnőnkkel?“ Valamennyi lap folyvást taglalgatja e' meghasonlás okait, mellyek jobbadán holmi nénémasszonyféle mondákon és szószátyárkodáson alapulnak. — A' parliamenti ülések többnyire érdektelenek voltak ez utóbbi napokban, mivel a' pártfőnökök a' ministerség-kérdési nagy harczra kimélgetik erejöket. —

Franczia ország.

(Dupin Károly b. nyilatkozata a' kereskedési fordulatról.) Dupin Károly b. apr. 8kán az említett fontos tárgyról következőleg nyilatkozék nyilványos gyülésben, igen nagyszámu hallgatók előtt: „E' pillanatban nem fiatal zajgók éretlen lármája forog kérdésben, mivel most az ország választottabbi küzdik a' nagy alkotmányos csatát, kik t. i. megbizóik eszméit 's kivánatit jövének teljesitni. A' természet nem álom nyugalma, vagy halál munkátlansága, hanem az egymás ellen harczoló eszmék 's ellenkező érdekek mozgalma és munkássága. Tekintsenek Önök csak Angliára. 150 év óta élvez jóllétet azon ország, 's mély nyugalmat a' legiszonyubb politikai ingerültség hullámi közt. Mindenki korlátlanul szól és ir ott eszméi 's gondolati ótalmazása mellett. A' külföldi minden pillanatban összedőlését várja a' szörnyü rázkodás által alapjaiban megrendült angol alkotmánynak; de a' sürü porfölleg eltünik, 's régi épségében áll a' százados épület. Az angol kereskedést nem riasztja el mindjárt minden csekély népizgás, mert különben már rég ön nagysága romjai alá temetkezett volna.“ Dupin hasonlatossága kissé sántit, mert Franciaország ingatag alkotmányát nem hasonlithatni Anglia szilárd intézvényihez.

(Még folyvást minden a' régi bizonytalanságban. Elegy.) A' Gazette de France következő, állitólag valódi, okait adja a' Soult és Thiers közti meghasonlásnak: „Az időben, midőn Thiers még egyik tagja volt az oct. 11iki ministerségnek, bizalmas levelet irt egy igen magas helyzetü férfihoz, mellyben a' tábornagyot olly dicsvágyónak bélyegzé, ki csak álláspontja 's vagyona emelésire törekszik, 's e' czél-kiküzdésért mindenre, még a' juliusi kormány-elárulásra is kész. Thiers feledve vélé e' bizalmas nyilatkozatát; ámde igen ügyes játékossal volt dolga, ki azonnal Soult elibe terjeszté az emlitett iratot, mihelyt látá, hogy ez kész Thiers urral ministerségbe lépni. Ennek következtiben könnyen gondolhatni Soult elkeserültségét. E' pillanat után minden egyezkedésnek vége szakadt Thiers és Soult között. — April elején kérelmet kezdtek aláirni Parisban, mellynek czélja a' követkamrával megismértetni a' kereskedési pangás okait. A' kérelmezők arról vádolják az april 15iki ministerséget, hogy tulajdon érdekeiknek föláldozák az országéit, 's vádállapotba kivánják helyzeni a' ministerség tagjait, egyszersmind követelvén, hogy ezentul a' kereskedési érdek ne szenvedhessen ministeri módositások miatt. — April 9én fényes győzelmet nyert az ellenzés az amberti kerület követválasztása vitatásakor. Dupin ugyanis a' miatt vádolá az emlitett megyei ispánt, hogy pénz- és hivatal- igérettel 's büntetési fenyegetéssel törekvék intézni a' szavazás folyamát. A' választásvizsgáló biztosság e' fontos vád daczára is csupán a' belministerség elibe kivánta terjesztetni e' tárgyat; Piscatory ellenben külön vizsgálást kivánt iránta rendeltetni. Odilon-Barrot hatalmas szónoklattal támogatá ez inditványt, mondván, hogy itt mind az erkölcsiség mind a' kormány érdeke szoros vizsgálást kiván, mert olly gyalázatos vádat, minő a' vesztegetés, nem hagyhat magán heverni. Mivel azonban az ellenzési többség tanácsosbnak vélte az általányos vizsgálást, ezt pedig csak a' tökéletesen rendezett kamra hozhatja folyamba, tehát az amberti vádügyet elhalasztatni határzá. A' ministeri párt igen jól tudá méltánylani e' bánásmód helyességét, 's azért mindent elkövete a' választásvizsgáló biztosság inditványa kiküzdésire; de minden fáradsága füstbe ment, mert az ellenzés a' szózatok három negyedrészét nyeré meg ellenindítványa föntartására. E' győzelem nagy önbizalmat szerze a' baloldalnak; a' jour. des Débats ellenben magán kivül van ijedtében, 's a' kamrai többség e' határzatát még zendületnél is roszabbnak mondja. A' kereskedési zavar napról napra iszonyúbb mértékben növekszik, 's komoly fordulásra szolgálhat alkalmul, ha még sokáig találna tartani e' káros bizonytalanság. Tanusitja a' párisi szegénység nyomasztó inségét azon szomoru körülmény is, hogy az utóbbi három hónap alatt két millió font hussal fogyott el kevesebb a' tavaly illyenkori mennyiségnél. Mauguin inditványt akar tenni a' kamranyitási napon történt zavargás kezdőji szigoru kinyomoztatására. Az e' tekintetbeni előleges vizsgálatokat már bevégzé az illető törvényszék, és szabadon bocsáttatá a' foglyok nagyobb részét csupán mintegy tizenkettőt tartott meg szorosb vizsgálás végett, mivel ez utóbbiak fegyvert viseltek a' zavarkor. — A' Parisban tartózkodó lengyelek april 10ikén ünnepélyes gyászmisére gyültek össze Koniarszky honfitársok árnyéka tiszteletére, ki nem rég Vilnában agyon löveték. — Girardin Emil tetemes szótöbbséggel kizáratott a' kamrából. —

(Egy választási vitatásnál a' doctrinairek egyesültek a' középpel.) A' következő kamra april 12ikén is választás-vizsgálattal tölté az időt. E' napon Parès és Lefevre hosszas vitatás nélkül fogadtattak el, Goury megválasztatása Finistère megyében mindazáltal ellenzésre talált. Billaut olvasá föl a' jetentést e' választás iránt. Goury híd- és országut-mérnöknek t. i. egy testvére van, ki ugyanazon megyében szinte választható, 's több szavazási lapon csupán Goury név vala olvasható, mit a' mérnök számára róttak föl, ki e' szerint csak két száznyi többséggel győze. A' választásvizsgáló biztosság 17 szóval 11 ellen a' választást megsemmíttetni kivánta. Daguenet ellenzé, Odilon-Barrot pedig támogatá e' nyilatkozatot. A' követek nagy zaj közt sürgetének szavazást, ez kedvezőleg üte ki Goury számára, mivel a' doctrinairek a' középpel szavaztak 's Thiers és Odilon-Barrot pedig a' baloldal mellett. E' következmény igen nagy élénkséget támasztott a' kamrában, 's minden oldalon külön körökben vitatkozának a' követek. —

(Lapvélemények a' mexicoi békekötésrül. Kereskedési viszonyok.) A' mexicoi békekötés uj alkalmul szolgál a' franczia sajtó egy részének a' kormány ellen zúgolódásra. A' Temps igy nyilatkozik e' fontos tárgyról: „Ha hitelt adhatunk az angol lapok azon czikkeinek, mellyek mexicóvali villongásunkat taglalják, ugy a' mexicoi kormány köteles leend az ott megtelepült lakosaknak kárpótlást adni azon veszteségért, mellyet vagyonuk elraboltatása következtiben szenvedének; Franciaország ellenben a' hadi költségeket fizetendi 's még kármentesitendi is a' mexicoi kormányt azon pusztitásokért, miket a' san juan de ulloai erősségen véghez vitt. Örömest hiszszük ugyan, miszerint e' tekintetben tulzók vagy épen hiányosak az angol hirek; de azt még sem hagyhatjuk helyben, hogy kormányunk nem czáfolja meg az angol sajtó e' nyilatkozatit, noha épen olly jól ismeri azokat; mint akármellyikünk; valóban káros következményü lehet, hogy illő felvilágitás helyett csupán a' calaisi telegrafi sürgöny közlésére szorítkozott. Igy érti kormányunk a' nyilvány elveit, 's igy teszi bizonyossá bocsülésiről a' közvéleményt Igen szükségesnek tartjuk, hogy ez esetben, mellynél olly nagy mértékben van érdekelve a' nemzeti becsület, fölvilágitást nyujtson a' kormány a' külföldi lapok állitására nézve a' nemzetnek.“ A' National pedig illy okoskodással jelenti ez eseményeket: „Nemde mindjárt eleinte igazunk volt, midőn nyilvánosan kikeltünk a' mexicoi ügy nyomoru kezeltetése 's azon még nyomorubb segédeszköz ellen, melly szerint utólsó vonaglásokban fekvő politikánk Anglia közbenjárulását volt elég gyáva sürgetni? E' politikának 's az angol ministerség baráti fáradozásinak gyümölcse az volt, mellyet mindenki előre gyanithata 's ez: néhány ezer honosunk végromlása és számüzetése, haszontalan véráldozat és pénz-pazérlás, ok és következmény nélküli háboru 's bocstelenebb kevésbhasznu békekötés, mellyet Franciaország józan politika mellett egyetlen álgyulövés nélkül kiküzdeni képes lett volna; 's mi még több: e' gyalázatos békét sem saját befolyásunknak, vagy tekintetünknek, hanem Anglia nagylelküségének kell köszönnünk.“ A' fenforgó politikai viszályoknál fogva naponkint aggasztóbb kezd lenni a' franczia kereskedés állapotja 's egy hónap óta négyszerte nagyobb számmal követik egymást a' kereskedőházak bukási. A' legsürgetősb vállalatokra sem kaphatni pénzt, 's a' kormányjövedelem minden ága szinte tetemesül kezdi már érezni e' káros fordulat sajnos hatásit. Parisban a' gyártók nagyobb része elbocsátni kénytelen munkásit.

(Passy kamraelnök.) Rendkivüli alkalommal érkezett april 16iki parisi hirek szerint, a' követkamra azon nap elnökválasztáshoz fogott, miután az előbbi ülésekben annyira haladt a' választás-hitelesitésben, hogy csupán 5—6 kétes maradt fön elhatározásul, és Passy (Hyppolite-Ipoly) mindjárt első szavazáskor elnökké lett 223 szózattal. A' szavazók száma 431 volt; általányos többség 216. A' szózatok következőleg oszlottak el: Passy 223; Odilon-Barrot 193; Dupin 9; Dufaure 1; Lamartine 1; Cunin-Gridaine 1; Passy (határzottabb megnevezés nélkül) 3; e' választási sükerről igy nyilatkozik a' Moniteur Parisien azonnapi száma: „A' kamraelnök-választáshoz fogott ma. A' szózatok összeszámittatása legnagyobb élénkség közt juta véghez. Passy mindjárt első szavazásnál megválosztatott. Ő 223, Odilon-Barrot pedig csak 193 szózatot kapott. Passy győzelmét csupán az alkotmányszerü külön vélemények öszpontosultának tulajdonithatni, mivel azok személyesitőji végre áláták, hogy csak egyesülés utján juthatni ohajtott czélra. Ezt kedvező jóslatnak tekinthetni az egész kamraülésre nézve, 's azon reményre nyujt alkalmat, miszerint a' szerencsétlen szakadások végre orvosoltatnak 's hogy ezentul határzott többség környezendi a' kormányt, 's tettleg mozditandja elő a' haza valódi boldogságát.“ A' Gazette de France ellenben igen elégületlennek mutatkozik Passy megválosztatásával, 's boszuságát e' szókban ömleszti ki: „Passy 7 szónyi többséggel juta elnökszékre. (A' nevezett lap t. i. csupán az általányos többségi számot meghaladó szózatokat tartja valódi többségnek) E' süker egészen váratlan volt, mert april 15iki gyülésében egyhangulag határzá a' balközép, hogy csupán Odilon-Barrot mellett fog szavazni. Ebből tehát nem következtethetni mást, mint hogy az utóbbi éjben számos térités történt, miket ma reggel folytatának. Valóban fényes napnál világosb, miszerint Passy csupán a' balközép egy része 's valamennyi doctrinair elpártoltának köszönheti dicsőségét. E' pillanatban tehát következőleg állnak közügyeink: a' kamraelnök elpártolás gyümölcse; a' ministerség: az udvaré és szinte elpártolásé, Soult tábornagy elnöksége alatt.“ Parisi magányos levelek szerint a' kamraelnök megválosztatása után azonnal élénkül ministerség-alakitáshoz fogott az udvar, 's april 16ikán este következő ministerségi névjegyzék keringe a' városban: Soult, Broglie, Guizot, Duchatel, Passy, Human, Duperré és Dufaure. Ha Passy csakugyan ministerségbe lépne, ugy Dupint hihetőleg ugyanazok fognák kamraelnökké választani, kik most Passy mellett szavazának.

Pénzkelet: Bécs, april 24kén: 5 pCtes statuskötelezvény $107^{7}/_{32}$, 4 pCtes $101^{7}/_{32}$, 3 pCtes $81^{1}/_{8}$, 1821ki 100 ftos kölcsön $154^{3}/_{4}$, 1834ki 500 ftos 670, bankrészvény 1501 ft. pgő. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, url utcza 612.

PEST. szerda, maj. 1.

JELENKOR.

1839. 35ik szám.

FOGLALAT: Magyarország (kinevezések és előléptetések; esztergommegyei követválasztás; Platthy Gáspár †; a' budapesti hangászegyesület müelőadása elhalasztva; adakozások a' komárommegyei dologházra: különféle: magyar dalszemélyzetünk a' budai színpadon, a' Pozsony- Pest- Debreczen közti vasut ügye; a' kalocsai érsek jótékony alapitványa, 's a' t.; változások a' cs. kir. hadseregnél; 's a' t.) Amerika (az éjszakamerikai határok iránti békés nézetek; Santacruz elfoglalá Limát; Paez tábornok ismét venezuelai elnök; 's a' t.) Anglia (részletek a' dublini népgyülésről; a' ministerségi kérdés vitatása megkezdve: 's a' t.) Franczia-ország (kamaraülések; Passy beszéde a' következmrában; 's a' t.) Németország. Belgium. Schweiz. Olaszország. Hollandia. Törökország. Pénzkelet.

Magyarország.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége a' magyar kir. pohárnok-mesteri méltósággal, Batthyány Fülöp hg, gyengélkedő egészségi állapotja tekintetéből, ettől kegy. fölmentetvén, Keglevich Ján. grófot, Barsmegye főispánját — felruházni; továbbá Majthényi László bárót Barsmegye főispáni helytartójává nevezni; — Szegedy Ferenczet, a' fmélt. hétszemélyes-tábla közbiráját és Verőcze megye főispánját, eddig viselt hivatalaitól fölmenteni 's valóságos belső titkos tanácsosi czímmel diszesiteni; — a' főmélt. hétszemélyes-táblának ekképen megürült hivatalára pedig Végh Ignácz nádori itélőmestert emelni; — Kelemen László kamocsai reform. lelkészt, fél század lefolyta alatt szerzett jeles érdemeiért, szalagos közép arany érdempénzzel megajándékozni; — Deseöffy Antal Temesmegye első alispánját, kir. tanácsossá; — Doctorovics Miklós táblabirót kir. udvarnokká; — végre Szentmihályi Istvánt, a' cs. kir. udv. postaszámvivőség eddigi járulnokát, a' kassai postaigazgatóságnál megürült postatisztségre kinevezni kegyelmesen méltóztatott. (H-k.)

Ő cs. 's ap. kir. fölsége m. e. octob. 30ki határzatában Vay Károly gr. fiumei kormányszéki díjtalan gyakornokot ugyanott tiszteletbeli fogalmazóvá nevezni méltóztatott.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége Dvihall Jakabot, a' selmeczi bányászati leányiskola nyugalmazott tanítóját, az ifjuság oktatása körül sok évi dicséretes szolgálata tekintetéből, polgári szalagos arany érdempénzzel méltóztatott k. megajándékozni.

A' m. kir. ud. kamra a' királymezei megürült erdőmesteri és számtartói tisztségre Trux Miklóst, a' zólyomi kir. bányakamrai urodalomban megürült ispánságra Lipták András gyakornokot; végre a' sz.-viti vizsgálóhivatalnál ujon-felállított ideigleni tisztirnokságra Burdács Károlyt, a' magyar tengermelléki k. kamrai vámjövedelmek fő felügyelőjét, alkalmazá. —

Esztergommegye april 29én tartá követválasztási közgyülését Uzovics János főispán-helyettes elnöklése alatt, mellyben, felolvastatván az országgyülést meghivó k.k. leirat, közfelkiáltással első követté Andrássy József helytartósági tanácsnokot, másodikká pedig Fribeisz Imre főjegyzőt választák meg, kik a' mult országgyülésnek is tagjai valának.

Az 1836ban tervezett vasutvonal Pozsony, Sz.-György, Bazin, Modor és N.-Szombat öt sz. kir. város közt „Pozsony-n.-szombati első magyar vasut" név alatt végre csakugyan létesül. A' magas és legfőbb hatóságok az e' czélra Budán volt állandó igazgatósági küldöttséggel már megkötek a' végszerződést, egészen az 1832/6: 25. törvényczikk értelmében.

Gyöngyös városban, a' k. szabaditéknál fogva, a' tisztujitás f. év april 24kén követk. renddel hajtatott végre: főbiró lett: Kudelka Aloiz; főjegyző: Nagy János egyszersmind levéltárnok; 1ső aljegyző: Fodor Flórián egyszersmind pörtárnok; 2ik aljegyző: Medveczky Antal; 1ső rendbeli tanácsnokok: Chilko Ignácz, Morocz Mihály heves-megyei eskütt, Hommer János, Bota Imre, Blasko József h. ügyész, Csiba Antal; 2dik rendbeliek: Borbás János, Cselko Mihály, Rhédey Ignácz, Bicsánszky Mihály, Csépány András, Szántó József, Chilko József, Rezücsek Ferenz; gyámatya: Csató Antal; hadi számadó: Bognár János; házi, és pusztai számadó: Balla János; szállásozó: Lendvay Gáspár; vásárbiró: Maticsek János, egyszersmind biztos.

Madarász József dömölki és Spacsek János ipolysági sómázsamesterek, amaz april 13kán, ez pedig 15kén meghaláloztak.

Platthy Gáspár t. kir. táblai közbiró f. e. april 27kén élte 57ik évében ideglázbani rövid szenvedés után jobb létre szenderült. Hült tetemit ma helyzik örök nyugalomra a' nagy-palugyai sirkertben. —

Mult számunkban emlitett jeles egyházi szónokot, volt kisuj-szállási predikátor Török Pált, a' középponti pesti ref. gyülekezet, kitünő szavazás-többséggel (3/4) rendes papjának választotta 's meghivá. A' buzgó nép örömmel várja a' napot, mellyen a' tisztelt férfit, mint már magáét, keblébe fogadandja; vágyván annak üdves tanitásait hallani, 's annál inkább, mivel időszakonkint az isteni tiszteletet német nyelven is ugyanő fogja tartani; mi a' ref. gyülekezetre nézve anyagi tekintetben is nyereség, mert nem leend szüksége igy külön német ajku szónokot tartani; 's ez méltó dicséret a' széles tudományu és müvelt ifju lelkésznek!

Igazitás. Az Almanach-társaság maj. 5kén tartandja ugyan közgyülését, de nem délután, nehogy a' szinházrészvényesek gyülésével összeütközzék, hanem regg. 10 órakor. —

A' pestbudai hangászegyesület 6diki müelőadása, Ole Bull hangversenyei miatt, majus 12ére halasztatott.

A' komárom-megyei javitó dologházra gyült hazafiui áldozatok folytatása: t. Athenaeum szerkesztősége 30 ft., D. S. 50 ft., t. Simontsits János pestmegyei másod alispán 200 ft., m. Apponyi — Serbeloni Teréz grófnő 30 ft., t. Lászlóné — Szücs Józéfa 100 ft., t. Tascó Fánni kisasszony 100 ft., m. Majláth Károly gr. kincstári tan. 12 fr. 30 kr., m. Waldstein József gr. kamrás 12 fr. 30 kr., n. Szilassy Jósef helytartósági tan. 12 fr. 30kr., m. Hertelendy Ignácz, torontáli főispán 200 fr., n. Zalay Aloiz kir. tbiró 30 ft., t. Jóny Vincze, szepesmegyei 1ső alispán 100 ft., Walzel Ágoston Fridrik, Tresztsenszky könyomó társa, ki benyujtott irásbeli nyilatkozásában az intézet elkészüléseig mindennemü lithographiai munkának ingyeni kiszolgáltatására ajánlkozott, ujra szép csinü 's izlésü 3 ezer beléptijegygyel járult; főtiszt Greguska István, nyitrakáptalanbeli kanonok 50 ft., m. Lopreszthy bnő 12 fr. 30 kr., Külkey Henrik 72 ft., m. Nádasdyné-Ráday Anna grófnő 100 fr., m. Almássy Aloiz gr. 50 ft., t. Román Józsefné 20 fr., m. Szirmay Ádám 7vir 20 fr., n. Eötvös Pál kincstári tan. 42fr., m. Trsztyánszky püspök 7vir 50 fr., t. Ghyczyné-Laszlovszky 300 fr., n. Nyéky Mihály helytartósági tan. 12 fr. (folytattatik). Közrebocsátja hivatalos megbizásból Külkey Henrik.

KÜLÖNFÉLE: Christen Ferencz Antal budavárosi főorvos a' multkor emlitett 500 v. forinton kivül már egyszer ugyanannyit volt szives ajándékozni a' vakok intézete lakházának fölépitésire. — Tegnap a' budai jótékony asszonyegyesület pénztára gyarapitásaul nagyszerü mutatványt adott Nötzl, a' budai szinházbérlő, mellyben nemzeti szinházunk dalszemélysége kitünő részt vett, egész jeleneteket zengvén a' legkedveltebb daljátékokbul. — A' m. kir. helytartótanács Ullmann Móricz azon kérelme következtében, miszerint a' Duna balpartján Pestrül Pozsony felé az ausztriai határszélekig 's Pestrül Debreczenig épitendő vasutvonal tárgyában biztosságot ohajta kineveztetni 's küldetni nyilványos mérnökök és az ő tulajdon meghatalmazottja segédkedése mellett, azon országutak, hidak, folyamok, épületek, városok és faluk megvizsgálására, miket az érintett vasutvonal keresztül fogna szelni, valamint annak kinyomozására is, hogy vajjon e' vasutvonal nem fog é ártalmára lenni a' nyilványos közlekedésnek, hajózásnak, vagy kompoknak, f. hó 2dikán körparancsot intéze az illető megyékhez 's városokhoz, a' fönebbi kérelem teljesitése végett azon meghagyással, hogy a' kinevezendő biztosságok részletes jegyzőkönyvet vezessenek munkálkodásaikról, 's terjeszszék azt a' helytartóság elibe, hol aztán vagy törvényszerüleg helyben fog hagyatni az illető terv, vagy pedig körülmények kivánata szerint módosittatni. Pest város következő tagokat neveze ki e' küldöttséghez f. hó 17dikén: Tölgyesy János polgármestert, Havas József főbirót, Szepessy Ferencz tanácsost, Góniczy Ferencz főjegyzőt, Staffenberger István népszónokot, Chor István telekbirót, Erhard Auguszt városi első mérnököt, Gömöry Károlyt és Kolb Jánost. E' küldöttség f. hó 20kán teljesitvén a' kapott parancsot, mindent a' vállolattal czélszerüleg megegyezőnek talált, 's ez egészrül osztatlan tetszését nyilványitá. — Klobusiczky Péter kalocsai érsek uralkodó fejedelmünk születésnapját valódi 's maradandó becsü dicső tettel diszesité, 12 szülétlen árva neveltetésiré intézetet alapitván, melly czélra tág házat vásárla Kalocsán 's 35ezer forintnyi tőkét tőn le az intézet örökös biztositásaul. A' nevelési rendszert 's egyéb szükséges intézeti rendelkezést az alapitó-levélben határzá meg a' ns lelkü főpap; élte fogytaig pedig a' most bejelentett 18 árvát egészen maga pénztárából táplálja, hogy a' tőkesitett mennyiség addig folyvást növekedjék a' gyümölcsös magpénzhez csatlandó kamatok által. Továbbá, ugyanez alkalomkor a' kegyes iskolai rend oktatása alatti kalocsai gymnasium első osztályát, mellynek tanitóját eddig évenkint magányos pénztárából dijazá, a' helybeli főkáptalannál 13,250 forintnyi tőkével szinte örök időre megalapitá. Áldás az apostoli Nesztorra! — Az országgyülés következtében illy rendeletet bocsáta ki Pozsonyban a' magyar kir. fölovászmesteri hivatal: 1) Minden háztulajdonos kivitel nélkül köteles méltányosan részesülni az országgyülési szállásadás terheiben. 2) Az utazó közönség kényelme tekintetébül a' vendégfogadósak nem tartoznak ugyan az utazók számára tartott szobákat átengedni, de az istálók és fészerek felét, vagy szükség esetén két harmadát is kötelesek meg nyitni e' nyilványos czélra. Ha az utazókéin kivül egyéb szobák is vannak a' vendégfogadókban, ugy ezek sincsenek a' közteher alul fölmentve. 3) F. é. máj. 10keig minden országgyülési követlakot tisztán rendbe helyezni 's bútorokkal ellátni szükség. 4) A' sz. györgyi felmondásidőre 's az országgyülés alatt, rendesen fizető lakóknak, nem mondhatja föl a' szállást a' háztulajdonos a' fölovászmesteri hivatal tudta nélkül, a' sz. Iván és Mihály napra történt fölmondások pedig erőnélküliek maradnak. 5) Ha néhány országgyülési használatra kijelölt lak üres maradna, vagy országgyülés alatt megürülne, azt a' tulajdonos szigoru büntetés alatt sem maga nem használhatja, sem másnak bérbe nem adhatja, hanem 24 óra alatt a' fölovászmesteri hivatalnak bejelenteni tartozik." — A' nagykanizsai kereskedőség az ottani kórház javára tánczvigalmat adott, melly igen szépen gyümölcsözött. Nagykanizsa folyvást nagyobb kereskedési tekintetre kezd emelkedni; tavaly mintegy 600ezer mérő gabnát szállitának el onnan, mit annál inkább mondhatni igen nevezetes mennyiségnek, mivel Nagykanizsa nem fekszik folyam mellett, következőleg minden szállitást tengelyen kénytelen eszközleni. — Krassómegye rendei apr. 11én 's következő napjain tartott közgyülésükben Lunkan helységen keresztül, hol még soha nem járt kocsi, kényelmes utat épittetni határoztak, mivel Hoffmann és

Madersbach ottani uj földesurak a' hegységben Priessnitz-féle vizgyógyintézetet állitnak föl 's a' megyei adózó szegénység számára hat ingyenágyat alapitanak. Hoffmann és Madersbach, mint a' bánsági főbányák 's hámorok tulajdonosi, több ezer embernek nyujtnak biztos kenyeret, 's e' tekintetből is tiszteletre méltók. Krassómegyében april közepén hó és hideg eső folyvást váltogaták egymást 's nagy hátramaradást okoztak a' földmüvelés majd minden ágaiban. — A' nagymarosi erdősz, hajdu és neje, öregbiró, törvénybiró 's kisbiró f. hó 23kán Visegrádról visszaevezvén, a' hajdu, nejét akarván ijesztgetni, addig rengeté a' ladikot, hogy ez végre fölfordult, 's az öregbirón kivül mind az öten Duna hullámiban lelék halálokat. A' hajdu, mint mondják, kissé ittas volt. — A' debreczeni és sz. fehérvári sz. györgynapi vásár nem felelt meg a' várakozásnak. — A' pozsonyi káptalan országgyülési követté Kulifay Istvánt és Kremlicska Jánost választá. Ezek egyszersmind Hollósy Ignácz kanonokkal Esztergamba menendnek, mint küldöttek Kopácsi primásunk fényes beiktatása ünneplésire. April 24kén délelőtti 10 óra tájban következő szerencsétlenség történt Pozsonyban a' Dunán: két egymáshoz kapcsolt 's rőzsenyalábokkal terhelt hajó a' parttól elsodortatván, le felé uszott a' vizen, 's miután a' horgonykötél eleinte feneket nem ért, utóbb pedig épen elszakadt, olly erővel rohant mind a' két hajó a' hidra, hogy belőle 8 hajót a' hidfővel együtt egészen a' malomligetig sodra le. A' két terhelt hajó annyira megsérült ez erős összeütközés által, hogy az egyik azonnal elmerült, a' másik pedig a' kősarkantyu közelében szinte fenékre jutott. A' hajólegénységből, mint mondják, csak egy veszté életét. Másnap már ismét helyre volt állitva a' hidon a' kár, 's a' közlekedést veszély nélkül folytathaták. — Zimonyi hirek szerint Milos hg Temesvárra szándékozik utazni, mivel fia, Milos hg, veszélyesen beteg; mondják, hogy onnan Bécsbe menend bizonyos politikai tárgyban alkudozás végett. A' magas porta legujabb rendelete ezentul évenkint, vagy szükség esetén többször népgyüléseket parancsol tartatni. — Moldvából april elejéről irják, miszerint Sturdza Mihály herczeg mindenkép törekszik előmozditani a' nemzeti jóllétet és szellemi müveltséget, mi valóban dicséretére válik e' fejedelemnek. Mihály hg átlátta, hogy a' nevezett czélok elérésire első lépés minden esetre a' népnevelés; ennek következtében minden szorgalmát arra fordítja ő, hogy derék férfiak kezeire bizza a' nyilványos oktatást. Mivel pedig kivánatinak megfelelő férfiak a' hajdani moldvai tanitók nyomasztó sorsával nem elégülhetének meg, tehát arról is gondoskodék, hogy e' tanitók olly helyzetben éljenek, melly tiszteletet legyen gerjesztni képes a' népnél. Ezenkül a' kormányzat minden ágiban fontos változtatásokat tőn, még pedig mindent általányos haladási szellemben, 's ennek hasznát már is nagymértékben tapasztalja; az adókat ugyanis most könnyen 's költség és ellenkezés nélkül szedik be az uj rendszer szerint, 's a' nép örömest adja azt, mi terhére nem válik fonák vagy kényszeritő rendszabályok által. Az igazság-kiszolgáltatás is annyira haladt már Moldvában, hogy a' biráknak hivatalkörön tullépte miatt épen nem hallhatni panaszt. A' moldvaiak olly boldogoknak érzik magukat, hogy a' pörök naponkint mindinkább kezdnek köztük gyérülni, 's az egyetértés folyvást szilárdabbul alapszik meg.

(Változások a' cs. kir. hadseregnél.) Előléptettek, ezredesekből vezérőrnagyokká: Bossard Károly, Rothkirch gr. 12 sz. gy. ezr.; Zimmer Andor, aknásztesti parancsnok; Bienefeld Ferencz, Baillet de Latour gr. 28 sz. gy. ezr.; 's Gaisruk Aloiz gr., Toscana nhg 4 sz. vasasezr.; alezredesekből ezredesekké: Rousseau d' Happancourt Leopold, Wacquant b. 62 sz. gy. ezr., magyarországi főhadikormányszéki segéd, Paumgartten b. 21 sz. gy. ezr., mint másodezredes; őrnagybul alezredessé: Lauterbach József, az 1 sz. pattantyus ezr. az ezredben; kapitányokbul őrnagyokká: Kermpotich Gáspár, a' liccani 1 sz. gy. határőrezr., a' szluini 4 sz. gy. határőrezr.; Schönholz Ferencz, a' pétervaradi 9 sz. gy. határőrezr., az ogulini 3 sz. gy. határőrezr.; Rampelt Lénárd, a' székely 11 sz. huszárezr. az ezredb.: Pointner Antal, a' tüzelő testtől az 1 sz. pattantyus ezr.; Nagy László, a' főszállásmesteri kartól, ugyanott: Cega Diumo, Bartoletti b. 15 sz. gy. ezr., zárai helyőrnagygyá; Müller Andor, alezredes az 1 sz. pattantyus ezr., parancsnoka lett a' tótországi őrpattantyus kerületnek. Nyugalmaztattak, ezredesekből: di Ello Negroni Antal parancsnoka a' rendőr-ezrednek, vezérőrnagyi ranggal; Czvik Vincze, Fridrik Vilmos porosz király 10 sz. huszárezr.; alezredesekből: Katzendörfer Gottfrid, Paumgartten b. 21 sz. gy. ezr., ezredesi ranggal; őrnagyokbul: Katona Márton, Ferencz Károly fhg 52 sz. gy. ezr.; Baky Imre, székely 11 sz. huszárezr.; Meszera Antal, mantuai helyőrnagy, alezredesi ranggal: Schirnding Venczel b., szász király 3 sz. vasasezr.; kapitányokbul: Berchtold Sebestyén a' magyarországi őrpattantyus kerületből, őrnagyi ranggal 's nyugdijjal; Biró Károly az első 14 sz. székely gy. határőrezr.; Huszty István, Würtemberg király 6 sz. huszárez.; Ekhardt Andor, józsefvárosi helykapitány, őrnagyi ranggal. Neugebauer Gáspár b, nyugalmazott alezredes, pótlólag ezredesi rangot nyert. Zichy-Ferraris Manó gr., számfölötti őrnagy 1 sz. császár huszárezr., önként kilépett. Csorich Antal, Wellington 42 sz. gy. ezr., ezredes, mint nagybátyjának, Csorich Ferencz b. al-tábornagynak fogadott fia, engedelmet kapott nevével egyszersmind a' barói czimet viselhetni. Külrendeket 's azok viselhetésire engedelmet kaptak: Vetter Venczel gr., tábori szertárnok, dalmatziai polg. 's katonai kormányzó; Fürstenwaerther Károly b. mantuai várparancsnok 's altábornagy, és Paulucci Hamilcar, tengerészi főparancsnok, mind hárman a' pápai sz. Gergelyrend nagykeresztjét. Vezérőrnagyokbul: Auersperg Károly gr., osztálynok Olaszországban; Hesz Henrik, osztálynok Morvaországban; Vocher Gusztáv, osztálynok Alsó-Ausztriában: Zanini Péter a' főhaditanácsnál; Schönhals Károly, fősegéd Rádeczky gr. tábornagy mellett; Martini Antal, osztálynok Olaszországban, mindnyájan a' pápai Krisztusrendet. Rodiczky Károly b., meghatalmazott a' frankfurti németszövetségi központi katonai-biztosságnál, a' dán kir. Danebrog-rend középkeresztjét. Gaisruk Aloiz gr., osztálynok Galiciában, Toscana nhgségi sz. Józsefrend középkeresztjét; ezredesekből: Petrich Zsigmond, császár vadászezr. katonai előadó a' cs. kir. főhaditanácsnál; Cordon Ferencz b., Wimpffen b. 13 sz. gy. ezr.; Bredy Hugo, Geppert b. 43 sz. gy. ezr.; alezredesekből. Stanvevich János, a' főszállásmesteri kartól; Stobl Károly, parancsnoka a' 9ik vadászszászlóaljnak; Eynatten Auguszt b., szász kir. 3 sz. vasasezr. 1 segéd a' főhaditanácsi elnök mellett; Festetics Lajos gr., szárnysegéd Radeczky gr. tábornagy mellett; mindnyájan a' pápai sz Gergelyrend középkeresztjét. Rudtorffer Ferencz, Baillet de Latour gr. 28 sz. gy. ezr.; az orosz czári sz. Ladomérrend negyedosztályu keresztjét; őrnagyokbul: Corronini János gr.. Wacquant b. 62 sz. gy. ezr., szolgálattevő kamrás Ferencz Károly fgnél; Zichy-Ferraris Viktor gr., Toscana nhg 4 sz. vasasezr., a' cs. kir. követségnél Rómában; Haymann József, Richter 14 sz. gy. ezr.; Nagy László, a' főszállásmesteri kartól, mind a' pápai sz. Gergelyrend középkeresztjét, Zobel Tamás b; kapitányokbul: Kohl Ferencz, Ferencz Ferdinand fhg 32 sz. gy. ezr.; Heiter Lajos, Rukavina 61 sz. gy. ezr.; Schneider József, császár 1 sz. gy. ezr.; Ruckstuhl Antal, Paumgartten b. 21 sz. gy. ezr. Benedek Lajos, a' főszállásmesteri kartól; alkapitányokbul: Pöschl Károly, Watlet b. 41 sz. gy. ezr.; Condenhoven Henrik gr.; Szász-Coburg-Gotha hg 1 sz dzsidásezr.; főhadnagyokbul: Hoyer Károly, Paumgartten 21 sz. gy. erz.; Stiller József, Kinszky gr. 47 sz. gy. ezr; Humpe József, a' 9ik vadászszászlóaljból; Reichetzer Rudolf, császár 1 sz. könnyülovas ezr.; Wenkheim Kár. gr., szardiniai király 5 sz. huszárezr.; mind a' pápai sz Gergelyrend kiskeresztjét; Boxberg Tódor, b. Paumgartten b. 21 sz. gy. ezr., a' porosz máltai rend kiskeresztjét; alhadnagyokbul: Forrer Henrik, Kinszky gr. 47 sz. gy. ezr.: Umlauf József, az 5 sz. pattantyus ezr., a' pápai sz. Gergelyrend kiskeresztjét. Végre: Holzhausen Hektor b. főhadnagy Hessen-Homburg tartományi gróf 19 sz. gy. ezr., az ó-limpurgi ns rokonság rendjelét. —

Heidendorf Andor, erdélyi nyugalmazott kormányszéki tanácsos, 40 évig hiven teljesitett szolgálati kötelessége után visszatért szülőhelyére, Medgyesre, hol már 15 év óta csupán jótékonyság-gyakorlásban találja örömét. A' környékbeli lakosság mindenkor áldva emlegeti nevét a' ns emberbarátnak. — Oláhországban, a 'romaniczi kerületi Cseleje nevü helység közelében két egymáshoz vaspánttal csatolt réztáblát találtak, mellyek egyikén e' felirat volt olvasható: „Imp. Caesar Divi Traiani Parthici F. Divi Nervae Nepos. Traianus Hadrianus Aug Pontit Max. Trib Potest XIII Cos III P. P. Equitis Et Peditis Qui Milita Verinalae Et Vexilatione Equit Illyricor Et Coh IIII Quae Appellant I Hispanor Et I Hispanor Veteran Et II Flav Numidar Et II Flav Bessor Et III Gallor Et Sunt In Datia Imferiore Sub Plantio Caesiano Quint Et Vicent Pluribus Vestilendis Emeritis Demissis Honesta Missione Quorum Nomina Subscripta Sunt Ipsis Liberis Posterisque Eorum Civitatem Dedit Et Conubium Cum Uxoribus Quas Tunc Habuissent Cum Est Civitas Jis Data Ant Si Qui Caelibes Essent Cum Jis Quas Postea Duxissent Dumtaxat At Singuli Singulas. A D XI K April Pivventio Celso II Q Julio Balbo Cos Vexillatio Equitum Illyricor Ex Greciae Eupatori Euineni E Sebastopol Et Eupatori F Eius Et Eupatori F Eius Et Eumeno F Eius Et Thrasoni Fil Eius Et Philopatrae Fil Eius. Descriptnm Et Recognitum Ex Tabula Aenea Quae Fixa Est Romae In Muro Post Templum Divi Aug Ad Minervam.“ A' másik táblába e' szók vésetvék: „L. Vibi Vibiani Q. Solli Festi L. Pulli Daphni L. Equiti Gemeni L. Pulli Puthi Fi. Claudi Menandr. C. Vettieni Hermetis.“ A' történetbuvárra e' nevezetes régiséget Ghika Mihály gyüjteményében láthatni. —

Amerika

(Az éjszakamerikai határok iránti békes nézetek.) Ujyorki mart. 22eig terjedő lapok a' pörös határkérdést illetőleg sokkal békesb hanguak az előbbieknél, sőt a' viszálynak békes utoni kiegyenlitésével kecsegtetnek. Az ujbraunschweigi kormányzó a' britt, Scott tábornok az éjszakamerikai részen mint legbuzgóbb békenemtők mutatkoznak. Mexicobul azon hir érkezék Ujyorkba, miszerint a' Laguna de Terminosnál állomásozó éjszakamerikai consult, Langdont, egy szerecsen megsebesité a' mexicoi biró jóváhagytával, utóbb a' consult tömlöczre hányák, innen ugyan kimenekedék, de nem sokára sebei halálát okozák.

(Éjszakamerika nem küld rendkivüli követet Angliába.) Az egyesült statusok congressusa 's kormánya legujabbi határzata szerint nem küldendnek Angliába rendkivüli követet; meg akarják ugyanis előbb tudni a' britt kormány nézetit. Amerikai 's angol lapok épen ebben látják jelenségét annak, miszerint a' washingtoni kormány a' viszály mentüléleébbi kiegyenlittetését reményli. Némelly lapok által közlött azonhir, miszerint az ujbraunschweigi kormányzó Marshillnél erősséget állita fel, nem valósul. Maine status kormányzója Aroostook kis folyam torkolatánál hidat vonatott az épületfafelfogásra, mit e' folyamon szállitandnak a' britt alattvalók. Ujbraunschweigban nagy ingerültséget okoza egy Maine statuscsapat bánásmódja, melly ugyanis lővészeti gyakorlatnál Viktória királyné képmását használta czélpontul. Hadston tábornok azonban megfenyité e' méltatlanság okozójit.

(Santacruz elfoglalá Limát. Paez tábornok ismét elnök Venezuelában. Buenosayres lődöztetése.) Ujyorki lapok szerint (minden adat nélkül): „Limát, Peru fővárosát, vérontás nélkül foglalá el Santacruz tábornok; a' chilii hadsereg éjszak felé vonult 's hirlik, miszerint a' chilii kormány 2 ezer főnyi csapaterősitvényt küldend.“ — Caraccasi febr. 10ki hirek szerint Paez tábornokot választák ismét Venezuela elnökeül. — Egy, Riojaneirobul febr. 1jén elvitorlázott, hajó azon valósulásra váró hirt hozá, miszerint Buenosayrest a' franczia ostromzári sereg lődözni kezdé. —

Anglia.

(Londoni vélemény a' parisi és középázsiai politikáról.) London, april 9kén: „A' parisi fordulat hatásit már itt is érezhetni. Mindenki át kezdi látni, hogy a' végrehajtó erőt már körül szárnyalá a' parliamenti hatalom. E' körülmény némelly körökben rettegésre szolgál alkalmul azon események miatt, mellyek ebből talán származni fognak, annyival is inkább, mivel hazánkban sem igen jó rendben állanak a' politikai ügyek, 's az ingerültség belföldre, Canadára és Indiára nézve olly mágosra hágott már, hogy itt is komoly fordulástól tarthatni. Kormányunk helyzete majd épen olly nyomasztó, mint a' franczia, sőt némi tekintetben veszélyesb amazénál, mert Franciaországban leginkább csak elvekrül van szó, mellyek megtámadásnak 's védelemnek vannak kitéetve; mig Angliában az elv-

kérdésekhez tisztán anyaglak csatlakoznak, mellyek megoldhatását közönséges uton alig képzelhetni. 'S ez okbul mindent elkövetnek az illető férfiak mindannak eltávolitására 's egyszerüsitésére, mi hatalmokban áll, 's mi a' vész-eltávolitásra hasznos vagy tanácsosnak látszik. Igy példaul utóbb időkben a' keleti kérdésre vagy is a' porta és Mehemed Ali ellenséges viszonyira nézve egészen megváltoztatá politikáját a' kormány, 's általányossághoz nyult, folyvást csak azt sürgetvén Ponsonby lordnál, hogy ez ügyet minden áron régi álláspontján törekedjék megtartani, noha fél év előtt még nyiltan kimondá Konstantinápolyban Ponsonby l., miszerint a' porta politikája az ügyek álláspontja tökéletes megváltoztatását teendi kötelességeül Angliának. Az e' tekintetben bekövetkezett politika-változtatás eddigi sükere csak abból áll, hogy Ponsonby l. mindenkép csöndesitni iparkodik a' nagyurat 's gátolni a' fegyverhöz nyulást mindkét részrül. Mennyire változott politikai haladásunk, az leginkább következőkbül tünend ki. Néhány hét előtt azon kérdés foglalá el az összes diplomatia figyelmét: vajjon tanácsos é Anglia böcsületére, 's érdekeire nézve a' perzsa schah iránt azon állásban maradni, melly most a' kormány hatalmában van, 's nem kellene é inkább a' legvégsőbbet is elkövetni, mintsem Perzsia vagy Oroszország ellenében engedséget mutatni? E' kérdésre az lőn a' válasz, hogy illy esetben engedélyekrül szó sem lehet, 's hogy Anglia, böcsülete föntartása végett, minden esetre készen lenni tartozik, minek következtiben a' kormány csakugyan szükségesnek találta a' szárazföldi és tengeri erő-szaporitást, 's rendeléseket is tön ez iránt. Minde' mellett is azonban most egyszerre jónak vélte a' kormány kiméleti utra térni 's engedékenynek mutatkozni, 's elhatárzá, hogy a' perzsa követet udvarához bocsátandja, 's minden, perzsa földön elfoglalt, erősségből kivonandja őrségét, mihelyt a' schah megszünik fegyvereseket gyüjteni Anglia ellen. Ez bizonyosan nem történt volna, ha a' franczia viszonyok annyira nem aggasztanák a' kormányt, hogy kénytetve látja magát egész figyelmét csupán a' haza belügyeire fordítani. — Fortescue l. már egészen honosulva érzi magát Dublinban. — A' londoni nemzeti gyülésben Sankley vak gyülölségtől vezéreltetve a' whigek ellen, inditványt tön felszólitás-intézésre az angol nemzethez, mellyben Normanby marq. kormányzata ellen élesül kellene kikelni 's a' népet a' toryk pártolására fölszólitni, csakhogy a' whigeket meg lehessen buktatni. Ez inditvány hihetőleg keresztül ment volna, de Feargus O' Connor, ámbár halálosan gyülöli a' whigeket és O' Connellt, mégis hevesül küzdött ellene, mivel állitása szerint e' miatt végkép elfordulna a' nemzet a' radicaloktul, mert az angol nép semmitől nem irtózik annyira, mint isméti kormányra jutásuktól a' toryknak "

(Részletek a' dublini népgyülésről.) Fortescue l. Dublinba érkezte óta több községben nyilványos gyülésre sereglett össze a' nép 's közakarattal üdvezlő föliratot határza intézni az uj alkirályhoz, még a' Trinity-collegiumban is hasonló fölirat létesült, noha ott tetemesül tulnyomó a' tory párt. A' lord-helyettes mintegy következőleg válaszolt e' föliratokra: „Buzgó törekvésem leend legszigorubb pártatlanság által tiszteletet szerezni a' törvénynek; egyszersmind azonban engedéllyel iparkodván enyhitni az igazságot, mennyire azt minden törvényhozóság főczéljával, a' vétekelnyomással 's rendföntartással egyeztethetni, 's mennyire az a' személyes szabadságot és vagyonbiztosságot nem veszélyezteti." — Valamint a' kathol. és ministeri párt minden korlátlankodástul ovakodék Fortescue l. megjelentekor, ugy a' mérsékeltebb toryk is előleg némi békülési jeleket látszanak mutatni. Első nagy udvarlat april 6ikán volt ő lordságánál, 's olly számos kitünő férfi jelent meg azon, millyel egy elődje sem dicsekheték Fortescue lordnak. Néhány igen előkelő főtory is látható vala e' napon, kik Normanby lordnál soha nem mutatkozának. Már az irlandi protestans primás is ebédelt ő lordságánál. Fortescue l. híre magányos életére 's lelkületére nézve olly kitünő tulajdonságu, hogy az ellenkező párt főnökei is tisztelettel kénytelenek előtte meghajlani. — A' dublini kir. szinházban tartatott nagy népgyülésrül igy nyilatkozik a' Dublin Evening Post: „Soha még Irlandban nem láttunk illy minden tekintetben tisztes gyülekezetet. Mivel a' kir. szinház, Dublin legtágasb nyilványos épülete, sem volt képes távulról is megfelelni nagyságra nézve a' közkivánatnak, 's a' gyülésre tolongók egy tizedét is alig birá falai közé fogadni; tehát a' páholyokat és földszinti helyeket mérsékelt dijért kibérlék, 's csak a' karzatra engedének szabad bemenetet. Irland minden részéből, 's különösen éjszakról, a' rendkivül rosz idő daczára is, számos tisztes gentleman érkezék e' gyülésre, mellyet délutáni 1 órakor nyitának meg. Mind a' két páholysort csinos öltözetü hölgykoszoru díszesité, 's a' többi hely is annyira meg vala tömve, hogy állani is alig lehete; a' szinház előtt pedig több ezer ember csoportozott, a' szabadelmü szónokokat rivagó tetszészajjal üdvözölve. Headfort marq., Miltown gr., Charlemont és O' Connell legnagyobb mértékben örvendhetének a' megtiszteltetésnek. Leinster hg, Irland első főnemese, vivé Charlemont inditványára az elnökséget, az ülést pedig Miltown gróf nyitá meg. Beszédében mondá, miszerint a' ministerség iránti bizalma csakugyan megrendült, mivel különösen, a' titkos szavazási kérdésben, a' közvélemény ellen nyilatkozának tagjai, 's ez okbul ő nem is irta alá a' meghivást e' gyülésre, mellynek czélja volt csonkittatlan bizalmat nyilványitni a' ministerség iránt; azon politikát mindazáltal, mellyet a' ministerek Irlandra nézve követének, ő is böcsületesnek, hálára méltónak tekinti, 's ő mindenütt határzottan kész föllépni, hol Irland érdekei forganak kérdésben. Utána Fiongal gr., Ossian atyjának unoka ivadéka, szóla 's lényegileg igy nyilatkozék: „Azon örvendetes tekintet nyilik előttünk most, mikép segíti a' főnemesség a' népet, 's ez, régi szokása szerint, amazt. A' martz. 21-diki inditvány jó gyümölcsöket terme. Való ugyan, miszerint a' nemesség nem lépe föl a' nagy harczban annyiszor a' nép mellett, mint azt tőle jogszerüleg követelni lehetett volna; de martz. 21ike fölébreszté hosszas tunyaságából. A' nemesség el van határozva segitni a' népet, valamint eddig ettől gyámolittaték. Mai gyülésünk czélja nem hizelgeni a' ministerségnek, hanem hangosan elvet nyilványitni. A' mostani kormány talán nem ment annyira szabadelmü intézvények előmozditásában, mennyire azt tenni kötelessége lett volna; de Irlandra nézve minden esetre többet tőn, mint valamennyi elődei." (Nagy tetszés.) Midőn ezután Fiongal az első határzatot inditványozá, melly azon ohajtást fejezé ki, hogy a' kormány tovább is maradjon meg azon Irlandra nézve jótékony elvek mellett, miket az utóbbi években követe, Archer aldermann, a' földszinen álló orangista csoport közepébül, a' ministerséget gáncsoló ellen-inditvánnyal lépe föl; de szavait, minden oldálról, harsány roszalás szakasztá félben. A' zavar folyvást növekvék, 's több helyen már öklözésre is került a' dolog, midőn a' rendőrség fölemelé botjait 's nagy nehezen helyre állitá a' csöndet; szóhoz azonban csak akkor juthatának az illető főnökek, midőn Archer önként visszavoná inditványát. Hansard őrnagy mindazáltal, kit a' nép már azért is gyülölt, mivel utóbbi időben a' kath. ellen falragaszokat koholt 's terjeszte, annyi rakonczátlankodást követett el egyik páholyban, hogy a' rendőrség végre kiutasitni volt őt kénytelen. Cloncurry viscount, ki ötven év óta alig távozott el hazájából, mit alkalmasint kevés főur mondhat magáról széles e' világon, a' 2ik határzatot inditványozá, mellyben kifejezé, miszerint a' mostani irlandi kormányzat vezérelvei meginásitása, minden javitást megsemmitne, a' vagyonbiztosságot és személyes szabadságot tetemesül veszélyeztetné, vérengzéseket szülne, mikép ezt minden tory kormány eddig rendesen eszközlé Irlandban, 's véginséget hozna a' hazára. Listowell, Southwell, Sommerville 's mások még több inditvánnyal járultak az emlitettekhöz. A' fölirat röviden mintegy igy fog hangzani: „Kérjük fölségedet, hagyja meg az irlandi népet azon pártatlan joggyakorlás élvezetében, mellyet az eddigi kormánytól nyert, 's ne adjon országló hatalmat azon férfiak kezeibe, kik mindenkor jogtalanul nyomák el a' nemzetet és szabadságit." Továbbá: „Felszólitunk minden nemzeti képviselőt, hogy mulhatlanul helyén legyen april 15én a' parliamentben Russell inditványa támogatására. Ezen inditvány előmozditása végett kérelmet intézünk a' parliamenthez. Örömmel ragadjuk meg ez alkalmat hálanyilványitásul Normanby marquisnak, pártatlan kormányzatáért, 's törvényink igazságos és erőteljes végrehajtásaért. Fortescue l. lelkülete és rendületlen politikai elvei az irlandiak legnagyobb bizalmára jogositják őt, 's meg vagyunk győződve, hogy kormányzatát azon igazsági méltányi elvek vezérlendik, mellyek ns elődjének a' nemzet forró hálaját biztositák. Az irlandi nemzetet végre mostani békes viselete mellett maradásra szólitjuk föl, 's intjük egyszersmind, hogy kövessen el mindent az orangista és tory kormányzat lehetlenitésére." Záradékul falakat rendítő tetszésrivalgás közt O'Connell állott föl, ki csak azért tartózkodék jobbadán fenékszinen, hogy nagy népszerüsége által ne kedvetlenitse el a' whig főnököket, 's hogy a' tory párt no mondhassa e' gyülésről szokás szerint azon ismert állitást, mindent csak neki és kolonczának (farkának) köszönhetne a' ministerség. Beszédét egyszer fütyöléssel szakaszták félben az orangisták, miért kiméletlenül megdorgálá őket 's az alkirályi páholyra mutatva, e' szókra fakadt: „Még egyszer lengve akarjátok látni onnan az orangista zászlót?" (Fütyölés, elnyomva tetszés dörgő hangjaitól.) Azután az orangistákhoz fordulva: „Kedvetek van ugy-e ismét üveget csapni fejemhez?" Egykor t. i. ez történt vele ugyane' színházban. A' gyülés elfogadván az inditványozott föliratot, csöndesen oszlott el.

(A' ministerségi kérdés vitatása megkezdve.) London, april 16kán: „Tegnap az alsóház előtti tér már ülésnyitás előtt annyira el volt lepve kivánciakkal, hogy utóbb alig férhetének ülésikhez az érkező követek. Russellt 's a' többi szabadelmü főnöket harsány tetszéssel fogadá a' nép, 's az örömrivalgás tetőpontra hágott, midőn O'Connell, lelépvén kocsijából, nagy bőrzsákban 's papirtokban czipelé a' ministerség melletti számos kérelmet a' parliamenti épületbe. A' kérelmek összes száma százakra terjed, mig a' toryk csak igen keveset tudtak összehajhászni a' ministerség ellen. A' benyujtottak nagyobb része is nem annyira a' ministerség Irland iránti viseletét, mint inkább Canada és India ügyében rosz lépteit korholja. O' Connell e' szokkal nyujtá be kérelmeit: „Én tizenkettedestül (tuczatostul) vagyok kénytelen benyujtani kérelmimet. Az első Minagham grófságbul jő. Ebben arra kérik ő felségit, hogy a' ministerség Irland iránti politikáját hagyja helyben 's az igazságtalan orangista-kormány megujulását ne engedje meg. (Kaczaj az ellenzési padakon.) Igen, azok, kik elsők a' mészárlásban, kaczajban is elsők szoktak lenni. (Szójáték slaughter és laughter közt. Kiáltás: „Rendre!") Olly bizonyosak Önök uralkodásuk megujulásáról, hogy kaczagásuk nélkül már nem is szólhatok?" Lucas: „Sir! (az elnökhez,) rendre utasitást kérek." Elnök: „Szabály parancsolja, hogy minden kérelmet benyujtó tag csupán a' kérelmi tárgy-megnevezésre szoritkozzék." O' Connell: „Sir! én is ugy cselekvém, de viszonzásul gúnykaczajt nyerék. Jogositva vagyok megtorlani illy durvaságot." (Tetszés az irlandi szabadelmüek részirül; az ellenzés kiált: „Rendre! Rendre!") Lucas: „A' tisztes és tudós tagnak nincs joga kérelemnyujtásnál tulajdon alárendelt véleményét nyilványitni. Más követek nem teszik ezt, 's én nem ismérek szabadalékot, melly ezen urat különösen jogositná illyesmire. (Halljuk!) Én nem hallék kaczajt a' ház ez oldaláról. (Oh! Oh!) Azon megyét, mellybül kérelmet nyujta be a' tisztes tag, én képviselem, 's azért érdekelve vagyok e' dologban. Bizonnyal nem szándékozék itt senki a' kérelem-benyujtást zavarni; de én fölszólitom Önt, Sir... (Rendre!) Engedek Ön határzatának Sir, de soha az igen tisztes és tudós tag kivánatának." (Rendre!) Az elnök ismétlé főnebbi nyilatkozatát. O' Connell is a' magáét, 's e' táborszemi puskázás után igy nyilat-

kozék Russel: „Mart. 21kén külön választmány-kinevezést határzott a' lordok háza Irland állapotja megvizsgálása végett 1835 óta az ott véghez vitt azon büntettekre nézve, mellyek az élet- 's vagyonbiztosságot veszélyezteték. Sir, én kötelességemnek tartám mindjárt másnap kifejezni nézetimet e' ház előtt a' peerek azon határzata iránt, 's egyszersmind jelentém, hogy e' háztól bizalmi nyilatkozatot kivánok irlandi politikánkra nézve. Inditványom minden tekintetbeni fontosságát említnem sem fölösleg. A' tamworthi igen tisztes követ (Peel) ezalatt mellékjavaslatot gondolt ki azon inditványhoz, mellyben nyilatkozatomat arrul vádolja, mintha az csupán egyoldalu bizalom-kifejezést ohajtna a' végrehajtó hatalom politikájára nézve; holott ennek igen természetes oka csupán az, hogy a' felsőház határzata csak politikánk az egy ágára szoritkozik. (Halljuk!) Ám gáncsolja a' lordok háza, ha jónak találja, politikánk egyéb részeit, vagy egész politikánkat, 's mi lelépünk, kivevén, Ira e' ház minden politikai elvünket 's egész kormányzatunkat helybenhagyná." (Halljuk! Halljuk! 's tetszés a' ministeri padokrul.) A' vitának még más nap sem lőn vége, 's folyvást más szónokok jelentkezének.

Franczia ország.

(Kamrai ülések.) April 17én megkezdék a' másodelnököket választani 's következő sükert eszközlének: Calmon 239 szózatot kapott, Cunin-Gridaine 221, Teste 215. E' hármat tehát azonnal kikiálták. Calmon, és Teste a' balközéphez tartoznak 's a' szövetkezés által pártoltattak, Cunin-Gridaine pedig a' régi 221 jelöltje volt, kik, a' doctrinairek 's néhány balközépi követ átpártolta következtében, ismét előbbi számukra emelkedének. A' többi jelölt közül egy sem nyert 215 szózatot, vagyis általányos többséget, 's igy a' 4ik másodelnök választatása másnapra maradt; az első szavazásnál mindazáltal akkor sem mutatkozott elhatározó süker, mert 428 szavazó közül 212 Etienne balközépi jelölt, 's 211 Jacqueminot tábornok mellett nyilatkozék. A' 2ik szavazásban 423 követ részesült, 's ekkor Etienne 212, Jacqueminot pedig csak 209 szózatot nyert, következőleg Etienne kiáltatott ki 4ik másodelnökül, mit a' ministerség igen tetemes csapásnak tekinthet. E' körülmény ismét hosszabbitni fogja a' ministerségi fordulatot, mellyet már végéhez gondoltak közelitni. —

(Passy beszéde a' következmrában.) April 19ikén a' titoknokok elválosztatása után az ideigl. elnök szokás szerint rövid beszéddel lemonda hivataláról, 's átadá széket az uj elnöknek, ki következő szavakkal foglalá azt el: „Uraim, azon magos bőcsületre meghivásuk által, melly szerint illy tiszteletes gyülekezet elnökévé tettek, jóakaratjok olly tanujelét adák nekem, mellynek bőcsét tökéletesen érzem. Először is tehát benső hálámat kötelességem Önöknek nyilványitni. Lehet, hogy azon kötelességek, miket körülmények ruháznak reám, talán nem fogják engedni, sokáig gyakorlanom e' reám bizott magos kötelességet. Ezuttal Önök segélyire számolok 's egyszersmind azon kivánatra, mellyet mindnyájan érzünk, miszerint rend 's csöndes méltóság fog tanácskozásinkban uralkodni, mert csak ez könnyithetendi azok folyamát, 's biztosithatja számunkra az elhatározó befolyást a' közvéleményre, mellynek megtartása annyira szükséges.... Az ülés nyomasztó körülmények közt nyittaték meg, mellyek még most sem értek véget. Reményljük, hogy az ügyek nem sokára ismét rendes folyamukban fognak haladni. A' kamra bölcsesége több nehézséget háríthat el. Az ország számol e' tekintetben a' kamrára; mert erre nézve biztositva van az Önök ragaszkodása által azon ns intézvényekhez, mellyek bennünket kormányoznak." — A' ministerség-alakitást még most is legyőzhetlen akadályokkal látjuk küzdeni, 's mindeddig folyvást tart e' tekintetben a' régi bizonytalanság. Etienne megválosztatásáról igy elmélkedik a' National: „A' kamrai szél kissé megfordult; Etienne 4ik másodelnök lett, két ellenzési jelölt pedig titoknok. Mondják, hogy maga Passy is a' föliratszerkesztő mellett szavazott, noha azon irmány okozá az annyira nyomos következményü kamrafölloszlatást. Az udvarnál naponkint növekszik a' zavar; a' kormányzati tagok közül egyik sem merészel többé bizni a' másikban, 's ha ma jobbra mennek, holnap már balra fordulnak az illető hatalmasok, 's ugyanazon pontokon mindenkor olly férfiakkal találkoznak, kik már egészen kifáradtak 's a' köztiszteletet végkép elvesziték. Ez rövid tartalma azon történeteknek, mellyek 3 hónap óta szemeink előtt egymást váltogaták. Kamránk van, de ugyan mit tett eddig? Először is Passy urat elnökül nevezé ki. 'S ugyan micsoda most Passy? A' szövetkezési lapok eleinte átpártolt szökevénynek nevezék őt, 's mi is valóban igen helyesnek találtuk véleményöket; az udvari lap azonban azt állítja most, hogy Passy nem hitszegő, 's a' 221 inkább közelíte hozzája, mint ő ezekhez; az emlitett lap azt szeretné megmutatni, hogy Passy megválosztatása olly győzelem, mellyet a' balközép a' jobbközép golyóival küzde ki. De azért mit nyertünk? Ministerségünk még most sincs, noha már ismét Thiers uratis kezdi magasztalgatni a' jour. des Débats. Mi lesz ebből? Véleményünk szerint, mi ujabb kamrafölloszlatás elibe sietünk, mert épen azon állapotban vagyunk, mellyben fölloszlatásakor volt ez előbbi kamra.

Belgium.

A' belga Moniteur több kir. rendelményt közöl, mi által több biró a' Hollandiának esendő részen álkalmazást nyer a' Belgiumnál maradandó birtokban. — Az antwerpi kereskedő kamra elnöke Londonba utazott a' Scheldekérdést illetőleg felvilágitásokat adandó a' londoni tanácsnak.

Brüssel, april 9kén: Naprulnapra több hitelt nyer itt azon hir, hogy a' király a' jan. 23iki szerződés-alairástul mindinkább idegenkedik 's pedig azon ürügy alatt, mert a' hollandi kormány vonakodik Belgium fővárosába ügyviselőt küldeni. Nothombnak Londonba utazása e' nehézséggel kapcsolatban áll. Bármi legyen oka ennek, annyi bizonyos, hogy Nothomb nagyhatásu hivatalmunkálkodását czéltalanul nem hagyá abban, szóval minden arra mutat, hogy küldetése igen fontos okbul származék. —

Rendkivüli alkalommal érkezett londoni april 19ki hirek szerint következő szerződések irattak alá az illető meghatalmazott képviselők által, mellyek már jan. 23kán terjesztették a' londoni tanács elibe: 1) Ausztria, Franciaország, Anglia, Porosz 's Oroszország között egy részrül 's más részrül Hollandia között; 2) az emlitett öt udvar 's Belgium között; 3) Belgium 's Hollandia között.

Németország.

(A' lipcse-drezdai 's a' braunschweig-wolfenbütteli vasutak.) A' lipcse-drezdai vasut első napi használatakor Lipcse és Drezda között 31 mérföldet tevének meg 8 óra alatt, ide számitva minden fentartóztatást. Drezdában reggeliztek, Lipcsében ebédeltek 's este ismét Lipcsében vacsoráltak, mit naponkint tehetni 's mégis négy óra marad mind a' két pontnál dologvégzésre. — A' brauschweig wolfenbütteli vasutat hihetetlen módon használják; vannak ugyanis napok, mellyeken ezer személyt szállitanak rajta. A' vállalat e' szerint egy a' legsükerültebbek közül 's annak, ki első eszméjét adá, becsületére válik. Bár igy irhatnánk nem sokára hazánkrul is! —

(A' badeni következmrai ülések.) A' következmra april 6ki titkos ülésében a' trónbeszédrei valaszrul vitatkozék 's azt el is fogadá; az ülés 4 óra hosszaig tartott. Böckh pénzügyminister előterjesztéséből, mellyel az 1839 's 1840ik évi költségvetéseket a' következmrában előadá, következőket tartunk emlitésre méltóknak: 1838 és 1840 évre általában a' bevétel évenkinti 14,022,381 ftra van téve; az 1837 's 38dik években csak 12,956,119 ftra volt téve 's igy most 1,066,262 fttal többre; a' kormányzati költségek 5,717,187 ftra mennek, levonván ezt a' bevételből, tiszta jövedelmül marad 1839 's 1840 években 8,305,194 fr. —

Hannovera, april 9én: Miután Ülzen 's Celle városok is vonakodának választani 's csak Lüneburg és a' főváros 2ik választása nincs tudomásul, mi azonban kétségkül az alaptörvény-fentartás részire ütend ki, a' következmrában az országgyülés ismét megnyitásakor 36 követségi hely leend üres. —

(A' megbetegült kölni érsek westphali falusi jószágira költözhet.) Berlin, april 16kán: Mindeni hirek szerint a' kölni érsek komolyan beteg; a' főpap azon kivánatát fejezé ki, miszerint westphali falusi jószágira ohajtana költözni, mert a' falusi jó légtül egészségére kedvező hatást reményl 's hir szerint, jól értesültek után, tekintetbe véve beteges állapotját, megérkezék kivánatára az ohajtott engedély 's igy mindeni tömlöczéből falura költözhetik. —

Schweiz.

Genfben e' napokban halt meg a' 88 évü hires tanitó, Provost Péter. — A' berni Népbarát következőleg ir a' franczia ideigl. ministerségről: „Ha Montebello állandó minister marad, ugy Schweiz bizonnyal néhány oldaldöfést kapand. Hátha, miután Belgiumot franczia tartománnyá tevék, szemeiket Juránkra függesztik? Bár egész erővel ellenáll is a' franczia törvénynek ez, mégis már rég időtül fogva franczia párt létezik schweizi magasokon. A' Népbarát komolyan beszél igy 's nem látja lehetetlennek a' berni Jurának franczia országgali egyesitését. Azt is tudják olvasóink, hogy hà Franczia ország az ujat birja, azaz Jurát, akkor az egész kéz t. i. az olasz Schweiz, körmei közé jutandna. Ezért tehát őrködjetek, imádkozzatok 's legyetek szépen nyugton, míg a' vész elvonul fölöttetek." —

Olaszország.

Az olasz határszélekrül következőleg irnak april 13árul: P. Larraga, d. Carlos volt gyontatója 's Mazzarasa carlosi tábornok, Turinba érkezének, itt azonban nem találtak olly fogadtatást, millyet megérdemelni reménylettek; ez okbul azonnal tovább folytaták utjokat Róma felé, hol az általok jóslott bukását várandják be Marotonak. Véleményök szerint Maroto egészen Beira hgnő megegyeztével tön mindent, mi által ugyanis a' hgnő d. Sebastian fiának a' sereg főparancsnokságát réményié megnyerhetni. Mivel azonban Maroto másképgondolkozik 's nem könnyen lesz hajló parancsnokságárul lemondani, ez okbul a' királyné, mihelyt átlátja Maroto czéljait, ellene fog dolgozni 's bizonnyal találand módot megbuktatására, mit a' számüzöttek visszatérhetésök jeleül tekintendnek. Cruzmayor tábornok d. Carlos hajdani külügyministere 's Montenegro volt genuai spanyol főconsul Szardiniában települtek le, az első Nizzában a' 2ik Onegliában. A' carlosi főhadi szállásrul Turinba érkezett hirek szerint Castiliába hadszállitás történik legközelebb d. Carlos személyes vezérlete alatt. —

Hollandia.

(A' Hollandia 's német vámegyesület közti szerződés csakugyan alairva.) Hága april 17kén: A' statuslap ma teszi közhirré franczia 's hollandi nyelven a' Hollandia 's német vámegyesület által kötött szerződést; mellynek végén a' külügyminister tudomásul adja, miszerint a' szerződés alairása april 2kán Berlinben csakugyan megtörtént 's az illető statusokkal kicseréltetett. —

Törökország.

Toulon, april 15kén: Konstantinápolyi mart. 30ki levél következőleg ir: A' termekben beszélék, miszerint Butenieff gróf czárja nevében 32 ezer főnyi serget ajánlott a' szultánnak, ha Hafiz basa Syriába nyomuland. A' szultán, mint mondják nem fogadá el ez ajánlatot, talán ázsiai főtábornoka biztatgatásiban támaszkodva, ki jót áll a' következményekért, ha parancsot kapand előre nyomulni. A' pattantyus mühelyekben éjjel nappal szorgalmasan dolgoznak.

Pénzkelet: Bécs, april 27kén: 5 pCtes statuskötelezvény $107\frac{7}{16}$, 4 pCtes $101\frac{3}{4}$, 3 pCtes $81\frac{3}{8}$, $2\frac{1}{2}$ pCtes $59\frac{1}{8}$ ft. pgő. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. — szombat, maj. 4.

JELENKOR.

1839. 36ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (Pestmegyei követválasztás, budapesti napló: Nemzeti casino, Jósika legujabb regénye, Ole Bull nemzeti szinpadunkon hallatja magát, magyar játékszini előadások; Boros József †; erdélyi hirek; 's a' t.) Amerika (Langdon halála valósul; 's a' t.) Spanyolország (Van Halen tábornok fölhagy Segura megtámodásával 's lemond a' vezérségről; béke iránti remények; 's a' t.) Anglia (a' ministeri kérdés további vitatása az alsóházban; a' ministerség 22 szónyi többséget nyer; Franczia-ország engesztelő nyilatkozata a' mexicoi sérelem ügyében; 's a' t.) Franczia-ország (a' pártvezérek nyilatkozata a' követkamrában a' ministerségi fordulatról; 's a' t.) Olaszország (a' szentszék válasza kivonatilag 's részletekben a' vegyes házasságok ügyében; 's a' t.) Olaszország. Németország. Duna-izállás.

Magyarország és Erdély.

(Pestmegyei követválasztás.) Pestmegye maj. 4kén tartá követválasztási közgyülését Prónay Albert b. főispánhelyettes elnöklése alatt, mellyben Ráday Gedeon grófot 1148 szózattal, Szentkirályi Móriczot pedig felkiáltással választák meg országgyülési követekké.

Budapesti napló. Néhány nap előtt jelent meg Heckenast Gusztáv könyvkereskedésében Jósika Miklós legujabb regénye 4 kötetben, czíme: „A' csehek Magyarországban." E' müvet kétszeresen érdekesíti azon körülmény, hogy nemzeti évkönyveink legragyogóbb lapjaira vonatkozik, korrajzot képezvén Mátyás király idejéből, azon időből, mellyre még most is örömtül 's méltó büszkeségtől dagadó kebellel emlékezik vissza a' magyar.—A' kiadás csinos, és ára (4 pgő fr.) tekintvén a' munka terjedelmét, igen mérsékelt, a' külföldi illynemü müvekéhez képest. — Ole Bull, kiről mult Társalkodónk kimeritőleg szóla, már kétszer hallatá magát a' városi nagy tánczteremben 's mindkétszer legnagyobb lelkesülésre buzditá nagyszámu hallgatóit; holnap, május 5ikén esti 7 órakor nemzeti szinházunkban fog játszani ez európai hirü nagy müvész, melly alkalomkor a' szokott bemeneti dij ezüst pénzre fog emeltetni. Hir szerint egy humoristikai fölolvasásban is fogja magát hallatni Ole Bull, mellyet a' kisdedkórház javára szándékozik tartani Frankenburg. — Máj. elsője nyájas meleg idővel köszönte be 's mind a' két városban megnyiták az arenát; ugy látszik azonban, hogy a' mulatság e' német már valamennyire megszoká a' közönség, mert a' gyönyörü idő mellett sem volt annyi néző jelen ez uttal, mint mult évben közönségesen tapasztalni lehete.—Nemzeti szinpadunkon m. hó 27kén „Cesario" adaték; 28ikán másodszor „Én" és „Harlequin kalandjai"; 29kén Erkel karmester jutalmára bérszünettel először „Csel" eredeti vig dalmü 2 felv., irta Jakab István, muzsikáját Bartay; ez este István főhg ismét látogatásával örvendezteté meg szinházunkat, 's a' terem fenyesen ki volt világitva; 30kán „Párisi naplopó". E' hónap az eddigiekhez képest eredetiségre nézve szegény volt, 's ujdonságok is általjában és jobbadán csak ollyanok fordultak meg szinpadunkon, mellyek csupán itt Pesten nem adattak még magyarul. Május 1sején „Aba" jött szinpadra; 2kán Benza jutalmára először bérszünettel „Kalapos és harisnyatakács" bohózat 2 felv., Hopp után Balog István által forditva; 3kán „Messzinai hölgy" Schiller után ford. Szenvey, adaték. Lendvay már visszaérkezett vendégszerepeiről, 's Megyerit is naponkint várják.

(Nemzeti casino.) A' n. casino alkotó szabályai 6. pontja szerint a' nyári közgyülés f. é. jun. 2kán regg. 10 órakor változhatlanul fog tartatni. A' részvényes urak ezennel megjelenésre kéretnek. Pest, maj. 2kán 1839. Pregardt János s. k. Igazgató.

Boros József sz. István-rend kiskeresztese 's nyugalmazott m. kir. helytartósági tanácsos f. e. april 19ikén délutáni 4 órakor sz. Mihályfán, t. Zalamegyében munkás élete 90ik 's házassága 17ik évében két napi betegség után öregségi elgyöngülés következtiben elhunyt. Hült tetemit april 22dikén helyzék örök nyughelyökre Gosztonyban, t. Vasmegyében. —

Kolozsvár, apr. 24kén. F. hó 21kén kezdé meg az erd. reform. főegyházi tanács rendszerinti népes gyülését, mellyben az egyházi és iskolai igazgatás rendes folyamát tárgyazó több fontos határozat közt közérdekűek valának jelesül a' titoknoki hivatal rendszeresítése; 's még néhány választás. Régtől fogva sajnosan tapasztalt hiány levén t. i. a' reformat. egyházi főtanács dolgainak folytatásában az, hogy jövedelmeinek szük volta miatt titoknokát olly móddal nem jutalmazhatá, miszerint e' hivatalt minden más nemü foglalkodástól elválasztván, olly érdemes férfival tölthesse be, ki munkásságát kirekesztőleg e' fontos hivatalnak szentelné, néhány érdemes honfi buzgalma végre létesité a' régi ohajtást, midőn ez üdvös czélra hétezerhatszáz p. ftból álló tőkét áldozván, annak jövedelméből, az eddig csak 160 p. ftból álló titoknoki fizetés hatszáz pgő ftra emelteték, ezuttal ugyan az alapitók ajánlata nyomán főegyházi tanácsi titoknokká Tollas Károly ügyv. nevezteték ki; jövendőre pedig az alapitók magas gondolkozása semmi kirekesztő befolyásra magának jogot fentartani nem kivánván, az e' szerint rendszeresített titoknoki hivatalra előfordulható kinevezéseket megszoritás nélkül a' fő egyházi tanács szabad választása alá ajánlották. Áldás és tisztelet a' nagylelkü alapitókra, kiknek neveiket betürendben ajánlatikkal együtt ide iktatni örömmel sietünk: Bánfi László b. 400, Bánfi Miklós b. 200, Bánfi Zsigmond b. 400, Bethlen Adám gr. 400, Bethlen Farkas gr. 400, Bethlen János gr. 400, Degenfeld Otto gr. 400, Kemény Albert b. 400, Kemény Domokos b. 400, Kemény Farkas b. 400, Kemény Ferencz b. 400, Kemény György b. 400, Kemény István báró 400, Kemény Pál báró 200, Kemény Sámuel gróf 400, Lészai Lajos 400, Mikó Imre gróf 200, Ocsai Sámuel 100, Teleki Domokos gróf 400, Teleki Elek gr. 100, Tholdalagi Ferencz gr. 300, Ugron István 200, ifj. Wesselényi Farkas b. 200, összesen 7600 pgő ftot. — A' zilahi gymnasiumnál, nagyobbara Wesselényi Miklós b. által nagylelküen alapitott 2dik közoktatói széket a' főiskolák előljárói 's tanitói által kijelölt érdemes férfiak közül Szabó György, magát a' hazában 's külföldön többoldalulag kimüvelt jeles hazánkfia, egykor ugyanazon tanitó intézet növendéke, nyerte el. Gondnokokká (curator) választattak az udvarhelyi fő iskolához ifj. Bethlen János gr., a' n. enyedi egyházi kerületben Kemény Farkas, a' székiben Bánfi Dániel és n. váradi Inczédi Zsigmond b. urak; az első fő- a' három utólsó segédgondnoki hivatalokra. — April 22kén Sz. Somlyóra (Kraszna megyébe) érkezék a' Kraszna, Közép-Szolnok, Zaránd és Kővárvidékének Magyarországhoz leendő visszacsatoltatása ügyében ő fels. által kinevezett biztosság, melly fontos megbizatása feletti tanácskozását, másnap megis kezdé. E' biztosság tagjai, mint már korábban is irtuk, Magyarország részéről: főispán és koronaőr Teleki József gr. elnöksége alatt, Lányi Imre főispán és septemvir, Kállay István főispán-helyettes, Luby Imre kamarai tanácsos, Sztáray Albert gr. és Noszlopy Ignácz kir. táblabiró. Erdélyország részéről Rhédei Ádám gr. kincstárnok, Bedeus József tartományi főbiztos és Horváth Ferencz, közügyek igazgatója. (Erd. Hir.)

Amerika.

(Langdon halála valósul.) Langdon m. szám. emlitett halálát egy uj yorki házhoz intézett kalmárlevél következőleg emliti: „Langdon éjszakamerikai consult Laguna de Terminosban, az ottani biró parancsára elfogták 's egy szerecsen által pálczaütésekkel iszonyuan megkinzák, utóbb tömlöczre veték, hol három napig vala becsukva elitélt gonosztevőkkel. Végre innen kiszabadult, de egy Laguna 's Campeche közötti kis helységben a' szenvedett ütések következtiben meghalt; özvegyét Campecheből Lagunába visszahurczolák a' férje elleni vádakra felelés végett.

Spanyolország.

(Van Halen fölhagy Segura megtámodtatásával, 's lemond a' vezérségről.) Bayonne, april 16kán: „A' Van Halen és Cabrera közti szerződés, mellyet ez utóbbi, mint Morella gróf, irt alá, mellyben azon szökevények megkegyelmezése is ki van kötve, kik még csak egyszeri elpártolás után jutának fogságba, már általányos elégületlenséget támoszta, mellyet Van Halen utólsó hivatalos jelentése még sokkal magasb fokra emelt. Muniesából ugyanis april 10ikéről, tehát hat mérföldnyire Segurától, azt irja Van Halen, mikép ő nem szándékozik az erősséget megtámadni, mielőtt csata által eltávolithatná a' zendülőket. Ezt eszközlenie épen nem lehet, mivel a' trónkövetelő emberei mindenkép kerülik a' csatát, üldöztetésükhöz pedig csak ugy foghat, ha előbb egész nehéz pattantyusságát 's pogyászszekereit biztos helyre állithatja. Azonkül pedig Segura közelében az egész vidék el van pusztitva, 's élelmet, vizet sem emberek sem barmok számára nem találhatni, mi annál veszélyesb, minthogy a' szokatlanul kemény idő miatt már több ember és állat életét veszté. Ennek következtiben ő a' cortesi táborállomáson tovább maradást nem tartja tanácsosnak, és Segurát jobb lesz majd inkább kedvezőbb évszakban ostromlani, mert e' város nagyobb része le van égve, 's most szerencsés siker esetén sem nyujthatna enyhet az ostromlóknak. Végre kimondja Van Halen, hogy a' cortesi táborszállást elhagyá, 's miután Montalbant éleli szerekkel ellátá, végkép visszavonult onnan, 's már most a' zendülök üldöztetésire tétet előkészületeket. Ez utóbbit alkalmasint csak némi vigasztalásul mondá. Saragossai april 14diki hirek azt csatolják a' fönebbiekhez, hogy Van Halen benyujtá lemondását, 's hihetőleg Ayerbe leend utódja, az aragoniai és valenciai hadi munkálatok két külön parancsnokságra fognak fölosztatni, mikép azt már Evaristo San Miguel is tanácslá. Mint látszik, a' spanyol tábornokok mindennel birnak, csupán azon lelkesüléssel nem, melly nélkül nem hozhatni határzatot politikai harczokban. E' haszon nélkül vesztegetett időt igen jól tudá használni Cabrera 's Van Halen mögött kegyetlenül dulongott az egész tartományban. Valencia belsejében, melly eddig menten maradt illy csapásoktul, hatalmas guerillacsoport üzi most Jamilla és Yecla közt véres kicsapongásit, és a' cuenzai és manchai határokat is zsarolja. Az éjszaki hadsereg hosszas pihenés után végre ismét mozdult egyet. Espartero a' ramalesi vonalt szándékozik megtámadni; félnek azonban, hogy a' szándékot nem fogja tett követni, valamint Van Halen terve is csupán terv maradt. Maroto mindent elkészitett e' vonalon a' megtámadók visszautasitására, 's maga ideiglen Durangoba vonult. A' trónkövetelő személyes elnöksége alatt állandó tanácsot kiván alapitani, bizonyosan csupán azért, hogy Maroto vas zsarnoksága alul megszabadulhasson, 's aztán nagyobb elhatározottsággal szándékozik a' harcztéren föllépni, mert magas pártvédei elhagyással fenyegetik őt, ha annyi segély után sem képes nagyobb tulnyomóságot eszközleni jogainak. Az alkotmányosak azon hiedelemmel kezdik magukat kecsegtetni, hogy azon hatalmaknál tett lépéseik, mellyek eddig nem ismerék meg Krisztina kormányát, szerencsés sükert igérnek, melly talán hamarébb valósuland, mint némellyek gondolják. Mások ellenben csupán üres biztatgatásnak mondják ez állitást, mellynek teljesülését épen nem reménylhetni e' pillanatban. —

Anglia.

(A' ministeri kérdés további vitatása.) Az april 15iki parliamenti ülésben igy folytatá mult számunkban közlött beszédét Russell, az irlandi kormánypolitikára nézve: „A' lordok házának határzata kétségkül ollyan volt, hogy épen azt kelle tennem, mit cselekvém. Már az inditványtevő neve (Roden gr.) is elég volt azon gyanu-gerjesztésre Irlandban, miszerint kormány elleni gáncsra czélozz az egész inditvány. (Tetszés az irlandi követek részéről.) Hogy ez csakugyan igy történt, azon senki nem kéteskedhetik. Ha tehát a' lordok házának igaza volt, midőn tudva levő gáncsát nyilványitá, ugy e' ház rokonértelemben fog nyilatkozni; ellenkező esetben pedig nem tudom, mikép lobbanthatják szemünkre, hogy mi a' felsőház jogait támadjuk meg, midőn az alsóházat nézetei nyilványitására szólitjuk föl. Különösen az alsóház azon hatóság, mellytől az illy vizs

gáló inditványnak származnia kellene. (Halljuk! 's tetszés a' ministeri padokrul. „Nem! Nem!“ az ellenzési részrül.) Hol egyébiránt törvényhozás forog kérdésben, ott mindenkor joga van a' felsőháznak az e' házbol elibe terjesztett törvényeket félre vetni. Ha mindazáltal e' jogot minden törvénynél kivánná használni, ugy természetesen legnagyobb inségre jutna az ország, 's aztán majd vagy az ország, vagy pedig az alsóház leendne kénytelen véleményét kimondani. Midőn a' nemzet vagy alsóház nagy többséggel nyilatkozik valamelly törvényjavaslat mellett, akkor igen tanácsos elfogadniok azt a' lordoknak, habár egészen ellenkező is véleményök, noha egyébiránt joguk van félrevetni a' kérdéses törvényt. A' végrehajtó hatalom gyakorlatára nézve még nagyobb mértékben alkalmazhatni e' szavakat. Midőn az alsóház nézetei különböznek a' lordokéitól: akkor az alkotmányszerü szokás következtében mindig az alsóházat illeti az elhatározás. Ha az alsóház egy vagy két évig várakozni akarna, mig a' lordok bevégzik vizsgálatikat 's minden gonosztettet vagy megkegyelmezést hosszasan fontolgatnak; ha nyugalommal nézné el, mikép gátolja a' lordok késkedése a' kormányügyek rendes folyamát, 's tulajdon nézetét ki nem mondaná, ugy azon naptól kezdve lealacsonyult fogna lenni. Most már a' kérdésre magára térek. Állitják, miszerint csupán azon okbul uralkodnak gonosztettek 's erőszakoskodások Irlandban, mivel a' kormányt olly férfiak vezérlik, kik szabadelmü nézetekhez szítnak, 's ugyanolly politikát követnek. De, Sir, a' rosznak magvait korább időben hinték el 's kiirtatásuk nem 4, hanem 40 évi kormányzatot kiván meg. Illik György uralkodásra léptekor házakat támodának meg fegyveres népcsoportok, az emberek álruhában üzék gonoszságikat, 's külön társulatok alakultak káros czélok létesitésire. Illy állapotban volt Anglia Örzsébet királyné idejében, és Skótzia az 1688iki zendület alatt. E' két országban Örzsébet és IVik Vilmos ministerének sükerült a' vészt elhárítani. Fekszik é olylyasmi az irlandi nép természetében, mi sükertelenitené a' czélszerü gyógyszert? Véleményem szerint senki nem fogja tagadhatni, mikép felsőbb körökben sehol nem találhatni annyi értelmességet 's egyéb jó és dicséretes tulajdonokat, mint épen az irlandiak közt; az alsóbb osztályuak pedig szinte dicséretre méltók iparüzési munkásság tekintetébül. Röviden nem ismérek nemzetet, melly nagyobb mértékben volna fölruházva olly tulajdonokkal, mik által dicsőségre 's nagyságra szoktak emelkedni a' nemzetek. Mi gátolja tehát Irland bajainak orvoslatát? Midőn Clare kanczellár irlandi főügyvéd volt, következőleg szólott az irlandi nemzet szenvedésiről: „Munster tartomány lakosinak inségét semmi más nyomor nem képes fölülhaladni. A' bérlő szegénységet irgalom nélkül tiporják földre a' birtokosak. Nem képes a' szegénység testét födni, annál kevésbbé pedig kielégitni az egyházi tizedmennyiség beszedőit. Mindent elragad tőlük a' földesur.“ (Itt még több illynemü iratot olvasa föl a' ns lord 's aztán folytatá beszédét) „A' kormány legszigorubb törvényeket bocsáta közre azon időben 's a' személyes szabadságot önkénye szerint függeszté föl mindannyiszor, mennyiszer azt jónak találta, egyéb szabaditékokkal együtt; szóval mindent elkövete, mi a' szegénység sorsát súlyosbitható; de egyetlen törvényt sem alkothata, melly maradandólag lett volna képes a' nép valódi jóllétéről gondoskodni, 's egyet sem, melly a' katholikusokat szabad ország szabad alattvalóinak engedte volna tekintetni; végre egyet sem, melly engesztelő szellemet viselt volna ismertető jelül thomlokán. (Halljuk! Halljuk!) Az első szigoru rendszabályt 1755ben lépteték életbe. Mi történt az ezt követett 50 év alatt? Több óriási esemény, mint bármelly szakában a' világtörténetnek. Francziaországban ezer éves királyság dőlt halomra, 's romjaiból véres nyugtalan respublica emelkedék, 's fáradhatlan katonai kényuraság, melly ujra összedőlt 's ismét helyet csinált a' régi királyságnak. Európa majd minden országa ingadozni látta trónját, birtokosát változni, intézvényit módosittatni 's fővárosit idegenek hatalmában. Illy változások történtek az európai szárazföldön. Mi körülövezve minden oldalról tengertül nem láttunk idegen tolakvókat, 's nem tapasztaltunk változást az uralkodó családban, de annál többet alkotmányunkban, 's adósságunk folytonos szaporodásit a' nemzeti gazdagság óriási emelkedése 's hadsereink és tengerészetünk roppant győzelmi mellett a' világ minden részeiben. Mi történt ez idő alatt Irlanddal? Mindnyájan tudjuk, hogy a' zavarok 's gonosztettek létezése azon honban hosszas évsorra terjed. — Mi okozá ezt, mi tevé tönkre az élet- 's vagyonbiztosságot? A' kormány tulcsapongó szabadelmüsége? A' kelletinél nagyobb irgalom a' szegénység sorsával? Vagy. igen nagylelkü gyakorlata a' kegyelmezési jognak? Vagy talán azon kedvezmények, mikben a' katholikusokat a' kormány részesité? Ezt csak az mondhatná, ki nem tudja, hogy néhány csekély kivétellel mindig Roden l. pártjabeli férfiak hatalmában volt Irland kormányzata. 'S ime most ugyanazon férfiak jőnek ide 's az ő kormányzatuk idejè alatt meghonosult történetek miatt vádolnak bennünket, 's azt akarják a' törvényhozósággal elhitetni hogy mind e' baj Normanby l. főkormányzósága alatt születék. E' vádlók vagy akaratlanul vakok, vagy pedig szándékosan hunyják be szemeiket azon tettdolgok előtt, mikből világosan tünik ki, miszerint a' mostani gonosztettek forrását csupán a' korább elnyomásokban kell keresni.“ Ezután részletekre tért Russell, 's kiemelé, miszerint Irland legnagyobb baja azon bizalmatlanságból származott, mellyel a' nép a' joggyakorlat ellen folyvást viselteték. Még az esküttszékek fölállitását is rendesen mindenkor pártszellem vezérlé. Normanby l. keresztülható javitásokat törekvék e' tekintetben létesitni, miknek következtiben már most csakugyan sükeresbnek mutatkozik a' joggyakorlás. Ennek kimutatására összehasonlitá Russell az 1830 és 1838iki büneseteket, mikből kiviláglott, hogy ez utóbbi évben sokkal több elitélés történt, noha a' gonosztettek száma tetemesül csökkent az előbbi évekhez képest, mig a' toryk azt rebesgetik, hogy az uj kormányrendszer büntetlenül hagyja a' gonoszságot. A' véres párczivakodások 's egyéb büneseteknek most szigoru kudarczra 's megrovatásra találnak, holott a' tory kormány illyesminél rendesen be szokta hunyni szemét. Vádolják még Normanby lordot különösen azért, hogy a' megkegyelmezési joggal igen bőkezüen bánt, sok börtönt megnyita, és sok büntetést enyhíte. Ha azonban összeszámitjuk valamennyi irgalmi tettét, kitünik, hogy összesen 140 hónapi börtönt engedett el egész kormányzósága alatt, melly időbül általányosan öt hét csik minden egyes fogolyra, ki börtönidő- kurtitásban részesült. Végre az Irlandban még most is létező társulatokra mutatnak. Ámde illy összeköttetések mindenkor voltak Irlandban, csakhogy a' korábbiak, a' tory kormány fényszakában, erőszakoskodók 's vétkes czélzatuak voltak. Megengedé ugyan Russell, miszerint az illy társulatok rendesen gyöngitni szokták a' kormányt 's más törvénytelen egyesületeknek buzditásul szolgálnak, de ezt azért nem tekinti rendkivül nagy veszélynek, mert meg van győződve, miszerint az utóbbiak mindinkább gyérülni fognak, 's végre egészen eltünendnek. „Ha azonban, igy végzé szavait Russell, sok visszaélés egészen megmaradtis Irlandban, vagy csak igen lassan fordul javulásra, egy minden esetre egészen megjavult, 's ez azon körülmény, hogy a' nép érzelme bizalommal közelit a' mostani kormányhoz. (Harsogó tetszés, mellyben gúnyból az ellenzés is részt vesz.) Én büszke vagyok erre. Talán most először, mióta ugyanazon parliament egyesíti az irlandiakat az angolokkal, történik az, hogy számos kérelemben nyilványitja Irland az angol kormány iránti bizalmát. Sir, ha mi Angliát az angol nemzet, és Skótziát a' skótok kivánata szerint kormányozzuk, mikép az tennünk csakugyan legszentebb kötelesség parancsolja, ugy valóban nem látom át, miért kelljen épen csak Irlandra nézve a' kisebbség véleményit teljesitnünk, midőn azok annyira különbözők az összes nép kivánatitól, hogy csupán megvetéssel tekinthetünk rájok. Mi szegényi törvénnyel láttuk el Irlandot, mikkel megelőzhetni véljük azon bajokat, mellyek az utóbbi években azon országot terhelék: de az illy törvények hatása lassu szokott lenni. Egy leirása fekszik előttem az irlandi 40 shillinges birtokosak választási jogának Wellington hgtül 1829ből, melly szerint mintegy 20 ezer illy szegény embert marhák gyanánt szokás szószékekhez hajtani, hogy földesurok kénye szerint szavazzanak. Mi azon évben nagy fordităst tettünk a' dolgon, 's a' 40 shillingeseket megfosztottuk választási joguktól, és tiz fontra emeltük e' mennyiséget. Én nem akarom itt e' rendszabály politikai jelességét vizsgálni: de annyi bizonyos, miszerint az lőn annak egyik következménye, hogy azon földesurak, kik hajdan marhák gyanánt hajták szavazásra emberiket, most, miután már többé nem élhetnek e' jogukkal, még kevésbbé gondolnak azon szegény emberek sorsával, 's ugy osztják el földjeiket, miként azt pillanat sugalma szerint jónak találják. Ez uj nehézséget szült, mellyel folyvást kelle küzdeni 1829 óta a' kormánynak. (Halljuk!) Azóta legnagyobb szigorral ótalmazzák a' földesurak jogait. Bizonyos fokozatig segit e' bajon a' szegényi törvény, mert mind azon szerencsétlen, kit szivtelen földesura elüz hajlékából, legalább a' segélyosztó biztosságtól várhat némi gyámolitást. De mi történt a' tory kormány alatt? Tekintsenek Önök az akkori parliamenti évkönyvekbe 's tanuvallomásokba, 's látni fogják, miszerint gyakran kevés hónap alatt százat éhhalál ragadott el e' szerencsétlen elüzöttek közül. Én pedig nem régies időrül, nem 1775ről beszélek most, hanem a' legközelebb mult korrul, mert a' szivtelen elüzések, tory részrül, még ma sem szüntenek meg. Vegyük össze minde' számtalan visszaélést 's balságot, és mondja meg aztán bárki őszintén: lehetett é 4 rövid év alatt illy mélyen gyökerezett bajt kiirtani? 'S mégis vannak emberek, kik olly hangon szólnak Irland szomoru állapotjáról, mintha ezt mind a' mostani kormánynak kellene tulajdonitani!“ Ezután még Duncombe radical inditványa ellen szóla Russell, mondván miszerint az Irland javára eddig történteket nem mondhatja csekélységnek, a' radical párt kivánatit pedig egészen nem tudja helyesleni. Oda nyilatkozék záradékul a' szónok, hogy inkább megbukni kész a' ministerség, mint engedni e' tekintetben, mert azon meggyőződésben találja teljes nyugalmát, miszerint soha nem akart mást, mint az egyesült három királyság népének szíveit egyesíteni. (Hosszas tetszés.) Miután apr. 15ikén Peel elmondá ministerség elleni inditványát támogató beszédét, minden határzat nélkül oszlott el a' ház, minthogy még számos szónok akará magát e' tárgyban hallatni.

(A' ministerség 22 szónyi többséget nyer.) Az april 16iki alsóházi ülésben némelly kérelmek benyujtása után több szónok hallatá ugyan magát, részint a' ministerség mellett, részint pedig ellene, de csak alárendelt jelentésü férfiak, kik jobbadán v. csupán főnökeik szavait utánzák. 17kén Barron nyitá meg az ülést, 's Russell inditványát hosszu beszédben támogatá, mellynek egyes érdekesb részei igy hangzának: „Ha ez inditványt félreveti a' ház, ugy sz. Pétervárban örömkiáltozások fognak harsogni, a' spanyol trónkövetelő táborában pedig éljent riadozni, 's minden kényur örvendni fog; a' szerencsétlen Irland ellenben fejetlenségbe 's meghasonlásba süllyedend. Akkor teljes joggal fogunk kiálthatni: Vae victis et vae victoribus!“ Ezután az orangista földesurak ellen kelt ki a' szónok, kik utóbbi időkben rendszer gyanánt gyakorlák a' kath. bérlők elüzetésit jószágikról, 's különösen a' hires Waterford marquist nevezé meg, ki mintegy 10 év óta összesen legalább 1200 illy boldogtalant juttatott legnagyobb inségre. Ingestirie l. (a' marquis rokona) azon állitással lepé itt meg a' házat, miszerint azon szerencsétlenek önkivánatukra üzettek el. (Halljuk! és kaczaj.) Bateson, Litton, és Shaw a' ministerség ellen szólottak, Grote Bulwer és Pigot pedig támogaták annak kormányelveit. Grote, az ismert radical pénzváltó, kiről általányosan hivék, hogy a' ministerség ellen fog szavazni, oda nyilatkozék, miszerint sokáig önmagával tusakodék: vajjon nem lenne é tanácsosb épen nem is szavaznia? mivel azonban csupán a' ministerek irlandi politikája van kérdésben,

tehát nem késkedik a' ministerségnek adni szavát, mert Irland ellenében magaviselete csakugyan szabadelmü, 's fájdalom! egyetlen végmaradványa azon szabadelmüségnek, melly a' whigeket az átelleni (tory) uraktól kedvezőleg megkülönbözteti. De ez okbul nem akarja tettét oda magyaráztatni, mintha ő általányosan helyeslené a' mostani ministerség politikáját. Bulwer igen jelesen azon egyszerü állitással lepé meg a' házat, miszerint nem foghatja meg, mikép vádolhatják bizonyos emberek keveset-tevésrül a' ministereket, holott az ő főnökeik egészen ellenkezőleg inkább sokat-tevést lobbogatnak a' szabadelmü ministerség szemeire. Gibson 's még néhány tory a' dolog kétessége miatt sem egyik sem másik párt javára nem akartak szavazni. 18kán O'Connell másodszülött fia, Morgan, kezdé meg a' vitatást, ki Peel beszéde némelly helyeiből világosan kimutatá, miszerint e' tory főnök maga is egészen akaratlanul azt bizonyitá be, hogy 1824ben, tory kormány alatt, sokkal szomorubb volt Irland állapotja a' mostaninál. Utána több követ szólott ministerség ellen 's mellett, és különösen Plumptre és Lefroy hevesül keltek ki a' kathol. vallás ellen, mellytől kizárólag származni álliták Irland bajait. A' ministerpárti szónokok közül ez este leginkább kitüntek Hume és Morpeth; éjfélután 1 órakor mindazáltal Duncombe inditványára ismét határzat nélkül oszlott el a' ház. April 19kén hasonló hévvel ujult meg a' vita, 's a' szónokok hosszu sora véget sem akart már érni. Leader, a' westminsteri radical követ, igy nyilatkozék ez este: „A' ministerség alkalmasint többséget nyerend e' kérdés-eldöntéskor; de fontosnak és szükségesnek látom megmutatni a' közönségnek, mik tulajdonkép támaszi e' ministerségnek? A' mostani ministerséget, — jól megjegyezzük ezt! — csupán az irlandi követek és conservativek engedékenysége tartja még polczon. A' fönforgó kérdés e' ház több tagját egyenesen arra kényszeríti, hogy a' ministerekért szavazzon ugyan, de nem velük; 's e' szempontbul indulván ki, én sem vonhatom meg szózatomat Normanby l. kormányzatától, mert jónak kell azt mondanom; ünnepélyesen nyilványitván mindazáltal, hogy szózatom csupán az irlandi kormányzatot érdekli." Éjfél után szavazásra kerülvén a' dolog, Peel Róbert inditványát 318 szóval 296 ellen félre veté az alsóház, 's igy a' ministerség csakugyan győzött 22 szónyi többséggel, mikép azt több lap előre jósolá.

(Francziaország engesztelő nyilatkozata a' mexicoi sérelem ügyében.) Sebastiani gr. következő levelet intéze Palmerston lordhoz a' Veracruz előtt elvett tengeri kalauzra nézve: „London, april 3kán 1839. Mylord, parancsom van királyi uramtól ő föls. mély sajnálatát nyilványitnom a' britt kormánynak a' tengeri kalauz elvétele miatt Express angol rakhajó födözetérül Veracruz előtt. Midőn Baudin hajóvezér szerencsétlenségül ezen parancsot adá, nem tudá, hogy azon hajó a' britt tengerészethez tartozik. Ez esemény tehát csupán félreértés következménye, 's koránsem tisztelethiányból származék a' britt lobogó iránt. Illy tévedés, mellyet a' király kormánya 's hajócsapatunk parancsnoka őszintén sajnálnak, nem fog többé megujulni, 's jövendőre legszigorubb rendeletek parancsolandnak hasonló esetekben minden kitelhető lélekismeretes pontosságot. Midőn e' nyilatkozatot főméltóságod tudomására juttatom, bátor vagyok kormányom nevében annak bizalmát nyilványitni Ön előtt, miszerint e' fölvilágitás elegendő leend a' britt kormány előtt, 's hogy ezentul többé semmi nem fogja azon egyességet háboritani, mellyet annyira törekszünk a' két ország 's lobogóji közt fentartani. Fogadja Ön 's a' t. Sebastiani." Palmerston azonnal válaszolt a' királyné nevében Sebastiani grófnak, 's fölvilágitásit tökéletesen megnyugtatóknak jelenté. Egyébiránt egész válaszirata, a' személyes módositásokat kivevén, majd egészen szórul szóra ismétlése Sebastiani nyilatkozatának, és szinte azon reményt fejezi ki, hogy a' két ország egyességét ezentul semmi nem fogja háboritani. —

Franczlaország.

(A' pártvezérek nyilatkozata a' követkamrában a' ministerségi fordulatról.) April 22kén nagy számmal tolongának minden rendü kiváncsiak a' követkamra körül, 's a' karzatok fuladásig tömve voltak hallgatókkal. Az idegen követek teljes számmal jelentek meg az ülésen, 's az ideigl. ministerek közül egysem hiányzott, hölgyek pedig olly számosan voltak láthatók, mennyit eddig egészen szokatlan vala e' helyen szemlélni. A' hadminister két inditványa után, az 1838iki ujonczok kiállittatása és a' hadiköltségek szaporittatása iránt, a' pénzügyminister állott föl, 's következő szavakkal terjeszté az 1839iki költségvetést elő: „Mi sem a' mult, sem a' jövendő ministerség nem vagyunk. A' kamra mindazáltal azért nem fogja tőlünk megtagadni együttmunkálkodását. (Általányos helyeslés.)Most Mauguin kére szót, mit Mornier de la Sizeranne meg akart tőle tagadtatni, mivel Mauguin szándéklott inditványát továbbra kiváná halasztatni; a' kamrai többség mindazáltal ellenkezőt határza 's Mauguin következőleg nyilatkozék: „Azon politikai fordulat, mellynek szomoru következményit még most is érzi a' haza, sokkal komolyabb esemény, hogy sem Önök kötelessége engedhetné annak okait hallgatással mellőzni. Első kérdésimet szükségkép az itt jelen levő ministerekhez kell intéznem. Körülöttünk minden ideigleni most, mint azt maguk a' ministerek is mondák. Kérdem már most: lehet é mindent illy jövendő nélküli férfiakra bizni?" Mauguin itt megmutatni törekvék, miszerint a' ministerek kötelesek azon fátyolt föllebbenteni, melly az igazságot rejti. (Dupin szót kér.) Ezután a' volt ministerelnököt szólitá föl nyilatkozásra, 's azon kivánatát fejezé ki, bár pirulni ne lenne kénytelen a' korona a' miatt, mi az utóbbi hónapban történt. (Tetszés balról.) Girod de l' Ain, pecsétőr: „Föl vagyunk szólitva nyilatkozásra az ügyek mostani helyzetérül. Mi élénkül ohajtjuk ezt, 's egyszersmind örvendünk, hogy azok, kik részesei voltak a' jelen fordulatnak, ez alkalmat használhatják annak kinyilatkoztatására, mikép viselé magát ez alkalomkor a' korona. (Kiáltozás a' balközépen. Vivien nyugtalanul mozog a' padon.) Véleményem szerint semmi sértő nincs abban, mit épen most mondék. Ismétlem tehát: szerencsét kivánok azoknak, kiket emliték, hogy ez alkalommal igazságot szolgáltathatnak a' korona bánásmódjának. (Tetszés a' közép padjairól.) Mi a' mostani ministerséget illeti, annak küldetése csupán azon alapszik, a' mit mondottunk, azaz könnyitni tartozik a' fordulat bevégzését, a' nehézségeket föloszlatni 's a' kormányzati ügyeket vezérleni, hogy föl ne akadjanak. Mi biztosan reménylhetni véljük, hogy küldetésünk rövid idő mulva véget érend, munkálkodásunkat pedig legszigorubb birálat alá vetjük." (Tetszés.) Dupin: „Én azon fölvilágitásokat fogom előadni, miket közülünk minden férfi adhat, személyek és ügyek pelengérre tevése nélkül. Az első ministerség-alakitás, melly szövetkezési tagokbul álla, természetesnek tetszék előttem. Én a' szövetkezést nem helyeslém; mivel azonban részire nyilatkozék a' győzelem, tehát szükséges volt, hogy a' ministerek annak tömegébül válosztassanak. Néhány ajánlatot én is kapék, de én visszautasitám azokat, mert sehol nem láték többséget. (Hosszas derültség.) Parlamenti fordulatunk van, 's a' közönség forrong e' miatt. Kivánatos azonban, hogy a' közönség gondolja meg, miszerint olly korban élünk most, mellyben senki nem táplál valódi föláldozást. E' fordulatnak fő okai a' mindennemü önzések." Ezután nyilványitá Dupin, miszerint ő részt vett volna Soult elnöksége alatti ministerségben, de csupán azon föltéttel, hogy elvei mellett, mint tagja a' balközépnek, maradhasson meg. „Semmi megvesztegetést! kiáltá Dupin. (Tetszés balról.) Én részemrül nem használtam volna választási pénzül az igazságkiszolgáltatást. (Czélzás a' sok kinevezésre a' választásidő alatt) „Azok, kik minden áron ministerekké kivánnak lenni, nem látják át, hogy jobb visszalépni, mint engedélyeket adni. Még is annyira megtisztelének engem, hogy minden ujabb szinü módositásnál felém fordultak. (Hosszas vidorság.) Én pártolója valék azon módositásnak, melly meghasonlásokat szüle, 's azért már most minden tervezésen kivül állok. Csupán azon helyen ohajtok maradni, mellyen most ülök, hogy ott nyilványitója lehessek a' többségnek, ha az méltónak itélend engem arra." Thiers: „Én nem okozék nyilatkozásokat. Mivel azonban föl vagyok szólítva, tehát igazsággal 's korona iránti tisztelettel teljesitendem azt. Én nem ohajték hatalmat, 's nem nyultam utána, noha megnyerhettem volna azt. Véleményemet a' választások alkalmikor mondám ki. Miután a' kormány megbuktatását segitém eszközleni, szükségnek véltem az uj kormányban részesülést. De én föltételeket csinálék, mikép azt böcsületem kivánta. E' föltételek tárgyakat 's embereket érdeklének. Én nem akarám az april 15iki politikát folytatni, hanem megváltoztatását ohajtám. A' septemberi törvényeket, miket magam terjeszték elő, meg akarám ugyan tartani; de módositva a' merényekre nézve, mellyek megitélése a' pairkamrára volt bizva. Mi a' választást illeti, ugy hiszem, hogy ez a' jövendő 's nem ministerség tulajdona. Törvények visszavételénél vagy alkotásánál sokkal fontosbnak tetszék előttem a' kormányzat menete, mellynek semmi tekintetben nem szabad az eddigihez hasonlítani. Azon férfiak választására nézve, kik engem a' kamatkérdés ügyében környezni fogtak volna, tökéletes szabadságot követelék. Én e' kérdést veszély nélkül vélem megoldhatni, 's a' visszafizetésben semmi következetlenséget nem látok. Mondák, hogy én a' háboru pártolója vagyok; ez tévedés. Én mindenkor békét akarék, de háboruvitel föntartása mellett szükség esetére. Majd valamennyi nagy európai kérdés meg van már fejtve 's csak a' Spanyolország iránti van még oldatlanul hagyva, mellyre nézve, véleményem szerint, tökéletesen csalatkozék a' franczia kormány. Én Spanyolország számára hathatós segélyt kivánék fegyverrel 's hajókkal, hogy kiszabaduljunk végre azon gyalázat alul, melly szerint mi mindeddig nem tettünk semmit, mig az angol kormány semmi áldozatot nem kimél Izabella királyné jogai gyámolitására. Én Spanyolország ellenében tökéletes szabadságot akarék gyakorolhatni, 's csupán azon föltét alatt léptem volna ministerségbe. Most e' pillanatban is még folyvást igy gondolkozom." A' ministerségi fordulatra nézve még azon megjegyzést tevé Thiers, miszerint a' külügyi tárczán kivül mást soha nem fogadand el, nem dicsvágyból, hanem, mivel mondák, hogy az idegen hatalmak nem örömest látnák kezeiben azon hivatalt. „Ezek voltak, szóla tovább Thiers, a' tárgyak iránti föltétim, 's most azokra térek, mellyek személyeket érdeklének. Két alakitásban kellett volna részesülnöm. Az első egyesitendő vala mindazon véleményt, mellyek az april 15iki kormány ellen küzdöttenek. Guizot és baráti részesülni akartak e' ministerségben. Mivel Odilon-Barrot ez esetben kamraelnök lett volna, tehát ministerségbe nem léphete; én nem valék lekötelezve Odilon-Barrot iránt, kamraelnökké választatását mégis szükségesnek tartám. A' második terv szerint csupán balközépi férfiakból fogott volna állani a' ministerség; ez nem volt ugyan olly kielégitő, mint az előbbi, de mégis föntarthatandá magát, 's Odilon-Barrot kamraelnökké választatása nem volt többé elkerülhetlenül szükséges." Itt részletekre tért a' szónok azon alkudozásokra nézve, mellyek Guizot ministerségbe hozatása iránt folytak. E' pillanatban két levelet nyujtatott át Thiersnek Soult marquis, azon kéréssel, hogy azokat tüstint olvastassa föl. Az első levélben jelenté Thiers a' tábornagynak, miszerint nem szándékozik vele többé ministerségbe lépni. „Én, igy hangzék az irat, áldozatokat hozék Önnel szolgálhatás végett, miket nem sajnálok. Örvendve lettem volna Önnek társa, de olly nehézségeket látok magam előtt, mellyek egészen elkedvetlenitének a' közügyekben részesüléstől." A' 2ik iratban azt tudatja Thiers urral a' tábornagy, hogy a' korona kész őt a' kitüzött feltételek közt ministerré kinevezni. „Én azonban, igy folytatá szavait Thiers, mégis tanácsosnak tartám tovább is vonakodásom mellett maradni, mert elkerülhetlenül szükségesnek hivém, hogy tengeri erőnk ne vesztegeljen munkátlanul az angol hajóhadak ellenében Spanyolország ügyére nézve,

azt pedig jól tudám, miszerint e' tekintetben semmi engedélyt nem várhatok a' koronától." Itt elmondá a' szónok, mikép ő a' tábornagy lakásán egykor őszintén oda nyilatkozék, hogy korántsem ohajtja a' ministerelnökséget, hanem tökéletesen megelégszik a' külügyi tárczával, ismert föltétei elfogadása mellett, 's ha Odilon-Barrot kamraelnökké választatását, mint a' haza érdekeire nézve legillőbbet, helybenhagyná a' korona. „Azóta, ezek valának Thiers zárszavai, minden ministerségi tervezéstül távol maradék, kivevén Passy ministerségét, mellyben kedvetlenségem daczára is részt vettem volna, de csupán mint külügyminister. Sok keserüséget tapasztalék, de a' kormányférfi minden illyesmit feledni szokott, 's csupán a' haza érdekeit tartja szem előtt." Thiers e' szavai után rövid időre fölfüggeszték az ülést, 's Passy helyett Calmon foglalá el ideiglen az elnökszéket, mivel az előbbi, mint látszék, szinte hallatni akará magát ez ügyben; 5 óra tájban folytaták az ülést, és Thiers azonnal következőleg nyilatkozék: „Bocsánatot kell kérnem, hogy ujra szószéken mutatom magamat. Egy tettdolgot feledék említeni. A' balközépi ministerségi terv félrevetése után martz. 27ikén, fölhatalmazást kapék a' koronától ministerség-alakitásra, 's én következő nyilatkozatot tevék a' király kezeibe: „12 nap előtt magamra válloltam volna e' megbizatást, de ma már nem tehetem. Az ügyek állapotja egészen megváltozott. Egyébiránt kész vagyok szolgálatimat a' királynak ajánlani 's balközépi ministerségbe lépni Soult tábornagy elnöklése alatt." Guizot a' szószék felé fordul. Élénk figyelem. Utóbbi betegsége miatt még folyvást gyönge hangon mondá Guizot, hogy a' mostani helyzet talányát e' két szó fejti meg: határozatlansága és súlyegyene a' pártoknak. Ő kész lett volna ministerséget vállalni, de csupán azon föltéttel, ha az egész nagy szövetkezésbül származnék a' ministerség. E' föltét mellett kész lett volna Odilon-Barrot kamraelnökké választatásában is megegyezni. De mivel pártját olly két tárczával kinálák meg, miknek semmi befolyásuk nem lehete a' belügyekre, tehát kénytelen volt minden közelitést mellőzni, annál is inkább, mivel ő határozottan a' valódi conservativekhez tartozik, 's mint ollyan soha nem szövetkezhetik a' baloldallal. Az érdekes vitatás a' posta elindultakor még nem volt bevégezve; annyit azonban előleg is biztosan vélnek állithatni a' jólértesültek, hogy az e' napi nyilatkozatok még inkább el fogják idegenitni Soult tábornagytól Thiers urat.

Olaszország.

(A' szentszék válasza kivonatilag 's részletekben a' porosz kormánynak a' vegyes házasságok pörös kérdése tárgyában.) A' római Napló 31 száma mellékletében következő czikk közöltetik: „A' statustitoknokság könyvnyomtatójában april 11kerül illy nemü nyomtatvány jelent meg: Törvényes és tettleges előadás, hiteles oklevelekkel, válaszul a' porosz kormány nyilatkozványára 's emlékiratára, melly a' berlini statuslapban jelent meg 1838 dec. 31kén." E' szentszéki iratból csak a' nevezetesb helyeket közöljük olvasóinkkal. Kezdete ugyanis így hangzik: „1838 dec. 31kén a' berlini statuslapban nyilatkozvány 's emlékirat közöltetik, mikben a' porosz kormány az 1838 sept. 13ki pápai beszédet nyilványosan törekszik megczáfolni. A' szentszék e' nyilatkozványt 's emlékiratot nem hagyhatja szó nélkül sem az elvek miatt, mellyeken nyugszik, sem a' tettdolgokért, mellyek azokban felhozatnak. Ezen két iratban azon csalékony elv uralkodik, mint középpontot képező, mellyből a' porosz kormány állitása 's tételei folynak 's hová ismét visszavezethetők; ugyanis azon elv uralkodik ez iratokban, miszerint az egyház alája van rendelve a' statusnak egyházi ügyekben. Állitják, miszerint a' királyi felsőség vallási ügyekben határozhat 's rendelkezhetik az egyház határzati 's rendelményi ellenére 's elannyira, hogy az egyház törvényi 's alkotmánya a' világi törvényeknek 's alkotmánynak alája vannak rendelve. E' szerint tehát a' kath. püspökök, papság, 's nép összeütközési esetben nem az egyház törvényinek, hanem a' statuséinak kötelesek engedelmeskedni 's ha ezt tenni vonakodnának, a' törvényes rend megsértési vétkét vonnák magokra 's igy a' törvények fenyitő szigorúságát. Hasonlag állitják, miszerint nemcsak püspök nem bocsáthat ki porosz megyében uj rendeléseket az egyház 's vallás ügyében a' kormány engedelme nélkül, nemcsak nem foszthat meg egyházszolgákat hivatalaik 's méltóságuktól, hanem maga a' szentszék sem gyakorolhat más statusokban törvényhozó felsőséget 's innen a' vallási ügyekben hozott pápai rendelmények a' statusban foganat nélküliek, mielőtt a' világi hatalom azokat közhirré nem teendi 's végrehajtatásukat meg nem engedi. Állitják továbbá, miszerint a' világi felsőség hatalmában áll gátolni, hogy a' katholikusok ne engedelmeskedjenek az egyház fejétül származott rendelményeknek addig, mig a' királyi jóváhagyás be nem következik; sürgetik végre, hogy püspökök 's lelkészek egyházi ügyekben a' szentszékhez ne járulhassanak a' világi kormány tudta, megegyezése 's közbenjárulása nélkül. Nemcsak képezik ez elvek a' porosz nyilatkozvány 's emlékirat alapjait, hanem bizonyossá tétetünk, miszerint a' porosz fölség e' jogairul soha le sem mond 's a' föld semmi hatalma sem képes őt ezektül elmozditani. Nem elégülve meg azzal, hogy ez elveket sinórmértékül és szabályul nyilványitja kormányzatára nézve a' kath. alattvalók ellenében; e' fölött még azt is követeli a' porosz kormány, miszerint ezen elvek gyakorlati alkalmazásiból azt vonhatjuk ki, mit ő a' rend jótevő alakjának nevez, mellyben az egyház saját kezességét találja fönállása 's jólléte iránt. 'S a' szentatyának a' titkos collegiumhoz tartott két beszédében felhozott vádakat 's véleményeket alaptalanoknak, mitsemérőknek nyilványitja 's nem iszonyodik nyiltan megvallani, hogy hasonló vélemények egyedüli czélja az egyházi hatalomnak a' felsőségi joggal össze nem férhetőleg kiterjesztése, 's az egyház és status között a' komoritó szakadásnak mindinkábbi élénkitése. — A' szentszék valóban nem hall ujságot, midőn egy protestans kormány az egyházat a' statustól függővé teszi; ennek megczáfolását fölöslegnek tartja, mert bizik a' porosz kath. alattvalók tiszta hitében 's folyvásti józan elveiben. A' porosz kormány elveire nem épithetni olly rendszert világos 's egyenes elárultatásával annak, miszerint a' porosz kormányban alkottassék a' porosz tartományokbeli katholicusokra nézve az egyházi egység középpontja, a' porosz kath. népség egyetlen 's valódi egységi pontjától, a' szentszéktül, elszakittassék, az egyházba uj, az isteni alapitótul adottal ellenkező, alkotvány hozassék be, szóval, a' birodalom kath. részébül uj egyház alkottassék, melly egészen más lenne, mint a' kath., mellyben nem az emberek hatalmától függ az istentül alkotott egyház természete 's alakja 's mivel a' kath. egyház meg nem állhat ugy, ha szabadítékait 's jogait változtatjuk 's elvesszük, mellyekkel az isteni alapitó ruházta fel. Valóban a' kath. egyház az isteni bölcseség czéljai szerint csalhatatlanul egy 's bár az egész világon el van terjedve, mégis csak egyetlen testületet alkot, egyetlen nyájat, egyetlen tökéletes társaságot, ugyanazon hitvallás, ugyanazon szentségek használata, ugyanazon szent kormányalattiság által. E' szerint a' kath. egyházban a' vallási ügyekre nézve csak egy hatalom létezik, 's ez egészen különböző attól, melly a' polgári ügyekben elnököl, olly hatalom ez, melly lényegileg független minden világi uralkodástul, mellyben minden jog pontositva van, mik rendeltetésére okvetetlenül megkivántatnak, főleg pedig jogai körébe tartoznak: törvényhozás, bíróskodás és büntetés." Itt megmutatja a' szentszéki irat, miszerint az isteni Megváltó alapitá a' kath. egyházban a' főhatalmat, melly alá tartozik minden földrészi kath. polgár. Továbbá ekép folytatja: „Tehát nem a' szentszék az, melly a' felsőségi joggal össze nem férhetőleg akar kiterjeszkedni; sőt a' porosz kormány az, melly az egyház változhatlan alkotmányával 's ünnepélyes szerződésekkel ellenkező jogokat követel. Nem a' kath. egyház feje az, melly czélul tüzé ki magának más statusokban törvényhozó felsőségét egyházi ügyekben körén tul is terjeszteni; sőt a' porosz kormány az, melly nyilványosan kétségbe vonja a' szentszéket illető törvényhozóságot egyházi ügyekre 's katholikusokra nézve. A' szentséges atya csak főnökségén alapuló jogait védi, 's e' jogok fentartásaért buzogni szigoru kötelessége. Mindez után egész iszonnyal háritja el magától a' szentséges atya azon gyanut, mintha ő nem azon véleménnyel 's nézzettel volna, miszerint az alattvaló tartozik a' polgári felsőségnek hódulni. Itt azonban szükség még egyszer emlitni 's örökre megállapitni a' kérdés valódi nézetét, melly fő oka a' szentszék 's porosz kormány közti gyászos ellenségeskedésnek a' vegyes házasságok iránt. Valamint VIII Pius pápa 1830 mart. 25 brevéjében adott engedélyek következtében a' vegyes házasságoknál nyugoti Poroszországban kath. vallásban neveltetésök köttetett ki mindkét nemü gyermekeknek 's igy a' pápa az utódok törvényszerüségét maga részirül biztositá; mind előre látá azt, mi a' kérdéses ügyben a' polgári rend magányos 's közérdekivel összefügg, 's valamint a' kölni érsek az emlitett brevében foglalt rendelmények szoros megtartását kivánta, a' gneseni 's poseni érsek pedig e' rendelményeknek a' keleti tartományokra kiterjesztéseért folyamodott a' szentszékhez; világos tehát, miszerint a' vegyes házasságok kérdése a' polgári társaságot legkevésbbé sem illeti. Az egész kérdés abban pontosul, mi az illyes házasságoknál kath. lelkész együttmunkálását 's áldását illeti. T. i. az a' kérdés: vajjon, az egyház által örök időre megállapitott föltételek hiánya esetében a' vegyes házasságoknál, a' lelkész rá adhatja é papi áldását, 's előmozdithat é olly tettet, melly a' rendithetlen kath. elvek értelmében nincs megengedve? A' kérdés illy szempontbul egészen papi 's egyházi. Illy természetü kérdés eldöntetése tehát a' kath. egyház körébe vagy a' világi protestans kormányéba tartozik-e? Millyen legyen tehát a' kath. lelkész bánásmódja? ugy viselje é magát mint az egyház rendeli 's mindenkor rendelé, vagy miként a' status parancsolja? Kiről mondhatni, hogy a' lélekismereten hatalmat gyakorol 's a' szabadságot sérti: a' szentszékrül 's püspökökrül-e, kik szent tisztükhöz képest a' kath. lelkészeknek rendelik és szivökre kötik az egyház tanjai 's fenyitéki szoros megtartását, vagy nem a' porosz kabinetrül é, melly a' statustörvények teljesitését a' lelkészektül rettegtetéssel és szigoru rendszabályokkal követelé? (Folytatása következik.)

Németország.

(A' falusi választók uj választásra szólittatnak föl Hannoverában.) Hannover april 19kén: Az ország paraszt választó testületei mindnyájan uj választásra szólittatnak föl 's pedig uj választó férfiakkal. A' városokhoz aligha fog intéztetni uj választást rendelő parancs; az eddigi választók érzelmeit ismerik már, ujak választatása pedig igen veszélyes. Hameln nem a' legnagyobb példával ment előre, hol a' választók választását is megtagadák. A' lüneburgi esemény sem igen kedves a' kormánynak; ittugyanis 4 tanácstag a' többi 28 választó ellenmondása daczára követet választa; mi boszantó jelenetekre szolgált alkalmul, főleg a' négy tanácstagot illetőleg; más részrül pedig a' kisebbségi választások ezáltal mintegy erőre látszanak kapni; igy történt, hogy Cellében a' tanácstagok vonakodva 's kedvetlenül nyilványiták a' hangosan kivánt elmellőztetését a' választásoknak. A' hannoverai országgyülés jól értesültek szerint csakugyan majus 8án fog ismét összeülni. — Alexandriai apr. 6aig terjedő levelek szerint, mellyek Triesztbe 20kán érkezének: a' syriai állapotot igen komoly oldalunak festik, az ellenséges sergek minden órán készek harczra kelni a' határokon; a' szultán azonban minden alkalmot kikerül az európai hatalmak közbejárulására, mi az ellenségeskedés-kezdésre okot szolgáltat. —

Dunavizállás: Pest, maj. 2dikán 10′ 9″ 9‴ — 3dikán 10′ 6″ 6‴ 4dikén 11′ 0″ 6‴

Szerkesztí Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. — szerda, maj. 8.

JELENKOR.

1839. 37ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések 's előléptetések; abaujmegyei követválasztás; Dobrossy János †; a' pozsonyi vasutszárny: a' pestbudai hangászegyesület műelőadása, különféle: Buttler János gr. nyilatkozata a' zemplényi rendekhez; kolozsvári 's nagyenyedi tűzveszély 's a' t.) Portugália (a' királyné 21ik születésnapja; Sampayo kisasszony ismét eltünt; 's a' t.) Anglia (Lapvélemények a' ministerségi kérdés-eldöntésről; parliamenti ülések 's a' t.) Francziaország (részletek a' ministerségi fordulat iránti vitázatról; 's a' t.) Olaszország (a' római szentszék válasza a' porosz kabinethez a' vegyes házasságok ügyében (folytatás) Belgium. Németország. Törökország. Gabonaár.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. föls. f. é. mart. 19iki határzatában a' szatmári káptalannál Linczy József éneklő kanonokot székesegyházi nprépostta; Bodó Mihály őrkanonokot éneklővé; Obermayer Andor székesegyházi főesperest őrkanonokká; 's Lázár János szatmárnémeti lelkészt és kanonokot székesegyházi főesperessé nevezni méltóztatott. —

A' nm. magyar kir. udvari kamra az ungvári megürült kasznárságra Freudhoffer Józsefet; — az igy megürült ungvári kulcsárságra Grynaeus János igazgatósági irnokot; — a' megürült első irnokságra Mesko József másodirnokot; — továbbá a' szegedi sóhivatali ellenőrségre Schenk József földvári sóárnokot, saját kérelme következtében; — a' lippai pajtaőrségre Rossu Miklós ottani kerülőt; — végre az ennek helyére ment Pauli József áttétele által megürült nagy-becskereki kerülőségre Szedlacsek Jánost alkalmazá.

F. majus 1sején sz. kir. Kassa városban ns Abauj megye részéről, köztiszt. főispáni helytartó 's kir. tan. kóji Comáromy István ur elnöksége alatt tartatott közgyülésen 1500 számra ment választó KK és RRdek köz kivánatát nyitra-ivánkai Vitéz János alispán ur gyöngélkedése miatt többszörös kikiáltatása után is megköszönvén, 's e' miatt a' megyétől méltán nyert bizodalmat el nem fogadhatván, országgyülési követekké bárczai Bárczay Mihály és pécsujfalusi Péchy Emmanuel tlb. urak választattak meg.

ORSZÁGGYÜLÉSI KÖVETEK: Veszprém-megye részérül Kocsi-Horváth Sámuel első alispán és Hunkár Antal tb. választattak meg maj. 1jén ifj. Zichy István főispán betegeskedése miatt az első alispán elnöksége alatt tartott közgyülésben; Jászság és két kunságérul: Szluha Imre kir. tan. 's nádori főkapitány és Kálmán Sándor tiszti főügyész; Győr városaérul: Czech János város főbirája 's m. n. t. akad. r. tag, és Rába István városi tanácsnok; Eperjes városaérul: zebegnyői Dienes István város főbir. és aggteleki Bujánovics Vincze tbiró; Abaujérul: Bárczay Mihály és gr. Péchy Emmánuel; Nógrádérul: Szentiványi Anzelm és Fráter Pál; Buda fővárosaérul magyar nyelvü utasitás 's máj. 6ki választás mellett: Schreiber Ferencz anyavárosi főbiró és Keller Ferencz város kapitánya.

Debreczen: Apr. 27kén adatott meg az utólsó tisztelet f. évi apr. 24kén élete 54dik évében elhunyt Madarász-Dobrossy János urnak, a' debreczeni anyaiskolában a' hazai törvények 26 évig volt oktatójának, azon köz és nagy részvéttel, mellyet hivatali 's erkölcsi jelességeivel méltán megérdemlett. A' felsőbb tanuló ifjuságon, tisztitársin, helybeli minden vallásu lelkészeken, ns városi tanácson 's választott polgárságon kivül eltakaríttatásán jelen volt a' kerületi tábla nagyobb része is elnököstül 's ügyvédkarostul, egyéb fensőbb 's alsóbb rendüek nagy tömege, diszité az anyaiskolai éneklőkar szomorú zengedelmivel. Önmagát meghaladni látszó gyászbeszédet mondott a' helybeli kórház rendes predikátora Tóth Mihály úr, szónokla fölötte az anyaiskolában a' bölcselkedés r. és köz. oktatója, Vécsey József ur 's mindkettő köz megelégülésre. Élete rövid rajzát Sárváry Pál prof. ur készitette, valamint síremlékét is. Ki az elhunyt derék férfiút ismérte: rajzát hü vonalúnak lelendi. Nyugodjanak fáradt porai! A' főiskola veszteségét a' gondviselés pótolja ki!

(A' pozsonyi vasutszárny.) A' Ferdinand éjszaki vasut részvényesei ez évi martz. 20kan tartatott közgyüléséből a' pozsonyi mellék vasutvonalra nézve ezek olvashatók a' kiadott hivatalos ülési jegyzőkönyvben: „Ezen már 3 év óta függőben levő kérdésre nézve, e' hosszu időköz alatt legszorgalmasb fáradozásink sem valának ugyan képesek kivánt sükert eszközleni, részint a' magyar és ausztriai törvények közt uralkodó különség miatt, részint pedig, mivel egymást átszegő érdekek 's körülmények jövének kölcsönös surlódó érintkezésbe; de azért az igazgatóság reménye korántsem csökkent, hogy megnyerendi a' legf. engedelmet e' vonal-kiegészitésre; minek következtében szükségesnek tartjuk az e' tekintetből a' mult közgyülési határzat értelmiben tett fontos lépteket 's költségeket Önöknek rövid tömöttségben kimutatni: 1836ki martz 7ikén, 3 nap mulva, miután a' föls. Rothschild bárónak szabaditékot méltóztatott adni a' bécs-bochniai vasut-épitésre, e' szabaditékot Deutsch-Wagramtól Pozsonyig épitendő vasutvonalra keré kiterjesztetni Rothschild, mire azon határzata következék ő fölséginek ugyanazon hó 19én, miszerint a' vasutakra nézve jövendőben alkalmazandó rendszabályok megalapittatása előtt illynemü szabaditék nem fog többé adatni; egyszersmind azonban megengedvén azon előmunkák 's vizsgálatok véghez vitelét, mellyek t. i. utóbb, a' szabaditék-megnyerés esetén, szükségesek lehetnének. Ezután mindjárt a' Ferdinand éjszaki vasut részvényesire ruházá szabaditékát Rothschild b., 's ezek igazgatósága többször folyamodék ő fölségihez e' mellékvonal épithetése miatt, mindig részletesen emlitvén meg, miszerint az nemcsak az éjszaki vasutra nézve lenne rendkivül hasznos, hanem az általa átmetszendő magyar 's ausztriai vidékekre is igen kedvező hatásu a' kereskedési közlekedés könnyitése által Magyarország, Ausztria, Csehország, Szilézia 's Morvaország között, különösen azon tekintetből is, mivel Magyarország legtermékdúsabb megyéji a' Duna balpartján terjednek el. Ezalatt 1838iki jul. 26kán költ magas kormányrendeletben tudtaul adaték Rothschild bárónak, miszerint korábbi kérelme azért nem nyerhet teljesülést, mivel szabaditékát az éjszaki vasuttársaságnak engedé át, mellynek igazgatósága részről benyujtott rokontárgyu kérelmet teljesithetni tartá fön magának ő fölsége. Eddig nem nyert ugyan e' tekintetben hivatalos végzést az igazgatóság, de valamint az, ugy a' pozsony-városi küldöttség is legbiztosb reménynyt kapának e' fő fontosságu tárgy kedvező eldöntetése iránt. E' nyilatkozatokban bizván, 's vezéreltetve e' mellékvonal eddig általányosan megismert hasznosságától, egyszersmind a' legf. szabaditék 2ik czikkéhez támaszkodván, 's az előmunkákra adott legf. engedelemhez, fölszólitá az igazgatóság a' részvényes társaságot annak elhatározására: nem tanácsos é a' pozsonnyali összeköttetés miatt szükségessé leendő kettős vonalt a' mellékut kezdeteig mindjárt az épités elején megkezdeni: mivel utóbb csak tetemes költségszaporodással és szamtalan nehézséggel küzdve lehetne azt eszközleni, mire a' közgyülés nem késett azonnal szükséges fölhatalmazást adni az igazgatóságnak. Ennek következtiben a' mellékut kezdetpontjaul Gänserndorf tüzeték ki, 's az épitést egészen e' terv szerint intézék. A' Gänserndorf 's Pozsony közt magányos vállalkozó által fölállitott gyorskocsizásra nézve némelly fáradságos előmények után sükerült az igazgatóságnak a' magyar határszéleken divatozó utlevéli 's vámrendszer iránt az illető hatóságokkal olly egyezkedésre lépni, mellyek egy részrül a' legf. rendeletek végrehajtását biztositják, más oldalról az utazók 's áruk szállittatására nagy könnyebbséget nyujtanak, nemcsak mostanra, hanem a' jövendő nagyobb kiterjedésre nézve is. A' sokoldalu vitatkozásokbul, 's ő föls. elibe terjesztett alázatos kérelmekbül kitünik, hogy az igazgatóság nyugottan tekinthet a' kivánt vonalkiterjesztés megnyerésire Gänserndorf-Pozsony közt, mert: a) e' vonal igen kedvezőleg mozditandja elő a' kereskedést a' Duna balpartján fekvő országokban, mellyek: Magyarország, Galiczia, Morvaország, Szilézia és Csehország; b) az is méltányra várhat, hogy az éjszaki vasut részvényesi annyi pénzáldozatot tevének már e' tekintetben; végre c) az 1837iki dec. 29iki és 1838iki jun. 18iki legf. határzatok jól magyarázott értelme következtiben minélelőbb várhatni a' kedvező véghatárzást. Mivel azonban az engedelem még hosszasb ideig maradhatna el, 's az épités folytatását nem tanácsos fölfüggeszteni, tehát szükségesnek véli az igazgatóság e' fontos tárgyat lényegileg mozditni elő azzal, hogy ujolag kéressék meg ő föls. előleg legalább az ausztriai földön fekvő 2½ mérföldnyi vonal bevégezhetése miatt, Gänserndorftul March folyamig Schlosshof közelében, azon megjegyzéssel, miszerint azon esetre, ha az illető fő kormányhivatal e' mintegy 10 ezer ölnyi térnek, a' szabaditéki határidő eltelése után a' status számára átengedtetése iránt, az 1837iki dec. 27iki 's 1838iki jun. 18iki legf. határzatok értelmiben maradandóan nyilatkoznék, az igazgatóság és részvényes társaság ebben is kész megegyezni. Kérdezzük tehát a' közgyülést: megegyezik é ezen módositásban? Kesaer szavazattal biró részvényes azon megjegyzést tevé itt: vajjon nem tanácsosb é a' legf. határzatot elvárni előbb a' már eddig benyujtott kérelmekre? melly inditványa mindazáltal nagy ellenzésre talált. Az elnök azon figyelmeztetésire, hogy e' kérelem teljesülése a' tudva levő akadályok miatt még hosszasb időre haladhat, általányos többség utján határzattá lőn a' Kesaer által megtámadott inditvány.

A' pestbudai hangászegyesületnek 6dik műelőadása e' folyó IIIdik hangászati évben vasárnap maj. 12kén, délutáni ötödfél órakor lesz Pesten a' k. v. nagy redut-teremben. — A' t. egyesületi tagok pénteken és szombaton maj. 10. 11kén vehetik által belépti jegyeiket (de csak biztositó-lapjaik vagy ujan kiadott párjaik előmutatása mellett) szokás szerint Pesten, egyesületi pénztárnok Klausz E. L. urnál, 's előadás napján az egyesületi irószobában; — Budán pedig Milecz Imre urnál.

KÜLÖNFÉLE: Nádorunk ő cs. kir. fhsége f. hó 1sején délutáni 4 órakor Bécsbül visszaérkezék Budára. — István cs. kir. fhg m. hó 29kén az ujonnan fölépitett pesti czukorgyárt szerencsésité látogatásával 's 2 órát mulata ott, szemlélgetve a' gyármüveket. Távoztakor megelégültét jelenté a' tulajdonosaknak. — Országunk primása f. hó 27ikén mintegy délutáni 5 óra tájban szándékozik Esztergomba érkezni, 's beiktatási ünnepélye másnap veendi kezdetét. Majus 30kán hármas ünnepet üllend Esztergam: urnapját, apostoli fejdelmünk névnapját és primásunk születésnapját, ki 1775iki majus 30kán születék Veszprémben. — A' bécsi cs. kir. közönséges udv. kamra következő hazánkfiait tisztelé kizáró szabaditékkal: Verther Fridriket, Budán Grosz-házban a' hid közelében 5 évi szabaditékkal szeszégető-gőzkészitményre, melly felényi helyet foglal el hasonló sükerre számitott gömbölyü vagy hengeralaku gőzüstnél, 's azért csekélyebb súlyu, 's még számos egyéb kitünőséggel is bir mind műtani, mind gazdasági tekintetben. 2) Nádasdy Tamás grófot (Bécsben Leopoldvárosban 528 sz. a.) öt évi szabaditékkal azon találmányára, melly szerint az elhulló 's eddig használtatni nem szokott selyemgubó-darabokból sajátszerü durva selyemszövetet készittet „Idsadan" név alatt, mellyet egy vagy több színben mindenféle takaróra, béllésre 'st. eff. használhatni. — Zemplény megyének apr. 15 's több napjain tartott közgyülésén többek közt olvastaték Buttler János gr. az iránti akaratnyilványitása, hogy azon alapitványi tőkepénz, mellyet egy, a' Ludovicea katonaintézetben, e' megye RRei által időrül időre választandó ifjunak neveltetésére a' megye hadi pénztárába már lefizetett, kamatra olly módon adatnék ki, hogy az azon katonaintézet-megnyitáskor azonnal az országos pénztárba szolgáltathassék át, addig a' kamatokróli szabad rendelkezést e' megye RReinek engedvén által. A' késő maradék hálaját már eddig is kiviván a' tisztelt gr., ez ujabb jótevőségeért 's a' köz jóra nemes-lelküleg buzgó rendelkezéseért a' megye RReinek hangos éljen-kiáltozási közt ömledezett szives köszönetéről az alispán által értesittetni rendeltetett, fentartván magoknak a' megye Rendei valamint mostanra ugy jövendőre is e' kamatokrul intézkedés esetén azon jogot, hogy e' jótékonyságban részesülésre a' folyamodók közül azt, kit legérdemesbnek találandnak, választhassák,

vagy azon kamatokat a' tőkenevelésre fordíthassák. — Sinab. a' bécsgyőri vasutvonal-épitésen nagy szorgalommal dolgoztat. Naponkint mintegy 7 ezer munkás ember foglalatos ott. Eddig azonban még nincs a'vonalba eső minden föld beváltva, mivel a' kormány nem akarja kénytetni az illető birtokosakat, az alkudozások pedig igen lassan haladnak előre, mert a' vonal számos szőlőhegyen vág keresztül, mellyek tulajdonosi rendkivül nagy pénzmennyiséget követelnek kárpótlásul. — Erdélyi magányos levelek szerint néhány év óta tetemesül csökken ott a' kereskedési élénkség, 's némelly kereskedési ág egészen elapadt, holott eddig kitünő virágzásban díszlett. A' szomszéd fejdelemségek (Moldva 's Oláhország) kereskedési terjeszkedése egyik fő oka ez aggasztó körülménynek, mert mindenütt önálló társulatok 's vállalkozók támodnak, mi természetesen rendkivül csökkenti az erdélyi kereskedési vállolatokat. Okozzák ezt mindazáltal más részben a' rosz utak is, minek következtében az Olt- hajózási társaságnak kétszeresen örvendhet testvér hazánk; mert e' korszerü vállolat tetemesül fogja emelni a' kereskedést. — Lonovics József csanádi püspök 's nagyváradi iskola-kerületbeli főigazgató apríl 22kén a' temesvári gymnasiumot meglátogatni szíveskedett, hol is a' kegyes iskolabeli növendékek szeretett, ritka leereszkedésü főkormányzójokat örömteljes szónoklatokkal fogadák, 's közülök a' tanulmányi tárgyakból felszólitottak teljes megelégültére feleltek. Minek bevégzetével a' könyvtárt megtekintvén 's a' helybeli igazgatónálnt. Schmidt Antal urnál a' tisztkörbelieket aláirván, a' tanitókat nyájasan megvendéglé. — Tarczal apríl 26kán: Tancsics Jánosnak, ki a' szombathelyi püspökmegyében három püspököt mint számtartó szolgált 's 1831ben Tarczalra vevé lakását, felesége f. évi apr. 21kén Szikszóra utazni szándékozván, egy tarczali lakos Szente Mihály 22 eszt. fiával innen elindult, 's midőn a' Szikszó mellett folyó Hernádhoz értek, a' vakmerő ifju kocsis, noha látta áradását a' víznek, mégis neki hajtott; midőn a' folyam közepére értek, a' szekér víz alá bukott 's csakhamar a' kocsikast, mivel a' kocsis a' szekéroldalakra állott, a' benne ülő asszonnyal együtt fölvetette, 's a' szekérből kiragadta. Mintegy 500 ölnyi messzeségre vitte a' viz a' kocsikasban ülő asszonyt, de csolnak v. hajó nem léte miatt senki segitségére nem mehetvén, végre a' kocsikast is elborította, 's ekkor az asszony előre nyujtott kezekkel a' vízbe esett, de mivel két pamuttal bellelt köntös volt rajta, ezek őt a' víz alá merülni nem engedék, igy a' viz egészen Kis-Dobsány falu alá mindig szinén lebegtetve vitte őt, hol egy csolnakkal épen a' folyón keresztülevezni akaró asszony megpillantván a' szerencsétlent, feléje evezett 's csolnakához kötötte lábát keszkenővel a' viztül hozatottnak 's partra vonta, de már halva, semmi orvosi segély nem levén, hogy talán életre ideztethetett volna még. A' dobsányi sirkert nyugtatja tetemeit 72 éves férje mély fájdalmára. A' kocsis legény is, miután a' viz a' szekeret is felforditá, vizbe fult, a' lovak is, szerszámaikba keveredve, nem uszhatván, oda vesztek. — Kolozsvárott majus 1jére viradott éjjel 15 ház égett el minden melléképületestül, apríl 26kán pedig éjfél körül Nagy-Enyeden 10 ház, egy pálinkafőző 's egy katonaistálló, de itt emberélet is veszett, t. i. egy 13 eszt. leányka kevés vagyonkája menthetése miatt egy égőházba rohanván tüzáldozattá lett. Kolozsvárott a' r. katonaságon kivül a' különböző vallásu tanulóság, mint szinte Enyeden a' ref. collegiumi ifjuság különösen kitünteté magát a' tüzoltásnál. E. H. —

Portugália.

(A' királyné 21ik születésnapja. Sampayo kisasszony ismét eltünt.) Lissabon, apríl 8kán: D. Maria királyné apríl 6kán üllé 21ik születésnapját, melly alkalomkor szerencsekivánatokkal járulának elibe. — Bomfin b. lemondása következtiben keletkezett ministerségi zavarok még nem értek véget; a' királyné ugyanis volt ministeri közül legalább kettőt meg akarván tartani, Sa da Bandeirát 's Manoel de Carvalhot, ez az uj kabinet alakitását tetemesül gátolja. Némellyek szerint a' királyné azon merész eszközhöz nyuland, hogy a' cortest néhány hónapra bezárandja, időnyerés végett kormánya megujitására. — Legujabb lissaboni hirek szerint Sampayo kisasszony, tömérdek kincs örököse, Palmella hgnővel, ki egyáltalában mostoha-anyja akar lenni, ismét eltünt; d. Mariának multkor emlitett irata következtében, mellyben a' fiatal örökösnőt „Fayal marquisnőnek" nevezé, Sampayo család személyes udvarlaton volt a' királynénál, 's ellenszólalkozott, miszerint az udvar olly korán fiatal rokonjokat Palmella család legidősb fija törvényszerü nejének ismeri meg. Ezen ellenszólalkozásra oda nyilatkozék a' királyné, miszerint legkevésbbé sem volt czélja, a' papiszék előtt folyó perre hatni. Mivel azonban a' gazdag örökösnő nem sokára 12 éves leend 's ez időben, portugál törvény szerint, házassági szerződést köthetni 's végrehajthatni, királyi rendelet jelent meg tehát, melly Sampayo kisasszonyt Palmella herczegnő kezeiből eltávoztatni 's mig jövő sorsárul határozat fog hozatni, harmadik 's idegen kézbe rendelte adatni. Mire Sampayoék e' rendeletet foganatositni akarák, de nem juthatának fiatal rokonukhoz, most tehát 2500 font sterling jutalmat igértek annak, ki rejtekét fölfedezendi. A' királyné palotájában gyanitják őt rejtve, mellynek szobáit azonban a' törvény szolgái föl nem kutathatják. —

Anglia.

(Lapvélemények a' ministerségi kérdés-eldöntésrül.) Londoni lapok szokás szerint lealázni vagy magosra emelni törekszenek a' ministerségi kérdés iránti nagy szavazás sükerét, mikép azt külön pártérdekeik kivánják. A' M. Post ugyanis igy nyilatkozik e' tárgyról: „Hosszas, untató 's egyszersmind terméketlen vitatás után végre 22 szónyi látszatos többséget nyert a' ministerség, melly körülmény bizonyára nem fogja elvakithatni a' közönséget. Az alsóházban 36 kormánytól fizetett tisztviselő ül, 's ezek természetesen maguk ügyében szavaztak, midőn bizalmat tanusitának a' ministerség iránt. E' 36 szózat levonása után, Peel inditványa részire 14 szónyi többség maradt volna." A' Globe ellenben azt jegyzi meg ez állitásra, hogy vajjon mennyire apadt volna le a' tory kisebbség, ha azon követek nem szavazának, kik a' whig ministerség megbukásától tisztségeket reménylhetnek. Továbbá következő gúnyra fakad az érintett lap: „Szent Roden (czélzás Moore Tamás egy igen csipős gúnyiratára e' férfi ellen) bizonyosan ki fog törlesztetni a' tory kalendáriombul, 's oltárszekrénye előtt soha többé nem fognak gyertyák lobogni. Segélyivel igen bőkezü volt ő. Valamint azon portugál férfi, ki egykor kedvencz szentjeit hivá segélyül, hogy könnyebben juthasson őszvére hátára, rögtön az állat másik oldalán sárban tapasztalá magát heverni, 's az ellen panaszkodék, hogy a' szentek igen nagyon segiték őt; ugy a' toryk is igen erősnek tartják most Roden gr. segitségét, mert hivatalba jutás helyett nyakig sülyedtek sárba 's átkozzák bajnk okozóját." M. Chronicle: „Ime, lássák Önök, hogy a' ministerség végső elhatározottsága sem volt képes tory kezekre játszani az alsóházat. Magasztalják csak bizvást Peel Róbertjöket. Csevegni 's forgolódni bámulatosan tud ő, ürügyekben bátor, szineskedésben nagy mester 's lovagi vezér, hol futásról vagy alattomos cselről van szó. Ő életében soha nem volt egyéb, mint hátravonulást ügyesen vezérleni tudó tábornok. De nem az ő kezeiben villog azon boszukard, melly szenvedő népet 's üldözött vallást ótalmazni legyen képes. Ha ő Herculese pártjának, mint mondani szokták, ugy ő a' guzsaly mellett ülő Hercules, és koránsem azon félisten, ki a' nemaei oroszlánt legyőzé. Peel R. főnök 's pártvezér! Nem, Roden l. a' vezér, és sir Róbert csupán fegyvernöke ennek." A' radical Spectator nem igen nagy jelentőséget tulajdonit a' ministerségnek e' látszatos fordulatbani győzelme miatt, 's Duncombe inditványára czélzólag azt jegyzi meg, mikép a' ministerség bizonyosan nagy kisebbségben fogott maradni, ha általányos politikája került volna vitatási szőnyegre. Egyszersmind vádolja a' Spectator azon irlandi szabadelmü követeket, kik szavokat Duncombe inditványának igérék, 's aztán, tizenhármat kivevén, O'Connell vezérlete alatt, a' ministerség mellé pártolának. John O'Connell, Dani 3adszülött fia, ministerség ellen szavazott, legidősb fia, Morgan, pedig a' többséggel. A' Times, előre meglevén győződve a' whigek diadaláról, szóra sem méltatja e' tárgyat. Az Examiner nézetei ezek: „A' szavazás Duncombe inditványára Lushington komoly ellenzése daczára is csakugyan véghez ment, noha ez ellenzés a' radical párt nagyobb része akaratjából vagy megegyeztivel történt. Csak arra szükség olvasóinkat figyelmeztetnünk, hogy a' mostani alsóházban 200 olly férfi ül, ki határzottan pártolja a' titkos szavazást, 's azonnal átlátandják, miszerint a' radical ügy száznál több barátja, kik mindnyájan őszintén ohajtják a' javító törvény kiegészitését. Duncombe meggondolatlan tette következtiben kénytelenek voltak ellene szavazni, noha az inditvány szellemével egészen rokon érzelmeket táplálnak kebleikben. —

(Parliamenti ülések. Elegy.) Az alsóházi apríl 22iki ülésben Labouchere másodszori fölolvastatását inditványozá azon törvényjavaslatnak, mellyet a' jamaicai alkotmány-fölfüggesztés végett a' ház elibe terjeszte, 's oda nyilatkozék, miszerint a' ministerség e' kérdésre nézve azon bánásmódot kivánja követni, mellyet a' canadai alkotmány-fölfüggesztéskor használt, azaz vitatás nélkül kivánja megengedtetni az illető törvényjavaslat másodszori fölolvastatását, ezután pedig az érdeklettek védelmezésit kihallgatni a' ház soronpi előtt 's csak akkor kezdetni meg a' tulajdonképi vitatást, midőn már választmány elibe jutand a' törvényjavaslat. Peel nem ellenzé a' ministerség e' kivánatát; azt azonban előre ünnepélyesen kiköté, miszerint ő ez által koránsem nyilatkozik az elv vagy rendszabály helyessége és pártoltatása mellett, egyszersmind azon reményét fejezvén ki, hogy ez igen fontos kérdésrül nem szükség ugy vitatkozni, mikép pártügyek fölött rendesen történni szokott. (Halljuk! Halljuk!) Véleménye szerint azon esetben, ha a' ministerség az ültetvényesek ügyvédei, kereskedők 's más e' tárgyban érdeklettek kihallgattatása után, jobb bánásmódhoz nyulásra tapasztalna ösztönt magában, ugy e' rendszabály által koránsem fogná magát lekötelezettnek tekinteni. „A' börtönzési rendszerre nézve, igy folytatá szavait, kénytelen leend ugyan a' parliament szigoruan ragaszkodni a' kimondott törvényhez; de ha 5évi alkotmányfölfüggesztésen kivül más módot is lehetne találni a' bajorvoslásra, ugy azt valóban késkedés nélkül kellene megragadni, mert igen bajos lehetne annyi ideig alkotmány nélkül kormányozni olly szigetet, mellyen 200 év óta élvezik az alkotmány üdvös következményit, azonkül pedig a' félmilliónál többre rugó adót nem olly könnyen fogná begyüjthetni a' kormány. Alkalmat kellene a' jamaicai törvényhozóságnak inkább nyujtani makacssága még egyszeri megfontolhatására, 's komolyan inteni azt kötelességei pontos teljesitésire, 's ha még ezután is hajthatlanoknak mutatkoznának a' nemzeti képviselők, csak akkor lenne kész tökéletesen helyben hagyni a' kormány mostani szándékát." E' beszéd után ellenzés nélkül olvastaték föl másodszor a' kérdéses törvényjavaslat. Burge, kit megbizottjául váloszta Jamaica képviselősége, 5 óraig tartó hosszu beszédet mondott a' ház sorompi előtt; mellyből azonban még eddig nem közlének részleteket a' londoni lapok. Mereweather, a' jamaicai földbirtokosak megbizottja, másnap kivánt nyilatkozni a' sorompok előtt. — A' felsőház e' napi ülésében Radnor gr. nyilványitá, hogy ő az irlandi kormányzat ügyét vizsgálandó biztosságnak tagja lenni nem akar, mert határzottan roszalja a' peerek e' rendszabályat. Másnap az alsóházban azon inditvánnyal lépe föl Codrington hajóvezér: fogadná el határzatul a' ház, hogy ezentul minden hadihajó egészen harczilag legyen fölkészülve, midőn siktengerre indul. Wood tengerészeti titoknok, azon reményét fejezé ki, miszerint a' ház nem fogadandja el ezen, kormányzatba vágó, inditványt, melly nyilt gáncsot támosztana minden tengerész-igazgatóságra 1815 óta. Nyilványitá

egyébir ánt, mikép az angol hadihajókon soha nem találtaték béke idején nagyobb számu legénység mint épen most, azt pedig józanul senki nem kivánhatja, hogy béke közepén is tökéletes hadi lábon álljon az egész tengeri erő. Azon vélemény, miszerint véletlenül veszélyes háboru támodhatna, alaptalan agyrém; mert minden háborut előre szoktak jelenteni bizonyos csalhatlan jelek 's körülmények, illy esetekben pedig vidéki állomásokon is könnyen kiegészithetni a' legénységet. Szavazásra kerülvén a' dolog, 90 szóval 27 ellen félre veté Codrington inditványát a' ház.—A' tory sajtó folyvást egyenetlenségi gyomot törekszik növeszteni az udvarban 's kimondhatlan aljasságokra vetemült, melly anyjával meghasonlásba hozá a' királynét, minek következtében hosszasb ideig kerülék egymást. — Sebastiani gróf april 22dikén Calaisba hajózott. — Az edinburgi Scott-Walter társaság jelenté, hogy pénzéből kifogyott, mellyel emléket akart fölállítni a' nagy regényirónak. — A' gőzhajózási összeköttetések napról napra terjednek. Newcastleben legközelebb 50 ezer sterlingnyi alappal létesült gőzhajó társaság, melly három gőzöst állita föl a' szárazfölddeli összeköttetés gyorsitására. — A' glasgowi tőzsér-csarnokban apr. 18ikán gyülést tartván az ottani keletindiai társulat, az ismért Waghorn előadá nézetit a' gőzhajózás tökélyesbitése iránt a' keletindiai összeköttetésre nézve a' vörös tenger által. Waghorn dicsérőleg emelé ki, milly megelőző bánásmóddal könnyité minden munkálkodásit M. Ali. Rövid idő mulva Indiába szándékozik utazni Waghorn. A' cityben aláirást gyüjtnek a' legelőbbkelő kereskedőházak Waghorn azon fáradozási megjutalmazására, miket az indiai posta gyorsabb menete iránt olly szerencsés sükerrel tett a' közönség javára, noha számos akadályt görditett elibe az angol postai kormányzóság.—Rundschit Singh már régóta kivánta bebizonyitni a' főkormányzónak, milly nagy tisztelettel viseltetik iránta. Lahore hatalmas fejdelme köztudomás szerint olly testőrséggel bir, minővel egyetlen európai uralkodó sem dicsekhetik: egy csapat szép hölgybül áll ugyanis e' testőrség, melly e' fejdelem palotájában dzsidával és nyillal 's puzdrával őrködik, és mindenütt kiséri az uralkodót. Mivel e' szép testőrség természetesen legnagyobb mértékben voná magára minden Lahoreba érkező európainak figyelmét és csudálkozását, tehát azon szerencsés gondolatra jött Rundschit Singh, hogy amazonjaiból néhány példánnyal kedveskedjék Auckland lordnak. E' határzata következtében husz gyönyörü czirkassziai hölgyet külde ajéndékul a' ns lordnak Lahore uralkodója. Auckland l. legnagyobb meglepetéssel fogadá e' diszes ajándékot, mellyet azon kérelem kisért: küldene a' ns lord olly orvost a' lahorei fejdelemnek, ki olly jól értsen a' gyógyitáshoz, mint e' szép czirkassziai hölgyek az ölés mesterségéhez. —

Franczia-ország.

(Részletek a' ministerségi fordulat iránti vitázatból.) Dupin april 22iki beszédébül még következő szavak méltók említésre: „Bizonyos idő óta megfoghatatlan előszeretet uralkodik minden középszerüség iránt; nézetim szerint mindazáltal mindenkor csupán érdemes férfiakra kellene tekintettel lenni 's mindent elkövetni, hogy azok böcsültessenek. Az anyagi hatalom csak keveset jelent, ha erkölcsi erő nem segíti azt, vagyis azon böcsület, mellyel minden országos tisztviselőnek birni kellene polgártársai ellenében. Ügyes férfiakat szükség tehát választani, 's a' megválasztottak közül egyiktől sem kell ollyasmit követelni, mi becsületjöket sérthetné: mert böcsület volt az, a' mit tőlük mindenek előtt kivántunk, midőn őket megválasztottuk. Különben csak azért fognának hatalomra emeltetni, hogy annak gyakorlata által lealáztassanak." Dupin e' szavait hangos tetszéssel fogadá a' kamra; a' szónok beszéde közben többször nyilványitá, miszerint világosabban nem fejezheti ki magát, de hiszi, hogy azért az egész kamra mégis tökéletesen érti czélzását. Thiers beszédébül világosan tünt ki, miszerint ő csupán azért nem juthata ministerségbe, mivel kizárólag csak a' külügyi tárczát követelte, holott a' külföld épen csak ezt akará tőle megtagadtatni, Francziaország érdeke pedig különösen parancsolja, hogy a' külminister kineveztetése, soha ne legyen külbefolyás alá rendeltetve. Ezenkül még leginkább a' spanyol kérdés okozá, hogy Thiers-féle ministerség nem létesülhete. Thiers ugyanis határzottan kivánná, hogy az uj kormány hathatósan segitse az alkotmányos kormányt Spanyolországban, valamint Anglia teszi, melly ország már 15 milliót áldozott e' czélra; kivánta továbbá Thiers, hogy, valamint az angol hajóhad most gyakorolja, ugy a' franczia tengeri erő egy része is parancsot kapjon a' spanyol partvidék ótalmazására, 's azon tetemes élelmi és hadi segély elfoglalására, mellyet folyvást külön helyekrül küldöznek a' trónkövetelőnek, szükség esetén pedig franczia pattantyus és tengerészi katonaság lépjen spanyol földre az alkotmányosak segitségeül, mikép azt az angolok Bilbao előtt 's egyéb helyeken tevék. Végzetül még azt is sürgeté Thiers, hogy azon kereskedési alkudozásokra nézve, melylyek most Madridban folynak, Francziaország ne maradjon Anglia ellenében annak üdvös következményiből kifeledve. Egyébiránt még azon föltétet is szabá Thiers, miszerint a' kormány, mellynek ő tagja lenne, nem fogná magát előre lekötni semmi tekintetben, hanem föntartaná magának azon jogot hogy, mihelyt szükség kivánandja, hatalmas hadsereggel léphessen spanyol földre, ha most e' pillanatban nem találná is azt tanácsosnak. E' föltételeket eleinte határzott ellenvetéssel utasitá vissza Lajos Fülöp, valamint a' kamatváltoztatást is. Utóbb mindazáltal minden föltétben megegyezék, mikép azt Thiers irásban előterjeszté, de Thiers ekkor szükségesnek gondolá, minden félremagyarázást el akarván kerülni, még szóval is határzottan fejezni ki tulajdonképi véleményét a' király előtt. Ő ezt leginkább a' spanyol kérdésre nézve gondolá szükségesnek, mert igen igen jól ismeri az udvar ez iránti nézeteit, 's valóban nem is csalatkozék, mert mihelyt komolyan pönditė meg szóval e' tárgyat, azonnal minden alkudozásnak vége szakadt, 's ő elhatárzá, hogy ministerség-alakitásban többé nem veend részt. Utóbb ismét fölkeresé őt ugyan a' tábornagy; nyájasabban szóla hozzá, 's azon állitással vált meg tőle: mikép ő most egyenesen a' királyhoz siet, és Thiers urat fogja neki ministerelnökül ajánlani; de ő (Thiers) még az ajtó alatt mondá a' tábornagynak: „Kérem urám, ne tanácsolja ezt a' koronának! Ha engem e' pillanatban ministerség-alakitásra 's elnökségre szólitnának föl, én abban csak ármányt 's cselt látnék és nyilt panaszra fakadnék. Kényszeritem Önt, hagyjon föl ez eszmével." A' tábornagy távozék, miután igéré, hogy semmi olly ajánlatot nem fog tenni a' királynak, 's azóta nem is láták többé illy czélból egymást. Thiers e' nyilatkozata nagy figyelmet gerjeszte. April 23ikán Lamartine nyitá meg az ülést, 's különösen Guizot nyilatkozati ellen kelt ki, azt rebesgetvén leginkább, hogy a' korona folyvást csak az ország javát akará előmozditani, 's minden eddigi törekvési egyedül e' czél- elérésre valának intézve, mi Guizot nézetivel kitünő ellentétben áll. Guizot erre csipősen felelt, megjegyezvén, miszerint ő nem két 's több párt embere, hanem egyhez szokott ragaszkodni, mindazonáltal említésre sem tartja méltónak az olly ministerséget, melly a' kamrai többség véleményivel ellenkezik. Egyébiránt pedig ő lehetlennek tartja, hogy valaki minden határzott elv nélkül őrködni essék az ország anyagi 's erkölcsi érdekei fölött. (Kaczaj.) Lamartine: „Azon nézetekben, miket nekem e' pillanatban bűnömül tulajdonitának, 200 tagja osztozik a' kamrának, kik mindnyájan politikai barátim. (Izgás.) Mi most is ugyanazon ügy diadaláért vagyunk egyesülve. Mi azon különös vádat illeti, mintha én egyszerre conservativ és radical lettem volna, arra csak egyet legyen szabad válaszolnom. Én e' kamrában mindig mérsékpárti véleményü valék, bár Guizot ur is azt mondhatná magáról! Guizot ur feledé azon körülményt, hogy t. i. két conservativ rendszer uralkodik, mellyek egyike hátra, másika pedig előre halad. Én az utóbbit pártolom." (Hosszas ingerültség.) Lamartine után Bugeaud tábornok szóla, és Passy megválosztatását törekvék mentegetni, mit a' kamra nagyobb része tetszéssel fogadott. Odilon-Barrot pedig igy nyilatkozott e' napon: „Én e' kérdésnél nem vagyok érdekelve, mert az általam képviselt vélemény valamint most távul áll a' kormánytól, ugy ezentul is távul maradand. A' két középbül veendő ministerségre nézve soha nem nyilatkozám kedvezőleg. Mi a' kamraelnökséget illeti, én irásban nyilványitám, hogy abból nem csinálhatni ministerségi kérdést. Az ellenzés nem oka e' hosszas ministerségi fordulatnak. Midőn hallám, hogy az, ki kormányra alkalmatlanságról vádol minket, csupán magát véli arra alkalmasnak, megismerém azon régi gyülölséget, melly haladó pártom ellen uralkodik. Pártot kizárni kábaság. Ön (Guizot) kiterjesztett pártlobogóval akart kormány-polczra lépni. Mi tehát kénytelenek valánk Önt azon törvényekre emlékeztetni, miket a' szabadság ellen alkota. Mi Önt mint egyes embert tekintettük, 's nem mint pártot. A' kamra egy részébül, mellyben nincs szerencsém ülni, talán meggondolatlan szók hangzának; de figyelemre szükség venni azon hosszas harczot 's egyéb mellékes körülményt, mellyek azokat okozák. Egyébiránt reménylem, miszerint a' korona e' nyilatkozatok hallása után nem folytathatja e' bizonytalanságot, különben a' kamra kénytelen leend tiszteletteljes, de egyszersmind szigoru hangon szólni." Guizot türhető mérséklettel válaszolt, 's elháritá magáról azon vádat, mintha a' régi felekezeti harczot kivánta volna visszaidézni. Végre Mauguin szólalt meg, 's lényegileg igy nyilatkozék: „A' hallott fölvilágitásokbul különösen két tettdolog tünik ki. Az első azt mutatja meg, miszerint intézvényink teljes gyakorlatban vannak, 's hogy martz. 23ika óta a' korona sem személyekre sem tárgyakra nézve semmi nehézséget nem okozott. A' másikból pedig az tünik ki, hogy a' meghasonlást annak kell tulajdonitni, kit a' korona ministerségalakitásra bizott meg." A' dalmatiai marquis: „Hogy, hogy?" Mauguin: „Ha egyébiránt visszagondolunk azon szavakra, mellyek elhangzának, csudálnunk kell, hogy mindenre, személyekre 's tárgyakra, nézve kivánt egyértelmüség uralkodék, 's mégis mindeddig nem létesülhete ministerség. Guizot azon föltétet szabá, hogy a' belügyi tárcza legyen tulajdona, mit eleinte megtagadtak ugyan tőle, de később teljesitni voltak készek. Thiers föltéte szerint Odilon-Barrotnak kamraelnökké kellett volna megválosztatnia. Guizot és a' jobb közép megegyezének ebben, azon egy kis különséggel, hogy ez elnökségbül nem akarának ministerségi kérdést alkotni. Ez az, mi a' személyekre nézve történt, 's említésre méltó, 's én még egyszer ismétlem, mikép teljességgel meg nem foghatom, hogy illy értelemben sem tudott ministerség létesülni. Kérdem már most: talán a' tárgyakra nézve uralkodtak nehézségek? Sokat beszéltek tervekrül, 's különösen ollyanról is, mellyben általányosan mindenki megnyugvék, 's mellyet mindenki egészen ártalmatlannak neveze. (Tartós kaczaj.) A' balközép szerkeszté azon tervet, 's a' szövetkezett baloldal azon párttal egyesülve, mellyet doctrinairnek hínak e' kamrában. E' terv tehát minden véleményt öszpontosita, mivel azon nyilatkozatot tüzé ki vezérelvül, hogy a' társaságban egy igen fontos kérdés forog fön, 's ez: a' javitás. A' terv e' része igen tetszett a' kamra azon oldalának, melylyen én ülök. Azonban a' terv ugy nyilatkozék tovább, hogy e' kérdés megfejtése a' jövendőt illeti, 's ezért a' kamra másik oldalának tetszett. (Általányos kaczaj.) A' 2ik czikk a' kamatváltoztatásra vonatkozék. A' megyék kivánják e' rendszabályt, a' kamrai többség pedig négy év óta ohajtja. Az elvet tehát elfogadják; de alkalmazását néhány év mulva kivánják gyakorlásba hozni. Látják Önök már most, hogy a' terv egyik pártnak az elv miatt tetszett, a' másikban pedig ez elvnek gyakorlatba hozását elhalasztani reménylteté. Tehát mindenki meg volt nyugodva. A' spanyol kérdést is érinté e' terv. Első pillanatban határzattá lőn: nem bocsátkozni abba, 's hogy a' ministerség csupán jövendőre nézve tartandja fön magának a' szabadon cselekvést." Hasonló hangon folytatá szavait Mauguin, annak megmutatására, hogy az egész terv semmi szilárdabb

alappal nem dicsekheték. A' septemberi törvények inditványzott módositása is igen bizonytalan sükert igére szerinte, mivel erre nézve a' pairkamra megegyezése szükséges, melly bizonyosan hatalmas ellenzést támasztott volna, minthogy az illy rendszabály egyenesen eddigi joggyakorlása egyik ágát támadná meg. Mauguin egyébiránt azt hivé, miszerint e' czikk alatt szükségkép még valamelly titkos akadálynak kell lappangni 's valamelly titkos föltétnek, melly e' meghasonlást szülé, mert ki hihetné különben, miszerint olly mély belátásu nevezetes férfiak két hónapig tanácskozzanak annak meghatárzása fölött, hogy nem fognak határozni. (Hosszas kaczaj.) Végzetül a' hosszas vita megszüntetésit inditványozá Mauguin, mondván, mikép e' pillanatban nem tanácsol ugyan föliratintézést a' királyhoz; de ha még öt-hat nap mulva is minísterség nélkül leend az ország, akkor véleménye szerint csakugyan fölirást szükség intézni a' koronához. A' pecsétőr, Girod de l' Ain, határozottan tagadá azon állitást, hogy az ország ministerek nélkül van, mert ő és társai szorgalmasan teljesitik 's folytatandják kötelességüket állandó minísterség kineveztetéseig. A' Gazette de France igen hevesül kel ki e' hosszas vitázatok 's általjában azok ellen, kik e' hosszas és az országra nézve annyira veszélyes fordulatot okozák, 's az egész harczot csupán magányos érdek következményinek tulajdonitja, mikre az ország kivánata semmi befolyást nem gyakorol. —

Olaszország.

(A' római szentszék válasza a' porosz kormányhoz a' vegyes házasságok ügyében.) (Folytatás.) „Ezt előre bocsátva, igy folytatja a' szentszék válaszát, a' kath. vallás nemcsak megisméri azon elvet, miszerint az alattvaló hűséggel 's tökéletes hódulással tartozik viseltetni a' világi felsőség iránt polgári ügyekben, sőt azt nyiltan hirdeti 's annak megtartását hiveinek szivére köti azon esetben is, midőn az egyház csonkitást szenved. A' szentszék, a' kath. vallás elveinek féltékeny őre 's buzgó véde, azon elvek foganatositását mindig törekedett eszközleni. A' hány tette vonatkozik e' tárgyra, mind meg-annyi 's csalhatatlan bizonysága állitásinak. A' szentatya 1832 aug. 15én a' világ minden püspökéhez 's kath. népséghez intézett iratából világosan kitünik ez." Itt fejtegeti továbbá, miszerint a' világi felsőség iránti hodulás nem rekeszti ki az egyházi felsőségnek figyelembe vételét, sőt az isten minden ember fölött áll 's az istennek csak ugy engedelmeskedünk, ha az egyház törvényit hiven teljesitjük, melly vallási ügyekben magától az istentől kapá hatalmát; 's igy, ha a' porosz vegyes házassági tárgyban a' kath. alattvalók az egyház rendelményit követik, nem támadnak föl a' világi felsőség ellen 's ha a' szentatya az egyház törvényi teljesitését kivánja kath. hiveitől, nem lázitja fel őket a' polgári rend ellen. „'S ha jogokon épülő szózata a' vegyes házasságok iránt a' politikai rendben zavart okozna, azt igen fájlalná, de igazságos birónak tekintetbe kell vennie, hogy az-é a' hibás, ki fölemelni volt kénytelen szózatát, vagy ki erre okot szolgáltata? Milly igazságokon alapult egyebiránt a' szentszék, a' kölni érsek 's a' gneseni és poseni lelkészek bánásmódja a' porosz kormány ellenében, a' lettdolgok elősorozása által, hű oklevelek kiséretében, törekszik a' szentatya előadni, részint a' porosz kormány emlékiratában felhozott tettdolgok 's állitások felvilágitása, részint annak megmutatása végett: vajjon a' porosz kormány mult évi nyilatkozatában joggal 's okkal mondhatá é a' m. é. sept. 13ki pápai beszédről, hogy „az legnagyobb részben a' lettdolgok pontatlan előadásán alapszik?" Ezután 5. laptól 28ig, a' mellékelt oklevelekre hivatkozva, Dunin érsek 's alárendelt lelkészinek igazolásaul a' vegyes házasságok iránt a' pörös kérdést egyházjogilag adja elő. Végzetül pedig következőleg nyilatkozik a' pápai irat: „Miután a' lettdolgok illy hosszu sorát tudjuk, csak elfogulatlan 's pártosság nélküli fő kivántatik határzathozásra: vajjon egykedvü maradhatott-e a' szentszék a' polgári hatalom annyi vállolata ellen, mellyel a' kath. vallás sérthetetlen elveit 's jogait megtámadgatá? 'S mivel az 1838 dec. 31ki porosz emlékirat nem csak a' gneseni és poseni dolgokrul szól, hanem Spinelli ügyét is, a' kölni eseményekre vonatkozólag, szóba hozá, szükséges eziránt is, a' dolgok állása valódi felfogásaul, bővebben nyilatkozni. 1838 april 7ki iratában Bunsen porosz követ felvilágitásokat kivánt a' bibornok-ministertől bizonyos körlevél iránt, mellyet, a' nyilványos lapok szerint, ugyanazon évi mart. 12kén Spinelli, ki akkoriban brüsseli ideigl. pápai ügyviselő volt, a' kölni érsekség lelkészihez intéze, mellynek tartalma: „des dispositions pontificals relativement au carème et une protestation contre l'administration provisoirement établie du chapitre." Illy körlevél megjelente annálinkább nyugtalanitá a' porosz követet, mivel egy breve létezését rebesgeték, melly Spinellit apostoli helyettessé nyilványitá a' kölni érsek helyébe. Illy körülmények között kötelességének tartá Bunsen azon két levél előmutatását, mellyek egyikét a' már 4 hónap előtt választott Hüsgen káptalanhelyettes, másikát pedig a' káptalan intézé a' szentatyához a' négy hónap előtti választás iránt 's mivel tudá, hogy illy hosszas késkedés méltólag vonja magára a' szentszék figyelmét, ugy tetteté magát, mintha a' levélátadás által érdemet szerezne. Másnap (april 8án) azonnal bekövetkezék a' bibornok-minísterség válasza, mellyben Bunsent biztositá, miszerint Spinelli tettérül csak hirlapokbul juta hozzájok csekély tudósitás, de azonnal irand az internunciusnak, e' dolog valódi állása iránti felvilágitások végett. Egyuttal tudaták a' porosz követtel, mi történt a' szentszék részirül 's mit nem tulajdonithatni neki. Valóban kiviláglott, miszerint Bunsen, ki a' két levélátadást april 7eig elhalasztá, jól tudá, hogy a' szentszék hivatalosan nem volt értesitve a' káptalanhelyettes-választásrul, miből okosan következtetheté, hogy Spinelli mart. 12ki körlevele sem a' szentszék meghagytábul keletkezék. Ennek folytában tudaták a' követtel: miszerint jóval ezelőtt Spinelli által értesültek, hogy valaki a' kölni érsekségbül levélben azon súlyos lélekisméreti rajzot festegeté, mellyben az ottani katholicusok léteznek a' 14 napi böjt-engedély miatt, mert nem tudják, ha szabad é hust enniök? Hogy a' szentszék eziránt gondoskodék magas hivatala következtében 's hogy továbbá Spinellit bizá meg annak közlésire azokkal, kik eziránt kérdezősködnek 's kiket hasonló léleknyugtalanság kinoz; hogy ezen válasz csupán lélekisméreti kétségekre Spinelli közbejárultával történt, mert a' lélekisméretükben háborgatott személyek e' férfit használák, hogy egyedül a' szentszék részirül történtekre szoritkozzanak; hogy a' szentatya emlitett rendszabálya által apostoli gondoskodása alatti hivek lelkeit nyugtatá meg, mert a' porosz kormány bánásmódja következtében hivei e' nélkül voltak; 's hogy végre költemény azon breve, mellyben Spinelli apostoli helyettessé van kinevezve a' kölni érsekségben. Illy szabadelmü 's pontos válasz ellenére is Bunsen april 10ki jegyzékében szükségessé akará tenni, hogy Spinelli többször emlitett körlevele megsemmittessék 's a' bibornok-minister aláirásával tétessék közhirré. Azon napon ada választ a' bibornokminister oda nyilatkozván, miszerint a' hirlapi czikkekkel bajlódást méltósága alattinak tartja 's tanuságot adott erre, mert ő sem kivánta soha Bunsentül azon czikkek megsemmitését, mellyek Poroszországban a' kölni ügy iránt jelentek meg 's pedig a' szentszék érdekei ellenére. Midőn Bunsen ez időtájban Romából elutazott, Buch b., mint porosz ügyviselő, a' bibornokministernek tudósitást nyujta be, mellyet a' kölni káptalan mart. 29érül a' szentatyához intéze; ezen tudósitásban a' káptalan Spinelli ellen élénk panaszt emelt 's főleg azért, mert Spinelli oda nyilatkozék, miszerint Hüsgennek káptalanhelyettessé választatása az egyházi rendeletek ellenire van 's hogy ő nincs apostoli felsőséggel ellátva a' kölni egyház kormányzatára 's hogy az érsek részirül helyettesválasztásra fölhatalmozva nincs a' káptalan 's igy a' helyettes által közhirré tett böjtengedély erőnélküli 's mitsemérő. A' szentatya e' tudósitásra azonnal válaszolt majus 8dikán, mellyben nyilványitá, miszerint 1837ki december 5 's 19ikéről költ levelek 1838 april 7dikén jutának kezei közé, 's következőleg Spinelli mart. 12ki körlevele nem meghagytából keletkezék szellemére nézve, mert tartalma egészen különböző attól, mellyet ő közöltetni rendelt; annyit ugyan megengede Spinellinek, hogy a' mult évben Droste érsek által adott böjt-engedvényt azon évben megujithassa, de sohasem bizá meg őt itélethozásra a' kölni érsekség jelen kormányzata 's a' káptalanhelyettes választatása iránt. A' szentatya mint egy tudatá ez iratában, hogy eddig türé az érsekség kormányzatának ollyan kezeiben maradását, ki már az érsek erőszakos elvitele előtt is főhelyettes volt. 'S hogy a' kétséget annálinkább eloszlassa, nyiltan kijelenté a' szentatya, miszerint Hüsgen János mint a' kölni érsek helyettese csak tovább is folytassa hivatalát, mig az érsek visszatérend, vagy pedig az egyház máskép rendelkezik. 'S nem titkolá el a' szentatya aggodalmát azon panaszok iránt, mellyek több felül jutának hozzá a' káptalanhelyettes kormányzatára nézve; ennek következtiben a' szentatya kijelenti, külön levelében bánásmódjáruli számolásra szólitván fel, hogy tökéletesen hóduljon a' hermesi könyvek iránt hozott apostoli itéletnek, a' vegyes házasságok ügyében pedig VIII Pius pápa brevéjében foglalt rendeleteket szigorún kövesse. (Vége következik.)

Belgium.

A' Belga Moniteur szerint Courtrayben april 15dikén a' gyülésen meghalt Bekaert kir. ügyvéd helyébe Van Cutsomot választák követül; vágytársa, az ellenzés pártfogottja, de Haerne csak 232 szavazatot nyert, ő pedig 413at. —

Németország.

Pétervár, Bécs 's Berlin között az utóbbi időkben igen élénk volt a' hirnökök járása; hihetőleg a' francziaországi ministerségi zavarok szolgáltatának okot a' három éjszaki hatalomnak kölcsönös közleményekre 's egyezkedésekre. De nemcsak Francziaország, hanem Hannovera is szóba jött ez alkalommal, nehogy Németország keblében hasonló történetek kerüljenek szőnyegre, mint a' francziáknál, mellyek, nézetük szerint, káros befolyásuak. Sokat beszélnek Miklós czár utazásárul, mellyet a' nyár elején kezdend meg 's hihetőleg igen fontos politikai czélok miatt. —

Törökország.

Konstantinápoly, april 3kán. A' diplomatia folyvást törekszik M. Ali 's a' porta közötti harczkitörést elháritani; néhány nap óta az ausztriai internuncius igen nevezetes jegyzéket intézett ezen szellemben Nuri effendihez, ki jelenleg a' külügyi tárczát viszi ideiglen. E' jegyzékben is nyiltan ki van mondva, miszerint a' porta semmi idegen segélyre nem számithat, ha ő tesz első lépést a' harcznyomor előidézésire. M. Alitul a' porta azonban mit sem félhet, mondatik továbbá e' nevezetes jegyzékben, mert az alkirálynak nyiltan kijelenték, hogy részirül béketörést az európai hatalmak semmi esetre nem türendnek, sőt az egyiptusi hajóserget, ha ellenséges czélbul hagyandja el az alexandriai réveket, az összes európai hajósereg teendi tönkre; M. Alinak Syriába küldött csapatjait csak annyibul türik, mert a' porta hadrakészülése által szinte föl volt erre hiva az alkirály. Minde' mellett is főleg Ponsonby l. 's Roussin hajóvezér részérül aggodalom fejeztetik ki a' béketörés iránt 's ezek illető udvaraikhoz sürgetős iratokat intézének hadsergeiknek a' középtengeren megerősittetése végett. — Az angol-török kereskedési szerződés foganatositásánál naponkint szaporulnak a' nehézségek. —

Gabonaár: Pest, május 7dikén: Tiszta buza 160, 150, 135; — Kétszeres 123, 120, 110; — Rozs 105, 100, 92; — Árpa 80, 75, 65; — Zab 68, 65, 63; — Köles 100, —, —; — Kukoricza 96, 92, 88; —; Köles kása 200 pesti m. v. garas.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szombat, maj. 11. 38ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (megtiszteltetés: kinevezések és előléptetések; országgyülési követek; Nógrád és Hont megyei tisztujitás: budapesti napló: uj kölcsön; Károly fhg két fia Budapesten, magyar játékszini előadások, uj játékszín-igazgató, 's a' t., kolozsvári angol-magyar intézet; agarász-társaság; bécsi lóverseny; mosonyi 's vasvári gyermekpróbatét; 's a' t.) Amerika (a' peruiak győzelme a' chiliiek felett; 's a' t.) Portugália, Spanyolország (Cabrera csapatinak dulongási; Van Halen hadi törvényszék elibe idéztetik; vádak Espartero ellen; 's a' t.) Anglia (Melbourne nyilatkozata a' porta és Mehemed Ali közti villongás ügyében; 's a' t.) Franciaország (ministerség még eddig nem alakult; 's a' t.) Olaszország a' romai szentszék válasza a' vegyes házasságok ügyében a' porosz udvarhoz (vége.) Törökország.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége f. e. május 3iki határzatában Minarelli kapitányt István cs. kir. főherczeg gyalog ezredéből, Nádorunk ő cs. kir. főhgsége legidősb fiának nevelése körül szerzett érdemei tekintetéből az ausztriai cs. Leopold rend kiskeresztesévé 's f. év april. 16diki rendeletében Lázár Imre erd. kir. udvari kanczelláriai fogalmazót ugyanott számfölötti titoknokká nevezni méltóztatott, Erdődy István grófot cs. kamrássá; Zdencsay Eduárd körös megyei tbirót a' horvát-, tót- és dalmátországi itélő-tábla tiszt. birájává; Ortmayer Károly helyettesített hámorügyelőt a' csiklovai megürült hámorügyelőségre; Zeilinger Szigfrid saskai hutamestert moldvai megürült k. hutamesterré, helyette Conrád Lajos moldvai próbálót kinevezni; Czinege Ferencz kir. ügyigazgatósági ügyésznek 's Daruvár helység egyik adományosának eddigi neve „Daruváry" vezetéknévre változtatását „daruvári" előnévvel; végre Pest szab. kir. városban egy ideigleni, a' budai kocsiposta-főkiadó hivatalhoz tartozó fiókkocsipostahivatal-felállitást, egy főkocsipostatiszt, egy járulnok 's egy hivatalszolga-alkalmazással megengedni méltóztatott.

A' m. kir. udv. kamra Gábor István ruskopolinai vám- 's 30adi jegyosztót hasonló minőségben Luhiba helyzé, Frankovszky János jeordinai vám- 's 30ad hivatali ügyelőt ruskopolinai vám- 's 30ad hivatali jegyosztóvá; és Schubert oláhláposi irnokot nagybányai tisztartósági ideigl. ispánná alkalmazá. —

A' magyar „Borismertető Egyesület" junius 7én délutáni 5 órakor a' nemzeti casinoban közgyülést tart, mellyre az egyesület t. cz. tagjai ezennel meghivatnak.

ORSZÁGGYÜLÉSI KÖVETEK: Csongrád-megye részirül: Klauzál Gábor és Kárász István vál. majus 2ki közgyülésen felkiáltással az épen akkor széket foglalt ujdon főispáni helytartó Károlyi György gróf ur elnöksége alatt; Mosonyérul: Sőtér Ferencz főjegyző 's Zichy Hermann gr.; az esztergami főkáptalanérul: Rudnyánszky Sámuel b. és Gosztonyi János kan.; az egri főkáptalanérul: Frimm János és Roskoványi Ágoston kan.; Aradmegyeérül: Fascho József és Bohus János tbirák, Kassaérul: Haske Sándor és Demeczky Lajos; Esztergom sz. k. városérul: Pinke Ist. város főkapitánya; Sz. Fejérvár városérul: Háder Pál polgármester és Bauer György tanácsnok; Hontérul: Luka Sándor első alispán és Sembery Imre főszbiró.

A' hontmegyei követválasztás és tisztujitó-szék, melly majus 6dik, 7dik és 8dik napjain nmélt. székhelyi Majláth György országbirája s mélyen tisztelt főispán ur elnöksége alatt tartatott, következő eredményü: Miután volt első alispán 's kir. tan. Tersztyánszky Sándor ur legközelebb a' kir. tábla közbirájává neveztetett, volt másodalispán kir. kamras Nyáry Antal b. ur pedig hivatalárul végkép lemondott, volt főszbiró luka-nényei Luka Sándor első, 's volt főjegyző balogi Baloghy Imre másodalispánoknak közakarattal megválasztattak. A' többi uj tisztikar igy következik: 1ső főjegyző Bakay Ferdinand, 2dik főjegyző: Boronkay Lajos; első aljegyző: Gyürky Medard, 2dik Ebeczky Emil; levéltárnok 's lajstromzó Bakay László. Hadiadó fő szedő: Kubinyi Vilmos, házi: Gyürky Sándor. Főügyész: Vajda Its; 1ső al: Pongrácz Gyula, 2ik alügyész: Gyürky Edu.; főbiztos: Laszkáry Lajos; számvevő: Nagy Antal. Ügyvédség elnöke főszbirói czimmel: Ebeczky Pál; főorvosok: Stéger János és Horváth József. Báthi járási fősz.biró: Majláth Lajos; alsz birák: Sántha Ágoston főszbirói czimmel, és Okolicsányi Antal; tiszt. alszbiró Boronkay Ignácz; al adószedő Czecze Elek; rendes esküdtek: Keviczky Ferencz, Sztruhár Elek 's Petyko József; albiztos: Szabó József; kerületi főorvos: Berko József. Selmeczi járási főszbiró Sembery Imre; al: Sembery Boldizsár és Szentkirályi László; aladószedő Zaffiry István: rendes esküttek: Lukács Lajos, Mátyus Adolf és Thuránszky Rudolf; albiztos: Horváthy József: sebész: Szeidenschwarcz József. Ipolyi járási főszbiró: Mártonffy Dénes, al: Stummer Ferencz főbirói czimmel és Ullmann Bernát: al adószedő: Géczy Lajos; rendes esküttek: Kasza Ágoston, Pongrácz Lajos és Stummer József; albiztos Pruszkay Dénes: sebész: Horváth Antal. Bozóki járási főszbiró: Vladár László, al: Lábody Gábor és Laszkáry Miklós; al adószedő: Pruszkay József; rendes esküttek: Gracza János, Gyura Lajos, és Majzik Sándor; albiztos: Gyürky Lajos; sebész: Hönigh Ignácz; várnagy: Kabzan László; földmérő: Parsiczky József. — Országgyülési követeknek első alispán lukanényei Luka Sándor ur közfelkiáltással, és főszbiró felsőszúdi Sembery Imre ur 741 szavazattal választattak meg.

Nógrád, majus 8dikán tartott tisztujitószékén, négy óra alatt tisztikarát ekként választá meg: 1ső al-ispán: ifj. Huszár József; 2dik Sréter János; 1ső fő-jegyző: Pongrácz Antal; 2dik fő-jegyző Deseőffy Otto; 1ső aljegyző Frideczky Lajos; 2dik ifj. Veres Pál; hadi főadószedő Szerémy Antal; házi Demők János al-adószedők Dubraviczky Zsigmond, Bene Károly, Harmos Lajos és Siráky Benjamin; főbiztos Kubinyi Agoston. Biztosak Okolicsányi Józs., Ambrózy Gábor, Szabó Lajos és Szecsődy Ján., számvevő Beke Gábor; uti főigazgató Vattay László; főügyészek Farkas Károly és Plachy Zsigmond; alügyész Sooky Andor; levéltárnok: Nagy Fer.; csendbiztosak: Bornemisza István sz. biroi czimmel 's Bakó Imre; selyem-bogarász: Nagy József; főorvosok: 1ső Baintner Ferencz; 2di Pongrácz Mih.; várnagy: Krúdy János. Szécsényi járásban főbiró Fráter Pál; albirák Jankovics László főbirói ranggal, és Básthy Miklós; tiszt. sz.biró: Horváth István; esküttek: Benyovszky Móricz 's Mátyásy István. Losonczi járási főbiró: Repeczky Ferencz; albirák: Okolicsányi Miksa 's Ebeczky Ferencz; esküttek: Piry János és Szakál Antal. Kékkői járásb. fősz biró: Horváth Elek; albirák: Szécsényi Miklós és Veres István; esküttek: Somoskőy János és Plachy Ferencz. Füleki járási főbiró: Károlyi János; albirák: Gellén József és Szontagh Ferencz; esküttek: Baross Péter és Vattay Aloiz.

A' nemzeti „Agarász társaság" minden tagjai Wenckheim László b. elnök által a' kisgyülés intézkedése következtében ezennel a' f. e. junius 2án délelőtti 11 órakor Pesten kecskeméti utczában, 532ik szám alatti Wenckheim gr. házában a' küldöttség által bemutatandó alapszabályok vitatása és megállapitása czéljából tartandó közgyülésen megjelenni kéretnek. Pesten maj. 2ikán 1839.

Budapesti napló. Ő cs. 's ap. kir. fölsége eszközök biztositása végett az 1820 's 1821iki statusadóssági tőkék visszafizetésire 30 millió pgő forintnyi kölcsön fölvételire méltóztatott meghatalmazni a' pénzügyi kormányosztályt, mellynek visszafizetése 40 év alatt menend végbez. — Károly cs. fhg. fiai Albrecht és Károly-Ferdinand f. hó 4ikén esti 8 órakor „Nádor" gőzösen látogatásra érkezének fens. Nádorunk ő cs. kir. fhségéhez Budára 's két testvér fővárosunk megtekintése után f. hó 8ikán reggel ismét elutaztak. A' „Nádor" gőzösen vel'ik jött utasok nem győzik eléggé magasztalni a' fiatal fhgek szivhóditó nyájasságát. F. hó 6ikán regg. 5 óra után a' Nádorné ő cs. kir. fhgsége Hermine fhgnővel Thurn grnő kiséretében Bécsbe utazott. — F. hó 5ikén reggeli 7 ¼ órakor Oesterreicher pesti nkereskedő gubacscsal 's repczével terhelt nagy hajója a' magosra nőtt folyam hullámai által hajóhidunkhoz sodortatott. E' veszélyes helyzetből csak több hidhajó kivétele által lehete ismét lengővé tenni a' terhelt hajót. Délután 3 órakor már ismét megnyilt hidunk a' folytonos közlekedésnek. A' terhes hajó 11 ezer pgő forintig vala biztositva Malvieux C. J. nkereskedőháznál, és semmi kárt nem szenvede; a' hidfölbontás költségit a' biztositó ház fizeté. — Nemzeti színpadunkon f. hó 4kén „Peleskei notárius" adaték; 5ikén „Én voltam" vigj. 1 felv., e' napon Ole Bull, az Európa szerte hires hegedű-müvész, a' norvég Paganini, ada hangversenyt nemzeti színházunkban, mellyet István fhg 's Albrecht és Károly-Ferdinand vendég fhgek is fényes megjelentükkel diszesitének, szives éljenkiáltozásokkal fogadva. 6kán először jöve színpadunkra: „Falusi egyszerüség" vigj. 4 felv., irta Toepfer Károly, fordità Nagy Ignácz a' magyar tudós társaság költségin; e' darabot élénk tetszéssel fogadá a' közönség; 7kén „Donna Diana" vigj.; 8ikán „Agg színész és leánya" vigj., mellyben vendégszerepeiről visszajötte után először lépe föl ismét a' kedvelt Megyery. 9ikén „Kalapos és harisnyatakács" bohózat; 10ikén „Harmincz évegy játékos életéből" szinjáték 3 felv.; nemzeti szinészetünk ügye igen vidorul halad előre, mert most egymás után hat napig folyvást vigjátékokat láttunk. A' játékszini részvényes társaság f. hó 5ikén tartott közgyülésében Nyáry Pál lemondott a' színház-igazgatásról, 's helyébe Ilkey Sándor tbiró választaték igazgatóul. Lendvayné Kolozsvárott azon nagy sükerrel 's osztatlan tetszéssel adja vendégszerepeit, melly őt pesti színpadunkon is minden föllépteker kiséré. Gaal és Jósika „Ecsedi nymfa" czimü 5 felv. vigjátékjokat már átadák a' szini választmánynak; Lendvayné visszaérkezte után tüstint színpadra kerülend e' mü. Szigligeti „Romilda" czimü 3 felv. uj drámáját is elkészitette. E' két darab, hir szerint, Nagy Ignácz „Színmütár" czimü gyüjteményében látand világot, mellynek IIdik füzete f. hó 23ikán fog megjelenni, tartalma „Peleskei notárius", Gaaltól; a' IIIdik füzet még e' hónapban kerülend sajtó alá 's Kuthy Lajos „Fehér és fekete" czimü 4 felv. eredeti drámáját foglalandja magában, miből világosan láthatni, hogy a' kiadó lehetőségig törekszik eredetivé tenni gyüjteményét. —

Kolozsvárott a' casinóban köv. felszólitás van aláirás végett kitéve: „Angol-magyar intézet." A' gyapjú 's egyéb (p. o. fagygyu, viasz, méz, len, kender, 's t.) termesztmény mennél könnyebb 's nyereségesb eladása megállapitására. Ezen uj 's nagy fontosságu intézet czélja a' magy. termesztmények 's különösen a' gyapjunak mennél nyereségesb eladatása. Tudva van, hogy a' magyar termesztő eddig csak igen csekély hasznát vette sok fáradságba 's költségbe került termesztményinek 's különösen eddig majd egyetlenegy pénzforrásának a' gyapjunak, 's hogy a' haszon legnagyobb részin mások osztakoztak. Ez intézet azt eszközlendi, hogy a' gyapju forrásról forrásra menjen legbiztosb úton, a' termesztő az egész hasznot magáévá tegye, 's gazdasága élénkebb folytatására indittatván, magának jobb létre útat nyisson: felszólittatik tehát mindaz, ki fáradsága teljes gyümölcsét maga kivánja élvezni, hogy a' szóban levő intézet megállapitásához, 's ez által a' nemzet szerencsés léte minél sikeresb eszközléséhez járulni méltóztassék. Az intézetkeletkezés rövid története imez: Öt nagy tekintetü 's gazdag angol-ház a' Magyarhon gazdag termesztményi forrásinak méltó tekintetbe vétele által indittatva, azon szerencsés körülménynek, melly az ausztriai örökös tartományokat Angliával közelebb kereskedési viszonyba hozá, jóltevő hasznát valósitani kivánó szándékból, kész egyesületbe lépni, 's magát in solidum kötelezni arra, hogy a' magyar gyapju 's egyéb London piaczán kelendő termesztmények közügyviselését (general-agentiaját) magára vállalja. Ha e' fontos ajánlása a' magyar nemességnél kedvet talál 's illő részvéttel

fogadtatik, ajánlja hív és pontos szolgálatát nemzetünk kívánságinak teljesitésire. Egyébiránt az intézet mennél teljesb biztosságu megalapitására, terve rövid vázlatát következő pontokban közli: 1) A' magyar nemesség, különösen a' gyapjútermesztők, társaságba lépnek, mellynek czélja a' gyapjukereskedés tökéletesitése 's e' végett gyapjaikat Pestre szállitják egy ideigleni intézetbe addig, mig idővel egy alkalmas épület szükséges raktárakkal, hivatalokkal 's t b. lesz ellátva. 2) Minden, az intézetbe vett gyapju osztályozása (sortirozása), megtisztitása 's elkészitése helyben történik, magának a' társaságnak tisztviselőji közvetlen felügyelése alatt. 3) Azok, kik nevök aláirásával ez intézet tagjaivá lettek, keblökből egy biztosságot (committe-et) 's egy elnököt választnak főigazgatói hatalommal, ki azonban a' biztosság ellenőrsége alá lesz vetve. 4) E' biztosságtól, melly az egész nemzeti intézet képviselője, jő minden, az intézetet tárgyazó, rendelkezés. E' biztosság veszi által az egyes termesztőtül a' gyapjut, 's egyéb termesztményt, 's ez számol azokról mind előleg mind bevégzőleg. 5) A' magyar biztosságnak joga van egy biztos, dologismerő férfiut választani, ki mint a' magyar egyesület ügyviselője Londonban lakik, 's kinek ellenőrködése alatt történik minden árszabás és eladás. 6) A' magyar biztosságnak joga van meghatározni az eladás idejét, valamint azon árt is, mellyen alul egyik vagy másik gyapju, egyik vagy másik termesztmény el nem adathatik, 's általában a' londoni egyesület semmit nem tehet a' magyar biztosság világos megegyezése 's elhatározása nélkül. 7) Az angol társaság köteles maga részéről egy a' gyapjuismerés 's kereskedésben jártas, férfiut Pestre szállitani, ki itt mint képviselő vagy agens mind a' két rész érdekeire 's az intézet minden dolgaira felügyel, egyébiránt azonban a' biztosságnak ellenőrsége alatt lesz. 8) A' nagy biztosság a' Pesten lakó angol ügyviselővel egyezőleg minden az intézetbe szállított gyapju becsárát, tekintetbe vevén a' gyapju londoni piaczi árát is, meghatározzák, 's arról a' tulajdonosnak bizonyságlevelet adnak. 9) Minden, ki kivánja, ezen becsár felét (50 pCentet) az intézetből azonnal felveheti, a' gyapju eladási árának többi részét pedig akkor, ha az el lészen adva. Ha ki azonban még több előpénzt is kivánna, kész az angol társaság a' gyapjunak Londonba érkezte után még az egész becsár $^1/_4$ részét is 's igy összvesen $^3/_4$ részt 5 pCentre előre adni. 10) A' londoni piaczra nem alkalmas gyapjuról Bécsben, vagy másutt tétetnek rendelkezések, 's ennek is mennél sikeresb kezelését a' londoni egyesület magára vállalja. 11) Az angol egyesület igéri, hogy a' gondjai alá vett gyapju 's egyéb m. termesztmény minél nyereségesb eladására semminemü alkalmat nem mulasztand el, 's arra sok nemü összeköttetéseit, viszonyait 's befolyását teljes buzgalommal használandja. Igéri továbbá, hogy az intézet mennél sikeresb's jóltevőbb megalapitására 's virágzásba hozására esztendőnként egymást felváltva viselendik az intézet elnökségét, 's kizárólag a' magyar termesztmények megismertetésének 's nyereséges eladásának szentelik intézetjöket; megkívánván viszont, hogy a' magyar egyesület is kizárólag a' magyar-angol társaságnak adja által termesztményit. 11) Az angol egyesület ezen szolgálatiért nem a' szokott 5%, hanem csak 2% provisiot, 2% del credere-t, 's 1% sensaliát köt ki magának. 13) Az intézet költségit Pesten a' tagok viselik, jövedelmeik arányához képest. A' londoni egyesület azonban kész itt is segédkezeket nyujtani a' magy. egyesületnek, 's a' szükséges épületek felállitására, 's általában az egész intézet megalapitására szükséges pénzt a' legkedvezőbb feltételek alatt kölcsönzeni. Végre 14) Magyarhon kereskedési viszonyinak élénkitésére, a' gazdaság 's ipar minden ágának sikeres előmozditására 's emelésére, e' hazában még mindig hiányzó gyárok 's manufacturák alapitására 's általában az előmenetel 's jóllét szükséges eszközeinek szaporitására kész az angol egyesület munkás részvétén kivül egy olly intézetet állitani fel, melly mindennek, ki biztos vagyont vagy kelendő portékát mutathat elő, 5 pCentre kölcsönzend. Ezek a' felállitandó 's elláthatatlan hasznokat és gyümölcsöket igérő intézet alapvonásai. Az angol egyesület kész azonnal életbe és munkásságba lépni, mihelyt a' Magyarhon polgárai elhatározott szándékjokat kijelentik, 's kész az egész intézet czélszerü elintézésére, a' tervek alapos kidolgozására 's az egyezkedések végbehajtására meghatalmazottját, munkás részvét nyilatkozása esetében, a' jövő medárdi vásárra Pestre küldeni. Felszólittatik tehát teljes bizodalommal minden, ki ezen nagyszerű 's egész honunkra gazdag áldást terjesztendő intézet fontosságát 's a' világ leggazdagabb 's hatalmasb nemzetének szorosb egybeköttetési sok nemű hasznát méltatni, 's azt valósitani kivánja: hogy munkás részvétét előleg és aláirásával nyilatkoztatni méltóztassék. Ez aláirás nem kötelező, 's csak arra szolgál, hogy az intézet megalapitását illető előkészületek a' közrészvét nyilvánitása által biztositassanak. Az egyesület nevében közli Kelemen Benjamin. (N. Tár.)

M. Óvárott: F. e. april 18kán Mosonyban nyilványos próbatét adatott a' pór kisdedek által az itteni előiskolában szerzett tanulmányaikból, a' hol is jelesen a' magyar nyelvtanban szerzett ismeretük minden jelenlevőt a' legnagyobb örömmel, 's csodálkozással töltött el; a' próbatét végével egy eredeti vigjátékot adtak, mellynek czimje: A' hü barát bajban, v. is a' háladatosság ünnepe, mellyet mesterileg vittek véghez e' pór gyerkőczék. Ezen valódi nemzeti ünnepet a' lelkes Eisleitner Ján. buzgó hazafi fáradozásinak, 's honszeretet szülte jeles iparkodásinak köszönhetni. E' szerint idővel reménylhető, hogy a' nagyhirü Országh család honja is (habár lassan) megmagyarosul. F. hó 6kán itten tartatott közgyülésben két jeles férfi választatott követnek: Sőtér Ferencz főjegyző 's Zichy Hermann gr. — Itten igen sok eső esik, 's igy széna sok teremhet. —

Eperjes mellett a' sóvári nagyobb sófőző-medencze april 21kén földig égett.

Gyapjuár. Majna-melletti frankfurti vásáron a' közép-korcs gyapju (Mittel-Bastard) mázsája 80—85 fr.; finom-korcsé (Feine-Bastard): 95—110 fr., erdélyi és oláhországié 68—70 fr. kelt pengőben. A' posztót igen gyéren 's rosz áron vették; a' pénz kevés volt, mert a' még akkor határozatlanságban függő belgiumi országos és pénzügyi viszonyok tetemes befolyással voltak e' pangásra vagy csökkenő árra.

Első lóverseny a' bécsi uj pályán, az ugynevezett mulatóház (Lusthaus) mellett szombaton, maj. 4kén, ekképen ment végbe:

1. Megnyitó-verseny 100 ar. díj. Tét: 15 ar. egyegy lótul 1 ang. mérföld. Olly lovakra, mellyek köz pályán sem dijat sem elegy- sem különversenyt még soha nem nyertek.

Lichtenstein Aloiz hg 3e. vil. pej ménje, apja Colwik, 80 fonttal . . . . . 1.
Festetics Miklós gr. 3e. szürke ménje S. Michiel, ap. Hydra, an. Mizar, 71 fonttal . . . . . 2.
Eszterházy Mihály gr. 4e. szürke kancz. Moss-Rjose, ap. Whitewall, an. Rosamonda, 88 ft. . . . . 3.
Nádasdy Tamás gr. 4e. kancz. Miss Hetes, ap. Carthago, an. Starch, 88 font . . . . . 4.
Széchenyi István gr. 3e. sárga kancz. Julietta, ap. Rowton, an. Prudish, 73 font . . . . . 5.

2. Az ismét 3 évre megujított Biel-tétverseny. 60 ar. egyegy. $1^1/_4$ ang. mf.

Liechtenstein Ferencz hg 5e. vil. pej ménje Terno-seco, ap. Lottery, an. Puzzle, 109 font . . . . 1.
Hunyady Józs. gr. 4e. pej ménje Mazeppa, ap. Murphy, 95 font . . . . . 2.
Széchenyi István gr. 3e. sárga ménje Padishah, ap. Defence, an. Sentiment, 80 font . . . . . 3.
Liechtenstein Aloiz hg 5e. sárga ménje Pat, ap. S. Patrick, an. Trotinda, 109 font . . . . . 4.
Festetics Miklós gr. 4e. sárga kancz. Sonnambula, ap Murphy, an. Governess, $97^1/_2$ font . . . 5.

Lichtenstein Aloiz hg 3e. vil. pej ménjét, ap. Privateer, an. Miss Fury, visszahuzván, 's Trauttmansdorf hg nem nevezvén — bánatot fizettek.

3. Különverseny. $1^1/_4$ ang. mf. 50 ar., fele bánat.

Liechtenstein Aloiz hg. 4e. pej kanczája Peep, ap. Murphy, an. Little-Bopeep, 100 ft. — nyert Hunyady Józs. gr. 3e. pej kanczája (ap. Stareh, an. Princess Jemima) ellen.

4. Elegyverseny. 3e. belföldi lovak közt. 60 ar. egyegy, fele bánat, 90 ft. 1 ang. mf.

Liechtenstein Aloiz hg nevezte Károlyi György grófnak 3e sárga kancz. ap. Privateer, an. Lilac . . . 1.
Széchenyi István gr. sárga m. Padishah . . . 2.
Festetics Miklós gr. és Traun Xaver gr. bánatot fizettek.

5. Díj. 150 arany, belföldi kanczáktól ellett bármilly lóra. 2 ang. mf.

Hunyady József gr. 4e. m. Mazeppa, 97 ft. . . . 1.
Trauttmansdorf hg 5e. sg. kanczája Miss Cragie, ap. Privateer, an. Brugnoli, 102 ft. . . . . 2.

Eszterházy Mihály gr. 3e. fek. kancz. Marmelade, és 3e. pej kancz. Prima Donna — ugy szinte Festetics Mik. gr. 3e. m. Romeo, és 5e. p. k. Estrella visszahuzattak.

KÜLÖNFÉLE: Esztergom megyének m. április 29dikén tartatott közgyülésében a' követek utasításinak megalapitásánál, 23 pontban, kitünteték a'ns megye RRdei, miként a' nemesi kar törvényileg kijelelt magas állását törvényhozásba hatását a' közboldogság előmozditására jótékonyúl irányozni tudván, ezt ns keblü áldozatokkal is sikeresitni törekesznek. Igy a' Duna-szabályozásnak, a' Ludovicea-, vakok- 's kerületenkint felállitandó javító-intézeteknek országos segedelemből létesitésit, az országgyülési költségeknek most ismét e' nemesi kar által szabad ajánlásképviselését, a' belkereskedés élénkbitésiért, a' vállalkozás utján létesitendő vasutakon felül, a' többi országutaknak úgy, a' mint országgyülésileg szükségeseknek ismértetve kijelelendők lesznek, az adózó népnek ezzel összekapcsolt terhei illő mérséklési 's kimélési figyelembe vételével, készittetését, a' váltó-biróságok felállittatását, a' felségsértési és hűtlenségi eseteknek egybevonottan nyilványosan kijelöltetését, 's más egyebeket követeiknek eszközlésül kitüzvén, általánfogva, a' fejdelemnek az alkotmányhoz és törvények teljesitéséhez lélekisméretes ragaszkodásában helyzett őszinte bizodalmuktól 's a' törvényalkotásra megbizott követeknek e' körben a' kölcsönös értekezéssel 's meggyőződéssel kifejlett czélszerű eredvények' szabályul alapitására tulajdonított közrehatásától reménylhető alkotmány és szükségszerű törvények létrehozata iránti ohajtásuktól 's gondos belátásuktól vezéreltetve, érett megfontolással adott megbizással utasiták el a' közboldogság-eszközlésre követeiket. — E' közgyülésben juta köztudomásra, hogy az ország hg- primásának örökös főispáni székébe ünnepélyes iktatása majus 27kén és 28kán székhelyi Majláth György ország birája, mint kir. biztos ur, által fog véghez vitetni. — Esztergom város Pinke Ist. kapitányt és tanácsbelit választá követül. H-k. „Nagy-Becskerek, apr. 20 elegy ajku 's hitü, m. városunk, V. Ferdinánd királyunk születésnapján, magát a' felség iránti hódolatban kitünteté, keleti pazar fényü kivilágitásával, melly minden nézőt elbájolt. Tizenkét győzelmi kapu, mint megannyi tűzoszlop, csillogott a' városi piaczterén. A' polgárok ablaki, (mintegy tizezer) összesen száz ötvenöt ezer viaszgyertya tüzében úsztak. Néhol az emeletes házak kürtőin is, dísztüz vala látható. Legméltóbbak említésre négy templomink tornyai, a' két lánczhid, Béga csatorna partjai, a' város és megye háza. Annyi pénz égett el e' királyi este, hogy az még Pest-Buda dús lakosinak sem válhatnék szégyenökre! Másnap isteni tisztelet tartaték latin, görög, szerb, tót, magyar és zsidó nyelven. 600 polgár, 80 rendes katona és 90 hajdú puskái, 30 nehéz mozsár, 's magányosak lőszerei, képzelhetni, milly rengést okozhattak. A' városi tanács biztosa dús lakomát ada, mellynek kezdetét huszonöt, azon szakát pedig, hol a' billikomos élje nek harsogtak, ötven dördülő álgyúrobaj hirdeté. A' város piaczterén három roppant ökör, ölnyi nyársakon forgott, a' fölsereglett népet,

mellynek föláldoztattak, örömtombolásra gyulasztván. Ehez járult közcsapra vert hatvan akós hordó, mellynek tiz éves nektára a' köz lelkesedést még inkább nevelé. Mind e' mellett is, semmi kellemetlenség sem zavará e' nap diszét. Az izraelitaság a' megyei 210 számra menő rabokat vendéglette meg. — Vasmegye azon hasznos intézkedése, mellyel köztanácskozásiban a' népnevelést sürgeti, foganattal sikerül. Vasvár mvárosban ugyanis april 16kán a' százat jóval meghaladó iskolabeli fi, és leánygyermekek próbatételén örömérzéssel lehete meggyőződni, hogy csak illy uton 's móddal készittethetnek az oltár és trónhoz tántorithatatlan hivségű tagok, a' hazának pedig jobblétét törekvéssel elősegiteni kész hő keblü polgárok. De mivel a' legszentebb intézkedés is üdvös hatásu csak ugy lehet, ha végrehajtatik; ez érdemben nem hallgathatni el megyénk első al-ispánja koltai Vidos József ur gondosságát, ki diszes tisztköre pontos teljesitésével mindeneknek mindene akarván lenni, személyes megjelentével ösztönzi az oktatókat és tanulókat. Itt Vasvárott is járásbeli alszolgabiránk Herovics János és több ur társaságában az iskolát megtekintvén 's ott huzamost maradván majd fejenkint kikérdezte a' kisdedeket 's nyájas bölcseséggel serkentgeté a' tanitókat 's tanulókat az erkölcs és tudományok ösvényén előhaladásra. Hazafi kötelességbül e' mostani próbatéten is jelen volt több egyházi, és világi ur. A' próbatét tárgyai hittudomány; egyházi szertartások magyarázata, hazánk polgári állapotja; földleirás; természettudomány, magyar nyelv szabályai; egészség-tudomány; számvetés, egyházi polgári 's katonai osztálybeli emberek egymás iránt viszonyos kötelességei voltak. Meglepő vala ezekbül több tudományra illesztett párbeszédje néhány növendéknek, mi által meg volt az egész hallgatóság mélyen illetődve, 's örömkönyek ragyogtak a' jelenvolt szülék szemeiken. Laky János tiszt. kanonok 's esperes magasztaló szavakkal nyilványita megelégülést mindnyájok részirül 's hallgatók és szülék egy akarattal Berkes Márton hitszónok urat halmozák el dicsérettel, hálával, hogy e' szép előmenetnek fáradhatlan szorgalmával ő volt eszközlője.

Amerika

(A' peruiak győzelme a' chiliiek felett.) Limai hirek dec. 24eig terjednek; szerintük Santacruz Limát kardcsapás nélkül foglalá el; eldöntő csatára várnak a' két ellenséges sergek között 's a' chiliieknek végromlást jósolnak. Magányos levelek szerint már történt is csata a' peruiak 's chiliiek között; Moran tábornok az utóbbiakat tönkre veré, élemi szert 's tömérdek foglyot ejtve hatalmába. Dec. 29kén Santacruz tetemes erő kiséretében Limába szándéklott nyomulni, a' chiliieket az országból kiüzendő. Két perui kalózhajó egy chilii fregátot elfoga 's Callaoban megégeté; hasonló sorsot jövendőlnek a' többi chilii hajónak is.

Portugália.

(A' ministerségi zavarok nem akarnak véget érni. A' guerillák folyvást csatákat vesztenek.) Lissabon, april 15én: A' ministerségi zavar még folyvást tart; 5 tanácsost és 9 követet bizott meg a' felség ministerség-alakitásra e' napokban, hogy dolgoznák ki a' leendő ministerség programmját (elvrajz), melly sinórmértékül szolgálna a' kormányzatnál; még nem tudatik, mit szült munkálkodásuk. Azon vélemény, miszerint a' királyné Sa da Bandeirát 's Carvalho Manoelt meg szeretné tartani, 's más részrül a' kamrákat néhány hónapra elhalasztani, naprulnapra több hitelt nyer, mit a' kereskedőség 's tőkepénzesek annyival is inkább kivánnak, mert minden változástul iszonyodnak. A' főváros teljes nyugalmat élvez, minek a' többi város is örvendezhet; a' nép megelégülni látszik; a' tavali év igen jó terméső volt 's a' földész termékeit jó áron adá el, az idén is hasonlót reménylenek. April 11dikén Monte de Parreiránál 30 guerilhát zaklattak szét a' kormányi csapatok, 12dikén pedig Benevillánál 15öt 's egyuttal 25 lovat ejtének zsákmányul. Hivatalos tudósitás szerint Algarbiában 30 főnyi guerilha csapat veszte csatát 's közülök 19 holtan harcztéren maradt. Das Antas gróf 's Terceira hg kitünő figyelemmel viseltetnek Cordova tábornok iránt. Fayal marq. Palmella legidősb fiát naponkint várják Franciaországbul, hogy azonnal kéznél legyen, mint vőlegény, ha Sampayo kisassz., a' dus örökösnő, 12ik évét meghaladja. —

Spanyolország.

(Espartero folyvást munkátlan. Harcztéri hirek.) Bayonnei april 23diki hirek szerint Espartero sergei egy részével april 15ikén Nestosáig haladott, két mérföldnyire délre Ramales felé. Minden oldalról feszülve várták a' történendőket, de Esparterora nem számolhatni. Palillos rablóji folyvást zsarolják a' manchai lakosságot; azon kegyetlenség, melly szerint a' foglyokat leöldösik a' carlospártiak, még most sem szünt meg egészen. Több helyen elevenen süték meg a' szerencsétleneket, 's eledelül hagyák a' farkasoknak. 'S mégis azt hírlik a' trónkövetelő emberei, hogy ők az igaz vallás ótalmazóji. Carlos a' szándéklott titkos tanácsot már létesité, 's vagy személyesen vezérli a' tanácskozást, vagy pedig Czyrill atya által eszközölteti azt. Ez által egészen Maroto kezeibe jut az ügyek vezérlete, mig jó lábon áll az emlitett püspökkel. Van Halen lemondását elfogadá a' kormány, 's Nogueras tábornokot nevezé ki a' központi hadsereg parancsnokaul. Van Halen sem tudott tehát Cabrera ellenében boldogulni, 's már most minden gondját arra leend kénytelen fordítni a' madridi kormány, hogy Alsó-Aragoniában ismét tulnyomó állapotba helyezze hadi erejét.

(Cabrera csapatinak dulongási. Van Halen hadi törvényszék elibe idéztetik. Vádak Espartero ellen.) Van Halen gyalázatos visszavonulta következményi már jelentkeznek. Cabrera villámgyorsan tudá használni az olly megfoghatlan gondatlansággal kimutatott rést, 's három ezer harczosit azonnal Guadalaxara tartományra rohantatá. April 17ike óta már az Alcolea del pinari erősség közelében ötlenek a' carlosiak Guadalaxara és Calatayud közt, 's a' gyönge őrség bajosan fog illy nagy erőnek sükerrel ellenállhatni. A' Saragossa 's Madrid közti postai közlekedés megszünt. Cifuenteben april 18án 25 carlospárti lovas jelent meg, 's kötözve hurczolá magával az ottani alcadet. A' briehuegai vagyonosb lakosok Guadalaxarába menekvének, 's igen félhető, miszerint a' visszamaradt nagy számu kenyértelen 's dologtalan szegénység, inségtül kényszerittetve, a' carlosiak sorait fogja szaporitani. Van Halen további mozgalmiról a' posták kimaradta miatt semmi bizonyost nem tudnak Madridban; ha azonban Aragoniát elhagyná 's Guadalaxara tartomány segitségire sietne, ugy Cabrera dühének minden ótalom nélkül maradna kitétetve Teruel, Alcaniz, Caspel vagy Daroca. Még azt sem tudják a' fővárosban', hogy a' központi hadsereg vezérletét Van Halen lemondása után tulajdonkép ki fogadá el. Amor tábornokot illette volna ugyan ráng szerint a' főparancsnokság, de ez Ayerbe tábornoknak engedé azt át, mivel az iránt nagyobb bizalommal viseltetnek Aragonia lakosi. Madrid közelében ujonczokon kivül semmi katonaság nem találtatik, ezeket pedig nem küldhetni ellenség elibe. Mancha tartomány sokkal elárasztvább most a' trónkövetelő rablócsapatitól, mint valaha, 's ezek olly kegyetlenségeket követnek el, mik elől borzadva fordul el az emberiség. Az utazókat már nagy váltságdijért sem bocsátják szabadon a' carlosiak 's Palillos legiszonyubb kinok közt végezteti ki azokat. Fuente del Fresno mellett 19 fuvarost, miután 6 ezer piaszter érkezék váltságdíjul érettük, dzsidás lovasok által szuratott agyon, fegyverjáték gyanánt. A' nemzetőrségbül hatalmába kerülő minden foglyot elevenen szokott megégettetni Palillos. Ezek olly tettdolgok, mikkel napról napra telvék a' spanyol lapok. April 8kán Choclan carlosi haramjavezér a' Madridból Andalúziába indult gyorskocsit megégeté, 's az azt kisérő 8 alkotmányos katonát agyon löveté. Az ügyek illy helyzetinél a' pénzügyminister minden felelősséget a' hadministerre 's még inkább Esparterora törekszik hárítani. Pita „el Castellano" czimü zsoldos lapja egyenesen árulásról vádolja az alkotmányos fővezért, 's vádját azon állitással erősíti, miszerint Espartero éjenkint egyetlen segéd kiséretében szokta elhagyogatni a' tábort 's titkos tanácskozást tart a' haza ellenségivel. Annyi csakugyan bizonyos, hogy Villarcayoban 30ezer ember van összepontositva, 's mindennemü élelmi, hadi és ostromszer tömérdek bőséggel fölhalmozva, 's még sem történik semmi, noha Ramales és Guriezo erősségek elfoglaltatását már hosszasb idő óta igéré Espartero, mit Balmaseda megrohanása fogott volna követni, mellyet Espartero mult évben önként hagyott vala el, mivel állitása szerint őrizetet sem érdemlett e' hely. April 14kén Pancorvoba helyzé át főhadiszállását Espartero, hol 3 millió reál várakozott a' hadseregre, melly mennyiséget azonnal kiosztatá a' fővezér. Apr. 19kén titkos tanácsot tartának a' ministerek, mellyben, elrémülve az őket terhelő iszonyu felelősség miatt, a' fölfüggesztett cortes ismeti összehivatásárul tanakodtak; a' pénzügyminister mindazáltal, jól tudván, hogy ez mulhatlanul megbukását eszközlendené, oda nyilatkozék, miszerint czélszerübb a' cortest egészen föloszlatni 's uj választásokban keresni menekvést. Jól értesültek véleménye szerint azonban Alaix tábornoknak alkalmasint sükerülend Pitát kiszoritni a' ministerségbül. Alcolea erősséget elfoglalák a' carlosiak, 's onnan azonnal Medina Celi ostromára indulának. Egyébiránt Van Halen gyalázatos visszavonulta Segura elől, melly annyi zavarnak lett oka, olly nagy mértékben izgatá föl a' nyilványos roszalást, hogy a' kormány végre csakugyan engedni volt kénytelen a' közkivánatnak, 's a' kormányzó királyné rendelést bocsáta közre, mellyben Van Halent a' központi hadsereg fővezérségétül, 's Aragonia és Valencia tartományok főkapitányságától megfosztván, haditörvényszéket parancsol fölállittatni a' segurai események szigoru megvizsgáltatásaul. Egyszersmind parancsolá a' kormány a' most Badajozban tartózkodó Nogueras tábornoknak, hogy ideiglen Van Halen fönebbi hivatalit vállolja föl. E' kinevezés annál különösbnek tetszik, mivel Nogueras nem rég gyöngélkedő egészsége miatt a' manchai parancsnokságot tevé le, 's egyébiránt is sehol nem mutatott kitünő katonai ügyességet. Talán csak azért történt ez; mivel Nogueras agyon löveté Cabrera édes anyját, 's igy már most két egymást személyesen gyülölő vezér álland egymás ellenében harczsikon. Saragossában csupán azzal kerülheték el a' kitöréssel fenyegető zendülést, hogy a' kormányzóság egyesülve a' néppel fölirást intéze a' királynéhoz Van Halen szigoru megbüntettetése iránt. —

Anglia.

(Melbourne nyilatkozata a' porta és Mehemed Ali villongása ügyében. Elegy.) Az april 25iki felsőházi ülésben a' porta és M. Ali közti villongást hozá szőnyegre Brougham. „Azon ns viscount, igy szóla Brougham, ki ő fölsége kormányát vezérli, korább alkalomkor nyilványitá, miszerint Anglia politikájának főczélja szigoru semleget tartani fön a' porta és Mehemed Ali ellenében 's ha lehetséges, háborittatlan békét eszközleni az emlitett két hatalom közt. Nem rég mindazáltal egyenesen Alexandriából azon hirt kapám, miszerint bizonyos angol haditisztek török szolgálatba léptek; Mehemed Ali 's ministersége pedig igen hajlók részünkről semlegsértésnek tekinteni ez eseményt." Melbourne: „Való, hogy néhány angol tengerésztiszt csakugyan török szolgálatba lépett, 's Konstantinápolyban tartózkodik jelenleg, ebben mindazáltal koránsem láthatom megszegtét azon semlegnek, mellyet ő fölsége kormánya csakugyan ezentul is megtartani akar a' porta és Mehemed Ali között. (Halljuk!) A' konstantinápolyi britt követ nemrég határzott utasitásokat kapott, más országok követeivel egyértelmüleg, mindent elkövetni békeföntartásra Mehemed Ali és a' magas porta között." (Halljuk!) Brougham l. igen kielégitőnek találta ns barátja e' nyilatkozatát. — Pelican 18 álgyus hadi hajó négy évi távollét után april elején visszaérkezék a' nyugotafrikai partvidékrül Angliába; állomásán 3 hajót fogott el, melly a' rabszolgakereskedés gyalázatos mesterségét üzé, 's 800 feketét szabadita meg az örök szol-

gasáş iszonyu kinaitól. — April 24ikén fényes estélyt adott Lansdowne marq., mellyet a' királyné személyes jelenlétével diszesíte, Kent hgnő és Hastings Flóra kiséretében; mi kétségtelenül bizonyitja, hogy a' fiatal királyné már egészen kibékült édesanyjával. Az estély rendkivül pompás volt, 's majd 400 vendég díszesité azt Anglia legragyogóbb családiból.

Franczia ország.

(Állandó ministerség még mindeddig sem létesült.) April 26ki parisi lapok különböző 's egymással ellenkező ministerség-módositási hireket közlenek. A' Courrier français szerint csupán Vivien és Sauzet urakat szándék a' doctrinairekhez huzni az uj ministerségbe, 's Passy és Dufaure többé már semmit nem reménylhetnek. Ez állitásban a' Messager is megegyezik. Guizot határzottan nyilatkozott e' módositási terv ellen, 's minden tekintetben erős ministerséget tanácsla szerkesztetni. A' Temps ellenben azt állitja, miszerint Soult tábornagy végre mégis átengedni szándékozik Thiersnek a' külügyi tárczát; most azonban Thiers vonakodik azt elfogadni. A' többi lap vagy egészen mélyen hallgat e' tárgyról, vagy pedig puszta alaptalan vélemények fölött okoskodik. April 26kán a' királynál volt Molé gr., a' Temps és Courrier szerint komoly figyelmeztetés végett az ügyek mostani veszélyes helyzetére. Délután 1 órakor Soult tábornagyért küldött a' király, 's Molé, mint mondják, balközépi ministerséget ajánla legczélszerübbnek. Minde' sok készületnek azonban még semmi eldöntő következménye nincsen. Jól értesültek véleménye közönségesen azon állitásban öszpontosul, miszerint az udvar minden esetre bevárni szándékozik május elsejét (Lajos Fülöp névnapját), hogy aztán az akkor nyilatkozandó népvéleményi értelemben intézhesse szükséges lépésit. A' nemzeti őrség fölött nem fog ezuttal szemlét tartani a' király. Egyébiránt az udvar általányos terve oda látszik czélozni, hogy a' kamrát, sajtót és közönséget a' hosszas késkedéssel tökéletesen kifáraszsza, miből azon hasznot gondolja reménylhetni, miszerint a' mostani gyülés alatt eltürendi a' nemzet az ideigl. ministerséget, 's a' kamra már csak azért is megajánlandja a' költségvetést, hogy a' nyári hőség bekövetkezése előtt falura vonulhasson. Ellenkező oldalról azonban azt kezdik rebesgetni, mikép a' kamra hihetőleg egy fillért sem fog az ideigl. ministerség alatt megajánlani, különösen pedig a' titkos költség-rovatról hallani sem akar. April 25én Persilt hosszu czikkel küldék a' jour. des Débats szerkesztőségéhez a' doctrinairek, mellyben zászlóul a' septemberi törvényeket 's minden javitási visszautasitást tüzének ki vezérelvül; az esküttszék mindazáltal ugyanazon pillanatban szabadnak 's büntelennek itélt egy lapszerkesztőt, kire a' septemberi törvény egész súlyát volt szándék alkalmazni. Ebből világosan kitünik, hová nyilatkozik tulajdonképa' nép valódi érzelme, 's ezt méltánylani lesz kénytelen a' korona, ha el kivánja találni a' legjobb utat, mellyen biztosan haladhat. April 25ikén adá első estélyét az uj kamraelnök, mellyen minden politikai és diplomatai nevezetesség jelen volt. A' Charivari igen kiméletlenül lép föl Thiers ellen, 's következőnek mondja külügyi kormánytervét: 1) Különösen megjegyezzük, hogy Spanyolországra nézve közbenjárulhatnánk, ha akarnánk; de mi azt épen olly kevéssé akarjuk tenni, mint april 15ike (értvén a' volt ministerséget.) 2) Mélyen fogunk sohajtani a' belga kérdés eldöntetésén; de változtatás nélkül hagyandjuk april 15ének határzatát. 3) Éljen a' király! — Dupin, Soult, Passy, 's a' t. ugyanezt akarák. Belpolitikára nézve Dupin terve ez volt: 1) Semmi visszahatás az april 15dikétől kinevezett tisztviselőkre. 2) Értelmi tehetség fog főtekintetül szolgálni tisztviselők választásinál, épen ugy, mikép april 15dike eszközlé. 3) A' septemberi törvényeket föntartjuk, mikép azt april 15dike tevé. 4) A' kamatváltoztatást elhalasztjuk, ugy, mint april 15ike. A' kormányzat menete az apr. 15keé leend. 6) Éljen a' király. A' többinek kormányterve egészen ehez hasonló.“ —

(Uj ministerség, melly még összeállása előtt eloszlott.) April 29ikén délfelé minden pillanatban várák a' Moniteur rendkivüli toldalékát uj 's állandó ministerség névsorával, melly következő férfiakat volt magában foglalandó: Dupin, ministerelnök és pecsétőr; Thiers, külminister; Pelet de la Lozére, belminister; Maison tábornagy, hadminister; Duperré, tengerészeti; Passy pénzügyi; Sauzet, nyilványos oktatási; Dufaure nyilványos munkáki és Vivien kereskedési. Ez alakitást mindenki bizonyosnak gondolá; de a' végtanácskozás alatt minden ujra fölbomlott, 's ezuttal, Dupin használtaték föloszlató elemül. Az ingerültséget rendkivül növeszté a' közrémény ez ujabb meghiusitása. A' nyilványos papirok tetemesül csökkentek.

Olaszország.

(A' római szentszék válasza a' porosz kabinethez a' vegyes házasság ügyében.) (Vége.) E' közben a' bibornok-minister maj. 12ki jegyzékében, melly válaszul szolgált a' porosz követ april 24iki, kölni érseket illető, iratára, tudatá, miszerint mennél nagyobb bizalma van a' szentatyának jogához, annál mélyebb fájdalommal vevé a' porosz fölségnek azon határzatát, miszerint a' kölni érseket vissza nem bocsátandja megyéjébe; a' szentatya e' határzatban nemcsak meg nem egyezék, sőt ünnepélyesen ellenszólalkozott ismételve az érsek letartóztatása miatt 's annak szabadon bocsáttatását és székébe visszahelyeztetését kivánta 's valamint a' szentatya föl nem teheté igazságos fejdelemrül, hogy egy főpapot csak azért vitessen el fegyveres erővel székéből, mert lelkismérete szabályait pontosan követé 's tisztségének hűn megfelelt, hasonlag reménylé, hogy a' porosz kormány a' dologrul bővebben értesülve 's felvilágulva, sietend szeretett megyéjének főpásztorát visszaadni 's ezen bizalmát a' szentatya ki is jelenté a' kölni káptalanhoz irt levelében. — A' bibornok jun. 15ikén a' pápa nevében nyilványitá a' porosz ügyviselőnek, miszerint az april 29iki jegyzék uj okot szolgáltat aggságra 's fájdalomra, a' porosz kormány azon határzata miatt, melly a' szentszék és kölni káptalan között minden közlekedést szorosan tilt közbenjárulása nélkül; hogy a' szentatya ebben legkevésbbé sem egyezhetik meg, sőt meghagyá bibornokministerének ez ellen ünnepélyesen kikelni, mert e' határzat által az egyház feje 's hivei között megszünnék a' szabad közlekedés, a' vallást illetőleg. E' jegyzékben mellyet Buch porosz ügyviselő megkülde udvarának, a' bibornokminister fejtegeté, hogy a'kath. egyháznak isteni alkotmányánál fogvást örökre egynek kell maradni, tanjainak ugyan egynek, valamint kormányának is. Itt kiterjeszkedik a' minister a' kath. egyházi egység megmutatására. — Azon két porosz kabineti rendelmény következtiben, miszerint az egyik azon lelkészeket megfenyitetni parancsolja, kik Dunin érsek körlevelét a' nép között terjesztgetik, másik pedig a' felebb emlitett, a' szentszék 's kölni érsek közti közlekedést eltiltó határzat foganatositását erős rendszabályokkal veszi czélul 's a' határzat áthágóji ellen szigoru fenyitéket rendel; e' két rendelmény következtében azonnal jegyzéket bocsáta a' bibornokminister a' porosz ügyviselőhöz: vajjon azon rendelmények, mellyek hirlapokban jelentek meg, a' porosz kormány határzatai é? Az ügyviselő, e' dologrul nem levén értesülve, jul. 2iki válaszában bizonyost nem mondhata; ez alkalommal azonban a' porosz ügyviselő a' bibornokkal egy kabineti rendelet másolatát közlé, mellyben azon rendszabályok adatnak elő, mellyek „a' külföldi egyházfőnököktül“ származó tettek gátolására szolgálnak; az egyházfönökök alatt itt hihetőleg a' pápa 's helyettesi értetnek. — Mivel a' poroszügyviselő emlitett két kabineti rendelet valóságarul bizonyost nem mondhata, biztosabb forráshoz kelle a' szentatyának fordulni. Julius 11diki jegyzékében legmélyebb fájdalmát jelenté ki e' szerint a' szentatya Buch b.nak, a' két rendelet ellen megujitván ünnepélyes ellenszólalkozását. Valóban semmi sem indithatá a' porosz kormányt a' kath. vallás sérelmeül a' szentszék meggyaláztatásával illy rendeletek hozatalára, Spinelli esete sem adhatott erre alkalmat, mert az april 8iki pápai irat világosan tudatá a' porosz kabinettel: „miszerint Spinelli körlevele nem a' szentszéktül származék, sőt arra meg sem volt ettől bizatva.“ Erre nem sokára a' szentatya tudomására jutott azon jun. 25iki ministeri körlevél, melly a' poseni 's gneseni érsek vegyes házasságot illető rendszabályit megsemmité. — A' porosz kormány a' helyett, hogy föllhagyva álelveivel a' szentszék ellenszólalkozásit tekintetbe venné, még határzottabban kelt ki az egyház szabadsága ellen 's a' kath. vallás gyakorlatát tartományiban mindinkább korlátozza. Aug. 8iki jegyzékben a' porosz ügyviselő kormánya nevében nyilványitá, miszerint a' porosz kabinet elvek vitájába nem szándékozik bocsátkozni, ő csak a' gyakorlat megtartását sürgeti, melly szerint a' szentszék 's kath. lelkészek közti közlekedés a' porosz tartományokban mindig a' kir. ministerség közbenjárultával történt; miszerint a' porosz udvar igen csudálkozik a' szentatya ellenszólalkozási miatt 's mindig tartózkodék az elvek vitatkozásába bocsátkozni, mert a' bibornokminister elvei egészen ellenkezők a' porosz törvényhozás rendelményivel 's e' pontra nézve a' tartományokban egyformaságot nem reménylhetni 's hogy a' porosz kormány, hűn maradván a' polgári törvényhez, állandón kinyilatkoztatja, miszerint a' szentszék 's kath. papság közti közlekedést egyedül csak ministersége közbenjárultával engedi meg 's az illető hatóságoknak ez iránt kiadá a' szükséges rendszabályokat; 's hogy, a' porosz kormány reményli, miszerint sükerülend fáradozása a' szentszéknél a' kérdéses gyakorlat elleni tett elháritására. A' szentatya, kinek e' jegyzék azonnal elküldeték, élénk fájdalommal tapasztalá, hogy midőn a' porosz kormány elvek vitatásába bocsátkozni nem akar 's nem fog, akkor saját elveit tolja a' szentszékre 's mintegy kénytetni látszik őt azon valódi elvek elhagyására, mellyek fentartása apostoli tiszte. Ismét kénytelen megujitni ellenszólalkozásit a' porosz kormány ellen 's annálinkább, ne hogy hallgatását a' porosz udvar megegyezésre magyarázza, mi a' kath. egyház örökös elveivel homlokegyenest ellenkezik. Mire a' bibornokminister jegyzéket intéze a' porosz ügyviselőhöz a' jun. 15diki jegyzékben foglalt okokkal megujitva ellenszólalkozásit mindazon akadály ellen, melly a' porosz kormány részirül a' szentszék 's katholikus papság közti szabad közlekedést gátolja. Mivel azonban az egyház fejének annyi sok 's méltó előterjesztései foganat nélkül maradtak a' poroszkormány egyedüli vétke miatt, lélekismeretében lekötelezettnek érzé magát a' szentatya a' világ előtt bánásmódja igazolásaul tette előadására; e' kötelességnek megfelelőleg eleget tőn az 1838 sept. 13iki consistoriumban tartott beszéde, mellyben azon reményt fejezé ki, mit most is hiszen, miszerint „a' porosz király magas elméje következtében igazságosb utra térend a' kath. vallás iránt, megengedi neki a' törvényeivel élést és szabadságát fogja védeni.“ Ezen pápai beszéd, bármilly szelid 's békes hangon volt is mondva, a' berlini kabinet részirül keserü sérelmek tárgyaul szolgált, mit a' dec. 31ki nyilatkozvány 's emlékiratban köztudomásra hozott. Ha azonban a' tettdolgok olly igazak, mint felebb előadattak, ha legkisebb részben sem tagadhatók, akkor bátran az elfogulatlan és független olvasó itéletéro bizhatjuk: vajjon a' porosz kormány sérelmei igázságosak é? A' statustitoknokságbul april 11kén 1839. —

Törökország.

A' marseillei Sémaphore Konstantinapolybul mart. 27rül igy ir: „Az ázsiai seregnél változások történnek; Hafiz basa, e' sereg szeraszkierje, kinek rablási ösztöne 's tulzott szigorusága olly sok kurdot elidegenite a' portától, midőn lágyabb eszközökkel könnyen meg lehetett volna őket hóditni, Koniah parancsnokává neveztetik ki, Emin basa pedig, a' drinápolyi kormányzó, a' diarbeki főhadiszálláson pótolandja őt ki; Emin b. derék hadvezér 's az európai hadtudományrul meglehetős fogalma van.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, nri utcza 612.

PEST. — *szerda, maj. 15.* **JELENKOR.** **1839.** 39ik szám.

FOGLALAT: Magyar és Erdélyország (kinevezések; országgyülési követek; eszéki hírek Zemplény megyei közgyülési határzatok; bécsi állatmutatás; különféle: a' pesti gyermekkórház ügye, hajózási vállolat Olt folyamon, 's a' t.) Ausztria 30 millió pgő forintnyi kölcsön.) Anglia (a' ministerség helyzete az irlandi kérdés iránti győzelem után; Talfourd irói tulajdon iránti inditványa az alsóházban; 's a' t.) Franciaország (ministerségmódositási hírek 's jóslatok; üdvözlő beszédek a' király névnapján: Mauguin fölirat-inditványa a' hosszas ministerségi fordulat ügyében; politikai nézetek; 's a' t.) Olaszország. Belgium. Németország. Törökország. Gabonaár. Dunavizállás.

Magyarország és Erdély.

A' florenczi nhgnő, ő cs. kir. főhgsége, f. e. april 30án délutáni 3 órakor szerencsésen egészséges fimagzatot szült. Az ünnepélyes keresztelés még ugyanazon nap este ment véghez; a' nhgi főkamrás, Gherardesca gr., Károly cs. főhg nevében, keresztvizre tartván az ujonnan született kis fhget, ez utóbbi Károly, Salvator, Maria, József, János, Fülöp, Jakab, Január, Lajos, Gonzaga 's Rainer, neveket kapott a' keresztségben. A' föns. anya 's csecsemője körülményekhez képest legjobb egészségnek örvendnek.

ORSZÁGGYÜLÉSI KÖVETEK: Ns Zólyom megye részérül maj. 8kán m. garanszegi Géczy István főispán 's m. k. u. kanczell. előadó tan. ur elnöksége alatt beniczei 's micsinyei Beniczky Ágoston első alispán egyhangu felkiáltással 's osztrolukai Osztroluczky Mihály másodalispán szavazási többséggel választattak meg, a' megürült alispáni hivatalra pedig az előtt volt kir. tan. első alispán ideigleni helyettesnek (surrogatus); Komárom-megyeérül: Pázmándy Dienes és Ghyczy Ráfael alispánok; Szabadka városérul a' beltanács előterjesztése következtében a' kültanács utján titkos szavazás utján: Demerácz Aloiz tiszti főügyész és Zombortsevits Ferencz első aljegyző; Zágráb városérul: Bedekovich Ján. főjegyző, és Klobucsarics Károly helyettes városbiró; Szathmár megyeérül maj. 6án: kölcsei Kende Zsigmond első alispán és kovácsvágási Botka Imre tbiró Vécsey Miklós b. főispán elnöklete alatt; Tolna megyeérül két nap tartott szavazás után jobbaházi Döry Gábor másod alispán 's ifj. bonyhádi Perczel István tbiró; Somogy megyeérül Somsich Miklós és Szegedi Sándor főjegyző; Zala megyeérül: Deák Ferencz és Hertelendy Károly; Bihar megyeérül: Hodosy Miklós és Bernáth József; Vas megyeérül: Zarka János 2od alispán és Széll József; Fejér megyeérül: Ürményi József cs. kam. és Sárközy Kázmér alispánok.

Zala RRdei mult aprilis utólján számosan összesereglének Kehidán Deák Ferencz urnál 's elnökjök 2dik alispán ur Deák urhoz köv. értelmü beszédet tarta: „Érdemes Hazafi! Megjelentek nálad Zala Rendei tudtodra adni határtalan bizodalmokat, mellyet mult országgyülésen szép lelkeddel 's eszeddel szereztél és megérdemlettél, 's jöve megkérni téged, hogy mint jövendőbeli országgyülési követ, a' követséget elvállalni méltóztassál." Mire Deák ur azt válaszolá: Hogy azon elvek szerint, mellyeket Zala Rendei követének, gyönyörüsége lehetvén követnek lenni, a' követséget el fogja a' teljesitendő választáskor fogadni; köszöni addig is a' Rendek bizodalmát, és azt, valamint tanácsokkali segitségöket mindenkorra kikéri. Onnan ugyanazok Hertelendy Károly urhoz mentek Tomajra, 's ezt is a' követség-felvállalás végett megkérték, ki szinte azt elvállalta. Máj. 6kán tartatott közgyülésben, mellyben legalább 2000 választó jelent meg, 3 percz alatt a' legszebb renddel, minden ellenzés nélkül, Deák Ferencz és Hertelendy Károly ur, kik a' mult országgyülésen is a' RRdek bizodalmát megérdemelték, ismét a' jövőre követeknek örömkiáltások közt megválasztattak, 's a' jutalmak legjelesbikével, a' közbizodalommal, megtiszteltettek. Utána nyomban 6ifju 1 fr. díjjal, és 5ten becsületbeliek irnokoknak neveztettek mellékök.

Zemplény megye f. évi mart. 21iki közgyülési jegyzőkönyveinek meghitelesitése után bemutatta főjegyző udvardi Kossuth András a' közelebb mult 1838ki év végeig tartott gyülések tisztára irott 's beköttetett jegyzőkönyveit, az illető kivonatokkal: egyszersmind, miután ő cs. kir. felségének kegy. rendeleténél fogva a' tiszántuli kerületi táblához jegyzőnek kineveztetett, e' megye keblében részint a' tiszti ügyészi részint a' jegyzői hivatalokban már 29dik évre terjedő szakadatlan szolgálatjától legszivrehatóbb beszéddel búcsút vett, főjegyzői tollát, mint azt a' nm. főispánnak is mar bejelenté, tisztelettel teljes hálaérzelmek közt letette, a' megye levéltárának gonviselése alá bizott kulcsait visszaadta 's illy módon a' megye RReitől, előlülő alispántól, 's minden tisztviselő társitól érzékeny bucsut vevén, eddig tartott tiszti székéből kilépett. Eldődeinek, kik e' megyében szinte hiv szolgálatokat tettek, ugy saját szolgálatja tekintetéből is a' megyének vele éreztetett pártfogását fiára Antalra, ki most a' törvénytudományi pályát végzendi, annak idejében terjesztetni kérvén. Mellynek folytában előlülő m. alispán Szentiványi ur a' megye RRdeinek kebléből szólva, adá szinte igen érzékeny válaszát a' bucsút vett főjegyzőhöz, kinek zemplényi érdemeit a' megye levéltára a' késő unokáknál is örökíti, 's ennek emlekeül mostani bucsúbeszéde, ugyszinte az elnök alispánnak erre adott érdekes felelete is a' közjegyzőkönyvvel a' megye levéltárába tétetni határoztatott.

Eszterházy Pálhg az Eszterházy-sorsok kijátszatásabeli lottohuzásban 120ezer pengő forintot nyert, 's e' mennyiséget alapitványtőkepénzül szentelte saját uradalmi tiszteinek nyugalmaztatási díjul szolgálandólag. —

Az idei bécsi állatmutatáson részt vettek következő magyarországi uradalmak: Károly főhg magyar-óvári uradalma 15, Hunyady József gr. ürményi uradalma 4, Hunyady Ferencz gr. somogyi urod. 4, 's Károlyi Lajos gr. tótmegyeri urad. 8 darab legfinomabb szőrü kos és birkával.

KÜLÖNFÉLE: A' gyermekkórházat létesítni szándékozó egyesület tagjai Pesten már 400ra mennek, 's igy az intézet rövid idő mulva tettleg fog életbe léphetni. E' nagyhasznu vállalat olly szép sükerültét leginkább Ürményi Ferencz titkos tanácsos emberbaráti buzgalmának köszönhetni, ki néhány nap alatt igen számos taggal szaporitá e' zsenge intézetet, 's azonkül az előző ülésekben is mindenkit hathatósan buzdita e' czél minélelőbbi létesithetésire. — Kassán a' dologházban jelenleg 60 szegény talál munkát 's kenyeret pakróczok, vászon és czérna-készitéssel. — F. hó 5kén délutáni 4 órakor gyülést tartván az olthajózási társaság N. Szebenben a' városház termében, határozá, miszerint még e' hó másodfelében két terhelt hajót küldend biztos vezérlet alatt Olt folyamon Boithaig Rimnikbe (Oláhországba), vagy Szlatinába, sőt egészen a' Dunára is, ha a' fölrakandó áruk és szállitványok tulajdonosi kivánnák. Minden valódi honbarát, ki a' hazai iparelőmozditást ohajtja, örömtelt kebellel tekint e' társaság buzgó törekvésire, mikkel Erdélyt részesitni kivánja azon üdvös következményekben, mellyek a' dunai kereskedés virágzó állapotja által egyéb tartományokra naponkint nagyobb mértékben áradoznak. Erdélyre e' vállolatból annál több jó fog háramolhatni, mivel a' szomszéd fejdelemségek minden vállolatot nyilt karokkal fogadnak, melly által közelebb vélnek juthatni az európai müveltséggel rokonuláshoz. — A' kolozsvári czéklaczukorgyárhoz a' választottság teljes megelégülését biró gyárigazgató érkezett; a' gyár épülete már megkezdetvén, az legnagyobb sükerrel szakadatlanul foly, a' belkészületek iránti egyezések 's a' czukorczékla-termesztésrőli rendelkezések is megtétettek, 's az e' tárgybani munkák gyorsan haladnak elő. A' gyár emlékkövének ünnepélyes letétele f. évi jun. 13án fog megtörténni, a' mikor tartandó közgyülésre a' részvényesek tisztelettel meghivatnak, 's néhány, ki még részvénydíját be nem fizette, annak pénztárnok Szábel Menyhárt keze alá befizetésére az irt határidőig felszólittatik. Végre hogy e' hazai első közvállalatban több is részt vehessen, még néhány részvény kiadatása határoztatott, a' szándékozók illető pénztárnokhoz utasíttatnak, hol is f. évi julius 10keig, tüsténti fizetés mellett, azon néhány részvényből vehetnek. E. H. — N. Károlyban maj. 5én szép tánczmulatságot tartottak a' házi koldulás megszüntetése végett, száz mű és himvarrási darab állittatott ki ezer sosjegy általi kijátszatásra. Itt Szatmár-megyében az őszi vetés részint kiázva, részint a' görös (röges, göröngyes) vetésbül egér által elemésztve kopár, a' tavasz jól indult. — Hamburgi f. maj. 3kai levelek szerint a' gyapju ára javulni kezd, ezt állitja még az ágost. Allg. Z. is. — A' gőzhajózást Triest, Corfu, Athene, Syra, Smyrna és Konstantinápoly közt f. hó 10kén nyitá meg Szeri-Pervasz gőzös. A' Bécs-Linz közti közlekedést föntartó „Maria Anna" több rajta történt czélszerü javitás után e' tért már most két nap alatt haladja át, 's e' szerint csupán egy éjet kénytelenek hajón eltölteni az utazók. A' feldunai gőzhajózásra nézve igen örvendetes következményü lehetend egy felső-ausztriai társaság munkálkodása kőzszénbányák felfödözése iránt. Losenstein vidékin olly gazdag érre találtak, melly évenkint 20ezer mázsát fog gyümölcsözhetni. Még három a' Dunához közel fekvő helyen akadtak már kőszén nyomaira, 's igy rövid idő mulva szükségkép tetemesül alább szálland e' tüzelékszer ára. — Haulik György zágrábi megyés püspök a' varasdi jótékony egyesületet 100 pgő forinttal kegyeskedék gyámolitni, miután mult évben már ugyananyit külde oda szegények 's betegek fölsegéllésire. E' közhasznu intézet folyvást gyarapul 's napról napra több szegényt részesithet jótékony gyámolitásban. —

Eszék, april 26kán: Verőcze megyének régóta hüvelyben heverő jogpallosa ma vérbe mártatott. Knezicsics Orzse gaushinczei pórnő a' diákovári járásban több ideig szolgájával Boszancsics Miklóssal házasságtörő förtelemben élvén, e' két gonosztevő végre arra vetemült, hogy férjét, 's illetőleg gazdáját megöljék; eltökélett bünös szándékjokat végrehajtandók, napot, órát jelölnek ki, a' hütlen szolga este gazdája hálókamrájába lopódzik, 's a' kálhazugolyba rejtekezik, követi a' gazda gonosz nejével, 's kevés vártatra elszunnyad, jelt ad a' fertelmes nő, 's mind ketteje az elszunnyadt szerencsétlent megragadja, a' szolga torkán, az ocsmány nő közép tetemeinél 's erőszakkal addig fojtogatják, gyötrik, mig nyoszolyájából földre terül, ott térddel tapodják 's nyomorgatják, mig a' szegény boldogtalan, máskép izmos vaskos férfi, kihörgötte utólsó leheletét. Ezen házasságtöréssel egy részről, más oldalt szolgai hütlenséggel párosult orgyilkosság minden törvényszék ál al halálos itéletet vona maga után, 's a' két gonosztevő legfölsőbb helyen sem kapa életkegyelmet. A' nember befogatása után néhány hónapra gyermekszülési fájdalmak közt kimulván, méltó világi büntetését megelőzé, a' gonosz gyilkos szolgát pedig mások rettentő példájára ma végezték ki az eszéki gyepen. — Időjárásunk valódi aprilisi, változó, de inkább téli mint tavaszi, ha pár nap van is verőfényünk, borúra fordul napunk 's hüvesek éjjelink. A' tavaszi vetések igen elkéstek, csak midőn április 8dikán az idő derülni kezde, lehete itt zab alá szántani, de ezt sem mindenütt, mivel a' tömérdek martziusi 's aprilisi havak és szüntelen esőzés végetlen telket boritottak viz alá, annyira, hogy zabot itt vagy alig vagy épen nem lehetend vetni. A' marhadög Verőczében, 's hivatalos jelentések szerint, a' szomszéd Somogyban is egészen megszünt, mégis a' széna szükében alig emlékezhetni, hogy az eszéki sz. györgyi sokadalomra valaha annyi eladó szarvas-marhát hajtottak volna, mint az idén, 's a' marha csekély ára mellett a' marhahús fontja 10 váltó kr. Azonban a' pénz szüke mindenszerte érezhető, a' kereskedés pang; ha van is eladó, nincs vevő 's a' kalmárok szomoruan térnek honjokba vissza, a' nem rég jó hirben állott eszéki évi sokadalmak szembetünő csökkenést tapasztalnak 's a' t.

Ausztria.

(30 millio pgő forintnyi kölcsön.) Ez uj kölcsön főkötelezvénye igy hangzik: „A' cs. kir. közönséges udv. kamra résziről legf. határzat 's ő cs. 's ap. kir. föls. f. e. april 1sejei meghatalmazása következtében jelen főkötelezvény által nyilványittatik, miszerint Arnstein és Eskeles, Gey-

müller és társ., Rotschild M. A. és fiai, és Sina Simon Gy. 30 millió pgő forintnyi kölcsöneszközlést vállolának magukra, olly föltéttel, hogy a' cs. ausztriai kormány e' mennyiség visszafizetésére 40 év alatt kötelezi magát 1840 dec. 1sejétül 1878 junius 1sejéig kitüzött sorshuzási terv külön határzati szerint, összesen 74,250,500 pgő forinttal készpénzben, melly mennyiség az egész tőkét kamatostul foglalja magában. E' kölcsön befizetése, elsorsozása és visszatéritése mellett következő feltétek fognak gyakoroltatni: 1) A' befizetések 30 egyenlő hónaponkénti járadékban történendők 1839 mart. 1sejétül kezdve. 2) A' kölcsönzött összes mennyiségrül 120ezer kötelezvényt kapandnak a' kölcsönadók tetszés szerinti használásul, mellyek mindegyike 250 pgő forintról szóland és 5 külön részre lesz fölosztva 50 pgő forintjával. 3) E' 120ezer kötelezvény 6ezer külön sorozatra fog osztatni, mellyek mindegyike 20 kötelezvénybül álland. 4) Az elsorsozások olly móddal történendők, hogy 1840 jun. 1sejétől 1845 dec. 1sejéig 12, minden 6 hónapban egy; 1846 dec. 1sejétül 1851 dec. 1sejéig 6, minden 12 hónapban egy, 's 1853 junius 1sejétül 1878 dec. 1sejéig 18 huzás, minden 18 hónapban egy, történjék. 5) A' tervleg kitüzött években junius és decemb. 1sején a' sorozatok kihuzása menend véghez, 3 hónappal ezután pedig a' kihuzott sorozatokban foglaltató kötelezvény-számok, a' rájok eső nyeremények-kel, mellyek kifizetése ujabb 3 hónap eltelte után történik. 6) E' kifizetést teljesitendik: a' bécsi cs. kir. közönséges országos adóssági pénztár, vagy a' prágai, brünni, lembergi, budai, n.szebeni, linzi, salzburgi, graetzi, laibachi, klagenfurti, görtzi, innsbrucki, milanoi, velenczei, és zárai hitel-pénztárak pengőben a' kihuzott kötelezvény előmutatóinak, még pedig az egész azon számra háramló nyereménnyel, ha t. i. a' kötelezvény mind az öt részét nyujtja be, egy résztől pedig az arra eső ötödnyereménnyel. E' főkötelezvény azon megjegyzéssel iktattatik az országos adósságot tárgyazó könyvekbe, miszerint az a' tökéletesen véghez ment visszafizetés után minden kötelező erejét 's hatását elveszti, és az egész kölcsön elmultnak fog tekintetni. Bécs, april 16kán 1839. Eichhoff József b., Handschky Ferencz. E' kötelezvény a' cs. kir. közönséges orsz. adóssági pénztár hitelkönyvébe van iktatva. Bécs, april 24dikén 1829. A' cs. kir. köz. orsz. adóssági penztárért, Wouters F. főpénztárnok; Sicard József, ellenőr." —

Portugália.

(Uj ministerség.) Lissabon, apr. 26án: A' ministerségi zavarnak következő kabinet vete véget: Ribeira de Sabrosa b. ministerelnök 's hadi 's ideigl. külügyi és tengerész; Julio Gomez da Silva Sanchez bel; Joao da Cunha e Aranja jogi 's vallási; Manoel Antonio de Carvalho pénzügyi minister. A' külügy 's tengerészministerség Sa da Bandeira számára üresen hagyatik, csak még előbb némelly fontos tárgyban a' cortes egyezését várják be. A' mostani ministerség ennélfogva egészen a' bal vagy is a' septemberi párt tagjaibul alakult, melly egyedüli politikai elvrajzának (programm) az 1838ki alkotmányt nyilványitá a' ministerségalakulás előtt. Carvalho megmaradta mégis a' kereskedőséget annyiban megnyugtatá, mert a' pénzkelet tetemesül szökkent. Sa da Bandeira, a' volt ministerelnök, visszalépte utólsó napjaiban, kir. rendelményt bocsáta közre, melly az idegen hajóknak portugál lobogókkali élhetést tiltja meg, ha csak 1837 jan. előtt erre nem kapának jogot; e' rendelet czélja, ugy látszik az, hogy idegen hajóknak portugál lobogók alatti rabszolgakereskedésök gátoltassék. — Apr. 21kén kelt össze a' 12 évü Sampayo kisasszony, a' dus örökösnő, kinél Portugáliában most nincs gazdagabb hölgy, Fayal marquisval, Palmella hg legidősb fiával. —

Anglia.

(A' ministerség helyzete az irlandi kérdés iránti győzelem után.) E' fontos tárgyról igy értekezik egy londoni levelező april 22ikérül: „Azon rosz fogadtatásból, mellyet a' chartista küldöttség Londonban tapasztalt, azonnal következtetém, miszerint ebből inkább származhatnak rosz, mint jó következmények, mert az izgatás a' gyulékonyabb tartományokra fog szivárgani és sokkal nagyobb hatást gyakorland, mint a' fővárosban eszközhetett volna. Sejtésem nem csalt. O'Connor ugyanis egyik legközelebb ülésben azon inditványt tevé, hogy a' küldöttséget országvándorrá kell tenni, azaz, hogy az ország minden részeiben váltogatva gyakorolja ezentul befolyását. O' Connor irgalom nélkül tárta föl a' chartisták minden hibájit, mellyek lényegileg következőkben pontosulnak: 1) Meghasonlás és a' mérsékpártiak tulnyomósága által a' határzottabb érzelmü nép elidegenült, pedig most hihetőleg kizárólag csak ez fog munkálkodni. 2) A' küldöttek közül is számosan igen hanyagul viselék magukat, 's azért a' nép bizalmatlanságát tökéletesen megérdemlék. Mások mint például Fletcher és Whittle inkább engesztelő hangon szóltak, azon tekintetben legalább t. i., hogy a' személyesen vádlottakat ótalmazák; noha egyébiránt az ügyre nézve egészen O'Connor értelmiben szóltak. Hetherington könyváras, ki a' középosztály képviselője azon gyülekezetben, az egészet csupán időközti különségnek nevezé, 's azt törekvék megmutatni, hogy a' mérsékpártiak csupán próbaul akarják használni az erkölcsi erőt, 's annak nem sükerülte esetén bizonyosan ők is testi erőhez folyamodást tanácslandnak. Mit jelent ez már most? O'Connor egyedül testi erővel akar győzni, Hetherington pedig tartaléksergül kivánja ezt használni, 's erkölcsi hatalommal erősíteni. Több népgyülésben sokszor a' pénzügy is szőnyegre került, melly pontot a' napi sajtó mindenkor hiven használt ez embereknek kaczajtárgyul tételére. Én nem olly könnyen fogom föl e' tárgyat. Ha hütlen kezelés forog kérdésben, akkor itt csakugyan megmutathatni, miképazeltulajdonitások sokkal csekélyebszerüek, hogysem azokból tökéletes csalásrendszert lehetne következtetni. Lehető veszély kiszámitásban pedig a' legroszabb lehetség is legnagyobb valószinüség — hogy a' számolási rendszer csalékony, vagyis, hogy van olly kisebbség, melly a' pénzt titkos czélokra fordítja, 's nem bir annyi ügyességgel, hogy magát tetten ne kapatná. Egy tettdolog tagadhatlanul be van bizonyitva, hogy t. i. fizetett téritgetők küldettek széllyel az országban. Itt nem csupán a' chartisták forognak kérdésben, hanem még következő nevezetes körülmények tünnek föl: 1) A' könyvkereskedés egész menete azt tanusitja, mikép az olcsó könyvek 's kiadások száma naponkint nagyobb mértékben haladja meg a' drágákét. Mi következik ebből? Hogy a' vagyontalanokat nagyobb olvasás vágy buzdítja, mint a' gazdagokat. 2) Mig a' drága kiadások 's könyvek naponkint üresbekké 's pillanat kivánatinak hódolókká lesznek, az olcsók folyvást komolysággal tüntetik ki magukat. Mit tanusít ez? Hogy az alsóbb osztályok szellemileg emelkednek, a' felsőbbek pedig aljas testiségbe buknak. De ezek csak előzvények, már most térjünk a' dolog velejére. Az irlandi kormányzat öt napi vitatása kétségkül fényszakát képezi a' jelen parliament ülésinek. Fénytül azonban nem kell megvakulni. Olly fiatal párt ereje, melly követőket akar szerzeni, tettre szánt férfiak elhatárzottságában áll. Ki mer, az nyer, régi közmondás szerint; melly mindazáltal csak annyiban igaz, hogy a' ki semmit nem mer, az nem is nyerhet egyebet semminél. De ha nyert már az ember valamit, akkor fődolog, hogy azt megtartani törekedjék. Ez a' torykat rosz állapotba helyzi, mert a' felsőházban korlátlanul uralkodnak ők, 's a' szerencse anyja az elbizottságnak. Roden inditványát a' felsőházban valódi őrjöngés szülé. Az orangisták a' szó legteljesb értelmében Irland kardlovagjai voltak; ők igazitottak el ugyanis Irlandban minden ügyet, de karddal, 's ezért most egész Irland lakossága boszuló nemzetté vált. Továbbá, az orangisták főerejöket elvesztek a' katholikusok fölszabadittatása által. Mit akarnak tehát most az orangisták? Mindent visszanyerni, még pedig azon pillanatban, midőn a' viszonyok változta következtiben egész Irland parancsnokává lett O' Connell, 's midőn milliókaru szörny lett Irlandból egyetlen fejjel. A' felsőházban győze ugyan Roden, mert ott vakbuzgalom hatalma uralkodik: de az alsóban méltó sors bünteté őt. Olvassuk csak Peel, Stanley és Graham beszédit, 's látni fogjuk, hogy ezek szavai engesztelő természetüek valának Irlandra nézve; 's csupán a' whigek iránt ellenséges szándékuak. Az alsóházban czélirányosb osztályozás uralkodik a' pártok között, 's azért okosság uralkodik abban, melly a' veszély 's gyöngeség leánya. Az országra nézve pedig legfőbb fontosságu az alsóház, mert a' ministerség megmutatá, hogy évekig is kormánypolczon maradhatni alsóházi többséggel nyilt daczolásban a' felsőházi ellenzési többséggel. Minden ember tudja itt, miszerint e' pillanatban csupán Peel-Wellington féle ministerséget gondolhatni lehetőnek. Jól van, tegyük föl tehát, hogy csakugyan illy ministerség létezik, 's hallgatásra kényti a' tulzó torykat; Irlandban azért mégis mindenkor bizalmatlanság fog uralkodni Roden és pártja ellen, 's e' bizalmatlanságban halált lelne a' Peel-Wellington féle ministerség. Irland határzott ellenzést támosztna a' tory kormány ellen, ez pedig az eddigi előzmények után nem adhatná meg Irlandnak törvényszerüleg azokat, miket követelni teljes joga van; mig a' whigeknél nyugottan nézék ezt el az irlandiak, mivel bizalommal viseltettek irántuk. Tory ministerség alatt ügyeire nézve nem kivánna engedélyeket Irland, mi igen természetes ott, hol személyek iránti bizalom nincs. Ez igen rosz következményü lehetne, 's Irlandot 2ik Canadává változtathatná. Ez azonban még nem minden. A' whigek állapotja e' pillanatban roszabb, mint valaha. Russell és Morpeth bátran szólnak ugyan 's a' többség mellettük nyilatkozék Peel inditványa ellen; azonban a' radicalok is kimondák ezuttal azon határzott véleményöket, miszerint ők csupán irlandi politikáját helyeslik a' ministerségnek, de koránsem egész általányos kormányrendszerét, mellyet egyenesen kárhozatosnak nyilatkoztattak. A' whigek 22 szónyi többséget nyertek, Duncombe radical inditványa mellett 82 radical szavazott; a' radicalok elpártolása esetén tehát 60 szónyi kisebbségben maradtak volna a' whigek. E' számitás nem egészen helyes ugyan, mert a' 82 szózat közt több irlandi követé is foglaltatik, kik minden esetre mindenkor a' whigek mellett szavaznak; de mégis igen aggasztó a' mostani kormányra nézve, hogy a' mellette föltétesen nyilatkozó többség is olly csekély. A' whigek, ha ellenszegülni kivánnak a' toryknak, egészen a' radicalok hatalmába esnek. Ezt nemcsak a' parliament tanusitja, hanem még sokkal inkább a' sajtó. A' mult héti vitatás alatt leghevesb pártolója volt a' whigeknek az Advertiser, 's most ez is már javitások szükségérül szól. A' M. Chronicle bizonyos idő óta láthatólag változtatá szinét, mert készülnie kell, hogy tory ministerség hatalomhoz jutása esetén az ellenzési pártnak szolgálhasson. Most csak két esetet gondolhatni lehetőnek. Az első szabadabb szellemü ministerség. Már rebesgeték, hogy Normanby marq. vállolandja el a' minister-elnökséget. Mondják mindazáltal, hogy a' királyné Melbourne lordon kivül nem akar más ministerségi elnököt; ez nem valószinü, mert ha valamennyi radicalt megnyer is az uj ministerség, azért a' whigeket még sem fogja együtt megtarthatni, mivel ezek közül sokan csupán a' mostani ministerséghez ragaszkodnak. Tehát megmaradjon é a' ministerség? Az nem tarthatja fön tovább magát, ha engedélyeket nem nyujt a' radicaloknak. Tehát tory ministerséget ajánljunk? Ez csak uj parliamenti választás esetén szerezhetne magának többséget, mert a' gabnatörvény elleni izgatás miatt valamennyire meghökkentek a' földbirtokosak, 's nagy részint a' torykhoz csatlakozának, mit számos whigtől is várhatni, miután közülök sokan csak személyes érdekbül szavaznak a' mostani whigkormány mellett. Ennek következtiben Peel-Wellington féle ministerség birna ugyan többséggel az alsóházban, de mi tovább? Peel beszéde miatt a' felsőházi toryk meghasonlanak az alsóháziakkal, 's igy Peel nem tarthatná fön magát kormányon, ha a' felsőházi vakbuzgó pártot engedélyekkel nem iparkodnék meghódítani. Ez esetben mindazáltal az egész ország ellenzést képezne az igy

cselekvő kormány 's tory alsóház ellen. Nem kell soha feledni, hogy a' javitó törvényt mind a' két ház csak kénytetve adá meg a' nemzetnek. Hasonló izgatás esetén a' süker is egészen ahoz leend hasonló. Valószinü é az illy izgatás? A' gabnatörvény elleni izgatás nyom nélkül mult el. Kitől származott az? A' kereskedőségtül, mellynek a' mostani parliament soha nem teljesitendi kivánatit. 'S mi következik ebből? Az, hogy legalább is a' választási rendszert meg kell változtatni, különben a' kereskedőség soha nem számolhat az alsóház megegyezésire a' gabnatörvény eltörlesztési ügyében. A' kereskedőség tehát már most kénytelen választásjog-kiterjesztést követelni. A' kereskedőség 2ik hatalom Angliában, számra nézve pedig erősb a' földbirtokosaknál. Végre a' szegény 's dolgozó osztály száma legnagyobb 's legerősb Angliában, 's ez utóbbiak általányos szavazásjogot követelnek, mig a' kereskedőség 's középosztály csupán nagyobb kiterjedést ohajt adatni e' joggyakorlásnak. Ez utóbbi körülményt mindazáltal minden esetre közelitésnek nevezhetni az elsőhez. A' dolgozók pedig igy is szólhatnak: „Ha nem ugorhatunk is, legalább mozogjunk, ez ugy is kényelmesb, tartsunk összet a' közosztállyal.“ Fordítsuk már most szemeinket Irlandra. Mit tenne Irland, ha Peel ministerségbe jutna? Minden esetre az angol nemzeti ellenzéshez csatlakoznék, 's aztán mind a' két súly ugyanazon mérlegrészt nyomná le. 'S ki okozá az ügyek e' vészteljes helyzetét? Roden l. és a' tulzó toryk. A' legközelebb jövendő minden esetre nagy eseményeket rejt ölében.

(Talfourd iróí tulajdon iránti inditványa az alsóházban. Elegy.) Május 1sején több iróí nevezetesség részről kérelmet nyujtván be az alsóházban Talfourd az iróí tulajdon biztositása iránt, egyszersmind kéré a' házat: alakulna biztossággá e' tárgyban inditványa vitatása végett. Ez alkalomkor világosan kitünt, milly kárhozatosan szoktak visszaélni némelly parliamenti tagok itt az ülés- elhalasztással. E' visszaélés t. i. annyira megy, hogy egyik londoni lap igen helyesen a' lengyel vetohoz hasonlítja azt, melly korábbi időkben a' legüdvösebb tanácskozást is tetszés szerint szakaszthatá félben. Talfourd inditványa kétszer ment már szerencsésen keresztül az alsóházban, 's mégis különös ellenséges csillagzat látszik fölötte uralkodni. Warburton, egyik radical ellenzője az inditványnak olcsósági szempontbul, következőleg nyilatkozék: „Midőn ez legközelebb alkalomkor a' ház előtt volt, azon megjegyzést tevém az igen tisztes inditványzónak, hogy legnyomadékosabban fogom ellenzeni kérdését, ha szerdai ülésben hozná azt szőnyegre. Olly törvényjavaslat forog itt kérdésben, melly iránt rendkivüli érdekkel viseltetik a' közönség, 's e' szerint nem tarthatom helyesnek olly pillanatban venni azt tanácskozás alá, midőn a' korona ministeri nincsenek jelen, számos alsóházi követ pedig magányos ügyei elintézésivel foglalatos e' ház falain kivül. Láthatják Önök, hogy alig vagyunk itt összesen harminczan. (Oh! Oh!) E' törvényjavaslat nem csekélyebbet kiván, mint számos évi szabaditéktól fosztani meg az olvasó közönséget. Hogy tehát minden egyes része illő vitatás alá juthasson, holnapra kivánom azt halasztatni.“ Wackley hathatósan támogatá e' kivánatot. Talfourd: „Azon ösvény, mellyre a' bridporti tisztes követ most térni méltóztatott, olly boszantó, minőt csak képzelhetni. E' törvényjavaslat harmadszor jut most a' ház elibe, miután két diadalt vitt ki már, 's ugyanannyiszor helybenhagyást is nyert elve. Holnapra más törvényjavaslatok vannak napirenden, mellyek természetileg elsőséggel birnának az enyim fölött, 's ugyan mikor kerülne aztán ez utóbbira a' sor? A' tisztes követ igen jól tudja, miszerint magányos ember a' korona különös pártolása nélkül csupán szerdán hozhat inditványt a' ház elibe.“ Szavazásra kerülvén a' dolog 127 követ Talfourd inditványa mellett nyilatkozék, 24 pedig ellene. Warburton mindazáltal még ebben sem nyugvék meg, hanem határzatlan időre kivánná halasztatni az inditványt, noha több követ ellenkezék e' nyilatkozatával. Warburton e' 2ik inditványát 131 szóval 9 ellen szinte félre veté a' ház. A' makacs ellenzőnek azonban még ez sem volt elég, hanem már most legközelebbi péntekig akará elhalasztatni a' kérdéses törvényjavaslat további vitatását. Ez ujabb inditványa sükere még nincsen tudva.—Május 1sején 70dik születésnapját ünneplé Wellington hg. Az előtt néhány nappal halálát kezdék hirleni a' fővárosban, 's ekkor kitünt, milly nagy mértékben bir minden ellenkező elv daczára is népszerüséggel az ősz bajnok. A' nép minden osztályiból ugyanis csapatonkint tódulának sajnálkozók a' hg lakása elibe, 's harsogó éljennel üdvözlék a' kertjében sétáló hőst.—A' muszka trónörökös látogatásáról folyvást ellenkező hirek szárnyalnak Londonban. A' M. Post, melly minden illy magas tárgyban jól szokott értesülve lenni, igy nyilatkozik: A' nhg trónörökös nem látogatandja meg Londont. Való ugyan, miszerint czári atyja utazása megkezdésekor meglátogattatni kivánta általa Angliát és Francziaországot is, de a' politikai ügyek helyzete Parisban e' terv megváltoztatására birá a' czárt, és arra határozá, hogy ezuttal a' londoni látogatás is maradjon el, mit leginkább a' sz. pétervári magos tanács változásának kell tulajdonítani, mellynek következtiben olly férfiak kezeibe jutott a' hatalom, kik mindenkor ellenségi voltak Angliának. — A' keletindiai társaság rendkivüli buzgalommal szaporítja katonaságát, 's legujabban 20 ezer puskát szállíttatott Indiába. — Napoleon Lajos csöndes elvonultságban él London falai közt, 's következő munkán dolgozik: „Idées Napoléoniennes.“ —

Franczia ország.

(Ministerség-módositási hirek és jóslatok.) Paris, april 28dikán: „Mennyi lapunk van Parisban, majd annyi minister-névjegyzéket olvasunk naponkint, miket az éj ismét feledékbe merít, hogy másnap másokat ébreszszen föl helyettük. A' Messager mai száma következő áttekintését közli az utóbbi eseményeknek: „Miután Teste, Cunin-Gridaine és számos tag a' volt 221 közül határozottan a' doctrinairek 's különösen Guizot ministerségbe jutása ellen nyilatkozának, Duchatel pedig Guizot nélkül semmi ministerség-alakitásban nem akart részesülni, 's Broglie és Humann egyenesen kimondák, mikép ők általában semmi föltét alatt nem vállolnak tárczát, Soult tábornagy, ki e' szerint már most csupán tiszta balközépi ministerséget alakithatott volna, tegnapelőtt este visszaadá a' fölhatalmazást a' király kezeibe, ki azt elfogadá ugyan, de azért a' tábornagy együttmunkálkodásáról egészen lemondani nem akart. A' balközép tagjai értesülvén a' tábornagy e' határzatáról, 's nem reményelvén őt másra birhatni, legalább meg akarák mutatni, miszerint azon esetre, ha az inditványozott módositás talán nem sükerülne, az ne pártjok tehetlenségére rovassék. E' párt parlamenti vezéri tehát azonnal följegyzék azon férfiakat, kik tartós és haladási szellemben munkálkodandó ministerségalakitásra tökélék el magukat. E' névjegyzéket a' királynak volt szándékjok bemutatni annak tanusitásaül, mikép ministerség-alakitásban a' balközép nem olly tehetetlen, mint a' jobb közép. Soult tábornagy neve is olvasható vala ugyan e' jegyzéken; mivel mindazáltal visszavonulta előre is gyanitható vala, tehát Thiers, ujabb tanujelét adván szép mérsékletének, azon kivánatot fejezé ki, hogy az elnöklést a' ministeri tanácsban a' pecsétőr foglalja el. Passy 3½ órakor megjelenvén a' kir. hivására a' tüleriákban, siete átnyujtani Lajos Fülöpnek maga 's baráti nevében az emlitett névjegyzéket. A' kir. nem tőn ezuttal semmi különös kifogást, hanem csupán fölszólitá Passy urat: tenne még egy végső lépést a' tábornagy megnyerhetésire ministerségbe lépés iránt. Dupin 4½ órakor szinte a' királyhoz ment 's ugyanazon névjegyzéket nyujtá be neki, bizonyságul, miszerint csupán egyetlen név vagy annak kipótoltatása szükséges még a' közönség tökéletes megnyugtatására. Válaszul Dupin szintazon kérelmet nyeré, hogy törekedjék a' tábornagyot a' ministerelnökség elfogadására birni. Testé is levelet kapott a' királytól ugyanazon megbizatással. E' három kormányférfi csakugyan meg is látogatá a' vitéz tábornagyot, de a' csataedzett hős nem akart kimondott határzatától elállni. Midőn az értekezés végén nyilványitá Soult, mikép soha többé életében vissza nem veendi a' tegnap letett meghatalmazást, bámulva tekintének egymásra a' hires kormányférfiak, mivel e' körülményt igen bölcsen elhallgatá előttük a' király. Passy visszatért a' királyhoz, 's jelenté, hogy Soult nem akar már többé semmit tudni ministerség-alakitásról, mire Lajos Fülöp azon kitérő választ adá, hogy majd személyesen teend még próbát a' hajthatatlan agg vitézzel. E' szerint tehát ujlag továbbra van halasztva e' fontos kérdés elhatározása, melly könnyen legkomolyabbszerü történetekre szolgálhatand alkalmul, miknek már eddig is nyugtalanitó előzményi tapasztalhatók. Orleans hg ugyanis több megyét utazott most be, 's több helyen katonai szemlét tarta, de lelkesedésre sehol nem talált, több városban pedig mély csönddel fogadák a' jövendő trónörököst, noha iránta általányos jó véleménnyel viseltetik a' nép, 's e' hallgatást csupán azon határzott roszalásnak tulajdonithatni, mellyet a' hosszas bizonytalanság ellen táplál keblében mindenki. Nincs egész Francziaországban olly nyilványos vagy magányos érdek, melly e' hosszas ministerségi hiány miatt tetemesül 's igen érezhetőleg ne szenvedne, mi okbul az elmék rendkivüli ingerültségét nem csudálhatni.

(Üdvezlő beszédek a' király névnapján.) Május 1sején a' király névnapja ünneplésire szokás szerint nagy udvarlat volt a' tuileriákban. A' király családja körében fogadá el reggeltül kezdve a' kamrák, hatóságok, tudományos testületek 's diplomatakar üdvezlő nyilatkozatit. Apponyi gr., az ausztriai követ, a' diplomata kar nevében következőleg üdvözlé a' királyt: „Szerencsém van fölségednek névnapján tiszteletteljes kivánatit mutatnom be a' diplomatakar részirül. Fölség! azon példája szerint, mikép Ön fens. családja 's Francziaország sorsáról egyenlőn gondos, mi is e' kettőt egyesitjük azon kivánatokban, mellyekkel hódolatunk elfogadtatását kérjük Öntül. Bár ezentul csupán öröm 's elégültség tárgyait lelné Ön atyai szive számára, 's bár adná meg Francziaország nyugalma és jólléte Önnek azon gondjai és fáradalmai jutalmát, mikkel annak szünetlen áldozik.“ E' beszédre ezt válaszolá a' király: „Igen hálás vagyok azon kivánatokért, miket Önök névünnepem alkalmára családom boldogsága 's Francziaország jólléte iránt hozának. Bizom, miszerint a' gondviselés ezentul is áldani fogja törekvésimet, hogy Francziaország számára megtarthassam azon nyugalmat és biztosságot, mellyet az e' pillanatban élvez. Édes érzet rám nézve még az is, hogy Önökkel együtt szerencsét kivánhatok magamnak azon ujabb biztositékokhoz, miket az általányos béke-föntartás iránt nyerénk. Köszönöm a' diplomatakar azon érzelmit, miket Ön nekem annak nevében kifejezett.“ Passy, a' következkamrai elnök igy szóla: „Fölség, a' következkamra jő hódolatát és szerencsekivánatit Ön elibe terjeszteni. Azon kivánatok, miket az Ön és föns. családja boldogságáért érez, egyszersmind egész Francziaország érzeménye, azon Francziaországé, mellynek jólléte Ön szivének első szüksége, 's melly tudja, hogy ettől függnek az Ön legédesb örömi. Fölség! azon politikai zavar látásakor, mellynek olly élénkül ohajtja végét a' következkamra, osztakozik Önnek minden aggodalmiban. Csak most levén a' kamra megválasztatva az ország által, szükségkép annak hü képmása. Fölséged tiszteletteli ragaszkodásban lelendi azt személye iránt, valamint a' korona jogai ugy szinte tulajdon kiváltsági mellett szigoruan őrködve, 's készen minden kormányzóság ótalmára, melly hiven felelend meg a' rend, béke 's engesztelés kivánatinak, mikép azt a' kor szükségei 's intézvényink nagyszerü szelleme kivánják, mellyek alapjai a' trón méltóságának 's a' valódi nemzeti nagyságnak. Fölség! a' gondviselés, sorsunk legmagasb intézője, áraszsza áldásit Önre és családjára, és szerezzen Önnek az eddigi próbákért kárpótlást ezentul csupa dicsőség és szerencse napjaival. Ez azon kivánat, mellynek teljesüléseért velem együtt könyörg a' következkamra.“—Lajos Fülöp: „Szerencsésnek érzem magamat, a' következkamra közepében lehetvén, 's körültem láthatván a' nemzet választottit, egy-

szersmind nyilványithatván azon egész bizalmat, mellyel irántok viseltetem. Az Önök elnöke által nyilványitott kivánatra azt válaszolom, mikép azon pillanatnyi zavarokban, miknek most kitétetve vagyunk, sajnom mellett semmit nem mulaszték 's nem mulasztandok el, mi azok végét gyorsithatná. Bárkinél is jobban ohajtom én, hogy olly kormányzósággal birjon Francziaország, melly kivánatinak, Önök várakozásinak 's a' kor szükségeinek megfeleljen. Fáradozásim szilárd czélja: legbensőbb egyetértést tartani fön minden kormányhatalmi ágozatban. Csak ez egyességben lelhetjük föl azon erőt, mellyre minden nyilványos tisztviselőnek 's minden hatóságnak szüksége van, azon küldetésnek megfelelésre, mellyre hivatalos. Csak ez egyezségből származhatik azon erkölcsi erő, melly intézvényink tartósságaért kezeskedvén, azon jövendő iránti bizalmat csöpögteti a' nemzetbe, melly nyugalmának, szerencséjének 's szabadsága tartósságának első záloga. Önök mindenkor késznek találtak engem ezek ótalmazására, 's én örömest ismérem meg, mikép én is mindenkor készeknek találám Önöket a' külön kormányzósági hatalmak alkotmányszerü előjogai ótalmazására. Köszönöm azon kivánatokat, miket elnökük által nyilványitottak. Mi engem illet, az én fáradozásom szilárd lesend, enmegtagadásom pedig tökéletes, hogy azon nagy küldetés, melyet a' nemzet rám bizott, hiven teljesüljön, 's boldognak tartandom magamat, e' teljesülést azon hü együttmunkálásnak fogván köszönhetni, mellyet Önöktül igénylek, 's Önök nekem megajánlanak." A' következkamrai tagok teljes számmal voltak jelen ez udvarlaton; Thiers azonban nem volt látható. Azon beszédből, mellyel a' pecsétőr kivánatit köszöné meg a' király, e' szók érdemesek emlitésre: „Korunkban az olly felsőség, melly sokat engede, nem találhat elég eszközt, mik által ismét fölemelje magát a' közvéleményben. Ez eszközök közé soha nem szabad ugyan önkényt vegyíteni, mert az önkénytül ovakodás mindenkor lényegileg szükséges; de azért mégis ki kell a' felsőségnek tüntetni, hogy még létezik, 's mindenkor kész gyámolitni a' gyöngét, 's tiltani a' hatalmast az előbbinek elnyomatásától." — Este a' tuileriák kertje ki volt világitva, a' kir. pár megjelent az erkélyen és zendületi zenék hangzának, de a' nép egyetlen jelét sem mutatá a' lelkesülésnek, mit épen nem csudálhatni, mert e' pillanatban talán egyetlen ember sem él Parisban, ki a' hosszas ministeri fordulatot anyagi vagy szellemi tekintetben nem sínylené. —

(Mauguin föliratterve a' királyhoz. Politikai nézetek.) A' majus 3ki következkamrai ülésben fölolvasák Mauguin föliratterét a' királyhoz, melly igy hangzék: „Alulirt ajánlja a' kamrának, nyujtson alázatos fölirást a' királyhoz 's kérje, hogy a' mostani aggályos feszültségnek czélt vetvén használja előjogait olly ministerség-alakitásra, melly állandóan vezérelhesse a' kormányügyeket. Ohajtja továbbá alulirt, fejezné ki a' kamra e' kérelmében azon kivánatát, miszerint a' korona azon férfiak közül válassza ministerit, kik mindenkor rendföntartásnak, 's ennek szilárd megalapitásaul egyszersmind folytonos korszerü és határzott haladási elveknek hódolnak; kik határinkon kivül pulyaság nélkül tudják föntartani a' békét, 's a' hazában komolyan foglalatosak a' nyilványos terhek kevesbitésivel; kik az ipart munkásan és őszintén mozditják elő és szakadatlanul a' haza szükségei kielégitésin fáradoznak, 's kik, szigoruan őrködve a' nyilványos erkölcsiség fölött, határzott ellenségei minden vesztegetésnek 's visszaélésnek, 's kik a' kamrai többséget nem cselszövények 's tettetés, hanem ügyesség és szabadelmü nézetek által tudandják megszerezni." A' kamra másnap kihallgatni határzá ez inditvány támogatását. Napirenden az 1840iki költségvetés volt kijelölve. A' baloldal 's balközép élénkül kivánák azt elhalasztatni, 's Etienne következőleg nyilatkozék ez alkalomkor: „Maga a' pénzügyminister is nyiltan kimondá, miszerint a' költségvetési tervet módositni szükséges, 's hogy e' terhet utódainak szeretné vállaira gördítni az ideigl. ministerség. A' kamra tehát az ügyek illy helyzetében nem bocsátkozhatik a' költségvetés vitatásába." (Ingerültség.) Gasparin, belminister: „A' pénzügyminister oda nyilatkozék, midőn a' volt mintsterség által tervezett költségvetést Önök elibe terjeszté, hogy könnyen megtörténhetnék, miszerint a' minket követendő ministerség, vagy talán épen mimagunk által bizonyos kiadási rovatokra nagyobb menynyiség kivántassék; most azonban azért ez itt koránsem szolgálhat gátul vagy akadályul, mert a' választmány előtt lesz helye közelebb vizsgálatba bocsátkozásnak e' kérdésre nézve." Az elnök kérdé a' kamrát: megkezdjék-e másnap a' külön hivatalosztályok a' költségvetés vitatását. Az első szavazás kétes vala. A' baloldal 's balközép tagadólag nyilatkozának. Másodszori szavazáskor mindazáltal igent mondott a' többség. (Élénk mozgalom.) Némelly lapok szerint Soult tábornagy még eddig folyvást föl van hatalmazva ministerségalakitásra, de mint látszik, többet gondol készületivel jószágiba utazásra, mint a' hosszas fordulat megszüntetésivel. Broglie hg határozottan vonakodik tárczát vállalni; Humann és Sauzet elhagyák Párist; Teste megunta a' sok engesztelő lépést; Cunin-Gridaine és Dupin végkép lemondának a' ministerségbe lépésrül; Passy kamraelnök kiván maradni, Thiers pedig florenczi történetirásával van elfoglalva. Ha a' korona csakugyan ministerséget szándékozik létesitni, ugy uj emberekrül szükség gondoskodnia. Az ügyek helyzetét általányosan minden pillanatban zavartabbnak mondhatni, 's a' Gazette de France következőleg elmélkedik e' hosszas bizonytalanságról, melly már annyi különböző vélemény-nyilatkozatra szolgált alkalmul: „Bármilly nagyon sajnáljuk is e' boldogtalan helyzetet, melly e' nagy nemzet minden érdekeit annyira károsítja, 's minden osztályban szenvedést, nyomort 's könyűket idéz létre, még sem fojthatjuk el az iránti csudálkozásunkat, midőn látjuk, mikép hal el a' parlamenti kormány, az ujabb kor ez agyréme, a' nélkül hogy azt valaki megtámadná, csupán a' keblében viselt tévedések miatt! Annyi szenvedélyes szó után, annyi ármány 's apró diadal után a' parlamenti többség kiküzdéséért, oda jutának végre az illetőfelek, hogy már többé nem is találhatni többséget a' parlamentben; 's hogy e' testület, melly, mint ur, akart parancsolni, akaratját sem képes többé kinyilatkoztatni. A' kormányt akartátok vezérelni, 's fölemelni sem tudjátok azt, noha előttetek hever a' kamrában; valódi elnökséget kivántatok, 's nem vagytok elég erősek azt fölállitani; ti akarjátok, hogy férfiaitok egyike első legyen minden egyéb hatalom ellenében; de magatok még sem tűritek el, hogy előjoggal birjon fölöttetek. Azon hatalom, mellyet 15 év ótá példátlan makacssággal ostromoltatok, azon hatalom, melly után olly sóvárok valátok, földön hever most a' trón és szószék között, 's közületek egynek sincs ereje vagy bátorsága azt megragadni. Mikép Tantalus előtt az arany gyümölcsök, ugy hever előttetek az annyira ohajtott hatalom, 's mi kivántatik annak megkaphatásához? Csak nyolcz férfi, kik ugyanazon elvek hivei, 's kölcsönös bizalommal viseltetnek egymás bölcsületessége iránt. Nem szembeszökő é, hogy ezen föltét mindeddig nem teljesülhete? Tehát csakugyan való, miszerint Francziaország nem képes megszabadulni a' korlátlan uralkodási elvtül, 's hogy e' vetélyvágytól égő büszke franczia természet csupán olly felsőséget tűr el, melly mindig egyéb jogszerüség fölibe emelkedik?" — Girardin ismét nemzetiségét tanusító törvényszéki bizonyitványt tuda magának szerezni, 's igy legközelebb alkalomkor ismét követté válosztathatja magát. —

Olaszország.

(Az orosz czár birodalmában kath. egyházfőnököt nevez ki.) Sz. Pétervár, april 24kén: Az itteni lapok szerint: „Miután a' czár jónak látá birodalmiban a' római kath. vallást illetőleg egyházfőnököt kinevezni, Paulowsky Ignácz püspököt több évi érdemiért mohilewi érsekké 's az orosz birodalomban találtató minden római kath. egyház főnökévé nevezte ki." E' kinevezéssel a' r. kath. egyházcollegium jövedelmét 24,165 rubelről azonnal 51,150 rubelre szökkenté; a' collegium elnöke, Paulowsky érsek, 6 ezer rubelt kap e' jövedelembül. —

Belgium.

Brüssel, april 22ikén: A' nagyhatalmakkal 's Hollandiával kötött szerződéseket legkésőbb hat hónap alatt jóvá kell hagyni, mire 14 nap alatt a' városokat 's falvakat kötelesek átadni a' biztosoknak. A' kamrák majus 2ikán hivattak ismét össze. Azon katonák, kiknek szabadsági engedelmök maj. 1jeig terjedt, azt egész aug. 1jeig kiterjeszték. Rebesgetik, miszerint Brouckère fontos pénzügyi küldetésben részesülend. Nothomb mindaddig Londonban marad, mig a' postaegyezkedés alapjai megköttetnek.

Németország.

A' fallingbresti (Hannoverában) hivatalban a' választók két uj választóférfi választása végett hivattak össze april 20ára az ez előtti este, hogy minden összebeszélést lehetetlenitsenek 's nyiltan kijelenték, miszerint a' választási jog egyuttal választási kötelesség is. Erre az összehivottak egyhangulag következő irott nyilatkozványt nyujtának be: „Uj választóférfi választása végett összehivottak ezen választást egészen elmellőzzük, részint, mert az még le sem monda, részint mivel azon móddal, mellyel az utasitást végrehajtá, tökéletesen egyetértünk 's megfelel azon czélnak, mellyért mindig megválasztottuk volna, mert meg nem egyezhetünk abban, hogy az 1833iki alaptörvény, melly szerződéseken alapul, eltörlesztessék, sőt állandóan mellette maradunk 's elvárjuk, mit határzand a' német szövetség, mellyre függesztvék most szemeink. Megegyezünk tehát abban, mit választóférfink tőn 's azon esetre, ha szükség lenne, őt ezennel fölhatalmazzuk nevünkben szabad itélete szerint cselekvésre 's azon nyilatkozványra is kénytetve érzük magunkat, miszerint községi követünk, Schmidt, épen ugy cselekvék, mikép azt tőle reménylettük." — Semmi előterjesztés nem birhatá őket ellenkező határzatra, sőt ellene nyilatkoztak mindnyájan azon határzásnak, mellyet kerületjökbeli választóférfiak tudtok nélkül hoznának, mint törvénytelen 's mitsemérőnek; tanácskozásaikban a' szabad vitatkozási jogot, mint a' képviseleti jogtul elválhatlant, követelék 's a' választási kötelességet, mint a' király akaratjával ellenkezőt, mikép ezt elég világosan nyilványitá a' febr. 18ki rendeletben, visszautasiták. —

(A' kölni érsek falusi jószágára utazott.) A' porosz statuslap Münsterből april 23áról következőleg ir: „A' lábfájás, melly a' kölni érseket néhány hét óta kinzá, veszélyes szint ölte az utóbbi időben 's az orvosak csupán akkor igérhetének rögtöni 's tartós felgyógyulást, ha a' szenvedő rokoni ápoló kezeibe kerül. A' hatóságok siettek az érsek ez állapotjárul ő fölségét tudósitni, mellyre kabineti rendelményt bocsáta ki 's megegyezék, hogy az érsek Darfeld falusi jószágára utazzék, de azon kikötéssel, hogy a' felség tudta nélkül onnan nem fog távozni. Az érsek elfogadá e' föltétet, 's már april 21dikén elhagyá Mindent, 22dikén pedig rendeltetési helyére érkezék. —

Törökország.

A' marseillei Sémaphore Konstantinápolybul april 7éről következőleg ir: „Épen most jut tudomásomra, miszerint a' vámjegyzék tökéletesen el van határozva a' franczia árukra nézve; tegnap esti 8 órakor irák alá a' biztosak; jövő levelem erről bővebben tudósitandja Önt. Tegnap ülést tartott a' tengerészeti hivatal a' fénytoronyért fizetendő vámok miatt az illető hajóktul. Semmit sem határzottak. —

Gabonaár: Pest, május 14dikén: Tiszta buza 160, 145, 130; — Kétszeres 120, 110, 100; — Rozs 100, 95, 88; — Arpa 80, 72, 65; — Zab 66, 64, 60: — Köles —, —, —; — Kukoricza 98, 93, 90; —; Köles kása 200 pesti m. v. garas.

Dunavizállás: Pest, maj. 13ikán 13′ 8″ 0‴ — 14ikén 13′ 7″ 6‴ 15dikén 13′ 5″ 3‴

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szombat, maj. 18. 40ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések és előléptetések; országgyülési követek; budapesti napló: Schams Ferencz †, budai tolvajcsíny, magyar játékszíni előadások, Ole Bull nemzeti színpadunkon 's a' t.); egyesületi közgyülések; különféle: Gömörmegye magyarosodása és közgyülése, p. ladányi hírek; 's a' t.) Amerika (a' pörös határ- rul elvonultak a' csapatok; 's a' t.) Spanyolország (csata Espartero és Maroto sergei közt; az alkotmányosak győznek; harcztéri hírek; emberkereskedés; gyermekrablás; 's a' t.) Anglia (parliamenti ülések Jamaica 's kelet ügyében; az alsóház 60 évre biztosítja az irói tulajdont; kormány 8 whig peert nevez ki; kormányinditvány a' két Canada egyesitésire, az orosz trónörökös Londonban; 's a' t.) Franciaország Lauguin föliratinditványa elhalasztva; Passy beteg; Abdelkader és a' francziák közt fölbomlással fenyegetőzik a' béke; 's a' t.) Olaszország. gazitás. Gabonaár.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. k. fls. az országos küldöttségnek Sina György b. urral a' Buda és Pest közt állandó hid iránt kötött 's fölterjesztett szerződését aláirni kegyeskedett.

Ő cs. 's ap. kir. felsége, Lázár Imrét, az erdélyi k. kanczellária eddigi fogalmazóját, ugyanott számfeletti titoknokká; Motesiczky Pál m. kir. udv. kanczellária tiszti fogalmazóját, ugyanott tiszt. titoknokká kegy. kinevezni 's Medlero Károly eszéki főpostaigazgatót nyugalmazni méltóztatott.

Ő cs. k. főherczegsége Országunk Nádora Szőgyény László kamrást és kir. személynöki itélőmestert nádori itélőmesterré méltóztatott kinevezni. —

A' nm. m. kir. udv. kamra a' Luhiban megürült vám- és harminczadi czédulaszedőségre Gábor István ruszkopolyánai vám- és harminczadi czédulaszedőt; helyette Frankowsky Jánost, a' leordinai vám- és harminczadtisztség felügyelőjét; továbbá a' megürült zwarini erdőszségre Wolf Otto kolesgarki erdőszt 's helyette Spanioly Ignácz hradeki erdőszt tisztirnokot alkalmazá. Slovácsek Ferencz hatvani sótárnok f. e. april 29kén meghalálozott.

ORSZÁGGYÜLÉSI KÖVETEK: Győr megye részirül maj. 10én: Szűcs Antal másodalispán és Takács Sándor főszbiró; Szabolcsérul: Zoltán János másodalispán és Bónis Sámuel tbiró; Máramarosérul május 7kén: Mihályi Gábor főszbiró és Móricz Péter tb.; Zombor sz. k. városérul: Konyovics Dávid polgármester és Hanke Albert jegyző; Bereg vgyeérül: Füzeséry Gábor és Lónyay László; Trencsény vgyeérül: Marczibányi Antal és Vietorisz László alispánok; Heves megyeérül Papszász Laj. tb. és Beöthy Lajos t. főügyész szavazati többséggel maj. 16kán.

A' pesti n. casino választottságának e' f. május 11kén tartott ülésében Széchenyi István gr. és Pregardt János ur az igazgatóságról, az első ugyan a' közelgő országgyülésre leendő eltávozása, a' második pedig gyengélkedő egészsége miatt a' választottság nagy sajnálatára lemondván; a' jövő közgyülésig és helyettes igazgatókul Heinrich nep. János és Laczkovics József részes urak kérettek meg, kikre a' pénz-kirendelés (assignatio) is bizatott.

Egyesületi közgyülések. A' kisdedovó intézeteket Magyarországban terjesztő egyesület folyó majus hónap 31kén, a' h. Gazdasági-Egyesület pedig junius 3dikán délelőtt 10 órakor a' n. casino teremében közgyülést fog tartani, mellyekre az illető t. cz. részes tagok szives megjelenése tisztelettel 's ismételve kéretik. Pest majus 16. 1839. Kacskovics Lajos m. k. egyesületi titoknok.

Budapesti napló. Schams Ferencz, több külföldi tudom. egyesület tagja, országos venyigeiskolánk alapitója 's a' német természetvizsgálók tavalyi közgyülése által elfogadott inditványa következtiben az illy országos venyige-iskolák létesitésének Európa szerte csüggedhetlen munkásságu terjesztője, kinek neve nemcsak hazánkban hanem külföldön is tisztes hangzatu, mivel azzal tettlegi fáradhatlan előmozditása van kapcsolatban az általányos kereskedés egyik legnevezetesb ágának, a' szőlőtőnek, — nincs többé! Károly főhg bélyei urodalmához tartozó Lak pusztán venyigeiskola-fölállitással foglalkodott legközelebb az elhunyt, 's hosszabb életre méltó férfiú 's ottani meghülés következtében ideglázba esett, melly minden orvosi segély daczára f. hó 11kén véget vete közhasznu munkás életének. Ki tudja, mit teljesíte munkálkodási körében Schams; mikép csupán hivatásának élt ő, mellynek fontosságát annyira megismerék a' legmagasb uraságok is, hogy vállolati sükeresitésire mindenkor megnyeré a' szükséges eszközöket; ki tudja, melly igen tisztelé a' külföld is a' korán elköltöztet, az bizonnyal fájdalmasan érzendi azon veszteséget, mellyet e' véletlen halál hazánknak okoza, 's meg fogja vallani, hogy e' veszteség nem olly könnyen pótolható. Schams életirását közérdekkel fogadná a' közönség. — F. hó 4kén tud. egyetemünkön orvostanári koszorut nyert Elsaszer Ferencz, bácsmegyei születésü. Ez alkalomra „Görvélykór" czim alatt 8adr. 30 lapnyi nemzeti nyelven irott értekezést bocsáta közre. — Néhány nap előtt egy urod. ügyész érkezvén Budára, az egyik várkapu közelében parancsolá kocsisának: hajtna egyenesen a' hidvendégfogadóba, nyittasson szobát, rakassa be a' málhát, 's őt csak este felé várja, mivel sürgetős dolgot kell előbb elintéznie a' várban. Alig haladott néhány lépésnyire a' kocsis, egy csinos öltözetü ifjat pillanta meg, ki figyelmesen szemlélgeté a' kocsit, 's végre kérdé: ‚Kié e' kocsi?' „N. ügyvédé." ‚Végre itt van tehát régóta várt kedves jó barátom! De ugyan hol most ő? „A' várba ment 's csak este tér vissza." ‚'S te hová hajtasz?' „A' hid-vendégfogadóba." ‚Épen jó; én is oda akarék menni, 's bevárni szándékozám barátomat. Már összeszólaltunk, hogy egy szobában fogunk ott megtelepedni.' E' szókkal kocsiba hágott az uracs, és a' vendégfogadóban mindenről gondoskodék barátja nevében, 's még bort is hozatott. Az ügyvéd mindazáltal korábban talált visszatérni, 's épen rajta kapá a' derék jó barátot, mikép kezdé utiládáját üritgetni. Az ügyes tolvaj börtönben várja büntetését. — Egy ház padlásán e' héten némi épitési igazitás történvén, gerendák alatt egy ismeretlen nember holttestére találtak. A' szerencsétlennek halála nem vala természetes 's huzamosb idő előtt történheték. — Nemzeti színpadunkon f. hó 11ikén „Zampa" adaték; 12ikén másodszor „Falusi egyszerüség"; 13ikán „Hedvig" 14ikén bérszünettel „Ismeretlennő" első felv. és Ole Bull hangversenye kettőzött ár mellett; az egész jövedelmet nemzeti intézetünk pénztárának gyarapitására engedé a' dicső versenyző. Ole Bull másnap Komáromba utazék gőzhajón, honnan különös küldöttség kisérendi őt Győrbe, hová leghizelgőbb meghivást kapott hangversenyre; onnan Pozsonyba szándékozik utazni 's egy két hangverseny után déli Németország felé folytatni utját. 15ikén „Lear" jött színpadunkra; 16ikán „Pajzán ifju"; 17ikén „Zrínyi" szomoruj. 5 felv.; Lendvaynét minden pillanatban várják vendégszerepeiről. —

A' lipcsei májusi sokadalomrul (Jubilatemesse) ránk magyarokra 's termékinkre vonatkozólag röviden e' következők tudomásra méltók: A' mostani lipcsei vásárra szállított végposztó száma 130—150 ezerig terjed, melly mennyiségnek alkalmasint három negyed része elkelt. Majd minden jó készitésü 's ajánlkozatú közönséges és közép finom német vámszövetség-országbeli posztó vevőre talált, még pedig jobbadán a' lipcsei mult mihály-sokadalmi áron, a' rosz gyártatu posztó azonban csak csökkent áron kelt; sok görög, orosz 's olasz vevő elmaradt, ez utólsók főleg azért, mivel posztó 's gyapjuszöveti szükségeiket már előbb Csehországból pótlák ki. Az angol kézmüvek mennyiségét 's keletét legföljebb $^2/_3$dára tehetni a' vámszövetség-előtti vásárokéhoz képest. A' franczia és schweizi butorkartont (más szójárás szerint cziczet v. perkált) 's muszlint jól és számosan vásárlották 's a' pamutkelméket általában, mint szinte a' len és kender 's merino és thibet nevü készitvényeket; jól és számosan vásárlották a' cziczoma-czikkeket, amerikai prémbőröket, mint szinte a' nyulbőrt, sertét 's a' kikészitett bőrt; de a' gyártatlan bőr ára valamivel csökkent. Az ó gyapjuból igen mérsékelett mennyiség vala eladó, 's ebből a' közönséges és középfinom-féle jó árra és szapora vevőre talált, de a' finomabb fajokra nem igen ügyeltek. Általányosan c' sokadalmat illy, bár nem kemény, de szerfölött hosszadalmas tél után még is jó középszerünek mondhatni, ámbár nem felelt is teljesen meg mindenben minden águ várakozásnak.

KÜLÖNFÉLE: Gömör RRdei szeretve-tisztelt főispáni helytartójok elnöksége alatt apr. 29dik 's köv. napjain tartott közgyülésükben vevén az országgyülésre meghivó k. kir. levelet, azonnal országgyülési utasitásaik szerkesztésihez fogtak 's azokat e' gyülés folyama alatt be is végzék. F. maj. 22, 23 's 24dik napjaira tiszt- 25kére pedig követválasztó gyülés tűzeték-ki Pelsőczre a' főispáni helyettes gróf által; mellynek minél nagyobb rend, illedelem és biztositással leendő eszközlése végett számos jótékony rendszabályt hozának; e' gyülés folytában olvastatott föl a' tiszai ágostai hitvallásu egyház-kerületnek Gömörhöz intézett köv. tartalmu levele is: „T. KK. és RR.! Fels. koronás fejdelmünknek 's édes hazánknak törvényben nyilatkoztatott akaratja előttünk szent levén, egyedül a' meggyőződés utján is csak arra tökélhetők magunkat, hogy mint örökké hív 's engedelmes alattvalók, a' haza legjobb atyja akaratjának és a' hon legforróbb ohajtásának minélelőbb mi is örömmel és készséggel hódoljunk, megfeleljünk. E' végre mielőtt még szerencsésittettünk volna a' tek. KKnak és RRnek végzéssé általment legbecsesb felszólító levelökkel, már is olly rendeléseket 's intézvényeket tettünk, mellyek kötelességünk tudtából önként mint forrásból áradozának. Ezért is a' tek. KK és RR által történt törvényes, igazságos és szives felszólittatásunk, mi a' magyar hon törvényes anya nyelvét létre 's virágzásra hozná, közönségessé 's örökké tenné, csak a' legkedvesb és legnagyobb figyelemre méltatott lehetett. Örömmel megteendjük munkás, ápoló, terjesztő 's alapitó törekvésünket; örömmel és a' legnagyobb készséggel ohajtjuk, akarjuk és virágoztatandjuk magyar honi nyelvünket, a' mennyire csak hatóságink engedendik. Már falusi, és mezővárosi alsóbb és felsőbb iskoláinkban sőt egyházinkban is, hol talán nyolcz század óta sem hangzott ajkakról magyar nyelv — kedvesen hangzik az 's terjedez. Küzdünk ugyan elemekkel, kivált pedig falusi oskoláink szegénységgel; de időtül várunk, 's a' legbölcsebb teremtőtül munkánkra áldást kérünk. Vegyék a' tek. KK és RR őszinte 's legszerényebb nyilatkozásunkat kegyesen 's a' t. Költ Rimaszombaton 1838dik eszt. julius 24dik napján." — Láthatni ebből, miként G. megyének a' hazai nyelv terjesztése körüli buzgó közbenjárása által ezennel is egy egész testületet nyertünk meg nyelvünknek. — P. Ladány, kegyes hagyományi javakhoz tartozó helységben (Szabolcsmegye) f. évi april utóján végeztetett ki, tovajlásért 's gyilkolásért fővételre itélt Birizlóné. Nem hagyhatni ez uttal érintetlen, mint párositja szigoru pontosságát csüggedhetlen iparral az uradalmi ügyvéd Nábráczky Antal a' tisztséggel karöltve, a' már szinte kiirthatlannak látszó gonosz megfékezésére. E' lelkes szándék áldott sikerét eléggé igazolja, hogy az uradalmi rabok száma, melly 1837ben 140 vala, 1838ban 96ra, az idén pedig már csak 16ra csökkent a' 6—8 ezer népességü helységben. Ujabb példája, miszerint a' fenyiték 's czélirányos rendeletek csupán akkor érnek ohajtott véget: ha van, ki szivén hordozva az emberiség javát, azokat foganatositja, és sikereltetésüket őrszemekkel kiséri. — Apponyi gr. Parisban estélyt adván a' luccai uralkodó hg tiszteletére, ez utóbbi magyar, olasz, franczia, német és spanyol nyelve-

ken egyenlő pontossággal beszélgetett a' jelenvolt vendégekkel. — Ujvidéken szinházat szándék épitni részvény-uton, mellyben váltogatva magyar, szerb és német előadásokkal szándék mulattatni a' közönséget. — Nyéken, Hont megyében f. e. april 30kán a' mezőn legelő három lovat agyon sujtott a' villám; a' kocsis, ki kötőféken tartá a' nyugtalankodó állatokat, néhány napi bénuláson kivül semmi más sérvet nem szenvede, 's azt is inkább a' rendkivüli ijedség okozá. — N.Szebenből máj. elejéről ezt irják: „Városunk szépittetése gyorsan halad elő. Néhány év óta egymásután több csinos izlésü házat láttunk emelkedni, 's most már az alváros főutczáiban is kényelmes kövezeten járunk, holott eddig kerekszegési veszély nélkül alig járhata kocsi arra. Jelenleg tanácskozás alatt van: mikép lehetne e' naponkint szebbülő városban könnyebb lélekzést eszközleni? E' czélból a' régi fal-tornyokat és körfalakat, mellyek csupán régi századokra visszaemlékeztetési tekintetből lehetnek böcsesek, lerontatni szándék, minek üdvös következménye az leend, hogy a' közel hegységbül gát nélkül fog a' városba áradozhatni az egészséges levegő. A' déli körfal egy részének leromboltatását már megkezdék, 's egy torony is engedni volt kénytelen a' romboló csákányoknak, miután annyi század viharival tudott daczolni. Ez által szép világos tért nyer várasunk a' vásárra jövő fakocsik állomásaul, 's a' főutcza sokkal nyájasb tekintetü leend. Kivánatos, hogy e' szép kezdetet több kövesse, és a' falak 's tornyok minélelőbb végkép pusztuljanak el, annyival inkább, mivel ez utóbbiak csak a' denevérségnek szolgálnak laktanyául. Kár hogy eddig nem engedé ezt véghez vinnünk rendkivüli ragaszkodásunk a' régihez!“ — Az árviz által károsultak fölsegélésire Torda megye küldött 250 f., Udvarhelyszék 400 f., Szatmármegye 420 f. 20 kr., Győr-megye 61 f. 23 kr., a' ménesi kamrai tiszttartóság 40 f. 30 kr., mind pengőben. — Moldvai hirek szerint Jassy martzius 17dikén majd iszonyu jelenetek láthelye lőn. Egy csapat gonosztevő ugyanis a' várost több oldalon fölgyujtani, a' metropolitát, fejdelmet és számos vagyonos boért megölni szándékozék. Az aga értesülvén e' dologrul, azonnal 60 gonosztevőt fogatott el a' czinkos szövetségbül, 's néhány ezek közül már mindent kivallott. Rövid idő előtt egy gazdag zsidó holttestét lelék Jassyban az utczán, kit egy boér pénzkölcsön iránti ügyben házába hivatott 's utóbb életétől foszta meg. —

Amerika.

(Az éjszakamerikai pörös határokrul elvonultak a' csapatok. Biddle az egyesült statusok bankelnöke letevé hivatalát.) Ujyorki april 8aig terjedő lapok szerint az egyesült tartományok 's Anglia közt a' pörös határok ügyében minden békes szint ölt; e' lapok ugyanis közlik az ujbraunschweigi 's mainei kormányzók és Scott tábornok közti levelezést, melly a' britt és éjszakamerikai csapatok visszavonultával végződék a' pörös határszélekről. Scott tábornokot, ki mérsékelt 's méltányos bánásmódja által okozá főleg a' mainei kormányzó hevessége lecsilapultát, Ujyork előkelő polgárai, érdemei elismeréseül, nyilványos ünnepéllyel tisztelék meg, sőt ujyorki kormányzóságra, mint kijelöltet, ajánlották a' szavazatszedés rája nézve már is igen kedvezőleg mutatkozik. Fairfield mainei kormányzó, föloszlatá polgárkatonaságát; had-készületei statusa részirül 5—600 ezer dollár költséget okoztak. Mennyire meg van elégülve a' központi kormány e' dolgok fordulatával, kitünik a' washingtoni Globe, hivatalos lap, egyik czikkéből, mellyben Scott tábornoknak hála nyilványittatik a' kormány részirül 's békeeszközlési munkálata a' legméltányosabban ismértetik el. Van Buren az ujyorki törvényhozósághoz intézett levelében, mart. 29érül, azon biztositást nyujtja, miszerint mindent elkövet, mi az ország érdeke 's becsületével összeférhető a' dolgok mentülelőbbi kiegyenlitése végett a' pörös határkérdést illetőleg. — Az éjszakamerikai kereskedés legfontosb hire Biddlenek, az egyesült statusok bankelnökének, visszalépte; az Ujyorkban e' miatt keringő vad koholmányokra az ottani Gazette következőleg nyilatkozik: „Biddle sem Angliába nem menend, mint különösen megbizott, a' határkérdés ügyében, sem pénzügyminister nem leend; hasonlag nem hiheti az, kit isten józan ésszel álda meg, hogy a' bank összedül 's Biddle elhagyja azt, mint patkányok szokták az elmerülendő hajót; visszalépte egyedül egészségi tekintetbül történt. Lemondása első hirére a' pénzkelet csökkent ugyan, de már ismét 1 pCttel magosabban áll, mint ezelőtt.“ Biddle utódjaul Dunlap Tamást hiresztelgetik, ki jogtudóssága mellett több év óta igen jó hirben áll a' pénzügy 's kereskedési tárgyakbani ismérete miatt. Biddlét leléptekor a' bankigazgatók, hivatala viselése tekintetéből, felirással tisztelék meg. —

Tampicoi mart. 17eig, 's matamorasi 16kaig terjedő hirek szerint a' kormánycsapatok Tampico felé nyomultak a' zendülési pártot onnan elüzendők; egy éjszakamerikai hajó horgonyzott Tampiconál, szükség esetén az e' városban lakó egyesült statusok polgárinak ótalmat adandó. A' Franczia országgal legujabban kötött békeszerződés, melly a' lázadók minden reményit elvevé franczia segélyben bizhatás iránt, hihetőleg az országban helyreállitandja a' köznyugalmat. —

Spanyolország.

(Emberkereskedés; Gaviria fiainak elraboltatása. Az angol követi állomás.) Madrid april 29ikén: „April 12ikén titkos tanácsot létesíte a' trónkövetelő 's annyira ment a' mérsékleti ösvényen, hogy vagyon- és személybiztositást is igért a' spanyoloknak. Ótalmazóji azonban legszembetünőbb gúnyt üzének urok ez igéretébül. Köztudomásu, miszerint Mancha, Castilia és Estremadura tartományokban minden legaljasb rabló csapat „Vik Károly és vallás“ jelszó alatt üzi véres kicsapongásit, mikhez hasonlókat alig tudnak előmutatni a' történeti évkönyvek. Pyrenéeken tul azt hiszik talán, hogy a' trónkövetelő nem tudja 's nem helyesli jogszerüsége ótalmazóinak e' tetteit. A' vérengző Palillos mindazáltal Mancha, 's Toledo főparancsnokának nevezi magát a' trónkövetelő által aláirt rendelet következtében, 's melle díszjelektől ragyog, miket a' főhadiszállásról kapott. Európa eltiltá a' rabszolgakereskedést, a' rablófészkeket eltörlé, 's most egykedvüleg tekint azon gyalázatos emberkereskedésre, melylyet a' trónkövetelő emberei üznek. Cabrera rendes katonaságát nem fogja senki egyenközbe tenni azon rablócsapatokkal, mellyek Mancha és Estremadura tartományokban szerte csatangolnak, 's mégis épen most, midőn személy- és vagyon-biztosságot nyujt a' trónkövetelő, Cabrera tisztjei nagyobb szemtelenséggel üzik az emberkereskedést, sőt még Palillos gyalázatosságit is tulhaladják. Polo és Marconell Guadalaxara és Cuenza tartományokon keresztül vonultokkor 400 embert, 's köztük 18 asszonyt hurczolának el magukkal, hogy iszonyu váltság-bért zsaroljanak ki tőlük, mikép azt korább időkben martalóczok szokták tenni. 'S mind ez azon ürügy alatt történik, mintha az 1833 óta nem fizetett adót akarnák ez által behajtani. Ebből itélhetnek már most a' spanyolok, mit várhatnának szerencsétlen visszahatás esetén. Ha jogszerüség palástja alatt nyiltan üzhetni az emberkereskedést, mivel a' madridi kormány nem alacsonyulhat visszatorláshoz nyulásra ez undok ipar-ág ellen, ugy épen nem csudálhatni, hogy e' jövedelmes kereskedést folyvást nagyobb kiterjedésben törekszenek üzni a' carlospártiak. Egy eset, melly rövid idő előtt a' fővárost is elrémité, világosan tanusítja ezt. Tegnapelőtt reggel két férfi jelent meg az itteni kegyes szerzet házában 's az igazgatónak levelet nyujta át, állitólag Gaviriától a' királyné kincstárnokától és Spanyolország legdúsabb férfiától. Ez iratban jelenté Gaviria, miszerint épen születésnapját ünnepli 's azért magánál szeretné látni a' szerzet iskolájiban tanuló két fiát, kérvén egyszersmind az igazgatót, küldené ki fiait mezei jószágára e' levél átadója által. Az igazgató nem gyanithatván semmi roszat, előhivatá a' két fiut, kiket azonnal kocsira ültete a' két idegen, és elhajtatott. Néhány óra mulva véletlenül Gaviriával találkozván az igazgató, kivilágloti a' csalás, melly szerint Gaviria két fiát nagy váltságdijcsikarás végett rablák el. Nem igen nagy távolságra t. i. a' várostul visszaküldék a' kocsit a' rablók 's a' fiúkat két lovasnak adák át, kik azonnal a' hegységbe iramlottak velök. Gaviria család vigasztalhatatlan. A' carlosiak jelenleg Montalbant ostromolják, két mérföldnyire Segurától. Polo és Marconell Aragoniába tértek vissza embereikkel. Espartero Bercedobul april 23ikról irja, hogy a' carlosiaktól megrongált los tornosi utat ismét helyre állittatá. Véleményem szerint a' cortesfölöszlatást már most bizonyosnak tarthatni. Perez de Castro ministeren kivül az egész kormány egyértelmüleg a' fölöszlatás mellett nyilatkozék, olly megtoldással, hogy lemondani szándékjok hivataljokról, ha a' kormányzó királyné ellenkeznék megerősitni e' végzésöket. Mivel pedig minden oldalról érkeznek kérelmek a' királynéhoz, mellyek a' fölöszlatást sürgetik, a' minis terek mindenkép törekszenek elhitetni vele, hogy a' közkivánat nemteljesitése mulhatlanul népmozgalmat szülend, tehát a' királyné csakugyan akaratja ellen is kénytelen lesz uj cortest hini össze, melly esetben Peñar de Castro leteendi hivatalát. Lissaboni levelek szerint a' Londonbul legközelebb oda érkezett gőzös azon hirt hozá, mikép az ottani angol követ, Howard de Walden l., hasonló minőségben a' madridi udvarhoz fog küldetni. Clarendon l. távol van ugyan Madridtól; de azért követi állomásáról még sem monda le, 's igy annál kevésbbé adhatni hitelt a' fönebbi hirnek, mivel Howard l. Portugáliában nem igen tuda tekintetet szerezni az angol névnek, 's ez okbul roszul fogadnák őt Madridban. A' spanyol udvarnál nehéz teher a' követi hely, mellynek nem minden ember képes megfelelni.“ —

(Harcztéri hirek. Espartero kérkedő nyilatkozata.) Madrid, april 27ikén: „Azon ellenséges csapat, melly Guadalaxara és Cuenza tartományokban dult, alkalmasint visszavonult, mert Quiroga tábornok végre csakugyan megindult egy zászlóaljnyi gyalog katonasággal 's két század nemzetőrrel üldözésire a' fővárosbul. Mivel azonban keletnek intézék futásukat a' zendülők, tehát Quiroga egyenesen délnek indult, 's jelenleg Aranjuezben tartózkodik; katonasága rokoni már előre is örvendnek, hogy Quiroga rövid idő mulva épségben hozandja vissza szerettiket, kik illy dicső hadjárás után bizonyosan diszjeleket kapandnak jutalmul a' kormánytól. Holnap más fényes katonai szinjátéknak leendünk tanuji: Madrid környékén ugyanis 36 dandár lovasságot szerkesztének a' királyné tábornoki, 's e' 3600 lovas holnap délután a' városba jövend 's a' Prado egész roppant terét lependi el, hol szemlét tartand fölötte a' királyné, ezután pedig az egész várost be fogja járni a' szép sereg. E' mutatványnyal hihetőleg azért örvendeztetik meg Madrid lakosit, hogy a' szép látványban vigasztalást nyerjenek erőszakkal elszedett lovaikért 's egyszersmind tisztelni tanulják a' kormány előlátását, melly szerint elzárva pihenteté e' tetemes haderőt, mig az ellenséges zsákmányzók néhány mérföldnyi távolban kedvök szerint pusztiták a' vidéket. Ayerbe hadosztálya Molinából ismét visszatért Darocába. Van Halen april 21ike óta folyvást Murviedroban tartózkodik. April 19ikén Artosa és Onda közt a' központi hadseregbül 12 tisztet 1 lelkészt 2 kadétot és 1301 közkatonát cseréltek ki ugyanannyi carlosi fogolyért; az alkotmányosak mindazáltal olly igen szomoru állapotban voltak, hogy száznál több azonnal a' kicseréltetés után meghalt közülök.—Espartero apr. 22ikén Villarcayobul távozni és hadi munkálkodásit megkezdeni szándékozik, nyilványos lapokban pedig következő szavakat vélt közleni szükségesnek: „Ha a' szerencse nem távozik tőlem 's reménylem, hogy nem fog távozni, ugy kis idő mulva látni fogják, melly hitelt adhatni a' békeszerződésekrüli fecsegéseknek. Megesküvém az 1837iki alkotmányra, Ilik Izabella királynéra 's anyja kormányzóságára 's inkább kész vagyok meghalni, mint eskü-szegővé lenni. A' trónkövetelővel soha nem fogok egyezkedni.“ Ezalatt a' ministerség mindeddig nem tuda egymás közt a' corteskérdés iránt megegyezni. Perez de Castro határzottan ellenzi a' cortesfölöszlatást, 's e' tekin-

tetben egészen a' kormányzó királyné akaratjára támaszkodik. A' pénzügyminister ellenben semmi árményt nem hagy használatlanul társai és a' kormányzó királyné körül a' cortesfölöszlatás kiküzdésire, jól tudván hogy csupán ez egyetlen mód által tarthatja meg helyét legalább még bizonytalan kis időre az ingadozó ministerségben. Ismervén személyes befolyása nagy erejét, mellyel a' kormányzó királynénál bir, 's mellyet nagy ügyességgel folyvást növelni tud, mindenkép azt törekszik ő fölségivel elhitetni, hogy uj cortesösszehivás legnagyobb mértékben szükséges e' pillanatban, 's egyedüli kivánata az egész nemzetnek. E' tervének nagyobb nyomadékaul, titokban kérelem-intézésre ösztönzi a' föllengősdi kerületi küldöttségeket a' királynéhoz uj cortes összehivás iránt. Már a' madridi tartományi küldöttség is intéze illy kérelmet a' kormányzó királynéhoz, és születésnapján nyujtá be azt neki, hogy annál kellemesebben lephesse meg vele." —

(Csata Espartero és Maroto sergei közt. Az alkotmányosak győznek.) A' Moniteur következő telegrafi sürgönyt közöl Bayonneból május 4kéről: „Espartero Pena del Moro elfoglaltatását jelenti april 27dikén, 's Maroto megismeri azt ugyanazon napi hivatalos jelentésében; mellyet mindazáltal azon nyilatkozattal törekszik enyhitni, miszerint néhány állomásit elfoglalá az alkotmányosaknak, mit maga Espartero sem tagad, de egyszersmind mondja, hogy azokat tüstint visszafoglalá a' kir. testőrség. Santanderi majus 2iki levelek szerint Ramales erősséget elhagyák a' carlosiak 's jelenleg Guardamino körül kezdenek öszpontosulni. Május 1jén Diego Leon elfoglalá Belascoaint, hol egyszersmind 5 álgyu juta birtokába. —

Anglia.

(Parliamenti ülések Jamaica 's kelet ügyében.) Az april 26iki felsőházi ülésben Aberdeen l. kérelmet mutata be az ujfoundlandi kormányzat megvizsgáltatása iránt. E' kérelemben nagy hajóhoz hasonliták e' szigetet, melly horgonyon fekszik a' tenger közepén. A' lakosság nagyobb részint csupán halászbul 's kereskedőbül áll. Az ottani törvényhozó ház, mellyet panaszokkal terhel az érintett kérelemben a' lakosság, jobbadán olly férfiakból van szerkesztve, kik legkisebb törvényhozási fogalommal sem birnak; van e' férfiak közt egy szolga is, ki tiz fontnyi évdijért cseléd egy helybeli kalmárnál, 's a' törvényhozó házban jelenléteért napdijul egy guineet kap. A' visszaélések leginkább a' kath. papság részéről származnak, miképazt a' kérelem bővebb magyarázatokkal előadja. Normanby l.: „A' ház alkalmasint nem várja tőlem, hogy az ujfoundlandi törvényhozó ház tökéletes kimentését magamra válloljam. Én e' tekintetben legnagyobb mértékben ellenkező tudósitásokat kapék. A' gyarmathivatal komolyan fog ez ügyben dolgozni; de most még nem látom tanácsosnak, hogy parliamentvizsgáló választmányt nevezzen ki e' czélra a' ház." Brougham: „Kötelessége a' kormánynak e' csiklandós kérdésre egész figyelmét forditani." Normanby: „Biztosithatom a' házat, miszerint a' kormány el van határozva komoly méltánnyal viseltetni azon gyarmat parliamenti rendszere szükséges módositására." Az alsóházi ülést következő szókkal nyitá meg e' nap Hume: „Szándékom vala kérdést intézni a' külügyek ns statustitoknokához. Noha nem látom őt helyén ülni, mégis a' ház elibe terjesztem azt. Szeretném tudni: mennyiben alaposak azon hirek, miket, némelly lapok az ellenségeskedés kiütésiről rebesgetnek Mehemed Ali és a' fényes porta közt, 's milly közbenjárulásra van ez esetben elszánva kormányunk?" Russell: „Nem tudunk semmit illy ellenségeskedés kiütésérül. A' kormány mindenkép azon helyzetben törekszik megtartani a' nevezett két hatalmat, mellyet az utóbbi szerződések tüztek elejökbe. „Hume: „Én örömmel hallom ezt, mert valami kellemetlen eseménytül rettegék." Russell: „Mielőtt a' ház jövő hétfőig elhalasztaná ülésit, szabadságot veszek magamnak némi fölvilágitásokat adni azon ösvényre nézve, mellyen a' kormány a' Jamaica iránti törvényjavaslat ügyében haladni szándékozik. Ő föls. ministersége éretten megfontolá e' tárgyat 's az igen tisztes átelleni baronet (Peel) azon nyilatkozata daczára, melly szerint biztosság előtt az inditvány elmellőztetését fogja szorgalmazni, el van határozva követelni a' háztól azon rendszabályokban megegyezést, mellyek az ügyre nézve mulhatlanul szükségesek. Midőn azonban egészre nézve szilárdul kivánja föntartani a' kormány a' törvényjavaslatot, egyszersmind kész módosittatását engedni meg azon záradéknak, melly az alkotmány öt évi fölfüggesztését kivánja, mert ez időhatárt körülmények szerint röviditni is lehetne. Hogy a' háznak tökéletes ismeretet szerezzek e' tárgyról, jelentem, miszerint csak május 3ikán ohajtom azt biztosság elibe hozatni. Aztán Canada iránti törvényjavaslattal lépendek a' ház elibe." Peel: „Szükségesnek tartom kifejezni az okokat, miknek következtiben fölszólitám a' házat, hogy csak érett megfontolás után fogjon Jamaica kétszázados alkotmánya fölfüggesztéséhez. Igazság kivánja, időt engednünk a' jamaicai törvényhozó háznak hibás lépte jóvá tételére. Csak azon esetben hagyhatom helyben a' ministeri inditványt, ha bizonyos határidő mulva is folyvást makacsul maradna meg eddigi nyilatkozati mellett a' kérdéses képviselőház. Én itt nem ellenséges pártszellem sugalmát követem; sőt legyen meggyőződve ő föls. kormánya, miszerint én is kész leendek minden szükséges fölhatalmazást megajánlani számára, mihelyt azt a' körülmények kivánni fogják; e' pillanatban mindazáltal szilárdul tagadom illy körülmények létét e' kérdésben." Russell: „Megjegyzem, mikép az igen tisztes baronet ajánlata következtiben a' kormány nem lenne képes bizonyos támadható időszerü kivánatoknak megfelelni." Hume: „Ime most élvezi politikája gyümölcsit a' kormány. Kérem a' ministerséget, adjon időt a' jamaicai törvényhozó háznak, az itt történők megtudására. Én részemrül egész erőmbül fogom ellenzeni a' ministeri inditványt, melly alkalmasint tetemes kisebbségben maradand. E' vitázat sükere fontos következményü leendhet. Londonban april fogytán mindinkább nagyobb hiedelemre kezde kapni azon állitás, miszerint Melbourne és Russell, ez gyöngélkedő egészség, amaz pedig unottság következtében, kilépni szándékoznak a' ministerségbül; e' hirt mindazáltal annyiszor rebesgeté már a' tory sajtó, hogy hitelt nem igen érdemel. —

(Az alsóház 60 évre biztositja az irói tulajdont. A' kormány 8 whig peert nevez ki. Elegy.) Az alsóházi ülésben majus 1sején Warburton nevetségig vivé az ellenzést Talfourd inditványa ügyében. Miután már megkezdé tanácskozásit a' biztossággá alakult ház, W. összesen még 21szer tett inditványt annak elhalasztására, mig végre barátinak türelemfonala is megszakadt. Inditványit mindenkor 56—127 szónyi többséggel veté félre a' ház. Sibthorp ezredes azon megjegyzést tevé, miszerint ő igen jól tudja valódi okát a' tisztes bridporti követ börzöngésinek, melly csupán abból áll, hogy tulzó radical baráti egyik vélemény-rokonuk megtiszteltetésire nagy ünnepi lakomát szándékoznak ez este tartani, és azon tisztes férfit (Hume urat) egyszersmind díszes ezüst készülettel megajándékozni, az igen tisztes szónok 's baráti tehát attól tartanak, hogy majd meghül a' leves és hal, mire az ülésterembül kiszabadulhatnak. Duncannon l. egyenesen megvetésre méltóknak tartá Warburton azon okait, mikkel az elhalasztást támogatni törekvék. Miután a' tanácskozást csakugyan megkezdék 's a' két első bevezető czikket el is fogadák, máskép iparkodék háborgatni a' rendet Warburton; mire Patlen ugyanis szükségesnek itélte következőleg nyilatkozni: „Én nem találhatom helyesnek, hogy az igen tisztes követ e' házban költse estelijét." (Kaczaj. Warburton, czáfolni akarván Sibthorp fönebb állitását, ételt szede ki zsebeiből és jó izűn kezde falatozni.) Most 60 évre kivánta Talfourd az irói tulajdont biztosittatni. Némelly követek ellenzési után végre 45 szóval 27 ellen csakugyan elfogadá Talfourd inditványát a' ház. Warburton még most sem nyughatván, elégületlenségét fejezé ki Talfourd azon bánásmódjával, melly szerint épen semmibe sem veszi az olvasó közönség jogait, sőt egészen meg akarja azt ezektül fosztani, mire Godson következő igen helyes megjegyzéssel válaszolt: „Közönség és jog, valóban szép két szó, de nem vagyok képes fölfogni, mikép követelhetne az igen tisztes közönség jogot valamelly magányos személy tulajdonára. Az irót és családját illeti a' jutalom elmeszülöttiért, nem pedig az olvasó közönséget, melly pénziért tanulmányt 's elvet merit az elmemüvekből." A' többi egyes záradék vitatásit éjfél után továbbra halasztá a' ház. — A' ministerség következő 8 uj peert neveze ki: Talbot de Malahide, mint Furniwal báró; John Stanley mint Alderley b.; Villiers Stuart mint Decies b.; Brownlow Károly mint Largan b.; Chandos Leigh mint Stoneleigh b.; Bielby Thomson mint Wenlock b.; Ridley Colborne mint Herling b.; és French Arthur mint Fregne b.; e' szerint tehát 8 szózatot szerze magának a' ministerség a' felsőházban, az alsóban pedig nem veszte semmit, mert az uj peerek közül egyik sem ült most az alsóházban. — Május 1sején este mintegy 300 javitásbarát fényes lakomával tisztelé meg a' korona és horgony czimü vendéglőben Hume urat politikai buzgó fáradozásiért Codrington hajóvezér, a' navarini hős, elnöklete alatt. E' lakmározó társaság egyszersmind igen díszes theekészülettel ajándékozá meg ezüstből a' népszerü parliamenti szónokot. Általányosan hiszik, miszerint folyvást növekedő népszerüsége mellett ismét a' székesmegye képviselője leend legközelebb alkalomkor Hume. Az est főszónoka O'Connell volt, ki Brougham ellen több éles kifakadással élt, mit a' vendégek egy része nem legnagyobb örömmel hallgatott. —

(Alsóházi ülések.) A' május 2diki alsóházi ülésben inditványt tőn Lushington föliratintézés iránt azon hivatalos levelezés előterjesztése végett, melly legközelebb a' britt és franczia kormány közt britt alattvalók kármentesitése ügyében folyt azon veszteségek miatt, miket azok kereskedése 1834 óta az afrikai nyugati partvidéken szenvedének. Ez inditvány leginkább azon hajókat érdeklé, miket a' francziák a' portendiki partvidéken törvénytelenül föltartóztatának, melly esemény már többször szolgála vitatási tárgyul a' parliamentben. A' jogtudós követ azon megjegyzéssel zárá előadását, hogy ideje már valahára megtanitni a' franczia nemzetet, miszerint sem ministersége, ha még csakugyan szerencsés leend ministerséget nyerhetni (kaczaj), sem királya, ki ez elv szerint szeret uralkodni: „tel est notre plaisir", tovább nem fog büntetlenül játszhatni a' britt érdekekkel. Grote támogatá az inditványt. Palmerston mindazáltal ellenzé olly papirok előterjesztésit, mellyek foglalatja iránt még most is folynak a' diplomatai levelezések, egyszersmind szilárd bizalmát fejezvén ki, miszerint a' franczia kormány kész leend minden jogszerü kármentesitést eszközleni. E' nyilatkozatra önként visszavoná inditványát Lushington. Ezután Royd Rise inditványára föliratintézés határoztaték a' koronához az angol délkeleti partvidék kikötői állapotja megvizsgáltatása iránt. Ez inditványt különös hévvel támogatá Codrington, mivel véleménye szerint szükséges olly kikötőkrül gondoskodni, hol támodható háboru esetén biztos menedékre találhasson az angol hajóhad, mellynek mindig rendes kikötőbe futásra alkalma vagy ideje nincsen. A' ministerek nem ellenzék a' föliratot; Thompson alderman azon mellékinditványát, melly szerint ugyanazon időben az éjszakkeleti partvidéket is megvizsgáltatni kivánta, mindazáltal nem vélék elfogadhatónak, mivel az igen tetemesül fogta volna most a' költséget szaporitani. — Gibson a' dán vámrendszert hozá még e' napon szőnyegre, mivel állitása szerint nagy részint a' külföld nyomasztó vámtörvényinek tulajdonitandó az angol kereskedés folytonos hanyatlása. Másnap (május 3kán) a' jamaicai alkotmány-felfüggesztés ellen szóla Peel, leginkább azon szempontbul indulván ki, miszerint nem tanácsos 's nem is jogszerü tett 200 évig létezett 's általányos népszerűséget nyert alkotmányt hirtelen fölfüggeszteni valamelly gyarmatban. Labouchere, a' gyarmatministerségi titoknok, támogatá a' szándéklott kormány-rendszabályt, melly elkerül-

hetlenül szükséges, ha a' parliament kivánja, hogy a' rabszolgaságot megszüntető törvény kivánt sikerü legyen Jamaicában. Hume ellenzé az inditványt, 's egyenesen tory szelleműnek bélyegzé azt. A' szabadelmü sajtó csipős gúnnyal tetézi a' torykat, kik olly nagy lélekisméretességet mutatnak most az alkotmányok föntartása iránt, holott egészen ellenkezőt tanusitának, miglen kormánypolczon ülének, és többször az anyaországban is fölfüggeszték a' személyes szabadságot.—Newcastle hg helyébe Scarborough gr. lett Nottinghamshire lordhadnagya. A' ns gr. határozottan szabadelmü, mi ujabb siralmakra fakasztá a' tory lapokat. — Ministeri lapok folyvást nevetségessé iparkodnak tenni a' chartisták holdvilágnál tartatni szokott gyülésit, noha csakugyan nem tagadhatni, miszerint e' mozgalmak napról napra nyugtalanitóbb alakot öltenek, 's mindinkább tervszerűbb egységet fejtnek ki. Lancashire több helyén kiszolgált katonák gyakorolják hadi mozdulatokban és tüzelésben a' népét. —

(Törvénytelen gyülések elleni kir. felszólitás.) Május 3ikán titkos tanácsot tartott a' királyné, mellyből következő felszólitást bocsáta közre a' törvénytelen gyülések ellen: „Miután tudtunkra juta, miszerint egyesült királyságunk néhány részében legközelebb számos ember törvénytelen gyülést tarta hogy magát és másokat fegyverforgatásokban gyakoroltasson vagy épen katonai fordulatokat 's kifejléseket tegyen, az illy gyülések pedig alattvalóink és tekintetünk nyugalmát 's biztosságát veszélyesitik, következőleg tiltvák, még pedig számüzési vagy börtönbüntetés alatt, tehát szükségesnek tartottuk, tekintvén azon veszélyes következményeket, melylyek illy törvénytelen tettekbül mulhatlanul származnának, ha azokat tovább is büntetlenül hagynók, illy gonosztevők ellen törvényszerü büntetést hozni folyamatba, 's titkos tanácsunk javaslata következtiben e' fölszólitást bocsátni közre, ezennel minden békebirónak, sherifnek, 's más polgári tisztviselőknek szigoruan parancsolván: mindent elkövetni az illy törvénytelen gyüléseken megjelenők elfogatására és törvény elibe állitására. Mivel pedig egyesült királyságunk némelly részeiben nagy számmal gyültek össze az emberek, kik közül sokan bunkókkal 's fütykösökkel valának fegyverkezve, 's a' nyilványos béke megtörésire fölszólittatásaik által nagy nyugtalanságba hozák alattvalóinkat, 's mivel e' gyülések törvényinkkel ellenkeznek, országunk nyugalmát és népünk vagyonát veszélyeztetik, tehát szigoru kötelességükké teszszük a' békebiráknak 's egyéb tisztviselőknek, hogy teljes erejükből iparkodjanak tiszteletet szerezni a' törvényeknek és gátolják az illy törvénytelen gyüléseket. Isten tartsa meg a' királynét." E' fölszólitást a' chartisták naponkint aggasztóbb mozgalmi hozák létre. Lancashireben olly fenyegető alakot kezd ölteni e' forrongás, hogy a' 79dik ezred két osztályit Dublinból Liverpoolba és Manchesterbe vala kénytelen szállittatni a' kormány. A' Corkban állomásozó vasasezred is parancsot kapott e' városba indulásra. Llanydloesben sajnos rendzavarok történtek. Az ottani chartisták ugyanis huzamosb idő óta fegyverrel készitgetvén föl magukat, csoportonkint kalandozának szerte a' vidéken 's a' bérlőktül mindenütt elszedék fegyvereiket. A' belminister, értesülvén az esetekrül, három rendőrtisztet külde a' hely szinére Londonbul, kik egyesülve az ottani hatósági tisztviselőkkel néhány rendzavarót elfogatának. Ez általányos fölkelésre szolgált jelül az egész közel vidéken. Az ingerült nép pisztolyokkal, kardokkal és dzsidákkal fegyverkezve először is a' csapszéket rohaná meg, hol a' foglyok ideigl. őriztettek, az ablakokat 's ajtókat beverék és a' foglyokat szabadságba helyzék, a' rendőröket pedig a' korcsmárossal együtt elüzék, 's azután az egész házat kirablák. A' londoni rendőrök közül kettő sebet kapott, egy helybelinek pedig kalapját szurák le fejérül. Május 3ikán tökéletesen a' zavargók hatalmában volt az egész város, kik különösen a' közel bányákban dolgozó napszámosakkal növelék erejüket. Egy nappal e' kicsapongás előtt tulajdon pártjokbeli embert hidról a' folyamba vetének, mivel a' társaság egyik alapszabálya ellen vétett. Az ottani gyártulajdonosak egy része futásban kerese menekvést. Trowbridgeben is nyiltan rablásról 's öldöklésrül kezdnek szólni a' chartisták, 's hogy rövid idő mulva fegyveresen indulandnak London felé. Egy ottani gyógyszerész óngolyókkal töltött üveget tőn ablakába illy aláirattal: „Lapdacsok a' toryk számára." A' gyermekek „Halál vagy szabadság" föliratu zászlókkal bolyongnak szerte az utczákon, 's Londonban is mozgani kezd Feargus O' Connor vezérlete alatt a' nemzeti gyülés.

(A' kormány egyesittetését hozza inditványba a' két Canadának.) A' majus 3ki alsóházi ülésben következő üzenettel jelent meg Russell a' ház sorompi előtt a' korona részről: „Ő fölsége czélszerünek tartja tudatni a' házzal, miszerint felső- 's alsó-canadai alattvalóinak jövendő jóllétét előmozditni véli, ha törvényhozásra nézve a' két tartományt egyesíti, azon időponttul kezdve, mellyet a' parliament határozand. Ő föls. tehát ajánlja a' háznak az e' tekintetben elibe terjesztendő rendszabályok czélszerü vizsgálatát, meg levén győződve, miszerint a' ház e' fontos tartományok mindennemü érdekeit egyesitni fogja olly rendszabályokkal, mellyek képesek maradandólag biztositni éjszakamerikai népének szabadságát." A' fönebbi törvényjavaslat vitatását maj. 6án ajánlá megkezdetni Russell. Ezután a' jamaicai törvényjavaslat kerüle ismét szőnyegre, de a' ház ezuttal is határzat nélkül oszlott el. A' felsőházban Canada iránt hasonló törvényjavaslatot olvasa föl Melbourne. —

(Az orosz trónörökös Londonban.) Május 3kán Vilmos Henrik németalföldi hg kiséretében Rotterdamból Deptfordba érkezék az orosz trónörökös. Déli 12 óra tájban adaték tudtára Shirreff kapitánynak, a' deptfordi hajógyár parancsnokának, hogy a' hollandi kormánygőzös közelit a' nhggel. A' lövészség 's pattantyuskar azonnal parancsot kapa szokott tisztelgésekkel fogadni a' magas vendéget. Néhány pillanat mulva közelite a' gőzös, és Shirreff azonnal elibe eveze tiz kir. hajóslegénnyel gyönyörü skárlát egyenruhákban bársony süvegekkel. A' kapitányt illedékkel fogadá a' nhg, kinek partra léptét 21 ágyulövés ünnepélyesité, mig a' zenészkar az angol nemzeti dalt harsogtatá. Miután Shirreff kapitány a' parton várakozó britt haditiszteket bemutatá a' nhgnek, kiséretestül szállására vezeté őt, hol diszes reggeli várakozék reá. Torrington l., ő föls. szolgálattevő kamrása 5 perczet késett, 's igy nem fogadhatá dereglyébül kiléptekor a' nhget. —

Rendkivüli alkalommal érkezett frankfurti kereskedő levelek szerint május 10érül a' franczia kormány máj. 7kén azon hirt kapá telegrafi uton, miszerint az angol ministerség, melly az alsóházban (hihetőleg a' jamaicai kérdésnél) öt szózattal kevesebbségben maradt, összesen benyujtá lemondását maj. 7kén, mi ujabb hirek szerint is tökéletesen valósul. —

Franczia ország.

(Mauguin föliratinditványa elhalasztva. Elegy.) A' május 4iki következkamrai ülésben hosszas beszéddel támogatá föliratinditványát Mauguin, 's az utóbbi 9 év alatt történt minden ministerségi fordulatot szigoru birálat alá vett. Girod de l' Aín, a' pecsétőr, nem gondolá elkerülhetlenül szükségesnek e' pillanatban az illy föliratintézést a' királyhoz, főleg azon okbul is, mivel szerinte rövid idő mulva vége fog szakadni e' nyomasztó fordulatnak. Néhány közbenszólalkozás után a' kamrai többség elhalasztás mellett nyilatkozék, 's határzattá lőn, hogy május 8ikaig még türelemmel fog állandó ministerségre várakozni a' következkamra. — Perpignani april 28iki hirek szerint Gervais Corbière, ki Alibaud pörében megjelenni volt kénytelen a' pairszék előtt, ismét fogságra került, a' király élete ellen koholt merény miatt. Közelebb körülmények a' fönebbi napon még nem valának tudva. — Az ideigl. ministerség nem igen látszik hinni halála közelitését, mert a' nyilványos munkák ministere inditványt készül tenni vasutépités iránt Parisból Belgiumba, országos költségen.

(Passy beteg. Abdelkader 's a' francziák közt fölbomlással fenyegetőzik a' béke.) Parisi május 5iki hirek szerint Passy néhány nap óta gyöngélkedik, és sem a' kamraülésekben sem magányos felekezeti gyülésekben nem vesz részt. Molé gr. Angliába utazott. Jaubert gr. több fiatal tudós kiséretében keletre szándékozik. Marseilleből Konstantinápolyig Texier Károly ismért utazó kisérendi őt. Onnan Görögországba fog utazni Jaubert, Texier pedig Kisázsiába és Perzsiába.—A' következkamra május 4ikén megujitá hivatalosztályit, 's 18 választás közül nyolczat a' baloldal 's balközép nyert. — Algíri april 27iki levelek az ország belrészeiből érkezett arábok állitása után azon nyugtalanitó hirt közlik, miszerint Abdelkader igen komolyszerü harczkészületekkel foglalatos, még pedig valószinüleg a' francziák ellen. A' kara-mustafai és fonduki táborbul folyvást erős őrcsapatok indulnak a' metidzsai síkságot őrszemmel tartani. A' tábornagy szakadatlanul küldözget hirnököket a' táborszemi állomásokra 's legszigorubb vigyázatot gyakoroltat minden oldalon. Néhány katonacsapatot a' franczia határokra külde, hogy annál gyorsabban értesülhessen az emir minden mozdulatiról. A' közel tanyázó kabylok használni ohajtván e' zavart, franczia birtokra készülnek rohanni, hol szokás szerint barmokat fognak rablani. April 19ikén egy a' francziákhoz szitó kulugli törzsök parancsot kapott a' határok átlépésire Hamza vidékin, 's egy igen népes vásár meglátogatására 6 órányi távolban Kara-Mustafától a' hegyek közt. Mivel a' franczia parancsnok félt, hogy a' kabylok háborgatni fogják e' szövetségeseket, tehát 3 század franczia katonaságot adott velük ótalmukra; alig haladának mindazáltal keresztül a' határokon, tüstint Ben-Zamun rettegett főnök vezérlete alatt hatalmas kabyl csapat állá el utjokat. A' támadott csata nem igen véres volt 's csak néhány pillanatig tarta; mert a' francziák szövetségesi azonnal visszavonultak sebesültikkel. E' körülményből is bizonyosnak vélik jósolhatni a' háborukiütést Abdelkader és a' francziák közt. Az emir azonban aratás utánig minden esetre hallgatni fog. —

Olaszország.

(Lengyelországban 's a' déli tartományokban csapatok összevonulása.) A' lengyel határokrul következőleg irnak: Már rég idő óta nem volt olly nagy mozgalom az orosz csapatok közt, mint jelenleg; ugyanis majd minden ezred, melly Lengyelországban állomásoz, változtatá tanyáját 's Oroszország beljéből tetemes erősitvények érkeznek, a' hadsereghez csatlakozandók, melly a' varsói hg főparancsnoksága alatt áll kizárólag. Meg nem foghatják okát ez átköltöztetésnek; hiszik azonban, miszerint olly helyzetbe akarják magokat tenni, hogy rendkivüli esemény alkalmakor illőleg készek legyenek, tekintetük fentartására. Ugy látszik, hogy Pétervárott azon surlódások, mellyek Franciaországban a' különféle hatalmak, Németországban pedig vallást illetőleg léteznek, nagy aggály tárgyai, főleg azon okbul is, mert Lengyelországban mind vallási mind politikai szakadás elemei nagy mértékben tápláltatnak. Ez, ugy gondolják, azon ok, melly az orosz kormányt a' lengyelországi seregnek olly karbani helyeztetésére kényti, melly első pillanatra is hatósan kezdhetné munkálkodásit. Más részrül az orosz déli tartományokban is hasonló csapat-összevonulásokrul beszélnek, szóval minden hatalmas mutogatásra látszik czélzani.

Igazitás: Az egri főkáptalan részirül országgyülési követül Frimm János helyett: Kovács Mátyás kan. és csakugyan Roskoványi Ágoston kan. uu. küldetnek, 's e' szerint kérjük Jelenkorunk 38 száma hibás tudósitását megigazittatni.

Gabonaár: Pest, május 17dikén: Tiszta buza 155, 140, 130; — Kétszeres 116, 110, 100; — Rozs 95, 90, 85; — Árpa 76, 70, 65; — Zab 65, 63, 60; — Köles —, —, —; — Kukoricza 95, 90, 85; —; Köles kása 190 pesti m. v. garas.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. JELENKOR. 1839.

szerda, maj. 22. 41ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevézések és előléptetések; országgyülési követek; n. becskereki czáfolat a' hirlett ünnepélyek iránt; különféle: Sziszek mváros tisztujitása, Milos hg és beteg fia, az ausztriai Lloyd kereskedési összeköttetés iránti nyilatkozata, Schuster János halotti emlékünnepe, tánczvigalom a' pesti szinház javára, bécsi hirek, 's a' t.) Amerika. Spanyolország (Gaviria gyermekei megszabadítva; a' ministerség lemond; 's a' t.) Anglia (a' ministerség lemondása valósul; az alsóházi elnök lemond hivataláról; Melbourne és Russell ez iránti nyilatkozata; Peel ministerségalakitást vállal magára, 's ismét visszaadja a' meghatalmazást; a' nemzeti kérelem ügye: elegy; 's a' t.) Franczia ország (állandó ministerség; Parisban respublicai zendület támadott, de már el van nyomva; Mauguin föliratinditványa módositásokkal elfogadva; 's a' t.) Németország. Gabonaár.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége következő iratot méltóztatott Mailáth Antal gróf magyar kir. udvari első alkanczellárhoz intézni: „Kedves Mailáth gróf! Az Ön kitünő szolgálatiért, miket eddig nekem és az országnak tett, 's megismeréseül az Ön személyem iránti hüségének 's ragaszkodásának, és tanusitott szolgálat ismeretinek magyar kir. udv. kanczellária vezérletével megbizatása alkalmával, valamint szolgálatom javáért buzgalmának, elhatározva találom magamat, Öntmagyar udv. kanczellárommá nevezni ki a' rendszeres járadékokkal. Midőn ezt Önnel tudatom, egyszersmind megtevém a' szükséges intézkedést Colloredo-Mannsfeld hg első főudvarmesteremnél. Bécs, máj. 15én 1839. Ferdinand s.k."

Ő cs. 's ap. kir. fölsége 1838iki dec. 10iki határzatában Vécsey Augusztgr. altábornagyot dijmenten titkostanácsosi rangra emelni; f.é. april 20ki rendeletében az egri főkáptalannál Kovács Mátyás kanonokot a' bold. szűz kurzi v. remeteségi czimzetes apátjává; Ruttner Ferenczet királyhelyivé, és Roskoványi Ágostont saár-monostori czimzetes apáttá; végre Zdenchay Eduárd tbirót, horváth- dalmát- és tótországi itélőtáblához tiszteletbeli elnökké nevezni méltóztatott. —

Ő cs. 's ap. k. fölsége az országos küldöttségnek Buda és Pest közt állandó vaslánczhid iránt kötött szerződését Sina György báróval kegy. aláirni 's a' hidvámszedés éveit a' vállalkozó utóbbi folyamodta következtiben 97rül 87re szállitani méltóztatott.

ORSZÁGGYÜLÉSI KÖVETEK: Ugocsa részérül: Perényi Lajos b. és Szentpály László; Bács-Bodrogérul: Odry József első alispán és Szucsics Károly tiszti főügyvéd; fölkiáltással N. Bánya sz. k. bányavárosérul: Toperczer Otto főjegyző; Turócz megyeérül: maj. 15kén neczpáli Justh József és tótprónai 's blatniczai b. Prónay Gábor egyenlő ranggal közfelkiáltás által; Szepes megyeérül: Zsedényi Eduard udv. titoknok és Görgey Márton főszbiró közfelkiáltással ugy, hogy a' választás alig tartott egy óranegyedig; Szepesi káptalanérul: Andreánszky Menyhért kan.; Lőcse városérul: Andaházy Imre főbiró; Kézsmárkérul Kéler Pál főjegyző; Horvátországérul: Lentulay Imre bántáblai közbiró és Suvich József zágrábi alispán; Krassoérul: egyszeri felkiáltással: Markovics József és Kiss András alispánok; Torontálérul: fölkiáltással Hertelendy Miksa és Szapáry József gr.; Csanád megyeérül: Biró Imre főügyvéd 's Návoy Tamás tiszt. főjegyző máj. 13ki követválasztási gyülésben.

Szives kötelességit teljesiti a' pesti vakok intézetére ügyelő küldöttség, annak hálás nyilvánitása által, hogy t. szentmiklósi Nákó János ur, több ns megye tbirája által ő felsége születésnapja dicsőitése tekintetéből nagylelküleg ajánlott 100 pgő ftból a' czimzett ur saját kivánságához képest 20 pgő ftot az intézeti növendékek közt kiosztatván, 80 pgő ft az intézeti pénzalap szaporitására fordittatott. Aprilis 20kán 1839. Pesten Dubraviczky első alispán 's ezen küldöttség elnöke.

Nagy-Becskerek, május 16kán 1839. F. hó 13kán iktattatott be Hertelendy Ignácz főispáni méltóságába. Ezt isteni tisztelet előzé meg, hol az egyházi zene hangjai közül magyar énekek — ez alkalomra készültek, zengének. — A' Hirnökbül állhirek csúsztak a' Jelenkorba. Azon czikkely ugyanis, melly ő fölsége születésnapja ünnepéről szól, bárki irta is, többnyire költemény, igaz, hogy volt itt némi kis kivilágitás egyket utczában, 7—8 száz ablakban; de 10ezer ablak egész városunkban sincs. Nincs itt egy lánczhid sem. Csak 3 tornyos templomunk egy toronytalan 's egy pár kápolnánk van. Nincsen 30 mozsár nálunk, álgyunak pedig híre sincs. 150ezer viaszgyertya talán Londonnak is sok volna a' mi időnkben. Győzelmi kapu egy sem volt. Nem tudunk a' 3 ökörrül, de még kevesebbet a' 60 akós hordórul. A' jámbor polgárság tiszteli a' jó királyt, 's ugy áldozik, mint szük kürülménye engedi. Ama leirás tehát merő rágalom, 's ama gúnyiró e' népben a' királya iránti hüséget vette czélba tántoritani. E' város fegyveres polgársága alig áll 70—80 főnél többül. Hajduja e' megyének börtöneinknél 30ig, a' városnál még kevesebb számra terjed. És mivel a' leirt ünnepély igen egyszerü volt, nem akarám vele hirlapjainkat terhelni. De most, midőn abból gúnyiratot látok keletkezni, kötelességemnek érzem fölszólalni, 's ama leirást kerekdeden rágalomnak és az irót silány lelkületünek nyilatkoztatni. — Becskereken vivó intézet keletkezett.

A' komárommegyei javitó-dologház ügyében. Maj. 2án délelőtti órákban fényes küldöttség ment az ezen intézet magaslelkü fő alapitójihoz, m. gr. Nádasdy Leopold örökös főispánhoz 's mélyen tisztelt b. Forray Julia csillagkeresztes nejéhez, ő nagyságokat a' már emelkedni kezdett intézet szemlélésére meghivandó. A' hely szinére érkezvén, a' közszeretetü főispáni pár letevé a' talpkövet, 's megtekintvén az épitvények egyéb részeit visszatértükben egész kiséretestül egyenesen a' régi börtönök felé tartottak. Oda érvén, tompa éljenkiáltások hallattak a' börtönök mélyiből 's a' jelenvoltak kebleiben olly édesbús érzelmet támasztának, mintha e' szánandó bünhödők, kik többnyire csak alkalom 's példa által csábittattak büntettre 's erkölcsi nevelés hiánya miatt, mirül ők nem mindig tehetnek, követték el a' vétséget, de jóra hajló indulatjoknál fogva mindnyájan javithatók — az ő súlyaik enyhitésére jött örangyalnak örülnének. Bemenvén a' börtönök belsejébe, itt ott annyira tömvék a' zugok emberrel, hogy az alatt, mig némelly fekhetik, a' többinek állni kell, lélektestet ölő munkátlanságban, 's tulajdon gőzükben lelkendezve. Azon nap esti 8 órakor vevé kezdetét a' jótékony vigalomünnepély, igen számos 's nagytekintetü vendégtől látogattatva. Fényre, csinra, izlésre 's kellemre akármelly fővárosával vetélkedett, 's a' müveltebb körü magyar társulatra igen nevezetes és eredeti volt. 10 órakor kezdődött a' sorsvonás az e' tárgyban munkált választmánynak jelenlétében. A' kivont nyerő számok ezek: 46. 58. 82. 90. 97. 104. 118. 148. 211. 261. 279. 310. 371. 405. 406. 418. 452. 465. 496. 497. 500. 519. 521. 524. 618. 625. 627. 639. 664. 683. 705. 711. 740. 745. 768. 792. 795. 801. 802. 825. 831. 856. 879. 884. 894. 936. 943. 946. 952. 962. 965. 971. 991. 992. 1023. 1027. 1030. 1031. 1038. 1039. 1068. 1143. 1196. 1207. 1208. 1239. 1275. 1302. 1306. 1312. 1309. 1322. 1353. 1354. 1360. 1391. 1398. 1409. 1420. 1421. 1422. 1436. 1437. 1467. 1497. 1508. 1544. 1554. 1556. 1632. 1659. 1662. 1664. 1687. 1689. 1708. 1748. 1764. 1808. 1816. 1819. 1829. 1830. 1840. 1841. 1875. 1884. 1891. 1928. 1931. 1959. 1971. 1975. 2011. 2019. 2029. 2041. 2043. 2060. 2082. 2105. 2113. 2141. 2157. 2158. 2193. 2195. 2196. 2225. 2280. 2322. 2335. 2395. 2415. 2424. 2503. 2526. 2534. 2560. 2563. 2575. 2576. 2583. 2609. 2641. 2647. 2665. 2707. 2719. 2746. 2748. 2756. 2769. 2775. 2780. 2822. 2839. 2871. 2874. 2914. 2928. 2980. 2982. 2988. 2990. 2992. 3002. 3007. 3028. 3033. 3037. 3043. 3044. 3049. 3058. 3061. 3076. 3097. 3103. 3105. 3125. 3137. 3180. 3211. 3216. 3220. 3231. 3252. 3260. 3271. 3274. 3281. 3294. 3295. 3310. 3324. 3331. 3332. 5337. 3345. 3350. 3352. 3389. 3392. 3404. 3430. 3434. 3437. 3448. 3453. 3461. 3482. 3527. 3552. 3577. 3605. 3623. 3632. 3639. 3662. 3694. 3706. 3716. 3730. 3754. 3757. 3759. 3767. 3792. 3851. 3872. 3909. 3922. 3939. 3945. 4027. 4033. 4075. 4098. 4118. 4132. 4169. 4171. 4174. 4175. 4186. 4194. 4197. 4203. 4221. 4229. 4267. 4269. 4270. 4271. 4298. 4299. 4323. 4340. 4343. 4344. 4349. 4353. 4354. 4362. 4375. 4387. 4407. 4408. 4430. 4437. 4467. 4474. 4542. 4551. 4557. 4560. 4564. 4565. 4574. 4587. 4595. 4596. 4599. 4606. 4607. 4609. 4619. 4648. 4679. 4687. 4705. 4729. 4753. 4768. 4780. 4782. 4795. 4798. 4803. 4833. 4841. 4859. 4862. 4890. 4900. 4938. 4942. 4943. 4971. 4980. 4982. 4987. 5010. 5029. 5031. 5033. 5034. 5040. 5046. 5053. 5054. 5055. 5062. 5071. 5083. 5092. 5098. 5110. 5111. 5113. 5199. 5220. 5222. 5228. 5280. 5288. 5316. 5319. 5322. 5333. 5349. 5356. 5365. 5399. 5409. 5429. 5441. 5456. 5514. 5516. 5542. 5596. 5604. 5618. 5623. 5643. 5660. 5699. 5704. 5713. 5716. 5728. 5735. 5736. 5741. 5769. 5774. 5816. 5833. 5835. 5840. 5855. 5873. 5883. 5911. 5943. 5954. 5963. 5989. 5999. 6000. 6007. 6010. 6016. 6027. 6033. 6043. 6080. 6083. 6156. 6175. 5209. 6219. 6227. 6261. 6285. 6295. 6302. 6321. 6358. 6359. 7410. 6415. 6467. 6481. 6492. 6499. 6505. 6535. 6536. 6540. 6573. 6685. 6707. 6714. 6736. 6752. 6794. 6811. 6825. 6840. 6872. 6933. 6937. 6940. 6964. 6993. 7002. 7026. 7044. 7055. 7075. 7078. 7095. 7109. 7126. 7134. 7144. 7172. 7176. 7201. 7227. 7231. 7234. 7282. 7292. 7301. 7333. 7347. 7354. 7381. 7405. 7429. 7447. 7455. 7461. 7462. 7466. 7475. 7479. 7481. 7493. 7537. 7544. 7563. 7564. 7573. 7636. 7642. 7647. 7716. 7723. 7732. 7742. 7744. 7777. 7807. 7862. 7868. 7893. 7899. 7949. 7995. 8005. 8008. 8009. 8011. 8020. 8024. 8033. 8075. 8078. 8080. 8091. 8106. 8141. 8165. 8221. 8226. 8229. 8247. 8263. 8269. 8297. 8298. 8304. 8316. 8356. 8359. 8363. 8378. 8440. 8478. 8487. 8503. 8511. 8526. 8536. 8544. 8584. 8595. 8613. 8614. 8621. 8625. 8638. 8657. 8663. 8689. 8716. 8721. 8792. 8814. 8833. 8850. 8876. 8887. 8910. 8917. 8928. 8959. 8963. 8968. 9001. 9024. 9150. 9167. 9174. 9175. 9180. 9330. 9367. 9401. 9453. 9542. 9549. 9572. 9581. 9592. 9622. 9626. 9676. 9729. 9740. 9760. 9765. 9836. 9839. 9849. 9851. 9864. 9971. 10132. 10139. 10145. 10163. 10167. 10171. 10224. 10228. 10305. 10319. 10343. 10377. 10397. 10402. 10418. 10429. 10432. 10444. 10454. 10497. 10560. 10564. 10567. 10584 10616. 10620. 10639. 10710. 10741. 10768. 10801. 10812. 10813. 10833. 10867. 10928. 10959. 10965. 11046. 11090. 11132. 11159. 11201. 11218. 11230. 11231. 11236. 11256. 11285. 11287. 11321. 11416. 11426. 11463. 11497. 11520. 11544. 11556. 11558. 11605. 11688. 11730. 11750. 11766. 11860. 11864. 11868. 11871. 11872. 11873. 11877. 11937. 11948. 11980. 12012. 12081. 12089. 12140. 12172. 12177. 12180. 12196. 12210. 12213. 12223. 12224. 12227. 12231. 12247. 12248. 12266. 12290. 12314. 12337. 12338. 12363. 12367. 12391. 12394. 12397. 12407. 12408. 12422. 12423. 12455. 12506. 12507. 12512. 12520. 12534. 12535. 12548. 12552. 12576. 12577. 12586. 13592. 12599. 12603. 12604. 12609. 12614. 12616. 12637. 12677. 12678. 12719. 12738. 12740. 12760.

12791. 12810. 12828. 12846. 12851. 12852. 12855. 12897. 12931. 12935. 12950. 12970. 12971. 12972. 12991. 13004. 13020. 13031. 13032. 13036. 13040. 13043. 13052. 13057. 13073. 13083. 13128. 13147. 13180. 13183. 13188. 13191. 13196. 13237. 13238. 13259. 13269. 13270 13305. 13347. 13354. 13370. 13374. 13401. 13411. 13419. 13438 13457. 13504. 13514. 13559. 13564. 13569. 13586. 13589. 13612. 13616. 13636. 13637. 13664. 13710. 13729. 13732. 13738. 13744. 13751. 13801. 12846. 13863. 13868. 13880. 13882. 13902. 13913. 13915. 13942. 13931. 13960. 13974. 13978. 13991. 14000. 14031. 14044. 14170. 14178. 14189. 14243. 14272. 14280. 14293. 14341. 14375. 14376. 14403. 14449. 14483. 14676. 14678. 14711. 14714. 14778. 14780. 14816. 14838. 14974. 15028. 15049. 15058. 15093. 15094. 15188. 15200. 15220. 15321. 15349. 15418. 15461. 15467. 15506. 15561. 15648. 15665. 15701. 15715. 15883. 15907. 15911. 15913. 15943. 15970. 16009. 16033. 16076. 16084. 16085. 16116. 16128. 16133. 16162. 16181. 16191. 16209. 16212. 16225. 16247. 16304. 16335. 16352. 16441. 16503. 16523. 16542. 16570. 16583. 16600. 16644. 16661. 16706. 16731. 16759. 16802. 16823. 16827. 16835. 16854. 16855. 16866. 16885. 16892. 16905. 16908. 16917. 16921. 16924. 16928. 16943. 16945. 16952. 16970. 16998. 17001. 17003. 17025. 17035. 17052. 17087. 17117. 17151. 17189. 17192. 17229. 17254. 17250. 17281. 17293. 17294. 17316. 17340. 17343. 17351. 17380. 17388. 17404. 17412. 17432. 17439. 17473. 17504. 17521. 17543. 17553. 17555. 17559. 17563. 17569. 17577. 17581. 17595. 17599. 17617. 16655. 17658. 17662. 17677. 17710. 17733. 17747. 17748. 17816. 17847. 17851. 17859. 17876. 17891. 17896. 17916. 17969. 17978.

A' nyeremények a' nyerősors előmutatása mellett, Komáromban t. Závody Ferencz, ifjabb Pázmándy Dienes tbiró, 's Konkoly Elek esküttt uraktól elviendők. Azon nyeremények pedig, mellyek 3 hónap alatt bezárólag augusztus 2kaig nem vitetnek el, az intézet' javára árverés utján fognak eladatni. A' még kinlevő sorsokat, mellyek iránt május 2kaig válasz nem érkezett, az intézet hasznára elkeltekül tekintetni határzák, 's ez okból valamennyi sors, számra 18 ezer, játszott. E' vigalmat megelőző 's következett napokban tartott közgyülésben szőnyegre került a' nyugpénzintézet is, a' hü szolgálatban elaggott megyei hajdúk számára, 's a' kegyes ajánlatokból alakult alaptőkeje gyülés alatt is gyarapult. 7kén követválasztás volt, 's az annyi országgyülésen jeleskedett Pázmándy Dienes első, és Ghyczy Ráfael másodalispánok egy lélekkel egy akarattal választattak követekül felkiáltás utján. Hasonló dicsőséggel felkiáltaték helyettes alispánnak a' derék Huszár Ferercz. Maga a' választás 10 percznél tovább nem tartott, 's ezt eleitől végig az itt mindinkább terjedő szelid haladással párosult méltóság czimerezé. Utána a' javitó-dologház ügye fordulván elő, a' t. megye az e' tárgy körül szellemileg 's anyagilag példátlanul fáradozott nemes grófnőnek áldozatit jegyzőkönyveibe iktatá, 's e' hőkeblü Hazalyányt az utókornak általadá, mint ollyat, ki erkölcsi tekintetben az, mi hajdan Szécsy Mária volt a' vitézségben. A' gyülés bevégeztével t. Pázmándy első alispánnak velős szónoklata alatt fényes küldöttség szivrehatólag megköszönte a' n. grófnőnek olly hoszszasan tartott és sikerült fáradalmit. Mire a' grófné könnyekre olvadva tartalmasan felelt a' szünni nem akaró örömélienkiáltások közt. Ekkor a' nőkoszorúnak egyéb virágai — kik majd erejöket felülmuló együttmunkálattal olly díszes gyüjteményeket birtak összeszerzeni, mellyek a' müértők által közel 20 ezerre becsültettek — az emberiség oltárára is áldoztak: t. Pázmándy Dienesné 1548 ft., t. Ghyczy Ráfaelné 1042 ft. t. Konkoly Lászlóné 1000 ft., t. Ordódy Vinczéné 645 ft. Későbbi ajánlatok: t. Faragula Károly, budai főharminczadi ellenőr 100 ft., nm. Kovács Miklós, erdélyi püspök 50 ft. m. Sztankovits János, győri püspök 200 ft, m. Ocskay Antal, kassai püspök 25 ft, nm. b. Eötvös Ignácz, kir. főtárnak 20 ft., nm. Festetits Albert gr. 6 f. 15 kr, m. Perényi Lajos gr. 6 ft, m. Buttler János gr. 25 ft., n. Trsztyánszky Sándor, kir. tbiró 48 ft, m. Szapáry Vincze gr. 50 ft, m. Motesiczkyné Pongrácz Johanna grófnő 44 ft, ft. Schnell kanonok 12 ft. 30 kr., t. Liptay Antal lelkész 57 ft. 30 kr., nm. Bakonyi Imre kir. tábornok 10 ft, R. S. 2 ft. 30 kr., névtelen 41 ft. 30 kr., ft. Feuchtinger Domokos, prépost 25 ft., m. Tajnay János, árvai főispán 50 ft., n. Gyöngyösy Pál, csornai prépost 125 ft.(folytattatik) Közrebocsátja *Külkey Henrik.*

KÜLÖNFÉLE: A' zágrábi káptalan, mint földesura Sziszek mvárosnak, melly alatt Odra, Kulpa és Száva folyamok egyesülnek, hol hajdan római gyarmat és roppant erősségü vár állott, mellyet utóbb eleink és a' tatárok földig leromboltak, vásári szabaditékot eszközle ki 1830ban e' kereskedési városkának, melly most 100 házat 's több szép raktárt és vendégfogadót foglal magában. E' szabaditék tartalma következtében f. hó 2án tisztujitást tarta e' mváros Hudibitek zágrábi káptalani várgróf elnöksége alatt. Először is 36 választó férfit neveze ki a' község, kik közül következő tisztviselőség alakult: biró, Berkich Antal; polgármester, Stojanich Andor; kapitány, Hergesich Tamás; tanácsbeliek, Wellenreiter és Milletich; jegyző, Klobuchar György; pénztárnok, Wellenreiter kereskedő; egyházatyák, Hergessich és Jarebich; árvák gondviselője, Liebenfeld; ügyvéd és számvevő, Klobuchar; mértékügyelő, Weihard. — Zimonyi hírek szerint Milos hg megváltoztatá korábbi tervét, nem utazik Temesvárra. Steics orvost küldé oda beteg fiáért, ki atyjához viendi a' szenvedőt. April 27kén Zimonyba érkezék Milan hg és Lyubicza hgnő, 's 28kán megjelent látogatásukra Obrenovich Jefrem a' tanács néhány tagjával; 29kén pedig maga Milos hg is legnagyobb titokban váratlanul beteg fiánál termett. 8 orvos tanácsot tartott a' beteg fölött 's Milos hg elhatárzó itéletet kivánt tőlük hallani, de a' betegség állapotja nem engede valami bizonyost mondhatniok a' fiatal hg jövendőjérül. A' zágrábi lap szerint Stahly pesti orvosnak naponkint száz pengő forintot igért Milos hg nevében veje Nikovich és fölgyógyulás esetén két ezer aranyat, de a' nagyhirü orvos nem hagyhatá el pesti betegjeit, bármilly kecsegtetők valának is az igéretek. — Az ausztriai Lloyd következő czikket közöl a' sziszeki és károlyvárosi kereskedésrül. „Mostani szállitási eszközink hiányossága 's a' külföld hatalmas versenyzése daczára is legalább egy millió mázsányira tehetni az áruszállitást Károlyvárosbul Fiuméba, Buccariba és Szegnia (Zeng) felé, noha némelly években nem épen olly tetemes a' gabnaszállitás, mint a' legközelebb multban volt, ez utóbbi hiány tazonban eléggé ki pótlák egyéb áruk. Ehez még különösen igen sok vágómarha járul Károlyvárosbul 's a' közel erdőkbül tömérdek épületi és tüzifa, szén és hamuzsir 's még más többféle szállitvány, melly a' régi Karolina-főutról 's egyéb oldaltájakról Luiza-utra tér, és a' legközelebbi tengerőbölhez vonul. Időszerü gyorsabb 's jutalmasb összeköttetés által mindennemü termék-kiszállitás szaporulna, 's Odessza és a' többi versenyző hely önként visszalépni kényszerülne. Milly messze terjedő óriási sükerü hasznot nyerne hazánk és az egész ausztriai birodalom, ha a' kivitel az ország erejéhez méretnék, 's azon tőkepénzek hazánkban kamatoznának, miket most a' külföld pénzládáiba szórunk, azt minden további számolgatás nélkül könnyen átláthatni. Az átviteli szállitásra nézve is rendkivüli hasznokat hajtana az emlitett mód. Mind azon roppant árutömeg, melly most Leibach felé rosz állapotban jut Sziszekre, vagy Belgrádba, ezentul biztosabban érkeznék rendeltetési helyére Károlyváros felé, merre Kulpa és Száva folyamokon kevés akadéknak van kitétetve a' hajózás. Csak néhány mérföldnyi mesterséges utra van itt szükség, 's minden elem olly kedvező, hogy valamennyire jártas vasutépitész alkalmasint semmi akadályra nem fogna e' tekintetben találni. Károlyvárosbul Fiuméba viendő vasut leggyorsabban teljesithetné e' korszerü kivánatot. Ennek megtörténte után még egy másik nagy felaldat várna ugyan megfejtést, a' Károlyvárosig tartó lassu viziszállitás, de az már nem lenne olly sürgetős, mihelyt vasut kötné össze Károlyvárost az ádriai tengerrel. Károlyváros e' változás következtében folyvást nagyobb árumennyiség rakhelye, 's gabnára nézve 2ik Mosony, egyéb árukra nézve 2dik Pest fogna lenni. A' triesztiek csupán Károlyvároshoz folyamodnának, 's minden kivánatjokat leggyorsabban 's minden veszély nélkül látnák teljesitve. Egész hazánkból szakadatlan folyamban hullámzanának kivitelre alkalmas áruk Károlyvárosba, mihelyt biztositva látnák a' továbbvitelt az illető termesztők, 's e' körülmény még az utazók számát is tetemesül fogná szaporitni. A' Sziszek-Károlyváros közti hajózási összeköttetésre nézve már történtek némi javitó lépések, mellyek folytonos haladásban vannak elannyira, hogy elemi viszályokon kivül semmi tetemesb nehézségnek nincsen kitétetve e' szállitási ut. Mindenki erősen meg van győződve, miszerint Károlyváros-Fiume közti vasut nemcsak a' kereskedőségnek, hanem a' vállalkozóknak is igen tetemes haszonnal fogna gyümölcsözni, e' szerint tehát minél előbbi létesülése minden tekintetbül rendkivül kivánatos." — Jasszyból irják, mikép az ottani zavargások és rablások következtében szigorral kezd az ottani kormány bánni minden elfogott rablóval. Apr. fogytán kötéllel végeztetéki a' híres Ketrar nevü haramiavezért, kinek vérengző kicsapongási huzamosb idő óta rettegteték Moldvát. — Győrbül máj. 13ikáról ezt irják: „Tegnap esti 7½ órakor délkeletrül éjszaknyugat felé tüzjel vonult el az egen egészen üstökös alakban, mintegy 60—80 ölnyi magosságra a' földtül, elől gömbölyü világtömeggel 's hátul mintegy 1 ölnyi farkkal, mellynek fénye légszeszéhez hasonlíta, 's mellyből, a' láthatárhoz közelitésekor, csekély nagyságu fénygolyó alakult. Röpülése közben némi sustorgás volt hallható, millyent röppentyü (rakéta) fölszállása szokott okozni. Az ég tiszta csöndes és felhőtlen volt. A' röpülés gyorsasága congrevi röppentyüéhez hasonlíta. Ugyanazon este, mintegy 6 óra tájban, ehez hasonló tüneményt vettek észre az utasok a' budai postauton fekvő Gönyő vidékin, ugyanazon irányban 's egészen hasonló alakban, noha ez nem lehete az előbbivel ugyanazon tünemény, mivel a' fönebbinek gyorsaságát teljességgel nem egyeztethetni össze a' másfélórai időközzel, 's egyébiránt igen könnyen történhető, hogy egy este több egymáshoz hasonló illynemü tünemény is mutatkozott." Ugyane' tárgyról egy aszódi levelező igy nyilatkozik: „Máj. 13án. Mintegy 7¾ óra lehetett este, midőn délről tüzgolyót láték éjszaknyugat felé iramlani a' föllegtelen tiszta egen. A' tömeg garasnyi nagyságu volt és halványsárga; időrül időre mindazáltal sötétebb szinü szikrákat szórt, mellyek farkot képezének utána. Az egész tünemény 9 másodperczig volt látható. — F. máj. 4ikén üllte a' m. k. tudom. egyetem bold. Schuster Jánosnak a' vegytan (chemia) néhai r. tanitójának 's m. nemz. tud. akademia tagjának emlékünnepét Reisinger János természettörténeti n. érdemü tanitó gyásztisztelkedése mellett. Az egy óránál tovább tartott jeles dolgozatu és szavalatu beszéd a' tettekben dús és munkás férfi életét olly dicsően rajzolta, hogy a' hamvadó elszenderültét lelkünk érzelmi előtt szellemként lebegni láttuk 's fájdalmas vegyületü boldog családásunkból csupán a' beszéd fonala szakadtával ocsódtunk fel. A' bold. hosszu évek során az életbe vágó és szinte legelső szükségü vegytan központja 's képviselője volt hazánkban, 's igy a' lelkes beszéd tartalma mindenkor kitünő czikkét alkotandja literaria historiánknak 's vegytani és gyógyszerészeti müszótárunknak. Mi 's az üdvezültnek országszerte lakó számos két rendü (orvos és gyógyszerész) tanitványi ohajtva ohajtjuk e' sokban példányul szolgáló beszédnek nyomtatásban minélelőbb megjelenését. O. T. — A' pesti magyar szinháznak mind felállitására mind további fentartására szükséges pénztár gyarapitása körül több izben sükeresen munkált pestmegyei főszolgabiró Miskey Imre ur, f. hó 2kán az emlitett szinház javára Ó Budán, néhány lelkes nő által e' czélra ajánlott női munkák kijátszatásával egybekötött tánczvigalmat rendezett, mellynek bevételi tiszta jövedelme 325 pgő ft. az illető helyre befizettetvén, a' tisztelt urnak az intézet iránti e' buzgalmáért a' részvényes társaság nevében 's határozatából nyilványos köszönetet mond Pesten 1839 évi maj. 5én Balla Endre választmányi jegyző. — A' bécsi sz. István-torony felső részét, mintegy 8 ölnyi magosságban, az illető épitési biztosság olly rosz álla-

potban levőnek nyilatkoztatá, hogy azt kijavítni többé egyátaljában nem lehet, mire az alsó-ausztriai kormányzóság a' torony azon részének leromboltatását határzá el; ugy mindazáltal, hogy dologhoz értők minden egyes részének hű rajzát készítsék el, 's aztán ez annyira emlékezetes tornyot eredeti formájához egészen hasonló alakban ujra föl fogja épittetni. E' határzatot nyilványossá tételé az alsó-ausztriai kormányzóság, mivel a' bécsiek nem véltek azon fájdalmas gondolathoz szokhatni, miszerint ezentul nem fogják többé látni az olly kedves tornyot. A' szükséges rajzok már munkában vannak, 's a' torony leromboltatása után tüstint hozzá fognak az ujonnan fölépitéshez. — Bécsben jelenleg Unger k. a. rendkivüli diadalokat arat az olasz dalszinészet mezején; mübarátok itélete szerint benne Schröder és Malibran müvészsége öszpontosul. — A' lombardvelenczei királyságban a' keresztyénség ügyében annyi érdemet aratott jerusálemi lovagrend uralkodó fejdelmünk ő cs. kir. föls. kegyessége által ismét föléledt, 's perjelséget nyert illő jövedelemmel. — Károlyvárosi hirek szerint Henrik bordeauxi hg, Xik Károly elhunyt franczia király unokája, május 9ikén Chambord gr. álnév alatt Károlyvárosba érkezék több főnemes és magosrangu haditiszt kiséretében; másnap Zimony 's Belgrád felé Erdélybe folytatá utját a' fiatal hg. — Zimonybul máj. 6ikáról azt irják: „Az angol gyors hirnök-váltogatás napról napra élénkebb kezd lenni. Mult héten kettő ment erre keresztül, egyik Bécsbe, a' másik pedig Konstantinápolyba utazván; tegnap Londonbul érkezék ide egy gyors hirnök, és sürgönyeit másnak adván át, tüstint vissza sietett a' Belgrádban kapott konstantinápolyi hírekkel Londonba. Általányos hiedelem, hogy Mehemed Ali és a' porta közt kardélre kerülend a' dolog. — Mult héten 4 napig tartózkodék Milos hg az itteni vesztegintézetben, 's több előbbkelő szerb előterjesztése következtében Mihály fiával Belgrádba ment. Zsivanovics, a' fejdelem volt titoknoka, nem merészel visszatérni Belgrádba, mert, mint mondják, rosz fát tett ott tüzre. Ljubicza hgnő Milan beteg fiával holnap Péterváradra fog utazni, hol meggyógyitását igéri eszközleni Kuh ezredi orvos. — Kemptenben bizonyos Bilger Antal nevü őrült éhhalállal határzá véget vetni életének, 's e' czélját 63 napi koplalás után csakugyan el is éré. —

A' bécsi 2dik verseny szerdán, máj. 8kán ment végbe.

1. Külön-verseny $2^1/_4$ ang. mf.

Hunyady Józs. gr. 6e. pej ménje Weighton, ap. Brutandorf, an. Hornsea anyja, 100 font. . . . . 1.

Sangusko hg 6e. szürke ménje, arab méntől, 85 ft. . . . 2.

2. Díj-verseny. 200 ar. minden belföldi lóra. A' tétpénz az első és második ló közt osztatik fel. $2^1/_2$ ang. mf.

Liechtenstein Fer. hg 5e. pej ménje Terno seco, ap. Lottery, an. Puzzle, 111 ft. . . . . 1.

Liechtenstein Aloiz hg 5e. sárga kanczája Furiosissima, ap. Privateer, an. Miss Fury, 109 ft. . . . . 2.

Hunyady József gr. 4e sárga ménje Sir William, ap. Carthago an. Lady William, 102 ft. . . . . 3.

Liechtenstein Aloiz hg pej ménje Poet, ap. Shakespeare, an. Battle, 102 font. . . . . 4.

Hunyady József gr. 4e. világos pej ménje Mazeppa, ap. Murphy, 98 font. . . . . 5.

Festetics Mikl. gr. kancz. Sonnambula — Eszterházy Mih. gr. szürke kancz. Moss-Rose — Liechtenstein Aloiz herczeg sárga ménje Pat — és Nádasdy Tamás gr. pej. kancz. Miss Hetes — visszahuzattak.

3. Károlyi-tétverseny. 1000 arany díj. Minden mén és kanczára. A' második ló 100 aranyat kap $2^1/_4$ ang. mf.

Hunyady József gr. nevezte 4e. pej mén Spectre, ap. Firman, an. Apparition, 103 font. . . . . 1.

Liechtenstein Aloiz hg 3e. vil. pej ménje Ács, ap. Colwik, an. Williamson's Ditto-kancza, 83 font. . . . . 2.

Széchenyi Istv. gr. 3e. sárga kanczája Julietta, ap. Rowton, an. Prudish, 75 font. . . . . 3.

Liechtenstein Frd. nevezte 6e. pej mén Weighton, 117 ft. . 4.

Liechtenstein Aloiz hg nevezte 3e. sárga kancza, ap. Privateer, an. Lilack — és Löwenberg b. 4e. sötét pej ménje Chateau Lafitte — visszahuzattak.

4. Ivadékverseny, 3 esztendős belföldi lovak közt. 1 ang. mf. Lovas belföldi.

Széchenyi Ist. gr. sárga ménje Padishah, ap. Defence, an. Sentiment 97 font. . . . . 1.

Hunyady József gr. pej kancz., ap. Starch, an. Princess Jemima 95 font. . . . . 2.

Festetics Mik. gr. pej ménje Nágocs, ap. Conscript, an. Don Juan-kancza, 95 font. . . . . 3.

Ugyanannak pej kanczája, ap. Murphy, an. Trotinda, 95, font visszahuzatott. —

5. Ebéd-tétverseny. (Dinnerstakes) belföldi lovakra, mellyek máj. 8ka előtt még nem nyertek, 50 aranyból álló díj. $^1/_2$ ang. mf.

Festetics Mik. gr. 3e. pej mén Romeo, ap. Conscript, 85 ft. . 1.

Széchenyi Ist. gr. 3e. sárga kanczája Julietta, 85 ft. . . . 2.

Amerika.

(Rozas kényuralkodása.) Buenosayresi legutólsó hirek szerint Riojaneirón keresztül, Rozas kényparancsnok dühe, a' félelemtül zaklattatva, minden határon tulcsap; a' világbéke legmakacsabb pártolói is szerencsének tarthatják, hogy esztelen gőgjében a' franczia végválaszt félredobá. Vajjon milly becsületes és tartós szövetkezést képes illy szörnnyel kötni? A' jour. de Débats következő levelet közöl Buenosayresbül, melly hiven festi a' kényuralkodást: „Rozas vak dühében folyvást üzi kegyetlenségeit; az ellene intézett gyülölséget rettegtetéssel akarja gyöngiteni; a' félelem annyira megszállta már, hogy az utczákon nem mer megjelenni senkit nem bocsát maga elibe 's palotája előtt szüntelen nyergelt lovak állnak készen megfutamlásul, ha Riveira győzni találna. Csak egy példáját emlitem itt méltatlan dühének: Cienfuegos nevü spanyol, tisztes családbeli, egy ifju lyánykába szerete, melly azon utczában lakott, hol az elnök palotája nyulik el. Gyakori látogatásai feltüntek 's mivel főleg éjjel történtek ezek, elég volt gyanura; összeesküvőnek tarták őt 's halálát elhatározák. Jan. 8kán reggel azon pillanatban, midőn kedvese lakát elhagyá, katonák ragadák meg, tömlöczbe hurczolák; lánczot tevének itt reá, 's inték hogy halálra készüljön. Hasztalan mentegeté ártatlanságát, hasztalan áldozá föl a' leány becsületét kedvese élete megszabadithatása végett, felfödözvén éjjeli látogatása czélját, hasztalan volt a' gyóntatóatya kérelme is a' szerencsétlenért, ki 24 óra lefolyása után, minden törvényes vizsgálat 's itélet nélkül, a' tömlöcz udvarán főbelövetett. Cienfuegos, halála előtt néhány szót intéze a' katonákhoz, kik megindulva 's megrázkodtatva ellenzéssel hajták végre borzasztó szolgálatjokat; az első lövés alig sérté meg őt, másodszor kelle tüzelniök 's végre még a' tiszt volt kénytelen, Cienfuegost saját kardjával keresztül döfni. Minden politikai fogolynak jelen kelle lenni e' borzasztó látványon; más két áldozat még azon nap hullott el, hasonlag minden törvényes itélet nélkül. Négy hóhér, kiket ezredességre magasztalt, méltó oszlopai e' véres kényuraságnak. —

Spanyolország.

(Gaviria gyermeki megszabadultak.) Madrid, május 1sején: „Gaviria gyermeki ismét családjok körében vannak. Következő e' nevezetes történet további folyama: azon két lovag, kik a' gyermekeket Hortalezából magukkal vivék, mintegy 5 órányira távozának, midőn az őket üldözők meglelék nyomdokikat. El Molarban mindazáltal minden nyom eltünt. A' rablók legelőn tölték az egész éjt Montalvanillo közelében, hol kenyeret 's pálinkát adának a' fiúknak 's meredek bércz alatt alunni engedék őket, a' nélkül, hogy csak pillanatig is elfordítanák róluk szemeiket. April 28ikán reggel tovább haladtak 's déltájban a' hegység egy járhatlan pontjához érkeztek, melly las Pedrizas név alatt ismeretes. Ott megkötözék lovaikat; 's azzal ámitottak el egy juhászt, kitől sült kecskét vásárlottak, hogy vadászaton mulató atyjokra várakoznak a' gyermekek. A' juhász távozék 's a' rablók nyugtalankodni kezdének a' többiek kimaradása miatt. Este azonban papirost és irószereket vonván elő, ezt iraták egyik fiával: „Kedves atyám! Ha Ön 12 férfi hatalmában levő fiait ismét látni vagy halálukat gátlani kivánja, tehát küldjön e' levél átadójával egy megbizott által tüstint 48 ezer piastert, különben el vagyunk veszve. Az istenért, ne szóljon Ön erről senkinek!" Szürkületkor egy öreg juhásznak adák e' levelet a' rablók, 's vállalatjok sükerét azon helyen szándékoztak bevárni. A' környéki lakosság azonban minden oldalról mozgásba jött az alatt, és holdvilágos éjben ügyes vezetőkkel apró csoportozatokban közelíte las Pedrizas felé. Azon juhász, kitől a' kecskét vevék a' rablók, tanyájokra vezeté az üldöző csapatokat. A' nép nem tüzelt a' rablókra, félvén, hogy véletlenül valamellyik gyermeket találhatnák golyóik, 's igy a' két czinkos elillott iramló lován, a' gyermekek pedig megszabadultak, midőn épen rejtőzni akartak a' rablók tanácsára, kik azt mondák nekik, hogy a' fegyveres nép meg akarja őket ölni."

(A' ministerség lemond.) Madrid május 4ikén: „Pita Pizarro cselszövényi végre azon következményt okozák, hogy ő sem juthatott kivánt hatalomhoz, társai pedig lemondani voltak kénytelenek, 's őt is magukkal ragadák. Pita ugyanis kérelemintézésre buzditá föl ügyviselői által a' tartományi biztosságokat a' királynéhoz, cortesfölloszlatás iránt, ellenkező esetben trónfeldöntéssel fenyegetőzvén. E' kérelmek minden oldalról hullongni kezdének; midőn azonban a' madridi polgárkatonaságot kezdé izgatni Pita, tulajdon kelepczéjébe esett. E' katonaság egy része azt nyilványitá, miszerint, mint fegyveres erőnek, nincs joga kérelmezésre, a' másik ellenben intéze ugyan kérelmet a' kormányzó királynéhoz, de abban cortesfölloszlatás mellett egyszersmind uj ministerség-alakitást sürgetett. A' kormányzó királyné e' nyilatkozat következtében, 's miután Espartero is nyiltan kimondá, miszerint e' tekintetben egészen ő föls. kényére bizza a' határzatot, bátorságot érze magában világosan kimondani ministerinek, hogy nem fogja föloszlatni a' cortest, mire rövid tanácskozás után az egész ministerség benyujtá lemondását. Elfogadá é ezt a' kormányzó királyné vagy nem? még eddig nem juta köztudomásra, valamint azok neveit sem gyanithatni, kikre elfogadás esetében az uj ministerségalakitást bizhatná. Harcztérről csak annyit tudunk, hogy a' rendkivül rosz idő miatt nem folytathatá munkálkodásit Espartero, 's mind a' két sereg folyvást elfoglalva tartja előbbi állomásit." —

Anglia.

(Az alsóházi elnök lemond hivataláról.) Május 6ikán az alsóházi elnök, Abercromby, következő meglepő nyilatkozattal kezdé meg az ülést: „Mielőtt napirendre térne a' ház, nyilatkozásra kérek engedelmet. Tapasztalásból tanulám, miszerint többé nem birok annyi erővel, melly képes lenne megfelelni azon tehernek, melly az eddig rám bizott tisztes hivatallal szükségkép szoros kapcsolatban áll. Ennek következtiben tehát elhatározám, hogy a' pünkösdi ünnepek után többé nem foglalandom el az elnöki széket e' házban. (Halljuk! Halljuk!) Ma jelentem ezt, hogy elég ideje legyen a' háznak szükséges rendszabályról gondoskodásra." Russell: „Sir, az Ön nyilatkozatát bizonyára mély sajonnal fogadá az egész ház. (Halljuk.) Ha Önét mellőzve csupán tulajdon érzetimtől kellene tanácsot kérnem, ugy küzdeni fognék Ön határzata ellen; igy azonban nem marad egyéb hátra, mint meggyőződésemet nyilványitnom, miszerint Ön az egész ház tiszteletével és hálájával hagyandja el az elnöki széket." (Halljuk! halljuk! a' ház mindkét oldaláról.) Peel: „A' ns lordétul különböző helyzetemnél fogva szomoru kötelességem volt az utóbbi elnökválasztáskor más jelöltnek adni szavamat; de most, Sir, nyilványos megismeréssel hódulok azon pártatlan bőcsületességnek, mellyel Ön kötelességit mindenkor teljesité, mint vezetője e' ház tanácskozásinak. (Helyeslés.) Ennek következtében egyszersmind azon meggyőződésemet fejezem ki, hogy Ön jogszerüleg követelheti a' nyilványos hálát." (Élénk tetszés mi-

den oldalról.) Abercromby lemondása annyira megzavará a' házat, hogy huzámosb ideig minden tanácskozás tökéletesen félbenszakadt. Annyiban valamennyi londoni lap megegyezik, hogy e' lemondást csakugyan csupán gyöngélkedésnek 's koránsem politikai változásnak kell tulajdonítani. —

(A' ministerség csakugyan lemonda. Melbourne és Russell ez iránti nyilatkozata.) Május 7ikén reggeli 2 órakor, miután számos szónok hallatá magát a' jamaicai inditvány mellett és ellen, szavazásra kerülvén a' dolog, a' ministerség 5 szónyi többséggel győzött, noha korábbi angol lapok ('s utánuk Jelenkorunk mult száma) 5 szózatnyi kevesbséget hirlének. E' csekély többség következtében titkos tanácsülésre gyültek öszsze a' ministerek május 7ikén déli 12 órakor, 's délutáni 5 órakor már következőleg nyilatkozék a' Standard: „Szerencsét kivánunk az országnak Melbourne ministersége föloszlásához. A' mai titkos tanácsülés után a' királynéhoz menvén a' lordkanczellár, benyujtá a' ministerek lemondását, mit azonnal elfogadott a' királyné. E' pillanatban legtarkább hírek szárnyalnak az ujonnan alakitandó ministerségrül; némellyek szerint Wellington hg kapott meghivást a' királynétól, mások azt hirlik, hogy Spencer l. (volt pénzügyminister Althorp l. név alatt) részesült e' megtiszteltetésben, mások végre Normanby marq. nevezik.“ Május 7dikén teljes számmal jelentek meg ülésiken a' peerek a' felsőházban, 's a' karzatok tömve valának kandi hallgatókkal, kik közt az orosz trónörökös is látható vala. Portman l. kérdé Brougham lordot: nem halasztja é máskorra serház- kevesitő törvényjavaslatát? mire igy válaszolt Brougham: „E' kérdésre majd csak egy óranegyed mulva fogok válaszolni.“ (Kaczaj.) Melbourne: „Mylordok! (Mély csönd.) Az alsóház ma reggel olly határzatot hoza, melly nem káros ugyan közvetlenül az illető rendszabályra, de annak hatását mégis minden esetre elnyomná. E' rendszabály mind Jamaicára, mind a' rabszolgaság-eltörlesztésre mellőzhetlenül szükséges. Az alsóházi határzat azonban olly nagy bizalomhiányt tanusit, hogy mi, ő föls. eddigi ministeri, teljességgel nem folytathatjuk tovább az országra nézve használólag a' kormányzatot, midőn már nem teljesithetjük azon erőteljes rendszabályokat, miket az ország helyzete mulhatlanul megkiván. E' szerint kötelességünknek tartottuk lemondásunkat ő fölségének benyujtani, mit kegyesen el is fogadott. Mi tehát csupán utódink kineveztetéseig folytatandjuk szokott munkálkodásinkat.“ Brougham néhány szóval erősitvén, miszerint ő hív támogatója volt 's leend mindenkor a' rabszolgaságot eltörlesztő törvénynek, 's a' ház május 10ikeig elhalasztá ülésit. Az alsóházban igy nyilatkozék mintegy 500 követ jelenlétiben e' napon Russell: „Jamaica kormányzatát tárgyazó törvényjavaslatunk szokottnál nagyobb támogatást és bizalmat kivánt e' ház résziről, 's épen ellenkezőt tapasztalt. Hatalmunkban van ugyan még egyszer megkisérteni bizonyos idő mulva e' tekintetben a' házat, de nincs reményünk szerencsésb sükerre. A' mai csekély többséggel a' lordok elibe is vihetnők ugyan törvényjavaslatunkat, de ez esetben, midőn t. i. rendkivüli hatalom adatnék a' jamaicai tanács és kormányzó kezeibe, majd ugy látszanék, mintha olly felelősséget akarnánk a' lordok házára hárítni, mellyet az e' házban nyert csekély többséggel nem jogosithatunk. E' szerint tehát kénytelenek vagyunk egészen fölhagyni e' törvényjavaslattal, mellynek előterjesztését szükségesnek tartottuk. Kérdés már most: minő fogna lenni ennek következtében helyzetünk Jamaica, nyugotindiai birtokunk, 's általányosan minden gyarmatunk ellenében? Jamaicában szükségkép sülyedni fogna a' korona tekintete azon segély által, mellyet az angol parliament a' kormányinditvány ellenzésivel a' tartományi törvényhozóság makacsságának nyujtana. (Halljuk!) De itt még más kérdés is támad. Néhány nap mulva fontos törvényjavaslatot kivántunk a' ház elibe terjeszteni Canada iránt; most azonban igen valószinünek tartjuk, miszerint ez inditványunk a' jamaicaival hasonló ellenzésre fogna találni. (Halljuk!) E' körülménynél fogva további kormányzatunk által csupán veszélyeztetni fognók gyarmatinkat 's azok birtokát, mert azokban fontos kérdések várakoznak most végső eldöntésre. A' korona és alsóház bizalmát birván mindeddig folytathatni vélte munkálkodásit a' ministerség; de az utóbbi szavazás sükere ellenkezőrül győzé meg azt. Kötelességünk vala tehát tisztelettel benyujtani lemondásunkat ő fölségének. Most szokás szerint elhalasztatni ohajtanám a' ház ülésit, hogy ő fölsége időt nyerhessen uj ministerségalakitásra.“ Ezután köszönetét fejezé ki Russell maga 's társai nevében a' háznak az eddig élvezett bizalomért, mit a' ministeriek zajos tetszéssel, a' toryk pedig mély hallgatással fogadának. Általányosan hiszik, hogy a' ministerek lemondását parliament-föloszlatás és uj választások követendik. —

(Peel meghatalmazást kap ministerségalakitásra, de ismét visszaadja azt. A' népalkotmány melletti kérelem. Elegy.) London, május 8ikán: „Ma délutáni 2 órakor Wellington hgért külde a' királyné, 3 órakor pedig Peel Róbertet hivá meg, 's ministerségalakitásra hatalmazá fel őt. A' londoni lapok most kizárólag csak e' fontos eseményrül okoskodnak, 's hosszu bünjegyzékit sorozgatják el a' lelépett ministerségnek; a' whig lapok ellenben azon biztos kilátással vigasztalják magukat, hogy tory kormány sokáig nem fogja magát föntarthatni, a' szó korábbi értelme szerint pedig épen egyetlen pillanatig sem állhat meg. A' hosszas vitatkozásból következő rövid kivonat lényegileg mindent magában foglal. M. Post „Azon kihallgatás után, mellyben tegnap Melbourne és Russell beadák lemondásukat a' királynénak, Normanby marq. hosszasan tanácskozék a' királynéval; azonban koránsem ministerségalakitás iránt, hanem bizonyos gyarmatügyek végett.“ Courier: „Melbourne l., Minto gr., Duncannon gr. 's még néhány tagja a' ministerségnek, ma reggel Bukingham palotában volt, de csupán némelly kormánydolgok elintézése végett. Hire jár, hogy Wellington hg ministerségalakitással van megbizva, noha ő maga nem részesülend abban.“ Standard: „Bizonyosnak állitják, miszerint ő fölsége Liverpool gróffal (a' sokévig volt ministerelnök testvérével) hosszasan tanácskozék a' jelen fordulatban hozandó szükséges rendszabályok iránt. Liverpool l. régi személyes barátja a' királynénak, 's noha nem tettlegi kormányférfi, de minden esetre mégis olly magányos tanácsadó, kinél biztosabbhoz nem igen fordulhatott volna a' királyné.“ Később igy nyilatkozék ugyanazon lap: „Őszintén szerencsét kivánunk honosinknak azon szerencsejósló tettdologhoz, mellyet most közleni fogunk velünk. Sir Peel e' pillanatban udvarlaton van a' királynénál, 's parancsot kapand tőle ministerség-alakitásra. Ma ebéd után Wellington hgért is külde a' királyné. A' hg néhány pillanat mulva eltávozék, de csakhamar ismét visszatért Peel Róberttel, 's az óta folyvást a' palotában mulat ez utóbbi“ Sun: „A' királyné elégültlen vala eddigi ministerivel némi tekintetben; de váratlanul történt lemondásukat még sem helyesli, mert folyvást vonzalommal viseltetik a' whigek iránt.“ Globe: „Némelyek állitása szerint ezuttal nem fogja föloszlatni a' parliamentet a' királyné. Mi nagyon kéteskedünk ebben. Hogy tory kormány föntartani legyen magát képes e' parliament ellenében, azt egyáltalában nem hihetni, már az elnökválosztás is vészhozó lenne a' torykra nézve. A' tőzsércsarnokban semmi változást nem okozott a' ministerek lemondása, mivel ez eseményt előre gyaniták ott, 's egyébiránt mindenki jól tudja, hogy csupán bizonyos pontig valódilag szabadelmü kormány tarthatja fön magát a' nemzet szilárd akaratja ellenében.“ — Május 7ikén reggel a' Fleetut, hol naponkénti ülésit tartja a' nemzeti gyülés, már korán reggel lepve volt kiváncsiakkal, kik mindnyájan látni akarák a' három mérföldnyi hosszu és 1,250,000 aláiratu óriási nemzeti kérelmet a' népalkotmány ügyében. Délutáni 2 órakor Attwood alsóházi radical követ lakására vivék e' kérelem szörnyet, ünnepélyes járdalatban zászlókkal 's lobogókkal. A' négy lábnyi átmérőjü papiroshalom abrocsokkal összeszoritva, szalagokkal és lobogókkal diszitett kádba volt helyezve. Néhány szabadelmü lap szerkesztő hivatala előtt háromszoros éljent harsogott a' sokaság. Esti 6 órakor nyilványos gyülést tartának a' chartisták Smithfieldben, de a' lordmayor parancsa következtében csakhamar széllyel üzé őket a' rendőrség. Ugyanazon sors éré őket több más utczában, 's igy szónokaik e' napon teljességgel nem hallathaták magukat. Némelly helyeken makacsul szegültek a' rendőrség ellen, de e' tettüknek rosz lett sükere, mert számos elfogatás történt. — Ulbridge gr. lordfőkamrás lett ő fölségénél. — Az orosz trónörökös és németalföldi hg május 7ikén meglátogaták a' londoni Towert, Pozzo di Borgo gr. és számos egyéb főur kiséretében. A' társaság 5 hintón ment keresztül a' városon. A' hget a' toweri parancsnokló fogadá el 's vezeté körül a' Towerben, 's Powitt, a' fegyvertári gondviselő minden nevezetességet megmutatott a' magos vendégeknek. Innen a' kereskedési raktárak megtekintésire indulának 's bámulva szemlélék az iszonyu áruhalmazokat, mellyek mill. értéket foglalának magukban a' világ minden részéből. Az orosz trónörökös önszemeivel győződheték meg tehát, milly kiapadhatlan segélyforrásokkal bir a' hatalmas Anglia. — O'Connell minden léptét 's szavát legnagyobb figyelemmel kiséri most a' nemzet, 's kiváncsiságtól ég tudni mindenki, vajjon milly irányt követend a' hatalmas izgató az ügyek ez uj 's egészen váratlan helyzetében. — Manchesterben 's egész Walesben nyugalom uralkodik jelenleg, noha május 6kára komolyszerü zavargás kiütése volt hirdetve. A' pillanatnyi csönd et minden esetre a' ministerség-változásnak kell tulajdonitani, melly olly váratlanul következék be, hogy szükségkép megdöbbenté a' népet. A' chartisták most csak az uj ministerség kihirdetését akarják bevárni, 's azután ahoz képest fogják intézni további munkálkodásikat.“ —

Franczia ország.

(Uj ministerség. Mauguin föliratinditványa módositásokkal elfogadva.) Rendkivüli alkalommal érkezett május 13iki parisi hírek szerint következő állandó ministerség alakult: Soult tábornagy, külminister és elnök; Passy, pénzügyminister; Duchatel, bel-; Cunin Gridaine, kereskedési; Dufaure, nyilványos munka-; Schneider tábornok, had-; Teste, jog-; Villemain, nyilványos oktatási; Duperré hajóvezér, tengerészminister. E' kinevezéseket közlő telegrafi sürgöny e' szókkal fejezi be tudósitását: „Tegnap nehány respublicai zendülő csapat próbát tőn megujitására a' volt aprili és juniusi zavaroknak, de minden süker nélkül; a' sorkatonaság és nemzetőrség derekasan viselé magát, 's ma reggel tökéletes csönd uralkodék Parisban.“ — A' május 10iki következkamrai ülésben Mauguin tudva levő föliratinditványának első czikkét szavazat nélkül egyhangulag elfogadá a' kamra; a' 2ikat azonban, melly igy hangzik: „Kivánom, hogy népszerü, fölvilágosult és böcsületes ministereket válaszszon a' korona“, általányos kaczaj közt önkényt visszavevé Mauguin. —

Rendkivüli alkalommal érkezett parisi máj. 15iki telegráfi sürgöny szerint Sauzet választatott meg következkamrai elnökké, máj. 14diki ülésben, Passy helyébe. —

Németország.

A' braunschweigi RR april 29iki leirat következtében máj. 11ére hivattak össze. — A' hannoverai országgyülés, melly mart. 2kán bizonytalan időre elhalasztatott, máj. 3ki kabineti irat által máj. 28ára ismét összehivatik, ez iratban nyiltan kimondatik, miszerint az országgyülés igen rövid ideig tartand 's főtárgya leend az adómegajánlás. — Németország egyik legkedveltebb novellairója, Blumenhagen Vilmos, 58 évében gutaütés következtében, Hannoverában, máj. 6kán meghalt. —

Gabonaár: Pest, május 21dikén: Tiszta buza 160, 150, 135; — Kétszeres —, 115, 100; — Rozs 100, 95, 90; — Árpa 76, 70, 64; — Zab 66, 64, 62; — Köles —, 100, —; — Kukoricza 100, —, —; —; Köles kása — pesti m. v. garas.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szombat, maj. 25. 42ik szám

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések és előléptetések; országgyülési követek; budapesti napló: Fáy értekezése a' takarék-, énztárakról és az „Arvizkönyv" IIik kötete elhagyá a' sajtót; almanach-társasági határzatok; kinézések gyapjukereskedésünk iránt, magyar játékszini előadások, 's a' t.) különféle: győrmegyei tisztviselő-helyettesités montenegroi harczjelek, kolozsvári és károly-fejérvári casino, esztergami primás-beiktatási előkészületek, biharmegyei időjárat; 's a' t.) Amerika. Spanyolország (zendületi ünnep Madridban; harczteri hírek; 's a' t.) Anglia (O'Connell irata az irlandiakhoz; Melbourne és társai ismét átveszik a' ministeri tárczákat; 's a' t.) Franczia-ország (a' parisi zendület részleti; Soult nyilatkozata a' kamra előtt; vélemények a' parisi zendületről; s a' t.) Németország. Belgium. Dunavizállás.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége Hohenlohe Sándor hg nagyváradi kanonokot ugyanott káptalani nagy préposttá; 's Vrábely Károly pozsonyi főpostahivatali ellenőrt ugyanott igazgató tisztté nevezni méltóztatott. —

ORSZÁGGYÜLÉSI KÖVETEK. Pozsony megye részéről: Bittó Benjamin 1ső alispán és Olgyay Titus aljegyző, ez alkalommal helyettes alispánná Német Vendelt, aljegyzővé Olgyay helyébe Bartal Jánost nevezé ki a' helyettesfőispán; Ung részéről: Bernáth Zsigmond szavazati többséggel és Pribék Antal 2od alispán felkiáltással; a' kassai főkáptalanéról: Szatmáry Antal prépost 's kanonok; Szeged városéról Lengyel Pál és Silber Antal tanácsnokok titkos szavazással a' választott község által; Baranya megyeéről: székelyi ifjabb Majláth György 2ik alispán 's Pákozdy Zsigmond főszb.iró.

Baranya megye május 21kén tartá Somsich Pongrácz statustanácsos 's főispán elnöksége alatt, Pécsett két óraig tartó követ és tisztujitási gyülését, mellyben székelyi ifjabb Majláth György 's Pákozdy Zsigmond választattak meg követekül; 1ső alispán lőn: sombergi Sauska Keresztely, 2ik székelyi Majláth György; főjegyző: kajdacsi Kajdacsy Antal; 1ső aljegyző: Koncsek Ferdinánd; 2dik: Beke János; sz. lőrinczi já ásban főszb.iró: Jeszenszky János; alszb.iró: Balasko Imre; pécsi já . főbiró: Gáál Ferdinand, főszb.irói ranggal: Országh Imre; siklósi jár főszb.iró: Ferczel István; al: Grabarits Erneszt: hegyháti jár. főszb.iró: Pákozdy Zsigmond; al: Horváth József; baranyavári jár. főszb.iró: Madarász József; al: Sey József; mohácsi jár. kerületi főszb.iró: Kardos Antal; al: Raisz Dániel. Főadószedő: Döry László; al: Furthinyi József: főügyvéd: Rihmer János; al: Sey Lajos; főlevéltárnok: Hojcsy Pál; al: Csorba János.

Budapesti napló. Most hagyá el az egyetemi sajtót „Terve a' pestmegyei köznép számára felállitandó takarékpénztárnak" irta Fáy András n. 8r. VIII és 82 l. 's egy tábla. A' korszerü munka Pestmegyének van ajánlva, 's jelessége ohajtatja, hogy minélelőbb végbehajtásra juthasson, mit annál inkább reménylhetni, mivel már minden osztály élénkül érzi az illy jótékony intézkedés hiányát. Fáy e' czélszerü inditványa által uj koszorut szerze magának haza szerte ismert 's tisztelt érdemeihez. E' napokban került ki ugyanazon intézet sajtója alól az elsőéhöz hasonló pompás kiadásban Heckenast pesti könyvárus és kiadó „Budapesti árvizkönyve" n 8r. 303 l. legfinomabb duplavelinen. Az igen érdekes dolgozatok változatos sorát Jósika Miklós kellemes olvasatu „Adoriánok és Jenők" czimü 3 felv. szomorujátéka „Fekete lovag" előjátékkal nyitja meg, a' színmü irányát magyarázó igen jeles előszóval; nagyobb prosai dolgozatok: „A' tőr és a' kéz" P. Horváth Lázártól; „A' remeték" Bezerédy Amáliától; „A' hideg viz mindent meggyógyit" Kovács Páltól; „A' sussáki vak" Császártól; költészi virágokat nyujtának: Császár, Garay, Horváth Cyrill, Kisfaludy Sándor, feledhetlen Kölcseynk, Pap Endre, Székács, Szilágy, és Vályi Tamás; Garay „Hazám búja" és Pap Endre „Emlékezés Csekére" czimü költeményi szív mélyéből fakadók és szívhez szólók, Szilágy népdalai pedig sokkal ismértebbek, hogysem dicséretükre valamit szólni kellene. Az egész jeles gyüjtemény teljes mértékben érdemli a' közönség buzgó pártolását. Eötvös József b. „Karthausi" czimü novellájának folytatását az „Árvizkönyv" IIIik kötete hozandja. — Az „Almanach-társaság" utóbbi gyülésében trömmel tapasztalák a' részvényesek, miszerint számuk annyira növekvék már, hogy a' nagyszerü pompás zsebkönyv kiadási költségei egészen födöztetvék; e' szép süker biztosan reménylteti, mikép a' társaság csakugyan elérendi azon magosb czélját, hogy más magyar könyveket is fog kiadhatni pénzereje tetemesb növekvése után. Schedel Ferencz társasági elnök buzgó fáradozásinak köszönhetni, hogy a' zsebkönyv már a' jövő évre még az idén megjelenhetik, noha a' fényes kiadás hosszabb időt kiván. Czime leend e' zsebkönyvnek: „Nemzeti almanach" és hét eredeti aczél metszést foglaland magában, mellyek egyike Teleki József gr. magyar n. akademiai elnök képe leend, hat pedig jeleneteket ábrázoland az annyira kedvelt Jósika „Csehek Magyarországban" czimü legujabb regényéből. Ugyanazon ülésben Tóth Lőrincz biráló tag helyébe, ki huzamosb ideig távul leend Pesttől, Székács hitszónokot választák meg a' részvényesek. Részvényekre még folyvást aláirhatni. Méltányos pártolás esetén számos magyar müvet nyerendhet a' közönség e' társulattól. — Ajtó előtt levén Medárd napi pesti sokadalmunk, nem leend érdektelen gyapjukereskedésünk jelen állapotjáról röviden szólani, főleg miután a' lipcsei legközelebbi vásáron némi pangás látszék mutatkozni a' gyapjukeletre nézve; mitől azonban mi épen nem retteghetünk, mert az valódi tettdolog, miszerint Anglia hihetőleg a' legközelebb kötött angolausztriai kereskedési szerződés következtében, olly élénk figyelemmel viseltetik hazánk iránt, hogy abból anyagi jóllétünk tetemes előmozdittatását várhatjuk. Különösen pedig gyapjunk azon áruczikk, melly legnagyobb mértékben vonó magára azon férfiak figyelmét, kik Angliában egyesülni készülnek a' magyarországi kereskedés előmozditására. Eddig köztudomás szerint csak közbenjáró kereskedés utján jutott a' gyártók kezeibe hazai gyapjunk; az illy kereskedésmód azonban olly sok ágra szekott szakadni, hogy sokszor öt 's több kézen is keresztül megy, mielőtt az igazinak kezeibe jutna. Nem csuda aztán, hogy a' gyártó végre majd kétszer annyit fizet, mint menynyi a' termesztő kezeibe jut. 25 év előtt a' sziléziai gyapjukereskedés majd egészen szinte illy állapotban volt, 's csak 18 év óta jőnek angolok személyesen az ottani sokadalomra, hová ügyvivők csalogaták őket, kik a' helyszinen megyőződvén az áruk minőségéről, megbizóikat kimeritőleg tudósiták a' körülmények tulajdonképi helyzetéről. Ezentul évről évre számosabb angol kereskedő érkezék a' boroszlai gyapjuvásárra, 's mindinkább fényesebbé tevé azt. Jósolhatunk é hazánknak is hasonló következményt? Meglehetős biztossággal; mert azon magas emelkedés, mellyet most juhtenyésztésünk körül tapasztalunk, azon nagy érdek, mellyel juhtenyésztőink kereskedésünk e' nevezetes ága iránt viseltetnek; és szorgalom, mellyet általányosan hazánk minden részeiben juhnemesitésre 's gyapjuosztályozásra forditnak, legfényesb sükerreményre jogositók. Ha egyszer majd személyesen jelenendnek meg pesti sokadalmunkon az angol kereskedők, akkor annak megtörténtét látandjuk, minek e' tekintetben jelenleg Boroszló örvend. Ez esetben mindazáltal elhatározó fontosságu leend, hogy a' távulról jövő vevők olly árukra találjanak, minőket kivánnak, még pedig elegendő mennyiségben. Köztudomásu, miszerint az angolok leginkább a' válogatott finomságu gyapjut keresik, noha egyébiránt a' jó minőségü középfajokat sem mellőzik el egészen. Főfeladat tehát gyapjutermesztőinkre nézve, hogy eddigi buzgalmokat meghülni ne engedjék, hanem minden kitelhető módon iparkodjanak még magosbra emelni a' juhnemesitést, mit annál könnyebben tehetnek, minthogy rég bebizonyult igazság, miszerint a' legfinomabb fajok mindenkor legjobban szoktak gyümölcsözni. Némi nézetet csatlunk még a' fönebbiekhez a' gyapjukereskedésrül a' jövő medárdi vásárra nézve. Ez alkalmasint nem leend egészen olly élénk, mint a' tavalyi utólsó két sokadalom; mi azonban koránsem szolgálhat aggályul a' termesztőknek, mert a' gyapjura nézve még folyvást kedvezők az általányos kereskedési körülmények; 's csupán időszerü és mulékony események gyakorlanak árra némi nem egészen kedvező befolyást. Többi közt a' még egészen ki nem egyenlitett éjszakamerikai bankfordulat is okozza ezt, mivel számos angol kereskedőház szenved általa. Igen valószinü mindazáltal, miszerint e' fordulat rövid idő mulva phajtott véget érend, és a' kereskedés ujra virágozni fog. Azon gyapjutermesztők tehát, kik várakozni birnak 's akarnak, bizonyára nem fogják megbánni árujok visszatartóztatását. — F. hó 22kén délutáni két óra tájban Budaörs felé olly iszonyu felhőszakadás és jégeső omlott le, minőre az azon vidéki legéltesb emberek is alig emlékeznek. Szerencse, hogy a' szörnyü pusztitás csak egy részét érte a' szőlőhegyeknek; ezt azonban tökéletesen semmivé tette, mert több helyen fél lábnyi magosságra boritá jég a' földet. 23ikán hihetőleg hasonló szerencsétlenség történt valamelly közel vidéken, mert délig tartott rekkenő hőség után rögtön annyira meghüvesült mintegy 2 óra felé a' lég, hogy a' hirtelen változást más okoknak nem tulajdonithatni. A' budai hegyeken jó terméssel biztat a' szőlő, 's tapasztalt szőlőmüvelők az 1834kihez hasonló zamatu bort jósolnak. — Nemzeti színpadunkon f. hó 18án „Nőragadás az álorczás bálból" adaték; 19ikén, pünkösd első napján, zárva volt a' színház, 20ikán „Peleskei notárius" ismét szépszámu közönséget gyüjte színházunkba; 12ikén „János, Finland hge"; 22ikén másodszor bérszünettel „Csel"; 23ikán „Intermezzo"; 24ikén „Nagyravágyó nő" szinj. 5 felv. —

Almanach-társaság. Az 1840ik évre „Nemzeti almanach" czim alatt kiadandó 's részvényesek névsorát közlő szépmüvészeti zsebkönyv tartalmának tiszteletdíjaul, közép nyolczadrétben számitandó ivtől, prosaért 20, nagyobbszerü kötött nyelven irt költeményekért, ide értvén a' terjedelmesb történeti balladákat is, 25, lyráért 30 pgő forint határoztatott. Melly föltételek mellett müveiknek f. évi augusztus végéig szerkesztő Vajda Péter urhoz (lakása Leopold-utcza Rottenbiller-ház) leendő beküldésére, a' vállalatot pártoló hazai irókat, a' közgyülés nevében és határzatából tisztelettel megkéri Kúthy Lajos m.k. jegyző.

KÜLÖNFÉLE: Győrmegye f. hó 11—13diki közgyülésében Szücs Antal másodalispán és Takács Sándor főbiró országgyülési követekké választatásuk következtében hivatalaikra Boros Ferencz és Szabó Pál tbirák helyettesittettek. Ugyane' közgyülés a' marhahus fontjának árát 14 krról 13ra szállitá, miután a' járásbeli főszolgabirák jelenték, hogy a' marhadög egészen megszünt a' megyében. — Montenegroi hírek szerint a' grahovoi vajdát öt más előbbkelő lakossal együtt huzamosb idő óta fogva tartja a' herczegovinai basa, noha a' grahovoi kerület lakosi már lefizeték a' kivánt váltságadót. Ali basa makacsul daczol minden jog- és emberi érzettel. Négy grahovoi lakost nyársra huzatott, mivel látogatni jövének vajdájokat. Ez események annyira fölingerlék a' grahovoiakat, hogy minden pillanatban véres erőszakra kerülendhet a' dolog a' két szomszéd tartomány között. — A' kolozsvári casino régi pénzgyüjteményét ujabban nevelték: b. Bánffy Ádám, b. Bánffy Dániel, b. Bánffy László, gr. Bethlen Farkas, postahivatali ellenőr Kovács Ferencz, Máriafy Dáv.,

Pfenningsdorf Ant., pesti kir. táblai ügyvéd Ráitsits Fer., tartományi biztos Szabó József, Szentpéteri Imre, pap Szilágyi Sámuel, gr. Teleki Mihály, Ujfalvy Sándor, b. Wesselényi Ferencz urak, 's még egy névtelen ur és asszonyság; kiknek hazafi szives ajánlatukért méltó köszönetét teszi a' kolozsvári casinoi választottság. — Károly Fejérvárot május 2án volt a' casino ünnepélyes megnyitása. Számos vendég és részvényes tette diszesebbé örömünket megjelentével, 's a' nőnem is osztozék e' hazafi köz örömben. Szoboszlói György igazgató nyitá-meg az ünnepet, arról értekezvén: Mi a' casino? mennyire hatós az, jól rendezve, a' nemzeti világosodásra, a' társasági hang csinosbulására 's jó izlés terjesztésre. Követé Elekes Károly jegyző, ki üdvezelvén ez örömnapot, előadá a' választottság eddigi munkálatit, 's az egész egyesület jelen állását; továbbá Andrási Antal vál. tag egy, ez ünnepre alkalmazott, képben mutatá elő a' magyar nemzetnek tudományos pályáni előhaladását 's azon elszórt eszközöket, mik még magasb emelkedéséről biztositnak; ezután Ötvös Ágoston vál. tag értekezék az erdélyi tudom. miveltség háramaradta főbb okairól; Czirjék Antal casinonkat szivéből forrott jó kivánságokkal üdvezlé; 's végre bezárá az ünnepet a' fenemlitett igazgató, szives köszönettel a' jelenlévőkhöz. Szép kinézésekkel nyilt meg ez, it minden lelkestől rég ohajtott, casino, részvényesinek száma jelenleg 106, 's naponként szaporodik. Kincstári tanácsos Czirjék Dénes úr nap czimi vendégfogadójának felső négy szobáit bérlé ki, hozzá tartozó 2 kertével, mellyhez egyszersmind egy vendéglő van kapcsolva. Szobái kezdetben mérve elég csinos bútorokkal vannak ellátva, olvasó-szobája feles számu magyar és német hirlappal 's mintegy 400 kötet válogatott ujabb magyar 's kevés német iró munkáit biró könyvtárral díszlik a' részvényeseknek kölcsönzött és örökös ajándékiból. Ha valahol, úgy e' casinónak itteni létesülése igen ohajtott vala, mert annyi hivatalos és polgári egymástól elszigetelt hasábnak egybevonó kapcsa lőn ez, mennyinek bajosan lehete hazánkban egy casino is; ki igy ismeri Fejérvárt, az nem fog eddigi elmaradásunkért hibáztatni, sőt meglepő lesz ember- és hazaszerető keblében e' hir, 's velünk együtt casinonk mosolygó reményinek valósulását ohajtandja. E. H. — Esztergom lakosi vetélkedve iparkodnak kicsinositni házaikat, hogy annál díszesb lehessen a' közelgő primás-beiktatási ünnepély. Fényes kivilágitás iránt már legczélszerübb rendelések tétettvék. A' beiktatandó köztiszteletü főpap rendkivül gyorsan haladt előre az egyházi pályán. 1791ben lépett a' veszprémi növendékpapok közé 's a' pozsonyi főnövendékházba küldeték a' bölcselkedési és hittudományok hallgatására. 1796ban visszatérvén Veszprémbe, tanulmányi igazgató lett a' püspöki papnevelő intézetben; 1798iki máj. 30kán szentelé őt Zirczben miséspappá az akkori tinnini püspök 's ezután az egyházi jog és történetek tanitója lőn Veszprémben, 1805ben pedig ülnök az ottani sz.széknél, 's 1806ban lelkész és veszprémi alesperes. 1807ben már veszprémi kanonokká nevezé ki őt 1ső Ferencz elhunyt királyunk, 's 1813ban somogyi apáttá, jantai préposttá és veszprémi főesperessé; 1817ben kir. táblai praelátussá; 1819ben 7 személyü táblai ülnökké, hol mindenkor fényesen tünt ki alapos jogisméret és éleselmüség által nehéz kérdések vitatásikor, és prisztini választott püspökké. Nem sokára ezután 1822ben számos érdeme jutalmaul székesfehérvári megyés püspökkélett 's 1825ben veszprémi püspökké nevezteték ki, a' veszprémiek nagy örömére. Három évig még ezentul is ő vezérlendi a' veszprémi püspökmegye ügyeit. — Willi Mihály sopronyi szinházigazgató april 17kén Kőszegen társasága egy részével a' helybeli kórház javára szini mutatványt sziveskedék adni, melly 469 f. 5 krt gyümölcsöze váltóban. Nem rég ugyanazon kórház 300 pgő forintot nyert ajándékul Rothschildház által Bécsből egy ismeretlenül maradni akaró emberbaráttól. — Biharmegyei hirek szerint ott igen változékony az idő, 's különösen Érmellék vidékin a' gyakori esőzés igen megrongálá a' szénatermést; a' vetések azonban kedvező állapotban vannak és jó aratást igérnek. Gyümölcs is bőven fog termeni, hol annak idejében jól kipusztiták a' hernyókat. Általányosan hiszik, hogy a' bortermés középszerünél jobb lesz ezuttal az érintett megyében a' tavalyinál; némelly helyeken mindazáltal tetemesül megrongálá a' martziusi hideg a' szőlőket. Folyamok közelében kiöntések által szenvedtek a' rétek. Szatmármegyében és a' Szilágyságban nem legjobb termést várnak; több helyen a' téli vetést ujra föl kelle szántatni. Az esőzés ott is sok kárt okoza. — Május 13kán Scitovszky János pécsi püspök, megyéjébe utazván, Kalocsán átvevé az ottani érsektől az érseki palástot, mellyet régi szentszéki szabaditéknál fogva viselnek a' pécsi püspökök. A' februári vizáradás által elromboltatott gátok olly roszul valának kijavitva, hogy f. hó 13—14kén keresztül ronta rajtok a' dunai vizár, és sz. Benedek, Lak, Uszod, Foktü, Kalocsa 's a' t. határit annyira elboritá, hogy a' szép reményekkel biztató vetéseket tökéletesen semmivé tette; a' barmokat csak nagy bajjal lehete biztos helyekre szabadítani. Ez kitünő figyelmét érdemli meg a' megyei hatóságnak, mert egy évben kétszeri áradást tapasztalni nem csekélység. — Drenkovai máj. 16ki hirek szerint „István", evező hajó, melly 24 utassal máj. 14ikén korán reggel Orsovából Drenkovára indult, a' szirinai csucsnál hajótörést szenvede 's 9 utas, fájdalom, a' vizbe fult, a' többi 15 éltük megmentetését a' szerbek bátorságának köszönheti.

A' bécsi idei 3dik és utólsó lóverseny

hétfőn, maj. 13kán, ekképen ment végbe:

1. Elegyverseny (Sweepstakes) szárazföldi 4 és 5 eszt. lovakra. 100 ar., fele bánat egy egy lótul. 3½ ang. mf.

Liechtenstein Aloiz hg 5 eszt. sárga kanczája Furiosissima 99 fonttal . . . . . 1.
Liechtenstein Fer. hg 5e. pej ménje Terno seco, 102 ft. . . 2.
Liechtenstein Aloiz hg 4e. pej kanczája Peep, és Hunyady József gr. 4e. sárga ménje Sir William — visszahuzattak.

2. Elegyverseny, 3e. lovak közt. 60 ar., egy egy 40 ar. bánat, ¾ ang. mf.

Liechtenstein Aloiz hg világos pej ménje Acs, 98 ft. . . . 1.
Hunyady Józs. gr. pej kanczája, apja Starch, 92 ft. . . . 2.
Festetics Mikl. gr. pej ménje Nágocs, 95 ft. . . . . 3.
Széchenyi Istv. gr, sárga kanczája Julietta, 92 ft. . . . 4.

3. Pályaostor, minden lóra. 1 ang. mérf., 30 ar. tét egy egy lótul.

Liechtenstein Al. hg 5e. sárga ménje Pat, 108½ ft. . . . 1.
Hunyady Józs. gr nevezte 4e. vil. pej mén Spectre, 117 ft. . . 2.

Liechtenstein Per. hg 5e. sárga ménje Julio, és Festetics Mik. gr. 4e. sárga kanczája Sonnambula — visszahuzattak

4. Handicap-verseny, 25 ar., egyegy 10 ar., bánat. 2 ang. mf.

Hunyady Józs. gr. 4e. sárga ménje Sir William, 102 ft. . . 1.
Trauttmannsdorf hg 5e. sárga kanczája Miss Cragie, 97 ft. . 2.
Festetics Mikl. gr. 5e pej kanczája Estrella, 92 ft. . . . 3.
Liechtenstein Al. hg 4e. pej. kanczája Peep, 97 ft. . . . 4.

5. Különverseny. 4 ang. mf. 25 ar.

Eszterházy Mik. világ. pej lova. Haymarket, ap. Rangler. . . 1.
Zichy Pál gr. ménje Malek Adel, ap. Murphy, an. Sade. . . 2.

6. Végverseny. Ezüst serleg, 25 arany értékü. 20 ar. tét egyegy lótul. ¾ ang. mérf.

Liechtenstein Ferencz hg 5e. sárga ménje Julio . . . . 1.
Hunyady Józs. gr 4e. világ pej félvér ménje Mazeppa . . . 2.
Liechtenstein Aloiz hg 4e. pej ménje Poet . . . . . 3.
Festetics Mik. gr. 4e. sárga kanczája Sonnambula . . . 4.

Amerika

(Alabama status szigoru törvénye a' szabad négerekre.) Az alabamai törvényhozóság igen önkényes törvényt alkotott a' szabad négereket illetőleg; egyik czikke ugyanis minden szabad négert, ki valamelly hajón mint szakács, matróz 's t. eff. Alabama statusba jő, a' hajóelmenetig fogságban határoz tartatni. Ha még egyszer visszatér az illy néger, 39 korbácsot kap, 's ha ezután még 20 nap mulva is a' statusban marad, mint rabszolga el fog adatni, de legfölebb egy évre. Azon hajók kapitányi, mellyeken szabad néger utazik, hétezer dollár kezespénzt kötelesek adni, hogy a' négert elbocsátandják. Szabad továbbá minden szabad négert, ki 1832 febr. 1eje vagy e' törvény elfogadása után jött Alabamába, saját használatul egész életére rabszolgává aljasitni. E' borzasztó határzatok az éjszaki statusokban méltó boszankodást szülének. —

(A' határszéli villongás csere által leend kiegyenlitve.) Ujyorki april 23aig terjedő lapok szerint Dunkap, az egyesült statusok eddigi bankpénztárnoka, Biddle lemondtával, csakugyan elnökké lön a' banknál. A' mainei határoknál minden nyugott, az ellenséges csapatok visszavonultak laktanyáikba. Az ujyorki Herold april 22ikérül következőleg ir: „Mint halljuk, még ma induland sürgöny Angliába a' washingtoni angol követ 's kormányunk részirül. Kétséget sem szenved, miszerint a' határkérdés méltányos csere által fog kiegyenlittetni 's ennek következtében Ujbraunschweig tartomány elég birtokot nyerend, hogy Quebec 's Canada közt a' téli közlekedés ismét helyreállittassék." Némelly lap szerint a' canadaiak azon esztelenséget követték el, hogy egy a' sz. Lőrincz folyamon felevező éjszakamerikai gőzösre lődöztek, mi azonban siker nélküli volt, a' távolság miatt. —

Spanyolország.

(Zendületi ünnep Madridban. A' számüzött carlosiak nyilatkozványa Maroto ellen. Harcztéri hirek.) Máj. 2dika bánat 's egyszersmind emelkedés napja Spanyolország fővárosa lakosira nézve, mert 31 év előtt ugyane' napon vevé kezdetét azon zendület, melly még most is sanyarja Spanyolországot a'nélkül, hogy czélt érhetne. Maga a' királyi család, feledkezve tulajdon méltóságáról, és elvesztve szemei elül az ország boldogságát egy kegyencz szeszélyinek hódolás miatt, ada jelszót azon rendület kiütésire. A' spanyol nép vallásos és királysághoz szitó érzelmit az uralkodó család viszályteljes háziélete boszantá, midőn látá, mikép üldözék szüléji a' trónörököst, és mikép esküvék ez össze édes atyja ellen. A' koronát először elragadá atyjától a' fiu, azután idegen hatalomgyakorlónak önként ajánlá és Spanyolország zsákmányává látszék lenni azon óriásnak, ki mohón nyujtá utána rabló kezeit; de a' spanyol nemzet lelkesülve emelkedék föl 1808ban, és mostani utódinak hat évi dicső küzdés példáját adá azon fejdelem trónjaért, kinek jogszerüségét megismeré 's védelmezni igérkezék. Mi lett jutalma e' nemzetnek? Azok, kiket a' század hőse nem hódithata meg, önként hajtják magukat járomba, mellyet törpék vetének reá, 's az „ohajtott" fejdelem (Fernando el deseado) kormányzata után, melly folytonos vonaglásba helyzé a' nemzetet, 's még a' királyság csalhatlansága iránti hiedelmét is megrendité, olly uj háborut hagyott örökségül a' népnek, melly minden eddigi spanyol harczok közt legborzasztóbb, mert spanyolok spanyolok ellen és nagybátya kiskoru nőrokona ellen viseli azt. E' gondolatok villantak szükségkép keresztül minden spanyolnak agyán a' május 2iki ünnepély alkalmakor, midőn azon emlék elkészült, mellyet a' 31 év előtt franczia kegyetlenségnek föláldozott madridi lakosak hamvainak állitának föl. 1808iki május 2ikán 200 fegyvertelen férfit 's némbert lövetének agyon a' franczián azon helyen 's az 1814ben fölállíttatni határoztatott emlék csak most készült el, és négyszögü márvány koporsóbul áll széles kőtalapzaton, lépcsőkkel. A' koporsó körül honszeretet, erény, vitézség és állandóság szobra emelkedik, az egész emlék 104¼ lábnyi magosságu. A' fölszentelés május 2án ment véghez. Korán reggel katonaság állá körül a' sétányt 's 8 órakor következő rendben indult meg az ünnepélyes járdalat: 8 polgárkatonasági gránátos század gyászzenével, rokkant vitézek, gyászkocsi az 1808ban kivégzett némelly spanyolok porló maradványival, gyászöltönyü rokoni és baráti az elhunytaknak, haditisztek, törvényszékek, grandok, tanácsosak, corteskövetek, 's a' t. A' gyázsmise után egy lelkész beszédet intézett a' néphez, állandóságra intvén azt a' nemzeti függetlenség kiküzdésiben. — A' carlosi főhadiszállásról számüzött spanyolok mindenkép meg-

hasonlást törekszenek támosztani a' trónkövetelő táborában, 's az által Marotot valamikép megfosztani hatalmától. Legközelebb következő nyilatkozványt bocsátának közre: „Vik Károly önkéntesihez és a' baszkok 's navarraiakhoz! Az átoklepte istentelen Maroto bevégzé gyalázatos munkáját. Miután a' carlosi hadserget az alkotmányosaknál elárulá, a' népet 's tisztes szabadságit pedig folytonos sérelmeknek tüzé ki, már most erényes királytokat adá el az angoloknak, kötelezvén magát, hogy S. Sebastianban kezeikbe fogja őt szolgáltatni. Szerencsés esemény meghiusitá a' bocstelen Maroto gyalázatos tervét, 's áruló levelezési felfödözteték. Vitézségteket tisztelő franczia közli ezt veletek." E' vádak tökéletesen alaptalanok 's kohológi semmi czélt nem értek velük, sőt még inkább kitüzék magukat a' nép megvetésinek. — Harcztéri hirek szerint az el moroi fontos állomás az alkotmányosak hatalmába juta; máj. 3aig mindazáltal folyvást csata nélkül állottak egymással szemközt az ellenséges csapatok. — Tarragual, carlosparti tábornok, sebei következtiben, meghalt.

Anglia.

(Felsőházi viták a' portugál rabszolgakereskedésrül.) A' május 2ki felsőházi ülésben szőnyegre hozá Brougham a' portugálok magukviseletét a' rabszolgakereskedésre nézve, 's többi közt következő undok tettdolgot említe: „Antonio de Melho, mozambiquei kormányzó rabszolgahajón indult Lissabonbul rendeltetési helyére. Odaérkezte után Lissabonba visszaküldés helyett 600 rabszolgát vitete azon hajón Cubába és Rio Janeiroba a' derék kormányzó, 's e' gyalázatosságért soha nem bünteté meg őt a' kormány. Minden rabszolgával kereskedő hajó tulajdonosa 7 dollárt fizet árujától fejenkint; 's ezt aztán a' rabszolgakereskedés gátlásának nevezi a' kormány, holott egyenesen élelemszerzési ággá tevé azt, 's még maga is tetemes jövedelmezésül használja. Mintegy fél év előtt a' mozambiquei partvidéken horgonyza portugál lobogó alatt illy hajó, 's egész éjen át 600 fekete rabszolgát tarta zár alatt hajófeneken. Az iszonyu hőség következtiben reggelre 60 fult meg e' boldogtalanok közül, 80 pedig kiadá még ugyanazon nap folytában lelkét, mielőtt egy mérföldnyire haladhatott volna el a' partoktul a' hajó. (Halljuk!) E' szerint tehát egyetlen éj alatt 80 embert ölének meg a' portugálok, 's a' portugál kormány még is 7 dollárnyi fejadót szed a' rabszolgahajókrul." Itt egyszersmind említé a' ns lord azon megtámodásokat, mikre már több ízben fakadt ellene a' portugál cortes azon törekvési miatt, mikkel ez undok kereskedés eltörlesztése ügyében munkálkodik. Záradékul inditványt tőn a' szónok azon hivatalos irományok előterjesztésire, mellyek Bosanquet hadnagy 's Leveret parancsnok és a' portugál követ közt a' rabszolgakereskedés ügyében folytak. Ez inditványt mindazáltal későbbre halasztá a' ház, miután Minto l. oda nyilatkozék, miszerint a' kormány használni fogja az első kedvező alkalmat Bosanquet hadnagy előléptetésire, jutalmaul azon szép buzgalmának, melly miatt olly nagy mértékben vonà magára a' portugálok gyülölségét. Ezután az antiquai törvényhozó házat gáncsolá Brougham, mivel az komolyan elhatárzottnak látszik a' rabszolgaságot megszüntető törvény megsemmitésire. Véleménye szerint itt határzottan kellene föllépni az angol parliamentnek. A' ns lord azonban folyvást ellenzi a' ministeri inditványt Jamaicára nézve, noha az épen a' feketéket szándékozik ótalmazni a' gyarmatosak önkénye ellen. A' gyülés ekkor határzat nélkül oszlott el. —

(A' királyné szilárd elhatárzottsága. Elegy.) A' toryk, mint látszik, igen jókor örvendének győzelmüknek, mert már első próbájokkal is fölsültek a' fiatal királyné önálló elhatárzottsága ellenében. Peel ugyanis valamennyi udvari hölgy elbocsáttatását kivánà, mit a' királyné kereken megtagadott tőle, 's igen helyesen, mert e' szerint tulajdon palotájában rabja lett volna a' korlátlan tory önkénynek. E' váratlan ellenszegülés következtiben Peel visszaadá a' kezében levő meghatalmazást, 's a' királyné Melbourne lordot hivatá. — Alsóházi elnökjelöltül a' szabadelmü párt résziről Shaw Lefevre fog föllépni. — Mi a' tory kormányzatot illeti, attól koránsem rettegnek annyira a' dologhoz értők, mint némellyek talán gondolnák, sőt épen azt ohajtják, hogy a' legmakacsabb vasfejük jussanak polczra, mert ez minden esetre gyorsitni fogná vesztüket, csak az kivánatos, hogy a' mérsékelt toryk, vagyis ugynevezett tory doctrinairek maradjanak távul, mivel ezekkel már nagyobb baja lenne az ellenzésnek. A' toryk diadala, ha tökéletes találna lenni, minden szabadelmü pártot egyesitni fogna. O'Connell pártja kezet fogand a' tory kormány megbuktatására az angol szabadelmüekkel, 's a' népszerü angol radical párt támogatni fogja a' parliamenti ellenzést. — Az orosz trónörökös folyvást látogatja London nevezetességit, 's több hasznos intézetet tetemes ajándékkal gyámolita. —

(O' Connell irata az irlandiakhoz.) A' whigministerség lemondása után következő iratot intéze honosihoz O' Connell: „Honfitársim! Uj baj érte közös hazánkat. Azon egyetlen angol kormány, melly hét század elmulta után valahára pártatlanul és törvényszerüleg igazgatá Irlandot, nincs többé. Nem szükség vizsgálnunk, milly dőreség, vakság vagy könnyelmüség okozá e' bukást; elég tudnunk, hogy nagy csapás érte hazánkat. Az orangista-párt, mellyet a' most lelépett kormány fáradsággal végre elnyomott vagy legalább fékezett, olly körülmények közt készül most magához ragadni a' hatalmat, mellyek azt majd elviselhetlenné teszik. A' darab ideig tapasztalt elnyomatás csak föltüzelé gonosz szenvedélyit és növelé roszaságát. E' gyalázatos szenvedélyek szabad körre találandnak most. Sok szép beszédet fogunk ugyan hallani mérsékletrül, mert Peel minden tekintetbeni helyzete kivánja, hogy minden ármányt 's tettetést mozgásba hozzon; de irlandi orangista-pártja, melly gyülöli az irlandi vallást 's népet, ez iszonyu párt csöndes megvetéssel fogja kaczagni Peel ármányit és szelidkedésit. E' párt büntetlenségről levén még egyszer biztositva, ujrá gyujtogatni kezdendi házaitokat és Irlandban ismét egész népes faluk fognak romhalommá változni; városinkat iszony háboritandja, 's vér fogja undokitni azok utczáit; 's kisgyermekek játszani fognak a' mezőn 's néhány pillanat mulva vérben lelendik azokat a' kétségbeeső anyák. Nem tagadhatjuk, drága honosim, miszerint a' most hatalomra jutó párt ugyanaz, melly idegeneknek bélyegze bennünket, 's melly szent vallásunkat iszonyu szidalmakkal tetézé. E' párthoz tartozik Peel követőinek többsége. Ki képes undor és rettegés nélkül gondolni azon megfertőzésekre, miket tory kormányzat esetében birói és egyéb magos hivatalok szenvedendnek? Az ég tudja, hogy a' mostani tory birákat sincs okunk dicsérni; de ezek mégis angyalok azokhoz képest, kik utódik fognak lenni. Ütött az előmozditási óra minden képmutató 's kegyetlen dühöncz számára. Itt ott talán egy egy katholikus is nyerend hivatalt, ha az orangisták előtt képes leend térdet hajtani; de egészben véve mégis majd csak azok töltendik be a' birói padokat, kik iszonyodtak, midőn pártatlanság kezde divatozni a' törvénytermekben, 's kiket maga a' vakbuzgalom is eskütörő lélekismeretlenekké tesz, midőn katholikus irlandiak ügye forog kérdésben. De nemcsak a' magosb törvényszékek körében teendi magát érezhetővé az orangista-métely. Minden hivatalviselő, kit valamelly csíny miatt elmozditott a' kormány, most tüstint visszanyerendi előbbi állomását. Igaz ugyan, miszerint a' hivatalviselőkre őrködés tekintetében kevés történt, de mégis nagy érdeme azért a' lelépett kormánynak azon szorgalom mellyel a' fizetett törvényszéki tisztviselőkre 's békebirákra ügyelt. Jaj Irlandnak, ha e' hivatalok ismét tory kezekbe jutnak! Az orangista-páholyok kétszeres életre fognak ébredni, 's fegyveres járdalati vérrel áztatandják Irland földjeit, az egész pártnak fő czélja pedig mindenkor az leend, hogy vétkes föltámadásra birhassa a' méltatlanul szenvedő 's elkeserült nemzetet. Bármilly bús is kilátásunk, én azért még sem tudok esni kétségbe. Mennyben isten él, Irlandban pedig nyiltszivü nép, 's azért nem esem kétségbe. Sőt ellenkezőleg, bátran kiáltok: Ide Irlandért! Irlandiak, föl Ó-Irlandért! A' szabadság szelleme az egész világot megjárja. Ne búsuljatok! Ne rettegjetek. Ide Irlandért irlandiak, vegyétek körül kedves hazánkat! Mit kivánunk mi? Egyenlőséget Angliával. A' tizedet szegénység számára, alapos igény-csonkitás nélkül. Gyüljünk össze e' nagy czélra, 's egyetlen öszhangzó kiáltásban nyilványitsuk a' haza érzelmit. Emelkedjek olly szövetkezés hazánkban, melly ujra képes legyen a' kormánytól eltávolitni a' torykat. Egyesüljünk minden skót és angol valódi szabadelmüvel, 's ha ez megtörténik, ugy ujra bebizonyithatjuk, hogy tory kormány nem állhat fön többé az egyesült három királyságban. Mostani terveim ezek: azon nemesség, melly utóbbi alkalomkor a' dublini színházban összegyült, lépjen föl ismét, 's legyen vezére a' népügynek. Foglalják el kitünő helyüket az irlandi nemzet elején Leinster hg, Charlemont gr., és többi főur; értekezzünk világosan szövetkezésünk föltételeiről, 's csak abban egyezzünk meg, mit mindnyájan helyeslünk. Való, hogy rendkivüli vágytól égek most hangosan harsogtatni az elválási jelszót; de várok ezzel addig, mig látham: fog é használni Leinster hgre kimondott hivatkozásom; ha igen, ugy azon főurak honszeretete fog fölébredni egyszerre; mert különben nem használna, 's én nevetekben igérem honosim, hogy nyilt hűségben maradandunk e' szövetségesink iránt; ha pedig süker nélkül maradna e' hivatkozásom, mi igen valószinü, 's ha tovább álomlázukban maradnak meg főrangu honfitársink, akkor sem szabad kétségbe esnünk. Az irlandi nemzet gazdag segélyforrásokkal bir, minden baleset ellen hathatósan küzdésre. 2ik tervem imez: Előzők, keljetek föl! Minden irlandi lelkészet tüstint küldje be jegyzéket előzőinek. 14 nap alatt 600 ezernél több aláirattal biró kérelmet hozánk létre tory kormány elmellőztetése iránt, miért ne birnánk ujabb 14 nap alatt még 600 ezer előzőt teremteni? E' társulat illy nagyszerü szaporodását mindaddig teljes joggal reménylhetni, mig Leinster hg 's rokonkeblü baráti kezet fognak a' néppel a' javitási ügy előmozditására. Legnagyobb bizalmamat mindazáltal minden esetre csak a' nemzetben helyezem. Fölszólitok ezennel minden irlandit, mutassa meg, hogy nem szándékozik tory zsarnokság alá nyujtani nyakát. Minden ember, ki az orangistákat gyülöli, tagja leend az előző társulatnak. Általányos mozgalom legyen most jele honszeretetünknek. Mihelyt kész leend itt a' tory kényuraság, azonnal hozzátok fogok utazni. Parliamentföloszlatás van most küszöbünkön, és csak az előző társulat gyarapitása által tehetjük azt foganatossá az országra nézve. Kérdi talán valaki, miért nem hangoztatom tüstint az elválási jelszót? Meg vagyok ugyan győződve, hogy lényeges javitást csak elválástól várhat Irland; de épen azért mindent el akarok előbb követni, mielőtt azt megkezdenők sürgetni, mert mihelyt egyszer kimondottuk e' szót, többé vissza nem léphetünk. Hideg fontolattal szükség tehát mindent tennünk e' tekintetben, 's kevés hét mulva alkalmasint kénytelenek leendünk kimondani e' tartalomteljes szót. Ez alatt azonban gondoljuk meg jól, mikép semmivel nem örvendeztethetjük meg inkább az orangista-pártot, mint törvénytelenség elkövetése által; azért tehát leginkább minden törvényszegéstől szigoruan őrizkedjünk. Alattvalói hűségünk azon szeretetre méltó szüz iránt, ki e' birodalmak koronáját viseli, szeretetteljes maradjon, mert ő jól 's nemesül teljesité kötelességit. Ő barátja az irlandi nemzetnek. Iparkodjunk tehát kieszközleni, hogy az orangista-párt ne kényszeritsen bennünket olly rendszabályokhoz nyulásra, mellyek következtiben a' tory kormány majd katonaságot leendne kénytelen Irlandba küldeni. Az idő rosz, a' veszély nagy, de „Durate, et vosmet rebus servate secundis." Kedves honosim! mindenkor hiv szolgátok O'Connell."

(Melbourne késznek nyilatkozik ministerségalakitásra.) London, május 11kén: „Tegnap este tánczvigalmat adván a' királyné az orosz trónörökössel nyitá meg e' mulatságot, azután pedig a' németalföldi hggel

tánczolt. — Peel visszavonulta után Melbourne kapott meghivást a' királynétól ministerségalakitás iránti tanácskozás végett; a' ns lord időt kére tanácskozásra barátival, mielőtt elhatárzó választ adna. Este visszatért a' királynéhoz Melbourne 's késznek nyilatkozék ministerségalakitásra. E' hirt egészen bizonyosnak nem mondhatni ugyan; de azért valóságáról nem kétkedhetni, mert a' tory lapokbul világosan kitünik, miszerint ezúttal már maguk is elvesztének minden reményt hatalomhoz jutás iránt. Az udvari hölgyek végett, Peel kivánata következtében, támadott kérdés lihetőleg parliament elibe kerülend. Május 10ikén délután mintegy 30 alsóházi szabadelmü követ gyülést tartott azon módnak meghatárzása iránt, mellyel föllépniök szükséges lenne, ha ismét Melbourne-féle ministerség kezeibe jutand a' hatalom. A' további javitás némelly buzgóbb pártolói csupán azon föltét alatt akarák pártolni a' ministerséget, ha az legalább a' titkos szavazást nyilt kérdésnek tekintené; de O'Connell 's többen nyomadékosan figyelmezteték a' jelenvoltakat, mikép az illy kivánat jelenleg józansággal 's egyszersmind nagylelküséggel ellenkezik. Ezután azon nézetben látszék öszpontosulni a' többség, hogy föltétlen támogatást kell igérni az ujonnan alakulandó szabadelmü ministerségnek. Melbourne tehát alkalmasint ismét átveendi a' kormányzást, mellyből csupán Russell fog kimaradni. Ezuttal csupán a' fiatal királyné szilárd elhatárzottságának köszönheti az ország, ha nem leend kénytelen tory járom alá nyujtani nyakát. A' fönebb említett tánczvigalomban mindenek fölött tekinteté volt ministereit a' királyné, mit a' toryk nagy boszusággal kürtöltek másnap minden részében a' városnak. — Május 10ikén éjjel mintegy 30 chartistát fogott el a' rendőrség. — A' parliament 4 napig elhalasztandja ülésit. —

Londoni május 12iki telegrafi sürgöny szerint Melbourne l. az eddigi ministerség minden tagjával ismét elkezdé munkálkodását. Május 13ikán mind a' két házban fölvilágitások fognak adatni.

Franczlaország.

(A' parisi zendület részletei.) Május 12dikén délutáni 3 óra tájban mintegy 300 rosz öltözetü ember jelent meg Lepage fegyvertára előtt; néhány közülök fejszékkel volt fegyverkezve 's azonnal a' házajtó betörésihez fogtak, miután pedig ez nem sükerült, tehát az ajtófelet bonták ki, és a' házba jutván, mintegy 150 puskát magukkal vivének. Innen több csoportra oszolván a' zendülők a' jogministerségi palota 's közelében álló őrtanyák megrohanására indultak. Ez őrállomásokat, mivel az egész mozgalmat semmi kiáltozás és zaj nem előzé meg, igen csekély fáradsággal hamar lefegyverzék. Két jó fegyverzetü csapat innen a' rendőrhivatalhoz siete; hol mindazáltal zárt kapukra talált, 's a' hatósági őrök vitézül védelmezék a' házat. Az oda jött két csapat tehát visszatért előbbi helyére, 's egyesülvén az ott maradottakkal, fölforgatott társasági kocsikkal sánczolá körül állását. Mindez pillanat müve volt. Délutáni öt óra felé már több katonacsoport közelite Greve-térhez; alig vevék ezt észre a' zendülők 's azonnal elejökbe indulának, a' városház előtti központi állomásukat hathatósan ótalmazandók. Des Arcis-utczából egy csapat lovas hatóságőr közelite vágtatva, 's ezek voltak kitétetve a' zendülők első tüzének. Az elől nyargaló két őrt földre terité a' lövés, a' többi pedig azonnal visszavonult a' közel utczába 's ott ismét rendbe állott. E' pillanatban több őrcsapat közelíte külön utczákból 's minden oldalról puskák ropogtak, de komolyabb következménye nem lön e' tüzelésnek, 's a' rendbontók távozni kezdének a' harcztérről, az őrök pedig elfoglalák szokott állomásikat. A' zendülők apró csapatokban a' boulevardokra vonultak 's Paris minden részeiben dobpörgés hangzék, mi nem kissé zavará a' lakosság nyugalmát. 7 óra felé Saint-Denis, Montmartre és Saint-Martin városrészben központosult a' zendület. E' helyeken torlaszokat emelt a' nép, jobbadán fölforgatott kocsikból. Egy torlaszt rövid rohanás után elfoglalt a' katonaság; egy azonban halálát lelé a' nemzetőrök közül. Gerard tábornok átvevé este felé a' főparancsnokságot 's czélszerüen rendelkezék a' zendületelnyomás iránt. Május 13ikának reggele nyugalomban mult el. Orleans és Nemours hgeket mindenütt örömkiáltással fogadá a' nép, 's minden oda mutatott, miszerint a' zendületnek vége, 's a' katonaság már parancsot is kapa laktanyáiba vonulásra. Azon helyeken azonban, hol 12kén a' zendülők korlátlankodtak, számos kiváncsi nép kezde tolongani, 's a' kiváncsiak közé csakhamar zendülők vegyültek, kik néhány lámpát törvén össze, puskázni kezdének, mit a' katonaság kemény tüzeléssel viszonza, mellynek következtében néhány zendülő holtan terült földre Planche-Mibray utczában. Délutáni 4 órakor az öszmüvészeti épülethez közelitett egy zendülő csapat, elcsábitni akarván a' növendékeket; kik mindazáltal bezáraták a' kapukat 's a' csábitókat visszautasiták. Ezek már most ostromlani kezdék az épületet, de a' minden oldalról tóduló katonaság előtt visszavonulni kénytelenültek. Az est csöndesen mult el, valamint május 14. 's 15ike is.

(Soult következmra előtti nyilatkozata.) Máj. 13kán először jelentek meg az uj ministerek a' kamrákban. Soult tábornagy mint ministerelnök és külminister következőleg nyilatkozék a' szószékről: „Uraim! ministerség alakult; a' király annak elnökségével ruháza föl engem, 's e' magas bizalmát leginkább azon körülménynek köszönhetem, miszerint olly férfiakat ajánlék tanácsadókul ő fölséginek, kik előleg is megfelelnek az ország 's kamra kivánatinak. Szerencsésnek érzem magamat, hogy illy társakat találhaték, a' korona 's Önök előtti felelősségben osztozásra. Bátor vagyok tehát, uraim, Önök együttmunkálását reményleni olly ministerség mellett, mellynek alakulta a' mostani körülményeknél fogva eléggé tanusitja trón és törvények iránti ragaszkodását. A' király 9 ministert választa, 's ezek egytül egyig ugyanazon cselekvési elveknek hódolnak. A' korona elvei, miket az uj ministerség gyakorlásba hozand, ezek: szabad munkásság a' felelős ministerség részről; nemzeti méltóságon alapuló béke; törvények által biztositott rend; leghathatósb ótalmazása mindazon érdeknek, mellyek az ország jóllétire szükségesek; kamra iránti vonatkozásinkra nézve pedig azon nyilt szilárdság, melly legbiztosb békitő. Uraim! midőn buzgón kivánok szolgálni a' királynak azon hivatalosztályban, mellyben a' nemzeti böcsületiránti kérdések annyira tulnyomók, fölöslegnek tartom Önöket biztositni, miszerint illy nagy fontosságu kérdések 's érdekek érintésekor Franciaország mindenkor a' császárság vén katonája érzelmire találand, kinek meggyőződése azon alapszik, hogy az ország békét akar ugyan; de nemes és dicső békét." —

(Vélemények a' parisi zendületről.) Paris, május 13ikán: „Azt, mi tegnap 's ma városunkban történt, nem tudom, minek kelljen nevezni. Bár mikép törekedjék is azt csekély jelentésünek nevezni a' kormánypárti sajtó, mégis minden esetre jól kigondolt terv volt alapja e' merénynek; bizonyitja ezt az időválasztás is, mivel olly órában ment végbez a' zendület, mellyben legkevésbbé gyanithaták azt előre. Némelly zendülők egyenesen felsőbb parancsra hivatkozának, midőn a' torlaszok körül dolgoztak, 's már most sokan igen gyanusnak kezdik tartani azon valóban furcsa körülményt, miszerint annyi száz ember közt feloszlott titoknak a' szemfüles és mindig éber parisi rendőrség nem tuda nyomába akadni. Vannak, kik egyenesen finom szövedékü cselszövénynek mondják az egészet, olly helyről, honnan legkevésbbé kellene illyesminek származni. A' nemzetőrség igen gyéren szállongott a' küzdhelyekre 's nem látszék hallani a' dobpörgést, sőt több helyen egyenesen odanyilatkozék, hogy honfi ellen nem fog fegyvert emelni. Az egész város ostromlott erősséghez hasonlít; mindenütt csak katonaságot láthatni, 's ez igen rosszul hangzik össze a' kormánylapok azon hiresztelgetésivel, hogy a' csönd már egészen helyre állott, 's többé nincs mitől rettegni. Egyébiránt a' ministerségkinevezést csupán e' kis zendületnek köszönhetni, noha a' király választása koránsem felel meg a' nemzet kivánatának, 's mindenki tudja, hogy Soult tábornagynak nem igen nagy befolyása lesz a' külügyekre, noha ő vevé át e' tárczát. Midőn a' zendület első híre a' tuileriákba érkezék, azonnal Vaudrey ezredest nevezék az egész merény igazgatójának, ki már a' strassburgi zavarokban is kitünteté magát. Némellyek állitják ugyan, hogy Vaudrey már 14 nap óta nem tartózkodik Parisban; mások ellenben határzottan mondják, hogy maga Napoleon hg is Parisban van, és Grouvelle k. a. egyik főnöke az itt munkálkodott respublicai pártnak. Némellyek szerint csak ma kellett volna kiütni a' zendületnek, mellyre nagy előkészületek voltak tétetve; de némelly egyes felekezet még tegnap kezdé meg a' tusát, 's igy nem nyerhete kivánt sükert a' merény, mert a' kormánynak ideje volt egész erejét összegyüjteni. A' harcz komoly megujulásától még folyvást tarthatni, mert a' dologtalan és szükölködő kézmüvesek száma valóban igen félelmes, az izgatók pedig mindent elkövetnek, hogy lángra gyujthassák a' szenvedély hamu alatt lappangó tüzét. Ma este felé tisztes külsejü iljak is a' zendülők soraiba állottak, midőn láták, hogy a' katonák fegyvertelen asszonyokra és gyermekekre is tüzeltek, noha csupán kiváncsiság vezérlé ezeket a' küzdéshelyre. Valamennyi bolt zárva volt a' városban. Paris jelenleg 40ezer katona ótalmazza, 's az egy napi rövid csatában mégis 47 katona vesztő életét, súlyosan sebesülteket nem is számitván. Mások száznál többre teszik a' holtak számát. Milly magas fokra hágott Parisban a' népingerültsége, azon körülményből is világosan kitünik, miszerint a' nemzetőrség sem akará szolgálatát teljesitni, 's illy körülmények közt mégis csak olly ministerség létesült, melly semmi tekintetben nem képes megfelelni a' nemzeti közohajtásnak. E' visszás politikának keserük lehetnek gyümölcsi. Orleans hgnő semmi roszat nem gyanítva sz. egyházban volt, midőn néhány lépésnyire a' zendülők lövési ropogni kezdének. Eddig már számos elfogatás történt. —

Belgium.

Brüssel, máj. 2kán: A' mai következmra ülés 3¼ órakor vevé kezdetét, 52 követ volt jelen; a' kérelmekröli tudósítás 's azon biztosságkinevezés után, melly az ujdon választott követek meghatalmazó leveleiket vizsgálandja meg, a' bel 's külügyi minister lépe szószékre 's rövid nyilatkozás után az utóbbi londoni alkudozásokrul Dedel 's Van de Weyer által aláirt szerződéseket Belgium 's Hollandia között, a' német szövetség 's az öt hatalom által 's részükről aláirottakat nyujtá be; a' minister tudósitásában egyik pont ollynemü, melly a' tonnapénz iránti aggodalmakat elmellőzendőknek reményleti. E' tudósitás után a' belminister több törvényjavaslatot terjeszte a' kamra elibe; az uj pénzügyminister, Desmaisières hasonlag két javaslatot nyujta be; egyike 4,985,000 fr. hitelt kér a' szerződés által Belgiumra háramlott adósság első félévnek födözésire. A' minister figyelmessé tevé a' kamrát, hogy e' hitel kivánatával semmi uj forrást nem hoz javaslatba, mert a' kormányt azon remény táplálja, miszerint kiadásait gazdálkodással pótolandja ki, mit főleg a' hadi költség kiadásinál valósithat. — A' hollandi sergek máj. 15kén veendették hatalmokba a' Hollandiának jutott birtokrészt. Cserérül is beszélnek, miszerint a' luxemburgi rész Hollandia részirül egyik szomszéd német statusnak adatnék át.

Németország.

Berlin, máj. 6kán: Ide azon hir érkezék, miszerint Krakó szabad város tanácsának eddigi elnöke a' három védhatalom határzata következtében hivatalától megfosztatott; utódjaul kit választandnak, még nem tudatik. —

Dunavizállás: Pest, maj. 23ikán 11′ 1″ 0‴ — 24ikén 11′ 0″ 0‴ 25dikén 11′ 0″ 9‴

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. szerda, maj. 29.

JELENKOR.

1839. 43ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (előléptetések; országgyülési követek; brsodmegyei tisztujitás; a' pestmegyei játékszíni választmány irata Bartayhoz; temesvidéki hirek; különféle: névsora az al-Dunán szerencsétlenlteknek, liptói időjárat, Radna és környéke, 's a' t.: adakozások az árviz által károsultak fölsegélésire; 's a' t.) Amerika (Baudin irata az ujyorki franczia consulhoz; 's a' t.) Portugália. Spanyolország (Espartero elfoglalja Guardaminot; a' királyné 3 uj ministert helyettesit; 's a' t.) Anglia (Peel nyilatkozata az alsóházban és Russell válosza; a' parliamenti ülések május 27ikeig elhalasztva; hirlapi gúnyczikkek; 's a' t.) Franczíaország (lapvéleményék az uj ministerségrül; a' zendülők felszólitása; az öszmüvészeti tanulók nyilatkozata; 's a' t.) Németország. Törökország.

Magyarország és Erdély.

A' m. kir. udv. kamra Tverdy Dániel végujhelyi sómázsást ugyanott ellenőrködő mázsamesterré; helyébe Ponner Antal rozenbergi sópajtaőrt, 's Rady Ubald mosenbergi díjtalan gyakornokot ugyanott sópajtaőrré alkalmazá. —

ORSZÁGGYÜLÉSI KÖVETEK: Torna-megye részérül: Bárczay József alispán és Gedeon Lajos tb.; Zemplény érül; Lónyay Gábor és Péterffy tb.; Temes érül: Laczkovich János alispán és Várkonyi Ádám főjegyző; Liptóérul: Thuránszky Péter főszb. és Szentiványi Jenő tb; Verőczeérül: gr. Pejacsevich János alispán és Jankovics László tb.; Pozsegaérul; Markovics Gusztáv főj. 's Farkas Sándor főügy.; Szerémérül; Poszavecz Zsig. k. tan. és Zsitvay Józs. alis.; Borsodérul: Palóczy László másod alis. és Vay Lajos b. felkiáltással; máj. 25én; Horvát- Tót és Dalmátországérul a' fő v. zászlósi táblához: Markovich Andor albán 's bántáblai közbiró, a' követi táblához: Dominich Sándor hármas ország-kerül. táblai közbiró 's Busán Hermán zágrábi alisp.; helyettesnek a' főtáblához: Orsich Auguszt gr. varazsdmegyei főszb. a' követekhez: Zdenchay Sán. körös-megyei alis. 's Osegovich Metell varazsd-megyei főjegyző; zágrábi káptalanérul: Haramuszteck Józs. kan.; Sárosmegyeérül: Piller László főjegy. szavazás utján 's Pulszky Ferencz tb. 's m. nemz. akad. tag közakarattal; a' hajdukerületérül: Foghtüy János ker. főjegyző és Farkas Ist. ker. r. tbiró.

Köv. levelet intézett a' pesti magy. szinház fenmaradására ügyelő részvényes társaság Bartay Endre urhoz, mint a' „Csel“ czimü daljátéki zene szerzőjéhez f. e. máj. 5dikén tartott közgyülésébül: „Tek. ur! A' pesti magyar színház fentartására összeállt részvény-társaságnak mai napon tartott közgyülésén jelentetvén: hogy Kegyed az önmaga készitette „Csel“ czimü daljáték zenéjét a' szinháznak ajándékozni szíveskedett; az ezen ajánlatot méltányos köszönettel fogadó részvénytársaság keblében kettős öröm keletkezett, azon: hogy a' müvészetnek nálunk e' korig parlagon hagyatott e' neme honunkban is, a' más nemzetek által elért tökélyig müveltetvén, majd majd létesülni látandhatja egyik azon forró ohajtását, hogy a' zenében honosink által szerzendő müvek a' legmagosb kivánatoknak is megfeleljenek; 's azon: hogy az emlitett e' nemben első, egészen eredeti, 's mindenek előtt köztetszést és méltó dicséretet aratott daljátékot a' honfi szerző a' serdülő 's még mindig pártolást és részvételt kivánó hazafi intézet iránti buzgalmából, annak fölsegélésire ingyen adá. Miért is midőn a' fentisztelt részvénytársaság nevében 's határozatából Kegyednek legszivesebb köszönetet mondanék, 's az intézetet figyelmébe ajánlanám, vagyok Kegyednek Pesten pünkösd' hava 5én 1839, alázatos szolgája Balla Endre m. k. vál. jegyző.“ Ezen szindarab zenéjét zongorára illesztve, magyar és német textussal, előfizetés utján kiadni szándékozik az érdemes szerző, mire nagyérdemü zenekedvelő közönségünket előre figyelmeztetjük. —

Borsod megye tisztujitó székét május 23kán Vay Miklós b. elnöksége alatt köv. tisztkarral végzé: alispánok: 1ső szathmári Király József, 2dik Palóczy László; főjegyző: Okolicsányi János; miskolczi járásbeli főszbiró: Gencsy László; egri jár. tótfalvai Nagy Ged.; szendrei jár. gombosfalvi Gombos Miksa; szentpéteri jár. Tőrös Tamás; középponti szolgabiró: Sebi József; tiszti főügyészek: Rácz János és Bakó János; házi fő adószedő: Dominikovics Lajos; hadi főadószedő: Losonczi Károly; a' többit közelebb.

Adakozások az árviztől károsultak számára: a' bochnai kerületi törvényszéktől 7 ft. 35¾ kr. és Medve József hosszúpályi plébánostul 9 ft. 10. kr. p. p. Pesten a' tavalyi árviz által romba döntött házakból még tavaly 1360nak épitése kezdetett meg 's közülök 1187 teljesen elkészült; f. hónapi összeirás szerint pedig jelenleg 237 egészen uj sé 69 egy részben uj ház épitése van munkában.

Temesvár, május 21kén: Városunk f. hó 15kén tartá százados ünnepét, a' keblében dühöngött dögvész megszünte emlékezetére. 1739ki martzius 28án takarittatott el az utólsó dögkóros; a' varos, 13 vészteljes hónapig szenvedvén a' ragálymirigy ádázkodásit, melly akkor a' mintegy 6 ezerre menő népsége ⅙ részét pusztitotta el 's növelé a' dögvész keserveit a' falai közt elelem-fogyatkozás miatt kiütött éhség is, 1739 majus 29kén tett, 's a' városi tanács által irásba foglalt ünnepélyes fogadása által siete hálaját bemutatni a' mindenség urának. A' fogadás sz. Rozália kápolnájához menni szokott járdalat által teljesittetik. A' várat délszakárul környező térségen, izletes fasorok közepett sz. Rozália tiszteletére szentelve áll egy kisded igénytelen kápolna, mellynek szük falai csöngetyüt rejtnek magukban. De városunk legszomorubb korszaka összefüggésben van e' kápolna szemléletével, a' mult bús képét tünteti az a' fasorok közt sétáló ember szemébe, 's a' dolgok történetében jártas elmét akaratlanul is komoly eszméletekre ébreszti. Csöngetyüje egy század hosszu során át minden máj. 15kén regg. 8 órakor kondul meg, a' szomszéd bel- és külvárosok lakosit osztatlan ájtatosságra élesztve. Máj. 15kén regg. 8 órakor városunk egyházában összeolvadó versenyben kondultak meg a' harangok, 's a' járdalat közösen tisztelt Lonovics József püspök vezérlete alatt a' székes egyházból, a' varositanács, fhg Károly Ferencz gyalogezredes százada, továbbá a' lovas, és gyalog egyenruhás polgárság, helybeli czéhek, iskolai ifjuság 's több ezerre menő nép kiséretében, háromszoros hangászkar felváltó zenéje közben, a' pétervaradi kapun, Rozália kápolnához, mint kitüzött czéljához, megindult, 's ájtatosságát végezvén, hasonló rendben a' székesegyházba visszatért. A' mult század folytában két egyházi ünnep alkottatott Temesvárott, egyik a' meghóditási ünnep, „a' törökségnek Eugen szabaudiai hg által 1716ban történt szerencsés kiüzetésökre emlékeztető.“ Ez ünnep 1816ban, mint századik évben tartatott. Masika pedig a' fönebb érintett. — Az isteni gondviselés különös példája fordult elo városunkban. Mult apr. 25én Pulz Ján. vargalegény 8 éves fia András, Fabrik külvárosban délután a' Bega csatorna partján néhány társával játszogatott, kis idő mu vást elválván többi társitól, a' csatorna parthoz közelíte, 's a' vizfelé hajló fáról ágat szakítani törekvék, a' nélkül, hogy távulabb társai észre vették volna, a' mély vizbe esett. A' gyermek viz alá merült, rövid idő mulva felbukkant 's égnek emelé kis kezeit. Mire Tondory Márton kovácsmester Minur nevü uszkarkutyája a' part felé közelít, 's a' viz fölületén feilebbenő gyermek hasztalan törekvésit látván, utána ugrott, mellét boritó ruházatát megragadta és szájában tartott terhével partfelé uszott. Az összegyült sokaság a' parthoz ért kutya szájából a' gyermeket kivevé, és szegény szülőinek visszaadá. — Városunktól 2 órányira eső Német-Bessenyő faluban szinte különös történet esett: Frombach Péter, nős, gyermekes földmüvelő, f. hó 12én egyszerre igen megbetegült. Hozzátartozóji a' helybeli lelkészhez szaladtak, kérők, miszerint a' beteget az utólsó kenetben részesitse. A' lelkész kötelességében eljárta után a' beteg rögtön még rosszabbul érzé magát. Bajain enyhíteni kivánó felesége pohárvizzel akart szolgálatára lenni; de Frombach a' viz láttára orditásokra fakadt, 's minden jeleit adá a' veszettségnek. Rémületes jajgatásinak, 's őrültségi helyzete mulása után ismét eszméletre térvén, a' jelenvoltak kérdéseket intéztek a' beteghez: „vajjon nem emlékezik é veszett állattól kapott harapásra?“ A' beteg „nemmel“ felelt, 's lélekismeretesen erősité, mikép veszett állat látására sem emlékezik. Fölfedezé mindazáltal, hogy Gyarmata helységben lakó Katalin nevü édesanyja 29 év előtt kutyaharapás következtében, midőn ő 14 hónapos volt, 's még anyja tejét szopta, veszettségben halt meg. Gyarmata helység egyházi könyvének megtekintése után Frombach előadasa igaznak találtatott, 's a' szerencsétlen legnagyobb polczra hágott őrültség jeleivel kis idő után iszonyu kinok közt csakugyan kimult. — Folyó hó 18ikán Henrik bordeauxi hg, Berry hg fia, 10dik Károly unokaöcsese, Chambord gróf nevezet alatt, az utólsó franczia lázadásban kitünt szerepeket játszott férfiakból álló kiséretével városunkba érkezék, 's trombitás vendégfogadóba szállott, 19kén helybeli katonaság által tartott katonaegyházi diszkedésben, 's ezután az isteni tiszteletben is részt vett. Mire szállására térvén a' megyei hatóság résziről Dessewffy Antal k. tanácsos, első alispán vezérlete alatt megjelent urakat, valamint a' helybeli tisztikart, nyájasan fogadá. Hunyady László korából fenálló fegyvertárunkat megtekintvén, esti 6 órakor az itt állomasozó tábornokságot, 's nevezett alispán urat megvendégletve. Este a' különösen kivilágitott szinházat, mellyben az „álomjáró nő“ adatott, látogatá meg. Ma utját Aradon keresztül Mezőhegyesnek vevé.

KÜLÖNFÉLE: A' mult számunkban közlött szerencsétlenség történtekor „István“ evezőhajón, következő utasok lelék vizben halálukat: 1) Dunkan Piriei Londonbul, angol gyalogsági haditiszt. 2) Szabó József nagyiszlói szabó Pestmegyébül. 3) Chambert le Mellen Washingtonbul, amerikai kereskedő. 4) Allen Robert londoni álgyuöntő. 5) Wassilievich Ignácz, zimonyi cs. kir. tolmács. 6) Steinsbergi Wolfinger, salonichii cs. kir. consul. 7) Ibrahim Auguszt, kereskedő Nebuból. 8) Lampe Ferencz, Stürmer ausztriai török követ szolgája. 9) Hofmayer György, Steinsberg consul szolgája. 10) Nui kormányos. 11) Gyoko kormányos. A' megszabadultak ezek: 1) Josef Mihály, angol kapitány. 2) d. Manuel Battenourt, spanyol birtokos. 3) Washington Bonnet, amerikai kereskedő. 4) Charles Swores, amerikai kereskedő. 5) Freland angol ezredes. 6) Guizeppo Spirallo, trieszti matróz. 7) Domenico Ronchi velenczei matróz. 8) Buman Ádám, velenczei kéményseprő. 9) Buschmann, orsovai cs. kir. alorvos. 10) Wamper, lógazdája az orsovai gőzhajótársasági ügyviselőségnek. — F. hó 20kán, pünkösthétfőn, egy budai szegény házaspár aranymenyegzőjét üllé a' vizivárosi sz. egyházban. A' férj neve Zeller Mátyás, születésre nézve budai 's különben szabó, de nem mester, kora 80 év 's néhány hónap; neje sombergi születés Ausztriából, honnan mint 10 éves árva vándorla ki férjhez-ment nővérével. Az asszony most 79 éves 's ezelőtt 58 évvel kelt össze férjével, ugyan csak pünkösd hétfőn. Legbámulatosabb volt ez ünnepélynél azon csuda, miszerint mind a' két aggastyán egyhangulag állitá, hogy a' lefolyt 58 éven át egyszer sem czivakodtak. — Liptómegyei hirek szerint a' közelebb mult tél igen szigoru volt azon tájon. Még april végén is mindenütt hó födé a' földeket, mig végre május olly kellemes idővel köszönte be, hogy a' földmüvelési munkákat jól el lehete végezni, 's most legjobb aratást reménylhetni. Máj. 10ike óta számos esőzés jár azon vidéken 's kétszer már jég is (rivancs) hullott, de szerencsére minden ártalom nélkül. — Hazánk nagyobb részében elkezdék már a' gyapjunyirést, 's a' kétnyiretü téli gyapju beváltása sokhelyen igen élénkül halad, az ár pedig 2—3 pgő forinttal drágább a' tavalyinál, noha külföldön némi pangás kezde mutatkozni a' gyapjukereskedésben. Tiszavidéki kétnyiretü gyapju mázsája 48—56 pgő for. kel, vadkertié 42—44 p. f.; békesmegyei usztatotté 27—27⅕ f. p. — A' losonczi ez évi téli gyapjuvásárt a' kellemetlen hideg idő miatt máj. 16—17ére halaszták; de mind a' két napon szakadatlanul esett, minek következtében annyira átázva érkezék vásártérre a' gyapju, hogy nem igen volt kedvük vásárlásba bocsátkozni a' vevőknek. Összesen mintegy kétezer mázsa gyapjut szállitának e' vásárra; de vizessége miatt csak igen csekély része kelt el. A' gyapjuár mindazáltal mégis kedvező volt, 's a' leg-

silányabb parasztgyapju mázsájaért 58—60 p. f. fizettek, urasági egyiretüért pedig 70—75 p.f.; legtöbbet vásárlott egy bécsi nagykereskedő. Külföldiek nem voltak e' vásáron. — Londoni hírek szerint mult 183ban 32½ millió mázsa gyapju fordult meg az angol vásárokon, melly mennyiséghez hazánk és a' német tartományok 27,506,282 mázsával jultak. — Ungvárott a' máj. 6iki országos vásárkor köv. áron keltek a honi termékek; ökörbőr párja 55—60 ft, tehénbőré 25—34 ft., gyapjas juhbőré 5—8 ft., legfinomabb muskatal dohány mázsája 42—48 ft., közönségesé 12—24 ft, allydohányé 8—13 ft, nyers faggyué 33—35 ft., olvasztotté 42—43 fr. 30 kr., sárga viaszé 187—192 ft, 20 fok. égettbor itczéje 12⅕ — 13 kr., borszeszé 19½ kr, mind váltóban. — Ércses borvizök által méltán elhirült erdélyi fördőink közt, nem utólsó helyet foglal Radna és környéke. A' belfalubeli, a' mintegy másfél órára eső szentgyörgyi, a' dombháti felső és alsó, a' medve — 's mások felett kedves izü és erős borvölgyi vasas és egy részben sósvasas vizek évenként honunk minden vidékirül, 's néha a' szomszéd testvér fejdelemségekbül is, a' különben is regényes tájra, sok látogatót csődítnek. A' vendégek koronként növekvő száma több eddig nélkülözött kényelmet kivánatossá, némelly czélszerü javítás eszközlését sürgetőleg szükségessé tevé. Történtek is illy irányban némi intézkedések. Már néhány év óta létezik a' dombháti alsó kutnál 's tavaly egy közbuzgóságu vendég által a' borvölgyi vasasvis közelében is állittaték fel alkalmas terjedelmü hideg fürdő. A' mult 1838ban pedig Radnát szokottabban látogató vendégek, jelesül a' dombháti kút körül létező hiányokat tapasztalva, közjó érdekétől lelkesülve, kérelemmel aziránt folyamodának a' f. igazgató főtanácshoz, hogy a' nap jótékony melegétől jelenleg kőfallal elzárt 's faedényben felbuzgó, ital 's fürdő végett egyszersmind használt dús forrásu borviz, külön ivóra és fürdőre szabályoztassék, általában czélszerübb karba helyeztessék; a' szentgyörgyi nehéz feljárásu kuthoz is padok, a' nap heve 's eső ellen védő födeles hely, épittessenek. Hő részvéttel pártolá kormányszékünk e' folyamodást, 's hivatalosan közlé a' főhadivezérséggel, melly szinte élénk érdekkel méltányolván azt, rendelményt bocsátott a' székbeli ezredkormányhoz, melly szerint a' kutkörüli épületek tulajdonosa, postamester, a' fönemlitett kőfal lerontása, az üvegek 's ivóedények megtöltése végett, szükséges külön csatorna-vitelre 's általában a' javaslott szabályozások létesitésire hatólag szólittatnék fel. Minek következtében a' nevezett postamester ezek teljesitését megigérte, sőt a' fönemlitett napsugár jótékony hatását gátló kőkeritést már le is szedette. Hiteles kutfők szerint, a' katonakormány rendelését arra is kiterjesztendő, hogy Radnán, a' most meglevő korcsma helyére, nagy 's minden tekintetben alkalmas vendéglő épittessék. (E. H.) —

Amerika.

Ujyorki lapok szerint: „Baudin hajóvezér a' mexicoi kormánnyal tudatá, hogy ő az ellenségeskedést ismét elkezdendi, ha a' békeszerződést mart. 20aig helybe nem hagyandja. A' kormány válaszólag oda nyilatkozék, miszerint a' helybenhagyásra megtétetvék ugyan a' lépések, de a' felebbi határidő igen rövid; mire a' határidőt mart. 27keig halasztá 's a' szerződést 27kén Antonio Lizardo hadi szállásán a' hajóvezérrel közlötték is. A' franczia consulok Mexicoban hivatalkörbeli munkálkodásikat szándékozának megkezdeni, 's az ügyviselő april 10kén Veracruzból Mexico városba utazott. —

Ujyorki april 8aig terjedő lapok Baudin hajóvezér iratát közlik az ujyorki franczia consulhoz, mellyben többi közt irja, miszerint Gorostiza és Victoria mexicoi meghatalmazottakkal egyezkedést és szerződést köte, 's a' két meghatalmazott mart. 10kén visszautazott Mexico-városba, a' szerződés helybenhagyatása végett; 's egyuttal Victoria tábornok kérelmére, 15 napi fegyverszünetet engedett. A' veracruzi kikötő minden lobogóju hajónak nyitva áll; az áruknak az ország beljébe vitele meg van engedve a' fegyverszüneti idő alatt. Amerikai lapok még következőleg tudósitnak: „A' francziák a' szerződés következtiben részletes (apró) kereskedési jogot nyernek, mit ezelőtt olly makacsul megtagadtak; a' franczia kormány 600ezer dollárt kapand kárpotlásul; a' Mexicobul kiüzött francziák kárpótlást nyerendnek; a' mennyiség megfizetése iránt a' britt követség kezeskedik. Baudin hajóvezér elégtételt kapott azon méltatlanságért, mellyel Santana 's Bustamente elnök a' veracruzi csatáróli tudósitásaikban ellene viseltetének. A' hajóvezér lemonda ellenben a' hadi költségek visszatérittetésérül a' mexicoi pénzügy szomoru helyzete miatt 's megegyezék abban is miszerint a' szerződés ne hajóján, hanem a' szárazföldön irassék alá, nem akarván a' mexicoiak nemzeti érzelmöket megsérteni. —

Portugália.

Lissaboni april 29ki levelek szerint, néhány napra, miután a' gazdag örökösnő 600ezer tallér évi jövedelemmel, Povoa gróf leánya, eléré 12ik évét, Fayal marquisval, Palmella hg legidősb fiával, megtörtént az ünnepélyes összekelés 's igy a' pör főpontja végre föl van oldva. Kétségenkül van az, hogy a' vagyonkiadás iránt a' gyámság tömérdek nehézségeket fog előgörditni, mit annál is inkább hihetni, mert az a' legszemtelenebb hazugságokot már most sem átal nyomtatásban szétterjesztgetni, a' házasságot erőszakosnak nevezve. — Noha rég időtül postán pénzt senki nem küld, mult héten mégis kirablák a' vianai 's villa-do-condei postákat; miután a' felügyelőt 's kocsist háttal egymáshoz köték, a' taskákat felkutaták, a' leveleket összerombolták, 's az összekötötteket magokra hagyák, kiket a' közel helységbeliek szabaditának meg. A' rablók föllfedezése igen bajos, mert olly hirtelen jelennek meg, mintha földbül teremnének, 's eltünésök is hasonló. Mivel megtámadáskor álarczosok, hihetőleg a' szomszédság lakosi ők, kik álarcz alatt üzik undok mesterségöket; némellyekre ujjal mutatnak, és szájrulszájra jár, hogy ez vagy amaz rablócsoporthoz tartozik, de, kielőtt kedves az élet, az tanukép nem lép föl ellenök. — Az uj ministerségalakulás óta politikailag minden csendes, ha kivesszük egy pár lap okoskodásait felette; a' chartisták nem rejtegetik boszonkodásukat, miszerint hatalomra jutások ideje mindinkább távolabb esik. Legnagyobb figyelmet gerjesztett a' hadminister kérélme a' kamrák előtt das Antas és Fontouro, két szabadelmü katona, végett az oportoi, 's algarbiai kormányzóság felvállolhatása iránt. Das Antas azonnal meg is kapá az engedélyt, a' másikra nézve a' következmrában keletkezett vita még nem ért véget; a' hadministerség azon lépese hibás, hogy a' katonaság nagyobb részit tulságos vezérekre bizza. —

Spanyolország.

(Espartero elfoglalja Quardaminot. A' királyné három uj ministert nevez ki. Elegy.) Bayonne május 15iken: San Sebastiani, május 11iki levelek egyhangulag ismétlik Ramales elfoglaltatását Espartero által, ki a' quardaminoi erősséget is azonnal megtámodá 's rövid ostrom után szinte elfoglalá, 300 carlospártit ejtvén foglyul. Május 10iki rendeletében Pita Pizarro, Chacon és Hompanera ministerek lemondasát elfogadván a' királyné, helyettük ideigleni ministerekké Vigodet, Arrago és Jose Fervaz urakat nevezé ki. — Navarrában Diego Leon tábornok Borunda völgybe nyomult, mellyet 1834 óta egyszer sem látogatának meg a' királyné sergei. Ha ott ez uttal erős állomásba sükerülend helyezkedniök, ugy ez minden esetre sokkal fontosb esemény leend a' ramalesi vonal-visszafoglalásnál. Mert Borunda elfoglaltatása egyenes összeköttetést nyit meg Vitoria és Pamplona közt, 's mind azon szorosnak birtokába helyzi az alkotmányosakat, mellyek a' carlosiak amescoasi erősitett állomásira vezérlenek. — Madridbul négy posta maradt el. Közhiedelem, miszerint a' főváros és Saragossa közti közlekedést Cabrera valamelly csapatja szakasztá félben, melly Tarragona közelében keményen elsánczolva áll. Cabrera ezáltal hihetőleg folytonos összeköttetést törekszik föntartani Navarrával. Az estellai számüzöttek azon véleményt terjesztik, mikép Cabrera 15 ezer emberrel Maroto zsarnokságától szándékozik fölszabaditni a' trónkövetelőt. Taragual nem halt meg sebeiben, mint több lap hamarkodva jelenté. A' trónkövetelő rendeletet bocsáta közre, mellyben igéri, hogy mindazon számüzöttnek bocsánatot adand, ki 30 nap alatt bebizonyitandja, miszerint hazája ellen tetemesül nem vétkezett. —

Anglia.

(Peel nyilatkozata az alsóházban és Russell válasza.) Az alsóház máj. 13ki ülésében Russell azon jelentése után, miszerint a' whig ministerség ismét átvevé munkálkodásit, Peel következőleg nyilatkozék: „A' parliament és nemzet őszinte felvilágitást kivánnak tőlem nyilt házban. Melbourne l. a' királyné nevében hatalmaza föl engem arra, 's igy jogom van fölvilágitást nyujtani. (Halljuk!) Kicsinységekrül hallgatni fogok; ha mindazáltal hézagot találna nyilatkozatomban az átelleni ns lord, ám figyelmeztessen, 's minden kérdésre határzottan 's tartózkodás nélkül fogok válaszolni. Május 8kán délutáni 2 órakor ő föls. parancsára a' kir. palotába menék. Az előttem ott volt Wellington hg oda nyilatkozék, miszerint a' kormányra nézve legnagyobb nehézség az alsóház leend, minél fogva ő még egy olly férfi meghivatását tanácsolja, ki, mint minister, az alsóházban ülend. A' hg engem nevezett a' királynénak. Ő föls. azon megjegyzéssel szólíta föl engem tehát ministerség-alakitásra, miszerint előbbi ministerségétől nagy sajonnal vált meg. (Tetszés a' ministeri padokrul.) Mondá továbbá ő föls., hogy előbbi ministerségével minden tekintetben tökéletesen meg volt elégülve, 's csupán önként történt lemondása következtében kelle attól megválnia. Én felelém, mikép helyzetem komolyszerüségét tökéletesen ismerem ugyan, de azért kötelességemnek tartom, mindent elkövetni többségnyerésre az alsóházban, annál inkább, mivel én okozám azon zavart, melly most ő fölségit nyugtalanitja. Elfogadám tehát a' ministerség-alakitást, más napra igérvén a' kormányzati terv előterjesztését. 8kán tanácskozám politikai barátimmal, 's benyujtám a' tudva levő névjegyzéket a' királynénak, azon nyilatkozattal, mikép Wellington hg olly tárczát ohajtna elfogadni, melly ne kényszerítse őt a' felsőházi viták vezérletére. Ő föls. fontos munkakört ohajta betöltetni a' hg által, mit elintézhetőnek tarték. 9kén a' tiszteleti hölgyek változtatása miatt nehézségek támodtak. E' tárgyról a' ns lord (Russell) sürgetése nélkül többet nem fogok szólani. Politikai barátimmal közlém ő föls. udv. hölgyei iránt hasznosnak vélt tervemet. E' hölgyek nagyobb részét egyébiránt nem is volt szerencsém ismerni. Kezembe vevén az udv. névtart, mondám barátimnak, miszerint a' kamrahölgyeken alul levőkben nem kivánok semmi változtatást tenni. (Tetszés az ellenzési padokon.) A' magosb ranguakra nézve pedig ellenben azt jegyzém meg, mikép azok elődinkkel közel ronkonságban állván, önként ki fognak lépni hivatalkörükből. (Ujabb tetszés ugyanazon oldalon.) Oda nyilatkozám határzottan egyszersmind, miszerint igen fontosnak tartom, hogy az udv. hivatalokban némi változások történjenek, 's néhány hölgyet ajánlék a' királyné mellé. Másnap előterjesztém határzatomat a' királynénak, mellyre következő választ nyerék: „A' királyné, sir Peel inditványát a' kamrahölgyek változtatása iránt megvizsgálván, ezen, szokással ellenkező, rendszabályt nem hagyhatja helyben.“ Három óra mulva e' levél kezemhez juttát irásban bizonyitám. (Itt fölolvasá a' szónok az idézett levelet, mellyben előbbi ajánlatihoz szorosan ragaszkodék, 's azkán folytatá beszédét.) Sir, legyen itt már most szabad némelly hirekre válaszolnom, mellyek azon személyek iránt szerte szárnyaltak, kiket udvari hivatalokra ajánlék. (Halljuk!) Liverpool grófon kivül, kit maga ő föls. is ohajta, Ashley és Sidney lordokat ajánlám, mivel reménylém, hogy személyök kedves leend a' királyné előtt. (Halljuk!) Állitá, mikép én valamennyi udv. hölgy elbocsáttatását sürgetém, 's köztük Lehzen barónőét is, ki, mint tudjuk, ifjusági első barátnéja a' királynénak. (Halljuk! Halljuk!) Kitől ezt először hallám, annak azt válaszolám, hogy négy év óta most hallom először

említtetni e' hölgy nevét, mellyet soha nem mondék ki a' királyné előtt. (Tetszés az ellenzési oldalról.) Sir, én azért mellőzém el a' ministerség-alakitást, mert kivétel nélkül minden hölgynek meg kellett volna maradni udv. hivatalában, mivel csak ugy reménylék győztesen küzdhetni az ellenem tornyosulandó nehézségekkel, ha ő föls. egész bizalmával ruházott volna föl. (Sibthorp ezredes hangosan tetszést rival, mi közkaczajt gerjeszt.) Véleményem szerint a' határtalan kir. bizalom soha nem volt olly mellőzhetlenül szükséges, mint e' pillanatban. (Tetszés az ellenzési oldalról.) Az angol ministerelnökségnél fontosb hivatal az egész müvelt világban nem létez. (Halljuk!) Sir, én kész valék elfogadni e' hivatalt; de mostani viszonyink következtében kötelességemnek tartám, minden pártolást követelni, mit megnyerni reménylheték. Először is e' kérdések tüntek szemeimbe: India, Jamaica és Canada helyzete; de egyszersmind hazánk, mellynek több tartományiban szánandó kicsapongások uralkodnak. Volt é idő, mellyben nehezebb lett volna e' kérdéseket eldönteni, mint épen a' jelen pillanatban? (Halljuk!) Szükségesnek tartám megvizsgálni: vajjon képes vagyok é a' mostani parliament alatt czélszerüleg vezérleni a' nyilványos ügyeket. Parliamentföloszlatást ezuttal nem tarték tanácsosnak, mert az ország jelen ingerült állapotja nem bir el még több izgatást, 's igy minden esetre előleg a' mostani alsóházzal kellett volna szerencsét próbálnom. De minő volt helyzetem a' mostani parliamentben? Kisebb számmal kellett volna kormányzáshoz fognom. (Halljuk! ellenkező értelemben.) Ha már e' ház teljes bizalmát nem birám, nem volt-e kötelességem, legalább a' koronáét követelnem? (Halljuk! ellenkező értelemben.) Ő föls. ministeri a' jamaicai kérdésben 5 szónyi többséggel léptek vissza, 's e' szerint nekem ez ügyet ugyanannyi kisebbséggel kellett volna átvennem, 's ezenkül még tiz tisztes követ ur szavára nem számolhaték. (Kaczaj és tetszés.) Első küzdésre az elnökválasztás szolgált volna alkalmul, melly könnyen parliamentföloszlatást okozandhatott. Irland legtöbb bajt szerzett volna nekem, a' királyné mostani udv. hölgyei miatt, 's igy vissza kellett adnom a' kapott meghatalmazást." Russell válosza annyiban öszpontosult, hogy a' királyné egész udvara elbocsáttatását gondolá Peel által sürgettetni, azt pedig nem engedheté meg, 's igy kénytelen lőnaz előbbi ministerséget hivatala elfogaadásra ujra megkérni. —

(A' parliament május 27ikeig elhalasztva. Hirlapi gúnyczikkek Peel alkudozásiról a' királynéval.) A' május 15iki alsóházi ülésben Russell inditványt tőn a' parliamenti ülések május 27ikeig elhalasztása iránt, melly napon aztán kimondandja nézetit az elnökválasztás iránt a' kormány, ha a' mostani alsóházi elnök csakugyan megmaradna lemondása mellett. Jamaica ügyében május 30ikán teendnek inditványt a' ministerek. Az elnök ujra ismétlé lemondási szándékát, 's hálaját nyilványitá a' háznak folytonos gyámolitásaért. Wynn csudálkozását fejezé ki, hogy olly ingerült állapotjában halasztják el a' házat, holott kivánatosb lenne inkább a' fegyverkiosztást és törvénytelen népgyüléseket gátlani; Russell azonban oda nyilatkozék, miszerint jobb a' fönálló törvényekben bizni, mint uj meghatalmazásokat követelni legsürgetőbb szükség nélkül, mivel ő mindenkor tapasztalá, mikép a' ministerség rendkivüli rendszabályi csak rokonszenvet szoktak gerjeszteni azok iránt, kiknek lépései különben foganat nélkül enyésztek volna el. (Tetszés.) Történhetnék ugyan, hogy talán szükség parancsolná a' fegyverkiosztást gátlani roszakaratu emberek közt; de e' részben a' kir. fölszólitás már legkedvezőbb sükert gyakorol. Attwood itt óvást tett, mert a' szabad fegyverviselést senki nem tilalmazhatja Angliában. Russell ezt épen nem tagadá; de visszaélések ellen mégis a' törvények büntető súlyát gondolá használhatni. Hume véleménye szerint szigorubb vizsgálat után kétségtelenül fogna bebizonyulni, mikép sokkal nagyobb e' tekintetben a' zaj a' tulajdonképi veszélynél, 's itt nem erőszakról kellene gondolkozni 's büntetésrül, hanem inkább megvizsgálni a' nép panaszit és orvoslani. E' közbenszólalkozás után május 27ikeig elhalasztá ülésit az alsóház. — A' radical Spectator, mivel pártjabeli ministerséget ohajta, vagy tory kormányt, mellyel hathatósban lehetett volna ellenkezni, rendkivül neheztel a' whigeknek ismét kormányra jutásaért, 's következőleg nyilatkozik: „Sir Peel Róbert furfangos cselszövő ugyan, de nem eléggé ügyes. Kormányzati ösztönbül kellett volna tudnia, hogy nem tanácsos udvari hölgyekért czivakodni a' királynéval tetemes alsóházi többség nélkül. Előbb 450 toryt kellett volna szerezni az alsóházba, 's a' királyné bizonyára megadandá magát, és a' whig hölgyek távozni fogtak volna az udvartól. Peel bakot lőtt, még pedig életében nem először. De nézzük már most, mi fog ebből következni? Melbourne vagy az előbbi anyagból rakja össze a' ministerséget, 's ez esetben rövid idő mulva ismét megsemmisülend az; vagy uj embereket 's elveket állit föl; vagy pedig nélküle létesülend ministerség uj emberekbül 's uj elvekkel. E' két utóbbi esetben néhány öreg whig elpártolna a' kormánytól, és a' ministerség nem tarthatná fön magát uj választások nélkül. Mult szerdán dicső látvány nyilt előttünk a' toryk szokott mulató helyein. A' jó toryk győzelmi mámora határtalan volt. Sir Peel a' királynénál vala 's ministerség-alakitásra kapott tőle meghatalmazást, és a' számos évi ministerelnök in spe valahára ministerelnök fogott lenni de facto. Carlton-clubban minden arcz örömtül csilloga. Minden tekintet legmélyebb titokfátyol alatt azt látszék mondani: „Köztünk maradjon! Peel érettem külde; hivatallal kinál. Rövid idő mulva többet." Itt ott nagy fontosságot mutató főnemest lehete látni, mikép lépdelt büszke leereszkedéssel szerte az utczákon, mindenkit nyájasan köszöntve; fejében gyönyörü eszme villant föl: őt bizonyára fényes követségi állomással kinálandja meg Peel kormánya. Ministerséget természetesen kevesen várhatának; de mennyi apróbb 's igen jól jövedelmező mellékhivatalt! Nem volt 20 esztendős főrangu tory, ki követségi titoknokot vagy legalább segédet nem pillanta meg, midőn aranyrámaju tükrébe tekinte. Hah, mikép fogtak volna ők gondoskodni a' haza javáról és adósságikról! Minden pohos aggastyán azon fohásszal tekinte száraz lábszárira: „Milly jól illenék ide a' térdszalagrend!" Igen uram, de itt nehézségek tornyosulnak előnkbe. „Való, de épen Peel ám azon ember, ki minden nehézséggel derekasan meg tud küzdeni." De a' királyné? „Oh, Peel azzal is hamar kész leend." 'S az ármányos orangisták? „Dőreség! Percival szájára hivatalt kenjetek tapaszul, Roden grófon pedig sarkantyus csizmával lépjetek keresztül. Nem, nem! Peel már elárkolá a' whigek lábai alatt az irlandi ösvényt." Canada? „A' whigtörvény 1840ik év végéig nyugalomra helyzé e' kérdést, és ha akkorra nem lesz kész az uj alkotmány, tehát hosszabbitni fogjuk azon hasznos kényuraságot, mellyre a' gyarmatoknak, mikép azt a' whigek erősitik, olly nagy szükségök van." A' pénzügy? „A' gáncs, zavart állapotja miatt, elődinket sujtja. Minden jól menend. Ne csevegjetek nekünk nehézségekrül." De általányos parliamenti választás nem igen kellemes dolog. „Igaz, de a' jó régi divat szerint hét évre választnak meg bennünket, 's ezt ismét a' whigeknek köszönhetjük; ha pedig pénzbe kerülnek a' választások, ám legyen, uj évdijakkal birandunk lefizetésire, 's ezzel nem dicsekhetnek ellenink." Illy okoskodások közt mindent rózsaszinben láttak a' toryk és veszélyt épen távulról sem gyanitának; annál inkább meglepé tehát őket az alkudozások váratlan megszünte, melly a' whigek ba átit uj életre dérité." — Az ország megyevárosiban már mutatkozni kezd azon forrongó mozgalom, melly az általányos parliamenti választásokat rendesen mindenkor meg szokta előzni. Több egészen uj vagy az utóbbi választásoknál megbukott jelölt ismét járni kezdi a' választókat, 's különösen a' radicalok igen élénk munkásságot fejtnek ki. Az ismert Thompson ezredes Hull képviselőségeért szándékozik választási harczmezőre lépni. — Május 13kán némelly börtönöket látogata meg az orosz trónörökös a' németalföldi hggel, 's utóbb az őrültek házát is megtekinté és Whitbread óriási sörházát. 14ikén mind a' két hg udvarlaton volt a' királynénál, 's a' nap hátra levő részét Egerton l. és Sutherland hg képcsarnoka szemléletével tölték. Estenkint rendesen számos vendég mulat a' nagyhgnél. A' M. Herald számos jótétet emlit, miket az orosz trónörökös Londonban tartózkodása óta elkövetett; a' nép azonban neheztelve olvassa az illyesmiket, 's több vasárnapi lap nyiltan kikelt illy, a' nemzetet lealacsonyitó, alamizsna-osztogatások ellen. Wellington hg inditványára egyik londoni társulat tiszteleti tagjaul választá a' nhget; de szükséges véleményi ellensúlyul még ugyanazon este Czartoryszki hget szinte azzá nevezé ki. — Az országban uralkodó ingerültség koránsem olly veszélyes, minőnek azt a' toryk kürtölgetik. Manchesterben 8 chartista elfogatása után egész héten át pillanatig sem volt zavarva a' közcsend. Woolwich- és Bristolban mindazáltal ujra kicsapongásoktul félnek. Vincent, az ismert nép barát, zenditő beszédek miatt mintegy négy más vádlottal együtt rövid idő mulva esküttszék elibe fog állittatni. — Rundschit-Singh, némelly magányos tudósitások szerint, meghalt. —

Franczia ország.

(A' zendülők felszólitása. Elegy.) A' máj. 12ki zendület inditóit biztosan még most sem nevezhetni meg, némellyek Napoleon hg pártolóinak tulajdonitják azt, mások republicánusok munkájának nevezik. A' május 12ikén Lepage fegyvertárában lelt felszólitás ez utóbbi állitást látszik igazolni, mert hangja republicánus főbül származik; tartalma imez: „Fegyverre, polgárok! Ütött a' sors órája az elnyomóknak. A' gyáva zsarnok kaczagja a' tuileriákban azon éhséget, melly a' nép béleit szaggatja; de bűneinek mértéke telve már; végre bűnhődni fog. Az elárultatott Franczia ország 's rokonink vére boszuért kiált hozzátok; legyen borzasztó e' boszu, mert sokáig késett; érjen véget valahára a' ráblás, és jusson a' törvényszerüség diadalmasan szilárd alapokra a' királyság és főnemesség romjain! Az ideigl. kormány katonai parancsnokokat rendelt a' harcz vezérletére; e' parancsnokok körötökbül származnak; kövessétek őket, mert ők diadalra vezérlendnek titeket. Kelj föl nép 's ellenségid eltünendnek, mikép vihar előtt a' por; üsd és semmitsd meg irgalom nélkül azon zsoldosakat, kik önkéntes bűntársi a' zsarnokságnak! de nyujts kezet azon katonának, ki körödbül származik, bizonyára nem fog atyagyilkos fegyvert emelni ellened. Előre! Éljen a' respublica! Blanqui." E' Blanqui ügyvéd már rég óta ismért főnöke a' parisi respublicai pártnak 's több politikai perben fordult meg törvényszék előtt, különösen pedig a' titkos lőporgyártás miatt, melly alkalomkor titkos társulati névjegyzéket is találtak nála. Társa Barbès ügyvéd volt, ki az aprili vádlottak mellett szóla. Chatelet-téren Barbès az őrt, Blanqui pedig a' tisztet ölé meg. Barbès maga megsebesült, Blanqui pedig eltünt, 's még eddig nem akadhatott nyomába a' rendőrség. — A' halottak száma mindkét részrül, mint mondják, 300ra megyen. Ballon és Pelion ezredesek veszélyes sebeket kaptak. — Bassano (Maret) hg máj. 13ikán meghalt. — Paris egészen lecsöndesültnek mondják az ottani lapok. — A' pairszék 11 nyomozó birót neveze ki a' májusi zendület inditói ellen munkálkodásra, mit igen neheztelve emlit a' szabadelmü sajtó, mivel ez által az esküttszéket rendes joggyakorlatától fosztja meg a' kormány. E' népszerütlen tett még gyülöltebbé teendi a' ministerséget. —

(Az öszmüvészeti tanulók nyilatkozata.) A' jour. des Débats egyik legközelebb száma azon hirt közlé, miszerint az öszmüvészeti intézet növendéki puskalövésekkel fogadák a' zendülőket, minek következtében igy nyilatkozának a' nevezett ifjak: „Az öszmüvészeti intézet növendéki szükségesnek látják az Ön tegnapi lapjában (az irat a' jour. des Débats szerkesztőjéhez van intézve) olvasható előadást nyilványosan meghazudtolni. Ön állitása szerint a' növendékek azon gyalázatosságot követték el, hogy lefegyverzett, üldöztetett, 's menedéket kereső szegény embereket puskázással fogadtak, 's hármat közülök agyon is lőttek. Ez tökéletesen alap-

talan. A' növendékek halottvivő fegyvertelen polgárokat láttak, kik kiséretül hivák meg őket. A' növedékek e' férfiakat visszavonulásra inték, azon megjegyzéssel, hogy mivel a' vitától eddig távol maradtak, most már nem tehetik magukat részeseivé. Reménységükben csalatkozva, visszavonultak e' férfiak. A' még hátra maradtakra hatósági őrök rohantak 's ketlőt, az öszmüvészeti intézet előtt, a' növendékek nem csekély boszuságára, fölkonczoltak. Ez a' dolog valódi története, mellyért böcsületünkkel kezeskedünk." A' hatóságőrségi kapitányok panaszt emelének a' hadministernél e' nyilatkozat miatt, 's ez parancsot adott a' növendékek megbüntetésire; mi azonban alig leend eszközölhető, mert maga az intézeti parancsnok, Tholozé tábornok is megegyezett a' fönebbi nyilatkozvány közrebocsátásában. Több házkutatás után igen számos elfogatás történt és sok helyen fegyvert 's lőport találtak rejtve. Azt hiszik, hogy ezuttal messze ágazó összeesküvésnek jutandnak nyomába, mellynek gyökerei egész Strassburg, Lille és Lyonig terjednek. A' mérsékpártiak irtóznak e' vizsgálattól, leginkább azon elvből, hogy majd igen sok olly dolog is találna napfényre jutni, mellyet inkább örök homálynak kellene boritani. A' vádlottak száma összesen 300nál többre terjed, mellyet örömest leolvasztana a' kormány, hogy kevésb botránytárgy jöhessen szóba a' pairszék előtt, mert meg van győződve, mikép a' vádlottak nagy része itélőszék elibe állíttatását olly dolgok megpöndítésire fogja használni, mikről egyébkint legnagyobb vakmerőség nélkül nem igen szólhatni. Lesz pedig majd elég fiatal tüzes ügyvéd, ki ez alkalmat lelkesüléssel használandja; mi iszonyu következményü lehet a' most is ingerült népérzésre 's annyival inkább, mivel a' vádlottak sokasága miatt vége-hossza nem lesz a' törvénykezésnek. A' zendület alatt Orleans hg sajátkezüleg oszta töltéseket a' tuileriák udvarában a' katonaságnak, mi tetemesül csökkenté népszerüségét. —

(Lapvélemények az uj ministerségrül.) A' frankfurti főpostahivatali lap „Itéletek Soult ministerségérül" czim alatt ezeket közli; „A' mart. 31kén világra jött ideigl. ministerség 42 napig élt, 's majd ugyanazon órában hunyt el, melly Maret-Bassanora nézve utólsó volt, ki három napig viselé az 1834 nov. 10ki ministerséget. Az ideigl. ministerség botránypszálka volt a' pártok szemében, 's mindnyájan minden áron törekvének azt eltávulitni; most a' zendülés közepett állandó ministerséget adott az országnak Lajos Fülöp, 's ez botránygerenda lett a' többség szemében. A' Temps ugyanis igy nyilatkozik az uj ministerségrül: „Föloldá é Soult ministersége a' fordulatot? Valóban nem! A' zendület kiütése nélkül még most sem birnánk ministerséggel. Passy falun volt, és sietve hozák őt elő; Teste urat sürgetve unszolák tárczavállolásra; 's Dufaure már ágyban volt, midőn éji 11 órakor ágyából kiragadák őt és a' kir. palotába vivék. A' balközép férfiainak szolgálatit a' zendület nevében követelék; Dufaure szeretett volna barátival tanácskozni; de nem nyerheté meg az erre szükséges időt, mert a' ministerségnek el kelle készülni, 's valóban el is készült. Ha megvizsgáljuk szerkezetét, számos könnyü oldalra találandunk abban. Parlamenti szellemi ministerségnek kellett volna lennie, és Soult csakugyan nyilványitá is a' következkamrához intézett rövid beszédében, miszerint az első pont, mellyben társival megegyezék, ez volt: szabad mozgása a' felelős ministeri tanácsnak. E' mondásakor bizonyosan sokan sohajtának: „Bár igaz volna!" Soult a' külügyi tárczát birja. Sokan nem akarják hinni, hogy a' vitéz tábornagy ministeri és parlamenti függetlenséggel viselhetendi e' hivatalt. Az uj ministerség össze nem illő keverék a' többi próbált ministerségi módositásokbul, 's e' négy parliamenti főnök; Guizot, Dupin, Thiers és Barrot kimaradt belőle. Röviden, az a' kérdes most: cselszövény é a' Soult féle ministerség, vagy szükségpótlás, vagy kijátszás, vagy pedig épen némi engedély? Gyümölcsiből rövid idő mulva meg fogjuk ismérni a' növényt." A' National igy szól ugyan e' tárgyról! „A' máj. 12ki zendület előtt udv. szellemben volt szándék véget vetni a' ministerségi fordulatnak, azaz Molé lelkével rokon férfiakból alakitni ministerséget; mivel azonban a' nemzetőrség hidegen viselé magát, tehát visszavonultak a' zendület elől, és némi csekély szabadelmüséget elegyitének az állandó ministerségi anyag közé, mi az ügyintézők böcsületére 's értelmére nem legfényesb vilagot áraszt. Egyébiránt az olly nemzet, melly azokhoz hasonló férfiakkal bir, kik tegnap a' parisi utczákban küzdének, nem nézheti el sokáig türelmesen, mikép szabályozzák gyávasági rendszabályok szerint diplomatiai viszonyit. Midőn azon vitézségrül 's hősi elszántságról szólunk, mellyek e' szomoru tusában kitüntek, ugy nézetünk szerint e' kifejezések egyenlőn alkalmazandók a' nemzetőrségre, sorkatonaságra, és azon polgárokra, kik szánandó viszály következtében amazokkal kardélre kerültek. Miután minden zendületi gondolat ellen határzottan küzdénk, azt pedig, mi mégis megtörtént, keserüen fájlaljuk, tehát bátran mondhatjuk: a' külföld tisztelettel kénytelen tekintni azon nemzetre, melly azokhoz hasonló férfiakat bir keblében, kik a' torlaszok két oldalán egymással szemközt állottak; azok pedig, kik illy nemzetet félelem által akarnak kormányozni, nem ismerik annak szellemét, 's nem tudják, milly helyet kell Európában elfoglalva tartania. Soult nyilatkozata olly ingatag, hogy azt bizvást használhatta volna bármelly más ministerség. Mi tiszteljük a' tábornagy katonai érdemeit, de politikai haszonvehetlenségét mindenki ismeri. Honnan veendi azon gyors áttekintést, mellyet mulhatlanul megkiván a' nyilványos ügyek kormányzata? Kitől kölcsönzendi a' gyüléseken uralkodó ékesszólást? Hol tudománya és szilárdsága a' korona személyes czelzatival ellenállásra? Az öreg katona alkalmas lehet ugyan hadi dolgok intézésire; de, kinek juthatna komolyan eszébe, diplomatai szerepet bizni reá?" —

Törökország.

Alexandriai máj. 7ki hivatalos tudósitások következtében, mellyek máj. 17kén érkezének Triesztbe „Mohumed" ausztriai gőzösen, azon hir érkezék Syriából, miszerint a' nagyur csapati Birnél (Orfa 's Aleppó között) az Euphrát folyamon átkeltek. Ennek következtében Ibrahim basa Danaseus, Hama és Homs környékin állomásozó csapatinak parancsot ada Aleppo felé vonulásra. Az alkirály e' hirre april 29kén azonnal fiához, a' Syriában állomásozó egyptusi csapatok főparancsnokához, azon rendeletményt bocsátá, miszerint legyen előrelátó vállolatiban 's mihez se kezdjen, mig a' szultán csapatinak mozgalma tettleg be nem bizonyul. Alexandriában általányosan hiszik, hogy a' nagyur csapati vizsgálodás végett nyomultak előre, 's hihetőleg az egyptusi hadsereg megérkezte előtt visszavonulandnak a' folyamon, melly a' két birtok közti határvonalat képezi.

Németország.

(Schiller képszobrának lelepleztetése.) Stuttgart, máj. 8án: Schille képszobrát több ezer részvevő körében épen most leplezék föl egyszerü szertartással; a' város kapuji, a' számtalan vendég ünnepélyes fogadtatására, föl valának ékesitve, 's tegnap este a' szobor körül minden előkészületet megtevének; maga az emlék minden idegenszerü diszitvénytül ment vala; bevégzése azonban majd az utólsó perczig terjeszkedék 's csak ma reggel lön egészen kész, 's ekkor könnyü köpenyeg (leplezet) födé, melly a' lépcsőkig nyult le. Tiz óra után kezdének mozgani az itteni 's vidéki énekegyesület tagjai, szám szerint ezerötszázan, kik zenével 's lobogókkal az uj iskolaházból és a' Schiller-társasággal, hatóságokkal 's több tiszt. vendégekkel egyesülten, az ünnepély helyére vonultak; itt a' közönség számára kijelölt tér, a' mellékutczák 's házak ablaki telve valának embertömeggel. Az emlékszobor ellenében fölállitott alkotványon foglalt helyet Schiller család, az idegen vendégek, a' statushatóságok, a' fő törvényszékek, a' diplomatakar, az országgyülés küldöttsége 's Marbach Schiller születési városa küldöttsége. Az énekegyesületek a' szobor hátuljún 's mellette fölállitott alkotványt foglalák el; a' társaság, városi tanács, községek küldöttei, 's épitészek az emlékoszlop előtti 's körülti tért lepék el. Az ünnepélyt Lindpaintner által szerzett cantatéval kezdék meg, melly jeles mű igen nagy hatást tőn, az utólsó szakasz éneklése kor a' leplet lassan vonták fel, erre minden harang megkondult; a' lepel akkor egyszerre lelebbent, a' zene megszünt hangzani 's ezer torok éljennel tölté be a' léget; ugy látszott, mintha a' kép maga, megunva olly sokáig elfödöztetését, lökte volna le burkát. A' képszobor okozta benyomás örökre felejthetetlen marad. Több dal-eléneklése után az emlékszobornak a' város kezébe ünnepélyes átadatása következék 's a' társaság nevében elnökének e' tárgyat illető beszéde, ki átnyujtá az oklevelet a' városbiró kezébe, mellynek lényegesb pontjai a' várost kötelezik az emléknek örök időkig ótalmazására 's föntartására, mint arra is, hogy mostani helyérül csak a' legsürgetőbb esetben tétetheti máshová 's illy esetben is a' tárgyhoz egészen illő helyről köteles gondoskodni; több dal rekeszté be az ünnepet. Lakoma egyesité a' jelenlevők nagyobb részit, mellyen több áldomást üritének Schiller árnyékára, mire fija köv. válaszolt: „Schiller család nevében szólok, kinek emlékét ma Würtemberg — Németország — ünnepli, azon Schiller-család nevében, melly boldogult atyjok szellemében, hálával szemléli a' jelen 's utóvilágtóli megismertetését. E' pompás országnak köszönheti Schiller ifjusága hatásteljes éveit 's ha további hivatása korán elvoná is hazájától, még sem tagadá meg soha is hazája iránti szeretetét. Szilárdul würtembergi maradt ő akkor is, midőn összes Németország sajátjának nevezé. Würtembergiek! Nemes király a' ti fejdelmetek, 's országa kormányzatában bölcs, nagy 's derék hadvezér hirével koszoruzta magát. És jeles férfiak számos sora diszesiti ez országot, mit e' jelen gyülekezet is tanusit. Éljen a' würtembergi király 's derék népe!" Este a' szinházban Schiller „Wallenstein halálát" adák, 's utána bengáli tüzzel világiták ki az emlékszobrot térestül.

(Dunin érsek fölötti itélet.) April 26ikán tevék közhirré a' Dunin érsekrüli itéletet, melly lényegileg következőt foglal magában: „A' poseni 's gneseni érsek, Dunin, fölségsértés 's a' népnek a' kormány elleni lázitása vádjától felmentetik ugyan, de engedetlensége 's önfejüleg a' megyében hozott 's vissza nem vont rendszabályok miatt hivatalvesztéssel, hat hónapi várfogságra, 's a' törvénykezési költségek megtérítésire itéltetik. Egyuttal a' porosz birodalomban bármi nevü hivatalra képtelennek nyilványittatik, a' fölebbvitel utja szabadon hagyatván számára." Az érsek azonban oda nyilatkozék, miszerint ez utólsó eszközzel nem fog élni, hanem folyvást a' törvényszék jogszerüsége ellen szólalkozik. Ugyanez ítélet napján egyik barátjához igy szólott az érsek: „Hivatalom elvesztése, hozzá csatolt jövedelmivel, nem okoz fájdalmat; mert ha ezt nagyobbra becsülöm meggyőződésemnél, ugy perre nem kerül a' dolog. Csak azt sajnálom helyzetemben, hogy olly fölséggel jövék viszálkodásba, kit személyesen szivem mélyiből tisztelek. Egyébiránt én ugyis már öreg vagyok, éltem estéjét imádkozásra használandom barátimért 's ellenségimért." Hir szerint, jól értesültek után, Dunin Berlinben fog maradni most, tökéletes személyes bátorságot élvezve, azon korlátozással azonban, miszerint a' fővárost Altenstein 's Rochow ministerek engedélye nélkül nem hagyandja el. Westphali magányos levél a' kölni érsek egészségi állapotját igen aggasztónak festi, a' hű keblü öreget a' fogság igen elsorvasztá. —

Osnabrück, april 24kén: Tegnap az egész herczegség mozgott uj választóférfiak választása miatt; minden kerületben uj ellenszólalkozások irattak a' jegyzőkönyvekbe az alaptörvény eltörlesztése miatt, több kerületben nem is választának, másokban pedig az alaptörvény hatalmas védeire jutott a' választás. — Ma több bélyegadó-megtagadási perben itéletet hirdete ki a' városbiró, melly a' feladottakat vád alul fölmenté, az adószedési hivatalt pedig költségtérítésben marasztalá. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szombat, jun. 1. 44ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések és előléptetések; nádorunk ő cs. k. fhgsége Pozsonyba utazott; országgyülési követek; budapesti napló: időjárat, Lendvayné megtiszteltetése Kolozsvárott, magyar játékszini előadások, 's a' t.; gömörmegyei tisztujitás; primás-iktatási ünnepély Esztergomban; a' magy. kir. udv. kanczellár beiktatása Bécsben; körmendi táncvigalom; pozsony-nagyszombati vasut ügye; 's a' t.) Amerika. Portugália. Spanyolország (rendkivüli élénkség az alkotmányos táborban; 's a' t.) Anglia (Sussex hg nyilatkozata a' ministerségnek Melbourne beszéde és Wellington válasza: 's a' t.) Franciaország (Sauzet székfoglaló beszéde a' követkamrában; Tholozé tábornok hivatalától megfosztva; elegy; 's a' t.) Németország. Törökország.

Magyarország és Erdély.

Az erdélyi kir. udv. kanczelláriа az erdélyi kir. országos-számvivőségnél megürült tanáesnokságra Dobokai Antal ugyanotti lajstromzót, a' nm. magy. k. udv. kamra pedig pedig a' siglisberg-gyökési k. gazdaság-igazgatóhivatalnál ujan-felállított ideigleni másod-ellenőrségre Grellnett György gazdasági gyakornokot alkalmazá.

Nádorunk ő cs. kir. fhgsége május 29én reggeli 7½ órakor Bécsbe utazott, honnan junius 1sején Pozsonyba menend az országgyülésre. — Királyunk ő cs. 's ap. kir. föls. e' nyár folytában Győr és Komárom városokat magas látogatásával szándékozik szerencsésiteni. —

ORSZÁGGYÜLÉSI KÖVETEK: Békes megye részirül: Wenkheim Béla b. és szentgyörgyi Horváth Antal tiszántuli kerül. tb.; N. Szombatérul: Bitrov János polgármester és Paulovics János tan.; Libetbányaérul: Heinrich Antal főjegyző; Kőszegérül: Nagy Károly tan.; nagyváradi káptalanérul: Popol Ágoston kan.; Nyitra megyeéről: Marczibányi Lőrincz és Emődy János alispánok; Pozsony sz. k. városérul: Gyurikovics György tb. tan. 's m. akad. tag, és Skolarik János alügyvéd; Zaránd megyeérül (mint visszakapcsoltatási részrül: Teleki Domokos grófés Kozma Dienes.

Máj. 22kén fényes ünnepét üllte a' fm. m. k. udv. kanczelláriа, melyben részt venni sietett minden itt levő honfi. Az ujdonnevezett m. kir. udv. főkanczellár, székhelyi Mailáth Ant. gr. ő nmtósága, hitét ő fölsége kezébe ez nap letevén, délelőtti 11 órakor a' főudvarmester Kollored-Mannsfeld herczeg által ezen ujdon nyert méltóságába szokott szertartással iktattatott. A' hit-letétel után egy csapat lovas katonaság kiséré e' két főrendü személy kocsijait a' nm. m. kir. udv. kanczelláriа épületébe, hol az ünnep tisztelt tárgyát szokatlan sokaságu vendég várta a' Magyarhaza fénye közül ez nap Bécs város falai között. A' fő személyeket az udv. kanczelláriа tanácskara a' lépcsők alsó rendén fogadá 's kisérte fel a' beiktatási terembe egyéb tisztviselők sorai között. Előterjesztvén a' beiktató főudvarmester foglalatossága tárgyát, 's bemutatván a' főirnokszék jövendő fejét, követek ezt ő nmságok a'fő- és alkanczellárok beszédei; a' főudvarmesternek a' tanácskar' kisérete alatt eltávozta után pedig befejezték a' szertartást ő nmtóságának a' másod alkanczellárnak komori Bedekovich Lajos b. urnak, a' nm. főkanczellárhoz intézett köszöntése, 's imennek arra adott lelkes felelete, mellyben magas hivatásának tárgyát remek szónoki ajakkal fejtegetvén, a' kormányával diszelkedő tiszti egyetemnek, mint az egész gyülekezetnek sziveit meg kell vala nyernie, habár ezeket tökéletesen eddig nem birta volna is. Megtörtént az, mit a' szertartás minden eddigi főkanczellárnak megadott, de mit csak személyes érdem, csak szokatlan kitünő tulajdonok nyerhetnek, olly bő mértékben áldozá azt e' gyülekezet a' szeretett férjfiúnak, hogy ehez hasonló kitörésre az illyszerü ünnep legkorosb tanúji is alig emlékeznek. Párosulva volt az öröm a' régtől táplált ohajtás teljesülése miatt a' legszebb remények biztositó sugarival; érezte mindenki, mit várhat a' legszebb fényben serdülő jövendőtül, 's nem engedvén a' jelen ez uttal egyebet az örömérzés kifakadásinál, harsogó alig szünhető éljenkiáltásokkal köszönté a' fényes gyülekezet a' báfoló jövendő nyiltát. H-k.

(A' primás-hg Esztergomba menete 's beiktattatása.) Május 27kén a' főm. primás-hg a' megye határánál Leányvárott Rudnyánszky Sám. b. esztergomi kan. üdvözlése mellett az e' végetti küldöttség által fogadtatván, nm. szekhelyi Majláth György ország birája pedig mint beiktató kir. biztos a' megye Bécs felüli határánál Süttőn Gosztonyi János kan. szónoklata mellett egy más küldöttség által elfogadólag üdvözöltetvén, mind ketten az emlitett küldöttségi tagok kiséretében Dorogra mentek, hol találkozván együtt folytatták utjokat Esztergom felé a' megyei banderista csapat 's esztergom-városi lovas polgárság részint előlovagoltával részint környezetével. Igy a' város szélén álló kerek Anna-templomhoz érkezvén, a' primás-hg átöltözködés végett oda betért, honnan kis idő mulvást az őt sergesen váró KK és RRek közé kijövén Barkóczy László fejérvári megyés püspöktül üdvözöltetett mind ő hgsége mind kir. biztos ő nmsga, innen az ünnepélyes menet (balrul a' megyében tanyázó János főhg-lovasezredi század, jobbrul a' megye 's Vajka és Verebély érseki székek banderiumi, a' kir. város budai utczaján a' varosi polgárság, közben a' zászlós czéhek, sétahelyen a' tanuló ifjuság, 's utánok az érseki lakig a' kebelben szállásozó d. Miguel ezredi gyalogság tisztelgőleg, egyszersmind tolongás-gátlólag levén felállitva) illy rendben haladt: a' megyei őrmester vezérlete alatt előmentek a' megye 's érsekség lovas katonáji, utánok a' megyében tanyázó János főhg-ezredi félszázad, a' k. városi lovas polgárság, a' megye 's érsekiszékek banderiumi, a' vendégeknek, megyei RR és tisztviselőknek, káptalanok követeinek, esztergomi káptalanbeliek 's megyés püspököknek hintaji, ezeket követék ő hgsége szolgáji, eselédi, tisztei, lóháton a' karinges keresztvivő pap, ezek után ő hgsége 's a' kir. biztos egy diszhintóban fényesb köntösü lovagok két oldalú környezetével, végre János főhg- ezredi félszázada. A' budai utczaszegleten a' k. város résziről felállitott zöld diadaliv alá érkezvén őhsge a' kir. város tanácsától üdvözöltetett 's folyvást harsogó éljenkiáltozások közt a' sz. egyház ajtajáig ért, hol kiszállván a' főkáptalantul érseki kereszttel fogadtatott 's templomba kisértetett. Mire Tedeum zendült meg a' d. Migueli katonaság diszlődözési közt. Ajtatosság után a' palotába térvén előbb őhgsgéhez azután a' nm. k. biztos urhoz járultak a' főbb hivatalu vendégek 's ezeket követék Esztergam megye RRei, a' primás-hgnél ugyan a' főispáni helytartó, az Ország birájánál pedig Deresik János pirsztini püspök 's m. k. helytart. tan. szónoklata mellett. Esztergom RRei után a' többi 20 megye, 12 kápt., 12 sz. k. város 's több testület képviselőji üdvezlőleg udvarlának (köztük a' m. nemz. tud. akad. is Széchenyi István vezérlete 's tolmácslata mellett). Estve a'kir.'s azzal szomszéd mrárosok tisztelgésül kivilágittattak. (A' világitások közt legkitünőbb volt a' megye- 's városházi; a' káptalani diadalkapu mellynek fölpárkányán e' felirat tündöklék: Áldott szentegyház, mellynek főpapja Kopácsy! — Áldott törvényünk, mellynek védangyala Majláth! továbbá a'sz. tanási hővizen uszkáló gőzhajó alaku koronányos naszád, mellynek födözetén a' János főhg ezredi hangászkar zengedezett; az izraelitak diesoltára, Héyaház 's t. mind átvilágló magy. felirással, t. közt a' cs. lotto igen csinos egyszerü fényben köv. genialis felirást ragyogtatott: Cs. k. lotto. Terno! hg. Kopácsy. itt. van) mind ezt 11 óra felé a' hg primás sürü éljenkiáltozások közt megszemlélte. De alig mult éjfél, iszonyu szélvésszel párosulva Esztergomra zudult az eső 's máj. 28án mint a' beiktatásra tüzött napon szinte szakadatlan viharral hullott, mind a' mellett is őhgségének érseki fóméltóságába iktatását már reggeli 6 órakor kezdetet vőn, a' megye RRei pedig későbben a' főispáni helytartó elnöksége alatt összegyültek 's Lonovics József csanádi nt. püspök vezérlete alatt fényes küldöttség járult mind a' primás-hg örökös főispán, mind a' k. biztos meghivása végett a' székesegyházi ájtatosság után. A' rendelt kisérettel érkező fóméltóságokat a' megyeházi lépcsőnél ismét külön küldöttség fogadá a' megyei RR és tisztviselő karbul 's a' terembe fölvezetvén nm. kir. biztos Ország birája az ünnepélyes főispáni beiktatást az e' tárgyi k. k. rendelet 's adományos levél fölolvastatása után hathatós, tartalmas, szív. ész. toll és századunk kivánatinak tökéletesen megfelelő magyar beszéddel végzé; miről a' primás-hg mint feleskütt ör. főispán hatalmas 's tisztköre ágait velős rajzban előtüntető 's kimeritő magyar beszéde következett, melly beszédelőtt ósi szokás szerint négy szolgabiró által székestül háromszor fölemelteték. Folyvást a' vgye RRei nevében mind az ujdon örökös 's val. főispánhoz mind az iktató k. biztoshoz Sztankovics János győri megyés püspök üdvezlő lelkes m. beszédet tartott, utóbb a' főispáni helytartó a' megye pecsétjének 's levél- és pénztári kulcsainak a' főispán kezeibe átnyujtását teljesitvén, ismét a' megyei RR nevében Jordánszky Elek fősz. tinnini püspök, végzőleg pedig a'főispánhelyettes hálabeszédet monda, mellyben az árviz által károsult esztergom-megyeieknek nyujtott segedelmet is igen érzékenyül megköszönte. Záradékul néhány k. intézvény 's tárgy előfordulta után számos táblabirót nevezvén a' primás-hg, a' gyülés el- és különféle helyekre oszlott, mivel az irígy Aeol Jupiter pluvius czimborájával a' 400 személyre épitett 's már mindennemü készülettel diszitett deszka ebédpalotát hiszonvehetlenné rongálta, ugy hogy a'szomszéd káptalani 's egyéb házakba kellé menekedni és szórakozni asztaloknak, teritékeknek, lakomának, 's vendégeknek: mind ez 's a' pocsogó sár, kellemetlen kalauzi- 's függelékivel, szerfölött csökkenté 28kán az ünnep diszét 's élénkségét, de a' tánczmulatságot is gyérité. Mind e' mellett azonban kétségtelen örömtanu e' beiktatás egésze, 's a' magyar lant ez alkalmi szüleményeinek többsége egyéb ajakiakhoz képest, nyelvünk kellő méltatásának 's illő diszletének, mi olly hathatós védek 's gyamok alatt, mint ez esztergomi ünnepély főtárgyai, mindketten a' m. nemz. tudom. akademia országos tiszteletü tagjai levén, még fensőbb virágzásra örökülend.

Budapesti napló. Egy hétig majd szakadatlanul tartott esőzés kellemetlenül zárá el városink lakosit minden mulatságtól 's tavaszi élvezettül. E' rosz idő már a' most beállott medárdnapi sokodalomra is rosz befolyással fenyegetőzék, midőn végre május 30kán kiderült az ég 's a' hüvös időt rögtön ismét nyári meleg váltá föl. E' kellemetlen esőzés okozá, hogy az idén nem mehete itt véghez szokott fényes pompával az urnapi ünnepélyes járdalat, mikép az különben történni szokott. Reménylhetni mindazaltal, hogy végre csakugyan megszünik a' folytonos esőzés, mi annál kivánatosb, mivel hazánk több részibül érkezett hírek szerint a' vetések nagy része vagy viz alatt áll, vagy pedig a' fölösleg nedvesség következtiben meg fog dőlni. Fővárosinkban rendkivüli élénkség uralkodik jelenleg; az ország minden részibül csapatonkint sereglenek össze ide a' pozsonyi országgyülésre sietö követek, 's tegnap husznál több indult innen egyszerre gőzösön Pozsonyba. Ezenkül a' vásár és lóverseny is annyi vendéget hoza, mennyit ritkán láthatni együtt a' két fővárosban, mihez még a' fürdésidő megnyilta is jó résszel járul, mert a' budai fürdőkben számos idegen látogató van már, 's naponkint folyvást több érkezik. A' hosszas esőzés nemcsak kün réteken 's földeken tön pusztitásokat, hanem itt a' városban is érezteté kártékonyságát; nemzeti szinházunkban ugyanis annyira megrongálá a' légszeszvilágitási készületeket, hogy pár nap óta gyertyákkal világittatik a' szinház, mi jelenleg kétszeresen alkalmatlan, mert mellőzvén azt, hogy a' világosságot megszokta közönség nélkülzi azt, számos vidéki hazánkfia igen ohajtná látni a' még nem látottat; a' kár mindazáltal rövid idő mulva helyre leend hozatva. — Termékeny regeirónk, Jósika Miklós, alig adá ki utóbbi regényét, 's már ismét ujabban dolgozik, mellynek Zrínyi a' költő leend hőse. — Kolozsvári hírek szerint a' kedvelt Lendvayné folyvást legnagyobb tetszéssel adja ott vendég szerepeit, 's kitünő megtiszteltetésekben részesül; koszoruk 's versek olly nagy számmal röpülnek minden oldalrul reá és a' közönségre, hogy Pestre szállittatása e' megtiszteltetési jeleknek tetemes költségbe kerülend. A' helybeli unitárius ifjuság is méltányolni akarván a' derék müvésznő érdemit; máj. 18kán rövid üdvezlő beszéd mellett arany emlékgyürüt nyujta át neki belől illy körirattal: „A' kolozs. unitar. ifjuság emlékül 1839.“ Május 17dikén Dériné is Kolozsvárra érkezék, hova Benzát is várják vendégszerepekre. — Nemzeti színpadunkon május 25kén „Báléj“ adaték; 26kán „Arany király, madarász és uszkárnyiró“; 27kén „Szapáry Péter“; 28kán „Falusi egyszerüség“; 29dikén először bérszünettel a' karszemélyzet javára „Don Juan“ dalmü 2 felv. Mozarttól; nézők nagy számmal; 30kán az ur-

napi ünnep miatt zárva volt színházunk; 31kén uralkodó fejdelmünk ő cs. kir. föls. névnapja ünnepélyire kivilágitott színházban először adaték: „Alcsúti rózsák“ színj. 5 felv. Albini után ford. Lukács Lajos a' magy. tud. társaság költségin. A' szinjátéki rendezőséggel Fáncsy Lajos ruháztatván föl, tiszta izlésétül és ismert szorgalmától jó repertoirt és örvendetes pontosságot 's czélszerü szerepkiosztást reménylhet közönségünk, mi szükségkép szaporitani fogja szinházunk látogatóit. —

Gömör és Kis-Honth t. e. megye tisztujitó székét f. máj. 22dik, 23, és 24kén, országgyülési követei választását pedig ugyanazon hó 25én kitünő dıszszel és renddel tartá; 2600 nemes gyült össze a' választó ünnepélyre, 's a' megye háza mellett folyó Sajó partján a' nemesi pénztárbul megszerzett mezőre, csupán ez alkalomra épitett deszka-sátorokba szállítva, 's a' Rendek legnagyobb része költségin minden szükségessel illően ellátva fogytig együtt maradt, 's nemeshez illő nemzeti buzgósággal minden kicsapongás nélkül gyakorlotta alkotmányos legszebb jogait 's mind azon szigoru szabályt, mellyek a' jó rend biztosítása végett elevé tétettek 's nyomtatásban is kihirdettettek, szükségtelenité. Sokat tőn erre különösen szeretve tisztelt főispáni helytartó Andrásy György gr. urnak, mind a' jó rendtartásban, mind a' jelöltek kitüztében tanusitott bölcsesége. E' diszes választásnak következő sükere lőn: 1ső alispán: draskóczi ifj. Dráskóczy Sámuel, 2dik: primóczi Szentmiklósy Antal, mindketten egyhangu köz felkiáltással; házi főpénztárnok: nyüvedi Lakatos László, hadi: Paukovics Ferencz; főjegyző: tasnádi Nagy Károly; aljegyzők: 1ső hubói Hubay Bertalan, 2ik: Ratkó Miklós, 3ik: felső-kubinyi Kubinyi Rudolf; főügyészek: id. hubói Hubay Pál és Csák Pál; al: dapsai Dapsy Pál; számvevő, egyszersmind pörtárnok: felső-kubinyi Kubinyi Márton; levéltárnok: nagy-tornyai Marikovszky Gábor. Felsőjárásbeli főssz.biró: id. Marton János; al: farkas-kerepesi Kerepesy Eugen (Jenő) és markusfalusi Máriássy Albert; esküttek: Szerecsin Dienes, Matulay János és Török Dániel; adószedő: Valkay György. Ratkai járásbeli főssz.biró: mihályfalusi Bodon Antal; al: zabari Szontagh Gyula és hevesi Hevessy Bertalan; esküttek: Frenyo Ráfael és 'Sebe Rudolf; adószedő itt 's egyszersmind a' kis-honti járásban: Samarjay József. Kis-honti járásbeli főssz.biró: kölcsei Kende Sándor; al: felső-kubinyi Kubinyi Eugen és malatini Malatinszky Ferencz; esküttek: Szépiaky Lajos és felső-vályi Vályi Lajos. Serki járásbeli főssz.bir. egyenlő ranggal 's egymástól függetlenül, szendrői Török Bálint, és mező-madarasi Madarassy Lajos; al: szendrői Török Adolf és szathmári Király László; esküttek: komlóskeresztesi Fejérváry György, és turíki Thuránszky Amand; adószedő itt 's egyszersmind a' putnoki járásban: runyai 'Soldos Gedeon. Putnoki járásbeli főssz.biró: hamvai Darvas Pál; al: kis-csoltói Ragályi Lajos, fáji Fáy Gusztáv és pelsőczi Hámos Antal; esküttek: héti Héthy Sámuel és abafalusi 's f.lehotai Abaffy Sándor; csendbiztosak alsz.birói ranggal: Kriston Lajos különös ügyességeért a' nemesi pénztárból is bizonyos évidijjal jutalmaztatandó, hamvai Darvas Gábor, és Czékus János; főorvosak: Kóbér egy személytől mérföldenkint: 1ső hely 15 kr., 2dik hely 10 kr., 3dik hely 8 kr., 100 font kalmár-árútól 2½ kr. egy-egy mérföldre; 100 font másnemü közönséges tehertől 2 krnál több nem lehet; minden csekélyebb árszabályt tetszés szerint meghatározhatni 's beszedhetni. V. Az árszabály e' maximumát ötven év alatt változatlanul élvezhetni. VI. Az alapszabályokat ez engedvényi évek alatt felsőbb engedelem nélkül meg nem másíthatni, 's a' vállalkozók magokat általában az 1836ki 25dik törv.czikknek alávetni tartoznak. Magyarország első vasutja tehát már nem kétes, hanem az idézett törvény, első közgyülés határozati 's említett magas egyezés szerint már munkában is van; továbbá az említett egyezési pontok által nemcsak irigylendő helyzetbe téve, hanem mint gazdasági vállalat olly sok hasznos helybeli viszony által van gyámolítva, hogy azok részletes előszámlálása 's rövid technikai vázlata nem lesz érdektelen. Ezen pálya az ugynevezett királyhegy tövén Pozsonyban fog kezdetni, a' Duna kelet feléi folyását egészen a' salitromfőző épületig követni, itt éjszakkeletre hajlani 's ez irányban egyenes vonalban a' zöldségkerteken mindenütt Pozsony keleti oldalán haladni egészen a' pozsonyi és récsei ut közepéig, honnan keletibb irányban a' Pozsony megyei hegyhát szelid lejtőjén Sz.-Györgytől Grünau-, Bazin 's Báhonyon keresztül Nagyszombatba vezet 's a' vámháznál a' galgóczi kapu mellett végződik. Az egész pályahosz 26,074 bécsi öl vagyis 6½ német mérföldnél valamivel több; mellyből 14,652 bécsi öl egyenes, 4493 bécsi öl pedig 1000 bécsi ölnél hoszabb félátmérőjü 15 ivből áll. A' legtetemesb földmunkák: a' 21,124 köb-ölnyi grünaui lapályon egy töltés épitése; a' 40,470 köb-ölnyi erdő felásatása; a' 6102 köb-ölnyi sisaki völgy feltöltése Szencz mellett; a' bevágás Báhony mögött 13,831 köb-öllel 's ugyanaz 10,627 köb-öllel Ronava és Parna patakok között. A' pálya valamennyi kanyarodási az egész hosznak csak ⁴/₉ részét teszik. A' pálya szerkezete vasazott fához erősitett lapos sínekre terveztetett, a' tölgytalpfák (Längenschweller) 7 hüvelyk magasak, 6 hüv. szélesek, 4½ lábnyi távolságra egymástól 7—8 hüv. keresztgerendák által gyámolíttatni 's a' javaslott 2½ hüv. széles, ½ hüv. vastag 's 9 láb hosszú kovácsolt lapos sínek mindegyike ötször átlyuggattatni 's leszoríttatni fognak. A' vágány-szélessége, valamint a' kizárólag szabaditékos Ferdinánd-Császár-éjszaki- és a' bécs-győri pályáé, 4 láb és 7 hüv. leend. A' pálya csak egy kerékvágásu lesz, de az egész vonalon 4061 folyó öl van kitérésekre számítva 's előleg csak lovakkali hajtás javasolva, noha egy illy szerkezet erőssége más országokbani példák szerint a' gőzgépelyeket is megbirja. Az épitési tőke 534,500 fr. 55 ½₀ krra vettetett fel pengőben; az igazgatósági költségek évenkint 28,027fr. 48 krra; a' reménylhető bevétel pedig mintegy 64,555 fr. 35 krra. Mennyiben vélhetni ezen fölvetéseket, főkép a' reménylhető bevételre nézve próbát kiállóknak, azt a' helybeli viszonyok e' kisded összeállitása fogja megmutatni: Pozsony a' Karpátok szelid lejtőjén fekve, ezen helyzete által 's mivel ezen hegységen csak tova messzeségben járhatni ismét át kocsival, némiképen olly kedvező átmeneteli pontot nyer, hogy minden közlekedés Sz.-György, Bazin, Modor, Nagyszombat, Selmecz, Körmöcz, Zólyom, Kassa, Eperjes, Lőcse, Breznóbánya, Korpona, Kézsmárk, Ujbánya, Trencsény szab. királyi és bányavárosokon és Vág-Ujhely, Galgócz, Tapolcsány, Érsekujvár, Szered, Nyitra, Léva, Zsolna, Igló, Rozsnyó városok- 's mezővárosokon 's más figyelemre méltó helységeken át 's Ausztria egyéb örökös tartományain, valamint Európa minden éjszaki, nyugati és déli statusaiban fenálló cserés átviteli kereskedés által ezen szab királyi és koronázási városnak szükségképen érintetnie kell. — Tárgyai ezen az épitendő utvonal irányában keringő közlekedésnek ezek: A' külföldre: sárga réz, veres réz, vas, piskolcz és általában mindennemü ásványok ezernyi mázsánkint, továbbá évenkint legalább is 30,000 öl tüzifa, néhány százezer mérő gabona 's nevezetes mennyiségü más czikkelyek is, mellyek közt árpakása, szilva, szilvaíz (lekvár), viasz, méz, sajt, vaj, pálinka, szlivovicza, gyapju, nyers bőrök, ágyi tollak, iró 's más papiros a' legjelesbek. A' belföldre: a' kézmüvek és gyarmati árúk egész mennyisége, mellyet Magyarország e' része felemészt. — A' pálya által közvetlenül érintett városok és helységek népességét mintegy 70,000 lélekre tehetni. A' két végpont között a' már most is mulatóhelyekül is igen látogatott sz.-györgyi és bazini fürdők fekszenek, sőt a' pöstyéni és trencsényi fürdők számos barátja 's látogatója is Pozsony és Nagyszombat felé kénytelenek utjokat venni. A' mint a' pálya készen leend, Nagyszombatból mintegy sugárokkint minden körülfekvő 's fontos helyre társasági bérkocsijárások fognak létrehozatni, 's alig kételkedhetni, hogy akkorra mind a' két Duna-parton Pozsony összeköttetése részint Bécscsel 's Ausztriával, részint Morva-'s Csehországgal, Sziléziával és Galicziával gőzerőmüves vasutakkal ne fogna már végrehajtva lenni. — Milly következésűnek kell lenni e' kereskedésdús tartományok összeköttetésének a' Pozsony és Nagyszombat közötti közlekedésre nézve, 's mint fognak az olmützi, brünni, bécsi, pozsonyi és nagyszombati vásárok kölcsönösen felvirágozni, sőt a' dunai gőzhajózás által magával Pesttel is szorosabban összeköttetni, olly világos, hogy az első magyarországi pozsony-nagyszombati vasut a' közönségnek iránta uralkodó jó véleményére 's figyelmére méltán jogot tarthat.

KÜLÖNFÉLE: Az országgyülés alatt Pozsonyban állomásozandó katonaság május 26dikán délelőtt érkezék oda, 's az igen rosz idő daczára is Albert cs. kir. fhg és az egész tábornokkar által fogadtaték el. Áll e' csapat Eberan gránátos zászlóaljbul, Wallmoden-Gimborn gr. vasasezred egy osztályából 's hat 12 fontos ágyuból. — Az urnapi nagy díszjárdalatot országunk primása személyesen vezérlé május 30kán Pozsonyban. — Zipser, besterczebányai tanitó, a' paviai tud. egyetemi ásványgyüjteményt száz darab válogatott magyar ásványpéldánnyal ajándékozá meg, 's e' mennyiséget még száz darabbal igérte szaporitani. —

Amerika.

Az egyesültstatusok congressusa Columbia kerület számára párviadali törvényt hoza, melly szerint az ellenfelek, ha egyike elesik, tanukkal és segédekkel 10 évi börtönbüntetést, ellenkező esetben pedig 5évit kapandnak.

Portugália.

Lissaboni legujabb hirek május 6aig terjednek az angol lapokban: szerintük a' cortes a' költségvetést vitatá, a' tengerészetre 1,086,771 milreit szavaza, holott a' ministerség 1,190,344et kivánt. — Az özvegy angol királyné april 30kán érkezék meg Lissabonba 's kevés időre lakást vőn a' portugál kormány által rendelkezésire engedett belemi palotában. (Az Allg. Zeit. levelezője szerint april 2rul e' hir nem való, sőt a' királyné hajóján maradt.) A' magas hölgyet a' legnagyobb tisztelettel fogadák 's a' Lissabonban lakó brittek felirást nyujtának át ő felségének. —

Spanyolország.

(Rendkivüli élénkség az alkotmányos táborban.) Bayonnei máj. 15ki levelek szerint Ramales elfoglaltatása az alkotmányosak által tökéletesen

valósult, valamint az is, hogy Diego Leon a' velascoaini erősséget kemény ostrom után csakugyan szinte elfoglalá. E' vitéz tábornok egészen Arguenarezig üldözé a' zendülőket, és ugyanakkor Ciriza birtokába jutott, hol nagy mennyiségü hadiszerre talált. Leon tábornok összesen csak 140 embert veszített e' tusában, míg az ellenségnek 300 sebesültje volt, 's minden bástyát halott-halom föde. Espartero rövid idő mulva Balmasedát is elfoglalandhatja e' szerencsés süker következtiben, ez pedig hatalmába fogja juttatni az egész vidéket Bilbao és Orduna közt. Durango és Biscaya nagy része ez által szinte visszatérne a' királyné hatalma alá. Igen kár, hogy Espartero még ennyi szerencse mellett is valamennyire késkedik 's nem fejt ki annyi élénkséget, mennyit minden megerőtetés nélkül könnyen használhatna. Leon tábornok sokkal jobban tudja használni Navarrában az időt és erejét, 's folytonos mozgásban tartja Elio tábornokot, majd itt, majd ismét ott támodván meg egyes állomásit. Május 10kén Los Arcosba nyomult Leon és 12kén Montgurra mellett Estella közelében összeütközék a' carlosiakkal. Estellai levelek május 12kérül igy nyilatkoznak ez ütközetről: „Harom nap óta folytonos aggályban tart bennünket 11 ezer főnyi alkotmányos sereg váratlan megjelenése városunk előtt 8 lovas századdal 's két álgyuteleppel. Tegnap Arroniz vidékén 's magában a' helységben tüzes csatát küzdének. Az ellenséget kétszer nyomák vissza szuronyaikkal harczosink; melly azonban mind e' mellett is egész Luquin és Urbiolaig nyomult előre, és csak véres csata után tért ismét vissza Arronizba. Ez éjjel az Estella fölött uralkodó montegurrai magasokat törekvének elfoglalni az alkotmányosak, de süker nélkül, mert a' nagyobb számu carlosi önkéntesek visszanyomák őket ez állomásrul.“ —

Anglia.

(Melbourne nyilatkozata a' felsőházban.) Miután a' május 14diki felsőházi ülésben hosszasan előadá Melbourne azon okokat, miknek következtiben ismét elfogadá társaival a' kormányt, végzetül igy szóla: „Igen jól tudom mylordok, mindenféle gyanusításnak peczéztük ki magunkat, mert sokan egyenesen azt állitandják, hogy mindent előleg kidolgozott terv után tettünk 's ugy intézkedtünk, miszerint semmi kormányváltoztatás ne történhessék. Illy gyanusitások nem itt a' parliamentben fognak ugyan nyilványittatni, de bizonyára minden egyéb nagyobb befolyásu helyen, 's azért nem szabad azokat alapos czáfolat nélkül hagynom; noha, megvallom, szomoru dolog, hagy erre személyes erősitésen kivül egyéb eszközt nem használhatok. Állithatom mindazáltal, mylordok, hogy, valamint ő fölségének most mult sajátszerü súlyos helyzetében tanácsot adék, milly férfiak után kelljen küldenie, 's melly ösvényre szükség térnie, épen olly bizonyos, miszerint ő fölségének egyetlen szócskával sem nyilványitám véleményemet udv. hölgyei iránt! (Halljuk!) És pedig azért nem, mivel nem vártam, sőt még csak távulról sem gyanithatám, hogy illy ajánlatot fog a' királynénak tenni az, kit neki ministerségalakitásra ajánlék. (Halljuk!) Meg nem foghatom, miért tevék ő fölségének ez ajánlatot. Véleményem szerint igen számos okbul nem volt tanácsos a' királyné elibe lépni. Nem szólok semmit az illy ajánlat bölcsesége 's politikai czélszerüsége iránt, mert nem tisztem a' ns herczegnek, vagy tisztes baronetnek a' másik házban, tanitásokat adni, mivel ők politikai ügyekben sokkal jártasabbak mint én. Azonban, mylordok, az előbbi király uralkodása alatt én is szerzék magamnak némi tapasztalásokat, 's birok fogalommal azon viszonyokrul, miknek uralkodó és ministerei közt fönállani szükség. E' személyes ügyekben soha nem tanácsos erőszakos eszközöket használni; mert az illyesek sükere nem szokta megjutalmazni a' rájok forditott fáradságot, és semmi jót nem jóslanak az egész vállolatra nézve, sőt inkább elidegenitik egymástól az embereket, 's fölingerlik az elméket, mi aztán rendesen veszélyesb következményeket szül azoknál, miket az erőszakos rendszabályok által elkerülni ohajtottak az illető pártfelek. (Halljuk! Halljuk!) Egyébiránt pedig az illy elháritandó rosz többnyire nem olly veszélyes, mint minőnek azt sokan képzelni szeretik, elannyira, hogy valóban fonákság erőszakos szerekkel lépni föl ellene. (Halljuk!) Bizonyos vádakra nézve, miket fáradhatlanul folyvást kongatnak ellenem, már egészen eltompultam. Dicsvágy, tisztségahitás, hivatalhoz ragaszkodás minden áron, kincs-szomj, fukarság, és jó ég tudja, még mennyi rosz van, mit bizonyos emberek folyvást szememre lobbogatnak. Én nem tagadom e' vádakat, (kaczaj) azaz nem gondolok velük; de azon vád, ha alaposan gördittetnék ellenem, hogy veszélyek közt szökém meg hivatalomtul, vagy, hogy pártolóimat gyalázatosan elhagyám, bizonyosan fájdalmamra esnék. (Tetszés a' ministeri oldalrul.) Midőn 1835ben hivatalomat elfogadám, nyilt fölszólalásban jelentém, mikép pártomat egyenetlenség dönté meg, 's hogy csupán tartós egyetértés képes azt méltó álláspontra emelni. Ezuttal is megszakadtnak tekintém a' pártomat egyesitő köteléket. Nem akarok azon fanyar kifejezéssel élni, hogy azért mondék le, mivel pártolóimtól elhagyatva látám magamat; de politikai barátim nyilatkozati azt hiteték el velem, mikép tovább sem tulajdon becsületemre, sem az ország javára nem folytathatom kormányzatomat.“ Május 16ikán a' felsőház is elhalasztá ülésit 27ikeig. —

(Wellington hg válosza Melbourne nyilatkozatára.) Melbourne fönebbi beszédjére lényegileg ezt válaszolá Wellington: „A' ns viscount személyét tárgyazó bizonyos hirekrül szóla, mellyek véleményem szerint, nincsenek semmi összeköttetésben az e' ház előtt fenforgó kérdéssel. Ha én hasonló mendemondákról kivánnék szólni, ugy azt valóban tehetném és szinte tul léphetnék a' mérséklet határin; mit azonban nem teendek. 50 évig szolgáltam e' honban a' közügyet és trónt, 's ez idő alatt igen gyakran valék czéllapja mindenféle rágalommnak; de én ezek közepett is folytatva teljesitém 's buzgón kötelességimet. A' sok rágalom megedzett ugyan engem minden illy vád ellen, most azonban mégis fájdalmat érzek, midőn hallom, mikép azt mondják rólam, mintha én roszul bántam volna királynémmal, kinek épen szolgálatába akarék lépni. A' ns viscount többi közt emlité, miszerint e' tárgy vitatását tulajdonkép nekem kellett volna megpönditnem; igen le vagyok ez elsőségadásért kötelezve a' ns viscountnak, de én felhivása nélkül már csak azért sem fogtam szólni, mivel tamvorthi igen tisztes barátom (Peel) tegnap este már kielégitő felvilágitást adott e' kérdés iránt a' másik házban. Most azonban a' felszólitás után kész vagyok nyilatkozni. Önök tudják mylordok, miszerint én mindenkor alsóházból ohajték ministerelnököt választatni, 's igy most is ezt ajánlám követésül ő fölségének. (Halljuk!) Midőn a' ns viscount május 7ikén leléptét tudatá velünk e' házban, azonnal a' kormányzat minden ágának állapotjára forditám figyelmemet, 's átlátám, hogy semmi pártfelekezet nem veheti át a' kormányt, ha egyszersmind befolyást nem gyakorolhat az egész kir. udvar szerkezetére, épen olly befolyást, minővel lelépett elődei birtak. Szükségesnek tartám az udvari személység némi változtatását; ugy azonban, hogy kész lettem volna inkább bármit eltürni, mint ő föls. kényelmét vagy kedvét legkevésbbé megzavarni. Egyébiránt a' ministerség-alakitási próbákban részesülésem rövid története imez: Május 8ikán tanácsomra sir Peelért külde ő föls. 's én ajánlám szolgálatimat akár ministerségben, akár azon kivül, bármelly tárczával is megelégülvén. Utánam az igen tisztes baronet szólott ő fölségivel, de előbb tanácskozék velem 's barátimmal a' királyné udvarában teendő változtatások iránt. Barátink kivétel nélkül egyezének meg Peel utóbb elkövetett tetteiben. Másnap (9ikén) néhány udv. hölgy elbocsáttatását kiváná, tanácskozásink értelmében, a' királynétól Peel; ő föls. határzottan oda nyilatkozván, mikép e' tekintetben semmi változtatást nem engedhet meg, mi egyértelmüleg elhatároztuk, hogy illy körülmények közt teljességgel nem vállolhatjuk magunkra a' kormányzást. Én erősen meg vagyok győződve, mylordok, miszerint az udvari hölgyek általunk kivánt változtatása jogszerü elveken alapszik. Mindenki tudja: miszerint a' királyné udv. hölgyeivel bizonyosan politikai tárgyakról is szól, 's milly értelemben történik ez, azt könnyen képzelhetjük, ha meggondoljuk, milly családok tagjai a' mostani udv. hölgyek. (Halljuk!) Anglia történetiből tudjuk, milly vészes következményeket szültek gyakran az illy magányos beszédek 's tanácskozások. Én korábbi tapasztalások után szólok, és ismétlem, hogy illy körülmények közt egyáltalában nem vállolhattuk el a' kormányzat terheit.“ Ezután köszönetét fejezé ki a' hg a' királynétól kapott megtisztelő bizalomért, 's miután Melbourne még néhány érdektelenebb fölvilágitást közle a' hg szavaira vonatkozólag, eloszlott a' ház, 's a' hosszas ministerségi fordulat-vitatás bevégezteték. —

(Sussex hg nyilatkozata a' ministerségrül.) Május 17ikén tartá 27ik évnapi ünnepét a' vallásszabadságot terjesztő protestans társulat. A' gyülés igen népes volt. Sok hölgyet is lehete látni. Az ülés tárgyai ezek valának: az egyházi adó megszüntetése; vallásos népnevelés jogszerü és szabadelmü elvek szerint; ótalmaztatásuk a' szegény jámbor dissentereknek a' szegényi házakban; ótalmaztatásuk ugyanezeknek az egyházi törvényszékek elnyomatása ellen; gátlása az egyház-kiterjesztésnek Skótziában köz költség által 's t. eff. Az elnöklést Sussex hg vivé, ki következőleg nyilatkozék többi közt ez alkalomkor: „Magas örömemre szolgál Önök közepett láthatnom e' pillanatban magamat, 's hallhatnom érzelmeik kifejezésit, noha nehéz hallásom miatt alkalmasint nem érthetek mindent. Valóban jelen lenni ohajték e' gyülésen. Vélem, mikép fontos és az országos ügyekre befolyással biró férfi kedvező lehetne e' társulat nagyszerü elveire nézve. (Hangos tetszés.) Azok közt, mik leginkább megnyerék tetszésemet, első helyen áll azon mód, mellyel Önök ő fölsége nevét fogadák. (Zajos tetszés.) Én jelen valék születésekor, 's azóta is folyvást benső érdekkel 's vonzalommal tekinték reá. Milly örvendetes reám nézve, midőn most látom 's hallom, mikép neve olly hűségi és ragaszkodási vonzalmat ébreszt alattvalói keblében, millyel minden uralkodónak birni kellene, kinek tettei jogszerü elveken alapszanak. (Ismételt tetszés.) Egy szót már most ő föls. eddigi ministeriről. (Halljuk!) Önök természetesen átlátandják, miszerint én e' tárgyról helyzetemnél fogva nem igen sokat szólhatok; (halljuk! halljuk!) de mondhatni gondolom, mikép — hogy erősebb kifejezést ne használjak — szerencsét kivánhatunk maguknak a' szabadelmü ministerség hatalomra meghivatásához. (Hangos és tartós tetszés.) Meg vagyok arról is győződve, mikép azon esetre, ha férfiasan maradandnak meg az általuk követett elv mellett, egészen számolhatnak a' nemzet gyámszeretetére. De ingadozniok nem szabad. (Zajos tetszés.) Szilárd, biztos, de lassu léptekkel szükség haladniok — vágtatásra mins szükségünk. (Tartós tetszés.) Mi a' jamaicai törvényjavaslatot illeti, melly miatt leléptek ministerink, én legbensőbbleg meg vagyok győződve, hogy megsemmisülése esetén ujra elk ell kezdenünk a' rabszolgák fölszabaditását. (Tetszés.) A' népnevelési fontos kérdésre nézve én igen jól tudom, mikép vallás nélkül nem tarthatja fön magát e' világ; (halljuk!) 's tudom azt is, hogy a' vallás egyetlen valódi zászlója csupán a' szentirás lehet. (Tetszés.) Könnyen megfoghatom, miszerint különböző vallásu emberek tulajdon felekezetjök tanjai szerint ohajtják neveltetni gyermekiket; de határzott ellensége vagyok minden olly rendszernek, melly gátolná vagy bilincsezné az emberi akarat azon szabadságát, mellyet mindnyájan egyenlőn nyerénk vezérül a' mindenhatótul. (Hangos tetszés.) Minden kivételt vallaskülönbség miatt mindenkor ellenzeni szoktam. (Tetszés.) Én öregszem; most már 67 éves vagyok, de azért folyvást hiv maradok azon polgári és vallási szabadsági elvekhez, mikért éltem korábbi éveiben küzdék, 's midőn ezt nyiltan kimondom, nem félek senki ellenvetésitől.“ (Nagy tetszés.) E' társulat ellentétet képez egy más „protestans egyesület“ czimüvel, melly szinte

most tartja gyülésit; de koránsem vetélkedhetik népszerüségben az előbbivel, mert ellenkezik a' szabadelmüség-terjesztéssel, mig amaz minden nézetkülönbségre ügyelés nélkül törekszik jót és hasznost eszközleni. —

Franczlaország.

(Aráb iskola Parisban. Elegy.) A' Moniteur Cubiéres tábornok (volt ideigl. hadminister) jelentését közli a' királyhoz aráb iskola fölállitása iránt Parisban. Az időpont igen kedvező olly intézetalapitásra, mivel az algíri arábok jó indulattal vegyülnek most a' francziák közé; több főnök Franczia országba utazék közülök, 's visszatérvén csudadolgokat beszélnek rokoniknak az ott látottakról és fiaik oda küldésire unszolják őket neveltetés végett. Ez aráb iskola következő czélokat egyesitend: 1) Vendégbarátságban részesitendi azon algíri előkelő benszülötteket, kik fölhatalmazvák Parisba utazásra. 2) Részletes oktatást nyitand franczia tanitók által azon aráb gyermekeknek, kik saját nemzetjökbeli jámbor férfiak fölügyelése alatt fognak állani. 3) Tolmácsiskolát foglaland magában tiszta arab és algíri nyelvtanulásra. Fiatal francziák ingyen nyerendnek abban oktatást, de vizsgálatot lesznek kiállani kénytelenek, és tolmácsokká fognak képeztetni. A' király egész kiterjedésiben megerősité e' tervet. — Abdelkader legnagyobb mértékben elégületlen az algíri franczia kormányzó magaviseletével, 's egyenesen Parisba folyamodott; hogy meddig lehetséges, mindent kerüljönel, mi fölbontását eszközölhetné a' békének. Gérard tábornagy és Thiers hosszu panaszleveleket kaptak tőle, 's hir szerint maga a' király is. Az emir keserün kel ki Valée tábornagy ellen. — Sidi Mustafa, a' tunisi bey, követet külde Parisba, ki a' tunisi-franczia consult arról vádolja, hogy egy benszülött katona megbüntetését, minden vizsgálat és vallatás nélkül, azon fenyegetés által csikará ki, miszerint különben leveszi házáról a' franczia lobogót és hajóra ül. — Mallet vezérőrnagy május 4kén meghalt. — Bassano hg emlékiratokat hagyott, mellyek hir szerint nevezetes fölvilágitásokat foglalnak magukban 3 napos ministerségére nézve. — A' Gazette de France néhány nap előtt azon kissé meglepő hirt közlé, miszerint a' nápolyi király testvére házasságra lépend a' fiatal hgnővel; most azonban önként alaptalannak nyilványitja ez állitást, mit görzi levelek is erősitnek. — Május 15kén este Guizot termeiben számos nevezetes férfi gyült össze. Az uj ministerek is jelen voltak. Fő beszédtárgyul természetesen a' legközelebbi kamraelnök válas tisa szolgált. A' Commerce állitása szerint Guizot sajátszerü komoly hangejtéssel igy nyilatkozék e' tárgyról: „Csak egy szónyi többségünk lett ugyan ez alkalomkor, de meg kell gondolnunk, hogy az csupán tiszta személyes kérdés vala. Számos követ személyes érdekbül szavazott Thiers mellett. Politikai kérdéseknél 30—40 szónyi többségre számolhatunk.“ — Május 16kán este egy hatósági őrt három ember támoda meg; a' fegyveres őr azonban nem engedé magát elriasztatni, hanem az egyik támadót rögtön keresztül szurá, mire a' másik kettő azonnal futásban kerese szabadulást. — Lepage testvérek, kiknek fegyvertárát a' zendülők kirablák, a' szajnai megyeispánt törvényszék elibe idézteték, mivel minden franczia község törvényszerüleg megtéritni tartozik a' fegyveres kézzel elkövetett károkat. Lepage testvérek ügyét Dupin (de l'ain) védendi, és Paris város kénytelen leend kárpótlást adni az elrablott fegyverekért. —

(Sauzet székfoglaló beszédje a' követkamrában.) A' május 18diki követkamrai ülésben következőleg nyilatkozék Sauzet, az uj elnök: „A' kamra folytatni fogja a' béke, haladás és munkálkodás azon czikkeinek vitatását, mikre Franciaország kivánati által megbizaték. A' korábbi kamrák nagy politikai kérdéseket oldának meg. Számos tárgy eltünt már, melly ezelőtt vélemény-különbséget szült; a' nézetek közelitének egymáshoz, 's e' körülmény rövid idő mulva a' kedélyeket is egypontra gyüjtendi. Egyetértésünkre legnagyobb szüksége van a' hazának. Rend és nagyszerü eszmék elveinek egyesitése biztosithatja csak ez egyetértés alapjait, és nyugalmát, 's csupán ez teheti üdvösekké következményit. Ez ruházandja föl uj erővel a' kamrát, 's még szilárdabbul erősitendi meg Franciaország intézvényit.“ Ezután Duchatel, belminister 1,200,000 frankot kivánt titkos költségekre, inditványát leginkább az utóbbi zendülettel iparkodván mentegetni. — Máj. 14kén szigoru motozást vivének végbez Querelles, Bonaparte Lajos hg egyik segédje, lakásán Poissyban, de minden süker nélkül, a' rendőrség semmi ollyasra nem talált, mi a' hg részvétét tanusitná a' májusi zendületben. Napoleon hg nyilatkozványt bocsáta közre a' Timesban, sajnálatát fejezvén ki a' történtek miatt, és egyszersmind ünnepélyesen erősitvén: mikép előtte semmi nem volt tudva a' zendületről, 's hogy ő tetteit palástolgatni vagy tagadni soha nem szokta. — A' fiatal Barbès meghalt sebeiben; ő és Blanqui vezérlék az utóbbi zendülést. Blanqui szerencsésen kiszabadult a' rendőrségi üldözők hatalmából. Magasb politikai körökben és a' kereskedési világban azon leverettség 's elégültelenség uralkodik, melly természetes következménye szokott lenni minden hosszasb ideig várt 's reménylett kérdés nem kedvező feloldatásának. Mindenki csupán ideigleninek tekinti az uj ministerséget. Egyébiránt pedig legtökéletesb csönd uralkodik Parisban. Minek tulajdonitandó ez? Csakugyan maradandónak reményli győzelmét a' kormány? Megszünt é már minden veszély, mivel hat nap óta csöndesek valának az utczák? Valóban biztositottnak gondolja é magát a' kormány vagy csak a' közvéleménnyel akarja ezt elhitetni, hogy annál biztosb sükerrel folytathassa nyomozásit? E' kérdések minden elmét elfoglalva tartnak e' pillanatban. Vakmerő állitás, hogy már vége az ingerültségnek; azok, kik május 12kén fölkeltek, olly tüzhely mögül sereglének össze, melly alatt darab ideig hamu alatt lappanghat ugyan a' tüz, de utóbb majd annál nagyobb önbizalommal gyuland lobogó lángokra. Ez állitást minden körülmény tagadhatlanul igazolja. A' súlyosan sebesültek közül mindeddig a' halál közelsége sem birt senkit vallomásra, 's e' halottak arczkifejezése ollyan, hogy butáknak vagy legaljasb néposztálybul származottaknak koránsem mondhatni őket, miből méltán következtetik, mikép e' zendület alapjai sokkal mélyebbek, mintsem első tekintetre gondolni lehetne. Az életben maradandó foglyok ellen szigoru itéletet fog hozni a' törvényszék, 's a' nyaktilónak alkalmasint dolga lesz ezuttal; de vajjon minő sükerrel? A' zendületi tervről kimeritőbb körülményeket még ugyan nem tudhatni; de annyi csakugyan bizonyosnak látszik, miszerint e' merénynek május 12—13ka közti éjjel kellett volna kiütni, még pedig egyszerre 12 helyen; e' czélra minden ügyesen volt elrendelve, 's ha 12 órával hamarébb nem történik a' fegyverre kelés, ki tudja, mi érheté Parist? A' harcz bizonyosan borzasztó lett volna. Mi okozá a' terv elleni hamarább kifejlést? még eddig nincs kinyomozva. A' pairkamra előtti vallomások rosz következményeket szülhetnek. —

(Tholozé tábornok hivatalától megfosztva. Elegy.) Tholozé tábornok elveszté hivatalát, mint öszmüvészet-intézeti parancsnok, 's Dogueran tábornok parancsot kapa szigoru megvizsgálására az ifjuság ez intézetben elkövetett tetteinek. Valamennyi parisi lap általányosan megegyezik abban, miszerint Tholozé tábornok csakugyan helybenhagyá a' növendékek azon nyilatkozatát, mellyel a' jour. des Débats ráfogásit megczáfolák. — Oudinot tábornagyot a' becsületrend főkanczellárjává nevezé ki a' király, Gérard tábornagy helyébe; Legrand követ pedig altitoknokká lett a' belministerségi hivatalban. — A' parisi nagy kórházban még folyvást naponkint történnek tagmetszések azon szerencsétleneken, kik a' májusi zendület alatt tetemesb sebeket kapának.

Németország.

(Pforzheimban zajongás a' gyári munkások közt.) Pforzheim, maj. 1jén: A' gyári munkások bércsökkentése annyira fölingerlé ezeket, hogy tömegestül föllázadának; 5—600an gyültek ugyanis össze, a' gyárok felé vonultak, mellyeknek élelmöket köszönhetik, ajtókat 's ablakokat balták-kal romboltak szét, a' kövezetet több helyen fölszaggatták, mellyeket dühökben bomba gyanánt dobáltak a' gyárokra 's mindezt nem valának képesek gátolni a' rendőrök. A' gyárok be vannak zárva 's munkások összegyülve, kik követeket küldének a' gyárok főnökihez, többé nem dolgozandók, ha vissza nem vonják határzatjokat. Karlsruheból előbb egy csapat lovasság nyomult Pforzheimba, de utóbb mégis visszavonultak 's helyettük 150 főnyi gyalogcsapat küldeték, mert Pforzheim szük utczáin a' lovasság nem tudott volna munkálkodni; azonban ujabb kicsapongás nem történt azóta. —

(Gans berlini tanitó meghalt.) Berlin, maj. 5én: Gans Eduárd tanitó ma reggel, Napoleon halala napján, 5 órakor, élte 42ik évében meghalt; kora elhunyta által nemcsak az egyetemnél, hanem az itteni egyesületnél is olly hiány támad, mit hamar nem pótolhatni ki. 1823ban bocsátá közre „Az öröködési jogot világtörténeti kifejlésében“ 1830ban pedig a' „római fenyitőtörvény rendszerét“ adá ki. Szabadelmüsége mellett soha nem hágta át a' törvényes rend korlátit a' tudományos 's politikai vitatkozásoknak; tanitószékén pedig előadásiban élet, elevenség 's lelkesülés uralkodott.

Hannovera, april végén; A' falusi községeknek uj választóférfiak választására felszólittatásuk nem szülé a' kivánt következményt, mellyet e' rendszabálytól vártak. A' községek nagyobb része a' régi választóférfiakat (a' követválasztást elmellőzőket) választá meg ujra. Ellenszólalkozás pedig sehol sem hiányzott. Tán sükerülend végre is a' kabinetnek illy módon egy pár uj követet kaphatni. Az egész rendszabályt azonban igen rögtön terjeszték el, mivel még folyvást azon eszme uralkodik a' kormányférfiaknál, miszerint a' nép nem igen ragaszkodik az alaptörvényhez, hanem ez az ellenzés részirül csak mesterkélten van a' parasztokra 's polgárokra tolva. Ezen ellenzés pedig városi tanácstagok 's ügyvédekbül álló csoport, melly csak önhaszon, boszuvágy, hiuság 's más gyalázatos okokbul cselekszik, mi a' hazára átkot hoz. Azonban a' következmény egészen ellenkezőt bizonyit, naprulnapra nyiltabb lesz, ki hoz a' hazára nyomort 's átkot. —

Svédország.

Danielson András, a' svéd országgyülésen a' parasztrend sok évi hires képviselője, apr. 27én, rövid betegség után, 55 évében meghalt; a' stockholmi lapok e' veszteséget a' svéd népre a' legnagyobb csapásnak tartják a' jelen időben.

Törökország.

Londoni máj. 10iki levél szerint a' szultán 's M. Ali közti béke állandó föntartására a' nagyur azon ajánlatot tevé, miszerint ismértessék el M. Ali függetlensége egyiptusi király czimmel 's utódinak öröködése az egyiptusi trónon, ez olly engedély a' szultán részirül, mi után az alkirály már rég időtül ohajtoz 's minden lépte e' czélelérést látszék követelni; kivánja azonban a' nagyur, hogy Mehemed Ali mindent kiutahiahi béke előtti lábra állitson 's uj országa határit azon birtokra szoritsa, mellynek hatalmában azon szerencsétlen harcz előtt volt, melly a' porta részirül olly tömérdek áldozatot emészte föl. A' szultán nem kétkedik, miszerint az alkirály ez ajánlatban megegyezik, valamint a' külhatalmak sem fognak vonakodni, e' javaslat létesitésétől munkálkodásikat megtagadni; ez által ugyanis a' porta föl lesz mentve azon aggodalomtul, mellyel most mindenkor rettegteti őt az alkirállyali viszonya. E' javaslat az angol udvarral már közöltetett, meglátjuk: e' kabinet milly véleményt nyilványitand e' tárgy iránt. (Ha visszaemlékezünk, hogy Mehemed Ali a' felebbi javaslat következtében Syria, Mezopotamia, 's Adana tartományrul — mellyek mind katonai állomásra mind hajófa-forrásra nézve igen fontosak — lemondani lenne kénytelen, ugy bátran itélhetünk, mint fogadandja az egyiptusi alkirály e' javaslatot.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomlatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. szerda, jun. 5.

JELENKOR.

1839. 45ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések és előléptetések; országgyülési követek; a' pesti jótékony-asszonyegyesület 1838iki bevétele; budapesti hangászegyesületi gyakorlat-versenyek; különféle: tisztelgések ő fölsége névnapján, medárdnapi sokadalmunk első hetének sükere, zágrábmegye utasitása országgyülési követei számára, 's a' t.; első lóverseny a' pesti gyepen; változások a' cs. kir. hadseregnél; 's a' t.) Amerika. Spanyolország (Urdach Munagorri által elfoglalva és ismét elvesztve; 's a' t.) Anglia (O' Connell nyilatkozata a' királynéról; Shakspeare születésnapi emlékünnepe; angol takarékpénztárak; liverpooli népgyülés; birminghami zavargás; lakoma az orosz trónörökös megtiszteltetésire; 's a' t.) Francziaország (Dzsigelli a' francziák által elfoglalva; politikai nézetek; elfogatások; 's a' t.) Németország. Belgium. Törökország.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. k. fölsége Sághy Mihály szombathelyi éneklő-kanonoknak a' váczi káptalan nagyprépostjává előléptetése következtében, a' szombathelyi káptalanban Török Józsefet éneklő-kanonokká; Eberl Mihályt őrkanonokká; Laky Károly kan. pápoczi préposttá; a' székesfehérvári káptalanban pedig Petrik József püspöki titoknokot, Stockinger Pál iszka-sz.-györgyi lelkészt, Lezso András csákvári lelkészt és Schvanfelder Józsefet, a' püspöki lyceumban szent-irás tanitóját, tiszt. kanonokká kinevezni kegyel. méltóztatott, Fodor Józsefet, a' selmeczi bányaszerügyelőhivatal irnokát pedig körmöczi kir. bányairnokká. A' nm. magyar kir. udv. kamra a' vágujhelyi megürült kir. ellenőrködő sómázsamesteri tisztségre Tverdy Dánielt; helyette Ponner Antal rozenbergi kir. sópajtaőrt; e' helyett végre Rády Ubald helybeli gyakornokot alkalmazá.

Ő cs. 's ap. kir. föls. f. eszt. máj. 3ikihatárzatában Drosde Ödön b. ezredest, Nádorunk ő cs. kir. fhgsége legidősb fia, István cs. kir. fhg, neveltetése körül szerzett kitünő érdemei megismeréseül a' magyar kir. sz. Istvánrend kiskeresztjével díszesíteni; Hartleben Konrád Adolf pesti könyvárustól pedig „Ausztriai birodalmi Panoráma" czimü német munka ajánlását elfogadni, 's őt azért arany emlékpénzzel, mellynek egyik oldalán ő föls. képe, másikán pedig: „De arte merito" körirat szemlélhető, megajándékozni méltóztatott. —

ORSZÁGGYÜLÉSI KÖVETEK: Árva megye részirül: Zmeskal Móricz 's Abaffy Arisztid alispánok; Modor sz. k. városérul: Trémel György városkapitány 's Emresz János helyettes biró; Sz. Györgyérül: Koleszik Károly főjegyző, és Szegner Imre város kapit.; Fiume szab. kerületérül Catinelly Károly váltótörv. ülnök; Buccari szab. kerületérül: Kukuljevich Ferencz, tan. kapit. biró; a' veszprémi káptalanérul: Bezerédy Miklós kanonok; székesfejérvárierul: Farkas Imre kanonok; Gömörérül: Szentiványi Károly és Szentmiklósy Viktor felkiáltással; Barsérul: Ambró Antal és Lipovniczky Vilmos; Zarándérul az Erd. Hiradó szerint gr. Teleki Domokos és Kozma Dienes főjegyző, mint mult számunk tudatá, mások és a' Hirnök szerint pedig: gr. Teleki Domokos és gr. Gyulai Lajos, 's gátoltatási esetben: Kozma Dienes főjegyző és b. Bornemisza Ignácz: szatmári káptalanérul: Lázár János kan. és szatmári lelkész; Ujvidék sz. k. városérul: Körber János biró és Joannovics Euthym tan.

Május 13dikán foglalá el főispán-helytartó székét almási 's gödrei Siskovics József udv. tan. (egyetlen fija Pál kir. tanácsosnak 's unoka öccse a' M. Therézia alatt nagy hirü 's jelességü Siskovics haditárnoknak). Ujdon kormányzónk egyik levén legjelesb legtörvényszerübb kormányfiaink közül, Zemplénynek minden Rendeit ritka 's mélyen érzett hála buzgalomra lobbantá első megjelentével. Máj. 12kén Körömnél diszes küldöttségtül fogadtatván ennek kiséretében S. Patakra érkezett, hol a' vár birtokosától Breczenheim hgtül megvendégölteték 's egy másod küldöttség 's a' helybeli ref. főiskola tanitókar által üdvözölteték. Itt az anyaiskolát megszemléltekor öröm-harmonia 's nyomtatott költemények tisztelék. S. Patakról számos hintó 's a' kettős küldöttség környezetiben S. Ujhelybe érvén a' megyeház kapujánál az alispán fogadá 's az ott számára készült szálláson a' m. főjegyző köszönté. 13án a' népes nagygyülésbül meghivatására fényes küldöttség járulván, ennek kiséretében harsogó éljen-zaj közt az ülésterembe érkezett 's hazafiság, tudomány, tapasztalás (zsenge ifjuságától —1815tül 1839ig majd 24 évet tölte Baranya jegyzői, alispáni, országgyülés-követi 's t. hivatalköreiben) és szivreható őszinteség tükrözte lelkes beszéde által minden kar és rendüeket köz tiszteletre 's bizodalmas szeretetre bilincselt maga iránt. A' fels. kinevező oklevél fölolvastatása 's hitnek magyar nyelvü letéte után szünni alig tudó éljenkiáltozás 's mozsárrobaj közt széket foglalt 's a' KK és RR nevében a' főjegyző által üdvözöltetvén, néhány szőnyegre került tárgy után tbirákat nevezett. A' beiktatást fényes lakoma zárá 600 személyre (200ra a' megyei palotában, 200ra a' kegyesiskolai ebédteremben, 200ra a' sóház czimü megyei háznál) hol koronás fejdelmünk, fels. hitvese, fens. nádorunk, az egész országló ház, Mailáth Antal udv. főkanczellár és zempl. főispán mint e' megye legelső fény-csillaga, Majláth György országunk szeretve tisztelt birája, Szerencsy István k. személynök, a' főispán helytartó 's t. voltak a' legnagyobb lelkesülésre ragadó áldomás-czimek. 14kén biztosságot nevezvén a' főispán- helyettes az országgyülési utasitások kidolgozására, elnöklete alatt a' RR. 16kán a' már jelentettük országgy. követeket fölkiáltással választották 's esketék meg, 17kén pedig az utasitásokat állapitották meg, melly nap éjjelén visszaindult Gödrébe (Baranya m.) a' kedvelt kormányzó, Zemplény minden rendü hiveinek áldásitól körüllebegve. —

Ő cs. 's ap. kir. fels. f. évi február 21kén költ kegy. szabaditékánál fogva szabad kis-kun Laczháza helység, városi czimet 's négy rendü, u. m. február 28. május 25. august. 3. és octob. 15dik napjain szabadon gyakorolható országos vásárok tarthatását vala megnyerni szerencsés.

A' pestbudai hangászegyesület gyakorlati versenyei csütörtökön jun. 6kán esti 6 órakor kezdetnek meg a' pesti tánczermek előcsarnokában, és minden két hét mulva, jun. 20kán 's jul. 4. és 18án folytattatnak a' nélkül, hogy felőlük ismételt hirdetések bocsáttatnának ki. Azokban csupán kisebb hangmüvek adatnak elő az egyesült működő tagjai által, 's tehetségeik kifejtésire rendeltetvék. — Azon t. cz. egyesületi tagok, kik e' versenyekben megjelenni ohajtnak, az őket illető belépti jegyeket átvehetik mindenkor verseny előtti 's reá következő napon a' szokott helyeken. Mátray Gábor.

KÜLÖNFÉLE: Mivel uralkodó fejdelmünk ő cs. kir. fölsége névnapja az idén urnappal egy napra, t. i. május 30dikára, esett, tehát testvér fővárosinkban az előbbi magas ünnepet 29kén üllék meg. A' budavári főegyházban regg. 9 órakor nagy számmal gyült össze a' helytartósági 's kamrai tisztkar, városi tanács, iskolai ifjuság 's katonaság, m. Karner Antal püspök 's helytartósági tanácsos által fényes papi szolgálat mellett tartott ájtatoskodásban részesülés végett; Pesten pedig a' belvárosban és két fővárosunk minden sz. egyházában hasonló hálaáldozat tartaték. — Máj. 27kén éji 11 órakor egy kereskedőinas agyonlövé magát; ugyanazon fiú volt ez, kit 1837ki dec. 13kán halálosan megsebesitett egy gonosztevő, midőn urának boltkulcsait erőszakkal elvevé tőle. — Medárdi sokadalmunk első hetének sükere lényegileg következő: eddig sem kézmügyári czikk, sem honi termék nem igen keltek, mit alkalmasint a' folyvásti esőzésnek 's nagy sárnak kell tulajdonitni, melly miatt termékink egy része tán csak vásár után érkezik vásártérre. A' gyapjuvásár mindazáltal várakozást meghaladó. A' tavalyi gyapju t. i, melly szárazon maradt meg az itteni raktárakban, keresve kél. Hamuzsir és repczeolaj nem igen kapós, dohány pedig igen sülyed. Fehér és jó veresborkő igen kerestetik. Ennyi az, mit eddig biztosan mondhatni e' vásár sükeréről; reménylhetni mindazáltal, miszerint a' rögtön javult idő kedvező fordulást teend termékink keletire nézve. — Galicziai hirek szerint a' földmüvelés annyira elkésett ott is, hogy némi emelkedését okozá a' gabnaárnak. Przemyslben különösen érezhető ez emelkedés: a' lóhermag t. i. 40 pgő forinton kél, holott mult télen csak 21 f. volt ára. A' boroszlai, hamburgi 's még néhány külföldi vásáron pedig annyira sülyedt ára a' fölhalmozott nagy mennyiség miatt, hogy számos nyerészkedő tetemes kárt szenvede. Mivel Galicziában a' rosz idő miatt többnyire jun. végéig szokott tartani a' gyapjunyirés, ez okbul ezentul a' lembergi gyapjuvásár jul. 1seje helyett jul. 10kén menend véghez, mi a' pesti gyapjuvásárra is fölillenék! Hivatalos összeirás szerint 1838ban az ollmützi és bécsi vásárokra 66,120 ökröt szállitának Galicziából, mi darabját 65 pgő forintra számitván 991,800 ftra megy pgőben. 1837ben 74,184 darab ökröt szállitának ugyan oda, 1836ban 89,329; 1835ben 55,685; 1834ben 59,892; 1833ban 63,252; 69,532 darabot. — Zágrábi levelek szerint Inkey Imre, cs. kamrás, az ottani országházépitésre ezer pgő forintot ajánlott. — A' Zágráb-megye által országgy. követeinek adott utasitás főpontjai következők: Jobbágyi hódolatuk bebizonyitásaul, 's hogy annál szorosb kötelékek által füzessenek a' fejdelmi házhoz, ő felsége a' császárné Magyarország királynéjává koronáztatása kéressék; 's a' magyar országgyülésen a' kir. előadásoknak minden sérelem előtti fölvétele az 1791: 13 cz. értelmében sürgettessék. — Ujonezok ajánltassanak az 1830: 7 cz. értelmében; de mivel a' szabadosak (libertini) országos szokás szerint eddig katonáknak nem állittattak: vagy rovassék le ezen szám az adózó nép összeségéből, vagy külön törvény által szoríttassanak ők is katonáskodásra, melly esetben a' felkelés terhétől felszabaditandók legyenek. — Az egyesült országi municipalis jogok további fentartása- és biztositásaért ő felsége, egy az országos közgyülésből hozzá intézendő folyamodó levél által kéressék meg annál is inkább, mivel természetüknél fogva e' jogok a' magyar országgyülés tanácskozási alá a' kapcsolt tartományok egyezése nélkül nem kerülhetnek; ezen jogok pedig egy e' végre kiküldendő országos küldöttség által rendszerbe hozassanak. Ez alkalommal a' protestansok ügyére kerülvén a' sor, a' lelkesedés láthatlan villanyos erő gyanánt árada szét a' gyülésteremben; lelkesedés, millyent itt már régóta nem lehete tapasztalni. A' huzamosb ideig folyt vitában sokáig kétséges volt: mellyik részre fog hajlani a' többség? mig végre szavazat által a' többség végzé, hogy ezen municipalis törvény is szorosan tartassék meg. Azonban mind a' két részen szólók beszédei ugyanannyi tanubizonysági valának azon hü 's erős ragaszkodásnak, melly horvát atyánkfiainak nagyobb részét a' rokon magyar nemzet iránt lelkesiti. — Továbbá (visszatérvén az utasitás többi érdekes pontjaira), hogy a' kereskedés élénkbitésére lényegesen szükséges váltótörvényszékek felállitása Károlyvárosban és Sziszeken indítványoztassék; a' horvát (nem illyr) nyelv a' kebelbeli akademiában 's gymnasiumokban taníttassék; a' jövő országgyülés terhét az adózó nép viselje, de hogy annyira ne terheltessék, a' törvény értelmében (1723: 7) 2 hónap alatt fejeztessék be az országgyülés; az urbéri törvények netalán történendő átdolgozásakor ezeknek a' horváthoni viszonyokra alkalmaztatása némelly pontokban sürgettessék; az országgyülésre felküldendő országos követek napdija 6 pgő forintra tétetvén 's ez alkalommal az irnonokra is kerülvén a' szó, Jozi-

povich Dán. Antal Turómező lelkes főispánja indítványba hozván több horvát ifjunak a' magyar nyelv tanulása végett országgyülésre küldetését, magyar polgártásai iránti vonzalmát tanusitá; — végre ns. Zágráb megye Waldstätten báró vezér-őrnagyot, a' törökök ellen bebizonyitott vitézségéért, 's Lederer báró magyarországi cs. k. főparancsnokot, több alkalommal szerzett érdemei tekintetéből ő felségének 's az ország Rendeinek ajánlá, hogy minden taksa nélkül az ország honfiusitott nemesei közzé vétessenekföl. —

Körmenden máj. 20kán a' tüzveszély által károsultak fölsegéllésökre adatott egy ünnepélyes tánczvigalom, mellynek tervezője Batthyányi Károly gr. 's hathatós elősegélője Bathyányi Fülöp hg vala, kiknek méltán nyujthatjuk az érdemkoszorút, mellyet e' vigalom czélszerüsége alkota. Átlátván t. i. a' kegyes szivü hg nyomor-sujtotta hű jobbágyai szükségeit, a' tánczvigalomra tulajdon termét 's a' vendégek elfogadására számos szobáit kegyesen odaengedni méltóztatott. Hálával emliti minden ns keblü polgára e' kis városnak az emberbaráti szeretet, melly ez alkalommal olly nagy mértékben foglalá el nemcsak Vas, hanem még a'szomszéd megyék forró keblü gyermekeit is; hogy valóban reményünket felülmulva járultak e' szent áldozat hálakoszorúzta oltárához. Bementi jegy ugyan is mintegy 1800 kelt el (1 pgő fr.); de volt ezen kivül még más bevétel is, t. i. a' megye tehetősb fiai 's leányai némi ajándékokkal járultak e' czélhoz, 's ezek sorshuzás alá bocsáttattak. Egy sorsjátéki jegy 10 pgő kron adatott. A' kijátszatott darabok száma, mi szünóra alatt történt meg, mintegy 200ra ment. A' hangászkart a' Kőszegen létező ezred trombitási ingyen láták el. A' nőnem öltözete csinos; a' terem legjobb izléssel rendezve; a' szolgálat legpontosabb, szóval minden megvolt, mi e' díszes és haszonnal bővelkedő vigalom érdekit nevelhette. Csupán egyet szomorun tapasztalhatni: hogy a' magyar táncz édes hazánk e' vidékén is tánczvigalminktól elszigeltetett. Isten hozzád magyar táncz! míg egy boldogabb kor boldogabb szelleme fel fog sirodból kelteni téged is. Megemlítendő még a' lak bal és jobb részén fölállított két szobor a' kert lombjai közt. A' jobbik felül állón ez vala olvasható: „Főm. Batthyányi Fülöp ő hgségének az inség sulyát tettel 's értékkel enyhítni buzgónak hálájok csekély zálogaul a' tüzkárvallott körmendi polgárok.“ Bal felül létezőn pedig: „Mélt. gr. Batthyányi Károly ur és több kegyes jóltevő nagylelkü pártolásaért tiszteletül és hálajelül a' kárvallottak által szentelve.“

A' pesti első verseny 1839. Vasárnap, jun. 2án délután ekkép ment végbe:

1. Ugrató-verseny. 3 ang. mf. hat ugrással.

223 ar. egy kis arany serlegben. Futhat, angolon kivül, minden ló. 125 ft.; telivér 5 ft. több. Tét: 10. f. v. f. A' tétösz a' második lóé.

Csekonics János ur 5e. p. m Torontal, ap. Cromarty, an. Margery 130 ft. Megyszínü test és sap., fek. uj. Lovasa William. Pályahaladás ideje: 6′ 59″ . . . . . 1.

Kun József ur félv. söt. p. pr. Allegretto, ap. Allegretto, 125 ft. Veres test, fek. uj és sap. . . . . 2.

Pázmándy Dén. ur 5e. félv. sg. k. Fiamma, ap. Privateer, 125 ft. Fejér test és uj, vil. zöld sap. . . . . 3.

Pejácsevich Péter gr. p. pr. Oberon, ap. Performer angol félvér, 125 ft. Veres test és uj, vil. kék sap. . . . . 4.

Forray Iván b. p. pr. Figaro, ap. Sharpshooter, an. Starch 130 ft. Sötétkékkel csíkos veres test és uj, sötétkék sap. Figaro elbukott a' harmadik ugrásnál, de lovasa ismét csakhamar felülvén tovább lovaglott 5.

Pejácsevich László gr. p. k. Spright, ap. Frolick, 125 ft. Veres test és uj, fekete sap. az ötödik ugrásnál elbukott.

2. Nemzeti díj. 1 ang. mf.

250 ar. egy 30 aranyat érő és Magyarország czímerével ékesített serlegben az első lóé; 50 ar. a' másodiké. Tét 16 ar. fele bánat; a' tétösz fele az első, fele a' második lóé.

Futhat magyarorsz. 3e. minden m. és k., melly sem Pesten sem Parndorfon sem Simmeringen díjért nem futott. 89 ft., k. 2 fonttal kevesbet. Belföldi lovas 4 fonttal kevesbet.

Széchenyi Ist. gr. sg. m. Padishah, ap. Defence, an. Sentiment, 89 ft. Fejér test, veres uj és sap. Lovasa: Phillips. 1′ 5″ . . 1.

Liechtenstein Al. hg nevezte sg. k. ap. Privateer, an. Lilac, 87 ft. Vil. kék test és sap., veres uj. . . . . 2.

Hunyady József gr. p. k. ap. Starch, an. Princess Jemima, 87 ft. Fek. test és sap., rózsaszín uj. . . . . 3.

Festetics M. gr. p. m. Nágocs, ap. Conscript, an. Don Juan, k. 89 ft. Zöld test, piros uj, fek. sap. . . . . 4.

Eszterházy M. gr. Marmelade kanczájáért, Festetics M. gr. Murphy és Trotinda csikajáért, Liechtenstein Al. hg Privateer és Miss Fury csikajáért bánatot fizettek.

3. Batthyány-Kazimir díj. 100 ar. 1 ang. mf. Tét 20 arany. fuss v. fizess. Futhat minden ló.

Hunyady József gr. 4e. p. m. Spectre, ap. Firman, an. Apparition, 110 ft. Fek. test és sap., rózsaszín uj. Lovasa: Gilbert 2′ 1.

Liechtenstein Al. hg 5e. sg. m. Pat, ap. St. Patrick, an. Trotinda, 107 ft. Veres test veressel csíkos kék uj és sap. . . . 2.

Hunyady József gr. Mazeppa ménjeért bánatot fizetett.

4. Pest-városi díj. 150 ar. egy kis arany serlegben. A' nyerpont előtt harmincz öllel kezdve egyszer körül = 1268 öl, ism.

Futhat minden ló. A' díj három negyed része az első, egy negyedrésze a' második lóé.

Hunyady Józs. gr. 4e. p. m. Spectre, ap. Firman, an. Apparition, 100 fr, Fekete test és sap., rózsaszín uj. Lovasa: Gilbert. (Első ízben 3′ 5,″ második ízben 3′ 25″ . . . . 1.

Gremsperger Pál ur söt. p. félv. k. Mérges, saját nevelése, 107 ft. Sötétkék test, zöld sap. . . . . 2.

A' többi visszahuzatott.

5. Első Paraszt-verseny. 2000 öl.

75 p. for. az első — 25 p. for. a' 2ik lóé. A' t. Szalbeck Jakab ur által ajánlott egy aranyat a' harmadik ló kapta. Indult öt ló.

Bernát Antal pestmegyei örkényi lakos 6e. p. pr. Madár. . . . 1.

Hoffer János pestmegyei czeglédi lakos 7e fek. pr. Szárcsa. . 2.

Sájerman János pestmegyei vasadi lakos 5e. p. pr. Bársony. . . 3.

Ezen futások közt alakult a' versenytéren:

6 Különverseny. A' pályakör egyszer körül. Urlovasok. Tét 5 ar.

Forray Iván b. p. pr. Figaro (lov. tulajdonosa) . . . . . 1.

Kun József ur p. pr. Allegretto (lov tulajdonosa) . . . . 2.

Az ugrató-versenyi serlegen, e' versáll:

Szállj jólovam, mint a' madár:
Túl a' merészek díja vár. Vörösmarty.

A' nemzeti díj serlegén: *Nemzeti jény a' czél; hogy elérd, forrj egybe magyar nép! Kölcsey.*

A' Pest-városi díj serlegén: *Küzdeni, 's győzni tanulj; kell küzdeni 's győzni hazádért. Kölcsey.*

Ez alkalommal honi költészinket olly kéréssel szólítjuk fel: ismét szíveskednének a' pesti gyepen évenkint versenydíjul kitétetni szokott billikomokra, u. m Asszonyságok billikoma, Nemzeti serlegre, Pest-városi díj serlegére, Széchenyi-billikomra 's a' t. illő rövid verseket a' pesti n. casinoba Verseny-választmány czíme alatt beküldeni.

(Változások a' cs. kir. hadseregnél.) Bretfeld Manó b. altábornagy és osztálynok, másodtulajdonosa lett Toscana nhg 4 sz. vasasezredének; Martony Károly parancsnoka az árkászosztálynak. Előléptettek, alezredesekbül ezredesekké: Rudtorffer Ferencz, Baillet de Latour gr. 28 sz. gy. ezr, az ezredben; Victor Vincze Hoch- 's Deutschmeister 4 sz. gy. ezr., Rothkirch gr. 12 sz. gy. ezr.; Graeser Mih., Fridrik Vilm. porosz kir. 10 sz. huszár ezr.; Ottinger Józs., Toscana nhg 4 sz. vasasezr.; Schönhals György, bajor kir. 2 sz. vasasezr.; mind az ezredb.; Baur Albert, mérnöktestnél, ugyanott. Őrnagyokbul alezredesekké: Kun János, a' rendőrezrednél, ugyanott; Anders József a' főszállásmesteri karnál, Wasa hg 60 sz. gy. ezr; Borosini József, Baillet de Latour gróf 28 sz. gyal. ezr., gránátosztályi parancsnok, az ezredb.; Szilják János, a' 2dik bánsági 11 sz. gyal. határőrezr.; az oláhbánsági 13 sz. gyal. határőrezr.; Kraeutner Dávid az első oláh 16. sz. határőrezr., főhadikormányszéki segéd Erdélyben, Károly Ferdinand főhg 51 sz. gy. ezr., hivatala megtartásával; Habermann Henrik, Hoch- és Deutschmeister 4 sz. gy. ezr., az ezredb.; Holtsche Ferencz Hohenzollerm hg 2 sz. könnyülovasezr., Toscana nhg 4 sz. vasasezr.; Lederer Károly b, József főhg 2 sz. huszárezr., Würtemberg király 6 sz. huszárezr.; Mensdorff Pouilly Hugo gr, bajor király 2 sz. vasasezr., az ezredb., Kapitányokbul őrnagyokká: Walz Antal, Nostitz gr. 7 sz. könnyülovasezr., magyarországi főhadi kormányszék - segéddé; Lichtenthurm Venczel b., bajor király 2 sz. vasasezr.; Horváth Ferencz, Ferencz Károly főhg 52 sz. gy. ezr.; Calm Lajos, szász király 3 sz. vasasezr.; mindaz ezred.; Pauli Ferencz, Toscana nhg 4 sz. vasasezr., Hohenzollern hg 2 sz. könnyülovasezr.; Blankhardt Erneszt, Rothkirch gr. 12 sz. gy. ezr., Hoch- és Deutschmeister 4 sz. gy. ezr.; Szécsen Adolf gr., József főhg 2 sz. huszárezr., Fridrik Vilmos porosz király 10 sz. huszárezr.; Ripp Károly Fridrik Vilmos király 10 sz. huszárezr., Würtemberg király 6. sz. huszárezr.; Peippert József, a' mérnöktestnél ugyanott; Bujanovich Sándor, hajóhadnagy, korvett - kapitánnyá; Paskotini Jakab b., a' rendőrezr., ugyanott; Modesti Bálint, a' mérnöktesttül polai helyparancsnokká; Eperjessy József nyugalmazott őrnagy, mint castelnuovoi helyparancsnok ismét alkalmazást nyere. Nyugalmaztattak, alezredesekbül: Heymann Károly, épitészigazgató és őrnagy; Muisinger János, épitészeti másodigazgató az egyesült bánság- varasd- károlyvárosi határokon; őrnagyokbul: Bajo Antal, castelnuovoi helyparancsnok; kapitányokbul: Simon János, Wellington hg 42 sz. gy. ezr., és Gömmel József, velenczei helykapitány, őrnagyi ranggal 's nyugdíjjal; Tantini Zsigmond, udinei helykapitány; Stahel Fridrik császár 4 sz. dzsidásezr., őrnagyi ranggal. Schwarzenberg Fridrik hg alezredes saját kértére engedelmet kapott katonai rangja letételére; külrendeket 's azok elfogadására és viselésire engedelmet nyertek: Radeczky József gr., tábornagy, parancsnokló tábornok a' lombard-velenczei királyságban, az orosz czári sz. András-rendet; Fülöp, hessenhomburgi kormányzó tartománygróf hadi-tárnok, és parancsnokló tábornok Illyriában, közép-Ausztriában és Tyrolban, a' porosz kir. fekete sasrendet; Pausch Károly, altábornagy a' pápai Krisztusrendet; Wrbna László gr., vezérőrnagy, az orosz-czári sz. Annarend első osztályu jelét; őrnagyok közül: Schiml Henrik, németalföldi király 26 sz. gy. ezr., főhadikormányszék- segéd a' lombardvelenczei királyságban, a' pápai sz. Gergelyrend középkeresztjét; Graziani Leo, korvett-kapitány, ugyanezen rend lovagkeresztjét; Türkheim Keresztely b., másodosztályu középkeresztjét a' hassiai nhgségi Lajosrendnek; kapitányokbul: Reischbach Zsigmond b., Sándor czár 2 sz. gy. ezr., az orosz-czári sz. Ladomér-rend negyedosztályu jelét; Castell Károly gr., Mayer b., 45 sz. gy. ezr., a' porosz kir. máltai rend kiskeresztjét; vázsonykői Zichy Eduárd gr., Ferdinand fhg 3 sz. huszárezr., a' szászweimar nhgségi fehér sólyomrend középkeresztjét; továbbá Dörnberg Miksa b., Hardegg gr. 8 sz. vasasezr. alezredes, a' porosz kir. máltai rend kiskeresztjét, és Sodher József, tábori hadbiztos, a' pápai sz. Gergelyrend kiskeresztjét. —

Amerika

A' britt titkos kereskedési tanács a' britt kereskedőséghez következő nyilatkozványt intéze: „Ő felsége egyik mexicoi követétül érkezett sürgöny következtében a' mexicoi kormánytul azon irott nyilatkozványt kapá, miszerint sem a' respublica polgáritól sem a' Mexicoban lakó idegenektül többé kényszeritett kölcsön nem fog zsaroltatni.“

A' hamburgi Börsenhalle következő hireket közöl, mellyeket Panamán 's Ujyorkon keresztül Great Western gőzös hozott Angliába 's mellyek az angol lapok által támasztott várakozások ellenire Santacruz tábornok, a' peru-boliviai szövetség protectora tökéletes megbuktatását jelentik Bulnes chilii tábornok által. A' véres csata jan. 20án történt Penuan mellett, hol Santacruz 6 ezer emberrel birt Moran, Herrara és Bermudez tábornoksági alatt. Állomásában regg. 11 órakor támadák meg erős chilii és szövetség - elleni csapatok, Bulness és Gamarra vezérletük alatt: a' győzelem már 4kor tökéletes volt, a' chilii lovasság csak a' peru-boliviaiak megfutamodakor jöve csatatérre 's iszonyu vérengzést okozott az iramlók sergiben. Santacruz 100 főnyi kisérettel menek-

vék meg 's másnap 25 katonatiszt kiséretében látták őt a' chiliiektól buzgón üzetve, kik beérni reménylék őt. A' holtak és sebesültek száma igen tetemes. Gamarra virágos csatatudósításában a' győzelmet tökéletesnek nevezi 's oda nyilatkozik, hogy azt a' chilii sereg hasonlithatlan vitézségének tulajdonithatja. Egyik katonatiszt tudósításában állitja, miszerint a' peru-boliviai sereg tábornoki mindnyájan megölettek vagy sérültek 's Amerikában még soha illy tökéletes győzelmet nem víltak ki. —

Spanyolország.

(Urdach Munagorri által elfoglalva 's ismét elvesztve.) Május 19-ki bayonnei telegrafi sürgöny szerint Munagorri 18ikán este elfoglalá Urdach erősséget, mellyet 15 carlosi katona ótalmazott; másnap este azonban kemény ostrom után ismét átengedni volt kénytelen azt az ellenségnek, 's visszavonult embereivel franczia földre. Harcztéren ismét csönd uralkodik, kivevén Diego Leon csapatinál, mellyek folyvást munkálkodnak. Espartero ismét vesztegel, mig majd jól megerősitendi az ellenség azon pontokat, miket megtámodni 's elfoglalni szándékozik. —

Anglia.

(Shakspeare születésnapi emlékünnepe. Angol takarékpénztárak.) A' kir. Shakspeare-társulat az idén april 23kán kitünő fénnyel ünnepli a' nagy drámairó születésnapját. A' városházi terem Stratfordban pompásan volt diszitve a' lakoma és hangverseny adatására. A' társulati elnök a' költő életnagyságu képe alatt foglalt helyet, melly Garrick 1769ki alapitványából szerezteték meg. Irányában, Garrick szinte életnagyságu képe függ. Ward naplója, mellyből sok fölvilágitást vélt merithetni a' közönség Shakspeare élete némelly körülményire, végre megjelent nyomtatásban, de koránsem felelt meg a' várakozásnak, mert a' 300 lapnyi munkában csupán ennyi még nem tudottat olvashatni a' halhatatlan költőrül: „Shakspeare, Drayton és Ben Jonhson gyakor vig összejöveteket tartának és mint látszik igen sokat ittak, mert Shakspeare lázba esett e' dőzsölés következtében 's meg is halt.“ — Melly virágzó állapotban vannak a' takarékpénztárak Angliában, kiviláglik abból, hogy jelenleg 22,699,792 font sterlingre megy összes tőkéjök. —

(O' Connell nyilatkozata a' királynéról. Elegy.) O' Connell az előző társulatot Angliára is kiterjeszteni szándékozván, május 13ikán este nyilványos gyülést tartott a' londoni korona és horgony vendégfogadóban. A' gyülés megnyitása előtt egy két órával már annyira tömve volt kivánesiakkal a' terem, hogy számos be sem férhete többé. Hölgyek szinte nem hiányoztak. A' társulat nem tagjai csak díjfizetés mellett juthatának a' terembe. O' Connell, kit zajos örömmel fogadott a' gyülés, háromszoros éljent harsogtatott a' királynénak, 's azon megjegyzéssel kezdé beszédét, mikép a' további biztos javitás elemei annyira el vannak oszolva az országban, hogy minden néposztály egyesülése szükséges a' nagy czélok tökéletes kiküzdhetésire. A' britt nemzet legnagyobb szüksége jelenleg a' választásjog lehető legnagyobb kiterjesztésiben áll; mert a' népet lehető hatalommal szükség fölruházni, hogy önmaga mozdithassa elő érdekeit. (Halljuk!) Mi Anglia kormányát illeti, szóla folytatólag, én öröklő királyságot ohajtok számára, 's az valódi látható intése is a' sorsnak, hogy korát tulhaladó erőslelkü fiatal hölgyet emelt trónra, ki a' toryzsarnokokhoz igy szóla, midőn legszentebb jogait lábbal akarák tiprani: „Ti ellenségi vagytok a' népnek; pusztuljatok innen!“ (Harsogó tetszés.) Választási rendszerünk igen hiányos; minden polgárnak szükségkép birnia kell szavazásjoggal; ki pedig azzal nem bir, az rabszolga. Eddig még folyvást birja a' felsőházban a' főnemesség azon tulnyomó hatalmat, mellynek korlátoztatását a' javitótörvény eszközleni akará. A' toryk jól tudják, miszerint fél milliónyi pénzmennyiséggel kedvük szerint intézhetik a' választásokat, 's ők ezt csakugyan nem is szokták elmulasztani. Mi a' chartisták elveit illeti, én azokban tökéletesen osztozom velük, 's egyik vagyok azon 17 parliamenti tag közül, kik támogatni fogják a' népalkotmányt az alsóházban. Én általányos szavazásjogot, titkos szavazást, rövid parliamentet és napdijakat ohajtok a' követek számára. E' gyülés első lépés legyen az uj angol izgatásban, 's az általányos előző társulatot következőleg rendezem: szavazásjog minden családapa számára, titkos szavazás golyózással, három évi parliament, minden választó kerületnek egy követ által leendő képviseltetése, 's ez által eszközlendő kevésbitése a' parliamenti tagoknak, kereskedési szabadság különös tekintettel az alsóbb néposztály szükségire, lélekismeréti szabadság, és megszüntetése a' választásadónak. (Halljuk!) Miért ne javithatnók a' kormányzati erőmüvet, midőn harisnyaszövő müveket mindenkor szabadon tökélyesbithetünk? (Kaczaj és tetszés.) Miért ne alkalmazhatnók szabadelmü elvekre azon javitásokat, miket például, gyapotgombolyitóra használnunk szabad? (Halljuk!) Egy híres férfi tettleg bizonyitá meg ennek lehetőségét. Sir Peel Róbert a' gyapot-eszvától olly hatalomra juta, melly arra képesité őt, hogy kegyes királynéját megsérthesse. (Hangos roszalás.) Ő ifjusága barátnőitül törekvék megfosztani királynénkat.“ (Még hangosb roszalás. Egy szózat: „Hol van ma Önnek barátja Hume?“ Csattogó kaczaj.) O' Connell: „Menjetek hozzá, 's kérdezzétek. (Kaczaj és tetszés.) Én nem vagyok itt Hume ur vagy más ur miatt, sőt O' Connell ur miatt sem (kaczaj), hanem csupán a' nemzet miatt, mellyet arra akarok megtanitani, hogy ha Hume ur, vagy O' Connell ur, vagy más ur, kit a' nép megválaszt, nem teljesíti a' népiránti kötelességet, tehát fossza meg képviselői méltóságától.“ — Hume urat Kilkenny hihetőleg nem fogja többé megválasztani, mivel a' jamaicai kérdésben megbizatása ellen szavazott. —

(Lakoma az orosz trónörökös megtiszteltetesire.) Az orosz társulat, vagy is egyesülete azon angol kereskedőknek, kik Russziával kereskedési viszonyokban állnak, fényes lakomával tisztelé meg május 20kán az orosz trónörököst, mellyben a' németalföldi hg is részesült. A' terem közepén Anglia zászlója loboga, két oldalról pedig Russziáé és a' régi Németalföldé. Az asztal 110 személyre vala teritve, 's a' karzatok zsúfolva nézőkkel, kik közt számos díszes öltözetü hölgy. Viktória és az özvegy királyné egészségeért üritett áldomás után a' czár jólléteért ivott az elnök Astell, mire hizelgő köszönetet mondott a' trónörökös, és szavait e' köztetszéssel fogadott áldomása zárá: „Az orosz társaság és sokáig tartó barátság Anglia és Oroszország közt!“ A' németalföldi hget is áldomásüritéssel tisztelé meg a' gyülekezet. Melbourne ez alkalomkor előadá, menynyi orosz uralkodó látogatá már meg Angliát, 's milly megkülönböztetett elfogadásra talált ott, többi közt következőleg nyilatkozék: „E' föns. nhg atyja is szerencsésite bennünket látogatással, 's noha én azon fejdelemről most, midőn az orosz birodalom trónján ül, nem fejezhetem ki mind azt, mit iránta érzek; de annyit mégis mondhatok róla, hogy ő olly böcsületes, igazságszerető és őszinte férfi, mint bármellyike az európai uralkodóknak. Alkalmasint szükségtelen, sőt tán illetlen is lenne itt ez iránt bővebben nyilatkoznom, annyit mindazáltal még mondhatok, miszerint itt nyilványitott kifejezésünket uj zálogul tekinthetni az európai békefönntartásra.“ Pozzo di Borgo gr. majd egészen ehez hasonló beszédet monda, és szavait nagy tetszés közt igy zárá: „Én már öreg vagyok; de szerencsésen 's elégülten halok meg, ha azon meggyőződéssel hagyhatom el a' világot, miszerint e' két hatalmas birodalom közt fenálló kölcsönös jó egyetértés még halálom után is állandó marad.“ — Végre az elnök poharat emelvén, e' szókkal ürité azt Wellington tiszteletére: „Anglia büszkesége, harczmezőn és tanácsteremben első, és egyszersmind legidősb tábornagy az orosz hadseregben is, Wellington hg!“ A' nhg annyira meg van elégülve fogadtatásával, hogy tovább szándékozik Angliában mulatni, mint eleinte gondolá. — Az özvegy királyné visszajövetelét naponkint várják, ki visszaérkezése után kis idő mulva nagy udvarlást szándékozik tartani, mellyen a' toryk legnagyobb fényt készülnek kifejteni, a' whig udvarlatok meghomályositására az uralkodó királyné udvarában. —

(Liverpooli népgyülés. Birminghami zavargás.) A' liverpooli chartisták falragaszok által nagy népgyülést hirdetének pünkösthétfőre, mire az ottani hatóság tüstint töltéseket osztatott ki a' 10ik sorezrednek, még pedig nyilványos helyen. Elliott, a' híres gabnatörvény-rímelő, kilépett a' sheffieldi dolgozótársulatból, mivel nem akará magát pelengérre tétetni a' chartisták mozgalmi által a' gabnatörvényre nézve. Kiléptét nyilványitó iratában többi közt ezeket mondá: „Nem elég gyorsan koplaltatnak benneteket halálra ellenségitek? Miért akarjátok magatokat még juhokként leöldöstetni? Midőn a' társulat az egyedárusságot ótalmazza, 's testi erőhez nyulást tanácsol, egyuttal népzászló alatt a' főnemesség mellett harczol, 's e' harcz végre önmegsemmitésre vezérlend.“ Az eddig elfogott chartisták vallomásiból még semmi ollyas nem jöve napfényre, mi említést érdemlene. Azon szobában mindazáltal, hol az elfogatás történt, több iratra, zászlóra és más társulati jelre találtak. Egy háromszinü zászlón a' szabadsági süveg körül e' szók válának olvashatók: „Szabadon élünk, és szabadon halunk meg.“ Másikon pedig tőrrel fegyverzett kéz alatt: „Gyermekinkért egészen a' késig harczolunk. Ugy legyen isten gyámolunk!“ Következő nyomtatványt is találtak ott számos példányban: „A' londoni asszonyi népbaráti egyesület. Gyülések minden hétfőn esti 7 órakor tartatnak. April 8ka után férfiak csupán többségi határzat mellett fognak megjelenhetni e' gyüléseken. Neezen Őrzse, titoknoknő. A' belépti jegyeken e' jelszót olvashatni: „Jogainkért! Békés eszközökkel, ha lehet; erőszakkal, ha szükséges!“ — Corkbul 1400 katonát, 54 tisztet, 's 280 lovat szállitának Liverpoolba. Ezelőtt még nem történt soha, hogy Irlandból hozathatott katonaságot a' kormány Angliába, zendületi merény-elnyomásra. Bizonyosan most sem teendheté ezt, ha bárcsak egy hétig birhatta volna is tory párt a' kormányt. Birmingham folyvást főhelye a' chartista-forrongásnak. Máj. 18ikán 12 és egy óra közt számos ember kezde gyülöngeni, 's több heves beszéd után Uj-Hillbe vonult az egész sokaság, azon helyre, hol a' nagy népgyüléseket tartani szokták a' javitótörvény kiküzdése előtt. Mielőtt oda érkezheték a' menet, már számos ezer emberre szaporult. O' Brien közkivánatra elfoglalván az elnökszéket, bizonyos Edwards nevü férfi igen tüzes beszédet intéze a' néphez. Ekkor a' hatósági tisztség fegyveres rendőrökkel 's polgárokkal megjelenvén a' téren, eloszlásra inté a' népet a' királyné nevében, mivel a' gyülésből békezavarás származandhatott. O' Brien és Edwards azonnal engedének a' hatósági parancsnak; de a' nép közül sokan csak akkor távozának el, midőn vasas lovasság lépe föl zárt rendben ellenök. Másnap (19ikén) csend volt a' városban, mit a' hatóság szilárd föllépténck köszönhet a' kormány. —

(A' látszatos politikai zavar növekszik. A' cambridgei tanulók kicsapongási. Radical mozgalmak.) A' whigek polczon maradván, sokan gondolják, hogy minden a' régi helyzetben maradt. Koránsem, mert a' whigek és toryk szerepeket cseréltek, az utóbbiak eleven munkássága az előbbiekre menvén át, mig a' whigek aluszékony lomhasága most a' torykra ragadt; azonkül ezelőtt a' királyné tartá fön a' whigeket, most pedig ő az, kinek segélyre van szüksége. A' belviszonyokat ez igen tetemesül megváltoztatá. Részletekbe bocsátkozást mellőzvén, leginkább csak az ügyek általányos helyzetét vitatjuk. Első tekintetre föloszláshoz közelitő helyzetben látszik lenni Anglia. Ki ne gondolna itt mindjárt Irlandra és a' chartistákra! De ne hagyja magát senki álszíntől tévelyutra vezettetni. Bármelly igen különösnek lássék, mégis csakugyan bizonyos, mikép Anglia belső helyzete, ha épen nem megnyugtató, de bizonyára soha nem volt nagyobb 's szebb kilátással kecsegtető hatalomnövekedésre, mint épen e' pillanatban. A' mi Irlandban történik, az nem zendülési, hanem inkább összevegyülési fordulat. A' katholikusok fölszabadittatásaig ellenséges országnak volt szokás tekinteni Irlandot, mellyet csupán

erőszak csatolt Angliához; 's a' franczia háboruk idejében Irland kezet fogott Francziaországgal Anglia ellen, 's ez utóbbi birodalom fegyveres erőt volt kénytelen Irland fékezésire használni. 'S mit látunk most? Irland mélyen hat az angol viszonyokra. Mit akarnak Irlanddal kezdeni a' toryk? E' kérdés halálos döfés lön a' torykra nézve. Irland nyugott, 's az ott állomásozó katonaság szükség esetén ezredenkint siethet csöndfentartás végett Angliába. O' Connell hosszas izgatása 's vezérlete alatt Irland egészen magára vevé Anglia alkotmányos erkölcsit 's gondolkozásmódját; ezt nem vonhatni kétségbe, noha még most is megismérhetők a' régi intézvények maradványi. Az irlandi minden angolban született ellenséget láta, 's a' törvényt nem tisztelé a' nép, mert az csak bilincs és ostor volt az elnyomatott nemzetre nézve. A' nép hontalan volt tulajdon hazájában, mihelyt a' hatalmasb földbirtokos akará; de most jobb jövendőt igér a' szegényi törvény a' nemzetnek, ennek nagyobb részét pedig csakugyan szegénység alkotja. Vasutakat is igértek már Irlandnak, 's ha tartós leend a' most uralkodó nyugalom, ugy rövid idő mulva föllelendik a' hatalmas tőkepénzesek az Irlandba vezető utat, 's e' példátlanul elhanyaglott országban gazdag jövedelemforrások fognak fakadni. Szóval, Irland láthatólag közelit Angliához 's ez ország határit még csak most kezdi valódilag nagyobbítani. Ez összevegyülést tetemesül segítik a' chartista mozgalmak, mert, mi elég csudálatos, Irland és Anglia csakugyan szerepeket cseréltek. Irlandban sükerrel hirdetett O' Connell izgatást békés uton, 's Angliában az irlandi O' Connor hasonló sükerrel szólíta erőszakos izgatásra bunkókkal 's fütykösökkel, mikép az hajdan Irlandban divatozni szokott. Azonban még itt sem annyira veszélyes e' dolog, mint első tekintetre vélnők. O' Connor ügyvéd, 's mint ollyan, soha nem lépte át a' törvény korlátit, noha mindenkor határszélei körül mozgott. Beszédeinek nagy része szinészeti, valamint ómaga is mindenkor nagy előszeretetet tanusitott a' színművészet iránt, melly, mint némellyek mondják, Nisbett szép szinésznőnél bizonyos megismerésre volt szerencsés találhatni. Már a' chartisták is más húrokat kezdnek pöngetni; előbbi jelkiáltásuk: „Adjatok népalkotmányt, mert különben erőszakhoz nyúlunk," most igy hangzik: „Ha a' kormány erőszakot használ, mi is hasonlóhoz nyúlunk." Ez ismét olly csere, mellynél a' kormány részire jutott az elsőség, a' békefölbontást megkezdeni pedig alkalmasint nem fogja. Egészen csekélynek azonban még sem tekinthetni a' chartista mozgalmat. Kezdete csekély volt; két év előtt az egész társulat kényelmesen fért meg egy igen szük szálláson, 's most másfélmillió aláiratu kérelmet nyujtának a' parliamenthez! Azon gyorsaság, mellyel hatalomra jutának a' chartisták, tanusitja, mikép az izgatás csakugyan nem mesterségesen készült, hanem valóban a' kormányzat hiányiból származik. Szabad é itt erőszakos elnyomásról gondolkozni? Ez csak pillanatnyi segélyt nyujtana 's a' közvélemény csakugyan naponkint határzottabban nyilatkozik oda, miszerint valamit minden esetre szükségkép tenni kell a' dolgozó osztályok bajainak enyhitésire. Dologra nézve nem igen roszalják már a' chartisták kivánatit, hanem csupán azon mód ellen kelnek ki, mellyet azok megnyerésire használnak. A' chartisták izgatásinak természeteseu politikai okok is szolgálnak alapul, mert ők politikai jogokat kivánnak, 's e' tekintetben most igen segíti őket a' középosztály. Ezt azonban mindenki előre gyanithatá, miután a' királyné olly nyiltan hivá föl a' népet segélynyujtásra a' toryk ellen. Ha minden a' mostani helyzetben marad, ugy rövid idő mulva kétségkül többséget nyerendnek a' toryk az alsóházban, mi nyilt zendülésre szolgálna jelül, ha a' nemzet ellenkezni találna a' torykkal. A' whigek helyzete az alsóházban épen nem változott, mert ez most is ollyan, minő a' jamaicai törvény vitatásakor volt. E' tekintetben is szükség tehát valamivel szelidítni a' radicalokat, azt pedig könnyen eszközölhetni, mert a' radicalok csupán nagyobb szabadelmü többséget ohajtnak alapitni az alsóházban. A' királyné csak whigministerséget ohajt, 's a' whigek, ha polczon kivánnak maradni, kénytelenek kezet fogni a' radicalokkal bizonyos pontokra nézve. A' toryk helyzete pedig következő: a' királyné határzottan ellenök van; a' nép a' királynéval egyérzelmü; Irland zendüléssel fenyegeti a' tory kormányt, és a' chartistáktól sem várhatnak egyebet. A' toryk meghaltak, mert polgárháboru nélkül nem is álmodhatni hatalomra jutásukról. — Cambridgeben május 18kán gyalázatos jelenet tanuja volt a' város. Több előkelő polgár inditványára a' hatósági elnök vezérlete alatt nyilványos gyülésre sereglett a' nép, szerencsekivánat-intézés végett a' királynéhoz az utóbbi események miatt. Alig mondá ki inditványát Forster alderman, 's olly zaj támadt a' városház előtt, hol a' gyülés tartaték, minő csak legaljasb néposztálytól származhatik. A' város nagyobb része az inditvány mellett nyilatkozék, mi valóban böcsületére válik; de a' tory tanulók hatalmasul ellene zajdultak, 's minden oldalról megrohanák az épületet, minden nemü fegyvert használván az ablakok 's ajtók berombolásira. A' 24 főnyi rendőrség nem fékezheté meg a' kicsapongókat, kik végre bősz csorda gyanánt rohantak a' terembe, hol két egész óraig folyt a' tusa, minek következtében több tisztes polgár veszélyesen megsebesült. Csak estefelé oszlott szállásira a' tanuló ifjuság. — A' chartista mozgalmak az ország némelly részeiben folyvást rézsen tartják a' kormány figyelmét. A' woolwichi lovas álgyutelep minden pillanatban indulási parancsot vár Anglia éjszaknyugati részeibe, hol legmagosb fokra jutott az ingerültség. Vincent izgatóval a' monmauthi börtönben igen kemény bánásmódot éreztet az illető hatóság. Rochdaleben folyvást komolyan fegyverkeznek a' chartisták. Bristolban két dolgozót fogtak el, midőn épen pisztolyokat akartának vásárlani zsibárusnál. Birminghamban mindazáltal valamennyire szelidebb alakot kezdnek ölteni a' chartista mozgalmak. —

Franczia ország.

(Politikai nézetek. Elfogatások. Elegy.) Paris, május 23ikán: Az uj ministerség nyilványitá, miszerint nem szándéka használni megvesztegetett lapokat; de kérdés: vajjon nem maguk a' zsoldos lapok hagyák é cserben a' ministerséget? A' mai ellenzési lapok legalább ezt kérdezgetik némi csipős éllel. 'S ugyanazon alkalomkor olly czikket közöl a' jour. des Débats, melly iskolafiúk gyanánt korholja az uj ministereket, különösen azt lobbantván szemökre, mikép azon tettük, melly szerint csak a' zendület következtiben méltóztattak összeállani, valamint böcsületjökre nem válik, ugy kezességül sem szolgálhat jövendő magukviselete iránt. Azonban előleg szükség eszközökrül gondoskodni azon esetre, ha a' mostani ministerség haszonvehetlennek bizonyulna be. Igy énekel az udv. lap. Egyébiránt a' zsoldos lapok visszaléptin épen nem csudálkozhatunk, meggondolván, hogy zsoldjok megszünte fenyegeti azokat; mert ugyan mikép is ragaszkodhatnának olly ministerséghez, mellytől legfölebb pár hónapnyi tengést várhatnak. Gérard tábornagy hivatalos jelentését a' máj. 12—13iki jelenetekrül sokfélekép rostálgatják 's általányosan gáncsolják. Hogy 200 holt katona közt csak 4 nemzetőr találtaték, az nem igen fényesen tanusítja e' testület buzgalmát. Voltak századok, mellyekben a' tisztek száma majd fölülhaladá a' közharczosakét. Valahára tán mégis átlátandja a' kormány, mit várhat tulajdonkép a' nemzetőrségtül. A' kamrában is vádszavak emelkednek a' kormány ellen a' májusi zendület miatt; a' jour. des Débats pedig világosan kimondja, mikép a' rendőrség május 12én reggel már értesítve volt, hogy este zendület fog kiütni, 's még sem tett semmit elnyomatására. Minő kormány az, melly illy lélekismeretlen játékot űz a' polgárok élete 's vagyona biztosságával! Illy tettdolgok nem igen alkalmasok szeretetet támosztani a' békeszerető polgárok kebliben a' hatalomgyakorlók iránt. Azonban azt sem tagadhatni más oldalról, mikép a' kamra naponkint sülyed az ország előtt. A' nép általányosan csupa kalmárokat kezd látni képviselőiben, kik minden áron pénzt szerzeni iparkodnak, 's annál egyéb foglalkodást nem ismérnek. Legroszabb e' dolognál azon körülmény, hogy a' gyanakodásra mindenkor kész nép, vétkesitésében nem tud kivételt csinálni, hanem képviselői böcsületesb része iránt is elveszti bizalmát. — Midőn máj. 20kán a' műkiállitást látogatá meg a' király, élete elleni merényt födözének föl. A' kiállitott műtárgyakat szemlélők közt ugyanis egy, öltözetére nézve, munkás is látható vala, ki mind arczkifejezése, mind itélete által magára voná a' rendőrség kémszemeit. A' király érkeztekor megragadák e' gyanus férfit 's tőrt leltek nála. Az elfogott börtönben ül; vallomásiról még semmi nincs tudva. — Május 19kén 17 fiatal férfit fogtak el Parisban, kiket lőporgyártáson kapott a' rendőrség. — A' zendülők közszemlére kitett holttestei közt még semmi nevezetesb vagy ismértebb férfira nem találtak. — Az 1,200,000 franknyi utalványt titkos költségekre hihetőleg megnyerendi a' kamrától a' ministerség, noha e' mennyiség igen nagy, ha meggondoljuk, hogy a' ministerek nem szándékoznak többé zsoldos lapokat tartani. Az orosz követ e' napokban rablót fogott meg szobájában, midőn épen iróasztalát akará feltörni. — A' parisi rokkantak sz. egyházában már ki van függesztve azon négy óriási mexicoi zászló, mellyek a' San juan de-ulloai ostrom alatt lobogtak a' bástyákon." —

(Dzsigelli a' francziák által elfoglalva.) Toulon, máj. 18kán: „Dzsigelli, város és rév, hatalmunkban van. Szárazon 's tengeren egyszerre támadák azt meg harczosink, kik legnagyobb elszántságot tanusitának. Ez elfoglalás annál fontosb, mivel már most Budzsia, Stora és Dzsigelli minden félbenszakasztás nélkül könnyen fognak tengeren egymáson segithetni szükség esetén. Ezenkül kabyl földön fekszik e' három hely és könnyíti közlekedésünket a' kabylokkal, mit vagy baráti viszonyok föntartására, vagy fékeztetésükre használhatunk. Általányos hiedelem, hogy idővel a' kabylok frigyesink leendnek az arábok ellen, ha Abdelkader csakugyan fegyvert rántana ellenünk. Nemours hg Bugeaud tábornok kiséretében Krokodil gőzösön Algírba fog hajózni. Ez utazás okai még nincsenek tudva, némellyek szerint a' harcz Abdelkaderrel már elkerülhetlen, 's a' fiatal hg részesülni ohajt abban." —

Németország.

Dunin érsek máj. 10—11ki éjszakán beteggé lőn; felgyógyulásához azonban nagy a' remény. — Gans levelezésit, mellyek igen érdekesek, Varnhagen adandja ki. —

Belgium.

Gendebien és Dumortier követeket Gentben máj. 9kén nagy lakomával tisztelék meg az ottani tanulók. — Hoffschmidt, mint következkamrai tag, benyujtá elbocsáttatását. — A' kormány megadá a' Cockerill-kereskedőháznak a' kivánt fizetés-halasztó határidőt. —

Brüssel, máj. 18kán: A' következkamra mai ülésében nyolcz napi élénk vita után elfogadá a' londoni tanács határzatát a' Schelde folyami tonnapénzre nézve; minden módositást félrelöktek, kivevén a' biztosságét 's igy a' kormány 60 szóval 15 ellen győze. —

Törökország.

Konstantinápolyi legujabb, május 5diki, hirek a' szultán serginek Eufrát folyamon Birnél átkeltét, mellyet mult számunk közlött alexandriai máj. 7ki hir következtében, szóval sem emlitik.

Konstantinápolyi máj. 8iki hirek szerint; „a' kormány folyvást a' dögvész terjeszkedése elleni intézetek létegesitésében fáradoz. E' czélelérésre hihetőleg egyike a' legfoganatosb rendszabályoknak a' bel- 's külvárosok naponkénti tisztogatása. Ezenkül Smyrnában 's a' birodalom több főpontiban egészségi biztosságok fölállitásán munkálkodnak. A' nyilványos egészségi állapot a' fővárosban folyvást legkedvezőbb." —

DUNAVIZÁLLÁS. jun. 4kén 15' 1'' 0''' — 5kén 15' 2'' 9'''. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. szombat, jun. 8.

JELENKOR.

1839. 46ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések és előléptetések; országgyülési hírek; budapesti napló; medárdnapi sokadalom sükere; borsodmegyei tisztujitás; m. n. akad.; különféle: a' bordeauxi hg Zimonyban, adakozások az árviz által károsultak számára; győri ünnepély; nyitrai püspök-iktatás, 's a' t.: 2ik verseny a' pesti gyepen; 's a' t.) Amerika. Spanyolország (Espartero elfoglalja Ordunát, 's a' carlosiak Balmasedát és Arciniegát önként hagyják el; Diego Leon ismét győzelmet arat; Valenciában zendülés; 's a' t.) Anglia (a' születésnapi ünnep; örömnyilatkozatok a' whigministerség megmaradta miatt; a' london-brightoni vasutvonal megnyittatása; birminghami népgyülés; a' cambridgei tanulók ujabb rakonczátlankodása; 's a' t.) Francziaország (Követ- 's pairkamrai ülések; visszaélés a' bocsületrend díszjeleivel;) Németország.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége f. e. martz. 26iki határzatában Székely Dávidnak a' szebeni tartománybiztos mellé tiszt. tartománybiztosul adatását megengedni, 's f. é. május 28iki rendeletében, pilsachi Senfft Fridrik gr. németalföldi követjét magyar kir. sz. István-rend nagykeresztesévé nevezni méltóztatott.

ORSZÁGGYÜLÉSI HÍREK. Pozsony, jun. 2ikán: „Tegnap este 10 óra után Nádorunk ő cs. kir. főhgsége kivánt egészségben városunkba érkezvén, ma már udvarló látogatásit méltóztatott elfogadni a' főpapság, nemesség 's katonaság előbbkelőinek; ezután a' hatóságokat bocsátá maga elibe, 's ezeket az országgyülési követek válták föl, kik szokás szerint három nap alatt valamint ő cs. kir. fhséginek, ugy a' kir. személynöknek is, megbizó-leveleiket mutatandják be. — Országunk primása máj. 29ikén érkezék ide, 's másnap Bécs felé folytatá utját.

Pozsonyban jun. 5. reggeli 10 órakor tartotta mind a' két tábla termében pompásan 's nagy számmal az első országos ülést, mellyet a' fő RRdek táblájánál Ő cs. kir. főhgsége országunk szeretve tisztelt Nádora, a' Rdekénél pedig a' m. királyi személynök ur remek beszédekkel nyitottak meg, mellyekre amott a' herczeg-primás, itt az esztergomi fő káptalan első követe hasonló módon válaszoltak. Ezután kölcsönös tisztelkedések végett küldöttségek neveztettek ki, mellyek tisztükben eljárván, felolvastatott a' holnapi ünnepély szertartásit tárgyazó directorium, mellyből az Ország RRdei megértették, hogy ő FFels. ma este „incognito" fognak városunkba jőni 's csak holnap fogadandják el a' hódoló tisztelkedéseket, 's ezek után fels. Urunk az országgyülést személyesen megnyitván, a' kir. előadások fognak felolvastatni. Ezek után a' gyülés feloszolván, a' hg-primás által fényes segédszemélyzettel tartott „Veni-Sancte"-ra sietett, melly délután 1½ órakor ére véget. Estve Ő cs. k. Felségeik csakugyan megérkezvén, hét óra után, a' várakozott hiv alattvalók által örömkiáltozásokkal fogadtattak, mire az egész város a' legfényesebben ki lön világitva. H-k.

Budapesti napló. Hermine cs. kir. fhgnő, Nádorunk ő cs. k. fönsége legidősb leánya, f. hó 3kán reggeli 3 órakor, nevelőnéje, Eckhardt k. a. kiséretében Pozsonyba utazott föns. édes atyjához. — F. hó 4dikén ment végbe dunahidunk árverése 6 évi bérletre, f. eszt. augusztus 1jétül kezdve. Legtöbbet igérő Bozda Naum lőn, évenkint 93,150 ftot ajánlván váltóban. Az előbbi bérlő 90,610 forintot fizetett. A' hid ez emelkedő jövedelmezése világosan tanusitja, mikép két fővárosunkban folyvást élénkebbül a' közlekedés, mi kereskedési jóllét-virágzásra mutat. — A' magyar kir. tud. egyetem sajtóját most hagyá el: „Diaetetica elemei." Hallgatói számára kézirat helyett kiadta d. Schedel Ferencz, kir. egyet. rendkiv. prof; n. 8r. 88 l. A' magyar irást némelly nélkülözhető jegyektől megtisztogatni akarván, a' hiányjel kihagyásán kivül ez helyett csak puszta c betüt használ jelen munkájában a' szerző, mikre már Horvát Endre, Bugát, Kazinczy és Dugonics is mutattak példát. — Legközelebb még következő érdekes munka hagyá el a' sajtót: „A' lélekeszme bölcsészeti 's történet-birálati szempontbul, különös tekintettel Hegelre. Irta dr. Taubner Károly pred. 's pesti ev. gym. rector-professor." A' munka két részre oszlik, 's bevezetésül a' homeri képzeleteket közli a' lélekrül. Az első rész a' régi bölcsek eszméit közli a' lélekrül, a' 2dik pedig a' legujabb korban éltekéit, különös tekintettel Hegel összes rendszerére, 's záradékul ez utóbbinak bölcselkedési rendszerét adja elő lélektani szempontbul. Ára 1 fr. 40 kr. pengőben. Vajda „Dalhon" czimü beszélygyüjteményét olly kedvezőleg fogadá a' közönség, hogy IIik kötete már sajtó alatt van, minthogy korábbi szándékánál hamarább kivánja ezt közre bocsátani a' szerző. — Ugyan most jelent meg Budán Gyurián és Bagó betüivel: „Vítan," irta Domján. Ára 1 pgő forint. — F. hó 4ikén Orczy b. majorjában kéménygyuladás ütött ki esti 6—7 óra közt, melly könnyen veszélyes lehetett volna; de két elszánt férfi, Szabó Péter és Horváth Zsigmond, rögtön elfojták a' tüzet. — A' magyar színházban f. hó 1sején „Bájital" adaték; 2ikán „Kalapos és harisnyatakács,": a' kis Schuller Janka közkivánatra a' kedvelt cachucha-tánczot járá el, Cajetán és tanitványa Véber Rozália magyart 's lengyelt tánczoltak, Kaczér pedig angol matróztánczot; 3kán először juta szinpadra: „Babérfa és koldusbot, vagy: egy költőnek három tele szinj. 3 felv.„Koldusbot és babérfa, vagy: husz évvel halála után czimü utójátékkal 1 felv." Holtey Károly után fordítá Szigligeti; 4ikén másodszor bérszünettel „Don Juan"; 5ikén „János, Finnland hge"; 6án „Beatrice di Tenda" 7én „Szerettetni vagy meghalni" vjáték 1 fvonásban forditotta Balog István 's „a' külföldiek" vjáték 2 flvsban Fáy Andrástul. Szinházunk ismét légszesszel van világitva.

F. évi május 10kén, a' közgyülés folytában, Vécsey Miklós b. főispán ur, az egyik megürült szatmármegyei főorvosi helyre, a' KK es RR kivánatához képest Jelenffy Károly orvostanárt, 's m. k. egyetemi segédet nevezte ki. —

A' m. tud. társaság f. e. aprilis 15. május 13. és 20án tartott kisgyüléseiben, több rendbeli, belső dolgok közt Schedel Ferencz hivatalos jelentése is felolvastatott a' Batthyányi Gusztáv és Kázmér testvér grófok által az akademiának felajánlott, 's a' titoknok által már át is vett rohonczi és kisbéri könyvtárak mibenlétéről; melly alkalommal azoknak a' társaság utasitásai szerint eszközlendő összeiratása, rendezése, és felállitása, önkéntes ajánlkozásából a' titoknokra bizatott. Továbbá I. Szabó Istvánnak „Szikrák a' görög szónokokból" czimü munkája, Péczely József r. és Székács József l. tagok tudósitására a' hellen classicusok gyüjteményébe fölvétel végett a' nagy gyülésnek ajánltatni rendeltetett. II. Külön kiadatás végett beküldött négy szépliteratural munka, 's egy a' Tudománytárba szánt philosophiai értekezés, az illető birálók által előadott okoknál fogva nyomtatástól elmozdittattak. III. Némelly évkönyvi és tudománytári, törvény-, történet- és számtudományi dolgozatoknak, 's egy külön nyomtatás végett beadott vizépitési munkának birálók rendeltettek. IV. Sebestyén László a' társaság minapi felszólitására hadtudományi müszavak gyüjteményét küldé be. V. A' társaság könyvtára következő ajándékokkal szaporodott: 1) Nagy Károly r. tag a' Jüttner József alezredes által Bécsben 1839. kiadott, két lábnyi átmérőjü földgolyóval kedveskedett, ezen hozzá tartozó munkával együtt: Anleitung zum Gebrauch der Erdkugel. — 2) Gévay Antal l. tag pedig: Urkunden und Aktenstücke zur Geschichte der Verhältnisse zwischen Oesterreich, Ungern und der Pforte, im XVI. und XVII. Jahrhunderte. Bécs, 1838. — 3) Gottwald Gáspár: A' gyermekek testi nevelése a' fogantatástól egész az emberkorig. Pesten, 1839. — 4) Guzmics Izidór: Egyházi tár, 1839. I. és II. füz. Pest. — 5) Makáry György e' következőkkel: A' Jezus-szivet szerető szivek ajtatosságára szivés képekkel kiábrázoltatott könyvecske. Pozsony, 1642. — Keresztényi tudománynak rövid summája: Irta Vásárhelyi Gergely s. t. 1618. — Bölcs és figyelmetes udvari ember. Irta spanyol nyelven Graczián Boldizsár. Fordit. Faludi Ferencz. N. Szombat, 1750. — Ne bántsd a' magyart. Irta gróf Zrinyi Miklós. Marosvásárhely, 1790. — Telemakus bujdosásának történetei. Ford. Haller László. Kassa, 1758. — Salamon, Ptolomaeus és Titus, három szomorújáték. Kettejét szerzette, harmadikát ford. Illei János. Kassa, 1767. — Istenes jóságra oktatott nemes ember. Irta Dorell József, ford. Faludi Ferencz Budán, 1749. — Selectiora adagia latino-hungarica Studio et vigilantia Petri Kis-Viczay. Barthphae. 1713. — Molnár Jánosnak a' régi jeles épületekről kilenez könyvei. N. Szombat 1760. — A' peleskei notariusnak pokolba menetele. Basileae, 1792. — 6) Miskolczi Károly: Balaton-Füred mint savanyu viz. Veszprém, 1737. 's két alkalmi vers. — 7) Szigligeti Eduárd: Eredeti szinmüvek. Pest, 1839. 's Gyászvitézek. Eredeti dráma. 1838. — 8) Nagy Ignácz: Szinmütár, első füzet. Ruy Blas. Budán, 1839. — 9) Taubner Károly: Az isten dicsőitése a' világ bajaiban. Pest, 1839. — 10) Warga János: kézi A. B. C. és elemi olvasó könyvecske. Pest, 1838.

Az elemi könyvek kiadására összeállott egyesület által a' m. tud. társaság rendelkezései alá adott 48 példány Nagy Károly „Kis Geometra" czimü munkájából az ajtatos szerzet előljárójának küldetett azon kéréssel, hogy azok a' budai és pesti gymnasiumokban tanuló, 's a' magyar nyelvben különös előmenetelt tevő ifjak között szorgalomdíjul 's jövőre szolgáló buzditásul osztassanak ki.

Jutalomtétel. A' cseh kir. tudom. társaság kérelmére a' m. tud. társaság ezennel közre teszi annak, f. évi aprilisben kitüzött historiai feladását, mellynek szerint „a' cseh kereskedés története kivántatik a' legrégibb időktől 1838. év végeig." A' pályamunkák német vagy latin nyelven lehetnek irva, a' legjobbnak elismerendő 50 cs kir. aranynyal jutalmaztatik, 's azon esetre, ha sajtóra is érdemesittetnék, a' szerző még 350 tiszteletpéldányt kap. Bővebb programmáját e' jutalomtételnek a' Tudománytár májusi füzete közli. Pesten, junius 1én 1839. D. Schedel Ferencz, titoknok.

KÜLÖNFÉLE: Zimony, május 29ikén: „F. hó 16ikán délutáni 2½ órakor érkezék városunkba főudvarmestere 's más urak kiséretében 2 kocsival a' bordeauxi hg, és Czikko-házban szálla meg, hol lobogó zászlóval tisztelgett egy cs. kir. ezred százada Ungerhofer tábornok 's az egész tisztkar vezérlete alatt. Igen rövid pihenés után a' készen váró kocsikon a' tábornokkal 's egész kiséretével a' Dunához ment a' hg, onnan pedig tüstint Belgrádba, hol a' vezért, Obrenovich Jefremet és Milos hget tisztelé meg látogatással. Ez utóbbi legnagyobb gyorsasággal sietett ez okbul Tobcsiderébül Belgrádba és czukros süteményekkel, pezsgővel 's bordeauxi borral vendéglé mega' fiatal hget, ki leghosszasb idő tölte nála. Észrevehető vala, mikép leginkább az orosz consullal szerete szólni, mig a' franciát gondosan kerülé. Ezzel csak a' Szávaparton váltá néhány szót. Ugyanazon nap egész kiséretestül a' tábornoknál ebédlett. 17ikén villás reggeliben részesült a' tábornoknál, azután meglátogatá a' vesztegintézetet 's esti 6 órakor tulajdon szállásán fényes ebédet adott, mellyre a' tábornokot családostul, a' helybeli prépostot 's házigazdáját is meghivá. 18ikán reggel áldozott a' sz. egyházban, 's azonnal Pancsova felé folytatá utját, honnan Temesvárra szándékozott. A' Duna olly rendkivül nagy e' vidéken, hogy általányosan a' tavalyihoz hasonló áradásoktul rettegnek. Egész bánságot viz födi. Hodges ezredes, angol consul, nőstül tegnap az itteni vesztegintézetbe érkezék. Milan hg még folyvást beteg." — Az árviz által károsultak fölsegélésire küldöttek: Dalmatország 19 f. 35 kr., a' szebeni vál. polgárság 200 f., a' pécsi czehek 312 fr. 20 kr.; — Győr, május 30dikán: „Uralkodó fejedelmünk névünnepét olly módon üllé meg városunk, hogy emlékezete bizonyosan feledhetlen maradand. 1820ban ugyanis Iső Ferencz elhunyt királyunk megengedni méltóztatott a' város kőfalait és sánczolatit, a' Dunával szemközti részen, lerontatni, azigy nyert földet a' városi birtokhoz csatoltatni, 's az ott ujdon épitendő várost nevéről Ferenczvárosnak neveztetni. Az itten is dühöngött görcsmirigykor 1831ben a' fehérvári kapu melletti 's Rába folyamra nyuló erősségek leromboltatása is megengedteték, leginkább azon okbul, hogy a' dologtalan szegénységnek alkalom nyiljék kenyérkeresésre, mi által a' város ismét nagy földtérnek juta birtokába, mellyen azóta

m'ntegy 50 uj ház épült, olly helyeken, hol néhány év előtt csupa mocsár 's árkolat volt. E' város-részt legf. engedély következtiben Ferdinandvárosnak nevezék el, 's reménylhetni, hogy különös fényre fog az jutni, részint a' tervezett Duna-szabályozás, részint pedig az arra vezetendő vasutvonal által. A' tegnapi esőzés miatt nem mehete szabadban véghez a' szándéklott ünnepély, mellynek egy része pompás isteni tiszteletből fogott állani. Reggeli 6 órakor 21 ágyulövés jelenté az ünnepély nagyszerüségét. Egy óra mulvást a' megyei és katonai tisztkar, városi hatóság, számtalan minden rangu 's koru ájtatoskodó kiséretében, a' sz. egyházba seregle. Isteni tisztelet után a' miseáldozatot bemutatta lelkész ünnepélyesen fölszentelé az ujvárost 's az égáldását könyörgé virágzására. Nyitra, máj. 26án: „Tegnap és ma örvendetes ünnepök vala Nyitra lakosinak; 25én t.i. Palugyay Imre nyitrai megyés püspök, Mocsonokrul délutáni 4 órakor Könyökbe érkezék, hol megyei a' küldöttség 's Nyitra város banderiuma által fogadtaték; onnan díszhintajában harangzugás és taraczkdörej közt, a' banderium és hangászkar kiséretében városunkba jöve; a' török-kapunál városi küldöttség fogadá őt a' főbiró szónoklata mellett, mit szíves nyájassággal viszonzott a' püspök. Az utczákon valamennyi czéh zászlókkal 's a' tanulók és leánynövendékek tisztelgének, ez utóbbiak közül 60 egészen fehér öltözetben, 30 rózsaszín, 30 pedig fehér övvel 's hajszalagokkal. A' leánykák egyike csinos magyar beszéddel üdvözlé a' püspököt, 's rózsakoszorut nyujta neki; a' püspök szinte hazai nyelven válaszolt a' leánykának. A' felső városban a' papság fogadá főpásztorát 's illő ünnepéllyel püspöki palotájába vezeté, hol Liptó, Trencsény, Abauj, Nyitra, Esztergom 's a' t. megyék küldöttségei valának udvarlatára. Este fényes világitásban ragyogott a' város, a' nyilványos épületek közt leginkább kitünt a' városház. Noha május 24kén egész nap hullott az eső 's 25kén is csak épen dél tájban szünt meg, az idegen vendégek száma még is szokatlan volt. Máj. 27én ment véghez illő pompával az egyházi ünnepély. A' beiktatást Belánszky József beszterczebányai püspök végzé. Az ünnepi lakomán 400 vendég üríte áldomást az uj megyés püspök egészségeért. Üdvezlő versek özönnel osztattak ki a' vendégek közt.“ — A' győri urnapi vásár máj. 27—29kén a' hosszas esőzés miatt igen néptelen volt. Szarvasmarhát nem igen lehete látni, de annál több lovat, leginkább igást. Többi közt 4 fekete ló 2 ezer pgő forintért volt kiállitva. Honi termékink középára követk. arányban mutatkozék: gőböly párja 300—400 f., jármos ököré 300—425 f., tehéné 150—200 f., egy borju 15—25 f., 1 bárány 2—4 fr., ökörbőr 55—65 fr., tehéné 40—45 fr., bornyué 6—8 fr., lóé 18—24 fr., 1 mázsa bodonyhelyi és bobádi dohány 30 f, himódi 45 f., malomsoki 55 f., vitnyédi 60 f., 1 mázsa kender 30 f., egy mázsa szalonna 37 f., mind váltóban. —

Folyó évi medárdnapi vásárunkon következő áron keltek hazai termékink: Timsó (fehér) mázs. 5 f. 30 kr., Dárdanyé (piskolcz) rozsnyai 12 f.—12 fr. 30 kr., liptai 11 f.; Pályinka (akója) köz. gabna 6 f.— 6 f. 24 kr., erősbnek foka 18—20 kr., törköly és seprő p. akaja 8 f.—8 f., 30 kr., bánsági szilvapályinkáé 8 f. — 9 fr. 30 kr., szerémié 10 f.—11 f. 30 kr.; 32—35 foku borszesz foka 20—21 kr.; Toll mázsája, ágyi fosztatlané 20—68 f., fosztotté 76—140 f., pehelyé 110—160 f., irótoll ezre 1 f. 24 kr. — 2 f. 6 kr. Bőr: borjué párja 2 f. 48 kr. — 4 f. 30 kr., birkáé 1 f. 12 kr.— 2 f. 24 kr., magyarjuhé 1 f.—1 f. 48 kr., ökörbőré 20—26 f., tehéné 16—19 f., lóbőré 6 f.,— 8 f., nyulbőr száza 30 f.; Tapló mázs. 14—32 f.; Sárgitófáé 4 f.—4 f. 30 kr., Gabna, pozs. bánsági tisztabuzáé 2 f. 12 kr., más vidékié 1 f. 42 kr. —2 f., kétszeresé 1 f. 20 kr., —1 f. 28 kr., rozsé 1 f. 20 kr. —1 f. 24 kr., árpáé 1 f. — 1 f. 8 kr., zabé 46 kr. — 48 kr., kukoriczáé 1 f. 4 kr. — 1 f. 8 kr., kolesé 1 f. 12 kr. — 1 f. 16 kr., Rongy mázs., közönségesé 2 f. 30 kr.— 3 f., jobbféleé 4 f. 30 kr. — 6 f., Kenderé (apatini gerebenzett) 22—28 f., nem gerebenzetté 7 f. 12 kr. —10 f. 30 kr., debreczenié 9—10 f., Szarv, szarvasé száza 44 f., ököré 20—28 f., tehéné 8—10 f.; marhaköröm ezre 3—4 f., szarvcsucs száza 3—10 f.; Gubacs, ó elsőrendü köble 120 fontjával 6—7 f., harmadrendüé 2 f.—2 f. 30 kr. uj első rendüé 6 f.—6 f. 48 kr., másodrendüé 5 f. —5 f. 15 kr., Köménymag mázsája 13 f., 30 kr., asztalos Enyvé 18—24 f., vetett repczeolajé 12 f. 30 kr. —13 f. tisztázotté 14 fr. — 15 f. 15 kr., lenolajé 15—16 f., fehér Hamuzsiré 9 f 30 kr., — 10 f. 15 kr., kékesé 9—9 f. 15 kr., kéké 8 f. — 8 f. 45 kr., főzött Lószőré 44—64 f., fonotté 44—64 f., nyers hosszué 66—76 f., rövidé 36—40 f., Gyapju: finom mázs. 95—118 f., középfinomé 66—90 f; közönségesé 50—60 f., téli kétnyiretü finomé 62—75 f., középf. 48—56 f., közöns. 38—45 f., nyári két nyiretü fin. 59—64 f., középf. 48—52 f., közöns. 38—42 f., báránygyap. 42—90 f., bőrrül nyirotté 55—95 f., timárgyapjué 40—60 f., bánsági kézzel mosott zigarráé 37—40 f., kézzel mosott magyar gyapjué 29—30 f., usztatotté: 26—28 f.; Zsiré 14 f. 15 kr. — 16 f., szegedi Szappané 14 f. — 15 fr. 30 kr., fekete közönségesé 13 f. 30 kr., finom sziksóé 14 f., közönségesé 9 f., 30 kr.—10 f., Szalonnáé 12—12 f. 48 kr., Dohányé: debrői első rendü 18—24 f., másodrendüé 12—14 f., harmadrendüé 7—9 f., szegedi elsőr. 10—12 f., másodr. 7—9 f., harmadr. 5—6 f., tiszamellékié 7—12 f.; olvasztatlan Faggyué 14—15 f., olvasztotté rudban: 17 f. 24 kr. — 19 f. 12 kr.; tömlőbelié 18 f. — 18 f. 30 kr., Viaszé: (sárga rozsnyai) 78—81 f., bánságié: 78—80 f.; Bor, akaja budai ó veresé 6—8 f. ujé 3 f. 30 kr. —4 f. 30 kr., fehér ó 6—8 f., ujé 3—5 f., pesti kőbányai ó 6—8 f., ujé 3 f. —3 f. 30 kr., hegyi fehér és veres ó 4 f., 30 kr., 7 f., ujé 3—4 f., síkföldi fehér vagy veres 2 f. —2 f. 48 kr., borkő (fehér természetes) mázs. 15—16 f., veresé 12—14 f.; orv. gyökereké: alcana 5 f. — 5 f. 30 kr.; aszuszilva mázs. 5 f. 48 kr. — 6 f., Összehasonlitván a' mostani árkeletet a' mult józsef-napi sokadalmival, kiviláglik, hogy most árban emelkedett timsó, minden faju szilvapálinka, irótoll, tapló, ó gubacs, fehér hamuzsir, minden gyapjufaj, és borkő; csökkent pedig valamennyire: az erősb foku borszesz, seprő- és törkölypálinka, fosztatlan ágyitoll, magyar juhbőr, nyulbőr, ökörszarv, marhaköröm, szalonna, viasz, gabna, dohány 's minden hegyi vagy síkföldi asztali bor. — Honi termékink nagyobb része az esőzések 's rosz utak miatt nem érkezhetek el e' vásárra, névszerint legfinomabb gyapjufajt épen nem lehete látni, egy nyiretüt is igen keveset, mi csak majd most jutand olló alá az usztatásra 's nyirésre rendkivül mostoha időjárás miatt — uton utfélen szertehever a' sok szállitandó termék p. o. gyapju, gubacs, timsó, bőr 's t.eff., innen származék a' nagyvásár roszasága; azonban a' gyalogvásár is silány volt ezuttal, mit természetesen onnan kell következtetni, hogy a' termesztők nem adhatván el nyers termékiket, sőt nagy részben ide sem érkezhetvén azok, gyártott czikkeket nem igen vásárolhatának.

Borsod-megye f. évi május végnapjaiban megujitott teljes tisztkara kövelező: első alispán: szathmáry Király József 3894 szózattal, 2dik: Palóczy László felkiáltással; főjegyző: Okolicsányi János; első al, főjegyzői czimmel: Rácz János, 2dik: Okolicsányi Manó, 3ik: Vadnay Miksa, tiszteletbeliek: Karácsondy István és Vizsolyi Dani; hadi főpénztárnok: Losonczy Kár., bái: Dominkovics Lajos; tiszti főügyész: Bakó János; első al: Paulikovics Pál, 2ik: Bay Bertalan, 3ik Török Aloiz; tiszt. alügyészek: Herke Miklós, Lukács Lajos, Rácsok István, Kun István, Bárány Farkas, Szentimrey Ferencz, Szücs János és Szép Sám.; miskolczi járásbeli főszbiró: Gencsy László; középponti: Sebe László; alsz birák: Bárány Bertalan és Debreczenyi Pál; esküttek: Vizsolyi Károly, Vadnay Bertalan, Molnár Zsigmond és Göböl Andor; egri jár. főszbiró: Nagy Gedeon; al: Palóczy Tam. és Paulikovics László; esküttek: Márton Gedeon, Fekete Mihály és Szabó György; szentpéteri jár. főszbiró: Török Tamás; al: Fodor Ferencz és Losonczy Gedeon; eskiittek: Holló Ignácz, Farkas János 's Vass; szendrei jár. főszbiró: Gombos Miksa, al: Losonczy Andor és Osváth Mihály; esküttek: Varnay Ferencz, Szalay Pál 's Péchy Flóri; számvevő: Kiss László; adószedők a' miskolczi 's egri járásban: Vizsolyi Pál, a' szpéteri és szendreiben: Szalay Mihály; csendbiztosak a' miskolczi 's egri járásban: Kiszely István; a' szpéteri és szendreiben: Hubay Sándor; levéltárnok: Pósch József; sornok: Chyk Mih.; főorvosak: Katona Mih.,'s Braidschwer Benjamin; főseborvos: Hágen Ferencz, továbbá Maurer János miskolczi, Pauda Ferencz egri, Mlakker Mátyás szpéteri, Predmerszky Ferencz szendrei járásbeli, végre Molnár Samu tiszt. seborvosak; rend. mérnök: Holecz Andor, tiszt. Toot Dani; katonabiztosak a' miskolczi járásban benfekvési: Bozsik István, átutazási v. szállitási: Bódogh Péter; egri jár. benfekvési v. élelmezési: Bullyi Ján.; szállitási: Váczy Sándor.; szpéteriben: Szücs István, szendreiben: ifj. Orásy József; várnagy: idősb Orásy József.

Pesten az árviz által megrongált házak közül 1360nak tavaly ujolag épittetéséhez fogván teljesen elkészült belőlük 1187— most egészen ujdon épités alatt van 237, részlegiben 69.

Lugoson (Krassóban) máj. 15kén a' követválasztás 's országgyülési utasitások megállapitása után alispánná helyettesittetett Jakabfy Kristóf lugosi jár. főszbiró 's helyébe főszbiróvá Petrovics Tivadar tb.

A' pesti második verseny 1839. Szerdán, jun. 5kén, délután ekkép ment végbe:

1. Hazafi-díj. 100 ar. 2 ang. mf. ismételve.
Futhat magyaror. minden k.
Liechtenstein Al. hg 5e. sg. k. Furiosissima, ap. Privateer, an. Miss Fury, 106 ft. Veres test, veressel csikos kék uj és sap. Lovasa: E. Jackson 3′ 58″—4′ 31″ . . . . . 1. 1.
Festetics M. gr. 4e. sg. k. Sonnambula, ap. Murphy, an. Governess, 99 ft. Zöld test, piros uj, fek. sap. . . . . 4. 2.
Hunyady Józs. gr. 3e. p. k. ap. Starch, an. Princess Jemima, 73 ft. Fek. test és sap., rózsaszín uj. . . . . 2.
Széchenyi Ist. gr. 3e. s. k. Julietta, ap. Rowton, an. Prudish, 73 ft. Fej. test, veres uj és sapka 3
Esterházy M. gr 4e. sz. k. Moss Rose, ap. Whitewall, an. Rosamonda, 99 ft. Kék test, sárga uj és sap. . . . . 5.
} visszahuzattak

2. Asszonyságok pályadija. 1600 öl ismételve.
150 ar. értékü billikom az első, a' díjból fenmaradó aranyok 50ig a' második lóé. Futhat angolt kivéve minden m. és k.
Hunyady Józs. gr. 4e. sg. m. Sir William, ap. Carthago, an. Lady William, 92 ft. Fek. test és sap., rózsaszín uj. Lovasa Gilbert. 3′ 44″ —3′ 55″ . . . . . 1. 1.
Lichtenstein Al. hg 5e. sg. m. Pat, ap. St. Patrick, an. Trotinda, 98 ft. Veres test, veressel csikos kek uj és sap. . . . . 2. 2.
Széchenyi Ist. gr. 3e. sg. m Padishah, ap. Defence, an. Sentiment, 72 ft. Fejér test, veres uj és sap. . . . . 3. 4.
Festetics M. gr. 3e. félv. p. m. Romeo, ap. Conscript, 72 ft. Zöld test, piros uj, fek. sap. . . . . 4. 3.

3. Batthyány-Hunyady díj. 100 ar. 2 ang. mf. Tét 20 ar. fele bánat. Futhat minden k.
Liechtenstein Al. hg 5e. sg. k. Furiosissima, ap. Privateer, an. Miss Fury, 102 ft. Veres test, veressel csikos kék uj és sap. Lovasa: E. Jackson. 3′ 3″ . . . . . 1.
Hunyady Józs. gr. 3e. p. k. ap. Starch, an. Princess Jemima, 76 ft. Fek. test és sap., rózsaszín uj. . . . . 2.
Festetics M. gr. 4e. sg. k. Elster, ap Murphy, an. Jaj, 96 ft. Zöld test, piros uj, fek. sap. . . . . 3.
Széchenyi István gr. p. k. Híretlen, ap. Sir. Walter, an. Blacklock. és Festetics M. gr. 4e. sg. k. Sonnambula bánatot fizettek.

4. Második Paraszt-verseny. A' pályakört egyszer körül.
30 p. for. az első, 20 p. for. a' második lóé. Futhat mezei gazda 's egyéb adózó saját lova. Indult 9 ló.
Bernát Ant. örkényi lakos p pr. Madár. . . . . 1.
Hoffer János czeglédi lakos fek. pr. Szárcsa. . . . . 2.

Szárcsa mint harmadik érkezék ugyan a' nyerponthoz; minthogy azonban a' második helyen beérkezett lónak mint a' futtatás után bebizonyult feltételek ellenére nemesember vala tulajdonosa, nem ez, hanem az utánakövetkező tekintetett másodiknak 's ez nyeré el a'20 pgő forintot.

Az e' napra hirdetve volt Erdélyi díjért nem ment végbe a' futás, mert a' feltételek szerint megkivánt 6 aláiró nem találkozott, 's ekkép a' megmaradt 100 ar. a' jövő évi ugyanezen czimü díjhoz fog csatoltatni.

Az asszonyságok-billikomán ezen vers áll:

A' bátor nem örül nyugalomnak, bajt keres és győz.
Vörösmarty.

A' pesti jótékony asszonyegyesület bevétele az 1838. évben következőből állt: Ő cs. kir. fensége a' nádorispánné adott 1500 váltó forintot, Aczélné sz. Skerletz Józéfa asz. 12 f. 30 kr. Almásyné szül. Horváth asz. 50 f. Almásyné sz. b. Prónay a. 25 f. Almásyné sz. Erős a. 25 f. Almásy grófné sz. Wilcsek a. 500 f. Appiano Józsefné sz. Valero Borbála a. 162 f. 30 kr. Bajzáthné sz. Tallián a. 50 f. Bajzáthné sz. Bernrieder a. 50 f. b. Baldacci Antalné sz. b. Hunyady Anna a. 250 f. b. Bánffy Pálné sz. Borbély Amália a. 50 f. Barlayné sz. Pomm a. 100 f. gr. Batthyányné sz. Majláth Erzsébet a. 50 f. Bézsán Franciska a. 12 f. 30 kr. b. Bedekovichné sz. Almásy a. 62 f. 30 kr. Bezerédyné a. 50 f. Bethlen grófné 37 f. 30 kr. Beniczkyné sz. Majláth 25 f. Benesik Jánosné sz. Dezsericzky Mária a. 50 f. Bene Mária a. 25 f. Boronkayné a. 50 f. Bohusné sz. Szögyényi Antónia a 75 f. Boráros Eleonóra a. 10 f. Burgman Károly ur 25 f. Bulla Eugenia a. 25 f. gróf Csáky Károlyné a. 50 f. Csapó Dánielné sz. Gindl 50 f. Csekonics János ur 72 f. b. Dercsényi János úr 120 f. b. Dercsényiné sz. báró Geymüller Henriette a. 50 f. Dézsánné sz. Kőszeghy Judit a. 12 f. 30 Dessewffy gr. Emilné sz. b. Wenkheim a. 50 f. gr. Dessewffy Virginia k. a. 20 f. Derra Mária a. 20 f. Dumcsa Demeter ur 10 f. Eötvös József ur 75 f. az eperjesi evang. ágostai vallásu leányiskola 40 f., Eszterházy grófné sz. b. Peré-

nyi a. 375 f. Fabini Jánosné sz. Liedeman Mária a. 25 f. Faesi Vilmos ur 445 f. Festetics grófné sz. b. Kray a. 50 f. Ferdinandy Ignáczné sz. Pomm Józéfa a. 50 f Földváryné sz. Halácsy a. 25 f. Forster Lajosné sz. Ruttkay Sarolta a. 50 f. Gosztonyiné sz. Géczy a. 50 f. Grossinger örökösei 30 f. Gömöry Károlyné Julia a. 100 f. Halbauer Theréz a. 50 f. Hammersberg Károlyné sz. Malvi. ux Mária a. 10 f. Hartleben Adolfné a. 12 f. 30. kr. Hotzlinger Francziska örökösei 5 f. Horváth Antalné sz. b. Orczy Paulina a. 50 f Horváth Jánosné sz. Latinovics Anna a. 250 f. Jálics ur 25 f. Jankovichné a. 15 f. Kendefi grófné 60 f. 50 kr. Kappel Fridrikné Emilia a. 30 f. gr. Károlyi Györgyné sz. gr. Zichy a. 100 f Karácsonyiné sz. gr. Stahremberg Ludovika a. 50 f. Klopfingerné a. 10 f. Koch Klothilda a. 62 f. 30 kr. Kray báróné sz. b. Wenkheim a. 50 f. Kray báróné 50 f. b. Kray Amália k a. 12 f. 30 kr. Krausz Erzsébet a. 50 f. Lázár Anna k. a. 15 f Legrand ur 20 f. Liedeman Ferenczné sz. Kralovanszky Julia a. 37 f. 30 kr. Liedeman Friczné sz. Rieke Rosa a. 250 f. Liedeman Janos Sámuel örökösei 50 f. Lichtenstein hgné sz. Fürstenberg grófné 300 f. Lichtenstein hgné sz. Kinszky grófné 1000 f. Lónyay Gáborné sz. Kazinczy Ottilia a. 50 f. Lovász Jozefa a. 25 f. Lopreszti báróné 50 f. Lukácsné sz. Hülf Róza a. 50 f. Majláth-alapitványnak kamatja 60 f. Malvieux Keresztely ur 50 f. Malvieux Lajos ur 50 f. Malvieux Keresztelyné Johanna 50 f. Majthényiné sz. Beniczky Maria a. 175 f. Marichné sz b. Kray a. 50 f. Mozer Therézia k. a. 25 f. Müller Anna asszony 6 f. Müller Therézia a. 10 f. Nádasdy grófné sz. gr. Ráday Anna a. 12 f. 30 kr. Némethné sz. Eötvös Mária a. 50 f. Noszlopyné sz. Bárczy Adel a. 12 f. 30 kr. Ocskay Ignáczné sz. Szerdahelyi a. 50 f. Orczy báróné sz gr. Berényi Erzsébet a. 25 f. Orczy báróné sz. gr. Batthyány a. 50 f. Palásthy Viktorné sz. Ghyczy Sarolta a. 30 f. Pállfy gróf sz. Kaunitz herczegné a. 250 f. Pállfy gfné sz. gr. Rossi a. 225 f. b. Pereira Agoston ur 100 f. Pereira báróné sz. b. Arnstein a. 1250 f. Pereira báróné sz. gr. Amade Szerafine a. 50 f. Platthy Gáspárné a. 25 f. Platthy Imréné sz. Döry Krisztina a. 25. f. Pollák Eleonóra a. 12 f. 30 kr. Ráday Pál grné sz. b Prónay Agnes a. 60 f. Rédeyné sz. Rédey Anna a. 25 f. Ritter Keresztely ur 10 f. Rosthy Albertné sz. Eckstein Anna a. 100 f. Rupp Thekla a. 12 f. 30 kr. Sartóry János ur 40 f. Schlachtáné sz. b. Hauer a. 12 f. 30 Somsich Pongráczné sz. gr. Zichy a. 50 f. Stáhly Regina a. 12 f. 30 kr. Steinacker Gusztáv ur, maga és Kolbenhayer Mihály ur egyházi beszédeinek eladatásából 371 f. 40 kr. Steinbach Ferenczné a. 10 f. gr. Steinlein Eduardné sz. b Hellenbach Zuzánna a. 75 f. Stradané sz. b. Jenik Józéfa a. 12 f. 20 kr. Szalbekné sz. b. Bánffy a. 25 f. Szapáry grófné sz b Orczy Anna a. 50 f. Szécsen Jozefa grofné 200 f. Székely Károly ur 10 f. Szentkirályi Móriczné sz. Ettre Konstantzia a. 12 f. 30 kr. Székács József úr, egyházi beszédeinek eladatásából 470 f. 50 kr. Szepessy Ferencz ur 12 f. Szilassyné sz. Inczédy a 62 f. 30 kr. Takácsyné sz. Bekella Erzsébet a. 50 f. Teleki gr. Sámuelné sz. b. Jeszenák a. 50 f. Ulfer ur 12 f. 30 kr. Ullman Móriczné sz. Szentiványi Borbála a. 50 f. Vágnerné sz. Raics Mária a. 12 f. 30 kr. Valero Antalné Katalin a. 50 f. Vay b. Miklósné sz. b. Geymüller Katalin a. 250 f. Veilheim ur 500 f. Wenkheim báróné sz. b. Orczy 50 f. Vigyazó Antalné sz. Csák Borbála a. 12 f. 30 Vogel Sebestyén örökösei 50 f. Vranyi Konstantin ur 40 f. Zalay Aloizné sz. Nagy a. 30 f. Zichy grófné sz. b. Kray a. 50 f. több névtelen összesen 586 f. 34 kr. mind váltó pénzben; azonkivül jött be az újesztendei köszöntések megváltásiból 1221 f. 26 kr., az 1838 évi január 7kén tartatott álorczás bálból 3,076 f. 5 kr. egy magyar színházbani előadásból 609 f. 9 kr. a' budai jótékony asszonyegyesülettől a' közös egyesületi szembetegápoló intézet 1838 évi költségeinek tél-részbeni megtérítéseül 380 f. 50 kr. végre némelly Bécsből érkezett ajándékok eladatásából, 's más hasonló forrásokból 283 f. 31 kr., 's a' pesti szegény biztosságtól 4,400 f. 2 kr. összesen 23,948 f. 27 kr. váltóban. — A' kiadások pedig az 1838ik évben következők valának: a' házi szegények gyámolitására (kik ezen évben a' márziusi vizáradás által tetemesen megszaporodtak) úgy szinte némi rendkivüli esetekre kiadatott összesen 18,987 f. 27 kr., az egyesületi szembetegápoló intézet bekerült ezen évben 761 ft. 40 krba, végre az egyesületi varróintezet fülsegítésére 's jelesül azon tetemes mennyiségű feher ruhának pótlására, melly ezen intézet raktarából a' vízkárosultak között ingyen kiosztatott, adatott ezen intézet pénztárába 1,700 for, 's igy lett az összes kiadás: 21,449 f. 7 kr. váltóban, ide nem számitván azon tetemes pénzsummát, melylyet az egyesület elnöknője kirekesztőleg a' vizkárosultak számára a' segedelemosztó választmánytól általvevén, a' legszorultabbak felsegitésére fordított, úgy szinte azon számos öltözetet 's asztalnemüt sem, melly több nemeslelkütől az egyesülethez küldetvén, általa a' vízkárosultak között kiosztattak. —

Amerika.

(Uj ingerkedések a' canadai határokon. Albanyban nagy tüzvész.) Ujyorki april 25keig terjedő lapok némellyike igen ingerülten kel ki az egyesület lobogóji ellen elkövetett méltatlanság miatt az angolok részirül; két, egyesült statusokbeli, hajóra ugyan is, midőn st. Lőrincz vizét haladák át, lődöztek az angol őrök; az amerikai határőri hatóság panaszára Yung angol ezredes hadi törvényszéket hitt össze a' dolog megvizsgálása végett, mellynek következtiben az ezredes nyilványitá, miszerint az egyes katonák résziről tulságos kötelességbuzgalom 's félreértés uralkodott, ezek ugyanis azt gondolák, hogy egyesült statusbeli hajónak a' folyam canadai partján nem szabad hajózni 's egyuttal sajnát nyilvánvitá az ezredes ez eset miatt. Ezzel azonban az éjszakamerikaiak nincsenek megelégülve 's azóta majd minden közlekedés félbenszakadt az angolok 's amerikaiak között, mert mind a' két rész gőz- és vitorla-hajóji csak saját kikötőjikben vetnek horgonyt. — Albanyban (Ujyork status székesvárosában) apr. 13án a' tüz épületekben 80ezer dollárnyi kárt okoza, mellybül csak 37ezer volt mentesitve. A' kár nagyobb részint az iparüzőket, szorgalmas kézmüveseket sujtá, kiknek több évi fáradalmuk szorgalma füstbe enyészett. A' methodisták 's katholikusok kápolnái is tüzmartalék lőnek.

Ujyorki legujabb hirek szerint a' buenosayresi ostromzár még folyvást fönáll. Négy franczia fregát számos korvettel 's hadi briggel horgonyoz la Plata folyamon. Az argentini respublica elnökét nem igen kedvelik a' polgárok. —

Canadai legujabb hirek szerint Arthur György, a' felső tartomány kormányzója, 22 elitélt éjszakamerikainak kegyelmeze meg. Toronto lakosi Durham lord tudósitása által ajánlott 's a' britt kormány részirül elfogadott azon terv ellen, miszerint alsó 's felső Canada ismét egyesittessék, hatalmasul buzognak 's az anyaországba küldöttséget akarának küldeni ellenszólalkozásuk nyilványitása végett. —

Mexicoi mart. 27eig terjedő hirek szerint a' szövetségesek ellen Cos tábornok vezérsége alatt küldött kormánycsapatokat mart. 15én Tuspam mellett a' szövetségesek tökéletesen tönkre verék 's feladásra kényték. Tampico még april 3kán is a' szövetségesek birtokában volt Urrea tábornok alatt. Bustamente elnök igen nagy hadi erővel Tampico ellen nyomult. E' várost csak tömérdek ember- 's pénzáldozattal ejtheti hatalmába. 5—600 szövetséges vitorlázott el Tampicobul Veracruzba, a' jelen zavaros állapotban e' várost kezökre keritendők, főleg pedig azon mennyiséget, melly az idegen hajók után járó adóbul gyült be. A' Franciaország és Mexico közti szerződést, miután a' mexicoi kormány helybenhagyá, visszaküldék Baudin hajóvezérnek; ez azonban több módositványt vőn eszre a' szerződésben, igy például, a' Franciaország által kárpótlásul követelt 600 ezer dollár „ajándékká" módosittatott, 's több illy önkényes egyoldalu történt rajta, mi a' mexicoi nemzeti büszkeségnek tömjéneze. Baudin azonban a' szerződést nyomon visszaküldé a' módositvanyoknak isméti helyre igazittatásuk végett.

Buenosayresi hirek febr. 22eig terjednek, szerintük febr. 16dikán néhány franczia hajó a' sarotei kikötőbe futott, honnan hat ellenségi naszáddal tért vissza; e' zsákmányt azonban visszabocsátni kénytelenültek, mert Romirez ezredes polgárkatonasági osztálya erősen megtamadá őket.

A' Cityben, (London belvárosa) a' Times szerint, rebesgetik, hogy a' franczia kormány kész a' buenosayresi ostromzárt megszüntetni 's az e' respublicávali egyenetlenség elintézésére Nagybrittanniát megkérni. E' szellemben készült utasitások már elindittattak Buenosayresbe. —

(Globe) Az argentini respublica bontakozónak látszik; a' santiagoi kormányzó ugyanis Rozas elnök ellen nyilatkozék 's több elégületlen lobogója alá gyülöng; hirlik, miszerint Jujuy, Salta, Tucuman, Santiago, Catamarca és Larioja tartományok uj szövetkezést akarnak alkotni 's a' boliviai szövetséggel egyesülendnek; Rozas pedig az országot szándékozik elhagyni 's e' czélra már angol hajót bérle ki. —

Portugália.

Moncorvo báró ismét portugál követté neveztetett ki a' st. jamesi udvarhoz. —

Spanyolország.

(Diego Leon ismét győzelmet arat. Valenciában zendülés. Hadi hirek.) Arronizi főhadiszállásaról következő jelentést intéze a' tartományi főkormányzóhoz május 1sején D.: „Sietek Önnel tudatni, mikép vitéz katonáim ismét uj repkényt aratának. Tegnap megvizsgálám az ellenség valamennyi erősségit e' vidéken. Öt órai élénk álgyuzás után minden árkolat katonáim hatalmában volt. Az ellenséges lovasságot megsemmitettük. Egy erősséget szuronyrohanással foglalának el harczosim, 4 tiszt 's 42 katona foglyommá lőn. Elio 7 zászlóaljt, 800 lovast és 2 álgyut vezérle. 280 harczosom csatára használhatlan lett." Ramales elfoglaltatása után Balmaseda, Arciniega, és Orduna ellen induland Espartero, ki a' guardaminoi csatában május 11kén halálos veszélyben forga, mert több golyó lyuggatá meg öltözetét. Cabrera ugyan május 11én 3 ezer emberrel, 500 lóval, 's 3 álgyuval mintegy óranegyednyi közelségben haladt el Cuenza mellett 's mégsem meré azt megtámadni. — A' whigministerség lemondása olly nagy zavarba hozá Madridban a' hon barátit, hogy ujra kormányon maradása is alig tudja őket magukhoz téríteni. Tory kormány létesülte esetén nem tehetett volna a' spanyol királyné egyebet, mint föltétlenül hódolni Franciaországnak, vagy egészen a' zendülés karjaiba vetni magát.. — A' máj. 19iki madridi udv. lap Caromolino kineveztetését közli belministerré. — Guardaminotul két mérföldnyire carlosi fegyvertár birtokába juta Espartero és a' bermeoi kikötőt is elfoglalá, hol is egy millió realt 's mindenféle hadiszert talált. A' carlosiakat igen megzavará e' szerencse-és süker; soraiktól naponkint számosan pártolnak az alkotmányosakhoz, 's tiszteik közül sokan letevék hivataljokat. Mihelyt a' bilbaoi vonalt egészen elfoglalandja Luchana gr., azonnal Cabrera ellen fog indulni, 's a' hosszas harczot talán elhatárzás rekesztendi be. La Nestosából május 15ikérül következő czikket közle a' hadministerség megbizott lapja: „A' hadi munkálkodások igen kedvező körülmények közt nyiltak meg: Molina de Carranzas erősséget leromboltuk, miután azt az ellenség végkep elhagyá, a' szinte elhagyatott guriezoi erősség hasonló sorsra jutott. Castor tábornoktul 2 ezernél több katona szökött meg, mi természetesen rendkivül elcsüggeszté őt. E' vidéken a' zendülők ugy elgyávultak félelmökben, hogy őrködésükre bizott erősségiket elhagyván, csupán életüket iparkodnak megmenteni. Castor tábornok a' trónkövetelő főhadiszállására ment, panaszt teendő Maroto ellen, ki szerinte rendre föláldozni szándékozik a' vezéreket, hogy aztán egészen korlátlanul parancsolhasson a' trónkövetelőnek is." — Maroto fővezér május 22kén Balmasedába helyzé át főhadiszállását. — Esparterót valamennyi lap egyhangulag magasztalja azon nemes bánásmódjaért, mellyel a' guardaminoi elfogott carlosi haditisztek iránt viselteték. Ő ugyanis meghagyá fegyvereiket és hadi tisztelgéssel fogadá őket, az ostromnál pedig személyesen vezérlé gránátosit, mi legnagyobb merészségre buzditá harczosit. — Urdach megrohantakor Munagorri Caballero ezredest a' trónkövetelő egyik legvitézebb tisztjét agyon lőtte. — Diego Leon május 17kén 8 zászlóalj 's több lovas század kiséretében Pamplonába érkezék. Katonái rendkivül elgyöngültek a' nagy 's hosszas erőködés miatt. Május 24kén este következő perpignani telegrafi sürgönyt közle a' Moniteur: „Majus 8kán nyugtalankodás üte ki Valenciában. Minden téren torlaszokat emelt a' nép, 's a' nemzetőrség véres harczot küzde a' sorkatonasággal. Czélja e' zendületnek: cortesföloszlatás, és Aragonia, Valencia 's Murcia királyságok függetlensége; 20kán azonban már helyre állott a' csönd. — Arnau tábornok 7 ezer emberrel 's 500 lóval Liriába nyomult." —

(Espartero elfoglalja Ordunát, 's a' carlosiak Balmasedát és Arciniegát önként hagyák el.) Május 26ki bayonnei telegrafi sürgöny szerint május 22ikén elfoglalá Espartero Ordunát, mire a' carlosiak azonnal elhagyák Balmasedát és Arciniegát. Az előbbi város Maroto tábornok fő-

hadiszállása volt. Espartero e' szerencsés foglalási biztosítják részire az egész bilbaoi fontos vonalt, mi rendkivül káros következményü leend a' carlosiakra nézve; maga a' Quotidienne is igy nyilatkozik e' fontos eseményrül: „E' hír valósulta esetén veszélyes fordulat fenyegeti d. Carlos ügyét, mert Orduna, Biscaya 's Alava határin fekszik, középpontján a' bilbao-vitoriai országutnak. Nem tagadhatni, hogy e' veszteség igen káros következményü lehet a' carlosiakra nézve.“ — A' genuai és nizzai spanyol consulok parancsot kaptak e' két város azonnali elhagyására, mivel Sardinia még mindeddig nem ismeré meg az alkotmányos spanyol királynét. —

Anglia.

(A' cambridgei tanulók ujabb rakonczátlankodása. Udvari hírek) A' cambridgei tanulók, nem elégülvén meg azon véres kicsapongással, mellyet a' városházban tartott szabadelmü gyüléskor a' polgárság ellen elkövetének, május 21ikén ujabb rakonczátlankodást vittek véghez, mint valódi megrögzött toryk. Ezuttal azon beszédek szolgáltak okul a' korlátlankodásra, miket Smith és Shearman, a' gabnatörvény elleni társulat küldöttei, a' színházban tartának. A' városi polgárok, kik szép ellentétben a' vakbuzgó tanulókkal, egészen 's kitünőleg szabadelmü intézvények pártolói, mikép ezt parliamenti képviselőik választása is elég világosan tanusítja, figyelmesen hallgatának a' szónokok előadásira, midőn egészen váratlanul mintegy 150 tanuló nyomult a' páholyokba és Smith előadását ez orditással szakasztá félben: „Hurrah a' gabnatörvényért! Hurrah Peel Róbertért! Le a' chartistákkal! Isten átkozza meg szemeiteket!“ A' polgárok némi türés után végre látták, hogy erőszakhoz nyulni 's az izgága fiúkat kidobni kénytelenek, 's csakugyan néhány pillanat mulva ökölre került a' dolog diákok és polgárok közt 's az előbbiek végre véres fejekkel távoztak el. A' tanitók nem gátlák e' rút kicsapongást. — Leiningen hg 's hgnő látogatásra érkezének Londonba ő fölségihez, 's két hónapig fognak Buckingham palotában mulatni. — Clarendon l. arája 4 ezer font sterl. évi jövedelmet hoz a' kimondhatlanul boldog vőlegénynek. —

(A' királyné születésnapi ünnepe. Örömnyilatkozatok a' whigministerség megmaradta miatt.) Május 23kán, mint ő föls. születésnapja előünnepén, korán reggel minden harang zúgott minden londoni szentegyház tornyáról, ezek kúpján pedig Anglia királyi zászlója lengett. A' Temze folyamon valamennyi hajó zászlók- 's lobogókkal vala boritva. Minden utczán zenészcsapatok harsogtaták a' nemzetidalt 's Towerben álgyuk dörgének a' szeretett királyné tiszteletére. Délben udvarlat volt a' királynénál, mellynek fénye minden eddigit felülmult. Némelly lapok sajnálkozva emlitik, miszerint a' királyné 's föns. anyja közt ismét megújult a' visszavonás szelleme, minek következtében Kent hgnő végkép elis hagyja Buckingham-palotát. — Hastings sorhajó az özvegy királynéval május 23kán Wight szigethez érkezék, 's másnap reggel horgonyt vete Portsmouthban. — Majd valamennyi angol tartományi lap telve gyülésjelentésekkel, föliratintézés végett ő fölségihez, hálanyilatkozásul azon nemes ellenszegülésért, mellyel a' torykat eltávolitá a' kormánytól. O' Connell nagy népgyülést tarta pünkösdkedden Dublinban, 's lelkesülése határtalan volt a' királyné iránt, „Azon 20 éves szűz iránt, ki valamint imádásra méltó, ugy fiatal és tiszta, 's minden tulajdont összesit magában, mi őt a' régi lovagkor diszévé is teendheté; ő, ki öntudata erejével legyőzé Wellington hget, a' száz csata hősét, és Peel Róbertet, a' cselszövényteljest, 's ez által megmenté Irlandot, miért a' hálás, Zöld Erin 400ezer fegyverest állitand síkra szükség esetén. Én magam, szóla tovább O'Connell, mint önkéntes fogok szolgálni e' hű seregben.“ O'Connell és Grattan Henrik annyira mentek buzgalmokban, hogy nyiltan kimondák, miszerint tory kormány-létesülés esetén veszélynek lett volna kitétetve a' királyné drága élete. A' tory lapok minden kitelhető gunynevekkel tetézik őket ezért. Beresford-téren nagy gyülést tarta O'Connell a' királyné születésnapján.

(Birminghami népgyülés. Az orosz trónörökös adakozási.) A' május 24iki nagy népgyülés szép csönddel ment véghez minden kicsapongás nélkül Birminghamban, noha épen országos vásár volt, 's a' város elárasztva minden osztályu néppel. O' Brien oda nyilatkozék a' szószéken: mikép véleménye szerint legalább 200 ezer embernek kellett volna megjelenni e' gyülésen, 's mégis csak 5 ezer jöve a' gyüléshelyre. A' szónokok közül leginkább kitüntek: O' Connor, Taylor és M' Donell; beszédeik mérsékeltebbek valának az eddig illy alkalomkor mondatni szokottaknál, 's a' gyülést 3szoros éljenharsogással nyiták meg a' királynéért, kihez következő feliratot határzott a' gyülés: „Mi fölséged hű és őszinte alattvalói, e' nyilványos gyülésünkből azon kérelmet intézzük fölségedhez: méltóztassék személye iránti legforróbb ragaszkodásunkat kegyesen fogadni. Viszonzásul ezért kérjük fölségedet: vegye tekintetbe a' birminghami 's általjában az egész országbeli szegény munkások érdekeit, 's érezztesse minden alattvalójával azon ótalmat, melly fölségednek koronáját biztositandja. Azon reményben, miszerint fölséged olly férfiakat hivand meg kormányra, kik a' népalkotmány ügyét készek előmozdítani 's kik iránt bizodalommal viseltetik a' nép, maradunk 's a't.“ — A' londoni chartisták is hasonló tartalmu fölirattal szándékoznak járulni a' királynéhoz. — Az orosz trónörökös folyvást látogatja London nevezetességit 's az angol főnemesség előbbkelőit, még pedig minden pártszellem-kitüntetés nélkül. Nelson és Wellington emlékire külön külön 300 font sterlinget ajándékozott a' nhg. A' woolwichi hajógyárban a' királyné pompás gőznaszádját készitik most a' nhg számára, ki az ország külön hajógyárit szándékozik azon meglátogatni.

Franczia ország.

(Az öszmüvészeti tanulók megbüntetve. Elegy.) A' hadminister parancsából az öszmüvészeti intézet azon 31 tanulóját, kik május 14ikén leginkább zajoskodtak a' jour. des Débats ellen, bérkocsikon börtönbe vivék, mi kellemetlenül hatott a' népre. — Azon férfit, kit a' műkiállitásnál elfogtak, már szabadon bocsáták, mivel közelebb vizsgálat után kitünt, mikép a' nála talált 's tőrnek vélt eszköz ártatlan árvésü (Grabstichel), mellyel kenyerét szokta keresni a' dolgozó. — Blanqui a' súlyosan megsebesült Barbès társa, 's egyik vezére a' május 12iki zendületnek, Calaisban rendőrség hatalmába került, épen midőn hajóra akart szállani, Angliába vitorlázandó. Május 22ikén ismét 8 gyanus férfit f gott el a' rendőrség. — Bizonyos Fournier, ki a' juliusi zendület alkalmakor első tüzé ki a' boldogasszonyi sz. egyházra a' háromszinü zászlót, 's néhány nap előtt sebei következtiben meghalt, olly állhatatos részese volt minden zendületnek, hogy életfolyama közelebb említésre méltó. Fournier tulajdonkép csizmatisztitó volt, 's kalandos pályáját a' juliusi zendületben nyitá meg, bátran küzdvén az utczákon, minek az lőn következménye, hogy sebeket kapván, kórházba jutott. Szerencsére azon jegyzéken díszlett neve, mellyre a' magokat különösen kitüntetett 's nemzeti jutalomra érdemes honfiak nevei voltak irva. Fournier juliusi keresztet kapott. Az 1832iki jun. 5—6iki zendületben Fournier ismét a' küzdők soraiban állott, 's ismét sebet kapván ujra szinte azon kórházba került, még pedig ugyanazon ágyba, mellyben már egyszer szenvedett. Sebe olly veszélyes volt, hngy egyik lábát le kelle vágni; mivel pedig elég furfangos volt a' rendőrséggel elhitethetni, mikép ő a' kormány mellett 's nem ellene küzde, tehát pénzsegélyre tőn szert. Az 1834iki aprili zendületben a' falábu Fournier ismét csatázók sorában állott, 's harmadszor is sebesülten nyomá azon ágyat, melly már kétszer volt tanuja vitézséginek. F. é. máj. 12iki zendület mindazáltal véget vete a' hős 's munkás csizmatisztitó életének, miután annyiszor küzde hazája mellett. — A' következmai választmány előtt május 25ikén ismétlé Duchatel, miszerint a' kormány nem szándékozik többé zsoldos lapokat tartani; e' tekintetben mindazáltal mégis szüksége lesz titkos költségre, mivel időként bizonyos czikkeket szükségkép kell közlenie egyik vagy másik lapban, mi természetesen nem történhetik ingyen. — Thiers jelenleg fölhagyni szándékozik a' tettlegi politikával, és 500 ezer franknyi tiszteletdijért Napoleon történeteit fogja irni. — Azon katonatisztek, kik az utóbbi zendületben különösen kitünteték magukat és sebeket kaptak, előléptetést nyertek a' királytól. — Avignonban hír szerint összeesküvés nyomába jött a' rendőrség. —

(Követ- 's pairkamrai ülések.) A' május 25iki következmai ülésben Duperré tengerészminister 10 millióval kivánta szaporittatni a' költségvetést a' földközi tengeren állomásozó hajócsapat számára. Inditványát következő szókkal támogatá: „Mindenütt elkészülve akarunk lenni lobogónk bőcsülete, jogai és befolyása ótalmazására. Talán egészen nem fog szükséges lenni a' kivánt mennyiség, mi legalább biztosan reményljük ezt. Készületink minden esetre csupán azon kiterjedést nyerendik, melyet az események ssükségessé teendnek. A' kamra azonban bizonyosan meg fogja ismerni, miszerint sok alkalom nyilhatik, mellyben határzottan parancsolják érdekink, hogy hatalmunkról senki ne merészkedjék kétkedni.“ — A' pairkamrában ugyanazon nap az irói tulajdont biztositandó törvényjavaslat juta vitatási szőnyegre, melly alkalomkor köztetszésü beszédet tarta Portalis gr., 's az irót örökös tulajdoni joggal kivánta fölruháztatni. Villemain, nyilványos oktatási minister, oda nyilatkozék, mikép, az elvet magában tekintve, nincsen 's nem is lehet ellene kifogása; de véleménye szerint tettleg nem hozhatni azt gyakorlásba. Ő az iró halála után még 30, vagy ha ezt kevesleni találná a' kamra, tehát 50 évre ohajtaná biztosíttatni az irói tulajdont örökösei számára. Az inditvány első czikkét, melly élte fogytaig biztositja az irónak a' kiadásjogot, módositás nélkül fogadák el a' pairek; a' sokkal fontosb 2ik czikk eldöntetését másnapra halasztá, mivel már nem volt annyi tag jelen, mennyi törvényszerü szavazásra megkivántatik. Az ülés egyéb tárgyai érdektelenek voltak. —

(Visszaélés a' bőcsületrend diszjeleivel.) A' pairkamrai május 23ki ülésben Monnier b. következő felvilágitásokat közle azon visszaélésekrül, mellyek a' bőcsületrendi diszjelek kiosztásában uralkodnak: „1838diki oct. 31kén 44,728 bőcsületrendi lovag volt. E' bőkezüség a' kiosztásban mindenkit bámulásra inditand. A' diszesitettek számát igen czélszerüleg lehetne 15ezerre szállitni. A' kormányzat több osztályiban már nem is mondhatni megtiszteltetésnek a' bőcsületrend diszjelét, mert az valóban csupá egyenruha-függelékké aljasult, mikép a' mandarinok gombja Chinában. Az 1802ki törvény 5250re határozá a' lovagok számát; két év mulva még 2ezerrel szaporitá e' számot a' császár, 's e' szerint ő 7250 diszjelet elegendőnek itélt számos hadserge dicső tettei méltó megjutalmazására, valamint azon polgárok kitüntetésire is, kik a' próbák és szenvedések korában magukat kitünteték. A' rend alapszabályi szerint a' tisztek száma 450re volt határozva. 1816diki martziusi rendelet kétezerre szaporitá e' számot, most pedig 4500 bőcsületrendi tiszt létezik. Ugyanazon rendelet szerint a' középkeresztesek száma 400, a' nagy kereszteseké pedig százra határoztaték; mult évi octob. 31kén mindazáltal 838 közép- és 207 nagykereszt volt kiosztva. Első osztályu rendjelt csak 80 viselhetne az alapszabályok szerint, 's mi majd százat látunk azzal diszesitve.“ Azon választmány, mellyre az inditvány vizsgálata bizaték, magát az inditványtevőt nevezé ki jelentés-szerkesztővé. A' vitatást mindjárt az irói tulajdon iránt inak bevégzése után szándék megkezdeni. —

Németország.

Hannoverában felső rendelet következtiben el van tiltva a' német Courier 5 tallér büntetés alatt és szorosan meghagyva a' rendőrségnek, hogy e' lapnak nyilványos helyeken olvashatását mindenkép gátolják. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szerda, jun. 12. 47ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések és előléptetések; országgyülési hírek: a' kir. előadások: ő cs. kir. FFöls. beszédjei, üdvözlő beszédek; pestmegyei közgyülési határzatok; különféle: magyar nyugpénzintézeti közgyülési határidó, hernyók pusztitása, 's a. t.; 3dik verseny a' pesti gyepen; budai jótékony nőegyesület; 's a' t.) Amerika. Spanyolország (összeállitása az alkotmányosak győzelmének; Arias Teixeiro titkon visszatér Spanyolországba; rendkivüli inség a' carlosiak táborában; harcztéri mozgalmak: 's a' t.) Anglia. Franczia ország. (Joinville hg tábornokkari parancsnok; a' literariai tulajdon 30 évre biztositva az iró halála után; 's a' t.) Németország. Olaszország. Gabonaár

Magyarország és Erdély.

ORSZÁGGYÜLÉSI HÍREK. Junius 5ikén esti $7^{3}/_{4}$ óra tájban élvezék Pozsony-város lakosi azon magas szerencsét és szivbeli örömet, hogy uralkodó fejdelmünk ő cs. kir. Fölségét, három hosszas év után, föls. hitvesével együtt ismét körükben láthaták. Ő felségük a' postauton érkezének, 's tömérdek sokaság által harsogó éljennel kisértettek a' polgár-katonaság által alakitott tisztelgő sor közt egészen a' halászkapuig, hol diadaliv volt fölállítva a' városi czimerrel 's következő átvilágló fölirattal: „Hűség. Vár. Szeretet. Fogad. Örvendezve. Királyunk. Üdvezlő. Honunk. Áldozik. Atyja. Jövél!“ Kivülről pedig: „Éljen. Ferdinand 's. Mária. Köz. Öröm. Jeléül. Hódoló. Szivbeli. Tisztelettől. Vezetve. Buzogva. Tevé. Sz. K. P. V.“ — A' zöld diadaliv fölött nemtő lebegett 's ő FF. álgyurobaj és harangzugás közt haladának egészen szállásukig a' primási palotába, hol országunk nádora ő cs. kir. fhgsége, főpapság, nemesség 's katonaság üdvözlék ő felségöket. Este fényesen ki volt a' város világítva 's ő FF. kocsiban kegyeskedének azt megtekinteni. Jun. 14ikén Komárombul Ácsig, 15ikén vissza Pozsonybá szándékoznak utazni ő fels. 's ezenkül még néhány kirándulást tenni. —

Főhg-Nádorunk ő cs. kir. fensége jun. 5kén köv. beszédet intéze az első orsz. ülés alkalmakor a' főRRkhez: Exc. Proceres! Dum ad generalem, quem Deo auspice ordiemur, Regni Conventum, hodierna die primum congregatos intueor Exc. Proc., intimum ex hoc frequenti dignissimorum Virorum ad res Patriae cum Principe providendas accedentium confluxu percipio gaudium; quo enim studio Exc. Proc ad negotia Regni gerenda, quo animo ad provehendam ejus prosperitatem comparati sint, uberrimis, per diuturnum usum documentis, expertum et comprobatum habeo. Quosdam eorum, qui postremis adhuc temporibus Consultationes nostras, pro sua vi ingenii, cognitionum apparatu et judicii pondere insigniter adjuverunt, hoc loco jam non conspicimus; aliis Aug. Domini fiducia ad alia munia vocatis; aliis ob ingravescentem aetatem, fractasque vires, Nostri in medium venire nequeuntibus, aut medio tempore, ut humana fert conditio, naturae debitum persolventibus. Ast completa cernimus decedentium subsellia provida Regis nostri Clem. sollicitudine; completa inquam meritissimis Successoribus. Hos inter veneramur Sedi suae, faustissimas inter apprecationes, nuperrime illocatum Cels. Princ. Regni Primatem. Cujus, in rebus comitialibus, alias etiam, nunquam non singulari consiliorum, in medium collatorum cum gravitate, impensam operam dum gratus recolo, una ab Eodem Dom. Regni Primate sublevamen, nonmodo per functiones in provinciam suam redeuntes, sed et insuper, prout a neo-nominato quoque Dom. Judice Curiae Reg., qui jam anterioribus binis sub Comitiis, qua Statuum Praeses, fiduciam omnium possidens, curarum mearum partem sustinuit, promtum nunc etiam adjutorium, mihi proventurum confido. Ita vero reddita Senatui huic integritate, meum, quod lubens expressi gaudium, eo ampliori spe nitiitur fore, ut quod arctissimo nexu unita Principis et Patriae ratio, ad conservandam et promovendam communem Regni felicitatem exposcit, Exc. Proceres mutuis consiliis, optata opinionum consensione, suaque veterana in me fiducia operentur; qui vicissim Excelsos Proc. universos et singulos, de indesinenti mea propensione certos esse cupio. — Pyrker László egri patr. érsek mint ő Felségök üdvözlésére rendelt orsz. küldöttség szónoka köv. beszéddel üdvezlé fels. urunkat: Cs. kir. Felség, Legkegyelmesb Urunk! Magyarország 's a' hozzá kapcsolt részek hiv Rendei, kik Felséged legmagasb rendeletére, mellyet mindenkor hódolva tisztelnek, a' kegyelmes kir. levelek által jelenleg e' városba Országgyülésre öszvehiva vannak, ama' legdiszesb, egyszersmind legkedvesb megbizással ruháztak föl bennünket, kik tisztelettel állunk Felséged előtt, miszerint kijelentői lennénk azon határtalan örömnek, mellyet Felségednek e' városba, hív Magyarjai közzé szerencsés megérkeztén teljes mértékben éreznek. Legkegyelmesb Urunk! Midón Felségednek a' kormánya alatt virágzó népek iránt határtalan kegyelmét 's igazságszeretetét bámulja Európa; midón alattvalóji java előmozditásában leggyöngédebb gondoskodását 's igazán atyai szivét a' nepek hódolva magasztalják; van a' hív magyar Nemzetnek is, min főkép örvendezzen, 's a' mit jelesb szerencséji közzé számláljon, t. i. Felségednek a' Magyar Nemzet iránti különös vonzódása, 's ősi alkotmánya épen fentartásának állhatatos kivánása, mellyeknek ez Ország kormányzása kezdetétől fogva számos egyéb bizonyitványi közzül azt teljes joggal említni bátorkodunk: hogy alig telvén el a' három év, Felséged ama' nagy fontosságú munka elkezdésére, mellyen mintegy szilárd alapon nyugszik Magyarország, 's a' kapcsolatos Részeknek a' késő maradékra is megállapitandó boldogsága 's alkotmányi állandósága, legmagasb személyében magát hív Rendei közzé ismét megalázni méltóztatik. Leghálásbaknak ismerik magokat a' RRdek Fels. ez iránt kitüntetett kegyelmeért, 's atyai szeretete indulatjaért; nem is mulasztandnak el semmi alkalmat, mellyel Fels. iránti tántorithatlan hűségöket, 's mi ezzel rokon kapcsolatban áll, legmagasb intézeteinek hódolni készségöket nyilván kitüntethessék. Esdekelve várják már a' RRdek ama' kivánatos időpontot, midón Fels. legkegyelmesb parancsára magas kir. székéhez seregelvén, hódoló tiszteletjöket nyilványthatni szerencséjök leend. Kik egyébiránt magokat velünk együtt kir. kegyelmébe 's legmagasb kegyeibe jobbágyi mély alázattal ajánlják. Erre ő cs. kir. Felsége köv. válaszolt: Quam nomine DD Statuum et OO Regni ad Nos pertulistis salutationem ex homagiali eorundem in Nos devotione profectam, grato suscipimus animo. In populorum enim Nostrorum erga Nos fide et amore summam gloriam, in procuranda prosperitate propriam felicitatem Nostram ponimus. Praesentia DD Statuum et OO ocyus perfrui Ipsi quoque gestimus. Instantem proinde adventum Nostrum iisdem nunciari et de Regia benignitate Nostra eos omnes securos reddi volumus. — Fels. asszonyunkat pedig következővel: Fels. Császárné és Királyné, Legkegyelmesb Asszonyunk! Azon őszinte tiszta öröm teljességéhez, mellyet Magyarország 's a' hozzá kapcsolt Részek országosan összehivott RRdei, fels. Férjének népei legkegyelmesb Atyjának hív Magyarjai közé kivánt jövetelén már jóeleve hálaérzelemmel nyilványitának, nem volt semmi ohajthatóbb, mint az: hogy Felségedet is, a' mi legkegyelmesb Asszonyunkat, szeretett Fejdelmünk társaságában személyesen szemlélhessük, hódolva tisztelhessük. 'S csakugyan enged ek az egek a' magyar Nemzet forró ohajtásinak: Felségedet kivánt jólétben közöttünk üdvözleni van szerencsénk. Midőn ekép Magyarország 's a' kapcsolatos Részek hű RRdeinek, a' mi Küldöinknek nevében Felségednek a' magyar Nemzet közepett megjelenésén igaz szivbeli örvendezésünket kijelentenők, egyszersmind lelki buzgalommal ohajtjuk: miszerint a' Mindenható Felségedet, min' jó Királyunk leghűségesb Hitestársát, 's a' magyar Nemzet főfő gyönyörüségét, az ének hosszu során állandó jólétben megtartani méltóztassék. Kik egyébiránt magunkat 's Küldőinket Felséged legmagasb kegyeibe legmélyebb tisztelettel továbbra is ajánljuk. Fels. asszunk erre köv. felelt: Salutationem, nomine DD Statuum et OO Regni Hungariae, per solennem Deputationem hanc ad me perlatam, tanto magis grato accipio animo, quanto intimius Me nobili Genti hungarae, haereditate a' Majoribus Meis accepto benignitatis sensu, adstrictam sentio. Velint DD Deputati hoc ipsum Committentibus suis referre, unaque de hoc, qui mihi perpetuus erit, peculiari erga illos et universam Gentem hungaram animi affectu certos, securosque reddere. A' m. k. u. Kanczeliár Majláth Antal gr. ő exc, jun. 6án a' kir. előadások átadásukkor köv. besz. tartott: Ő fels. örökös kor. Királyunk, ki az ősi magyar hivségben legfőbb dicsőségét, édes Hazánk jólléte eszközlésében fejedelmi törekvésinek legkedvesb arányát helyezi, örvendve látja szeretett Hiveit, ez országos Tanácskozásra, illy jeles számmal összegyülekezve. Kül- és belső bátorságunk érdeke mindenkor legelső volt Nemzetünknél, 's ez Urunk Királyunknak is legfőbb, legszentebb gondja. Mellynél fogva, midőn azt ohajtja, hogy a' magyar ezredek, nevezetjöknek 's az ezzel egybekötött vitézi erény dicsőségének jövendőben is megfelelni képesek legyenek: tökéletesen meg van győződve, hogy a' halhatatlan ősök méltó maradéki keblében rokonérzésre, 's ennek bebizonyitásában a' legnemesb készségre tarthat számot, kivált Ő, kinek szive csak egy vágyat ismér, azt t. i. hogy eképen a' bátorságos békefentartás reménye még biztosabbá tétetvén, minden egyéb gondjait a' nemzeti jóllét virágoztatására fordithassa. Illy bizodalommal nyujtatja Fels. Urunk kir. Előadásit által, 's valamint az Ország kedvelt Rendeit szivének legbelsőbb érzéséről bizonyosakká teszi, ugy szinte teljes bizonyossággal igéri magának azt is, hogy ez országos tanácskozás minden végzése — az ugyanazon-egy — szándékká forrott boldog kapcsolatnak szüleménye 's legdicsőségesb emléke lészen. — Ő cs. kir. Felsége, midőn a' kir. Előadásokat a' hg-primásnak átadá, az Ország RRhez köv. beszédet tartott: Quod semel atque iterum solemnibus verbis declaravimus: nil Nobis antiquius esse, quam ut sua Legibus sanctimonia, plenusque Institutis, quae seculorum usus consecravit, vigor constet; id moribus totoque Regiminis Nostri tenore comprobare gestientes convocavimus ad Comitia haec fideles SS et OO. Imo vero adsumus in medio eorundem Ipsi, ita prorsus animo comparati, ut, quemadmodum Nobis unum id maxime propositum est, ut sinceri in generosam Gentem amoris, candidaeque fiduciae gloria gratissimae recordationis Antenatis Nostris pares et simus, et habeamur; ita vicissim nulli dubitemus fideles SS et OO omnem aeque curam, operamque suam in praecipuo illo studio ponere, ut se dignam Majorum, qui Nomini hungaro perpetuam generosae Gentis famam asseruerunt, progeniem praestent. Inter ea, de quibus cum fidelibus Statibus et OO in praesens tractaturi sumus, unum imprimis ejus generis est, ut, cum ad interpositam publicam fidem exsolvendam, Legionesque hungaricas in eo, qui heroicae earundem virtutis laudibus porro quoque respondeat, statu conservandas referatur, in nobili Gentis charactere praecipuum praesidium suum habeat. Via igitur Subsidii de re summi, quod ultro patet, momenti agere cum fidelibus Statibus et OO constituimus, reposita in pectoribus eorum fiducia pro certo tenentes: id, quod Nos inter principes Regii Nostri muneris, sollicitudinisque partes numeramus, aequali apud animum quoque fidelium Statuum et OO loco esse. Quae praeterea ad incrementum prosperitatis publicae constitui, et Legum decerni provisione velimus, benignis Propositionibus Nostris ita complexi sumus, ut justa insuper, quae ad finem illum faciunt, postulata promtum ad animum Nostrum aditum habeant. Dum igitur eas hisce benigne consignamus, auspicamur Comitia haec tenerrimo illo paterni animi Nostri voto, ut rogandae his Leges, proprias, peramatae Genti, constantis in Principem, Patriamque amoris, et gloriae, quae praeclare navatam commodis publicis operam sequitur, Laudes novo iterum monumento confirment. In reliquo fideles Status et OO universos ac singulos de Gratia et Clementia Nostra Caesareo-Regia securos reddimus. A' RR táblája ülésit megnyitó m. kir. személynök ur velős tartalmú beszédét mai Társalkodónk közli. Itt következnek két nyelven a'

$^{7,721}|_{451}$ 1839. Kegyelmes királyi Előadások: Sacrae Caes. et Regio Apost. Majestatis, Domini Domini clementissimi, nomine, Serenissimo Archiduci etc. ect. etc. ben. intimandum: Summefatam suam Majes. Sacr. pro constanti ea, qua cunctis Regii Sui muneris partibus intendit, cura, dum generalia haec Regni Comitia indiceret, benigne simul memorem eorum, quae per articulum 21. novissimae Diaetae in respectu Partium Regni Hung. antea ad Transsylvaniam applicatarum, legeque eadem reincorporatarum, quatenus iisdem ratione voti et sessionis in Comitiis jus postliminii § 1. Articuli illius attactum suffragari dignosceretur, ad haec evocandarum constituta habentur, interea etiam, usquedum in consequentiam Relationis per exmissam Commissionem praestandae ulteriora hanc in rem, sensu § 3. praecitatae legis sancita fuerint, ad Comitatus Kraszna, mediocrem Szolnok et Zaránd, quos utpote jam ante, quam a Regno Hungariae avellerentur, hujus in Comitiis jure voti et sessionis gavisos fuisse ultro evidens est, mox nunc benignas Regales dedisse. Tenore harum Eandem cunctis Dominis SS et OO ad Comitia haec benigne convocatis generatim et Suam in observandis legibus religionem, et vero illam, qua in specie relate ad robur legionum hungaricarum conservandum tenetur, sollicitudinem pro candore benignissimi animi Sui indicasse. Est nempe illud — partim communi mortalitatis conditione, partim vero quod alii senio, morbis alii fracti, exercendis armis minus habiles reddantur, alii denique continui servitii onere sensim fatiscant — eum in modum attenuatum, ut acce-

dente cumprimis etiam eo, quod militem in consequentiam articuli 7: 1830 statutum evoluto decennio inomisse, finaliter dimitti, legis ejusdem, fideique publicae sanctimonia imperet, legali scopo, absque validis suppetiis responsurum non esset. Unde cum ad has comparandas collectacula non sufficiant: Primum illudque majorem in modum desiderare Altefatam Suam Majestatem Sacratissimam, ut DD SS et OO se in partem praecipuae hujus Regii Ejus animi sollicitudinis, et ad traditam Sibi per Majores heroici legionum hungaricarum vigoris in quosque eventus integre servandi gloriam, decernendo in Tyronibus subsidio confirmandam, ac per eum vocatos esse Principem meminerint, qui uti studium pacis cordi Suo alte impressum constanter fovet, ita nihil enixius cupit, quam ut eadem necassariis securitatis praesidiis firmata, impulsum animi sui in provehenda prosperitatis publicae efflorescentia ininterrupte sequi valeat. Alterum deliberationis DD Statuum, et OO argumentum articulus 11 postremorum Comitiorum praestituit. Cujus ad exigentiam opus Regnicolaris Deputationis, ad depromendam intuitu modalitatis, quae in alendo, hospitioque excipiendo stativante et transeunante milite opportunissima, justissimaque videretur, ratione item quaestionum, cum objectis his necessario nexu junctarum opinionem, exmissae, DD Statibus et OO referendum, mox in pertractationem summendum est. Tertium est: ut cum inter vehicula facilitandae commercialis communicationis praecipuo loco Danubius censeri debeat; scopum tamen in illum, ut is huic, quam a natura accepit, destinationi, tanto certius respondeat, simul vero mala, quae per exundationem aquarum ejus et alias frequentissime evenerunt, et vero maxime anno 1838 adsitis eidem oris gravia acciderant, efficacius antevertantur, regulatione ejus, ad hanc vero suscipiendam majori et sumtuum, et operarum impendio et denique ad tollenda navigationis impedimenta severiori legum sanctione opus sit; DD Status et OO hoc ipso evidentis publicae utilitatis objecto uberius expenso, circa decernendas scopo praevio Provisiones, pro re nata ad reliquos etiam in Regno navigabiles fluvios extendendas, ductu praeexistentium legum mentem suam his adhuc Comitiis Suae Majestati SS proponant. Quae dum Eadem Altefata Sua Majestas SS per DD Status et OO maturitati consiliorum juncta possibili temporis; ex mente legum, parsimonia peragenda confidit; una Eos securos esse jubet: circa gravamina et Postulata sub praeteritis Comitiis exhibita, quae ulteriorem pertractationem requirebant, prout et illa, quae ex Comitiis his substrata fuerint, Eandem ben. Resolutiones suas mox impertituram, neque justis desideriis pro constanti benignissimae voluntatis Suae in haec propensione defuturam esse. In reliquo Summefata Sua Majestas Caesareo-Regia DD Statibus et OO. gratiam et clementiam Suam Caesareo-Regiam hisce benignissime confirmat. Per Sacram Caes. et Regio-Apostolicam Majestatem Posonii, die 4. junii 1839. Georgius Bartal m.p. mi magyarul így hangzik:

Ő cs. k. felsége azon állhatatos gondoskodásánál fogva, mellyel kir. tisztköre minden ágira fölügyel, midőn ez országgyülést kihirdeté, megemlékezvén egyszersmind kegyelm. azokrul, mik a' legközelebb O.gyülés 21ki t. czikke által az előbb Erdélyhez illesztett, ugyanezen törvény által Magyarországhoz visszacsatolt magy.országi részek iránt, minélfogvást azoknak az említett czikk 1ső §ban O.gyülésen helyre állott (feltámasztott) szavazási és ülési joga elismértetik 's O.gyülésre meghivatásuk is rendeltetik, addig is, míglen az e'végett kiküldött biztosság adandó tudósitása következtiben e' tárgyra nézve az idézett törvény 3ik §hoz képest további határozások tétetnek, Kraszna, Közép-Szolnok és Zaránd vgyékhez, mellyeknek M.országtul elszakasztatásuk előtt országgyülésen szavazási és ülési joggal élésök kétségen tul van, azonnal kegy. kir. meghivó-levél küldetett. Ennek tartalmánál fogva ő felsége ez O.gyülésre kegy. meghitt KK és RRnek általányosan mind a' törvények megtartásábani lélekismeretességét, mind azon gondoskodását, mellyel különösen a' magyar ezredek ereje föntartása iránt viseltetik, kegyelmes szive őszintoségénél fogva kinyilatkoztatta. A' magyar katonai erő t.i.—részint a' halálozás közsorsa által, részint, mivel némellyek öregség, mások betegség miatt megtöröddvén fegyverviselésre kevésbbé alkalmasok, mások pedig huzamos szolgálati teher miatt elcsüggedtek —annyira megcsökkent, hogy ide járulván főleg az is, miszerint az 1830ki 7ik t. czikknél fogva állitott katonaságnak egy évtized után mulhatlan 's végképeni elbocsáttatását ugyanazon törvény 's közhit szentsége parancsolja, a' törvényes ezélnak hathatós segédpótlék nélkül nem felelhetni meg. Mivel pedig e' hézagtöltésre a' katonafogadás (toborzás, Werbung) elégtelen: 1ör 's ezt is szerfölött kivánja ő felsége, hogy a' KK és RR ne feledjék: mind ezen ő felsége kir. szive fő gondoskodásábani részvétre, mind őseiktül öröklött 's a' magyar ezredek vitézi derékssége dicsőségének mindennemü viszonyokban szeplőtlenül, 's katonaujonczi segedelem-határozás által megerősitendő, fentartására 's azon fejdelem által magokat hivatalosaknak, ki valamint a' szivébe mélyen vésett békefentartáson állhatatosan törekszik, ugy semmit buzgóbban nem ohajt, mint, hogy a' bátorság szükséges védszereivel gyámolitott békében szive ösztönét szakadatlanul a' köz jóllét virágoztatására követhesse. — A' KK és RR tanácskozási 2ik tárgyát az utólsó O.gyülés 11ik törvénye tüzi ki, mellynek követelésénél fogvást az országos küldöttségnek munkálata a' tanyázó 's átvonuló katonaság élelmezésire és szállásozására legczélszerübbnek 's igazságosbnak látszandó módrul 's az e' tárgyakkal szükséges kapocsban álló 's a' KK és RRnek előterjesztendő, kérdések fölötti véleményérül, azonnal vizsgálat alá kerülend. 3ik: minthogy a' kereskedési közlekedés utai közt főhelyet foglal a' Duna, azonban a' végre, hogy e z a' természettül szabott rendeltetésének annál bizonyosabban megfeleljen, 's egyszersmind azon tetemes károk, miket aradási által egyébkor is igen gyakran, de főleg 1838ban partmellékein okozott, hathatósabban háritassanak el, e' folyam szabályoztatása, ennek létesitésére pedig több költség és munkás 's végre a' hajózási akadályok megszüntetésére szigorúbb törvény szükséges: a' KK és RR e' nyilványos közhasznu tárgyat bővebben megfontolván, az e' czélra megállapitandó 's a' dolog ugy hozván magával, az ország többi hajózható folyamira is kiterjesztendő intézkedések iránt a' létező törvények értelmiben véleményőket még ez országgyülés alatt ő felségének mutassák be. Mellyeket midőn ő felsége a' KK és RR által, tanácsi érettséggel párositni lehetséges, törvényszerinti, dőkiméléssel elvégeztetni reményl, egy uttal a' KKés RRket biztositja, hogy mind a' mult országgyülésbül fölterjesztett sérelmek és kivánatok iránt, mikben további vizsgálat szükséges vala, mind az ezen országgyülésbül fölterjesztendők iránt kegy. határozásit minélelőbb kiadandja 's az igazságos ohajtások valósulását, kegyelmes akaratjának ezek iránti állhatatos hajlandóságánál fogva, nem késtetendi. Egyébiránt 's a't.

Ő cs. 's ap. kir. Felsége Almásy Ignácz grófot saját kértére, t. n. Temes megye főispáni hivatalától fölmenteni, 's legfelsőbb kegyelme bizonyságaul a' vas korona első osztályu rendével díszesiteni; temesi főispánná pedig Tihanyi Ferencz eddigi főispán-helytartót kinevezni; — Asztalos Pál, ns mármarosmegyei táblabirót pedig kir. tanácsosi czimmel méltóztatott kegyelmesen felruházni. —

Ő cs. 's ap. kir. fölsége Unghér Karolina dalszinésznőt cs. kir. kamraénekesnői czimmel fölruházni méltóztatott.

Királynénk ő cs. kir. fölsége székhelyi Majláth, szül. petőfalvi Uzovics Karolinát; Amade Klementina grn.; Eszterházy Antónia grn., szül. Perényi brnőt; Károlyi Franciska grn., szül. Eszterházy grn.; és Eszterházy Mária grn., szül. Plettenberg-Mietingen grnőt, palotadámáivá nevezni méltóztatott. —

A' nm. m. kir. udv. kamra a' keblebeli megürült fogalmazó-tisztségre Filó Keresztely dijas gyakornokot, jegyzőkönyv-iktatósági utólsó tisztségre Ziska József jegyzőkönyv-iktatósági irnokot; végre az aradi kamrai uradalomban Mondorlokon megürült erdősz-tisztségre Killer Károly oraviczai erdőgyakornokot alkalmazá. — Párvy Ferdinánd lubochnai kincstári számtartó f. e. april. 27kén, Prunhuber János kézsmárki k. sóárnok és harminczados f. é május 8kán meghaláloztak.

(Pestmegyei közgyülés.) Pestmegye jun. 12kén 's következett napjain tartá medárdvásári közgyülését, mellyben, miután Szentkirályi Móricz pestmegyei követ országgyülési tudósitása felolvastaték, valódi örömmel értették a' RR ő Felségöknek magyar nyelven üdvözöltetését az országos küldöttségi szónok által; az utasitásokat készitő küldöttség további munkálata vétetvén tanácskozás alá, azok közül legnagyobb figyelmet gerjesztének: a' zsidóságnak hazánkban a' több nem nemes polgárokkal egyenlő lábra állittatása, — továbbá pedig az hogy alkottassék Pesten váltótörvényszék 's mindaz, ki e' törvényszéknek alá veti magát, legyen az nemes vagy nemtelen, a' váltótörvények szerint itéltessék; e' fontos utasitás a' RRet örömmel tölté el; mivel pedig már hazánk több megyéiben a' javitó fogházak nemcsak illő elismérésre találtak, sőt némellyek már foganatositásához is kezdének, hogy egyes megyék illy vállalatok által szerfölött ne terheltessenek, inditványba hozaték, miszerint országos javitó fogházak épittessenek kerületenkint. E' gyülés folytában fölvétetett Fáy András takarékpénztár iránti terve is, mellyet már józsefvásári közgyülésen nyujta be 's megvizsgáltatása küldöttségre bizatott; a' megye RRei örömmel fogadák e' tervet 's az egészben azon egyetlen módositás történt, miszerint a' takarékpénztár alapját létesitő egyes részvények 200 ftrul 100ra szállittattak le. E' tervnek életbe léptetése által az érdemteljes szerző uj repkényt füze magának 's uj okul szolgál ez, a' nemzet polgárinak szive megnyerésire. Ez alkalommal Modrovics János főbiztos a' takarékpénztár foganatositása előleges költségiül 100 pengő forintot ajánlott —

Magyar tudós társaság játékszini küldöttsége munkálatairól tizedik értesités. — F. évi martius elejétől május végeig a' küldöttség hat ülésben folytatta dolgait, 's tisztügyre vett hét fordítmány közül a' következő hatot fogadta el: 1) A' magyar hölgy, vagy szín és való, nézőjáték 5 felv. Töpfer után szabadon Komlósy. 2) Ruy-Blas, dráma 5 felv. Hugo Victor után Nagy Ignácz. 3) Teréz, dráma 5 felv. Dumas után francz. Nagy Elek. 4) A' kénytelen Király, vigj. 2 felv. franczia ut. Tóth Lőrincz. 5) Voltaire szűnnapjai, vigj. 2 felv. franczia után Tóth Lőrincz. 6) Hamlet, dráma 5 felv. Shakspeareből angolból az eredetinek versmértékében Vajda Péter. — Ezek is a' régebben hirdetett 83 darabbal együtt leiratás végett, bármelly szinésztársaságnak kiadatnak az academia levéltárából. Pesten, a' kis gyülésből junius 3ikán 1839. Dr. Schedel Ferencz titoknok.

KÜLÖNFÉLE: A' legf. helybenhagyással megerősitett magyar nyugpénzintézet, az 1839iki első félévi intézeti munkálkodások ügyében f. é. jul. 7ikén délelőtti 10 órakor tartandja szokott félévi gyülését a' magyar kir. Helytartóság választmányi termében, mellyre az intézeti alapszabályok 24ik §a értelmiben minden intézeti tag hivatalos. — Mult hó 13kán Hertelendy Ignácz cs. kamrás és udv. tanácsos fényes ünnepéllyel foglalá el Torontálmegye főispáni székét. Kérelme következtében kir. biztos nélkül ment véghez a' beiktatás. Az uj főispán számos tbirót neveze ki, kik közül leginkább emlitendők: Majláth György ország birája, Majláth Antal gr., udv. kanczellár; Bedekovich Lajos b., alkanczellár; Keglevich Gábor gr., magyar kir. udv. kamrai elnök; Mednyánszky Aloiz b., másodelnök. * — A' török kormánylap f. e. május 17iki száma szerint Belgrád a' nissai helytartósághoz van csatolva, és a' nissai ferik, Chosrew basa, lön várparancsnok Belgrádban. Az eddigi parancsnok, Jussuf basa, Konstantinápolyba visszatérésre kapott nagyuri fermánt. — Hontmegyéből irják, mikép ott a' hernyók még soha nem látott sokasága lepett el minden gyümölcsfát és bokrot, 's tökéletesen semmivé tette az egész idei gyümölcstermést. A' kertek általányosan szomoru téli kopár

*) Nyilatkozás. A' haza 's emberiség iránt hő indulatu részvétet ápolva — e' kettő javának tettleges áldozatokkal elősegéllését egyik főbb erkölcsi feladásul tüzni ki, szép polgári erény, ritka emberlökély 's méltó a' mindennapiság szük köréből kiemeltetésre, utánzásra serkentő például a' jelen 's utóivadéknak: de midőn az érdemméltatást tisztes köréből levonva, a' közönség ámitgatásával személyes érdekből, vagy éppen alacsony gúnyüzésre palástúl bitoroltatni látjuk, már ekkor a' részrehajlatlanság kötelességgé teszi a' felszólalást. — Én, olly tisztelője az érdem arányos dicséretének, mint gyülölője a tulságosnak — miután e' fölött szinte közajkon forgásra méltatva tapasztalom annak rebesgetését, mintha n. sz. miklósi Nákó János táblabiró úr 's rendes meghatalmazottja b. Komlósi intézkedésének leirása a' Hirnök f. évi 20dik 's Jelenkor 21dik számában tőlem eredett volna: az e' tekintetben reám háritott becsületérdeklő gyanu eltávoztatásaul kettős kötelességemnek érzem, kerekdeden kinyilatkoztatni, miszerint a' szóban forgó czikkelynek irója nem vagyok, sőt hogy az — bárki tolláből folyt is — nagyrészint hamis adatokon épülvén, érdemméltatás czimét nem érdemli: utóbbi kérdés-támodás esetére, nyomban kész leszek bebizonyitani. — Költ BKomlóson junius hó 3kán 1839. Fidicinis János m.k.

alakot öltének 's ezenkül még az erdőkben is alig láthatni zöld lombozatot, mert a' hernyó és számtalan cserebogár-sereg mindent fölemészte. Némellyek a' viharos esős tavaszból mostoha évet kezdnek jósolgatni. — A' szolcsányi (Nyitramegyében) répaczukorgyár olly kedvezőn gyümölcsözte mult évben, hogy méltán gerjeszthet közfigyelmet. E' gyár Odescalchi Auguszt hg tulajdona, 's igazgatója Berlier Theofil, ki 1833ban alapitá azt 's ügyessége által évrül évre szaporitja is a' jövedelmet 1838ban már 15 ezer mázsa répát munkált föl, és hiteles számitás szerint 58,739 fr. 1 kr. jövedelmeze váltóban. A' költségek répatermesztésre, fára, csontlisztre, mészre, munkadíjra, lovakra, tőke-kamatra st. összesen 33,254 for. 13 krt kivántak váltóban, 's igy az egészen tiszta jövedelem 25,484 fr. 48 krra ment. 1839ben már 22 ezer mázsa répát dolgozott fel, a' költségek lerótta után az idén legalább 35 ezer váltó forintra menend a' tiszta nyereség. — Zimonyi május 27iki hirek szerint Milos hg jun. végén Oroszországba fog utazni, még pedig egyenesen Odesszába, hol megtudni szándéka: melly helyen jutand szerencséje a' czárnak udvarolhatni, ki e' nyáron déli tartományit utazandja be. Május 26ikán hír érkezék Belgrádba a' franczia consul által, miszerint Obrenovich János vezérlete alatt mintegy 2 ezer főnyi szerb csapat indult meg Belgrád felé a' rudniki kerületből. Ez elcsábitott emberek sehol nem találtak ellenállásra 's Rakovacz mellett néhány órányira megállapodának. Czéljok Milos hget megszabadítani, kit bal véleményük szerint fogva tartanak a' tanácsosak. A' metropolita számos tanácsos 's előbbkelő szerb társaságában azonnal kiindult Belgrádból e' szerencsétlenek kijózanitására.

A' budai jótékony Nőegyesület legfelsőbb engedelemből tagjai számára okleveleket adott ki. Az oklevél tartalomdús rajz egy imperial-iven. Legfelül ábrázolja ez a' 3 kisdedovó tanodát (iskolát) a' Nőegyesület gondviselésétől függőt — ime felirással: „Eresszétek a' kisdedeket, hadd jőjenek hozzám, mert övék a' mennyország. Máté 19. 14.“ Bal felől ábrázoltatik a' Nőegyesület gondjai által fenálló Vakgyógyító-intézet, ime felirással „Az után ismét szemeire tevé kezét, és látni kezde és meggyógyittaték ugy, hogy mindent látna. Márk 8. 25.“ Jobb felől szemléltetik képmása az egyesületi munkahaznak, melly által a' Nőegyesület a' dolgozni akaró elszegényülteknek munkát nyujt, 's azt szabott áron fizeti. Fölébe e' van irva: „Hivd a' müveseket, add meg béreiket elsőtől kezdve utólsóig. Máté 8. 20.“ Legalul olly sinylők 's kórok lefestvék, kik erőtlenségük miatt nem képesek élelembelit keresni, 's kik részint a' Nőegyesületi kór- és sinylőházakban ápoltatnak, részint hajlékikban felkerestetvén, czélszerü gyámolt nyernek. Köztük lebeg Üdvözitőnk imezt mondva: „Mert éheztem és ennem adtatok; szomjúztam és innom adtatok; jövevény voltam 's befogadtatok; meztelen voltam, és ruháztatok. Máté 25. 35. 36.“ Közepén foglaltatik az oklevél tartalma, 's igy hangzik: Ő cs. kir. Felsége legkegyelmesb pártfogása alatt létező budai jótékony Nőegyesület jelen oklevelénél fogva bizonyitja: hogy NN. (teljes czime) ez egyesület fenálló szabályai értelmében tiszteletbeli tagjául választaték és kineveztetek. Költ Budán 1838ki mart. 22kén tartott ülésből. Maria Dorothea, mint pártfogó m. k. gróf Brunszvikné-Majthényi Marianna elnök m. k. és a' titoknoki aláirás. Pecsét: egy, fiait etető pelikán, fölébe koszoru, és a' körülirás: Budai jótékony Nőegyesület. Következő hölgyek választattak szavazattal és üléssel biró tagokúl: Hg Metternich Kelemenné gr. Zichy-Ferraris Melánia palotadáma; gr. Sándor Móriczné hg Metternich Leontina pd; (csarnokhölgy) gr. Cziráky Antalné, gr. Batthyányi Mária pd; gr. Nádasdy Leopoldné; b. Forray Julia, csillagkeresztes; gr. Batthyányi Imrené, gr. Mailáth Erzsébet csk; b. Gerliczy Mihályné, gr. Győry Józéfa csk; gr. Festetics Albertné, gr. Sándor Vilma, pd; gr. Széchenyi Istvánné, gr. Seillern Crescentia pd; Semsey Jóbné gr. Keglevich Éva csk; hg Grassalkovics Antalné, hg Esterházy Mária, csk; b. Splényi Ignáczné, Szily Mária pd; gr. Batthyányi Vinczéné, Rudnyák Jozefa csk; hg Koháry Ferenczné, gr. Wallenstein-Wartenberg Antónia pd; gr. Pálffy Fidelné, gr. Döry Ernesztina pd; Simoncsics Jánosné, Palaczky Anna; Ocskay Ignáczné, Szerdahelyi Julia; b. Mednyánszky Aloiz né, gr. Mailáth Agnes csk; hg. Esterházy Miklosné, hg Lichtenstein Mária pd; hg Esterházy Pálné, hg Thurn-Taxis Therézia pd; gr. Esterházy Károlyné, b. Prényi Antónia csk; gr. Batthyányi Jánosné gr. Batthyányi Aglája csk; gr. Zichy Augusztné hg Odescalchi Anna csk; Lányi Imrené, gr. Csáky Mária csk; b. Szina Györgyné, Derra Katalin; gr. Nádasdy Tamásné, gr. Grafstein Jakobina csk; gr. Erdődy Györgyné, gr. Aspermont Mária csk; gr. Erdődy Kajetánné gr. Lerchenfeld Ernesztina csk; gr. Pálffy Ferdinándné, hg Lobkovitz Szidónia pd; gr. Chotek Therézia, szerzetes hölgy; Jankovich Jánosné, b. Büchler Therézia; gr. Chotek Károlyné, gr. Berchtold Mária pd; gr. Sztáray Albertné, gr. Wallenstein-Wartenberg Mária csk; gr. Esterházy Vinczéné, hg Lichtenstein Zófia pd; b. Baldacci Antalné, gr. Hunyady Anna csk; gr. Beckers Józsefné, b. Rottkirchen Natália; b. Steinlein Károlyné, b. Hellenbach Zuzanna; gr. Pálffy Károlyné, gr. Hoyos Ernesztina csk; gr. Károlyi Györgyné, gr. Zichy Karolina csk; gr. Amadé Taddéné, gr. Taaffe Klementina csk; gr. Brunszvik Ferenczné, Justh Szidónia csk; gr. Chotek Hermanné, gr. Brunszvik Henrika csk; Bory Istvánné, b. Hellenbach Karolina csk; Festetics Antalné b. Splényi Amália csk; Szirmay Adámné, b. Podmaniczky Therézia; gr. Braschman-Esterházy Jozefa csk; Apponyi Józsefné, Szerbelloni Therézia csk; b. Bedekovich Lajosné, Almássy Antonia csk; gr. Széchsen Miklósné, gr. Forgács Fanni csk; gr. Széchenyi Lajosné, gr. Wurmbrand Fanni pd; Majthényi Pálné, Beniczky Mária; Almásy Józsefné, Berzeviczy Zófia, Vörös-Hiemer Katalin; Szász-Coburg-Gothai Erneszt hgné, hg Koháry Antónia pd, gr. Erdődy Józsefné, Mayer Eliza; Zlinszky Jánosné, Büchler Aloyzia; gr. Esterházy Miklósné, gr. Roisin Fanni pd; b. Lilien Károlyné b. Lilien Antónia; b. Geymüller-Griesbach Eleonóra; b. Dietrich-Berra Anna; hg Lichtenstein Jánosné, gr. Wrbna Fanni pd, működő tagúl: Fiáth Péterné, Szeth Rozália. Közrebocsátja a' Nőegyesület egyenes rendeléséből annak titoknoka Külkey Henrik.

A' pesti harmadik verseny 1839. Szomb., jun. 8kán, délután ekkép ment végbe:

1. Festetics-Nákó-díj. 78 ar. Tét 10 ar. ‚fuss vagy fizess‘ 2 ang. mf.
Futhat ausztriai birodalmi 6 eszt. nem idősb mén.
Hunyady Józs. gr. 4e. félv. p. m. Mazeppa, ap. Murphy, 113 ft. Fek. test és sap., rózsaszín uj. Lovasa: Gilbert. 4′ 17″ . . 1.
Liechtenstein Al. hg 5e. sg. m. Pat, ap. St. Patrick, an. Trotinda 119 ft. Veres test, veressel csíkos kék uj és sap. . . . 2.
Festetics M. gr. 3e. p. m. Nágocs, ap. Conscript, an. Don Juan. 87 ft. Zöld test, piros uj, fek. sap. . . . . 3.
Hunyady J. gr. sg. m. Sir William, Liechtenstein Al. hg p. m. Poet és Széchenyi Ist. gr. sg. m. Padishah visszahuzattak.

2. Külön-verseny. Tét 50 ar. mindegyik. 1 ang. mf. Lovagol a' két tulajdonos.
Chotek Otto gr. sz. pr. Samiel. 2′ 2″ . . . . . 1.
Traun X. Fer. gr. p. k. Lotery. . . . . 2.

3. Széchenyi-billikom. 100 ar. értékü. 1600 öl ismételve.
Futhat minden m. és k.
Liechtenstein Al. hg 5e. sg. m. Pat, visszáhuzatván, Hunyady József gr. 4e. p. m. Spectre, ap. Firman, an. Apparition, 102 ft. Fek. test és sap., rózsaszín uj. Lovasa: Gilbert; egyedül járta körül a' pályát 's igy a' billikom övé lett.

4. Somogyi-díj. 100 ar. Tét 10 ar. ‚fuss vagy fizess.‘
Futhat ausztriai birodalomban nemzett és született bármi vérü m. és k.
Liechtenstein Al. hg 5e. sg. k. Furoisissima, ap. Privateer, an. Miss Fury, 105 ft Lovasa: E. Jackson. 6′ 21″ . . . 1.
Hunyady Józs. gr. 4e. sg. m. Sir William, ap. Carthago; an. Lady William, 100 ft Fek. test és sap., rózsaszín uj. . . . 2.
Liechtenstein Al. hg 4e. p. k. Peep; ap. Murphy, an. Bo-peep., 98 ft. Veres test, veressel csíkos kék uj és sap. . . . . 3.
Traun X. Fer gr. nevezte 3e. félv. p. m. Romeo; ap. Conscript, 70 ft. Zöld test, piros uj, fek. sap. . . . . 4.
Gremsperget Pál ur 5e. sőt. p. félv. m. Csínos
Festetics Miklós gr. 4e. k. Elster és
Hunyady József gr. m. Mazeppa
} visszáhuzattak.

5. Ostor. Tét 10 ar. ‚f. v. f.‘ A' hirdetésekben fél angol mérföld volt téve, de a' futtató uu egy angol mérföldben mindnyájan megegyezvén, ennyit futtattak. A' tétösszeség, ostorral együtt, az első lóé.
Bejelentés ideje a' futás órájáig.
Traun X. gr. p. k. Lotery, lovagolta Festetics Gejza gr. 2′ 4″ . . 1.
Festetics M. gr. 3e. sz. m. St. Michel, lov. Sternberg Jaroszláv gr. 2.
Chotek Otto gr. sz. pr. Samiel, lovagolta Kun József ur. . . 3.
Kun Józs. ur sz. pr. Sancho, lov. Wenckheim László b. . . 4.

6. Széchenyi-kard. Evenkint kihivás tárgyá. 4 ang. mf.
Futhat minden ló. Kihivás határideje 8 nap a' futás előtt.
Hunyady József gr. Sir William 4e. sg. ménjével (96 ft.) kihivván Pejácsevich Péter grófot, mint a' kard mostani birtokosát, ez a' kihivást nem fogadta el, 's igy a' kard Hunyady Józs. gr birtokába ment által.
Az Esterházy-kard, nem találkozván rá kihivó, mostani birtokosánál, Trauttmansdorf hgnél, maradt.
A' Széchenyi-billikomon ezen vers áll:

A' kétes pályán nemesen megvíni dicsőség. Kisfaludy Károly.

A' lóárverés f. junius 5dikén tartatott délelőtti 10 órakor a' köztelken. Néző elég volt, ló kevés; vevő ugy szólván egysem; csak az árverés után történt szabad kézből egy két eladás. Az egyesület mindazáltal állhatatosan meg fogja tartani ezentul is évenkint az árverést mind addig, miglen ló-eladók 's vevők át nem látják az illyes központi vásár hasznát, és egymás könnyebbségére számosabban nem fognak részt venni abban. — Ugyanez alkalommal Grassalkovich hgnek babati pusztáján nevelt egypár nevezetes schweizi faju hizott ökre adatott el; pesti mészárosok vették meg árverés utján, egyiket 252 pgő fton, másikat 221 pgő fton. Mindegyik 7 eszt. volt; 's ott helyben egyet egyet szemre mintegy 20 mázsányira becsültek.

Spanyolország.

(Összeállitása az alkotmányosak győzelmeinek. Arias Teixeiro titkon visszatér Spanyolországba.) Hiteles magányos tudósitások szerint a' trónkövetelő főhadiszállásán még soha nem voltak roszabb helyzetben az ügyek, mint most, mit részint az alkotmányosak legujabb győzelmeinek, részint pedig a' naponkint súlyosb pénzszükségnek kell tulajdonitani, mert azon külföldi források, mikből eddig olly sokat meríthetett a' trónkövetelő, valahára apadozni kezdenek, 's igy a' véres harcz rövid idő mulva hihetőleg olly véget érend, minőre legkevésbbé van elkészülve a' nagy közönség. Mind e' mellett a' carlospárti vezérek folyvást olly szinekkel adják elő minden hadi mozgalmikat, mintha épen nekik mosolygna a' szerencse 's azért nem lesz érdektelen következő rövid összeállitása az alkotmányosak által legközelebb kivitt győzelmeknek. Először is Biscaya említendő: a' carlosiak itt elveszték hatalmas álláspontjokat la Pena del Moro vidékin, 's Ramales és Guardamino mellett, mellynek megerősitésivel majd egész évig fáradoztak. Ez állomás által mintegy urai voltak Santander tartománynak és szabad kény szerint rohanhaták meg Castilia helységit. Ez állomásuk elvesztése 1500 carlosi harczost tön fegyverre alkalmatlanná, 's 7 ágyut, 600 puskát, egy lőportárat, 's tömérdek hadiszert juttatott az alkotmányosak birtokába. (Orduna, Balmaseda és Arciniega bevételéről még nem volt értesülve a' levelező.) Alava tartományban: a' május 13iki csata után a' Zurbano által megveretett Alzaa, carlosi vezér, 200 halottat hagyván harczmezőn Villareal de Alaváig vonult vissza. A' gamarrai sánczolatok leromboltattak. Navarrában: Belascoain 5 ágyuval az alkotmányosak hatalmába juta, valamint Echauri völgy is, honnan ujonczokkal 's élelmiszerekkel láták el magukat a' carlosiak. Irurzun mellett két erősitett pontot vesztének az utóbbiak, 's ez által a' Borunda és Pamplona-Vitoria közti tér megnyilt a' királyné sergeinek. A' dicastilloi, nuestra-senora-de-mendiai és arronizi erősségek megsemmittettek. Az arronizi ütközet által 300 embert vesztének holtakban, sebesültekben és foglyokban a' carlosiak. Ez mind egy hónap alatt ment véghez; néhány apróbb összekocczanást nem is emlitvén, mellyek szinte az alkotmányos csapatoknak kedveztek. A' trónkövetelő e' már magában is elég súlyos helyzetét még az is veszélyesbiti, hogy sergei minden pontján elégületlenség és szökés uralkodik 's emberei csapatonkint hagyják el fegyverestül táborát. — A' volt carlospárti minister Arias Teixeiro és d. Miguel Diego Garcia, volt rendőr-elnök, kiket Maroto az estellai események után számüzött, ismét visszatértek Spanyolországba. Közhiedelem szerint Cabrerával fognak egyesülni, és juntát alakitni Maroto megbuktatására. Ez első lépés azon terv valósitására, mellyen már majd két hónap óta dolgoznak a' számüzöttek. Jól értesültek azon hiedelemben vannak, miszerint Teixeiro a' trónkövetelő meghatalmaztával munkálkodik. Diego Leon parancsot kapott Estella elfoglalására, 's erős állomásba helyezkedésre Arga folyam mellett, mi által a' Pamplona-Francziaország közti vonalnak fogna birtokába jutni. Ha ez sükerül, pedig súlyosb része már csakugyan sü-

került, ugy igen kis térre maradnak szorittatva a' carlosiak, 's a' partvidékrül többé semmi segélyre nem számolhatnak, a' hegységben pedig szinte naponkint veszélyesb lesz helyzetük. Ha Espartero most élénkül követné a' szerencse intésit, ugy könnyen vége szakadhatna e' véres polgárháborunak. —

(Rendkivüli inség a' carlosiak táborában. Harcztéri mozgalmak.) A' trónkövetelő sergei május utólsó napjaiban már csak fél alafát kaptak, zsoldjok pedig majd egészen elmaradt, minek következtiben csapatonkint hagyogatják el zászlaikat, sőt némelly magányos hírek szerint összeesküvés is létezik a' hadseregben, Maroto pedig súlyosan beteg. A' trónkövetelő egész pattantyuságával Onatéba vonult. Máj. 23kán Amurrioban volt Espartero előcsapatja. A' bilbaoi őrség kirohanást merészle, de igen csekély sükerrel. La Torre Simon és Maroto közt komoly meghasonlás uralkodik. A' fővezér már agyonlövetéssel is fenyegeté az előbbit. Némelly bayonnei kereskedők, aggódván Durangoban lerakott áruik miatt, kérdezteték Marotot, ki ez utóbbi város közelében áll sergeivel: vajjon nem lesz é tanácsos rendszabályokrul gondoskodniok? mire Maroto azt válaszolá, hogy tökéletesen nyugottak lehetnek, mi némileg csakugyan elszéllyeszté a' kereskedők aggodalmit. Estellából május 24ikérül irják, miszerint azon oldalról semmi komolyabb veszélytől nem tarthatni. Ótalmi rendszabályok azonban ott is szorgalmasan tétetnek. Diego Leon, ki legujabban 3 zászlóaljnyi erősbitvényt kapott, Lerinben öszpontositá lovasságát 's pattantyutárát. Lerin csak egy napnyi föld Estellától. Az alkotmányosak most a' vitoriai részen is jól födöztetvék, mert ott a' bajnokelszántságu Zurbano áll, ki most mintegy 3 ezer fegyveresnek parancsol. Az utóbbi napokban egészen Onate kapui elibe vezérlé csapatit, e' hely pedig rendkivül fontos a' trónkövetelőre nézve, mert azon esetre, ha Maroto távozni kénytetik Durangobul, mit előre is bizonyosan állíthatni, ugy csupán Onateban fog erős állomásba helyezkedhetni; maradása mindazáltal ott sem lesz tartós, ha az alkotmányosak czélszerüleg tudandják használni a' hadi szerencsét 's tulnyomó erejöket.—A' durangoi carlospárti főhadiszállásról május 25ikérül ezt irja egy carlosi levelező: „Haditanács-tartás után 's a' sükeres védelem lehetlensége következtiben, Orduna elhagyatása határoztatott. 23ikán reg. katonáink eltakaroktak e' városbul magukkal szállitván minden hadiszert. Az alkotmányos sereg máj. 24én délutáni 2 órakor elfoglalá a' várost; fegyveresinek száma 8 ezer. Maroto elhagyván sergestül Amurriót, Lodio mellett állitá föl azokat, 's hiszi, hogy nagy fáradságába kerülend Esparteronak, ha onnan is előzni szándékoznék őt. Egyébiránt Maroto egész rendszere jobbadán csak abban alapszik, hogy állomásit mindenkor lehetőségig védi, az alkotmányosakat fárasztja 's mindenkor olly állomásokat választ, mikben nem igen lehet ártalmára az alkotmányos lovasság. Orduna egészen néptelen volt a' királyné harczosi bementükkor, mert a' lakosak minden vagyonostul eltávozának. —

Anglia.

(A' london-brightoni vasutvonal megnyittatása.) Viktória királyné születésnapja előünnepén május 23dikán nagyszámu tömeg jelenlétiben nyitták meg a' london-brightoni vasutvonalt Croydonig. Az uj gőzmozgony „Viktória" 11 órakor indult el 's 12 nagy kocsit vontatott maga után. A' közönségnek csak egy hónap mulva leend megnyitva e' vasut. — Eddig az angol uralkodók születésnapján a' postakocsik mindenkor diszvonalban pompáztak a' főváros utczáin; most azonban elmaradt e' megszokott népmulatság, mi némileg kellemetlenül hatott a' közönségre. Hydeparkban máskor katonai szemlét vala szokás tartani; 's ezuttal ez is elmaradt, mert a' chartisták mozgalmi folytonos munkában tartják a' katonaságot. A' tory lapok ez alkalmat is kikelésre használják a' whigek ellen, mit ezek azon válaszszal torlanak vissza, hogy még soha fényesb születésnapot nem üllött Anglia, mint épen most. A' város kivilágittatása igen gyönyörü volt. —

Franczia ország.

(Az avignoni összeesküvés valósul. Girardin ismét megbukik.) A' már több lapban említett avignoni legitimista összeesküvés csakugyan valósult. A' vauclusei megyeispán fáradozásinak köszönhetni a' merény-felfödözést. Az összeesküvés tagjai jobbadán munkásokbul állottak, kiket előbbkelő családok fiatal férfiai vezérlének. Lamy rendőrbiztos május 17ikén 28 emberre talált azon házban, hol rendesen gyülésiket szokták tartani az összeesküttek, és számos iromány kobza el, mellyek a' társulat katonai szerkezetét világosan tanusitják, 's ezenkül az elégületlenek névjegyzékét és 63 fehér-zöld kokárdát. Másnap a' névjegyzék szerint számos házat motoztata meg a' rendőrség, 's mindenütt tetemes mennyiségü lőporra 's fegyverre talált. E' felfödözés következtiben már több elfogatás történt. A' nimesi törvényszék azonnal megkezdé munkálkodásit e' zendületi merény ügyében, melly egyébiránt semmi összefüggésben nem volt a' parisi zendülettel — Blanqui elfogatását Calaisban koholmánynak mondják. — Bourganeufben Girardin Emil ismét megbukott, 's Peyramont választaték meg kamrai követté. Némellyek szerint a' ministerség maga is előmozditá ezuttal Girardin megbuktát, mivel nem ohajta ujabb kudarczot vallani vele a' kamrában. Strassburgi Martin már föl is volt készülve oklevelekkel, 's megválasztatása esetén bizonyára megszégyenitette volna Girardint. Megszerzé ugyanis Martin eredeti keresztlevelét Girardinnak, mellyből kiviláglik, hogy neve Lamotte Emil; egy másik még ennél fontosb oklevélben pedig csakugyan Lamotte név alatt hivatalért folyamodék Girardin a' ministerséghez. E' két iromány tehát eldönthetlenül tanusítja, hogy Girardin nevét önhatalmulag változtatá meg és a' törvényszéket csalárdul játszotta ki, tanuk által nyilvánnyittatván, miszerint sem szüleit nem ismeri, sem születéshelyét nem tudja.

(Constantineben összeesküvésnek jutnak nyomára.) Május 8iki constantinei hirek szerint a' franczia rendőrség olly fontos összeesküvést födöze föl, mellyben majd valamennyi arab hatóság részesült. Az összeesküttek valamennyi francziát meggyilkolni szándékoztak. Jól értesültek mindazáltal azon véleményüek, mikép az egész alkalmasint annyiból áll, hogy Constantine némelly lakosi titkos levelezést folytattak az elüzött Achmettel. A' rendőrség hét hirnököt fogott el, kik leveleket valának viendők a' volt bey számára Constantineból. A' milahi birót és egy constantinei testületi tagot azonnal elfogatott a' rendőrség. — Vialars assz., az irgalmas szüzek zárdájának elnöke, Constantineból Algírba szándékozik visszautazni. Vele menend a' gyönyörü Aisha is, Achmet első háremtündérnője, kinek rendkivüli szépsége minden férfit magán kivül ragadott, ki őt a' város elfoglalása után a' beypalotában láthatá. Aisha megkereszteltetni szándékozik magát Algírban, 's aztán az irgalmas szüzek rendjébe lépni. — Dzsigelli elfoglaltatásáról több részletet közlenek a' franczia lapok, mikből azon körülmény leginkább méltó emlitésre, miszerint a' város lakosi a' francziák érkeztekor mindnyájan kiköltözének. Alig foglalák el a' francziák az üresen maradt várost, a' tartománybeli kabylok azonnal nagy számban jelentek megostromlani őket. A'franczia csapat mindazáltal igen vitézül tartá magát 's a' két gőzös álgyuji segélyivel csakhamar visszavonulásra kényté az ellenséget. Másnap még számosabban jelentek meg a' kabylok, de sorsuk ugyanaz lőn. A' francziák 5 holtat 's mintegy 15 sebesültet számitának. Cerbère gőzös egyik altisztje tüzé ki első a' háromszinü lobogót egy mecset kúpjára. Híre jár, hogy Collót is elfoglalni készül a' franczia főkormányzó. Béchameil gőzhajói tiszt golyót kapott teste alrészébe 's mégis folyvást küzdött emberivel. —

(Joinville hg tábornokkari parancsnok. A' literariai tulajdon 30 évre biztositva az iró halála után.) Joinville hg Toulonba utazott, 's Lalande hajócsapatjában tábornokkari parancsnok leend. A' National szerint erre kellett a' kormánynak a' kivánt 10 millió rendkivüli tengerészeti költség, nem pedig a' nemzeti böcsület és érdek föntartására. — A' pairkamra május 27iki ülésében, Portalis gr. inditványára, 30 évre biztosittaték a' literariai tulajdon, örökösei számára az iró halála után. — Dietz olly gőzkocsit talált föl, melly minden legroszabb országuton is, hegynek, vagy völgynek, 4 lieunyi téren halad át minden órában 's 30 utast vontat maga után szállitó-kocsikban. —

Németország.

Berlin, máj. 16kán: Hirlik, hogy a' poseni érsek azon ajánlatot kapá, miszerint vagy saját vagy barátai egyikének jószágára vonulhat, ha becsületszavát adja, hogy semmi hivatalos munkálkodásokba nem bocsátkozik 's titkon vissza nem tér érsekségébe. E' tekintetben igen nyugalmas helyet ajánlának neki Sziléziában; Dunin érsek azonban, ki hű akar maradni elveihez, illy lépés által pedig a' világi kormány felsőségét látszanék elismérni, alázatos engedelmességgel akarja tűrni azt, mi rá méretett, de minden ellenszólalkozás, minden jogmegismerés nélkül. —

Lipcse, máj. 20ikán: A' lipcsei reformatio 300os ünnepét tegnap üllték meg, a' kedvetlen idő daczára, számos látogató vőn részt ez ünnepélyben, melly valódi méltósággal 's minden zavar nélkül ment végbez. Jenából 's Halléból számos látogató volt a' tanitóikarból. A' járdalat néhány utczán vonult keresztül lobogókkal 's csengő hangszerrel 's a' nagy téren állapodék meg, hol kir. 's polgári katonaság volt fölállitva. Két ének vete véget az ünnepnek. —

Olaszország.

A' müncheni polit. lap Rómából máj. 10kérül következőleg ir: „A' szentatya máj. 8kán a' Vatikánban félnyilványosságu consistoriumot tarta, mellyben 30 bibornok, a' konstantinápolyi 's antiochiai patriárchák, mint Rómában székezők, 34 érsek és püspök vőn részt, kik Rómába hivattak a' szentek közé iktatandók iránti vitatkozásra. A' szentatya terjedelmesen szóla Liguori érdemirül 's késznek nyilatkozék őt a' szentek közé fölvenni; de mielőtt a' szentatya ez igen fontos tárgyban határzást hozna, mindnyájok véleményét kivánta kihallgatni; a' bibornok, érsekek, püspökök egytülegyig, mind igenleg nyilatkozának. Miután a' szentatya mindnyájokat kihallgatá, bármennyire meg volt is elégülve egyezésökkel, oda nyilatkozott, miszerint még egyszer az istenhez folyamodik felvilágitás végett.— D. Miguel magányos titoknokának rejtélyes halála folyvást anyagul szolgál különböző véleményekre 's gyanakodásra; a' közönséget azonban szeretnék elámitni, miszerint a' szerencsétlen gondolatlanságbul lövé agyon magát; ez állitás pedig nemcsak hihetetlen sőt nevetséges is, mert a' test homokkal volt befedve. Rabló megtámadásrul sem lehet szó, mert a' halottul egy batkát sem rablottak el; d. Miguel korábbi megtámadtatása 's a' megölt titoknoknak vele nagy hasonlatossága, némi fényt vet a' dologra 's erőszakos halált gyanittat. D. Miguel ez eset óta nem hagyja el a' várost (Rómát) vagyis nem meri, 's oda nyilatkozék, miszerint eddigi kedves lakhelyét, Nettunot, többé nem látogatandja meg. — A' nápolyi király máj. 23kán a' legnagyobb incognitoban Rómába érkezék. —

Róma, máj. 25kén: A' holnapi ünnep, 5nek szentté-neveztetése, a' város minden tornyiból harangzugás által jelentetik; az álgyuk szerte döbörgenek. Hogy az ünnepély annál diszesebb 's fényesb legyen, pápa ő szentsége regg. 5 órakor kezdendi meg azt. Este kivilágitás leend. 12 ezernél több lelkész érkezett már városunkba; 150 püspök gyült össze az ittenieket oda számitva. —

Gabonaár: Pest, junius 11dikén: Tiszta buza 165, 150, 135; — Kétszeres —, 115, 100; — Rozs 98, 95, 90; — Árpa 80, 74, — — Zab 66, 63, 60; — Köles —, —, —; — Kukoricza — 100, 95, 85; Köles kása — pesti m. v. garas.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szombat, jun. 15. 48ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hirek 's követek; kinevezések és előléptetések; budapesti napló: Kölcsey minden munkájit sajtó alá készitik, 's a' t.; Sárosmegye üdvezlő irata Szerencsy kir. személynökhez; gazdasági- és gyermekovó intézeti közgyülés; a' Pesten fölállitandó hengermalom ügye; temesvári vásár; gyapjukereskedési hirek; 's a' t.) Ausztria (uj bankjegyek.) Amerika. Spanyolország (Maroto elveszti a' fővezérséget; Valencia lecsöndesült; a' madridi kormány pénzkölcsönhez jut; 's a' t.) Anglia (Shaw Lefevre alsóházi elnök; uj megsértetése az angol lobogónak; Minto l. ez iránti nyugtató nyilatkozata; a' jamaicai parliament hosszabb határidőt nyer; 's a' t.) Francziaország (a' titkos költségek elfogadva; a' respublicai Moniteur terjesztőji törvényszék előtt; az avignoni zendület lecsöndesült; 's a' t.) Belgium. Németország.

Magyarország és Erdély.

ORSZÁGGYÜLÉSI HÍREK. Junius 6kán nagy mértékben emelé a' közörömet, mellyet ő FFels. érkezte 5kén minden kebelben támasztott, azon kegyes engedelem, miszerint ő fels. az egybegyült KK és RR kivánatára az üdvözlő beszédeket magyar nyelven méltóztatott elfogadni. Ez üdvözlő szerencsekivánatok után az országházba tért vissza a' küldöttség, 's jelentést tőn a' végzettekrül, fölolvastatván egyszersmind a' mondott beszédeket 's azokra nyert választ. Ezután a' primási palotába mentek a' KK és RR a' kir. előadások elfogadására. A' királyné ő cs. kir. fölsége, Hermine cs. kir. főhgnő és Albert cs. k. főhg kiséretében beléptekor örömzajtól hangzék a' terem. Néhány percz mulva üdvkiáltások jelenték ap. fejedelmünk ő cs. k. fels. érkezését az előterembül, hol számos követ 's főur várakozék ő fölségire. Uralkodó fejedelmünk az apostoli kereszt, ország zászlósi és nádorunk ő cs. kir. főhgsége után közelíte a' trónhoz; folytonos örömnyilatkozatokkal üdvözöltetve. Ezután erőteljes magyar beszédben nyilványitá Mailáth Antal gr. magyar k. udv. kanczellár a' királyi szándékot 's ő fels. diák nyelven elmondá a' trónbeszédet. A' kir. előadásokat lepöcsételve szokott ünnepéllyel átvevén a' primáshg, ő fels. a' KK 's RR folyvást megujuló örömzajgási közt eltávozának, a' KK 's RR pedig az országházba sietének, hol nádorunk ő cs. k. fönségét lelkesült üdvnyilatkozattal fogadák, valamint Metternich hget és Kolowrat grófot is, kik a' nádor ő fens. mögött foglalának helyet. E' megtiszteltetésben a' kanczellár és országbirája is méltólag részesültek. Fölnyittatván a' primás hg által nádorunk ő fönségének átadott kir. előadások, 's hangos tetszés közt felolvastatván, a' k. személynök kikéré azokat az alsótábla számára, 's a' KK és RR termökbe távozván, ott ujra fölolvastattak a' kir. előadások, mire a' gyülés eloszlott. Délben udv. lakoma volt 's abban számos magos hivatalnok 's országzászlós részesült; este diszköntösü színház; 7kén regg. 10 órakor bemutatása a' megyei követeknek illető főispánjok által ő fölséginél, 's a' hölgyeknek f. királynénknál; utóbb Pozsonymegye küldöttsége udvarla ő fölséginél Pálffy Leopold gr. főispán-helyettes vezérlete alatt, mellyben Lobkovitz hg bányászkamrai elnök is részesült, mint pozsonymegyei tbiró; 8kán regg. 9 órakor elhágyák Pozsonyt ő FFels. 's e' hó folytában még kétszer szerencsésitendik látogatásukkal e' várost; 9kén a' magyaróvári gazd. intézetben mulattak ő Fölségeik. —

Országgyülési követek. Bakabányaé: Goldbrunner Sándor selmeczi tan.; Bártfaé: Fábry István főjegyző; Baziné: Jandly Mátyás főbiró és Haasz Tóbiás tan.; Selmecz és Bélabányaé: Goldbrunner Sándor tan. és Kackelman János főügyész; Breznóbányaé: Bankó Sámuel főügyész; Beszterczebánya és Zólyomé: Szumrák János főjegyző; Korponaé: Palkovich György prof.; Szebené: szinnyei Merzse Boldog; Komáromé: Tolnay Ferencz tan. és Amtman Jenő főügy.; Körmöczbányaé: Salix Aloiz főbiró és Ludvig Ignácz főjegyző: Debreczené: Nagy Sándor és Derecskey Józs. tan.; Kismartoné: Duzár Ján. tan. és főjegyző; Győré: Czech János főbiró és Tomencsek Ferencz tan.; Modoré: Emresz János helyettes biró; Ruszté: Veninger Péter tan.; Szent-Györgyé: Szegner Imre kapitány és Koleszik Károly főjegyző; Szatmárnémetié: Esze Gábor főbiró és Sztanaczky András aljegyző; Sopronyé: Vághy Ferencz főbiró és Martény Fridrik tan.; Szakolczaé: Buzinkay János főügyvéd; Temesváré: Vlahovics Vidor helyettes biró és Niamessny Ignácz jegyző; Trencsényé: Perneczky János ügyvéd; Ujbányaé: Uhlyarik János tanácsnok; Kapronczaé: Segertz Márton, kap.; Körösé: Farkas Dániel tbiró; Pozsegaé: Prikelmayer József tan.; Szegniaé: Bedekovich János főjegyző: Varazsdé: Rizmann Ferencz főbiró. Káptalanok 's apátságok közül: beszterczebányaié: Cherven Tamás kan.; nagyváradi és csanádié: Popol Ágoston nagyvár. kan.; győrié: gr. Zichy Domonkos és Sághy János apátok és kan.; egri és kassaié: Kovács Mátyás és Roskoványi Ágoston egri kan.; nyitraié: Greguska István őrkan.; pécsié: Nagy János csikadori apát; rozsnyaié: Pogány Béla apát és kan.; váczié: Gáspárik Kazmér őrkan.; apátok 's prép. közül dömölki: Gácser Leo apát és tbiró; lekéri: vecsei Czigler lg. tábori egyh. főnök; tihanyi: Brestyenszky Béla; vaskai: Kremlicska János pozsonyi kan.; mura-kereszturi: Flizár György; telki: Schultesz Zsigmond; császmai Zanich Péter kan.

Ő cs. 's ap. kir. fels. Chranislav György pakráczi püspököt bácsi püspökké; Zsivkovics Pantaleimon budai püspököt temesivé; Popovics István archimandritát pakráczi püspökké; Athanazkovich Platon archimandritát pedig budai püspökké; továbbá Csathó János Ung megye volt tiszt. főjegyzőjét, a' m. kir. Helytartó-Tanács tiszt. titoknokává a' zombori kamr. igazgatóságnál, Fischer Károlynak ungvári kamr. igazgatóvá lett előléptetése által, megürült tisztségre Pongrácz Antal Nógrád megyei főjegyzőt méltóztatott kegyelmesen kinevezni. —

Ő cs. 's ap. kir. fölsége idősb Hölbling Antal m. kir. udv. kamrai számvevő hivatali tisztet nyugalmazni méltóztatott.

Ő cs. 's ap. kir. föls. Névery Sándor magyar kir. udv. kanczelláriai fogalmazót statustanácsi tisztté nevezni méltóztatott.

A' m. kir. udv. kamra Killer Károly oroviczai erdőszgyakornokot mondorloki erdőssé; 's Berzeviczy Flórián ungvári igazgatósági díjtalan gyakornokot ugyanott másodirnokká alkalmazá.

GYAPJU. Boroszlai hirek szerint az idén valamennyire később nyilt meg az ottani gyapjuvásár, noha számos vásárló érkezék, főleg a' rajnamelléki tartományokbul, mivel a' termesztők szokottnál hosszasb ideig maradtak el, mit alkalmasint a' folytonos esőzés miatt elkésett nyirésnek kell tulajdonitni. A' sokadalom fénypontja tehát csak május utólsó napjaiban következék be; midőn már az angol vásárlók tömege is megérkezék. Minden előzvényből jó és kielégitő vásárt reménylhetni. A' schweidnitzi vásár igen szerencsés sikerü volt, 's a' kitünő jóságu gyapju 7 tallérral kelt a' tavalyinál magosb áron. Rajnamelléki vásárlók legjobban fizettek ott. — Boroszló, jun. 6ikán: „A' mostani igen nagyszerü gyapjuvásárt már végre jutottnak mondhatni, 's mi, mint szileziaiak csakugyan örvendhetünk sikerének; nemcsak a' hires electoral fajok keltek igen magas áron, hanem a' finom és középfinom gyapju is számos vevőre talált az utóbbi napokban, még pedig, illő áron. 4ikén mintegy 53,800 mázsa gyapju volt a' vásáron és e' közül: 41,800 m. szileziai; 6 ezer m. poseni, 2500 m. lengyelországi, 1500 m. magyarországi és ausztriai, 's 2ezer m. régi mennyiség. Az utóbbi napokban ehez még mintegy 2 ezer m. szileziai és 3 ezer m. lengyel gyapju járult. E' mennyiségbül maig 52 ezer mázsa kelt el, 's a' még megmaradt 6 ezer mázsából is már csak mintegy ezer mázsa van első kézben. A' középár igy mutatkozék: electoral 125—148, legfin. 116—120, finom 95—105, középf. 78—90, közép 68—72, legf. kétnyiretü 75—80, fin. 66—70, közép 56—60, közöns. 50—55, szileziai legf. 70—80, fin. 60—68, közép 54—56, timárgyapju 47—50, ezüst tallér (1 fr. 30krral számitván pgőben.) Ki gyapját tul nem böcsülé, az gyorsan 's jó áron adhatá el azt. A' mosás nem volt ezuttal minden tekintetben kielégitő, mit a' mostoha időjárásnak kell tulajdonitni 's ez mindenütt igy volt jobbadán az idén a' hideg, szeles esős idők miatt.

Budapesti napló. Literariai tekintetben magas élveket vár hazánk: feledhetlen Kölcseynk munkáji Eötvös József b., Szalay László és Szemere Pál felügyelésök alatt összes kiadásban világot látandnak. A' kiadás iránt már szerződött a' halhatlan örökösivel Heckenast pesti könyvárus. Ez összes kiadás számos még eddig nem ismert elmeművet foglaland magában a' dicsőült hazafitól. A' kiadás igen pompás lennd. — Virozsil pesti tud. egyetemi jogtanitót fényes és nagyszerü éjizenével tisztelék meg tanitványi. — Hir szerint részvények utján rövid idő mulva vizszeszszel (gas Sellígue à l'eau) leend fővárosunk világitva. Minden szükséges előző lépes megtétetett már ez iránt az illető prágai kereskedőházzal, melly ez uj utczavilágitási szer parisi föltalálóival közelebb összeköttetésben áll. A' világitás ez uj neme nem drágább a' mostaninál, 's igy semmi akadály nem gátolja behozatását. — Holnap pompás tüzijátékkal mulattatja két fővárosi közönségünket a' pesti városerdőben Stuver, a' bécsi híres tüzművész. — A' magyar színházban f. hó 8kán „Eskü" adaték; 9kén „Babérfa és koldusbot"; 10kén „Nagyravágyó nő" 11kén „Norma"; 12kén „Müveltség és természet"; 13kan „Korona és vérpad"; 14kén Sátorfy jutalmára bérszünettel „Báléj."—Lukács Lajos „Elmellőzés" czimü 4 felv. szinj. fordit szinlázunk számára Töpfertül. —

Ujabb adakozással járult a' mult 1838 évben árviz által károsult pestvárosi lakosok felsegéllésére Szathmármegye 549 ft. 38 kr. p. p.

Temesvár, jun. 8kán: „Mostani vásárunk a' folytonos rosz idő miatt egészben véve igen silány volt. Több idegen az ut közepérül volt kénytelen visszatérni sár és vihar miatt. A' honi termékek következő áron keltek: igásökör párja 280 f., lóé 350 f., gőbölyé 350 f., tehéné 170 f., birkáé 14 f., magyar gyapju mázsája 67 f. 30 kr., német gyapjué 160 ft., spanyolé 200 ft., kenderé 26 ft., lené 34 ft., gubacs mérője 10 ft., ökörbőr párja 45 f., lóé 16 f., juhé 4 f. 30 kr., méz itczéje 48 kr., fontja 21 kr., sárga viasz mázsája 190 f., leveles dohányé 17 f., rudas fagygyué 35 f., szalonnáé 28—30 ft. verseczi veres bor akója 10—12 f., karloviczi fehér boré 10 f., bánsági szilvapálinkáé 18—20 ft., mind váltóban.

Felszólitás a' Pesten felállittatni szándéklott hengermalom ügyében. Azon aláirók, kik a' frauenfeldi rendszer módjára Pesten javaslott hengermalom-felállitásra az ideigleni nem kötelező iveken részvényesekül feljegyzették magokat, ezennel felszólittatnak, hogy — ha a' már megkötött 's mindegyikkel külön közlött társasági szerződés, mellyet egyébiránt Kappel Fridrik pesti nagykereskedő urnál is megolvashatni, tetszésökre van — ne terheltessenek ugyan most említett Kappel Fridrik nagykereskedő urnál Pesten f. 1838ki junius 30ai bezárólag, mint kiszabott utólsó határnapig, kötelezőleg vagy személyesen aláirni, vagy levél által kijelenteni: vajjon és milly summával (melly azonban az

ideigleni aláiratnál semmi esetre nagyobb nem lehet) kivánnak a' vállalathoz állani; különben hallgatásuk annyiba fog vétetni, hogy az ideigleni aláirás által szerzett részesülhetési jogról lemondanak. Pest, jun. 7kén 1839. A' pesti hengermalom-társaság ideigleni választmánya.

Eperjes: Ts Sáros megyének f. e. majus 17ken folytatva tartatott közgyülésekor szigeti Szerencsy István kir. személynök ő méltósága következőleg rendeltetett üdvözölletni: „A' nm. m. k. helytartó-tanácstól f. e. aprilis 16káról hozzánk érkezett ama kegyes intézmény, melly Méltóságodnak királyi személynökké történt kegy. kineveztetését hozá meg, e' minekünk 's országos ügyünkre nézve olly érdekes, de a' hirlapokból már előbb vett fordulaton támadt lelkesedésünknek buzgó zajai közt találá bennünket. És e' boldog pillanatban ünnepünk tárgya kettő vala: örvendezénk, hogy a' kir. kegyelem, annyi boldogság bő forrása, Méltóságod fényes személyében most is olly férfiut ére, kinek eddigi pályáját fárodalmas törekvések áldási bélyegzik; és dicsőitettük fels. urunk ama részrehajlatlan méltányosságát, mellyet az országos hivatalok bölcs betöltésében rendszeresen gyakorolni méltóztatik: mert a' hazának érdemszerzőkre, de az érdemeknek jutalmazni tudóra vagyon szükségök. Igen is, Mélt. ur, a' legáldottabb fejdelemnek milliók boldogságát eszközleni szándéklott e' kegy. lépése tágabb 's fényesb, 's a' mennyire sulyos, szintannyira fontos kört nyitott meg Nagys. ismert lánglelkének; mi pedig biztos remény-várakozásban, keblünk tiszta belsejét nyitjuk meg Mélt. előtt, buzgón ragaszkodván azon hithez, miképen Mélt. is szerelme által a' nemzet iránt, melly illy nagy fiában méltán büszkélkedik, hamvadni nem tudó gerjedelme által az igazságkiszolgáltatásban 's a' törvényhozásban mélyenjáró bölcsesége által a' hazának tulfeszült reményit 's erős hiedelmét a' jövendők szerencséje felől édes teljesitéssel fogja koronázni. Azért, mint legméltóbb bizodalmunk tárgyát, üdvözöljük Méltóságodat e' bérczek alul: üdvözöljük nem a' hideg illedelem szavaival, hanem szentebb és igazabb indulattal, mint mellyel hajdan őseink, a' karddal aratott érdemek bajnokát vidám toborzók és dalok közt ünnepelték. Mert a' hajdani idők, mellyek nyersebb szelleme zajosb örvendezésben nyilatkozék, dicséretesen elenyésztek; 's korunknak jutott a' jobb természet, békes pályán szerzett dicsőséget szelidebb öröm közt magasztalni. Fogadja hát Méltóságod tisztelkedésünket igaz magyar szivvel, melly nem mulo pillanat eredvénye, 's nem tulfeszült érzés mulékony hullámа, hanem örök, mint az érdem, mellyet Méltóságod fényes tetteiben dicsőitünk. Vajha biztos volna az emberi vágyak beteljesedése! vajha megérhessük, hogy őszinte ohajtásinknak csak részben is legyen foganata! 's győződjék meg Mélt. a felől, hogy midőn Méltóságodnak az egektől e' fénytetőn teljes épséget és szerencsét ohajtunk: ugyanakkor Mélt. magas személyétől nem kérünk egyebet, mint, hogy bennünket és képviselőinket hatékony pártfogásával 's magas kegyeivel boldogitani méltóztassék, kik egyébiránt 's a' t.

A' h. gazdasági-egyesület rendes tavaszi közgyülését f. jun. 3ik 's 5ik napján tartá, mellyen számosb r. tag vala jelen, 's következők fordultak elő: 1) Olvastatott egyesületi elnök Károlyi György grófnak az egyesület gazdasági osztálya örök biztositásaul 4000 pgő ftról, alelnök Czindery László urnak szinte e' végre 800 p. ftról, Ghyczy Ignácz urnak 100 p. ftról, Mocsáry And urnak 200 p. ftról, zichi Zichy Ján. urnak 100 p. ftról költ alapitványi, mellyekért e' tisztelt hazafiaknak a' gyülekezet halás köszönete a' t. közönség előtt ismételve 's olly nyilatkozással fejeztetik ki, hogy valamint hazánkban a' mezőgazdaság fejlődése naponkint sürgetőbb szükséggé válik, ugy a' tisztelt alapitók ez érdeme kifogyhatlan fényben fog ragyogni, 's jelesen azok előtt, kik a' gazdasági egyesület hatását öregbedni 's tettleg elősegiteni ohajtják, a' czélközeledéshez reménygerjesztőleg, kik pedig iránta eddigelő netán kevésb részvettel viseltettek, követésre buzditólag. 2. Az egyesület egyik lelkesb képviselője, ki a' tett érdemét öntudatban helyezve, nevét szerényen elhallgattatni kivánа, az egyesület ügyében már többször bizonyitott valódi részvétét ujonnan kitünteté az által, hogy a' gazdasági osztály örök biztositásaul több 's tettleges részvétre kész hazafinak alkalmat nyujta e' szent czélra körülményeikhez mérve segélyt nyujthatni, miszerint t. cz. Egan Jakab ur 30 p. ftot, Folkusházy Pál ur 25 p. ftot, Gereb János ur 20 p. ftot, Kismártonyi Edu. ur 40 p. ftot, Kolbenhajer Gáb. ur 25 p. ftot, Mericzay Mik. ur 20 p. ftot, Murman Fedor ur 25 p.ftot, Novák Ján ur 20 p.(tot, Olay Józs. ur 20 p. ftot, Pohl Kár. ur 20 p. ftot, Prehoffer Ján. ur 50 p. ftot, Sperlagh Kár. ur 25 p. ftot, Tóth Ist. ur 20 p. ftot, Zubcsek Ján. ur 20 pgő ftot alapitottak; kiknek szives hazafi részvétükért az egyesület hasonlag hálás köszönetét nyilatkoztatja. 3) Sz. kir. Pest város néhány érdemes polgára a' tavaly megszünt „Pest városi versenydijat" lelkes polgármestere és főbirájának sikeres buzditására öt évre ujonnan megalapitván, érette, addig is mig egyes adományaik (mellyekre az aláirás folyvást nyitva áll) maga idején nyilványittatni fognak, az illető uraknak köszönetet szavazott az egyesület, mi ezennel a' t. közönség előtt ismételve fejeztetik ki. 4) Némelly versenydijak feltételeinek czélszerü módositása iránt (az illető alapitók szándékához képest) a' verseny-alosztály bizatott meg. 5) Bánatos részvéttel emlittetett a' választottság egyik igen lelkes tagjának Schams Ferenczнek köztudomásu gyászos kimulta, azon férfiunak, kinek a' gazdaság 's különösen a' szőlőmivelés körében szerzett érdemei a' hon és külföld előtt egyenlő tiszteletben állanak, 's kinek hiányát az e' körben kitüzött czél kivivásaul, alig lesz valaki eléggé tapasztalt, szorgalmas, független 's egyszersmind buzgó kipótolhatni. Az üdvezültet épen akkor ragadá el közülünk a' halál, midőn az országos venyigeiskolat az egyesület érdekeibe avatá, ennek befolyásával munkálkodandó utánozhatatlan törekvésiben. Azonban olly remény kecsegteti az egyesületet, hogy a' venyigeiskolának mostani tulajdonosa Mayerfy Ferencz ur a' kozjó iránt számtalanszor 's tettleg bizonyitott részvétét ezentul sem vonandja meg tőle, mellynek fejében addig is, mig a' tisztelt ur külföldi utjából megérkezendik, az Egyesület a' többször érintett venyigeiskoláról gondoskodott. 6) Hogy az egyesület közgyülési tanácskozásiban minél többen vehessenek részt, határozattá lön, miszerint ezentul a' n. casino januári közgyülésére következő napon is fog tartatni gazdaság- egyesületi közgyülés. 7) A' köztelki részvények közül következő számuak jöttek ki a' közgyülés szine előtt történt sorsvonás utján, u. m. 112. 143. 163. 215. 216. 225. Ennek folytában az illető köztelki részvények t. cz. birtokosi szives tisztelettel arra szólittatnak fel: hogy a' részvényeiktől járó kamatokat evenkint junius 1ső napjától augusztus 25dikeig (midőn t. i. az állattenyésztő osztály pénztári számadásai bezáratnak) a' kijött 's netán ezentul kihuzandó részvények tőke-öszvetét pedig kihuzatások napjától következő évi junius 1ő napjaig annyival bizonyosabban vegyék fel az érintett osztály pénztárából, mivel különben elmaradásukat oda magyarázandja az egyesület, hogy ezen követelésükről az Egyesület javára önként lemondottak. 8) Az állatmutatási alosztály küldöttségének jelentése szerint a' folyó junius 3ik 's 4kén tartott állatkiállitáskor ismét több birtokos ur bizonyitá tettleges részvétét ez intézet iránt, miután juhászaikból több igen szép példányt valának szivesek mutatasul a' köztelekre küldeni. Jelesen: Brunswick Ferencz gr. Martonvásárról küldött két kost 's egy anyajuhot, Esterházy János gr. Zelizről 3 kost 4 anyát, Hunyady József gr. tarányi juhászatából 2 kost 2 anyát, Károlyi György gr. N.Károlyból 4 kost 5 anyát, Károlyi Lajos gr. Tótmegyerről 3 kost 4 anyát, a' somogymegyei birkatenyésztő társaság vámosi juhászatából 5 kost. A' kiállitott példányok ugyanazon jelentés szerint általában arra mutatának, hogy a' juhnemesités hazánkban folyvást előrehalad, azonban a' többiek között becses eredetük 's gyapjufinomságok bélyegével leginkább kitüntek, mellyek gr. Hunyady József és gr. Károlyi testvérek részről valának kiállitva. Közfigyelmet gerjesztének a' somogy-megyei társaságéi is, 's ezek szinte megfeleltek azon várakozásnak, mellyet szaszországi eredetük a' közönségben ébreszte. Szarvasmarhából hg Grassalkovich részéről beireuthi fajta két hizott ökör vala kiállitva, mellyek mind fajbeli nagyszerüségökre (mindkettő t. i. 17 markos) mind hizottságokra nézve rendkivüliek voltak. Említést érdemel, hogy a' 2 hizott példányt szekeren 10 ökör vontatta Pestre, mellyek közül 4 hasonló faju 's testalkatu, a' többi tiroli faju volt. Parasztkanczacsikó ez alkalommal egy sem jelent meg, mit nagy részben az országszerte panasztott esőzéseknek, rosz utaknak 's áradásoknak tulajdonithatni. Hogy lónemesitésre az adozó 's földmivelő nép ez által nagyobb sikerrel buzdittathassék, az állatmutatási alosztály gondoskodni fog, miszerint jövő években foganatosb eszközök használtassanak e' czélra; végezetül 9) Farkas Károly nógrádmegyei főügyész, Hegyesy Péter táblabiró 's ügyész, Otocska Ignácz urod. tiszt; Szenczy Imre Eszterházy herczeg jószágigazgatósági titoknoka, zichi Zichy János tbiró uu., az egyesület érdekei iránt bizonyitott buzgókodásoknál fogva képviselőkké választattak. Költ Pesten, jun. 10kén 1839. Kacskovics Lajos egyesületi titoknok.

A' kisdedovó-intézeteket Magyarországban terjesztő Egyesület majus 31kén a' n. casinóban tartott közgyülésének eredvénye: 1.) Örömmel jelenthetni, mikép az egyesület, melly ezelőtt három évvel lépven életbe, eddigelő sokban alig gerjeszte figyelmet, naponkint több részvéttel gazdagszik, 's valamint tagjai száma gyarapodtával külsőleg, ugy hatásköre tágultával bensőleg mindinkább öregbül. Legközelebb ns Csongrád megye közönsége, H. m. Mvásárhely város, a' n. szombati kisdedovó egyesület, nváradi n. casino 's a' haza több megyéiben u. m. Bihar, Csongrád, Pest és Pozsonyban számosb egyes nagytekintetü honfi és honleány lőn r. tagjává, azonfelül a' tisztelt megye Klauzál Gábor táblab 's jelenleg ismét országgyülési követ ur mint egyesületi képviselőnek aláirási ivét szokott uton környeltetni rendelé. Midőn e' részvevő pártolásért a' czimzett testületek iránt lekötelezett hálaérzetét nyilványitja az egyesület, örömmel fejezi ki szives köszönetét azon lelkes képviselőinek, kik ügye sikeres ajánlatában buzgók valának, névszerint: Beöthy Ödön táblab., Klauzál Gábor táblab. 's országgy. követ, Peregriny Elek nevelő, Puskás Tivador megyei tbiró. 's felsőbányai főbiró, Schuster Károl nszombati gyógyszerárus, 's Turzó Ignácz táblab. uraknak. 2) Örömmel jelentetik, mikép Békés megyében Wodianer Sámuel ur, Gyomán, Fejerben t. Gindly Antal tbiró ur Czeczén alapitottak kisdedovóintézetet, mellyek az egyesület tolnai képzőintézetének igazgatója Wargha István ur által szerkesztve rövid idő mulva meg is fognak nyittatni. A' tisztelt alapitók, mint különben is tagjai az egyesületnek, örvendeztető bizonyitványát adák ez által valódi 's nem csupán szenvedőleges, hanem tettleg czélt közelitő részvétjöknek, 's valamint az illető lakosoknak, ugy az egyesület tagjainak is szivében mindenkit tettre buzditó hálaérzetet gerjesztének; a' jegyzőkönyvek pedig az utókornak is átfogják adni tiszteletül e' polgári érdem emlékét. 3) Hogy a' tolnai kisdedovó képzőintézet oktatásában annál több ifju vehessen részt, az eddigelő számszerint 4re szoritott segélydijak kettővel szaporittattak; egyszersmind a' közp. választottság felhatalmaztatott, hogy a' pénztár erejéhez képest olly falusi iskolamestereknek is nyujtson alkalmaztatási 's pénz-segélyt, kik néhány hónapig Tolnán az érintett intézetbeli oktatásban részesülni ohajtanak. Ehezképest az illetők felszólittatnak, hogy magokat az egyesület elnökénél, vagy alulirtnál levélbeli nyilatkozásukkal előleg jelentsék. Vannak hazánkban helységek, mellyek csekély népessége külön kisdedovó-intézetet fentartani nem enged, illyenek előljáróji az emberiségnek legnagyobb hasznot tennének az által, ha a' létező iskolát 2—7 éves kisdedek számára egy kisdedovó osztállyal toldanák meg, melly a' köznépre annál üdvösebben hatna, mivel illy gyenge korban gyermekeiket a' szülék semmi ürügy alatt sem vonhatják el az iskoláztatástól, sőt mennyiben azok ott minden veszély elől menedéket nyernének, ők is könnyebben 's nyugottabban folytathatnák élelemkereső munkájokat. 4) Szabállyá lőn, miszerint az egyesület egyik feladása levén a' vidékeken keletkező kisdedovóintézeteket erejéhez képest pénzzel 's tanszerekkel segiteni, azon községek, mellyek, mint részesek, vagy alapitók, az egyesület tagjai, illyféle segélyre mindenek előtt számolhatnak. — 5) Az év végével bezárandó pénztári számadások előleges megvizsgálásaul, titkos szavazás utján bizottság választatott, melly lehető észrevételeit a' jövő közgyülés elibe terjesztendi. Pesten jun. 10kén 1839. Kacskovics Lajos m. k. egyesületi titoknok.

Ausztria.

(Uj bankjegyek.) Az ausztriai szabad nemzeti bank-igazgatóság azon tekintetből, melly szerint már 11 év óta vannak forgásban a' mostani bankjegyek, ezeknek ujakkal fölcseréltetését határozá. Egyszerre nem hozhatván forgásba valamennyi jegyet, ezuttal, f. e. jul. 1sejétül az 5 és 10 forintosak fognak beváltatni, 's a' nagyobbak kiadatása utóbb jutand köztudomásra. Az 5 és 10 frtos bankjegyek beváltására nézve megállapittatott: 1) 1839iki jul. 1sejétül 1840 dec. utóljaig a' régi 5 és 10 for. bankjegyeket minden bankpénztár elfogadandja: Bécsben, Prágában, Brünnben, Lembergben, Budán, Temesvárott, Szebenben, Linzben, Innsbrukban, Graetzben és Triestben, akár fizetésül, akár beváltásul. 2) 1841 január 1sejétül 1841 jun. utóljaig csak a' bécsi bankpénztárak teendik ezt. 3) E' két évi határidő után pedig csupán a' bankigazgatóság. 4) E' külön beváltási határidő kölcsön 's egyéb fizetésekre is alkalmazandó. Bécs, május 20ikán 1839. Lederer Károly b., bankkormányzó. 's a' t. —

Amerika.

(Jour. des Débats.) Montevideoi febr. 24—25ki levelek következő biztos hireket közölnek: „Az argentini respublica hét tartománya Rozastul elszakadt 's ellene szövetséget alkotott; a' zsarnoksága alatt maradt országrész sem legjobb érzeménnyel viseltetik iránta. A' kivégzések, börtönzések, elmék ingerültsége 's készpénz hallatlan ritkasága lehetővé teszik, miszerint csak egy kisded lökés szükséges a' nevetséges és gyülölt zsarnok megbuktatására." —

Spanyolország.

(A' madridi kormány pénzkölcsönhez jut.) Május 27iki madridi hirek szerint Safont kereskedőházzal szerződésre lépett az alkotmányos

kormány 14 millió realnyi kölcsön iránt, melly mennyiségbül 10 milliót azonnal készpénzben fizetend le. A' nevezett kereskedőház e' kölcsönért a' madridi és még 11 fővárosi vámot kapandja. Május végén azon különös hír kezde szárnyalni Madridban, miszerint d. Francisco de Paula infanst barcelonai gr. czim alatt Spanyolország kormányzójává szándék kikiáltani. —

(Maroto elveszti a' fővezérséget. Valencia lecsöndesült.) Marotorul legkülönbözőbb hírek szárnyalnak, mellyek nagyobb része minden esetre tulzott. Némellyek szerint súlyosan beteg a' fővezér, mások pedig épen mérgezésrül szólnak; annyi mindazáltal bizonyosnak látszik, hogy helyét rövid idő mulva Villareal, Negri, Eguia vagy Urbistondo pótolandja ki, mert a' trónkövetelő minden módon és áron menekedni törekszik tőle. Estellában komoly zavargás-kiütést rebesgetnek zsoldhiány következtében. — Valenciában már helyre állott a' csönd, de a' törvények tekintete csonkultával. Infante tábornok ugyanis minden föltétit teljesité a' zendülőknek, noha segédét mindjárt a' zavar-kiütéskor agyon lövék. Azon három rabló, kik Gaviria gyermekit elragadák, már kézre került, 's a' madridi börtönben várja ítéletét. —

Anglia.

(Shaw Lefevre alsóházi elnök. Elegy.) Május 27ikén tartá pünkösti után első ülését a' két ház. Az alsóházban az elnökválasztás levén napirenden számos hallgató jelent meg a' karzatokon. A' szabadelmüek részről Shaw Lefevre, a' torykéról pedig Goulburn lépe föl jelöltül; rövid vitatás után az előbbi 18 szónyi többséggel győze. Választatását a' királyné szokott módon helybenhagyá. A' volt alsóházi elnök, Abercrombie, Dunfermline b. név alatt a' felsőházba jutott. — Anglia és Irland majd minden részeiben még folyvást nyilványos gyüléseket tart a' nép köszönő föliratintézés végett a' királynéhoz a' whigministerség-megtartásért. Több helyen fegyveres kézzel törekvének e' gyüléseket zavarni a' toryk; de mindenütt véres fővel voltak hátrálni kénytelenek. Május 23kán Dublinban is hasonló gyülést tartott O' Connell, Cloncurry l. elnöklete alatt. A' szabadelmü lord igen népszerüleg szóla 's Peel Róbertet többi közt foghuzóhoz hasonlitá, ki esküvel is fogadja a' beteg előtt, hogy nem fog fájdalmat okozni a' műtét; de alig teszi szájába ujját 's jaj a' betegnek! Igy akart Peel Róbert bánni a' királynéval. O' Connell lelkesült beszédet mondott a' királyné, e' dicső fiatal teremtmény, „that excellent joung creature" magasztalására, ki a' toryk orgyilkos környezete alatt bizonyosan elvesztette volna drága életét. Ő mindig támogatni fogja a' whigministerséget, csak azért is, hogy a' gyalázatos toryk lábra ne kaphassanak; egyszersmind azonban tudatni a' ministerséggel, mikép Irland még koránsem nyert tökéletes igazságot. A' dublini testületről, melly néhány hét előtt küldöttséggel járult a' királyné elibe, a' hatóságjavitó törvény ellen, e' szókkal emlékezék O' Connell: „A' testület e' napokban nagy pompával járula kölcsönzött kocsikon a' királynéhoz. Mylord Hoyte (a' dublini lordmayor) — Hoyte! milly név! miért nem nevezhetném kutyámat Hoytenak? (Kaczaj.) Tehát Hoyte kölcsönzött pompás udvari öltözetben a' kir. palotába ment, 's vele Shaw; pshaw (pfuj) reá!" Záradékul igérte O' Connell, miszerint kis idő mulva ismét Irlandba jövend, 's előző társulati gyüléseket fog tartani. Az orangisták háborgatni akarák e' gyülést, de mégis önként visszavonultak, látván az összegyült tömérdek sokaságot; este mindazáltal O' Connell tanácsára nem lön meg a' kivilágitás, mert a' toryk általányos ablakbeveréssel fenyegetőztek. — A' ministerség már nyilványitá, mikép a' jamaicai törvényjavaslattól önként elállván, mást fog inditványozni az alsóházban.

(Russell nyilatkozata kelet ügyéről.) A' május 28iki alsóházi ülés vége felé, épen midőn már valamennyi tag távozásra volt készülőben, azon kérdéssel fordult a' ministerekhez Hume: „kapott é a' kormány tudósitást a' török hadsereg Eufráton átléptérül Mehemed Ali sergei ellen? Véleménye szerint ez esemény komolyan zavarhatná meg azon világrészben a' békét, mellyért Anglia és Francziaország kezeskedtek. Tudni ohajtá ezenkül a' kérdéstevő: való é, hogy Russzia Alitól minden katonasága visszahuzatását kivánta Syriából?" E' kérdésekre ezt válaszolá Russell: „A' külügyi statustitoknok jelen nem levén, helyette nyilványitom, mikép a' kormány nem kapott tudósitást a' török hadsereg átléptérül Eufráton. (Halljuk!) Utólsó hireink a' damaskusi angol consultól származnak és szerintük a' török sergek átmentek ugyan Eufrát keleti partira, de még nem léptek Mehemed Ali birtokába. Ugyanazon tudósitásból értettük, miszerint Ali azon vidéken öszpontositja sergeit. Minden eddigi hireink nem foglalnak magukban ollyasmit, miből azt lehetne következtetni, hogy az európai hatalmak békét föntartani törekvése keleten meghiusul. Mi a' másik kérdést illeti, arra csak azt válaszolhatom, hogy a' kormány semmi olly követelésrül nincs értesülve, 's nincs is okom hinni, miszerint Russzia illy kivánattal járulhatott volna Mehemed Alihoz." —

(Uj megsértése az angol lobogónak franczia hadihajó által.) A' francziák ismét sérelmet követének el az angol lobogó ellen, mit következőleg ad elő a' Times: „April 10ikén „Medea" ő föls. gőzöse, Douglas parancsnok vezérlete alatt, Bermudába érkezék. 11likén este a' cubai déli partvidék közeliben egy fegyverzett hajóval találkozék „Medea", mellyet Douglas rabszolga-hajónak tarta, 's ezen okbul néhány vak lövéssel lobogója kitüzésire szólíta föl. A' fegyverzett hajó nem ügyelt e' jellövésekre, hanem vitorláit szaporitván tova iramlott. Mivel ez igen gyanus volt, tehát legnagyobb gyorsasággal siete utána a' gőzös 's lövésre készité nagy álgyuit. Közelitvén az ismeretlen hajóhoz, néhányszor vakon tüzeltete Douglas puskákból, mire döbpörgés hangzott az idegen hajórul világos tanuságul, hogy az nem rabszolgákkal kereskedik, hanem hadihajó. Közel jutván hozzá „Medea" gőzös, szokott üdvözlés után kérdezé: „Milly hajó ez? Hová vitorláznak Önök?" E' kérdésekre, noha angol és franczia nyelven tétettek, nem jött semmi válasz, pedig mindenki láthatá, hogy a' megszólitott valóban hadihajó volt. Most angolul kérdé a' franczia parancsnok: „Rakhajó é ez?" mire ez lőn a' válasz: „Nem, hanem hadihajó." Ezután jó éjszakát kivánt a' franczianak az angol parancsnok, 's megszünt követni a' hajót. Némi távulban mindazáltal eszébe jutott Douglasnak, hogy talán fontos híreket mondhatna a' franczianak 's azért parancsolá Nott kapitánynak, indulna tüstint a' távozó után. A' kir. gőzös csak felét használta erőmüveinek, 's némi ellenkező fordulatok által érintkezésbe jött a' franczia hajóval; mi azonban egyiknek sem okozott ártalmat. A' franczia mindazáltal hat kemény álgyulövéssel tisztelé meg a' gőzös elejét, mit Douglas nem viszonoztatott, jól tudván, hogy szerencsétlen tévedésbül származik a' kár, mi csakugyan szerencséje volt a' franczianak, mert a' gőzös 84 fontos álgyuja bizonyosan hamar tönkre lőtte volna azt. „Medea" gyors fordulása elválasztá egymástól a' hajókat, 's a' gőzös födözetérül tiszt indult naszádban a' franczia hajóra, kitudni a' tüzelés okát. Miután a' franczia kapitány megtudá, ki van „Medea" födözetén, igen bánta tettét, 's mindenkép mentegeté magát, többi közt állitván, miszerint ő ártalom nélkül parancsolt egy álgyut kilövetni, de parancsát szerencsétlenségre nem jól érté legénysége. Ezután maga ment a' gőzös födözetére, és személyesen kért bocsánatot Douglastól. „Medea" legénysége közül egyik olly veszélyes sebet kapott, hogy lábát azonnal le kelle vágni. A' hajót 3 golyó találta 's tetemesül megrongálá. A' franczia hajó 20 álgyuval volt ellátva, neve „Griffon", és Francziaországból Veracruzba vitorlázott. Nehezen fogják magukat a' francziák ez ujabb sérelem iránt igazolhatni, melly olly hamar követé az előbbit ugyane' tengeren elkövetettet. Először is igen hibázott a' franczia parancsnok, midőn az udvarias fölszólitásnak nem engedve, nem huzatá föl lobogóját; másodszor pedig azzal épen nem mentheti magát a' franczia, hogy martalócznak gondolá a' gőzöst, mert annak minden részéből szükségkép meg kelle ismernie, hogy az angol hajó." —

(Minto lord nyugtatólag szól az angol lobogó megsértetéséről. A' jamaicai parliament hosszabb határidőt nyer. Elegy.) A' május 30iki felsőházi ülésben Strangford l. fölszólitására következőleg nyilatkozék Minto, tengerészeti első lord: „Igen le vagyok kötelezve az átelleni ns lordnak, hogy alkalmat nyujt e' tárgy fölvilágitására. Való ugyan, mikép egy franczia hadihajó és Medea gőzös közt ellenséges összeütközés történt, de e' szerencsétlenség csupa véletlenségbül származott, 's legfölebb is csak az angol parancsnokot vádolhatni némileg azon vigyázatlansága miatt, miszerint előszöri távozása után rögtön ismét oldalról közelíte a' franczia hajóhoz, mi természetesen azon gondolatra hozá a' franczia parancsnokot, hogy talán mexicoi martalócz hajó a' rejtélyes gőzös. E' fölvilágitás hihetőleg meg fogja nyugtatni e' házat 's országot, és én részemrül csak azt sajnálom, hogy e' tárgyról bizonyos párt olly nézeteket közlött, miknek nem lehete más czéljok, mint a' két nagy nemzet közt fenálló szoros baráti viszonyok megrenditése, mit mindenkor teljes erőnkbül gátlani fogunk." A' radical lapok egy része mindazáltal kisértéseket gondol e' sérelmekben látni, mik szerint Francziaország és Russzia, legellenségesb irigyei Anglia tengeri elsőségének, próbálni akarják: vajjon él e még Anglia tengeri fiaiban a' régi győzhetetlen hősi szellem, 's mikép tudja és akarja bőcsületét ótalmazni O-Anglia? — Auchterarderben, a' perthi skót grófságban Peel Róbertet képmásban fára akasztá a' nép és kövekkel dobálá; utóbb pedig a' hevesebbek puskázni kezdének reá. — A' jamaicai kérdés iránt megváltoztatá politikáját a' ministerség, mikép azt Lobouchere a' május 30iki alsóházi ülésben hosszasan fejtegeté; az uj ministeri inditvány meghosszitandja e' gyarmati hatóságnak az időt azon munkálkodások bevégzésire, mikből a' vonakodások 's tudva levő nehézségek származtak. A' felsőházban másnap Winchelsea l. hevesül gáncsolá a' ministerség korábbi és most ujra folytatni kezdett politikáját, 's nyilatkozásra szólitá föl a' ministerelnököt ezután követendő kormányelvei iránt, mire ezt válaszolá Melbourne: „A' kormánynak nincs szüksége hosszas fölvilágitásokba bocsátkozni, mert minden tekintetben eddigi elvei szerint fogja vezérleni a' nyilványos ügyeket." E' szavakra Brougham állott föl, 's előadván a' haza jelen állapotját, elégületlenségét fejezé ki a' ministerségi fordulat kimentével, különösen pedig azzal, hogy néhány udv. hölgy megtartását olly elhatározó fontosságuvá tevék. Végszavai e' tekintetben ezek valának: „A' kormány politikai erőmüvekké változtatá az udv. hölgyeket. (Kaczaj.) Haladás é ez, vagy hátrálás, nem tudom; de annyi bizonyos, miszerint az alsó- 's felsőház közt többé semmi különbség nem létezik, mert egyik sem bizik a' ministerségben. A' királyné nem akart megválni két udv. hölgyétül. Mit jelent ez? Talán azon tant akarják Angliában gyakorlásba hozni a' ministerek, miszerint a' kir. akarat mindenek fölött uralkodik, vagyis: reginae voluntas summa lex esto? Vigyázzon magára a' ministerség, mert itt alkotmányszerüséggel ellenkező ösvényre lépe." —

(Az orosz trónörökös elhagyja Londont.) Máj. 30kán búcsulátogatást tőn az orosz trónörökös a' németalföldi hg kiséretében a' királynénál. Londonban az özvegy királynénál is bemutaták a' két hget, honnan Durham, Heytesbury és más főnemesek látogatására mentek. Este búcsulakomát adott fejdelme fiának, az orosz követ. Május 31likén reggel számos kiséretével Deptfordba ment a' két hg, hol kormánygőzösre szállottak, Hollandiába visszatérendők. Elutazta előtt 300 font sterlinget küldött a' nhg szegények közt kiosztásul a' londoni lordmayornak.

Franczlaország.

(A' titkos költségek elfogadva.) A' május 28iki követkamrai ülésben az 1,200,000 franknyi titkos költség volt vitatási szőnyegen. Ganguier hevesül kikelt e' mennyiség-megajánlás ellen, 's többi közt következőlg

nyilatkozék: „Polgárháboru lángjai világánál neveztetének ki a' ministerek, kiket korábban országos inség nem volt képes tárczaválloláshra birni. Én megvizsgálni szándékozom a' ministerségi fordulat okait. Uraim! én bányatulajdonos vagyok, 's 3ezer franknyi adót fizetek az országos pénztárba; 's igy Önök könnyen átláthatják, mikép nem szerethetem a' rendetlenséget; de mind e' mellett is szigoruan szólásra érzem magamat kénytetve. Az forog itt kérdésben: vajjon birtokába jutunk-e már valahára a' képviseleti kormányrendszernek? Én meg vagyok győződve, hogy jelen zavart helyzetünk csupán a' kir. hatalom nagyobb terjeszkedésibül származik." (Félbenszakasztás; a' közép hangosan kiált: „Rendre!") Elnök: „Ha csakugyan hatalom-terjeszkedésrül lehet szó, intézze Ön vádjait a' ministerség ellen, mert alkotmányunkkal ellenkezik a' kir. hatalmat feszegetni e' szószéken." Gauguier: „Meggyőződésem olly nagy, hogy csudálkoznom kell e' félbenszakasztáson." (Kaczaj.) A' szónok ismétlé állitását, de ismét félbenszakaszták szavait, 's az elnök rendre utasitá őt. Beszéde további folyamában jelenté, mikép véleménye szerint 1831 óta csupán a' febr. 22iki ministerség volt parliamenti szellemü; de annak hamar le kelle mondania, mivel elődeivel ellenkező politikát akart követni. Az april 15iki ministerség elámitá a' királyt 's vétkesb a' Polignac-félénél, mert nem hozhatá föl védelmeül a' multat. „Politikai furtagyúk" — (kaczaj és zaj. Szózat: „Magáról beszél Ön?") állitá továbbá Gauguier, hogy a' 8 év óta követett politika csupa gyalázatosságok halmaza. (A' középben: „Rendre! Rendre!") A' szónok kivánta, hogy ministerségi forduláskor mindenkor függesztessenek föl bizonyos magas tisztviselők fizetési. (Általányos kaczaj.) Az utóbbi fordulat 600 millió franknál többe került. (Oh! Oh!) Az illy fordulatok nem tartanának olly sokáig, ha nem épen leginkább kereskedők 's munkásak szenvednének miatta. Gauguier rosznak találja, hogy politikai jesuitáink a' kormányhatalom letétele után magas hivatalokat nyernek, mert e' miatt végre tönkre juttatandja korunkat a' romlottság. „Tehát csakugyan soha nem fogja megkapni intézvényit azon rágalmaztatott Franciaország, melly olly pontosan fizeti egy milliardnyi adóját? (Kaczaj.) Nem fogják kormányzó férfiai soha szivökre venni a' nemzet érdekeit? 8 év óta csupán szövetkezési ministerséggel birunk, melly csak benső meghasonlása nyomoru eseményivel boszantá a' kamrákat. Ugy hiszem, e' politika már lefutá valahára pályáját; elég hosszas idő óta űznek gúnyt az alkotmányból, mellynek minden tekintetben tiszta igazságnak kellene lenni." (Élénk félbenszakasztás.) Corne: „Nem személyek, hanem elvek ellen harczolunk; de eddig nem ismerjük az uj ministerség elveit, 's azért alkalmat adunk neki őszinte nyilatkozásra. Én mindenkor ellenzém a' titkos költségeket, 's azért most sem fogok mellettük szavazni. Egyébiránt nyereségnek tekinthetni azon nyilatkozatát, miszerint zsoldos hírlapokat többé nem fog tartani, mert ez csakugyan legnagyobb mértékben ártott az erkölcsiségnek. Különös azonban, hogy a' ministerség, a' lapvesztegetés elmaradása mellett, mégis illy nagy mennyiséget követel. De hisz előfizetők szerzése, postadíj-elengedés 's más illy eszközök által is segítheti a' hírlapokat a' kormány, 's azért legyünk vigyázók." Hosszas vita után 262 szóval 71 ellen csakugyan megajánlá az egész mennyiséget a' kamra. —

(A' követek csapatonkint hagyogatják el Parist. Elegy.) Paris, jun. 3ikán: „Alig kezdé meg tulajdonképi munkálkodásit a' követkamra, 's már tömegestül távoznak a' követek a' fővárosbul. A' szabadsági kérelmek annyira szaporodtak, hogy az elnök kényszerülve látá magát ma kijelenteni, miszerint legalaposb ok nélkül többé nem adhat távozásra szabadságot. A' legfontosb ügyeket is példátlan hanyagsággal végzik a' követek, csakhogy minél hamarább falura szabadulhassanak. Az 1838iki osztályzatu 80ezer ember-kiállitást rövid 's érdektelen vita után 238 szóval 13 ellen, majd minden ellenzés nélkül, fogadá el a' kamra; az 1836diki költségvetés végképi szabályozásakor pedig egy követ sem kivánt szót. A' pairkamrában ma kezdék meg a' böcsületrend takarékosb kiosztatása iránti vitát. — Grenville l., angol követ, néhány nap mulva szabadsággal Londonba fog utazni; némellyek szerint többé nem is fog visszatérni, hanem egészen elvonuland a' politikai pályáról, melly már igen terhes kezd lenni agg-korának. — Joinville hg Jupiter sorhajón jun. 1sején déli 12 órakor Levanteba utazott Toulonbul. —

(Az avignoni zendület lecsöndesült. A' lengyel menekvők nem fogadják el az orosz trónörökös ajándékát. Kamraülések.) A' legitimista párt legelőbbkelő tagjai megszökvén, a' közbéke ismét tökéletesen helyre állott Avignonban. A' rendőrség néhány kolompost elfogott. — Apponyi gróf, az ausztriai császár tiszteletére pompás lakomát adott május 31ikén, mellyen az egész diplomatakar jelenvolt. — A' londoni lengyel menekvők franczia lapokban jelentik, mikép ők az orosz trónörököstül semmi ajándékot nem fogadának el, 's hazug koholmánynak nyilvánitják a' terjengni kezdett ellenkező hírt. — A' követkamrában jun. 1sején 4,912,800 franknyi rendkivüli hitelt kivánt a' tengerészminister 's e' követelést igy támogatá: „Hadihajóinkat szaporitni szükség többi közt még azon tekintetbül is, hogy szigoruan őrködhessünk Spanyolország királynéja érdekei fölött, miszerint lőszert, fegyvert, vagy katonaságot senki ne szállithasson spanyol földre a' trónkövetelő számára; melly alkalommal mindazáltal a' nemavatkozási rendszertől távozni teljességgel nem fogunk." —

(A' respublicai Moniteur terjesztőji törvényszék előtt.) A' parisi rendőrség már huzamosb idő óta legnagyobb szorgalommal törekvék napfényre keritni a' respublicai Moniteur terjesztőit; fáradozási végre, mint látszik, csakugyan sükerültek, mert a' kir. törvényszék 9 férfit vádol királygyilkolásra, kormányfölforgatásra 's tulajdoni jogmegtámodásra fölszólitás miatt, kik jun. 7ikén esküttszék elibe jutandnak. E' kilencz vádlott közül csak egy származik magasb osztályból, Joigneau 23 éves iró, a' többi jobbadán fiatal kézmüves, egy pedig, Lacomte, fűszerá us. A' Gazette des Tribunaux hosszu és körülményes vádirata szerint már 1837-ben, 's azóta többször találtak Paris külön kerületiben fölszólitásokat kormány-megdöntésre, és respublica-kikiáltásra. Bizonyos Argout nevünél több nyomtatványra bukkantak „Respublica nyomtató intézete" aláirattal. E' nyomtatványok egyikének ez vala czime: „Napi parancs; respublicai csapatok!" 's bőven kifejti király gyilkolásra összeállott bizonyos társulat létezésit. Bevezetésül a' titkos „Családi egyesületek" megujittatása igértetik. Ezt azon okok elsorozása követi, miknek következtében az eddigi respublicai mozgalmak általányosan meghiusultak. A' fölszólitás szerint e' balsorsot leginkább a' vezetők csekély buzgalmának kell tulajdonitani. A' választmány tehát föntartja magának egész vezérletét minden respublicai mozgalomnak. Ez eszmék bővebben ki-vannak fejtve egy másik fölszólitásban, melly egyszersmind a' kötelező esküt foglalja magában. A' társulatba lépő esküszik, hogy semmi halálos veszélytől visszarettenni nem fog, a' felsőség minden parancsit vakon teljesitendi 's egész erejével respublica-fölállitáson 's a' vagyon egyenlő felosztatásán fog munkálkodni. A' juliusi napokban több szabad 's kötött beszédü fölszólitást terjeszte szét e' társulat, mellyben a' királygyilkolást magasztalja 's Lajos Fülöpöt halállal fenyegeti. 1837iki novemberben végre megjelent a' respublicai Moniteur első száma fametszvénnyel, melly a' szabadságot személyesité puskával fegyverkezve, 's torlaszokon és járda-köveken ülve; jobbrul e' körirattal: „Egyesség, egyenlőség, rokonság;" balról: „Szemfülesség, bátorság, állhatatosság;" alul pedig „A' respublica nyomtató intézetében." Ez első számban jelentve volt, mikép e' lap 10 ezer példányban adatik ki, bizonyos időre szoritkozás nélkül, még pedig bélyeg és felelősség nélkül, mitsem gondolva azon korlátozással, mellyel az 1789iki és 1830iki renegátok a' sajtót elnyomák. „E' lap, igy hangzék tovább a' jelentés, nyiltan lépend föl a' királyság 's most fönálló rend ellen, respublicát és vagyon-közösséget hirdetend, szóval, mindent elkövetend, mit a' „vérengző septemberi törvények" mint büntettet, tilalmaznak." Ez igéretet a' lap első száma tettleg is teljesiti. Az első czikk borzasztó színekkel fösti a' dolgozó osztályok nyomoru helyzetét, 's minden inség okának egyenesen a' királyt nevezi. A' 2ik szám különösen az ifjakat szólitja föl a' „haza-megmentésre." A' 3dik szám e' két czikket foglalja magában: „Propaganda az őrházban" és: „Mi különbség van Lajos Fülöp és Xik Károly kormánya közt?" A' következő számok a' republicanusok kötelességit közlik, és áttekintését a' bel- és külföldi viszonyoknak. A' 8ik számmal megszünt e' lap, 's helyette „Szabad férfi" czimü keletkezett, mellyet szinte ingyen osztogattak. —

Németország.

Hannovera, máj. 17kén; A' calenbergi parasztok választóji nagyobb része ellen, kik Schaaf követjöket visszahivák, vizsgálatot rendelt a' kabinet, hihetőleg kipuhatolás végett: vajjon rábeszélték-e őket e' lépésre vagy meggyőződésök szüleménye volt e az? más czélja nem lehet e' vizsgálatnak; annyi való hogy Schaaf visszahivatása által a' kabinet benne igen buzgó pártolójától fosztatott meg; hihetőleg uj választók választása fog rendeltetni uj követválasztás végett. A' calenbergi választók Schaaf visszahivatásakor a' német szövetséghez folyamodásrul lemondottak ugyan, de aligha ők is nem követendik több paraszt és városi választó példáit, igy többi közt Stade, Buxtehude 's Celle előterjesztvényt intéztek a' szövetséghez.

Hannovera, máj. 29kén: Az országgyülést tegnap nyiták meg, az első kamrában megvolt a' kivánt szám; a' 2dik azonban csak 22 tagot számlált (holott legalább is 37 tagnak kell jelenlenni.) Az ország minden részeibe hirnököket küldének szét a' megválasztott követekhez, mentülelőbbi megjelenésök végett. A' nyomtatott követi névjegyzék összesen 44 tagot számlál (73 helyett), ezek közül már most bizonyos, hogy legujabb 5 nem jelenik meg 's három már be is nyujtá lemondását. 38, legfölebb 39 alkotandja a' 2ik kamrát; mi csak annyibul lesz teljes számu, mert a' kisebb szám általi választásokat is keblébe fogadandja; vannak ugyanis követek, kiket egy-két választó neveze ki a' többi választónak ellenszólalkozásira. Mikép fogják ezek a' többséget az ország részeibül a' kamrában képviselni? természetes ésszel igen bajos felfogni. — Gans levelezései kiadatnak ugyan, de tévedőleg van kiadójokul Varnhagen nevezve; mivel még eddig nincs tudva, ki lesz kiadójok.

Münster, máj. 28kán: Néhány nap óta a' kölni érsek ismét jobban érzi magát 's mankójával szobáiban alá 's fel járkálhat; a' rendőri vigyázat, melly eddig minden lépteit kiséré, visszahuzatott, igy most már külsőleg egészen szabad.—A' porosz trónörököst jun. 16ára várják ide. A' Dahlmann által kiadott's hannoverai ügyet illető jogászkari javaslatok itt különös tilalomra találtak, árulni ugyanis szabad, de hirdetni, hirlapokban róluk szólani vagy olvasó társaságokban olvasásul kiadni, a' legszigorubban tilos. — A' hannoverai lap ellenmond azon hirnek, miszerint a' németszövetségi gyülés a' hannoverai ügyben határzatot hoza vagy legfölebb négy hét alatt hozand; e' hirt az ellenzési férfiak találmányának tulajdonitja, mellyel a' választókra szándékoztak hatni.

Belgium.

(Jour. des Débats) A' brabanti esküttszék (Brüsselben) máj. 28kán itéletet hozott a' Bartels és Kats elleni politikai perben; 123 kérdést intéztek az esküttekhez, 52őt Bartels 's 71et Kats miatt, e' kérdések közül több, ha igeneltetik az esküttszék által, halált hozandó volt a' perbevontakra; szerencséjökre azonban két órai tanácskozás után az esküttszék minden kérdésre nemmel felelt 's igy Bartels és Kats szabadon bocsáttattak; az esküttszék itélete, mint mondják, egyhangu volt. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. szerda, jun. 19.

JELENKOR.

1839. 49ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (A csász. királyi fölségök Magyaróvárott, Komáromban és Győrött; kinevezések és előléptetések; különféle: szerb zavargás, gyapjukeet Pesten, tengermelléki és erdélyi hírek; 's a' t.; gazdasági egyesület; 's a' t.) Spanyolország (Espana és Cabrera Maroto ellen nyilatkoznak; a' királynét 's Meert érdeklő levelezés; a' carlosiak legujabb veszteségi; ripolli vérengzés; 's a' t.) Anglia (a' ministerség egyesitését inditványozza a' két Canadának; nyilatkozatok Buenos-Ayres és Francziaország iránt az alsóházban; 's a't.) Francziaország (a' becsületrend-kiosztás iránt takarékosságot határoz a' pairkamra; kir tisztviselők 's egyszersmind kamrai követek gyülés alatt ne huzzák fizetésöket; vasutak ügye Francziaországban; 's a' t.) Törökország. Németország. Dunavizállás.

Magyarország és Erdély.

Utjokban ő Felségök e' hónap 8dikán és 9dkén a' magyar-óvári urodalomhoz tartozó Féltoronyban (Halbthurm) mulatak, 's a' magas földesuraság, t. i. Károly hg és fia Károly-Ferdinánd fhg' kiséretében megtekinték ama nagyszerű intézeteket, mellyek ez urodalomban a' honi müveltség és szorgalomnak olly élénk 's hatalmas öszönt, egyszersmind a' legműiparosb országok gazdaságüzőitől tetszéssel halmozott példát adtak. Jelesül 8kán Márialigetet (Marienau), egy 1200 holdnyi mesterségesen öntözött rétföldet, Wittmannföldet (Wittmannshof), egy 4400 holdnyi dombos pusztát; 9kén pedig az 1400 holdnyi Császárrétet, mint megannyi uj teremtményt, azelőtt majd haszontalan ingovány- 's legelő földből ugy szinte a' hanság-kiszáritási munkákat, mellyek által már is olly tetemes mocsárföld nyeretett meg háhorittatlan müveltetés alá 's a' szomszéd birtokoknak hasonló munkákra és sikerre nyittatott ut, látogaták meg ő Felségök, 's mindent különös figyelmökre méltatván, végre legmagasb tetszésöket jelenték ki e', szintolly hasznos mint szép intézvényeken 's törekvéseken. Magyar-Óvárra jun. 10dikén reggeli 11 órakor érkeztek ő Felségök. Az óvári járás határánál az óvári és mosonyi lovas polgárok várák a' fels. párt 's előtte a' városba lovaglának. A' menet Féltoronyból, honnan reggeli 9 órakor indultak el, az alsó-kapu felé tartott, mellyet zöld lombok diszes ívvé változtatának. Innen és tul a' kapun zöldelő fasorok valának kitüzve. Innen a' megyeházig, hova a' felségek szállottak, a' város czéhei, mindenik zászlóstul, állának sort. A' megyeházban ő Felségöket a' győri püspök üdvözlé a' megyei küldöttség 's papság kiséretében; utóbb az urasági tisztek hódolának. Később ő Felségök az óvári pusztát tekinték meg, 's egy órakor ebédhez ültek, melly alatt a' különböző hangászkarok felváltva tisztelkedtek. Végzetül az ismeretes nép-ének: „Tartsd meg isten Ferdinandot" az egész jelenvolt 's lelkesült népségtől énekeltetett. Ennek végeztével a' felségek Mosony felé utaztak, hol őket ujabb diadal várja. Egy uttal meg fogják ő Felségök a' bordácsi pusztát is látagatni, melly az itteni finomabb juhtenyésztés tanyája. Innen nem messze esik a' győrmegyei határ, hol e' megye diszes küldöttsége várandja a' fels.

Győr, jun. 11kén: „Tegnap esti 6 órakor érte városunkat azon rég ohajtott szerencse ő fölségit falai köztláthatni. A' városi hatóság mindent elkövetett a' fels. uralkodópár ünnepélyes fogadtatására, 's minden eszközt használt a' legbensőbb szeretet 's határtalan tisztelet nyilványitására. A' városi határszélen diadalív vala fölállítva, mellynek közepén ausztriai, két oldalán pedig magyarországi és városi zászlók lobogtak. Zánthó, városkapitány, nagyszámu küldöttséggel volt szerencsés a' fels. fejdelempárt e' diadalív előtt üdvözölhetni, az egyenruhás polgárság egy csapatja kiséretében, 's álgyurobaj közt, 's a' várossorompig kiséré ő fölségöket, hol már megyei és káptalani küldöttségek várakoztak a' fels. érkezőkre. A' pompás bemenet következő renddel történt: a' városi népszónok lóháton; hat megyehajdu; egy osztály egyenruhás polgárság lovon; a' városkapitány kocsiban; Győr bel- 's kültanácsi küldöttsége; a' nsi banderium féldandárja Kovács Márton főszolgabiró vezérlete alatt; megyei és káptalani küldöttség; ő föls. hintaja, diszöltözetben ragyogó ns lovagoktul környezve, Bezerédy Ignácz alispán vezérlete alatt; udv. hintók; banderium, Matkovics Zsigmond szolgabiró vezérlete alatt; a' sorompon belől két nagyszerü oszlop volt fölállitva; az iskolai ifjuság. Az ágostai vallásu község szinte kiállott tisztelgésre; a' szigeti zsidóközség pedig diadalívet emelt a' fels. érkezők tiszteletére. A' szigeti czéhek lobogó zászlókkal állottak a' hid előtti sétatéren. A' két hid mellett jobbrul 's balrul nemzeti és városi zászlók lobogtak az ott horgonyzó hajókon, mellyekrül taraczkdörgés üdvözlé a' szeretett királypárt. A' sétatéren nemzeti öltözetü polgárság 's lövészség tisztelge. A' 2dik hid előtt, a' színház ellenében, nagyszerü diadalív emelkedék, melly alatt a' városi tisztviselőség és választópolgárság, Czech János városbiró elnöklése alatt, fogadá el ő felségöket. A' városbiró rövid beszédet tartván, átadá ő fölségének a' kulcsokat, miket ő fels. szives szavakkal méltóztatott visszaadni. A' bécsikapun belől, a' carmel-téren, a' polg. vadászcsapat volt fölállítva uj díszöltözetben. Innen a' bécsi-utczán keresztül fekete ünnepi öltönyben képzének díszsort a' polgárok, 's a' főtéren a' városi árvaház növendéki, tanuló ifjuság, tanitók 's a' t. tisztelkedtek. A' palota lépcsőjén fiatal leányok költeményeket voltak szerencsések átnyujtni ő fölségiknek. Azon házak, mellyek előtt a' diszjárdalat elhaladt, háromszinü lobogókkal és szőnyegzettel voltak diszesitve. Ezerszeres éljen 's 101 álgyulövés üdvözlé a' szeretett uralkodópárt. A' küldöttségek udvarlatra bocsáttattak, 's a' fegyveres polgárság csengő zenével lépdelt el ő föls. ablaki alatt. A' szinházban Haffner „Győr visszafoglalása Schwarzenberg és Pálffy alatt 1598ban," pompás világitás mellett adaték. Este minden nyilványos és több magányos épület fényes átvilágitó iratokkal volt diszesítendő; de a' rögtön támadott vihar miatt ő föls. Bábolnáról visszaérkezéseig kelle a' világitást halasztani. Ma regg. 9 óra után Komárom felé vevék utjokat ő felségük, harangzúgás és álgyurobaj közt kisérve a' lakosság áldásitól." —

Komárom junius 13dikán. Ő felségök junius 11dikén Győrből 1 óra tájban ide érkeztek, Ujszönyből a' hidon át a' megye jeles küldöttsége és számos nemes lovag által vezettetve, 's a' városi küldöttségtül kisértetve a' főutcza végig több diadal iven keresztül, harangzugás, álgyúdurrogás 's tartós harsogó éljenkiáltások között, 's kocsijok, mintegy inkább az emberektől tolatván, a' várkormányzó lakába szálltak meg, 's fels. személyöket néhány percz mulva az erkélyen megmutaták; előbb a' megyének fő-ispánunk vezérlete 's magyar szónoklatával hódolatát, utóbb pedig a' városét, a' minden hitvallásu egyházi személyekkel együtt, kegyesen 's kegyelméről biztositó diák rövid válaszszal méltóztatott fogadni. Este diszes kisérethen a' város kivilágitását vala kegyes megszemlélni. A' világitványok közt diszes volt a' ns megye, város — Sz. Benedek szerzetbeliek háza és 2 gymnasium 's a' váron kivül a' hajóbiztositó társaság házán ő Felségök jól talált 's koszorúzott képeik fölött e' fölirás volt: „Jót állunk egyesek javokért: de dicső Fejedelmünk, 's jó Neje szive egész Honjaváért kezesít. Áldás szálljon azért e' Fölségpárra, kik a' nép boldogságában lelik fel a' magokét." a' Casinon ez volt: „Bőles kormányod alatt miveltség szelleme terjed." Tegnap a' vár Kápolnájában tartott mise után ő cs. k. fölsége a' katonai kórházat, városunkat körülövedzendő ugynevezett nádori sánczokat délelőtt, délután pedig a' megyeházat, különösen a' könyv-levéltárt, és ujonnan épitendő fogházat szemlélvén meg, a' város főtemplomába ment, hol rövid ájtatosság után magára papi áldást kivánt; végre a' város házát is megtekinté. Esteli zenéket, kikocsizásokat mellőzve; még az méltó emlitésre, hogy ő fölsége a' királyné is megjelent utóbb a' városi főegyházban. Ma reggel ő cs. k. fölsége diszes kisérethen a' bábolnai ménes-intézetet rándult ki megszemlélni, estvére visszatérendő, 's utját holnap reggel ismét Győrnek Holics felé folytatandó. Tegnap ő Fölségök számos főrangu személyt megvendégelni kegyeskedtek 's ezek közt fő- és helyettes alispánunkat.

Pozsony, jun. 16án: Ő cs.k FF. tegnap este 7½ órakor, Oroszvárról jövén, városunkba a' kivánt legjobb egészségben visszaérkeztek. A' legszebb nyári délután levén, tömérdek nép özönlött már 6 óra előtt az utra, mellyen ő Felségök jövendők valának, 's midőn a' hintók a' liget ő felőli hidfőt elérték, megdördült az ezerhangú éljen, melly a' felséges párt egészen palotájaig kisérte. H-k.

Pozsonyba jun. 12kén reggel érkeztek Bécsből Nádor gőzhajón István 's Wasa kir. hg és hgné.

Ő cs. 's ap. kir. fels. f. e. május 28iki határzatában Almásy Ignácz gr. temesmegyei volt főispánt és temesi grófot, saját kérelme következtében, e' hivatalától fölmenteni 's legf. kegyelme jeléül a' vaskorona első osztályu rendjelével diszesitni; Tihanyi Ferencz temesmegyei főispánhelyettest pedig ugyanazon megye főispánjává 's egyszersmind temesi gróffá nevezni méltóztatott.

Ő cs. 's ap. kir. fels. a' magy. k. udv. kamránál kiadóvá Steiger Antalt; lajstromzó tisztségre Ernst Leopoldot; a' megürült al-lajstromzói tisztségre pedig Nessel Károlyt, méltóztatott kegy. kinevezni.

Ő cs. 's ap. k. fölsége Rampel József nyugalmazott ezredest erdélyi nemességgel megajándékozni; az országos szemorvosi megürült hivatallal Lippay Gáspár sebész-tanárt felruházni; a' körmöczi ezüsthutapróbáló tisztségre Salix Károly urvölgyi k. bányapróbálót; ennek helyére pedig Schlott Jakabot, a' körmöczi ezüsthuta próbálói segédét, kinevezni kegyelmesen méltóztatott. H. T.

A' nm. m. kir. udv. kamra a' fiumei k. só- és harminczad-hivatalnál megürült ellenőri tisztségre Zandonáti Lőrincz buccari harminczadost és sótárnokot; ennek helyébe pedig Kassovics Károly buccari ellenőrt alkalmazá. Az erdélyi kir. harminczad-felügyelőségnél rendszerezett segédi tisztségekre Miess Károly tölgyesi harminczad ellenőr, Enyeter Ferencz szebeni harminczadi áruvizsgáló, és Sála Farkas veresvári (Rothenthurm) tisztirnok (ez utóbbi ideiglen) alkalmaztattak.—Sztraka János k. bányatanácsnok 's alsó-magyarországi kerületi bányabiró f. e. május 17kén meghalálozott.

A' m. kir helytartótanács a' kebelbeli számvevőhivatalnál Tergovchich Ferencz ingrossistát számvevőtisztté; Csillagh József járulnokot ingrossistává és Valovics Aloiz fizetéses gyakornokot járulnokká nevezé.

A' m. kir. udv. kamra Looczy Sándor mittroviczi só 's 30adhivatali ellenőrt ó-gradiskai sóárnokká 's 30adossá; helyébe Schrodt Ignácz jakovai 30adost, és Paschvánszky Áron sziszeki 30adhivatali irnokot ó-gradiskai só- és 30adhivatali ellenőrré alkalmazá. —

Pest, jun. 15kén: A' dunamelléki helv. hitv. egyházi kerület részéről, f. hónap 10kén 's több napjain Pesten tartott közgyülésnek egyházi és világi tagjai, szép bizonyságát adák a' megélemedett főpásztor, idősb Báthory Gáb. superintendens iránt viseltető igaz tiszteletjöknek; midőn a' ref. ekklézsia által felterjesztett azon szándékát, miszerint a' papi hivatalban immár 50 és mint superintendens is 25 évet fényes érdemekkel betöltött lelki atyának félszázados örömünnepét diszesen megtartani kivánná, nemcsak tetszéssel 's örömmel fogadák; sőt magok közt aláirási ivet nyitván meg, a' pesti egyes jóltevők által hasonló módon összetett pénz-mennyiséghez, mellyben a' megindító gr. Telekiek ajándékai kitünők, azonnal annyi sommát gyüjtöttek össze: miszerint, a' jubileumtartás minden költsége, az egyházi pénztár legkisebb terhelhetése nélkül, fedeztethetik. Az e'kép f. evi aug. 25kén Pesten tartandó fényes jubileum diszét 's érdekét nevelni fogja még azon szép hatásu körülmény is, mivel ugyanazzal a' már máskor is dicsérettel emlitett uj lelkipásztornak, közelebb az egyházkerületi gyülésben tanácsbirói ranggal ékesített Török Pálnak, ünnepélyes beiktatása is egybekapcsoltatik. Jubilans pap-

nak a' dunántuli egyh. kerületi superintendense, főtiszt. Tóth Fer., rendeltetett megkeretni; a' papi beiktatást pedig, a' pesti ekklézsiának 43 évig buzgó lelkipásztora és superintendens Bathory Gábor vé zendi. Azon terv, mellyet a' kettős ünnepély szertartásainak minél szebb és czélszerűbb elrendezésére kinevezett egyh. kerületi küldöttség, az ekklézsiai előljáróival készített; nem hagy kétkedni, miszerint aug. 25kén a' pesti ref. gyülekezet, 's mindazon főbb és alsóbb vendég, egyháziak és világiak, kik vallászkülönbség nélkül az ünnepélyre meghivatnak, kedves lelki élvezetekben fognak részesülni. Közli B. E.

KÜLÖNFÉLE: Zimony, május 30kán: „Szerbiában nyugtalankodás támadott; melly azonban csakhamar ismét véget ért. Összesen csak 400 gyalog és 200 lovas katona zendült föl egy tiszt vezérlete alatt, 's elhagyván kragujevaczi őrhelyét, négy ágyuval, teljes fegyverzetben Belgrád felé indult, a' véleményük szerint tanácsosak által fogva tartott Milos hg megszabaditására. Rakovicz mellett Vucsics ügyes parancsnok körülvevé fegyveresivel a' zendülőket, 's minden ellenállás nélkül foglyokká tevé őket, fegyvereiket 's ruházatjokat pedig elszedeté tőlük, mivel azt nem illy visszaélésre nyerték a' nemzettől. A' kolomposak közül 22 Belgrádba viteték, a' többi pedig minden büntetés nélkül térhete vissza lakhelyére. Az elfogottak közé tartozik többi közt két kapitány a' poszaroveczi és szemendriai kerületből, hol zendülésre izgaták a' népet. A' tanács mindent elkövet az elégületlenség valódi okai kitudására. Alexinceben 's az albániai határon elhagyá szokott állomásit a' katonaság és Kragujevacz felé indult, alkalmasint egyetértőleg a' kragujevaczi zendülőkkel; igen hihető azonban, hogy ezek sorsát megtudván, önként jó utra térendettek. Általányos hiedelem, mikép e' zendület már huzamosb idő óta lappangott homályban. Szerencséje a' kormánynak, hogy a' nép nem részesült e' merényben. A' tanács másodelnökévé Simics Sztoján nevezteték ki. A' vezér szigoruan megtiltá a' belgrádi törököknek a' szerb ügyekbe avatkozást." — Pestre naponkint érkeznek most gyapjuküldemények a' haza külön részeiből. A' termesztők 's nyerészkedők általányosan magasb árt követelnek most a' tavalyinál, mivel a' külföldi nevezetesb gyapjuvásárokrul is áremelkedési hirek érkeznek. A' vevők ellenben keletcsökkenés miatt panaszkodnak a' gyárhelyeken, 's igy némi léhaság mutatkozik az adásvevés körül. Külföldrül, például: Angliából, Franciaországból és Schweizbul, még eddig nem érkeztek Pestre vevők. — Magyar tengermelléki hirek szerint lelkesült örömmel hallák az ottani lakosak, mikép ő cs. 's ap. k. fölsége megigérni méltóztatott, hogy gabnakiviteli-tilalmazás esetén a' magyar tengermelléki kikötőben összegyült gabnamennyiségre nem fog kiterjesztetni e' korlátozás, sőt még Károlyvarosbul is tovalehetend szállitni a' kivitelre szánt gabnamennyiséget; ez utóbbit mindazáltal csupán azon esetben, ha azt mindjárt a' tilalmazó parancs kihirdetése után irandja össze az illető 30adhivatal. Ez engedélyt minden magyarországi gabnakereskedő és termesztő áldani fogja, mivel az igen örvendetesen mozditandja elő a' földmüvelés virágzását az egész hazában. — Az urnapi vásár Szebenben nem elégité ki az eladókat, mit leginkább a' rendkivüli rosz időnek kell tulajdonitni, noha egyébiránt a' naponkint érezhetőbb pénzhiány is szükségkép csüggesztő hatásu a' vevőkre. Szebenben jelenleg minden ajkon azon szomoru hir hangzik, mikép a' szomszéd V. városkában egy igen tisztes férfi leánya fölelevenült a' sírban. Ez iszonyu esemény az eltemetett barátnéja és szobaleánya által jutott napfényre, kiknek kivánatára a' sírt fölásák és a' koporsót megnyiták. A' szerencsétlen halott arczon feküt, mellyről a' hús egészen le volt szaggatva. Milly borzasztó kinok közt mult ki a' gondatlanság ez ujabb áldozatja! Inkább épüljön fel 100 halottház, hogysem illy esemény történjék. — Az előpataki fürdőt számos vendég kezdi már látogatni, főleg Moldvából és Oláhországból. — A' szászvárosi torony május 26kán délelőtti 9 órakor, épen az isteni tisztelet alatt, iszonyu ropogással lezuhant, miután annyi századig daczolt az idő minden vészes viharával. — Raics Ferencz, jószágbérlő Csömötén, Vasmegyében, május 29kén egy fekete tehenet vásárlott, melly öt nap előtt három egészséges borjut hoza világra. Mind a' három borju vörös-fehértarka, a' bika pedig barna, minden fehér 's vörös jegy nélkül; legkülönösb azonban az, hogy a' borjuk szőre egészen a' házikutyáéhoz hasonlit. — Kolozsvár junuis 12kén: Gróf Kornis János ur ő nmsága béesi utjából f. hó 9én szerencsésen visszaérkezett városunkba. Az ugyanazon nap elutazott bordeauxi herczeggel B. Hunyadon találkozott ő nmsága. — F. hó 7én éjjeli 12 és 1 óra közt városunk „torony" czim alatt ismeretes fogházából hét főbejáró gonosztevő a' foghely kőkörnyezetének az ó-várra néző oldalát átfurván, miután lábaikról a' vasbilincseket lereszelték volna, előbb egy szíjgyártó udvarára bocsátkoztak le, hol egy létrát találván, azt a' magas kapuhoz támasztották 's azon az utczára ereszkedvén le, szerencsésen elillantak. A' 8ik bünrészes a' nehéz vasat lábairól le nem verhetvén, miután látta, hogy hasztalan erőködésével, melly alatt lábai a' vasba annyira belé dagadtak, hogy azt le kelle fürészelni, semmire sem mehet, bosszujában társai elillantok után lármát ütött, mellyre minden irányba lovas őrök küldettek a' szökevények után, de kiknek minden fürkészet mellett sem akadhatott eddig az előljáróság nyomára. Ezen szökevények közt vannak Szilágyi Sámuel számvevői volt nyug. kamrai tanácsos meggyilkoltatásaért minden törvényszék által halálra itélt gyilkosok is. — Az itteni ref. collegiumbeli, nagyobbára szegénysorsu ifjuság csekély tehetségéből is áldozni kivánván, a' közi iránti buzgóságból a' külső templom számára, melly 10 év óta csak most juthatott fedél alá, 39 ftot és 3 krt. tett összve, 's azt az épittető biztosságnak által is küldötte. Medárdnapunk nagyon komor és sötét volt, 's reggeltől óta estig többszöri sebes záporával kiöntözé, 's kicsinosítá városunk utczáit. Nem győztük hallani a' sok panaszt mindenfelől, hogy már 40 napig csak ujságból látandjuk a' nap aranytükrét, 's a' sok eső miatt még talán köveink is tésztává ázandnak, 's im! a' legokosabbak előitéletinek daczára is már 4 napja, miót felleg is alig mutatkozik gyönyörü egünkön, 's ki bojtorjánkép, vélj ehez tapadott véleményeihez megátalkodásig ragaszkodik, még az les kénytelen megvallani, hogy a' 40 napi baljóslat csak 4 napi lerovással közelit már eddig az igazhoz. Antalnapi vásárunk kezdete kevés élénkséget mutatott. A' szarvas marhát gyéren, a' lovat pedig mondhatni nem is keresték. Inkább a' tehenet 's apró tulkokat vették, mint az igás ökröt. A' jó környek párja 200—280 fr., tehénnek pedig 120—180 fr. kelt. 11kén ezerkétszáz darab szarvas marhát adtak el, mi más vásárokhozi keletlen képest csekélység. A' kézmü-áruk kelete sokkal élénkebb. Pestről is leg sok kész nyári ruhát, 's különböző főre-valót, hoztak.

A' Gazdasági Tudósitások VII. v. f. é. 2dik füzete megjelent. Tartalma: Értekezések: VII Általános jegyzetek Nagybritannia földmiveléséről. (Angol után Tóth Lőrincz.) VIII. Naprafforgó miveléséről. (Toma Pál) IX. Csont-trágya (Oekonom Neuigkeiten után K.) X. A' kukoricza czelszerü miveléséről, 's annak több oldalu hászonvételéről. (A** B*) XI. A' marhapestis enyhitő bánásmodról (Fiavas Ignácz.) XII. Angol-magyar egyesülésről a' gyapju 's egyéb termesztmények minél könnyebb 's nyerességesb eladhatásának megalapitásaul. (Almási Balogh Pál.) XIII. Széna-takaritásról (Nagy Ignácz.) XIV. Buzaüszögről (Mándy Peter.) Értesitő. Hivatalos: 25) uj részes tagok; 26) alapitványok; 27) egyesületi tisztválasztás; 28) pénztár; 29) angol-magyar kereskedési szövetség terve; 30) marhadog; 31) állatmutatás; 32) parasztkanczacsikók jutalmazása; 33) országos szőlőiskola; 34) kukoriczamorzsoló-gép, 35) necrolog: 36) ns Szathmármegye gazdasági egyesületének szabályai, r tagjai 's tisztikara. Nem hivatalos külföldi értesités. — E' füzet terjedelme 128 lap: azaz 8 ivnyi, tehát kettővel vastagabb az idei elsőnél, mi némileg tán menteni fogja elkésett megjelenését. Ezek folytában a' t. közönségnek jelentetik: hogy miután a' f. é. 1só füzet példányai mind elkeltek, annak 2ik kiadása sajtó alatt van 's az idei 3ik füzettel jövő jánosfővételi vásárig meg fog jelenni. Ily kedvező sikerét az egyesület vallolatának olvasó közönségünk szives pártolását 's a' kezdett iránti engedékeny elnézése mellett leginkább az előfizetések beszedéséért megkért lazafiaknak köszönhetjük; kik közt hálás köszönetünket nyilatkoztatjuk külösen t. Czindery László somogymegyei első alispán 's gazdaság-egyesületi elnök urnak, Horváth Dienes urnak, a' szathmármegyei gazdaság-egyesület főjegyzőjének. Otocska Ignácz, Tanárky Gyula, Tóth Mihály, Török János uraknak, m. Batthyani Kázmér és Károlyi Lajos grófok gazdatisztjeinek, 's ismételve Janko István thiró 's győri püsp. urod főügyész urnak, kik mindnyájan valódi buzgalommal és sikerrel mozditák elő ügyét folyóiratunknak. Végetül jelentetik: hogy valamint jelen évi folyamatra még mindig elfogadtatnak az előfizetések, ugy a' tavalyi 's 3dik évi füzetekből is szolgálhatunk példányokkal. Kólt Pesten, jun. 18án 1839 Kacskovics Lajos s.k. szerkesztő-titoknok.

Spanyolország.

(A' királynét 's Meer bárót érdeklő levelezés.) Madrid, máj. 28kán: „Köztudomásu, miszerint huzamosb idő óta igen különös Catalonia helyzete. Meer b., e' tartomány főkapitánya, a' nép megegyeztével, sőt nyilt kivánatával, és segittetve a' tartomány kedvező fekvésétül, egészen függetlenné nyilatkoztatá magát a' madridi kormánytól, 's néhány tisztet meg is büntete, mivel annak folyvást engedelmeskedni akart. Miután e' szerint sükerült a' bárónak az ugynevezett honfiakat féken tarthatni, az itteni föllengősdiek rendkivül zajgának ellene, és mindent elkövetének a' kormánynál visszahivatása kieszközlésire. Pita minister mindenkép törekvék teljesitni e' kivánatot és Alaix hadministert Rodil kinevezésire birá Meer helyébe. Meer azonban határozottan vonakodék teljesitni e' parancsot, 's mivel a' hadminister azonnal engedett ez ellenállásnak, mindenki tüstint azon véleményre jött, hogy Meer valamelly hatalmas pártfogásra támaszkodik. E' vélemény most csakugyan valósulni látszik. A' carlosiak ugyanis több levelet fogtak föl, miket az öreg Castanos és Castroterreno hgek egymás barátihoz intéztek, 's azokat ‚el Restaurador Catalan' czimü lapjokban közre is bocsáták. Az itteni zendületi sajtó örömmel ragadá meg ez alkalmat a' kormányzó királyné személyes tekintetének árthatásra, és szinte közlé e' levelezést, mellyből egyenesen az világlik ki, mikép a' királyné, mig a' ministerek Meer eltávulitását sürgeték, Castanos és mások által hivatalában makacsul megmaradásra inté őt, mivel ő (a' királyné) tökéletesen tudja méltánylani hasznos szolgálatit, és meg van győződve érzelmei őszinteségirül. E' levelek természetesen nagy figyelmet támosztanak, 's mivel Pita és baráti látják, milly nagy kegyben áll Meer a' királynénál, tehát más módot gondolának ki megbuktatására: azon hirt pöngetik t. i, miszerint Meer b. fölszólitá a' Parisban mulató d. Francisco de Paula infanst Cataloniában független kormányzat-alakitásra. Ha e' hir valósulni találna is, azért még nincs mitől félni a' királyné pártjának, mert a' nevezett infans csakugyan nem igen segithetne Meer baján." —

(Espana és Cabrera Maroto ellen nyilatkoznak.) Arias Teixeiro és Garcia, a' tulzó carlosi párt ismért főnökei, köztudomás szerint Catalonia felé, Cabrera főhadiszállására, utaztak. Szándékuk Espana és Cabrera segélyével Maroto fővezért megbuktatni. Bujtogatásuk következtében Espana gr. és Cabrera már ünnepélyes ellenmondást küldének a' trónkövetelőhez az estellai véres kivégzések ügyében. E' nyilatkozványban hevesül roszalja a' nevezett két tábornok a' baszk tartományokban követett politikát, noha egyébiránt folytonos katonai együttmunkálatot igérnek; egyszersmind azonban nyilványitván, mikép nézeteik el nem fogadása esetén kényszerülve látandják magukat hadi mozgalmikra nézve saját tapasztalásikat követni, függetlenül a' főhadiszállási parancsoktul. E' nyilatkozat annyival inkább veszélyes Marotora nézve, mivel köztudomásu, miszerint a' trónkövetelő csak félelembül követé eddig tanácsit, 's titkon folyvást a' tulzó párthoz ragaszkodék. —

(A' carlosiak legujabb vesztesége. Rippoli vérengzés.) Espartero már benyujtá hivatalos jelentését a' madridi kormánynak az ellenség veszteségiről f. e. apr. 17kétől máj. 13ikaig; mellyből kiviláglik, hogy Santander tartományban 600 holtat veszíte Maroto; 's azonkül nagy mennyisé-

gű lőszert, álgyut 's mindennemü fegyvert. — Május 27kén Ripoll a' carlosiak hatalmába juta, kik reggel 10 órakor 20 lábnyi széles résen rontának a' városba, miután az őrség nagyobb része holtan födé a' bástyákat. A' védcsapat életben maradt része parancsnokostul sz Péter templomába vonult, 's alkura lépett az ellenséggel. Összesen 2500 álgyugolyót lőtt a' városra az ellenség; 28kán pedig fölgyujtá és romhalommá változtatá az egész várost, melly alkalomkor 900nál több ember lelte halálát. A' carlosiak ezuttal ismét hallatlan vérengzést követének el; 25 némbert, kik egyházban keresének menedéket, szuronyokkal öldöse rakásra négy carlospárti katona. Egy anya karjaiból öt apró gyermekét tépték ki és szemeláttára darabokra konczolák. Az anya fegyvertelen karokkal rohant gyermekei ótalmazására, és szinte áldozatja lőn a' vad kegyetlenségnek. Az egész vidéken legnagyobb rémülés uralkodik e' szörnyü vérengzés óta, 's a' némberek csapatonkint futnak franczia földre. Munagorri Parisba utazott pénzszerzés végett, vállolata kivitelére. —

Anglia.

(A' ministerség egyesittetni inditványozza a' két Canadát.) Alsóházi jun. 3iki ülésben előterjeszté Russell a' kormány tervét a' két Canada egyesitése iránt. Miután a' mult évi szomoru eseményeket és azok miatt keletkezett parliamenti vitákat 's határzatokat röviden előadá, leginkább azon ferde politikának tulajdonitá Canada boldogtalanságát, miszerint, a' két tartomány elválasztása által, egyikben angol, másikban pedig franczia szellemü többség alakult, miből veszélyes surlódása és összeütközése támadott a' két ellenséges indulatu népfajnak. A' kormány véleménye szerint a' szerencsetlenség e' forrását el kell nyomni, 's az egymástól elválasztott tartományokat ismét egyesitni, minek következtében a' felső-canadai britt és alsótartományi franczia lakosság törvényhozási összeolvadás által, egyenlő szabad intezvényeket nyerend, 's igy aztán lehetségessé válland a' valódi képviseleti kormányrendszer életbe léptetése. Azon nézetet, melly szerint némellyek minden éjszakamerikai gyarmatnak külön parliamentet ohajtnának adatni, 's e' fióktörvényhozóságokat főparliament befolyása alá kivánnák helyeztetni, Russell nem tuda elfogadhatónak nyilatkoztatni, miben Durham is megegyezék. Ezután azon fontos tárgy vitatására tért Russell: milly alkotmánnyal kelljen ellátni az egyesitendő gyarmatot, 's lényegileg igy nyilatkozék: „Főpont itt minden esetre azon kérdés, mikép legyen alkotandó a' képviselőség: t. i. minden tartomány meghatározott számu képviselőt küldjön é parliamentbe, vagy pedig a' lakosság száma határozza meg azt. Érett fontolgatás után legtanácsosbnak véljük mind a' két tekintetet, t. i. tartományit és népességit, egyesitni, és olly képviselőséget alkotni, melly talán nem felel meg a' lakosság mostani számának, de néhány év mulva számos bevándorlás által e' tekintetben is kielégitendi a' közvélemenyt, és jobban megfelelend a' gyarmat boldogságának, mintha a' lakosság mostani számát tekintnők elhatárzónak. Ez elv fő haszna azon körülményből álland, hogy az alsó-canadai britt alattvalóknak nagyobb tulnyomóságot fog szerzeni. Nézetim szerint általányosan nem csupán Anglia valódi politikája és az anyaországi parliament érdeke, hanem a' két Canada jólléte is egyenesen azt kivánja, hogy Felső-Canadának is britt szellemet törekedjünk tulajdonul adni, (halljuk! halljuk!) hogy a' britt törvényeknek 's intézvényeknek nagyobb hatáskört nyissunk; méltányos tekintettel levén arra, hogy a' franczia népfajnak ne legyen oka elnyomatás ellen panaszkodni. A' franczia lakosak ne szenvedjenek jogtalanságot; de azért nemzetiségükhöz ragaszkodássukkal ne gátolják az általányos nagyszerü előhaladást, melly Canada előtt kétségtelenül meg fog nyilni. Ez elv keresztül vitelére mindazáltal szoros vizsgálatot szükség tenni helyszinen. A' két egyesült tartomány törvényhozóságát csak 1842ben kellene összehini, 's addig a' kormányzó és alsó-canadai tanács ideigl. meghatalmazását csonkittatlan erőben hagyni." Ezután Durham hivatalos jelentésében előforduló néhány javaslat taglalgatásába boczátkozék a' minister, 's azon tervére nézve, melly a' választó testületeket helybeli czélokra megkivántató adószedésre hatalmazná föl, egyértelmüleg nyilatkozék vele; a' fölebbviteli főtörvény szerkezetét mindazáltal nem gondolá jelenleg elfogadhatónak, mivel az valamennyi éjszakamerikai gyarmat pöreiben legfelsőbb itélőhatóság lenne, mi a' kormány általányos elveivel homlok egyenest ellenkezik. Durham nézetit a' canadai felsőházról nem találá tulajdon gondolatival ellenkezőknek Russell, 's igy mondá ki ez iránti véleményét: „Nem ohajtom ugyan a' törvényhozó tanácsot választhatóvá tenni, mi azt képviseleti testületté változtatná; de mégis tanácsosnak tartom, olly férfiak közül választatni annak tagjait, kik korábban már vagy nép által választott parliamentben ültek, vagy pedig koronai hivatalt viseltek, 's ez által megmutaták, hogy érdemesek a' nép vagy korona bizalmára." (Halljuk!) A' koronabirtok iránti kérdést ezuttal, mint igen messze vezetőt, érintetlen hagyá Russell. A' korona jövedelme a' gyarmati parliament rendelkezése alá jutand, mihelyt a' háztartási költség illőn meg leend ajánlva. Előadása e' része után Durham azon inditványára tért a' szónok, melly az éjszakamerikai kormányzók felelősségét tárgyazza a' gyarmati parliament ellenében, 's oda nyilatkozék, miszerint annak gyakorlatba hozatását nem gondolja tanácsosnak, mivel ez olly függő állapotba helyezné a' gyarmati végrehajtó hatalmat a' törvényhozás ellenében, melly alatt most a' britt ministerség áll az anyaországi parliament előtt. (Halljuk!) Záradékul azon nézetekre figyelmeztetett a' szónok, mellyek a' két Canadában a' törvényhozási egyesitésre nézve folyamatban vannak. Alsó-Canada huzamosb idő óta ohajt illy egyesitést, 's a' felső tartományban is igy gondolkozik a' lakosság nagyobb része, 's az ottani törvényhozó tanács is csak két szónyi többséggel mellőzé el az ez iránti inditványt. Egyébiránt e' tanácstól is érkezék már fölirat a' királynéhoz, mellyben a' két tartomány egyesitése kivánatosnak nyilványittatik, csak azon megjegyzéssel, hogy az alkotmányon csupán a' canadaiak megegyeztével történjenek változtatások. Ennek következtében a' szónok oda nyilatkozék, miszerint a' terv részletesb taglalása előtt csakugyan tanácsosnak véli Felső-Canada nézetit kihallgatni. Hume a' két tartomány egyesitése mellett szólott, de a' képviseleti törvényhozóság felfüggesztésit 1842ig határzottan ellenzé. Peel nem tudá átlátni, miért ne lehetne a' felső-canadai nép kihallgatása előtt is eldöntő lépéseket tenni e' tárgyban; egyébiránt az általányos egyesitési elv ellen nem volt kifogása, de mellette csak a' részletek körülményes vitatása után vélt nyilatkozhatni. Russell inditványára jun. 10keig halasztá a' ház e' tárgy további vitatását —

(Nyilatkozatok Buenos-Ayres és Franczia ország iránt az alsóházban.) A' junius 5diki alsóházi ülésben a' buenos-ayresi ostromzárt hozá szőnyegre Stratford Canning, mellynek következtében 18 hónap óta van fölfüggesztve minden kereskedési összeköttetés azon partvidékkel, mi már eddig is igen tetemes károkat okozott Anglia kereskedési érdekeinek, mellyek ez ostromzár által évenkint egy millió font sterlingnyi csökkenést szenvednek. A' szónok azon kérdést intézé tehát a' külministerhez: vajjon reményli é rövid idő mulva történendő bevégzését ez ostromzárnak, 's törekedett é ő föls. kormánya alkudozás által vagy egyéb uton e' nyomasztó állapotot megszüntetni? Palmerston: „Az utóbbi oklevelek szerint, mellyek hivatalosan jutának hozzánk, még folyvást tart az ostromzár. Egyébiránt ő föls. kormánya, valamint Buenos-Ayresben, ugy Parisban is mindent elkövet a' meghasonlás kiegyenlitésire." Stratford Cannig: „Ezzel nem mondá meg a' ns lord, van-e kilátásunk rövid idő mulva történendő békekötésre, 's reménylem, legalább értesitni fogja a' házat azon jogokrul, mellyek Franczia országot ez ostromzárra föllhatalmazzák." Palmerston: „Ez iránt el kell hallgatnom véleményemet. Elég, hogy ő fels. kormánya mindent elkövet ez ügy békés elintézésire." Stratford Canning: „Nem az volt é a' fő botránykő ez ügyben, hogy a' franczia kormány ugy kivánná tekintetni Buenos-ayres képviselőit, mint kép a' legkedvezőbb álláspontba helyzett nemzetekéit?" Palmerston: „Igen is, a' franczia kormány csakugyan ezt kivánta, kereskedési szerződés megkötéseig a' két kormány közt." Ezután határzat nélkül eloszlott a' ház. — A' felső-canadai parliament ülésit elhalasztá Arthur kormányzó. —

Franczia ország.

(A' becsületrend-kiosztás iránt takarékosságot határoz a' pairkamra.) A' pairkamra jun. 3ikán kezdé meg Mounier b. inditványa vitatását a' becsületrend-kiosztásban követendő nagyobb takarékosság iránt. A' követkamra már korábban biztosságot neveze ki ez inditvány megvizsgálására, 's magát az inditványtevőt is meghivá abban részesülésre. Jun. 3án csupán az inditvány általányos elvéről vala szó. Dupin Károly b. ellene nyilatkozék, 's kimutatá, mikép a' rend első alapitásakor az első consul 6 ezerre határozá ugyan tagjainak számát; de utóbb a' császár olly kevéssé ügyelt az első consul határzatára, hogy 1804től 1810ig, 18 ezerrel szaporitá a' rend tagjait. A' consulság és császárság ideje alatt 10 év alatt 46820 rendjel osztaték ki, tehát évenkint 4682, a' restauratio 16 év alatt 21,256 díszjelet ajándékozott el, vagyis évenkint 1328, az 1830ki királyság pedig 8 év 's 6 hónap alatt 14,766, vagyis évenkint 1737et. A' restauratio alatti csekélyebb számu kiosztás, a' szónok véleménye szerint, azon körülménynek tulajdonitandó, melly szerint az akkori uralkodó a' becsületrend mellett még sz. Lajos-rendet is osztogatott. „A' restauratio első éveiben, szóla folytatólag Dupin, midőn az időszaki sajtó annyira korholá 's nevetségessé tevé a' restauratio bőkezüségét rendjel-kiosztásban, akkor csakugyan lehetett volna roszalni a' fonákul választott díszesitettek miatt a' kormányt. Véleményem szerint nem takarékosságra kell e' tekintetben inteni a' kormányt, hanem inkább arra, hogy minden polgári erényt jutalmazzon. A' restauratio első öt éviben 12,531 rendjelet oszta ki a' kormány, 's ezek közül csak 2516 juta polgároknak, mig a' többit katonák díszesitésire forditák. Bizonyosan sokkal számosb derék polgár élt akkor Franczia országban, mint mennyi e' kimutatás szerint jutalmazást kapott. Ha 1830 óta rendjel-kiosztási tékozlás miatt panaszkodhatni, ugy csupán a' pénzügyministerségi hivatalosztályt érheti gáncs, mivel ez csakugyan rendkivül bőkezüleg osztogatá párthivei közt a' becsületrend díszjelét. Ha a' kormánynak valóban szivén fekszik a' becsületrend homálytalan fénye, ugy nevezzen ki biztosságot, melly minden ministerségi osztályból birjon egy közbizalmu jeles férfit képviselőül. E' biztosság elnöke Mounier b lenne. E' biztosság fogna itélni minden nyilványos érdemrül 's meghatározni: pénz, vagy rendjel legyen é azok jutalma? Első javitásul az évenkint kiosztandó rendjelek számát ohajtnám meghatároztatni, még pedig ugy, hogy ez ne haladhatná meg a' 800at. Egyébiránt Mounier b. inditványát nem tartom végrehajthatónak, mert ha a' díszesitettek számát 16,540re akarnók szoritni, számos évig egy illy jutalmazás sem fogna történhetni, mert ugyan mikorra hal ki a' 33 ezer főnyi fölösleg?" Dejeau gr. csak négy év mulva kivánt illy törvényjavaslat vitatásába bocsátkozni. Pelet tábornok egészben véve Mounier inditványa ellen nyilatkozék ugyan; de mégis évenkint nyitványittatni kivánná a' rendjel-kanczellária által a' kinevezéseket, mivel e' nyilvánosság számos visszaélést gátolna. Beszédében Napoleon e' szavait emlité a' tábornok: „Azon napon, mellyen az első rendezettől el fognak távozni, egy nagy gondolat leend megsemmitve, 's a' becsületrend létezni megszünend." Mounier b., mint jelentéstevő, rövid czáfolása után a' kimondott ellenkező véleményeknek, folyvást szükségesnek mondá inditványa életbe léptetését. Végre Soult tábornagy következőleg nyilatkozék: „Midőn az első inditványt hallám, tökéletesen helyeslém azt; miután azonban utóbbi részletit olvasám, áthághatlan nehézségeket láték elibe tornyosulni. A' ministeri tanács egyébiránt érett megfontolásra méltatandja e' tárgyat, 's meg fogja itélni, törvény vagy kormányparancs által szüksé-

ges é a' sérelmet orvoslani.“ A' tábornagy még azon véleményét fejezé ki, mikép a' becsületrend bőkezü kiosztása leginkább azon tagadhatlan körülményen alapszik, miszerint a' kormány már alig bir más eszközzel érdem-jutalmazásra. Napoleon ellenben még más két rendjellel is birt, és azonkül polgári hivatalokkal jutalmazá a' kiszolgált érdemes katonákat. Azt azonban a' tábornagy is őszintén megvallá, hogy utóbbi időben csakugyan történt visszaélés a' becsületrend-kiosztás körül. — Az öszmüvészeti intézetből minden lőfegyvert elszedetett a' kormány, mikkel katonai gyakorlásikban a' növendékek élni szoktak, mi némi zavarra szolgált alkalmul; mellynek azonban semmi további következménye nem lőn. — Jun. 10ikén mintegy 50 május 12iki vádlott nyeré vissza szabadságát. — Gourgaud tábornok, Lajos Fülöp segéde, rögtön elhagyá Parist, 's mint mondják, igen fontos küldetésben Sz. Pétervárba sietend. — Toulonban azon kissé különös hír kezd szállongni, hogy a' franczia és angol hajóhad a' levantei tengeren egyesülni fog Stopford angol hajóvezér főparancsnoksága alatt. —

(Vasutak Francziaországban.) A' franczia ügyek nyomorusága semmiben nem tünik ki annyira, mint a' vasutak tárgyában. Mig más országokban mindenütt bevégzik az illy munkákat, 's folyvást ujabb terveket hoznak létre, itt csak meghiusult tervekről hallhatni említést, miután már milliók áldoztattak rájok. Ha csakugyan hatalmas szellem lenne Francziaország kormánya fölött, milly óriási dolgokat vihetett volna ki e' tekintetben! Dolgot kell adni e' népnek, 's önként rendre fog térni, mert hogy valaki tisztelje a' vagyon szentségét, magának is birni kell azzal. Tegye tehát a' népet vagyonossá a' kormány 's minden inség megszünend. De ugyan mit tettek 1830 óta a' köznép számára? semmit. Sőt semminél is kevesbet. A' költségvetést néhány száz millióval nagyobbiták. A' tizenegy milliót, miket Passy, a' népszónok, követel, ugyan ki fizeti? Ki más, mint a' dolgozó osztály. Csak ez okozza, hogy a' napszám 's élelemszerzés olly kiáltó ellentétben állnak egymással. Szükség és hiány tizszer veszélyesb rendzavarók, a' sajtó 's izgatók tüzelésinél. De mit tettek e' veszélyes forrás elnyomására? Semmit. Mig Anglia biztosságokat neveze ki Irland insége okainak kipuhatolására és uj vasutak épitésire, Francziaországban senkinek nem jut eszébe, miszerint minden uj kormány sokkal szilárdabbul alapithatja meg magát jótétemények által, 's népboldogság-előmozditással, mint győzelem által utczán viaskodó kétségbeesettek ellen. Mult évben fényes terv jutott ugyan szőnyegre; de akkor már igen hatalmas volt az ellenzési szellem, melly nem mert sok pénzt bizni a' kormányra, félvén, hogy visszaélésekre fogja azt használni a' választó kerületeknél. Már magában is rosz, hogy illy félelem létezhetett. De mért nem lépe föl a' kormány e' terveivel 1837 előtt, midőn még tökéletesen birá a' közbizalmat 's elhatározó többséget? Thiers iszonyu könnyelmüséget követett el, midőn e' fontos kérdést elmellőzé. E' pillanatban igy áll a' vasutak ügye: apróbb utak készek 's készülnek, de nagyobbak félben maradnak. A' paris-versaillesi vonal épitői 5 millió franknyi kölcsönt kérnek a' kormánytól negyedfél %re, hogy munkáikat bevégezhessék. Dufaure jelenté is már e' kivánatot a' kamrának; de ez zajgással fogadá azt. A' szövetkezési ministerségek nem igen látszanak elég erővel birni nagy eszmék 's elvek létesitésire. Most ugyan több tervet szándékozik kamra elibe terjeszteni a' ministerség; de sükert ebből sem igen várhatni, mert most, midőn egy évre sem mondhatni biztositottnak a' kormányt, ugyan ki merné olly vállolatba temetni pénzét, melly csak 8 vagy több év mulva kezdhetne gyümölcsözni? E' bizalmatlanság káros következményü a' gyárokra nézve is, e' szerint tehát csupán ebben kell keresni a' dolgozó osztály elégületlensége valódi okát. —

(Kir. tisztviselők, kik egyszersmind kamrai követek, gyülésidő alatt ne huzzanak fizetést.) A' jun. 6iki következkamrai ülésben némi érdektelen előzmények után azon inditvánnyal lépe föl Gauguier, hogy azon követek, kik egyszersmind nyilványos hivatalt viselnek, gyülésidő alatt ne huzzanak rendes fizetést. Gauguier mindeddig süker nélkül ismétlé ez inditványát évenkint; most azonban figyelemre méltatását határzá a' kamra. E' váratlan határzatot rendkivüli zajgás követé, 's az elnök kénytelen volt negyedórára elhalasztani az ülést. A' kormánylapok csupán azon körülménynek tulajdonitják ez inditvány szerencséjét, miszerint sokszori megbukása után mindenki olly kevéssé tartá azt veszélyesnek, hogy érdemesnek sem tartá ellene szólani. —

Törökország.

(Jour. des Débats) April 27kén az ausztriai internunciushoz hirnök érkezék udvarától rendkivüli sürgönnyel, mire az internuncius, a' porta ministereivel és a' szultán palotájában többször beszélgetett. Ausztria a' szultánnak M. Alival minden egyenetlenség eltávolittatását javasolván élénkül adá elő azon következményeket, mellyek illy egyenetlenség következtében Európa nyugalmát megzavarnák; a' porta oda nyilatkozék, miszerint leghőbb kivánata a' béke 's nyugton-maradás, ha meg nem támodtatik 's felszólitá egyuttal a' nagyhatalmak követeit: egyenlitnék ki közte 's Ali közt forgó vitájokat. Mondják továbbá, hogy a' porta Roussin hajóvezértől kérdezé: vajjon semleg maradna é Francziaország, ha M. Alival kiütendne a' háboru? Roussin válasza szerint Francziaország semlegére addig számolhatni, míg Oroszország közbe nem járuland; ellenkező esetben Francziaország is fegyverhez nyuland. A' háboru bizonyos, hogy még eddig ki nem tört, egyedüli ok az, mert Hafiz basa nem kapá még meg a' hozzá küldött erősitvényeket; parancs van adva, ezek megérkeztekor azonnali megtámadáshoz fogni. Rumeliában 's Ázsiában kénytetett katonaszedés történt; rendszabályokat foganatositnak szükség esetén a' főváros-födözésre; mintegy tiz karaván tanya van kiürítve orosz csapatok fölvételére, mi összesen 30 ezer főre mehet. —

Alexandria, máj. 16ikán: A' basa május 12kén érkezék ide vissza Deltából 's azonnal üdvezletére sietének az e' városban állomásozó idegen consulok 's megtudni a' dolgok jelen állását. A' consulok által ajánlott békére következőleg nyilatkozék: „Háborut nem akarok, békét ohajtok; de nem hagyandom magam sértetlenül megtámadtatni. Már török csapat vonult Eufráton keresztül és birtokomban áll, mindennek ellenére Ibrahim basa fiamnak legsürgetősb parancsot adék, várja be a' tettleges megtámadtatást, mielőtt hadimunkálatokhoz kezdene.“ E' bölcs válaszra mindnyájan elnémultak. Midőn az orosz consul néhány nappal azelőtt átnyujtott jegyzékrül szólna, mellyben kormánya nyiltan kijelenti; miszerint háborut ne kezdjen a' szultánnal, elmaradt adóját fizesse le 's csapatit a' határokrul Syria beljébe vonja, ekkép nyilatkozék az alkirály: „Hogyan kivánhat most illy körülményekben tőle a' szultán adót; most, midőn iránta a' legellenségesb indulattal viseltetik, valóban több volna esztelenségnél, ha ő, Mehemed Ali, a' szultánnak pénzt 's igy eszközt adna kezébe terveinek könnyebb kivitelére.“ Hasonlag nyilatkozék a' csapatok visszavonatására is. —

Trieszt, jun. 2án: Midőn a' Bécsbe érkezett konstantinápolyi máj. 15keig terjedő magányos hirek szóval sem emlitik a' syriai eseményeket, ugyanazon naprul költ 's ide érkezett levelek azon ingerültségrül szólanak, miket ott a' török csapatnak Eufrát folyamon átkelte okozott. Konstantinápolyi máj. 20iki hirek e' tudósitást valósitják, mellyek szerint a' török hajósereg fölfegyverzése a' legelénkebbül üzetik. „Eichhoff“ gőzös kapitánya „Metternich“ kapitánya után jelenti, miszerint az ellenséges sergek egymás ellenében állnak legnagyobb munkátlansággal; a' török hajósereg máj. 23án Dancal Baluchezsnél vete horgonyt 's 24kén három különböző irányban szálla tengerre. Más tudósitás következtében az orosz hajósereg máj. 20kán a' fekete tengeren 60 tengeri mérföldnyi távolságra volt Bosportul 's igy a' Konstantinápolyba vezető legegyenesb uton. Az angol consul pedig máj. 12érül sürgönyt kapa Syriábul, melly szerint az ellenségeskedések valóban elkezdettek. —

Bécs, jun. 3kán: Konstantinápolyi máj. 22ki postával több nkereskedőház levelet kapa, mellyek szerint Hafiz basa sergével Eufrát folyamon átkelt, a' nélkül, hogy az egyptusiakkal ezért ellenségeskedésre került volna a' dolog. Egyébiránt a' pénzcsarnokon nagy mozgalom uralkodik 's a' pénzkelet csökken, annyira, hogy ugy tetszik, más hirek is érkeztek, mellyek tettleges ellenségeskedésrül szólanak, miket azonban titkolni akarnak; vagy pedig a' török sereg mozgalmát a' porta 's Mehemed Ali közötti békefelbomlásnak tekintik. —

Trieszt, jun. 3kán: Alexandriai máj. 16ki levelek szerint a' török és egyptusi sergek közt még nem történt ugyan ellenségeskedés, mit azonban kikerülni majd lehetetlen. Az orosz hajósereg álláspontja most közelebbnek mondatik; Janada vagy Ainada (a' fekete tenger török révpartján, félut Burgas és Bujukdere között) mellett mintegy 60 órányira Bosportul.

Németország.

Celle, május 28kán: Ma gyült össze választásra a' lüneburgi parasztság 3dik választókerülete; a' mult gyülés négy ellenzési főnöke nem hivatott ugyan meg, még is megjelent, de a' választási biztos által a' gyülésteremből kiutasittattak, mellyet azonban ellenszólalkozással hagytak el minden nélkülök történendő választások iránt; a' jelenlevő többi 15 választó körül 8 választás elmellőzésre szavazott; a' kisebbség (7) azonban Chermannt választá meg, ki e' választást elmellőzvén; a' 7, közül 2 a' 8 többséghez csatlakozott, a' fönmaradt 5 az 1839diki alaptörvény mellett buzgó követet választa.

Hamburg, máj. 15kén: E' város és Newcastle on Tyne közötti gőzhajózást az onnan érkező gőzös által néhány nap előtt nyiták meg. A' jövő héten vitorlahajó induland innen Amerikába vándorlókkal, ezek Németország külön részeiből gyülöngtek össze 's Pernambucoba szándékoznak. A' braziliai consulság vezérli az itteni kivándorlásokat 's csak kézmüveseket fogadhat fel hajójira, egyébiránt e' czélt nem a' legnagyobb pontossággal látszik szem előtt tartani. — Május elsőjén tartá püspökválasztását a' trieri káptalan (Poroszországban); 7 szónyi többséggel Arnoldi Vilmos lőn azzá, mivel azonban a' kir. biztos Wilmovskyt és Sebastianit ajánlá választásul a' káptalannak, a' megválasztatott Arnoldit nem ismerheté törvényes püspöknek el, mert ő nincs erre felhatalmazva, egyébiránt a' megismerést a' kormány hihetőleg nem tagadandja meg; ez oknál fogvást a' püspökválasztás nem is tétethetett közhirré. —

Hannovera, máj. 29kén: A' bremai lap Springeből következő tudósitást közöl az ottani követválasztásrul: Springe, május 24én: Ma követválasztás volt ismét városunkban; a' calenbergi parasztság választóji hivattak ugyanis össze Schaaf visszahitt követ helyett uj képviselőválasztás végett; már tegnap megérkeztek nagyobb részint a' választók 's köz hir szerint a' választást elmellőzendőnek rebesgeték. A' választási biztos, ki igen népszerü 's bőbeszédü férfi, 9 órakor nyitá meg ma reggel a' választási gyülést igen tartalomteljes 's észrehato beszéddel, mind e' mellett is a' nagy többség választás-elmellőzésre szavazott; e' nyilatkozványt azonban a' biztos nem fogadá el, időt engedve nekik a' dolog bővebb megfontolására. Midőn délután 5kor is ugyanazon véleményben valának, a' választók egyike inditványozá, miszerint, az 1833iki alaptörvény eltörlesztését törvényesnek meg nem ismerve, választanának, a' biztos ellenmonda minden illyes föltétnek, de midőn látná, hogy a' választók választás nélkül készülnek elhagyni a' gyülestermet, engedni kénytetek, 's két, alaptörvény mellett buzgó követet választának. —

Dunavizállás: Pest, jun. 16ikán 13′ 11″ 0‴ — 17ikén 13′ 10″ 0‴ 18dikán 13′ 7″ 0‴ — 19ikén 13′ 3″ 6‴.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szombat, jun. 22. 50ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hirek; budapesti napló: bordeauxi hg Pesten, magyar játékszín, 's a' t.; ő fels. utazása; különféle: németszatmári kórház-alapitás, 's a' t.; a' budai jótékony nőegyesület mult évi munkálkodási; a' bécs-győri vasut-társaság alapszabályi; 's a' t.) Amerika. (Santacruz tönkre veretve) Spanyolország (a' cortes föloszlatva; Meer b. hivatalát elveszti; Maroto súlyos helyzete; a' madridi kormány pénzkölcsönhez jut; 's a' t.) Anglia (Macaulay ismét alsóházban; a' parliament el fog oszlani; alsóházi ülések; udv. hirek; s a' t.) Franciaország (véres esemény Corsikában; a' ministerség előmozdítani határozza az alkotmányos ügyet Spanyolországban; a' respublicai Moniteur miatt vádlottak pöre a' szajnamegyei esküttszék előtt; a' ministerség helyzete; 's a' t.) Oroszország. Török-, Német- és Svédország. Dunavizállás.

Magyarország és Erdély.

ORSZÁGGYÜLÉSI HÍREK. Pozsony: A' jun. 8kán kezdett 's 10 és 11kén folytatott kerületi ülésekben, az országgyülési tárgyak vitatása rendjéről tanácskoztak a' követek. Jun. 11kén kerületi jegyzőkké választattak: Szentkirályi Móricz Pest, Zarka János Vas, Palóczy László Borsod és Kárász István csongrádmegyei követek; naplókönyvi vizsgálókká pedig: Marczibányi Antal Trencsin, Bitto Benjámin Pozsony, Andrássy József Esztergam, Szentiványi Anzelm Nógrád, Nagy Pál Soprony, Kocsi-Horvát Sámuel Veszprém, Deák Ferencz Zala, Somsich Miklós Somogy, Bernáth Zsigmond Ung, Bárczay József Torna, Zsedényi Eduárd Szepes, Péchy Emanuel gr. Abauj, Hertelendy Miksa Torontal, Perényi Lajos b. Ugocsa, Kende Zsigmond Szatmár, Klauzál Gábor Csongrád megyék követei.

Pozsony, junius 18ikán: Miután a' RR táblája több napig tanácskozott volna kerületi ülésekben, hol különféle tárgyak hányattak meg, tegnap és ma a' 3ik és 4ik országos ülés volt egyedül a' RR termében; első nap tizedfél órától negyedfélig, ma pedig 9től egész ötödfélig tartván az igen számos és élénk gyülekezet; tárgya e' két országos ülésnek a' pestmegyei sérelem volt.

Győr, jun. 15kén: „Tegnap ismét szerencsénk volt ő cs. kir. föls., Komárombul visszatértükkor városunkban tisztelhetni. Az ünnepélyes bemenet után ablaknál állva fogadák el ő fels. hű alattvalóik tisztelgő örömhangjait, 's huzamosb ideig voltak kegyesek onnan szemlélni az alant czigány-zene mellett tánczoló nemzeti öltözetü pórokat. Utóbb a' megye-'s városházat, katonai laktanyát, akademiát 's Benedek-rend sz. egyházát szerencsésiték legmagasb látogatásukkal ő fels. 's onnan a' Ferdinand nevü uj várost tekinték meg; a' királyné ő fels. még az Orsolya-hölgyeket is boldogitá jelenlétivel, hol a' növendékek üdvözlő beszédeit kegyeskedék meghallgatni. Este a' színházban szűnni nem akaró éljen! harsogott ő fels. a' különösen számukra készitett páholyba léptükkor. Színházi előadás után a' pompás világitást tekinték meg ő föls. a' város főutczáiban. A' palotába visszatértükkor számos néptömeg üdvözlé ő fels., 's Kovács Pálnak különösen ez alkalomra készült dalát zenekiséret mellett nagyszámu kar éneklé el. Ma reggel 8½ órakor Pozsony felé folytaták utjokat ő fels., miután maradandó jeleit adák kegyességöknek. Királyunk ő fels. ugyanis az ujonnan fölállitott nemesi árvaháznak 500, a' városi árvaháznak 500, a' szegényi intézetnek 600, és a' betegápoló szegényi kórháznak 300, a' királyné, ő föls. pedig sz. Orsolya szüzei zárdájának 300 pgő ftot méltóztattak ajándékozni."

Ő cs. 's ap. kir. föls. a' komáromi javitó dologház fölépitésire ezer, a' városi szenvedő emberiség számára pedig 600 pgő forintot kegyeskedett ajándékozni.

Budapesti napló. F. hó 15ikén kiséretestül Pestre érkezék a' bordeauxi hg, 's a' „Magyar király" czimü fogadóba szállott. 16dikán látogatást volt szerencsés tehetni a' nádorné ő cs. kir. fönségénél; 19én pedig „Nádor" gőzösen Komáromba utazott. — F. hó 15ikén jelent meg „Nemzeti Panorama" czimü haviirat német nyelven Chiolich Hugo trtól. E' munka czélja hazánkat, 's különösen Budapestet és nemzeti életünket a' külfölddel megismértetni. E' tárgyak eddig külföld előtt vagy épen nem, vagy pedig jobbadán részrehajló kézzel valának megpöndítve, 's innen történt, hogy különösen nemzeti életünkre nézve vagy ferdén, vagy pedig gúnyos lenézéssel itélt a' külföld. Chiolich időszak irata, mennyiben az első füzet programmájából itélhetni, méltányosan szándékozik irni e' nagyérdekü tárgyról, 's azért hazánkban is pártolást érdemel vállolata; főleg, ha szigoru pártatlansággal szóland, és valamint a' nem érdemlett gáncsot, ugy a' tulzó magasztalgatást is kerülni fogja. Ez első füzet hazánk történeti viszonyiról értekezik és színházunkról is említést tesz; záradékul pedig játékszini személyzetünk jelesb tagjait fösti, szellemi tehetségikre nézve. Havi irata Sad rétü velinen 12 füzetben jelenik meg évenkint, 's ára 10 pgő fr., egyes füzeteké 1 pf.; a' munka idősb Kilian pesti könyvárusnál árultatik. — Az Esterházy kölcsön sorshuzása f. hó 15ikén ment véghez Bécsben, 's első nyerő szám, 75,062, pesti vevőnek juta 40 ezer pgő forinttal. — Stuver nagy tüzijátéka rendkivül pompásan sükerült f. hó 16ikán a' pesti városerdőben; nézők olly nagy számmal jelentek meg, hogy az összes jövedelem hatezer forintra ment. — A' meleg időjárat annyira kedvező e' hónapban a' hidegben fürdésre, hogy az uszóiskolát és Dunafürdőt eddig ritkán tapasztalt sokaság látogatja. — Nemzeti színpadunkon folyó hó 15kén „Veszedelmes nagynéne" adaték; a' Kolozsvárról megérkezett jeles Lendvayné, közönségünk ez első kedvencze, e' napon lépe föl először hosszas távullét után, 's a' hiányát annyira érzett közönség lelkesült örömjelekkel üdvözlé az érdemes müvésznőt; 16ikán „Haramják", uj szini elrendezéssel, Schiller után Schedel Ferencz által fordítva; 17kén „Báthory Mária", „Inez de Castro" czimü német színmü után magyarositá Dugonics; 18ikán „Sevillai borbély" (Joob mint vendég Almavivát énekelé); 19ikén „Molnár és gyermeke"; 20ikán „Szerelem és champagnei" Gaaltól; 21én „Fekete asszony" bohózat 3 felv.; Laborfalvi Róza beteg. — Scheibl József a' városi tanácstul engedélyt kapott a' hídtul a' városligetig vezető utczák naponkinti öntözhetésire, mit a' vállalkozó aláirás utján szándékozik létesitni 's ezennel felszólittatnak Pestbuda lakosi, hozzájárulásukkal e' vállolatot virágzásba hozni; aláirási ivek minden könyvárosnál találtatnak; az utczák naponkint egyszer, kétszer, sőt szükség esetén többször is fognak öntöztetni; ohajtható, hogy a' város is mindent elkövessen e' czélszerü vállolat életbe léptetésire, 's az utczai kövezet jókarbani tartatására. Julius elején veendik kezdetüket az öntözések. — E' napokban egy dajka a' Dunában lábait áztatván, a' reá bizott gyermeket letevé, 's ez addig játszadozott a' tutajon, mig végre a' folyamba zuhant 's többé nem is találtatott meg. A' gondatlan szülők tanulhatnak már most, mikép kell gyermekeikre vigyázniok! — „Ost und West" német folyóirat azt hirlé, hogy Kunoss Endre, ismért honi iró, agyonlövé magát; e' hir alaptalan, mert Kunoss egészséges és Pozsonyban tartózkodik. —

(Jovaslat az erdélyi gyapju-ismértetés tárgyában.) Erdélyben nem rég kezde ugyan divatozni a' selyemjuh-tenyésztés, 's már is az erdélyi jól kezelt gyapju a' gyárok előtt nagy figyelmet nyert, de igen kis részt kivéve, a' nélkül, hogy az egyes termesztők annak illető nyereségét éldelhetnék, vagy csak bár nevök juthatna ismeretre, 's ez következményes, mert hazánkban sem gyapjuvásár, sem gyár, sem gyapjuosztályzási intézet nincs, miszerint a' termesztők nagy része talán nem érkezik, más pedig restel árujával vásárra menni, 's meg van elégülve, ha a' zsidó házánál igér gyapjáért annyit, mennyit több év óta adni szokott 's ez, az egybegyüjtött tömeget a' nélkül adja odább, hogy csak említve is leune a' termesztők neve, kik legfelebb az iránt lehetnek általa jövendőre is biztositva, hogy csak fáradozásuk van legkevésbbé jutalmazva. Néhány év előtt gyapjuvásárt akart felállítni Erdélyben a' termesztők egy része, de valamint egyebekben, ugy ebben sem tudának egyesülni. Közelebbről angol kereskedési egyesület készite 's ada tervet előnkbe, de ennek is szokott hanyagság 's részvétlenség miatt — a' bámulásig kevés aláirásból következtetve — létre jöttét talán csak boldogabb sarjadék reménylheti valaha. Mig tehát időforgással valami jobb kilátásu pontra juthatnánk, olly erdélyi juhos gazdákra nézve, kik egy vagy más akadály miatt gyapjuikat vásárra nem vihetik, mind a' jelenre, mind kivált jövendőre nézve nem lenne sükeretlen lépés a' gyapjut első kézből osztályozó intézetbe juttatni, mi által kinek kinek saját termesztményét ismertetni ut nyilnék. Erre nézve alulirt tudatni kivánja e' hazabeli juhos gazdákkal: hogy egy nagykereskedőház, melly nevezetes osztályozó intézetnek is tulajdonosa, bizonyos kialkudott gyapjutömegek átvetele végett biztosait a' jövő jun. 20- és 25ike közt Kolozsvárra küldendi. Ki eladni szánt bár minő tulajdonu 's mennyiségü gyapját az irt időre Kolozsvárra szállítandja, ha kiván egyezkedni azon biztosokkal, mind jelenleg jó vásárra, mind jövendőben előhaladásához irányzott díjra számolhat. Kelemen Benjámin. V. U.

KÜLÖNFÉLE: Német-Szatmár, jun. elején: „Mult hó 26kán ment itt véghez fölszenteltetése az ő cs. 's ap. kir. fölsége által megengedett és Hám János püspöktül alapitott kórháznak, melly az irgalmas rend szerzetesinek leend birtokában, kiket a' püspök még 1835ben hivott városunkba, 's kik azóta a' városi kórházban teljesiték emberbaráti kötelességöket, melly idő óta 614 beteget részesitének ápolásban, 's ezek közt 188 nem katholikust, és 7 zsidót. Az irgalmas szerzetesek e' napon reggeli 8 órakor 4 kocsin mentek betegeikkel az uj épületbe, hol Linzi József szatmár-káptalani nagyprépost néhány percz mulva ünnepélyesen fölszentelé a' kór- és sz. egyházat. Ezután fölolvasák az ő cs. kir. föls. által helybenhagyott alapitó oklevelet, és a' nagyprépost mindenkit megható beszédet tartott a' néphez és szerzetesekhez, mit díszmise, „Téged isten dicsérünk" és taraczkdörgés követett. Ez uj intézetet egy ismeretlenül maradni akaró jóltevő hölgy 400 pgő fttal sziveskedék megajándékozni. — E' graefenbergi vizgyógyintézet naponkint terjedő hiressége és helyszinen tett tapasztalások arra birák Posevicz Sámuel szepességi rendes orvost, hogy a' karpati bérczeken hasonló jótékony intézetet létesitsen. E' czélra legalkalmasbnak találá Nagy-Szalókot, melly fürdőhely Csáky grófi család tulajdona, a' központi Karpatok déli oldalán, 's 3 ezer lábnyi magoson fekszik a' tenger fölülete fölött. E' hely tökéletesen ótalmazva levén az éjszaki szelek kártékony hatása ellen, mindennel el van látva, mi vizgyógyintézetnek kedvező sükert képes biztositani. A' vendégek számára minden szükséges kényelemről illőn leend gondoskodva. E' gyógyintézet f. e. julius elején fog megnyittatni. — Hazánkban jelenleg összesen 315 jól rendezett gyógyszertár van folyamatban. — S.-Sz.-György jun. 6kán F. hó 3. 4 és 5ik napjain tarták nemes három, és törvényesen egyesült Miklósvár székek ns rendei közgyülésöket ujonnan kinevezett főtiszti helytartó Horváth Albert elnöksége alatt, mellyben először a' főkormányzó ő nm. elnökileg érkezett levele által, a' flgs kir. főkormányszék rendeléséből, tudatá a' tisztelt főtiszti helytartó ezen fényes helyre lett kegyelmes kineveztetését, mire több rendbeli megjegyzéseket tevén átmentek a' törvényhatóság állását tárgyazó leiratokra; 's azok következési-

ben szükséges határzatokat hozának, még 1837ben választott 's legfelsőbb helyen ugyan akkor megerősitett tisztviselőket esketének fel, azon megjegyzéssel, hogy a' körülmények miatt csak most történhetett felesketés a' ns szék azon már régtől fogva gyakorlott szokását, miszerint tisztviselőit minden két évben ujitani szokta, teljességgel ne gyöngithesse. Ezen vitatásokat a' legszebb rend, 's minden személyesség kikerülése az egész közgyülés alatt, teszik nevezetessé, melly minden esetre a' ns szék rendeinek haladását bizonyitja. Az ülések napjaiban gazdag ebéddel vendéglé a' főtiszti helytartó a' ns RRket, hol a' felségért, fels. ausztriai házért, főkormányzóért, főkormányszék lelkes tagjaiért vidor poharak ürittettek. — Kálnok jun. 4ikén: Magában nem nagy de mégis feljegyzésre méltó gonoszság történt az elmult napokban falunkban. Ugyanis egy, már több izben hibázott 's e' miatt büntetés alatt forgott Koré Bálint nevü goromba izmos ember egy más emberhez menvén kölcsön két forintot kérni, az nem adott, miért ez megneheztelvén, következő éjszaka azon embernek csürébe ment 's ott egy szép kis borjut rosz bicsakkal kinosan megölvén és derékban ketté vágván, utóljját elvitte, ott hagyván az első felét. De a' kedvező sors e' tettet két jel által világosságra hozá, egyik a' lármára összefutott 's nyomozó előljáróságnak ügyes puhatolása által történt, melly szerint szombaton történvén a' tett, azt puhatolá: ki vett 's miért fehér inget ma, nem várván holnapot, mellyre Koré Bálint fejér ingben találtatott, 's okát annak nem tudá hirtelen adni. Másik a' csűrben felejtett pipája vala, melly soktól megismértetve még jobban elárulá őt. Ezen bizonyságoknál fogvást a' gonosztevőt tüstént vasra verék 's három kisérőt adának őrizetül melléje a' tiszthez vezetésig, de ő elküldvén magától ürügy alatt kettejét örzőinek, eltöré vasát, 's futásnak eredt egy fejszével, de Küs Mózses bátor és ügyes ember által elfogatván, a' tiszthez vitetett, hol őt több gonoszságáról is ismerő előljáróságnál fogságban várja most érdemlett büntetését. — A' Sajó mellékéről (Kentelkéről) irják, hogy azon vidéket már 20 nap óta naponkint jéggel, 's patakkint omló záporral vegyült viharok járják, a' folyamok kidagadva medreikből felszámíthatlan károkat 's pusztitásokat tesznek, az elázott hegyoldalok sok helyeken szakadoznak (?), az utak szinte járhatlanok. Az őszi vetések a' tél zordonsága miatt kipusztulván, majd mind kiszántották, 's tavaszi maggal veték be helyöket, de ezek is a' millyen dús áldással kecsegtettek, épen úgy reá ijesztettek a' reményét csak bennök helyező gazdára, annyira elsilányitá azokat a' tartós esőzés. — Mészkőn máj. 28kán délutáni 3 óra tájban egy ritka szerencsétlen szerencsés történet esett, egy középkoru 4 gyermekü oláhnő t. i. a' határról jövén haza, a' felette sebes 's épen áradásban levő Aranyos folyam pallójáról a' folyam közepébe esett, 's annak fenekéig ment le — ekkor, a' mint aztán maga beszélé, eszébe juta, hogy száját befogja; a' viz szinére emelkedvén, lábbal előre ragadtatva, tovább vitetett a' viz szinén hanyatt mintegy ezer ölnyi távulságban, 's félutig még szeme nyitva 's eszmélete jelen lévén, látta 's hallotta a' folyam két partján szabaditására szaladó embereket 's kiáltásaikat — ekkor már eszméletét elvesztve jutott a' fövénytorlásra, 's ott megállapodott, egy ember hozzája uszott 's szoknyáját fogaival megragadván, uszva vitte ki a' falu felőli partra, hol egy háznál addig ápolgaták, mig életre jött, az előruhájában felakasztva volt pár csizmáját 's tojásokat sem veszitve el, ma is él, jun. 3kán; ezen megtartásnak okossággal megférhető okául azt állithatni, hogy tömött hosszu ruháji a' viz alá csapván, az igen sebes rohanásu viz nem engedte elmerülni.

(A' bécs-győri vasuttársaság alapszabályi.) Miután ő cs. 's ap. kir. fölsége 1838iki január 2iki határzatában Sina György báronak előleges engedvényt méltóztatott adni a' bécs-győri vasutvonal létesitésire, aláirást nyitott a' nevezett b. ur, 's annak bezárása után jogát a' részvényesekre ruházá, kik már most tökéletesen alakult részvényes társaságnak nevezik magukat, következő alapszabályok alatt: 1) E' vállolat pénzalapja 12,500,000 pgő forintból áll, 's 25ezer darab 500 pengő forintos részvénybül állittatik össze, mellynek lefizetésire minden részvénybirtokos kötelezi magát, a' nélkül, hogy más utófizetésre vagy egyéb kötelezésre kényszeritthethetnék. 2) A' már befizetett 10% után még fönmaradó 90% a' vállolat szükségei kivánata szerint fizetendő. 3) A' fizetési határidőt 's mennyiséget az igazgatóság határozza meg. 4) A' befizetések mindenkor két hónappal az utólsó határnap előtt fognak köztudomásul adatni a' 15dik § értelme szerint. 5) Ki a' meghatárzott idő után 6 hét mulva nem fizeti be tartozását, a' késlekedési kamattal együtt, az kötelességének ujabb 6 hét alatti teljesitésire fog fölszólittatni. 6) Ha a' 2ik határidő is süker nélkül mulnék el, ugy a' társaság vagy megfosztja jogaitól a' késkedő részvényest, 's tulajdonának nyilványitja az általa már neialán befizetett mennyiséget, vagy pedig törvényes uton teljesitteti jogigényit az elmaradt pénzmennyiségre. 7) Egész vagy részletes előlegezést a' befizetendő illetékekre nézve, az igazgatóság határzata előtt, nem fogad el a' társaság. 8) A' befizetett egyes mennyiségektül, fél év mulva a' 4ik § alatt kimondott határidő utólsó napja után, a' vállalkozási tőkebül 4% kamat fizettetik, mindaddig, mig vagy az egész vasutvonal elkészül, vagy pedig a' hamarább elvégzett pályavonal egyik részének tiszta jövedelme az eddig befizetendő részvények 4% kamatját meghaladja. 9) Ez időponttul kezdve évenkénti osztalékot határoz a' közgyülés, mellyre félévenkint bizonyos mennyiség lerovatul fog fizettetni az igazgatóság határzata szerint. 10) A' részvényeket másra is átiratható, teljes befizetés előtt azonban csak az igazgatóság megegyeztével, mert a' hátra levő fizetetlen pénzmennyiségért csak a' főkönyvbe irott részvényes tartozik kezeskedni. 11) Több részre egy részvényt nem oszthatni föl. 12) Elvesztett részvényjegyek, vagy kamat- 's osztalék-szeletek a' cs. k. alsó-ausztriai kereskedési és váltótörvényszéknél jogszerüleg semmitendők meg, hogy ujakhoz juthasson a' károsult. 13) A' részvényes társaság minden jogügyben, midőn mint vád ott jelenik meg és személyes jogigény miatt van idézve, a' cs. k. alsó auszt. kereskedési és váltó törvényszék alatt áll. Ugyan e' törvényszéknek veti alá magát minden egyes részvényes, rang- 's lakás-különség nélkül, midőn mint részvényesek idéztetnek a' társaság iránti kötelezéseik meg nem tartása miatt. 14) E' társaság ügyei „Cs. kir. szabad. bécsgyőri vasut" czim alatt fognak vezettetni, 's a' cs. kir. alsó-ausztriai váltó és kereskedési törvényszék jegyzőkönyvébe iktatandja e' czimet, melly csak két igazgató aláirásával lehet jogszerüleg kötelező. 15) Minden jogszerüleg kötelező következményü közleményt a' cs. kir. szabaditéku bécsi, budai és pesti hirlapokban háromszor fog tudatni a' részvényesekkel az igazgatóság. Az azokban meghatározandó idő mindenkor az első beiktatás napjától számitandó. 16) A' társaság ügyeit a' közgyülés és igazgatóság kormányozza. 17) Közgyülésre azon 100 részvényes kap meghivást, kik ausztriai alattvalók, 's közgyülés-hirdetéskor legtobb részvénnyel birnak. Egyenlő számu részvények birása esetén betürend határoz. 18) A' közgyülésből mindazok kizáratvák, kik nem kormányozhatják szabadon vagyonukat, vagy tönkre jutottak. 19) A' közgyülés minden tagja csak egy szózattal bir, 's azt csupán maga gyakorolhatja. 20) A' közgyülést mindenkor az év első hónapjaiban hivandja össze az igazgatóság; melly szükség esetén rendkivüli közgyülést is hirdethet. 21) Az összehivás a' határnap előtt négy héttel történendő, a' tanácskozás alá kerülő fontosb tárgyak jelentésivel. 22) Az évi közgyülésben a' lefolyt év számadásit fogják vizsgálni, a' vállalat haladását, állapotját előadni, a' következő évre fontosb rendeleteket közre bocsátani és vitatni, 's minden részvényes szabadon tehet ekkor inditványokat. 23) A' közgyülés határzása alá különösen ezek tartoznak: a) meghatárzása az évi osztaléknak; b) a' tartalék-alap számára szükséges pénzkirendelések; c) rendelkezés a' társaság birtokaba jutó részvényekrül; d) igazgatók választása; e) hosszabbitása a' fő- és szaporitása a' mellékvonaloknak; f) meghatárzása a' pénzszerzési módnak barmi szükség esetén; g) az alapszabályok változtatása; h) szabaditék-hosszabbitás; i) annak átruházása; k) a' társaság föloszlatása a' határidő eltölte előtt. Az e, g h, alatti jogokra nézve tartozik a' közgyülés az igazgatóságot felhatalmazni legf. helybenhagyás-kieszközlésre. 24) A' közgyülést az igazgatósági elnök vagy helyettese vezérlendi, 's a' végzéseket egyszerü szótöbbség határozandja meg, kivevén a' 23ik § alatti kérdéseket e-tül k-ig, mikre nézve csak általányos többséggel határozhatni. Szózat-egyenlőség esetén az elnök két szózattal bir, 's eldönti a' kérdést. 25) Az ülési tárgyak 's határzatokrul jegyzőkönyv fog vitetni, 's a' közgyülés 3 tagot nevez ki keblébül e' jegyzőkönyv megvizsgálására, kik aláirásukkal valamennyi részvényesre nézve kötelező erejüvé teendik azt, az abban foglaltatandó kezelési tárgyakat pedig hiány 's gánes nélkül bevégzetteknek fogják nyilatkoztatni. 26) Az igazgatóság a' közgyülés által választandó 10 igazgatóbul áll. 27) Ezek elnököt 's helyettest választnak maguk közül, kiknek hátráltatása esetén a' szolgálatra vagy e' tekintetbeni egyenlőség esetén a' korra nézve legidősb viszi az elnökséget. 28) Az igazgatóság mindaddig fizetés nélkül tartozik munkálkodni, mig a' közgyülés ellenkezőt határozand. 29) Az első választás után 3 évig fog munkálkodni a' 10 igazgató, azután pedig minden évi közgyülésben 2 igazgató lép ki, 's uj választások által fog pótoltatni. Az először választott igazgatóságnál sorshuzás határozza meg a' kilépőket, azután pedig mindenkor a' szolgálati korosbság. A' kilépők ujra választhatók. 30) Munkálkodási rendszerét az igazgatóság maga határozza meg. 31) Igazgató minden Bécsben lakó részvényes lehet. A' részvényes társaságból kilépő egyszersmind az igazgatóságot teszi le. 32) Az igazgatóság Bécsben tartózkodik. 33) Az igazgatóság vezérli a' társaság minden ügyét, 's mindenütt képviseli azt mint fő 's részletes meghatalmazott, azon esetekben is, midőn az általányos polg. törvénykönyv 1008 §a értelmében egyes fölhatalmazások kivántatnak meg. Az általa alapszabályszerüleg teendő határzatok az egész-társaságra nézve kötelezők minden tárgyban, kivevén azokat, miket a' 23ik § kizárólag a' közgyülésnek tart fön. 34) Határzatit egyszerü szótöbbséggel dönti el. Vélemény-egyenlőség esetén az elnök kettős szózata határoz. 35) Hogy valamelly igazgatósági határzat kötelező erővel birjon, legalább 5 igazgató jelenléte kivántatik meg. A' rendes üléseken kivül tartandókra minden egyes igazgatót külön tartozik meghini a' elnök, 's azt hitelesen bebizonyitani. 36) Az igazgatósági ülésekrül jegyzőkönyv vitetik, mellyet minden az ülésen jelenlevő igazgató aláir, a' jegyzővel együtt. 37) Alapszabályokkal ellenkező határzatokért 's tettekért csak azon igazgatók felelősek, kik azokat inditványba hozák. 38) A' főpénztári ellenőrséget mindenkor egyik igazgató viszi. — Ez alapszabályok, mint egyedül kötelezők, a' cs. kir. egyesült udv. kanczellária által, az 1838 jun. 18iki legf. meghatalmazás következtében, ezennel teljes tartalmuk szerint megerősittetnek. Becs, máj. 6kán 1839. Mittrovszky Antal Fridrik gr., főkanczellár. Nadherny Ferencz, cs. kir. udv. tanácsos.

(Budai jótékony nőegyesület.) Nádornénk ő cs. kir. fhgsége elnöklése alatt f. e. april 29ki gyülésében hivatalos jelentést tőn a' budai jótékony nőegyesület mult 1838ki munkálkodásiról, mellyből kiviláglott, miszerint 1838ban, noha az uj-évi köszöntések fölváltása és egyes adakozások csak 5648 f. 29 krra mentek, mégis, a) a' háziszegények kaptak 5591 f. 25 kr., b) a' pesti vakok intézete 481 f. 23 kr., c) a' pesti vakok intézete egy növendék számára 360 f., d) a' 3 gyermekovó intézet, az egyenesen oda folyt segélypénzeken kivül, 2110 f.; e) Orvosságokra ment, a' gyógyszerészek által elengedett földij lerovása után, 1042 f. 23½ kr.; f) 24 szegény öregasszony tartására 3166 f. 19 kr. 9) Más egyéb költségekre 2754 f. 44½ kr., összesen 15,506 f. 15 kr.; végre h) az asszonyi dolgozóintézetnek munkaanyagok megszerzésire kölcsönözteték 4823 f. 25 kr. Ő cs. kir. fönsége e' sükerrel magas elégültségét nyilványitván, egyszersmind kivánatát fejezé ki, miszerint az 1825 óta létező intézeten kivül, mellyben 24 öregasszony talál minden szükségessel ellátast, még olly intézet is alapittassék, melly 12 olly beteg nembert fogadjon el állandó ápolásul, kik kórházban nem kaphatnak helyet. E' kivánatot legnagyobb hálás lelkesülettel fogadá a' gyülés, mire ő cs. kir. föns. azonnal ezer forintot ajánlott az érintett intézet első alapjaul. E' szép példát a' jelenlevők azonnal követék 's következő mennyiségeket ajánlának ugyan e' czélra: Brunszvik-Majthényi Mariána grnő 1000 f., Keglevich-Sándor Matild grnő 125 f., Eötvös-Lilien Anna brnő 125 f., Lederer-Trattner Fanni brnő 125 f., Orczy brnő szül. Pejacsevich grnő 250 f., László-Szűcs Jozefa 125 f., Fiáth-Szeth Róza 100 f., Beniczky-Majthényi Mária 100 f., Majthényi-Bartakovics Mariána 100 f., Zlinszky-Pichler Luiza 50 f., Simoncsics-Palaczky Anna 50 fr., Thoma-Rutgers Örzse 50 f., Fritz Károly egyesületi pénztárnok 50., Gerliczy Jozefa brnő szül. Győry grnő 100 f., Vörös-Himer Katalin 100 f., Frimm János prépost és egri kanonok 250 f. E' nevezetes ajándékok, mikhez még az is járult, hogy a' ráczkevii cs. jószág-igazgatóság az intézeti házépitésre a' szükséges köveket, még az ár-meghatárzás előtt azonnal helyszinére szállittatá, ezenkül pedig Christen Ferencz budai első városi orvos 12ezer téglát ajánlott 28, és 5ezer födéltéglát 39 forintjával, Csekeő Aloiz válasz-

tó polgár ugyanannyit, fuvarral együtt hasonló csekély árért, és Jálics Aloiz m. kir. helytartósági fogalmazó gyakornok 4ezret ugyanazon föltét mellett, — olly karba helyzék az egyesületet, hogy f. hó 15kén, midőn az alapkövet tevé le ő cs. kir. föns., már tető alatt volt az épület. Ha még több adakozó járuland bőkezüségével ez intézethez, ugy még ez évben folyamatba hozhatni azt. Az alapkő-letétel megható ünnepélylyel ment véghez. A' szertartás egyházi részét 's kő-beszentelést Kimnach épitőmester áldomási követék. Ugyanazon nap délutáni 4—5 óra tájban az érintett 24 öregasszony lakkázát kegyeskedék látogatásával szerencsésitni ő cs. kir. fönsége. —

Amerika.

Ujyorki máj. 18aig terjedő lapok szerint, mellyeket Liverpool gőzös hoza át jun. 2kán Liverpoolba, mellynek utasai között Webster Dániel, a' hires amerikai ellenzési tanácsnok is találtaték, legfontosabb az éjszakamerikai 's britt kormány közötti levelezés az éjszakkeleti határok iránt; az első azon ajánlatot tevé a' congressusi határzat következtében, miszerint küldessék különös ügyviselő e' kérdés miatt Londonba; Palmerston lord azonban ez ajánlatot elmellőzé: „mert az alkudozások jelen helyzeténél illyes küldetés a' kérdés-feloldást aligha könynyitené vagy előmozditaná.“ Ellenben Palmerston l. a' pörös határ isméti fölméretését ajánlá, miben az egyesült statusok elnöke is megegyezék.

(Santacruz tökéletesen megveretve.) Ujyorki lapok szerint valósul azon perui hir, melly Santacruz tökéletes megveretését rebesgeté; elveszité ugyan is minden lovas és gyalogsergét, pattantyuságát, szóval, mindenét. Husz lovagtól kisértetve déli tájak felé iramlott Santacruz, üldöztetve a' felingerült 's győzelmes chiliiektől. Bolivia elszakadt a' protectortul; Lima a' győzőt várja befogadásra. Csak Callao tart egyedül éjszaki Peruban Santacruzzal; ezen erősség félelmes de hasztalan ellenállást gyakorland az ellenségen. A' limai idegen kalmárok hajókra rakák áruikat; szövetségalapitásra minden remény meghiusult. Santacruz balsorsát növelé hajósergének vesztése is, melly ellensége kezébe jutott. A' határzó csatát, mint a' délamerikai történetben legvérengzőbb egyikét festegetik. Santacruz tábornok hírneve örökre elhunytnak látszik! Egy másik tudósitás következőleg ir: „A' chiliiek 3400 foglyot, a' peruiak egész pattantyuságát, minden lovait 's a' t. és 90 ezer dollárt ejtének hatalmukba. Moran és Urdiena perui tábornokok megölettek, öt pedig fogságba juta. Lafuenta tábornok jan. 28dikán Limába szándékozott vonulni; Callaoban az őrség 1500 főnyi.“ —

Ujyorki lapok szerint Mexicoban Santa Anát ünnepélyesen dictatori székbe iktaták 's Bustamente, kinek fél millió dollárt, mint lelkészségtül kényszeritett kölcsönt, ajánlának meg hadiköltségül, a' szövetségek ellen készül harczra; kik Tampicoban nyugalmat élveznek. Mexia szövetséges tábornok 1500 főnyi sereggel Veracruz ellen nyomult, mellytül apr. 7én csak néhány mérföldnyi távolságban volt. Hiszik, hogy Veracruz a' szövetségesek karjaiba vetendi magát, Campeche már mellettük nyilatkozék. — A' veracruzi vámraktárokban iszonyu tüz dulongott, melly az ott lerakott áruk nagyobb részét fölemészté; a' tüzoltásnál a' franczia ostromzári sereg igen példásan viselé magát. —

Spanyolország.

(A' madridi kormány kölcsönt kap.) Az uj franczia ministerség egészen váratlanul igen buzgón kezdi pártolni az alkotmányos ügyet. Miután Zea Bermudez semmit nem tuda kieszközleni az éjszaki hatalmaknál a' gyászos polgárháboru bevégzésire, 's az angol diplomatia lépési sem nyerhetének kivánt kimenetelt, most végre elhatárzó lépést szandékozik tenni Franciaország e' siralmas harcz megszüntetésire. Ez okbul Aguado urat uj kölcsön-ajánlásra birá a' parisi kormány, mi hatalmasul mozditandja elő az alkotmányos tábornokok hadiszerencséjét. Aguado ajánlatival ájultan érkezék Madridba a' parisi gyors hirnök, 's a' válasszal tüstint spanyol hirnök indult Parisba. A' cortesfölöszlatás szinte a' parisi kormány kivánatára történt, mivel ez biztosan véli reménylhetni, miszerint a' pénzkölcsön diadalt szerzend a' mérsékpártiaknak az uj választásoknál. Ez év határzó lehet Spanyolország sorsára nézve. —

(Maroto saját pártja ellenében is súlyos helyzetbe jő.) A' carlosiak közt már ismét meghasonlás uralkodik, melly rövid idő mulva alkalmasint igen komoly kitörésre jutand. Maroto elveszté a' trónkövetelő kegyét, 's már a' közvélemény is ellene kezd nyilatkozni. Navarrában egész zászkaljak tagadák meg tőle az engedelmességet, midőn Durangoba indulásra külde nekik parancsot. Jun. 5én Estellában kiütött katonai zendület híre juta Bayonneba, azon megjegyzéssel, hogy minden utczán: „Halál Marotonak!“ hangzék. Diego Leon alkalmasint értesülve volt ez eseményrül, mert azon nap 2 mérföldnyire közelitett Estellához. —

(A' cortes föloszlatva. Meer b. hivatalát elveszti.) Jun. 2iki telegráfi sürgöny szerint a' kormányzó királyné föloszlatá a' cortest 's az ujnak összeülésire f. e. sept. 1sejét tüzé ki. — Castanos tábornok és Castrotorreno hg elfogott levelezése annyira homályba borítja a' kormány tetteit, hogy a' ministerség végre csakugyan kénytelen határzottan föllépni Meer b. ellen, mit hivatalától megfosztással kezde gyakorlatba hozni a' ministerség. Espartero maga is helyeslé a' kormány ezen léptét, azon kikötéssel mindazáltal, hogy egyik amerikai régi barátja küldessék főkapitányul Cataloniába. E' kivánat következtében d. Geromino Valdes tábornokot bizá meg e' fontos hivatallal a' kormány, ki az ayacuchoi ütközet után Perut föladá és 1835iki tavasz elején az amescoasi szorosokban a' királyné legszebb hadsergét veszté el a' carlosiak ellenében. Seoane tábornok hajlandónak nyilatkozék Valdes régi bajtársát segédül Cataloniába követni. Meer b. alkalmasint minden ellenszegülés nélkül fog engedni a' visszahivó kir. parancsnak, az mindazáltal igen kétes: vajjon Barcelona lakosi kedvezőleg fogják é fogadni az uj kormányzót? — A' tizedszedés folytatása iránt még nem egyeztek meg egymással a' ministerek, mert néhányan közülök csak felét követelik, mig a' többi folyvást egészen ohajtja azt szedetni. A' föllengősdiek már általányos tizedmegtagadásra szólitgatják a' népet.

Anglia.

(Alsóházi ülések. Udvari hirek.) A' jun. 6iki alsóházi ülésben jelenté O' Connell, miszerint jun. 11kén törvényjavaslatot fog inditványozni, melly a' katholikusokat fölhatalmazza, hogy Irlandban mint ügyvédek szolgálhassanak az egyházi törvényszékeknél, 's lordkanczellárokká is lehessenek. (Halljuk! Halljuk! az ellenzési padokrul.) Wackley azon kérdéssel állott föl, vajjon nem ellenzendi é a' ns belminister és tisztes tamworthi követ (Peel), ha ő kérelemintézést inditványozna a' királynéhoz azon levelezés előterjesztése iránt, melly minapi alkalamkor ő fölsége és a' tisztes baronet közt folyt? Russel erre tagadólag válaszolt, mire Wackley jelenté, hogy jun. 11én a' ház határzását szándékozik kikérni e' kérdésben. Ezután azon törvényjavaslatot olvasák föl 2szor minden ellenzés nélkül, melly 70 ezer font sterlinget ajánl a' windsori kir. istálók pompás fölépitésire. Végre azon hivatalos tudósitások előterjesztését sürgeté Dungannon, miket a' belminister több angol és walesi hatóságtól a' chartista mozgalmak és fegyverkezések iránt kapott. Russell helytelennek mondá a' bizalmas közlemények előterjesztését; Sibthort ezredes ellenben igen helyesnek találá az inditványt, és hathatósan sürgeté teljesitését, mivel különben azt lenne kénytelen hinni az ország, hogy a' kormány retteg előmutatni e' tudósitásokat. Wackley: „A' fegyverkezésrül terjesztett hirek minden esetre tulzók voltak.“ Russel: „A' pünkösthéti népgyülések már koránsem voltak annyira törvényszerütlenek, mikép azokat az itt-ott hallott fenyegetések után méltán várhattuk. Különösen az éjszaki kerületből jelentik, miszerint az ország azon része sokkal nyugottabb, mint eddig már huzamosb idő óta volt.“ — Grattan alsóházi követ elégtételt követelt Brougham lordtul azon beszéde némelly helyei miatt, mellyet a' felsőházban a' ministerség politikája ellen monda. Brougham l. azon állitással nyugtatá meg Grattant, hogy beszédje azon részét, melly őt haragra lobbantá, hamisitva közlék a' londoni lapok.— E' pillanatban következő történetke kering a' londoni társalgási termekben: „Viktória királyné ő föls., köztudomás szerint, minden tettében kitünő pontosságu szokott lenni. A' Buckingham palotában adott nagy tánczvigalom előestéjén sétalovaglásra hivá meg az orosz trónörököst a' királyné. A' nhg néhány pillanattal később érkezék a' kitüzött határidő után, 's midőn a' királynét utóléré, már Paget lord által látá helyét elfoglalva, 's kénytelen volt a' kisérő urak közé vegyülni, mi természetesen boszantá a' leendő czárt. Este tánczra szólitá föl a' trónörököst a' királyné; de a' magát megbántottnak vélt nhg hidegen üzené, hogy mással igérkezék.“ — Calais felé perzsa követ érkezék Londonba, és igen gazdag ajándékot hozott a' shahtól Viktória királyné számára. — Jun. 12kén nagy gyülést tartának a' londoni szabadelmüek Sussex hg elnöklése alatt a' lengyel menekvők ügyében. —

(Melbourne l. lemondani szándékozik. Elegy.) Majd valamennyi tory lap egyhangulag rebesgeti, hogy Melbourne l. letenni szándékozik hivatalát, 's helyét Normanby marq. pótolandja ki. Ugyanazon lapok szerint a' parliament-föloszlatás még junius folytában fog megtörténni. — Clarendon gr. madridi követségi állomásáról lemondott. — O'Connell máj. 30kán levelet intézett a' birminghami chartistákhoz, illy jelszóval: „A' politikában csak egy varázserő létezik, 's ez: jogszerüség“ Iratában gáncsolván kicsapongásikat, mérsékletet 's minden erőszaktól tartózkodást ajánl nekik, végzetül pedig egyesülésre szólitja fel őket a' többi javitókkal, kik a' kivihetlen általányos szavazásjog helyett csak minden házbirtokosra kivánják azt kiterjesztetni, kik közé számitandók még a' tanitók és kézmüvesek.

(Macaulay ismét alsóházba jut. A' parliament hihetőleg el fog oszlatni.) Az alsóház egyik legközelebb ülésében (jun. 6ikán) széket foglalt a' hires Macaulay, kit Edinburg város Abercrombie helyett követté választa. A' javitási ügyet tetemesül mozditandja elő Macaulay, ki mindenkor szabadelmü intézvények mellett küzde. Russell helyett hihetőleg Macaulay leend az alsóház vezére, mi minden esetre nyereség lesz a' szabadelmü pártra nézve, mert Macaulay Anglia egyik legjelesb férfia. Mint szónokot mindenki elsőragunak mondja őt 's Brougham lordnál sokkal nagyobb gondolat-gazdasággal bir. Radical ministerség kormányra jutását még nem mondhatni ugyan közel levőnek; de a' lehetőség ellen teljességgel nem szólhatni, főleg parliament-föloszlatás esetén, mert a' nép mostani szellemébül számos radical választást jósolhatni. A' whigek állapotja most egészen a' két hónap előttihez hasonlít. A' parliament rövid idő mulva alkalmasint el fog oszlatni. —

Franczlaország.

(A' „Respublicai Moniteur“ és „Szabad férfi“ pöre a' szajnamegyei esküttszék előtt.) Paris, jun. 7kén: „Ez ügy csak a' máj 12ki események által nyert fontosságot. A' vádlottak padján 7 jól öltözött férfit látunk helyet foglalni. Az első kérdésekre adott válaszukból kiviláglik, mit senki nem gyaníta, hogy legkülönbözőbb osztályokhoz tartoznak. Külsejökről diákoknak mondanók őket. Boudin, vargamester, 25 éves, haja fekete, szemei élénkek, arczvonalmi érdekesek; Corbiére, a' legidősb köztük, szürkülő hajjal bir, 's tulajdonképi élelemszerzési mestersége nincs. Aubertin (ugyanaz, ki a' rendőrispánhoz több respublicai szellemü iratot intéze), asztalos, 18 évesnek mondja magát, noha mindenki 11 esztendősnek hinné őt száraz kis termete miatt; tekintete értelmességre mutat; hosszu fürtözetü szöghaja lyányéhoz hasonlít; Fomberteaut, rajzmester, nem sokkal idősb, 's haját épen ugy viseli; Guillemin, és Lecomte, bátor tekintetü szakállas férfiak, az előbbi könyvnyomó 's 35

éves, az utóbbi 10 évvel ifjabb; Joigneau, 23 éves fiatal tudós; arczvonalmai szellemi müveltségre 's érett gondolkozásra mutatnak. A' vádlevél fölolvasása majd egész három óraig tartott. Az esküttek által a' népnek kiosztott nyomtatványok közt egy költemény is foglaltaték, melly Pantheonban igért helyet a' királygyilkosaknak. A' vádirat-fölolvasás után először is Boudin vallatásához kezdett az esküttszék. Boudin, vallomása szerint, jobbadán két legénnyel szokott dolgozni; azon szobát, mellyben a' titkos könyvnyomó intézet találtaték, nem bérlé ki, 's csak akkor látta először, midőn a' rendőrség vezeté őt oda, noha a' bérbe adó asszony egyiknek mondá őt azok közül, kik a' szerződést köték, 's a' lakbért fizeték, és noha két más némber is azt vallja, hogy többször jelent meg a' kérdéses házban. Szóval, Boudin mindent tagad. Legterhesb vádjel ellene azon körülmény, hogy pinczéjében több betüformát találtak, melylyek egészen megegyeznek a' respublicai Moniteur betüivel. Boudin azonban a' rendőrség által mondja azokat pinczéjében szét szórottaknak. Corbiére megismeri, miszerint már kétszer állott politikai vétség miatt törvényszék előtt; de Perpignanban csak azért mutatott egy példányt a' respublicai Moniteurbül, hogy a' rendőrséget figyelmessé tegye. Állitása szerint ismeretlentül kapá e' lapot. Egyébiránt nem tagadá, miszerint Alibaud irásban értesité őt szándékáról, mit ő elmulaszta fölfedezni a' rendőrségnek. Aubertin már első ifjuságában is annyit bibelődött politikával, hogy republicanus melléknévvel tisztelék meg őt iskolatársai. E' fiatal vádlott azt vallá, miszerint csupán azért irt a' rendőrségnek a' respublicai Moniteur ügyében, hogy mint politikai vádlott léphessen föl figyelmet gerjesztve a' közönség előtt. Egyébiránt őrültnek mondá magát, kit már a' rövid fogság is képes vala kigyógyitani. Fomberteaut megvallá, miképen politikai vétség miatt már többször jelent ugyan meg a' vádlottak padján, de mindenkor szabadon bocsáták. Nem tagadá, hogy a' „szabad férfi" czimü lapot épen akkor vevé ki sajtóbul, midőn a' rendőrség belépett, 's a' lakásán talált lőszert sajátjának vallá; azt azonban nem akará kimondani: kitől kapta a' lőszert és sajtót. Lyonbul az ottani zendületi merény miatt jött Parisba, hol mint ügyviselője élt a' respublicai pártnak. Guillemin szinte nem tagadá a' nevezett lap nyomásában részesültét; de Joigneaut tökéletesen ártatlannak nyilatkoztatá. Midőn az elnök kérdé: mért teezik egymást? Ezt válaszolá: „Minden republicanus teezni szokta egymást." Fölszólittatván azok megnevezésire, kik a' kérdéses tárgyban részesei voltak, állhatatosan hallgatás mellett maradt a' vádlott. — Junius 8dikán folytaták a' vallatást. Máskor mindig rendkivül számos ember szokott az illy törvénykezésre összecsődülni, most ellenben olly kevés jelent meg, hogy belépti jegyeket sem volt szükség osztogatni. Guillemin e' napon kivallá, hogy a' respublicai lapból 2900 példányt nyomott, és Laity röpiratának egy részét szedé; azon embert azonban nem akará megnevezni, kitől a' sajtót kapá, mivel bőcsületes férfihoz nem illik az árulkodás. Lecomte 25 éves ifju, ki Pepin 35 esztendős özvegyét vevé nőül, mindent makacsul tagad, noha nyomtatáson kapá őt a' rendőrség. Joigneau, a' fiatal iró, egy félig elégetett kéziratot, melly a' „Szabad férfi"-ban jelent meg, magáénak vallott ugyan; de azzal menté magát, hogy barátja rendelé azt meg nála, 's tudta nélkül több lényeges változtatást tőn rajta. Elnök: „Ki volt azon jó barát?" Joigneau: „A' feladás gyalázatos mesterségét másokra bizom. Én nem fogok senkit vádolni:" Még egy „Communanté" czimü czikk szerzőjének is vallá magát Joigneau; de ugyanazon megjegyzéssel, miszerint a' polgárháborura ingerlő szavakat tudta nélkül csusztaták abba. Ezzel vége szakadt a' vallatásnak és a' tanuk kezdének szólani. —

(Véres esemény Corsikában.) Máj. 20kán több bastiai lakos mulatni menvén falura, este vigadva tértek vissza vizen. Azon pillanatban midőn partra akartak szállani, vita támadt a' kormányos és csempőrök között. Ez utóbbiak néhány csipős észrevétel miatt fölingerülve kardot huztak, 's több embert megsebesitvén, végre a' rendőrség intése daczára is megtölték puskáikat és tüzelni kezdének az összecsődült sokaságra. Három emher halva maradt a' téren, még pedig épen azok közül, kik egy szót sem szólottak e' tárgyban. Ez eset rendkivül fölingerlé a' népet, melly ugy is mindenkor halálos gyülőlettel szokott viseltetni a' csempőrök iránt. A' pairkamrában már szóba hozák e' tárgyat, 's Villemain szigoruan igéré megbüntetni a' vétkeseket. A' tett elkövetésekor példás mérséklettel viselé magát az ingerült nép, 's bizalmat látszék érzeni a' kormány iránt, mert különben azonnal megboszulhatta volna e' czéltalan kegyetlenséget. —

(A' ministerség előmozditni határozza az alkotmányos ügyet Spanyolországban.) Jun. 8kán a' ministerelnök 's tengerészminister, a' tengerész-készületek nagyobbitására kivánt 5 milliónyi hitel vizsgálatára megbizott választmány ülésében, igen érdekesen nyilatkozának e' fontos és annyira népszerü ügyre nézve. Soult tábornagy határzottan kimondá, miszerint a' kormány hathatósan szándékozik előmozditani az alkotmányos ügyet Spanyolországban. Előadása szerint a' franczia hajók ezentul nem fognak csupán arra szoritkozni, hogy a' trónkövetelő számára hajókon érkező katonaság vagy élelmi 's hadiszerek partra-szállitását gátolják, hanem mindenkor készek lesznek az alkotmányos tábornokok kivánatára a' királyné katonaságát egyik helyrül másikra szállitani. Ha a' födözetük alatt levő katonaság használása rögtön szükséges találna lenni, ennek együttmunkálata tüstint meg fog történni, és szükség esetén a' katonaság és legénység partra is fog szállittatni, mikép azt az angol hajóhad tevé Bilbao ostrom alul fölszabaditásának biztositásaul. Szóval, a' ministerelnök világosan kimondá, miszerint a' franczia hajók vezéri parancsot kaptak olly buzgalommal mozditni elő az alkotmányos királyné ügyét, hogy semmi tekintetben ne maradjanak az angolok mögött. A' semleges kormányok hajóira nézve oda nyilatkozék Soult, mikép a' franczia hajók spanyol kikötőkbe kisérendik azokat, hol spanyol hatóságok motozandják meg, hogy valamikép segélyt ne csempezhessenek az országba a' trónkövetelő számára. — A' junius 8diki következmrai ülésben 200ezer franknyi hitelt kivánt a' belminister a' juliusi ünnepekre. —

Oroszország.

Bécs, jun. 7kén: Odesszai legujabb hirek szóval sem emlitik az orosz hajóseregnek Sebastopolbul siktengerre szálltát 's épen olly kevéssé emlékeznek azon trieszti legujabb tudósitásról, miszerint az orosz kikötőkben szállitási hajókat bérlenek. Egyébiránt az odesszai hirek szerint nem igen retteghetni a' porta 's Mehemed Ali közti békefelbomlástul; sőt egész bizonyossággal a' status quo fentartatásárul szólanak.

Törökország.

Bécs, jun. 8kán: Alexandriai legujabb hiteles hirek szerint május 16árul, Ibrahim basa csak 6 ezer főnyi serget tart készen határinál a' török seregnek szemmeltartása végett. Aleppoban központositott hadiereje 35ezer gyalogságbul, 5 lovas- 's 2 pattantyusezredbül áll. Az ügyelősereg felállitása a' határokon világos tanuság arra, miszerint ő csak védőleg akar részt venni. Legujabban is ünnepélyesen nyilványitá e' szándékát. Aleppoi levelek valósitják az egyptusi sergeknek békés tartását, de szóval sem emlitik a' török seregnek Eufráton átkeltét, mi még a' konstantinápolyi hirek szerint sem valósult egészen. —

(Sud de Marseille.) Május 7étül Alexandrette előtt egy orosz corvett horgonyoz, melly orosz követet tön a' szárazföldre, ki azonnal a' török 's egyptusi sergek felé vette utját, hogy előre nyomulásukkal hagynának föl!

Beiruti máj. 13kaig terjedő hirek szerint a' legujabb marseillei lapokban, török pattantyuság is kelt át az Eufráton; egyébiránt e' folyamon átkelést még nem tekinthetni birtoksértésnek, mert azon birtok-részt, hová a' törökök átkeltek, az egyptusi csapatok soha nem tarták elfoglalva, 's mint török birtokot ugy tekinték. —

Konstantinápoly, május 8kán: A' görög, örmény 's katholicus patriárkák, valamint a' zsidó főrabinus mult héten a' reis-effendihez hivattak, ki a' szultán nevében tudatá velök, miszerint ezután a' rayák közül évenkint 3 ezer ujonczot tartoznak előállitni a' török sereg számára, 's kik hidász 's árkász-testeket fognak az ezredeknél képezni; a' zsoldra nézve a' török katonával hasonló lábon fognak állni, 's 5 évi szolgálat után szabadon bocsáttatni. A' patriárkák 's főrábinus mély bókolattal fogadák e' szultáni parancsot 's a' kiállitandó 3ezer ujonczot ekkép oszták fel, az örmény 's görög népségbül ezret ezret, a' katholicusok 's zsidók közül pedig öt ötszázat. A' rayák között a' porta e' rendelete nagy rémülést okozott, egyedül csak a' görög patriárka bátorkodék e' rendszabály politikátlansága ellen felszólalni. Tán nem felejté el a' porta, hogy két év előtt, midőn a' hajósereg számára ezer görögöt kivánt ujonczul, 17ezer görög hagyá el birodalmát, kik Görög 's Oroszországban 's Ausztriában települtek le. Ha e' mostani rendszabályt szándékoznak foganatositni, ugy még nagyobb kivándorlásra számolhatnak. Hihetőleg az örmény patriárka is emlékeztetni fogja a' portát azon 40ezer családra, kik a' török igátuli szabadulás végett Erzerum és Van basaságokbul az orosz birodalomba menekültek; hasonló előterjesztések tán lebeszélendik a' szultánt szándékárul 's ujonczok helyett pénzt sürgetend a' rayáktul. —

Németország.

Hannovera, jun. 1jén: Mindannak ellenére, hogy hirnököket küldözgetének szét a' követek összehivatására, a' 2dik kamra, kinyitása 6ik napján sem teljes számu. Több nap óta csak egy tag hibázott; a' 44 közül többen lemondának, többen vonakodnak megjelenni; igy többi közt az ifj. Langot már többször várták, ki még most sem érkezék meg 's hihetőleg el sem fogadandja a' kisebbség általi választatást. A' fővárost ismét választásra szóliták fel, melly jun. 3kán menendene véghez. —

Hamburg, máj. 28kán: Lüneburgi magányos hirek szerint Christiani tr., ki a' mai napon megnyitandó országgyülésre Hannoverába szándékozott utazni, kabineti irat által oda utasittatott, miszerint ott ne jelenjék meg, különben gondoskodni fognak olly módrul, mi őt árthatatlanná teendi. —

A' braunschweigi országgyülés máj. 28kán Holland tr inditványára: ismételve azon biztos reményt fejezé ki, miszerint a' kormány mindent elkövetend a' szövetségi alkotvány által felruházott eszközökkel a' hannoverai törvényes állapot visszaállitása mellett 's egyuttal (mivel a' braunschweigi szavazat a' szövetségi gyülésen most még a' hannoverai követnél van) azon kivánatot nyilatkoztaták ki, hogy mentülelőbb Braunschweig részirül követ hatalmaztassék fel a' szövetségi gyülésekre. —

Svédország.

Stockholm, máj. 9kén: Peyron, a' tábornokkari hadszállitvány főnöke, átnézeti táblát ada ki azon nyilványos munkákról, mellyeket a' hadsereg az utólsó husz év alatt létesite. Több érdekes ponton kivül az is kiviláglik ebbül, miszerint e' husz év alatt nyilványos munkákra 50,713 katonát használtak, kik összesen 5 millió napnál tovább dolgoztak. A' sereg segélye nélkül aligha létesülhettek volna olly óriásmüvek, mint a' Götha-csatorna 's pedig olly rendkivüli olcsó áron; az uj Trollhätta-csatorna vállalkozóji is katonákat alkalmazának mult évi munkálkodásoknál 's a' többi évben is hihetőleg azokat használandnak; ezen uj csatorna igen nagy hasznu leend a' kereskedésre.

Dunavizállás: Pest, jun. 20ikán 13′ 0″ 6‴ — 21ikén 12′ 9″ 9‴ 22dikén 12′ 7″ 9‴. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szerda, jun. 26. 51ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hírek; ő cs. kir. föls. utazása; krasznamegyei köztisztvalasztás; körösbányai hírek; különféle: sattaji égés, ikervári répaczukorgyár, esztergomi polg vadászcsapat ünnepelye, lőcsei egyházi ünnep, dessaui és poseni gyapjuvasár, vármi gyilkosság, Korponán vörös eső hull, 's a' t.) Ausztria (a' belga követ ismét megkezdi munkálkodásit Bécsben.) Amerika. Spanyolország. Anglia (Beresford l. 150 embert juttat véginségre; a' Standard parliament- és ministerség-föloszlást rebesget; Normanby nem akar ministerelnök lenni; bizonytalanság a' canadai ügyben; a' jamaicai törvény választmány előtt elfogadva; 's a' t.) Franciaország (a' respublicai Moniteur miatti vádlottak elitélve; Mizkievits lengyel költő elhagyá Parist; a' constantinei összeesküvés részletei; 's a' t.) Törökország. Svédország. Gabonaár. Dunavizállás.

Magyarország és Erdély.

ORSZÁGGYÜLÉSI HÍREK. Pozsony jun. 21én: Miután a' RR e' hó 17- 's 18án or. ülésökben elhatározák, Pestmegye sérelmét (Ráday Ged. gr. követté választatása tárgyában) legalázatosb felirásban előlegesen terjeszteni ő felsége elibe 's addig a' kir. előadások tárgyaltatásába nem ereszkedni, ebbeli határzatjokat a' tegnap egybeült főrendek táblájával üzenetképen közlötték. Ő cs. k. fhgsége 's a' m. Főrendek, figyelemmel levén az országgyülési rendszert szabályozó élő törvényinkre, ezen, a' t. KK és RRekkeli első értekezés alkalmakor az 179$^0_1$: 13 törvényczikkely világos rendeletének a' KK és RR által lett elmellőzésén szükségkép felakadtak 's a' KK és RReket egész bizodalommal felszólítani határozák hogy az 179$^0_1$: 13 törvény szabta és ősi szokás szentelte utat követve a' kegy. kir. előadások tárgyaltatásához fogni 's a' közlött üzenetben foglalt esetet maga helyére halasztani azon oknál fogva is ne késsenek, mivel azonkivül, hogy Ő felsége kegyelmes kir. előadásiban annak, hogy a' nemzet jóllétének gyarapodását mennyire viseli atyai szivén, csalhatatlan bizonyságjeleit adá, egyszersmind arról, miszerint a' valóságos sérelmek iránt a' fenemlített törvény további rendeletét is teljesíteni 's a' nemzet igazságos ohajtásinak eleget tenni fog, Urunk, királyunknak fiui bizodalmunkat legnagyobb mértékben megkivánó fejedelmi szavát birjuk. Ezen üzenetjöket a' Főrendek mai ülésökbül a' KK és RR tablajához átküldék, melly azt, felolvastatása után, előlegesen leirásra bocsáttatá.

Sz. Somlyó. Ns Kraszna (visszakapcsolandó) megye főispánhelyettes Kállai Kristóf cs. kamrás elnöksége alatt junius 13kán tartott közgyülésében Magyarország gyülési követeivé Bánffi László bárót 618 's Szentmarjai János r. alispánt 505 szózattal választá meg. A' követi utasitás vezérelvéül azt tüzték ki, hogy a' Magyarországgal leendő összekapcsoltatás esetén, a' megye, mikkel az erdélyi alkotmányos szabadságnál fogva bir, mind vallásos, mind politikai jogait megtartani kivánja. (E. H.)

Bábolna, jun. 13kán: „Ő cs. 's ap. kir. felsége az itteni cs. k. katonai ménesintézetet méltóztatott ma látogatásával szerencsésiteni. Acson ménesi lovak várakozának ő felségire, mellyekkel egy ménesintézeti tiszt 's ket altiszt kiséretében, kik a' lovak előtt nyargaltak, Babolnára érkezék. A' méneshatáron Hardegg gr. altábornagy és Herbert b. őrnagy, ménesparancsnok, fogadák el ő felségét. A' tisztek bemutatását a' ménes megtekintése követé. Ő fels. nagy tetszéssel szemlélte a' Syriából és arábiai sivatagokbul hozott méneket és anyalovakat, azután pedig a' többieket; melly utóbbiak közül egy anyalovat választa ki magának kizáró külön használatra. Rövid pihenés után ebédhez ült ő fels., mellyen az intézeti főbb tisztek jelenlehetni valának szerencsések. Ebéd után 4 arab lótul vont nyilt kocsin az istállók megtekintésire kocsizott ő fels., 's miután legmagasb tetszését méltóztatott nyilványitani az intézet minden ágiban uralkodó példás jó rend iránt, ismét visszautazott Komáromba.“ —

Hiteles magányos hirek szerint Milosch hg, Szerbia fejdelme, lemondott az uralkodásról legidősb fia számára. —

KÜLÖNFÉLE. Pozsony, jun. 19kén: Tegnap t. Pozsonymegyében fekvő Csattaj nevü helységnek többnyire evang. lakosira nézve legiszonyubb szerencsétlenség napja volt. Reggeli 2 órakor törtek ki az alkalmasint szándékbul gyujtott tűznek lángjai, olly hatalommal 's emésztő dühösséggel, hogy néhány óra alatt az egész helység — a' kath. paplakot kivéve — hamuba dölt. Több mint 100 ház és 40 csűr lett martaléka a' bőszült elemnek, mellyet jelen szárazságban fékezni nem lehetett. A' boldogtalan lakosok — az atyai szeretet azon áldásán kivül, melly még mezőkön virágzik — házaik, gazdasági 's élelmi szereik, ruházatjok, sőt még barmaiknak is nagy részétől teljesen megfosztatva, vigasztalás nélkül siránkozva kulcsolják össze kezeiket vagyonuk romjai felett. Nemesszivü emberbarátok! siessetek segélyitekkel, mentsétek meg az elhagyatottaknak azon egyetlen hátra maradt kincsét; istenen és az emberi szív könyörülhetésén függő hitüket! Alulirt legszivesebb köszönettel fogadja a' legcsekélyebb adományt is; az összegyülendő áldozatokat pedig lélekismeretes részrehajlatlansággal 's vallaskülönbség tekintete nélkül fordítandja az esedező nyomoruságnak némi enyhitésire. Stromszky F. S. s. k. superintendens. — Ikervárott (Vasmegye, Sárvár mellett,) gr. Batthyány Kázmér izletteljes birtokán és lakhelyén, e' mezővároskának eddigi jelességeihez járul az idén egy répaczukorgyár, melly most készül, és munkálatit már az őszön elkezdendi. A' gyár számára előre már több ezer hold burgundi répával van beültetve. A' felügyelő és műszerészek külföldről hozattak. Jó sikert és áldást e' nagyszerü vállalathoz! — A' dunántuli evangelikusok az idén Kőszegen, jul. 17 's 18kán tartandják kerületi egyházgyülésöket. — Esztergam, jun. 17kén: Hg primásunk legközelebb mult beiktatási ünnepe fényének nevelésire városunk polgárkatonáji ujabb díszre éledtek föl magyar vadászcsapatban (szürke dolmány zöld zsinórzattal) Bleszl kapitánysága alatt; kik kitünőleg nevelték az emlitett ünnep fényét, 's Esztergom polgárságának közügy iránti részvétét becsülettel tanusiták. E' polg. vadászcsapat ma kellemdús mulatságot szerze a' szabadban, t. i. viradatkor muzsika-zajra összegyülvén egyenruhásan a' kerek Anna templomba lépdeltek, hol is, Majer István káplánjok által miseáldozat tartatván, énekzenéjökkel valóban minden szivet fölbuzditának. Erre az erdőszélhez ballagtak, 's délben szép számu férfivendég foglalá el a' mulatozó polgárok sátorát, és váltogatva zene és mozsárdurrogás közt, tisztelet- és üdv-áldomásokat üritének. Ebéd szüntével czéllövés kezdődék, mellyet Heya lmre kir. tan. és városunkban munkálkodó k. biztos szerencsés puskája nyita meg, 's igy rendre az előkelő vendégek 's valamennyi polgár pattogatá fegyverét, részint gyakorlatilag részint versenyzőleg a' fölöttük függő szép ajándékokért, mellyek egyike ezüst serleg volt illy körirattal: „Éljen a' hiv polgár, ki közös jót tűze ki czélul!“ másika a' polgárainknál hálás emlékben fönlevő Rudnay kard. és primás olajban festett es ékes rámáju képe; harmadika ezüstkupás tajtpipa illy fölirattal: „Czélra ügyelj!“ 'stb. A' hely szinét számtalan tarka nép pezsgé körül 's ki sétált, ki tánczolt, falatozott, enyelgett 's a' t. E' lélekrokonitó mulatságnak késő este lőn vége. — A' lőcsei protestans község f. hó 9dikén ritka ünnepélyt üllött. E' napon tölté be ugyanis lelkészkedése 50ik évét Osterlamm János Károly helybeli lelkész. A' 80 éves aggastyán minden tekintetben birja hívei bizalmát és szeretetét, mire jószivüség és mindenkori szolgálatra készség által érdemesité magát. Kassa, Eperjes, Bártfa, Szeben, Kézsmark és több szomszédhelység küldöttségekkel járult az egyházi ünnepély emelésire. Számos tisztelgő beszéd után ünnepélyes díszszel ment véghez az isteni tisztelet, 's mindezt szivesség-fűszerezte lakoma követé, melly előtt csinos tárczában 427 pgő forinttal ajándékozá meg agg pásztorát a' hálás község, a' város pedig tiszteleti polgársággal. — A' jun. 7—8iki dessaui vásár gyapjukereskedésre nézve nem birt elég élénkséggel, noha számos idegen volt látható; mit azonban csupán azon körülménynek tulajdonithatni, miszerint a' termesztők az ajánlott árt nem vélték elfogadhatónak, noha három tallérral volt magosb a' tavalyinál. — Posenben a' jun. 10iki gyapjuvásáron összesen 16,131½ mázsa gyapjú volt fölhalmozva, melly mennyiségbül mintegy 15 ezer mázsa kelt el. Mázsánkint 5 tallérral emelkedett az ár a' tavalyihoz képest, 's a' vásár végsükerét a' boroszlainál is valamennyire jobbnak mondhatni. A' jövő vásár hihetőleg még kedvezőbb következményü leend. — Vácz, jun. 28dikán: „Tegnap borzasztó eset fordult elő városunkban. Egy pórnő, ugyanis forró láz következtében, először két kisded magzatának, mellyek egyike mintegy 4 éves, másika pedig kilencz hetes csecsemő volt, hasát felvágta késsel, 's azután önmagát is hasonlóképen kivégzé. A' szomszédok hallván a' gyermekek jajgatásit a' házhoz futának, 's a' szobaajtót bezárva lelvén, erőszakkal betörék, hol az emlitett rémitő esetnek tanubizonysági valának, a' nő még vagy kétszer fohászkodék, 's azzal vége lőn életének, beleit az ágy alatt találták, a' gyermekek darab ideig éltek, de másnap azok is a' halál martaléki lőnek. Midőn az idősbiket kérdék: ki bántotta? felelé: „A' mámi vágta fel hasamat.“ Az orvos bizonysága szerint, ezen szerencsétlenségnek forró lázból származott őrültség volt oka, noha csak előtte volt napon hozák haza betegen a' szőlőbül a' nőt. A' szerencsétlenek tetemei matakarittattak el. — Korponán f. e. május 17ikén délelőtti 8—12 óra között különös légtünemény tapasztaltaték, hasonlórul Matthiae Keresztely történetiró az 1668. eszt. Amsterdámban Theatrum Historicum czim alatt kiadott munkájában 11 szám alatt 894 lapon emlékezik, tapasztaltatott: miként „1006dik évben a' légbül alahullott vércseppektől az emberi ruházat némileg bemocskoltatott;“ — és Franciaországban hasonlag az 1017ik évi sz. Iván napján olly kitünő vércseppek hullottak légbül, mellyek kövekről, emberi tetemekről, semmiképp le nem mosathattak.“ J. C. Beern a' Trauer-Bühne czim alatt 1708 eszt. Norimbergában közre bocsátott munkájaban 1ső rész 819 lapon: hogy 1642iki febr. 26kán 's azon esztendő november 19kén délben, — ismét 1643 januárban több izbeni, végre február 20- és 21kén veres szinü esőzésekről emlékezik. — Nálunk szinte a' légbül szaporá zápor között veres szinü cseppek hullottak, belőlük maiglan is némelly mennyiség eltéve tartatik. F. A.

Körösbánya (Zaránd megyében), jun. 1sején: Tegnap nagy szerencsétlenség történt nálunk, rudai 12 apostol nevü bánya egy része ugyanis beroskadt és az omló kohalom tüstint összezuzott két embert, kiket kiástak ugyan, de még emberi alakjokra is alig ismerhetni. Ez évben több szerencsétlenség is történt vidékünkön; egy ide közel levő faluban 3 oláh gyermek kecskeket őrizven együtt játszottak, játék folytában mindazáltal egy-két fűzfaágra akasztották fel, ugy hogy még lábujai sem érhették jól a' földet, ekkor egy idegen kutya közelgete feléjök, melly a' játszó két gyermeket megugatá és elriasztá, minek következtében egy bokorba bujtak, és midőn a' felakasztott gyermeket megszabaditandók, onnan visszatérnenek, már halva lelék azt; a' gyermekek mintegy 10 évesek voltak. E' napokban egy asztalos akasztá fel magát a' brádi reform. sz. egyház keritése falain belül levő fára, ki mint őrült kódorgott e' szerencsétlen tettét megelőzött nap, késsel ellátva 's magát meggyilkolni szándékozó; őrült levén a' szerencsétlen, öngyilkosságát nem rosz tettek viteték vele véghez, és mégis a' halottat levágni senki nem akarván, a' fával együtt ásták azt el a' brádi és váradi határ között; Bukarest helységben egy oláh 's később egy vándor szinte fölakaszták magokat, okaikat nem tudhatni. A' szüntelen esőzés nem látszik kártékonyan hatni vetésinkre, csakhogy a' törökbuzakapálás hátra marad. A' nagy felhőszakadások egész szántóföldeket rombolnak össze; a' közelebbi dévai vásárkor olly nagy mennyiségü jég esett, hogy az útat két arasz-

nyira lepé némelly helyeken. A' babonaság és boszorkányok létezését még hiszi a' köznép, mert akármi általányos szerencsétlenség érje ot vidékünkön, tüstint alattomban egy két holtat ásnak ki és megégetik, igy reményivén a' boszorkány erejet megtörhetni. Ugy tetszik, mintha a' gabnaár csökkenni készülne, mivel fölötte nagy számu megyei és vidéki szekeres szállita gabnát a' brádi piaczra; a' tiszta buza köble azonban megis 13 forinton kelt. A' megye egy ötöde 's a' szomszéd bányavárosok: Abrudbánya, Zalathna, Vörospatak 's a' t. bányászokkal megrakva nem földet hanem a földgyomrát áskálva a' brádi piaczról kénytelenek elni, 's ez okozza e' vásárhely nevezetességét, 's méltán i mert a' százakat haladó szekerek gabnával tömve az eddigi szokott vásárpiaczot, és itt nem férve a' városon kivüli helyeket nagy térben töltik be, hát még a' szekerrel járhatlan helyekre gabnát viendő lovak, 's a' vásárra hozott egyéb tárgyak mennyisége minden idegent bamulásra ragadnak elannyira, hogy tulzás nélkül állithatni, miszerint e' vásár a' megye lakosi egy harmadának ad kenyeret. Innen magyarazhatni meg azt is, hogy csudálkozásraméltó mennyiségü kamatot tudnak a' kölcsönvevők adni; száz forinttól 2 forint hónaponkint nem sok, mert ők ha Aradra mennek 50 forinttal és onnan gabnát hoznak, bizonyosan egy járással, az ötvenből 90 forintot is csinálnak, mivel az ott 5—6 forinton vásárlott gabna itt 12—13 fton is elkel —

Ausztria.

(A' belga követ ismét megkezdi munkálkodásit Bécsben.) Miután ő cs. 's ap. kir. fölsége a' belgák királyától bizonyossá tétetek, miszerint a' király nem volt értesülve Szkrzyneczky személyes viszonyiról az ausztriai kormány iránt és ő cs. 's ap. kir. fölsége birodalmából történt eltávozása különös körülményit épen nem tudá; továbbá, hogy a' király csak legtávulabbról is gyanithatván, mikép azon tábornok belga szolgálatba fölvétele képes a' két kormány közti kedvező egyetértést megzavarni, soha őt oda nem hitta volna, tehát ő cs. kir. fölsége, tekintetbe vevén, miszerint Szkrzyneczky tábornok mindjárt Belgiumba érkezte után csak tettlegi szolgálatban részesülés nélküli katonai rangot nyert, 's hogy e' királyság örökös semlegi állapotjának végső megerősitése lehetlenné teszi azon körülmények összejövését, mellyek az ausztriai kormány igazságos ellenvetésit okozák; tekintvén végre, hogy a' belga kormány e' nyilatkozati nyugtató biztositékot nyujtnak jövendőre nézve, a' brüsseli udvarral ismét helyreállitni határozá diplomatai összeköttetését. E' viszonyok megujitása következtében a' belgák királyának ministere és rendkivüli követe az ausztriai udvarnál, O' Sullivan báró, ismét megkezdé diplomatai munkálkodásit. —

Amerika.

(A' egyesült statusok szerződése a' szeminolokkal.) Philadelphia, máj. 18kán: Azon hir terjeng itt, miszerint Macombe és Wool tábornokok a' szeminolokkal szerződést kötének, mellynek erejénél fogvást az indiánok továbbra is megtartandják pörös birtokukat, folytathatják őseiktül rájok maradt vadászatot 's békén élhetnek azon földön, a' nélkül, hogy a' „sápadt arczuaktul" elüzetnének. A' kormányt e' határzatért nem vádolhatom; az igaz, hogy több millió dollárt pazarlának el e' háborura, és sok vér folyt ki miatta hasztalan. Ha bár nem üzettek is el a' szeminolok, de mégis annyira vissza vannak rettentve, hogy egy hamar nem vetik fejöket olly gyilkosságokra, miket az ellenségeskedés előtt gyakran üzének. Egyébiránt Florida erdei és mocsárai olly áthatatlanok, hogy onnan a' minden miveltséget lábbal tapodó szeminolt könnyeden ki nem irthatni. — Máj. 6kán George Collier gőzösön, midőn Ujorleansbul st. Louisba ment; Mississippi Red- River torkolatánál, az egyik katlan elpattant; 30 ember azonnal meghalt, 15 pedig súlyosan meg van sebesitve. Ugyanazon nap Avolanche gőzösön egy kis pattanás által 3 ember lőn halál fia. Egyébiránt olly csekélységek, mint 2—4 ember halála, az itteni gőzhajózásnál figyelembe sem vétetnek. Azon szigoru törvény, mellyet 1838ban hozott a' congressus a' gőzhajók jó készi t téseről; ugy látszik foganat nélkül maradtak. —

(Uj vulkán-sziget.) Valparaisoi febr. 21ki hir szerint Juan Fernandez és Valparaiso között 33 's 34 déli szélesség alatt vulkan-sziget alakult; e' tünemény az éjszakrul várt hajók miatt élénk aggályt szül, mert e' sziget, melly 6 mérföldnyi területü, a' valparaisoi kikötő utvonalában esik. —

Anglia.

(Általányos békitési terv keletre nézve.) London, jun. 11én: „Csudálkozni fog Ön az itteni lapok némaságán a' syriai ügyekre nézve, mikről a' franczia lapok iszonyu bőbeszédüséggel emlékeznek, és csak az iránt látszanak lenni zavarban: vajjon a' nagy osztozásnál Czyprust, a' syriai kikötőket, Alexandriát, vagy pedig a' rajnai határt tartsák é meg inkább maguknak? A' National leginkább Alexandriát szeretné a' rajnamelléki tartományokkal együtt. Mig Franciaországban nyilt titkot képez minden, Angliában hallgatagság tünteti ki a' sajtót minden fontos politikai tárgyra és főleg külföldi kérdésre nézve, noha sokkal nagyobb szabadsággal bir e' tekintetben. A' lapok zajgása gyakran egészen hamis ösvényre vezet, mint az Vixen ügyében kitünt; gyakran azonban a' lapok hallgatása vagy tagadása is álokoskodásra és következtetésre szolgál alkalmul; bizonyitó például csak a' legujabb eseményeket emlitjük: t. i. az afghanistani történeteket és bonyolult helyzetünket Russzia ellenében, mellyek mind olly tárgyak, mikről minden el vala mondva, mielőtt egyetlen szót ejthete ki róluk a' kormány. Ide tartozik a' kereskedési szerződés is Ausztriával, melly legujabban a' török kereskedési szerződés által nyeré meg tökéletes fontosságát. Ha nem csalatkozunk, most folytatják azon fontos alapvetést, mellyre a' szerződés első alkalmat nyujta. Darab idő óta élénk hirnökváltogatást vehetni észre Bécs, London és Paris között. Ausztria, azon csöndesség daczára is, mellyel mindenkor munkálkodni szokott, rendkivüli fontosságot látszik kifejteni a' keleti ügyre nézve. Híres és nagy tekintetü kormányférfitól kidolgozott tervet emlitnek, melly e' tekintetben szoros követésül szolgáland a' nagy hatalmaknak. Három hatalom már határzottan elfogadá azt, és Anglia is késznek nyilatkozik szövetségbe lépésre. Azon terv szilárdul szándékozik meghatározni a' porta és Mehemed Ali közti viszonyokat, és ez utóbbi részéről támodható fegyveres mozgalmat erőszakkal lesujtani, a' nagyuri sergeken kivül az angol, franczia és ausztriai hajóhadak egyesült erejével. Russzia csak akkor fogna fegyverhez, ha Kisázsiába lépnének Mehemed Ali sergei. Most azonban még folyvást a' diplomatia hatalmában biznak. Ha azonban figyelemre vesszük a' porta és Mehemed Ali sergeinek helyzetét Eufrát közelében, és meggondoljuk, hogy mind a' két hadsereg diadalt reményl 's a' porta nem igen léphet vissza kardcsapás nélkül, ugy igen valószinü, miszerint először is Russzia leend kénytelen fegyvert ragadni. Egyébiránt az érintett terv főbb pontjai ezek: megszabadittatása a' porta felsőségének Egyiptus és Syria fölött legalább annyira, hogy Mehemed Ali évenkint bizonyos mennyiségü adót fizessen, melly föltét alatt örökülés utján maradna családja birtokában az alkirályság. E' terv módositásokat szenvedhet ugyan előre nem látható események által; de annyi bizonyos, hogy Ausztria ezuttal nem fog puszta elnézésre szoritkozni, mert azon birodalom érdeke kivánja leginkább, hogy hatalmas őrzője legyen a' keleti ügyeknek, mellynek a' Duna, Európa e' keleti életere, van birtokában. Ha e' föladat szerencsésen fog megfejtetni, minden többi apróbb panasz azonnal elnémuland. —

(Beresford l. 150 embert juttat véginségre.) A' M. Chronicle jun. 8iki száma ezt irja: „Angolok vegyétek szivetekre a' következő eseményt; legujabb példája ez azon iszonyu kegyetlenségnek 's elnyomásnak, mellyet az irlandi szerencsétlen köznép szenved. Szombaton, máj. 11kén a' carlosi grófság alsheriffje Beresford l. tynrilandi jószágára ment 's panasza következtében mintegy 20 családot, összesen 150 embernél többet, elüze lakásikból, miket ő lordsága meghatalmazotti azonnal tökéletesen lerontatának. Az ótalom nélkül kiüzöttek közt egy 84 esztendős asszony is találkozék, ki azon házban pillantá meg először a' napvilágot, mellyből most olly kegyetlenül kiüzeték. Olly beteg volt a' szerencsétlen, hogy meg sem mozdulhatott, 's csak arra kéré Beresfordnak, mint természetes ótalmazójának, szolgáit, hogy egy hetet engedjenek neki; de hiában, a' kegyetlenek kiemelék betegágyából a' szegény anyókát és árokba fekteték, hol még ma is segély nélkül kinlódik, ha eddig az éjszaki szél és hosszas inség ki nem ragadák porhanyu hivelyéből lelkét. A' mindenüktől megfosztott bérlők igen rendes és csöndes munkás községet képeztek; de katholikusok voltak, és a' választásoknál talán Bruen ellen szavaztak, 's azért kelle szenvedniök kényuroktul. Távozniok kelle, hogy protestans toryk foglalhassák el számos évi fáradozásuk gyümölcsit. Nem föltünő é, hogy mig majd havonkint történnek az ország külön részeiben hasonló kegyetlenségek, a' kormány folyvást biztosan viheti ki a' katonaságot angol zavarok lecsilapitására. Ha Lancashireben történnék illyesmi, valóban nem kellene sokáig találgatnunk: mit lenne teendő a' nép. Szerencse az országra nézve, hogy az irlandi köznép türés és szenvedés iskolájában nevelkedék. Az egész főnebbi esemény fegyveres közbenjötte nélkül ment véghez. Mondják, hogy élet és vagyon nincsenek biztositva Irlandban; ugyan mikép is lehetnének, midőn a' földesur minden bántalom nélkül követhet el illy kegyetlenséget? Ohajtanók, hogy Roden l. hozná szőnyegre e' történetet a' felsőházban."

(Normanby l. nem akar ministerelnök lenni.) A' jun. 10iki felsőházi ülésben Strangford l. kérdé a' ministereket: pártolandja é a' kormány azon inditványt, mellyet O' Connell az alsóházban teend a' katholicusok némelly magosb hivatalokra alkalmaztatása iránt Irlandban? Melbourne: „Ez inditvány nem származik ő fels. kormányától, 's nem is birja annak helybenhagyását." Brougham: „Mennyire tudom, a' kérdéses inditvány csak az irlandi lordkanczellárságra szoritkozik. Ártatlanabb 's egyszersmind oktalanabb inditványt alig lehetne parliament előtt szóba hozni." Londonderry: „Az átelleni ns viscount, noha mindenkor tagadni szokta összeköttetését a' másik ház egyik tisztes és tudós tagjával, mégis szoros viszonyokban látszik vele lenni. A' ns viscount kétségkül olvasá a' dublini tisztes követnek Irlandban mondott beszédit; azon ember leggyalázatosb vétkesitéseket monda politikai ellenségire. Azon befolyást, mellyet ő a' királyné ministerire gyakorol, csak ahoz hasonlithatom, mellyel Van Amburgh oroszláni fölött uralkodik." (Kaczaj.) Lansdowne: „Rendre!" Londonderry: „Ha renden kivül vagyok, ugy e' házban minden ns lord legalább egyszer hetenkint szinte renden kivül van." Brougham: „Valóban, nem először történik most, hogy a' ns marquis és több ns lord renden kivül van." Valamint Ön sem először hagyá el most a' rendet." Brougham: Londonderry „Valóban nem, 's őszintén megvallom, hogy már többször követém Önnek példáját." (Kaczaj.) Londonderry: „A' házra hivatkozom: vajjon nincs é jogom szólásra szinte ugy mint a' ns lordnak, főleg midőn semmi határzott tárgy nem tartja elfoglalva e' házat? A' dublini követ Grattan urral egyértelmüleg állitá, miszerint félévig sem élhetne a' királyné, ha toryk jutnának hatalomra. Emlékezetébe hozá a' népnek, hogy Buckingham hg, a' toryk dicsőitett példaképe, két ócsecsét gyilkoltatá meg, 's hogy még most is élnek illy gonoszságra kész nagybátyák. Mondá továbbá, mikép ő Wellington hget és Peelt nem tartja ugyan illy tett elkövetésire képeseknek; de olly párthivekkel birnak ezek, kik előtt nem létezik semmi olly rosz, mit örömmel nem követnének el, ha azzal Cumberland hget Anglia trónjára gondolnák hozhatni. Kérdem már most: eltürhetni é az illy hangot? Most, ha szabad hinnünk a' mindenütt keringő hírnek, az átelleni ns marquis, a' gyarmatminister, kitúrni szándékozik hivatalából azon tisztes követ segitségivel a' ministerelnököt. (Halljuk! 's kaczaj.) Ha kormánypálczáját a' ns marquisnak szándékozik átadni a' ns viscount, ám tegye, 's az ország majd itélni fog: vajjon föntartja é magát illy fonák szövetkezés;" Normanby: „Bizonyossá teszem a' ns marquist, miszerint teljességgel nincs szándékom kivánati teljesitése végett a' kormányt átvenni."

(Bizonytalanság a' canadai ügyben. A' jamaicai törvény választmány előtt elfogadva.) A' jun. 10iki alsóházi ülés több tekintetben érdekes volt. Palmerston l. a' „belga-hollandi kérdés végkiegyenlítését“ tárgyazó iratokat tevé a' ház asztalára. (Halljuk!) Továbbá, postaszerződést Anglia és Francziaország közt, mellynek czélja a' levélposta gyorsabb előmozdíttatása Keletindia számára, Marseille és Calais felé. (Halljuk!) Egy követ kérdésire Labouchere, gyarmatministerségi titoknok, nyilványitá, miszerint Strong, főesperes, a' canadai érsek megegyeztével felső-canadai püspökké nevezteték ki; azonban csak eddigi évdíja megtartásával. Ezután a' canadai ügy jöve szőnyegre. Stanley l. jelenté, hogy jun. 15ikán kérdést teend a' ház előtt a' két tartomány törvényhozási összekapcsoltatása iránt. Russell: „Azon utat, mellyet ezentul a' canadai kérdésre nézve követni fogok, az átelleni ns lord bánásmódja határozandja meg. Ha a' ns lord általányosan nem tudja helyesleni azon egyesitési elvet, ugy első inditványomat fogom sürgetni, és szavazásra hozandom; ha pedig elvre nézve megegyezik velem a' ns lord, de nem találja tanácsosnak, hogy olly rendszabályra kötelezze magát a' ház, mellynek részletit még nem ismeri, ugy visszavonván határzatomat más törvényjavaslatot fogok e' ház asztalára tenni? (Halljuk!) Stanley ismétlé fönebbi szavait. Peel: „Nekem furcsának 's különösnek tetszik, hogy a' kormány cselekvésmódja e' tárgyban függővé tétessék ns barátom (Stanley) gondolkozásmódjától. (Kaczaj és tetszés.) A' ns belminister talán emlékezik, miszerint én már néhány nap előtt mondám, hogy nem tudok oktalanabb tettet, mint most már előre lekötni a' házat, ha a' kormány nem szándékozik még a' jelen ülés alatt hozatni elhatározó törvényt a' két Canada egyesitésire. Ha mindazáltal visszaveendi határzatát a' ns lord és rendes inditványt hozand előnkbe a' canadai tartományok egyesitésire, ugy reménylem, ellenzés nélkül létesitendheti szándékát Mivel rosz következményü lehetne a' szavazás illy előkérdésre, tehát reménylem, a' ns lord közönséges uton fog inditványtételre fölhatalmazást kérni.“ Russell egyezését jelenté Peel e' nézetével, mire ez utóbbi kérdé: tökéletesen el fog é döntetni e' gyülés folyamában e' tárgy, vagy pedig csupán a' ház asztalára tétetni? Russell: „A' felső-canadai parliament szigoru ovakodása miatt minden egyesités ellen valóban nem tartja magát jogositottnak a' kormány e' fontos rendszabály tökéletes eldöntésire még ez ülés folytában.“ (Gúnyos halljuk! és kaczaj.) Buller kérdé: szándékozik é a' ns lord határzata második pontjával is fölhagyni, melly az alsó-canadai alkotmány fölfüggesztésit tárgyazza 1842ig, mivel ő (Buller) ellene fog nyilatkozni. (Kaczaj.) Russell: „Én mind a' két határzatra nézve egy utat követendek, 's olly inditványtételre kérendek fölhatalmazást, melly valamint az első ugy a' 2ik határzatot is magában foglalandja.“ Ezután Russell inditványára biztossággá alakult a' ház az uj Jamaica-törvény vitatása végett. Sugden tory ügyvéd hosszu beszédben mentegeté a' gyarmati parliament határzatit, 's megmutatni törekvék, hogy valamint az előbbi, ugy e' jelen törvény is sarkalatosan sérti a' gyarmat alkotmányszerü jogait, 's az első záradékot eltöröltetni kivánja, mivel nem találja helyesnek a' kormányzó és törvényhozó tanács rendkivüli fölhatalmaztatását az alkotmány rovására. Labouchere ótalmazá a' kérdéses záradékot, és az uj törvényjavaslatra nem vélte alkalmazhatóknak a' tisztes jogtudós vádjait. Hosszasb vitatás után 228 szóval 194 ellen, a' ministeriek nagy örömére, szerencsésen megbukott az ellenzési párt inditványa. A' többi záradékot ellenzés nélkül fogadá el a' választmány. A' Times panaszosan említi, hogy a' szavazás 10½ óra tájban történt, nem pedig éjfél felé, mint egyébiránt fontos kérdéseknél lenni szokott, 's ezért több tory követ nem részesülhetett a' szavazásban, mivel politikai buzgalmok elhült a' tüzes gyomor unszolási ellenében, 's mindnyájan falatozásnál ültek, midőn pedig visszatértek, már el volt döntve a' nagy kérdés. A' Globe hivatalosan jelenti, hogy a' titkos szavazást ezentul nyilt kérdésnek tekintendi a' kormány. E' hirt a' M. Chronicle is erősíti. —

(A' Standard parliament- és ministerség-föloszlást rebesget. Elegy.) A' jun. 11iki alsóházi ülésben O'Connell jun. 25kére halasztá azon inditványát, miszerint az irlandi lordkanczellárságra ezentul katholicusokat is lehessen emelni, melly alkalomkor egyszersmind taglalni szándékozik azon őrült megjegyzéseket, miket a' felsőházban inditványára tettek. A' Standard, melly az előtt egy nappal azon régi tory koholmányt melegité föl, miszerint a' whig kormány O'Connellt szándékozik fölruházni az irlandi lordkanczellársággal, most következő megjegyzést tesz az izgató fönebbi nyilatkozatára: „Nem tudjuk: vajjon O'Connell őrültség miatti vádja, Melbourne, Londonderry vagy Brougham lordokat illeti é? mert e' peerek majd egészen egyértelmüleg szólottak O'Connell inditványáról. Most azonban minden alapos ok nélkül 14 napra van elhalasztva e' kérdéses inditvány. Az okot elmondjuk. Melbourne l. jun. 10én jelenté, miképp a' mostani kormány ellenzeni fogja az inditványt; de O' Connell talán más kormányt vél születendőnek jun. 25keig, 's talán még azt is tudja, hogy 25kén már nem ülend együtt a' parliament. 'S mi is osztozunk vele azon hiedelemben, miszerint a' mostani parliament és ministerség 14 nap mulva többé nem leendnek életben. Ez jól értesült politikai nevezetességek véleménye. Melbourne hihetőleg nem fogja fölosztatni a' parliamentet, hanem utódjára, Normanby lordra, bizandja ezt; ez által össze akarja tartani a' whig párt maradványit, és e' cselt Russell 's mások kilépte is előmozditandja. Normanby azután föl fogja oszlatni a' parliamentet, és segélyre szólitandja a' radicalokat; e' szerint természetesen kevesebbet fog veszithetni parliament-fölosztalás által, mint Melbourne, sőt talán nyereséghez is jutand.“ — Jun. 10kén éjjel Buckingham palota kapuja előtt egy őrültet fogtak el, ki iszonyu káromlások közt a' palotába akart rohanni és a' királynét meggyilkolni. Öltözete kézmüvesre mutat. Nevét mindeddig nem akará megvallani; őrültségét azonban nem vonhatni kétségbe. — Hyde mellett, Chesshireben, ismét két küldöttét fogák el a' nemzeti gyülésnek, zendítő beszédek miatt. Az egyik többi közt azzal biztatá a' népet, hogy pártja 200ezer puskával bir, 's könnyen elfoglalandja a' Towert, ha kardélre kerülend a' dolog Londonban. — Conroy, Kent hgnő titoknoka, lemondá hivataláról. —

Franczia ország.

(Soult nem akar közbenjárulni Spanyolországban, 's a' török birodalmat föntartani ohajtja.) A' junius 13iki pairkamrai ülésben a' titkos költségek vitatása jövén napirendre, először Dreux-Brézé lépett szószékre, 's kevés bizalommal látszék viseltetni az annyi pártból összetoldozgatott ministerség iránt. A' külügyi kérdésekre térvén következőleg nyilatkozék a' szónok: „1834 óta most először nem támogatá a' kormány titkos költségeket követelésekor, kivánatát azon körülménnyel, miszerint gátolni szükség minden összeköttetést déli tartományink és Spanyolország között. Önök nem fognak ezen csudálkozni, ha még emlékeznek azon nevezetes ülésre, mellyben 3 év előtt a' mostani ministerelnök jelenté; miszerint ő minden avatkozást Francziaország részéről Spanyolország belviszályiba méltatlannak tart. Szerencsét kivánok neki, hogy ismét hatalomra jutván, nem tagadja meg akkori nézetit; de kérdem őt: nem tartja é érdekeinkre és méltóságunkra nézve szükségesnek, főleg Anglia bánásmódja óta a' belga kérdésben, a' határinkon közel fekvő spanyol erősségek elfoglaltatását hathatósan és haladék nélkül gátlani? Azon kereskedési szerződésre is ohajtanám fordíttatni a' kormány figyelmét, melly megkötéshez közelit hazánk és Spanyolország közt.“ A' belga kérdésre nézve azon aggályát nyilványitá a' szónok, hogy a' Francziaország által elhagyatott belgák majd a' német szövetség karjai közé vetendik magukat, és Francziaország szükség idején egyetlen frigyesétül is megleend fosztatva. Ezután igy folytatá szavait: „Azon surlódás közepett, melly a' porosz fejdelem és kathol. rajnatartományok közt támodtak, Franczia-országnak nem kellett volna munkátlanul veszteglenie. Francziaország, mint természetes ótalmazója a' kath. ügynek Európában, köteles lett volna békenton mindent elkövetni, és a' porosz királyt illőn figyelmeztetni azon ösvény veszélyességire, mellyen haladni indult. Mi a' keleti kérdést illeti, négy hatalom huzna hasznot a' porta megbuktából: Russzia, Ausztria, Anglia és Francziaország. Ausztria és Russzia szomszédi a' török birodalomnak. Anglia vágyó tekintetet vet a' máltai és corfui szikláról azon pontokra, mellyek legkivánatosbaknak látszanak. Francziaország távul van e' szinhelytől. Hogy közelebb juthasson hozzá, az egyiptusi basával kellett volna szorosb barátságba lépnie. E' czélból a' restauratio az utóbbi években engedélyt adott neki hadihajók építtetésire franczia kikötőkben és katonákat küldé neki sergei oktatására. E' szerint tulnyomóságot nyertünk volna az indiai nagy utra nézve; de e' viszonyok megváltoztak. A' franczia tisztek elhagyák a' basa szolgálatát, 's a' tervezett közhasznu nagy munkákat angol társaságok végzik be; a' vörös tenger angol tóvá változott. Aden elfoglaltatása örökre biztositja az angoloknak azon tengervidéket, 's naponkint folyvást ujabb kedvezményeket nyernek Mehemed Alitól. Jövendőnket minden tekintetben szomoru fátyol födi.“ Soult tábornagy már néhány év óta mondá divatban lenni az illy vészjóslatokat, mellyek koránsem fogják megriaszthatni a' kormányt, melly ezentul is minden kötelességit teljesitendi. „Mondom, minden kötelességit, ismétlé nyomadékosan Soult; mi a' külföldi politikát illeti, reménylem, nem fog tőlem bő magyarázatot kivánni a' kamra. Spanyolországról most is ugy szólok, mint eddig. Mondám, hogy meggyőződésem szerint sem együttmunkálás, sem közbenjárulás nem lehetne üdvös Francziaországra nézve. Mindenki tudja, miszerint már alakultakor ez ellen nyilatkozék a' ministerség. Spanyolország ügyéről keletére tért az előbbi szónok, és a' török birodalomrul, Mehemed Aliról, Egyiptusról, és jó ég tudja, még miről szóla. (Kaczaj.) Istenem, egy szóval megmondhatom neki, miben öszpontosul ott a' kormány' politikája: a' török birodalom föntartásában! Nincs rejtve semmi, mi mindent világosan kimondunk. E' politikát mindenkor követtük. Dreux-Brézé tanácsa szerint el kellene a' török birodalmat osztani a' nevezett négy hatalom között (Mozgalom). De ugy hiszem véleményében senki nem fog osztozni. Az europai hatalmak távul vannak e' gondolattól; egyik sem kivánja a' porta birtokának szétdaraboltatását.“ Végzetül jelenté a' tábornagy, miszerint a' kormány folytatni fogja eddigi politikáját, és az ország bizonyosan jónak és nemzetinek ismerendi azt meg. —

(A' respublicai Moniteur miatti vádlottak elitélve.) Jun. 10kén folytatá a' szajnamegyei esküttszék törvénykezését a' „respublicai Moniteur és szabad férfi“ miatti vádlottak fölött. A' tanuvallatás igen rövid volt, és a' nyilatkozványok olly csekély jelentésüek, hogy azon rendőr vallomásán kivül, ki tetten kapa három vádlottat, kevés befolyással lehetének a' pörfolyamra 's itéletre. Föltünő volt, hogy a' tanuk közül többen, kik a' nyomozó biró előtt nyiltan kimondák, miszerint Boudin is lakosa azon háznak, hol a' kérdéses lapok sajtóját találták, most ezt kereken tagadák, sőt erősen állitják, hogy Boudint soha nem láták azon házban. Az elnök és főügyvéd a' szomszédasszonytul akarának ez iránt vallomást csikarni, tudván, miszerint szomszédasszonyok előtt igen kevés dolog szokott titokban maradni, 's kérdék: nem szólott é előbbi vallomása óta olly emberekkel, kik vallomás-visszavonásra törekvének őt birni, 's nem mondá é a' rendőröknek, hogy ha tudja, miszerint csupán politikai dolgok körül munkálkodnak a' vádlottak, soha nem fogta volna őket föladni? Fielsenne ass. tagadá ezt 's igy nyilatkozék: „Csak azt mondám a' biztos uraknak, hogy tolvajoknak véltük a' vádlottakat, 's csak utóbb tudtuk meg, hogy politikusok. (Kaczaj.) Egyébiránt én már 26 év óta lakom azon házban, 's kérdezzék Önök mindenkitől: láttak é valaha hirlapot kezemben?“ (Kaczaj.) Több tanu igen kedvező bizonyitványt adott Baudin és Lecomte

életmódjáról. Azon asztalosmester, kinél a' fiatal Aubertin dolgozott, jó bizonyítványt adott neki ugyan; de egyszersmind nyilvánvitá, miképen azon fiatal ember mindenkor tulzó eszmékkel volt telve. A' többi asztaloslegény majd kis republicanusnak, majd jesuitának nevezgeté őt. Azon rendőr, ki Lecomte társait elfogá, mondá, hogy tőröket, lőport és golyókat is talált azon szobában, hol az elfogottak a' kérdéses zenditő lap nyomásával foglalkodának. Ezzel végetért a' tanuvallatás, és a' főügyvéd szólni kezde. Boudin, Guillemin, Fombertaut, Lecomte és Joigneau ellen alaposnak mondá a' vádat, Corbière és Aubertin ellen mindazáltal engedékenységet ajánla, mivel ez utóbbi csak azon könnyelmü ifjak közé tartozik, kik minden áron szeretnék neveiket hirlapokban fitogtatni. A' főügyvéd tanácslá Aubertin atyjának, küldené fiát más városba, hogy ismét kijózanulhasson, és igy zárá szavait: „A' vádlottak tanuji nem egyeznek meg azokkal, miket Robespierre szószéken nyilványitá, mert ez ótalmazá a' legmagasb lény létezését és a' lélek-halhatlanságot. Robespierre respublica árulóinak bélyegezte volna e' vádlottakat, mivel ezek csak a' bakót tekinték istenöknek és még utólsó vigasztalástól is meg akarák fosztani a' haldoklót. A' vádlottak általányos rokonságról szólnak; de e' szó csak hazugság lehet szájokban." 11kén vétkeseknek nyilatkoztatá a' vádlottakat az esküttszék. Baudin, Fombertaut, Guellemin, Lecomte és Joigneau öt évi börtönt kaptak, 's azonkül még öt évig rendőrségi felügyelés alatt fognak élni; Corbière és Aubertin szabadon bocsáttattak. —

(Mizkievits lengyel költő elhagyá Parist.) Mizkievits Ádám ismért lengyel költő, meghivást kapott Schweizból, minek következtében azonnal elhagyá Parist és uj rendeltetéshelyére utazott. A' Courrier français következő megjegyzést tön ez alkalommal: „Mizkievits nemcsak első rangu költő és jártas minden szláv nyelvben, hanem ezenkül életébül husz évet Európa nyugati tartományinak kitanulására fordita. Illy férfit használni kellett volna a' Collége de Franceban; de Salvandi csak azon irókat hivá meg tanitószékre, kiket politikai pályáról eltántorítni kivánt, mint igen jelesül jegyzé meg Guizot. Mizkievits szerény 's nem haszonleső férfi, ki soha nem akart hivatalért tolakodni, érdemein kivül egyéb ajánlással nem bir, 's Franciaországban nem szoktak hivatalokat osztogatni olly férfiaknak, kik kerestetni szeretik magukat. Igy tehát elengedék távozni azon egyetlen tudós férfit, ki valódi sükerrel 's hivatással lett volna képes tanitani a' szláv nyelvet. Már most csak azzal kell magunkat vigasztalnunk, hogy tatárnyelv oktatójával birunk, mennyiben t. i. ezt vigasztalásnak mondhatni!" —

(A' ministerség helyzete.) Paris, jun. 10kén: „A' ministerség el van itélve a' közvélemény által. A' Jacqueminot-párt lapjai támogatásától megfosztva, a' jour. des Débats által fenyegetve, 's az egész sajtótul megtámodtatva, az udvartól aláárkolva, a' pairektül legyőzve, a' balközéptül elhagyatva, nem képes a' ministerség semmi politikai irányt követni, mert semmi általányos elviránt nem tudnak egymással megegyezni tagjai. E' ministerség tehát ujabb gyöngitését okozá a' kormányhatalomnak. E' tehetlenség elleniben a' két alkotmányszerü hatalom, követ- és pairkamra, feledni látszik tulajdon gyöngeségét, és határzottan lép föl a' ministerség ellen. Az első ugyanis egészen váratlanul elfogadá Gaugier azon inditványát, miszerint koronai tisztviselők, kik egyszersmind követek, gyülésidő alatt ne huzzák szokott fizetésüket; imez pedig Soult tábornagy daczára is vitatásába bocsátkozék Mounier inditványának. E' ministerség tehát semminél is kevesebb, összefüggés nélküli lélektelen test és névtelen valami. Születésekor mindenki hivé, hogy legalább a' költségvetést kiviendi; most azonban sokkal hamarább vélik sirba szállandónak. 'S e' zavart még azon körülmény is neveli, hogy a' kamrai tagok többségét egészen váratlanul olly élénk haladási szellem kezdi éltetni, melly a' legegyszerübb szavazásnál is megbuktatni képes a' ministerséget. —

(Első jelentés a' pairkamrában a' májusi zendületről. Elegy.) Jun. 11kén mint törvényszék gyült össze a' pairkamra a' májusi zendületröli jelentés hallására. A' vádlottak száma 15, 's köztük legkitünőbb Barbés. — A' király és családja szorgalmasan látogatják a' műkiállitást. — Jun. 10kén hajnalban két embert pillanta meg a' rendőrség, kik egy két lábnyi hosszu álgyut czipeltek magukkal. Rejtélyes magukviselete gyanus levén, a' rendőrök megtámodák őket, de csak igen heves küzdés után foghaták el. Lakásukban olly iratokra találtak, mikből kiviláglik, hogy összeesküvés volt kapcsolatban az elfoglalt álgyu készitésivel. A' lakatos, ki azt készité, már fogva van. — St. Cloudból négy álgyut vitetett a' király Neuillybe. — Thiers jun. 14kén a' pyrenaei fürdőkbe utazott. —

(A' constantinei összeesküvés részletei.) Philippevillei (storai) hirek szerint a' constantinei összeesküvés következtében öt arabot végeztetett ki a' kormányzó, többet pedig Toulonba külde, hol három asszonynyal együtt börtönbüntetésre leendnek kárhoztatva. Az arábok hatalmokba akarák ejteni Constantinet és mindent tüzzel vassal fogtak volna elpusztítani. E' czélra azon időt akarák használni, midőn a' parancsnok szemlét szokott a' franczia katonaság fölött tartani a' város előtti síkon. Minden a' városban maradandó francziát és azokhoz szitó benszülöttet kardra hányni volt szándékjok a' benszülötteknek. Achmed bey, mint lelke és vezére az összeesküvésnek, már a' napot és órát is meghatározá, és csak 3 órányira tazrtózkodék csapatjával a' várostul, hogy váratlanul megtámodhassa a' franczia katonaságot, melly illy diszeskedésen mindenkor lőpor nélkül szokott megjelenni. Az összeesküvést Achmed egyik volt neje födözé föl Galbois tábornoknak, ki azonnal czélszerüleg rendelkezék a' veszély-elháritás iránt. —

Törökország.

A' smyrnai Echo de l'Orient Alexandriából máj. 10kérül ekkép ir: „A' törökök átkeltek az Eufráton Birnél; már 8ezer van a' folyam túlpartján: az átkelés csolnakokon történik. Ugyanazon időben lépték át a' törökök a' syriai határokat is Aintabnál 's a' taurusi sánczolatokhoz közelitének. —

A' franczia Moniteur Marseilleből jun. 12rül következő telegrafi sürgönyt közöl: „A' külügyi ügyész a' külügyministerhez. A' levantei raknaszád tegnap érkezék meg. Itt küldöm gyors hirnök által a' hozott sürgönyöket, melylyek tökéletesen megczáfolják azon hirt: melly szerint a' török 's egyiptusi sergek közt ellenségeskedés ütött ki. Az igaz, a' két sereg közlegényei közt történt ugyan külekedés, de a' mit a' két tábor tisztjei könnyen elnyomának." — Ezen telegrafi sürgöny, mit már a' mivelt európai világ hetek óta tud, a' Nationalt keserü gunyrá fakasztja: „A' török sereg átkel Eufraton és Syriába nyomul; az ellenség sergei szembe nyomulnak vele; a' közkatonák közt ökölre kerül a' dolog; de itt mindennek vége, a' tisztek közbejárulának, 's igy közös erővel nyomák el a' lázongást. Valóban, a' Charivari nem tölthetné jobbal idejét, mintha, fáradságot nem sajnálva, hasonló telegrafi sürgönyök szerkezetivel foglalkodnék." — A' jour. des Débats komolyabban szól e' tárgyrul: „A' keleti hirek folyvást fenyegetőbbek, noha még mindig határzatlanok. Ugy látszik a' szultán Syria visszafoglalási tervével még nem hagyott egészen föl, 's ha az ellenségeskedés még eddig nem vevé kezdetét, az egyedül onnan van, mert a' török sereg nincs egészen hádi lábra állitva. Jelenleg Hafiz basa, a' török főtábornagy Eufrát jobb pontján, Bir erősségnél központositja sergeit. Nem sokára két nagy seregtest nyomuland előre a' koniahi és kaisariehi utakon; és Syria egész éjszaki része, melly az aleppoi basaságot alakitja, három oldalrul leend megtámodtatva. A' törökök terve nem épen alaptalan és Syria történetiben annyiból uj tünemény, mert e' tartományt most először támadják meg Eufrát felső részén. Hirlik, miszerint a' szedzsuri partoknál lövésre került volna a' dolog, mi azonban csak az egyes őrök 's táborszemek között történt. Mindennek ellenére Ibrahim basa, az atyától kapott parancs következtiben, tántorulhatlan nyugalommal várja be a' török tábornoktóli ünnepélyes megtámodtatást." —

Trieszt, jun. 12én: Maltán keresztül azon hir kering itt, miszerint a' porta parancsot ada 10 ezer főnyi seregnek Syriába vitorlázásra 's hogy minden megtétetett gyors átszállittatásukra. Noha e' tudósitás csak puszta hiren alapszik, azonban felötlő azon munkásság, melly a' máltai kikötőben uralkodik, elannyira, hogy a' kereskedőházak naponkint inkább hiszik a' keleti harczkitörést. Hadi-szerek vásárlását élénkül üzik, mi által a' kereskedésben nagyobb élet uralkodik; azonban bármilly hasznos legyen is ez jelenleg, mégis igen rettegnek, hogy a' harczkitörés után a' kereskedés, főleg pedig a' levantei, tetemesül szenvedend, ohajtva várják tehát a' békeföntartást 's hogy a' porta és Mehemed Ali ismét nyugalomba tétessenek.

Toulon, jun. 9kén: A' franczia tengerészet egyik tisztje, ki nem régiben hagyá el Levanteot, következő statistikai részleteket közöl: „A' török 's egyiptusi szárazföldi sereg majd egyenlő erejü 's hajósergükről is csak hasonlót mondhatunk. A' porta 7 sorhajóval, 8 fregáttal, 4 briggel, 2 gőzössel, összesen 23 jól elrendezett 's minden hadiszerrel ellátott hajóval bir; Egyiptus ellenben 12 sorhajóval, 4 fregáttal, 4 korvettel, 3 briggel 's 1 gőzössel 's igy összesen 24 bajóval bir, mellyek kivevén az épitès roszabbságát, mindenben hasonlók a' török hajókhoz. Oroszország hajósergе a' fekete tengeren 13 sorhajóbul, 12 fregátbul 's 5 korvetbül 's más kisebb könnyü hajókbul áll, összesen mintegy 50 vitorlábul. Tegyük fel, hogy a' czár csak 30 hajót engedne át a' töröknek használás végett, ugy a' török hajósereg 53 hajóbul állna. A' franczia hajósereg ellenben Lalande ellen-hajóvezérsége alatt jelenleg csak 4 sorhajóbul, 1 korvett 's 1 briggbül áll. Az angol hajósereg pedig Stopford vezérsége alatt 8 sorhajót, 2 fregátot, 1 korvettet 's 1 brigget számlál 's igy Franciaország 's Anglia összesen csak 18 hajóval birnak a' levantei kikötőkben. A' hajók számát szaporithatni ugyan, de a' czár három nap alatt Sebastopolbul Boszporba küldheti hajósergét, midőn három hónap kivántatik, míg egy hajó Toulon vagy Brestből vagy bármilly angol kikötőbül Levanteba szállittatik. Azt sem kell elfelejteni, hogy az orosz Sebastopol körül 16 ezer és a' fekete tengeren 80 ezer főnyi serget oszthat szét.

Svédország.

Stockholm, maj. 14kén: Christianiai hirek szerint a' királyi előterjesztvények, mellyek az alaptörvény módositásit 's a' teljes veto behozatását tárgyazták, a' storthing máj. 8ki ülésében megbuktak. Mivel bizonyos, hogy a' király máj. 17eig Christianiában marad, az itteni lapok felszólitásokat intéznek a' norvégekhez, miszerint máj. 17ét csak üllyék meg rendesen, a' király jelenléte legkevesebbé se gátolja örömüket. E' nap, mint tudva van, az első norvég alaptörvény évnapja, melly 1814 május 17ikén Norvégiának Svédországtól elszakadását alapitá meg, és Krisztián főhget Norvégia királyának hirdeté. Az utóbbi összeolvadáskor e' nap egészen feledve lőn az első éveken; 11—12 év óta azonban megüllni kezdék e' napot, noha a' felsőségek először gátlani törekedtek, mi néha zajos jelenetekre nyujtot alkalmat; később a' felsőségek megszüntek gátlani ez ünnepélyt 's a' buzgalom is mindinkább csökkent; a' mult évi ünnepélykor igen csekély néptömeg vön benne rész. Meglátjuk az idén, a' király jelenléte nem költi é fel bennök az elszakadás iránti ünnep hőbb szeretetét! —

Gabonaár: Pest, junius 25dikén: Tiszta buza 165, 148, 136; — Kétszeres —, 120, 108, 95; Rozs 96, 92, 85; — Árpa 80, 72, 66; — Zab 63, 60, 55; — Köles —, —, —; — Kukoricza — 100, 93, 85; Köles kása — pesti m. v. garas.

Dunavizállás: Pest, jun. 24ikén 12′ 4″ 6‴ — 25ikén 12′ 3″ 6‴ 26dikán 12′ 2″ 0‴. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri uteza 612.

PEST. szombat, jun. 29.

JELENKOR.

1839. 52ik szám

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (pozsonyi hírek; kinevezések és előléptetések: budapesti napló: a' szegényi intézet növendékinek próbatéte, magyar játékszin, 's a' t.; kolozsvári hírek: a' szerb zendülést részletei: különféle váczi fölolvasás a' süketnémák javára: 's a' t.) Amerika. Portugália (az ujonczozási nehézségek: 's a' t.) Spanyolország (harczteri hirek: Espartero hgi czimet kap; 's a' t.) Anglia (az óriási radical kérelem az alsóházban; lapnyilatkozat a' nagy hatalmak álláspontjáról; elegy: 's a' t.) Franczia ország (kormányinditvány Daguerre találmánya megvételére; titkos társulatok szerkezete hivatalosan előadva; 's a' t.) Törökország. Belgium. Németország. Dunavizállás.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége f. é. január 26iki határzatában rendes előléptetés utján az eperjesi görög egyesült káptalannál Gaganecz József őrkanonokot és abauj- tornai főesperest, éneklő kanonokká; Jakovics Mih. iskolás kanonokot és zemplényi főesperest pedig őrkanonokká nevezni méltóztatott. —

Ő cs. 's ap. kir. fels. a' zágrábi káptalan nagy prépostjává, egyszersmind auránai perjellé Schrott József belgrádi püspököt 's a' nevezett káptalan őrkanonokát méltóztatott kinevezni.

Pozsony, jun. 23án: Ő cs. kir. felségök, tegnap 7½ órakor taraczkok dörgése 's valamennyi harang zúgása közt városunkba szerencsésen visszaérkeztek. Ez alkalommal Pozsony lakosi különösen ki akarák tüntetni azon örömet, mellyet városuk e' szerencséjén, és ama' szivből fakadt hódolatot, mellyet az Uralkodó iránt éreznek; 's mindazon utczákon, mellyeken a' felségek jövének, de több más házon is, az ablakok kitűzött lobogókkal, kivált hazai három színűekkel, redőzetekkel, virágokkal, örömkendőkkel 's t. b. díszelgének; az egész sétatér pedig, mind köröskörül, mind magok a' sorok, gazdagon ki valának világítók. Kimondhatatlan a' lelkesedés, mellyel a' felséges párt a' hintaji körül hullámzó néptenger fogadta és szakadatlan éljenzés közben palotája küszöbeig kisérte. És e' kiséretben egy egyszerű öltözetetü ifju gyalogot is lehete észrevenni, kiben a' Bourbon-család kitünő vonalmin csak kevesen ismerék meg a' városunkba nem sokkal ez előtt zaj nélkül érkezett bordeauxi hget. A' néptömeg tarka vegyületben mármár elözönlé a' sétatért, midőn heves villámlással 's dörgéssel párosult zápor az itteni reményeket vizzé változtatta; 's időnk ma reggel is még olly borult, hogy kétkednünk kell, meg fogjuk é örömtüzeinket ma este gyujthatni.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége f. hó 24ikén legkivánatosb egészségben visszaérkezett Ausztriába magyarországi utjából és a' schönbrunni cs. kir. mulató kastélyba szállott. —

Budapesti napló. Mivel a' f. hó végnapja épen vasárnapra esik, tehát jul. 1sején menend véghez a' vakok intézete növendékinek nyilvánvos próbatéte délelőtti 9—12 óra közt Budán, a' krisztinavárosi Horváth házban. — Az itteni városi szegényi iskola növendékinek évenkinti nyilvánvos próbatéte f. hó 13ikán csöndesen és pompa nélkül ment ugyan végbez; de jelentőségire nézve annál érdekesb volt az egyszerü ünnepély. Ez intézet fontossága azon körülményből is kiviláglik, miszerint a' próbatéten Nádorné ő cs. kir. fhgsége, mint legf. védje a' pesti jótékony nőegyesületnek, Thurn grnő, főudvarmesternője, kiséretében megjelent 's az egész próbatétet gyöngéd figyelemre méltatá, 's minden osztályt külön szemlélt meg, rendezetire nézve pedig legmagasb elégültét vala kegyes kifejezni. A' pesti szegénységre ügyelő igazgató választmány tagjai közül jelenvoltak e' próbatéten: Uzovics helytartósági tanácsos, mint választmányi elnök; Tölgyesy polgármester; Shedius k. tan.; Eötvös kir. ügyvéd; Staffenberger, városi gyám, és Gömöry; ezenkül számos választmányi hölgy a' pesti jótékony nőegyesületből 's több emberbarát, kik méltányolni tudják e' hasznos intézet jótékony hatásit. Az idősb gyermekek egyike által mondott hosszasb bevezető beszéd után, imádságra nyiltak meg a' növendékek ajkai 's ezt vallásbeli próbatét követé, mellyel kitünő elégültét volt kegyes jelenteni ő cs. kir. fönsége. Ezt a' természettudományi kérdések váltak föl a' növendékek fogalmihoz alkalmazva, és szabályok egészség-föntartásra, továbbá, mikép kell vizbe gőzbe fultakat 's t. ef. életre hozni. Olvasásban és irásban is szép előmenetet tanusitának a' növendékek. Végre asszonyi kézimunkákból közöltettek mutatványok, mellyek szépen tünteték ki a' leánykák ügyességét varrásban, kötésben, fonásban, 's a' t.; 's a' gyermekek dolgozati asztalosság, szabómesterség, 's gyapotkötésben, mikre különös mesterektül nyernek oktatást. Záradékul magyar beszédet tartott egy leánynövendék, mit jutalom kiosztás követett 20 legszorgalmasb növendék közt. Most, noha mult árviz óta szük az iskola, 96 gyermek (6—14 éves) volt ez intézetben, 's név szerint: 79 fiú és 17 leány, kik közül 49 egészen szülétlen árva, 7 anyátlan, 38 atyátlan, és 2 egészen elszegényült szülék gyermeke. E' gyermekeket böcsületes családokhoz adja lakásra havidij mellett az intézet; az iskolában pedig regg. 6 órától esti 7 óráig tartózkodnak azok, hol tanulási órák után kézmüvekben nyernek oktatást 's étellel és ruházattal láttatnak el, e' szerint egész nap biztos fölügyelés alatt vannak. Ez intézetből, 5—6 évi tanulás után, évenkint mintegy 20 növendék lép ki, kik mindenkor azonnal jó alkalmazást nyernek böcsületes házakban, mint kézmüves inasok, vagy cselédek. Több száz illy növendékkel dicsekhetik már az intézet, kik mint ügyes és becsületes emberek illő alkalmazást leltek különnemü polgári viszonyokban. — A' bordeauxi hg, rövid ideig mulatván fővárosunkban, nyilványos helyeken nem igen volt látható; az uszóiskolában mindazáltal megjelent 's többek kiséretében a' szigetcsúcstól lefelé nagy próbauszást tőn az uszóiskoláig, melly alkalomkor szép testi ügyességet fejte ki. — Dunánk rendkivüli magassága miatt Budán az ugynevezett Sárosfürdő, a' Gellérthegy tövében, darab ideig zárva volt; néhány nap előtt azonban ismét megkezdék a' fürdést. — Nemzeti színpadunkon f. hó 22ikén először adaték „Roszul őrzött leány", tánczjáték Kaczértól, mit „Örökké" vigj. előze meg; 23ikán „Garaboncziás diák"; 24ikén először bérletfolyamban „Romilda" eredeti szomorujáték 3 felv., Szigligetitől; a' közönség tetszéssel fogadá e' hatásteljes színművet 's többszöri előhivással tisztelé meg a' szerzőt. Szigligeti e' napokban végzett be ismét egy uj dramát 3 felvonásban, czíme „Czilley Fridrik"; ez ujabb müve házi 's családi viszonyok körül forog, 's nem sokára színpadra kerülend. 25ikén „Zampa" dalmű adaték; 26ikán „Nevelő ezer bajban" mit Cavallini Erneszt hangversenye követe, klarineten, igen kevés néző előtt, mit leginkább azon körülménynek tulajdoníthatni, miszerint azon este lépett föl utóljára a' németszínpadon La Roche bécsi udv. színész Raupach „Cromwell halála" czimü szomorujátékában, mint Cromwell; 27kén „Királyleány, mint koldusnő" jött színpadra; 28ikán „Peleskei notárius" bohózat 4 felv. — A' kedvelt Lendvaynét Nagyváradon „Sevilla csillaga" előadása után igen becses arany fejdiszszel tisztelék meg a' valódi müvészet baráti. —

Vácz: A' szerencsétlenek sorsukban részt venni 's ezt enyhitni, főkép, ha ebből öntudaton kivül semmi haszon nem hárul a' cselekvőre, valódi nemes tett. Illyennek valánk tanúj, midőn jun. 16kán Domján ur, a' siketnémák k intézete javára felolvasást tartott, melly czélban ket ns kisasszony is szives vala részesülni, két versezetnek „Egy hontalan keserve" és „A' csolnakon" czimüknek felolvastával, azt Hajnik Nina ezt Kandó Teréz szavalá, ezek után Domján ur tulajdon munkáit „A' hadvilág és szerelem" és „Ábrándozás a' szerelemről" olvasá fel. Előadásra a' helybeli czéllövész-ház terme szolgált, hol, levonván a' mellesleg költségeket, 20 ft 5 kr. p. p. jött be. A' nagyobb jövedelmezést, részint a' nagy hőség 's a' czéllövőháznak a' belvárostól távolléte, részint a' nyilványitásnak késő közre bocsátása gátlá. Bizton állithatni, miszerint különben nagyobb lett volna e' szent czélra áldozandók száma. Dicséret azonban 's hála ez érdemesnek, ki csupán azért jelent meg városunkban, hogy itt épen azon érzékek által, miket a' természet a' síketnémától megtagadt, némi segedelmet szerezzen! Hála 's köszönet e' szent czélhoz járult ns kisasszonyoknak! de hála azon nemes gyülekezetnek is, melly, e' jótékony szándékot gyámolitván a' szerencsétleneknek adakozott. Néma embertársink száma hazánkban 9992re terjed, ezek közül évenként tanitásra alkalmas korba lép 300, alkalmasnak találtatik 2998, e' végre alapitott intézet csak egy van, ebben neveltetik 46, minden év elején 7—9 uj növendék vétetik föl, és igy minden 100 közül csak 9 tanittathatik, a' többi mind elmarad e' jótékony oktatástól; szerfölött kivánatos, hogy hazánk atyjai a' siketnémák ügyét szivökre véve 's ezeket hathatós pártolásokra méltányitva, boldogitanák! —

Kolozsvár, jun. 20kán: f hó 15kén iktattaték főbirói diszes hivatalába sarospataki Pataky Mihály, ki arra most negyed izben választatott 's nyert legkegy. megerősitést. Az ünnepélyes gyülekezetet, tanácsot 's eskütt közönséget a város virágfüzérekkel ékesitett nagy tánczterme fogadá, hol az eddigi főbiró, királybiró 's főjegyző által tartott beszédek után, a' választott főbiró ünnepélyes esküt tőn le 's egyszerü de nyomos beszéddel lépe hivatalába; beszédében a' főbirói beiktatáskor divatozó szokásokat érintvén, emlité azt is, mikép öltének azok is lassanként csinosbult korbélyeget magokra; igy korábban a' főbirót karácsonéji harangozáskor választák 's tüstint föl is esketék; lakása megtudására ugynevezett czirkálóházat épitének ablaka alá, a' beiktatott főbirót lovon ülő vasember kiséré el 's t.; az utóbbi időkben csak a' mézes bor szokása maradott fen, mellyel az esküttközönséget az uj főbiró vendéglé meg, most e' szokást is, mint az ország fővárosához illetlent, elhagyatni kivánta... 's a' t. Végre Pataky József aljegyző igen velős és csinos beszéddel rekeszté az ünnepélyt, mellyben a' mindegyre keletkező harsány éljenkiáltásokból indulván, ékesen fejtegeté: mikép fejeztetik ki az éljenben az alkotmanyos választási jog méltanylása 's a' derekasan teljesített vagy elmulasztott kötelesség helyeslése vagy roszalása 's tef. Ugyane' napon delutáni 4 órakor tétetett le a' helybeli czukorgyár alapköve Pataky Mihályné 's Judenhoffer Mihályné asszonyságok által, harsogó zene mellett, számos részvényes és polgár jelenlétiben. Áldás kisérje hazánkban ez első közvállalatu intézetet, bár több is keletkeznek nyomán! A' helybeli ref. és unitar. főiskolák ifjusága nyári közönséges próbatéteit f. hó 19kén kezdé el. — Néhány nap előtt pálinkázás közben egy góliát termetü czigány törpe komjával összekapván, a' törpe a' magasbnak fejét kapával ugy megcsapá, hogy az tüstint eszméletét veszté 's más nap estére kiadá lelkét. A' gyilkos koma fogházban várja jutalmát. — Színpadunkon 15kén „Ruy Blas", Hugó Victor legujabb drámája adaték. Kántorné, szinpadunkon vendégszereplőleg lép fel. — Zalathnai hírek szerint a' bordeauxi hg jun. 3kán délelőtt oda érkezvén, kevés pihenet után kisérőivel együtt lóháton még azon nap este Abrudbányára 's más nap onnan Verespatakon át a' Detonatához ért; hol a' természet ritka müveit, a' pompás bazalt oszlopokat, nagy gyönyörrel szemlelte. A' Detonatához érvén szabad mezőn jó tűz mellett két nyársra vont malaczot 's egy félborjut pillantottak meg a' magas utazók, mellysültekből valamint egy erdélyi saját, ugy nevezett bálmos nevü, juh tejfellel készült eledelből jó izüen ettek. Végezvén az ebédet az abrudbányai bányamester elől, 's utána egy sereg vidéki bányász, kiki kulacscsal kezében, kétszeres éljenkiáltással ittak a' hg egészségeért, mire a' hg a' bányamester kezéből kivevén a' kulacsot, hasonlag kétszeres éljenkiáltás mellett ivott az őt tisztelők egészségökért. Miután a' hg a' bazalt szikla tetejéről a' gyönyörü vidéken körül tekintett, este visszatért Abrudbányára. A' Csetátyán legreszkedtekor, az

abrudbányai bányamester épen egy bányát szemlélt meg 's adott át egy szegény embernek művelés végett, még pedig Henrik név alatt, miről a' hg értesittetvén a' szegény bányászt megajándékozá, hogy lenne mivel munkáját kezdenie. —

KÜLÖNFÉLE: Kassán már több hét előtt megkezdék az épitendő dologházhoz kivántató előkészületeket. 80 megyei fogoly naponkint e' munkára alkalmaztatik. Barkóczy János gr., mint választmányi elnöke a' vállolatnak, fáradhatlan munkássággal törekszik előmozditani ez intézet minélelőbbi létesülését. — Azon számos lopás megszüntetésire, mellyet dologtalan mesterlegények 's más ingyenélő henyék az alsómagyarországi bányavárasok vidékein eddigelé olly gyakran szoktak elkövetni, Selmeczben tartott gyülésen azt határozák a' bánya-városok küldöttei, hogy központi javitó- és dologházat állitandnak fel börtönnel együtt, olly helyen, mellyet legkényelmesbnek határozandnak a' kölcsönös könnyü közlekedésre nézve. — Máj. 15kén, mint nepom. sz. János ünnepe előestéjén a' selmeczi bányász akademia növendéki Lang János agg tanitójokat bányászi szokás szerint esti díszjárdalattal tisztelék meg, aknalámpákat lobogtatva. — Füreden az idén is igen számos vendég tartózkodik, noha a' főnemesség nagyobb része országgyülésen van. A' mulatóhelyek és sétányok igen élénkek. — Lupak krassómegyei helységben, Reschnitz bánsági bányavároska közelében, Lugos és Oravicza közt, f. hó 3ikán délutáni 4 — 5 óra tájban iszonyu pusztitásokat vitt véghez borzasztó szélvésszel párosult felhőszakadás. A' falu közelében folyó hegyi-patak olly magosra duzzadt 's annyira elárasztá a' vidéket, hogy a' lakosak legbecsesb holmijokkal futásban voltak kénytelenek keresni menekvést. A' vetéseket részint porond födé el, részint pedig gyökerestül kiforgatá a' viz, az országutakat 1460 ölnyire tetemesül megrongálák a' dulakodó hullámok, 210 ölnyire pedig tökéletesen megsemmiték 's öt, a' patakon épült, hidat egészen összezuztak, el annyira, hogy sem a' hidakat, sem utat többé nem használhatni. Emelé a' borzasztó szerencsétlenséget azon véletlen körülmény is, miszerint a' falu közelében néhány czigánycsalád tanyázván, az árviz nemcsak élelmi szereit, málháit és szekereiket sodrá el e' sátorozóknak, hanem két asszonyt 's 17 gyermeket is magával ragadott, 's igy az elpusztult termésen kivül még 19 ember is áldozatja lön a' pusztitó elemnek. Jakabffy, alispánhelyettes, értesülvén a' szomoru esetrül azonnal kisgyülést tarta 's fölszólitá a' KKat és RRet károsultak fölsegélésire. — Smith és Meynier papirgyártók a' virágzatban levő gyárjok mellett még egy ujat szándékoznak fölállítani a' Fiumarán hogy annál jobban megfelelhessenek a' naponkint szaporábbuló megrendeléseknek. —

(A' szerb zendület részletei.) Hiteles forrásokbul származó zimonyi hirek szerint Wucsics tanácsos határtalan fölhatalmazást kapott a' fejdelemtül 's tanácstul a' zavarok elnyomására katonai erővel; ennek következtiben az első zajra gyülöngni kezdett 's néhány nap mulva 8ezer főnyire szaporult sereggel a' ratoviczai zárdától, hol az első zendülő csapatot fogollyá tevé, Kragujevácz felé indult. Kragujevacz közelében 15 ezer főnyire növekvék serge, mellyel a' városba nyomulván, azonnal elfoglalá Obrenovics Jánosnak, a' fejdelem testvérének sátorát, hol ez több rokonival tanácskozék. Wucsics beszédére 's tanácsára a' testőrség azonnal leraká fegyvereit 's öltözetét. A' lakosság nagyobb része Milos hg által gondolja létre idézettnek a' zendülést. Jun. 10kén Belgrádba érkezék diadaljeleivel Wucsics. A' foglyok vallomásiból kiviláglott, miszerint mindenek előtt a' katonaságot volt szándékjok eltántorítni, mi nagy részben sükerült is és aztán az egész országot fölzenditeni. Ezután tanácsülés tartatván, Milos hg barátilag fölszólittaték a' fejdelemségrül lemondásra, azon megjegyzéssel hogy élte hátralevő éveit bármelly idegen országban töltheti. Legörvendetesb, hogy egyetlen csöp vér sem folyt ez egész zendület miatt, noha már törvényszék előtt állnak a' főkolomposak. Ez eseményt fátyol látszik ugyan födni; de könnyen keresztül pillanthatni rajta. Midőn a' fejdelem testőrsége tüzi ki először a' zendülési zászlót és a' fejdelem megszabadittatását szegzi ki czélul a' tanács hatalmából, akkor könnyü átlátni, honnan származott az egész merény. Az uj alkotmányi tanács önkénye alá rendeltetéssel fenyegeté a' fejdelmet, 's e' tanács jobbadán olly férfiakból áll, kiket korábban, mint politikai ellenségit, elmellőze Milos hg. Ezért küzde Milos annyira az alkotmány ellen. Korábban igen szembeötlött, hogy az annyira szabadelmü angol főconsul makacsul ellenzé az alkotmányt, mig az orosz kormány mindenkép előmozditni törekvék azt, 's utóljára csakugyan ki is küzdé azt Konstantinápolyban. Az utóbbi merények történtekor rendkivüli munkásságot fejte ki az angol consul Milos hgnél 's katonai párthiveinél. Általányos ármány- harczot viselt e' tekintetben a' nevezett két hatalom ügyviselője, még pedig annál fontosbat, mivel a' dunavidéki tartományok sorsa is forga kérdésben, mellyre nézve Ausztria, Russzia és Anglia egyenlőn érdekesülnek. Russzia nagy népszerüséggel bir az előbbkelő szerb családokban, mert Czerny Györgyre 's azon korra még mindenki emlékezik, midőn Szerbia egyesülve küzdött Russziával a' porta ellen; az pedig feledve van, hogy a' bukaresti béke után (1812ben) cserben hagyá Russzia Szerbiát, mivel a' fegyverfogható lakosság nem akart csupa orosz vezérek alatt élni. Czerny György elhagyni lőn kénytelen hazáját, Obrenovics Milos pedig megszabaditá a' szerb nemzetet. Milos az utólsó orosz-török háboru és navarini lángok alkalmikor soha nem akart az oroszokkal egyesülni, mert ezek terjeszkedési vágyától csak félnie kelle, mig a' porta roskadó hatalmától engedélyt engedélyre nyert, minden áldozat és vérontás nélkül. A' tanács majd valamennyi tagja Russziához szít, és innen magyarázandó a' zendület és Milos hg kényszeritett lemondása. —

Amerika.

Bahiai april 10iki lapok szerint Riogrande do Sul tartományban a' respublicai lázadás még folyvást tart. Az elnököt még mart. végén is ostromlák a' zendülők!

(Standard.) Montevideoi mart. 25eig terjedő hirek szerint a' buenosayresi ostromzár folyvást tart 's kilátás sincs mentülelőbbi megszüntetésire; a' montevideoiak ünnepélyesen háborut üzenének Bnenosayres ellen 's e' vállolatban a' francziák segitik őket. Rozas elnök makacs ellenállást gyakorol. —

(Az indiánokkali béke aligha valósul.) Ujyorki máj. 20ki lapok szerint a' szeminolokkali béke aligha valósul, mert e' lapok ismét indiánok által elkövetett berohanásokat és borzasztó gyilkosságokat emlitenek. — Cooper éjszakamerikai regényiró egy otsegoi hirlap ellen ragalmazási pört nyert meg, melly 400 dollárnyi kárpotlásbul áll. — Ujfundlandban (angol gyarmat) febr. óta iszonyu éhség uralkodik. — Texas uj status igen gyorsan halad a' jóllétben; a' brassosi torkolatnál franczia hajósereg mutatkozott; mit igen barátságos jelre magyarázgatnak. —

Portugália.

(Angol Courier.) Lissaboni hirek jun. 3aig terjednek; szerintük a' kormány azon javaslata, melly a' folyó adósságok tőkésitését tüzi czélul, igen nagy ingerültséget okozott 's a' statusadósak nagyob részit rémülésbe ejté, mert meg vannak győződve, miszerint azon kötelezvények, mellyeket jelen követelésök fejében a' kormány ad, igen kevés valódi értékkel birnak. Ez ingerültség következtiben a' cortes a' javaslatot uj küldöttségre bizá érettebb megfontolás végett, e' küldöttség hét tagbul áll, 's három tervet nyujta be a' cortesnek, tagjai sehogy sem tudván megegyezni. E' javaslatokat még nem vevé vitatkozás alá a' cortes. Lissabonban általányosan hiszik, miszerint a' portugál kormány a' kül adósságot a' hazaival egy lábra szándékozik állitni. —

Spanyolország.

(Harcztéri hirek. Espartero hgi czimet kap.) Madrid, jun. 8ikán: „A' carlosiak ismét lábadozni kezdnek a' baszk tartományokban szenvedett veszteségikbül. Maroto, kigyógyulván sebeiből, erősíti sergeit 's azon pontokat, miket még néhány nap előtt elhagyni szándékozék. Mint látszik, védelmi harczra tökélte magát el az arrigoriagai hegységben, hol már 1837ben is biztos menedékre talált. Azonban az orduna-bilbaoi vonal kiegészitése már nem olly könnyü, mint 14 nap előtt lett volna. Espartero nem igen mutat kedvet uj röpkénygyüjtésre Aragoniában, hol Cabrera azon embertelen bánásmódot hozá gyakorlásba, miszerint minden helységbül, hol erősséget birnak az alkotmányosak, azonnal kivándorlani tartoznak a' lakosak, ha vagyonuk elpusztitásával 's életvesztéssel nem akarnak bünhödni. Alcaniz, Albalate és Montalbanból sok ezer lakos költözött ki vagyonostul hátán vagy targonczán. Ez utóbbi hely egészen elpusztult. Polo folyvást Guadalaxara tartományban kegyetlenkedik osztályostul. Cuenzában Canete és Villora erősitése van munkálatban. Valenciában Aznar osztálynok ujabb tanujelét adá tehetlenséginek, midőn a' hatalmas osztállyal nem birá Forcadelt elüzni Talosbul Onda mellett, melly két helyet háboritás nélkül erősitik a' zendülők, kik ezenkül nyugottan és zavaratlanul birják a' tortosai sóaknákat és tarragonai ónbányákat, mellyekbül Cataloniába is tetemes mennyiségeket szállitnak. Galiciában mindenféle gyülevész néppel kezd most szaporulni a' carlosiak száma, néhány nap előtt azonban tönkre veré e' rablóhadat egy alkotmányos párt-vezér. Mancha és Toledo tartományokban Palillos csordái dulakodnak, főleg az apróbb helységekben, hol semmi ellenállásra nem számolhatnak. Espartero spanyolországi granddá lett, ducque de la Victoria czimmel, Leon pedig grófságra emelteték Belascoain névvel. — Maroto, d. Carlos, Villareal és Eguia hosszasan tanácskoztak egymással e' napokban. — Espartero megindità sergeit Balmaseda felé. — Puente la Reina vidékin 13 ezer harczos van öszpontosulva Diego Leon parancsi alatt. A' carlosiak minden pillanatban határzó megrohanást várnak az alkotmányosak részirül. —

Anglia.

(Lapnyilatkozat a' nagyhatalmak álláspontjáról. Elegy.) Konstantinápolyi hadi hirek következtiben, megtöré hosszas hallgatását a' Globe, 's következőleg nyilatkozik: „Örömmel tapasztaltuk, mikép a' nagyobb tekintetü 's befolyásu franczia lapokban mindeddig a' legjobb érdekek tulnyomók a' keleti kérdésre nézve. Valamint a' mostani kormány lapjai, ugy az előbbié 's a' Thiers szinét viselők is egyhangulag megegyeznek abban, hogy Anglia bánásmódja bizalomra érdemes 's eddigi határzati keletre nézve legméltányosbak, miből világosan következik, miszerint Francziaország a' keleti ügyben kezet fogand Anglia politikájával. Francziaország kétszer szándékozék már szövetségre lépni azon hatalommal, mellynek dicsvágya 's terjeszkedése e' pillanatban legveszélyesb Európára nézve. Azon agyrémi tervek India elfoglaltatásáról, mellyek Pál kalandos kormánya alatt komolyan voltak vitatási szőnyegen Russzia és Francziaország között, 's azok, mellyek a' tilsiti béke és Napoleon baráti alkudozási után Sándor czárral, ismét szóba jövének, eléggé bizonyitják: mennyire képes elvtelen dicsvágy némelly franczia uralkodók részirül bizonyos fordulatokban azon kielégithetetlen nagyitásvágygyal kapcsolatba lépni, mellyet Russzia részérül nem akarunk elvtelennek mondani, mivel annál egyéb elvvel valóban nem bir. Francziaország maradandó érdekeit egyszersmind egész Európa tulajdoninak vallja; az európai statuscsalád egyéb tagjainak függetlensége kényuri hatalommal visszaélés ellenében lényegileg szükségessé lön Francziaország tulajdon függetlenségére nézve, 's Francziaország igen jól tudja, milly nagy veszélyt hárithatott volna reá legujabb időkben orosz tulnyomóság, vagy angol ellenségeskedés. Ellenben orosz frigy vagy semleg által reménylhetné Francziaország, hogy a' szomszéditól elorzott ragadományban fogna osztozhatni. Hasonlók közt mindegyik félre nézve veszteséggel jár a' háboru. A' nagy békebiztositék Európában miveltségi egyenlőségből áll, minek következtében minden egyes ország keveset nyerhet másnak megrohanása által, de

annál többet veszthet. Csak egy európa-ázsiai hatalom létezik most, melly sokat nyerhet anélkül, hogy sokat kellene koczkáztatnia; Russziát azonban senki nem gáncsolhatja természeti törvényének hódolásaért, de rendkivül szükséges Európa müvelődésire nézve, hogy Russzia roppant hatalmára mindenkor éber őrszemmel figyeljen.“ — Londonderry l. minapi nyilatkozata következtében O' Connell és Grattan dublini beszédeiről, ez utóbbi bővebb nyilatkozatra szólitá föl irásban a' nevezett lordot; mivel pedig azt nem találta kielégitőnek, párviadalra idézé őt, melly jun. 13ikán csakugyan véghez is ment. Grattan lövése nem találá czélt, Londonderry pedig légbe lőtt, mire kibékülés következék. — A' királyné hölgyei igen nevezetes fizetést huznak, a' főkamrahölgyek ugyanis 500 font sterlinget kapnak fejenkint egy évre, a' tiszteleti kisasszonyok pedig 300 fontot. — A' tengerészet hadihajót külde Kisázsia délnyugoti határira igen becses régi faragványokért, miket Fellowes utazó födöze föl. — Az éjszakamerikai egyesült tartományokba még folyvást igen számos angol vándorol; de még több német, kik hazájokon kivül mindenütt hon érzik magukat. —

(Az óriás radical kérelem.) Alsóházi ülés jun. 14kén: „A' ház kivánczi-ságát feszült ingerültségben tartja az iszonyu fahengerre tekert nemzeti óriás kérelem. A' hatalmas köteg különös faalkotványon nyugszik Attwood birminghami követ mellett. Az elnök fölszólitására néhány radical követ buzditó kiáltozási közt következőleg hallatá magát Attwood: „Sir, én a' ház elibe terjesztem e' rendkivüli és fontos kérelmet. Tudom, mikép a' ház rendszabályi tiltják az e' kérelemben foglalt nagy elvek körülményes vitatásába bocsátkozást, 's azért a' kitüzött korlátok közt fogok maradni. Csupán a' kérelem alapgondolatját, föltevése körülményit 's azon különös helyzetet engedjék Önök röviden érintenem, mellybe reá nézve jövék. A' kérelem Birminghamban vevé eredetét, hol mult évi aug. 6kán nagyszámu népgyülés fogadá azt el. Glasgowba küldetvén, ott igen rövid idő alatt 90ezer aláirást nyert, miután már szintannyival dicsekheték Birminghamból 's vidékérül. Összesen 214 város, kerület és megye fogadá el e' kérelmet, 's az aláirások száma 1,280,000. Alapelvét 500 nyilványos népgyülés ismeré helyesnek, 's mind e' gyülésben nyilván kimondá a' nép, hogy szenved, 's a' kormány tekintet nélkül hagyja súlyos baját. A' nép bámulatos türelemmel viselé minden szenvedését, 's véleményem szerint, már rég kötelessége lett volna a' parliamentnek több figyelemmel viseltetni e' közönség iránt. E' kérelmet szorgalmas és szegény munkások irák alá 's azért nem kevésbbé érdemes az a' ház figyelmére. (Halljuk!) Gondolják meg Önök, milly uj fájdalom lenne a' tisztes kérelmezőkre nézve, ha küldötteik, kiknek különös kedvezésbül engedély adaték, kérelem-nyujtáskor e' ház sorompi előtt megjelenhetésre, azon szomoru hirrel térnének vissza megbizóikhoz, hogy az alsóház minden panaszuk és kivánatjokra nézve siket volt. Az aláirók nagyobb része legmélyebb inségbe sülyedt, 's ezek szüksége ollyan, hogy azok, kik bőség ölébül származtak 's velök született kincsekben találnak eszközt minden vágy-kielégitésre, alig képesek elméjökkel fölfogni az olly munkásnak kegyetlen helyzetét, ki szivvel és kézzel dolog után eseng és nem találhat azt. Minden osztályu dolgozók, sőt földmüvesek is gyakran legcsikorgóbb állapotban látják magukat, mellyből teljességgel nem szabadulhatnak ki. A' parliament rokonszenvét nem birván, föltevék, hogy minden, törvényszerüleg nem tilos, rendszabályt használnak e' ház képviseleti rendszere megváltoztatására, és befolyás-nyerésre a' választásoknál, mi által kivánatik czéljához vélnek juthatni. De én bizom istenben, hogy ügyök végsükere már sokkal közelebb áll. Első kérelmök e' böcsületes férfiaknak, kik közül mindegyik négyszer annyit termeszt, mint mennyit elfogyaszt, 's kiktől mégis megtagadja munkájok értékét a' hon, általányos szavazásjogot tárgyaz, vagy is képviselést minden adózó számára, mikép a' régi angol törvény rendeli. A' gazda tőkéje, igy szólnak a' kérelmezők, nem fog megfosztatni gyümölcsözésétül; de a' dolgozók is kivánják, hogy munkabérüket senki ne csonkithassa. Hogy pedig szabadon 's tisztán menjen véghez minden választás, titkos szavazással ohajtják azt teljesittetni. (Tetszés.) De ők még tovább mennek, 's az „Acts of Settlement“ értelmében minden 3 évben parliament-megujitást kivánnak. Kimutatják továbbá, hogy a' képviselők munkálkodásit fizetni kell, a' választathatási adót parliamenti követekre nézve ellenben eltörleni. A' kérelem ez öt pontjával szivemből megegyezem, 's őszintén reménylem, hogy a' közvélemény haladása mellett nem lehet távul azon nap, mellyen mind az ötöt megadandják a' népnek, melly azt jól mért, valódi és hamisittatlan árukban fogja megkapni.“ (Halljuk! és kaczaj.) Smith rendre szólitá a' beszélőt, mivel hosszas előadásával sérté a' ház törvényit, mi pedig kétszeresen tilos olly nevetséges kérelemnél. Elnök: „A' ház szigoru rendszabályi szerint csakugyan egy tagnak sem szabad hosszas beszéddel nyujtani be kérelmét; de ha e' kérelem behozatása különös körülményit 's a' tisztes szónok személyes viszonyit méltányos tekintetbe veszik Önök, bizonyosan némi elnézésre érzendik magukat hajlandóknak.“ (Tetszés.) Attwood: „Elnök ur! Köszönöm az Ön jó indulatját; nem fogok sokáig visszaélni a' ház türelmével; de meg fogja ez engedni kiemelnem, miszerint én, noha e' kérelmet tökéletesen helyeslem, még is leghatározottabban tagadom azon hireket, miket ármány 's rágalom ez ügyben ellenem koholtak. Egész életemben mindenkor csupán béke-, rend- 's törvényszerü elveket ajánlék. Nem vagyok két arczu férfi, hanem e' házon kivül is csak ugy mutatkozom, mikép itt; kivánatimat 's nézetimet mindenütt szabadon nyilványitom. Mint férfi és keresztyén semmit nem fogok elmulasztani, mi a' kérelmezőknek szerecsés sükert eszközölhet. (Harsogó tetszés.) Mi az anyagi erő 's fegyverek használatát illeti, nyiltan ismétlem, illy szándék részese nem vagyok. (Tetszés.) Azon egyetlen hatalom, azon egyetlen fegyver, mellyet én megismérek, a' nép akaratjának törvényszerü, szilárd és alkotmányos kifejezésébül áll. (Növekedő tetszés.) Ha Anglia minden községe hasonló kérelemmel járulana e' ház elibe, ha e' kérelem maga józan ész, igazság és böleseség sugalta elveken alapszik, akkor e' tanok olly befolyással leendnek az emberi elmére, melly e' házban is szükségkép érezhetővé teendi magát. Midőn az egész nép gyógyszert kiván sebei enyhitésire, midőn alkotmányszerüleg követeli azon jogokat, miket az alkotmány maga biztosita számára, 's midőn kivánatát fejezvén ki, minden ollyastól szorgalmasan tartózkodik, mi vakmerőség vagy erőszak bélyegét viselné, akkor azon tisztes tagok, kik most nem osztoznak nézetimben, megtéritve a' nép tiszta alkotmányos föllépte által, bizonyára nem vonandják meg tőle többé kivánati teljesitését. Csak azon kérelmet kell még Önök elibe terjesztenem, melly az egészet befejezi: „Nyuljon a' ház rendszabályokhoz, 's hozza munkálatba egész alkotmányszerü erejét, olly törvény-alkotásra, miszerint minden törvényes koru, épelméjü, és böcsületes férfi szavazásjogot nyerjen parliamenti követválasztásnál. Legyen szives a' ház törvényeket elfogadni titkos szavazásra, 3 éves parliamentre, a' birtokon alapuló választási adóra, és napdij biztositásra a' népképviselőknek.“ E' szavai után a' kérelem egyik végét a' ház asztalára tevé Attwood, 's jelenté, hogy néhány nap mulva inditványt teend a' kérelemnek biztosság előtti vitatása iránt. Az ülés többi része érdektelen volt, 's rövid idő mulva eloszlott a' ház. —

Franczia ország.

(Titkos társulatok szerkezete.) A' jun. 15ki Moniteur közli Merilhou azon jelentését, mellyet jun. 11kén a' májusi zendületi merény-tárgyazó vizsgálatokra nézve benyujta. Ez iratban egyszersmind a' titkos társulatok szerkezete van érintve, mellyből kiviláglik, miszerint annak tagjai 1834 óta folyvást nemcsak politikai rendbomlást tüzének czélul respublica-felállitás által, hanem minden társas viszonyt földulni és a' tulajdonjogot megsemmitni szándékozának. Eszközekül jobbadán egyszerü kézmüveseket, cselédeket, fiatal embereket és szülei fenyitéket megúnt tanulókat szoktak használni. Szenvedélyiket izgaták, hiszékenységükkel visszaéltek, 's kincs-kecsegtetés által ámitgaták. E' társulatok első törvénye volt semmit nem közleni irásban, 's ez okbul nem is igen lehetett ellenük tanulevelekkel föllépni. Négy helyen talált fölvételi rendszabályjegyzék a' családi társulatba, következőket foglal magában: „A' társulatba lépni akarót bekötött szemekkel vezetik a' terembe, hol következő esküt kell elmondania: „Mély hallgatást esküszöm mind arról, mi itt történni fog.“ Most következő kérdéseket olvas neki föl az elnök, mikre igy tartozik felelni: 1) Mit tartasz a' mostani kormányról? ‚Hogy haza- 's népáruló‘ 2) Milly érdek vezérli tetteit? Csekély számu kiváltságoké.‘ 3) Kik jelenleg aristokraták? ‚A' pénzes emberek, tőzsérek, szállitók, egyedárusok, nagy földesurak, szóval, kik a' nép költségin híznak.‘ 4) Milly joggal uralkodnak ezek? ‚Erőszakkal.‘ 5) Mi a' leginkább uralkodó vétek a' társaságban? ‚Önzés.‘ 6) Mi foglalá el a' böcsület és erény helyét? ‚Pénz.‘ 7) Ki tiszteltetik most? ‚A' gazdag és hatalmas.‘ 8) Kit vetnek meg, üldöznek és helyeznek törvényen kivül? ‚A' szegényt és erőtlent.‘ 9) Mit tartasz az élelmi vámról, só- és italadórul? ‚Hogy utálatosak, 's a' gazdagot kimélik, mig a' szegényt nyomorgatják.‘ 10) Mi a' nép? ‚Összesége a' dolgozó polgároknak.‘ 11) Mikép bánik vele a' törvény? ‚Mint rabszolgával.‘ 12) Mi sorsa van a' szegénynek gazdagok uralkodása alatt? ‚Hasonló az rabszolgáéhoz és negeréhez; élete csak inségi hosszu lánczolat és szenvedések 's erőködések tömkelege.‘ 13) Jó rendezetü társaságnak mi legyen alapja? ‚Egyenlőség.‘ 14) Mik legyenek jó rendezetü országban jogai a' polgárnak? ‚Létezés, fizetés nélküli oktatás, és részesülés a' kormányzatban; kötelességei pedig: föláldozás a' köztársaságért 's rokoni érzelmek minden polgártárs iránt.‘ 15) Politikai vagy pedig társasági zendülésre van-e szükségünk? ‚Társaságira.‘ — Kevés szókkal tudtodul adandjuk most czélunkat. Mi sükeresebben küzdhetés végett egyesültünk hazánk elnyomóinak zsarnoksága ellen, kiknek politikája elkülönzésben 's tudatlanságban törekszik tartani a' népet; a' mi elveink tudományokat terjesztvén, egyszersmind egy tömegbe gyüjtik a' néperőt. Zsarnokink a' sajtót 's társulatokat számüzék; azért kötelességünk szilárdabbul egyesülni mint valaha és szóbeli propagandával pótlani a' sajtóhiányt. Minden tagnak kötelessége mindennemü eszközzel respublicai elveket terjeszteni, szóval: fáradhatlan munkásságu propagandát gyakorlani. Igéred é e' tekintetbeni hozzánk csatlakozásodat? Utóbb, midőn az óra ütni fog, fegyvert emelendünk azon kormány megbuktatására, melly a' hazát elárulja. Velünk leszesz é azon nap? Gondold meg jól, vállalatunk igen veszélyes; ellenink hatalmasak, hadsergekkel, kincsekkel 's idegen királyok segélyivel birnak, és rettegtetés által uralkodnak. Nekünk csak bátorszivünk és igazságunk van. Érzesz é magadban elég erőt minden veszéllyel daczolásra? El vagy-é határozva fegyveresen küzdeni az emberiség ügyében, midőn ütni fog az óra véres harczra? Polgár, állj föl; következő esküt kell elmondanod: „Esküszöm, hogy senkinek, még rokonimnak sem fogom kimondani azt, mit mi szólunk vagy cselekszünk; esküszöm hogy a' társulat törvényinek engedelmeskedem, 's hogy gyülölséggel 's boszuval üldözendem azon árulókat, kik netalán körünkbe fognának jutni, társaimat pedig szeretni és gyámolitni fogom, és szabadságomat 's életemet szent ügyünkért mindenkor kész leendek föláldozni.“ Polgár, mi társulatunk tagjává nyilványitunk: ülj le. Van-e fegyvered 's lőszered? Beléptekor minden tag bizonyos mennyiségü lőport tartozik átadni, vagyonosságához képest, 's azonkül magának is két fonttal kell ellátva lennie. Társulatunkra nézve semmi irott kötelezés vagy jegyzék nem létezik. Csak azon hadi néven fogsz ismértetni, mellyet tenmagad válosztandasz. Elfogatás esetén a' nyomozó birónak felelned soha nem szabad. A' választmány ismeret-

len; de a' harcz pillanatában nyilványosan fel fog lépni. Nyilt téren minden munkálkodás szigoruan tilalmaztatik, kivevén, ha a' választmány szólitand föl arra. Harcz alatt legszigorubb katonai fenyiték szerint tartozik minden tag teljesitni a' vezérek parancsit. Ha ismersz eléggé hallgatni tudó polgárokat, előnkbe vezetended őket, mert minden polgár, ki hallgatást jó szándékkal párosit, sorainkba fölvételre érdemes, bármilly lábon álljon is egyébiránt müveltsége; a' társulat majd bevégzendi politikai kiképeztetését. —

(Kormányinditvány Daguerre találmánya megvételére. Elegy.) Duchatel belminister a' jun. 15ki következkamrai ülésben a' kormány nevében inditványt tőn Daguerre fontos találmánya megvételére közbirtokul a' nemzet és egész világ számára. Az e' tekintetben előterjesztett törvényjavaslat szerint Daguerre 6ezer franknyi évdíjt huzand holtaig, Niepce pedig, kinek elhunyt atyja társ volt Daguerre dolgozatinál, 4 ezret. Haláluk után e' mennyiségek fele özvegyeikre szálland. „Eleinte, igy szólott a' minister, 200 ezer frankot kivántak e' titokért, 's azon ajánlatok, miket idegen fejdelmektül kapott Daguerre, csakugyan méltán jogosithaták őt illy követelésre. Mégis szerencsések valánk e' fontos találmányt a' kivánt tőke kamatjaért megnyerhetni. Mi reményljük, hogy e' tettünkkel a' kamra kivánatát teljesitettük. Önök mindnyájan hallák emlittetni a' kérdéses fontos találmányt, és sokan közülök tulajdon szemeikkel is meggyőződtek annak jelességérül, annyira, hogy épen nem szükség azt tovább fejtegetnem. Mindenek előtt utazók, régiségbuvárok és természetvizsgálókra nézve mindenkor nélkülözhetlen leend Daguerre találmánya. Ezentul minden szerző maga fogja elláthatni képekkel munkáját, mert habár csak kevés pillanatig mulathat is a' legszövényesb emlék vagy vidék előtt, azonnal valóságos hasonmását birandja. E' szép találmány tulajdonosi szerencsétlenségre semmi iparágra nem használhatják azt, 's találmányukat semmi szabaditék nem biztositathja számukra, mert mihelyt közszemlére jutand, azonnal mindenki utánozhatja azt, 's a' legügyetlenebb ember olly rajzokat készithet vele, mint a' legügyesb rajztanitó. Szükséges tehát, hogy vagy az egész világ tulajdona legyen e' találmány, vagy pedig titokban maradjon." A' kamra minden padjáról egyhangu tetszésben nyilatkozék a' kedvező közvélemény. — Parisban az elmék folyvást kitünőleg titkos társulatok és respublicai egyesületek létezésivel foglalatosak. A' kormány munkás azok kifürkészésiben 's folyvást ujaknak jut nyomába, 's nem tagadhatni, hogy csakugyan vész fenyegeté Parist, mi még most sem tünt egészen el; mert mi ma nem sükerült, az szerencsés véget érendhet holnap, főleg miután a' respublicai elveket ugyszólván anyatejjel szíják magukba a' csecsemők. Nem csudálatos ellenmondás é készületeket tenni a' juliusi zendület ünneplésire azon pillanatban, midőn ujabb zendület-kiütéstől retteg a' kormány? A' fegyveres polgárok számát szaporitni szándékozik a' ministerség; de ugyan mi czélt gondol azzal érhetni? Ez nem lesz elég, főleg most nem, midőn annyi gyár hever, 's azok is, mellyek dolgoznak, 300 ember helyett csak ötvennek adnak most kenyeret. A' sajtónak szinte nincs dolga, pedig köztapasztalás, hogy a' könyvműhelyek munkási szoktak leginkább zavargásra hajladók lenni, és most is minden respublicai társulattal szoros kapcsolatban állnak. Ha a' május 12iki zendület valamivel tovább tarthatta volna magát fen, bizonyosan valamennyi dolgozó mellette nyilatkozandott. Parisban 150 ezer munkás él most, nem is számitván a' külvárosokban tanyázó sok dologtalan embert, kik csalással keresik mindennapi kenyerüket. E' nagy tömeget igen könnyü fölizgatni, főleg a' mostani gyönge népszerütlen kormány alatt, melly iránt maga az udvar sem viseltetik bizalommal. Paris minden esetre komoly vész-kitöréstül tarthat, ha rögtön gyökeres fordulat nem orvosol e' bajon. — Rumigny marq. visszautazott Parisból turini követsége helyére. — Nemours hg jun. 3ikán Palmában mulatott, Majorca sziget fővárosában. — Toulonbul jun. 14ikén ismét két sorhajó indult Levanteba. — A' tengerészeti osztályban számos előléptetés történt. — Daguerre becsületrendi tisztté lett. —

Törökország.

Alexandria, máj. 27kén: Soliman basa (Selves), az egyiptusi sereg tábornokőrnagya, Aleppoban az európai consulokhoz körlevelet intéze, mellyben tudatja velök, hogy darab idő óta Törökországbul karaván nem érkezett 's igy azon tájékkal a' kereskedés és közlekedés egészen félbenszakadt. Mióta a' török sereg egy része Eufráton átkelt, e' szigort kettőztetik; fájdalommal jelenteni kénytelen tehát, miszerint e' birodalombul is tiltva van karavánoknak 's egyes kereskedőknek a' határokhoz közelités. Mindazon áru, melly e' körlevél közhirré tétele negyedik napja után, a' határoknál találtatik, elkobzatik; a' szabad közlekedés egyébiránt azonnal helyre fog állittatni, mihelyt a' török sereg részirül a' tilalom visszavonatik. —

Bécs, jun. 17én: Konstantinápolyi jun. 5ki hirek szerint a' szultán sergei folyvást előre nyomulnak, annyira, hogy az ellenséges sergek már szemközt állnak; természetesen e' hir nem a' legnyugtatóbb, sőt naprulnapra csökken a' béke-föntartás iránti remény. A' porta hajósserginek felkészitettését illető hirek a' legbékésebb hanguak, néhány nap mulva e' hajók a' Dardanellák felé vitorlázandnak. — Máj. 30án hatvan ház lett tüzáldozat a' fővárosban. —

Konstantinápoly, jun. 5kén: Azon hir, melly szerint Nuri effendi a' franczia követnek nyilványitá, hogy Hafiz basa parancsot kapa visszavonulásra, nem valósul. A' török minister csak e' parancs elmenendésérül szóla; mi azonban mai napig sem történt meg 's ebből az világlik ki, hogy a' porta Francziaország ellenében, mint melly Mehemed Alit leghőbben pártolja, tervei foganatositására időt kiván nyerni; Ponsonby lord iránt, kinek M. Ali bukása igen kivánatos, a' porta sokkal nyiltabb. — Eddig a' nagyhatalmak között következő pontokban látszik egyesség uralkodni, legalább külsőleg, 1) a' statusquo fentartatása Törökországot illetőleg mostani határival; 2) egyiptusi-arab független birodalom alakulásának meggátlása; 3) a' törökök 's egyiptusiak közötti háboru elmellőzése. A' diplomatia e'dolgot most egészen más szempontbul tekinti, mint 1832-ben. Akkor Mehemed Ali Konstantinápolyt 's igy a' szultán trónját fenyegeté, most azonban győzelem esetén, hóditásaiban csak Kisázsiára szoritkoznék, melly függetlenségét biztositná, a' nélkül, hogy a' fővárost meg kellene támodnia. —

Konstantinápoly, jun. 5kén: Anglia, Francziaország, Ausztria és Oroszország képviselői titkos tanácsot tartának a' portával, mellyben a' szultán 's Mehemed Ali közötti ellenséges állapot került szőnyegre; a' képviselők meg is nyiták békefentartás iránti javaslatjokat, minek egyedüli következménye az volt, hogy a' porta ismétlé előbbi nyilatkozványit, miszerint azonnal visszavonandja sergeit, ha M. Ali Syria beljébe vonja magáéit. A' szultán, ugy látszik, nem nagy kedvet mutat az engedéshez, sőt olly rendszabályokhoz nyul, mellyek a' legvégsőbbet sejdittetik. Többi között, Ponsonby lord 's Roussin hajóvezér ellenszólalkozási daczára ismét 10 ezer főnyi serget külde a' szultán Syriába. (Ez által valósult a' Maltán keresztül érkezett hir.) E' seregszállitvány a' napokban vitorlázott el 's általányosan hiszik, miszerint Hafiz basa csak ez erősitvényre várakozik, 's megérkezésekor azonnal tettleges harczot kezdend. Ponsonby lord 's Roussin hajóvezér mindent elkövetnek a' szultán tervei gátlásában, miután ugyanis, láták, hogy előterjesztésük foganat nélküli 's még uj csapatok elvitorlázását sem gátolhaták, tudatták a' portával, miszerint az ellenséges hajósergeknek legkisebb összeütközése Anglia's Franciaország szigoru feddését vonandja maga után 's hogy a' franczia és angol hajók parancsot kapának, minden összeütközést lehetségig gátlani. E' fenyegetés tán elháritja a' tengeri összeütközést, de Syriában a' dolgok menetére legkevésb változást sem gyakorolhatand. — A' szultán egészségi állapotja igen nyugtalanitó; általányos hiedelem, miszerint betegsége olly nemü, melly erejét naprulnapra fogyasztja; ezelőtt halálát legnagyobb szerencsétlenségnek tartották a' birodalomra nézve, most azonban, miután boszuérzetének annyira áldozik, halálát inkább eszközül, mint akadályul tekintik a' békeföntartásra. —

Németország.

Hannovera, jun. 4kén: Már máj. 28ka óta van megnyitva a' jelen országgyülés; már hét ülést tartának a' 2dik kamrai tagok 's még sem volt eddig határzatra megkivántató elégséges szám. A' tegnapra felsőbb parancs által összegyült fővárosi választótestület ismét választás nélkül oszlott el; a' választók közül csak egyetlen egy akart választani! — Későbbi hirek szerint a' 2dik kamra jun. 6kán csakugyan teljes számu lőn 's azonnal elkezdé munkálkodásit. — Jun. 3kán hajózott el Hamburgból Braziliába 300 kivándorlott, kiket öt évre fogada fel a' braziliai consulság. —

Hannovera, jun. 8kán: Az itteni zsinagogában ma üllé meg a' zsidóközönség a' király születése napját, isteni tisztelet 's imádsággal, melly bölcs Salamon következő mondását vevé jelszavul: „Féld az istent, gyermekem 's a' királyt, 's ne társalkodjál a' csélcsapokkal. (Luther e' mondatot ekkép forditá: „Gyermekem, féld az urat 's királyt 's ne keveredjél a' lázangók közé," a' Vulgata szerint pedig igy hangzik: „Time Dominum, fili mi, et regem; et cum detractoribus non commiscearis") —

Berlini jun. 5iki levél szerint a' király csakugyan nem erősité meg a' trieri püspök-választást, melly, mint tudva van, olly férfira esett, ki a' kormánynyal a' vegyes házasságok ügyében nincs egy véleményen. — A' poroszországi vasutak tervezése évrül évre élénkebbül: legközelebb a' berlini-szász, azután a' berlin-stettini fog tervezés alá jőni. A' köln-aacheni vasuton már egyenkint utazhatni. A' berlin-potsdami vasutat igen élénkül használják. —

A' kasseli Allg. Zeitung jul. 8kárul következő felszólitást közöl: „Megemlékezve azon leirhatlan jótéteményekre, mellyeket a' görög literatura terjeszte szét a' világon, 's tudva, milly erőködések alatt vihatták ki a' görög föld szabadságát; Athenében egyetemi épületet szándékoznak fölállitni, mellyre szüksége van, de nincs eszköze a' kimeritett országnak. Szép nemeslelküség volna, ha Európa gyors segély által e' vállalatot létesitené. Az athenei küldöttség által fel vagyok szólitva, kerületemben önkénytes ajánlatok gyüjtésire, mit a' lipcsei consulnak adandok át. Annak kérelme tehát, ki saját tapasztalásábul tudja, milly jól esik a' részvét, nem leend, reménylem, foganatlan. Kassel, junius 6kán 1839. Grimm Jakab." —

A' müncheni polit. lapbő tudósitást közöl a' münchen-augsburgi vasutról, mellyből értjük, miszerint Münchentül Maisachig, mintegy 6 óra járásnyira, két hónap alatt megnyittatik a' vasutvonal. Az egész vasuton mintegy 3 ezer munkás vesz részt. — Winter volt badeni statusminister emlékoszlopára összesen 11,856 fr. 34 kr. gyült össze. A' központi választmány ezen adakozásokbul közhasznu alapitványt szándékozik föllállitni, mellybül évenkint a' politechnikai iskola szegény tanulóji kapnának segedelmet. — A' hannoverai lap jun. 12kén közhirré teszi, miszerint Hannoverában a' bremai hirlap el van tiltva, a' parancs áthágóji a' lapok elkobzatása mellett 5 tallér büntetést fizetendnek 's meghagyatik a' rendőrségnek, hogy e' lapoknak nyilványos helyen olvashatását legszigorubban gátolja. —

Gabonaár: Pest, junius 28dikán: Tiszta buza 160, 145, 135; — Kétszeres, 118, 108, 100; Rozs 96, 94, 86; — Árpa 76, 70, 65; — Zab 63, 60, 55; — Köles —, —, —; — Kukoricza — 95, 90, 82; Köles kása — pesti m. v. garas.

Vége az 1839iki első félévnek.

PEST.

szerda, jul. 3.

JELENKOR.

1839.

53ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések és előléptetések; Szerbia kormányzatát ideiglen öt tanácsos intézi; nyitrai hírek; különféle: Szeberinyi János megtiszt.; balatoni híd, Temesvárott idegláz pusztít; 's a' t.; somogyi lóverseny; nagy-becskerek városi tisztujitás; 's a' t.) Amerika. Portugália (az ujonczozási nehézségek.) Spanyolország (Espartero elfoglalja Balmasedát és Amurriót; a' gyermekrablást nagyban kezdik üzni az alkotmányosak; 's a' t.) Anglia (alsóházi határzat vitatásai kinyomatása ügyében; 's a' t.) Franeziaország Törökország. Belgium. Németország. Olaszország. Gabonaár. Pénzkelet. —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. felsége Mailáth Antal gr. m. k. udv. főkanczellárhoz köv. kegy. kéziratot méltóztatott bocsátani: „Kedves Mailáth gróf! Pozsony, Mosony, Győr, Komárom és Nyitra megyéken keresztül utaztomban a' személyemhezi hűség és ragaszkodásnak olly jelei nyilványittattak, hogy indíttatva érzem magamat, ez iránt különös tetszésemet fejezni ki. Ön ezt az illető hatóságoknak 's a' tartózkodásom intézvényi 's ünnepélyeinél foglalkodott tisztviselőknek a' kir. helytartó tanács utján tudtokul adandja. Pozsony, jun. 23dikán 1839. Ferdinand s. k."

A' m. kir. udv. kamra Baráthy Pál Antal makói sóárnokot, saját folyamodta következtében, hason minőségben Földvárra helyezte át; helyébe pedig makói sóárnokká Liebl János makói k. ellenőrködő-sómázsamestert, ennek helyébe makói ellenőrködő sómázsamesterré Fluk Adolf királyvölgyi sóakna-műintézőt alkalmazá; továbbá Girschik Imre vissói kam. erdő- és számtartóhivatal-ellenőrt, tulajdon kérelmére, hason minőségben a' körösmezői erdő- és számtartóhivatalhoz tevé át; végre Leutter Aloizt, selmeczi erdőhivatali irnokot, a' tengermelléken verbovszkói kam. erdőszszé léptette elő. Magyar Antal károlyvárosi m. kir. harminczad-felügyelő, f. e. majus 24kén, és Mály Ferencz farkasvölgyi harminczados, f. e. május 27kén, meghaláloztak. A' budai kir. harminczadnál az ellenőri tisztség megürült. —

(Szerbia kormányzatát ideiglen öt tanácsos intézi.) Milos hg lemondása csakugyan valósult. A' lemondási oklevelet atyja nevében az ifjabb Mihály hg irá alá. Mihelyt kézhez vevé a' tanács ez irományt, azonnal követséget külde a' veszélyesen 's majd minden fölgyógyulhatási remény nélkül beteg Milan hghez, melly mint uj fejdelmet üdvözlendi őt. Ez egész történet olly váratlanul esett, 's következményi olly meglepők, hogy körülményesb részletekbe nem igen bocsátkozhatni a' történtek valódi okaira nézve; ánnyi mindazáltal még is bizonyos már, hogy Milos hg független fejdelem ohajtván lenni, maga hinté el a' zendület magvait, minek következtiben némellyek a' tanács tagjai közül alkotmányon elkövetett árulás miatt kivánák őt vádolni, mi nem nyerhete ugyan többséget; de a' hget mégis őrszemmel tartják. Ideiglen öt tanácsos intézi a' kormányügyeket. Konstantinápolyba már követséget külde a' tanács. Maga Milos testvére is a' tanács mellett nyilatkozék, 's bünösnek vallá a' fejdelmet. Milan hg azonnal átvevé a' fejdelemséget, mihelyt a' hozzá járult követség által atyja lemondatáról értesült. Ez esemény annál inkább indít bámulatra mindenkit, mivel köztudomás szerint az egész szerb nemzet lelkesült buzgalommal ragaszkodék Milos hghez, kinek annyi jótét miatt tartozik hálával, 's most még is minden elhagyá őt 's egészen az orosz pártnak engedé martalékul! —

(Ujabb részletek a' szerb zendületről.) Miután Milos hg folyvást makacsul azon állitása mellett maradt, hogy az utóbbi összeesküvésről semmit nem tud, kénytelen volt őt testvérével 's az egész merény főbb intézőivel szembe állítani a' tanács, miben nem akart megegyezni a' fejdelem, 's ez világosan tanusitá, hogy csakugyan részese volt a' zendületnek. A' vezérekkel folytatott 's elfogott levelezés iránt következő egyszerü választ adott a' vallató tanácsnak: „Nem tudok irni." Jun. 13kán végre átadá lemondását Milos hg a' tanácsnak, vezérnek és orosz consulnak, mire a' tanács azonnal a' beteg Milan hghez járult, 's hódolatát jelenté ki neki, mint uj fejdelemnek. 14ikén a' zimonyi vesztegházba szándékozék menni a' hg, 's dél tájban podgyásza nagyobb részét oda is küldé; azonban egész nap hiában vártak reá, 's 14ikén reggel ismét visszaviteté málháit Belgrádba, honnan még ugyanazon nap délelőtti 10 óra tájban eltávozott, még pedig hihetőleg örökre. Belgrádot vizen hagyá el egyszerü sajkában Mihály fiatalabb fiával, kit semmi áron nem akart magától elhagyni 's egyetlen szolgával; több naszádon málhája, katona-tisztek, helységi előljárók és tiszteleti őrség követék őt. Jul. 24ikén nagy népgyülés leend Belgrádban; 25ikén a' mostani vezér egyik kapun elhagyandja Belgrádot, mig ugyanazon pillanatban a' másik kapun egy, két lófarku, basa tartandja ünnepélyes bemenetét, ki már Alexinczében vesztegel. Jun. 16ikán Szerbia hgévé kiálták ki Milan hget a' sz. egyházban, melly ünnepély után a' tanács azonnal hozzá siete a' metropolita vezérlete alatt, és fölesketé őt. A' súlyosan beteg fejdelem helyett ideiglen 3 személyü főtanács folytatandja a' tartomány kormányzatát. Az egyik kormányzó Jefrem Obrenovich leend, a' másik pedig Petronievich, a' 3ik hihetőleg Vucsics. Beszélik, mikép Jusuf basa, belgrádi vezér, Milos hget kötözve akará Konstantinápolyba küldeni, 's mint bünöst, a' nagyur itélete alá bocsátani, kinek rendeletit lábbal tiprá. Jusuf basa és Milos hg soha nem tudtak egymással megegyezni. Nagy szerencsétlenség Milosra nézve, hogy irni nem tud; elárultatását leginkább e' körülménynek tulajdonithatni. —

Bárdányi gr. Buttler János ur, ki a' szenvedő emberiség könnyei enyhitésire 's a' két magyar haza nevelő közintézetinek emelésire már számos áldozatot tön, a' s.-pataki ref. anyaiskola uj épületére, mellyet eddig is már 1000 p. forinttal 's 300 hordó mésszel segite, jun. 13án S.Patakon keresztül utazván, ujra 1500 peng. ftot ajándékozni kegyeskedék.

Ő cs. kir. fölségök Pozsonyból jun. 16kán elindulván az nap Malaczkán, Pálffy hg kastélyában, ebédeltek 's az éjszakát ott töltvén, más nap a' föls. uralkodó család örökségi urodalmába, Holicsra várattak. 17ke reggelén nemcsak az egész vidékről, hanem Morvából is tömérdek sokaságu nép sereglett össze, 's a' cs. k. vártól magas füzekkel jelölt ut mentiben egész Kopcsányig nyuló fáczányos kert ligetei közt elszórva, ő fölségöket látni ohajtólag várakozott. Nyitramegye részéről a' fejdelem iránti hódolat teljesitésire Mednyánszky Aloiz b. szeretve tisztelt főispán vezérlete 's Palugyay Imre nyitrai püspök szónoklata mellett nagy számu küldöttség neveztetett ki, melly a' holicsi kir. várba délelőtti 10 órakor érkezett meg. A' tisztelkedő KK és RR köréből Zerdahelyi Viktor kamrás vezérlete alatt néhány magyar lovag (Vagyon Antal, Horeczky Antal b., Mikovényi János, Ocskay Eduárd, Piacsek Flóri, Hávor, Günther József 's Kazaba Lajos) nemzeti diszköntösben, ő FFels. elibe mentek, kiknek előlovagoltával, a' szép idő kedvezése mellett, a' Kopcsánynál fölállitott diadalkapun át, a' tömérdek nép zászlós sorai, és szünetlen örömkiáltozási közt érkezék meg a' nemzet atyja 's föls. hitvese délutáni 1½ órakor 's annál lelkesültebb örömmel fogadtaték, mivel több év óta nem vala szerencséje Holics mvárosnak keblében föls. fejdelmét 's földesurát üdvözölhetni. Miután a' fels. pár harsogó éljen-kiáltozásokkal a' várba kisértetett, mintegy félóra mulva mind ő felsége, Ferdinand lovas ezred könnyü egyenruhájában, mind a' föls. királyné a' nagy teremben megjelenni kegyeskedtek a' megyei küldöttség üdvözletének elfogadására, mellynek neviben a' nyitrai püspök ékes beszéddel tolmácsolván a' RR jobbágyi hódolatát 's tántoríthatlan hűségét, ő fölsége kegyteljesen méltóztatott nyilványitani szives örömét kedves magyar nemzetének hü ragaszkodásán 's azt is, hogy honatyai gondoskodásának főczélja mindenkor a' nemzet boldogságának előmozditása volt 's leend. Ebéd ideje következvén, a' főispán, nyitrai püspök, nagyszombati egyházi helytartó, Berényi Ferencz 's Dezasse Antal grófok, Uzovics Sándor, Motesiczky István 's Zerdahelyi Viktor kamrások, Majláth Imre t. biró, Jánoky Mik. főjegyző 's Turcsányi Antal főügyész uraknak szerencséjök lőn a' kir. asztalhoz hivatni, melly előtt a' föls. uralkodó pár szives nyájassággal méltóztatott beszélni mind e' küldöttségi tagokkal, mind a' katonai rendből meghitt két ezredes, őrnagy és kapitánnyal. A' küldöttségi többi tag az uradalmi igazgató lakában vendégelteték meg, hol mind a' föls. fejdelem 's hitvese, mind az egész uralkodó ház állandó jóléteért áldomások ürittettek. Este az ezredi hangászkar zenével tisztelkedék, 's többek közt „Tartsd meg isten királyunkat" is játszván, a' közönség a' föls. pár életeért forró szivbuzgalommal vágott a' zenébe. Másnap reggeli 9 órakor ő felségök az egyházba sz. mise-hallgatásra menvén, az örömitas népsokaságtól mind ájtatosság előtt, mind után örömkiáltásokkal üdvözölteték; ugyane' nap ő felsége az uradalomhoz tartozó helységeket is megszemlélni méltóztatott, kir. kegyelmének mindenütt kitünő jeleit hagyván. Jun. 19ke délután Schlosshofba utaznak ő felségök.

Nyitra jun. 23án: Nem csalatkoztak időjósink, kik a' tavasz késő nyiltából rögtöni hőséget 's gyakor égiháborut jövendölgettek. Vidékünket sürün látogatják a' viharok, még pedig jégeső-pusztitások szomoru nyomdokit hagyva magok után. Legközelebb tegnap dühönge nálunk a' szélvész annyira, hogy gyümölcsösinkben fa- és ág-tördelésivel szintolly kárt okozott, mint mezőinkben, részint jégesőjével, részint kövérebb gabnáink földre döntésivel. Megdült vetésink silány aratást igérnek. Hasonló pusztitások hireit vesszük szomszéd megyéinkből, hol némelly határban, például Bagonyán, a' jégverte mezőt hellyel közzel kaszálni kénytelenek. Erdeink, mellyeket a' hernyó majd egészen megkopaszta, most kezdenek ismét zöld szint ölteni magokra. Városunkban csökkent az élénkség. Országgyülés, mezei jószágok és fürdők sok családot elvontak köréből; casinónkat, melly május elejétől fogva Ripeli gyógyszerész uj házában, csinosan festett 's butorzott öt osztálybul áll, gyéren látogatják, 's a' sziget, mellyet boldogult püspökünk nagylelküsége tetemes költséggel sétaviránnyá iparkodott varázsolni, többnyire csak szombat-estéken fogadhat árnyiba járdaló népcsoportot. Annyival szembetünőbbek tehát az utazó vidéki látogatók, kik e' nagy kellemmel fölruházhatandó ligetet megszemlélni csak fekvésénél fogva is érdekesnek találják. A' városunkon keresztül utazók száma naponkint gyarapszik, mit jövendőre még inkább előmozditand Kreishammer vendégfogadós vállolata a' magyar koronánál, kinek ujonnan átvett társasági kocsija szakadatlan közlekedésbe hozza városunkkal Pozsonyt, hova minden szerdán 's vasárnap reggeli négy órakor indítja meg, 's honnan kedden és pénteken szállítja vissza utas vendégit. Bár több más irányban is nyitna városunknak közlekedést; mert ez valódi sarkalata nemzeti mozgalmas életünknek.

KÜLÖNFÉLE: Szeberinyi János bányakerületi evang. superintendenst hittanári oklevéllel tisztelé meg a' jenai tud. egyetem. — A' Keszthely melletti híd a' Balaton fölött Zala és Somogymegye közt csakugyan egészen elkészült. A' Balaton azon helyen, hol a' hidat fölálliták 588 lépésnyi széles; a' somogyi oldalról 350 a' zalairól pedig 160 lépésnyi hosszu gátot épitének a' tóba, 's e' két gátot 187 lépésnyi hosszu és 10 lépésnyi széles 8 oszlopsoron nyugvó erős fahid tartja összekapcsolva. — Temesvári hírek szerint ott eddig alig tapasztalt fokra hágott jun. 9ikén a' hőség, minek következtiben epés idegláz kezde uralkodni a' lakosság közt, melly leginkább a' nőnem közül ragadott el számos áldozatot, főleg a' belvárosban. A' hőség naponkint növekszik, 's vele a' rosz kipárolgás a' ronda bástya-árkokbul, mellyek büzhödt iszappal 's mindennemü tisztátlansággal telvék, a' lakosság élete tehát naponkint nagyobb mértékben van veszélyeztetve. Ehez még más szerencsétlenség is járult. Sokan t. i. este, legalább valamennyire akarván enyhiteni a' nappali hőség miatti szenvedést, a' csatornában fürödni szoktak 's közü-

lők már számosan hullámhalált lelének az ohajtott enyhülés helyett. Junius 9dike óta egyetlen fecskét sem láthatni Temesvárott. — A' kukoricza igen tetemesül szenvedett a' nagy hőség miatt. — Osredekben, hol néhány év előtt még csupán farkasok 's medvék tanyáztak, 's hová emberi lépés alig jutott eddig, most nagyszerü és pompás üveghuta, az első egész Horvátországban, díszkedik Kulmer brnő szorgalma által, ki számos áldozattal létesité e' nagyszerü vállolatot, olly szilárd elhatárzottság közt, minő különben csak erős lelkületü férfinak szokott tulajdona lenni. A' tulajdonképi gyárépület 25 ölnyi hosszu és 12 ölnyi széles, mellette hasonló díszü épület emelkedik, minden szükséges kényelemmel 8 család számára. Ezenkül még 9 jó rendezetü gyárépület van e' helyen, mikhez nagy 's mindennel czélszerüleg ellátott vendégfogadó járul. Az üvegkészitésre szükséges anyagokat a' természet maga bőven szolgáltatja ki azon vidéken. Az erdő 4 ezer holdnyira megy, 's a' rajta keresztül kigyózó folyamon mindent könnyen szállithatni a' gyárhoz. Zágrábmegye RRei lehetőségig előmozditni kivánván e' szép vállolatot, utépitést határzának azon vidékre. Kivánatos, hogy a' lelkes brnő csüggedetlenül iparkodjék emelni e' gyár jelességit, 's egyszersmind honfiakat alkalmazzon dolgozókul, minek kettős leend haszna, mert olcsóbban fogja ezentul eszközölhetni az üvegkészitést, a' hazának pedig hasznot teend, ujabb kört nyitván a' köznép tökélyesbitésire.

N.Becskerek, junius 26kán: F. hó 24kén tartatott N.Becskerek mváros tanácsának 's választott polgárságának tisztujitó széke Csörgeő Antal kir. kam. biztos 's kincstári ügyész elnöklete alatt, igazán nemzeti szellemben. Az elnök a' sz. lélek meghitta után, a' tanácsteremben megjelenvén igen csinos magyar beszédet tarta, mellyre a' volt biró Michajlovics Eusztách szinte nyomos magyar beszéddel válaszolt. Kiegészittetett ezek után a' kültanács (a' választók). Mostani névsora ez: Demetrovics Nesztor, ki egyszersmind szószólóvá is megválasztatott, Plank Ferencz és Simics Pál, kik egyszersmind a' gazdasági székekhez ülnökökül jelöltettek-ki; továbbá Gróh János, Adámovics Gábor, Gröber János, Georgievics Koszta, Schmidhauer György, Georgievics Anasztáz, Steuer István, Szávics Timót, Kovács Antal, Peics Ábrám, Gesztessy Mihály, Stagelsmidt Pál, Markovics Simon, Mayer András, Muszics András, Petráskó Mihály, Zsigics Döme, Lebánovics Ferencz, Nikolics Nána, Kögl József, Schein György, Quirin János, Risztics Cyrill, Plechl Károly, Szlavnics Sztoján, Szilvásy Ferencz, Kupuszárovics Chranymir, Sandtner József, Czernyánszky Döme, Bornhauser József, Popovics György, Lichtag Ferencz, Hadzsics Péter, Perjatel Antal, Markovics Tódor, Reiner Mihály 's Bubálovics Pál. Ezután a' belső tanácsban volt üres helyek töltettek be. Jelenleg a' tanács czímsora ez: Steingaszner Ágoston biró, Michájlovics Eusztách kapitány, Verner Szigfrid, Szávics Pál, Gesztely Antal, Stefulics Mihály, Hadzsics Lázár 's Joannovics Tódor tanácsnokok. Továbbá főjegyző: Vukov István, al: Plechel József, tiszt. Drahos Erneszt; ügyészek: Rannik Ignácz és Uhlarik János. Kamrás: Nack Károly; ellenőr: Georgevics Gábor; hadi adószedő: Lebánovics Ferencz; árvák atyja: Kögl József; ellenőr: Albrech Károly; szekerezési biztos: Végling Márton; gazda: Sztojkovics Áron; r. orvos: Hegyi János; seborvos: Thurn János; tiszteletbeli seborvos: Guttmann Adolf; leiró: Sztojsics Antal. Az egész tisztujitás szép renddel 's illedelemmel ment véghez. Elhatároztatott: hogy nemcsak a' törvényes — melly már néhány év óta honi nyelven vitetik, — hanem az árvai gazdasági 's minden jegyzőkönyv, ezentul magyar nyelven vitessék. Ugy látszik: a' polgárság a' tisztujitás sükerével megelégült. Ezután következének a' lakomák a' kir. biztosnál, birónál 's a' t.

Losoncz, junius 29kén: A' losonczi reform. lyceum előljárójt közhirré teszik, hogy ezen lyceumban a' másod félévi közönséges iskolai vizsgálatok f. hó 23kán kezdve tartattak, és mind a' gymnasiumi mind az akademiai osztályokban az iskolai ifjuság jeles előmenetét tanusitották; a' következő iskolai esztendő pedig kezdetét september elein veendi. Jelentik ezen lyceum előljárójt azt is, megigazitva a'Hirnökben minap hirök's tudtok nélkül megjelent azon tudósitást: hogy miután itt a' jogtanitószék t. Sárváry Ferencz ur lemondtával megürült 's a' most lefolyt iskolai esztendő alatt ideiglen helyettes professor által töltetett volna be; t. Zsarnay Imre ur, a' kézsmárki ágostai ev. lyceumban eddigi jogprofessor, ide a' hazai jogtudomány tanitására közönséges rendszerinti professornak meghivatván, azon hivatalt elfogadta legyen, azt a' következő iskolai esztendő kezdetén általveendő.

Amerika

(Globe.) Riojaneiroi april 5eig terjedő hirek szerint Braziliában a' statusjövedelem 1839ki martziusban 476,578 milrei volt, holott 1838 e' hónapjában csak 367,780, 1837ben pedig 433,103 milreira terjedt. — Buenosayresi hirek szerint az ostromzár folyvást tart; Fructuoso Rivera a' montevideoi uj elnök, sergestül még folyvást Duranzonál táboroz, nem mervén fenyegetésit az argentini birtokba rohanással valósitni. Egy franczia hadihajó két éjszakamerikai kereskedő brigget, mellyek a' patagóniai kikötőkben kereskedést üztek, lefoglalt, azon ürügy alatt, hogy az ostromzárt megsértették 's lobogó nélkül Montevideoba indulának vele. Az amerikai consul ellenszólalkozás mellett a' két kereskedő brigg kiadatását követelé, de a' válaszrul 's a' franczia hajóvezér szándékárul e' hajók iránt, még mit sem tudhatni. —

Portugália.

(Az ujonczozási nehézségek.) Lissabon, máj. 30kán: Épen most jelent meg azon törvény, melly a' sereg számát 1839—1840ig 21,080 főre határozza, mellyből 15,080 állandó szolgálatban leend, a' többi pedig engedély mellett haza mehet, de sürgetős körülmények miatt azonnal visszahivathatnak. E' törvény, melly a' multi ministerség megbuktát okozá, melly a' sereg számát még ennél is nagyobra akará határozni, hihetőleg, hogy ez ürügy alatt hadiköltségül többet kivánhasson, soha életbe nem léphet, mert lehetlen 8 ezer főnyi serget a' mostani ujonczozási rendszer által egész 21 ezer főnyire növeszteni. Már három év előtt kért a' hadminister 8 ezer ujonczszaporitást, melly hat hónap alatt lett volna kiállitandó; de alig tudának két ezer ujonczot előteremteni. A' portugál ifjuság ugyanis szent iszonnyal viseltetik a' katonaélet iránt 's minden módon iparkodik azt kikerülni, mert jól tudják, hogy ha egyszer egyenruhát öltenek fel, soha többé le nem vethetik, noha csak 8 évre fogadják fel őket; de a' kormány szótartásban e' tárgyra nézve nem a' leglekisméretesb. Önként tehát senki nem áll be katonának, erőszakkal kell őket atyai házaktul elragadni. Éj és sötétség alkalmakor megtámodják t.i. lakjaikat, az ifjakat megcsipik, összekötözik őket, mint gonosztevőket, 's igy viszik az ezredekhez. E' gyalázatos ujonczozási mód, melly tág utat nyit a' hatalmasnak boszuja tölthetésire kisebb rangunak ellenében, az igaz, már el van törlesztve; most az ifjaknak önként kell megjelenni az ujonczozásnál és sors határoz; de mivel e' törvényben annyi a' kivétel, mindenki kivételbe teszi magát, 's elvonul e' legkellemetlenebb sorsjátéktul, mi azonban nem is olly nehéz; elhagyja ugyanis lakhelyét kevés időre, 's akkor tér vissza, midőn az ujonczszedésnek vége 's ekkor is, az ördög sem kérdi hol kóborolt. Szüléket 's rokonokat azért felelősségre vonni minden következmény nélküli tett, az igaz a' tisztviselők fel vannak erre ruházva, de nincs hatalmok ezt végre is hajtani. Egyébiránt itt a' gyermeki és atyafi szeretet nem épen olly hatalmas, melly képes volna az ifjakat kötelesség ösvényére visszatéritени; habár szüleiket, rokonikat veszély fenyegetné is. Az alsó osztályu ifjuság nagyobb része, mihelyt elég erősnek érzi magát önállóságra, azonnal oda hagyja atyját és anyját. Ez oknál fogvást igen nehéz itt olly ujonczozási rendszert behozni, melly minden osztályt egyiránt érdekeljen; ehez járul még az is, hogy az olly tisztviselők, kik az ujonczozást szigorun üzik, nem biztosak életükre nézve. — Algárbiai hirek szerint a' guerilhák szétszórva és csapatonkint üzik kicsapongásikat Serrabul; igy, például, Monte da Caiadánál 26tot láttak lovan, midőn pedig a' katonai állomás parancsnoka ellenök szállt, üldözés végett, gyorsan eliramlának. —

Spanyolország.

(Uj gyermekrablás. Primo de Ribera tengerészminister.) Gaviria gyermekeinek elraboltatása nagyobb illynemü vállolatokra szolgált például Cataloniában. Egy barcelonai segéd oktató t. i. sétálási ürügy alatt, 12 legelőbbkelő családból származó fiút, kivezetvén a' városbul, Bergában Espana gr. carlosi tábornok hatalmába szolgáltatott. Meer b. szabadon bocsáttatásukat sürgeté a' gyermekeknek a' nevezett tábornoktul 's illő színekkel fösté neki azon tanitó gyalázatosságát; de csupán azon száraz választ nyerheté, hogy kielégitő váltságdij nélkül nem is gondolkozhatni a' gyermekek visszaküldetéséről. Azon czudar fi, ki a' gyermekeket elrablá, még fényes ajándékot kapott azonkül Espana tábornoktul. Illy körülmények közt Perez de Castro, ministerelnök jelentést intéze a' madridi idegen képviselőkhez, mellyben a' dolog mibenléte hü előadása után mindegyik megkéretik ez eseménynek illető udvarával közlésire, hogy egész Európa láthassa, milly fegyvereket használnak Spanyolország alkotmányos királynéja ellenségei, állitásuk szerint a' királysági elv és vallás dicsőségire. E' letartóztatott gyermekeken kivül még a' ripolli romok, az összedarabolt némberek holttestei és lángokba szórt gyermekek is élénkül tanusitják Espana gr. és pártja valódi érzelmeit. Ő Cataloniát szándékozik most meghódítani ura számára, mig Cabrera Aragoniában nyomorgatja a' népet, Palillos sergei pedig Mancha tartományt rettegtetik. A' Maroto által ajánlott mérséki elvek sehol nem találnak ohajtott viszhangra; mit azonban azon körülménynek is tulajdonithatni, miszerint az igért fényes győzelmek helyett folyvást bal szerencse inalja sergeit; mig Espana és Cabrera mindenütt győzve haladnak előre rettegtető rendszerükkel. Diego Leon napról napra komolyabban fenyegeti Estellát. Ha e' vállolat olly kitünő szerencsével sükerülend, mint Espartero eddigi legujabb mozgalmai, ugy e' nyár vége felé ez utóbbi mintegy 12 ezer harczossal Cabrera üldözésire fog indulhatni Aragoniába, hol a' hegyek közt kevés fáradsággal tönkre verendheti őt. Ayerbe és Parra tábornokok jun. 9ikén Muniesában és Cortesben állomásoztak illető osztályikkal. Narvaez főkapitány jun. 10ikén 120 főnyi gyalogsággal 's 30 lovassal Madridból Mancha és Toledo tartományok beutazására indult; hely szinén akarván kipuhatolni a' legczélszerübb rendszabályokat a' zendülők elnyomatására. — Mivel Rigodet hajóvezér nem akará elfogadni a' tengerész osztályi tárczát, tehát végre d. Jose Primo de Ribera nevezteték ki tengerészministerül. — Philippini szigetekbül érkezett hirek szerint Nueva Victoria spanyol fregát, azon gyarmat uj főkapitányával, d. Luis Lardizaballal, Manilába érkezvén, tökéletes csöndben találá e' gyarmatot. Hoddo l., Aberdeen gr. fia, egyiptusi és görögországi utjából Gibraltar felé Madridba érkezék, honnan Franczíaországba és a' trónkövetelő főhadiszállására szándékozik utazni.

(Espartero elfoglalja Balmasedát és Amurriot.) Jun. 13iki durangoi levelek szerint Espartero, Ordunában és La Pena mellett jeles haderőt hagyván, serge nagyobb részivel az amurrioi és balmasedai carlosi vonal ellen indult. Maroto nem reménylhetvén a' roppant erőnek sükerrel ellenállhatni, fegyverfogás nélkül hagyá el e' nevezetes két állomást, és Llodio mellett kezdé öszpontositni sergeit. Ha Espartero igy folytatja előre haladását, ugy rövid idő mulva alkalmasint elhatározó nagy csatát küzdend a' két ellenséges hadsereg. Szükség azonban nagy vigyázattal lenni Esparteronak, mert a' hegy-völgyes vidékben lovasságát és ágyuit nem igen fogja használhatni, noha épen ezek képezik tulnyomó erejének legkitünőbb részét. —

(A' franczia tengerészet hathatósb munkálkodása valósul.) A' parisi spanyol követ a' bayonnei consulhoz, ez pedig a' st. sebastiani parancsnokhoz következő hivatalos jelentést intéze: „Tudatom Önnel, miszerint a' franczia kormány, épen most közlé velem azon határzatát, mikép a' spanyol partvidéken őrködő hadihajóinak számát szaporitani szándékozik, 's egyesülve hajóinkkal szigoruan őriztetni partjainkat. Továbbá, a' franczia kormány tengerész hatóságink rendelkezési alá helyzi e' hajóit, a' kikötők folytonos és biztos kapcsolatban tartatásokul, 's a' kato-

nai mozgalmak könnyitésé és gyorsitása végett; egyszersmind ugyane' hajók katonaságot és lőszert is szállitandnak számunkra, a' trónkövetelő javára történendő hasonló mozgalmakat pedig gátlani fogják." A' st. sebastiani őrségre rendkivül kedvező hatásu volt e' határzat; valamenynyi ottani polgári és katonai hatóság látogatással tisztelé meg Rogen-Laffitte helybeli franczia consult, a' nemzetőrségi zenészkar pedig estizenével üdvözlé őt. A' főhatóság és bilbaoi kereskedéskamra 's helyhatóság külön föliratban fejezék ki hálájokat e' határzatért a' francziák királyának.

Anglia.

(Alsóházi határzat vitatásai kinyomatása ügyében.) A' jun. 17diki alsóházi ülésben Stockdale és Hansard ügye került napirendre. Egy börtönügyelő jelentése az alsóházhoz Stockdale könyvárust sikamlós könyvek kiadatásiról vádolván, az alsóház kinyomatni rendelé e' jelentést, mit Stockdale sérelemnek tekinte és a' pasquilltörvények értelmiben panaszt emelt Hansard, mint a' parliamenti nyomtatványok kiadója, ellen, kárpótlást követelvén azon jövedelemcsökkenésért, melly az érintett jelentésből könyvárusi vállolatira háramlott, 's még jövendőre is származhatnék. A' kir. törvényszék előtt helybenhagyaték a' vád 's Denman l. megengedé a' panaszlónak, hogy sajtóvétség miatt törvényszerüleg üldözhesse a' vádlottat, mivel alsóházi határzat nem jogosithat sajtótörvény-megszegésre, különös törvény pedig nem létezik, melly illyesmire hatalmazná föl az alsóházat. E' nyilatkozat következtiben jun. 14kén 100 font sterlingnyi kárpótlásra itélte Hansardot a' sheriftörvényszék. Az alsóház nem igen nézheti el szó nélkül, hogy nyomtatója kárt szenvedjen, mivel parancsit teljesité, 's azért a' kárpótlást tulajdonkép az alsóház, vagyis ország részrül kellene fizetni; de ez ugyancsak nagy 's kellemetlen zavarba hozná azt, mert számtalan olly jelentés fordul elő az alsóházban, melly hason követelésekre jogositná a' közönséget; ha pedig eltiltaná az alsóház az illy jelentések kinyomatásit, ugy egyenesen a' közvéleménybe ütköznék, mivel a' nép igen megszokta ezek olvasását, 's annyival is inkább ellenzené az elhallgatást, mert igen sok hasznos tanuságot meritheti minden illy nyomtatványból. Azonban még az illy tilalom sem igen használna, mert a' parliamenti tagok számára okvetlenül szükséges minden jelentést kinyomatni, 's e' példányok másokkali nem közlését tökéletesen semmiféle törvény nem fogná kieszközölhetni, főleg parliamenti követek halála, vagy ülésfölfüggesztés 's elhalasztás után. Ezenkül aljasitná is az alsóház tekintetét, ha Denman lord határzata sikerben maradna, 's igy a' parliament törvényszékek alá rendeltetnék, valamint az is, ha főlebbvitelt engedne a' felsőház elibe, mi ezt urává emelné az alsóháznak. Ha valaki azt jegyzené meg, miszerint az alsóház nem tarthatja magát egyedül jogositottnak sérelem-elkövetésre, annak az szolgálhat válaszul, hogy minden ember, ki sértve érzi magát, bizvást folyamodhatik kérelemmel az alsóházhoz; 's minden esetre elégtételt kapand; de azt soha nem engedheti meg az alsóház tekintet-koczkáztatás nélkül, hogy elfogadott határzatát valaki kétségbe vonhassa. Igy leginkább a' határzat és törvényjavaslat közti különbség forog kérdésben. Határzatnak neveztetik minden egyszerü vélemény-nyilatkozata valamelyik háznak, melly fölött csak egyszerü szavazás hoz végzést, a' másik házzali közlés nélkül; az illy határzatokat vagy alapul szokás használni utóbb behozandó törvényjavaslatra nézve, mint példaul ez ülésben a' canadai ügyben akarák azt tenni a' ministerek, vagy pedig végrehajtó parancs gyanánt, melly jelentések 's egyéb okleveles kinyomatásira illesztik. A' törvényjavaslat ellenben inditvány maradandó törvényre, mellynek mindegyik házban négyszer kell keresztül menni, hogy végrehajtási hatalmat nyerhessen. A' Stockdale-Hansard-féle ügyben a' hozott határzathoz szilárdul ragaszkodásra szólitja föl a' szabadelmü sajtó a' ministerséget. Némelly lapok egyenesen megsemmisittetni ohajtják Denman határzatát, mig mások a' sajtótörvények javitó módosittatását inditványozzák. Az e' tárgy vizsgálatára megbizott választmány 5 utat vélt követhetőnek e' kérdés-eldöntésre: 1) a' kir. törvényszék itélete megvizsgáltatását lehetne eszközleni a' kincskamrai törvényszék előtt; 2) határozhatná a' ház, hogy ezuttal megkaphatja ugyan Stockdale a' 100 font sterlinget; de ezután tüstint törvényt hozzon, melly jövendőre minden illy panaszt lehetetlenitsen; 3) törvényjavaslatot lehetne inditványozni, minden az alsóház előtt történő tanuvallás vagy bármi más irmány kinyomathatására; 4) a' háznak joga van a' sherifet eltiltani az itélet-végrehajtástól; ha pedig ez nem találna engedelmeskedni, parliamentmegvetés miatt idézhetné törvényszék elibe őt; végre 5) ezuttal megengedhetné ugyan a' parliament a' fizetést; de jövendőre eltiltandná a' megpörölhetési jogot illyesmi miatt; ki pedig mégis merne illyesmit, azt parliament-megvetésről vádolhatná. Copeland, alderman, határzottan ellenzé a' 4dik pontot, mivel meggyőződése szerint a' sherifnek semmi köze a' parliamenti jogokhoz, 's ő csupán a' törvényszék parancsit tartozik betüértelemben végrehajtani, akár van az tetszésire a' parliamentnek, akár nincsen. — Jun. 17kén következő inditványokat tőn Russell ez ügyben: 1) a' ház nézeti szerint nem tanácsos a' sherifhatárzat gátlására további rendszabályokhoz nyulni; 2) mivel azonban a' közönségre nézve rendkivül szükséges és hasznos az alsóházi viták kinyomatása, 's nyilványosság legfőbb kötelessége a' háznak, tehát gondoskodni kell olly törvényrül, melly hason esetek megujulását lehetlenitse." Warburton következőleg ohajtá módosittatni az első inditványt: „Ha a' ház csöndesen tűri el e' tárgyban hozott itéletet, ugy jövendőre nagy gátot emelend magának szabaditéki gyakorolhatása ellen; szükség tehát a' házra nézve azonnal kinyilatkoztatni: miszerint a' kérdéses pör további vitatása 's a' vádlottul fölvétele a' marasztalványnak olly jelentésért, mellyet az egyenesen az alsóház parancsából bocsáta közre, a' ház parliamenti munkálkodásit határzottan gátlaná, és szabaditéki sértő megvetését vonná maga után; minek következtiben a' ház minden törvénytisztet és szolgát, ki a' vádlottat marasztalvány miatt háborgatni bátorkodnék, roszalása egész súlyával fog illetni. E' határzat másolatban közöltessék az illető sheriffel." E' módositványt (amendement) a' ház szabadelmü része támogatá, mig a' szigorubb értelmü whigek és toryk Russell inditványa mellett nyilatkoztak, minek következtiben, szavazásra kerülvén a' dolog, 189 szóval 166 ellen Russell inditványa nyeré meg a' többséget; a' második inditványt pedig 133 szóval 36 ellen fogadá el a' ház. A' szabadelmü lapok igen neheztelnek e' határzatért a' ministerségre, 's egyhangulag oda nyilatkoznak, hogy e' példátlan gyávaság után majd minden ügyvéd büntetlenül fog gúnyt üzhetni a' parliamenti szabaditékokbul. —

Franczlaország.

Merilhou a' májusi zendületről beadott hivatalos jelentésében következőleg nyilatkozik az egész merény főintézőjérül: „A' főszerepet Barbés játszá. Ő 29 éves, Guadeloupe szigeten születék és közelebb Carcassonneban lakott. Szüléji halálakor meglehetős vagyont örökle, földbirtokkal együtt Carcassonne vidékin, 's külön mesterséget nem üz. Politikai vétség miatt ötödször áll most törvényszék előtt. A' lőporpörben egy évi fogságra itélteték, de a' közbocsánat által szabadságba jutott. Mult áprilban Provenceba rándulás ürügye alatt egyenesen Parisba utazott, hol a' rendőrség azonnal minden léptit figyelemmel követé, mit gyakori lakváltoztatással törekvék meghiusítni; korcsmákban mindazáltal mégis gyakran olly férfiakkal látá őt társalkodni a' rendőrség, kik respublicai társulatokban részesülés miatt gyanusok valának. A' zendület kiütése napján lőpor-osztogatással láták őt foglalkodni szomszédi közt. A' jogministerségi palota előtt parancsnokló őrtisztet Barbés lövé agyon 's midőn ez iránt kérdőre vonatnék, következőleg válaszolt: „Köztünk republicanusok közt és köztetek jogrul nem lehet szó; itt csak az határoz: kinek van birtokában a' hatalom. Azon szerep, mellyet Önök velem e' pörben játszatni akarnak, nincs kedvemre. Akaratom ellen is el fogom ugyan a' szerepet játszani; de koránsem ugy, mikép azt Önök kiszabdalták." Barbés legnagyobb elszántsággal harczolt, 's három sebe vérzett, midőn a' katonák hatalmába jutott. A' zendület másik két főnöke, Blanqui és Bernard, megszabadult. A' „Moniteur républicain" miatt elitéltek az esküttszék itéletével nem elégülvén meg, fölebbvinni határozák ügyöket. — Isoard bibornok és auchi érsék lyoni érsekké lön. Isoard a' Bonaparte családdal rokon. — A' jun. 19ki pair- és következmai ülésben a' belga-hollandi szerződések hitelesitett másolatit mutatá be a' kormány. Ezután 238 szóval 12 ellen azon törvényjavaslatot fogadá el a' kamra, miszerint minden idegen menekvő ezentul szabadon fogja változtathatni lakhelyét, miután öt évet töltött el valamelly franczia ezredben, vágy városban. Csupán a' pyrenaei tájakat és Szajnamegyét nem szabad erinteniök különös kormányfölhatalmazás nélkül. — A' tengerészethez jött hiteles hirek szerint valamennyi hadihajó, mellyek fölkészittetésire parancsot adott a' kormány, jul. végén minden perczben meg fog indulhatni Levanteba. A' matrózszedést igen élénkül üzik minden tengermelléki vidéken. Néhány lap szerint két részre fog oszlani a' franczia hajóhad, 's egyik Boszpor torkolatjánál figyelend, mig a' másik Egyiptus partvidékit tartandja őrszem alatt. Harcznyilatkozás előtt elválva marad e' két hajóhad; a' viszonyok fenyegetőbb alakot öltése esetén mindazáltal mindkettő tüstint egyesülni fog az angol hajócsapatokkal. — Saint Amandban némi zavar üte ki a' község fája eladatása miatt. A' helyhatóság azonnal szükséges rendszabályokhoz nyult az ingerültség elnyomatására, mellyet egyébiránt leginkább azon, a' népközt általányosan uralkodó, véleménynek tulajdonithatni, miszerint ez jogot vél tarthatni az erdő minden külön részeihez. — Bizonyos idő előtt parancsot adott a' tengerészminister néhány hordó tengerviznek Havreból Parisba hozatására, próbatét végett valamelly uj találmánynyal. Az első próba jun. 18ikán ment véghez a' tengerészügyi kormányzóság jelenlétiben, 's a' süker minden várakozást meghaladott. A' tengerviz, keresztül folyván az uj találmányu készületen, olly jó és fris lőn, mint a' legjobb forrásviz. A' használat is egészen megfelelt a' várakozásnak. E' próbakészület 500 ember számára képes tengervizet ihatóvá tenni, 's igy már most meg van fejtve azon óriási föladat, mellyet méltán számithatni századunk leghasznosb találmányi közé, mivel az egész ügyön általányos és határzó fontosságu fordulást eszközlend. —

(Diplomatai lakoma a' török követnél. Elegy.) Jun. 19kén pompás lakomát adott a' parisi török követ Resid basa tiszteletére, ki még folyvást Parisban tartózkodik. Valamennyi első- és másodrendü képviselő elfogadá a' basa meghivását, ki finom 's ügyes jártassággal felelt meg házgazdai tisztének. Még a' pápai követ is megjelent e' lakomán. Asztal után nagy sétát tettek a' vendégek 's a' nagyszerü kertben és regényes zöld pázsiton végzének el holmi fontos diplomatai vitatásokat. Soult tábornagy hosszasan beszélgete Resid basával, ki olly pörge nyelvvel beszéli a' franczia nyelvet, hogy e' részben, mint a' Charivari mondja, alkalmasint jóval meghaladja a' vitéz tábornagyot. — Meer b., cataloniai volt főkapitány, és Breton, másod parancsnoka ugyanazon tartománynak Barcellonából gőzösön Port-Vendresba érkezének. A' föllengősdiek halálosan gyülölik Meert, ki azon pillanatban hagyá el Barcelonát, midőn Izabella fregát Valdes tábornokkal, az uj kormányzóval, a' kikötőhez közelite. — Jun. 20kán 3½ órakor mintegy száz fekete frakkos férfi megjelenése a' tuileriák előtt némileg meglepé a' népet. Néhány pillanatig általányosan következmai küldöttség tagjainak hivék őket; utóbb azonban köztudomásuvá lön, hogy a' répaczukorgyár képviselőji udvarlottak Laj s Fülöpnél. Ezen urak nagy számát épen nem csudálhatni, mert a' gyártulajdonosak 200 franknyi büntetés alatt kötelezének minden képviselőt Parisba megjelenésre a' czukorügy-vitatáskor. — Chapuys-Montlaville inditványát a' jul. zendület áldozatai porló maradványinak a' juliusi osz-

lop alá temetésire, jun. 20dikán minden módositvány nélkül egyhangulag helybenhagyá a' következmrai választmány. — Bernard, egyike a' májusi vezéreknek, jun. 12kén éjjel a' rendőrség hatalmába jutott. — Algirból huzamosb idő óta nem érkezvén hivatalos tudósitások, a' National némelly magányos hirek után, miknek valóságáról mindazáltal nem kezes, azt állitja, hogy Abdelkader rögtön megtámodván a' franczia serget, fogságba került. — A' ministeri lapok hangosan panaszkodnak a' kamra hanyagsága ellen, mellynek következtiben a' legfontosb anyagi jóllétet tárgyazó kérdések is alig juthatnak vitatás alá, holott a' kormány létezése épen leginkább csak illyenek eldöntésitül függ. — A' keleti ügyek élénk figyelemben tartják a' fővárosi politikusokat, elannyira, hogy a' májusi zendülők és a' respublicai Moniteur kiadójinak ügyét is feledni látszanak. — Parisban olly hőség uralkodik, minőre legéltesb emberek is alig emlékeznek. —

Törökország.

Konstantinápoly, jun. 5kén: Alexandriában Medem gr., orosz főconsul, által tett kibékitési remények naprul napra mindinkább elenyésznek; a' szultán szilárdul 's határzottan háborut ohajt; csak kedvező szélre várnak 's azonnal hajóra szálland a' 12 ezer főnyi uj sereg (polgárkatonaság), noha Ponsonby és Roussin nyilványiták, miszerint a' franczia 's angol hajósergek mindenkép gátlani tudandják a' török 's egyiptusi hajósergek összeütközésit; a' szultán, ugy látszik, számol arra, hogy az angol consul nyilatkozványi nem komolyak. Az emlitett 12 ezer főnyi sereg Syria partjain szálland száraz földre 's ez szolgáland jelül Hafiz basánál a' hadimunkálkodások megkezdhetésire. E' közben Birt erősitgetik, ez csatavesztés esetén a' visszavonulást fogja födezni; porosz tisztek ügyelése alatt történnek az erősitési munkálatok. Általában a' török seregnél nagyon érezhetni a' jó tisztek hiányát, főleg jó tábornagy hiányzik; az egyiptusi sereg ellenben mindkettővel el van látva. Ibrahim basa Hafiz basát mindenben felülmulja, főleg pedig hadi dolgokban. Utóirás: Jól értesültek szerint a' Mehemed Ali elleni hadnyilatkozvány már föl van téve, egyedül a' szultán hirtelen rosszulléte gátolja annak megjelenhetését, ki igen erős vérköpésben szenved, mi életét halállal fenyegeti; ezt azonban a' közönség előtt lehetségig titkolják. E' betegség tán ismét elhalasztja a' háborukitörést. Azonban a' syriai határszéleken 's pedig az egyiptusi sereg részirül, ellenségeskedési tettet követének el; egy egyiptusi seikh ugyanis azon hirre, miszerint a' törökök Syriába szándékoznak nyomulni, Bagdad mellett török birtokba rontott 's több helységet lerombolt 's elpusztita. Ibrahim ugyan parancsot ada azonnali visszavonulásra 's nyilványitá, miszerint a' seikh e' tette nem a' felsőség rendeletéből származék; ez azonban Hafiz basát hihetőleg nem nyugtatja meg, sőt örvendve kap az alkalmon háboru-elkezdésre. — Roussin franczia hajóvezér 's Nuri effendi közt igen heves szóvita történt, a' hajóvezér szándékos csalással vádolá a' törököt, mert mindig ellenkezőrül biztatgatá őt, mi Syria 's Egyiptus ellen volt rendelve. Nuri effendi kitérőleg válaszolt ugyan, de nem vőn magának fáradságot a' harczkitörés eltitkolására. A' nagyhatalmak egyik képviselője Mehemed Alivali kibékülési tervet adott elő, melly szerint ennek függetlenségét a' porta megismerné; Nuri effendi azonban az egész tervet kedvetlen válasszal utasitá el. —

Alexandria, május 27kén: Tegnapelőtt egy hirnök Syriából azon hirt hozá, miszerint a' török sereg tömegestül ismét előre nyomult 's a' háboru már elkerülhetlen, mert a' törökök olly állomásban vannak, mi nem maradhat állandó, 's igy vagy meg kell az egyiptusiakat támodni, vagy tökéletesen visszavonulni. Mehemed Ali divánban is kimondá már nyiltan, miszerint hihetőleg az első összeütközés már megtörtént, hozzáteszi azonban, hogy minden ellenségeskedés-kikerülés mellett, a' háboru rá van tolva. Mint látszik Ibrahim basa igen szigorun ragaszkodik az atyjától kapott rendelethez, és semmi esetre nem kezdend harczot; de ármánynyal el a' törökök ellenében; 1500 főnyi előserget sánczoltata körül a' 8 ezer főnyi török sereg előtt 's minden órán azon hirt várja, hogy az utóbbiak, az egyiptusi sereg kisded száma által elcsábittatva, megtámadják amazokat 's igy a' háboru kezdve van. A' török sereg élelmi-szerekre nézve igen rosz lábon áll 's katonáknak és lovaknak nincs mit enniök; már 200 török katona szökött át az egyiptusi sereghez. —

Trieszt, jun. 19kén: Alexandriai jun. 7iki levelek szerint, mellyeket mai postán kaptunk, a' törökök Syriában csakugyan néhány helységet hatalmokba keritének, de gyakori szökések által a' török sereg igen gyöngül, melly egyébiránt is igen rosz lábon áll. A' smyrnai lap szerint általányosan elősergi csatákat rebesgetnek, miről azonban semmi részletet nem tudhatni. A' tegnap érkezett gőzös igen fontos sürgönyöket hoza magával, miket azonnal Bécs felé inditottak gyors hirnökökkel. — Boghos bey kölcsöntervet hoza javaslatba, mit az itteni kalmárok igen készek teljesitni. A' kölcsön fele gyapotban fog adatni. —

Az ausztriai Lloyd Alexandriából jun. 6kárul következő kivonatát közli Ibráhim basa máj. 29, 30 's 31iki napiparancsinak: „Uru kerületben, Antap tartományban, Hafiz basa csapati 14 helységet szálltak meg, ki a' lakosok között fegyvert osztata szét, a' nép vénjeit összehivatá 's diszöltönyökkel ajándékozá meg. Három lovagot (henadi) fogának el a' fölfegyverzett lakosok 's Hafiz basa elibe hurczolák 's az érettük járuló dijt követelék. A' török tábornagy csapatinak parancsot ada egyiptusi katonasággal találkozás esetén, azonnali rájok lődözésre 's őket foglyokká tételre. Nezbiben álgyudurrogás hirdeté Hafiz basa megérkeztét. Hireket terjesztgetének, mellyek szerint Ibrahim basának nem szabad lenne előre nyomulnia, sőt a' török sereg szeme láttára Cairoig kell visszavonulnia; továbbá, hogy a' musi basa csapati felével a' török sereghez ment át, 's egy török tábornok 11 ezreddel nyomul előre 's mihelyt megérkezik, Hafiz basa azonnal 140 álgyuval Antap ellen nyomuland. A' lakosokat mindenütt azzal ijesztgetik, hogy Hafiz b. férfit, nőt, gyermeket irgalom nélkül kardra hányat, ha a' lakosság késkedés nélkül meg nem hódol. A' helységek főnöki Hafiz basa elibe hivattak, kiket arany órával ajándékoza meg. Falujokba visszatérve, a' főnökség összegyüjté a' helység véneit és ellenállásra szólitá fel az egyiptusi csapatok ellen; továbbá 4—5 helység férfiait falujokban összegyüjték 's fölfegyverzék, hadi szerekkel Hafiz basa látván el őket. Máj. 31ki tudósitás szerint a' marasi török basa a' kurd-daki népséget ellenállásra szólitá fel az egyiptusiak ellen; ugyane' basa magasb rangu tisztei a' kurdokkal alkudozásban vannak 's mindenütt hitegetik a' népet, Koniahban 16 ezer, ugyanannyi Giftakanban, 20 ezer török sereg Karamaniában állomásoz 's e' csapatok Kulek Bogos felé viendik utjokat. Egy másik nagy török sereg Nyde kerületen keresztül nyomul Syria ellen 's 11 kurd ezred a' marasi basa vezérsége alatt, Kaiserie mellett indulásra kész. Illyes hirekkel ügyekeznek a' környék lakosit fölingerleni, mi Antapban már sükerült is. — Magiun bey két hirnöke azon tudósitást hozá, miszerint aráb lovassága 5 zászlóaljját Felbesirnél sokkal nagyobb számu török lovasság, gyalogságtul segittetve, megtámadá 's viszszaveré. Ibrahim basa alig hallá e' hirt, azonnal 7 lovas ezreddel 's a' lovas pattantyusság 12 álgyutelepével előre nyomult 's már Felhairba erkezék, honnan parancsot ada Soliman basának sergével utána indulásra.“ —

Belgium.

A' következmrai máj. 17diki ülés kezdetén a' hadminister törvényjavaslatot nyuja be, melly a' polgári katonaság szolgálatidejét 8 évre határozza. A' két utólsó évet a' tartalékseregnél kötelesek eltölteni 's itt minden katonai engedély nélkül bátran léphetnek szent házasságra. A' törvényjavaslatot illető biztosság vizsgálata alá bocsáták.

Brüssel, jun. 1jén: A' ministeri Independantban olvashatni: „Hihetni reményljük, miszerint az april 19ki szerződés helybenhagyatása minden hatalom részirül már utnak indittatott. Máj. 31ke volt utólsó napul határozva a' helybenhagyott szerződések kicseréltetésére Londonban; A' valódi kicseréltetésre majd nap fog határoztatni; — hogy a' kanczellariák már utra bocsáták az aláirt szerződéseket, arról a' londoni tanács tudósitva van. — (Lásd Franciaországot.)

Brüssel, jun. 5kén: Tegnap este iszonyu vihar dühönge Brüsselben 's környékin, melly nyolczadféltül egész tizig tartott; az eső szakadatlanul ömlött egész éjszaka, a' Senne több helyen áttört partjain 's gátlá a' közlekedést. Everben hat házat dönte föl a' szél, miket a' viz elhurczola; Vilvordeban a' balsors borzasztó vala, 20—40 személyrül beszélnek ugyanis, kik e' rettentő éj áldozati levének, közülök nagyobb rész a' beomlott ház által vesztette életét. Ma reggel minden sürgöny kimaradt, még azok is, mellyek vasuton szállittatnak, 's ez tanuság arra, hogy a' förgeteg nagy kiterjedésü volt. Ostende 's Lüttich felé járó vasuti kocsik sem indulhatának el ma reggel a' vizkiöntések miatt. — Egy másik brüsseli levél szerint: „Burghtban, Vilvorde mellett, kilencz kisded ház omlott be; az omladékok között 20 gyermek veszté életét, négyet elővontak belőlük holtan, a' többi 16tot még ma sem találhaták. Brüssel 's Mecheln közötti vasutat a' viz ellepé 's igy a' szántóföldeket is; az olly nagy reménnyel kecsegtető vetéseket pedig a' viz tönkre tevé.“ —

Németország.

Jul. 1jétül Regensburg és München valamint Augsburg és Regensburg között naponkénti gyorskocsizás lépend életbe. — Philippsburg lakosi jun. 12kén reggel iszonyu tettnek voltak tanuji; Bühler itteni kőmüves ugyanis kétségbeesés 's életunottság dühétől elkapatva, 3 legifjabb gyermekét meggyilkolá 's azonnal jelentést tőn saját tettéről a' városházánál; a' legdühösb elmeingerültség között borotvával nyakát akará elmetszni, de gyors közbejövet által gátolák tettében. Bühler akkor végzé gyilkolásit, midőn felesége mezőn dolgozék, és senki nem volt a' háznál. —

(Tromlitz meghalt.) Az irói világban Tromlitz név alatt ismert Witzleben ezredes meghalt Drezdában junius 5kén; született 1773ban Weimarban. Novellái, regényei és elbeszélései Arnold könyvárusnál 60 kötetben jelentek meg. —

Olaszország.

Florenczban május 18dika reggelén 11 órakor halt meg Napoleon legutólsó nőtestvére Karolina, Murat neje, hajdan Nápolyország királynéja, ki Murat halála óta Lipona grófnőnek nevezé magát; két fija, mint polgár, Amerikában lakik. —

(Magyar szinház.) Udvarhelyi Miklós opera-rendező jutalmaul, jövő szombaton jul. 6ikán „NORMA“ daljáték 2 felvonásban, Bellinitől adatik, mellyben Joob ur, a' kassai szinháztól, Sever szerepét szives volt elvállalni.

Gabonaár. Vidéki városink piaczin: pozs. mérője váltó garas.

	buza	kétszer	rozs	árpa	zab	kukuricza	köles
Jun. 18kán Debreczen.	90—80	80—70	60—55	41—40	40—38	62—60	80—75
„ 20kán Ungvár .	114-110	91- 87	78—75	63—59	40—36	74—70	—
„ 21kén Uj-Becse .	100-90	80—65	—	30	32	40	—
„ 21kén Temesvár .	90—80	70	—	—	32	45	—
„ 22ken Pecs . . .	90—80	80—70	65—60	48	44	60	45
„ 22ken Baja . .	80 67	63—56	56	36	32	50	50
„ 22kén Komárom .	100-96	80—78	—	65—60	46—42	—	—
„ 22ken Körmöcz .	—	—	100-96	70—64	54—50	—	-
„ 22kén Szeged .	90—85	70—65	—	40—36	40	50	60

Pénzkelet: Bécs, jun. 28kán: 5 pCtes statuskötelezvény 107⅝; 3 pCtes: 82⅛; 1821iki kölcsön: 150; 1834iki: 670; 1829ki 267¼; cs. k. arany-agiója: 4⅛ pCent; éjszaki vasut-részvény: 103 3/16; győri: 104½; majlandi: 102¾; Eszterházy sors: 44½.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtaja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. — szombat, jul. 6.

JELENKOR.

1839. — 54ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hírek; kinevezések és előléptetések; budapesti napló: pesti gyapjuvásár, uj vasfürdő, magyar játékszín, hetesi lóverseny, dorozsmai vásári ünnepély; különféle: libethányai felhőszakadás, gyapjuvásári hírek Lipcsébül 's Berlinből, Zrínyi gőzös először a' bajai Sugoviczában, 's a' t.; nyiregyházi szerencsétlen villámsujtás által; alsó-zsidi tüzvész; Milos hg lemondó iratai; 's a' t.) Amerika. Portugália. Spanyolország. Anglia (Brougham inditványa a' serházak kevesbitése iránt; parliamenti ülések; Palmerston nyilatkozata Perzsia ügyében; 's a' t.) Franciaország (Soult tábornagyot lemondandónak hirlik a' ministerelnökségrül; 's a' t.) Törökország (a' háboru Mehemed Alival megkezdve; 's a' t.) Németország. Belgium. Hollandia. Olaszország. Gabonaár. Dunavizállás. —

Magyarország és Erdély.

Pozsony jul. 3dikán: A' KK és RRdek jun. 26dikán a' Főrendek viszonüzenetét a' pesti sérelem tárgyában tanácskozás alá vevén, előbbi véleményök mellett maradtak 's uj üzenet átküldését rendelték, melly f. h. 2án a' Főrendek tábláján vitattatván, ezek szinte megmaradtak nézeteiknél 's második viszonüzenetet határoztak.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége f. é. jun. 4iki határzatában Lippay Gáspár orvostanárt magyarországi szemorvossá méltóztatott nevezni. —

Ő cs. k. Fels. Pozsonyban létekor e' város különféle intézetire köv. adakozásokat kegyesk. tenni: 1) Az utczai koldulás megszüntetését czélzó egyesület alapitványához, kórházastul 1000 fr.; 2) A' siketnémák intézete alapitványához 500 fr.; 3) az irgalmas barátok kórházára 500 fr.; 4) a'sz. Erzsébet apáczai kórházára 400 fr.; 5) a' Boldogasszony apáczai alapitványához 400 fr.; 6) az Orsolya apáczáiéhoz 300 fr.; 7) a' polgári kórház alapitványához 400 fr.; 's az árvaházéhoz 300 fr.; a' két kisdedovó-intézet mindegyike alapitványához 300 fr.; összesen 600 fr.; végre 9) a' váraljai és a' zuckermandeli szegényápoló két egyesület alapitványaihoz egyenkint 200 fr.; összesen 400 fr.

Budapesti napló. Az itt még folyvást tartó gyapjuvásár eleinte némi pangást mutatott, mi leginkább onnan származott, hogy a' termesztők nem akartak a' vevők csekély igéretire hajlani; noha a' német gyapjuvásárokrul nem épen minden tekintetben egészen kielégitő hirek érkeztek. Végre azonban az igen számos külföldi és hazai vevő mégis tetemesül élénkité az adásvevést, mi az árra nézve is üdvös befolyást gyakorla. Egy nyiretü gyapju mázsája 3—10 pgő forinttal kelt tavalyinál magosb áron. Leginkább kelt a' jó középminőségü gyapju 70 ftól 90ig. Megjegyzésre méltó, hogy ez uttal igen számos angol gyártulajdonos jelent meg Pesten, 's jövendőben, hiteles tudósitás szerint, még többen szándékoznak a' kutfőhöz jőni 's első kézből vásárlani. — Több napig tartott szeles, hüvös idő után végre lecsöpdesült a' lég, 's a' nyári meleg ismét kivitta jogát; a' majd általányosan félbenszakadt fürdést pedig ujra megkezdék testvér fővárosunkban. Fürdők tekintetében is halad a' semmiben hátra maradni nem akaró Pestünk. Az idén ugyanis ismét egy uj fürdőforrást födöztek föl a' Király-utczában az ugynevezett „Remete“ telken, melly vas- és sórészeket foglal magában; a' fürdést néhány nap előtt kezdék meg ez uj egészségjavitó intézetben. — Vajda „Dalhon“ czimü beszélygyüjteménye IIik füzete már megjelent; tartalma: „Mágusz-leány,“ és „Atila halála.“ Négy füzetre 1 pgő forintjával még folyvást minden pesti könyvárusnál aláirhatni; egyes füzetek bolti ára 1 f. 30 kr. p. p. A' pesti német Tageblatt azon hirt közlé, miszerint Pyrker patriarka-érsek „Tunisias“ czimü hősköltemény rövid idő mulva meg fog jelenni magyarul, Vajda Péter által forditva. E' hir alaptalan; Vajda nem forditá az emlitett munkát. — Nagy Ignácz Színmütárának IIik füzete is elhagyá már a' sajtót, tartalma a' pesti színpadon kétszer tetszéssel adatott „Fehér és Fekete“ eredeti szomorujáték 4 felv., Kuthy Lajostul. A' IVik füzet augusztusi vásárra jelenend meg, 's „Egyesüljünk!“ czimü 4 flv. vigjátékot foglaland magában Nagy Ignácztól. — Magyar színpadunkon jun. 29ikén, Pesten először adaték „Ördög Róbert“; 30ikán „Enzensdorfi póstalegény“; julius 1sején „Capriciosa,“ 2ikán „Beatrice di Tenda“, 3ikán „Az alcsúti rózsák“ Albini után Lukács Lajos által forditva; 4ikén „Angelo“ szomj. 4 felv., a' hév nyári napokban kevesen látogatják színházunkat. —

(Milos hg lemondási oklevelei.) Zimony, jun. 14kén: „Az előleges jóslatok csakugyan valósultak Szerbia jövendő kormányzata iránt: ma dél előtt ugyanis gyülést tartván a' tanács, ideigl. kormányzókul Petronievich Ábrámot, Obrenovics Jefremet és Vucsics Tamást választá. Sietek egyszersmind hiteles forrásból közleni Önnel Milos hg lemondó okleveleit. 1) Lemondás a' tanácshoz, egyetemi felsőséghez, papsághoz és egész szerb nemzethez: „Mivel a' szerb nemzet számos évi vezérletéveli fáradozásim következtiben elgyöngült egészségem nem engedi azt tovább folytatnom, tehát elhatárzám a' szerb fejdelmi méltóságról önként lemondani, 's magamat a' tett esküvések alul föloldani. Lemondok tehát ünnepélyileg ezennel 's mindenkorra e' méltóságról, föloldom magamat eskü alul, Milan idősb fiam javára, ki a' szerb nemzetnek adott hatiserif 's nekem különösen küldött berat értelme következtiben, törvényes utódom a' szerb fejdelmi méltóságban. Mivel pedig sok évi fáradozás után nyugalomra 's pihenésre mulhatlan szükségem van, örökre elhagyom Szerbiát, 's azon egyetlen vigasztalást viszem szivemben, hogy hazámat törvények és szabaditékok által biztositám, hatalmas véddel ótalmazám, 's béke, rend, egyetértés és elégültség közt hagyom. Annak hitelesitésire, hogy e' lemondásom valódi akaratommal van irva, tudatom, mikép Mihály, ifjabb fiam, parancsombul kereszt- 's vezeték-nevemmel (miután magam irni nem tudok), 's pöcsétemmel látja el ez oklevelet. Belgrád, junius 13kán 1839. Obrenovics Milos.“ II.) Lemondás, szerb fejdelemségbeni utódomhoz, szeretett idősb fiamhoz, Obrenovics Milan urhoz: „A' szerb nemzet sokévi fáradságos vezérlete által gyöngült egészségem, a' fejdelmi méltóságról lemondásra határzott, 's annak, a' legmagasb, a' szerb nemzet és számomra küldött, hatiserif és berat rendelése következtiben reád ruházására, mit ma, lemondásom tudatása által a' tanáccsal, felsőséggel papsággal 's egész szerb nemzettel, véghez is vivék. Midőn tehát ezt tudtodul adom, 's e' méltósághoz, mellyről önként mondok le, szerencsét kivánok, atyai áldásomat adom neked azon legforróbb könyörgéssel hogy a' mindenható, mennyei bölcseségével ugy vezéreljen téged, miszerint szeretetét azon népnek, mellynek feje leendesz, 's mellynek jóllétét mindenkor sziveden kell viselned, állandón birjad, 's hogy a' nép jogszerü áldásit minden oldalról szaporitsd, atyja légy a' hazának és fia a' mennyei atyának édes atyád örömére, ki neked mindenkor teljes szivéből 's egész lélekerejéből mindennemü földi 's mennyei javak élvezetét kivánta és kivánja. Belgrád, jun. 13kán 1839.“

Keszthely jun. 30kán: Tegnap Alsó-Zsid (Zala-megyében) az ünnepi ájtatosságra készületnél délelőtti 10 óra tájban hirtelen, az éjszaki szél által tetemesül élesztett, tüzvész martaléka lön a' lelkészi lakkal együtt. A' szerencsétleneknek, kik csak életüket menthetni ügyekeztek, majd mindenöket elhamvasztá a' pusztitó elem. Milly szivrehatólag festé ma egyházi lelkes beszédében Svastics Károly apát 's keszthelyi lelkész ur saját hivei előtt e' borzasztó csapást ért szomszéd helybeli szerencsétleneknek a' ragadozó lángok közti kétségbe ejtő pillanatit, 's jelen inséges helyzetét; 's milly könyörületre buzditó szavakkal lelkesité az őt tisztelő községet tehetség szerinti adakozásra, midőn ő már titkon előleg a' szenvedőknek 100 kenyérrel sietett szükségükön enyhiteni, bizonyiták a' számos hallgató szemeiből gördült könyek 's hiedelmünk szerint bizonyitandják még szivesb adakozásukkal is. Hála a' lelkes emberbarátnak!

Kis-kún Dorozsma, junius 24kén: Ritka ünnep örömét élvezték mai nap a' hajdan török iga alatt végkép elpusztult, később a' mult század első tizedében tős gyökeres magyar családoktól újra megszállott 's most 8400 lelket kebleszitő, szelid kormány alatt a' mivelődés útján gyors léptekkel haladó, Dorozsma szabad helység lakosi, midőn ap. fels. urunk által Velencében m. évi oct. 5kén aláirt kegyelmes szabaditékánál fogva örök időkre nyert, évenkint négyszer tartandó, sokadalmi jogot legelőször gyakorlásba hozván, a' köz örömet ünnepélyes szertartással 's vele párult diszes vigalommal kitüntetni alkalmuk volt. Miután a' rokoni egyetértésben virágzó Kis-kun kerület városinak küldöttei és számos úri vendég koszorújában megyebeli kapitány Szabó József a' köz szorgalmat, polgári jóllétet és boldogságot, mint az áldott béke gyümöleseit, tárgyazó beszédével megnyitá a' szertartást, a' k. kir. levél nyomban következett felolvastatása után taraczkdurrogások, örömkiáltozások és harsány zeneszózat hirdeték a' nap nevezetességét, melly a' nép számára kitüzött vigalmak élénk változatossága 's adásvevés gyors menete által kedves látványnyá varázsoltaték a' nemzeti nyelven kivül egyebet nem hallató néptömeg hullámzási közt. Délben a' városház udvarán emelt tágos deszkaterembe gyült mintegy 200, mindkét nemü vendég, hangszerek zengési mellett bő asztalnál szerte ismért kun barátsággal vidámittattak fel, hol is ősi szokás szerint örömpoharakat üritve közlelkesülésel üdvözölteték dicsőn országló fels. királyunk, szeretve tisztelt fens. nádorunk és főkanczellár ő exc., örömömledezéssel harsogtaték a' hármas kerület kormányán ülő tiszti kar, több jeles uri vendég és a' testvér jász-kun nemzet. Viradtig tartott tánczrekeszté az ünnepélyt, mellyen a' már előbb jelenvoltakon kivül szomszéd Szeged városból nevezetes számmal érkezett deli hölgyek 's ifjak diszeskedének szivemelő tánczaikkal. Kedves volt szemlélni, mi fogyhatlan örömmel járták a' haza némelly vidékin már szinte divaton kivüli magyar tánczot. Igy él az öröm, hol nemzeti szellemü kellemekkel párosittatik a' haszon, de tartós becsü akkor, ha emberiségi 's hazafi jótettek örökitik!

Nyiregyháza, jun. 23kán Városunk borzasztó látvány szemtanuja volt. Reggelünk, miután az éjnek egy szaka folytonos villámzás közt mult el, földalatti hanghoz hasonló tompa dörejjel, előjeleül a' következő viharnak, köszönt be; melly jelenet igen meglepő vala reánk nézve, kiknek a' tegnapi csendes est, 's holdvilágos alkony tiszta derült napot igérének, 's engedének reménylenünk. Aggodalmunk nőtten nőtt, a' mint az előtt mosolygó szelid eget pillanatokként borúsabbodni láttuk, mellyen egy nyugotrul tornyosuló felleg koronkénti dörgedezés között, előbbre vonulva terjeszté fölünkbe fekete szárnyait. Végre omlott a' zápor az elemek folyvási harcza között, 's aggodalmunk legfőbb fokra hágott: midőn hirtelen egy villám előttünk czikázva leront, dördültét mély csend váltá föl, mit az omló zápor rémes zuhogása még döbbentőbbé tön. Kevés pillanat mulva mozgás terjeng az utczákon, embereket látunk élénken tükrözve arczaikon az ijedelmet, a' serdülő leánysereg hozá az első hirt, kik némi veszélyes előérzettől indittatván, a' villámcsapás felé irányozva lépteiket, valának a' borzasztó esetet látni szerencsétlenek; t. i., egy társokat, egy barátnéjokat künn a' városmelletti mezőn, holtra villám-sujtottan földre rogyva. Egy süheder leányka t. i., ki gyámanyjától bizonyos dologban a' közel faluba küldetvén, haza térendő vala, lőn áldozatja e' duló elemnek! Valóban szinte a' halál angyalát látjuk minden felhőben lebegni városunk fölött: ha a' gyakori szomoru eseményeket, miket a' könyörtelen elem okozott, ha egy hizat leégve, két embert halva, több barmot megölve, mellőzvén a' száraz villám okozta károkat, sérüléseket, — e' jelen történettel egy gondolatban kötjük össze, hozzáadván, miszerint azok néhány n. p alatt történtenek, 's mennykőcsapás által levének halál-martalék. De bármi félelemmel rázzák is át kebleinket e' történetek: bizalom teljes fohászokat emeljünk bölcs utai iránt ahoz, ki fölfegyverzé a' villámokat életoltó erővel. K.

KÜLÖNFÉLE: Utólsó jegyzéke a' tavalyi yizáradáskor kárvallott dunamelléki lakosok számára a' segélyosztó biztossághoz érkezett adakozásoknak: m. Teleki József, Ádám, Sámuel és László testvér grófok 1000 ft., Kecskemétről a' temetési egyesület Vitt János által 23 f., Hám Ján szatmári püspök 215 f. 20 kr., Bázelből Brukhard pap 2 f., Znamenák József Privigyén 20 f., Szaniszló Ferencz apát és kanonok, nyomtatott

egyházi beszédéből bejött 52 f., Weil Fülöp emlékkönyve eladott példányai árát 149 f., Seymann Miksa b. krajovai gyógyszerész 10 f., Farkas István szendrői gyógyszerész 2 f., Beller József 10 f., Jeszenszky Antal 1 f., Ján János 24 kr., Sepsi községe 70 f., a' bánsági bányaigazgatóság 200 f. 20½ kr., Jászberényből Tatzmann István főpénztárnok által Gegő Elek egyházi beszéde 50 példányiért 20 ft., nevezetlen 1 f., Tormásy Lajos békesmegyei főorvos Gegő Elek egyházi beszéde 60 példányiért 24 f., Becskerek város 20 f., Violics Péter 1 f. — Libetbányán jun. 11kén olly felhőszakadás 's jégeső volt, melly ötven 's több mázsás sziklákat sodra le a' hegyekről, a' dombokon állott csűröket elsöpörötte, az erős kőházakat megszaggatta; a' városon keresztül folyó patak megáradván a' szomszéd házakat elöntötte: tömérdek juhot és szarvasmarhát részint a' jég vert le, részint a' zuhanó vizár sodort el; 20 ember a' halálos vészből megszabadult ugyan, de a' hullámok közt is sok találta halálát 's e' borzasztó látvány félóraig tartott. Az okozott kárt 19ezer v. ftra becsülik. — Nógrád megyében Lapujtőn egy uri asszonyság martzius elején egy idétlen 's három hónap mulva egy más gvermeket szült. E' másik magzat is meghalt, az anya egészséges. — Külföldi híreink a' gyapjukereskedésrül meglehetősen biztatók, vagy legalább megnyugtatók. Lipcsében a' juniusi gyapjuvásár általányosan megfelelt a' közvárakozásnak. Összesen 41,072 mázsa gyapju gyült össze, 's e' nagy mennyiségbül 38,465 mázsa csakugyan el is kelt. — Berlinből irják, hogy több év óta nem gyült a' mostanihoz hasonló nagy gyapjumennyiség az ottani vásárra. Az egész mennyiség 60 ezer mázsánál is többre ment. Az árkelet következő középarányban mutatkozék: legfinomabb egynyiretü gyapju mázsája 100—125 tallér, középfinomé 80—92½, és 70—77½, közepé 60—67½, közönségesé 40—50 tallér. Királynénk ő cs. kir. föls. Pozsonyban tartózkodtakor az ottani jótékony intézetek közt a' várasi árvaházat is legmagasb látogatásával szerencsésitvén, legf. tetszése nyilvánitása mellett egyszersmind 200 pgő forinttal méltóztatván szaporitani az intézeti pénzalapot. — Szeberinyi János, bányászkerületi evang. superintendens jun. 18kán végzé egyházi vizsgálatát megyéjében, melly alkalomkor szokott lakomákon kivül egyes jótékkel is szépen kitünteték magukat némelly buzgó honfiak. Igy Nyáry b., volt alispán, bagonyai alattvalóinak 600 forintot szivesked ajándékozni szegény iskolagyermekeknek könyvvételre; Ulman szolgabiró ugyan e' szép czélra Drenóban 350 forintot. Maga Szeberinyi is némi alapitványt tőn a' bagonyai iskolagyermekek javára, emlékeül azon kitüntetésnek, hogy épen ott juta kezébe a' jenai tud. egyetem hittanári oklevele, mellyel őt az megtisztelé. — Bajai hírek szerint jun. 23ka ritka ünnepély volt az ottani lakosság számára. Zrínyi gőzös ugyanis, melly különben mindenkor a' várostul távol eső nagy Dunán szokott kikötni, ezuttal, használván a' rendkivül magos vizállást, egyenesen a' város mellett vete horgonyt, az ugynevezett Sugoviczában. Dunánk ez ága mellett számos mozsár volt kiszögezve illő távolban egymástól, minek következtiben a' jellődözés által már értesültek a' partra tóduló lakosok a' gőzös közelgéséről, midőn az még távul volt a' várostul. Végre ezer ember örömrivalgási közt, kiköte a' lobogók, vitorlák és szellegekkel diszkedő Zrínyi, 's a' polg. zenészkart százszorosan multa felül a' sokaság éljen-zajongása, mellyel a' gőzöst 's kapitányát üdvözlé. Miután mintegy fél óra alatt mintegy 50 utast és nagymennyiségű árut 's málhát vett födözetére a' gőzös, hasonló örömjelek 's üdvözletek közt folytatá utját. A' magas vizállás olly kedvező volt, hogy a' csekély kerülés mellett sem veszíte időt a' gőzös. — Az alföldön — némelly magányos levelek szerint — Szegeden mult hó közepe után két kártyás, fürdőbe szándékozván utazni fosztogatás végett, kártyaasztal mellett, a' vendégfogadóban egy gazdag bojárral jutának isméretségbe, kit olly jól megtanitának kártyázni, hogy igen tetemes pénzmennyiséget nyertek el tőle aranyban; midőn pedig látnák, miszerint a' nagy veszteség épen nem szült bánatot a' dús bojárnál, azon természetes gondolat villant keresztül agyokon, hogy veszteséginél hihetőleg sokkal több pénz maradt még birtokában; ez okbul meglesék őt utjában, 's agyonverék; de vesztükre tetten kapattak, 's rögtönitélet utján bitófán végzék gyalázatos életüket. —

A' hetesi jelen évi verseny, lóvásár, és árverés következő sorral fog tartatni: hétfőn September 16kán:

1.) Paraszt verseny 2 ang. mf. 50 és 20 pgő for. Futhat érette minden somogyi adózó lova, teherre semmi tekintet. —
2.) Külön fogadás 100 arany tétel, ‚fuss vagy fizess.' 1½ ang. mf. 115 ft. teher, ur lovasok.
3.) Társasági díj. 80 ar. minden somogyi birtokosnak ugyanott nemzett nem t. v. lovaira — 1½ ang. mf. ismételve — 3 eszt. 90. — 4 e. 110. — 5 e. 115. — 6 e. és idősb 119 ft. — kancza 2, n. id. pedig 5 fttal kevesbet. Bejelentés 48 órával előbb. —
4.) Külön fogadás. 30 ar. tét: ‚fuss vagy fizess' 1½ ang. mf. 90 ft. teher, magyar lovasok. —
5.) Czindery díj. 10 ar. szegényebb sorsu haszonbérlők, mesteremberek, uradalmi cselédek számára, idomárokat, lovászokat, és lovászmestereket kivéve. 1½ ang. mf. teherre semmi tekintet. —

Kedden september 17kén:

1.) Paraszt verseny; minden somogymegyei adózó számára, 2 ang. mf. teherre semmi tekintet, 50 és 20 pgő ftért.
2.) Elegy verseny. 30 ar. tét: ‚fuss v. fizess' 1½ ang. mf. 90 ft teh. kancza két fonttal kevesbet. —
3.) Társasági díj. 40 ar. Somogymegyében nemzett minden lóra, melly sem telivér apától, sem t. v. anyától közvetlen nem származott. 2 ang. mf. 3 e. 95. — 4 e. 115. — 5 e. 120. — 6 e. és id: 121 ft, mén 2 fttal több. Bejelentés 48 órával előbb. —
4.) Elegy verseny. 30 ar. tét. ‚fuss v. fizess' 1½ ang. mf. 110 font teher. —
5.) Hunyady tét-verseny. [Hunyady József gr.tól igy nevezve, ki az aláirást 50 arannyal inditotta meg.] Minden, a' száraz földön nemzett, és 1836. v. 1837. eszt. született lóra kivétel nélkül. ¾ ang. mf. — 2 e. 85. — 3 e. 100. — mén két fttal több. — félvér 4 fttal kevesb teherrel. — Belföldi lovas még 4gyel kevesb. 10 arany tétel, fele bánat, melly a' második lóé. Bejelentés aug. 1jeig Öreglak felé Kaposvárra Czindery László első alispán urnál, távollevők recepisse mellett küldendő leveleik által. —
6.) Társasági díj. 60 ar. Futhat érte a' magyar honban született minden nem t. v. ló, bárkinek tulajdona. 2 ang. mf. 3 e. 95. — 4 e. 115. — 5 e. 120. — 6 e. és id. 124 f. kancza 2 ftal kevesb. Bejelentés 48 órával előbb. —

Szerdán sept. 18kán lóvásár és árverés. — Csütörtökön sept. 19kén:

1.) Paraszt verseny 2 ang. mf. 40 és 20 p. ftért a' fenebb mód szerint. —
2.) Elegy verseny. 30 ar. tét: ‚fuss vagy fizess' 1½ ang. mf. 90 ft tehet, k. 2 ftal kevesbet. —
3.) Somogyi szépnem alapitotta díj. 112 ar. értékü serleg 1½ ang. mf. 3 e. 110. 4 e. 130. — 5 e. 135. — 6 és id. 139 ft., k. 2 f. kevesb. Futhat érette Somogymegyében született, minden ugyanodavaló birtokosnak n. t. v. lova; urlovasok, bár nem tulajdonosi is a' lovaknak. —
4.) Társasági díj. 50 ar. a' Magyarhonban született n. t. v. lovakra, bárki tulajdona. 2 ang. mf. Bejelentés 48 órával előbb. —

Amerika

Az ujyorki Inquirer ismétlé 's pedig határzottabb hangon, azon hirt, miszerint a' szeminolokkali háborunak szerződés vete véget; mellynek következtiben az indiánok bizonyos határokra szoritkoznak 's ott várandják be a' washingtoni kormány vég rendelkezésit. — Hasonlag Mexico 's az egyesült statusok közötti egyenetlenségek is szerződés által háritattak el. —

Veracruzi máj. 8iki levél szerint, mellyet az Ujorleansban megjelenő Abeille közöl: „Rendkivüli hirnök tegnap azon hirt hozá ide, miszerint Mejia és Urrea tábornokok egészen tönkre verettek. Mejiát főbe is lövék Santana parancsára; Urrea 's Escalada pedig megfutamlának. A' csata Puebla közelében Acajete mellett történt; Valencia tábornok veré tönkre a' szövetségi serget. E' győzelemnek annyival inkább örvendhetünk, mert a' szövetségi párt már rég idő óta igen gátlá a' kereskedést.

(Standard.) Montevideoi adatnélküli irat szerint a' francziák tettlegi ellenségeskedést kezdének Buenosayres ellen 's Rosario helységet, melly Laplata folyam torkolata környékin fekszik, elrombolák. —

(Standard.) Maranham tartományban (Braziliában), az utólsó hirek következtiben, a' négerek fölzendültek, az egész sikföldet megszállták 's minden pillanatban a' főváros ellen nyomulástul rettegnek. A' britt kalmárok azon aggálytól vezéreltetve, miszerint a' városbeli négerek a' lázangókkal egyesülni fognának, két hajót béreltek ki, veszély esetén, födezetjökre futandók. Parailába hajó indult el fegyveres csapatokért, 's a' város védelmeül a' szemközti révpartokon erősséget állitandnak fel. —

Portugália.

Lissabon, jun. 7kén: A' cortesben még folyvást minden a' régi lábon áll, sokat beszélnek hasztalan 's a' fődolog, t. i. költségvetési vita, mindinkább elmarad 's végre még attul félhetni, hogy a' tanácsosak hiánya miatt, kik naprulnapra falusi jószágukra vonulnak, a' cortest be kell zárni; mert csak még 3—4nek kell elmaradni, ugy hiányzandik a' törvényes szám. — Angolai hirek szerint, mihelyt kihirdeték azon parancsot, melly a' rabszolgakereskedés-eltörlesztést azonnal foganatositni rendeli, a' legelőbbkelő kalmárok utleveleket kivántak Braziliába, ott letelepülés végett. Az utleveleket azon megjegyzéssel tagadák meg tőlök, hogy a' kormányzó csak Lissabonba ad utleveleket; a' kalmárok braziliai polgárokká szándékoznak lenni 's ha ez sem sükerül, ugy aligha csendzavar nem történik. Az angolok, a' rabszolgaság-eltörlesztés végett gyarmataikban, 20 millió font sterlinget szavaztak; a' portugálok szavazhatnának legalább 20 mill. cruzadot hason czélérésre; de Noronha kormányzó fillér nelkül jött Angolába két hadihajóval, mellyek az ottani pénztár költségin élendnek. Mi történt? Alig hirdetik ki az emlitett parancsot 's azon hajók, mellyek Cuandába szándékoztak kikötni, azonnal visszafordultak Ambraig 's Cabinda-felé vitorláztak, hol tovább üzik kereskedésöket minden beviteli vám nélkül 's a' kormányzótul legkevesbbé sem gátoltatva undok mesterségökben. A' rabszolgakereskedés eltörlesztése igy nincs elérve ezen parancs által, sőt azon kipótolhatlan kárt okozza, hogy a' beviteli vámok tetemesül csökkennek. Igen téved az, ki a' rabszolgaságeltörlesztés által az ipart emelkedni gondolja; az angolai afrikainak sem iparra sem földészetre legkisebb kedve sincs, ők épen ugy tesznek a' mézzel, mint a' louisianaiak a' gyapotfával, hogy a' gyapotot megszedhessék, a' fát vágják le; az angolaiak is hasonlag méz és viaszszerzés végett, mi az ottani kereskedés legkitünőbb ága, az egész méhkast szétromboljak. Biztosan számolhatni arra, hogya' benszülöttek, kik a' portugál uralkodást ugyis csak a' révpartokon ismerék meg 's innen a' portugálokat révpartok uralkodójinak nevezgetik, nem sokára az európai gyarmatokra rontanak és szétdulják, sőt a' Benguelában, Novaredondoban és Cuendában lakó európaiakat is erőszakkal üzendik el, ha rabszolgáikat a' portugáloknak el nem adhatják. —

Anglia.

(Brougham inditványa a' serházak kevesbitése iránt.) A' jun. 17ik felsőházi ülésben 3adszori felolvastatása volt napirenden e' törvényjavaslatnak. Wrottesley, Salisbury és Westminster lordok ellenzék a' kevesbitést, mivel véleményök szerint ez csupán a' pályinkaivást fogná előmozditani; a' sermérési jog-elvonás az illető tulajdonosaktól pedig igaztalanság. Melbourne l. megengedé ugyan, hogy a' mostani sertörvény hijányos, de nem tartá azt annyira károsnak a' néperkölcsre nézve, mint mások a' házzal elhitetni akarnák. Tolvajok, mint mondják, serházakban jőnek össze tanácskozásra; jól van, de ha serházak nem leendnek, akkor másutt fognak összegyülni. (Halljuk!) Az országos pénztár most 133 ezer font sterlinget nyer évenkint a' sermérési szabaditékból, melly mennyiség

nagyobb része ezentul egészen elmaradna. Erre következőleg nyilatkozék Brougham: „Soha még semmi helyen és senkitől nem hallék olly beszédet, melly az illető tárgy kevesbbé ismerését árulná el, mint épen most. (Kaczaj.) Én ezt egész tisztelettel mondom. (Kaczaj.) Volt-e valaha olly eszmezavar, mint azt állító ns barátomé, hogy a' vámhivataltól és városi hatóságtól szabaditékozott serház közt nincs különbség. Nemes, nem mondhatom és tudatlan barátom (kaczaj) nem érti itt a' szabaditék tulajdonképi jelentőségét. A' vámhivatal és városi hatóság által szabaditékozott serház közt azon különbség létezik, hogy egyikben jól, másikban pedig gazul megy a' gazdálkodás. Törvényjavaslatom csupán a' régi rendszert akarja helyreállítani. Mylordok! sajonnal tapasztalom e' tárgy elhanyaglását. Nem szoktam véleményemet lordságtok magukviseletérül palástolgatni. Önök kétségkül szeretik a' jó rendet az országban, és szivükön viselik a' nép erkölcsiségét; de van valami, mit Önök még jobban szeretnek, van, mit még jobban viselnek szivükön (Halljuk!) Most 7—8 óra közt igen fontos az idő Önökre nézve. (Kaczaj.) Önök el akarják nyomni a' bünt 's fölmagasztalni az erényt; de bizonyos más valami még sokkal meghaladja az erény tiszteletét, 's azon valami iránt lordságtok ns teste legnemesb része sokkal nagyobb rokonszenvvel viseltetik. (Halljuk! 's kaczaj.) És, mylordok! (a' két püspökhez fordulva,) fájdalom! a' papirendre is egyenlőn kell alkalmaztatnom főnebbi megjegyzésemet. (Kaczaj.) Milly buzgón szóltak mindenkor a' mélyen tisztelt főpapok a' serházak ellen! Milly lelkesülten mondák számtalanszor: „Az istenért, töröljétek el a' serházakat, mert azok minden sükertől megfosztják tanitásinkat.“ E' tisztes egyházi oszlopok kivánata következtiben hozám inditványomat, 's ime most 26 közül csak kettő tudá föláldozni ebédjét a' közjónak, mert minden gondot csak hasokra fordítnak, — hasokra, melly istenük!“ (Rendre! Rendre!) Wellington hg támogatá az inditványt, 's végre 36 szóval 19 ellen elfogadá azt a' ház.

(A' titkos szavazási kérdés az alsóházban.) A' jun. 18iki alsóházi ülésben érdekesen vitaták a' titkos szavazási kérdést parliamenti választásoknál. Grote, a' londoni ismert radical pénzváltó, már évek óta rendesen inditványt szokott ez iránt tenni, 's azt most sem mulasztá el, egyszersmind figyelmeztetvén a' házat azon növekedő részvétre, mellyel e' tárgy iránt naponkint mindinkább viseltetik a' közvélemény. Worsley és Shiel támogaták az inditványt, különösen pedig Macaulay, az edinburgi uj követ. A' kormány részirül Russell az inditvány ellen nyilatkozék, mivel véleménye szerint az illy titkolózás ellenkezik az angol nyilt bátorsággal, 's az angol népéletnek nyilványosságon alapultával. Howik l. még azon nyilatkozatot csatlá ellenzéséhez, miszerint a' kormány koránsem azért tevé nyilt kérdéssé a' titkos szavazást, hogy maga is előmozditásán munkálkodjék. Grote inditványa 333 szóval 216 ellen, tehát 117 szónyi többséggel megbukott. 1833ban 211 követ szavazott ez inditvány ellen, mellette pedig 106; 1835ben ellene 319, mellette 146; 1836ban ellene 139, mellette 88; 1837ben 267 ellene, 's 155 mellette; 1838ban 317 ellene, 's 200 mellette. E' szerint évenkint többen pártolják e' fontos kérdést. —

(Palmerston nyilatkozata Perzsia ügyében.) A' jun. 21ki következkamrai ülést a' perzsa ügyekről támadott szóváltás érdekesité. M. Kinnon ugyanis következőleg szóla e' tárgyról: „Ő fels. emlité a' trónbeszédben, miszerint szerencsétlenségre olly körülmények fordultak elő, mellyek az angol követ visszahivatását okozák Perzsiából. A' követ ur már huzamosb idő óta tartózkodik Angliában, ő fölségivel is szóla, 's követségi titoknokunk mégis folyvást Erzerumban mulat, 11 napnyira Teherantól. Ohajtom tudni: félbenszakadtnak kell é tekintenünk közlekedésünket Perzsiával, vagy nem? Hallám továbbá, mikép a' perzsa shah követjétül meg tagadtaték Londonban a' hivatalos elfogadás. Továbbá, a' keletindiai társaság évenkint 12ezer font sterlinggel pótolja a' perzsa követség költségit; mi történik most e' mennyiséggel? Huzza e még most is fizetését a' követség?“ Palmerston: „Midőn meghasonlás történik kormányok közt, köztudomás szerint gyakran megesik, miszerint egyik visszahija követjét, a' nélkül, hogy azért minden diplomatai összeköttetés megszünnék; más szókkal: ha valamelly kormányok közt némi feszengés támad, azt még azért nem mondhatni nyilt meghasonlásnak, mert a' követvisszahivás is csupán ideig. szokott illy esetekben lenni. Ez most Anglia és Perzsia helyzete egymás ellenében. Megjegyzem mindazáltal, mikép M'Neill még azon meghasonlás előtt kapott szabadságot Angliába visszatérhetésre, 's beszélgetése a' királynéval e' szabadságot 's nem a' meghasonlást tárgyazá. Az ott maradt ügyviselő a' kiütött villongás miatt visszavonult a' perzsa határból és Erzerumban maradásra kapott parancsot, hogy közel lehessen, ha a' shah diplomatai közlekedésbe kivánna bocsátkozni. Más oldalról a' perzsa kormány képviselőt külde ugyan Londonba; de azzal tudatni volt kénytelen a' kormány, hogy őt a' villongás megszünése előtt nem ismérheti meg. A' követ Londonban tartózkodik most, 's néhányszor már szólék vele magányosan. Mi az utólsó kérdést illeti, arra nézve a' mondottakban fekszik a' válasz. A' követség nem szakadt félben, csak ideiglen föl van függesztve. M'Neill a' fenálló rendszabályok szerint tehát felét huzza most rendes fizetésinek. Azon ügyviselő pedig, ki most a' rendes dolgokat végzi, a' követ fizetése felét huzza. A' költségek tehát ugyanazok, mintha követünk nem is tért volna vissza.“ Maclean: „Mivel Perzsiával nem vagyunk háborúban, tehát kérdem: adott é már elégtételt a' shah azon bántalomért, mellyet M' Neill küldöttjén elkövete? Továbbá, megelégszik é a' ns viscount azon nyilatkozattal, mellyet Nesselrode gr. Simonics gróf magaviselete iránt tőn Perzsiában? Végre miután csakugyan nem vagyunk háboruban Perzsiával, tehát még is ohajtanám tudni: kapott é a' kormány bővebb tudósitást azon sérelemrül, mellyet Wellesley hajón Maitland hajóvezér's emberei szenvedének Bushire előtt. Az én levelezőm szerint a' kikötni szándékozó hajóvezérnek értesitésére adaték, hogy azt nem szabad tennie a' díszhelyen, hanem csupán a' vámház mellett, mint bármelly közönséges utihajónak. Ő ezt nem teljesité, hanem ottan szállott partra, hol rangjához illett. A' shah katonáji tüzeltek reá, 's emberei közül számosnak golyó lyuggatá meg öltözetjöket. Az angolok viszonozván a' puskázást, néhányat a' támadók közül földre teritének. Kapott é ez iránt hivatalos irományokat Wellesley födözetérül a' ns lord?“ Palmerston: „A' M' Neill küldöttjén elkövetett bántalomért még nem adott illő elégtételt a' shah. Mi az orosz kormány nyilatkozatát illeti Simonics gr. magaviselete iránt, én csak a' korábban ház elibe terjesztett irományokra utalhatom az igen tisztes tagot. Mi bizonnyal nem vagyunk háboruban Perzsiával, noha komolyabbszerü háboritást szenvedének ottani viszonyink. A' bushirei eseményrül már kapék értesitést; a' körülmények nem egyeznek egészen meg a' tisztes követ által elmondottakkal. Maitland minden akadály nélkül szállott partra 's baráti szókat is váltott a' helytartósággal. A' nehézség csak hajóra szálltakor támadott. A' helytartó a' vámházi parton akará a' hajóra szállást eszközöltetni, Maitland pedig a' kormányzói palota ellenében kivánná azt végre hajtani, mert hallá, hogy egyenesen lealacsonyittatását vevék czélba. Elővigyázatból készen tartatá Wellesley naszádit 's dereglyéit. Már most történtek ugyan lövés-váltogatások; de Maitland azért csakugyan szerencsésen szállott épen azon helyen hajóra, hol azt kivánta 's ez esemény következtiben Karak szigetre vivé magával a' bushirei angol ügyviselőt. Utóbb Tarsban tanácskozván az illető hatóságok a' történt tévedésrül, Maitland ismét visszatért Bushirebe.“ (Halljuk!) Stratford-Canning: „Mielőtt véget érne e' szóváltás, még azon kérdést intézem a' ns viscounthoz: megszüntek é közlekedési a' perzsa követtel?“ Palmerston: „Csak minap szólék a' követtel, 's igen valószinüleg látni fogom őt még egyszer, mielőtt Londonbul távoznék. Azon terv (alkalmasint kiegyenlitő ajánlatok), mellyet előmbe terjeszte, ollyan, hogy azt hivatalosan nem fogadhatjuk el.“ (Halljuk!) M' Kinnon: „Inditványba hozom a' perzsa követségi költségek előterjesztését 1837 májustól 1838ki juniusig.“ Palmerston: „Nem ellenzem.“ M' Lean: „Nem lehetne kivonatban közleni velünk a' bushirei eseményt tárgyazó irományokat, hogy látnók: hány ember veszté életét?“ Hobhouse: „Egy sem.“ 'S ezzel vége lőn az ülésnek.

(Parliamenti ülések. Elegy.) A' jun. 19iki alsóházi ülésben az uj jamaicai törvényjavaslat rövid vitatás és ellenzés után 10 szónyi ministeri többséggel harmadszori fölolvasásra jutott. 20ikán az oktatási törvényjavaslatot vitaták az alsóházban, melly alkalomkor öt szónyi többséggel győze a' ministerség. — Exeter-Hallban jun. 19ikén gyülést tartának a' toryk a' whig tanitási rendszer ellen kérelmet szavazandók parliament elibe. Az elnökszéket Winchilsea gr. foglalá el; mit azonban a' jelenlevő radicalok Cameron radical férfi számára akartak hatalmokba keríteni. Winchilsea gr., kitüntetni akarván öklész ügyességét, néhány hatalmas ütleggel földre terité vetélytársát, mire azonnal veréssel halmozák el a' ns lordot Cameron párthivei. Panaszra kerülvén a' dolog, Winchilsea gr. e' szókkal menté azokat, kik olly keményen dögönyözték őt meg: „A' jámborok azt gondolák, hogy gyülésünk nyilványos, holott pedig csak magányos volt az;'s a' vádlottakat szabadon bocsátá a' törvényszék.

Franczia ország.

(Föltünő elővigyázati rendszabályok ujabb zavarok ellen.) A' titkos társulatok igen munkásak e' pillanatban, 's a' kormány uj zendülés kitöréstül fél, 's mindent elkövet szükség idején eszközölhető elnyomatására. A' nemzetőrség parancsot kapa minden pillanatban harczra készen állani még pedig szigoru büntetés alatt. Köztudomásu, mikép az utóbbi zendületkor igen gyéren hullongtak gyülés helyeikre a' nemzetőrök, 's fenyitő tisztjeik előtt jobbadán nevetséges okokkal ótalmazák példátlan hanyagságukat. Egyik mondá, hogy a' dobpörgést nem hallá, másiknak fegyvere vagy egyenruhája volt hiányos, a' legnagyobb részt pedig hitveseik tilták el polgártársaik elleni fegyveremeléstül. Egy nemzetőr azon meglepő mondással menté magát, hogy ő egy két száz franknyi nyomoru évdij kedveért nem akará nejét özvegységre juttatni. Paris katonai őrsége 30ezer főnyi 's mind ez csak ezer titkos társulati tag miatt! — A' Gazette de France igen nevetségesnek tartja, hogy az angolok még 24 év mulva is isznak azon győzelem dicsőitésire, mellyet a' franczíákon nyertek. Ha a' francziák minden nagy győzelem évnapját ivással töltenék, ugy ritkán lehetnének józanok. —

(Soult tábornagyot lemondandónak hírlik a' ministerelnökségrül.) Híre jár, miszerint Soult tábornagy rövid idő mulva utódot kapand a' külügyi hivatalban, 's e' helyett a' mindjárt eleinte neki szánt hadi tárczát foglalandja el. Közelitvén a' külügyek vitatása, jobb szónokot ohajt az udvar a' tábornagy helyébe, mivel minden ujabb ülésben világosb kezd lenni szónoki tehetlensége. A' különben jól értesítve lenni szokott Revue de Paris következőleg szól e' tekintetben: Broglie hgnek nincs annyi reménye a' külügyi tárcza-elnyerhetésre, mint Guizotnak, ki azt most keresi. Annyi bizonyos, miszerint Guizot beszéden dolgozik most a' keleti ügy helyzetérül, 's ezt, véleménye szerint, czélszerüleg fogná használhatni székfoglalásakor. Guizot a' keleti ügyek részletes vizsgálatát sürgeté a' kamrai osztályokban. A' ministerség mindazáltal, mellyet, mint mondják, Guizot vezérel, ez inditványnak csupán egy már ismért szerződés 's két egészen érdektelen iromány közlésivel felelt meg. Guizot beszéde tartalmát még nem ismérjük ugyan, de tudjuk, hogy leendő külminister nem vonhat olly következtetést, melly bármi tekintetben kötelező lehessen rá nézve.“ A' Gazette de France szinte gondolja, hogy Soult tábornagy ügyesb fér-

finak adandja át a' külügyi tárczát, 's azért most már két kézzel osztogat hivatalokat rokoni és baráti közt. Fiát, a' dalmátziai hget, Konstantinápolyba kivánja küldeni követnek, 's illy erőtlen férfit akar az ármánykodás Butenieff ellenében jogai föntartására használni a' kormány. —

Törökország.

Konstantinápoly, jun. 12dikén: Az egyiptusi hadisereg Arábiában Kursid basa parancsnoksága alatt Bessorába nyomult; miért a' szultán rendkivül dühös, Mehemed-Alit 's Ibrahim basát zendülőknek nevezé; a' hajósereg már siktengerre szállt, a' háboru elkerülhetlen. Ponsonby lord látja, hogy az ármányok kora eltünt, 's tettre nyilik a' pálya; az öreg Mehemed-Alit, ki magát Málta 's Keletindia közé helyzé, határzásra kivánák birni. Legnagyobb zavarban van Roussin hajóvezér, azon hatalom képviselője, melly magát Egyiptus védnökének szereti képzelni. —

Konstantinápoly, jun. 13kán: A' porta jelenleg hadüzenet-szerkesztéssel foglalkodik, mellyben azon okokat ügyekszik előadni, mellyek őt Mehemed-Ali ellen háborukezdésre ingerlék. A' hajósereg már egészen sik tengeren van. Kapudán basa főparancsnoka e' hajóseregnek, melléje van adva segédül Walker angol hajókapitány, ki a' szultán egész bizalmát birja; hirnök előzé meg a' hajósereg elindultát, melly Hafiz basával ennek megérkezését tudatja. Mihelyt Syria révpartihoz érend a' hajósereg 's a' szárazföldi katonaságot partra teszi, azonnal meg kell támodnia Hafiz basának az egyiptusi serget; igy szól a' szultán parancsa. Ha első ütközete szerencsésen sükerülend, a' szultán részirül a' legnagyobb jutalmat várhatja. Azonban igen félhetni, hogy reá csatavesztés vár, mert az egyiptusi sereg a' törököket mindenben sokkal felülhaladja. Hafiz basa bátor 's ebben öszpontosul minden katonai sajátsága; valódi hadtudomány nála hiányzik; a' rendetlen katonasággal együtt csapati összesen 60 ezer főnyi. Ibrahim maga 54 ezer főnyi sereggel 's 110 ágyuval bir. Csak a' rokonszenv, mellyet Syria lakosinál reményl találni Hafiz, képes hadvállolatinak sükert eszközleni. A' perzsa hirek is komoritók, a' shah ismét Herat ellen szándékozik nyomulni 's Bushirban az angolok ellen lázadás üte ki. —

Bécs, jun. 24kén: Konstantinápolyi jun. 12ki legujabb levelek az Athenén 's Trieszten keresztül érkezett alexandriai hirekkel egyhangulag harczkitörésrül szólnak Syriában. Hafiz b. Mehemed-Ali birodalmába nyomult 's megtámodá az egyiptusiak állomásit; május 27kén történt az első komoly összeütközés, mellynek következtiben az egyiptusi elősereg bátran harczolva, vonult a' törökök nagy száma elől vissza, mire Ibrahim basa azonnal a' szultán sergei ellenébe nyomult. Azon tervvel tehát, miszerint az ellenséget Alepponál várja be, hol Hafiz b. a' bagdádi 's mosuli basák sergivel szándékozott egyesülni, ugy látszik, fölhagytak. Ugyane' hirek szerint a' szultán egészsége naprulnapra javul 's nincs is élete annyira veszélyben. Utóirás: A' Mehemed-Ali elleni hadnyilatkozvány megjelent 's jun. 8árul költ, mellyben Mehemed-Alit, valamint Ibrahim basát, minden eddig viselt hivatalaik 's méltóságaiktul megfosztja a' szultán 's Hafiz basát, a' szultáni sergek főparancsnokát, nevezé ki utódul az egyiptusi helytartóságban. —

Bécs, jun. 25kén: Konstantinápolyi jun. 12diki magányos levelek szerint a' szultán parancsot intéze az alkirályhoz, melly őt megfosztja hivatalától 's ezzel Hafiz basát ruházza fel; e' hir azonban nem valósul, a' fölebb emlitett hadüzenet is ezen alaptalan tudósitásbul keletkezék, annyi ugyan bizonyos, hogy Hafiz basát a' szultán a' keleti sergek seraskierjévé nevezte ki, e' kinevezés azonban még nincs közhirré téve. A' törökök kevéssé előnyomultak, az alkirály csapati pedig ugyanazon arányban hátráltak. A' szultán egészségerül a' hirek kedvezőbbek.

Toulon, jun. 23kán: A' levantei postahajó megérkezék 's következő hireket hoza Alexandriábul jun. 6árul: „Ibrahim b. azon hirre, miszerint Hafiz b. mintegy 20 syriai helységet megszállt, azonnal 25ezer főnyi sergével utra kelt, erőt erővel visszatorlani. E' pillanatban már kezdetét veendette az ellenségeskedés; az egyiptusi sereg jun. 7én már kész volt siktengerre szállni, melly 10 sorhajóbul, 5 fregátbul és számos könnyü hajóbul áll. A' hajósereg előbb Rhodusba 's onnan Syria révpartihoz vitorlázand vagy Ibrahim gyámolításaul, vagy a' török hajósereg bevárása végett. Azon hirre, miszerint Hafiz basa több syriai helységet megszállt 's a' lakosságot fölfegyverzé, Mehemed-Ali azonnal magához kéreté a' nagyhatalom consulait 's előadá, hogy lehetetlen tovább türnie 's erőt erővel kell megtorlani. A' consulok mindent elkövetének csilapitására 's a' törökök visszavonulásával biztatgaták őt. Az alkirály következő jegyzéket is intéze az idegen hatalmak consulihoz: „Az alkirály nyilványitja a' consul uraknak, hogy ő, azon esetben, ha a' szultán csapati, mellyek Birnél Eufráton átkelének, a' folyam bal partjára visszavonulandnak, sergével hasonlag hátráland 's Ibrahim fiát Damaskusba hivandja vissza; azon esetben pedig, ha Hafiz basa csapati egész Malatiaig visszavonulnak, ugy az alkirály fiát Egyiptusba hivandja vissza. Ezenfelül nyilványitja még az alkirály saját jószántábul, hogy azon esetben, ha a' négy hatalom biztositja őt a' békérül 's nem sajnálandják fáradságukat, családja részire az öröködés-kieszközlést, képes lenne serge nagyobb részit Syriábul visszavonni 's a' portával végképi szerződésre lépni, melly az ország szükséginek megfelelne 's bátorságos létét biztositná." — A' Globe következő rövid jegyzéket közöl Mahmud szultánról: „1839 jul. 30kán 55 éves leend 's 28kán 32 évi uralkodása napját üllendi. E' hires reformator 26 gyermeknek atyja, közülök azonban csak hét van megismérve, 3 fi 's 4 leány. —

Olaszország.

Róma, máj. 11kén: A' pápa ő szentsége ma déltájban számos kisérettel Malta villába kocsizott a' bajor királynak látogatását viszonzandó; a' király az egyház fejét lakja kapujánál várta 's maga vezeté az elfogadási terembe, hol több ideig beszélgetének. Holnap a' király Spaur gr. bajor ügyviselő szállásán fogadandja el a' főpapságot 's diplomatakart. Még folyvást érkeznek ide idegenek a' szentté kineveztetés ünnepén részt veendők. — Toreno gróf már rég időtül tartózkodik itt, a' nélkül, hogy kieszközölhetné Nápoly meglátogathatását. — Máj. 13án halt meg Rómában Fesch József bibornok 's lyoni érsek hosszas szenvedés után; a' magas elhunyt Ajaccioban született 1763ban, 's VII. Pius 1803. ban emelé őt bibornokságra 's tavaló óta a' bibornokkarnak első presbyterje — primo prete — volt.

Genua, jun. 1jén: Az itteni spanyol consult viszahivá kormánya, ki gyors elutazásra tesz rendeléseket, 's igy Spanyolország és Szardinia között minden kereskedési közlekedés megszünik. Ide 's Livornoba érkezett levelek szerint már több szardiniai hajó spanyol kalóz körmei közé jutott. —

(A' született-vak látni kezd.) Egy isolai póremher Istriában, ki vak anyától vakon született, élte' 30dik évében mint férj 's több gyermek' atyja, csudálatosan megnyerte látástehetségét, mit egyedül Kumano Konstantin tábori főorvos' különös talentumának köszönhet. A' szegény világtalannak nem volt a' szinekről fogalma, csak a' fény' és sötétség' különbségei illeték életmüszereit. Mi ön szemeiről a' kötőlék első izben levéteték 's ő az ablakból az utczákon hullámzó embersokaságot 's az eget megpillantá, a' nagy gyönyör 's örömelragadtatás miatt elájult. (Echo)

Németalföld.

Az amsterdami Handelsblad máj. 30kárul jelenti, miszerint az uj szerződés helybenhagyása Hágából május 29kén Londonba küldetett 's 31kén az illető magas felekkel ki is cseréltetett. A' porosz statuslap e' tudósitást hiteles gyanánt közli, mert Kölnbül telegráf által érkezett Berlinbe. Ez valósult. —

Belgium.

Brüssel, jun. 16kán: Azon hir terjeng itt, miszerint a' belga kormány parancsot bocsáta ki Venloo-erősségnek a' hollandiak kezébe átadatása végett. — Tegnap a' lengyelek „Rocher de Cancale"ban gyültek össze Konarsky Simon, a' lengyel szökevényküldött halála megüllésire, kit mart. 12kén Wilnában lőttek agyon. Több belga 's olasz volt hivatalos ez ünnepélyre, többnyire azok, kik a' boldogultat ismerék. A' terem hátuljan fekete posztóval boritott asztal volt fölállitva, mellette székkel. Doovrezky tudatá a' gyülekezettel, hogy az elnökséget Konarsky árnyéka viendi; beszédeket tartának többi közt Lelewel, Bartels és Doovrezky. Ez ünnepélyen 200nál többen valának jelen. —

Hollandia.

Hága, jun. 19kén: A' tegnapot, melly a' waterlooi csata évnapja, annál ünnepélyesebben üllék meg, mert az oraniai főhg Sophia würtembergi herczegnővel e' napon tartá összekelését.—Rotterdam 's Antwerp között a' gőzhajózás néhány nap mulva életbe lépend. — Az amsterdam-hárlemi vasuton igen gyorsan dolgoznak, mert aug. 24kén, a' király születésnapján, szeretnék megnyitni. — Mint ritka eset emlitésre méltó az, hogy Hárlemben néhány nap előtt egy 80 évü cserépfedelező legény, ki mesterével összekoczódott, a'sz. egyházban napi munkája utan felakasztotta magát. —

Pótlék a' mostani gyapjuvásárhoz.

Pest, jul. 4én: Mult évhez hasonlag, sokkal kedvezőbb volt gyapjumosásra 's nyirésre junius mint május 's innen a' korábbi nyirésbeli gyapju nem is volt olly tiszta. 70ezer mázsa gyapju pontosult itt össze minden fajbul; bel 's külföldi vevők sem hiányzanak 's pedig olly nagy számmal jelentek meg ezek, mennyit több év óta nem látott Pest. Belföldi kereskedőkön kivül, kik szokás szerint meg szoktak jelenni, van itt számos angol, franczia 's olasz; még sem történnek nagyban olly szapora vásárlások, mint tavaly. Hosszu küzdés volt! a' vevők, biztosabban számolva nyereségre, az 1837ki áron ohajtának vásárolni, a' termesztők és hajhászok csak néhány forinttal magasb áron akartak tuladni gyapjaikon, mert már a' télen is előleg illy módon köttettek szerződések. Arrol, hogy külföldön a' gyapjufogyasztás csökkent, mit sem akarnak tudni a' termesztők, sőt még jobb jövendővel biztatgatják magokat. 'S ez oka, hogy az idén az adásvevés több huzavonával, késkedő tétovázással 's meggondoltsággal ment 's nem azon élénk gyorsasággal, mint többnyire szokás. Azonban hazai gyapjukereskedőink 's az olaszok széltiben vásárolják a' közönséges, közép 's finom kétnyiretűt 's a' közönséges egynyiretűt medárdvásári áron 's mi a' finom egynyiretü gyapjut illeti, az valóban szökkent árában 's mint Naplónk emlité, drágábban fizettetik, mint tavaly. A' vásár folyvást tart, mert sok termesztő még nincs egészen kibékülve az árral, azt azonban nem tulajdonithatni termesztőinknek vétkül, hogy magokkal a' külföldi gyapjutermesztőknél könnyebben nem engednek bánni. Bánságban, Erdélyben 's Oláhországban a' zigara 's fürtösgyapju bevásárlása is drágább a' tavalyinál. — A' nyers bőr is emelkedék árában. Borszesz után igen kérdezősködtek, 's foka 1 pengő krral javult árban a' medárdihoz képest, a' repczeolaj is élénkebbül kelt ($12\frac{1}{2}$ — 13 pengő frtig mázsája.) —

Gabonaár: Pest, julius 5dikén: Tiszta buza 170, 150, 140; — Kétszeres, 1.0, 112, 105; Rozs 100, 95, 90; — Árpa 76, 70, 60; — Zab 63, 60, 56; — Köles —, —, —; — Kukoricza 98, 90, 85; — pesti m. v. garas.

Dunavizállás: Pest, julius 4ikén 10′ 10″ 6‴ — jul. 5ikén 11′ 5″ 9‴ 6dikán 11′ 11″ 0‴

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. — szerda, jul. 10.

JELENKOR.

1839. 55 szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; a' budapesti evangelicus iskola; öngyilkosság magyar Ischlben; Milos herczeg Oláhországban; Bellaagh István †; 's a' t.) Amerika (Mexicoban a' szövetségi pártnak tönkre veretése; 's a' t.) Portugália (következmrai határzat; 's a' t.) Anglia (részletek Grote titkos szavazás iránti inditványa vitatásáról; parliamenti ülések; lapnyilatkozatok a' csekély ministeri többségről 's a' t.) Franeziaország (ministerségi nyilatkozat a' spanyol alkotmányos ügy pártolásáról; ügyvédi viták a' májusi zendülők pörében; választmányi jelentés a' keleti ügyről; kamaraviták a' mexicoi szerződésről; 's a' t.) Törökország (Mehemed Ali levele fiához Ibrahim basához; a' nagyur hálálosan beteg; 's a' t.) Németország. Egyesületi gyapjutár. Gabonaár. Dunavizállás. Pénzkelet. Lotto.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége f. e. jun. 29diki határzatában Svaiczer Gábor m. kir. kam. tanácsost és selmeczi főkamragrófot díjmenten cs. kir. udv. tanácsosi czimmel méltóztatott fölruházni. —

A' mult 1838iki Duna árvize által kárvallott pesti lakosok felsegélésire Velika kerület részéről 6 ft. 18 kr. pgő küldetett.

(Zichy grófok.) A' palotai izraelita közönség (Veszprémmegyében) forró hálaját jelenti azon szives adakozásokért, mellyekkel rokadozó synagogájok helyett ujlag épittetni kezdett imádságházok létesitésében főleg földes uraik kegyessége által segittettek, névszerint Zichy Miklós gróf ajándékozott 15ezer téglát, Zichy István gr. 50ezer téglát, 900 véka meszet 's 600 ezüst ftot 's ennek közbenjártára Bécsből Rothschild b. ház 100 fr. Eskeles b. ház 40 fr., Lomel 500 fr. ezüstben.

(Milos hg Oláhországban.) Jun. 20iki szerb határszéli hírek szerint Milos hg már Czerneczbe érkezék Oláhországban, hol három napi vesztegzár alá kelle magát vetnie; onnan bojani szép urodalmába szándékozik utazni, hol nyugalomban töltendi viharos élete végnapjait. Azon iratok, miket elutazása előtt elszedete tőle a' tanács, leginkább levelezésit foglalják magukban Konstantinápollyal, sz. Pétervárral 's általányosan külföldi ügyviselőivel. A' fiatal fejdelem egészségében semmi kedvező változás nem történt, 's általányosan hiszik, hogy e' nyarat nem élendi tul. Az angol consul, Hodges ezredes, ki mindjárt az alkotmány-behozáskor 's a' szerbek ellene nyilványitott elégületlenségekor Mehádiába utazott, még most is használja az ottani fürdőket, 's hihetőleg nem is térend többé vissza Belgrádba. A' Konstantinápolyba küldetni határzott tanácsosak már utnak indultak, körülményesen értesitendők a' nagyurat a' történtekrül. Ki fogja é eszközölhetni a' porta megegyezését, vagy nem? az még igen kétes; annyit mindazáltal meglehetős valószinüséggel mondhatni, miszerint a' nagyur nem örömest fogja jóvá hagyni Milos hg eltávolittatását. —

A' budapesti evangelicus iskola. Jun. 24kétől jun. 30ig tartattak a' budapesti evang. iskolákban a' nyilványos vizsgálatok számos, különféle rendü, hallgató jelenlétében. Kezdettől végig jelen valék e' vizsgálatokon, minthogy érdekemben volt közelebbről megismérkedni ez intézettel, mellyben serdülő gyermekemet ohajtom neveltetni. Alkalmam volt hazánknak egyéb gymnasiumit is megismerni 's azt hiszem, hogy közöttük, akár tekintsem a' rendszert, akár a' methodust, akár a' mivelési eszközök kiterjedését, a' pesti evang. gymnasiumot egy sem multa felül. A' három osztályra tett elemi oktatáson a' rendes, grammaticai, syntacticai, rhetoricai osztályokon kivül, a' testgyakorlásnak, a' rajzolásnak, éneklésnek, az asszonyi munkáknak külön mesterei 's tanitóji vannak; hová még a' budai magyar-német és a' terézia-városi tót fiók-iskolák tartoznak. 'S igy az intézetben 13 oktatásban 's nevelésben jártas személy munkálkodik. Jelenleg egy felsőbb polgári iskola terve van készülőben, mellynek kivitelét csak a' pénzhiány gátolja. Ez intézet magányos adakozásokból állott eddig is fen, 's az adakozásbeli készséget tekintve, melly az idevaló evangelicusoknak annyira sajátja, nem kétkedhetni, hogy pár év mulva a' terv létesül. A' gyülekezetnek nyomtatásban kifejezett elve, hogy intézetében a' m. és német nyelv egyiránt tanittassék. Ezen elv előbb meglehetős hanyagon, egy pár év óta ellenben annál nagyobb szorgalommal 's szembetünő sikerrel létesittetik. Örvendetes tudni, hogy a' magyar nyelvet leginkább a' német tagok sürgetik, kik a' kor kivánatihoz, valamint mindenben, ugy ebben is örömest simulnak. Hogy itt még sok van hátra, tagadnunk nem lehet, de hogy a' haladás e' részben nehéz, az részint olly körülményekben is fekszik, mellyeken a' gyülekezet, még most, legjobb akaratja mellett sem segithet. A' fensőbb osztályokban a' római nyelv mellett a' német és a' magyar egyformán tanittatik, kivevén talán a' középsőt, hol a' mérleg még mindig a' német részre hajlong. Az elemi iskolákban, hol a' tanulók nagyobb száma német 's hol természet szerint az anyai nyelv a' fődolog, lehetetlen a' magyar nyelvre nagyobb gondot fordítani. De ki a' magyarositás tekintetében többek közt legkitünőbb érdemeket szerze magának, az a' felsőbb leány-osztály tanitója Dierner ur, kinek leányai nemcsak szabályszerüleg, tisztán beszélni, hanam a' feladott tárgyakról kevés gondolkodás után, koruk 's tehetségökhöz kéjest, azonnal értekezni is tudnak. Ath.

Selmecz-Bányán folyó jun. hó 26kán a' selmeczi ág. vall. ev. egyház közönsége, a' helybeli kerületi főiskola ifjusága szokott évi vizsgálatakor egy még hazánkban soha nem ért örömünnepben részesült. Ugyan is a' nógrádi ág. vall., hazánkban legtöbb ev. egyházat számláló 's a' 19 század józan szellemével mindenkor gyorsan előhaladó főesperesség, mult 1838ik évben számos egyházait és iskoláit nagy sikerrel, 's igaz apostolkodó lélekkel egyházilag vizsgáló Szeberényi János bányai superintendensnek közel 9 hétig tartott hasznos fáradozásit némileg meghálálni kivánván, ennek örök emlékére Szentpétery József hazánk jeles müvésze által, egy 35 latot nyomó, 's gazdag aranyzatu ezüst billokomot készittetett. Mellynek egyik oldalán a' nógrádi ev. esperesség czimere, t. i. egy felhőkbül függő kereszt alatt, két első lábán térdelő bárány látható. A' másik oldalon következő felirás: Szeberényi János főpásztornak egyházvizsgálata emlékeül a' nógrádi ágost. vall. esperesség hálája 1838. A' pohár köre pálmaágakkal, szőlőfürtökkel, és búzakalászokkal mesterileg 's egyszerü formában van ékesitve. Legalul pedig következő szavak olvashatók: „Kubinyi Ágoston felügyelő, és Walentinyi János esperes idejökben." Ennek általadását a' nevezett esperesség felügyelője Kubinyi Ágoston és Valentinyi János főesperes mint küldők képviselői magokra vállalván, ezt folyó junius 26kán déli 12 órakor a' selmeczi ev. főiskolai könyvtár termében, mintegy 400 jelen volt hallgató előtt, egész diszszel, 's ünnepélyességgel, mindenkit való örömre gerjesztőleg, a' jelen volt, érdemekkel tündöklő főpásztornak át nyujtották. Ez alkalommal az általadók, t. i. Kubinyi Ágoston a' nógrádi esperesség felügyelője által magyar, Walentinyi János nógrádi főesperes által diák, a' főpásztor által pedig szinte latin nyelven szivemelő lelkes beszédek tartattak, vége levén az ünnepélyes általadásnak, a' nevezett esperesség küldötti valamint több számos vendég is, a' főpásztor ur által tisztesen megvendégeltettek.

Nemes Bellaagh István, előbb a' bács-bodrog-megyei felkelő nemes magyar seregnél főhadnagy, utóbb a' nm. hétszem. törvényszék ajtónoka, f. jul. 6ikán guta következtében elhunyt élete 60ik évében. Vigasztalatlan nején 's vérségin kivül serdülő fiai József, Aloiz 's leánya Mária kesergik halálát.

Magyar Ischl, jul. 1jén. Az itteni fürdőben egy borzasztó öngyilkosság történt. R. J., kassai polgár és német varga (schuster), ki ide mult estve érkezett, miután az egész éjet ébren, szobájában többnyire élénk fel 's alá járással töltötte, ma reggeli 8 órakor, pálinkázás után, magát puskával főbe lőtte. Midőn a' durranásra fölriadt fürdői vendégek és lakosok, szobáját zárva találván, azt egy az ablakon által bemászott fiúval kinyittaták, magát a' padlaton végig terülve, fejét és jobb arczát szertezúzva, falakat és ajtót agyvelő-darabokkal és vércseppekkel sürüen befecskendve találták. O szörnyet halt. Később észre vették, hogy ajtók és asztal egészen bevannak irva leginkább versekkel német nyelven, mi által, ugy tetszik, vagy föltételében magát megerősiteni, vagy a' világgal tudatni akarta, hogy öngyilkossága hosszas eltökélés következménye. Tette okát nem tudhatni: inség, szegénység nem lehete, mert egyike volt a' legdolgoztatóbb mestereknek, ki mindig 10, 12 legénynek tudott munkát adni, — nőjétől külön, tilalmas szövetségben élt egy asszonnyal, kitől hir szerint, több gyermekei születtek, 's igy alkalmasint házasságtörési bünének mély meggondolása 's ebből származhatott kétségbeesése és őrültsége, miről kétkednünk alig lehet, vihették önkivégzésre. Szobájában egy levél is találtatott H— F— grófhoz, a' fürdő birtokosához, mellyben eltakarittatásáért esedezik. —

Amerika

Philadelphiai jun. 7iki levél szerint a' M. Chronicleben: „Macombe tábornok végre csakugyan szerződést köte a' floridai szeminolokkal, miután e' vadnép még az utóbbi hetekben is tiz fehér családot, 30 személyből állót, meggyilkolt. —

(Mexicoban a' szövetségi pártnak tönkre veretése.) Az ujyorki Courier veracruzi máj. 16iki irat után következőket közöl: „Urrea és serge maradványa Tampicóba futamlott; Bustamente 's Aresta ellene nyomult, kétségkül sükerülend szándékjok, Tampico bevétele. Mejia tábornokkal Santa Ana legméltatlanabbul bánt; mint hazaárulót hátulról akará főbe lövetni, mit azonban Mejia egész méltósággal ellenze 's inkább lekonczolák, mint kivégzék. Santa Ana e' halállal bosszujának áldozék. A' csata Puebla közelében esett Necarigonál. Mejia tábornok ezer főnyi sereggel támodá meg Valencia tábornokot, ki 2500 főnyi kormánycsapatot vezérle; reggel 4től 10ig tartott a' csata. Mejia rettenhetlen bátorsággal küzde; háromszor hatalmába ejté az ellenségi pattantyusságot 's mindannyiszor elveszité. Már győzelem repkényivel akará ékitni homlokát, midőn Santa Ana, 1400 főnyi sereggel, hátulról megtámodá, 's Mejia csatát veszte, nem állhatva ellen a' nagy számnak." Az ujyorki Star szerint: „Mióta Pueblánál a' szövetségesek csatát vesztének 's Mejia főbe lövetett, azóta Santacruz vezér az ország keverékfaja által isten gyanánt tiszteltetik, a' dictatorságban vetélytársa, Bustamente, pedig a' katonaság és papság kegyencze. Santa Ana fellábbal is nagy munkásságot fejte ki 's hihetőleg ő is, ha nem királyság, de dictatorság után sántit minden esetre. Azonban lehetséges, hogy mig e' két három nagyravágyó a' konczon osztakozni akar, azalatt Texas közbejő 's az egyesült statusok segélyivel Montezuma egész nagy birodalmát meghóditja. —Baudin hajóvezérnek Houston kikötőjében megjelente a' texasiakat igen nagy örömre buzditá 's ez által mintegy biztositvák Franeziaország jó gondolkodása felül. Midőn e' franczia hajóvezér később Galvestonban köte ki, számos hölgy és uri sereg kisérte őt hajójaig. Hirként terjesztgetik, hogy összesen a' spanyol-délamerikai statusok mindnyájan közös congressust tartandnak, mellyben — nehéz feladás — e' szerencsétlen respublica belpolikáját rendezik el, melly nyugalmat 's rendet képes legyen eszközleni. —

Portugália.

Lissaboni hirek jun. 17eig terjednek; szerintük jun. 11kén a' követkamra 23 szónyi többséggel elfogadá a' pénzügyminister azon javaslatát, melly a' kormányt 1400 contonyi kölcsönre hatalmazza föl, a' folyó statusköltségek födözése végett; a' ministerség e' megajánlás által némileg uj erőt kapa további fönállásra. A' királyné csapati az algarbiai hegységen ismét kézre keritének néhány guerilhát, kiket azonnal agyon lövének. — Macdonald tábornok, ki Mowbray Richard név alatti levéllel jött Portugáliába, még folyvást Portoban San Juan de Foz erősségben ül fogolykint, azon gyanu miatt, hogy d. Miguel ügyésze, noha legkisebb irást sem találtak nála, melly őt terhelné. Négy gyanus személy őgyelgett Locosnál a' határszéleken katonatiszt-ruhában a' mult napokban — mire azon hir terjedezget, hogy d. Carlos az éjszaki határszéleken hadserget tart készen, melly azonnal Portugáliába nyomuland, mihelyt ott d. Miguel részire lázadás ütend ki. —

Anglia.

(Részletek Grote titkos szavazás iránti inditványa vitatásáról.) Junius 18ikán a' parliamenti választásoknál használandó titkos szavazást inditványozá Grote, mikép azt minden ülésben rendesen tenni szokta. Okai ez uttal is jobbadán ugyanazok valának, miket már egyébkor használt ez inditványa támogatására, 's csupán annak megmutatása tevé inditványát fontosabbá, hogy naponkint közönségesebbül a' titkos szavazás ohajtása a' népnél, minek következtiben még az annyira tartózkodó whig kormány is nyilt kérdéssé tevé azt, vagyis ollyanná, melly fölött minden tagja személyes nézete szerint szavazhat. Kifejté továbbá Grote, mikép e' rendszabály elkerülhetlenül szükséges a' szegényebb választók biztositására vesztegetés 's ijesztés befolyása ellen, mert nem várhatni tőlük, hogy politikai lélekismeretük tisztán tartása miatt világi érdekeiket föláldozzák. Worsley támogatá az inditványt, Gaskell pedig ellenzé, mire Macaulay, az edinburgi uj követ kezde szólani. Először is örömét nyilványitá, hogy a' kormány nyilt kérdéssé tevé a' titkos szavazást. Véleménye szerint politikai nézetegységet józanul nem követelhetni annyi tagból álló kormánytól, 's azért igen üdvös, ha bizonyos kérdésekre nézve tökéletes véleményszabadsággal birnak a' ministerek. Pitt alatt öt fontos tárgyu nyilt kérdés forgott vitatási szőnyegen, 's azért balság e' rendszabályt veszélyes ujitásnak nevezgetni. Csak következő két kérdést nem tekintének hajdan nyilinak: 1) a' kormánytól inditványzott 's ministerségi kérdéssé tett rendszabályokat, mik mellett minden kormánytag köteles volt szavazni; 2) inditványokat kormányzat-roszalásra, miket minden kormánytag ellenzeni tartozék. Ő maga is (Macaulay) elég éltes már azon időkre emlékezhetni, midőn a' katholicusok fölszabadittatását és parliament-javitást is nyilt kérdésnek tekinték, (halljuk!) 's tudja, hogy a' ministerek egymással ellenkező értelemben szavaztak. Az illy rendszabály, koránsem tanusít gyöngeséget a' kormány részről, sőt inkább szilárdabb álláspontra emeli azt. Utóbb Wellington hg megsemmité e' rendszert, mi föloszlatását vonà maga után ministerséginek. E' bévezetés után következőleg nyilatkozék a' fenforgó kérdésrül a' szónok: „Én a' londoni tisztes követ inditványa mellett szándékozom szavazni; de jól megjegyzendő, mikép ezzel csak a' titkos szavazás elve mellett nyilatkozom 's a' behozatandó törvényjavaslatra nézve czélszerüségétül függesztem föl támogatásomat, egyszersmind föntartván jogomot annak vizsgalatára: menynyiben pártolhatnék olly törvényjavaslatot, melly biztosit egy uttal jobb szózatföljegyzést. (Halljuk!) Nem kétlem mindazáltal, hogy olly eszközt is találhatni, melly a' szavazókat 's közönséget egyenlőn biztositandja, mennyiben azt emberi dolgokra nézve általányosan kivánhatni; 's még az iránt sem kétkedem, hogy olly választási törvényszéket is lehetne fölállítani, melly az unalmas és költséges választás-vizsgálatokat parliament előtt majd egészen nélkülözhetőkké tenné. (Halljuk!) A' titkos szavazás olly kérdés ugyan, mellynél nem küzd minden ok ugyanazon oldalon, 's megengedem, hogy többet szólhatni alaposan ellene; de minden illy rendszabálynál jól fontolatra szükség venni minden okot 's ez esetben alkalmasint a' titkos szavazás felé fog hajlani a' mérleg. Megengedem hogy a' titkos szavazás több jó inditóoktul fosztja meg a' szavazót, de egyszersmind sok roszat semmisit meg. Egyébiránt a' tisztelt inditványtevő véleménye ellenére is azt vélem, hogy kisebb községekben a' titkos szavazás sem fogja egészen gátolhatni a' vesztegetést, noha rendkivül nehezitené azt, mig a' rettegtetést egészen sükeretlenitené. Ezen baj szinte 7 év óta folyvást nagyobbul, 's meg kell vallanom, miszerint e' körülmény némileg egyenesen a' javitó törvénynek tulajdonitandó. (Halljuk!) Ezzel mindazáltal csak olly bajra figyelmeztetek, melly minden nagyobbszerü javitó rendszabálylyal szoros kapcsolatban szokott járni. Az egyházjavitást első időszakában több erkölcsi rosz kiséré, melly a' Plantagenetek napjaiban nem volt ismeretes, és zendületünk, azon nagy esemény, melly polgári és vallási szabadságinkat biztositá, eleinte olly gonosztetteket szült, mellyek a' Stuartok alatt hallatlanok voltak. Hasonlag a' javitótörvény is, bármilly nagy áldást árasztott egészben a' népre, eleinte szinte okoza némi visszaéléseket, de a' vesztegetés főbb csatornájit csakugyan bedugá, csakhogy a' be nem dugottakban annál mélyebb 's zavarosb most a' folyam. (Halljuk!) A' parliamentjavitás az egyenes kinevezést eltörlé ugyan, vagy legalább sulyosbitá; de a' rettegtetési rendszernek annál tágabb ösvényt nyitott, még pedig épen olly pillanatban, midőn azon ezrekre terjeszték ki a' választásjogot, kik ellen legnagyobb sükerrel gyakorolhatni az ijesztgetést. E' visszaélés ellen roszalás hangzik minden oldalról az egész egyesült királyságbul. Néhány átelleni ur, mint hallom, csakugyan olly szózatoknak köszöni parliamenti helyét, miket fenyegetések sajtolának ki, (tetszés a' ministeri padokrul, roszalas a' toryk résziről); ha valóban ül olly követ e' házban, ugy inkább ohajtanám, hogy régi szokás szerint történnék most is a' képviselés, mert ezelőtt nem kellett a' választónak politikai lélekismeretkoczkáztatás, vagy családjával együtt számüzetésbe költözés között választani. Véleményem szerint minden önkény roszugyan; de legroszabb az, melly szabadelmüség palástja alá rejtezik. (Harsogó tetszés.) Leplezetlen oligarchia alatt csupán azt szenvedi a' nép, hogy olly emberek uralkodnak rajta, kiket nem maga választa; de hol népválasztási rendszer uralkodik, ott olly növekedő mértékben szenved a' nemzet, menynyiben a' rettegtetési rendszer emelkedik, 's ez esetben azon kétszeres baj terheli a' népet, hogy nem szabadon választott férfiaktól kormányoztatik, 's hogy mégis mintegy gúnyból félszeg választásra van kényszeritve. A' ns l. (Worsley) igen jól jegyzé meg, mikép ő az inditvány-támogatás által koránsem akarja befolyásától megfosztani a' gazdagságot, mert ez valóban olly hatalom, melly nyájasan és jogszerüleg alkalmazva mindenkor ragaszkodást és bizalmat szül. A' népvélemény a' gazdagságot erkölcsi tulnyomóság fogalmával szokta összekapcsolni, mivel annak birtokosa magát 's gyermekeit legczélszerübb müvelődési eszközökkel képes környezni. A' gazdag még akkor is folytathatja müvelődését, midőn a' szegény már rég mindennapi kenyeriért kénytelen fáradozni; a' gazdag utazással, nyelvtanulással, 's más tapasztalásokkal bővitheti tudományit, mig a' választók nagy tömege minderről lemondani kénytelen, noha isméri 's méltánylani tudja becsét. Még a' nép azon legaljasb osztálya is, melly még választási joggal sem bir, bármilly kalandos mozgalminál mindenkor lehetőségig müvelt férfi vezérlete alá törekszik gyülni. 'S igy természetes és kiirthatatlan befolyás fekszik a' gazdagságban. 'S nem ezen befolyás az, mitől ovakodni kell a' háznak, hanem a' vesztegetés, mellynek legroszabb módja a' rettegtetés. A' földesur igy szól bérlőjéhez: „Szavazz mellettem, vagy kivetlek telkedről"; a' vesztegető ellenben csak ezt mondja: „Szavazz mellettem, 's 20 font sterlinget adok csizmára." (Kaczaj.) Vesztegetés ellen van törvényünk; de rettegtetés ellen nincs." 'S mégis ez utóbbi azon választót eltántoritja gyakran, kit igéret nem ronthata meg. A' vesztegetés ezrekbe kerül; de a' rettegtetés csupán gyalázatot szül. (Tetszés a' ministeri padokrul.) Könnyebben megveti az ember azt, mit soha nem birt, mint azt, minek birtokát már megszoká. (Halljuk!) E' szerint a' rettegtetés legolcsóbb vesztegetési eszköz, 's legveszélyesb próbára teszi a' választó böcsületét. Rettegtetésre nem hozhatni büntetést, 's azért lehetlenné kell azt tenni. Ezt csak titkos szavazás eszközölheti. Vannak, kik erkölcsi tekintetbül kárhoztatják e' rendszabályt; de, ha a' hazugság sérti az erkölcsiséget, ugy alkalmasint az is sérti azt, ha valaki ugy használja az alkotmányszerü választásjogot, hogy magányos életére nézve minden kényelmetlenséget elkerülhessen. Nem ismérek erkölcstelenebb 's az angol szilárd lelkületével ellenkezőbb tettet, mint midőn a' választó épen annak adja szavát kit elmellőztetni ohajt. (Halljuk!) Pedig ez napirenden van most. Titkos szavazásnál lélekismeretesen választhatna minden ember, 's ha tettét utóbb csakugyan tagadná: kérdem, a' két rosz közül, mellyik nagyobb? (Halljuk!) Isten mentsen, hogy bármi alakban ótalmazója legyek a' hazugságnak; de legyünk egyenlően igazságosak szegények 's gazdagok iránt, 's ne korholjuk szerfölött a' szegény választót a' szemében levő szálka miatt, midőn a' főur szemében hallgatya nézzük el a' gerendát. (Halljuk!) A' titkos szavazás tettlegi ellenzési egyre olvaszthatók. Kérdés: háboritandja é az a' javitó törvényt, mit a' kormány 's átelleni urak végsőnek kivánnak tekinteni? Én igen jól emlékezem, miszerint a' javitó törvény vitatásakor a' titkos szavazást föntartott kérdésnek nyilatkoztaták. (Halljuk!) Nem hallám soha, hogy valaki a' javitótörvény támogatása által titkos szavazás ellen küzdésre kötelezte volna magát. A' javitó törvény csupán a' nyilványos jóllét előmozditásából származott, 's e' tekintetbül legsürgetőbb szükség kivánsaig épségben kivánom azt tartatni. Az 1832iki zendület — mert zendület volt, melly minden más országban véres lett volna — minden józansága mellett is olly nagy izgást 's veszélyeket szült, miknek megujulását valóban nem kivánhatom. Azért kész vagyok nagy sérelmeket eltűrni, mint olly ingerültséget támosztani az országban, mellyel a' javitó törvény megujitása mulhatlanul járna. Ezért azonban nem kell gyöngiteni a' javitó törvény hatását, hanem inkább biztositni teljes és szabad munkálkodását. Nem szabad tűrnünk, hogy vagyonosak 's hatalmasok nevezgessék ki alattomban az alsóházi követeket, 's olly rabszolgákká nyomják le alattvalóikat, minők a' 14ik században is alig léteztek. (Halljuk!) Nem ezért kelt föl 1831ben az egész nemzet egyetlen férfi gyanánt, 's nem ezért küzdé le az elsánczolt hatalomgyakorlókat. Közel már azon idő, mellyben a' nemzet olly hatalmasul 's egyhangulag kivánandja tökéletes végrehajtását a' javitó törvénynek, mikép annak első megalapitását eszközlé; 's csak a' titkos szavazás divatba hozása után lehetend majd valódinak mondani az angol nép szavazásjogát. Akkor majd ki fog tűnni, hogy mi nem csupán folytonos változtatás és zajgás előtt egyenlitgettük az utat, hanem a' birtokjogot biztositottuk, és szorosabbra huztuk a' külön néposztályokat összefüző köteléket, 's mindnyájat általányos szövetségbe egyesitettük a' parliamenttel 's koronával." (Nagy tetszés.) Staunton tiz megyében ohajtá eleinte próbáltatni a' titkos szavazást; mivel azonban látá, hogy a' parliament nem akar félszeg rendszabályokhoz nyulni, tehát inkább az ismért roszat vélé eltürendőnek, mint ismeretleneket idézni létre. Utána Russell szóla 's lényegileg oda nyilatkozék, hogy Macaulay velős beszéde sem volt képes őt előbbi meggyőződésébül kiforgatni és a' titkos szavazás pártolására birni, melly rendszabály, véleménye szerint, nem fér össze az angol nép böcsületes lelkületével, 's a' választókat egészen a' közvélemény birálata fölibe emelné, holott annak parliament, király 's törvényszékek is egy iránt hódolni tartoznak Angliában. Többi közt még ezeket mondá Russell: „Megvallom, mikép a' rettegtetés szüleményi csakugyan roszak; de még sem olly nagy mértékben, mint azt velünk elhitetni akarnák. (Tetszés a' tory oldalról.) Véleményem szerint a' titkos szavazás nem orvosolhatná egészen e' bajt, mert az angol választók nagyobb része nem tudna tettetésre aljasulni. (Tetszés.) A' számtartó példaul majd igy szólna a' bérlőhez: „John Smith, szavaztál az utóbbi választásnál?" — „Igen." — Jól van, 's kiért?" Hallgatás. Uj kérdés, ujabb hallgatás. Számtartó: „Mondd meg böcsületesen és őszintén; nemde a' whig jelölt mellett szavaztál?" 'S fogadom, John Smith igennel fog válaszolni; mert őszinte angol lelke nem engedi őt egyebet szólani. Titkos szavazás tehát nem irthatja ki a' rettegtetést. Mondja valaki talán, hogy e' méltatlan bánásmód 's boszuvágy majd hallgatásra vagy kevésb őszinteségre szoktatandja a' választókat? Ez még roszabb lenne, mert akkor

önként aláznók ravasz és álnok erkölcstelenségre a' népet. Illy cserét előmozditani nem fogok. Mi pedig a' vesztegetést illeti, arra nézve maga az edinburgi tisztes követ is megjegyzi, hogy azt nem fogná megszüntethetni a' titkos szavazás. Mi okbul alapitsunk tehát olly rendszabályt, melly a' régi bajt nem orvosolja, hanem inkább ujakat szül hozzá? Mi politikai ingerültség 's összeütközés korában élünk most. Önök gyógyszerül titkos szavazást ajánlanak, én pedig: türelmet. Ez átmeneti korszak elmulása után, szükségképp olly kor fog majd bekövetkezni, mellyben a' választók jogai teljes megismerést találandnak. Én hiszem a' közvélemény hatalmasságát Angliában. A' szabad 's erőteljes britt lelkület képes leend illy sükert eszközleni. Én polgári erényben 's bátorságban bizom, 's ezek mind azt ki fogják küzdeni, mit hiában várnak mások a' titkos szavazástól." Russell szavai tetszést nyerének a' toryk részéről, a' parliament szabadelmü tagjai ellenben zugással fogadák azokat. Shiel többi közt következőleg nyilatkozék a' minister ellen: „Az igen tisztes tamworthi követ (Peel) megismeré a' rettegtetési rendszer roszaságát, 's a' ns belministertül ugyanazt hallók e' pillanatban. De mit tesznek ez urak, a' baronet és ns lord, e' baj orvoslásaul? Hazámban, Irlandban következő néptréfa forog szájon, mellyet ez esetre is alkalmazhatni: „Mit tesz Ön mylord John?" — „Semmit." — „És Ön, Sir Peel?" — „John lordnak segitek." (Kaczaj.) A' vitatás sükerét már mult számunk közlé. —

(Parliamenti ülések. Elegy.) A' jun. 24ki alsóházi ülésben az oktatási törvényjavaslat jöve vitatási szőnyegre. A' ministerségnek számos ellenzője támadt ezuttal, 's egy ns lord olly rendkivüli hangokkal nyilványitá tetszését, midőn ellenzési szónokok beszéltek, hogy végre szigoruan rendre volt kénytelen utasitani őt az elnök. A' ministeri inditvány azonban mégis csakugyan keresztül ment, de csak 2 szónyi többséggel, mit nagy tetszéssel fogadott az ellenzés. Jun. 15kén jelenté Melbourne a' felsőházban, miszerint a' kormány nem sokára életbe szándékozik léptetni a' fillérlevéldijt. (Harsogó tetszés.) Véleménye szerint egyébiránt igen nagy vigyázatot kiván az illy rendszabály végrehajtása. — Fortescue l. (Ebrington), kinek kineveztetése Normanby l. utódjaul az irlandi alkirályságban olly nagy zajt támasztott a' tory pártnál, minden várakozás ellenére olly nyugalmasan kormányozza Irlandot, hogy eddig még alig nevezék őt egyszer a' hirlapok, parliamentben pedig épen említés sem történt róla. A' ns lord mint látszik példás jámborsága által békité ki magával az irlandi torykat! Az oxfordi és cambridgei tud. egyetemek jogtanári czimmel tisztelék meg őt. — Sandvich szigetekről irják, mikép Wood kapitány, Richmond sorhajó parancsnoka, azon tengervidéken uj szigetet födöze föl, melly lepve van erdőséggel 's igen népesnek látszik; némelly helyeken igen magas a' föld színe. Wood kapitány Brinsmade névvel jegyzé naplójába e' szigetet, melly eddig semmi földabroszon nem volt említve. — Sydneyben (Ujdélwalesben) mult év lefolyta alatt 6829 szabad gyarmatos és 2935 gonosztevő települt meg. — Exeter közelében a' Chudleigh-szikla egyik hasadékán néhány hét előtt egy borzeb (tacskó) tünt el, 's nyolcz napig hallák ugatását az emberek a' nélkül, hogy hozzá férhettek volna. 15dik nap már csak nyöszörgése volt hallható, és egy bátor suhancz lebocsátkozék a' mélységbe kötelen megszabaditására. Miután fáradságosan keresztül vánszorgott a' tekervényes szirtnyiladékon, 63 ölnyi mélységben 20 lábnyi térségü száraz szirtüregre talált, mellynek közepén meredten hevert elnyulva a' borzkutya. Páráját csak épen akkor adhatá ki, mert még meleg volt. Egy oldalnyilásból léghuzamot érzett a' suhancz, melyebben tehát bizonyosan még nagyobb üreg találtatik; oda azonban nem szállhatott le, mivel kötele rövid vala. — Hussein kán, a' perzsa rendkivüli követ, nagy mértékben vonja magára a' közfigyelmet Londonban. Derék hat lábnyi magas keleti férfi ez, ki gyönyörü öltözetében, a' naprend gyémántjegyével csakugyan nem mindennapi figyelmet képes gerjeszteni. Először a' chiswiki kertben jelent meg nyilványosan Hussein 's igen tetszeni látszék neki a' sok gyönyörü virág; de alkalmasint sokkal jobban örvendeztette volna meg őt Palmerston hamvassárga épen nem örvendetes arcza, mert Hussein kán még nem láthatá a' ns lordot, ki igen jól tudja, hogy a' jó Hussein Londonban van, és szeretné mondani: Pater peccavi!" Mindazon sok szép sálkendő, miket argumenta ad Victoriam, gyanánt hozott magával, kibontatlanul pihen még selyem takaróiban. Keleten annyi tüzanyag van összehalmozva minden oldalon, hogy a' kormánynak valóban minden érdeke határzottan békeföntartást kivan. Különösen kivánatos pedig, hogy Anglia és Perzsia közt ne történjék komoly meghasonlás. —

Franczia ország.

(Választmányi jelentés a' keleti ügyről.) A' jun. 24iki következkamrai ülésben Jouffroy következőleg nyilatkozék, a' választmány nevében, azon 10 milliónyi rendkivüli költségről, mellyet a' ministerség a' levantei hajóhad-szaporitásra kért: „A' ministerség kivánata semmi ellenzésre nem talált a' választmány előtt. Egyiptus és a' porta összeütközése olly kérdéseket hoznak mozgásba, mikre nézve értelmes nemzet épen nem viseltethetik hanyagsággal. Francziaország csak 3 sor- 's néhány könnyebb hajóval bir a' Levanteban, midőn a' török sereg mozgalmi Eufrát mellett fölbomlással fenyegetik a' világbékét. Az óta több ment ugyan; de a' mostani rendes költségvetés erejével csupán 8—9 sorhajót tarthatna ott a' kormány, melly mennyiség elégtelen, ha a' diplomatia csakugyan nem lenne képes békét eszközleni Mehemed Ali és a' porta között. Ismerjük az orosz kormány haderejét a' fekete tengeren. Az angolok 9 sorhajót járatnak a' Levanteban, 's hiteles hirek szerint szaporitani szándékoznak e' mennyiséget. Francziaország nem köteles ugyan az egész földteke körül őrködni; de mégis hathatósan tartozik föllépni a' földközi tengeren. Szükség, hogy külügyeire nagyobb gondot forditson az ország, mint eddig. Nemzeti nagyságunk mulaszthatlanul parancsolja ezt, mert a' minister soha nem fog buzgani elég hévvel olly tárgy mellett, melly a' nemzetet nem érdekli. Keleten most könnyen megnyithatná hatalmát valamelly birodalom, 's ez ellen csupán ez egyetlen elvet használhatni gyógyszerül: ne türjön Európa semmiféle terjeszkedést. (Élénk tetszés.) Franczia ország méltányos szózatot igényelhet a' keleti ügyekre nézve, 's Európában elfoglalt ranjáról pillanatig sem szabad feledkeznie. (Helyeslés.) A' kintahiai szerződés igen is kétesiti kelet helyzetét, a' hunkiariskelessii pedig veszélyesité azt Európára nézve. Ez utóbbi Russzia fegyveres közbejárulását köti ki háboru esetén. Russzia tehát harczkiütés esetén a' porta és Mehemed Ali közt Konstantinápoly előtt jelenhetik meg hadsergestül. 'S ez veszélyesiti kelet helyzetét Európára nézve. (Élénk mozgalom.) Csudálkozásra méltó, hogy hat év óta épen semmi nem történt e' helyzet változtatására. Tovább nem türheti Európa e' bizonytalanságot, 's ez okbul határzottan kell megalapitnia kelet jövendőjét 's általányos biztosságot állitnia föl Russzia félszeg 's haszonleső kezessége helyett. Midőn a' belgiumi esetek terjeszkedésre nyitottak utat Francziaországnak, azonnal talpon volt Europa, 's vele Russzia is, annak gátlására. Mivel e' történetek Európa súlyegyenét fenyegeték, tehát kiegyenlitésükre jogot igényelt Európa, 's Franczia ország épen nem ellenzé azt. A' keleti kérdés azonban még sokkal inkább érdekli Európa súlyegyenét, 's igy azt szinte csak az összes Európa döntheti el. 'S ugyan mi ürügy alatt gátolhatná ezt Oroszország?" E' jelentés vitatására még nincs nap határozva. —

(Ministerségi nyilatkozat a' spanyol alkotmányos ügy pártolásáról. Elegy.) Jun. 26kán a' következkamrában a' spanyol partvidéken szaporitandó hajóhad költségeinek vitatását folytaták. Just de Chasseloup-Laubat marq. ellenzé az avatkozást a' spanyol ügyekbe, Carnot, választmányi tag, ellenben igen sajnosnak nyilványitá, hogy a' kormány nem szándékozik még határzottabban föllépni. Utána Soult tábornagy szólott, jelentvén, miszerint a' kormány 7 hajóval szándékozik szaporitni haderejét a' spanyol partvidéken, minden gyanus szállitásnak gátlásaul, 's egyszersmind katonaság és élelmiszerek szállitására, midőn azt alkotmányos hatóságok vagy vezérek kivánandják. Ezután a' bilbaoi hatóság köszönő iratát 's több más hasonló tartalmut olvasa föl, mikből kitünt, hogy a' franczia kormány e' legujabb határzata tökéletesen kielégité a' spanyolokat, kik fegyveres közbenjárulást épen olly kevéssé kivánnak, mint maga a' franczia kormány. Ha egyébiránt jövendőben illy közbenjárulást kivánnának a' változó körülmények, ugy minden esetre czélszerüleg fog rendelkezni a' kormány. Mathieu de la Redorte nem elégült meg a' tábornagy ez igen általányos nyilatkozatával, 's emlékezteté a' kamrát, miszerint a' mostani ministerség némelly tagjai, akkor, midőn még az ellenzési padokon ültek, egyenesen kimondák, hogy Francziaország okvetetlenül tartozik fegyveresen közbenjárulni, ha d. Carlos részire találna nyilatkozni a' győzelem. Dufaure jelenté, mikép ő még most is előbbi véleményihez ragaszkodik; de e' pillanatban még nem tartja szükségesnek a' fegyveres avatkozást Spanyolország ügyeibe; mihelyt azonban e' szükség beálland, azonnal minden segélyre számolhat az alkotmányos királyné. A' spanyol kormányrendszer tartósságára nézve igen kivánatos, hogy tulajdon erejének köszönje győzelmét, mert külsegély minden kormányra gyöngeségi homályt szokott háritani. Fegyveres közbenjárulás tehát akkor fog történni, ha a' madridi kormány határzottan kivánandja ezt, a' franczia kormány pedig átlátja, hogy annak megadása nélkül veszve az alkotmányos ügy Spanyolországban. Ez igéretet zajos tetszéssel fogadá a' balközép. Passy azonban még tovább ment nyilatkozatában társánál. De la Redorte ugyanis kérdé: miért nem kaptak a' franczia tengerésztisztek is olly határzott utasitásokat, mint az angolok, mellyek szerint ez utóbbiak szükség esetén álgyuikkal 's kardéllel is segithetik az alkotmányos ügyet. Passy erre következő nevezetes nyilatkozatot tőn: „Ha valamelly fontos esetben franczia hadihajó tüzelése kedvezőleg dönthetné el az ügyet az alkotmányos királyné részire, nem kétlem, hogy minden franczia tengerésztiszt használni fogja e' kedvező alkalmat. E' szavak nagy hatást támosztának és szükséges intésül fognak szolgálni a' franczia hajóparancsnokok számára. E' nyilatkozat után 263 szóval 53 ellen fogadá el a' kamra a' ministeri inditványt. Brossard tábornok pörét jun. 21kén ismét megkezdék a' perpignani haditörvényszék előtt. — Jun. 27kén délelőtti 11 órakor számos hallgatóság előtt kezdé meg a' májusi zendülők pörét a' pairszék. Barbés és Bernard leginkább kitüntek a' foglyok közül; az előbbit Dupont és Arago védik, imezt Coraly. Mindketten szilárd elszántságot tüntetének ki. Az első ülésben a' vádlevél olvasása tölté be az idő nagyobb részét. —

(Ügyvédi viták a' májusi zendülők pörében.) Mig a' jun. 20ki pairszéki ülésben a' vádlevelet olvasá föl a' titoknok, emlékirat keringett a' hallgatók közt, a' leghiresb ügyvédektől aláirva, kik a' törvények tartalmára, 's Dupin és Nicod következkamrában mondott beszédire hivatkozván, az elválasztó törvényre nézve azon megjegyzést tevék, miszerint a' pairszék nem választhatja el egymástól a' vádlottakat a' nevezett törvény megsértése nélkül. Alulirottak véleménye szerint tehát el kell a' törvénykezést halasztani, miglen minden egyes kihallgatásnak vége szakadand. Arago, Barbés ügyvédje, társai nevében ünnepélyesen ellenmondott a' foglyok külön osztályokba soroztatásának, mivel a' vádlevélből világosan kitünik, hogy valamennyi vádlott ellen ugyanazon tettet hozzák föl bünül. Frank-Carré, a' főügyvéd, hosszas beszédben megczáfolni törekvék Arago okait. Határzat nem történt, 's még más nap is folytak e' kérdésről az ügyvédi viták. — A' perpignani hadi törvényszék első ülését jun. 23kán csupán a' vádlevél-fölolvasás tölté be. Brossard tábornok ügyésze azon-

nal kifogást tőn az általányos bánásmód ellen, mondván, hogy a' másodrendü haditanács nem bocsátkozhatik többé a' fő vádpontok vitatásába, miután az első törvényszék már föloldá attól. Két órányi tanácskozás után mindazáltal azt határzá az itélőszék, hogy minden esetre valamennyi vádpont vitatásába fog bocsátkozni. —

(Kamraviták a' mexicoi ügyről.) A' jun. 25iki következkamrai ülésben a' Mexico és Buenos-ayres elleni hadikészületekre megkivántató költségek vitatása jutván szőnyegre, Salvandy hosszas beszédben iparkodék átalmazni Molé ministerségének e' tettbeni lépteit. Teste pecsétőr és Soult tábornagy nem helyeslék tökéletesen Baudin hajóvezér szerződését, noha az egészre nézve egyezésüket jelenték neki. A' jour. des Débats keserűn lobbantja szemére a' ministerségnek e' szintelen 's lenge bánásmódot, mivel véleménye szerint vagy szilárd önállással kellett volna a' ministereknek nyilatkozniok e' tárgyról, vagy pedig mellőzniök minden részletes vitatást. A' ministerelnök jelenté, hogy a' szerződés még nincs helybenhagyva. Kitünő figyelemre méltó azon körülmény, miszerint Molé gr. egy 1838 septemb. 21diki hivatalos iratából kiviláglik, hogy Baudin hajóvezérnek meg volt tiltva más idegen hatalomtul közbenjárulást elfogadni. E' szerint tehát, mint látszik, némelly olly záradékokat is irt alá Baudin, mellyek elfogadása homlokegyenest ellenkezék a' ministerségtül kapott utasitásival. A' választmány előterjesztetni kiváná az érintett iratot, de a' kormány nem engedé meg azt. Teste igazolni törekvék e' pontban Baudint, 's másképp magyarázni a' kérdéses irat értelmét, mondván, mikép a' szerződés csakugyan idegen hatalom közbenjárulta nélkül létesült, 's csupán pénzbeli kárpótlásra nézve kivántaték meg idegen hatalom itélete. Salvandy beszédében legfeltünőbb volt azon rész, melly a' régi és mostani respublicai intézvényeket támodja meg, a' királyságok ellenében. Szerinte Francziaország 1830 óta csupán Schweizzal, az egyesült szabad tartományokkal, Mexicoval, Buenos ayressel és Haytyval jutott komolyabbszerü villongásba, mert a' többi kormányokkal legfölebb is csak mulékony és irással eldönthető baja volt. Ezt nagy részben a' franczia sajtó munkálkodásinak tulajdonitá a' szónok, mivel az folyvást annyira gáncsolja 's kisebbíti a' kormányt, hogy a' respublicai kormányok szükségkép azon véleményre jutnak: „Francziaország nem is képes gyorsan megboszulni az ellene elkövetett sérelmeket. Ezután lépésrül lépésre átalmazá Salvandy a' kormány minden rendszabályit Mexicora nézve. Szárazföldi sereg oda szállittatását ő balga tettnek nyilatkoztatá, 's figyelmezteté a' kamrát azon roppant költségekre, miket az algíri hadszállitvány okozott, noha Mexiconál sokkal közelebb esik azon tartomány. Anglia egykor 12 ezer főnyi serget külde Mexico ellen, és még sem nyeré meg azt, mit ez áldozattal kiküzdeni szándékozék. Illy lépésre csupán legnagyobb szükség esetén határozhatná magát el Francziaország. Teste kéré a' kamrát: ne csudálkozzék, hogy a' mostani ministerek olly szenvedőleg viselik magukat e' vitatás alatt. Egyetlen hivatalos szó is zavarba hozhatná ez ügyben a' kormányt, melly még több hivatalos iratra kénytelen várakozni Baudin hajóvezér részirül. Teste után Taillandier szólott: „A' választmány kérte a' külminister urat az egész hivatalos levelezés közléseért, melly közte 's a' hajóvezér közt folyt. Ez irományok egy részét csakugyan meg is kapá a' választmány, t. i. az első rendszabályokat, miket Molé gr. Baudin hajóvezérnek adott. Meg kell ismernünk, hogy méltóság- és szilárdság-teljesek voltak azok. E' hang mindazáltal rövid idő mulva igen megváltozott. 1838 nov. 10ikétül f. e. martz. 9ikeig, mint hinni okunk van, igen élénkül folyt a' levelezés Molé gr. és Baudin hajóvezér között. E' levelezést szerettük volna velünk közöltetni.“ Guyet Desfontaines: „Még egy megjegyzést ohajtok tenni. Mint látszik, a' kormány huzamosb ideig utasitás nélkül hagyá meghatalmazottját a' szerződés végképi megkötése iránt. Egy részrül némelly záradékok veszélyességit emelék ki, más részről pedig jelenté a' pecsétőr, mikép a' szerződés helyben nem hagyása igen komoly következményeket vonhatand maga után. E' vitatás berekesztésire tehát mindenek előtt szükséges, hogy tudassa velünk a' ministerelnök: milly utasitásokat adott tulajdonkép Baudin hajóvezérnek?“ Soult: „A' mostani ministerség épen semmi utasitást nem adott még neki. Minden, mi a' mexicoi szerződést illeti, az april 15iki kormánytól származott. (Mozgalom.) A' helybenhagyásra nézve tanácskozni fog még a' ministerség, mielőtt azt a' király elibe terjesztené.“ Guyet Desfontaines: „A' ministerelnök szükségesnek véli némelly oklevelek eltitkolását a' választmány előtt. Nekünk nincs jogunk sürgetni azok közlését. De fölvilágitásokra van még is szükségünk; mert ha némelly záradékok miatt nem hagyhatni helyben a' szerződést, ugy meg nem foghatom, mikép adaték nekik abban hely. Azon utasitások közt, miket Molé gr. Baudin hajóvezérnek adott, 's az előttünk fekvő szerződés közt igen lényeges különbség uralkodik, melly méltán vonà magára a' választmány 's néhány szónok figyelmét. A' választmány tehát szeretné tudni: milly időközi levelezések okozhaták e' különbséget? 'S ez iránt semmi fölvilágitást nem nyerhete.“ Soult tábornagy ismét kitérőleg válaszolt, mondván, hogy a' kormány nem bocsátkozhatik részletesb vitatásba, mielőtt minden hiányzó hivatalos iromány birtokába jutna. Egy a' választmányhoz intézett iratában azt nyilványítja a' ministerelnök, miszerint a' kormány ezer okbul volt kénytelen minél előbb szerződésre lépni Mexicoval. Maga a' politika is nagylelkűséget tőn törvénnyé a' hajóvezérnek, ki San Juan de Ulloa elfoglalta után olly engedvényekkel tartozék megelégülni, miket az előtt nem volt szabad elfogadnia. Noha egyébiránt a' martz. 9iki szerződésben az első terv néhány záradékira ohajtott találni a' kormány, még sem késlelteté a' szerződés helybenhagyását, 's magára vevé az egész felelősséget. Másnap (26ikán) még egyszer visszatért Soult tábornagy a' mexicoi kérdésre, 's leginkább a' választmányhoz intézett iratában előforduló e' szókat: „A' kormány nem talált nehézséget a' martz. 9iki szerződés helybenhagyása iránt,“ törekvék öszhangzásba hozni a' kamrában mondott e' szavaival: „A' szerződés még nincs helybenhagyva.“ Ha a' kormány nem hagyja ezt helyben, ugy ismét fegyverhez kell nyulni, ohajtja é ezt a' kamra? (Minden oldalról: „Nem! Nem!“) Végre a' vitéz hajóvezér érdemeit törekvék kiemelni a' tábornagy, mivel az legnagyobb nehézségek elleniben aránylag csekély eszközökkel olly sükert vitt ki, mellyelminden esetre megelégülhet Francziaország, ha mindjárt nem felel is az meg mindenben tökéletesen a' föllengősb kivánatoknak. További határzat nem történt e' tárgyban azon nap. Igen különös azonban, hogy mind az, kiknek befolyásuk van e' kérdésre, olly kitünő zavarral nyilatkoznak róla. Az egész baj alkalmasint abban alapszik, hogy eleinte igen sokat kivánt a' franczia kormány, 's utóbb visszavonulni lőn kénytelen, midőn Anglia és a' szabad tartományok határzottan követelési ellen nyilatkoztak. —

Törökország.

Mehemed-Ali jun. 4kén következő irományt intéze Ibrahim basa fiához, miután az ellenségeskedés kitörésit meghallá: „Vevém máj. 29 's 30ki leveledet, 's azt, mellyet Kaftana bey hozzád intéze, ezekbül világos, hogy néhány török lovas Aintab kerületben helységeket pusztita el 's Uront megszállá. Most tehát kérdést intézesz hozzám, mikép viseljed magad e' körülményben? Én azonnal lefordittatám e' három oklevelet 's közlém az Alexandriában székező négy consullal. Miután darab ideig tanácskoztunk volna e' tárgy iránt; a' consulok ekép nyilatkozának: „Fönséged érdeke védelmi rendszert kiván meg; de e' mellett fönséged erőt erővel toroljon meg, mi csak hatalmában áll. Mindenek előtt szükséges tehát, hogy Ibrahim basa tísztet küldjön Hafiz basához, kitől nyilatkozványt kérjen bánásmódja iránt. Ez alatt Aintab város és kerület védelme végett legtanácsosb leend számos csapatot küldeni oda 's ha ennek ellenére is tovább nyomulnának Aintab kerületben a' törökök, akkor az őrség vonuljon vissza a' hadsereghez, melly akkor az ellenség elibe nyomuland. Illy módon menend csak véghez a' csata egyiptusi földön, mi által fönséged könnyen bebizonyithatja, hogy az első megtámodás török részrül történt.“ E' tanácsot én annálinkább alkalmazhatónak vélem, mivel a' törökök iránti eddigi bánásmódommal tökéletesen öszhangzik. Intlek tehát, fiam, intézd ez irat tartalma szerint lépésidet. —

Bécs, jun. 28kán: Konstantinápolyi rendkivüli alkalommal mult éjjel érkezett hirek szerint a' szultán egészségi állapotja igen veszélyes, annyira, hogy minden órán halálát várják. Az orvosok egyhangulag kétségbe vannak élete felől 's lemondának róla, oda nyilatkozva, miszerint legfölebb is csak három hétig maradhat életben. A' szultán betegsége vágtató (galoppirende) aszkór. Konstantinápolyban a' szultán betegsége nagy rémülést okoza, 's hasonlag itt Bécsben is nagy hatást szüle. (A' pénzcsarnokban e' hir, ugy látszik, semmi változást nem okoza.) Ha fontolatra vesszük, hogy az összes török birodalom léte a' szultán kora halála által veszélyeztetve van, ugy nem csudálhatni, hogy a' porta 's Mehemed-Ali közti háborukitörést csekélyebb érdekkel tekintik, mint a' szultán halálát. Parisbul franczia, Londonbul angol, Pétervárbul orosz hirnök érkezék ide tegnap. —

Németország.

Mainz, junius 24ikén: Tegnap tettek próbautat a' Taunus-vasuton Hochsttul egész Frankfurtig; a' következmény minden várakozásnak megfelelt; kocsi, erőmű 's vasut a' legjobb nemü 's a' számos gyülekezet tetszéssel nyilványitá megelégülését 's csak azon egyetlen kivánat keletkezék mindnyájok keblében: bár mentülelőbb használhatóvá tétetnék e' vasut; e' kivánat Frankfurttól Hattersheimig és Kasteltől Wiesbadenig nem sokára teljesülésbe megy, mert az utvonalok elkészittetése néhány nap véget érend. 'S igy nem sokára olly mű leend elvégezve, melly három város népségét majd eggyé összesiti. —

Thorwaldsen levelet intéze a' m. m. frankfurti, Göthe-emlékét-eszközlő, választmányhoz, mellyben egész készséggel ajánlkozik az emlékmintakészitésre. Az óta, ugy látszik, nem gyült be több ajándék emlékére; az eddigi mennyiség 24 ezer ft. —

Pesti egyesületi gyapjutár

Érkezett gyapju 162,878 font.
Eladatott „ 47,352 font.

Pest, jul. 6ikán 1839. Liedemann J. S. Fridrik.

Gabonaár. Videki városink piaczin; pozs. méröje váltó garas.

	buza	ketszer	rozs	árpa	zab	kukuricza	köles
jun. 26kén Debreczen.	90—80	70—60	52—48	38—35	38—35	60—55	70—65
„ 27kén Hugyar	112-108	90 87	78—75	64—60	38 33	76—73	160 —
„ 27kén Mosony	126-88	80—70	84	70	70 50	47 40	72 64	—
„ 28kán Temesvár	88—80	66	—	—	32	45	—
„ 28kán Pecs	90—80	80 -75	70—67	50	47	60	—
„ 28kán Komarom	105-100	95—90		63	62	40	50	—
„ 28kán Szeged	90-85	70—65	—	36	40	50	60

Dunavizállás: Pest, julius 7ikén 11′ 10″ 0‴ — jul. 8ikán 11′ 6″ 0‴ — 9dikén 10′ 10″ 9‴ — 10ikén 10′ 2″ 0‴

Pénzkelet: Bécs, jul. 8kán: 5 pCtes statuskötelezvény 107 13/16; 3 pCtes: 82 3/4; 1820iki kölcsön: 280; 1834iki: 500 frtos kölcsön: 673 1/8; 1839ki 250 frtos: 267 13/16; bankrészvény: 1501 1/2, cs. k. arany-agiója: 4 1/4 pCent; éjszaki vasut-részvény: 103 3/4; győri: 105; majlandi: 102 1/2; Eszterházy-sorsjegy: 44 1/2.

Lotto. Buda, jul. 6kán: 51, 73, 7, 11, 25.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. — *szombat*, jul. 13. — **ÉLENKOR.** — 1839. — 56ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezés; Zrínyi Ilona sírja 's tetemei; budapesti napló: literariai hírek, a' hengermalom létre jő, magyar játékszín, 's a' t.: zendület miatti vizsgálatok Szerbiában: m. n. Akademia; eperjesi iskolavizsgálat és kórház; különféle: szabolcsmegyei közgyülési határzatok; 's a' t.) Amerika. Spanyolország (Safont kölcsöntervét ellenzi a' nép egy része; 's a' t.) Anglia (az angol lapok avatkozást ajánlanak a' keleti ügyre nézve; udvari hírek; a' ministerség fölfüggeszti Canada egyesülése iránti törvényjavaslatát: ministeri tanács a' keleti ügyről: 's a' t.) Franczia-ország (követkamrai határzatok: constantinei hírek; Barbés minden felelősséget magára veszen; Franczia-ország és Russzia levelezése a' hunkiar-skelesii szerződés iránt; pairszéki ülések; Brossard vád alól fölmentve; 's a' t.) Törökország (harcztéri hírek; a' szultán meghalt; 's a' t.) Hollandia. Gabonaár. Pénzkelet. Dunavizállás. —

Magyarországés Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. föls. Karner Antal győri kanonok 's középponti papnevelő-intézet-igazgatónak m. k. helytartóság tanácsosává neveztetése által megürült középponti papnevelő-intézetigazgató hivatalra Szaniszló Ferencz nyáradi apát kanonokot 's m. k. egyetemi hitszónokot méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Konstantinápolyból egy teljeshitelű levelező hazánkfia jun. 26káról irja, hogy „Galatában a' lázárszerzeti egyház belsejében némi javítások tétetvén, midőn jun. 21kén a' sz.-Anna oltára alatti márványkövek elmozdittattak, egy öt láb hosszu 's 3 láb széles emlékkőre találtak, mellyen ezen felirat olvasható: „Hic requiescit ab heroicis laboribus virilis animi mulier, sexus sui ac saeculi gloria, Celsissima Domina Helena Zerinia, Zeriniae atque Frangipaniae Gentis decus ultimum, Tökölyi Principis uxor, olim Rakóczyi, utroque digna conjuge, magnis apud Croatas, Transsylvanos, Hungaros, Siculos inclyta titulis, factis ingentibus toto in orbe clarior, varios aequa mente fortunae casus experta, par prosperis, major adversis, cumulatis christiana pietate bellicis laudibus, fortem Domino reddidit animam, mortem eluctata in suo florum campo ad Nicomediensem Bithyniae sinum anno salutis 1703, aetatis 60, die 18va Februarii.“ Ezen kő elmozdittatván, kettős koporsó találtaték; a' külső szurok-boritékkal, a' belső ólombul 's nyilásán körös-körül kifolyó bannyas-selyemmel; melly utóbbi fölnyittatván, mindenek csodálkozására a' dicsőült hős-asszony teteme dominicana apáczaruhába öltöztetve találtatott, és pedig épen, nem ugyan puha és hajlékony, hanem szikkadt állapotban. A' dominicana apácza öltözeten belől a' testet közvetlenül fedő ruha fehér 's e' fölött vörös, mind a' kettő olly erős, hogy semmi más módon sem szabdalható, mint metsző eszközzel. A' nép tódult látására 's ruháját ereklye gyanánt széttépte, szétvagdalta; kétségkivül magát a' testet is szétdarabolandó, ha erővel nem üzetett volna el. Némellyek mondják, hogy be vala balzamozva, de ennek legkisebb jelei sem mutatkoznak. Mellette fekütt első férjétől, Rákóczytól, nemzett fiának teteme, melly még ki nem vétetett. A' dicső hős-asszony tetemeinek most készittetik koporsó, mellyben — a' nép kiváncsisága kielégitésére — láthatólag, de rostéllyal védve tartatnék. Vajha magyar hazánkfiai lépéseket tennének e' nevezetes történeti ereklye megszerzésére 's a' magyar honba visszavitelére! Tököly szinte Bithyniában fekszik, Rákóczy Rodostóban; ez utóbbitól több könyv találtatik a' Lázár-szerzet zárdájában, melly könyveket Rákóczy az akkor e' kolostorban lakott jesuitáknak hagyta. H. —

Budapesti napló. F. hó 1sején magyar kir. tud. egyetemünk nagy termében jogtanári koszoruért kitünőleg értekezék Orczy Ferencz b., ki még alig 20 éves, 's már is hites ügyvéd és böleselkedési tanár. Az elnökséget Uzovics János cs. kamrás és magyar kir. helytartósági tanácsos vivé e' tudom. ünnepen. — A' bécsi bank félévi számadásiból kiviláglik, miszerint f. e. jun. 30kán még 14,104,238 váltó forint volt keringésben. — Kopácsy József, magyarországi primás 's esztergomi érsek, Kollár István, tribuniczi választott püspököt 's esztergomi olvasó kanonokot érsekhelyettesül hivatalában megerősité. — F. hó 6dika óta egy török dervis tartózkodik Budán, neve Shach Achmed efendi. Arábiából zarándoklott ez ajtatos férfi imádkozni a' 200 év előtt elhunyt Tyul baba (rózsák atyja) török látnok sirján, ki a' budai császárfürdő közelében van eltemetve. A' dervis zöld kankó-féle felköntöst visel szőrszövetből 's hosszu görbe hegyes süveget szinte szőrszövetűt, mellynek szine sötétvörös. A' messze utat gyalog tevé a' jámbor férfi 's néhány napi pihenés után ismét visszavándorol hazájába. — A' már többször emlitett hengermalom végre csakugyan létesül Pesten, miután a' vállalkozók többrendü tudakozódás következtiben meggyőződtek, hogy e' malom minden más őrlő erőmű fölött kitünő elsőséget érdemel. A' vállolatot 300ezer pgő forintnyi tőke lépteti életbe; a' részvényesek, kik közt számos igen tisztes név, szerencsés sükerre méltók. — Gerenday József orvos tanártól „Magyar- 's Dalmátországi kigyók“ czim alatt figyelemre méltó értekezés hagyá el a' sajtót e' napokban 4 kőtáblával. A' munka István cs. kir. fhgnek van ajánlva 's dicséretére válik Landerer könyvműhelyének; az egész VIII és 68 lapra terjed finom velinen nagy Sadrétben; ára 30 kr. pgő 's kaphatni Eggenberger és Heckenast könyvárusoknál. — Az Athenaeum folyó félévi első számai mutatványokat közlenek Vörösmartynk „Az áldozat“ czimű uj szinmüvéből, mennyire az eddig olvasottakból itélhetni, sok tekintetben kedves élvet nyerend színházi közönségünk e' müből. — Gaal és Józsika „Ecsedi tündér“ czimü regényes vigjátéka aug. 5kén jutand szinpadunkra Lendvayné jutalmára. Gaal egy bohózaton dolgozik, mellynek czime „Kuruczvilág“ 's egyik hőse a' Hódviz partján született berei Farkas András, rózsás bajnok és udvari poéta, mikép magát nevezni szokta. A' „Peleskei notárius“ irójától csak jót várhatni e' nemben, a' választott tárgy pedig igen hálás; egyedül az kár, hogy Thern elhagyván Pestet, a' zeneirást alkalmasint más eszközlendi. Színházunk számára Shakspeare „Romeo és Juliáját“ szándékozik fordítani Vajda, ha az még eddig más irónál nincs készülőben. Nagy Elek pedig „Mademoiselle de Belle-Isle“ czimü 5 felv. drámát fordit Dumastól; ugyanez irótul 's fordítótul rövid idő multva „Teréz“ czimü jeles dráma kerülend szinpadunkra. Szenvey Schiller „Orleansi szüz“-e fordítását végzi; e' mű is ritka élvül szolgáland színházunknak. Ennyi élénk buzgalom az irók részirül, ha vele az igazgatóság egyenlő mértékü méltánynyal párosuland, bizonyára szaporitani fogja játékszini közönségünket, melly a' rendkivül meleg időjárás óta annyira gyérült, hogy alig gondolhatni aggálytalanul e' fontos nemzeti intézetünk jövendőjérül. A' daljáték következő ujdonságokat hozand, Donizettitől: „Marino Falieri,“ „Calaisi János,“ „Devereux Róbert,“ „Gyermeki szeretet hatalma,“ és „Saardami polgármester.“ — Szinpadunkon f. hó 6kán bérszünettel Udvarhelyi jutalmára „Norma“ adaték. Joob mint vendég Sever szerepét éneklé; 7kén először „Rózika, a' holdkóros leányka“, bohózat 2 felv. énekkel 's tánczczal, Scribe után Komlóssy által forditva, zeneje Glaesertül: 8kán másodszor „Romilda“ Szigligetitől; 9kén „Két gályarab,“ 10kén a' hirdetett „Bájital“ helyett „Eskü“; 11kén „Szerettetni vagy meghalni“ és „16 éves királyné“; felvonások közt Szerdahelyi uj magyarjait játszá a' zenészkar; 12kén „Az álom élet vagy a' párisi szép himvarrónő“ szinj. 4. felv. — Pest utczáji egymásután magosabbra töltetnek, 's a' gyalog járdák szaporodnak. E' napokban végzik a' nagy hidutcza ujabb kövezetét, mellynek most mindkét oldala gyalog járdával. a' kocsitér pedig apróbb de négyszegü egyirányos gránitkövekkel, valamint Bécsben, rakatott ki, melly mind szekerekre mind gyalogokra nézve rendkivül könnyiti a' járást. A' kalmár-boltok belsejét 's külsejét pompásan csinosgatják a' főutczákban. Mult héten jelent meg, 's minden könyvárusnál a' vizkárvallottak javára egy ezüst forinton árultatik „Pest rajzterve“ azon legujabb változások kijelölésivel, mellyek a' vizkár után felsőbb meghagyásból Pesten tétettek 's tétetni fognak. E' rajzon a' számos uj utczaszabalyzaton 's czélszerübb felosztáson láthatni, hogy a' deszkások ezutáni rakhelyeik a' Margit-sziget irányában lesznek ott, hol eddig a' komáromiak voltak; az uj épület mögötti tér helyén házak lesznek, 's a' tüzelőfa árutére fölebb vitetik a' czukortisztitó és Valero most épülő uj selyemgyára közti térre. Teréz külvárosban a' pacsirtamezei kertek mind házhelyekké rendelvék; Teréz templomához közel uj terek lesznek a' kis mező- nyár- és diófa utczáknaka háromdob utczára — hasonlag a' Lázár- retek- és könyök utczáknak a' hajós utczára szolgáló szögletein — ugy a' József-városban a' salitrom és német utcza közt levő területen — végre Ferenczvárosban a' Ferencz és virág-utcza szegletein a' főutcza felé; a' templom mellett is megnagyobbittatik a' tér — a' belvárost amattól elválasztó mészárosutcza szelesbittetik; az erre használt házak kárpótlást nyertek a' régi lövész-térből a' városnak hajdani de eddig felállott bástyáji felé. Ki e' tervrajzot megveszi, a' vizaradási rajzot ráadásul ingyen kapja. Az uj lövészház erősen épül a' város erdeje előtt, ugy a' megyeház 's az uj Museum is, melly mögött, mint mondják, diszes sétahely leend. — A' kézi orgonák, mellyekkel házakba, koldulás-alakban, járnak az ingyenélők Budapesten, nemcsak nagyon szaporodnak, de tökélyesülnek is, ugy hogy már most egy jókora nagyságú orgonácskával is járnak, mellyet kétkerekü talyigán vonnak egy házból a' másikba, 's mellynek zenéjét trombita nemü 's török dob és más érczcsengésü hangok kisérik. Reménylhetni hogy nem sokára egész török muzsikát fognak illy orgonákba helyezni 's egy garasért a' legszebb operai legkedvesb magyar és német hangmüvek lesznek hallhatók. Milly kártékony azonban e' koldulás neme a' köznépre, onnan is kiviláglik, hogy már most nemcsak elnyomorodtak és vakok (mint azelőtt) járnak illyesekkel, hanem kisdedek, sőt legizmosb legények, ifjak és gyerkőczék, kiket mindannyi hasznosabb munka kerülőinek, naplopóknak tekinthetni; ezek 's a' velök járó gyermekek, kik rendesen a' koldulást nemcsak az udvaron, hanem az emeletekbeli lakásokban is szokták végezni, 's igy szokván a' henye élethez, a' munkás élettől idővel is iszonyodni és igy közülök számosan dologtalan, erkölcstelen életet fognak viselni. Méltán szoros figyelem alá vehetné ezeket a' rendőrség, 's illy tunya életmódtól eltilthatná őket. Budavár hegyalja, Pest felé szolgáló oldalán, ott, hová az uj hidfő jövend, folyvást a' legszebb árnyékos sétahellyé alakittatik, mellynek kellemeit már most is számosan élvezik. Hát ha még a' hid elkészülend? Mult heteken a' Ferenczvárosban egy gömbölyü kőoszlopnak, hihetőleg régi római mérföldjelelőnek, jó részét ásák ki, mellyen igen sok irás olvasható. Ez most a' Dunafürdő-ház kapuja alatt fekszik. Hm. —

(Az összeesküvés miatti vizsgálatok folyvást tartanak Szerbiában.) Jun. 24iki szerb határszéli hírek szerint a' zendület miatti vizsgálatokat még most is buzgón folytatja a' választmány, noha semmi ujabb felfedezést nem tőn. Fővétkesnek Obrenovics János vezérőrnagyot, a' volt fejdelem rokonát nevezik. Szerbia majd minden részibül, összesen mintegy 400 főnyi, küldöttség érkezett Belgrádba Jussuf basához, az egész szerb nemzet elégültét jelenteni ki a' történtekkel, 's egyszersmind kérni tőle, a' mostani rendszer föntartása kieszközlését a' portától. Az ideigl. orosz czári consul, Wastsenko, szerbiai főconsullá nevezteték 's egyszersmind

a' sz. Annarend másodosztályu diszjelét küldék meg neki sz. Péterváról, mi oda látszik mutatni, hogy a' nevezett udvar helyesli az utóbbi szerb történteket. Annyi bizonyos, miszerint Russzia nem igen szivelheté szabadelmü nézetei és intézvényi miatt Milos hget. —

M. tud. társaság. Megjelent az academia költségin, 's minden hiteles könyvárosnál a' két hazában megkapható: Sebészség, mellyet előadási kézi-könyvül kiadott Dr. Chelius M. J. heidelbergi prof. A' negyedik öregbitett és javított eredeti kiadás után a' pesti m. kir. egyetembeli orvosi kar iskolai használatára fordítá Smalkovics Mihály. Harmadik kötet. Budán, egy. bet. n. 8r. összesen 306 lap, boritékba füzve 1 ft 40 kr. pgó. Az első és második kötet is, noha amaz összesen 357, ez 470 lap, szint' ezen áron kapható. — Pesten, jul. 2. 1839. Dr. Schedel Ferencz, titoknok.

A' m. tudós társaság' f. e. május 20., jun. 3 és 10kén tartatott kisgyüléseiben, belső tárgyak elintézésén kivül: I. a' Tudománytár számára beküldött historiai 's egy mathematicai értekezésnek birálók rendeltettek. II. Egy közgazdasági munka, javitás végett, beküldőjéhez visszautasittatott. III. Egy mathematicai 's egy történettudományi értekezés, az illető birálók véleményeinek következésében, nyomtatástól elmozdittattak. IV. Ruchietl Miklós tornai, Sümeghy Pál nyitrai, és Vas József göcseji tájszavak gyüjteményével kedveskedtek. V. Sztrokay Antal r. tag, néhai Perger János r. t. felett, jun. 10kén emlékbeszédet olvasott, melly az Évkönyvek IVdik kötetébe fölvételni határoztatott. VI. Schedel Ferencz titoknok bővebb jelentést tett az általa hivatalosan átvett rohonczi és kisbéri könyvtárakról; 's önkéntes ajánlkozására az academiai könyvtár felállitása 's rendezése az ő gondjaira bizatott. VII. A' társaság gyüjteményei következő ajándékokkal szaporodtak: 1. a' könyvtár: a) Bridl Fidéltől: költészi képek. Pest 1837 's 38. b) Csoma Mihálytól: a' római literatura történeteinek alaprajza. S. Patak 1839. c) Kerekes Ferencz l. tagtól: Betrachtungen über die chemischen Elemente. Pest, 1819. d) Fáy András t. tagtól: Terve a' Pest megyei köznép számára felállitandó takarékpénztárnak. Buda, 1839. e) Guzmics Izidórtól: Egyházi tár. 1839. III. 's IV. füzet. f) Nagy Ignácztól: Szinmütár. I. II. füzet. Buda, 1839. g) Nagy (Fogarasi) Páltól: Záh Klára. M.Vásárhely, 1839. h) Pongrácz Lajostól: Tisztválasztási szózat Balogby Imre urhoz. Esztergam, 1839. i) Schedel Ferencz titoknoktól: a' Diaetetica elemei. Buda, 1839. k) Tóthényi Szaniszlótól: De Principiis Pathologiae generalis libri se. két kötet. Bécs, 1831. és Versuch einer Kritik der wissenschaftlichen Grundlage der Medizin. négy kötet. Bécs, 1838—40. l) Kulik Jakabtól Prágában: Untersuchungen über die Kettenbrüchenlinien. Prag, 1838. m) Csacskó Imrétől: Bevezetés a' természeti jogba. Győr, 1839. n) Kachler Jánostól: Alphabetisch- tabellarisch- scientifisches Samen-Verzeichniss. Wien, 1839. o) Stann N°tól: Succincta explicatio rituum, qui olim apud Romanos obtinuerunt, conscripta a G. H. Nieupoort. Budissa, 1739. — A' kézirattár: Egyed Antal l. tag-a) Alapvonalai a' ker. kath. vallástudománynak, 's „Délesti isteni szolgálat vasár- és ünnepnapokra", b) Sárváry Ferencztől: János király Debreczen városa több czéheinek 1531ben kiadatott szabadéklevele régi magyar forditásban. — 3. A' pénzgyüjtemény: a) Ruchietl Miklóstól 5 darab régi rézpénzzel, és b) Szuknavics Jakabtól 17 darabbal nevelfetett.

KÜLÖNFÉLE: A' váczi vásár jul. elején kézmügyári czikkekre igen silány volt. Árus igen sok jelent meg Pestrül, de vevő alig volt látható. Legjobban kelt a' hegységiek által hozott zsákportéka; százát 34—36 pgő forinton vevék. Báránybör kevés volt, de jól kelt; százát 80 pgő fttal fizették. — Jun. 30kán éjjel Balassa-Gyarmat vidékin Nógrád megyében, nagy hó esett. — Eperjesen jun. 23kán tartá az evang. iskola tanuló ifjai közel 4 hónap előtt ujolag létre kelt magyar nyelvintézet, feltámadta utáni első örömünnepét, nem nagy számu, de válogatott, nagy részben hölgyekbül álló, közönség jelenlétiben 's teljes megelégülésivel. Előlépe szószékre Várady Károly joghallgató, ki már előbb a' társaság ujabbi szerkesztése körül is érdemet szerze, 's jelesül és alaposan értekezett a' honi nyelv előmenete akadályiról. Utána 15 szavalt, hármat kivevén, mindnyájan öndolgozatit 's kötött beszédben. Általányosan mind a' szavalt költemények, mind főleg a' szavalás sok kivánandót ohajtat; de a' tökély nem kezdeti eredvény szokott lenni, 's egyébiránt olly rögtön történt az egésznek elrendezése, hogy tökéletesb készület nem igen vala várható. A' szavalatok közeit tanuló ifjakból alakult külön éneklő és hangászkar zenéjével tölték ki. Ath. — Zsidó helységben, Veresegyháza mellett, jun. 10kén veszett kutya harapá meg egy földmüves lovát. 9 nap mulva teljes mértékben mutatkoztak rajta a' viziszony rettentő jelei. A' földmüves csirásnak gondolván a' lovat, istállóba zárá, hol az még négy más lovat sebesíte meg. Most gyorsan a' sz. miklósi kovács után ment a' ló gazdája; de szerencsétlenségre a' kovácsot négy pórral együtt szinte megmará a' dühös állat. Hárma közülök, t. i. a' tulajdonos, 5 gyermek atyja, a' kovács 's egy másik földmüves, 'még ugyanazon nap áldozati lettek az iszonyu bajnak. A' másik kettő orvosi kéz alatt van. A' lovakat azonnal agyon lövék. — Jul. 6iki győri levelek szerint 14 nap óta rendkivüli élénkség uralkodik ott a' Dunán. A' magas viz miatt jun. közepeig csak egy két gabna-terhes hajó juthatván Győrig, most falkakint érkeznek oda kisebb és nagyobb gabnahajók. A' még mindig meglehetős magasságu vizeu most egészen Mosonyig juthatnak a' hajók, mi tetemesül mozditja elő a' szállitást. — A' bajai kórház ismét számos ajándékkal tapasztalá öregbülni pénzalapját; Girk György püspök, 2400 gyermeket részesitvén a' bérmálás szentségiben, 50 forintot ajándékozott ez üdvös czélra, a' fésüs-czéh 15 f., kötelezvén magát minden évben ugyanannyit adni; Juray Antal 2 f. 30 kr.; Matula Pál 3 f. 30.; Novák Teréz 8 f.; Skaricza József 5 f.; a' takácsczéh 10 f.; timárczéh 40 fr. váltóban. — A' budai nőegyesülettől alapitott jótékony intézetek gyámolitására adakoztak a' lefolyt 1839ki első félévben: Főhg nádorunk fensége 1250 ft.; fens. neje Maria Dorothea cs. k. főhgassz. két darab gazdasági szövetet, mellyből, egy jótevő által tavaly ajándékozott vászonnal pótolva, 12 szegény lyány ruháztatott fel a' krisztinavárosi kisdedovó intézetben; Chotek-Brunszvik grófné négy szegény fiunak csináltatott ruhát 43 f. 20 kr. erejeig; Amade grné gyermekeknek 48 pár harisnyát, 18 kabátot 's 20 fejkötőt, Eötvös báróné 6 pár harisnyát ajándékozott, mellyek a' 42 fr. 30 kron vásárlott 12 posztószélczipe, ugyanannyi pamutkendő 's fejkötővel együtt, házi szegények és a' krisztinavárosi kisdedovó intézet szükölködő gyermekei közt osztattak el; Nádasdy-Forray grné egy 10 éves szegény lyánynak fehér ruhát és köntös-darabokat 19 f. 43 kr. árut; Brunszvik-Majthényi grné megtéritette a' nőegyesületi pénztárnak azon 100 ft. 32 kr., v., melly a' pesti vakgyógyintézetben gyógyszerekre tett költség fele áraul a' budai nőegyesület által kifizettetett; a' tartós télkor egy nevezetlenül maradni kivánó tüzifára 50 p. ft. adott, mellyen 7 öl fa vásároltaték, 's házi szegények közt félölönként osztatott el; Klobusiczky Péter érsek a' nőegyesületnek 100 v. ft., a' krisztinavárosi kisdedovó intézetnek 50 v. ft.; Vörös-Hiemer a. az egyesületnek szinte 100, a' kisdedovó intézetnek 50 v. ft. küldött. A' nőegyesülettől alapitott ápoló-ház számára eleségül küldöttek: Brunszvik-Majthényi grné 25 ft disznózsirt, 25 ft szalonnát 's 4 sódart. Forray-Brunszvik báróné 90 f. disznózsirt, 60 f. szalonnát, 21 ft füstölt húst, ⅓ mérő babot 's ugyanannyi lencsét; Festetics Antal kam. 8 p. mérő gabnát; Majthényi-Bartakovics a. husvétra két bárányt; Fiáth-Szeth assz. 60 rőf szalmazsák-vásznat. Mindezért a' budai nőegyesület hálaját nyilványitván, Walzel A. Fridrik, Trencsenszky társa által, az egyesületnek ingyen szolgáltatott lithographiai munkákról is köszönettel emlékezik. — Szabolcs közgyülésében a' Duna 's többi magyarországi folyóviz, jelesen a' Tisza szabályoztatása ügyében, a' megye Rendeinek határozata abban egyesült, hogy e' nagyszerü szabályozások részvényes vállalkozások utján létesittessenek, 's bátor a' megye RRdei jól tudják, hogy valamint a' külkereskedés előmozditására, ugy különösen az ország jelen állapotjára nézve, a' nemzeti gazdaság egyik hatalmas ágának, a' belkereskedés 's közlekedés kifejtése 's virágzásának eszközlésére, illy nagyszerü 's tömérdek pénzmennyiségbe kerülő vállalatokra, a' magyar nép még most pénzhiány miatt elégtelen: mindazáltal a' részvényes vállalkozás esetében, addig, mig magyar részvényesek találkoznak, e' forgásba teendő részvények idegen kézre ne bocsáttassanak. Tanácskozás tárgya volt még a' katonaságnak az országon átszállitására kivántató élelmezése; mirenézve a' megye RRdei ohajtanák, hogy az élelemszerek szerzése haszonbérbe ne adatnék; mert a' vállalkozók is kivánván nyerni, ha nem lesz módjok rá, e' nyereség az adózó nép javára esik. Továbbá Kővárvidékére nézve közmegegyezésök volt a' megye Rendeinek, hogy e' testület is követei által részt vegyen az országgyülési tanácskozásokban.

Eperjes, jun. végén: Az évenkinti közvizsgálatok, az evangelicusok itteni kerületi főiskolájában jun. 24—28 tartattak, mellyek közt minden tekintetben legfőbb figyelmet érdemle és talált a' hazai törvényhallgatóké, mind a' tudomány terjedelme, fontossága 's polgári éltünkkeli szoros viszonyira, mind a' minden dicséretre méltó tanitó fáradhatlan szorgalma és sajátszerü lelkes tanitásmódjára, mind a' tanuló ifjuság szokatlan nagy számára (99 rendes 's több rendkivüli hallgató) 's világos, értelmes és meghatározott, leginkább magyar nyelvü feleleteire nézve. Az itteni polgári kórház, mellynek első alapját Krieger Sám. orv. még 1802—1805ben vetette meg, de a' melly csak 1831 óta Illatky orvos felügyelése alatt kezde rendszabályokat és butorozást nyerni, igazi kórházzá alakulni, az idén leginkább mostani orvosa Sárosy Józs. ur nemesszivü fáradozási következtiben, tetemes gyarapodást nyert. Már az uj évi köszöntések és ajándékok megváltása 397 ft. 23 kr p. p. hozott be; később három szini előadás — egy, rendes szinésztársaság, kettő melegkeblü emberbarátok és barátnék által összvesen 178 ft. 10 kr. p.p. gyümölcsöze, mi által a' bevétel 575 ft. 33 krra p.p. növekedett. Igy lehetséges lön az eddigi legsürgetőbb hiányok pótlása, a' legszükségesb javitások megtétele, 's az egésznek czélszerübb belső elrendezése. 'S a' szellem mind ezekben, melly teremtett, a' lélek, melly elevenitett: Sárosy ur vala, ki ez intézet, körül magának nem ragyogó ugyan, de annál méltánylandóbb és tartósb érdemeket gyüjte, mit megismerni 's nyilványitni annyival szentebb kötelesség, mennél több 's terhesb volt a' legyőzendő akadály, mellyeket nemes ügyekezete elibe részint előitéletek, részint önző nézetek gördítének. Ugyancsak a' kórház javára, több nagylelkü hölgy és férfi által czélba vétetett újolag egy magyar és egy német szindarab adatása, valamint egy, női kézmüvek sors általi kijátszatásával egybe kapcsolandó tánczvigalom tartatása. A' süker, az eddigiekből itélve, nem lehet kétséges. — Az iparegyesület, mellynek Eperjes már eddig is olly sokat köszönhet, érdemeit egy ujabbal nevelte. Tagjai ugyanis, minden jó', közhasznu és korszerü vállolat buzgó pártolóji 's tettleg előmozditóji levén, rövid idő alatt 700 ftot p. p. irtak alá egy közönséges uszóiskola-alapitásra, mellynek nem sokára létesülendését annyival biztosabban reménylhetni, mivel a' t. városi tanács is ajánlotta e' czélrai közremunkálását.

Igazitás: Előbbi Jelenkor. első hasábján a' 71 sorban alulról fölfelé: 500 helyett olv. 100.

Amerika

(Globe.) Riojaneiroi május 4eig terjedő lapok szerint a' kormányzó május 3kán nyitá meg a' törvényhozóságot, beszéde semmi fontost nem foglal magában. — Buenosayresi hirek csak april 6aig terjednek; szerintük a' britt hajósereg Laplata folyamon, három hajó megérkeztivel, számra nézve egyenlő a' külréveken horgonyzó franczia ostromzári hajósereggel. — Bolivia status Santacruz ellen nyilatkozott, 's Buenosayresből követ induland oda. — 6 ezer főnyi argentinii sereg, Echague parancsnoksága alatt, Corrientes tartomány ellen nyomul, melly Rozas elnök ellen föllázadt. (Azon csatáról, melly a' francziák 's buenosayresiak közt történt, 's mellyben az előbbiek megverettek, mitsem emlitenek a' föntebbi lapok.)

Spanyolország.

(Safont kölcsönét ellenzi a' nép egy része.) A' pénzügyminister, minden áron segiteni ohajtván az ország baján, alkotmány-ellenkezőleg titkon kölcsönszerződésre lépett Safont kereskedőházzal, minek következtiben 14 millió realnyi előlegezésért Spanyolország valamennyi kapuvámát kapta volna zálogbirtokul. Noha Safont nagy hazafinak tartja magát, 's a' föllengősdiek soraiba tartozik, e' szerződés mégis általányos elégületlenséget szült, 's Alicanteban egyenesen megtagadák ügyviselőitül a' vámszedési jogvégrehajtást. Kérdés már most: megsemmitendi é a' kormány a' kötött szerződést, vagy pedig fegyveres erővel gyámolitandja mindenütt ügyviselőit? — Nemours hg jun. 11kén Cadizba érkezék, 's a' városi nevezetességek megtekintésivel mulatkozék. — Jun. 18kán szemlét tarta a' kományzó királyné a' Pradoban kiállitott 2500 főnyi ujonczcsapat fölött, melly másnap az éjszaki tartományokban álló ezre-

dekhez indult. — Espartero jun. 12kén jelenté Amurriobul, mikép a' carlosiak elhagyván S. Vicente erősséget Guriezoban, Aleson tábornok azonnal elfoglalá azt, és a' ramalesi vonal erősitésihez fogott. — Meer b. pontosan engede a' kormányparancsnak 's Francziaországba távozék. Az alkotmányos ügy igen buzgó parancsnokot veszte általa, kinek helyét nehéz lesz kipótolni a' mostani zavarok közt. —

Anglia.

(Lapnyilatkozatok a' csekély ministeri többségrül. Elegy.) A' tory lapok hosszas czikkekben pattogtatnak örömtüzet a' néhányszor mutatkozott csekély ministeri többség miatt, 's különösen a' nevelési ügyben nyert két szónyi többséget szabdalgatják. A' Standard szokás szerint kiemelni törekszik, milly nagy lett volna a' conservativ többség, ha tisztán angol követek ülnének parliamentben, azaz ha a' skot radicalok irlandi katholicusok ki lennének onnan zárva. Ertekezését e' szókkal rekeszti a' Standard: „Mit tognak már most tenni a' ministerek? A' Chronicle értésünkre adja, hogy megmaradni szándékoznak tervök mellett. Kiváncsiak vagyunk, mikép fogják azt eszközölhetni. Melbourne l. nyiltan kimondá, miszerint 5 szózatnál nem nagyobb többség olly nagy bizalomhiányt tanusít a' ministerség ellen a' parliament résziről, hogy az tovább nem maradhat meg hivatalban; annál inkább köteles tehát lelépni a' kormány most, midőn csak két szónyi többségre tuda szert tenni. De mit mondjunk ollyas kormányról, melly még e' két szózathoz is ragaszkodik, és folyvást küzd azon rendszabály mellett, mellyről olly határzottan adá véleményét az alsóház.“ A' Courier kérdi: vajjon csakugyan nem akarnak é a' ministerek semmit tenni, mi barátikat fölébresztené mostani halálos álmukból? Utóbb pedig igy szól: „Leggyalázatosb pulya nyúl lenne Melbourne, ha mostani szükségében el tudná hagyni királyi asszonyát. Ő mint hőse lépett föl a' fiatal szép királynénak, 's azzal olly felelősséget vőn magára, melly elől többé nem szabad visszavonulnia. Semmi föladás! Végig kell küzdeni a' harczot utólsó lélekzetig, 's ha nem nyerhetni nagyobb többséget, föl kell oszlatni a' parliamentet. De a' fölloszlatás, a' szabadelmü párt által egyhangulag kivánt engedvények megadása nélkül, olly bélyeget sütne az alsóházi követek homlokára, hogy velük többé sem whig sem tory kormány nem kivánna érintkezésbe jőni.“ — A' Dublin Post, O'Connell lapja, melly többnyire jól szokott értesülve lenni, biztosan mondja állithatni, hogy az idén nem fogják fölloszlatni a' parliamentet. — Granteley Berkeley alsóházi tag nem rég az uxbridgei rendőri törvényszék előtt volt kénytelen megjelenni, mivel kakasviadal-tartás miatt vádolá őt az állatok elleni kegyetlenséget gátló társulat. A' követ urat 5 font sterlingnyi büntetésre itélte a' törvényszék, melly határzat iránt ellenmondást nyujta be a' vádlott, 's nyilványos lapokban következőleg mentegeti azon szenvedélyét, melly miatt vádat támasztottak ellene: „Ha kegyetlenség e' társulat jelszava, ugy azt minden mezei mulatságunkra alkalmazhatni, mikben állatok is részesülnek, pedig királyi főpeczérünk is van, 's igy maga a' korona is pártolja e' szép mulatságokat, az ascoli lóversenynél pedig fényes jutalmat is szokott kitüzni. Én részemrül megvallom, hogy minden ó angol vadászati szokásnak szivemből barátja vagyok. Az erdő, mező, viz, népszinjáték, öklészkör, 's azon bőcsületes igazszivü ütlegcsere, melly annyira örvendezteti minden valódi angol lelkét, nekem legfőbb gyönyörül szolgál. Bámulni szoktam én a' szilaj bátorságot emberben, állatban 's madárban; ám de a' járomba fogott állatok verését valóban én sem tűrhetem.“ A' vádlott e' védelme daczára is fizetni volt kénytelen, mert különben, noha alsóházi tag, még is egy hónapi kényszeritett munkára kellett volna vándorlania nyilványos javitóházba. — A' katonai tengerészosztály néhány nap óta számos gyülést tart. — O'Connell burgonyát 's pénzt osztogat szegény bérlőinek. —

Franczlaország.

(Barbés minden felelősséget magára veszen.) A' pairszék jun. 28diki ülésében félreveté az ügyvédek ellenkezését, 's rögtön vallatáshoz fogott, nem akarván minden vádlottnak törvényszék elibe állittatását bevárni. 29ikén jelenté Dupont, Barbés és Bernard ügyvéde, hogy a' pairszék mult napi határzata ellen nem fog szólani, mivel azt a' törvénykezési teremen kivül fogja megitélni a' közvélemény. Az elnök rendre utasitá őt. Barbés ezután következőleg hallatá magát: „Ha magamat érdekelne csak e' tárgy, egészen hallgatnék, mert nem ismérem meg Önök biróságát. De más vádlottak is állnak mellettem, 's azok iránti kötelességemet tartozom teljesiteni. Azok érdekiben nyilványitnom kell, hogy ők nem voltak értesülve a' történendőkrül; bizonyos tekintetben elragadá őket a' rohanó folyam. Én részemrül semmi kedvezményt nem akarok huzni nyilatkozatombul. Az általányosan történtek iránt minden felelősséget magamra veszek; egyes eseteket mindazáltal elutasitok magamtól, mivel azok bőcsteleníteni fognának engem. Drouineau tisztet nem én gyilkolám meg. Olly tettre nem vagyok képes. Hasonló fegyverekkel megküzdöttem volna ugyan vele, fényes nappal, az utcza közepén; de orgyilkosság nem mesterségem. Rágalmazák a' nép egyik bajnokát! Egyébiránt, uraim, e' nyilatkozás nem Önöket, hanem Franczlaországot, Európát, az egész világot illeti. Egyszersmind jelentnem kell, hogy a' Moniteur républicain, nem a' társulat tulajdona. Bonnet és Nougués épen nem tartoznak a' társulathoz. Többet nem fogok szólni, 's ne is fárassza magát, elnök ur, kérdésekkel. Én politikai ellenimmel állok szemközt, 's nem barátimmal. Vegyék Önök fejemet, itt van!“ Elnök: „Mégis ki kell Önt hallgatnom Drouineau halála iránt, kinek meggyilkolását Ön tagadja.“ Barbés: „Mivel ez politikai természetü kérdésekrül nyilatkozásra vezetne, tehát nem szólok semmit. E' fővád ellen csupán azért ótalmazám magamat, mivel lelkületemet bőcstelenité. Még egyszer, — itt fejem!“ Ezután Bernard vallatásához akart fogni az elnök; de az is ünnepélyesen nyilványitá, hogy semmire nem fog válaszolni. Most a' tanuvallatás következék. A' három első tanu azt mondá, hogy nem ismeri a' vádlottakat. Cugnet korcsmáros Barbést ismeré ugyan, de Bernardról semmit nem akart tudni. Az előbbi pipára gyujta nála, 's intésire, hogy távoznék, mivel az utczán csatáznak, ezt válaszolá: „Ne féljen Ön, csak gyermekek azok.“ Regnard korcsmáros beszélé, miszerint eleinte két ifju jöve hozzá, kikhez utóbb többen is érkeztek 's ezt kérdék egymástól: „Eljöttek már?“ mire: „Nem!“ lőn a' válasz, mig végre bizonyos jeladás után mindnyájan e' kiáltással: „Itt a' pillanat! Siessünk!“ elrohantak. Regnard be akará korcsmáját zárni; de az ifjak még nagyobb számban visszajövéssel fenyegeték őt. Oudard következő tartalmu iratot látott Maréchal elesett zendülőnél: „A' korcsmában, st. Martin utczában 2½ órakor,“ 's e' rendelés Barbés kézirata volt, az egyesületi alapszabályokat pedig Bernard irá. Bernard: „Nem tagadom.“ Lepage fegyvertára kiraboltatását beszélé el, Crapelet könyvárus pedig tanusitá, mikép az évszaki társulat alapszabályi ugyanazon bötükkel voltak nyomva, mikkel a' Lepage tárában találtatott fölszólitások készültek. Egy asszony vallomásiból az világlott ki, mikép Barbés május 9ikén elutazási ürügy alatt ládát tön le nála, mellyből távolléte alatt lőport vettek ki a' zendülők. Egy polgár látta, midőn háza előtt töltéseket osztatott ki Barbés, mire néhány azonnal lődözni kezde csapatjából, mit ő komolyan tilalmazott. Őt (a' tanut) fiastul fegyverfogásra akarák kénytetni a' zendülők; de ő illy válasszal utasitá el őket: „Önök szabadságért küzdenek, tehát ne vegyenek erőt szabadságomon.“ (Kaczaj.) A' zendülők ajkiról szüntelen csak: „Fegyverre!“ kiáltozás harsoga. Leblond, hatóságőrségi hadnagy, ki a' grenetat-utczai torlaszt foglalá el, egy sebesültet láta ott, kire még a' lőpor-összeesküvésből vélt emlékezni, mi okbul azonnal el is fogatá őt. Az elnök azon kérdésire: isméri é Barbést, igennel válaszolt a' fogoly; öltözete leirásában mindazáltal egészen ellenkezőleg nyilatkozék egy másik tanuval. Levrand orvos hátulról látá azon zendülőt, ki a' chateleti téren a' tisztet agyon lövé; de a' vádlottak közül egyben sem ismért reá. Azon őrcsapat egyik közlegénye mindazáltal Barbést mondja gyilkosnak, egy társa ellenben tagadja ezt. Ezután még több tanu szóla, kik közül némellyek Barbést mondák gyilkosnak, mig mások nem akartak benne arra ismerni. Elnök: „Barbés! nincs Önnek mit szólnia?“ Barbés: „Sokat kellene mondanom; de helyzetem nem engedi.“ Elnök: „Barbés, midőn politikai helyzetét emlité Ön, nem kényszeritém Önt többé; de ha most még szólhat valamit, ugy tegye azt; az emberiség 's tulajdon érdeke nevében szólitom fel Önt, szakassza félben hallgatását.“ Barbés: „Elnök ur! Ha háboruban ellenségei hatalmába jut az indián, nem törekszik magát ótalmazni, hanem önként hajtja fejét a' nyuzókés alá. Én követem az indiánok példáját.“ Néhány csekélyebb jelentésü tanu kihallgatása után más napra halasztá az ülést az elnök.

(Pairszéki ülés. Brossard vád alul fölmentve.) Jun. 30ikán nagyobb számmal jelentek meg a' pairszéki teremben a' kiváncsiak. Déli 12 órakor bevezeték a' vádlottakat. Barbés és Bernard figyelmesen olvasák az ügyvédeiktől kapott lapokat. Először is Nougués vádlottat vonák kérdőre, ki legtöbbet vallott a' nyomozó biró előtt. Akkori nyilatkozati mindazáltal nem egyezének meg mostani vallomásival. Mindenek előtt nyilványitá, mikép ő nem szándékozik vádlói segédeszközül szolgálni, hanem csupán tulajdon személyét érdeklő kérdésekre fog válaszolni. Bernard elleni vallomásit visszavoná, mondván, hogy csupán azért állitá, mikép május 12dikén mindenütt a' küzdők elsorában látta Bernardot, mivel holtnak vélvén őt, gondolta, miszerint azzal épen nem fog neki ártani. Egyébiránt sajnálja, hogy Barbés ellen szóla, mert tetteihez épen semmi köze. Ő maga részesült a' harczban, de társulati tag nem volt, hanem csupán barátja néhány társulati tagnak. „Két ellenséges elv közti harcz volt ez, igy szólt, miután pedig az egyik elv megbukott, tehát itélethozásról többé nem lehet szó, hanem csupán visszatorlásrul. Nem folyamodom tehát Önök igazságához, hanem nagylelküségükhöz.“ Hiában törekvék őt meggyőzni az elnök, hogy illy magaviselettel nem nyerheti meg e' nagylelküséget; Nougués, kit talán esküje, vagy a' titkos társulati tőrbirószék ijeszte, semmi további vallomásra nem volt kénytethető. Elnök: „Ön ns lelkülettel birhat ugyan; de ez nem jogositá azért nyilt utczán polgárok 's katonák megrohanására fegyveres kézzel, mielőtt azok védelemrül gondoskodhattak volna. Illy vad bánásmód embertelen, 's arra semmi sem jogosithatá Önöket.“ E' nyilatkozást ismét tanuk kihallgatása követé: de ez ujra igen kevés világot vete az egész történetre, mert Barbésban ezuttal csak egy 13 éves gyermek akart az őrhelyi tiszt gyilkosára ismerni, 's ez is csupán akkor, miután ujával mutatott reá egy közel álló rendőr. A' többi tanu közül egy sem ismérheté meg a' vádlottak közt a' gyilkost. Némelly nevetséges nyilatkozatot is lehete hallani ez ülésben. Egy tanu többi közt mondá, hogy midőn egy sebesültnek vélt zendülőhöz igy szóla: „Ön sebet kapott?“ ezt nyeré válaszul büszke megvető hangon: „A' franczia soha nem kap sebet!“ (Kaczaj a' hallgatók közt.) — Brossard tábornokot a' „Presse“ szerint 5 szóval 2 ellen minden vád alul fölmenté a' katonai törvényszék; a' jour. des Débats mindazáltal azt állitja, hogy az itéletet még nem tudhatni, mivel a' zavaros lég minden telegrafi közlekedést félben szakasztott; de későbbi tudósitások a' hirt valósitják. — Guadeloupei levelek igen nagy ingerültséget mondanak uralkodni az ottani fehérek résziről azon tisztviselők ellen, kiket a' szerecsenek fölszabadittatásában munkás részeseknek gondolnak. Május 21dikén éjjel beverék egy illy tisztviselő ablakit, 's minden oldalról e' kiáltozás hangzék: „Le a' négerbarátokkal!“ — A' király már négy nap egészen kimaradt a' ministeri tanács ülésiből, 's mint mondják, csak a' májusi zendülők pörének eldöntetése után szándékozik ismét részt venni a' titkos tanács ülésiben. — A' következmra jul. 1jén kezdé meg a' keleti ügy vitatását, midőn t. i. a' 10 milliónyi hitel jő na-

pirendre a' földközi tengeri erő szaporitásaul. A' tolongás igen élénk volt a' szószék körül, és számos külföldi diplomata közt a' török követ is látható. Először is Soult tábornagy szóla, 's meglehetősen kifejté, hogy csakugyan rendkivül szükség nagyobb erőfejlést eszközleni a' földközi tengeren. Utána Carné, Auguis, és Denis léptek szószékre. Ez ügy annyira érdekli most a' parisiakat, hogy miatta még a' zendülők pörét is elhanyagolják, mellyet alig emlit egy két ember, mig a' keleti fordulatról százan is okoskodnak minden nyilványos helyen. —

(Franciaország és Russzia levelezése a' hunkiar-iskelessii szerződés iránt) Jouffroi jelentése következtében a' levantei hadi készületekről, valamennyi parisi lap közli a' hunkiar-iskelessii szerződést és Franciaország e' tárgyban vitt levelezésit Russziával. Már korábban is tudva volt, miszerint a' franczia kormány azon szókkal ellenzé a' kérdéses szerződést, hogy szükség esetén ugy fog cselekedni, mintha nem is léteznék a' szerződés, mire hidegen válaszolá Russzia, hogy ugy fog szükség esetén cselekedni ő is, mintha ez ellenzés soha nem történt volna. Ez irományokat, mint látszik, közlé a' kormány azon választmánnyal, mellynek Jouffroi jelentéstevője volt. A' franczia követé, mellyet 1833 septemberben Nesselrode gróf oz intéze, igy hangzik: „Alulirt ügyviselője a' franczia király ő felségének, utasitást kapott a' sz. pétervári kormány előtt azon mély aggályt fejezni ki, mellyet a' franczia kormány érzett, midőn orosz czár ő fels. és a' nagyur közt jul. 8ikán létesült szövetség megkötéséről értesült. A' király kormányának véleménye szerint e' szerződés egészen uj fordulást ad az ozmán és orosz birodalom kölcsönös viszonyinak, melly ellen jogszerüleg szólhatnak az európai hatalmak. Alulirt köteles tehát nyilványitani, miszerint azon esetre, ha idővel a' szerződés értelme következtében fegyveres közbenjárulás lenne szükséges Russzia részről a' török ügyekre nézve, a' franczia kormány egészen szabadnak tekintendi magát minden, a' körülményektől sürgetendő, rendszabályhoz nyulásra, és ugy cselekvésre, mintha e' kérdéses szerződés épen nem is léteznék. Egyszersmind tudatni kell alulirtnak a' czári kormánnyal, hogy ő föls. konstantinápolyi ügyviselője hasonló ellenmondást nyujta be a' török kormánynak. Lagrené." — Erre ezt válaszolá Nesselrode gróf: „Alulirt megkapá azon irományt, mellyel Lagrené, francziák királya ő felségének ügyviselője, azon mély aggályt tudatja vele, mellyet a' Russzia és porta között jul. 8ikán kötött szerződés a' franczia kormánynál okozott. Mivel egyszersmind ez aggodalom okai, és azon ellenvetések nem közöltettek, mikre a' kérdéses szerződés talán alkalmat nyujthata, tehát nem képes alulirt azokat ismerni 's még kevesbbé megfogni. A' jul. 8iki szerződés valóban tisztán védelmi rendszabály, melly két független hatalom közt létesült, mind a' kettő részről teljes jogszerüség-gyakorlás mellett, és egyetlen hatalom igényit sem sértve. Milly ellenvetésekre érezhetnék tehát magukat valódilag jogositva az idegen hatalmak illy szerződés iránt? Mikép várhatnók azon nyilványitásukat, miszerint nem mélnyolják e' szerződést, kivevén, ha megdöntetése czéljok azon birodalomnak, mellynek föntartása alaphatárzata e' szerződésnek? Illy tervről azonban nem gondolkozik Franciaország, mert ez nyilt ellentétben állna utóbbi nyilatkozatival a' keleti ügyek ujabb bonyolultakor. Alulirt tehát kénytelen hinni, mikép a' Lagrené ur iratában kifejezett vélemény tökéletlen elősejtéseken alapszik, 's hogy kormánya jobban fölvilágosulván a' szerződés közlése által — mit a' török udvar nem rég eszközle Konstantinápolyban — átlátandja e' szerződés érdemét, melly annyira föntartó 's békés szellemben létesült. Való, hogy e' tett (az 1833 jul. 8iki szerződés) megváltoztatja Russzia és a' porta egymás közti viszonyit, mert hosszas ellenségeskedést legbensőbb bizalom jeleivel vált föl, mikben ezentul Törökország állandósága és szükség esetén, föntartatása iránt, legbiztosb eszközökre találand. E' meggyőződésben 's legtisztább és legrészrehajlatlanabb szándéktól vezéreltetve, el van határozva a' czár szükség esetén a' jul. 8iki szerződésbül reá háramlandó kötelességet teljesíteni 's ugy cselekedni, mintha Lagrené ur nyilatkozata nem is léteznék. Nesselrode." —

(Következkamrai határzatok. Constantinei hirek.) A' jun. 28iki következkamrai ülésben Chapuys-Montlaville inditványát a' juliusi zendületben elhunyt polgárok tetemeinek a' juliusi oszlop alá takarittatása iránt 207 szóval 26 ellen fogadák el a' követek, és 50 ezer franknyi költségben egyeztek meg a' juliusi tér alatti üregek megvásárlatára. 29ikén a' görög kölcsön vitatása jövén napirendre, a' pénzügyminister pénzt kivánt a' kamatok fizetésire 's adóssági tőkefogyasztásra, mivel a' görög kormány nem képes még teljesiteni pénzkötelezésit. Auguis ellenzé e' kivánatot, mivel szerinte Görögország soha nem fog fizethetni 's azért kár reá folyvást pazarlani. Passy: „Illy rágalmazó beszédek illetlenek a' franczia szószéken. (Tetszés.) Itt csupán kötelezvény- teljesitésrül van szó, mellyel Görögország 's más hatalmak iránt tartozunk. A' görög kormány javitási ösvényen halad most, melly minden jót reményltet." Rövid szóváltás után 198 szóval 34 ellen keresztül ment a' ministeri inditvány. — Constantinei hirek szerint Abdelkader e' tartomány minden részben erős állomásba törekszik helyezkedni, 's majd egészen Budzsiaig terjeszti már kirándulásit. Jun. 16ikán puskalövésnyire közelite a' franczia táborszemekhez. Bedeau alezredes nem tartá tanácsosnak az emirt elriasztani, noha rendkivüli előnyomultával megsérté a' tafnai szerződést. Abdelkader beszélgetésre szólitá föl a' franczia alezredest, mire Bedeau azt válaszolá, hogy csak Budzsiában hallgathatja meg őt. Az emir igérte ugyan oda jövését, de nem tartá meg igéretét, 's egy átszökött szerecsentől azon hirt hallá a' franczia parancsnok, hogy mindenütt ajándékokkal fogadák az emirt a' kabylok, 's az még tizedet is szedett a' franczia birtok határi közt. Dzsigelliben jun. 3, 4 's 9ikén élénk összeütközések történtek a' kabylok és franczíák között. Az arábok az éjt használák ez uttal megtámodásra, de süker nélkül maradt minden fáradozásuk. —

Törökország.

A' National következő adatokat közöl az egyiptusi 's török sereg helyzetéről 's erejéről, mellyet egy utazó leveléből von ki, ki több ideig tartózkodék Aleppo, Aintab 's Antiochiában: „Az egyiptusi sereg szerkezetre 's tanultságra nézve sokkal felülhaladja a' törököt; a' porosz tisztek Hafiz basa sergében nagy hasznot tehetnek ugyan, de gyakran fáradságukba kerülend, meghallgattatást nyerhetni. 1832ben is voltak a' török seregnél európai tisztek, de csakhamar meguntak olly tanácsokat osztogatni, mellyeket a' török büszkeség vonakodott elfogadni. Aligha 50—60 ezer főnyinél több van Hafiz basa parancsnoksága alatt jelenleg: ha a' marasi basa külön csapattal bir, ugy az már régóta a' fősereg kiegészitő része. Mi pedig a' bagdádi basát illeti, az a' porta iránt soha nem tőn kitünő szolgálatot, mert igen kevés rendes katonaság áll parancsi alatt 's innen hihetőleg mindazon hadi mozgalom, mellyet tőle származottnak hiresztelgetnek, főleg pedig Rakkába nyomulása, merő koholmány; ugy látszik, megfeledkeztek arról, hogy Bagdádbul Rakkába nyomulásra 150 franczia mérföldet kell áthatolni. Bármibe mernék fogadni, hogy ő az egész történetet basaságában nyugottan várandja be 's noha Kursid basa fenyegetése távol van még igen végrehajtatásától, minde' mellett sem hagyandja el a' bagdádi basa fővárosát, akkor főleg, midőn egyiptusi hadsereg van sarkában. Három év előtt az egyiptusi rendes gyalogsereg Syriában 35ezer főnyi volt, a' lovasság pedig mintegy 7—Sezer főnyi és számos jórendezetü pattantyusság. Azóta megszaporult hihetőleg, de a' koniahi csatában is háromszor számosb a' török sereg az egyiptusinál, még is ez utóbbiak győztek. Ibrahim basa számolhat Bezsiremire, ki a' libanoni drúzokon 's maronitákon uralkodik, ki sokkal jobban koczkáztatá magát, miutsem a' törökök visszatérését ne rettegné. Az 1834 's 1838ki lázadásokban hűsége pillanatig sem volt kétséges; Libanonban egy kerület sem ingadozott; sőt mindegyike Ibrahim parancsi alá csapatokat külde, közöttük 8ezer keresztyén maronita volt, kik a' lázangók ellen nyomultak. 1834ben a' lázadást nagyobb részint Galilaea 's Naplus népsége okozá; 1838ban pedig a' drúzok, de nem a' libanoniak, hanem a' déli részen Damaskus környékin lakók, kikhez a' beduinok 's antilibanoni motvaliiak csatlakozának. Mi Kalil emirt illeti, kit Bezsir emir ellenébe vágytársul állitnak, ez egyike fiainak, ki st Jean d' Acre ostrománál a' török ellen harczolt az egyiptusiak sorában, mielőtt még atyja Ibrahim basa mellett nyilatkozott. Innen világos, hogy ő az egyiptusiak oldala mellett küzdend most is. Igen téved az, ki Ibrahim basát a' török sereg hadimunkálati által meglepetettnek hiszi; már rég óta erősittetgeti ő a' taurusi szorost, mi végett a' porta már ellenszólalkozott is. A' konstantinápolyi nagy utat Syriába Koniáh-n keresztől Kulek boghas, Erekli 's Adocca közti szoros által, elzárta; hat órányira Aintabtul a' malatia-aleppoi uton Aintabon keresztül sánczolatokat hányatott. Mi pedig a' töröknek Birből Damaskusba nyomulását illeti, az majd lehetetlen, mert a' nagy pusztaságon kellene átvágniok; Ibrahim ut közepett lepné meg őket 's Eufrátba szoritná.

A' jour. des Débats következő jegyzettel kiséri a' keleti eseményeket: „A' törökök által megszállt helységek Aintab kerülethez tartoznak 's hason nevü város három mérföldnyi kerületében feküsznek; itt törökül beszélnek; a' kerület az egyiptusi elfoglalás előtt nem tartozott Syriához, hanem a' marasi basasághoz. Aintab-kerület fele a' török fősereg mozgalmai következtében, csapatokkal van megrakva. Még eddig nem mondhatni, hogy az ellenségeskedést már elkezdették; hanem annyi bizonyos, hogy Hafiz basa részirül harczrahivás történt. A' szultán harczi békétlensége 's Meheme d-Alinak bérnöki kétkedő félénksége sajátszerü ellentét; az első csupán udvariságbul látszik hallgatni az európai követek békés tanácsira, szigoruan el levén határozva, minden áron kijátszani őket 's háborut kezdeni; az utóbbi pedig egészen az idegen képviselők ótalma alá adja magát, tanúkul szólítja fel őket türelme és engedékenysége iránt, vezére levelezésit mutatja elő, tanácsaikat kérve ki, 's csak azt irja meg neki rendelésül, mit egymás közt elhatárzottak. Figyelemre méltó az angol lapok pártossága Egyiptus ellen, ellen Mehemed-Alit nagyravágyásrul és kétszinüségről vádolják azon pillanatban, midőn mérséke áldozatja leend, 's minden körülmény kárát látszik előmozditni. Azon négy nagy hatalom közül, mellyek a' keleti ügyek elhatárzására meghivatvák, egyik tehát titkon a' török hatalom megbuktatásán dolgozik, másik az egyiptusit szeretné megdönteni, a' többi kettő pedig (Ausztria és Franciaország) nemes haszonvadászat nélkül egyesülend üdvös és becsületes czél-kivihatásra."

Rendkivüli alkalommal érkezett konstantinápolyi hirek szerint Mahmud szultán folyó jul. 1jén reggel meghalálozott. —

Hollandia.

Hága, junius 26ikán: Utrechti hirek szerint junius 24ikén kezdé meg tanácskozásit azon belga-hollandi biztosság, melly a' köz németalföldi adósságnak Belgiumot illető részét puhatolandja ki; a' tanácskozások, mint látszik, gyorsan haladnak előre. —

Gabonaár: Pest, julius 12dikén: Tiszta buza 166, 150, 140; — Kétszeres, 120, 110 Rozs 100, 95, 90; — Árpa 85, 80, — Zab 56, 63, 60; — Köles —, —, —; — Kukoricza 100, 95, 90; — pesti m. v. garas.

Pénzkelet: Bécs, jul. 9kén: 5 pCtes statuskötelezvény 107¾; 4 pCtes: 101⅝; 3 pCtes: 82½; 1820iki 100 frtos kölcsön: 282; 1834iki 500 frtos: 672½; 1839ki 250 ftos: 269⅜; bankrészvény: 1498½; cs. k. arany agiója: 4½ pCent; éjszaki vasut-részvény: 103½; győri: 105; majlandi: 102¾; Eszterházy-sorsjegy: 44¾.

Dunavizállás: Pest, julius 11ikén 9′ 6″ 6‴ — jul. 12dikén 9′ 0″ 0‴ — 13dikán 9′ 1″ 0‴

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. szerda, jul. 17.

JELENKOR.

1839. 57ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kir. leirat az országgyüléshez; kinevezések; pesti magyar színház: magyar nyugpénzintézeti félévi gyülés; a' pesti izraelita előljáró hálanyilványtása; m. n. akademia; szerencsétlenség Bécs-Brünn közti vasutpályán; haladási mozgalmak Pécsett; kormányzati módositások Szerbiában; különféle: a' Dráva-szabályzó biztosság Varasdon, a' keszthelyi georgikon jelen állapotja; 's a' t.) Amerika. Spanyolország (kivonatok carlosi hivatalos levelekből; 's a' t.) Anglia (a' királyné koronázási évnapja: Russell körülményesb nyilatkozata Canadáról; a' jamaicai törvényjavaslat a' felsőházban megbukik; chartista mozgalmak; a' toryk mostani helyzete a' királyné ellenében; 's a' t.) Franciaország (követkamrai viták a' keleti ügyről; 's a' t.) Törökország. Schweiz. Gabonaár.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége jun. 21iki határzatában Bezerédy Miklós veszprémi kanonokot hővizi czimzetes apáttá méltóztatott kinevezni.

Ő cs. 's kir. fels. Somossy Gábor nagy-váradi kir. sóárnokot kegy. nyugalmazni méltóztatott.

F. máj. 29kén költ legfelsőbb udv. rendelet által Miesz Károly tölgyesi ellenőr 's brassói helyettesített főellenőr az erdélyi kir. harminczad-felügyelőségnél első segéddé; Enyeter Ferencz kolozsvári ideigleni főellenőr ugyanazon harminczad-felügyelőségnél 2dik; Sala Farkas vöröstoronyi tisztirnok 's kolozsvári helyettesített áruvizsgáló 3dik ideigleni segéddé neveztettek, 's igy a' kolozsvári és tölgyesi harminczad-hivatalnál az ellenőri, a' vöröstoronyinál pedig az irnoki tisztség megürült.

Folyó jul. 11dikén tartott elegy ülésében a' törvényhozó testnek köv. kir. leirat hirdettetett ki:

$^{7885}/_{525}$ FERDINANDUS Primus, Dei gratia Austriae Imperator, Hungariae et Bohemiae hujus nominis Quintus, Galliciae et Lodomeriae Rex Apostolicus, Rex Lombardiae, Venetiarum et Illyriae, Archidux Austriae etc. etc.

Serenissime Archidux etc. Nihil equidem pro ea, qua sanctimoniae Legum legalique suffragiorum in Comitiis Regni libertati conservandae intendimus, animi Nostri Constantia gratius Nobis esset, quam si tractatibus diaetalibus ad modum, quem illae sanxerunt procedentibus, nihil quidquam occurreret, quod Nostram de incolumitate avitorum institutorum constitutionalisque systematis Regni, cujus Nos praecipuos ex ipsa Muneris Nostri Regii ratione Custodes esse oportet, justam solicitudinem provocaret. Evenisse tamen his admodum diebus, occasione Sessionum diaetalium die 3. et 4. curr. habitarum nonnulla intelligimus: quae non tantum cum honestate, honoreque et reverentia, ex diserto etiam art. 70. anni 1492. tenore, Judicibus Tabulae Nostrae Regiae debita, illa item, quam positivae Regni Leges praescribunt, Tractatuum publicorum disciplina conciliari semet prorsus non admittunt; verum manifeste ita comparata sunt, ut ipsum quoque avitae Constitutionis Palladium, Legalium nempe Tribunalium independentiam, Regiae Majestati non minus, quam Statibus et Ordinibus Regni intacte servandam aggrediantur, et ad confundendos, qui inter Legum ferendarum, judiciariamque Potestatem intercedunt Limites, evidenter colliment. Quemadmodum proinde hos tales ausus, enunciationesque in contumeliam Tabulae Nostrae Regiae factas, — quibus alioquin legalis vocis publicae libertas, citra piaculum, luculentumque eadem in perniciem avitae Constitutionis, perrumpendaque omnia, quibus ea cohaeret, legalium Institutorum vincula abutendi studium, obtendi nequit, — ex claro etiam articuli 12: 1790 sensu gravissime damnamus, ita Dilectionem, Fidelitatisque Vestras hisce serio hortamur, ut ad haec animum advertendo in manutenendum praescriptum per articulum 7mum 1723. aliasque Regni Leges, relate ad pertractanda in Comitiis negotia, ordinem, facto etiam legalium mediorum usu, incumbere non intermittant. Quibus in reliquo ect. Datum in Imp. Urbe Nostra Vienna Austriae die 10 Julii, anno Domini 1839. FERDINANDUS m. p. Antonius Comes Majláth m. p. Georgius Bartal m. p. (magyarul jövő számunkban)

Hodosy Miklós biharmegyei képviselőnek országgyülési követségérül lemondását az illető megyei RR jul. 8diki gyülésökben elfogadván, az uj követválasztási határidőt aug. 1sőjére tüzték 's egyszersmind a' távollevőknek meghatalmazott általi szavazhatását megszüntették. — Görgey Márton szepesmegyei követ és főszbiró julius 11kén meghalálozott. —

(Pesti magyar szinház.) Bognár Ignácz hazánkfia, szász-coburg-gotha-hgségi kamaraénekes és első udvari tenorista, e' napokban Pestre érkezvén, vendégszerepeket adand nemzeti szinpadunkon 's ezek sorát f. hó 20kán nyitandja „Beatrice di Tenda" dalmüben. Az operakedvelők ritka élvezésnek örvendhetnek.

(Kormányzati módositások Szerbiában.) Jun. 27iki belgrádi hirek szerint érdekes fölvilágitást nyujtott az országos küldöttségnek a' kormányzóság és tanács, minek következtiben tüstint általányos ingerültség kezde mutatkozni a' lelépett Milos hg ellen, melly hangos kifakadásokban nyilatkozott. Ezt épen nem csudálhatni annak megfontolta után, miszerint minden nagyérdemü férfi erőszakos bukta után illy fordulatot szoktak venni a' nyilványos érzemények. Nem fogja senki tagadhatni, hogy Milos hgnek hibáji és gyöngeségi voltak; de azt sem, mikép Szerbia iránti valódi érdemei sokszorosan haladák meg a' hibákat, 's ez okbul valóban sajnos tapasztalni, hogy még mostani helyzetében is háborgatják őt méltatlan boszantásokkal. A' főnebbi fölvilágitás egészen megnyugtatá az országos küldöttséget, elannyira, hogy a' szerb nemzet nevében tökéletes elégültségét fejezé ki az ügyek mostani állásával és azonkül kéreté a' török basát 's orosz consult, udvaraiknál a' most megalapitott uj rendszer további föntartására. Ez országos küldöttség, 8 tagu választmányt nevezvén ki keblébül az ügyek intézésire, egyértelmüleg az ideigl. kormányzósággal és tanácscsal, teljesitettnek tekinté kötelességit 's eloszlott. A' sz. Pétervárba küldetett Zorics, ki előbb Milos hg fiait nevelé, utóbb pedig irnok volt az orosz consulnál, született szerb, 's mint mondják, rendkivüli fölhatalmazással ment az orosz kormányhoz. Beszélik, mikép a' tanács Milos hgtül kirendelt minden nyugdíjat megszüntetvén, a' tisztviselők fizetésit csökkenteni szándékozik 's egyszersmind több olly ujitást életbe léptetni, mikkel enyhithetni véli a' nép terheit. Obrenovics János tábornok, Milos hg öcscse, még most is fogoly Belgrádban. Vallomásiban oda nyilatkozék, hogy csupán hgi bátyja parancsit teljesité. —

„A' Bécs és Brünn közti vasutpályán az első szállitvány egy állomásnyira Brünnön innen vizet 's kőszenet rakván fel, valamivel tovább mulatott, ugy hogy a' következő mozgony, szinte Brünnből jövő, a' legnagyobb sebességgel hajtatván, ezt elérte 's nem ügyelve az első szállitványból megharsant süvöltések 's kiáltozásokra, annak utólsó szekereivel egész erővel összeütközött. Két szállitó-kocsi egészen összezuzatott 's nyolcz személy megsebesittetett, még pedig négy igen tetemesül. A' sérültek minden kitelhető ápolás mellett csak délben érkeztek a' fővárosba. E' balesetet, a' második szállitvány vezetőjének gondatlansága okozta. Egyébiránt a' legelső menet igen jól sikerült, mert reggeli $6^{3}/_{4}$ órakor indulván el Bécsbül, délelőtti $11^{3}/_{4}$ órakor már Brünnben voltak a' kocsik, miután mindenik állomáson utasokat, vizet és kőszenet vettek föl, mi mintegy 52 perczig tarthatott. A' fogadtatás Brünnben pompás volt. 40 ágyu tevé üdvözlő lövésit; a' vendéglők mindennel el valának látva, sőt némelly privát házak is előre felkészittettek vendégek elfogadására; annál kedvetlenebb benyomásu volt az emlitett szerencsétlenség. A' sérülések legnagyobb része ez utazók bal lábait érte."

(Pesti izraeliták hálája.) Köztudomásu, miszerint Lang Mihály, pesti ágostai vallásu hitszónok, a' mult évi szomoru emlékü vizárkor mindennemü 's rangu menekvőnek biztos helyet nyitott a' hullámoktul érintetlen hagyott sz. egyházban minden vallási tekintet nélkül, minek következtiben jobbadán a' zsidóság által lakott Királyutczából oda folyamodott izraelitákat is valódi emberbaráti szivességgel fogadá, ótalmazván 's vigasztalván a' búsakat 's enyhitvén az elgyöngülteket. Az izraelita község előljárója, Löwy Herman nkereskedő, kitünő hálával határzá tanusitani, hogy községe méltó volt e' szives pártoltatásra. Bécsben ugyanis nagysága 's ritka müveszi készitése által kitünő erős aranyzatu ezüst billikomot vásárla nevezetes áron. E' billikom nagyobb mezején az evang. sz. egyházat láthatni domborműben, mellynek nagy ajtaján kezében lámpával a' szerencsétlenek elibe siet a' lelkész, kik ótalmat kerestek azon borzasztó éjszakán; a' másik mezőn zsidó nyelven következő bibliai szavak olvashatók: „A' szegény ótalma 's védje, a' szenvedő támasza szükségben, megmentője a' rohanó hullámokkal küzdőknek, neked szentelik hódolva köszönetüket. (Jez. 25, 4.)" A' 3dik mező e' szókat foglalja magában: „Löwy Hermán, hálás izraelita, keresztyén rokonának, Lang Mihály nagytiszteletü urnak a' szenvedő emberiség iránt az 1838ki martziusi árviz szerencsétlen napjaiban kitüntetett jótételekért." Löwy illő szives beszéddel nyujtotta át ez ajándékot, mit a' könyűkig érzékenyült hitszónok azon szerény mondással fogadott el, hogy ő csupán azt tevé, mit hivatása szent kötelességül tüze ki. —

Magyar tud. társaság. — Jun. 19kén jelent meg 's küldetett szét hazánk minden hiteles könyvárosaihoz a' Tudománytár idei hatodik füzete. A' folyó félév tartalma: I. Értekező rész: 1. A' magyarországi ruthenokról, báró Gaujaltól. 2. Victor Hugo mint költő és drámái, Petrichevich Horváth Lázártól. 3. Az európai polgárisodás haladásának története. (La France Littéraire után) Zsivora Györgytől. 4. A' szép izleti rokonságok, Bridl Fidéltől. 5. Az esztergomi érsekség pénzmestere, Luczenbacher Jánostól. 6. A' szent Ferencz rendü bosznyák szerzetesek, P. Gegő Elektől. 7. Sárospatak, Podhradczky Józseftől. 8. Homonnai Drugeth Bálint naplója, Naményi Istvántól. 9. Az ékes szólás (Hume után) Kis Jánostól. 10. Lakodalmi szokások Verőcze vármegye felső vidékein, Hoblik Mártontól. 11. Utazás a' quarneroi szigeteken, 1 könyomattal, Császár Ferencztől. 12. Ágnes és Beatrix, magyar herczegnők, Podhradczky Józseftől. 13. A' spanyol költészet története, Fekete Somától. 14. Okleveles toldalék, 3 réznyomattal, Luczenbacher Jánostól és Kiss Ferencztől. — II. Literaturai rész: Az időszaki sajtó Belgiumban. 2. A' franczia literatura, fr. birálók által felvilágitva. 3. Villemain. 4. A' mai literaturák egysége, Edgar Quinettől. 5. Criticai szemle a' külföldi literatura külön ágain. 6. Bibliographia. 7. Tudom. közlések Portugáliából és Svécziából. 8. Magyar tud.társ. ülései. Melly alkalommal újra figyelmessé tétetik az olvasó közönség ezen az academia felvigyázása alatt szerkesztett tudományos és literariai folyó iratra, mellyből minden hónap utólsó napján egy 6—7 ívnyi, tömötten nyomtatott füzet jelenik meg, réz-vagy kőmetszetekkel, mint a' szükség kivánja. Ára az egész évi folyamnak finom velin papiroson 5 ft, postán 6 ft. 36 kr. pgő (Nyomatik néhány duplavelin példány is, melly egy ezüst tallérral drágább.) Előfizetést Eggenberger J. és fia megbizott academ. könyvárosak, 's minden hiteles hazai könyvkereskedő, Bécsben Beck, Gerold, Schaumburg, Mösle és Mayer; végre minden cs. kir. postahivatal fogadnak el a' fenn kitett árakon. — Pesten, a' kisgyülésből, julius 8. 1839. D. Schedel Ferencz, titoknok.

A' m. tud. társ. f. e. jun. 17én tartott ülésében: I. Döbrentei G. r. t. bővebb jelentést adott a' régi magy. nyelvemlékek gyüjteménye legujabb szaporodásairól. II. Zengedy István értekezése „a' sokszorozás és négyszegemelés egy uj módjáról" Vásárhelyi Pál r. t. ajánlatára, 's Podhradczky József l. tag „Balmaz-ujváros" czimü értekezése Jerney János r. t. véleményének következésében a' Tudománytárba iktattatni rendeltetett. III. Egy szépliteraturai munka nyomtatástól elmozdittatott. IV. A' társaság gyüjteményei következő ajándékokkal szaporodtak: 1. a' könyvtár: a) Kecskeméthy Csapó Dánieltől: 1) Mesék Hatvani István által. Debreczen, 1799. 2) Über die Buchmacherey von Immanuel Kant. Königsberg, 1798. 3) Hufeland az emberi élet hosszabbitásának mesterségéről. Kolozsvár, 1798. 4) Anacreoni dalok Cs. Vitéz M. által. Bécs, 1803. 5) Akten und thatmässige Wiederlegung einiger der gröbsten Unwahrheiten etc. Deutschland, 1815. 6) Haller K. L. levele familiájához. Pest, 1821. 7) A' magyar tudósokhoz, irta Bacsányi János. Pest, 1821. 8) Ratio Jurisprudentiae hungaricae. Bécs, 1817. 9) Discussio opusculi cui nomen Ratio jurisprudentiae hung.

auctore P. Szlemenics. Pozsony, 1817. 10) Antwort auf einen freundschaftlichen Brief von der h. Inquisition. Deutschland, 1814. — b) Taubner Károlytól: 1) A' lélekeszme bölcsészet- történet- birálati szempontból, irta dr. Taubner K. Pest, 1839. 2) Türkische und Ungarische Chonica zu finden in Nürnberg, 1663. — II. a' pénzgyüjteményt Sütő István 42 darab régi ezüst pénzzel nevelte, mellyek közt III. Bélától 18 db, 's 17 db frizáki pénz.

Pécs, jun. 29kén. Hazánkban a' jó, szép 's nemes iránti érzelem haladását a' gyarapuló hasznos intézetek majd egyes, majd közös erő általi létrehozatása naponkint tanusítja. Ez előhaladásban Pécs város is részvevőleg, rövid idő alatt keblében több hasznú intézet létesülését tapasztalhatá; igy keletkezett a' hálás pécsiek szivében halhatatlan néhai b. Szepessy Ignácz nagylelküségéből több iskolamestert képező-intézet, köz sétány, 's a' nagy Klimo által szerzett könyvtárban olvasótár, hol mindenki 13 bel 's külföldi hirlapot és folyóiratot olvashata, mi jelenleg Scitovszky János főpásztor bőkezűségiből biztosabban alapitva, 20 hirlap 's haviirat olvashatására bárkinek is tárva áll; illy hálaörömet gerjesztő minden baranyai kebelben Siskovics József udv. tanácsnok 's Zemplény megye főispáni helytartójának ama jeles hazafiui áldozata is, mellyet ő 1838 mint akkor még tek. Baranya megye felejthetetlen első alispánja 's az 183⅞ eszt. országgyülésen követje, több ezer forintra menő követi dijának elengedtével, Pécsett Baranya megye részirül fölállitandó rabmunkáltató 's az elaggott megyei tisztviselők részire létesítendő nyugpénzintézetek alapitására tett; igy jöttek létre Pécs város tanácsa 's polgársága hazafisága által leánynevelő, nemzeti, hangászati 's rajzoló-, a' kiváltságos kereskedők társulata által pedig számos tanitványaik hasznára kereskedési iskolák, tetemes költségü alapitványnyal; Pécsváros szószólója Piacsek József ur előgondoskodásának köszönhetni, hogy az emberiség javára a' kies fekvésü Tetye romjainál vizgyógy-intézet épül, Koholtzer János buzgalmának ellenben, hogy kisdedovó-intézet vagyon; idősb Obadich József polg. kereskedőnek végre, hogy a' kisded leányok, kik próbatételekkor női munkák készitésiben 's egyéb szükséges ismeretek szerzésiben magokat kitüntetik, becses ajándékokkal jutalmaztatnak meg; ekkép létesültek továbbá a' pompás, jól rendezett, 's 23 havi- és hirlapot járató nemzeti 's polgári casinók is. Hasonlag a' már három év óta fönálló polgári casino is szellemi irányának tágasb hatáskört nyitandó, 1838ban egy selyemtenyésztő részvényes társaságot alakított; 1839ben pedig, a' 14,000 népességü Pécs városban eddig hiányzó, rendezett szinháznak tulajdon házi telkén (a' pesti nemzetinek mintájára kisebb alakban), köz téren a' város kellő közepén, részvényeken leendő fölállitására fölszólitá a' minden hasznosnak előmozditására fogékony pécsieket; miután Scitovszky János főpásztor, gr. Zichy Janos kamrás 's magy. kincstári tanácsnok, b. Hillebrandt született gr. Pejacsevics Mária özvegy asszonyság, gr. Pejacsevics Zsigmond, Sauska 's Nunkovics családok példájit követve, a' körüljáratott aláirási-iven rögtön számos aláiró buzga előmozditani e' megpendített intézet létrehozását; Pécs város tanácsa ellenben, a' részvényesek folyamodását, mellyben a' szinház-épitési költségek födözése 's a' részvények elsorsozás általi beváltása után fönmaradandó néhai osztalékot a' város éjjeli kivilágitására 's egyéb közhasznu czélokrai fordításra tökéletesen átengedni 's ennek minélelőbbi eszközlésére a' casino jövedelmeit közösiteni 's tartalék-pénztár-képzésre 40%-et leróni ajánlott a' tervekkel 's költségjegyzékekkel felsőbb helyre fölterjesztvén; a' nm. m. k. helytartótanács utján 13026 számra f. v. érkezett intézvénynél fogva, közbejárulása által a' felsőbb helyi engedelmet kieszközlötte legyen; időközileg pedig az egyesület alapszabályai kidolgozva 's ügyeinek intézésire az igazgató választmány megválasztva lön; az alapkőnek megáldatására 's ünnepélyes letételére f. e. jun. 18ka délutáni 5ik órája határoztatott meg: melly időben egyesületi jegyző Nagy Imre h. ügyvéd által nemzeti nyelven alkalmi beszéd tartátván 's az alapkőbe tett magyar, diák 's német iratok felolvastatván, az itteni bányászhangászoknak nemzeti hangmüvei eljátszása 's az összesereglett néptömeg örömrivalgása közt az alapkövet, díszes vendégkoszorú jelenlétében, Krem Aloiz belvárosi plebános és czimzetes prépost megáldván, Pirger Mihály városi biró ünnepélyesen letette, mit este vig lakoma fejezett, hol az uralkodó háznak, 's Nádor főhg ő fönségének, a' Magyarhon boldogságát előmozditó becses és hoszantartó életeért; több nagyérdemü 's főpolczu személy 's a' szinház alapitóji egészségeért ürültek áldomáspoharak. Viruljon is több századig ez intézet, 's ne lankadjon a' pécsieknek minden jót előmozditani törekvő ns indulatja, hogy egy gazdasági intézettel és szinte a' kereskedői társulat által inditványzott, de még eddig nem sikerülhetett takarékpénztárral is dicsekhessenek. A' szinházi alapkőbe letett magyar irat illy tartalmú: „Midőn Ferdinand király honunkat, József nádor a' Magyart, Scitovszky főpásztor Megyénket, Somsich főispán Baranyát, 's Pirger Mihály biró Pécs városát kormányukkal boldogiták: akkor

EGY NEGYED SZÁZADIG VIRITÓ VDVES Béke OLAJ-ÁGA SZÜLTE THALIA OLTÁRÁNAK ELSŐ KÖVÉT EGYESÜLVE

sz. k. Pécs városának polgárai tették le itt sz. iván hava 18kán.“ Az igazgató választottság. Igazgatók: gyulai Gáál Ferdinánd tábla- és főbiró; Pajnády Józs. Pécs városi tan.; id. Piacsek Józs. szószóló; Taitl Ferencz polgár. Épületre ügyelő: Nieszner Antal. Jegyző: Nagy Imre ügyvéd. Pénztárnok: ifj. Obadich, polg. kereskedő. Választottsági tagok: Blauhorn Mihály polg. keresk.; Horváth János urod. igazg. ügyv. 's tblbiró; Jeszenszky Ján. fő- 's tblbiró; Kóczián József mérnök; Nunkovics Ignácz tblb.; Nagy József ügyvéd 's tblbiró; Patkovics Ferdinánd vár. tanácsos; gr. Pejacsevich Zsigmond; Pinterovits Antal tblb.; Plichta Ferencz polg. keresk.; Spiesz János, vár. tan. és táblabiró; Taitl János, polg. keresk.; Veinhardt János polgár; Veszits Imre vár. tan.; Zsolnay Miklós polg. keresk.

KÜLÖNFÉLE: Ürményi Ferencz, cs. kir. val. belső 's titkos tan., mint legf. kinevezett kir. biztos Dráva folyam szabályozására, jun. 15én Varasdra érkezvén, a' városi határoknál tanácstagokbul álló küldöttség által fogadtaték, melly a' városba vezeté őt, hol Varasd, Körös és Zalamegye küldöttségi tisztelék meg őt üdvezlő látogatásikkal. Minélelőbb nyerhető süker végett másnap azonnal megkezdék a' tanácskozásokat, mellyek 3 napig tartottak regg. 6 órától 2ig, délután pedig 5 órától Sig. 18kán az egész választmány, kisérve a' 4 küldöttségtől, pompásan diszesitett hajon, egész Eszékig eveze vizmentiben. — A' Nagyszombatban, mult évi augusztusban, ujonnan összeállott egyházi hangászegyesület f. e. május 12kén zene-mulatságot tarta zeneiskola-tőkélyesbitésre, melly 650 forintot hozott be. — Jourdeuil pozsonyi sebész és szülész kertjében (a' gabnapiaczon) mintegy 30—40 éves almafa találkozik, mellynek törzsökébül, a' földtől 1½ rőfnyire, két alma nőtt ki, nem ágról, hanem egyenesen faderékbul, e' rendkivüli ritkaság megtekintést 's bővebb fejtegetést érdemel. A' tulajdonos eddig még nem tapasztalt hasonló esetet az emlitett fán. — Épen az idén juniusban forgott le 60 év azóta, hogy a' fens. ausztriai ház győzelmes hadai által, a' török igából kiszabadított bánsági megyék a' magyar honhoz visszakapcsoltattak. E' néptelen tájak gyarmatositására kegyelmes bőkezűséggel nyujtá segélyeit a' kormány, 's nemzet- és valláskülönség nélkül édesgete településre földmivelőket, kereskedőket 's mesterembereket. A' közbátorság, czélszerü intézkedések által, biztositva lőn, a' parlagon hevert földek müvelő kezekre találtak, a' mocsárok kiszáritvák, a' kereskedés élénkségbe hozva, úgy, hogy e' rövid korszak alatt, a' hamvaikból kikelt bánsági megyék, a' Magyarhon bármelly megyéivel versenyezhetnek. De nagy mértékben érezhető hiány maradt még fen: t.i. a' nevelési intézetek fogyatkozása. A' roppant terjedelmü bánsági megyékben ugyanis, csak Temesvárott és Lugoson léteznek kir. gymnasiumok, jelesen pedig a' protestansok mindeddig az elemi iskolákon kivül, egyetlenegy tanodával sem birtak. N. Becskerek m. város egyesült ág. 's helv. hitvallásu gyülekezetének jutott azon szerencse, hogy saját hitsorsositól, 's minden hitü és ajku pártfogótul segittetve, keblében „protestans nemz. grammatikai iskolát“ nyithat ki f. e. oct. 1jén, mellyben, mig kedvezőbb körülmények tágasb kiterjedést engednek, két oktató vezérlete alatt, a' syntaxis befoglaltával, a' grammatikai négy osztálybeli tanulmányok fognak tanittatni. 'S miután az érintett iskola, kül- és belállapotjára nézve már elrendezteték, 's oktatók is hivatának: forró köszönetet mond az iskolai előjáróság magasbecsü pártfogóinak 's azon szüleknek, kik gyermekeiket tanittatni ohajtják, szives meghivással ajánlja iskoláját. Annál szebb jelenet ez Torontálban, mert a' nagybecskereki protestans iskola, nemcsak tetemes hiányt indult kipótolni, hanem követésre méltó példát 's ösztönt is adand; 's midőn az iskolai alapszabályok szerint a' diák és német nyelvek egész terjedelemben tanittatnak, de oktatási vezérnyelv a' nemzeti magyar leend; igy a' honi nyelv-gyarapitásnak is ujabb mód nyilik e' hazafi buzgalmu megyében. — A' repczearatásnak vége. A' termést általában középszerűn alulinak mondhatni. Mind a' téli fagy, mind a' májusi özön-esőzés, kártékonyan dult vetésinkben, különösen a' repczében. Kereskedők jelentkeznek ugyan már repczevásárlásra, 's kisebb mennyiségben történtek is eladások, köble 10—11 v. fttal; de a' nagyobb termesztők, repczéjöket még áruba nem bocsátották, 's a' silány aratást 5—6 p. ft árral ohajtanák pótolni. Két hétig tartott rekkenő hevü légünket, junius utóján, jótékony záporok hütek; most azonban ismét magas fokra szökkent a' meleg, melly a' buzát hirtelen sarló alá érlelé; jun. vége felé széltire vágták az árpát, 's most élénkül foly a' buzatakarás, mellynek termése középszerü. — Jun. 16kán borzasztó gonosztett hire rázta meg lelkünket: Frányova m. városban Gyakovácsky Euthim, frányovai óhitü agglelkész, vénkora miatt hivatala terheit fijára általruházván, elvonult magányban élt, 's csupán egy lányczselédet tartott házánál. Jun. első napjaiban fekvő vagyonát elárositá, 's őszinte egykedvüséggel beszélé a' vele találkoztaknak, hogy eladott javaiért pénzt vett be. Ingerül szolgált ez a' gonoszoknak a' pénz-elorzásra. Junius 16ka estéjén a' lelkész házában megjelentek a' czinkosok, a' konyhából fütött sárkemenczét betörték 's a' szobába tolakodván, torkon fogák a' zörejre fölkelt öreget 's megfojták. Nyomozások tétettek a' bünttettesék kitapogatására; de eddig csak az sült ki: hogy a' lánycseléd hütlenül elárulta urát, 's a' czinkosokkal egyetértett. A' befogottak azonban konokul tagadnak mindent. — A' szegedi környékrül pedig ezt irják: Mi az időjárást illeti, május utólja óta egész jun. 29eig nemcsak semmi eső nem áztatá földünket, sőt a' magas fokra emelkedett hőség azt annyira kiszáritá, hogy ujnyi szélességü repedéseket láthatni majd mindenfelé; őszi vetésünk, mennyire a' tartós esőzés meg nem rongálta, már szinte egészen érett; bő termést azonban, bár igen szépen mutatkozék a' szemnek, még sem reménylhetünk, mert a' mag a' rendkivüli hőség után szorult, a' tavaszi pedig még ritkább helyen felel meg az ápolt reménynek; tengerink és csöves veteményünk, ha kevés nap mulva esőt nem nyerend, egészen elsül; a' dohány, termesztésünk egyik főága, mellynek palántája egyedül az esőzések után kezdett emelkedni 's igy csak a' nagy melegekben ültethetett ki, szinte kisüléshez közelg; szőlőink igen gazdagon mutatkoztak, de a' rendkivüli meleg, és a' ködök, virágjában érvén, felette megritkitották a' fürtök szemeit; szénánk elég 's igen jó minőségü. Illy veszélyes időjárásban is, istennek hála! az egészségi állapot jó, semmi járvány nem uralkodik, a' marhadög nem emészt, egyedül a' libák es kácsákban hallhatni itt ott dögrül. Jun. 29kén a' földet mintegy ujnyira megáztatta esőnk volt, azóta érezhetőleg meghüsült a' lég, naponként fellegeket látunk tornyosulni a' láthatáron, mindig esőt reménylünk, de ez

nem létesült, már ujlag melegebb kezd lenni. Tiszánk jó formán apad, halunk elég van. A' föld árja, melly pinczéinkben, sőt néhol a' szőlőutakon is felfakadt, visszavonul. — Jul. 8kán a' pesti kereskedő csarnokban következő volt a' gyapjuár-jegyzék: egynyiretü legfinomabb 135—160 p. ft., finom 95—120 f., középfinom 68—90 f., közönséges 50—65 f., kétnyiretü losonczi, kassai és miskolczi 64—72 ft., tiszai középfinom 50—62 frt., bácsi és szegedi 40—47 frt, bőrrül nyirt 55—110 frt., báránygyapju 60—90 ft. usztatott fürtös gyapju 26½—28 forint. — A' Georgikon (alapitá Festetics György gr. 1796ban) jelen állapotját következőleg irja le egy keszthelyi levelező: „Az elméleti gazdaságot gyakorlatival párositva tanitó Georgikonban jelenleg következő tudományokban ad oktatást négy tanitó: mezei gazdaság, jószágkormányzás, műtudomány és gazdasági számolásban. A' jószágkormányzás magyar, a' többi tudományt pedig diák nyelven tanitja, a' gazdasági, épitészi és mezei földmérőséget 's baromorvoslást szinte diák nyelven, füvészetet 's kertészet minden ágát magyarul, hazai magányjogot 's urbért diák nyelven. Az oktatás kéziratból történik ugyan, de kidolgozásánál kitünő irók munkái használtattak. Festetics László gr. nagy könyvtára, melly különösen gazdagul van ellátva természettudományi, mathematikai, gazdasági, történeti 's jogtudományi munkákkal magyar, franczia, angol, olasz és német nyelven, szabad használatára van megnyitva minden tanitónak. A' Georgikon példánygazdasága üzésire 120 holdnyi tér szolgál, nagyobb távulban pedig még nagyobb földdarab, 's igy összesen minden gazdasági ágnak (összesen 8 van) egyenkint 75 hold jut szabad használatul. A' Georgikonban évenkint 25—45 növendék nyer tökéletes kiképeztetést gyakorlati gazdaságüzésre. Az urodalmi gyakornokok tanulásideje, kiket segélydijjal gyámolit a' gróf, két évig tart, melly idő multa után azonnal tettlegi alkalmazást nyernek. Vidékiek szabadon választhatnak a' tudományok közt. A' növendékek hetenkint és havonkint adnak próbatétet tanulmányikból az oktatók előtt; magukviseletérül 's az előhaladásról hetenkint jegyzéket nyujtnak be az előljáróságnak a' tanitók. A' félévi próbatétek nyilványosak. A' Georgikon kapcsolatban áll az urodalmi tisztséggel 's a' gazdasági gyakorlatok a' tiszttartó felügyelése alatt történnek. Ser- és pályinkafőzésben is tettlegi gyakorlást nyernek a' növendékek. Baromnevelést szinte nem csupán elméletileg, hanem gyakorlatilag is tanitnak ez intézetben. Alkalmul szolgál erre a' ménes, mellyből 250—300 ló a' Balaton partján legel; találtatik pedig ezek közt 62—80 válogatott nyerges és kocsiló a' grófi udvar számára, jól betanitva, mig a' többi az összes 16 urodalomra van fölosztva; továbbá e' czélra 260 darabbal álló ökörgulya, számos schweizi tehén és juhászat is a' Georgikonban, 's még különösen sok jeles hágókos Lichnowszky, Geiszler, és Eszterházy-fajból. A' gyakornokok juhhimlő oltásban is kapnak tanitást. Adler. — A' n. győri ág. hitvall. evang. iskolában a' legközelebb mult junius utólsó hetében tartattak a' szokott félévi nyilványos próbatétek. Mindaz, ki hazai növendékink istenfélő neveltetését 's nemzeti kimiveltetését szivből ohajtja, örömtül volt lelkesülve azokban, mint tanuja egyfelől azon jó sükernek, mellyel e' jeles oktató intézet ismét egy lefolyt évben a' legüdvösb ismeretek terjesztésiben munkás volt, másfelől különösen szemlélője ama Trencsény, Nyitra, Pozsony, Mosony, Soprony, Vas, Tolna, Bács, Fehér, Komárom és több megyéből jött tót és német ajku tanulók szembetünő mennyiségének, kik közül sok valóban meglepő bizonyságit adá a' magyar nyelv felfogtában egy év alatt nyert előmentének. 'S nem csekély szolgálatot vélünk evang. szülőknek az által tenni, kik gyermekeiket a' Magyarországban mindig szükségesebbé váló nyelvre megakarják tanittatni, ha őket ezennel a' győri iskolára figyelmeztetjük. Nem emlitvén több elsőséget, mellyel Győr e' tekintetben sok más város felett bir, bizonnyal nem megvető nyereség az, hogy a' tudományos pályára szánt ifjuság itt csinos magyar nyelvet tanulhat, a' nélkül, hogy kénytelenittetnék iskolai előlépésiben visszamaradni. Itt végezheti a' sintaxist ugy, mint akárhol 's jobban seholsem.

Amerika

(A' szeminolokkal ismét háboru ütend ki.) Great-Western gőzös Ujyorkbul Bristolba 13 nap alatt tevé meg az utat, 114 utast hozván magával és ujyorki jun. 13aig terjedő lapokat; szerintük egy britt hadihajó 2 rabszolgahajót éjszakamerikai lobogókkal fogott el 's Ujyorkba hozá, hogy hazai törvények szerint itéltessenek el. A' floridai hirek ismét nyugtalanitók; az indiánok ugyanis felbonták a' szerződést, mellyet alig néhány hét előtt kötének, Ostein nevü urat meggyilkolták 's családja több tagját megsebesiték. E' tett hihetőleg uj kitörését szülendi a' most végzett háborunak. A' canadai határokrul jun. 10eig terjedő hirek sokkal kedvezőbbek; Arthur, felsőcanadai kormányzó, hirnököt külde levéllel a' washingtoni kormányhoz, mellyben megnyugtatólag nyilatkozik a' canadaiak által elfoglalt éjszakamerikai hajórul, mellyet Brockvillebe vittek. Arthur, a' dolog-megvizsgálás végett, személyesen Brockvillebe utazott.

Spanyolország.

(Kivonatok carlosi hivatalos levelekbül.) A' Gaceta jun. 26iki száma kivonatokat közöl a' Vera mellett junius 3dikán elfogott carlosi levelekből. Minden levél Lalande marquishoz volt utasitva Bayonneba, ki tovább küldésre volt megbizva. A' levelek közt több német nyelvü is találtatik. Az első Ramirez de la Piscinától Halvis de Pienne grófhoz van intézve Darmstadtba, ki 22 ezer puskát igért a' carlosiaknak. Ugyanazon Ramirez d. José Alvarez de Toledohoz Durangobul következő iratot intéze: „A' király nem kétli, mikép nméltóságod minden, hatalmában álló eszközt használni fog, noha olly csekély sükerreménnyel kecsegtethetjük magunkat, 's ha nméltóságod meghallgatást tudna eszközleni kölcsönajánlatának, azt mindenek fölött kedvesen fogadná a' király, 's ügyének nagyobb szolgálatot soha nem tehetne Ön." A' pénzügyminister, d. Juan José Marco del Port pedig többi közt igy nyilatkozik egy levelében: „Mi itt igen roszaljuk az éjszaki hatalmak magukviseletét, mivel hanyagul fogadák itteni fordulatunkat, 's vigasztalhatatlan vagyok, mert senkit nem találok, ki bárcsak hallani akarna is pénzadásról, holott erre elkerülhetlen szükségünk van, ha jó kedvében ohajtjuk megtartani a' katonaságot. Maroto tábornok meghasonlott Negrivel." E' néhány sorbul világosan kitünik, milly rosz állapotban van jelenleg a' trónkövetelő. Egyetlen bátor csapás Espartero részirül egészen tönkre tehetné őt.

Anglia.

(Az angol lapok avatkozást ajánlanak a' keleti ügyre nézve. Udvari hirek.) A' Globe, Palmerston l. lapja, 's vele valamennyi angol lap a' keleti ügyekbe avatkozás mellett nyilatkoznak. Az előbbi igy okoskodik e' tárgyról: „Franczia lapok kiütendését hirlik a' háborunak keleten. Nem kétkedünk, miszerint Anglia, Franciaország és Ausztria, e' három nagy hatalom, mellynek kitünőleg érdekiben fekszik a' török függetlenség biztositása, valamint eltávolitása is egyes arányos segélynek, mi a' török kormányt harczfolytatásra buzditná, holott ennek minélelőbbi elfojtatását számos érdekbül kivánja egész Európa, — a' háboru megszüntetésit együtt munkálva, eszközlendi. Biztosan hisszük, hogy leggyorsabb eszközök fognak e' czélra használtatni; mert Russzia minden pillanatban kész saját javára használni védencze szükségit vagy gyöngeségét. Reményljük, hogy meghasonlás vagy véleménykülönbség nem fogják hatalmába játszani az ohajtott zsákmányt. — Bentinck l. helyét Oswald foglalá el a' parliamentben, mint Glasgow képviselője. Tory jelölt nem lépe föl ellenében, hanem a' chartisták közül Feargus O' Connor mutatkozék, 's kézemeléskor csakugyan részire mondá hajlani a' többséget a' sherif; O' Connor mindazáltal önként lemondott a' szószámitásról, 's igy Osvaldé maradt a' győzelem. — Aston Arthur eddigi követségi titoknokot Parisban madridi meghatalmazott ministerré 's rendkivüli követté nevezé a' királyné, ki ez utóbbi időben két igen furcsa ajándékot kapott. A' somerseti bérlők t. i. egy tiz mázsányi sajtot küldöttek ő fölségének, egy Sleaford közelében lakó öreg asszony pedig álmodá, hogy kedvencz macskája három kis macskát fiadzand Viktória királyné koronázásnapján. Az álom teljesült 's az öreg anyó képzelgése az egyik macska fején világosan koronajeleket gondolt látni. Ez állatocskát tehát azonnal szépen kosárba helyzé, 's a' királynéhoz küldé illy fölirattal: „A' királynénak Lunnunban (Londonban); vagy másutt. Igen kell rá vigyázni. A' jó asszony sokáig nem hallhata semmit ajándéka sorsáról; de ki képes leirni örömteljes meglepetését, midőn néhány nap előtt levél érkezék királyi pöcséttel házikójába. Viktóriától jött az, 's azon fontos hirt foglalá magában, hogy a' kis állat szerencsésen megjött 's a' cziczából már derék macska vált. A' levél valódisága tanusitásaul két öt fontos bankjegy volt hozzá csatolva. —

(A' ministerség fölfüggeszti Canada egyesitése iránti törvényjavaslatát. Ministeri tanács a' keleti ügyről.) London, jun. 28ikán a' mai alsóházi ülésben azon emberek névjegyzékét kivánná előterjesztetni Hume, kik az ország külön részeiben még börtönbüntetést szenvednek adósság miatt, hogy a' ház alapos itéletet hozhasson az adóssági börtönzés fokonkinti megszüntetése iránti törvényjavaslat sükeréről. A' kormány nem ellenzé kivánatát, 's ezután következőleg hozá szóba a' két Canada ügyét Peel: „Mi történik a' Canada-törvényjavaslat másodszori fölolvastatásával? Komolyan szándéka é a' kormánynak kivini jelentett rendszabályit?" Russell: „Tegnap érkeztek hivatalos sürgönyök Canadából, melylyek tartalmánál fogva e' kérdés további vitatása sajnos következményeket szülhetne." (Felső-Canádában t. i. komoly izgatás támadott a' kormány egyesitési terve miatt, elannyira, hogy az amerikai lapok telvék zajos népgyülések leirásival.) Peel: „Ezt nem tudám; de minden esetre igen szükséges a' házra nézve annak tudása: mi szándékkal van a' kormány tulajdonkép a' két Canada iránt?" Russell: „Az érkezett hivatalos sürgönyök következtiben, véleményem szerint, tanácsos leend a' nyomtatott törvényjavaslatot előbb Canadába küldeni az ottani hatóságokhoz, azon meghagyással, hogy helyszinen adatokat gyüjtsenek a' kormány további lépései vezérletére. A' canadai ügyek mostani helyzetét leginkább Durham gr. visszaléptének kell tulajdonitani." Ingestrie l: „Értesült é a' kormány a' britt lobogó ujabb sérelmérül a' mexicoi tengeröbölben?" (E' kérdés következő eseményre vonatkozik: egy mexicoi férfi Vestal angol hadihajóra menekvék, honnan erőszakkal vivé el őt a' franczia vezérhajó dereglyéje. Az angol hajón parancsnokló kadét élénkül ellenzé hazai lobogója illy megsértetését; de Douglas hajóvezér nem helyeslé ellenszegültét.) Wood (tengerészeti titoknok): „Illy nagy fontosságu kérdésre csak ugy válaszolhatok, ha rendes inditványképtétetik." Ingestrie: „Jövő hétfőn illőn ujitandom meg kérdésemet." — E' napokban hirnök indult innen Parisba, a' franczia kormány fölvilágitására a' keleti ügy néhány pontja iránt. Bármi nagy egyetértés uralkodik is darab idő óta kormányunk és a' franczia udvar között, a' keleti ügyekre nézve mégis mindenkor némi visszavonás mutatkozott. Miután már most legroszabbat várhatni Mehemed Ali és a' porta fenyegető állásától, szükségesnek tartá a' parisi kormány komoly nyilatkozásra szólitni föl a' miénket. Eziránt tartott ministeri tanácsban határzattá lőn minden tekintetben együttmunkálkodni Franciaországgal kelet lecsöndesitisére. Az angol és franczia hajóhadak tehát egyesülni fognak a' földközi tengeren. —

(A' jamaicai törvényjavaslat a' felsőházban megbukik. Chartista mozgalmak.) Jul. 2ikán a' felsőházi ülésben Lyndhurst és Brougham heves ellenzése következtiben a' jamaicai törvényjavaslat 1ső czikke megbukott, még pedig 149 szóval 80 ellen, noha igen hevesül küzde Melbourne a' ministeri inditvány mellett. — Birminghamban folyvást rendes gyüléseket tartanak a' chartisták, minden este Nelson emlékszobra mellett. Néhány nap előtt a' mayor és aldermanek gátolni akartak egy illy gyülést; de

a' chartisták hordóra emelék a' hatósági elnököt, hol kénytelen volt rekik a' városházi termet átengedni jövendő gyüléstartásra. —

(A' királyné koronázási évnapja. Russell részletesb nyilatkozata Canadáról.) Jun. 28ikán üllék Londonban ünnepélyek 's lakomákkal Viktória királyné koronáztatási első évnapját. A' tory sajtó szokás szerint kevesli a' nép ez alkalomkor mutatott lelkesültét 's Melbourne lordot szabdalja, egyedül neki tulajdonitván a' királyné népszerüsége csökkentét. — Russell nyilatkozata, a' canadai törvényjavaslat ügyében részletesül igy hangzék: „Azon törvényjavaslat vitatását folytatni fogjuk, melly az emlitett gyarmatok jövendő kormányzatát tárgyazza, 's iparkodni, hogy még ez ülés folytában törvénnyé emelhessük azt; de a' másik törvényjavaslat, melly a' két Canada egyesitését vevé czélba, nem fog ez ülésben többé vitatás alá kerülni. (Halljuk!) Emlitém bizonyos idő előtt, mikép a' felső-canadai parliament-határozottan minden egyesitési terv ellen nyilatkozék. Épen most érkezett hivatalos sürgönyök igen fontos eseményeket foglalnak magukban, mellyek következtiben nem tartom tanácsosnak e' házban olly vitát megujitani, melly némi szerencsétlenséget szülhetne Canadában." (Tetszés az ellenzési padokrul.) Peel: „Épen ez azon ok, mellybül én az elősködő vitatást roszalám (kaczaj és tetszés), noha nem olvasám a' kérdéses sürgönyöket. Mivel már most a' két Canada egyesitésire czélzó törvényjavaslat vitatását nem folytathatjuk, alkalmasint tudtunkra adandja valamelly közelebb napon a' ns lord, mi leend tulajdonkép sorsa jövendőre e' törvényjavaslatnak?" Russell: „Legczélszerűbb lesz mindjárt most válaszolnom e' kérdésre. A' Canada kormányzatát érdeklő törvényjavaslat, mint már mondám, bevégzendi ez ülés folytában pályáját. A' két tartomány egyesitését tárgyazó tervemrül nem mondék le, 's nemcsak Alsó-Canadában, hanem a' felső tartományban is kedvezőleg nyilatkoztak eleinte némelly előbbkelő 's nagy befolyásu férfiak e' terv iránt. Azóta mindazáltal számos vitára szolgált ez alkalmul a' felső tartományban, 's a' tulnyomó nézet oda nyilatkozék, hogy az anyaországi parliament ne haladjon ez ügyben tovább a' benszülöttek kihallgattatása előtt ellenkező vagy helyeslő véleményik miatt. Ennek következtiben azt határzá a' kormány, hogy ez egész törvényjavaslatot Canadába küldendi, általányos együttmunkálás-eszközlésül olly tervre nézve, melly véleményünk szerint mind a' két tartományra üdvös hatásu leend. A' közelebbi parliamentülés elején czélszerü tervet reményel a' kormány e' ház elibe terjeszthetni." — „Vestal" hajó bátor parancsnoka, Carter kapitány, olly férfiasan szólt a' franczia hajóvezérrel, hogy ez tüstint visszaadá az erőszakkal elvett mexicait. — Pozzo di Borgo gr., londoni orosz követ, lemond ez állomásáról. Tisztét ideiglen Kisselef követségi tanácsos teljesíti. — Westminister marq. kérelmet nyujta be a' felsőháznak titkos szavazásért. —

Franczia ország.

(Következmrai viták a' keleti ügyről.) Jul. 1sején Soult tábornok történeti adatokkal nyitá meg a' következmrai ülést a' porta viszonyiról az európai hatalmakhoz, 's mindenek fölött az ellenségeskedés megszüntetését tartá szükségesnek, mi czélból már parancsot is kapott az angol és franczia tengeri hadosztály egyértelmüleg munkálásra. Valmy hg szemére lobbantá a' kormánynak, hogy a' keleti ügyektől készületlenül engedé magát meglepetni. Szerinte a' böcsület Mehemed Ali megbüntetését kivánja; Francziaország érdeke pedig ótalmaztatását sürgeti, 's mindeddig semmit nem tőn Francziaország böcsülete vagy érdekei föntartására. Russzia ellenben ugy áll Konstantinápoly kapui előtt, mint halotti ágy mellett, leskelődve, mikép használhasson legjobban minden czélszerü körülményt. „Példával bizonyitom állitásimat, szóla folytatólag Valmy, néhány nappal a' navarini csata után utasitást vivék Rigny hajóvezérnek a' franczia követtől (Valmy követségi titoknok volt akkor Konstantinápolyban), melly szerint csupán ijesztenie kellett volna az egyiptusiakat. A' hajóvezér boszusan veté félre a' sürgönyt, mondván: „A' diplomaták, kiknek csupán toll van kezükben, minden veszély nélkül vélnek fenyegetőzhetni; de mi, midőn égő kanóczokkal állunk az álgyuk mellett, nem állhatunk jót, hogy nem gyuland é meg a' lőpor." (Mozgalom.) Nyolcz nap mulva véghez is ment a' navarini csata, még pedig azért, mivel Clarence hg sajátkezüleg irá a' szövetségesek békés rendszabályira e' szókat: „Kedves Eduardom (Codrington), ugyan lődözze Ön mind halomra azon gazfiakat." (Kaczaj.) Mi Navarin és Kopenhága alatt történt, ismét megujulhat, főleg, miután tudjuk, hogy nincs angol matróz az egész angol birodalomban, ki ellenállhatlan vágyat ne érezne magában minden emelkedő idegen hadierő megsemmitésire. (Kaczaj.) Vigyázzanak Önök, hogy háborut ne idézzenek létre, midőn békeszerzésen munkálkodnak. Russzia hajóink előtt foglalandja el Konstantinápolyt, 's ugyan mit tesznek Önök? Anglia Egyiptus felé terjeszgeti karjait, Ausztria pedig Dunáját szabadittatá föl, csupán Önök maradnak üres kézzel, mert senki számára nem tudtak gondoskodni." E' beszédet hosszas izgás követé. Carné Egyiptus ótalmazását ajánlá, Lamartine pedig a' Rajna-határ megujittatását hozá inditványba illő kárpótlásul azért, mit Francziaország keleten veszthetne. Villemain, nyilványos oktatási minister örvende ugyan, hogy valaki végre meg meré pöndíteni Törökország eldaraboltatását; de a' végrehajtás iránt igen tartózkodva nyilatkozék, 's többi közt ezeket monda: „Tudja é a' szónok (Lamartine), milly kemény szokott minden nemzet életereje lenni? Milly nehéz a' legyőzött nemzetet is elűzni hazája földjérül? Volt é a' szónok Varnában, vagy Sumla előtt? Emlékezik é, milly hosszasan időztek a' hatalmas Russzia roppant sergei Varna és Sumla alatt? Tudja é, milly hősileg védelmezé magát a' maroknyi török nép? Nagy hatalom van ott még rejtve. Azon napon, mellyen a' törököket hazájokból el akarnák űzni, azon órában, midőn atyjaik sirhalmai és mecseteik ellen romboló kezeket emelnének Önök, alkalmasint hatalmas nemzetre fognának találni, mellyet nem lehetne kiirtani." (Nagy tetszés.) Jelszavul a' hajóhadnak ezt kivánná kitüzetni a' minister-szónok: „Lépj föl tettleg, ha szükség kivánja!" Egyébiránt Villemain szintazon nézeteket tünteté ki, hogy egyedül a' rajnai határok visszanyeréseért engedhetné csak meg Francziaország a' török birodalom eldaraboltatását. Laborde azon véleményt ótalmazá, hogy a' kormánynak a' keleti ügyre nézve korlátlan hitelt kell adni, mert azon esetre, ha valamelly idegen hatalom saját zászlóját törekednék a' félhold helyébe tűzni, akkor Francziaország háromszinű lobogója sem lehet távul. Tocqueville oda nyilatkozék, miszerint Francziaország, miután a' hunkiar-iskelesii szerződést keletkeztekor ellenzé, most is szóval és tettel határzottan ellene köteles nyilatkozni. Ifjabb Lascases vastag papirtekercset huzott ki zsebébül, mondván, hogy értekezést kiván fölolvasni a' kelet általányos helyzetérül 's viszonyiról. A' kamra rendkivül megijedvén e' fenyegetéstül, leirhatlanul zajgani kezde, mire Las-Cases szives volt ismét zsebébe rejteni rémítő értekezését, azon szomoritó igérettel, mikép adandó alkalommal ismét előhuzandja azt. Guizot nem gondolá Törökországot olly gyöngének, mikép azt némellyek a' közönséggel elhitetni szeretnék, de minden tekintetben ellenzé Lamartine terjeszkedési terveit Rajna felé. Odilon-Barrot is igen veszélyesnek tartá Európára nézve Törökország eldaraboltatását. Jul. 3án végre szavazást kivánt a' kamra és 287 szóval 26 ellen megajánlá a' kivánt 10 milliónyi hitelt a' ministerségnek Francziaország érdekei 's bőcsülete ótalmazására keleten. —

Törökország.

A' szultán halálát a' portai ministerség következő irat által tudatá az idegen hatalmak követségeivel: „Ma hétfőn (jul. 1jén) reggel felé az isten örök rendelete szerint Mahmud kán szultán, az ozmánok császára, elhagyá e' földi létet, 's koronaörököse, a' fenséges, méltóságos, hatalmas Abdul Medzsid kán szultán az elődöktül örökölt trónra szerencsésen föllépett és a' császárság ősi szokása 's módja szerint az összegyült főméltóságok, főpapság, a' csapatok főparancsnoki, ministerség és statushivatalok hódulatit kegyesen elfogadá." — Két nappal a' szultán halála előtt, jun. 29kén, Hafiz és a' kapudán basához parancsot intéztek, miszerint azon helyen, hol e' parancs érendi őket, azonnal álljanak meg csapatikkal 's hajósergikkel. — A' szultán halála következtiben a' legmélyebb csend uralkodik a' fővárosban, noha az elmék mélyen megilletődvék. Főleg élénkül érzik az elhunyt uralkodó veszteségét a' török tartományokban lakó keresztyének, kik soha nem felejtendik el azon ótalmat, mellyet minden alkalommal kitüntete irántok 's azon türelmet, mellyel velök bánt 's hálájokra a' szultán maradandó igényt viva ki magának. II. Mahmud 30adik uralkodó volt Ozmán törzsökéből, 's 24dik a' császárok közt, kik Konstantinápolyban székeztek, miután e' várost 1453ban elfoglalák a' törökök. Ha 31 évi uralkodása fő eseményit figyelemmel kisérjük, kétségkül találunk ollyasokra, mellyek európai fogalom szerint sértők, okul azonban nem annyira a' szultán roszszivüsége, mint a' helybeli erkölcsök 's történeti szokások szolgáltak és sokat sulyos szükségnek tulajdonithatni. Kérdést sem szenved, hogy ő, mint uralkodó, a' jót szivéből ohajtá, felvilágosulni szándékozott és számos előitéleten tuladni, mellyek minden miveltség elibe gátat gördítének, legyőzetésükre pedig nem csekély bátorság kivántaték. A' halál meglepé őt, mielőtt képes lett volna valósitni mindazon tervet, mellyel birodalma jóllétét kivánta előmozditni. A' történet minden esetre kitünő helyet tüzend ki neki az ozmani uralkodók között. —

Kairo, jun. 10kén: Az alkirály az egész pusztaságot összekutatja, minden fegyverfoghatót szolgálatába vesz; a' beduinek sheikjei már 20 ezer főnyi sereggel vonultak a' pusztákrul Syria felé; csudálkoznak, honnan e' sok ember? A' pusztaságot kevésbbé tartották népesnek 's im egyszerre milly sok fegyverfogható csoport! Felsőegyiptusban és Nubiában is, hol a' beduinek sokkal számosbak, mindent elkövetnek: nagy gyalogsereg és lovagok, tevén, lovon és szamáron, nyomulnak harcztérre, sheikjeik vezérsége alatt. Arábiából is a' csapatok nagyobb része Suezbe vitorlázand 's onnan Syriába; a' mekkai nagysherif, ki három év óta itt tartózkodék, Alexandriába utazott, hogy az egész hedzsai fegyverfogható népséget a' basa rendelkezési alá szólitsa; ha szándéka komoly, ugy 50 ezer főnyi serget állithat össze, a' basa mindazáltal aligha elfogadandja ez ajánlatot egész terjedelmiben, főleg pedig Mekkába utazását legkevésbbé engedendi meg, hol befolyását máskép is használhatná, mi az egyiptusi alkirálynak nem lenne inyére. Az itteni lakosság a' nagy harczi zajra igen nyugottan viseli magát; igaz ugyan, hogy eleinte sokat fecsegtek róla kávéházakban; de mióta Abbas basa szigoru parancsot bocsáta ki eziránt, most minden csendes. Ámbár a' szegény Fellah igen el van nyomatva, lázadástul még sem félhetni. Mig a' papok a' basa részire nyilatkoznak, addig senki sem mer mocczanni; de ha ezek más hurt pengetnek, akkor reánk, európaiakra, nagy förgeteg vár, mert nekünk 's müveltségünknek tulajdonitják elnyomatásukat. A' basa serge Syriában, ide számitván a' rendes és rendetlen csapatokat, összesen 200 ezer főnyinél több; mi legkevésbbé sincs tulozva. —

Schweiz.

Julius 1sején nyitá meg Hess tiszt. polgármester a' szövetségi közgyülést az egész diplomatakar jelenlétében. —

Gabonaár: Pest, julius 16dikán: Tiszta buza 165, 150, 140; — Kétszeres, 120, 110 Rozs 100, 96, 90; — Árpa 85, 80, 75; — Zab 66, 64, —; — Köles —, —, —; — Kukoricza 110, 109, —; Köles-kása 220, 210; — pesti m. v. garás.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szombat, jul. 20. 58ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hirek; kinevezések; budapesti napló: lak- és fadrágaság Pesten; literariai hirek; magyar játékszín, 's a' t.; Obrenovich Milan hg †; m. n. Akademia; Prónay Kálmán b. jótékonysága; különféle: kereskedési hirek, a' szerb kormányzóság súlyos helyzete, 's a' t.; magyar nyugpénzintézet; 's a' t.) Amerika (Santacruz lemond hatalmáról Peru 's Boliviában; 's a' t.) Portugália (Szász-Coburg és Nemours hgek Lissabonban; 's a' t.) Spanyolország (a' trónkövetelő rosz helyzete; 's a' t.) Anglia (a' keleti ügyet tanácskozással szándék eldönteni; lady Flóra Hastings †; a' toryk kormányra törekszenek, a' canadai törvényjavaslat másodszor is fölolvastatik; birminghami zavarok; a' toryk helyzete a' királyné ellenében; 's a' t.) Franciaország (Barbés nyilatkozata a' pairszék előtt; marseillei zendület; 's a' t.) Törökország. Lotto.

Magyarország és Erdély.

ORSZÁGGYÜLÉSI HÍREK. Pozsony, jul. 16án. A' RR termében hosszabb szünet után tegnap és ma, délelőtti 10 órakor, ismét országos ülések tartattak, mellyekben többi közt következő tárgyak kerültek szőnyegre: 1) Üzenete a' KK 's RRnek ő cs. kir. főhgségéhez az ország Nádorához, az országos ülések megtartásának elnöki rendeletéből lett felfüggesztése tárgyában; mellynek kerületi szerkezete vitatás nélkül helybenhagyatott; 2) a' KK és RRnek e' lapok mai számában közlött kegy. kir. leirat tárgyában tett irásbeli ovása; mellynek ker. szerkezete elfogadtaték; 3) a' KK és RR utasítása a' kerületi napló iránt; 4) a' KK és RR harmadik üzenete a' főtáblához a' pesti ügy iránt. Most inditványba hozá az elnök ur a' kir. előterjesztvényekbe bocsátkozást. mellynek elmellőztével azonban az üzenet, vitatás után, a' ker. szerkezet szerint elfogadtaték; 5) a' KK és RR üzenete a' főtáblához 's fölirási javaslata némelly felsőtáblai tagoknak kir. levelek által országgyülésre meg nem hivatása iránt; 6) üzenete a' KK és RRnek a' főtáblához, az 1836ik esztendei maj. 1ső napján fölterjesztett előleges sérelmek és kivánatok tárgyában; továbbá Magyarországnak 's az ehhez kapcsolt tartományok KKai és RReinek előleges sérelmei és kivánatai iránt a' kerületi szerkesztést helybenhagyva; végre 7) a' KK RRnek a' magyar nyelv tárgyában a' Főrendekhez intézett üzenete, 's a' felirási javaslat, mellyeknek kerületi szerkesztése, némi csekély módositással helybenhagyaték.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége f. e. jun. 21ki határzatában Kayl Amand főhadibiztost 's gazdasági előadót a' magyarországi főhadikormányszéknél, és Kurz Augusztot sopronyi kerületi főhadbiztost nyugalmazni; továbbá, Huhn Mihály főhadbiztost és gazdasági előadót az egyesült bánság-varasd-károlyvárosi főhadikormányszéknél eddigi évdíja meghagytával sopronyi kerületi főhadbiztossá áthelyezni; Radda Venczel tábori hadbiztost kassai kerületi fő hadbiztossá; Ranecker Miksa fő hadbiztosi segédet a' magyarországi fő hadikormányszéknél, ugyanott fő hadbiztossá 's gazdasági előadóvá; 's Wiezer János tábori hadbiztost, az egyesült bánság-varasd-károlyvárosi főhadi kormányszéknél fő hadbiztossá nevezni méltóztatott. —

Ő cs. 's ap. kir. fels. Cimiotti Antal kanonokot és fiumei lelkészt Fiume kerület főespéresévé és sz. Jakab (ad Palum) apátjává kinevezni 's Gulovics Jánost, a' szomolnoki k. fölügyelőség lajstromzóját, nyugalmazni kegy. méltóztatott.

Budapesti napló. E' héten a' tud. egyetem előtt lapos kövü járdát készitettek, mi már rég óta érzett bajt orvosla, mert alig lehete a' két város közt olly iszonyu rosz kövezést találni, mint épen ott, hol naponkint annyi ifju kénytelen megfordulni, kik eddig nem tudák: vajjon az ott majd szünet nélkül uralkodó szél miatt kalapjokra fordítsák é egész figyelmüket, vagy pedig lábaikra vigyázzanak, hogy földön ne mérjék meg testük hosszát. — Országgyülés, és az árviz óta rendkivül fölcsigázott lakbér annyira néptelenné teszik Pestet, hogy noha sok ház még egészen romban hever, sok pedig épités alatt van, mégis számos házban találhatni kiadó szállásokat, 's ollyanokat is, mellyek már évnegyed óta egészen üresen állnak. — A' tüzifa olly magas áron kel, hogy nem tekinthetni minden aggály nélkül a' jövő tél elibe. Jó cserfa ölét 25—28 váltó forinton tartják, mit egyébkint ez évszakban rendesen 20—22 forinton lehete kapni. Egyedül az szolgálhat talán e' tekintetben némi vigasztalásul, hogy alkalmasint az eddigi magas vizállás miatt nem lehetett elég mennyiségü hasábfát szállitani Budapestre. — A' hosszas esőhiány igen érezhető kezd lenni: az itteni kertekben minden kisül 's mit férgek nem emésztnek föl, az elsatnyul e' nagy szárazságban; a' szőlő mindazáltal igen jól mutatkozik, mind a' pesti kőbányában, mind a' budai hegyeken, 's habár aprószemü lesz is 's e' szerint nem igen bőven fizető, minőségre nézve alkalmasint eléggé kipótolandja e' hiányt, ha zavaratlanul mehet végig az egész érlelési időszakon. — Kemniczer-házon a' hidfő ellenében, erősen dolgoznak, 's mit az eddigi munkálkodások már is mutatnak, az kétségtelenitni látszik, hogy e' ház csakugyan legpompásb vendégfogadó lesz a' két város közt. — A' szervitatéren uj mű- és képárus boltot nyita Wagner Ferencz. — Grünvald Pál hazánkfia f hó 13án nyervén orvostanári koszorut m. tud. egyetemünknél, magyar értekezést irt e' czélra „A' gyógyszertári vizsgálatokrul." Az értekezés 24 lapnyi n. 8. dr. 's nm. Nádasdy Ferencz gr. váczi püspöknek van ajánlva. A' munka csinossága ajánlásra teszi méltóvá Gyurian és Bagó budai könyvnyomtatók műhelyét. — E' napokban köv. czimü munka érkezik a' pesti könyvkereskedőkhez: „Kalászok az élet körébül" Hornmann Rupert után, két köt. n. 8dr. 247 és 181 lap. A' munka Barkóczy László b. székes-fehérvári püspöknek van ajánlva, és a' sz. fehérvári papi nyugintézet javára szentelve, 's ez okbul kétszeresen méltó hazánk lelkészei pártoló figyelmökre. Ára velinen 2 fr., nyomt. papir. 1 ft. 20 kr. pgő. — Nemzeti színpadunkon f. hó 13ikán, Pesten először 's tán utószor Szilágyi jutalmára bérfolyamban adaték „Csörgő sapka, vagy a' jótevő zarándok" a' közönség példás kimélettel viselteték ez aljas komédia iránt, noha szinészink nagyobb szorgalma mellett jobb darabokat várhatna, mivel a' hazai lapokbul jól tudja, mennyi még nem adatott jeles színmüvet bir a' játékszini könyvtár, leginkább a' magyar tudós társ. buzgó gondoskodása által. A' jutalmat a' választott darab érdekéhez lehete mérni, mert néző kevés volt. 14ikén „Báléj" 15ikén először „A' növendék" vigj. 4 felv. Amália szász kir. hgnő után forditá Nagy Ignácz, a' magyar tud. társaság költségin; e' darab nem bir ugyan kitünő színi hatást eszközleni; de az e' napihoz hasonló jeles előadás mellett mindig élvezést nyujtand a' kisebb közönségnek; 16ikán „Kean"; 17ikén „Fra diavolo" daljáték, nézők igen kevesen; 18kán „Notre-damei harangozó"; 19ikén „Rózsika a' holdkóros leany"; bohózat két felv. Színházunk számára következő forditások készülnek „Velenczei kalmár" Shakspearetől Lukács Lajosnál; a' „Színműtár" kiadójánál pedig: „A' vetélytársak" és „Patriknap" Sheridantől. — Bognár dalmüvész f. hó 20ikára hirdetett első föllépte elmaradt, 's igy majd csak később nyitandja meg vendégszerepit a' magyar színpadon. — F. hó 18ikán a' halpiacz közelében egy fju, többek társaságában fürödvén, Dunába halt. — Chiolich „Nemzeti panoramája" 2ik füzete e' napokban hagyá el a' sajtót, tartalma, az első füzetben kezdett czikkelyek folytatásán kivül: „Magyarország bányái", a' czikk kezdete érdekes; „Magyarország fő törvényei", 's ezek közt első helyen Ilik Endre arany bullája; végre „Játékszini kritika", melly a' két városi szinházak jun. folytában adott mutatványit közli rövid birálatokkal 's ezután füzetenkint minden hónapi előadást közlend, mi által vállolata kitünő érdekkel birand. — Jul. 14kén fényes nappal a' negyedében levő ujhold, Venus csillagával együtt, már délelőtti 10 órako-, de leginkább délután 5—6 óra közöttigen tisztán vala látható pesti egünkön. —

A' mult lapunki kir. leirat magyar tolmácslata imez: I FERDINAND 's a' t. Fens. főhg 's a' t. Lelkünk azon állhatatosságához képest, mellyel a' törvények szentségének 's az országgyülési szavazatok törvényes szabadságának fentartásán törekszünk, semmi sem lenne ugyan kedvesb előttünk, mintha a' törvényszabta mód szerint folyó országgyülési tanácskozásokon semmi sem fordulna ollyas elő, mi az ősi intézvények 's az ország alkotványos rendszerének, mellynek kir. tisztünknél fogva legfőbb őrjei tartozunk lenni, épségire méltó aggodalmul szolgálhatna. Mindazáltal a' legközelebb napokon t. i. e' f. hó 3 és 4kén tartott országos ülésekben némi ollyasokat értünk történteknek, miket nemcsak kir. táblánk birának az 1492ki: 70 czikk világos tartalmánál fogva is tartozó illedelom becsület- és tisztelettel 's a' köztanácskozásoknak az ország világos törvényei által sinórmértékül tüzött szoros rendivel semmiképen sem egyeztethetni meg, hanem nyilván olly tulajdonságuak, mellyek magát az ősi alkotmány legszentebbjét (palladiumát) t. i. a' törvényes itélőszékeknek a' kir. Felségtül szintugy mint az Ország RRei által sértetlenül fentartandó függetlenségét megtámadják 's világosan a' törvényhozó és birói hatalom közti határok összezavarására czélzanak. Ennélfogvást valamint az illy merényeket 's kir. táblánk rutalmazására tett nyilatkozásokat, mellyeket a' nyilványos szólási törvényes szabadsággal, bün 's az ősi alkotmány veszélyére 's a' törvényes intézvények mind azon kötelékinek, mellyekkel ez alkotmány összefügg, szerterombolására törekvő visszaélés nélkül nem mentegethetni, az 1790: 12 t. czikk világos értelménél fogva is legsúlyosabban kárhoztatjuk, ugy Kedvességedet 's Hüségteket ezennel komolyan intjük, hogy ezekre figyelve az 1723: 7 's más országos törvények által, az országgyülésileg tárgyaltatandó ügyekre nézve kitüzött rendet törvényes eszközök használása mellett is, megtartani el ne mulasszák 's a' t.

Vácz: Szerencsétlen embertársinknak rendkivüli csapás helyén 's idején azonnal segédkezet nyujtani 's a' gond-sajtolta könnyeket letörleni szép lelkek tulajdona, kik t. i. a' könyörület gyöngéd érzésétül hevülve, egyedül a' jótét benső tudatában lelik édes gyönyörüket. Ezek koszorujában diszlik Prónay Kálmán b. ur is, ki az 1838ki vizár kárositotta lakosink felsegéllésükre késedelem nélkül 20 zsák burgonyát, 30 p. m. rozsot, az idén szinte 30 p. m. rozsot tulajdon költségin helyre szállitani kegyeskedett. Vegye a' ns keblü adakozó jótékonysága által enyhült károsultak hála-ömledezésinek, azon lelkes ohajtással társult zálogát, hogy az ég bő áldásival jutalmazza segedelmezését. —

KÜLÖNFÉLE: Mosonyban még folyvást igen jó áron kel a' buza és zab, 's igen nagy mennyiségek érkeznek most is piaczra. — Somogymegye Mura folyamon Kákonyánál vámhidat szándékozik épittetni, részvények utján, olly föltettel, hogy bizonyos számu évek eltelte után ingyen fogja azt használhatni az egész közönség. — Luminile helységben, Oláhországban, egy pórnő kettős szemü 's orru gyermeket szült, melly csak nyolcz nap után halt meg. — Zimonyi hirek szerint Milan hg kikiáltatása és Milos távozása még koránsem szünteté meg a' zendülést, 's valóban nem is képzelhetni, hogy a' fiatal hg halálos betegsége alatt szilárd kormányzásról lehetne gondoskodni. Az e' czélból kinevezett biztosság helyzete rendkivül súlyos leend. A' fölingerült nemzet nagyobb része talán maga sem tudja, tulajdonkép mit akar; valamennyi harczra termett 's változást ohajtó férfi csupán a' pártfőnökek fölszólitására várakozik, 's igy már most három részre van szakadva az egész tartomány; az egyik az öreg fejdelemhez ragaszkodik, a' másik Milan hghez szit 's a' 3ik csupán általányos változást ohajt; de maga sem tudja jól, mi lenne legjobb. Annyi kétségbe-hozhatlanul bizonyos, miszerint hódolásra az egyetemi végrehajtó kormány iránt 's müveltségi szelid előhaladásra csupán helyzetére nézve független 's erőteljes kormány bir-

hatná a' szerbeket, de a' mostani épen nem, mert a' kormányzásra megbizott férfiak részint egymás közt is meghasonlásban élnek, részint pedig majd orosz 's majd török és más befolyások között ingadoznak. E' tekintetből tehát valóban kétesnek mondhatni Szerbia jövendőjét. — Rozenbergában, Liptómegyében mult junius 24dikén hét ember jól talált lakni gombával, 5 közülök fájdalomjelentkezés után azonnal orvoshoz folyamodék és szerencsésen fölgyógyult; kettő azonban áldozatja lett étvágyának. A' gombák mérgesek voltak. — Előpataka vendégei naponként szaporodnak; jun. 30ikán 560 vendég volt. Junius két utólsó hete legszebb nyári napokkal örvendezteté az itteni társaságot; de jul. 1je Csernátonon és Kézdi-Vásárhelyen elkezdve Háromszék több helységei határinak tönkre tipró jeget hoza, 's azóta a' lég hüssége miatt a' szomszéd melegebb ország bojárai dideregve iszszák az orvosvizet, de a' többi vendég is szórakozottabb. Előpataka épül 's halad elé, a' megyei igazgatóság dicséretérdemlő munkássága a' völgy rendetlen 's csapongó folyamát korlátolt partok közt egyenes irányuvá szabályozá, a' borvizforrás egyenetlen körét simává alakítá 's a' jó móddal feltöltött partoknak csak porondozás hijok, hogy a' kényelmes sétahely kész legyen. Mind e'mellett nem hallgathatni el, hogy a' szállások igen drágák: egy szoba 24 órai díja 2 fr. 30 kr. váltó! — Magyar Láposon a' vallásos türedelem 's egyetértés annyira ment, hogy a' római katholikusok, újból épített templomjokat a' reformatusoknak addig, mig ezek elavult sz. egyházokat újból építtetik, isteni tiszteletté végett átengedték. Az isteni szolgálatot jul. 4ikén valóban el is kezdették egy buzgó könyörgéssel. A' Cibles, Rotunda és Sátor zordon havasi környékiben a' szelid vallásos egyezség illy ritka példáját csak legtisztább örömérzéssel említhetni. E.H. — Rádon második veszteség érte rövid idő alatt a' Muzslay családot, borosjenői Muzslay Karolina, Lénhard Ferencz cs. k. nyugalmazott főhadnagy hitvese aszkórságban f. hó 7kén élte 62ik évében történt kimultával. Hült tetemei ugyancsak Rádon tétettek le a' nemzetségi sirboltba, ott pihenendők november ótai sulyos szenvedés után. — Kézdi-Vásárhely jul. 1jén: Tegnapi délesti öt órakor délnyugatról keletéjszaki vonalban, olly borzasztó jégeső huzódék át pusztitólag városunk 's határunkon, minőre, rombolásit 's tartósságát tekintve, e' vidéken az öregek sem emlékeznek; öt hat szomszéd falu, de főleg városunk őszi és tavaszi vetési és minden kerti vetemény 's gyümöcs, a' szó teljes értelmében annyira összezuzatvák, hogy aratáshoz épen semmi remény: másfél óranegyedig hullott az özönlő jégzápor diónagyságú szegletes jegekkel, süketitő zuhogással, madarakat, vadgalambokat 's barmot megölve, zsindelyfödeleket átlyuggatva 's minden nyugotra nyiló szabad ablakot betörve. E' szerencsétlen város lakosinak három negyede 1834ben a' jul. 29iki nagy égés által tönkre juta — lakházok, gazdasági épületeik 's a' t. sőt a' városi nagy templom is tűzáldozattá esvén, két évvel később 1836ban ismét egy a' város hatodrészire terjedő égést kelle kiállani, 1837ben hasonlag 's 1838ban, a' szokatlan szűktermés 's keresetcsökkenés miatt a' lakházak sem állittathatának helyre; 's most, midőn a' két szűk év a' köz kézen forgó pénzt a' kenyérnek megkivántató gabnáért a' szomszéd Moldvába szivárogtatá, de bő áldással biztató mezeinkről enyhülést váránk, ez egyedül kecsegtető reményünkben is megcsalódánk. A' mezők puszták és kihalvák; a' lakosok bánattal teljesek 's leveretvék! Elpusztitá e' jégzápor Sepsi-Zoltán, 's kisebb nagyobb mértékben Árkos, Kőrispatak, Kálnok, Bodag, Gidófalva, Martonos, Foros 's Étfalva határit is. E. Illp.

Obrenovich Milan, Szervia fejdelme Belgrádon, aszkórsága következtében, melly hosszasb idő óta sorvasztá, meghalálozott.

M. tud. társaság. — Döbrentei Gábor r. t. mint a' régi magyar nyelvemlékek szerkesztője, a' m. tud. társ. junius 17. tartott kisgyülésében jelentette, miképen a' kezelése alatt levő gyüjtemény Sopronymegye levéltárából 17 darab másolattal (1579—1599), gróf Károlyiak levéltárából 4 darabbal (1512—1549), a' pannonhegyi sz. Benedekiek főapáti házi levéltárából 2vel (1541—1589) 's 24el a' XVIIdik századból; sz. kir. Lőcse városaéből 26tal (1542—1565), a' jászai országos levéltárból 17el, Szepesmegyeéből 85el (1601—1625) növekedett újolag; melly alkalommal az ülés azon hazafiúi lelkü férfiaknak, kik a' szerkesztőnek ezen irományok akár kikeresésében, akár lemásolásában, vagy megküldésében segedelmül voltak: névszerint Márton György sopronymegyei alispán, Tatay János lövői plebános, Waltherr László l. t., Kovács Tamás pannonhegyi főapát, Czinár Mór sz. benedeki apáturi titoknok, Fabriczy Sámuel l. t., Richter Alajos jászai prépost, Fedák Pál conventbeli jegyző 's Engel Sándor főjegyző uraknak hazafiúi buzgalmokért köszönetet szavazott. Pesten, a' kisgyülésből, julius 8. 1839. D. Schedel Ferencz titoknok.

(Magyar nyugpénzintézeti nagygyülés.) A' legf. helybenhagyást nyert magyar nyugpénzintézet f. hó 7kén tartá Lovász András magyar kir. helytartósági tanácsos és kanczelláriа-igazgató elnöklése alatt szokott félévi ülését, mellynek sükerét következő rendben közli az alapszabályok szerint:

az 1838 végén létezett 1093 intézeti tag pénzalapja összesen	293,149 ft.	51 kr.
ment, ehez járult 8 tag összesen	2,407 „	38 „
tőkepénzzel. Ha mindazáltal ez összes	295,557 „	29 „
mennyiségbül 12 tag halála, 2 tag nyugalmaztatása, 11 t. kilépte, 11 t. kizáratása, vagy is összesen 36 tag elmaradta következtiben összesen	9,918 „	3 „
levonatik, 1839iki jun. végén a' tagok valóságos tőkealapja	285,639 „	26 „
a' valódi tagok száma pedig jelenleg 1065. A' tartalékalap tőkéje ellenben, melly 1838 dec. végén	407,180 „	23⅝ „
állott, e' félévben következőleg szaporult 12 tag halála, 2 t. nyugalmaztatása, 's a' kilépett és kizáratott tagok ide háramlott illetékei által	4,507 „	11 „
az évenkint befizetni szokott járadékból alapszabályszerüleg levont 's gyümölcsözésre forditott harmadrész	5,040 „	41 „
házassági járadék befizetés által	585 „	51⅛ „
az intézeti választmány legf. helybenhagyást nyert határzata következtében a' kincstári kötelezvények folytatott 's bevégzett eladásából, 76,209 f. 1½ kr. tőke után nyert fölösleg fejében	45,176 „	48½ „
végre 6 pCtnyi kamatokbul a' kincstári kötelezvények és eladásnál nyert fölösleg után, illő tekintettel az intézeti költségek födözésire		968 „ 41⅝ „
minek következtiben 1839 jun. végével		463,459 „ 37⅞ „

alaptőkével bir a' tartalékpénztár. Mind a' két tőkemennyiség következőleg gyümölcsözött a' nevezett félévben:

551,174 f. 52⅛ kr.	hat pCttel a' kincstári kötelezvények eladatásából nyert	16,625 „ 14⅝ „
193,426 „ 22⅛ „	és a' 6 pCtnyi fölösleg, melly 1838 végével a' tőkékhez csatoltaték	
529 „ 6⅝ „	a' kiadatási határnap szerint vagy 6 pctnyi, vagy pedig kincstári kamattal	4,678 „ 26⅛ „
968 „ 41⅝ „	végre az e' félévben kimutatott kamat-fölöslegbül semmi, mert annak gyümölcsöztetése csak 1839 jul. 1jétül veendi kezdetét.	
749,099 „ 3⅝ „	összesen tehát	21,303 „ 41⅞ „

Évi járadék 1054 első osztályu tagtól

12 forintjával	12,648 f. — kr.	
11 másodosztálybelitől 6 forintjával	66 „ — „	
összesen e' félévre	12,714 „ — „	
vagy is levonván innen a' tartalék-tőkéhez gyümölcsözés végett csatolt harmadrészt	4,238 „ — „	
marad tisztán		8,476 „ — „

E' félévi bizonyos jövedelemhez csatlandó még: az 1838ki

dec. végével maradott pénztárfölösleg	157 „ 26⅛ „
alapszabály-könyvecskék árából	90 „ — „
késkedési kamatok	305 „ 36⅛ „
nyugdijakból az időköz által származó haszon	2,138 „ 30 „
az e' félévben elhalt, nyugalmazott vagy kilépett tagok járadékából a' harmadrész levonása után	379 „ 8 „
Az összes jövedelem tehát	32,850 „ 21⅞ „

ment e' fél év alatt váltóban.

Évi nyugdijul ellenben kapott:

4 tag,	5 özvegy,	— árva	400	forintjával		3,600 f.
— „	2 „	— „	350	„		700 „
2 „	6 „	— „	300	„		2,400 „
1 „	8 „	1 „	250	„		2,500 „
19 „	48 „	— „	200	„		13,400 „
1 „	— „	— „	175	„		175 „
10 „	108 „	— „	150	„		17,700 „
5 „	1 „	— „	125	„		750 „
13 „	151 „	— „	100	„		16,400 „
1 „	6 „	4 „	75	„		825 „
1 „	4 „	3 „	50	„		400 „
— „	— „	12 „	37	„	30 kr.	450 „
— „	— „	29 „	25	„	— „	725 „
összesen 57	339	48				60,025 „
ide járulnak a' kezelési költségek						2,000 „
összesen tehát						62,025 „

Ez egész évi mennyiségbül a' f. 1839 év első felére

összesen számitandó	31,012 f. 30 kr.
ide járul korábbi időközi nyugdijak kifizetésire	511 „ 38¼ „
és a' kirekesztett vagy kilépett tagoktul be nem szedhető kamatok 's évi járadék fejében	357 „ 32 „
félévi költség összesen	31,881 „ 40⅞ „
mellynek lehuzása után a' tiszta	32,850 „ 21⅞ „

jövedelembül 1839 jun. végével a' már kivett 's kamatra adott járadék-maradvány lerovása mellett 5,040 f. 41 krral, pénztár-fölösleg marad meg, melly, mint a' mostani 6 pCtes, következőleg a' kincstári kamatot meghaladó mennyiségbül származó, már a' tőkealaphoz van csatolva. Miután már összesen 121,513 „ 31½ „

eladott kincstári tőkék 250% pénzkelet szerint 303,783 „ 48¾ „

mennének elsorsozás által, tehát kiviláglik, hogy az érettük kapott 193,426 f. 22⅛ kr. lehuzván, valamint azon 6% kamatfölösleget is, melly 1838 2ik felében 529 „ 6⅝ „ a' mostaniban pedig 968 „ 41⅝ „

a' tőkealaphoz csatoltaték, következőleg az eddig már összesen nyert 194,924 „ 10¾ „

lerovása után a' valódi érték tökéletes kiegészitésihez még kivántatik, 's melly hasonló 6 pCtes kamatfölösleg elválasztásával fog kiegészittetni, 's melly folytonos kiegészitésrül, mindenkor szólni fog a' szokott félévi jelentés. Egyébiránt miután az intézet sajátszerü tartaléktőkéje félévrül félévre folyvást észrevehetőleg szaporodik, mit legbiztosabban tudhatni meg a' harmadfél év óta előterjesztetni szokott számadásokbul, mivel e' tőke, melly 1836 dec. végén 331,588 „ 4½ „

állott; azóta már 131,871 „ 32⅝ „

szaporodott 's igy most összesen 463,459 f. 37⅞ kr.

megy; tehát e' jótékony intézet föntartása és szilárdabb megalapitása végett, valamint azért is, hogy a' nyugdijak élvezése több segélyre szorult özvegynek 's árvának nyujthassanak vigasztalást, e' 43 év óta önálló üdvös intézetbe lépbetés minden nemesre, papra, müvészre, polgárra, kereskedőre kiterjeszteték. Fölszólittatik ez okbul minden családapa, ki szivén viseli neje 's gyermekei jövendő sorsát, iktattassa magát annak biztositásaul e' hasznos intézetbe, 's a' valóban csekély befizetések által elegendő kárpótlást nyerendnek a' reménylhető nyugdijból. Végre ujolag sürgetve szólittatnak föl az intézeti tagok, hogy azon tőkejáradékot, mellyet f. e. jun. végeig kellett volna befizetniök, legfölebb f. e. dec. végeig annál bizonyosabban fizessék le az intézeti pénztárba, mivel az ezt tenni elmulasztók, minden az intézetre háramolható kár elkerülése végett, min-

den eddig befizetett mennyiség elvesztése mellett, kérlelhetlenül ki fognak az intézetből rekesztetni. —

Amerika.

(Santacruz lemond hatalmáról Peru 's Boliviában.) Éjszakamerikai lapok szerint Santacruz tábornok, mint Éjszak- és Délperu védnöke (protectora) 's Bolivia elnöke, lemonda hivataláról. Midőn Arequipában állomásozott, sergében lázongás üte ki; mi okbul Islayba vonult; itt Crampton angol consul szivesen fogadá; mivel azonban néplázadástul rettege, több tiszt kiséretében mart. 13án egy britt hadihajón elvitorlázott, következő lemondási oklevelet hagyva maga után: „Peru 's Boliviában történt esetek legnagyobb áldozatot kivánnak tőlem, hogy elhárittassanak azon szenvedések, mellyeket polgárháboru szok szülni. E' szerint tehát rendelem: 1) a' védnöki méltóságrul, mellyel a' perui szövetséges statusokban felvalék ruházva, ezennel lemondok; 2) a' délperui kormány 's helyhatóságok tovább is ügyekezzenek a' közrend föntartását eszközleni és az erőben álló törvényeknek tiszteletet szerzeni, mig nemzeti gyülés határzand az ország jövendő sorsárul." Hasonló más irattal a' boliviai elnökségrül is lemond, mellyhez következő irat van mellékelve: „Boliviaiak! Ne boszantsátok a' világot kicsapongásitok által, mellyek hazátokra gyülöléget árasztandnak; a' törvénytelenség fölemészt benneteket, ha viszálkodás ütend köztetek tanyát. Bárhová vezérel is az isteni gondviselés 's bármilly sokáig lesz is szükséges távollétem hazám földjétől, soha nem szünendem meg jóllétetekért imádkozni." —

A' buenosayresi ostromzárt Laplata folyamon a' francziák ismét kiterjeszték. A' Standard következőleg ir ez ostromzárról: „Buenos-ayresi april 21eig terjedő levelink szerint az éjszakamerikai commodore igen munkás volt a' franczia viszálykodás kiegyenlitésiben. A' buenos-ayresi commodore Montevideoba utazott, mint hiszik, a' franczia hajóvezérnek 's követnek sürgönyök átadása végett; azonban kétkednek minden egyezkedés lehetősége felől, mert a' francziák minden hónapi ostromzárért kárpótlás fejében 300,000 spanyol tallért követelnek; az ostromzár pedig már 13 hónap óta tart. —

„Reinder" amerikai postahajó, melly Veracruzt máj. 15kén hagyá el, 540 ezer piastert hoza Havreba; Mejia megveretését 's halálát valósitja; Urrea máj. 15kén érkezett Tampicoba. —

Portugália.

(Szász-Coburg 's Nemours hgek Lissabonban.) Lissaboni jun. 24eig terjedő hirek szerint Nemours hg kiséretestül jun. 20kán Cadixbul Lissabonba érkezék és szokott tisztelkedésekkel fogadtatván a' belemi palotában szállott meg a' számára készitett szobákban 's később a' diplomatakar udvarlatát fogadá el. Jun. 22kén Szász-Coburg-Gotha hg érkezék meg ide angol gőzösön Portsmouthból két fiastul 's lányostul, a' portugál fölségeknél látogatását teendő. A' magas rokonok igen barátságosan fogadák őket 's másnap a' dalszinházban oldaluk mellett jelentek meg. 24kén Nemours hg a' britt hajóvezért látogatá meg Tajón horgonyzó hajóján, hol kir. üdvlövésekkel fogadák őt. „Az ifju franczia hg, igy ir egy angol levelező, Lissabonban barátságos és nyájas viseletével igen kedvessé teszi magát 's főleg a' szépnem kiváncsi „ a' constantinei hőst " láthatni. — Az igazságszolgáltatás vitatása alkalmakor a' cortesben egy követ oda nyilatkozék, miszerint Portugáliában az idegen követségektül el kellene venni a' biróskodást statusbeli alattvalóikra nézve. E' különös inditványt némellyek komolyan kezdék pártolni, Sa da Bandeirának azon észrevételére azonban, miszerint e' törvényjavaslat foganatositására a' portugál Rendeknek legalább 100 jól felkészült sorhajót és 300 ezer főnyi serget kell kiállitni, az egész inditvány porba hullt. —

Spanyolország.

(A' trónkövetelő rosz helyzete.) Mennyire hanyatlott már a' trónkövetelő helyzete, világosan kitűnik Piscina carlosi minister következő iratából, mellyet pap barátjához intéze: „Engem, barátom, napról napra inkább kezd emészteni hivatalom, Róma békés nyugalmát pedig mindinkább nélkülzöm. Nincs egyéb vigasztalásom, mint hogy engedelmes valék 's vagyok, és jó czélbul dolgozom azon ügy mellett, melly naponkint kevésbbé látszik ismértetni az emberek által. Nagy bajunk, vagyis inkább azon egyetlen baj, mellyben szenvedünk, a' pénzhiány. Azon munkátlanság, mellybe ügyintézőink tavaly estek, midőn pénzt kapának, alkalmul szolgált ellenséginknek hadsergök erősitésire, melly ugy is sokkal fölülmulta már saját hadi erőnket; ez utóbbi körülmény mindazáltal nem igen nagy jelentésü, mert néhány, a' ramalesihez hasonló, győzelem egyenlővé tenné a' két serget. De mit tegyünk egyetlen fillér nélkül? Kedden este tábornoki gyülést tartottak Zornozában, mellyen a' király és infans is jelen voltak. A' vezérek mindent igértek a' katonaság részéről; de mi a' legnyomorubb zsoldot sem fizethetjük már nekik többé, lőszerrel pedig csak három hónapra vagyunk ellátva. Azután történjék, mit isten akar. Durango, julius 1sején. Ramirez de la Piscina. " — Jun. 26ki madridi kir. rendelet d. Leopoldo O' Donnell, tábornokkari vezért az éjszaki hadseregnél, aragoniai és valenciai főparancsnokká 's a' középponti hadsereg vezérévé nevezé ki Nogueras tábornok helyébe, ki betegsége miatt Barcelonában települend meg. A' kormányzó királyné harczosi Aragoniában legközelebb 1 főtisztet, 2 kapitányt, 5 hadnagyot és 158 közlegényt fogtak el a' carlosi seregbül, melly Albalete előtt állomásozott. —

Anglia.

(Felsőházi ülés Jamaica ügyében. Elegy.) Miután a' felsőház a' ministerségi inditványt Jamaica kormányzata iránt, az első 's legfontosb záradék megdöntésivel tulajdonkép egészen megsemmité, a' 2dik záradék jött vitatási szőnyegre. Brougham minden részben ellenzé az inditványt, 's Melbourne jul. 1sején kimondott nyilatkozatára következő megjegyzést tőn: „E' szerint tehát már most a' ns viscount (Melbourne) nyilatkoztára hivatkozhatunk mindenkor, ha állitjuk, hogy a' királyok ugyanazon egy helyre sorozandók más hivatalviselőkkel. Vajjon nem akarja é a' ns viscount ez elve következtiben azt hozni gyakorlásba, hogy ezentul királyok ellen is olly bánásmód használtassék, millyenben most a' jamaicai törvényhozó testületet szándékozik részesiteni? (Halljuk!) Igen, igen! igen jól értém a' ns viscount szavait; következetesen alkalmazott elve bizonyos fordulatok megujitására vezérel Ilik Károly és XVIik Lajos történetébül." („Nem, nem!" és „Rendre!") Melbourne ovást tőn illy következtetés ellen. Ezután azon meghatalmazást ellenzé Brougham, melylyel a' törvényjavaslat 2dik záradéka a' kormányzót fölruházná, különösen, hogy az adót ő vesse ki a' gyarmatra, mi homlokegyenest ellenkezik Illik György 1778iki rendeletével, melly szerint törvényhozósággal ellátott gyarmatra nem vethetni adót e' törvényhozó testület megegyezése nélkül. Ezután módositványt tőn a' 2dik záradékra az iránt, hogy pénzügyi törvényt ne alkothasson a' kormányzó. Melbourne ellenzé e' módositványt, mondván, mikép az megsemmitéssel fenyegeti az egész záradékot. Hosszasb vitatás után jul. 5ére halasztá a' határzást e' módositvány fölött. Ülés vége felé jelenté a' lincolni püspök, miszerint föl van hatalmazva a' canterburyi érsektől azt jelenteni, hogy az érsek jul. 6án több határzást hozand inditványba a' négernevelésre nézve, többi közt azt is, melly szerint kérelem leend intézendő ő felségihez az iránt, hogy a' nemzeti érdekre nézve olly annyira fontos befolyásu ügyben ne tétessenek további lépések, mielőtt a' felsőházban alkalom nyilnék arról nyilatkozásra. (Nagy tetszés az ellenzési padokrul.) A' Times alig isméri magát azon öröme miatt, hogy maga az ország primása is sorompokba állott a' protestans vallás mellett harczolásra. A' szabadelmü lapok az érsek e' jelentésiben legalább azon örvendetes körülményt vélik látni, miszerint az uralkodó egyház végre mégis fölébredt hosszas álmából 's többet szándékozik tenni a' szegényebb néposztály neveléseért, mint eddig. Jul. 3ikán csak rövid ideig ült a' felsőház, és semmi nyomosb vitatkozásba nem bocsátkozott. — A' tengerészügyi választmány folyvást tanácskozik Melbourne hivatalos szállásán; az angol hajóhad mindazáltal még most is Malta előtt horgonyoz, noha a' franczia hajók már az egyiptusi és török hajóhadak közt foglaltak helyet csatagátlásul. — Arthur Aston, az ujonnan kinevezett madridi angol követ, Parisba utazott, készületeket teendő Madridba szállittatása iránt. — A' Globe szerint rövid idő mulva inditvány fog tétetni az alsóházban halottház-fölállitásra a' parisi Morgue mintája szerint. Ez által régóta érzett szükséget vélnek födözni, mert alig mulik el hét, hogy több ismeretlen holttestet ne kellene megvizsgálni Londonban. — Apróbb tory lapok mindenkép törekszenek csökkenteni a' királyné népszerüségét, olly kellemetlen történetkék hirlelgetésivel, mellyek rendesen annál nagyobb hatásuak szoktak lenni a' közvéleményben, minél kisebb valószinüséggel birnak. Illy ármánykodással végkép elidegenitik maguktól a' királynét a' minden áron uralkodni ohajtó toryk. —

(A' keleti ügyet tanácskozással szándék eldönteni.) London, jun. 2ikán: „A' diplomatia uj táborozásra van fölfegyverkezve. Hollandiak és belgák helyett ezuttal törökök és egyiptusiak leendnek kénytelenek visszavonulni a' jegyzőkönyvi tollak elől. A' harcztér-választás fölött sokáig ingadozott a' határozás. Mivel Anglia saját földjén tartja magát legerősbnek, tehát természetesen Londont ajánlá gyüléshelyül; az egyesült ausztriai és francziaországi okok mindazáltal tulnyomóságot nyertek, 's a' megnyitandó tanácskozások székhelyéül határzottan Bécs választaték. A' szombati ministertanács dönté igy el e' kérdést. Tekintvén Bécs fekvését, közelségét a' harcztérhez, 's azon körülményt, mikép Ausztriát kivevén, jelenleg minden nagy hatalom csupán ügyvivők által van képviselve Londonban, tökéletesen jogositottnak látszik e' választás. Azon érdekes látványunk leend tehát majd, hogy török jegyzőkönyvek is fognak megjelenni. Mennyiben az eddig hallottakból itélhetni, annyiban valamennyi nagy hatalom egyértelmüleg nyilatkozék, miszerint szükség ugyan föntartani a' jelen ügyhelyzetet, de némelly gyökeres javitásokkal. Minden jóstulajdonság nélkül tudhatni ugyan, mikép e' hatalmak mindegyikének vannak különös kivánati és ohajtási; de a' hatalmas sors egyről egyre kénytendi azokat a' savanyu almába harapni, anélkül, hogy épen igen nagyon eltorzitanák v. fintorítanák arczukat. Igy például Lajos Fülöp sokáig vonakodott Palmerston békitő tervében megegyezni; végre azonban mégis hajlott, főleg miután a' nagy német diplomata helybenhagyását is megnyeré az. Ennek következtiben az angol és franczia hajóhadak egyenlő parancsok szerint fognak munkálkodni a' földközi tengeren. Franciaország ezuttal még lemondani kénytelen azon kedvencz tervéről is, melly szerint Egyiptust müvelődése tartományává szerette volna tenni, vagyis mint francziák mondani szeretik: Francziaország ezuttal még nem terjesztheti az általányos müveltséget Egyiptusban, önként értődvén, hogy csupán franczia müvelődés által üdvezülhetni. Francziaország mellett még leginkább Russzia ereszti fejét búnak; e' tartomány, ha nem épen várakolannak, de minden esetre igen időn-kivülinek tekinti Palmerston most kitört buzgalmát; mert Russzia Francziaország részről sokat várt 's most egészen csalatva látja magát. Oroszország tökéletesen egyértelmünek nyilatkozék ugyan a' többi hatalommal; de nem szereti a' dolgot siettetni, 's a' kénytő rendszabályokat csupán Mehemed Ali ellen ohajtaná gyakoroltatni. E' kivánat eredete világos. Előbb cselekvést ohajt Russzia más részről, 's aztán majd maga fogna föllépni; Anglia mindazáltal hatalmasul gátlandaná ezt, 's azért kapott az angol-franczia hajóhad egyenlő munkálkodási parancsokat, mi igen fájdalmas tövis az orosz kormány szemében. A' perzsa követ már is unatkozik Londonban 's át kezdi látni, miszerint tulajdonkép csak aprilba küldék őt, 's hogy Palmerston koránsem bámulja olly annyira okait, mint a' hölgyek sháljait."

(A' canadai törvényjavaslat másodszor is fölolvastatik. Birminghami zavarok.) A' jul. 4iki alsóházi ülésben a' canadai törvényjavaslat másodszori fölolvastatása volt napirenden. Sinclair heves megtámadással nyitá meg az ülést a' ministerség ellen. Azon kérdés körül forga mindenek előtt a' vita: vajjon jól tőn é a' kormány, midőn a' két Canada egyesittetését tárgyazó törvényjavaslatot visszavevé. Hume roszalá e' határzatot, O'Connell pedig támogatá. Buller igen buzgón küzde az egyesitési eszme mellett, mivel attól legüdvösb sükert várhatni az alsó-tartományra nézve. Peel megengedé, hogy e' kérdés rendkivül nyomos, 's azért igen érdemes szigoru fontolásra. Az első törvényjavaslatot, melly szerint Alsó-Canada alkotmánya 1842ig föl leend függesztve, ellenzés nélkül olvasák föl másodszor. — Ezután az irlandi testületjavitó törvényjavaslatot vitatá a' választmánnyá alakult ház. Shaw ujra ismétlé a' már sokszor emlitett próbát a' községi válosztásadó nagyobbitására. Eliot (tory) ellenzé a' módositványt 's határzottan gáncsolá azon vakbuzgó 's ellenséges hangot, melylyel utóbbi időkben, ugynevezett nyilványos vallási gyüléseken, számos protestans pap a' katholikusok ellen kikelt. Peel ellenben támogatá a' módositványt; melly mindazáltal mégis 104 szóval 54 ellen csakugyan megbukott, mivel számos tory ezuttal a' ministerség mellett szavazott. Ugyan e' napon az egész törvényjavaslatot nagy többséggel fogadá el a' választmány. — Birminghamban jul. 4ikén este komoly csöndzavar történt; a' chartisták ugyanis szokás szerint, este nagy számmal összegyülekeztek 's néhány küldöttet hallgattak ki, kik igen jó hirekkel érkeztek távolabb vidékekről. 8½ órakor fegyveres rendőrség jelenvén meg a' gyüléshelyen, véres verekedés támadt. Csak vasas lovasság állithatá helyre a' csöndet.

Franczia-ország.

(Barbés nyilatkozata a' pairszék előtt. Marseillei zendület.) A' pairszék előtt már bevégzék a' tanuvallatásokat 's a' kir. ügyvéd megkezdé hosszu beszédben a' vádtámogatást. Jul. 5kén konok hallgatás után ismét megszólalt Barbés, következőleg nyilatkozván: „Én ellenmondék a' Droineau meggyilkolása miatti vádnak, de koránsem éltem megszabaditásaért, hanem mivel illy vád bőcsületem 's lelkületemet sérté. Szerencsésnek tartom magamat, hogy védelmezőim tanulevelet találtak a' pöriratok közt, melly kétségbe-hozhatlanul bizonyitja, miszerint Droineau hadnagyot nem ölheté meg a' zendülők vezére. Azon orvosi jelentés az, melly tudatja, mikép a' hadnagyot balról jobb felé jövő két golyó sujtá halálra. Ha a' zendületi vezér, ki szemben állott a' hadnaggyal, lett volna a' gyilkos, ugy a' golyó helyét elől, vagy pedig jobbrul balra kellene keresni." A' májusi zendület miatt vádlottak száma 225re megyen azokon kivül, kik már pairszék előtt állnak. A' rendes törvényszünet előtt nehezen végezhetni be ezek pörét tökéletesen. — Lyoni lapok jul. 2káról azon hírt közlik Marseillebül, miszerint ott azon napokban mindenben egészen a' parisihoz hasonló zendülés vala kiütendő." A' város valamennyi főpontit egyszerre szándékoztak megtámadni a' zendülők, 's csupán a' hatóságok fontos őrködésinek köszönhetni a' jól elkészült terv nem sükerülhettét. Némelly magányos levelek mindazáltal tulzottnak mondják e' hirt, annál is inkább, mivel a' zendülésre összeesküttek annyira meg lehetének győződve a' hatóságok éberségiről, hogy őrültség nélkül nem igen gondolkozhatának zendülésről. Komolyan pillanatig sem volt zavarva a' közcsend, 's már több elfogatás történt.

Török-ország.

Konstantinápolyi, jul. 3aig terjedő hirek szerint Mahmud szultán halálát, melly jun. 28án történt, csak jul. 1jén délután 1 órakor tudaták a' főváros lakosival algyutelepekrül 's hadihajókruli lövésekkel 's kikiáltók által, kik Abdul-Medzsid trónra léptét is közhirré tevék. Mahmud szultán halála után azonnal a' trónörökös elibe járultak Halil és Said basák, az elhunyt szultán vejei, Chosrew basával, a' statustanács elnökével 's tudaták vele a' nagyur halálát. Magára hagyván a' felséget méltó fájdalmiban, kiséretestül az óserail felé vonultak, midőn majd ugyanazon időben vonult a' halotti gyászmenet a' skutarii laktanyából az óserailba. A' holttestet Sunnet-odasszíba (a' prófétaköpenyegi terembe) vitték, hol nem sokára Abdul-Medzsid szultán is megjelent, imáját végzendő; innen a' nagyur a' trónterembe ment birodalma főméltóságai hódulását elfogadni 's parancsot adni, hogy fels. atyjának adassék meg az illető végtisztelet. Délután 4 órakor történt az ünnepélyes temetés; mit egy szemtanu következőleg ir le:„Aggasztó szorongás uralkodott néhány nap óta a' fővárosban; legellenkezőbb hirek a' szultán egészségi állapotja felől majd a' legszomorubb kimenettel komoritának, majd szerencsés felgyógyulást reményltettek; tegnap azonban délután egy órakor, midőn a' török hadihajókrul 's utánok minden hajórul álgyulövések dördültek meg, aggódva kérdeztük egymást: vajjon öröm vagy fájdalom tolmácsi é ezek? A' kétséget a' legközelebb pillanat megoldá; nyilványos kikiáltók vonultak t. i. utczákrul utczákra a' fővárosban 's Pera és Galata külvárosokban, kik a' szultán halálát 's első szülött fia trónra léptét hirdeték. Miután az uj szultán Beylerbey palotában, a' Boszpor ázsiai partján, elfogadá a' hódulatot; atyja holttestét álgyu's dobpörgés között Beylerbeyből az óserailban viteté. Számos bánkodó és kiváncsi népcsoport özönle a' külvárosokbul a' belbe; 's hajókon eveztenek át a' városba, a' szélvész által keletkezett tengerzaji veszély daczára. A' portai palota 's pénzverő épület csukva, a' bazár elhagyva, az őrök minden állomásnál kettőztetve voltak 's az utczákon számos őrség vonult keresztül. Az óserail kapujától Ahmed szultán mecsetjeig minden utcza 's tér zsufolva volt nézőkkel. Azon csend és rend, melly szerint a' nők egyik 's férfiak másik oldalon foglalának helyt, valóban csudálható. Mindenfelől csak szánakodás és bánat panaszit hallhattuk; ötödfél után a' nők általányos siránkozása a' halotti menet közelgését hirdeté; mindenki ágaskodott 's lábujhegyre mereszkedett a' boldogult szultán tetemeit megnézendő. A' nők szabad mezőt hagyva fájdalmiknak rettentő jajongást követének el, a' férfiak ellenben a' mélyen érzett bánatot némaságban fojták el. Az udvari hivatalnokok összes cselédsége nyitá meg a' menetet, utánok jöttek a' musztesárok és főméltóságok tisztjei, ezek után az ulemák sergestül, a' főméltóságok, Hafiz basa pénzügyminister, Halil és Said basák, Chosrew basa, végre Rauf baswekil a' fő muftival, mindnyájan lovon 's legegyszerübb öltözetben. A' koporsó, melly a' hatalmas szultán tetemeit rejté, egyszerü, fehér, festetlen fa, 5—6 leggazdagabb shawllal boritva. A' koporsó két egyszerü keresztgerendán nyugodott, mellyeket számtalan kéz a' légben fölemelve vitt; 's szerencsés volt, ki csak pillanatig tarthatá a' koporsót, már az is megnyugtata sokat, ha az általfához érintheté kezét. Midőn a' férfiak a' koporsó felé tolakodának, a' nők jajdoklása minden mértéken tulhaladt. A' koporsót csekély távulban némelly tisztviselők 's egy mór, lovon, kisérte, ki pénzt hánya szét a' nép közé. Ki a' néphullámzást 's a' koporsó körüli tolongását látta a' számithatlan tömegnek, az alig foghatja meg, mikép tudott itt néhány kavasz rendet eszközleni; ezenkül ha visszaemlékezünk azon esetekre, mellyek minden trónralépéskor megujultak, valóban készek vagyunk hinni, hogy az elhunytnak szelleme rend és csend nemtőjekint láttatlanul is népei fölött lebegett, melly hálásan megemlékezve a' fels. hamvadó fáradhatlan 's hathatós munkálkodásirul, hála 's dicséretszavakkal kisérte a' szemei elől már már eltünő koporsót." — A' legszebb gyászbeszéd, mellyet az elhunyt uralkodó felett tarthatni, az általányos szomoruság, melly a' birodalom minden rendü népét, nyelv és hitkülönség nélkül, megszállta 's az a' halotti gyászmenet ünnepélyekor legvilágosabban kitünt. Mahmud tetemei Fazli-basa városnegyedben „az elégett oszlopok" közelében takarittattak el, hol mausoleum-épitést kezdének meg. — Abdul-Medzsid trónra léptekor azonnal parancsot intéze a' szárazföldi katonasághoz Kisázsiába, valamint a' hajósergekhez, minden ellenségeskedés-megszüntetés végett Mehemed-Ali ellen. E' rendszabály a' fővárosra kedvező hatásu volt 's reményltetí, hogy az egyiptusi alkirállyal békés uton fog minden kiegyenlittetni. A' statushivatalokban következő változásokat tön az uj szultán: a' nagyvezéri méltóságot ismét vinszaállitá 's Chosrew basát nevezé ki azzá 's igy ezáltal a' ministerelnökség (baswekil), mellyel Rauf basa volt felruházva, el van törlesztve, 's Rauf a' statustanács elnökévé lön; Halil basa, Mahmud veje, seraskierré, Said basa, hasonlag Mahmud veje, Halil helyébe kereskedési ministerré, Riza bey, az elhunyt szultán kegyencze, a' nagyuri palota müsirjévé lőn „basa" czimmel; Rezsid basát, mint külügyi ministert, megerősité hivatalában; a' másodrendü portai hivatalokra a' régi czimek ismét életbe hozattak. A' „kardfelkötés" (átövezés) szertartása, melly az ottomani uralkodóknál koronázás helyét pótolja, jul. 11kén menend végbez divatozó pompával. Dardanellai jun. 30ki hirek szerint, még ekkor sem hagyá el a' török hajósereg e' tengerszorost. A' rendőrség itt legnagyobb vigyázatot fejte ki e' napokban; az őrök mindenütt megkettőztettek; 's éjjel nappal számos őrség vonul keresztül utczákrul utczákra; a' csend perczig sem volt háboritva; az egészségállapot pedig folyvást legkedvezőbb.

Alexandria, jun. 16kán: Ibrahim basának jun. 1sei 4diki 's 8iki tudósitásiból az egyiptusi alkirályhoz kiviláglik, miszerint Hafiz basa Aintab éjszaki részén elnyuló hegységben vevé állomását 's várja be Ibrahimot. Birnél az Eufráton átkelés álmegtámodás volt, 's csel Ibrahim basát a' valódi czél felől zavarba hozni. Az egyiptusi hadvezér előbbi hadtervei igen jól valának kiszámitva 's Mehemed-Ali kétkedései nélkül, mellyek politikán alapulnak, nem téveszthette volna el hatását. Ibrahim főhadi szállásán, valamint Alexandriában is jól tudák a' konstantinápolyi ármánykodásokat, 's azt is, hogy a' szultán szüntelen ingerlések által felbőszülve, első kezdend a' megtámodáshoz. Innen magyarázhatni meg 40ezer főnyi egyiptusi seregnek Hamánál, utóbb pedig Alepponál felállittatását, és Külleknél 25ezernek. Azon esetre, ha a' szultán kezdi meg a' megtámodást, egyik sereg éjszaki Aintabnál, másik pedig a' külleki szoroson nyomult volna Natoliába; midőn ez utóbbi a' marosi török serget előre tolja, addig Ibrahim basa lassan Malatia felé nyomul, 's itt egyesült volna a' két sereg Hafiz basát megdöntendő, 's ha itt csatát nyernek az egyiptusiak, a' török seregnek Konstantinápolyba visszavonulhatására el lett volna az ut zárva 's igy vagy fel kelle magát adnia, vagy a' fekete tenger felé szoritották volna. E' haditerv Mehemed-Ali késkedése által dugába dült 's most már igen nehéz volna Hafiz basát Aintab éjszaki hegységibül kiüzni. Néhány nap mulva fontos hadimunkálatokrul veendünk tudósitást. —

Szerb határokrul, jun. 18kán: Macedoniában 's Albaniában a' közbátorság naprulnapra gyöngébb; mindenfelül csak lopás és gyilkolás hallatszik, mi a' szultán sergeinek e' környékbül távozta óta napirenden van. Igy minap ismét megtámodának egy kereskedő társaságot, melly Kastoriábul Seresbe szándékozott, 's néhányat közülök iszonyuan felkonczoltak; a' gonosztét kolomposit a' legnagyobb titok fedi. Már megszoktak itt minden nyugtalanságot idegen, főleg egyiptusi, befolyásnak tulajdonitni, most is már többeknél e' tettre nézve ismét azon vélemény uralkodik, miben konstantinápolyi levelek által megerősittetnek, hol az utóbbi időben több gyujtogatás történt, mi ujlag az egyiptusi kormányzóság rovására tudatik, mert mult időkben illyes tünemények Konstantinápoly és Albaniában egyszerre történtek. Azonban megeshetik, hogy a' Dardanellák-felé vonuló katonák követhették el a' fölebb emlitett vétkes gyilkosságot. —

Lotto. Buda, jul. 17kén: 62, 31, 13, 23, 80.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. — szerda, jul. 24.

JELENKOR.

1839. — 59ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hirek; kinevezések; magyar n. Akademia; Chosrew basa Belgrádon; Milos hg ellenmond leléptének; Mihály hget fejdelemmé szándék választani; Térités sükere napkeleten; különféle: magas vendégek Zófia gőzösen, Baranyamegye k zgyülési határzati, baltavári tüz; 's a' t.; jászberényi öngyilkosság; 's a' t.) Amerika. Portugália. Spanyolország (Aznar tábornok csatát veszt; elegy; 's a' t.) Anglia (Birminghamban komolyabb lesz a' csöndzavar; udv. hirek; Palmerston nyilatkozata a' keleti ügyről; lady Hastings temetése; 's a' t.) Franczia-ország (részletek a' marseillei zendületről; Arago védelmi beszéde Barbés mellett; következmrai ülések; a' májusi vádlottak ügye 's elitéltetése; ujabb zavargás Parisban; vázlata az utóbbi pairszéki üléseknek; elegy; 's a' t.) Törökország. Olaszország. Orosz- 's Görögország Gabonaár.

Magyarország és Erdély.

Pozsonyban jul. 17kén a' Főrendeknél országos ülés tartatván, az alsó tábla 3dik üzenete olvastatott fel gr. Ráday Gedeon ügyében, melly alkalommal a' Főrendek rövid vitatás után előbbi nézeteik mellett maradtak. A' KK és RR ez nap kerületi ülésekben tanácskoztak.

Ő cs. 's ap. kir. fels. a' pozsonyi társas-káptalan nprépostjává Adamkovics Mihályt, a' pozsonyi iskola-kerület főigazgatóját 's az esztergomi főkáptalan kanonokát méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

A' m. kir. udv. kamra Balásy Farkas komáromi sómázsást ipolysági sómázsamesterré; helyébe Amtmann János komáromi sópajtaőrt; Kaun Ignácz ipolysági díjtalan gyakornokot komáromi pajtaőrré; továbbá, Pernhoffer Ferencz Dömölkre áthelyzése következtében, Puha József királyvölgyi ellenőrködő mázsást mohácsi mázsamesterré; Kugler József díjtalan erdőszi gyakornokot pécskai alerdőszszé; 's Ferenczy József domboi számadó ispánt a' szigeti tisztartósághoz kasznárrá alkalmazá. Albrecht János temesi kamrai igazgatósági ülnök f. é. jul. 1jén meghalálozott.

M. t. társaság. — D. Viola József, arany sarkantyús, a' moldvai uralk. fejedelem belső orvosa, 's m. acad. l. tag, a' társaság pénzalapja neveléséhez hetvenöt pengő forinttal járult. Pesten, julius 20. 1389. D. Schedel Ferencz, titoknok.

Pécs. Jul. 16ka volt évfordulati napja négyesi báró Szepesy Ignácz halhatatlan emlékezetü pécsi püspök elhunytának, mellynek diszesitéseül ezen nyilványos főiskola mindkét karbeli hallgatóji n. tiszt's tudós Kunszt Tamás ur egyházi szónok által mondott ünnepélyes gyászmisén díszes egyházokban megjelentek, ámbár a' boldogult alapitó végintézetében ovást tön, hogy emlékezete valaha ünnepeltessék, de ezen virulásnak indult tudományos intézet készebb a' dicső végintéző akaratát, mint a' hála nemes kötelességét megszegni. —

(Chosrew basa Belgrádon. Elegy.) Jul. 3ki szerb határszéli hirek szerint a' belgrádi uj török várparancsnok, Chosrew basa, ki Jussuf basa eddigi kormányzó helyét pótolja ki, jul. 3ikán Belgrádba érkezék, honnan 5ikén vala távozandó nevezett elődje. Az ideigl. kormányzósághoz rendelet érkezett a' portától, melly szerint 8 tagu küldöttség leszen Konstantinápolyba utasitandó számolás végett az utóbbi eseményekrül 's Milos hg eltávoztáról. Ez öreg fejdelem már Bukarestbe érkezék, hol Ghika hg parancsából illő tisztelgésekkel fogadák őt. Oláhországba utazása őrködés alatt ment véghez, 's a' katonaság csak akkor távozék oldala mellől, midőn már oláh földre tevé lábát. Mielőtt hajóra lépett, ünnepélyes búcsut vőn a' nemzettől 's kölcsönös feledés ohajtását fejezé ki, mire „szerencsés utat" kivánással váltak meg tőle a' nemzeti képviselők. Mostan tökéletes csönd uralkodik ugyan Szerbiában; de ha bölcs utat nem tudand követni a' tanács, ugy előbb utóbb csakugyan zavarok támodandnak. Az eltávozott fejdelem még folyvást nagy pártra számolhat a' népnél, melly nem feledé, hogy egykor a' főurak ellen kemény harczot küzde a' népért. Az általa divatba hozott osztályadó, a' megszüntetett fejadó helyett 's a' marhahajtásérti kárpótlás-törvény, melly leginkább a' gazdagokat sujtja, kik meg voltak szokva nagyszámu nyájaikat büntetlenül hajtani keresztül kosul a' szegénység földjein, — még jó emlékezetben van a' nemzet nagyobb részinél. A' tanács föllengősdi része halált ohajta hozatni Milos hgre, 's Czerny György fiát akará fejdelmi székre emelni; azonban igen nagy kisebbségben maradt mindkét szándékára nézve; mert valamint a' nemzet nagyobb része, ugy Russzia sem egyezett volna meg Milos hg' utódinak kizáratásában a' szerb fejdelemségbül. —

(Milos hg ellenmond leléptének. Mihály hget fejdelemmé szándék választani.) Belgrádi ujabb hirek szerint Milos hg gyors hirnököket külde Konstantinápolyba és az orosz udvarhoz, ünnepélyes ellenmondással lelépte iránt. Szerbia nemzeti pénztárai és számadási megvizsgálása után tetemes hiányt födöztek föl, mire nézve Milos hget szándék felelőssé tenni, mivel utóbbi időkben számos nagyobb kiadást tett. Obrenovich Jefrem, ki most Zimonyba vesztegzár alatt van, a' vesztegidő kurtitásaért könyörge, mivel 9 éves fiával, kit Russziában ohajt neveltetni, minél előbb Odesszába szeretne jutni Ausztrián keresztül. A' fiatal Obrenovich Jefrem Mihály kisérője Muschitzky orvos tr. — Belgrádra azon hir érkezék Konstantinápolybul, miszerint az elhunyt török császár Milan hg Szerbia fejdelmévé válosztatását helybenhagyván, parancsot adott a' kanczelláriának berat-kiszolgáltatásra, Milos hg lemondása pedig épen semmi megütközést nem okozott a' divánban. Konstantinápolyban legtökéletesb csönd és rend uralkodik. Milan ur. hget illő pompával temeték el Belgrádon; a' gyászünnepély regg. 6 órától déli 12ig tartott, 's az egész pompa leirása már nyomtatásban is megjelent. Zimonybul több mázsa viaszgyertyát szállitottak ez ünnepély miatt Belgrádra. Nikolics János földesur, Milos hg veje, jul. 7ikén „Zrinyi" gőzösön Zimonybul Bukarestbe utazott számüzött ipja látogatására. A' szerb tanács levelet külde Obrenovich Mihály hgnek, mellyben tudtául adják egyhangulag történt kikiáltatását Szerbia fejdelmévé, 's kérdik: szándéka é elfogadni a' megtiszteltetést? Igenlő válasz esetén azonnal ünnepélyes küldöttség menend értte Bukarestbe; ha pedig vonakodnék elfogadni a' neki szánt méltóságot, ugy nemzeti gyülést fog a' tanács összehini fejdelem-választásra. A' fiatal hg vá'asza még nincs tudva.

KÜLÖNFÉLE: Miután a' május 25kére hirdetett látogatás „Zófia" első vas gőzösen az udvar több fenséges tagja résziről, hirtelen támadott kellemetlen idő miatt nem mehete véghez, jun. 20kán végre csakugyan mégis szerencsésülte' magas kitüntetésben a' dunagőzhajózási társaság ez első vas hajója, épen, midőn Linzből viszszaérkezék. Esti 7 órakor t. i. álgyurobaj 's díszlobogók kitüzése tudatá Nuszdorf lakosival a' legf. vendégek megérkeztét; jelenleg ugyanis a' nuszdorfi parton szokott horgonyzani „Zófia". A' magas vendégek közt kitörő örömzajjal ismeré meg a' partra tódult lakosság az özvegy királyné ő cs. kir. fölségét, Ferencz Károly f get, föns nejét, kinek mellképével van díszesitve e' gőzös, három fiatul, 's Lajos és István fhgeket, számos főur 's hölgy kiséretében. A' legf. vendégeket a' társaság ügyigazgatóji: Benvenutti, Pereira-Arnstein, és Sina b., legmélyebb tisztelettel fogadák a' hajó födözetén. Miután a' próbahajózási ajánlat elfogadtaték, Rau kapitány ügyes keze azonnal mozgásba hozá az erőmüveket, és „Zófia" olly villámgyorsan lebege föl felé a' Duna hullámin, hogy 35 percz mulva már Klosterneuburg irányába érkezék. Itt a' fordulás még az első próbutazásinál is nagyobb ügyességgel ment véghez 's 6 percz alatt már kikötő-helyén állott a' gyönyörü gőzös. E' szerint e' vas hajó legfényesb tanujeleit adá kitünő jelességinek. Indulás előtt 's haladás alatt a' föns. kereszt-anya 's többi magas vendég minden részeit élénk figyelmökre méltatták, 's legkegyesb elégülésöket nyilványiták különösen a' hölgyszoba pompás és kényelmes elrendezésivel. A' hajóslegénység nyájas szavakon kivül valódi fejdelmi ajándékban részesült. A' magas vendégek álgyurobaj 's éljenzaj közt kocsiztak a' városba vissza. — Jul. 4iki bajai hirek szerint már négy hét óta nem volt eső azon vidéken, minek következtiben a' legelők elasztak, bő aratást pedig nem igen reménylhetni. Ez okbul meglehetősen kezd az ottani piaczon emelkedni a' gabnaár. Jun. 26ikán a' tiszta buza pozs. mérője 4 f. 10 kron kelt, középszerüé 3 f. 50 kr., silányabbé 3 f. 30 kr., elsőrendü kétszeresé 3 f. 10 kr., másodrendüé 3 f., harmadrendüé 2 f. 50 kr., rozsé 2 f. 50 kr., árpaé 1 f. 56 kr., zabé 1 f. 40 kr., tengerié 2 f. 30 kr. Mit gabnában vesztend az ottani lakosság, az bortermésben bőven leend kipótolva, mert ez mindeddig legnagyobb reményekkel biztat. — Ócsai Nagy Krisztinát tavasz éltének 18dik évében belsorvadály f. évi jun. 15kén jobb létre szenderité. Hervadó tetemeit a' szent jakabi köztemető zárta ölébe. Szüléji, vérei méltó keserve 's az egész vidék mély sajna kisérte kora sirjába. — Csongrádon egy 68 évü tisztes asszonyság kikocsizván, utközben a' födeles kocsi előbőre keresztfajába véletlenül a' kocsi zökkente miatt jobb mellét megütötte; melly ütés egy perczig fájdalmat okozott 's három hónap mulva lassankint babszem nagyságu kemény-ség támadt mellén, melly egy év lefolytával ludtojásnyira csomósult hús-darabbá vált, 's azt mult május 25kén Kecskeméten Millhoffer József dr. ur operálván, melléből négy lat nehézségü mócsingos húsdarabot két percz alatt szerencsésen kiszelt, 's a' tisztes asszonyság öt héti betegeskedés után, előbbi egészségét viszszanyerte; mit isten után, a' tisztelt dr ur különös ügyességének köszön is egyedül. — Csery Mihály perkátai h. jegyző is mély hálaját nyilatkoztatja, Fabini szemorvos tr. ur iránt, kinek utasitásából Gregory dr urnak ügyessége által, Franciska leánya, (miután véletlen nyavalyában egy meghivott kores v. alorvos tudatlansága mellett jobb szeme világát elveszté, látását tökéletes meggyógyulása mellett visszanyerte. — Baranya megye RRei, julius 8kán kezdett közgyülésökben, országgyülési követeiknek többi közt e' következőket is adák utasitásul: a' már 61 év óta háboritatlan gyakorlatban levő, kiváltási kárpótlását 50 év előtt teljesitette 's a' haza java előmozditására bármi terhek viselésiben mindenkor örömmel osztozó sz. k. Pécs városnak beczikkeztetését kellőleg pártolni; Kővár vidéke országgyülési ülése és szavazata visszaadatása iránt, az 183$^{2}/_{6}$ 21 cz'kk foganatositását sürgetni; a' Duna-szabályozáson kivül a' Drávaét is, de mivel ez rögtön nem történhető, ezek iránt a' helybeli nézetek és szükséges adatok megszerzése végett az időközileg illető törvényhatóságok választmányival közlekedésbe jövendő országos küldöttségnek kinevezteté sét sükeriteni. Elhatároztatott Majláth Antal gr. kir. asztalnok és Zemplény főispánja főkanczellárrá neveztetése végett üdvezlőleg örvendő fölirásnak tétele; t. Borsod megyének a' fogházi javitás ügyében, ifj. b. Eötvös és Szemere illy tárgybeli munkáival küldött fölszólitása, a' már e' tárgyban fáradó megyei választmánynak használásul kiadatni, 's e' választmány munkásságától biztosan várhatni, mikép Baranyában is létesül rövid idő mulva rabmunkáltató-intézet, mellynek alapját jeles hazafiui áldozattal vetette meg Siskovics József udv. tan. és Zemplény megye főispáni helytartója mint Baranyának felejthetetlen volt 1ső alispánja 's főbb birtokosinak egyike azzal, hogy az 183$^{2}/_{6}$ országgyülési követi dijának felét e' szent czélra, másik felét pedig az elaggott megyei

tisztviselők nyugpénz-intézetének alapitására szintelé; sőt reménylhető, hogy a' megyei kórház is fölálland, mellynek alapját a' magva-szakadt Petrovszky nemzetség végintézetileg tette; 's kivánatos is, miszerint ő fölsége mint minden alapitvány fő pártfogója, az 179", : 23 czikk értelmekint, a' végrendelkező kivánatához képest, ennek immári fölállíttatását megparancsolni 's a' végrendeleti örököseket ez alapítvány erejéig nyert örökségök kiadására szoritani méltóztatnék. — Baltavárra (Vas megye), jul. 8ka Péter és Pál igen szomoru reggelt hoza; mert midőn mások ünnepi örömeket élveznek, mi házaink's vagyonink izzó parázsa mellett siránk. Jun. 28kai délután alszél lengedeze falunk hoszában, a' lakosok hegyen, mezőn dolgaik után eloszolva voltak, mintegy három óra tájban a' falu alszélén kitör az emésztő láng, 's a' széltől 's nagy szárazságtól segitve néhány percz alatt az egész falut elboritá. A' harangok vészjelentő kongása haza szólítá a' rémült lakosokat; de sok már csak pislogó üszkeit láthatá lakhelyének. Hét jobbágyházat mégis szalabéri Horváth János aranykulcsos ur példás felebaráti szeretete megmente, ki nemcsak saját lovait's velünk szomszédos majorjai egész erejét tüzoltásra fordítá, hanem még maga is az egész rémitő éjt az ótalomba vett ház mellett ön egészsége koczkáztatásával keresztülvirasztá. E' hét jobbágyházon, templomon, urasági lakon, papházon 's néhány urasági épületen, mellyek a' szél fordultának köszönik menekvésöket, ugy a' tiszttartói lak 's mellette levő majorou kivül az egész falu hamuban fekszik. Ide ohajtanók most azokat, kik a' közhasznú, kivált munkás alsó néposztalyt tárgyazó vállalatoknak olly könnyen ellenszegülnek; e' parázshalomnál, e' könytengernél aligha föl nem melegülne szivök minden illy vállalat pártolására. Hab. Mikos János urnak minden tekintetben, de legkivált a' köznépre nézve olly jótékony tüzkármentési terve megyénkben taval annyi ellenszegülésre nem talál: most Baltavár pár hónap mulva uj életre támadna, 's nem volna kénytelen súlyos koldusbotot hordani. Vajha e' terv hazánk minden megyéiben figyelembe vétetnék! mi a' tüzveszély eredetét illeti: mi szántszándékos gyujtást gyanitunk; mert két hét óta ez ötödik gyuladás; az előbbi négy, elfojtatott. Azon jótévőink, kik inségünkön pénz-adakozásokkal segiteni siettek, de nevöket titkolni parancsolák, fogadják legforróbb hálánkat, 's legyen jutalmok tiszta erényü szivök istene! — Pozsonyban, julius 13 's 14dike gyászos tisztelkedés napja volt az országgyülési Rendek 's fiatalságra nézve. 13kán ugyanis Görgey Márton szepesmegyei bold. követ tetemei takaríttatának el, azon nagyszerü 's komoly méltósággal és fényes kitüntetéssel, minőt illy alkalom 's viszonyok közt csak kivánhatni. Az egyházi 's világi mindenrendü 's osztályu férfiak közül számos jelent meg a' temetésen, 's nem lehete különös öröm nélkül nézni az ifjuságnak erő 's lelkesség sugáriban kitünő sergét, melly minden tekintetben példás jó viselete által e' jelen országgyülés alatt diszére szolgál városunknak. Nevelte külfényét a' mondott személyzeten 's fáklyásokon kivül még az egyetemes követi karnak, ünnepi rendes egyenruhákban megjelent, hajdu legénysége is párosan lépdelve az elhunytnak nemzetségi czimereivel beaggatott koporsója előtt. A' gyászmenet a' sétatér hoszában haladván ki a' temető felé, az egész sétány hoszát 's az ide szolgáló házak ablakit elfoglalá a' tömérdek sokaság, melly illy kitünő tiszteletadás szemtanúja 's részese kivánt lenni. 14kén pedig fájkürti Kürthy László Heves és Külső-Szolnok megye irnokát kisérte sirhajlékába, az ifjukor rózsaéveiben leszakasztott élet elhunytán méltólag sajnálkozo ifjuság 's egyéb halotti sereglet. Malasztos csend lebegjen a' szülővidék határin kivül, kedveseiktől elszakasztva idegen hant alatt pihenők hamvain!! — Talán időszerü lesz most a' hő nyári napokban a' bártfai gyógyvizről emlékezni, miután e' fürdő nemcsak hazánkban, hanem határinkon tul is jó hirt va'a szerencsés magának biztosithatni. Valamint a' polgári, ugy az orvosi fölügyelőség is mindent elkövetett czélszerü rendezésivel 's javitásival a' tartózkodás minél kellemesbbé varázslására e' gyönyörü helyen. Minden uj vendég nem csupán a' festői táj kecseitől leend elragadtatva, hanem bizonyosan kellemesül érzendi magát meglepetve bájos mulatóhelyek, sétányok, árnyékos lugasok 's igéző kilátások által, miket művészkezek hoztak létre az utóbbi időben. Kéler S. városi tanácsos volt az, ki mintegy bájvessző által alkotá olly kéjhelylyé a' bártfai fürdőt, sem pénzt, sem fáradságot nem kimélve; Horváth fürdői orvos, miután bő tapasztalásokat szerze magának a' gyógyászat minden ágiban, hideg vizgyógyintézetet alapita Bártfán, mellyel kevés hasonló intézet vetélkedhetik a' hely kitünő jelességi mellett. Kellemesiti még Bártfán a' tartózkodást azon körülmény is, miszerint rövid idő óta számos igen kényelmes épület készült, noha egyébiránt már ezek sem birják elfogadni a' mindenfelől e' magyar Pyrmontba özönlő sokaságot, mellyből, mint az ott hagyott hálajelek világosan tanusitják, igen számos nyeré vissza tökéletes egészséget. Az idén különösen kedvező az időjárás a' fürdésre, mert a' nap olly tartós hőséggel süt, minőt évtized alatt is jobbadán csak egyszer kétszer tapasztalhatni. Harkányi, füredi és buziási hirek szerint, az ottani fürdők szinte igen számos vendéget szerencsések most birni a' haza majd minden részeiből. Füreden vendégjegyzék is jelenik már meg nyomtatásban.

Jász-Berény jul. 11kén hallatlan, és borzasztó öngyilkosságnak vala helye. Ugyanis egy vagyonos polgár nője, reggel férjét, mielőtt az, hivatása körében távoznék, megszólitá: „hallod e férjem! sok tudja, hogy mi istentől egy kevés vagyonnal megáldattunk, te pedig foglalatosságid miatt gyakran éjjelenként is távol vagy 's magam két leány cseléddel kénytelenittetem hon maradni; a' rosz emberektől történhető megtámadtatásom esetében, hogy legalább lármát eszközölhessek, jónak látnám, ha két pisztolyt megtöltenél. A' férj hajtott nője kivánságára 's két pisztolyt golyókkal megtölte. A' nő férje távozta után szakácsnéját holmit vásárlani, szolgálóját pedig a' szomszédházhoz küldi, ekkor magányosan szobájában felső ruháit leöltvén, egyik pisztolyt bal hóna alá szorítja, jobb kezével ragadja a' másikat, 's bal kezével fölemelt bal emlője alá a' golyót beereszti. A' durranásra, már haza tért szolgálója beszalad 's látja asszonyát a' szoba közepén állva vérzeni. A' lyány sikolt 's távozik, a' szerencsétlen pedig neki hallgatást parancsol, 's hon tartóztatni utána indult, de a' lyány a' férjhez iramlott, asszonya esetét elbeszélendő; az asszony visszalép vérrel borított szobájába, 's veszi a' másik pisztolyt, mit első lövéskor hóna alul elejtett 's egy ujnyi távolságra az első lövés alatt ejtett lyuktól elsüti. Ekkor sem halt még meg a' csuda elszánásu némber, hanem szobájában fel 's alá járkálván, a' két golyó által ejtett sebéből vérének szabadoni folyását hidegen nézte. Csakhamar megjelenvén férjével az orvos, kihez igy szólt: „Orvos ur! jól találtam é? vajjon meggyógyulok-e?" A' szerencsétlen még 4 óráig beszélt, 's a' lövések után 14 óra mulva hunyt el. Öngyilkosságának valódi okát nem tudhatni. Az előtti estve férjével még sokan látták a' városban sétálni. Férje 's két neveletlen gyermekei siratják a' boldogalan kora halálát. Közli S. J.

(Térités sükere napkeleten.) E' tárgyról a' Diario di Roma legujabb száma ezt irja: „A' kathol. vallás örvendetes haladást tesz Levanteban. Nemcsak a' mult elnyomatások alatt állandó hűségben maradt katholikusok vannak, legalább mennyire épen a' szükség kivánja, lelkészekkel ellátva, hanem számos a' sz. egyháztól elszakadt keresztyén is buzgó hiedelemmel tér ahoz ismét vissza; néhány év óta több külön vált püspök ismét a' kathol. sz. egyház egysége pontjához csatlakozék, 's híveik jobbadán mindenütt követék példájokat. A' nyugoti birodalmakból érkezett nagylelkü adakozások által (mert a' keleti katholikusok többnyire igen szegények) egymásután mindenütt kápolnák, sz. egyházak és iskolák emelkedtek a' kath. községekben; 's habár számos szükséget kell is még fedözetlenül hagyni, a' legsürgetőbbek mégis orvoslásra találnak. Azon nagy figyelem, mellyel ő szentsége a' Levante vallási állapotja iránt folyvást viseltetik, 's mellyet a' német- és spanyolországi zavarok korán sem képesek csonkitani, jelenleg, mint vezérelv, legnagyobb rugója a' föliruló egyházi életnek; de köszönettel kell megismérni a' franczia társulatok buzgó munkálkodása sükerét is. Ezenkül dicséretre méltók még a' kath. országok ügyviselői is, különösen a' franczíák és nápolyiak, kik lehető legnagyobb buzgalommal ótalmazzák török tisztviselők ellen a' katholikusokat's valamint a' porta érdeke, ugy az egyiptusi alkirályé is egyenlőn kivánja, hogy a' keresztyének elleni zsarolásnak határ tüzessék, 's a' nem egyesült görögöktül is csupán annyiban tarthatni, mennyiben Oroszország ingatag befolyása tulnyomóságra jut a' portánál. A' római propaganda benszülött növendékein kivül a' Lázár-rendiek eszközlik a' téritést. Ez utóbbiak tiz év alatt többet tettek, mint reményleni lehete. Minden jó sükert leginkább nekik köszönhetni. —

Amerika.

Ujyorki lapok Mexicobul irják, miszerint május 18kán a' kormánycsapatok Arista tábornok vezérsége alatt Tampicotul álgyülövésnyire álltak, az azelőtti szövetségesek egyik táborszemét szétzaklatván. Általánosan hiszik, hogy a' város nem tarthatja magát sokáig fen. Arista körlevelet bocsátott a' Tampicoban székező idegen nemzetbeli consulokhoz, mellyben az ott lakó kalmároknak személy- 's vagyonbátorságositás végett 14 napot ada. — Urrea tábornok, ki a' pueblai csatából futással menekvék meg, Tampicoba vonult. — Egy mexicoi 's indián vegyes csapat Texasba akart nyomulni, de hatalmasul visszaverettek's a' mexicoiak vezérét, Manoel Florest, megölték; sok hadiszer jutott zsákmányul, mellyet a' mexicoi kormány az indiánoknak szánt, kiket a' texasiak ellen szándékozik fölingerleni. Legfontosab azonban Bee ezredesnek Texasból Mexicoba küldetése diplomatai ügyviselőül. Alig engedék őt a' mexicoi révparton kikötni; mind e' mellett is reménylik, hogy Santa Ana őt elfogadandja. —

A' haytii főügyész, Pince Sauders, Vermoutban született szines, ki igen jó nevelést kapott 's mint Kristóf király követje Angliában igen kedves vala 's az akkori koronaőrökösnél gyakran ebédre volt hivatalos, utóbb uralkodója megbukta után theologiát tanult 's Philadelphiában papolt, végre ismét hivatást nyert Haytiba, meghalt február hónapban Port-au-Princeben. —

Virginiában (az egyesült statusokban) a' választások az ellenzés részire ütöttek ki 's innen a' fenálló kormány ellenségi azt szeretnék következtetni, miszerint Van Buren nem fog ismét megválasztatni. Ez azonban igen merész következtetés. —

Ujyorki jun. 15eig terjedő hirek szerint a' washingtoni kormánynak csakugyan sükerült az indiánokkali háboru bevégzése Floridában. Canadában ismét jelenségi mutatkozának a' lázongás-kitörésnek, az allarmisták (igy nevezé el a' hazafi pártot a' Globe) jul. 4két tüzék ki erre napul. —

Tampicoi hirek Ujorleanson keresztül jun. 1jeig terjednek; szerintük Arista tábornok 600 főnyi gyalogsereggel máj. 27kén Tampico sorompihoz érkezék, a' föllegvárt lerombolá 's hadi naszádot ejte zsákmányul a' szövetségesektül. Veracruzból álgyuit várja minden órán, hogy magát a' várost ostromolhassa. —

Maranhami máj. 14eig terjedő hirek szerint a' fővárost lakosi megerősiték, a' kereskedés pedig csak tengett 's biczegett. A' lázangók a' tartomány nagyobb részét hatalmokban tarták. 500 főnyi kormányi csapatot várnak minden órán Parából ezekkel a' lázangókat megfékezendők."

Portugália.

Lissaboni jun. 29ki hirek szerint a' kormány a' küladósságok bővebb megfontolását inditványozá a' cortesben, azaz a' küladósságok kamati fizetését jövő ülésre kivánja halasztatni. —

Spanyolország.

(Aznar tábornok csatát veszt. Elegy.) A' központi hadsereg egy része csatát veszte. Aznar tábornok, kinek tudatlansága már köztudomásu, jun. 23kán 5 zászlóaljjal 's 500 lóval Villafamesból Castellon de la Plana felé indulván, 15kén Alcora felé folytatá utját, onnan pedig Luzenának tartott, melly hely közelében 2 carlosi zászlóaljra bukkant, miket azonnal széllyelriaszta. E' kis szerencse azonban 140 sebesültjébe

került, kiket 14 tiszttel együtt Castellonba küldé, 's két zászlóaljjal és a' tábornokkarral Luzenába ment, 3 zászlóaljt a' lovassággal Alcorában hagyván. Ez alatt Cabrera 4 zászlóaljjal segitségükre sietett embereinek és az alcorai alkotmányos csapatot megveré. — Fezensac hg helyett Rumigny marq. nevezteték ki madridi követté Franciaország részirül. —

Anglia.

(Lady Flora Hastings meghalt. A' toryk kormányra törekszenek.) Lady Flóra jul. 5ikén reggel meghalt. E' szomoru eset nyilványos kellemetlenséget okozand a' királynénak, mert a' tory sajtó mindenkép az udvarnál tapasztalt sérelmeknek iparkodik tulajdonitani a' lady halálát. — A' ministerek, mint látszik, el vannak határozva azon módositások eltürésire, miket jamaicai törvényjavaslatjok a' felsőházban szenvedett, mert eddig nem nyilatkoztak ellenkezőleg. Ez annál föltünőbb, mivel a' rendszabály sokkal korlátoltabb mint az, melly miatt 5 szózatnyi többség mellett is lemondást tarta szükségesnek a' ministerség. Melbourne egyedül arra szoritkozik, hogy minden alkalommal elmondogatja ellenzőinek, miszerint tettüknek csupán őrültség vagy kárörőm szolgálhat alapul. Ez tulajdonkép annyit jelent, hogy ő nem mondhat le a' ministerelnökségrül, 's társai nem oszolhatnak el, mert különben komoly veszély fenyegetné 's érné a' hazát. Valóban nem is titok már, miszerint a' királyné ünnepileg nyilványitá, hogy mielőtt tory karokba vetné magát, inkább tulzó radicalokbul alkot ministerséget, ha a' whigek végkép lemondanának, 's minden kivánatit teljesitteti a' chartistáknak. Habár az ujdon választásoknál némileg egyesülendő toryk és whigek uj ellenzést alkotnának is a' parliamentben, az ez által okozandó ingerültség 's izgás mégis igen veszélyes lenne, és a' radical párt a' leghallatlanabb követelésekre fogna fakadni, ha a' királyné pártvezérlete alatt látná magát állani. A' toryk nagy tömege mindazáltal nem akar méltányos lenni az ügyek e' helyzete iránt, 's makacsul állitja, hogy meg kell szerezniök a' kormányhatalmat, habár az utólsó Stuart elleni bánásmód válnék is szükségessé. Nem állithatni ugyan biztosan, hogy e' zendülési elvet a' Wellingtonnál néhány nap előtt tartott tanácsban világosan kimondák; de hogy különben mérsékelt szellemü toryk is emlegetik, azt bizonyitja majd minden lap. A' kijátszott uralkodásvágy honszeretettel 's protestans vallás melletti buzgással palástolja tetteit. —

(A' toryk helyzete a' királyné ellenében.) London, jul. 2án: „A' ministerek semmiről nem gondoskodnak annyira, mint miképen kelljen kitölteniök az időt. Ők nem tesznek semmit, nem próbálnak semmit, sőt még csak nem is igérnek semmit, mi a' tömeget élénkithetné, vagy némi kedvezést nyerhetne nála a' kormány számára. Még a' nevelési inditványhoz ragaszkodásukkal sem szerezhetnének hála-igényt, részint mivel a' protestánsok kedvezőnek vélik azt a' katholikusokra nézve, részint pedig, mivel olly könnyen mondának le az első inditványról. Jamaica iránti törvényjavaslatjokat szörnyen körül fogja nyirbálni a' felsőház, 's ők, kik lemondottak hivatalaikról, mivel sokkal határzottabb illynemü inditványuk megbukott, most alkalmasint kérni fogják alsóházi párthiveiket, adják egyezésüket e' módositásokhoz. A' toryk tudják ugyan, miszerint könnyen megdönthetnék a' ministerséget; de azt is, hogy aztán alkalmasint radical férfiak jutnának polczra, 's azért boszuból ez erőszakos korlátozás miatt rugdozással, gorombaságokkal, szóval: valóságos lepökéssel üldözik a' ministerséget, 's a' whigek békén türik e' méltatlanságokat, mert szinte radical ministerségtül félnek. Peel még legkimelőbb e' tekintetben, mivel igen jól tudja, hogy a' whigek csupán alkotmányhoz ragaszkodásuk miatt nem állnak a' radical párthoz, noha megdönthetlenné tehetnék az által uralkodásukat. Wellington hg mindazáltal, a' tulnyomó erejében bizakodó fő nemesség unszolásinak engedve, gyakran olly jogtalanságokra hagyja magát ragadtatni, miket utóbb mind politikai, mind személyes tekintetből határzottan kárhoztat. Illy tette volt a' jamaicai parliament ellenzésinek helyeslése is a' börtönrendszer javitása ügyében, noha a' törvényjavaslat felsőház elibe jutásakor semmi ellenvetése nem volt e' tekintetben. Utóbbi pénteken számos peer gyült össze nála 's olly lépésre akará őt birni, melly mulhatlanul igen komoly összeütközést fogott szülni a' két ház közt. Ez ajánlatot elmellőzé ugyan a' hg, de kárpótlásul annál tüzesebben üldözi a' ministerséget a' jamaicai kérdés ellenzésivel. A' tulzó toryk azonban nélküle készülnek még dühösebben megtámodni a' ministerséget, különösen azon elv fölállitása miatt is, miszerint az udvari hölgyek hivatalai betöltése nem tartozik a' ministerség jogai közé. Ki fogja e' megtámadást vezérleni, miután az egyenesen a' királyné személyét illeti, még igen kétes, valamint általjában az is, hogy leend é elegendő többségök a' toryknak illy rendszabályra, melly alkalmasint alsóház-föloszlatást vonna maga után, mit az uj választások által a' szabadelmü párt tetemes szaporodása fogna követni. Ezenkül az emlitett szándék gyógyithatatlan szakadást szülne a' királyné 's toryk között, és a' királynét az egész főnemesség mellőzésivel egyenesen a' radicalok karjai közé vezérlené." —

(Palmerston nyilatkozata a' keleti ügyről.) A' jul. 9iki alsóházi ülésben Mahon l. fölszólitására következőleg nyilatkozék Palmerston: „Örömmel mondhatom, miképa' franczia és britt kormány ez ügyre nézve tökéletesen egyértelmü. A' kormány előleg tudatá ő fölségivel, hogy rendkivüli követséget szándékozik küldeni az ellenséges felekhez békeeszközlésül. Ausztria, Poroszország és Russzia szinte buzgón kivánják a' békefentartást." —

(Birminghamban komolyabb lesz a' csöndzavar. Udvari hirek.) Ujabb birminghami hirek szerint a' chartisták azon veszélyes határzatot hozák, hogy néhány nap mulva szent hónapot fognak hirdetni, azaz: tökéletes munkaszüntetésre szólitandják föl a' dolgozókat. Jul. 4ikén éjfél tájban annyira ment a' chartisták makacs ellenállása, hogy a' londoni fegyveres rendőrséget szellyelüzék; a' csata véres volt, és számos ember életével adózott. Jul. 5ikén reggel minden utczában csönd uralkodék, kissé később mindazáltal sz. Tamás sirkert vasrácsolatu keritésire rohant a' nép fegyverül akarván használni a' hegyes vasrudakat a' mult éjjel elfogott czimborák megszabadithatására; a' rendőrség meggátlá ugyan e' szándékot; de a' csoportozatok a' városban 's körülötte olly félelmes alakot kezdének ölteni, hogy a' haditörvény kihirdetése után következő rendelvényt bocsáta közre a' helytartóság: „Intés. Mindenki fölszólittatik ma este honn tartózkodásra, ha kellemetlen következménynek nem akarja magát kitüzni. Korcsmárosak 's vendégfogadósak esti 8½ órakor, további jelentésig, becsukandják házaikat." — Bombayi hirek szerint Rundsit Singh meghalt 's a' perzsa sah ujra Herat ostromlásához akar fogni. — A' jul. 5ikén mult pénzügyi évben tavalyhoz képest 2,076,659 font sterlinggel szaporodott az országos jövedelem. — Lady Flora Hastings majtágulásban halt meg, 's igy minden rágalom meg van czáfolva, melylyet ellene minden oldalrol koholtak betegsége okai iránt. —

(Lady Hastings temetése.) A' Post hosszasan közli lady Hastings jul. 10ikén reggel véghez ment temetését; azaz hült teteinek elkisérte tését Buckingham palotából sz. Katalin hajógyárig, hol Royal-William gőzösre tevék a' koporsót Skótziába szállitás végett. Rendzavar-elháritásul erős őrcsapatok voltak fölállitva a' kir. palota közelében. A' parkban nagy számu igen tisztes néző csoportozat állott. A' koporsót hatlovas gyászkocsin szállitták a' Temze partjára. A' kocsi után számos udvari cseled lépdelt gyászköntösben és több udv. kocsi, 's első helyen ő fels. hat lovas hintaja. Ezeket a' főnemesség hintaji követék, mellyek közül leginkább kitünt Brougham lordé. Annyi család akará kisérni a' koporsót, hogy a' hatóság kénytelen volt csupán Hastings család rokoninak és közelebb barátinak engedni meg e' kitüntetést. A' koporsón e' szók voltak olvashatók: „Lady Hastings Flóra Elíz, tiszteleti hölgye Kent kir. hgnőnek, 's legidősb leánya Hastings Ferencz marquisnak, és Loudoun Flóra grófnőnek. Szül. Edinburgban febr. 11kén 1806; megh. Buckinghampalotában jul. 5kén 1839." —

Franczia ország.

(Részletek a' marseillei zendületről. Arago védelmező beszéde Barbés mellett.) Marseillei magányos levelek szerint jun. 29kén este 500 főnyi őrkatonaságot szállita „Aetna" gőzös Afrikába. Másnap „Diadéme" sorhajó a' 22ik ezred még hátramaradt részét is elszállitá. A' katonaság távoztát rablásra kivánák használni némelly roszlelkűek, kik korcsmában tartának gyülést, honnan, miután süker nélkül törekvék őket egyesiteni Carpentras, hajofestő, reggeli 1 órakor eloszlott a' sokaság. A' rendőrség még ágyban fogatá el Carpentrast, kinél több, a' marseillei fölkelési választmánytól származó, iratot talált. Ez elfogatást alkalmasint még több is követendi. — Arago, Barbés ügyésze, leginkább azzal törekvék átalmazni védencét, hogy Drouineau meggyilkolása nem bizonyult be ellene, 's e' szerint Barbés nem gyilkos, hanem csupán politikai vétség miatt vádlott, ki ellen szó sem lehet többé halálos itéletrül. Mondá többi közt a' szónok, mikép Barbés példányul szolgálhat minden magányos és nyilványos erényben, mint az a' lőporpör iratiból is kiviláglik. Ezután a' halálos büntetés ellen buzgott az ügyvéd, valódi képtelenségnek állitván alkalmazását politikai pörökben. Szavait igy végzé: „1830 óta nem esett le vérpadon politikai fő. Gondoljanak meg a' pairek mindent jól, mielőtt ismét politikai vérpadot állitnának föl." Jul. 8ikán a' főügyvéd Barbés és Miallon ellen halálos büntetést hoza inditványba.

(Következmai ülések. Elegy.) A' jul. 9iki következmai ülésben majd egyhangulag ajánlák meg Daguerrenek a' 10 ezer franknyi évdijt a' követek, csupán 3 szavazott a' ministeri inditvány ellen, de bezzeg e' három embert kegyetlenül ostorozza az egész sajtó! 10kén az 1822ben kezdett csatornaépitések bevégzését 233 szóval határzák el 48 ellen, a' jég által károsult községek gyámolitására pedig 2 millió frankot szavazott a' kamra. Ezután az általányos költségvetés vitatása jöve szőnyegre. Portalis gróf nyilványitá, miszerint mellette fog ugyan szavazni, de nem számos föltét nélkül, 's többi közt ezeket mondá: „1834ben igy szóla egy minister: ‚Isten vezérli Franciaországot!' Ez rágalom, mert én, 's velem az egész ellenzés, azt hisszük, hogy Franciaország igen roszul vezéreltetik. (Kaczaj.) Utóbb Guizot szövetkezett a' hitlenekkel, 's hála fáradozásinak, mi uj ministerséget kaptunk. De sajonnal kell mondanom, hogy pénzügyi tekintetben épen nem javultak körülményink. (Kaczaj.) Tudom ugyan, miszerint a' mostani ministerséget nem korholhatni az előbbi költségvetés miatt; de azért csakugyan senki nem tagadhatja, hogy gyors lépésekkel sietünk országos tönk felé." (Élénk izgás.) Ezután panaszkodék a' szónok a' tisztviselők fölösleg száma ellen, és záradékul 100 milliót kivánt lerovatni a' költségvetésből az adózók fölsegéllésire. A' Charivari ezt jegyzi meg a' mostani roppant költségvetésrül: „A' költségvetési szám folyvást szélesebbé válik; bár ugy járna, mint a' béka a' mesében!" — Laffitte kérelmet inditványzott a' királyhoz a' halálos büntetés eltörlesztése iránt; melly mindazáltal nem jutott kamra elibe, hanem e' helyett Guizot többekkel összeszólalkozván, a' királyhoz menend kegyelmezést kérni a' májusi vádlottak számára; ha közülök némellyek halálra fognak itéltetni. — Aumale 's Montpensier hgek néhány nap óta nem járnak IVik Henrik collegiumába, mert hire kezdett szárnyalni, hogy a' zendülők párthivei el akarják őket fogni kezességül a' májusi vádlottak életiért. — Allard asztalos házában zugolysajtóra találtak, 's a' Moniteur Républicain két ujabb számaira, több kézirattal együtt. A' sajtó tulajdonosa Allard testvére; maga Allard azonban az egész dologrul semmit nem tudott. —

(A' májusi vádlottak ügye.) A' jul. 8iki pairszéki ülésben következőleg nyilatkozék Barbés: „Ismétlem szavaimat, miket e' viták megnyitakor ejték. Azon férfiak legnagyobb részinek nem volt azokra szüksé-

gök, kik e' pörbe bonyolitvák, mivel bebizonyiták, hogy nem tagjai azon társulatnak, mellynek én egyik feje vagyok. Midőn azok fölött itélendnek Önök, kik minket e' padokon követni fognak, akkor én már alkalmasint nem leszek többé; de reménylem, hogy akkor emlékezni fognak Önök nyilatkozatomra. Mi engem illet, én ujra ellenmondok a' Drouineau meggyilkolása miatti vádnak. Ha mindazáltal nem hisznek Önök ez erősitésnek, 's vétkest mondanak ki rám, mivel meg nem ismert birák előtt nem akarám magamat ótalmazni, ugy dicsérni fogom az istent, hogy Önök itélete következtében hazámnak nemcsak életemet, hanem bőcsületemet is föláldozhatám, mellyet az itélet miatt sokan csonkitottnak gondolandnak. Azon ifju áldozatok, kiket megszeplősitve adott bakókézbe Tiberius, isten szemei előtt azért olly tiszták maradtak, mint azelőtt voltak." Itéletet még 11ikén sem hozott a' pairszék, 's igy a' National véleménye szerint már halállal fölérő büntetést állottak ki a' vádlottak e' kinos bizonytalanság által. Luxemburgpalota körül éjjel nappal kétezer fegyveres őrködik, Barbés mellett pedig két katona vigyáz.

(A' májusi zendülők elitélve. Ujabb zavargás Parisban.) Rendkivüli alkalommal érkezett jul. 13iki parisi lapok a' pairszék itéletét közlik jul. 12iki esti 9 óráról, a' májusi zendülők fölött. Barbés halált kapott, Bernard számüzetést, Miallon halálig tartó fogságot, Delsade és Austen 15 Nougués és Philippet 6 évi, Rondil, Guilbert és Lemière 5 évi, Martin és Longuet 5 évi börtönt, Marescal 3 évit, Walch és Pierné 2 évit Bonnet, Lebarzie, Dugas és Grégoire, bizonyitvány-hiány miatt, szabadon bocsáttattak. Midőn a' halálos itéletet hallá Barbés, teljes hidegvéréséggel kérdé: másnap fog e már kivégeztetni, mivel ez esetben még néhány levelet akarna irni. Jul. 13ikán délutáni 1 óra tájban a' következkamrai palota előtt csoportozatok kezdének föl 's alá hullámzani, mellyek többnyire jog és orvostudományi tanulókbul állottak, kik rudon következő föliratu táblákat hurczoltak: „Eltörlése a' halálos itéletnek." A' hatósági őrség karddal üzé széllyel a' zavargókat. Délutáni 3 óra felé a' luxembourgi palota előtt jelentek meg e' csoportok, hol a' pairkamra szokta ülésit tartani; 5 óra felé azonban minden zajgás lecsöndesült. —

Törökország.

Trieszt, jul. 4kén: Gőzös által érkezett levelek Alexandriából jun. 17keig, Konstantinápolybul 20aig terjednek; az elsőbbek szerint az egyiptusi 's török sereg egy része közt tetemes csata történt, mellyben az egyiptusiak, Soliman basa (Selves) vezérsége alatt, tönkre verettek, mire a' törökök Antiochia felé nyomultak, e' várost elfoglalák 's lakosi örömkiáltozásokkal fogadák. (E' hir azonban valósulásra vár, mert alexandriai jun. 19ki levelekben erről egy hang sincs.) Ez első győzelem után várhatni, miszerint a' porta, melly háborut akar minden áron, az európai nagyhatalmak előterjesztésire annál kevésbbé figyel 's erős marad határzata mellett, Syriát Ibrahim basa járma alul fölmenteni. Az egyiptusi hajósereg Rhodus és Alexandria közt volt fölállitva: angol és franczia sorhajók czikáznak a' tengeren az ellenséges hajók összeütközésit elháritandók. A' kapudán basának Nagarába érkezte után a' török hajósereg azonnal elhagyandja a' Dardanellákat. Konstantinápolyban minden franczia lakos azon utasitást nyeré, miszerint minden pillanatban készen tartsák magokat a' főváros elhagyására. — De ujabb

Konstantinápolyi hirek legkisebb kétséget sem engednek, miszerint az uj szultán első határzata a' Mehemed Alivali viszály kiegyenlitését tüzé czélul. Ennek következtiben Chosrew nagyvezér az egyiptusi basához iromány intéze, mellynek tartalmát Ausztria, Francziaország, Nagybrittannia, Porosz és Oroszország képviselőivel jul. 3án tudatá 's a' porta által tett javaslatok gyámolitására szólitja fel őket az alexandriai consulságok által.

Konstantinápolyi jul. 8iki hirek szerint, mellyek rendkivüli alkalommal érkezének, jun. 24kén Hafiz és Ibrahim basák sergei Nisib környékén (nem messze Eufráttól) összetalálkoztak 's az első heves álgyuzás után, mellyel Ibrahim basa csatát kezde, tökéletes zavar között Marasba visszavonult. Kaisszarieh van kitüzve a' szétzavart török sereg összegyüléspontjaul. Melly nap a' hirnök elhagyá Konstantinápolyt, azon hir érkezék oda, miszerint jul. 5kén a' kapudán basa okvetetlenül elhagyá a' Dardanellákat minden hajósergestül's még akkor a' porta által sem tudott okokbul Rhodusba vitorlázott. A' kapudán basa e' léptét, az uj szultán parancsa ellenére, annyival inkább nem foghatni meg, mert Mahmud szultán' elhunytát a' hajósereg tiszteivel 's legénységivel a' kapudán basa könnyes szemekkel tudatá 's hathatós szavakkal az uj uralkodó iránti tántoríthatatlan hűség 's engedelmességre szólitá fel.

Bécs, jul. 11kén: Mahmud szultán nem volt épen 54 éves halálakor. Az idegen hatalmak képviselői, főleg Francziaország követe sürgetős kivánatira, a' szultán közelgő elhunyása miatt, a' diván jun. 28án parancsot intéze a' hajó és szárazföldi sergekhez, ottan megállapodás végett, hol e' parancs érendi őket. A' halálos-beteg szultán előtt, kit Mehemed Ali elleni gyülölet, 's megbuktatási vágya még utólsó pillanatiban sem hagyott el, ugy látszik, e' rendeletet eltitkolák. Konstantinápolyban azon hir terjenge, miszerint a' szultán már 27—28kán költözék másvilágra 's csak szükséges rendeletek megtételi végett titkolák el halálát jul. 1jeig; e' hir azonban jól értesültek után koholmány. Hasonlag alaptalan a' kormányzóság-alakitást illető hir is. Abdul-Medzsidnek nincs illyesmire szüksége, mivel török szokás szerint elérte már azon kort, melly uralkodásra-lépésül megkivántatik; a' szultánok ugyanis már 15 évvel nagykoruak. A' syriabeli harczkitörés félelmei elenyésztek Konstantinápolyban a' szultán halálával, mert köztudomásu volt, miszerint a' háborut egyedül Mehemed Ali elleni személyes gyülölete ohajtá's a' szultán hevességin minden idegen befolyás megtört. Az uj kormány első lépte kétségkül több méltányra találand az európai nagyhatalmak kivánata, Mehemed Ali 's a' porta viszonyit illetőleg. E' tekintetbül indulva ki a' két ellenséges fél között bátran kibékülést jósolhatunk, annyival is inkább, mert a' nagyhatalmak egyik része a' kibékülési alap fölött megegyezett. Már többször tettünk említést erről, most azonban biztosan állithatjuk, miszerint e' kibékülés alapját megismerése az egyiptusi uralkodás öröködésének Mehemed Ali családjára nézve és Syria visszaadatása a' portának teszi. Londonbul az utólsó napokban igen kivánatos nyilatkozványok érkeztek a' keleti kérdést illetőleg; többi között a' st. jamesi udvar megegyezését adá, miszerint a' keleti ügy iránti tanácskozások középpontja Bécs legyen. Pétervárból hasonló határzatot reményltek, 's hihetőleg a' franczia kabinet sem fog kivételt alkotni e' világfontosságu tárgyban, bár Mehemed Ali ügyét leghőbben pártolja is. —

Oroszország.

Varsó, jun. 8dikán: Az itteni kormánylap nyilatkozványt közöl, mellynek bevezetése igy hangzik: „Némelly lengyelországi 's krakói születésü ifjak, kik a' krakói egyetemnél tanultak, a' lázadási propaganda küldöttei által elhagyák magokat csábittatni 's Lengyelországban egyesületet határoztak fölállitni „lengyel-nemzeti szövetség" czim alatt, melly a' jelen kormány megbuktatását tüzé ki czélul. Csábitás és rábeszélés által, főleg az ifjuság közül, többet tudának vonni ez egyesületbe, de terveiket első csirájokban felfödözék; vizsgálatok az egyesület czélját 's tagjai ármánykodásit napfényre hozák. A' kolomposakat hadi törvényszék elibe álliták. Az e' törvényszék által kimondott itélet minden vétkesre illő büntetést szab." (Ezután az öt osztályu büntető itéletek következnek, mellyek nagyobb részint rang-elvesztést, Sziberiába számüzetést sulyos munkára határzott 's határozatlan ideig, és a' sulyos munkától fölmentés után ottani letelepülést 's ezzel összekötve jószágelkobzatást, foglalnak maguknak. A' kevésbbé vádlottakat egy két évi sánczbörtönre itélték, keményen éreztetve velök az igazság-szolgáltatás szigoruságát. —

Jul. 6kán korán reggel a' muszka trónörökös 15 hónapi távollét után szerencsésen visszaérkezék Peterhofba. —

Angol lapok 's parliament elibe terjesztett hivatalos levelezések sokszor emlékezének egy orosz ügyészről Perzsiában 's Afghanistanban, kit Wikowitsnak neveztek; valódi neve azonban Witkevics. Ez nem régiben tért vissza Pétervárba, 's azon napon, mellyen személyes udvarlaton volt Nesselrode grófnál, főbe lövé magát, miután minden irományit megsemmité. Witkevits orosz Lengyelországban született; az orenburgi parancsnokló tábornok kapitánya és segéde volt, midőn keleti küldetésre használák őt. Igen kitünő sajátságokkal felruházott férfi volt ő, 's öngyilkosságát megcsalt nagyravágyó reményinek hajlók tulajdonitni. —

A' kiewi katonakormányzó 's Podolia és Wolhynia főparancsnoka rendelést bocsáta e' napokban minden törvényhatósághoz e' két megyében; e' rendelet azoknak, kik az 1834 oct. 18diki ukáz által a' birodalombul számüzettek 's még folyvást magányos személyeknél tartózkodnak, nevei közhirré tételit parancsolja az illető hatóságok által hogy tudhassa mindenki a' számüzöttek neveit 's ezután nemtudással ne menthessék magokat. Az illy számüzöttek száma összesen 164. —

Odesszai hirek szerint az orosz csapat nagyobb része, melly Taman félszigetről a' fekete tenger keleti révpartja felé vitorlázott, mintegy 5 ezer főnyi sereg, megérkezék Subezkyba. Kiszállat után azonnal heves csata keletkezék mintegy hatezer cserkesz ellen, kik Bell angol személyes vezérlete alatt támadák meg az oroszokat. Néhány órai dühös harcz után a' cserkeszek visszavonultak 's az oroszok azonnal erősség-fölállitáshoz fogtak. Ez erősségek száma az egész révparton 3—4gyel fog szaporittatni; egyikét Yssussup hegyfok közelében (Anapa és Sudzsukkale között) állitandják fel. Rajewsky tábornok serge is a' kubani vonalban már parancsot kapa előnyomulásra. —

Olaszország.

Sala bibornok Rómában jun. 23—24diki éjjel meghalt; született Rómában 1762ben; bibornokságra 16ik Gergely emelé 1831ben. —

Görögország.

A' londoni Globe következőleg ir Athenéből jun. 20árul: Uj egyetemi, könyvtári és boncztani épület van készülőben a' város uj részében. Mult héten a' vámszedők bámultára veres lobogóju hajó jelent meg a' kikötőben, mellyen torony volt festve. Elsőbb török hajónak gondolák, végre hamburginak ismerék meg; ez első eset, hogy hamburgi lobogó jelenik meg görög révben. Az ország tökéletesen csendes. A' Mainába küldött csapatok, az ottani lázadás elfojtatása végett, visszatértek őrségi állomásikra, czélt értök után; igen csekély osztály katonaság maradt őrségül Mainában. A' nagy hőség megindult. Bő aratást reménylenek 's hasonló szüretet; a' malozsa termést 8 millió drachmára becsülik.

Gabonaár. Vidéki városink piaczán: pozs. mérője váltó garas.

	buza	kétszer	rozs	arpa	zab	kukuricza	kölcs
jul. 9kén Debreczen.	75—68	60—55	42	40	40—35	—	55—50	70	65
„ 11kén Ungvár .	100—96	84—80	70—66	56—50	40—36	76—74	—
„ 12kén N. Becskerek	90—70	65—50	—	30	30	45—35	—
„ 12kén Temesvár .	84—76	64	—	30	34	45	—
„ 13kán Pecs . .	85—80	80—75	65	45	46	60	—
„ 13kán Komárom .	98—86	86—78		60—50	45—45	78—75	—
„ 13kán Szeged .	85—80	65—60	—	40	40	50	60
„ 13kán Baja . .	80—70	60—54	54	37	36	52	47
„ 14kén Körmöcz .	—	—	80—74	70—66	54—48	—	—

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri uteza 612.

PEST.

szombat, jul. 27.

JELENKOR.

1839.

60ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (Kopácsy József szép tette; budapesti napló: adakozások a' vizkárosultak számára, magyar játékszín; rablás és gyilkosság, 's a' t. földrengés; időjárás; változások a' cs. kir. hadseregnél; 's a' t.) Amerika. Spanyolország (Cabrera levelezése a' trónkövetelővel; 's a' t.) Anglia (a' népalkotmányi kérelmet az alsóház elmellőzi; a' nevelési ügy vitatása a' felsőházban; a' peerszéki küldöttség ő föls. előtt; Keresztyének üldöztetése Indiában; Rundsit Szing és a' hasonszenvi gyógyrendszer; 's a' t.) Franeziaország (részletek a' pairszéki ülésekrül 's vélemények az itéletrül; következkamrai ülések; Barbésnak holtig tartó kényszeritett munkára itéléssel kegyelmez meg a' király; a' kamrai követek csapatonkint szöknek a' fővárosbul; elegy; 's a' t.) Törökország (Hafiz basa csatavesztése nagy rémülést szül Konstantinápolyban; 's a' t.) Gabonaár.

Magyarország és Erdély.

Herczeg primás fm. Kopácsy József ur édes magyar nyelvünket minden urodalmiban tiszti hivatalos nyelvvé emelte.

Budapesti napló. A' bécsi műkiállitásnál az idén többi közt nagy mértékben vonó magára a' közönség figyelmét egy rézsodronybul készült szövet külön finomságu papiros-meritésre; egy illy szövet 32 lábnyi hosszu, 58 hüvelyknyi széles és minden hüvelykre 32 sodronnyal van ellátva; készitője Hutter Mihály szitaszövő, pesti hazánkfia. — Az árviz által károsultak fölsegélésire legujabban küldöttek: a' dalmát kormányszék 87 f. 28 kr., Millikowszky lembergi könyvárus mint három kerületből szerzett gyüjteményét 164 f., Torontálmegye 34 f. 24 kr., Pozsegamegye 6 f. 18 kr., a' bánsági fő hadikormányszék 3 f. 20 kr., Székes-Fehérmegye 122 f., mint Bajzáth György által adott 50 pozs. m. buza 's 50 pozs. m. rozs árát. — Budapesten 's vidékin folyvást szárazság urakodik! E' héten néhányszor beborult ugyan az ég; de rögtön támadott szél csakhamar megsemmité az esőt ohajtók reményit. E' nagy hőséggel párosult szárazság, az iszonyu hernyópusztitás után, igen ártalmas volt a' gyümölcsre nézve. Cseresznyét alig lehete látni a' két fővárosban, szépet pedig épen nem, ugyanollyan kevés volt a' meggy is, a' kajszi baraczk pedig olly silány 's éretlen, hogy épen nem támaszthat vét-és étvágyat. — Tapasztalt időismerők igen szigoru telet jósolgatnak e' rendkivüli hőségbül. Gellérthegyen egyetlen zöld füszálacskát sem láthatni. A' hideg Dunafürdőt annyi ember látogatja, hogy délutánokon fele is alig részesülhet e' kellemes enyhülésben a' látogatóknak, és sokan hosszas izzadás után, megunván a' várakozást, fürdés nélkül kénytelenek távozni; jövő évre megbővitni szándék e' hasznos fürdőintézet. — Nemzeti színpadunkon f. hó 20kán „Parlagi Jancsi" adaték; 21kén először bérszünettel „Kobold" tüneményes regényes bohózat 2 felv., a' mű érdektelen 's nem számolhat hosszu életre; 22kén „Ördög Róbert"; 23ikán „Bájital"; 24ikén „Régi pénzek" Fáy Andrástól, e' jeles mű sokszor adaték már, 's még is folyvást érdekességgel bir; 25kén Maria Anna királynénk ő cs. kir. föls. névnapja tiszteletére teljes világitás mellett bérszünettel „Norma", Szever szerepét Bognár Ignácz hazánkfia eneklé, mint vendég (Bognár Szász-Coburg-Gotha hgségi kamaraénekes 's első tenorista) 26kán először jöve szinpadra „Teréz" drama 5 felv. Dumas után francziából fordítva Nagy Elek által a' magyar tud. társaság költségin. Néhány nap mulva „Gemma di Vergy" nevü dalmű jutand szinpadunkra. Szigligeti Romildája átdolgozásával foglalatos, melly müve f. é. septemb. vége felé jelenend meg Nagy Ignácz Szinmütárában, mint e' gyüjtemény 5dik füzete. — Gaal József „Kuruczvilág" parodiája zenéjét csakugyan Thern Károly készitendi, ki Budapestről csak néhány hétre távozék. — Egressy Gábor beteg. — E' napokban borzasztó gonoszság történt fővárosink közt; egy ó-budai gazdag diszszerárushoz ugyanis dús öltözetü urasági szolga bérkocsin menvén meghivá őt, mint mondják, urához drága diszszerekkel, azon megjegyzéssel, hogy urasága ószerü foglalványu gyémántokat szándékozik ujabbért kicserelni, vagy pedig az ócskát eladni 's aztán ujat vásárlani. A' zsidó tehát diszszereket 's pénzt is vitt magával, hogy egyik vagy másik uton alkut köthessen. Távoztakor nem mondá meg az őt hivó uraság nevét 's lakját, hanem csupán annyit szóla, miszerint egy óra mulva vissza fog térni, 's azért cselédet is vitt magával, (mivel az asszony az előtt egy nappal érkezék vissza gőzösön Bécsbül) azon szándékbul, hogy azzal majd egyuttal haza viteti uti málháját a' hajórul. Ez mintegy reggeli 9 óra tájban történt. A' cseléd délig béketüréssel várakozott a' hajónál; ekkor azonban visszatért Ó-Budára, gazdáját is visszatértnek gondolván. A' zsidó mindazáltal végkép elmaradt. Neje tüstint zajt támaszta, mert mintegy 40—60 ezer forint volt férjénél pénzben 's diszmüvekben; de néhány napig minden kutatás süker nélkül maradt; f. hó 26dikán mindazáltal, mint mondják, a' budai városmajorban találtak a' szerencsétlennek holttestére. A' gonosztevők tehát, mint gyanitható, gyilkolással fejezék be rablásukat; hir szerint mindazáltal már nyomukban van a' hatóság. —

(Bihar megyéből.) Galanthai Esterházy Miklós ifjú hg, a' hgi elsőszülöttség több uradalminak beutaztok után, Munkácson, Szigeten, Nagy-Bányán, Kolozsváron és Nagyváradon keresztül, julius 17kén a' derecskei hgi uradalomba érkezvén, ennek több helységit, jelesül Derecskét, Szalontát, Sast, B.Újfalut és Kabát, az ott levő urasági majorokkal 's mindennemü nevezetességgel együtt gondos figyelemmel megszemlélte. Melly alatt valamint az ő diszes fogadtatására 's üdvözlésére mindenfelől sietett derecskei uradalombeli lakosoknak sok alkalmat nyujta, hogy magas hazafiúi érzelmekkel biró édesatyja oldalánál Angliában tanult magyar nyelven ömledező emberszerető szivét 's tiszteletre vonzó leereszkedését közelebbről megismérhessék; úgy másokban is, édes honunknak tőle várható nyeresége iránt méltó reményeket támaszta. Jul. 19kén reggel Debreczenbe ment, hol a' ns város küldöttsége által, mint ritkán tisztelhető jeles szomszéd birtokos, megelőző szivességgel fogadtatván, még délelőtt a' ref. nagy templomot 's főiskolát megtekinté, hol is a' professori karnak több tagjai őt a' könyvtár és imádság-terembe kisérték 's a' felsőbb tanulók éneklő kara is kedvesül lepé meg; azután szappanfőző polgár Nagy István műhelyében, a' velenczei szapannal egy fokon álló (gyógyszertári) debreczeni szappanfőzés körül előforduló műteleket mutogattatá magának meg. Délután 2 órakor a' kegyes szerzet iskolájabeli szónoki és költői osztály utólsó félévi közvizsgálatján, több úri hallgató koszorújában, félóránál tovább vön részt, melly után utját Pest felé folytatta.

(Földrengés. Időjárás.) Sz. Márton-Kátán (Pest megyében) jun. 11én délután egy óra felé, nemkülönben azon nap délután két izben, éjjel pedig mintegy ötször kisebb nagyobb mértékben megmegrendült a' föld, meg továbbá junius 12kén délelőtt 9 óra tájban és 13kán ozsonnakor is. Egyéb kárt azonban itt nem okozott, mint a' ref. egyházon, lelkészlakon, 's több nagyobb házon hasadékokat 's néhány kéményomlást. A' rengés éjszak-kelettül nyugotdélnek irányzott. De nemcsak sz. Márton-Káta, hanem a' többi Káta is érezte a' földingást, sőt Tó-almás, Fényszaru 's a' Tápió melléke (Tápió-Ság, T. Szele, T. Bicske, Pánd, Kóka és Szecső is). Jun. 16kán délután ismét megujult. Egész Tápió vidékén az idő folyvást esőtlen, 's rekedt hőségü, a' mező fonnyad, a' kukoricza lankad, meggyen, epren 's kevés szilván, dión és mogyorón kivül semmi gyümölcs. A' szőlő biztat, ha szüzen érhetik meg, legjobb terméssel, mivel élet-kalangyáink vézna szemet 's tán még véznább vékaszámot igérnek. — Szathmármegyébül is azt irják a' Szamos vidékrül, hogy ott is nagy a' szárazság, a' málé (törökbuza) sárgul, széna kevés, a' fü aszott 's az aratás, hol ki nem ázott a' vetés, középszerü. Egész Magyarország esőhiány 's az ezt követő bajok miatt panaszkodik Erdéllyel együtt Pozsony és Kolozsvártól kezdve egész Brassóig, mellynek székelységi környékit jégzáporok pusztitgatják 's igy ez esztendőt áldottnak nem igen állithatjuk, mivel bármi bőven öntse is a' bor istene malasztit, e' homoeo- hydro- 's egyéb pathiai világbani annak bármint áradozó kegyelme sem képes annyi tenger hézagot kipótlani. Legföljebb a' boros szőlős gazdáknak 1834 óta folyvást csüggeteg reményiket viditandja ez fel 's uj, talán hosszu, terméketlen évsorra edzendi bágyadozó türelmöket. — Csongrád és Békés némelly részein a' birka vérben hull, némelly kunsági pusztán pedig p. o. a' kun sz. Miklósin a' ménesló tályogban; a' kukoricza egészen lekókkadt. Köles sem sok leszen, mert jobbadán léha 's laza kalászu, vagy kalászba indultakor az ömböly a' hő ütötte pörzsölte meg. A' hüvelyes gyümölcs is igy járt.

KÜLÖNFÉLE. Bajzik János kalocsai főkáptalani nprépost 's érseki helytartó jun. 25kén elhunyt jótékony és munkás élete 79dik évében Kalocsán. — Kolozsvári szinpadra jul. 11kén Déryné jutalomjátékaul „Beatrice di Tenda" dalmű került. A' jutalmazottat első megjelentekor két szép koszorúval, taps 's éljenzéssel tisztelé meg a' közönség 's ugyan ekkor sok száz példányban kiszóratott következő verssel:

„Hol te ragyogsz, a' müvészet örök rózsáji teremnek,
Ám de müvész kezeit vérzi ezernyi tövis.
Elhal a' taps, az örömriadó nép zajja lenyugszik,
Zúg az idő, 's búsan hervad az ifju virág.
Szép fiatalságban virul egy: a' müvészeti Múza....
'S mellyet a' nép fuzött, megmarad a' koszorú!"

Isőfelv. végével D. zajosan előtapsoltatván, megtiszteltetek egy gyönyörü rózsás fonadéku 's illy belmetszetü ezüst kosárral: „DERYNÉNEK, dalszinészetünk hajnalcsillagának, TISZTELŐJI. Kolozsvárott, jul. 11kén, MDCCCXXXIX.) 's czukorszelenczével (mellynek körmetszete: Érzésünk állandóbb e' csekély jelennél. 1839. Julius 11kén) 's illy beliratu aranykarikával: „Dérynének L. M. Jul. 11kén." Két felől ról hozik elő 's nyujták át ez emlékjeleket polgárlyánykák, csinos ajánló beszédek mellett. Déryné hálás érzelmeit tolmácsló szavakkal fogadá a' hozzá mutatott szeretet illy becses tanújeleit, mire viszont roppant éljen kiáltás harsant meg. Játék végin a' jutalmazott újolag előhivaték, és pedig Benzával. Kántornét is legnagyobb tetszés jutalmazza, játék közben 's végén előhivatik 's a' közszeretet legnyilványosb jeleit tapasztalja mindig és méltán. Húzamos idő óta nálunk is olly nagy szárazság uralkodik, hogy kertinkben 's mezeinken minden zöldség kiaszott, sőt a' folyton rekkenő melegség az emberek egészségi állapotjára is kártekony hatásu. E.H. — Kolozson e' napokban egy régfelhagyott akna megbődülvén, mintegy jelt adott, hogy besüllyedésétől minden pillanatban tarthatni; a' mint hogy ennek éjszaki oldalán egy házikóban lakó oláh illy jeladás által figyelmessé tétetvén, közelben legelő tehenét tüstint bátorságos helyre készült hajtani, de alig távozott lakától néhány lépésnyire, midőn a' földet lábai alatt ingani érezvén, az előtte legelő tehén, 's más házi apró állatok a' roppant zugással összeomló akna mélyibe süllyedtek. Szerencsére az ember a' süllyedés körén kivül állván még, a' bizonyos halált kikerülte. — S. Szent-Györgyön junius fogyta felé néhány fogollyal kiment az őr a' legközelebb erdő szélibe seprűágakat vágatni 's midőn e' munkafolytatásban töltött fegyverét egy fa mellé támasztotta, 's maga a' tisztán buzogó forrás fölébe hajlék szomját enyhiteni, ekkor a' gonosztevőkegyike fegyverével a' hajdúőrt tarkón üti, egyen kivül mindnyája megrohanja 's majd halálra sebzi. A' részvétlen fogoly, e' borzasztó tett tanuja, zajt üt, mire lármaharangok kondulnak meg, a' néptömeg összeözönlik az elillantakat fürkészendő — kik még azon héten mind elfogattak, 's kétszeresen szenvedik érdemlett büntetésöket. — F. jul. 5kén Kászon székben keblezett jakabfalvai határon, hol a' természet szirtormokkal gazdag pompás müveit pazarul halmozta össze 's regényes hegyek fenyűkkel boritott aljában a' már több év óta látogatott 's gyönge tagokat bámulásig erősitő savanyuviz buzog,

(kászon-impérfalvi Balási József kir. táblai biró tulajdona) miután már 13 ház, vendégek befogadására, felállittatott, a' most oda sereglett 92 szám. ból álló több jeles családot magában egyesitő társaság szemei előtt, varázsképen tünt elő a' magos szirtközépből kiömlő édes forrásviznek, melly jelenig mormogó folyásával csak a' fülnek szerze gyönyört, Prisznitz gyógyintézet módjára, két ölet meghaladó magosságróli lehozása. Az emberbarát jóságát méltányolni tudó vendégek örömük 's hálájok egyesülve, három mozsár álgyu meg nem szünő durrogása, pompás röppentyük (rakéták) égfelé bocsátása, az egész hely kivilágitása 's folyvásti zenével, miután többen az olly magasról lezomborgó vizütést kiállották, siettek köszönetjöket nyilványitni, az ott családostul jelenlevő tulajdonos urnak, azon jóságért, hogy a' betegségben sinylők vigasztalására ezen módot előállitni szives volt; miért hálás köszönetét nyilványitván a' derék ur, szives volt jövő évre több zuhany 's emberi lak előállitását igérni. E. Hl. — Komárom várost király ő fels. látogatván, a' várépitésre nézve uj intézkedéseket tőn. Mint hallik ismét 5 milliót rendelt reá; a' vágó- 's barát-utcza máris becsültetés alatt van, miután azokat terv szerint egészen térré változtatják. A' város nyugati részén fekvő kalvária máris döntő félben van. Hasonlag a' vág- és győri dunát összekötő csatornához nemsokára kezdenek, minek következtiben a' város egész sziget leend. A' városiak épen nem panaszkodnak e' változtatásokon, miután a' kir. kincstár gazdagon fizeti a' megbecsültetett házakat. Csodálhatni azonban, hogy a' Duna jobb oldali sánczokra igen alkalmas monostor eddigelé a' tervben még nincsen. H. T. — Továbbá

A' minapi lapunkban emlitett romai köoszlopon köv. felirat olvasható: IMP. CAE. SEP TIMIO. SEVERO. PIO. PERTIN. ARAB. ADIAB. PARTH. (arabici adiabenici parthici) DIVI. M. FILI. COMMODI DIVI. ANTONINI. PI. NEPOTI. DIVI. HADRIANI. PARTH. ABNEP. (Abnepoti) DIVI. TRAIANI. PARTH. ABNEP. DIVI. NERVAE. MD. NEP. IMP. XI. TRIB. POTEST. VI. COS. II. PRO. L. SE. IMPERATORI. M. AVRELIO. ANTON. AVG. LVCIO. SEPT. SEV. PERT. AVG. NEP. I DIVI. ANTONINI. PI. PRONEP. (Pronepoti) DIVI. HADRIANI. ABNEP. DIVI. TRAIANI. PARTH. ET. DIVI. NERVAE ADNEP. ET. (*Divi Getae*) — ez le van vájatva, hihetőleg Caracalla által) CVRANTE. TIB. CLODIANO. LEG. AVG. GEM. (Geminae) (*AB. AQ.* — ezek közül csak az A és Q-nak fele látszik) M. P. X. (ab Aquinco mille passus decem.)

Közlő a' fenirt magyarázatokon kivül még ezeket jegyzi meg: e' mérföld-jelelő Kr. után 199dik évben állittatott fel Pesten, de nem, a' Ferencz külvárosban, hanem a' Terézia-városban, a' „három dob“ utczának város erdeje felé meghosszabbitott részén, Ramazeter, (előbb Kunz-) háztelkén. Itt találták ezt az idén, midőn a' tavali árvizben összeroskadt ház romjait széthányták, a' föld alatt egy ölnyire. Innen elvitték a' királyutczába, hol együgyü kömivesek épen egy épülő ház kapuja szegletköveül akarták befalazni, midőn véletlenül Pfeffer pesti választó polgár 's a' Dunafürdőház tulajdonosa, arra menvén azt, felig már bemázolt alakban, kiváltotta, 's házához vitetvén megtisztittatta, 's mentette bárdolatlan kezektől. Szándéka annak egy különös márványtalapot készittetni, 's ha a' nemz. Muzeum uj épülete elkészülend, ennek vele ajándékul kedveskedni. — A' polgári uszóiskola azidén katonai kormányra bizatván, olly keresetté lön, hogy még egy másiknak, ez emlitettnél följebb (a' dunai hideg fürdőn tul) fekvőnek, felállittatását is szükségesnek látta az igazgatóság. Ez utóbbiban a' kezdők tanittatnak; a naz kizárólag a' szabadon uszóké. Déli órákban mintegy 85—90 kisassz. gyakorolja itt magát uszásban. Vasárnapokon a' gyakorlott uszók kirándulást tesznek a hid alatt-le, 's Gellérthegy ellenében a' pesti parton szállnak-ki. — A' soroksári ut mellett fekvő „tábori kórház telkét 2,000 fával ülteté-be a' katonaság, azt sétánnyá alakitandó; hantpadokat is készitett 's a' homokot fűmaggal veté-be. Az ültetvények és gyep szemkecsegtetőleg virulnak, és a' Pestre jövőnek ez oldalról kellemes látványt nyujtanak. — A' budai várban is több meglepő csinositás történik. Az ugy nevezett jezuita-lépcső (nihetőleg azon titkos ut, mellyen Bornemisza Tamás intézkedtéből Révay magyarainak a' várba kelle nyomulni) a' paroch templom mögött, mellynek sötét, nyaktörő, tekervenyes kanyarulatin fényes délben is csak tapogatva haladt a' várba fel vagy onnan leszándékozó, — egész változáson ment keresztül, 's most kényelmes uttal kinálkozik. A' fejérvári kapu bal oldalán elnyuló várbol' (kasemate) a' gyalogok számára átjárássá alakittatott. A' pattantyús laktanya előtt egész hosszában járda készült. A' várkapun kivül 's belül álló ut melletti falak javitás alatt vannak, s a' fal mellé is egy oldalra járda jő. Hasonló járda készült-el a halász-városi katonai élelemtár előtt is. Most a' vár keleti oldalán készült félkör alatt uj ültetvény névvel egy uj térszabályozáson dolgoznak; e' téren, mint szintén a' félkörön is, jövő sz. István ünnepén, három katonai hangászkar fog egyesülve zengedezni. Az uj ültetvénytéri ásás közben egy fejér márvány oszlop-főre találtak; mellyen Corvin Mátyás czimere látható. E' becses régiség a' várerősitési épület udvarába vitetett. — A' Zemplény és Abauj megye közt határvonalul elnyuló Dargó hegyen keresztül, Ránkra (fürdőhely) vezető nagyszerü ut van készülőben. — A' Pétervár és Zarskoje-Selo közti vasuton iramszarvasokat fognak a' kocsik elibe, 's illy előfogatú kocsik sebesebben haladnak, mint a' mozgonyok által vonottak. — A' Pestre is lejövendő indus devadasi bajaderek f. jul. 17kén adák Bécsben, a' wiedeni szinházban, első mutatványukat, hol meglepő volt Rangoun bajader végdarabja, mellyben 9 egész perczig (minutumig) 35 láb hosszu muszlinnal keringvén, körülforogta közben minden egyéb szer járulata nélkül egy pálmaágon ülő csinos jó képü galambot alakitott. — A' műipar mind inkább kezd virág zni fővárosunkban: bizonyitja ezt a' téglavetés körül uralkodó élénkség is. Ugyan is Mayer ügyvéd Rákos patak melletti telkén Angyalmezőn (Engelsfeld) álló három téglavető helyén, az idén 7 millió téglát szándékoznak készitteni. Reg. Sp.

(Változások a' cs. k. hadseregnél.) Előlépettek, ezredesbül vezérőrnagygyá: Stürmer Károly b., Nostitz gr. 7 sz. könnyülovas ezr.; alezredesbül ezredessé: Schwarzburg-Rudolstadt Adolf hg, Nostitz 7 sz. könnyülovas ezr., az ezredben. Őrnagyokbul alezredesekké: Schütte Adolf, Rothkirch gr. 12 sz. gy. ezr., Paumgartten b. 21 sz. gy. ezr.; Chiz Zolla Pal, Nostitz 7 sz. könnyülovas ezr., az ezr.; Degenfeld-Schonburg Auguszt gr., Fleischer b. 35 sz. gy. ezr., főhadikormányszéki segéd Csehországban, hasszlai és rajnai Emil hg 54 sz. gy. ezr., hivatala megtartásával. Zichy-Ferraris Viktor gr., Toscana nhg 4 sz. vasas ezr., a' cs. kir. követségnél Romában, az ezr., 's hivatala megtartásával; kapitányokbul őrnagyokká: Tomaselli József, Paumgartten b. 21 sz. gy. ezr., Richter 14 sz. gy. ezr.; Jablonczky Gusztáv, az árkász testtől ugyanott; Bullatovich József Leopold fhg 53 sz. gy. ezr., pétervaradi helyőrnagygyá. Strachwitz Károly b., császár 1. sz. könnyülovas ezr. parancsnoka 's kamraelnök Károly Ferdinand cs. kir. fhg udvaránál, e' hivatalától saját kértére fölmentetvén, Hohenzollern hg 2 sz. könnyü lovas ezredbe soroztaték, 's helyébe Wengerszky Eduard gr., Paumgartten b. 21 sz. gy. ezr. parancsnoka, lépett. Rousseau Leopold, Paumgartten b. 21 sz. gy. ezr. másodezredes, parancsnoka lőn ez ezrednek. Harbuval és Chamaré József gr., szardiniai kir. 5 sz. huszárezr. őrnagy, szolgálattevő kamrássá nevezteték ki Ferdinand főhgnél, Ferencz modenai főhg másodszülött fiánál. Röhlein Ferencz, Paumgartten b. 21 sz. gy. ezr. őrnagy, Borosini gránátos zászlóalj parancsnoka lett. Ehrnstein Károly b. alezredes, graetzi városparancsnok, és Soldati Kajetán, a' paduai rokkantak háza parancsnoka, ezredesi rangot kaptak. Nyugalmaztattak: Wania János, vezérőrnagy, a' magosb vezérőrnagyi nyugdijjal. Őrnagyokbul: Kegeln Ferencz, az árkásztettől, és Deuschinger Mihály, 14 sz. gy. ezr., alezredesi ranggal; Rosenberg-Orsini Frid. gr., Károly főhg 3 sz. dzsidásezr.; kapitányokbul: Gering József, Károly fhg 3 sz. dzsidásezr.; Tour Ferencz, Fleischer b. 35 sz. gy. ezr., Payer János, császár vadászezr.; Winkler József, a' 3ik pattantyus ezr.; Gerstenkorn Ferdinand, a' dalmát őrpattantyus kerületből, mind őrnagyi ranggal 's nyugdijjal; Budischowszky József Hermán, Richter 14 gy. ezr.; Dietrich Ferencz, Hoch- és Deutschmeister 4 sz. gy. ezr.; Benvenutti Ferencz, Wimpffenn b. 18 sz. gy. ezr.; Knezich Fülöp, a' sz. györgyi 6 sz. gy. határőrezr., mind őrnagyi ranggal. Wrazfeld Szaniszló József, és Bongard Ferdinand, nyugalmazott ezredesek, megürült őrzsébet-terézi alapitványba lépték. Külrendeket 's azok elfogadására és viselhetésire legf. engedelmet kaptak: Grünne Fülöp gr. lovassági tábornok és főudvarmester Károly cs. kir. főhgnél, a' kir. szicziliai sz. Január rendet; Piret de Bihain Antal b., vezérőrnagy és kamraelnök Albert cs. kir fhg udvarában, a' kir. szicziliai Ferencz rendet; Dubois Ferencz mainzi helyezredes, a' hassziai nhgségi Lajosrend másodosztályu nagykeresztjét; Burdina Ferencz, kapitány a' 12dik vadászszászlóaljnál, a' pápai sz. Gergelyrend kiskeresztjét. —

Amerika.

Ujyorki, jun. 19eig terjedő hirek szerint az egyesült statusok népinél is nagy érdeket gerjeszte az Angliában szándékba vett olcsó 's egyenlő levéldij. Kendall főpostamestert felszólitják hirlapokban, miszerint teljes figyelmet fordítson e' tárgyra, melly hihetőleg a' legközelebb ülésben szőnyegre kerülend. — Charlestonban ismét kiütött a' sárga láz, de nem nyugtalanitó mértékben. — Ujyorki magányos irat következtiben husz, Ejszakamerikában készült 's ottani tisztekkel ellátott hajó üz rabszolgakereskedést. Utlevelök a' Havannahban székező éjszakamerikai consultól ered. Ugyanazon irat Braziliából is közöl hireket, melly szerint a' britt czikázók az általok elfoglalt rabszolgahajókrul megszabaditott feketékkel vétkes visszaélést üznek, 8 évre fejenként 's évenként 5—5 font sterlingért adván haszonbérbe. Az illy barnák közül ritka éri megszabadulási idejét, mert kávétermesztésre használják őket, mi az egészségre igen ártalmas. —

Spanyolország.

(Cabrera levelezése a' trónkövetelővel.) Madrid, jul. 6ikán: „A' királyné hatósági egy küldöttjét fogák el Cabrerának, ki 14 hivatalos sürgönnyel volt indulóban a' trónkövetelő főhadiszállása felé. Két igen fontos tartalmút egész terjedelmiben közöl a' mai Gaceta. Kiviláglik ezekből, mikép Cabrera és a' trónkövetelő közt titkos levelezés létezik, 's hogy Cabrera árulónak tartja Marotot és Arias Texeiro egészen rokon érzelmekkel Cabrera körül tartózkodik. Az első levél Cantaviejából van a' „királyhoz“ intézve Cabrera által, 's többi közt ezeket foglalja magában. „Ámbár én, mihelyt értesültem az azon tartományokban történt februári eseményekrül, legvalódibb értelemben láttam át a' zendületazon merényit, miket a' gyalazatos ellenség már nem tuda fegyveres erővel támogatni, 's mikről valamint korábbi események, ugy elfogott levelek által is előre valék értesülve; mégis ujabb erősülést nyert véleményem Balmaseda és Alvares Arias jelentéséből. Barátom, Arias Texeiro, kit nagy örömemre épen most láték, minden tudomásra méltót közle velem, és szivem, melly előbb fájdalomtul feszült azon méltatlan bánásmód miatt, mellyet olly fejdelemnek kelle szenvedni, ki minden tekintetben tiszteletet és szeretetet érdemle, legmagasb örömre gyuladt utóbb, midőn tőle hallám föls. kir. parancsát, azon egyetlent, mellyet teljesitni fogok.“ Ezután biztositja hűségérül a' trónkövetelőt, és igy nyilatkozik: „Ugy látszik, hogy isten hatalmas karjával segiti a' híveket, kik fölségedet itt 's Cataloniában olly buzgalommal szolgálják, melly kárpótlásul lehet fölségednek az éjszaki tartományokban történt eseményekért, mellyek bizonyosan rendkivül busiták föls. szivét. Egyszersmind szerencsém van tudatni fölségeddel, mikép hadsergem tiszta illy szédelgésektül. Azon események közül többet titkolni törekvém itt 's ha kir. parancs fog hozzám érkezni, melly az általam kimondott hűségi érzelmekkel ellenkezik, vagy melly bár legkisebb mértékben fenyegetné is szorongatással föls. korlátlan jogait, tehát nem fogom azt teljesiteni, mig titkos, bizalom-gerjesztő, vagy más semmi kétkedést nem engedő uton, föls. szabad akaratjáról leendek értesülve. Espana gróffal egyetértésben állok, 's e' baráti viszonyokat még szorosbakra szándékom huzni, mit leginkább ugy eszközlendek, hogy némellykor segitem katonai vállolatit. Nem akarok tovább fölséged terhire lenni; de ismételnem kell, hogy Cabrera föls. leghűbb alattvalója, 's hogy e' hadseregnél számos szurony áll készen föls. minden szabad akaratja végbehajtására; ne féljen tehát föls. semmiféle ellenségtül, mert isten segitségivel nem sokára Madridba reménylem vezethetni fölségedet, hol nyugottan 's megszabadulva mind azon aggálytól, melly jelenleg királyi és jámbor szivét szomoritja, teljes szabadsággal fog föls. uralkodni, mint egészen független fejdelem.“ Másik levelet Arias Texeiro intézi a' királyhoz Cantaviejából jun. 21kéről, mellyben jelenti, hogy Catalonián keresztül jun. 6kán Cabrerához érkezék, ki a' februári szomoru eseteket mindenkor helyes szempontbul tekinté 's el fogja nyomni a' zendülést. Utóbb ezeket irja: „Vigasztalja magát fölséged illy nagy szomoruságban. Az ur és legszentebb anyja erőt adandnak fölségednek, hogy nem fog legyőzetni az árulás törekvési 's gyalázatos szenvedélyi által. Föls. nálam jobban tudja, hogy arra hallgatni egyenlő a' megbukással. Föls. tudja, mennyit szenvedhet el az ember, 's én meg vagyok győződve, miszerint föls. semmi körülmény közt nem fogja magát használtatni olly föloldhatatlan kötelezésadásra, melly végromlást okozna ügyének, minők példaul: közbocsánat, a' zendülés kölcsöneinek megismérése, 's idegen hatalom iránti lekötelezés a' Madridban követendő rendszerre nézve. Jaj fölségednek, 's mindnyájunknak, ha kormánypálczájára békót enged vettetni! Csak addig számolhat fölséged diadalra, mig hű marad azon elvekhez, mellyek által magát eddig vezéreltetni engedé. Cabrera és Espana isten segitségivel valamennyi ellenségét legyőzendik. Méltóztassék föls. parancsolni, 's vakon fognak itt mindnyájan engedelmeskedni, veszélytül nem rettegve, mit a' zendülés minden merénye sem fog gátolhatni.“ Ezután leirja Cabrera sergeit 's kéri a' trónkövetelőt: ne hinne azoknak, kik Cabrera ellen szavalgatnak; ő egyébiránt állandón Cabrera mellett fog maradni 's mindenkor hiven tudósitandja a' királyt a' történendőkrül. —

Anglia.

(A' peerszéki küldöttség ő föls. előtt.) London jul. 12kén: „Tegnap délutáni 1 órakor összeült a' lordok háza, 's rövid tanácskozás után megindult a' nagy számu küldöttség Buckingham-palota felé a' canterburyi érsek inditványa következtiben elfogadott kérelem-fölterjesztésre, melly az alsóháztól megajánlott nevelésköltség visszautasittatását kivánja. Az alázatos kérelmet roppant számu küldöttség vivé a' canterburyi érsek vezérlete alatt pompás hintókon a' királynéhoz, ki, ministereitől és más magos tisztviselőktül környezve, fogadá azt el a' trónteremben. E' rendkivüli látvány tömérdek kiváncsi nézőt csalt azon utczákra, miken a' peerek hintósora keresztül vonult. A' palota közelében sok száz aljasb osztályu ember volt fölállitva, tory alsóházi követek vezérlete alatt, kik mindenkor intettek a' népnek, mikor kelljen tetszést 's mikor gúnyt nyilványitnia. A' toryk kevés hasznot huzhattak e' tettükből, mert tapasztalniok kelle, hogy a' kir. palotában szenvedhetlenekké tették magukat. A' küldöttség mintegy száz tagból állott 's következő választ nyert a' királynétól: „Illőn méltánylom Önök buzgalmát, mylordok, a' vallás, 's gondoskodásukat az uralkodó egyház iránt. Én mindenkor kész vagyok a' lordok házának tanácsát és segélyét elfogadni, 's ajánlásukat olly figyelemmel tekinteni át, minőt házok tekintete érdemel. Egyszersmind nem fojthatom el az iránti sajnomat, hogy Önök most illy lépést tartottak szükségesnek. Legyenek meggyőződve, miszerint én, mélyen áthatva a' reám ruházott kötelességek érzetétül, 's különösen az uralkodó egyház föntartása iránt, az alkotmányszerüleg rám bizott hatalmakat mindenkor e' szent hivatás teljesitésére fordítandom. E' mély kötelességi érzetben jónak találtam titkos tanácsombul választmányt nevezni ki, melly őrködni fog az alsóháztul ajánlott nevelési segélyköltségek hová fordittatására. E' választmány munkálkodásiról jelentés fog évenkint parliament elibe terjesztetni, 's igy a' lordok háza is szabadon fog fölötte itélhetni. Szilárd meggyőződésem szerint, ugy fogják Önök majd találni, hogy a' rendelkezésimre bizott pénz szigoruan fordíttatik azon czélokra, miket előmozdítani az alsóház jónak talált, hiven őrködvén egyszersmind az illető megbizottak a' lélekismeret és uralkodó egyház jogai fölött." A' hosszacska beszéd rövid értelme ez: „A' mit Önök nemes lordok, itt mondanak, igen szép és jó ugyan; de azon tanácstól, mellyet nekem adának, valóban megkiméllhették volna magukat; én ismérem kötelességimet, 's teljesitni fogom is azokat. A' sükert annak idejében látni fogják Önök." E' választ természetesen a' ministerek adák ő föls. szájába, mert hisz ők felelősek a' rendszabályért; de a' „kis hölgy" olly jó akarattal 's valódi nyomadékkal mondá azt el, hogy épen nem kétkedhetni, miszerint igen meg volt elégülve tanácsadóival. A' peerek hosszu arczczal tértek vissza 's utközben nem a' leghizelgőbb fölkiáltásokkal üdvözlé őket a' nép. —

(A' népalkotmányi kérelmet elmellőzi az alsóház. Elegy.) A' jul. 11ki alsóházi ülésben, midőn a' ministerség inditványt tön a' canadai törvényjavaslat vitatásaul választmányi alakulásra, Molesworth maradandólag kivánta meghatároztatni Canada állapotjat, mit hosszasb vitatás után 223 szóval 28 ellen mellőzött el a' ház. A' ministeri inditvány egyes czikkei tetemes többséggel mentek keresztül a' választmányon. 12ikén Attwood tanácskozás alá kivánta vétetni az általa benyujtott nemzeti kérelmet, mivel csupán ezen eszközzel nyugtathatni meg a' dolgozó osztályok ingerült elméit. A' ministerek ellenzése mellett 235 szóval bukott meg 46 ellen ez inditvány. Egy nappal azelőtt felszólitást intéze a' birminghami chartistákhoz Attwood, mellynek jelmondata: „Béke, törvény, rend, egyesülés." E' városban az utóbbi zavargás után semmi nem háboritá a' közcsendet; Manchesterben 's az éjszaki vidékeken ellenben nagy ingerültség fejledez a' dolgozó osztály közt. Labouchere, gyarmati titoknok jelenté, miszerint Colborne canadai kormányzótul hivatalos sürgönyök érkeztek, mikben tökéletes megegyeztét fejezi ki a' canadai törvényjavaslat azon czikkével, melly 1842ig függeszti föl az alsócanadai alkotmányt. — A' kormány két mérnököt küld Amerikába a' Maine és Ujbraunschweig tartományok közti pörös tér fölmérésire, mi alkalmasint gyorsan és Anglia böcsületéhez illőn döntendi el e' régóta villongási tárgyul szolgált kérdést. — Az angolok helyzetét komoly fordulat fenyegeti Indiában, ha Rundsit Singh csakugyan meghal, min többé már nem is igen kétkedhetni. E' halálozás esetén az angol sereg azonnal átlépend a' lahorei birtokba, 's majd csak e' lépés és a' shikek kipusztitása után szólhatni határzottabban az indiai ügy tulajdonképi helyzetéről. Hogy összeesküvés létezik Indiában 's hogy azt leginkább nepali es perzsa befolyásnak kell tulajdonitani, az bizonyos; de mikép lehessen azt gyökerestül kipusztítani, az iránt még magával sincs tisztában a' keleti társaság. Rundsit Singh halála minden esetre elhatárzó leend e' tekintetben. —

Franczia ország.

(Vázlata az utóbbi pairszéki üléseknek. Elegy.) Paris 12kén: „A' karzatról 6—8 lábnyi mélységben láthatni, körded alaku fülkében (Niesche) a' vádlottakat, egészen körülvétetve rendőrök által. Minden vádlott két izmos rendőr közt ül 's egészen elenyészik mellettük. A' vádlottak előtt ügyvédeik ülnek, a' terem felé fordulva. Öltözetük a' franczia protestans papokéhoz hasonlit, 's fekete reverendából és magas bársonysipkából áll. Ez ügyvédeket keskeny folyosó választja el a' pairek első félkör sorától. Ott, hol a' közép van, 's hol a' félkör alakzat miatt kissé tágabbul a' pairek felé, a' tanu áll arczával a' pairek, háttal pedig az ügyvédek 's vádlottak felé fordulva, 's mindenkor drámai jelenést képez a' kanczellár e' mondása: „Tanu forduljon Ön vissza. Vádlott, álljon fel Ön. Tanu isméri Ön ezt, vagy ezt?" A' tanu, irnok és ajtónok közt áll. Az előbbi, ki előtt asztalka áll irószerekkel, azonnal följegyzi a' tanu nevezetesb vallomásit. Több tanu zavartnak látszik a' főrangu gyülekezet előtt 's csak tétovázva képes válaszolni, más pedig gyönge hanggal bir, 's végre még az is bizonyos, hogy nem minden franczia született szónok; ennek következése az, hogy az irnok tüstint ismételni tartozik hangosan az egész vallomást. A' fülkéhez jobbra az első pairszék mellett külön álló magaslaton ül a' pairszéki elnök, Pasquier kanczellár, balról pedig a' három törvényszéki tiszt, mint személyesitői a' kormánynak, mindhárman skárlát köpönyegben. Pasquier idős férfi már, ki azon felül olly gyönge látással bir, hogy a' vádiratot szemüveggel olvasgatja, a' vádlottakat pedig távcsőn méregeti; de hosszas évsoron át nagy elnöki jártasságot szerze magának 's jól tud beszélni, ámbár hangja napról napra inkább kezd hanyatlani. A' pairek, kik közt számos köszvényes és tökéletesen mankóra csuklott is találtatik, egészben véve nagy figyelmet mutatnak 's kétes esetekben még személyesen is tudnak kérdéseket tenni. Hogy ez urak közül számos elszunyad az unalmas tanuvallatások alatt, és szunyadás után némellykor fontos jeleneteket is alvással hagy elmulni, azt nem tagadhatni; de ugyan ki küzdhetne a' hatalmas természettel? Általányosan véve azonban méltóságos tekintetü a' pairszék. A' pairek egyenruhája ez: arany himzetü kék kabát csillaggal 's rendjellel, mert ez talán egyiknél sem hiányzik 's némi ünnepélyességet ad az egésznek. A' franczíák mindazáltal keveset gondolnak az illy ünnepélyiségekkel, 's azért ők szabad és elfogulatlan bánásmóddal rontják meg az illy valamicskék hatását. A' vádlottak közül Barbés ad szint az egész pörnek. Minden kiváncsiság 's részvét csak őt tudakozza, 's tartása csakugyan érdemes is arra. Ő jó termetü szép férfi. Szilárd arczkifejezése azon büszke komolyságot kölcsönzi tekintetének, melly mindenkor hatást szokott szülni. Még azok is, kik nem osztakoznak politikai véleményiben, nyiltan igy szólnak: „C'est un homme fort," 's tudjuk, mennyire szokás Franciaországban illy kifejezés előtt meghajolni. Martin Bernard, rangban 2dik ugyan, de külseje nem bir semmi érdekkel. Ő és Barbés közönyes megvetéssel néznek a' többi vádlottra, mint elkopott műszerekre, 's ezek mindenkép törekszenek kiszabadulni a' hinárból. Delsade, mint valódi veszélyes gránátosa a' zendületnek, minden jelenlevő figyelmét leginkább magára vonja a' két főnök után. Közönyiség álarcza alatt minden szavára legnagyobb figyelemmel hallgat minden tanunak, hogy alkalmat lelhessen ujabb hazugságra 's kedvező fordulatra. A' zendület e' vállas harczosa mellett egy fölserdült gamin (utczaficzkó) személyesül a' fiatal Lemiéreben, komoly arczkifejezéssel, 's mellette a' valódi makranczos megtestesült gamint láthatni Martin személyében. Mind kettő mezitelen állu suhanczhoz hasonlit, 's mind kettő mint tapasztalt bajnok küzde. Lemière tökéletes szónoki 's hevenyészi tehetséggel birván, a' parisi szemtelen utczaszónoklattal igen sok bajt okozott az elnöknek, mert védelmi beszédje megtámodhatlan volt, Martin pedig tagadás helyett nyiltan 's kaczagva mondá el utczai öldöklésit, mintha lovagi kaland volna szóban, melly csak bücsületére válhatik, 's mintha csupán az forgana kérdésben: vajjon volt é elég bátorsága vagy nem? Ő nem is ragaszkodik párthoz, hanem, mint mondá, szinházba ment, lődözést hallott 's mivel különös kedvelője minden zendülési zavarnak, tehát oda ballagott, hogy majd kissé körülnéz; de a' divatos lovagi kaland ragályos, a' fiút golyó érinti, 's „Ugyan elnök ur, nem voltam é aztán kénytelen?" kérdé vidorul az elnököt. Mellette ül, mint a' szerencsétlenség 's ostobaság vastag példánya, szomoruan, konokul, a' szegény áldozat, az öreg Miallon, nyakig kopott bársonymellénybe gombolva. E' boldogtalan, ki isten tudja, milly véletlenség vagy pillanatnyi ingerültség következtiben jutott a' zendülők közé, egész böcsületességgel czéloza néhány pillanatig egy altisztre 's halomra lövé a' végrehajtó hatalom szegény szolgájit. Valóban borzasztó e' szegény ember tekintete. Vallatásnál zokogott a' jámbor 's egészen magán kivül volt. A' nagy udvarban alant pompás diszhintók várnak a' pairekre 's a' Szajna tulpartján vidor élet uralkodik, mintha minden legszebb rendnek örvendne, holott a' vallatások egészen ellenkezőt tanusitnak. — A' Moniteur jul. 6ról ezt irja Perpignanból: „A' spanyol határszéleken 6 köteg salitromot kobzott el a' rendőrség; a' nevezett mennyiség a' cataloniai carlosiaknak volt szánva, minek következtében igen szigoru rendszabályokat kapott a' csempőrség e' visszaélések hathatós gátlása iránt." A' kereskedési minister következő iratot intéztete a' Gironde megye ispánjához: „Terjesztheti Ön, mikép a' kormány nem fog lemondani a' tengeri kikötők érdekeiről, 's hogy folyvást megmaradand korábbi nyilatkozati mellett, tudván miszerint az 1814-ki törvény által vámcsökkentést van joga parancsolni. A' kormány e' joga használhatását ugy tartja fön magának, mikép azt a' jelen ülésben előfordulható körülmények kivánandják." — Joinville hg a' Vurla melletti szigetekre érkezett. Lalande, ellenhajóvezér, még folyvást előbbi helyén horgonyoz. — Jul. 10kén a' Concorde téren Parisban nagy tolongás támadt 's mi okozá ezt? Nyolcz, naptól barnult, szegény asszony, kik közül mindegyik motyót czipelt hátán 's gyermeket karján. Hogy ez elsoványult szerencsétlenek távulról jövének, azt mindenki könnyen átláthatá; de beszélni nem tuda velök senki. Egy városi altiszt, ki Spanyolországban is szolgált, beszédbe bocsátkozék velük, 's megtudá tőlük, hogy spanyol asszonyok, kik, miután férjeik és vagyonuk a' polgárháboru martaléki lettek, Franciaországban határoztak menekvést keresni, 's Parisba vándorlottak. Az egész hosszu uton csak 34 frankot költöttek. A' rendőrhivatalban ételt 's ápolást nyertek egy éjre a' szerencsétlen asszonyok. — A' Constitutionnel 's Messager örömmel közlik Rumigny kineveztetését madridi követté, a' Messager különösen igy nyilatkozik: „Rumigny, mint a' juliusi kormány képviselője mindenütt érdemes szerepet játszott. Schweizban igen szerették őt. Reményljük, miszerint Madridba küldetésébül kedvező fordulást jósolhatni az alkotmányos pártnak Spanyolországban." A' Commerce mindazáltal nem osztozik e' véleményben, 's udvar emberének nevezi Rumignyt, azon megjegyzéssel, hogy Lajos Fü-

köp mindenkor hajladósággal viselteték a' trónkövetelő iránt. — Jul. 11kén az 1840iki költségvetés vitatása volt folytatandó, de a' követek nem igen mutattak kedvet szólásra, noha illy óriási mennyiségü pénzt még alig kivántak eddig a' ministerek. Csupán a' külügyi hivatal költségire történtek némi érdekt-len szóváltások. —

(Következmrai ülések. Elegy.) A' jul. 11iki következmrai ülésben a' tunisi ügyet hozá szóba Auguis. Francziaország 18 millió frankot követel az ottani kormányzóságtól. A' szónok emlité, mikép a' franczia kormány és bey közt hosszasb ideig folytak alkudozások, egy franczia kereskedőtül a' bey által törvénytelenül kicsikart gyémánt miatt. Ha e' 18 millió követelésinél sem lépend föl határzottabban a' kormány, ugy sokáig fog várhatni pénzére. Soult tábornagy azon nyilatkozattal vigasztalá a' kamrát, miszerint a' tunisi franczia ügyviselő leghatárzottabb parancsokat kapott ez ügy buzgó előmozditására, 's hogy néhány nap óta tunisi meghatalmazottak tartózkodnak Parisban, a' bey résziről, kik előtt ismételve jelenté ki követelésit a' kormány. Ezek már elhagyni készülnek Parist 's azon hirt viendik uroknak, mikép Francziaország jogai 's követelésiről semmi áron nem fog lemondani. A u g u i s azon kérdésire: milly lábon áll Francziaország követelése Belgiumon? azt válaszolá a' tábornagy, miszerint a' kormány eddig nem akará nagyon sürgetni a' fizetést, mivel várni kelle, mig Belgium, mint valódilag megalapitott ország tünnék föl. Miután pedig ez már csakugyan megtörtént, tehát követelni fogja pénzét Francziaország. Mi Francziaország igényit illeti azon 12 millió frankra, miket egykor a' szász királynak a' vielicskai sóbányákra kölcsönze 's mellyek most Russziát terhelik, nyiltan kimondá a' tábornagy, hogy eddig minden alkudozása süker nélkül maradt e' tárgyban Russziával. Laffitte határzottan kivánta, hogy komolyan szólitsa föl a' kormány fizetésre Russziát. Mermilliod kérdé: milly sükere volt Francziaor. követelésinek Belgium ellen, azon károk miatt, miket a' franczia kereskedők az antwerpi áruraktár elégtekor szenvedtek. Sajnosnak mondá többi közt a' belgák hálátlanságát, kik annyi köszönettel tartoznak a' franczia népnek 's mégis olly hálátlanok. Soult válaszából csak annyit lehete kivonni, hogy Belgium kielégitendi Francziaország, Anglia 's az egyesült szabad tartományok e' tekintetbeni követelésit. Mermilliod nem tuda megelégülni e' válasszal, mivel hét év óta folyvást ugyanezt kapja a' kormány anélkül, hogy Belgium legkisebb kedvet mutatna fizetésre. Mauguin: „Meg van é már erősitve a' mexicoi szerződés?“ Soult: „Bizonyosan véghez ment volna már a' megerősités; de nem rég jött Mexicobul követség Angliába, mellynek elérkeztét be kelle a' kormánynak várni. Egyébiránt a' mexicoi ügyet mind e' mellett is tökéletesen bevégzettnek tekinthetni, mert a' szerződés egy része már végrehajtás alatt van. Baudin hajóvezér 600 ezer piasztert kapott már Francziaország követelései lerovására.“ Ezután a' szerződést a' kamra elibe kivánta terjesztetni Mauguin, mit csak helybenhagyatása után monda megtörténhetőnek a' ministerelnök. Mi a' költségvetést illeti, arra nézve igen bőkezü 's könnyelmü most a' kamra, 's még maga Mauguin sem szól a' ministerség iszonyu követelési ellen, noha az egész sajtó hevesül gáncsolja e' káros következményü pazarlási rendszert, csak a' jour. des Débats szereti e' tékozlást 's igy törekszik azt mentegetni: „Vannak talán, kiket a' szavazás e' gyorsasága boszant. Mi azonban előhaladásnak tekintjük azt. Nem gondolhatni annál képtelenebbet, mint minden évben ujra meg ujra kérdésbe hozni politikai és társasági alkotmányunkat. Az egyszer meghatárzott főpontoknak hosszasb ideig kell egyenlő állapotban maradniok. Véleményünk szerint minél inkább haladnak erkölcsink, annál rövidebb 's egyszerübb leend a' költségvetés vitatása.“ E' különös nyilatkozatra ezt feleli a' Commerce: „A' kamra talán megelégszik lélekismérete lecsöndesitésire meggondolatlan szavazása illy magyarázgatásival. De vajjon leend é az ország is olly kedvező itéletü? Elhitethetni é azzal, mikép az évenkint 20—30 millióval szaporuló költségvetés annál kevesbbé érdemel vizsgálatot, minél nagyobbra duzzad? A' kamra siet, mert meleg az idő, 's hosszas vitatkozással nem akarja ezt tölteni. Ez igen személyes és önző ok. D u p i n igy szóla egykor a' követekhez: „Önök hatalmasok, mivel kezökben tartják a' kormány pénzerszénye zsinegeit.“ De ugyan mi lesz e hatalombul, midőn önként mond le előjogairól a' következmra, gyakorlatjok elhanyagolgatásával. A' Charivari igy okoskodik a' köv.kam. tékozlásáról: „A' tegnapi ülésben az alsó kam. 1 óra alatt 425,700,000 fkot szavazott meg, tehát minden perczben 7,095,000 frankot. Ki talál föl olly erőmüvet, melly illy gyorsan tudna pénzt verni?“

(Vélemények a' pairszék itéletéről.) Paris, jul. 13ikán: „A' pairszék itélete ki van mondva, 's czélpontja a' nyilványos figyelemnek. Végre fogják é hajtani Barbés ellen a' halálos itéletet? Arra biztosan senki nem válaszolhat. Mellette 's ellene számos okot hordottak elő. Politikai okul a' kivégzésre leginkább a' hadsereg elégületlenségét adják, melly szüntelen panaszkodik, hogy a' nép szabadon konczolja sorait az utczákon, 's a' tettesek mégis életben maradnak! Ez okot mindazáltal mellőzi a' pairszék itélete, melly csakugyan halálra hangzik 's ha megkegyelmez is most a' király, azért egész ijesztőségében marad fön a' kimondott itélet. Ellenben épen Barbés az, kinek kivégeztetése legnagyobb mértékben fogja fölingerleni pártját, 's a' kormány biztossága ez által hajszálnyival sem lesz erősebb. 'S ugyan akarhatja é vérrel bélyegzeni meg polczra léptét az uj ministerség 's Teste, ki maga is politikai elitélt volt a' restauratio alatt? Egyébiránt félre ismérhetlen, mikép egyesek engesztelhetlen boszukiáltozási mellett, a' népség tömege mindinkább iszonyodik a' halálos itéletek végrehajtásától, sőt egészen kitörleszteni ohajtja ezt a' hazai törvénykönyvekből. Az őrállomások mindenütt erősitvék, 's a' kormány rendkivüles elővigyázati rendszabályokhoz látszik nyulni. Barbés huga a' királynál volt Neuillyben. Lajos Fülöp igen nyájasan fogadá a' bátyja életeért könyörgőt, 's következő szókkal vigasztalá: „Én részemrül személyesen igen hajlom kiméletre; de e' kérdés megoldatása nem csupán tőlem függ. A' ministeri tanács sokáig vitatá ma reggel e' tárgyat. Határzást mindazáltal még nem hozott. Országos fontosságu okokat szükség itt méltó tekintetbe venni. Ha csak egyedül tőlem függne a' dolog, ugy tüstint Barbés megkegyelmeztetésivel térne Ön vissza Parisba. De bátorodjék Ön, 's reményljen!“

(Barbés megkegyelmezve.) Parisi legujabb hirek szerint Barbés halálos itéletét holtig tartó kényszeritett munkára változtatá a' király. —

T ö r ö k o r s z á g.

Konstantinápolyi jul. 10ki tudósitások szerint a' portánál nagy rémülést szüle Hafiz basának Nisibnél jun. 24kén megveretése, minde' mellett a' fővárosban tökéletes csend uralkodik. Chosrew és Halil basa legnagyobb munkásságot fejtenek ki; Chosrew a' szultán föltétlenes bizalmával dicsekszik, kihez trónra lépte napján intézett iratában többi közt következőleg nyilatkozik: „Téged saját jószántombul nagyvezéri fönséges méltóságra emelélek 's korlátlan teljes hatalommal ellátott helyta tóvá nevezélek és választalak, egyszersmind a' bel- pénz- és sereg- valamint általában minden ügy vezérletére bizálak meg.“ — Julius 5kén látogatá meg ünnepélyesen Abdul-Medzsid a' mecsetet, hogy szokás szerint pénteki ájtatosságát végezhesse. E' czélbul Bajazet szultán mecsetét választá 's onnan visszatértekor atyja, Mahmud szultán, sirját is megtekinté. — Jul. 6kán tartá ünnepélyes menetét a' fővárosba Sure-emini mekkai zarándok-karavánostul. A' próféta sirfedelét Skutariból török gőzösen a' topkapui serailba hozák 's ott szokott szertartással a' kincstárba tevék. — Julius 9dikén a' konstantinápolyi őserailba költözék a' szultán 's ezután mint előbbi időkben, ez leend közönségesen a' nagyuri lak. — A' kapudán basa hajósergérül még semmi tudósitást nem kaptak Konstantinápolyban a' posta elindultaig. A' porta mihelyest hirül vevé kapudán basa hajóserginek a' Dardanellákbul elvitorlaztát, azonnal a' barie-müsztesarit (a' hajósereg statustanácsosát), ki török gőzösen csak pár nap előtt érkezék a' Dardanellákbul e' fővárosba, a' főhajóvezérhez küldé vissza, hogy felvilágitaná a' talán közbejött félreértéseket 's visszatérésre birná. — Hillereau kath. érsek, szemléleti utjából, Rodostón keresztül pár nap előtt érkezék a' fővárosba, hol az egészségi állapot igen megnyugtató. —

Athenén keresztül érkezett alexandriai hirek jul. 3, 5, 's 6án a' syriai legutóbbi hadiesetekrül következőleg irnak: Alexandria, jul. 3kán „Ibrahim b. jun. 19kén tudatá atyjával, miszerint Hafiz basát, jun. 21én (pénteken) megtámodandja. Az egyiptusi sereg mozgalma jun. 17ketül következő: ugyan e' napon Szolimán b. Telsairt elhagyá 's másnap rögtön Szedzsur folyam partjához érkezék. Ibrahim basa visszatért Aintab szemléletébül 's jun. 18kán a' nevezett folyam partján szándékozott Szolimán basával egyesülni. 19én a' két sereg egyesülten Messionál (Myarnál) a' török sereggel szemközt megállapodék. 'S ez által lőn képes Hafiz basát csakugyan megtámadni jun. 21kén, mi e' nap véghez is ment, de csupán részleg, mert miután e' török táborszem jun. 20án Szedszurig visszatolatott, 21kén dühös harczot küzde a' két ellenséges lovas elősereg. A' törökök csekély veszteséggel, de nagy zavarban visszavonultak; pogyászikat, sátorjokat, 14 ágyut 's hadiszereiket az ellenségnek zsákmányul hagyva, és Nisibnél gyültek össze.“ Alexandriai jul. 5ki levél szerint pedig: „Mehemed Ali fiától azon hirt vevé, mellynek következtiben a' török sereg Hafiz basa vezérsége alatt tönkre veretett Nisibnél jun. 25kén. (A' csata-nap konstantinápolyi levelek szerint, mint mult számunkból láthatni, jun. 21dike) Többi közt igy ir Ibrahim basa tudósitásában: „Két órai álgyuzás után sükerült az ottoman táborba nyomulás és annak szétrobbantása. A' szultán csapati fegyvert 's batyujokat elhányva szétfutának. Pattantyuság, haderősitvények, sátorok, élelmiszerek 's minden táborbeli eszköz zsákmányul jutának nekünk.“ Ibrahim e' tudósitását a' nagyuri vezérnek zsákmányul ejtett sátorában irá 's legrészletesb 's körülményesb tudósitást igér atyjának a' nisibi csatáról; mi azonban még nem érkezék meg. Mehemed Ali a' szokott üdvlövéseket rendezé el, mellyek három nap egymásután reggel, délben 's napáldozat után ismételtetnek. Alexandria kikötőiben horgonyzó egyiptusi hadihajók ez üdvlövésekben mindnyájan részt vettek. Mehemed Ali biztosit, hogy a' futamlók számára aranyhid épittetik hazájokba visszatérhetés végett 's Ibrahim basa aligha üzendi őket tul az Eufráton.“ Alexandriai jul. 6ki levél szerint: „Ibrahim basa még nem küldé meg a' részletes tudósitást ugyan, hanem Aintabbul jun. 28kárul arról értesit, hogy 3 gyalog 's ugyanannyi lovas ezredet rendelt ki Urfa 's Diarbekr elfoglalására 's hogy 28kán serge többi részivel Aintabba érkezék. Callier franczia kapitány junius 23dikán Alexandrettébe jöve; másfél napig mulatott 's igy csak jun. 30kán érendheté be Ibrahim basát. Mehemed Ali ismételve biztosit, miszerint fia azonnal véget vetend előnyomulásinak, mihelyt Callier kapitány beérendi őt. —

Syriai jul. 11ki hirek következtiben Maltából érkezett franczia gőzös oda azon tudósitást hozá, miszerint az angol hajósereg (7 sorhajó, 2 fregát, 1 korvett, brigg 's hadi gőzösbül álló) jul. 4kén Maltát elhagyá 's a' syriai révpartok felé vitorlázott, több napig tartott ellenkező szél miatt azonban 10nél előbb rendeltetési helyére nem érkezhetik.

Gabonaár: Pest, julius 26dikan: Tiszta buza 164, 150, 140; — Kétszeres, 120, 110 Rozs 102, 100, 96, — Árpa 84, 80, 76; — Zab 65, 63, 60; — Köles —, —, —; — Kukoricza 126, 120, —; Köles-kása 230; — pesti m. v. garas.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szerda, jul. 31. 61ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hírek; kinevezések; magyar játékszín; acsai jégeső: kis-teleki jótékony adakozás; a' gyapjukereskedés jelen helyzete; frankfurti gyapjuvásár; Milos hg elhagyá Oláhországot; magyar tánczos és hangászok külföldön; különféle: az ó-budai elveszett Hirsch Lázár ügye; 's a' t.) Spanyolország (egyezkedési hir Madridban; 's a' t.) Anglia (felsőházi viták a' nyilványos nevelésrül; Gibson beszéde választóihoz; birminghami kicsapongás; Melbourne nyilatkozata a' birminghami zavarokrul; elegy; 's a' t.) Franczia-ország (czukorügy miatti ingerültség; adatok Barbésról; 's a' t.) Törökország (a' török hajóhad elhagyja a' dardanellákat 's megveretik; a' kapudán basa az egész hajóhaddal Mehemed Alihoz pártol; 's a' t.) Németország. Hollandia. —

Magyarország és Erdély.

Az orsz. KKok és RRek f. h. 22kei országos ülésökben a' pesti sérelem tárgyában a' Fő-Rendeknek hozzájok intézett 3dik viszonüzenetét tanácskozás alá vevén, minthogy abban előbbi nézeteiktől távozásra okot nem láttak, e' tárgyban 4ik üzenetet határoztak a' Fő-Rendekhez, kik azt 24kei országos ülésökben vitatás alá bocsátván, három rendű válaszüzenetökben foglalt nézeteikhez tovább is ragaszkodva, 4ik viszonüzenetet intéztek a' KK 's RR. táblájához.

Ő cs. 's ap. kir. Felsége szent-imrei Károlyi Lászlót, a' n.m. kir. udv. kanczelláriánál fogalmazói gyakornokot, ugyanezen kormányhivatalnál tiszteletbeli fogalmazóvá; széplaki P. Horvát Bélát, eddigelé Háromszék főkirálybirói helytartóját pedig ugyanottani főkirálybiróvá méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége f. e. jun. 25ki határzatában Medgyessy János váczi káptalani kanonokot csongrádi főesperessé, 's ugyanazon káptalannál Mericzay Antalt és Tajthy Ferencz szilágyi lelkészt kanonokká nevezni méltóztatott. —

Nádorunk ő cs. kir. fhgsége f. hó 25ikén esti 6 órakor leánya, Hermine fhgnő, kiséretében Pozsonybul Gaenserndorf felé Bécsbe érkezett. A' nevezett állomásrul 37 percz alatt jutottak a' Ferdinand éjszaki vasuton Bécsbe ő fhgségik.

(Magyar játékszín.) Hétfőn, augusztus 5kén **Lendvayné** jutalmára bérszünettel először adatik **„ECSEDI TÜNDÉR“**, regényes vigjáték 3 szakaszban 5 felv., irták Gaal és Jósika. Az előforduló tündérdal 's kar zenéjét irta Thern. Az uj diszitvényeket föstötte Engert. Reménylhetni, hogy a' két fővárosi közönség nagy számmal jelenend meg **Lendvayné** jutalomjátékára, mert eddig mindenkor világosan tanusitá, miszerint illőn tudja és szokta jutalmazni a' valódi érdemet. Egyébiránt pedig Gaal és Jósika művei sokkal ismértebbek, hogy sem magasztalásra lenne szükségök, 's ezenkül még a' díszes színi elrendezés is emelni fogja az előadás becsét.

(Magyar tánczos és hangászok külföldön.) A' müncheni napilap egyik legujabb száma ezt irja: „Ha a' stájer vagy tyroli havasi dalosok Francziaország, Anglia, Russzia és Amerika távol vidékin is tetszést és dús jövedelmet aratnak, ugy ezen magyarok (a' győri banda) kik fönséges látványul szolgálnak szép nemzeti öltözetükben, szinte számos érdemmel 's igénnyel birnak. Zenéjökben hiányzik ugyan a' harsogás és zaj; de húros hangszereiken valódi mesterek; hasonlítva azon természeti dalosakhoz, kiknek énekiben édes vágy ömlik el a' hazai havasok után, hol virányok és csermelyek, völgyek és viszhangok biztosan simulnak a' hegyek fiához. Ezen magyar hangászok is erőteljes hazájokba varázsolják hallgatóikat zenéjök sajátszerü búskomoly hangjaival, azon országba, melly annyira kitünik nemzeti ősbélyege által. Ha meggondoljuk, hogy ez emberek hangjegyek nélkül, 's csupán hallomás után tanulják 's játszák el darabjaikat, ugy valóban bámulnunk kell azon rendkivüli pontos ügyességen, mellyel mindennemü körökben és nyilványos helyeken legméltányosb megismerést nyert játékjok. Vezérük Veszter Sándor jeles magyar tánczos, ki egész Franczia- és Németországot bejárni szándékozik velük. Szerencsét kivánunk Veszter vállalatához.“ —

A' római hangászegyesület jul. 11ikén tagjai számába iktatá zongoramester 's hangszerző hazánkfiát, Liszt Ferenczet.

(Frankfurti gyapjuvásár.) Frankfurt, jul. 19ikén: „A' nkereskedésre nézve már bevégzett itteni margitnapi sokadalom egészben véve igen jó volt. Összesen mintegy hatezer mázsa gyapjut szállitottak e' vásárra 's e' nagy mennyiség egészen elkelt; még pedig emelkedett áron. Mi a' többi termesztményt illeti, azok tulajdonosi sem panaszkodhatnak. Posztó 's más gyapjuszövetek igen élénkül keltek. A' bel- és külföldi gyapotszöveteket is nagyon keresték. Selyem és félselyem áruknak szinte kielégitő keletük volt. Nyers termék is nagy mennyiségben volt e' vásáron; ezek azonban jobbadán csak csökkent áron találhattak vevőre.

(A' gyapjukereskedés jelen helyzete.) Miután a' nevezetesb gyapjuvásárok már elmultak, nem leend érdektelen rövid áttekintésit közleni az általányos sükernek, a' jövendőre nézve következhető események érintési mellett. Mi az árkeletet illeti, azt majd egészen egyenlőnek mondhatni a' legközelebb mult két évivel, ha összesen vesszük tekintetbe mind a' két évet, mert 1838ban valamivel jobb áron kelt a' gyapju az ideinél, 1839ben pedig valamivel csökkent. Ámbár hat hónap előtt mindenki még fényesb sükerre vélt számolhatni, a' most uralkodó körülményeknél fogva mégis teljes joggal állithatni, miszerint talán még soha sem voltak kedvezőbb kilátásink a' gyapjukereskedésre, mint e' pillanatban. A' kereskedési világban most nagy feszültség 's bizonytalanság uralkodik, melly visszahatásival minden árukeletre érezhető. Ennek következtében az eladás természetesen szokottnál léhább, 's az eladatlan mennyiségek mindinkább szaporodnak. 'S ugyan ezt mondhatni é most a' gyapjuról is? lettdolgok épen ellenkezőt bizonyitnak. A' fönebbi állitás szerint a' gyapjuár nem csökkent, 's mindenki eléggé jutalmazónak tekintheti azt, mihez még azon kedvező körülmény is járul, hogy minden vásáron elkeltek az oda hozott mennyiségek. Ebből egészen egyszerüen következtethetni: mikép a' kereskedés czélszerübb rendezése 's élénksége visszatérésekor még nagyobb mértékben fogják keresni a' gyapjut, mi természetesen árát is magosbra ragtatandja. Egyébiránt a' gyapjuár még magosbra emelkedését talán nem is mondhatni tanácsosnak, mert a' nyers anyag rendkivüli drágasága mindenkor pótlékszerhez nyulást szokott szülni, ez pedig természetesen tüstint érezhetőn nyomja le a' kipótolt áru keletét. Mondani fogják talán, miszerint a' gyapjutermesztés folyvásti szaporodása legbiztosb ovadékul szolgáland minden rendkivüli áremelkedés ellen; de meg kell ám jegyzeni, hogy e' szaporulás rövid idő mulva kétségkül határokra találand. Ki hazánkat csupán hallomásból vagy hibás leirásokbul ismeri, az a' gyapjutermesztésre nézve alkalmasint azon balvéleményben van, hogy Magyarország felét sem termi meg a' Németországban évenkint nyerni szokott mennyiségnek, mert általányos vélemény a' külföldön, miszerint hazánk alig bir 10 millió juhot, miről legfölebb csak mintegy 200 ezer mázsa gyapjut nyerhet. Ez állitás alaptalan, mert csupán hazánk maga, hozzátartozó tartományin kivül, legalább 300 ezer mázsa gyapjut termeszt évenkint. Hazánkat már jelenleg is Európa egyik főbb gyapjuraktárának tekinthetni, mit különös és sajátszerü körülményeknek köszönhet, mik szerint ugyanis nagy mennyiségü gyapjuval képes ellátni az idegen vevőket a' legaljasb minőségtül egészen a' leglinomabbig; 2szor, hazánkban nem olly sürgetős az eladás, mint Németország gyapjuvásár-tartó nagy városiban, mert Pesten négyszer, sőt az ugynevezett váczi és ujévi vásárral együtt hatszor nyilnak meg a' nagy raktárak évenkint; 3szor, több igen kiterjedt juhászattal biró uraság olly állapotba helyzé már magát, hogy pillanatnyi kellemetlen fordulat esetén várni is tud árujával. Méltán állithatni tehát, hogy a' kereskedés élénkebbülése emlői fogja a' gyapjuárt, 's hogy akkor dús raktárt fog nyithatni meg Eur pának Magyarország. E' következmény előjátéka még alkalmasint az idén fogja megörvendeztetni a' magyar termesztőket. Ebből természetesen juhászatink még szebb emelkedése fog származni, 's a' folyvást nagyobbuló haszon hatalmas ösztönül szolgáland a' juhnemesités csüggedetlen előmozditására, csak már belföldi bankkal 's váltó törvénnyel dicsekhetnénk! — Az uj-brandenburgi, güstrowi — hol 4900 steinbul (egy Stein közönségesen mintegy egyötödrész mázsa) 4300 stein kelt el, steinja 9—17 tallérig; — hildesheimi, hol 2355 mázsából 2245 kelt, mázsája 40—85 tallérig; kasseli, hol mintegy 20ezer stein vala eladó, 's a' finom gyapju steinja 20, középfinomé 15—18; korcsé 12—15 talléron kelt; magdeburgi, hol 12ezer jómosatú gyapju vala, 's varsói vásáron, hol 13ezer mázsa szinte tiszta gyapjut (a' tavalyihoz képest finomját valamivel jobbacska áron) szaporán vett össze a' számos kalmár és gyárnok. A' berlini, boroszlai, dessaui, lipcsei 's t. gyapjuvásárokrul értesitettük már n. é. Olvasóinkat.

(Milos hg elhagyja Oláhországot.) Milan hg még nem tölté be élte 20dik évét, midőn elszólitá őt Szerbia fejedelmi székérül a' halál, öcscse, Mihály hg, pedig még csak 16 esztendős, igy kormányzóság fogja vezetni nagykoruságaig az országos ügyeket. Némellyek hiedelme szerint Milos hg nem fogja magától elbocsátani Mihály hget, kihez rendkivül forró atyai szeretettel ragaszkodik; ez azonban nem változtat semmit a' dolgon, mert kormányzáshoz ugy is csak nagykorusága után juthatna, akkor pedig atyja egyezése nélkül is szabad akaratja szerint fog határozhatni. Egyébiránt Milos hg már fiastul elhagyá Oláhországot, és sz. Pétervárba utazott Jasszy és Odessza felé. Szerbia tanácsa mindenütt gondos őrszemmel követi lépteit, 's már gyanitani kezdik, hogy az agg fejdelem koránsem szándékozik olly határzottan lelépni a' politikai pályárul, mikép azt lemondásában igéré. —

KÜLÖNFÉLE. Az ó-budai izraelita közönségnek egy igen nevezetes tagja Hirsch Lázár nevű drága-kő és gyöngykereskedő, mintegy 40 éves, f. jul. 22kén reggeli 6—7 óra táján lakjából Budára azon nyilatkozással, hogy kereskedés végett bizonyos helyre van rendelve, igen tetemes somma pénzzel és drágakövekkel elindult 's mind ekkorig nem csak vissza nem tért, hanem hovalettét sem hallani; ki tehát a' nevezett Hirsch Lázárt akár élő, akár holt állapotban, mint a' község igen nevezetes tagját, följelentendi, annak a' község résziről 200 for. pgő fog jutalmul kiszolgáltatni; ha pedig történetből az érintett Hirsch Lázár valami módon meggyilkolva följelentetnék, annak ki a' tevőt, a' holtnak értékével együtt, melly kész pénzben, ékszerekben, foglalatlan drágakövekben és Eszterházy sorsokban álló — följelentené, az örökösek részirül 200 ar. nyer jutalmul. — Komárom ismét szépülést 's gyarapodást reménylhet. A' dunántuli kerület t. i. Pápát nem találván legalkalmasbnak a' ref. collegiumnak magában foglalására, tervet készittete, miszerint a' ref. collegium Komáromba tétetnék át, hol ennek számára igen szép 's tágas tér áll készen. — Bécsből irják, hogy ott német házak is tanittatják gyermekeiket magyarul; mi végett már is valami öt magyar nyelvtanitó intézet lőn szükségessé. H.T. — M.Vásárhely vidékét borzasztó történet rázta meg. Jul. 5. t. i. Nyárád-Ujfalu lakosi, mint mezei munkások, jó reggel mindnyájan fölkeltek, csupán egy ház állott zárva, mellyből keserves és szünni nem akaró gyermek sirás hallatszott. A' szomszéd, veszélyt sejtve, a' bezárt ház ablakán benézvén, összekiabálja a' körül belül lakókat. Az ajtó feltöretik, 's minő szivfagyaló látvány! — a' házi nő szétszilált hajakkal, vérrel összevissza fecskendve van a' ház közepén elterülve, 's mellette éhségtől elkényszerülten sirva eseng egy kis 3 évü lányka. Délután az egész falu 's több vidéki a' gyászos házba volt összegyülve. A' koporsó mellett vasba verten egy sötét kinézésü ember állott, a' lélekismeret kigyóitól 's mindenek utálatjától marczongoltatva. Ezen iszonyatos ember, ki az éj sötétjében, vad indulatjának megveszett dühétől elragadtatva 26 balta-ütéssel oltotta ki a' gyászpadon fekvőnek éltét, nem más, mint az anyátlan kis árva gyermeknek atyja és a' megölt feleségnek férje volt! Illy példák hathatós okok arra, hogy a' köznépet nevelni kell! — Szebenben az olthajózási társaság május 5-'s 6kán tartotta első közgyülését. Itt 1) vizsgálat alá vétetett az aláirók lajstroma, melly rendbe

vétetvén s' kiegészíttetvén, miután kitünt, hogy az összes részvények fele kiadatott: a' társaság alakitott 's megnyitottnak nyilványittatott. 2) a' szabályok 19. §a következtiben igazgatók választásához fogván Bedeus József előljáróvá, 's Vajda József, Thallmayer János, Wächter József 's Herbert Mihály pedig igazgatósági tagokká választattak meg. Végetül Müller Tódor 's Conrád Vilmos számfeletti igazgatókká (Ersazmänner) tétettek. Határozattá lőn 3) hogy a' társaságnak egyik hajója egy mérnök és kereskedő igazgatása alatt minélelőbb indittassék útnak azon meghagyással, hogy az Oltnak Dunába szakadásaig lemenvén, ez alkalommal a' folyam állapotját és partvidéki kereskedési viszonyait a' hajóigazgatók vegyék figyelemre, 's kémlődésük eredményiről az alulirt igazgatósághoz tegyenek körülményes tudósitást. Ez utóbbi határozat következtiben f. é. jun. 21én a' társaságnak egy hajója 50 mázsa vassal 's némi bizományi czikkekkel terhelten valóban ki is indittaték a' verestoronyi vesztegzártól, egy mérnök 's kereskedő felvigyázása alatt, mi is ezennel tudtául adatik mindazoknak, kiket ez ügy illet. Az olthajózási társaság igazgatósága által. E.H. — Graefenbergből irják: ott ez idén annyi a' vendég, hogy azokat kivéve, kik Freywaldauban szállásoznak, egyszerre 1,700 tojást emésztnek el rántottának és 280 csirkét. A' tejet kilenez tiz ember viszi oda reggel; mert az étel reggel is, estve is, csak tej és vaj. A' vendégek száma Graefenbergben és Freywaldauban többet teszen 700nál, 's közöttük 47 magyar; magyar hirlapok is vannak, mi legnagyobb csoda többek közt, mert itt a' hazában vannak egész városok, hol egy magyar hirlap nincs! Ath. — Torda, julius 16káról: A' rendkivüli aszály kertinket 's mezeinket üszökké perzseli, 's tágas határunkon ma holnap nem lesz, mibe harapjon, a' megsült földön kivül, az éhség miatt horpaszában szakadt marha; a' szénagyüjtőn 's téglavetőn kivül alig van, ki örülne az időjárásnak, melly őszi vetésinket idő előtt érleli, tavasziainkat pedig még fejlődésükben fojtja meg. Vidékünkön az őszi életaratás nem sok sarlót fog koptatni, zab, törökbuza, szénatermés illy hőségben még középszerü sem lesz. A' mezei gazda csak a' szőlőre függeszti már szemeit, honnan a' csalóka reménynek még egy biztató sugára mosolyg; de haa' hamuvá pörkölt hegyföld nem ázik meg, e' remény is aligha dugába nem dül. Az Aranyos annyira megapadt, hogy néhol piros csizmával is át szaladhatni rajta, kinek kedve hozzá, 's még e' ritka apályban is a' csoportosan fürdők közül néhány nap alatt három áldozatot sodra néhol mélyedő habsirjába. Itt az apró szarvasmarha közt, hihetőleg a' nagy hőség miatt, szájfájás kezd mutatkozni. — Kolozs julius 7kén ritka történet tanuja volt. Ugyanis a' nélkül, hogy a' látkörön bolygó egy két fellegese csak közelitett volna is a' városhoz, tiszta felhőtlen ég mosolygván fölötte, a' légkörben kifejlett villany-anyag meggyult 's egy gyümölcsárus asszonyt agyon sujtott, ki azonnal szörnyet halt. Vizsgálatkor észrevették hogy feje lágya körül néhány hüvelyk területen a' fejét fedő kendő 's a' haj le volt égve. A' villanytüz csapását szokatlan megrázó recsegés 's dörgés követte. E. H. —

Acsán julius 26kán délutáni öt óra tájban, majd két hónapi szárazság után, olly borzasztó szélvész jégesővel érte határunkat, millyenre a' legidősb emberek sem emlékeznek, 's csak hamar tönkre vert minden fenálló rétet, szőlőket és kerteket; tetemes kárt okozott az erdőkben 's gyümölcsösekben, hol igen sok fát gyökerestül kidöntött. A' faluban nemcsak sok gazdaságbeli épületet 's keritést lerontott, hanem a' későbbi esőzés annyira megárasztá a' vizet, hogy az alacsonyabb paraszt házakba ablakon keresztül befelé tódult és a' lakosokat életveszéllyel fenyegeté. E' hallatlan esőzés szerencsére csak egy óráig tartott. Mint rebesgetik, más határokat is összerombolt e' rivancsos (jégzáporos) tzivatar, névszerint Vörösvárt, Zsámbékot, Sz. Endrét, Tomázt, Iso ácsit, Boros-Jenőt.— Fegyvernek julius 23kán: Időjárásunk felette száraz és hő, birkáink között dúl a' tályog, némelly vidékeken a' szarvasmarha is rendkivül hull. Gyümölcsünk kevés. — Kis-Teleken (Csongrád-megye) f. jul. 15kén a' dékáni és iskolai vizsgálat napján, meglátogatván sz. kir. Szeged város küldöttsége a' helybeli oskolát, jóllehet ez alkalommal a' rendes vizsgálat a' dékán ur házánál közbejött halálos eset miatt nem történhetett meg, Korda János th., 's küldöttségi tag még is 10 forinttal volt szives megajándékozni a' szegény sorsu tanuló gyermekeket, olly meghagyással nyujtván azt a' tanitónak: hogy az a' legjobb iró gyermekek közt osztassék ki. — Pogrányon (Nyitra megye) az idő változékonysága reményen tul kijátszá az emberek jóslatit. A' kaszáló réteknek jókori nedvtül nyert mosolygása, következménye lett ugyan a' dúsabban termett fűmennyiségnek, melly a' gazdát a' tavalyi költségtől, marháját pedig az éhnyomortul megkimélte; de most a' majd mindent olvadásig hervasztani sietö hévség, 's majd az arábiai tikkasztó Szamummal versenyző szél káros hatásit mindenütt érezteti, mi miatt a' sokat igérő kalászokba tapasztva soványodtak a' rozs és buza-szemek, a' későbbi vetésü árpakalász pedig lazán maradt; de kivált a' szomjas földbe vetett hüvelyes gyümölcs észrevehetőleg sinyli az eső hiányát. Marháink, hála istennek, mindeddig egészségesek ugyan még, a' legelő azonban naponkint kevesbülvén aggódtatja főleg a' marhájival kenyerét kereső fö'dészt; gyümölcsfáink, mellyek az itt lakó pórság élelme fentartásának legfőbb segédeszközei, a' hernyó 's cserebogár-sokaságtul elpusztittatván, mint szomorú áldozatok nagyobb részint még most is lombtalan v. téli köntösben sinylenek, hasonló csapás érte az erdők, sőt füzek nagyobb részét is. Legnagyobb reménynyel kecsegtetnek szőleink, mellyek tavalyinál kétszerte több terméssel biztatnak.

Spanyolország.

(Madridban egyez'sről kezdnek szólani.) Madrid, julius 9dikén: „Néhány nap óta azon férfiak, kik mindenkor legbiztosb forrásokbul szoktak értesülni az éjszaki hadseregnél történő dolgokrul, igen nagy feszültséggel látszanak fontos hirek érkezésire várakozni. Még azt is kezdik már rebesgetni, miszerint azon férfiak ugy vélekesznek, hogy a' fővezér és Maroto közt egyezkedés készül létesülni, melly tökéletesen véget vetend a' véres polgárháborunak. Maroto, mint mondják átlátván, hogy a' korlátlan trón fölállitásával nem szerezhet magának érdemet, most mint békeszerző akajt kitünni. Mind ez csak hir ugyan, de egészen alaptalan semmi esetre nem lehet, mert legnagyobb befolyásu férfiak is hitelt adnak neki. Békeföltétek közt különös említésre méltók ezek: tökéletes közbocsánat; minden haditiszt megtartja mostani rangját, vagy pénzbeli kárpótlást kap érette; a' tartományi hatóságok szabaditéki föntartatnak; a' tartományok ellenben az országos törvények alá vetik magukat, 's követeket küldenek a' cortesbe. E' föltétek elfogadását már tavaly ajánlá a' madridi kormánynak Palmerston, mint ez világosan kitünik a' Munagorri vállolatát tárgyazó oklevelekbül. Bizonyos Fernandez legnagyobb zsarlásokat visz véghez az alkotmányosak közt.

Angl la.

(Felsőházi viták a' nyilványos nevelésrül.) Azon peerküldöttség, melly a' királynétól elmellőző választ kapott a' nyilványos oktatás ügyében elibe terjesztett kérelmére, következő vitázat után állott össze. A' mondott beszédekben semmi olly különös nem fordul ugyan elő, mi a' ministerségi tervre különös fölvilágitást áraszthatna; de annyiból mégis érdekes, hogy az egyházi méltóságok egy oldalról maguk állottak ezuttal soromp közé, más részrül pedig Brougham l., a' nevelés híres ismerője és szabadelmü terjesztője minden a' népnevelésre befolyást gyakorolható hasznos rendszabálynak. A' canterburyi érsek (William Howley) azon utra tért, mellynél mást nem használhata pénzügyi kérdésben, t. i. két határzatot hoza inditványba, mellyek egyike osztályos a' ministerség azon rendszerével, miszerint titkos tanácsi választmány ügyeljen a' nevelési pénzek hová fordításira, másika pedig a' királyhoz kérelemnyujtást tervezett ez ügyben. Beszéde elején, mellyel inditványát támogatá, igen sajnosnak állitá, hogy kötelessége azon kellemetlen helyzetbe hozá, miszerint kénytelen ő föls. ministereit ellenzeni szándékjok végrehajtásában; miután azonban az egyházi ügy és a' serdülő nemzedék erkölcsisége fölötti főgyámság kötelességeül teszi e' bánásmódot, tehát nem léphet hátra ez alkalommal, annyival is inkább, minthogy nem csupán a' papság, hanem az egyház minden barátja is helyesli tettét. „Azt lobbantják a' papság szemére, szóla folytatólag, hogy haszonvágyból lép föl a' ministeri inditvány ellen; de ugyan mikép szólhatni igy olly testületről, melly annyira tiszteletes tagjai száma 's azok jámborsága és minden politikai előitélettől távulléte miatt? Azt is álliták némellyek, miszerint a' papság tudatlanságban akarja megtartani a' népet, 's csupán vakbuzgalombul intézi minden tettét. E' vád alaptalan; a' papság barátja itt a' nevelési ügynek, 's még tovább akar menni mint rágalmazói, mert az erkölcsi és tudományos neveléssel a' vallás magos malasztját is akarja párositani. Végre még arról is vádolják a' papságot, miszerint erőszakot ohajt bitorlani 's tanjait kénytéssel oltani az egész népbe; ez is rágalom, mert a' papság semmi illyest nem teszen, 's csupán azt kivánja, hogy azon szülék gyermekit, kik tulajdon nyájukhoz tartoznak, ne vehesse ki kezeiből senki, 's hogy azok atyjaik vallásában nyerjenek oktatást. Az iskolai rendszer, melly a' vallásjavitás idejében 's még utóbb is igen el volt hanyagoltatva (az első szegényi iskolát 1685ben alapiták) csak mult század elején kezdett emelkedni „a' keresztyéni tudományt terjesztő társulat" által, 's csak a' jelen században juta mostani kedvező állapotjára, mit jobbadán Bell Lancaster oktatásmódjának köszönhetni. E' szerencsés siker következtiben az egyház pártolása alatt 17,341 népiskolában 1,000,087 gyermek kap oktatást. Ez az uralkodó egyház müve, mert ebből származott az emlitett hasznos társulat. Megengedem mindazáltal mégis miszerint a' népnevelés körében igen sok hiányt lelhetni még most; de egyházkerületi iskolák fölállitása van tervben tanitók képezésire, mert leginkább ezekre van szükség. Egyszersmind a' püspökök 's káptalanok közvetlen fölügyelése alatt minden kerületben különös iskolákat fog fölállitani az uralkodó egyház." Ezután a' ministerségi terv részletesb rostálgatásához fogott az érsek, különösen kiemelvén azon elvet, miszerint a' kormánynak épen nincs joga népnevelésbe avatkozni, melly kizárólag az egyházat illeti, 's a' kormány pedig illy ügyekben korlátlan bizalommal tartozik viseltetni az egyház iránt. Emlité továbbá, milly sértő a' ministerségi terv, mivel a' parliament beleszólását csupán pénzajánlásra szoritja, mi köztudomás szerint csupán az alsóházat illeti, 's minek következtiben a' felsőházi felügyelet egészen elmarad. Ezután az első határzat elfogadását hozá inditványba. Lansdowne, titkostanácsi elnök, módositványul napirendre térést ajánlott. Az érsek azon állitására, miszerint a' népnevelés csupán az egyházat érdekli 's illeti, következő megjegyzést tőn Lansdowne: „Ki fog aztán ügyelni a' más vallásuak gyermekei oktatására, melly fölött nem őrködhetik a' protestans egyház, 's mellyben néhány millió ember részesül? Csak a' kormánynak lehet kötelessége egyenlőn ügyelni minden nevelési érdekre. Béke óta minden európai hatalom, bármilly kormányrendszer 's alkotmány uralkodik is abban, igen czélszerüleg nagy gondot fordit a' népnevelésre, 's hogy ez a' protestans egyház magasztalt buzgalma daczára is igen szomoru lábon áll még Angliában, azt senki nem fogja tagadhatni; 's e' hiány nem csupán mennyiségre, hanem minőségre nézve is uralkodik, mikép azt legdurvább tudatlansági példák tanusiták legujabban a' fővároshoz olly igen közeleső Kent grófságban. Bizonyitja ez állitást azon szomoru körülmény is, mikép Manchester, Liverpool 's más nagyobb gyárvárasokban alig tud a' népség egy negyede irni 's olvasni, 80 ezer gyermek pedig még most sem részesül oktatásban." Ezután az april 5iki titkos tanácsi parancsot védelmezé a' szónok, melly a' pénzkezelést nyilványos nevelési ügyekben titkos tanácsi választmányra bizza, 's egyszersmind arra hatalmazza föl azt, hogy iskolaügyelőket küldhessen ki az alsóháztól megajánlandó pénzmennyiség rovására, kik lélekismeretesen vizsgálandják meg az iskolákat, mi eddig nem volt szokásban, noha ennek szükséges létét senki nem vonhatja kétségbe. Végre következőleg adá elő a' kormányszándék tulajdonképi czélját: A' kormány csupán vallást nem érintő tárgyakban kivánja előmozditani fáradozásival az iskolák ügyét, 's a' vallástanitást egészen az egyházra bizza. Midőn a' kormány érintetlenül hagyja az egyház e' jogát, egyszersmind azok neveltetésit sem hanyagolhatja el, kik nem tartoznak az uralkodó egyházhoz, 's ez okbul az alsóháztól nyeren-

dő pénzzel minden vallászkülönség nélkül segitendi a' kormány az iskolákat, 's a' titkos tanácsi választmány csupán e' tekintetben teljesitendi kötelességét a' nevelési ügyre nézve." Utána majd valamennyi püspök szólott az egyház érdekében, 's az érsek inditványa keresztül is ment; de a' siker nem felelt meg e' győzelemnek, mert a' királyné megmaradt a' titkostanácsi határzat mellett. —

(Keresztyének üldöztetése Anamban. Rundsit Singh és hasonszenvi gyógymód.) Az Ami de la Religion Tunkinból irja, miszerint Anam császárság éjszaki tartományiban kegyetlenül kezdik üldözni a' keresztyéneket. Két püspök, az apostoli helyettes és segéde, és számos térítő életével adózott vallási buzgalmaért keleti Tunkinban. A' fővárosban 15 európai, jobbadán spanyol és benszülött pap szenvede martyr (vértanui) halált, Havard franczia püspököt pedig a' bú ölé meg. — Apr. 27iki laborei levelek szerint Rundsit Singh maharadzsa élete hajszálon függ. Utóbbi agyvelőgyuladása óta egészen elveszté nyelve használatát; reggelenkint mindazáltal még folyvást körülhordoztatja magát palankinjában. Már egy keresztül utazó német orvosra akará magát bizni, ki hasonszenvi gyógymóddal megmenteni igéré életét. Ez orvos Paliban dögmirigybe esett, 's néhány nap alatt tökéletesen kigyógyitá magát Hahnemann rendszerével. Hogy inkább bizzék benne a' maharadzsa, tehát egy más bénultat csakugyan rövid idő alatt kigyógyíta; Rundsit Singh azonban még sem hajlott tanácsára. —

(Gibson beszéde választóihoz. Birminghami kicsapongás. Elegy.) Gibson azon beszéde után, mellyet ipswichi választóihoz tarta, épen nem kétkedhetni többé, miszerint ő toryból szabadelmüvé lett, mi egyébiránt azon körülményből is kiviláglik, hogy csupán a' toryk állitottak föl ellenében mellékjelöltet, mit a' whigek nem tartottak szükségesnek. Emlitett beszédében többi közt következőleg nyilatkozék Gibson: „Midőn parliamenti ülést foglalék Ipswich városért, egészen idegen valék a' politikai pályán. Ehez járul még az is, hogy toryk közt növekvém, 's minden korábbi előitéletem azon korbul származott. Csak midőn hivatást kapék cselekvőleg föllépni a' nagy világ harczterén, midőn ülést nyerék parliamentben, akkor kezdém fontolgatni: képesek é hazám boldogságát előmozditani azon előitéletek 's elvek? Már most nyiltan kimondom, miszerint nézetim nem egyeznek meg azokéival, kik ugyanazon oldalán ültek velem a' háznak, mert ugy találtam, hogy az érintett párt elvei egészen máskép hangzanak társaságban, mint a' parliamentben. Mi a' pártok helyzetét illeti hazánkban, én részemrül meg vagyok győződve, miképp a' toryk haladás helyett hátrálnak, 's képes vagyok megmutatni, hogy e' párt a' legmérsékeltebb uton sem szándékozik haladni, hanem csupán hátrálni. Az utóbbi parliamenti ülésben ugyanis a' börtöntörvény vitatásakor azt akará kiviní a' szabadelmü párt, hogy kath. vallásuak saját felekezetükbeli lelkészektül nyerjenek vallási vigasztalást a' börtönben, 's hogy azon esetben, ha a' börtönzött katholikusok száma fölülnaladná a' protestansokét, káplánt fizessen számukra a' kormány. 'S ugyan mit tőn a' tory párt e' jótékony és szükséges törvény inditványoztakor? Megegyezék benne. 'S mit tőn most, midőn e' törvényjavaslat megujittaték? Ellenzé azt, mert véleménye szerint a' kath. fogoly a' protestans lelkész vallási vigasztalását is elfogadhatja. Világosan kitünik ebből, miszerint a' toryk csakugyan hatalmasul hátrálnak, 's meg is vagyok győződve, hogy az illy bánásmód folytatása 2dik Luthert idézend létre, ki meg fogja törni a' vallási zsarnokság bilincseit. Én a' ministeri oktatásterv mellett szavazék, mert hiszem, hogy ellenzőji csupán a' tudományok terjesztésitől félnek a' nép között, jól tudván, miszerint a' nép fölvilágosultsága minden a' nemzeti érdekkel ellenkező bajnak egyszerre véget tudna vetni. Mi a' titkos szavazást illeti, én épen nem vonakszom a' választó gyüléseknél annak ótalmazásában megegyezni. Ha e' tárgy ujra megfordulna parliament előtt, és én nem fognék lélekismeretemmel 's egyszersmind Önök megbiztával összhangzólag szavazhatni, ugy mindenkor lesz annyi bőcsületem, hogy annak idején leteszem meghatalmazóim kezeibe a' reám ruházott követi méltóságot. Más fontos kérdésre nézve, a' gabnatörvényt értem, érett fontolgatás után határzám el magamat, 's meg vagyok győződve, hogy azt csakugyan meg kell semmiteni. Hogy e' törvény egyedárusság, azt senki nem fogja tagadhatni; de azon magányos érdekek miatt, mikre határzó befolyással vagyon, épen nem szándékom azt megzavarni. Ohajtanám tehát, miszerint a' gabnatörvény megszüntetésekor nyilványittassék, hogy az bizonyos napon megszünend foganattal birni, minek következtiben aztán minden kárt elháríthatnak maguktól a' földbirtokosak. Véleményem szerint a' gabnatörvény illy megszüntetése sokkal jobb a' fokonkéntinál, mivel ez utóbbi minden esetre kárral leendne kapcsolatban. Mi egyébiránt az ellenzést illeti a' gabnatörvényre nézve, az iránt csupán azt jegyzem meg, hogy nincs olly fonákság, mellyhez ne fordulnának az emberek, midőn bizonyos osztály érdekei előmozditása forog szóban. Igy például tettdolog, hogy midőn a' parliament jó országutakat akart csináltatni, kérelmeket nyujtottak ellenök. A' főváros közelében lakó földbirtokosak ugyanis jelenték, miszerint jó utak által igen szenvednének érdekeik, mivel a' távolabb bérlők is könnyen fognák Londonba szállíthatni gabnájokat." — Birminghami hírek szerint jul. 15ikén ismét komoly csöndzavar történt gyujtás- és fosztogatással. Manchesterben is folyvást magasb fokra hág az ingerültség. Vincent, alig jutván kezesség mellett szabad lábra, azonnal izgató beszédet tarta Bristol közelében. — Hussein kán, a' rendkivüli perzsa követ, jul. 14kén hirtelen elhagyá Londont 's visszautazék hazájába. — A' kormány „Terror" 's „Erebus" kir. hajókat mágnesi vizsgálatul délsarki utazásra és tapasztalás-szerzésre küldé Rosz kapitány parancsi alatt. — Kingstonben jul. elején uj találmányu röpitő erőművel tettek próbát, melly igen meglepő 's nagyszerü sükert bizonyitott. Az egész erőmű csak mintegy 15 fontnyi nehéz 's használása egészen nélkülözhetőkké teendi az álgyugolyókat. — A' hőség olly nagy jelenleg Londonban is, hogy a' nemzeti képviselők már alig várják az ülés-berekesztést. — Doszt Mohammed lemondott méltóságáról Indiában Sudsa sah részire.

(Melbourne nyilatkozata a' birminghami zavarokrul.) A' jul. 16iki felsőházi ülésben Warwick gr. fölszólitására következőleg nyilatkozek Melbourne a' birminghami zavargásról: „A' hozzám érkezett birminghami hírek olly ingadozók, hogy semmi részletet nem közölhetek belőlük; a' lapok hirei mindazáltal csakugyan valóknak látszanak. Több házat fölgyujtottak a' chartistak, néhányat pedig kirablottak; de reménylem, hogy most már tökéletesen helyre állott a' csönd. Mennyiben érdemes gáncsra a' helyhatóság e' baj annyira emelkedése miatt, most még nem vagyok képes megitélni. Mi azon kérdést illeti: vajjon elég számu fegyveres rendőrség van é jelenleg Birminghamban a' közbéke -löntartásra, én részemrül igennel vélek arra válaszolhatni. A' politikai egyesületekben tartatni szokott ingerlő beszédeket mindenkor határzottan roszalá a' kormány; de véleményem szerint megbocsáthatlan hiba lenne erőszakkal föllépni az illy társulatok ellen. Nem az egyesületekben keresendő a' veszély, hanem a' darab idő óta divatba jött ingerlő és izgató beszédekben, mellyek még gyujtogatásra is több izben szóliták föl a' népet. Egyebiránt mostani helyzetünkben erőszakos rendszabályhoz teljességgel nem nyulhat a' kormány, hanem csupán azzal kénytelen megelégülni, hogy nyiltan mondja ki roszalását." Birminghami hírek még folyvást aggasztónak mondják a' város állapotját, mert az ingerültség perczenkint nagyobulni látszik. A' hatóság számos zavargót fogatott már el; de mint látszik, nem igen buzgón teljesíti kötelességét, mert egy falábu zendülő is szerencsésen megtudott szökni, még pedig gyalog, üldözői elől. Jul. 17kén az alsóházban is megpönditék e' tárgyat, mire nézve igen nyugtató felvilágitásokat adott Russell, mondván, miszerint a' dolgozók csak igen csekély része eszközlé a' zavart. A' londoni chartisták igen sajnálják e' balesetet, nem azért, mivel megtörtént, hanem, mivel kissé hamarébb ütött ki, mint tulajdonkép történnie kellett volna. A' Standard szerint aug. 2ik hetében szándék elhalasztani a' parliamenti üléseket. — Waterloo angol gőzös, melly 10 ezer puskával, lőszerrel, ruhanemükkel 's st. eff. volt utban a' spanyol carlosiak számára, jul. 14kén Wight-sziget közelében elégett. Egész terhe odavesze 's a' legénységet is csak legnagyobb erőködéssel szabadithaták meg. —

Franczia ország.

Parisban julius 12dikén a' nyilványos oktatási minister költségét vitatá a' kamra. Tracy több javitást kivánt, 's kérdé a' ministert: szándéka é teljesiteni az alkotmány „oktatás szabadság" iránti igéretét? Villemain mentegeté magát, hogy a' május 12iki kormány még nem terjeszthet tökéletes rendszert a' ház elibe. Ezután a' tud. egyetemi igazgatás hiányira tért Tracy 's megmutatá, hogy az ott uralkodó visszaéléseket csupán tökéletes javitás által törölhetni el. Villemain élénkül küzdött e' vélemény ellen. Ótalmazó beszédje után eloszlott a' gyülés. —

(A' követek csapatonkint szöknek meg.) A' jul. 15iki parisi posta elmaradt, mint mondják, Toul közelében dühöngött rendkivüli vihar miatt, melly a' postakocsit fölforditá. — A' követek megszökése, kik nyári örömek után esengve, fürdőkben 's egyéb mulató helyeken feledék a' költségvetés vitatását és számos más fontos tárgyat, végre csakugyan elmetszé küldőik béketürése fonalát. Egyes megyékbül már haragvó szózatok is hallatszanak. A' National de l' Ouest igy nyilatkozik e' tárgyról: „150 követ hagyá el már Párist. Azon községek, mellyek képviselőkké választák őket, azonnal visszaüzni kötelesek most a' becsületekrül annyira megfeledkezett követ urakat, vagy pedig lemondásra kényszeriteni őket, hogy érdemesb 's kötelességükhez hivebb férfiakat lehessen küldeni helyettük. Fölszólitjuk olvasóinkat, tudassák velünk, mihelyt nyugati követek megszöktérül értesülnek. Mi tüstint ki fogjuk nyomatni neveiket, fszólitván egyszersmind a' választókat: fosszák meg nyilványosan a' nemzeti képviselőségtül e' követeket. Minden követ, ki megvetve kötelességét, a' költségvetés vizsgálatában nem részesül, holott szabad akaratjában állott visszautasitani a' választók megbizását, árulási vétséget követ el, 's érdemes, hogy a' közvélemény roszalási bélyegét süsse homlokára."

(A' czukorügy miatti ingerültség. Adatok Barbésról. Elegy.) A' bordeauxi kereskedők 's czukorgyártók izgatási czukorvám-csökkentésért az éjszaki megyékben hatalmas ellenmozgalmakra szolgált alkalmul; a' valenciennesi ministeri lap ezt irja e' tárgyban jul. 18ikáról: „Városunkban nagy ingerültség uralkodék tegnap. Hatvannál több répaczukorgyártó jelenté a' megyeispánnak, miszerint ők azon esetre, ha a' kormány udv. rendelettel találna csökkenteni a' czukorvámot, mit ők törvénytelenségnek tartanak, azonnal meg fogják szüntetni az adófizetést. E' nyilatkozat olly férfiak résziről, kik mindenkor határzott barátjai a' rendnek, igen megindita a' megyeispánt, ki azonnal irt a' kormánynak e' tárgyban. Az udvar alkalmasint nem fog olly rendszabályhoz nyulni, melly a' miénkhez hasonló nyugalmas és rendszerető lakosságot is kétségbeesésre tudna birni." Hasonlag nyilatkoztak a' czukorgyártók még több helyen is; Cambraiben mindazáltal azon nyers választ nyerék a' megyeispántól, hogy ha nem fogják fizetni az adót, majd beszedendi ő azt tőlük erőszakkal. — A' Gazette des Tribunaux következő nevezetes eseményt közöl, melly a' pairszék törvénykezése alatt történt: „Dupont, egyike Barbés ügyvédinek, látogatást kapott egy fiatal férfitól, ki arczra rendkivül hasonlitott a' vádlotthoz. E' férfi oda nyilatkozék, hogy május 12ikén ő is jelen volt a' jogpalota ostromlásán 's Droineau hadnagyra kétszer lőtt. Vallomási részletei tökéletesen megegyeztek néhány tanu mondásival 's a' golyók irányzatával is. Az ügyvéd mindazáltal még sem használhatá e' vallomást törvényszék előtt, mivel törvényszerüleg nem bizonyithatá be az

ifju állitását. Jul. 13ikán Teste pecsétőrhez ment Dupont, 's közlé vele az egész történetet, az ifju neve 's lakhelye elhallgatása mellett. Teste igéré, hogy lehetség esetén használni fogja e' felfödözést a' ministeri tanácsban. A' sajtó azon hirt terjeszgeti, miszerint Barbés nem a' gályarabok közt fogja kiállani büntetését, hanem Mont-Saint-Michel erősségben. Az elitéltek közül tizen már Doullensba érkeztek jul. 16ikán este. Az utazást olly gyorsan végzék, hogy a' börtöngondviselő még értesülve sem volt odajövetelükről, midőn már valóban megjelentek előtte. Mindenik fogoly külön volt elzárva a' kocsi egyik zugába, ugy, hogy nem is gyaníthatá, kivel utazik. — Touloni jul. 17iki hírek szerint Montebello 120 ágyus sorhajó ez uttal még nem fog a' keleti tengerre vitorlázni, hanem a' Toulonban fölállitandó tartalékseregnél maradand, melly alkalmasint minden haszon nélkül nyelendi el a' kamráktól megajánlott 10 milliónyi rendkivüli tengerészeti költséget. E' tartalék hajóhadat Montebello, Diadéme, Santi Petri sorhajók, Thetis és Atalante fregátok, 's öt korvett és egy gőzös képezendik. De la Susse ellenhajóvezér viendi e' hajóhad parancsnokságát 's Montebello árboczára tüzendi lobogóját. Ugy látszik, mintha intést kapott volna a' franczia kormány az angoltul, hogy ez utóbbi hatalménál nagyobbat öszpontosítson a' földközi tengeren. Összesen, az ausztriai hajócsapattal együtt, 14 sorhajó, 5 fregát 's 12 könnyebb hadihajó horgonyoz azon vizeken, 's e' hatalom mindent kivánhat a' török hajóhadtól, mit békefentartásra nézve szükségesnek gondolandnak az egyesült hajóvezérek. — Egy parisi lap következő szép vonást emlit Barbésról: „Barbés egy rokonától 300 ezer franknyi örökséget kapott; mivel azonban a' végintézkedő több közelebb rokonit egészen elmellőzé, Barbés magához hivatá azokat, 's az egész örökséget átadá nekik, nem akarván jogtalanul szerzett vagyonnak lenni birtokában.“ — Azon nap, midőn a' ministerek Barbés sorsa iránt tanácskoztak, parancsot kaptak az öszmüvészeti tanulók honn maradásra, mivel Levaillant tábornok szemlét fogna fölöttük tartani, mint a' parancs mondá. A' szemle mindazáltal elmaradt, 's az ifjak előtt megnyiltak intézetjök kapuji, mihelyt Barbés megkegyelmezése bizonyos vala. — Algíri hírek szerint a' constantinei összeesküvésben részesültek közül ötöt halálra itélt a' franczia törvényszék. — A' juliusi ünnepekre olly csekélyek az idén a' készületek, hogy azok majd egészen elveszitendnek minden szint, és hasonlítani sem fognak többé nemzeti ünnepélyhez.

Törökország.

Konstantinápoly, jul. 3kán: Chosrew basa, ki a' mostani kormány lelke, igen jól választá rendszabályit, mi által megnyeré az ifju szultán kegyét, ki őt nagyvezéri ranggal ruházta fel. Ezen öreg, tapasztalt, furfangos férfi, ki sokban hasonlit Mehemed-Alihoz, uralkodik most a' porta sorsa felett 's bizonnyal mindent legjobban intézend. Atlátja t.i., miszerint Mahmud szultán ujitásit rögtön's valódi terv nélkül foganatositá, szeszélyesen rombolt 's épite, miáltal az elmékben és statuskormányzásban zavar támadt. Chosrew az által kiván segitni e' dolgon, hogy a' régit a' kor kivánatival összeolvasztandja 's magán kezdé meg e' pályát, t.i. nagyvezéri ranggal ruházatá fel magát, a' nélkül, hogy a' statustanácsot elmellőzné, melly a' szultán tanácsadó testeül szolgáljon. A' szárazföldi és tengeri katonaság létegesitését is európai fogalom szerint kivánja eszközleni, az iskolákat javitani, de e' mellett az ottoman nemzet rugójáról, az islamismusról, sem felejtkezik meg, sőt ez leszen a' központ, melly körül minden javitási forganak. Illy módon, azaz a' nemzetiség előmozditásával, reményli népe ujjá születését; e' gondolat azonban nála épen nem uj, sőt gyakor szemrehányásokkal illeté az elhunyt szultánt mohó ujitgatásiért. De nemcsak az ottoman nép belső erejének rendes és czélszerü kifejlesztésire forditja Chosrew basa figyelmét, hanem a' porta külviszonyit is határzottan elrendezni ohajtja, mi által eltörleszti a' bizonytalanság bélyegét, mi a' portának annyira sajátja volt eddig. Halil basával egyesülten felelősségük alatt a' szárazföldi 's hajósergek főparancsnokit felszólitá hadi munkálkodásik felfüggesztésire további rendelkezésig. Ez az első lépés Mehemed Alival tökéletes kibékülésre, mi hihetőleg a' háborut kezdetiben elfojtandja 's nagyobb szerencsétlenséget mellőzend el. Chosrew basa jól ismeri az egyiptusiak felsőbbségét 's hogy az erősebb, habár szolga czimmel, végre függetlenné teendi magát 's ura szerencsésnek tarthatja magát, ha ez egyezkedés utján történik. Ez okbul Mehemed Ali számára az örökségi jogot átengedi Egyiptus felett, Syriát pedig, Ibrahim helytartósága alatt, hübér gyanánt birhatja. Illy nézetekkel kezdé pályáját meg az uj kormány, mi a' béke barátit örömmel tölti el. Meglátjuk, Mehemed Ali megnyugszik-e illy békés utoni egyezkedésekben?

Bécs, jul. 17kén: Rendkivüli alkalommal Konstantinápolyból azon hir érkezék, miszerint a' török hajósereg elhagyá a' dardanellákat, 's az egyiptusi hajósereggel összeütközék, mellytül tökéletesen megsemmittetett. — Konstantinápolyi jul. 8ki irat pedig következő fontos hireket közöl: „A' kapudán basa, kormánya parancsa ellenére, az egész török hajósereggel kivitorlázott a' dardanellákbul, Mehemed Alinak szolgálatajánlása végett 's ekkor az egyiptusi hajósereggel egyesülten visszatérend Konstantinápoly ellen, megbuktatni azon ministerséget, melly egészen ellenségibül alakult. Syriábul azon hir érkezék Konstantinápolyba, miszerint a' török sereg, mielőtt az ellenségeskedés megszüntetése iránti parancsot kapná, Ibrahim basával csakugyan csatába ereszkedék, ki azt egészen tönkre veré.“

Konstantinápolyi jul. 8ki levél a' török hajóvezér árulását 's az ottoman főparancsnok tönkreveretését Eufrátnál valósitja. Azon mód, mellyel a' kapudán basa elpártoltát a' franczia hajósereg nemcsak türé, sőt nyiltan előmozditá, megjegyzésre méltó az európai hatalmaknak Mehemed Ali melletti 's elleni állását illetőleg. A' Hafiz és Ibrahim basa között történt csata napjárul a' levelezések nem egyezők, hanem okvetetlenül jun. 21—24ke között ment az véghez.

Konstantinápoly, jul. 8kán: Nagy rémülés uralkodik a' fővárosban, hol a' legroszabbtul rettegnek. Hafiz basa csatát veszte Aleppo és Eufrát között. Ibrahim basa, ki mindig attól tarta, hogy Syriában a' törökseregjelenléte lázadásra buzditandja a' lakosságot, megtámodá Hafizt 's rövid csata után szétrobbantá sergeit. A' törökök igen nyomorultan viselték magukat; mindjárt első álgyuzás után ugyanis futásnak eredtek 's Hafiz alig tudá serge harmadát megszabaditni vagy összegyüjteni. E' csata elhatárzó 's a' trónra most lépett uj szultán helyzetét veszélyel fenyegeti. Ez azonban még nem elég, hanem sokkal nagyobb fontosságu hir érkezék ide, melly a' bajt, ugy látszik, tetézi; a' kapudán basa ugyanis a' porta azon parancsára, hogy tovább ne vitorlázzék, azzal válaszolt, miszerint ő Chosrew basától nem fogad el parancsot 's őt a' fons. porta árulójának tartja, ki urát nemcsak ellenség kezeibe akará adni, sőt megis mérgezé. A' porta jelen kormánya felül mitsem akar tudni és készebb Mehemed Alihoz pártolni, ki tiszta muzelman érzelmeket táplál keblében. 'S nem maradt csupán az ijesztésnél, hanemCandia felé vitorlázott, hogy magát 's reá bizott hajósergét Mehemed Ali parancsi alá adja. Lalande franczia hajóvezér, ki sorhajóival a' dardanelláknál horgonyoz, nem gátolá a' kapudán basa elvitorláztát illy nyilatkozvány következtében, egyedül csak azt kivánta, hogy menjen Rhodusba 's onnan közlekedjék Mehemed Alival. A' kapudán basa engedett e' kivánatnak 's Rhodusba vitorlázott egy franczia hadi hajótul kisértetve. Könnyen gondolhatni, milly rémülést okoz illy hir, mert nem tudják: vajjon illy elpártolás nem vonand-e maga után többet is és a' porta végre egészen elhagyatva marad; egyedül csak az vigasztalhat még, hogy Hafiz basa, kit a' kapudán basa, példája követésire szólita fel az egyiptusiakhoz átpártolás végett, határzottan ellenmonda minden kisértésnek. A' diván majd folyvást ül; ma azt határozták: küldenének a' kapudán basához követet részletes tudósitással a' szultán haláláról 's azon biztositással, miszerint a' szultán csakugyan természetes halállal mult ki és szólitnák föl őt egyuttal kötelessége teljesitésire. Másrészrül Ponsonby lord Walker kapitányhoz sürgönyt külde, mellyben felszólitja őt, hogy azon esetben, ha valósul a' kapudán basa elpártolása, azonnal hagyja el a' török hajó-serget. Ezenfelül teljes meghatalmazott indult Alexandriába Mehemed Alinak békeszerződést viendő. Egyébiránt nem tudhatni: vajjon Hafiz basa sergit a' syriai határokon tul is üzték-e, vagy Cailler franczia kapitány elég jókor érkezék-e Ibrahim basához szándéka gátlása végett? annyi bizonyos, hogy ez jun. 24kén még nem volt Ibrahim főhadiszállásán.

Németország.

A' hassziai hgségben Mannheimban megjelenő „Német postillon“ el van tiltva elkobzatás 's 10 fnyi b rság alatt.

A' hannoverai lap. jul. 16kán „hivatalos tudósitások“ felirás alatt felszólitást közöl a' királytul, mellyben először Hannovera főváros előterjesztvénye a' német szövetségi gyüléshez adatik elő; ez előterjesztvényt a' városi tanács jun. 15kén nyujtá be az 1838ki alkotvány eltörlesztése iránt, fájdalmasan emlitve meg mind azon sérelmeket, miket ezóta hazájok szenvede, többi közt ekép szól: „Az ország minden viszonyi megzavarvák; a' kormányzás gyönge 's erőtlen, a' ministerek befolyás és bizalom-nélküliek, az udv. cselédség általában elégületlen és habozó, mocsoknélküli hirök koczkáztatva; az ország belbékéje eltünve, ármány, bizalmatlanság és kémkedés foglalva helyet, a' családi kötelékek elszakadozvák politikai érzemény-meghasonlás miatt 's a' közingerültség naprul napra növekszik, bármennyit beszéljenek is ellenkezőrül, 's mindez olly országban, melly örökös uralkodójához tántorithatlan hűséggel ragaszkodik! Valóban! ez ország jobb sorsra érdemesb, mint a' mostani!“ Miután a' felszólitás az előterjesztvényt előre bocsátná, következő vétkes tetteket von ki belőle: „1) a' fölséget illető tisztelet megsértését; 2) kormány elleni rágalmat; 3) nyilványos rágalmat általában az egész kormány ellen, különösen pedig a' ministerség 's 2ik kamra tagjai ellen. Ezenkül — igy szól továbbá a' felszólitás — ez előterjesztvény el akar szakitni bennünket kabinetünktől azon álnézet megalapitásával, miszerint a' kabinetünk általi rendeltek legfőbb jóváhagyásunkat nem nyerték volna meg, holott az 1837 nov. 14ki kabineti rendeletünkből eléggé kiviláglik, hogy a' kabinetünkhöz jövő ügyek elhatárzása tőlünk függ. 'S ünnepélyesen nyilványitjuk, miszerint soha meg nem nyugszunk abban, hogy köztünk és kabinetünk között különbség tétessék.“ Ezen előterjesztvényt büntetlenül nem hagyhatván a' felség, először is az egész ügyet törvényes utra utasitja, e' mellett azonban Rümann városigazgatót fontos hivatalától felfüggeszti, mert ez az előterjesztvényt nemcsak aláirta, hanem, mint tanácstestület igazgatója, kötelességirül meg is feledkezett. — A' hannoverai polgárság küldöttsége járult jul. 17kén a' felség elibe, melly Rümann felfüggesztését kivánná eltörleszteni vagy legroszabb esetben a' kir. biztos helyett az elnökséget a' várossyndicusra bizhatni. Ez utóbbi kérelmet teljesité a' király; az elsőt elmellőzve.

Hollandia.

Amsterdam, jul. 8kán: Brade mérnök azon javaslatát, miszerint épittessék Y folyamon lánczhid, mellynek költsége 1,100,000 ftra van föltéve, a' felség vizsgálatul biztossághoz utasitá. Az amsterdami vasut hatalmas léptekkel siet bevégeztetéséhez, ugy hogy aug. 24kén, mint a' király születésnapján, okvetetlenül ki fog nyittatni. A' hárlemi tenger kiszárittatását illető munkák még az idén veendik kezdetüket. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. — szombat, aug. 3. — **JELENKOR.** — 1839. — 62ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kir. leirat az országgyülési tanácskozások siettetése iránt; kinevezések; tudom. egyetemi uj tisztikar; m. n. Akademia; budapesti napló: aláirási ivek a' pestmegyei takarékpénztár megalapitására, jutalom Hirsch Lázár gyilkosai felfödözésire, magyar játékszin, 's a' t.; különféle: 's a' t.) Spanyolország (harcztéri hirek; az alkotmányosak csatát nyernek; 's a' t.) Anglia (részletek a' birminghami zavargásról; a' nagy hatalmak szándéka kelet iránt; a' központi rendőrségi törvény az alsóházban; a' királyné ismét lángra gyujt egy hidegvérü angolt; Anglia helyzete Perzsia ellenében; 's a' t.) Franczia ország (költségvetés általányos terjedelmében elfogadva; 's a' t.) Olaszország (a' pápa beszéde; 's a' t.) Törökország (részletek Ibrahim és Hafiz basák közti csatáról; 's a' t.) Németország. Holl'andia. Gabonaár. Dunavizállás.

Magyarország és Erdély.

$^{7891}/_{531}$ 1839. Következő kegyelmes királyi leirat érkezett a' törvényhozó Testhez jul. 29kén az országgyülési tanácskozások siettetése iránt:

FERDINANDUS etc. Serenissime Archidux etc. Positivae articuli 13: 179% dispositioni innixi, spectata etiam benignarum Propositionum Nostrarum, quas in auspiciis Comitiorum horum, Dilectioni et Fidelitatibus Vestris consignavimus, indole, unice in Regni bonum, legumque effectum directa, nihil Nobis certius pollicebamur, quam quod et illae promte pertractandae, et subin, quae justa suppeterent, postulata et gravamina, modo et ordine provocata lege praescripto, ad Nos ita perferenda sint, ut cuncta haec intra terminum menti legum correspondentem debite superari valeant. Contra justam igitur hanc exspectationem Nostram est, quod obtentu, uti intelligimus, benigni Rescripti Nostri Regii de 8-a Maji a. c. — posteaquam Comitatus Pestiensis in alterum Ablegatum suum comitialem Individuum etiamnum actioni ad poenam infamiae suscitatae obnoxium delegisset, — illuc cum eo dimissi, quod obstante muneris illius, sanctimoniae item Comitiorum ratione, locus Individuo illi ad Diaetam non sit, antelatus proin Comitatus alium a labe hujusmodi immunem in Ablegatum deligat, in prosequendo legis illius tramite mora, ex ea quam maxime sollicitudine nectatur, ne legali delectus Ablegatorum comitialium juri Comitatibus competenti, quodpiam ex praevio benigno Rescripto Nostro praejudicium enascatur. Est cunctatio haec Nobis tanto magis ingrata, quod quemadmodum ab illo animi Nostri candore, quo felicitatem Regis et Regni exacta, quam maxime legum, juriumque incolumitate niti semel, atque iterum professi sumus, quam longissime abest, ut Comitatus in activitate sua legibus, justisque et approbatis consvetudinibus cohaerenter exercenda coarctari velimus; ita vicissim dubitare non possimus, Dilectionem et Fidelitates Vestras illi, quam actas Majorum, pro ingenuo Gentis charactere, in honore, decoreque Comitiorum contra quosque, qui hujus generis actionibus subessent, conservando sua sponte sequebatur, curae et providentiae deesse nolle. Atque eapropter, nulla sane ex superius provocato benigno Rescripto Nostro suppetente justae sollicitudinis causa, Dilectionem Fidelitatesque Vestras hisce districtim hortamur, ut, quod sui est muneris, pertractationes comitiales, ductu positivarum legum admaturent, et in faciendum temporis compendium, omni, qua par est, solertia, assiduitateque incumbendo, provinciae suae exspectationique illi, ne Comitia haec justo longius trahantur, respondere satagant. Quibus in reliquo etc. Datum in imper. Urbe Nostra Vienna Austriae die 28-va Mensis Julii, Anno Domini 1839. FERDINANDUS m. p. Antonius Comes Majláth m. p. Georgius Bartal m. p. (Magyarul jövő számunkban)

Ő cs. 's ap. kir. fölsége a' kassai kir. akademiánál Rauberstrauch János h. ügyvédet honi 's büntető törvény; a' nagyváradi kir. akademiánál pedig Neupauer János kir. táblai ügyvédet ugyanazon tudomány tanitójává nevezni, 's f. e. jun. 13ki határzatában Daniely György magyar kir. helytartótanácsi kiadót saját kértire egész dijával nyugalmazni méltóztatott. —

Budapesti napló. Örömmel sietünk jelenteni, mikép Fáy András buzgó 's az egész nemzet hálájára méltó törekvése következtiben a' pestmegyei takarékpénztárra nézve olly kedvező folyamatuak már az előkészületek, hogy e' rendkivüli hasznu intézet valósulását minélelőbb reménylhetni. Az intézet tervét a' mult számunk melletti Társalkodó bőven közlé, 's itt most csak az egésznek minélelőbbi létesitését eszközlendő aláirási ivek leendnek emlitve. Pestmegye ugyanis két aláirási ivvel látott el minden járásbeli megyetisztet 's más jóért buzgó honfiakat. Ez ivek egyike illy czimet visel: „A' pestmegyei takarékpénztár gyámolóinak meghitelesitett aláirási ive"; mellynél fogva az aláirók ezen, az emberiség boldogitására czélzó, intézetet egyszer 's mindenkorra saját nagylelkűségüktől függő mennyiséggel mozditják elő, kötelezvén magukat 's örökösiket minden vagyonukkal a' neveik után saját kezükkel irott ajánlásoknak vagy azonnali, vagy legfölebb f. e. novemberben az $183^{7}/_{6}$ 20 t. cz. erejével is mulhatlanul történendő lefizetésire. A' másik iv czime: „A' pestmegyei takarékpénztár alapitóinak meghitelesitett aláirási ive." Ez iv erejénél fogva a' kidolgozott 's pestmegyei közgyülés által elfogadott terv 7ik szakasza értelmében 's föltételei mellett, az aláirók arra kötelezik magukat 's örököseiket, hogy azon ivre saját kezőkkel nevök után jegyzett részvényeiket (egy egy részvényt a' megyei végzés következtiben száz pgő forinttal számitva), mint a' fölállitandó takarékpénztár bátorságaul szolgálandókat, 's általok számára minden vagyonukkal biztositandókat, kezeik közt megtartván, azoknak száztóli hatos kamatit, tiz évig, évenkint mindenkor előre az $183^{2}/_{6}$: 20. t. cz. ereje szerint is pontosan fizetni fogják; a' kötelezett tiz év elmultával, mind részvényeik jótállása, mind azok kamatinak évenkinti fizetése megszünvén. Az első évi kamatfizetés f. e. novemberben kezdetik meg, midőn az alapitók, kik az intézet kezelésiben, tisztválasztásiban, 's kormányzatában mindnyájan székkel és szavazattal birnak, tartandó közülésükből az intézet tisztviselőit, 's ezek közt pénztárnokát megválosztandják, 's a' megnyitás előleges intézkedéseirül tanácskozni fognak. E' közhasznu és soha eléggé nem magasztalható intézet mindjárt első megpönditettésekor olly buzgó részvétre talált, hogy azonnal előre is mintegy már létesültnek lehete azt tekinteni, mi bizonnyára legédesb jutalmul szolgáland a' nemeslelkü inditványtevőnek, ki már annyi díszes érdemvirágot szerze magának a' hazai jóllét körül. — A' kegyes Szerzet alatt álló pesti gymnasiumban már végre jutának a' nyilványos próbatétek. A' tanuló ifjuság száma összesen 627re ment. Valamint itt, ugy a' budai főgymnasiumban is örömmel tapasztalhatni, hogy a' buzgó tanitók fáradozási évrül évre virágzóbb helyzetre emelik nyelvünket is tanitványaik közt. — Magyar kir. tud. egyetemünk jun. 25kén Pázmán Péter alapitója 's Mária Terézia királyné emléknapját ünneplé. A' sz. misét Fejér György kir. tan. és m. kir. tud. egyetemi könyvtárnok mondá díszes oltári szolgálattal a' szokott fényben megjelent tud. egyetemi karok 's tanuló ifjuság előtt. Sz. egyházból az egyetemi nagy terembe sereglett az egész díszes gyülekezet, hol Wolfstein József ezévi nsgos rector velős tartalmu rövid beszéddel emlékezék az egyetem főnnevezett jóltevőji érdemeikről. — A' mult naplónkban emlitett elveszett ó-budai zsidó drágakőárusnak még mindeddig nem akadhatott a' rendőrség nyomába. Tétény közelében találtak ugyan egy holttestet, de az egészen ismeretlen. Az elveszett zsidó neve, mint emlitők, Hirsch Lázár, Ó-Budáról, ki 38 éves, közép nyulánk termetü, hosszu sápadt arczu, sasorru, álla pedig hegyes volt 's tetemes hosszuságu, barkója füle mellett lenyuló 's haja világosbarna. Öltözete: bársonygalléru világos zöld kabát, fekete selyem nyakkendő, fekete kalap. Ki letartóztatá a helyét felfödözi, vagy holttestét előkeriti, 200 pgő for. jutalmat kap az óbudai zsidóközségtül, az pedig ezer pgőt az eltüntnek nejétül, ki a' gyilkos nyomába igazitandja a' rendőrséget. Készpénzben 9,300 pgő forint volt az eltüntnél, a' drágaságok bőcse pedig mintegy 8534 pgő forintra rug. — Pár nap óta igen nagy szél zavarja utczáinkban a' port 's az összetódult esőfelhőket széllyel üzi. 3—4 nap óta az éjek 's különösen reggelek hüvösek. — „Erős" gőzös jul. 31ikén öt terhes hajót vontatva érkezék partinkhoz az aldunai vidékekrül; terhe nagyobb része gyapotbul állott. — E' napokban hagyá el magyarul Trattner-Károlyi és németül Landerer Lajos sajtóit „Nefelejts", vagy azon erkölcsi mondások, énekek és imádságok gyüjteménye, mikben a' pesti belvárosi kisdedovó intézetbeli gyermekek sziveik kiképeztetésire gyakoroltatnak, ugyanez intézet rövid történetével; kiadta Varga Péter belvárosi kisdedovó intézetbeli tanitó. A' munkácska kinyomatását a' nevezett könyvnyomók ingyen eszközlék, mivel az egész jövedelem az intézet alapitására van határozva; kivánatos tehát, hogy minél több példány keljen el e' szép czél előmozditására. — Nemzeti színpadunkon jul. 27én „Büvös vadász" adaték, Bognár mint vendég Max szerepében lépe föl; nézö aránylag nem sok; 28kán „Kobold"; 29ikén „Vallomások"; 30ikán először bérszünettel „Gemma di Vergy" dalmü 2 felv. Bidera után olaszból ford. Jakab István, zenéjét szerzé Donizetti, csak egy két zárszék 's néhány páholy maradt üresen, földszint nem olly tömve nézőkkel, mint más hason alkalommal; 31kén „Saluzzoi Corona"; aug. 1sején „Fiatal házasok", Csatótul; 2dikán „Teréz" dráma 5 felv. —

A' tudom. kir. pesti egyetem jul. 25. 26. és 30kán tisztujitó-székét tartván, a' köv. $18^{39}/_{40}$. iskolai esztendőre nagys. rectornak köz akarattal a' hittud. karból Osvald Xáver Ferencz Esztergom főegyházmegyei áldozó-papot, theol. doctort, ezen kar proseniorát, a' dogmatica theol. 1ső része tanitóját és Esztergom megye táblabiráját választá meg. A' theol. kar dékánja lett Fischer Bertalan az erkölcstudomány tanitója, és azon kar proseniora; — a' törvénykaré Virozsil Antal a' természeti törvény tanitója, 's ezen kar proseniora; az orvosi karé Christen Kristóf az orvosi kar tagja, t. ns Heves megye, és szab. kir. Buda főváros tiszteletbeli physicusa; a' bölcselkedési kar dékánjaul Werner József bölcselkedési tanitó és több tud. társ. tag., ns Esztergom megye és több praed. szék tbirája e' hivatalban megerősittetett.

Köztudomásu, hogy juhos gazdáinkat országszerte háromrendü szorongatás 's illetőleg csapás is érte az idén: 1) a' hosszu tél következtiben későn nyilt kikelet miatti takarmányszükség; 2) a' májusi hideg 's tartós esőzés, melly nemcsak a' legeltetésre 's jószágra, hanem a' gyapjumennyiségre, mosásra 's tisztázásra is káros befolyásu volt; 3) a' már szinte hét hetes szárazság 's rekkenő hőség, melly mindent elpörkölvén vértályogba, köröm- és szájfájásba ejt számos birkát 's bárányt. E' hármas ostor valóban nem kellemes, nem takarékos tapasztalás juhbirtokosnak. A' jelen nyaratszaki hőség csupán takarónak, nyomtató v. cséplőnek, 's épitőnek kedvező falun, nagy városban pedig czukrászoknak a' sok fagylalt-fogyasztás miatt, 's a' fürdő-birtokosoknak. E' két emberosztálynak nem hogy vizre nem vezeti vagy lapitja, hanem inkább duzzasztja erszényét a' sok idegen veriték.—A' pösteni fürdő, Scherer bécsi orvostanár, mint mostani haszonbérlő, igazgatása alatt, azidén mind kényelemre, mind jótékonyságra igen nevezetes és czélszerü javitásokon ment át. Ugyanis a' nevezett haszonbérlő gondos előrelátása nemcsak megszünteté a' már ezelőtt fenállott fürdőépületekben létezett annyira veszélyes léghuzamot, czélszerü előcsarnokok 's más intézvények megnyitása által; de az iszapnak, mint e' fürdő lényeges tulajdonának, helybeli sérvek gyógyitására való használhatását, több alkalmas kamra-fölépités által is könnyebbité; sőt egy, maga nemében hazánkban talán első 's a' hozzá értők itélete szerint különös erejü 's jótékony természeti melegségü permet-zuhany- és sugár (douche) fürdő létesitésével az egész intézetnek több hatást eszközle. Miért is a' haszonbérlő, ki sem fáradságot sem költséget nem kimélt az emlitett javitások létrehoztában 's az idén igen is számosan összesereglett 's hozzá folyamodó betegnek orvosi tanácsával egész készséggel szolgál, a' szenvedő emberiségtül hálás megismerést érdemel. — Mezö-Kövesd, jul. 26kán: Esti hat órakor, nyugotrul jött barna terhes fellegek fölöttünk a' világosságot komoly sötétségre változtaták, félórai boru után pedig olly iszonyu szélvész támadt, hogy a' felkavart 's vastag gomolyokká alakult por miatt a' legközelebb tárgy sem vala többé látható. E' vihar épületink fedelit felszaggatá, 's azokat iszonyatos morajjal földhöz sujtván, szétzuzá, a' kertekbe rakott szénaboglyákat szerteszórás után szár-

nyaira kapván, elragadá; a' buza-, árpa-, zabosomókat pedig, részint földre terité, részint felforgatá a' termés-hordó szekerekkel együtt 's a' mezőn álló életkalangyák kévéit vagy lapos helyekre, vagy a' folyam medrébe sodrá. Rettentő vala ez egy óraig dühöngött orkán annyival inkább, mivel a' munkás gazda nemhogy elszuzott javait védni, de az iszonyu tömegü 's elfojtással fenyegető porviharban életét is alig tudá menteni. E' zivatar után óra mulva sürü villámok közt zápor kezde ömleni, melly a' kinzó port ugyan elveré, de egyszersmind a' földeken elszórt termés még ki nem perdült szemeit is kisulykolta 's földbe tapasztá, sőt a' kévéket a' rögtön összefutott esőviz Hor nevü folyamba hömpölygetvén 's beiszapolván, megsemmité, megfoszta végül e' szél- és záporvész áztatásban levő minden kenderünktől, valamint szőlő, tengeri 's egyéb lábas veteményinktől is, mellyek által hozzá járulván az is, hogy mind őszi mind tavaszi termésünk az idén e' megyében a' nélkül is majd legsilányasb vala, egyes lakosink nagy inségbe sujtattak. B. L. városi hites jegyző. — Sz. Endrén jul. 26kán nyugotról dél felé, délutáni 4 óra tájban iszonyu szélvésszel párosult égiháboru dühét olly rendkivüli jégzáporban ömleszté ki, hogy az egész nagy szőlőhegyen egyetlen tőke sem maradt épségben, 's több szőlőben még a' venyigéket is lerombolá a' jég a' tőkékrül. E' szomoru esemény kipótolhatlan veszteséget okoza Sz. Endre lakosinak, annyival inkább, minthogy most már egymásután ötödször hiusultak meg a' szőlősgazdák reményi, mit a' jégzápor épségben hagyott, azt egyéb elemi viszontagság rongált meg, a' marhadögöt 's a' tavalyi vizárt nem is emlitvén, mellyek szinte nagy mértékben járultak a' lakosság elszegényitésihez. A' község erejét ez ujabb szerencsétlenség végképp megtöré. — Zsámbékból hasonló szomoru hirek érkeztek 's Egerbül is, hol szinte jul. 26kán délután 6 óra tájban tönkre rongálá a' 's hatalmas szüretteI biztató egedi és sikhegyi szőlőket. Minthogy pedig Eger népségének számosb része szőlősgazda 's kapás 's 1834 ('s igy már 5 év óta) a' szőlő itt ugy szólván mit sem jövedelmeze, annyi szakadatlanul egymást követő mostoha év után 's a' borkereskedésnek itthon is de főleg Lengyelországban (hová nagyobb mennyisége szokott vala ed lig szállíttatni a' finomabb faju egri bornak) olly veszteg csönkkentével nem csuda, ha az egri nép nagy része inségre's talán vég szükségre jut, ha a' könyörület istene mindenható boldogitásával nem lesz gyanitani kegyes jövendőjét.

Magyar tudós társaság. Az academia idei, vagyis Xdik nagy gyülését, valamint igazgatósági üléseit is, novemberben fogja tartani; 's a' megjelenés, valamint a' megkezdés napjairól is, a' maga idejében, külön jelentés fog szólani. A' szünnapok augusztus 20dikától october huszadikaig tartatnak. Az elnök rendeletéből, Pesten, julius 29kén 1839.

Dr. Schedel Ferencz, titoknok.

KÜLÖNFÉLE. U. Szentpéteren (Erdély) jul. 13ikán kezdődött meg az országos vásár 's tartott 20aig. Erdélyben illy hosszason folyó vásár talán még csak Lupsán van, hol lyányvásár is szokott történni. U. Szentpéteren a' lóvásár három, a' marhavásár pedig 4 napig tart; azonban a' marhavásár ideje alatt is árulnak lovat, csakhogy illyenkor a' szarvasmarha több. A' vásárpiacz helye a' falunak szinte közepén emelkedő nagy kiterjedésü két dombon van. Ló és szarvasmarha-vásár idején több mint 10 ezer megszokott fordulni U. Szentpéteren. A' mostani vásárban ló és szarvasmarha öszvesen 4262 darab kelt el. A' piaczon van egy vendéglő, 's ezenkivül számos laczikonyha, hol minden időben találhatni ételt italt. Korcsmáros van 12, ki mind az uraság borát árulja. A' mostani vásárban kupáját 24 krjával számitva elkelt 568 veder bor. Pálinkát a' sz. régeniek árulnak hordóval, vederrel, kupával; ezek 30—40 szekérrel is jelennek itt meg 's taksát fizetnek. Van itt mészáros is, ki naponkint vág le marhát, úgy hogy e' részről a' vásárosak semmi szükséget nem szenvednek. Portékával jelennek meg e' vásáron kolozsvári, m. vásárhelyi, szamosujvári 's még pesti kereskedők is. E. H. — Minthogy tizennégy, de igazabban, husz év kivántatik, mig annyira nő az eperfa, hogy kár nélkül elég levelet szedhetni róla, természetes, hogy sok, kivált idősb ember, elijedt a' selyemtenyésztéstől. Ezért próba tétetett Doboka megyének egy helységében. Olaszországból, a' hires selyemtenyésztő Bossitól nyert kevés tojásból kelt bogarak, eleitől fogva végig, csupán sövényekről szedett levéllel tartattak 's kivánságnak tökéletesen megfelelt a' próba, az 5dik hét végit minden betegség nélkül elérvén a' bogarak, befonták magokat szép gubókba. E' szerint tehát az epermag elvetése után 3dik évben már tenyészthetni bogarakat. Fejér, nagy levelü eperfe-magot ingyen találhatni Csáky Gorbón a' czukorgyár felvigyázója Tuson Józsefnél. Egy lat ad, ha mind kikel, 15,000 csemetét, vetése ideje augusztus. Vas. Uj.

Spanyolország.

(Harcztéri hirek.) Barcelonából jul. 14ikéről ezt irják: „Épen most hallottuk, miszerint Espana gr. sergéhez tartozó 3 ezer főnyi osztály félbenszakasztá a' közlekedést városunk és Valdes tábornok serge közt, ki 8 ezer harczossal némelly veszélyben levő pontokat indult ótalmazni. A' carlosiak minden kocsit föltartóztatnak, 's kiméletlenül sarczolják a' helységeket Barcelona kapuihoz egy órányi közelségig. Hatóságink nagy zajt ütnek a' franczia együttmunkálkodásról, 's legközelebb egy iratát nyilványiták a' főkapitánynak a' franczia consulhoz, mellyben az előbbi kéri: adatnék parancs Surprise franczia briggnek két partvidéki erősség közti vitorlázásra, mivel fegyvert szándék ott szárazra szállíttatni a' trónkövetelő számára. A' consul rögtön válaszolt e' levélre 's igéré, hogy másnap tüstint a' nevezett pályavonalra induland a' franczia hadihajó. —

(Az alkotmányosak csatát nyernek.) Jul. 15iki carcassonnei hirek szerint Valdes tábornok és Espana gr. sergei összeütköztek, 's az utóbbi vezér vállban megsebesült. Valdes tábornok hadiszert szállíttatott, 's gondolván, hogy azt mulhatlanul meg fogják támodni a' zendülők, távolrul 10 ezer harczossal követé a' szekereket. Sejtése nem csalá a' tapasztalt tábornokot; a' zendülők csakugyan megtámodák a' szállító csapatot, Valdes pedig körülvevé 's tönkre veré őket. Az ellenség sok halottat és 300 foglyot veszte.

Anglia.

(Részletek a' birminghami zavargásról.) A' jul. 18iki felsőházi ülésben két kérelmet nyujta be Brougham I. azon rosz bánásmód ellen, melylyet az elfogott chartisták a' warwicki megyebörtönben szenvednek. „Azon bánásmód, mylordok, szóla Brougham, mellyet panaszlólag említnek e' kérelmek, a' kormányra nézve legböcstelenebb, minőrül csak valaha emlitést hallék. Én mindenkor védje voltam a' népjogoknak a' hatóságok önkénye ellenében; de talán még soha nem volt annyi okom mellettük kikelésre, mint a' mostani esetben. A' kérelmek egyikét William Lovett és John Collins chartista vezérek küldék hozzám. Ha sir Francis Burdett, ki, mint még igen jól emlékezem, ugyanazon grófságban 's hasonló vétség miatt itéltetett el, birminghami börtönparancs következtében a' warwicki tömlöczbe jutott volna, ugy hasonló bánásmódban részesülende. (Lyndhurst: „Halljuk!") Elénte szemeimnek sem hivék, midőn a' kérelmet olvasám; de tartalmát leghitelesb tanúk igazlák előttem. Lovett és Collins, mindkettő müvelt és tisztes férfi, a' nyomozási börtönben olly bánásmódot tapasztaltak, minőt csak elitélt gonosztevőkkel szokás éreztetni. A' többi méltatlanságot nem is emlitvén, elég legyen mondanom, hogy kétszer vetközteték le 's vizsgálák meg őket nyolcz piszkos gonosztevő jelenlétiben, kikkel egy medenczebül kelle mosdaniok 's ugyanazon törülközőt használniok. Egy aljas gonosztevő parancsot kapott aztán hajok elnyirésire. (Lyndhurst: „Halljuk! Halljuk!" Néhány tory peer kaczag.) Sajonnal, sőt világosabban szólva, undorral hallom, hogy illy adatok derültséget támasztani képesek e' ház egyik részében. Valóban szégyenlem, hogy illy házban kell ülnöm, mellyben mosollyal tudják fogadni az illy méltatlanságokat. (Halljuk! és ismételt kaczaj.) Még egyszer mylordok (emeltebb hangon) pirulok szégyentül, hogy a' haza legmagasb törvényhozó testületének vagyok tagja, mellyben olly emberek ülnek, kiknek kedélye elég durva, alattvaló honfitásikon elkövetett gyalázatos méltatlanságok hallásakor, gyáva 's botor kaczajra ingert érezni. Azonban csak kevesen képesek lordságtok közül illy aljasságra vetemülni (Halljuk! Halljuk! A' kaczaj elnémul.) A' foglyoktul még tiszta üngeiket is elszedék 's olly börtönbe tasziták őket nyolcz napra csupa tolvajok 's utonállók közé, kiknek egyike azon fölül rühes volt. Nyolcz nap mulva nagy udvarba vezeték őket, hol nevük fölolvastatása után, orvosi vizsgálatot kelle kiállniok, hogy vajjon nem ragadt e rájok a' rüh? Ezenkül fogolyételre szoriták őket, tulajdon pénzökért sem engedvén nekik semmi kényelmet, noha még nem voltak elitélve. Napi eledelök kis fekete czipóbul, kevés árpakásábul és 4 lat rosz sajtbul állott. De majd feledém, naponkint 3 fillérért volt szabad irósvajat, tojást és szalonnát vásárlaniok; minek azonban semmi hasznát nem vevék, mert tüzet nem kaptak. Naponkint 8 egész óraig zárva voltak szellőzetlen szük alvó üregeikben, hol maguknak kelle ágyokat összekészíteniök. Óráikat, pénzüket, 's minden mást, mit maguknál viseltek, börtönbe léptükkor azonnal elszedeté tőlük a' tömlöcztartó. Kést, papirt, villát 's tentát nem volt szabad használniok, 's minden hozzájok intézett levelet először is a' börtönszolga olvasott el. Illy fogságban 11 napot töltöttek el a' kérelmezők, csupán azon okbul, mivel szabadon bocsáttatásukra nem tudtak elég kezességet előmutatni. De még ez is hazudság, mert a' kezesség be volt mutatva, de az illető hatóság nem méltatá azt vizsgálatra; 11 nap mulva végre minden helyesnek találtaték; miután már annyi inségen mentek keresztül a' foglyok." Néhány közelebbi részlet előadása után engedelmet kért a' szónok a' kérelem-előterjesztésre 's záradékul élesen kikelt a' birminghami hatóság ellen, melly eleinte igen is gyöngén viselé magát a' chartisták fékezésiben, utóbb pedig kegyetlen zsarnokoskodásra vetemült. Véleménye szerint a' birminghami zavargások igen sajnosak ugyan; de azért igen kivánatos, hogy büntetést csupán a' valódi kolomposak szenvedjenek, 's ne azok, kiket illy alkalomkor rendesen maguk helyett sikra szoktak állítani a' pártvezérek. Melbourne l. igéré, hogy meg fogja vizsgáltatni e' dolgot; véleménye szerint azonban leginkább az igen szigoru börtön-rendszabályok okozák ez embertelen bánásmódot, mivel azok szerint minden fogollyal egyenlőn kötelesek bánni a' tömlöcztartók. Ezután Wellington hg, Lyndhurst és Warwick szokott állításukkal léptek föl, minden népzajgást a' kormány azon elnézésinek tulajdonitván, mellyel mindenkor viseltetni szokott a' politikai egyesületek iránt, mikből szükségkép hasonló zendületi merények származnak. A' protestans főpapok ezuttal feledék az ebédidőt 's megmaradtak az ülésben, mivel igen jótékony 's felebaráti szeretet-tanusító inditványt kelle megbuktatniok. A' börtönrendszert tárgyazó törvényjavaslat jöve ugyanis vitatási szőnyegre, mellynek egyik czikkje a' kathol. foglyokat saját vallásuk lelkészével kivánja elláttatni, mit a' püspökök olly hathatósan ellenzének, hogy az inditvány hosszas vitatás után 76 szóval 34 ellen megbukott. Az alsóházban Broughamhoz hasonló kérelmeket mutatott be Leader. A' jul. 19iki felsőházi ülésben örömmel jelenté Devonshire marq., mikép éjszaki Irland lakosi az idén az alkirály fölszólitásának engedve, nem ülték meg a' boynei csata emléknapját, 's e' szerint nem volt a' kormány kénytelen katonaságot küldeni az ország azon részibe, mikép az eddig rendesen történni szokott. Ezután jelenté Brougham, hogy rövid idő mulva inditványt teend a' ház előtt az irlandi törvényszolgáltatás iránt. — A' birminghami szerencsétlen népizgást teljes erővel iparkodnak hasznokra fordítani a' mindenkor kémszemekkel szerte tekintgető toryk, 's ez uttal a' ministerséget vélik általa megbuktathatni. Először is legnagyobb tulzással irják le az elkövetett kicsapongást 's okozott károkat. Wellington annyira ment a' felsőházban e' hadi cselre nézve, hogy nem átallá egyenesen kimondani, miszerint olly nagy pusztitást hadi tapasztalási sorában soha nem látott. A' toryk siránkozva panaszkodnak, hogy a' kormány nem ügyel a' fenyegető veszélyre, sőt Russell még egyenesen helyeslé is Liverpoolban a' chartista mozgalmakat, végre pedig kitüntetik, milly nehéz már most elnyomni a' zavargást, mert a' whigek a' békebirák kineveztetésekor csak pártemberekre vannak tekintettel, 's különösen Birminghamban több chartistát emeltek e' hivatalra. E' fordulat igen jól van kiszámitva, mert ha sike-

rül a' toryknak azon rettegést oltani a' nemzetbe, miszerint csak általuk hárítható el a' köz veszély, ugy, a' királyné 's irlandi katholikusok és angol radicalok daczára is, csakugyan könnyen kormányra juthatnának, 's jövő parliamentnyilásig eleget ármánykodhatnának javokra, főleg, miután tettleg csakugyan nem sokban különbözik elveiktől a' mostani kormányrendszer. Győzelmük mindazáltal még koránsem bizonyos, sőt ugy látszik, hogy Wellington botor tulzása rettegés helyett inkább kaczajt szüle. Igen jól tudja ugyanis mindenki, miszerint Birminghamban csupán 2 ház égett le 's mintegy 20 kisebb vagy nagyobb mértékben sérült meg. Nem helyesli ugyan senki illy kártékony kicsapongás történtét különben békés város falai közt; de csakugyan senki sem fogja tagadhatni, hogy ezt sokkal fölül mulá néhány év előtt a' nothinghami és bristoli kicsapongás. Midőn maga Wellington hallatlannak meri az illy eseményt állítani, akkor mindenki akaratlanul a' badajozi borzasztóságokra fog emlékezni, 's természetesül egészen megfeledkezni a' kaczajról. Hogy a' kormány közönyleg nézé el a' chartista mozgalmakat, az köztudomás szerint alaptalan ráfogás, mit onnan is bebizonyithatni, mikép eddig sem Wellington sem Peel nem szólitá föl a' kormányt határzottabb eszközökhez nyulásra; holott e' férfiak bizonyosan nem mulasztották volna el azt, mihelyt gondolhaták, hogy szigoru rendszabályok használatát veszély nélkül eszközölhetni. Azon vádpengetés, miszerint Russell még inkább tüzelé beszédjével a' chartistákat, ujabb ok a' toryk megszégyenitésire; mert akkor csupán a' gabnatörvény forga szóban, 's Russell nem is emlité a' chartistákat. Emlité ugyanakkor a' szegényi törvényt is Russell, mondván, mikép az a' miatti vitatásokat gátlani nem fogja ugyan; de minden erőszakot törvényhatalommal torland vissza. Az utólsó vád annyiban alapos, hogy csakugyau számos valódi népbarátot emelt a' kormány békebirói méltóságra; ez mindazáltal koránsem azon okbul történt, hogy párti tulnyomóságot szerezzenek maguknak a' ministerek a' városokban, kárpótlásul azért, mellyet a' grófságokban ellenségik ármánykodási által elvesztettek; hanem leginkább azért, mivel a' választottak legnagyobb tekintettel 's befolyással birtak városaikban. Köztudomásu egyébiránt még az is, miszerint a' birminghami békebirák közül azok, kik korábban a' chartistákhoz szítottak, most hathatósan munkásak ellenök, mivel kitünőleg csak testi erő-használathoz nyúltak. Végre pedig több tory is van a' birminghami békebirák közt, 's azon hanyagságban, mellyet e' tisztviselők az utóbbi zajgáskor általányosan mutattak, épen semmi politikai párthajlomásra nem találhatni. A' békebirákat meglepék e' történetek, valamint a' tory tisztviselőket a' bristoli rakonczátlankodás 1832ben, 's a' hiba véghez ment, mielőtt a' hatalmokbeli eszközöket használhatták volna. A' békebirák helyzete Angliában rendkivül sulyos, mert tetteiket a' közvélemény szokta birálni, ezt pedig nem könnyen vesztegethetni meg. Egyébiránt az is a' kormány ótalmára szól, hogy a' zendülést ezuttal a' legaljasb néposztály kezdé, 's müveltebb munkásak közt semmi részvétet nem tuda gerjeszteni.“ —

(A' királyné ismét lángra gyujt egy hidegvérü angolt.) A' Globe sajnálattal jelenti, mikép ő fölségét, midőn jul. 17kén szokott sétalovaglását tenné Hydeparkban, egy férfi, egyébiránt valódi gentleman tekintettel biró, durván megbántá. A' férfi mindenkép törekvék lovával a' királyné közelébe jutni; de nem érheté czélját a' kiséret nagy száma miatt. Többen kérék őt, vonulna kissé félre; de hasztalan, ő sarkantyuba kapá lovát, 's folyvást a' királyné előtt ugráltatá azt az ut közepén, nyilványosan azon czélból, hogy terhire essék ő fölséginek, kit kezének szivéhez szoritgatásával iparkodék figyelemre birni, ezenkül szünetlen kacsintgatott a' királynéra 's mindenkép izetlen szerelmét törekvék tudatni vele. Végre olly közel kezde lovagolni a' királynéhoz, hogy ő fölsége Cavendish ezredest magához intvén, ez utóbbi kéré az idegent: távoznék azonnal, 's miután ez azt tenni nem akará, elfogatá őt egy közel álló rendőr által. A' fogoly vonakodék kimondani nevét; utóbb mindazáltal mégis megvallá, hogy egy londoni kereskedőház megbizott utazója. Öltözete legujabb divatszerü volt, 's lova igen szép. Elfogatásakor épen semmi kitünőt nem vettek rajta észre, valamint olly jeleket sem, mikből elmezavart lehetett volna következtetni. Méltatlan bánásmódja annyira fölingerlé a' népet, hogy alig mentheték őt meg bántalomtul a' rendőrök. Jul. 18kán kihallgaták a' foglyot a' belministerségi hivatalszobában 's az után ismét börtönbe vivék. Vallomási még nem tudvák. — A' chartisták megszüntek zavargani Birminghamban a' zendületi törvény kihirdetése után; de a' hamu alatt lappangó parázs lángra lobbanással fenyeget, ha czélszerü rendszabályokhoz nem nyúl a' kormány.

Olaszország.

XVI. Gergely pápa ő szentsége jul. 8ki titkos consistoriumban következő beszédet tarta: Tisztel. atyák! Megemlékezve az egyházi jogok védeldelmezését illető tisztünkről, mellyet, bár méltatlanul, az isten pápasággal ruházá ránk, e' helyen 1837 dec. 10kén ellenmondottunk a' Kelemen Auguszt kölni érseken elkövetett méltatlanságoknak, ki a' porosz kormány parancsára katonai fogság alatt távol tartatik szeretett nyájától, egyedül azon okbul, mert vonakodott a' vegyes házasságokban a' kath. egyház rendeletit áthágni, mellyek tanjaival legszorosabban összeköttetvék. Mult év sept. 17én ismét föl kelle apostoli szózatunkat emelnünk gyüléstekben uj esetek miatt, mellyek ujolag Poroszországban az egyház jogai és szabadsági ellen történtek, főleg tiszt. Márton posen-gneseni érsek atyánkfiát illetőleg, ki hasonlag a' vegyes házassági ügyben megyéje lelkészit a' kath. egyház tanjaira emlékezteté, 's az ezekkel összefüggő egyházi fenyiték megtartását köté szivökre. E' közben nem szüntünk meg, mint ezelőtt, a' kir. porosz kormánnyal alkudozni 's követsége által hozzá intézett nyilatkozványinkban ismételve ótalomba vettük az egyház ügyét. Reménylettük is, hogy a' fels. király, jobb tanácsot követve, meg fogja engedni, miszerint a' kölni érsek visszatérhessen megyéjébe, 's valamint a' gnesen-poseni érsek 's az ország több püspökei, vallást illető dolgokban pásztori hivataljoknál fogva, szabadon munkálkodhassanak, egyedül a' szentszék rendeletitül függve. De épen az ellenkező történt, mert ujabb tettdolgok által az egyházi szabadság elnyomatása naponkint emelkedett 's a' gnesen-poseni érsek ügyében annyira ment a' dolog, hogy e' tiszt. méltó atyánkfiát, a' kath. egyház tanjai 's fenyitéke fentartása iránti állhatatossága miatt, világi hatóság által, mellynek semmi joga nincs személyére és ügyére nézve, törvénytelenül elitélték. A' kir. birák már ez évi febr. végén hozák ez itéletet; de nem akartunk mindaddig ellennyilatkozni, mert az érsek elitéltetése nem volt közhirré téve, 's az egész ügy mintegy felfüggesztve vala, 's nem tudtuk világosan az itéletet is. April végén, midőn az érseket kir. parancs által Berlinbe szóliták, bővebb felvilágitást nyerénk e' tárgyban, később pedig hiteles közleményekbül az itélet egész tartalma tudtunkra jutott. Értésünkre esett ugyani, hogy az érseket három vétség miatt vádolták az emlitett birák előtt, az itélet azonban mind a' felségsértési mind a' néplázitásra ingerlés bünétől fölmenté őt, sőt alig hihető, hogy olly bölcs és szelid főpap illyes vétségek gyanujába is kerüljön. Az ellene felhozott három vád közül csak egyedül az tudatott itéletében vétségül, hogy a' vegyes házasságok ügyében a' porosz status törvényivel (olly törvényekkel, mellyek az egyház rendeletivel össze nem férhetők) ellenkezőleg tőn. 'S e' vétség miatt az érsek biráji nemcsak a' perköltségek megtérítésére, 's hat hónapi várfogságra itélték őt, hanem minden hivatal-viselésre alkalmatlannak nyilatkoztaták Poroszországban, sőt pásztori 's érseki méltóságától is bátorkodtak őt megfosztani. Hiányzanak szavak, tiszt. méltó atyánkfiai, e' keserü fájdalom festésire, mellyet a' dolgok helyzete tudatából meriték; de nem lesz nehéz fájdalmam sulyát felfognotok saját fájdalmatok után. Mert itt nemcsak az érsek szent személye jő tekintetbe, melly világi birák elibe állittatás által okvetetlenül meg van sértve, hanem az ügy, mellyért elitélték, 's a' büntetés, ezek mind megannyi beavatkozás az egyház isteni jogaiba. Ha a' büntetést tekintjük, nemcsak pénzbeli az, hanem őt mindkét megyéje méltóságitul megfosztja, mintha a' szent hatalmat, mellyet általunk a' szent lélektül kapnak, világi hatóság elvehetné. De tekintsük a' büntetés okát, ez a' vegyes házasságot illető polgári törvény azon megsértetésén alapszik, melly legkisebbet sem vonatkozik az illy házasságok polgári foganatira, mi iránt világosan oda nyilatkozék, hogy róluk mitsem akar szólani, hanem pásztori hivatalának fontos teljesitése végett, azaz lélekismeretét követve azon körlevelért, mellyben lelkészinek szivökre köti, hogy a' vegyes házasságokbul származó gyermekeket egyedül a' kath. vallásban neveltessék. Azért emlékezteté lelkészit, szent hivataljok elvesztése mellett, kötelességökre komolyan, mellynél fogva kerületjökbeli kath. saik szivére kötnék amaz isteni 's egyházi parancsot, hogy ha kath. vegyes házasságra akar lépni azon biztositás nélkül, miszerint mindkét nemü gyermekei kath. vallásban fognak neveltetni, őrizkedjenek legalább papi áldásukat rájok adni. Ha pedig kath. érseknek Poroszországban nem szabad a' házasság szentségét ótalomba venni, és szigorúan inteni lelkészeit azon módra, mellyel éljenek, atyai tanitások 's intések által azon kath. sok szentségtörő tetteit gátlani, kik isten és egyháztul kárhoztatott házasságra lépnek; — ha tehát az, mi legkevésbbé vonatkozik a' házasság polgári foganatira, hanem egyedül a' kath. vallást és erkölcsi tant 's ezzel összefüggő egyházi rendeleteket illeti, ha mind ez Poroszországban tilos, ugy hol azon szabadság, mellyet a' fels. király országában többször ismételve igért? Mihelyt ez értésünkre esett, azonnal megemlékeztünk azon szigoru kötelességre, mellynél fogva orvoslani tartozunk a' katholika vallás és szent egyház jogain ez ügyben elkövetett sérelmeket. Miután tehát az istenhez alázatos imádságot bocsátottunk 's előtte az egész ügyet éretten megfontoltuk, 's körötükből néhány okos és bölcs férfival tanácskoztunk, végrehajtjuk most azt, mit egyhangu tanácsaikra tenni kelle. És pedig először ismételjük e' mai számos gyülekezetben azon felszólalást, mellyet már fölebb, mint e' helyen megtörténtet, emlitettünk, 's mit már nyilványra is bocsátottunk 's egyuttal ellenmondunk mindannak, mi a' gnesen-poseni érsek ügyében vagy bármilly ügyben a' kath. vallás és egyház 's a' szentszék jogai ellen bármi módon történjék Poroszországban. Panaszt emelünk továbbá azon itélet ellen, mellynél fogva világi birák itélőszék elibe bátorkodtak vonni az érsek szent személyét vallási ügyben 's egyházi büntetéssel hivatalától megfosztani: 's nyilványitjuk 's határozzuk apostoli teljes hatalmunk által, miszerint tiszt. Márton atyánkfia egyedül a' valódi gnesen-poseni érsek 's azon itélet által, melly egyházi, sőt isteni jog szerint is foganatlan, semmi jogot nem veszte, 's innen mindkét megyejében, valamint a' kulmi kerületben is, mint eddig, ugy ezután is, hivei iránta a' legnagyobb engedelmességgel tartoznak viseltetni 's érseki méltósága még folyvást teljes erőben fönáll. Ezenkül vallási buzgalma és állhatatossága miatt a' legnagyobb dicsérettel halmozzuk el őt és szerencsét kivánunk neki bőmértékben, hogy érdemesnek találtaték, Jézus neveért gyalázat-szenvedésre. Czélunk volt ugyan ez ellenszólalkozásunkat roszalásunk ujabb bizonyitványával megerősitni, mert a' dolog fontossága ezt látszott követelni 's mert eddigi felszólalásink, valamint a' kölni érsek ügyében, ki még folyvást tömlöczben ül, ugy a' gnesen-pozeniban is, foganat-nélküliek voltak. De hogy tetteinket hirtelenkedés ne bélyegezze, mint várakozás és nyugott megfontolás, felhagyunk, ügyünk igazságában bizakodva, minden bizonyitványával roszalásunknak. És ez alkalommal megismérjük 's nyiltan kimondjuk, hogy e' mai sérelem, valamint a' többiek iránt is csak kedvetlenül teszünk lépést, egyedül csak vallás miatti tekintetből 's azon szükségbül, hogy apostoli tisztünknek elégtétessék. Egyedüli kivánatunk az, miszerint mind a' két érseknek engedtessék meg a' megyéjökbe visszatérhetés 's azon akadályok elháritása által, mellyek

Poroszországban a' pápai törvénykezést gátolják, minden további viszály oka törlesztessék el. 'S azon jó remény táplál bennünket, miszerint nem sokára szerencsés kimenet vár ez ügyre. Mert ha a' király, magas bölcseségiben, a' dolgot közelebbrül megvizsgálja, könnyen átláthatja, hogy mindaz, mit a' két érsek tőn, egyedül a' vallást illeti 's e' mellett átlátandja, mennyire káros a' polgári rendre nézve is, ha statusa katholikusai nagyszámmal a' szentegyház rendszabályit, főleg e' fontos ügyben, föl nem veszik; mert épen azok, kik illyes ellenszegüléshez szoknak, legkönnyebben szegik meg a' polgári törvényeket is. Mi egyébiránt a' polgári viszonyokat illeti, noha senki, nyilványos igaztalanság nélkül, érzeményinkrül nem kétkedhetik, itt ezennel mégis nyilványosan 's ünnepélyesen oda nyilatkozunk, hogy nekünk ez ünnepélyes tettnél semmi más czélunk nincs, mint a' vallás és egyház jogai ótalmazása, nem pedig tiszta polgári ügyekbe avatkozás, mi egyedül a' királyt illeti. Intjük tehát apostoli méltóságunknál fogva Poroszország minden kath. alattvalójit 's istenre kérjük, hogy mind abban, mit a' házasságról 's ebből származó kötelességekről mondottunk, valamint abban is, mi vallást és erkölcsöt illet 's mi egyházi fenyiték által határoztatik meg, a' szentegyháznak engedelmeskedjenek 's világi hasznok reménye által, valamint félelemből 's kár által ne hagyják magokat a' jó ösvényrül eltántorittatni; ellenben világi dolgokban világi törvénynek engedelmeskedjenek, a' fels. király iránt hivek legyenek 's zárják el füleiket azon férfiak csalfa beszédeik elől, kik lázongást hirdetnek. 'S igy engedelmeskedni fognak a' főpásztor rendszabályinak is, ki megadatni parancsolta a' császárnak azt, mi a' császáré, 's istennek, mi istené 's elnémitandják azokat, kik a' kath. alattvalók hűségét a' felség iránt gyanusitni törekszenek. Ez az, tiszt. atyánfiai, mit összegyülekezve itt, e' fontos tárgyban, veletek közleni ohajtottunk. Egyébiránt nem szünendünk meg a' könyörület atyját alázattal sohaj és könyközt Jézus érdemeiért kérni, hogy az emlitett érsekeket, valamint Poroszország többi főpapjait, lelkészit 's hiveit állhatatosságban továbbra is tartsa meg, a' felséget pedig tegye hajlóvá, hogy alattvalóinak a' kath. vallás tökéletes szabadságát adja meg 's végre azt, mi ott az egyház jogai ellen határoztatott, legjobbra forditsa." — E' titkos consistoriumban pápa ő szentsége több birbornokot, érseket 's püspököt neveze 's hirdete ki. —

Franczlaország.

(A' költségvetés általányos terjedelmiben elfogadva. Udvari hirek.) A' következmrai tagok jul. 19ikén az egész költségvetést elfogadák, 's összesen csak 161,400 frankot vontak le a' ministerség által kivánt nagy mennyiségbül. Guizot és Thiers szabadságvétel nélkül falura utaztak, tudván, hogy a' költségek megajánlta után ugy is el fog oszlani a' kamra. — A' belgák királya 's királynéja jul. 30ikán St. Clondba érkeztek. — Hussein kán Londonbul szinte a' kir. udvarhoz érkezett, 's 18kán este udvarláson volt a' királynál. — A' kormányköltségeket összesen 1,999,913,487 frankkal szavazá meg a' kamra. Az elnök, Sauzet, naponkinti éles szavakkal inti a' követeket, hogy viseltessenek nagyobb tisztelettel a' kamra méltósága iránt 's jelenjenek teljes számmal meg az üléseken; de hasztalan, a' padok napról napra üresbek. Már Lamartine is elhagyá Parist 's a' pyrenaei fürdőkbe utazott. Valamennyi parisi lap az éjszaki tartományokbul 's megyékbül érkező aggasztó hirek taglalgatásival foglalatos. Mig a' bordeauxi nádczukorgyártók nyiltan fenyegetőznek gyáraik bezáratásával, mi koldussá fogná tenni a' sok munkást, ha nem csökkenti a' czukorvámot a' kormány, a' répaczukorgyártók viszont adómegtagadást pengetnek ez esetben. Különös, hogy egy parisi lap sem nyilatkozik határzottan e' különböző érdek mellett vagy ellen; alkalmasint azért, mivel mindegyik előfizetőit kivánja kimélni. Azonban az ingerültséget sem törekszik csilapitni a' sajtó, sőt néhány pártlap világosan kitünteti, melly igen örvend azon zavarnak, melly a' kormányt minden oldalról fenyegeti. A' jour. des Débats mindent a' következmra nyakára szeretne tolni, 's igy nyilatkozik: „Az éjszak dél ellen berzeng, a' belkereskedés a' tengeri iparüzők ellen, 's a' belföldi czukorgyártók a' tengeri kikötők ellen. Minden oldalról követelés, kiáltozás, fenyegetőzés hangzik. Fájdalmas és vészteljes állapot ez. De ugyan ki szerzé azt? Mi bátrak vagyunk nyiltan felelni e' kérdésre. Csupán a' következmra okozá e' zavart, mivel nem akará 8 nappal tovább halasztani ülésit e' fontos tárgy miatt, mellyre nézve már egy év előtt igért törvényt az érdeklett feleknek?" törvény minden panaszt elnémitott volna, 's a' követek föláldozák kényelmöknek a' közcsendet. Valenciennes gyárnoki, vélvén, hogy a' kormányt ijesztgetéssel birá vámcsökkentés igéretére a' bordeauxi kereskedőség, most szinte fenyegetőzni kezdenek, hasonló uton gondolván ohajtott engedvényhez juthatni. Valenciennes törvénytelennek nyilatkoztatá az illynemü törvényt, mig Bordeaux tökéletesen törvényszerünek tartja ezt. Az éjszaki megyék zendüléssel fenyegetőznek, 's ugyan mernék e azt tenni, ha rendes törvény határzott volna ez életkérdés ügyében?" — A' mont-saint-micheli foglyok közt zavar támadt az uj elzáratási rendszer miatt. Több közülök megveré a' tömlöctartókat; az erősb számmal megjelent őrség azonban csakhamar ismét helyre állitá a' rendet. — A' National, Armand Carrel barátit, temetési évnapja ünneplésire szólítja föl jul. 24ikén. —

Törökország.

(Részletek Ibrahim és Hafiz basák közti csatárul.) Tökéletesen valósul későbbi hirek szerint is a' török sereg tönkre veretése Ibrahim basa által; a' csata Nisibnél történt, Aintab és Elbir között, Eufrát jobb partjától nem messze, Bir közelében. Minden élelmi 's hadiszer az egyiptusiak kezeibe került zsákmányul, sőt Ibrahim a' török sereg főparancsnoka sátorában irá atyjához tudósitását. Marasig futamlának a' törökök. Az egyiptusi sereg 32 ezer, a' török pedig 60 ezer főnyi volt. A' csata napja jun. 25ke; tömérdek fogoly juta Ibrahim basa kezeibe; a' török sereg tökéletesen meg van veretve, ezrek fultak Eufrátba és sokan az aintabi hegyek közé menekvének. Aintabot ismét elfoglalák az egyiptusiak 's az őrséget Ozman basa parancsnoksága alatt foglyul ejték, de Ibrahim nagylelküleg megbocsátott Aintab lakosinak. Az egyiptusi sereg 3 szakaszban nyomul Anatoliába, részint ellenségüldözés, részint a' felállitott török tartaléksereg szétrobbantása végett. 5 ezer főnyi török csapat pártolt át Ibrahimhoz 's azonnal szolgálatba lépett; ezek Arábiába küldettek. Moszka sereg előnyomulását hirlik, Anatoliába, melly azonnal megtámodja Ibrahim basát. A' csata négy óraig tartott; Ibrahim a' hadsereg közepét, Soliman jobb, Achmed basa pedig balszárnyát kormányzá; Mehemed bey e' csatában életét veszté. Aleppobul küldöttség járula Ibrahim basához, e' fényes győzelmért szerencsekivánat-kifejezése végett 's azon kérelemmel, miszerint a' török serget vegye üzőbe, nehogy a' szétrobbantott katonák haramjacsoportokká alakuljanak 's a' lakosságot háborgassák. Az angol hajóserget Stopford hajóvezérsége alatt Alexandriába várják minden órán. —

Konstantinápoly, jul. 9kén: Malatiai hirek szerint Hafiz basa oda érkezék; szétüzött sergéből 25 ezer főnyit gyüjtött össze a' város környékin, mellyel ismét Eufrát felé szándékozik nyomulni. Csatavesztése, e' szerint, ugy látszik, nem épen olly tökéletes. Julius 11kén menend véghez a' karddal-övezés ünnepe (a' török szultánok koronáztatása); már a' diplomatakart meghivák ez ünnepélyre, hogy mint néző szemléljе az ejubi mecset felé vonuló menetet. A' fővárosban minden nyugalmas ugyan, ámbár a' statushajó kormányos nélkül van; még most szélcsöndben türhető ez, de bezzeg, ha szélvész támad! Az uj szultán ókeleti fénnyel tartá bemenetét Bajazet szultán mecsetébe; a' magas 's legfőbb hivatalokban általányos változtatás történt, ritka birja előbbeni hivatalát. —

Szerb határokrul, jul. 11kén: Salonichibul irják, miszerint e' város tengeri oldalát erősitgetik 's álgyukkal látják el; ugy tetszik, az egyiptusiak általi megrohanástul rettegnek, hogy a' maczedoniai 's albániai elégületleneknek nyujtsanak segélyt; ez aggodalom azon esetben, ha Syriában a' háboru komoly arczot öltend, nem épen fölösleg. Maczedoniában a' népösszeiratás folyvást tart, pedig igen nagy szigorral; minden 15 éves ifju polgárkatona tartozik lenni; falukon pedig mindenki 15tül 35 évig ujonczul fogatik el. Az igy összeszedett katonaság száma azonban tömérdek szökés által nagyon csökken; a' szökevények pedig a' közbátorságot veszélyeztetik. Musztafa Nuri basa nagyszámu albániait vive Salonichiba, hogy hazájoktul, melly főleg fészke a' nyugtalanságoknak, távol tartsa őket, mert nem igen bizhatni bennök. De már zúgolódni kezdenek, 's erőszakkal fenyegetőznek; ez okbul igen hihető, hogy Salonichiban komoly nyugtalanság törend ki. Az ottani görög consul szüntelen viszálkodásban él a' török hatóságokkal. Amaz multkor mulatsági utazást tön 's a' törökök azonnal politikai czélt fogának reá, mert, ugy mond, olly emberekkel közlekedék sokat, kik mint Mehemed Ali kémei, gyanusak. —

Németország.

(A' gneseni és poseni káptalanok követsége süker nélkül tér a' fővárosbul vissza.) Berlin, jul. 19kén: A' poseni és gneseni káptalanok, az egyházi ügyek jelen szomoru helyzete által kénytetve, egyhangúlag keblökbül követséget határoztak küldeni Berlinbe a' fölség elibe azon kérelemmel, miszerint Dunin érseknek megyéjeből eltávoztatása 's az egyházi ügyek majd végképi elhanyagoltatása által keletkezett komoritó állapotnak vetne véget. A' küldöttség három kanonokbul álla; de Berlinbe érkeztük után hasztalan volt minden fáradozásuk, mert a' felség nem bocsátá őket maga elibe. Ennek következtiben a' küldöttség e' két káptalan kanonokjai aláiratával kérlevelet nyujta be legfelsőbb helyre, előadván benne a' jelen busitó helyzetet 's az ebből származó következményeket. A' király e' kérlevél-benyujtás után fürdőbe utazván, a' küldöttség ekkor is még válasz nélkül maradt, mire jónak látta visszatérni a' nagyherczegségbe 's itt várni be a' dolgok fordulását. — Dunin folyvást Berlinben ül, a' hat hónapi várfogságot, mellyet az itélőszék monda ki rá, elengedé ugyan a' felség, de, ugy látszik, ez időt félfogoly gyanánt Berlinben kénytelen tölteni. A' boroszlai fejdelmi püspök jelenleg Berlinben mulat, a' posen-gneseni érsekkel többször beszélgete, kit egyezkedésre akart birni a' kormánynyal, Dunin azonban igen makacsul nyilatkozék. A' fejdelmi püspök, mint hirlik, (mi még valósulást vár) lemondást nyujta be a' felségnek, mit azonban ez nem fogadott el. —

Hollandia.

Hága, jul. 19kén: A' következmra tegnapi ülésében, törvényszerüleg, a' Németszövetséggel 's Éjszakamerikával kötött szerződéseket tudatá a' kormány, valamint az orániai trónörökös hg összekelését is, kihez üdviratot szavazott a' következmra intéztetni. A' közstatusok mindkét kamrája mai ülésében a' külügyi minister a' belgiummali végképi szerződést illető okleveleket adá elő. Jövő héten hihetőleg eloszland a' közstatusok gyülése. — Rotterdami hir szerint a' caninoi hg (Bonaparte Luczián) huzamosb ideig szándékozik Hollandiában mulatni. —

Gabonaár: Pest, auguszt. 2dikán: Tiszta buza 160, 150, 140; — Kétszeres, 125, 120, 110; — Rozs 100, 98, 95; — Árpa 83, 80, 76; — Zab 68, 66, 64: — Köles —, —, —; — Kukoricza —, —, —; — Köles-kása —; pesti m. v. garas.

Lotto. Buda, jul. 31kén: 58, 10, 18, 47, 28.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. — *szerda*, aug. 7. **JELENKOR.** 1839. — 63ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hirek: kinevezések; Beöthy Ödön Biharban egyhangulag követté választatik; magyar n. Akademia; sok jégeső; különféle: kereskedési pangás, Fiume jelen helyzete, füredi szerencsétlenség, Pesten az ágostai hitvall. számára uj sz. egyház épülend; a' sóskuti fürdők, 's a' t.) Portugália. Spanyolország (O'Donnell megmenti Aznar tábornokot; 's a' t.) Anglia (Kelet jövendője 's Anglia befolyása annak megalapitására; az angol hadsereg szaporittatik; Russzia, Anglia és Kelet; torzkép a' fillér postára; elegy; 's a' t.) Franeziaország (Armand Carrel emlékszobra; 's a' t.) Törökország. Belgium. Schweiz. Oroszország. Görögország. Dunavizállás. —

Magyarország és Erdély.

Pozsony, aug. 3kán. A' mai kerületi ülés vége felé rendkivüli rémülésbe jött az igen számos gyülekezet; ugyanis délutáni egy órakor a' karzatról mészdarabok kezdének hulladozni, később ez ropogni kezde, min az alatta állók annyira megijedtek, hogy részint ablakokra ugráltak, részint a' terem közepe felé nyomultak, ugy szinte a' karzaton levők részint a' lépcsőkön lesiettek. Az ez alkalommal bezuzatott ablakok azon gondolatra hozák a' gyülekezet többségét, hogy földrengés van; képzelhetni a' szörnyü tolongást, lármát 's rémülést. Sokan a' földre ejtettek, de még is szerencsére senki sem sebesült meg. Magokhoz jövén végre az összegyültek első ijedelmökből, némellyek tovább akartak tanácskozni, de az összezuzott butorok 's közzavar ezt nem engedvén, a' gyülés eloszlatott. A' karzaton megmaradt kevesek közt örömmel lehete látni két szép magyar nemes hölgyet nyugottan mosolygva, mit a' magyar bátorság hirének bájos fentartóit. Estefelé tanácsosnak tartották a' karzatot megvizsgáltatni 's midőn, a' kincstári épületekre ügyelő Villez ur személyesen vizsgálódván, néhány deszkát fölszedetett — szerencsétlenségre az alsó deszka letört alatta, ő lezuhant, 's egyik kezét kitörte. H.-k.

Jul. 29kén délután tarta ülést a' KK és RRek által választott 's a' Főrendek közül Főhg-Nádorunk által kinevezett tagokbul álló 's az ujabb országos sérelmek összegyüjtése végett alakult választottság.

A' mult lapunkban diákul közlött k. k. leirat magyarul igy hangzik: FERDINAND 's a' t. Az 179⅞: 13dik t. czikk világos rendeletéhez támaszkodva, tekintvén az országgyülés kezdetén Kedvességed 's Hüségteknek átadott, egyedül az Ország javára 's törvények foganatjára czélzó k. előadásink természetét is, semmit nem véltünk bizonyosbnak, mint, hogy mind ezek gyorsan tárgyaltatásba vétetni, mind aztán az előfordulható igazságos kivánatok és sérelmek az imént idézett törvény szabta mód és rend szerint ugy fognak Előnkbe terjesztetni, hogy mind ez a' törvények értelminek megfelelő határidő alatt kellőleg intéztethessék el. Ez igazságos várakozásunk ellenére van tehát, hogy, mint értjük, f. évi maj. 8ki k. leiratunknál fogva, melly miután Pest megye egyik követjévé most is becstelenségi büntetés-kereset alatt levő személyt választott — a' végett küldeték oda, hogy e' hivatal 's az országgyülés szentsége tekintetébül e' személynek Országgyülésen helye nincs, az emlitett megye tehát mást illy szeplőtül mentet válasszon követjeül — e' törvény szabta ösvény követésében főleg azon aggodalombul ered a' késkedés, hogy a' megyéket illető országgyülési követválasztás törvényes jogára érintett k. leiratunkból valami sérelem ne háruljon. E' halogatás annál kedvetlenebb Előttünk, mert valamint lelkünk azon őszinteségétül, minél fogvást a' király és ország boldogságát leginkább a' törvények 's jogok tökéletes épségén alapodni több izromban nyilatkoztattuk, legtávolabb van az, hogy a' megyéket, a' törvények 's igazság és helyes szokással megegyezőleg gyakorlandó hatóságukban korlátozni akarjuk, ugy viszontag nem kétkedhetünk, hogy Kedvességed 's Hüségtek sem szándékozik eltérni azon gondoskodás 's ovakodástul, mellyet az előd kor a' nemzet nemes characteréhez képest az országgyülés becsületének 's diszének minden illynemü kereset alá vettek ellen fentartásában önként követett. Ennélfogva, mivel fenidézett k. k. leiratunk méltó aggodalomra legkisebb okot sem szolgáltat, Kedvességedet 's Hüségteket szorosan intjük ezennel, hogy kötelességök szerint, az országgyülési tanácskozásokat világos törvények vezérletinél fogva gyorsitsák 's minden eszközölhető serénység- és szorgalommal idő nyerésen törekedve, tisztkörüknek 's azon várakozásnak, hogy ez országgyülés kelletinél hosszabbra ne terjedjen, megfelelni iparkodjanak. Többnyire 's a' t.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége f. év julius 13diki határzatában Hummel Gergely klosterneuburgi kanonokot 's Rajner főhg fiainak nevelőjét hővizi apáttá nevezni méltóztatott. —

Nagy-Várad, aug. 3kán: Miután tbiró Hodossy Miklós, ki eddig megyénket az országgyülésen képviselé, a' körülmények miatt, — követségérül lemonda, aug. 1ső napjára tüzeték az uj választás. Ekkor tehát főispánhelyettes Lónyay János ur, ki e' végett körünkbe érkezék, elnökileg reggeli 9 órakor megnyitá a' gyülést; 's beszéde után 2000nél számosb nemesség, — melly mezei munkáit örömest odahagyá, hogy a' haza választottai koszorújába Biharhoz méltó férfiat küldjön, egyenlőn lelkesülve dörgé: „éljen Beőthy Ödön!“ Ennek következtiben az elnök, táblabiró Beöthy Ödön urat, mint Bihar megye küldöttjét, üdvözlé. E' bizodalmat lángszavakkal köszöné a' követ, kinek pályája már két országgyülésen olly dicső volt. Gyülés végén a' casino teremében vig lakomát üllénk, hol Boka Károly zenészkara kiséré az áldomásokat; este pedig ugyan ottan, szabad bemenettel, Beőthy Ödön tiszteletére tánczvigalom tartaték, 's férfi- és nőnem egyaránt magas örömet éldelt. 2kán estvefelé a' tartós szárazság 's rekkenő meleg miatt elalélt természetet sürü villám és mennydörgések közt eső vidítá fel, mellyet a' mai tartós eső áldássá változtatott.

Ebeczki Tihanyi Ferencz temesi gróf és főispán nőül vevé kis-rédei Rhédei Biri kisasszonyt. A' szokott egybeköttetési szertartás f. évi jul. 14kén Kis-Rédén ment véghez.

Eger, aug. 2kán: Jul. 26kán szőleinket nagy csapás érte, midőn alkony felé széllel kavargó háborús felhők kerekedvén, határunkban szerte záport és szörnyü jégesőt ontának. Igen elmondhatni, hogy termésünk nagy része le van verve. A' zúzott tájak között gyászolnak Eged és Sikhegy hires borkútfőink is. — Szatmár megyébül (F. Gyarmatrul) ezt irják jul. 30kárul: Vidékünkön jul. elejétül állandó rekkenő melegek járván, mi a' gazdaság minden ágira nézve kedvetlenitő helyzetben vagyunk, mert a' tavaszi áradások miatt őszi vetésinket szálonként szedegetjük inkább mint aratjuk, tavaszi vetésink pedig, a' zabot kivéve, kisültek. Szénánk harmad résszel kevésb a' szokottnál 's legelőnk is kopár. Az egy tengeriben lett volna reményünk, de esőhiány miatt már az is fonnyad, sőt szárad még csőzés előtt. Nem pusztitó ragadványban ugyan, de időszülte nyavalyák miatt lovaink, szarvasmarháink és juhaink is hullanak. A' hévmérő árnyékban naponkint 26 fokon áll. — Kékesd (Baranya megyében) julius 24likén: Az idén már háromszor érték határunkat a' sors csapásai. Ugyanis mult hónap elején délkeletről egy jégviharos felleg keletkezvén, rozsaink fő részét földre zuzá; a' tisztabuzát nem érte azonban olly veszélyesen e' közel diónyi jég, mert nem jutott még akkor végponti növekedtére a' kinujó kalász. A' kertbeli zöldséget mind levágta, a' szőlő hajtásit is lepusztitotta. A' jégözöntül menten maradt részen pedig ujolag nagy kárt okoz a' feles üszög. A' kukoriczához e' tartós rekkenő hévség miatt semmi bizalmunk, mivel rendes töltögetését sem adhattuk meg a' szárazság miatt. Legelőnk annyira megkopárult, hogy a' pórság e' miatt barmát már olcsó áron is kezdi eladogatni, mivel anyaszéna csak fele letta'tavalyi fűterméknek: sarjuhoz sincs legkisebb reménye. Szilva, alma, körtve igen kevés, némelly helyen semmi. — Bük (Sopronymegyében) jul. 7kén egy szegény parasztnő idétlen gyermeket szült holtan, kinek homlokán levő 2 nagy, fölfelé meresztett, szemei, hegyes orra, két fölfelé álló hegyes fülei, kicsucsorooott hústömeg tojásdad gömbölyü fej-tetője, hosszan kinyuló kisded szája, fejtetőjén két hegyes szarvai, egyébkint egészen kopasz, 's birka alakú feje vagyon. —

KÜLÖNFÉLE. Pesten nyomasztó pangás mutatkozik most a' kereskedés körül; a' kézműgyári adásvevés a' bajai, szegedi, debreczeni 's egyéb vidéki vásárokra ágzott széllyel, termékekbül pedig csupán azon czikkeket keresik össze a' nyerészkedők, mikből kevés van az itteni raktárakban, 's ezek: méz, pályinka és gubacs; e' három czikk alkalmasint azért is örvend jó keletnek, mivel az idén ezekbül csak silány termést várhatni. A' gyapjuvásárlással, mint látszik, jövő dinnye- v. János-fővételi vásárig szándékoznak várakozni a' vevők, noha van itt annyi minden fajbeli gyapju, hogy a' legválogatóbb vevő is kielégitheti vágyait. A' borár csökkenni kezd, az üreshordók ellenben naponkint kerestebbek, mi bő szüretre mutat; noha sok reményt meghiusita már a' majd minden vidéken hullott jégeső. A' gabnaár tetemesül emelkedik, főleg pedig a' tengeri, zab és árpa; különösen a' kukoricza igen drága leend télire a' hosszas szárazság miatt, melly a' dohányra is rosz hatást gyakorol. Kereskedésünk e' sokszoros változását az időjáráson kivül talán azon körülmény is okozza, hogy kivitelre csupán a' fiumei kikötővel birunk, mióta az oroszok a' Duna torkolatit elfoglalák; pedig mint kereskedővárost magát Fiumét sem mondhatni kitünőnek, mit főleg azon csüggedetlen ügyekezetnek is kell tulajdonitani, melly a' kereskedést egészen a' szomszéd Trieszt hatalmába iparkodék játszani. Fiume szinte szabad kikötő ugyan, és szép szabaditékokkal bir, de szomszéd vetélytársával soha nem mérközhetik. Fiume népessége ritkán emelkedek kilenczezer lakosnál többre, 's tán e' számot most inkább apadónak mondhatni mint szaporulónak. Az élet némi jeleit azonban mégis folyvást láthatni Fiumében. Maga a' város tekintete meglepő és nagyszerü; a' hegy-kúpra felvergődvén ugyanis, az ut egy kanyarulta rögtön az egész várost szembeötleszti bérczről függő erdőivel és szőlőivel. A' fehér házak elszórtan állnak a' kikötő mellett, de több egészen külön váltat is láthatni, melly elszakadva a' többitől biztosb állást vélt találni azon számtalan mélyedések és bérczormok között, melyek a' város fölött elvonulnak. Láthatni ott a' sz. szüz házát is, azon helyen, hol az angyal megpihent, midőn a' boldogságos szüzet Názáretból more solito Lorettoba vivé. A' ferenczek zárdája a' bérczkúpon áll, 's lépcsőkön vezet föl hozzá az ut, mig a' közte fekvő völgy buja szőlőkkel van boritva, 's a' tőkék mintegy sziklából látszanak foganszani. Szép és regényes a' város tekintete; de mindjárt az első pillantás mutatja, hogy kereskedését nem nevezhetni nagyszerünek; a' kikötőt vitorlák boritják ugyan, de mindez csupán apró hajókrul, dereglyékrül 's halászcsolnakokrul leng. Legszámosbak ez utóbbiak 's egyszersmind legmunkásbak, különösen szép látványul szolgálnak pedig este, az év bizonyos szakában, midőn rendkivüli számmal uszkal egy világot szerető halfaj a' kikötő előtt, 's a' naszádok lobogó tüzzel ellátva indulnak halászatra. Halászaton kivül legélénkebb kereskedési tárgyul szolgálnak itt a' rongy, papir, donga 's égettbor, továbbá gyarmati áruk és só. Consulokat Anglia, Amerika, Svéczia és Dánia tart Fiumében, jele tehát, hogy e' nemzetek részről ollykor ollykor még is érkeznek hajók e' kikötőbe. Egyébiránt a' fiumei kereskedésnek csakugyan minden tekintetben nagy ébresztésre van szüksége, 's nem tagadhatni, hogy sülyedésinek más oka is van azokon kivül, miket szabad szemmel láthatni. — A' Buda vidékén pusztitott 's mult számunkban körülményesen emlitett jégeső Szár körül kezde dühöngni, onnan pedig Bicske és Zsámbék felé 's a' nagy-kovácsi hegységnek vonult, hol még másnap is találtak jeget, noha 25 foknyi meleg uralkodott, innen Vörösvár, Pomáz, Sz. Endre felé a' pesti részre tért a' vész 's egészen Kis-Némediig terjedt, mindenütt rombolás gyászos nyomait hagyva. Legidősb emberek sem emlékeznek illy pusztitó jégesőre. Számtalan ablakot zuzott be a' jég mindenütt, a' gyümölcsöt pedig majd utólsó darabig leveré a' fákról. Még a' falak vakolatit is meglyuggaták a' nagy jégdarabok. Jul. 29kén pedig iszonyu szélvész uralkodott a' nevezett vidéken, melly szinte nagy károkat okozott. — Sztankovics János győri püspök a' pozsonyi egyházi zenésztársaság pártfogói czimét elfogadni kegyeskedék. — Zimonyi hirek szerint jul. 8kán nyolcz szász család érkezék oda hajón, 's másnap Belgrádba ment, Szerbiában megtelepülendő. Állitásuk szerint egy hónap mulva még 20 család fog oda érkezni, tavaszig pedig legalább 200. — Jefrem Obrenovich 9 éves fia, Milos, Lyubicza hgnő

's még 3 rol on és tanitója kiséretében jul. 18kán a' zimonyi vesztegintézetbe érkezék, honnan Odesszába szándékozik. Atyja ugyanis ott kivánja megkezdeni neveltetését 's onnan sz. Pétervárra küldendi őt tanulmányi bevégzésire.—Hiteles magányos levelek szerint Konstantinápolyban naponkint zendülés-kiütéstől félnek. A' belgrádi törökség ismét turbánt kezd viselni, a' szerbek pedig fegyvereseket gyüjtögetnek. — Szilisztriában keleti dögvész ütött ki, minek következtiben Galacztól Turnulig 7 napról 14re emelék a' vesztegidőt; a' nyavalya több helyen is mutatkozott ugyan, de az ellene divatba léptetett rendszabályok olly helyesek, hogy nem fog messzire terjedhetni. — Az árviz által károsultak számára következő ujabb adakozások gyültek be: Csanád vármegyéből 36f. 12 kr.; 's Hunyad megyéből 2,263 ft. 12 kr. pgő pénzben. — B.-Füreden az idén ismét uj kényelem kinálkozik a' nagy számu vendégkoszorúnak, t. i. uj sétány a' Balaton partján a' hidegfürdők előtt, 's 14 ujdon állitott fürdőosztály; egyébiránt e' kellemdús 's olaszhonias szelid éghajlatával élesztő fürdőhely különösen ajánlkozik mindenbeni jó rend és tisztasággal is. Tudtunkra még egy hazai illynemű intézetnél sem divatozik azon jó szokás, melly itt az idén Brestyenszky Béla tihanyi apát eléggé nem méltányolható gondos intézkedése 's a' fürdőközönség kivánatit megelőzni törekvő készsége által hozaték létre t. i. az egyetemes vendégi névjegyzék kinyomtatása; illy névkönyv nemcsak az ismérkedést, baráti 's rokoni találkozást gyorsítja, hanem kedves emlékül is szolgálhat. Kivánatos, hogy más hazai nagyobbszerü fürdőintézetinknél is minél hamarább tétessék hasonló intézkedés. Sajátnemű érdeket nyujtana bármelly fürdőbeni vendégeknek, ha ezután e' névkönyvek kölcsönösen kicseréltetnének, 's igy a' különvidéki fürdőhelyek látogatói bizonyos érintkezésbe hozatnának egymással. — Mult hó 26kán Anna napján B. Füred igen szomorú és gyászos eset szinhelye is volt. Mintegy 15 ember t. i. egy csolnakon a' Balatonba bocsátkozék tüzi játékot felállitani. Alig haladt a' csolnak mintegy 70 lépésnyire a' parttól, midőn a' rakott tüzből egy szikra véletlenül a' puskaporos szerekre esék, 's azt egy pillanat alatt fellobbantá. Két ember azonnal meghalt, a' többi megsérült annyira, hogy kevés a' remény felgyógyulásukhoz. Egy férfi midőn e' veszélyt a' partról megpillantá, beuszék 's a' csolnakot partra segélé szállitani. — Sóskut fürdőhely különös élénkséget mutatott mult hónapban; jul. 13án ugyanis nagy számu vendég seregle össze Szombathely, Kőszeg és Sz.-Gotthárd vidékiről, sőt a' szomszéd stájer honból is, részint egészségök visszaállitása, részint ide gyült ismerőseik 's rokonaik körében élvezendő társasági örömek végett. Emelé a' fürdőhely kellemeit mostani tulajdonosa gr. Zichy Károly ur is, több szépitésen 's csinositáson kivül czélszerü intézkedései által az ásványos viz javulását annyira eszközölvén, hogy ez a' rohicsi vizen kivül legtarthatóbb 's legtávolabbra szállithatónak bizonyult 's valóban ezernyi üveggel széllyelhordatik még hazánk távolabb vidékeire is. Ujdon állitátatának föl itt az ősforrás közelében, mellynek gyógyerejét már a' rómaiak is ösmerték, különös fütéssel ellátott társasági kádasfürdők 's hideg csepfürdők is, mellyek ünnepélyes megnyittatását jul. 14én reggeli 5 órakor hirdeté a' taraczk-durrogás. 10 órakor a' házi kápolnában kis mise szolgáltaték 's a' fürdőhangászkar kiséretében szivemelő zengéssel énekelték az „Im arczunkra borulunk", itt talán most legelőször anyai nyelvünkön. Az e' napon mintegy 300zal szaporult vendégkör társas mulatása különösen fűszerezé az ebédet. Asztal után egy rész vendég a' lövészpályát, más egyéb mulató-helyeket látogatá meg. 5 órakor ismeti mozsárdurrogás jelenté az uj fürdők megnyittatását. E' fürdők első jövedelme 's egyéb a' jelenvoltak által tett adakozás, a' körmendi 's baltavári égettek fölsegélésire leend fordítva, 's egy fürdőszoba a' szegényeknek ingyen használhatásul hagyva. Hálás tisztelet a' kényelem ölén szenvedő embertásaikról is emlékezni akaróknak! H. — Az ágost. hitvallásu pesti közönség felsőbb engedelem mellett egy másik egyházat fog épittetni; mint mondatik, magyarok és tótok számára a' kerepesi ut mellett, szénapiacz közelében, a' józsefvárosi téren. Pest részéről már kijelöltetvén a' kivánt telek, az épitést még tán az idén is megkezdik. E' szerint Pest városát egy uj nagy épület fogja diszesbiteni. Halljuk azt is, hogy Pesten a' kerepesi ut melléki vám körüli üres telkek házhelyekre fognak eladatni, mi, kivált, ha a' Therézia és József külvárosokon huzatandó hajózható csatorna létesül, Pestnek ujabb diszére szolgáland. Pesten a' ns hatóság rendeletéből jul. 27ki délután a' városi dobos kihirdette, hogy a' Dunában, a' hajómühelytől kezdve le a' ferenczvárosi csatornáig, fürdeni kemény büntetés alatt tilos. 'S különös! (hihetőleg mivel a' hirdetést sokan nem hallották, a' tilalomtábla pedig még ki nem állittatott) másnap reggeltől estig, a' halpiacz közelében, sokkal több fürdött, mint máskor! Reg. — Zágrábi hirek szerint Varasdmegye RRei f. e. jul. 1sején tartott közgyülésökben pénzalap-létesitést határoztak kiszolgált 's elerőtlenült megyetisztek számára. Ez emberbaráti eszme ellen a' gyülés egy része makacsul küzde, tanusitván azon régi igazságot, hogy a' legjobb ügynek is találkozik ellensége a' tudatlanság imádóji közt. Diszére válik azonban a' megyei többségnek, hogy e' kiáltozókat hallgatásra tudá kényszeriteni. Eddig az első megyetiszteket is azon szép kilátás kecsegteté, hogy legközelebb tisztujitáskor a' hivatallal egyszersmind kenyeröket veszithetik, 's ez okbul a' megye józanabb része következőleg alapitá meg fönemlitett intézetét: az alaptőkét alkotják a) önkéntes ajánlások; b) évdij-lerovások; minden ezentul szolgálandó tisztviselő ugyan is 2 pCtet hagy a' megyepénztárban fizetésébül; minden ujonnan választott vagy előléptetett tisztviselő első évben dija egy negyedével járul az intézeti pénzalap-szaporitáshoz. Mielőtt 10ezer pgő forintra szaporodnék az alaptőke, senki sem fog nyugdijban részesülhetni. Legkisebb nyugdij 80 pgő for. évenkint, legnagyobb pedig az illetőnek korábbi egész nyugdija. Özvegyek felét fogják kapni férjeik nyugdijának. Nyugdij-kirendelést egyedül a' megyei közgyülés fog eszközölhetni. E' példa utánzásra méltó! — Hazánk majd minden fürdőhelye czélszerü változtatásokon ment keresztül ez évben, igy Szalatnyán is, ho eddig jobbadán kevés vendég szokott vala megjelenni kényelmes szállások hiánya miatt, Koháry-Coburg hg megkedvelvén e' kies birtokát, nagyszerü épitésekhez fogásra adott parancsot, minek következtiben mind a' fürdők mind lakások száma igen tetemesül fog szaporodni. Az erős akarat már eddig is annyi czélszerüt tuda létesitni ott, hogy jun. 1sején ünnepélyesen nyiták meg a' már addig elkészült ujépületeket. E' czélra Hont megye RRei Baloghy alispán elnöklete alatt, inditványt tettek, miszerint Szalatnyán közgyülést tartandnak, mellyet jul. 14kén csakugyan meg is nyitottak, még pedig igen mulatságos tánczvigalommal. Csak azt csodálhatni, hogy a' honti és barsi szép hölgyek e' majd afrikai hőségben is olly jó és tartós kedvvel tudtak tánczolni! — A' würzburgi gyapjuvásár jul. 15kétől 19keig tartott, 's olly jól sükerült, hogy minden várakozást tetemesül meghaladott. A' harmadosztályu német gyapju mázsája 63—65 fton kelt, jobb minőségü pedig 80—94 fton, mig a' legfinomabbét 100—125 for. vevék. Legmagasb ár a' legnemesb fajért 190 for. volt. Az egész adásvevés mintegy 200ezer forintot hoza keringésbe, mi már magában is jótékony hatásu a' nyilványos életre. —

A' Gazdasági Tudósitások f. évi 1sö, sor szerint VIIk füzetének második kiadása e' napokban hagyá el a' sajtót. A' f. e. 3ik (sor szerint VIII) füzet jövő pesti vásárig szinte 's mulhatlanul meg fog jelenni. Azon t. cz. előfizetők tehát, kiknek példányokkal nem szolgálhatánk, tisztelettel kéretnek, legyenek szivesek illetményeikért biztos alkalmat küldeni. Egyszersmind jelentetik, hogy a' jelen évi folyamatra még mindig előfizethetni 2 p. fttal, Pesten alulirtnál (Zöldfatorza 373 sz. a.) 's Eggenberger József és fia könyvkereskedésében (barátok piaczán), vidékeken pedig több szives ügybarátnál, 's majd minden könyvárus 's könyvkötő uraknál. A' mult évi füzetekből még szinte szolgálhatunk, valamint a' harmadévekből is, néhány példánnyal. Pesten augusztus 5kén 1839. Kacskovics Lajos h. gazd. egyesületi titoknok.

Portugália.

Lissaboni jul. 13ki hirek szerint Manoel de Castro Pareira Rómába készült indulni, mint a' portugál kormány rendkivüli követe, a' lissaboni udvar és római szentszék közötti egyenetlenségek elháritása végett.

Spanyolország.

(O' Donnell megmenti Aznart.) Jul. 30iki perpignani telegrafi sürgöny szerint O' Donnell tábornok jul. 17kén 14 ezer emberrel 11 carlosi zászlóaljt támadott meg, mellyek Lucena körül voltak elsánczolva, 's állomásikat elfoglalván, Aznar tábornokot, ki élelem nélkül volt e' városba zárva, megszabaditá. Lucena erősitett városka 6 lieunyi éjszaknyugot felé Castellon de la Planától Valencia tartomány éjszaki részében, azon hegység alatt, mellyen Cabrera uralkodik. E' kis helyet az egész alsó-aragoniai carlosi sereg ostromlá. E' vállolat kétségbevonhatlanul tanusitja, mikép Cabrera 20 ezer embere daczára is minden pillanatban futni kénytelen, midőn komolyan kezdik őt riasztgatni az alkotmányos csapatok.

Anglia.

(Anglia helyzete Perzsia ellenében.) A' parliament elibe terjesztett hivatalos irományokbul világosan láthatni, miszerint Russzia és Perzsia ellenséges helyzete 's Anglia álláspontja jelenleg olly fokon van, melly komoly villongásra szolgálhat alkalmul Herat ostromlása által. A' két óriás közelitni kezd egymáshoz, pedig maga Nesselrode gr. is mondá, hogy nagyon közel jőniök nem szabad egymáshoz, ha veszélyeztetni nem akarják a' közbékét. Az orosz kormány visszahivá követjét a' perzsa udvartól; a' perzsa sah fölhagyott Herat ostromával; de az angol követ, Mac Neill is eltávozék Perzsiából 's visszatért Angliába; hogy pedig a' perzsa követ, ki mind e' mellett is Londonba jött, semmi kiegyenlitést nem hozhata létre, mivel a' kormány teljességgel nem találta elfogadhatóknak Perzsia ajánlatit, azt nyiltan 's tartózkodás nélkül mondá ki Palmerston az egyik legközelebbi ülésben. Mi több, a' perzsa követ hirtelen elhagyá Londont, 's igy már most minden közvetlen közlekedés megszünt London és Perzsia közt, ezenkül a' zavarszülő körülmények az utóbbi esetek által csökkenés helyett még szövényesbültek. Russzia elhagyatni kivánná Karrak szigetet az angolok által 's Anglia nem teljesité e' kivánatot, sőt inkább uj pontokat kerese Arábia, Perzsia és Abysszinia partvidékin czélszerü helyfoglalásra, mig a' britt keletindiai sereg visszatarthatatlanul nyomul előre Afghanistánban, 's Lahore elfoglalásával fenyegetőzik Rundsit Szingh halála esetén; Heratban pedig angol ügyviselő vezeti a' kormányt, 's a' sah most másodszor szándékozik megrohanni e' várost. E' földbirtoki kérdések óriási kereskedési érdekkel birnak, 's minden közelebb körülménybül egyenesen az tünik ki, hogy Russzia nem annyira Konstantinápoly mint inkább Trapezunt után szeretne nyulni, melly utóbbi hely egyesülési központul szolgál most az európai és középázsiai kereskedésnek. —

(A' nagy hatalmak szándéka Kelet iránt. A' központi rendőrségi törvény az alsóházban.) London, jul. 20kán: „Ritkán jöhete kivánatosb halálozás a' török császárénál. A' diplomaták örvendve dörzsölgetik kezeiket, hogy a' sors, véletlenség, vagy isteni gondviselés, mikép a' jámbor Standard szereti mondogatni, kisegité őket a' hinárból. Palmerston szivéről mázsányi kő gördült le ez által; mert ő egészen azon állapotban van, mint roncsolt hajó kapitánya, ki alig töm egy lyukat be 's már más kezd tátongni előtte. Legnagyobb bajt okozott neki Francziaország és Russzia iránti bizalmatlansága; melly mindazáltal Francziaországra nézve igen tetemesül csökkent, mióta ez utóbbi hatalom olly határzottan inté a' portát békeföntartásra. Ausztriával és Poroszországgal legnagyobb egyetértésben van ez ügy iránt az angol kormány, 's e' három kormány olly tengelyt képez most, mellytől nem igen távozhatik Francziaország és Russzia. Korábbi hirek szerint Bécsben megnyitandó tanácskozásokrul vala szó; de már most hihető, miszerint inkább csöndes tanácskozásban kivánják

ez ügyet eldönteni az illető hatalmak, mi könnyen meg fog történhetni, mert a' nagy hatalmak majd egészen egy véleményüek az ügyek mostani állapotja föntartatása iránt, csupán néhány módositást ohajtnak, mellyek egyike Egyiptus örökös birását illeti a' basa családja által; a' másik pedig Szyriát, melly vagy csak egy részben, vagy csupán élete fogytaig marad meg a' basa birtokában, vagy egészen visszaesik a' porta hatalmába. Az öt nagyhatalom részletes nyilatkozványban fogja tudatni tettei okait. A' cs. kormány a' nagyur halála megtudta után azonnal következő két pontot terjesztett az öt hatalom követei elibe: 1) Nyilatkozvány, melly szerint az öt hatalom kötelezi magát a' török birodalomnak épségben föntartására; 2) a' mostani uralkodó családnak, mint egyetlen jogszerünek, a' török trónon megerősitésére. A' franczia, angol és porosz kormány azonnal megegyezett a' két pontban; az orosz határzata mindazáltal még nincs tudva. — A' jul. 20iki alsóházi ülésben választmány előtt vitatási szőnyegre jutván a' központi rendőrség-javitást tárgyazó törvényjavaslat, Charles Ewan Law, leginkább azon okbul, mivel a' belminister és törvényszékek igen nagy hatalmat nyernének általa, következőleg ellenzé ez inditványt: „E' rendszabály 27 itélőszéket helyezne a' belminister teljes önkényü rendelkezési alá. Illy határnélküli hatalmat legnagyobb veszély nélkül teljességgel nem bizhatni reá. Még határzottabban kell mindazáltal ellenzenem azon rendkivüli hatalmat, mellyet magukra a' rendőrségi tisztviselőkre halmozna e' törvény, melly halálosabban sujtaná Anglia szabadságát bármelly eddigi rokontartalmu törvényjavaslatnál. Én részemrül nem ismérek ennél vakmerőbb és zsarnokibb rendszabályt a' népszabadság ellen, mivel az egyenesen az esküttszékeket kivánja elmellőzni. (Halljuk!) Szerinte ugyanis minden kisebb vétséget esküttszék közbenjötte nélkül itélne el a' rendőrségi törvényszék, nagyobb gonosztetteket pedig a' nyomozás bevégzése után, a' nagy esküttszék elmellőzésivel egyenesen csak a' kisebb elibe utasitna. Ismétlem, ez halálos csapás és egyenesen a' britt szabadság megdöntésire czélzó." E' hangon még tovább folytatá beszédjét a' szónok; de minden süker nélkül, mert az inditványt csakugyan részletes vitatás alá vevé a' választmánnyá alakult ház." —

(Az angol hadsereg szaporittatik. Elegy.) A' jul. 22diki alsóházi ülésben következőleg nyilatkozék Russell: „A' kormány inditványt szándékozik a' ház elibe terjeszteni a' gyalogezredek szaporittatása iránt 739 főrül 800ra. Összesen mintegy 5 ezer emberrel fog ez által nagyobbulni sergünk, mi jövő aprilig legfölebb 75 ezer font sterlinget kivánand. Miután különösen az éjszaki tartományokbul folyvást sürgetőbb folyamodások érkeznek sorkatonaságért, gyarmatinkból pedig teljességgel nem vonhatjuk ki harczosinkat: tehát szoros kötelessége a' kormánynak még a' jelen gyülés eloszlása előtt e' hadsereg-nagyobbitást sürgetni. Jelentem egyszersmind, miszerint a' birminghami tanács tudatá velem, hogy azon városban csupán helybeli rendőrség-fölállitással is biztositathni tartósan ezentul a' közbátorságot; mit azonban nem eszközölhetnek most, mert a' polgárság annyira van már terhelve, hogy uj adót teljességgel nem kivánhatni tőle. Inditványt hozandok tehát holnap, melly szerint 10 ezer font sterlingnyi kölcsön adassék a' birminghami tanácsnak rendőrség-alapitásra." — Birmingham csöndes. A' jul. 15ikén okozott kárt 30 ezer font sterlingre böcsülik; ezt 's a' londoni rendőrség tartását igen súlyosan érzi a' polgárság. Manchester 's a' Birmingham közelében fekvő apróbb gyárvárasok helyzete igen fenyegető. Néhány helyen már munkaszüntetést hirdettek a' dolgozók; más városokban pedig kereskedési pangás miatt maguk a' gyártulajdonosak kényszerültek alább szállitani a' munkabért, mi igen nagy izgást támasztott a' dolgozók között." — A' királyné többször kért a' hannoverai királytól néhány almásszürke lovat diszhintaja elibe nyilványos ünnepélyekre; de a' fösvény nagybátya mindenkor tagadólag felelt, ámbár az egész hannoverai ménes IVdik Vilmos tulajdona volt 's jogszerüleg az angol koronát illeti. A' kormány tehát most Németországban kénytelen illy lovakat vásárlani, mivel szokás szerint nagy ünnepélyen csak hófehér vagy almás-szürke lovaktól vont díszhintóban jelenhetik meg a' királyné.—Az Argus azon örvendetes hirt közli olvasóival, miszerint az özvegy királyné közbenjárulta hihetőleg tökéletes kibékülést létesitend a' királyné 's Kent hgnő között. — Eglington l. lovagviadalt adand skótziai jószágin, 's olly roppant készületeket tőn már eddig is reá, hogy a' költség bizonyosan legalább 50 ezer font sterlingre menend. Az egész elrendezés középkori lovagi divat szerint történik, 's a' főrangu hölgyek is pompás középkori öltözetben fognak megjelenni a' harczjátékon. Napoleon Lajos hg egyike leend a' fiatal hősöknek. —

(Russzia, Anglia és Kelet.) Valamennyi franczia és angol lap teljes most nézetekkel a' keleti ügy iránt, mellyek jobbadán homlokegyenest ellenkeznek egymással. A' már közlötteken kivül következő vélemény is figyelemre méltó: „Franciaországot csak politikailag érdekli a' török birodalom föntartatása, mig Angliának ezenkül óriási kereskedési ügye is kérdésben forog. Russzia mindentől megfosztá Törökországot, mit annak rettegése nélkül vehetett el, miszerint majd egész Európa kedvet kap keresztes hadviselésre a' hitlenek mellett. Russzia megfosztá Törökországot Tatárország egy részétül; elvevé tőle Krimiát, az éjszaki török tartományok erősségit; uralkodást a' fekete tengeren és a' perzsa kereskedést. Russzia védhatalmul lépe föl, 's ez által a' török birodalom szivében szerze magának alattvalókat. Russzia kényté a' portát olly javitásokhoz nyulásra is, mellyek nemzetiségi és vallási érzelmek megrenditése által az egész birodalmat gyöngiték. Végre Russzia a' fekete tengert 's dardanellákat legujabb időben elzárá az idegen hatalmak hajóhadai előtt. Ugyan mit akarhat még többet? Konstantinápolyt, háza kulcsát, mint Sándor czár szokta mondani? Russzia a' földközi tengerre nyitna magának utat Konstantinápoly birtokával; de ez által azon vidéken uralkodó minden tengeri hatalmat egyesülésre lázitna maga ellen, 's azokat Anglia, Ausztria és Franciaország fogná vezérleni. Mi Ausztriát illeti, e' birodalomra nézve kétszeres érdek forog fen kelet ügyében, mert kettős uton áll vele kapcsolatban: t. i. a' Duna 's dardanellák által. Magyarország és Ausztria mindennemü számos termesztménye a' fekete tenger két nyilásin talál kimenetre, 's kereskedését mind a' két uton nevezetesnek mondhatni. Ez uton egész Közép-Ázsiáig jutnak a' nevezett birodalmak termesztményi, 's Ausztria kitünő szerepet játszik a' trapezunti kereskedésben is. Szóval, Ausztria, mint déli hatalom, kereskedőileg van érdekelve a' török birodalom föntartatása ügyében, 's mint éjszaki hatalom szinte köteles föntartani e' súlyegyent Európa politikai mérlegében. Végre, Poroszországhoz már ugy is közel esik Russzia 's igy amaz köteles mindent elkövetni, mi ez óriási hatalom korlátozására szolgálhat."

(Uj torzkép a' fillérpostára. Elegy.) A' fillérposta semmi ellenzésre nem talált az alsóházban, 's a' felsőházban is hihetőleg könnyen keresztül menend, mert maga Lyndhurst is oda nyilatkozék, hogy nem fogja ellenzeni. H. B. mulatságos torzképet bocsáta e' tárgyról közre. Spring-Rice mint utazó, postalovon ül, 's mögötte üres bördőt láthatni e' föliratal: „Budget." Spring-Rice kényteljes arczkifejezéssel tekint egy rablóra, ki óriási markával lova zablájába férfilag kapott 's már egészen ki is zsebelé őt, mert az utazó fájdalmas udvariasággal kéri tőle legalább annak visszaadását, mit utja folytatására nem nélkülözhet. A' rabló, ki senki más, mint a' jól ismert John Bull, nagylelküleg nyujt neki tetemes sulyu köteget, mellyen e' fölirat diszlik: „Uniform penny-postage." E' köteg alkalmasint pisztolyul szolgálhatott, mert a' rabló e' szókat mondá: „Stand and deliver." Ugyanazon müvész torzképének czime: „Vázlat Wellington-emlékhez," melly szép erős és nyugtalanul ágaskodó lovat képez, e' fölirattal: „Ellenzés." Másik oldalon a' hg áll meztelen, 's minden testi hibája eltorzitásával; egész munkássága csupán abból áll, hogy a' lovat zablán tartja 's nem engedi tovább haladni. Ez eszme elmés; de ugyan mit tegyen Wellington? Ha elbocsátná az ellenzést, az a' mostani körülmények közt bizonyosan fejét zuzná.—Irland délnyugati részeiben már olly magas fokra hágott az inség, hogy több helyen a' legborzasztóbb éhség jelei mutatkoznak. — Azon férfi, ki jul. 17ikén a' királynét sétalovaglása közben megsérté, a' Timesban másolatát közli egy a' királynéhoz benyujtott föliratának, mellyben erősíti, miszerint legtávulabbról sem volt szándéka sérteni a' királynét, hanem egészen esetleg jutott a' királyné kisérőji közé lovastul, mellyet nem tudott elég gyorsan más utra téríteni, miután a' kisérőktül távozásra kapott intést. — A' cheltenhami lap ezt irja: „Azon kissé furcsa hir kezd nálunk keringeni, miszerint Claremont uj butorzattal láttatik el, mi egyenesen oda mutat, hogy főrangu magas vendég fog oda érkezni. Ha ez való, ugy e' parancs csupán Leopold királytól származhatik, mert ő még folyvást birtokosa Claremontnak; az emberek igen komoly arczkifejezéssel tanakosznak e' hir valódi okairól." — Az ugynevezett „szent hónapot" mellyben a' munkások semmit nem dolgoznak, 's minden fogyasztásadó alatti ételtől 's italtól szigoruan tartózkodnak, jul. 23ikán ismét megpöndité O'Brien a' londoni nemzeti gyülésben. Feargus O'Connor azon módositvánnyal lépe föl, miszerint előbb aug. 3ikára össze kell híni minden távullevő tagot, 's aztán tanácskozni a' szükségesekrül. Deegan, skót követ oda nyilatkozék, mikép véleménye szerint semmi remény nincs a' szent hónap kihirdethetésihez Skótziában, mert Glasgow, (hol tulajdonkép első eredetét vevé a' nemzeti kérelem) Edinburg, Ayrshire, Pertshire, 's Dunfermline egészen közönyösek e' tárgy iránt. O'Brien mindazáltal mégis szerencsésen keresztül vivé inditványát, melly szerint 3 férfiút választott a' gyülés a' szent hónap határnapja kitüzésire.—Jul. 23ikán Londonban Waddington nevü chartistát fogatott el a' rendőrség, mivel két pisztolyt találtak zsebeiben. — Newcastlebenjul. 22ikén csöndzavar történt a' chartisták résziről 's 11 ember fogságba jutott. A' kár, mellyet épületeken 's egyéb idegen tulajdonon elkövettek, nem igen tetemes. — A' nagyur halála nem nagy izgást szült az angol sajtó körül, sőt Ibrahim győzelme sem vala képes itt nagy figyelmet gerjeszteni. A' csarnokban semmi csökkenés nem mutatkozott. Általányosan azt hiszik, hogy Ibrahimnak nem leend elég bátorsága Konstantinápoly felé indulni, mert ott bizonyosan csatakész orosz hadseregre találna, mellyel nem nagy kedve lehet kétes következményü ütközetbe bocsátkozásra. Legnagyobb veszély csupán abban áll, hogy orosz befolyás harczfolytatásra birhatná a' fiatal nagyurat, miből mulhatlanul közháboru következnék, mert az oroszok állandó őrtanyákat fognának aztán fölállitni a' török birodalom szivében. —

Franczlaország.

(Armand Carrel emlékszobra. Elegy.) Paris, jul. 25én: „Az idén rendkivül számos minden rangu ember látogatá meg Armand Carrel sirját: követek, müvészek, irók, diákok, kézmüvesek tarka vegyületben tolongtak a' sirkert felé. Az elhunytnak ércz szobrát halála után három év mulva leplezék le. A' követek közül leginkább ezek tüntek ki: Arago, Cormenin, Garnier-Pagès, Chambolle, Martin de Strasbourg, és Facheran. Nyolczszáz tanuló hagyá el zajos körét, 's néma csöndben lépdelt a' gyászos hely felé; az ifjak egyike rövid beszéddel hódolt az elhunytnak. Első szónok Arago volt, utána Thomas szólt, a' National mostani igazgatója, ezt Chambolle követé, ki főintézője most a' Siècle-nek, 's végre Durand monda néhány szót. Arago személyesen ismeré Carrelt, és szoros barátságban volt vele. Nem igen van népszónokságra alkalmasb ember Aragonál: magas férfias arcza, villogó szeme, és szavainak rövid, mindenkor tartalmas kifejezése soha nem téveszti el mély hatását a' népnél. Carrel, mint franczia, mind azon tulajdonsággal birt, melly a' nemzeti büszkeségnek hizelg 's azért általa böcsültetik: ő bátor, elszánt, nagylelkü és mindent föláldozó volt barátai 's elveiért, 's

minden veszélyben első a' harcztéren. Kora halála azon belső ösztönnek, azon égő vágynak, melly senkit nem akart nagyobbra emelkedtetni, 's talán nem nagy politikus eszméihez illik, tulajdonitandó, mert csupán a' mondottak okozák halálát. Mit nyerhete Carrel ügye a' nyomoru Girardin halála vagy megbüntetése által? 'S mennyit veszte Carrel halála által! Carrel tettei, miket, mint iró, követett el, köztudomásuak, 's általányosan megismértetvék; magányos tulajdoniról ellenben keveset tudtak, 's közelebbi barátjai érzékeny dicsérettel tetézik azokat; ha ő fölüleges tekintetre hidegnek, visszataszitónak 's büszkének látszék is; bensőbb 's meghittebb viszonyok közt annál szebb, jobb 's föláldozóbb volt. Barátja mindene volt, 's tanácsot és fölvilágitást mindenkor legnagyobb készséggel fogadott el azoktul, kiket tisztelni tudott. A' pairszéki évkönyvekben feledhetlen maradand Carrel azon irása, mellyben a' Nationalt ótalmazá. Emlékszobrát ingyen készité David, a' hires franczia müvész. A' szobor egyszerü polgári köntösben láttatja őt; jobb kezével a' pairszék előtt mondott beszédét szoritja kebléhez, mutató-ujával pedig földre int. Tisztelőji méltán siratják őt. — Nemours hg a' pyrenaei megyékben utazgat, de a' lelkesülés olly hideg, mellyel őt a' nép általányosan fogadja, hogy vállolatát hihetőleg megbánta. — Azon britt matróznak, ki kezét veszté a' franczia parancsnok vigyázatlansága miatt', nyugdijt rendelt a' következmra, mit következő nyilatkozatra használt a' National: „Ha franczia matrózt ért volna hasonló szerencsétlenség angol részrül, ugyan mit teende érette az alsóház?" Erre a' Moniteur azt válaszolja, miszerint az alsóház bizonyosan szintugy cselekedett volna, mert eddig még minden idegen hatalom nyugdijt szokott rendelni más hatalmak hajólegényinek, ha azok történetesen megbénultak saját emberei vigyázatlansága miatt. — Bizonyosnak mondják, miszerint a' májusi zendülők pörét november előtt nem veendi föl a' pairszék. Rövid idő mulva össze fog ülni a' vizsgáló választmány és szabadon bocsátandja azon foglyokat, kik ellen semmi vétséget nem bizonyithatni be. Barbés nővére, ki olly meghatólag könyörge élteért Lajos Fülöpnél, férjestül Mont-Saint-Michelbe utazott, 's ott szándékozik lakni, hogy testvérét vigasztalhassa fogságában."

Törökország.

A' jul. 26ki Moniteur következő telegrafi sürgönyt közöl: „Marseille, jul. 25kén, délután 3 órakor. A' külügyviselőség a' kabinet elnökéhez. Alexandriában a' szultán halálát jul. 8kán tudák meg. 9dikén török korvett érkezék Alexandriába, Nezsib beyjel, a' kapudán basának kiajával, ki meg van bizva, az alkirálynak tudomásul adni, miszerint a' kapudán basa Rhodus felé vitorláztában Stankiónál horgonyoz, 's javaslatba hozni, hogy a' török serget ótalmába ajánlja, miszerint a' szultán halála következtiben Törökországban keletkező zavargások ellen magát védje meg. Mehemed Ali válaszát még nem tudják, mellyet „la Mer noire" gőzös vitt meg a' kapudán basához. 10dikén Akif efendi érkezék Alexandriába, kit az ifju szultán külde oda, Mehemed Alival atyja halálát tudatni." —

Konstantinápolyi jul. 17diki hirek szerint a' kardövezés ünnepélye (taklidi-seif) jul. 11dikén ment véghez Ebu Ejub Ensari mecsetben legnagyobb fénnyel. E' czélra Abdul Medzsid szultán számos kisérettel Beylerbey palotájából diszhajóján Ejub külvárosba evezett, az álgyutelepek 's hadihajók üdvlövései közt, melly utóbbiak lobogókkal voltak cziczomázva. Ejubba érkezve, lóháton ment az ottani mecsetbe, hol őt rövid imádság után Selim Sade Abdurahim efendi nakibubesref, az emirek főnöke (mohammedi ivadék) karddal övezé át. E' kardot a' nagyuri fegyvertárban őrzik, 's Omar kalifa kardjának tartják. Az ünnepély végeztekor, mit számos álgyulöves kisért, Ejub külvárosbul a' menet Babihumajun ószerailba vonult következő rendben: előbb egy osztály láncsás lovagla veres lobogóval 's zenészkarral, utánok: kilencz kézi lova a' szultánnak gazdagon leplezve és szeraili szolgáktul vezetve; a' tesrifadzsi-efendi (szertartás-mester); a' portai 3dik osztályu tisztek, az őrség, gyalogság, lovasság, pattantyusság ezredesi; a' portai 2dik osztályu tisztek, u. m: a' musztesárok (statustanácsosak,) ferikek (osztálynokok,) mindnyája, valamint a' többi is, lovon és diszegyenruhában; az ulemák egész serge kék, barna, zöld ránczos köntösben himzett gallérral, fehér és zöld turbánnal, mellyek aranyos szalaggal ékesitvék, olly öltözet, mellyet Mahmud szultán hoza divatba az utólsó Bairam-ünnepen 's melly igen festőileg 's meglepőleg hat a' szemre. Ezek után öt kitünő szépségü dísz-ló gazdagon szerszámozva; utánok a' jelenlevő musirok és vezérek, legvégre Chosrew Mehmed basa, a' nagyvezér 's balról Seich-ol-Islam (a' főmufti). Ezeket gyalog a' nagyuri testőrség egyik osztálya követé, kapitányoktul vezéreltetve, utának Abdul Medzsid tünt elő mindkét oldalról piekok és szolakoktul környeztetve, és a' jelenlevő csapatoktul 's néptől számtalan éljenkiáltásokkal fogadtatva. A' szultánon a' nagyuri köpenyeg (harvani) vala fekete posztóbul, mellén pompás nisan, 's fején a' Fesz (szultáni süveg v. kalpag), mihez tollak voltak tüzve gyémánt boglárzatban. A' menetet Kislar-agassi (fekete heréltek főnöke), ki a' nép közé pénzt szóra, zárta be, több szeraili tiszttül és szolgától kisértetve 's néhány osztály gyalogságtul zenészkaraikkal. A' szultán, ősi szokás szerint, II Mehmed szultán, Konstantinápoly meghóditója, mecseténél szállott le, és sirjánál imádságot végze. Midőn a' szultán Mahmud sirjánál lovagla el, nem szállt ugyan lováról le, de két imamot biza meg, nevében az elhunytért imádkozásra. — A' diplomatakar, a' nagyur parancsára, már néhány nap előtt hivatalos volt ez ünnepélyt sátorokbul nézni, mellyek e' czélbul Konstantinápoly falain kivül kajubasi nevü helyen állittattak föl, honnan legszebb kilátás nyilik Ejub külvárosra, a' hajógyárra és több külvárosra. A' környéket mindenütt embertömeg boritotta minden nemzetből, kik fákra és falakra is fölmászkáltak kiváncsiságuk elégithetése végett. Ez és a' dicső idő, melly ez ünnepélynek kedveze, nagyszerüvé 's érdekessé magasitá a' néző szemei előtt elvonuló látványt. A' szultán a' diplomatakar sátori előtt ellovagoltakor tisztet külde kisérőji közül a' külhatalmak összegyült képviselőihez örömét jelenteni azon, hogy őket ez ünnepélyen láthatja. Egyébiránt e' napon legnagyobb csend és rend uralkodott, mi legjobban megczáfolá azon hirt, melly a' nép elégületlenségét terjesztgeté. Tegnap az ország nagyai és főméltósági a' szerailban gyültek össze szerencsekivánatjok kifejezési végett a' felségnek a' kardfelkötés ünnepélye bevégezteért. — Néhány szó nem lesz itt fölösleg ez ünnepély eredetéről. Mikor kezdék a' karddal-övezést koronázás helyett használni a' szultánok? azt kétségtelenül nem tudhatni, annyi bizonyos, hogy már II Mohammed Konstantinápoly elfoglaltatása előtt, használta, mert 1342ben IX. Ahmed kalifa Melik Mensurt egyiptusi trónra leptekor karddal övezé fel. II. Mohammed óta, ki, miután az Ebu Ejub Ensari mecset-épitést végzék, Ak-Sem szüddin jámbor seiktől kardot köttete fel ünnepélyesen, maradt utódira e' szokás, mit trónraléptekor minden uj szultán pontosan végrehajta. Mohammed próféta kardját sokan kétségbe vonják, hasonlag az első kalifaéit is, mik közül néhányat a' szerailban tartogatnak. Leghihetőbb az, miszerint minden szultán saját tetszése szerint választott ez ünnepélyre gazdag, gyémántokkal 's drágakövekkel kirakott, kardot; a' mostani szokásban levő kard négymillió piaszternyi becsü. —

(Chosrew basa charakteristikája.) A' porosz statuslap bécsi levelezője szerint: „Az uj nagyvezér, Chosrew basa, a' török birodalom legkitünőbb embere 's a' nagyvezéri méltóság visszaállittatása rákmenetet igér a' dolgoknak. A' 80 éves nagyvezér nagy szerepet játszik, de tetteibül a' jövőre nem következtethetni. Mahmud szultán változásban gazdag kormányszakában is mindég birá a' szultán kegyét. Őt már rég óta kelet Talleyrandjának tartják. Simulékony és ügyes levén, szüntelen az uralkodó véleményhez csatlakozék, csak a' makacs ellenállásnak soha nem volt pártolója. Minden perai levél egyezőleg állitja, miszerint Chosrew az egyptusi basával békekezet fog 's már felszólittatvák a' nagyhatalmak ügyviselőji e' munkához kezdésre. Az ifju szultán neveltetésére Chosrew basa az utóbbi időkben nagy befolyással volt." A' lipcsei lap következőlegir: „Abdul Medzsid uralkodó szultán, atyja halála előtt néhány nappal még vakbuzgó anyja, Valide szultánnő, kezei alatt élt, ki igen nagy befolyást gyakorla fölötte, sőt még most is gyakorol. Csak három hónap előtt állittata fel Mustafa Nuri efendi palotája közelében fia számára az elhunyt szultán uj palotát. Abdul Medzsid igen félénk, nyájas és szelid lelkületü 's gyönge testalkatu. Mahmud 500 nővel birt háremjében, de felesége csak egy volt törvényes, egy örménynő, ki házi boldogságát európai értelemben eszközlé; ő volt az, ki Mária örmény apáczát a' háremhe hivatá, midőn Abdul Medzsid fiát tüdősorvadály következtiben okvetetlenül elveszendőnek hirdeték az orvosok. A' szultán egyetlen testvérét, Nizamuddint, 14 nap óta elszakiták anyjától 's külön palotában tartják elzárva. — Konstantinápolyi jul. 10iki levél szerint Hafiz basa tudósitása az eufráti ütközetről Malatiából megérkezék a' fővárosba; tartalma még nem tudatik, mondják, hogy igen röviden van előadva benne az egész csata. — Hafiz basa Malatiába vonult vissza. — János ausztriai fhggel és Sándor porosz k.hggel Konstantinápolybul a' török szultán halálát külön iratban tudaták, mivel ezek egykor a' szultánt 's fővárost meglátogatván amattól példátlan kitüntetéssel fogadtattak. —

Görögország.

Athene, jul. 12kén: Konstantinápolyi és syriai hirek itt igen nagy hatást gyakorlanak, előttük most minden ügy hátra vonul; említésre méltó, hogy a' hirlapok száma ismét növekszik 's mindnyájan, még a' moszka szellemü Aeon is, harczra-szólitással telvék. Az „Athene, mellyet néhány nap előtt az ugynevezett camarilla (igy nevezik a' kabinetet 's az udvar néhány tagját) elleni czikk miatt törvényszék elibe idéztek, szabadon bocsáttaték. — Cambridge György hg Athenében mulatott. A' beltartományokbul semmi különös.

Schweiz.

Uhlandot, a' költőt, Schweizban utaztakor, Bernben a' tanuló ifjuság esti zenével tisztelé meg, hasonlót szándékozának tenni a' zürichiek is; de beteg levén azon vendégfogadóban, hol Uhland volt szállva, kértére abban hagyák az esti zenét. Schweizban, mint mindenütt, merre német ajak szól, Uhland költeményi igen nagybecsüek; gyermekek könyv nélkül tanulják meg balladáit, ifjak és érettkoruak dalait éneklik, mellyek ugyszólván népdalokká váltak. —

Belgium.

A' belga Commerce szerint a' brüggei székesegyház, melly sirkövi emléki és szép festvényi által hires, jul. 19kén tüzáldozattá lőn. A' szentegyház fedelén ütött ki a' tüz délben; igen keveset szabadithatának meg a' drágaságokbul. Brüsseli jul. 21iki levél azonban a' kárt nem becsüli olly sokra, sőt, mint állitja, az egyház beljében semmi föstvény 's egyéb drágaság nem lőn tüzzsákmánnyá. —

Oroszország.

Jul. 14én tarták házassági összekelésöket sz. Péterváron Mária orosz nhgnő és Miksa leuchtenbergi hg az előre közhirré tett szertartások mellett; Miksa Oroszországban maradand 's „császári fenség" czimet nyert.

Dunavizállás: Pest, augustus 5dikén 7′ 6″ 9‴ — 6dikán 7′ 9″ 9‴ — 7dikén 7′ 9″ 3‴

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. — szombat, aug. 10.

JELENKOR.

1839. — 64ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; budapesti napló: Beöthy Ödön Pesten fáklyás zenével tiszteltetik meg; magyar játékszín, 's a' t.; torontálmegyei tisztelgő feliratok orsz. hivatalviselőkhez; sz. miklósi hírek; különféle: az angórai kecskék tenyésztése Mármarosban, erdélyi hírek; 's a' t.; jótétek a' füredi szerencsétlenségben; 's a' t.) Amerika (Guanarra perui elnök; 's a' t.) Anglia (a' spanyol ügy megpöndítve a' felsőházban; Clarendon érdekes nyilatkozata; 's a' t.) Törökország. Németország (zavargás Hanovera fővárosban Rumann polgármesternek hivatalától felfüggesztetése miatt; 's a' t.) —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fels. kesselőkői Majthényi Antalt, Liptó megye főispáni-helytartóját, ugyanazon megye főispánjává mélt. kegy. kinevezni.

Ő cs. 's ap. kir. fels. Ebeczky Emilt, a' m. kir. Helytartó-Tanács díjatlan fogalmazó-gyakornokát, ugyanazon kormányszék tiszteletbeli fogalmazójává; f. e. jul. 6ki határzatában, Minier Lajos nyugalmazott kapitányt erdélyi nemességgel megajándékozni; Lechner József kapniki rétegmestert kreuzbergi k. hutai bányaügyelővé; Heuffel Károly tiszolczi főhutást pojniki k. hutai vashámorügyelővé; a' megürült főhutási tisztségre pedig Mialovich Lajos gyakornokot méltóztatott kegy. kinevezni.

A' nm. magy. kir. udv. kamra Moser Fridrik tiszaujlaki sóhivatali ellenőrt ottani sóárnokká; ellenőrré ugyanazon hivatal írnokát, Patternay Andrást; továbbá a' ménesi kir. kam. tiszttartóság ideiglen írnokságára pedig Szalazár Józsefet, a' temesi kam. igazgatóság kiadóhivatála gyakornokát, alkalmazá.

Budapesti napló. A' hosszas szárazság és hőségnek valahára mégis csakugyan vége; néhányszor volt már e' héten esőnk, 's a' kertek mindenütt éledeznek; tegnap regg. 2 órakor azonban rendkivül erős szél támadott, melly egész nap folyvást növekedve tartván. alkalmasint ismét tova üzendi a' felhőket. — Aug. 8kán esti 11 órakor éji zenével tisztelék meg a' Pesten átutazott Beöthy Ödön biharmegyei követet szövétnekfény mellett. — E' vásárra több nemzeti literaturai ujdonság fog megjelenni, 's többi közt Heckenast Gusztáv Árvizkönyvének 3dik kötete is, melly más jeles dolgozatokon kivül Gaal „Szerelem és champagnei" czimü tetszéssel fogadott eredeti vigjátékát is foglalja magában; ugyan e' napokban fog megjelenni Pyrker patriarka-érsek „Tunisiásza" magyarul igen csinos kiadásban. — Nemzeti szinpadunkon f. hó 3kán 2szor adaték bérszünettel „Gemma di Vergy" Konti jutalmára, néző nem annyi számban mint első előadáskor. Konti tiszteletére verseket is készite és szóratott valaki. Kár a' bennök előforduló czélzásokért, tisztelgő versezet maradjon szorosan tisztelgés korláti közt. 4én „Kalapos és harisnyatakács"; 5kén először Lendvayné jutalmára bérszünettel „Ecsedi tündér" regényes vigj. 3 szakaszban 5 felv., irták Gaal és Jósika. Első fölléptekor háromszori hosszas tapssal fogadá a' rendkivül számos közönség, mellyhez hasonlót „Gemma di Vergy" első adatásakor sem láttunk, a' jeles müvésznőt, első felvonás után pedig aláirás utján vett díszes karperecczel koszoruval 's versezettel tisztelé meg a' méltán ünneplettet. Mi a' darabot illeti, azt kissé hosszalá a' közönség, mert tizenegyedfél óraig tartott; de több helyét zajos tapsokkal üdvözlé; 6dikán „Pókaiak", 7dikén bérszünettel „Benjamin vagy a' nyolcz garasos atyafi" Löwe k. a. a' bécsi udv. színház tagja mint vendég magyar színpadon először lépett föl az intézet iránti kedveskedésbül, miután a' színészek pompás lakomát adtak aláirás utján atyja tiszteletére. A' n. megye előkelőji fölszólitása következtiben gyült aláirásból igen becses karperecczel jutalmaztaték a' fiatal müvésznő szivessége; 8dikán, „Gemma di Vergy", 9ikén „Sevilla csillaga". Nagy Elek „keresztyén és zsidó" czimü 5 felv. drámán dolgozik.

Lippa (Bánság): Egy vidékünkön száguldó rablócsoport az egész környéket rémülésbe ejté. E' napokban ugyanis G. J. földesurnak bresztováczi parasztasszony által azt üzenék, hogy másnap estére jó vacsorát tartson számukra készen. G. ur erre megijedvén, családostul Rékasra fut 's ott a' hatóságoknál a' kellő jelentést megteszi. Ennek következtiben rendszabályok megtétettek ugyan, de, mint hallik, a' katonaságnak a' haramiákkal első találkozta egészen sikeretlen lett, 's az kénytelen volt 40 ember veszteséggel visszavonulni. — A' 60 főre szaporodott haramiacsoportot, mint mondják, egy hivatalától megfosztott kapitány vezérli. H-k.

(Zarándmegyei uj követ.) Bornemisza Ignácz, Gyulay Lajos gr. és Kozma Dienes önként lemondván követségi állomásukról, jul. 17kén uj választást tartott a' nemesség, mellynek következtiben Teleki Domokos gr. mellé követtársul Hollaki Albert fszbirót választák meg.

L. Sz. Miklós aug. 1jén: Egy különös tünemény fordult elő e' napokban Liptómegyében. A' Karpatoknak ugyanis most is imitt amott hóval fedett ormai alatt jul. 28 's 29ik napjaiban igen rekedt hőséget szenvedénk, melly a' légmérő 26 fokát éré el. Rémítők valának ezután a' villanyfelhők, mellyek dél 's nyugotról völgyes megyénk fölött borzasztó csatára szétkanyarodtanak, miglen végre 29én délutáni 6 óra tájban, Szent Iván, Sz. Péter és Jamnik, (Pottornyay és Sz. iványi nemzetségek hatósági alá tartozó) helységeket egyszerre villám által okozott emésztő tüzben szemléltük. A' felebaráti szeretet azonban 's a' közellakó megyebeli és kamrai tisztviselőség gondoskodása csakugyan erőt vett a' harapozó lángokon annyira, hogy mind a' három helységben csak valami 15 család maradt födél 's élelem nélkül. Ezen robajos villámokat záporeső követé, melly néhány pillanat alatt megtölté a' ragadós Vág és Béla folyamok partjait kénbüzü zavaros vizzel. Különös volt ezen partokon szemlélhetni, mikép a' halak elhagyván élesztő elemöket, a' vizet, nagy mennyiségben egymásután szárazra ugrosának 's e' mennyiség olly szembetünő nagy vala, hogy miután ujolag előbbi melegségre derült az idő, a' partokon dolgozó számos tulajos alig szihatá be a' rothadt halaktól megromlott levegőt. Ez eset, melly a' maga nemében igen ritka, valóban fölébreszthetné a' természetvizsgalók figyelmét karpati különféle anyagink közelebb ismeretére, mellyek ha csak tudományos tekintetben is nagy következésük lehetnének. D. A.

KÜLÖNFÉLE: Károly Ferdinand cs. kir. fhg, Gollner b. 48 sz. gyalogezr. finevelőházát látogatással szerencsésitésekor, f. e. máj. 20án Auersperg Károly hg altábornagytól illő dísszel fogadtatván a' növendékek némelly katonai fordulatin méltóztatott jelenleni. Mig ő cs. k. fhgsége az intézet külön részeit szemlélgeté, a' vizsgálati terembe vonultak a' fiúk. Nyilványos próbatét előtt alkalmi beszéddel üdvözlé egyik növendék a' főhget, mit vizsgálat követe külön tudományokbul. Ezután érdempénzeket osztogata ki ő fens. a' szorgalmasb tanulók közt, 's minden intézkedéssel magas elégültséget fejezvén ki, 100 pgő forintot vala szives ajándékozni a' növendékek számára. — Az angórai kecskék (mikrül több évi Jelenkorunk időszakonkint értesite) igen kedvezőleg kezdnek tenyészni hazánkban, Mármarosban. Ferenczvölgybül t. i. most ujra azon biztató hírek érkeztek, hogy ottan a' tenyésztés várakozáson fölül sükerül. A' tenyésztést eleinte csak 2 bakkal és 3 nőstény kecskével kezdé meg a' vallalkozó, miket a' schönbrunni nyájból kapott b. Ferencz királyunktól, 's gondolván a' szaporitást belföldi kecskefajunk nemesitése által eszközölhetőnek, e' próbában boldogult is, mert már a' második nemzedéknél is annyira hasonlitottak a' kis gödölyék (gidák) az eredeti törzsök fajhoz, hogy alig lehete az eredetit a' korcs v. elegyfajtól megkülönböztetni. Az e' tavaszkor ellett nemzedék már annyira nemesült, hogy gyapja igen becses ágat képezhet idővel kereskedésünkben. Az egész nyáj már most 200 darabra megy, mi azon kedvező körülménybe helyzi a' tulajdonost, hogy e' hasznos állatok szaporitása végett hazánkban ingyen adja a' 3dik nemzedéki bakokat tenyésztésre. A' 3dik nemzedéki bakoktul 's belföldi anyáktól származó kecskék már némi nemességgel birnak, a' 4dik és több nemzedékbeli származék pedig rövid idő alatt tökéletes finomságra juthat. Mult télen egy angórai kecskebőrért 35—40 pengő forintot fizettek Becsben, mibül elég világosan átláthatni, miszerint e' tenyésztésbül igen szép haszon származhatik, főleg, ha azon szőre is kereskedésbe jövend, melly teveszőr név alatt ismeretes 's a' legjobb electoral-gyapjunál is drágább áron kel. Az angórai kecskék gyapját a' nemzeti izlésnek megfelelő köntöskelmére is lehetne használni. A' selyem gyanánt ragyogó fehér angóragyapjuból t. i. zöld sujtással 's vörös béléssel gyönyörü hosszu mentét készithetni aranyos és gyöngyökkel diszesitett vitézkötéssel, mi bizonyosan őseinkre emlékeztető olly szép öltönyt képezne, millyet most Európában nem igen találhatni. A' vállalkozó azon előitélet ellen is kikel, melly szerint mindeddig kártékonynak hivék a' kecskefajt főleg erdős és fanevelő vidékeken, 's azt törekszik megmutatni, hogy a' gondos tulajdonos minden illy kártételt könnyen elhárithat, ha csupán olly helyen legelteti kecskéit, hol azok nem tehetnek kárt, hanem inkább hasznot eszközölhetnek, p. o. irtást kivánó földeken, hol a' gallyakat csakhamar kipusztitják. Ajánlja ide a' kecskéket még különösen a' juhoknál sokkal gyorsabb szaporodásuk is, melly szerint már az egy évesek is gyakran kettőseket ellenek, 's 8 hónapos korukban már tökéletesen alkalmasok tenyésztésre. Továbbá e' kecskek jobbadán a' száraz és kemény szüleséget szeretik, tehát épen azt, mit a' birka és barom izékül hagy, ezenkül többet tejelnek 's a' himlő veszélyinek sincsenek alávetve. Mihályi Gábor, mármarosmegyei követnek egy illy kecskebőrt adott a' vállalkozó, Ries Ferencz tr, meg levén győződve, hogy azon gazdák, kik saját szemeikkel győzendik meg magukat e' kecskeszőr finomságáról, bizonyosan teendnek nála megrendelést a' 3dik nemzedékbül származó bakok küldése iránt. — Fogaras vidéki Lissa helységben jul. 23kán 60 ház égett el; egy asszony, ki 2 gyermeke megszabaditása végett rohant az égő házba, azokkal együtt odaveszett. A' tüz sütőkemencze összedőlte által támadt. — Medgyesi hirek szerint ott az ez évi margitnapi vásár jul. 1sején vevé kezdetét. Az idő rendkivül szép volt 's a' baromvásár olly élénk, minőre már régóta nem emlékezhetni. Ki a' külvárosban a' tömérdek szarvasmarha csoportot látá, szükségkép Hannibal azon híres csatájára emlékezék, mellyben 2 ezer ökröt hajtatott ez az ellenség sorai közé, csakhogy azok égő szénacsóvákat vittek szarvaikon, mig ezek szarvai zöld lombbal 's mezei virágokkal voltak diszesitve. A' terhes szekerek számát 10 ezerre tehetni, 's az e' mennyiségnek tökéletesen megfelelő adókvevők száma, egyesülve a' tömérdek áruval és termékkel valóban igenis jelesiti ez erdélyi vásárt. Minden termék 's kézmügyári czikk olly jó áron kelt, hogy a' tulajdonosak tökéletes elégülettel távozhattak e' nagyszerü vásárról. — Az ungvári jul. 25iki vásáron köv. volt a' termékek ára: ökörbőr párja: 40—45 fr., tehéné: 20—30 fr., gyapjas juhbőré: 6—7 fr., muskatal-dohány mázsája: 30—48 fr., közönségesé: 18—23 fr., olvasztatlan fagygyué: 32—34 fr., olvasztotté: 48—51 fr., sárgaviaszé: 200 fr., 20 foknyi pálinka itczéje: 14½ kr., 30 foknyi borszeszé:

21½—22 kr. váltó. — N. Kaposon (Ungmegye) jul. 12kén 17 házat csüröstül 's egyéb mellék apró épületestül 's a' ref. egyház fedelét tornyostul hamvasztá el a' tüz a' lelkésznek minden oltási buzgó fáradozási daczára. — Julius tiz utólsó napján folyt Kolozsvár határin le az aratás és szénagyüjtés. A' szinte szakadatlan aszály miatt itt is az őszivetés szokottnál apróbb szemeket adott. A' tavaszivetést 's törökbuzát végképi kiszáradás fenyegeti. Doboka megyéből, 's a' Mezőségről az ottani gazdák hasonló aszályról panaszkodnak. Ellenben Maros- és Udvarhelyszékről 's a' Küküllőparti vidékről kedvezőbbek a' hirek, mivel ott a' juliusi napok hőségét néha termékenyitő esőzések enyhiték, minek következtében ott a' növény-élet is sokkal virulóbb. E. H. — Déváról pedig így irnak: A' milly nagy reményünk volt a' tavaszkor mult bő terméshez, annyira elcsüggedtünk most, mióta a' kaszálást 's aratást elvégezvén szénánk csak fél annyi mint tavaly, a' búzakalangya pedig olly kevés, hogy hol máskor 30—40, ez idén csak 10 kalangya lett, az is néhol léhás, üszöges, 's mivel Medárd óta esőnk nem vala, a" törökbuza levele úgy összesodródék 's megszáradt, mintha érett lenne 's minthogy illy nagy hőségben nem köthet, törökbuzánk is fölötte kevés leszen, holott a' pórnépnek nálunk ez legfőbb tápláléka; sok eleinte a' tőkén mutatkozott szőlő- és szilvatermésben helyzé reményét, de már abban is csalódva tapasztalják magokat, mert valamint a' szőlőgerézd, ugy a' szilvaszem is nagyon hull. A' kerti vetemény is kiaszik, de mind ez nem is lehet csudálatra méltó, mert a' Reaumur hévmérője szabad légre kitéve déli 12 órakor sokszor 32 fokon áll, esti 6 órakor pedig az árnyban 26°. A' Maros annyira leapadt, hogy helyenként átjárnak rajta, mivel csak övig ér. — B. Füreden jul. 26kán a' Balatonba fultak egyike asztalos volt, ki mint uszni nem tudó 's különben is félig összeégve, a' habok közt hunyt el, honnan csak 3ad nap fogták ki. Özvegyének a' fürdővendégek 2000 ft. adtak össze. — A' szárazság e' vidéken is olly nagyon tartós hogy burgonya, kukoricza majd semmi sem lesz; a' széna ára, sarju uem léte miatt, magasra hágott; általában a' Balaton táját egyedül a' szőlő vigasztalja még, melly igen szép, 's a' tavalyinál sokkal jobb és bővebb szüret-reménnyel kecsegtet. — Veszprémhez közel Band helységben aug. 2kán egy kovácsműhelyben kiütött tüz a' tőle majd kétszáz lépésnyire eső lakházakba kapván, ezekbül többet elhamvaszta 's a' lakosokat betakaritott téli élelmüktől megfosztá. — Veszprémben jul. 26án hunyt el Schnuphagen György kanonok és főesperes, élete 63ik évében. A' boldogult 1776ban született Pápán, 's egyike volt a' legbuzgóbb lelkészeknek, legügyesb néptanitók 's jótékony emberbarátoknak. 1809től 1832ig Somlyó-Vásárhelyen lelkészkedett; görög és keleti nyelvekre nyolcz évig oktatá a' veszprémi papnövendékséget 's a' megyét több jeles szentirás-értő taggal ajándékozá-meg. Jótékonyságának élő tanuja számos tanuló ifju, kiket saját költségin tanittatott szépmüvészetekre 's tudományba maga avatott, tanuji a' Dávidról nevezett veszprémi árvaház növendékei, kiknek darab ideig főgondviselőjök volt, 's a' szegények, kiket vigasztalás és segedelem nélkül sohasem bocsátott el magától. Béke az érdemesnek!

Torontál legközelebb közgyülésén, örömérzés futá el a' RRdek kebleit, országunk primása Kopácsy József ő hgségének, országbirája Majláth György, 's magyar főkanczellár gr. Majláth Antal ő nmlgok fényes előléptetésükön, melly érzelmet külön üdvözlő levelekben fejezék ki, jelesül az ország primásához irt levél foglalatja következő:

„Lelkesüléssel valánk eltelve a' legmagasb kir. kegyelem iránt, melly az országnak nyolcz év óta megürült primási méltóságát Hgségedre ruházta, örvendezésünk csalhatlan záloga keblünket hatalmasan megszálló örömérzés vala. Boldog társulat, hol a' fejdelem igazságszeretete a' közohajtással megegyezőleg olly férfiakat emel főméltóságokra, kiket király iránti hűség 's tántorithatlan honszeretet bélyegez. Hogy Hgséged a' hazának legbokrosb érdemekkel halmozott nagy fiai koszorújába tartozzék, a' Hgséged által egyházi kivatalok fokain ragyogó nyomokkal meghaladt pálya főnhirdeti, 's legbiztosb tanuja ama tisztelet és szeretet, mellyel a' hivők főpásztoruk tündöklő nevét bizodalmasan 's vallásos buzgalommal körülövezik. Haladjon Hgséged uj fényes pályáján kitünő szerencsével, a' haza megérdemlett áldása kövesse lépteit, 's üdvözletünket olly szivesen fogadni méltóztassék, mint milly tiszta indulatból ered." Az Ország birájához irtnak tartalma: „Az érzelmek sokaságának bizonyos neme rejtezik az emberi kebelben, melly mindig örömlángra gyulad, midőn erényeket, kitünő szolgálatokat, országos érdemeket elismértetni 's megjutalmaztatni szemlélünk. Illy nagyszerü érzelem dagasztá mellünket akkor, midőn Nméltóságodnak a' hon kegyes atyja, föls. személye iránti hűségét, hü szolgálatit 's jeles tulajdonit magas tekintetbe vevén, Nmltgodat, a' polgári érdem koszorusát, hazánk hőkeblü fiát, 's a' k. szék tántorithatatlan hűségü támaszát, az országbirói fényteli, de terhes méltóságra emelni kegyelmeskedett. Dicső valóban a'méltánylat, melly bokros érdemeinek jutalmaul a' kir. kegyelem kútforrásából áradott; de sulyos a' hivatás is, melly az ország másod rendü hivatalának, tágas és fáradalomteljes munkakörét képezi, 's valamint hálával és tisztelettel teltünk el koronás királyunk iránt, Nméltóságodnak a' közohajtással egyező felmagasztaltatásán; úgy a' honra, az igazság kiszolgáltatása tekintetében, ebbül eredő jóllét felől, vele született nagylelkűség, nemes indulat, és részrehajlást nem ismerő igazságszeretet erős biedelmet 's biztos kezességet nyujt. Polgártársai áldása kisérje Nmltgodat e' fényteljes pályán, 's fogadja határtalan tiszteletünk zálogaul legtisztább ömledezésünk kijelentését." — A' főkanczellárhoz pedig illy tartalmu levél iratott: „Az érzelem legnemesbike melengeté keblünket akkor, midőn Nmltgodnak magyar főkanczellárrá kegyelmes kineveztetését a' nm. m. k. helyt. tanács f. e. máj. 29én 19310. szám alatt költ kegyes intézvénye tartalmából megérteni szerencsések valánk. Tántorithatatlan hűséggel forgolódni a' legfényesb kir. szék zsámolya körül 's hazafi érzelmekkel dobogó keblet egyesiteni a' legfensőbb udvari hivatal lépcsőjén: olly magas erények, mellyek csak szebb lelkek tulajdonai 's az erős 's nagy férfiú homlokát legkegyelmesb elégülés diszjeleivel, 's a' hon polgárinak hálatiszteletükkel koszoruzzák. Örök emlék gyanánt állnak fön a' közelebb elenyészett évek, mellyekben Nmltgod alkanczellári fényes hivatalában a' koronás királyunk iránti buzgalmas ragaszkodást, 's a' haza hív szeretetét bölcs összhangzásban tartani ügyekezett, már ezekbül következtetve, de egyébiránt őseitül öröklött igazságszeretetét, tündöklő nemes indulatit és szilárd lelkületét ismérve, nem lehet hazánkat folytonos szép jövendő reményével nem kecsegtetnünk, 's valamint az ország lakosai föls. uroknak ime' választásán szivcik szerény hálaadójával tisztelkednek; úgy mi is örömérzésinket azzal mutatjuk, hogy Nmltgodra a' gondviselés boldogságteli áldásit árassza." — Továbbá ezt irják Bébáról (szinte Torontálbul) Csak néhány perczig tartott permetező esőtül kétszer megszakasztott, 's két egész hónapig tartott szárazság, rekkenő hőség, 's forró szelek után most élvezhetjük először a' jótevő eső által megfrisitett levegőt; mezeink Afrika kiégett kopárihoz hasonlitának, 's éhező barmaink kinosan nyalogaták a' forró port. Még is mindeddig semmi veszély nem mutatkozott köztük; kivevén junius vége felé, midőn a' szarvasmarha száj- és körömfájásban, a' sertések pedig szinte körömfájásban sokat szenvedtek. — Gabnaaratásunk középszerü, de kukoriczára számot sem tartunk, ezt az aszály tönkre tevé mondhatni végképen. — Mi következményei lehetnek a' babonaságnak! Egy z...i paraszt gazda szomszédságunkban sokáig sinylődött öreganyját temeti el; szokás szerint a' halotti tor keresztyéni pontossággal végbe ment, 's a' gyászoló gazda szomoruságtól ugyan üres, de a' tor súlyától annál nyomottabb gyomra miatt nem alhatik. A' boldogult öregasszony gyanus hirben volt az előitéletes jámbor z...iak előtt. Éjféltájban a' szomorgó fiú kimegyen udvarára 's borzadás lepi el annak láttára hogy a' szénaboglya mellett a' kétes homályban valami mozog! fél kétségbeesten az villan babonás lelkébe, hogy b..ny anyja haza jött. Eszmélet nélkül ragadja meg a' pitvar ajtaja mellől súlyos baltáját, neki rohan a' kisértetnek, 's két ütésre a' rémalak mozdulatlan omlik le lábai előtt. — 'S ezen irtózatos szörny — kiképzelhetné? — tulajdon csikaja volt, melly az istállóbul kiszabadulván kényelmesen ropogtatá izes szénácskáját. A' szerencsétlen pór ezen tett után rosszul lett 's néhány hét mulva mint áldozatját a' babonaságnak vivék ki öreganyja mellé!

Amerika

(Guamarra perui elnök.) Limai april 12diki hirek szerint a' város csendes és háborittatlan birtokában volt a' chiliieknek. Guamarrát elnökké választák. —

Ujyorki jul. 6diki hirek szerint ez évben az éjszakamerikai függetlenség-nyilatkozat évnapját julius 1sején szokatlan pompával üllék meg. Ujyorkban, az egyesült statusok legnagyobb városában, az ünnepélyt az tevé leginkább kitünővé, hogy Van Buren elnök körükben volt, kit közlelkesüléssel fogadának. „Minden pártviszály — irja többi közt a' Public Ledger — elnémult azon czél előtt, hogy e' nagy ünnepélykor, a' legelső respublicának, mellyet világ-történet ismer, legelső tisztviselőjét illő tisztelettel fogadhassák; tanuság ez arra, mennyire tudja méltányolni a' szabad amerikai nép fölséges alkotványa áldásit. A' köz nemzeti lelkesülés illy kitörése egyedül e' birodalomban történhetik. Fájdalmas ellenmás ez Anglia jelen állapotjához, hol az alsó, közép 's felső néposztályok olly természet-elleni 's részint fenyegető helyzetben állnak egymás ellenében. Az elnököt mindenütt megtisztelék 's megvendéglék. A' nagy évnap örömei közé fájdalom is vegyült; az ujyorki vasuton ugyanis gőzkatlan pattant szét, mi több embernek halált vagy sérelmet okozott. Az amerikaiak gőzműszereik készitésiben hajókra és kocsikra főleg szerencsétlenek, itt több ember hal meg általuk egy évben, mint Angliában tiz alatt." Webster irá Angliából, miszerint a' jövő választáskor mint kijelölt nem szándékozik lépést tenni az elnökségre. A' kötött szerződés ellenére az indiánok folyvást háborgatják a' fehéreket Floridában és harczosik számát szüntelen növesztik. — A' canadai hirek megnyugtatók; csakhogy a' franczia származásu lakosság elszegényült része még folyvást az egyesült statusokba költözik. —

Angli a.

(Kelet jövendője 's Anglia befolyása annak megalapitására.) London, jul. 19ikén: „Még a' nagyur halála sem ébreszthető föl szunnyadásából az angol sajtót. De mégis csalatkozom; a' M. Chronicle, mint látszik, uj szempontbul kezdi tekinteni a' keleti ügyek mostani bonyolultságát, 's onnan magyarázza okait, miszerint korábban az európai hatalmak nem szövetkeztek az egyiptusiakkal a' görögök ellen, 's hü alattvalói szerepet játszottak a' nagyur ellenében, miből Görögország fölvilágosulása származott. E' fordulaton épen nem csodálkozhatni. Palmerston l. politikája személyességeken nyugszik, jelenleg gyülöli Görögországot, mert Lyons valamennyire oroszlánszerü diplomata. Egyébiránt Palmerston l. politikáját egyszersmind tyukszem-politikának nevezhetni, mellyből mindenkor világosan tünik ki, hol nyomja azon ur lábát a' csizma, melly hasonlatossághoz még azon kellemetlen körülmény is járul, hogy Palmerston l. jobbadán csak magát okozhatja, ha szük csizmát méltóztatik viselni. Palmerston Portugáliában mint aristokrata, Spanyolországban mint tulzó szabadelmü, keleten pedig mint legitimista lépe föl. Igen kár, hogy Palmerston nem lett orvos, mert bizonyosan uj rendszert talált volna föl, 's az egész gyógyszertárt beadná minden betegnek, gondolván, hogy a' sok közt szükségkép majd a' segitő-szer is meg fog találtatni. Általában az angolok tökéletesen elfogultak a' keleti ügyre nézve, mert elejétül kezdve csupán párt mellett buzogtak, vagy azon politikát dicsőitvén, melly a' jancsárokat megsemmité, vagy pedig azt, melly a' mamelukok hatalmaskodásit megszünteté; egyik mellett Urquhart buzgott, a' másikat pedig Waghorn magasztalá. A' navarini csata fontos határzatu volt a' keleti ügyekre nézve. „Igen, de Oroszország hatalmát tetemesül nagyobbitá"; helyes e' megjegyzés, de az elég rosz, hogy olly sokáig hagyák Russzia kezében a' keresztyének ótalmazását keleten. E' bajt azonban könnyen orvosolhatni, tegyük már most mi is ugyanazt. A' baj alapoka Ausztriának megváltozott politikájából származik, mellyet körülmények tettek szükségessé. József utólsó szerencsétlen háborujaig, 's az ozman birodalom virágzó állapotja alatt mindenkor Magyarország és Ausztria volt a' keresztyén Európa őrje az örökös ellenségre nézve, 's minden üldözött keresztyén biztos menedékre talált e' két birodalomban. Ha tehát csakugyan congressus találna létesülni Bécsben, ugy minden esetre onnan várhatni derüt a' hosszas borúra. Akaratlanul 's vakon cselekedtek ugyan Navarin előtt az illető hatalmak; de magasb hatalomnak szolgáltak egyszersmind eszközül. Mi akkor akaratlanul ment véghez, történjék most elhatározott szándékból. A' jelen pillanat sokkal komolyabb, hogysem e' puszta kiáltással érhetné be a' közönség: „Átalom törökországi hitsorsosinknak!" hanem e' kiáltást tettleg valósitni leend kötelessége a' congres-

susnak. Vétek lenne hinni, hogy a' legkitünőbb hatalmak csupán halotti tannlevélkiadást akarnak eszközleni a' nagyur haláláról, 's pöcsétet nyomni az egyiptusi basa végintézetére, kire alkalmasint szinte nem igen sokáig fognak várakozni a' férgek. Egyesülési pontot a' jelen általányos zavarban is könnyen találhatni, mihelyt azt tüzendi ki magának a' congressus, hogy a' keresztyénséget fogja ótalmazni keleten. Egyébiránt ne higye senki, hogy olly fölötte sok a' tennivaló. Moldvában, Oláhországban és Szerbiában csupán a' most fönálló rendszert szükség törvényszerüsíteni, az európai congressus védszárnyai alatt, Russzia befolyása megszüntetésivel, 's hasonlót eszközleni Montenegro, Bosznia és Albánia tartományokra nézve. Ázsiában Szyria képez botránykövet. A' basa nem akar róla lemondani, Francziaország pedig pártolja őt szándékában. Jól van! válaszszuk el tehát Szyriát Egyiptustól, 's engedjük meg a' basának, hogy egyik fiát ültethesse oda, ő bizonyosan örömmel fogadandja ez ajánlatot. Kivánatos, hogy Törökország minél több része jusson független kormány alá. A' török birodalom sarkalatos baja ott fekszik, hogy intézvényi csupán hadviselésre számítvák, 's ez okbul virágzása alatt egész Európa folyvást fegyverben volt kénytelen állani. A' jancsárok megszüntek 's most azt kezdik hinni, hogy e' körülmény tetemesül gyöngité a' török birodalom hatalmát; e' hiedelem igen alaptalan, mert ugyan kiszáradt é az által a' bosnyákok, albaniták és szerbek veleje, vagy elfonnyadt é idegzetük? A' jancsárok mellett nem tarthatta volna tovább fön magát a' török birodalom, mert mihelyt béke állott be, azonnal honn folytaták a' harczot e' vad csordák, 's rohanással elfoglalt várnak tekinték hazájokat. Csak a' jancsárok elpusztittatása óta gyakorolhatni rendes kormányzatot Törökországban. Legnagyobb baj Törökországra nézve a' basák kinevezésiben fekszik, mert ezek igen gyakran változván, folyvást nadályokként szíják az ország zsírját. Ez még maradványa a' régi hadi kormányzatnak, 's egyik oka, hogy Ausztria még most is fegyverben tartani kénytelen határit ellenséges becsapongások miatt. Meddig tart ez még igy? Csupán congressus orvosolhatja gyökeresen a' bajt, mert a' mostani helyzet föntartásáról is csak ez kezeskedhetik, miután köztudomásu, hogy Törökország eddig jobbadán akkor tartá meg szerződéseit, ha kénytelen volt azt tenni. Kitünő példaul szolgálhat ez állitás igazolására Szerbia. A' drinápolyi szerződés következtiben hat uj kerület vala Szerbiához csatlandó, 's a' nagyur biztost külde Zvornikba, hová a' szerbek részirőll is követség járult; ez utóbbit azonban börtönbe záratá a' basa, 's e' népjogsértésért soha még csak feddést sem kapott a' portától. Igy szinte a' kiutahiai szerződést sem akará teljesíteni a' porta, mivel alattvalóval köté azt, 's igy nem érezheté magát szigoruan kötelezve, mint a' M. Chronicle mondja. Ez igen hibás állitás, mert szerinte Anglia királynéja is megszeghetné a' javitó törvényt, 's általányosan azon botor elv jőne ismét divatba, melly szerint királyok nem kötelesek szavokat megtartani, 's hitlenekkel kötött szerződés nem bir erővel. Illyesmik azonban már annyira elkallódtak, hogy ujabb létreidéztetésüktől telangol kormány törekvésinek csakugyan sükerült a' spanyol polgárháboru vérengző rendszerét szelidíthetni, 's mivel ezen iratok azonkül a' ns marq. minden kérdésire világosan válaszolnak, tehát kisértetbe jövök hinni, hogy egészen más okok birák őt most e' tárgyban fölszólalásra. Véleményem szerint a' ns marq. meggondolá, mikép a' spanyol ügynek, mellyet olly buzgón tőn magáévá, épen most nagyobb szüksége van segélyre, mint közönségesen lenni szokott (Halljuk!); ezért tehát segélyül ugrott elő a' ns marq., nem épen azért, mivel czélt kiván tüzetni a' polgárháboru pusztitásinak, mint inkább: mivel fél, hogy az általa ohajtott közbenjárulás talán későn történik meg pártjára nézve, ha minél hamarább nem mehet véghez. (Halljuk! Halljuk!) Minden körülmény legnagyobb egyenetlenséget tanusít a' carlosi főhadiszálláson. Leghitelesb kutfőkbül tudom, mikép a' trónkövetelő teljes erővel ármánykodik Maroto tábornok ellen, mert a' tudvalevő zavargások 's kicsapongások óta Maroto korlátlan ura Spanyolország azon részinek; mit folytonos ármánykodással törekszik megboszulni a' trónkövetelő, ki minden áron menekedni szeretne tábornoka zsarnokságától, minek természetes következménye, hogy d. Carlos ügye soha nem állott még roszabb lábon, mint e' pillanatban. E' véleményben a' legnagyobb befolyásu carlosiak is egyenlőn osztoznak velem. Azért emelt ma paizst a' trónkövetelő mellett a' ns marq. a' nagyhatalmak közbenjárulását ajánlván, melly egyenlőségbe helyezné a' trónkövetelőt az alkotmányos királynéval. Ez irományokbul láthatni, mikép a' britt kormány lépéseket tőn az éjszaki hatalmaknál a' trónkövetelő kegyetlen kicsapongási megszüntetése iránt. Ausztria, Poroszország és Russzia becsületjökre váló megelőzéssel járultak ez előterjesztés foganatositásához. (Halljuk!) Nesselrode gr. azon gondolatnak adott szavakat sz. pétervári követünk előtt: vajjon nem egyesülhetne é valamennyi európai hatalom a' spanyol polgárháboru megszüntetésére? Külministerünk, noha elfogadni szándékozék ez ajánlatot, előbb mégis szükségesnek tartá bevárni, milly alapon kivánnak az éjszaki hatalmak szerződésre lépni e' tárgyban az angol és franczia kormánnyal. Mert, miután azon hatalmak nem ismerék meg a' spanyol királynét, kormányunk nem hátrálhat ez iránti kötelezéseitől. Emlékezzék csak a' ns marq. az 1818ban minden európai nagyobb hatalomtól aláirt aacheni jegyzőkönyvre, mellyben határoztaték, hogy európai hatalom belviszonyiba soha ne történhessék avatkozás, kivevén, ha valamelly hatalom önként kivánná azt. Mikép avatkozhatnának tehát az éjszaki hatalmak Spanyolország belügyeibe, midőn királynéját nem ismerék meg, 's ez utóbbi épen nem kivánja együttmunkálkodásukat? A' ns marq. azt látszik hinni, hogy congressus összeülése esetén tüstint fegyvernyugvás keletkeznék Spanyolországban, 's e' részben Belgiumot hozá föl példaul. De legyen szabad a' ns marq. nézete egész tisztelése mellett megjegyzenem, mikép a' belga ügyet koránsem hasonlíthatni össze a' spanyollal. Belgiumra nézve valamennyi nagy hatalom egyenlő nézetű volt; különben soha nem eszközölhettek volna fegyvernyugvást. Spanyolország iránt azonban nem egyenlő érzetüek e' hatalmak; mig Anglia és Francziaország a' királyné kormányát, Poroszország és Russzia pedig a' trónkövetelő igényit pártolják és segitik, ugyan mi hasznot szülhetne addig a' congressus, vagy mikép eszközölhetne fegyvernyugvást, melly illy körülmények közt nem használhatna? A' ns marq. ez iránt is nagyon csalatkozik, midőn gondolja, hogy a' spanyolok más hatalomtul parancsolt fegyvernyugvást tisztelni fognának. Illy lépés egyetlen 's mulhatlan következménye az lenne, miszerint az egész nép tüstint egyesülne a' spanyol nemzetiség ótalmazására. Való ugyan, Anglia és Francziaország minden pillanatban küldhetne hadserget Spanyolországba, 's bármelly kormányrendszert alapíthatna ott, teljes tetszése szerint; de gondolja é a' ns marq., hogy a' többi hatalom meg fogna egyezni Anglia és Francziaország illy szándékában? Vagy véli, hogy az igy fölállított kormány tovább tudná magát föntartatni az utólsó idegen katonának spanyol földrül távoztánál? Meglehetős hosszas tartózkodás Spanyolországban alkalmul szolgált nekem a' spanyol néplelkület kiismerésire, 's azért biztosan állíthatom, mikép minden nem kivánt beavatkozásból csupán gyalázat fogna háramlani az avatkozó hatalomra. Mi Elliot szerződését illeti, azt Spanyolország némelly részeire nem alkalmazhatni. A' trónkövetelő párthiveinek nem csupán azokat nevezhetni, kik rendes katonai parancsnok alatt küzdnek ügye mellett, hanem azon számos csoportot is, mellyek az ország külön részeiben leginkább rablás végett üték föl a' pártütés zászlóját, 's alatta mindennemü kicsapongást követnek el. Ha ezekre is kiterjesztenők Elliot szerződése jótékonyságát, ugy rövid idő mulva szaporodni fogna számuk; a' baszk tartományokban mindazáltal, hol rendes hadsergek állnak egymással szemközt és eszközökkel birnak biztos közlekedésre, ott legtökéletesb teljesitésre talál a' nevezett szerződés, 's ez által ismét uj fontosságot nyert azon hálakifejezés, mellyet Wellington hgtül soha nem vont meg a' spanyol nemzet. Vannak, kik a' trónkövetelő legidősb fia és a' fiatal királyné közt kötendő házasságról szólnak; ezek azonban csupán azt tanusitják, hogy teljességgel nem értenek a' spanyol ügyek tulajdonképi helyzetéhez, mert először, ez esetben mind a' két résznek szükségkép le kellene mondania igényiről, ezt pedig dőreség tőlük várni. A' trónkövetelőt vagyis inkább azon vakbuzgó pártot, mellynek kezei közt van, csak tökéletesen korlátlan uralkodás elégithetné ki, 's don Carlos sem fia, sem más számára, soha semmi áron nem mondana le képzelt jogairól. Más oldalról pedig épen nem várhatni, hogy a' kormányzó királyné olly házassághoz adja megegyezését, melly hosszu insége lánczolatot hozna leányára, vagy azon sorsra juttatná azt, melly d. Miguelt és Portugália mostani királynéját érte. De mellőzvén e' nehézségeket, ugyan mikép lehetne létesíteni a' nevezett tervet? Mikép egyesíthetne valaki olly embereket, kik ellenséges elvek személyesitői; főleg miután ez

jességgel nem tarthatni. Minden kormány bőcsületérzete iszonnyal fordul el illy elvtől. A' keleti kérdésnek végre még világtörténeti oldala is van. A' régi római birodalom részei ismét egyesülni akarnak, A' rómaiak elfoglalák Európát 's müveltségre emelék, ez hivatásuk volt. A' németek utóbb jónak találák képzelni, hogy ők semmiték meg a' római birodalmat; de feledék a' pápát, ki még sokkal szigorubb ur volt. Apáink Róma elleni vétkeiket rajtunk bünteti most a' sors, mert vajmi sok gondot szerez gyermekinknek Caesar, Virgil 's a' t. 's vajmi sok ütleget kaptunk mi is e' latin hősök miatt, 's hányszor feszité meg testünket a' római müvelődés! Valóban római classicus fordításnak kell magunkat tekintenünk! — Egyébiránt kereszt uralkodott hajdan Konstantinápolyban, 's helyét ismét elfoglalandja. Küldjétek a' törökőt Ázsiába, mert Izmael vándorlásra születék."

(A' spanyol ügy megpönditve a' felsőházban. Clarendon érdekes nyilatkozata.) A' jul. 23iki felsőházi ülésben Londonderry marq. szokás szerint szőnyegre hozván a' spanyol ügyet, azon meggyőződését fejezé ki, miszerint a' ház asztalára tett irományokbul az világlik ki, hogy a' kormány nagyobb tekintetben állna a' spanyol pártok előtt, ha, Wellington hg tanácsát követve, minden beavatkozást elkerült volna, mi sok kegyetlenségnek szolgált okul mindkét részrül. Érinté továbbá Munagorri vállolatát 's azon részvétet, mellyel az angol ministerség iránta viselteték, különösen pedig azon hálátlanságot törekvék kiemelni, mellyet a' britt segédcsapat a' madridi kormánytól tapasztalt. Végre köv. kérdéseket intéze a' kormányhoz: 1) Létezik é a' kormány nézete szerint a' négyes szövetségben Anglia és Francziaország közt olly kötelezés, melly az előbbi hatalmat gátlaná a' többi hatalommal egyezkedésbe lépéstül Spanyolország lecsöndesitésire? 2) Anglia és Francziaország vajjon nem ugyanazon helyzetben vannak é Spanyolországra nézve a' többi hatalommal? vagy más szóval: egyedárusságot akar é űzni Anglia és Francziaország a' spanyol ügyekkel, világos tartalma ellen az 1815iki szerződésnek? 3) Le akar é ő fels. kormánya mondani az Elliot-féle szerződés jótéteiről, vagy azon rablócsapatokra kivánja kiterjesztetni azt, mellyek most Spanyolországot pusztitják? 4) Teend é határzottabb lépéseket a' kormány a' volt spanyol csapat minden rangu tagjainak fizetéseik kipótlására?" Clarendon gr., a' volt madridi követ, miután Londonderry többször említé, hogy tőle legjobb fölvilágitásokat várhatni, következőleg nyilatkozék, a' ház folyvást növekedő figyelmétől kisértetve: „Azon körülmény, miszerint a' spanyol polgárháboru kitörte óta szerencsém volt ő fels. kir. udvarát személyesitnem a' madridi udvarnál, reménylteti velem, hogy a' ház némi figyelemre fogja méltatni szavaimat. (Halljuk!) A' ns marq. véleményem szerint, nem elég világosan adá elő e' tárgyérintése okait; mivel azonban a' ház asztalán fekvő irományokbul is kitünik, mikép az

elvek már pusztító polgárháboruba tasziták Spanyolországot, 's miután a' két pártbeli főnökök most is olly véres szándékot forralnak agyukban, mint valaha? Illy terv végrehajtása örök ellenségeskedés kiirthatatlan magvait hintené el azon szerencsétlen országban. (Halljuk!) Csalatkoznak azok is, kik vélik, mikép a' spanyol nemzet nem képes szabad alkotmány alatt élni. Spanyolország régi hatósági rendezete elég alaposan czáfolja meg ez állitást. (Halljuk!) E' hatósági rendszer legszabadabb 's legnépszerübb alakban már akkor is sajátja volt Spanyolországnak, midőn még egész Európában korlátlanság uralkodott. Való ugyan, miszerint Spanyolország századokig mindennemü zsarnokság alatt nyögött; de szintolly való az is, hogy Spanyolország buzgón ragadá meg most a' kinálkozó alkalmat önmaga fölszabaditására, mi mulhatlanul ismét az európai birodalmak sorába helyzendi e' szép 's egykor annyira hatalmas országot. Azon áldozatok, miket Spanyolország hoza 's folyvást hoz, mutatják, mikép e' nép tökéletesen érzi, mennyire érdemel veritéket 's vérontást azon dicső czél, mellynek elérése után törekszik. 'S a' spanyolok harczai nem maradtak jó gyümölcs nélkül. Ők ugyanis eddig is sokat nyertek már: a' multra visszatérés lehetetlenült előttük, mert a' vak századokat napjainkhoz csatolni akaró hidat lerombolák maguk mögött. Iszonyuk a' korábban szenvedett zsarnokság ellen olly nagy, hogy ez d. Carlost 's hozzá hasonlókat soha nem engedendi trónra lépni; mert jól tudják, hogy vele azon vakbuzgók jutnának egyszersmind hatalomra, kik tüstint ujra divatba hoznák a' kobzásokat, számüzést, bitófákat 's máglyákat. Meg vagyok győződve, mikép d. Carlos, ha csakugyan trónra juthatna, mi szerencsére egészen lehetlen, egy év alatt többet tenne a' királysági kormányrendszer meggyülöltetésire, mint valamennyi korlátlan republicanus vagy királysági ellenség tenni képes lenne. Akkor majd átlátnák a' korlátlan uralkodók, melly iszonyu balfogást tettek, olly embert segitvén, kinek bánásmódja lehetlenitené a' királysági rendszer további fönállását Spanyolországban. (Halljuk!) De, mint mondám, azon müvelődés ellenében, mellyre a' spanyol nemzet emelkedék, illy következménytül többé nem tarthatni. Élet és vagyon a' polgárháboru daczára is sokkal biztosabb jelenleg, mint valaha volt, 's a' nemzeti jövedelem is folyvást gyarapszik. A' pénzerő hasznosb csatornákba tér most, és Spanyolország olly jövendő jóllétnek veti meg e' pillanatban alapjait, minőt eddig soha nem ismert, 's még akkor sem gyaníta, midőn Amerikát felfödözni volt szerencsétlen. Mylordok! Ugy látszhatik talán, mintha szavaim tulzók lennének, mintha rendkivül kedvező fényben tüntetném ki Spanyolország jövendőjét; de minden szómért felelősséget vagyok kész vállalni magamra. Emliték kereskedési viszonyinkat Spanyolországgal, 's egyszersmind panaszkodtak a' spanyol egyedárusság ellen. Nem kell feledni, hogy minden kereskedési szerződésnek, 's igy az itt kérdésben levőnek is, szükségkép kölcsönös kedvezményekkel kell birni, ha akarjuk, hogy létesüljön 's tartós életü legyen. Spanyolország földmüvelést üz, 's azért csak földje termékit adhatja cserében britt készitvényekért. Mig gabnatörvényinket megtartjuk, addig legyen szives a' ns marq. időt engedni a' spanyoloknak, mig majd nálok is elenyészik az egyedáruskodás és magányos érdek szelleme a' közjóllét kivánata előtt. (Halljuk!) Mikép használák a' spanyolok az általok eddig már kiküzdött szabadságot? Hogy a' nyilványos vélemény jótéte öntudattá vált nálok, már bebizonyiták. Élénkül érzik ők a' képviseleti rendszer jótékonyságát. A' választások legnagyobb érdekkel birnak Spanyolországban; minden néposztály képviselővel bir a' cortesben 's minden nyilványos ügyet ugy megvitatnak ott, hogy az valóban lordságtok házának sem válnék dísztelenségire. Zavartaknak zajgóknak mondák némellyek a' cortesüléseket; ámde én sokszor valék jelen azokban, 's csak igen ritkán tapasztalám, hogy egyszerre több beszelt volna egy szónoknál. (Kaczaj) Katholikus főpapok szájából olly valódi keresztyén szeretet- és türelemtanusító szavakat hallék ott, minőket nem mindenkor hallhatni e' házban. (Halljuk! Halljuk!) Láttam, mikép a' spanyol ministerség előtt olly erőteljes férfias ellenzés lépe föl, minő egy szabad ország képviseleti kormány-rendszeréhez illik; más oldalról pedig azt is láttam, miszerint veszély idején az egész ellenzés a' kormány mellé sereglett egyetlen férfi gyanánt, 's hangos szóval 's hatásteljes tettel ótalmazá az alkotmány és nemzetiség érdekeit. (Halljuk!) Ez okokbul azon meggyőződésemet nyilványitom, miszerint a' spanyolok áthattatvák az alkotmányszerü szabadság azon szellemétül, melly szabadelmü kormányzat kezelésire ügyesíti őket. Sokat beszéltek még a' kormányzó királyné népszerütlenségiről is; én csak annyit mondhatok, miszerint mindenkor csupán legtisztesb 's leghübb kifejezésekkel hallám említtetni a' kir. hatóságot. Egykor aljas gúnyiratot nyilványitottak a' kormányzó királyné ellen; de az egész nép határzott roszalással bélyegzé azt 's az illető esküttszék méltó büntetést szabott a' szerzőre. Minden spanyol nemzeti sérelemnek látszék tekinteni a' korona lealjasittatását 's nem engedé büntetlenül rágalmaztatni királynéját. (Halljuk! Halljuk!) Csupán a' királyné trónja megerősitése csöndesítheti le Spanyolországot. Csak szabadelmü kormány teheti Spanyolországot áruink vásárterévé 's csak az alkothat számunkra frigyest, mig az ellenkező makacs ellenséget szülne."

Törökország.

Sud és Gazette du Midi marseillei lapok levelezői Konstantinápolybul jul. 8árul irják, miszerint Lalande hajóvezér, Roussin hajóvezér 's franczia követtül a' portánál parancsot kapott a' török hajósereg üldözésire 's a' dardanellákba visszatéritésire. — Az Univers religieux pedig levelet közöl egy franczia tiszttől jul. 9érül a' vurlai révbül, melly ekép hangzik: Tegnap este hagyá el a' török hajósereg a' dardanellákat 's ma velők vitorláztunk. Joinville hg 's Lalande hajóvezér a' kapudán basával beszélgetének, ez biztositá őket, miszerint békes nézetektül vezéreltetve megy az egyiptusi hajósereg elibe. Négy nap mulva Alexandriába indulandunk béke-eszközlés végett. Az oroszok nyugottan maradtak mindeddig a' Boszpor partjain, hadilevél által tudjuk ezt, miután azonban a' török hajósereg elhagyá a' dardanellákat lehetőleg többet hallandunk rólok. Annyi bizonyos, hogy 14 sorhajó, 12 fregát és számos apró hajóbul áll a' moszka hajósereg a' fekete tengeren." A' jour. des Débats okoskodást közöl a' konstantinápolyi legujabb eseményekről, miben határzottabban, mint valaha, pártolja Mehemed Alit, sőt közvetve a' török főhajóvezér elpártolta mellett is szót emel. —

Konstantinápoly, jul. 24én: Alexandriai jul. 16ki hirek szerint a' török hajósereg 14én este felé e' város révébe érkezék; másnap Nil egyiptusi gőzösen a' kapudán basa szárazföldre szállt 's azonnal udvarlaton volt Mehemed Alinál, ki őt rangjához illő tisztelettel fogadá A' török hajósereg a' város előtt czikázott az egyiptusitól némi távolságra. Ugyan e' hirek szerint mihelyt megtudá Mehemed Ali a' szultán elhunytát 's fiának trónra léptét, azonnal álgyulövésekkel tudatá ezt a' néppel 's parancsolá, miszerint ezután a' nyilványos imádságok a' mecsetekben Abdul Medzsid szultán élteért tartassanak. — Eszad basa, erzerumi volt kormányzó, a' dardanellák parancsnokává és Hasszan basa, tripolisi volt kormányzó, cyprusi muhassillá nevezteték. — Nagyvezéri parancs következtiben a' kereskedők között támadó peres ügyek elintézése a' kereskedési ministerségre bizatik. — Tegnap a' szeraszkier palotája előtti téren a' szultán jelenlétében nagy katonai szemle volt; mintegy 20 ezer főnyi csapat öszpontosula itt. —

Németország.

(Zavargás Hannovera fővárosban Rumann polgármesternek hivatalától felfüggesztetése miatt.) Hannovera, jul. 21én: A' polgárság között folyvást tart az ingerültség, sőt naprul napra növekszik. A' tanács-elleni fenyitő vizsgálat a' felszólításhoz képest igen szelid kir. leirat által julius 18kárul az ottani jogkanczelláriához utasittatott 's e' törvényszék itéletétül függeszték fel, vajjon csak rendőrségi uton történjék-e a' vizsgálat. Ugy látszik, fenyitő vizsgálatra nem hagyják jutni a' dolgot, mert ez alkalommal az alaptörvényi kérdés is itélet alá kerülne. Egyébiránt tegnap oda nyilatkozának a' tanács előtt, miszerint ha ez nyilványitja, hogy a' német szövetségi gyülésnek benyujtott sérelemiratával senkit nem akart megbántani, hajlók leendnek Rumannt visszahelyeztetni hivatalába 's az egész vizsgálattal felhagyni. Mi azonban Rumann hivatalától felfüggesztését illeti, eziránt a' tanács erőteljes felirást intéze a' felséghez 's e' rendszabály visszavonatását sürgeté, mellyet a' körülmények legkevésbbé sem igazolnak. A' polgárok is szándékoztak hasonló felirást intézni a' felséghez, 's midőn e' végett jul. 19kén a' városháznál összegyültek, a' felség Boring tábornok, a' főváros kormányzója, által oda nyilatkozék, miszerint illyes gyülések tartatása tilalmas. A' polgárok tehát a' lövészházban gyültek össze, 's határzák el az emlitett felirást. Következő esemény hű lelkületét adja az itteni polgárság ingerültségének. Heiliger várostörvényszéki igazgató ugyanis megtérvén utjából, átvevé a' városigazgatóságot; mivel azonban azon hir terjenge a' városban, miszerint Heiliger a' tartományi elnökkel tartott beszélgetésekor a' sérelem kifejezési ellen roszalólag nyilatkozék, jul. 19kén számos polgár vonult a' városházhoz, hol épen ülést tartott a' tanács. Ezek mint küldöttség az ülésterembe bocsáttatván, felszólítják Heiliger várostörvényszéki igazgatót: vajjon előbbi nézeti mellet marad-e, vagy pedig azokat megváltoztatá? Midőn Heiliger erre oda nyilatkozék, hogy ő még folyvást az 1833diki alaptörvényt tartja egyedüli törvényszerü alkotmánynak, 's minden eziránti lépést javal, a' polgárok, e' nyilatkozvány által megnyugtatva, elvonultak az ülésteremből. Este azonban ugyanaz nap a' csendet komoritólag zavarák meg, vér is folyt az utczában. Este ugyanis több népcsoport, (az ugynevezett polgárok közül nem voltak jelen) a' királyi vár felé nyomult, hol azonban most senki sem lakik a' kir. család tagjai közül, megnézendők a' hir szerint annyira megerősitett őrséget; azonnal lovassággal üzék szét a' népcsoportokat, kik kövezet-felszaggatással ügyekeztek védeni magukat, kivont karddal ugratott közibök a' lovasság 's többet megsérte. Néhány városi tanácsos közbejötte vete véget a' vérengezésnek. Celle, Eimbeck, Hildesheim 's több városba hirnökök indulának tegnap katonasági erősitvényekért. A' tanács és rendőrség felszólitásokat bocsáta ki e' zavargás miatt. A' rendőrségi felszólitás következő: „A' kir. belügyministerség magos parancsára következő rendőrségi rendelmények tétetnek pontos megtartás végett közhirré: 1) Csapatonkénti elvonulás és utczákon összegyülöngés, zajgás, kiabálás, fütyölés valamint nappal, annálinkább este szorosan tiltatik; 2) gyermekek, tanulók, inasok esti 8 után utczákon 's nyilványos téreken ne mutatkozzanak; 3) házi urak 10 órakor este szorgosan csukassák be házaik ajtajit; 4) korcsmák és vendéglők 9kor már zárva legyenek; 5) utczai tolongáskor a' háziak ne fussanak ki ajtaikhoz, sőt azonnal csukják be a' kaput 's vonuljanak szobáikba; 6) az utczákon elvonuló őrségek e' rendelményeket illő tekintetben tartandják, a' kicsapongók körülmények szerint pénz, fogság vagy testi büntetést szenvednek." — Hannovera, jul. 20kán 1839. Kir. rendőrségi igazgatóság. —

A' német szövetséghez már mintegy harmincz folyamodás járult a' hannoverai testületek részirül, ezek közt kitünőbbek: Hannovera (a' székesváros), Göttinga, Hameln, München, Holmstein grófság, Lüneburg, Stade, Buxtehude, Osnabrück, Fürstenau, Quakenbrück, Hildesheim, Emden, Esens, Leer, Schüttorf, és számos választó kerület földbirtokosi p. o. Cahlenberg, Lüneburg, Kehdingen, Neuhaus és Osten, Oserstadt 's a' t. kerületekéi.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. JELENKOR. 1839.

szerda, aug. 14. 65ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; Milos herczeg ellenmondását nem fogadják el Konstantinápolyban; Milos hg testvére börtönben; a' montenegróiak határinkba csapnak; különféle; 's a' t.) Spanyolország (egyezkedési hirek; Lucena ostrom alul csakugyan fölmentve; 's a' t.) Anglia (tartományi rendőrség iránti inditvány; Melbourne nyilatkozata a' spanyol ügyről; udvari hirek; lady Stanhope meghalt; vélemények a' keleti ügyről; az angol sereg elfoglalja Kadahart; 's a' t.) Törökország (a' nisibi csata részletei szemtanu leirása után; lapvélemények a' keleti ügyről; 's a' t.) Franczia-ország (Lajos Fülöp néhány szava az utólsó műkiállításon; a' franczia bank kölcsönnel segíti az angol bankot; részletek a' juliusi ünnepekről; elegy; 's a' t.) Németország. Pesti egyesületi gyapjutár. Lengyelország.

Magyarország és Erdély.

A' m. k. u. kamra Grosschmidt Imrét, mármarosi igazgatósági járulnokot, ugyanott lajstromzó-tisztté, 's helyébe Udránszky Lajos ottani fizetéses gyakornokot nevezé ki; ennek gyakornoki díját pedig Schöffmann Sándor eddigi díjatlan gyakornoknak adá; továbbá a' nagybányai kir. főfelügyelőségnél megürült 3ik irnokhelyre Prugberger József kereszthegyi nyugalmazott aknaigazgatót; — végre a' rakói szálirnoki tisztségre Győry Ferencz dombói erdősznövendéket alkalmazá.

Országgyülési követségérül beteges állapotja miatt lemondott Havas József főbiró helyett Szász M. tanácsnok lön pest-városi követté.

(Milos hg testvére börtönben. A' montenegróiak határinkba csapnak.) A' szerb tanács határzata következtében, mit az ideigl. kormányzóság is helyben hagyott, Milos hg testvérét börtönbe veték, mivel olly dolgok sültek ki ellene, mikből kiviláglik, hogy ő volt lelke az egész zendületnek. A' tanács igen szigoruan szándékozik eljárni e' pörben. — Jul. 13ikán éjjel mintegy kétezer montenegrói a' gospodioi határszélen birtokinkba lépe, állitólag a' skutarii epizzanoták ellen. Cattaro kerület lakosi buzgón ohajtnak valami határzottabb rendszabályt, melly biztositathassa őket illy kicsapongások ellen nyugtalan szomszédaik részirül. Egyébiránt Bosznia és Herczegovina még folyvást nyugott.

(Milos hg ellenmondását nem fogadják el Konstantinápolyban.) Aug. 2iki zimonyi hirek szerint a' konstantinápolyi kereskedők tudaták a' zimonyi és belgrádi szállitókkal, hogy a' Bécsből vagy Lipcsébül érkezendő árukat további utasitásig tartsák meg raktáraikban. A' nagyur elhunyta óta rendkivül élénk a' hirnökváltogatás London és Konstantinápoly közt. Obrenovics Milos hg tatárja, Jovancse, kit Bukarestbül Konstantinápolyba külde Belgrádból távozta iránti ellenmondásával, parancsot kapott a' török kormánytól Konstantinápoly elhagyására 24 óra alatt, mielőtt még küldetését teljesithette volna, 's kevésben mult, hogy, mint csendzavarót, fegyveres kisérettel nem küldék Szerbiába. E' szerint tehát elolvasásra sem méltaták Milos hg ellenmondását. Jussuf basa, volt vezér, ki Belgrádból agg kora miatt vizen akart Konstantinápolyba utazni, utközben megbetegült és Viddinben meghalt. Milos hg másodszülött fia, Mihály, a' szerbek azon felszólitására, mellyben a' megürült fejdelemséggel kinálják őt, igennel válaszolt. Most már csak a' helybenhagyó parancsot várják Konstantinápolybul 's azonnal fényes küldöttség induland utána Oláhországba, honnan legnagyobb pompával szándék őt Szerbiába kisérni. Oda érkezte után néhány szerb tanácsos kiséretében azonnal beutazandja egész Szerbiát, és ismérni tanulandja népét. Élete 21dik éveig, mint törvényes nagykoruságaig, válogatott férfiak társaságában külföldön fog utazni a' fiatal hg, 's aztán tapasztalásokkal ellátva tökéletes készülettel kezdend Szerbia kormányzásához. Aug. 1sején 103 szerb kereskedő volt a' zimonyi vesztegintézetben, kik mind a' pesti János-fővételi sokadalomra szándékoznak. —

KÜLÖNFÉLE. A' bécsi cs. kir. közönséges udv. kamra Schwab Vilmos és Henrik pesti zenekészitőket (megbizottjok Bécsben Schuller Antal nyilványos polg. és katonai ügyviselő a' belvárosban 579 sz. a.) öt évi kizáró szabaditékkal tisztelé meg azon uj találmányra, melly szerint kigyózatos és rugalmas húrokkal 's mellékrugókkal készitik a' zongorákat, miken általányos javitást is tettek. E' találmány hasznai ezek: a) minden hajlat rugót képez a' húron, 's e' rugók számossága legalább is 10—12 pCttel teszi tartóssabbá a' hangolást; b) a' húrok azok által kitünőleg hangdúsabbakká lesznek, 's kigyózatos alakjoknál fogva 18—20 hüvelknyivel kurtithatni a' zongoraszekrényt; c) a' mellékrugók, mikhez a' húrok csatolvák, nagy mértékben mozditják elő a' hangolás tartósságát. Az érintett általányos javitás pedig abban áll, miszerint a' nyomantyut a' játszó kényelmére elővonhatni, 's a' legerősb játéknál is szorosan megmaradnak helyükön a' húrverők. — Gyöngyösön, Heves megyében, Orczy Lőrincz b. ur ő nmltsága kertében egy óriási növény, az ugynevezett „agave americana" virágzik; bimbóji f. hó 4kén kezdének fejleni. A' növény közepéből felnyuló virágszárak, mellyek egyikének magossága 15láb, átmérője 6 hüvelyk, másikán ak magossága pedig 14 láb, átmérője 8 hüv.; 3 nagyobb, 's 120at haladó kisebb oldalhajtással, és 4000nél több virágbimbóval diszlenek. E' ritka virány megtekintésire a' kert minden füvészet- 's virágkedvelőnek tárva áll. — F. évi jul. 22től 1jeig tartattak a' nagykőrösi h. v. lyceumban a' szoros és nyilványos vizsgáltatások, mind a' nemzeti iskolai, mind a' gymnasiumi, mind a' felsőbb tudományokból, a' szorossághoz aránylag is kielégitő sükerrel, melly alkalomkor ismét a' reális tudományok a' nemzeti és gymnasiumi iskolákban főleg kielégitők valának. Midőn az előljárok e' sükernek örülnek, még édesb örömmel néznek a' jövő iskolaév elibe, egyszersmind egész tisztelettel tudatják, miképen a' főtiszt. dunamelléki egyházkerület rendeltéből f. é. oct. 1jén a' régen ohajtott mesterképező intézet létesülend, még pedig főnézettel arra, miképen ezen egyházkerületben minden népiskolatanitó képeztessék, hogy a' falusi gyermekeket más elemi tanulmányok mellett főleg a' gyakorlati gazdaságban tanithassák. E' czélra a' nagykőrösi lyceum jelen rendes professorinak is egyesült erejökkel Karika Pál ur által munkáland, ki az óvári intézet gazdasági tanulmányit végezvén, az érintett czélra a' főtiszt. egyházkerület rendelése után már másfél év alatt gyüjti külföldön tapasztalatit. Az érintett czél-elérés végett a' rendes professorokon kivül két segédoktató tanitandja a' hangászatot, főleg a' zongorát, és rajzot. Igy a' nagykőrösi lyceumnak jelenleg hármas föladatja van: a' philosophiai tanulmányok szélesb tanitása által előkésziteni a' növendékeket a' fentebb tudományokra, továbbá népiskolatanitókat képezni, kiknek rendszerint gyakorlati évök 3dik év leend; végre még most kisebbszerü, de idővel reményljük, nagyobb gazdatisztéket is képezni, kiknek gyakorlati évök szinte a' 3dik leend. Adja az ég, hogy e' szép és hasznos czélu intézet minélelőbb virágzásra jusson!!! — A' tüz alig pusztitott valahol nagyobb düh és sebességgel, mint Velkenyén Gömörmegyében, f. év. jul. 29énidélelőtti 11 órakor, egy elméjében megháborult telkes gazda, honn magányosan maradván, tulajdon háza szalmafedelét gyujtotta meg, 's mivel a' lakosok kün a' mezőn aratással foglalkodtak, gátlanul terjedt el a' pusztitó elem nagy hirtelenséggel, a' mindenfelé kavargó szél az izzó pernyét és üszköt elszórta, sodrotta az ötödik, tizedik födélre 's félóra alatt több mint 70 ház, 90 ól, 40 csür templommal és iskolaházzal együtt lángözönbe vala boritva, 's most düledező romokon kivül csak egy pásztorház mutatja, hol állott Velkenye! Az egész veszélyt okozta tébolyodton kivül még két öt esztendős gyermek égett hamuvá. Több mint ötszáz ember maradt lak, élelem és ruha nélkül, kiket csak istenbe 's boldogabb embertársaik jóltevőségébe vetett bizodalom tartóztat kétségbeeséstől.—Szécsénykében (Nógrádmegye) a' helység melletti majorba ütvén a' villám jul. 10kén, egy juhászt épen azon perczben sujta holtra, midőn pipára gyujtott a' konyhában pislogó tüznél, minden próba sikeretlen vala életbe idéztethetésére. A' patka 's tüzhely körött levő 10—12 személy mind sérületlen maradt illy közel is a' mennykő-csapástól.—Egy korondi(udvarhelyszéki) birtokos két új parasztja (czigány) jul. 22kén reg. 9 óra körül sófalvi lakos és szabad székely Fábián Zsigmond házába barátságos arczczal 's a' rosz szándéknak még nem is sejthető vonalmival bemenvén, előleges szóváltás vagy galibáskodás nélkül a' rosszat távulról sem gyanitó gazdát otthon levő növendék leányával megrohanták, a' férfit számtalan késszurással leejtették 's a' leányt is annyira fojtogatták és szurkálták, hogy életjel nélkül rogyott le lábairól. A' férfi néhány percz mulva kiadja lelkét, a' leány pedig iszonyu kinok közt élethalállal vivódik 's megmaradásához semmi remény. A' gyilkosokat még az nap befogták. E' tettre hiedelem szerint a' meggyilkoltatottnak pénzes hirben állása szolgáltatott alkalmat. — Nagy Galambfalván egy fiatal férfi a' malom melletti gát mélységei körül fürödezvén, hirtelen eltünt a' nézők szemei elől, egy emberbarát a' fuldokló elsülyedte helyét megjegyezvén, a' mélységbe rohant 's a' szerencsétlent megtalálván, kivonta 's már partra tolta, midőn a' görcs elfogván tagjait, magán nem tuda tovább segiteni, 's elmerült; áldozatja lön emberszerető indulatjának. — E' környéken (Udvarhelyszékben) tisza-ujlaki születésü Mayer András nevü szemorvos nevezetes szemgyógyitásokat teszen. Jul. 29kén ugyanis az egész parajdi sótisztség jelenlétében ritka ügyességgel egy öt év óta vaknak hályogát két szemeiről ritka könnyüség 's ügyességgel egy pillanat alatt levette. Hazánk sok vidékeiről e' nembeni ügyességéről számos bizonyitványi vannak. — A' lefolyt julius Kolozsvárott a' milly nagyon esőtlen vala, épen olly mértékben áradoz augusztus záporral, esőzésekkel. 2án ugyanis délután jéggel elegy olly töménytelen viz hullott alá, hogy némellyik külvárosban utczaközepén rohantak az elszaggatott hidgerendák, 's küllőig vizben álltak az ott lepett szekerek; 3kán viradatkor szinte egész éjjel csorgott az eső sürü villámlás 's mennydörgés közt. Ezóta hol meleg napok, hol kisebb nagyobb esőzések váltogatják egymást. — N. Gyékén (Dobokamegyében), K.da Lajos, haszonbérlő részvényes, Kővár vidékéről nyári munkára ide rendelt 24 oláhot, kik sem tápláltatásukkal, sem a' velök bánással nem levén megelégülve, a' nevezett haszonbérlőnek panaszkodának, de ohajtott süker nélkül; jul. 27én K.da Lajos kiment reggeli 10 órakor dolgosaihoz, hol felboszankodva, verésre is került a' dolog, de midőn egy Bodor nevü oláhhoz is akarna ütni, ez őt megelőzve úgy vágta pofon, hogy az izmos haszonbérlő megszédült. Erre mind a' 24 megrohanta 's kaszafokkal összerogyásig veré az erős K.da Lajost. Ekkor oda hagyák; de kis idő mulva visszatértek megnézni: vajjon él e? Mivel pedig életben kapták, ujra elkezdék verni kegyetlenül, 's csak midőn holtnak gondolák, távoztak el tőle. Távoztokkor azonban Bodor visszapillantván, utólsó szerencsétlenségére K.da fejét fölemelinté, mire Bodor mondván: „Ni még él a' kutya!" mindnyájan visszamentek az eldulthoz, 's igy háromszori irgalmatlan verésöknek sükerült a' sokszor nevezettnek éltét kioltani. Erre villáikkal egy omlásos meredek élire hengergeték, 's e' szókkal: „Nyugodjál ott az árnyékban 'stb." legörditék testét a' mély árokba. Utóbb kocsisa 's egy czigány felczipelék a' szerencsétlent azon szekérre, mellyen veszte helyére ment volt. A' hivatalos nyomozás szerint e' tett előre el volt intézve. Ugyanis jul. 26kán egész 27dike viradtaig együtt dorbézolt a' 24 oláh 's midőn kérdezék őket: „hogy lehetnek olly vigan, 's miért nem nyugosznak éjszaka munkás ember létükre?" azt felelték: „Holnap húsevő nap lesz, 's kövér marhát fogunk levágni." Orvosi vizsgálat után hitelesült, hogy a' kivégzettnek egy csontja 's a' szó teljes értelmében, egy porczikája sem vala ép. Névszerint hátgerincze 's feje apróra volt roncsolva. E.H.

(Egyesületi gyapjutár.) Jul. 5ike óta Forray-Brunszvik grnő, Németh-Péchy Amália, Niczky Sándor, Vladár József, Almásy János, Bogyó József, Klobusiczky Péter kalocsai érsek, Ujházy László és Baldacci Antal b. összesen 217,770 font gyapjut küldöttek a' pesti egyesületi gyapjutárba; ugyanazon időben Kubinyi László és Augusz Imre gyapjából összesen elkelt 47,352 font. Pest, aug. 11iken 1839. Liedemann J.S. Fridrik.

Spanyolország.

(Egyezkedési hirek. Lucena ostrom alul csakugyan fölmentve.) Bayonne, jul. 27kén: „Mi e' pillanatban határinkon kivül történik, valóban nagy figyelmet érdemel. Espartero és Maroto közt kétségkül komoly alkudozások folynak minélelőbbi végegyezkedés iránt. Mult héten segédje jelent meg az előbbinek hivatalos sürgönyökkel Hay l. számára a' bilbaoi táborszemeknél. Határzó fordulat már sokáig semmi esetre nem késhetik. A' trónkövetelő Onateból Estellába akará áttenni főhadiszállását; eleinte le akará őt erről beszélni ministere, Montenegro, azon ürügy alatt, mintha Estellában nem találna elég bátorságra; midőn pedig makacsul szándékához ragaszkodnék a' trónkövetelő, nyilván kimondák neki, miszerint Maroto fővezér rendelései szükségesitik Onateban maradását, következőleg e' helyet nem szabad elhagynia. E' nyilatkozat következtiben külön ministerségi parancs nélkül senki nem távozhatik Onateból 's e' szerint a' trónkövetelőt valóban fogolynak tekinthetni. Maroto pártja mindenkép lemondásra törekszik birni a' trónkövetelőt.

Ha e' szándéka rövid idő mulva nem sükerülhet, ugy az egész nagy párt olly veszélyes helyzetbe jövend, hogy csupán elpártolásban fog menekvést kereshetni. Maroto, mint mondják, annyira érzi a' magára halmozott felelősség iszonyu súlyát, hogy pár hónap óta ágyban nem fekvék, 's midőn néhány pillanatig asztalra hajlik feje 's nyugtalanul szunnyad, mindenkor két töltött pisztoly fekszik előtte. Ideiglen a' két harczoló fél abban egyezék meg, miszerint az aratást gátlani nem fogják, mi végre szorosan kitüzék azon határokat, miken tulhaladni fegyveresnek tilos. — O' Donnell fiatal tábornok fényesen tanusitja, mikép a' benne helyzett bizalom nem csalá meg a' kormányt. Lucena ugyanis meg van mentve Cabrera csapatitól, miután 22 napig ostromlák ezt. Jul. 16dikán majd egyenlő haderővel támodá meg O'Donnell Cabrera egész sergét, 's rövid csata után széllyelüzé az ellenséget. Az alkotmányos sereg harczmezőn tölté az éjszakát. E' szerencsés győzelem fényes sükert biztosit. — A' követválasztást már megkezdék. —

Anglia.

(A' királyné megbántója elitélve. Elegy.) Azon embert, ki jul. 17kén megbántá a' királynét Hydeparkban, jul. 25kén kihallgaták a' belministerségi tisztszobában. A' vádlott bánta tettét 's részegséggel mentegetőzék. Rövid kihallgatás után következő itéletet mondának reá: a' királyné egyik lovászának, kit meg akart ütni, 5 font sterlinget kell fizetnie, ezenkül két hónapi fogságot szenvednie, 200 fontnyi kezességet állitnia maga részről, 's ugyanannyit két idegenéről. — A' jul. 23diki alsóházi ülésben megajánlák a' kormánytól kivánt 10ezer font sterlinget állandó rendőrségalapitásra Birminghamban. Ez alkalomkor Duncombe 's még néhány radical oda nyilatkozék, miszerint mindenek előtt a' dolgozó osztály sérelmeit kellene orvoslani, 's aztán nem lenne többé szükség roppant rendőrség-fölállitásra; de midőn 1,200,000 aláirattal ellátott nemzeti kérelem is minden süker nélkül marad, akkor épen nem csodálhatni a' népingerültség erőszakos kitörését. D'Israeli a' zavargások forrásának egyedül a' gyönge kormányt mondá. Peel megjegyzé, miszerint azon nyilványos népgyülések, miknél zászlók lobognak, muzsika zeng 's mindennemü erőfejtés történik, mindenkor olly szellemet szoktak ébreszteni a' nemzetben, minő az, mellyrül e' pillanatban az egész törvényhozótest panaszkodik. Russell erre azt válaszolá, miszerint az egész ingerültséget csupán a' toryk gabnatörvény elleni izgatásiknak kell tulajdonitani. — Birminghamban minden lecsöndesült, 's Manchesterben is csilapulni kezd valamenynyire az ingerültség. — Maurocordato hg, az uj görög követ, jul. 24kén Londonba érkezék. — A' nagyur halála egészen feledve volna Londonban, mivel még nem is igen szóltak róla az ottani lapok.

(Vélemények a' keleti ügyről.) London, jul. 27ikén: „Néhány nap előtt kaptuk hirét a' török csatavesztésnek, 's az egyiptusi basa győzelme rendkivüli hatást szüle fővárosunkban. A' diplomatia sápadt gondolattal sántikál a' bátor tett mögött, 's keserü gyümölcsit szedi korábbi balfogásinak. Miután a' politika ez eseményt gátlani nem birá — vagy nem akará, 's már most elfogadni tartozik azt, tehát kivánatos legalább, hogy czélszerüen használja, 's gyors elhatárzással vessen véget a' véres játéknak. További késkedést nem csupán szerencsétlenségnek, hanem egyszersmind politikai hibának kellene neveznünk. Eddig az gátlá az együttmunkálást, hogy a' nagy hatalmak nézetei lényegileg különböztek egymástól; most azonban már Russzia is egyezését adá Anglia és Ausztria politikájához, 's igy többé semmi sem akadályoztatja a' hathatós közbenjárást. A' külügyi hivatalhoz ma érkezék azon hir, miszerint a' fiatal szultán már elfogadá az ajánlott közbenjárulást és az alapföltétek előterjesztésire várakozik. Minden abban öszpontosul most, hogy valamennyi nagy hatalom együttmunkálva lépjen föl, egyszersmind gátolván minden különváló 's egyes határzat-teljesitést. Odesszából azon hir érkezék ugyan, miszerint ott minden pillanatban 30 ezer fegyveres vár parancsot hajóba szállásra; de mégis azt hisszük, hogy e' parancs el fog ez uttal maradni, mert nem kell felednünk, hogy a' czár csupán akkor küldhet serget Konstantinápoly felé, ha azt a' nagyur maga sürgetendi, 's az öt nagy hatalom csupán azért határza közbenjárulást, hogy a' szultánnak ne lehessen oka illy kérésre szorulni. Ha mindazáltal annyira elragadná lovagi szelleme a' czárt, hogy fiatal barátja kérelme nélkül is katonaságot szállitna Konstantinápolyba, akkor bizonyosan rettegés nélkül menend keresztül az angol-franczia hajósereg a' dardanellákon 's meg fogja mutatni a' szultánnak, hogy még más jó baráti is vannak. Mi a' kapudán basa árulását illeti, az csak siettetni fogja a' békekötést 's csupán annyiban fontos, hogy kedvező feltételeket biztositand az egyiptusi basának. Ha ez másképen történnék, ugy egyenesen a' népjogot gúnyolnák a' szövetkező hatalmak 's azon elvnek hódolnának, melly szerint a' birtokban levőt illeti az igazság. Egyébirant Európa nyugalma jelenleg csakugyan hajszálon függ, mert ha a' diplomatia nem tudja kiegyenlíteni e' kérdést, ugy egyenesen európai fontosságot nyerend az, 's ennek kezdetét tudhatjuk ugyan, de végérül még csak álmodni is lehetlenség. Londonban tetemes kétkedés uralkodik a' franczia kormány iránt. — Webster az amerikai congressus hires szónoktagja jelenleg Londonban mulat, mint mondja, csupán ősei hazájának megismerése végett.

(Melbourne nyilatkozata a' spanyol ügyről. Udvari hirek.) A' jul. 23iki felsőházi ülésben Clarendon után Melbourne szólt a' spanyol ügyről Londonderry fölszólitása következtében, 's lényegileg igy nyilatkozék: „A' ns marq. először is azt kérdi: vajjon bizonyos kötelezések gátolják é az alkudozást Anglia részről más szövetséges hatalmakkal? Erre röviden azt válaszolom: épen nem. Mi a' négyes szövetséget illeti, annak bővebb magyarázgatása egészen szükségtelen. Azon szövetség nyilványosan létesült 's minden nagy hatalom előtt tudva van, egyébiránt pedig mind a' két ház asztalán is megfordult. Noha azonban e' szerződés semmi ollyast nem foglal magában, mi Angliát hátráltatná a' spanyol ügyek kiegyenlitése iránt szövetkezésbe állani más európai hatalmakkal, annyi mégis csakugyan bizonyos, mikép e' szerződés olly állapotba hozott bennünket, melly lényegileg különbözik azon hatalmak helyzetétül. Miután szövetségesi vagyunk a' spanyol királynénak, 's megismertük őt, tehát igen természetes, miszerint általányos alkudozásra fölszólittatván, mindenek előtt tudni ohajtjuk azon alkudozás alapjait 's egyszersmind a' négyes szövetség korlátozó pontjaira figyelmeztetjük a' fölszólitókat. Mi Nesselrode gr. nyilatkozatát illeti, azt legbuzgóbban előztük meg a' szerencsétlen spanyolok sorsa enyhitésire. Az aacheni congressusra nézve meg kell jegyzenem, miszerint határzat előtt mindent jól szükség megfontolnunk. A' ns marq. érinté, mikép a' belga ügyben végre engedni volt kénytelen a' többi nagy hatalom kivánatinak Anglia. Meg kellett volna mindazáltal jegyeznie, hogy ez alkudozásoknál mindjárt eleinte részvevőleg léptek föl az éjszaki hatalmak. A' tanácskozások többször megszüntek ugyan; de egészen soha nem akadtak el, 's azonkül egyszerre nyitá meg azokat valamennyi nagy hatalom, 's igy természetileg egyszerre történt a' befejezés is valamennyi részérül. Kérdé továbbá a' ns marq., miért üz az angol kormány egyedáruskodást Spanyolországgal az 1815iki határzatok ellenére? Francziaország és Anglia Spanyolország ellenében, a' négyes szövetségi határzatokat kivevén, egészen egyenlő lábon állottak azon hatalmakkal, mellyek nem ismerék meg Spanyolország királynéját. Elliot szerződésire nézve szabad legyen megjegyzenem, mikép nem szándékom előszámlálgatásiba bocsátkozni ama sok vad vérengzésnek, melly Spanyolországban történt. Némi remény kezde csillámlani, miszerint Cabrera és Van Halen szerződése csökkentendi a' borzasztó események számát. Azonban, fájdalom, a' tapasztalás ellenlenkezőt tanusita, mert az apróbb pártcsapatok folyvást legnagyobb kegyetlenségekben gyönyörkösznek. Ki egyébiránt az e' ház asztalán fekvő irományokat elolvassa, meg leend győződve, mikép a' vád e' tekintetben csupán a' carlosiakat illetheti. Az utólsó kérdés a' spanyol segédcsapat követelésit tárgyazza. Mindenki isméri azon zavart, mellyel pénzügyi munkálatokra nézve jelenleg küzdeni kénytelen a' madridi kormány, melly minden esetre hiven fogja teljesíti kötelességit, mihelyt módot lelend arra.“ — Coffin hajóvezér, és Howden tábornok, mindketten 80ik évükben meghaltak. — Pozzo di Borgo gr. helyett, mint mondják, Pahlen gr. leend orosz követ Londonban. — Braganza hgnő 's leánya jul. 25ikén reggel számos kisérettel Woolwichba érkeztek. Az ottani parancsnok kir. álgyulövet alatt kisérte partra kormány-dereglyében a' magas vendégeket, hol tiszteleti őrség és a' fels. szolgálattevő kamrása fogadá őket. Némelly főranguak látogatását elfogadván néhány óranegyed mulva Buckingham palotába indult a' hgnő a' királynéhoz. —

Franczia-ország.

(A' jul. ünnepek. Ujabb élénkség a' touloni kikötőben.) Valamennyi parisi lap egyhangulag igen hidegnek mondja a' jul. ünnepélyt. Álgyudörej nélkül, egyszerü vasárnapot képzelne mindenki. Jul. 28án az egész őrség laktanyáiba volt zárva; a' louvrei sírdombokhoz senkinek nem volt szabad közelíteni; mindenütt fegyveresek őrködtek; a' tuileriák udvarában egész zászlóalj tanyázott; a' polgárkatonaság pedig közelitni sem akart ez álünnepélyhez; ez valódi képe a' mostani juliusi ünnepeknek. Nép, kormány, ünnepek, mind ez más alakot öltének; a' lelkesülésnek vége! Egyébiránt ez még nem nagy baj, mert az emberek változnak ugyan; de a' népek örökké élnek. — Jul. 28kán jutalmakat oszta Lajos Fülöp a' műkiállitók közt; 27 gyártó 's kézmüves böcsületrendi keresztet kapott. — Duperré, tengerészminister, személyesem Toulonba fog utazni a' hadikészületek vezérletire. Algir és Marengo sorhajó, miután két egész évig vesztegle Toulonban, most szinte lengőkké fognak tétetni. Diadéme sorhajó és Victorieuse korvett már parancsot kaptak keletre vitorlázni. Montebello sorhajó szintoda induland, mihelyt födözetére érkezik La Susse ellenhajóvezér, 's aug. 3kán Santi Petri sorhajó is kelet felé eresztendi vitorláit; ezenkül pedig még 3 sorhajót készitnek, 's e' szerint Lalande hajócsapatja 12 sorhajót, 2 fregátot, és 10 könnyebb hadihajót számitand. — Odilon-Barrot ismét társaságot szerkeszte a' választási törvényjavitás előmozditására. —

(Részletek a' juliusi ünnepekről. Elegy.) Paris, jul. 31kén: „Majd valamennyi itteni lap megegyezik azon állitásban, miszerint a' jul. 29iki ünnepélyt csakugyan igen fényesnek mondhatni, 's hogy a' nézők száma soha nem volt nagyobb. Esti 8adfél órakor a' király, királyné 's családjok és a' belgák királynéja megjelenvén az erkélyen, a' parisi őrség zenészkarának hangversenye elkezdeték. 9edfél órakor ismét szobáiba vonult a' kir. család. Távozta után zajosan a' marseillei dalt kivánà a' nép, mit kétszer ismétle a' zenészkar. 9 órakor kezdék meg az éji ünnepélyt; a' Szajnán világitott sajkákban zene hangzott 's Concorde-hid mellett gyönyörü tüzjáték mulattatá a' nézőket. Néhány apró szerencsétlenséget kivevén, mit több zavargó tolongása okozott, minden a' legszebb renddel juta véghez. A' Charivari azonban még sem hagyhatá el csipős elmélkedésit 's igy nyilatkozik: „Jul. 27kén a' hivatalos könyhullatók, midőn repkényfüzéreket raktak a' juliusi sirhalmokra, nem tekinthetének kaczagás nélkül egymásra.“ — Jul. 29kén pompás lakomát adtak a' tuileriákban, mellyre valamennyi minister, tábornagy, a' két kamraelnök, és őrségi ezredes hivatalos volt. — A' parisi érsek veszélyesen beteg. — Marseilleben néhány nap előtt számos ember kezde csoportozni egy aggastyán körül, kinek övig ért hófehér szakála 's tekintete koldusra mutatott ugyan; de még is nagy méltósággal jártatá szemeit végig a' sokaságon, botjára támaszkodva, midőn utlevelét kérte tőle két rendőr. Az öreg azon meglepő választ adá nekik, hogy ő az örökké vándorló zsidó, 's azért utlevélre nincs szüksége. A' rendőrök mindazáltal elég

udvariatlanok voltak szavának nem hinni, és zsebei megmotozása után a' rendőrhivatalba vezeték őt. — Gros ügyvéd pörbe szándékozik idézni Montalivet ministert, mivel állitása szerint a' tuileriák kertjében elásva volt kincset fölvevé 's ravaszul elrejté, miután tőle (Grostul) a' titkot ügyesen kicsikará. — A' sajtó valódi baráti 's a' nyilványos erkölcsiség és böcsületérzés nagy diadalt ünnepelnek: Girardin Emil gyalázatos és böcstelen lapja „La Presse" sirba száll. Ütött tehát a' büntetés órája a' böcsületvesztett Girardin számára is, miután olly sokáig szolgált nyilványos botrányul." —

(Lajos Fülöp néhány szava az utólsó műkiállitáson. A' franczia bank kölcsönnel segíti az angol bankot.) Az utóbbi műkiállitásnált közt ezt is mondá Laj. Fülöp az esküttszéki elnöknek: „Mi folyvást méltányolni fogjuk szomszédink méltatlanságát, valamint ők a' miénket érintetlen hagyandják. Azon győzelmek, miket annyiszor lánczolt zászlóihoz Francziaország, épen olly dicső mint biztos zálogai nyugalmunk és függetlenségünk tartósságának. Ha megmaradunk ez üdvös uton, ugy a' béke állandósága 's azon bizalom által, mellyel készitvényink iránt az idegen nemzetek viseltetnek, mihelyt böcsületesen nyujtjuk azokat nekik, 's mérsékelt nyereséggel elégszünk meg, sokkal nagyobb virágzásban fogjuk látni kereskedésünket 's iparüzésünk minden ágait." A' Gazette de France következő megjegyzéssel kiséri e' szavakat: „Kár! hogy a' béke Napoleonjának szavai az ipar és kereskedés mostani állapotjánál nem birhatnak szilárd alappal. Mult hónapban ugyanis 43 kereskedési tönk juta köztudomásra's félhető, miszerint e' kereskedési fordulat, melly szoros függésben van a' kormány helyzetével, nem fog uraira találhatni azokban, kik a' politikai fordulatokon sem tudnak uralkodni." — Valamennyi lap azon szerződés bonczolgatásával foglalatos, melly szerint a' parisi bankházak legelőbbkelői, minők: Laffitte, Lefebvre, Eichthal, Perier, Delessert, Hagermann 's a't. 50 millió franknyi kölcsönnel segiték az angol bankot, mi oda látszik mutatni, mikép a' két nemzet közti versenygés csakugyan hova hamarabb egészen megszünend, mi legnagyobb mértékben fogja biztositani az európai nyugalmat. E' nézetben a' franczia időszaki sajtó majd általányosan megegyezik; a' National mindazáltal igy nyilatkozik: „Meg nem foghatjuk, mikép származhatnék iparüzésünkre haszon a' franczia tőkepénzeknek angol kereskedésbe ölésibül. Inkább hisszük, hogy e' pénzkölcsönbül tetemes károk háramlandnak kereskedésünkre, mert pillanatig sem kétkedünk, miszerint azon 50 millió az angol kormány kezébe jutand, melly bizonyosan valami szállitványt eszközlend vele, ez pedig hihetőleg nem igen fogja kiméln kereskedési érdekinket. Illy esetben mindenkor a' kamráknak kellene megitélni a' kölcsön helyességét. A' francziaországi bank tullépe szabaditékin e' kölcsönadás által 's kárt okozott a' franczia kereskedésnek." A' Charivari is egyértelmünek látszik lenni a' National e' véleményével, mert igy szól a' kérdéses kölcsönrül: „A' francziaországi bank 50 millió frankot ad kölcsön az angolnak, holott a' kis franczia kereskedés előtt zárva tartja pénzládáit. Ez egészen a' kormány azon bánásmódjához hasonlit, melly szerint pompás nyugpénzt vete ki az angol matróznak, mig hadsergünk tisztjeitől még a' kenyeret is megtagadá." —

Törökország.

A' franczia Messager szerint: „Mehemed Ali a' kapudán basa ajánlatit elfogadá 's ótalmába vevé a' török hajóserget. Abdul Medzsid szultántól követ érkezék Alexandriába Mehemed Alihoz, ki őt nemcsak Egyiptus örökös uralkodásával, hanem a' török szárazföldi 's hajósereg főparancsnokságával kinálja meg 's egyuttal Konstantinápolyba hija a' statusérdekek iránti tanácskozásokban részvevésre." Mire a' jour. des Débats következőleg nyitatkozik: „E' hir sok valószinüséggel bir. (?) Legkevésbbé sem csudálkoznánk, ha néhány nap mulva hallanók, miszerint Mehemed Ali vezéri hajójába ült a' török hajósereggel Konstantinápolyba vitorlázás végett, bő tapasztalásival a' szultánt gyámolitandó. Az ottoman politika Egyiptus ellenében illy rendszerváltoztatás által azon ösvényre térne, mellyet mi már rég ohajtunk, szövetséget alkotna t.i. a' török és egyiptusi hatalom között 's ez által Törökországot megszabaditná a' moszka gyámság vagy védnökségtől 's általában minden európai beavatkozástul. Mehemed Ali leendő birodalma minden aráb törzsökü 's nyelvü muzelman nép egyesülését biztositná. A' török törzsökü és nyelvü muzelmanok középpontja ellenben Konstantinápoly leendne. A' török birodalom elszakadt tartományit, minők Moldva, Oláh és Görögország, Szerbia, egészen idegen nemzet lakja, Mehemed Ali jelenléte Konstatinapolyban, magas tekintete, tanácsai, megmentenék az országot fejetlenségtül. Általányosb és tartósabb béke leend személyes tulnyomóságának gyümölcse. Hiában törekednének illy szövetséget gátlani azon hatalmak, kiknek érdekökben áll az egyiptusi és török birodalom kölcsönös fölemesztése; ekép válaszolnának nekik: „hagyjátok ügyeinket muzelman módra elintézni, tartományink nem keresztyéniek 's nem is határosak európai birtokkal." Valóban illy kimenethez csak szerencsét kivánhatni." (Milly ábrándozó ez egész terv, csak abbul is kitetszik hogy Meh. Alit ki, uralkodó családot szándékozik Egyiptusban fölállitni, a' szultán nagyvezérévé aljasitja.) — Ugyancsak a' jour. des Débats levelezője szerint Mehemed Ali jónak látá az angoloknak engedélyeket adni; megengedé ugyanis nekik, hogy tovább folytathassák azon épitéseket, miket a' középföldi 's veres tenger között elkezdettek. Az ott szárazföldre szállt angolok száma 3—4 ezer. Annyiból homályos e' hir, mert a' kiszállási hely nincs megemlitve.

(A' nisibi csata részletei szemtanu leirása után.) A' nisibi csatáról, melly jun. 24kén történt, következőleg ir egy szemtanu: „Az ottoman tábor három sorban volt felállitva Nisibtül délre, két sor gyalogság- 's egy lovasságbul; a' pattantyusságot 140 álgyu alkotá; a' csapatok száma öss zesen 37 ezer főnyi volt, köztük 23 ezer gyalog, három osztálynok 's 5 ezer lovas Serif basa 's mintegy 4800 basi-bozuk (rendetlen csapat) Szoliman basa vezérlete alatt. Ibrahim tábora a' török seregtül balra fekütt mintegy 4 ezer ölnyire. Azon földrész, mellyet a' török sereg balszárnya foglalt el, igen halmos-dombhátas volt, mi által a' csata itt az egyiptusi seregre nézve igen veszélyes vala. Mivel Hafiz basa azon tudósitást vevé, hogy több syriaiakbul álló ezred hozzája szándékozik pártolni, jun. 23kán este 11 órakor az egyiptusi tábort lődöztetni kezdé zavareszközlés végett, mi által az átpártolást akará könnyitni. E' czélbul négy 24 fontos álgyutelep vonult éjfél idején 600 ölnyire az egyiptusi táborhoz 's 260 golyót lőttek ki. Ez álgyuzás rémülést 's aggályt szüle Ibrahim táborában; a' törökség főleg Ibrahim és Szoliman basák sátorira irányzá a' lövéseket, miket könnyen kivehetének; a' két egyiptusi basa azonnal lóra szállt, a' zavart fékezendő, melly nőtten nőtt. Több száz syriai csakugyan átszökött az ozman táborba 's több csapat készüle példájokat követni, de azon munkásság, mellyet Szoliman a' táborszemnél kifejleszte, gátlá a' szökendőket. Ibrahim azonnal átlátta, hogy csak általányos csata vethet véget a' zavarnak. Ennek következtiben az egyiptusi sereg napkeltekor már fegyverben állott 's egy osztály hat szakaszban a' török tábor felé nyomult hátulról; az első csapat 60 álgyuval részenkint vonult előre, a' 2dik, 12 gy. zászlóaljbul állva szakaszonkint nagyobb távolságban, a' 3ik 's 4ik, hasonlag 12 gy. zászlóaljbul állva kettős csapatban, tömegestül, az 5ik 's 6ik, 9 lovas ezredbül, féltávolságra osztályonkint léptetett előre, Szoliman basa a' gyalogság közei közé, elől 's hátul, 8 zászlóaljat, 's kettős és tömegestül nyomuló csapatokat bocsáta, hogy elkerüljék a' megtámodást az ottomanok által előlrül vagy hátulról, hasonlag 12 harminczhat fontos álgyut bocsátva előre, mellyek igen pontosan lőttek. Szoliman basa czélját egy tisztje elárulá Hafiz basának; amannak ugyanis czélja volt görbe sort képezni az ottoman sereg balszárnya legszélén; sora, balfelé kanyarodva, homlokkal elől, 6 foknyi szöget alkota; mivel azonban Ibrahim basa csapatinak eleje Nisib helységig nem nyomulhata, mert a' török álgyuzás ezt gátolá, Szoliman basa tehát parancsot adott homlokkal balra csatarendbe állani 's az egyiptusi tábornok a' török álgyuk iszonyu tüzelési közt olly nyugottan kormányzá csapatit, mint katonai szemlén. E' pillanatban élénk tüzelés támadt mintegy 700 ölnyire, mi 1¾ óraig tarthatott; az egyiptusi pattantyusság, melly mohón látott a' tüzeléshez, csakhamar kifogyott lőszereiből 's kényteték a' tartalék megérkezéseig tüzelésit mérsékelni. E' pillanat veszélyes volt az egyiptusiakra; jobb szárnyon első 's 2ik sorban 16 zászlóalj már legnagyobb zavarban futásnak eredt; ekkor az európai tisztek egyike azon tanácsot adá Hafiz basának, miszerint támodnák meg az egyiptusiakat szuronnyal. Mialatt Hafiz basa késkedék 's a' kedvező pillanatot használatlan engedé elmulni, Szoliman basa addig, segédeitől gyámolittatva, kivont karddal a' török álgyuk gyilkoló lődözési között visszakényté őket a' csatatérre. Miután Ibrahim lőszerei megérkeztek, mintegy 400 ölnyi távulságra uj tüzelést kezdének. E' pillanatban Hafiz basa basi-bozukjai (rendetlen csapati) futásnak eredtek, hasztalan üzé őket a' főparancsnok segédivel kivont karddal vissza, a' török csapatok a' hullongó golyóktul megrettenve zavarba jövének, melly nőtten nőtt Hafiz basa munkássága ellenire, az európai tisztek fáradalmi is füstbe mentek. A' gyalogság egy része, melly csata alatt elég hidegvériséget 's bátorságot tanusita, elhagyá a' harcztért 's elhányá fegyverit; a' török lovasságot, melly parancsnoka tudatlansága miatt részt vön a' csatában, a' basi-bozukok 's gyalogság magával sodrá, mind e' mellett is rendben vonult vissza; 's Hafiz serge maradványit Marasban gyüjté össze. A' török sereg 100 álgyunál többet 's minden élelmi 's hadi szerét zsákmányul hagyá az egyiptusiaknak. De a' hadi pénztárt, mellyben 5,500,000 ft. volt, szerencsésen megszabaditák. Hafiz basa európai tisztei közül öt ellenség kezibe jutott. Az ottomanok halottban és sebesültekben 4 ezret vesztének. Ibrahim vesztesége pedig 3200 főnyi, sebesültei pedig többnyire halálosak. A' török gyalogság annyiban becsülést érdemel, hogy bátorságot 's állhatosságot fejte ki; fájdalom azonban, nem volt eléggé gyámolitva. A' csataveszttést következő okoknak tulajdonithatni: Az európai tisztek tanácsira nem figyeltek, midőn javaslák: „1) hogy az ozman csapatok ne hagyják el azon magast, melly 500 ölnyire fekütt homlokzatjuk központjától; 2) szuronyhoz nyultak volna, midőn az egyiptusi sereg a' tüzelés által félig le volt veretve 's négy ezred futásnak készült eredni." — Anatóliai tudósitás következtiben azon hir, miszerint Ozman erserumi basa 9 ezer főnyi csapatja szétoszlott, alaptalan; e' tábornokot ozman kaissariehi basával cserélték föl, kinek csapati az angorai basa sergének táborszemét alkotá 's a' csatanapon első futamlott meg. A' másik hadsereg Hadzsi Ali koniahi basa vezérlete alatt, mintegy 30 ezer főnyi, még sértetlen 's igy a' porta jelenleg 80—100 főnyi fegyveres sereggel bir. —

A' Moniteur aug. 2kán köv. telegr. sürgönyt közöl Marseillebül: „Alexandria, jul. 16kán: A' főügyviselő a' kabinet elnökéhez. A' török hajósereg a' kapudán basa parancsnoksága alatt jul. 14én Mehemed Ali rendelkezési alá bocsátkozott. Az alkirály oda nyilatkozék, miszerint mindaddig vissza nem adandja a' portának a' hajóserget, mig Chosrew basa nagyvezért az ügyek vezérletitől el nem mozditják 's azon tartományok felett, mellyeket most kormányoz, az örökségi jogot át nem engedik. Az egyiptusi sereg parancsot kapott az Eufrát jobb partjára ismét visszavonulni." E' sürgönyt a' jour. des Débats következő jegyzetekkel kiséri: „Chosrew basa egyiptusi basává neveztetett ki, miután a' francziák Egyiptusból elvonultak. Később azonban mamelukok, albaniták 's a' török sereg egy része miatt, kik ellene szövetkezve föllázadtak, megbukott. Mehemed Ali akkor az albanitákat vezérlé. Chosrewet az egyiptusi basaságban még három követé, csak egyedül Mehemed Ali tudá magát e' basaságban megfészkelni. Chosrew féltékeny gyülölsége Mehemed

Ali iránt e' szerint 32 éves, 's már 1807től fogva szüntelen ármánykodik ellene a' szultánok és diván előtt. Legkevésbbé sem csudáljuk tehát Mehemed Ali föntebbi határzatát; ezért nyiltan kimondottuk, miszerint az alkirály nem köthet olly divánnal őszinte szerződést, mellynek feje nyilványos ellensége. Chosrew magos tulajdonit dicsérve emlegetik ugyan 's e' tekintetben valóban dicséretet érdemel; de az egyiptusi kérdésnél, melly a' török birodalmat legkomolyabb zavarba dönté, Chosrew egyedül szenvedélyinek áldozott, Mahmud szultánt minduntalan az alkirály ellen ingerelvén. Chosrew legbuzgóbban partolá a' jelen háborut 's ezért tevé őt az elhunyt szultán divánelnökké. Már az 1832ki szyriai háboruban első minister volt Chosrew 's e' háboru leiróji őt okozzák Rezsid-Mehemed szeraszkier hadmunkálati szerencsétlen sükerülte miatt. A' koniahi csata elveszett, mert Chosrew 40ezer főnyi tartalékssereggel Kisázsia révpartinál hasztalanul tartózkodék. Midőn Halil, fogadott fia, megjegyzené erre, hogy Rezsid-Mehemed e' sergek kimaradta miatt zavarba jöhetne, Chosrew igy válaszolt: „Hadd verjék meg őt isten nevében. De hogy is érdekel téged e' Ruffiano? ki Stambulba jött a' nélkül, hogy kegyünk után járt volna." — Alexandriai jul. 15ki levél szerint Ibrahim basa jul. 14én Koniah felé nyomult. Hafiz basa pedig Mahmud szultán halála hirére a' török seregmaradványnyal Ibrahimhoz pártolt. Bár e' hir valósulásra vár, kétséget még is aligha szenved, a' török hajósereg illy példátlan elpártolta után. —

A' M. Chronicle következő czikket közöl a' keleti ügyről, mellyet bátran a' britt kormány nyilatkozványának tekinthetni a' keleti kérdésre nézve: „Mit teend már most Mehemed Ali?" e' kérdést görditik előnkbe minden beszélgetéskor a' keleti ügyről. Módositsuk inkább e' kérdést eképen: „Mit engedjenek az európai hatalmak Mehemed Alinak tenni?" A' nisibi győzelem 's a' kapudán basa elpártolta franczia társinkat azonnal képesité kérdésünkre következőleg válaszolni: „Mehemed Alinak királynak kell lennie 's Törökország védnökének." Ez a' keleti kérdés megoldatása! — olly férfiak által, kik, midőn illy tanácsot adnak, azt állitják, miszerint az ozman birodalom függetlensége 's föntartása okvetetlenül szükséges az európai hatalmak sulyegyenére 's békebiztositásra nézve! Mit jelentnek e' szavak: „tegyük Mehemed Alit egyiptusi királylyá?" Komolyan tanácsolhatjuk-e, hogy Egyiptusból 2 millió bárdolatlan parasztival független királyságot alkossunk? Ha valóban az európai hatalmak egy szerencsés kalandor fönrevágyásának illyes ajánlást tennének, reménylhetjük-e, hogy illy királyság, illy geographiai 's politikai helyzetben megfelel közvetetlen czéljának, miért t. i. fölálliták. Hogy az arab királyság csábitó ajándéka — de nemcsupán Egyiptusra szoritva — elég Mehemed és Ibrahim nagyravágyásit féken tartani, pillanatig sem kétkedhetünk. Igen, de milly terjedelmü legyen az illy királyság? Egyiptus egyedül ki nem elégiti őket. Syriának hozzá kell járulnia és Syriával, mi magától értetik, a' bagdádi basaságnak is. Ezek a' legszorosb korlátok, mellyek közt királyságot alapithatni az egyiptusi basa szerencsés sükerü lázadásaért. 'S Európának mi kezeskednék e' királyság tartós fönállása iránt? Két ember élete, kiknek egyike (M. Ali) már 74 éves, másika pedig harczi fáradság és szenvedések által elgyöngült testalkotványu. De ez még nem elég, szakaszszuk el Egyiptust, Syriát, Bagdádot a' török birodalomtul, mi következik ebbül? Az, mi egyenesen Lengyelország első felosztatására emlékeztet! 's hasonlit mind jogtalanságra, mind hihetőleg következményire nézve is! Mellyik európai hatalom, miután ezt pártolandá, szólalhat fel e' legveszélyesb — pedig nem hihetetlen esemény — t. i. Konstantinápolynak a' muszkák általi elfoglaltatása ellen! Oroszország Boszpornál csak azon példát követné, mellyet mi Eufrátnál meghitelesittettünk. Az ozman birodalom illy eldaraboltatása által épen azon veszélyt törvényesitnők 's tennők elkerülhetlenné, mit el akarunk kerülni. Ez annyit tenne, mint Törökországot tökéletes aléltságba dönteni 's Ruszsziát feljogositni azon hasznokra, miket Törökország elhagyatottságából huzhatna. Egyébiránt nem elég Mehemed Alit „egyiptusi királlyá" tenni, mondják zendülése pártolóji, hanem tegyük őt még „Törökország védnökévé is." E' javaslatot nem köll félre érteni álköntöse miatt. Más szóval ez annyit tesz: Mehemed Ali szultán. Tegyük őt védnökké, szultánsága majd bekövetkezik. Azok, kiktül e' javaslat származék, igen következékesek. Aráb királyság-alapitással Törökországra nézve valóban szükséggé válik a' védnökség 's ez az, mi minket az egész terv ellen lázit. Kész-e letenni Európa Abdul Medzsidet 's az albániai kalandort (Mehemed Alit) kalifai és szultáni hatalommal felruházni? Anglia okait gyanusitni fogják, mivel Törökország eldaraboltatását ellenzi. Angliára nézve, mi az uralkodást illeti, mindegy, akár Abdul Medzsid akár Mehemed családja ül trónon. Anglia kereskedési érdeke csonkulást szenvedne az által, ha Bagdád és Basszora Mehemed birtokában volna? Nem, nem illy érdekek határozzák el Angliát a' többi hatalommal a' török birodalom föntartatásán munkálkodásra. Minden magas inditóokot mellőzve, csak egyet emlitünk: A' fenálló uralkodó család pártoltatásán alapulhat egyedül a' kiegyenlités, melly által Ausztria és Russzia közremunkálásirul is biztositthatunk. Egyedül ez alapon fognak Anglia 's Francziaországgal Ausztria, Russzia és Poroszország munkálkodni Törökország épen fentartása iránt. 'S igy lehetetlen Mehemed Alibul „egyiptusi királyt" csinálni, valamint lehetetlen őt az ozman birodalom főnökévé tenni, mert az első eset birodalom-felbomlást, második pedig európai háborut von közvetlenül maga után. Most tehát kérdésünkre térünk át: „Mit engedjenek az európai hatalmak Mehemed Alinak tenni?" Midőn a' nisibi csatárul hirt vevénk, kinyilatkoztattuk meggyőződésünket, miszerint e' győzelem legkevesbet sem változtat azon határzaton, mellyet az európai hatalmak ez ügy iránt hoztak. Ibrahim megtámodásának sükere Mehemed Alinak nem kölcsönözhet több igényt az egyiptusi uralkodásra, mint már mennyivel birt. 'S ha nem csalódunk, e' szempontbul indult ki egyhangulag az öt hatalom. E' nézet változik é a' kapudán basa elpártolta vagy a' diván ármányi által? Előre állithatjuk: nem! A' szultán igénye, serge megveretése és szolgái hűtlensége által nem csonkulhat. Azon politika, melly Törökország fentartatását tüzé ki czélul, pedig minden európai háboru nélkül, most annál szükségesb, mert a' szultán nagyobb gyöngesége miatt az orosz avatkozástul most inkább félhetünk, mint csak egy hónappal ezelőtt. Egyetlen ösvény tehát, melly igazsággal és józan politikával párosul 's melly által e' bonyolult kérdés feloldható 's reménnyel biztat Törökország föntartatása iránt minden háboru nélkül, azon egyetlen ösvény, mit hihetőleg követni fognak, ez: „Mehemed Alinak Egyiptus örökös basaságára szorittatása." Valóban fájlalnók, ha gondolnunk kellene, hogy a' franczia kormány azok nézetit tevé sajátivá, kik szempontinak organumi, vagy legalább azok voltak, 's hogy képes lenne egyedül azon birodalom feldaraboltatását eszközleni, mellynek épen föntartatása Francziaország érdekeire nézve olly lényeges, mint bármellyik európai hatalméra. Innen bátran számolhatunk Francziaország együttmunkálására. De már Mehemed Alinak meg van ajánlva Szyria és Egyiptus örökös uralkodása; Konstantinápolyba már meghivatott 's ha hihetünk a' hireknek, kegy. el is méltóztatott Törökország védnökségét fogadni. Ha ez mind igy van, annál nagyobb a' szükség a' fenemlitett módoni közbenjárulásra. Az illy eszközökkel 's illy körülmények között nyert felsőség az európai hatalmak kiméletét nem érdemli meg. Konstantinápolyban az árulók tettei, habár a' szultán helybenhagyását birnák is, nem magasulhatnak törvényes erőre. Azok semmierejüek 's ugy is kell velök bánni 's megótalmazni egyuttal a' szultánt hasonló erőszakok ismétlésitől. Kezeink közt az eszközök, ha az előterjesztések foganat-nélküliek, ámbár nem hisszük, hogy szükség lenne rájok, valamint azoknak bővebb fejtegetésibe sem bocsátkozunk."

A' török hajósereg megérkeztét az alexandriai révekbe számos levél tanusitja, sőt a' kapudán basa, serge számára, egyiptusi egyenruhát kért az alkirálytul, mit meg is nyert. Azon hir is terjeng, miszerint a' moszka hajósereg Boszporba érkezék és Stopford hajóvezér a' szyriai révpartokrul a' dardanellákba vitorlázott. Azon hírt, mellyrül a' moniteuri telegrafi sürgöny szól, miszerint Ibrahim basa az eufráti jobb partra vonult vissza, az alexandriai későbbi adatu levelek szóval sem érintik.

(Szilisztriában dögvész üte ki.) Bukaresti hirek következtiben Szilisztriában dögvész üte ki; már három halt meg benne hat közül. A' zimonyi határnál a' vesztegintézet legszigorubban tartatik. —

Németország.

Hannoverai határokrul, jul. 22kén: Hannovera fővárosban folyvást legnagyobb ingerültség uralkodik; a' polgárok Rumannon kivül senkit mást nem akarnak tanácselnökül megismerni 's hivatalába visszahelyeztetését sürgetik. Dachenhausen tartományi elnök, kit ideigleni utódul, és Hagemann, kit biztosul neveztek ki előbb Rumann helyett, elhagyák a' fővárost, személyes bántalmaktul rettegtükben. Az őrség mindenütt meg van erősitve, csapatok vonulnak a' városba az ország minden részeibül, még kocsikon is hozzák a' katonaságot. A' király 's udvara Montbrillantban mulat a' városon kivül; a' külföldre utazási terv most abban marad. A' testületek a' törvényszékek előtt panaszt emelnek „szabaditékaik 's vérrel szerzett jogaik csonkittatása 's megsértetése miatt"; már számos testület kezet fogott e' czélvalósitásra. —

Hannovera, jul. 25kén: A' városi tanács felirást intéze a' felséghez, mellyben Rumann hivatali felfüggesztését a' város jogaiba avatkozásnak nyilvánitják, mire sürgetős körülmények nem jogositák fel a' királyt. Egyébiránt a' tanács oda nyilatkozék, miszerint a' jun. 15ki sérelemirattal senkit sem akart megbántani, annál kevésbbé a' felséget, egyedül a' város és ország politikai jogait akarák ez által megóni. Ezzel azonban nem nyugodtak meg, hanem a' sérelemirat visszavételét kivánák, sőt még azt is, hogy a' tanács bocsánatot kérjen, Rumann mondjon le hivatalárul, fizetését azonban nyugdij gyanánt a' király magányos pénztárából huzandja, mi több, a' vizsgálat-megszüntetés miatt is ünnepélyesen folyamodjanak, 's azon esetben, ha e' kérelem teljesülést nyer, az egész polgárság hálakifejezés végett Monbrillantba járuljon a' felséghez. A' tanács e' kivánatokat nem teljesitheté 's igy az egész ügy törvényes uton tovább halad, mire nézve a' polgárság tökéletesen nyugottnak látszik. A' fölség még nem válaszolt a' polgárság feliratára. A' polgárság mintegy 800 aláirással hálairatot intéze a' tanácshoz, az 1833iki alaptörvény fentartása iránti buzgalmaért. A' tanács kénytelen volt e' hálairatot a' tartományi elnöknek kiadni. Hasonló feliratok a' jul 15iki sérelemirat miatt nemcsak Hannoverából, hanem külföldről is érkeznek a' tanács és Rumannhoz. A' 19—20iki zavargások miatt a' város telve katonasággal, több városi őrség nagy része a' fővárosba vonatott, a' polgároknál szállásozó, valamint a' most érkező katonaság is, laktanyákban öszpontositatik. A' rendőrségi rendeletek, főleg a' korcsmák bezáratása, az itteni népséget fölötte ingerlik, 's olly jelenések várnak reánk, miket eddig csak angol lapokbul ismerünk. Reményljük azonban, hogy ismét béke térend vissza körünkbe.

Lengyelország.

Wilnában folyvást tart a' fogdoztatás, minap még magasb rangu hölgyeket is foglyul ejtének, mert gyürüket hordoztak Konarszky Simon nevével. Az érzemény e' kifejezése valóban nem igen táplál olly reményt, miszerint a' czár, leánya férjhez-menését közbocsánat által akarná jelesiteni.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri uteza 612.

PEST.
szombat, aug. 17.

JELENKOR.

1839.
66ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hirek; kinevezések; budapesti napló: budai iskolai próbatét, literariai ujdonságok, magyar játékszin 's a' t.; különféle gyapjukereskedési hirek, a' bánsági rablási hir alaptalan, 's a' t.; magyar gazd. egyesület; 's a' t.) Amerika. Portugália. Törökország (pillantás a' keleti politika ármánykodásira; a' jancsárpárt hátrásdi kivánata meggátolva; részletek a' kapudán basa elpártoltáról; Ibrahim elönyomulta Anatoliában; Bazra elfoglalva; a' diván az egyesült hajóhadat nem bocsátja a' dardanellákba; Meh. Ali nyilatkozata a' négy nagy hatalom ügyviselőjihez; 's a' t.) Anglia Belgium. Németország. Gabonaár.

Magyarország és Erdély.

ORSZÁGGYÜLÉSI HIREK. Pozsony, aug. 13. A' KK és RR f. hó 10ki országos ülésökben a' f. e. jul. 28kán költ k. kir. leirat tárgyában tanácskozván, az illető kerületi üzenetet 's felirást elfogadták 's a' Fő-rendek legközelebb ülésébe küldetésöket elhatározták. Ez üzenetjökben oda nyilatkoznak: hogy Ő fels. atyai felszólitását követve, a' haza közjavára 's a' törvények teljesitésire is czélzó, 's ennélfogva hálás tisztelettel fogadott k. kir. előadásokat pontonkint tárgyalás alá fogják venni, 's hogy e' tiszta szándékukban annál sikeresebben haladhassanak elő, a' szerint, mint még a' k. kir. leirat leérkezte előtt az 1832/6ik évi 11dik törv. czikk által kirendelt országos választmány munkáját épen azért kérték be, hogy azt a' köztörvényhatóságokkal sietőleg közölve. ezek utasitásaikat minélelőbb megkü'dhessék, 's igy a' KK és RR a' k. kir. előadások 2ik pontját haladék nélkül tárgyalás alá vehessék; hogy pedig a'k. előadásoknak 1sö 's 3ik pontira nézve is hamarabb tanácskozhassanak 's végezhessenek, Ő felségét alázatosan arra kéretik, hogy a' fenálló törvények lelke 's az előbbi országgyülések példái következtiben a' katonaujonczokban kivánt segedelemadásra nézve fenforogható szükség voltaképi megtudására vezető eszközöket nyujtani, ugy a' Duna 's illetőleg a' többi folyamok szabályozása iránti tanácskozások elősegéléseül szolgálható terveket és adatokat is, mellyek közöltetését az országos RR már az 1835 jan. 29röl költ felirásukban kérték, a' jelen O.gyüléssel minélőbb közöltetni méltóztassék. Ugyanazért a' KK és RR Ő cs. k. főhgségét teljes tisztelettel arra kérik, a' fő-Rendeket pedig hazafi bizodalommal felszólitják, hogy a' fönnebbekben kifejtett intézkedéseikhezi járulásukkal, a' velök közölve levő mindennemü felirásokat, 's az ezekben foglalt sérelmeket és kivánatokat tanácskozás alá venni 's a' KK és RRkel egyezni méltóztassanak, annyival inkább, mivel a' KK és RR azokat e' felirással (t. i. a' jul. 28kai k. kir. leiratra küldendővel) együtt 's válhatlan kapcsolatban kivánják fölterjeszteni, — egész tisztelettel és őszinteséggel nyilványitván a' KK és RR egyszersmind, hogy a' kivánt adatoknak legfelsőbb helyröli leérkezésöket a' k. kir. előadások 1sö és 3dik pontjait is, minden más egyébbel együtt, szokott módon és uton haladék nélkül tárgyalni, munkáikat a' Fő-Rendekkel közleni, a' felirásokat és nenend 2ik kiadásban; jele, hogy a' jó iránt nem viseltetik részvétlenséggel a' magyar olvasó közönség, mit már Vörösmarty „Vérnásza" is bebizonyita, melly koszoruzott szomorujáték köztudomás szerint szin te 2dik kiadásban árultatik már. — Pyrker „Tunisiása" is megjelent már, forditója: Udvardy mérnök; a' kiadás igen csinos és diszére válik a'm. kir. tud. egyetem könyvmühelyének, hol már annyi szép kiadásu munka láta világot, mi olly hitelt is szerze azon jeles intézetnek, hogy legujabb időben majd minden kitünőbb literaturai jelenés ott nyomatik. Uj év felé két gyors sajtóval fog elláttatni a' nevezett intézet, mi képesitendi azt még nagyobb munkásság-kifejtésre 's ez annál kivánatosb, hogy a' megbizás k napról napra szaporodván az iskolai kézikönyvek nyomtatását, mi ennek egyedül tulajdona, annál gyorsabban 's olcsóbban eszközölheti. — N gy Ignácz „Szinmütára" IVdik füzete tegnap hagyá el a'sajtót 's minden pesti könyvárusnál kapható 40 pgő kron, tartalma „Egyesüljünk! vigj. 3 felv., Füredi népbarát czimü előjátékkal 1 felv.; irta a' kiadó. Az 5dik füzet septemberben jelenend meg és Szigligetinek pesti szinpadunkonn ár kétszer tetszéssel adatott „Romilda" czimü 3 felv. regényes szomorujátékát hozandja. — F. hó 15ikén reggel 10 óra tájban meglepő ujdonság gyüjte számos embercsoportot Dunánk két partira a' rudasfürdő és halpiacz körül. Egy gőzcsolnak jelent meg ugyanis kürtő és füst nélkül, de egyébkint egészen mindenben gőzösinkhez hasonlitó. Nagysága körülbelül ugyanaz a' téli közlekedésül szolgáló ladikokéval, kormányát kerék igazgatja, mint a' gőzöseken, 's hátulja felé két oldalán szinte a' gőzösökéhez hasonló két födött lapátkerék szeldelé a' hullámokat, közepén pedig szekrény alaku födött faalkotvány emelkedék, a'kormánykerék felé álló oldalából két rúd nyult ki, 's e' rudak mindegyikét egy egy férfi nyomogatá le, mint az orgonáknál szokás 's ez által mozgásba hozá a' kerekeket, mellyek olly gyorsan hajták előre a' ladikot, hogy evezős ladik nem igen versenyezhetett volna vele, főleg miután e' kerekes hajócska Budáról majd egészen egyenes vonalban jöve át Pestre, mig a' közönséges ladikok messze föleveznek 's ugy ereszkednek aztán át a' szemközti partra. A' nyomantyuk kezelése félannyi fáradságba sem kerül, mint az evezés, csakhogy az illy kerekes ladikot jeges Dunán természetesen nem használhatni. — A' vakok intézetének nyilványos próbatéte f. hó 24ikén (szombaton) délelőtti 9 órakor menend véghez a' pestmegyei nagyteremben, a' gymnastikai mutatvány pedig ugyanazon nap délutáni 4 órakor Budán a' krisztinavárosi Horvátkertben. Miután ez idén több növendék, neveltetési pályája befejezése után, elhagyandja ez intézetet, tehát hálanyilvánitásul f. hó 25én délelőtti 9 órakor a' krisztinavárosi sz. egyházban misét éneklendnek. Augusztus és septemberben, a' szünnapok miatt, nem fognak havi próbatétek tartatni az intézetben. — A' sokadalmi nevezetességeket egy hasbeszélőn kivül ezuttal a' hires Hirsch Dänemark rabbi nyitá meg, ki több nyilványos próbájit adá már rendkivüli emlékező tehetségének. Első mutatványát aug. 12kén adá Budán a' tabáni 7 választó czimü fogadó termében kevésb hallgató előtt, mintsem rendkivüli tehetsége érdemlé, főleg nálunk, hol gyakor napirenda' feledés. Hirsch elbeszéli könyv nélkül majd az egész Mischnát és Talmudot 's a' lapok és sorok számat is meg tudja mondani, miken egyik vagy másik czikk kezdetét veszi. — Az árviz által károsultak fölsegélésire legujabban küldöttek: a' niegoviczi lelkészet 7 f. 35¾ kr., a' pécsi püspökmegyei papság 62 f., a' pakráczi megyes püspök 143 f., 45 kr., Csanádmegye 36 f. 12 kr., mind pgőben. — Nemzeti színpadunkon f. hó 10ikén „Beatrice di Tenda" adaték, Bognár utószor lépe föl ez este mint vendég Orombello szerepében: 11kén „Majom és vőlegény"; 12ikén „Falusi egyszerüség"; 13kán „Havasi rózsácska"; 14ikén „Báléj"; 15ikén n.bold. asszony napja miatt zárva maradt a' szinház; 16kán „Menyasszonyi korona"; jöve szinpadra. —

A' magyar Borismértető Egyesület f. aug. 24én délután 5 órakor a' nemzeti Casinóban közgyülést tart, mellyre az egyesületi tagok ezennel illendően meghivatnak

Pesten jul. 28kán rövid betegeskedés után elhunyt szolcsiczai Czikó György élte 64 évében magtalanul. Koszta és Andor testvérei 's Döme, György és Endre unokaöccsei 's huga Czikó Anna kesergik halálát. A' boldogult hamvadó mit tett hatáskörében, hány bánatos özvegy és árva könyeit szikkasztá fel 's mindenütt, hol valódi szükség 's méltatlan inség kivánta, segitett 's keresztyén tiszteit mindenkor lélekismeretesen teljesité, annak eleven tanuji minden házhivei. Jótékonyságát végintézetének számos kegyes hagyománya is hirdeti. Becsületes emberi 's hü polgári érdemeiért a' szendergő testvéreivel együtt bold. I Ferenczünktől Szolcsicza (temesmegyei) helységet nyerte kir. adományul. —

A' gazdasági Tudósitások f. e. 3dik, sor szerint VIII., füzete megjelent. Tartalma következő: Értekezések: XV. Birkatenyésztés (Ruzsovszky Károl.) XVI. Pálinka 's czukorgyártás Magyarországban (Bujanovics Eduard) XVII. A'fejér körösi vizosztó (Bartosságh.) XVIII. Schams Ferencz javaslata hazánk részenkénti beutazásáról. XIX. A' jövendő mindenkor a' jelenben gyökerezik (Komáromy.) Értesitő: Hivatalos 38 köztanácskozások. 39 Nekrolog. Nem hivatalos: 40. Nagyszerü szarvasmarha

talán szükséges törvényjavaslatokat annak rende szerint elkészíteni nem késnek, 's elkészitendő munkálataikat minden egyéb tárgyra nézve föl is terjesztendik ugyan, de a' kivánt katonaujonczokbeli segedelem-adás tárgyában készitendő felirásukat és törvényjavaslatukat csak ugy és akkor terjeszthetik fel, ha és a' mikor szabad választási juson és a' szólás törvényes szabadságán ejtett súlyos sérelmek tettleg orvosoltatván, a' nemzetnek azokból eredett igen terhes aggodalma teljesen megszüntetve lesz." A' fentebb üzenetet a' fő-Rendek tegnapi ülésökben vevék tanácskozásba, mellynek eredményét a' mindkét táblának egymásután tartatott mai ülésében felolvasott válasz következő lényeges kivonata mutatja: „Igaz hazafi örömükre szolgál Ő cs. kir. Főhgségének és a' Fő-Rendeknek a' hozzájok intézett üzenetből tapasztalhatni, hogy a' KK és RR a' k. kir. előadások tárgyalására vezető előleges lépéseket tenni ügyekeznek, 's velök az e' részbeni tudakozó felirásnak Ő Felsége elibe terjesztésére nézve a' legszivesebben kezet fognak Ő cs. kir. Főhgsége 's a' Főrendek, de egyszersmind (több e' válaszban felhozott oknál fogva) egész bizodalommal felszólitják a' KKat és RRet, hogy a' most érintett felirást az azzal épen semmi összeköttetésben nem levő többi tárgytól elkülönözni 's ezektől elválasztva velök ismét közleni szivesen siessenek; mi meglevén, Ő cs. kir. Főhgsége 's a' Főrendek az eddig is közlött tárgyakróli tanácskozásokat azonnal megkezdve, ezek közül azoknak, mellyek az összes megegyezést megnyerendik, nyomban Ő Felsége elibe terjesztését részökről kitelhetőleg előmozditandják." A' KK és RR üzenetének a' katonaujonczokbeli segedelem-adáshoz kötött záradékára nézve a' Fő Rendek több, szinte válaszukban előadott, okból kinyilatkoztatják: „hogy illy példanélküli záradékot, az ő hozzájárulásukkal keletkezendő eredvényekre nézve, kötelező erővel birónak nem ismerhetvén el, arra ön független helyheztetésök veszedelmeztetése nélkül is, bármilly szin vagy ürügy alatt nem állhatnak 's állani soha nem fognak."

Budapesti napló. A' budai főiskolában jul. 30ikán ment véghez a' nyilványos fő vizsgálat, mellyen igen kellemesül lepé meg a' hallgatóságot 19 versezetből álló nyomtatvány, illy czim alatt: „Zsenge költészeti mutatványok a' budai fő tanoda VIik évi növendékitől, 1839." A' többnyire lyrai versezetek szerzői ezek: Stoffer László, Reményi Lajos, Naszluhácz Lajos, Majthényi Ferdinand, Balásy Ferencz, Bartha Károly, Richter Antal, Kurka Károly, Elefánty Ferencz, Behányi Antal, Szeder Lajos, Balás Vilmos, Adamovics László, Micsinay Antal, Dulánszky Károly, Ribáry József, Török Zsigmond, és Keglevich Gyula gr.; a' kegyes iskolai szerzetbeli igazgatóság hálára méltó azon szép buzgalomért, mellyel nemzeti nyelvünk megkedvelésére törekszik birni serdülő ifjuságunkat, ez pedig legnagyobb buzditást érdemel minden oldalról a' dicséretes ösvényen maradásra 's haladásra. — Jósika „Zólyomija" el hagyá már a' sajtót 2ik kiadásban, 's rövid idő mulva „Abafija" is megjele-

hazánkban. Vegyes tárgyú közlemények: 41. Trágyakészités, annak haszonvétele, 42. A' trágyafelék erejének aránya. 43. Rétöntözés. 44 Burgonyaszár, mint szarvasmarha-takarmány. 45. Párlott tápszer-készités, forrás által. 46. Az 183⅞iki bárányzás eredménye a' hohenheimi országos törzsök-nyájban. 47. A' vetnivaló váltogatásáról. 48. Gazdasági 's kereskedési veteménymagvak biztos kézből. 49. Faültetvényekkeli kereskedés. 50 Cserebogár-pusztitó egyesületekről. 51. Mint lehet a' mézgafolyásból következhető fabetegséget elhárítani? 52. Sokszárú eperfa (Morus multicaulis) 53. Uj festő növény. 54. Gazdasági gépek. 55. Répaczukor gyártás. 56. Uj köpülő. Gazdasági Literatura: 57. Czáfirat a' keszthelyi intézet ügyében (Gerics Pál georgikoni archon.) 58. A' németországi mezőgazdák mult évi összejövetének eredménye. 56. Franczia országi gazdasági egyesületek. A' tisztelt előfizetők 's ügybarátok kéretnek, méltóztatnának példányaikért alkalmat küldeni, egyszersmind a' netán ujabban nyert előfizetők neve 's czime felől alulirottat értesiteni. Pest. aug. 16kán 1839. Kacskovics Lajos szerkesztő titoknok.

KÜLÖNFÉLE: Königsbergben (Poroszország) jul. 18ikán jó sükerrel ment véghez a' gyapjuvásár, főleg pedig annak kezdete, midőn ugyanis néhány tallérral drágábban fizeték a' gyapjut a' tavalyi árkelethez képest. Egyébiránt a' legfinomabb gyapju mázsája 80—85, középszerüé 60—75 és közönségesé 50—60 talléron kelt. — Az Odera melletti frankfurti vásár jul. 19ikén végződék 's általányosan véve szinte kielégitő vala. Az összes áruk sulyát 80 ezer mázsányira tehetni, 's mégis több nkereskedő még uj szállitvány után is vala kénytelen küldeni, annyira élénk volt a' vásárlás; mit azonban épen nem csodálhatni, miután 9712 idegen jelent meg a' vásárra. Posztó és gyapjuszövetek legjobban keltek, 's a' kézmügyári czikkek kelete is tökéletesen megfelelt a' várakozásnak. Bőr és szarvcsúcs valamennyire lehán ment, de annál vigabban a' gyapju, melly mind egy szálig elkelt, még pedig az előbbinél valamivel magasb áron. — Aug. 9iki lugosi hirek szerint 8ikán esti 7 óra tájban iszonyu szélvész támadt ott, mellyet azonnal borzasztó égiháboru követe. Az első villám egy a' Temes mellett álló korcsmaház kéményébe ütött, melly az alant főzéssel foglalkodott fogadósnőt érte. Az asszony bal oldala 's házfödél azonnal égni kezde. A' házat megmenték, de a' fogadós neje minden rögtön alkalmazott orvosi segély daczára is meghalt. Ugyanazon levél kereken tagadja rablócsapat létezését Krassómegyében. — Finkér Antal, a' beszterczebányai szentszék főügyésze és káptalani jegyző, nyilványos szerencsétlenségeknél olly czélszerüleg rendezkedék 's hoza több izben hathatós segélyt, hogy számos biztositó társaság és község legőszintébb nyilványos hálára méltatá őt, főleg miután jun. 4, 20, 's 27kén annyi emberéletet szabadíta meg vízveszélybül Libetbányán. —

Csenger (Szatmármegye): Nálunk (Szatmárban) az idei tisztabúza 's gabonatermés igen silány és szegény; árpa azonban középszerüleg, zab, köles, lencse és borsó gazdagon termett. Amazoknak némelly határokon a' Szamos, Túr, Kraszna 's más vizek árja, másokon 's a' miénken is a' hosszas szárazság ártott, mert pünkösthét óta alig hullott itt annyi eső, mennyi az utcza porát elvenni képes lett volna. Azonban két napi borongás után többször megeredt a' lassu eső, de a' távolban hatalmas jégzuhogás vala hallható, melly, hála az égnek, a' tyukodi láp felé vonult, olly helyre, hol bizonyosan sok kárt nem tehet. Esőnk igen jókor jött a' tengerire (nálunk máléra) 's csüggedt reményünket a' bő kukoriczaszürethez egészen fölelesztő. A' Hegyalján, nem igen bő, de jó szüretet, 's az 1834kihez hasonló termést várnak. — Szilva nálunk, mellyből az olly hires szatmári szlivovicza ég, csak helyenként, szakaszonként, de általában nem sok lesz, kivevén az u. n. veres szilvát, melly sokaságával néhol ágait is tördeli. A' méhészet, melly tavaly itt olly kedvezőleg gyümölcsözött, az idén nem lesz kielégitő eredvényü. Van példa ugyanis, hogy 60 anyakasról csak 7 raj szaporult, 19—20 anyára pedig 5, 6 raj közönséges. A' legidősb méhész, talán egész hazánkban, a' Szuhányi főszolgabiró uré, neve Bán János, most 96 éves, ki ifjuságától fogvást a' nevezett ur családját szolgálja, 's még most is, bár boton, dolgát hiven és pontosan végzi, 's pohár-boráért minden ebéd után maga személyesen szokott a' folyosón megjelenni.—Mult hónap 22dikén tétettek Krassón örök nyugalomra t. Darvay Gábor urnak, több megye birája, Szatmármegye hosszu évsoron általi hü tisztviselője, 's a' szatmári tiszt. egyh. vidék világi ülnökének tetemei, egyházvidéki esperes György József szatmárnémeti 's a' helybeli lelkész szónoklatáik mellett, fényes kiséret követésiben. Méltó, hogy neve, mint a' literatura 's iskolák buzgó pártolójának, 's körében a' ref. egyház iránt fényes érdemeket szerzett férfiunak, a' maradék előtt is emlékezetben maradjon.—Mult jun. 29. Péterpál hajnalán, borzasztó vihar közepett egy száraz mennykő ütvén Sárköz-Ujlakon egy földesuraság pálinkafőzőjébe, jelesül az ott lakó zsidó szobájába, az ágyneműket, vánkost, dunnát 's t. i. apró rongyokra 's dirib darabra szaggatá, a' nyoszolya lábait több mintegy arasznyira a' földbe sülyeszté, a' zsidót, nőjét 's egy 3dik személyt, kik az ágyneműkön feküttek, elkábitá ugyan, de ruháik eltéptén kivül, rajtok semmi sérelmet nem okozott, ugy hogy tüstint földbe ásatva, még akkor nap magokhoz tértek, 's ketten azonnal visszanyerték előbbi egészségöket, 's csak a' 3dik nyavalygott egy hétig; de már most annak sincs legkisebb baja is. A' gerendát hol becsapott a' villám, annyira szerte zuzá, hogy forgácsira is alig találhattak.

Amerika

(Standard) Guatemala status rendeletében april 17érül a' szövetségi alkotmány eltörlesztése 's e' status függetlensége és felsősége nyilványittatik. — Középamerikábul april 1jérül következőleg irnak: „San Salvador de Guatemala székesvárost a' legnagyobb rémülés szállta meg, közel van elsülyedéshez. Már mart. 21ke óta iszonyu földrengést érzenek; főleg rémitők valának mart. 21 's 27ik napjai. Egy hegy elsülyedt's magával ragadt egy falut lakosival együtt; egy folyam folyása meg van gátolva. A' város határiban a' föld mindenütt repedez, a' lakosság mezőkön tanyáz, hogy az omladozó falak által agyon ne üttessék. A' föld szüntelen mozog, 's földalatti zaj, melly ugy látszik, nem akar véget érni, hirnökül szolgál, miszerint a' város helyén vulkán készül kitörni. A' félelem általányos; a' franczia consul háza egyike a' legmegrongáltabbaknak. (Ez adatok hihetőleg tulzottak, mert későbbi hirek az egész dologrul mélyen hallgatnak.)

Portugália.

Angol lapokban lissaboni hirek jul. 22keig terjednek; szerintük a' cortest jul. 21kén kir. biztosság rögtön bezárá. —

Anglia.

A' jul. 24ki alsóházi ülésben törvényjavaslat-behozásra kért engedelmet Russell általányos tartományi rendőrség-alapitás iránt Angliában és Walesben. A' rendőröket kinevezhetés, inditványa szerint, a' békebiráktól függne, 's maga a' törvényjavaslat bizonytalan időre birna kötelező erővel. Állitása szerint a' birodalom mostani helyzete mulhatlanul kivánja e' rendszabályt, mert a' sok zajos népgyülésnél eddig rendes katonasághoz volt kénytelen folyamodni a' hatóság, mit nem jó szemmel tekint a' nép, 's mi csakugyan nincs is a' maga rendén. Ez egészen megszünnék, mihelyt elég erős rendőrségben bizhatnék az illető hatóság. D. Israeli ellenzé a' ministeri inditványt, mivel az, mint mondá, egészen halomra fogná dönteni az ország mostani helyzetét; általában pedig az illy nagyfontosságu tárgy igen komoly vitatást érdemel. A' szónok részletes tudósitást kivánt előbb hallani az ország valódi állapotjáról, mert a' nélkül nem szavazhat az inditvány mellett. Spring-Rice azon reményét fejezé ki, miszerint e' rendszabályt nem fogja a' ház egy része csupa pártnézetből ellenzeni, miután az a' polgárok életét és vagyonát fogja biztosítani. Wackley oda nyilatkozék, miszerint 15—20 év előtt a' whigek határzottan fogtak volna ellenzeni minden illy, a' toryktól származó, inditványt. (Halljuk!) Azonban igy szokott az történni, midőn olly gyönge férfiak viszik a' kormányt, kik csupán nevökre nézve javitók. A' ns lord inditványa csak két helyen fog tetszeni, t. i. a' felső- és alsóházban. (Kaczaj.) Ez inditvány ugyanis tulajdonkép állandó hadseregszaporitásra van számitva, mit 100 ezerre is vihetnek a' hatóságok, ha tetszeniök fog. A' szónok nem akará olly rendszabályhoz egyezését adni, melly a' népre fizetést róna 's egyszersmind szabadsága elnyomatására szolgálna. Szüntesse meg a' nép sérelmeit, 's nem lesz szüksége fegyveres erőre. Ezután némi nem lényeges közbenszólalkozás után a' ministeri inditvány csakugyan fölolvastaték.

Braganza hgnő, miután Londonban tartózkodta alatt folyvást nyájas viszonyban állott a' kir. család minden tagjaival, jul. 29kén elbucsuzék Buckingham palotában és kormánygőzösen Portugáliába hajózott. — Sandwich grófnőt kamrahölgyei közé vevé föl a' királyné. —

(Az angol sereg elfoglalja Kandahart. Elegy.) Több lap kétségbe voná ugyan Kandahar elfoglaltatását az angol sereg által; de legujabb hirek szerint csakugyan valósult e' kedvező esemény. A' Globe jul. 31ki száma ugyanis ezt irja: „Azon fontos hir érkezék ma Keletindiából, miszerint a' britt hadsereg april 21ikén Kandahárba nyomult. Azon nehézségek, miktől a' hadsereg élelmezése iránt rettegtek, megszüntek; mert az angol hadat mindenütt nyilt karokkal fogadák. Apr. 29ki magányos kandahari levelek szerint Sudzsa saht nagy ünnepélyek 's öröm közt emelék trónra. Valamennyi főnök meghódolt már, csupán a' makacs Bárukzisz maradt ellenszegülésben. Doszt Mohammed Bokharába küldé családját. A' britt hadsereg tüstint folytatá utját Kabul felé, hová 22 nap alatt gondolt érkezhetni. Pesauerben nagy örömmel fogadák e' kedvező hirt. A' várost három éjjel egymásután pompásan kivilágiták, 's azonnal megtettek mind czélszerü rendszabályt Rundzsid Szing segédcsapatja megindítására Kabul ellen, Wade ezredes vezérlete alatt.—A' kormány 's keletindiai társaság april 15ikeig terjedő híreket kaptak Cantonbul, mellyek szerint a' chinai hatóságok minden összeköttetést megszüntettek az angol kereskedőkkel, 's ez utóbbiak közül többet börtönre hányattak. —

Törökország.

Konstantinápolyi jul. 31ki hir szerint: Akif efendi visszaérkezte óta, kit az uj szultán Mehemed Alihoz külde atyja halálárul tudósitás végett, naponkint statustanácskozások történnek; az utóbbiak egyikében, melyet a' külügyi musztesárnál, Nuri efendinél, tartának, Francziaország és Anglia képviselői, Ausztria internuntiusa, és Russzia 's Poroszország követei is jelenvoltak, mellyben Mehemed Ali azon válaszára, mit a' porta körülményire tőn, egyhangu határzatot hoztak 's azt ma küldé el a' porta Mehemed Alinak, valamint a' nagyhatalmak követségi is megküldöttek azt az Alaxandriában székező consuloknak. —

Konstantinápolyi rendkivüli alkalommal érkezett aug. 2iki tudósitás következtiben a' fővárosban azon hir terjenge, miszerint 5 ezer főnyi egyiptusi elősereg Koniahba nyomult. E' hirt azonban, további vizsgálat következtiben, alaptalannak lelték, mi annál hihetetlenebb, mert Koniahban 30ezer főnyi hadsereg áll fegyverben Hadzsi Ali basa vezérlete alatt. — Trapezunti jul. 18ki hirek szerint ott néhány dögvészjelenség mutatkozék; a' főváros azonban legjobb egészségi állapotu. —

(Meh. Ali nyilatkozása a' négy hatalom ügyviselőjihez.) A' Moniteur Parisien szerint Meh. Ali következőleg nyilatkozék Ausztria, Franczia-ország, Anglia és Russzia ügyviselői előtt Akif efendi küldetése iránt: „Akif efendi két nap mulva visszatérend Konstantinápolyba, és szerencsekivánó 's hódolási iratot viszen tőlem Abdul Medzsid uj szultánnak. Chosrew basának is irni fogok, 's ezeket terjesztendem elibe: 1) hogy az elhunyt Mahmud szultán annak idejében Sarkim efendi által sokkal kedvezőbb ajánlatokat tétete nekem, mint azok, miket most juttata hozzám ő magossága, mert akkor nemcsak Egyiptus, hanem egyszersmind Szyria, Szaid és Tripolis örökös birásával kinált; 2) hogy a' jelen körülmények közt Egyiptuson és Szyrián kivül még Candia örökös birását is követelem, valamint korábban tevém, mert meg akarom tartani azt, mit jelenleg birok; 3) hogy ezen föltét alatt, 's ha böcsületesen fognak velem bánni, leghűbb szolgája 's alattvalója leendek a' szultánnak, 's ótalmazni fogom őt mindenkor mindenki ellen. Ez értelemben szándékom Konstantinápolyba irni. A' nagyvezérhez intézendő iratomban illedékből nem fogom a' hajóhadat (a' kapudán basáét) említeni; de kérem Önt, biztositsa konstantinápolyi képviselőjit a' nagy hatalmaknak, hogy soha nem volt szándékom azt megtartani, vagy ellenségesen használni a' szul-

tánra nézve; sőt kötelezem magamat annak azonnali visszadására, mihelyt ajánlatim el lesznek fogadva, melly esetben ő magossága minden hajója visszavitorlázand Konstantinápolyba. Mi a' török hajóvezéreket illeti, ha közülök némellyek talán félnének visszahajózni Konstantinápolyba, azok Egyiptusban maradhatnak, mivel ez ugyanazon birodalomnak része. Mihelyt meghallgatja kivánatomat a' szultán, és Chosrew basa el leend távolitva a' hivatalviseléstül, ő magossága első meghivására azonnal minden tétovázás nélkül kész vagyok Konstantinápolyban megjelenni, még pedig nem hajóhadammal, hanem egyedül gőzösemen 's csupán azért, hogy személyesen hódolhassak uramnak 's ajánlhassam neki szolgálatimat. Végre nyilványitom Önnek, hogy azon esetre, ha ajánlatimat nem fogadják el, háborut kezdeni ugyan nem fogok; de, mostani álláspontomat föntartván, bevárandom a' történendőket." —

(Pillantás a' keleti politika ármánykodásira.) Alexandria, jul. 17én: „Nincs már többé átható politikai éleslátásra szükség azon iszonyu bonyolulásról meggyőződés végett, mellyet a' nisibi csatavesztés, a' szultán halála és hajóhad elpártolta szükségkép okozni fog. A' konstantinápolyi diplomatia ez események egyikét sem látá előre, mert különben bizonyosan czélszerü rendszabályokhoz nyult volna a' következmények megelőzésire. Tanusitja ez, milly kevéssé ismerik még az ugynevezett meghivottak v. avatottak is a' keleti ügyeket. Ki legkisebb fogalommal bir is az itteni életrül, gyanitani fogja, mikép e' három eseménynek egyike sem pillanat vagy puszta véletlenség gyümölcse. Egyik ugy, mint a' másik előre készitették, 's e' tekintetben tán még a' szultán halála sem szenved kivételt. Igen erős a' gyanu, hogy ő nem természetes halállal mult ki. Legközelebb környezői egyszersmind legnagyobb ellenségi valának. Igen valószinü, miszerint Chosrew basának valamennyi ellensége Mehemed Alihoz fog pártolni. De kik ez emberek, 's mi által tevék magukat észrevehetőkké? Csupán azzal, hogy legnyiltabb gyülölséget mutatván Mehemed Ali ellen, harczra izgaták az elhunyt szultánt, mivel ezzel egyszersmind legbensőbb kivánatának hódoltak. Maga Ali ismert okoknál fogva nem kezdhete háborut, 's azért oda törekvék titkos szövetségesivel, hogy a' szultánt kardemelésre birhassa. Ez meg is történt. Tayar, Achmed, Resid és Hafiz, számos mással együtt, leghangosabban kivánák a' harczot a' divánban. Béke mellett pedig csupán Chosrew és pártja nyilatkozának, 's igy M. Ali személyes ellenségei 30 év óta. Konstantinápoly legnagyobb befolyásu pártfőnökei tehát két részre szakadtak: a' békeohajtók valóban gyülölék Alit, a' hadra tüzelők pedig csupán szinlék a' gyülölséget, 's végre bekövetkezett a' szultán halála és nisibi csata, mi egyszerre mindenkinek megadá a' maga irányát, mellytől többé nem is szabad távoznia. Most már minden világos, 's mindenki tisztán láthatja, hogy az egész ügyes cselszövény intezője maga Mehemed Ali volt, mint az, ki legnagyobb hasznot várhatott abból. Hogy azonban a' diván semmit nem gyaníta erről, az, vagy igen csekély ügyességre, vagy tetemes rosz indulatra mutat. Az események lánczolata mindazáltal még nem szakadt el, sőt ollyanok fognak bekövetkezni, mik Európát bámulatról bámulatra 's utóbb általányos veszély felé ragadandjak. Néhány nap előtt fölszólitá az angol kormány az egyiptusi basát: nyilatkoznék világosan sergei mozgalmiról a' perzsa tengeröbölnél, mire azt válaszolá az egyiptusi kormány, hogy sergei épen nem szándékoznak Bazra vagy Bagdád felé indulni, mert a' basa csupán azon martalóczok fékezésire külde serget a' perzsa tengeröbölbe, kik mind az arab, mind az európai kereskedést egyenlőn kárositák. Mehemed Ali e' nyilatkoztának azonban kevés hitelt adhatni, miután befolyása annyira növekvék a' perzsa tengeröbölben, hogy visszalépnie már többé bajosan lehetne.

(A' jancsárpárt hátrásdi kivánata meggátolva. A' dardanellákat nem nyitják meg az egyesült hajóhadaknak.) Konstantinápoly, jul. 24kén: „A' javitás ügye győzelmesen látszik elhagyni azon harczot, melly a' szultán halála után ellene támadott. Tanusitá ezt azon vitatás, melly Abdul szultán kardövezéskor viselendő öltözete miatt támadt. Az ulemák egész erejöket megfeszitek akkor, 's még sem vihaták ki a' régi köntöst, mi világosan mutatja, hogy hanyatlóban van hatalmok. Az ujitás e' győzelme annál fontosb, mivel, mint mondják, a' szultán anyja is az ulemákat pártolá, mi egyébiránt nem igen érdemel hitelt, mert ezen asszony, kiről eddig alig lehete valamit hallani, jelenleg rendkivüli lélekerőt 's munkásságot kezd kifejteni, 's minden titkos tanácskozáson jelen van, hol leginkább az ő inditványára határzott a' többség ujabb hadikészületeket. Több nap óta számos titkos kivégzésrül suttognak, 's csakugyan bizonyos, hogy mintegy 25 illy véres kivégzés történt; mire azonban csak legnagyobb szükségbül ada parancsot a' kormány. Hogy csakugyan történtek hátrásdias mozgalmak, 's még nagyobbak már készülőben voltak, az onnan is kitünik, miszerint néhány török felgyürközve járt szerte az utczákon, nyilványosan mutogatván a' karjokba edzett jancsárjegyet, mi természetesen csupán a' régi jancsárok fölébresztésire czélza, 's bizonyosan nagyobb tervnek vala előzménye. Ez állitást az is erősíti, hogy több törököt titkos lőporvásárláson kaptak. A' kormány szilárd föllépte mindazáltal tökéletesen elnyomá az izgást. Tegnap óta már valamivel nagyobb biztosságban tekinti magát a' főváros, miután hirek érkeztek Alexandriából, mik szerint Mehemed Ali nem szándékozik folytatni az ellenségeskedést a' porta ellen, jól tudván, hogy az egyesült hatalmak minden áron föntartani kivánják a' török birodalmat. Reménylik tehát, mikép a' kapudán basa elpártoltát csupán kedvezőbb békeföltételekre fogja használni az egyiptusi basa. Akif effendi, ki Abdul trónra léptét tudatá Alival, azon nyugtató hirt hozá, mikép a' basa kész megismerni az uj szultánt 's elfogadható föltétek alatt békealkura lépni, melly most sem terjeszkedik tul azon határokon, mik közt a' nisibi győzelem előtt vala. Azt azonban méltányosnak tartja, hogy Szyria és Adana, valamint Egyiptus, örökre biztositassanak családja számára; Chosrew basa pedig, mint kérlelhetlen személyes ellensége, mozdittassék el minden hivataltól. E' záradék könnyen elháritható akadályt gördithetne az alkudozás elibe, 's épen ez okbul tartá M. Ali igen tanácsosnak a' török hajóhadat megtartani. Az öreg Mehemed ármányos politikus 's tökéletesen keresztül járt Chosrew basa eszén. Legfőbb ereje pedig kétségkül abban áll, hogy a' szerencse tetőpontján is mérsékelni tudja magát 's alázatos folyamodó szerepet játsza, midőn parancsolhatna. Nem félelem kényti őt e' szólásmódra, hanem azon kimélet, mellyel az egyesült hatalmak iránt viseltetik, melly tettétül csöndes békében 's egyszersmind tartósan véli megalapithatni nagyságát. Jól tudja Ali, hogy az angol hajóvezérnek parancsa van összelődöztetni az egyiptusi hajóhadat, mihelyt Ibrahim basa előre nyomulna 's a' hajósereg támogatná lépteit. E' nyilatkozat mindazáltal, 's a' basa szavai is, ellentétben látszanak lenni azon épen most érkezett hirrel, miszerint Ibrahim basa a' marasi kerületet elfoglalá, 's e' tettét azzal mentegeti, hogy máskép nem tudá mulattatni hadsergét, mellynek egyébiránt élelmet is csupán ez uton szerezhete, noha különben épen nem tagadja, hogy a' kiutahiai béke értelme szerint a' nevezett basaság nem tartozik Egyiptus felsősége alá. Ozman beyt tetemes pénzmennyiséggel Malatiába küldé a' diván a' szétvert had szomoru maradványihoz, a' hátralevő zsold kifizetésire, mivel némellyek e' körülménynek akarják tulajdonitni a' török katonaság elégületlenségét. Tegnap nagy divánt tartott a' kormány, a' tanácskozás leginkább azon kérdés körül forga: mit tegyen a' porta, ha az európai hajóhadak a' dardanellákba akarnának nyomulni. E' tárgyra nézve több részre oszlott a' vélemény; némellyek a' hunkiarskelessii szerződést vélék lényegileg megsérteni, ha idegen hajóhadat bocsátna a' dardanellákba a' kormány. Chosrew basa minden esetre mellőzendőnek vélte a' hunkiari szerződés említését, mivel a' hatalmak végre majd annak törvénytelensége ellen fognának kikelni, 's inditványára azon kifejezés fogadtaték el, miszerint a' porta nem akar fermánt adni az idegen hatalmak hajósergeinek a' dardanellákba vitorlázhatására. A' dardanellák kormányzója, Haidi Ali basa, elveszté hivatalát, mivel a' török hajóhad kivitorláztakor olly gyanusan viselé magát, hogy egyetértésben vélik őt lappangni Mehemed Alival. Helyébe Essaad basa lépe."

Török határokrul, jul. 24én: Oroszország az ausztriai kabinet azon ajánlatát, miszerint a' keleti ügyekrüli tanácskozás központja Bécs legyen, elmellőzé. Válaszában az orosz kabinet nyilványitja, hogy Mahmud szultán életben maradása esetén örömest egyesült volna e' javaslattal, de miután az megtörtént, 's a' török birodalom olly rendkivüli állapotban van, nem kötheti meg kezeit egy hatalom is, mellyet ez esemény olly lényegileg érdekel. A' török képviselő Londonban, Rezsid basa, két hónapos határidőt nyert Konstantinápolyba visszatérhetésre, hol a' külügyi ministerség vezérletét veendi át. A' divánban erős párt van ugyan ellene, de Chosrew basa védnöke. —

Malta, jul. 26án: A' kapudán basát Alexandriában legnagyobb tisztelettel fogadák; az üdvözlések szinte véget sem akartak érni; most azonban ő fogoly az alkirály palotájában, mellyet tudta nélkül el nem hagyhat. Elpártolta következőleg történt: Azon két minister, kik Mahmud szultán halála után a' hatalmat magokhoz ragadák, a' kapudán basa halálos ellenségi; ez megbuktatásuk végett Hafizzal akart előbb egyesülni, ki ugyanis a' szárazföldi serget, ő pedig a' hajóserget vezette volna Konstantinápoly ellen, e' czélérésre azonban Meh. Alitól szabaddá kelle magát tenni; ezzel ügyekezék tehát egyezkedni. Függetlenséget és örökös uralkodást igértek neki. A' kapudán basa elhagyja a' dardanellákat; az egyiptusi hajósereggel egyesülten Konstantinápoly ellen vitorlázandó. E' közben a' szyriai szerencsétlenség hirül jöve 's parancs érkezék visszavonulásra, igy nem maradt más választás, mint egészen az alkiraly karjaiba vetni magát. Meh. Ali becsületszavát adá, miszerint a' szeraszkier 's nagyvezérnek bukniok kell; de már ezek Russziát közbenjárulásra szóliták fel 's nem sokára megérjük, hogy Konstantinápoly körül moszka sereg táborozand 's Boszporban orosz hajósereg kötend ki. Azon szerep, mellyet Anglia és Franczia ország ez ügynél viselt, kimagyarázhatatlan. Lalande és Stopford elég korán értesültek a' kapudán basa elpartoltárol, őt gátolhaták; de meg sem mocczantak. Általányos háboru leend e' történet szomoru következménye. Most 11 angol, hat franczia sorhajó és számos fregát horgonyoz a' dardanelláknál 's e' tengeri erő elég leend bemenetet eszközleni 's a' fekete tengerrül jövő hajósereggel sükerrel megvíni. — Konstantinápoly, jul. 24kén: Mióta a' leghihetetlenebb megtörtént 's az eddigi rettegések legszomorubb valósággá fejlődtek, minden szem a' Marmora-tengeren függ; minden pillanatban az egyesült hajóserget gondolják Konstantinápoly előtt megjelenni. De mind hiában, az utat ki kellene küzdeni. Vannak többen, kiket azon gondolat táplál, miszerint a' nagyhatalmak, meggyőződve Törökország gyöngeségerül, nem épen idegenek M. Alinak átadni az ozman trónt. Valóban a' porta ármányos és gyáva bánásmódja 's a' külsegély gyanus eltávolittatása feljogozná a' három nagyhatalmat illyesmire, annálinkább, mert ez által czéljokat, az ottoman birodalom megerősitését, a' törökség megujitását, gyorsabb és biztosb uton érhetnék el, mint egy rohadt trón föntartása által, melly minden gyámoltul elhagyatva, magától összedül. Minden esetre igen csiklandós a' porta függetlensége 's épen föntartatása, mert ezek anyagilag és szellemileg igen veszélyez etvék, megkellene fontolni, milly szerencsétlen gondolat ollyasmit föntartani, mi már magával fölhagyott. Ha a' politika sugalatit követnék, nem hajtva a' jog kivánatira, már rég azon meggyőződésre jutottak volna, milly veszélyes utra tévedtek, midőn a' két világrészen uralkodó Bizanczoknak olly politikai nyomosságot akarnak adni, melly őt illetni látszik. Ha pedig nem szándékoznak lelépni a' már egyszer választott pályáról, akkor mint parancsnokok lépjenek föl, 's gyorsan végezzék el, mit egyszer el-

határoztak Azonban bármit tegyenek, annyi bizonyos, hogy a' porta olly hatalmas vazall (hűbérnök) mellett, ha ennek megadatik a' kivánt engedvények hosszu sora, fön nem állhat. —

A' smyrnai lap Konstantinápolybul jul. 17érül irja, miszerint nagyuri rendelés következtiben minden tisztviselő, ki eddig javitásruhát hordoza, kénytelen a' veres sipkát letenni 's helyette a' turbánt venni elő. —

(Ibrahim előnyomulta Anatoliában. Bazra elfoglalva.) Bayruti és trieszti hirek szerint Kursid basa 20 ezer emberrel megjelenvén Bazra előtt, a' város önként kaput nyita neki, 's hire jár, hogy e' példát már Bagdád is követé. Az egyiptusi taborba naponkint érkeznek török szökevények, 's folyvást nyájasan fogadtatnak. Jul. 17iki alexandriai levelek szerint azon nap általányos örömrivalgás közt vitorlázott a' törökhajóhad, (7 sorhajó, 11 fregát 's több apró hajó) az alexandriai kikötőbe. 4 fregát mindazáltal nem akart az elpártolt török hajóhadhoz csatlakozni, 's visszaindult Konstantinápoly felé. Mehemed Ali a' kapudán basának Ibrahim palotáját nyittatá meg lakul. A' négy hatalom azon követelésire, hogy küldené vissza Konstantinápolyba a' török hajóhadat, ezt válaszolá Mehemed Ali: „Örömmel teendem azt, mihelyt magam és utódim számára birtokimat Szyriában Marasig és Koniahig biztositni 's Chosrew basát, halálos ellenségemet, számüzni fogják. Ideiglen, mint barátom, veté magát Achmet hajóvezér karjaimba, 's én mindenkor baratilag fogok vele bánni." Az angol hajóhadat Paros körül láták vitorlázni. Lalande hajóvezér öt sorhajóval horgonyt vete Trója alatt. —

(Részletek a' kapudán basa elpártoltáról.) Alexandria, jul. 16kán: „Jul. 9ikén Stanchio sziget felől török hadihajón kikötőnkbe érkezett a' kapudán basa titoknoka 's azonnal rendkivül fontos ügyben szólni kivánt az egyiptusi basával. Majd 3 órai beszélgetés után Nil gőzös parancsot kapott, a' titoknokkal, Serif agával, azonnal Stanchio felé indulásra. Az aga levelet hoza Mehemed Alinak a' kapudán basától, mellyben ez utóbbi jelenti a' szultán halálát és Chosrew kormányzóságra léptét, kiről azonban következőleg nyilatkozik: „Chosrew basa ellensége valamennyi hatalmas töröknek. Ő evek óta romlásodra törekvék, 's engem, Resid basát, Hafiz basát, számos egyéb nagy hivatalnokkal együtt tönkre akar sujtani; ő legbensőbb barátja Russziának, mellynek régóta megvesztegetett zsoldosa, 's csupán Russzia pártfogása által tarthatá meg magát a' szultán kegyében; igen jól tudjuk mi, hogy ő a' török birodalmat eladá Russziának, 's most a' hadserget, hajóhadat, szóval, az ország minden erejét, 's magát Abdul Medzsid fiatal szultánt is ugyanazon hatalomnak akarja átadni. Hogy legalább valamit megmenthessünk, a' sorhajók és fregátok valamennyi tisztjei megegyeztükkel azon férfinak határozám átadni a' török hajóhadat, ki egyedül képes megóni Törökországot a' fenyegető megsemmisüléstől. Ezen férfi nem más, mint Mehemed Ali. Én tehát megkinállak az egész hajóhaddal 's tiszteimmel együtt parancsodra várok: hová vezéreljem azt?" A' basa tüstint igen udvarias levelet irt a' hajóvezérnek, 's kéré: jőne hozzá Alexandriába. Jul. 14én alkonyat felé valóban meg is jelent az egész török hajóhad Alexandria előtt, Mahmudieh roppant admiralhajó vezérlete alatt, mellyen maga a' kapudán basa vivé a' parancsnokságot. Az egyiptusi hajóvezér, Musztafa basa, elibe vitorlázott Achmetnek, 's megegyezék, hogy másnap reggelig Alexandria keleti oldalán hagyja sorban állani hajóhadát, 's azután egyesüljön az egyipt. hajósereggel. Másnap reggel angol mérföldnyi vonalban láták kiterjeszkedni a' török hajóhadat, mig az egyip. hajóhad csatarendbe öszpontosulva tengerész tisztelgések közt vitorlázott el a' török sorhajók mellett. Ezután az utóbbiaktól kisérve visszavitorlázott ras-eltini magasokig, honnan gőzösen siete az alexandriai kikötőbe a' kapudán basa, személyesen udvarlandó az alkirálynak. M. Ali ezalatt fölkészitteté palotáját e' ritka vendég elfogadására. Valamennyi polg. és katonai magas hivatalnok dús diszruhában volt jelen, csupán csak maga tartá meg az egyszerü nisam-öltönyt, minden drágaság nélkül; kedve ellenben rendkivül derült vala, 's mindenkivel enyelgve tréfált, szemeiből alig fékezhető öröm villogott, azon titkos öröm, miszerint rögtön annyival közelbite nagy céljához. Végre megérkezék a' várt gőzös 's a' kapudán basát álgyurobaj és katonai tisztelgések üdvözlék partra léptekor. M. Ali állva várakozott reá 's a' terem lépcsőjeig ment elibe, hol lecsatlá kardját Achmet 's egy udvari tisztnek adá, azután pedig, török szokás szerint, meg akará csókolni a' basa ruhaszegelyét, mit Ali nem engede, hanem megölelé őt 's egyenlő magosságu ülésre vezeté rangegyenlőség jelcül. „Rég ohajtám már személyes tiszteletemet nyilványithatni előtted, de mindig hiányzott az alkalom", szólott a' kapudán basa, kinek arczán szégyen, zavar 's aggály mutatkozék. „A' sors az, melly bennünket vezérel, mondá Ali, reménylem, jó barátok leendünk." Miután kávé és pipák hozattak, mindketten magányos szobába vonultak, honnan óra mulva tértek vissza, Ali vidámon, Achmet előbbi aggodalmas arczával. Az udvarlásnak vége volt, 's a' kapudán basa olly tisztelgések közt távozék, minőkben előtte még senki nem részesült; jele, hogy M. Ali lehetőségig használni kivánja őt. Az egyiptusi hajóhad következő számmal áll sík tengeren: 19 sorhajó, 16 fregát, 6 korvett, 9 brigg, 1 gőzös; összesen 51 vitorla. A' kapudán basa egyiptusi ruházatot ölte, 's egész legénysége is hasonlót kiván tenni, minek következtiben 15 ezer öltözetkészitésre adott parancsot M. Ali. Minden ellenkező okoskodás daczára is kitünik, miszerint a' diván csakugyan gyanitá a' hajóhad elpártolását, mert a' szultán halála után azonnal parancsot kapott a' hajósereg a' dardanellákból a' kikötőbe visszatérésre, miután pedig a' hajóhad csakugyan kiindult, Chosrew basa levelet külde Mehemed Alinak a' leggyorsabb gőzös által. E' levél tökéletes elégülést nyilványitott a' basa tetteivel 's biztositékot nyujta Egyiptus, Arábia, és Sennaar örökös birtoka iránt Meh. Ali családja számára. De a' levél egy nappal a' kapudán basa titoknoka után érkezék Alexandriába, 's igy természetileg elvéte czélját, noha Meh. Ali még könnyeket is hullatott ura, a' szultán, kegyességén, midőn a' levelet fölolvasá, 's oda nyilatkozék, hogy utólsó emberével is kész ótalmára lenni a' török birodalomnak, mellytől elszakadni soha nem volt szándéka. A' gőzöst csak a' két hajóhad egyesülése után bocsátá vissza Meh. Ali, még pedig hizelgő 's hódoló irattal; mellynek azonban nem igen nagy hitelt tulajdonithatni. Midőn a' 4 hatalom ügyviselőji kérék őt: küldené vissza a' török hajóhadat Konstantinápolyba, következő sima válasszal utasitá el őket: „A' hajóhad nem enyim, hanem uramé, a' szultáné, enyimmel és szárazföldi sergeimmel 's minden tartományimmal együtt, melly fölött uralkodom. Mindegy tehát, akár Konstantinápolyban horgonyoz a' hajóhad, akár pedig Alexandriában, mert mindenütt a' szultán birtokában van, 's csupán az ő parancsitól függ. Ha Konstantinápolyban akarja azt látni, csak parancsoljon, sőt én magam is azonnal ott termek, mihelyt kivánni fogja. Várakoznom kell tehát további rendelésre 's addig itt marad a' hajóhad, és frisitőkkel fogja magát ellátni az itteni kikötőben." Illy válaszra mit tehetni egyebet türelmes várakozásnál?

Belgium.

Monsba jul. közepén azon parancs érkezék, miszerint e' hely külerőssége romboltassék le. Igy tehát az 1831 dec. 14én Ausztria, Anglia, Porosz és Oroszország 's másrészrül Belgium közt kötött azon szerződést, melly Mons, Menin, Ath, Philippeville és Marienburg erősségek leromboltatását illeti, most, miután 1815ben a' francziák ellen épiték bástyaul, végrehajtják. E' hir azonban nem valósult. —

Hollandia.

A' belügy miniter jul. 22én zárá be a' király megbiztából a' köz RR üléseit 1838—1839re; beszédében semmi különöst nem emlite. —

Németország.

Hannovera, jul. 27kén: Stüve polgármester az itteni tanács védelmét, megkinálás után, magára vállolá. Buxtehude polgársága küldöttséget külde a' hannoverai tanácsnak, javallatát 's hálaját kifejezni; a' küldöttséget ma fogadá el a' tanács ülésteremében. Még folyvást érkeznek ide csapatok, az őrségek kettőztetvék; a' polgárság igen csendesen 's nyugottan viseli magát, a' pórnép sem mozog már. A' pattantyus-laktanya előtt négy ágyu áll készen lőszerekkel éjjel nappal, a' kapuőrség is meg van kettőztetve; egyébiránt e' rendelkezések annyibul hasztalanok, mert komoly zajongástul legkevésbbé sem retteghetni. Osnabrück városban is komoly rendszabályokhoz nyulnak rendzavarás elkerüléséért. Az adózók itt ugyanis a' tanácsnak iratot nyujtának be, mellyben a' fönmaradt adó behajtása ellen nyilatkoznak 's kérést intéznek, miszerint kimelnék meg őket kénytető rendszabályoktul, vagy pedig kérelmeikre legyőző okokkal válaszoljanak. A' fizetni nem akarók az utóbbi országgyülés törvényességét meg nem ismerik; több lovas osztály van Osnabrückbe rendelve.

A' porosz király jul. 16kán Töplitzbe utazott Humboldt Sándor és Müller titkos kab. tan. kiséretében; Werther b. külminister is oda menend nem sokára. Töplitzben más diplomatai tagokat is várnak 's igy ez összejövetel tán polit. czelu is. — Jul. 29kén Berlinbül ezt irják: A' török birodalmi esetek nagy figyelmet 's reményeket támasztának Orosz-lengyelországban. Ide ugyan t. i. Lengyelországba kevés tudósitás juthat hirlapi uton, de bőven pótoljak e' csorbát a' kéz alatt mohón terjedő közlemények, min csakugyan csudálkozhatni a' jó szerkezetü 's nagyszámu titkos rendőrség mellett, melly nemcsak minden büntettet, titkos árményt és szövetkezést kiszimatol 's nemcsak nyilványos helyek- és beszélgetésekre ügyel, hanem legelzártabb rejtekibe is kiséri az embert 's legtitkosb sohajit is kémleg hallgatja ki. A' régi lengyel nép-dalokat énekelni 's terjeszteni, vagy csupa melodiájokat versek nélkül dallani, szigoru tilalom. Innen származik a' lengyelek hiedelme, hogy az orosz a' lengyel nemzetiségnek gyökerestül kiirtatására czéloz. Szembeszökő az orosz politika kedvezése a' görög-moszka egyház iránt a' róm. kath. ellen, kivált az elegy házasságokra nézve, a' mellyekből születendő magzatokat görög-moszka vallásban kivánja neveltetni. A' lengyel zendület következtiben elkobzott lengyel nemesi jószágokat főbb oroszoknak ajándékozá a' czár, olly feltét alatt, hogy kik még nem görög- moszka vallásuak is, ezentul görög-moszka vallásban neveljék gyermekeiket jószágaik vesztesége alatt. (Jegyzésre méltó, hogy Manderstierna tábornok e' kötelezést nem fogadá el, min a' czárnak semmi neheztelését onnan következtethetni, mivel e' családot azóta több jószággal ajándékozá meg e' föltét 's kikötés elhagytával). Lengyelországra nézve tehát a' kath. egyház és lengyel nemzetiség korlátoztatása 's feloszlatása majd egészen azonegy. Mázsás fontolatú viszony ez, noha eddig egy lengyel nemes lyány sem akart lenni 's lett orosz-nővé, ugy de igy marad é ez mindenkor? A' kath. egyház jogaival összeütköző rendelet ellen az elegy házasságok ügyében fölszólalt a' sz. szék 's most alkudozás foly e' tárgyban a' moszka kormány és sz. szék közt. Mellesleg azonban azt is érintjük, hogy a' moszka kormánynak elegy házasságok ügyében sinórmértékül tüzött parancsa még a' kelettenger-melléki tartományokra is törvényül van terjesztve, noha itt szerződés szerint az ágostai vallás uralkodó, 's mégis minden nem görögmoszka lelkésznek szigorún tilos olly gyermeket keresztelni meg, kinek anyja görög-moszka, mint szinte tilos egyéb egyházi szokásokba is avatni.

Gabonaár: Pest, auguszt. 16dikan: Tiszta buza 165, 150, 140; — Kétszeres, 120, 110, 105; — Rozs 104, 100, 90; — Árpa 86, 84, 80; — Zab 66, 63, 60; — Köles —, —, —; — Kukoricza 127, 124, 120; — Köles-kása —; pesti m. v. garas.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. — szerda, aug. 21.

JELENKOR.

1839. — 67ik szám.

FOGLALAT: Magyarország (sz. István ünnepe; kinevezések; különféle: uj opera, Stearingyertyagyár Pesten, debreczeni vásár, 'sa't.; pécsi hírek; 's a't.) Amerika. Portugália. Spanyolország (Maroto fölszólítása 's beszélgetése Hay lorddal; a' válaszadásoknál a' föllengősdiek győznek; ministerségi parancs Maroto tábornokhoz, 's a' t.) Anglia (a' felsőház gáncsot szavaz az irlandi kormányzatra; néhány chartista elitélve; elegy; 's a' t.) Franczia ország (a' kamaraülések bezárva; a' ministerség meghasonlottát tagadják; udvari hírek; 's a' t.) Törökország (Girardin jelentése a' keleti ügy helyzetéről; Hafiz basát Ibrahimhoz mondják pártoltnak; nyugtató biztatások a' nagy hatalmak részéről; némelly adatok Abdul Medzsid szultánról; 's a' t.) Németország (Hannoverában ismét csönd kezd uralkodni; 's a' t.) Oroszország. Hollandia. Gabonaár.

Magyarország.

Szepesmegye aug. 13kán tartott közgyülésében, elhunyt országgyülési követe, Görgey Márton, helyébe, szavazás utján alsó-mátyásfalvi Mattyasovszky Boldizsár főszolgabirót választá.

Tegnap 801ik évét ünneplé Budapest 's vele a' két testvérhazai anyaszentegyház 's országegyetem sz. István apostoli első koronás fejdelmünk égiek közé szállttának, a' magyar királyság megalapodtával a' magyar nemzeti birodalom 's keleti ős intézvényink európai törzsökbe oltatásának, ezzel üdvözitő keresztyénségünk 's boldogitó polgárisodásunk évfordulati napját is 's igy valóban egyikét legnemzetibb legmagasb példázatu ünnepinknek bold. I Ferenczünk rendeleténél fogva. E' nagy napot már aug. 19kén délutáni 7—8ig 's 20kán reggeli 4—5tig a' két főváros minden egyházi zugó nagyharangi fenhirdeték. Hat órakor minden kül- és belvárosi nép 's ezzel minden czéh 's egyesület lobogó zászlóstul ájtatos énekzengés közt lépdelt a' várba az istendicsőitésben részesülendő, hol az egyházi, világi 's katonai főkormányhivatalok, ns megye, tud. egyetem, városi hatóságok 's az idő kedvezése mellett tömérdek helybeli 's vidéki bel és külföldi vásáros nép buzgó jelenlétében a' rendes és polgári katonaság tisztelgési 's a' kettős várfokrul szertedörgő álgyuk robogási közt Jordánszky Elek fölszent. tinnini püspök legfényesb egyházi szertartással nemcsak minden szolgálatot végze, hanem a' sz. kézzeli ünnepélyes járdalat előtt a' várkápolnában 's predikáczió és mise után a' főtemplomban ez intés után: „Imádkozzunk a' királyért, hazáért és az országgyülés szerencsés intézkedésiért!" magyarul, processio után pedig szinte a' várkápolnában hasonló intés után németül imádkozott 's imádkoztatá a' hiveket. Ünnepünk 's nagyszentünk dicsőbbitésére Jaross Vincze verebélyi alesperes és pleb. épületesen szónokla magyarul, Roder Aloiz budai főegyházi káplán pedig németül, hogy annál hübben ragaszkodva sz. vallásunkhoz 's boldogitó intézvényinkhez, annál hőbben szeretve a' már szinte évezred óta tenger boru 's vérzivatar közt mindeddig diadalmasan fennálló hazát 's ettül elkülönithetetlen jó fejdelmet, annál jobban tisztelve a' törvényt, nyelvünket 's nemzetiségünket megörökithessük!

A' magyar kir. udv. kamra Müller Károly halála következtében Tomasics József perbali alerdőszt nagymarosi erdősszé; Pexa Lajos óbudai erdőszgyakornokot perbali alerdőszszé, 's Kratochvila Gáspár ipolticzai kerületi erdőszt lubochnai erdőszi számvevővé alkalmazá.

Rifaat bey, ottoman követ a' cs. kir. udvarnál Bécsben, f. hó 14én volt szerencsés uj bizománylevelét átnyujthatni ő cs. 's ap. k. fölségének. Nevezett meghatalmazottja a' magas portának megujitá ez alkalomkor biztositását, miszerint a' számos év óta fönálló baráti viszonyok 's érzelmek ezentul is fön fognak tartatni a' két udvar közt. — Huszár, cs. k. udv. tanácsos és tolmács, Konstantinápolyba megyen, fens. udvarunk nevében szerencsét kivánandó Abdul Medzsid trónra léptéhez; e' szerint tehát a' porta nem szándékozik uj különös rendkivüli követek által tudatni uj szultánja trónra léptét az idegen hatalmakkal. Rifaat bey is Konstantinápolyba készül, honnan azonban rövid idő mulva ismét visszatérend, ha azon hir nem valósul, hogy ezentul nem szándékozik rendes követségeket tartani az idegen udvaroknál a' porta, hanem csupán meghatalmazott ügyviselőkkel fogja teljesittetni a' követségi munkálkodásokat.

KÜLÖNFÉLE: A' mostani vásár folytában „Borgia Lucretia" 3 felv. dalmű kerülend a' magyar színpadra Jakab István forditása szerint Donizetti zenéjével. Ezen dalmű eddig még csak a' milanoi és bécsi udvari dalszinházban adaték olasz nyelven. — Lichtl Károly vállalkozó gyártulajdonos Stearin-gyertya-gyárt állita föl Pesten; készitvénye mázsáját 80 pgő forinton adja, pedig az a' legjobb franczia gyártásuval is fölér. — Debreczeni hirek szerint az ottani lőrincz-napi vásár kézmügyári czikkekre nézve minden tekintetben kielégitő volt. Majd minden mennyiség elkelt. Néhány száz mázsa gyapju volt csak mindösszest ezen vásaron; de azt is azonnal elkapkodták. Hamuzsir ára valamennyire csökkent, a' dohányé pedig emelkedék. — Esztergamnak aug. 15kén nagy ünnepe viradt. Az 1838ki kiméletlen vizár ugyanis rommá döntvén városunkat, kórházunknak sem kegyelmeze. A' nyomorultak sorsát azonban Heya Imre k. tan. és helyben munkálkodó kir. biztos ur, mint mindig, ugy most is szivén viselvén; olly szolgalomra buzditá kir. városunk hatóságát, hogy roskadt kórházunk iszapos romjaiból már föléledt Palkovics Károly városi r. orvos érett tanácsa, Packh János primási architectus terve, Helischer József tanácsos gondossága, és Bleszl Béla alkapitány igen dicséretes buzgalma 's ügyes intézkedési mellett. Ez uton keletkezett intézetünk két részre ágazik, jobbik szárnya ugyanis kórházat képez, a' bal pedig szegény nyomorékok gyámolitására van rendelve, középen illő idomban magasul a' kétrendü nyomorultak lelki vigasztalására emelt kápolna. Aug. 15dikén u. m. Nagyboldogasszony napján fényes egyházi szertartással ment véghez e' kápolna 's iker intézet fölszenteltetése. A' pléb. templomba gyült a' kir. biztos vezérlete alatt a' ns tanács, szóval: városunk színe, midőn Majer István helybeli káplán szent székbe lépvén a' körülményekhez illesztett lelkes egyházi beszédet mondott, mi után Jordánszky Elek tinnini fölszent. püspök vezérlete mellett ájtatos menet indult a' fölavatandó intézethez, hol az a' kiszabott szertartások szerint fölszenteltetett, 's ez uj sz. hajlékban n. mise tartatott diszes egyházi szolgálattal, mire a' szent járdalat szép rendben visszatért a' plebánia-templomba, hálakönyörgéssel zárván szép ünnepét. A' főntisztelt püspök példás buzgóságánál fogva többszöri magyarázattal lelkesité az összesereglett népet és szép adománnyal is gyarapitá az ujonnan kelt intézet alaptőkéjét. Nevelé az ünnep diszét egy röpke rajza is ez uj épületnek, mellyet a' nap szónoka metsze rézbe. Virágoztassa ég századokig e' nemes czélu polgári intézetet! — Boros-Sebes (Aradmegye) aug. 5én: Délután három óratájon megyénkben is a' rettentő széllel jött dió nagyságu jég nagy károkat okozott, mindent széthányván a' mezőn 's makkot a' fákrul levervén, több ház tetejét lerontotta, sőt mi legnagyobb, Mokrán, Pankota egy részén, Magyaráton, Muszkán, Galsán, és Világoson nemcsak megszüretelt, hanem a' tőkéket is olly annyira megrongálta, hogy ezek több esztendőig is megsinylik e' csapást. — Selmeczen a' hiányzott éji világitás a' tanács munkás közbenjártára a' város közpénzéből 's polgárok önkénytes adakozásiból jul. 31kén először könnyite a' rosz kövezetü utczai járáson, mellynek javitása is létre jő. A' lakosokra pénzi 's egészségi szempontból veszélyes 's igen elharapozott élésnek a' szeszes italokkal némi korlátozására mértékletességi társaság alakult néhány derék casinói tagvezérlete alatt. A' közönség azonban nemcsak anyagilag közelit a' müvelődés czéljához, hanem szellemileg is versenyt akar futni honunk más lelkes városival; az itteni casino ugyanis elhatározá a' magyar hirlapok hozatalát és szép tartalmu könyvtárának, melly válogatott minden águ német és franczia munkákkal bir, magyar könyvekkel is szaporittatását; de örvendeztető sok jobb izlésü 's neveltre azon szabály is, minélfogvást a' casinóban eddig napi renden volt hasard játékok és szeszes italok részvény-elvesztés alatt jövendőre szigoruan tilalmasok. — Tölgyesy János sz. kir. Pest város n. érdemü polgármestere, mint a' nemzeti iskolák igazgatója, előtt tartatván a' másod félévi próbatétek, a' bel és külvárosi mindkét nemü, 3797 számra menő, növendékeknek szorgalmas tanulásuk- és erkölcsi önviseletükkeli megelégülése és serkentése zálogaul ezer néhány száz tetemes ajándékot nyujtani sziveskedett, mire ők jótevőjük iránti hálaérzéssel életök napjaiban, mint önérdemüleg szerzettre, mindig örömmel emlékezhetnek, 's azok elnyerése által ifjabb testvéreik, rokonik 's társaikat hasonló szorgalomra buzdithatják. Ezt nyilványos köszönet nélkül nem hallgathattuk el, mivel az igazgató ur, az idegen ajku külvárosi iskolák, sőt még a' kisdedovó intézeti növendékek oktatására is, csupán olly tanitókat alkalmaz, kiket megvizsgálván, egészen tiszta magyar beszédüeknek tapasztal. — Vietoris Antal h. ügyvéd uj kőnyomó intézetet nyitott Pesten, jövő sz. Mihálytól kezdve a' váczi-utczában Nádor-fogadó mellett 411 sz. alatt a' tulajdonosnal; addig a' Szél utczában Wieser házi 1ső emeletben a' kaszárnya irányában, és Miller műárusnál n. hidutczában rendelkezhetni. Ez intézetben főleg ajánlhatók azon müvészeti tárgyak, mellyek úgy is eddig honunkban alig voltak létesithetők, um. földképek, különösen több szinnel nyomva, mindennemü kréta-rajzok, arczképek, vidékek; nemkülönben a' legfinomabb kőmetszések, zenedarabok 's több ef. lithogr. munkák p. o. etiquettek, adressek. Ezek fölött legkülönösb figyelmet von magára az Engelmann által feltalált chromolithographia, azaz olajszinekkel v. föstékekkeli kőnyomás, melly titkot V. ur hazánkfia is sok fáradozás után szerencsés vala feltalálni. Egy arczkép minden megkivántató szinnel egyszerre nyomva, kecsegtető kezességet nyujt, hogy nem sokára ezen uj, a' természethez igen közelitő, nyomás-mód az ez uton eszközölhető tökély fokát elérendi. — Közbe jött akadály miatt f. hó 24kére tüzött nyilványos próbatéte a' vakok budapesti nevelő intézetének, mintszinte a' 25kére határozott énekes mise is csak később mehet véghez. — Gradczky Károly csanádmegyei kanonok 's lippai esperes azon időre, miglen az aradi gymnasiumban a' keresztyén tudományi próbatéteken püspöki képviselő leend, évenként 150 v. for. jutalmat vala szives ajánlani a' legerényesb szorgalmu tanulónak 's ezt az idén Langer Adolf nyeré el. —

Pécs aug. 6kán: A' pécsi székes-egyházból f. e. februárban eltolvajlott, 107 font értékü 's 23ezer ftba került ezüst lámpa elidegenitőinek legközelebb Eszéken nyomukba akadván, a' tiszti vizsgálatok következtében, Bolmányban, baranyai helységben Eberhauser József mészáros istállójában az ezüst lámpa, függő lánczaival együtt 3 lábnyi mélységre beásva 's pokróczba takarva megtaláltatott; egyedül kerületi czifrázata, 30 fontnyi, hijányzott: melly mennyiség rudakba olvasztva 's kisebb részletekben árultatva, eszközül szolgált a' czinkosok felfedezésére, kik is bebörtönözve, illő büntetésöket várják. — A' nemzeti casino, melly eddig bérben tartott szállást, a' főutczában részvényuton vett házát e' napokban nyitandja meg ünnepélyesen; melly ház t. görcsöni Mihálovics Imre tbiró ur mint casino elnökének fáradhatlan buzgalma 's czélszerü rendelési által izletesen kügazittatván, butoroztatván, 's mulató-csarnokokkal és gyönyörü kertecskével elláttatván, Pécsnek nem csekély diszeül szolgál. A' Balkány nevü mocsáros tó a' városi tanács által czélszerüleg rendeztetvén, az itt készült liget bérbe adatott, 's a' bérlő által itt fürdő-, táncz- 's tekéző teremek készittetvén, jelenleg a' pécsiek mulatóhelyeül szolgál; jelesen az itt létesült uszóiskolát, rekkenő nyári napokban fürdés végett igen látogatják: ámbár mulatókertes fürdő ház sem hiányzik városunkban. — A' részvényes társaság selyemgyárában az idén 22 személy lelt munkát 's 6 gépmotóla fejti gubókról a' selymet, melly az idén 2 ½ mázsát teend, miután az egyesület már tágas kertü házzal bir 's az itt elvetett magból 40,000 szederfa-csemete foganszott meg: az idei vállalkozati sükerből következtetve, az intézet, czélszerü kezelés 's fölügyelés mellett, Pécsre nézve fontossá válhatik. — A' Szepessy alapitotta könyvnyomó-intézet 4 sajtót foglalkodtat, közülök 2 Stanhope; ugyanez által alapitott lyceumban 1838/9 iskolai évben 297, a' gymnasiumban 412, a' nemz. iskolában 330; a' leányiskolában 190; a' kereskedői iskolában 31 növendék vőn szükséges oktatást. — Pécsen 's környékén már 6 hét óta nem vala eső, miért is a' szörnyü hőség miatt minden kiaszik,

a' hévmérő julius közepén árnyékban 22°ot, verőfényen 29 fokot mutatott; széna türhető mennyiségü lett: igy buza, rozs és árpa is, de a' zab rosszul fizet; a' kukoricza 's főzelék-fajok pedig semmi kecsegtető kinézéssel, a' szőlők ellenben bő terméssel biztatnak. Pécsett, valamint Szigetváron (Somogyban) a' marhadög kiütött; de terjedése gátlásaul megtétették a' rendelések.

Amerika

A' Riojaneiroban megjelenő journal de Commercio Montevideobul május 7rül következőleg ir: „Buenosayresi levelek a' cordovai lázadási hirt valósitják, főnöke Bravo tábornok. Hirlik többi közt, hogy Pedro Nolaso Rodriguez, a' cordova legbuzgóbb hazafi, még életben van 's őt a' lázadók kiszabaditák. Mendosa tartomány is föllázadt. Rozas, Lavelleja osztályábul 11et lövete agyon, mert vonakodtak vele táborba szállani. —

Portugália.

Lissaboni jul. 19eig terjedő hirek szerint igen nagy érzést szülea' portugál rabszolgakereskedést illető törvényjavaslat, mellyet a' felsőház félrelökött; minek következtiben a' portugál ministerség azon kérdésrül vitatkozott: vajjon visszahiják é Londonbul a' portugál követet? Nem csudálkoznánk, ha illy oktalan rendszabály mellett nyilatkoznék a' ministeri többség.

Lissaboni jul. 29ki hirek szerint angol lapokban: „Jul. 24két, mint Lissabon bevétele évnapját d. Pedro sergei által 1833ban, az idén nem ülötték meg. Ha a' cortes ismét összegyülend, a' tanács aligha teljes számu leend; több tanácsos ugyanis oda nyilatkozott, miszerint nem képesek költségeiket a' fővárosban födözni, hacsak nem ajánlják meg a' napdíjt. — 1838 jul. 1jétől 1839 jun. 30ikaig 661,213,333 reist (ezer reis mintegy 2 ft. 21 kr. pengőben) kaptak be az eladott nemzeti javakból, ebből is csak 138,692,284 reis jött be készpénzben, a' többi pedig statusadósság és papirban. A' coimbrai egyetemnél történt nyugtalan zavargásokrul lissaboni jul. 19ki levél a' porosz statuslapban következőket közöl: „D. Pedro felsősége visszaállittatása után a' titkos társulatok ismét befolyást gyakorlának a' coimbrai tanulóknál. Mivel a' tanitók ezt gátolni nem merék, a' coimbrai lakosság gyülölete naprulnapra nőtt az ifjuság iránt. Midőn a' titkos társulatok között szakadás történt, mellyet az 1836 sept. 9diki lázadás szüle, a' chamorrók vagyis chartisták (d. Pedro chartájához ragaszkodók) tarták meg az elsőséget Coimbrában, mert a' tanulók többsége e' párthoz tartozott. Azóta természetesen a' tanitószékeket főleg septembristákkal rakák meg. 1834 óta a' tanulók és lakosok közti viszálkodások igen elterjedtek 's a' tanulók korlátlankodása olly nagy vala, hogy senki sem bátorkodék elhagyni este szállását. Mivel pedig a' legutólsó cortesválasztás óta a' chartisták ismét emelkedni kezdenek Coimbrában, a' kis chamorrók is a' tanitók ellen fordultak; első lépés volt az általok kijelölt napot a' tanitók által szünnappá nyilványittatni. Legnagyobb törés volt Serafim tanitó ellen, kinek halálát a' társulatok elhatárzák 's éjszaka hazamentiben leszurák. Mindenhatóságuk bizonvitványaul magányos viszály miatt az egész várost tökéletes fejetlenségbe dönték 's vér is folyt. A' polgári tisztviselők, kik közül néhányat meggyilkoltak, rejtve maradtak. A' Coimbrába küldött csapatot ismét visszahivák 's midőn ped g törvényes vizsgálatra került a' dolog, egyetlen vétkest sem találhattak. E' borzasztó jelenetek Cezario orvosi tanitó meggyilkoltatásával végződtek, kinek testében 3 golyót találtak. Ez a' prorectort a' kormány további határzataig az egyetem bezáratására kényszerité. Hasonló jeleneteket üznek a' coimbrai környék lakosi az egyetemi tanulóságon. —

Spanyolország.

(Maroto fölszólitása 's beszélgetése Hay lorddal. A' választásoknál a' föllengősdiek győznek.) Jul. 23kán következő felszólitást intéze seregeihez Maroto, melly ellenkezik azon állitásokkal, hogy békealkuban van Esparteroval: „A' csata napja közelit 's meg kell az egész világnak mutatnunk, hogy a' jogszerüség ótalmazóji soha nem engedik a' győzelmet, bitorlóknak. Bár néhány nehezen védhető hely önkéntes elhagyása azon véleményt ébreszté is ellenségeinknél, mintha félnénk tőlük, mégis első lépésök, mellyet előre teendnek mostani állomásukból, meg fogja velök éreztetni, hogy kegyetlenségikért egyetlen illő büntetés csak a' halál lehet. Hadjárásuk, mellyet tulnyomó erővel kezdének, hallatlan vadság nyomait viseli magán. E' kegyetlenségek közepett némelly rágalomszerzők elég vakmerők hiresztelni, hogy én békeszerződésrül gondolkozom; illy alapban ellenkező pártok közt békeszerződésrül soha nem lehet szó. Örökös jelszavunk: ‚király és vallás! meghalni vagy fegyveres kézzel győzni!' Hadi társatok és vezéretek, Maroto." — Jul. 27kén Maroto összejött Hay lorddal Bilbaoban, vagy is inkább a' város előtti bolnetai hidnál, honnan mindketten Miravallesba mentek, 's ott bezárkozva három óraig beszélgettek. Tanácskozásuk mindeddig nem jöve köztudomásra. — A' fővárosban jul. 24kén kezdék meg a' választásokat az uj cortes számára. A' nemzet igen közönyösen látszik viseltetni e' fontos joggyakorlás iránt, mert 7818 választó közül az első 3 napban csak 1169 szavazott, más nap pedig már végezni kelle a' választást. Az eddigi süker kitünőleg kedvez a' föllengősdieknek, részükről ugyanis Arguelles 899, Lopez (az ismért rettegtetési minister) 869, Mendizabal 861, Cantero 891, Calatrava 860, Cabalero 848, Olozaga 858, Osca 831, Gomez Pardo 856, Miranda 824, d. Juan Batista Alonso 863 szózatot kaphatott, mig a' mérsékpárti jelöltek közül csak 282 jutott annak, ki legtöbbet nyert. Hasonló arányzat mutatkozék a' tanácstagok választásinál is. Madrid, Guadalaxara és Segovia tartományokban még kedvezőbben megy a' választás a' föllengősdiekre nézve 's ha ez a' többi tartományokban is igy menend, ugy vagy tüstint lelépni leend kénytelen a' ministerség, vagy pedig összeállása után azonnal eloszlatni a' cortest; ez utóbbit mindazáltal csak azon esetben merészelheti a' kormány, ha Espartero ujabb győzelemmel emelendi tekintetét, mit a' fővezér csakugyan meg is igért. A' választások állása minden esetre aggasztó, ha valamelly váratlan fordulat nem segit a' kormányon, melly ugy is igen gyönge alapokon nyugszik, 's alig van egyetlen napig előre biztositva. Békealkudozás sikerében már épen nem bizik a' közönség, 's minden tekintet Espartero sergein függ, mert csupán ő tehet javitó fordítást a' közös bajon, ha czélszerüen tudja használni a' kezében levő nagy hatalmat 's tetteinek jobbadán kedvezni szokott szerencsét. —

(Ministerségi parancs a' trónkövetelő táborából Marotóhoz.) A' trónkövetelő hadministere következő parancsot intéze Maroto fővezérhez: „Kegyelmes ur! Mennyivel inkább közelit a' végzéstül meghatárzott idő ezen testvérgyilkoló harcz megszüntetésére, annál buzgóbban használ a' zendület minden leggyalázatosb eszközt, mellyel bukását halaszthatni gondolja; katonáji elrémitve hős önkéntesink rettenhetlen erőködései által, csak azért tünnek elő rablóbarlangaikból, hogy megsemmitsék a' békés lakos tulajdonát. A' tartományokbul elüzött néhány hitszegő, kétségbe esvén, minthogy fejdelmök számüzni volt őket kénytelen körébül, leránták álarczukat 's nyilván tüntetik ki ellenséges indulatjokat a' jogszerü ügy iránt, 's hogy ezt már most más módon buktathassák meg, tehát egyik pártvezéröket (Arias Texeirot) küldék egy fiatal tábornokhoz, ki legujabban diadallal tetézé magát. Ennek lángbuzgalmát használva, fogolynak hirdetik előtte a' királyt és ellenségektül környezettnek, kik visszaélvén kir. nevével, olly rendszabályokat vitetnek véghez ve'e, mellyek alapjaiban képesek megrenditeni a' trónt. Ezzel azt akarj k kieszközleni azon pártütők, hogy az érintett fiatal hős, hitelt adván az elibe terjesztett czelszövénynek, ne figyeljen ura szavára, midőn hűtlennek tartott forrásból jut az hozzá. Ámde mihelyt sükerülend az igazságnak a' hazugság sötétségit elszéllyeszteni ezen vezér szivében, azonnal ő leend legelső, ki megvetendi őket, és büntetésükre fog törekedni, minden fáradságit egyesitvén, válamint eddig tevé, Önnel a' harcz minélelőbbi megszüntetésire. Több bizonyitvány fekszik szemünk előtt, melly tökéletesen tanusitja ezen állitás valóságát. Egy számüzött leve'ezési Cabrera tábornokkal kinyomatvák egy zendülési lapban, 's mi el mi den, mit ezek magukban foglalnak, csupán hazudságok szövedéke, tehát nem is lehet egyéb czéljok, mint bizalmatlanságot és meghasonlást gerjeszteni e' bátor hadseregben, jól tudván, hogy illyesek leginkább szokták gátlani a' győzelmet. Ellenségink leghamisabb hireket iparkodtak támasztani azon pénzek kezelése iránt, mellyek hű ótalmazóinknak szánvák; a' kir. tekintetet pedig mindenkép lealjasiták. Ezen kárhozatos fondorlatok legnagyobb mértékben vonák magukra a' király figyelmét, 's ez okbul, gátolni akarván azon rosz következményeket, miket ennyi rágalomterjesztés a' hű hadseregnél és lakosságnál szülhetne, Önnek mondanom parancsolja a' király, miszerint ő fels. igen nagyon roszalja ezen gyalázatos eszközt és rendszabályokrul fog gondoskodni azok megbüntetésire, kik a' jó egyetértést zavarni merészek. Kétszerezze Ön tehát munkásságát az illy hazudságterjesztés gátlására, és tartsa őrszemmel azokat, kik katonai és alattvalói kötelességikről megfeledkezve illy ármánykodásokban részesülnek, miket ő fels. utál és szigoruan büntettetni kiván. Isten tartsa meg 's a' t. Onate, jul. 18kán 1839. Montenegro." — Aug. 1sőjeig terjedő madridi hirek szerint a' föllengősdi párt tetemes többséggel birand az uj cortesben. E' következménytül már is annyira retteg a' kormány, hogy katonacsapatot kezd öszpontositani a' főváros mellett. A' katona laktanyákat legnagyobb buzgalommal javitgatják Madridban, hogy legalább 25ezer ember elfogadására legyenek alkalmasok és szükség esetén még többnek is adhassanak szállást. Rebesgetik, miszerint Esparterot minden pillanatban várja a' kormány és hogy az egész spanyol sereg fővezéreül szándékozik őt kinevezni. Innen csak egy lépésnyire van a' dictatorság. Egyébiránt ezen czimmel a' jelen század eleje óta csupán a' békehg és Wellington volt diszesitve, midőn ez utóbbit egyszersmind c udad-rodrigoi hggé nevezék ki. —

Anglia.

(Lady Stanhope meghalt. Udvari hirek.) Lady Ester Stanhope, a' szyriai puszták híres lakónéja, jun. 23kán meghalt Mar Elias Alza kolostor romjai közt, hol huzamosb idő óta tartózkodék. Lady Ester 1776 mart. 12kén születék, 's igy halálakor még nem volt egészen 64 éves. Pitt Vilmos minister nagybátyjánál neveltetvén, 1806ban keletre vonult, honnan azóta többé vissza sem jött Európába. Ész és pénz által olly nagy befolyást szerzett az arábok közt, hogy majd fejdelmileg tiszteltelték; az utóbbi években mindazáltal pénze fogytával tekintete is apadni kezde. Elhagyott magányában mindenkor nagylelküséget 's vendégszeretetet gyakorlott a' különcz hölgy, 's az angolokat is segité, de maga elibe egyet sem bocsáta, mert honosit kivétel nélkül gyülölé. Egyébiránt török férfiöltözetet viselt, 's egész életmódjában a' törökség szokásit követé. —

(Néhány chartista elitélve. Elegy.) Manchesterben aug. 3dikán néhány chartista szónokot fogott el a' rendőrség, kik éjjel nyilványos beszédeket tartottak kisebb 's nagyobb néptömegek előtt. E' beszédekben rendkivül heves hang uralkodék. — A' monmouthi esküttszék jul. 31kén Vincent és más 3 chartistára kimondá itéletét. Mintegy 40 vádló és mentő tanut hallgattak ki a' birák. A' kormány hatalmát képviselő három ügyvéd közül leginkább kltünteté magát Talfourd, ki igen fontos beszédet monda ez alkalomkor. Mint vádlottak ügyvédei Roebuck és Keating szóltak. Az első beszédét nagy tetszéssel fogadá a' közönség, melylyet azonban csakhamar lecsöndesitének az itéletszéki szolgák. Óranegyednyi tanácskozás után „vétkest" mondott az esküttszék a' vádlottakra. Vincent egy évi fogságra itélteték, a' többi pedig 6—9 hónapot kapott. A' közönség hangos éljennel üdvözlé Vimcentet; egyéb zavar azonban nem történt. — Brightonben már megkezdék a' szept hónap első sza-

kát, azaz nem élnek semmi fogyasztóvám alatti tárgyakkal; még a' kedves rhumtól is megváltak a' chartisták. — Londont csoportosan hagyogatja el a' főnemesség 's jobbadán németországi fürdőkbe siet, mig más része Szkótziába megy Eglintoun l. jószágára, hol aug. 28ikán csakugyan véghez menend a' hirdetett középkori nagy harczjáték. Az egyik főszabály szerint csupán normann- franczia nyelven leend szabad szólani ezen játéknál. A' lapok annyit beszéltek e' játék veszélyességirül, hogy a' megyei sherif végre figyelmezteté Eglingtoun lordot, miszerint azon esetben, ha valaki életét veszitné e' játéknál, vagy veszélyesen megsérülne, kötelessége leend az illető ölőt vagy sebesitőt „capital felony" miatt elfogatni, mi nem igen szépen hangzik a' dicső lovagok ellenében. Eglintoun azonban megnyugtatá az aggályos birót mondván, hogy e' harczjáték inkább csak ártatlan majmolása lesz a' középkornak, mint komoly küzdés, 's hogy legfölebb csak lórul eshetik le valaki, mire nézve azonban fürészporral lesz behintve a' sorompok közti tér. Francziaországból négy főur érkezik e' harczjátékra, Magyarországból pedig két országnagyot várnak oda. A' Times azon hitvány elménczségre fakad, hogy Brougham l. is engedelmet kért a' láncsaszurásban részesülhetésre. — A' Temze Tunnelnél igen gyorsan halad előre a' munka; a' most sorra jött földrétegek sokkal jobbak az eddigieknél. Minden héten 4 lábnyi tért készitnek most el a' dolgozók. — Néhány hónap előtt egy a' Temzén horgonyzó tőzsér hajórul aranyport orzottak el, mellynek értéke mintegy 4ezer font sterlingre ment. A' lopást két zsidó követé el, 's ezért illő büntetésre itélték. Erre a' kis Garrik-szinház tulajdonosa, Denvil, jónak találta illy czimü 3 felv. drámát hozni színpadra „Az aranypor" mellyben az érintett lopás szolgál alapeszméül. Ezt Izrael fijai igen boszus indulattal fogadák, 's olly iszonyatos zajt ütöttek a' színházban, hogy a' szinészek egyetlen szavát sem hallhatá a' közönség. Előadás alatt egy fiatal zsidót börtönbe vittek, mivel a' színház padjait kezdé rongálni. Mire a' színház előtt mintegy 300 zsidó csoportult, kik erővel akarák kimenteni a' fiatal hőst a' rendőrség körmei közül, de ismert vitézségük első botemelésre visszariadt a' két rendőr elől. Játék után kilépett Denvil 's következő szókat intéze a' közönséghez: „Uraim és asszonyaim, kik Önök közül holnap ismételtetni kivánják az „Aranyport", emeljek föl kezöket." Az egész keresztyénség örömmel emelt kezet, 's másnap ismét az „Aranypor" adaték, a' zsidók nem csekély boszankodására. —

Franczia ország.

(A' ministerség meghasonlottát tagadják. Udvari hirek.) A' Moniteur Parisien alaptalannak nyilványitja a' franczia sajtó azon állitását, mintha a' kormánytagok a' keleti ügy miatt meghasonlottak egymással, 's e' nyilatkozatra egyenesen fölhatalmazottnak mondja magát; mire a' jour. Général ezt jegyzi meg: „A' Moniteur Parisien csak azt tanusitja e' czikkével, miszerint a' ministerségben már nem uralkodik meghasonlás a' keleti kérdésre nézve; de azt koránsem bizonyitja be, hogy nem is létezett illy meghasonlás. A' nevezett lap mondhatja ugyan, hogy a' kormánytagok megegyeztek; de kivánesiak vagyunk tudni: vajjon meg tudná é világosan és nyiltan mutatni, mikép az utóbbi tanácskozásokon semmi meghasonlás nem uralkodott a' ministerek közt, és hogy egy kormánytag sem szóla lemondásról. Vannak lettdolgok, mellyek sokkal nagyobb nyilványosságra jutottak, hogysem azokat olly könnyen meg lehetne semmiteni." — Rezsid basa elhagyá Parist és Londonba utazott, mint mondják, csupán magányos ügyben, honnan egy két nap mulva ismét visszatérend; utóbb pedig Konstantinápolyba fog utazni szerencsekivánattal a' szultán trónra léptéhez. — Lajos Fülöp aug. 9ikén, trónra lépte évnapján, 719 elitéltet részint teljes bocsánatban, részint büntetés-enyhitésben részesíte. — Orleans hg és hgnő aug. 8ikán déli tartományokba utaztak. Bordeauxban néhány napig fog mulatni a' hgi pár. —

(A' kamraülések bezárva. Elegy.) Aug. 6ikán mind a' két kamra összegyült az eloszlató kir. rendelet meghallgatására. Valamennyi lap azt hivé, hogy a' 450 követbül 30at is alig lehetend majd összegyüjteni Parisban; de mégis csalatkoztak, mert valóban ötven követ volt jelen az ülésen 's e' szerint csupán 400 hagyá el idő előtt Parist! — A' ministerek közt, mint mondják, vélemény-szakadást szült a' keleti kérdés, mit talán föloszlás fog követni. „A' ministerségi többség, mint a' Courrier français mondja, hadserget kivánt fölállittatni Toulonban, mivel átláttá, milly veszélyes Francziaország részirül a' keleti ügy elhanyagoltatása. E' rendszabály mindazáltal heves ellenzésre talált olly férfiak részirül, kik makacsul szoktak ragaszkodni kimondott véleményükhez. Mondják, több ministerségi tag, látván, miszerint illy nagyfontosságu tárgyban sem szabad tulajdon meggyőződése szerint föllépnie, lemondását ajánlá. Soult tábornagy a' többség ellen nyilatkozék, a' nyugott elnézést pártolva. Ha a' ministerség megmarad, ugy minden esetre határzottan fog keleten föllépni a' kormány, mert a' többség biztositni kivánja ott Francziaország érdekeit. — Aug. 6dikán határzattá lőn a' ministeri tanácsban, hogy a' czukorvám nem fog kir. rendelet által leszállittatni. — A' Gazette de France ügyvivőjét aug. 7ikén törvényszék elibe idézék, egy Molé ministersége ellen irt czikk miatt." A' vád igy hangzik: „A' Gazette kormánya tetteiről felelőssé akará tenni a' királyt." Parterrieu-Lafosse, főügyvéd a' vádat támogatá, Privesac pedig a' nevezett lapot ótalmazá, mellyet rövid tanácskozás után minden vád alul fölmentett az esküttszék. — A' Francziaország és Mexico közti szerződés kicseréltetése aug. 6ikán történt meg, mire azt jegyzi meg a' National, hogy a' kormány kamraülési szünidő alatt fejt ki legnagyobb munkásságot, midőn t. i. nem fél annyira a' felelet terhitül. — A' párisi érsek már majd tökéletesen fölgyógyult. — A' marseillei nemzetőrséget lefegyverzé az ottani helyhatóság. —

Törökország.

(Girardin jelentése a' keleti ügy helyzetérül.) Saint Marc Girardin most közli első jelentését a' keleti ügyről Konstantinápolybul. A' nevezett iró köztudomás szerint csupán azért utazék most másodszor Törökországba, hogy közelrül vizsgálván a' mindig nagyobb fontosságra emelkedő ügy helyzetét, kimeritőleg tudósithassa erről az olvasó közönséget. Mivel Girardin itélete éleselmüség 's nyugalmas vizsgálat mellett ismeretségivel bir a' keleti viszonyoknak, tehát minden esetre rendkivüli fontosságu minden közleménye illy jelentőségdús időszakban. Némi elmélkedések után azon három nagyszerü sorscsapásról, mellyet Törökország három nap alatt szenvedett, 's mellyek: Mahmud halála, a' hadsereg kudarcza és hajócsapat elpártolta, a' török nemzet érzelmit fösti az iró, mint általányosan igen kedvezőt M. Alira nézve. „Ha az alkirály hajóhada, igy szól Girardin, a' kapudán basa hajóival egyesültve jelenleg a' dardanellákban mutatkoznék, fáradság nélkül fogna keresztül ronthatni a' tengerszoroson, 's az egész néptömeg örömrivalgási közt vethetne horgonyt Konstantinápoly előtt. A' törökség örvendve üdvözlené e' hatalmas ozmanli megjelentét. Annyira elszoktak a' törökök a' nemzetiség büszke önérzetétül, hogy bárki ébressze is azt föl bennük, azonnal urok és istenük leend. Gondolja Ön csak, milly hatást szülne az, ha most M. Ali rögtön Konstantinápoly előtt termene vezérhajója födözetén, mikép azt már hirlelgetni kezdé a' nép! — Többször hallom itt mondatni, hogy most mindennek vége. Ez csakugyan való, mennyiben az egyiptusi kérdés van érdekelve, mert Egyiptus mostantól fogva független birodalom és uj uralkodó családdal bir Ez tökéletesen el van döntve. A' török kérdés ellenben még csak kezdetén áll; de olly jelentőségteljes körülmények közt veszi kezdetét, hogy szükségkép egész Európa legkomolyabb figyelmét kell lebilincseznie. Siessünk minélelőbb határzott békealkut létesitni Törökország és Egyiptus közt 's tekintsünk aztán osztatlan figyelemmel Törökországra, melly e' pillanatban belforradalmaknak és kiszámithatlan visszahatásoknak van kitétetve. Gondolja Ön meg maga: volt é ennél valaha kétesb, sürgetőbb, segélykivánóbb helyzet? Három nap előtt egy szegény 17 éves fiú, ki a' hárem tudatlansága és sötétsége közt nőtt fel, egy törpével, ki hivatalánál fogva kaczajra törekvék őt birni, és egy ulemával, kitől a' koránt tanulá, Ozmán kardját övezé derekára; ez Ildik Mohammed utódja és Törökország támosza! Gyönge gyermeknek kellene tehát most gyönge birodalmat ótalmazni, melly mindenét, még a' régiség méltóságát is, elveszté, midőn ifjuvá törekvének azt változtatni. Egy nappal trónra lépte előtt hadsergét veszté el Abdul Medzsid, másnap pedig hajósergét. Ez utóbbi esemény legnagyobb fontossága abban áll, hogy azon esetre, ha a' föllázadt hajóhad Konstantinápolyt megtámadni szándékoznék, e' fővárost csupán azon katonasággal és hajókkal lehetne ótalmazni, mellyek a' fekete tenger másik részén állomásoznak. Törökország bármelly ellenség erejét csupán Russzia hajóhadával és katonáival döntheti meg, ha Anglia vagy Francziaország nem szándékozik elfogadni az ótalmazó szerepet. Mi még nem tudjuk itt: vajjon megállapodott é győzelme után Ibrahim az Eufrát mellett? Beszélik itt, hogy ez napoleoni hangu napiparancsban tudatá sergével, mikép 7 napi pihenés után Koniahban leend vele. De Koniahban van é már? azt még nem tudja senki: azon bizonytalanság, melly itt minden történtek fölött lebeg, egyik fő sérve ezen birodalomnak. Hogy Törökország tovább nem élhet és semmi legkisebb rázást sem állhat ki idegen ótalom és avatkozás nélkül, az mindig nyiltabban tünik szembe. Minő leend már most ez ótalom? Orosz vagy angol-franczia? Ez igen háboruterhes kétség. Ha Russziát nem vádlom, talán annál nagyobb hiedelemre számolhatok olvasóimnál. Véleményem szerint e' pillanatban Russziát semmi nem sürgeti, mert a' török kérdésben mind az események menete, mind a' csatorna áradozási és éjszaki szelek Russzia mellett harczolnak, 's különösen ez utóbbiak három nap alatt Konstantinápolyba viszik sorhajóit és hadsergét. Russzia minden károsulás nélkül várhat, mert itt nem történik semmi, nem létesül semmi, hanem minden naprul napra mindinkább föloszlik. Az idő tehát nem vehet el Russziától semmit. Romanzoff, egyike azon ügyes külministereknek, kikkel Russzia mindenkor birni szerencsés, igy szólt 1807 Napoleonhoz Tilsitben, midőn a' török birodalom fölosztatása forga kérdésben: „Engedjék Önök elvennünk azt most, mit utóbb örökség gyanánt leendünk kénytelenek zsebbe dugni." Russziának tehát nincs oka sietésre. Russzia várhat és örömest várakozik; de ezt csupán azon egyetlen föltét alatt teszi és teheti, hogy e' várakozás ne hiusitsa meg reményit, hogy az örökség ne szálljon más kezekre, 's hogy a' vélt örökös ne veszitse azt el, mit jogának nevez. Valamint mi, ugy Russzia is föntartani szándékozik jelenleg a' török birodalmat; ámde mostani függő állapotjában, mivel nem akarja elveszteni azon hatalmas befolyást, mellyel most Konstantinápolyban bir. Russzia nem egyezhetik meg azon felsőségi ótalmazás megsemmitésiben, mellyet a' hunkiar-skelessii szerződés által olly drága áron vásárlott, Konstantinápolyban." Girardin osztozik Butenieff azon véleményében, miszerint Russzia vagy első barátja tartozik lenni Görögországnak, vagy pedig első ellensége, 's középutról e' tekintetben szó sem lehet. Ha már most Francziaország és Anglia az első veszélynél, melly vagy Ibrahim előnyomulta, vagy konstantinápolyi néplázadás által a' portát fenyegetné, nyugottan maradnának és Russziára biznák a' török birodalom ótalmazását, akkor ujabb jogot szerzene magának ezen örökség e a' moszka czár, 's Európa függetlensége és súlyegyene meg lenne döntve. „Ki ne érezné, szól tovább Girardin, hogy a' természet Európa fővárosává alkotá Konstantinápolyt, melly annyi gyönyörü kecscsel bir, még pedig épen az éjszaki részen legbajolóbb, mintha éjszaki urat akarna üdvözleni. Ne gondolja egyébiránt senki, hogy Konstantiná-

polyban már mindennek vége, 's hogy nincs egyéb dolog a' lefegyverzésnél. Russzia, Francziaország és Anglia közt nagyobb most a' vetélyvágy mint valaha volt, a' közbenjárásra nézve. Russzia, mint látszik, kerülni akarja ugyan a' közbenjárást; de minden pillanatban fejlődhetnek olly körülmények, mellyek mulhatlanul szükségesitendik azt részirül. Törökország és Egyiptus közt könnyen létesithetni ugyan békealkut, ha csak azt vesszük tekintetbe, hogy két ozman birodalmat kell egymással kibékíteni; azonban itt az európai nagyhatalmak majd mindegyike szóba hozná tulajdon igényit és kivánatit, 's mig az egyik valamelly tartomány átenge lését ellenzené, másik egyik vagy másik záradék elfogadásához nem adná egyezését, kimerithetlen ellenkezési tárgy eredhet a' nagy hatalmak közt. 'S ha már most csakugyan teljesíti fenyegetésit a' győzelmes Ibrahim 's egész Kis-Ázsiát fölzendíti, és egyenesen Konstantinápoly felé indult? — mit fogunk azon esetben tenni." Végre fényes dicsérő beszédet tart Girardin a' franczia hajóhadnak, mellyet Vurlában látott. — Jul. 22iki szmyrnai hirek szerint Hafiz basa 20 ezer emberrel Ibrahimhoz pártolt, de még ez valósodást vár.

Azon hir, miszerint Hafiz basa 20 ezer főnyi sergestül Ibrahimhoz pártolt, mi csak szmyrnai kereskedőlevelen alapszik 's még sehonnan sem valósult, hihetőleg koholmány; noha e' hirt a' trieszti kereskedőházakhoz intézék; de mivel jul. 22kérül szól a' levél, ennélfogva konstantinápolyi jul. 24iki levelek e' hirrül, ha való lenne, csak nem hallgatnának. —

(Némelly adatok Abdul Medzsid szultánról.) Konstantinápolyi jul. 17ki irat a' marseillei Sémaphoreban némi részleteket közöl az ifju Abdul Medzsid szultánról: „A' nagyur feleséges, 's nője már trónra lépte előtt terhes volt, 's annyira szereti őt a' szultán, hogy keresztyéni egyedűnségben szándékozik vele élni. Ez azonban Mohammed törvényével ellenkezik, melly szerint a' szultán olly nővel, kitől gyermeke volt, többé nem élhet. Ha a' szultán ezősi szokást eltörlendi, ugy ő lesz első, ki a' török társaságban a' családi életet megalapitja 's e' javitás hihetőleg érne annyit, mint atyja minden ujitásai. A' szultán nyilványos parancsára a' nagyuri palotában tartott görög gyermekek kiutassittatnak onnan; gyámpénzt azonban kapnak, hogy lemondhassanak undok keresetmódjokrul. Abdul Medzsid gyönge testalkotásu; termete magasra látszik sugárodni, arcza himlőhelyes es fekete foltokkal telve Képvonalmi nem törökösek, sőt inkább európaiaknak mondhatni; a' szultán testvére, Abdul Aszisz, fogva tartatik, hol halál vagy trón vár reá. Beszélik azonban, miszerint Abdul Medzsid, mihelyt trónját erősnek érzendi, testvére számára Boszpor mellett palotát épitend 's rangjához illő cselédséggel látandja el. — Berlinen keresztül jólértesülttől következő hireket kaptunk: Rzewuski gr. ezredest az orosz czár Konstantinápolyba küldé, hogy fejezné ki az uj szultánnak szerencsekivánatit trónra léptekor. Hir szerint nem sokára Alexei Orlow gr. is különös megbizatással Konstantinápolyba utazand. —

Török határokrul, aug. 1jén: Konstantinápolyi legujabb hirek következtiben Bécsből valamint Paris és Londonbul megujitott biztatás érkezett oda az iránt, miszerint az illető nagyhatalmak mindent elkövetnek a' porta függetlensége 's épen föntartatása végett a' jelen uralkodó család részire. A' bécsi, parisi 's londoni török követek utasitást kaptak Konstantinápolyba visszatérésre, hogy tegyek esküjöket le az uj uralkodónak 's további rendelést kapjanak. Azonban jól értesültek tudni akarják, miszerint ők aligha többé visszatérendnek állomásikra, mert hihetőleg az ország szigoruló pénzállapotja miatt a' követségek most függve maradnak. Salonichii hirek következtiben európai Törökország déli határin 's Volóban nyugtalanság üte ki. — Milly indulattal viseltetik Ausztria a' keleti zavarok iránt, következő körülmény utmutatásul szolgálhat: Bandeira cs. kir. ellenhajóvezér, ki a' szigettengeri (archipelagusi) hajóserget kormányozza, azon utasitást kapá: „Miszerint azon esetben, ha a' franczia hajóparancsnokkal egy vagy más rendszabály iránt nem tudna megegyezni, az angol hajóvezérrel tanácskozzék eziránt 's azzal egyesüljön." — Alexandriai jul. 17ki hirek szerint e' nap reggel a' török hajósereg minden tisztjét, mintegy 70—80at összesen, az alkirálynál bemutaták, szép beszédet tarta ez hozzájok, mellyben engedelmességet ügyekezett kitüntetni az ifju szultán iránt, mondván többi közt, hogy ha a' szultán veszélyes tanácsadóitól megszabadul, Kairo és Konstantinápoly egy országot alakitand, és semmit sem ohajt inkább, mint hogy a' szultán nagy és hatalmas legyen. A' török hajósereg legénysége, matrózai 's katonasága összesen 21ezer főre megyen. Ugy látszik az idegen consulok Alexandriában igen sokra vetemültek, midőn Meh. Alit 2ik Navarinnal fenyegeték, mire az alkirály oda nyilatkozék, hogy a' hatalmaknak semmi közük belügyeivel 's ha őt megtámadandják, fogja tudni magát védeni, habár megbukik is. —

Németország.

Berlin, jul. 30kán: Hir szerint az itteni kereskedőségnél javaslatba hozák, miszerint a' birodalom többi kereskedő testületivel egyesülten felsőbb helyen Poroszországra nézve levélposta-javitást kérjenek, olly módon, mint ez már Amerikában Angliában, Franciaország és Belgiumban foganatba vétetik. Jövő évben itt „német középponti statistikai egyesület" lépend életbe. Illy, egész Németországban elágazó, egyesületnek czélszerüsége és gyakorlati fontossága igen kitünő; az angol statistikai egyesületek, mellyek még külföldet illetőleg is a' legrészletesb adatoknak, mellyek eddig ismeretlenül hevertek levéltárakban, jutnak birtokába, szolgálhatnak mintaul. —

Hannovera, aug. 1jén: Ismét csend uralkodik itt; az utczák telvék ugyan katonákkal és szükség esetén, még szaporithatni őket. Hagemann tart. elnök, a' városházánál kiállott félelem miatt, betegen fekszik. Schele minister egészségét is igen megrongálák az utóbbi események; több éjt rettegés közt álmatlanul viraszta, holott személye 's lakja védelmire minden rendelet meg vala téve. Rumann városigazgatót 4 ezer tallér nyugpénzzel, peraluli fölmentetéssel, sőt még statushivatallal is kinálják, csak mondjon le hivatalárul, mellytül a' király őt felfüggeszté; ő azonban ezt tenni nem akarja; 's ha tenné, azon esetben az egész tanács elbocsáttatását kérné, mi a' kabinetet zavarba hozná, mert főleg a' tanács buzgalmának köszönheti a' zavargás-elfojtást minden áldozat nélkül. A' fővárosi történetek 's az ez alkalommal nyilatkozott közvélemény a' király személyére nagy befolyásuak voltak, elannyira, hogy egy öreg tábornok ki már többször őszintén kimondá véleményét, még az alaptörvény visszaállittatását is szőnyegre kerité a' király előtt. „Már többet próbáltak siker nélkül az ország nyugalma visszaállitására, monda többi közt az öreg tábornok, kisértsék meg e' czélelérést már egyszer az alaptörvénnyel." A' király nem gerjedt haragra e' nyilatkozvány miatt, sőt néhány percznyi hallgatás után e' szavakra is fakadt: Beszéljen ön eziránt Schelével. Mire a' tábornok igy válaszolt: „Schelével e' tárgyról nem szólhatni, inkább viszszaveszem javaslatomat, ha fölségednek nincs kedve vizsgálatába bocsátkozni." —

Berlin, aug. 1jén: A' hannoverai legutóbbi esetek mindinkább kötelességökké teszik a' német kormányoknak azon ország állapotját figyelemre méltatni 's olly helyzetet állitni vissza, melly mind bel mind külviszonyaira nézve megnyugtató legyen. A' hannoverai ügyen kivül a' keleti események is nagy figyelmet szülnek; ugy látszik nem egykedvüek azok iránt, miket más hatalmak határoznak, sőt tettleg részt is vesznek azokban, noha geographiai helyzetünk nem enged ugyan közvetlen 's anyagi befolyást, de politikai állásunk eléggé fontos erkölcsi hatást gyakorlani. A' keleti ügyre nézve tehát az alkudozások itt csak olly élénkül folynak mint Londonban és sz. Pétervárott. Hirnökök jőnek és mennek 's mint eddig látszik, békitő szerepet vállaltak, mit, mihelyt körülmények engedik, azonban közbenjárulássá változtatnak. — A' pápa legutólsó beszéde itt igen nagyhatást szüle 's azon körökben is komoly figyelemre méltaták, hol azon vélemény uralkodik, miszerint a' vallás csak ész dolga, 's az egyház szellemi hatalma elenyészik, mihelyt a' status azt mellőzi.

Weissenfels várost rémitő szerencsétlenség érte, 's közel volt elpusztulásához. Jul. 29kén ugyanis este 7 órakor felhőszakadás volt itt 's a' város Raumburgi-utcza felé eső részét elrombolá; másnap ismét este 9kor megujult e' borzasztó jelenet sokkal rémitőbb alakban. Egész Weissenfels hullámzó tengerhez hasonlita; a' szélnek fekvő ablakokon, mintha nyitva lettek volna, ugy ömlött be a' viz, a' pinczék azonnal megteltek vizzel. Sok utczán nyoma sem látszik a' kövezetnek; 's ha halljuk, hogy házak, fák, falkerítések, hidak leromboltattak, v. hogy emberek vizbefulás veszélyében voltak, 's hogy a' földben háznyi lyukak támadtak, ez még csak gyönge leirása azon nyomornak, melly Weissenfelst érte. Még jul. 31kén is embermagasságu a' viz házakban és kertekben, mellyek tókká változtak. —

Hollandia.

Amsterdam, aug. 6kán: Ma reggel kilencz órakor történt meg a' próbaut a' harlemi vasuton Harlemtül Amsterdamig; az erőműhöz 42 személyt foglaló kocsit akasztottak, mellyen több magasrangu személy tevé meg az első próbautat, 's ez minden kivánatnak kielégitőleg felelt meg. A' próbautazást ismételni fogják, a' rendes közlekedés e' vasuton csak aug. 24kén veendi kezdetét. Az asterdam-arnheimi vasuton is igen szorgosan dolgoznak. —

Oroszország.

Sz. Pétervárkörnyékin nagykárokat okozott a' jul. 23ki szélvész; egy udvari szinész a' városba csolnakásztakor vizbe fult 's testét még nem találták meg. — Moszkvában uj czári palotát épitnek a' Kremlhez, naponkint 3 ezer ember dolgozik rajta 's hihetőleg nem sokára kész leend. Disztemplomot is épitnek itt egész Oroszország számára. —

Lengyelországra nézve a' bel, egyházi és tanitási ügyek biztossági elnöke 's főkormányzója a' tisztkörébe eső hatóságoknál köv. tartalmu rendelményt hoz emlékezetbe: „Lengyelország minden törvényszéke 's hatósága a' czári birodalom hatóságival, főleg a' katonaiakkal, egyedül orosz nyelven levelezhet 's minden válaszuk ezekhez egyedül csak oroszul történhetik. Az 1833iki ukáz, mellynek következtiben négy év multával, ha Lengyelországban az uj iskolai rendszer létegesittetik, senki hivatalt nem nyer, ki az orosz nyelvet nem tudja — szigoruan föntartatik. E' magas kivánat teljesitése végett minden polgári tisztviselő számára az orosz nyelv ingyen megtanulhatása miatt Varsóban 's más megyei és kerületi fővárosokban iskolákat állitának. E' városokban orosz fordítók fölösleg számmal találtatnak." — Jul. 25kén a' kronstadti magasokon czikázó kelettengeri orosz hajósereg, mellyel junius óta a' Rivalnál állomásozó hajócsapat is egyesült, nagy tengeri hadigyakorlatot tarta, mellyen a' czár 's több vendég között Albrecht ausztriai főhg is jelen volt. — A' pétervári tőzsérlap a' lefolyt és folyó évi jul. közepeig összehasonlitási átnézetet közöl a' pétervári kikötőknél történt be és kivitelrül. A' bevitel csak champagnei, kávé, olaj és festékfákra nézve növekedett; csökkent ellenben minden más terméknél; főleg pedig a' czukornál; mert mult évben a' czukorbevitel 966,869 pud, az idén csak 269,707 pud. A' kivitelnél szökkentek: a' hajókötelek, nyers bőrök, kender 's lenolaj, gyolcz, serte és gabona; csökkentek: a' vas, kidolgozott bőr, kender len, deszka, hamuzsir, fagygyu, fagygyugyertya 's lenmag. —

Gabonaár: Pest, auguszt. 19dikén: Tiszta buza 160, 148, 140; — Kétszeres, 120, 110, 102; — Rozs 100, 95, 90; — Árpa 84, 80, 74; — Zab 64, 62, 60; — Köles 110, —, —; — Kukoricza 124, 120, 110; — Köles-kása 228; pesti m. v. garas.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. — szombat, aug. 24

JELENKOR.

1839. — 68ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; budapesti napló: ifjárat, elővásár, ünnepi zene a' budai várfokon, gyapjumosás, magyar játékszín, 's a' t.; a' budapesti nyilványos énekiskola ügye; konstantinápolyi válasz Milos hg ellenmondására; montenegroi hirek; különféle: 'medervájó gőzerőmüvek Bécsben Triesztben és Velenczében, kereskedési hirek, eperjesi, lőcsei, belényesi és erdélyi tudósitás 's a' t.) Spanyolország (Clarendon felsőházi nyilatkozatának hatása Spanyolországban; a' választásoknál csakugyan a' haladók győznek; 's a' t.) Anglia (a' M. Chronicle nyilatkozata a' keleti ügyről és ujabb vitája a' franczia sajtóval; birminghami chartisták elitélve; 's a' t.) Franczianország (ministeri ségi megbasonlás a' keleti kérdés miatt; 's a' t.) Törökország (a' nagy hatalmak pártfogásuk alá veszik a' porta ügyét, 's ez minden alkudozást félben szakaszt M. Alival; 's a' t.) Gabonaár. —

Magyarország és Erdély.

A' m. k. udv. kamra a' szegniai sóhivatalnál felállitott másod mázsamesteri tisztségre Czarich Balázs carlopagoi sómázsamestert, helyébe Mariantsik Fridrik szegniai sóhivatalirnokot, ez utóbbi helyére Denk Adolf nyugalmazott hadnagyot 's a' miskolczi sóhivatal gyakornokát; szinte a' szegniai sóhivatalnál ujan felállitott másod mázsáló tisztségre Buchovácz Antal ugyanottani dijtalan gyakornokot alkalmazá.

Budapesti napló. Miután hosszasb ideig állandón váltogaták egymást szél és rekkenő hőség, f. hó 22kén végre megeredt az eső éjszaka, 's majd erősebben majd gyérebben hullott, mikép t. i. a' szél engedé. A' léget egyszerre tetemesül meghüsité ezen eső, a' vásárt pedig kellemetlenül zavará meg, főleg a' n.kereskedőkre nézve, kik a' sokadalom első napjaiban szokták dolgaik nagyát végezni. Mi a' vásár eddigi sükerét illeti, arról még nem igen sokat mondhatni, minthogy a' közbejött sz. istváni ünnep is késleté némileg a' kifejlést, 's e' szerint tulajdonkép csak szerdán vevé kezdetét az elővásár. Mi pedig népességét illeti, azzal, tekintvén a' körülményeket, mik szerint t. i. részint országgyülés, részint iskolai szünnapok 's fürdésidő több látogatót vontak el fővárosunktól, meg lehetne ugyan elégülni; de általányosan még sem mondhatni eddig olly szembeötlőnek a' vásári élénkséget, mint az egyébkint illyenkor lenni szokott. Ugy látszik, a' hosszas szárazság, marha- és birkadög, jégeső 's egyéb lankasztó ok több erszényt lapita meg, vagy huza összébb, sem mint elég számos jókedvü vevőt lehetne reményleni. Gyapju nagy mennyiségben van fölhalmozva raktárink falai közt; eddig mindazáltal leginkább csak nézegettek 's válogattak a' vevők, egyébiránt pedig, mint látszik, jobbadán kétnyiretüt kivántak. Ha a' külföldi gyapjuvásárokrul, mikről több izben emlékeztek lapjaink, következtetést szabad vonnunk jelen sokadalmunkra, ugy biztosan reménylhetjük, hogy nemcsak sok gyapju fog elkelni e' vásár alatt, hanem az ár is alkalmasint valamennyire emelkedni, főleg a' finomabb fajoknál, csökkenni pedig hihetőleg egynél sem. Az ipartárgyak kelete már is kielégitőnek kezd mutatkozni, 's e' szerint, ha az idő kedvez, a' gyalogvásártól is jó sükert reménylhetni. — Heksch Adolf és Strasser Fülöp, kiknek gyapjumosási rendszerérül már többször dicsérőleg szóltak a' lapok, ismért találmányukat, melly cs. kir. és szász szabaditékkal vala kitüntetve, annyira tökélyesbiték, hogy bizonyos szer hozzátétele által szükségtelenné lesz a' mosó vegyitek főzése, mi rendkivül hasznos leend, főleg olly helyeken, hol fadrágaság az előbbi mosást melegitett vizzel igen költségesité. Ezenkül pedig még azon nyereség is van kapcsolatban ez uj mosással, hogy a' gyapju nem veszt annyit sulyából, mint az eddigi meleg mosással. Sükerült e' fölött a' fönebbieknek biztos szert föltalálni a' gyapju-megtisztitásra minden kullancs és bojtorjánytól. — Nemzeti szinpadunkon f. h. 17kén másodszor adaték „Ecsedi tündér" czélszerü rövidítések 's változtatásokkal; nézők szokottnál nagyobb számmal; 18kán „Bál-éj"; 19kén először „Fauszt"; drámai legenda 5 szakaszban, Klingemann Ágostontul Komlóssy Ferencz forditása szerint. Muzsikáját készité Seyfrid Ignácz, a' tánczot és csoportozatokat betanitá Kaczér, az uj festvényeket készité Engert, az erőmüveket Osterith; 20kán sz. István napja miatt zárva voltak a' két város színházai; játékszini mutatvány helyett azonban délutáni 5 óra után a' budai várfokon három katonai zenészkar harsogtata válogatott 's legujabb zeneműveket. Az ugynevezett uj utat a' Pestre kitünő vároldalon tömérdek csinos öltözetü hölgy és férfi lepé el; csak az kár, hogy az udvariatlan szél mitsem gondolva némelly hölgyek igen nyárias köntösével porfelleget üzve barátságtalanul süvölte, mintha szándékosan torokgyikkal akarná büntetni a' mulatozókat. Zene közben este, a' partink mellett horgonyzó gőzösök leszedék dísz-lobogóikat, minden lobogó levételekor egy egy álgyulövést dördítvén el; nyilványos kertekben is többrendü mulatságos estély vala tartandó első apostoli királyunk emléknapja tiszteletére; de az igen ősziesen zordongó szél vagy egészen dugába dönté a' fogadósak reményit és mulatság-ohajtók vágyait, vagy pedig csak igen gyéren 's tökéletlenül engedék azokat teljesülni. F. hó 21én „Montecchi és Capuletti párt" dalmü került szinpadra; 23kán először bérfolyamban „A' habozó" vigjáték 4 f., Amália szász kir. hgnő után forditá Lukács Lajos a' magy. tud. társaság költségin; 24kén „Peleskei nótárius" bohózát 4 felv. Laborfalvi Róza jutalmára rövid idő mulva „Belle-Isle kisasszony" 5 felv. vigj. fog adatni Dumas Sándortul Nagy Elek forditása szerint, octoberben Megyeri a' „Velenczei kalmárt" hozandja szinpadunkra Shakspearetől Lukács Lajos forditása szerint. Szinpadra jutandó uj eredeti darabok még nincsenek kitüzve a' játékrendben. —

Buda és Pest városi tanácsai Dercsényi Pál bárót hazánkban gazdasági iparterjesztés iránt kitüntetett érdemei és az árvizkore' két városban teljesitett buzgó munkálkodási tekintetébül, egyhangulag polgáraik sorába iktaták, minek következtiben Dercsényi b. hivatalosan meghivatván eskületételre, azt Pesten f. hó 22ikén, Budán pedig 23ikán szokott módon csakugyan le is tevé. —

A' pestbudai hangászegyesület igazgatása alatt felállitandó nyilványos énekiskola ügyében. Milly gyér terjedelmü mindeddig hazánkban, nyilványos zeneiskolák szüke miatt, az alapos hangászat ismérete, azon körülményből is kitetsző, hogy hozzánk a' hangmüvészek nagyobb része külföldről költözött, 's azért nemzeti népiskoláink tanitóji nagyobb része is járatlan a' szilárd hangmüvészetben; minek szomorú bizonyitványit tapasztalni gyakori alkalmunk volt. Hogy e' hiány minélelőbb orvosoltassék 's a' közkivánat kielégittessék, a' nm. m. k. helytartótanács által 1826ban megerősittetett pestbudai hangászegyesület elhatározá nyilványos hangászképező intézetet létesiteni, melly, a' nagylelkü honfiak segéd jótékonyságától pártoltatva, országunk középpontján, Pesten, minélelőbb nemzeti conservatoriumm emeltessék. Előleg azonban az intézet alapja 's leglényegesb része, u. m. az énektanitó iskola felsőségi engedelemből nyittatik meg, mellynek megalapittathatására, minden hazafi, kinek t. . ezen, egész hazánkra legkedvezőbb hatással munkálandó, képező intézet létesülése szivén fekszik, teljes tisztelettel szólittatik fel, hogy annak megkezdhetését segédkézzel előmozditani méltóztassék. A' t. cz. alap tók nevei (kik már eddig is nemcsak tetemes számmal nyilatkoztak, hanem ez intézetet kegyesen pártoló t. n. Pest vgyének hathatós felszólitására mind a' pestmegyei, budapesti és esztergami egyes hazafiaktól, mind Bazin sz. k. várostól több rendü pénzmennyiség is küldetett) egy e' czélra különösen készült könyvbe, az intézet örök emlékeül, iratnak. Az intézet előmenete 's pénzeiről félévenkint nyilványos tudósitás fog adatni. Az alapitók: 1) bizonyos tetszés szerinti pénzmennyiséget csak egyszer 's mindenkorra fizetnek. Vagy 2) tetszés szerinti pénzmennyiséget három esztendőre, melly évenkint (1839. jan. 1től kezdve 1841ki dec. 31ig előre fizettetik. 3) Azok, kik évenkint befizetendő öt ezüst frot, vagy ennél többet is ajánlanak, előjoggal birnak valamelly szegény, fizetni képtelen, fiatal személyt az emlitett iskolába fölvételre az igazgatónak ajánlhatni. Szegény gyermekek és mindkét nembeli fiatalok ingyen fognak tanittatni. Az adakozásokat vagy alulirthoz, vagy ez ujabb intézet számadójához, Mátray József hites ügyvédhez (Pest, halpiacz, 86. sz. a. Dencs-ház, 1-ső emelet) méltóztassanak küldeni. Mihelyt részint készpénz, részint annyi aláirt részvény mutatkozik, mennyit a' költségterv jelenleg kiván, az intézet megnyittatása nyilványos hirlapok utján köztudomássá tétetik 's az aláirt pénzek bekéretnek. Nyomtatott aláirás-ivek most köv. t. cz. hazafiaknál vannak: Széchenyi Lajos gr. Bécsben; Ullmann László Trencsény megyében; Beke Kálmán, Dolezalek Antal, Patachich Károly orvos tr., Milecz Imre Budán; Festetics Leo gr., Asztalos Károly, Babnigg Máté, Brauer Ferencz, Brauer József orv. tr., Bozda Nauin, Mátray Gábor, Östreicher Dávid, Perlasca Domokos, Robitsek József, Ullmann Gábor — 's a' nemzeti és kereskedői casinóban Pesten. A' pestbudai hangászegyesület nagy tanácsának f. é. aug. 15ki üléséből Mátray Gábor s. k. egyesületi titoknok. —

(Konstantinapolyi válasz Milos hg ellenmondására. Elegy.) Aug. 3iki szerb határszéli hirek szerint Milos hg csakugyan kapott választ Konstantinápolybul benyujtott ellenmondására, a' fejdelmi székrül lelépte iránt. E' válaszban többi közt azon nyilatkozat fordul elő: „Maradjon ideiglen oláhországi jószágin, 's várja be ott csöndesen a' véghatárzást." Ez azonban nem igen kedvező leend rá nézve, miután Mahmud halála által legfontosb, vagy talán épen egyetlen támaszát veszté el a' divánban. A' fejdelem öcscse, Jefrem Obrenovics, tanács-elnök és kormányzósági tag — Milos egyik legkonokabb ellensége — a' szultán halála után azonnal Konstantinápolyba utazott, 's általányosan hiszik, hogy a' Szerbiában történtekre könnyen fog helybenhagyást eszközölhetni. Bizonyosan még nem tudhatni, milly sükere lön a' Mihály hghez intézett meghivásnak visszatérésre Szerbiába; reménylik azonban, hogy German, Jefrem veje, nem térend vissza e' fiatal hg nélkül. Ha Milos hg ebben megegyezik, ugy azt szükségkép oda kell magyarázni, hogy lemondását jogszerünek ismeri meg. Milos hg ennek következtiben, mint mondják, a' miatt némi aggályt mutatott, hogy utólsó fiát is Jefremre bizza, ki maga is trónra vágyna lépni. Milos hg másik öcscse, Obrenovics János, ki mindig legnagyobb hűséggel ragaszkodék bátyjához, még folyvást fogoly az utóbbi zavarok következtiben. — Oláhországban többnemü aggodalomra szolgált alkalmul Mahmud szultán elhunyta; mellyek mindazáltal olly bizonytalanok, hogy közelebbrül nem is érinthetők. Rusztsukból és Szilisztriából az emlitett halálhirre számos török katona megszökött. — A' montenegróiak utóbbi rabló kalandozása a' scutari spizzanoták ellen, melly olly durván sérté meg határinkat, egészen dugába dőlt. A' spizzaiak ugyanis igen jól el valának készülve, 's olly puskatüzzel fogadák a' rablókat, hogy minden ellenállás nélkül azonnal futásnak eredtek, még pedig ezuttal határinkat mellőzve, mivel nem ok nélkül gyaniták, hogy ott aztán majd kettős tüz közzé szorulnak. Ez azonban nem volt elég, mert jul. 21én ujra megsérték határinkat a' montenegróiak, midőn egyenesen a' braichi határba rontottak barmokat rablani. De az ott állomásozó határőr vadászosztályok olly hathatósan köszönték a' rabló csordát, hogy azonnal minden süker nélkül kelle visszavonulnia montenegrói határokra, mellyen katonáink szigoru parancs következtiben nem léptek által, noha kedvök lett volna hathatósabban megbüntetni e' galád kicsapongást. Csodálkozásra méltó, hogy e' rablásoknak nem tüznek már fékezőbb korlátokat. — A' skutarii basa és montenegrói vladika közt legujabban kötött békeszerződést nem hagyták helyben a' podgoriczai és szpusi törökök, azt adván okul, hogy a' basa szükség nélkül és jogtalanul áldozá föl határjokat, 's igy e' részen most is ellenségeskedés uralkodik.

KÜLÖNFÉLE. Eperjes aug. 12én: Mult hó elején haza távozván tőlünk mind a' két hitü iskolai tanuló ifjuság, uraságink tetemes része pedig

fürdőkre szélyedvén, városunkban hallgatag csend, egyformaság 's unalom uralkodik. A' nyár t. i. annyira szétszórt 's ellankasztott bennünket, hogy a' gazdasági foglalkodást kivevén, minden más, még a' művészet iránt is, el vagyunk bágyadva. Színházunk zártan vesztegel; 's ha ollykor valamelly vándor művész kitárja is, látogattatlanul marad, mint legközelebb, midőn Iziczky hangművész, jeles hangversenyit tartotta. Vagy tán Kóhnra várakozunk? „O Kóhn, o Kóhn, jöj vissza hozzánk! 's ha bájos hangiddal kisértetbe viendesz is, nem bánjuk! csak szabadits meg a' gonosz unalomtól. És te, igéretes reményü ifjuság, nem sietsz-é a' téged keblében olly szivesen látó, olly szivesen tápláló 's olly nem szivesen nélkülező Eperjesre vissza?" De addig is, mig ez megtörténnék, közülök azoknak, kik szegényebb sorsuk miatt drágább asztalt fizetni nem képesek, de a' helybeli alumneumban adathatónál jobbal tartatni kivánnának, sietünk ezennel jelenteni: miképen az ág. vall. kerületi collegiumban a' beállandó iskolaév kezdetével, az élelmezés könnyebbsége végett, egy tápintézet (convictus) fog megnyittatni, hol is olcsó áron egészséges 's kivánhatólag kielégitő tartást kaphatni. Mirül bővebben értesit Munyai Antal Lajos, mint a' kérdéses anyaiskola rectora, 's alumneum ephorusa, kihez t. i. ez ügyben bérmentes levél által is fordulhatni. — Lőcse aug. 13kán: Ki több év óta Lőcsét nem látta, azon Lőcsét, mellyre az előtt főleg annak nyaktörő utczái emlékeztetének, 's most látja: örvendenie kell a' nagy változáson, ugy találván, hogy egy két zugot kivevén, nemcsak a' házak, hanem magok az utczák is tetemesül megigazittattak, megujittattak, megszépültek. Különösen meglepő a' jó izletü sétány, melly a' piacztér közepén több kőpad, asztal, árnyékos fa 's csinos keritésekkel diszelgve, terül el, 's melly létrehozójaul az itten tanyázó katonaság tiszti karát üdvözli. Azonban Lőcse mostani élénkségét, nemcsak e' változások, hanem a' néhai Görgey Márton elhunyta következtében mai napra tüzetett követválasztásra sereglett nemesség vidám csoportozása is okozá. Ez ünnepély ugyan is, azon rendszabályok fölötti tanácskozáson kezdődék, mellyek szerint a' választás végbemenendő volt. Az egész szertartás eseményei közt a' már mult lapunkban emlitett sükeren, t. i. Mattyasovszky Boldizsár főszbirónak követté választatásán, kivül emlitésre méltó, hogy azon szomszéd megyei táblabirák, kik Szepesben tettleg nem birnak, a' szavazástól megyei határozatnál fogva elzárattak. — Belényes aug. 13kán: Városunk borzasztó jelenet tanuja volt tegnap. A' helybeli g. egy. gymnasium tan. 's á. p. P. M. lágyabb szivvel birván, semmint észkormány alá tudná vetni érzelmeit, tb. F. Gy. urral hosszasb vetélkedésbe állván, annyira megfeledkezett magáról 's tisztállásáról, hogy tegnap őt szőlejébe lovagoltakor megtámodta. F. Gy. több veszélyes ütést kapva menekvén meg a' dühöngőtül, haza siet 's épen midőn a' szomszéd lelkész Farkas Gáb. urnak beszéli e' történetet, a' felbőszült, F. Gy. tbirót megrohanva pisztolylövéssel kivánta ez életből kivégezni; sikerül is ez bizonnyal neki, ha a' lelkész elég korán oda nem ugrik, 's a' pisztolyt kezeiből ki nem tekeri, mire lárma történvén, az érdeklett másodszori megtámadó lakjába távozott, 's bajöregbitésül épen ollytól kérvén tette következményirül tanácsot, ki őt bátoritás helyett elrettenté, kevés vagyonáról intézkedvén, éji tiz és tizenegy óra közt magát pisztollyal agyon durrantá; különös hogy a' szerencsétlen egész életpályáján kitünő szelidségü 's jámborságu, szerény és nyájas vidámságú férfiú volt 's igy hihetőleg dühös tette miatti borzasztó jövendőjének meggondolta ejté őt kétségbe. Nálunk az aug. kezdete óta folyvást tartott esőzést a' tegnapelőttül kiderült napok igen éltetővé teszik, kisült mezőnk zöld szinbe öltözött, aszni kezdett tengerink mintegy ujra születve legalább közép terméshez nyujt reményt, szőleink jók, de mindez szénánk szükét és szilvásink 's makkos erdeink szárazság- lefosztotta gyümölcsit nem pótolhatja ki. Szarvasmarháink, juhaink, kecskéink, sertésink általányosan láb- és szajfájásukból, mellyekben sinylődtek, üdülni kezdenek. Az életára következő volt eddig: Tiszta buza köble: 192—100, kétszeres: 150—160, tengeri: 156—160 váltó garasig, de illy jó időfordulatra csökkenését reményljük. — A' kolozsvári nagyvásárt aug. 6kán kezdék meg, ezen 's a' köv. napon a' lóvásáron számos magyar és angol hátas és nagyon szépen párositott hámos, paripát és maglovat lehete látni, mellyek nagyobb részét idegen kereskedők nem csekély áron vásárolták meg. Az ezt követett baromvásárra szokottnál kevésb mennyiségü marha hajtatott, de semmiféle kereskedő nem levén, baromvásár ugyszólván nem is volt. Az árusokadalomra számos honi 's külföldi kereskedő, mesterember 's tb. jelent meg. 7kén viradatkor a' Fellegvár oldalárul roppant szikladarab szakadván le, két kis házat konyhástul, színestül 's kamrástul romjai alá temetett. A' gondviselés különös munkája volt, hogy egy emberélet sem lön áldozat. — A' Lippa vidékén csavargó zsivány bandáról Temesvárrul ezt irják: G. J. úr állitása szerint való ugyan, hogy neki egy, tán hitelt sem érdemlő assz. által a' bresztováczi erdőben állitólag látott gonosztevő megüzente, miszerint 12 emberre vacsorát készittessen; de ez nem teljesült, sőt az üzenet sem hihető, mert szorgos nyomozások után hivatalos jelentés szerint legkisebb nyoma sem találtatott a' lippai járásban vagy egész Temes megyében haramiák legközelebb jártának, vagy jelenleg tartózkodásának; igy a' pórasszony állitása, mint e' hir kutfeje, alaptalan, mint az is, hogy a' haramiák ellen katonaság küldetett az emlitett vidékre. — A' hazánk iránt annyi maradandó érdemmel diszlő Széchenyi István gr. köztudomás szerint medertisztitó gőzerőművet hoza 1833ban Angliából, melly „Vidra" nevezet alatt legfontosb szolgálatokat tőn az ó-budai sziget mellett, hol biztos telelőt segite készíteni gőzösinknek. Ezen erőmű mintájára két medervájót készittete kormányunk a' trieszti és velenczei kikötő tisztitására, mellyek olly tökéletesen megfeleltek a' bennük helyzett bizalomnak, hogy a' felső-ausztriai kormányszék egy három lóerejü hasonló gőzerőművel tön próbát a' bécsi Dunacsatorna kitisztitására, melly olly szerencsésen sükerült, hogy most már hat lóerejü mozgonyt is készittet ugyanazon czélra. A' trieszti és velenczei medertisztitó a' viztükör alatt 22 lábnyi mélységbül minden órában kétezer köblábnyi porondot 's iszapot emel ki és különösen erre rendelt dereglyékbe ürit; mellyek aztán siktengerre szállitják azt. Midőn az erőműlapátok czölöpbe, szirtbe, vagy más szilárd ellenálló testbe akadnak, azonnal megszűnik összeköttetésük a' gőzerővel, melly folyton foly, ámbár a' lapátok pihennek az akadály-elhárításig, 's igy ez utóbbiakban semmi kár nem történhetik. — F. hó 9—10kén 30 óraig folyvást szakadt az eső Győr vidékén, mire a' burgonya egészen megujult. A' szőlőre nézve is igen hasznos volt ez eső, mert általában tőle minden növény éledni kezd a' hosszas szárazság után. — Tokody János, a' debreczeni kerület kir. biztosa, f. hó 3dikán regg. 8 órakor élete 54ik évében elhunyt. — Csallóközben jelen év nem volt kedvező a' gabnatermésre; 3 kereszt csak ¾ pozs. mérő szemet ad, több helyen pedig csak 4 kereszt után kaphatni egy pozsonyit. Ez okbul már 6 forintra szökkent a' buza pozsonyija a' somorjai piaczon, hol mosonyi gabnakereskedők igen sok tisztabuzát vásárolnak össze. Rozs kevés gyül a' piaczra, 's jobbadán 4 forinton kel. Idei árpát még nem igen láthatni. A' tengeri majd az egész vidéken kiszáradt a' hosszas esőhiány miatt, 's a' burgonya és répa állapotja sem biztató. — Pécseli ref. lelkész Simon Imre ur, Homer Odysseáját hexameterekben leforditotta 's azt a' dunántuli superintendentzia közgyülésének ugy mutatta be, hogy annak hasznát a' pápai collegiumnak, hol tudományos kimiveltetését kapta, fogja adni. Most pedig szinte Simon ur az Iliásznak, hasonlóul magy. hexameterekben, forditásán munkálkodik, miután már előbb Lucianuszt is magyar nyelvre általtette. Igy tehát magyar Iliászunk, Odysseánk, és Lucianuszunk levén, örülhetünk, hogy illy classicus irók magyar forditásával szaporittatik literaturánk.

Spanyolország.

(Clarendon felsőházi nyilatkozatának hatása Spanyolországban.) Madrid, aug. 3kán: Clarendon nyilatkozata a' felsőházban a' spanyolországi polgárháboruról 's bevégeztetése iránti tervekrül természetesen legnagyobb figyelmet gerjeszte fővárosunkban. A' ns lord azon ótalmazó beszéd által, mellyet a' spanyol nemzeti többség javára mondott, azéra tudnillik, melly el nem fárasztható állandósággal 's rendithetetlen szilárdsággal törekszik biztositani Ferdinánd leányának a' trónt, 's az által megszabadítani az országot a' carlosiak borzasztóságitól, legnagyobb hálára tevé magát méltóvá Spanyolország királynéja ótalmazóji részirül. Azon helyzet, mellyben most a' trónkövetelő magát szemléli, legjobban menti azon szigoru itéletet, mellyet Clarendon felül és az annyira magasztalgatott Maroto felül mondott. A' trónkövetelő e' tábornokban csupán porkolábját és hóhérát kénytelen szemlélni, 's e' miatt titkos szövetkezésekbe kell bocsátkoznia a' maga által is számüzött 's megvetett emberekkel, hogy a' mennyire lehetséges, biztositékot szerezhessen magának azon ember ellen, ki erővel ótalmazója akar lenni. Azon dicséretet, mellyel Clarendon a' királyné vezérinek emberiségéről emlékezék, azok nagyobb része valóban megérdemli, mert valahányszor itteni követi állomásán volt alkalma rájok hatást gyakorolhatni, annak üdvös volt mindenkor sükere. Annyival sajnosb tehát, hogy épen most, midőn a' királyné párthivei leginkább kivánják a' müvelt Európa ingadozó véleményét maguk részire bilincsezni, a' tábornokok olly rendszert kezdenek követni, mellyel nemcsak az emberiségbül 's bevett szokásbul, hanem a' józan észbül is valóságos gúnyt üznek. A' helyett t. i. hogy az ellenséget fegyveres kézzel támadnák meg, gyujtó szövétneket lobogtatnak, fölégetik a' gabnát a' mezőségen, faradsága gyümölcsét a' szegény földmüvelőnek. Victoria hg (Espartero) egész osztályokat küld ki lovassággal és álgyukkal, mellyek mérföldnyi kerületekben hamvasztják el a' gabnatermést, 's Elio tábornok előterjesztésit e' vadság megszüntetése iránt durva irattal utasitá vissza Belascoain gr., mellyet mindenki leghatározottabban gáncsol, ki valóban szivén viseli az alkotmányos ügyet. Az illy tettek következményi nem maradnak el: a' szerencsétlen földmüvelő, mindenkor mind a' két párt áldozatja, vak kétségbeséssel azok ellen ragad most fegyvert, kik mellett teljes erővel kellene küzdnie, mint t. i. békeajánlók mellett. Maroto ellenben visszatorlásul parancsot bocsáta közre, melly szerint ezentul minden hatalmába esendő christino halál fia leend. E' parancs következtiben kérdést tőn Espartero Maroto főhadiszállásán, az iránt: hogy vajjon nem szándekozik é már többé teljesiteni Elliot szerződését. Maroto válasz helyett Hay lorddal bocsátkozék közlekedésbe, hihetőleg közbenjáróul szólitván őt fel e' gyujtogatás megszüntetésire. Ez utóbbiakat Madridban leghangosabban roszalják, 's maga Clarendon is bizonyosan határzottan lépett volna föl az illy vadság ellen, ha még közöttünk tartózkodnék. Egyebiránt Hay l. angol pénzen két erősséget állitand Bilbao és Portugalete közt, miket angol katonasággal fog ellátni. Két angol ezredes, mint kormánybiztos, a' cataloniai sereghez indult. Hiteles források szerint Espartero serge 98,958 gyalog katonábul és 4403 lovasbul áll. E' roppant erőbül 38,508 gyalog harczos és 2820 lovas a' munkás hadserget képezi, mig 39,957 gyalog és 769 lovas őrtanyákra van fölosztva, 23,493 ember és 814 ló pedig különböző okoknál fogva nincs jelen a' csatatéren. Az egész éjszaki hadsereg 8 csapatra 's 19 zászlóaljra van elosztva 's 533 álgyuval, 114 bombahányóval és 43 mozsárral bir. A' carlosi központi sereg ellenben 40 zászlóaljból áll 8 lovag századdal 's 36 álgyuval, összesen pedig 32,060 embert számit. — A' tartományokbul is ollyas hirek érkeznek, hogy a' föllengősdiek vagy haladók, mint most neveztetnek, tökéletes győzelmet fognak aratni. A' mérsékpártiak már előleg lemondottak minden reményrül, 's ugyszólván nem is részesülnek többé a' választásokban. Martinez de la Rosa leend alkalmasint az egyetlen nevezetesség, melly ez uttal pártjokbul

a' cortesbe jutand; még Gallano és Isturiz is alkalmasint ki fognak maradni. Már most átlátják a' ministerek tettük balgaságát, hogy a' cortest föloszlaták, midőn többséggel birtak abban. Zavarodásukban alkalmasint félszeg rendszabályhoz fognak nyulni, 's november vagy decemberig halasztandják el a' cortesnyitást, hogy időt nyerhessenek, addig pedig katonasággal rakják meg a' várost zavargás-elkerülésül. Espartero biztatja ugyan a' ministereket, mondván, miszerint sergei minden pillanatban készek a' fővárosi népbarátok ellen indulni; de a' haladók nevetik e' fenyegetést 's egyenesen kötelességsértés miatt vádolják Esparterot, egyszersmind pedig egyenetlenség magvait és függetlenségi eszméket hintegetnek 's terjesztegetnek a' katonák közt. Minden esetre fontos és talán határzó események küszöbén állunk. Az itteni haladók Calatravát kivánják corteselnökké választani, a' ministerséget pedig vádállapotba helyezni Guirigay hirlap elnyomatása miatt. Ez alkalomkor kiméletlenül szándék napfényre vonni a' kormányzó királyné magányos életviszonyit, minthogy ezek némi felfödözése miatt történt a' nevezett lap eltiltatása. Ennek aztán uj kormányzóság lenne ohajtott következménye. A' haladók maguk is tudják ugyan, hogy a' nemzet többsége ellenében nem fogják kivíhatni e' kivánatjokat, de legalább azt reménylik elérhetni, miszerint a' királyné majd, mikép a' lagranjai zendületkor tevé, Calatrava, Mendizabal és Lopez szabaditó karjai közé vetendi magát, kik aztán nagylelküleg el fognák vállalni Spanyolország sorsa intézését. —

Anglia.

(A' felsőház gáncsot szavaz az irlandi kormányzatra. Elegy.) Az aug. 6iki felsőházi ülésben Brougham l., az irlandi bünesetek iránti választmányi előadásra vonatkozva, mellynek szerkezetében ő is részt vön a' joggyakorlati osztályra nézve, valósitá korábbi fenyegetésit és bőven kezdé fejtegetni mind azt, mit eddig a' toryk összes hada Normanby lord szemeire lobbanta. Fő vádja abban öszpontosult, miszerint ez az igazságszolgáltatásban gyakran engedé magát jószivüsége által vétkes lágyságra vezéreltetni 's megkegyelmezési jogát olly rendkivül sürün használá, hogy abból valóban tetemes kár származott az ország nyugalmára és erkölcsiségére. Normanby l. nagy tüzzel ótalmazá magát, 's Melbourne és Plunkett lordok hathatósan segiték őt; szavazáskor azonban mégis 86 szóval 52 ellen, tehát 34 szónyi többséggel helybenhagyá a' ház Brougham fönebbi vádját. Münsteri lapok szerint a' felsőházban igen könnyü a' kormányra nézve ellenséges véleményt kivíni, mert a' toryk mindent használnak a' szabadelmü párt elnyomására. Ugyanazon nap az alsóházban a' megyei rendőrtörvényt vitaták választmány előtt, melly után Hawes Anglia külföldi kereskedését hozá szőnyegre, panaszkodván azon nagy aránytalanság ellen, melly a' britt tőkealap és kereskedés közt uralkodik, miután 1814 óta az előbbi 75, imez pedig csak 14 pCttel gyarapult. Palmerston erre azon megjegyzéssel felelt, miszerint a' kormány minden alkalmat használ uj ösvénynyitásra Anglia kereskedésinek, mit békeföntartás nélkül nem fogna eszközölhetni. Mi különösen Ausztriát illeti, ezen hatalom kész lenne még messzibbre terjeszteni kereskedését Angliával, mint már mult évben tevé némelly tárgyak vámcsökkentése által. Thompson, kereskedés-osztályi elnök, jelenté, mikép nincs meghatalmazása vámcsökkentésekre. „Kereskedésünk kiterjesztése igy folytatá szavait, életkérdés hazánkra nézve. Mi csak ugy tarthatjuk föl magunkat, ha kereskedő ország maradunk. Egy érdeket nem szabad másnak rovására előmozditanunk; más országokat vámcsökkentésre birni, igen nehéz dolog, mig mi megtartjuk némelly czikkek magas vámjegyzékét, minő például a' gabnáé. Általányosan véve az utóbbi években észrevehető kiterjedést nyert kereskedésünk. Az idegen hatalmak, különösen pedig az alkotmányszerüek, sokkal hajlóbbak jelenleg szabadabbelmü intézvényekre, mint bármikor ez előtt. Franczia ország ellen mindazáltal teljes jogunk van panaszra. Mi a' franczia borokra vámcsökkentést rendeltünk, és nem csekély csodálkozásunkra mégis azt kelle tapasztalnunk, hogy azon birodalom szabadelmü kereskedési rendszerre nézve inkább hátrálás utján van, mint haladásén. Ez mulhatlanul magának Franczia országnak is kárt okozand, mert más birodalmak megelőzendik azt, és igy aztán csak mintegy 20 év mulva is tetemesül fog csökkenni a' franczia gyárak kelete. Ha Franczia ország továbbra is megmarad e' káros rendszer mellett, ugy kénytelenek leendünk megtagadni tőle azon kereskedési kedvezményeket, miket más nemzeteknek olly megelőző készséggel ajánlottunk." Mondá ezután még a' kereskedési minister, miszerint a' franczia kormány a' czérnaneműkre szabott vámot szándékozik fölemelni, mit ha csakugyan megteend, Anglia minden esetre a' franczia borokra és égett-szeszekre rovand nagyobb vámot. — Az Examiner egyik legujabb száma ezt irja: „A' Standard tréfásnak látszó, de csakugyan komolyan gondolt czikke a' whigek nyakára és lélekismeretére akarja tolni a' jancsárok halálát. Az érintett czikk szórul szóra következőleg nyilatkozik: „A' gyámoltalan, ostoba és áruló whigek fölingerlék az elhunyt szultánt hadseregküldésre Szyriába, anélkül, hogy legkevésbbé ügyeltek volna a' süker bal vagy szerencsés következményire, mellyek azon vállolatból a' portára háramolhattak; ezt pedig csupán azért tevék, hogy kissé meghűthessék az egyiptusi alkirály elleni vak dühöket, mivel az elég vakmerő volt Bowring és másik ügyviselőjük tanácsit megvetni. Ezen tanács a' török hadsereg megsemmitését szülé. De még ez nem elég. Ugyanazon nyomoru, otromba és áruló whigek folyvást bátoriták Mahmud szultánt törökség elleni javitásira, mellyeket azon köztudomásu iszonyu vérontás követe, 's még ezzel sem érék be, hanem arra birák az elhunyt szultánt, hogy még halálos ágyán is ezen nemzetiség elleni rendszer mellett maradásra inté fiát, a' mostani nagyurat." De még más borzasztóságot is tudunk, szól folytatólag az Examiner, melly elkerülé levelezőnk figyelmét. Nem köztudomásu, hogy az elhunyt szultán kabátban és Wellington- féle csizmákban szokott megjelenni. Igen keservesen fáj az igazhitűeknek, hogy ezen nemzetiség elleni posztót és csizmabőrt angol whigek készíték. Jelenti továbbá konstantinápolyi levelezőnk, hogy a' mostani szultán dajkája bizonyos hatalmas whigcsalád ajánlatára jutott azon magas szerencséhez, és igy a' szegény gyermek valóságos whig téjjel nőtt fel, és alkotmány elleni hitet szitt magába." E' rövid czikk ujra igen szépen tanusitja: mennyire kivánnak minden alkalmat használni a' toryk a' whigek gyalázására, csakhogy aztán jobbadán önmagukat teszik nevetségesekké illy tulzó nyilatkozatok által.

(A' M. Chronicle nyilatkozata a' keleti ügyről.) Az alexandriai utóbbi történetek következtiben ezt irja válaszul azon franczia lapoknak a' M. Chronicle, mellyek olly kitünőleg pártolják M. Ali ügyét: „A' franczia lapok nagyobb része Egyiptus és Szyria királyává ohajtja tétetni M. Alit, hogy egy gyönge helyett két hatalmas birodalom létezzék Napkeleten. Kérdjük: mennyiben háritná el ez a' nehézségeket? Képesitené-e Szyria birása Egyiptust arra, hogy magát mint önálló erős birodalom föntarthassa? Azok, kik Törökország további fönállása iránt kétségbe esnek, — pedig az inditványozott aráb birodalom kezdete csupán e' kétségbeesésnek, — ez ország gyöngeségét leginkább csak abban keresik, hogy lakosi nem egy nemzetbeliek, 's mégis Szyriát vélik azon országnak—melly török, zsidó, szamarita, görög, drúz és maronita nemzeteivel, miket majd megannyi vallás szakaszt el egymástól — mellyel a' szoros frigyre lépendő Törökország képes lenne hathatósan ellenzeni Russzia tulcsapongó terveit. Ha már épen csakugyan helyesnek gondolja valamelly európai hatalom M. Ali igényeit támogatni, ugy tegye azt legalább nyilt szemekkel. A' török birodalombul, ha már épen meg kell lenni, csinálhatni ugyan két királyságot, de független királyságot soha. Egyesülten létezésök rövid idejére sem tarthatják fön egymást. Egyik a' másikat, vagy még inkább néhány nagy hatalom mind a' kettőt, el fogná nyelni. A' nélkül, hogy azon kérdésbe bocsátkoznám: mellyik rész kezdé minap a' megtámadást, már abból is kiviláglik, miszerint mindegyik rész támadólag ohajta föllépni, minthogy még most is azt vitatják: vajjon melyik résztül származék a' megtámadás? Ha mi ezt a' kiutahiai szerződésnél fogva nem tudtuk meggátlani, mikép tehetnők azt jövendőre függetlenségi szerződés által? M. Ali létezéséhez mellőzhetlen szükséggé vált a' fegyveres hóditás, ha dicsvágya nem izgatná is őt arra. Egyiptus és Szyria nem felel meg az általa teremtett katonai hatalom megtarthatásának. E' hatalom maga kénytelen fönállásáról gondoskodni, ezt pedig csak ugy eszközölheti, ha fegyvereit tul viszi azon birodalmak határin, miket eddig M. Alinak vala szándék átengedni. 'S ugyan hizeleghetünk e magunknak azzal, hogy nem fog majd ismét uj ürügy támadni, melly ujabb fegyveremelésre jogositandja M. Alit? A' franczia Courrier bizonyosnak tekinti, mikép mi angolok csupán önző okokbul ellenkezünk az egyiptusi királyság-fölállitással 's inti a' franczia kormányt: ovakodnék az angol dicsvágytól. Alaptalan 's igen tévedő vetélykedés! Ha Anglia birtoknagyitási terveket forralna, vagy kizáró kedvezményeket kivánna a' vörös tengeren és Eufráton, ugy azokat könnyebben nyerhetné meg az egyiptusi örökös basától, ki néhány év mulva Abdul Medzsidhez hasonló gyermek leend talán, mint a' szultántól, kinek birodalmát 's tekintetét mint minden európai hatalom, ugy mi is épségben tartozunk föntartani érdekink következtiben. A' franczia lapok azonban folyvást hősüknek és rémvázunknak szeretik tekinteni M. Alit. Bizonyosakká tehetjük őket, hogy mi az öreg basát nem szeretjük, de nem is félünk tőle. Csak azt gondoljuk: mi lesz majd akkor Egyiptusból, ha ő meghal 's utódjai talán nem birandnak az ő hatalmával 's belátásával? Az európai súlyegyen nagy kérdését Konstantinápolyban kell eldönteni. Némelly emberek nagy tévedésben vannak Chosrew basa iránt. A' jour. des Débats elbocsáttatását inditványozá 's ezenkül ajánlá, hogy M. Ali tanácsa szerint más valódibb török alkalmaztassék ezen magas hivatalra, olly férfi, ki tiszta képviselője lenne a' valódi török lelkületnek. Ámde nehezen találhatni valódibb törököt, mint Chosrew basa, kivevén, hogy ő nem vakbuzgó. Az öreg Chosrew legügyesebben tud keresztülevezni az angol, orosz, franczia és egyiptusi befolyás szirtei közt. Chosrew legtöbb befolyással bir a' török hadseregnél; körülte mindig legjobb reményü ifjakat láthatni, röviden, ha valaki megszabadithatja Törökországot, ugy Chosrew basa azon férfi, ki ezt eszközölhetné. De Chosrew és Tahir basák egyik, Halil és Achmet (a' kapudán basa) pedig másik részen állanak. M. Ali az utóbbiak részire nyilatkozék. Az európai hatalmak most illő engedélyeket tartoznak adni M. Alinak; de hathatósan ellenzeni mindent, mi részéről konstantinápolyi uralkodásra találna czélzani. Mindenek előtt azonban gyors elhatárzottságra van szükség. Ha a' hatalmak idő folyamára bizzák az eseményeket, ugy olly ügyhelyzet fog alakulhatni, mellyen többé nem változtathatni, habár Franczia ország és Russzia jegyzőkönyvekkel vesztegetnék is az időt. Konstantinápoly és a' diván azon hatalom befolyásának nyilnék meg, melly az aranyat és cselszövényt legügyesebben tudná használni, azaz Russziának. E' hatalom bizonyosan czélt érend, ha Anglia és Franczia ország nem egyesülnek minél gyorsabban, és szükség esetén Alexandriába nem küldik összes tengeri erejöket, hogy méltányos föltételekre birhassák Meh. Alit." Egy másik levelező igy ir e' tárgyban Londonbul: „A' keleti csomó mindig szorosbra huzódik 's az egyesült hatalmak hihetőleg csupán keresztülvágással fognak segithetni a' bajon M. Ali vagy rosz tanácsadóktul van környezve, vagy pedig meghomályositá tekintetét a' nagy szerencse 's éles eszét tévutra vezeté! Hogy a' török hajóserget vonatkozik Ali visszaküldeni Konstantinápolyba, azt drágán fizetendi meg. Az alkalom olly kedvező volt nagylelkü hőst játszania, 's ez önkéntes lemondást olly magosra számithatta volna, hogy valóban csodálni kell, mikép követheté el e' politikai álfogást. Az jövend

tehát napirendre keleten, mi már régóta divatoz nyugaton: azaz csupán akkor fognak hallani, midőn már érzendnek. A' navarini történet ismétlése Alexandria előtt igen valószinü, ha jókor nem tér magához M. Ali. Ugyanis az angol és franczia hadsereg már parancsot kapa, hogy azon esetre, ha Mhemed Ali nem akarná föltétlenül kiadni a' török hajóhadat, talajdon hajóji foglaltassanak el; ha pedig ez sem használna, ugy tétessék ostromzár alá az egész alexandriai és szyriai partvidék. „Az angol és franczia nyilatkozatok ez ügyben igen bélyegzők a' nemzetiségi szellemre nézve. Mig a' franczíák már évek óta holttestnek tekinték Törökországot, mellynek temetésire készül Franciaország, az angolok a' mezztelen valóság mellett maradnak. Föltünő, hogy még a' jour. des Débats is Egyiptus fölemeltetése mellett buzog. Az angol politika e' tekintetben minden esetre egészségesb, mert csak ugy tekinti a' dolgokat, mikép azok valóban történtek és semmi fölüleges jósolgatásokba nem bocsátkozik.

(A' birminghami chártisták elitélve.) Aug. 7ikén kihirdeté Littledale biró Warwikben az itéletet az esküttszék által vétkeseknek nyilványitott birminghami csöndzavarók ellen. A' biró fején levő fekete süveg azt jelenté, hogy a' szerencsétlenek közül néhányan halálos itéletet fognak kapni. A' foglyok közül Jeremiah Howell, Francis Roberts és John Jones halálra itéltettek. A' biró igy szóla hozzájok: „Önök hazai esküttszék által vétkeseknek találtattak James és Henry Bourne háza lerombolása miatt Birminghamban. E' bünt hazai törvényink mindenkor halállal büntették, 's noha ez utóbbi években több olly bünre, melly korábban halállal fenyitteték, szelidebb itéletet mondott a' bíróság emberiséghez simulása, most mégis jonak találták a' halálos büntetést megtartani Önökre nézve. Egyszersmind sajnálva vagyok kénytelen Önöknek nyilványitani, mikép büntettük ollyan, hogy hivatalos kötelességem teljesitése 's lélekismeretem nem engedik meg Önöket kir. kegyelembe ajánlanom!“ Itt leirá a' biró az elkövetett gonoszságot 's milly szörnyü veszély fenyegeté a' várost 's igy zárta szavait: „Illy körülmények közt szükségesnek tartom a' példaadást, hogy többé ollyasmi ne történjék Birminghamban vagy a' birodalom többi részeiben. Bár üdvös ovakodásul szolgálna másoknak Önök szerencsétlen sorsa! Noha egyébiránt nem adhatok Önöknek reményt megkegyelmezésre, mégis reménylhetnek Önök legalább más világon kegyelmet azon mindenható biró előtt, melly sziveinkbe lát 's mindig hajló irgalomra, hol alázatos és valódi megbánást lát. Önök ideje gyorsan halad, készüljenek tehát megjelenni az isten szemei előtt. Fordítsák a' hátralevő rövid időt legbensőbb megbánására büneiknek, ipar kodjanak közbenjárónk 's megváltónk Jézus Krisztus által azon kegyelmet isten előtt megnyerni, mellyet emberektül többé nem várhatnak. Most nincs egyéb hátra, mint hogy kimondjam a' törvény borzasztó határzatát, melly igy hangzik: „Önök, Jeremiah Howell, Francis Roberts és John Jones, mindnyájan és közülök mindegyik, azon helyre fognak vitetni, honnan ide jöttek, onnan pedig a' vesztőhelyre, 's ott egyenkint nyakuknál fogva fölakasztatnak, mig halva leendnek (hanged by the neck till you are dead.) Legyen az ur kegyelmes szegény lelkeiteknek végtelen irgalmával!“ Aston Tamás fiatal vádlott, ki hasonló bűnt követett el, igéretet kapott, hogy büntető gyarmatba fog szállíttatni. 9 ke vésbbé terhelt munkával; Lovett, a' nemzeti gyülés volt titoknoka, és Collins mint müveltebb osztályba tartozók egy évi fogságot töltendnek a' warwiki megyebörtönben. —

Franeziaország.

(Minisztérségi tanácskozások a' keleti ügyről. Elegy.) Aug. 12diki parisi hirek szerint a' keleti ügy miatti villongás még folyvást tart a' ministeri tanácsban. 10ikén késő éjig vitatkoztak titkos tanácsban a' ministerek, anélkül, hogy határzást hoztak volna. Passy, Teste, Villemain, Dufaure és Duperré hathatós föllépést kivántak, a' többi négy minister pedig pangás mellett nyilatkozott a' királlyal. A' lapok az öt minister mellett szólnak, de határzott véleménykifejezésre nem igen van kedvök. A' Temps különösen igy nyilatkozik: Mi ugy ohajtjuk eldöntetni e' fontos kérdést, mikép azt Franciaország dicsősége kivánja “ — A' májusi zendület miatt elfogottak közül ismét 60an nyerték vissza szabadságukat. — Daguerre kötelezé magát, hogy fontos találmányán idővel teendő javitásit is közlendi a' ministerséggel a' kapott évdijért. —

Törökország.

(A' nagyhatalmak pártfogásuk alá veszik a' porta ügyét 's ez minden alkudozást félbenszakaszt Meh. Alival.) Konstantinápoly, jul. 30dikán: Néhány nap előtt még minden leveretve volt itt; a' diván állandó üléseket tartott azon javaslatok vitatása végett, mellyeket M. Ali Akif efendi által küldött 's minek czélja: az összes ozman birodalomban főhatalomra vágyása 's a' szultánnak zsarnoki gyámságba szorittatása. Hirnök érkezik azonban Bécsből sürgönnyel Metternich hgtül Stürmer báróhoz, mellynek következtiben a' nagyhatalmak képviselőji egyesülten a' portához iratot intézének azon felszólitással, miszerint a' Meh. Alivali alkudozással hagyjon fel 's e' tárgyban az öt nagyhatalom tudta nélkül sémmi lépést ne tegyen. E' jegyzék szabaditó angyal volt a' portára nézve, mellytől M. Ali alazatos hangjával a' világ előtt nem kivánt egyebet, mint az általa kormányzott tartományok felett korlátlan örökös uralkodási jogot gyermekei számára; ellenben ő minden kiséret nélkül személyesen Konstantinápolyba jőni igérkezék, mint ministerelnök a' szultán tanácsa vezérlését fölvállolandó, hogy főnöksége alatt az ország megujulását eszközölhesse. Már e' javaslatra kész volt a' diván határzata, miszerint Chosrew basa tisztérül lelépend 's az alkirály kivánatát teljesitik. A' hirnök azonban elég jókor érkezék a' sürgönnyel; a' gőzös készen állt ugyan, melly Akif efendit Alexandriába vinni szándékozott, hogy nyilványitná a' basának, miszerint Egyiptus, Adana, Szyria, Bagdád 's a' t. állandó birtokában maradhat 's a' szultán fölött kedve 's kénye szerint uralkodhatik. Most azonban minden más szint ölte. Chosrew kettős erővel ragadá meg ismét a' hatalmat: Akif efendit visszatartóztatá 's a' diván által katonatisztet küldete M. Alihoz, mellyben igen röviden értésire adják, miszerint javaslatit nem fogadhatják el, forduljon tehát e' miatt a' nagyhatalmakhoz. Roussin hajóvezér is azonnal tisztet külde Alexandriába M. Alihoz azon üzenettel, hogy a' nagyhatalmak a' portát védendik, ha ismét fegyvert ragad 's erővel szándékozik kivíni azt M. Ali, mit alkudozások utján nem érhet el. Másrészről minden képviselő felszólitá az Alexandriában székező consulokat, miszerint ónák Alit minden meggondolatlan lépéstül 's azon hangon beszéljenek vele, a' mellyen Roussin hajóvezér követe nyilatkozni fog. Ponsonby l. élt ez alkalommal 's Walker kapitánynak 's minden angol katonatisztnek a' törökhajókon 's alattvalónak parancsot ada Alexandriát azonnal elhagyni 's Maltába vitorlázni. Walker kapitány aligha engedhet e' felszólitásnak, mivel, mint látszik, nincs szabad akaratja 's kénytelen azon rendeletekhez illeszkedni, mellyeket Meh. Ali az ottoman hajóseregre nézve jónak lát életbe léptetni. A' török hajóserget máris egyiptusi lábra állitják, noha ismételve biztositgat az alkirály, hogy nincs szándéka megtartani azt. Mind e' mellett a' két hajósereg már egygyé olvadt, 's összesen 5 ezer álgyuval bir. Az angol és franczia hajósergek pedig, mellyek a' dardanelláknál egyesülni szándékoznak, alig birnak 1500 álgyuval; nem lehetetlen tehát, hogy Mehemed Ali a' legutóbbi üzenet miatt az okosságot félretéve megkisértse: vajjon nem vihatná-e ki fegyverrel azt, mit olly igen forrón ohajt? — Alexandria, jul. 17kén: Tegnap mutatá be a' kapudán basa a' török hajósereg tisztjeit Meh. Alinál; mivel a' tisztek beléptükkor le akarák rakni fegyvereiket, az alkirály ellenkezőt parancsolt. Egyenkint vonultak el tehát M. Ali előtt, lábait megcsókolva, azután álltak rendbe. Az alkirály köv. beszédet tarta hozzájok: „Gyermekim! A' nemzet ereje egyezségben áll. Jövendőre mindnyájan egyesülünk, Konstantinápoly és Alexandria nem alkotandnak ezután ellentétet. Mindnyájan muzelmanok vagyunk; uralkodónk egy, ő még ifju szultán, áldja meg az ég őt számos évvel. Ő drágakő; ügyekeznünk kell, hogy hiven 's becsületesen szolgáljuk őt 's erre legalkalmasb eszköz, ha testvérek maradunk; szigoru katonai fenyitéket tartsatok, gyakoroljátok magatokat hadiszolgálatban 's isten Abdul Medzsiddel 's népével leend.“ Erre Musztafa basa azon kérdésére: vajjon megengedi é, hogy egyiptusi egyenruhát viseljenek? Meh. Ali ezt válaszolá: „Kinek tetszik, tegye azt; erőtetni senkit nem kell.“ A' kapudán basa több európaitól meglátogattatván, igy nyilatkozék előttük: „Én a' hajóserget nem ellenséghez, hanem baráthoz vezetém. Alexandria és Konstantinápoly ugyanazon ország városai. Európában ha nem akarnak ministerséget, melly a' statust veszélyezteti, védik magokat ellene. Én hasonlót teszek.“ — Ibrahim basa jul. 4kén érkezék Marasba. A' törökök Tauruson keresztül Koniah felé vonultak vissza 's nem üldözték. A' nagyuri sereg igazi veszteségе holtakban és sebesültekben 4760 főnyi, foglyokban 2600; 179 álgyu, 16 ezer fegyver 's mintegy 5 milliónyi hadiszer esett zsákmányul a' győzelmes kezébe. —

Konstantinápolyi legajabb hirek szerint Joinville hg „Papin“ franczia gőzösen tegnap reggel a' török fővárosba érkezék 's Namik basa ferik által a' szultán nevében üdvezöltetett. Ugyanez nap Rzewuski Ádám gróf, az orosz czár segéde 's testőri ezredes, ide érkezék 's czárja nevében szerencseiratot nyujta be az ifju szultánnak trónra léptéhez. — Porter commodore, az egyesült statusok követe és Behr b. belga követ hasonlag ide érkeztek. — Két korvett és egy gőzös, miket a' kapudán basa Rhoduszban hagya szükséges élelmiszerek végett, miután azon hirt vevék, hogy a' török hajóvezér Alexandria felé vitorláz, Konstantinápoly felé tértek vissza, 's már Boszporban horgonyzanak. — Vinke, Moltke és Lane porosz tisztek, kik Hafiz basa hadsergénél voltak a' legutóbbi csatakor, néhány nap előtt visszatértek Konstantinápolyba. Mühlbach kapitányt 14re várják vissza Malatiából. Hasonlag Walker kapitány is, kit a' kapudán basa mellé rendeltek a' hajóseregnél, angol gőzösen már visszatért Alexandriából. — A' török statuslap nagyuri iratot közöl a' nagyvezérhez, mellyben szigoruan tilos a' vezérek 's basáknak kerületeikben több adót beszedni, mint mennyi a' statuskincstári jegyzőkönyvben van irva; ellenkezőleg cselekvők szigoru büntetéssel fenyittetnek 's a' nagyvezér intetik illyesmi fölött őrködésre. —

Sir Moses Montefiore, londoni zsidó pénztőzsér, jul. 12ikén Szyriából Alexandriába érkezék 's Meh. Alinak javaslatot nyujta be bankfölállitás végett Alexandriában egy millió font sterlinggel, azon feltét alatt azonban, hogy a' zsidók sorsán az alkirály könnyitsen. Szyriában ugyan is a' zsidó jobbágy a' basa minden alattvalóji közt legnyomottabb, törvényszék előtt zsidó tanukép nem léphet föl, földet nem birhat 's a' t. Montefiore Palesztinában már nagyterjedelmü földet bérle ki 50 évre 's hitsorsosit földmüvelésre ösztönzi őseik tartományában a' bankfelállitás után. Félhetni azonban, hogy terve aligha elsül, mind e' mellett is csiráit alkothatja ez egy nagy 's rég megjövendölt eseménynek, mi maga korában beköszöntend. Egy milliónyi tőke sehol nagyobb fontosságu nem lehet, mint ez országban. Montefiore első udvarlatkor Meh. Alinál egész diszöltözetben, mint londoni sherif, jelent meg, mi annyiból nem vala czélirányos, mert ő e' hivatalt többé nem viseli. Mint londoni sherif ugyanis a' királyné koronáztatása után bárónak lőn e' gazdag pénztőzsér. —

Gabonaár: Pest, auguszt. 23dikán: Tiszta buza 168, 150, —; — Kétszeres, —, —, —; — Rozs 104, —, —; — Árpa 88, —, —; — Zab 66, 64, —: — Köles —, —, —; — Kukoricza —, —, —; — Köles-kása 228; pesti m. v. garas.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. — szerda, aug. 28.

JELENKOR.

1839. — 69ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; Metternich hg betegsége; a' pesti elővásár sükere; reform. egyházi ünnepély Pesten; pesti vakok intézete; lanzuti ritka katonai ünnepély; 's a' t.) Amerika (pagecargoi csatahir; 's a' t.) Spanyolország (a' cortes meg fog nyittatni; Maroto elleni zendület; Maroto beszélgetése sükere Hay lorddal; a' zendülők felszólitása Maroto ellen; 's a' t.) Anglia (parliamenti ülések; elegy; chartista mozgalmak; a' Times nyilatkozata a' szegényi törvény ellen; 's a' t.) Franczia ország (Armand Carrel emléke miatti pör; lapvélemények a' keleti ügyről; algíri hirek; elegy; 's a' t.) Törökország (M. Ali nem fogadja el a' szultán békeajánlatit; Szmyrnai vak lárma; 's a' t.) Lengyelország (városi szerencsétlenség; 's a' t.) Svédország. Hollandia. Olaszország. Belgium. Németország. —

Magyarország és Erdély.

Metternich hg f. hó 12ikén csúzos láztól támadtatván meg a' betegség rendesen követé folyását. A' hg tökéletesen láztól ment állapotja nyolczadik napon és az igen csekély lázinger a' kilenczediken a' betegség csökkentét 's minélelőbb javulási állapotba jutását tanusitják.

A' m. kir. udv. kamra Orieska István és Hölbling Antal számvevőtisztek nyugalmaztatása következtiben a' keblebeli számvevőhivatalnál Kudeláky Ignácz és Schiffner Antal ingrossistákat számvevőtisztekké; Gero Lajos és Bányay Antal járulnokokat ingrossistákká és Strada Zsigmond és Tichtl-Tuczingen Ferencz gyakornokokat járulnokokká alkalmazá.

(A' pesti elővásár sükere.) Jelen sokadalmunk első hetének vége következő sikerünek mutatkozott: posztó és minden gyapjuszövet igen nagy mennyiségben kelt és más gyári 's kézműi czikkekben is igen élénk volt a' vásárlás, csupán a' vászonáruk csökkentek némileg, mivel eleinte igen magosra feszitéák az árt, utóbb pedig több mennyiségü áru érkezvén, alább kelle hagyni a' nagyár-követeléssel. A' honi termékekre nézve általányosan véve nem egészen kielégitő e' vásár. A' finom egynyiretü gyapjuról még semmi bizonyost nem mondhatni, noha honi és német gyártókon 's nagykereskedőkön kivül számos franczia és belga kereskedő érkezett ez uttal is fővárosunkba, de első hét végéig csak válogattak 's tétovázgatva várakoztattak. Hogy ennyi vevő daczára sem történtek azonnal nevezetesb vásárlatok, abból némellyek valamennyire csökkenését vélik jósolhatni a' gyapjuárnak; mi azonban a' külföldi kedvező előzmények után talán még sem valósul meg az állhatatos gyapjutermesztőkre nézve. Itt is jókeletüek levén t. i. a' gyapjuszövetek, igen természetes, hogy a' gyártott czikkek nagyobb mértékü fogyasztása keresett czikké tegye a' gyártatlan anyagot vagy is gyapjut. Igy hihetőleg csak a' lenge tökéletüek vesztenek. Mi a' közönségesb kétnyiretü téli gyapjut illeti, az gyorsan kel, még pedig jobbadán a' mult vásári áron, mi szinte kedvező sükert sejdittet a' finomabb fajokra nézve is, minthogy azok mindig kerestebbekke szoktak lenni, és a' külföldi nagyobb vásárokon az előbbiekhez képest meglehetősen magasb áron keltek. Gubacs kevés termett az idén 's igy az ide hozott mennyiségek szökkent áron keltek el. Pályinka, tavalyi méz 's borkő a' keresettebb tárgyak közé tartoznak 's kielégitő áron kelnek. A' repczeolaj emelkedett ugyan; de nem annyira, mikép azt az idei mostoha repczetermés után méltán várhaták a' termesztők. A' nyulbőrök is igen kapósak 's a' hamuzsir szinte számos vevőre talál. Buza és rozs mérsékelt áron állnak; zab, tengeri és árpa ellenben igen magosra szökkentek. A' bor igen jutalmas áron megy, de üres hordók annál drágábban, mi csakugyan oda látszik mutatni, hogy jó és szapora lesz az idei borszüret. Debreczenből Pestig igen magas volt a' fuvarbér; egy mázsától 1 f. 20 krt is fizettek pgőben 's ez is okozá sok termék hátramaradtát vagy elkéstét.

A' pesti ref. sz. egyházban f. h. 25kén szép renddel 's meglepő disszel ment végbe Báthory Gábor 25 éves superintendensnek és félszázados papnak örömünnepe, 's azzal egybefoglalva Török Pálnak pesti papi hivatalába fényes iktattatása. Gyönyörü látvány volt az ez ünnepélyre nemcsak a' két fővárosból, de messze vidékekről is összesereglett különféle rendüek tarka vegyülete, kik közt számos egyházi és világi méltóság, az ágostai és helv. hitv. egyházkerületek 's a' dunamelléki egyházvidékek küldöttei, kath. szerzetesek 's más vallásu papok jobb oldalon, másikon pedig nemes asszonyságok diszesiték a' főbb helyeket. A' nép tömérdeksége mellett még is kezdettől végig a' legszebb rendfentartást a' közönség miveltségi érzetének 's egyházi előljáróság bölcs intézésinek tulajdonithatni, melly részben a' megyei és városi nemes hatóságok minden szükségest megtenni szivesek valának. Minél ritkább ez ünnepély, annál méltóbb emlékezetben maradása 's az abban részt nem vettek kedviért rövid leábrázoltatása. Megnyitotta az isteni tiszteletet e' buzgó ének: Szent Isten! noha neked 's a' t. a' nép által zengve orgona-kiséretben, ezt követé a' 70ik dicséret „Adjunk hálát mindnyájan“ 's a't. 1. 2. 6 és 7ik verse szinte a' néptől orgona mellett énekelve. Ennek végével Tóth Ferencz superintendens ur azon fölemelt helyről, melly az Úr-asztala mellett a' jubilans és jubilandus két fő pap számára készittetett, szószékbe menvén, imádság után fontos egyházi beszédet tartott a' lelkipásztor kötelességei 's érdemeiről, alkalmazván ezeket Báthory Gábor urra, ki a' 112 évig ónyészetben volt pesti ref. egyház felállitója 's első papja vala. Ezt követé Tatay András kecskeméti oktató által készitett örömünnepi ének „Nyisd meg oh egek dicső királya“ 's a't., a' magyar szinház hangászkara 's mükedvelők által ömlesztve muzsika kiséretében, mellyet Pest városa expeditora Bartay Endre úr, a' „Csel“ czimü első eredeti magyar opera szerzője valódi müvészettel 's olly szerencsés hatással készitett, minő csak ohajtható 's várható vala. A' kellemes ajku Schodelné, Váray, Erkel, 's az egész kar gyönyörü éneke mellett, szivreható 's erőteljes volt a' muzsika kifejezése általjában, főleg ez érzékeny soroknál „fő papunk im élte alkonyárul, Térd-rezegve zsámolyodhoz járul“ 's ismét a' 3dik vers végén „Tiszta lángjai áldozatjának, Thrónodig ha hajdan elhatának, 's Kedveléd ajka báj-zengzetét; Ah! ne vesd meg hattyu-énekét!“ — Köszönet t. Nyáry Pál urnak, Pest megye fő jegyzőjének, ki mint jelenleg a' szinház igazgatója, e' lélekható zengeménynek 's muzsikának eszközlője volt. Ekkor ment föl szószékbe e' nagyszerü ünnepély fő tárgya az ősz lelkész-superintendens 's röviden de annál lelkesebben és szivrehatóbban szólott és számot adott az általa 50 évig viselt lelkészi sáfárságról, 's istenhez fohászkodva, hattyui hangon monda bucsút kedves népének az ő ide jöttekor csak 160 's most ezer és több száz főbül álló ref. gyülekezetnek. E' beszédet a' néptől énekelt azon vers zárá „Uram hajlékodat 's a' t.“ (Zsolt. 26. 8) 's kezdetet vőn az ünnep második tárgya, a' papi beiktatás, mellyet maga az elbucsúzott főpásztor mint superintendens vitt véghez a' szent asztalnál, üdves tanácsadások 's áldásokkal, 's a' sz. Biblia átadásával küldvén az uj egyházi szónokot szent hivatala kezdésére, ki is egyenest az asztaltól szószékbe ment, mig a' nép orgonával egy verset énekelt „Áldjátok az ur nevét (Zsolt. 135.) Török Pál ur, a' középponti ref. egyház szerencsésen választott uj papja, kit az egész hallgatóság képén ült öröm és megelégülés tulmagasztalt minden egyéb dicséreten, lelkes és buzgó imádsága végeztével, beköszöntő remek egyházi beszédének alapjául vevé e' szentirásbeli helyet: „Isten cselekedte, hogy alkalmatos szolgái lennének az uj testamentomnak, nem a' betünek, hanem a' léleknek; mert a' betü megöl, a' lélek pedig megelevenit (2. Kor. 3: 6.) ékes nyelven 's fontos előadásban mutogatá a' Krisztustól tanitott vallás sajátságit „világosság, igazság, szabadság és szeretet“ 's ebbe, 's azt rekesztő imádságába ékesen foglalván mind azt, mi a' kettős ünnepély érdekében mondandó vala. (Ezen cathedrai beszédek, imádságok 's énekek rövid időn nyomtatásban fognak megjelenni.) Berekeszté a' szónoklatokat szinte az emlitett oktató általi készitett, 's a' hangászkartól muzsikával zengedezett beiktatási ének, 's kijövetkor a' nép által a' 235dik Dics. 3ik 5ik versei „Szenteld meg hát oh! Szentek Szente, Ez egyházi szolgát 's a't. 's igy a' tömérdek sokaság, mindössze 10 óranegyedig tartott lelki élvezet után, kitünő öröm és megelégüléssel oszlott el, jövő vasárnap, a' szinte Török ur által német nyelven tartandó isteni tiszteleten, reménylhetőleg ismét teljes számmal megjelenendő. Délután 3 órakor a' nemzeti casino nagy termében 200 személyre adott nagy lakoma koszorúzá az örömünnepet, mellyen Teleki Sámuel gr. úr, mint e. kerületi fő gondviselő, kezdvén el a' köszöntéseket, igazi franczia pezsgővel habzó poharak ürittettek a' fels. uralkodóért, hatóságokért, ünnep hőseiért, az asztal jelesbiért 's a' t. nemzeti szokás szerint. —

(Pesti vakok intézete.) A' pesti vakok intézetének nyilvános próbatéte f. hó 31kén menend véghez délutáni 3—6 óra közt a' pestmegyei nagy teremben. Az énekes mise pedig vasárnap, sept. 1sején, történik reggeli 9 órakor a' krisztinavárosi sz. egyházban; ugyanazon nap délután 4 órakor lesz a' növendékek gymnastikai mutatványa az intézet ideigl. szállásán a' krisztinavárosi Horváth-kertben. —

Lanzut (Galliczia) aug. 2kán: A' magában csak Potocky Alfred gr. ritka ékességü kastélyáról ismeretes csekély városka Lanzut Gallicziában különös ünnep nézőhelye volt. Ugyanis itt ő kir. fensége 4dik Ferencz modenai hg a' fél századig nevét viselő 2ik vasasezrednél félszázados tulajdonossága ünnepét megülni kegyes vala. Elhagyván birtokait kétszázötven mérföldnyi uttól nem kiméllé koros napjait, hogy kinyilatkoztassa, mennyire méltatja a' katonai érdemet, 's mennyire kegyelmes ezredjéhez. 1819 tájon az ezred ő fens. magyarországi jószágin feküvén Sárvárott 's vidékén, csak igen is ösmérte tulajdonosát, de hogy ez éjszaki tartományban lehessen szerencséje délszakon lakó fens. tulajdonosához, legmélyebb tisztelőji sem merték reményleni. Nagy volt az öröm az ezrednél a' valódi tudósitásra, 's az ezred tüstint összehuzódott Lanzut körül. Végre megjelent az ohajtva várt nap, jul. 28kán esti 9 órakor megérkezett ő k. fsége, fija, Ferdinand, az ezred másod-ezredese, 's ő királyi fhgsége, Galliczia polgári és hadi kormányzója Ferdinand kiséretiben. Őseihez illő udvariassággal fogadá ő fhgségét mint házgazda a' környékrül ide gyült előkelő nemességgel 's hadi kormányzó Langenau számos kiséretével, őszinte örömüdvözlettel az ezred tiszti karja régen nem látott tulajdonosát, ki is nyájas kegyességgel örömét jelenté, hogy e' vitéz ezrednek félszázad óta viselheti tulajdonosi jogait, minek ünnepét megülni szive hő vágya 's mennyire örvend ismét hivei közt lehetni. — Az ezred zászlóji a' mult háboruban sokat szenvedtek 's egészen elszakadoztak, mellyek helyébe ez uj zászlókat nyert, a' mellyek fölszenteltetése is ez ünnepre halasztatott. 29én reggel 8 órakor kilépett az ezred teljes diszben, Galliczia érseke egy magasló helyről buzgó kebellel könyörgé a' mindenható áldásit a' fels. uralkodó házra 's ezredre az égnek emelt és szentelt uj zászlókban is. Miután az ezredi lelkész lelkes beszédében az ünnep nagyságát előadta 's az ezredest zászlóji utólsó csep vérigleni átalmazására buzditotta. A' főszemélyek nevei arany szegekkel vannak örökitve a' zászlókon. Ezen kivül különös ajándékul kapott az ezredes osztály zászlója ő kir. fhgsége nejétől egy arannyal gazdagon himzett zöld szalagot, leányától egy kisebb szinte arannyal kivarrott fejér szalagot, az alezredes osztály zászlója egy arannyal himzett zöld szalagot gr. Potockinétul, mint a' zászlók keresztanyjától, végre az őrnagyi osztály zászlója egy arannyal tüzött kék szalagot az ezred másod tulajdonosa lovas főtábornok gr. Creneville ő exc. nejétől. Mise és szertartás után az ezred félszázadonkint léptetett el, hol ő k. fensége az ezred szép tartásán megelégülését nyilatkoztatá. Ezt fényes ebéd követte Potocki Alfred gr. vendégszerető kastélyában, mellyen, nem számolván a' főbb idegeneket, 's előkelő szomszéd nemességet, a' tisztikar egyenruhásan jelen volt. Délután az idő esőre változván semmi sem történt. Estve vacsora 's tánecz, mellyet ő fensége, 2ik ezredes Ferdinand, nyitott meg. 30án ő fségök megtekinték a' lovas laktanyát, kórházat, végre a' készen váró lovagjátékot. Ezt kezdé Russ őrnagy vezérlete alatt 12 tiszt, u. m. alapi Salamon János, Sailer Károly, Sedlnitzky Móricz b., Brüssel Felix b., Macdonald Sándor, Gemminger Ágoston b., Roller Ágoston b. főhadnagyok, Sedlnitzky Ferencz b., Hornstein Vilmos b., Wess Leopold, Maltitz Antal, Fabrici Fridrik alhadnagyok lobogós láncsákkal, melly eredetiségével 's csinos fegyverzetével minden várakozást felülmult. Ezután törökfők állittattak fel, 's azokon 2 pár tiszt, u. m. Sailer Károly főh. Sedlnitzky Ferencz b. hadnagygyal, Roller Ágoston főh. Maltitz Antal alhadnaggyal mutatta ügyességét láncsával, pisztollyal, karddal. Végre 48 köz ember lejtett, mind fekete lovon, lobogós dzsidával; a' rendesen folyó mozgások, rendesen képezett különféle tánczkerekek ezen fegyverfaj iránt méltán illő tekintetet parancsolnak az ámuló nézőnek, csinos lejtésiben a' szem feloldozá a' nehéz vasat a' nehézkes ügyetlenség vádjától, 's végre is csak a' rendképet hagyá az elmében. Teljes megelégülést inte ő fens. a' nézőszinről 's lejövén ezen megtiszteltetés nem mindennapi nemét, hol a' terv mind a' fegyverzés mind a' kivitelben tökéletes volt, igen kegyesen fogadni méltóztatott, megelégülését különösen Russ őrnagy urnak jelentvén, ki az egésznek teremtője volt. Ezt követé fényes ebéd. Délután 6 órakor lóverseny, a' pálya 600 bécsi öl. Először paraszt versenyben futott 16 ló négyesen, kik közt egy csapat, a' gróf jószágin letelepült, sváb. Megjegyzésre méltó, hogy a' német eredetü lovas és ló mennyivel rosszabbul futott a' véznának látszó de vérmes lengyel lónál. 2)Két kozák, majd egy iránt. 3)Nemesb verseny. Minthogy ez csak ezelőtt 2 héttel lépe életre, a' lovak nem voltak igázán idomitva, igy ez nem a' szó teljes értelmében mesterséges hanem csak egyenes katonai lovaglás volt, a' lovak származása, egyet kivevén, nem okleveles; de e' lovak

tehetsége mind ismeretes. Futott 5 ló illy renddel: Alahor 8 e. szögsárga m. 15 marok 2 hüvelyk, (atyja Pygmalion telivér angol gróf Bavarovszki birtokában, anyja aráb kancza) — Ányos kapitány birtokában, urlovas. teher 110 font. — Világos pej k. angol ¾ vér 9 eszt. 15 marok 3 hüv. ez előtt 5 eszt. futott Bécsben gr. Potocki Alfred birtokában, lovas gr. Potocki Móricz, teher 120 font. Sötét szürke k. 15 m. 3 h. 7 eszt. angol telivér, Stechlinszki János ur tulajdona, ur lovas, teher 120 font. Fekete k. 16 m. 1 h. 7 eszt. a' würtembergi király méneséből, Brüssel b. főhadnagy tulajdonosa, lovas Fitzgerald hadnagy, teher 118 font. Sötét pej herélt 17 marok 1 hüv., holsteini eredetü, 7 eszt., b. Sedlnitzky Móricz tulajdona, urlovas, teher 130 font. Nagy vala a' várakozás, de a' nyerés nem kétes. Bravo Ányos! kiáltással fogadá a' nézö sokaság a' bátor lovast, ki ellentársit majd 80 lépésnyire hagyta hátra, 's győzödelmi biztossággal a' megelégüléssel nézö főhgek előtt sapkáját a' levegőben háromszor forgatta meg. Kedvtelve nézék meg ő fenségök ezen nyerö szép állatot, de örömmel is üdvözlé a' tisztikár pajtását, ki e' nap dicsőségét az ezrednek illy fényesen nyerte meg. Ianét egy közel erdőcskébe kocsizott a' főhgi társaság, hol két lengyel paraszt lakadalom üdvezlötte az ünnep tisztelt főszemélyét, ezt követé a' kert 's kastély fényes kivilágittatása 's táncz vigalom. Nyájasan jelent meg ő k. fensége a' kerti csarnokon a' tömérdek sokaság közt. 31kén az ezred fegyvergyakorlásra lóháton kilépett, hol az ujabb had rend szerint néhány mozgásban ő k. fenségök teljes megelégülésöket megnyerni szerencsés volt. 2 órakor még egyszer összegyült a' tisztikar bucsuzó tiszteletét tenni, melly alkalomkor az ezred ő fens. fegyverit, mellyeket ez ünnepen viselt, örök emlékül kikérte 's meg is nyerte. Gazdag ajándékokkal halmozta kedvelt ezredét a' fens. bőkezü tulajdonos ezredesétől kezdve az utólsó közemberig, mellyek közt nevezetes minden tisztnek ajándékozott arany és czüst emlékpénz, melly egyik oldalán ő k. fensége igen jól talált mellképét, másikon jelszavát, ‚non commovebitur' egy a' tengerhullámtól csapkodott mozdulatlan sziklán elmésen ábrázolja.

Amerika

Ujyorki lapok kivonatát közlik az ujgranadai elnök congressusnyitó beszédének, mellyben a' küladósság 16,564,875, a' bel pedig 8,850,000 dollárra tétetik, mit következő jegyzéssel kisér az elnök: „mi külhitelezőinket illeti, nekik teljes joguk van, nemcsak a' fizettetlenül maradt kamatokat, mi 13,417,549 dollár, hanem a' folyókat is, mi évenkint 993,892 doll., követelni, de, bármilly fájdalmasan, meg kell vallanunk, miszerint a' respublica most képtelen számos kötelezésinek eleget tenni; mert, önfentartás tisztétől vezéreltetve, mielőtt adósság-fizetésrül gondoskodhatnék, önfenállására szükséges költségeket kénytelen födözni. Ha hitelezőink, okosságot félretéve, tőkéjök 's kamataik teljes mennyiségét követelnék, a' respublicát mintegy kényszeritnék tönknyilvánitásra."

Philadelphiai jul. 19diki levél szerint a' M. Chronicleban: Néhány nap előtt Buenosayresből brigg érkezék ide, melly máj. 6ikán indult, 's véres csatáról hoza hirt, melly a' corrientesi és entrerioi sergek között történt Pagecargo helység közelében; e' csatát az entrerioiak nyerék meg, mellyben a' győzött részirül 1900 (?) fő, közöttük 84 tiszt és a' corrientesi kormányzó, hullott el. A' győzelmesek ezenkül 450 foglyot, 500 puskát, 1500 láncsát, 360 pisztolyt és kardot, 4 ezer lovat ejtének zsákmányul; holott ők csak 66 halottat 's 90 sérültet számlálnak. Corrientes tartomány Rio de la Plata respublica ellen lázadt fel, de merényük nem jó véget ére. (A' hir, mint látszik, amerikai szellemü.)

Spanyolország.

(Maroto beszélgetése sükere Hay lorddal.) Maroto emlitett beszélgetését Hay lorddal Spanyolország lecsöndesitése iránti terv miatt mondják jól értesültek történtnek, mellyet a' franczia kormány elibe terjeszte már a' carlosi tábornok; mit azonban Espartero visszautasita. Maroto biztosa, bizonyos Madrazo, rövid idő előtt Parisban volt, 's egy hónapig tartózkodék ott, mi igen föltünt, miután tudva volt, hogy ez épen akkor nevezteték ki ezredessé 's fontos vezérség bizatott reá a' carlosi hadseregben. Madrazo ezredes korábban a' franczia hadseregnél szolgált és zászlóaljvezérségre jutott 's böcsületrendi díszjelt nyert, utóbb pedig spanyol szolgálatba lépvén Ferdinand király és ministere, Calomarde, körül igen fontos szerepet játszék. Ferdinand halála után sértett dicsvágy a' királyné sergéhez hűtlenné tevé őt, 's azóta a' carlosiaknak szolgált. Ezek eleinte hidegen fogadák őt korábbi ellenségeskedésiért Villareallal; utóbb azonban megnyeré Zariateguy barátságát, kinek megbukta után az estellai börtönökbe jutott, honnan Maroto szabaditá ki őt, miután magához sükerült ragadnia a' főhatalmat. Maroto ügyesen tudá használni Madrazo fortélyosságát és Bayonneba küldé őt az elüzött carlosiakat kémszemmel tartás végett, kik forrongásik központjául választák e' várost; Texeiro befolyása mindazáltal kieszközlé a' franczia hatóságoknál, hogy Madrazo Bayonneból Toursba küldeték. Midőn az ottani megyeispántól több kérdés következtiben végre azon választ nyeré, mikép azért kelle Bayonneból eltávoznia, mivel ott igen nagy közelségben volt a' spanyol határokhoz, igy felelt: „Adjon Ön tehát nekem utlevelet Parisba, ott még 60 mérfölddel távulabb leendek." Megkapván az utlevelet, azonnal Parisba utazott és onnan levelezésbe bocsátkozék Marotoval, ki tüstint béke iránt kezde alkudozni Esparteroval. A' carlosi tábornok először is a' baszk tartományok szabaditéki föntartását és biztositását kivánd. Espartero kötelezé magát e' föltét kieszközlésire kormányától. Maroto 2dik föltéte igy hangzék: az alkotmány megsemmittetvén, helyébe Martinez de la Roza Estatuto realjához hasonló alkotmány szerkesztessék. Ezt ellenzé Espartero, mivel a' királyné megesküvék az 1837iki alkotmányra, következőleg nem léphet attól vissza. 3szor: Izabella királyné házasittassék össze nem a' trónkövetelő legidősb, hanem másodszülött fiával, mi által a' fiatalabb ág jutna uralkodásra. Espartero erre azon megjegyzést tevé, miszerint minden békeszerződésnek házasság lesz ugyan a' vége, de mellőzhetlenül nem akará elfogadni e' föltétet. Miután a' szövetkezés alapjai ennyire jutottak, megirá Espartero azokat Madrazonak a' franczia kormány elibe terjesztés végett. Madrazo ez iránt először is Miraflores parisi spanyol követtel, azután pedig Rumigny gr. madridi uj franczia követtel és több magas állásu férfival beszélt, kik mindnyájan legjobb sükerrel biztaták őt a' franczia kormány részirül. Kötelezé magát egyébiránt Maroto még arra is ügyviselője által, hogy a' trónkövetelőt és nejét erőszakkal vagy más eszközökkel eltávolitandja Spanyolországból és a' franczia kormány hatalmába fogja juttatni 's erre, ha kivántatnék, Espana és Cabrera megegyezés t is kieszközlendi, melly szolgálataért 16 millió realt (négy millió váltó forintot) fogna neki fizetni a' franczia kormány. A' franczia kormány mindenben megegyezék, 's már csak alá kellett volna irni a' szerződést, midőn mindent elronta Espartero, ki nehézségeket csinált, mivel nem akart illy fontos lépésnél csupán alárendelt szerepben megjelenni. Madrazo azóta visszatért Spanyolországba, rendes utlevéllel láttatva el a' franczia kormánytól. A' trónkövetelő, kivel elhiteték, hogy pénzügyi munkálatok miatt tartózkodik Madrazo annyi ideig Parisban, nyilt karokkal fogadá őt és jutalmul osztályparancsnokká nevezé ki. E' jelenetet megujitni akará most Hay lorddal Maroto; bizonyosat mindazáltal e' tekintetben még nem igen mondhatni, minthogy mind a' két részrül nagyon titkolják az illető határzatot. —

(Maroto elleni zendület.) Bayonne, aug. 12kén: A' Maroto elleni párt lelöké álarczát. „Éljen a' szabad d. Carlos! Vesszen az árulö Maroto!" kiáltással a' navarrai 5dik zászlóalj fölzendült Arisenben 's Elisondo felé indult. Echevarria lelkész 's még néhány számüzött a' zendülőkhez csatlakoztak. Elio ellenük indult 3 zászlóaljjal és a' trónkövetelőt is erőszakkal magával vivé. —

(A' zendülők felszólitása Maroto ellen.) A' Maroto elleni zendülés mindinkább 's határzottabban kezd föllépni. Legujabban fölszólitást nyilványitottak ellene a' pártosak, mellyben leginkább arról vádolák azon férfiakat, kik egymást a' carlosi sergek parancsnokságában darab idő óta fölváltják, miszerint a' háborut igen szük korlátok közé szoriták és csupán arra akarák kényszeriteni a' trónkövetelőt, hogy hatalmáról Navarra ellenségiből szerkesztendő junta javára mondjon le. A' fölszólitás zárszavai ezek: „A' király mindig állhatatosan ellenszegült minden illyesmire czélzó inditványnak, mert előre átlátá azok vészteljes következményit. Azon szándék mindent lerombolván, mi eddig fönállott, szabadságtokat halomra döntötte volna. A' király olly alattvalóktul volt környezve, kik igazságos határzatit gyámolitják, 's olly tábornokoktul, kit hathatósan ótalmazák azokat. De a' zendület ügyviselöji ezeket agyonlöveték, amazokat pedig számüzék. Hat hónapig folytaták a' megtámadást és gyalázatos ármánykodást, hogy ő fels. akaratját korlátba szorithassák, a' háboru pedig egyszersmind legnagyobb dühét önté ki birtokitokra. Ti, navarraiak és baszkok vagytok azon szerencsések, kikre a' haza 's ügyetek és királyotok megszabaditása bizva van. Egyetlen pillanat is elég erre, siessetek és győzni fogtok!" —

(A' cortes meg fog nyittatni.) Madrid, aug. 8kán: Hosszas tanácskozás után végre elhatárzák magukat a' ministerek, hogy a' közelgő vihar daczára is csakugyan megnyitandják sept. 1jén a' cortest. A' belministernek egy a' tegnapi Gacetában megjelent körlevele meghirja az elválasztott követeket és tanácsosakat a' fővárosba jövetelre, hogy az érintett napon ünnepélyesül véghez mehessen a' cortesnyitás. Ezen gyülés most a' mérsékpártiak és föllengősdiek hatalomérti harczán kivül, még más jelenést is mutatand, t. i. a' nemzeti képviselőség többségének ellenállását a' mindig határzottabban hatalmaskodó katonai erőszak irányában. A' választások sükerénél fogva mondhatni, mikép a' föllengősdi párt főnökei tulnyomó többséget képezendnek a' cortesben és azonnal határzottan Espartero és hadserge ellen nyilatkozandnak, midőn a' ministerséget Guirigay fölfüggesztése miatt vádállapotba fogják helyezni. Esparterohoz minden parancsi alatt álló haditiszt levelet intéze, mellyben nemcsak egyhangulag helyeslik azon dicséretet, mellyet a' hadministerre halmozott a' nevezett lap elnyomatása miatt, hanem egyszersmind legerősb kifejezésekkel ajánlják szolgálatikat a' féktelenkedők megzabolázásira. A' fegyveres hatalom politikai hitvallása tehát homlokegyenest ellenkezik azzal, mellyet a' most hatalomra jutó nemzeti párt tüzend ki. El kell várnunk: nyilt harczra vezérlend é ezen ellentét, 's az által féledésbe jövend é a' közös ellenség. Hogy azonban két hónap mulva föllengősdi ministerségünk lesz, azt itt már nem kétli senki. Clarendon l. beszédje még mindig közvitatkozásul szolgál; valahányszor arról a' spanyolt szólni látjuk, ez mindig szokatlan önérzettől van elárasztva. Arguelles inditványára határzattá lőn, hogy a' spanyol nemzet hálajelül emlékpénzzel hódoland a' ns lordnak. E' végbül aláirás fog megnyittatni, mellyben mindazáltal csak bizonyos meghatárzott mennyiség fogadtatik el, még pedig igen csekély, hogy annál többen részesülhessenek az aláirásban. Az egész madridi nép undorral tekint éjszak felé, hol mind a' két harczoló fél a' gabnaföldek fölégetésivel tölti az időt, és még a' véres viszszatorlásokat is alkalmasint ujra megkezdendi. Bár sükerülne Hay lordnak, még idején megszüntetni e' kicsapongásokat! Cataloniában Valdes tábornok ismét fölszólitá Espana grófot azon gyermekek kiadására, kiket hozzá vittek a' rablók, mire a' gróf azon embertelen választ adá, miszerint ő nem adott parancsot azon gyermekek elrablására; mivel azonban már kezeibe játszá őket a' sors, tehát használni fogja azt, és csak bizonyos számu, 's általa megnevezendő haditisztekkel fogja őket kicserélni. Gaviria gyermekinek elrablöji halállal bünhödtek néhány nap előtt a' fővárosban. Espana gr. a' vallás és jogszerüség ótalmazójának nevezi magát!

Anglia.

(A' M. Chronicle ujabb okoskodása a' keleti ügyről.) A' M. Chronicle, melly külpolitikára nézve még most is félhivatalosnak tekintendő, egy a' jour. des Débats ellen intézett czikkét igy fejezi be: „Ha egyéb okkal nem birnánk is az egyiptusi basa nagyitási vágya ellenzésire, már az is elég gyanut szülhetne, hogy Franciaország olly rendkivül pártolja

őt. Nem Meh. Ali fehér szakála az, melly olly nagy részvétet támaszt iránta, hanem azon kecsegtető kilátás, hogy ez uton majd franczia pártfogás fog alakulhatni N i l partjain. A' franczia doctrinairek semmiben nem akarják gátlani M. Alit. Mi erre csak azt mondhatjuk, hogy azon esetre, ha a' franczia kormány csakugyan követni találná e' doctrinair politikát, a' franczia angol szövetség azonnal tettleg megsemmisülne; Francziaország pedig azonnal magány-háborura készülhetne Russziával, mert ez bizonyosan nem hagyná a' portát kardcsapás nélkül martalékul esni M. Ali terjeszkedési vágyainak. Ez észrevétünket igen illőn helyeslik azon sz. pétervári legujabb hivatalos adatok, mik szerint Nesselrode gr. tudatá a' londoni és parisi kormánnyal, hogy azon esetre, ha Meh. Ali vonakodnék elfogadni a' diván ajánlatit, orosz hadsereg induland meg ausztriai katonasággal egyesülve az ozman birodalomnak épségben megtartására." Az Argus „kilátás bizonyos háborura" czim alatt ezt irja: „A' kormány parancsot külde Stopford hajóvezérnek, ki földközi tengeren horgonyzó hajóhadunk parancsnoka, melly szerint fölszólitni tartozik az egyiptusiakat a' török hajóhad szabadon bocsátására; ellenkezés esetén pedig erőszakkal elvenni azt. — Eglintoun l. már elutazott ayrshirei kastélyába, szükséges intézkedés végett az aug. 28diki harczjátékra. Két karzatot állíttatott, egyiket ezer, másikat kétezer néző számára. Az elsőn ő lordsága baráti és a' „lovagok" foglalandnak helyet, másik a' nagyobb közönségnek fog megnyittatni belépti jegyek mellett. A' harczsorompok a' nagy par kban vannak fölállítva. A' „láncsatörés" három napig tart, és a' lovagok mindenkor délben indulandnak ki a' palotából. Valamennyi lovag, fegyvernök, hölgy, apród, 's a' t. középkori gyönyörü öltözetben fog megjelenni, még a' nézők is ó szabásu vagy legalább hegyi szkót köntösben. Glenlyon lord száz hegyi szkótot igért hozni clanjából ó-gaël öltözetben. —

(Chartista mozgalmak.) Aug. 12ike, mellyen a' szent hónap vala megnyitandó, csöndesen mult el; csak itt ott tartottak néhány nem igen föltünő gyülést. Az egész nagy lármának következménye hihetőleg csak néhány napi munkaszüntetés leend egy két kis városban, azaz csupán kiterjesztése a' korhely hétfőnek egész a' hét közepéig. Még a' chartisták hivatalos lapjai is mérsékeltebb hangon kezdenek szólani. A' „Northern Liberator", mellynek kiadója a' bevádlott de még el nem itélt O'Connor, békérül 's rendről értekezik és minden egyes kitörés ellen nyilatkozik. A' „Charte", más izgató lap, pedig igy szól: „A' törvény méltóságát helyre állitá és megboszulá a' birminghámi zavargók elitéltetése", az „Operative" is gáncsolja a' testierők használatát. Ez javulás előjele és mutatja, hogy a' mozgalom, habár nincs is elnyomatva, de fölakadt; az izgatók mindazáltal nem engedendik olly könnyen elenyészni az egészet és nem fognak önként korábbi semmiségükbe visszalépni, miután már hirre kaptak. Bizonyosan számos népgyülés fog még tartatni, 's több kérelem intéztetni ő felségihez uj parliament - összehivás és uj ministerség-alakitás iránt, mellyek készek legyenek megadni a' nemzetnek az általányos szavazásjogot, éves parliamentet 's a' t.; de mindez csak később jő. Azon dőrék, kik fegyvert vásárlottak a' heves izgatások következtiben, most már félre teendik azt, és korábbi munkálkodásik után fognak látni. Most uj szokás kezd divatozni a' chartistáknál, melly szerint ugyanis nagy csoportokban mennek a' szentegyházakba. Egyik vasárnap mintegy 600 chartista nyomult sűrü tömegben sz. Pál-egyházba, 's az egész városnegyedi rendőrség azonnal talpon vala, noha egyébiránt minden csöndesen mult el. Isteni tisztelet után gyülést tartottak nyilványos téren, hol bizonyos Sadler Sámuel Attwood Tamást — a' chartisták hajdani bálványát — mint árulót a' gyülés roszalásának tüzé czéllapul 's mondá többi közt, mikép szégyenli, hogy önzés miatt nem képesek a' londoni dolgozók egy hónapi dologszüntetésre szánni magukat a' nyilványos ügyért. Ő meg van győződve, miszerint az éjszaki tartományi szénbányászok és nyugati dolgozók két évre is megszüntetnék a' munkát, ha más társaik segitnék őket aláirás utján. Aug. 13ikán ujra gyülést tartottak a' londoni chartisták, mellyen mintegy kétezer ember volt jelen O'Connor elnöklete alatt, de csak rövid ideig tartott ez, mert az elnöknek sietni kelle, mint mondá, még más helyekre, hol szinte fontos ügyek várakoztak reá. Este O'Brient elfogatá Coleridge biró, de 200 font sterlingnyi kezesség mellett ismét szabadon bocsáttatá. Manchesterben, Stockportban és Birminghamban is történtek elfogatások. Birmingham olly nyugott, hogy az ott állomásozó vasas ezrednek már minden veszély nélkül rendelhetni más tanyát, noha a' községtanács rendkivül fölingerült a' kormány ellen a' ministerségi rendőrjavaslat miatt. A' birminghami hölgyek, követve az ottani testület példáját, nagyszámu aláirással diszlő kérelmet nyujtottak be a' királynénak a' három elitéltnek adandó kegyelmezésért. Manchesterben aug. 12én némi csöndzavar történt a' chartisták részről, kik két csapatban, összesen mintegy 1200an, összegyültek a' gyárak körül és gátolni akarák a' munkásokat. Vezérük tőrrel volt fegyverkezve, és elfogatásakor megsebesité a' rendőrügyelőt. A' katonaság azonnal csöndet eszközle. —

(A' Times nyilatkozata a' szegényi törvény ellen.) A' Times, valamennyi tory lap közül legmakacsabb ellensége az uj szegényi törvénynek, élénk roszalással nyilatkozik most Peel azon szavai iránt, mikkel az legujabban ismét támogatá a' kérdéses törvényt az alsóházban. „Am dicsekedjék, szól többi közt a' Times a' különben annyira dicsőitett férfiról, ha ugy tetszik neki, azon részvét miatt, mellyel azon vészteljes rendszabály iránt viselteték; de az ország és számos barátja nem dicsérik őt, noha különben szeretnek tőle segélyt nyerni szükség esetén. Politikai szempontbul tekintve alig látszik lehetőnek, hogy Peel már előre is gyanusitsa és roszalja jövendő ministerségét. Nem kivánja tőle senki, hogy véleményérül mondjon le, miután már elég szerencsétlen volt a' népérzettel ellenkezőleg nyilatkozni; de legalább ne dicsekedjék azzal 's 's ne örvendjen azért, mivel gyülölt ministerséget segit a' szerencsétlen népnek járomba igáztatására. Itélje meg már egyszer valódi helyzetét Peel ő számos másnál jobb ugyan, de még azért koránsem Canning, Wyndham, Pitt vagy Fox Gondolja meg Peel jól e' kérdést: „Jobban szereti é valaki azért a' szegényi törvényt, mivel én annak magasztalása által nyilványos roszalásnak peczézem ki magam? Ha nem, ugy miért tegyem magamat miatta haszontalanul gyülöletessé? Hisz nem az én törvényem. Sőt ellenkezőleg, ha csakugyan jó a' törvény, ugy szememre lobanthatják, miért nem hozám azt én létre, midőn minister valék." Igy gondolkozni igen hasznos lenne Peelre nézve. Mi böcsüljük őt, de hizelgői nem vagyunk és nem is leszünk soha.

Franczia ország.

(Armand Carrel emléke miatti pör.) Delessert rendőrispán Prostnak, ki Armand Carrel baráti nevében a' saint-mandéi sirkertben tért vásárla emlékfölállitásra a' respublicai párt ezen hatalmas vezére tiszteleteül, parancsot külde, hogy azonnal rontassa el az emlékbe vésett föliratást, melly azon beszédbül vétetek, mellyet Carrel 1834iki dec. 16kán mondott a' pairkamrában, midőn a' National ügyvivőjét ótalmazá a' pairkamra ellen elkövetett sérelem miatt. Midőn ez alkalomkor néhány keserü szót talála kimondani Ney tábornagy elitéltetése iránt, intve figyelmezteté őt Pasquier elnök, miszerint többen ülnek még Ney birái közül a' pairek közt, kik illy megtámadások miatt magát a' védelmezőt is kamra elibe idézhetnék. Carrel ezt válaszolá e' megjegyzésre: „Ha ezen kamra tagjai közt van valaki, ki megbántottnak érzi magát szavaim által, idézzen ezen sorompok elibe. Én meg fogok jelenni és szerencsésnek tartandom magamat, hogy én valék az 1830iki nemzedék első embere, ki olly gyalázatos gyilkosságnak monda itt ellen." E' szók rendkivüli hatást szülének, főleg, miután Excelman tábornok, legbensőbb barátja 's hü harcz és bajtársa az agyonlőtt Neynek, hangosan kiáltá üléséről, hogy egészen osztozik a' szónok véleményében. Carrel beszédje azon szavait nem rég elkészült emlékébe véseték tisztelői. A' rendőrispán egy 1835iki kir. rendeletre hivatkozik most, melly szerint minden síriratot a' hatóság elibe szükség terjeszteni helybenhagyásul. Delessert azt mondja Prosthoz intézett iratában, miszerint azon sírirat politikai czélzásu 's nyilványosan az egyik magas országos hatalom lealjasitására van intézve. Parancsolá tehát a' rendőrispán a' saint-mandéi rendőrbiztosnak, hogy azon esetre, ha Prost nem engedne önként a' fölszólitásnak, semmitse meg a' kérdéses síriratot. Ennek következtiben hathatós ellenmondást nyujtottak be Delessertnél Carrel tisztelői, mellyben különös törvényczikkre hivatkozva, megtagadják a' rendőrispántól az eljárhatási jogot ez ügyben, mivel a' s. mandéi sírkerti fölügyelés egyenesen a' helyhatóság joggyakorlatába vág; ez utóbbi pedig világosan tanusitá helybenhagyását, midőn az elnök és rendőrbiztos nemcsak minden elődolgozatnál, hanem az emlék-fölállitáson is jelen voltak. Ha a' rendőrispán megsemmittetné a' síriratot, ugy ezt sirok megsértésinek kellene tekinteni, melly ellen fölkelni tartoznék a' helyhatóság. Ez esemény igen nagy figyelmet támaszta Parisban, annál inkább, minthogy az egész sajtó Delessert ellen nyilatkozik.

(Lapvélemények a' keleti ügyről. Elegy.) A' keleti ügy még folyvást bő vitatási tárgyul szolgál a' franczia lapoknak. A' Courrier Français egyik legközelebb száma igy nyilatkozik: „Hallomás szerint az angol kormány alkudozásra lépett a' francziával, értekezés végett azon bánásmód iránt, mellyet t.i. kelet ügyében legtanácsosb leend követni. Reményljük, hogy a' siker megfelelend valódi érdekinknek. Tanácsoljuk is, hogy Anglia ne engedje magát elragadtatni boszuságtól az egyiptusi basa ellen, Francziaország pedig ne áldozza föl természetes szövetségesit a' földközi tengeren azon dicsvágy követelésinek, melly legnagyobb mértékben igényli az egyedüli uralkodást a' tengereken. A' M. Chronicle jelenti, mikép Nesselrode gr. tudatá a' londoni és parisi kormánnyal Russzia es Ausztria azon szándékát, melly szerint fegyveresen fognak közbenjárulni a' hatalmak, ha Mehemed Ali vonakodnék elfogadni a' diván békeföltétit. Ezen hir igen komoly fontosságu, ha csakugyan valósulást nyerend, mert midőn Russzia illy bátran kezdené meg a' határzott föllépést, vagy követésre kényszeritné a' nyugati hatalmakat, vagy pedig nyilt meghasonlásra; 's ha jól fontolásra vesszük Anglia és Francziaország azon bátorságát, mellyet ezek darab idő óta Russzia ellenében tanusitnak, ugy meg lehetünk győződve, hogy bajosan fognak ellenszegüléshez folyamodni. De nem hihetjük, hogy Russziának sükerülhetett volna illy határzott föllépésre birni Ausztriát, mert ez sokkal bölcsebb, hogysem bizonytalan következményü érdekek miatt elősködve fogadná el mások nézetit. Egyébiránt pedig melly uton fognának menni azon ausztriai katonák, kiket Konstantinápolyba méltóztatott küldeni a' M. Chronicle? Odessában ülendnek hajóra? Vagy ahoz hasonló táborzáshoz fognak majd, mellyhez háromszor kelle Russziának kezdeni, mielőtt a' Balkánhoz érhetett volna? Ha Russzia fegyveres erőt vetne keletre 's e' közt csakugyan látható lenne néhány ausztriai egyenruha is, nekünk rögtön azon pillanatban minden áron keresztül kellene rontanunk a' dardanellákon. Alkudozni majd csak azután fognánk. Mindenek előtt azonban olly állomást szükség elfoglalnunk, mellyben biztosan várhassuk be a' történendőket, hogy szükség esetén azonnal méltóságunkhoz illőn léphessünk föl. Francziaország föladása a' keleti ügyben igen súlyos. Russzia terjeszkedő tulcsapongásinak határt kell szabnunk, 's egyszersmind elárkolnunk az angol dicsvágyat, noha együttmunkálva lépendünk föl vele. Az angolok elfoglalák Adent a' vörös tenger torkolatjánál 's birtokba vevék Karrak szigetet a' perzsa tengeröbölben, most pedig nem akarják megengedni Mehemed Alinak a' Bahrein szigetek elfoglalását! Hogy erős lehessen valamelly kormány, mindenek előtt igazságosnak szükség lennie. Mi kivánjuk ugyan, hogy a' basa hagyja el azon szigeteket; de

ugyan van é joga Angliának ezt követelni? Valóban jól tennék az angolok, ha nem látnák mások szemében a' szálkát, midőn a' magukéban a' gerendát sem veszik észre." (Gazette de France.) „Anglia hű marad politikájához és folyvást ingerli a' portát M. Ali ellen. Anglia el akarja nyomni Egyiptust, hogy utóbb hatalmába kerithesse, mert Egyiptus szükséges ut Keletindia felé. A' földközi tenger ismét azon rangot foglalandja el, mellynek Amerika felfödöztetése előtt volt birtokában a' kereskedési világra nézve. A' mi érdekink ellenben azt parancsolják, hogy Egyiptus független maradjon 's a' földközi tenger ne változzék angol tengerré. E' szerint mindenki könnyen átláthatja, miért nem egyezik meg Francziaország a' basa hajóhada fölégetésében. Valóban csodáljuk, hogy illy ajánlattal mert előttünk föllépni Anglia." — Néhány nap óta különös esemény tartja elfoglalva a' közfigyelmet. Egy kormány-pénzszedő ugyanis eltünt hivatalszobájából 's a' pénztárban tetemes hiánynak jöttek nyomába. — Daguerre felfödözése aug. 19kén juta nyilvánosságra a' nemzeti akademia előtt. — Messager szerint a' ministerségi többség csakugyan győzött, és a' kormány határzottan szándékozik föllépni keleten, 's talán mindenek előtt Szmyrnát fogja elfoglaltatni; ez azonban még valósulást vár. —

Törökország.

A' Moniteur Parisien aug. 16árul „keleti ügyek" czim alatt következőket közöl: „A' kormány Konstantinápoly és Alexandriából jul. 27eig terjedő hireket kapa. Konstantinápolyban folyvást legnagyobb csend uralkodék. Akif efendi, kit a' porta Alexandriába külde Meh. Alinak békeajánlatot vinni, visszatért Konstantinápolyba. Az alkirály nem fogadá el az ajánlatot, mert mind azon tartományok örökségét kivánja, mellyeket a' kiutahiai szerződés következtiben kormányoz. Alexandriában ismét nyugalmat élveznek a' multi mozgalmak után. A' török sereg már majd egészen a' révben horgonyoz, az egyiptusi pedig a' siktengeren czikáz. M. Ali nyugtalanul várja a' porta válaszát. A' szyriai hirek jul. 10eig terjednek. Ibrahim főhadiszállása Marasban volt. Cailler, ki Ibrahimmal jun. 29kén 's igy öt nappal később a' nisibi csatánál találkozott Aintabnál, a' fővezért Marasba követé 's kieszközlé megállapodását. Miért nem állott meg addig? atyjához intézett iratában fejtegeti Ibrahim, az okok igen világosak 's annyi bizonyos, hogy Ibrahim serge, jelen helyzete daczára is, igen nehezen tarthatja fel magát. Az is bizonyos, miszerint Cailler nem csekély fáradsággal eszközlé ki, hogy a' győzelem-ittas fővezért az ellenség tovább üzésétül feltartóztatá. Ibrahim hadserge most Marasban, Orfában, Birben és Aintabban van szétosztva, e' két utóbbi helyen igen csekély főre megy; Marasban pedig a' főhadi szállás van. Mi Hafiz basa sergét illeti, ez Ibrahim szállására érkezett hirek szerint, tökéletesen feloszlott, sőt a' maradványt is a' kurdok, kik élve alkalommal boszujokat Hafiz ellen töltendők a' három évig ellenök viselt háboru miatt, megtámadák és szétüzék ugy, hogy Hafiz legnagyobb veszély között csak 50 lovaggal érkezett Malatiába. Szyrai jul. 31iki irat szerint Stopford hajóserge julius 27kén Paroszba érkezék 's innen Mitilenébe vitorlázott. A' franczia hajósereg folyvást Tenedosban állomásoz. A' kormány Odesszából jul. 29keig terjedő hireket kapa, hol szó sem volt orosz közbenjárulásról Konstantinapolyban 's a' birodalom e' részében valamint Krimben sem történtek rendkivüli hadmozgalmak e' közbenjárulás előkészületeül." —

A' szmyrnai lap jul. 24érül azon pani rémülést irja le, melly e' város lakosit ugy szólván ok nélkül lepé meg. Jul. 23kán ugyanis két albaniai katona az őrség előtt összeczivódván, egyik a' másikat kivont karddal üzni kezdé, 's beérvén veszélyesen megsebesité; elég volt ez arra, hogy, több szájtáti néző által, kik a' dolog menetét nem tudák, zaj támasztassék, mire általányos rémülés terjedt el a' városban, az utczákon alá 's fel futkosának a' lakosok, lázongás, 's lekonczolás hangzott minden ajakon. Azonban a' szmyrnai keresztyének ez alkalommal gyávaságukat hozák napfényre; mert lázadásról szó sem volt, de még nyoma sem látszott. Hussein bey egész éjszaka őrködvén számos csapattal vonult végig az utczákon, a' város környékit megvizsgáltatá, de zendülés gyanujára sem akadtak. Jul. 29en már a' csend egészen helyre állott.

Konstantinápoly, aug. 1sején: A' nagyhatalmak védelmi ajánlata képviselőik által a' porta részirül hálairatot vont maga után, mellyben ez ismétli azon biztositast, miszerint megegyezésök nélkül semmi lépést nem teend. Mivel tehát Európa a' keleti ügyek kiegyenlitését egészen magára vállolá 's az öt nagyhatalom kölcsönös és egyhangu bánásmód mellett nyilatkozék, kérdés már most: milly módon 's milly eszközzel fog e' czélérés végett egyesülni? „Függetlenség" igen tág értelmü szó, „épenföntartás" pedig módositás nélkül nem eszközölhető. Minden esetre czélérés miatt tanácsot kell alkotni, mert az európai hatalmak érdeke nem épen olly egyhangu, hogy reménylni lehetne könnyen egyezésöket. Ha pedig tanácsot alkotnak, úgy ismét ujdon kérdés: mellyik hely alkalmasb erre? Konstantinápoly aligha, mert itt minden habozás és elfogultság bélyegét viseli magán, mit elég nyiltan elárul az is, hogy most is folyvást minden itteni határzat a' legtávolabb udvarok hitelesitését kivánja meg. Tegnap Nuri palotájában meghivására tanácsot tartának az idegen hatalmak képviselőji. Butenieff pedig még ezenkül a' külügyi ideig. ministerrel is különösen tanácskozott; de mi foganattal? még nem tudhatni. Igen nagy ellentétben áll a' magas hivatalok munkássága a' kereskedési pangással, mert mig amazok naponkint több órára nyuló gyüléseket tartanak, ez példátlan elhagyottságban sinylik. A' fővárost néhány pillanatra igen elrémité azon hir, miszerint Ibrahim basa Koniah felé nyomult; valótlansága mindazáltal nem sokára bizonyult. Ibrahim a' marasi basaságot nem lépte át; Koniahban pedig 20—30 ezer főnyi nagyuri tartaléksereg állomásoz, melly e' várost még azon esetben sem adná fel olly könnyen, ha az elbizakodott Ibrahim Európa ellenére fegyverrel szándékoznék kivini fenhéjázó terveit. Trapezunti hirek szerint itt néhány dögvészjelenség mutatkozott. Kisázsiában két helyen nyugtalanitó zajongás történt, mit azonban a' hatóságok elnyomtak 's a' vétkes csendzavarókat foglyul ejték. — (Mehemed Ali válasza a' porta ajánlatira.) Mehemed Ali Chosrew nagyvezérhez a' porta ajánlatira (az Akif efendi által hozottakra) következőleg válaszolt: „Volt szerencsém megkapni azon iratot, mellyben nmtságod jelenti, hogy ő felsége, a' nagy fenségü, rettentőségü 's hatalmu Abdul Medzsid, az isteni gondviselés müve által megürült szultáni trónra föllépett; hogy ő felsége bocsánatban részesit 's többi vezérhez hasonlag diszjellel 's Egyiptus örökségével gyermekim számára tisztel meg, hogy Hafiz basa, a' keleti sereg szeraszkierje, parancsot kapott az ottoman sereggel azonnali megállapodásra 's hogy Akif efendit, a' tanács titoknokát, hozzám küldék fejtegetés végett előttem: mennyire szükséges a' porta jelen állapotjában a' muzelman nemzet egyezsége 's miként lehetne azon biztositást megállapitni, mellyen a' két párt egyhangusága nyugonnék. — Első gondolatom volt, kivánatimmal az éghez járulni, hogy igen felséges 's igen hatalmas parancsnokunk, jóltevőnk és szultánunk szüntelen czélt érjen kivánatiban 's védő árnyékát mindenfelé kiterjeszthesse. Ezután Ibrahim fiamhoz irtam, azonnali visszatérés végett, ha a' nisibi csata után átkelt volna Eufráton. Nmgod tudja 's mindenki előtt is tudva van, hogy szüntelen szivemen hordozám azon szerencsés egyhanguságot, miről most szó van, minélelőbb megállapitni, 's a' magas portának engedelmességem jelét adni. De nmtsgod is fog emlékezni, hogy az elhunyt uralkodó kormánya alatt Sarim efendi beilikdzsi, kit hozzám ide küldének, tudatá velem, miszerint a' szultán Egyiptust, Szaidát és Tripolist nekem örökre átengedi; hogy e' javaslatot elfogadni alázatosan vonakodám 's ő felségét kértem a' kormányzatom alatti tartományok örökké birhatása végett családom reszirül. Bátorkodom reményleni, hogy nmgod nemcsak azon régi viszony által is melly köztünk létezik, hanem nmsgod saját bölcsesége 's gondossága által vezéreltetve is fontolatra veendi a' fenséges porta állapotját, valamint szolgája hűségét 's gondolkozandik eszközrül, melly a' muzelman nemzet nyugalmát helyreállitandja 's velem a' kor kivánatinak és sorsnak megfelelőleg fog bánni. Mivel nm. irata egyedül Egyiptust emlité 's Akif efendi tudatá velem, miszerint sem utasitása, sem meghatalmaztatása nincs a' többire nézve, azaz minden tartomány örökös birhatása iránt, e' tisztviselő tehát készebb volt elutazni, mivel illy javaslatot nem fogadhatott el, mintsem hasztalanul itten tölteni idejét levelezés és alkudozás végett 's nmgodat szóval tudósitandja arról, mit nekem irásban van szerencsém előterjeszteni. Jul. 16kán 1839."

Németország.

Lipcsében Alvensleben szerkesztése alatt: „német nemesek számára" hirlap fog megjelenni, mellynek czélja a' német aristokraták érdekei védelmezése, a' tervrajz oda nyilatkozik ugyan, miszerint soha támadólag nem fog föllépni e' lap a' nemesség érdekében, hanem mindig védőleg, előjogaiból azonban mitsem engedve. — Hannovera városban aug. első napjain igen nevezetes lopásoknak jöttek nyomába, mi a' német becsületességre nem legjobb fényt vet. Mintegy 20 személy jó gyanuba e' miatt, legnevezetesb az, hogy e' tolvajcsoport főnöke egy gazdag polgár, ki több házzal bir 's lakása raktára volt a' lopott javaknak. Az első kutatásnál láda ezüstszereket találtak a' padlatalatt rejtve. E' fölfedezés annyiból is igen nevezetes, mert az emlitett kutatásnál egy igen jó családbeli kalmár legény javaira is bukkantak, kinek holttestét 14 nap előtt vizből vonták ki. —

Olaszország.

Genua, aug. 5dikén: Nemcsak a' közel tartományokban, hanem Olaszország éjszaki 's déli részeiben is általában a' rizsaratás tartós szárazság következtiben — igen silány volt 's minája 14 nap óta 3 lirával szökkent. E' czikk magas ára a' buzára is hatást gyakorla, noha ez az idén itt jó termésü volt 's a' fekete tenger mellől is igen kedvezők a' hirek rája nézve, mégis 15—20 soldival drágábban fizetik, mint csak egy hét előtt, 's hihetőleg az ár még emelkedni fog, mert Toscana beljében szük volt a' termés, éjszaki Francziaország 's Nápolyban pedig a' termesztmény nem mulja felül a' fogyasztási szükséget. Hasonlag az olaj is szökkent árában, mert szárazság miatt az olajmagvak éretlenül hulladoznak, 's tavalyhoz képest csak harmadnyi a' termés. —

Oroszország.

Az orosz akademia, elnökének javaslatára, május 27kén Mezzofanti József bibornokot, ki philologiai ismeretei miatt olly nagy hirben áll világszerte 's főleg az orosz nyelvet alaposan ismeri, tiszteleti tagjává választá meg. —

Lengyelország.

Varsóban aug. 5kén igen nagy szerencsétlenség történt; e' napon ugyanis nagy meleg levén, csoportostul mentek a' lakosok fürdeni a' folyamba, kevés időre azonban nagy zápor és szélvész kerekedett, melly csolnakokat forgatva föl, rémitő balsorsnak lőn eszközlője, már aug. 6kán reggel 20 holttestet vontak ki a' folyamból; e' napon pedig villám csapott a' norvoszki tábor egyik sátorába, melly a' fölállitott fegyvereket találta, 's csőelpattanások által több katonát megsérte; kigyógyulásukhoz azonban nagy a' remény. —

Svédország.

Stockholm, aug. 2kán: A' norvégi odelsthing (felsőház) igen érdekes vitatás után elhatározta, miszerint eltörlesztetik azon rendelet, melly a' sz. egyházon kivüli isteni tiszteletet tilalmazá. E' törvényt 1741-ben hozák. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. — szombat, aug. 31.

JELENKOR.

1839. — 70ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hirek; kinevezések; névmagyarositás; budapesti napló: Clarke hidépitész Pestre váratik, Puthon b. † „Anglia királynéjához" czimü nagy vendégfogadó megnyitva, rendkivüli munkásság az ó-budai hajógyárban, magyar játékszin, 's a' t.; János-fövételi vásári árkelet; különféle kereskedési hirek, zamobori lyánynevelő intézet, 's a' t.) Spanyolország (a' Maroto elleni zendület mind inkább terjedez; az alkotmányosak csatát vesztenek; elegy; 's a' t.) Anglia (félhivatalos nyilatkozat a' keleti ügyről; az angol hajóvezér parancsot kap Alexandria ostromzár alá vételére; az elitélt három chartista kegyelmet nyer; elegy; 's a' t.) Franciaország (a' mexicoi szerződés kihirdetve; lapnyilatkozat a' keleti ügyről; hadi mozgalom Toulonban; 's a' t.) Törökország (a' török birodalom jelen állapotja; M. Ali válasza a' porta ajánlatira; perai nagy tüz; a' franciákat egyetértésrül vádolják a' kapudán basával elpártolta iránt; 's a' t.) Oroszország. —

Magyarország és Erdély.

ORSZÁGGYÜLÉSI HÍREK. Pozsony, aug. 27kén. A' t. KK. és RR. f. hó 22kei országos ülésében két kerületi üzenet vétetett tanácskozásba 's fogadtatott el, t. i. a' f. é. jul. 28ról érkezett k. kir. leirat (2dik) és a' Pesten építtetni szándékozott országház tervének 's az ehez tartozó adatok előterjesztése tárgyában. Amabból kivonatkép ezeket közöljük: „A' KK. és RR. midőn előbbi üzenetjökben őszintén oda nyilatkoztak, hogy ő fels. atyai felszólitását e' részben is követve, a' k. kir. előadásokat pontonkint tárgyalás alá venni fogják, egyszersmind azt nyilvánnyitották, hogy az említett üzenetjökben foglalt sérelmeket és kivánatokat e' tárgyban készitett felirásukkal együtt és válhatlan kapcsolatban kivánják fölterjeszteni: azon ösvényen járnak, mellyet az 1790/1: 13 törv. czikk rendelete nem zárt el, az eddigi országgyülések gyakorlata pedig igazol. Az országgyülési iratok ugyanis kétségtelen bizonysági annak, hogy mióta az idézett 13. czikk létre jött, azóta is számos országgyülésen a' k. kir. előadásokkal együtt az ország több rendbeli sérelmei és kivánatai egybekapcsoltatva terjesztettek föl. Azon tekintet, hogy a' tudakozó felirással válhatlanul összekapcsoltnak jelentett tárgyakat a' m. fő RR. eddig még tárgyalás alá sem vették, annál kevésbbé vethet akadályt, mivel a' KK. és RR., hogy a' kérdéses felirást fölterjeszthessék, épen azt szorgalmazták, hogy azt a' m. fő RR. egész terjedelmiben vegyék tanácskozás alá; az pedig, hogy a' m. fő RR. a' velök közlött érdekes tárgyakat félreteszik, sem törvény sem gyakorlatban nem gyökerezik 's annál sajnosb, mivel a' kezdeményi lényeges jus kétségtelenül a' KK. és RRet illeti, azon sérhetetlen jus gyakorlata pedig illy félrevetés által semmivé tétetnék. A' m. fő RRnek a' záradék iránti észrevételeire a' KK. és RR. csak azt jegyzik meg, hogy ők azon záradékot sem a' felirásba nem iktatták, sem a' m. fő-RRket annak elfogadására fel nem szólitották, azt egyedül önmagokat illető határozatuknak tekintvén. Ugyanazért a' KK. és RR ő cs. k. Főhgségét teljes tisztelettel továbbra is arra kérik, a' m. fő-RRket pedig a' közös haza szent szeretetére felszólitják, hogy a' velük közölve levő felirásokat 's az ezekben foglalt sérelmeket és kivánatokat minélelőbb tanácskozás alá vevén, a' KK. és RRel egyezni, említett felirásaikhoz járulni, 's ekkép a' haza sulyos aggodalmának megszüntetésére, egyszersmind pedig, miután a' KK. és RR. már valósággal el is határozták, hogy a' katonaélelmezés érdemébeni tanácskozásokat ezennel megkezdjék és folytassák, az ő felsége kir. előadásai 1sö és 3ik pontjainak tárgyalásiban lehető előhaladásra is segédkezeket nyujtani méltóztassanak." — Továbbá a' Pesten építtetni szándékozott országház iránti üzenetben: „miután az utóbbi országgyülésen nyilványitott azon köz kivánat, hogy a' mennyiben arról, hogy Pest városában 's a' végre kijelelendő alkalmas helyen nemcsak a' szükségnek, hanem a' nemzet diszének és méltóságának is voltakép megfelelőleg országház építtessék, országgyülésig rendelkezni kell: Ő cs. k. Főhgsége a' nemzet közös ohajtási teljesülése iránti buzgó indulatjánál és munkásságánál fogva 's az akkorban kifejtett szándék értelmében építtetni czélzott országház tervét szinte köz tisztelettel kikért önfelügyelése alatt megkészittetni 's a' költségek följegyzésével együtt a' jelen országgyülés elibe terjesztetni kegyeskedjék, ő cs. kir. Főhgségének elfogadását megnyerte, a' KK. és RR., kik mind az országgyülési említett végzet-, mind a' közönségesen érezhető szorgos szükségnél fogva, a' följebb érdeklett tárgyról tanácskozni 's rendelkezni kivánnak, ő cs. kir. Főhgségét szives tisztelettel arra kérik, hogy e' tárgyban tett intézkedéseiről, a' tervek, költségi feljegyzések 's egyéb adatok előterjesztésivel, az ország RReit minélelőbb értesiteni méltóztassék, semmit sem kétkedvén a' felől, hogy abbeli bizodalmas kérésökben a' m. fő-RR. osztozni, 's azt részükről is ő cs. kir. Fhgsége előtt közbevetendő kérésökkel egyesiteni fogják." A' fő-RRek tegnapi ülésében a' KKtól és RRtől a' kir. leirat tárgyában hozzájok intézett 2dik üzenet vétetek tanácskozásba, mai ülésökben pedig az arra készült válasz olvastatott fel 's küldetett át a' t. KK. és RRhez. „Azon kezesség — igy nyilatkoznak itt a' fő-RR — mellyet a' t. KK és RR a' k. kir. előadásoknak tárgyaltatására nézve utólsó üzenetjökben ismételve kijelentettek, 's az 1sö és 3dik pontok iránti tudakoló felirásnak ő fölsége elibe kivánt terjesztése, a' 2dik pont feletti érdembeli tanácskozásoknak pedig máris történt megkezdése által tettleg is bizonyitnak, Ő cs. k. Főhgségében és a' m. fő-RRben — kik e' részbeni felszólitásaik e' jeles sikerét a' legszivesb hálával fogadják — élénkül neveli amaz ohajtást, hogy a' törvényszerü kötelesség hü teljesitésére irányzott összes törekvésnek már eddig megért gyümölcsei minélelőbb ő föls. elibe terjesztetvén, a' jelen országgyülés törvényes czéljához közelebb jutni, 's e' végre a' t. KK és RR által eddig közlött minden tárgyról velök haladék nélkül kölcsönösen értekezniök lehessen. Miért is ő cs.k. Főhgsége és a' m. fő RR azon legszivesb bizodalommal, mellyet a' kedves haza sz. szeretetivel teli kebleikben a' t. KK és RR iránt táplálnak, azokat ujolag is felszólitani semmit sem késnek; hogy mivel soha szándékuk nem volt az ország valódi sérelmei és kivánatainak Ő Felsége elibe juttatását meggátolni, vagy csak határtalan időre is halasztani, ezeknek a' szükséges szabadsággal, függetlenséggel és lelki nyugalommali tárgyaltatásira vezető czélirányosb utat megnyitva, a' tudakoló felirásnak ezen kapcsolat nélkül Ő Felsége elibe leendő terjesztésében megegyezni sziveskedjenek. Mi pedig a' t. KK és RR üzenetében említett kezdeményi jusukat illeti: erre nézve egész őszinteséggel nyilványitják a' f. Főhg és a' m. Fő-RR, hogy a' t. KK. és RRnek e' tekintetbeni igazait ugyan legkevésbbé sem akarják kétségbe hozni: de azokat viszont olly kiterjedésben, hogy a' m. Fő-RR mindent, a' nélkül hogy a' sorozathoz, mi gyakran a' dolog lényeges részit teszi, még csak szavok is lehessen, azonnal felvenni és tárgyalni tartozzanak, ön független állásuk csonkitása nélkül el nem ismérhetik. Végre a' záradék, mivel nem egyoldalú határozatokra, hanem az országgyülési egyezkedések természete szerint keletkező összes megállapodásokra, és a' m. Fő-RRnek nem kevésbbé mint a' t. KK és RRnek sajátivá vált országos eredvényekre lenne hatással, egyedül a' t. KK és RRet illetőnek nem mondathatik."— A' KK és RRek mai üléséből a' m. Fő-RRekhez két üzenet bocsáttatott, t. i. 1. Fels. Királyné Asszonyunk Maria Anna Karolina megkoronáztatása nemzeti ohajtásának Ő fels. előtt leendő nyilványitása tárgyában köv.: „A' századok hosszú során keresztül kedvező szerencse örömei 's balsors viszontagsági közt mindig gondosan megőrizte keblében a' magyar nemzet azon tiszta hüséget 's azon buzgó ragaszkodást, mellyel alkotmánya 's fejdelme iránt viseltetik; a' KK és RR most is, midőn a' jelen országgyülésre öket összehivó fejedelmi szót meghallák, azon állhatatos indulattól lelkesülve gyülekeztenek össze, hogy mint a' törvényhozás részei alkotmányuk és törvényeikhez vonzó buzgó szeretettel jó királyuk és szeretett hazájok egyesitett boldogsága eszközlésire törekedve, Ő Felségének a' közjó gyarapitására czélzó gondoskodását segéljék elő, mint hü alattvalók pedig Ő Fels. atyai személye és dicsőségesen országló Háza iránt sziveikben megörökült hódoló tiszteletjöket ujra megmutassák. E' hódoló tisztelet él kebleikben Fels. Asszonyunk iránt is, ki Ő Fels. szivét legközelebb érdekli, 's kinek fels. személyében Ő Felsége, becses életét édesitő hitvestársat, népei és közös fiai pedig szerető jó anyát találtak, ki már akkor is; midőn legelső alkalommal fogadta trónja előtt fels. Férjének hü magyarjait, amaz édes emlékeztetéssel, hogy ereiben is ősanyja Maria Therézia vére folyik, anyai igaz szeretetéről biztossá tette a' nemzetet, 's a' jelen országgyülés megnyitásakor anyai kegyességgel engedé teljesülni a' nemzetnek rég táplált azon forró kivánatát, hogy az ország Rendei hódolva tisztelt Királynéjok előtt sziveikből eredett buzgó üdvezlésöket az édes honi nyelv hangjain ömledeztessék. A' KK és RR tehát fiúi hódolattal, sziveik legbelsö és tisztább érzetivel, jelentik, hogy fels. Királyné Asszonyunk Maria Anna Karolina, fels. koronás Királyunk kedves élete párja, fejdelmi magas erényei iránt viseltető mély tiszteletük bennök forró ohajtást gerjeszte: hogy fels. Asszonyunk még a' jelen országgyülés alatt Magyarország Királynéjának fölkenessék 's az ország szent koronájával nemzeti ősi szertartásink szerint megkoronáztatván, szerencsés megkoronáztatásával a' kölcsönös bizodalom és szeretetnek még szorosb és nyájasb kapcsolatival is köttessék a' m. nemzethez, 's midőn Ő Felségét alázatosan arra kérni szándékoznak, hogy szivöknek ezen ohajtásit teljesitve, Magát fels. Hitvesével együtt hivei közé megalázni, 's egyszersmind Fels. Asszonyunk megkoronáztatása napját kijelölve kegy. elrendelni méltóztassék: semmit sem kétkednek a' felől, hogy e' köz kivánságaikat Ő cs. kir. Fhgsége és a' m. Fő-RR is a' fejdelmi fels. Házaspár elibe ön kivánságukkal párositva fölterjeszteni sietendnek. — 2. A' jelen országgyülési költségek szabad ajánlásképen a' nemesi Rend általi viselése tárgyában a' KK és RR abban állapodtak meg, hogy az országgyülés mindazon költségit, mellyeket az utóbbi országgyülés előtt divatozott szokásból különben a' megyék házi pénztárai viseltek, — a' jelen országgyülés ideje alatt is szabad ajánlásképen, 's az 183⅞: 44. czikkben kijelölt föltétek és ovadék mellett egyedül a' hazabeli nemesi Rend és azok, kiket a' törvény azon nevezet alá foglalva ért, viseljék, 's az idézett 44dik czikk 3 §ának rendelete egyedül annyiban módosittassék, hogy a' megyék közönségei azokat, kik az általok meghatárzott kivetés szerint a' törvényhatóságok által kiszabandó határidő alatt eleget tenni nem akarnának, a' fizetésre nem az 1807: 2. czikk 17. §sza szerint, hanem szóbeli perek utján, az 183⅞: 20. czikkben kijelelt summás törvénykezési szabályok szerint, és pedig a' tartozási summa mennyiségére minden tekintet 's különbségtétel nélkül szorittassanak.

T. Pest-megye RRdei f. hó 27dik 's köv. napjain tartott közgyülésökben országgyülési követjök tudósitásai felolvastatása után a' katonai élelmezés tárgyában azon utasitást adák, hogy adója terheinek könnyebb leróhatása végett jövendőre is az adózó osztály bizonyos határidőig megállapitandó piaczi ár mellett, termékben fizesse tartozásit, mind idő-mind munka-nyerés, mind jószág- és készpénz-kimélési szempontbul, határozák továbbá, hogy az országgyülési szálláshér a' pozsonyi háztulajdonosaknak fizettessék meg 's végre Lederer Ignácz b. főhadikormányzót hazafiuittatás végett ajánlák az OO. RRnek.

Ő cs. 's ap. kir. felsége Mihálovich Márton Almás és Mayr Mátyás Hajós mvárosok lelkészeit a' kalocsai főkáptalan tiszt. kanonokivá; Kekezovich Antal zombori lelkészt czimzetes préposttá nevezni: végre Kráncsics József szombathelyi székes-káptalanban megürült kanonoksággal felruházni kegyel. méltóztatott.

Metternich hg több nap óta minden láztól ment már 's tökéletes javulási állapotban van, minélfogvást az orvosi hirlemények egészségi állapotjáról egészen megszüntek. —

Ő cs. 's ap. kir. fölsége a' raktári munkák előmozditásaul a' budai kir. kamrai 30adhivatalnál raktárnok alkalmazását méltóztatott megengedni 300 for. évdíjjal 's 80 r. pgő fr. lakbérrel.

Ő cs. 's ap k. fels. még mult évi nov. 20ki határzatában Schneider Kár. végzett jogász, és Schneider Adolf kegy. isk. növ. tanitónak, nevök Szabóky-ra változtatását kegy. megengedni méltóztatott, —

A' m. kir. helytartótanács f. e. aug. 27diki tanácsvégzésben Volnhoffer János keblebeli fogalmazót kiadóvá; Valovics János fizetéses fogalmazó gyakornokot fogalmazóvá és Pottók Móricz díjtalan fogalmazó gyakornokot fizetésessé alkalmazá. —

A' nm. m. k. udv. kamra a' farkasvölgyi kir. magy. harminczad-hivatalnál megürült harminczadosi tisztségre Kummer Rudolfot, pozsonyi harminczadosi helyettest; a' budai kir. harminczad-hivatalnál megürült ellenőri tisztségre pedig Hepp Jánost, farkasvölgyi harminczad ellenőrjét, alkalmazá.

Jelenkorunk minapi (61ik) számában a' H. T—k után azon hir foglaltatott, h. a' dunántuli ref. egyházkerület tervet készite a' pápai collegiumnak Komáromba áttétele iránt, hol számára szép 's tágas tér készen is áll." E' tekintetben minden balértelem elháritására 's illő igazitásul jelentetik, hogy a' komáromi ref. egyház ohajtja ugyan a' pápai collegiumnak oda tételét, 's tehetsége szerint kész is azt lehetővé 's könnyebbé tenni; a' superintendentia részéről azonban az áttétel még mindeddig nincs elhatározva.

Budapesti napló. Clarke angol mérnök, kit a' Budapest közt fölállitandó állandóhid-épitésre bizott meg Sina György b., már utban van Pest felé; aug. 18kán ugyanis Coblenzbe érkezék, 's igy néhány nap mulva bizonyosan Pesten leend a' hidépitéshez szükséges előmunkálatok végett. — Puthon János b., a' dunagőzhajózási társaság elnöke aug. 22kén esti 9 órakor Bécsben élte 65ik évében elhunyt. Halála hazánkban is buzgó részvétet szülend, mert gőzhajózásunk ügyében, melly folyvást egyik hatal-

masb emeltyüje leend nemzeti jóllétünknek, számos maradandó érdemet szerze magának. „Erős“, „I. Ferencz“ és „Nádor“ gőzösink egyenkint 65 gyászlövéssel hirdeték e' szomoru hírt a' két testvér városnak. Az ó-budai hajógyárban rendkivüli munkásság uralkodik. Szomszéd fővárosink lakosinak nagy része talán nem is gyanitja, hogy a' valamennyire félre eső de mégis igen közel fekvő Ó-Budán, olly fontos iparintézet létezik, melly rövid idő mulva alig képzelt nagyszerüségre 's fontosságra fog emelkedni, 's melly minden valódi honbarát figyelmére 's méltánylatára legnagyobb mértékben érdemes. A' dunagőzhajózási társaság hajógyára ez, melly már eddig is olly czélszerüleg volt elrendezve, hogy több gőzöst lehete benne elkésziteni, a' mostani előkészületekből itélvén pedig rövid idő mulva még sokkal nagyobb kiterjedésre jutand Bozzo kapitány igazgatása alatt, melylyet Pietro Veruda másodigazgató buzgó készséggel 's ügyességgel mozditand elő. Egészen uj szellem látszik most lelkesiteni ez intézetben a' külön munkálatok menetét, minden oldalon gyors élet uralkodik. Kőmüvesek, ácsok, kovácsok 's a' t. olly szorgalommal dolgoznak, mintha egész várost kellene legrövidebb idő alatt fölépiteniök. Kovácsok, asztalosak és kötélgyártók számára külön műhelyeket épitnek, 's ezentul hajókötelekre csupán apatini (bácsmegyei) kendert fognak használni, mi által nagy pénzmennyiség marad hazánkban, 's ez kétségkül buzditásul szolgáland a' kendertermesztés még kielégitőbb kezelésire. A' kőbül épitendő nagy hajógyár egészen a' touloni és velenczei híres gyárak mintája szerint alakittatik, 's valamint ez, ugy sok más is, még ez év folytában készülend el. Az e' gyárból már kikerült müvek közül talán legszebb a' nem rég vizre bocsátott gyönyörü iramsajka (Jacht, oder Rennschif) vagy sebeshajó, mellyet a' dunagőzhajózási társaság különösen királyunk ő fölsége használatára készittete. E' sajka 16 csinos evezővel van ellátva 's olly dicső butorzatú 's rendezetü, hogy valamint az intézet diszére, ugy az illető mesterek böcsületére válik, kiknek szobrász, asztalos, aranyzó, himző 's a' t. munkái olly diszesek, hogy valódi királyi pazarfényt árasztanak e' pompás sajkára. Bozzo kapitányon és Veruda aligazgatón kivül még Boroskay szobrász és Nusz aranyzó is kitüntetésre méltók azon szép dolgozatik miatt, mikkel e' fényes sajka elkészitésihez járultak. F. hó 23ikán reggel „Árpád“ gőzös aladságban rendeltetési helyére vivé a' szép sajkát Bécsbe. — „Az angol királynéhoz“ czimzett 's volt Kemnitzer-házban fölállitott nagy vendégfogadót f. hó 26án nyiták meg pompás estéllyel. Ez uj vendégfogadórul már néhányszor emlékezének lapjaink, 's miután már nagyobb részint készen áll az egész, örömmel láthatni, hogy az csakugyan tökéletesen megfelel a' várakozásnak és fővárasunk legkitünőbb épületei közé számitandó, mint vendégfogadó pedig bátran mérközhetik a' világ bármelly illynemü intézetével. Az épület Duna felé álló része már távulról meghivólag mosolyg a' gőzösen érkező utas elibe; ki azonban a' bel-csin és tiszta pontosság által még meglepetvébbnek érzendi magát. Az udvar csinos kertté van alakitva 's az első emeleten levő pompás társasági terem minden illynemüt meghalad; az igen kényelmes 's diszes butorzat ifj. Coffin Károly pesti raktárából került. Bartl a' vendégfogadós, néhány hónap alatt mintegy varázsvessző által olly fenségessé változtatá e' házat, hogy tetemes áldozati mellett valóban méltó az utazó közönség figyelmére. A' megnyitási estély 20 pgő krnyi bemenetdij mellett ment véghez 's igen pompás volt. Két zenészkar a' legujabb hangmüveket játszá 's a' nagyszámu közönség késő éjig mulatott. — Holnap, sept. 1jén, ez idén 2dik tüzjátékát gyujtandja el városligetünkben Stuwer. A' jeles bécsi tüzmüvész eddigi fényes mutatványi után legmeglepőbb látványra számolhatnak Budapest lakosi; nagy kár! hogy már mult vasárnap nem mehete véghez e' gyönyörü mutatvány, hogy legalább vidéki vásáros vendégink is részesülhettek volna e' ritka élvezésben. — Néhány nap előtt Budán a' Tabánban egy gyermeket kutya harapván meg, orvosi segély helyett kuruzsoló asszonyra bizák a' gyógyitást, ki csakugyan 8 napig járt a' gyermekhez; 26kán azonban, a' harapás utáni 9dik napon, iszonyu jelenségekben mutatkoztak a' szegény gyermeken a' harapás vészes következményi, miknek következtiben szörnyü kinok közt meg is halt. — Nemzeti színpadunkon f. hó 24kén „Teréz“ adaték; 25kén „Gemma di Vergy“ bérszünettel; 26kán: „Agg színész és leánya“; 27kén: „Fiesco“; 28án: „Fra Diavolo“; 29kén először bérfolyamban „Az utólsó kaland“ vigj. 5 felv., Bauernfeld után forditá Kis Iván; 30kán: „Ügyvédek“ szinj. 5 felv. A' játékszini zsebkönyvet ez idén különös fénnyel szándék kiadni, finom velinen, aranymetszéssel 's Laborfalvi Róza és Fáncsy Lajos arczképeivel; a' szerkesztést Nagy Elek vállalá magára 's izlésétül csak jót várhatni; hir szerint már is néhány ismértebb iró igérkezék e' czélszerü vállolatot gyámolitani széplíteraturai dolgozatokkal. Egyébiránt a' zsebkönyv hiányjegyek és z bötü kihagyatásával c után, jelenik meg. — Laborfalvi Róza vendégszerepeket adand Kolozsvárott, Nagyváradon és Debreczenben, melly három helyről több tisztelő meghivás érkezék hozzá. Löwe, a' bécsi udv. színház rendezője olly szép tehetségeket vön észre e' színésznőnkben, hogy jövő évi apr. Bécsbe hivá meg őt magasb kiképeztetés végett. —

(Kisdedovó intézet.) Szerdán, sep. 4kén, a' belvárosi Keresztutczában létező kisdedovó intézetben délután 3 órakor próbatétel fog tartatni, ennek végzetivel a' nagyobb figyermekek katonai gyakorlatokban fogják magokat kitüntetni. — Azon „Nefelejts“ czim alatt közrebocsáttatott könyvecske még most is ezen intézetben, és Eggenberger könyváros urnál 30 kr. és kemény boritékban 40 kr. pgőn megszerezhető. Az egész jövedelem az intézet alapitására van szentelve. —

Brassóban aug. 4kén tartatott a' magy. ev. egyházban emlék-ünnepe ezen egyház nemeslelkü jóltevőjének néhai bécsi polg. udv. óramüvész Litsken Józsefnek, ki 55 évre terjedt távolléte által sem hült meg honja, nemzete 's vallása iránt, hanem halálában is áldást-árasztva megemlékezvén azon szükölködő, gyámoltalan szentegyházról, mellynek keblében 1759 máj. 13kán életét 's későbbre jó nevelését nyerte, tiz ezer pgő for. hagyománnyal kivánta ezt örök időkre boldogitani. Ugyanis nagyszerü végrendeletének tartalma szerint kegyes tekintetet vetvén a' bécsi jóltevő-intézetre, köz kórházra, órási özvegyekre, (bátor nőtlenségben töltötte 79 évü életét) egyesült protestans iskolára, négy unoka-öccseire, kiket összesen 60—70 p. for. hagyománnyal szerencsésite; igy szól az 5ik pont alatt: „a' magyar ev. egyháznak Brassóban hagyok hálából azon első erkölcsi elvekért, a' mellyeket ott nyertem, 10ezer pengő for. 5 pCentes statuskötelezvényekben olly feltéttel, hogy ezen tőke Litsken-alapitvány név alatt mindenkor csonkittatlan fentartassék; az illető kamatokbul a' magy. ev. lelkész évenként 100 p. ft., a' magy. ev. iskolatanitó hasonlag 100 p. ftot kapjon fizetési pótlékul; a' kamatok többi része pedig fordittassék az egyház és iskola javára.“ A' fenérintett magyar egyház nyomasztó szükség, számos harcz és küzdés közt létezik már 241 év óta, 's minél kevesb oka lehete reményleni; hogy még valaha magzati közül egy illy boldogitó védangyalt küldend az isteni gondviselés, annál hálásb szivvel seregelt össze a' magy. ev. közönség. Buzgó éneklés, emeltetve a' városi hangászkar hármoniás hangmüszerei által, magyar 's igen czél-és korszerü német beszéd diszesité ez egyházi ünnepélyt a' kir. 30ad, városi tanács, százados testület és több más uri személy jelenlétében, emelte azt a' ns jóltevőnek jól eltalált mellképe, melly a' hálás megye költségin ügyes müvész kezek által készittetvén a' templom falain örök emlékül függött és függend. (E-Hirl.)

KÜLÖNFÉLE: Aug. 3iki M. m. frankfurti hirek szerint ott a' közelgő őszi vásáron igen nagy szerencsét várnak a' gyapjura nézve. E' kedvező reményre különösen azon körülmény jogosit, hogy utóbbi időben nagyon keresék azon vidéken a' gyapjut, mihez még az is járul, miszerint a' legközelebb politikai fordulat alatt csak legnagyobb szükségig láták el magukat gyapjuval a' belga gyárvárosok 's most kettőzött mennyiségre van szükségök, miután a' gyártás nevezetesül kezd emelkedni 's minden forrongás megszünt; egyébiránt pedig a' belga gyártók mindig legjobb vevők voltak a' frankfurti vásáron. Londoni hirek is kedvezők a' gyapjukereskedésre nézve; ott ugyanis minden alkalmas gyapju kerestetik 's habár nem igen emelkedő de legalább egyenlő áron kel. — Zamobor horvátországi mvárosban társaság lépe össze lyánynevelőintézet-alapitásra önkéntes ajánlatok utján. Sulyok Eduárd fölszólitása következtiben csakhamar 700 pgő forint gyült e' szép czélra össze 's reménylhetni, hogy az eddigi adakozók számos utánzóra találandnak 's igy rövid idő mulva meg fogja kezdhetni munkálkodását a' czélba vett nevelő intézet. Az aláirók nevei ezek: Czudermann Ferencz 50 f., Pitanecz István 20 f., a' zamobori uradalom 200 f., Jelachich Károly 100 f., Wiesner Ferdinand 25 f., Sulyok Eduárd 50 f., Pranusperger P. 25 f., Francziszczy János 15 f., Mattekovich János 25 f., Bischau, Ignácz 25 f., Sheszt P. 50 f., Gottwalt Keresztély 25 f., Pranusperger Sándor 25 f., és Karall György 20 f., mind pengőben. — Az idei tarnopoli lóvásáron 8 ezernél több ló volt eladásra kiállitva, mellynek nagyobb része belföldi ménesekbül került. A' vásár nyolcz egész napig tartott. A' lovak legnagyobb része árverési uton kelt el. Lóverseny három napon volt, melylyen 600 hintó, 500 lovas és 12 ezer néző jelent meg. A' lóversenyek divatba hozatása óta itt igen emelkednek a' mének, valamint általányosan az egész lótenyésztés is.

(Pesti vásár.) A' most mult jánosfővételi sokadalom alatt valamennyire ingadozó volt az alásvevés, egészben véve pedig középszerüség határi közt forgott a' kereskedés. Honi termékinkből, a' gyapju legélénkebbül kelt, de az eddiginél kissé csökkent áron. Az elővásár hetén ugyan csak szorgosan nézegeték vizsgálgaták e' czikket; de vásár 2ik hetében részint ausztriai részint franczia országi számos vevő élénkité a' vásárlást. Az elkelt gyapjumennyiséget mintegy 30—40 ezer mázsára tehetni, egynyiretü gyapjuból leginkább a' 70—90 forintos fajokat keresék főleg franczia kereskedők. A' kétnyiretü gyapju minden faja is, kapós volt. Általányosan véve az utóbbi váczi (juliusi) vásáron uralkodott gyapjuárhoz képest az egynyiretü 2—6, a' kétnyiretü pedig 2—3 forinttal csökkent mázsánként. Gubacs kevés volt e' vásáron 's a' legjobb minőségü ára 8 ft. 10 krra emelkedék. A' jövő termésről még nem szólhatni bizonyost, 's a' vélemények igen megoszlók iránta. Olaj és viasz a' mult vásári áron jól kelt, valamint kék hamuzsir is. A' bőr nagy mennyiségben jó aron kelt; kézmügyári czikkekre nézve pedig általányosan jónak mondhatni e' vásárt. — Egyébiránt hazai termékink következő áron keltek e' vásáron: Timsó (fehér) mázs. 5 f. 30 kr., Dárdanyé (piskolcz) rozsnyai 11—12 fr., liptai 11 f.; Aranygléte 9 f., Pályinka (akója) kóz. gabna 6 f. — 6 f. 45 kr., erősbnek foka 19—20 kr., törköly és sepró p. akója 8 f. 24 kr. 9 f., bánsági szilvapályinkáé 8—10 fr., szerémié 10 f. 30 kr.; — 12 f.; 32—35 foku borszesz foka 21—23 kr.; Kőrösbogár fontja 1 f. 30 kr. — 1 f. 39 kr.; Toll mázsája, ágyi fosztatlané 10—67 f., fosztotté 20—120 f., pehelyé 110—160 f., irótoll ezre 1 f. 12 kr. — 1 f. 24 kr.; Bőr: párja borjué 2 f. — 3 f. 36 kr., birkáé 1 f. 30 kr. — 2 f. 10 kr., magyar juhé 2 f. 30 kr. — 3 f., bárányé 1 f. — 1 f. 12 kr.; kecskéé 36—48 kr., nyulbőr száza 36—38 f., ökörbőr párja 20—27 f., tehéné 16 f. 30 kr. — 20 f., lóbőré 8—9 f.; Taplo mázs. 16—40 f.; Halzsiré 11 f. 30 kr. — 13 f. 30 kr., Sárgitófáé 4 f.—4 f. 30 kr., Gabna, pozs. nem bánsági tisztabuzáé 1 f. 44 kr. — 2 f., kétszeresé 1 f. 16 kr., — 1 f. 20 kr., rozsé 1 f. 20 kr. — 1 f. 24 kr., árpáé 1 f. 4 kr. — 1 f. 12 kr., zabé 48—51 kr., kukoriczáé 1 f. 20 kr. — 1 f. 28 kr., kölesé 1 f. 12 kr. — 1 f. 20 kr., Rongy mázs., közönségesé 2—3 f., jobbféleé 4 f.—6 f. 30 kr., Kenderé (apatini gerebenzett) 22—26 f., nem gerebenzetté 9 f. 12 kr. — 12 f., Méz, bánsági fejéré 20—22 f., sárgáé 19—20 f., barnaé 14 f.; Szary, szarvasé száza 42—45 f., ököré 20—33 f., bivalyé 22—28 fr., tehéné 6—12 f., marhaköröm ezre 4 f.—6 fr. 30 kr., szarvcsucs száza 5—10 f.; Gubacs, ó elsőrendü köble (120 fontjával) 7 f. 30 kr.—8 f., másodrendüé 5 f. — 5 f. 45 kr.; harmadrendüé 2-3 f.; Szarvas-tövisbogyó mázs. 12—15 f., Köménymag mázsája 11—13 f., asztalos Enyvé 22 f. 30 kr. —25 f., Vadrepczeolajé 12 f. — 12 f. 30 kr, vetetté 12 f. 30 kr. — 13 f. 45 kr., tisztázotté 14 fr. — 15 f. 30 kr., lenolajé 15 f. 30 kr. — 17 f.; Paprikaé 14—15 f.; fehér Hamuzsiré 9 f 30 kr. — 10 f. 30 kr., kékesé 8 f. 45 kr. — 9 f. 30 kr., kéké 7 f. — 8 f. 30 kr., főzött Lószőré 36—56 f., fonotté 36—56 f., nyers hosszué 60—80 f., rövidé 34—42 f., vetett tavaszi repczemag pozs. 2 f. — 2 f. 8 kr., télié 2 f. 38 kr. — 3 f; Gyapju: mázs. egynyiretü legfin. 135—138 f., finomé 100—117 f., középfinomé 60—96 f.; közönségesé 48—58 f., téli kétnyiretü finomé 65—69 f., középfin. 50—64 f., közöns. 38—47 f., nyári kétnyiretü fin. 54—62 f., középf. 48—52 f., közöns. 40—44 f., báránygyap. 50—116 f., bőrrül nyirotté 60—150 f., timárgyapjué 37—48 f., bánsági kézzel mosott zigaráé 38—45 f., usztatotté 32—38 f., kézzel mosott magyar gyapjué 26—29 f., usztatotté: 23—28 f.; Cserhéjé 5 f. 30 kr.; gyártatlan Selyemé 10 f. 50 kr. — 11 f. 30 kr.; debreczeni Szappané 16 f., szegedié 13 fr., fekete közönségesé 15 f.; finom sziksóé 14—15 f., Szalonnáé 15 f. 12 kr. — 16 f., Dohányé: debrői első rendü 18—22 f., másodrendüé 14—16 f., harmadrendüé 6—8 f., debreczeni első rend. 10—11 f., másodr.

8—9 f., szegedi elsőr. 11—13 f., másodr. 8—9 f., harmadr. 4—5 f., tiszamellékié 9—16 f.; olvasztatlan Faggyué 15 f. — 15 f. 30 kr., olvasztotté rudban: 18 f. — 20 f. 24 kr.; tömlőbelié 18 f. 30 kr. — 19 f., Viaszé: (sárga rozsnyai) 76—78 f., bánságié 70—77 f.; Bor, tokaji aszu átalagja 40—100 f., ménesi aszu akója 25—80 f., budai ó veresé 6—10 f., ujé 3 f. 30 kr. — 4 f., fehér óé 6—8 f., ujé 3 f. 30 kr. — 4 f. 24 kr., pesti kőbányai óé 6—10 f., ujé 3 f. 30 kr. 4 f. 24 kr., hegyi fehér és veres óé 6—15 f., ujé 3—5 f., síkföldi fehér vagy veres 2 f. 36 kr. — 3 f., borkő (fehér természetes) mázs. 15 f. 30 kr. — 16 f., veresé 13—14 f. orv. gyökereké, alcana: 5 f. 30 kr.: aszuszilva mázs. 7 f. 15 kr. — 7 f. 30 kr., Összehasonlitván pedig a' mostani árkeletet a' mult med u di sokadalmival, kivilaglik, hogy most a' medárdihoz képest árban emelkedett: minden rendü pályinka, magyar juh- ér nyulbőr, tapló, árpa, zab, kukoricza, köles, valamennyire ökör- és tehénbőr, szarvas-, ökör- és tehénszarv, marhakörom, faggyu 's enyv, jobban a' gubacs, repcze- és lenolaj, mindennemü hamuzsir, nyers hosszu lószőr, bőrrül nyirt és bánsági zigara gyapju, szegedi és tiszamelléki dohány, minden rendü fehér és veres ó hegyi bor, hüv. főzelék 's aszuszilva: csökkent piskolcz, fosztott és fosztatlan ágyitoll, mint szinte az iró toll, közöns. rongy, kőménymag, főzött és font lószőr, 's a' nemesb egynyiretü majd minden gyapjufaj mázs. 2 forinttól 10ig; továbbá: a' debréi dohány, 's minden rendü uj bor; számos hazai termék pedig elkésett vagy el is maradt a' vásárról a' tetemesül drágult fuvarbér miatt, minthogy Debreczentül Pestig csak ez utban is egy pár hét alatt száznál több ló dült ki 's hult el tályog vagy lépfenében, a' szarvasmarha 's igy ökördög (paczalvész) ujolag nemcsak Baranyában és Somogyban, hanem a' Jászságban névszerint Fényszarun, a' karai pusztán 's alsó Pest több helyein most is vagy folyvást pusztit vagy buddog 's ez is szökkenté egy részben a' terméki szállitásbért. —

Spanyolország.

(A' Maroto elleni zendület mindinkább terjedez.) Bayonne, aug. 15én: „A' navarrai 5ik zászlóalj a' franczia határszéleken tartózkodó számüzött ugynevezett apostoli párttól ingereltetve aug. 9ikén fölzendült és „Viva el Rey, muera Maroto!“ kiáltozás közt elhagyá táborszállását 's Zariateguy tábornokot, ki a' fürdőben levő Elio helyett ideiglen a' navarrai parancsnokságot viseli. A' zendülőket hat tiszt vezérlé, a' többi hű maradt kötelességihez. Bastan völgyön keresztül vonulván a' zendülők Elisondoba akartak rontani; de ott zárva lelék a' kapukat, minek következtében Verába vonultak. Aguirre ezredes, volt parancsnoka e' zászlóaljnak 's most számüzött, azonnal siete átvenni a' parancsnokságot, mi Verába érkeztekor tüstint meg is történt. E' haditiszt számüzetése óta folyvást Sareban tartózkodott, hol szakadatlan összeköttetést tarta fön korábbi alattvalóival. Lescuan nevü leyzai fiatal katonatiszt, egyik azok közül, kik elsők keltek föl Zumalacarreguyval, akkor még csak 14 éves volt, 's mint kedvencze csak hamar kapitánnyá lett. Ezuttal, mint látszik, ő volt az összeesküvés feje; az ő csapatja birta elpártolásra a' többit, 's a' parancsnokságot is ő vivé Aguirre megérkezteig. Midőn a' trónkövetelő először lépett spanyol földre, huzamosb ideig Lescuan szüleinek háza volt főhadiszállása. Rodil fölgyujtatá azon házat, hogy tulajdonosit megbüntesse a' trónkövetelő iránti hajladósagukért. Romjai még most is láthatók. Aug. 10kén jött első híre ez ujabb zendületi merénynek a' trónkövetelő főhadiszállására 's titkos tanácskozás után határozattá lőn, hogy a' trónkövetelő személyesen menjen a' zendülők elibe, minek következtében 11én csakugyan el is indult d. Carlos Tolozából és csupán házi testőreitől kisérteté magát. Elio tábornok a' zendület hirére azonnal elhagyá a' fürdőket 's néhány zászlóaljjal ugyanazon irányban utnak indult. A' trónkövetelő igen fölindult e' merényen 's legnagyobb szigorral szándékozik a' zendülőket büntetni, ha első felszólitásra nem adnák meg magukat. 12kén Echeverria lelkész összejött a' trónkövetelővel Lesacában a' zendülők részről alkudozás végett. A' navarrai 12ik zászlóalj ugyanazon nap a' zendülőkhez csatlakozék Verában, honnan 14én Urdax felé indultak, hol a' 3ik zászlóaljjal egyesültek. Mivel Elio már most csak két zászlóaljjal bir, tehát kénytelen volt visszavonulni Goyzuetába, hol a' trónkövetelővel 's nejével összejött. Espartero Alava felé fordult, követve Maroto sergétül.

(Az alkotmányosak csatát vesztenek. Elegy.) Madrid, aug. 10dikén: „Valenciából kellemetlen hirek érkeztek. 2kán napfeljövetkor Ortiz ezredes vezérlete alatt 3 zászlóalj, 200 lovas és két álgyu megindult Liviából azon erősitvények lerombolására, miket a' carlosiak Chulilla mellett emeltek. Utközben la Cova Arevalo és Palillos harczosival találkozván, azokat némi ellenállás után visszaverék. Nem sokára azonban 4 zászlóaljjal és 10 lóval erősbültek Forcadell parancsi alatt a' carlosiak. A' királyné harczosi, jobbadán tüzben még soha nem volt ujonczok, tökéletesen föloszlottak és tulajdon lovasságuktól letipratván, elszórák fegyvereiket. Egy ezredes, és 5 tiszt halálra sebesült 's mintegy 800 katona juta fogságba vagy veszté életét. O'Donnell tábornok a' talesi erősségeket ostromolja. Aug. 3dikán Cabrera és Forcadell megtámadák O'Donnellt, de süker nélkül. — 6dikán mintegy 200 carlosi rabló a' canetei őrségből néhány quadalaxarai fürdőhelyet megrohanván, iszonyu pusztitást vittek véghez, a' fürdő vendégek nagyobb részét pedig fogságba hurczolák. — A' ministerek, mint hirlik, lemondani szándékoznak, mivel nem mernek a' haladókkal szembe szállni a' legközelebb cortesben.

Anglia.

(Parliamenti ülések. Elegy.) Az aug. 12iki felsőházi ülésben Strangford l. kérdé: való e, miszerint Saracen angol hajó orosz rabszolgakereskedőre bukkant Portsmouth közeleben, és ismét szabadon bocsátá el azt? Melbourne azt válaszolá, hogy e' történetrül még nem hallott semmit. Ezután Stanhope gr. több kérelmet nyujta be; Brougham l. kérdésére mindazáltal nyilványitá, mikép nem szándékozik törvényjavaslatot hozni ellene inditványba, mert sokkal inkább viseli szivén a' ház böcsületét, hogysem legnagyobb szükség nélkül olly ösvényre térne, melly azon szomoru lettdolgot hozná napfényre, hogy ő lordságuk többsége olly törvényt fog pártul, mellyet legnagyobb boszusággal átkoz a' néptöbbség. Az alsóházban ugyanazon nap jelenté Russell, mikép a' kormány az irlandi testületjavitás iránti törvényjavaslatot a' felsőházi módositványok következtében ismét visszavonni kénytelen. (Halljuk!) A' legközelebb ülésben uj törvényjavaslat fog a' ház elibe terjesztetni. Shaw ismételve az egész testületi rendszer eltörlesztését inditványozá. O' Connell használá ez alkalmat annak kimondására, mikép illy általányos részvétlenség mellett Irland baja iránt csak törvényhozási különválással orvosolhatni a' sérvet. Aug. 13án kérelmet nyujta be Brougham a' felsőházban a' „nemzeti gyülés“ részirül, Carpender ideigl. elnök aláirásával, mellyben fölszólittatnak ő lordságuk kegyelmért folyamodni külön felirásban a' koronához a' halálra itélt birminghami három csöndzavaró számára. A' többi ok közt még az is előfordul, miszerint az elitéltek közül kettőt nem jogtudós véde 's hogy a' francziák királya nem rég a' fölség-árulásban marasztalt Barbésnak is megkegyelmezett. A' chartisták, az emlitett kérelem szerint, nem akarnak embereket ölni, tulajdont kárositani vagy alkotmányt megdönteni; a' kérelem a' ház asztalára téteték. A' fővárosi rendőrségi törvényjavaslat vitatását választmányilag folytaták e' napon. Lyndhurst és Brougham sajnálkozva jegyzék meg, hogy illy fontos törvényjavaslatot, melly az egész főváros rendőrségi intézkedesit hal ra dönti, illy későn hozák a' ház elibe. Az alsóházban, melly most már rendesen igen üres szokott lenni, a' birminghami rendőrség iránti törvényjavaslat Attwood minden ellenmondása után 38 szóval 8 ellen harmadszor is fölolvastaték. — A' parliamenti ülések általányos hiedelem szerint aug. 23ikán fognak bezáratni. — A' közvélemény meg van győződve, hogy a' birminghami három rendzavaró halálos itélete nem jutand végbehajtásra. — Aug. 5ikén hunyt el Londonban az angol hadsereg atyja, James Stewart tábornok, az angol sergek legidősb tisztje, ki 1761ben kezde szolgálni, és csak 1815ben juthata ezredesi rangra. —

(Félhivatalos nyilatkozat a' keleti ügyről.) A' M. Chronicle, mellynek keletrőli czikkeit hivatalosaknak tartja a' közönség, legujabb számában következőleg nyilatkozik a' török-egyiptusi kérdésrül: „A' Temps jelentést tesz azon első javaslatokrul, miket a' britt kormány a' franczia ministerség elibe terjeszte M. Ali és a' török hajóhad ügyében. Mint választ a' Chronicle néhány jegyzetire a' journal des Débats ismétli ugyanazon ujságot és elhitetni törekszik olvasóival, mikép a' britt kormány azon ajánlatot tevé, hogy angol és franczia egyesült hajóhad Alexandriában egyértelmüleg követelje a' török hajóhad szabadon bocsáttatását a' basától és szükség esetén erőszakot is használjon. Mielőtt dologra térnénk, csodálkozasunkat kell jelentenünk, hogy a' franczia ministerség valamelly tagja jónak találhatá közleni franczia sajtóval a' más hatalomtul kapott hivatalos sürgönyöket, mellyek olly ajánlatokat foglaltak magukban, miket szükségkép titkolnia kellett volna, miután azokat nem találá elfogadhatóknak. A' titok illy megsértése nemcsak legnagyobb zavart's kellemetlenséget szülhetne, hanem egyszersmind bőcsületsértő és bizalomcsonkító. Ez azonban fájdalom! semmi ujság az ujabb franczia kormányférfiaknál, kik valóban például tüzhetnék ki maguknak ez iránt az angolokat. Véleményünk szerint az angol ajánlatok czélja volt, hogy az angol-franczia hajóhad Alexandriába vitorlázván, rendelkezési alatt levő legjobb eszközök által iparkodjek szabaddá tenni a' török hajóhadat. A' jour. des Débats véleménye szerint az egyiptusiak semmi esetre nem fogták volna a' török hajókat kiadni. Mi ez állitást tagadjuk, mert az egyiptusi alkirály nem képes olly őrjöngő tettet elkövetni, minő az lenne, ha egyesült hajóhadunkkal szembeszállni merészkednék. Az angol kormány nem kivánta Francziaország megegyezése nélkül létesitni e' tervet, valamint az egész egyiptusi ügyben semmit nem fog tenni Francziaország együttmunkálása nélkül. Szövetségesnek ajánlata volt az egész irat szövetséges társhoz, mellyet nem kellett volna kifecsegni, 's miután már csakugyan nyilványosságra jöve, tehát nem kellett volna az egészet olly színben tüntetni elő, mintha 2dik Navarintól kellene rettegnünk, mit a' jour. d. Débats annyira szeretne olvasóival elhitetni. Egy másik franczia lap pedig megkimélhette volna magát e' kifakadástól: „Ha az angol hajóhad az egyiptusi megsemmitése ellen induland, ugy Lalande hajóvezér siktengeren szembe szálland előbb vele.“ Mind e' sértést 's kihivást könnyen elkerülheté a' franczia kormány vagy mindennek közlése, vagy szoros titoktartás által; mert valamennyi lettdolog nyilványitása bizonyosakká tette volna a' franczia lapokat, miszerint Anglia azonnal lemonda tervérül, mihelyt a' franczia kormány ellenkezését nyilványitá azzal. Azóta mind a' két kormány más ajánlatokat tön már, 's mit Anglia jelenleg ohajt, az véleményünk szerint következőkben öszpontosul: a' törökhajóhadat, vagy is legénységét föl kell szólitani őszinte nyilatkozásra: milly egyetértés vagy bármi körülmények közt van M. Alinál; önként tartózkodik é ott, vagy visszamenne é Konstantinápolyba, ha az szabadságában állna; a' törökök pedig szabadságukban tartassanak meg. Ha ez azonnal megtörtént volna!, ugy most már jó sükert látnánk, ha ellenben későn jő létesitésre e' terv, ugy végkép is megakadályoztatja ezt a' cselszövény. Mi nem vagyunk ugyan hajlandók komoly elegületlenséget fejezni ki a' franczia kormány e' vigyázatlansága miatt, mivel látjuk, mikép áll ez iránt a' közvélemény Francziaországban; de csakugyan sajnosan jegyezzük meg, hogy a' franczia sajtó e' hangja egyenesen a' két birodalom közti baráti viszonyo fölbontására törekszik. A' franczia kormány, nem épen minden alap nélkül, azt látszik hinni, miszerint a' franczia és angol hajóhadak együttmunkálása ezéljaul az egész vita tökéletes eldöntését kellene kitűzni, nem pedig csupán az elfoglalt hajóhad kiadatását sürgetni. Igaz, ez jobb lenne; de ha három hónapot kell fordítani a' szyriai kérdés föloldatására, szabad é akkor a' hadserget mindaddig M. Ali birtokában hagyni, hogy végre is egészen megvesztegethesse azt? Ha már M. Ali tettleg urává lőn az egész török haderőnek, kérdjük: ki fogja ekkor az oroszok ellen ótalmazni Konstantinápolyt? Ha a' török hajóvezérek, kapitányok, tisztek, katonák és matrózok Alexandriában nyerendnek jutalmat, zsoldot 's előléptetést, ugyan mit fognak

gondolni Konstantinápoly sorsával? A' jour. d. Débats azon terve, melly szerint Alexandriából kivánja ótalmazni Konstantinápolyt, puszta agyrém, 's ha már Francziaország abban megegyezik, hogy Törökországot szükségkép meg kell tartani függetlenségében, ugy csakugyan kényszeriteni is kell M. Alit a' török hajóhad szabadon bocsátására. Achmet árulása minden török főnökre nézve csábitó ingerrel birand; ne hagyjuk azt sükerülni." —

(Az angol hajóvezér parancsot kap Alexandria ostromzár alá vételére.) London, jul. 7ikén: „Azon hivatalos hir érkezte következtében, miszerint M. Ali minden igérete daczára sem akarja kiadni a' török hajóhadat, azon ürügy alatt, hogy az által hathatósbbá leend kivánata a' porta előtt, titkosan tanácskoztak a' ministerek 's azon parancsot határzák küldeni Stopford hajóvezérnek, miszerint szólitsa föl M. Alit a' török hajóhad azonnali kiadására, ellenkező esetben pedig vegye ostromzár alá az egész egyiptusi partvidéket, 's ha e' rendszabály sem használna, nyomuljon minden parancsi alatt álló hajóval az alexandriai kikötőbe és szabadítsa meg erőszakkal a' török hajóhadat. E' határzattal gyors hirnököt külde Konstantinápolyba a' kormány. —

(Az elitélt három chartista kegyelmet nyer. Elegy.) A' warwicki esküttszék által halálra itélt három chartistának megkegyelmezett a' királyné. A' chesteri esküttszék valamennyi, előtte bevádlott, chartistát vétkesnek itélt. Stephens lelkész öt órai beszéddel menté magát, de süker nélkül, mert végre csakugyan elitélték, még pedig 18 hónapi fogságra. — Manchester környékin ismét mozognak a' chartisták 's több helységben kisebb nagyobb rendzavarások történtek, noha egyébiránt mind ezekről igen keveset tudhatni, minthogy a' sajtó nagyobb része vagy hallgat ez egyes merényekrül, vagy pedig csekélységük miatt megvetésnél egyébre nem is tartja méltóknak azokat. Bury 's Rochdale helységekben süker nélkül olvastaták föl a' zendületi törvényt a' hatóságok, 's csak a' katonaság komolyabb föllépte széllyeszthető el a' zavargókat; kik azonban még futva is kőzáporral üdvözlék a' katonaságot és fegyveres rendőrséget. Legkomolyabb volt a' boltoni zavargás aug. 13 — 14ike közti éjjel, midőn több helyen egyszerre fölgyujtani akarák a' várost. A' hatóság kénytelen volt szuronyokkal tisztittatni meg az utczákat. A' tusa igen kemény lőn nép és katonaság közt 's két ember holtan maradt a' harcztéren. Végre azonban mégis a' katonaság győzött, 's másnap 16 csendzavarót vittek Liverpoolba. Chesterben titkos fegyvertárra 's abban ötezer puskára találtak, melyek mind szuronyokkal voltak ellátva. Némellyek a' spanyol carlosiak tulajdonának mondák azt ugyan; de sokkal valóbbszinü azon vélemény, hogy a' chartisták gyüjtögeték össze e' mennyiséget. A' szkót chartisták folyvást Glasgowban tartják fő szállásukat. 14ikén gyülést tartottak uj követválasztás végett a' nemzeti gyülésre, melly alkalomkor elővigyázatból 2500 rendkivüli törvényszolgát esküttete föl a' helyhatóság. A' szomszéd helységekben nagy buzgalommal gyártják a' láncsákat, és a' nemzeti gyülés küldöttei Skótzia minden részében izgatják a' népet.

Franczia ország.

(Algíri hirek. Elegy.) Aug. 8ki algíri hirek szerint Abdelkader még folyvást a' beni-isserek határin tartózkodik sergestül 's nem igen mutat kedvet szabad utat engedni a' francziáknak Hamza felé Constantinebe, noha az ujabb szerződés szerint, melly a' Tafna mellettit egészité ki, a' hamzai vidék egyik része a' francziák birtokához tartozik. Egyébiránt Valée tábornagy elhatárzottnak látszik minden akadályt jószerivel vagy erőszakkal elháritani. Orleans hg oda érkezte után azonnal megindulánd a' hadsereg, és először is az el-bibani szorost foglalandja el. A' nagy melegség miatt minden hadi munkálkodást félben kelle szakasztani és mind a' két sereg tökéletes csöndben van. A' kórházak telvék betegekkel. A' nyugalmat azonban nem igen háboritják már a' benszülöttek, és gyilkolásról sem igen hallhatni már. A' keleti ügyre nézve a' benszülöttek többsége a' szultánhoz látszik hajlani. — Parisi hirek ministerségi módositást mondnak készülőben lenni. Montalivet és Molé ismét tárczát fognak kapni és egyességre lépendnek Soult tábornaggyal, Passy és Dufaure pedig kilépnek. — Azon 50 milliónyi kölcsön miatt, mellyel a' franczia bank az angolt segité, még folyvást békétlenkedik a' közönség, mivel politikai czélokat vél azzal kapcsolatban lenni. —

Törökország.

(A' perai nagy tüz.) Konstantinápolyi aug. 14ki legujabb hirek szerint: aug. 9kén Perában tüz üte ki, melly e' külváros nagyobb részét elhamvasztá. A' tüz reggeli 11 órakor kezdődék 's mivel a' segély későn érkezék, a' lángok annyira elterjedtek a' gyönge déli szél daczára, hogy később nem fékezheték. A' szél menetének köszönhetni, hogy a' frankok által lakott része Perának, mint 8 év előtt, tüzzsákmányná nem lőn. A' tüz 14 óraig tartott, csak éjfél után olthaták el. Az elégett házak száma némellyek szerint ezret alig halad meg, a' helyhatóság tudósitása szerint pedig 3500. Ha fontolatra veszszük, hogy e' városrészt többnyire szegény emberek lakják apró kunyhókban, nem lesz tulozva, ha az elégett házak számát közép arányban 2000—2500ra teszszük. A' hatóságok, főleg Halil basa szeraszkier 's Tophana basa igen nagy munkásságot fejtének ki ez alkalommal, sőt Joinville hg is munkás részt vön a' lángok elnyomásában, matrózai által ugyanis l' Argus franczia briggről több házat leromboltata, miáltal a' tüzmenetet akará megszakitni. A' szultán parancsot bocsáta ki, miszerint az elégettek rendelkezésire 500 sátort adat, pénzt és élelmi szereket osztata ki közöttük 's engedélyt is kaptak két hónapig török külvárosok lakhatásira. Nemcsak a' kormány, hanem még a' frankok vagyonosb része is ügyekszik a' tüz által károsultakon segiteni. E' czélból aláirási ivek kerüngenek, ezenfelül a' müvészlovagtársaság igazgatója, Soulier, több mutatványt adand, mellyek jövedelmei az elégetteket illetendik. — Joinville hg Konstantinápoly nevezetességei szemlélgetésivel foglalatos, a' mecseteket, őszerailt 's a' t. nézegeti. A' kormány részről őt legnagyobb 's rangjához illő tisztelettel fogadják, többi közt a' hg tiszteletére Szeraszkier-kapuszi-téren nagy katonai szemlét tartának. — Aug. 12én Roussin hajóvezér, franczia ügyviselő, személyes udvarlaton nyujtotta át a' szultánnak, megbizatását. Ugyanazon nap volt udvarlaton Rzewuski Ádám gr., az orosz czár segédje is Butenieff kiséretében, a' szultánnál, 's ez alkalomkor átnyujtá czárja fájdalomiratát és szerencsekivánatit, az elhunyt uralkodó 's Abdul Medzsidnek trónra lépte következtében. — Konstantinápolyi jul. 7iki irat szerint a' rendetlen csapatok 's polgárkatonaság közt kisázsiai legutóbbi hirek következtében, nagy ingerültség uralkodik, elannyira, hogy a' porta eloszlatni kénytelen azokat 's haza küldeni. Ha Ibrahim határzottan előnyomul, ugy 14 nap alatt Konstantinápoly előtt teremhet. Ezt azonban addig nem teendi, míg a' nagyhatalmakat egyesülteknek hiszi, vagy legalább azt, hogy előnyomulása egyesithetné őket. Másrészrül Szyriábul is nyugtalansági hirek szárnyalnak; a' hamai déli hegyek lázongás jeleit mutatják, sőt Szyria több helyein fel is lázadtak. Soliman basa és Mehemed hadministere számos csapattal ellenök nyomultak 's reménylik, hogy már a' csend helyre van állitva. Mehemed állása most szerencsésb, mint valaha. Sőt a' fővárosban is egyiptusi szellem lengedez; igéretek 's arany sokat meghóditának M. Ali részire 's pártja naprulnapra növekszik; az ármányok hihetetlen szerepet játszanak. Ugy látszik, az alkirály szavainak több hitelt adának, mint sem megérdemlé, mert ő nem irtózik semmi eszköztül, melly czélhoz vezet. Hisz az alexandriai consulokat biztositgatá, hogy parancsot ada fiának visszavonulásra; mégis az egyiptusi csapatok Orfát megszállák 's Marassal is hasonlót tevének; sőt Marason tul Koniah felé inditá Ibrahim csapatit. Az ottoman hajósereg visszaadását is igére, mit meg nem tartand, mert a' hajókat egyenkint hajógyáraiba kötteti ki 's fegyverkezteti le. Tiltott fogásokkal ügyekszik megnyerni az ottoman hajósereg szivét, mit már, mint sajátját tekinti. Ha Hafiz basa nem veszt csatát Nisibnél, ha meggátolhatják a' kapudán basa gyalázatos elpártoltát, az alkirály statusépülete csak olly hamar, talán még könnyebben, összedül, mint most az ozman birodalom. Mert Ibrahimtól, a' nisibi győzelmestül, 5 ezer egyiptusi pártolt el legutóbbi időben, kik mindenestül a' török sereghez mentek által 's kiket már szét is osztának a' török seregben 's ez azon időben történik, midőn M. Ali a' győzelem tetőpontján véli magát 's midőn minden kivánata kénye szerint teljesül. Valóban kétségbe kell esnünk a' keleti ügy iránt, ha egyedül csak a' porta vagy M. Ali mellett buzog vonzalmunk! —

(Háremi jelenet.) A' marseillei Smaphore Konstantinápolybul következő levelet közöl, melly egy háremi jelenetet hiven ábrázol: „Walide, az ifju szultán anyja, Duz pénzigazgatónak hölgyei iránti becsülését akarván tanusitni, a' szultáni palotába hivá meg őket, hogy jelen legyenek azon alkalommal, midőn fia a' szerailba vonul. A' hölgyeket a' szultánnő egyik magányos csolnakán vivék át 's olly módosan fogadák, mit török előkelők ritkán mutatnak keresztyén alattvalók iránt. A' gynäceum küszöbétül a' főteremig a' padlat legdrágább szőnyegekkel volt beboritva, mellyen az ifju szultán gyöngyökkel 's drága kövekkel rakott trónhoz közelite. Walide a' szultán elibe lépe 's Allah felkiáltással áldá meg fiát. Utána Isma szultánnő, nagynénje, jöve a' 16 éves uralkodót egy fiatal rabnővel tisztelve meg. Ez ajándékon igen örvende Abdul Medzsid 's a' leánykát székre ülteté maga mellé, melly csak olly gazdagon vala kirakva gyöngyökkel, mint trónja. Erre száz meg száz rabszolga 's rabnő jelent meg egymás után a' szultán lába elibe borulva, cserkesz lányok pedig teli marok kal zechina-záport okozának. Miután a' hárem minden bezárt szépsége hódolt az ifju szultánnak; Duz-hölgyek is hasonlót téve, meg akarák csókolni a' szultán uj választottja lábait, ez azonban vonakodék, mig Walide szultánnő inte, hogy fogadja csak el ezen, rangjához illő, hódulatot. A' lyányka megengedé tehát lábát csókolni, szégyenpir lepé el arczait, min a' szultán mosolyga. Midőn Duz-hölgyek Walidetól elbúcsuztak, mindenike ajándékul kina-tálat (Präsentirteller) kapott hat arany, gyémánttal ékitett, findzsaaljjal, és arany füstserpenyőt (Casserolle.) Mindenike ezenkül ezer piaszter értékü nagy kendőt kapott a' szultánnőtül uralkodójok trónra lépte emlékeül. —

Oroszország.

Ugy látszik el van már határozva, miszerint Oroszország a' keleti kérdésnél saját kezére elkülönözve fog munkálkodni 's ez által a' bécsi tanács létrejövését gátló akadályok megsemmisülnek. Lamb és Saint Aulaire igen terjedelmes meghatalmazással ellátvák azon német statusférfival, ki halhatlan nevet viva ki az európai békeföntartás miatt, hogy rendezzenek el mindent a' török-egyiptusi zavarok mentülelőbbi kiegyenlitéseül. Ponsonby és Roussin ezután onnan kapandják utasitásikat. Örvendetes, hogy ha nem is követheti egész Európa ugyanazon ösvényt, legalább a' nagyhatalmak kitünő többsége mindinkább egyesül azon elfoglalási pontok iránt, mellyek nélkül közbenjárulásról szó sem lehet. — Galaczban aug. 1jén azon hir terjenge, miszerint Borodinoban a' gyakorlati táborzás nem fog tartatni, ebbül némellyek azon következtetést vonják, hogy az orosz csapatok más parancsokra várhatnak. Sebastopolbul irják, miszerint a' krimi csapatoknál roszbélyegü láz uralkodik, melly az ott állomásozó katonaság ötödét már megragadá 's minden kórház tömve. — Szilisztriában csak ugyan kiütött a' keleti dögvész; a' vesztegidőt e' szerint 7 naprul 14re szökkenték; e' betegség azonban ugy látszik szelidebb alakban tünt elő 's mivel a' szilisztriai basa a' betegeket a' város-kivüli kórházba viteti 's minden rendszabályt foganatosit e' betegség terjedése gátlásaul, reménylhetni, miszerint a' dögvész nem teend ez alkalomkor nagy pusztitást. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST.
szerda, sept. 4.

JELENKOR.

1839.
71ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Havasalföld (kinevezések; magy. nemzeti Akademia; a' pesti vakok intézetének nyilványos próbatéte; különféle: Clarke hidépitész Pesten, selmeczi hidegvizgyógyintézet, bankjegyhamisitók elfogatása, oláhországi hírek az orosz hadsereg állásáról, pesti gyermekgyógyintézet beavatása, b. gyarmati lyánynevelő intézet, 's a' t.; komáromi hajozásbiztositó társulat uj pecséte; 's a' t.) Spanyolország (a' Maroto elleni zendület komolyabbul; 's tán végéhez látszik közelitni; 's a' t.) Anglia (parliamenti ülések; 's a' t.) Franoziaország (a' nagyhatalmak nyilatkozata a' portához; parisi jutalomosztás a' tanulók közt; nyilatkozat a' czukorvám-csökkentésről; a' franczia sereg szenvedési Oranban; vélemény a' keleti congressusról; 's a' t.) Törökország (Kelet jelen állapotja; 's a' t.) Gabonaár. —

Magyarország és Havasalföld.

Ő cs. 's ap. kir. Felsége, f. e. jul. 6ki legfensőbb határozatában Gerliczy Fülöp udv. 's kincstári tanácsost, 45 évi dicséretes szolgálati tekintetéből, egész fizetésével 's a' személyére rendelt évenkinti pótlékdijjal, saját folyamodtára, érdemlett nyugállapotba helyezni; az alsó-magyarországi kerületi bányatörvényszéknél Selmeczen megürült ülnökségre Reitz Fridriket, oraviczai bányaigazgatósági titoknokot; az ekkép megürült titoknoki hivatalra pedig Zanko Eduárdot, a' cs. kir. udv. kamrának pénz- és bányaosztálybeli fogalmazó-gyakornokát; továbbá aug. 1sőjén költ udv. rendeletnél fogva Regius Emmanuel Jánost Besztercze vidéke főbirójává, Poek Jánost vidék birájává, Kollner Jánost gazdává (villicussá), és Carln Traugott Dánielt községi szónokká kegy. mélt. kinevezni.

Pestmegyének folytatva tartott közgyülésén f. sept. 2kán gr. Ráday Gedeon országgyülési követségérül lemondván, helyébe uj követválasztás végett f. sept. 24kére közgyülés határoztatott.

Komárom, aug. 31kén: A' hajózás-biztositó komáromi társaság legközelebbi közgyülési végzete következtiben tett folyamodásra köv. magyar köriratu uj alakzatu pecsét iránt volt szerencsés legkegyelmesb kiváltságlevelet nyerni: „cs. kir. szabaditékos révkomáromi biztositó társaság pecsétje," melly szabaditék-levél t. n. Komárom megyének aug. 5kén tartott közgyülésében kihirdettetett, 's azzal ezen társaság, mint hiteles pecséttel nyilványos 's akármelly foglalkozási 's kiadásiban élhet. Ezen pecsét uj, jelesül egy kétfejü sas, beljében Magyarország czimerével, 's róla ezüst lánczon függő ezüst horgonnyal ellátva, körirása honi nyelvü 's általa e' társaság terjedése növekszik, a' mennyiben e' kiváltságlevél szavai szerint: „Sigillo pro usibus publicis confecto in muniendis omnibus litteralibus instrumentis et aliis quibusvis functionibus et expeditionibus uti valeat" bizton élhet. —

A' pesti vakok intézete növendékeivel mult aug. 31kén délután a' megyeház nagy teremében tartá nyilványos próbatételét köv. renddel: 1) a' két növendék által magyar és német nyelven tartott üdvözlést követé 2) négy hangu karének, 3) hittudomány, magyar és német nyelven, 4) magyar nyelvtudomány és irásbeli dolgozatok, 5) számvetés fejből és jegyekkel, 6) német nyelvtudomány, olvasás, irás és nyomtatás, 7) természettörténet és technologia, 8) természettudomány és diaetetika, 9) földleirás és hazai történet, 10) némelly az intézetben tanittatott kézimunkákat gyakoroltak a' növendékek 's már kész munkáikat a' jelenlevők itélete alá bocsátottak, ezután 's e' közben néhány intézetbeli dalt zengének el, 11) hangászat theoriájából (elméleti szakából) feleltek, végül 12) énekes és következő hangszerbeli zeneműveket: a) Divertimento magyar tárgyra, hárfán és zongorán, Füredy L. munkája; játszák Laczy Sára és Potreba János; b) Változatok fuvolán és zongorán Fahrbach és Haslingertől, játszák Hesz és Potreba; c) Magyar dal karral Hesz növendék költeményére; d) Változatok hegedün és zongorán Beriottul, játszák Turanich és Nerity; e) Zárkar „Titus" dalmű 5ik felvonásából Mozarttól. Ezután a' növendékek nevei elolvastattak 's megjutalmaztattak közülök: 1) Turanich Antal egy ezüst kávéskanalat és asztalkendő-foglárt kapott Prandtner pesti ezüstmüvestől, Eötvös József kir. ügyvédtől pedig egy aranyat; 2) Hesz Lőrincz Prandtner pesti ezüstmüvestől egy ezüst kávéskanalat 's asztalkendő-foglárt és egy aranyat; 3) Nerity Mátyás egy aranyat; 4) Kalkbach Henrik egy ezüst emlékpénzt Müller pesti ezüstmüvestől; 5) Csendes Andris a' magyar nyelvben tanusitott ügyességéért egy aranyat. Az intézetből következő növendékek lépnek ki: 1) Hesz Lőrincz, ki Szeberiny superintendens jósága által a' selmeczi alumneumban folytatni fogja tanulmányait és tanitóvá képezendi magát; 2) Kalkbach Henrik, kinek jövendő élésmódja születéshelyén, Bonyhádon, részint kézmüvek, részint oktatás által biztositva van; 3) Laczy Sára, kinek sorsáról nagynénje fog gondoskodni Dömsödön; 4) Mornela Miklós, ki születéshelyén, Siklón, az intézetben tanult asztalos mesterséget gyakorlandja atyja segitségivel 5) Nerity Mátyás, zárdában lelend alkalmazást mint orgonista; 6) Sandner Krisztina, egy földesasszonyhoz jutand Aradra; 7) Turanich Antal, kinek további sorsáról Dolezsálek fog gondoskodni, 's ki alkalmasint müvészeti utazást teend; 8) Walko Anna, szolgálatba jövend egy pesti asszonysághoz, mivel minden házi munkát el tud végezni; 9) Winkler István, ki szemvilága folytonos javulásánál fogvást visszamenend anyjához Fehértemplomra, hol valami mesterséget fog tanulni. Az énekes misét számos buzgókodó jelenlétében fényes oltári szolgálat mellett Fanser lelkész mutatá be a' mindenhatónak. Az énekek szerzője Füredy L.; mise után „Téged isten dicsérünk"et énekeltek a' növendékek. Az ájtatosság megható vala. A' kézmüvek közül leginkább tetszettek az igen szép kötések, többféle fonott munka és Hesz növendék asztalosmunkái. A' jelen vizsgálatkor, különösen magára voná a' vendégek figyelmét azon rendkivüli ügyesség, mellyet a' vakokra nézve annyira hasznos testgyakorlatokban kitüntettek a' növendékek sept. 1sején Budán, az intézet ideigleni helyén a' Horvát-kertben. —

A' magy. tud. társaság mult juliusban két kisgyülést tartott, 8kán és 22kén, mellyekben számos belső dolog elintézésén kivül I. Vásárhelyi Pál mathematicai osztálybeli ujonnan választott r. tag, a' Berettyónak a' Bege módjára hajózhatóvá tételéről tartott tudományos előadásával foglalta el rendes-tagi székét. Az értekezés az Évkönyvek IVik kötetében fog megjelenni. II. Lukácsi Kristóf károlyfejérvári prof. a' magyar és régi örmény nyelvben találtató rokon, vagy egymáshoz hasonlító szók gyüjteményeivel, — úgy Makáry György ügyvéd a' hevesmegyei tájszók második — végre Winágh József a' hadtudományi műszók első küldeményével öregbitették a' szótár készületeket. III. A' Tudománytár számára beküldött négy nyelv-, két történettudományi 's egy mathematicai értekezésnek birálók rendeltettek. IV. Egy, külön nyomtatás végett beküldött orvostudományi munka, az illető véleményadók különszakadásánál fogva harmadik tagnak adatott ki vizsgálat végett; nemkülönben egy törvénytudományi 's egy közgazdasági munkának birálók választattak. V. Kállay Ferencz r. tag értekezései: „a' keleti nyelvek m. történeti fontosságáról", 's „Lebediásról és a' magyarok ősi honáról" Gévay Antal l. t. ajánlatára —, úgy Podhraczky József l. tag „Érsekujvár" czimű értekezése Jerney János r. t. javalatára a' Tudománytárban kiadatni rendeltettek. VI. Egy a' Tudománytárba szánt mathematicai értekezés nyomtatástól elmozdittatott. VII. A' társaság gyüjteményei következő ajándékokkal szaporodtak: 1. a' könyvtár, az illető szerzők v. szerkesztőktül, névszerint: a) Bugát Pál és Flór Ferencztől: Orvosi tár, új folyam 2ik féléve, és Véres műtételek, D. Fritz után Pest, gr.—b) Szinműtár, kiadja Nagy Ignácz 3dik füz. Buda, 4r. c) D. Taubner Károly: Rövid leczke az epigrammról. Pest, 4r. d) Athenaeum kiadóitól: Vizszabályozási eszmélletek, irta Gáty István. Buda és Pest, 4r. e) Kacskovics Lajostól: Gazdasági tudósitások. Pest 1839. II. f) Guzmics Izidórtól: Egyházi tár. Pest, 1839. 5 és 6. füz. g) Szigligeti Eredeti szinművei. Pest 8r. h) Bibliai történet, Stapf után Szaniszló József, Pest, 8r. i) Gasparich Kilit Egyházi beszédei, 1 köt. Pest, n 8r. k) Munkálatai a' pesti növendék-papság m. iskolájának, 6d. köt. Buda, 8r. l) D. Fejes Mihály az egri fürdők, Eger, 8r. m) Boehm Károly. Quaedam in medium aevum. Pest, 8r. n) Egyházi beszéd V. Ferdinánd születése napján, Szalay Imre. Veszprém, 8r. o) Egyházi beszéd Urunk mennybe menetele ünnepén, Szabó Imre. Veszprém, 8r. p) Der Freihafen v. Triest, von H. v. Costa. Wien, 1838 q) Soproni estvék, Kiss János, Sopron y 8r. r) Rumy Károlytól: Histor. Journal v. Gentz, Berlin, 1799. 3 köt. Sinkai, Principia lat. gramm. Balásfalva, 1783. Windisch, Geographie d. Königreichs Ungarn, 2 rész. Pressburg. s) Gerenday Józseftől: Magyar- és dalmátországi kigyók, Pest, 1839. t) Kállay Ferencz r. tag ól: Kölcsey Fer. gyermek- és ifjúkori életrajza 's néhány eredeti levele. — 2. A' kéziratt ár; a) Baross Józseftől: Protocollum permanentis deputationis J. Cottus Trenchin, imminente gallici exercitus in Hung. irruptione, 1805/6 considentis. b) Schedel Ferencztől: egy chinai régiséggel.

KÜLÖNFÉLE: Clarke, angol hidépitész, aug. 31én, miután néhány napig Pozsonyban mulatott, gőzösen Pestre érkezett és „Nádor"nevü vendégfogadóba szállott. Egyik segéde már több nap óta tartózkodik Pesten 's igy rövid idő mulva alkalmasint némi előkészületeket fogunk már láthatni nagy hidépitésünkre. — Pozsonyban aug. 26ikán Stampfl György kereskedő egy zsidót, ki ötös álbankjegyen némi apróságokat akart vásárolni, elfogá 's azonnal a' bankjegygyel együtt kir. ügyvéd kezeibe adá. Az erre következett vizsgálatból kiviláglott, miszerint az elfogott zsidó hamisitott bankjegyek elváltója. A' tettes azonnal megnevezé a' gyártókat, kik Győr közelében hatalmába jutottak a' hatóságnak, melly Pozsonyba küldé őket. Eddig mintegy 800 darab hamisitott ötös bankjegyet találtak nálok. — Jaszszyból, jul. 29kérül ezt irják: „Az orosz hadsereg határinkon van összegyüjtve. Álláspontjai következők: a' 6dik hadcsapat Lüders tábornok parancsi alatt két gyalog 's egy lovas osztállyal, szükséges pattantyutárral együtt Kisenew, Izmail és Kilia mellett áll, 10 kozák ezred Wazilewszky hetmann vezérlete alatt Skulanyban és a' Prút melletti vonal hoszában; a' 3dik hadtest egy osztálya Dubassary mellett; 8 ezred Osten-Saken tábornok parancsi alatt Akjerman és Bender mellett; végre 3 gyalog és egy lovas osztály a' tartalékpattantyusággal Rüdiger b. vezérlete alatt Kiew és Kamienieck-Podolszki közt. A' hidászok Izmailban állomásoznak, honnan fele Szulina szigetre fog költözni, melly szerint aztán Lüders tábornok hadosztálya 14 óra alatt egészen át fog költözhetni a' Dunán, mihelyt arra parancsot kapand. Kiliában, Izmailban és Kisenewben nagy raktárak vannak fölállítva, élelmi- hadi 's mindennemü lőszerrel; a' dunai torkolat előtt pedig könnyü fegyveres hajócsapat horgonyoz. Az orosz consul már fölszólitá Stourdza hget 's tanácslá a' moldvai bojároknak: nyujtanának emlékiratot Miklós czárhoz, mellyben a' török birodalom nyugtalanitó állapotja miatt Russzia közvetlen pártfogását kérjék ki; Stourdza hg azonban tagadólag válaszolt ez ajánlatra, mivel illy lépés haragra lobbanthatná a' nagy urat, ki mostani törvényes védnöke a' fejd. ségnek. Világosan kitünik ebből, miszerint Russzia alattomban minden áron megszerzeni törekszik e' két fejdelemség fölött az ótalmazói felsőséget, kétségkül csupán azért, hogy állandón elfoglalván azokat, tettleg kezdhesse meg a' török birodalom eldaraboltatását, melly régóta kedvencz eszméje 's bizonyosan sükerülend is, ha annak idején nem veszik elejét a' nagy hatalmak. Ezenkül mindazáltal még más utakon is törekszik hatalmát 's befolyását terjeszteni Russzia; mindenfelé ugyanis embereket tart a' szláv nyelv terjesztésire, azon csalhatlan szempontbul indulván ki, hogy nyelv nélkül nem létezhetik nemzetiség. Szükség idején nagy hasznot vél húzhatni e' rendszabályából, 's ennek tulajdonithatni főleg, hogy darab idő óta mindenütt olly nagy buzgalommal terjesztik 's müvelik a' szlávval rokon nyelveket is. — Bukaresti hírek szerint a' dögvész azon tájakon még sem szünt meg egészen. Szilisztriában ismét öt család kapá meg e' vészes bajt, 's három tagját veszté el minden jelenségivel a' valódi dögmirígynek. — A' közel

török birodalom kétes helyzete miatt ottani határinkon igen csökkenni kezd a' kereskedés, főleg, mivel Russzia igen komoly hadi készületekkel foglalatos. — Priesznitz graefenbergi hidegviz-gyógyintézete napról napra nagyobb kiterjedésre jut. A' selmecziek is Priesznitzhez tértek és a' hodricsi gyönyörü völgyben Stang orvos fölügyelése alatt minden kivánatnak megfelelő czélszerü hidegviz-gyógyintézetet alapitottak. A' nem épen nagyszerü, de kényelmes épület el van látva mindennemü hideg fürdővel 's mosakodó osztállyal Priesznitz rendelményi szerint. A' viz olly magosrul jő, hogy hathatós zuhanyfürdőre is használható. Stang maradandó érdemet szerze magának, hogy számos vizellenség daczára is olly hamar életbe tudá léptetni e' hasznos intézetet. — Lócsa barsmegyei helységben aug. 6án tüz támadván, a' lakosság nagyobb része koldusbotra jutott. Erős éjszaki szél fútt 's mielőtt a' szegény lakosak távul földjeikről, hol épen takarással voltak elfoglalva, visszatérhettek, már 200 ház volt elhamvadva, paplak- és szentegyházostul. Több gyermek és agg lángokban lelé halálát. Egy koldusnő boszuja, mivel egy házban nem kapott alamizsnát, ennyi családot juttatott inségre! — A' szerb kormányzóság parancsot kapott a' szultántól a' fejdelmi palást, kard és a' nagyur gyémántfoglalványu arczképe visszakövetelésire Milos hgtül, mivel ezeket nem személyére kapá Milos hg, hanem csupán mint Szerbia fejdelme. Ez nagy csapás leend Milos hgre, ki még mindig azon reményben élt, hogy ismét el fogja foglalhatni fejdelmi székét. Most jobbadán csalfa görögök környezik őt, kik utólsó aranyát is szeretnék tőle kicsikarni mindenféle fényes igéretekkel. — A' zágrábi istvánnapi vásár nem igen elégité ki az eladókat 's különösen az ugynevezett gyalogvásár igen rosz volt, alkalmasint a' rendkivül kellemetlen idő miatt, melly hon tartá a' vidékieket. Leginkább a' nyers bőrnek volt kelete, de szinte csak valamennyire csökkent áron. — Azon méltányos elismerésnek, mellyel külföldön egyik jelesb nemzeti tánczosunk Veszter Sándor 's az Árvai-féle győri banda, Farkas Józsi vezérlete alatt, fogadtatott, ujabb példáját igy közli az Allg. Z. Baden-Badenbul aug. 17: A' tegnapi estét sajátnemü ritka jelenet tünteté ki. Veszter Sándor, magyar nemzeti tánczos, fölépteté hét czigányból álló „hangász-bandá"-ját, 's ő maga egy nemzeti tánczot járt el. A' barna természet-hangászkar, idomzatos öltözetében, általányos tetszést nyert. Gyönyörködve hallgattuk a' különös, merész 's mégis olly szabatos zengeményt, mellyet hangjegyek nélkül játszottak; nagy figyelmet gerjeszte a' czimbalom, mellyet egy fekete-bajuszu ficzkó müvészi ügyességgel vert. Általányos lön az öröm, midőn az első hegedűs hurja elszakadtakor a' 2ik minden tétova 's késkedés nélkül, mintha ennek csak ugy kellett volna történni, helyt állott, amaz pedig legnagyobb nyugalommal, de hihetlen gyorsasággal hurját fölvoná, hangszerét minden sipitás nélkül rögtön hangolá 's legkisebb zavar nélkül ismét helyre lépett, ugy hogy ha valamelly hallgató történetből oda nem nézett, az egész esetet még csak nem is sejtheté. Veszter nemzeti tánczа is rendkivül tetszett, 's e' mellett különösen a' czigánymuzsika sajátnemü érdemét is igen kitünteté. Az ifju sugár deli termetü magyar 's igenügyes tánczos zajos tetszést nyert." — B. Gyarmaton aug. 20kán délutáni órákban Nógrádmegye közgyülési RReinek egy része, számos vidéki és helybeli hallgatóval, örömmel vön részt Bezegh Róza kisasszony lyánynevelő intézete köz próbatételén. 24 egyenlő fehér köntösü de különféle koru lyányka Seltenreich Károly (lőcsei fi) több év óta e' nevelő intézetben nagy szorgalommal, 's valódi czélra vezetőleg munkálkodó tanitó vezérlete alatt, lépett föl a' nagyszámu hallgatóság előtt. A' magyar olvasáson, iráson 's fordításon kivül, a' derék növendékek magyarul számoltak 's magyarul irták le a' földet. Egyébiránt minden tudománybul német próbatételt adtak. Vajmi kivánatos lenne, ha ezentul a' két fővárosi lyánynevelő intézetekben is nagyobb figyelem fordittatnék édes honunk nyelvére, 's igy édes hazánknak tisztább magyar leányokat nevelhetnénk! Ezen nevelő intézetet számos mástól az különbözteti meg, hogy a' nevezett lelkes tanitó fő czélul tüzte ki: a' lyánykákat gondolkodásra szoktatni, e' szerint a' mechanicumok, mellyek különben is csupán a' puszta emlékezet tárgyai, mennyire lehet, tanitási rendszerébül elmellőztetnek. Tanitványai arra vezettetnek, hogy fogalmakat (Begriff) magok alakitsanak, minek az következménye, hogy a' mit tanulnak, azt értik is 's e' szerint nem az iskolának, hanem önhasznokra, a' közéletre, tanulnak. A' két nyelven 's rendes tudományokon kivül zongorán, festészetben, és kézi munkákban is szép előmenetelt mutatott a' szorgalmas tanitványság. Ez örömünnepet, azon nap estéjén egy csinos rendezetü gyermekbál rekeszté, hol a' növendékek a' jelenlevők nagy örömükre a' tánczbul is próbatételt adtak. Utile dulci. — A' gyermek-gyógyintézet nemes keblü részvevők által Maria Doroth. Főhg-nádornénk magas pártfogása alatt létesült, a' József város öt pacsirta utczájabeli Stand-házban, miután az czélszerüleg mindennel elláttaték, 's teljes számu beteget, sőt már néhány felgyógyultat is számlál, f. hó 29kén, nem igen számos, de válogatott, mind két nemü vendég jelenlétiben ünnepélyesen fölavattatott. Először is a' józsefvárosi lelkész egyházi szertartással megszentelvén a' szobákat, német beszédet intéze a' jelenlevőkhez, utána Szekrényesy Endre pest-városi tanácsnok 's a' gyógyintézvényi választmány ideigleni elnöke tartott rövid, de lelkes magyar beszédet az intézet czélja, keletkezte 's rendezetéről. Czélja ez intézetnek: szegény sorsu beteg gyermekeket gyógyitani; a' kisded-ápolás és gyógyitás körüli balitéleteket eloszlatni, 's a' szegénységnél jobb gyermek-gondviselést ébresztvén kezdő orvosoknak beteg kisdedek gyógyitásában gyakorlati iskolaul szolgálni. Belső czélszerü elrendezése az intézetnek első tekintetre is szembetünő: kertre nyiló szellős, vidám szobák, bennök vas nyoszolyák, tiszta ágynemüekkel; ellátva az intézet kézi gyógyszertárral, seborvosi, fürdői 's egyéb gyógykészületekkel, izletes bútorok, ruhatár és játékszerekkel a' beteg kisdedek számára. Schoepf Ágoston, mint főorvosa 's igazgatója ez intézetnek, két segédorvos és több ügyes ápolónő foglalkodik a' beteg kisdedek ápolgatásival. Ételt, orvosságot, ruházatot, seborvosi műtételt minden kis beteg ingyen kap. Az intézet belsejét ékesitik a' fens. főhg-nádor 's pártfogó nádorné ugy szinte Ürményi Ferencz egyesületi, és Havas József választmányi elnökök arczképeik. A' létesitő emberbarátok e' nemes tettük legszebb jutalmát öntudatjokban lelik fel, 's adja az ég, hogy kezdeményök több hasonnemü intézet-felállitásra szolgáljon ösztönpéldaul!

Amerika

Ujorleansi jul. 16aig terjedő lapok szerint valósul azon hir, hogy Santa-Ana lemonda hivatalárul 's Bravo tábornokot választák meg elnökül. Bustamente legutólsó hirek szerint még folyvást Tampicoban mulatott; Lemus és Canalizo béke fölött alkudoznak. Azon hir, melly Matamorast a' szövetségesek kezeibe juttatá, nem valósult. Texas megtámodtatásarul a' respublica jelen állapotjában, szó sincs. — Buenosayres ostromzárát a' francziák most már olly igen szigorun üzik, hogy nemcsak akadályoztatják az áru-be és kivitelt, hanem minden idegen hajót, melly révbe száll vagy révbül száll ki, megmotoznak. —

Spanyolország.

(A' Maroto elleni zendülés komolyabbul. A' föllengősdiek mindenütt győznek.) Madrid, aug. 13kán: „Navarrai határokrul érkezett hirek szerint valamennyi tartomány Maroto ellen nyilatkozék; több kisebb erősség már meghódolt a' zendülőknek 's a' guipuzcoai hadsereg tisztkara árulónak bélyegzé Marotot. A' zendülőkrül legkülönbözőbb hirek terjengnek ugyan, annyi csakugyan bizonyos, hogy tervökben nagy elhatárzottságot fejtenek ki. Mondják, hogy Elisondo, Vera, Zugaramurdy és Lesaca már hatalmokba estek, 's két navarrai zászlóalj is hozzájok csatlakozék. Manolint minden pillanatban várják, ki két lovas századdal szinte mellejök pártolt. — Cadix, Sevilla, Malaga és Granada városokban általányosan a' föllengősdiek győztek a' követválasztásoknál. A' cortes tehát egészen határzott szinü leend 's rövid idő mulva felelhetni fog a' nemzet azon kérdésére: vajjon elég-e csupán üres elv-fölállitás a' haza lecsilapitására 's a' nép meggyőzésire a' képviseleti kormányrendszer jótékonyságárul? Az Eco del Comercio e' szavaiból meglehetősen gyanithatni a' cortes szellemét: „Ha az uj követek az utólsó gyülés magaviselete miatt annyira csökkent hitelét a' spanyolországi cortesnek ismét helyre akarják állitani, ugy a' tanácskozások első napjaiban nagy és szilárd határzottságu szorgalmat kell tanusitniok, hogy elháritthassák magukról azon csapást, melly készülőben van ellenök. Ki azt elhalasztja, mit önmegmentése kiván, az rövidlátást bizonyit 's ellensége gyorsaságának áldozatja lesz." — A' Gibraltarban létező carlosi junta föloszlási ponton áll. Bizonyos Manis ugyanis álnév alatt érkezék oda, puskákat vásárlani a' trónkövetelő számára, mellyek a' valenciai partvidékre valának szállitandók; e' czélból 12ezer piasztert rendelt ki számára a' trónkövetelő és szárdiniai hajó volt bérelve szállitási eszközül, midőn rögtön Maroto egyik segéde oda érkezék 's parancsot hozott a' junta minden pénze elszedésire. Miglen e' miatt Maroto és Cabrera párthivei egymás közt hevesül vitázának, Manlis 30ezer piaszterrel 's egy fiatal biscayai hölgygyel bucsut vön a' kapufélfától, gondolván, hogy üdvösb hasznát fogja vehetni e' pénznek, mint a' trónkövetelő. — Espartero aug. 8kán elhagyá Amurriót 's ellenséges földre lépett az altubei veszélyes szoroson át, hol megtámodtatást várt Maroto résziről; de várakozása nem teljesült 's 9ikén reggel Vitóriába érkezék minden ellenzés nélkül, honnan további hadi munkálkodásit intézni szándéka. Castaneda tábornok 5 zászlóaljjal Orduna felé indult. — A' kormányzó királyné a' londoni spanyol követ által Clarendon grófnak hálás megismerését nyilványittatá azon kedvező érzelmiért, mikkel lyánya ügyét a' britt parliamentben ótalmazá. Az itteni hazafiak gyülést tartván Quiroga lakján, tanácskoztanak: mimódon lehetne legczélszerübben nyilványitni Clarendon iránti hálaját az alkotmányos Spanyolországnak? Hosszas vitatás után, mellyben Quiroga, Van Halen, de las Navas gr., d. Angel Iznardi (az Eco del Comercio főszerkesztője) 's Olozaga is részt vőnek, végre határzattá lőn Clarendon érintett beszédét számos nyomtatványban elosztani a' nép közt, 's a' grófnak hálajelül valami még ezentul meghatárzandó nagyöcsü régiséget vásárlani. Mire szükséges felügyelésül állandó biztosságot neveze ki a' gyülés Arguelles elnöksége alatt. —

(A' Maroto elleni zendülés véghez látszik közelíteni.) Bayonnei legujabb hirek szerint a' Maroto elleni zendülés még nincs ugyan elnyomva; de tán mégis végéhez látszik közelíteni; Elio tábornok ugyanis aug. 15én öt zászlóaljjal megindult Vera felé, hol a' zendülők elől a' franczia határszélekre vezető utat elzárni szándékozik, minélfogvást két tiszt a' zendülők közül Tolosába ment alkudozni a' trónkövetelővel, 's igy hihetőleg rövid idő mulva vége lesz az egész mozgalomnak.

Anglia.

(Parliamenti ülések. Elegy.) London, aug. 20ikán: „A' parliamenti ülések végökhez közelitnek 's igy közérdekességük naponkint mindinkább csökken. A' tegnapi felsőházi ülésben a' manchesteri, boltoni és birminghami rendőrségi törvényjavaslat fölolvastatása után a' portugál rabszolgakereskedés elnyomatása volt napirenden, mellyre nézve igy nyilatkozék Wellington: „Nem akarom ugyan még egyszer szavazásra jutását okozni e' törvényjavaslatnak; de ellene már elmondott okaimat még egyszer ismételnem kell. Én népjogsértést vagyok kénytelen abban látni, ha idegen hajókat megmotoztatunk hajóparancsnokink által, mielőtt hajóiratikat megvizsgálnák, mert az illy erőszakoskodások előbb utóbb rosz következményeket fognak szülni. Nem kellene a' kormánynak olly állapotba helyezni szolgálattevő tengerésztiszteinket, mellyben könnyen megsérthetik a' velünk baráti viszonyokban álló nemzetek lobogóit. Véleményem szerint igazságon alapszik Anglia tulnyomó politikai hatalma, 's habár minden európai hatalom számüzi is a' diplomatai méltányt és igazságot, ugy legalább Angliában kellene annak biztos menedékre találni. (Tetszés.) Hozzák inkább azon férfias határzást inditványba, melly szerint nyilt há-

borut üzenjünk minden nemzetnek, melly megszegi a' velünk kötött szerződést. Ez minden esetre sokkal jobb az illy fél-rendszabálynál, pedig ennek is mulhatlan következménye csakugyan háboru, mert bármennyire buzog is az éjszakamerikaiak egy része a' rabszolgakereskedés ellen, bizonyosan ellenünk fog nyilatkozni mégis, mihelyt motoztatás alá vetjük hajóit. A' motoztatási jogot az egész világ gyülöli. Egyébiránt nem is szükséges emlitnem, milly rendkivül gyülölöm a' rabszolgakereskedést. Sok évig böcsülettel szolgáltam ő fölsége őseit hadban és tanácsban, 's nem fogja mondhatni senki, hogy valaha gondolatimmal ellenkezőleg szóltam (halljuk! halljuk!); egy nagy férfiun (Castlereagh) kivül talán senki nem irt és szólt annyit a' rabszolgakereskedés ellen, mint én. (Halljuk!) A' törvényjavaslatot nem ellenzem ugyan, miután az egész közvelemény mellette nyilatkozik, de ovásomat jegyzőkönyvbe kivánom iratni." (Halljuk!) Minto l. támogatá az inditványt, mellyet végre csakugyan elfogadott a' ház. — A' külügyi hivatalban rendkivüli munkásság uralkodik; hirnökök mennek és jőnek 's egyik tanácskozás a' másikat váltja fel. — O' Connell iratot intéze a' dublini előző társulathoz, mellyben egyességre intvén annak tagjait, nyilványitja, miszerint Dublinba érkezte után azonnal ismét megkezdi az elválási izgatást, mivel látja, hogy Irland csakugyan semmit nem reménylhet az angol parliamenttől. — Courtown l. nem rég 160 embert üzött el jószágiról politikai véleménykülönbség miatt. A' szerencsétlenek közt 85 éves aggastyánok és gyönge gyermekek is találkoznak. — Az angol-indus hadsereg tisztei, kik jelenleg szabadsággal Angliában mulatnak, parancsot kaptak tüstint szokott indiai állomásikra visszatérni a' legujabban szerzett ujonczokkal együtt. Chatham mellett mintegy két ezer ember áll már indulásra készen. — Aug. 17én 53dik születésnapját ünneplé Kent hgnő, mellyen kibékült a' királynéval. Délután mind a' két magas hölgy együtt kocsizott Windsorba. —

Franczia ország

(A' mexicoi szerződés kihirdetve. Elegy.) A' Moniteur legujabb száma kir. rendeletet közöl, melly a' f. e. mart. 9kén Veracruzban Franczia-ország és Mexico közt kötött szerződést nyilványitván, egyszersmind meghatározza e' két birodalom közti kárpótlást. — Aug. 10iki máltai telegrafi sürgöny szerint az angol hajóhad aug. 3dikán a' beisai tengerszorosba érkezék és néhány mérföldnyire Lalande mellett horgonyt vete. E hirt Stopford hajóvezér egyik győzöse hozá Máltába. — A' jour. du Commerce szerint a' szyrai franczia consullal tudatá a' török kormány, mikép ezentul sem kereskedő sem hadihajónak nem fog megengedtetni éjszakán a' dardanellákba vitorlázás, 's hogy minden hajóra lőni fognak az erősségekből, melly háromszori jeladás után sem vonuland vissza. — St. Marc Girardin rövid idő mulva vissza szándékozik utazni Konstantinápolyból Parisba. Utját Trieszt felé veendi, 's darab ideig Velenczében fog mulatni. — A' dalmátiai marq. ismét tetemes többséggel választák meg követül Castresben.

(Vélemény 's nyilatkozat a' keleti ügyről. Hadi mozgalom Toulonban.) A' Moniteur Parisien aug. 19kérül ezt irja: „Ibrahim győzelme után megállapodék Marasban; M. Ali alkudozásba bocsátkozék a' nagyurral, Russzia nem teszen katonai készületeket, 's az angol-franczia hajóhadak egyesültek a' dardanellák előtt, hol hihetőleg az ausztriai hajóhad is hozzájok csatlakozik. Ez rövid kivonata keletrül érkezett hireinknek, mellyek valamint nyugtatók a' világbékére, ugy egyszersmind kielégitők nemzetiségünk igazságos követelésire nézve. Franczia ország mindenütt hamarább mutatkozott késznek arra, mint bármelly más nemzet. A' franczia követ volt az, ki Ibrahim basa haladtának gátot vete 's ugyan a' franczia hajóhad volt első, melly Tenedos alatt megjelent. Bármi fordulást vegyen is most a' keleti ügy, meg lehet Franczia ország győződve, hogy méltányosan van képviselve az események szinhelyén. Történjék akármi, a' francziak mindenre készen lesznek, mikép azt csakugyan eddig mindenkor tanusiták a' legváratlanabb esetek közepett is. Illy előzvényekre támaszkodó alkudozások sükeret teljes megnyugvással várhatjuk el." — Aug. 17diki touloni hirek szerint néhány napig közbeszéd tárgya volt, mikép a' kormány 3ezer katonát szándékozik hajókra ültetni keletre vitorlázás végett. Montebello és Santi Petri sorhajók 's Thetis fregát, két gőzössel voltak e' szállitásra szánva. Utóbb még több katonaságot szándékozik keletre küldeni a' kormány, 's e' végre már tengerészeti tisztekből álló választmány ment Marseillebe szállitóhajókat bérleni. Táborfölállitást is rebesgetnek Toulon és Marseille közt. Néhány mérnöktiszt már meg is vizsgálá a' helyet, de vizhiány miatt alkalmatlannak lelé azt nagyobbszerü táborozásra. Montebello sorhajó azonban katonaság nélkül indult meg keletfelé, 's igy igen valószinü, hogy a' kormány még ujabb sürgönyökre vár, miket Castor gőzös hozand Roussin és Lalande hajóvezérektül, mielőtt határzottabb rendszabályokhoz nyulna. —

(Vélemény a' keleti congressusról.) Paris, aug. 22kén: „Egy a' tegnapi ministeri lapban közlött nyilatkozvány igen valószinüvé látszik tenni azon többször kimondott állitást, mikép a' keleti kérdést békés uton legbiztosabban európai congressus által eszközölhetni. Ez eszme mindazáltal kevés pártoltatásra talált Franczia országban. Minek, szólnak némellyek, közbenjárulni olly pártoknál, mellyek már elhatárzó baráti egyezkedésre szándékoznak egymással lépni? Nem legfőbb kötelessége é minden kormánynak, 's igy a' franczia országinak is, békét eszközleni keleten? Minek tehát nagy befolyásra nyujtani alkalmat azoknak, kik már ugyszólván egészen ki voltak abból zárva, midőn M. Ali szerencsés sükere és a' porta hajlandósága mármár békét vala eszközlendő? Hogyan, szólnak mások, ugyan mikép léphetnétek vissza, miután hajóhadatok parancsoló helyzete és konstantinápolyi diplomatiátok az oroszokat eltiltá Boszporbul, Ibrahim haladásának gátot emelt és konstantinápolyi képviselőtök mellőzhetlenül szükségessé tudá magát tenni? Mikép engedhetnétek most meg, hogy az idegen hatalmak is részt vegyenek jogszerü hasznaitokban, melly már kétségbehozhatlan tulajdonotokká lett? A' 3dik vélemény Anglia kétes helyzetét veszi szemügyre 's határzottan ellenséges indulatit M. Alira nézve, kinek annyi érdek 's rokonszenv hódol Franczia országban. Nem látjátok e, kiáltnak sokan, miszerint Anglia, miután nem egyeztünk meg az egyiptusi hajóhad elégetése iránt, most más uton törekszik elérni czélját? Ezen inditványzott congressus első tette az leend, hogy Anglia, Russzia és Poroszország kényszeritő rendszabályokat fognak tőlünk követelni M. Ali ellen, 's hogy aztán vagy egész Európa ellenünk leend, vagy pedig minden legjobb szándékunk és kötelezésünk daczára is kénytelenek leszünk az idegen hatalmak szándékát M. Ali ellen végrehajtani. Hogy illy vélemény uralkodik e' tárgyra nézve Franczia országban, azt épen nem csodálhatni annak meggondolása után, mikép 50 év óta majd egész Európa mindig szövetségben állott a' francziák ellen. Vannak azonban ollyanok is, kik congressust kivánnak, azon józan nézetbül indulván ki, miszerint a' nagyhatalmak képviselőji csakugyan valamelly általányos szempontot tartoznak fölállítani, mellyben mindnyájan megegyeznek, ha valóban békét akarnak eszközleni az ellenkező felek között; e' szempont pedig nem más, mint a' porta függetlenségét föntartani és M. Alinak legalább is azon előjogokat biztosítani, miket a' kiutalhiai szerződés által nyert. A' congressus is tehát csupán ezt tüzhetné ki magának czélul 's ebben mindenki megnyugodhatnék. Nem üdvösb é öt hatalom által biztosíthatni keletsorsat; mintsem örökös vetély-térül szolgálnia Russzia és Anglia terjeszkedési szándékának? Az európai békét tehát legtartósabban csupán keleti congressus által lehetne biztosítani, melly mindenkorra elnémitaná és előre sükertelenitné az egyesek korlátlankodó vágyait. —

(A' nagyhatalmak nyilatkozata a' portához. Párisi jutalomosztás a' tanulók közt. Elegy.) Paris, aug. 21kén: „Sztambuli hivatalos hirek szerint a' nagyhatalmak legtökéletesb egyetértésben vannak a' porta önállósága föntartása iránt. Jul. 27ikén ugyanis Roussin hajóvezér a' többi négy képviselő jelenlétiben, a' nagyuri palotában következő nyilatkozást irt le, mellyet minden változtatás nélkül helybenhagyott a' többi követ is, 's átadott azonnal a' portának: „Összes nyilatkozata öt követnek a' magas portához, jul. 27ikén 1839. Alulirttak ma reggel kapván utasitásokat illető kormányiktól, miknek következtiben szerencséjök van a' magas portával tudatni, mikép a' keleti kérdés iránti szerződés meg van kötve az öt hatalom között, 's ez okbul szüntetne meg minden határzott alkudozást az egyiptusi alkirállyal 's csupán együttmunkálásukkal lépjen vele szövetkezésbe. Aláirva: Ponsonby, Butenieff, Roussin, Stürmer, Königsmark." Ez eléggé tanusitja: milly kevés hitelt érdemlenek azok, kik meghasonlottaknak szeretik mondogatni a' nagy hatalmakat. — Aug. 19ikén ment véghez Parisban a' jutalmak kiosztatása a' tanulók közt. A' király, királyné 's Adelaide hgnő jelenlétiben szokott ünnepéllyel ment az véghez; a' jutalmak közül kettőt a' kis Aumale hg nyert, egyiket a' történetekben, másikat a' franczia stylistikában kitüntetett jelességéért. Hir szerint a' jutalmakat alkalmasint meg is érdemlé. A' király igen látszott örvendeni fia kitüntetésin 's főleg azon szives elfogadáson, mellyel azt iskolatársai üdvözlék, melly körülmény csakugyan azt látszik tanusítani, hogy a' fiatal hg valóban megérdemlé a' jutalmat. Emlékezetes azonban e' jutalomkiosztás a nézve azon ritka körülmény is, miszerint a' három első jutalmat latin és franczia ékesszólásbul 's részletes számtudománybul, egy guadeloupei fiatal színes nyeré. Parisban lakó földiei lakomával akarják megtisztelni e' szorgalmas tanulót. 20ikán lakomát adott a' király a' jutalmazott tanulók megtiszteltetésire, mellynél a' mulatt, Girard, Aumale hg mellett foglalt helyet. Amerikában, hol legnagyobb mértékben uralkodik a' szini aristokratia, soha nem ülhetne fehérrel egy asztalnál mulatt, Franczia országban pedig a' királlyal eszik egy asztalnál! Ez valódi fogalma a' szabadságnak 's müveltségnek. — A' mai Moniteur hivatalosan közli azon kir. rendeletet, melly a' nádczukorvámot csakugyan leszállitja; e' szerint tehát Dufaure minister nem mondand le hivataláról. — Az angol követ, Granville gr., Londonba utazott. — Arago már előadá az akademiai gyülésben Daguerre festésmódját, 's rövid idő mulva az egész világon el lesz terjesztve a' szép találmány. — Brossard tábornok, ki annyi botrányra szolgált alkalmul ocsmány pöre miatt, 4 ezer franknyi nyugdijt kapott. — A' mondrieuxi gyönyörü erdő déli Franczia országban elégett; a' kárt 500 ezer frankra böcsülik. — A' híres Clot bey, született franczia és M. Ali főorvosa, miután huzamosb ideig Romában tartózkodék, Marseillebe érkezett, mint mondják, egészsége helyreállitása miatt tovább mulatandó Franczia országban. — Orleans hget 's nejét nem olly nagy lelkesüléssel fogadja a' nép utazása közben mint Lajos Fülöp kivánja; e' hidegségnek mindazáltal jobbadán a' czukorvám ügye volt oka, 's annak eldöntetése után már most talán nagyobb örömmel fogja utazását folytathatni a' hgi pár. —

Török ország.

A' j. d. Débats kimeritő iratot közöl Alexandriábul jul. 27érül, mellyből következő érdekes pontot emelünk ki: „Achmet basa a' dardanellákban kapván a' visszahivatási parancsot, ugyanazon nap vitorláz el a' sziget-tengeren. Két órával később gyülnek össze a' hajóvezérek, mellyen Joinville hgen kivül egy bizalmas örmény tolmács van jelen. Achmet nyilványitja előttük, hogy a' nagyvezér el van adva az oroszoknak, 's csak azért hiják őt vissza Konstantinápolyba, hogy fejét levághassák 's helyét orosz pártu emberrel tölthessék be. Mivel Mahmud elhunyt 's Abdul Medzsid még ifju, csak egyetlen férfi mentheti meg a' török nemzetiséget 's ez: M. Ali. Hafiz basához levelet irt, 's ha levele elég korán érkezik, a' török és egyip. sergek azonnal testvér gyanánt karolják egymást, 's ugyane' levélben a' két hajósereg egyesülését tanácsolja az ozman birodalom fentartása végett. Ő, Achmet, tudja, hogy első pillanatban árulásrul csevegnek, de a' kimenet megmutatandja, ki az áruló 's vajjon ő nem igaz muzelman módra cselekedett é, midőn a' félhold sorsát inkább igaz hivőre, egy lángeszü férfira, bizá, mintsem Russziára, melly már is Konstantinápolyban uralkodik. „Féljük, mondja továbbá Achmet, az

angolt, kivánjuk, hogy velünk tartsanak; de csak egyedül a' franczia ótalom őszinteségében bizunk." A' franczia hajóvezér oda nyilatkozik valászában, hogy őt nem követheti, de nincs jogositva őt feltartóztatni 's hogy vele Franczia ország nevében ennek kivánatát tudathatja, ez ugyanis Törökország épen föntartása mellett buzog.

E' kritikai időszakban csudálkoznak Oroszország látszatos nyugalma felett 's meg nem foghatják, hogy azon hatalom, melly nagy Pétertől fogva Törökország gyöngitését eszközlé 's Katalin óta Konstantinápolyba vezető utat fürkészett, a' jelen pillanatban, midőn az ozman birodalom szétbomlása az utólsó gátot is elháritá az utból, mozgásba nem teszi sergeit és világölelő diplomatiáját, hogy kardcsapás nélkül könnyü zsákmány gyanánt magáévá tehesse azt, mit olly rég ohajtott. Azonban a' sz. pétervári kabinet uj jelét adja ez által mély belátásának és valódi tapintatának, hogy nyugalma és tetsző tartózkodása által az Angliávali összeütközést szándékozik kikerülni 's bevárja, mig az érett gyümölcs vagy is inkább mig a' heszperi kertek érett gyümölcsei ölébe hullanak. Oroszország a' dunamelléki tartományokat, a' kaszpiumi tenger déli révpartit, a' Boszport, Konstantinápolyt, dardanellákat 's Kisázsiát vagy feltétlenül akarja birni, vagy legalább korlátozva, 's e' czélt eléri az által is, ha a' szultánok árnyékát legutólsó ivadékjok személyében föntartja, a' mit Franczia ország is föl akar ugy tartani; tehát e' két kabinet saját czéljainak elérésére dolgozik: Franczia ország az orosz kabinetnek munkássága által, Russzia pedig nyugalma által Franczia országnak. Innen mindenki megitélheti, kijátszik ez alkalommal munkás vagy szenvedő szerepet. A' dolog további menete azonban még nincs előttünk fölfejtve 's csak később látandjuk meg: vajjon az utóbbi események roszabbak lesznek é az előbbieknél. Főleg pedig legtöbb függ attól, ha átlátandja é Anglia a' dolog valódi jelen állását, 's rögtön M. Ali ellen támad, kiragadva kezeiből azon hajóserget, mellytől árulás fosztá meg a' szultánt. Ha a' hajósereg ki lesz a' rabló kezéből facsarva 's a' dardanellákba visszavezettetik győzelmesen, akkor Anglia ismét régi jólában álland a' keleti ügyre nézve 's a' török birodalom utólsó napjai tovább halasztatnak. —

(A' török birodalom jelen állapotja.) Konstantinápoly, aug. 3ikán: „Mahmud szultán halála óta folyvást remény 's félelem közt van a' porta 's minden tette olly határozatlanság bélyegét viseli magán, hogy tettei okát vagy legesztelenebb kétségbeesésben, vagy a' bátorság igen különös nemében kell keresnünk. A' porta mindjárt eleinte átlátta, milly nagy véleménykülönbség és érdekösszeütközés uralkodik a' nagy hatalmak közt, noha mindnyájan igen nyugtatólag szólottak. De mégis erősnek érzé magát, mert roppant hajóhaddal és tetemes szárazföldi sereggel birt, és reménylheté, hogy tulajdon erejével 's minden idegen befolyás nélkül is legyőzendheti a' makacs alattvalót. Hiában okoskodnak különbözőleg e' tárgyról, mert itt gyökeresen csak ugy segithetni, ha az egyik ozman hatalmat végkép megbuktatják, a' másikat ellenben teljes fényre emelik; ki legyen a' kettő közül boldog vagy szerencsétlen? az a' sükerre nézve mindegy. Most azonban, midőn számüzve a' gyökeres orvoslás és csupán palástolgató gyógyszerek divatoznak, most alkalmazhatlannak szokás kikiáltani az illy tanácsot. A' véghatározatot el akarják most halasztani, csakhogy néhány évi nyugalmat nyerhessenek. Ám lássa majd a' legközelebbi nemzedék, mikép fogja kiegyenlithetni ezen 's több más nehézséget. Nem emberek, hanem a' természet munkája a' keleti forrongás, nem csupán emberi belátás, hanem egyszersmind a' kölcsönös vonatkozások természeti állapotja 's összeköttetése okozza azon példátlan részvétet, mellyet két világrész érez ezen viszonyok 's mozgalmak miatt. Akaratlanul is minden együttmunkálásra törekszik, 's valóban óriási hiba, hogy az eszközválasztás iránti hosszas kétkedés miatt elszalasztják a' legkedvezőbb pillanatot. Az Eufrát melletti csata és hajóhada elvesztése annyira lesujtá a' portát, hogy már most válogatás nélkül minden mentő horgony után kapkod. Alaptalan mindazáltal azon vélemény, mintha a' török birodalom már épen nem lenne képes magát életben föntartani, mert ez csak annyiban igaz, hogy mostani viszonyi közt nem vergődhetik többé saját erejével azon álláspontra, mellyen őt látni ohajtaná Európa nagyobb része. Törökország két hatalmas szomszéd közé van szorulva, 's ezek minden pillanatban készek nyomasztó helyzetét hasznukra fordítni, a' többi hatalmak pedig nem szeretnék erőszakkal biztositani önállóságát. Csupán e' szempontbul indulván ki, adhatni helyesen elő a' török birodalom mostani valódi helyzetét 's azon módot, mellyel rajta segítni lehetne. Mihelyt a' porta megtudá szerencsétlenségét, első pillanatban azonnal föltétlenül M. Ali karjai közé akará magát vetni. Ez sérelem volt az európai nagy hatalmak ellen és bizalmatlanságot árult el ellenük, valamint az is, hogy Chosrew basa kegyelmet könyörge eleinte az alkirálytól, és csak visszautasittatása után fordult az idegen követekhez. M. Ali gyülölsége nem engedé elfogadtatni vele az okosság tanácsát 's igy közlé a' portával azon engedvények sorát, mikre jogositva gondolá magát, 's mellyek közt első helyen állott Chosrew elüzetése a' hatalomrul. Ekkor aztán sükerült Chosrewnek arra birni a' divánt, hogy egészen az öt hatalom kegyére bizá Törökország sorsát. De még ekkor is 7 napi kínos bizonytalanságot kellett eltölteni a' portának, 's már ujra kész volt a' nagyuri fermán, melly mindent megadandó vala a' basának, midőn végre a' hatalmak határzata minden kétséget megszüntetett 's Mehemed Ali egyedül maradt a' csatatéren. Noha azonban el van döntve, miszerint a' keleti ügyet csak a' nagyhatalmak összes akaratja határozhatja meg, az eszközök iránt mégis olly nagy 's lényeges a' véleménykülönbség, hogy a' porta korán sem tarthatja magát egészen megnyugottnak. Egyébiránt a' dolog valódi helyzetét legalább mégis kipuhatolá a' diván, mert véletlenül azon hirt kezdé terjeszteni, mikép Ibrahim basa már egész erejével megindult Koniah felé, mire a' követek akaratlanul elárulák titkukat; Ponsonby l. és Roussin hajóvezér ugyanis jelenték, miszerint hajóhadaik már ellátvák ez esetre szükséges parancsokkal, mellyeknél fogva azonnal sietni fognak a' dardanellákon keresztül Konstantinápoly ótalmazására. Butenieff ellenben oda nyilatkozék, hogy nincs parancsa hivatlanul megjelenni az orosz hajóhaddal Konstantinápoly falai alatt; sőt inkább olly rendeléssel bir, melly szerint tüstint távozni tartozik Konstantinápolybul, mihelyt valamelly idegen hatalom hajóhada bármelly ürügy alatt a' dardanellákba találna vitorlázni. Minden ezekben összpontosul most: Anglia és Ausztria hatalmasnak kivánja látni a' török birodalmat, Franczia ország némi ellensúlyt akar a' portára nézve alkotni Egyiptusban, Russzia pedig csak tengetni ohajtja a' török birodalmat, hogy rövid idő mulva könnyen magáévá tehesse." —

(Chosrew basa munkássága.) Konstantinápoly, aug. 7én: Chosrew basa most több erőt 's nagyobb munkásságot fordit a' nyilványos ügyekre; ugy látszik, mintha uj életerőt nyert volna a' nagyhatalmak ótalmi ajánlása óta, melly őt Meh. Ali akaratja ellenére biztositja a' kormányzat iránt. Több rendelményt bocsáta ki az utóbbi időben, mellyek czélja a' közjóllét-előmozditás; szakadatlanul a' sereg létegesitésen dolgozik, melly nem épen olly igen rosz karban van, millyennek hiresztelgetik. 30ezer főt számlál a' sereg rendes csapatokban 's közöttük 4ezer egyiptusit, kik a' nisibi csata után pártoltak át a' törökökhez 's Hafiz basa zászlóji alá álltak. Ebből láthatni, miszerint Ibrahim basa nem épen bizhatik olly nagyon serge hűségében 's balsors esetén könnyen hátat fordithatnának neki katonáji. Egyébiránt az egyiptusi fővezér talpon legyen, nehogy elveszitse azon hasznokat, miket még csak imént küzde ki; mert Szyria erős forrongásban van 's az elégületlenség az egyiptusiak ellen mérték fölött emelkedik, kik legnagyobb szorgalommal kénytelenek őrködni, 's fegyverben állni legkisebb mozdulatra, melly a' szyriaiakat lázongásra buzditaná. Walker kapitány már visszatért Konstantinápolyba; ő az angol hajóhadnál nagy szolgálatot tehet, mert Alexandriából elutazta előtt láthatá némileg azon erősitvényeket, miket e' rév védelmire néhány nap óta létesitni kezdének. Mivel pedig azon hir terjeng, hogy az angol hajóhad Alexandria ellen vitorlázand a' török hajósereg erőszakos kiadatása miatt, Walker kapitányt ez alkalommal igen czélszerüleg használhatni. — Meh. Ali ármányai magas ranguakat is megtántorita nézetikben; a' nagyvezér elleni áskálódási rögtön határzatot kivántak, mi meg is történt számos tagu divánban, mellyben ugyanis határzattá lőn, miszerint Meh. Ali azon kivánatát, hogy Chosrew basa az ügyek vezérletétül mozdittassék el, nem teljesitik; a' nagyhatalmak képviselőji e' határzatot helyeslék; e' pontbani engedés a' portát porba aljasitná, 's másrészrül Chosrew helyét sem olly könnyü kipótolni a' divánban. Azon hir, miszerint Oroszország fölöslegnek tart minden tanácskozást a' keleti ügyre nézve, mert Mahmud szultán elhunyta 's a' porta engedékenysége által Meh. Ali kivánatit illetőleg, minden nehézség megszünt, nem csekély nyugtalanságot szerze. Egyébiránt a' portát azon remény táplálja, miszerint Russzia meg fog győződni az iránt, hogy a' keleti ügy bonyolultsága naponkint növekszik 's okvetetlenül tanácsra lesz szükség, mert a' hirnökök általi közlekedés 's dologkiegyenlités igen hosszu ut, mi a' portát nagy veszélybe dönthetné; mert Ibrahim Taurusznál olly helyzetbe juthatna, honnan az egyiptusi fővezér könnyeden 's minden órán elárasztathatná sergivel a' török ázsiai tartományokat és Skutariig előnyomulhatna. 'S nemcsak ez egyedüli ok, melly aggodalmat szül; a' nyugtalansági szellem a' fővárosban naponkint terjed 's végre vészes kitöréssel fenyeget; 's azon félelem naprul napra több gyökeret nyer, miszerint dologhalogatással a' nagy hatalmak végre megoszolhatnak, mi Meh. Alira nézve könnyitené terve végrehajtását. Két hatalom aggódtat leginkább: Oroszország az egyetemi birodalom által, melly miatt őt vádolják 's Anglia az ozman birodalom megerősitését illető tulságos követelési által. Ausztria és Franczia ország hivatása e' két politikai óriás ellenkező irányát kiegyenliteni 's mennyire lehetséges, összeegyesiteni. Igy itélnek a' nagy hatalmak helyzetérül; de ki áll jót arról: vajjon jövő perczben nem változnak é a' viszonyok 's nem gördülhet é ollyasmi közbe, mi a' közelitést végkép gátolja? Legfőbb a' keleti kérdésnél az, hogy Meh. Ali kivánati közül mentül kevesebbet teljesitsenek, mert ez által a' porta létezése 's erőkifejtése mindinkább biztositva lesz; más részrül azonban nem kell M. Ali kivánatit annyira lecsökkenteni, hogy végre Russziával legyen kénytelen kezet fogni. A' hajósereg visszaadatása képezi jelenleg a' főkérdést, 's igen sokat vitatkoznak: vajjon erőtessék e az alkirályt erre? Azonban ez alkalommal az erőszak-használás itt czéltalan lenne, mert az egyesült hatalom, mellyel Anglia, Franczia ország és Ausztria bir Levanteon, most nem elég Konstantinápoly fődözésére 's egyuttal Alexandria és Szyria ostromzár alá vételére. Ha ostromzár alá venni vagy épen ostromlani akarják Alexandriát, következménybiztositás végett a' dardanellák torkolatát el kellene hagyni 's az egész itt levő erővel Egyiptus ellen munkálkodni. Akkor M. Ali csak azon parancsot irná fiának, miszerint Koniáhn keresztül egyenesen Konstantinápoly felé nyomuljon. Meh. Ali legutóbbi válaszában nem mutatkozik hajlónak a' török hajósereg kiadására azon okbul, mert az alexandriai révbe csak azért engedé azt kikötni, hogy Konstantinápolyt a' kapudán basa elfoglalása ellen biztositsa, ki ugyanis illyesmi szándékkal látszék lenni Konstantinápoly iránt. —

Gabonaár: Pest, septemb. 3dikán: Tiszta buza 166, 150, 140; — Kétszeres, 125, 120, 105; — Rozs 104, 100, 95; — Árpa 85, 80, 75; — Zab 65, 63, 60; — Köles —, —, —; — Kukoricza 125, 120, 110; — Köles-kása; pesti m. v. garas.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. szombat, sept. 7.

JELENKOR.

1839. 72ik szám.

FOGLALAT: Magyaország és Havasalföld (kinevezések; budapesti napló: Clark hidépitész Pesten, nádornénk ő cs. kir. fönsége jótékonysága, orosz hadi mozgalmak az alsó Duna körül, magyar játékszin 's a' t.; a' bánsági magyar nyelv-terjesztő iskolák megnyitva; nevezetes lovaglási-fogadás; gyapjutermesztés és fogyasztás; uj selyemtermesztő társulat; különféle; 's a' t.) Spanyolország (békitési terv az ellenséges felek közt; a' ministerek tanácsosakat neveznek ki; a' Maroto elleni zendület elfojtva; az alkotmányosak elfoglalják Talest; ellenkező hirek a' trónkövetelő megszöktéről és Maroto számüzetéséről; 's a' t.) Anglia (viták 's vélemények a' keleti ügyről; a' királynét ismét férjhez adják; Viktóriának uj imádója akad; Lyndhurst vádindítványa a' ministerek ellen; 's a' t.) Franczia-ország (komolyabb hadi készületek Toulonban; 's a' t.) Törökország. —

Magyaország és Havasalföld.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége f. é. jun. 21ki határzatában Fegyveres Antal handlói lelkészt beszterczebányai tiszteletbeli kanonokká, 's f. é. jul. 27ki rendeletében Ebeczky Emil m. kir. helytartósági díjtalan fogalmazó gyakornokot ugyanottan tiszteletbeli fogalmazóvá; Haenffel Károly fő hutamestert pojniki vashámor-ügyelővé 's helyébe Mialovich Lajos alsó-magyarországi bányászgyakornokot, végre Lechner József kapnikbányai rétegmestert kereszthegyi bányaszerügyelővé nevezni méltóztatott. — Makray Ferencz királyvölgyi kamrai sebész halála által e' hivatal megürült; kik azt elnyerni kivánják, jól tanusitott bizonyitványikkal a' mármarosi kir. kam. igazgató hivatalnál jelenthetik magukat. — Darnóczy Egyed kolozsvári fő 30adi áruvizsgálóvá kineveztetése által, a' felső-tömösi áruvizsgálói hivatal megürült. —

Bereg megye f. e. aug. 22dikén tartatott közgyülésében, Füzesséry Gábor lemondása következtében, országgyülési követté csebi Pogány Józsefet, a' tiszántuli t. kerületi tábla ülnökét választá.

Torontal megyének egyik követe, Szapáry József gr. követségi tisztérül önként leköszönvén a' megye sept. 9két határozá uj követválasztási napul.

Guzmics Izidór, sz. Benedek-rendü bakonybéli apát, hittudom. tr., magy. akad. tiszt. tag 's az Egyházi tár csüggedetlen munkásságu szerkesztője nincs többé! F. sept. 1sője rövid súlyos betegség után ragadá őt ki a' sirinneni hatáskörbül Bakonybélen, élte 51dik évében, szerzete, a' m. nemz. akademia és számos baráti 's tisztelői bánatsohajtásaik közt, hol 3kán Gácser Leo dömölki apát nagyseregletü nép gyásztisztelgési közt kisérte örök nyughelyére a' minden szempontbul korán átszenderült hazafi keblü szelíd embert, példás papot, buzgó tiszta tollu irót, jó földesurat 's hűbarátot. Béke legyen hamvain!

Budapesti napló. Clark hidépitész f. hó 3dikán csakugyan Pestre érkezék, néhány napig Pozsonyba tartózkodta után, hol e' város környékin Széchenyi István gróffal össze 's megvizsgálá az erdőket és kőbányákat a' hidépités végett. A' hires hidépitész egyik öcsese, ki őt hidunk épitésénél segitendi, már néhány nap előtt szinte ide érkezék. — E' napokban szomoru esemény fordult elő a' budai várban, melly ujabb alkalmul szolgált Nádornénk ő cs. kir. fönségének számtalanszor tanusitott nemesszivüsége kitüntetésire. A' Fhgné ugyanis visszaérkezvén több napi távullét után Alcsútról, a' katonai hatóság zenével siete tiszteletére, mi számos embert vont a' kir. lakvár előtti térre. Zene közben egy fő hadikormányszéki tiszt, ki nejével 's gyermekivel szinte jelen volt e' tisztelgésen, gutaütés következtében rögtön szörnyet halt 's lélektelenül földre rogyott. A' nő keserves siránkozása tüstint magára voná a' zenét ablaknál hallgató Nádorné ő fens. figyelmét, ki is, miután értesüle a' történt balesetről, azonnal magához hivatá a' szerencsétlen özvegyet 's magas részvétével kegyes vala vigasztalni őt 's a' temetésrül és szerencsétlen árvájiról is szokott bőkezüségével gondoskodni. — Az árviz által károsultak fölsegélésire legujabban küldöttek Majláth Antal gr. magyar kir. udv. főkanczellár utján Galicziából 69 f. 6¼ kr., Pozsegamegye 25 f. 25 kr., Szabadka kir. város 48 f. 46 kr., Pozsegamegye pótlólag 17 f., Hunyadmegye Erdélyből 2263 f. 12 kr., Vanke Fortunát 54 f., mind pgőben. — Mint mindenütt, ugy két fővárosinkban is fontos szerepet játszik minden müveltebb társalgási kö. ben a' keleti ügy, 's abból származható következmények dús események. Hogy hazánkban élénk figyelmet gerjeszt ez ügy, épen nem csudálhatni, miután olly közel szomszédunk a' török, kihez azonkül annyi különböző érzet csatolja emlékezetünket. Galaczi legujabb hirek szerint Lüder orosz tábornok, ki nem rég érkezék az oroszmoldvai határokhoz, most Borodinóba ment. A' Prúthoz és al Dunánkhoz orosz sereg közelit; e' mozgás czélját nehéz megmagyarázni, miután nem gondolhatni jónak, hogy szárazföldön küldjenek segitséget a' portának, ha talán egyiptusi fegyveres sereg találná azt fenyegetni. Az orosz sereg illy előnyomulása tehát alkalmasint csak a' porta ijesztésire szolgálhat, mellynek azonkül már ünnepélyesen nyilványitá Butenieff, h. azonnal elhagyja Konstantinápolyt, mihelyt valamelly idegen hatalom hajóhada fermánt kap a' dardanellákba vitorlázásra, vagy pedig olly kormány jutna hatalomra Konstantinápolyban, melly a' czár kegyét nem birja. Ez utóbbi föltét azon esetre látszik czélozni, ha talán M. Alinak csakugyan sükerülne Chosrew basát elmozditani a' főhatalomtul. A' szebastopoli és odesszai orosz hajóhadak azonkül parancsot kaptak, minden pillanatban vitorlakészen állani. Az orosz kormány tehát csakugyan teljes erővel folyvást föntartani szándékozik azon hatalmas befolyást, mellyet olly nagy erőpazarral tuda magának szerzeni Sztambulban. — A' budai szorgalomszekéri főintézet fiókhivatalt állit Pesten az uri-utczai Trattner-Károlyi házban, melly a' közelgő sz. Mihály napján kezdendi meg munkálkodását, a' pesti kereskedők 's egyéb magányosak nem csekély kényelmökre, kik ezentul fáradás nélkül küldözhetik innen mindenfelé pénzeiket. — Mult vasárnapon reggeltől késő délutánig olly fenyegető szint öltének a' sürü csoportozatokban fővárosink fölött borongó felhők, hogy Stuwer tüzjátékát nem látogathatá meg annyi ember, mennyit az első mutatvány pár hónap előtt oda csődite; azonban kétszeresen bánák meg honn maradtokat a' félénkek, mert este kitisztult az ég, mintegy maga is gyönyörködni akarván a' fönséges látványban, melly valóban nemcsak kielégité a' várakozást, hanem sokszorosan fölül is mulá. Különösen pompásak voltak a' gyönyörü szines koszorúk, nagyszerü tüzeső, és zármutatvány, melly igen meglepő látványu vala. Stuwer sok pénzen kivül nagy tetszést is aratott, 's igy biztosan reménylhetni, hogy jövőre is többször meglátogatandja Budapestet. — Rodrik Lajos, bicskei jegyző, figyelemre méltó munkát szándékozik sajtó alá adni falusi jegyzők számára, aláirás utján. Nem létezvén még hazai nyelvünkön illy kimeritő utasitás, igen kivánatos, hogy kellő részvétre találjon e' munka, mellyről körülményesb jelentést mai Értesitőnkben olvashatni. — Magyar szinpadunkon aug. 31ikén először adaték bészünettel „Borgia Lucretia“ dalmü 3 felv., Donizettitől Jakab István fordítása szerint; sept. 1sején „Király lyány mint koldusnő“; 2ikán másodszor bérszünettel: „Borgia Lucretia“; 3ikán: „Gyámság“ vigj., és „Rosszul őrzött lány“ tánczj.; 4ikén Kolosanszky tánczmester jutalmára bérfolyamban „Kobold“; 5kén „Fehér és fekete“, eredeti szomoruj., 4 felv. Kuthy Lajostól; 6án először „A' napló“ vigj. 2 felv., Bauernfeld után magyarositá Lukács Lajos a' magy. tud. társ. költségin, 's ugyan először „Hagyjatok olvasnom!“ vigj. 1 felv., Toepfer után fordítá Nagy Ignácz, szinte a' magyar tudós társaság költségin; f. hó 9ikén Erkel József dalszinész jutalmára bérszünettel fog adatni „Bájital“ és „Eskü“ első és „Báléj“ dalmüvek 5dik felvonása.

Galgóczon (Nyitra-megyében) aug. 18án az Üdvözitőről czimzett sz. Ferencz rendü osztály tartományi gyülésében eddigi kormányzója Magócsy István a' szerzeti sarkalatos szabály szerint lemondván hivatalárul, helyette Ernyey Ambrust, az ifjuság sok évi nevelésében 's igazgatásában sok érdemmel őszült férfiut, választák meg közakarattal 's mellé tanácsnokul: Hulyák Ambrust és Majercsik Kamillt, titoknokul Melicher Nep. Jánost, a' zárdai előljárók pedig többnyire meghagyattak tisztjökben. Hazánkban ezen már több század előtt törvényesen honosult szerzet egyik a' legkiterjedtebbek közül, 25 zárdában 463 tagot számlált mult évi névkönyve szerint 's fő törekvése az isten igéjét hirdetni 's az ifjuságot nevelni 8 gymnasium- és 8 nemzeti iskolában. Egyik főgondja: nemzeti nyelvünk terjesztése is, mi végből néhány év előtti határozata szerint felvidéki idegen ajku növendékeit is az alföldi magyar zárdákba küldi 's bölcselkedési és hittudományi osztályiban e' végre külön nyelvtanitókat is tart, minek az sükere, hogy az innen kikerültek beszélni 's tanitani is képesek a' magyar nyelvet. F.

Temes megye RRdeinek azon régi ohajtása, miszerint a' nemzeti nyelv e' megye keblében is gyökeret vervén, több száz ezer főre menő idegen ajku honosi a' magyar szózat édes hangjaira tanittassanak meg, hála több nemes hazafi nagylelküségének! teljesül. Sikerült ugyanis a' megyei közönség által e' végre megbizott Böjtös Imre vállalatának aláirások utján annyi részvényt összeszerezni, hogy az ezekből maig bejött 11,112 fr. 30 kr. ezüstpénz-alap, a' megyében, t. i. Csákováron, Lippán, Temesvárott, Uj-Aradon, és Versoczen, felállitandó öt magyar iskola létesitésére, 's hat évi fentartására elegendőnek itéltetvén, ezek megnyittatása, 's a' honi nyelv tanitásának kezdete, a' temesi KK és RRdek által f. évi jan. 16kán tartatott közgyülés 83dik szám alatt f. évi october elsőjére tüzetvén, a' tanitói termek fölkészitése, 's oktatók fogadása iránt a' szükséges rendeletek egy állandó választmány által megtétetve, Böjtös Imre pedig az emlitett részvények utján tett ajánlatok beszedésire ez érintett közgyülés által megbizatva levén, midőn a' fentisztelt megye RRdeinek nevében is hálás köszönet nyilványittatik mind azon nagy lelkü honfiaknak, kik honszeretettül buzgó keblök fogalma után, e' nemzeti szép czélra segedelmet nyujtának, egyszersmind jótékony adakozásaik által létesülendő e' zsenge intézet további pártolásának kérelme mellett, minden e' részbeni ajánlattevő részvényes teljes bizalommal felszólittatik: miszerint aláirt részvényeik után f. 18$^{30}/_{40}$ eső járadékjokat (mennyire azok lefizetve nem volnának) nyugtatvány mellett Böjtös Imre, mint a' t. megye által e' czélra rendelt pénztárnok, kezeihez Temesvárra juttatni szíveskedjenek.

Czegléd (Pestmegye), f. e. sept. 1jén: Ritka vigalmi estvét üllé ma Czegléd előkelő népe. Városunkban ugyanis gr. Nosztitz könnyülovas alezredesi osztálya hadi gyakorlások végett összeseregelvén, csüggedetlen szorgalommal üzé pályaküzdéseit, mi rendkivüli lelkesülést támasztott az osztály főbb és altiszteiben, igy történt, hogy Rohonczy Leopold f. hadnagy fölhevülve a' tiszti kar némelly vetélkedő tagjaival külön fogadásra pattant lovagi serénysége kitüntetésére. Kitüzék tehát a' nagy távolságu pályaczélt szabott időrövidséggel ugy korlátozva, hogy naponkint a' reggeli három, négy, sőt sokszor öt órahosszig tartó katona gyakorlatot befejezve, az nap lovagolva járja be a' Czegléd hez kilencz mérföldre fekvő Pest várost, oda és vissza ugy, hogy délelőtti 11 órakor megindulva, 's onnan visszatérve még azon nap esteli kilencz órára ismét körükben estelizzen, 's ezt öt egymást követő napon! Szembeszáll az elszánt 's edzett idegü főhadnagy a' fogadás nehézségivel, fut, fut, és minden bajt, mi száz meg ezer ötölhetik elő illy óriási távolban, áthatva, másod, harmad, sőt negyed napon is szerencsésen előtoppan, ellátva a' pesti nemzeti casinó ta-

nújegyével, hol t. i. fogadás szerint leszállani köteleztetett. Örömfeszült kebellel várja közönségünk' nagy része a' vég ötöd napot is, 's ahitvan 's reméllvén a' kezdett pálya dicső végzetét, midőn a' nap leáldozni hanyatlott 's alkonyra szürkült, csoportosan tódultak városunk minden rendü és sorsu lakosi a' nagy és gyors inú lovag elibe. Az országútrol bevezető nagy utczát pezsgő nép lepte 's állta el, a' házak ablaki kivilágítva, 's a' vendéglő kávés terem kül ablakai egyikén e' szavak: „Éljen cs. k. gr. Nosztitz könnyű lovas alezredesi osztálya!" a' másikon: „Éljen főhadnagy Rohonczy úr" olvashatók valának. Feltárul végre kilencz esti óra-tájon a' sok feszengő kebel 's örömittas éljenharsogások közt előszáguld a' diadalmas lovag; miután az érintett föltételekhez róván az öt reggeli gyakorlatot is, száz és több mérföldet épen, és szerencsésen befutott. Mindezt vigalmas estelizés követvén, szivderitő éjizene közt térének nyugalomra.

A' magy. tud. társág. aug. 5, 12, és 19kén tartott kis gyüléseiben, több nagygyülési tárgyakkal foglalkodott. Ezeken kivül I. Frivaldszky Imre természettudomány-osztályi ujonnan választott helybeli tag, a' magyarországi kőszéntelepekről szóló előadással foglalta el rendes-tagi székét. Az értekezés az évkönyvek IVdik kötetében adatik ki. II. Plötz N. csongrádi 's abaúji tájszók gyüjteményével járult a' társaság szótárkészületeihez. III. Kotzebue „Az epigramm" czimü vigjátékának fordítása Kazinczy Gábor által, Guzmics Izidór t. és Vörösmarty Mihály r. tagok ajánlatára, a' külf. játékszinbeni kinyomtatás végett, a' nagygyülés elibe terjesztetni határoztatott; ellenben egy törvény- 's egy történettudományi munka az illető birálók előadására nyomtatástól elmozdíttattak. IV. Széchy György értekezése az „egyetemi dialectusról" Balogh Pál r. t. javalatára a' Tudománytárba felvétetni rendeltetett. V. Egy külön nyomtatás végett bemutatott hadtudom. 's a' Tudománytár számára beküldött egy philosophiai 's egy közrendészeti értekezésnek birálók rendeltettek. V. Az egyházi megyék közül a' beszterczei, egri, erdélyi, esztergami, kalocsai és nyitrai, nemkülönben a' jászai convent, a' sz. mártoni főapátság, 's a' dunántuli evang. superintendentia által beküldött 1838ki —, 's az esztergami, kassai, munkácsi, nyitrai, szombathelyi, váczi és zólyomi megyék 's a' jászai convent és sz. mártoni főapátság által küldött 1839ki névkönyveket beadván a' titoknok, ezen testületeknek köszönetet szavazott, 's a' többieket is illető névkönyveik beküldésére megkéretni határozá, hogy azokat a' társaság statisticai tabellák készitésire fordithassa. VI. A' Florenczben létező Accademia della Crusca, évkönyvei három kötetével kedveskedett a' társaságnak. Magányosaktól a' titoknok e' következő ajándékokat mutatta he: 1. Jakab István l. tag részéről: a) Eskü, nagy opera 3 felv. irta Rossi Kajetán, ford. Jakab Istv. Buda, 1838. b) Dalok Nestroy János „Földszint és első emelet" czimü énekes bohózatából. Buda, 1838. c) Gemma di Vergy, nagy opera 2 felv. Irta Bidera J. E. magyaritá Jakab István. Buda, 1839. d) Utasitás, mikép kell világtalan gyermekekkel kisdedkoruktól kezdve czélszerüleg bánni. Buda, 1838. e) Oktatás a' marhadögről. Buda, 1836. — 2. Beszédes József l. tagtól: Kolosvártól Gréczig hajózható országos nagy csatorna tervének rövid előadása. Pest, 1839. — 3. Tarczy Lajos l. tagtól: Elemi számtudomány az alsóbb iskolák számára. Pápa, 1839. és Elemi ösmeretek a' természettudományból. Pápa, 1839. — 4. Tóth Mihálytól: Egyedül az örök élet hivése ösmerteti meg e' földi élet becsét. Pest, 1839. — 5. Korda Jánostól: Psalterium Davidis. Köln, 1630. és: Justiniani Institutionum Libri IV. 1627. — 6. Nagy Ignáctól: Szinmütár, 4dik füzet. Buda, 1839. — 7. Udvardy János l. tagtól: Pyrker Tuniziása. Buda, 1839. — Felszólitás. Alulirthoz m. h. 19d. illy czim alatt: Sidney Edvárd, egy 5 felvonásos dráma küldetett a' szerző neve nélkül, 's helyette egy lepecsételt jeligés levéllel. Minthogy az academia drámai jutalmára az idei határnap még mart. 24én telt el, a' közelebbi alkalom pedig, mellyel komoly szinmüvek pályázhatnak, csak 1841. mart. állván be: felszólitja alulirt a' beküldőt: jelentené ki, az academia titoknoki hivatalának, levélben v. szóval, e' darabruli szándékát; hogy az vagy mint elkésett visszadathassék, vagy mint 1841re szóló eltétessék, vagy talán külön nyomtatás végett legott a' társaság szünnapjai elmultával vizsgálat alá bocsátassék. Minden esetben a' jelentéstevő a' jelige közlésével bizonyitandván megbizva létét. Pesten, sept. 3án 1839. D. Schedel Ferencz m. tudós társasági titoknok.

(Gyapjutermesztés és fogyasztás. Rakonczai selyemtermesztő társaság.) Gyapot mellett a' juhgyapju az, melly legfontosb szerepet játszik a' kereskedésben. Termesztése azonban sokkal több bajjal jár. Innen származik, hogy a' juhgyapju szaporodása semmi arányban nem áll a' gyapotéval, 's hogy azon aggály, mintha folyvást szaporuló juhászatokbul végre majd szerfölött sok gyapju fogna létesülni, mindenkor tökéletesen alaptalannak bizonyult. Spanyolországot Németország követé a' nemesitett gyapjutermesztésben. Francziaország is törekvék ugyan elérni e' czélt, de elteveszté az irányt. Nem rendkivüli mennyiség helyzi Németországot, 's néhány év óta már hazánkat is, e' tekintetben első helyre a' világvásáron; hanem a' gyapju kitünő finomsága. Vevőink: Anglia, Francziaország és Németalföld 's legujabb időben Russzia, biztositva vannak számunkra, meddig a' tetőpontrul lefelé nem hanyatlunk. A' gyapjunemesités és szaporitás nyugaton és éjszakon előre halad, 's ha ez igy marad, ugy benn'ink 's utóbb Russziában hatalmas veszélytársakra találand Németország. Jelenleg hazánk, Németország és Ujdélwales foglalják el az első helyet gyapjura nézve a' világkereskedésben. A' termesztés rohanó gyorsasággal szaporul, de a' fogyasztás sem kevésbbé, mit a' növekedő népesülésből könnyen megmagyarázhatni. Ez utóbbi körülményből méltán következtethetni, mikép Németország már olly ponton áll, miszerint a' gyapjutermesztést többé nem igen szaporithatja, a' mezei gazdaság többi ágaira káros befolyás nélkül. A' kivitel is csökkenni kezd Németországban, mert a' belföldi fogyasztás olly nagy, hogy a' tenyésztés gyarapulása nem elégitheti ki tökéletesen azt, minélfogva természetesen számos vevő hazánkba fog szokni, ki eddig a' német vásárokat látogatá; ez nagy mértékben fogja élénkiteni vásárink és juhászatinkat. Egyébiránt e' pillanatban az általányos termesztés és fogyasztás nagy egyenlőségben áll egymáshoz, mert nincs sok gyapju fölhalmozva raktárakban 's rendkivül mohón sem keresik azt, következőleg vevők és termesztők egyiránt nemigen panaszkodhatnak. Russzia hatalmasul törekszik haladni a' juhnemesitésben, 's ha a' tenyésztést olly kedvezőleg fogja eszközölhetni, mint délszakibb helyzetü tartományiban, ugy veszélyes vágytársa leendhet idővel hazánknak és Németországnak. Azonban addig még sokkal több év mulik el, hogysem aggódni lehetne a' miatt, főleg hazánkban, hol még folyvást emelkedő állapotban van a' juhtenyésztés, mellyre nézve egyátaljában semmi rosztul nem tarthatni, kivevén, ha igen fontos politikai történetek találnának zavarólag lépni a' körülmények mostani kedvező helyzetébe. — A' hazai ipar nem minden őszinte barátja előtt van talán tudva, mikép Koháry-Coburg hg Felső-Rakoncza és Méznevelő hontmegyei helységiben rövid idő óta selyemtenyésztő társulat létezik, melly nagy reményekkel biztat jövendőre. E' társaság létesültét leginkább Matuska József felső-rakonczai evang. lelkésznek köszönhetni 's Torkos Pál hgi jószágigazgató pártolásának. Társulatigazgató Goldberger Ádám. A' földesur, Koháry Coburg hg 1839 és 1840re évenkint 200 forintot ajándékozott a' társaságnak, Matuska József lelkésznek pedig eperfatermesztésre 's fáradságiért 150 forintot. —

F. évi aug. elején érkezett, a' nm. m. k. Helytartótanácsnak, Ung vármegye' RRdeihez intézett, következő tartalmu levele: „Méltóságos 's a' t. Báró Ghillány Sándor' folyamodása' tárgyában, melly által szerednyei rézmügyárára kiváltságot adatni könyörög, tisztelt Uraságtoknak f. évi sz. Iván hava 17én ide terjesztett jelentésök' következésiben ezennel visszairatik: bebizonyittatván a' tiszti vizsgálat által az, hogy a' folyamodó gyárában készitett müvek, esztendőnként 75 ezer ft értékét felülhaladják, — ezen gyár tehát a' közkereskedésre nézve különös figyelmet érdemel, a' folyamodó báró Ghillány Sándornak ezennel megengedtetik, hogy czimer gyanánt cs. k. sast, mind a' műgyári épületeken, mind azon pecséten, mellyel leveleit zárja, avagy készitményeit bélyegzi, használhasson, ugy császári kir. kiváltságos gyár nevezettel is élhessen az aláirásokban, nemkülönben tanuló inasait felszabadithassa, mesterembereket rendelhessen, mindenféle mesterlegényeket, kiknek használására gyárában szüksége leszen, tarthasson, és az országban mindenütt, hol alkalmasnak gondolandja, a' helybeli hatóság engedelmével rakhelyet épithessen. Miszerint tehát a' folyamodónak kérőlevele hátirással itt ellátva kiadás végett ide csatoltatik. Költ Budán a' m. k. Helytartó-tanácsnak, 1839d. eszt. sz. Jakab hava 2dik napján tartatott tanács- üléséből. Tisztelt Uraságtok jó akarója, minden készséggel valói Mérey Sándor, Lovász András, Pap Gábor." — Felolvastatott az 1839diki aug. 2dikán Ungváron tartatott közgyülésben. Hátirás. „Melly kegyes intézvénynek kihirdetése a' járásbeli szolgabiráknak, különösen pedig a' szerednyei járásbelinek, 's a' hely szinén leendő közhirré tétele, azon nyilvánvalós kijelentéssel tétetik kötelességivé: miszerint a' megyei RRnek nevökben m. báró Ghillánynak a' közjó iránti buzgó fáradozásit, 's az iparnak nem csekély áldozatokkal tett sikeres terjesztését, 's igy az adózó nép' javának a' keresetmód könnyebb megszerezhetésivel előmozditását köszönje meg." Kiadta t. n. Ung megye' főjegyzője, Tabódy Pál. — Aug. 4én történt a' fentebbi levélnek Szerednyén közhirré tétele. Midőn is a' járásbeli szolgabiró Korláth György úr, esküttársastul ott megjelenvén, több uri vendég körében felolvastatott a' fenérintett szabaditéklevél, 's azt a' járásbeli szolgabiró ur, velős szavakkal köszönvén meg előbb a' tiszt bárónak az iparelőmozditás körül tett fáradozásit, tulajdonosának a' jelenlevők éljen! kiáltozási közt általnyujtotta. Kevés de derék szóval köszöné meg a' báró, Ung megye RRdeinek e' kitüntetést, minden törekvésit, ezután is, kisköréhez 's tehetségeihez képest, a' közjó-előmozditásra irányzandóknak igérvén. Erre a' gyári munkásokból alakult hangászkar, 's az ungvári barna muzsikások' zengedelmi, és taraczk durrogási közt, a' gyár fölé tüzetett a' cs. k. czimer; mint magas jele a' kegy. kormány' őszinte pártfogásának iparunk ez ága iránt 's mint feltünő bizonysága e' gyár' törekvéseinek.

KÜLÖNFÉLE. Buda környékét valamint a' legigézőbb bérczes vidékkel ajándékozá meg a' természet, épen olly mostoha homokos, lapos földet adott Pestnek és a' szomszéd határoknak. Ez oka, hogy hazánk e' legnagyobb városa mulatóhelyekben bőséget nem lát. Annál kellemesb tehát, ha környékében valamelly uj mulatóhely keletkezik. Illy uj mulatóhely Káposztás-Megyer, tőszomszédja Pestnek a' Vácz felé vezető országut mellett. Földesura gr. Károlyi István, e' többnyire kopár homokságból álló pusztáján 1831ben osztatta ki a' pesti határ-koresmához néhány száz lépésnyire emelkedő homokdombocskát az urasági majorig szőlő-kertek ültetésire. Pesti volt többnyire, ki e' vállalatra ajánlkozék; 's im az ezelőtt csak silány gazt termő dombocskán már gyümölcsfák és szőlő-tők virulnak. Szorgalom, ipar és pénz a' silány földet termékeny alapuvá tevén, az utazót kellemes látvánnyal lepi meg. A' Duna mellett a' pesti határkoresmán tul, az emlitett évben serfőzés és sermérés állott fel, mellynek költséges épületeit a' tavali árviz tetemesül megrontá ugyan, de már az idén megnagyobbitva és sokkal diszesb alakban állnak. Három év előtt a' f. uraság elhatárzá, e' pusztának silányabb részeit gyarmatositani, 's csak hamar találkoztak pestiek, kik igen kedvező föltétek mellett házhelyeket vettek, 's már most nemcsak a' Duna partján, de a' Palota falu felé vivő fasoros ut két oldalán is igen csinos házak állnak, mellyekben kovács, bognár, mészáros, füszeres, timár, eczet- és pálinka-főző, zsemlyesütő, kőmüves, deszkakereskedő 's tb. lakik. A' házak évenkint szaporodván, e' kis telep élénkebb lőn, 's már a' nevezett sor-koresmához (mellynek magyar feliratú czimere „a' szende hegyhez" 's holtekeasztal 's tánczterem is van) kivált vasárnap 's ünnepeken számosan járnak ki a' mulatni szerető pestiek közül. Mult sz. Istvánkor a' szőlődombon levő kis kápolnának egyházmapján szentelteték meg ama' csinos olajfestvényü oltárkép, mellyet a' régi helyett egy itteni szőlőbirtokos, Wagner József (ama jeles müvészetéről régóta ismeretes pesti festő, ki Pesten a' belvárosi egyházat legközelebb években olly ékesen festé, 's ki jelenleg Budán a' nádori palota belje diszesitésével foglalatos) az idén ajándékozott a' kápolnának, melly sz.-István koronáztatását ábrázolja. Ez ájtatosságot az emberszerető dunakeszi lelkész magyar sz. beszéddel 's miseáldozattal végzette, melly után az uj telep temetőjét 's felállitott keresztjét ünnepélyesen a' helybeli és palotai község, és számos pesti jelenlétében fölavatta. Délután a' Pestről 's egyéb szomszéd vidékekről jött mulatók serge annyira szaporult, hogy a' sok kocsi alig talált helyet; mindenütt hangászkarok zengtek, 's minden terem tánczossal, vendéggel volt telve. Ha az átelleni pesti szunyogsziget, mellynek hossza majd félóra járásnyi (terv szerint) a' gőzhajózási társaság tulajdona lesz, e' telep a' pestieknek egyik legkellemesb mulatóhelyök leend, mit nemcsak a' gyönyörü budai vidékre kilátás, a' Duna, a' Pestről odáig terjedő igen jó 's fákkal körülültetett, majorokkal és kertekkel övedzett országut, hanem az épen létesülő 's naponkint többször ide Pestről 's vissza óránkint járandó társaságos kocsi, sőt a' tervben levő 's épen erre vezetendő Ullmani vasút is méltán reményleti velünk, mi a' már itt nagy haszonnal üzött deszka- 's bőrkereskedésre, a' telep szaporitására és a' mulatságok élénkebbitésére is legkedvezőbb hatásu leend. Rg. — A' debreczeni ref. collegium legidősb professora, Sárváry Pál, miután mathesist és physikát 44 évig, 's azokkal együtt darab ideig a' philosophiát is tanitotta — nyugalomra bocsáttatása iránt már korábban is tett kérelmit megujitván: hosszas szolgálatai méltánylataul, részire a' tiszántuli egyházkerülettől évenkinti 400 p. forint nyugpénz rendeltetett. Helyébe Kerekes Ferencz eddig a' mineralogia, botanika, chemia és technologia professora, tétetett által; kinek helyébe ismét helyben gyakorló orvos Csécsy Imre választatott. — Az ágost. hitvallásuak bányavárosi egyházkerülete mult hó végén tartá kerületi üléseit, mindkét rendü számos férfiak jelenlétében, kik vallásuk ügyét mindenkép emelni törekesznek. Érdekes az erre figyelőnek látni, miként minden évben a' magyar nyelv honosultabb 's csak kevés ajkon hallhatni már idegen nyelvet, 's mig a' dunántuli kerület magát e' részben egészen magyarositá, a' bányai is teljes erővel ügyekszik azon lenni. Több határzati közt jeles, hogy az eddigelé is két nyelven irtt jegyzőkönyvben, ezentul nem a' diák hanem a' magyar legyen az eredeti nyelv, — továbbá az évenként kiadandó schematismus,

melly eddigelé diák nyelven iratott, ezentul magyar nyelven adassék ki 's erre leglelkesb férfiaink egyikére bizatott szerkesztése. Magyarosodásunkat 's ezzel összefüggésben levő nemzetiségünket közelebbről ezek illeték, 's kivánatos: vajha minden évben haladnánk e' részben, hogy minélelőbb rontassék le azon gát, melly nemzetnek nemzetet állit ellenébe, 's gyakran a' legszebb, legüdvösb intézkedéseknek is sírt ás. A' négy kerület f. h. 1jén kezdé meg, Szirmay Ádám elnöksége alatt, üléseit. Eddig leginkább a' már rég pengetett zsinat-alakitás volt a' gen. convent tárgya. A' dunántuli kerület tervét az idén sem adá be, 's e' végből a' tárgyat továbbra halasztani nem akarván, csupán a' három kerülettől beadott tervek összeegyenlitése bizatott egy külön biztosságra, hogy valahára végfölterjesztése is megtörténjék. Itt is általányosan a' magyar nyelv uralkodék, habár hallani nem ritkán diákot is. Egyébkint némelly nagy fontosságú inditványok is tétettek, mellyek azonban a' zsinatra utasittattak. Az ülések még mindegyre tartanak. —

Az éjszaknyugati szél aug. 21kén hóval vegyes esőzést hozván a' beálló hideg légmérsék 23kán olly fokra hágott, hogy Béla városnak kárpáti Javorina helységgel határos legelőjén lepett 15 ló, 's négy a' hideg égaljhoz szokott, téli ruhával ellátott, legelt lovaikat megmentendő férfi a' dermesztő hideg martaléka lön. A' hó embert, marhát, juhot borítva, temetve, a' buja növényeken olly szilárdra jegesült, hogy a' kövér legelőt adó kárpáti völgyek megannyi jégtengert képezének. Orvostudományi vizsgálatot is érdemel talán az, hogy az ebnapokban megfagyott emberek hanyat vagy arczon fekve találtattak, holott a' szigorú tél dermesztő légmérsékletében fagyottak ülő, összezsugorodott helyzetben találtatnak. Ekkor a' Zagyva mentiben is, névszerint Fényszarun, dér volt.

Spanyolország.

(Békitési terv az ellenséges felek közt. A' ministerek tanácsosakat neveznek ki.) A' Mémorial bordelais, melly köztudomás szerint már huzamosb idő óta szól békitési tervről Spanyolország számára, mostan igy nyilatkozik: „A' pillanat itt van 's az elhatárzás még september előtt megtörténik, hogy a' királyné szerencsét kivánhasson magának ahoz cortesnyitó beszédében. Mi a' trónkövetelőt illeti, annak gyöngesége iránt csak egy vélemény uralkodik. Vannak, kik azt állitják, mikép titkos szerződés következtiben Francziaországba fogja őt küldeni Maroto. Annyi bizonyos, hogy e' vezér nem tett ügyeért semmit, hacsak az estellai kivégzéseket nem akarjuk fontos szolgálatnak tekinteni, midőn minden törvénykezési forma nélkül egyszerre öt tábornok fejét ütteté le, kik mindnyájan vérökkel szolgáltak a' trónkövetelőnek.“ — A' ministerek siettek, mielőtt helyet csinálnának utódiknak, a' tanácsos-kinevezési fontos jogot használni. Aug. 17kén 13 illy uj kinevezést közle az udvari hirlap, mellyek közül legalább Calatrava, Muguiro és Iribarren, Ladron de Guevara, a' saragossai hg (Palafox), Espinar, Lopez és Nogueras a' föllengősdi párthoz tartoznak; melly mindazáltal nehezen fog többségre vergődhetni a' tanácsban, mert magok a' föllengősdiek is nagyon kikelnek a' tanács ellen, a' mennyiben ez minden jó szándék-létesitést gátolni szokott. A' választásoknál 23 tartomány határzottan a' föllengősdiek mellett nyilatkozék, 12 pedig ellenkező párthoz szita, nyolcz tartományból még nem érkezett a' választás sükere a' fővárosba, 's hat tartomány vegyes pártbeli követeket választott, ha ezeket és a' még hiányzó nyolczat fölosztjuk a' két párt közt, ugy a' haladók számára összesen 30 jut, a' mérsékpártiakéra pedig csak 19. Martinez de la Rosa és Alcala Galiano ez uttal nem fognak megjelenni a' cortesben; Torenorul még semmi bizonyost nem tudhatni, mivel az aszturiai választási jegyzékek még nem érkeztek Madridba. Isturiz Huelva tartomány képviselője lesz. Mihelyt a' haladók a' ministerséget megbuktatandják, azonnal két pártra fognak szakadni, mert azok, kik elsők jutandnak hatalomra, bizonyosan megállapodnak majd, a' többi pedig folyvást hanyathomlok akarand előre rohanni, miből legmakacsabb ellenkezés fog majd származni. —

(A' Maroto elleni zendülés elfojtva. Az alkotmányosak elfoglalják Talest.) A' j. des Débats szerint a' tulzó carlosiak zendülete el van nyomva, vagyis inkább magától megszünt, a' trónkövetelő nem kis boszuságára, ki az által vélte megbuktathatni Marotot. Elio ugyanis körülfogá a' zendülőket, mire ezek annyira elrémültek, hogy rögtön két tisztet küldöttek alkudozás végett a' főhadiszállásra, 's igy az egész zenebonát bevégzettnek tekinthetni. Maroto olly hatalmas, hogy parancsára a' trónkövetelő maga személyesen volt kénytelen kiindulni a' zendülők ellen, kiket egyenesen az ő kivánatára bujtogattak föl a' számüzöttek. Illy ármánykodások, és tehetlenségi jelek által olly mély megvetését vonó magára a' trónkövetelő az egész spanyol nemzetnek, hogy ügyét végkép elveszettnek mondhatni, mert, ki Navarrát nem tudá kormányozni, az bizonyosan szerencsétlenitné az egész országot, ha annak sorsát kezeibe adnák. Maroto hatalma 's nagyszerüsége ellenben folyvást növekszik. Mindenki hinni kezdi, hogy az alkotmányos és carlosi párt között rövid idő mulva békeszerződés lép életbe. Ez utóbbi, részéről a' nép szabadságit, a' katonaság pedig mostani rangját kivánja megtartani. — A' talesi őrség hadi foglyul hódult meg. Az erősség külön épült toronybul 's kéttornyu várból állott. O' Donnel aug. 11kén kezde tüzelni Talesre. Két álgyu megrepedt 's a' várfalak düledezni kezdének, de az őrség még sem akart meghódolni, minthogy Cabrerában bizott, ki hat zászlóaljjal állott közelében biztos sánczolatok mögött. Mivel azonban Cabrera nem férhete az ostromlókhoz, tehát 14kén csakugyan leraká fegyvereit az őrség. Espartero aug. 12kén Vitoriából Villarealba indult sergestül 's az ellenséget szétrobbantá az aramayonai magasokrul. — Hay l. már Londonba küldé a' békeszerződési föltételeket, miknek lényegesb tartalma igy hangzik: „Krisztina királynénak ismértetik meg, ha az országos szabaditékokat némi változtatásokkal 25 évre helyben hagyja, az országos adósságot magára vállalja, és a' carlosi havi és polgári tisztviselőket mostani rangjokban meghagyja.“ Ha Espartero még tovább halad sergével, ugy alkalmasint kevesebbel is beérendik a' carlosiak 's meghunyászodnak követeléseikkel. A' ministerségben hihetőleg még a' cortesülés előtt némi módositás fog történni. —

(Ellenkező hirek a' trónkövetelő megszöktéről és Maroto elbocsáttatásáról.) A' Moniteur következő telegrafi sürgönyt közöl Bayonneból aug. 22kérül: „Az alkotványosaknak Solana felé mozdulta hirére Elio tegnap Estellába indult. A' fölzendült zászlóaljak azonnal elfoglalák lesacai állomásit.“ — A' Piloto aug. 18káról ezt irja: „Vitoriai hiteles levél szerint a' trónkövetelő egész családostul Francziaországba szökött.“ A' Mémorial Bordelais ellenben bizonyosnak állitja, mikép a' trónkövetelő szemlét tartand Maroto serge fölött, melly alkalomkor az aszturiai hget szándékozik fővezérséggel fölruházni, Marotot pedig Francziaországba üzni. Ez esetben Villareal lenne tábornokkari vezér, Cyrillo ministerelnök és Erro pénzügyminister, általányosan pedig haladási szellem fogna uralkodni a' politikában. Ez egészen megváltoztatná a' dolgok helyzetét. —

Anglia.

(A' királyné ismét uj imádót kap. Baring pénzügyminister.) Néhány nap előtt Javan Evans nevü öreg embert fogtak el a' kensingtoni békebiró emberei, mivel több izben alkalmatlankodni merészle a' királynénak. A' fogoly korábban közlegény volt a' testőrségnél 's a' békebiró első kérdésire igy felelt: „Nevem Javan Evans; Önnek ismerni kell engem, mert Anglia királya vagyok.“ Békebiró: „Ön mint látom, a' hadseregnél szolgált, mikor bocsáttaték el szolgálatból?“ — „Soha, a' hadsereg parancsim alatt áll, én tábornok, ezredes, hadnagy, zászlótartó, szállásmester, káplár, segéd és közlegény vagyok, és mindnyáját fizetem!“ Békebiró: „Ön szerencsés ember, mivel olly sok hivatallal bir.“ — ‚Oh, az még semmi, én egyszersmind Krisztus vagyok 's mennybül jövök 's minden pillanatban annyi milliórul intézkedhetem, mennyiről kedvem tartja.‘ Békebiró: „Ez esetben igen fog örvendeni a' kincstári kanczellár, ha segitségére leend Ön. Most kevés a' pénz és a' ministerek alig tudnak eleget előteremteni. Igen szeretni fogják, ha megmentendi Ön őket annyi kincstárjegy-alapitástól. Ismeri Ön Spring-Rice urat?“ — ‚Spring-Rice? nem; de ugyhiszem, hogy nőm régi ismerősei közé tartozik.‘ — „Ön tehát házas? Családos? Hol él Ön neje?“ — ‚Szép Viktória királyné az én nőm. Aug. 1sején esküttem meg vele sz. Pál egyházában 's nem is engedem magamat tőle elválasztatni. Én szeretem őt, 's ő viszont szeret.‘ E' hangon még többet is monda; de végre minden ellenmondása daczára őrültek házába vitték. ‚Kedves szeretett Viktoriám!‘ volt utólsó fölkiáltása a' törvényszék előtt. — Az aug. 24iki parliamenti ülésben maga Spring-Rice tőn inditványt uj követválasztásra a' portsmouthi kerületben, mivel annak eddigi képviselője, Francis Thornhill Baring ő fels. kezeiből a' kincstárkanczellári hivatalt elfogadá. Baring minden tekintetben jeles férfi, 's a' portsmouthi választók bizonyosan ismét mellette fognak nyilatkozni. Spring Rice a' peerkamrába lépend. — A' parliamenti üléseket nem 28kán, hanem még 27kén fogja személyesen bérekeszteni a' királyné. — Napoleon Lajos hg Persigny kiséretében Skótziába utazott, hol több hónapig szándékozik mulatni csendes elvonultságban. — A' M. Post folyvást makacsul erősíti a királyné férjhez menetét. —

(Viták 's vélemények a' keleti ügyről.) Az aug. 20iki felsőházi ülést következő kérdésekkel nyitá meg Brougham: „kormányigazgató ns barátom meg fogja engedni figyelmét azon kérdésre vagyis inkább kérdésekre irányozhatnom, mellyek most keleten M. Ali és a' szultán közt függőben vannak. Ha ellenkezésök sükeréről hallott minden hir való, ugy meg kell vallanom, hogy békeföntartásra köztük nem történtek olly őszinte és hathatós próbák, mint lordságtoknak jelenték. A' békét nem M. Ali, hanem a' porta szegé meg, 's mikép lehete illy rosz előkészületek mellett harczra tüzelni a' portát M. Ali ellen, nem foghatom meg. Kivánnám tehát tudni, az érintett süker mibenlétén kivül, való é, hogy, mint hallom, egyik ns barátom (Ponsonby) nem nyult olly hathatós rendszabályokhoz a' porta és M. Ali közt eszközlendő békeföntartásra, mikép kötelessége lett volna. El akarák velünk hitetni, miszerint a' nagyur sergei olly jó állapotban vannak, hogy bizonyosan legyőzendik M. Ali haderejét. A' süker egeszen ellenkezőt tanusíta. Kérdem: kapott é kormányunk olly tudósításokat keleti ügyviselőinktől, mellyek győzelmet jóslának a' nagyuri sergek részire? Való e, hogy a' török hajóhad M. Alihoz pártolt? Gondolja e még most is ns barátom, hogy az ellenkezés kiütése előtt minden el volt követve annak gátlására? Történnek é most határzott lépések a' háboru elnyomatására? Milly remény van a' szultán hatalma föntarthatása iránt?“ Melbourne ez utólsó kérdésre igy válaszolt: „Reményink a' szultán tekintete föntartása és török birodalom függetlensége megőrzése iránt, mellyet rendkivüli fontosságunak tartunk (Wellington: „Halljuk! Halljuk!“) leginkább az öt nagyhatalom tökéletes együttmunkálásán 's megegyezésén (complete cooperation and agreement) nyugszanak. Mi ő fels. képviselőinek magukviseletét illeti azon tájakon, arra nézve azt kell megjegyzenem, miképazok legböcsületesebben elkövettek mindent a' háboru-eltávolitásra, 's kormányunk nem kapott tőlük más tudósításokat, mikből a' történteken kivül egyebet jósolhatott volna.“ A' M. Chronicle ezt jegyzi meg e' vitázatra: „Brougham kérdése szokás szerint szóözönbe burkolva, tulajdonkép csak ezt akará mondani: „Izgatá é Ponsonby l. a' szultánt M. Ali megtámadására?“ Ezt többször erősiték. A' franczia lapok különösen anynyiszor ismételgetik, hogy épen nem csodálnók, ha végre maguk is elhinnék. Mivel ebben vád fekszik ő fels. egyik képviselője ellen, tehát természetesen legnagyobb buzgalommal terjesztgeti azt a' tory sajtó. Pedig nem igen könnyen gondolhatni ennél alaptalanabb hirt, mert a' szultán ellenséges indulata bizonyosan nem Ponsonby unszolatiból származott Meh. Ali ellen; sőt mondhatjuk, hogy Ponsonby mindent elkövete békeföntartásul a' szultán és hatalmas alattvalója közt. Legtávulabbról sem kétkedünk, miszerint e' törekvésnek csupán M. Ali harczkészületei miatt nem lehete kivánt sükere. Olly hadsereg fölállitása, minőt a' szyriai partvidékre vezete Ibrahim 's a' hadsereg-küldés Bagdád felé, párosultan az alkirály adómegtagadásival és függetlenségi nyilatkozatról szólásával, mit majd

nyilt hadüzenetnek tekinthetni, valóban igen természetessé teszi Hafiz basa küldetését Ibrahim ellen, anélkül, hogy azért Posonby politikája befolyásának kellene valamit tulajdonítani, ki egyébiránt nemcsak e' nézettel egészen ellenkező utasitások birtokában volt, hanem azonkül maga is őszinte barátja az általányos békének. Nemcsak nem tüzelé a' portát az angol képviselő, hanem még inkább teljes erejébül békeföntartásra törekvék őt birni, hogy pedig e' törekvése nem sükerült, azt épen nem kell csodálni, hanem inkább azon körülményt, miszerint mindeddig gátolni tudá a' háborukiütést. Melbourne nyilatkozata erősíti többszöri nyilatkozatunkat, miszerint az öt nagyhatalom csakugyan együttmunkálva döntendi el e' fontos kérdést, minek alapul természetesen csupán alkudozás szolgálhat." Egy nappal korábban következő czikket közle a' M. Chronicle: „A' j. des Débats egy levelezője már szinte bizonyitja, mikép a' porta föl van szólitva, hogy a' M. Alivali alkudozást az öt nagyhatalomra bizza. E' szerint tehát Russzia, melly eleinte távul maradt, midőn látta, hogy Francziaország nagyobbitani törekszik M. Alit a' porta rovására, most egyesült a' többi hatalommal e' nagyobbitás gátlására. E' lépést valóban eldöntőnek tekinthetni a' békeszerződésre nézve, mert M. Ali kénytelen leend engedni az öt hatalom, vagy többsége kivánatának. Ez alatt azonban nagyobb buzgalommal pártolja M. Alit a' franczia sajtó, mint valaha. Még azon lapok is, mellyek eddig M. Ali tulnyomóságát Konstantinápolyban ellenzék, határzottan kivánni látszanak azt. Anglia kivánatit 's érdekeit természetesen nem veszi semmiben a' franczia sajtó; de Ausztriát és Russziát sem igen látszik tekintetre méltatni. A' j. d. Débats és levelezői el akarják velünk hitetni, hogy Francziaország keleten mindenható 's hogy a' török lakosság a' tartományokban örvend a' kapudán basa tettén, és tapsolva kiált: „Vivent les Français!" a' franczia hajók pedig lövés nélkül nyomulhatnak a' dardanellákba. Hogy csatornántuli barátink meglehetős adag hiusággal birnak, tudtuk; de illy elbizottságot csakugyan nem mertünk volna róluk föltenni. Mondani fogják talán, hogy illy fonákságok legalább nem fognak franczia ministerek és kormányférfiak agyában keletkezni, vagy méltányra találni; lehet, de annyi mégis bizonyos, hogy az illy késkedések a' kormányra is birnak némi befolyással, ha már a' néptömegre olly általányos hatásuak. A' franczia kormány legnagyobb zavarban látja magát jelenleg, midőn csakugyan el kell magát valamelly tettre határozni. Nem akar épen valami okosat tenni a' parisi ministerség, hanem lehetőségig föltünőt, 's ez okbul a' ministerség több tagja 2dik Anconát tanácsol fölállíttatni keleten, vagy is valamelly szigetet vagy partvidéket elfoglalni, nem a' törökség ótalmára, hanem a' kedves nemzeti hiuság kedveért." A' Globe még keményebb 's rokon tartalmu, franczia czikkel sujtja a' sajtót a' keleti ügy miatt, melly Anglia és Francziaország közt, mint látszik, ismét föl akarja ébreszteni a' százados vetélyvágyat 's makacs ellenkezést mindenben, mi bármi tekintetben emelheti egyik vagy másik ország dicsőségét. —

(A' királynét ismét férjhez adják.) A' M. Post, melly közönségesen mindenkor legjobban szokott értesülve lenni az udvari történetek és kalandokrul, következő czikket közöl: „A' királyné férjhez megy. Kötelességünk olly jelentést tenni a' britt közönségnek ma, mellyet az mély érdekkel, 's mint reménylhetni véljük, egyhangu megnyugvással fogadand. Egy levelezőnktül a' brüsseli udvarnál, ki egész bizalmát birja ezen udvarnak, legvilágosb és leghatárzottabb szavakban kaptuk ezen tudósitást, mikép házassági összekelés készül britt ő fölsége és Albert Ferencz, Coburg-Saalfeld uralkodó hg másodszülött fia között. A' föns. hg, kire olly nagy és szerencsejós rendeltetés várakozik, a' belga király és királyné kiséretében rövid idő mulva Angliába fog érkezni, még pedig, mint jósolhatni véljük, innen többé el sem távozandó. Ő eljövend, hogy, mint buzgón reményljük, uj fényt 's még nagyobb biztosságot kölcsönözzön az angol trónnak, és házi boldogságát alapitsa meg azon föls. hölgynek, kinek fején sokáig tündököltesse Anglia koronáját a' kegyes végzés. Albert Ferencz hg 1819 aug. 26kán születék, e' szerint tehát 3 hónappal 's 2 nappal fiatalabb Viktória királynénál. Mint halljuk, ő föls. nem fogja személyesen elhalasztani a' parliamenti üléseket; férjhez menete talán egy czikkét teendi a' trónbeszédnek. Annyit bizonyosnak vélünk mondhatni, mikép e' fontos ügy mindjárt a' parliament első napjaiban előforduland, 's ez okbul hihetőleg szokottnál hamarébb fogják megnyitni az üléseket." Ezután égig emeli a' nevezett lap a' fiatal hg lelki és testi tulajdonit 's minden jót várat tőle Angliával. A' Globe alaptalan koholmánynak mondja e' hirt, azon megjegyzéssel, hogy aug. 27kén személyesen zárandja be a' parliamenti üléseket a' királyné, mi meg is történt. —

Franczia ország.

(Komolyabb hadikészületek Toulonban.) Toulon, aug. 23kán: Ha valódi tengeri háboruba volnánk bonyolitva, akkor sem tehetne nagyobbszerü készületeket Francziaország. A' tengerészeti elnök parancsot kapott telegrafi uton haladék nélkül Souverain, Couronne és Ville de Marseille sorhajók lengőkké tételire 's hogy ez annál hamarább megeshessék idegen dolgozókat is fogadtak a' munkák előmozditására. E' szerint rövid idő mulva 16 sorhajót számitand keleti hajóhadunk. A' hajógyárban hallatlan munkásság uralkodik. Minden műhelyben dologgal töltik el még az éj egy részét is. Az éjszaki kikötőkbül már ide érkeztek a' hajók és Santi Petri sorhajó holnap a' földközi tengerre vitorlázand. —

Törökország.

Konstantinápoly, jul. 24kén: Utazók, kik néhány nap óta érkezének ide, Középázsia állapotját elég komor és siralmas szinekkel nem festhetik. A' szétüzött török sereg maradványa ugyanis iszonyú rablásokat 's pusztitásokat követ el 's több nevezetes helységet végkép elpusztitott, a' Koniahnál állomásozó tartaléksereg hátramaradt zsold miatt föllázadt 's az egész környéket kirablotta. A' kegyetlensége által ismeretes angorai basát csapati meggyilkolák, mellyek több karaván kirablának 's Angora városba szálliták zsákmányukat, mit a' török seregtől elszakadt erősb csapat ellen védének. Konstantinápolyban minden rendszabályt foganatositának azon rosz befolyás elháritásaul, mellyet a' szyriai sereg rosz példája szülhetne a' főváros közelében állomásozó katonaságnál.

Alexandria, aug. 6ikán: Meh. Ali ügyviselője Konstantinápolybul levéllel Chosrew basától visszaérkezék, mellyben a' szultán nevében mindarról biztositják az alkirályt, mit kiván, Egyiptus, Szyria, és Candia örökös birhatását igérik ugyanis neki. Egy uttal tudatják vele, hogy a' porta elfogadá a' nagyhatalmaktul ajánlott közbenjárulást 's kötelezé magát, hogy tudtok nélkül semmit sem végzend 's igy a' békeszerződés a' nagyhatalmak megegyezése nélkül foganat nélküli. A' főconsulok valósiták e' hireket mai gyülésökben 's mindenek előtt a' hajósereg visszaadatását kivánák 's hogy Ali mondjon le Chosrew basának hivatalbul letételét illető szándékárul. Az alkirály először mitsem akart hallani addig a' hajóhad visszaadatásárul, mig Chosrew basát el nem távolitják hivatalától, utóbb azonban három napi gondolkozás-időt kivánt. Feszülten várják válaszát. Egyébiránt szinte hihetetlen, hogy a' nagyhatalmak kivánatjának ellenszegüljön.

Galacz, aug. 14. A' keleti kérdés miatt keletkező zavarokbul Oroszország okvetlenül legtöbb hasznot huzand, ha eddigi nézetitül nem távozik. Ez pedig főleg abban öszpontosul, hogy Törökországban tartassék fen a' jelen bizonytalan állapot, melly a' viszálkodás és rendetlenség magvait táplálja; de a' tengerész udvarok oda törekszenek, hogy Törökországot Russzia ellenében hatalmas ellenné növesszék, mit azonban Oroszország tudand illő eszközök által kijátszani. Nem vethetni szemére Russziának, hogy ellenséges czélok létesitését mindenkép gátolja 's habár szomoru dolog kétséges bánásmódot ragadni meg szomszéd és barát ellenében önfentartás tekintetéből, a' hiba mégis leginkább azokat terheli, kik a' portát annyira szeretnék idővel Russzia ellen eszközül használni. Azért csak elégüljenek meg azon állapotvisszaállitással, melly az ellenségeskedés-kitörés előtt volt életben, hihetőleg orosz közbenmunkálás nélkül ezt sem eszközölhetik; mert e' status segélye nélkül a' porta állapotján változtatni a' többi hatalom nem igen képes, 's annál kevésbbé lesz pedig az, ha Oroszországgal jobban meghasonlanak törekvéseik által. —

A' török határrul, aug. 19kén: Roussin hajóvezér a' porta tagadó válasza következtiben a' dardanellákba hajózhatása kérelmétül csupán azon okbul állott el, hogy ez által uj zavart ne okozzon a' portának. Ponsonby lord követé Roussin példáját 's mindkettő kedvezőbb időre vár eziránt. A' török fővárosban az utólsó hirnöknek Alexandriába indulta óta csend uralkodik, mi még a' diplomatiai körre is kiterjed. Igen kiváncsi mindenki tudni: mint fogadandja Mehemed Ali a' porta üzenetét 's a' nagyhatalmak nyilatkozványát, 's milly eszközhez nyulandnak ezek czéljok foganatositására. Szigorú rendszabályokra egyedül Anglia nyilatkozék. A' Bécsbe szándékló hirnök épen most hagyá el a' török határt és Konstantinápolybul azon hirt viszi, miszerint M. Ali elfogadá a' tett javaslatokat 's Egyiptus és Arábia örökös trónjaival megelégszik; egyedül azt kivánja, hogy Szyria és Adana kormányzását hagyják meg fia kezeiben halálaig. Mennyire való e' hir, nem tudhatni, annyi bizonyos, hogy Konstantinápolyban hirt kaptak, miszerint M. Alival tartós és békülő kiegyenlitést okvetetlenül várhatni; mert az alkirálynak Chosrew és Halil basák iránti gyülölsége igen csökkent, sőt ujolag késznek nyilatkozék Konstantinápolyba menésre, hódulni az uj szultánnak 's kibékülni az ország főhivatalnokival. — Milos hg a' szerb érsekhez, ki Milan fia halálát, 's 2dik fiának a' szerb fejedelemszékre hivatását jelenté, választ intéze, mellyben azon fájdalom után, mellyet szeretett fiának elvesztése támaszta, nem határozhatja el magát másod szülöttétül könnyen megválásra, egyébiránt véghatárzásra időt kér. Milos, mint gyanitják, ez által időt akar nyerni, mig Sz. Pétervárbul és Konstantinápolybul válasz érkezik ellenmondásira, mi hihetőleg mindkét helyen késni fog, itt a' szultán halála, amott pedig Mária nhgnő összekelési ünnepélye miatt. Egyébiránt Szerbiában legnagyobb csend uralkodik. Bosnyákország is csendesnek látszik, de csak szinleg, mivel a' nyugtalanság anyagi már mindenfelé észrevehetők. A' vezér szigorun őrködik a' közcsend felett; több rendelményt bocsáta közre, mikkel minden rendháboritást ügyekszik elháritni. A' Konstantinápolybul Travnikba érkezett azon parancsot, melly számos ujonczszedést kiván, a' nép általányos elégületlensége miatt nem merék foganatositni. Herzegovinában Mahmud szultán halála óta keresztyénüldözés van napi renden, mi igen komolylyá kezd lenni, 's a' basa, ugy látszik, nem igen aggódik illy méltatlanság-elfojtással. Montenegróban orosz meghatalmazottat várnak, kinek felügyelése alatt menend véghez az Ausztriávali határszabályozás, miből kedvező sükert reménylenek, mert Oroszország azon egyetlen fenyegetéssel: hogy a' montenegroiaktul megvon minden ótalmat" képes őket minden törvénytelen követeléstül elállásra birni.

Németország.

(A' német szövetségi gyülés semmi felirást nem akar elfogadni a' hannoverai ügyben.) Hannovera, aug. 21kén: Épen most kaptuk azon hirt, miszerint a' székesvárosi tanács 2dik sérelemiratát is visszalöké a' német szövetségi gyülés. Ezen iratot a' tanács ügyviselője, Hessenberg, aug. 13kán nyujtá be, másnap azonban az elnökség meghagytábul a' szövetségi kanczellária visszaküldé azt az emlitett ügyviselőnek. 14ikén ugyanazon ügyvivő Hadeln tartomány részirül előterjesztvényt akart benyujtani, mit azonban az iktató következő megjegyzéssel utasita vissza: „a' hannoverai ügyben semmiféle iratot nem fogadhat el." E' hir itt természetesen nagy hatást szüle; ugy látszik, ez által az egyesülési szikra ismét el fog lobbanni. A' tanács ma ismét ülést tarta tanácskozásul azon rendszabályok iránt, mellyekhez már most nyulnia szükséges. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szerda, sept. 11. 73ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Havasalföld (Kelemen László megjutalmazása; különféle: Halasy Károly †, eperjesi magyarosodás, Jászberény szépülése, zimonyi hirek a' keleti ügyről és szerb zendületről, gyergyói ünnepély és szemkuruzsoló, 's a't.; gazdasági egyesület; 's a't.) Spanyolország (Espartero Durangóban; hadi hirek; tökéletes meghasonlás Maroto és a' trónkövetelő közt; 's a't.) Anglia (a' királyné berekeszti a' parliamenti üléseket; visszatekintés a' mult parliamenti ülésekre; 's a' t.) Francziaország (vélemény a' keleti ügy mostani állásáról; Roussin hajóvezér személyes állapotja a' keleti ügy ellenében; 's a' t.) Törökország (Chosrew basa levele Mehemed Alihoz; Joinville hg elutazik Konstantinápolybul; 's a' t.) Olaszország (szardiniai erdőégés; 's a' t.) Gabonaár. Dunavizállás. —

Magyarország és Havasalföld.

Esztergommegye aug. 12én 's következett napjain tartott közgyülésében a' marhahus árát 14ről 13 krra csökkenté, a' juhhusét pedig 11re határzá.

A' kathol. vallástudomány tanitószéke a' pesti egyetemben megürülvén, f. é. oct. 14kén a' hgprimás előtt Pozsonyban e' tanitószékre, mellyel ezer pgő ft évi fizetés van kapcsolatban, esődület fog tartatni. —

Komárom, aug. 5én: (Elkésett.) A' n. megye kisebb közgyülésén t. Huszár Ferencz helyettes alispány ur ékes beszéddel legelsőbb is azt adá elő, hogy ő cs. kir. felsége kamocsai reform. lelkész, Kelemen László urnak mint életidejére 85, sz. hivatalára nézve 55 évesnek, sok jeles érdemei következtében egy 16 aranyot nyomó érdempénzt kegy. ajándékozni méltoztatott Komárom megyében utoztakor; miután a' kir. oklevél felolvastasván, az arany érdempénz helyettes alispán urtól, a' még igen élénk tisztes öreg patriárkának sok éljenkiáltások között mellére függesztetett.

Eperjes, sept. 1jén: Egyházbeli két koros előljárónk Pulszky Károly és Ganczaugh József urak, számos érdemöket ujabban azzal tetézék, hogy az első 5ezer, a' másik ezer v. ftot ajánlottak, a' helybeli felsőbb leánynevelőiskola azon különös rég ohajtott javára, miszerint a' mondott intézet a' collegium épületéből kiköltöztessék, melly sommákat azonnal készek lefizetni, mihelyt az eklésia a' nevezett tárgyat tettleg kezdi meg. Ez idén már annyira mentünk, hogy a' nevelő intézetnek 16 év óta fáradhatlan, ügyes és nagytapasztalatu kormányzója és tanitója Schmidt András a' maga szállását tulajdon házába vitte át, hol czélszerü tágas lakásában közvetlen felügyelése alá több leánynövendéket fogad fel. A' magyar és német nyelven kivül ezen intézetben minden, az asszonyi nemnek szükséges, tudomány tarittatik, például a' föld- és természetleirás, physika, háztartás, számolás, irásmód 's a' t. A' franczia nyelvben, hangászat és tánczban különös ügyes mesterek adnak oktatást. Az asszonyi kéz- és műmunkákban pedig az igazgató neje, — kit különösen tündöklő házi, nevelői 's oktatói tulajdoni miatt kiemelnünk nem egyéb kötelességnél, melliyet számos általa nevelt és nevelendőnek java, boldogsága sugall, 's ennek érdemes anyja 's egy ügyes segédnő, olly szép sükerrel fáradnak, millyet a' mult évi nyilványos vizsgálat alkalmával is a' számosan egybegyült szülők, mert a' növedékek száma 60at mindenkor meghalad — édes örömtelt megelégülésök mellett nem győztek eléggé csodálni. Mi ezen intézetet minden közel távol lakó szülőnek, kiknek hatalmokban áll a' különben igen jutalmas föltételekbe bocsátkozni, eléggé ajánlani emberbaráti kötelességünknek véljük.

A' h. gazdasági egyesület meggyőződvén arról, mikép a' köznép elfogulva a' megszokott iránt, a' kezében levő földet korántsem miveli ugy, mint azt helyzete 's a' kor változott körülményei kivánják, 's meggyőződve arról, hogy azt helyes és czélszerü gazdálkodással jövedelmezőbbé tehetné, még mult évi novemb. 15kén tartott közgyülésén elhatározá; hogy a' folyóirati bizottság ügyelése alatt évenkint gazdasági kalendariom bocsátassék közre a' köznép használatául, gazdasági 's más közhasznu jegyzetekkel 's ismertetésekkel, és minél olcsóbb áron árultassék, miszerint azt szegényebb sorsú földmivelők is megszerezhessék. A' megbizottak e' tárgyban m. hó 26kán terjeszték jelentésöket a' választottság elibe, mellynek következtében határozattá lőn, hogy az érintett „Mezei naptár" czimü gazdasági kalendariom jövő 1840 évre több ezer példányban indittassék meg, mellynek terjedelme az elfogadott tárgyakhoz képest mintegy 8 ivnyi, alakja negyed rétü, egy egy füzött boritékos példánynak ára legfölebb 2 ezüst garas legyen. Midőn tehát ezen határozat foganatositásaul a' többször emlitett gazdasági kalendariom sajtó alá bocsáttatik, olly reménynyel teszi közhirré a' szerkesztőség, hogy már jövő hónapban kész példányokkal szolgálhatand belőle a' t. közönségnek, egyszersmind illő tisztelettel 's hazafiui kérelemmel járulván ezen ügy minden rendü barátihoz, hogy ezen vállalatot a' közjó végett hatási körökben szivesen pártolni, 's azokat, kik hirlapot netán rendszerint nem olvasnak, arra előlegesen figyelmeztetni méltóztassanak. A' munka becsét nevelni fogja azon körülmény, miszerint csillagászati (astronomiai) részét Tarczy Lajos pápai természettani oktató 's a' magy. tud. társaság levelező tagja késszité hasznos és népszerü természettörténeti jegyzetekkel kisérve. A' t. cz. könyvárus és könyvkötő urak szinte illő tisztelettel szólittatnak fel, hogy a' számokra küldendő példányok iránt minél elébb tegyenek rendelést, mellyek innentova Pesten Eggenberger József és fia könyvkereskedésében (ferenczieck piaczán) 's a' h. gazdasági egyesület titoknoki hivatalában (Zöldfa-utcza 373 sz. a.) egyiránt szivesen fogadtatnak. Tartalmáról annak idején körülményesb jelentés fog közhirré tétetni.

KÜLÖNFÉLE: Jászberény is szépülni kezd. Ugyanis a' sz. Ferenczrendüek temploma melletti oldal, ez előtt egyenetlen földü dudva-részek, most kiegyengetve, különféle fácskákkal beültetve sétatérré alkalmaztatik. Ugyane' helyen, egy halom lehordásakor egy csontvázakkal teli gödröt leltek, mellyből több szekér embercsontot szedtek ki; de állitás szerint még nagy része benmaradt. A' zárda udvar-fala melletti közön, a' Zagyva vizén, egy fürdő készül a' nő- és férfinem számára elkülönzött fürdő- és öltöző-helyekkel, a' terv szerint itt szinte az egész tér fákkal lesz beültetve 's mulatóhelyekké alkalmazva. Említésre méltó az épülőben levő igen csinos idomu, jó izletü 's nagy terjedésü városház, mint azon szándék is, miszerint a' város temploma körüli épületek elbontandók levén, nem csekély térség nyilik az áru-piacznak határozott helyen. — Béla, aug. 28kán: A' rendkivüli légváltozás a' hazában sehol sem olly rögtön szembeszökő, mint a' kárpáti vidéken, hol a' hő nyári napok hamar télickre 's ezek viszont melegekre változnak. Illy mohó átmenete a' levegőnek természetesen zivatarral társul, miért a' záporáradozás, vakitó villám, mennydörgési meg nem szünő robaj, jégeső, szélvihar 's a' természet egyéb tüneményi egymást érik. E' nyáron a' Karpát bérczeinek hóleple tetemesen ritkult, 's mire öreg ember sem emlékezik, az ősi tar sziklák repedékin 's görbületein a' hóerek csak gyéren pislogtak, de hóköntöse vesztét a' felleg leplü Karpát soká nem viselheté 's az ebnapok daczára egyenes vonalban övig egészen uj sürü téli köntöst öltött. A' Karpát Galiciába nyuló tövében az áradozott patakok 's Dunajetz 1813ki vizmagasságokat érték. A' Visztula annyira áradt, hogy a' Krakkó melletti hajóhidat szét kelle bontani. Krakkó környékin a' marha hull, az aratás a' tavalyinál nem silányabb, burgonya bőven, gyümölcs pedig nem termett. — Az itt most kezdődött aratás középszerü, len ez idén is kevés termett, 's annak is egy részét az árviz áztatókból elsodrá, mi által e' nevezetes szorgalomág csökkenést szenved. Mit a' terméketlen föld 's hideg égalj nem ad, sem szorgalom sem kereskedés nem pótolja. A' szép megyei, már tavaly dicsérve emlitett, utakkal a' XVI városiak már versenyt épülnek, 's mint azok ugy ezek is magyar felirásu kőoszlopaikkal az utazónak távolságot és irányt jelelnek, 's örömünkre a' 1 gtöbb hazai várost illető azon országos szemrehányás, hogy hatóságuk keblében a' rendszeres utépités hanyagon intéztetik, a' szepesi XVI várost most nem érheti. Vajha e' serény, nem csekély erőtetéssel folyamatban levő utkészités a' lankadt, kivált Lengyelországgal—megakadt kereskedést élénkitné.—Kézsmárkon a' minapi tűz által leégett házfedelek szebbül emelkednek, 's a' városi hatóság méltó diczéretére válik, hogy a' felsőmagyarországi czélellenes fedélépitési szokással, az avult 's épületrontó csatornákkal, felhagyott 's az alkalmatlan csatornás fedelet megtiltotta. — Mult aug. 30kán végzé Kenderesen, Heves megyében földi pályáját rövid betegség után dévaványai Halasy Károly kir. tanácsos 's Heves egykori nevezetes alispánja, élete 63ik évében. Béke poraira! — Eperjes, aug. 31kén: Demjén Mihály igazgatósága alatt hozzánk érkezett, 's felszólitásaként több, főleg jeles magyar darabokat előadni szándékozó, magyar szinésztársaság első 's beköszöntésül Zrinyi Miklóst, mint majd minden kóbortársaságtul adatni szokott, hősdarabot hirdeté. Mi nem tudtuk: örvendjünk é ezen városunkban szokatlan, 's eddig mindössze is kétszer jelentkezett tüneményen; vagy sorsát fájlaljuk, melly azt, merész gondolata végbehajtására, körünkbe vezeté? Ha lehetne örvendenünk, ezt, csupán a' nemzeti nyelv általányosb megkedveltetése, 's ez általi terjesztése érdekiben tehetnők: de részint rövidebb ideig hisszük mulatandónak körünkben e' társaságot, hogysem e' nemesczél, előadásai, által csak némileg is el lenne érhető, részint nyiltan megvalljuk, hogy a' néhány év előtt itt járt társaságok iránt mutatott részvétből vonva következtetést, ugy látszik, hogy a' városi közönség a' nemzeti buzgalom nemére, melly másutt a' magyar szín pártolásában olly élénkül nyilatkozik, még most sincs eléggé elkészülve. A' mai darabot illetőleg, érintők már, hogy Demjén ur Zrinyi halálával köszöntött be, Körner Tivadarnak azon, fesz-pöf-dag-ür-teljes szüleményével, mellynek magyar forditványát a' Muzárionban dicsőült Kölcseynk olly mélyen birálta meg. Ohajtottuk, hogy először ne forditvány, hanem eredeti, főleg nemzeti népmü adatott volna, vagy ha már illyet adni nem akartak, legalább ne „Zrinyi Miklós", és ha Zrinyi Miklós, miért épen Horváth Daniel nagy nyelvhibákkal teljes 's öt felvonásos, (oh türelem!) 's miért nem Szemere annyira jeles, mint hű forditványa? A' játékra nézve, kiki eltalálja: miért nem jegyzünk meg semmit; hanem midőn Demjén urnak és társaságának szini mutatványihoz nagyobb szerencsét kivánunk, egyszersmind figyelmeztetjük, hogy ha a' közönség, mellynek száma most alig ment negyvenre, ezentul még inkább részvétlenülend mutatványihoz, ennek okát nem annyira a' nemzeti érdek hiányában, mint inkább saját maga és társai ügyetlenségében keresse! — Városunk most már élénkebb. A' tanuló ifjuság szépen gyülekezik. Uraságinк is visszatértek a' fürdőhelyekről. — Sept. 4diki zimonyi hirek szerint Konstantinápolyban nyugalom és aggály uralkodik. A' nagy hatalmak 's diván egyesült küldöttsége süker nélkül tért vissza M. Alitól Alexendriából. Az alkirály nem adja ki a' török hajóhadat és csodálkozását nyilványitá, hogy az öt hatalom a' porta és Egyiptus ügyében illy hatalomszóval akar biróskodni, holott ő maga is tudandja azt elintézni. Általányosan beszélik Konstantinápolyban, miszerint M. Ali basa makacsságát titkon buzditja egyik európai nagy hatalom. M. Ali föltétlenül számüzetni kivánja Chosrew basát. Az egyesült angol-franczia hajóhad engedelmet kért a' diántól a' dardanellákba vitorlázhatásra, hogy Konstantinápoly előtt horgonyt vethessen, mire e' rövid választ adá a' diván: „Mit mondana erre majd Oroszország?" Ebből méltán következtethetni, mikép az angol-franczia hajóhadnák nem Alexandria, hanem a' dardanellák, előtt kell horgonyozin. — Szerbiában jelenleg tökéletes csönd uralkodik és Milos hg távoztát épen nem sajnálják. Most minden ember kedve szerinti öltözetben folytatja dolgait, 's nincs kitétetve azon veszélynek, hogy egyetlen tekintete is büntetést vonjon nyakára a' fejdelem részről. Egyébiránt még folyvást bizonytalan, hogy vajjon eljövend é Mihály hg Belgrádba. A' fiatal hg szavát adá ugyan; de atyja előre átokkal terhelé, ha csakugyan elfogadná a' szerb fejdelemséget, mivel ő csupán megholt fia számára mondott le az uralkodásról, 's igy az most ismét őt illeti. Ez okbul Milos hg már másodszor is külde ellenmondást fejdelmi székéről lelépte iránt Konstantinápolyba; mellyre azonban még semmi választ nem kapott. Simics tanácsos már elutazott Oláhországba Milos hghez a' fejdelmi diszjelekért, 's ez alkalommal egyszersmind hihetőleg magával viendi Mihály hget, ha Milos erőszakkal nem tartandja vissza fiát, mit ismert makacsságáról könnyen föltehetni. Az angol consul, Hodges ezredes, ki az utólsó szerb zendület előestején Belgrádból eltávozék 's több hónapig a' mehádiai fürdőkben tartózkodott, 14 nap óta Zimonyban mulat. Neje legközelebb Bécsbe szándékozik utazni. A' consul titoknokát is magával hozá, 's igy talán huzamosb ideig fog Zimonyban tartózkodni; bizonyost mindazáltal e' tekintetben épen nem mondhatni, 's lehet, hogy Belgrádba menend, valamint az sem lehetlen, hogy végkép elhagyja Szerbiát és visszautazik Londonba. Az egészségi állapot Belgrádban jelenleg igen kedvező. — Belényes, sept. 3kán: Városunkban m. hó 12kén történt, 's e' lapok 68. számában közlött merény 's öngyilkosságnak, a' mennyiben az egyoldalulag csak, és hibásan közöltetve áll, nem csekély felvilágositására, 's egészleni igazolására szolgál az: hogy azon szerencsétlen tanitó, kit különben maga a' ref. is, kitünő szelidségü, jámborságu, és szerény férfiunak, ép állapotunak állit, a' nyilványos visgálatok, több tanúk vallomása, és kettős orvosi bizonyitvány szerént, egy hosszasb időtül, őt felette nyomorgató, melancholiája után, már a' tettet megelőzött napokban, a' fokonkint növekedő valóságos elmebeli megháborodásnak több nyilványos jeleit adá, mig végre ez dühöngésbe menvén által, azon irtózatos merény, és az azt követte

öngyilkosság leve szomoru következménye;ő tehát az elkövetett merény után tanácskozást épen senkivel nem tarthatott, mert arra lelki ébersége már nem volt, hanem minden tette abból állott, hogy az est homályában utczákon, és mezőn tett sok rendeletlen tébolygásai közben egy két házhoz is bevetődött, de a' honnan igen kevés zavart szavak váltása után csakhamar eltávozván, szokatlan kalandjait összevissza tevé, mig végre a' nevezett időben lakjába térvén, nem végintézkedést, mint ref. állitja, hanem néhány valóságos megtébolyodásának nagyobb fokát kitüntető sorok összehalmozása után, borzasztón vete véget éltének.

Gyergyó-Alfalu, aug. 20án: Ma, mint első apostoli királyunk napján, az egész gyergyói kerület, ritkán előforduló örömünnepet állott. Ugyanis a' köztiszteletü kerületi főesperes, és alfalvi plebános, Rácz István, mai napon mutatá be az élet urának, igen fényes szertartással, 50 évi áldozatát. Ünnepélyesen vezették az ötven éves Áron paplakából az imádság szent termébe; hol hála és öröm könnyek közt, szertartási külön szerepekben körül álló vidéki papság karjai közül, mutatá be az oltári nagy áldozatot. Meglepő, 's figyelemre méltó vala a' tárgy (Példabesz. XVI. rész. 31 vers.), mellyet választott ez ünnep szónoka, a' 8 év hiján egész századot élt czimzetes esperes Keresztes János ur. Hasonló ünnepélyességgel tértünk ismét a' paplakba, hol az asztalhoz kerekedtünk. Igen diszesen jött Gazda Ferencz őrnagy urnak, több gyalog tisztteli megjelenése mind a' templomban, mind az örömlakomán. — Gyergyó, aug. 22én: Ingerülten 's bosszutelve olvasók az Erdélyi Hiradó 11dik száma alatt Korond vidékéről azon tudósitást, mellyben tiszaújlaki Mayer András szemorvosi czimzettel emlittetik. Szükség őt bővebben ismerni. Juniusban bevetődék ő Gyergyó-sz.-Miklosra, 's az antalnapi vásárkor czigányok által trombitáltatá ki magát, mint szemorvos. A' sok beteg egymásra vezetteté magát hozzá, 's ha diplomát nem mutatott is, közbizodalmu 's tiszteletü nevezetes orvostanárinkkali összeköttetései 's komasága hiu feldicsekvése által képes vala bizodalmunkat kicsalni. Operálta többnek szemeit, bele nyulván hegyes aczél műszerrel, mi magában elég ügyesen ment véghez; de szokása szerint hiában köpött (salva venia) a' vakok szemébe; mert ha negyed, 6tod, 8czad napon látának is valamit, hamar iszonyu szemgyuladást, vérmességet kaptak, még jobban besötétültek, 's a' mi több, ezen felül majd baromi bőgésben kitörő éjjelnappali gonosz főfájás kinzottjaivá lettek. Sejté a' szemszuró ur, hogy nem sokára porul járand és minden betegétől a' legszegényebbtől is 20, 30, 50, 60 's 100 forintot tüstént kicsikarván, e' rendkivüli dijon barna lovat vásárlott, 's kinos betegei mellől elugratott. Az orvosi nagy és szép nevet igy soha meg nem gyalázhatá senki, sem nyomorult embertársait keservesebben meg nem csalhatá, égetőbb fájdalmokba nem hozhatá, mint ezen rosz ember. Ha van hatalom példás megbüntetésire, 's a' megcsaltak kára visszatéritésire, az ezennel legyen tisztelettel iránta felszólitva. — A' segesvárszéki erdőfelvigyázói hivatal, mellyhez 200 ezüst f. esztendőnkénti állandó fizetés 's naponkénti két lóalafa, fizetéspotlásul, van köttetve, csődület utján fog betöltetni, kik tehát azt elnyerni kivánnák, kérelmeiket f. e. october 31keig bizonyitványikkal együtt a' segesvári tanácshoz adják be.

Spanyolország.

(Espartero Durangóban. Hadi hirek.) Bayonnei telegrafi sürgöny szerint Durango és Biscaya fele már Espartero hatalmában van. A' tronkövetelő nagy haditanácsot tarta aug. 20kán Villarealban, Espartero pedig az alatt az egész vitoriai vonalt elfoglalá, mig Castaneda tábornok a' sadupei és asuraldoi állomásokat kerité hatalmába, mi által tökéletes összeköttetésbe jött Espartero sergeivel. A' zendülők minden erőssége 's pattantyutára az alkotmányosak birtokába jutott e' vidéken, csupán Espartero munkásságától függ most, néhány bátor csapással véget vetni a' háborunak. A' fölzendült zászlóaljak még mindeddig nem adák meg magukat, sőt több navarrai századot is részökre vélnek hódithatni. Lehet azonban, hogy mielőtt kard végezhetné e' szomoru ügyet, szerződés vetend véget a' vérontásnak. Jól értesültek ugyanis tudni akarják, hogy Parisban élénkül folynak az illető alkudozások Spanyolország lecsöndesitése iránt. Már Molé ministersége alatt is megbizottat külde Parisba Maroto a' trónkövetelő fia házassága iránti alkudozás végett, mert Maroto kedvéncz terve mindég Izabella királyné megnyerésén alapult d. Carlos fia számára. Franczia részről nem legnagyobb kedv mutatkozék ugyan erre, de mégis legalább elég készség együttmunkálatra, ha csakugyan megegyezésre tudná birni a' trónkövetelőt Maroto. Soult tábornagy még inkább idegenkedék e' szándéktól és a' tuileriák udvara kivánatosbnak látja, hogy inkább franczia hg keljen házasságra Izabella királynéval. E' pillanatban ismét megujitá ajánlatit Maroto Hay lord által, azon megjegyzéssel, hogy most különösen kedvezők a' körülmények illy alkudozásra. A' zendülők egy része Maroto nézetiben osztozik, 's ezek most kimeritő békitési tervet terjesztettek Soult elébe, 's a' király azonnal szorosb vizsgálatába bocsátkozék az egész ajánlatnak. —

(Tökéletes meghasonlás Maroto és a' trónkövetelő közt.) Bayonneből aug. 30dikáról következő telegrafi sürgöny érkezék: „Aug. 26ikán általányos tanácskozásra gyült valamennyi carlospárti vezér, minek tökéletes nyilt meghasonlás lőn eredménye Maroto és a' trónkövetelő közt. Aug. 27ikén Estellába vonult a' trónkövetelő, Maroto pedig négy zászlóalj kiséretében Aspeitia felé indult. Esparteroval azonnal nyilványos közlekedésbe bocsátkozék, mig egy angol ezredes egymásután háromszor jelent meg az andoaini carlosi táborban. Valamennyi tartományban rendkivüli forrongás uralkodik." E' hivatalos hir annyival inkább fontos, mivel az alkotmányosak legujabban néhány kedvező hadifordulatot tettek, mi már a' nélkül is leveré a' carlosiák minden bátorságát.

Anglia.

(Lyndhurst vádinditványa a' ministerek ellen.) Az aug. 23diki felsőházi ülésben Lyndhurst nyilványitá, mikép panaszt kell emelnie ő fels. ministerei ellen, kötelességeik hanyag teljesitése miatt. A' legfontosb rendszabályok t. i. csak az ülések vége felé jöttek tanácskozás alá 's a' kormány nem tartá meg a' trónbeszédben kifejezett igéreteit. A' ministerek bebizonyiták kormányzási tehetlenségöket 's nem birák az alsóház bizalmát. A' mostani kormány maga idézte létre azon nyugtalanitó mozgalmakat, mellyek darab idő óta az országos csöndet háboritják. Illy ministerség nem méltó a' nemzet bidalmára. Ezután inditványt tőn a' ns lord jegyzékelőterjesztésre azon tanácskozási tárgyakról, miket az alsóház a' felsőhez külde. (Tetszés az ellenzési padokrul.) Melbourne: „A' ns és tudós átelleni lord olly inditványt tőn, melly egyenesen a' ministerség iránti ellenséges indulatból származik. Mire céloz a' ns és tudós lord? A' kormányt népszerütleniteni akarja, vagy nagyobbitani népszerütlenségét, ha már talán az? szándéka talán sükerülhet; de azért biztositathatom őt, hogy koránsem érend czélt, ha ezzel magát 's pártját emelni véli a' nemzet kegyében. Igen, (nyomadékosan) a' ns lord megfosztja népszerüségétől a' kormányt; de ha a' szerencsétlenség ugy hozná magával, hogy ő és pártja jutnának kormányra, akkor, ha még százszorta szebb és nagyobb tehetségekkel birna is ő lordsága, mint mennyivel valóban bir, még sem fogna bizalmat gerjeszteni olly kormányzat iránt. (Halljuk!) Szemünkre lobbantják, hogy nem teljesitettük a' trónbeszéd minden igéretit; — ki ennek oka? Ha inditványink nem hatottak keresztül, ugy azt csupán ezen ns felsőház fáradhatlanul összehordogatott módositványinak kell tulajdonitani. Minden rosznak alapja a' felső- és alsóház folytonos véleménykülönbségében alapszik, 's reménylenünk kell, hogy a' legközelebb ülésben jobb egyetértés orvoslandja e' bajt. E' házi többség ellenségeskedése a' leggyülöletesb szenvedélyességből származik, melly nem csupán rendszeres ellenzést torlaszt a' kormányzati inditványokra nézve, hanem még a' kormány szándékát is gyanusítani törekszik. Egyet azonban mindenek fölött jól megjegyeztetni kérek, hogy t. i. nem a' kormány okozá az országszerte uralkodó ingerültséget, hanem a' ns lord és pártjának konoksága, mellyel azon inditványokat ellenzék, mikkel a' nép kivánatinak eleget lehetett volna tenni." (Tetszés.) Lyndhurst inditványa elfogadtatott. —

(A' királyné berekeszti a' parliamenti üléseket.) London, aug. 27kén: „Ma lett vége azon parliamenti ülésnek, melly végzésekre 's következményekre nézve, az egész szabadelmü és conservativ sajtó egyhangu itélete szerint, legterméketlenebb a' britt parliamenti évkönyvekben. Az üléseket személyesen rekeszté be a' királyné. Buckingham palota és a' két parliamentház körül már két órával ő fels. kiindulta előtt nagyszámu nép csoportozott, valamint a' parliamenti utczában is, hol kettős sorban diszkedék a' fővárosi rendőrség. Délutáni 2 órakor álgyurobaj 's harangzugás jelenté a' királyné elindultát. A' nyilványos és magányos épületek ablaki lepve voltak pompás és csinos öltözetü hölgyekkel; azon utczákban, merre a' királynénak elhaladni kelle, a' nép szokatlanul csöndesen viselé magát. Midőn Viktória a' parliamentház előtt kocsijából kilépe, második kir. lövet dördült el az álgyutelepekről. A' lordkanczellár, Melbourne, a' gróftábornagy, lordkamrás és más főhivatalviselők a' ház előtt várák ő felségét 's bevezeték a' hölgykarzaton keresztül, melly telve volt szépekkel, a' királyi öltözőszobába. Nem sokára kir. diszöltözetben lépett a' gyülésterembe a' királyné, 's az alsóházi tagokat azonnal meghivá a' felsőház elibe a' fekete botu bevezető (usher of the black rod), az elnök parókásan és diszöltözetben vezeté be a' követeket, és szokás szerint kurta beszédet monda, mellyben röviden előadván a' közelebbi ülés tárgyait, több, legujabban elfogadott, törvényjavaslatot kir. helybenhagyásra ajánla, mit azonnal teljesitett a' királyné. Ezután letérdelve a' trón előtt következő trónbeszédet nyujta át ő felségének a' lordkanczellár, mellyet a' királyné tiszta szilárd hangon olvasott föl: „Mylordok 's uraim: Miután a' nyilvánvos munkálkodások bevégezvék, azon megnyugtató kötelességet teljesitem, hogy fölmentem Önöket hosszas és szorgalmas jelenlétüktől a' parliamentben. Örvendek, hogy Hollandia és Belgium közt az öt hatalom együttmunkálata által határzott és kielégitő szerződés megszünteté már a' villongást, Európát pedig biztositá azon veszélyek ellen, miknek olly hosszas ideig ki volt tétetve. Ugyanazon egyetértés, melly e' bonyolult kérdéseket békés végre juttatá, a' keleti ügyre nézve is üdvös hatásu leend. Az öt hatalom egyenlőn elhatárzá a' török birodalom függetlenségét föntartani, 's azon meggyőződést táplálom, mikép ezen egyetértés kielégitő elegyenlitését biztositandja azon ügynek, melly egész Európára nézve legfőbb fontosságu. Legőszintébb örömemre szolgált, hogy képes valék Franciaország kibékültét Mexicoval előmozditani. Iparkodván alattvalóimnak a' béke áldásit biztositani, rendkivüli örömet érzek, valahányszor alkalom nyilik előttem félreértések elháritására más hatalmak közt. Legujabban szerződést köték a' francziák királyával azon villongások megszüntetése iránt, mellyek az utóbbi években az angol és franczia halászok közt uralkodtak. E' szerződés, megszüntetvén a' villongás okait, alkalmul szolgáland a' két birodalom közt szilárdabb megalapitására azon egyetértésnek, melly mindkettőre nézve olly hasznos és egyszersmind az európai általányos érdeket annyira előmozditja. Állandósággal folytatandom azon alkudozásokat, mellyek már munkálatba vétetvék, a' keresztyénség valamennyi hatalmának szövetségbe vonására, a' rabszolgakereskedés tökéletes kiirtása iránt, 's bizton reménylem, mikép a' gondviselés áldása szerencsés sükerrel jutalmazandja fáradozásimat illy igazságos ügyben. Sajnálom, hogy azon félreértések, miknek következtében a' teheráni udvart elhagyni lőn kénytelen követem, mindeddig nem nyerhettek kielégitő orvoslást a' perzsa udvarnál. Azon kötelességek teljesitésire, mellyek Önökkel a' jelen gyülés megnyiltakor tudattak, az indiai főkormányzó hadserget külde át az Induson, 's nagy örömmel vagyok képes Önöknek jelenthetni, mikép e' hadszállitvány mindeddig semmi akadályra nem talált. Minden ok van reménylenünk, miszerint azon fontos czélok, mellyek miatt e' katonai munkálatokat kezdettük, végre kivánt sükert érendnek. Nagy tetszéssel vettem észre azon kitünő figyelmet, mellyet a' haza belviszonyai iránt folyvást kitüntettek Önök. Tökéletesen megegyezem azon rendszabályokban,

miket Önök rendfönntartásra, bűnelnyomásra 's a' joggyakorlat jobb kezelésire hoztak és benső örömmel hagyám helyben azon törvényjavaslatokat, miket rendőrség- fölállitás iránt előmbe terjesztettek, leginkább azon városokra nézve, hol erre legnagyobb szükség volt, a' polgári hatalom megerősitése tekintetéből. Uraim az alsóházból! Köszönöm Önök azon buzgalmát 's készségét, mellyel megajánlák a' szükséges pénzt az országos költségekre. Örömmel egyeztem meg a' levéldij-leszállitásban. Biztosan várom, hogy az e' tárgyban alkotott törvény buzditás és segitség leend kereskedésre 's iparra nézve, és hogy a' közlekedés könnyitése az egész társaságra nagy hasznot árasztand. Parancsokat adék, szükséges előmdolgozatok iránt a' parliament czéljai kivitelére, mihelyt be lesznek végezve az e' tárgyban szükséges vizsgálatok és rendeletek. Azon kedvező feltétek pedig mellyek szerint a' meg nem alapitott adósság kincstárjegyekké változtaték, kielégitőleg tanusitják azon bizalmat, mellyel a' hitel és ország segélyforrási iránt mindenki viseltetik, 's egyszersmind Önök elhatárzottságát a' nemzeti bőcsület sérületlen föntartására. Mylordok 's uraim! Mély sajonnal látám magamat kényszeritettnek erőbe helyezni a' törvényt azok ellen, kik czéljokat: a' jogszerü hatalommal erőszakosan daczolásra és az országos intézvények megdöntésire, tovább nem titkolák. A' törvényszékek ünnepélyes munkálkodási és a' törvény félelem nélküli kezelése az arra kötelezettek által, meggátlák mindjárt kezdetben az illy merényeket 's én szilárd bizalmat helyzek népem ép érzelmében 's ragaszkodásában az alkotmányhoz, melly szerint föntartandja a' rendet 's törvényt, mellyek valamint szegények ótalmára, ugy a' polgári társaság vagyonosb osztályinak jóllétére is egyiránt szükségesek." A' trónbeszéd fölolvasása után jelenté a' lordkanczellár a' gyapjuzsákról, hogy a' parliament oct. 24ikeig el van halasztva és a' gyülés eloszlott. A' királyné igen jó színben volt. Kisérete szokott szertartással vonult vissza a' kir. palotába. Az idő gyönyörü volt 's minden tér és utcza lepve emberekkel. — Spring-Rice Monteagle (Hegyi-sas) nevezet alatt felsőházba lépett; Lalor Shiel, Tipperary képviselője, kereskedésosztályi másodelnök lett; Poulett Thompson, kereskedésminister, canadai főkormányzó; Labouchere kereskedésminister, és Vernon Smith altitoknok a' gyarmati osztályban. — Selkirkben, Edinburg közelében, aug. 15kén álliták föl ünnepélyesen Scott Walter emlékszobrát. A' kép 7½ lábnyi magos és meglepőleg hasonlit az elhunyt nagy költőhez. Öltözete sheriffé, 's egyik kezében papirtekercset, másikban botot tart. A' talapzaton e' föliratot olvashatni: „Fölállittatott 1839iki augusztusban büszke szeretet emlékezetével sir Scott Walter baronet és megyei sheriffre 1802tül 1832ig." Ezenkül különböző jelképeket 's példázatokat láthatni az emlékszobron 's egy verset a' költő „Utólsó dalnok" czimü költeményéből. — A' levéldij-csökkentési törvény már megjelent nyomtatásban, 's már most láthatni, hogy az korán sincs olly határzott hangon szerkesztve, mikép általányosan várák. Közelebbi fölvilágitásokat tehát feszült figyelemmel várnak Rowland Hill részről. Igy példaul az első czikkben föl van a' kincstárkamra hatalmazva a' levéldij beszedési módját megváltoztatni, a' dijt czélnak megfelelőleg elhatározni és a' mennyiséget suly szerint intézni. Egy a' czikkhez kapcsolt függelék ellenben ezt jegyzi meg: „A' kincstárkamrai meghatalmazás határozandja el, mennyi súlyu levelet lesz a' posta köteles egy fillérért tovább szállitani. Rowland Hill egy latot ajánlott e' czélra rendszabályul, 's e' mennyiség, legalább most eleinte, csakugyan alkalmasint el fog fogadtatni." Azon jogra nézve, melly szerint a' levéldij előleges lefizetését is követelhetni, ezt jegyzi meg az érintett uj törvény: „Valószinü, mikép Richmond hg azon intése, hogy eleinte a' levéldij előleges lefizetését a' közönség szabad akaratjára kellene bizni, mig az uj tervhez szokik, gyakorlatba fog jőni. Egyszersmind azonban bérment leveleket olcsóbban kellene elfogadni, 's ez is alkalmasint divatba jövend." Az uj törvény gyakorlatba lépte után minden szabad levelezési jog megszünik; hiszik mindazáltal, hogy parliamenthez intézendő kérelmek ezentul is szabadok maradandnak a' fizetéstől. —

Franczia ország.

(Nyilatkozat a' nádczukorvám-csökkentésrül. A' franczia sereg szenvedései Oranban.) A' gyarmati czukorvám-csökkentésrül igy nyilatkozik a' Courrier français legujabb száma: „E' rendszabályt, melly legvirágzóbb iparüzésünkre káros hatásu leend, a' legkönnyelmübb határzat szülé. A' ministeri tanács engede Cunin-Gridaine és Duperré unszolásinak, miután szinre a' gyarmatok és révek fenyegető panaszival daczolt. A' május 12-diki ministerség illy két drága tagját nem akarák elveszteni. Eleinte hivék, hogy a' ministerség, mielőtt határozna, a' tettdolgokat engedendi beszélni. De e' tettdolgok, mint maga a' kir. rendeletet aláiró minister megvallja, még nincsenek tudva. Jogunk van tehát kérdezni: miért nem bocsátották ki korábban a' kérdéses rendeletet, vagy miért nem még később ben? Ugyan e' rendszabály, a' kamraülések alatt hozatván, megelőzte volna a' bordeauxi és valenciennesi forrongási mozgalmat. A' vámcsökkentő rendelet minden esetre későn 's egyszersmind korán jött, 's határozatlanság és sietés bélyegét viseli. Ezt meggondolással elkövetett hibának nevezhetni." — Orani hirek szerint jul. 16ikán reggeli 4 órakor hadosztály indult Oranból Mostaganembe. A' gondieli forrásig 6 órányi távolságra kelle mennie; minden katona szokott 50 fontnyi málhával volt terhelve. Az egész uton sem viz sem árnyék nem volt lelhető. 9 órakor 49 foknyira emelkedék a' hőség. Több katona mintegy nehéz nyavalyától meglepetve rögtön földre rogyott; néhányat gyors érvágással megszabaditottak, de többet szomoru sorsukra kelle hagyni. 11 órakor, egy órányi távolságban Gondieltól, egyszerre 200 ember rogyott össze az iszonyu hőség miatt. Néhány óranegyednyi pihenet után azonban 140 ismét annyira magához tért, hogy tovább vánszoroghatott, 60at pedig magukhoz emeltek a' lovaskatonák. Három halva maradt, egy altiszt pedig megőrülvén, mocsárba ugrott 's oda fúlt. A' tisztek málháját vivő öszvérek nagyobb része és a' katonákat követő kutyák elvesztek a' tikkasztó forróság miatt. —

(Vélemény a' keleti ügy mostani állásáról. Elegy.) Roussin hajóvezér egy segéde Alexendriába küldeték, az egyesült hatalmak nevében a' török hajóhad szabadon bocsátása sürgetésire. E' rendszabály roszalást ébreszte, mellyben mi is (a' jour d. Débats) osztakoznánk, ha az egyptusi ügy föláldozását és M. Ali jogai koczáztatását tudnók abban látni. Midőn azonban tulzó szinekkel föstik azon hasznokat, miket az alkirály e' véletlenül hatalmába esett zálogbul huzhatna, feledni látszanak, hogy e' kérdés, miota congressus elibe terjesztették, egészen megváltozott. E' drámában eleinte csupán a' szultán és alkirály lépett föl; most azonban eltüntek ezek és az európai hatalmaknak adtak helyet. M. Ali most már csupán győzelme következményitől tarthat, 's legnehezebb reá nézve haladás helyett megállapodni. Vagy nem tudjuk, hogy azon esetre, ha a' közbenjárulás elmaradna, mindent képes kieszközleni a' portától az alkirály? Hogy a' porta csupán alattvalója kegyességitől várhatná üdvét? A' törökhajóhad birása haszonvehetlen fegyver, melly sem az alkirály mellett, sem ellene nem használható; mert a' hajók legénysége M. A i ellen soha nem fogna küzdeni, 's más ellen nem lehet a' portának szándéka azt használni. Ezentul M. Ali nem a' porta 's ez visszont nem az alkirály ellen lépend föl, hanem Európa egyik vagy másik része ellen fog támadó állásba helyezkedni. 'S épen ez azon körülmény, melly legjobb sikert igér az alkudozásoknak. A' szövetkező 's alkudozó hatalmak már igen jól tudják, hogy nem Törökország és Egyiptus forog kérdésben, hanem tulajdon sorsuk áll koczkán; jól tudják, hogy bármi nehéz is föloldani a' csomót, egyáltaljában végkép keresztül kell vinniök zándékjokat és hogy teljességgel nem hagyhatják többé magukra a' győztes alattvalót és lealázott fejdelmet. M. Alira nem fognak kellemetlen föltételeket erőtetni, mert Ibrahim csak jeladásra vár és a' skutarii vizekben itatandja lovait, mint már többször fenyegetőzék. Föltartózhatják őt ugyan utközben 's más is juthatna előtte Konstantinápolyba; de ez azért nem változtatna a' dolgon, mert csakugyan olly állásba hozná azt, hogy a' békés alkudozások alkalmasint azonnal félbenszakadnának. — Nemcsak Brestben 's Toulonban fegyverzik a' nagyobbszerü hadihajokat, hanem Rochefortba is parancs érkezék „Inflexible" sorhajó lengővé tételére. — A' parisi academia aug. 26diki ülésében még egyszer szóba hozá Daguerre találmányát Arago és nyilványitá, mikép a' képek előidézése koránsem olly nehéz, mint némellyek a' közönséggel elhitetni szeretnék; hogy azonban csakugyan lóvagolva senki nem fog tájakat lefösthetni, mint némellyek gondolák, azt könnyen képzelhetni. — Az alkotmányosak szerencsés előhaladása Biscayában igen kedvező hatást szült 's általányosan hinni kezdik, miszerint a' polgárháboru rövid idő mulva megszünend. — Néhány minister már lemondani készült a' keleti ügy miatt; most azonban annyira mégis összeegyezkedtek, hogy kamranyitás előtt alkalmasint semmi módositás nem fog történni. — Aug. 27ikén végre föltevék a' juliusi oszlopra az igen diszes készületü kupot. Az e' szerint bevégzett oszlop 150 lábnyira emelkedik 's most 11 lábnyi szélességgel bir. Az oszlop talapzatánál egyik oldalán oroszlán, a' másik hármon pedig e' számok: jul. 27. 28. 29. láthatók, minden szögleten Gallia kakasával. Az oszlopon a' szabadság nemtője áll, kiterjesztett szárnyakkal légbe emelkedve 's egyik kezében eltépett lánczot, másikban pedig szövetneket tartva. Az oszlop alatti üvegekben a' juliusi áldozatok porló maradványi nyernek helyet. — A' legközelebbi évben 788 kereskedési tönk fordult elő a' parisi törvényszékek előtt, összesen 65 millio franknyi adósságteherrel. —

(Roussin hajóvezér helyzete a' keleti ügy ellenében. Elegy.) Paris, aug. 30ikán: „A' keleti ügy tökéletes áttekintésire szükséges Roussin hajóvezér személyes helyzetét is folyvást szem előtt tartani. Mi Lalande hajóvezért illeti, arra nézve az egész európai sajtó, leginkább pedig az angol, egyenesen azt állitá, mikép ő már előre el volt látva titkos parancsokkal azon esetre, ha a' török hajóhad elpártolna. Ez állitás tökéletesen alaptalan, mert hiszen a' franczia kormány épen nem gyanithatá a' kapudán basa terveit. Lalande hajóvezér csupán általányos parancsokkal volt ellátva, 's azért bántatlanul bocsátá el a' kapudán basa sergét, minthogy különös meghagyás nélkül nem volt kedve megujitani a' navarini botorságot. Igy hangzik a' hajóvezér hivatalos jelentése a' kormányhoz. Csak utóbb kapott az alhajóvezér határzottabb parancsokat, miknél fogvást ezentul az öt hatalom egyértelmü végzési szerint tartozik intézkedni. Roussin hajóvezér körül Konstantinápolyban mindazáltal egészen más körülmények uralkodnak. E' követet egészen más rokonszenvek 's érzelmek tartják elfoglalva, mint a' politikai főnökök többségét Francziaországban, hol majd mindenki az egyiptusi ügyet pártolja, 's csak nem rég is a' ministerek egy része fegyveresen akará azt támogatni. Roussin már huzamosb idő óta szenvedélyes ellensége az egyiptusiaknak, 's mintegy kedvencz eszméjévé tevé a' törökök pártolását M. Ali ellen. Roussin minden hivatalos irománya 's jelentése a' kormányhoz félre ismerhetlen bélyegét viseli magán a' M. Ali elleni pártszellemnek. Ez okbul csatlakozék Francziaország olly könnyen a' nagy hatalmakhoz; mert mikép is mellőzhette volna el megbizott képviselője sürgető unszolásit? Roussin derék, valamennyire darabos és könnyen fölingerelhető ember, kit inkább lehetne használni bátor haditett végrehajtására, mint diplomatai fondorlatokra. Ő igen megbizott viszonyban áll Chosrew basával, ki rendkivül ügyes és folyvást nagyobbitani tudja a' hajóvezér ingerültségét M. Ali ellen. A' franczia sajtó 's különösen a' jour. d. Débats, természetesen nem igen elégszik meg Roussin hajóvezérrel. Saint Marc Girardin levelei egészen más diplomatai föllépésre czélzottak; de ugyanazon hatalmas befolyás, melly az európai viszonyok kiegyenlitésinek többször áldozatul hozá már népszerüségét, most is helyeslé a' követ minden tettét 's igy visszahivatása épen nem valószinü. Az angol szabadelmü lapok is szelidebben kezdnek már szólni a' keleti ügyről, 's az eddigi csipősségek helyett

rövid idő mulva alkalmasint nyájas baráti hangon fognak nyilatkozni. A' M. Chronicle már félig meddig megvan nyugtatva a' j. d. Débats utóbbi nyilatkozatai által, 's ha még most is lát ugyan mindenütt franczia terjeszkedési agyrémeket; de legalább annyit kitüntete, hogy gyógyulni kezd a' franczia gyülölésiből. A' Globe is alkalmasint rövid idő mulva jelenteni fogja, mikép nem olly nagy volt haragja, mint minőnek látszék. Csodálatra méltó általjában, hogy illy durva hangot tudtak használni az angol lapok, holott a' franczia sajtó, mindig csak illedék szoros korláti közt maradt válasziban. — Lafont, a' hires hegedüs, auguszt. 23dikán postakocsiról leesvén, olly veszélyesen megsérült, hogy azonnal kiadá lelkét.— A' fiatal gonosztevőknél jelenleg 's 15 hónap óta, a' magányos elzárást használják, melly rendszabály sükere minden várakozást meghalad. E' bánásmód gyakorlatba hozása előtt ugyanis 130 bűnös közül rendesen 30 szokott ismét visszaesni előbbi vétkébe, mig most 239ből csak 7. Féltek sokan, hogy a' gyermekek különzárása nyavalyákat fog köztük szülni; de 42 gyermek közül egyetlen betegre sem találhatni most, mig az előbbi rendszer mellett 6ra mindenkor egy beteget lehete számitani. Egyszersmind örömmel tapasztalhatni, hogy az együttlétből származni szokott rosz szokások a' különzárás által egészen elmaradnak. Illy szerencsés következmények által fölbuzdulva még 90 fogoly gyermekre terjeszté ki e' bánásmodot a' hatóság. A' megyeispán lépéseket teend e' rendszernek az egész megyében kiterjesztésére.— A' paris-st-germaini vasuton nem rég ismét szerencsétlenség történt. Midőn az erőmü szokott állomására érkezék, keményen valamelly kiálló falba ütközék, mi által több utas megsérült, az igazgató és gazda pedig halálos sebet kaptak. Guyenne bordeauxi lapban aug. 24ikéről ezt olvashatni: „Tegnap este macskazenénk volt. 8 órakor este sürü csoportozatokban hullámzott a' nép az utczákon. Féltizkor végre különvált a' népből egy tetemes csapat, beveré ablakinkat és az ajtót betörni törekvék. Mintegy 20 percz mulva elszéllyeszté a' rendőrség a' csöndzavarókat. Köszönetünket nyilványitjuk ezennel azoknak, kik igy tisztelék meg szabadelmü független szólásmodunkat; de meg kell vallanunk, hogy ez valamennyire különös mód volt Orleans hg jelenlétét megtisztelni."— A' tengeri viz már csakugyan iható. Cotelle találmánya által 48 percz alatt tetemes mennyiségü tengeri vizet szabadithatni meg minden kellemetlen iztől.—

Törökország.

Konstantinápoly, aug. 14kén: A' tüzvész óta elégületlenség uralkodik itt, mit M. Ali ügyvivőji élesztení segitnek. A' Chosrew elleni panaszok naprulnapra hangosabbak, noha ő mindent elkövet az elmék megnyugtatására, és a' szerencsétlenségen minden erőből törekszik könnyitni. De fájdalom! nincs annyi eszköz hatalmában, melly képesitné őt a' porta minden bajain segiteni. M. Ali ellen is engedékenyebb volna ő 's örömest lemondana, de akaratjának nem ura's a' körülményekhez kell alkalmazkodnia. Az idegen hatalmak egyátalján ugy akarják, hogy az ügyek vezérletinél maradjon 's ne mutasson engetegséget; ő felszólitásaikat hiven teljesiti 's ótalmuk alatt gondolja megerősithetni az ifju szultán trónját. Ellensége azonban veszélyes, kit azonkül még a' szerencse is ölben hord, ravasz 's nem hiányzik nála azon fortélyok tömege, mellyek minden bitorlóban okvetetlenül feltaláltatnak. Nem iszonyodik az semmi eszköztül, melly czélhoz vezet; a' portát minden oldalrul megtámodja 's miután harcztéren győzelmet vitt ki fölötte, tovább üldözni ott nem meri, hanem veszélyesb eszközhöz folyamodik, mert a' portához hü tartományokat ügyekszik föllázitni. E' czélbul több titkos ügyvivőt külde szét a' birodalomban, kik a' népet a' szultán ellen lázadásra ingerlik; igy többi közt egy egyiptusi barátot tiz küldöttel az albaniai révekbe utasita; a' franczia és angol követek, mihelyt hirül vevék e' kiküldetést, azonnal parancsot intézének a' dardanellák mellett állomásozó hajóvezérekhez, hogy a' barátot hajhásszák föl 's minden módon hatalmokba keritsék 's egyenesen Máltába vigyék. Meh. Ali ravasz és ármányos, szüntelen ura iránti hűségérül 's engedelmességirül beszél, azonban mindenkép áskálódik ellene 's ebben olly munkásságot fejt ki, minek ha mentülelőbb gátot nem vetnek, az ozman birodalmat okvetetlenül sirba fekteti. Már a' basákhoz intézett azon felszólitása, miszerint egyesüljenek a' birodalom egysége eszközlésire, a' rend és csend visszaállitására 's a' szultánnak Chosrew basa gyámsága aluli fölmentetésére, elég nyugtalanságot szerze és szakadatlan figyelemre ösztönzé a' portát tartományi iránt, mellyek M. Ali ármányos fondorkodási által eléggé ingerültek. Maczedoniába is hat lázitásra zenditőt külde. A' dardanellák előtt nagyszámu franczia 's angol hajóhad van központosulva, melly 20 sorhajón kivül számos fregát, korvett és briggbül 's a' t. áll. — A' perai tüznek hosszasb vizsgálat után kisült a' lakosok gondatlanságából származta. — Hafiz basa feje fölött az utóbbi hetekben halál lebege dijul, azon szerencsétlenségért, hogy Nizib mellett csatát veszte. Csak abban nem egyezhetének meg egyhangulag a' divánban: vajjon ősi szokás szerint zsinórt küldjenek é számára, vagy pedig az európaiakat utánozva, hadi törvényszék elibe állitsák, mellynek tagjaivá a' porosz tiszteket is szándekozának tenni; a' porosz itteni követ azonban nemesül fogá fel a' szerencsétlen basa sorsát 's arra birá a' portát, hogy nemcsak minden büntetéstül fölmenték, hanem a' szivaszi helytartóságban is meghagyák. Az okosság is lágyságra határozhatá a' divánt, mert Hafiz igen sok követővel bir a' seregnél, kik már elégületlenségök kétségtelen jeleit adák azon bánásmód miatt, mellyel Szaadulah basa, uj főparancsnok, viselteték előde iránt, ki Hafizt fogolyként Szivaszba viteté 's magával szóbaereszkedésre sem méltatá. —

A' jour. des Débats, minden adat nélkül, következő levelét közli Chosrew basának Meh. Alihoz: „Akif efendi visszatértével vevém nmgod válaszát levelemre, mellyet ugyanazon követ által volt szerencsém Önhöz küldeni, 's értesültem tartalmárul, valamint Akif efendi tudósitása által mindarról, mi nmgod között 's közötte történt. Mind a' választ, mind a' tudósitást ő felsége, nagylelkü uralkodónk, lábai elibe tevém, ki kegyes volt azokat elolvasni 's a' magos porta főhivatalnokival összegyült divánban közleni. Örvendettünk, midőn hallottuk, hogy nmgod, a' porta egyik öreg jobbágya, ki mások felett legtöbb szolgálatot tön neki 's ezért közöttünk legnagyobbá lön, azon nemes gondolatot táplálja, miszerint a' muzulmán nemzet legtöbb befolyással biró 's leghűségesb szolgáival kezet fog 's az istenhez könyörögtünk, hallgatná meg a' birodalom javaért békés kivánatinkat. Azon iratban, mellyet Akif efendi által volt szerencsém Önnek átnyujtatni, egyedül csak az egyiptusi tartományok örökül átadásárul volt szó; ez azonban csak forma volt bocsánatkijelentésre nmlsgod iránt. Akif efendi egyébkint nem is volt fölhatalmazva alkudozásra, hanem egyedül megbizva, hogy Önt tudósitsa minden hir legkedvesbikérül t. i. ismét kegybe vételérül. Ezért mulasztám el, nmgd előtt a' bővebb fejtegetésekbe bocsátkozást. Legyen bármint, én a' magas porta főhivatalnokival azon véleményben valék: miszerint Ön látassék el minden szükséges biztositással; 's mivel Ön kész volt fáradozásinkkal egyesülni a' birodalom javáért; ő felsége magas rendelete szerint Szaib efendihez, a' magas porta egyik ministeréhez, azon parancsot intézém, miszerint járuljon nmsgodhoz és egyezkedjék Önnel az Ön által követelt szolgálatokrul, miket Ön tenni szándékozik, és rendszabályokrul, miket Ön e' jelen körülmények között jóknak lát. E' követ már készülőben volt gőzösen elindulásra, midőn a' nagyhatalmak képviselői a' magas portának általuk aláirt jegyzéket nyujtának be, mellynek forditását e' jelen irathoz csatolom. Tartalmából láthatni, hogy a' nagyhatalmak egyesültek a' keleti ügyek vitatására 's elintézésire. E' jegyzék-benyujtás után azonnal összegyültek a' porta főhivatalnoki divánban 's azon nézetben valának, hogy idegennek ur 's jobbágy közti ügybe avatkozása nem épen czélszerü; megfontolván azonban, hogy, mivel már a' nagyhatalmak egyetértőleg e' tárgyban munkálkodtak, közbenjárulásuk visszautasitása, mi európai szokással ellenkezik, megsértés lenne rájok nézve 's a' muzelmán nemzetet pedig, tekintetbe vevén a' dolog jelen állapotját, zavarba dönthetné; megfontolván továbbá, hogy az Önnek adott kegy és az egyesülés erőbe lépendő tervei következtében külbefolyás biztositéka fölösleg 's hogy e' szerint a' nagyhatalmak közbenjárulása vagy nemjárulása semmi fontosságu, az összegyült főhivatalnokok, noha kivánták volna, hogy idegenhez járulás szüksége ne adta volna elő magát soha, mégis jelen körüményekben nem találták czélszerünek, az öt nagyhatalom követelésit visszavetni 's igy megegyezének. Ezért halasztatott el az emlitett követ elindulása. Vevék szabadságot e' jelen iratot Önhöz intézni 's gőzösen küldém el. Miután nmsgod tartalmát 's a' képviselőknek főconsulokhoz intézett sürgönyit elolvasta, kérem, tudósitson Ön nézetirül. Chosrew basa." Utóirás: „Megegyezének, hogy konstantinápolyi ügyvivője, Muffit bey, vigye Önhöz ez iratot, szóval fejtegetvén tartalmát; ezáltal nmgod a' dolgok menetét könnyebben felfoghatja." —

Konstantinápolyi aug. 21ki hirek szerint Joinville hg aug. 14kén elhagyá a' fővárost Nicomedia 's Brusszába utazandó 's innen ujlag a' szigettengeren állomásozó franczia hajósereghez térend vissza. 15kén pedig Stopford, angol hajóvezér a' középtengeri állomáson, a' fővárosba érkezék. —

Olaszország.

Genua, aug. 5én: Szardinia szigetről azon hir érkezik ide, melly szerint Szasszari környékin iszonyu erdőégés történt, mi nagy karokat okoza. E' szigeten illy égés nem ritkaság; gyakorta még a' lakosoktúl származik, azon czélbul, hogy az esőzések által megkövérült hamuval a' földet trágyazzák. Szardiniára fontos javitások várnak; 1836 óta ugyanis a' kormány a' hübéri viszonyok eltörlesztésivel foglalatos; könnyen gondolhatni, milly nehézség párosul illy vállolattal; azonban a' kormány munkássága 's gondossága győze minden akadályon. Legelsőbb is biztosságot neveze ki, melly a' hübéri tiszta jövedelmet számitá fel; 1838ban kir. parancs a' kárpotlást határozza meg, mellyre azok számolhatnak, kik földesuri jogaikat a' kormánynak átengedik. Majd minden szardiniai földesur megegyezék a' kormány javaslatában, hasonlag a' spanyol földbirtokosok is; a' többiek alkudozásban vannak vele. Az ekép hübértől megszabadult földet a' községek között osztandják fel, mellyek a' kormánynak telekadót fizetendnek. Az oristanoi sókerületben lázongás történt, melly itt aggályt szüle. A' sziget legnagyobb jövedelemága a' sóbányák; a' hübéri viszonyok eltörlesztése előtt a' bányai munkákat a' községek vivék tártozásaik fejében, 's miért házi szükségre sót kaptak. A' dolgok mostani meneténél fogvást minden hübéri tartozás megszünvén, következőleg a' só szabad használata is; ettül azonban igen nehezen tudnak leszokni a' parasztok, kik az oristanoi sóbányoknál fegyverkezve összegyülvén, erőszakosan hatalmokba keriték a' hajdan őket illető sómennyiséget. Illyes erőszakoskodást olly országban, melly majd minden fegyveres erő nélkül van, nehéz gátolni. Nem tagadhatni azonban, hogy kormányunk nagy ügyességgel és mérsekkel viszi dolgait, és a' szigetiek érdekében is kivánatos, hogy e' fontos vállolatot süker koronázza. —

Gabonaár: Pest, septemb. 10ikén: Tiszta buza 163, 147, 140; —Kétszeres, —, 112, 105; — Rozs 100, 98, 95; — Árpa 86, 80, 75; —Zab 62, 60, 55: — Köles 80, —, —; — Kukoricza 124, 120, 110; — Köles-kása; pesti m. v. garas.

Dunavizállás: Pest, septemb. 8dikán 10′ 7″ 9‴ — 9dikén 10′ 9″ 0‴ — 10dikén 10′ 8″ 0‴ — 11kén 10′ 4″ 0‴

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szombat, sept. 14. 74ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (udvari gyász; Daguerre megtiszteltetése föls. fejedelmünk által; kinevezések; budapesti napló: vizgyógyintézeti nézetek, magyar játékszin, 's a' t.; különféle: a' kolozsvári casino némelly határzati, szamos-újvári gyujtogatás, szepességi tisztujitás; 's a' t.) Spanyolország (részletesb egyezkedési hirek az ellenséges felek közt; Maroto Zumarragában; a' spanyol zendület erkölcsi tekintetben; 's a' t.) Anglia (a' Times nyilatkozata a' trónbeszédről; a' hadminister lemond hivataláról; elegy; 's a' t.) Francziaország (Peytel borzasztó pöre 's halálra ítéltetése; Maroto az alkotmányosakhoz pártol; 's a' t.) Törökország (M. Ali megmarad követelési mellett; 's a' t.) Görögország (zendületi merény Athenében; 's a' t.) Németország. Gabonaár. Dunavizállás.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége f. é. sept. 6iki kéziratában elhunyt Vilmos nassaui hgért 8 napi udv. gyászt parancsolt öltetni, minél fogvást f. hó 9ikétől bezárólag 16ikaig változtatás nélkül gyászol az udvar.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége f. é. aug. 20diki határzatában Lechner József magyarországi főépitész-kormányzati segédet ugyanazon kormányzat igazgatójává nevezni méltoztatott.

Budapesti napló. Athanaskovics ausztriai consul f. hó 7dikén érkezék Bécsből „Nádor" gőzösen Pestre 's 13ikán folytatá útját Belgrád felé „Iső Ferenczen." — Hesz tábornok és Zichy-Feraris gr. alezredes „Zrinyi" gőzösen f. hó 6kán Konstantinápolyba indultak Pestrül. — „Erős" vontató számára uj sörtés-hajó készült az ó-budai hajógyárban 600 darab sörtésre, 's igy már most az eddigi kettővel együtt egyszerre 1500 illy állatot hozhat föl „Erős." — A' leopold-mezei népünnep mult vasárnap igen nagy számu minden koru 's rangu embert csalt ki a' két szomszédvárosbul Leopold-mezőre, zugligetbe, szép juhásznőhez, Hidegkutra 's ős Buda egyéb regényes mulatóhelyeire. A' mulatság általányosan hasonlitott az illy alkalomkor mindenütt egyiránt divatozni szokotthoz. A' müveltség legmagosb fokát tanusitó társalgási körtül néhány lépésnyire részegek tobzódtak, a' csöndes árnyékban elpattant szerelmi csók mellett pedig bunkók 's fütykösök kongottak a' bornehéz fejeken, a' mint épen körülmények hozák azt magokkal. Megyjegyzésre méltó mindazáltal, hogy a' borivás még sem annyira közönséges már, mint ezelőtt, mert Priesznitz és Hahnemann már az alsóbb osztályoknál is kezdnek itt ott pártolókra találni. Egyedül az kár, hogy budai szép hegyeink közt még mindeddig nem létesült, valamelly értelmes orvos fölügyelése alatt, vizgyógyintézet, melly nem csak a' szenvedő emberiségre nézve lenne üdvös hatásu, hanem még a' két városra is tetemes hasznot árasztana, mert számos vagyonos beteg alkalmasint inkább fogna a' budai hegyek közé költözni, mint a' hazánk nagyobb részétől távulabb eső 's városi kényelmekkel el nem látott Graefenbergbe. Bebizonyul ez állitás azon körülményből is, miszerint jelenleg Graefenbergben ezernél több vendég mulat, kik majd mind egészségesen hagyják el a' fürdő-helyet, Priesznitzet pedig áldással 's pénzzel árasztják körül. Legnagyobb figyelemre méltó pedig minden esetre az, hogy Priesznitz azon betegeket, kiket közönséges orvosak kéneső által kigyógyitnak ugyan, de kora öregekké 's nyomorékokká tesznek, tiszta hideg vizzel minden bajtól tökéletesen megszabaditja; e' nemű gyógyitásai csodákkal határosak. Alig van nemzet Európában, mellynek néhány képviselőjét ne lehetne látni Graefenbergben. Egyik pompás négylovas hintó másikat követi a' nagy sétányon. Mennyi haszon háramlanék ebből Budapestre! Az uj gyógyházat mult junius elején nyiták meg Graefenbergben, melly alkalomkor nyolczszáznál több ember üdvözlé Európa minden nyelvén Priesznitzet, ki e' napon azon kezeivel, mikkel egykor az ekeszarvat tartá, Dolgorucky hgnőt karolta át és lengyelt lejte vele, mig nejével Dolgorucky hg tánczolt. Hazánk részérül ritka kitüntetés várakozik Priesznitzre, kinek már számos honfitársunk köszöni egészségét 's becses szemvilágát. Graefenbergben mulató hazánkfiai ugyanis Vesselényi b., Bernritter, Malonyay, és Varga inditványára aláirást nyitottak Priesnitznek emlékfölállitásul, melly czélra csakhamar 800 pgő forint gyült össze a' magyarok résziről. Az emléket illő ünnepéllyel szándék fölállitani, melly alkalommal kőnyomatban is meg fog az jelenni. Az emléken arany bötükkel irott rövid mondás fog diszleni, mellyet nemzeti nyelven a' magyar tudós társaság egyik tagja készitend. Hazánk több helyén létezik már illy hasznos gyógyintézet, 's Budapest, a' mindenben olly óriási léptekkel haladó Budapest, hátra maradna? — A' „Tudományos gyüjtemény" juliusi kötete e' napokban jelent meg, és szépliteraturai függeléke, a' Koszorú, mutatványt közöl Schiller „Don Carlos"ából Szenvey forditása szerint; a' „Messinai hölgy, melly a' magyar t. társaság külföldi játékszini gyüjteményében jelent meg, 's több versezete Schillernek, miket Szenvey forditott, annyira minden kétségen tul tevé hivatását Schiller magyar nyelvre tétele iránt, hogy „Don Carlos" és Schiller többi dramái minél előbbi megjele ését tőle valóban igen ohajthatni. — Nemzeti szinpadunkon f. hó 7ikén „Don Juan" adaték; 8ikán zárnap volt; 9dikén Erkel dalszinész jutalmára bérszünettel „Bájital" és „Eskü" első 's „Báléj" 5dik felvonásai adattak; 10ikén „Foster testvérek"; 11kén „Párisi naplopó" és „Hagyjatok olvasnom"; 12dikén „Marót bán" Vörösmartytól; 13ikán bérfolyamban először „Az ajánló levél" vigj. 4 felv. Toepfer után forditá Kiss Iván. Szinházunk számára következő forditások készülnek: Kiss Ivánnál: „Moori vásár" vigj. 3 felv. Blumtól, és „Kézirat" szinj. 5 felv. Weissenthurn Johannától; Nagy Ignácz „Szinmű tára" Vdik füzete már elhagyá a' sajtót és minden pesti könyvárusnál kapható 40 pgő kron; tartalma „Romilda", eredeti regényes szomorujáték 3 felv. irta Szigligeti. E' szinmű olly tetszést nyert a' pesti szinpadon, hogy vidéken is bizonyosan mindenütt kedvezéssel fog fogadtatni. A' „Szinműtár" VIik füzete novemberi vásárra fog megjelenni; a' IVik füzetben megjelent eredeti „Egyesüljünk", „Füredi népbarát" czimü előjátékkal Nagy Ignácztól, néhány hét mulva pesti szinpadunkra kerülend László szorgalmas szinészünk 's a' közönség egyik kegyencze jutalomjátékaul. Gaal „Kuruczvilág"-át Megyeri adandja jutalomjátékaul octoberben.

(Theol. jutalomkérdés.) A' pesti theol. kar a' Horváth József néhai kalocsai kanonok ur alapitványából jutalmazandó kérdést aug. 15én hirdeté ki. A' kérdés következő: Ismét emlékezetbe hozatik, hogy ezen alapitvány' czélja a' magyar nyelvnek vallástárgyakban mivelése 's tökéletesitése; t. i. a' nemeslelkü alapitó' végintézete szerint, bizonyos summa' kamatiból esztendőnként azon, egyedül magyar nyelven iró, tudós nyer jutalmat, kit erre jelesen dolgozott theologiai, főkép pedig a' keresztyén erkölcsöt tárgyazó munkájaért, a' pesti theologiai kar legérdemesbnek itél. E' végett három egymás után következő esztendőben jutalom-kérdések adatnak föl; a' 4dik évben pedig kérdésföladás nélkül, azon munka irója jutalmaztatik meg, melly közelebb lefolyt négy esztendőben magyar nyelven kiadott theologiai munkák között, a' közönség véleménye 's a' theologiai kar itélete szerint, legjobbnak találtatik. A' föladott kérdések' kidolgozására egy év engedtetik. A' megjutalmazott feleletnek külön vagy valamelly folyóiratban a' szerző által kell kiadatnia. Ezenfölül a' boldogúlt alapitónak, mint önmaga megjegyzé, épen nem szándéka, hogy eme' theologai tárgyak' iróji régente vagy ujabban fenforgó 's hajszálhasogató kérdéseket, mély eszmélkedéseket, vagy homályos fejtegetéseket sértegető kifejezésekkel és harczoló tollal vitassanak; minthogy ezek a' keresztyén religionak fölséges méltóságát, mellynek különböztető czimere a' szeretet és békesség, igen lealacsonyitják, 's terjesztését gátolják. Ohajtja tovább az alapitó, hogy ezen theologiai tárgyak' iróji óják magokat a' himezett, vagy csonkitott és eldarabolt szavakkal zavart irásmódtul; mivel a' magyar nyelvet természetes erejéből és szépségéből kivetközteti, meghomályositja 's érthetetlenné teszi. Ezekhez képest az emlitett theologiai kar czélirányosnak itéli a' nyilványos isteni tiszteletet szóba hozni, és ennek jutalom-végetti előadását illyképen meghatározni: „Fejtessék ki a' nyilványos isteni tisztelet' természete; hozassanak föl ennek részei, névszerint mutattassék meg, ha ide tartozó é az isten' igéjének hirdetése 's hallgatása, minden esetre pedig minő viszonyban áll ez a' nyilványos isteni tisztelettel? adassanak tovább elő az okok, mellyeken a' nyilványos isteni tisztelet alapul; neveztessenek meg a' kútfők, mellyekből a' nyilványos isteni tisztelet' elmulasztása ered, és számláltassanak elő a' veszélyek, mellyek, ezen elmulasztásból származnak; javasoltassanak azután módok, mellyek szerint a' nyilványos isteni tisztelet' becsülését 's üdvösséges gyakorlását sikeresen előmozditathatni, és jeleltessenek ki a' hasznok, mellyeket a' helyesen intézett nyilványos isteni tisztelet eszközöl; végre az előrebocsátottakhoz képest terjesztessenek elő a' felsőbb- 's alsóbbrendű egyházi előljáróknak, szinte mint a' híveknek kötelességeik a' nyilványos isteni tiszteletre nézve." A' legjobb munka jutalma 250 forint ezüstben. A' pályairatok' beküldésének határnapja, mellyen tul senki munkája el nem fogadtatik, aug. 28ka 1840ben. Minden pályázó munkáját idegen kézzel és tisztán irva, lapozva 's kötve név nélkül tartozik a' theologiai kar' jövő esztendei dekánjához, n. t. t. Fischer Bertalan urhoz bérmentesen küldeni. A' munka' jelszava legyen a' szerző nevét különös boritékban rejtő levélen is. A' pályairat' átadója, minden zavar' elháritása végett, tartozik téritvényt (reversalis) kérni. A' mult évi jutalom-kérdésre eddig beadott vagy ezután a' határnapig beadandó pályairatok' száma, jelszava, sorsa 1840ki aug. 15kén fog kihirdettetni. Minthogy pedig több pályairat' átadója, tulajdon hibájából, szó és téritvény nélkül ment el; ez évi pályázók bizodalommal figyelmeztetnek és kéretnek, hogy annak idejében kéziratjokért olly embereket küldjenek, kik azoknak visszavétele iránt kezeskedhessenek. Pesten, aug. 15kén 1839. A' theol. kar nevében Szilasy János. s. k. ugyanazon kar helyettes dekánja.

M.-Óvár, sept 2án: Mult aug. 25kén ünneplők az 1739ben néhai Zsidanics István Mosonymegye főadószedőjének 's táblabirájának adakozásából származott alapitványára városunkba hozott Calasantius sz. József az ifjuság nevelésivel fáradhatatlanul munkáló 's azért méltán ájtatosnak neveztetett szerzetének évszázados napját. E' napon a' szerzet iránti hálás érzet 's tisztelet jeléül a' polgári katonaság fegyverben a' templom előtt felállittatott, reggeli kilenczedfél órakor: Tóth Ignácz tüskevári plebános a' nagy számmal összesereglett minden rendü híveket, magyar nyelven tartott fortos egyházi beszédében az ájtatos szerzet mind e' megyére mind az egész hazára nézve már századok óta az ifjuságnak nevelésével (a' két magyar hazában 39 nagyobb és kisebb ájtatos intézeti iskolában tanitva) szerzett érdemeit voltaképen megismerteté, azután a' győri megyés püspök, Sztankovics János legfényesb szertartással, a' kiállitott álgyuk durrogásai között éneklé el a' szent misét. Ezeket bezárta t. Mnich József nyulasi plebános és alesperes német-nyelvü egyházi beszéde. Az isteni szolgálat befejeztetése után, a' szerzet helybeli igazgatója Pendik Ferencz 120 teritékü két asztalnál az e' százados ünnepre egybegyülteket

ényes ebéddel vendégelte meg, mellynek vége felé Grosser János, a' két magyar hazabeli ájtatos rend főkormányát viselő provincialisa, ősi szokás szerint poharát emelvén, az egész szerzetnek és különösen a' m. óvári szerzeti háznak eddigi jóltevőit, és ezek között mindenek előtt dicső emlékezetű IV. Károly római császárt és c' néven 3dik magyar királyt, kinek uralkodása idejében a' fenemlitett alapitvány következtében az ájtatos rend M.-Óvárba hozatott, tisztelettel névszerint felhozván, az élőknek közülök hosszu, és a' mennyei legbővebb áldásokkal boldogított életet hálás szívvel ohajtott, az elhunytaknak poraira pedig áldást mondott. Következtek a' jelenvolt egyéb főrendüek 's t b. iránti áldomásozások. Mielőtt a' vendégi táblák elhagyattak, a' megyei másodalispán, Kaidacsy Ferencz a' közohajtást nyilatkoztatni vélvén, a' két egyházi szónokra emelt még egyszer poharat, kérvén őket, engednék az e' napi isteni szolgálatban tartott egyházi beszédeiket a' végett nyomtatás által közrebocsáttatni, hogy valamint volt hallgatóiknak szívei bennök méltán gyönyörködtek, ugy azon sok ezernyiek is, kiknek hallgatóik között lenni szerencséjök nem lehetett, az ájtatos rendnek jeles érdemeikkel olvasás által voltaképen megismerkedhetvén, bennök szinte gyönyörködhessenek, és ezen hasznos szerzet iránti tiszteletet sziveikben táplálhassák: kik az ezen felszólitásra következett közös felkiáltásban a' szinletlen köz ohajtást kétségesnek nem tarthatván, a' tett kérés teljesitését nem ellenzették. — (H-k)

A' fényképkészités feltalálója, Daguerre, Párisban, találmánya mindkét készitvényit, mellyek működésinek próbalapjaiul szolgáltak a' vizsgáló biztosság előtt, Bécsbe küldötte, az egyiket ő cs. 's ap. kir. fölségének, a' másikat Metternich hgnek. Az első e' fényképek közül a' párisi Notredame székesegyházat, a' Szajna-partról nézve, a' másik Daguerre műterme belsejét ábrázolja. Ő cs. 's ap. kir. fels. e' küldeményt tetszéssel fogadá, 's hogy a' bécsi müvészek, tudósok és működvelők minél elébb láthassák e' csodateljes találmány eredményeit, rendelé, hogy ama képek az egyesült képzőmüvészetek cs. k. akademiája tanácstermében nézésül tetessenek ki, mi is az illető meghivások kibocsáttatása után, aug. 28, 29 és 30dik napjain megtörtént, 's a' meglepő valóság által, minőt csak az itt munkálkodó természet maga képes szülni, jeleskedő képek az ezen kiállitáson jelenvolt számos műbaráttól általányosan csodáltattak. Ő fels. Daguerrenek, a' müvészet körül szerzett érdemei megismeréseül, arany érdempénzt, mellynek egyik felét ő fels. képe diszesiti, a' másikon ezen körirás: „De arte merito“ olvasható, továbbá egy arany burnótszelencét, legf. néviratával, a' párisi cs. kir. követség utján átadatni méltóztatott. —

KÜLÖNFÉLE: Kolozsvár, sept. 5kén: Az itteni casino aug. 10kén tartott félévi közgyülésében, a' folytatott nevezetesb tárgyak 's határzatok minden részvényes tudomásaul e' szerint közöltetnek. 1) A' pénztárnoki számadás szerint a' casino készpénze és tőkéje (ide nem értve a' fizetetlen kün heverő részvényeket) 9202 ft. 12 krt teszen ezüstben. 2) A' régi pénzek gyüjtését eddig folytatott biztos bölöni Farkas Sándor helyébe, ki erről lemondott, biztosnak n. ajtai Incze Mihály kormányszéki irnok neveztetett ki, kihez az ezutáni ajánlatok küldendők. 3) Egy a' casino számára alkalmas ház megvételére javaslott terv elfogadtatván, annak értelme szerint ezennel közhirré tétetik, hogy a' casino 9000 ezüst fr. tőkéje mellé kelletö 8000 ezüst forint, 80 ezüst ftos 100 részvénnyel lesz beszerzendő; ennél fogvást kinek a' mostani részvényesek közül tetszik, a' jövő 1840ik 's azután 1844dik év végéig öt évre eső 100 ftos részvényét egyszerre 80 ftal megválthatja, 's e' szerint öt év alatt ennél többet nem fizet. E' kedvező feltétel csak olly tagtól fogadtatik el, ki e' 80 ftot készpénzben a' pénztárnoknál legelőbb lefizeti, tartván ezen fizethetés ideje f. évi dec. utólsó napjaig; melly idő előtt is, ha a' 100 szám beteltével a' 8000 ft. készpénzben lefizettetett, a' későbben jöttek ajánlatai nem fogadtatnak el. Önként értetvén, hogy kik a' folyó vagy régibb évekről is elmaradtak részvényeik fizetésével, a' 80 ftos semmi esetben addig el nem fogadtatik, mig régibb tartozásikat le nem fizették. A' most előre fizető 100 részvényes a' megváltott öt év kitölte után is, az azután megállitandó és fizetendő részvénynek csak három negyedét fizeti, mig él, azaz: ha 20 ftot marad tovább is a' részvény, a' 100as csak 15 ftot fizet. Nem részvényesek csak ugy vehetnek ebben részt, ha előbb magokat a' szokott módon részvényeseknek bevétetik. Ha pedig valaki e' végre befizetett 80 ft részvényét vissza kivánja venni, csak azon esetben adatik vissza, ha 100 illyen részvényes nem találkoznék. 4) Az igazgató és 7 választottsági tag kiléptével igazgatónak: Bethlen Sándor gr, 7 vál. tagnak pedig: Farkas Sándor, Radnotfái Sámuel, Szabó József, Szacsvai Zsigmond, Schilling János, Szilágyi Pál, és Tunyogi József választattak. 5) A' helybeli répaczukorgyárra két részvényvétele határoztatott. — E' hó 1sején a' monostori papirmalommester hét éves fiacskája, mig szüléi templomban voltak, fürödvén, d. e. 10—11 órakor a' habok között találta halálát. Kerestében több ügyes buvár vett részt, azonban csak 3án délben találá meg a' népkerti uszóiskola tanitómestere, Binder Ján. — Mult napokban egy öreg renden levő mészárosunk, szolgálatjába fogadván bizonyos sühedert, ki korábban huzamosan raboskodott a' városi fogházban, a' gazkölyök ura pénzesládáját kilopta, 's 2kára viradólag felhasogatván azt, a' benne volt tetemes pénzmennyiséggel elillott. — Aug. 25kén kezdődék az unitariusok népes egyházi főgyülése kir. táblai elnök vargyasi Daniel Elek, a' status főgondnoka, és Székely Miklós superintendens elnöksége alatt, kik velős és ékes beszéddel, különösen az utóbbi sz. Jakab apostol közönséges levele III. része 18 versének: „A' kik a' békességnek szeretői, az igazságnak gyümölcsit békességesen vetik“ emlitése 's kifejtésivel fölhivák az egybegyült atyafiakat a' status javát tárgyazó munkálkodásra; a' tanácskozások sept. 1sőjeig csüggedetlenül folytak. Több üdvös és jövendőt biztositó határzat között fontos és érdekes a' főiskolára nézve az uj törvénykönyv alkotása, melly az itteni collegium egyik tisztelt inspector-curatora, kormányszéki titoknok iszlói Iszlai László, fáradatlan munkásságu elnöksége alatti biztosság által terveztetvén, nagyobb részint helybenhagyatott és megerősittetett. E' törvénykönyv szelidséggel párosult komoly és szilárd lelke az itteni nemes főiskolában az emlitett mlgos ur és Bethlen Ferencz gr. inspector-curatorok bölcsen és szunnyadatlan őrködő szemeik alatt uj korszakkal kecsegtet minden egységhivőt közelebbi jövőben. Ezenkül a' nevelés és tanitás tárgyában is sok történt, mi nem maradand haszon és nyom nélkül. A' paedagogarchai hivatal, melly eddig-elé a' rectorival volt kapcsolatban, külön, magánálló hivatallá tétetett, hogy az alosztálybeli növendékek tanulása, 's magányos és köztanitók tanittatása és nevelése minél nagyobb, komolyabb és osztatlan fölvigyázat, serkentés és vezérlet alatt legyen. Paedagogarchává választatott a' kolozsvári unitaria sz. ekklézsia lelkésze Kriza János. A' falusi iskolákban a' tanitandó tárgyak meghatározására korábban kirendelt biztosság terve elfogadtatván, annak elnöke Bethlen Ferencz gr. emberbaráti lélekkel régóta gyüjteni kezdett elemi könyvek gyüjteményét használtul felajánlá; már kéziratban levő 's hováhamarább készitendő több iskolai könyvek nyomtatási költségének fedezésire aláirás nyittaték, hol a' tisztelt gróf nagylelküleg tört ismét utat. Kövessen süker minden határzatot 's teljesedés minden szép reményt! — E' hó 4kén délutáni 4 óra tájban az idő nagyon besötétült, 's utóbb jéggel elegy zápor hullott alá. — Szamos-ujvári hirek szerint a' fenállásától fogvást mindenkinek bátorságos, és biztos menedéket nyujtott Szamos-Ujvár sz. k. városban is lábra kapott már a' gyujtogatás. Mult jun. 12ére viradó éjjeli 2 órakor, a' hasonlókrul álmodni sem tudott polgárságot, mellynek nagyobb része azonban a' kolozsvári országos vásáron vala, tüzveszélyt hirlő harangkongatás riasztá fel, 's megrémülve látá kiki a' főbiró udvara felett özönlő lángokat; a' nagy szárazságtól kiaszott födél, a' szomszéd lakjával 's istállójával együtt, egy óra alatt a' pusztitó elem áldozatja lőn, e' felett mindene, mit hosszas gazdálkodás alatt szerzett, a' padláson 's magtárban — melly beégett — hamuvá lőn. A' házából kiszoritatott kénytelen volt rokoninak ajánlkozó szivességével élni, 's maga azok közül egyhez menvén szállásolni, neje, két kisded lyánkájával, egy, az elégett házhoz 2dik szomszédhoz, költözött. A' határtalan gonoszságu ellenség mult aug. 17ére viradó éjjel, ez ősz özvegy házát is meggyujtá, 's fél óra alatt semmivé tette. Borzasztó szemlélet volt a' már egyszeri tüzveszély alól kimenekültek másodszori kifutása a' lánggal borított hajlékból, 's látni hamuba döltét mind annak, mit az első tüztől meg lehete menteni. A' gonosztevő a' külpiaczra szolgáló kertkeritésen ugrott be, 's nyomai, az azelőtti napokban volt nagy eső következtében iszapossá vált kert földjében, egész az épületig valának láthatók; — a' kinyomozás folyt, de még eddig egyéb a' ki nem világosithatott gyanunál nincs, annyi bizonyos, hogy főbiránk iránt ellenséges indulattal viseltető, tudományos, 's a' hasonlókban jártas ember müvének kell lenni; mert az első égés alkalmával, két fecskendezőnek csőji szurokkal valának betömve, továbbá előre kipuhatolá azt is a' bosszut forraló, hogy az épület tüz elleni biztositása junius 1jén telt ki, 's már 2kán a' padon tüz találtatott, de mellyet még emésztődésben elfojthatának; végre számolt arra is: hogy a' polgárság Kolozsvárott országos vásáron legyen. — Kassa sept. 5dikén T. Abaujmegye mult hó 27én és következett napjain tartott évnegyedi közgyülésében legelőször is az országgyülési követek tudósitásit olvasák fel, 's azoknak utasitás adatott, azután más közjót előmozditó dolgok vétettek tanácskozás alá; ugyan ez alkalommal a' mult héten meghalt néhai székelyi Tasnády István csereháti járásbeli aladószedő helyett volt alszolgabiró Koós Imrét nevezé ki a' főispánhelyettes járásbeli aladószedőnek. A' javitóházon szorgalmatosan dolgoznak. Az aratásnak nálunk csak néhány nap előtt szakadt vége; szőlőink bő aratást igérnek, i lőjáratunk jó. Barlay Vilmos orvostanár e' közgyülés alatt 100 pgő ft rendes fizetéssel baromorvosnak választatott. Mult hó 30kán a' kassai nemzeti szinház fentartására összeállt részvényes társaság választmányával szerződést kötött Demjén Mihály magyar szinész 's igazgató, melly szerint ezer pgő for. segély mellett a' ruha- és könyvtárak szabad használatát átadá a' szinház a' nevezett igazgatónak f. e. nov. 1jétől jövő 1840ik apr. utólsó napjaig. Bizván Demjén igazgató szinészeti jártasságában, reményljük, hogy legyőzendi az elibe gördithetendő akadályokat, és a' közelgő télszakra olly dalszinésztársaságot állit össze, melly a' kassai müvelt közönséget teljesen kielégiti, és ez által nemcsak bő jövedelmeket nyerend, de igyekezete és munkássága a' segélypénzen felül is bizonyosan a' részv. társaság és pártfogótest által érdemként illően jutalmaztatni fog, mert Abauj lelkes rendei és ns Kassa város szép lelkü leányai és nemes keblü fiai minden időben jutalmazzák a' valódi érdemet; Abauj, Kassa azok, miknek a' pesti diszes szinház jelenlegi virágzó lábrakaphatását eredetileg köszönhetjük, most is Pest után magyar szinészre nézve, ki tulságos szerződést nem kiván, legjobb, méltánylóbb biztos menedékhely, melly neki Pestre utat nyithat. Padewirth német igazgató-társasága mutatványit jelenleg igen gyéren látogatják. — Leuttner Leopold beszterczebányai nyilványos rajztanitó aug. 30kán élte 72ik évében meghalt, mi által az ottani rajztanitói állomás 300 pgő ft. évdijjal 's egyéb hasznokkal megürült. — Mosonyi hirek szerint ott folyvást meglehetős kelete van minden tavalyi gabnának; ideit azonban még nem igen láthatni az ottani piaczon. — A' szepességi XVI koronai város f. hó 2kán tartá tisztujitását Péchy Imre kir. tanácsos és igazgató elnöksége alatt. A' választás sükere következő: tartományi gróf Moncsko István, szepesmegyei első főjegyző, lett; első ülnök Schertl Sámuel, 2ik Demek Antal; 3ik Szepesházy Andor, eddigi helyettes főpénztárnok; főpénztárnok Gróz János aljegyző; helyébe Klein B. hites ügyvéd; főügyvéd Melczer Jakab, kerületi ügyvéd; helyébe györgyhegyi ügyvéd Veisz Gusztáv; igiói ügyvéd Ké zmárszky Rudolf, és lublyói ügyvéd Fajkiss József; a' választások illő csöndben mentek véghez szózattöbbségi határzat mellett. —

Székről (Dobokamegyében), augusztus 22dikén: Szomoru emlékünkben vala még aug. 20ka, mellyen szőlősgazdáink a' lágyuló szőlőszemekből jó szüretet jóslának, a' 15—20 (magyarónyi nagyságu) jégszemekből összecsomósodott, de ritkáson hullott, jégdarabok szőlőtermésünk negyedét, kevés percz alatt, semmivé tették; midőn mai nap reggel 5 és 6 óra között olly rettentő vihar vonult keresztül városunk felett, millyenre legéltesebb polgártársaink sem emlékeznek. Ennek borzasztó csattanás által követett villámai nagy távolságra egymástól, két házat gyujtottak meg, mellyek leégtek. Az egyikből egy 3 napos gyermekágyas asszonyt, ártatlan csecsemőjével, csak a' részvevő felebaráti szeretet menthete meg a' dühös lángoktul. A' villám a' kath. egyház tornyába is lecsapván, a' sz. Ferencz szerzetebeli ott jelenvolt t. cz. praesidens és professor urakat leszédítette, a' harangozó 13 éves fiát pedig halálra sujtotta. Ehhez hasonló szomoru sors érte a' szomszéd Bogács helységi juhnyáj melletti őrt is, ki család mély bánatára halva vitetett haza. — Nagykároly, aug. 28án: E' hó 26 és 27én tarták a' szathmármegyei rendkivüli közgyülést, az országgyülési követeknek pótlóutasitás-adás végett. A' termés egyátaljában Szathmármegyében nagyon középszerü, minek következése az, hogy a' gabnaár csökkenni nem akar. Egy köböl tisztabúza 8—9 f., egy köböl rozs 6 f. A' tavasz a' zabra nézve jobban mutatkozott; a' kukoriczát korábban a' nagy hév pusztitá, most pedig a' sok varju. Szürethez az Érmelléken éled reményünk, mind a' mennyiségre, mind a' minőségre vonatkozólag. Sámuel napján már meglehetősen édes szőlőt izleltünk. — A' szomszéd Szabolcsmegyében a' rögtöni büntető vérhatalom a' mult hetekben megtermette gyümölcsét. Egy orgonistát, ki elébb rablókép egy őt szekerére felvevő kocsist szép summa pénzétől megfosztott, azután mint magáét visszakövetelőt meglőtt, a' nem sántalábbal követő büntetés lengő állapotba tett. Vajha a' környékünkben több czéhben létező lókereskedőkre nézve is hasonló felmagasztalás határoztatnék! Igy tán nem keresné naponként sirva a' sok kifosztott ('s némellykor az

által koldulásra szoruló) háznép tulajdonát a' puszták végetlenében hiában. (E.-H.)

Spanyolország.

(Részletesb egyezkedési hírek az ellenséges felek közt.) Madrid, aug. 24ikén: „Az éjszaki tartományokbul érkező levelek egyhangulag legnagyobb biztossággal említik, miszerint a' végegyezkedés rövid idő mulva mindenesetre meg fog köttetni az ellenséges felek közt. Némelly levelezők annyira mennek, hogy még az egyezkedési pontokat is közlik, melylyek szerint a' tartományok 25 évig megtartják minden mostani szabadságokat, a' carlosi vezérek és tisztek pedig mostani rangjokat és fizetésöket, mihelyt az alkotmányos királyné parancsinak hódolnak. E' föltételeket Maroto tábornok Hay lordnak nyujtá be, ki azt azonnal Londonba küldé, mivel a' carlosiak az angol kormány által akarják magoknak biztosíttatni a' szerződési pontok szigoru megtartását. E' hirek annál nagyobb hitelt nyertek a' fővárosban, mivel Martinez carlosi ezredes aug. 18ikán hosszasan értekezék Esparteroval, ki ezután rögtön gyors hirnököt küldé a' hadministerséghez. Ezt a' kormány hosszas ministeri tanácskozás után még ugyanazon nap visszaküldé Esparterohoz, más gyors hirnök által pedig Parisba küldé hivatalos sürgönyöket. Mit foglalnak magokban tulajdonkép ez irományok, azt még nem tudhatni bizonyosan, de hihetőleg az egyezkedésre és Maroto ajánlatira vonatkoznak. Azonban jól értesültek mégis azt hiszik, hogy e' hirek nam annyira valóságon, mint az éjszaki tartományok lakosinak béke-utáni ohajtozásin alapszanak, mert sem Hay lord nem nyilatkozott még Espartero és Marotoval tartott tanácskozásai sükeréről, sem az angol követség nem kapott még erről semmi hivatalos tudósitást. Mit a' carlosiak most kivánnak, azzal már két év előtt kinálá őket Espartero, 's ajánlatit megvetéssel utasiták vissza. Én mindig hivém ugyan, mikép Maroto az estellai vérengzés utáni bánásmódja által halálos sebet ejtett d. Carlos királyságán; de azert még sem hihetem el, hogy pénzért tudná eladni azt, ki mellett utólsó csepp vérig esküvék rendületlen hüséggel harczolni. Ha tehát Maroto csakugyan tett némi békeajánlatokat Hay lordnak, ugy azok minden esetre olly magosra feszitvék, hogy nehezen számolhatnak az alkotmányos kormány helybenhagyására. A' királyné most, miután naponkint nyomásztóbb a' carlosiak helyzete, eltökélve látszik lenni, csak azon esetre lépni velök egyezkedésre, ha végkép lerakandják fegyveriket. Ha már annyira ment volna az alkudozás, mikép azt hírlik, mért égetnék föl folyvást a' gabnatermést a' hadviselő felek, 's miért folytatnák szünet nélkül a' kegyetlen vérengzést? Espartero pedig épen most fejt ki legnagyobb munkásságot; 20ikán délután ugyanis megtámadá az urquiolai erősséget 's a' carlosiak rövid ellenállása után el is foglalá azt. E' rendkivül erős hegyi állomásban 40 ezer töltés esett az alkotmányosak hatalmába, több élelemneművel együtt. A' győzők egészen Manariáig üldözék a' futó carlosiakat. Espartero tehát kardéllel szándékozik szerződni. Ez alatt a' ministeri cselszövények élénkül váltogatják egymást. Ximenez pénzügyminister, ki egyetértésben volt a' föllengősdiekkel, elveszté hivatalát, 's mivel a' mostani veszélyes körülmények közt senki nem akar tárczát vállalni, tehát ideiglen a' tengerészministerre ruházák azt. Espartero és Alaix közt némi meghasonlás uralkodik, mivel az előbbi Van Halent kivánná tábornokkara vezéreül, mit a' hadminister kereken megtagada tőle. Mendizabal Tepa gr. palotájában gyönyörü termeket bérle gyüléshelyül a' föllengősdi követek és pártfőnökek számára. —

(Maroto Zumarragában. A' spanyos zavargás erkölcsi tekintetben.) Harcztéri hírek szerint Maroto aug. 28ikán már Zumarragában volt négy zászlóaljával, Espartero pedig elfoglalá Bergarát. A' trónkövetelő már csupán a' navarrai sergekre számolhat, a' többi zászlóaljak alkalmasint Marotohoz pártolandnak. — A' spanyol zavargás mindinkább csak két főszemély körül kezd öszpontosulni, t. i. Espartero és Maroto körül; e' két férfi mindegyike akarat-nélküli bábbal bir, Espartero Krisztinával, Maroto pedig a' félénk d. Carlossal. Krisztina mögött alkotmányos és republicanus csevegők koptatják nyelvöket, mig a' trónkövetelő körül néhány elélt udvaroncz és komor szerzetes mozog. A' nép csupán Spanyolország éjszaki részeiben bir nagy erkölcsi hatással, mig a' déli tartományokban csupán üres elméleti élet uralkodik. Egyedül az sajnos, hogy az éjszaki részekben az elvadult papság már inkább alkalmas kardforgatásra, mint isteni szóhirdetésre; szerencse mindazáltal, hogy a' spanyolok általjában igen keveset olvasnak, mert különben a' külföldről Spanyolországba özönlő fölüleges munkák végkép megrontanák őket. A' nemzet egy része már is veszteni kezdi nemzetiségét. —

Anglia.

(Visszatekintés a' mult parliamenti ülésekre.) London, aug. 27ikén: „Ma rekeszté be királynénk személyesen a' hosszas parliamenti üléseket, 's házasságáról, mit olly bizonyosnak mondott a' M. Post, szó sem volt a' trónbeszédben. Általányosan semmi ujat nem foglalt magában e' beszéd; de a' ministerek fölszabadultak fél évre legnagyobb bajoktul és biztosan megtarthatják hivatalaikat a' legközelebbi parliamentnyitásig, mit két hónap előtt alig merhete valaki reményleni. Nem sükerült ugyan nekik az ülésnyitó beszédben a' királynétól ajánlott négy pont valamellyikét kiküzdeni, 's a' toryk, különösen pedig Lyndhurst, csipős észrevételekre használák e' körülményt; de azért nem igen lehet reményök helyettük hatalomhoz juthatásra, 's a' whigek könnyen vigasztalhatják magokat, mert az érintett négy pontbul az irlandi és canadai még nincs eldöntve 's igy nem olly könnyen csikarhatni ki kezeikből a' hatalmat. Azon fölül pedig nem tagadhatni, mikép mind e' mellett is több hasznos törvény ment keresztül ez ülésen; mi pedig az irlandi testületjavitást, a' nevelési ügyet 'sat. érdekli, azokra olly világosságot terjesztettek az eddigi vitatások, hogy a' jövő ülésben igen kevés nehézség leend legyőzendő a' ministerek részéről, főleg, miután a' szenvedélyek is tetemesül lecsilapultak már e' tekintetben. Megjegyzendő mindenek előtt, mikép Angliában nem létezik olly hatalom, melly egy vagy más rendszabályt mindjárt ki tudna vinni, mihelyt azt jónak találja. Minden ujitásnál vannak személyek vagy osztályok, mellyek az által valamit nyernének, következésképp többnyire olylyanok is, mellyekre káros következményü lenne az illető ujitás. Mindegyik használja tehát parliamenti befolyását, 's ha az ujitó párt nem bir elég tulnyomósággal, vagy a' másik nem akar könnyen engedni, ugy sokszor évekig tart a' vitatkozás, mig végre egyik vagy másik párt engedni kénytelen. Ha e' szempontbul tekintjük az ügyeket, ugy valóban szerencsét kivánhatnak magoknak a' ministerek mind ahoz, mit ez év folytában bevégzésre birtak hozni parliament előtt, 's az ország is elégült lehet velök, mivel annyi kivülről fenyegető veszélyt el tudtak igazítani, 's most sokkal derültebb a' politikai láthatár, mint a' korábbi ülés folytán volt. Különösen emlitendő itt a' Belgium és Hollandia közt fenforgott viszály kedvező elintézése, valamint Franciaország kibékülése is Mexicoval, és azon békét igérő szerencsés helyzet, mellyben jelenleg a' spanyol ügy áll. A' keleti ügyre nézve szinte csak jót reménylhetni Anglia törekvésitől, mikkel minden áron föntartani iparkodik a' békét 's ügyek mostani álláspontját. M. Ali tönkre teszi utódjait, ha nem engedelmeskedik a' nagy hatalmak kivánatának, ez pedig egyenesen Anglia kormányától indult ki. Azzal is dicsekhetik a' ministerség, miszerint a' chartistákat meggyőzé arról, hogy a' középosztály együttmunkálata nélkül nem igen küzdhetnek ki javitásokat; mi pedig legtöbb, a' ministerek e' szerencsés süker kieszközlése mellett a' nyilványos szabadságot nem sértek meg és semmi rendkivüli eszköz által nem nyomák el a' nemzetiséget. Reménylhetni, hogy a gabnatörvény ellen ismét hathatós izgatás támadand, mert ezt csupán a' chartisták korlátlankodási nyomák el. Az ellenzési lapok kegyetlenül szabdalják a' trónbeszédet; ministeri részről a' Courier ótalmazza azt, mig a' Globe és Chronicle nem mernek érette lándzsát törni. Egyébiránt következőleg nyilatkoznak a' parliamenti ülések berekesztéséről a' londoni lapok. (Sun.) „A' trónbeszédet — e' gyülés zártettét — az egész cityben rendkivüli csekélységnek tekintik 's figyelemre is alig méltatják. A' pénzkeletre épen semmi befolyást nem gyakorlott e' kormánybeszéd.“ (M. Post.) „Az idegen követek gyönyörü 's változatos öltözete, a' peerköpönyegek fénylő skárlátja, a' hölgyek fehér ruháji és tollai mind leggyönyörübb látványul szolgáltak 's rendkivül élénkké varázslák az egész termet. A' királyné Southerland és Littleton ladyk között jelent meg az ülésteremben, számos főhivatalviselő kiséretében és illő méltósággal, foglalá el helyét a' trónon. Aranyhimzetü királyi palástja alatt fehér selyem ruhát viselt, gyémánt melldiszt, gyöngy nyakszoritót 's fején Anglia koronája tündöklött. A' trón jobb oldalán Schaftesbury, Duncannon és Norfolk lordok állottak, balról pedig Melbourne az országlási karddal, Normanby, Hill és mások, Kent hgnő Szász-Coburg Ferdinand hgi család kiséretében jelent meg. Cambridge hg a' terem hgi padján ült; a' karzatokon a' követeken kivül Pál würtembergi és Károly braunschweigi hgek voltak láthatók.“ (M. Herald.) „A' királynét olly szótlanul fogadá az utczákon a' nép, hogy a' ministerek többé épen nem kétkedhetnek népszerütlenségök fölött, melly népszerütlenség mindenkor a' fejdelemre is át szokott menni Angliában. Máskor szivből származó éljennel fogadá királyát az angol nemzet, 's most alig lehete itt ott egyes fölkiáltásokat hallani; azonban mindenütt mégis legnagyobb tiszteletet tanusitott e' fiatal fejdelemnője iránt a' nép, mert a' királyi kocsi megjelentekor mindenütt egyszerre kapák le kalapjaikat a' nép összetódult ezrei. Visszakocsiztakor fáradság és bánat mutatkozék ő fels. arczvonalmin.“ A' M. Chronicle ellenben igy nyilatkozik: „Azon lelkesülés, mellyel a' királynét jöttekor 's távoztakor a' nép fogadá, majd minden hitelt fölülhalad. Egyetlen férfi, alkalmasint valamelly tory lord pártfogásában bizván, pisszegni kezdett a' felsőház előtt; ezt azonban rögtön földre sujtá ő fels. egy hü alattvalója.“

(A' hadminister lemond hivataláról. Elegy.) Howick l. aug. 29ikén benyujtá lemondását, mit a' királyné minden ellenvetés nélkül azonnal elfogadott; utódja még nincs kinevezve. Ugyanazon nap titkos tanácsülést tartott ő fels., melly alkalommal Poulett Thompson és Labouchere letevék a' szokott esküt. — O' Connell már megkezdé parliamentszünnapi táborozását, de tiszta whig szellemben, mert minden gyülésen leginkább csak a' whig kormányzatot magasztalgatja. — Feargus O'Connor aug. végén Edinburgban tartozkodék, hol igen kemény hangon hallatá ismét magát, mondván többi közt, mikép a' chartisták épen nem akarják mások vagyonát fegyveres kézzel eltulajdonitani, hanem csupán saját jogaikért szólnak és fáradozásik gyömölcsét szabadon kivánják élvezni. A' liverpooli törvényszék hihetőleg rövid idő mulva elfogatja O'Connort. —

Franczia ország.

(Peytel borzasztó pöre. Elegy.) Peytel iszonyu pörét aug. 30ikán kezdék meg a' bourgi esküttszék előtt. Van ugyan még sokkal bonyolultabb bűneset is ennél, de borzasztóbb bizonyára nincs a' Peytel ellen intézett pörnél, 's nincs ollyan, melly iszonyúbban szoritná össze a' szivet. Peytel Sebestyén belleyi jegyző, házasságban élt hat hónap óta egy fiatal creol hölgygyel, kihez soha nem viselteték vonzalommal 's kit csupán pénzeért vett nőül. Peytel mindjárt a' házasság után neje szülőjinek akaratja ellen 50 ezer frankot fordita valami tárgyra 's végintézettételre is birá nejét, mellyben őlett egyedüli örököse; iratai közt két levélre is találtak, mikben mindenféle természet elleni vétségek miatt vádolja magát a' fiatal nő. Oct. 31ikén Peytel nejével és szolgájával Maconbul, hol látogatáson volt, visszautazott Belleybe; kocsijában ő ült nejével 's 7500 frank volt nála, a' kocsi előtt pedig szolgája haladott kétkerekü tulyigán. Esti 8 óra után, sötétben, a' szolga az uraság kocsijához közelite, 's pistolyábul reá lőtt; az asszony kiálta férjének: hamar vedd pisztolyodat!

A' férj azonnal kilövi pisztolyát a' kocsi előtt elfutó emberre, utána rohan a' kocsiból, még egyszar lő 's utól eri szolgáját, kit vas pőröllyel lever 's végre agyonüt. Nejét meglehetős távulban találá szinte lélektelenül. Igy beszélé el Peytel a' történetet Belleybe visszaérkezte után, hová két pór vivé utána a' nő holttestét. Az elbeszélésnek mindjárt eleinte kevés valószinüséggel kellett birni, mert a' rendőrhadnagy azonnal elfogatá őt. Ez óta Peytel annyi ellenkezésbe jött vallatásinál a' törvényszék előtt, hogy már épen nem kétkedhetni, mikép a' szerencsétlen asszonyt ő maga lövé kétszer arczba, szolgáját pedig kegyetlenül agyon veré, hogy tanuja ne maradjon büntettének. Valamint a' szolga ismert böcsületessége, ugy minden közelebbi körülmény is azt tanusitja, hogy Peytel kettős gyilkosságot követett el. A' bűnös eddigi vallomási tökéletesen igazolják e' véleményt. — A' parisi lapok jelenleg következő változásokon mentek keresztül: a' Temps szerkesztősége Coste kezeiből Conil birtokába jutott, ki ezelőtt gyarmati küldött vala és több marseillei gazdag váltóházzal közelebbi viszonyokban állott. Girardin „La Presse" czimü lapja ismét az ő birtokában maradt, mert pénzt kapott ujra azon forrásból, mellyből eddig huzá gyalázatos zsoldját. A' szolga tehát ismét teljesitendi kötelességit. A' Courrier français és Constitutionnel megmaradtak régi helyzetükben, csakhogy jövedelmök naponkint inkább csökken, noha az utóbbi csakugyan most is leggazdagabb a' parisi lapok között. —

(Peytel halálra itélve. Maroto az alkotmányosakhoz pártol.) A' főnebbi undok pört már bevégzé az aini esküttszék és halált mondott a' gonosz Peytelre. — Parisban azon hir szállong, hogy Maroto tábornok 4 zászlóljjal az ellenséghez pártolt 's a' trónkövetelő visszatért Estellába, hol nyilt karokkal fogadák őt párthivei. — Közbeszéd tárgya az is nagyobb társalgási körökben, miszerint Anglia királynéja csakugyan rövid idő mulva férjhez menend Coburg hghez. —

Törökország.

Konstantinápoly, aug. 21én: M. Ali válasza megérkezék a' porta legutólsó javaslatára, mellyben az öt nagy hatalom közbenjárulását is tudatják vele. M. Ali, ugy látszik, nem igen kész lemondani azon hasznokrul, mellyeket kivitt 's csak azon föltételekhez köti a' szultán iránti engedelmességét, ha Chosrew basát elmozditják az ügyek vezérletétül 's örökül engedik át azon tartományokat, miket jelenleg kormányoz. Ettől el nem állhat 's a' nagyhatalmak fenyegetésit és rendszabályit, czéljok elérése végett, nyugottan várandja be 's csak egyedül erőszaknak enged, ha t. i. ehez folyamadnak. A' portát biztositja, miszerint csak végválasza teljesitése után irandja alá a' békeszerződést. Hasonló szellemben válaszolt az idegen hatalmak consulinak Alexandriában, kik figyelmessé tevék őt azon veszélyekre, miket el nem kerülhet, ha tovább is makacsul ragaszkodik feltétihez. A' vén rokát legkevésbbé sem forgatá ki sarkából ez, mert ismeri a' nagy hatalmak és saját helyzetét 's jól tudja, milly következményekre vezérel megtámadtatása. A' zavarok azonban ezáltal növekednek, ujitsák meg azon egyezkedéseket, mik Belgiumra nézve tanácscsal és jegyzőkönyvvel divatoztak; mig alkudoznak, addig a' kérdés események által, mik folyvást haladnak, eldöntetik 's mivel, minden bölcsességünk mellett is igaz 's igaz marad azon régi jó példabeszéd: „ember gondol, isten intéz" lehetetlen előre meghatározni valamelly eset következményit, mi néha egészen ellenkező a' gondoltnál. Ha pedig a' nagyhatalmak Törökország épen föntartását ohajtják, mi érdekökben 's egész Európa érdekében fekszik, cselekedjenek 's ne alkudozzanak. Állitsák a' franczia-angol hajóserget az alkirály hajóhada ellenébe, szólitsák fel a' hajóvezéreket a' török hajósereg kiadására 's támadják meg 's rombolják szét az egyiptusi hajóserget legkisebb vonakodásra, a' török hajóhadat pedig törvényszerüleg 's feltétetlenül adják át a' franczia 's angol hajóvezérek a' nagyur kezébe, valamint a' kapudán basát 's mind azt, kik pártolák összeesküvését, hogy megkaphassák illő büntetésöket. Álemberiség, mi az árulót védi, az elpártolást buzditja 's a' békét 's közbátorságot szétdulja, itt nincs helyén. Hogy azok, kik összeesküvést 's fenálló kormányok megbuktatását ohajtják, büntetlenséget követelnek, könnyen megfoghatni; hogy pedig a' kormányok ezt elnézik, 's az összeesküvés orgánumai zaja által megrettentetni hagyják magokat, 's a' nagy vétkeseket, a' lázongás fejeit, megbüntetni nem merészlik, ez szinte hihetetlen. Ha szét van rombolva Meh. Ali hajóserge, természetesen, Ausztria, Oroszország, Anglia, Porosz és Franczia ország küldjék kepviselőiket az alkirályhoz 's követeljék, hogy Szyriából 's Arabiából vonja el sergeit 's Egyiptus alkirálység örökségével érje be. Ha e' kivánatoknak nem hódul, vagy legkevésbbé vonakszik, 30—40 ezer főnyi orosz sereg, olly erő, melly az európai hatalmaknál gyanut nem támaszthat, csatlakozék a' török sereghez Szyriában, Ibrahim basa serge megtámadása végett; továbbá ausztriai-angol egyesült sereg kössön ki Egyiptusban, szálljon szárazföldre, üzze el az alkirályt 's a' szultán által kinevezendő basát ültesse alkirályi székébe. Csak ne hagyjuk magunkat elcsábittatni, mintha az egyiptusi alkirály csak eszköze lenne keleten a' lázadási pártnak, előbb utóbb megbánják az uralkodók iránta mutatott rokonszenvőket. Mihelyt vége e' küldetésnek, az egyesült hatalmak csapati elhagyandják azonnal az ozmán birodalmat; szükkeblü politika, hóditási szellemtől lelkesitve, melly a' csapatokat továbbra is Törökországban marasztalná, mitsem szükség kivánná az alkirály meghóditásaul, azon hatalomra, melly illyesmit merészlene, káros lenne és uj zavarba döntené." E' czikk irója elmélkedéseket közöl tanuságul, miszerint a' keleti kérdés megoldatása, mint ő tanácsolja, egy nagyhatalom érdekit sem csonkitja, sőt Russzia 's Franciaország sem vesztene semmit is általa, holott a' franczia publicisták többsége az alkirály érdekit buzogva támogatja. Ha bár feloldatási rendszerét a' nagyhatalmak nem teszik is magokévá, mégis eszméiben több előkelő politikus osztakozik.

(Jour. de Francfort.) „La politique degagée des illusions du liberalisme" szerzője a' keleti ügyről következő czikket közöl: „Sokat vitáznak és irnak a' keleti kérdésről; a' hirlapok hasábokat töltenek be Törökországrul i okoskodással 's mindez egyedül oda czéloz, hogy az egyszerü kérdést zavarttá tegyék. Fen akarják é tartani az ozmán birodalmat vagy nem? Ez tisztán a' kérdés. Ha a' nagyhatalmakat mellékczél vezérli, ha eltitkolt gondolatok a' török birodalom bukását kivánják, ám alkudozzanak, ujitsák meg azon egyezkedéseket, mik Belgiumra nézve tanácscsal és jegyzőkönyvvel divatoztak; mig alkudoznak, addig a' kérdés események által, mik folyvást haladnak, eldöntetik 's mivel, minden bölcsességünk mellett is igaz 's igaz marad azon régi jó példabeszéd: „ember gondol, isten intéz" lehetetlen előre meghatározni valamelly eset következményit, mi néha egészen ellenkező a' gondoltnál. Ha pedig a' nagyhatalmak Törökország épen föntartását ohajtják, mi érdekökben 's egész Európa érdekében fekszik, cselekedjenek 's ne alkudozzanak. Állitsák a' franczia-angol hajóserget az alkirály hajóhada ellenébe, szólitsák fel a' hajóvezéreket a' török hajósereg kiadására 's támadják meg 's rombolják szét az egyiptusi hajóserget legkisebb vonakodásra, a' török hajóhadat pedig törvényszerüleg 's feltétetlenül adják át a' franczia 's angol hajóvezérek a' nagyur kezébe, valamint a' kapudán basát 's mind azt, kik pártolák összeesküvését, hogy megkaphassák illő büntetésöket. Álemberiség, mi az árulót védi, az elpártolást buzditja 's a' békét 's közbátorságot szétdulja, itt nincs helyén. Hogy azok, kik összeesküvést 's fenálló kormányok megbuktatását ohajtják, büntetlenséget követelnek, könnyen megfoghatni; hogy pedig a' kormányok ezt elnézik, 's az összeesküvés orgánumai zaja által megrettentetni hagyják magokat, 's a' nagy vétkeseket, a' lázongás fejeit, megbüntetni nem merészlik, ez szinte hihetetlen. Ha szét van rombolva Meh. Ali hajóserge, természetesen, Ausztria, Oroszország, Anglia, Porosz és Franczia ország küldjék kepviselőiket az alkirályhoz 's követeljék, hogy Szyriából 's Arabiából vonja el sergeit 's Egyiptus alkirálység örökségével érje be. Ha e' kivánatoknak nem hódul, vagy legkevésbbé vonakszik, 30—40 ezer főnyi orosz sereg, olly erő, melly az európai hatalmaknál gyanut nem támaszthat, csatlakozék a' török sereghez Szyriában, Ibrahim basa serge megtámadása végett; továbbá ausztriai-angol egyesült sereg kössön ki Egyiptusban, szálljon szárazföldre, üzze el az alkirályt 's a' szultán által kinevezendő basát ültesse alkirályi székébe. Csak ne hagyjuk magunkat elcsábittatni, mintha az egyiptusi alkirály csak eszköze lenne keleten a' lázadási pártnak, előbb utóbb megbánják az uralkodók iránta mutatott rokonszenvőket. Mihelyt vége e' küldetésnek, az egyesült hatalmak csapati elhagyandják azonnal az ozmán birodalmat; szükkeblü politika, hóditási szellemtől lelkesitve, melly a' csapatokat továbbra is Törökországban marasztalná, mitsem szükség kivánná az alkirály meghóditásaul, azon hatalomra, melly illyesmit merészlene, káros lenne és uj zavarba döntené." E' czikk irója elmélkedéseket közöl tanuságul, miszerint a' keleti kérdés megoldatása, mint ő tanácsolja, egy nagyhatalom érdekit sem csonkitja, sőt Russzia 's Franciaország sem vesztene semmit is általa, holott a' franczia publicisták többsége az alkirály érdekit buzogva támogatja. Ha bár feloldatási rendszerét a' nagyhatalmak nem teszik is magokévá, mégis eszméiben több előkelő politikus osztakozik.

Németország.

Osnabrück, aug. 23kán: Polgáriskolánk hét tanitója, kivevén Schüven felügyelőt, 's a' város papsága, kivevén Weibezahn lelkészt, vizsgálat alá vonattak, mert aláirták a' városhoz intézett hálairatot. Noha a' hét tanitót ismételve felszólitták a' jogkanczellária előtti megjelenésre, ezek azonban még folyvást vonakosznak; mert a' consistorium birájok, melly előtt felelősséggel tartoznak. — Wirth tr, ki három év előtt Aschaffenburgból Nanciba menekvült, néhány hónap óta Strassburgban él igen nyomasztó körülmények között, mert munkájinak nyomatása Németországban igen nagy nehézségekkel párosul. Nyilványos életének története 's kiválogatott munkáji készen állnak nyomtatásra. — A' müncheni politikai lap szerint sept. 1jén nyiták meg a' vasutat Münchentül Lochhausenig, 60 személy ült a' kocsikon, közöttük az ország első hivatalnoki; az erőmü virágokkal és zöld galyakkal volt fölékitve; 18½ percz alatt futá meg pályáját; Lochhausenben örömrivalgással fogadá a' nép a' kocsivonal érkeztét; a' 3½ órai utat visszafelé 14 percz alatt haladá meg. Délután ugyanazon nap még 3szor járta meg e' pályát a' gőzkocsi. —

Görögország.

A' M. Chronicle Athenéből jul. 31ről következőt közöl: „Odell, angol utazó, midőn legutóbbi vasárnap este Jupitertemplom romjai közelében sétálna egy csapat görög katona, részint kivont karddal, részint kődobással, megtámadá. Odell először kevés ideig pálczájával védé magát, mig sulyos kardvágást kapott vállán. Mivel pedig átlátta, hogy ha még tovább ellenáll nekik, okvetetlenül meggyilkolják, futásnak eredt tehát, a' katonáktul üldöztetve. Szerencsésen elérte a' britt consul lakját; mire a' katonák csendesen laktanyájokba vonultak 's csak később néhány óra mulva jutott a' tisztek eszébe tömlöczre hányattatásuk. A' katonák vonakodtak engedelmeskedni 's a' lázongókhoz többen csatlakoztak bajtársik közül. Fegyverfogásra perdült meg a' dob 's midőn a' katonák a' lázangók ellen vonultak, „le a' bajorokkal" kiálták ezek, tüzeltek 's megsértének több katonát, kik már sebeik miatt meghaltak. A' lázadást azonnal elfojták 's a' csendzavarókat tömlöczre hányák. Vakmerőleg oda nyilatkozának ezek, miszerint Wibmer tanártul akarák az országot megmenteni; e' helyet ismerék el Odellt, ki szerencsétlenségére igen hasonlit hozzá, sőt kalapjok is ugyanaz. —

Gabonaár: Pest, septemb. 10ikén: Tiszta buza 165, 150, 140; — Kétszeres, —, 120, 100; — Rozs 100, 97, 93; — Árpa 86, 80, —; — Zab 62, 60, 55; — Köles —, —, —; — Kukoricza 125, 120, —; — Köles-kása; pesti m. v. garas.

Dunavizállás: Pest, septemb. 12dikén 9′ 7″ 6‴ — 13dikán 9′ 6″ 0‴ — 14dikén 8′ 7″ 9‴ —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szerda, sept. 18. 75ik szám.

FOGLALAT: Magyarország (országgyülési hirek; kinevezések; kereskedési nézetek; különféle; torontálmegyei uj követválasztás; 's a' t.) Amerika. Portugalia. Spanyolország (ujabb adatok Maroto békeajánlatiról, kilátás az alkotmányosokhoz pártol; Biscaya és Guipuscoa békeállapotban; lapvélemény a' spanyol békealkuról; a' cortes megnyitva; az alkotmányos sereg uj helyzete az éjszaki tartományban; 's a' t.) Anglia (Eglintoun l. lovagi harczjátéka; a' franczia és angol politika folyvást ellenkezik egymással a' keleti ügyre nézve; O'Connell föloszlatja az előző társulatot; 's a' t.) Törökország. Schweicz (zürichi nép- lázongás; a' kormányzóság lemondása; 's a' t.) Görögország.

Magyarország és Erdély.

ORSZÁGGYÜLÉSI HIREK. Pozsony, sept. 13. E' hónapban eddig az országos ülések főtárgyai mindkét Táblánál a' f. e. julius 28kán költ k.k. leirat következtében és a' k.k. előadások 2ik pontja iránt váltott üzenetek valának. I. A' k.k. leirat tárgyában a' KK és RR f. h. 3kán tartatott országos ülésökből a' 3dik üzenetet intézték a' mélt. Főrendekhez, melly üzenet lényeges részei következők: „A KK és RR hazafiúi 's képviselői állásuknál fogva legelsőben is az országnak azon súlyos sérelmeit ohajtják orvoslás végett fölterjeszteni, mellyek a' nemzet leglényegesb jusait, sőt magát a' képviseleti rendszert is sértve, az egész polgári alkotmányt megrázkodtatják: rokonbizodalmú felszólításukra azonban a' mélt. Főrendek nem hajoltak, hanem 'azt állitván, hogy az 1790/1dik évi 13dik czikkely mindenek előtt es minden esetben a' k.k. előadásokat rendeli folvétetni, 's addig, mig azok fölterjesztve nem lesznek, részükről a' közlött súlyos sérelmek tárgyalásába nem bocsátkozhatnak, azok elmellőzésével folyvást a' k.k. előadások fölvételét sürgették; elmondották ezekre a' KK és RR több rendbeli üzeneteikben, hogy azon magyarázat, mellyet a' mélt. Főrendek a' felhivott törvénynek tulajdonítanak, sem azon törvény alkotásának körülményeivel, sem az alkotása óta folyvást követett országgyülési gyakorlattal meg nem egyezik; előhozták azt is, hogy épen azon 13ik czikkely, mellyben a' m. Fő RR ellenvetésöket alapiták, még mielőtt a' k.k. előadásokról említést tenne, világosan és előlegesen parancsolja, hogy az ország Rendei az országgyülésre minden akadálytétel nélkül megjelenhessenek 's ott törvényes szabadsággal tanácskozzanak; jelenleg pedig a' szabad választást 's a' szólás törvényes szabadságat korlátozó súlyos sérelmek által azon törvénynek emlitett előleges rendelete vagyon megsértve: mindenek előtt tehát azon törvénynek sérelmeit kell tettleg orvoslani; kifejtették azt is, hogy azon 13ik czikknek viszonyos rendelete az ország sérelmeinek minden országgyülésen mulhatatlanul leendő orvoslását is parancsolja, ez pedig olly gyakran elmulasztatott, sőt nagy részben mind ez ideig teljesitve sincs. Ismételve kijelenték a' KK és RR azt is, hogy ők a' k.k. előadásokat pontonkint tárgyaltatás alá fogjak venni; sőt miután a' f. e. jul. 28ról jött k.k. leirat kihirdettetett, Ő Felségének atyai felszólitását követve, megkészitették a' k.k. előadások iránti egyezkedést megnyitó első felirást, 's az előbbi országgyülések példáján indulva, súlyos sérelmeiket azon felirással kapcsolatban kivánták fölterjeszteni: de a' mélt. Fő-RR. még azon összekapcsolást is folyvást ellenzették, holott ez az országgyülési törvényszerü gyakorlatnak számos példáin alapult. — Nem említve ugyanis az 1790ik évi országgyülést, mellyen a' k.k. előadások tárgyaltatása előtt az országnak több súlyos sérelmei 's előleges kivánatai tanácskozásba vétettek 's a' kir. Felségnek fölterjesztettek, az 1790/1 évi 13dik t.cz alkotását követő időkben, különösen az 1802, 1805, 1807, 1825, 1830 és 1832/6iki országgyüléseken, a' k.k. előadások iránti első felirással együtt az országnak több sérelmei és kivánatai, részszerint abba beleszőve, részszerint vele kapcsolatban, részszerint pedig azzal egyszerre ugyanazon egy napon terjesztettek föl. Ennyi világos példák után, ámbár a' KK és RR az annyira ohajtott egyetértésnek eszközölhetésére a' k.k. előadások 2dik pontját érdemileg már tárgyaltatás alá vevén, ez által bizonyságát adták azon készségnek, mellyel a' közelitést részökről lehetőségig elősegiteni ohajtják: a' m. Fő-RR mégis folyvást megmaradtak előbbi határozataik mellett 's a' sérelmek elhalasztásával a' felirásnak egyedül a' k.k. előadásokat illető részét sürgették fölterjeszteni. — Nem hoznak elő a' m. Fő-RR utóbbi üzenetökben mindezekre semmi ujabb okokat. Azon tekintet, hogy a' közlött sérelmeknek némelly pontjai a' két Tábla között hosszasabb értekezést kivánnak, azoknak a' k.k. előadások iránti első felirástól leendő elválasztását szükségessé nem teszi; mert mióta ezen sérelmeket a' KK és RR a' mélt. Fő-RRhez általküldötték, ezen idő alatt messzire haladhattak, sőt talán be is végezhették volna már azok felett a' két Tábla közötti szükséges értekezéseket, ha azokat a' m. Fő-RR tüstint tárgyalás alá vették volna. Azon észrevétel továbbá, mellyet a' m Fő RR az 1832/6diki országgyülés példájára tevének, azon példának erejét nem gyengíti; mert akkor is a' felirásnak 1sö pontjában megemlitett óvás, melly a' világos törvény megsértése miatt tétetett 's igy valóságos sérelemből eredett, egészen uj tárgy vala, 's a' két Tábla közötti hosszasabb értekezések 's több rendbeli üzenetek után lett megállapitva; ezen és az előleges sérelmeken kivül, mellyek ugyanazon felirásba valának beleszőve, még három rendbeli felirás, mellyek az ország némelly kivánatit tárgyazák, ugyanazon napon terjesztetett föl Ő Felségéhez, a' k.k. előadásokról pedig nem egyéb, csak azok fölvételének sorozata és módja jelentetett be: és akkor mégsem mondák a' m. Fő RR, hogy a' sérelmeknek a' k.k. előadások iránti 1sö felirással kapcsolatban leendő fölterjesztését az 1790/1: 13. czikk kizárja. A' KK és RR tehát jelenleg csak az eddigi gyakorlatnak fentartását kivánták: a' m. Fő-RR ellenben, midőn a' közlött sérelmeket még tárgyaltatás alá sem vették, eddig ismeretlen uj módot akarnak szokásba hozni, mellyet sem törvény sem gyakorlati példa nem igazol. — A' KK és RR az őket illető kezdeményi törvényes just, mint sérthetetlen sajátjokat, semmi kölcsönös értekezések tárgyává tenni nem akarják, hanem azt, valamint eddig, ugy ezután is teljes törvényes kiterjedésében fogják gyakorolni. Tisztelik egyszersmind a' m. Fő-Rendek törvényes függetlenségét is: ez azonban annyira soha nem terjedhet, hogy annál fogva a' m. Fő-RR a' velök közlötteket tárgyaltatás nélkül félretehessék; mert akkor nemcsak a' kezdeményi jusnak gyakorlata volna meggátolva, hanem a' kölcsönös értekezések és egyezkedések fonala is a' Haza és Fejedelem köz kárával gyakran megszakadna. Végre a' mi a' KK és RR 1sö üzenetének végső soraiban foglalt záradékot illeti: a' KK és RR abbeli határozatukhoz és már kifejtett nézeteikhez továbbá is ragaszkodva, azokat bővebben fejtegetni szükségtelennek tartják; a' m. Fő-RRnek abbeli nyilatkozását pedig, hogy részökről is tenni azt fogják, mit tőlök a' törvény, törvényes szokás, a' Haza java 's ön független helyeztetésök kiván, a' KK és RR annál teljesebb mértékű örömmel fogadják, mivel őket is épen azon indulat lelkesitvén, ha a' m. Fő-RR velök e' részben tettleg egyesülendenek, a' Fejedelem és Haza közös java nyerend előhaladást. Ugyanazért a' KK és RR, kik polgári szabadságukat 's függetlenségöket a' törvények rendelete iránti hódoló tiszteletben, lelki nyugalmokat pedig Királyuk 's Hazájok egyesült boldogságának eszközlésében alapitják, 's azt előbbi üzeneteikbe foglalt kivánataik teljesülésével hiszik elérhetőnek, Ő cs. kir. Főhgséget ujra is buzgó tisztelettel kérik, a' mélt. Fő-RRket pedig bizodalmasan felszólitják, hogy a' kedves Hazának szent szeretetével teli kebelökkel rokonérzéssel fogadott abbeli nyilványitásuknak tettlegi teljesitésével a' KK és RR velök közlött igazságos kivánatihoz járulni méltóztassanak." — A' fentebbi üzenetet a' mélt. Fő-RR. f. h. 10kén vevék tanácskozásba, 's másnapi ülésökben felolvastaték 's a' t. KK és RRhez átküldeték az illető (3dik) válasz, mellyben a' mélt. Fő-RR imigy nyilatkoznak: „Minemű alkotmányszerü tekintet vezérelte légyen Ő cs. kir. Főherczegségét és a' mélt. Fő-RRet, midőn a' t. KK és RR által velök közlött némelly tárgyaknak felvétele előtt az országgyülési rendszert szabályozó 1495: 25. és 1790/1: 13. törvényczikkelyeknek világos rendeleténél 's ezzel tökéletesen megegyező ősi gyakorlatnál fogva a törvényes elsőbbséggel biró k.k. előadásoknak mellyek a' fölterjesztetni szándéklott első felirasi javaslatban még csak emlitve sem valának, tárgyalás alá vételét szorgalmazták, általok sokkal tisztábban és határozottabban kifejtetett, hogysem több rendbeli viszonüzeneteikben foglalt eziránti nyilatkozásaiknak akar tartalmoknál tágasb, akár az ezekben alapúl szolgáló elvektől idegen értelmet tulajdonítani lehetne. A' miért is Ő cs. kir. Főhgsége 's a' m. Fő-RR azt, mit általok felállittottnak és folyvást sürgetettnek a' t. KK és RR utólsó üzenetök kezdetén követelnek, eddigi minden válaszaira hivatkozva, sajátjoknak ezen kiterjedésben semmiképen el nem ismerhetik. — De azt sem ismerhetik el a' fens. Főherczeg és a' mélt. Fő-RR, minthogy az 1790/1: 13. törvényczikkelynek előleges és viszonyos rendeleteiből felhozottak általok felelet nélkül hagyattak volna; mert előbbeni viszonüzeneteikben egyenesen kijelentették, hogy nézetök szerint még az ollyan aggodalom is, mellyet valamellyik törvény egyes rendeletén netalán ejtett seb okozhat, nem ugyanezen törvény egyéb rendeléseinek más oldalróli megszegése, hanem inkább annak szoros megtartása 's kivált, a' mennyiben az az orvoslás elnyerhetésének utját is magában foglalja, azon való eljárás és haladás által légyen elenyészteudő: mivel azonban a' felhozottak a' közlött tárgyaknak velejét érdekelték, a' mélt. Fő-RR pedig ezeknek érdemlegi megfontolásában magokat az érintett törvényes tekintet által akadályoztatva érezték, ezen általányos észrevételen kivül egyebet még akkor nyilványítaniok nem lehete, 's a' dolog lényegét érdeklő meggyőződésöket annak idejében valának a' t. KK és RRkel közlendők. A' mi pedig az 1790/1: 13. törvényczikkely viszonyos rendeletét illeti: erre nézve szinte kimondották Ő cs. kir. Főherczegsége és a' mélt. Fő-RR abbeli véleményöket, hogy rendszeres törvényt külön szerződésnek, még pedig ollyannak, melly ha netalán egy részben nem egészen teljesulne is, azonnal más oldalról is szünjék meg, tekinteni nem lehet; de egyébiránt is, ha valamikor, bizonyára jelen országgyülésen, annál kevesbbé láthattak valamelly e' részbeni alapos aggodalomnak helyét, minél erősebb bizodalommal viseltettek Ő cs. kir. Főhgsége 's a' mélt. Fő-RR a' k.k. előadások utólsó pontját követő fejedelmi igerethöz, 's minél inkább szándekoznak, törvényes kötelességöknek megfelelve, az ország sérelmeit és kivánatait, eddig is nyilvánított készségök szerint, tárgyalás alá venni, 's Ő Felsége elibe terjesztetésöket részükről a' lehetőségig előmozditani. — Ezen érzéstől lelkesítve, illy tiszta szándékkal eltelve, őszintén kinyilatkoztatták Ő cs. kir. Főhgsége és a' mélt. Fő-RR, hogy a' t. KK és RR. első üzeneteiben foglalt tárgyaknak felvételét elmellőzni épen nem akarják, hanem csak, mivel akkor egyedül a' sorozatról vala szó, azoknak a' k. k. előadások eikerüléséveli tárgyalásában nem nyugodhatnak meg. Midőn pedig a' t. KK és RR a' julius hó 28ról érkezett k. k. leiratnak kihirdetése után a' kir. előadásoknak tárgyalására szükséges előkészületeket megtették, sőt később azoknak egyik pontját érdemileg is tanácskozás alá vették, a' fens: Főhgnek és mélt. Fő-RRnek ujabb szandéka és felszólitása a' kapcsolati kérdés elv szerinti taglalásának még csak távolróli érintése nélkül ismét nem a' sérelmek tárgyalásának mellőzésére, hanem egyedül oda terjed, hogy a' k. k. előadások 1sö és 3ik pontjait illető tudakoló felirást az azzal semmi kapcsolatban nem lévő egyéb tárgyaktól, a' helyrepótolhatlan drága időveli gazdálkodás és főkint a' közlött tárgyak feletti értekezéseknek részökről is minden erkölcsi kenyszerítéstől ment állapotban leendő megkezdhetése végett elválasztani sziveskedjenek. Melly hazafiui felszólitásuk, nem is említvén az ezt különösen támogató 1792, 1796, 1808 és 1812diki országgyülési példákat, egyedül a fentebb előhozott fontos okoknál fogva, olly szilárd alapon nyugott, hogy azt a' t. KK és RRnek utólsó üzenetében előszámlált esetek, mellyek valamint a' kir. előadások mellőzésének példáját sehol sem mutatják, ugy a' kapcsolati kérdés tekintetében is a' mostaninak körülményeihez nemcsak nem hasonlók, de ettől lényegesen elannyira különböznek, hogy amazokból a' jelen viszonyokra semminemű helyes következtetést vonni nem lehet, meggyengíteni képesek egyáltalában nem valának. — Minekutána tehát Ő cs. kir. Főhgsége és a' mélt. Fő-RR nem egyebet mint a' törvény által kijelelt utat követék, 's ettől a' t. KK és RRkeli egyesülhetésnek legforróbb kivánsága mellett is eltávozni az akkori körülmények között szabadságukban nem állott, 's igy öntudatból merített lelki nyugalommal ünnepélyesen nyilványíthatják, miszerint amaz állitásra, mintha ők az országgyülésnek eddigi gyakorlatát megváltoztatni kivánták volna, bármi okot vagy alkalmat annál kevésbbé szolgáltattak, minél tagadhatlanabb, hogy eleintén ugyan a' k. k. előadásoknak tökéletes elmellőzésével, később pedig az ezek iránti előleges felirásnak számos más tárgyakhozi válhatztlan kapcsolásával, nemkülönben a' tanácskozási eredményeknek záradékok melletti visszatartóztatásával és a' szabad egyezkedéseknek e' szerint okozott súlyositásával keletkezett eddigelé példátlan eljáras kényszeritette légyen Ő cs. kir. Főhgségét és a' mélt. Fő-RRket az eddigi ösvénynek követésére. — Mellyekhez képest Ő cs. kir. Főherczegsége és a' mélt. Fő-RR lépéseiknek törvényes és alkotmányos voltáról kebleikben mélyen gyökerezett erős meggyőződésöket semmivel sem vélik inkább bizonyíthatni, mint midőn a' t. KK és RRket ujonan is a' legszivesebb bizodalommal felszólítani épen nem tartózkodnak, hogy a' többször érintett tudakoló felirásnak a' czélba vett kapcsolat nélkül Ő Felsége elibe leendő terjesztetése iránt velök kezet fogni ne késsenek; nem is kételkedhetvén, hogy e' félreismerhetlen törvényes szándékból eredett bizodalmas kérésnek amaz örvendetes foganata leend, mellyet

egy és ugyanazon szent czélra törekedő hazafiak tiszta iparainak kölcsönös me tánylásától várni kell" 'stb.—II. A' k.k. előadások 2ik pontjára nézve a' 1. KK RR. f. h. 6án tartatott országos ülésökben, a' katonaélelmezés és szállásozás tá gyában kerületileg-készült üzenetet némelly apró észrevételek után elfogadák melly felett a' m. Fő-RR f. hó 11 és 12kei ülésökben tanácskoztak, minek ere ményét valamint a' most említett üzenet részleteit is jövő számunk közlendi

(Torontáli uj követ 's időjárás.) Torontálmegye f. hó 9kén tartot közgyülésében az országgyülési követségről lemondott Szapáry Jó zsef gr. helyébe mankóbüki Fodor Károly fősz.birót választá meg egy hangú fölkiáltással; — Időjárásunk szép, a' szőlők meglehetős szüretel biztatnak. A' nyomtatás végéhez közelg. Barmaink egészségesek többnyire mindenütt; a' kukoricza 's dohány az idén nem jutalmazandja a' fáradsagot ugy, mint máskor.

Pozsony, aug. 12én. Azon különösségek közt, mellyek a' figyelmes pozsonyit majd minden lépten nyomon meglepik vagy legalább meglephetik, nem utólsó volt Burián Józsefnek tegnap délután a' katonai uszóiskola nagyfürdőjében 20 és 10 pgő krajczár bemenetdij mellett tartott „látványos mutatványa" az uszás-mesterségben. Azt látva, milly biztossággal, egyszersmind ügyességgel mozog e' férfiu a' hullámzó elemben, milly neptunszerüleg nyergeli vagy inkább fékezi meg szilaj hullámait: önkénytelen is azon gondolatra jut az ember, mit némelly természetbuvárok olly sokáig' makacsul állitottak és védtek, hogy az ember kétalaku állat, amphibium Egyébiránt a' müvésznek méltánylott jelessége mellett bizvást elmondhatjuk hogy városunkban nem ő az egyetlen amphibium. Ki uszóiskolánkat szorgalmasan látogatá: épen nem fog kétkedni állitásomon. Az uszásbani gyakorlottság általányosságának tulajdonitható, hogy nem nyeré azon magasztaló köztetszést, mit különben teljesen érdemel. Ohajtanám, bár az uszóintézetek nagyobb figyelemre méltatnának, 's az uszás-mesterség, az illy intézetekben tanitási árnak leszállitása mellett — közönségesebbé tétetnék, sőt a' nép között is eszközöltetnék hasznos voltának megismerése, igy nem kellene évenkint a' számos vizbefulást hallani, mi sokszor molnárokon, hajósokon, révészekeken is történik, uszásbani ügyetlenség miatt. Ohajtható volna, hogy vizkörüli szolgálattevők, révészek, kompárok, csónakászók 's tb. fel se vétessenek, ha uszni nem tudnak; ez által a' vizek körül utazók bátorságositására is tetemes lépés történnék.

Pozsonyban levő ifjuságra sept. 4kén örömnap derült. Közülök ugyanis kétszázhuszonhatan esküttek a' kir. tábla hites jegyzőivé, mit hihetőleg számos vig lakoma követe. —

Fejes József n. váradi czimzetes kanonok és gyulai plebános sept. 9kén élte 46dik évében aranyérben Gyulán meghalt.

(Kereskedési nézetek.) Mult pesti sokadalmunk a' kereskedés némelly ágára 's különösen a' gyapjura nem felelt meg egészen a' közvárakozásnak, mi némi aggályt kezd gerjeszteni a' termesztők közt; mire azonban korán sincs annyi ok, mint némellyek talán gondolnák, mert a' nagy remények jobbadán csak azon körülményből származtak, miszerint minden hazai és külföldi vásáron folyvást nagyon jól kelt a' posztó, pedig köztudomásu, hogy ennek mindenkor csak a' közönséges gyapjura szokott befolyása lenni, mi csakugyan most is behizonyult, mert e' faj kelete ellen épen nem volt ok panaszra, mint az vásári tudósitásinkból világosan kitünik. Az egész baj csupán annyiból áll, hogy a' 100 forintnál drágább gyapjut nem igen keresték: ennek pedig nem nagy következményi szoktak lenni, mert az illy gyapju tulajdonosi többnyire ollyanok, kik nem kénytelenek minden áron megszabadulni termesztményöktül, hanem kedvezőbb időre is várhatnak, 's valóban igy történt az most is. A' termesztők közül azok, kik nem szorultak pénzre, lerakák gyapjokat biztos helyekre, vagy pedig előpénzt vettek csak fól reá, minél fogvást jövő évre biztosan jobb sükert jósolhatni. Sokan mindazáltal mégis elveszték kedvöket folyvást nemesiteni juhászataikat, attól tartván, hogy fáradozásaik nem fognak majd illőn gyümölcsözni. Ezt valóban gyöngeségnek és meggondolatlanságnak mondhatni, melly az országra nézve is káros következményü lehet. Most kezdünk csak általányosb hirre vergődni gyapjunkkal és tulajdon nevünk alatt megjelenni a' világkereskedésben; ha tehát most eleinte mindjárt fölhagyunk az alig lábra kapott juhnemesitéssel, ugy legszerencsésb esetben is megállapodunk, már pedig a' megállapodást napjainkban mindenkor hátrálásnak kell tekinteni. Az ingadozás a' kereskedésben épen olly ártalmas, mint a' politikában. Ki csak akkor szokott valamit juhászatának áldozni, midőn épen magos áron veszik a' gyapjut, az közönségesen el szokott késni. Rosz körülmények közt kell leginkább fáradozni a' juhnemesités körül, hogy sükerét annál jobban lehessen használni kedvező körülmények föltüntekor. Állandóság és következetesség nélkül soha senki nem fog boldogulni a' kereskedés és honi ipar ez annyira fontos ágában. Vigasztalásul a' csüggedezőknek még annyit mondhatni, hogy köztudomás, mikép a' közönségesb faju gyapju jobb keletét mindenkor a' finomnak magas árra emelkedése szokta követni. —

KÜLÖNFÉLE: Kapronczán mult hó 29kén egy szekerező, miután egész napon át földet hordott egy ottani polgár telkére, este ez utóbbinak 4 gyermekét a' kertbe akará vinni kocsiján; de utközben a' mértéken tul ivott annyira elkábitá fejét, hogy kocsija falhoz ütődék 's fölfordult és a' gyermekek közül kettő olly tetemes sérülést kapott a' kerekek alatt, hogy az egyik rövid idő mulva meghalt, a' másik pedig szinte veszélyesen beteg: a' 3ik 's 4ik gyermek szerencsés ugrás által menekült meg a' veszélytől. Ugyanazon nap esti hat óra tájban fekete felhők boritá az egész láthatárt 's dörgés, csattanás egymást követé. Antolovecz helységben egy házat minden melléképületestől elhamvasztott a' sürün hulló villámok egyike. Az aug. 28ki graetzi közönséges sorshuzásban egy sütő három ternót nyert; három számot ugyanis háromfélekép adott be. — Galiczíai hirek szerint mult augusztusban a' vizáradás nagy kárt okozott az ottani vidéken; a' magosra duzzadt hegyi folyamok sok gabnát sodrottak el, vagy pedig annyira megrongálák az egész termést, hogy távolról sem felel meg már most a' közvárakozásnak. A' lapályosb helyeken ennél fogvást már emelkedni kezd a' gabnaár. Egyébiránt általányosan sem ütött ugy ki az aratás, mikép azt mindenki józanul reménylhetni gondolá; Bukovinában csupán a' tengeri igér némi kárpótlást a' silány gabnatermésért. A' szadagovai baromvásár nem volt ez uttal olly élénk, minő közönségesen lenni szokott, mert Besszarábiában folyvást pusztit a' marhadög. Moldvából 1940 ökröt 's 400 tehenet hajtottak e' vásárra, mellyek mind jó áron keltek el. Besszarábiából 12ezer ökröt hajtottak, de ezeket csak 14 napi veszteglés után bocsáták át a' határokon, 's igy már későn érkeztek velök a' vásárra tulajdonosaik. —

Spanyolország.

(Lapvélemény a' spanyol békealkuró'.) A' jour. des Débats igy nyilatkozik azon szerződésről, melly Biscaya és Guipuscoa tartományokban megszünteté a' háborút: „Legnevezetesb e' békeszerződésben azon különös körülmény, miszerint a' trónkövetelőről szó sem fordul benne elő. D. Carlos sorsa események véletlenségének látszik kitétetve lenni; ő ugyanis vagy Franciaországba leend kénytelen menekülni, vagy pedig személyes egyezkedésre lépni. Ő tökéletesen értesülve volt a' fönforgó egyezkedésről, mert fél év óta mindenki csak arról beszél, mintegy két hét előtt pedig minden részletit közlék vele az alaptervnek. Midőn látá, mikép már csakugyan nem biztosithatja fia számára a' spanyol trónt, 's hogy vezérei nagyobb része nem igen nagyon bánkodik e' miatt, akkor minden tanácskozást félbenszakita, és a' helyett inkább szemlét tarta serge fölött, vélvén, hogy Maroto embereit sükerülend vezérök ellen föllázítnia. Mivel azonben beszédei nem használtak, tehát azonnal árulásról kezde kiáltozni 's futásnak eredt, mintha az alkotmányosak hatalmába akarták volna őt adni. E' pillanattól kénytelen lőn Maroto a' tartományok ügyét külön választani a' trónkövetelőétül. Ennél fogvást tehát csupán a' katonák és lakosság iránt szerződék, a' trónkövetelőre és párthiveire bizván, hogy segitsék ki magokat már most tetszésök szerint a' hinárból. Az aug. 19ikén aláirott szerződés már több nappal az előtt készült, A' navarrai sereg kétségkül mellette fog még darab ideig maradni. E' csapat kedvező állást tart elfoglalva Arga folyam mellett 's meglehetős érzékeny csapást ejtett az alkotmányosokon, véletlenül rohanván meg azokat egyik gyöngébb állomásukon. E' szerencsés eset pillanatnyi uj életet gerjesztend bennök. A' trónkövetelő még most is annyi katonasággal bir, hogy huzamosb ideig folytathatja a' hegyi háborut. Utóbb mindazáltal minden esetre csupán testőrséggé fog olvadni hadereje 's akkor föltétlenül leend hódolni kénytelen az alkotmányosaknak. Ez pedig nem fog sokáig tartani, mert két tartomány már elfogadá a' békét, 's a' másik kettő nem nézhetendi sokáig annak üdvös következményit, hasonlók ohajtása nélkül. Már is csapatonkint térnek vissza hazájokba a' katonák. Espartero legnagyobb hadfenyitéket gyakoroltat sergével, 's már most szabadon kezd lélekzeni Biscaya és Guipuscoa. A' jótékony békét nagy részint Hay l. fáradozásinak köszönhetni, ki mindent elkövetett a' szerencsétlen spanyol tartományok lecsönderitésire. Arga folyam mellett aug. 23án 2500 embert vesztének az alkotmányosak. Zaratieguy éjjel támadá meg őket 's igy könnyü volt tökéletes győzelmet vívni ki az egészen készületlenek fölött. Egyébiránt hivatalos jelentések még nem érkeztek e' csatáról, magányos illynemü tudósitásoknak pedig ritkán adhatni föltétlenül hitelt, mert azok jobbadán nagyitásokon mennek keresztül."

(Ujabb adatok Maroto békeajánjatiról.) A' j. d. Débats következő érdekes czikket közöl Maroto békeszerződési ajánlatiról: „A' baszk-tartományi zendülők két külön pártra vannak jelenleg szakadva, az egyik tulzó carlosiakból, a' másik Maroto hiveiből áll. Maroto és Espartero közt angol 's franczia ügyviselők közbenjárulta által békeszerződési alkudozások jöttek folyamatba, mik szerint a' trónkövetelő illő nyugdijjal Romába vala küldendő, a' carlosi tisztek pedig megtartották volna rangjokat és illető fizetéseiket. Maroto még a' trónkövetelő fia házasságra keltét is inditványba hozá a' fiatal királynéval, de ezt az alkotmányos fővezér 's franczia és angol kormány egyhangulag elmellőzék, miután igen élénk alkudozások folyták iránta az illető udvaroknál. A' többi alappontokra nézve tökéletes kölcsönös megegyezés uralkodék 's már minden perczben a' szerződés végrehajtását lehete reményleni, midőn rögtön meghiúsult a' közvárakozás, mert a' trónkövetelő nem akart franczia földre menekülni, bármilly súlyos lett is helyzete. Az apostoli párt mennyet 's földet mozgásba hozott a' békeszerződés megsemmitésire 's árulóknak bélyegzé mind azokat, kik békéről merészlének szólani. A' navarrai hadsereg közül két zászlóalj azonnal föltétlenül a' trónkövetelő mellett nyilatkozék Verában; erőszakosan mindazáltal nem mertek Maroto pártja ellen föllépni 's csak sükeretlen alkudozásokkal tölték az időt, Maroto kénytelen volt a' trónkövetelőt egészen szabadon bocsátani, mert emberei nem igen mutattak kedvet a' verai zászlóaljakkal összeütközésre, mig baráti kezet sem akartak azokkal fogni. E' szerint tehát mind a' két párt csupán figyelve és kémlődve állott egymással szemközt. Ekkor nagy haditanácsot sürgettek tartatni a' trónkövetelő ügyviselőji, reménylvén, hogy majd komoly meghasonlás fog támadni a' részletes vitatkozásokbul. Maroto nyiltan kimondá tervét 's mivel annak tartalma szerint a' trónkövetelő nemcsak koronához nem jutna, hanem még az országból is távozni kényszerülne, tehát azonnal árulónak nyilatkoztaták párthivei Marotot, ki erre rögtön köpönyeget forditva, jelenté, mikép ezentul többé semmi egyezkedésbe nem fog velök bocsátkozni, 's igy vége lett az egész tanácskozásnak, a' nélkül, hogy legkisebb sükere lett volna, kivevén azon egyet, miszerint Maroto négy zászlóaljjal Zumerragába vonult két órányira Bergarától, melly utóbbi hely alkotmányos katonaság hatalmában van. A' trónkövetelő sergeit jelenleg Villareal és Moreno vezérlik. E' szakadás egyébiránt még olly uj, hogy Maroto jövendő tetteiről teljességgel semmit nem itélhetni. Az alavai és guipuscoai zászlóaljak alkalmasint Maroto mellett fognak nyilatkozni, mert a' tartomány lakosi minden áron békét kivánnak nyerni. A' spanyol polgárháborut tehát hihetőleg a' zendülők egymás közti meghasonlása fogja bevégezni." Ezekből világosan kitünik, mikép Maroto csakugyan békeszerződést terjesztett az angol kormány elibe. Az egész tervet 's különösen Anglia határzatát mindeddig legmélyebb titok födi. Most minden csupán azon egy kérdésen fordul meg: vajjon sergei megegyeztével mondott é le királya ügyéről Maroto, vagy csupán saját fejéből. Azon körülmény, miszerint Espartero aug. 22dikén minden ellenállás nélkül nyomulhatott Durangoba, és bizalmas megelőzést tapasztalt az ottani lakosság részéről, oda látszik mutatni, hogy ezentul nem igen találandnak komoly ellenállásra a' királyné harczosi, mivel a' lakosság megunta a' sok vérengzést 's minden áron békét ohajt. Ha Franczíaország és Anglia elfogadják a' kezességet, ugy minden esetre rövid idő mulva vége leend a' harcznak Spanyolországban.

(Maroto végkép az alkotmányosakhoz pártol. Biscaya és Guipuscoa békeállapotban.) Bayonne, sept. 3ikán: „Aug. 26ikán sokáig egyezkedtek Espartero és Maroto Bergara 's Villareal közt, de minden süker nélkül, 's igy akkor még nem ütött ki nyilt meghasonlás Maroto és a' trónkövetelő közt; ez utóbbi mindazáltal már Eguának adá át a' fővezérséget. Aug. 29ikén végre megkötè a' szerződést Espartaroval Maroto Biscaya és Guipuscoa tartományokra nézve, föntartván azonban a' cortes helybenhagyását. A' békealku fő feltételei ezek; a' lakosság önként meghódol, szabaditékai megerősitetnek, a' carlosi tisztek megtartják rangjokat, a' sebesültek pedig nyugdijt kapnak. Maroto 25 zászlóaljnyi és 10 lóvas dandárnyi serge azonnal leraká fegyverit. E' szerződés következtiben Espartero parancsot bocsáta közre, melly Guipuscoa és Biscaya tartományokat tökéletes békeállapotba helyzi. Espartero néhány nap előtt felszólitást intéze sergéhez, mellyben többi közt igy nyilatkozik: „A' megszorult ellenséget tönkre zuzandjuk, ha nagylelküségünkhez folyamodván, önként nem rakja le fegyvereit, vagy jövendőben csupán az alkotmányos spanyol kormány és IIdik Izabella jogszerü trónja ügye mellett és föns. anyja kormányzóságaért villogtatja azokat. Kik ezt tenni fogják, azokat egy család tagjainak tekintendjük, testvéri kibékülésben feledve a' multakat. Ti, drága társaim dicsőségben 's fáradalmakban, utánozhatlan erénypéldányt állitottatok föl azoknak, kik nagylelküségtekben bizván, karjaitok közé veték magokat. Minden lakos, ki igy viselendi magát, sem személyében sem vagyonában nem szenvedend kárt; az alloi és dicastilloi zendülők mindazáltal semmi esetre nem kerülendik el a' büntetést. Vezéretek rendkivüli őrömet érez, látván, hogy legalább egy részben teljesitvék már azon kivánatok, miket e' szerencsétlen nemzet iránt keblében táplált, 's nem kétli, miszerint, eddigi pályátokat folytatva, rövid idő mulva tökéletes békét fogtok kiküzdeni a' tartományok számára.“ —

(A' cortes megnyitva. Az alkotmányos sereg uj helyzete az éjszaki tartományokban.) Sept. 5iki bayonnei telegrafi sürgönyök szerint, a' kormányzó királyné sept. 1sején csak ugyan megnyitá a' cortest. A' trónbeszéd semmi czélzást nem foglal magában Maroto szerződésire. Az aug. 21iki bergarai szerződés első pontja igy hangzik: „Espartero tábornok sürgetőn fogja a' kormánynak ajánlani a' tartományi szábadságok helybenhagyása vagy modositása kieszközlését a' cortes előtt.“ Espartero egész Guipuscoa tartományt elfoglalva tartja; a' katonaság eloszlott azon egész vidéken. A' trónkövetelő sept. 2ikán Lecumberriben volt, melly erős állomást hat zászlóaljjal ótalmazá Elio. A' bergari szerződés a' carlosi katonaságra nézve igen kedvező, de a' trónkövetelőrül szó sincs benne. Összesen mintegy 8 ezer harczos pártolt el a' trónkövetelőtül, ki most még csak ugyanannyi katona fölött rendelkezhetik. A' tengerészeti elnök ezt irja Guipuscoából a' tengerészministernek: „Mathieu parancsnok tudatá velem, mikép a' spanyol hatóságok hivatalosan értesültek már a' Maroto és Espartero közti szerződésrül Biscaya és Guipuscoa megnyugtatására. Az alkotmányosak ma foglalák el Andoaint. Minden helységbül harangzúgás jelenti a' lakosság örömét; az egész tartomány vidorabb szinben kezd mutatkozni.“ A' fönebbiekre nézve ezt jegyzi meg a' jour. des Débats: „Megjegyzést érdemel a' mai telegrafi sürgönyökben azon körülmény, miszerint az alkotmányosak már birtokában vannak az andoaini és tolosai megerősitett vonalnak Bayonne felé. Tegnapi hireknél fogvást ez állomásokat még carlosi sergek tartják elfoglalva, mellyek előtt Maroto emberei visszavonultak. Ebből szükségkép az következik, hogy az alkotmányos sergek vagy erőszakkal foglalák a' kérdéses állomásokat, vagy pedig a' carlosiak nem védhetés miatt önként hagyák el azokat, mit még bizonyosan nem tudhatni. Bármi okozá is egyébiránt e' visszavonulást, annyi kiviláglik belőle, hogy a' trónkövetelő többé teljességgel nem képes ellenállani az alkotmányosak haderejének. Ő maga is átlátja ezt, mert már a' lecumberrii hegységben kezdi magát elsánczolni, Navarra felső részében. Az alkotmányos sereg Vitoriától egész Bayonneig elfoglalva tartja az országutakat, 's ezek közt Arlaban, Villareal, Alava, Mondragon, Tolosa, Andoain és Hernanni mind meg annyi elhiresült állomásokat. Onate is Espartero hatalmában van már, a' carlosiak egész pattantyutárával együtt, pedig már öt év óta nem volt e' vidéken alkotmányos katona látható. Mondják, mikép a' bergarai szerződés épségben föntartásaul San Sebastianban franczia, Bilbaoban pedig angol őrség fog állomásozni, 's hogy Espartero, mint valamennyi spanyol sereg fővezére, ezentul állandóan Madridban fog lakni, és az országban hat hadsereg tartandja fön a' közcsendet. Hire jár annak is, hogy az alkotmány 's különösen a' sajtótörvény, lényeges változtatáson menend keresztül. A' guipuscoai és biscayai carlosi katonaság: „Eljen Izabella királyné!“ kiáltozás közt oszlott el 's az egész fegyverzet az alkotmányosak hatalmába jutott. Bilbaoban 35 ágyut találtak a' királyné sergei. Bilbaoban tánczvigalmakkal ünneplék a' békekötést. Bayonnebe már 300 carlosi család érkezék mind kivándorlási szándékkal. A' loyolai jezsuiták és Cyrillo atya is Bayonneban kerestek menedéket a' fölvilágultság szelleme elől. —

Anglia.

(A' Times nyilatkozata a' trónbeszédről.) A' Times legujabb száma igy itél a' parliamentzáró trónbeszédről: „Valahára tehát vége van e' csodálatos parliamenti ülésnek. Nem tudjuk, miért történt ez, hiszen még tovább is tarthatott volna. A' „törvényhozó testület,“ vagy legalább azon parányi része, melly még Londonban mulatott, még tovább is vonszolhatta volna nyomoru létezését, mindig valamit probálva, de mindig semmit nem téve, egészen azon időpontig, mellyben ismét megkezdhette volna az uj üléseket. A' beszéd kezdete kaczajra gerjeszte bennünket. Ő felsége örvend, hogy egyezség uralkodik a' keleti ügy iránt. (Kérdes: valóban ugy van é ez?); Örvend, hogy Francziaország ismét kibékült Mexicoval (valóban?); hogy Perzsia és Anglia közt még nincsenek kiegyenlitve a' villongások (igazán?); hogy katonai mozgalmak kezdettek meg Indiában; (mikor lesz végök?). Ki nem fog illy kérdésekre fakadni e' ministeri fecsegés olvasásakor: „Hol vagyok? Hollandiában, vagy Belgiumban? Franczia országban vagy Mexicoban? Teheránban vagy Perzsia valamelly más városában? Ám legyen, de a' minket közelebről érdeklő rabszolga-kereskedésre nézve csak még is történt valami? Felelet: nem! még eddig nem tettek semmit, de próbára sok pénzt szórtak ki. Végre a' beszéd első részének utólsó czikke Anglia belügyeit érinti, mellyek legnagyobb érdekkel birnak minden angolra nézve. Itt már, teljes fényben tüntethette volna ki whigradical ministersége szép tehetségeit ő fels., miknél fogvást ingerültséget gerjesztettek az egész országban, mellynek vége nyilványos csöndzavar lőn, gyujtogatás, rablás és több más kicsapongás. Mondhatta volna ő fels. még azt is, hogy örömmel tapasztalá, mikép az illy tettek miatt elfogattak az ő fels. ministerei által kinevezett birák előtt csupán azzal mentek magukat, hogy kénszeritve voltak a' törvénytelen tettre, 's azonnal minden vád alól fölmentve láták magokat. E' helyett egész szelidséggel, de hálátlanul csak azt mondja a' trónbeszéd, hogy rendszabályokat hozott a' buzgalom tulzó fokának elnyomására, holott a' tulzó buzgalom épen csak a' ministerek unszolásiból származott. Az alsóházi tagokhoz intézett beszédrész példátlanul izetlen. Az uj levéldij-rendszert dicséri a' trónbeszéd, holott kedvező hatását előre józanul csakugyan sem határozhatni meg; és halljátok csak mindnyájan ti emberei a' fontoknak, shillingeknek és penceknek Templebar keleti részén, még a' kincstárkamrai jegyek alapitását is magasztalja a' trónbeszéd! Mért nem lett Spring-Rice e' gyönyörü 's elmés tette jutalmaul inkább gúnár lord (straddle-goose), mint hegyi sas lord (Mounteagle)! De talán nagyon is komolyan bíráljuk ez üres csinálmányt. A' trónbeszédek, különösen pedig a' parliamentzáró trónbeszédek, ritkán szoktak ürességeknél egyebet magokban foglalni, 's ollyasokat, miket már ugy is mindenki tudhatott. Valóban furcsa szokás. A' ministerség készíti a' trónbeszédet 's aztán maga tulajdon tetteit dicsérgeti, ha még annyira elcsonkitá is azokat az ellenzés. Az utóbbi trónbeszéd szokottnál nagyobb mértékben el van árasztva ministeri unalmassággal és öntetszéssel; de Cupido (Palmerston), ki czikkeinek lagnagyobb részét gyártá, legalább nagyobb szinházi hatással 's fénynyel láthatta volna el azt. A' lordok házában köztudomás szerint egy tisztviselő ül — Clerk of Parliament —, ki a' törvények kir. helybenhagyását, következő ó-franczia szókkal mondja ki: „la Reine le veult.“ Mennyivel ünnepélyesb 's nagyobbszerü lett volna az aug. 27iki parliament-elhalasztás, ha Cupido, ezen gentleman szolgálatit kikérvén, minden czikk végén igy nyilatkozott volna a' külföldi politikáról: „C'est l'amour, l'amour, l'amour qui fait le monde à la ronde.“ A' Courier ez elménczséget olly rosznak találja, hogy a' lincolni vitéz képviselő (Sibthorp ezredes) is szégyenlené azt magáénak vallani; egyébiránt pedig nem épen a' tory párt é azt, melly minden javitást tökéletlenné tett makacs ellenzésivel?

(A' franczia és angol politika folyvást ellenkezik egymással a' keleti ügyre nézve.) London, sept. 1sején: „A' franczia és angol kormány még mindeddig nem tudtak együttmunkáló határzatra lépni egymással a' keleti ügyben, melly körülmény valóban rendkivüli aggályt gerjeszthet minden dologhoz értőnél, mert mig e' két hatalom nem bir egyértelmüségre vergődni minden lényegesb pontban, 's meddig a' birtokkérdés nincs tisztába hozatva és a' porta 's M. Ali kölcsönös függési vagy függetlenségi viszonyi bizonytalanságban állnak, addig nem reménylhetni tökéletes békét, valamint azt sem, hogy a' török birodalom egyik kiegészitő része legyen az európai nagy szövetségnek. A' franczia kormány igen jól tudja ugyan, mikép a' jelen pillanat legkedvezőbb a' tengerész hatalmaknak állandó befolyás-biztositásul a' keleti ügyekre nézve; de a' sajtó által olly határzottan kimondott franczia népvélemény, az utóbbi kamra nyilatkozati, mellyek még most is viszhangzanak az egész országban, 's azon aggály, melly annak meggondolásából származik, hogy ellenkező rendszabályt talán épen nem lehetne igazolni a' szenvedélyes indulatu kamrák előtt, igen nagy befolyást gyakorol bizonyos magas helyzetü férfi elméjére, ki a' nép könnyen ingerelhető hiuságát mindenkor szereti valamennyire kiméln. — A' francziák már csakugyan felölték a' pártvédi fontos szerepet 's nem akarják megengedni, hogy valaki lábára hágjon egyiptusi védenczöknek. Innen származik Franciország ingadozó bánásmódja; innen azon sok akadály, mellynek tömege mindig távolabbra halasztja el e' fontos kérdés föloldását, melly körül most egész Európa politikája annyira el van foglalva. Igen fontos az is, hogy miután Francziaország már kijelenté, mikép egyátaljában semmi ideigleni helyzetet nem szándékozik többé elfürni keleten, miután Angliára tartózkodási és titkolózási vádat emelt, most maga is olly késkedő rendszabályokhoz nyult, mellynek csupán azon ideigleni állapot lehet következménye, melly ellen eleinte olly hév buzgalommal küzde. Francziaország folyvást azon képzeletben él, hogy Angliától és Ausztriától egészen különböző ösvényen kell e' tekintetben haladnia; ez uj meggyőződését titkolni törekszik ugyan és régi buzgalmát minden alkalommal mutatja, de egyszersmind tetteti magát; mintha attól félne, hogy Anglia Russziához fog csatlakozni és Ausztria rövid idő mulva követendi e' példát, melly esetben aztán Francziaország kénytelen lenne a' három egyesült nagy hatalom minden határzatában megegyezni, bár mikép ellenkeznék is az tulajdon nézetivel vagy érdekeivel. Mivel Francziaország maga sem hiszi az állitást, tehát nem is szükség kimutatni alaptalanságát, hanem inkább arra kell figyelmeztetni a' közönséget, mikép a' franczia és orosz politikában darab idő óta igen nagy öszhangzást vehetni észre. Bizonyos pontig mind a' kettő pártolja M. Ali ügyét, valamint szinte mind a' kettő nemcsak gyöngiteni, de egészen megsemmiteni szeretné a' porta hatalmát. Ugyan nem látja é át Franciaország, hogy az egyiptusi basának a' mostaniaknál sokkal szükebb korlátokat kell szabni, ha csakugyan továbbra is föntartani kivánjuk a' portát?

Igen sajnos, hogy Francziaország vesztén munkálkodik a' portának.“ —

(O' Connell föloszlatja az előző társulatot. Elegy.) O'Connell gyülést tartatott az előző társulat tagjaival, mellyben mostani elvei szerint föloszlatá azt és uj szabályokkal állitá ismét össze, a' törvényhozási egység megsemmitésire. E' gyülés végén a' választási visszaélésekről szólván, többi közt ezeket mondá: „E' szerint jobb rendszert fogunk magunknak alkotni, olly rendszert, melly mellett Wellington, Peel, Lyndhurst és Brougham, e' férfi, ki majd eszeveszett golyhónak, majd pedig legmagasb rangu lángésznek mutatkozik, többé nem fogják intézhetni Irland sorsát. Hiszem, hogy Önök mindnyájan olvasák azon siralmas magasztaló beszédet, mellyet Brougham l. a' felsőházban Melbourne lordra monda; midőn én azon beszédet olvasám, rögtön tudakozódtam Londonban, vajjon nem volt é valamennyire ittas a' ns lord, midőn azon beszédet mondá. Ha igen, ugy panaszt teendek ellene a' józansági társulat előtt. (Kaczaj.) — Birmingham jelenleg olly csöndes, hogy a' belminister parancsot adott az egész londoni rendőrség visszahivatására, mivel a' fővárosban talán még inkább lehetne arra szükség. — Doverben nagy ünnepélyt adtak Wellington hg tiszteletére, mellyen mintegy 3ezer vendég volt jelen. Burdett hevesül nyilatkozott ismét a' szabadelmü párt ellen, 's minthogy ennek egyetlen kitünőbb képviselője sem volt a' gyülésen, tehát természetesen nem talált gánesra. A' hg maga igen nagy mérséklettel szólott. — A' chartisták ismét mozogni kezdenek az ország több résziben, 's többnyire sz. egyházak előtt csoportoznak.

(Eglintoun l. lovagi harczjátéka.) A' glasgowi Scotch-Journal egész terjedelmében közli már Eglintoun l. lovagi harczjátéka első napjának történeteit. Az idő nem igen volt kedvező. Nézők igen számosan jelentek meg e' rendkivüli mutatványon, még pedig mind középkori öltözetben, a' 15dik és 16ik századból. A' hölgyek Stuart Mária királyné idejében divatozott udvari öltözetben jelentek meg. A' harczjátékra használt hely elkeritett nagy tér a' palota közelében. A' hölgyek számára fölállitott karzatok, különösen pedig azon páholy, mellyből a' jutalmak valának kiosztandók, gyönyörü diszletben ragyogtak. Az elkeritett tér körül illő rendben voltak fölállitva a' lovagok sátrai, mindegyik az illető tulajdonos izlése szerint zászlókkal diszesitve. A' harcztér egyik végén külön alkotványról emberi alak emelkedék fából, melly ugy van elkészitve, hogy maga körül forog, ha épen középen nem érinti a' lovag lándzsája. A' harcztért fürészpor födé, hogy azon esetre, ha valamellyik lovag lezuhanna nyergéből, semmi veszélyes sértés ne érhesse. Az ünnepélyes lovagcsapat erős esőzés közt vonult a' palotából a' harcztérre. A' hölgyek, a' nagy esőzés miatt nem mehettek oda lovon, hanem kocsikba voltak kéntelenek menekülni, mi igen ártott a' pompa fényének. A' zászlók sem loboghattak illőn az eső miatt 's a' lovagok sisaktollai is igen szomoru szerepet játszottak. Eglintoun l., a' harczjáték vezére, különösen kitünt aranytól ragyogó pánczélában. Gyönyörün diszesitett lova büszkén tombolt alatta. A' lord többször körül lovaglá a' harcztért üdvezlő tisztelgésekkel a' hölgyekhez. Londonderry l., a' harczbiró, nem tudott olly szilárdul ülni lován, mint felsőházi helyén, 's tollas süvege és bársony öltözete mellett sem igen hasonlita középkori lovaghoz. Waterford marq., ki mint sárkányvitéz iratá magát a' harczkönyvbe, a' legrégibb pánczélt viselé Illik Richárd korából; lova gyönyörü takaróval volt födve. Glenlyon l., a' gael lovag, atholli fegyveres alattvalóitól kisérteté magát. Kivüle egy lovag sem jelent meg illy kisérőkkel. A' trombiták harsogtak, a' sorompokat megnyiták és a' harczjátékot elkezdék. Két lovag vágtatott egymásra lándzsával, de olly gyöngén, hogy mind a' kettő sérelem nélkül maradt, holott a' lándzsák olly gyöngék voltak, hogy legcsekélyebb érintéstől is összetörhettek. E' kettő közül az egyiknek neve hattyu-lovag volt (Firningham), a' másiké pedig a' vörös rózsa lovagja (Lechmere). Második futáskor a' tér közepén ütköztek össze; a' hattyulovag ellene sisakjára intézé lándzsáját, mellyen össze is töré azt. Mind a' két lovag visszairamlott a' harcztér két ellenkező végére, hol a' hattyulovag uj lándzsát kapott, mire ujra összeütközött a' két bajnok: de minden siker nélkül, mert csupán a' hattyulovag ménjének pánczéla nyilt meg elején. Most Eglintoun l. maga lovagolt sorompok közé a' sárkány-lovaggal (Waterford). Első rohanáskor keményen paizsába döfé lándzsáját Eglintoun a' sárkány-lovagnak, de ez azért mégis rendületlenül tudá magát nyeregben megtartani; másodszori futásnál azonban összezuzá lándzsáját a' sárkánylovag sisakján, mire győzőnek nyilatkoztatá őt a' harczbiró. Lovászmesterétől és apródjától kisérve a' harcztér azon részére lovaglott, hol a' lovagi jutalmakat kiosztó hölgy ült, ki előtt tisztelettel hajlott meg, 's a' szép lady Seymour átnyujtá neki a' jutalmat. Ezután az égő torony lovagja (Hopkins) ságulda sorompok közé a' vörös rózsa bajnoka ellen. Ez utóbbi az első rohanásnál összetöré kardját ellene sisakján; a' második rohanáskor azonban leszurá fejéről az égő torony lovagja a' sisakot, melly messzire repült el, a' nézők harsogó tetszésrobaja közt. Ez volt legszebb tette a' harczjátéknak. A' vörös torony lovagja győző lett és jutalmat nyert. Két más lovag nem igen érdekes összeütközése után küzdés következék karddal egy hegyi szkot és bizonyos Mackay közt, ez utóbbi igen ügyesen forgatá két kézzel a' rendkivül nagy és súlyos kardot, 's győző maradt. Időről időre szeszélyes bohócz mulattatá a' karzatokat. Végzetül a' sárkányvitéz többször összeütközött a' fekete oroszlán lovagjával, 's mivel több lándzsát tört össze, tehát győző lett. Ezzel vége szakadt az első napi harczjátéknak, 's a' lovagek és hölgyek a' kastélyba vonultak. Lady Seymourt ijászok kisérék Robinhood korabeli öltözetben. —

Franczia ország.

(A' parisi carlosiak mozgalmai.) Paris, sept. 6án: „Az itteni carlosi választmány több tagja huzamosb ideig mulatott tegnap Soult tábornagynál, 's mindenki csodálá a' spanyolok élénkségét, mellyel az ősz bajnokot körül vevék. Ezután hirnököt küldének a' trónkövetelőhez részletes ajánlatokkal Spanyolország elhagyására. A' tábornagy is irt a' trónkövetelőnek, hogy minél előbb hagyja el az országot. E' lépés az angol követséggel egyértelmüleg történt, 's a' franczia kormány egyszersmind pénzt ajánlott d. Carlosnak déli Francziaországba vagy a' pápai birodalomba utazhatásra. Madridban nem igen hajlandók nagy évdijt vetni ki számára. A' politikai termekben Maroto egy irata kering most, mellyben tetteit következőleg fejtegeti baráti előtt: „A' király maga is huzamosb idő óta érzé már, hogy helyzetét a' tartományokban továbbra nem tarthatja meg. Az éjszaki hatalmaktól folyvást csekélyebb segitség érkezék 's ezt is csak nagy bajjal 's fáradsággal lehete megkapnia; a' tartományok tökéletesen kifáradtak minden tekintetben, 's néhány csapatvezért kivevén, magok a' leghadviseltebb katonák is béke után ohajtoznak. Beirahgnő, ki dicsvágyó reményekkel 's kitünő hiusággal lépe földünkre, királyi korona után kapkodva, maga is meggyőződheték már most az ügyek itteni helyzetéről, és bizonyosan kimondaná a' harczfolytatás lehetlenségét, ha magosb kötelességek bilincsben nem tartanák nyelvét. Higyje Ön bizvást, és ismételje minden elfogulatlanság nélkül itélő előtt, mikép a' carlosi háborut tökéletesen bevégzettnek tekinthetni, 's hogy tulajdonképi carlospárti hadsereg többé nem fog összeállani, habár nem sükerülne is minden egyes hadosztályt fegyverlerakásra birnom. Guerillák még létezhetnek ugyan darab ideig; de hadsergek nem, mert magok a' vezérek is külön 's egymással ellenkező irányt követnek: Negri, Elio, Cabrera, Montenegro, mind más ösvényen haladnak, 's nézeteik homlokegyenest ellenkeznek egymással. Guerilla főnökség épen nem illő szerep arra nézve, ki Spanyolország és India királya akart lenni.“ Ez irat elég világosan mutatja ki az ügyek tulajdonképi helyzetét Spanyolországban, 's általányosan hiszik, mikép a' trónkövetelő távozásnál egyebet már nem igen tehet, mert a' mellette megmaradt zászlóaljak közt könnyen ujabb elpártolás támadhatna, annál is inkább, minthogy Anglia és az alkotmányos kormány mindent elkövetnek a' hadsereg tökéletes eltántoritására, 's már is fölszólitásokat osztatnak ki minden carlosi csapatnál. A' Bayonneba menekült legmakacsabb carlosiak, 's maga Cyrillo is egyhangulag állitják, hogy a' trónkövetelő rövid idő mulva minden esetre elhagyni leend kéntelen a' spanyol földet. Az itteni spanyol követ katonai szállitványra szólitá föl a' kormányt, hogy annál hamarabb vége szakadjon a' siralmas villongásnak; de a' franczia ministerség semmit nem akar illy avatkozásról hallani, mivel véleménye szerint ez még ujra bebonyolitná a' viszonyokat 's a' carlosiaknak ujabb bátorságot adhatna. Mit angol lapok beszélnek Mataflorida gr. küldetésirül az angol befolyás ellen munkálkodásul Cataloniában, az egészen alaptalan, mert annyi csakugyan bizonyos, mikép a' nevezett gróf a' spanyol követségtül 's franczia kormánytól kapott utasitásokat. Az itteni közönség örömmel várja az igaz ügy tökéletes diadalát, 's mindenki biztosan véli reménylhetni, hogy ez év folytában még tökéletesen lecsöndesülend Spanyolország.“

Törökország.

Konstantinápoly, aug. 26kán: M. Ali hat küldöttje közül három szerencsésen beérte az egyiptusi hajót 's Alexandriába vitorlázott. A' salonichii basához intézett iromány lényegileg abban különbözik az ozmán birodalom többi basáihoz küldött körlevéltül, hogy nyelve határzottabb 's nyiltan szólitja fel lázadásra, minden himezés nélkül. De nem csak a' salonichii basa mutatott törvényszerü érzelmet, hanem a' tartományok basái mindnyájan a' nagyur iránti hűségöket azzal siettek kitüntetni, hogy a' hozzájok intézett körlevelet azonnal a' portához küldék. Figyelmet érdemel az európai képviselők némellyikének rejtélyes és visszás bánásmódja; szinte lehetetlen tisztába jőni mindegyik nézetivel; a' napokban az orosz képviselő ekép nyilatkozék M. Aliról: „Az egyiptusi lázadó basának nem kellene Szyriát átengedni, nehogy zendülési zaja Taurus magasról Konstantinápolyig elhangozzék, mi a' fővárost szüntelen nyugtalanságban 's rémülésben tartaná.“ Russzia azt is hiszi, miszerint az egyiptusi alkirállyal békeszerződésre lépni egyedül a' portától függ, a' nagyhatalmak csak azon kötelességet vállalák fel, hogy a' békét biztositsák; 's épen ezért történt, hogy a' tanács nem Bécsben vagy máshol, hanem Konstantinápolyban központosult. Kérdés: Mikép vehetni el az alkirálytul Szyriát? Mire valók a' tanácskozások, ha a' keleti békeszerződést egyedül a' portára 's M. Alira hagyták? 'S miért gátolák a' portát Meh. Ali békeföltételi elfogadásában? Hisz már igy rég meg volna kötve a' béke alku 's a' nagyhatalmak által biztositva, ha ugyanezen öt nagyhatalom vetojokkal mindent meg nem semmisit. —

Schweiz.

Zürich, sept. 6kán: Ma tökéletes lázadást éltünk; a' falusi nép tömegestül a' városba tódult a' kormány megbuktatásaul, melly azonnal lemonda, mivel ugy is le kelle mondania. Fájdalom, mint mondják, nyolczan maradtak csatatéren. Hegetschweiler statustanácsos fejében lövést kapa, gyógyulásahoz kevés remény. Mindenki fegyverben áll: ideigleni kormányt választottak, mellynek főnöki: Muralt öregpolgármester és Hess polgármester. —

Görögország.

Athenei aug. 27ki hirek szerint a' görög fővárosba várják september végire a' bajor trónörököst, mi az udvarnál nagy örömet szül. A' nemzeti szinházépités gyorsan halad előre, már a' 2ik sor páholyokat rakják fel; naponkint igen sok néző szemlélgeti e' készülő szinházat, melly jövő télre már élvet igér a' főváros lakosinak.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szombat, sept. 21. 76ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hirek; kinevezések; budai napló: a' pesti házak szaporodása, gyermekgyilkolás, magyar játékszin, 'sa't.; zemplénmegyei pótlékutasitás az országgyülési követek számára; megyei követválasztás; különféle: erdélyi hirek, s. a. ujhelyi tánczvigalom a' korház javára, győri vásár, 's a' t.) Spanyolország (a' kitési siker folytonos nagyobbulása; a' trónkövetelő felszólitása had-serge maradványihoz; Espartero levele a' guipuscoai fókapitányh a' békeszerződés részletei; 's a' t.) Anglia (az eglintouni lovagi harczjáték vége; 's a' t.) Schweiz. Németország. Dánia.

Magyarország és Erdély.

ORSZÁGGYÜLÉSI HIREK. Pozsony, sept. 16kán: A' mélt. Fő RR. mai ülésében a' t. KK és RRnek hozzájok intézett következő üzenetei fogadtattak el, részint változtatás nélkül, részint némi módositásokkal: 1) a' k. k. előadások 2dik pontja (az illető válasz felolvastatott); 2) az országos feliratoknak egyedül magyar nyelven leendő készitése 's fölterjesztése iránt kikért 's elfogadott nádori közbenjárás 3) Közép-Szolnok megye birtokos nemesei által benyujtott folyamodás, 4) Kővár vidék 's az ottani k. hivatalosaknak 's 5) a' főrendi Tábla némelly tagjainak ezen országgyülésre meg nem hivatása, végre 6) az 1836dik évi máj. 1ső napján fölterjesztett előleges sérelmek és kivánatok tárgyában. — A' katona élelmezést és szállásolást tárgyazó üzenet részletei. E' tárgyban az 1832/6ik évi 11dik t. czikk által kirendelt orsz. küldöttség illető munkálata szolgált anyagul 's vezérfonalul a' t. KK. és RRek tanácskozásinak, kik a' katonaélelmezésnek és szállásolásnak eddig szokásban levő módját czéliránytalannak tartván, ohajtanák, hogy a' katonaság élelmezéséről minden tekintetben a' k. kincstár gondoskodjék, az adózók teljesen fölmentessenek a' termesztmények kiszolgáltatása terhétől, a' házankinti beszállitás pedig az állandóan szállásoló katonaságra nézve megszüntetvén, kaszárnyák épittessenek; egyszersmind kinyilatkoztatják, hogy ezen terhek megszüntetése végett, mennyiben azok eddig is a' törvénynyel nem ellenkeztek, a' kincstárnak adandó kárpótlás iránt egyezkedésbe bocsátkozni készek, hogy pedig annál biztosabb sikerrel munkálkodhassanak, szükségesnek látnák megkérni Ő Felségét, hogy az épitendő kaszárnyákra nézve terveket készittetni, 's ezeknek közlésével egyszersmind a' katonaság részéről tagokat kinevezni méltóztassék, kikkel egy kiküldendő orsz. választmány e' tárgyak felett értekezhessék. Addig is a' következőket vélnék megalapitandóknak: I. Az átkelő katonaságra nézve a' fentebb javaslott általányos élelmezési és szállásolási rendelkezéseken kivül, még azzal lenne az országnak némi könnyebbség szerezhető, ha a' katonai költözéseknek vonalai lehetőségig állandóan jeloltetnének ki, nemkülönben következők határoztatnának el: a) Nagyobb átkelések a' nm. magyar k. helytartó-tanácsnak előre teendő jelentés, a' kisebbek pedig a' katonai és tartományi biztosságok közlései és utalványai nélkül meg ne indittassanak. b) Mihelyt valamelly nagyobb csapat megindításának esete a' helytartó-tanácsnak tudtára esendik, az ennek számára szükséges utazási terv a' tartományi biztosság főigazgatója által dolgoztassék ki és közöltessék nyomban mind a' tartományi biztosokkal 's az illető törvényhatóságokkal, mind a' katonai biztossággal. c) Egyszersmind az illyetén katonai átkelések számára megkivántató vontatásoknak jegyzékei azon törvényhatóságokkal, mellyeket a' dolog érdekel, jókor közöltessenek, hogy ezek, menynyiben az illető állomásokon az átkelő katonaságnak befogadására alkalmas kaszárnyák vagy más épületek nem lennének, annak szállásolása iránt a' szükséges rendeleteket megtehessék; melly végre az illető jegyzékek azon kerületnek, mellyből a' katonaság megindul, katonai biztosi hivatala által, ugyanazon kerületbeni tartományi biztosnak azonnal szolgáltassanak kézhez. d) Az ekkép kiadott utazási tervben bármi szín alatt akár önkénytelen változásokat tenni, akár illyeneket a' törvényhatóságoknál erőszakosan eszközölni a' katonai rendnek a' legszorosabb felelet terhe alatt tilalmas. e) Nagyobb átkelések eseteiben némelly kirendelt tagok is előreküldendők lesznek, hogy a' szükséges intézkedések megtétele végett a' helybeli előljárókkal értekezhessenek. f) Kisebb átkelések eseteiben csak biztosi jegyzékek és utalványok kivántatnak, sőt némelly különös körülményekben alispáni rendeletek, rendkivüli szükség eseteiben pedig, például parancsvivőkre, betegek és rabok szállitmányaira nézve, az illető főtisztek által kiadott bizonyitványok is elegendők. g) Az átkelő közembereknek, altiszteknek és primaplanistáknak járó salgamalis szolgáltatások, a' mennyiben őrhelyeken, kincstári vagy különös kvártélyházakban, vagy ideiglen kijelelt közönséges szobákban alkalmaztatnak, a' kincstár által, ezeknek hiányában pedig, ha ugyan illy helyeken egyes adózókhoz szállittatnának, a' szállást adó gazda által lesznek megszerzendők. h) A' sikon pedig, ha egyes lakosokhoz szállittatnának, ezen szolgáltatásokkal az adózó, kinek a' salgamalis bér (egy gyalog katonától 3, lovastól 4 ezüst kr.) nyomban kifizetendő lenne, fog tartozni. i) Az egyes lakosoknál szállásoló átkelő katonaságnak salgamuma csak abban álland, hogy ezt egyedül a' szalmazsákhoz aránylag szükséges szalma 's a' tüzifának és világitónak olly mértékben, mellyben azzal maga a' gazda ellátva vagyon, közös használata illetendi. k) Az átkelő katonatisztek alkalmazása pedig, ha kaszárnyákba vagy egyéb épületekbe nem szállittathatnának, semmi bizonyos illetőség szerint nem szabályoztathatik, hanem csak egyedül abban álland, hogy ezen tisztek az elkerülhetetlen szükséghez mért szállást nyerjenek. l) Ezen átkelő tisztek számára a' tüzi-fa is nem rendszerinti illetőségökhöz, hanem egyedül a' szükséghez szabva, olly formán lenne kiszolgáltatandó, hogy ha a' tiszt maga tart konyhát, főzéshez kivántató fája is legyen, téli időben pedig lakó szobája elegendőképen fütessék. Melly használatokért és szolgáltatásokért az illető lakosok minden előkerülő esetben tüstint kielégitendők a' salgamalis bérrel, melly a' katonatisztek személyeire nézve, a' személyért 6 pgő krt, mind maga, mind cselédjei lovaiért pedig egyenkint külön véve 1 krt, a' cselédekért pedig mint a' közkatonákért 3 krt tenne. m) Ha a' katonatisztek állomásaikról magok dolgában akárhová utaznának, azoknak sem átkelési sem maradandó szállás ne adassék. n) Ha valamelly katonaság megindittatik, minden terhesebb vagy ragadós betegek tökéletes felgyógyulásokig előbbeni tanyázásuk helyén hagyassanak, az utközben megbetegedők pedig a' legközelebbi katonakórházba vitessenek, innen egészségök visszanyerése után ezredökhöz utasitandók. Ha mégis megtörténnék, hogy utközben a' betegségnek hirtelen elsulyosodása miatt a' beteget a' legközelebbi állomáson tul szállitani nem lehetne, illy esetben egyes lakosnál alkalmaztathatik, melly alkalommal az élelmezésért 's orvosi szerekért, ugy szinte o) a' betegeknek és raboknak adózóknál leendő beszállitása esetében a' kincstár által salgamalis bér fog fizettetni, önkint értetvén, hogy nemesek házaiban 's curiákban, nemkülönben mindenféle vallásuaknak parochialis házaiban, tanitói lak, jegyző, vám, iskola, malom, major, serház és korcsma, valamint mindenféle egyéb urasági, ugyszinte só- és harminczadbeli hivatalokhoz tartozó épületekben, az ezeket illető tisztviselőknek lakásaiban, gyárakban és kereskedők lerakóhelyeiben az átmenő katonaságnak beszállitása jövendőben is mindig tilalmas legyen. p) Végtére mindezen szabályok azon esetekre is kiterjesztendők lennének, midőn kisebb számú katonaság szokott tanyázási helyéről máshová rendeltetik, u. m. hadfogadásra, ujonczok átvételére, vagy őrködés végett, ugyszinte a' törvényhatóságok által bármi czélra hatalomkarkint kivánt katonaság, melly is tartózkodásának egész ideje alatt átkelő gyanánt lenne tekintendő. II. A' szekerezések és vontatások tárgyában a' KK és RR az illető bért a' katonatisztekre nézve 's közlegényekre egyaránt, jelenleg 1 státióra 1 pgő frtban, a' középponti helyekből pedig 24 pgő garasban vélnék megállapitandónak. Egyébiránt e' részben még következő intézkedéseket kivánnak: a) A' katonai vontatások adásának kötelessége egyedül a' legfelsőbb szolgálat szükségeit tárgyazván, egyéb esetre ki ne terjesztethessék. b) A' legfelsőbb szolgálat eseteiben a' vontatásokat kivánó katonai testület vagy személy a' katonai biztosságnak jegyzékével 's a' tartománybelinek utalványával ellátva lenni, 's e' kettőt minden állomáson előmutatni tartozik; ha pedig valamelly előre nem látható körülmény miatt az érdeklett irományokat magok helyén megszerezni nem lehetne, az illető zászlóalj vagy század parancsnokai a' megkivántató jegyzékeket, az alispánok pedig az utalványokat adhatják ki. c) Minden vontatási jegyzékben nemcsak az illető ezrednek, vagy zászlóaljnak, vagy utazó személynek neve, hanem minden egyéb körülmények is, a' fizetendő bérrel együtt, mindig pontosan kitétessenek. A' helységek községeinél minden vontatások a' jegyzőkönyvbe iktattassanak. d) A' szekerek és vontatások illetőséget mindig a' biztosi jegyzék mutassa ki. Az átkelő stabot két négylovas szekér, egy gyalog századot ismét kettő, egy lovas szazadot egy, száz főre menő, vagy azon alól levő ujonczokat, máshová rendelteket, vagy felgyógyulókat, pedig ismét csak egy illeti. Ha azonban ezen mennyiség az átkelő katonaság holmijának tovább szállitására elegendő nem lenne, az ezeken felül kivántató szekereknek kiallitását a' törvényhatóságok eszközlendik. e) Ha a' máshová rendeltek szekereken szállitandók, jó utban hat főre, roszban pedig négyre egy négylovas szekér számittatik, ide értvén a' szállitandók holmijét is; továbbá ha betegek, katonai asszonyok gyermekeikkel, vagy invalidusok szállitandók, egy szekérre csak négy fő számittatik. A' vontatások mindig csak négylovas szekerekkel eszközöltessenek. Stabális és főtisztek holmijokat tulajdon lovaikon tartoznak ugyan szállitani, ha azonban vontató lovakat kivánnának, illyenek nekik a' megállapított bérfizetés mellett szolgáltassanak ki. f) A' vontató szekerek erejökhez mérve, még pedig nyolcz mázsát soha felül nem haladva, terheltessenek meg. g) A' vontatást szolgáltató marhák számára a' szükséges széna és zab felrakatható. h) Ugyanazon megye kebelében a szállitmányi szekerezéseket a' szokott állomási helyeken tul szolgáltatni nem kötelesség, ha pedig a' szállitmányok a' megye kebelén túl más törvényhatóságokba lennének vontatandók, az illető törvényhatóságoknak eziránti kölcsönös értekezése mellett a' lerakás az utóbbinak legközelebbi állomási helységében történhetik, ezen szekerezési bér fele felrakáskor másik fele lerakodáskor fizettessék a vontatóknak az illető bérlők jelenléteben.) Utalványok nélkül szükölködő tiszteket vontatások nem illetnek, a' vontatásokért járó bér előre a' helybeli birónak, vagy jegyzőnek jelenlétében fizettessék le. k) Ha átkelések alkalmával az adózókra nézve katonai kihágások történnek, az azok iránti panaszok az illető parancsnok tiszt által tüstint, és pedig feleletteher alatt, a' helybeli tisztviselők vagy előljárók hozzájárultával intéztessenek el, ha pedig egyes személyek átköltözésekor történnének, és a' panasz a' megyére feladatván, orvoslás azonnal nem szerezthetnék, a' lehető legrövidebb idő alatt a' tartományi biztosság által. A' vontatásokat szolgáltató adózók jövet és menet mindenféle vámtól mentek. A' fiumei kerületnek az 1825/7 országgyülés által fölterjesztett azon kivánatát, hogy a' vonó marhák hiánya miatt a' katonai fuvarozástól mentessék föl: a' KK és RR most is igazságosnak vélik, 's azt ő felsége elibe olly módon ohajtanák ujolag felterjesztetni hogy az említett kerületen átkelő katonaság számára a' szükséges szekerezés a' kincstár által árverés utján szereztessék meg, vagy pedig, mivel a' vontatás e' kerületben aránytalanul dragább, mint más helyeken, minden statióra a' középponti helyekre megállapított fúvarbér kétszeresen fizettessék. III. A' katonaságnak fegyvergyakorlás végetti nagyobb összehuzására nézve a' KK és RR azon általányos óvással, hogy az ez alkalommal való tartás minden esetre egyedül a' kincstárt illetvén, az az ország-

nak terhére semmiképen nem válhatik, 's hogy a' fentebbi intézkedések az öszpontosítás helyére költözö katonaságra is, mint átkelőre, kiterjesztendők legyenek, következőket vélnek megállapítandoknak: a) Az öszpontosítás eseteihez, mellynek az ezred elhelyezéséhez képest a' törvényhatóságokban felváltva kell történni, tartoznak vagy a' rendszeres évenkinti gyakorlatok, vagy több ezredeknek táborozásai. Az öszpontosítás idejét, mit is mezei munkáktól ment szakaszra tenni szükseges lészen, a' m. kir. helyt.-tanács a' törvényhatóságoknak jókor tudtára fogja adni. b) Az összpontosítások nelye és ideje iránt az illető törvényhatósággal lesz szükséges előlegesen értekezni, 's azután, mivel az öszpontosított sergeknek egyes lakosok házaiban való szállásoltatása felette terhes lenne, azok, ha a' fenálló kaszárnyákban 's köz épületekben el nem férnének, egy részben táborozni tartozzanak. c) Az összpontosításokra 's gyakorlásokra szolgáló helyeknek kimutatása a' törvényhatóságot fogja illetni. d) Táborozás neve alatt értetik: ha ezredek egyenkint vagy több számmal gyakorlat végett táborba kelnek, és bizonyos helyen öszpontosulnak. Ingyen szállásadás illy esetekben bármiféle hivatalú 's rendű személyek számára a' polgári rendet semmiképen sem illeti, sőt illyenkor a' szükséges szállások fogadása egyenesen a' katonaságnak lesz kötelessége; egyedül azoknak könnyebb megszerzésében leendvén a' helybeli hatóság segedelemmel. A' táborozás alatt megbetegülő katonák alkalmazására szükséges ispotályi szállások fogadásáról szinte a' katonai rend fog gondoskodni. e) A' polgári hatóság pedig ügyelni fog arra, hogy a' közlekedésnek könnyítése és fának, husnak 's egyéb élelemszernek a' katonaság általi megszerezhetése iránt szükséges intézetek tétessenek; mészárszéki 's korcsmabeli jogokat a' katonaság sem az állomási sem az összpontosulási helyeken semmi esetre nem gyakorolhatván. f) A' szükséges termesztmények fuvarozására, valamint az álgyúzási szerek, betegek, rabok 'stb. szállítására kivántató vontatások és szekerezések táborozás idején egyedül a' kincstár által bereltessenek; többnyire a' katonai kaszárnyáknak hol leendő felállítása iránt teendő javaslat alkalmával a' gyakorlati tér kijelelésében ezen katonai szükségnek hol és mikénti fedezésére a' helybeli körülményekhez képest figyelmezni szükséges leszen. IV. A' rendkivüli esetekben történhető összehuzások alkalmával a' tartás és szállásoltatás mindig a' kincstárt fogja illetni 's ennélfogva ezen rendkivüli esetekben különös gondoskodás szükségét a' KK és RR fenforogni nem látják. V. Az ezredekhez nem tartozó mindennemű főtisztek ellátásáról, mind az átkelés mind az állandó szállásolás eseteiben, a' II. szakasz 5dik pontjának rendelésén kivül minden egyéb tekintetben a' kincstár fog gondoskodni.

Ő cs. 's ap. kir. fels. Haloda József nyugdijas kapitánynak Pürkerth Maximilián, a' gradiskai ezred kapitánya, kért fiusítását (adoptio) az őseinek adott nemesség kiterjesztésével különös kegyelemből megengedni méltóztatott.

A' m. kir. udv. kamra a' kézsmárki megürült k. sótárnoki 's harminczadosi tisztségre König Károly keblebeli számvivőtisztet; — az ekkép megürült utólsó számvivőtisztségre pedig Takács József kőszegi nyugalmazott harminczad-felügyelőt alkalmazá; — továbbá a' buccarii só- és harminczad-hivatal' ellenőrjévé Malloschegg Guidót, a' tengermelléki k. kamr. vámjövedelmek felügyelősége ideig. vizsgáló-biztosát; — jakovai harminczadossá Drenovácz József samaczi harminczadost; — samaczi ideigl. harminczadossá Preveden Vincze, zimonyi só- és harminczad-hivatali irnokot; — ez utóbbi hivatal irnokává Pithely Károly homoliczi utlevélvizsgálót, végre hom. utlevélvizsgálóvá Stuchly József [illegible] minczad-hivatali dijatlan gyakornokot lépteté elő.

A' dentai k. kasznárt, Horváth Lászlót, Facsétra, és az oraviczai kasznárt, Killer Józsefet, maga kérelmére Rékasra ugyanazon hivatalba helyezte át; — az igy megürült dentai és oraviczai k. kasznárságokra pedig jelenleg az elsőre Bónay Imrét, kis-becskereki ispánt és sz.-andrási helyettes kasznárt, — a' másikra pedig Frankenbusch Antal, csatádi k. tisztartósági irnokot, lépteté elő.

Budapesti napló. Pestvárosunk jelenleg 5 három, 15 két — és 40 egy emeletü házzal bir többel, mint közvetlenül a' szomoru emlékü áradás előtt. Azon csinos és kényelmes földszinti házak számát, mellyek a' viz által elmosott vályogkalibák helyett épültek, nem olly könnyen határozhatni meg: ezenkül pedig még sok nagyobb 's kisebb ház van épités alatt. Az építészkatonaság azon néhány századja, mellyek az árviz óta Pesten állomásoztak és olly czélszerü segédkezeket nyujtottak az építéshez, f. hó 15ikén reggel ismét visszatért Bécsbe, Pest lakosinak őszinte hálájokkal. — Nem rég Pozsony vidékin, mint lapjaink emliték, 3 embert fogott el a' hatóság bankjegyhamisitás miatt, kik azóta Budapestre hozattak. Az egyik, Blaskovics Péter, 25 esztendős, már huzamosb idő előtt fogva volt Pesten hasonló vétség miatt, de sükerült neki itteni börtönébül megszökni; most Budán várja tette díját. A' másik kettő, Csagrán Márton Nógrádból, és Oppenbreit Leopold Pozsonybul (ez volt a' beváltó) pesti börtönben ül. — Hegyeinken holnapután kezdik meg a' szüretet. — E' napokban Budán a' hid közelében hálóval gyermeket vontak ki, melly egy kővel együtt zsákba volt kötve; a' testen még semmi jele nem mutatkozék a' rothadásnak, 's e' szerint nem rég történheték a' gonosztett, melly nézet csakugyan be is bizonyult a' gonosz anya tulajdon vallomásiból, ki börtönben várja gaztette díját. A' vizbe dobott gyermek testvére árulá el az anyát, kérdvén tőle a' hidon hangosan: vajjon mért dobá testvérét vizbe? — Ugyan e' napokban egy ismeretlen kézmüveslegény, Pozsonybul hajón Pestre utazván, Buda közelében a' hajósak által a' vizbe vetteték; azonban szerencsére jól tudott uszni 's törvénykezébe szolgáltatá a' bünösöket, kik e' szerint nem élvezheték rablásukat. — Sept. 9ikén a' budai polgári korház falára egy morva asztalos-legény fölakasztá magát. — F. hó 9ikén 's folytatva 10-kén pattantyus gyakorlatok voltak a' keresztúri téren, melly alkalomkor rendkivüli ügyességet tanusitottak a' pattantyusok; az egészet pompás tüzjáték zárá. — Nemzeti szinpadunkon f. hó 14kén „Gemma di Vergy" adaték (Bognár mint vendég); 15ikén „A' király Ludason" Gaaltól; 16-ikán „Vasálorcza"; 17ikén „Tréfa és valóság"; 18ikán bérszünettel a' karszemélyzet javára „Bájital" 2ik 's „Eskü" 3ik és 4ik felvonása (Bognár, Jób, 's Wirdisch és Ochsinger tánczosnők, mint vendégek); 19én „Veszedelmes nagynéne"; 20ikán „Mexicoi vőlegény" 5 felv.; holnapután LENDVAY jeles színészünk jutalmára bérszünettel; először kerülend szinpadra „Belle-Isle Gabriela", dráma 5 felv., irta Dumas Sándor, fordita Nagy Elek a' magyar tudós társaság költségin, Lendvay számos és közönségesen megismert érdemei bizton reményltetik, hogy buzgó fáradozásit nemzeti színészetünk ügyében illőn fogja jutalmazni két városi közönségünk; egyébiránt pedig a' nagyhirü franczia iró e' legujabb jeles munkája is ritka élvezetet nyujtand. Nagy Ignácz „Szinmütára" novemberi pesti vásárra megjelenendő Vlik füzete a' következő érdekes ujdonságot hozandja: „Savage Richard" szomorujáték 5 felv., irta Gutzkow Károly, fordita Lukács Lajos. — F. évi october 1sejétül jövő évi apríl elsejéig következő bérlet nyittatik a' magyar szinházban: földszinti és 1ső emeleti páholy félévre 425 f., 2ik emeleti 330 f.; földszinti zárszék ½ évre 75 f., évnegyedre 45 f., egy hónapra 17 f. 30 kr.; 2ik emeleti zárszék ½ évre 60 f., évnegyedre 35 f., egy honapra 14 f.; földszinti bemenet ½ évre 48 f. évnegyedre 28 f. egy hónapra 12 f., 30 kr.; 2ik emeleti ½ évre 42 f., évnegyedre 22 f., egy hónapra 10 forint váltóban.

Székesfehérvár, sept. 16dikán; „Ma gyönyörü napunk volt, mert keblünkben boldogitva valánk. Belvárosunk elemi leányiskolájában e' hó 13kán prépostunk elnöklete alatt a' próbatét, egy leányka által mondott köszöntő beszéddel, elkezdetvén, hittudomány, biblia, olvasás, irás, helyesirás, számolás, földleirás, honi történet, és szavalatok, valának azon szelid virágok, mellyekből városunk lelkes anyáinak ártatlan leányai olly kellemes koszorut fontak össze, melly méltó joggal megérdemlé, hogy a' számosan egybegyült atyák, anyák, 's vendégek örömkönnyüi, mint annyi legdrágább gyöngyök, csillogjanak fölötte. — Az értelmes, tiszta, és bátor feleletek valamint egy részről tanui voltak, miként szép nyelvünk megtanulására senki nem alkalmasb, 's nem hajlandóbb a' szépnemnél, ugy más részről példát adának, hogyha nyelvünket a' szépnemmel megkedveltetni óhajtjuk, adjunk e' kedveseinkhez olly vezetőket 's oktatókat, kik müvelt, szelid, buzgó 's lelkes bánásmódjok által hivatások körét betölteni tudják és akarják. Vége levén a' próbatétnek, ma tartaték a' jutalmak kiosztási ünnepe. Ez is prépostunk elnöklete alatt ment véghez. Számos, mindkét nembeli vendég jelenlétiben, helybeli lelkészünk, mint ez intézet igazgatója, szives beszéddel nyitván meg az ünnepélyt 's erre a' tisztelt prépost ékes felelettel üdvezelvén a' vendégeket, 's kedves kisdedeket, miután többen a' leánykák közül köszöntő egyes, és párbeszédekkel (mellyek kinyomatva a' vendégek közt szétosztogattattak) 's több legujabb költői müvekből, 's erkölcsi, vallási, 's közéleti tan köréből kiszemelt szavalásokkal lelkünket ismét édes érzelemre olvasztak, a' jutalomosztás elkezdetett. Prépostunk, 's lelkészünk valának a' jutalomadók és osztók. Láttunk azonban a' vendégek között is egy ns lelkü családanyát, ki lyányaival együtt, a' jóltevés legszebb örömei közt, nyujtott ajándékokat a' jelesbeknek; szépek 's drágák voltak ez adományok, mert legtisztább szándék 's honi nyelvünk iránti szeretet nyujtá 's legtisztább kéz, 's legszebb érdem nyeré azokat. Üdv a' ns városnak, melly [illegible] angyalainak kifejlésére ez intézetet létrehozá, 's azt épségben tartani folyvást ügyekszik. Üdv az egyházi, 's világi előljárók, igazgatók 's pártfogóknak, kik megértvén a' honszellem szavát, szóval, 's tettel e' szép intézetet virágoztatják. Hála 's köszönet a' tanitónak, ki bebizonyitá, miszerint kezei alatt városunk e' gyenge rózsái ugy fejledeznek ki, hogy az ártatlanság szelid szinével a' müveltség 's tudomány illatja párosuljon. Vajha illy intézetek, pártfogók, 's tanitók sokan volnának honunkban! —

KÜLÖNFÉLE: S.-A.-Ujhely, sept. 5kén: A' megyebeli kórház javára évenkint mindenkor sept. 1jén tartatni szokott tánczmulatság e' jelen évben, a' szenvedő emberiség iránti valódi keresztyéni segedelmezés- 's gyöngéd érzetből, még egy tánczmulatsággal toldatott meg. Mind a' két tánczmulatság a' megyeház nagy termében tartatott. A' sept 1ji fényes és számos volt; az adakozva mulatók száma mintegy 430ra menvén. A' terem diszitvénye, a' mennyiben az itt jelenlevő színésztársaság egyik jeles tagja Telepi József által készittetett, egyszerü ugyan, de csinteljes volt; szünóra alatt a' megyebeli szépnem kegyes adakozásiból összegyült diszmunkák sorsjegyei huzatának ki. Megemlítendők herczeg Breczenheimné 's özvegy Zsennyey Istvánné 's többek kegyes ajándékai. A' sept. 2kai bál nem olly nagy számu, de kellemre és a' benne uralkodott rendre felülmulá az elsőt. Édes megyénk kórháza gyarapitására ezekből befolyó tiszta jövedelem körülbelől 500 ezüst ftra megy; adja a' szenvedő emberiség szelid nemtője, hogy évről évre mindinkább gyarapodjék e' megyei kegyes alapitvány!!! — Zemplénben a' felső vidéken jobb volt az aratás mint az alsón, főkép a' Szabolcs megyének dülő oldalon; mert szerfölött dudvás- és konkolyossága miatt a' gabnát többnyire csak kaszavágásra érdemesité, általjában az aratást középszerünek sem lehet mondani, mert sok helyet 2 vékát sem adott egy kereszt. — Szabolcsban, mint hallatszik, még a' zempléninél is silányabb az aratási eredmény, mindez a' gyakori hoszas esőzéseknek volt következménye. Nálunk a' rozsnak ára 7 ft., a' buzáé 10. — A' hegyaljai szőlők középszerüleg mutatkoznak, kivevén némelly vidékeket, hol a' jégeső-csapás minden termést elvert; a' szőlő nagyszemü, de jó bort, ha illy silány esős és hideg marad az idő, mint e' napokban, aligha reménylhet ismét a' boros gazda, 's ha jobbra nem válik, a' már különben is majd mindenütt feketeragya-ütötte szőlőhegyekben végkép meg fognak rothadni a' gerezdek. Ez végső inség volna a' hegyaljai népre. — Kolozsvár, sept. 12kén: „Ma két hete említők a' kolozsvár-váradi gyorsszekér kimaradtát; most azonban bizonyos gyanánt irhatjuk, hogy Biasini maga elrendezvén az állomásokat egészen a' Tiszáig, 's a' részvényeseket is összeszerkesztvén, annak állapotja ismét jó rendbe van hozva. Kolozsvárról Pestre minden hétfőn, 's Pestről ide minden vasárnapon reggel pontosan fog ezután indulni a' gyorsszekér. Laborfalvy Róza mult hét utólsó felében megérkezett városunkba vendégszerepeket adandó, 's 10kén lépett fel először „Tudor Mária" czimszerepében. — Orvostanár Barra Imre kolozsmegyei r. orvossá tétetése következtében az e' városi physikusságra orvostanár Csiky Sámuel nevezteték ki. Az erd. ev. ref. egyházi főtanács által a' titoknokká kinevezett Tollas Károly rendeltetése helyére városunkba költözött. Aug. 27diki szebeni hirek szerint, miután a' ns szász nemzeti közönség fölterjesztett azon javaslata, miszerint gyülései, különösen függőben levő törvényes ügyeik sietőbb elláthatása végett, évenkint kétszer tartassanak, legf. helybenhagyást nyert, a' ns szász nemzeti közönség ezen 1839diki évben 2dik gyülése, aug. 26kán Szebenben a' ns szász nemzet ispánja 's kir. kormányi tanácsos Wachsmann János rendes elnöksége alatt, megnyittatott. — Egy levelezőnk, ki csak most utazá be hazánk egy részét, ezévi

különböző termésnemekről ezeket mondja: „Az őszigabna-vetéseket a' tél nagyon megrongálván, az aratás a' kis Szamos, Aranyos, Maros, Nyárád, Kis-Küküllő térein gyengén ütött ki; a' tisztabuza mindenütt gyér, néhol üszögös, az elegy szaporább, a' rozs silány, mindenik alig felényire felelt meg a' gazda reményinek, 's ezt is a' nyári első hónapok szerencsés időjárásának köszönhetni. Alig hiszik, hogy az őszigabna ára alább szállhasson aratás után is, mit az is bizonyít, hogy a' tiszta 's elegybúza a' tordai 's kolozsvári piaczokon most is csak az aratás előtti áron kapható. Alkalmasint csak a' szükség viteti őszi gabnáját piaczra a' termesztővel, 's hogy ez évben kivált tisztabuza dolgában jókor a' szomszéd Magyarhonra szorulunk, nem szenved semmi kétséget. — A' tavaszi vetésekkel ellenkezőleg vagyunk. Mert ha a' kis Szamos, Aranyos mellékein 's a' Mezőség egy részén aprón maradtak, 's néhol talán merőben kiasztak a' nagy szárazság miatt a' tavaszi vetések, ha apró csőket vetett a' lenge tengeri szára, de dús termést adott a' Mezőség Marosra fekvő oldala, a' Marostér felül Bogáton (alól is, a' mint ott jártak mondják) Nyárád, K. Küküllő mellékein bőven termett a' tengeri, 's míg ezen gabnafaj nem csalja a' szántóvető reményét, nem hozand az őszitermés fogyatkozása szükséget a' hazára, mint mellyben a' népességnek mondhatni $^9/_{10}$ része bizonyosan tengerivel tengeti nem épen irigylendő létét. A' szőlő is meglehetősen mutatkozik ezen vidékeken. Aug. 24dikén Kelementelke körül, 28kán Torda környékén már érett szőlőt lehete kapni. Kolozsvárott is mutatnak jelenleg a' jobb hegyekből érett gerezdeket. Általában félterméstet várunk ez évben szőlőinkről, 's becsre, az eddigi időjáráshoz mérve, az 1833ik évi borterméstet üti ki az idei termés, sőt ha mostani szép napjaink fénye 's melege nem csökken, azt bizonyosan sokkal felül haladandja." (EH.) — Az egri casinoi egyesület, melly 1833 jan. 6kán vette kezdetét, f. évre megjelent könyve szerint 120 tagot számlál. Főelnöke: Almásy Gedeon, Hevesmegye első alispánja; választmányi tagok: Babics Ist., egyszersmind jegyző és levéltárnok; Boma Ján., Csíky Sánd. felügyelő, Dobóczky Ig., Gáhy Józs. jegyző, Gáspárdy Laj., Hanák Ist. felügy., Hanák Mih., Hoffmann Henrik, Ivánszky Ant., Juhász Tiv., Köllner Károly, Krammer Károly, Makáry György felügyelő, Markasoli Károly, Pék Konrád, Pók György, Pók János, Posta József, Rada József, Ringelhann Antal pénztárnok, Sipos Antal könyvtárnok, Subich Lőrincz, Subich Sándor, Szalay Antal, Szretics Andor ellenőr, Végh József számvevő. — Az egri érseki lyceumban a' közelebb lefolyt iskolai évben törvénytudományt hallgattak első évbeliek 50-en, másod évbeliek 48an; philosophiát 1ső évbeliek 157en, 2sod évbeliek 93man; 's az egész lyceumbeli ifjuság száma 348ra ment. — Beszterczebányán a' nagynemü répaczukor-gyár, melly néhány évig hasztalan 's csaknem elpusztulva hevert, Liedemann igazgatása alatt, részvények utján, ujra életbe lépett. A' kedvező kezdetből ítélve, e' vállalat idővel nagy emelkedést reménylhet, 's tetemesül fogja csökkenteni e' vidéken a' nádczukor-fogyasztást. Czukorrépa ezidén mind Beszterczebányán, mind a' szomszéd falukban szorgalommal 's okszerü gazdasági elvek szerint termesztetett 's bő aratást várhatni. Egy más szép vállalat, a' szinte részvényeken létesített hermaneczi papirgyár, mellyel még új korszaka fog kezdődni a' honi papir-gyártásnak. A' vállalkozók, jó 's finom árukészítéstől költségöket nem kímélve, Schweiz, Holland és Némethon nevezetesb gyáraikba saját költségökön ügyes személyeket küldöttek, megtanulni az ottani papirkészítésnél gyakorlott müismeretet 's javított módszereket, és mindezt honunkba áthozni. A' stureczi havasokról hömpölygő tiszta vizü Bychtricza partján, vízgyógyintézetet állított fel Bauer tr., ki személyesen utazott Graefenbergbe, 's maga Priesznitz által avattaték a' hydropathia titkába. — Erlinger János, akademiai füstész Pozsonyban, a' hires Leonardo da Vinci egy régiség miatt megromlott képét olly tökéletesen helyrehozá, hogy mindenkinek ajánlhatni őt illy dolgozatokra. — A' sept. 9—11iki győri vásár a' zsidók uj évi ünnepei miatt igen lehán forgott le. A' gabna valamennyire csökkenni ugyanis látszott árban, de a' főzelékek tetemesül alább szállottak, noha az egész győri vidéken igen gyér volt a' termés; a' szőlők mind mennyiségre mind minőségre nézve igen jó szüretet igérnek. Honi termékeink középára következő arányzatban mutatkozék e' győri vásáron: göböly párja 300—400 f., jármas ököré 250—350 f., tehéné 175—225 f., nyers ökörbőr párja 55—58 f., tehéné 45—50 f., borjué $6^1/_2$ f., bárányé $4^1/_2$ f., lóé 20 f., bab pozsonyija 6 f., borsóé 8 f., lencséé $7^1/_2$ f., gubacs köble 15—20. — Galicziában kétszeri árviznél fogvást emelkedni kezd a' gabnafajok ára; a' méhészetre nézve azonban igen kedvező volt a' rendkivüli meleg. — A' rigai gyapjuvásáron 12ezer mázsa gyapju kelt el, még pedig igen kielégitő áron. —

Kassa, sept. 14kén: Mult h. 26kán és következett napjain folytatva tartatott abaujmegyei közgyülésben felolvastatott sz. kir. Kassa város levele, melly szerint az épülő javitóházra 927 darab fenyüfát, 1230 fürészelt léczet és öt kemencze mész-kiégetésre megkivántató fát ingyen ajánl, melly tisztelt város nagylelkü ajánlatát a' megye Rendei illő méltánnyal fogadák. Ugyanekkor a' szinészeti választmány jelentése felolvastatván az a' RR. által minden pontban helybenhagyatott, a' fő felügyeletet ismét lelkes pártolással magukra válallák, és Déryné szinésznőnek azon esetre, ha közelgő téliszakra Kassára Demjén igazgató társaságához, mibe nem kételkedünk, rendes tagnak jövend, azon 400 forintot, mellyel még a' szinipénztárnak tartozik, elengedni és oda ajándékozni közakarattal határozák. A' javitóház körül szorgalmasan foly a' munka, hol, mint már emlitve vala, naponkint 80 rab dolgozik, és azokrai felügyelet igen pontos és szemes, ha bár mint némelly rágalmazók hírelni elég merészek valának, onnan számos rab elszöktét rebesgetik; ezen hir alaptalan, történt ugyan egy két szökés, de hisz az a' legszemesebb őrizet mellett a' városokban vagy bár hol is történik, azonban kivéve kettőt, a' többi rab mind befogatott, és miután a' hajduk a' dolog sokfélesége miatt elégtelenek az őrködésre, a' nm. m. kir. helytartó tanács utján kieszközöltetni rendeltetett: hogy a' javitóház körül dolgozó rabok őrködésére katonai őr is adassék. Jövő közgyülésünk nov. 25ikén leend, a' törvényszékek pedig dec. 2kán kezdődnek.

S.-A.-Ujhely, sept. 5én: Zemplénmegye részérül mult aug. 21, 22 és 23, nemkülönben folytatólag 30 és 31ik napjain 's folyó septemberhó 4kén tartott közgyüléseken több országos tárgy és követi hivatalos jelentés vétetvén tanácskozás alá, azok eredménye 's néhány nevezetesb megyei közhatárzat, ugyszinte az országgyülési követeknek adott utasítások rende kivonatban igy következik: a' katonatartási, élelmezési és közbiztossági tárgyakban kivántató utasítás kidolgozása végett a' f. e. $^{1122}/_{1027}$ sz. a. kirendelt megyei küldöttség öt szakaszra felosztott javaslata vétetvén vizsgálat alá, mellyek pontonkint lett tárgyaltatása 's e' részben készült országos biztossági munkálattal is történt egybevetése után, a' küldöttségi javaslat Iső pontja, melly igy hangzik: 1) A' sikon fekvő és költöző katonaságnak jövendőre nézve leendő élelmeztetése iránt azon elvnek: „hogy az eddigi rendszer helyett jövendőre mind a' tanyázó, mind az átkelő katonaságnak élelmeztetése egyenesen a' fels. kincstár költségein eszközöltessék" — még e' jelen országgyülés által törvényessége megállapíttassék, a' törvényesség okait azon tisztelt országos biztosság sokkal bővebben fejtette ki, mintsem hogy azokat szaporítani kellene vegy csak lehetne is. E' küldöttségi javaslat helybenhagyatván 's közhatározás erejére emeltetvén, utasításképen olly meghagyással rendeltetett az országgyülési követeknek megküldetni, hogy az adózónép terhei nevezetes enyhitéseül ekkép megváltoztatandó katonatartási 's élelmezési rendszer miatt az országos biztosság munkálata 6ik lapján méltán következtetett országos ajánlás esetére csak azon tartási és katonaélelmezési terhek vétessenek illő tekintet és beszámítás alá, mellyek ellen az ország Rendei eddig sem szólamlottak fel, mellyeket, mint az 1715dik esztendei. 8dik törvényczikkely szelleméből önkint kifejlő katonaélelmezési terheket, eddig is viselni kötelesek voltak. — Egyébiránt miután az $183^5/_6$ eszt. XI. törv.-czik. a' katonatartás, élelmezés és szállásolás sok oldalu kötelességeiből az adófizetőkre háromlott terheket 's vesztéseket tettleg 's örökre megszüntetni nyilván rendeli, a' követek e' részben teendő indítványukkal hathatósan azt eszközöljék, hogy a' nevezett törvényczikkely jótékonyságának sükerét az adózók addig, mig a' katonatartási, elszállítási 's élelmezési ujabb, minden esetre siettetendő 's az országgyülés által megszabandó záros határidő alatt mulhatlanul előállítandó rendszer országosan létesíttethetnék, érezhessék; a' katonaélelmezést ugyan mindaddig természeti valóságban szolgáltathassák ki, de minden tartási, élelmezési kiszolgáltatásaik, piaczi, salgamalis adózásaik az országosan megállapíttandó bér szerint, fuvarozásaik, szekerezéseik pedig a' helyenkint megszabandó ár szerint az e' részben még e' jelen országgyülésen hozandó törvény kihirdetése idejétől kezdve, azonnal kész pénzzel elégíttessenek ki. — 2.) Az urbéri törvényczikkek hiányai iránt utasítási javaslatot adott küldöttség több véleményes pontja között a' törv.-czikk 6dik §ban ez levén észrevétele a' küldöttségnek, hogy a' jobbágy urbéri telkének haszonvétele eladhatása iránt azon kitételre nézve „más akárkinek" — azon módosítás: „minden valláskülönbség nélkül, akárkinek, az izraelitákat is ide értve, eladhassa" — iktattassék utána.

Spanyolország.

(A' békitési süker folytonos nagyobbulása. Harcztéri hírek.) Sept. 6iki bayonnei telegrafi sürgöny szerint, Maroto Bilbaoba vonult, Espartero pedig Tolosába érkezék, 's egymásután elbocsátja a' tartományi zászlóaljakat; a' castíliaiak Logronoba mentek. A' trónkövetelő sept. 4ikén Lonzban tartózkodott; Elio még folyvást támogatja ügyét a' navarraiakkal. San Sebastianból sept. 4ikéről irják, mikép jelentés érkezék oda a' hernanii kormányzótul, melly szerint Maroto által Guibelalde tábornokhoz intézett parancs következtében a' sereg elbocsátása iránt, az andoaini zászlóaljak föloszlottak. E' parancsot ugyanis az összegyült katonaság előtt olvasá föl a' tábornok, mire a' tisztek egy része ellenkezést mutatott ugyan; de a' katonák Guibelalde személyes vezérlete alatt azonnal elhagyák állomásikat és az egész pattantyutárt is átadák minden egyéb hadiszerrel az alkotmányosaknak. A' békités mindenütt legnagyobb sükerrel terjed; a' katonák örömkiáltozással rakják le fegyvereiket 's térnek vissza övéik körébe. — Azon 12 növendék, kiket a' carlosiak Barcelonából rablottak el, minden alkudozás daczára sem nyerheté vissza eddig szabadságát, mert a' carlosiak ugyanannyi haditiszt'ért kivánák őket kicserélni, miben az alkotmányosak nem tudtak megegyezni. A' catalonai főkapitány tehát visszatorlásul Palmában Espana gr. és Sogarra carlospárti vezérek fiait ragadtatá el, 's ez erőszakos rendszabály csakugyan használt; mert a' 12 növendék aug. 28ikán nyolcz hónapi fogság után visszaérkezett Barcelonába, mire a' főnebbi carlosi főnökök gyermekei is szabadon bocsáttattak. — A' ministerség sept. 1ső napjaiban 5 millió realnyi kölcsönt vett föl Espartero további mundkálkodási előmozditására. A' cortestül nem igen fél a' ministerség, mert a' nép békét ohajt, habár gyülölt ministerségtül származik is az, 's igy a' cortes is e' szempontbul induland ki és alkalmasint nem fogja a' ministerséget háborgatni. —

(A' trónkövetelő felszólitása hadserge maradványihoz.) A' trónkövetelő lecumberii főhadiszállásáról aug. 30án következő felszólitást intéze hadserge szomoru maradványihoz, 's Navarra és baszk tartományok lakosihoz: Navarra és baszk tartományok lakosi! Mig az ellenség minden legkisebb ellenállás nélkül e' tartományokba ronta, és olly állomásokat foglalt el, miket más, maroknyi csapatok hősi elszántságu gyermekitek az egész zendületi sereg és segitői ellen diadalmasan ótalmazni tudott, egyszersmind békeszókkal álomba ringattak titeket és meg akartak arról győzni, hogy a' béke megkötése után igen természetes az ellenség előhaladása, holott pedig leggyalázatosb gyávaság vagy legnagyobb gonosztett gyümölcse volt e' megrohanás. Mint királyotok és uratok, az istentől kapott jognál fogvást megismerve, elfogadám azon háborut, mellyet mindjárt istenben boldogult testvérem halála után csupán tulajdon meggyőződéstek után, minden idegen befolyás nélkül, kezdettetek, 's e' háborut, mellyet ti példátlan bátorsággal folytattatok, elannyira, hogy az utóvilág mesék sorába helyzendi hősi elszántságtokat, épen ugy örökülési, mint elvharcznak mondhatni. E' szerint nem csak jogomat véditek a' spanyol koronára, hanem tulajdon jogaitokat is a' vallás és tisztes szabaditékok megtartására eredeti méltóságukban, mellyek létezését a' bitor kormány alatt nem is gondolhatni. Halljátok csak, mit mond a' zendülők fővezére aug. 23ki durangoi fölszólitásában katonáinak: „Az ellenség, vesztve minden reményt, tönkre jutand, ha nem hivatkozik nagylelküségünkre, vagy fegyvert nem ragad Ildik Izabella trónja és az alkotmány ótalmazására. Azok, kik ezt tenni fogják, tagjai leendnek családunknak; de a' zendülőket megbüntetendjük, mikép azt Allo és Dicastilloban tevők." Több tanusitványt akartok még azon sorsra nézve hallani, melly vallás-

tokat, törvényiteket, szabadságitokat és ősi szokásaitokat érendi, ha csak ugyan győzni találna a' zendület? Ez azon béke, mellyel benneteket el akarnak ámitani. Vagy azt akarjátok, hogy hat évi törekvésteket azon gyalázat érje, miszerint küzdés nélkül hódoljatok meg az ellenség önkényének? Atyátok 's egyszersmind királyotok vagyok; a' békét bizonyára épen ugy ohajtom, valamint ti; hálaérzettől égek azon sok áldozatért, mellyet nekem nyujtottatok, 's nem kivánok semmit annyira, mint végöket és hogy illőn jutalmazhassam meg azokat. De ugyan aláirhatom é gyalázatotokat? Átadhatom é népemet az ellenség önkényének? Nem! Inkább meghalok köztetek 's veletek, épen nem kétkedvén, miszerint ti is készebbek vagytok meghalni, mint illy szörnyü gyalázatot hozni fejetekre. A' fölzendült Espartero megmondá, mit várhattok győzelmétől, 's hova vezérlend benneteket a' béke reménye, mellyet köztetek annyira terjesztgetnek. Én pedig parancsot adék Maroto tábornok levelezése közretételére, mellyből látni fogjátok, mennyire vagytok megcsalatva azok által, kik csupán azért emlegetnek előttetek békét, hogy végkép elhamvadjon hősi harczvágytok. Bátor lelketek boszankodni fog e' gazfogásért, melly az ellenségnek könnyité birtokaitok elfoglalását, hova fegyveres erővel soha sem fogott volna léphetni. Mig gyermekeitek, szavaitok 's még inkább tetteitek által lelkesülve azon csalást, mellyet könnyen hivő böcsületességteken a' zendülők elkövettek, birtokaitokbul kiüzésökkel boszulandják meg, viseltessetek ti határtalan bizalommal királyotok hálája és szeretete iránt, ki tartós és igazságos békét fog számatokra szerezni. Lecumberri, aug. 20ikán 1839. Carlos.“

(Espartero levele a' guipuscoai főkapitányhoz.) Bergarai főhadiszállás, sept. 4ikén: „Ide mellékelve közlöm Önnel azon szerződés másolatát, mellyet ő föls. kormányától nyert meghatalmazásom következtében d. Rafael Maroto volt zendületi fővezérrel köték, 's mellynél fogvást ma e' városban öt castiliai, és három guipuscoai zászlóalj, egy lovas dandárral 's 8 biscayai zászlóalj, legnagyobb egyességgel összegyült. E' katonák csatarendbe állottak harczosimmal; én ellovaglék soraik előtt, 's őszinte fölszólitást intézvén hozzájok és biztositám őket, mikép minden spanyol, a' haza és királyné örökre hálás érzelmekkel fognak irántok viseltetni azon ünnepélyes tettért, melly az általam vezérlett hadsereggel egyesité őket az olly buzgón ohajtott béke kiküzdésire. E' katonák egyesülve az enyimekkel, többszöri hangos fölkiáltásban nyilványiták buzgalmokat; én mindenek láttára megölelém Maroto tábornokot, nyilványos jeléül az azok közti kibékülésnek, kik elkeserülten harczoltak egymás ellen, 's a' puskákat halomra rakatni parancsolám, hogy mindenki tartózkodás nélkül élvezhesse azon örömet, melly arczáról olly élénk szinekben sugárzék. Szerencsés előjel azon napokra, miket biztosan reménylhetünk azon egyenetlenségi szellem megszüntetése által, melly eddig spanyolt spanyol és testvért testvér ellen véres harczba vezérle. Nem kétlem, mikép a' többi guipuscoai sergek, mellyek most a' san-sebastiani vonalon állomásoznak, szinte szerződésemhez fognak állani, 's reménylem, hogy az alavai és navarrai osztályok követni fogják e' példát. Sietek Önnek ezen, valamint rendkivüli és dicsőségés, ugy ő felsségire és az egész nemzetre nézve kielégitő eseményt tudatni. Biztosan hiszem, mikép e' szerencse, bármilly váratlanul jött is, tökéletes leend a' spanyol nemzet egyetértése által, a' nélkül, hogy idegen közbenjárulásra kellene szorulnunk. Mindezt azért közlöm Önnel, hogy lehető legnagyobb nyilványosságra hozza egész főkapitányi kerületében. A' fönebb érintett másolatot pedig azon okbul küldöm, hogy minden pontját azonnal hiven teljesithesse Ön és tökéletesen biztosithassa a' békét az egész tartományban.“ De la Victoria hg.

(A' békeszerződés részletei.) A' békeszerződés, mellyet a' nemzeti hadsereg főkapitánya, don Baldomero Espartero és don Rafael Maroto tábornok egymás közt kötöttek, igy hangzik: 1) D. Baldomero Espartero főkapitány sürgetni fogja a' kormányt azon ajánlata kieszközlésire, hogy a' cortes előtt inditvány tétessék valamennyi szabaditék helybenhagyására, vagy legalább némi módositások mellett elfogadására. 2) Megismertetnek: a' vezérek, parancsnokok, 's tisztek rangja hivatala és diszjelei a' hadseregnél, mire nézve Maroto tábornok részletes jegyzéket készitend. E' mellett mindegyiknek külön szabad akaratjától függend tovább szolgálni az 1837iki alkotmány és Izabella királyné ótalmazására, föns. anyja kormányzósága alatt, vagy pedig visszatérni lakhelyére. 3) Azok, kik szolgálatban maradnak, alkalmazást nyernek a' hadseregnél, tettleg vagy pedig számfölötti állomásban, mikép azt fegyverzetük neme engedni fogja. 4) Azon tábornokok vagy osztályvezérek, kik visszavonulni kivánkoznak a' hadseregtől, szabadságot kapnak a' szolgálati rend szerint járó zsoldjokkal akárhova távozhatni. A' katonatisztek 's parancsnokok korlátlan szabadságot kapnak, vagy nyugalmaztatnak, mikép azt a' szolgálati rend kivánja. Ha némellyek az osztályokbul bizonyos időre kivánnának szabadságot, fegyverzetük fölügyelőinél tartoznak azt sürgetni 's nem fog tőlük kérelmök megtagadtatni, habár külföldre szándékoznak is utazni, melly utóbbi esetben d. Baldomero Espartero közbenjárultával jutandnak szabadsághoz, ki utlevelet adand a' folyamodás kieszközléseig, mellyet ajánlani fog ő felségének. 5) Azok, kik külföldre távozni kivánnak, ez időre további királyi parancsig nem huznak zsoldot; Espartero azonban, meghatalmazása következtében minden esetre négy hónapi zsoldot fog nekik kifizettetni. E' czikk a' tábornokoktul kezdve alhadnagyokig terjed. 6) A' fönebbi czikkek egyszersmind valamennyi polg. tisztviselőre kiterjeszkedik, kik e' szerződés helybenhagytától számitandó 12 nap alatt jelenteni fogják magokat. 7) Ha a' navarrai és alavai osztályok ugyan olly módon közelitendnek mint a' castiliai, biscayai és guipuscoai zászlóaljak, ugy azonnal a' fönebbi czikkek kedvezményei élvezetébe lépnek. 8) Espartero főkapitány rendelkezése alá tétetik: minden pattantyutár, ruha-fegyver- és élelmi-rakhely, melly eddig d. Rafael Maroto birtokában volt. 9) A' biscayai, castiliai és guipuscoai zászlóaljakhoz tartozó foglyok, kik mindenben követik e' szerződést, visszanyerik szabadságokat és minden kedvezményben részesülnek: kik pedig azt nem teljesitik, folyvást foglyok maradnak. 10) D. Baldomero Espartero főkapitány előterjesztést teend a' kormánynak, miszerint a' cortest figyelmeztesse azon özvegyekre 's árvákra, kik a' jelen szerződésbe foglalt hadosztályoknál elesett katonáktól származtak. E' szerződés helybenhagyaték a' bergarai főhadiszálláson aug. 31kén 1839.“

Schweiz.

Zürich, sept. 7én: Az egész nép fellázadt; azon aggály, miszerint a' radical párt szövetségi csapatokat hivand a' cantonba, a' népmozgalomnak fegyveres kézzel elnyomatására, tegnapelőtt este a' pfäffikoni kerület lakosit lázongásra ingerlé. E' kerületben mindenütt vészharangot kongattak 's éjjel nagy csapat férfi, többnyire bottal fölfegyverkezve, a' város ellen nyomult; hol éjszakának idején polgári testőrség alakult Ziegler alezredes és városi elnök vezérlete alatt 's fölfegyverkezett; a' katonaiskola Hirzel ezredes parancsnoksága alatt a' laktanyákat 's a' fegyvertárt szállta meg. Reggel a' város előtt gyültek össze a' pfäffikoniak 's papi énekeket dalolva, vonultak a' városba. A' polgári testőrség nem gátolá őket, mert ugyis bensőleg a' népügyért buzga. Szerencsétlenségre több lövés történt a' tulzó pártiak részirül. A' kormányhoz hü, de csekély számu lovasság közéjök ugratott; több parasztot agyon löttek, többet megsebesitének. Hegetschweiler kormánytanácsost, ki a' kormánytanács rendeletéből megtiltá a' katonáknak a' lődözést, egyik lovas, hihetőleg szándékosan, megsebesité, felgyógyulásához kevés remény. A' parasztokat nagyobb részint szétüzték; de a' csapatok visszanyomattak. Ekkor Ziegler ezredes a' polgári testőrség egy részit előlépteté 's lődöztetéssel fenyegeté a' kormánycsapatokat, ha ezek azonnal meg nem szünnek lődözni. A' fegyvertárt azonnal a' városnak adák át, a' katonák laktanyáikba vonultak és szét bocsáták őket. A' legnagyobb gyorsasággal szöktek meg ezek; mire órai csend következék; végre a' küssnachti és erlibachi népség nyomult a' városba, a' pfäffikoniaknál sokkal jobban fölfegyverkezve; a' történtek hallása haragra gyulasztá őket, mit arczkifejezésök hün tükröze. A' laktanyákat is megszállták; folyvást erősb csapatok érkezének; mindenütt félreverték a' harangokat; 8 ezer férfi nyomult a' városba; a' kormányt feloszlaták. A' legnagyobb sietséggel gyült öszve a' statustanács, Hirzel polgármesteren kivül, és mint ideigleni kormány alakult, keblökbe fogadva Muralt öregpolgármestert 's még más kettőt. Bár milly hihetetlenül ingerült volt a' nép, mégis mérsékelten viselé magát; a' tulajdon ugyanis tökéletesen sértetlenül maradt, sőt a' leggyülöltebbek iránt sem követének el személyes gyalázatot. Több radical főnök ez időközben részint Badenbe részint Regensburgba menekült. A' tegnapi este is csendesen folyt le. Három szentegyház volt teli fegyveresekkel. Ma még több nép todul a' városba minden táj felül. Ma 2dik népgyülést tartandnak: az ideigleni kormány az országos rendekkel az egész eseményt tudatá, minden avatkozást kikérve. Az alkotvány, mellyet a' radical párt többször megsérte, változatlanul marad. A' nép lelkesülve van szabadsága és vallásaért; csak a' főtisztviselők választatnak ujlag az alkotvány szellemében. Sept. 6án a' zajongó néphez több felszólitást intézének, mellyek üdvös hatásit nem tagadhatni. —

Németország.

Hannovera, sep. 4én: Azon hir, miszerint a' főváros alkotmányeltörlesztés elleni sérelemiratát a' német szövetségi gyülés félreveté, az országban nagy izgást szüle, annyira, hogy több helyen nem csak az adót tagadák meg, hanem a' lezálogolásnak is ellenszegültek, főleg a' bremai helységekben, hol katonaerőt kelle használni zálogszedésre. Külekedésre került a' dolog, és igen véres következményt szült volna Ostenben a' katonák 's adómegtagadók közti összekoczczanás, ha csak a' helybeli lelkész azzal nem csilapitja le őket, hogy a' fenemlitett hir alaptalan, csak egyedül ez nyugtatá meg a' népséget, adót ugyan már legnagyobb rész nem fizet, de legalább a' lezálogoltatást nem ellenzik. Osnabrückben hasonlag egyedül Stüve hallatlan törekvési fojták el a' nyilt lázongást. Annyi bizonyos, miszerint az 1819ki alkotvány visszaállitási ideje már elmult, minden e' nembeli erőködés hasztalan; a' nép érzelme osztatlan az alaptörvény iránt, rendületlenül buzog azt föntartani. Hogy ennyi törvénytelenség daczára is nyilt lázadás nem tört ki az országban, azt egyedül a' német szövetségi gyülés iránti bizalomnak tulajdonithatni, onnan várják a' végreményt 's ha itt is csalatkoznak, a' történendőkrül jót nem állhatni. Hildesheim város az alaptörvény visszaállitásáért felirást intéze a' felséghez, mellyben kérik öt, hinná össze az országgyülést az 1833ki alaptörvény rendelete szerint.

Dánia.

Kiel, aug. 26án: Dahlmann tiszteletére, ki néhány nap mulva elhagyandja városunkat, tegnap számos baráti 's tisztelői lakomát adának, mellyen száznál többen voltak jelen; e' lakomában akademiai tanitók, városi tanácstagok, kir. hivatalnokok, katonák, orvosok, ügyvédek, kalmárok részesülének, hogy hodulatjokat a' nagy férfi iránt kifejezhessék. Ezen egyesülés érdekes lelkületet kölcsönze a' társaságnak és számos áldomás füszerezé a' lakomát. Dahlmannra üritett áldomások alkalmával többszerü érdemit sorolták elő, meg nem feledkezve a' hannoverai eseményeknél kitüntetett magas lelkületérül. Dahlmann válaszában érinté a' hannoverai ügyet 's mély csudálkozását fejezé ki az alaptörvény állandó hü ótalmazóji felett 's áldomását következő szavakkal rekeszté: „Azon tiszteletre méltó férfiakért, kik törvényes uton Hannovera királyság elvesztett jogi állapotját visszaállitni buzognak; és emlitsek-e testületeket, Osnabrück is Hannovera városok tanácsait, és emlitsek-é személyeket, e' tanácsok érdemes elnökeit, Stüvét 's Rumannt.“ Megemlékezének a' többi hat tanitórul is, reményt fejezve ki egyuttal a' hannoverai ügy iránt. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. — *szerda*, sept. 25.

JELENKOR.

1839. — 77ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hirek; kinevezések; pestmegyei uj követ; komoly előkészületek a' budapesti hidépitéshez; vasmegyei követválasztás; kecskeméti iskolai intézkedés; különféle perzsa keresztyének Pozsonyban, belényesi csodaszülött, losonczi nyári gyapjuvásár; 's a't.) Amerika. Spanyolország (zavar a' trónkövetelő körül; udvara elhagyá őt; Morenot agyon lövik; részletek a' cortesnyitásról; a' baszk tartományok szabaditékai; harcztéri hirek; béketünemények; a' trónkövetelő nejével együtt Francziaországba szökött; a' spanyol országos adósság; 's a't.) Anglia (az eglintouni lovagi harczjáték vége; nagy ünnepély a' Temze alatt; 's a' t. Francziaország (Roussin hajóvezért visszahiják Konstantinápolybul; a' hazai czukorgyártók ellenmondó nyilatkozata; 's a' t.) Törökország. —

Magyarország és Erdély.

ORSZÁGGYÜLÉSI HIREK. Pozsony, sept. 19kén: Tegnap mindkét Tábla országos ülést tartott, melly alkalommal a' m. Fő-RRdek a' mult számunkban elősorozott hat üzenetre küldék válaszaikat a' t. KK és RRhez, négyre irásban, kettőre pedig, névszerint a' Közép-Szolnok megye birtokos nemesei által benyujtott folyamodás és a' főrendi Tábla némelly tagjainak ez országgyülésre meg nem hivatása tárgyában, élő szóval. Az irott válaszok közül kettőnek lényeges tartalma következő: I. A' felirásoknak egyedül magyar nyelvü szerkesztése iránt: „Semmi sem levén kivánatosb a' m. Fő-RR előtt, mint a' t. KK és RRkel egyesülve, összes törekvéseiket a' nemzet közhajtásinak sikereltetésire szentelhetni: illy buzgó hazafi indulattól ösztönöztetve, siettek a' t. KK és RRnek Ő cs. kir. Főhgségéhez intézett, tisztelettel teljes ama kérelmükhöz, hogy a' fens. Főhg az országos felirásoknak egyedül magyar nyelven leendő fölterjeszthetését Ő Felségénél kieszközleni kegyeskedjék, magok alázatos esedezésiket is kapcsolni. Melly köz kérelem teljesítésére Ő cs. kir. Főhgsége, a' haza boldogságát mindenkor hathatósan előmozditani kész kegyelmességénél fogvást a' legszivesebben hajolni méltóztatván, erről a' t. KK és RRet legtisztább örömérzettel értesiteni a' m. Fő-RR egyegy legkellemesb tisztjöknek tartják." — II. Az 1836dik évi 21ik törvény rendeletének nem egészen lett teljesitése iránt a' m. Fő-RR következő észrevételeket tesznek: „Mi Kővár vidékét illeti, nem tagadhatni, hogy annak a' visszakapcsolt megyékkel együtt országgyülésre meghivatását a' törvény határzottan rendeli; mivel azonban az ülési és szavazási jog a' visszakapcsolt részeket az érintett törvény világos rendelete szerint egyedül a' visszaadott jusnál fogva 's igy nem másképen, mint ha ezzel már Magyarországtól lett elválasztatásuk előtt birtanak, illeti, Ő Felségének e' törvény egyéb rendeletei pontos teljesitése iránti kegy. szándéka pedig a' többi törvényhatóságnak valóságosan lett meghivatásából bőven kiviláglik: annálfogvást a' k.k. előadásokat megelőző legfensőbb azon nyilatkozáshoz képest is, miszerint az ezen részek iránti további rendelkezés az országos küldöttség munkálkodásinak befejezéseig függőben hagyatott, nem kétkedhetni, hogy mivel a' mostani Kővárvidéknek régi időkben országgyülési ülése és szavazata történeti adatok szerint csakugyan nem volt, annak ez országgyülésre meg nem hivatását egyedül a' törvénynek az emlitett körülmények közt épen nem alap nélkül történhetett olly értelembeni vétele, mintha t. i. melly résznek a' visszaadott jus az ülésre és szavazásra nézve nem kedvez, azt, mint a' törvényhozási jogot egyébiránt sem gyakorolhatót, meghini se kelljen, okozhatta legyen. Mi pedig azokat—kik mint a' magyarországi törvények szerint személyes törvényhozási részvétre jogosittak a' visszakapcsolt részekből meghivatandókul a' t. KK és RR által emlittetnek—illeti: ezekre nézve az érintett törvény azon (3dik) §sza által, miszerint az emlitett részek valóságos visszacsatoltatásukig mostani állapotjokban hagyatni rendeltetnek, az e' részben is netalán megkivántató további intézkedést szinte nem ok nélkül fölfüggesztettnek tekinthetni. Egyébiránt Ő cs. k. Főhgsége és a' m. Fő-RR még megjegyezni kivánják, hogy mivel Kővár vidékének kiterjedési 's népességi csekélysége, de főkép földje terméketlensége, 's keblében az ipar, élelmi kereset és kereskedés fogyatkozása méltán kétséget szülhet az iránt: vajjon e' vidék, ha külön törvényhatóságot képezend, az ezzel járó közterhek viselésire, kivált a' két jobbágynál kevesbet biró nemesi osztálynak ettől leendő fölmentetése után, elégséges fog e lenni? a' fens. Főhg és m. Fő-RRek nézetei szerint a' mostani lépésekkel az e' vidéknek jövendőbeli állásu viszonyai feletti tanácskozásokat 's intézkedéseket megszoritottaknak tekinteni ne kelljen, sőt azokat, a' fenforgó kérdésnek bármikénti eldöntetése mellett is, jövendőre egészen szabadon felhagyni szükséges legyen: mindezt a' fens. Főhg és m. Fő-RR a' t. KK és RR által szives figyelembe vétetni olly nyilatkozással kivánják, miszerint ha az előre bocsátottak a' t. KK és RRet arra, hogy az 1836ki 21ik törvényczikk teljesitésének kérdésben forgó hiányi inkább a' fentebbi észrevételek szerint módositva, mint a' javaslott szerkesztés formájában terjesztessenek Ő Felsége elibe, birni elégségesek nem volnának: Ő cs. kir. Főhgsége 's a'm. Fő-RR a' velök közlött felirás fölterjesztését továbbá nem tartóztatandják." — A' KK és RRek tegnapi ülésében e' három tárgy vétetett tanácskozásba 's fogadtatott el: I. Negyedik üzenete a' KK és RRnek a' f. e. julius 28ról érkezett k.k. leirat tárgyában. Miután a' t. KK és RR megemlitik, hogy a' k.k. előadások 2dik pontja feletti tanácskozásikat már bevégzék, az 1ső és 3dik pontok tárgyalását pedig a' tudakozó felirás javaslatba hozásával megkezdék, és az akadály nélküli megjelenhetést 's a' szabad tanácskozást az 1790/1: 13. czikk olly előleges rendeletének mondják, mellynek mindenek előtti teljesitése már csak azért is szükséges, hogy azon törvény egyéb részeinek szinte pontosan elég tétethessék, imigyen nyilatkoznak: „Az iránt, hogy a' k.k. előadásoknak törvény-parancsolta tárgyaltatása bármelly országgyülésen is teljesen mellőztessék el, sem a' tapasztalás, sem az országgyülések folyamatának eddigi módja aggodalmat támadni nem engednek; mert hasonlóra példa még eddig nincsen, 's Ő Felsége bármikor az országgyülést mindaddig bizonyosan nem rekesztené be, mig k.k. előadásai törvény szerint tárgyaltatás alá nem vétetnének; ellenben ugyanazon tapasztalás sok esetben bizonyságot ada már, hogy a' törvény rendeletének második része, miszerint az országos sérelmeknek minden országgyülésen tettleg és mulhatlanul orvosoltatniok kellene, teljesittetlenül maradott. A' m. Fő-RRek utólsó válaszukban nem hozzák már kétségbe azt, hogy lehetnek olly esetek, lehetnek a' hazának olly súlyos lényeges sérelmei, mellyeknek előleges tárgyalását és fölterjesztését törvény és gyakorlat nem zárja ki, a' haza közjava pedig parancsolja. Rokon bizodalommal reménylik tehát a' KK és RR., hogy a' m. Fő-RR. is hajlandók lesznek a' rég ohajtott egyesülést részükről is hazafiui buzgósággal előmozditani. — A' KK és RR azon sérelemre nézve, melly Pestmegye követének, gróf Ráday Gedeonnak, az országgyülésről lett eltiltatásából eredt, miután az emlitett követnek az illető megye által is elfogadott lemondása a' kiegészitési kérdést e' részben megszüntette 's a' tettleges orvoslást szükségtelenitette, a' felirás további sürgetésével ez uttal felhagynak, hanem a' megyék szabad választására nézve a' törvényhez és törvényes jusokhoz szorosan ragaszkodnak. A' szólás törvényes szabadságán ejtett sérelmeket, mellyek fölött könnyen hosszabbra terjedhetnek a' tanácskozások, azon biztos reménnyel, hogy ezek iránt is létesülni fog az ohajtott egyesülés, készek a' KK és RR ez uttal a' tudakozó felirástól elválasztani. De azokat, mik az országgyülés kiegészitését bármikép érdeklik, u. m. Kővár vidékének 's a' főrendi Tábla némelly tagjainak meg nem hivatását 's a' közép-szolnokmegyei panaszt tárgyazó felirásokat, 's ezeken kivül még a' mult országgyülésről is már fölterjesztett előleges sérelmeket és kivánatokat, a' tudakozó felirással együtt kapcsolatban ohajtják Ő Felségéhez fölterjesztetni, egyszersmind pedig azon felirásban megemlittetni, hogy az ország egyéb súlyos előleges sérelmeit és kivánatit is, mihelyt azok iránt az országgyülési tanácskozások befejeztetnek, az ország Rendei sietnek haladék nékül fölterjeszteni, Ő Felségének igazságszeretetétől 's mind a' k.k. előadások végsoraiban, mind a' f. é. julius 28ról érkezett k. leiratban atyai kegyességgel ismételt nyugtató igéretétől fiúi bizodalommal reménylvén, hogy súlyos sérelmeiknek rég ohajtott orvoslása által hazájok boldogságát 's a' szeretet és bizodalom édes kapcsainak ujabb megerősitését eszközölhetik." II. Az ismét előadottak szerint módositott tudakozó felirási javaslat. III. A' KK és RRnek a' fentebbi üzenet értelmében tett ovása.

T. Pestmegyének f. sept. 24kén tartott közgyülésében a' követségéről leköszönt Ráday Gedeon gróf helyébe szavazati többséggel (749 > 548 ellen) Dubraviczky Simon első alispán ur választatott meg követté 's igy egészsége üdültével már 3dik országgyülésen viselendi e' szép hivatalt.

(Komoly előkészületek Duna-hidunk épitésihez.) W. Tierney Clark, a' hidmüvész, Bland (rokona), Jeffrey, és A. Clark (ez nem rokona) még folyvást városunkban tartózkodnak, 's mióta Sina b. és Széchenyi István gr. urak is ide érkeztek, ugy halljuk, már nevezetes előkészületek tétettek a' mindennemü épitőszerek télen át beszerzése és a' nagyszerü munkának jövő tavasszal tüsténti hathatós megkezdhetése végett. Annyi ezernek ohajtását tehát csakugyan valósulva látandjuk! —

Ő cs. 's ap. k. fels., f. sept 2ki legfelsőbb határozatában, a' mármarosi kamar. igazgatói megürült hivatalra, magy. kir. udv. kamrai valóságos tanácsnok ranggal és characterrel, Kállay István kir. tanácsost és Csanád megye főispáni helytartóját méltóztatott kegy. kinevezni, a' pesti m. kir. tud. egyetemnél fensőbb mathesis tanitójává pedig Petzvall Ottót, eddig ugyanott a' gyakorlati földmérés és hydraulica helyettes tanitóját, végre; Sivkovich János vezérőrnagyot magyar báróságra dijmenten emelni.

Ő cs. 's ap. kir. fels. megengedni méltóztatott, hogy a' kubini 's orechoviczai k. harminczadhivatalok kereskedési-hivatalokká emeltessenek 's hozzájok egyegy ellenőr adassék; — továbbá, hogy a' sziszeki k. harminczad-hivatalnál ellenőri 's magtárnoki tisztségek állittassanak fel, amaz 400 fr. évenkinti fizetéssel, 120 fr. szálláspénzzel és 400 fr. cautioval, ez utóbbi pedig 300 fr. évenkinti fizetéssel és 100 fr. szálláspénzzel.

A' nmélt. magyar kir. udv. kamra a' varasdi kir. harminczad-hivatalnál ujonnan falállított segédi tisztségre Mone Károly ugyanottani tisztirnokot; ennek helyébe pedig Redelstein Arnoldot, a' pettaui harminczadhivatal irnokát; továbbá a' nedeliczi k. harminczad-hivatalhoz ideiglen csatolt raktárnoki tisztségre Schenk József számvizsgálói gyakornokot; a' tokaji k. kamar. uradalomban Rakamazon megürült erdőszi tisztségre Panzár Józsefet, eddigelő a' diósgyőri k. koronai uradalomban kisgyőri erdőszt, saját folyamodása következtében; az ekképen Kis-Győrött megürült erdőszi tisztségre Steiner Károlyt, eddigelő a' bácsi kamar. jószágokban palánkai erdőszt, szolgálata tekintetéből; a' palánkai erdőszi tisztségre Spanyol Antalt, eddigelő a' diósgyőri k. koronai uradalomban kisgyőri alerdőszt, több évi pontos szolgálataért; végre ennek helyébe Henszler Istvánt, eddigelő a' bácsi k. kamar. jószágokban apatini erdőszt, hasonlag szolgálata tekintetéből, alkalmazá.

Legfelsőbb határozat következtében a' pettaui magyar kir. harminczad-hivatal f. e. october utólsó napján megszünik, 's f. e. november 1ső napjától kezdve a' varasdi harminczad-hivatal, mint fő harminczadi rakhely, veendi kezdetét.

A' székely nemzet ülnöki tisztsége a' zalatnai kir. tartományi bányatörvényszéknél ürességbe jött.

Szombathely, sept. 11én: Szél József országgyülési követünk ezelőtt néhány héttel követi pályájáról lemondván 's haza jövén, helyette uj követválasztásra a' közgyülés határnapja tegnapra tüzetett ki. Számosan sereglett össze a' megyei nemesség, érezvén, hogy jogainak legszentebbikét lesz gyakorlandó, 's hogy legfőbb kincsét lesz egy személynek átadandó. Az egész választás Vidos József első alispán elnöksége alatt legnagyobb renddel és csöndességgel ment véghez, 's néhány percz alatt a' nagy község öszhangzó fölkiáltásából Bertha Antal főjegyzőnk erősitteték meg követnek. Illy pillanat eléggé tanuja annak, hogy olly férfiu, kiben a' közbizalom annyira összpontosul, mint nevezett első alispánban, a' közjóra és csendre milly varázs hatalommal bir. Az uj követ politikai hitvallását köztapsot nyert beszédben fejezé ki, mellynek lényegesb részei imezek: „Tekintetes KK és RR! Midőn a' sors és körülmények ugy hozták magokkal, hogy e' díszes megyének Rendei azon kitünő, de mindenkor 's kiváltképen mostani helyzetünkben tömérdek nehézséggel összekötött megkülönböztetésre, a' megye részrül országgyülési követségre személyemet elválasztani kegyeskedtek — miért is ezennel buzgó köszönetemet jelentem ki — ezen nagyszerű hivatásnak megfelelni hazafiui kötelességemnek tartottam. Ugyanis a' mostani időben a' magyar nemes hazájának fegyverrel nem szolgálhat és szolgálnia nem szükséges, hála a' nemzet őrlelkének! Tehát midőn bennünket a' haza közügye csak békes eszközökkeli szolgálatra szólit fel, mindnyájan, legyünk bár hatalmasak és erősek, vagy kicsinyek és gyöngék, tehetségünkhöz képest le!-

künk teljes erejéből, szívünk leghathatósb ösztönéből — bár gyöngeségünket érezve is — illy szent czélra magunkat eltökélni tartozunk; mert ha tehetségünk különböző is, de hazafiui tartozásunk egyiránt nagy. Annak, ki a' közügyek vitatásiban egyedül lelke sugallatit és szive legbelsőbb érzetit szokta követni, szoros utasításokkal lekötve lenni máris nehéz feladás; azonban egyes törvényhatóság köréből, habár az olly tiszteletre méltó is, mint ezen nemes megye, az ország szine elibe mintegy varázs erővel egyszerre áthelyeztetni, a' legnehezebb állapot. Azonban nagy feladatu kétes pályámon épen az, mi megszorító, leend vezércsillagom, biztos kalauzom: a' t. KK és RR eddig kiadott 's ezután kiadatandó bölcs utasításai. — Hol egy pártfelekre nem oszlott, a' közjóért egyesült, a' közjót szivükön hordozó előkelő hazafiak által vezérlett közönségnek a' hazaszeretet ad irányt, ott egyes polgár meggyőződését az elhatározásnak örömmel alá rendelheti, sőt abban találja biztos utmutatóját és gyönge erejének erős támaszát. Meggyőződésem szerint a' követnek utasítását sem népszerübb és szabadelmübb, sem ellenkező értelemben tágítani, vagy megszorítani soha nem szabad, még akkor sem, ha erre benső meggyőződése ösztönzené, mert illy esetben inkább mondjon le küldetéséről, mintsem annak önkényes sáfárjává tegye magát. És im ez azon indítóok, mellynél fogva a' t. KK. és RRet utasításim szentül megtartása iránt a' legünnepélyesebben hitem letétele által biztosítani kész valék! Mindazáltal a' nagy feladatu követi pályán fordulhatnak elő esetek, melylyekben a' követ az előre nem látott körülményekre nézve elhatározólag utasítva nincsen, 's mielőtt utasítva lehetne, szavaznia kell; illy kétes helyzetben, azt hiszem, nem elegendő a' követnek csak azt igérni, hogy a' törvények 's utasítása szellemében jelentendi ki magát; mert sokszor határozatlan törvényinknek 's minden a' követ nézetei szerint magyaráztatni szokott utasítási szellemnek különféle értelem adathatik. Illy kétes, de a' követnek 's küldőinek jövendőre nézve elhatározó helyzetésről engedjék meg a' t. KK és RR véleményemet nyilván kimondhatni. Belső meggyőződésem az: hogy a' követ elveinek, meggyőződésének, a' mennyire emberileg megtörténhető, küldőji nagyobb része akaratjával megegyezőnek kell lennie, mert csak ennek hiedelme birhata mostani eltökélésemre. A' követnek pedig küldőji akaratjának hiv teljesítésire és a' hon javának ez általi előmozdítására kell szentelnie szivét, eszét 's mindenét. Mennyire felelhet meg szent hivatásának, a' jövendőtől függ, mert a' népek és egyesek sorsa is isten kezében van. De mind az egyeseknek, mind a' népeknek erős eltökéléssel kell lelkesülve lenniök, a' közügyet legfőbbnek tekinteni, hogy közügy határozzon a' magányos törekvések és nézetek fölött, 's ne ezek amaz fölött. Ugyanis ottan, hol egyesek bárminő szép törekvései közgyámolításra nem találnak, ott bárki által a' haza oltárán gyujtott legszebb áldozatok is, csak az éj sötétségében föllobanó szalmatüz világosságához hasonlítnak, melly rövid ideig ugyan bámulatos szép fényt terjeszt maga körül, de csakhamar elenyészve, nagyobbra varázsolja az éji homályt, még csak jó illatot sem hagyva maga után, mert — keserű fájdalommal kell mondanom — a' szép, sőt többnyire épen a' legszebb hazafiui áldozatok nemcsak jó foganatot nem szülnek, de még balra is magyaráztatnak. Mindaddig pedig, mig a' hazaflak törekvéseit a' mellékes önző tekintetek nemcsak szétválasztják, hanem még czivakodó pártfelekre is oszlatják, mind addig előbbre nem mehetésünk okait máshol, mint min magunkban hiában keressük, hijában a' kormányban is, mert azt merem állítani, sőt erős hiedelemből erősíteni, hogy a' kormány, igazságos, törvényes és a' legnagyobb rész ohajtása által felszentelt czélainkat előbb utóbb nem gátolná. Illy meggyőződésből nyiltan vallom magamat — nagy szó, mellyet mondok, és azt egy tiszteletreméltó közönség előtt mondom — a' törvényes, igazságos, de jól megfontolt és nem hamarított józan előrehaladás ohajtójának 's a' mennyire tőlem telhetik, emberének is. Igenis, t. KK és RR e' nagy nemzeti feladásnak vannak szentelve az én parányi tehetségim is. De más részről azt is őszintén ki kell mondanom, hogy én azokat, kik ámbár szent meggyőződésök szerint a' jót, de talán idő előtt, talán nem alkalmas eszközökkel, akarják, soha követni nem fogom. Én még soha sem tapasztaltam, hogy a' népekre a' kisebb rész által reátolt 's általok még nem ohajtott szabad intézvények jó és egyetemben tartós gyümölcsöt hoztak volna. Még a' növényvilágban is áll az, hogy ha a' bimbót erővel fejtem ki, vagy a' gyenge plántát még alkalmatossá nem vált földbe és zordon időben ültetem el, az jó izlésű gyümölcsöt teremni nem fog, 's hasztalanul oda vesz a' bimbó és plánta, melly, ha nem buzgóbb, de értelmesb kertész által kezeltetett volna, szépen virágzandott, szép és tartós gyümölcsöt hozandott volna; ha pedig ez a' mindennapi tapasztalás szerint a' növényvilágban csakugyan igaz, mennyivel inkább igaz a' tapasztalás, az élet nagy mestere szerint az erkölcsi világban. Én sem hazám törvényeit ujakkal felcserélni, sem nemes társaim jogait csonkítani mindaddig nem akarom, mig a' változást a' közjóra nézve szükségessé lettnek 's az ujítást a' réginél jobbnak nem tarthatom. Illy meggyőződéstül lelkesíttetve mind mulékony követségi pályámon, mind egész éltem lefolyásaig lelkem és érzésem sugallotta elveimhez — bár vélekedésimet jobbakkal felcserélni mindenkor kész vagyok is — hiv maradni legalább erős eltökélésem."

Zenta, sept. 12kén: Tegnap ünnepeltetett Zentán azon örvendeztető nap, mellyen 1697ben szabaudiai hg Eugen a' törököken nyert igen nevezetes győzelme által az egész keresztyénséget fenyegető veszélytül szerencsésen megmentette. Már hajnali 4 órakor taraczkok sürü ropogásai, 's a' szabadkai jól összeegyeztetett zene előlegesen hirdeték az ünnep méltóságát, mi annál meglepőbb jelenetté vált, mivel a' piaczon durrogó lövöldözések, az innen félórányira fekvő csókai magtárnál horgonyzó, komlósi Nákó Ján. uraságnak hajójárul viszhangkint viszonoztatván, a' zentai nagy ünnepet távulabb hirdetni látszattak. 9 órakor fő tiszteletü Kollonics László prépost 's helybeli főlelkész egész pompával bemutatott hálaadó miséjén az itt épen folyton tartatott kerületi uri törvényszéknek elnöke 's személyzete megjelent, mialatt Zenta kántora derék énekes leányával, mint Kisfaludynk Kálmánja Lórájával, magát kitüntette. Innen az egész nép a' szerb szentegyházba, hol szinte hálaadó mise tartatott gyülekezett, miután kerületi kapitány Manojlovics Lázár ur fényes lakomát adott. Ez végződvén, az egész uri vendégsereg álgyudurrogások 's zene-kisérettel a' Tiszán már készen álló kompra lépvén, a' hagyomány szerint töröktetemekből alakult szigetre ereszkedének, hol már a' helybeli czéhek mestertagjai ünnepi rendbe állitva hangos éljen kiáltásokkal üdvözlék a' közelgő főbbrendü vendégeket. Itt a' föntebb tisztelt kapitány ur ékes m. beszéddel tudatá az ünnep eredetét 's okait, mit koronás fejdelmünk, nádorunk, és jelenleg az országgyülésen a' közjó 's boldogságnak eszközlésiben buzgón fáradozó ország rendeinek egészségeért el-elköszöntött poharak üritgetései követtek. Azonban egy, még a' bajnokilag kivivott győzelem óta az itteni óhitü egyház udvarában az idő viharainak martalékul kitétetve levő mintegy 400 fntos török álgyu, minden elővigyázat nélkül töltetvén meg, annak elsüttetése alkalmakor szertepattanta, szinte mint a' harczban végső vonaglásai között is engesztelhetetlen utólsó erejével is halált szóró bajnok, egyik darabjával egy 20 lépésnyire bámészkodó gyerkőcznek lábát eltörvén, ezen egyébiránt vignapnak komolyabb fordulatot adott. Esté 'kes magány magyar tánczczal megnyitott tánczvigalom örvendezteté az uri vendégeket.—

A' pestbudai hangászegyesület müelőadásai következő IVdik hangászati évben már f. e. october 20kán kezdetnek meg. Az egyesület t. cz. összes gyámtagjai ezennel illőn meghivatnak évi részvényeik (6 ft. három, 3 ft. pgőben egyes belépti jegyért valamennyi hangversenyhez) befizetésire. Ujonnan belépők a' fönemlített dijakon kivül még 2 ezüst ftot fizetnek egyszer 's mindenkorra az egyesületi alappénztárba. — A' befizetések f. sept. 25ikén kezdetnek Pesten egyesületi pénztárnok Klausz E. L. urnál (tükörtár, a' városi szinház épületében), Budán (várban, a' „levélhez" czimzett szövetárus boltban) Milecz Imre urnál. Nagyobb kényelmül a' biztositó-lapok oct. 7től kezdve a' t. tagokhoz el is küldetnek. — Az igazgató választmány 1839. sept. 16ki üléséből Mátray Gábor m. k. egyesületi titoknok.

Kecskemét, sept. 20án: A' helybeli h. v. főiskolai igazgatóság a' közelgő iskolai évre nézve előleges intézkedés által kivánt a' gyermekeiket itten tanittatni és neveltetni akaró szüléken azzal könnyiteni, hogy azok az igazgató fő oktatónál veendő utasitás mellett a' növendék ifjakat minden tekintetben alkalmas és teljesen biztos szállásokra adhassák. Ugyanottan teendő jelentés után fog az iskolai szék az alsóbb osztályokat gyakorlandó gyermekeknek, nagyobb koru, 's már a' nevelés tudományában oktatott alkalmas magányos tanitókat is rendelni.

KÜLÖNFÉLE: Belényes, sept. 14kén: Egy szomszéd tárkányi parasztnő (Balla Istvánné) mult hó 19kén ritka szörnyet szült; e' nőszülöttnek feje tetején a' nyilvarrás közepe táján vékony száron körtvély formáju taplós hus-gömő csüngött le, melly a' balszemnek takaróul szolgálván ezen jóval alább ereszkedett; ezen szederjes szinü hus-gömő a' koponya belüregéből eredt 's a' nyilvarrás összeköttetésénél kijött ércsatornácska terjedt el, mellyből a' csomó táplálékot venni látszék; ezen kinövés körében a' koponya-takaró egészen hiányzott, lentebb azonban a' koponyának tarkó feletti részén ingó bőr rendes hajszőrrel ellátva, pötyögősen ide 's tova mozdithatón állott; a' homlokcsont deszka laposságú 's bőrrel fedett, mellyből a' jobb szemgolyó minden szemöldök 's bőr-takaró (szemhéj) nélkül kidülten állott 's mozgását félkörben tette, a' fehér-hártya sötét kék szinü volt; a' belszem azonban ép volt, az orrcsont 's annak kiülő porczogó része egészen hiányzott, a' lélekző két lyukacska azonban észrevehető, a' homlokról lenyuló bőr-takaró az ajkak alrészével öszveforrván, szájnyilás helyett a' két ajak összeforadásánál két kisded lyukacskán az ép nyelv mozgása észrevehető volt; a' testtörzsök, mell, gyomor, karok épek; a' jobbláb azonban csak a' két szélső ujjal volt ellátva, mellyek azonban aránytalan idomban törpén állának; hangja e' szerencsétlen szülöttnek bárány-mekegéshez tökéletesen hasonlitott 's másnap a' táplálék el nem fogadhatása miatt el is hunyt. Sajnos, hogy ügyes orvosunk, Neubauer Antal urnak súlyos betegsége miatt bonczolás kimaradtával bővebb tapasztalást nem tehettünk. Határunkat a' jég olly annyira semmivé tette, hogy különösen szőlős gazdáinknak öt év óta reménybe halt várakozásaikat nemcsak az idénre, de a' termő-vesszők szerte zuzása által több évre megsemmité — A' Pozsonyban tartózkodó idegenek közül négy férfiu von különösen magára figyelmet. Ezek egyike Mehmed dervis, ki Budán Tyul-baba ismeretes hamvai fölött zarándoki ájtatosságát végezvén, Pozsonyt keresztülutazólag látogatá meg, 's innét Bécsbe menend, a' török követnél utlevél-nyerés végett magát bemutatandó, minthogy társával egyetemben birt levelét a' Budáról egyenesen honába visszatértnek kellett átengednie. A' másik három, névszerint János Jakab, Melik Jakab és Suleiman Simon perzsa eredetü 's alattvaló keresztyének, kik minthogy az utólsó orosz-perzsa háborunak egyedül a' perzsa keresztyénekre kivetett költségét, személyöket illetőleg lefizetni nem tudák, családjaiktól megfosztattak, kiknek rabságban létele mellett, idő engedteték a' kivánt váltságpénz-mennyiséget összegyüjteni, melly nélkül mind saját életük mind családjaik szabadsága teljességgel megóhatatlan lenne 's visszaszerezhetlen. Ők elsőben is a' magyar keresztyéni szeretethez folyamodtak, 's hisszük, nem fognak csalatkozni reményökben. Itt legalább olly élénk részvét mutatkozik irántuk, hogy a' részükre megnyitott aláirási iven, a' követi táblának nemes-keblü tagjai majd pillanat alatt 100 pengő forintnál többet ajánlottak. Az ifjuság közt egy külön aláirási iv kering; azok emberszerető lángérzelmei aránylag hasonló sikerrel kecsegtetik a' szerencsétleneket, kik az egyházi és világi főméltóságuaknál 's országnagyainknál folyamodás utján szándékoznak az adakozó könyörületességet megnyerni. Nyiljanak meg előttük mindenütt ne csak az ajtók, hanem a' szivek' és szekrények zárai is!—Pécsett a' részvényeken épülő szinház, ámbár már előre kiadatott évenkinti 600 pengő forintért, 's miután csak német vállalkozók jelenték magokat, ezeknek, mindazáltal nem csupán német

színészeti előadásokra, hanem nemzeti nyelvünk gyarapodása 's nemzetiségünk kifejlődése végett részint a' jegyzőkönyvekbe részint a' haszonbérlővel kötött szerződésbe is nyilványosan befoglaltaték, hogy t.i. ha a' bérleti idő alatt magyar színészek jelentenék magokat, czeknek télen hetenkint legalább is 3 nap, nyaronta ellenben általányosan megengedhető a' magyar szini előadás. — Sept. 15iki losonczi hírek szerint az ottani nyári gyapjuvásárra csak néhány száz mázsa gyapjut hoztak az azon vidéki gyapjutermesztők, melly azonban rendkivül kitünt szép fehér mosása által. A' követelt ár nem volt nagy, mivel jobb minőségü fajok mázsáját 64 pgő forinton adák a' termesztők, 's a' ryerészkedők még sem igen akartak vásárlásba bocsátkozni. A' morva és sziléziai posztógyártók legtöbbet vettek. —

Amerika

Ujyorki aug. 10ki hirek szerint Floridában a' szeminolokkal ismét kiütött a' háboru; ezek ugyanis Harney alezredes csapatja nagyobb részit Coleosanatchie folyam mellett, hol kereskedő házat akartak fölállitni a' szerződés szerint, jun. 23án meggyilkolták. A' csapat 18 főnyi volt; a' folyam mellett táboroztak, minden őrállás nélkül; nap keltekor támadák meg az indiánok őket 's 13mat lekonczoltak. Macomb békeszerződését e' szerint megsemmisültnek tekinthetni, 's a' háborut, fájdalom, mindaddig folytatni kell, kerüljön bármibe, mig az indiánokat ki nem irtandják. — Scott 's Brady éjszakamerikai tábornokok Buffalóban voltak; az indiánokat a' michigani határoknál látogaták meg: ezek még folyvást ellenséges indulattal viseltetnek az egyesült statusok iránt. A' texasiak és csirokízek között hasonlag véres külekedés történt. Lowellben, az egyesült statusokbeli Manchesterben, ujlag 7,650,000 dollárt költének gyárokra, mellyekben 1377 férfi 's 5416 nember talál élelmet, Ridgburgban (éjszaki Pennsylvaniában) Lothrop Baldin nevü férfi Tellhez hasonló lövést tön; 18 ölnyire ugyanis egy barátja fejéről almát lövé le puskával, az is említésre méltó, hogy az alma igen kicsiny volt; arról nem szólanak a'lapok: vajjon fogadás következtében történt e'merész lövés; annyi bizonyosnak látszik, miszerint kevéssé részegek voltak, mert csakugyan nem tartja senki is fejét józanul czéllövésre, más részrül azonban annál nagyobb dicséretére válik Lothrop Baldinnak, hogy czélt talált. Egyébiránt tudva van, miszerint az amerikaiak e' nemben igen merészek, szinte esztelenségig. — A' szomszéd Canadában legmélyebb csend uralkodik; de a' tartományok egyesitése, ugy látszik, nem igen népszerü. Bermudát erősitgetik; Laprorieben kőtornyu laktanyákat épitnek; Montreal várost Martello-tornyokkal látják el; Fighting-Islandot 's Kingstont erősitgetik.

Montevideo, jul. 1jén: Franczia hajó Buenosayresből épen most érkezék ide azon hirrel, miszerint a' képviselőház egyik ülésében Maza elnököt Mazorca tagjai ledöfék e' felkiáltással: „Halj meg áruló!“ (Mazorca zendületi társulat Rozas befolyása alatt.) Az elnök fiát pedig, Maza ezredfőt, szurony és késdöfések közt tömlöczbe hurczolák, másnap azonban összekonczolák. Buenosayresben számos elfogatás történt 's a' Rozas ellen fölfedezett esküvésrül sokat beszélnek“ —

Portugália.

Lissaboni aug. 27iki hirek szerint igen nagy ingerültség uralkodott a' fővárosban Palmerston azon billje miatt, melly a' rabszolgakereskedést tárgyazza. Némelly lissaboni lapok azzal élesztek a' szenvedélyek lángját, hogy ollyasmit adának Brougham szájába, mit ő soha nem mondott a' felsőházban, igy többi közt: „Angliának Portugáliát épen ugy hatalma alá kell vetni, mint Jamaicát, sőt Tajo habjai se hömpölygjenek Anglia engedelme nélkül; 's a' t.“ A' portugál kormány ovást intéze a' bill ellen azon hatalmakhoz, mellyek a' bécsi szerződést aláirták, sőt Lissabonban még azon fonák hir is keringe, miszerint a' portugál követ Londonban visszahivatásra kapott parancsot azon esetre, ha a' bill átmegy a' felsőházon. A' procurador dos Povros (szegények ügyvéde) a' portugál pórnépet fölszólitja: hogy „az országban lakó angolokkal farkasmódra bánjanak.“ Több portugált tevének ki a' lissaboni révben szárazra angol hajók, kiket rabszolgakereskedő hajókban ejtének foglyul; ezek önkéntes vallomásaik szerint, a' rabszolgakereskedést a' volt riojaneiroi főconsul és mozambiquei kormányzó azzal mozditák elő, hogy az első 100 milreiért a' rabszolgakereskedőknek álutlevelet ada, az utóbbi pedig minden hajóra szállitott négerért 24 milreit kapott, 8at fáradságaért, 16ot pedig kormányköltség fejében! Mária hajó kapitányát aug. 26kán hozák ki tömlöczéből a' hajóra, hogy jelen legyen az illető rakományok összeirásánál. Mária hajót az angolok ugyanis Virginiában ejték hatalmokba. A' kapitány a' körülállók figyelme kijátszásaul hajón tul löké kalapját 's maga a'vizbe ugrott; másnap vonták ki holttestét; öngyilkosságra pöre lefolyta miatti aggály vezérlé. Az 1400 contónyi statusadósság még nincs megkötve, mert a' maradványt a' lissaboni bank nem akarja magára vállalni; a' pénzügyminister e' miatt zavarban van. A' kormány képviselőt határzott Braziliába küldetni kereskedési szerződéskötés végett 's ismét Villareal grófot éré a' küldetés. —

Spanyolország.

(Zavar a' trónkövetelő körül. Udvara elhagyja őt. Morenot agyon lövik.) A' zavar legmagasb fokra hágott már a' trónkövetelő főhadiszállásán. Bizalommal nem mer senki iránt viseltetni Carlos, ezért egész udvarát elbocsátá, a' körülötte csoportozó főurak és hölgyek pedig önként hagyák el őt; még a' cubai érsek is franczia földre menekvék. E' zavarban Carlos fölszólitásokkal törekszik a' háborut folytatni Espartero és Maroto ellen; de semmi sükerrel; már a' navarrai zászlóaljakból is csoportosan szöknek a' katonák, azok pedig, kik még ragaszkodnak személyéhez, legnagyobb kegyetlenségeket követnek el. Igy Moreno tábornokot, midőn Urdaxban némelly gyalázatosságok elkövetésében gátolni akará embereit, tulajdon katonái agyonlövék, minek következtében azonnal 50 magasb rangu haditiszt hagyá el a' trónkövetelőt, ki, mint mondják, sajátkezüleg irt levelet intéze Lajos Fülöphez, mellyben európai congressus által kivánja eldöntetni ügyét. Moreno agyonlövetése és a' többi navarrai zászlóaljaknál kitört rendbomlás biztosan reményltetik, hogy igen rövid idő mulva egészen egyedül álland harcztéren a' trónkövetelő. La Torre Simon is az alkotmányosakhoz pártolt.

(Harcztéri hirek.) Bayonne, sept. 10ikén: „Tegnap Espartero megindult sergeivel Lecumberri felé, mire a' trónkövetelő és Elio azonnal a' Bastan-völgybe vonultak, honnan Francziaországba reményli őket átüzhetni Espartero. E' napokban 22 tábornok 's több tiszt érkezék d. Carlos sergébül Francziaországba, 's köztük Montenegro is a' trónkövetelő hadministere. Ez utóbbnak állitása szerint még mint egy 12 ezer ember van a' trónkövetelő körül, kikkel nem igen fog csodákat elkövethetni. Az oellói lelkész félelmes guerilla csapatjával meghódolt. Némelly carlospárti lapok még folyvást jó reményekkel kecsegtetik ugyan hiveiket; de kevés sikerrel, mert a' trónkövetelő főnebbi visszavonulása kétségtelenül bizonyitja, hogy minden reményét elveszté már.“ —

(A' trónkövetelő nejével együtt Francziaországba szökött. A' spanyol országos adósság.) Rendkivüli alkalommal érkezett strassburgi telegrafi sürgöny szerint a' trónkövetelő sept. 14én családostul Francziaországba szökött. Már most hihetőleg egész Navarra meghódoland az alkotmányosaknak. Mihelyt a' békités tökéletesen véghez menend, mindenek előtt az országos adósságot lesz szükség rendbe szedni, hogy a' hitel emelkedésivel ismét korábbi erejére juthasson a' kormány. Ez adósság a' tömérdek csapások miatt óriásra növekvék. A' megismert adósság ugyanis 42 millió font sterlingre megy, 's ezenkül 227 millió fontot követelnek még külföldrül a' kormányon, nem is számitván a' több év óta fizettetlenül maradt kamatokat, mellyek már szinte igen tetemes mennyiségre szaporodtak. — Nem rég egy spanyol rabszolgahajón a' szerencsétlen feketék fölzendültek, 's a' kapitányt, legénységet és 26 utast, köztük asszonyokat 's gyermekeket is meggyilkolván, szabadságba helyzék magokat. Már üldözőbe vevé őket egy spanyol hadihajó.—A' miniserség Madridban egy uj mérsékpárti taggal erősbült, neve San Millian, ki pénzügyminister lett, noha nem is tagja még a' cortesnek.—Cabrera a' cuenzai zászlóaljat megtámadá és véres csata után elszéllyeszté. Ha e' szerencsés győzelem a' szerződés aláirta előtt történt volna, ugy alkalmasint még huzamosb ideig folytathatná vérengzésit a' trónkövetelő. Most minden a' cortes határzatától függ; ha ez helybenhagyja a' tartományok szabaditékit, ugy bizonyosan általányos béke áldásit élvezendi Spanyolország, mig ellenkező esetben könnyen ismét véres harcz támadhat az ingerült pártok közt. —

(Részletek a' cortesnyitásról.) Madrid, sept. 1sején: „Ma délután 2órakor álgyurobaj és harangzúgás közt a' corteskamrába ment Izabella királynéval a' kormányzó királyné és ünnepélyesen megnyitá az ülést. A' trónbeszédet leginkább rendkivüli hosszusága és azon körülmény tünteté ki, hogy a' békeszerződést egyetlen szóval sem érinté. Ez okbul nem is mutatott a' közönség semmi részvétet 's a' két kir. hölgy éljenezés nélkül tért a' palotába vissza. Anglia segitségét sem emelé ki most annyira a' trónbeszéd, mint különben tenni szokta; azon hatalmakra nézve pedig, mellyek Izabella királyné megismerését eddig elhalaszták, azon megjegyzés fordult elő, mikép biztosan reménylhetni, hogy az ész és igazság tökéletes győzelme már igen közel van. Törökországgal igen kedvező kereskedési szerződés fog köttetni. A' papság élelmezésire, vámjavitásra, sajtóra és nemzetőrségre nézve uj törvényjavaslatokat terjesztend cortes elibe a' kormány. Ez lényeges tartalma a' trónbeszédnek, melly épen nem volt képes lecsöndesiteni a' kedélyeket, főleg miután azon hir érkezék a' fővárosba, hogy Elio carlosi vezér csatát nyert Belascoain gr. ellen, noha egyébiránt ez utóbbi körülmény még további valósulásra vár. — A' franczia kormány biztosakat küldött a' csatatérre szükséges felügyelés végett a' béke végrehajtása iránt.

(Békeünnepélyek.) Madrid, sept. 5kén: „Láttam a' madridiakat kártékony szenvedélyektől fölingerülten vétkes tettekre rohanni minden felszólitás után, 's most bámulni tanulám őket, midőn szivök valódi sugalmát követve csak kibékülés, testvéri szeretet 's béke érzelmeitől égtek. A' spanyol erekben pezsgő forró vér 's azon nagylelküség, mellyet a' legkeserübb zsarnokság sem tuda elnyomni, hat évi véres harcz után most ismét feledési tengerbe meríti a' gyülölet érzetét az alkotmányos spanyolok szivében, elannyira, hogy könnyes szemekkel szoritgatják keblökre azokat, kik ellen eddig olly szilaj bátorsággal harczoltak. Azon nagyszerü látvány, melly szerint 40 ellenséges zászlóalj egymás ölelésire rohant, Maroto és Espartero vezérek példáját követve, hasonló jelenetet idéze létre a' fővárosban, mellynek leirására nem olly könnyen találhatni a' tárgy nagyszerüségének megfelelő tollat. Az általányos örömélvezet annyira feledteté a' multakat, hogy egyetlen ellenséges szót sem hallhatni már a' fővárosban, 's még a' föllengősdiek 's mérsékpártiak is közelitnek egymáshoz. Sept. 3ikán este minden párttekintet nélkül lakomára gyültenek össze a' tanácstagok és követek, mellynél következő áldomást ürite Caballero: „Éljen a' szabadság, kibékülés, Espartero és Maroto!“ Ugyanazon este számtalan néptömeg gyült össze a' királyi palota előtt 's éji zenével tisztelé meg a' kormányzó királynét, ki leányával együtt megjelent az erkélyen 's örömkönyükben nyilványitá érzelmeit. A' zenét következő kiáltozások szakaszták félben: „Éljen a' kibékülés, királyné, Espartero és Maroto! Éljenek baszk rokonink!“ Minden utczában baszk nemzeti zene hangzik 's hasonló tánczot lejtnek. 4ikén este pedig a' Madridban lakó navarraiak és baszkok pompás fáklyazenével jártak szerte az utczákon 's csoportjokban több következő feliratu zászlót vittek: „Legyünk mindnyájan testvérek!“ melly körül a' négy tartomány czimere vala látható. A' királyné erkélye alatt tánczolni akartak, de a' tömérdek soka-

ság közt mozogni is alig lehete. A' kedélyek illy meglepő öszhangzását leginkább Espartero és Maroto egyezkedése czélszerü részleteinek köszönhetni, mert e' szerződés két pontja a' legkicsapongóbb kivánatokat is kielégité. Espartero ugyanis szorosan ragaszkodék meghatalmaztatása korlátihoz, és semmire nem kötelezé magát, minek teljesitése a' nemzeti képviselőségtől függ, Maroto pedig bizalmat helyezvén Espartero igéreteiben, a' baszk tartományok sorsát a' cortes határzatára bizá, 's ezzel megismeré a' nemzeti képviselőség hatalmát. Maga Arguelles, Caballero és Lopez is igy magyarázzák a' szerződést. 'S épen azért, mivel bizalommal veték magokat a' baszkok a' cortes karjaiba, bizonyosan méltánylásra fognak találni. A' legtulzóbb föllengősdi lapok is készeknek nyilatkoznak némi engedélyekre. Továbbá még azon kifejezéssel is igen nagy mértékben nyeré meg az egész nemzet tetszését Espartero, miszerint világosan kimondá, hogy a' nemzetnek nincs szüksége idegen segitségre 's együttmunkálásra; e' hizelgő kifejezésért legnagyobb áldozatokra is kész magát elszánni a' spanyol. A' trónkövetelő még mind e' mellett is folytatni akarja a' harczot, 's igy ezentul minden vércseppért őt érendi Európa átka; Az éjszaki tartományokban igen kedvező sükere leend az itteni engesztelő érzelmeknek."

Anglia.

(Az eglintouni harczjáték 2 's 3dik napja. Elegy.) Szkót lapok már befejezésit közlik az eglintouni lovagi harczjátéknak. Az első nap sokat veszitett ugyan fényébül a' kellemetlen idő miatt; de a' 2dik nap még sokkal rosszabb volt, mert a' folytonos esőzés majd tengerré változtatá az egész harcztért. 'S még is legalább 20ezer ember volt jelen, noha ezek közül csak mintegy 600 férhetett födél alá. Valóban legnevetségesb helyzeteket lehete látni. A' harczkirály, Londonderry marq., tökéletesen pánczélozva gyönyörü lovon ült 's esernyőt tarta kezében. Azon hir, hogy az étterem és tánczter is viz alatt áll, tetemesül csökkenté a' kedvet. Végre a' födélzeten is keresztül hatott az eső, 's minden rangu hölgyek és lovagok, szkótok, dudások, trombitások, mind bőrig átáztak. A' vörös sárkány lovagja iszonyu vörös orrával nagy mulatságul szolgált a' közönségnek azon iparkodása által, mellyel fegyverzete egyes részeit ótalmazgatni törekvék az eső ellen. Egy másik lovag, kit a' nép „szépség bajnokának" neveze, szénégetőhez hasonlita inkább, mint hölgyszépségért küzdő daliához, mert pályinkától nehéz fővel igen diszesen botorkált szerte a' vizben. Végre rögtön haza kezde menekedni az egész néző sereg, 's a' czipék százankint maradoztak el a' sárban. A' 3dik nap végre kárpótlást szerzett ennyi bajért, az idő gyönyörü és legnagyobb mértékben kedvező vala. A' harczjáték e' napi érdekessége leginkább abból állott, hogy Waterford marquist derekasan fövényre ülteték. A' tánczvigalom 's lakoma igen pompás volt. A' kardküzdésnél Irwingham csekély sebet kapott karján; egyéb szerencsétlenség nem történt. Az egész mulatság mintegy 30ezer font sterlingbe került. — A' földközi tengeren állomásozó hajóhadakról ezt irja a' Courier egyik legujabb száma: „Aug. 9keig terjedő tenedosi hirek szerint Stopford hajóvezér még ott horgonyza hadcsapatjával. Az angol hajóhad aug. 5kén érkezett oda 's azóta folyvást fölváltva vendégelgeték egymást a' franczia és angol hajóvezérek 's kapitányok. Az ausztriai hajóhadat Bandeira parancsi alatt minden pillanatban várák Szmyrnából. Az egész csapat azonban csak egy fregátból, három kisebb hadihajóbul 's egy gőzösbül áll. — Tunisi hirek szerint, a' franczia kormány a' keffi határvárat és bizertai révet kivánja kárpótlásul némi követelések fejében az ottani beytől, még pedig azon fenyegetéssel, hogy fegyveres erővel egyenesen Tunis birtokába helyzendi magát, ha e' kivánata teljesités nélkül marad. — A' londoni tőzsércsarnokon nagy pénzszükség uralkodik. —

(Nagy ünnepély a' Temze alatt. Elegy.) A' Temze alatti ut annyira haladt már előre, hogy medersöppedéstől többé nem tarthatni. Ez okbul az épitő társaság nagy vendégséget adott a' pompásan kivilágitott Tunnelben Hawes parliamenti követ elnöksége alatt, mellyen 280 vendég 's 500 előbbkelő néző volt jelen. — Baring uj pénzügyministertől keveset vélnek várhatni a' whig szellemü lapok. — Manchesterben Greg whig jelelt győzött, noha már bizonyosnak vélték a' toryk, hogy hatalmokba keritendik e' követi helyet. — A' királynét ismét férjhez menendőnek mondják.

Franczia ország.

(Roussin hajóvezért visszahíják Konstantinápolybul.) A' kormány jónak találta, Roussin hajóvezér helyett Ponthois volt amerikai követet konstantinápolyi követté kinevezni. E' változtatás a' Courrier Français szerint már későn jött. Sok időt engede a' kormány Roussinnek olly hibák elkövetésire, miket már többé jókká nem tehetni. Ez annyival inkább méltó gáncsra, mivel a' ministerelnök jól ismeré a' kamrák ez iránti érzelmeit, 's az ülések vége felé csakugyan nyilványitá is, hogy a' kormány módositani akarja a' konstantinápolyi követséget. Soult tábornagy mindazáltal a' dalmátziai hget akará akkor konstantinápolyi követté kineveztetni, kinek ügyetlensége példabeszéddé vált már a' politikai világban 's ki soha nem jutott volna olly magas polczra, ha véletlenül a' tábornagy nevét nem viselné. Azon ellenzés, mellyre a' tábornagy ez alkalomkor talált, köztudomásu; de a' bölcs tábornagy, gondolván, hogy fián kivül más senki nem töltheti be illőn az egyszersmind katonai követi állomást Konstantinápolyban, meghagyá hivatalában Roussin hajóvezért. Csak az utóbb bekövetkezett igen komoly körülmények voltak képesek a' tábornagy szemeit megnyitni. Roussin hajóvezér nem bir azon éleselmüséggel 's határzott szilárdságu akarattal, melly mindenkor elkerülhetlenül szükséges, midőn a' követ nem teljesitheti lelketlen erőmű gyanánt minden egyes pontját kormánya parancsinak. Néhány hónap óta folyvást meglepeté magát Roussin 's egyenes gondolkozásmódja minden cselszövényi hálóba vakon buktatá őt. Midőn Ausztria az öt hatalom képviselőinek tanácskozásra egyesülését hozá inditványba, Roussin azonnal egyezését adá, 's nem látta át, hogy ez által idegen befolyásnak áldozá föl Franciaország érdekeit. A' porta már egyezkedésre akart lépni M. Alival, melly véget vala vetendő a' belviszálynak; de a' képviselők ellenzék azt, azon ürügy alatt, miszerint nem engedhetik a' portát becstelenitő egyezkedési pontok elfogadásira kényszeritetni. Roussin ebben is megegyezék Russzia nem csekély örömére, mivel nem képzelé, hogy ez által végfőloszlásnak rohan az ozman birodalom. Végre Anglia, vezéreltetve azon ferde eszmétől, melly szerint mulhatlanul szükségesnek véli M. Ali megbukását, a' török hajóhadat visszakéretni inditványozá az öt hatalom nevében M. Alitól, 's Roussin feledve, hogy Franciaország mindenkép ótalmazni tartozik az alkirály ügyét, tulajdon segédét küldé azon üzenettel M. Alihoz. — Daguerre már két nyilvánvos próbát tőn fényképkészitésivel, 's mind kettő legkedvezőbben ütött ki.

Törökország.

(A' porta jegyzéke a' nagyhatalmak képviselőihez nyomosb közbenjárulásért.) Konstantinápoly, aug. 24én: Azon jegyzék, mellyet a' porta az öt nagyhatalom képviselőjihez intéze felszólitásul az iránt, hogy Meh. Ali ellen nyomosabbá tegyék közbenjárulásukat, következőleg hangzik: „Tudva van, hogy a' szultán, trónra lépte után az egyiptusi basának, M. Alinak, bocsánatot üzent, sőt Egyiptust örökségül is ajánlá neki. Már ki is volt nevezve a' biztos alkudozás végett, midőn a' nagyhatalmak képviselői iratot intézének a' portához, miszerint illető kormányaik kölcsönös egyezségök után meg vannak bizva az egyiptusi kérdés kiegyenlitésére. A' porta ezt azonnal tudatá Meh. Alival. De azalatt, mig a' porta nyugottan várá azon előterjesztések sükerét, miket az öt nagyhatalom egyszerre küldend M. Alihoz, ez nyomasztó kivánatival állt elő, ugyanis mindazon tartomány örökös birhatását sürgeté, mellyeket most kormányoz. Egyuttal tudatá, hogy az ottoman hajósereg kiadatását kivánati teljesitésétül függeszti fel, sőt a' fő statushivatalokban is változtatásokat sürgete, holott e' felett a' szultán fölségi akaratja határoz; végre még arra is vetemült, hogy Anatolia 's Rumelia vezérihez lázitó irományokat intéze, mellyekben zendülésre szólitja fel őket. Mivel az egyiptusi basa e' bánásmódját hűtlenségnek tekinthetni alattvalói szempontbul, a' porta ohajtása oda járul, hogy, miután a' nagyhatalmak magokra vállolák e' siralmas ügy kiegyenlitését, gondolkozzanak eszközökrül is, mellyek az egyiptusi basát kötelessége teljesitésére kényszeritsék 's arra hogy adná vissza a' török hajóserget, 's mondjon le Szyria örökös birhatásáról 's azon illetlen kivánatrul, miszerint Chosrew basát mozditnák el hivatalától, főleg pedig a' nagyurhoz hűséges tartományok fellázitásával hagyjon fel 's nyugottan várja be azon rendszabályok foganatositását, miket a' nagyhatalmak hozandnak, mik utólag a' szultán helybenhagyását is megnyerendik. E' szerint felszólitja a' porta a' nagyhatalmak képviselőjit, hogy e' jelen jegyzéket közöljék udvaraikkal, 's kérjenek e' tárgyban szükséges utasitásokat 's azokat tudassák a' magas portával."

Konstantinápoly, aug. 28kán: Tegnap divánt tartának a' portánál, mellyen az ország nagyain 's ministerin kivül az ulemák előkelőji is jelenvoltak. A' tanácskozási tárgyat az egyiptusi basa és portához viszonya alkotá, mire nézve azt határzák: minthogy már Mahmud szultán átengedé az alkirálynak Egyiptus örökös birhatását, tehát Abdul Medzsid szultán is hagyja helyben azt; azon esetben pedig, ha továbbra is makacsul ragaszkodik kivánatihoz az alkirály, sőt követelésit még sürgeti, számüzessék; egyébiránt ez M. Alinak mitsem árthat, ki jobban ismeri a' porta gyöngeségét, saját hatalmát és szerencséjét, hogy sem illy rémképekkel gyermek módra hagyná magát ijesztetni. Alexandriábul azon hir érkezék a' fővárosba, miszerint Meh. Ali el van határozva azonnal parancsot adni Ibrahim basának Szmyrna 's a' dardanellák felé egy részrül, más részrül pedig Konstantinápoly ellen nyomulásra, azon esetben, ha egyesült európai hajósergek Alexandria ellen csak legcsekélyebb ellenséges szándékot mutatnának, annálinkább, ha tettre kerülne a' dolog. — A' főváros folyvást nyugtalan; a' naponkint megujuló lázadási hirek a' lakosakat ingerült állapotban tartják, mit az egyiptusi alkirály ügyviselőji annyira hasznukra forditnak, hogy mindentül félhetni, ha a' jelen bizonytalanságnak mentülelőbb véget nem vetnek. Naprul napra jobban terjed a' nép között azon vélemény, miszerint csak egyedül Meh. Ali képes őt e' bonyolult állapotbul szerencsésen kimenteni. Innen azon készség, hogy a' szerencsétlen hireket mindjárt meghallják, sőt ezek még a' frankoknál sem igen kedvetlenek. Az utóbbi héten Perában a' tartományok állapotjára nézve nagy aggály uralkodott, koniahi, kaiseriehi és kiutahiai, továbbá janinai, thesszáliai és maczedóniai népmozgalmakrul beszéltek. Bár e' mozgalmakrul semmi hivatalos sem jelent meg, mégis a' kormány aggodalma tanusitni látszik, hogy az, mi még eddig nem történt meg, könnyen megtörténhetik. Janinában több helyet számos lázadási csapat kerite hatalmába, mellyek az alkirály szellemében készek működni. Közelebbi hireket erről nem tudhatni azonban, mert a' kormány mindent titokban tart. Aug. 24én mihelyt értésire jutott a' nagyvezérnek az albániai zavargás, azonnal illető parancsokat intéze az ottani basához. A' legnagyobb gyorsasággal három tatárral nagyuri gőzöst küldöttek Salonichiba, kik ott mulatás nélkül azonnal Albániába folytaták utjokat. Mind e' veszély ellenében az idegen képviselők régi helyzetüket folyvást megtartják, mi alig reménylteti a' nézetek egyesülését. — Az angol és franczia hajósereg még folyvást a' dardanelláknál horgonyoz 's kész minden pillanatban a' bemenet kivivására erőszakkal, ha orosz hajósereg nyomulna a' Boszporba, vagy a' fővárosban zendülés törne ki. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. szombat sept. 28.

JELENKOR.

1839. 78ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hirek; kinevezések; budapesti napló: nevezetes külföldiek Pesten, magyar játékszin, budai szüret, 's a 't.; pesti hengermalom; pozsonyi ünnepély; gyulai hangverseny kórházalapitásra; különféle: graefenbergi hirek, szülési csodaesetek, rendkivüli életkor példája, erdélyi hirek, 's a't.; változások a' cs.kir. hadseregnél; Milos hg eltávolittatása rosz következményeket kezd szülni Szerbiában; Spanyolország (pótlék adatok a' békitési sükerhez: a' trónkövetelő eltávoztának okai; Espartero fölszolitása Navarra és Biscaya lakosihoz: a' diplomatakar üdvözlő beszéde a' kormányzó királyné előtt; a' trónkövetelő Ainhoában; 'sa't.) Anglia (lapvélemény a' spanyol békeszerződésről; elegy; 'sa't.) Franczia ország (a' keleti ügy körül nagyobb élénkség kezd mutatkozni, elegy; 'sa't.) Németország.

Magyarország és Erdély.

ORSZÁGGYÜLÉSI HIREK. Pozsony, sept. 24kén. A' m. Fő-RRnek f. h. 21kei országos ülésében felolvastatván a' t. KK és RRek negyedik üzenete 's az illető felirási javaslat a' f. é. jul. 28ról érkezett k.k. leirat tárgyában, rövid tanácskozás után, a' válasz rögtön az ülés szine előtt megiratott, mellyben a' m. Fő-RR az eddig vitatás alatt volt elvek 's nézetek iránt az üzenetben ismét felhozottaknak taglalását, előbbi válaszaikra hivatkozva, szükségesnek többé nem tartják; továbbá gr. Ráday G.-nak követi tisztéről lett lemondása által megszünvén jelenleg az ezen tárgy iránti értekezés szüksége, a' KK és RRek e' részbeni jelentését tudomásul veszik; egyébiránt a' kérdéses tárgyak szándéklott fölterjesztésére 's a' javaslatban levő felirásra 's különösen ennek szerkezetére nézve is a' t. RRkel a' legszivesebben kezet fognak. Ezután a' KK és RRnek az országgyülési ujságot tárgyazó üzenete 's az illető törvényjavaslat véteték tanácskozásba, 's a' válasz a' sept. 23kai ülésben felolvastatott, melly alkalommal a' szólásszabadság iránti üzenet felett folytak a' tanácskozások. Ez utóbbi napon (23) a' t. KK és RR is tartottak országos ülést, mellyben a' köv. kerületi munkálatok vétettek föl 's fogadtattak el: I. Második üzenete a' KK és RRnek a' m. Fő-RRhez az 1836 máj. 1sö napján fölterjesztett előleges sérelmek és kivánatok tárgyában. Ebben a' KK és RR a' m. Fő-RRek viszonüzenetében velök közlött módositásokat elfogadják. II. Második üzenete a' KK és RRnek a' m. Fő-RRhez az 1832/6dik évi 21dik törvény nem egészen lett teljesitése iránt. Itt a' KK és RR imigy nyilatkoznak: „Miután az 1832/6: 21. tör. czikk Kővár vidékének meghivatását határzottan rendeli, nem látják a' KK és RR igazságosnak, hogy az, belső elrendezési kérdések miatt, polgári legfőbb jogától, a' törvényhozásbani részvéttől, bármelly kis időre megfosztassék, 's azon elrendezések az emlitett törvényhatóság képviselőinek közbejötte nélkül intéztessenek el. Mi pedig azokat illeti, kik a' visszacsatolt részekben törvény szerint országgyülési személyes jusokkal birnak: miután e' részek az emlitett törvény általi visszacsatolás óta Magyarország valóságos kiegészitő részei, azokban senkit törvényszerü jusától megfosztani, vagy abban tettleg korlátozni nem lehet. Ugyanazért a' KK és RR, midőn Kővár vidékének és a' visszacsatolt részekből azoknak, kiket a' honi törvények a' törvényhozásbani személyes részvétre jogositnak, még ezen Országgyülésre leendő meghivatását kivánták, nem egyebet ohajtottak, mint azt, mit az 1832/6: 21ik törvény világos rendelete parancsol. Ezen okoknál fogva tehát előbbi nézeteiktől nem távozhatnak el; sőt inkább a' m. Fő-RR szives nyilatkozásához ragaszkodván a' közlött felirást a' maga épségében kivánják fölterjeszteni." Végre felolvastatott a' m. Fő-RRek negyedik válasza a' jul. 28kai k.k. leirat tárgyában.

Budapesti napló. Pest megye f. sept. 24kén tartott köz-gyülésében az elnök főispáni helytartó ur a' gyülés okát és tárgyát előterjesztvén, felszólitá a' KK és RRket, hogy Ráday Gedeon gr. úrnak az első követségi pályáról lemondása által megürült helyre másnak megválasztását eszközöljék. A' KK és RR legnagyobb része fris emlékezetben tartván azon hiv és hasznos szolgálatokat, mellyeket szeretett első alispánjok Dubraviczky Simon ur e' megyében számos év óta viselt különféle hivataliban 's két országgyülés alatt is mindenkori közmegelégülésre lélekisméretesen tanusitott 's örömmel szemlélvén emlitett első alispánjok gyöngélkedő egészségének olly karba jutását, mellyben hasznos szolgálati folytatását ujolag kezdheti, őt legdrágább kincsöknek, mellyel polgártársukat szerzett érdemeiért jutalmazhatják, t. i. benne helyzett bizodalmoknak ujolag elfogadására 's a' követségi megürült első hely fölvállalására számos éljenkiáltozás közt ismételve felszóliták. D. ur a' benne helyzett bizodalmat hálás érzéssel fogadván, körülményei, különösen pedig csak most javulásra fordult egészségi állapotja fentarthatása végett a' követségi pályára meghivatását nemcsak nem fogadá el, sőt többször 's egész elhatározottsággal kijelenté, hogy miután mind azt, mit egyes polgár közjóért teljesiteni tartozik, hosszas szolgálat ideje alatt öntudata szerint hazafi kötelességihez képest teljesitette, romladozott egészsége föntartásáról is gondoskodnia kellvén a' követségi pályára többé föllépni nem fog. Az elnök főispáni helytartó ennélfogvást a' KK és RRket más követválasztásra szólitá fel, 's hogy az igazi többség akaratjának központosulása valódilag kitessék, a' választást szavazás által kitudni határozta, mihezképest szavazat-szedésre másodalispán ur elnöksége alatt számos tagu küldöttséget neveze ki olly utasitással, hogy ez szavazási rendszerre nézve az 1820ban megállapitott elvekre figyelmezve, szavazni csak ollyanokat bocsásson, kiknek az érintett határozat foglalata szerint szavazási jog engedtethetik. A' küldöttség hosszasb idő mulva visszatérte után a' KK és RRnek közbizodalmat is nyilványitó számos éljenkiáltozási közt jelenté, miszerint, ámbár a' szavazat-szedés kezdetekor általa nyilván felszólittattak a' KK és RR, hogy, mivel D. első alispán ur a' követséget nem vállalja el, másra szavazni méltóztassanak, a' KK és RR mindazáltal ennek ellenire is kedvelt első alispánjok iránti hű vonzalmok ujabb jelét adni elhatározott akaratjoknak jelentvén, a' szavazást megkezdék, 's azok összeszámitása után közörömre kitünt, hogy a' KK és RR nagyobb része szeretett első alispánjokban helyezvén bizalmát, őt az első követségi pálya elfogadására ismételve felszólitani érdemjutalmazó kötelességnél fogva is elhatározta, melly jelentésre ámbár első alispán úr előbbi nyilatkoztához ragaszkodván a' követségtől fölmentetését egész elhatározottsággal ismételve szorgalmazá, mindazáltal főispáni helytartó ur is a' KK és RR saját önérzetüket egész mértékben kifejező felszólitását hathatósan pártolva, szinte egész elhatározottsággal kijelenték, hogy hű ragaszkodásuk tárgyát egyenesen csak kedvelt első alispánjokban lelvén, követnek mást nem választnak 's igy az első alispán urnak épen azon buzgóságától, mellyel eddigi szolgálatit, a' megyei 's követpályán, folytatta, várják, hogy közös és személyétől elválaszthatatlan bizalmoknak engedve, föllép azon pályára, mellyre őt ugyanezen köz bizalomnak kitünőleg nyilványitott jelével hiják meg; ezek következtében végre az első alispán ur a' KK és RR kivánságukra hajolván a' megürült első követségi helyet számos ‚éljen' kiáltozás közt elfogadta 's hogy a' KK és RR iránta valódi vonzódásuk 's határtalan bizodalmok ujabb jelét ismételve nyilványithassák, őt, csupán ez egy esetben 's a' nélkül, hogy ebből jövendőre legkisebb következés is vonathassék, az országgyülési követekre nézve megállapitott hitforma szerinti meghiteltetéstől is, mellynek szabályképen megállapitása előtt emlitett első alispán ur a' követséget már két országgyülésen minden hitletétel nélkül a' KK és RR tökéletes megelégülésökre viselte, köz akarattal fölmentették, a' szokott megbizó-levélnek 's az eddigi utasitásoknak részire kiadatását is elhatározván. — Folyó hó 21ikén esti 9 órakor városunkba érkezvén Schaumburg-Lippe herczeg ‚Árpád' gőzösen Stolzenberg báró kamrás és Kaas b., kiséretében az „Angol királynéhoz" czimzett gyönyörü uj vendégfogadóba szállott 's 25kén a' mezőhegyesi cs. kir. katonai ménesintézet megtekintésire rándult. — E' napokban Trattner-Károlyi könyvnyomó intézetében elhagyák a' sajtót „Pesti egyházi örömünnep" czim alatt kiadott azon beszédek, énekek és imádságok, mellyek f. e. aug. 25ikén Báthory Gábor superintendens jubileuma 's azzal összekapcsolva Török Pálnak pesti papi hivatalába lett iktatásakor mondattak. A' szerkesztésben az ünnepély menete 's rendje van megtartva. Csinos boritéku példány ára 4 rétben 20 kr., velinen 30 kr. p. p.; a' nyomatási költség lerovása után, mellyet Jankovics Miklós 10 pgő forinttal sziveskedék pótolni, fenmaradandó menynyiséget az egyház javára szándék fordítani. Kaphatni példányokat minden pesti könyvárusnál, a' reform. paplakban 's Kecse Péter egyházi pénztárnoknál a' megyeházban, vidéken pedig a' ref. superintendens, egyházkerületi főjegyzők és espereseknél. — Az árviz által károsultak fölsegélésire Barsmegye 101 f. 46 ¾ krt küldött; Arad szabad kir. város 20 f.; Árva megye 15 f., mind pgőben. — Nemzeti színpadunkon f. hó 21ikén „Büvös vadász" adaték (Bognár Maksz mint vendég); 22ikén „Tékozló"; 23án bérszünettel először „Belle-Isle Gabriela", dráma öt felvonásban, Dumas után francziából forditva Nagy Elek által a' magyar tudós társaság költségin, Lendvay jutalmára, nézők nagy számmal jelentek meg ez előadáson 's tetszéssel fogadák a' jeles drámát; 24ikén „Norma": (Bognár — Szever mint vendég; 25én harmadszor „Romilda" Szigligetytől (megjelent Nagy Ign. „Színmütára" Vik füzetében); 26án 2szor bérfolyamban „Belle-Isle Gabriela"; 27én Leánykérés szabály szerint, vagy ha parancsolja vigj. 4 fv. — Szenvey bevégzé Schiller „Orleansi szüz"-e forditását. — A' budai kir. egyetem sajtói alatt vannak Berzsenyi versei 's rövid idő mulva igen diszes kiadásban meg fognak jelenni. — E' napokban egy épület mellett letörött az állas, mi által nyolcz ember sérült meg kisebb nagyobb mértékben. — Budán már nagyobb részint elvégzék a' szüretet, mellyre nézve ezuttal igen kedvező volt az időjárat. A' termés jól fizet 's minőségét is kielégitőnek reménylik. Dunánk annyira leapadt, hogy némelly helyeken súlyosbitani kezdi a' terheltebb gőzösek járását. —

A' pesti hengermalom-társaság f. évi oct. 12én délutáni 5 órakor a' n. casinoban közgyülést tartand, mellynek fő tárgya a' valóságos választmány választása lesz. Meghivatik tehát ezennel minden részvényes, és egyszersmind felszólittatik, hogy a' részvényi első tizedrészt ugyanazon hónap' 12-ikétől fogva 15ikeig bezárólag Kappel Fridrik itteni nagykereskedő urnál lefizetni ne terheltessék. Pest sept. 23kán 1839. A' pesti hengermalom-társaság' ideigleni választmánya.

Pozsony, sept. 19két mint fels. Asszonyunk születés-napját nagy pompával üllé meg. A' rendes katonaság a' sétatér előtt volt felállitva, a' polgári pedig a' halpiaczon. A' mise részeit üdvlövések követék, mire a' várban felállitott ágyúk durrogának, ezt pedig zenekar szakasztá közben az ismeretes „Isten tartsd meg" népdal eljátszásával. Országunk hg primása mondá egész fénnyel a' nagymisét, mellyen a' fő és képviselő tábla tagjai diszöltözetben 's a' postatisztség egyenruhában jelentek meg. A' szép rendet helyettes fölovászmester Eszterházy Károly gr. intézte személyesen. Hg-primásunknál 's a' m. k. személynök urnál nagy ebéd volt. — A' pozsony-nagyszombati első magyar vaspályán szorgalmasan dolgozik naponkint mintegy 200 személy. Ha kedvezni fog az idő 's a' munka folyton ugy halad, mint most, dec. végéig Bazinig elkészülend a' földi munka; sinezéshez azonban semmi esetre nem fognak tavasz előtt; mindazáltal bizonnyal mondhatni, hogy e' vállalat 1841ben be leend végezve. E' vasuton előleg csak lovak fognak használtatni. Ez ugyan soknak, kiket a' gőz elkábit, nem igen tetszik, de hacsak egy pillantatot vetünk a' külföldre, nevezetesen a' linz- budweisi pályára, nem lehet jóvá nem hagynunk a' vállalkozók előregondoskodását. Egyébiránt az ut elég szélesre leend épitve, hogy idővel a' gőzmüvek alkalmazása ne találjon akadályra. Ha e' pálya, mi igen valószinü, a' vállalkozókat nyereségesb jövendővel kecsegtetendi, hihetőleg nem fognak késni, ez utat, melly Pozsonyt Szentgyörgy, Bazin, Modor és Nagyszombat sz. k. városokkal hozandja közvetlen kapcsolatba, továbbis, nevezetesen Szered és Nyitra felé, kiterjeszteni. E' szerint azon tért, mellyet ezelőtt fél nap, sőt rosz utban továbbig is, kelle megjárni, most majd három óra alatt futhatni be, nem emlitvén, hogy most három k. város fog érintetni. Itt szállitásra leginkább fát, gabonát 's gyapjut számithatni, mellyet ezelőtt két nap alatt sem lehete veszély nélkül hozzánk áthelyezni 's mind e' czikk most egy nap alatt a' pesti vásárokra tétethetik át, gőzösink segedelmökkel. — Dolezsalek Antal, a' vakok pesti intézetének igazgatója, hir szerint, növendékeivel együtt a' Nádor

főhg k. jóváhagytával, gőzösen Pozsonyba rándult, bemutatandó minden növendékeit az egybegyült országos Rüdeknek, olly czélból, hogy az intézet alapitványinak száma az országban létező vakok nagy számához képest némileg szaporittassék 's egy ujonnan emelendő alkalmas épület költségeihez segedelemmel járulja a 28kán nyilványos próbatétet szándékozik tartani literariai, kézmüi és zenei tanulmányokból. 29kén délelőtt énekes mise fog tartatni, mellyen a' vakok müködendnek, később pedig hangversenyt adandnak a' növendékek a' pozsonyi hangászegyesület közremunkálásával, mellyet Dolezsalek ur, mint a' pest-budai hangászegyesület ujonnan választott aligazgatója,e' czélra különösen megkért. H-k.

Gyula sept. 20ikán: Mennyire tisztel a' békési lelkes közönség minden eszközt, melly emberbaráti szándékinak biztos sikerére vezethet, valósitá közelebb azon részvét, melly f. hó 19kén a' megyeileg állitandó kórház javára Gyulán adatott hangverseny alkalmakor ismét tetemesül nevelé a' naponként emelkedő tőkét. Mutatványi helyül Wenckheim grófné, szül. Pálffy Borbála grófnő, mint helybeli földesasszony vala kegyes uradalmi szintermét átengedni, 's itt élvezők azon örömeket, mellyeket a' működők ügyessége olly édesen, olly szivhatólag nyujta számunkra. — Mert tekintsük bár kedvességgel 's mivelődéssel teljes épen az nap 14dik évét betöltött R. A. kisasszonynak zongorán szabatos játékát; vagy a' pesti magyar szinház ismért müvészeinek, Erkel testvérek és Schlesinger urnak szivességből ajánlt, 's énekben ugy, mint zenében remek előadásaikat: olly kéjpillanatok valának ezek, miket a' hullámzásban kifáradt kebel csak egy szebb lét álmainak teljesülésinél találhat fel. Meglepő vala továbbá 's igen kielégitő Tormásy Jánosnak szavalása, igen helyesen adván elő saját dolgozata szerint a' kórházakruli eszméket, különösebben Békésre illesztve. Valódilag azonban nagyszerüvé az élvezet alatt rejtező emberiségi ügy tette az estét, melly a' közönségnek örömtül megelégülése közben is mutatkozott ünnepélyes mérsékletében olly hiven tükrözé magát. Illy szép előzálognak örülhet a' békési közönség is azon biztos hiedelemmel, hogy valamintő hiven őrzé keblében az emberszeretet eszméit 's fő törekvése volt ezen nemes vágyának gyakorlati kört is adni; úgy a' hálás utókor tisztelettel emlékezik majd azokra, kik éltüket e' szent ügy melletti fáradozásban küzdötték le. Másnap Békés közgyülésben együtt volt lelkes Rendei köszönetet határozának mind a' működöknek, mind a' szintermet e' végre áltengedett grófnénak. —

KÜLÖNFÉLE: Kolosvár, sept. 17kén: A' természet minden adományiban gazdag Erdély, az élet javai legbecsesbeivel, egészséges levegő 's jó vizzel is meg van áldva, mit erőteljes nemzedékin kivül több öregkort értnek példája is tanusit. Szurdok (belső Szolnokmegyében) ott, hol a' ragadó Szamos Erdélyt Kővár vidékétől elválasztja, százados tölgyekkel boritott hegység környezte völgyön, festői sziklák közelében terül el, f. év jul. 1jén takaritá el talán mindkét hazánk legkorosb polgárát, a' 122 éves Kimpián Györgyöt, ki 1717ki jan. 18án született, első ifjusága óta a' b. Jósika család vadásza volt, 's e' hivatalt 1810kig viselte, midőn ereje fogyni és szeme világa gyengülni kezde. Nejével, ki őt 17 évvel előzte meg a' halálban, 63 évet töltött. Kimpián Györgyöt testvér öccse a' 104 éves Kimpián Elek követte, ki született 1735ki sept.21kén 's meghalt ez évi jul. 27kén. Éltében mindkettő mértékletes volt, 's az itt kedvelt pálinkával ritkán élt. Mindkettőjök élő és holt maradéka 60nál többre megyen. — Nevezetes természetjáték fordult elő Kecskeméten. E' hónap elején t. i. egy kis házi kutya két valóságos macskát kölykezett, mellyeket az anya minden szorgalommal ápolgatott, hatod napra azonban mindkettő megdöglött. E' kis házi kutya több izben kölykezett már; de mindenkor rendkivül, egyszer egyet, más izben pedig harminczat. Ism. — Uj-Verbászon (Bácsmegyében): Gráfné, született Trinkhaus Katalin, svábnő f. e. sept. 15dikén három fimagzatot szült 's mind az anya, mind pedig szülötti fris egészségüek, egyedül az inség alatt sinylődő anya homlokát üli aggasztó búsongás, mikép leend képes gyermekeinek táplálékot nyujtani; azonban sorsa könnyitése 's fölsegéllésihez a' jobb érzésüek segédkezekkel járulnak. — Graefenberg, sept. 2kán: A' graefenbergi vizgyógyintézet malasztiban részesülő magyarság az idén Európa majd minden országiból ide sereglett vendégi körnek egyik legjelesb kiegészítő részét képezi. A' talán egyetlen valódi magyar föstész, Barabás M. is szinte itten használja Priesznitz életadó vizét; 's mondhatni, hogy jeles müvészünk, megismértetvén ügyességét, ugyancsak divatba jött Szilézia rideg bérczein; sőt az itt mulató idegenek és külföldiek méltánylatát nagyobb mértékben látszik birni, mint részvétlen honában. Barabás szállásán gyakran vehetni észre látogatókat, kik mohón 's gyönyörködve nézegetik velős tartalmu müvészi albumát, melly leginkább olaszhoni táj- és arczképekkel van tele. Mennyire az itteni gyógymód foglalkodást enged, szabad órájinak rövid lefolyta alatt mindig a' sokféle rangu megbizók különböző modorban készült arczképein gyakorolja varázsecsetét, jó tapintatu eltalálási, 's némileg talán arczidealizálási által is, naponkint növelvén pártfogóji számát. Barabás, a' nassaui uralkodó hg testvérének, 's hg Liechtensteinnénak albumába már eddigelé is sok szép dolgozatot tőn le; 's e' sok kézben forgandó gyüjteményt folyton gazdagitja 's örökiti magyar nevével. Saját albumába a' graefenbergi intézet épületeit és környékét olly híven festé le, miként senki nem még előtte. Vajha honunkba visszatérvén, közterjesztés végett, e' képet kőmetszet alá bocsátná 's néhány graefenbergi savanyúédes arczvonattal, néhány eredeti szerkezetű genre-képpel bővitné szépmüvészetünk kis tárát! Egyébiránt az itt levő magyar urak és hölgyek, megczáfolva a' külföld vastag előitéletét, általában, 's minden egyes társas körben is, a' müveltebb polgárisodás avatottiként lépnek föl. Mind ez, kivált illy öszpontban, nemcsak egyesinkre hanem egész nemzetünkre nézve, üdvös befolyással bir, 's legalább azon hitben erősiti meg az ellenünkben álló idegent, hogy a' mi terra incognitánk száraz avarja is csak terem néhány olly gyümölcsöt, mellynek zamatja a' legkeményebb izlést is kielégiti. Igy csúszunk lassanként a' nagy európai család jobb véleményének pitvarába, noha minap a' berlini Staats-Zeitung egészen kétségbeesve sopánykodá jelen közdolgaink állása miatt történt visszasüllyedésünket. Ath. Gyógy-Remetéről irják: A' határunk körében tanyázó medvék julius eleitől augusztus 11dikig tizennyolcz darab szép szarvas marhát öltek meg, a' szélbeli katonai őrhatóság rendelésiből falunk három versben ment ki, de azok közül sem hajtó sem vadász egyet sem láttak, annál kevesebbé hajtottak, vagy lőttek meg. Régibb számtalan adatból tudjuk, miszerint a' székelyek a' medve-nyomozást 's elejtést gyermekjátéknak tartották, 's hiba tán most is nem egészen bennök, hanem abban látszik lenni, mivel a' hajtók többnyire gyermekek 's a' hajtásban szükséges szabályok szigoru megtartására az előljáróság elégséges fölügyelést nem fordit, minek eleven példája az, hogy az utólsó hajtást aug. 11kén alig végeztük be, midőn a' lakához közeli nép zaját halló medve talán épen azok daczára egy derék és pedig a' 18dik ökröt szabdalni kezdette. Most a' talpasok, hihető, mivel málnát bőven kapnak, a' mészárlástól önként megszüntek.E.Hl. Az Erdélyre könyöklő Oláhországi határszéleken mintegy 10 helységben aug. 12ke óta marhadög uralkodik, azonban az erdélyi 's oláhországi kormány részirül szükséges marhaveszteglő intézet van rendelve a' vész gátlására. — A' bécsi cs. k. közönséges udv. kamra f. é. jul. 15én Strasser Fülöp pesti, kizáró szabaditéktulajdonost ujabb öt évi kizáró szabaditékkal tisztelé meg a' javitott gyapjumosási rendszerre nézve, melly szerint 1) az eddigi szabaditékozott meleg mosás helyett az egészen ártatlan növényekből nyert kivonat hideg vizbe vegyittetik, mi által fölösleggé válik a' fa, főzőeszköz és sok napszám, a' gyapju pedig hófehérségüvé lesz, akár nyers állapotban, akár kelmeken; 2) e' kivonat által az egész tisztitó anyagot megkapja az ember a' növevényekbül, mig a' főzésnél alig juthatna feléhez; 3) Küldeményeknél idő és fuvarbér kiméltetik meg; 4) a' gyapju különös gyöngédséget 's rugalmasságot nyer, mig a' meleg mosás rendesen keménnyé teszi azt. — Huszár Zuzanna ungvári timárnő, 7 hét alatt iszonyu kinok közt 18 varangybékát szült. Ez esemény olly fontos és megfoghatlan,hogy legnagyobb figyelmét érdemli meg az orvosoknak.

(Változások a' cs. kir. hadseregnél.) Hessen-Homburg Fülöp uralkodó tartománygróf, haditárnok és eddig illyrországi katonai parancsnok Mainz szövetségi vár kormányzója lett; Leiningen-Westerburg Aug. gr., altábornagy és tyroli katona-parancsnok, ugyanezen vár alkormányzójává; Mazzuchelli Aloiz gr., hadi tárnok 's morvaországi és szileziai parancsnokló tábornok, a' mantuai vár kormányzójává; Nugent Laval gróf, hadi tárnok és az illyriai parancsnokló tábornok segéde, parancsnokló tábornokká Morvaországban és Sziléziában; Langenau Fridrik Gusztáv Károly b., altábornagy és galicziai parancsnokló tábornok, ugyanazzá Illyriában, belső Ausztriában és Tyrolban; Récsey Ádám, altábornagy és osztálynok, parancsoló tábornokká Galicziában, dijmenten nyert titkos tanácsosi czimmel; Bentheim Steinfurt Vilmos hg, altábornagy 's parancsnoka az olaszországi 3dik hadosztálynak, segédül adaték az alsó-ausztriai parancsnokló tábornok mellé; Geramb Leopold b., altábornagy és segéde a' bánság-varasdi- károlyvárosi parancsnokló tábornoknak, parancsnoka lett e' haditestnek; Csorich Ferencz b., altábornagy és osztálynok, katonai parancsnokká Tyrolban; Fitzgerald Simon, altábornagy 's prágai város- és várparancsnok, königgraetzi várparancsnokká; Paumgartten János b., altábornagy és osztálynok, prágai város- és várparancsnok; Watlet Venczel b., altábornagy 's cs. kir. alhadnagy az első német testőrségnél, főhadn. lett ugyanott; Fürstenwaerther Kár. b. altábornagy és mantuai várparancsnok pedig alhadnagygyá ugyane' testőrségnél; Lobenstein Vilmos, vezérőrnagy 's ideigl. ruhatárügy-igazgató, valóságos igazgatóvá lett e' haditestnél; Caboga Bernard gr., vezérőrnagy 's főudvarmester Ferencz modenai kir. fhg. fiainál, ismét hivatalviselésre tért a' cs. kir. mérnöktesthez a' mérnöktesti főigazgatóságnál. Előléptettek, ezredesekbül vezérőrnagyokká: Portenschal-Ledermayer Ján., Auersperg gr. 5 sz. vasasezredbül, és Bandiera Ferencz b. hajókapitány alhajóvezérré; alezredesekbül ezredesekké: Clam-Gallas Eduard gr. Hardegg Ign. gr. 8 sz. vasasezr., az ezredben; Colloredo-Mannsfeld gr., parancsnoka az első vadász zászlóaljnak ugyanezen zászlóaljban; és Strobel Károly, parancsnoka a' 9ik zászlóaljnak helyezredessé Triestben; őrnagyokbul alezredesekké: Gutjahr József, Hardegg Ignácz gr. 8 sz. vasasezr.; Liechtenstein Fridrik hg, Reusz hg, 7 sz. huszárezr., és Töpke Vilmos, Savoyen 5 sz. vasasezr., mind az ezredb.; Matisz Károly, parancsnoka a' 10ik vadászzászlóaljnak és Alassy Antal, parancsnoka a' 4ik vadászzászlóaljnak, mind ketten ugyanott; kapitányokból őrnagyokká: Batky József, Károly főhg, 3 sz. dzsidászerz; Veigl Bálint, Hardegg Ignnácz gr. 8 sz. vasas ezr.; Singer Miksa, Savoyen 5 sz. vasas ezr. és Dörgut János, Watlet b. 41 sz. gyalog ezr., mind az ezredben; Zedtwitz Vilmos gr., Sándor czár 2 sz. gy. ezr., Rothkirch gr. 12 sz. gy. ezr.; Döll Károly, Richter 14 sz. gy. ezr., Paumgarten b. 21 sz. gy. ezr.; Kohl Ferencz, Ferdinand Ferencz főhg 32 sz. gy. ezr., Ferencz Károly főhg 52 sz. gy. ezr.; Denkstein Alfonz, a' 2dik bánsági 11 sz. gy. határőrerz., a' gradiskai 8 sz. gy. határőrezr.; Teutschenbach József, a' 12dik vadászzászlóaljból, parancsnoka lett ugyan e' zászlóaljnak; Nimptsch Kamill gr., Schneller 5 sz. könnyülovas ezr., Nostitz gr. 7 sz. könnyülovas ezr.; Castiglione József gr., moszka czár 9 sz. huszárezr., Reusz hg 7 sz. huszárezr.; Bianchi Ferdinand b., moszka czár 9 sz. huszár ezr., bajorkirály 2 sz. vasasezr.; Kaempf Károly, az 5ik pattantyusezredtől a' 3dikhoz; és Berni János, épitész kapitány az oláhbánsági 13 sz. gyalog határőrezr., épitészigazgató lett a' bánság-varasd-károlyvárosi határvonalon; — Schluderer Ferencz nyugalmazott ezredes, cs. kir. helyezredes lőn Mainzban; Michalovszky Vincze, Ferencz Ferdinand fhg 32 sz. gy. ezr. őrnagy Rosenbaum gránátos zászlóalj parancsnokává nevezteték ki; Lenenfels János a' 9ik vadász zászlóalj őrnagya, 's parancsnoka a' majlandi volt katonai fiunevelő intézetnek, parancsnoka lett e' zászlóaljnak; Kimm Antal, őrnagy 3ik pattantyus ezrednél, parancsnokává a' morva őrpattantyus kerületnek. Nyugalmaztattak: Derra Jakab, vezérőrnagy, a' magasb vezérőrnagyi nyugdijjal; ezredesekbül: Lenker Mihály a' mérnöktestől, iskola-ügyelő a' mérnök-akademiánál és Majus Sándor b., helyezredes Triestben vezér őrnagyi ranggal; Swoboda János, Hardegg Ign. gr. 8 sz. vasasezr.; Bibra Károly b., Savoyen 5 sz. vasasezr., és Podevics Károly b., parancsnoka a' 12 vadászzászlóaljnak; alezredesekbül: Tschebultz Ferdinand Reusz 7 sz. huszárezr, ezredesi ranggal; őrnagyokbul: Rosenbaum József, Sándor czár 2 sz. gy. ezr., gránátos zászlóalj-parancsnok és Mayer János, Watlet b. 41 sz. gy. ezr.; kapitányokbul: Weibbas Mihály, a' 3dik pattantyusezr.; Mischitz Antal, a' 2dik pattantyus ezr.; Fokt Leopold, a' dalmát őrpattantyus kerületből; Kaufleutner Miklós, Benczur 34 sz. gy. ezr.; Haas Hiaczint, Luxem 27 sz. gy. ezr.; Schober János, Rothkirch gr. 12 sz. ezr.; Mamula Miksa, a' gradiskai 8 sz. gy. határőrezr., mind őrnagyi ranggal 's nyugdijjal; Németszeghy Ignácz, másodőrmester a' magyar ns testőrségnél; Amon Károly Langenau b. 49 sz. gy. ezr., Tamás Andor, a' székely 11 sz. huszárezr.; Orosz Károly, Mengen b. 4 sz. vasasezr.; Herzog János, németalföldi király 26 sz. gy. ezr.; Horrák János, Nassau hg 29 sz. gy. ezr.; Haymer János, Wallmoden gr. 6 sz. vasasezr.; és Goreczky János, császár 1 sz. dzsidás ezr., mind őrnagyi ranggal; — Althaim Károly gr., Károly Ferdinand főhg 51 sz. gy. ezr. önként kilépett őrnagyi ranggal; külrendeket 's azok elfogadásira 's viselhetésire szabadságot kaptak: Fridrik Antal hg vezérőrnagy, a' kir. porosz vörös sasrend első osztályu diszjelét; Gorcey Antal gr., nyugalmazott őrnagy az Anhalt hgségi Medve Albert-rend kiskeresztjét, és Szmola József b., pattantyustesti alkapitány a' moszka czári sz. Annarend 3dik osztályu diszjelét. —

Spanyolország.

(A' baszk tartományok szabaditékai.) Legujabb időkben annyiszor volt minden lapban említés a' baszk tartományok szabaditékiról (fueros), hogy nem lesz érdektelen azokat kissé közelebbről megismértetni. Minden tartomány külön nemü szabaditékokkal bir. Navarrában alkirály képviseli a' királyi hatalmat, ki egyszersmind fő katonai parancsnok, Pamplóna kormányzója és jogositva van a' navarrai cortesben 's nagy tanácsban elnökségviselésre. A' képviselőség három rendből áll, mellyek három évre választatnak meg 's évenkint gyülnek össze. A' papi rend az első helyet foglalja el, 's a' navarraiak olly nagy tisztelettel viseltetnek a' papság iránt, hogy véleménykülönbség esetén a' másik két rend fölött eldöntő hatalommal bir a' navarrai cortesben a' papság. Ezt a' katonai rend követi, mellyben nemesek és lovagok ülnek, 's mivel a' nemesség Navarrában, hol teljes mértékben uralkodik az első szülöttségi jog, igen számos, tehát e' rend majd minden kérdésben eldöntő hatalmat gyakorol a' papsággal egyesülve. A' 3ik rendben végre a' birtokosak, kereskedők és ügyvédek által kinevezett vagy is választott követek ülnek. Az illy szerkezetü cortes mellé még ügyvédek 's jogtudósak is járulnak, kiket egyenlő számmal szokás Navarrából és Castiliából választani. Ezek mindazáltal csupán tanácsadó szózattal birnak bizonyos esetekben, mint az angol korona jogtudósai. Az elnökséget a' cortesben az alkirály viseli és a' király nevében nyitja meg az ülést; de hatalomszót nem használhat a' tanácskozások alatt. A' cortes kizáró joggal van fölruházva Navarra minden közügyét vitathatni, az adót meghatározni és az áruk behozását megengedni vagy eltiltani. Az alkirály veto gyakorlással sem bir, ellenben a' cortes minden királyi rendeletet elmellőzhet. Van ezenkül még Navarrában számvevő kamra, melly minden bevételre 's kiadásra nézve felelős. Mi az igazságot illeti, annak kiszolgáltatására kerületi alcadék, fölebbvitel utján pedig udvari alcadék 's végre a' navarrai nagy tanács vannak megbizva. Tartományon kivül semmi jogügyet nem dönthetni el. Csempőrséget csupán a' cortes megegyeztével állithatni föl. E' körülmény olly nagy fontossággal bir a' navarraiak előtt, hogy VIlik Ferdinand nem mert csempőrséget fölállitani a' Pyrenaeek mellett, noha engedelmet kapott erre a' navarrai cortestül, mert jól tudta, miszerint ez egész Navarrát ellene fogná lázitani. A' helyhatóságok részint választhatók, reszint pedig örökülés által töltetnek be; de valamennyit általányosan szilárd függetlenségi szellem lelkesiti a' korlátlankodni akaró kir. hatalom ellenében. A' király adók helyett csupán 44ezer frankot kap évenkint Navarrából, hová egyetlen katonát sem szabad küldenie. E' kiváltságokért utólsó csep véröket is készek föláldozni a' navarraiak. —

(Pótlékadatok a' békitési sükerhez.) Madrid, sept. 7ikén: „Az éjszaki tartományokbul érkezett hirek szerint a' navarrai zászlóaljak is elpártoltak már a' trónkövetelőtül; de fegyvereiket csak a' szabaditékok helybenhagyatása után fogják lerakni. Mondják, hogy ugyane' zászlóaljak gyilkolák meg a' kórházakban hátra maradt betegeket, mi nem igen nagy jelensége az állandó békének. A' franczia kormány tudatá a' spanyol kormányzó királynéval, mikép a' trónkövetelőt többé nem fogja viszszabocsátani spanyol földre. Néhány franczia lap azon nevetséges okoskodást közli, miszerint czélszerü lenne az éjszaki spanyol tartományokba franczia katonaságot szállitani. Egyébiránt a' spanyol harcz kimenete több nevezetes diplomata számolását tetemesül kijátszá; de minden esetre tanulságos következményeket szülend. Azon hála, mellyet Francziaország és Anglia Spanyolországtól követelnek, már gunnyá kezd változni. Egyetlen dal sem hangzik Spanyolországban 's egy hirlapi czikk sem jelenik meg, melly különösen ne emelné ki, hogy a' béke Francziaország és Anglia közbenjárulta nélkül létesült. Egy lap azon esetről is különös említést tesz, melly szerint Espartero franczia közbenjáró kezességi ajánlatára e' szókat intézé Marotohoz: „Elég kezesség Önnek böcsület-szavam?“ mire Maroto ezt válaszolá: „Ön böcsületszava, mint spanyol tábornoké, biztosb kezesség előttem Francziaországénál, 's egyébre nincs is szükségem.“ Hát még az éjszaki hatalmak milly hálára számolhatnának, ha békitést törekedtek volna eszközleni? A' négyes szövetség már most alkalmasint tettleg fel fog oszlani; Anglia visszavonandja hajóit a' spanyol partvidékről, Francziaország pedig ismét megnyithatja kereskedési közlekedésnek a' Pyrenaeek nagyobb részit. A' diplomatai kar ma este ünnepélyesen szerencsét kivánt a' kormányzó királynénak a' végre kiküzdött békéhez az amerikai követ szónoklata mellett. A' madridi lapok nagyobb része közbocsánatot kiván a' kormánytól minden politikai vétségre nézve. Meg kell azonban vallani, mikép Espana és Cabrera még folyvást nem épen megvetendő ellenségek. Ez utóbbi Cuenza tartományba nyomult és az egész vidéken félelmessé kezdi magát tenni 's mindeddig hallani sem akar békeajánlásokrul. A' cortes még folyvást csak a' meghatalmazások hitelesitésivel foglalatos. Igen kivánatos, hogy minélelőbb az éjszaki tartományok szabaditéki vitatásába bocsátkozzanak a' követek, mert csupán ez fogja tökéletesen lecsöndesithetni a' még fegyverben álló tartományokat. Holnap ünnepi lakomát adand a' kormányzó királyné.“—

(A' trónkövetelő eltávoztának okai.) A' jour. des Débats következőleg elmélkedik a' trónkövetelő hirtelen történt lelépte iránt a' harczmezőrül: „A' sept. 14iki telegrafi sürgöny szerint két nappal az előtt Elisondoban tartozkodék a' trónkövetelő, mintegy két lieunyire a' franczia határoktul, 13ikán pedig már Urdaxba vonult, honnan óranegyed alatt franczia földre menekheték; mihelyt azon föltételekrül értesült, miket a' franczia kormány jónak talált bebocsáttatásához csatolni. E' gyors kifejlés következő 3 körülményen látszik alapulni: 1ször ugyanis Espartero rendkivüli élénkséget fejte ki az alkalmak használatiban 's legnagyobb gyorsasággal szállitá ropant sergeit a' navarrai völgyekbe, mig Ribero tábornok a' navarrai uj alkotmányos vezér, az ulzamai völgyben vele egyesülésre parancsot kapott, mit ez rögtön teljesitni siete. 2szor a' navarrai zászlóaljak, miután egy egész hónap óta legkorlátlanabb kicsapongásokat üztek, nem akarnak többé harczolni, 's a' helyett, hogy ellenséges puskatüz elibe állnának, inkább rablást, gyilkolást 's nőlertőztetést követnek el. Végre 3szor a' trónkövetelő sergeinek undok kicsapongásit annyira megunák a' lakosak, hogy szabaditóik gyanánt nyilt karokkal fogadák az alkotmányos harczosakat. Szükségkép hinni kell, miszerint az estellai részen is hasonló lelkesüléssel kivánnak békét a' lakosak, mivel a' zendülés hadereje ott is a' fönebbiekhez hasonló kicsapongásokkal tölti idejét. Különben ugyan mikép is vonulhatott volna olly hirtelen a' trónkövetelő vissza, ha t. i. a' hatalmában maradt 15 ezer főnyi seregnek hasznát reménylheté venni? Don Carlos önmagát semmité meg, midőn Maroto tábornokot akará semmivé tenni, 's több zászlóaljat zendite föl a' békitési terv ellen, mellyet eleinte maga is pártolni nyilatkozék. Ennek következtiben kényszerülve látá magát Maroto saját rovására 's veszélyire megkötni a' békét. E' tábornok dicsőségi érdeke mulhatlanul azt kivánná, hogy tökéletes békét eszközöljön, 's annak jótékonyságát az egész hadseregre 's egyszersmind a' trónkövetelő személyére is terjessze ki. Ha a' trónkövetelő megmaradt volna serge közepett, ugy Maroto mind a' tartományok, mind a' trónkövetelő érdekiben sokkal kedvezőbb föltételeket sürgetendhete, mint igy elkülönözve belviszály 's kölcsönös meghasonlás között. Voltak, kik a' cataloniai népet és Cabrerát is a' békeszerződésbe vélték vonhatni, 's ezek tervét valóban nemesnek és jótékonynak mondhatni, 's ki azt végre tudná hajtani, legnagyobb szolgálatot tenne az emberiségnek 's a' szerencsétlen Spanyolországnak. A' trónkövetelő ez esetben visszakapta volna azt is, miről már most álmodnia sem szabad, t. i. spanyol infansi rangot, mellytől corteshatárzat fosztá meg őt; igy azonban tulajdon ügyét, tábornokát és egész hadsergét árulta el.“

(Espartero fölszólitása Navarra és Biscaya lakosihoz.) Bergarai főhadiszállásarul sept. 1sején következő felszólitást intéze Navarra és Biscaya lakosihoz Espartero: Hat évi vészteljes háboru, mellynek soha nem kellett volna kiütni e' szép tartományokban, azon sajnos állapotba helyzé azokat, mellyben most vannak. Az ifjuság virága harczokban hunyt el. A' kereskedés tönkre jutott, a' szántóföldek parlagul hevernek 's a' lakosság inségbe süllyedt. Minden egyenlőn érzé az iszonyu 's bizonytalan létezés keserü bátortalanitását. Biscaya és Navarra lakosi! Tekintsetek e' mostani állapotra, hasonlitsátok azt össze azon szerencsével, mellyet máskor élveztetek, 's meg kellend vallanotok, mikép e' szerencsétlen háboru a' jót roszra, az örömet szomoruságra, előideitek békés szokásit megsemmitési és bosszu-vágyra, szóval, boldogságtokat minden nemü inségre változtatá. Kik és kik ellen viseltek e' háborut? Spanyolok spanyolok ellen, testvérek testvérekkel! El vagytok csábitva. Elejétől kezdve elhiteték veletek, mikép Ilik Izabella ótalmazóji atyáink vallását fenyegetik; 's a' Mindenható szolgáji, kik az evangeliom és szent hivatásuk szerint békét tartoznának hirdetni, lélekismeréti kötelesség ürügye alatt elsők voltak, kik e' polgárháborut élesztek, melly azon népeket, miknek az előtt erény lakott szivökben, erkölcstelenekké tevé. Egy dicsvágyó hg csábitásinak estetek martalékul, ki azon korona után terjeszté ki kezeit, melly VIlik Ferdinand jogszerü lyányának 's örökösének, az ártatlan Izabellának tulajdona. 'S mi jogokkal bir erre? Milly igazsági ok bira titeket ügye mellett fegyverfogásra? Milly valódi hasznot lehete várnotok diadalától? Biscaya és Navarra lakosi! Győződjetek meg jól azon ügy igaztalanságáról, mellynek ótalmazására birtak titeket, 's melly nem másra, hanem végromlásra szolgált volna reátok nézve. Tudom, hogy a' nép kijózanult már csalatásiból, hogy lelke mélyiben érzi ez igazságot 's legbensőbben kivánja a' békét. Én kihirdetém a' békét Biscaya, Alava és Guipuscoa tartományokban, 's az öröm e' varázsigéjét mindenütt lelkesült üdvnyilatkozatokkal fogadák. D. Rafael Maroto tábornok és Biscaya, Guipuscoa 's Castilia osztályai, mellyek az állitólagos király résziről csupán megvetést 's gunyt tapasztaltak, már meghallgaták a' béke szózatát 's egyesültek a' parancsim alatt levő hadsereggel a' háboru bevégzésire. A' bergarai térek épen most voltak tanuji ez ünnepélyes kibékülésnek. A' békecsók 's korábban ellenséges csapatok egyesülése egy tömeggé 's egyetlen akaratté, ünnepélyes jelképül szolgálnak most, mellyek a' spanyolok egyetértését Ilik Izabella, az alkotmány, királyság 's népanya, a' halhatatlan Krisztina zászlai alatt örökre biztositni fogják. Olly szerződés erősitteték meg azon téreken, mellyre kielégitő meghatalmazással valék fölruházva, melly mindenkinek érdekit átölelve minden keserü érzetet eltávolit, melly a' korábbi viszonyok miatt uralkodhatott, 's minden haragot feledésnek áldoz föl a' haza oltárán. Ha az alavai és navarrai katonaság, melly a' szerződés nem ismerése miatt nem részesülhete annak jótékonyságában, most szinte hozzá kiván csatlakozni, örömmel fognak általam fogadtatni és én mindent elkövetendek ő fels. kormányánál, hogy köszönettel fogadja e' hódolást. Biscaya és Navarra lakosi! Adja az ég, hogy ne jussak azon szomoru kénytelenségbe ismét ellenségesen fölléptetni a' parancsim alatti vitéz hadsergét. Ohajtom, hogy mindenütt békedalok zengjenek, hol ezentul meg kellend jelennem! Lépjen mindenütt örökös szilárd alapra az egyetértés, és mindnyájan atyára fogtok bennem találni.“

(A' diplomatakar üdvözlő beszéde a' kormányzó királyné előtt. A' trónkövetelő Ainhoában.) A' kormányzó királyné fényes ünnepéllyel fogadá el a' szerencsekivánó diplomatakart, mellynek legidősb tagja következő franczia beszédet monda: „Asszonyom! A' diplomatakar kényszerülve látja magát az öröm 's remény azon érzeményihez társulni, mellyek most az éjszaki tartományokban véghez jutott szerencsés esemény miatt az egész nemzet keblében helyet foglaltak, és azon szerencsét kéré ki, hogy fölséged lábaihoz tehesse azon élénk 's őszinte részvét kifejezésit, miket érez, midőn végre befejezésit látja közeliteni egy a' királyné 's a n y a szivére nézve olly igen szomoru háborunak. A' kegye-

lem 's kibékülés jele, mellyel föls. a' békét bélyegezni szándékozik, gyorsitani fogja az általányos lecsöndesülést és hamarább előhozandja azon pillanatot, mellyben fölséged fönséges leánya minden alattvalóját egyenlő szeretettel 's hódolattal látandja trónja elibe seregleni." E' beszédre ezt válaszolá ő felsége:" A' diplomatakar épen most kimondott érzeményi még magosbra emelik azon megindulást, mellyet néhány nap óta érzek. Uraim, én annyival inkább köszönöm Önök ez alkalomkor nyilványitott buzgalmát, mivel előre is azon részvétről győződöm meg az által, mellyel a' szövetséges fejdelmek a' királyné 's e' szerencsés történet iránt viseltetnek, melly trónját szilárdul igérkezik megalapitani a' spanyolok testvéri egyezségén." — Sept. 14iki bayonnei telegrafi sürgönyök szerint a' trónkövetelő azonnap délutáni 4 órakor családostul Ainhoába érkezék, honnan az alispán azonnal st. Pébe kisérte őt katonasággal. A' jour. des Débats azon kissé meglepő hírt közli egyik parisi esti lap után, hogy a' ministerség határzott parancsokat intéze a' franczia hatóságokhoz a' spanyol határszéleken, mik szerint a' trónkövetelőt azonnal biztos helyre tartoznak szállitani, mihelyt franczia földre lépend, honnan csak akkor leend szabad távoznia, ha ünnepélyesen kötelezendi magát, hogy Spanyolország nyugalmát soha többé nem fogja háborítani. Egyébiránt a' franczia ministerség föl van hatalmazva a' madridi kormány részről illő évdijt ajánlani a' trónkövetelőnek 's családjának.

Franczlaország.

(A' czukorgyártók ellenmondó nyilatkozata.) A' Párisban összegyült répaczukorgyártók következő ellenmondást nyujtottak be a' ministerelnöknek: „A' megyék hazai czukorgyártó küldöttjei összegyülvén Parisban, mindnyájan ellenzik a' f. e. aug. 22iki vámcsökkentő kir. rendeletet. E' rendelet ugyanis törvénytelen és igazságtalan. A' kereskedési minister kénytelen volt annak jogositására az 1814ki törvény szellemét elferditeni, mert a' czukor nem tartozik nyers termékek közé; 's a' kormány még eddig maga sem sorozá ezt azok közé mi pedig gyárainkat illeti, azokban koránsem mutatkozik hiány, sőt mondhatjuk, hogy inkább nagy bőség idézé elő azon fordulatot, melly alatt szenvedünk. Egyébiránt a' kereskedési minister az 1833iki april 24iki törvényt is megsérté, melly csupán az ország képviselő hatalmát jogositja föl a' viszonyok elegyenlitésire az anyaország és gyarmatok között. A' nevezett kir. rendelet önkényleg dönti halomra azon sulyegyent, mellyet az 1837iki törvény eszközle, 's ezenkül még közvetve adónkat is magasbra csigázza. Miért nyerék vetélytársink az engedélyt? holott a' hazai termesztő sem szenvede kisebb inséget a' gyarmatinál. Egy év alatt 160nál több hazai gyárt zártak be; a' megmaradtak pedig tetemesül csökkenteni voltak kénytelenek munkálkodásikat, 's azon előterjesztést, mellyet a' gyarmati gyárok inségérül tett a' kereskedési minister, tökéletesen alkalmazhatni a' honi gyárakra is. Miután pedig bennünket a' kir. rendelet föláldozott a' gyarmati gyáraknak, még egyszersmind valamint minket, ugy azokat is a' külföldi czukornak áldozá föl, mellyre nézve minden szükség nélkül 27 frankkal csökkenté a' vámot. Tévedést, vagy ismeretlenséget helyzetünkkel itt egyáltaljában nem gondolhatunk létezőnek; e' szerint tehát csupán rosz szándékból származhatott a' kérdéses rendelet iparüzésünk megsemmitésire. Gondolják meg jól a' kormányférfiak, mit fog e' körülménynél fogvást nyerni az ország; mi minket illet, mi csupán egy lépést tehetünk, 's csak egy határzatra tökélhetjük el magunkat. A' kormány pedig csupán egyet tehet ellenünkben, 's ez: kárpótlás számunkra. Kérjük tehát a' kormányt, terjeszszen illy tartalmu törvényjavaslatot a' kamrák elibe."—(Következnek az aláirások.) — Darab idő óta meglepő hallgatást gyakorlanak a' félig meddig hivatalos lapok Parisban a' konstantinápolyi ügyről; hogy mindazáltal folyvást legnagyobb érdekkel viseltetik a' kormány e' fontos kérdés iránt, az kiviláglik azon körülményből, miszerint az uj konstantinápolyi követséget teljes személyzettel látja el. — Sept. 13dikán több ház előtt republicanus fölszolitásokat lelt a' rendőrség, minek következtében több elfogatás történt. A' kenyérár folyvást magosbra emelkedik a'fővárosban 's legujabban ismét egy nagy gyárt zártak be, mi még inkább fogja szaporitani a' dologtalan szegénység kinjait. — Sercey gr., sz. pétervári első franczia követségi titoknok, meghatalmazott ministerré lett a' perzsa udvarnál, 's rövid idő mulva Teheranba fog utazni. — Ponthois csak rendkivüli meghatalmazott minister czime alatt menend Konstantinápolyba, hogy Roussin ne tarthassa magát annyira megsértettnek. Egyébiránt e' cserével aligha sokat nyerend az ügy, mert Ponthois néhány délamerikai tartományban, hol diplomatai hivatalt viselt, némi ügyességet mutatott ugyan, de semmi rendkivüli tehetséget nem tüntete ki. Roussin minden perczben készül Parisba visszautazásra. A' ministerség már rég visszahitta volna őt, de felsőbb helyen mindig ellenkezésre talált. De Saint Marc Girardin jelentésinek titkos része, melly csupán Lajos Fülöp asztalára jutott, 's néhány magányos levél Anglia részről, végre csakugyan győztek 's felsőbb helyen is át kezdék látni, hogy Roussin hajóvezért komoly veszély nélkül többé nem igen hagyhatni meg követi állomásán. Ez okozá visszahivatását. Ezuttal tehát megbukott e' tekintetben az orosz párt, mert Ponthois minden korábbi hivatalviselése alatt mindenkor csak angol befolyástól engedé magát vezéreltetni. Sercey kineveztetése teherani követté szinte politikai nevezetességü. Sercey Berlinben is huzamosb ideig tagja volt a' franczia követségnek 's a' fölvilágosultabb diplomaták közé tartozik. — A' kormány több altisztet küldött a' perzsa katonaság tanitására, mi szinte tanusitja, mennyire tudja méltánylani a' keleti ügy mostani fontosságát. —

(A' keleti ügy körül nagyobb élénkség kezd mutatkozni. Elegy.) Paris, sept. 14ikén: „A' keleti ügyre nézve megkezdett alkudozások naponkint élénkebb szinben kezdnek mutatkozni, 's kivánatos, hogy szenvedélyességgé ne fajuljon e' kedvező fordulat. A' király tegnap St. Cloudból a' tuilleriákba rándult 's ott tarta ministeri tanácsot, mellyben határzatta lőn Roussin viszahivatását hivatalosa nyilványitni. Az uj meghatalmazott minister utasitási komoly vitázatra szolgáltak alkalmul. Soult táborn. jól tudván, hogy fia kineveztetése ellen legyőzhetlen akadályok fognak tornyosulni, inkább nem is emlité őt. A' ministerség azon része, melly eddig leginkább pártolá Roussin hajóvezért, kárpótlásul a' keleti hajóhad fővezérségével kivánja őt felruháztatni, egy részben talán gyülölségből is Lalande ellen, mivel ez a' kapudán basát keresztül engedé osonni a' dardanellákon. De némelly ministerek azt nem szeretik, hogy illy fontos állomás csupán alhajóvezérre van bizva, 's azért Roussint akarják oda küldetni, mig mások Baudint szeretnék inkább e' fényes küldetésre használtatni, mivel ez mexicoi dicsősége által nagy hírt 's tiszteletet szerze magának az egész külföld előtt. A' tengerészminister mindenkép siettetni szeretné a' választást; de a' többi minister ismert késkedő politikája szokás szerint huzza halasztgatja a' véghatárzást. Meg kell mindazáltal vallani, hogy általányosan véve az egész ministerség el van határozva mindenre 's a' keleti ügynek fegyverrel eldöntetésitől sem retteg, ha a' nagy hatalmak békés uton nem tudnának megegyezni. Meh. Ali igen kedvesen vevé Roussin hajóvezér visszahivatását. — A' király sept. 25kén Fontainebleauba fog utazni, hol 3 hónapig szándéka mulatni. — Ponthois eleinte vonakodék elfogadni a' konstantinápolyi követséget; de utóbb mégis engede a' kormány kivánatának 's néhány nap mulva indulni fog Konstantinápolyba. — Pozzo di Borgo gr. Parisba érkezék. — A' versaillesi vasuttársaság tetemesül csökkenté az utazási árszabást. — Leuchtenberg hg nejét hivatalosan jelentik viselősnek a' kormánylapok. —

Németország.

(Felszólitás a' hannoverai alkotmány ügyében.) „Erneszt Auguszt hannoverai király 's a't. A' németszövetségi gyülés f. é. april 26kán tartott 5ik ülésében némelly javaslatok tétettek, miszerint a' németszövetségi gyülés nyilatkoztassa ki a' hannoverai kormánynak, hogy, tekintetbe nem véve az anyagi jogviszonyokat, az 1833 sept. 26diki alaptörvény eltörlesztése alkalmakor, a' bécsi végzések 56 czikke nem tartatott meg, holott annak fentartatására a' szövetség tagjai kölcsönösen lekötelezték magokat 's hogy a' megtámadó eszközökben, mellyeket Hannoverában a' monarchiai elv ellenségi vonnak a' folytonos jogtévedésből, annál sürgetőbb inditóokot lát, a' hannoverai kormánynak a' formaszerinti jogállapot fentartatását ajánlani 's hogy a'ne tán teendő változásokat is ugyane'jogállapotnak megfelelő uton eszközölje. A' németszövetségi gyülés erre f. hónapban tartott 19ki ülésében következő határzatot hoza: „hogy a' f. é. april 26diki ülésben tett azon javaslatok, mellyek a' németszövetségi gyülésnek a' hannoverai ügybe avatkozását kérik, el nem fogadhatók, mert az ügyek jelen állapotjánál nincs szövetségi törvényen alapuló ok az ország belállapotjába avatkozásra. Sőt a' németszövetség azon bizalomteljes reményét fejezi ki, miszerint ő fels. nyilványitott atyai szándékához képest, mentülelőbb lépéseket teend a' mostani országos RRkel olly alkotmány iránt, melly mind a' korona mind a' RR jogait hiven egyesitse." Alattvalóinkkal ezt késkedés nélkül kegyeskedünk tudatni. A' németszövetség tehát az alkotvány-kérdést belügynek nyilványitá 's egyuttal kijelenté: miszerint nincs szövetségi törvényen alapuló ok ez ügybe avatkozásra. Egyszersmind kivánatosnak nyilatkoztatja a' németszövetség olly alkotmány feletti egyezkedést, melly a' korona és RR jogait egyesiti 's pedig a' mostani RRkel. E' szerint a' királyságunkban fenálló nyilványos jog alapja megismértetik, mit mi szüntelen hirdettünk egyedül törvényszerünek. Egyuttal oda kell nyilatkoznunk, miszerint a' németszövetségi gyülés bizalomteljes reményiben legélénkebb 's állandó kivánatinkat látjuk érintve. Mi már tavaly e' kivánatinkat alkotványterv-előterjesztés által fejeztük ki 's hű országgyülésünkkel szerződés szerinti egyezkedést reményltünk. Ismételve sürgettük az országos tanácskozások siettetését, 's az okok eléggé tudvák, mellyek azok félbenszakasztását eszközlék. Kivánatink azonban változatlanok, valósulásuk iránti reményem országgyülésünk ujabb javaslati által látszatólag megerősbült's biztosságkinevezésre birt bennünket, melly szükséges előmunkálatokkal foglalatos, mellyek vizsgálatát lehetségig siettetni fogjuk 's csak azon javaslatokat hozandjuk azonnal az országgyülési RR elibe, mellyek szeretett népünk jóllétét tartósan megalapitják. Atyai czélunk valósitásaul örömest számolunk mind azon alattvaló törvényes, komoly és jóindulatu együttmunkálásira, kik erre ki vannak jelölve. Őszinte törekvésink állandón hű alattvalóink valódi javára czéloznak, és semmit sem kivánhatunk élénkebbül, mint hogy királyságunk orsz. Rendei e' törekvésinket hasonló készséggel viszonozzák. Hogy azonban addig is, mig az ország. RRkel az egyezkedés megtörténik, vagy ha ez, reményünk ellenére, nem eszközöltethetnék, hű alattvalóinknál semmi kétség ne létezzék az iránt, mi törvényszerü királyságunk orsz. viszonyiban, ismételve oda nyilatkozunk ezennel, miszerint azon alkotmány, melly az általunk eltörlesztett alaptörvény keletkezteig fenállott's országgyülést illetőleg,mennyire azaz 1819 dec. 7ki nyiltlevél alapján kimüveltetett, ezen alkotvány egyedül országunkban a' nyilványos jog törvényszerü alapja. Valamint bizton hisszük, miszerint már a' jogviszonyok hibás felfogásából származó alkotmányügy feletti téves nézetek eléggé eligazittattak 's mint hajlók vagyunk olly tetteket, mik eddig az emlitett hibás felfogásbul származtak, kegyesen elnézni, reményljük mi is ezentul, hogy királyságunk iránti gondaink nem hoznak azon kellemetlen kénytelenségbe, miszerint alkotvány 's rend elleni törekvéseket, főleg pedig a' gyakran megtörtént izgatásokat, szigorun büntessük. Hannovera, sept. 10kén 1839. Erneszt Auguszt. Schele b.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szerda, octob. 2. 79ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hírek; kinevezések; nevezetes idegenek Pesten; budapesti hangászegyesület; áttekintése néhány kereskedési czikk jelen állapotjának; különféle: Krajovai égihàboru, a' pesti gyapjutár uj épületben, zimonyi hirek, 's a' t.; tüzvész a' Szepességben; 's a' t.) Amerika. Spanyolország (részletek d. Carlos Francziaországba költöztérül, 's jóslatok jövendőjerül; Cabrera daczos nyilatkoztai a' háboru folytatása iránt; a' cortes a' szabaditékok föntartása mellett nyilatkozik; törvényjavaslat a' baszk szabaditékok iránt; a' carlosiak insége; 's a' t.) Anglia (Lapvélemény a' spanyol bészerződésrül; Elegy 's a' t.) Franczia ország (rendszabályok 's lapvélemények d. Carlos ügyében; Auberlin a' 2ik vád alul fölmentve; 's a' t. (Törökország. Németország.

Magyarország és Erdély.

ORSZÁGGYÜLÉSI HIREK. Pozsony, sept. 27én: A' KK. és RRnek mult számunkban említett két üzenetét a' Fő-RR tegnapi országos ülésökben elfogadták; egyébiránt mind tegnap mind ma a' m. nyelvet tárgyazó üzenet felett tanácskoztak mellynek lényeges pontjai következők: „1. Hálás érzéssel emlékeznek vissza a' KK és RR. az 1836ik eszt. april. 24én költ k.k. válasz azon szavaira, mellyekkel Ő Fels. a' nemzetet megnyugtatni méltóztatott a' felől, hogy a' fels. Uralk. Házból származott Főhgeknek a' magyar nyelvben tökéletes beavattatása iránt fölterjesztett ohajtásukat részéről már előbb kiadott rendelete által megelőzte; ennek folytában további ohajtásikat abban kivánják fölterjeszteni, hogy miután legutóbb az 1715: 3 törv.fogvást az örökösödés joga a' fels. Uralk. Házból születendő mind két nemen levő magas ivadékira általruházva találtatnék, Ő Fels. a' koronaörökösekről szóló 1550: 5, 1569: 33, és 1572: 2. törv. czikk. szellemében azon nevelési rendet, a' hgaszszonyokra is kiterjeszteni kegyeskednék; valamint hogy e' részbeni ohajtásik teljesülése jövendőre egy különös czikkben biztosíttassék. 2. Miután az országos tanácskozásokban a' nemzeti nyelv divatozik, és törvényinkre nézve az 1832|6: 3. törv. cz. fogvást ezentul a' magyar szerkezet az eredeti, következőleg a' két szerkezet közt előfordulható kétség eseteiben a' latin elhatározó erővel ugysem bir: teljes igazságon sarkalónak hiszik a' KK és RR azon kivánatukat, hogy a' törvények jövendőben egyedül magyar nyelven szerkesztessenek, sőt ebből természetesen foly kivánatuk nyilványos igazsága is, hogy nemcsak a' felirások, mellyek érdekiben igazságos kivánatukat már külön üzenetben kifejezték, hanem a' k. kir. meghivólevelek is, valamint az országgyüléshez intézni szokott fejdelmi előadások, a' kir. mindennemű levelek és válaszok, mint az alkotandó törvények országgyülési szokott kútfejei 's alapjai, szinte egyedül magyar nyelven készittessenek és adassanak ki; törvénykönyvünk hiteles magyar fordítása pedig egy e' végre rendelendő választmány által eszközöltessék. Ezeken felül a' honi nyelv további előmozdítására leghathatósb eszköz, ha a' törvények végrehajtása is, vagyis a' kormányzás, szinte magyar nyelven megy. Ehhez képest 3. Szükséges, hogy az ország minden kormány- és itélőszéke, valamint az egyházi illetőségek is, hivatalukat magyarul folytassák; minélfogva a) a' k. helytartó-tanács az ország minden törvényhatóságihoz magyarul küldje nemcsak intéző-, de körleveleit is, és magyar, nem pedig, mint némelly esetekben tapasztaltatott, latin boritékban bocsássa azokat a' törvényhatóságokhoz. b) Az 1832/6: 3. törv. 2ik és 3ik §nak rendelete már most kötelezőleg terjesztessék ki oda, hogy ezentul minden világi vagy egyházi itélőszéknél a' törvénykezés egyedül magyar nyelven nemcsak vitethessék, hanem határzottan csak azon nyelven vitessék; szintén a' hiteles helyek kiadásiban a' kiadott oklevelek ugyan eredeti nyelvökben, mellyben t. i. szerkesztettek, lemásolva, mindazáltal kizárólag és egyedül honi nyelven szerkesztendő bevezetés 's befejezés mellett adassanak ki. Az eddig latin nyelven kezdett perek is a' fő törvényszékeknél mind a' birák mind a' felek által magyarul folytattassanak; c) a' k. udv. kamara, melly eddig a' latin és német nyelvhez ragaszkodik, minden ágira nézve az 1830: 8. törv. cz. rendelése alá vettessék, 's mivel csak a' teljes kiterjedésű sikeresítés élteti a' törvényt: d) mind a' helyt. tanács, mind a' k. u. kamra alattvalóira, különösen pedig bányászi, só-, harminczad-, posta-, erdőszeti 's más gazdasági, ugy zálogházi hivatalokra is egyaránt a' törvény rendszabását szigorúan foganatba vegye, valamint mind a' két Főkormányszék hivatalos köre alá tartozó bárminemű számadások is, ugy az országos pénztár kezeléséről készittettek is, csak magyar nyelven vezettessenek. e) Méltó aggodalmat gerjeszt a' KK és RRben, hogy a' magyar véghelyi katon. egészen német lábra állíttatván 's az ausztriai törv. könyv rendszabási által kormányoztatván, már olly helyzetben áll, hogy magát mintegy magyarnak sem tartja többé; a' további rosz következések megelőzése tekintetéből kivánják, hogy a' magyar törvények tüstinti behozatalán felül a' véghelyekre is egyáltalában kiterjesztessék a' magyar nyelv. f) A' magyar ezredeknél a' kormányszavak magyarosittassanak, 's az örökösödési háborúig divatozott szokás szerint magyarul adassanak; továbbá, a' mint már Ő Fels. 1836dik eszt. april 24kén költ kegy. kir. válaszában részről a' szükséges intézkedések meghagyását megigérni méltóztatott, a' magyarországi hadi Kormányszékeknek, nemkülönben a' várak és ezredek kormányinak 's minden honi katonai intézetnek kötelességül tétessék, hogy ne csak elfogadják a' magyar irományokat az ország törvényhatóságitól, hanem a' törvényhatóságokkal egyáltaljában magyarul levelezzenek, sőt az egész katonaságnál a' magyar nyelv behozassék 's a' fő hadi Kormányszéktől kezdve, csak azok alkalmaztassanak, kik az 1830:7. és 8.törv.czikkek következtében nemcsak magyarul tudnak, de születésükre nézve is magyarok; egyébkint pedig a' többi örökös tartomány törvényhatóságira nézve azon rendszabás állittassék fel, hogy vagy mind a' két részről deák nyelven legyen a' levelezés, vagy pedig, ha azok eredeti nyelvökhöz ragaszkodnak, viszont a' magyar törvényhatóságoknak is hazai nyelven irhatni tökéletes szabadságukban álljon. g.) Az 1832|6: 3. tör. cz. 4ik §nak ereje terjesztessék ki oda, hogy az anyakönyvek nemcsak azon helyeken, mellyekben a' gyülekezethez magyar nyelven mondatnak szent beszédek, hanem általán 's kivétel nélkül minden helyen magyarul szerkesztethessenek. h) Végre az előrebocsátottakból önkint foly, hogy önmagok az ország bárminemü törvényhatósági is levelezéseiket magyar nyelven folytatni köteleztessenek. 4. Örömérzéssel fogadták a' KK és RR Ő Fels. 1836 apr. 24én kiadott k.k. válaszának a' nemzeti tudós társaság könyvtára gyarapodását ápoló szavait is 's azokat most már az alkotandó törvényczikkbe foglalni ohajtják. Továbbá arra, hogy a' m. nyelv az egész hazában uralkodjék, annak nemcsak kipallérozása, de a' még idegen ajkú népség közt terjesztése is megkivántatik, és szükség levén arra, hogy a' nemzeti nyelvet mindenki tulajdonává tegye, ennélfogva: 5) Tanitás által kell minden hazafinak módot nyujtani, hogy a' hazai nyelvet megtanulhassa: mire nézve a) hálás érzéssel ismerik el ugyan a' KK és RR az 1836 apr. 24én költ k.k. válasz azon szavait, hogy a' magyar nyelv tanitószéke minden iskolában már tettleg behozatott: azonban az 1792: 7. törv. cz. ezen rendeletén tul kivánságukat a' KK és RR oda is kiterjesztik, hogy egyszersmind a' latin nyelv helyett a' magyar mint közönséges tanulónyelv állapittassék meg ugy, hogy mind az alsó, mind a' főiskolákban minden tudomány még a' latin nyelv is, magyar nyelven tanittassék, azonfelül pedig a' 3 pont f) szakaszában foglalt kivánataik létesülésének elősegélésére a' magyar ezredek és katonanövendékek iskoláiban is a' tanulónyelv szinte a' magyar legyen, ugyanaz értetvén a' népiskolákról is. b) Mind a' lelkipásztoroknak, mind egyéb tanitóknak kötelességül tétessék a' magyar nyelv terjesztése; következőleg ezek egy részről jutalmak által serkentessenek kötelességökre, más részről pedig hasonló hivatal betöltésekor a' magyar nyelv tudására különösen figyelmeztessék, ugy hogy minden vallásfélnél csak olly plebánosok, lelkipásztorok, káplánok, segédek és jegyzők rendeltessenek, kik magyarul tudnak. c) Az egész hazára kiterjedő ugynevezett magyar praeparandiák, vagy is tanitókat a' magyar nyelv tanitására készitő intézetek állittassanak fel. A' honi nyelv tanitása elrendeltetvén, ennek tanulására legbizonyosb ösztönül szolgál 6. ha minden hazafinak kötelességül tétetik a' honi nyelv tudása. Ennélfogva kivánják az 1830: 8. törvény-czikk 4dik §sát a' jelen törvény kihirdetésétől 10 esztendő mulva a' Magyarországhoz kapcsolt részekre is kiterjesztetni, a' szabad királyi városokra nézve pedig azt rendeltetni, hogy 10 esztendő mulva belföldi a' szab. királyi városokban a' magyar nyelv' tudása nélkül polgári jogokat ne nyerhessen. 7. Hogy a' honi nyelv az egész országban uralkodjék, megkivántató a' nemzetiség' tekintetéből, hogy hivatalos létét és országos hitelességét minden külső nemzeti jel szembetünőképen mutassa; ugyanazért: a) minden Magyarországban vert pénz magyar jelekkel és körülirásokkal készüljön. b) Minden köz és kamrabeli épület magyar czímerekkel és felirásokkal ékesittessék; a' magyar kereskedők' hajóira, 's egyéb magyar hajókra is magyar czímer tétessék, ugyszinte a' magyar katonaságnál is az ország' czímere és pecsétje használtassék; a' hivatalos pecsétek szinte magyar felirással legyenek. c) Eszközöltetnék az által is a' magyarosodás, ha az idegen nyelvű vezetéknevek mentül kevesb akadályokkal magyarosíttathatnának, 's e' végre minden ezt czélzó 's legfelsőbb helyen beadandó esedezőlevél taksafizetéstől fölmentetnék. Ezeken felül: 8. Minthogy a' nemzet méltán megkivánhatja, hogy a' törvényei által adott kiváltságokban részesülni akarók a' nemzeti nyelvet tökéletesen tudják: a' nyelv' hathatósb terjesztése' tekintetéből czélirányosnak látják a' KK és RR, Ő Felségét arra kérni, hogy azoknak, kik a' magyar nyelvet nem tudják, nemesi, vagy kir. adománylevelet adni ne méltóztassék. Egy szóval: 9. A' honi nyelv' érdemében részenkint előadott buzgó ohajtásikat mintegy összesítve abban kivánják kifejezni, hogy a' magyar nyelv országos nyelvvé tétetvén, a' közállomány' rendszerének minden ágain eddig a' honi nyelv' számkiüzésével divatozó latin és német nyelvek helyett a' magyar állittassék vissza." — Továbbá a' KK és RRek' tegnapi országos ülésében a' Fő-RRtől az országgyülési szabad ujság' tárgyában hozzájok átküldött illy értelmü válasz olvastatott fel: „A' józan nyilványosságot, ama' rendes, illő korlátok között létező 's az ősi intézetek' természetével megférő nyilványosságot, Ő cs. kir. Főhgsége és a' m. Fő-RR is alkotmányunk' és törvényhozásunk' egyik szükséges eleminek 's a' csendes utoni békés kifejlődések' lényeges föltételének tartván: az ennek elérésire szolgáló eszközöket is, mennyiben azok a' nemzet' állásának 's müvelődése' fokozatának tökéletesen megfelelnek, minden időben egész készséggel elfogadandják és pártolandják. Mivel azonban az ezt előmozditó módoknak, kivált midőn azok a' sajtó' körébe valók, megválasztásában ezek minden oldalait gondosan megfontolni, a' hazának szellemi és közértelmességi helyeztetésére, de egyszersmind számtalan alkotmányszerű kiváltságos érdekeire is, figyelemmel lenni elkerülhetlenül szükséges: annálfogva nem lehetett Ő cs. k. Főhgének és a' m. Fő-RRnek azokon kivül, mellyeket e' tekintetben már mult országgyülésen a' t. KK és RRnek válaszoltak, még következőket is meg nem emliteniök: Ugyanis, hogy az időszaki szabad sajtó a' sajtószabadság legkényesb neme 's ennek mintegy legutólsó foka legyen, minden európai nemzetnek, mellyeknél szabad sajtó létezik, tapasztalása 's példája igazolja; mert ez levén az, melly a' tömegre leginkább, leggyakrabban 's legrögtönebben hat, még ott is, hol a' szabad sajtó megállapítása kérdés alatt nem volt, mellőzhetetlenül szükségnek ismertetett a' nemzetet előbb a' sajtószabadság egyéb hatásihoz szoktatni, mintsem a' közönség annak ezen legterjedettebb formábani használására alkalmasnak találtatott volna. Már pedig őseink előrelátó bölcsesége hazánkban a' sajtónak 's ezzel válhatlan kapcsolatban levő megelőző vagy boszuló rendszernek kérdésit. mint a' nemzeti élet legbensőbb velejébe vágókat, olly fontosságuaknak lenni tartotta, hogy ezeket magok egész kiterjedésökben egy azokat rendszeresen tárgyalni tartozott országos küldöttségre bizta. Hogy tehát ezeknek lényegökre nézve összesen még függőben maradása mellett közülök csak egyet, még pedig az előrebocsátottak szerint a' legnevezetesbet, a' nélkül hogy a' nemzet a' kérdéses intézet jó és rosz következéseit a' fokonkinti haladásnak egyedül czélirányos utján tapasztalhatta volna, kiszemelni, azt bizonyos időszakra létre hozni, ennek elmultával pedig ismét elenyésztetni, a' hazának mostani állapotjában hasznosan 's üdves sükert reménylve lehessen, Ő cs. kir. Főhgsége és a' m. Fő-RR annál kevesbbé hitethetik magokkal el, minél inkább meg vannak győződve, hogy az országgyülési tudósitásoknak hitelesen, minden árnyéklatu véleménynek hü és bármelly okoskodásoktól ment előadása mellett, minél gyorsabban, terjedelmesebben 's jutalmasabban szerkesztésére 's a' közönség' kezeibe juttatására más biztosb és a' józan értelemben vett nyilványosság' jótékonyságának inkább megfelelő módok is létezhetnek, mint mellyet e' végre a' t. KK és RR által közlött terv nyujtana. Miért Ő cs. kir. Főhgsége és a' m. Fő-RR az országgyülési szabad ujságok fontos kérdését a' sajtószabadság és könyv-vizsgálat szövevényes és nagy tekintetü érdemével olly szoros összeköttetésben lenni vélik, hogy ezek rendszeres megvizsgáltatása előtt az amazokról idő-előtti mellékes értekezést 's intézkedést czélszerünek nem ismerhetik." Ezután elegyes ülés tartatott, mellyben a' buda-pesti álló-hidat, Krassó megye, Erdély 's a' véghelyek közötti határvillongásokat, Siófok helység' határát 's a' nemzeti játékszint tárgyazó országos küldöttségi jelentések olvastattak.

A' m. k. udv. kamra a' moldovai bányahivatal 's bányatörvényszéki helyettességnél megürült iktatói tisztségre Markovics Mártont, a' rézbányai k. bányahivatal és bányatörvényszéki helyettesség iktatóját; a' beszterczebányai kir. kamraigazgatóságnál megürült utólsó irnoki helyre pedig Richter Leopoldot alkalmazá. —

A' dunántuli, helv. vallástételt követő, Superintendentzia meghagyásából, közhirré tétetik, hogy némelly hirlapokban, különben is név nélkül közlött azon hir, mintha főiskoláját e' Superintendentzia Papáról más helyre vinni határozta volna, tökéletesen alaptalan. Költ Veszprémben 1839. *sept.* 20*kán egyházkerületi kisgyülésből. Nagy István m. k. egyházkerületi főjegyző.*

(Kiviteli kereskedésünk, némelly ágainak jelen állapotja.) Az Allg. Zeit. toldaléka a' magyarországi gabna, kender, dohány és borok kiszálli-

tása iránt következőleg nyilatkozik: „A' kellemetlen időjárat miatt rosz gabnaterméstől félnek Angliában, melly legkedvezőbb esetben is legalább tetemesül el fog késni az idén. Ez időközre nincs ez ország ellátva gabnával, 's az angol piaczi ár a' magyarországinak ellenében tetemes nyereséget igér e' pillanatban. A' bécsi kereskedőházak egyik legkitünőbbike megbizást kapott f. e. aug. elején annyi gabnát (legalább 50—100 ezer mrőt) szállitani Angliába, mennyi t. i. octob. végéig bizonyosan oda érkezhetnék, mert october után érkezendő mennyiségek nem fognának elfogadtatni. Ugyan mennyit vásárla tehát e' kereskedőház? Egyetlen mérőt sem. Miért? Mert egyetlen magyar gabnakereskedésbe avatott ember sem vevé 's veheté magára azon felelősséget, melly szerint bizonyos határidő alatt Fiumébe vagy Triesztbe képes volna szállitni a' bánsági buzát. Pedig e' távulságot a' kiszabott időhez képest valóban csekélynek mondhatni, 's az ut alsó Magyarországból lapályokon vonul keresztül a' nevezett kikötőkig, 's hajózható vizekkel is bir, röviden: mindent föllelhetni itt, mi máshol olcsitaná a' szállitást, gyorsaságát pedig előmozditaná. Ha már legnagyobb könnyüséggel 's aránylag rövid idő alatt Bécsből Bródyba, Trieszt-ből Hamburgba szállithatni mindennemü árukat, még pedig minden akadály nélkül a' kitüzött határidőre, honnan származik az, hogy magyar árukkal nem tehetni ezt, mellyek kitüzött czélra érkezése iránt, ha csak valamennyire is biztosan akarunk számolni, olly nagy határidőt kell kitüzni, melly szükség esetén talán világ körüli utazásra is elég lenne? Tekintsük csak meg, milly uton kell végig haladni a' gabnának, hogy Odesszából a' földközi tenger kikötőibe juthasson? Magyarország iparüzése csupán azt kivánná, hogy sokkal rövidebb utján néhány héttel hamarább jelenjék meg a' vásáron, 's bizonyosan sok ideig árszabó ur lenne ott; de bármi könnyen eszközölhetné is ezt, eddig még soha sem tön lépést kedvező következményü czél után. Utak, szállitás, hajózás, minden vakesetre vagy legyőzhetetlen hanyagságra van itt bizatva. Továbbá: az angol tengerészetnek évenkint 600ezer mázsa kenderre van szüksége, mellyet Russziából vásárol, 's ez ország roppant nyereséget huz ez egyedárusi czikkből. Egy tonna tehernyi kender ára Angliában mintegy 360—380 pgő forint, egy tonna teher mintegy 20 mázsát foglal magában, 's igy egy mázsára 18 pgő forint esik, mig Magyarországban 8 pgő forinton adják a' kender mázsáját. Angol kereskedők, kik az e' körülményből származandó nyereséget átláták, egyenesen Magyarországba siettek, 's csakugyan meggyőződtek, mikép minőségre nézve a' világ bármilly kenderével is bátran összeállithatni a' magyar termesztvényt. Az angol föl-ügyelés alatt elküldetett próbák minden várakozást meghaladtak. De midőn utóbb számosabb megrendelés történt, 's tova szállitásukat csupán magyar iparüzésre bizák, nemcsak a' kender elkészitése nem volt ollyan, minőt az angol tengerészet mulhatlanul megkiván, hanem csöpüt 's pozdorját is tömtek a' kötegek közé a' termesztők, hogy annál inkább nagyobbithassák a' kender sulyát.!! E' hanyagság egyik 's rut álnokság más oldalról azon kellemetlen következményt szülék, hogy mint-egy 10 év óta a' magyar kendert egészen kitiltá az angol tengerészet vevési és használási körébül. Történhetnék é illyesmi, ha rendes kereskedőség léteznék Magyarországban, melly méltó és illő helyet foglalna el az országban? Itten tehát a' hiánynak nem a' termesztmény 's nem pénz az oka, hanem csupán olly intézvények hiánya, mellyek tanácsossá lennének tenni képesek nagy tőkepénzek magyar kereskedésbe adására és kiterjedtebb telepitvények létesitésére. A' dohány majd egészen hasonló helyzetben áll a' kenderrel. Azon dohány, melly nem esik nyilványos beváltás alá, jobbadán haszonvehetlen a' többi kereskedésre nézve 's ritkán is jut az ország határin tul, noha nagyobb szorgalom mellett a' kerti 's általjában jobban müvelt levelek elég terjedelmü térre találnának külföldi vásárokon. Mi a' magyarországi borokat illeti, ezek kétségbehozhatatlanul olly kitünő minőségüek 's jóságuk mellett olly csekély áron kaphatók, hogy minden országgal tökéletesen kiállhatnák a' versenyzést. De ugyan ugy vannak é elkészitve 's kezelve a' budai, visontai, egri és szerémi borok, mikép azt az angol kereskedés mulhatlanul kivánja, 's mikép a' bordeauxi, portói és madeirai borokat rendesen el szokták készitени 's kezelni? 'S ha próbaul 50 palaczk küldetnék Angliába 's ezt megrendelés követné 30 ezer palaczkra, ugyan hol azon bizonyosság vagy legalább valószinüség, sőt majd mondhatni lehetség, melly szerint az angol megrendelő a' kitüzött határidő alatt mindenkor bizonyosan megkaphatná a' kivánt mennyiséget, 's folyvást ugyanazon minőségben? Ha mindazáltal a' törvényhozóság olly mértékben volna ez érdekekre nézve kedvező, minőben nem az, vagy is ha ollyan lenne, mellynél fogvást az iparüzés nemcsak illő ótalmat, hanem egyszersmind tisztes helyet nyerne az országos társaságban, milly hamar létesülnének nagy vállalkozások, mellyek segéd kezet fognának nyujtani a' termesztők hanyagságának, vagy dologgal ismeretlenségnek, — olly vállalkozások, minőket Franciaországban, Portugáliában és Spanyolországban láttunk létesülni. E' két utóbbi birodalomban csökkent most az ez iránti biztositék, 's azért legkedvezőbb az idő, hogy határiba vonná Magyarország e' nyerészkedést, mit nagyobb biztositéknyujtás mellett könnyen eszközölhetne. —

(Milos hg eltávolittatása rosz következményeket kezd szülni Szerbiában.) Sept. 7iki szerb határszéli hirek szerint Abdul Medzsid az uj fejdelem uralkodásra lépéseig helybenhagyá Szerbia ideigleni kormányzatát. Mihály hg. háromszori meghivatás után végre megigéré, hogy fejdelme leend Szerbiának; de Belgrádba utazása idejét még nem határozá meg. Általányosan érzeni kezdik már azon erős karok hiányzását, mellyek olly ügyesen tudák intézni Szerbia ügyeit; a' nép megszokván egy ember; szülőrd akaratjának hódolni, nem igen hajló most olly tanácstagok rendeletinek engedni, kik magok közt sem legnagyobb egyezségben állnak. Néhány kerületben egyenesen megtagadák a' lakosak az adófizetést, 's utóbbi idő en a' lopást nagy mértékben kezdik gyakorlani, holott ezelőtt, Milos példás szigorusága miatt, olly nagy volt a' rettegés, hogy rablásokrul hallani is alig lehete; a' nyilványos bátorságra nézve tehát már is igen érezhető Milos hg eltávolittatása. Egyébiránt általányosan véve még eddig az egész tartományban csönd uralkodik 's már Bosznia és Albánia lakosi is csilapulni kezdnek, noha eleinte félelmesül zajgottak Mahmud szultán halála után. A' szerb alkotmány elleni zendület főnökei még nincsenek elitélve. Obrenovics János, Milos testvére, ideiglen visszanyeré szabadságát 's családja körében várja a' reá méretendő büntetést. Belgrádot azonban elhagynia folyvást tilos. — Az angol consul, Hodges ezredes, visszatért már Mehádiából Belgrádba 's megkezdé ügyviselői rendes munkálkodásit; de szállást mindeddig nem kaphata, mert a' Milos hg által rendelési alá bizottat más czélra fordità az ideigl. kormányzóság. Egész Belgrádban csak egy lak találtatik, mellyet Hodgesre nézve czélszerünek mondhatni; de ezért 2100 franknyi évbért kivánnak, holott felét is alig éri meg e' mennyiségnek. Egyébiránt Belgrád lakosi annyira gyülölik Hodgest a' számüzött Milos hggeli szorosb összeköttetés miatt, hogy életét minden perczben veszély fenyegeti. —

Hetesi lóverseny (Somogymegyében.) Tartatott sept. 16. 17 és 19kén délután számos jelenlevő előtt, és a' páholyon (Tribun) kivül, melly bel és kül megyebeli uraságok és asszonyságokkal megtelt, több száz hintó 's néhány ezer néző bebizonyitotta azon nagy és közönséges részvétet, melly ezen külföldről behozott, 's négy év óta Hetesen tartott hasznos mulatságot nemzeti ünneppé változtatá. A' versenyi rend köv. volt: Sept. 16kán 1ső volt a' paraszt verseny, mellyre 23 lovas jelenvén meg az első 50 a' második 20 pgő ttal jutalmaztatott. — 2. Külön fogadás Csapody Pál 5 e. f. v. s. k. Marbek ap. Murphy an Marbek. — Czindery László 5. e. f. v. p. k. Estrella ap. Doctor Oloroso an. Helena 100 arany tétel 1 és fél ang. mf. nyertes Estrella. — 3. Társasági dij. 80 arany. Erre futott Csapody Pál 4. e. f. v. s. m. Figaro ap. Murphy an. Marbek. Czindery László 5. e. f. v. p. k. Estrella ap. Doctor Oloroso an. Helena. — Márfy Dienes 4. f. v. p. m. Tátos ap. Doctor Oloroso an. Diana 1 és fél ang. mf. ismétlés. Két futás, mindkettőben 1. Estrella 2. Figaro 3 Tátos. — 4. Külön fogadás. Csapody Pál 3. e. f. v. sz. m. Julio ap. Emir Samham an. Miss. — Traun X. Fer. gr. 3. f. v. p. m. Romeo ap. Conscript. an. Helena 30 arany tétel 1 és fél ang. mf. Romeo meg nem érkezvén Julio egyedül járta meg a' pályát. — 5. Czindery dij. 10 arany, szegényebb sorsu haszonbérlők, mesteremberek, és uradalmi cselédek számára, kik a' paraszt versenyben nem részesülhetnek. Három lovas között egy kaposvári mészáros nyerte el.

Sept. 17. 1. Paraszt verseny, mellyért futott 18 ló 's az 1ső 50 a' 2ik 20 pgő fiot nyert. — 2. Elegy verseny 50 ar. tétel 1 és fél ang. mf. — Csapody Pál 3. e. f. v. p. k. Adandina ap. Emir Samham an. Marbek. — Czindery László 3. e. f. sz. k. Adeline ap. Doctor Oloroso an. Tüzes. — Festetics Miklós gr. 3. e. f. v. p. Douglas ap. Gallopade an. Mally. Adandina visszahuzatott, nyertes Adeline. — 3. Társasági dij. 40 ar. 2 ang. mf. mindenféle Somogyban sem telivér apától, sem telivér anyától származott lovakra. Futott érte Czindery László 3. e. sz. k. Mocskos IV. ap. Vitéz an. Mocskos I. Festetics Geiza gr. b. e. p. p. Rózsi. Nyertes Mocskos IV. — Elegy verseny 30 ar. tétel 1 és fél ang. mf. Csapody Pál 4. e. f. v. sz. m. Figaro ap. Murphy an. Marbek. Czindery László 4. e. f. v. sz. k. Irene ap. Doctor Oloroso an. Tüzes. Festetics Miklós gr. 4. e. f. v. p. k. Sarolta ap. Doctor Oloroso an. Helena; nyertes Irene. — 5. Hunyady-tétverseny Hunyady József gr. megnyitott aláirása után 221 ar. az első lóé a' bejelentett lovak tétele 80 arany a' második lóé ¾ ang. mf. Bejelentett 10 ló közül futott 5 illy renddel: Festetics Miklós gr. 3. e. f. v. p. m. Nágocs ap. Conscript, an. Don Juan első; Czindery László 3. e. f. v. sz. k. Adeline, ap. Doctor Oloroso an. Tüzes a' 2ik; Czindery László 2 e. f. v. s. k. Selma ap. Doctor Oloroso an. Vesta 3ik; Csapody Pál 3. e. f. v. s. m. Somogy ap. Samham an. Election 4ik; Festetics Miklós gr. 2. e. f. v. s. k. Aemida ap. Murphy an. Cohail ledobván a' lovasát maga futott. — 6. Társasági dij 60 ar. 2. ang. mf. Csapody Pál 3 e. f. v. s. m. Figaro ap. Murphy an. Marbek. — Czindery László 3. e. f. v. p. m. Cedar ap. Doctor Oloroso an. Menyét — Festetics Gejza gr. 5. e. p. p. Gemla ap. Murphy an. Gemla derék futás nyertes Cedar.

Sept. 19kén: 1. Paraszt verseny, mellyért 11 ló futott, az első 50, a' második 20 pgő fiot nyert. — 2. Külön fogadás 30 ar. tétel, 1 és fél ang. mf. Czindery László 3. e. f. s. m. Rienzi, ap. Doctor Oloroso an. Csillag. — Festetics Miklós gr. 3. e. f. v. s. k. Golgonda ap. Murphy an. Bársony, Somsich Miklós nevelése, melly bánatot fizetvén Rienzi egyedül járta meg a' pályát, mint nyertes. — 3. Somogyi szépnem-dij. 112 aranyat érő arany serleg 1 és fél ang. mf., uri lovas, mellyért futott Csapody Pál s. e. f. v. s. k. Marbek ap. Murphy an. Marbek. — Csapody Pál által megvett 4. e. f. v. sz. k. Irene ap. Doctor Oloroso. an. Tüzes. — Ugyan az által megvett 5. e. f. v. sz. k. Adeline ap. Doctor Oloroso an. Tüzes. — Czindery László 5. e. f. v. p. k. Estrella ap. Doctor Oloroso an. Helena. — Czindery László 3. e. f. v. p. m. Cedar ap. Doctor Oloroso an. Menyét; nyertes Estrella lovasa Festetics Geiza gr., derék futás. 4. Külön fogadás 25 arany tétel, 1¼ ang. mf. Czindery László 3. e. sz. k. Mocskos IV. ap. Vitéz an. Mocskos I. Illés Ferencz 2. e. f. m. Handamie ap. Handamie an. Betyár nyertes Mocskos IV. — 5. Társasági dij 50 arany, 1. ang. mf. Csapody Pál 4. e. f. v. s. m. Figaro egyedül járván nyertes lón. — 6. Külön fogadás 50 ar. tétel, ¾ ang. mf. Czindery László 2 e. f. v. s. k. Selma ap. Doctor Oloroso an. Vesta. Festetics Miklós gr. 2 e. f. v. p. k. Busa ap. Conscript, an. Busa; nyertes Selma. — 7. Záradék-verseny. Lichtenstein Ágoston hg és Hunyady Józs. gr. által ajánlott 50 ar. 10 ló bejelentve, mindegyik 5 ar. tétel, az illy formán összejött 100 aranyból 70 az első, 30 arany a' 2dik lóé, futottak e' renddel: — Festetics Miklós gr. 3 e. f. v. p. m. Nágocs ap. Conscript, an. Don Juan 1ső; Csapody Pál 3 e. t. v. s. p. k. Jemina ap. Starch an. Princesse Jemina angol származásu 2dik; Czindery László 5 e. f. v. p. k. Estrella ap. Doctor Oloroso an. Helena 3dik; Ugyanannak 3 e. f. v. p. m. Cedar ap. Doctor Oloroso an. Menyét. 4ik.

E' versennyel összekötött adózók Csikaji jutalmaztatása sept. 16án reggel tartatott, gyönyörködve látták a' jelenlevők azon nagy előmenetelt az adózók lovai nemesitésiben, mellyet a' ns megye által évenkint rendelt számos ns vérü ménlónak és a' jutalmazási ingernek köszönhetni, mert a' 150 számu csikók kevés kivétellel jó tartásuk, fölötte nagyra növésük és szép termetük által bámulást okoztak. Az esztendősek közül egy 15 p. ft. egy 10 p. ft. és tizenhárom 5 pft. — a' két évesek közül, egy 30 pft. egy 25 pft. egy 20 pft. egy 15 pft. és kilencz 10 ft. — a' három évesek közül, mellyek még semmiképen használva nem voltak, egyik 80 pft. egyik 60 pft egyik egyik 50 pft. egyik 40 pft. és egyik 30 pftot. A' lóvásárra mindenféle számos ló jelent meg az árverés azonban vevők hijánya miatt kevés sikert mutatott, szabad alku mellett azonban számos ló adatott el, mert kihagyván azokat mellyeket bizonyosan megtudni nem lehetett, 14,321 pgő forintáru lovak adattak el. A' versenynek növekedő érdekét onnét birálhatni meg hogy részint dijak részint külön fogadások 's elegy versenyek után a' birák kezén volt és a' nyerőknek általadatott 1622 dar. arany, és két serleg, megjegyezvén, hogy mind készpénzben adatott által.

Lőcsén sept. 23án: Ruszkinóczot, a' 16. szepesi város közül egyiket, tegnap délutáni 2 órakor iszonyú tüzvész érte. Mind a' két templom, paplak, iskola, szóval az egész városka minden melléképületeivel, kivevén négy vagy öt házat, a' dühöngő elem martaléka lett. Legszomorúbb az, hogy a' téli pajtákban az egész idei termés oda égett, 's így a' különben sem igen vagyonos lakosok egy egész esztendőig minden élelem 's takarmányban fognak szükölködni, hacsak a' felebaráti szeretet rajtok nem segít. F. Ugyan e' szerencsétlenségről későbbi levél így tudósít: Ruszkinócz egy a' XVI szepesi város közül, vasárnap, sept. 22kén tüz dühe által hamuvá lőn. A' lakosok, kik délutáni isteni tiszteletre sereglének össze, egyesülve, alig végzék buzgó imádságaikat, midőn orgona-hangok helyett rögtöni tüz-lárma 's vészharangok kongása iszonyu látványhoz csődité az imádságba merülteket. A' város felső vége felé vette vonalát a' szél 's ott ütött ki az áldozat lángja, és emésztő tüzhullámokkal boritá kevés pillanat alatt el már több veszély által meglátogatott várost. Kevés nappal ez előtt jég verte t. i. el a' különben is terméketlen mezőket, — 's árviz boritá a' lakosok egyetlen gazdaságát a' lent; — és ez napon tartá a' vész nagy fáklya-ünnep gyanánt e' város temetését. Jő egy aszszony Lőcse felől utban hallja hogy Ruszkinócz ég, és ajultan összeroskad; jő egy másik Kézsmark felől, 's hallja hogy háza ég, és őrülten fut feléje, beugrik a' lángok közé, megragad egy bölcsőt, csecsemőjét vélvén benne 's gyermeke helyett szenet és hamut ölel. Sohajtások, jajgatások, őrült kiáltozások, — a' kathol. és evang. templomok lángjai alatt, majd 300 ház és csür pattogó tüz üszkei fölött, tartatott a' vasárnapi isteni tisztelet. Néhány lőcsei ifju észrevevén az egek felé tolongó füst-felhőket, a' hegyen keresztül csak hamar oda siettek, de lángban találván az egész várost, csak kevés házat menthettek a' beroskadástól és a' földszinigleni leégéstől. Nemes munkájok után éjszakán ismét viszszasiettek, reggelig az éhen nyomorgókat eledellel vigasztalók. Ezek közül egyik a' hazának sok adakozó és érzékeny sziveit hasonlóra szólitván sürgő uton teszi e' szomoru tudósitását. (F. 74 számu Jelenkorunk 294 lapja 2ik szeletén a' szepesi 16 város tisztujitásában györgyhegyi (Georgenberg) hibás nevezetet Szepesszombathelynek kérjük igazittatni, mert Georgenbergnek Szepes Szombathely ismeretes magyar neve.)

(Nevezetes utazók Pesten.) „Zrinyi" gőzösön sept. 30án délelőtti 10 óra tájban Pückler-Muskau hg, hires utazó, miután huzamosb ideig tartózkodék keleten 's különösen M. Ali egyiptusi basa körül, kinek nagy mértékben nyeré meg barátságát, fővárosunkba érkezék, honnan Bécsbe szándéka utazni. Ugyan e' gőzösön oct. 4ikén Oade perzsa hg Drenkovára fog utazni. —

A' pestbudai hangászegyesület közgyülésére, közelebbi oct. 6kára délelőtti 11edfél órakor, ezennel minden t. cz. egyesületi tag tisztelettel meghivatik.

Spanyolország.

(Részletek d. Carlos Francziaországba költöztéről 's jóslatok jövendőjéről.) Sept. 15iki bayonnei telegrafi sürgöny szerint az ottani alispán, miután sept. 13kán este a' trónkövetelőnek Urdaxba érkeztéről értesült, azonnal Ainhoába siete, honnan üzené d. Carlosnak: menekednék minélelőbb franczia földre, ha Espartero sergei hatalmába nem akar kerülni. Délután 3 óra tájban mintegy ezer spanyol menekvő lépett franczia földre 's ötöd fél után maga a' trónkövetelő is megérkezék családostul két ezer katonával, kik azonnal lerakák fegyvereiket; e' pillanatban már Espartero is a' spanyol véghatáron állott 's elégülését nyilványitá a' bayonnei alispánnak a' történtekkel. A' carlosiak fegyvereit átadá az alispán Esparteronak, mire még hat alavai és két navarrai zászlóalj érkezék Ainhoába; e' katonaságnak kenyeret adatott a' franczia hatóság. 16ikán reggel 4 navarrai zászlóalj lépe Francziaországba, 's e' szerint már most csak 8 tartózkodik Navarrában, mellyek üldözésire 16ikán indult meg Urdaxból Espartero. Ugyancsak 16án esti 8 órakor elhagyá d. Carlos Ainhoát, rendeltetési helyére utazandó. A' trónkövetelő polgári köntösben lépett franczia földre. Guipuscoában junta alakult, melly szilárd határzottsággal jelenti, hogy ki fogja régi jogait víni és függetlenitendi magát, miután már most végkép megszünt e' tartomány minden kötelezése a' trónkövetelő iránt. A' fölloszlott carlosi csapatok, mellyek a' békeszerződést nem fogadák el, mindenkin véres boszut üznek, kinél alkotmányos utlevelet találnak. Ormaisteguy és Villareal de Zumarraga közt 60 illy szerencsétlen áldozat holttestire találtak. Biscayában Castor Andechaga alkotmányos pártvezért agyon löveté egyik carlosi parancsnok. Az elhirült vérengző Merino is Bayonneba érkezék. Némelly magányos levelek szerint d. Sebastian infanst tulajdon katonáji agyon lövék, midőn ujabb fegyverfogásra akará őket kényszeriteni. Ez azonban még további valósulást vár. — Sept. 18ikán Bordeauxba érkezését várák d. Carlosnak, honnan Bourges felé Parisba szándékozik utazni, mint némelly magányos levelek állitják. Ez azonban tökéletesen alaptalan, mert állandó tartózkodáshely választásaig Bourgesban fog mulatni, honnan eleinte Romába szándékozék; legujabban mindazáltal Salzburgba kivánkozik, hol még néhány gyermeke tartózkodik Beira hgnőnek. D. Francisco de Paula infans nője szeretne kibékülni a' kormányzó királynéval, 's már tett is ez iránt lépéseket a' madridi udvarnál. — A' francziák királya becsületrendi legmagosb diszjellel ajánkékozá meg Esparterot, mi alkalmasint keserü érzelmeket szülend Marotoban, kinek békeszerződés iránti érdemei nem igen csekélyebbek amazéinál. —

(Cabrera daczos nyilatkoztai a' háboru folytatása iránt.) Palmerston l. angol biztosakat külde Cabrerához, kik ajánlásokat vittek neki a' békeszerződéshez csatlakozás iránt. Alig jelentek meg e' biztosak a' morellai gróf Cabrera főhadiszállásán, midőn ez kevélyen tudatá velök, hogy már értesülve van küldetésök czéljáról. Ebéd közben különböző tárgyak körül forgott a' beszéd, 's végre küldetésöket is kezdék érinteni az angol biztosak; mire azonban hirtelen igy nyilatkozék Cabrera: „Nem akarok semmit hallani politikáról. Igen jól tudom, hogy Önök minden szerződése 's minden lépése csupán kereskedésök előmozditására van számitva. Ha puskákat akarnak Önök nekem eladni, kész pénzzel fogom fizetni. Ez diplomatiám, ezek rablásim." Ebéd után bámulva távoztak az angolok, mert nem véltek ennyi szilárdságot lappangni a' tortosai tanulóban. Espartero még keményebb elutasitást kapott, midőn hirnököt külde Cabrerához a' Marotoval kötött szerződéshez csatlakozásra szólitván fel őt. Cabrera a' hirnök szeme láttára eltépé a' szerződést 's halált monda reá, ha 24 óra mulva még a' király birtokában merészkednék mutatkozni. „Ez válaszom, szóla ezután, vidd meg Esparteronak." Az angol biztosakhoz következő iratot intéze Cabrera: „Uraim! Számos dolgom miatt feledém Önöknek mondani, mikép 12 zászlóaljat álliték össze a' calatayudi, caspei és darocai vidékről izmos ifjakból, kik mindnyájan gyakorlott lövészek. Puskáim azonban nincsenek, 's ha Önök londoni ügyviselőinnek eladni leendnek szivesek lőfegyvereket, ugy biztosithatják nevemben Palmerston lordot, hogy mától számitandó három hónap alatt ajándékul küldöm meg neki d. Rafael Maroto fejét, ki nem tartá meg azon igéretét, melly szerint királyom személyét Hay lordnak kellett volna átadnia. Válaszra várok 'sa't."; Cabrera e' bánásmódját nehéz megmagyarázni, mert az egyesült spanyol hadsereg ellen nem reménylhet győzelmet kivihatni; ha pedig csatát veszt, ugy magányos zendülőnek tekintendik őt, ki hadifogságra nem számolhat, hanem véritélőszék hatalmába kerül, mint bármelly utonálló. Egyébiránt respublicai párt kezdi most emelni fejét a' fölzendült tartományokban, 's Cabrera ebben látszik vég bizalmát helyezni. —

(A' cortes a' szabaditékok föntartása mellett nyilatkozik.) Madrid, sept. 12ikén: „Tegnap ideigl. hivatalviselőit választá a' cortes. Elnök Calatrava lett; 4 másodelnök: Zumalacarregui, Laborda, Lopez és Cortina; titoknokok: Caballero, Roda, Moya y Angeler és Felin. Ezután törvényszerünek nyilatkoztatá magát a' gyülés és következő, a' királynéhoz intezendő felirásjavaslatot fogadott el egyhangulag: „A' követek gyülése, melly épen most álla össze ünnepélyesen, siet szózatát fölségedhez emeni, szerencsekivánólag a' bergarai rendkivüli és szerencsés esemény miatt, melly olly hatalmas eszközül szolgáland az alkotmányos trón megerősitésire, 's ez által a' spanyol nemzetnek dicső 's tartós békét 's az önmagának adott intézvényekre nézve tökéletes diadalt fog biztositani. Valamenynyi tartomány e' korban példátlan öröm legkitünőbb 's legönkéntesb jeleivel fogadá azon hirt, mikép azok, kik eddig háborut viseltek fölséged ellen a' baszk tartományokban, most lerakák fegyvereiket 's megismerék fölséged kormányát, 's mindenütt érdemlett és általányos hála nyilatkozik Espartero föns. vezérünk iránt, ki olly szerencsés végre tudá vezérleni ez annyira súlyos alkudozásokat. A' gyülés benne most már nem csupán a' vitézséget, katonai erényt, 's lelkesülés varázshatalmát csodálja, mellynek leginkább kell köszönnünk a' dicsőség napjait, mellyet a' vitéz 's fáradhatlan nemzeti hadsereg a' hazának kiküzde, hanem egyszersmind azon ügyességet, mellyet e' veszélyes fordulatban tanusitott, 's e' bizonyos viszonyokban olly nehezen kitüntethető józan mérsékletet 's főleg azon lényeges spanyol tulajdont, melly szerint egy spanyol sem szeret idegen befolyáshoz folyamodni, hanem minden áron föntartani törekszik a' nemzeti függetlenséget, és mellynél fogva ő tökéletesen elmellőzé és szükségtelenité az idegen befolyást, intézvényink iránt pedig olly tiszteletet mutatott, hogy tettei még nagyobb erőt viltak ki adott szavának. A' gyülés a' spanyol harczos azon bámulandó szavát, melly elég volt két ellenséges hadserget arra birni, hogy fővezéreik példáját követve határtalan bizalommal szoritsákegymást kebleikhez, nagy nemzeti adósságnak tekinti, 's elhatárzá azt nem csupán illő hűséggel, hanem hatalmában levő teljes nagylelküséggel is visszafizetni. A' gyülés tehát nemcsak meghagyandja hivatalaikban azokat, kiknek ezt a' bergarai szerződés biztositá, hanem kész egyszersmind, mellőzve minden legfontosb dolgát, a' baszk tartományok szabaditékai vizsgálatába bocsátkozni, 's kész e' tekintetben mindent megengedni, mit az alkotmány sérelme nélkül eszközölhetni. Ezalatt szerencséje van a' cortesnek előleg is biztositani fölségedet, mikép tanácskozásai tárgyául mindenkor az általányos béke megalapitása szolgáland, mit csupán ugy eszközölhetni maradandólag, ha minden spanyol tartomány külön érdeke és szokása illő öszhangba hozatik egymással. Ezután könnyebben 's nagyobb sükerrel fogja fölséged boldogithatni a' spanyolokat, ezek pedig minden jótékonyságit háboritás nélkül élvezendik az alkotmányos kormányzatnak." Nevezetes ez iromány azon tekintetből is, miszerint Espasterot dicsérettel halmozza, mig a' ministerségről szóval sem emlékezik. A' szabaditékok ügye elhatárzása után, minden esetre azonnal meg fog bukni a' ministerség.

(Törvényjavaslat a' baszk szabaditékok iránt. A' carlosiak insége.) A' sept. 11ki cortesülésben következő törvényjavaslatot olvasa föl a' jogminister: 1) A' baszk tartományok szabaditékai helybenhagyatnak. 2) A' kormány a' tartományok külön kihallgatása után, mihelyt a' körülmények engedni fogják, cortesmódositást hozand inditványba, hogy azon tartományok igényit öszhangzásba lehessen hozni a' nemzet és alkotmány közös érdekeivel." — A' navarrai nép egy része alkudozásba bocsátkozék már Esparteroval, és 20 évre kivánja biztosittatni szabaditékait; Espartero ezt nem akará ugyan teljesiteni, de hat évre még is kezeskedést ajánlott a' kivánt biztositás iránt. — Beszélik, hogy d. Carlos jó előre megintette Hay lordot: ne közelitne hozzá, mivel, mint Palmerston kémjét, minden kihallgatás nélkül agyon lövetendi őt. Egyébiránt már most Navarrában és Guipuscoában is bevégzettnek mondhatni a' polgárháborut; az alkotmányosak az egész franczia határszélen egyenlő hatalommal uralkodnak, 's háborittatástól épen nem tarthatnak, mert az elszélyesztett carlosiak annyira elerőtlenültek, hogy nem igen alkalmasok többé olly hamar ujra fegyvert fogni, ha megengednék is azt nekik a' francziák. Midőn fran-

czia földre érkeztek a' carlosi zászlóaljak, annyira kinzá őket az éhség, hogy lovakat öltek, 's azzal békiték ki a' hatalmas ellenséget beleikben. Ha Espartero fél órával hamarább érkezik Urdaxba, ugy családostul hatalmába jut vala don Carlos. — D. Sebastian infans szinte Francziaországban van, 's igy az agyon lövetéséről rebesgetett hir alaptalannak bizonyul. Bayonneban jelenleg legalább nyolczezer spanyol menekvő tartózkodik ezer tiszttel. —

Anglia.

(Lapvélemény a' spanyol békeszerződésrül. Elegy.) Mig a' tory sajtó leggaládabb szitoközönnel boritja el Maroto átpártoltát, a' ministeri M. Chronicle méltányosb hangon itéli meg ez eseményt, mondván: „Spanyolországi leveleink részleteit közlik azon érdekes békeszerződésnek, mellynek végrehajtása Hay lordnak, Esparteronak és Wylde ezredesnek legnagyobb böcsületükre válik. Különösen Hay l. általányos méltányra érdemesité magát; mert midőn már mindenki veszté reményit békeszerzés iránt a' szabaditékok meghagytával, egyedül ő nem csüggede 's valódi britt állhatatossága csak akkor szünt meg törekvésivel, midőn elérve látta czélját. Munagorri vállolatának nevetséges megbukta alkalmasint minden más férfit elriasztott volna további próbáktól. Mi a' francziákat illeti, ezek csakugyan majd minden további reményről lemondottak, minden törekvést megszüntettek, biztosikat visszahivák 's ügyviselőiket szunnyadni engedék, minélfogva csupán akkor vevék észre magokat, midőn már meg voltak alapjai vetve a' szerződésnek. Miután azonban már figyelmesültek a' franczia hatóságok a' békeszerződés kieszközölhetésire, buzgón járultak törekvésikkel annak minélelőbbi végrehajtásához, sőt Soult tábornagy szükség esetén bizonnyal még többet is kész lett volna tenni. Emlitnünk sem szükség egyébiránt, milly nagy mértékben segité előmozdítani a' békét Wylde ezredes Espartero táborában. Az angol ügyviselő jelenléte a' szerződés első kezdetétől végeig folyvást legnagyobb befolyásu volt az elmék lecsöndesitésire 's kölcsönös bizalomgerjesztésre az ellenkező felek közt. Maroto vakmerő tettet követett el 's életével játszék; de a' süker hálát biztosit számára honosi sziveiben.“ — Matthews, a' brightoni hajógyárügyelő, sept. 11ikén esti 6 órakor galambot lőtt, melly sept. 9ikén röpült el Bayonneból 's levelet viselt nyakán, mellyben Espartero megindulta Lecumberry felé volt jelentve. A' galamb rendkivül fáradtnak látszék. — Bristolban 's vidékin sept. 10 — 11iki közti éjjel földrengést éreztek. — A' sussexi partőrök közül sokan halálukat lelék már, midőn ködös éjszakákon a' 300 lábnyi magos partszirtek fölött jártak 's őrködtek. Gyanu kezde innen terjedni az egész vidéken, hogy közülök többet csempészek taszitottak le a' szédítő mélységbe. Ez azonban még eddig nem bizonyult, de következő eseményt minden angol lap valóban megtörténtnek mond, melly egyébiránt Lear királyra emlékeztet: egy partőr ugyanis, kit rendkivül gyülöltek a' csempészek, nem rég ez utóbbiak hatalmába került. A' csempészek azonnal beköték szemeit, lábait összefüzék 's minden oldalról „Vessétek őt le a' sziklárol!“ hangzék 's nem gondolva könyörgésivel a' mélységhez hurczolák őt 's lábbal lebocsáták vállig. A' szerencsétlen áldozat kétségbeesve vágá körmeit a' földbe 's legnagyobb erőködéssel függőben tartá magát 's ez iszonyu helyzetben hagyák őt. Egy egész óránál tovább maradt a' partőr e' borzasztó állapotban, 's rekedtté kiáltozá magát, mig végre alunni érzé vérét ereiben 's ereje egészen fogyott. Agyvelője lángolt 's minden izma remege, annak meggondoltára, hogy néhány pillanat mulva visszatartózhatlanul az iszonyu mélységbe kell zuhannia. Már el akará bocsátani a' földet, midőn összeszedvén utólsó erejét, egyik kezével lerántá szemeiről a' köteléket, 's látá, hogy csak egy két rőfnyire van lába a' földtől! A' csempészek csekély 's üres mészgödör felett készitettek illy szörnyü kint ez eskütt ellenségöknek. — Sept. 13ikán st. Croix próbát tön a' londoni közönség előtt Daguerre fénykép-készitésivel 's egy óra alatt tökéletesen sükerült a' kép az angolok nem csekély bámultára. — Blackwallban, London mellett gyönyörü hadigőzöst építtete a' keletindiai társaság. Neve „Sesostris“ e' szép műnek 's rendeltetése az indiai kereskedést ótalmazni. — Londonban sept. 14ikén egy sütő gyönyörü fiatal lyánya leugrott egy 202 lábnyi magas emlék tetejéről és szörnyet halt. Ez már 4ik szerencsétlen eset, melly ez emlék által történt. — Eglintoun l. lovagi harczjátékát igen nemes czélból mondják történtnek. Midőn ugyanis egykor jószágit meglátogatá, mély illetődéssel látá alattvalóinak nyomasztó szükségit, 's a' hatóságoktul azon körülményből hallá e' nyomort származni, miszerint a' vagyonos birtokosak nagyobb része vagy Londonban vagy pedig külföldön utazgatással fecsérli el pénzét 's mitsem juttat az iparüző tartományi szegénységnek. Ekkor gyönyörü ünnepélyt igért tartani Eglintoun, azon reményből, hogy az ott összegyülendő számos gazdag ember bizonyosan tetemes pénzmennyiséget költend azon vidéken. Eglintoun megtartá szavát. Kastélya körül az egész vidék nagy hasznot huzott e' harczjátékból, mert a' legrozzantabbb házikóért is 20 font sterlingnyi lakbért fizettek néhány napra a' vendégek. Azonban a' zsebelők is hatalmasul dolgoztak e' gazdag aratásnál, 's több vendég hagyá el a' nagy tolongásban bankjegyeit és drágaságit. Egyébiránt a' harczjátékokat, mint látszik, megkedvelék ez alkalomkor az angolok, mert jövő évben Waterford marq. szándékozik hasonló mulatságot adni irlandi jószágin a' három királyság nemességinek. — Több nyugotindiai szigeten 's kölönösen Jamaicában olly hatalmas földrengést érzettek, hogy szüntelen aggályban él a' lakosság. —

Franczia ország.

(Rendszabályok 's lapvélemények d. Carlos ügyében.) Paris, sept 16ikán: „Don Carlos f. hó 14kén délutáni 4 órakor családostul Ainhoába érkezék, hol a' bayonnei alispán tisztelgő katona csapattal fogadá őt és Saint Pébe kiséré. Tegnap és ma szünet nélkül munkálkodott a' bayonnei telegrafi vonal. A' spanyol trónkövetelő már uton van Bordeaux felé, hol alkalmasint mindaddig maradni fog, mig azt a' mostani spanyol kormány bátorsága kivánandja. Némellyek azt is rebesgeték hogy Hâ erősségben fogja őt őriztetni a' kormány; ez állitás azonban tulságos, mert Francziaország azonnal szabadon bocsátandja Carlost, mihelyt ez nyilványitani fogja: hol szándékozik leélni végnapjait. A' ministerség már tudja is, hogy a' megbukott trónkövetelő Olaszországba kivánkozik, sőt az ottani kormányok egyikével már levelezésbe is bocsátkozék jövendő sorsa iránt. Beira hgnő és d. Sebastian infans kisérni fogják őt. Hogy legidősb fia, kit a' volt carlosiak aszturiai hgnek nevezgettek, Spanyolországban maradt, az puszta koholmány, mert az egész család Francziaországban van, hol a' kormány gondoskodik élelmezésökrül. A' madridi kormány kivánatára csupán néhány carlosi családnak szabad a' trónkövetelő körül tartózkodni, a' többit idegen utazók törvényei alá helyzé a' megyeispán. Mondják, hogy ideiglen Bourgesban fog tartózkodni a' trónkövetelő, hol őrszem alatt tartandják őt a' franczia hatóságok, mert különben könnyen ujra zavart 's vérengzést támaszthatna a' szerencsétlen Spanyolországban. A' franczia sajtót jelenleg kizárólag a' spanyol ügy tartja elfoglalva, 's majd valamennyi lap különbözőleg nyilatkozik d. Carlos Francziaországban tartózkodásáról. A' Courrier francais ugyan is jogositottnak véli Francziaországot d. Carlos letartóztatására, 's ugy vélekedik, hogy még kiköltözése után is biztositást kellene tőle venni, miszerint többé nem fogja háborgatni Spanyolország nyugalmát. A' jour. de Paris csak ideiglen véli letartóztathatni Carlost, mig t. i. aláirandja az ünnepélyes lemondást a' spanyol koronáról: azután pedig vendég gyanánt kivánja őt tekinteni. A' Temps okoskodása szerint ellenben azon kormány, melly d. Carlost Spanyolországba engedé jutni, nem igen gyakorolhat most nagyobb szigort ellene, midőn meggyőzetve 's fegyver nélkül tér onnan vissza. D. Carlos vendégszeretet 's menedékért könyörg; e' kettőt nem letartóztatással teljesitheti Francziaország. A' National igy vélekszik e' tárgyról: „A' Nouvelliste jó forrásból akarja tudni, mikép kormányunk egy várban szándékozik letartóztatni d. Carlost. Ez tökéletesen alaptalan, mert mihelyt franczia földre tevé lábát don Carlos, azonnal igénnyel bir a' franczia lelkület és törvény ótalmára, melly minden idegenre nézve egyenlő jótékonyságot gyakorol, legyen az király vagy kézmüves. A' kormány ugyan eltilthatta volna őt határinktól, de miután már átlepte azokat, nincs többé joga letartóztatássá változtatni a' vendégszeretetet. A' franczia föld a' rabszolgát is szabaddá teszi, mihelyt lábával érinti azt, 's e' szabad országot nem változtathatni a' menekvőre nézve börtönné. Vannak részletes szigoru törvényink a' menekvők iránt, 's ezek szerint távozásra kénytethetni ugyan d. Carlost, de letartóztatni őt épen nincs joga a' kormánynak. Azon hatalom, melylyet az aug. 7iki kormány bitorla, midőn Berry hgnőt és Napoleon Lajost legszentebb jogaiktól fosztá meg, nem bocsátván őket védelmökre nemzeti törvényszék elibe, nem szolgálhat itt mentségi ürügyül, mert a' törvény vakmerő megsértése senkit nem jogosithat törvénytelenség-ismétlésre. Akár marad itt d. Carlos, akár pedig távozik, minden esetre joggal bir a' közönséges törvények jótékonyságára. Egyetlen alkotmányos hatóság sem bánhatik vele máskép e' tekintetben, mint bármelly közkatonával.“ —

Törökország.

Konstantinápolyi sept. 4diki hirek szerint Stopford angol hajóvezér elhagyá a' fővárost, miután a' nagyurnál udvarlaton volt. Naponkint számos angol katonatiszt érkezik a' fővárosba a' dardanelláknál tanyázó hajóseregtül a' török székesváros nevezetességei megszemlélési végett; ezek közt volt látható Napier is a' szentvincent-foki gróf, angol hajókapitány, 's portugál ellenhajóvezér, ki a' nagyvezérnél látogatáson volt. A' fővárosban folyvást jó lábon áll az egészség. —

Konstantinápoly, aug. 28kán: Aligha Mehemed Ali ellen korlátozó rendszabályokat használandnak; mert nemcsak Russzia, hanem Francziaorszg legnagyobb mértékben ellenök van. Anglia ugyan még folyvást sürgeti, hogy az alkirály takarodjék ki Szyriából 's Candiából 's érje be az egyiptusi örökséggel, Francziaország azonban, ugy látszik, nem osztozik e' véleményben 's Ibrahim részirül előnyomulástól retteg, melly az európai békére igen veszélyes lehet 's ez okbul elnézést tanácsol. Annyi bizonyos, mi zerint Meh. Ali az alexandriai consulok fenyegetésire, hogy kivánati mellett makacsul maradása esetén az egyesült angol-franczia hajósereg Alexandria előtt megjelenendik, oda nyilatkozék, miszerint ez esetben azonnal parancsot adand fiának Konstantinápoly felé nyomulásra. Az angol-franczia hajósereg még folyvást a' dardanellák előtt horgonyoz, melly jelenleg csak annyit félhet tőle, mint az alexandriai rév. Stopford csak három esetben tartja, nyilatkozása szerint, szükségesnek a' dardanellákba menetel kivivását: 1) ha Ibrahim basa Konstantinápoly felé nyomulna; 2) ha komoly zavargás törne ki a' fővárosban; 3) ha orosz hajósereg vitorlázna a' Boszporba. —

Németalföld.

A' luxemburgi Echo szerint Luxemburg német részben megtartott tisztviselőktül következő esküt követeltek: „Hűséget 's engedelmességet igérek 's esküszöm németalföldi király ő felségének, luxemburgi hgnek, a' rám bizott ideigleni hivatalt igazsággal 's figyelemmel teljesitendem, 's kötelességimet, sem barátság sem gyülölség miatt, soha meg nem szegendem. Isten és szent szava ugy segitsen.“ A' törvényszéknél igen sokat elmozditotak hivatalaikbul.—

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. JELENKOR. 1839.

szombat, octob. 5. 80ik szám

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hirek; kinevezések; budapesti napló: nádorunk ő cs. kir. fhgsége Budán, magyar játékszini előadások, 's a' t.; Jászberényben rabdolgoztató 's javító intézet; különféle; 's a' t.) Amerika. Spanyolország (Llangostera rövid napiparancsa; potlékadatok d. Carlos Fransziaországba léptéről; a' szabaditékok ellenzése nem talál viszhangra a' cortesben; Urdax és Vera az alkotmányosak hatalmában. Forcadell meghódolt 's Tristany fogva; 's a' t.) Anglia (a' Times börzöngése Maroto ellen, a' Globe véleménye Maroto átpártoltáról; 's a' t.) Franczia-ország (a' spanyol zárvonal megnyitva; drágaság miatti zavargások; a' Charivari gúnyirata Maroto ellen; d. Carlos kivánatai; vélemény a' keleti ügy mostani állapotjáról; 's a' t.) Németország. Törökország.

Magyarország és Erdély.

ORSZÁGGYÜLÉSI HIREK. Pozsony, oct. 1. A' Fő-Rendek sept. 28ikán végzék tanácskozásikat a' magyar nyelv tárgyában, 's az illető üzenetet, felirást és törvényjavaslatot némi módositásokkal elfogadták, mellyekből e' kettőt emeljük ki: 1) A' 3ik pont g) szakaszára nézve ugy vélekednek, hogy mivel azon helyeken, hol a' szent beszédek nem magyar nyelven mondatnak, ebben a' lelkipásztorok is többnyire járatlanok, következésképen a' hozandó törvénynek eleget nem tehetnének, a' végre, hogy a' különben nagy fontosságu anyakönyveket magyarul szerkeszteni képesek legyenek, három esztendei időt engedni; 2) a' 6dik pontra pedig a' megkivántató oktatást a' Magyarországhoz kapcsolt részekben előrebocsátani 's e' végből Ő Fels. megkérni szükséges volna, hogy azoknak a' magyar nyelv megtanulására elegendő tanitószék felállittatása által módot 's alkalmat nyujtani méltóztassék. E' tárgyban, ugyszinte a' szólás törvényes szabadsága iránti üzenetre is a' válaszok átküldettek a' t. KK és RRnek ugyane' napi országos ülésében. Ez utóbbiban a' Fő-RRek következőleg fejtik ki nézeteiket a' KK és RRnek a' végrehajtó 's birói hatalmat érdeklő észrevételeikre: „Az üzenetben felhozott büntetőperek megindításának elrendeltetésire nézve, a' végrehajtó hatalomnak nemcsak szabadságában, hanem a' közbátorságnak és a' jó rendnek őt illető fentartására ügyelésből folyó kötelességében állani vélik, hogy az általa vétkesnek tartott polgárt törvényes birája elibe állíthassa, 's a' hibásnak gondolt cselekedet miatt azt törvényes uton és módon felelőssé tehesse. Igazolja ezt, mondják, a' polgári társaság, a' végrehajtó 's birói hatalom természetes rendeltetése is, és amaz igazság, hogy a' társas élet minden korlátlan természeti szabadságot egyébiránt is fékezvén, a' szabad szólással összekötött felelet terhe is meg van már a' müvelt nemzeteknél némileg határozva, 's e' tekintetben honi törvénykönyvünk nem szükölködik elegendő szabályokban. Ezeknél fogvást a' szóbeli vétségre nézve nem ismerhetik el a' m. Fő-RR., hogy „mivel a' köz összeülések helyén elkövetett méltatlanságokat a' törvények hevenyében rendelik megfenyíttetni, akár a' gyülés elmultával a' közfenyitéknek, akár a' vétkes esetmás törvényszék elibe vonatásának többé helye ne lehessen"; mert joga van ugyan a' sértett széknek tulajdon megbántatását azonnal megboszulni: de ha az elkövetett sértés más valakit is, vagy épen a' statust érdekli, e' merény maga törvényes helyén 's utján leendő megboszulásának annál inkább fen kell maradni, minél tagadhatlanabb, hogy különben bizonyos körülményekben a' legundokabb bünök is fenyiték nélkül maradhatnának 's a' megboszuló igazságnak minden vétkest egyiránt sujtani kellő hatalma hanyagság 's pártszellem által kijátszathatnék. Ezekhez képest tehát a' m. Fő-RR mind már a' mult országgyülésen szóban volt eseteket, mind azt, mellyről a' t. KK és RR olly formán emlékeznek, mintha a' megyék gyüléseiben nyilvánosan tárgyalt dolgokróli közlemények szerkesztője a' törvény 's törvényes szokás ellenére idéztetett volna perbe, egyedül ama rendithetlen valóságu alkotmányos szempontból tekinthetik, miszerint a' végrehajtó hatalom az egyes polgárok cselekedeteit, mihelyt azok törvénybe ütközni alapodan látszanak, 's igy annál inkább akkor, midőn a' jobbágyi engedelmesség megtagadásával ingerlő irányt nyilványitnak és igy köz csendháboritó veszedelmes szint öltenek magokra, a' vétkesnek megfenyittetését nem kevesbbé mint az ártatlannak fölmentetését kimondandó törvényes biró elibe terjeszteni nem annyira jogosittatik, mint inkább a' közjó tekintetéből tartozik. Ez elvből indulván, kétségkivül a' törvényes utról eltérteket arra visszavezetni 's a' nagyobb veszélyek akarását elhárittatni kivanó főhatalom, midőn az általa bünösöknek tartott némelly személyeket természetes birájok elibe idéztetett, az ennek folytában történt befogatásokat sem lehet törvénybe ütközőknek tekinteni, ha figyelembe vétetik, hogy a' kérdéses eseteket némelly részben maga az 1687: 14. czikk is, melly csupán az egyes törvényhatóságok keblében elkövetett 's ezek megboszulása alá tartozó vétségekről szólván, a' status elleni vétkekről nem is rendelkezik, nemcsak nem gyengiti, sőt annyival, hogy az olly ns személyeket, kiknek lakhelyeiken kivül más tulajdonuk szinte nincs, kisebb bünök eseteiben is befogatni engedi, inkább támogatja, más részben pedig az 1715: 7. t. czikk 1ső §-a tökéletesen igazolja. Továbbá a' főtörvényszékeknek a' fenemlitett perekben hozott itéleteire kinyilatkoztatják a' m. Fő-RR, hogy ez itéleteknek, mint az 1790: 12. alaptörvény által biztositott függetlenséggel felruházott alkotmányos biráktól eredőknek, törvénytelenekké nyilványitásában 's eredvényik' megszüntetésének eképeni szorgalmaztatásában annál kevesbbé egyezhetnek meg, minél inkább meg vannak győződve, hogy valamint ugyan egy részről az összes törvényhozás tagadhatlan jogaihoz tartozik, a' törvényszékek' eljárását akár uj 's határzottabb rendelkezésekkel, akár a' régiek' eltörlesztésével 's módositásával jövendőre szabályozni, ugy más részről ezenkivül az alkotmányos birák' itéleteinek nemcsak a' végrehajtó, hanem a' törvényhozó hatalomnak is minden egyéb befolyásától tökéletesen ment és független állapotban kell lenniök. Mert e' sérthetlen függetlenség levén a' személyes és vagyonbeli bátorság legfőbb kezessége 's minden szabad alkotmánynyal biró nemzetnél a' polgári létel egyik leglényegesb megkivántatósága, minden, a' mi ezt veszélyeztethetné, a' status legerősb talpkövét, a' társaság legbiztosabb alapjait, rendítené meg. Miért is a' bíróilag már eldöntött bármelly esetek' taglalása vagy feszegetése többé akármelly más statushatalomnak már csak azért sem állhat szabadságában, mert mindegyiknek meglevén külön hatásköre, a' birói foglalatosság' feladata pedig épen az egyes eseteknek a' törvényekre lélekisméret szerinti alkalmaztatásában állván, ennek gyakorlása kirekesztőleg csak a' bíróságot illetheti. Ezek után a' Fő-RR előadják közjogi nézeteiket a' KK és RRnek azon nehézségeire, mellyek részint a' felségsértési perekbeni eljárást, részint a' hűtlenségi perekben hozott itéleteknek a' törvény' rendeletén állitólag tul terjesztését tárgyazzák; és pedig az elsőre: „Régibb időkben az 1559: 43. és 1715: 7. 's 9. t. czikkek szerint hazánkban a' felségsértési 's hűtlenségi bűnökről maga a' király itélt, hatalmában állván még az országon kivüli biráskodás is egész 179% évig, midőn t. i. az 56dik t. czikk. által mind a' hűtlenségi mind a' felségsértési perekbeni biráskodás a' honi főtörvényszékekre ruháztatván, ezzel az ország minden aggodalma, mellyet polgárinak idegen birák' elibe lett állittatása gyakran okozott, tökéletesen megszüntetett. Alig vala pedig ezen, a' nemzet örökös hálaját méltán megérdemlő, üdvös törvény alkotva, máris kevés év mulva az 1794 és 1795dik gyászos emlékezetü esetek a' k. főtörvényszékeket a' felségsértési bünök iránti biráskodásnak szomorú törvényes kötelessége' teljesítésére kényszeríté. Ekkor keletkezett a' k. Curiánál is azon eljárási rendszer, mellyet a' főtörvényszékek azon idő óta egész mai napig, majd fél századon keresztül, minden előkerülő esetben folyvást változatlanul követtek mellyekről az 1807ki országgyülés óta, midőn ezen eljárásnak egy részbeni módositása az ország' Rendei által sürgettetett ugyan, de Ő Felségének azon k. k. válasza után, hogy azt továbbá is előbbi mivoltában megtartani kivánja, nem eszközöltetett — az országnak hivatalos tudomása vala, 's melly a' Hármas-Könyv' előbeszédének 11dik és a' IIdik rész' 6dik czimei' értelmiben a' számos esetben ismételt egyforma gyakorlat által a' birónak annyira megszeghetetlen szabályul szolgáló törvényes szokássá vált, hogy ettől bár mi okból vagy szin alatt eltérni, hacsak a' biráknak minden lépéseitől távol lenni kellő önkény nekik e' részben nem akarna engedtetni, addig, mig a' törvényhozás az iránt máskép nem rendelkezendik, hazánk' törvényszékeinek ujabb időkben sem állhatott hatalmokban." — A' másodikra: „A' hűtlenségi czim alatt folytatott perekre nézve a' t. KK és RRek' nehézségét főkép abban látják a' m. Fő-RR sarkalni, mintha, szóval hűtlenséget elkövetni nem lehetvén, a' k. itélőszékek a' törvény önkényes magyarázatába ereszkedtek volna. Erre ez uttal azt jegyzik meg, hogy szóval vagy irással is lehet — tekintvén, kitől ered ez, mikor, hol 's kikhez intéztetett — a' status ellen fölemelkedni; hogy tehát az 1723: 9. tczik. 2. §-ában érintett vétség' neme — különösen az Iső rész' 13dik czimének 5. §-ára — az illyetén szó és irás általi fölemelkedéseket sem rekeszti ki, annál bizonyosbnak tartják, minél inkább ide mutat ezen §. kifejezésinek általánossága, valamint az is, hogy az 1723: 9. tczikkben érdeklett egyéb esetek is ollyanok, mellyeket ellenségeskedés nélkül elkövethetni, annyival inkább, mivel nézetök szerint az 1715: 7 t. czikk. a' hűtlenségi perekben a' védelmet rendesen szabad lábról engedvén eszközöltetni, az illyetén perekbe fogatni rendelt esetekről általában olly fogalma nem lehete az akkori törvényhozásnak, mintha ezeknek mindenkor ellenséges-voltuaknak kellene lenni; mert föl sem tehetik, hogy az 1687: 4. t. czikk alkotása után olly hűtlen, ki ellenséges cselekedettel emelkednék a' kir. szék's az ország állománya ellen, szabad lábon hagyatni rendelthetett volna. Igy azon állitást, hogy a' hűtlenségi 's felségsértési perekben meglevén a' rendszerinti büntetés törvény által határozva, ezenkivül illy perekben más önkényes fenyitéknek helye ne legyen, veszteni vélik a' neki tulajdonitott erőből, ha fontolatra vétetik, hogy a' büntető igazság természetén 's azon országos szokáson kivül, miszerint a' leghatárzottabb büntetéssel fenyittetni rendelt közönséges vétkekre is róhat a' biró, a' beszámitás különféle fokozatihoz képest, mást, mint a' törvényszabta rendszerinti büntetést, a' törvényszékeknek e' joga mellett még különösen számos hűtlenségi 's felségsértési esetben hozott itéleteik által divatha jött félszázados gyakorlat is harczol. Mindezekhez képest végre oda nyilatkoznak a' m. Fő-RR., hogy a' felirási javaslathoz nem járulhatnak ugyan: hanem mivel előttük semmi kivánatosb nem volna, mint polgártársaik bárhonnan eredő aggodalmának megszüntetését jövendő időkre gondos figyelemmel tehetségök szerint eszközölni, a' multakat pedig a' közjó előmozditására, az ország alkotmánya erősitésére 's különösen azon alkotmányos jogoknak is, mellyek veszedelmeztetve lenni tartatnak, biztositására használva, a' nemzetet ezeken alapitott czélszerü 's jótékony törvényes rendeletekkel gazdagitani, a' t. KKat és RRet a' jelen alkalomnak, mellyben Ő Felségének ritka igazság-szeretetével párosult határtalan fejdelmi kegyelme is üdvös sikert reményltet, az érintett czélra használása végett felszólitják. „Ugyanekkor a' k. kir. előadások 2dik pontja tárgyában készült második üzenet átküldeték a' Fő-RRhez, kik azt sept. 30kai ülésökben, csekély változtatás ajánlása mellett elfogadták. Ezenkivül a' Fő-RRek sept. 30kai ülésében még köv. üzenetei kerültek szőnyegre a' t. KK és RRnek: 1. A' Pesten épittetni szándéklott országház terve 's az ehhez tartozó adatok előterjesztése tárgyában. A' válasz' tartalmát jövő alkalommal közlendjük. 2. Fels. Királynénk' megkoronáztatása' tárgyában. Többszörös éljenkiáltások közt, az illető felirási javaslattal együtt, elfogadtatik. 3. A' jelen országgyülési költségeknek szabad ajánlásképen a' nemesi Rend általi viselése' tárgyában. Általában elfogadtatik ugyan, de a' kivetés 's a' tartozások' megvétele iránt némi javaslatok tétetnek, mellyekről jövő alkalommal.

Ő cs. 's ap. kir. fels. Rajner Károly választott püspököt 's az egri főkáptalan nagyprépostját és kanonokát az egri patriarcha-érsek helyettesévé (suffraganeus) nevezni; továbbá Banovics János felső-bányai lelkészt a' szatmári székes-káptalanban megürült kanonoksággal felruházni; P. Schroot Placzidot, az eszéki gymnasium igazgatóját, nyugalmazni 's legfelsőbb tetszése jeléül szalagos nagy arany érdempénzzel megajándékozni; Szever Józsefet a' varasdi gymnasium 5dik osztálya tanitóját, szinte nyugalmazni és csazmai czimzetes kanonokká; a' szomolnoki kir. hutánál megürült ellenőri tisztségre Gaál Jánost, ugyanazon huta második ellenőrjét, 's ennek megürült helyére Richter Györgyöt, selmeczi kir. bányászakademiabeli chemiatanitószék segédjét, kinevezni kegy. méltóztatott. —

Budpaesti napló. Nádorunk ő cs. kir. fhgsége f. hó 1sején esti ötödfélkor Pozsonybul legjobb egészségben Budára érkezék. — Pückler-Muskau hg, amaz europai hirü munkának ‚Briefe eines Verstorbenen' szerzője, folyvást fővárosunkban tartózkodik. Egyik este a' német színházat tisztelé meg jelenlétével 's hir szerint nemzeti színpadunkat is meglátogatandja, mihelyt eredeti színmű fog abban adatni. Kiséretében egy igen deli aráb hölgy van, ki nyilványos megjelentekor nagy figyelmet gerjeszte. Szállásul a' pompás készületü ‚Angol királynéhoz' czimzett nagy vendégfogadót választá a' hg. — A' ligetzugi disznófő nevezetü birt k-részt hir szerint részvényes társaság szándékozik megvásárolni 's mulató-hellyé alakitani azt. A' czél igen helyes, csupán az kivánatos, hogy egyszersmind vizgyógyintézet jőjön vele kapcsolatba, igy hihetőleg jól kifizetnék magokat a' részvények 's egy uttal naponkint mind érezhetőbb hiány lenne kipótolva. — E' napokban a' Kismező-utczában egy iszákos kézmüves, miután folytonos pazarlási miatt elhagyá szorgalmas neje, főbe lövé magát. — Az Athenaeum egyik közelebbi száma igen érdekes levelet közle Ludvigh Sámuel hazánkfiától Philadelphiából, hol ő most szerkesztője az „Ó és uj világ" czimü német lapnak. Ludvigh Kőszegen

születék 's tanulmányi bevégezte után mint könyvárus lépe föl Győrött; e' vállalattal mindazáltal rövid idő mulva fölhagyván ügyvédi próbatétre szánta el magát, jogászi pályán kivánván haladni. De ellenállhatlan vonzalmat érezvén magában utazásra, bejárá hazánk nagyobb részén kivül Olaszországot, Szardiniát 's Török-és Görögországot. Ez utazásinak nagyobb részét leirá magyarul 's kiadá 's utóbb Bélán települt meg a' Szepességben; honnan mindazáltal kis idő mulva utnak indult, 's végre Philadelphiába juta, hol nyugalmon kivül deli életpárra is talált 's hihetőleg huzamosb ideig fog pihenni számos kellemetlen 's leverő tapasztalási után. — A' pesti városházánál egy szokatlan nagyságu tököt mutogattak e' napokban, melly a' városi faiskolábul vitetett oda körülette 7 és félláhnyi, sulya 156 font 's külseje a' legszebb sárgadinnyéhez hasonlit. — Jósika Miklós regényei XIII, XIV és XVik kötete rövid idő mulva sajtó alá menend illy czim alatt: „Élet és tündérhon.“ Régibb 's ujabb novellák gyüjteménye; minden kötet legalább egy uj novellát foglaland magában. — Nemzeti szinpadunkon sept. 28kán „Zampa“ adaték; 29én „Arany király, madarász és uszkárnyiró.“ 30án Pesten először „A' rabszolgák;“ oct. 1jén „Sevillai borbély“ Jób mint ujonnan szerződötttag Almaviva szerepében lépett föl; e' naptól hetedfélórakor kezdetnek a' mutatványok; 2kán „Utazás közös költségen“; 3kán „Ördög Róbert“; 4kén „Belle-Isle Gabriela“; drama 5 felv. jött szinpadra. —

Jász-Berényben: A' Jász 's Nagy és Kis Kun kerületek fővárosában rabdolgoztató 's javitó ház állittatott. A' rabtartási költségek által tetemesül terhelt kerületi külön házi pénztárak leendő megkiméltethetése 's a' hosszu idők során keresztül meritett azon tapasztalás, hogy e' hármas kerület börtöneit leginkább olly gonosztevők töltik, kik minden lelki oktatás 's vallásos tanitás nélkül pusztákon 's a' cserények mellett henyelve ásitozzák le napjaikat, szülé először 1837 végén, egy közgyülésen k. tan. 's nádori főkapitány Szluha Imre által elnökileg inditványzott azon gondolatot, hogy a' fenyitő törvény ellen vétett 's ez által annak büntető sulya alá esett gonosztevők foglalatoskodtatása, azoknak a' vallás és erkölcsiség szelidebb ösvényire vezettetésük végett egy rabdolgoztató 's javitó intézet állittassék, hol a' gonosztevők fogságuk ideje alatt foglalkodtatván egy részről önmagok érdemeljék meg azt, mit eddig helyettük az emlitett kerületek pénztárai tartás fejében nagy sérelmökkel fizetni kénytelenittettek, más részről pedig, lelkiképen kimiveltetvén fogságuk eltelte után mint javult emberek adassanak vissza a'polgári társaságnak.E' két szent czélból támasztott inditványt a'tiszti kar hévvel ölelte, 's gondos ipara által oda vitte, hogy a' hármas testvér kerületnek Jászberényben e' czélra egy emeletes diszes épülete, egy olly pénztárból, melly ezen kerületek minden rendü 's rangu szabad polgárai évenkinti adózásiból gyült össze (felkelő sereg pénztára) most már nemcsak elkészitve áll, hanem abban f. évi aug. 21étől kezdve 34 rab személyt szűrposztó és pokrócz-készitéssel foglalkodtat is, kik ez egyszerü munkát igen könnyen felfogva egy hét alatt 3 mázsa gyapjut dolgoznak fel. Ez intézetre közvetetlen felügyelést egy állandó tiszti választmány teljesiti, melly a' hármas kerület minden évnegyedi közgyülésekor e' részben vinni szokott jegyzőkönyvét jóváhagyás végett bemutatja. A' tisztaság, csend és jó rend, melly két fegyveres hajdu vigyázata mellett, a' munkaszobákban fentartatik, minden látogatót elfog annyira, hogy egyedül a' foglyokon levő vas pengése idézi emlékezetbe az ő sanyarú sorsukat. A' rabok által a' tömlöczgazda előmondása után fenszóval, ájtatossággal tartatni szokott esti és reggeli imádságok, úgy a' helybeli lelkész apát Stipula József ur által jutalom nélkül minden héten az intézet kápolnájában buzgósággal tartatni szokott lelki oktatás és szent mise biztositják a' hármas testvér kerületet, hogy intézete egyik czélja, miszerint az ide került rab fogsága ideje alatt, emberi méltóságát megismérve annak eltelte után mint ember tér a' szabad világba vissza, el lesz érve. Mi másik czélját illeti, t. i. a' rabtartási költség megtérülését, erről eddig semmit sem tudhatni, mivel a' készitvények még el nem adatván, a' jövedelem és kiadások valódi állása ki nem tünhetett; de édes remény táplál, hogy e' részben is gyümölcsözni fog a' köz javára arányzott szorgalom.

KÜLÖNFÉLE: Krajován (Havasalföldön) mult augustus 21én iszonyu égiháboru dühönge. Legalább hat egész óráig szakadatlanul zengett az ég 's az eső felhőszakadás gyanánt zuhant le. A' földet annyira átlágyitá e' hosszas esőzés, hogy egy épülőben levő emeletes ház összedőlt, az akkor elkészült utczajárda pedig két lábnyira söppedt. Több házat egészen elboritott a' viz. — A' pesti gyapjutár hasznossága Liedemann J. S. Fridrik felügyelése alatt sokkal hasznosb, semhogy magasztalásra szorulna. E' hasznosságot mind eladó mind vevő egyenlőn megismerik. A' termesztő még különösen azon kedvezményben részesül, miszerint a' mostani némileg kellemetlen helyzetben nem kénytelen minden áron tuladni gyapján, mert a' vállalkozó kereskedőház a' gyapjufele árát mindjárt beszállitáskor kifizeti, ha t.i. a' termesztő kivánja. E' gyapjutár Ullmann dohány-raktárában van mindeddig; miután mindazáltal vevők és termesztők egyiránt többször nyilványiták, miszerint igen kivánatos lenne a' vásártértől nem olly távolra eső helyet nyerhetni, tehát más alkalmas hely szüke miatt az uj épület jobb oldalán uj gyapjuraktárt épittete Liedemann az idén, mellyhez az év minden szakában száraz lábbal, nyáron pedig az uj épület fasorai hüvös árnyéka alatt juthatni ki. Ez épület száraz világos pinczéből, földszinti 's első és 2ik emeleti raktárból áll és e' négy helyen összesen mintegy 8ezer mázsa gyapjut fogadhat el. A' gyapjut alkalmasint leopoldnapi sokadalom előtt fogják még oda szállitani 's igy a' vevők jó idején tekinthetendik meg az ott levő mennyiségeket. — Zimonyi hirek szerint sept. 14kén 12 gyönyörü aráb lova érkezék Pückler-Muskau hgnek keletrül az ottani vesztegintézetbe, honnan 10 nap mulva Poroszországba valának indulandók. Hodges angol consul holmijét is Zimonyba szálliták vesztegtisztitás végett, 's a' consul alkalmasint egész családostul még septemberben végkép elhagyandja Belgrádot. A' szerb kemény levegő t.i. főleg nőjére igen káros hatásu. Hesz tábornok és Zichy gr. alezredes sept. 8kán érkeztek Zrínyi gőzösön Zimonyba, honnan azonnal folytaták utjokat Konstantinápolyba, az uj szultán trónra léptéhez szerencsét kivánandók. — Wastienko uj orosz consul pompás ünnepéllyel tüzé ki erkélyére az orosz lobogót Belgrádon; a' hasa pompás szerszámu aráb paripát külde neki ajándékul. — Lyubicza hgnő sept. 2kán Belgrádból az oláhországi hgi jószágokra utazék, tartván tőle, miszerint Milos hg nem bocsátandja Mihály hget Szerbiába; ez esetben Lyubicza maga hozandja el tőle Mihály hget. — M. m. Frankfurtban aug. végén igen jó gyapjuvásárt véltek várhatni; addig már mintegy 18ezer mázsa gyapju volt a' vásártéren 's még folyvást naponkint nagy mennyiségek érkeztek. A' franczia országi kereskedők tetemes mennyiségü gyapjut rendeltek meg, belgák pedig már szerződésre is léptek, szinte nevezetes mennyiségek iránt. Angliában is igen jó keletü most a' gyapju, 's habár eddig nem igen mutatkozék is áremelkedés, de legalább a' tulajdonosak nem sietnek megszabadulni áruiktól 's ezt közelgő árszökkenési jelnek tekinthetni. — A' M. Herald f. e. jul. fogytáról következő iratot közöl Konstantinápolybul: „A' Duna torkolatában évrül évre csekélyebb a' viz, mostani mélysége csak 9 lábnyi, mig az utóbbi két évben 11—12 lábnyira emelkedék. Russzia elhanyagolja a' szerződés szerinti medertisztitást, minek következtében annyira szaporodik az iszap 's homok, hogy néhány év mulva csupán legcsekélyebb sulyu hajók fognak arra járhatni. — Esztergom, sept. 29én: Miskolczy Márton apát és esztergomi kanonok ötven évi papságának arany-miséjét mutatá be a' mennyei fölségnek, a' káptalanbeli urak fényes szolgálata mellett. Délben fényes lakomát adott az őszbe borult ép főpap, egyszersmind 60 szegényt is megvendégelni kegyeskedett. Több költő dalban üdvözlé az ünnep hősét. Jordánszky Elek tinnini fölszentelt püspök pedig Mária-Czellbe utazott szinte papsága félszázados jubileumát ünnepelni. Hg-primásunk kedvező egészségben sept. 30kán érkezett városunkba, 's az oct. 1ején közgyülésre összesereglett megyei RRek fényes küldöttsége által f. h. 2kán megüdvözöltetett, melly nap a' hg-primás gazdag lakomát ada. — Háromszék, sept. 23kán: Elsőbb 60 napjaiban esőtlen nyárunk lefolya olly nagy hőséggel, millyenre öreginek sem emlékeznek. A' rekkent meleg kiaszalá minden kerti veteményinket, 's még füventükben megcsökkenté tavasz vetésinket. Hőség rendkivüli mértékére mutat azon ritka jelenség is, miszerint a' káposzta-hernyók, még tojásikban elpörzsöltetve, nem tenyészthettek. Csudálatos, hogy a' felvidéken, tőlünk két órai távolságra, időszakonként elég eső hullott. Végre bezárá a' tartós hőséget aug. 21ke, e' szerencsétlen nap, mellyen délután 3 óra tájon támadt jégzápor itt a' Fekete-ügy mellékin, mintegy 22 falu határin rémitő pusztitással vonula át. Kilencz darab jéggömb a' nagyából, mint tettleg tapasztaltatott, egész fontot nyomott. Beszéli sok, hogy a' természet e' borzasztó forrongásakor földrendülést is érzettek. Mezeink kihaltak, puszták, kietlenek. Kaszával is csak kevés, jég által kicsépelt, zab- és árpaszalmát vájhatánk fel barmaink számára. Épületünk még szám nélkül fedeletlen. De midőn egyfelől a' természet rontó kezei nyomait látjuk, másfelől éltető erejét, inségünkben is, gyönyörrel tapasztaljuk. Leveleiktől megfosztatott füzesink ujolag májusi módon kizöldülve virágoznak. A' méhek csoportonkint zsibongnak a' virágos virúlaton, 's a' méhkasok naponként érezhetőleg sulyosodnak. Kiégett szántóföldink kétszeri szántásban is jól takarodnak. Őszi termésünk a' földek elmaglására sem elég. Az éhenhalástól rettegő nagy számu szegénység a' szomszéd Oláhországba készül. Isten tudja jövendőnket. E. Il.—

Amerika.

Az ujgranadai congressus mindkét világrész kereskedésire fontos határzatot hoza, máj. 3ki rendeletében ugyanis a' panamai, puertobelloi 's buenaventurai kikötőket minden nemzet hajóira nézve szabadoknak nyilványitá. — Hondurasi jul. 20ki levél szerint az ország beljéből azon hir érkezék, hogy a' fenálló viszálkodások békés utoni kiegyenlitésire javaslott föltételeket nem fogadák el 's Honduras status hadi ereje, 1500 főbül álló, San-Salvador status ellen indult, hol Marazan tábornok 3500 főnyi csapattal várja őt. —

Ujyorki lapok szerint Texas barátit Ujorleansban azon remény táplálja, miszerint Anglia közbenjárulását ajánlotta Mexico respublicának, hogy közte és Texas között békét eszközöljön. E' vélemény azon részvéten nyugszik, mellyet Mexico iránt Anglia szüntelen kitüntetett 's azon sok adósságon, mellyel a' mexicoiak az angoloknak tartoznak. — Sawin-indiánok és texasiak közti csatában a' rőt veresbőrüek ujlag vesztének. Másnap igen nagy számu illy faju indián hódult meg fegyverrel 's hadiszerrel ellátva; ennek következtében a' fehérek darab ideig nyugottak lehetnek az indiánoktul. A' mexicoi öböl partja hosszában, Velasco és Galveston-sziget között vasutat szándékoznak épiteni. —

Montevideoi levél szerint a' Francziaország és Anglia közötti alkudozások Buenosayresseli viszály kiegyenlitésire félbenszakadtak. Rebesgetik, hogy tavasszal a'francziák Sezer főnyi szárazföldi sereget küldendnek la Plata folyamhoz. — A' braziliai császár saját ösztönébül kijelentvén azon kivánatát, miszerint szeretne németül tanulni, német nyelvmesterül Schuch Rochuszt adák melléje. Francziául tud már a' fiatal császár, ki most épen 14 éves. —

Spanyolország.

(Pótlékadatok don Carlos Francziaországba léptérül.) A' bayonnei Phare következő körülményeket közöl d. Carlos Francziaországba költöztérül: „Sept. 14ikén déltájban engedelmet kért d. Carlos franczia földre költözhetni 's málhája egy része már átjutott a' határokon is,midőn jelenték, hogy ő maga még más napig várakozni szándékozik. D. Carlos e' kétkedése, melly egyébiránt napirenden szokott nála lenni, hatalmas ellenzést gerjeszte nők 's gyermekek közt, kik minélelőbb veszélytől ment országba törekedtek. Mindnyájan egyhangulag kiálták: „Közelitnek az alkotmányosak, elvesztünk!“ A' veszély valóban igen sürgető volt, a' négy alkotmányos hadosztály gyorsan közelite a' carlosiak állomásihoz; minden oldalról puskatüz pattoga, 's Espartero erőszakkal keresztül rontott a' mayai szoroson. Ekkor végkép elhatárzá magát d. Carlos, 's megindult a' franczia határ felé Beira hgnővel 's egész családja és udvara azon része kiséretében, melly még körülte tartozkodék. D. Carlos délutáni 4 órakor érkezék franczia földre, hol a' 37ik sorezred parancsnoka fogadá őt el. A' carlosi katonaság rövid tusa után mindenütt hátrált az alkotmányosak előtt 's összesen csak 3 holtat veszitett ez utólsó csatában. A' navarrai sereg Vera felé oszlott el, az alavai csapatok pedig Urdax felé vonultak. Ha Espartero az elhatárzó pillanatban ez ellenségre bocsátja sergeit, ugy kevesen fogják vala elkerülhetni a' halált d. Carlos párthivei közül; de Espartero nagylelküleg engedett az emberiség szavának, 's ezzel több ezer honfitársa életét menté meg. Midőn a' rendkivül szomorunak látszó Carlos végig lovaglott Ainhoa utczáin, egyetlen szánakozó arczot sem lehete körülte megpillantani, noha százankint hullámzottak el mellette párthivei. Beira hgnő sokkal vidorabb volt, Sebastian infans ellenben szót sem szólt, 's minden ételt érintetlenül utasita el. Sept. 17kén már 5 ezerre

ment a' spanyol menekvők száma Bayonneban, kitünőbbek ezek közül: Grenada hg, Elio, Casa Eguia, Valdespina, Sylvestre, Erras, Merino, Basilio, Garvia és Echeverria. Ez utóbbi két roszhirü férfit azonnal börtönbe záratá a' franczia hatóság; e' tett oka mindazáltal még eddig nem juta köztudomásra. Ugy látszik, hogy épen vissza akartak ezek öszvéreken szökni Spanyolországba, midőn a' rendőrség elfogá őket. Sept. 18dikán Bordeauxba érkezék d. Carlos, hol reggelit tettek elibe; de szomorusága annyira ment, hogy alig tuda néhány falatot lenyelni, d. Sebastian pedig épen semmit nem evett. Reggeli után ismét kocsikba ült az egész család 's 25 fegyveres vadász kiséretében folytatá utját Bourges felé. Beira hgnő folyvást élénk levelezésben van Németországgal 's már lépések is tétetvék a' franczia kormánynál annak kieszközlése végett, hogy Salzburgban vehessen állandó lakhelyet d. Carlos, ki ez engedélyért minden jogrul lemondani kész a' spanyol trónra 's csupán VIIik Ferdinand leányai halála után kivánja utódinak biztositattni a' spanyol koronát. E'nyilatkozata igen nevezetes azon tekintetből, miszerint Carlos csupán tulajdon személyérül gondoskodik 's azon szerencsétlenekre nézve semmi alkupontot nem köt ki, kik véröket 's életüket áldozák föl érte. E' tette hihetőleg minden rokonszenvet örökre elnémitand iránta Spanyolországban. A' parisi ministeri tanács eddig még semmi határzatot nem hoza ez ügyben. —

(Llangostera rövid napi parancsa. Elegy.) Llangostera, Cabrera egyik alvezére, sept. 4kén következő kurta, de igen határzott hangu, napiparancsot bocsáta közre: „Minden bármi rangu férfi, ki elég gyáva lenne olly formán nyilatkozni, hogy a' gyalázatos zendülőkkel alkudozásba szabad bocsátkoznia, agyon fog lövetni. — A' berlini politikai hétilap legujabb száma következőleg nyilatkozik Spanyolországról: „Valamennyi tőzsércsarnokon örvendetes zajgást hallhatni, zsidó keresztyén egyhangulag a' század legnagyobb férfiának nevezi Marotot 's készek isteni tisztelettel hódolni neki, mert néhány nap óta folyvást emelkedik a' spanyol papirok becse, 's valószinüleg még magosbra szökkenendnek. Igen félhető, hogy némelly avatatlanok elragadtatni engedendik magokat e' csalfa tőzsérpolitika által 's vagyonukat haszon nélkül fogják koczkáztatni, mert Spanyolországra nézve megdönthetlenül áll azon többször kimondott vélemény, miképen ott bármi kormány sem leend képes minden hitelezőt kielégiteni.“ — Barcelona, Girona, Figueras, Puycerda 's egész Catalonia lakosi nyilványos ünnepélyek által nyilványitják örömüket a' békeszerződés iránt. Espana gr. carlosi vezérrül különböző vélemények szárnyalnak; némellyek szerint ugyanis Bergában megölék őt, mások azt allitják, hogy álruhában Francziaor. menekvék. — A' verai zendülők megbizottat küldöttek Bayonneba, kik által meghódulásukat igérik, ha franczia földre leend szabad költözniök. Ez is oda látszik mutatni, miképen Cabrerát rövid idő mulva egész serge elhagyandja. — Londonban 's Parisban 200 millió franknyi kölcsön létesülend a' madridi kormány részire. Ez uj adósság kamatjaért a' manillai 's havannahi jövedelmek és a' félszigeti vámok fognak kezeskedni. A' jótállást e' föltételek alatt Francziaország és Anglia vállalák el. — D. Sebastian infans csakugyan Francziaországban van 's pillanatig sem hagyá el Carlost, agyonlövetése tehát csakugyan nem valósult. — Sept. 18kán Zariategui parancsi alatt három zászlóalj és két navarrai lovas csapat lépte át a' franczia határt; a' hatóság azonnal elszedé fegyvereiket és st. Jean Pied de Portba utasitá őket, honnan utóbb Pauba menendnek. —

(Urdax és Vera az alkotmányosak hatalmában. Forcadell meghódolt 's Tristany fogva.) Perpignan, sept. 16ikán: „A' királyné harczosit az egész hegységben mindenütt igen jól fogadja a' nép, mert az egész vidéken legmagasb fokra hágott az ingerültség Espana gr. ellen; parancsára ugyanis ezernél több házat gyujtottak föl rabló csapatjai Gironellában, Bagában 's több más faluban. Közönségesen hiszik, miképen már most Espana is örömest lenne részese a' békeszerződésnek 's már meg is hivá magához Bergába az angol ügyviselőt. Némellyek szerint mindazáltal e' tettét csupán időnyerésnek kell tekinteni az országból kiszökhetésre. Espartero Pamplonába ment, hol rendkivüli pompával fogadák őt; Bastan völgyben csak egy zászlóaljat hagyott. Urdax és Vera önként megnyitá kapuit a' győztes alkotmányosaknak 's a' lakosak minden félbenszakasztás nélkül folytaták szokott munkálkodásikat. Estella és Allo még carlosiak hatalmában van ugyan; de a' lakosak egyhangulag nyilványiták, hogy Espartero személyes megérkeztekor azonnal önként kapukat tárandnak. — Forcadell, egyik legjobb vezére Cabrerának, hiteles hírek szerint meghódolt, mi igen tetemesül csökkenti Cabrera erejét, 's vakmerő daczát is alkalmasint megtörendi. Egyébiránt Cabrera ügyviselőt külde Nizzába, hol egy milliónyi évjövedelmü gyönyörü jószágot vásároltatott magának. A' jószágon már nagyszerü készületeket tesznek elfogadtatására, 's igy bizonyosnak mondhatni, hogy rövid idő mulva Cabrera is lelépend a' véres harczmezőrül, és ismét helyre álland Spanyolországban a' tökéletes béke. Azon spanyolok közül, kik Bayonneba menekedtek, különösen emlitésre méltó még Madeira gr., Miguel vezérőrnagya. St. Gaudensban Tristany rosz hirü carlosi osztályvezér a' kormánypártiak hatalmába került, midőn épen álruhában d. Carloshoz siete Cataloniából Tristany legkegyetlenebb rablóvezér volt a' cataloniai guerillacsapatok között. —

(A' szabaditékok ellenzése nem talál a' cortesben viszhangra.) Madrid, sept. 14ikén: „A' cortesválasztmány, melly a' ministeri inditványra véleményt adand a' baszk tartományok szabaditékai iránt, egyhangulag az inditvány mellett nyilatkozék, miképen azt mindenki előre is átlátá; az elnök, Arguelles, mindazáltal mindent elkövet az inditvány első czikke megdöntésire, holott épen ez ad legnagyobb fontosságot az egésznek. Vannak emberek, kik átok gyanánt terhelik nemzetjöket, midőn szabaditóknak vélik magokat. Ezek közé tartozik Arguelles, ki föllépte óta folyvást csak nemzete boldogitásán vélt fáradozni 's egészen ellenkezőleg mindenkor kárára volt a' hazának fonák eszméivel. Nézeteihez olly makacsul ragaszkodik Arguelles; hogy a' haza boldogságáért sem tudná azokat föláldozni. Véleménye szerint a' baszkok minden jogaikat elvesztek a' zendület által 's nem számolhatnak többé szabaditékikra, mellyek által ők szabnának törvényt Spanyolországnak; holott e' jog csupán Spanyolországot illetheti. Arguelles e' nézetei mindazáltal szerencsére nem igen nagy pártolást nyerendnek a' választmányi többségnél. A' ministerség egyébiránt nem igen bánja, ha ez inditvány ellen ármánykodik is a' cortes, mert ekkor a' nemzet önként cortesfölöszlatásra szólitandja föl a' kormányt. A' mérsékpártiak szóhoz sem juthatnak a' tanácskozásokban, mert a' nép azonnal lepisszegi őket a' karzatokrul. Egyik kormány elleni inditvány a' másikat követi, 's annyi minden esetre bizonyosnak látszik, hogy cortes, vagy ministerség bukni leend kénytelen. Az ingerültség legmagasb fokra hágott. Bayonnei legujabb hirek szerint a' spanyol menekvők száma már ezer tisztre 's 8 ezer közharczosra szaporodott. Zariategui, Manuel, Ripolda, Sopelana 's még néhány carlospárti vezér 1800 gyalog 's 250 lovas harczossal léptek franczia földre; állitásuk szerint ez volt az utólsó navarrai hadmaradvány. Az estellai csupán alkotmányos sereg megjelenését várja 's azonnal lerakandja fegyvereit.“ —

Anglia.

(A' belga királyné látogatása Guildhallban. Elegy.) A' M. Post hoszszasan irja le azon látogatást, mellyel a' belgák királynéja a' városházat és Pál sz. egyházat megtisztelé. A' lordmayor teljes ünnepi öltözetben 's diszhintón siete a' városház elibe nagy vendége illő elfogadására. John Bull igen kiváncsi szokott lenni, 's igy ezuttal is nagy számmal jelent meg a' Guildhall előtt. A' városi rendőrség alig tuda rendet föntartani botjaival. Először is az aldermanek üléstermébe vezeté a' belga fölséget a' lordmayor 's onnan a' könyvtárba, hol elibe terjeszté azon selyemre nyomtatott étjegyzéket, mellyet Viktória királyné megvendéglésire készittete a' tanács. Luiza királyné igen nyájasan köszöné meg ő lordsága szivességét 's karon fogva vezetteté magát sz. Pál egyházába. A' lordmayor ez óta mindig mosolygva nyugtatja szemeit jobb karján! — A' Times igen durván kelt ki Maroto békeszerződése ellen, de nem igen talál viszhangra. — Angliában jelenleg mintegy 800 lengyel menekvő tartózkodik. — O'Connell minden erejét uniofölbontásra forditja. —

(Canadában folyvást csönd uralkodik. Elegy.) Aug. 21iki montreali hirek szerint az egész gyarmatban olly csönd uralkodik, hogy a' katonatisztek nagyobb része látogatásokat tesz az egyesült szabad tartományokban; sokan közülök a' saratogai fürdőkbe utaztak, hol a' hölgyek közt nagy lázadást okoznak, mert a' szerencsétlen Amerika nem lát annyi fényes egyenruhát, mint az áldott Európa! Colborne közelgő eltávozása nagy szomoruságot okoz. — A' demerarai őrség közt veszélyes betegségek uralkodnak, elannyira, hogy már alig találhatni embert koporsó-készitésre 's a' halottak eltemetésire. — A' fillérpostarendszer életbe léptetését Rowland Hillre bizá a' kincstári kanczellár, mi örvendetes kezességül szolgálhat arra, hogy ez üdvös rendszer czélszerü folyamatba hozatása iránt semmi sem fog elmulasztatni. — A' belga király 's királyné Windsorpalotából az özvegy királyné látogatására kocsiztak, honnan claremonti saját palotájokba vonulandnak. — A' spanyol polgárháboru közelgő tökéletes bevégzése köz örömül szolgál a' londoni politikai körökben. —

Franczia ország.

(D. Carlos kivánatai.) A' Constitutionnel szerint ezeket kivánja 's reményli d. Carlos a' franczia kormány közbenjárulta által megnyerhetni: 1) visszahelyzetését spanyol infansi minden jogába, mellyet corteshatárzat által elveszte; e' jogok egyszersmind magokban foglalják a' spanyol trón-biztositást, maga és családja számára, ha t.i. egyenes utódok nélkül találnának elhalni VIIik Ferdinand lyányai; 2) visszahelyzetését spanyolországi nagy jószágiba, miket a' cortes elkoboztatott; 3) rangjának megfelelő évdijt a' spanyol kormány résziről és engedelmet családostul Salzburgba visszavonulhatásra. Ezenkül a' franczia kormány bőkezüségétül is pénzsegélyt vél nyerhetni Carlos. E' föltétek alatt lemondana trónra követelt jogairól, 's megismerné VIIdik Ferdinand vegintézetét és a' cortes ez iránti rendeleteit. Parisban attól kezdnek tartani, hogy a' spanyol föllengősdiek győzelme könnyen megdönthetné az alkotmányt 's respublicai mozgalmakat idézhetne létre, mellyek ujabb 's még véresb polgárháborut fognának támasztani a' szerencsétlen Spanyolországban.

(A' spanyol zárvonal megnyitva. Drágaság miatti zavargás.) A' Moniteur sept. 22iki száma következő czikket közöl: „Mivel a' spanyol királyné sergei tartják már elfoglalva a' határokon azon helyeket, hol előbb a' zendülő csapatok állottanak, tehát parancsot bocsáta közre a' belminister, melly a' Pyrenaeek melletti határokon minden beszállitás-tiltó rendeletet fölfüggeszt. E' parancsok egyértelmüleg teljes ttetnek a' spanyol hatóságokkal.“ — Mansban némi zavarokat szült a' kenyérdrágaság, 's a' nép nagyobb mennyiségü gabnát erőszakkal tulajdoníta el. Ez események a' fővárosban is viszhangra találhatnának, 's egy két külvárosban már csakugyan zendítő falragaszokat lelt a' rendőrség. Sept. 21ikén mindazáltal már valamennyire csöndesülni kezdének az elmék; de Lilleben a' takácslegények ugyanazon nap komoly zavargást támasztottak, 's minden gyár ablakait beverék, mellynek dolgozói nem akartak velök egyesülni. A' nemzetőrség és sorkatonaság csakhamar elszélyeszté a' rakonczátlankodókat, 's reggelre ismét helyre állott a' korábbi csönd. La Ferté Bernardban szinte zavargás történt, hol az asszonyok elfoglalák a' gabnakocsikat 's bőkezüleg osztogaták a' buzát a' szegénység közt, minden gabnauzsorást halállal fenyegetvén. —

(Vélemény a' keleti ügy mostani állapotjáról.) Paris, sept. 21ikén: „A' keleti ügy ujra kitünő érdeket kezd támasztani Parisban. Az érde-

kek 's érdeklettek nagy feszültséggel várakoznak végképi kifejlésre. A' vélemények Francziaországban két részre oszlanak, mellyek közül az egyik az angol szövetség mellett nyilatkozik, azaz minden rendszabályt magáénak vall, mit az angol kormány általunk elfogadtatni szeretne, a' másik pedig inkább a' szárazföldi politikához ohajt csatlakozni. Mind a' két nézet pártra talált a' ministerségben, mellynek tagjai egyébiránt jobbadán az angol politikához szítnak. Russzia nagy ellenzésre bukkan a' haladóknál, kik folyvást ingerült keserűséggel nyilatkoznak e' hatalom ellen, mi minden diplomatai munkálkodást nehezít. A' kormány nem merészel e' közvélemény ellen nyilatkozni 's e' tartózkodása tetemes hasznot gyakorol az angol érdekekre. Roussin hajóvezér visszahivatása és Ponthois kineveztetése minden esetre olly események, miket mulhatlanul engedvényeknek kell tekinteni az angol politika ellenében. Roussin hajóvezér, valamint általjában minden franczia tengerésztiszt, nem igen hajladozott az angol tengerészethez, 's igy adóznia kelle vétkeért. Ponthoist Sebastiani tábornok ajánlá, ki köztudomás szerint képviselője az angol szövetségnek 's egyszersmind a' király legbensőbb barátja. A' király jobban sziveli azon férfiakat, kik engedni szoktak parancsinak, mint kik tulajdon akaratjok szerint szoktak némellykor cselekedni 's ezuttal meg van győződve, hogy Ponthois örömest teljesitendi akaratja minden pontját. Követek választására semmi befolyást nem gyakorolhat a' ministerség. A' követeket mind a' király nevezi ki. A' keleti ügyre nézve Lajos Fülöp, mint látszik, minden érdeket kiméini akar 's egyszersmind szorosan Angliához szándékozik ragaszkodni. Egyébiránt nagyobb határzottságu események bekövetkezését várja 's a' háboru-kiütést mindenkép kerülni kivánja. Mivel pedig most nem ülnek együtt a' kamrák, tehát egészen szabad kénye szerint tehet a' király mindent, annál is inkább, minthogy Soult tábornagy mindenben egészen részire szokott nyilatkozni. E' szerint csupán a' hirlapi ellenzés ostromolja a' királyt, ezzel pedig nem igen sokat gondol Lajos Fülöp. Azonban nem tagadhatni, mikép Russzia tettleg föllépte keleten mulhatlanul háborut fogna gerjeszteni, minek igen kétes lenne hatása, mert az illy eset vagy a' respublicai vagy pedig a' Bourbon pártot hozná ujabb mozgásba. Illy nagy 's élénk ellenzés irányában meg kellene bukni a' kormánynak. A' külügyek igazgatásánál soha nem kell feledni, hogy bizonyos ponton nem szabad 's nem tanácsos tullépni. A' király igazgatója ugyan a' külügyeknek, de mindent nem áldozhatna föl 's vannak engedvények, mikért soha nem nyerhetne bocsánatot. Az oroszok előnyomulása tehát minden bizonnyal katonai készületekre 's hadi mozgalmakra kényszeritné a' franczia kormányt, miktől jelenleg még igen irtózik. Egyébiránt a' háborukiütést alig kerülhetni el, ha Stopford hajóvezér, követve az angol kormány parancsit, csakugyan a' dardanellákba vitorlázna, mert azt az oroszok minden esetre nyilt harczüzenetnek tekintenék, mit a' franczia kormány nem nézhetne el közönyös hanyagsággal. Sokáig nem tarthat e' bizonytalanság; az előzvények olly magasra jutottak már, hogy a' véghatárzásnak rövid idő mulva be kell következni, 's egyedül az kivánatos, hogy e' végzés kedvező legyen a' keleti 's általjában az európai érdekekre.

(Aubertin 2sodik vád alul is fölmentve.) Egyike azon vádlottaknak, kik a' majusi zendület miatt az esküttszék előtt álltak, 20 esztendős asztalos-legény, neve Aubertin. Az esküttszék büntelennek nyilatkoztatá őt, de a' kormány uj vádat emelt ellene, a' rendőrispánhoz intézett következő levele miatt: „Uraim! Kétségkül csodálkozni fognak Önök, hogy ismét levelet kapnak tőlem. Első levelemben mondám, mikép a' Moniteur republicaint ismét ki fogjuk adni; most mindazáltal elhatároztuk azt a' gyilkos vagy is pairszék itéleteig elhalasztani, mert a' lapjainkban uralkodó elkeseredett igazság hatással lehetne rokonink sorsára. Mind e' mellett azonban uj számot küldünk most Önöknek. Gyalázatom van Önöknek üdvözletemet nyilványitani. (Aláirás egy republicanus.) U. J. Legyen Ön szives nevünkben Fülöp zsarnokunk minélelőbbi halálát kivánni 's tudassa velünk átkozott lapjai által: meg fog é rövididő mulva halni a' zsarnok? Vezére a' rendőr kémeknek, éljen ön boldogul. Alább e' név ‚Aubertin' volt följegyezve a' lak körülményes leirásával. A' rendőrségi ügyviselők oda siettek 's nem kis bámultokra csakugyan meglelék följegyzett szállásán Aubertint, ki ennek következtében kénytelen volt a' fenyitő törvényszék előtt megjelenni. A' vád a' büntető törvénykönyv 222 czikkére hivatkozék, melly 2—12 hónapi börtönt szab azokra, kik a' hatósági tisztviselőket sértő szavakkal illetik; mivel azonban e' törvény irásbani sérelmekről épen nem tesz említést, tehát a' törvényszék minden vád alul fölmenté Aubertint. —

Törökország.

Konstantinápoly, sept. 9én: Sept. 3án nyujtá személyes udvarlaton Stürmer b. internuntius megbizó-levelét Chosrew basának 's a' ministerség többi tagjainál megtevé a' szokott tisztelkedést. — A' török hirlap legujabb száma azon fontos változásokat közli, mellyek a' kormányzat majd minden ágiban tétettek. Igy többi közt a' főpénzügyministerséget eltörlészték 's hivatalát több részre oszták. — Mühlbach, Moltke 's Vinke porosz katonatisztek sept. 6án bucsuzási udvarlaton voltak a' szultánnál, ki őket gyémántos burnót-szelenczével ajándékozá meg. Moltke 's Vinke 9én elhagyák a' fővárost; a' Dunán utazandnak föl Bécsbe 's onnan Berlinbe. Perával szemközt fekvő Fundukly külvárosban 6-7ki éjjel tüz üte ki, mit csak 2 óra mulva olthatának el, harminez ház 's kalmárbódé lőn tűz-áldozattá. A' gyujtogatók reményökben csalatkoztak, mert a' rendőrség szigoru őrködése következtében undok tolvajmesterségöket nem igen gyakorolhaták. — A' fővárosban legnagyobb nyugalom uralkodik. A' porta bár bizik a' nagyhatalmak igéretiben, főleg pedig egyezségökben, mi nélkül nem is járulhatnak közbe hathatósan; mégis sajnálni látszik, hogy nem maradt meg első határzatánál 's nem kisérté meg önállólag a' M. Alival egyezkedést, minden kül befolyás nélkül. Rebesgetik ugyan, miszerint az angol és franczia hajósergek, mellyek folyvást még a' dardanelláknál horgonyoznak, legközelebb Alexandria ellen vitorlazandnak, hogy az alkirályt a' török hajósereg visszaadatására kényszeritsék; ezt azonban már olly sokszor ismétlik, a' nélkül hogy csak egyetlen hajó mozdult volna meg helyéből, miszerint most már legkevesb hitelt sem adnak neki. Annyi bizonyos, hogy az angolok hamar készek lennének M. Ali ellen; de a' francziák pártoljak őt 's igy misem történik, mert mindenik retteg kö háboru-kitöréstül. Ez által M. Ali helyzete az egész világon legszerencsésb; semmi erőködésre nincs szüksége többé, még is bizonyos lehet abban, hogy minden terve 's kivánata teljesül. Ő jól tudja ezt, 's nem is lesz botor legcsekélyebb engedélyekre kezet nyujtani, ha uj hasznokat nem nyer általok. A' porta helyzete fölötte kétséges; maga sem tudja, mit tegyen. Nem kevésbbé aggódik a' nagyhatalmak barátságaért, mint az ugy nevezett vazall ellenségeskedése miatt 's bizonyos közel megbukásához, hacsak csoda nem szabadit rajta. —

(Török trónkövetelő. Stopford hajóvezér parancsot kapott a' dardanellákba vitorlázásra.) Maltában bizonyos Nadir bey vagy Ahmed Nadir nevü, ki magát IV. Musztafa fiának adja ki, a' török trónra jogot tart. Többi közt beszéli, hogy a' haremi nők meggyilkoltatásakor az ellene küldött emberek körmei közül szerencsésen megszabadult anyja Musztafától terhes volt 's Moldvában, hová futamlott, fiat szüle, onnan Krimiába utazott 's ott maradt fiával, Nadir beyjel, kit halálakor Joanizza nevü püspökre biza. Ez az ifju hget Konstantinápolyba akará vinni 's annak neve és születése eltitkolásával fényes nevelést adni, nagykoruságát azonban elérve kinyilatkoztatta volna igényeit a' trónra. De Odesszába érkeztükkor feltartóztaták őket 's három évig maradtak itt, hol a' püspök megis halt. Erre Nadir bey egy göröggel Triestbe utazott, utlevél hiánya miatt Baltában feltartóztatták, honnan azonban megszökött 's Mohileffbe menekült. Itt a' vásárlott ruhákban olly papirra talált, melyet utlevélül használhatott, mi által a' város legelőbbkelő családival isméretséget köte. Később Russziából Lengyelországba ment, itt azonban a' rendőrség előtt gyanuba jött, honnan tehát Galiczián keresztül Jassyba utazott. A' porta ekkor Russziával háboruskodott, 's ő török szolgálatba lépe. Chosrew basa megkedvelé Nadirt 's az Adanában alakult lovas ezred vezérletét bizta rá. A' szeraszkier palotájabani lakásán kivül még Perában tarta külön szállást, hol valaki benne lengyel grófot vélt hinni. Chosrew basa a' lengyel fázadáskor Nadirt küldöttséggel bizá meg, ki Belgrádba érkeztekor meghallván Varsó bevételet, Bécsbe utazott, hol igen nagy tisztelettel fogadák, utóbb pedig mint lengyelt, elfogák 's egyedül Chosrew sürgönyinek köszönheté kiszabadulását. Konstantinápolyba visszatérvén, tömlöczbe hurczolák, hol halálát várta, rögtön azonban Varennes báró, akkori franczia követ közbenjárultára, szabadon bocsáták. Hogy Chosrewen boszut állhasson, Egyiptusba utazott, hol Ibrahim segédévé nevezték ki; nem akart azonban olly férfinál szolgalni, ki családja 's érdekei ellen harczolt, hanem nagyobb kedve telt Európa 's Amerika keresztül utazásiban. Később ismét viszszatért Nadir Konstantinápolyba, hol Rezsid basa ajánlatára szolgálatot kapa 's a' szilisztriai csapatok kormányzójává nevezték ki. Midőn tartományát jól kiismeré, visszatért a' fővárosba, rábeszélendő a' szultánt, hogy kormányzása gyalázatos elveivel hagyna föl 's a' müveltséggel öszhangzóbb békerendszert kövessen; törekvései azonban nem értenek czélt, mi okbul elhatározá, rokonának születése felfödözését 's irt is neki, hogy kész a' kormánygyeplőt megragadni; mire most választ vár. Kalandok 's hazugságok ügyes szövénye az egész. — Brunowot az orosz kormány Angliába küldé uj javaslatok előterjesztése végett a' keleti kérdésben. Brunow azonban hihetőleg már későn fog Angliába érkezni, mert Stopford hajóvezér számára uj utasitások vannak utban, mellyek szerint Stopford az angol hajóhad nagyobb részivel a' Marmora-tengerbe kénytelen vitorlázni 's Konstantinápoly előtt horgonyt vetni. Ezen parancsot aligha más ellenparancs eltörlesztendi, noha Russzia nyilatkozványi és az európai hajósergeknek dardanellákba vitorlázása elleni felszólalása sokkal határzottabb hangon iratvák, minthogy e' lépés következései legkevesb kétséget szenvednének. Stopford hajóvezér, tiszteivel a' dardanellai szorost, marmora tengert, Boszport 's konstantinápolyi réveket pontosan megvizsgálta mire visszatért hajósergéhez. Hihetőleg legelső posta azon hirt hozandja, miszerint az angol hajósereg többé nem horgonyoz Tenedosnál vagy a' dardanelláknál, hanem a' hét torony előtt vagy a' szerailcsucs és Bezsiktas között. Stopfordnak bizonnyal nincs fermánja a' dardanellákba vitorlázásra, legalább a' porta e' kivánatát többször elmellőzte; a' diván is több tisztelettel viseltetik Russzia iránt, mint sem hogy azt tehesse; hisz még folyvást fülében zeng Butenieff rettegtetése, miszerint illy fermankiadás vesztöket okozandja, ezt pedig végbukás követendné. Anglia Francziaországot is felszólitá a' Boszporba nyomulásra, mert Konstantinápolyban naponkint néplázongástul félhetni, mi a' török kormányt mulhatlanul megbuktatná; a' franczia kabinet elnöke oda nyilatkozék válaszában, miszerint csak akkor nyomuland Konstantinápoly alá a' franczia hajósereg, ha az orosz Boszporban megjelenik. Európai hajónak dardanellákban megjelenését Russzia életkérdés gyanánt tekinti, melly az angolok által legérzékenyebb oldalrul támadtatik meg, miután legnagyobb elhatározottsággal ismételve kivan mondva, miszerint ezt soha, semmi körülmény között el nem türendi Anglia; minthogy ez a' világ egyik részén sem hagyja magát korlátoztatni, 's már rég boszankodva tekinti a' dolgok menetét e' tengeren, melly olly nagy befolyásu a' perzsa kereskedésre 's porta hatalmára. Francziaország sürgetős lépéseket tőn a' st. jamesi kabinetnél a' béke érdekében, azonban kedvező következményeket nem reménylnek. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. szerda, octob. 9.

JELENKOR.

1839. 81ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; pozsonymegyei követválasztás; angol lapvélemény a' honi gabnakereskedésrül; nbecskereki iskolaünnepély; folytonos surlódás a' montenegroiakkal; bucharesti és szerb határszéli hirek; ikervári alapitvány; különféle: a' pesti vakok próbatéte Pozsonyban, Veszter Sándor külföldön, 's a' t.; agarásztársaság; 's a' t.) Amerika. Spanyolország (Cabrera és Espana fölszólitásai a' spanyolokhoz; komoly cortesviták; Espartero példás igazság - kiszolgáltatása; a' franczia követ fogadtatása Navarrában; 's a' t.) Anglia (a' Times és Globe ellenkező okoskodása Maroto átpártoltáról; 's a' t.) Franczia ország (részletek d. Carlos további utazásáról; 's a' t.) Törökország. Svédország. Németország. Schweiz.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. felsége b. Mednyánszky Alóizt, a' nmélt. magyar kir. udv. kamra' alelnökét, a' tudományok' biztossága' 's a' középponti könyvvizsgáló-collegium' elnökévé; Havas Józsefet, Pest szabad kir. város főbiráját; P. Spányik Glycert, a' budai kir. fő-gymnasium igazgatóját; Császár Ferenczet, a' fiumei k. váltó-kereskedési törvényszék' ülnökét; és Karácson Mihály jogtanárt, ugyanazon biztosság' és collegium' ülnökeivé; Beke Kálmánt pedig, a' nmélt. magyar kir. helytartó-tanács fogalmazó-gyakornokát, jegyzőjévé (actuarius) nevezni kegy. méltóztatott; egy ülnöki hely még üresség ben levén.

A' m. kir. udv. kamra farkasvölgyi 30ad ellenőrré Veiszl Ferencz pinkaföldi 30ad ellenőrt; helyére Brunner József allhaui 30adost; a' pozsonyi 30ad helyettes ellenőrévé Kletvig Károly ottani járulnokot; a' budai 30ad fölállitott raktárnoki tisztségre Mayer Ferdinand pesti 30ad irnokot, ennek helyére pedig irnokká Parcsetics Károly gyakornokot alkalmazá; Nagyváradra sóárnokká Pálffy Ferencz nagybányai, Hatvanba pedig Gaiszler György mohácsi sóárnokot tette által.

Ő cs. 's ap. kir. felsége Teller János szolnoki sómázsamestert, előbbi egész fizetésének meghagytával, kegyel. nyugalmazni méltóztatott. — Steinfels József bártfai sótárnok f.e. sept. 14kén meghalálozott.

Bittó Benjamin pozsonymegyei első alispánnak az országgyülési követségrül lemondása következtében: f. hó 1sején 246 szóval 195 ellen Jankó Mihály megyei főjegyzőt választák országgyülési képviselőjükké Pozsonymegye rendei; mivel azonban hosszasan előadott okainál fogva a' megtiszteltetett főjegyző nem vállalá el e' fényes megbizatást, tehát uj választás rendelteték tartatni, mellynek a' legközelebbi megyei közgyülés tüzend ki határnapot. —

(Angol lapvélemény hazai gabnakereskedésünkről.) A' M. Chronicle hosszu czikket közöl azon kedvező sükerről, melly magyarországi gabnaszállitásból Trieszt és Fiume felé Angliára háramlanék, 's többi közt következőleg fejezi ki magát. „Az angolok nem igen vigyázók nyerészkedési vállolatikban. Több év előtt számos kereskedőnk égeté meg újját gabnaszállitással Spanyolországból. Feledék t. i., mikép a' spanyol birodalom gabnadús tartományi olly drágán eszközölhetik csak tengerre a' szállitást, hogy majd egészen lehetlenitik a' gabnakereskedést. Egészen másképen van ez Magyarországban. A' fiumei kikötő csak 70 angol mérföldnyire van Magyarország egyik hajózható folyamától, 's e' két pont közt legjobb országutakon történhetik mindennemü szállitás. Mért nem szállíthatunk tehát Magyarországból gabnát, miután annyira kedvező e' tekintetben az uj kereskedési szerződés? A' válasz erre igen könnyü. Gabnatörvényinknél fogva nem számolhatnak honosink rendes gabnabeszállitásra külföldrül, mert nálunk, köztudomás szerint, bizonyos korlátok közé van szorítva a' gabnakereskedés. Minden nehézség el lenne hárítva, mihelyt a' beszállitás megengedtetnék. Angliának számtalan oka van Ausztriával közelebb viszonyokba lépésre. Angliának egyetlen birodalom jólléte és virágzása iránt sem kellene nagyobb részvéttel viseltetni. Ausztria politikai helyzete Európában, Magyarország és a' hozzá tartozó tartományok nagyobb részének termékenysége, kiapadhatlan segélyforrási, politikai összeköttetése Angliával, 's népeinek ragaszkodása régi szövetségesihez, legalaposb okul szolgálnak ránk nézve e' hatalmas birodalommal legbarátibb viszonyokba lépésre.“

(Folytonos surlódás a' montenegroiakkal. Bucharesti és szerb határszéli hirek.) Sept. 12ki hirek szerint a' határszabályozás kormányunk és Montenegro közt Tseffkin orosz czári udv. tanácsos jelenléte daczára is folyvást igen lassan halad, 's vannak, kik hiszik és nyiltan állitják, mikép egyedül a' vladikával sokkal hamarabb lehetne boldogulni. A' mostani szárazság legnyomasztóbb inséggel fenyegeti Montenegro lakosit. Ugy szólván semmi nem termett ott ez évben. Ez okbul a' vladika, mint mondják, levelet irt Otto görög királynak, 's engedelmet kér tőle több száz montenegroi családot település végett Görögországba szállíthatni; ugyan illy kéréssel a' czárhoz is folyamodék a' vladika, 's alattvalóinak egy részét Azsiába szeretné letelepiteni. Fegyveres villongás már huzamosb idő óta nem történt a' határszéleken. — Sept. 4iki havasalföldi hírek szerint Titow, az uj orosz fő consul, azon napokban Bucharestbe érkezék. Milos hg megkapá általa az orosz kormánytól a' választ fejedelmi székről lelépte iránti ellenmondására. Ez irata, mint előre mindenki gyanitá, semmi figyelmet nem támoszta az orosz udvarnál, mert a' czár tökéletesen jogszerünek tartja a' fejdelem lemondását. Milos hg azon nyilatkozata, miszerint ő csupán kényszeritésből monda le fejdelmi székéről, még pedig csak elhunyt első szülött fia javára, semmi figyelemre nem méltaték. Általányosan hiszik, hogy Konstantinápolybul sem fog kedvezőbb válasz érkezni Milos hg ellenmondására. Egyébiránt Milos hg rövid idő mulva személyesen Oroszországba szándékozik utazni, 's igen tetemes váltókkal láttatá el magát Sina b. által. —

N. Becskerek, oct. 1jén: Mai napon ünnepelteték itt a' helybeli evang. reform. kisebb gymnasiumának, 's ennek oktatójinak beiktatási napja, szép számu minden rendü, karú 's nemü gyülekezet jelenlétiben, az emlitett vallásbeliek szentegyházában. E' nemzeti intézetben ugyanis ma kezdettek el a' tanitások. Táblabiró 's esperes Ambrózy Mátyás antalfalvi lelkész történeti fontossága és szerencsés összehasonlításairól nevezetes magyar szent beszéddel nyitá meg az ünnepélyt, megelőztetve nemzeti nyelvü zsoltár éneklése által, mit az orgona ájtatos hangjai kisértek. E' közben az egyik új oktató, Ecsedy Ödön, iktattaték hivatalába az esperes által, mire az új tanító szószékbe lépvén, nyomos magyar beszédében, a' szülék 's oktatók kötelességeit igen czélszerüen fejtegeté; különösen kiemelé ebben a' nevelés fontosságát, 's a' nemzetiséget, mint korunk legérezhetőbb szükségeit. Buzgón zenge meg ezután az ünnepély-bezáró ének; de buzgón emelkedik keblünkből szüntelen ama ohajtás, vajha a' jó isten e' zsenge magyar intézetet, jövendőre is, véghetetlen szent áldásival tetézné, 's abból évrül évre édes honunknak viruló jövendőt virasztana. Ezen intézetben két tanitó foglalkozik; ideiglen a' helybeli lelkész, Benkó, vállolá magára az egyik tisztét: a' másik, Ecsedy Ödön, Debreczenből szerezteték ide. A' tanitások, a' syntaxisig bezárólag intéztetnek. A' tanulmányok nemzeti nyelven tanittatnak. Áldás és üdv kisérje a' nemes keblü alapitókat, boldogság, süker az oktatók súlyos gondjaikat! Részünkről bátrak vagyunk jósolni; hogy idővel a' távolabb vidékek is ide küldendik növendékeiket, mit annál inkább reménylünk, mert csinos müveltségü kereskedői városunk illy vállalatok czélszerü létesitésire igen alkalmas, a' tanitási rendszertől pedig egyedül csak jót várhatunk.

Ikervár (Vasmegye): Ha egypár tizeddel visszalépve vizsgáljuk hazánkban a' jelenig történteket; 's ha az eddigiekről jövendőre következtethetni, mi ritkán csal, — ugy táplál bennünket az édes remény, hogy Hunnia népe nem sokára eléri azon pontot, mellyre más nemzetek századok lefolyási alatt juthattak: mig ez kivont karddal védangyalként őrködék szünetlen fölöttük. De van még egy mező hazánkban, melly jelenleg majd kizárólag parlag, 's még az marad, a' közboldogságot hasztalan ohajtjuk, melly lelke minden polgári egyesületnek. A' köznép ez! mellynek erkölcsi neveltetése, a' szó tökéletes értelmében, igaz vallásos embert, 's valódi polgárt képező egyedüli eszköz majd egészen hiányzik. Ez erkölcsi nevelés hiányának lényeges oka nem csak az országos igazgatóság bölcs rendelésinek sokszor lélekismeretlen elhanyagoltatása, végre nem hajtása; mi megyénkben, hasonlitva másokhoz, még rendesen megy; — nemcsak gyakran iskolatanitóink ügyetlensége, hol legtöbben, noha nem egészen alaptalanul, keresik azt,—vagy ezeknek fájdalom! csekélyre szabott élelmüket pótló kénytelenitő kézi munkáik; de a' köznép észerejének fejletlenségéből származó gondatlanság mellett, mig annak általányos szegénysége 's ebből folyó tehetetlensége is a' czélirányos gyermeki nevelés érdekében elannyira; hogy még az elkerülhetlenül szükséges oskolai könyvek megszerzésére is, mellyek minden tökéletlenségök mellett elég drágán bocsáttatnak közre, annál inkább a' tanitásért járandóság megfizetésére elégtelenek. Hogyan lehetne ez emberi tettek legjelesbikén segiteni minél inkább, oktató példa némelly buzgó honfiak eddigi tette. Azonban erről gondoskodni hazánkban csakugyan tapasztalás szerint majd egészen a' lelkészek tiszte; ezek buzgóságától várja bizodalmasan a' szegény köznép valamint lelkének szorult állapotjában az atyai vigasztalást, ugy serdülő csemetejinek müveltetését, 's ezt elősegitő czélirányos eszközöket is. Illy gondos és szeretve tisztelt lelkiatyával áldott meg minket az isteni gondviselés, ki szivére vevén az emlitett okok miatt eddig szomoru karban levő helyzetét népének, egyszersmind igaz fiakat az egyháznak 's józan polgárokat akarván nevelni a' hazának; a' nemesre törekvő szivnek soha nem hiányzó sugalmából talált módot a' semmiből sokat teremtve, ez érdemben bőgyümölcsöt igérő magot ültetni. Minthogy tisztelt lelkipásztorunk ide jöttekor szokás vala minden ujhold-vasárnap pörzsölypénzt szedni, mert egyházunknak rétek 's földek is jól jövedelmeznek, ő azt rendelte: hogy minden vasár- és ünnepnapokon pörzsölypénz szedessék, mellyből, meghagyván az egyház eddigi szokását, bejövendő mennyiség kamatra adassék, miből elcinte a' legszegényebb növendékek 's ugy lassanként aránylag a' többi, könyvekkel, ingyen tanulhatással, más aprólékos oskolai eszközökkel, sőt ha lehetséges, egy két darab ruhanemüvel is segittessenek: idővel; ha a' tőke ugy megnövend, a' tanitási dij is általán ennek kamatjából adandó. Minő szent volt a' terv, olly csekély sükerrel kecsegtetett először; mert mit reménylhettünk a' legfölebb tiz váltó krajczáronként bejövő tökének csak valamennyire is leendő növekvésitől. De minél inkább csökkent bennünk a' remény, annál inkább buzga Dancsecs József lelkészünk a' szószéken 's más kedvező alkalommal serkenteni népét, hogy nemes tervének nyomadékot szerezzen. És ime! mi nekünk lehetetlen volt, azt ő lehetségesité; mert jelenleg a' szedésből, a' m. uraság, nagy érdemü lelkészünk 's egypár jó lelkü atyánkfia segitségéből ötszáz forint kamatoz e' czélra; mi minél inkább vigasztal; annál jutalmazóbb jövendőt igér. Áldás illy nemes tettnek, mit bár többen követnének!

KÜLÖNFÉLE: Zsivkovics Panteleimon volt budai és mostani temesvári g. n. e. püspök, elbucsuzván hiveitől, sept. 17kén Karloviczba utazék, hol sept. 22, 24 és 29kén Popovics János budai, Athanazkovics Platon pakraczi és Joannovics Eugen károlyvárosi püspökökké szenteltettek föl. — Pozsonyban sept. 30kán délutáni 4 órakor tarták próbatétüket a' pesti vakok a' pozsonymegyei teremben, Dolezsalek Antal igazgató vezérlete alatt, igen számos gyülekezet előtt. Az ott jelen volt 16 növendék igen dicséretes jeleit adá szorgalmának, minek legnagyobb méltánylat lőn következménye a' hallgatók részről, kik közül egy sem hagyá el benső megindulás nélkül a' termet. — A' „Szerbszka Maticza“ nevü literariai egyesület sept. 22ikén tartá gyülését Pesten Tököly Sabbas kir. tanácsos, csanádi főispán elnöklése alatt, mellyben 30 ezer forintnyi tőkét nyujta be kötelezvényekben, olly föltéttel, hogy 20 ezer forint tőke kamatjából segéddij adassék 12 szegény tanulónak, kik kü-

lönösen e' czélra általa vásárlott házban kapnak lakást, 10 ezer forint kamatja pedig e' ház jó karban tartására, a' tanulók szolgálatára 's egyéb szükségökre fordittassék. Az alapitó még nagyobbszerü illynemü intézeteket szándékozik letesíteni. — A' Potsdamban tartott gazdasági egyesületi gyülést Puganovics hazánkfia nyitá meg., A' gazdatiszt müvelődése" czimü értekezéssel. Összesen 600 jeles férfi jelent meg e' gyülésen; legkitünőbb köztük Humboldt. — Mihály hg elhagyni szándékozik atyját, Milos hget, és Simics másodelnökkel Belgrádba készül utazni. — Nagy-Kanizsa vidékin igen jól fizetett az aratás, a' gabnaár folyvást ingadozó lábon áll, csupán a' tengeri kél meglehetős áron, mivel ebből, a' hosszas szárazság miatt, silány termést várnak. Zalamegyében igen kevés gubacs termett, Baranyában és a' katonai határszéleken ellenben igen kedvező volt az időjárat a' gubacsra, elannyira, hogy ott az évben az 1834ikihez hasonló dús termést várnak. — Veszter Sándor társaságáról cannstadti és stuttgarti lapok ezt irják: „Farkas és Bihary bandája hangversenyt adott, mellyet a' jelenlevők egyhangu itélete szerint kitünőnek mondhatni. Három hegedü, egy gondonka (violoncello), egy klarinet, 's egy czimbalombul állott az egész hangászkar. A' hat magyar, mind szép fiatal ember, nemzeti öltözetjökben, sajátságos tekintetet kölcsönzött az egésznek, 's honi divat szerint, hangjegyek nélkül, nehezebb darabokat is szabatosan, tüzzel 's rendkivüli kifejezéssel játszanak. Mindnyájok közt Farkas János, a' czimbalmos, tünik ki leginkább, ki hangszerein olly passageokat játszék, mikről jeles zongorajatszók nyilatkoztaták, hogy tiz ujjal nem vihetni véghez azt, mit ez két pálczikájával hallatott. Leginkább tetszettek a' toborzó és fris magyar, Farkastól. Halljuk, hogy e' társaság még többször is hallatni fogja magát, 's tánczmulatságot szándékozik adni. Azon jelentőséginél fogva, mellyet a' magyar nemzet korunkban magának szerezni kezd, a' magyar zene is, jóllehet, főkép czigányok gyakorolják azt, figyelmet érdemel, 's azért e' társaságot, mellynek Magyarországban nagy híre van, a' maga müvészi utazásában, Paris és London felé, bátrak vagyunk hathatósan ajánlani. Veszter Sándor, kinek igazgatása alatt a' társaság áll, ügyes és kellemteli tánczos, 's igen jól fejezi ki a' magyar táncz kitüntető beljegyét. A' hallgatók közt számos magyar hölgy is volt, kiknek szemeiből öröm- 's honvágy-könyüket csaltak ki a' varázserejü hazai hangok." — Nagy-Kürü (Hevesmegye): Milly csüggedetlenül buzog Száz János helybeli plebános hivei boldogsága előmozditásában, az is mutatja, miszerint Nagy-Fügeden 's Zsadányon 20 év alatt több száz kila buzából 's 8 garasból álló papbéri tartozást, újig kiosztott sok köböl buzát, 's 600 ftot meghaladó temetési 's egyéb stólai tartozást engedett el. Ugyan ezt tevé Borsod megyében az alsó-ábrányi és nyárádi hivek iránt, hol négy évig pásztorkodék. Pétervásáron is hasonlag teve, hol hét évig vivé lelkészi hivatalát. Valóban nemes tett ez a' pórnép fölsegélésire. Az érdemet nem illik zsákba rejteni, a' lelkész szerenysége mellett is, mi kik az öreg Tisza mellett példás életét, erényeit, szép tulajdonit, látjuk, belsőnk ösztöniből felkiáltjuk, szolgáljon ő másoknak is példányul. — Az Igló városban sept. 1jén 's köv. napjain tartott felsőmagyarországi hangászegyesület egy létesitendő bányász iskola használatára készitendő legczélszerübb könyvnek akár magyar akár német nyelven készitésére 80 arany jutalmat szavazott. — Komáromban a' szüret elég bő leend; a' bor igen jó, — előleg 7 — 8 fton tartják. A' várépités folyton halad. Több ezredbeli zászlóalj jöve a' várba szállomásozni, mellyek sept. 28kán több tábornagy jelenlétében hadi gyakorlatokat tőnek. A' város nyugati részén fekvő kalvária már szétrontatott, 's a' Vágot a' Dunával összekötendő csatorna-ásást már megkezdék. Azon terv, miszerint sánczok irányában a' Duna tulrészén fekvő monostorhegy szinte sánczokra használtassék, elfogadtatott, 's már a' mérésekhez fogtak. Mind ezen roppant készület, melly jelen békés időnkben sok előtt megfoghatlan, politika mély belátásában gyökerezik. Az orosz mindinkább fenyegetőbb állást vesz az európai politikában 's illő, hogy ellenesei teljes erővel a' súlyegyent fentartsák. Jelenleg a' komáromiak figyelmét különösen magára fordítja egy egészen uj találmányú czölöpverő, mellyet Varju János, komáromi lakos a' városnak mintában benyujtott, 's attól a' maga költségin készitése elfogadtatott. A' város felén fekvő fahid t. i. gyakran a' városnak nagy költségbe kerül, sokáig tart a' hidczölöpök leveretése 's ez erőmü fél annyi emberi erővel kétszer annyi erejü mint az úgynevezett huja. — Esztergom: Hétfőn, úgymint f. h. 7kén, reggel hagyá el városunkat hg.-primásunk, 's útját Veszprémnek vette. Szüretünknek jó formán vége. Az 1834diki terméshez mérvén az ideit $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{4}$dét üti meg, hellyel félannyit is szürtek. Egyébiránt a' bor jó lesz, 's bárha nem is bir annyi szesszel, mint a' 34diki, borértőink szavaként, asztali italnak amannál kellemesb leend. Jelenleg törkölestül körülbelől öt váltó fton kél. Szép korú anyóst szállitottak nálunk is a' napokban sírba, 's ez Boldog Órzse 100 éves asszony volt, ki több év óta süket, tehetetlen, és a' városi szegények házában élt, szeme világát mindazáltal hűn megtartá, 's élte fogytaig cziczája és könyve volt legnagyobb gyönyörüsége. — Kolozsvár: A' m. hónap 21dikei égés Felső-szénutczában gondatlan lövés eredménye volt, melly által egy csür lángba borulván, két mellette levő házzal együtt elhamvadott. A' másnap Holdvilágutczában kiütött tüz szándékos gyujtásnak tulajdoníttatik. Ez alkalommal az e' tájon lakó oláhok, babonás hittől vezéreltetve, házaik fedelét kenyerekkel rakták meg, a' tüztől azokat megótalmazandók. Ugyan ekkor több főrendü ifju az óltásban munkás részt vőn. — Az erdélyi reform. statusnak őszi népesebb consistoriumi gyülését e' hónap 1jén kezdék meg országos elnök 's generalis curator b. Kemény Ferencz elnöksége alatt, 's más nap be is végzék. (E.H.)—

(Agarász-társaság.) Eltelvén a' kocséri agarász-térre nézve szerződött három év több tekintetnél fogva jónak látá a' társaság szállásolását Üllőre áttenni, agarász-térül nyervén lelkes tulajdonosaiktól, lőrinczi, gyáli, kereszturi, lőbi igen közel helyzett pusztákat; melly kedvező ajánlásért addig is, mig a' társaságnak kétség kivül tetemes növekedése által meg lennének jutalmazva vegyék ezennel e' társaság szives köszönetét. Ez idei agarászat-évben három agarászatot határozott a' társaság: nov. 4én, dec. 2kán és febr. 19én; megjelenés mindenkor előtte való nap az üllői nagy vendéglőben. Minden részben kedvező változás, kényelmesb szállás, különösen szerencsés helyeztetése az agarász-térnek, legjobb agárnak ajánlott diszes társasági billikom és számtalan kellemei ezen nemzeti, valódi férfias mulatságnak, kezeskednek minél több tag megjelenése felől. —

Amerika

Mexicoi hirek Ujyorkon keresztül aug. 4eig, veracruziak pedig aug. 8aig terjednek, szerintük nem valósul Santacruz meggyilkoltatása. Mióta Bustamente ismét átvevé az elnökséget, rendeleti Santanna politicájával homlokegyenest ellenkezők. A' sajtószabadságot ismét visszaállitá 's megsemmité azon szerződést, mellyel Santanna 120 ezer fontnyi kölcsönt köte. —

Pernambucoi hirek szerint Caxias várost 15—20 ezer főből álló lázadó csapat elfoglalá. Uj rendőrségi törvény okozá e' felzendülést, minek elnyomatására csapatokat küldének; egyébiránt, ha a' zendülők valóban olly számosak, ugy a' kormánynak e' zendülés elfojtás sok bajába kerülend 's az országbelje 's a' révpartok közötti közlekedés bizonnyal szenvedni fog, mert Caxias nagy országos vásárhely.

Spanyolország.

(Espartero példás igazság-kiszolgáltatása. Elegy.) Espartero néhány nappal Bastan-völgybe lépte után egy katonát, ki néhány burgonyát lopott, azonnal főbe lövete. A' lakosság szivét tökéletesen megnyeré e' példás igazságkiszolgáltatással, melly nagy mértékben könnyité a' tartományok lefegyverzésit. — Cordovában komoly következményekkel fenyegető zavargás támadt a' bergarai szerződés hirének oda érkeztekor. A' nemzetőrök csapatonkint szállongtak fegyveresen föl 's alá az utczákon, 's kivont kardot villogtatva, szüntelen e' szókat harsogták: „El a' békével! Éljen a' háboru! Halál a' mérsékpártiakra!" A' hatóságok megbocsáthatlan hanyagságot tanusitának ez alkalomkor, 's még próbát sem tettek a' zavargók fékezésire. — Szerencse, hogy Espartero Francziaországba szoritá d. Carlost, mert különben még huzamosb ideig dühöngött volna a' véres polgárháboru. — Maroto további határzatig 40 ezer realnyi évdijjal Bilbaoban fog maradni, Cabanas pedig 6 ezer reallal négy hónapra Francziaországba utazik. E' rendkivüli kiadások nagy zavarba hozzák most a' pénzügyministert, miután az utóbbi elhatározó hadi mozgalmak fenékig üriték ki a' kormány pénzládáit. —

(A' franczia követ fogadtatása Navarrában.) A' Moniteur levelet közöl Tolosából azon élénk örömrül, mellyel a' franczia követet a' navarrai lakosak fogadák, midőn azon uton haladt keresztül, mellyen hat év óta egyetlen utas sem vala látható, 's melly még az előtt egy nappal is járatlan volt. „Az egész lakosság majd tenyéren hordoza bennünket, mond a' levelező, a' franczia határszéleken üdvkivánatokkal fogadtattunk, 's a' hid másik oldalán a' kormányzó üdvözlé Rumignyt a' királyné nevében 's köszöné azon lépését, melly olly lényegileg gyorsitá a' békekötést. A' követ spanyol földre léptét álgyurobajjal ünnepelyesiték, 's Irunban fegyveresen tisztelge a' katonaság. Oraa tábornok bemutatá a' követnek a' polgári és katonai hatóságokat, 's a' spanyol consul pompás lakomát ada, melly alatt ezredi zenészkar hallatá magát. Irunból Tolosáig lovagcsapat kiséré hintóinkat, 's utközben mindenütt ünnepélyes készületekkel vártak reánk a' hatóságok. Minden tisztelgő beszédben hálásan emliték Francziaországot, 's mindenütt békeohajtás hangzék a' lakosak ajkiról, kiknek lelkesült örömét soha toll nem irhatja le. A' nyomortul elsorvasztott arczokon ismét mosoly látszék föltünni. A' nép mintegy hosszas álombul ébredt föl, 's csodának tekinti az örvendetes eseményt. Espartero parancsára az egész vonalon lerombolák az erősitvényeket. A' tartomány nyomoru állapotja valóban borzasztó; most azonban remény lépett a' kétségbeesés helyébe 's az utak lepvék emberekkel, kik szerencsét kivánnak egymásnak, városokba rejtett házieszközeiket faluikba viszik és mindent feledtek, mit eddig szenvedniök kelle. A' faluk is mindenütt népesülnek már. —

(A' kormány ótalomba kivánja fogadni az elesett carlosiak özvegyeit 's árváit.) Madrid, sept. 19ikén: „Tegnap két inditványt olvasa föl a' cortesülésben a' hadminister. Az egyik Espartero jutalmazását foglalja magában, a' másik pedig a' bergarai szerződés 10ik czikke következtében a' csaták által elözvegyült carlospárti asszonyokat 's gyermekeiket kivánja kormányi ótalom és segély alá vétetni. Ez inditvány arany betükkel márványba vésetésre méltó, emlékül, hogy a' „zendületi" kormány illy nagylelküleg gondoskodék vérengző ellenségei maradékiról, és a' nemzet védenczeivé emelé azokat. Nem kevésb böcsületére válik a' kormánynak ma kiadott azon rendelete, melly szerint az éjszaki tartományokban elkobzatott jószágokat ismét visszanyerik az illető carlospárti tulajdonosak, ha az engedelmességhez visszatérnek 's megismerik jogszerü királynéjokat. Megjegyzésre méltó, mikép az ugynevezett zendületi kormány azzal ünnepli diadalát, hogy a' meggyőzetteknek nemcsak bocsánatot ad, hanem egyszersmind birtokot és határtalan feledést. Ellenben mit várhatnának az alkotmányosak, ha az ellenkező pártnak mosolygott volna a' szerencse? Börtönt, megsemmitését az alkotmánynak 's halált vesztőhelyen, vagy legjobb esetben börtönt 's kivándorlást. Ezeket Cabrera elfogott leveleiből világosan bebizonyithatni. Ugyan e' napon a' jogminister fölszólitá az illető cortes választmányt vitatási bevégzésire a' szabaditékok ügyében, a' cortes neheztelt e' sürgetésért, mondván, hogy azáltal az ország előtt gyanusitani szándékozik a' ministerség a' nemzeti képvi-

selőséget. — Campuzano, mint sevillai követ, cortesbe lépett. Cabrera Priego vidékin kinozza a' népet.“ —

(Cabrera és Espana fölszolitásai a' spanyolokhoz.) Sept. 10én 's 12én, tehát midőn még nem tudhaták Carlos Francziaországba menekültét, igen fönhéjázó felszólitásokat intéztek Cabrera és Espana a' spanyol nemzethez, mikben az ég minden átkát Maroto fejére szórták, 's igérék, hogy tökéletes győzelem előtt semmi esetre nem rakandják le fegyvereiket. „Gyalázat azon semmirekellő alávaló katonára, szól többi közt Cabrera, ki pénzért adja el böcsületét. Örökös gyalázat arra, kik győzelmi melléknévvel czifrázzák föl magokat, holott bőcstelenitő tettekkel nyerék azokat. Navarrát és a' baszk tartományokat szabaditékok megadásával ámiták el. Megsiratandják gyászos könnyelmüségöket e' tartományok. Valencia, Aragonia és Catalonia szinte ugy kivánhatják azon szabaditékokat, miket az örökülési harczokban elvesztének. Kardomat csak akkor fogom hüvelybe rejteni, midőn valódi szerencsét és a' Cid 's Pelagius fiaihoz méltó békét küzdendek ki hazámnak.“

(Komoly cortesviták. Elegy.) Madrid, sept. 18ikán: „A' ministerek elleni háborut hevesül nyitá meg a' cortes. A' föllengősdiek mindent elkövetnek, mi a' ministereket boszanthatja, vagy a' népvéleményben lealázhatja, mig más oldalról Esparteronak mindenkép hizelgni törekszenek, valamint Alaix hadministert is folyvást legyezgetik, mivel meghitt barátja az előbbinek. De las Navas gr. következő inditványt tőn egyik közelebbi cortesülésben: „Azon ministerek, kik az alkotmányt bármi részben megsértik vagy megsértetésit nem gátolják, nyilatkoztassanak hazaárulóknak, fejök pedig hóhérbárd által essék le.“ E' törvényjavaslatot azonnal választmányra bizá vitatásul a' cortes. — A' kormány biztosságot nevezé ki törvényjavaslatkidolgozásra közbocsánat iránt. Arguelles és Calatrava nem akartak tagjai lenni e' biztosságnak, talán, mivel érzék, hogy nincsenek helyükön, hol az emberiség szava hangzik. Espartero sergei megindultak Aragonia és Valencia felé, hol Cabrera, mint látszik, még folytatni szándékozik a' háborut. — Estella kaput tárt az alkotmányosaknak. — D. Carlos Francziaországba menekvése hév örömre gyujtá a' főváros lakosit, mi olly bátorságot kölcsönze a' ministereknek, hogy hihetőleg a' baszk szabaditékok helybenhagyása után azonnal eloszlatandják a' cortest. — Esparterot szabad választás szerint egy millió realnyi jövedelmü nemzeti jószággal szándék megajándékozni. — A' navarrai zászlóaljak végmaradványi a' hegységbe vonultak, hol még darab ideig büntetlenül vélik űzhetni kicsapongásikat. — O' Donnell hevesül üldözi Cabrerát, 's mindenütt elhamvasztott falukra talál; a' zendülők azonban olly gyorsan futnak, hogy még eddig utóhadaikat sem pillanthatá meg. —

Angila.

(A' Times börzöngése Maroto ellen.) A' legujabb spanyol eseményekrül 's d. Carlos Francziaországba szabadultáról igy nyilatkozik a' Times: „E' hirt bizonyosan diadallal ünneplendi sajtónk 's ministerségünk. Sikerülend nekik néhány ugynevezett szabadelmüvel pillanatnyira feledtetni, hogy e' fordulatot, mellyre olly büszkék, a' britt nemzeten ejtett szenynyel vásárlák meg, miért a' legnagyobb kedvezmény sem szolgálhat kárpótlásul. Örvendjetek szabadelmüek d. Carlos megbuktán; de ne feledjétek azon eszközt, melly által megbukott. Nem britt fegyverek nyerék e' győzelmet; ezek ellenében győztes volt d. Carlos, 's csak akkor bukott meg, midőn or-eszközökhez és zsivány cselekhez folyamodék a' britt ministerség. Kitanult gyilkost választának ministerink 's megvesztegeték őt ura elárulására. Angolok! ez azon nagy tett, mellyet elkövettetek; ez azon tisztes eszköz, mellyhez ministeritek nyultak. Vegyétek még azon vigasztalást, miszerint a' francziák igen piszkosnak találák ez alkudozást 's az egész gyalázatot osztatlanul birnotok engedék. De még többet is engedtek ők nektek; az egész költség a' ti nyakatokra hárult. Mennyibe került az egész ocsmányság, azt hihetőleg még a' mostani alsóház is szeretné megtudni. Francziaországban beszélik, hogy csupán Maroto megvesztegetése legalább 1500 font sterlingbe került. Titkos költségink nem terjednek annyira, hogy mindenütt illyesmiket gyakorolhasson ministerségünk, 's reményljük, miszerint keleten nem találand Marotohoz hasonló pogányra, vagy legalább drágábban fogják az egyiptusi hitlenek eladni becsületüket. Azonban d. Carlos Francziaországba menekvése valóban ördögi áldást hozand ministerségünkre. Egy ministeri lap igy törekszik ótalmazni Maroto elpártoltát: „Hogy Maroto tette gyorsitá a' háboru-bevégzést, ez semmi kérdést nem szenved; de Maroto tette, bármi szempontbul tekintsük is azt, bizonyosan azon meggyőződésbül származott, hogy a' trónkövetelő győzelme igen kétes, sőt egészen lehetlen.“ Azaz: Maroto árulása helyes, mivel nem volt valószinüség vagy remény győzelemre d. Carlos részről. E' tant mindenek használatára következő mondásba szoritjuk: Ha uratok beteg, 's fölgyógyulása nem valószinü, vagy épen minden remény nélküli, tehát épen ne kettőztessétek fáradozásitokat ápolásában, hanem hagyjátok magatokat megvesztegetni örökösei barátjainak lehetőségig gyorsan kipusztitására a' világból.“ Valóban ha a' whigek kezeikbe kaparithatják a' nevelést, ugy rövid idő mulva senki nem fog bátran alhatni Ó-Angliában. Mit várhatni olly emberektől, kik ‚szükséggel‘ mentegetik Maroto gyalázatos gyilkolásit! Midőn harcztársait meggyilkoltatá Maroto, épen ugy vétkezék, mint Thurtell, ki a' szegény Wearet estelire vivé hintón 's utközben meggyilkolá. Thurtell bitófán halt meg a' nép átkai közt, pedig koránsem volt olly nagy gonosztevő, mint Maroto, kit magasztalgat ministerségünk, Anglia és Spanyolország királynéji pedig kétségkül hatalmas évdijjal fognak ellátni. Itt azonban most csupán azon kérdés foroghat fön: nem alázák é le a' ministerek a' hazát, királynét 's önmagokat, midőn árulással 's véres gyilkosságokkal vetettek véget a' háborunak. Angolok, ez most a' kérdés, 's ha bőcsület és gyalázat iránt nem vagytok egészen közönyösek, mint kormánytok, ugy csupán egy határzáshoz folyamodhattok.“ Illy hangon szól valamennyi tory lap, a' ministeriek pedig a' Globenak itt alant következő nyilatkozatát utánozzák különböző változatokban. —

(A' Globe nyilatkozata Spanyolország lecsöndesittetésiről.) Miután a' Times egész durvasággal kelt ki a' kormány által pártolt Maroto árulása ellen, igy nyilatkozik a' békitésrül a' ministeri Globe: „Azon hivatalos tudósitás, miszerint d. Carlos franczia hatósági hatalomnak megadá magát, utólsó reményöket is megdönté itteni bálványzóinak. A' Times, melly eddig Maroto elleni zajgásai által, póri kifakadásokkal keverve Palmerston, Hay és Wylde ellen, kitünteté magát, ma (sept. 17ikén) olly szelid mint akármelly jól eldöngetett vasgyúró. A' szegény vén Times fegyverzete nagyon elkophatott, ha csupán azon vádot támaszthatja Palmerston ellen, miszerint csak egyedül neki és a' Spanyolországban használt tiszteknek köszönhetni e' rendkivül szerencsés sükert. A' szegény Times irigység-kinokat érez e' dicsőség miatt 's e' mirigy fájdalom csekély elméje végmaradványit is fölemészté. Ha nagyobb örömre volna szükségünk, ugy azt mulhatlanul föllelnők a' toryk görcseiben 's jajongó vonaglásiban. De a' süker már magában is olly nagy és dicső, hogy épen nem szükség azt pártdiadallal szaporitnunk. Hol az emberiség és szabadság azon őszinte barátja, ki szivéből ne örvendne illy természetelleni háboru megszüntén? főkép miután békés uton történt ez meg 's nem valamellyik rész végképi kiirtatása által, mikép a' bőcsületes toryk kivánni merészlék? Valóban kaczagni kell a' tory-carlosiak iszonyu következetlenségin; két év előtt ugyanis bőszülten kiáltozák: mikép az angol kormány ki akarja irtani a' baszkokat, vagy pedig fegyveres erővel kényszeriteni a' szabaditékokrul lemondásra, hogy véget érjen a' háboru. Akkor a' baszkok még párthivei voltak d. Carlosnak, 's nem ismerék őt olly jól, mint most. E' pillanatban pedig, midőn a' Times nem tagadhatja, hogy az angol kormány békét eszközle a' baszkok és alkotmányosak között, 's egyszersmind biztositá az előbbiek szabaditékit, jámbor panaszokra fakad az elárultatott szerencsétlen Carlos mellett. Köztudomásu, miszerint d. Carlos, testvérét, Ferdinandot, még életében elárulá, halála után pedig hasonlót tőn unokahugával: ha tehát most más visszafizeté neki a' kölcsönt, mondhatni é azt jogszerü visszatorlásnál egyébnek? De azon eseményt, mellynél fogvást a' tartományok önként visszatértek törvényszerü hatóságikhoz, árulásnak nevezgetni, — ezt valóban csupán a' Timestól várhattuk; mi a' tartományok e' tettét hűséghez visszatérésnek nevezzük. Mi pedig Marotot illeti, azon Marotot, kit ezelőtt dicsérettel piszkolt vala le 's most rágalmakkal bőcsül meg a' szegény Times, mi soha nem védtük 's nem is fogjuk ótalmazni azon tettét, melly szerint 10 tábornokot kihallgatás és esküttszék nélkül agyon lövete; mi e' tettét mindenkor gyilkosságnak neveztük. De ugyan ki parancsolá 's hagyá helyben e' gyilkos mészárlást? Ki más, mint épen maga d. Carlos, mint ezt igen jól tudhatja a' Times; de ezen pontot igen ravaszul tudá egészen elmellőzni a' Times. Miért Marotora görditni a' bün egész sulyát, midőn egyenlőn részesült abban vele d. Carlos? Azon főtisztek vétkesek voltak ugyan; de a' véres tettet azért helybenhagyni soha nem fogjuk. 'S ugyan miért dörög épen most a' szegény Times olly hatalmasul e' tiz gyilkosság ellen, holott mélyen hallgata, midőn a' durangoi carlosi rendelet következtiben száz meg száz honfitársunk vérzett el? Hol volt akkor föllázadt érzete, mig egész Európa undorral fordult el az emlitett borzasztó és aljas vérengzéstől? A' Times olly néma volt akkor, mint azon sirhalmok, mellyek szerencsétlen honosinkat födik! El tehát ez undoritó képmutatással. Maroto sok roszat vitt ugyan véghez, de mostani tette által minden korábbi bünét lemosá. Azon férfi, kit annyira ótalmaz a' Times, valóban méltó tárgy a' szegény Timesra nézve, 's mondhatjuk, hogy irigylést egyik sem fog gerjeszthetni.“ —

(Éji gyülések Sheffieldben. Elegy.) A' chartisták ismét gyüléseket tartanak a' sheffieldi vásártéren; de szónokok nem igen hallatják magokat, 's a' sokaság jobbadán csak némán ballag előre hátra utczákon 's téreken. Sept. 11ikén éjjel ment véghez illy néma gyülés; pisztolylövés volt az összeidéző jel, mellyre mintegy kétezer ember sompolygott a' sötét térre; minden légszeszlámpás el vala oltva. A' nép közül sokan fütykösökkel 's lándzsákkal voltak fölfegyverkezve. A' rendőrség 's vasas lovasság csak tetemes fáradság után tudá megtisztitani a' tért az éji zavargóktul, kiknek egy része a' sirkertbe menekült 's onnan hatalmas kőlövettel tisztelé meg a' katonaságot. Ugyan e' fegyvert használák az utczákon is; a' katonaság ezredese is követ kapott hátára, noha egyébiránt nem sérült meg. A' zavargók közül mintegy 36 börtönben ül; 13ikán megujult e' fenyegető csoportozás, és e' napon kurta kardokkal találák jónak ellátni a' különben fegyvertelen rendőrséget. — A' belga király 's királyné sept. 20kán Ostendeba hajóztak. — Hardy hajóvezér meghalt élte 71ik évében. A' trafalgari ütközetben „Victory“ hadihajót vezérlé, 's a' nagy Nelson karjai közt adá ki lelkét. — Irlandi hirek szerint ez évben igen silány ott az aratás. Sok helyen még most is viz födi nagy esőzések miatt a' földet. A' M. Chronicle hathatósan ajánlja a' gabnaszállitást Magyarországból Fiume felé. — Rundschit Szingh f. e. jun. 27ikén meghalt. —

(O' Connell körirata honosihoz.) O' Connell ismét hosszu köriratot bocsáta honosihoz, következő kedvencz jelszavával: „Örökös rabszolgák, nem tudjátok, hogy az, ki szabad akar lenni, maga tartozik csapásra emelni kezét.“ Ez iratában igy nyilatkozik többi közt az izgató: „Irlandi nép! te képes vagy magadat megszabadítani, de csak nagylelkü, egyhangu 's általányos határzat által. Minden megye, minden város, minden község fogjon kezet választásra. Dublinból segélyre számolhattok ugyan, de mégis jobb lesz, ha minden község csupán tulajdon erejére 'bizandja magát. A' költségeket helybeli ajánlatok és segitségek könnyen fogják fedözni. Fődolog azonban az, hogy biztositsátok magatokat azon választókra nézve, kiket minden községben beirhatni. Neveiket és tulajdonságikat tudatni kell a' helybeli társulatokkal. Irlandi nép! segélyre szólitlak

föl e' fontos ügyben. A' papságot is tisztelettel kérem pártoló együttmunkalatáért. Békés, alkotmányszerü küzdés forog itt szőnyegen, 's annál szükségesb most a' kathol. papság együttmunkálata, mivel a' reform. uralkodó vallás szolgáji veszélyes izgatást forralnak a' nép ellen. A' szegényi törvény rövid idő mulva gyakorlatba fog hozatni 's igen nyomasztó leend. Szükség, hogy máskép födözze azt a' kormány. Ezt pedig csupán czélszerü választási rendszerrel eszközölhetjük." — O' Connelt némelly lapok veszélyesen betegnek mondák; ujabb hírek azonban egészen ellenkezőt állítnak. —

Franczia ország.

(A' Charivari gúnyirata Maroto ellen.) A' Charivari egyik legujabb száma kereskedési körlevél-alakban csipős czikket közöl Maroto elpártoltáról. Maroto kereskedőház ugyanis jelenti, mikép „rég érzett hiányt pótolván ki" általányos árulási raktárt állita föl. Ezután igy szól a' kérdéses lap: „Az ártatlan Izabella és nem nagyon ártatlan anyja, Krisztina asszony, meggyőzhetlen sergei, a' legyőzhetlen Espartero vezérlete alatt, hét év óta csupán ütlegekben részesültek; bátorságukat csak czipekoptatásban gyakorlák: dicsőség helyett csak tyukszemeket kaptak. Mit tőn a' legyőzhetlen Espartero? Árulókhoz 's áruláshoz folyamodék. Hogy ezen hadi árományt és segédeszközt mindenki könnyen megkaphassa, tehát alulirt don Rafael Maroto nagyban kereskedő árulási házat határzott alapitani. Társakul sok igen roszhirben levő árulót fogada, többi közt Deutz urat és a' kapudán basát, mert Maroto nagykereskedő nemcsak szárazon, hanem vizen is egyiránt fog munkálkodni. Véres kivégzésbül is nagy mennyiséget tartand raktárában, hogy az ellenkező véleményüeket könnyen ki lehessen pusztítani, mikép az estellai főtisztekkel történt. Jegyzet: orgyilkolás külön fizettetik. Az árulási adásvevés szabály szerint készpénzért történik, bizonyos esetekben mindazáltal csere is elfogadtatik, példaul zsiros hivatalok, jó parancsnokságok 's a' t.; Maroto 's társai nagy kereskedése mindenkor nagy mennyiségben lesz ellátva gyávaságokkal, eskükkel, áruló ravaszsággal 's több illy közhasznu czikkel, miket igen mértékletlen magas áron adand. Külföldre is elvállal minden nemü árulásszállitást. De helyben is gyakorolja ezt. Árulási és árulói raktárakat a' müvelt világ minden fővárosában fog nyitni. Egyébiránt e' nagy kereskedő ház minden áruját, minden rang és nemi különbség nélkül mindenkinek ajánlja, azon különös megjegyzéssel, miszerint minden egyes vevés többet igérés utján fog történni. Maroto-ház a' szultánnal vagy egyiptusi-basával is örömest lépend szövetségbe 's kereskedési viszonyba, 's kettő közül egyiket, vagy szükség esetén mindkettőt is egész örömmel elárulandja." —

(Ujabb egyes adatok d. Carlosrul 's utazásáról.) Paris, sept. 25én: „Tartományi lapok folyvást részleteket közlenek don Carlos és családja utazásáról. Bordeauxban villás reggelihez ült Carlos 's a' háztulajdonos hussal szolgált a' fáradt utazóknak, noha épen böjti nap volt. Először azonban mégis megkérdé Beira hgnőt: vajjon bátorkodhatik é hussal kedveskedni, mire hirtelen ezt válaszolá a' hgnő: „Szabadságom van husevésre a' pápától." D. Carlos sem vonakodék 's jó izűn költé el az elibe tett hust. Perigueuxben a' megyeházat kapá lakul, 's a' hatóságnak szoros parancsa volt, őt minden közlekedéstől elzárni spanyolokkal 's helybeli lakosakkal. Az ajtókat rendőrség és sorkatonaság őrzé. D. Carlos mindenütt pontosan fizet, csak a' postalovakért nem akar fizetni, azt adván ürügyül, hogy nem kénye szerint utazik 's igy nem is köteleztethetik fizetésre. A' volt trónkövetelő igen sovány, haja vörös és egész szemöldökig födi homlokát, arczszine egészséges, szakála rőt, álla és orra görbült, arczán minden nemesb kifejezés tökéletesen hiányzik. Beira hgnő ellenben több év előtt igen szép lehete, 's tartása és modorjai most is főnségre mutatók. Egyébiránt don Carlos minden kitüntető rendjel nélkül, egyszerü barna kabátot visel, mellynek zsebében soha nem hiányzik az imádságoskönyv. Beira hgnő legnagyobb tisztelettel viseltetik férje iránt, 's folyvást legnagyobb figyelemmel teljesíti minden kivánatát, hogy komorságát fölvidíthassa. A' nép mindenütt hideg közönyösséggel fogadá d. Carlost." —

Schweiz.

Zürich, sept, 10én: Istennek hála, ismét béke 's csend uralkodik városunkban. Tegnap a' rendkivüli nagy tanács gyült össze a' nagykáptalanegyházban; az elnökök hijányoztak ugyan, de a' gyülés rendesen volt kihirdetve 's nem is volt ok elmaradásra. Sokan attól tartottak, hogy nem jövend elég tag össze, a' radicalok próbáltak is e' nemben valamit, de ez alkalommal nem sükerült, mert 103 tag helyett, (ennyi kivántatik meg a' nagytanácsban határzathozásra) 142 jelent meg. Egyhangulag cantoni kormánynak ismerék meg az ideigleni statustanácsot, mig a' statustanács végkép létegesitve lesz's 140 szóval 1 ellen a' nagy tanács azonnali eloszlatását 's uj népválasztások elrendezésit határzák. A' nép örömrivalgási alatt oszlott szét a' nagytanács. —

Törökország.

A' maltai Portafoglio sept. 12ki számában Alexandriából aug. 26árul következő levelet közölnek: „Az alkirály az egész révpartot Abukirig álgyukkal rakatá meg, mi oda látszik mutatni, hogy el van határozva minden támadásnak ellanállani. A' franczia consulnak nyilványitá, miszerint a' kikötőt, ha franczia 's angol hajósereg jelenik meg Alexandria előtt, bezárandja. Olly történetkifejléstül félhetni azon esetben, ha a' nagy hatalmak az alkirálytul erőszakkal kivánnák a' török sereg kiadatását, melly az európaiakat nagy veszéllyel fenyegeti. Isten őrizzen ettül, a' török matrózok még az aráboknál is bárdolatlanabbak! —

(Salonichiban iszonyu tüzvész. Szyriában zavar és fejetlenség. A' fővárosban zavargáskitöréstül rettegnek.) Konstantinápoly, sept. 12én: Salonichibul irják, miszerint rémitő tüzvész e' város felét elhamvasztá. Az európai consulok lakjait nagyobb részint fölemészté a' tüz, a' megmaradt rész pedig tetemes sérülést szenvede. A' franczia consullakbul, a' levéltárt kivéve, mitsem menthetének meg; a' levéltár megmentetését is a' consulnak köszönhetni, ki igen tetemesen megsérült leomló égő gerenda által; élete azonban nincs veszélyben. — Tegnap az itteni révben orosz hadihajó köte ki, melly Butenieff rendelkezési alatt itt marad. Az állandó felszólitgatások némileg kielégitése és nyugalomeszközlés végett, két franczia's két angol hadihajót, mellyhez egy ausztriai fregát járuland, rendeltek az egyiptusi révbe vitorlázásul. Ez, ugy látszik, oda czéloz, hogy M. Alit megijesszék, ki fiának parancsot ada 100 ezer emberrel Konstantinápoly felé nyomulásra. — Bayruti aug. 18ki hirek szerint Szyriában legnagyobb ingerültség és zavar uralkodik. Városok és helységek lakosit, kik gyanuba jövének, hogy a' török seregnek segélyt nyujtának, agyonlövék vagy lekonczolák. Ibrahim basa serge egyik részivel visszavonult a' szyriai hegyi törzsökök fenyegető állása miatt. Adanában öszpontositá Ibrahim sergeit 's innen a' főhadiszállást Aleppoba teendi át. Szoliman basa Aintábban állomásozott, hol Ibrahim parancsára mind azon lakost lekonczoltatá, ki a' török seregeli összeköttetés gyanujába jöve. A' fővárosban félelmes ingerültség miatt zajongáskitöréstül rettegnek 's hiszik, miszerint Ibrahim basa használva ez alkalmat, a' fővároshoz közelitni fog; már rendeléseket tőn előnyomulásra azon ürügy alatt, hogy sergeit jobb helyekre állomásoztassa; épen igy tőn Hafiz basa is, midőn az Eufráton átkelt. A' kormány mindenkép igyekszik rendet eszközleni, de hatalma igen gyönge, kül 's bel támodás ellen egyszerre bajosan védhetné magát! Az idegen hatalmak képviselőji váltig biztatgatják, de csak akkor lenne beszédök hathatós, ha közbenjárulásukkal tettleg lépnének fel. Erre azonban még most csekély a' kilátás. — Rezsid basa Chosrew és Halil basákkal triumvirséget alkot, mitől legjobb sükert reménylhetni. Chosrew és Halil között az utóbbi időkben szakadás uralkodott ármánykodások miatt; most azonban minden egyenetlenség el van háritva, a' három basa szövetkezésbe lépe 's hűséget esküvének egymás iránt. Sarim effendinek 's más tiszteknek elbocsáttatását Rezsid basának tulajdonitják. —

Alexandria, sept. 7én: Szriából érkezett legujabb hirek szerint valósul Hafiz basának átpártolása; mi ok vezérlé őt e' lépésre, arról semmi bizonyost nem mondhatni; ugy látszik, Chosrew basa Konstantinápolyba csalogatá őt, hogy végkép megszabadulhasson tőle. Az átpártolás bizonyos, maga Hafiz basa nyilványitá. Corvett ment Szyriába érette, melly őt Alexandriába hozandja. Szyria beljében még folyvást nyugtalanság és zavar uralkodik. Ibrahim basa Marast erősitgeti 's onnan Koniah 's Kiutahia felé nyomuland, azon ürügy alatt, mert mostani állomásában élelmi szerekben hiányt szenved. Ismael bey, egyik tábornoka, aug. 9én Damaskusba érkezék és Ali Aga Haszne Kiatibi szeid agyonlövetését parancsolá; Kiatibi Ibrahim barátja volt ugyan; de utóbbi időkben gyanuba jött, hogy Konstantinápollyal levelez. Aug. 14én pedig Giand emirt 7 földijével lefejezték; ezek, közbocsánatban bizakodva, önkényt feladák magokat Bezsir emirnek, ki őket Damaskusba küldé, itt pedig bizalmukat fejökkel fizették meg. E' hir egész Szyriában rettegést és félelmet támaszta. Ismael bey most Horán elfoglalásán dolgozik, e' czélból Damaskusból Mezsiánba utazott. Szoliman basa Alepponál állomásoz 's igen rosz kedvü, mert Ibrahim basa igéretirül, miket a' nisibi csata előtt tőn, már másnap mitsem akart tudni. Ibrahim egyetlen csatavesztésire, egész Szyria fegyverben fogna állani ellene. — A' török hajósereg tartása igen sokba kerül 's naprul napra szaporodik. Az alexandriai réveket folyvást erősitgetik. A' kapudán basa, Kairoba utazván, hol igen nagy tisztelettel fogadák, elveszté nisánját (török rendjel), 's igen elkedvenült e' miatt, mert rosz előjelnek tartja. Azon hajótisztek 's matrózok, kiknek Konstantinápolyban maradt feleségök 's gyermekeik, igen ingerültek a' miatt, hogy a' porta nem engedi meg barátjaiknak helyettük a' zsoldfölvételt. — Az alkirály a' consulokhoz intézett nyilatkozatában következő esetekben ad parancsot Ibrahimnak előnyomulásra: 1) ha a' török hajóserget visszakövetelik; 2) ha kivánatait, főleg örökös uralkodását 's Chosrew basának hivatalától elmozdittatását illetőket, 30 nap alatt nem teljesitik; 3) ha Ibrahim basa élelmi szerekben hiányt szenvedne. —

(A' nagyhatalmak képviselőji uj jegyzéket küldenek M. Alihoz.) Konstantinápoly, sept. 1jén: A' nagy hatalmak képviselőji egyik gyülésében azon javaslatot tevék, miszerint az angol 's franczia hajósereg kis részit, mintegy 6 hajóbul állót, küldenék Alexandriába, hogy mutassák meg ezáltal M. Alinak, miszerint Európa komolyan szándékozik közbe járulni. De csakhamar átlátták illy fél rendszabály czélszerütlenségét 's attól félve, hogy Ibrahim basa Szyriában előnyomuland, az oroszok pedig Boszporba vitorlázandnak, a' hajósereg nagy részit azonban a' dardanellaktul elmozditni sem akarván, tehát más javaslat talált köz tetszést. Áll pedig ez következőbül: a' nagy hatalmak képviselőji összesen jegyzéket intézendnek M. Alihoz, mellyben ellenmondnak azon véleménynek, mintha ők egymás közt nem értenének egyet; ezenfelül igen mérsekelt hangon kimutatják M. Alinak azon ösvényt is, mellyen, ha az ész tanácsat követni akarja, haladhat. Russzia utóbbi időkben igen megnyugtatólag nyilatkozék, ez azonban nem gátolhatá azon hir terjedését, miszerint a' minap érkezett orosz gőzös csak azért horgonyoz a' konstantinápolyi révekben, hogy Butenieff orosz képviselőt minden órán fölvegye, ha elszándékoznék a' fővárost hagyni, mivel már többször fenyegetőzött. Általányosan hiszik, miszerint Rezsid basa a' külügyi tárczát nem sokáig viselendi; a' pénzüggyel bizandják meg őt; utódjárul azonban semmi bizonyost nem tudhatni. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. — szombat, octob. 12. **JELENKOR.** 1839. — 82ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hirek; kinevezések; budapesti ó: időjárat, magyar játékszin, 'sa't.; a' M. Chronicle részletesb nyilatkozata a' magyar angol gabnakereskedésrül; különféle; székes-fehérvári szi, juhászok év napja, 's a't.; gazdasági egyesület; 's a't.) Amerika. Portugália. Spanyolország (Cabrerát királynak kiáltják ki; a' cortesválaszny a' szabadítékok mellett nyilatkozik; 'sa't.) Anglia (Macaulay ha – minister; Montreal a' katonai törvény alól fölmentve; a' nemzeti gyülés elott; 's a' t.) Franciaország (részletek d. Carlos utazásáról; d. Carlos Bourgesban; a' mansi hatósági tanács föloszlatva; 's a' t.) Törökország (L vezérőrnagy és Zichy-Ferraris Viktor gr. a' török fővárosban; 'sa't.) Belgium. Németország. Schweiz. Oroszország.

Magyarország és Erdély.

ORSZÁGGYÜLÉSI HIREK. Pozsony, oct. 8án: A' KK és RRnek tegnapi országos ülésében két főrendi válasz olvastatott fel: 1) a' k.k. előadások 2dik pontja iránti második üzenetre; 2) a' Pesten építtetni szándéklott országház tervének 's az ehez tartozó adatoknak előterjesztése tárgyában. Ez utóbbi válaszban a' Főrendek értesítik a' KK. és RRet, mikép Ő cs. k. főherczegsége az illető üzenet következtében a' FőRRnek k. kinyilatkoztatni méltóztatott, hogy az építtetni szándéklott országház iránti tervek' készítésével 's az ide szolgáló adatok' összeszedésivel a' mult Országgyülés eloszlása után olly személyeket, kiknek ügyessége a' czél elérhetését reményltette, megbizni kegyeskedett; ezek befejeztetése azonban Ő cs. kir. főherczegségének közbejött súlyos betegsége 's ennek következtében egészségének helyreállitása okáért történt utazásai miatt mindez ideig hátráltatott legyen; mindazáltal mihelyt a' kérdéses tervek és adatok elkészülve 's megszerezve lesznek, azokat Ő cs. kir. főherczegsége az országos RRnek kegy. előterjesztendi. — Továbbá ezen ülés többi részét, a' mait pedig egészen, a' mult Országgyülésen alkotott urbéri törvények czélszerü módosítását illető kerületi munkálat tárgyaltatása foglalá el.

Pozsony, oct. 4ikén: Mintegy 70 fáklya fényárasztó környezetében éji zene tartaték tegnapról mára viradó éji 11 órakor nagy számu fiatalság 's néző közönség sereglete közben, névnapi megtisztelésül Zala nagyérdemü követének, ki bármilly véleményosztályut is önkénytelen tiszteletre ragad, magához mindig hü alapossággával 's egyeneslelküségével. Messze vinne az estvélyi ünnepiség részleteinek leirása, csak azezt méltányosan történtnek bizonyitó azon körülményt emlitem még, mi szerint Deák Ferencz a' mai kerületi ülésben szivhatólag üdvözölteték meg Palóczy borsodmegyei 's Andrássy esztergommegyei követ urak, mint kerületi elnökök, által. — Ma este a' ligetben egy kis örömvilágitásnak kell vala lennie tüzjátékkal összekapcsoltatva; az elsőt, t. i. a' világitást azonban már a' készületek megtétele után abban kelle hagyni, 's csupán a' tüzjáték ment véghez.

Budapesti napló. Nádorunk ő cs. kir. fhsége f. hó 6ikán leányával, Hermine fhgnővel, legjobb egészségben Alcsút felé Pozsonyba utazott. — Budai hegyeinken és a' pesti kőbányában bevégzék a' szüretet. A' termés mindenütt megfelelt a' várakozásnak, 's némelly helyeken négyszerte jobban fizetett a' szőlő, mint tavaly 's e' mellett minőséggel is elégültek a' termesztők. Az egész szüret alatt legkedvezőbb időjárat uralkodék, 's még most is olly kellemesek napjaink, hogy nyári öltözetben is járhatni minden veszély nélkül, mig tavaly octob. 9—10ikén már nagyobb részint meg kelle kezdeni a' fütést. E' napokban tüz támadott egy hajón, mellyen más utasokon kivül szinésztársaság is volt, melly Bécsbül a' pécsi ujszinházba utazik. Gyors és czélszerü segély megmenté a' hajót, 's a' pusztító elemnek egy ember sem lőn áldozatja. — A' budapesti hangászegyesület kormányzó biztossága közre bocsátá 1839re szóló jelentését, mellyből kiemelendő, mikép az 1839iki hangászati évben, a' multhoz képest a' fizető tagok száma szaporodott, mit leginkább Festetics Leo gr. egyesületi elnök és Mátray József buzgó törekvésinek tulajdonithatni. A' gyámtagok száma összesen 293ra ment. Az egyesület kezdetétől fogva begyült alappénzeket (1579 ft. 44 kr. pgőben), miket eddig szükséges tárgyak bevásárlására volt kénytelen fordítani az egyesület, lassankint az alappénztárnak vissza fogja fizetni a' társulat. E' czél minél előbbi elérésire már is 300 pgő forinton statuskötelezvényt vásárlott az egyesület. Az énekiskola ugyan e' jelentés szerint rövid idő mulva meg fog nyittatni, miután már eddig is meglehetős pénzmennyiséggel gyümölcsözött az aláirás. Ez egyesületi bevételek 2109 ft. 43 krra mentek pgőben, a' költségek pedig 1782 ft. 5 krra, 's igy a' pénztárban maradt 327 ft. 38 kr. pgőben. — Nemzeti színpadunkon f. hó 5ikén „Fra Diavoió" adaték, ez este Pückler-Muskau hg arab és ethiópiai kisérőjivel megjelent színházunkban, 's huzamosb ideig minden szem csak páholyán függött; 6ikán „Griseldis", Czelesztin, Percival szerepében, mint vendég lépett föl; 7ikén „Napló" és „Ligeti kastély" (Czelesztin — házügyelő), 8ikán „Kalapos és harisnyatakács"; 9ikén „Pesti pajkos jurista"; 10kén 3szor bérszünettel Sátorfy jutalmára „Borgia Lucretia" dalmü; 11én „Lear király" szomoru játék 5 felv., Czelesztin mint vendég; néhány nap óta játékszini czéduláink az uj irásmód szerint nyomatnak, hiányjelek 's c után z bötü nélkül. Szentpétery néhány nap mulva a' már egyszer tetszéssel adatott „Ludas Matyit" hozandja ismét színpadra jutalomjátékaul. — Trattner-Károlyi könyvmühelyében elhagyá a' sajtót „Publius Ovidius Naso levelei vagy pontusi elegiái. IV könyv. Fordította Egyed Antal, a' magy. tud. társaság tagja." E' könyv 30 pgő kron kapható Eggenberger József és fia pesti könyvkereskedőnél. —

(A' M. Chronicle részletesb nyilatkozata az angol-magyar gabnakereskedésrül.) Azon pillanatban, midőn a' silány aratási süker Anglia több részében legigazságosb aggályra szolgáltat alkalmat 's egyszersmind nyomosabbá teszi az ujonnan szőnyegre jutandó gabnatörvény elleni izgatást, a' ferfi szólalt meg a' M. Chronicle legközelebbi számajban, kinek, hosszas tartózkodása alatt az európai szárazföldön, elég alkalma volt a' keresés és ipar minden ágával tökéletesen megismerkedni, és igen helyesül atja azon nagy hasznot, melly az angol-ausztriai kereskedési szerzésbül különösen a' magyar gabnabehozásra nézve származhatik. Ámbár ujd egész Európában kedvező sükerü volt ez évben az aratás, az értező véleménye szerint még sem tanácsos Angliának magát csupán szott áruhelyeire biznia, mert azon lázas ingerültség, melly mult évben gtön magosra rugtatá a' gabnaárt, könnyen azon kellemetlen következnyt szülhetné, hogy Anglia nem kapna olly nagy mennyiséget, mellyre rosz termés következtében szüksége van. Az olasz, hollandi 's belga kötőkben csak igen kevés gabna van kivitelre készen 's nagyobb szükg esetén Danzigból és Odesszából szállittatnak tetemesb mennyiségeket nevezett kikötőkben raktárakkal biró kereskedők. A' trieszti és fiumei kötők lényeges kivétel gyanánt tekintendők. Fiume csak mintegy 15 érföldnyire fekszik hajózható folyamtól, melly által Európa legtermékebb tartományával, Magyarországgal, kapcsolatban áll. E' két pont ézt két igen jeles országut találtatik, 's Fiume és Trieszt általjában azzal ézik meg elsőségi tekintetben Danzigot és Odeszát, hogy igen közel kszenek azon országhoz, mellyből szállitványokra van szükségök. E' örülmény gátolja, hogy a' gabnakereskedők nem gyakorolhatnak kárkony befolyást a' gabnaárra, mig nagy mennyiségeket, ha kivántatik, grövidebb idő alatt szállithatni oda. A' danzigi gabnaár tiz évi jegyzékből kiviláglik, miszerint ott igen észrevehető volt az ingadozás, noha a' fiső Vistula melletti vásárokon alig lehete változást tapasztalni a' gabnaár ásában. A' tiszavidéki síkon jelenleg uralkodó kereskedési rendszer mellett maga a' földmüvelő üzi a' gabnakereskedést. Azon vidék déli része, mellynek a' Duna és Tisza szabnak határt, a' Bánságot képezi, melly Angliában is nagyra becsült tisztabuzát terem. Bánságban valamint a' legmérsék, ugy a' föld is legnagyobb mértékben kedvező a' gabnatermestetre. Mivel azonban az általányos bőség miatt nem igen keresik azon tájakon a' gabnát, tehát a' föld nagyobb részét juhlegelőkül használják; mindazáltal ha félbenszakasztás nélkül divatoznék a' gabnakiszállitás, ugy Magyarország ezen egy része is képes lenne egészen kielégiteni Anglia mindenkori szükségit. A' mostani körülmények közt annál kedvezőbb Angliára nézve a' bőség e' forrása, mivel ez még a' téli gátlások előtt partvidékre szállithatja a' gabnát, 's olly kikötőkkel van kapcsolatban, mellyek egész éven át nyitvák. Más nem olly nagy kiterjedésü, de szinte rendkivül termékeny vidék az előbbitől nyugat felé, a' Duna és Dráva közt fekszik. Magyarország hajózható folyamai két utat nyitnak kivitelre e' tájaknak, az elsőt a' Duna által Galacz felé, a' másikat pedig a' Száván, melly a' Dunába ömlik és egészen Horvátországig hajózható, melly kenyelmes szárazföldi ut által van kapcsolatban az adriai tengerrel; Galacz, melly majlandi szerződés által biztositva van a' Duna torkolatánál megtelepült oroszok fenyegetett avatkozása ellen, majd egész év alatt nyitva áll a' kereskedésnek; az adriai tenger kikötőji mindazáltal szinte nyitvák 's e' mellett közelebb levén a' gabnatermő vidékekhez, olcsóbb áron eszközölhetik a' szállitást. Nagy figyelmet érdemel még azon körülmény is, miszerint e' kikötők helyzete rendkivül kedvező lenne azon esetre, ha ellenséges bonyolódások el találnák az angol kereskedés előtt zárni a' dardanellákat. E' kikötők egyébiránt mindenek fölött hajózható folyamokkali összeköttetésök miatt kitünőleg fontosak Angliára nézve. Kora tél ugyanis elzárhatja a' balti tengert, mielőtt az angliai aratás sükerét tudni lehetne, 's ha ez kellemetlen, ugy lehetlenné válik a' beszállitás, melly britt vásárokon a' nyerészkedési vágyat elnyomván, minden kellemetlen következményt 's aggályt elhárithatna. Ha pedig hosszas tavaszi derek emésztenék föl Anglia raktárinak tartalmát, ugy abból mulhatlanul hasonló zavarok támadnának. Háboru Russziával végre kizárná az angol hajokat az orosz kikötőkbül, mellyek eddig szük években legtetemesb segélyforrásul szolgáltak. Ezen esetekben minden zavarból kimenekhetik Anglia az angol-ausztriai kereskedési szerződés által. A' Tisza, melly Magyarország dús alvidékeit öntözi, majd egész hosszában hajózható, 's felső részében a' Karpátok éjszaki konyulatát követi, melly Galiciától választja el Magyarországot. E' hegységet több ponton jó utak metszik keresztül, és szükség esetén a' termékeny Galiciát is összeköttetésbe lehetne hozni a' Tiszával 's Dunával, és Podólia szép buzáját ez uton szinte ki lehetne szállitani. Stry Galiciában épen annyira van Danzigtól, mint az adriai tengertől, azon különbséggel, hogy az egyik ut egészen ausztriai birtokon vezérel keresztül, mig a' másik orosz és porosz birtokot érint. A' karpáti ut nem hosszabb annál, mellyen a' podóliai gabnát Jaroslawba szállitják, Danzigba küldetés végett, 's ezt leginkább azon földmüvelők szokták használni, kik Magyarország éjszakkeleti hegyvidékeit lengyel gabnával látják el. A' Tiszán már huzamosb idő óta rendes hajózás van divatban, 's leginkább sószállitásra használja azt a' kormány Magyarország éjszaki részéből a' Duna, Száva és Dráva melletti raktárakba. E' szerint tehát legtökéletesb összeköttetés létezik Lengyelországgal és az adriai tengerrel,

mellyet Anglia javára minden pillanatban használni lehetne. Minden illy nemü kereskedési vállolatnál azonban mindenek előtt arra szükségügyel ni, hogy az angol vámrendszer különös álláspontjánál fogva nem létezhe tik sehol olly jó rendelkezés, melly tetemes mellékköltségeket ne tenn szükségesekké, midőn hirtelen, minden előkészület nélkül, nagyobb meny nyiségek kivántatnak. E' kedvetlen körülményt leginkább ugy lehetne ki kerülni, ha a' vevő egyenesen a' földmüvelőkhez fordulna 's legkedvezőb alkalom szerint maga eszközlené a' szállitást az illető folyamokon. Illy nemü vásárlásokat ősz elején kellene tenni, 's ha távulabb tartományok ban történnék a' vásárlás, még téli hó előtt lehetne véghez vinni a' szál litást a' Karpártokon keresztül. Tisza mellett Szeged és Szolnok, Duná nál Pétervárad és Ujvidék, Szávánál Sziszek, Dráva mellett pedig Eszé szolgálhatnának raktárakul. E' mellett kézmügyári czikkeire nézve is rend kivül sokat nyerne Anglia, mert a' tetemes kivitel, melly épitőfára é kenderre is kiterjedne, annyira emelné Magyarország lakosinak jóllétét hogy több olly szükségek kielégitésire is képesek lennének, miről mos nem is álmodhatnak. Fő dolog pedig az, hogy e' szerint kereskedési te kintetben meglehetősen függetlenné tenné magát Russziától Anglia. Nen vonhatni kétségbe, mikép Ausztria, melly olly baráti megelőzéssel foga dá Anglia ajánlatát szabadelmü kereskedési rendszeralapitásra Európában örvendve szemlélné az angol vállalkozási szellem és pénz Magyarország dús részeihez folyamodását. Ebből sokkal nagyobb hasznot huzhatna An glia, mint Poroszország és a' német vámszövetség bármelly kedvezményi ből. Németország egy részének terméketlensége 's a' másiknak rendkivül népessége miatt ez oldalról rosz termés esetén semmi segélyt nem várha Anglia. Általjában pedig a' majlandi szerződés nemcsak Magyarország gazdag téreit nyitá meg Angliának, hanem egyszersmind Moldvát és Ha vasalföldet is 's nem kell feledni, hogy e' két fejdelemséget tekinthetni a' dar danellák valódi kulcsának. —

Alólirt egész bizonyossággal jelenti a' t. közönségnek, miszerint a' gazdasági kalendariom e' hónapban mulhatlanul meg fog jelenni, miután nagy része a' sajtót el is hagyá. Legyen szabad ez alkalommal előleg 's röviden előszámolni a' má nyomtatott résznek tartalmát. Bevezetés: az időjövendőlésről és vezér csillagokról naprendszerünkről, naptári számitások 'sa't.; következik a' naptár, havonkénti idő jövendelési jegyzetekkel. Ezt követi előszó gyanánt 1) a' magyar gazdasági egyesület ismertetése. 2) Annak fejtegetése, hogy az, ki mindenben csak régihez ragaszkodik, vagyonbeli gyarapodásában, sőt egyebekben is elma rad, 's hogy 3) olvasnunk kell, 's tudományunkat könyvekből meritett hasz nos ismeretekkel is gyarapitani, ha gazdagodni akarunk. 4) Ugar-mivelésről 5) Különféle gazdasági müszerek ismértetése közbenyomott ábrákkal. 6) A tengeri (kukoricza) mint takarmány-növény. 7) Minden bármi csekély gazdaságnál is szükséges egy házi veteményes kert, ennek felosztása ábrázoló rajzzal. 8) Mint kell gyümölcsfákat magról nevelni. 9) Mint kell a' földet vete mények alá jól elkészíteni. 10) A' veteménymagnak csirázó tehetsége, — több vetemény fajok rovatos lajstromával. 11) Természet tudományi naptár (Tarczy Lajos természettani oktató urtól), mellyben havonkénti népszerü czikkelyekben következő tünemények ismértetnek meg u. m. meleg, hideg, jég, hó, viz, pára, göz, felhő, szél, harmat, dér, szivárvány, égiháyoru, jégeső, déli báb, hajnal, égi udvarok, tüzgömbök, éjszakifény. 12) Arany szabályok kezdő gazdák számára. Az egész 9 ivnyi lesz negyedrétben csinos boritékba kötve, 's ára csak két ezüst garas. Költ Pesten october 10én 1839. Kacskovics Lajos s.k. szerkesztő.

Székes-Fehérvár, oct. 7én: Vig szüreti napjaink bevégezvék, a' termés mennyisége középszerüséget érvén, kétszer haladja meg a' tavalyit általában; minősége legkielégitőbb. Szép magyar hazánkban kevés szőlőtermő vidék dicsekhetik hasonló vig szürettel, mint a' mienk kies terjedésü szőlőhegyünkön, melly pompásan diszlik számos csinteljes épületével félórányi távulságban a' városstul. Müvelt lakosink ohajtva várják e' napokat, és áldozatos készületeket tesznek a' szives vendégszeretet ünneplésire; a' barátság nyájas karokkal öleli akkor kedves vendégeit, és tehetsége szerint nyujt azoknak éldeletet. A' még szokatlant igen kedvesen érdekli e' minden felől hangzó ujság özöne, a' városból ide öszpontositott életzaj, és az öröm-gyönyörrel párositott szorgalom. E' szüret neme régi változhatlan szokása lakosinknak, és statistikai nevezetességre emeltetést érdemel. A' megyebeli juhászok szokott ünnepe is nevelé ez időszak jelenetei érdekit, kik ősi szokásaiknál fogva sz. Mihály napján szegődések végett sereglenek össze Sz. Fehérvárra, hol pár napot zajos mulatsággal töltenek. A' ns megye szoros rendeletei és a' város szorgalmas őrködése következtében ez alkalommal közöttük és általok veszélyes kicsapongás nem történt, számok is (400 körül) szokottnál tetemesül kisebb levén; de korlátozást érdemel még a' városba való bejövetelök, és eltávozásuk, mellyek — mintha lidérczekkel és repülő kigyókkal volna telve a' lég — a' jó érzést igen sértő kurjongatással, és fütyölésekkel történnek; melly jelenet valóban sokat von le a' szép város diszéből. Dicsérettel említhetjük azonban, hogy a' részökre mondott diszmisén józan fővel, és illő öltözetben jelentek meg; sőt szivet ébresztő jelenet vala, midőn a' puszták e' fiai, meghatva az egyházi pompa és zene által, áldozattételre komoly ájtatossággal lépdeltek égő gyertyáikkal az oltár körül. — El nem mellőzhetjük ez alkalommal a' haladás egy különös példáját a' magyar közönséggel tudatni, annyival inkább, mivel ez világba törekvő ifjainknak igen méltányos 's komoly megfontolásra adand alkalmat. S. J. érdemekkel koszoruzott előbbkelő városi tisztviselőnk fia, Béla, a' törvényes pályára minden iskoláit végezvén, mint eskütt jegyzője a' kir. táblának már két évig foganattal iparkodott szellemi kimüvelődésén; érzé az ugynevezett diszesb országokban a' nagy csődületet és azok nehézségeit, követve régi hajlamát, és győzve sok lelki erővel az előitéleteken, timarságra adta magát. Igy ő is lerontá azon előitéletet, melly szerint a' müvelt polgárhoz illetlen a' mesterség üzése, és utat nyitott ifjabb polgárinknak boldogulhatások tágasb mezejére. Vajha jókorabb kezdenék a' szülék világosb szemmel gyermekeik rendeltetésöket nézni, mint midőn már késő! Bár utánzásra buzditna sokat e' jeles példa! csak akkor haladunk sükerrel szellemi jóllétünk eszközlésiben, ha a' müvészség és mesterség nem kontár, hanem felvilágosodott, és szilárd lelki tulajdonokkal ellátott honfitársaink kezei között fog képeztetni; csak ez úton emelkednek érdemök valódi polczára a' mesterségek, és csak akkor leendnek, nemzetünk legnagyobb hasznára, a' becsültetés egyenlő arányában minden statusink. S. B. ur már két évet töltött el mestersége tanulásában Budán Thomann timárnál a' Vizi-városban, további kiképeztetése tekintetéből jelenleg Temesvárra, később külföldre utazand. Mi szerencsét kivánunk a' derék ifjúnak zordon, de szép pályáján. —

KÜLÖNFÉLE: Több hazánkfia társaságba lépvén, lóversenyt szándékoznak tartani Pozsonyban ez évi octob. 27én, mellyre több egyes honfi kész fogadásiból eredett versenydij leend kitéve. Föltételek e' versenyre következők: Futhat ausztriai birodalomban nemzett minden ló. Teher, mint a' bécsi Biel-stakesben. A' Károlyi-tétverseny', a' Biel-stakes', a' bécsi 200 aranyos dij', a' nemzeti dij' és az asszonyságok' pályadija' nyertesei 1½ ang. mérföldre 5 fonttal többet. Tét 20 arany, fele bánat. Mind a' dijnak mind a' tétösznek egy negyede a' második lóé. A' megvivandó dij 5 évre alapittatott meg, 's máris 150 aranyra rug. Kinek kedve van gyepre szállni, jelentse be lovát Lex Ferencznél, a' versenyzés' titoknokánál, october' 15eig, Halászpiaczon Kőszeghy-házban. — Fiume, sept. 30án: Egyhanguságunkban, mellybe különösen pár hónap óta sülyedt különben sem fölötte élvezetdús társalgási életünk, kedves tünemény volt sz. Mihály estéje. Antonio Bindocci da Siena, kinek hire Európa nagy részét befutotta már, 's kit a' magyar olvasó közönség is már két év óta ismer, körünkben van, 's tegnap este a' városi tágas színházban rögtönköltészi academiát adott, melly a' költés barátainak ritka élvezetet nyujtott. — Kalocsa oct. 5én: Tegnap délután a' végső szentségeket példás buzgósággal fölvevén, jobb létre szenderült Thueguth Venczel, a' kalocsai főkáptalan olvasó kanonokja, számtalan szegénynek, és szükölködőnek, kiknek leginkább titokban vala jóltevő atyjok, bus fájdalmára, egy évig, 's néhány hónapig tartott sulyos betegség után, élete 72ik esztendejében. A' boldogultnak, ki a' keresztyéni 's papi erkölcsök jeles példánya volt, áldásban fog tartatni boldog emlékezete! — Agordoban, Belluno mellett a' velenczei királyságban, Mohs Fridrik cs. kir. bányásztanácsos f. e. sept. 29ikén 35 éviben sulyos szenvedés után elhunyt. A' tudomány hatalmas támaszát veszté benne, ország 's emberiség pedig lelkes polgárral lőn szegényebb. — Pestmegyei Szecső helységben Czilinger helybeli tisztviselő olly sárga dinnyét termesztett ez évben, mellynek hossza 2 láb 9 hüvelyk, körülete 3 láb 's 6 hüvelyk 's nehézsége 52 font vala; izét mindazáltal nem igen édesnek tapasztalák. — Szadagorában sept. 10ikén vevé kezdetét a' baromvásár, mellyen összesen 11 ezer darab szarvasmarha volt eladásra kitétetve, noha Moldvából az 5 napi vesztegzár miatt sem tehén, sem ökör nem érkezék a' vásárra. Egy ökör 14—16 aranyon kelt, hizott tehén párja pedig 150—160 váltó forinton. A' majd általányos silány termés miatt a' gabnaár meglehetősen emelkedék. Hajdina és tengeri roszul fizet, 's még a' burgonya sem nagy reményekkel kecsegteti a' termesztőket, mert jelenleg még igen apró 's az őszi derek előtt bajosan fog tetemesül nagyobbulhatni. — A' frankfurti őszi vásár már nagyobb részint egészen be van végezve 's az idegen vevők jobbadán a' lipcsei mihálynapi sokadalomra költöztek. Általányosan tekintve e' vásárt a' közelebb multhoz képest nem mondhatni rosznak. Minden kézmügyári téli czikknek jó kelete volt, különösen pedig a' gyapjuszövetek és merinokelmék majd mind elkeltek. A' kikészitett bőrt két helybeli nkereskedő mind megvásárlá, elannyira, hogy az idegen vargák, szijgyártók sth. nem is kaptak nyers anyagot mesterségükhöz. Vásznat olly nagy mennyiségben hoztak e' vásárra, hogy természetesen nem igen dicsérhetik a' sükert az eladók. Gyapjuból is annyit hoztak, hogy az elkelt mennyiség nem felelhete meg tökéletesen a' várakozásnak. — Enyed, oct. 4en: Az itteni ref. főiskolában a' szüreti szünnapok még e' hónap elején megkezdettek, az ifjuság között kiütött himlő miatt. A' skárlát, azt hisszük, az oskola eloszlatásával megszünik, mert városi beteg egy sincs, collegista van 8 skárlát-himlőben, 2 holyagosban. A' két utóbbi veszedelmesül beteg, 's ez annyival nevezetesb, mivel tudatik, hogy be voltak oltva 's jó himlőjök volt. — Göd, oct. 12én: A' mostani vásárra 6471 d. ökör, 252 d. bival, 3902 d. tehén, 's igy összesen 10625 d. hizott szarvasmarha 's 483 hizott ürü hajtatott. Magyar ökör kevés számmal jelent meg, mivel mind a' marhadög, mind a' nagy szárazság és hőség a' hizlalást rendkivül akadályoztatták. Mindez ellenére a' vevők a vásár első napjaiban illendő alkúba bocsátkozni nem akartak 's csak később szakadt meg a' marnaár; egy pár jó magyar ökör kelt 310—320 v. fton 's igy mintegy 10 pCenttel olcsóbban, mint pár hónap előtt a' vidéki vásárokon.

Amerika.

Ujyork, aug. 26kán: Arkanzasban a' csirokizek között véres harczok történtek; ez indiánok egyik része elégületlenségét nyilványitá az egyesült statusokkal kötött szerződés felett birtokátengedés miatt. Már jun. 30ki nemzeti gyülésökben heves vitára keltek, jul. 28dikán pedig véres harczczal végződék a' viszály, mellyben mindkét párt főnökin kivül több százan éltüket vesziték. Galvestrei aug. 7diki levelek szerint a' csirokizek Texasban e' respublica csapati által két csatát vesztének az ugynevezett veres tartományban, Nacogdotsesz közelében. A' második csatában, melly jul. 21én ment véghez, az indiánok közül 3—500 maradt csatatéren és sebesült meg. —

Portugália.

(Migueli összeesküvés.) A' Times Lissabonbul, sept. 16árul következő hireket közöl: „Migueli összeesküvés fölfedezése, melly az egész birodalomban el van ágozva, foglalkodtatja leginkább a' kormány figyelmét, valamint a' kiváncsiak tömegét is. Az összeesküvést a' körülmények nevezetes összevágása által fedezék fel; először is egy irat által, mellyet guerilla fogolynál találtak; utóbb levélnyaláb által, melly hatósági őrök kezébe jutott. A' nyaláb levelezést foglalt magában, melly az említett irat foglalatát valósitá 's elágazott összeesküvési tervet fedeze föl. D. Antonio de Albuquerque gazdag bragai földesurat, 's Anadia grófnő rokonát, alapos gyanu terhelé, hogy ő az összeesküvés főnöke; már fogságban is ül. Más két személy elfogatására is parancs van kiadva, kik megszöktek, 's mint hiszik, Quintában Braga mellett rejteznek. A' tervről körülményesen nem szólhatni, annyi bizonyos, hogy az éjszaki tartományok lakosi közül sokan be voltak avatva, hogy rég óta törik rajta fejöket, 's ha a' szándék megérik, komoly következményeket vont volna maga után. — A' ministerség majd feloszlék, Manuel Antonio de Carvalho pénzügyminister ugyanis benyujtván lemondását, a' királyné elfogadá; azonban a' kabinetelnök átlátván azon nehézséget, melly e' tárcza-betöltéssel párosul, melly miatt a' kabinet is kénytelen feloszlani, rábeszélé a' pénzügyministert, hogy venné vissza tárczáját. —

Spanyolország.

(Cabrerát királynak kiáltják ki. A' cortes-választmány a' szabaditékok mellett nyilatkozik. Elegy.) Alig veszték el királyukat a' carlosiak 's már más támad föl helyette. Bosque carlosi pártvezér ugyanis Aragoniában fényes ünnepéllyel Aragonia, Catalonia és Valencia királyává kiáltá ki Cabrerát, noha ugy látszik, hogy ez uj fejdelem sem igen merészel már birodalmában tartózkodni, mert sept. 17ikén Torralbában volt Cuenca mellett, 's közelében Arevalo és Forcadell táboroztak. Balmazeda és Polo folyvást szokás szerint üzik rablásikat Guadalaxara tartományban, honnan számos gazdag hölgyet raboltak el, hogy váltságdijt csikarhassanak övéiktől. Madridba naponkint érkeznek carlospártiak,

kik egész készséggel hódolnak az alkotmánynak. — A' cortesválasztmány igen tulnyomó többséggel a' szabaditékok helybenhagyása mellett nyilatkozék, ámbár Arguelles, mindent elkövete megtagadásuk kieszközlésire. — A' baszk tartományokban már csupán néhány csekély jelentőségü guerilla csapat áll fegyverben, miket könnyen széllyel fog riaszthatni az alkotmányos haderő. — Sept. 23án Segara elfoglalá st. Juan delas Abadesas erősséget. Campredon még sept. 24ikén is makacsul ótalmazá magát. — O'Donnell hathatós rendszabályinál fogva Cabrera nem nyomulhata Mancha tartományba. Espartero 30 zászlóaljjal Aragoniába szándékozik indulni; előbb mindazáltal Madridba menend, hol sajátkezüleg kivánja őt az aranygyapjas rendjellel diszesitni a' királyné, ki már gyémántokkal kirakott kamrási kulcsot külde neki szerencsés hadviselése jutalmaul. — Aragoniában legkegyetlenebb vérengzéseket követnek el Cabrera emberei. — A' spanyolországi költségvetés 1839re következő mennyiségeket foglal magában: összes kiadás 1,650,301,974 real, bevétel csak: 715,096,838 real, pénztári hiány 935,205,136 real; a' szárazföldi sergekre 771,843,560 real kivántatik, 's igy a' rendes bevétel ezen nélkülözhetlen kiadást sem képes födözni, a' nyilványos adósság kamatit pedig épen nem fizetheti. —

Anglia.

(Macaulay hadminister. Montreal a' katonai törvény alól fölmentve. Elegy.) A' M. Chronicle sept. 25iki száma Macaulay kineveztetését közli hadministerré. Seymour és Clay, titoknokok lettek a' keletindiai ellenőri hivatalosztályban. A' Globe szerint Clarendon l. rövididő mulva fontos hivatalt nyerend ülési joggal a' titkos tanácsban. A' nemzet bizonyosan örömmel fogadandja Macaulay kineveztetését 's Clarendont is örömest látandja fényes hivatalban. — Sept. 5iki ujyorki lapok szerint Colborne f. e. aug. 24ikén Montrealt fölmenté a' katonai törvény alól. — Brougham l. elnöksége alatt egyesület létesült, mellynek czélja Londonban olvasó társulatokat 's kávéházakat alapitani napszámosak számára, hol hetenkinti 6 krért illedékkel mulathatnak. — Odilon-Barrot jelenleg Londonban tartózkodik, honnan a' legnevezetesb angol gyárakat szándékozik meglátogatni. — Feargus O'Connor ellen „zenditő összeesküvés és törvénytelen csoportozás" miatt börtönparancsot bocsátottak ki; kezesség mellett mindazáltal szabadon hagyák őt, olly föltéttel, hogy a' liverpooli legközelebbi esküttszéki ülés előtt megjelenni tartozzék. — O' Connell uj köriratát az irlandi néphez kiméletlenül taglalják a' tory lapok 's leginkább azon részét törekszenek kiemelni, melly vallási tárgyakat érint. — Skótziában iszonyu szélvész dühönge, melly igen nagy károkat okoza 's különösen a' gabnatermést majd egészen semmivé tevé. — A' jamaikai gyülésház üléseit aug. 23ikán sept. 10ikeig elhalasztá a' nyugotindiai kormányzó. A' feketék több helyen makacsul vonakodnak dolgozni. — Rundsit Szing temetésekor 4 neje 's 7 szolgalánya máglyán végzé életét. —

(A' nemzeti gyülés eloszlott. D. Carlos utleveleket kap a' franczia kormánytól.) A' nemzeti gyülés sept. 14ikén eloszlott. O'Brien hozá az eloszlatási inditványt, 's Taylor olly hathatósan támogatá azt, hogy csak ugyan többséget szerze. — Némelly magányos levelek szerint a' franczia kormány nem tartja magát jogositva d. Carlos letartóztatására, és szabad utleveleket szándékozik neki adni. E' hir aggállyal lepi el az alkotmányszerűség barátit; de hihetőleg még további valásulást vár. Egyébiránt d. Carlos eltávozása Spanyolországból olly kedvező a' spanyol kereskedésre, hogy már is rendkivüli élénkséget kezdnek mutatni a' spanyol kereskedők. Mindenek fölött szükséges azonban, hogy tökéletesen tiszta erkölcsü becsületes férfira bizza most a' pénzügyi tárczát a' kormányzó királyné. Mindent kerülni kell most az alkotmányos kormánynak, mit ármánykodás miatt gyanusitólag szemére lobbantának ez előtt a' szabadság ellenségei. Alig mondhatni, hogy tulajdonképi ministerség létezik jelenleg Madridban. Alaix ministersége, mellyet Espartero tűrni látszik, alig érdemli e' nevezetet. Alaix és Espartero tettetik magokat, mintha két tulság közt evezve sem a' föllengősdieknek, sem a' mérsékpártiaknak nem akarnának hódolni. E' bánásmód mind a' két pártot gyanakodóvá tevé, 's e' miatt egyik pártból sem vehet kitünő férfit segédül maga mellé Alaix, társai pedig puszta szalmavázak. Ez tovább nem maradhat igy, mert azon megvetés, mellyet a' tehetlen ministerek a' népben támasztanak, utóbb mulhatlanul magára az udvarra fogna visszahatni. A' mostani ministerek tömegestül terjesztik cortes elibe a' törvény-javaslatokat, holott olly tudatlanok, hogy egy böcsületes törvény sem származhatik tőlük. Illy férfiakat kormányon hagyni annyit tesz, mint lealjasitani az alkotmányos intézvényeket. Bár melly párt nyerjen is tulnyomó többséget, rendkivül kivánatos, hogy legjelesb férfiait emelje kormányra, mert csak ugy fogja valódilag élvezhetni a' béke gyümölcseit a' szerencsétlen Spanyolország. —

Franczia ország.

(Részletek d. Carlos utazásaról.) Paris, sept. 23dikán: „Midőn d. Carlos és családja franczia földre léptek, kardjokat kéré a' franczia hatóság a' hgektől; ezek mindazáltal határzottan vonakodtak teljesítni e' kivánatot, 's az illető franczia tiszt önkényt elállott követelésétől. Utóbb nyilványitá a' bayonnei alispán d. Carlosnak, hogy tovább nem maradhat Saint-Péeben, mire boszusan kérdé Carlos, vajjon fogolynak tekintik é őt Francziaországban? Az alispán nem-mel válaszolt, de szükségesnek mondá távoztát a' határszélekrül. D. Carlos indulatosan mentegeté magát pénzhiánnyal illy utazásra; de mégis meg kelle tennie; utközben jobbadán mély csönd uralkodék a' bujdosó család tagjai közt. Egy rendőrhadnagy parancsot kapa d. Carlos 's neje mellé ülésre, de Beira hgnő vonakodék kocsira ülni ez esetben, 's igy az alispán elállott e' kivánattól 's a' rendőrhadnagy más kocsiban követé az utazókat. Utközben látván a' rendőrség szemfüles figyelmét minden mozdulatára, gunyosan emlité d. Carlos, milly könnyen tudá kijátszani ez őrszemeket, midőn néhány év előtt Francziaországon keresztül Spanyolországba utazott a' zendüés vezérlete átvételére. D. Carlos vörös barkót 's bajuszt visel, és arzvonalmi igen csekély elmére mutatnak. Beira hgnő arcza ellenben kfejezésteljes és büszke jelentőségü, vonásin szenvedés terül el, de oly szenvedés, melly kiszokott emelni a' mindennapiasságból. Francziaországba léptekor igy nyilatkozék: „Mi csak az erőszak elől vonultunk franczia földre. Espartero szuronyait nem várhattuk be." E' menekvés gyébiránt olly gyorsan történt, hogy a' hgnő a' testén levő öltözetnél egyebet nem vitt magával, és Bordeauxban több rendbeli öltözetneműt volt kénytelen vásárlani. D. Sebastian félszemü és az aszturiai hggel együt igen szomoru. Midőn valaki egészségi állapotját tudakozá tőle, 's azonvéleményét fejezé ki, hogy az hihetőleg tetemesül szenvedett a' folytonos hadi munkálkodások miatt, következő gúnyos hangu választ kapá: „Hali munkálkodások? Két év óta semmi befolyással nem valék azokra." D. Carlos annyira elszegényülve lépett ki Spanyolországból, hogy már St. Péeben 35 ezer franknyi kölcsönre szorult. Sept. 21ikén délutáni 1 órakor Bourgesba érkezék d. Carlos, hol ideiglen tartózkodni fog. E' lelyen emlékezék, hogy 30 év előtt majd egészen hasonló körülmények közt érkezék oda. Itt már valamennyire nagyobb vidámságot kezde mutatni az egész család. — Echeverria, Merino és Basilio Garcia Maziéreslen várja jövendő sorsát, melly különösen az előbbi két vérengző szörnyre nézve alkalmasint nem legkedvezőbb leend. — Sept. 18ikán reggel két csapat tiszt indult meg Bayonneból Francziaország középpontja felé. —

(D. Carlos Bourgesban.) D. Carlos sept. 22ikén esti 7 órakor családostul Bourgesba érkezék. Már délutáni 2 órakor minden perczben várák megérkeztét, a' sokaság egész délután elfoglalva tartá azon utczákat, merre a' spanyol hgi családnak érkezni kelle, 's igen boszankodék, midőn már esteledni látá az időt, és még nyomát sem veheté észre az érkező családnak. E' késkedés oka leginkább onnan származott, hogy d. Carlos Chateaurouxban hosszu énekes misét hallgatott. Utjában mindenütt kiváncsisággal fogadá őt a' lakosság, de részvétet sehol nem mutata iránta. Eleinte az érseki lakot vala szándék átadni a' hgi családnak, de utóbb megmásitá szándékát a' kormány, 's a' megyeispán magányos házat bérle ki e' czélra. Bourges telve régi nemes családokkal, 's ezektől méltán lehete várni, hogy kitünő vendégszeretettel fogadják azon szerencsétlent, kit király gyanánt tisztelének, míg szerencse mosolyga rája, de e' fő nemesek hasznukra iparkodtak forditani e' nagy szerencsétlenséget, 's lehető legnagyobb lakbért csikartak ki d. Carlos szállásáért, melly épen a' megyeház mellett áll. Külseje e' háznak igen szomoru, belseje pedig valóságos börtönhez vagy koporsóhoz hasonlit. Az egész városban nincs ennél komorabb külsejü ház 's tulajdonosa havonkint kétezer franknyi lakbért csikart ki érte, olly föltéttel, hogy azon esetre, ha d. Carlos egy hónapnál tovább találna maradni, az egész évi bért az az 24 ezer frankot, tartozzék lefizetni, 's még ezenkül a' butorzatért különösen 6 ezer frankot, összesen tehát 30 ezer frankot, holott az egész házat mindenestül alig bocsülhetni 50 ezer frankra. D. Carlos asztaláról egyik ottani vendégfogadós gondoskodik. Őrséget nem rendelt a' ház elibe a' hatóság. —

(A' mansi hatósági tanács föloszlatva. Elegy.) Sept. 24iki kir. rendeletnél fogva a' mansi hatósági tanács föl van oszlatva. A' mansi zavargás főkolomposit már elfogá a' rendőrség; az elfogatás minden ellenállás nélkül ment véghez, 's a' gabnaárulást már az egész kerületben ismét rendesen gyakorolják. A' megyeispán Mamersbe siete, hol azonnal czélszerüleg rendelkezék a' csönd-föntartás iránt. Minden körülmény azon reményre jogosit, miszerint többé nem fogják azon vidéken megzavarni a' csöndet. — Buenos-ayresi levél szerint „Béranger" franczia hajó martalócok hatalmába került; egy franczia hadi hajó mindazáltal megszabaditá, és a' kalózokat felakasztatá, mivel kapitányuk nem tuda rendes kalózlevelet előmutatni. — Parisban sept. 24n bizonyos Batanero nevü spanyol menekvőt fogtak el, mivel nem teljesité a' kiszabott parancsokat; ez esemény azon fonák nesére szolgált alkalmul, hogy maga d. Carls. szökött Parisba, hol fogságra vetteték. — A' király bizonyos Denis nevü szerecsenfőnökét, a' franczia hajól körül tett szíves és hasznos szolgálataiért, a' böcsületrend díszjelével ajándékoza meg, mivel a' főnök semmi más jutalmat nem akart elfogadni. — Chartresben zavar történt a' piaczon a' gabna rendkivüli drágasága miatt. — Nantesben leégett a' katonai laktanya, melly esemény mintegy 9 embernek került életébe; 40en pedig tetemesül megsérültek. — A' kanatváltoztatást ismét pöngetni kezdik, 's e' tárgy egyesülten a' czukorkérdéssel komoly vitákra szolgáland alkalmul a' jövő követkamrai ülésekben. —

Oroszország.

Galacz, sept. 8án: Odesszai hirek szerint, az itteni és sebastopoli kikötőkben legnagyobb munkásság uralkodik. Már 18 hadihajónál több gyüle itt össze, ugyanannyi apró naszáddal a' magas révbül; a' déli tartományokban pedig a' csapatok igen mozganak. Igen kiváncsiak tudni, mi czélból történnek e' hadi mozgalmak. Rebesgetik, miszerint Ibrahim basa parancsot kapott atyjától előnyomulásra, ha sergei föntarthatása ezt követeli 's Ibrahim e' parancsot azonnal teljesité, mert már Koniahtul csak néhány mértföldnyire van távul. Mások ellenben a' nagyhatalmakat mondják meghasonlottaknak; a' keleti kérdést illetőleg igy általányos háborutól rettegtetni. Bár mikép álljon a' dolog, annyi bizonyos, hogy az egész orosz hadihajót, melly a' czerkeszek ellen használtatott, visszahivák 's az már Szebastopolban horgonyoz. Ezenkül legnagyobb gyorsasággal hadiszerek beszerzésin, hadihajók vitorlakészen tartatásán iparkodnak. — Városunk naprul napra szebbül, az egészségi intézet készülőben, kórház, laktanya épitését már bevégzék. — Konstantinápolyi hirek szerint Bukaresten keresztül, Butenieff ismételve tanácslá a' portának, hogy M. Ali-

vali viszályát minden idegen közbenjárulás nélkül egyenlitse ki, e sokkal hasznosabb és tiszteletreméltóbb leend; az alexandriai orosz consul segédkezet fog ebben nyujtani, sőtRuszszia a' hunkiars-iskeleszii szerződés szerint anyagi segélyt is kész nyujtani. Ugyane' levelek szerint Chosrew hatalma hanyatlani kezd, főleg Halil basa ármánykodási következtében, ki a' szultán anyjára 's igy az ifju szultánra is nagy befolyást gyakoro. —

(Oroszországban a' görög-egyesült vallás eltörlesztve.) A' hamurgi Börsenhalle következőleg nyilatkozik az Oroszországban nem régiben eltörlesztett görög-egyesült vallás felett: „A' görög-egyesült egyház azon része a' görög vallásnak, melly a' pápát a' keresztyénség szellemi főnökének megismeri. A' czári parancs következtében mintegy 4 millió keresztyén a' pápa egyházi hatalma alul a' sz. pétervári zsinaté alá kerül.“ —

Pétervári september 21diki hirek szerint a' borodinoi táborban meghaltak és megsérültek száma 140; többnyire lovasok. Ujlag ismétlik, miszerint a' czár, legidősb fia és Paskewits tábornagy kiséretben Odesszába utozand 's onnan Besszarábiába. Kisenewben, mint mondják, Oláhország 's Moldva hospodárival és Milos hggel összejövetet tartand. — A' franczia Commerce Moszkauból sept. 14érül következőleg ir: A' czár ma este elhagyandja a' tábort; fontos sürgönyök érkezének ide sz. Pétervárról. Tegnap beszélék, hogy Clarincarde lord, angol követ, Moszkauba jövend, kormánya javaslatit a' keleti kérdésben kabinetünk elibe terjesztendő. Bizonyost nem mondhatunk, annyit azonban észrevevénk, hogy a' czár segédei a' táborban mulató angolok iránt igen megelőzők valának 's legnagyobb tisztelettel viseltetének irántuk. —

Törökország.

Konstantinápoly, sept. 18án: Sept. 15én tunizi corvett köte ki a' Boszporban, mellyen a' tunizi dey követe érkezék, ki az uj szultán iránti hódulatot, és keleti szokás szerint, gazdag ajándékokat hoza urától. Ugyanazon nap érkezék meg ‚Metternich‘ ausztriai gőzösen Hafiz basa, a' sziraszi helytartó, ki a' nisibi csatában a' török hadserget vezérlé. (E' szerint tehát nem valósult azon, alexandriai levelekbül meritett, hir, hogy Hafiz basa Ibrahimhoz pártolt át.) — Dilaver basa, kiutahiai és karahistai helytartót hivatalából elmozditák 's helyét Tajar basával tölték be. — A' salonichi tüz e' városban 30, sőt némellyek szerint 50 millio piaszter kárt okoza; e' város kereskedése majd egészen megsemmisülend, ha csak a' kormány segédkezeket nem nyujtand, mit jelen körülményekben bajosan teendhet. — Az angol 's franczia hajósergek még folyvást a' dardanelláknál horgonyoznak, 's ugy látszik, itt akarnak telelni, mi nem igen kecsegtető, mert ha a' rosz idők bekövetkeznek, még a' dardanellai bástyák alatt sem találandnak illő biztositást. Általányosan hiszik, hogy akkor Marmora-tengerre szállandnak, mi az által is némi hitelt nyer, mert Stopford kisiretében levő tisztek, kiknek száma közel jár a' százhoz, fogadának egymás közt, miszerint két hónap elfolyása előtt az egész hajósereggel a' szeraillal szemközt fognak állomásozni. Ha ez megtörténik, ugy Oroszországgal szakadás keletkezik okvetetlenül. Butenieff gyanitja ezt; azon orosz gőzösen kivül, melly őt 's követségét minden órán felveendés végett a' konstantinápolyi révekben horgonyoz, levéltárát ugy rendezé el, hogy 12 óra alatt indulásra kész. Egyébiránt reményljük, ennyire nem megy a' dolog, az orosz képviselő hangja igen mérsekelt 's bánásmodja ollynemü, mintha Ponsonby lordhoz mindinkább közeledni kivánna. Köztük az utóbbi időkben gyakori összejövetel történt 's Ponsonby lord az orosz képviselőrül legjobb szellemben nyilatkozik, midőn ellenben Roussin nevét legnagyobb gyülölséggel emliti. — Ibrahim basának Koniah felé nyomulási hire Konstantinápolyban vak lárma volt. Előnyomul ugyan Ibrahim, de nem Koniah felé, hanem csupan élelmezéskönnyebbités végett. —

(Hesz tábornokőrnagy és Zichy-Ferraris Viktor gr. a' török fővárosban.) Konstantinápolyi sept. 25ki legujabb hirek szerint sept. 23án Hesz tábornokőrnagyot Zichy-Ferraris Viktor gr. alezredes kiséretében bemutatá Stürmer b. internuncius a' magas portánál, hol Chosrew basánál udvarolt, melly udvarlaton Rezsid basa, külügyi minister is, jelenvolt. Sept. 25én a' beilerbeyi szerailban adott udvarlaton Hesz tábornokot Abdul Medzsidszultánnak mutaták be, mellyen az ausztriai császár szerencsekivánatát nyujtotta át, és szóbeli biztositást azon barátságos érzelmek további fenmaradása iránt, mellyekkel az ausztriai császár az elhunyt Mahmud szultán iránt viselteték, fejeze ki, mire a' szultán Hesz tábornok által kijelentet barátságos szomszédi érzelmekre megismerését nyilványitá. Ez alkalommal Stürmer b. Zichy-Ferraris grófot bemutatá a' szultánnak, kitől Metternich hg hogyan létét tudakozá 's egészsége visszatérte következtében örömét fejezé ki. A' szultán Hesz tábornokot és Zichy-Ferraris gr. alezredest kegyének tanusitásaul Nisani-iftihar török renddel diszesité. Az udvarlat után beilerbeyi szerail minden szobáit megmutogaták az ausztriai vendégeknek a' szultán parancsából. — Ismét fontos változások történtek a' magas hivatalok körében; ugyanis többi közt Muzsir Nafiz basát, volt pénzügyministert, Emin basa helyett, drinápolyi helytartóvá, Akif basá pedig, volt belügyministert, nicomediai és bolui kormányzóvá nevezték ki. Nuri efendi, statustanácsos a' külügyi ministerségben, párisi követté lett, helyébe pedig Rifaat beyt, ausztriai képviselőt, nevezték ki. — Sept. 22—23ki éjjel Boszporban Tsiragon és Bezsiktas között tüz üte ki, mit azonnal elfojtának, csak néhany ház lőn tüzzsákmány. A' fővárosban az egészségi állapot folyvást megnyugtató. —

(Times.) Bagdádi legutólsó levelek szerint e' városba temédek idegen — lengyel, olasz, angol — költözék. Perzsiávali nyugtalan körülményink kényszeriték őket ez ország elhagyására 's Bagdádban menedékkeresésre. Jelenlétük Bagdád törzsökös lakosiban nem kis csudálkozást gerjeszte. —

Németország.

A' hannoverai kabinet parancsára a' sept. 10ki kir. felszólitást 100 ezer példányban nyomaták ki 's osztaták szét, mit több lelkész megemlitett egyházi beszédében de nem a' kormány szellemében. A' főváros székesegyházában a' lelkész a' felszólitás felolvasása után azonnal 804. ének 11. versét énekelteté, melly igy kezdődik: „Oh nagy nyomor, melly minket sujt!“ — Pyrmontban a' természetvizsgálok sept. 18án tarták első közgyülésöket, mellyben Merke tr. főleg kiemelé Pyrmontot azon szempontbul, hogy természetvizsgálók és orvosak összegyülésire igen alkalmas hely. —

Magdeburgban aug. 27én olly vétkest fejeztek le, ki egy nap két nőt szeplősíte meg erőszakkal's közülök egyiket meggyilkolá. Kerékre itélé ugyan őt a' törvényszék, de a' király fejvesztésre változtatá azt.

Hannovera, sept. 14én: Az ország több részében politikai vizsgálatok történnek 's gyakran igen különös okokbul. Igy többi közt Freudenthal tr ellen azért rendeltek vizsgálatot, mert „kérelmezésre“ csábitá a' népet. Cellében néhány polgár a' királynak lóversenyen jelenléte miatt a' tanács nevében kivilágitásra szólitá fel a' lakosságot. Ezek ellen is vizsgálatot rendeltek. — Hannovera város tanácsa sept. 13ki ülésében ujlag küldöttséget határzott a' felség elibe járulásra, azon kérelemmel, miszerint Rumann felfüggesztését vonná vissza. A' király ismét nem fogadá el a' küldöttséget. Schele elibe is járult küldöttség a' fenebbi sérelemmel, 's más nap adott irásbeli válasza is kereken megtagadá a' tanács kérelmet. — A' sept. 10iki kir. felszólitás terjesztésire rendkivüli eszközt használnak. Sept. 15kén ugyanis minden szentegyházban az isteni szolgálat végzetekor felolvasák a' felszólitást, megemlitvén azt is, hogy ez legfelsőbb parancs következtében történik.

Hannovera, sept. 23kán: A' tanács másodrendü tisztviselőit kihallgaták ma törvényesen a' tanács elleni vizsgálat miatt. Számos, politikai természetü, vizsgálat van folyamatban; igy többi közt Detmold ügyvéd ellen, mert ő szerzője azon emlékiratnak, melly a' tanács 2ik felterjesztésével összeköttetve, az 1833ki alaptörvény folytonos törvényszerüségét vitatja; Bőse kapitány ellen, hir szerint, mert nem-választásra izgatá a' népet; egy itteni polgár ellen, ki a' jelen körülményekre gunyverset készite 's terjeszté. Naprul napra több hitelt nyer azon hir, miszerint a' RR decemberre összehivatnak; a' nem képviselt testületek csakugy küldenek követeket, ha a' mostani országgyülést végkép föloszlatják 's uj választások történnek.

Schweiz.

Sept. 29diki hirek szerint a' szimploni ut egy részét összerombolá Róna folyam. A' Lyon és Genf közötti közlekedés félbenszakadt, a' l'Ecluse erősség előtti hid összeomlott; helyébe repülőhidat készitének kocsik átszállitása végett. A' gotthardi uton sem csekélyebbek a' pusztitások. Tessini és uri levelek telvék hasonló leirásokkal, mint az 1834ki nagy áradáskor. —

Zürich, sept. 24én: A' szövetségi gyülés hosszasb félbenszakasztás után tegnap tartá első ülését. Zürich főhely követsége azonnal előterjeszté megbizó levelét, mi több követnél alkalmul szolgált a' zürichi ügyről körülményesen nyilatkozásra. 6½ rend közül, mellyek ellenszólalkoztak, Bern 's Turgau most már vonakodás nélkül teljesnek ismerék meg a' követséget. Egyedül Luzern vonakodott, fenyegető utasitása következtében, megismerni azt, előre oda nyilatkozván azonban, miszerint a' többségnek hódoland. A' solothurni, aargaui és st. galleni követek a' zürichi politica-változás felett kiönték pártmérgöket 's ideiglen a' meg nem ismerés mellett szavaztak. Bazel-vidék, a' jól rendezett statusok példánya, bátorkodék már alakjára nézve is illetlen nyilatkozvánnyal a' zürichi kormánytul minden jogszerü megismerést megtagadni. A' többi rendek habozás nélkül helybenhagyák a' zürichi jelen állapotot. 16½ szózattal tehát egy ellen megismerést határzának. — A' zürichi nagytanács tagjai választását sept. 18án végzék be; az ugynevezett radical főnökökbül egyet sem választának meg ismét; milly hamar változik a' népkegy! eddig ők birák a' canton majd minden hivatalát, most pedig a' főhelyekből végkép kiestek. A' Strausz-féle ügyben, mellyet az előbbi kormánytanács hévvel pártolt, a' lelkészek kisértetet láttak 's mindent elkövetének, hogy azon nép által, melly 10 év előtt a' radicalokat kormányra juttatá, megbuktassák. — A' bazel-vidéki kormánytanács april 20árul rendelményt bocsáta ki, melly szerint: 1) tilalmas zsidónak állandó tartózkodást engedni e' vidékben; 2) a' zsidók, heti 's országos vásárokot kivéve, nem tartózkodhatnak e' vidékben. Mortier b. franczia követ eziránt april 24én jegyzéket nyujte be a' főhely elnökének, mellyben az april 20ki rendelmény visszavonatását kéri Basel-vidék részirül. —

Belgium.

(A' septemberi ünnepélyek.) Brüssel, sept. 23án: A' septemberi ünnepélyeket ma kezdettük meg; nyilványos műkiállitások, isteni szolgálat, lóverseny, madárlövés, hangverseny 's a't. tárgyai ez ünnepélynek. 100 zenész és énekes ad elő Cherubinitől gyászmisét. Igen sok idegen vesz részt ez ünnepélyen. — A' Genttól Courtraiig terjedő vasutat tegnap avaták fel, ünnepelyesen. Két óra alatt tevék meg ez utat. Kivánciak serge özönlé el a' pályavonalt. —

Gabonaár: Pest, october 11ikén: Tiszta buza 165, 150, 140; — Kétszeres, 115, 110; —, — Rozs 103, 100; 95, — Árpa 90, 88, 84; — Zab 64, 63, 60: — Köles —, —, —; — Kukoricza 110, 100, 95; — Köles-kása; pesti m. v. garas.

Dunavizállás: Pest, octob. 10dikén 4′ 11″ 0‴ — 11dikén 4′ 10″ 0‴ — 12dikén 4′ 10″ 0‴ —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szerda, octob. 16. 83ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hirek; kinevezések; m. n. Akademia; budapesti hangászegyesület; különféle: pozsonyi, esztergomi és érsekujvári hirek, debreczeni vásár, esztergomi gyilkosság, 's a' t. rimaszombati iskolai ünnepély; 's a' t.) Amerika. Portugália. Spanyolország (Mendizabal az egyház-javitó választmány elnöke; cortesválasztmányi határzat a' szabaditékok ügyében; Maroto nyilatkozata; Guevara az alkotmányosak hatalmában; 's a' t.) Anglia (vélemény a' keleti ügyek ujabb alakultáról; protestans népgyülés Manchesterben; vélemény a' spanyol viszonyokrul; 's a' t.) Franczia ország (egyes adatok d. Carlos mostani életmodjáról; a' baloldali ellenzés két pártra oszlik; a' keleti hajóhad jelen állása; 's a' t.) Török- és Svédország.

Magyarország és Erdély.

ORSZÁGGYÜLÉSI HIREK. Pozsony, oct. 10. A' m. Fő-Rendek mai országos ülésében felolvastaték a' válasz a' jelen országgyülési költségeknek szabad ajánlásképen a' nemesi Rend általi viselése' tárgyában. A' m. Fő-RRek eziránti észrevételeiket egyedül a' költségek kivetése 's beszedése módjára szorítva következőkben terjesztik elő: Tapasztaltatván ugyanis a' közelebb mult országgyülés alatt, e' tárgyban alkotott tczikk jótékony hatása mellett is, gyakran a' költségek kivetésében többféle aránytalanság 's különösen azokra, kiknek birtokaik több megyében helyeztetnek, szembetünő különbséggel 's terheléssel mutatkozott események, ezek elhárítása tekintetéből az efféle országos ajánlatok és segedelmek példái után gyakorlott törvényhozói hatóságra tartozandónak vélik a' m. Fő-RRek, hogy a' kivetésre szolgáló általányos elvek és közönséges szabályok az egyes eseteknek ezekre kivetési kulcs gyanánti alkalmazhatása végett, jelen országgyülésen országos választmány által dolgoztassanak ki 's állapittassanak meg; azok is, kik a' kivetés alá tartozandók, határzottan kijelöltetvén, a' szükséges arány, minden önkény kizárása mellett, szorosan tartassék meg. Egyébiránt tekintvén a' beszedés módját: az eziránt javaslatba hozott szóbeli per utját, miután ez — az erről szóló 1832/6: 26. t. czikk alkotásának okát és szellemét kifejező szavai szerint a' kisebb érdekü 's 60 forintig terjedő keresetekre nézve, a' perlekedők terheltetésinek 's gyakran a' per tárgyát felülhaladó költségek megszüntetése tekintetéből keletkezett, — a' m. Fő-RRek efféle országos és az egész nemesi Rend által viselendő ajánlatokra 's ezekhez képest gyakran több ezerig terjedő summák behajtására alkalmazhatónak nem tartják, 's az efféle tartozások megvételére az 1832/6: 44. czikkben kifejezett 1807: 2. t. czikk. 17. §ának rendeletét továbbá is megtartani kivánják. Ezután elegyes ülés tartatott, mellyben a' sérelmek és kivánatok összeszedésire kirendelt országos küldöttség jelentése olvastaték fel, minek végeztével a' főrendi ülés eloszlott, a' KK és RR pedig ugyane' napi országos ülésökben folytatták 's be is fejezték az urbér feletti tanácskozást, az illető kerületi munkálat némelly pontjait bővebb tárgyaltatás végett ismét a' kerületi ülésekbe utasitván.

Magyar tudós társaság. A' fens. főhg-nádor-pártfogó k. jóváhagyásával az elnök rendeléséből jelentetik a' magyar tudós társaság minden rendbeli tagjainak, hogy az academia Xd. nagy gyülése f. é. november 16kán nyittatik meg, minélfogvást a' megjelenés napja 15d.; az igazgató tanács gyülése pedig azon hónap 18d., 's igy ennek tagjaira nézve a' megjelenés napja nov. 17ike. — Pesten, oct. 14. 1839. Dr. Schedel Ferencz, titoknok.

Magyar tudós társaság. I. — Drnóvszky Ferencz, pogrányi plébánus Nyitra vármegyében, a' m. t. társaság pénzalapja neveléséhez tiz arannyal járult. II. Helmeczy Mihály ügyv. 's táblabiró, a' Berzsenyi Dániel versei első kiadásából tiszta haszonként fenmaradt summát sajátjából 500 ftváltóig egészitvén ki, alapitványul a' társaság könyvkiadási pénztárába tette le azon megjegyzéssel, hogy a' kamat hatodának a' tőkéhez csatoltatása után az öt hatod évenként a' társaság könyvkiadó pénztárába fizettessék. Pesten, oct. 15. 1839. Dr. Schedel Ferencz, titoknok.

A' pestbudai hangászegyesületnek folyó IVdik évi 1sö müelőadása jövő vasárnap (oct. 20kán) délutáni 4 órakor lesz Pesten a' városi redutteremben. Az előadandó hangmüveket a' nagy hirdetvény közlendi. A' t. cz. egyesülti tagok oct. 18. 's 19én vehetik által (de csak biztositó-lapjaik előmutatása mellett) belépti jegyeiket Pesten egyesületi pénztárnok Klausz E. L. urnál (városi szinház épületében levő tükörtárban), vagy Budán Miletz I. ur szövetkereskedésében (a' „levélhez") előadás napján pedig kizárólag az egyesületi irószobában (Pest, n. hiduteza, Parkfrieder-ház, 1sö em. hátul az udvarra). Ugyanazok fogadják-el az évi részvényeket is: 3 ft. (egyes) vagy 6 ezüst ft. (három belépti jegyért valamennyi előadásra), valamint is a' még ezen kivül ujan belépő tagok által alappénzül fizetendő 2 pgö ftot.

KÜLÖNFÉLE, Oct. 9. vön bucsút Pozsonytul növendékeivel együtt az intézete gyarapitásán olly igen iparkodó Dolezsalek igazgató, több oldalróli biztositást vive magával az iránt, hogy fáradalmi, mellyeket nemcsak növendékei kiképezése körül, hanem a' vaknevelő-intézet országossá emeltetése 's igy még számtalan szerencsétlen sorsának enyhittetése ügyében az ország Rendeinél tön, megtermendik érdemlett gyümölcseiket. Azon külön alapitványra, mellyet az érdemteljes igazgató növendékinek az ország szine előtt adott vizsgálata emlékeül aláirás utján létesitni, egyszersmind pedig e' jótékony intézetek első alapitójának, az emberszerető Hauynak, nevéről czimeztetni indítványozott, olly hozzátétellel, hogy Hauynak mellszobra is készittessék el 's ez az intézet nagy hálótermébe az alapitványban részesülendő növendék ágya fölébe helyeztessék, — már több van aláirva 3 ezer p. forintnál. E' szerint hazánk lesz első, legalább tudtunkra, hol ama' nemeskeblü férjfi emléke közösen méltányoltatik. A' tisztelt igazgató mintegy bucsú-tiszteletül 's hálaérzete nyilványitásaul azon vendégszerető nyájas fogadtatásért, mellyben mindenütt részesitteték, 8án este, az ottani pompás casino egyik osztályában társalgási zenészettel kedveskedék a' hangászat kedvelőinek, kik mindkét nemből szép számmal jelentek meg, természetesen belépti dij nélkül, 's tapsokkal áraszták el a' jelenvolt 's működött 6 növendék versenyzőt, különösen pedig a' remeklővé képezhető 's jelenleg is müvészi fokon álló Turanic hot. Az intézet országossá emeltetése iránt az igazgatóság által az országos Karok és Rendekhez benyujtott folyamodás sükeréről annak idejében tudósitást fogunk adni. — Ugyan 9ikén a' pozsonyi katonaság fel vala állitva a' sétatér előtt, 's nyolczadfél órakor Oroszvár felé indult, tisztelkedendő ott néhai vázsonykői gr. Zichy-Ferraris Ferencz sz. István rendjebeli vitéz, cs. kamrás, val. belső tit. tan., altábornagy, a' k. magy. ns testőrsereg főhadnagya 's győrmegyei főispán temetésénél, ki f. h. 6án hat héti súlyos betegsége után, élete 63dik, 's házassága 41dik évében, jobb világra szenderült. A' boldogult tetemei reggeli 10 órakor takaríttattak el Oroszvárott rangjához illőleg a' családi sirboltba. — De a' halál egy második áldozatot is vön magához, főbb rendü hölgyeink fénykoszorujából szakasztván ki egy bájvirágot a' női élet legvirítóbb korszakában, t. i. gr. Wolkenstein Alexandrinát, gr. Almásy Móricz cs. aranykulcsos és m. kir. helytartós. tan. hitvesét, élete 27ik 's boldog házasságuk 6ik évében, kilencz napi betegeskedés után agygutában. Maradványi Gyöngyösön az Almásy nemzetség sirboltjában fognak eltakaríttatni. — Érsekujvár, sept. 30. Rég ohajtott örömnapokat éldelt É.-Ujvár város, midőn tegnapelőtt délesti 5 órakor számos lakosság sereglete lobogó zászlókkal ékeskedő ünnepélyes sorai 's élénken riadó összes éljen harsogásai, a' kalváriahalmon kitüzött mozsarak' durrogásai 's harangzugások közt földes urát, országunk hg-primását, először keblébe fogadni szerencsés lön. Lakába szállván ő hgsége, nyájas leereszkedéssel fogadá a' hódoló üdvezletére megjelent helybeli testületeket. Estve a' belváros kivilágittatván, többrendü diszalkatou fölirások, mint hü érzelmink őszinte tolmácsi, valának olvashatók. Özönle a' hgi földesúr kocsija körül az örömittas alattvalóság, éljen-t harsogva, midőn e' kivilágitások szemléletére körüljárdalt; mialatt, 's még majd 11 óraig, a' helybeli zenészek a' piacz közepén kiállítva, egészíték az örömkéjelmet. Tegnap ő hgsége nagyobb részint övéi körében ebédelt. Ma reggel azonban, jószági megtekintése közben, Esztergom felé tavozott el, az összesereglett nép ismételt éljenkiáltozásai közt. Sok szegény és ügyefogyott örömkönyüsen áldják ő hgsége nyomdokit, kik közt azonkivül, hogy minden lépten a' látott szükséghez arányzott pénzmennyiséget önkezével kiosztott, még részint a' házi szegényeknek, részint pedig a' helybeli kórház alaptőkéje gyarapitására az uradalmi pénztárból, különkülön több száz forintot rendelni kegyeskedék, a' helybeli lelkész által kiosztandókat. Megtekintvén az uradalmi rabdolgoztató-intézetet, az ebbeli eltévelyedteknek jobbulásra ösztönző atyai intéseket ada. Ugyanitt sept. 15kén Rudnyánszky Miklós fő sz. biró már többször tanusitott jótékony czélokra törekvései által eszközölve diszes tánczvigalom adatott, mellynek a' költségek lerovatásán tul maradt jövedelme a' nyitramegyei dologház javára fordittatott. Tompa (Hontvgyében), oct. 5. Hont és Liptó megyék Karai és Rendei, Majthényi Antal liptói főispánná lett kineveztetéséből érzett örömüket nyilványitandók, jeles és nagy számú küldöttséggel járulának mult sept. 24én és 26án Tompán (Hontban) az uj főispánhoz. Az igaz szivsugalta örömünnepeket szokott lakomák követék szokott hódoló áldomásokkal. Az egészet ritka köz vidámság, folytonos megelégülés jelenségi 's viradtig tartott tánczvigalom, mellynél Hontlegkecsesb hölgyei ékeskedének, fűszerzé. Mostani időnket, de különösen a' tisztelt megyék szellemét tekintve, e' tisztelkedések csalhatatlan bizonyságot tesznek, miszerint közjórai tiszta törekvés, a' polgári állásbani állhatatos következetesség 's igaz érdem köz méltányásra találnak. — Lipcsei és stuttgarti lapok ezt irják Galicziából: „Évek óta csendes háboru uralkodik e' határszélen az orosz és ausztriai kormány között, mert Bécsben nem kis nehezteléssel vevék észre, mikép ügyeknek a' görög egyház egy része és a' kath. egyház közti egyesület felbontatását az ausztriai birodalom göröghitü alattvalóira is kiterjeszteni. Bécsben ezt annál kevesbbé nézheték egykedvüleg, mivel tudva van, hogy e' törekvés nem csupán vallási alapokon nyugszik. Három század előtt a' lengyelek Oroszország ellen indították-meg az egyesülést, 's épen nincs renden kivül, hogy Oroszország most ez egyesület megszüntetését politikai befolyásának terjesztésire akarná eszközül használni. E' mellett szükség meggondolni azt is, hogy négy millió nem-egyesült görögvallásu magy.orsz.'s ausztriai alattvaló a'czárt, mint egyháza fejét, már is egyházi imádságiba foglalja. Lengyelország balsorsa, köz tudomás szerint, onnan vette eredetét, hogy Oroszország a' nem-egyesült görögök védelmezésinek ürügye alatt, avatkozott a' lengyel ügyekbe. Ausztria részről nem hiányzottak ellentörekvések, mellyeknek a' magyarországi göröghitü községeknél mindaddig nem leend sükerök, míg e' községeket Oroszország látja-el egyházi könyvekkel. A' romai egyházzali egyesüléstől azonban Galiczia népének orosz nyelvü része sem engedé magát, sem nyelvrokonság sem az egyházi viszonyok közelsége által eltántoríttatni. De itt is fekszik föinditója az ujolag növekedett oroszelleni érzelemnek. Igy a' katholicismus ellenkezésbe jut a' görög egyház terjedését Lengyelországban sürgető orosz rendszerrel, 's Ausztriában könnyíti az egyesülés gyarapodását. (Allg. Zeit.) A' sept. 18iki Jour d. Débats szerint: „A' honi czukorkészítők veszélyen kivül vannak. A' czéklarépa győzelmesen emelendi-föl magát és pedig győzelmesebben, mint valaha. Éjszaki Franciaország lakosi nem fognak többé czukrot készíteni; mert felfödözék, hogy a' czéklarépa leve, ha azt szeszes forradásba hozzák, olly bort ad, melly a' legjobb délszaki borokat felülhaladja minőségben. E' szerint a' czéklarépa a' szőlőtőkét pótlandaná ki. Azon országos pártfogásnak, mellyet Pozsonyban a' pesti vaknevelő-intézet 12 növendéke olly érdemlőleg kapott, koszoruját tevé fel m. Szerencsy István k. személynök az említett növendékeket elütaztuk előtt megvendégelvén, 's maga 100 p. forinttal, a' többi jelenvolt vendég pedig, illy magas példára, mintegy 400 pengő forinttal járult ez emberiség szeretetét annyira igénylő intézethez. (Ism.) — Szisszek zágrábmegyei mvárosban legf. szabaditéknál fogva ezentul minden csütörtökön héti 's ezenkül évenkint 8 nagy vásár fog tartatni. — Zágrábban aláirás utján „Városi éjszaki séta" czim alatt pompás sétányt készítnek, mire több más nagy városnak is szüksége volna! — Milos hg a' fejdelmi diszszereket külön nagyuri parancs nélkül vonakodik átadni az ezek miatt hozzá érkezett szerb pénzügyministernek. — Az angol consul, Hodges ezredes, nőstül elhagyá Belgrádot 's visszautazik Angliába. — Az oct. 7ikén végre hajlott debreczeni vásár kézmügyári czikkekre nézve igen sok kivánandót hagya teljesülés nélkül; termékekben mindazáltal valamennyire kedvezőbb volt a' süker. Mézből néhány ezer mázsa volt a' vásáron, mellynek nagyobb részét a' rozsnyai mézesbábosak vásárlák össze, mázsánkint 18—20 p. frjával, mi a' tavalyi 12—12½ frintnyi árhoz képest olly magos, hogy a' termesztők tökéletesen elégülteknek érezhetik magokat. A' hamuzsir igen jutalmas áron kelt, mit alkalmasint azon körülménynek köszönhetnek a' vevők, miszerint rendkivüli menynyiségek voltak fölhalmozva ez áruczikkből. Nyári gyapju kevés volt 's mázsája 44—48 pgö forinton kelt. Az idei dohánytermés igen kielégitő. Pályinka kevés volt a' vásáron 's igen jó áron mind elkelt. A' fuvarbér Debreczentől Pestig tengelyen 40 kr. — 1 for. pg. volt minden mázsától. — Az ungvári oct. 5ki vásáron köv. áron keltek hazai termékink: ökörbőr párja: 40—42 fr; tehéné: 28—30 fr; gyapjas juhbőré: 6—8½ fr; sárgaviasz mázsája: 180—190 fr; olvasztatlan fagygyué: 32—34 fr; muskatal dohányé 22—26 fr; 20 fokú szilvapályinka itczéje: 20—21 kr; szintannyi borszeszé: 28—36 kr; pályinkáé: 16—

16½ kr. váltóban. — Zágrábi levelek az ottani bortermést minőségre nézve az 1834kihez hasonlitják, de azon különbséggel, hogy zamatja valamennyire szelidebb. Az idő, valamint hazánk majd minden részeiben, ugy ott is igen kedvező volt az egész szüret alatt. — Esztergomból october 9ikéről következő szomoru esemény közöltetik: „Ma reggel is zonyu gyilkosság hallására ébredénk föl, mellyet Packh János primási építészen követtek el tulajdon házában. Reggel ugyanis hálószobájában, melly hátul a' kertre nyilik, 's hol ő egyedül szokott hálni, felöltözve (mert elutazandó vala) lélekteleníil vérben uszva lelék. Fejét baltával lyuggatá meg a' gyilkos, ujai közül egy el volt törve, nadrágja több helyen összeszaggatva, 's mellette egy ümögüj, mellyet gyilkosáról, kivel e' szerint sokáig kellett küzdenie, letépett. Iróasztalából pénz, órák 's gyürük el voltak orozva; öltönye' egyik zsebében mindazaltal tetemes pénzmennyiséget találtak, mellyet az utra szándékozék magával vinni. Irományinak nagyobb része elszórtan hevert a' földön. A' gyilkos nem a' kertre nyiló ablakon tört be, mert ezt tökéletesen minden sérelem nélkül találták, 's a' kapuk is elől hátul erősen zárva voltak. Egy szomszédházban éjfél után heves kocódást hallottak szobájából, 's a' másik szomszéd házánál ugyanakkor hosszasan ugatott a' kutya. A' meggyilkoltnak cselédei erősen állitják, hogy semmit nem hallottak. A' reggel oda hivatott főorvos még melegnek találá a' testét. Még ma fölboncolandják azt. Irományit hivatalosan lepecsétlék. A' cseléd ség ideiglen fogva van. A' meggyilkoltatott 45ik évét alig haladá meg. Nejével szerencsétlen házasságban élt 's három gyermeket hagyott. Született Kismartonban (Eisenstadt 's nem Vasvárott, Eisenburg.) Gyilkosa az Esztergomban szallásozó tábornok inasa volt, kit Ó-Budán elfogtak. Ez midőn valahol lakomán szolgált, ott gyakran asztalnemük tüntek el, a' nélkül hogy azok hovalettét meg tudták fejteni. Minden gyanú-elhárithatás végett a' tett előtt Esztergomból elutazott egy ismérős katona társa kiséretében Vörösvárig, hol szinleg ettől elbucsúzván, innen éjjel Esztergomba visszatért 's e' gyilkosságot elkövette. Octob. 12kén a' meggyilkoltnak hitvese is a' megyeházi börtönbe vitetett, minthogy a' Budán foglyoskodó katona gyilkosságáról vallomást tevén, erre magát bérlettnek (hihetőleg a' meggyilkoltnak neje által) nyilatkoztatta.

Rimaszombat sept. 29én. Ma tartá a' rimaszombati r. kath. község ő cs. k. fölségének legkegyelmesb urunknak bőkezü ajánlata, magányosak önkéntes adakozásaik 's tiszt. kanonok alperes és helybeli lelkész Zabka Márton ur fáradhatlan szorgalma által tökeletesen elkeszült iskolaépületének fölszentelési, — valamint septemvir 's e' megye főkormányzójától, Almássy József ő nmságától az iskolai intézetnek ajandékozott ő cs. k. felsége arany rámába foglalt diszes mellképének — gyámolitása örök hálajeléül — felfüggesztetési örömünnepét. A' szokott isteni szolgálat után harangzúgás 's taraczk-durrogás mellett, az egész menet, emlitett lelkészünk vezérlete alatt, számos egyházi személy kiséretében, a' fölszentöltetendő iskolaépületbe járult, melly szokott szertartással felavattatván a' tiszt. lelkész urnak arrul tartott lelkes beszéde végeztivel, hogy csak a' vallás tiszteletével párosult oktatás szülheti a' jó polgárt 's hazafit, az egész gyülekezet szintazon renddel visszatért a' szentegyházba ezen, erkölcsi tekintetben nagy, vállalat szerencsés bevégezteért, a' mindenhatót hálaénekkel dicsérendő. Délben az iskolateremben a' helybeli előljáróság és számos vidéki 's helybeli vendég, mintegy 150, pompásan megvendégeltetett, víg áldomáspoharak üritgetése mellett föls. urunkért, országló-házaért, 's több fő tekintetü személy hosszas életükért. Estve a' számosan összegyült városi szép nem is sietett az intézet szerencsés bevégeztén támadt örömét víg lejtőkben kimutatni.

Pozsonyban következő renddel ment véghez a' pesti vakok hangversenye: 1) (Sokak kivánatára) Előzene, „Oberon" czimü daljátékból; szerz. Weber Mar. Kar.; a' hangászegyesületi tagoktul, dicséretes összevágó pontossággal. 2) Notturno, lábantyus hárfára és zongorára; szerz. Basa; előadva Laczy Sára és Potreba János növendékek által; csudálandó ügyességgel, kivált az első részről. 3) Versenyzet, hegedűre; szerz. Maurer; hangászkarkisérettel játszá Turanich Antal növendék, olly szabatossággal, hogy e' növendékbül remeklőt jósolhatunk. 4) Honvágy, dal, zongorakisérettel, Spechtől; előadva Laczy Sára és Nerity Mátyás által, tetszést érdemelve. 5) Versenyzetke, fuvolyára, szerz. Cramer; hangászkarkisérettel Hesz Lőrincz növendék, különösen tiszta hangfuvása által kitünőleg. 6) „A' havasi kürt", dal, zongorakisérettel, Prochtól; Laczy Sára és Potreba János növendékek által meglepő élénkséggel 's érzelemolvadozással. 7) Változatok, hegedűre, szerz. Beriot, hangás karkisérettel játszá Turanich Antal, kivált a' nehezebb fogásokban művészkedőleg. 8) Végzene, „Titus" czimü daljáték 5dik felvonásból; szerz. Mozart; a' növendékek 's hangászegyesületi tagok által előadva, kik szives készségükért méltán közhálát érdemlenek. — A' növendékek játszása 's éneke érdemlett éljenekkel 's tapsokkal jutalmaztaték. H-k. —

Amerika

(Peru háborut üzen Boliviának. Elegy.) Jul. 17dik' panamai hirek szerint a' chiliek akkor még Peruban voltak ugyan, de távoztukat minden pillanatban várák. Gamarra, Peru uj elnöke, háborut üzent Boliviának. — Galvestonbul jul. 23ikáról irják, mikép a' Mexico és Texas közti viszonyok rövid idő mulva lényeges változáson menendnek keresztül. Tamaulipas, Coahuilla, és Nuevo Leon függetlenekké nyilatkoztak Mexicotul. Azt is mondják még ezenkül, hogy e' czélból már ügyviselők indultak Texasba, e' respublica együttmunkálása kieszközlésire. Ez ügyviselőket az elégületlen tartományok egyikének elnöke vezérli. — A' mexicoi első törvényszék jul. 13ikán d. Juan Yanez ezredest czinkosival együtt halálra itélte. Huzamosb idő óta több rablást 's gyilkolást követtek azok el, 's a' schweizi consul is áldozatjok lett. Yanez, meghallván halálos itéletét borotvával metszé el torkát; holttestét mindazáltal mégis vérpadra hurczolák, 's aztán késedelem nélkül követék őt más világra czimboráji. E' szigor sokat teend a' nyilványos bátorság-visszaallitásra. Egyébiránt, mióta a' francziaországgali szerződés következtében a' kormány kárpótlást tartozik adni minden vagyonában erőszakosan kárositott idegennek, azóta nincsenek az idegenek annyi sérelemnek kitétetve. Jul. 22—25ikén ment véghez a' szerződés szerinti pénzlefizetés a' mexicoi kormány részről a' franczia consulnak Veracruzban. Le Voltigeur hadihajó azonnal megindult e' pénzzel Franciaország felé. Urrea tábornok, a' szövetkezési párt vezére, ki korábban szinte részese volt a' közbocsánatnak, parancsot kapott tova vitorlázásra 's hat év eltelés előtt tilos Veracruzba visszatérnie. Főtisztei közül is többen kisebb vagy nagyobb időre számüzettek Mexicobul. D. Antonio Gaona tábornokot, ki Ulloaban parancsnokla, midőn azt Baudin hajóvezér ostromlá, jul. 13ikán minden vád alul fölmenté a' haditörvényszék, a' kormány pedig visszaállitá előbbi rangjába. — Rio-Janeiroban hire jár, miszerint a' braziliai császár idősb nénje Januária hgnő, Joinville hghez menend nőül, a' francziaországgali barátság megerősitése végett. Januária hgnő 18 éves, Joinville hg pedig 21. A' fiatal hg már látta állitólagos jegyesét, midőn legközelebb tengeri utazása közben Rio Janeirot is érinté. —

Portugália.

Lissabon, september 16dikán: A' két fölségnek falura utazása mindenféle nyilatkozásokra szolgált alkalmul a' pártoknál, mit társulatjokban nyiltan is kimondának. Beszélik, miszerint a' septembristák társulatjában arról volt a' szó, hogy a' fölségek távollétét zendülésre fordittsák, a' királynétól vegyék el a' tróni 's a' koronaöröklöst, mint V. Pedrót, kiáltsák ki, és kormányzóságot nevezzenek ki. Tudni kell azonban, miszerint a' septembristák, kik olly sokat igértek, népszerüségök nagyobb részit elveszték, mert uralkodásuk alatt a' statuskormányzat zavartabb lett, a' pénzügy szüntelen roszabbult, az adó pedig folyvást nagyobbult. A' hatalom ugyan kezökben; de ha valóban annyira elfeledkeztek, 's a' fentebbi tervet végrehajtani szándékoznak, akkor könnyen végök lehet, mert mint mondják, az ellenpárt is titkos rendszabályokrul gondoskodik 's azon merényt ürügyül használandja, a' septembristák uralkodása végképi megdöntésire. Annyi bizonyos, hogy ezek a' csapatok nagyobb részire már nem számolhatnak, 's a' nemzetőrség szelleme is, mióta a' lázangó zászlóaljakat szétoszlaták 's lefegyverzék, igen meghült. — A' jelen ministerség iránti elégületlenség nemcsak az ellenpártiakra, mint cartisták, chamorrok, ordeirok, miguelistak, hanem a' septembristákra is, kikbül alakult a' ministerség, 's az udvari pártra kiterjed. A' septembrista pártot saját nyilványos lapjai vadolják leginkább munkátlanságról; a' királyné e' pártot, melly mindent oda intéz, hogy a' fölség hatalmát gyöngitse, soha nem kedvelé 's nem is fogja kedvelni. — A' napokban jelent meg azon törvény, melly szerint az országban 100 elemi iskola állittatik fel; a' fenállók pedig mindnyájan tanitókkal fognak ellattatni. Ez igen szép, a' törvényhozóság és kormány jó szándékát tünteti elő, mert a' népmüvelést kivánja eszközleni, mire ugy is nagy a' szükség, mert 100 férfi közül alig tud egy olvasni 's irni; de e' jó szándékkal csak homokot szórnak a' nép szemébe, mert más nem akar iskolamester lenni, ki erre legkevésbbé alkalmas, mert Portugaliában azon kis fizetéssel is, melly közép számitás szerint 120 tallér, már több év óta adósak, 's az uj törvényben sincs azon eszköz kijelelve, miből fizetendik a' 100 uj iskolamestert. Hogy tanitókat kapjanak, az első vargát vagy szabót kell azzá tenni, kik magok is alig tudnak irni 's olvasni, és mesterségökbül tengődnek. — A' lissaboni főkormányzó polgárok jólléte iránti gondoskodását még szemeik fentartására is kiterjeszti, miket egyébiránt olly örömest tesznek vakokká; parancs következtében ugyanis kivülről senkinek sem szabad házát fehérre meszelni, mert a' nap viszasugárzása fehér falakrul a' szemre igen káros hatásu. A' hatóság kitüzi azon szineket, mikkel házaikat bemeszelhetik a' polgárok, már sárga, zöld, veres szinekkel tevének próbákat. A' kalmárbolt és korcsmák előtt kiálló czimereket mind le kellett volna szedni, illy czimerek ezután csak falba fognak csináltatni; e' parancsot azonban nem hajthaták végre, mert sokan drága czimereket csináltatának 's most nem akartak örömest lemondani róluk; a' hatóságnak engednie kelle 's komoly következmény kikerülése végett, viszszavoná e' parancsát. —

Spanyolország.

(Mendizabal az egyházjavitó választmány elnöke.) Egy parisi levelező ezt irja a' spanyol viszonyokrul: „Diadalt üneplenek mindenütt 's bevégzettnek mondják a' spanyol polgárháborut; de nagyon csalatkoznak, mert a' zendület folyvást előre halad 's még nem is állapodék meg. Legnagyobb gyalázatul most Mendizabalt — Mendizabalt — tehát zsidót! elnökeül nevezék ki azon választmánynak, melly a' keresztyén, 's mi több, a' kathol. egyház és személyesitőji javitására van megbizva; — egyházjavitásra azok által, kik az egyházrablást törvényszerüsiték, a' szerzeteseket zárdáikban meggyilkolák 's a' lelkészeket oltár előtt konczoltaták föl; — egyházjavitásra egy semmirekellő elnöklése alatt, ki egyéb zsákmányival nem elégülvén meg, a' bold. szüz szent képét is megfosztá oltár előtt gyémantitól, hogy kéjnőlgye nyakába függeszthesse azokat, ki legnagyobb szemtelenséggel pompázott vele Madridban. Illy tettdolgok bármi czifra okoskodásoknál is sokkal nyomosbak. Valószinü é illy körülmények közt a' spanyol polgárháboru megszünte, vagy lehetségesnek mondhatni é azt? ez semmi magyarázatot nem kiván. Ám tobzódjék az istenről megfeledkezett nagyvárosi lakosság örömében, szavazzon egyhangulag egyházmegdöntést; de a' néptömegben olly erősek még a' vallás gyökerei, hogy erőszak nélkül teljességgel ki nem irthatni azokat." —

(Cortesválasztmányi határzat a' szabaditékok ügyében. Maroto nyilatkozata.) Madrid, sept. 26ikán: „A' szabaditékok vizsgálatára megbizott cortesválasztmány 14 napi vitatkozás után sem tuda megegyező határzathoz jutni. E' szerint végre két véleményt nyujta be a' cortesnek, mellyek egyikét 4, másikát pedig 3 választmányi tag irá alá. A' többségi (Arguelles, Zumalacarregui, Diaz Gil és Ferro Montaos) vélemény igy hangzik: 1) A' Vergarában aug. 31ikén de la Victoria hg és Maroto közt kötött szerződés helybenhagyatik. b) A' baszk tartományok és Navarra szabaditéki, mennyiben azok hatósági és pénzügyi kormányzatra vonatkoznak, megerősittetnek, egyébiránt azon alkotmányos kormányrendszer fog gyakoroltatni, melly fővárosikban a' szerződéskötés pillanatában uralko-

dott. 3) A' kormány e' nevezett tartományok hatóságinak kihallgatása után minélelőbb törvényjavaslatot terjesztend a' cortes elibe, melly szabaditékikat végkép 's maradandólag öszhangzásba hozza a' királyság alkotmányos rendszerével. 4) Addig a' kormány a' fönebbi alapezikkek szerint ideiglen eldöntendi a' netalán előfordulható nehézségeket, 's a' cortes előtt minélelőbb számolni fog tetteiről." A' kisebbség (Quinto, Murga és Arteta) következő inditványt tőn: „1) A' baszk tartományok és Navarra szabaditékai annyiban erősittetnek meg, mennyiben nem ellenkeznek azon politikai jogokkal, mellyek lakosikat a' többi spanyolokkal egyenlőn illetik az 1837iki alkotmány szerint. 2) A' kormány, mihelyt a' körülmények engedni fogják, 's a' baszk tartományok és Navarra kihallgatása után, cortes elibe terjesztendi a' mulhatlanul módositandó szabaditékokat, mikép azt a' tartományok általányos érdeke, az egész birodalom igényei ellenében, kivánja, az alatt pedig határzatot hozand ideiglen minden kétes esetben, 's a' cortes előtt számolni fog tetteiről.": Fönálló rendszabályoknál fogva ez utóbbi inditvány kerülend először vitatás alá, 's mivel ez majd egészen a' ministerek által előterjesztetthez hasonlit, tehát a' kormány iparkodni fog, hogy azt a' többség elfogadja. Egyébiránt lényeges különbséget nem igen találhatni e' két terv közt, mert mindegyik csak bizonyos korlátok közt kivánja megerősittetni a' szabaditékokat, 's mind kettő azon elvet állitja föl, hogy mind azt ki kell zárni a' szabaditékok sorozatából, mit az alkotmánnyal össze nem egyeztethetni. A' többségi vélemény még határzottabban fejezi ki e' korlátozást, midőn csupán a' hatósági és azzal kapcsolatban álló pénzügyi rendszert kivánja mostani helyzetében meghagyatni. A' kisebbségi terv ellenben megaranyozza a' labdacsot, reményt nyujtván az érdeklett tartományoknak, hogy néhány előjogaik veszteségeért kárpótlást nyerendnek azon jótétek által, mellyek az 1837diki alkotmány üdvforrásiból rájok fognak özönleni. A' szabaditékok fönállását tehát a' vergarai szerződés kedviért elv gyanánt megismerik, mert ezt daczosan követeli a' nép, melly erősen állitja, hogy e' szabaditékokért harczolt, noha köztudomásu, miszerint vezéreik lábaikkal taposák és vérözönnel mosák le azokat. Általjában arra nézve is mind a' két vélemény megegyezik egymással, hogy a' kormány minélelőbb uj törvényjavaslat gyanánt cortes elibe terjessze a' szabaditékok szükséges módositását. E' szerint több évig el van látva a' kormány és cortes egymással gyanakodó háborgásra, annyi tárgygyal, hogy nem olly könnyen fogyhatnak ki belőle. Alig képzelhetni ennélfogva, hogy ugyan mikép szülhetne a' vergarai szerződés őszinte kibékülést az éjszaki tartományok és többi Spanyolország lakosi közt. — Espana gr. az általa elkövetett rablások 's véres kivégzések daczára is folyvást legbiztosb kilátást nyujt a' vergarai szerződéshez pártolásra; az ellenállást pedig minden esetre nem szándéka tovább folytatni, mert már komoly készületeket tesz Francziaországba szabadulhatásra, ha alkudozásai süker nélkül találnának maradni. — Maroto terjedelmes nyilatkozványt bocsáta közre, mellyben bebizonyitja, hogy 50 főbb haditiszt kivánta tőle a' békeszerződést, 's hogy ő semmi pénzt nem fogadott el jutalmul, hanem csupán a' katonaság zsoldjáról gondoskodék.

(Guevara az alkotmányosak hatalmában. Elegy.) Guevara erősség, Alava tartományban, sept. utólsó napjaiban, alkotmányos katonaságot fogada el őrségül 's e' szerint a' négy baszk tartományban már most egyetlen pont sincs a' carlosiak kezei közt, és Irun, Vitoria, Bilbao 's Madrid közt félbenszakasztás nélkül történik a' közlekedés. Az Aragoniába nyomulandó sergek Tudelában gyülnek össze, hova 24ikén már megérkezék az első zászlóalj. Espartero Estellában tett látogatása után Logronoba utazék családja megtekintésire. Valenciai levelek szerint Forcadell 's más zendületi vezérek Valenciában és Aragoniában már hajlani látszanak alkudozásra 's hihetőleg rövid idő mulva el fognak válni Cabrerától, kit egészen magára hagyatva lelendnek a' királyné sergei. Cabrera egyébiránt Espana gr. példáját követve, magas juntát alakíta, Valencia, Aragonia és Murcia kormányzatára d. Carlos fogsága alatt. E' junta tagjai: az orihuelai püspök, Terratechy b., Semitier gr., még más 11 ülnökkel. Az elnökséget természetesen magára ruházta Cabrera. — Rumigny franczia követ sept. 27ikén reggel családostul Madridba érkezék. — Espartero oct. 2ikán Saragossában szándékozik lenni, honnan 33 zászlóaljjal 's 18 lovas dandárral azonnal megindulandó Cabrera ellen. Navarra tökéletesen csöndes; mindenki állandó békét ohajt. — Oct. 10ikén 9 éves leend Izabella királyné 's a' kormányzó királyné azon nap szándékozik politikai közbocsánatot hirdetni. —

Anglia.

(Kedvező hirek a' keletindiai hadszállitványról.) Bombay, jun. 20ikán: „Fegyverink győzelmes sükert aratnak Kabulisztánban. Sudsa diadallal nyomult Kandahárba, hol legnagyobb lelkesüléssel fogadá őt a' nép. Ez utóbbi körülményt annál nagyobb érdekünek tekintik indiai politikai férfiaink, mivel sokan hivék, hogy Sudsa pártolását igen fonákul választók, minthogy e' fejdelmet népszerütlennek tartá a' közvélemény, mig a' szirdások, kiket leküzdeni sieténk, egész szeretetét birák a' népnek Afghanisztánban. A' kandahari uralkodó elüzetését örömmel türé a' nép, 's nem sokára ki fog majd világlani: hasonló érzelmet fog é tanusitani a' kabuli uralkodó, Doszt Mohammed kiüzetésekor. A' kandahári fejdelem Ghiriszkbe vonult, 's általányos vélemény szerint Perzsiába szándékozik menekedni. Sokan már végzettnek tekintik az egész viszályt Afghanisztánban, sőt mint mondják, a' hadsereg tetemesb része már visszaindulásra kapott parancsot; mi azonban nincs rendén, mert Doszt Mohammed még nem nyilatkoztatá magát meggyőzöttnek, noha egyébiránt ellenállása kétségkül süker nélkül maradand, mert sergeink állása olly kedvező, hogy hátulról is megrohanhatják őt. Egyébiránt sergeink egy hónapig pihenni fognak Kandahárban, 's az idő elég lesz Kabul ellenszegülési vágya megtörésire, főleg miután minden meg fog történni, miből számunk nagyságát és sergeink vitézségét rettegni leend kénytelen. Minden vészélynek azonban még nincs vége. Most következő kérdés kivánt megfontolást: nem Perzsia és Oroszország gerjesztik é az afghanisztáni fejdelmeknél azon ellenséges érzeményeket, miket ellenünk mutatnak, 's fogják e őket már most tettleg is segiteni az elcsábitás után? E' kérdés fogja meghatározni jövendő állásunkat Afghanisztánban, 's mielőtt ez békés föloldásra jutna, valóban őrültség lenne visszabocsátni hadsergünket. A' sah mintegy 60 ezer emberrel ujra megjelent Herat előtt. Ha ez való, ugy egyenes hadüzenetnek kell e' lépést tekintenünk Perzsia részéről, 's a' sah illy lépést hatalmas szövetségesek bujtogatása és együttmunkálása nélkül bizonyosan nem merne tenni. —

(Protestans népgyülés Manchesterben. Elegy.) Manchesterben sept. 27ikén nagy népgyülést tartottak a' protestansok a' főbb protestans társulatok választmánya küldötteinek vezérlete alatt. Mintegy négyezer ember gyült össze a' manchesteri színházban, 's köztük legalább 100 lelkész. O' Sullivan 3 óráig beszélt a' kormány fonákságiról, miket Irland ellenében elkövete, 's következő végzést hoza inditványba: „Az utóbbi parliamenti ülések nyilványos rendszabályi világosan kimutatják a' kathol. befolyást ő fels. kormánytagjaira. Ez félre nem magyarázható mozgalmat idéze létre a' déli lancashirei és cheshirei protestansok közt, olly czélból, hogy a' mostani vagy akármelly leendő kormányt, melly Anglia érdekei fölött őrködésre meghivatnék, meggyőzze, mikép Anglia szilárdul el van határozva egyházi és polgári intézvényit csonkittatlan föntartani." Ez inditványt Parker támogatá, 's valamint ezt, ugy több hasonlót is, egyhangulag elfogadá a' gyülés. — A' keletindiai társulat sept. 25iki gyülésében jelentést tőn Poynder a' bristoli papság kérelmérül a' bálványozás eltörlése iránt Keletindiában. Állitása szerint az angol főbb haditisztek elhanyagolván kötelességöket, nem követték el mindent a' bálványozási viszszaélések korlátozására. Dsaggernatban most is ezreket áldoz fel a' vakhit nevetséges bálványoknak, 's a' benszülöttek többször mondák már: „Ha az angolok nem ismernék meg bálványink hatalmát, ugy bezáratnák azok fényes templomait." A' jelentéstevő a' társasági jegyzőkönyvekbe kivánd iktattatni a' bristoli papság kérelmét, mi Fielder ellenzése daczára is csakugyan megtörtént, ki nem tartá tanácsosnak most izgatni a' népet vallásgyakorlatában, midőn ugy is tetemesül csökkenni kezd a' jövedelem minden ága Indiában. — Sept. 28ikán lordmayort választottak Guildhallban jövő évre. Az aldermanek választása ¾ órai tanácskozás után Chapman Marshall jelöltre esett. — Sussex hg darab idő óta folyvást beteges. — A' „Sunday Times" szerint Viktória királyné összekelése Albert szász-coburgi hggel már tökéletesen bizonyos 's csupán az idő nincs még kitüzve az ünnepélyre; a' fiatal hg azonban rövid idő mulva atyjostul Londonba fog érkezni. —

(Vélemény a' keleti ügy ujabb alakultáról.) London, oct. 1sején: „Ugy látszik, hogy azon alkudozások, mellyek ministerségünk és a' szpétervári kormány közt legközelebb folytak, a' keleti kérdés eldöntetése iránt, valami legyőzhetlen akadályra bukkantak. Az orosz kormány ajánlati Törökországra és Perzsiára nézve nem foglalnak magokban mást, mint azon rég ismért igényeket, miket Russzia ázsiai mindenhatósága ügyében mindenkor tenni szokott, hogy az 1833 óta létező viszonyokat mindinkább erősithesse meg, e' viszonyok pedig tettleg zárják el az európai hatalmak előtt a' legfontosb tengereket, 's azért most ni kiterjedésökben általányos megismerésre soha nem számolhatnak. Nem jósolhatni ugyan előre: vajjon nem fog é Russzia majd engedékenyebbnek mutatkozni az alkudozások folytában, valamint azt sem határozhatni meg: van é Brunow titkos utasitási közt talán ollyan is, melly engedélyekre jogositja őt fel szükség esetén. Mi azonban tökéletesen jogositva érezzük magunkat az orosz minister első fellépte után minden szép reményről lemondani, mit eddig az orosz és angol politika egymáshoz közelitésérül sokan táplálhatni véltek. Russzia ugyanis olly nyilatkozványt követel, miszerint azon kezesség, mellyet az öt hatalom a' török birodalom épségben föntartatása iránt vállalni szándékozik, legkorlátoztabb jelentőségnél egyebet ne nyerjen. E' kezesség ugyanis kizárólag csupán M. Alira vonatkozzék, 's csak ellene legyen intézve, a' porta épsége pedig az által biztosittassék, hogy az európai hatalmak együttmunkálása az alkirályt minden ujabb terjeszkedéstől szigoruan tiltsa el. Igy már most ebből azon igen természetes kérdés származik: tehát kizáró joggal birjanak az európai hatalmak, 's kitünőleg egyik közülök, az ozmanok birodalmában szabad kény szerint intézni az ügyeket 's venni kezelés alá az osztozási vagy hóditási terveket? Russzia mellőzni fogja e' következtetést; de az eddig tapasztalt előzvények után tökéletesen jogositva van mindenki illy formán nyilatkozni, ki Russzia hosszu karjait ismeri 's méltányolni tudja. A' tengeri hatalmak tehát saját tehetségök szerint leendnek kénytelenek szétvágni a' kétes csomót 's Francziaország és Anglia alkalmasint könnyebben meg tudnak egymással barátkozni." —

(Vélemény a' spanyol viszonyokrul.) A' M. Chronicle következőleg nyilatkozik a' spanyol viszonyok mostani helyzetéről: „Madridi leveleink cortes-föloszlatást jóslanak. Ez uj jel leend a' franczia befolyás ármánykodásinak a' spanyolországi béke legjobb érdekei ellen fölkelésre, mert eddig is csupán e' káros befolyás lehetlenité a' békekötést. A' madridi kormány tervei nem birják a' közönség helybenhagyását, 's már több oldalról hangosan nyilatkoztak ellenök. De las Navas gr. inditványt tőn a' cortesben azon ministerek halállal büntetésire, kik az alkotmányt megszegik. Véleménye szerint pedig megsértetik az alkotmány, midőn a' ministerek egymásután föloszlatják a' cortest 's az adót még is beszedetik a' nélkül, hogy ideje volt volna a' cortesnek a' mennyiség-megajánlásra. A' mostani ministerség, vagy tulajdonkép Alaix tábornok, csupán azért oszlatá föl az előbbi cortest, mivel a' mérsékpártiak ellene nyilatkoztak 's hivatalos állását komolyan fenyegették. Az uj választások föllengősdi többséget szülének számára; melly azonban szinte nem látszik inyére len-

ni. Valóban nehéz kitalálni, milly szellemű többség lenne tulajdonkép kielégitni képes Alaix tábornok kivánatit. Ő sem mérsékpárti, sem föllengősdi többséggel nem tud összeférni; azaz: ministersége nem állhat meg a' cortes ellenében. Nincs kifogásunk Alaix, a' hadminister, ellen, 's nem is tagadjuk, miszerint összeköttetésinél fogva Esparteroval, valóban nagy befolyást gyakorol; de azt, hogy egy év alatt két cortest oszlat föl, csakugyan veszélyesnek véljük mondhatni alkotmányos országra nézve. Az ugynevezett föllengősdi párt annyira mérsékelt elvekkel bir, hogy józanabbakat bármelly alkotmánybarát sem kivánhat. Erőszakot vagy tulzást épen nem lobbanthatni a' föllengősdiek szemére. Ha most föloszlatja Alaix tábornok a' cortest, csupán azért, mivel Calatrava arczvonalmit gyülöli, 's igy három hónapi függésbe helyzi a' sok életkérdést, ugy a' föllengősdiek bizonyosan olly elkeseréltségbe jövendnek, melly mulhatlanul az 1822iki kicsapongásokba taszitandja az országot."

Franczia ország.

(Ben Durand meghalt. Elegy.) Sept. 21iki algiri levél szerint az ismért zsidó Ben Durand, ki olly gyakran szolgált mint közbenjáró Franczia ország és Abdelkader közt, 's ki ezenkül még Brossard pörében is nevezetessé tevé magát, az emir birtokából visszatértekor a' határszélek közelében szolgájával együtt iszonyu hasrágás közt meghalt. Általányos vélemény, hogy mind ketten méregnek lettek áldozati; nehéz azonban meghatározni, melly részről jöhete az, mert Abdelkader annyiszor használta legnagyobb sükerrel ez ügyes zsidót, hogy életben maradása minden esetre kitünőleg érdekiben fekvék, mert sokszor igen nagy hasznát vevé már 's jövendőre is reménylheté alkudozásokra fordithatását. Némellyek a' zsidóknak tulajdonitják e' gyilkosságot 's kincsei miatti irigykedésnek vélik azt tulajdonithatni; a' zsidók ismért gyávasága mellett mindazáltal nem igen adhatni hitelt ez állitásnak, 's igy ezuttal még minden esetre titokban maradand a' gonosz tett elkövetője. — Bertrand tábornok déli Franczia országból Parisba érkezék. — Los Valles b., ki d. Carlost Angliából kiszökésekor segité, 's azóta folyvást vagy közvetlenül személye körül tartózkodék, vagy pedig ügyeiben utazott, sept. 27ikén Parisba érkezék, miután az utólsó puskalövést hallá eldördülni Carlos körében. — Texas respublicát megismeré Franczia ország, 's az illető oklevelet sept. 25ikén irá alá Soult tábornagy. — Clauzel tábornagy sept. 24ikén reggel Toulonba érkezék, honnan Afrikába fog utazni. —

(Soult aranygyapjas vitéz.) Spanyolország királynéja Soult tábornagyot aranygyapjas vitézzé nevezé ki, Duchatel belministert pedig IIdik Károly n. rendjelével diszesité. A' ministerek tehát már most hálából is figyelni tartoznak d. Carlosra, hogy valamikép ne ujithassa meg a' vérengzést Spanyolországban. Egyébiránt a' kényuraság kedvelőji folyvást mindent elkövetnek, hogy don Carlosnak minélelőbb szabad utleveleket szerezhessenek. Carlos már három levelet intéze Bourgesból Lajos Fülöphez, mit világos bizonyitványnak tekinthetni arra, hogy valami uj terve van készen, annál is inkább, mivel e' leveleiben, minden korábbi követelésiről lemondva, csupán szabadon bocsáttatást sürget. A' szabadelmü lapok szigoru őrködést ajánlanak a' kormánynak. —

(A' baloldali ellenzés két pártra oszlik. A' keleti hajóhad jelen állása.) Paris, oct. 3kán: „Belpolitikánkban két nevezetes jelenet fordult elő. Odilon-Barrot zászlója alatt választásjavitási biztosság alakult, melylyet a' balodali ellenzés dynamikai része kifejezésinek tekinthetni, 's egy másik Laffitte, Dupont de l' Eure, Arago és Martin vezérlete alatt, melly a' legszélső baloldalt képezi. Mindkettő tökéletesen rendezve van és harczkészen áll egymással szemközt. Odilon-Barrot már nyilványitá is javitási tervének egy részét. Világ 's haszon nem fog hiányzani e' surlódásnál. De vajjon nem lett volna é czélszerübb, összetett erővel egy zászló alatt haladni? E' megszakadás annál szembeszökőbb, mivel a' mult kamranyitás előtt a' ministerség ellenségei legkülönbözőbb véleményeket magában foglaló általányos szövetkezésbe tudtak lépni, mig most, midőn választásjavitás forog szóban, maga a' baloldali ellenzés sem képes egyesülni. Odilon-Barrot és pártja külön nyilatkozványt bocsátnak közre, mig a' legszélsőbb baloldal egészen más irányt szándékozik követni 's többi közt azt kivánja, hogy minden nemzetőr szavazati joggal legyen ezentul föluruházva. Odilon-Barrot ellenben e' jogot csupán a' nemzetőri tisztek számára követeli; továbbá azoknak, kik az esküttí jegyzékbe vannak iratva, minden községtanácsosnak 2 ezernél nagyobb lakosszámmal biró helységben, minden békebirónak, kereskedési törvényszék tagjának 'sa't.; a' következkamra pedig O.B. kivánata szerint 509 tagból fogna állani, és minden választó is választatható lenne.— A' Siécle bizonyosnak állitja, mikép a' király a' ministerség sürgető kérelme következtében Baudin alhajóvezért szemelé ki a' keleti hajóhad fővezérségére. Baudin mindazáltal nem igen buzgón nyilványitá hálaját e' kitüntetésért 's csak a' király és Duperré hajóvezér igen sürgető és ismételt unszolásira adá megegyeztét e' hivatal elvállalására, miután a' mexicoi fáradalmak után teljes joggal követelhete néhány hónapi pihenést. Jól értesültek állitási szerint mindazáltal épen nem pihenési vágynak tekintendő Baudin habozása; ő ugyanis némi fölvilágitásokat kivánt közre bocsátani mexicoi magaviselése iránt, azonban erre nem kaphata szabadságot a' kormánytól. Baudin, ki minden gáncsnál nagy érzékenységet szokott mutatni, boszankodva türé e' kellemetlen korlátoztatást 's mivel küldetése keletre nemcsak katonai, de egyszersmind diplomatai leend, tehát nem igen lehete kedve azt olly föltétek mellett elfogadni, miket a' xalapai és veracruzi alkudozások és szerződések ügyében követnie kelle. Pontois nem kapott követi czimet. Minden esetre nem tehetni föl a' kormányról, hogy Baudint, miután a' haytii és mexicoi igen fontos küldetésben használta őt, most Pontois igazgatósága alá kivánná helyezni. Tehát Baudin a' hajóhad főparancsnokságával a' konstantinápolyi követi állomást is tettleg elfoglalja? Ezt nem tudhatni, mert szerződése a' ministerséggel nem juta köztudomásra; annyit bizonyosnak mondhatni, hogy lobogóját „Souverain" sorhajón tüzendi föl Baudin. Az összes franczia hajóhad 12 sorhajót foglal most magában, mellyek közt három 120 álgyus. E' szerint az angolok egy sorhajóval többet birnak ugyan, de a' franczia álgyuk és katonaság számát alkalmasint nagyobbnak mondhatni. A' Temps, a' fönebbiekkel egészen ellenkezőleg, tökéletesen alaptalannak mondja azon hirt, melly Baudin kineveztetését rebesgeti, 's azt hiszi, hogy Lalande kezeiben maradand a' főparancsnokság."—

Törökország.

(A' szultán anyja előnyomulásra szólitja föl M. Alit.) Alexandria sept. 16ikán: „Minden lépéssel közelebb jutunk a' nagy politikai forduláshoz. M. Ali az egész török birodalmat alá árkolja; cselszövényi minden helyre elhatnak, 's mindenütt vakbuzgalmat hirdetnek izgatóji. A' veszély szerintök rendkivüli és sürgetőbb mint valaha, mert a' keresztyén hatalmak elárasztandják keletet, a' tartományokat elfoglalandják 's az izlamot össze fogjak zuzni; szükség tehát, hogy minden moszlim azon egyetlen férfihoz forduljon, ki egyedül képes föntartani a' keleti egységet. M. Ali hihetlen munkásságot fejt ki 's mindent elkövet czélja elérésire, ügyessége pedig olly nagy illyes eszmékben, hogy a' szerencsés sükert épen nem vonhatni kétségbe. Tegnapelőtt igen nyájas levelek érkeztek hozzá Chosrew és Halil basáktól. Mindkettő a' török birodalom atyjának nevezi M. Alit 's igen udvarisan kéri a' török hajóhad kiadatását, melly nélkül el van veszve Törökország, mit az alkirály ismért hazafisága nem akarhat előmozditani; de a' vén róka nem olly könnyen engedi elvágatni farkát, 's jól ismeri a' mesét a' hollórul. Ugyane' levelekkel a' szultántól 's anyjától is érkeztek számára titkos iratok, válaszul korábbi leveleire. A' titkos levelekből világosan kitünik, mikép az egész török birodalom kész mellette nyilatkozni, 's hogy a' gyönge szultán cselszövő anyja előnyomulását ohajtja Ibrahim basának. M. Ali ennek következtében ma parancsot küldé fiának Konstantinápolyba előnyomulásra. A' kérdés tehát határzottan fog eldöntetni." —

(Az európai consulok ujabb fölszólitása M. Alihoz.) Konstantinápoly, sept. 18ikán: „Egyiptusból jelentik, mikép az ottani europai consulok ujabb előterjesztést tettek az alkirálynak, mellyben fölszóliták őt őrizkedésre minden erőszakos lépéstül a' porta ellen, egyszersmind gondosan figyelmeztetvén őt azon nagy veszélyre, melly reá háramolhatnék, ha sergei orosz segédcsapattal találnának összekocczanni Natóliában. Az alkirály mindazáltal nem igen látszik félni az illy ijesztgetésektől, mert mosolygva csupán azt válaszolá az europai consuloknak, hogy ő igen jó moszlim (török) következőleg fatalista, 's e' szerint egészen a' jó ég végzésire bizza sorsát, egyébiránt pedig még mindeddig sem tudja megfogni: miért kivánják őt Chosrew basa miatt föláldozni? — Az egyiptusi hajó, melly három zenditőt mente meg, szerencsésen kikerülé az europai hajók üldözésit és horgonyt vete az alexandriai kikötőben. —

(Uj franczia consul Belgrádban. Az idegen követek szerencsétlensége Konstantinápolyban.) Sept. 24iki török határszéli hirek szerint Duclos franczia consul parancsot kapott Belgrádból visszatérésre 's utódja, Kodriga, már Zimonyba érkezék. Duclos néhány hónap előtt, midőn Bordeaux hg e' határszéleken utazott, tulzó szolgálati készséggel mint franczia királyi hget üdvözlé Henriket, 's még jelentést is tőn iránta a' franczia követséghez. E' körülményt kapcsolatba hozzák most elhivatásával; lehet azonban, hogy még más események is szolgáltattak erre okot. — Konstantinápolyban több gyujtogatási gonosz szándéknak jutottak nyomába.— Az öt nagy hatalom ottani képviselőji fölött darab idő óta különös szerencsétlenség látszik uralkodni. A' porosz követ, Königsmark gr., lováról leesett 's lábát töré; Ponsonby l., az angol követ, szinte lebukott lováról, de nem sérült meg olly igen veszélyesen. A' franczia követ, Roussin hajóvezér, lakása padlatával együtt lezuhant az első emeletről, de szinte nem sérült meg veszélyesen. Stürmer b., cs. kir. internuncius ladikból hullott tengerbe; azonban meghülésen 's ijedségen kivül egyéb kárt nem szenvede. Végre Butenieff, az orosz követ, kibukott kocsijából, 's tetemesül megsérült. Nem nevezetes balesetek é ezek egy két héti rövid időszak alatt? A' Konstantinápolyba érkezett Hafiz basát csakugyan hadi törvényszék elibe szándék állítani. Az egyesült angol-franczia hajóhadból 4 hajó a' rhodusi vizeken vitorláz. A' nagyvezér és Halil basa, Resid basa közbenjárultára, ismét kibékültek. —

Svédország.

(A' storthing munkálati.) Christiania, sept. 6án: A' storthingot aug. 17én zárák be; 26 törvényt alkota, mellyek közül némellyek igen fontosak a' nemzetre, mint többi közt az iparüzést, a' főtörvényszékek hatáskörét 's bélyegadót illető törvények. A' büntető törvénykönyv azonban kir. jóváhagyást nem nyert, holott főleg a' német hirlapok igen kedvezőleg szóltak róla; e' törvénykönyvet már hat év előtt dolgozá ki storthingi biztosság. Az uj iparüzési törvény szerint a' czéhek eltörlesztvék. E' szerint tehát mindenki lehet kézmüves mester, ha polgár 's két hiteles férfi bizonyitványa vagy remekmű által jártasnak bizonyitandja be magát mesterségében. Ezután nem kérdezik, hol tanult, valamint legénységre sem kivántatnak meg bizonyos évek. — A' jövő storthing számára ismét föntartják az annyiszor nagy többséggel félrevetett általányos vetot. E' törvényjavaslat számtalan ismétlése, mellyre a' közvélemény megtagadás bélyegét nyomá, nem legjobb hatást szül az országban. A' jövő storthing tárgyai közül figyelemre méltó azon javaslat, miszerint a' kormány tagjai is részt vehessenek a' storthingi tanácskozásokban.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szombat, octob. 19. 84ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hirek; kinevezések; budapesti napló: a' budai hegyek közt vizgyógyintézet létesül, magyar játékszin 'sa't.; esztergomvárosi tisztujitás; orosz hadi mozgalmak Galacz körül; orsovai hirek, különféle; egri szüret; 's a't.) Amerika. Spanyolország (Espartero és O'Donnell Cabrera ellen indulnak; a' baszk tartományok lakosinak fölszólitása a' corteshez; közbecsánat; 's a' t.) Anglia (James Bryan és a' királyné; fontos czélzatok a' keleti ügyre nézve, 's a' t.) Franeziaország (választási rendszer-javitás; d. Sebastian infans elhagyja Franeziaországot 's a' t.) Németország (Dunin érsek titkon eltávozott Berlinből; részletek eltüntéről; 's a' t.) Belgium (genti nép-lázadás; 's a' t.) Törökország. Belgium. Schweiz. Görögország.

Magyarország és Erdély.

ORSZÁGGYÜLÉSI HIREK. Pozsony, oct. 16. A' Fő-Rendek f. h. 12kei orsz. ülésökben kezdék meg, a' 14keiben folytaták 's 15keiben bevégzék a' Kk. és RRnek az 1832|6dik évi országgyülésen alkotott urbéri törvények világositását 's részint módositását tárgyazó javaslata feletti tanácskozásikat. E' javaslat pontjai (azokon kivül, mellyek kerületi tanácskozás alá bocsáttattak) köv.: 1. A' 4. t. cz. 6. §ának rendelete akkép világosittatik, hogy a' jobbágy urbéri telke haszonvételét minden valláskülönbség nélkül akárkinek, az izraelitákat is ide értve, olly föltétellel mindazáltal, hogy ezek a' megvett telket magok tartozzanak müvelni, eladhassa. 2. A' 6. t. cz. 2. §a' 5. szakaszának rendelete akkép világosittatik, hogy a' jobbágyoknak ott engedett pálinkafőzés a' zsellérekre is nyilványosan kiterjesztetik; különben pedig az emlitett szakaszhoz az tétetik, hogy a' jobbágynak és zsellérnek az általok főzött pálinkát kimérniök, vagy a' földesurat e' részben illető pénz megadása nélkül pálinkát főzniök, a' tiltott bormérésre szabott elkobzási büntetés terhe alatt, szabad nem leszen, minden esetre fenmaradván az olly kihágások eseteiben az illető földesuraság részire még az, hogy szenvedett káraira és költségeire nézve is urbéri rendes uton magának teljes elégtételt szerezhessen. 3. Ugyanazon 6. t. cz. 3. §a 6. szakaszának rendelete akkép világosittatik, hogy azon egész telki járandóság alatt, melly az emlitett szakaszban 8 urbéri zsellérnek kiadatni rendeltetett, egyedül a' legelőbeli járandóság értetik. 4. Ugyanazon 6. t. cz. 7. §a 1. szakaszának kezdő soraiban előforduló ama szavak: „bármiféle termesztményeinek" akkép igazittatni: „bármiféle termesztmények és készitményeknek" (eladását a' jobbágy teljes szabadsággal gyakorolhatja), máskülönben ugyanazon 1sö szakasz rendelete akkép bővittetni javaltatik, hogy a' sóárulás és sóval kereskedés minden megszoritás és taksafizetés nélkül akárkinek általában szabad." 5. A' 7. t. cz. 2. §a 5. szakaszának rendelete akkép világosittatik, hogy ha a' jobbágy azon 5ik szakasz engedelménél fogva a' kender- és lenföldektől a' fonásbeli szolgálatot kivánná tenni, akkor ezen szolgálat egyedül azon földekre értetik, mellyek vagy az urbéri tabellában mint ollyanok kijelölve vannak, vagy az eddigi szokás szerint azon fonásbeli szolgálattal voltak terhelve, magától értetvén, hogy az urbéri egyéb földekbe vetett bármilly termesztményből a' 9ed az emlitett 7. t. cz. rendelete szerint járulandó a' földesur részire. 6. Ugyanazon 7. t. cz. 5. §a első szakaszának rendelete akkép bővittetik, hogy ott, hol egy egész helyes jobbágy esztendőn által 52 nap igás-, vagy ha a' földesur akarja, egy igásnapi munka helyett 2 napi gyalognunkát szolgálni köteleztetik, e' mértékhez aránylag tartoznak a' 1/6, 1/4 vagy 1/8 telket használó jobbágyok a' törvényben kijelelt módon, nap fölkeltétől fogva napnyugatig dolgozva, az igás- vagy gyalognapi munkákat földesuraiknak megtenni. 7. Ugyanazon 7. t. cz. 5. §a 5. szakaszának rendelete következővel bővittetik: A' földesuri munka teljesitését makacsságból elmulasztó jobbágy azonkivül, hogy az elmulasztott munkát pótlólag végeznie kell, esetről esetre minden egyegy gyalognapi munka elmulasztásáért folyó ezüst pénzben 1, minden igásnapi munka hasonló elmulasztásáért pedig 2 forintban büntettessék; a' dologbani eljárásra nézve közönséges szabályul azon mód állapittatván meg, hogy a' földesur, vagy megbizottja, ki e' részben rendes jegyzőkönyvet tartani és folytatni köteleztetik, az olly makacssági vád alá esö jobbágyot maga elibe állitva, öt a' helységbeli két előljáró vagy legalább semmi kifogás alá nem eshető 2 tanu mindenkori jelenlétében voltakép hallgassa ki, 's ha mentségét és lehető próbáit — mellyek előadhatása soha ki nem záratnatik — elégteleneknek találandja, az elmarasztó itéletet rá ugyan mondja ki, 's azt szinte a' helybeli előljárók vagy 2 más tanu jelenlétében rögtön hajtsa is végre: az eljárás módjáról szóló jegyzőkönyvi kivonatot és itéletet azonban a' megbüntetett jobbágynak, annak—ha ugy kivánja — kiterjedésében 's önaláirásával meghitelesitve mindenkor és ingyen adja ki. Egyébiránt a' földesur végzetén meg nem nyugvó jobbágy részire a' birtokon kivüli felebbvitel 's illy czélból a' járásbeli szolgabiróhoz lehető folyamodás szabadon fenhagyatván, a' járásbeli szolgabiró illy esetekben a' megyétöli kiküldetését sem várva, a' felek meghallgatásában a' szoros vizsgálatot tegye meg, 's tudósitását minden iratokkal 's a' földesuri illető jegyzőkönyvi kivonattal együtt a' köztörvényhatósághoz késedelem nélkül beadván, az egész dolog a' megyének legelső alkalommal tartandó urbéri törvényszéken megvizsgáltatva itéltessék el. 8. A' 9. t. cz. 1. §-a' 3. szakaszának rendelete akkép módositttatik, hogy ha a' községek jegyzőiket a' szerződési idő lefolyta alatt szolgálataikból elbocsátani kivánják, ebbeli szándékjokat mindenkor csak földesuri jóváhagyás mellett teljesithetik: a' földesuri végzeten meg nem nyugvó fél részire azonban a' végrehajtás előtti felebbvitel szabadon hagyatván, illy esetben a' járásbeli szolgabiró, kiküldetését sem várva, a' szoros vizsgálatot tegye meg, 's körülményes jelentésének a' köztörvényhatósághoz halasztás nélküli beadása után a' panasz érdemét a' megyének legelső alkalommal tartandó törvényszéke itélje el; magában értetvén, hogy azon községek, mellyek eddig jegyzőiket a' földesuraság minden jóváhagyása nélkül szabadon fogadták fel, jegyzőik elbocsátását is földesuri jóváhagyas nélkül teljesithetik; ha pedig illy esetben is a' szolgálatukból elmozdittatni czélzott jegyzők résziről panasz tétetnek, panaszuk megvizsgálására és elitélésére nézve a' fönebb kijelelt ut és mód egyiránt tartassék meg. 9. Ugyanazon 9. t. cz. 6. §ához az tétetik, hogy „miután a' jobbágyok árvái egész vagyonának tökéletes összeirása megtétetik, annak a' járásbeli szolgabiró által bemutatandó egy példánya a' köztörvényhatóság levéltárába mindenkor tétessék le. 10. A' 10 t. cz. 4. §ának rendelete oda is kiterjesztetik, hogy ezentul a' megyék urbéri törvényszékei a' k. helytartó tanáccsal hivatalosan levelezhetve, az urbéri tárgyu felebbvitt minden pert önmagok a' k helytartó-tanácshoz közvetlenül felterjeszthetik. 11. Ugyanazon t. cz. 5. §ának 1. szám alatti szakasza annyiban szenved változtatást, hogy mindazok, mik a' földesuri munkára makacsságból meg nem jelenő jobbágyok megitélése, büntetése 's ezeknek módja tekintetében megállapittattak, a' földesuri munkát resten, vagy makacsságból épen a' földesur kárával tevő jobbágyokra is egyiránt kiterjesztetnek. 12. Ugyanazon 10. t. cz. 5. §a' 3. szám alatti a) b) c) pontjainak rendeletei akkép világositttatnak 's részint változtatnak hogy a' károk megbecsülésére alkalmaztatandó helybeli előljárók vagy egyéb a' dologhoz értők mindenkor eskettessenek meg, különben pedig minden a' szántóföldekben, rétekben, mezőkben, szőlőkben, erdőkben készakarva történő kártétel tolvajságnak tekintetvén, az ollyas kártevők, akár nem-nemesek akár nemesek, mint egyenes tolvajok, a' büntetőtörvényszékek által az ország törvényeiben kiszabott 's vétségeik mivoltához mérsékleendő büntetés alá vettessenek. 13. Ugyanazon 10. t. cz. 6. §nak a), b), c), d), e) pontjai alatt foglalt rendelkezésekhez következők tétetnek, u. m.: 1) Melly közbirtokosságokban nincs behozva még a' tőrv. arány, 's ennek behozatala végett a' közbirtokosak egyike sem akarná az arányossági pert megindítani és folytatni, a' jobbágyok nagyobb része pedig az urbéri rendezést és összesitést kivánná, az olly közbirtokosak ellen a' megyei tiszti ügyész ön fölperessége alatt az alispáni szék előtt az arányossági pert törvényesen indítsa meg, és végeztesse be is. 2) Melly közbirtokosságokban az urbéri rendezést a' jobbágyok nagyobb része kivánja, — a' közösen tartandó uriszék költségei viselésének, az 1832|6. évi 12. t. cz. 18. §-a rendeletinek ide is kiterjesztésével, a' közbirtokosak közt, birtokaik mivoltához mérsékelve, közösnek lennie kellvén, az olly közbirtokosak, kik e' részben önkint eleget tenni nem akarnak, tartozásuknak viselésére a' megyék tiszti ügyészének felpörössége alatt szóbeli per utján szorittassanak, magában értetvén, hogy a' nemesi udvartelkeket biró azon közbirtokosak, kiknek semmi urbéri javaik és jobbágyaik nincsenek, az urbéri rendezési perek miatt tartatni kellő uriszékek költségei viselésében részt venni nem tartoznak. 3) Ha az urbéri rendezési perek miatt tartatni kellő közös uriszékek határnapja kijelölésére nézve a' közbirtokosak magok közt meg nem egyeznének, az illető közbirtokosak bármellyike vagy a' jobbágyok a' megye közönségéhez folyamodjanak, ez pedig az 1832|6. évi 10. t. cz. 2. §-ban megállapitott szabályok teljesitésére uriszék tartása végett határidőt rendeljen, 's azon az uriszék valósággal és okvetetlenül meg is tartassék. 14. Ugyanazon 10. t. cz. 6. §-nak f) pont alatti rendelete akkép módositttatik, hogy ha a' per kezdetére mind a' földesuraság mind a' jobbágyok részről egyaránt az nyilványittatik, hogy nincs semmi olly törvényes vagy szerződési akadály, melly a' törvény értelmében kivánt urbéri rendezés behozatalának ellentállana, 's e' kölcsönös és teljes megnyugvásnál fogvást az uriszék az urbéri rendezésnek behozatalát itélettel megállapitja, illy esetben azon körülmény érdemében hozott uriszéki itéletet a' megyei törvényszék 's illetőleg a' m. kir. helytartó-tanács felsőbb megvizsgálása alá előleg felterjeszteni nem szükséges; ha mindazáltal e' részben birói elitélést kivánó bármi kérdés vagy ellenzés fordult volna elő a' perben, a' törvénynek azon f) pont alatti rendelete szorosan tartassék meg. 15. Ugyanazon 10. t. cz. 6. §-nak h) pont alatti rendeletéhez az tétetik: hogy a' m. k. helytartó-tanács a' felebbvitel utján eleibe terjesztett urbéri rendezési pereket okvetetlenül azon idősor szerint vegye vizsgálat alá, a' mint azok a' megyéktől hozzá felérkeztek 'sa't.

A' nm. kir. helytartó tanács Avakumovics István keblebeli fizetéses fogalmazó gyakornok halála következtiben, helyére Dániel Ignácz dijtalan gyakornokot alkalmazá. — Némethi József, zalatnai ellenőrködő irnok ugyanott számadóvá nevezteték. —

Budapesti napló. E' lapokban néhányszor volt már kifejezve azon ohajtás: bár vizgyógyintézet létesülne budai regényes hegyeink közt! 's im ez ohajtás hamarabb letesülend, mint remenyiök; a Zugliget ugynevezett „Disznófő" részét ugyanis kovásznai Kovács Zsigmond tbiró ur megvevé 's vizgyógyintézettel összekapcsolandó nagyszerü mulatóhellyé szándékozik azt változtatni, melly czélból néhány nap mulva Graefenbergbe fog utazni egy itteni kedvezőleg ismért orvossal Priesznitzhez, szükséges tanácskozás végett, az elrendezés iránt, melly hihetőleg olly gyorsan menend előre a' tisztelt vállalkozó nagymódu tehetségihez képest, hogy talán még jövő évben meg is fog nyittatni e' jótékony intézet, 's nemcsak betegeknek hanem egészségeseknek is rég ohajtott menedékül szolgáland a' fővárosi por, zaj 's egyéb kellemetlenségek elől. A' vállalkozó szellemü vevőnek legjobb sükert kivánhatni, 's fővárosink lakosi különösen hálára kötelezetteknek is érzendik magokat iránta. — Pückler-Muskau hg, ki már sept. 30ika óta tartózkodik fővárosunkban „Az angol királynéhoz" czimzett pompás uj vendégfogadóban, huzamosb időre bérle szállást, 's Pesten tartózkodása hihetőleg több hónapra fog terjedni, melly idő alatt kirándulásokat is teend a' vidékre. Hir szerint megismerni szándéka hazánk két fővárosát 's lakosit, 's távozta után közleni tapasztalásit és észrevételit az olvasó világgal. A' nagyhirü utazó e' szándéka annál örvendetesb, mivel minden eddigi munkája magas szellemi kifejlést, szigoru pártatlanságot és kitünő emberismeretet tanusit, eddig pedig a' hazánkról 's lakosiról irott munkákat jobbadán vagy egy-oldaluság, vagy fonák pártoskodás bélyegzé, minek következtiben hibás fogalmak terjedtek intézvényinkről 's magunkról a' külföldön, mellynek általjában napról napra nagyobb figyelmét bilincsezi le józanul haladó hazánk. — Liszt nagyhirü hazánkfia, kit egész Europa müértő 's zenekedvelő közönsége dicsőit, Olaszországból Parisba fog utazni jövő novemberben, 's a' közelgő tél alatt fővárosunkat is meglátogatni szándékozik, hol bizonyosan azon illő méltányra találand, mellyel mindenkor buzgón sietnek kitüntetni a' valódi érdemet fővárosink lakosi. — Az árviz által károsultak fölsegéllésire küldöttek: Millikovszky lembergi könyvkereskedő 102 f., Matkovitz Ferencz pattantyus hadnagy a' pesti árviztér rajza eladásiból 100 f. a' bánsági fő hadikormányszék 33 f. 6krt pgőben. — E' héten borzasztó szerencsétlenség történt fővárosunkban, melly minden gondatlan anyának igen komoly intésül szolgálhat; egy anya ugyanis este elhagyván, duna melletti lakását, visszatértekor vérben uszva lelé két kis gyermekét, kiket patkányok több helyen, 's nevezetesen arczukban összemarczanglottak. Életök nincs ugyan veszélyben a' gyermekeknek; de a' marások bélyegit hihetőleg megtartandják. — A' kereskedés jelenleg valamennyire pihenni látszik Pesten, noha egyébiránt a' folyvást kedvező szép idő mellett nagy kényelemmel szállithatni be minden oldalról az őszi termékeket. A' nyári gyapjut most nem igen keresik, 's csupán némileg nyomasztó ár mellett kinálkoznak rá vevők; az uj gubacsot kisebb mennyiségekben 4—5 pgő forinttal fizetik köblönkint, méz mázsáját pedig 18 pgő forinttal.

Az idei bortermés következő középáron kel: kőbányai must akója 2 f. 48 kr. — 3 f. városerdő-mellékié 2 f. 12 kr. — 2 f. 24kr., budaié 2 f. 30 kr. — 3 f. p. — A' baromvásártéren több nap óta igen kielégitő élénkség uralkodik, 's hajóhidunkon majd naponkint terelnek marhákat Bécs felé. A' pályinka darab időtül fogva igen keresett áruczikk, egy fokot 23 pengő kron adnak a' nyerészkedők a' legerősb szeszből. F. hó eleje óta folyvást igen jó az idő, 's ha még két hétig tetemesb változás nélkül marad jelen állapotjában, ugy népes vásárt várhatni jövő novemberben. — A' tüzifa ára valamennyire szökkent, noha majd naponkint számos hajó érkezik fával terhelten a' két fővárosi partokhoz. — Nemzeti szinpadunkon f. hó 12ikén „Báléj" adaték; 13kán „Kobold"; 14ikén először „A' magyar hölgy" vigj. 4 felv. Toepfer után magyarositá Komlóssy a' magyar tudós társaság költségin; 15ikén „A' notredamei toronyőr" (Czelesztin — Quasimodo, mint vendég); 16ikán a' hirdetett „Gemma di Vergy" helyett „Rózika, a' holdkóros leányka"; 17kén pesti szinpadon először „Nagyvilág" szinj 4 felv. Zieglertől, (Czelesztin mint vendég); 18ikán „Vazul" történeti dráma 4 felv.; rövid idő mulva „Kénytelen király" czimü érdekes vigj. kerülend szinpadunkra Tóth Lőrincz fordítása szerint. —

(Orosz hadi mozgalmak Galacz körül. Orsovai hírek.) Aldunai hírek szerint az orosz hadikészületek a' fekete tenger kikötőiben naprul napra élénkebbek. A' sebastopoli és odesszai kikötők telisdek mindennemü hadi és szállitó hajókkal, mellyek tatarozása olly gyorsan halad elő, hogy igen rövid idő mulva vitorlakészen indulási parancsot várandnak. E' rendszabályok nem csupán a' jelen pillanat szükségire látszanak czélozni, hanem nagy haderő-összpontositásra számitvák. Minden városkában katonai laktanyákat épitnek fából 's legközelebb Akjermanban olly nagy-terjedékü illy épület készüle, hogy több egész ezrednek is szolgálhat szálláshelyül. Russzia tulajdonképi tervei rövid idő mulva határzottan fognak kitünni. — Orsováról sept. 27ikéről ezt irják: „Folyó hó 7ikén vesztegintézetünkbe érkezék Pückler-Muskau hg, a' hires utazó, 's 10 nap után a' mehádiai csodaforráshoz zarándokoskodék. A' társaságában levő szerecsen (abyssziniai nem aráb) hölgy igen kecses 's nagy figyelmet gerjeszte. Kivánatos, hogy a' nagyhirü iró, ki barátságát volt szerencsés megnyerni M. Alinak, minélelőbb részletes előadásával szerencsésitse az olvasó világot a' keleti viszonyok tulajdonképi helyzetéről, mert ő igen képes azt tökéletesen fölvilágositani, mit eddig csak ködfátyolon át láthata Európa." —

Esztergom sz. k. városban sárfalvi Heya Imre kir. tanácsos és első al-ispán úr mint k. biztos elnöklete alatt a' f. h. 14 és 15dikén példás csend és renddel ment véghez a' bel- és kül-tanács választatása, mellynek következtében: főbiróvá lett Krakoviczer Ferencz; polgármesterré Hartmann Ignácz; kapitánynyá Meszéna János; tanácsnokok megmaradtak: Tarkovics Bazil, Pinke István, Horváth Imre 's Heliser József; uj tanácsnokokká lettek: Maurovics Rudolf, Takács István 's Viola Ferencz; főjegyző maradt: Menyhárt István; aljegyzővé lőn: Kollár Antal. Főügyész a' ki volt Kiss Mihály; kamrás: Koksa István; ellenőr: Kolosváry József; árvák, templom és kórház egyesült pénztár-tisztsége: Heckel Imre és Kakas Ferencz; levéltárnok: Licsaer József; szószólók: Niedermann András és Viola Imre. Ezeken kivül 36 uj választott polgárral sebész: Csernó János; földmérő: Kiss Gábor; erdősz: Sztokosza Ferencz. Sz. lélekhivással 's Tégel-Isten dicsérünkkel végződvén a' tisztválasztás, a' kir. biztos ur fényes lakomát adott, mellyközben magyarúl harsogtak részint hódoló a' fölségért, részint üdvezlő és hálaáldomások; 16ikára pedig a' polgárság hitta meg városunk szinét gazdag ebédre.

KÜLÖNFÉLE. Ifj. gróf Esterházy Mihály által az 1839ki pozsonyi versenyre adott dij (ezüstből készült csinos vadkanfő) Magyarországban nemzett minden ló által megvivandható, telivért kivéve; távolság két angol m. föld. Teher 3 eszt. 80 ft., 4 eszt. 100 ft., 5 eszt. 106 ft., 6 eszt. 110 ft., 7. és több eszt. 112 ft. Mén 3 fonttal többet. Tétel 3 darab arany. Bejelentés 3 nap a' pályázás előtt. Azon esetben, ha utóbbi adakozások által tán növekednék a' dij, az igy összegyült pénz fele az első, fele a' 2dik lóé. — Fiume oct. 7kén: Hajógyárinkon szakadatlan élet mutatkozik, alig bocsáttatik egy hajó tengerre, 's már egy másik gerincze meredez föl helyén; mi nyilván tanusitja, hogy a' hajózás, a' keleti zavarok daczára is, igen jól kamatoz. E' szembeszökő élénkséget, melly a' pár év előtti hajózási pangást olly rögtön feledteté, kétségkivül a' tavalyi rosz aratásnak kell tulajdonitni, melly a' nyugatéjszaki tartományokat arra kényté, hogy gabonával külországokból lássák el magokat; innen az élénk közlekedés Odessza, Taganrog, Alexandria, Trieszt, Livorno, Genua, Marseille 's egyéb földköztengeri kikötők közt tavaly, melly, ha minden adat nem csal, ez őszön is fentartandja magát. A' Nilus kedvező áradása következtében Meh. Ali 's Ibrahim megengedték, hogy magtáraikból 1,950,000 velenczei stajony gabona 's rizs menynyiség vitethessék-ki. Nálunk a' magtárok még jobbadán üresek, mert a' Száva 's különösen Kulpa leapadta miatt nem szállittathatott eddig gabona Károlyvárosra; a' septemberi esőzések után azonban reményljük, hogy a' szállitásokat megkezdik. Minő kár ránk nézve, hogy a' szállitások annyira akadályozvák, tavaly láthattuk, de látni fogjuk az idén is; mert bár mint szeressék is agg Albion fiai a' bánsági buzát, bár mint ajánlgassa is a' M. Chronicle honfitársinak, hogy azt iparkodjanak leginkább hozatni Trieszt és Fiuméból, fájdalom! mi csak igen kevéssel szolgálhatunk nekik — aránylag; — nem mintha nem volna, nem! mert az ég adott; de mi nem akarunk segitni azon, hogy egész fölöslegünket vagy nagyobb részét oda adhassuk. Ki tudja, mikor jövend ismét alkalom a' fekete tengeri gabonát a' földközteng. piaczokról 's általok a' nyugatéjszaki fokhelyekről kitolni! Szabályozzuk a' Szávát és Kulpát; csináljunk utakat, 's alkossunk kereskedési törvényeket! Itt már mind ennek ideje! 's tán a' sok kezdendő 's teendő közt saját érdekünkben volna, ezeknek adni elsőséget? — A' budapesti hangászegyesület kormányzó-biztossága jelentése szerint az 1839ki hangászati évben, multhoz képest a' fizető tagok száma szaporult, mit leginkább Festetics Leo gr. elnök és Mátray József törekvésinek tulajdonithatni. A' gyámtagok száma 293-ra ment. Az egyesület kezdetétől fogva begyült alappénzeket (1579 ft. 44 kr. pgő.) miket eddig szükséges tárgyak bevásárlására volt kénytelen fordítani az egyesület, lassankint az alappénztárnak vissza fogja fizetni 's e' czél minélelőbbi elérésire már is 300 pgő forinton statuskötelezvényt vásárlott. Az énekiskola e' jelentés szerint rövid idő mulva meg fog nyittatni, miután már eddig is meglehetős pénzmennyiséget gyümölcsöze az aláirás. Az egyesületi bevétel 2109 ft. 43 kr., a' költség 1782 ft. 5 kr. 's igy a' pénztármaradvány 327 f. 38 kr. pgő. Ilm. — Veszprémből: Ilg-primásunk oct. 8án városunkba érkezvén, 9én az együtt levő KK. és RR. nála tisztelkedtek, 's miután felsőörsi szőlejét megtekinté, 11én elhagyá városunkat. A' balatonmelléki szüretnek nagyrészint vége; eredvénye minőségre 's mennyiségre a' tavalyinál kedvezőbb 's a' kellemes időjárattal az idei szüreti vigalmak is kitünőbbek voltak. Egyébként a' hosszas szárazságot vétésink sinyleni kezdik. — Iklandon, (Maros-szék) sept. 28kán esti 10 óra tájban, gonosz ember által egy pajta meggyujtatván, a' nagy szél miatt olly hirtelen erőre kapott a' tüz, hogy 7 gazdának egész utczát elfoglaló épületei, házi butorai és őszre begyüjtött takarmányai, majd egy pillantás alatt porrá hamvadtak. Leirhatatlan azon rémülés, melly az első álom lágy szenderéből fölriadt lakosak keblét átviharzotta. Az egész falu kétségbe esvén a' háborgó légben szerteszét bolygó tüzgomolyok látásától, mellyek a' legtávolabb házakra is egyaránt szórták enyészetes szikráikat, a' falu alrészin elnyuló rétre költözött. Volt apa, ki haldokló öreg anyját és beteg gyermekeit szekérre rakván, nem levén hon marháji, önmaga huzta-el a' közmenekvés helyére. Másnap reggel, midőn a' véginségre jutott kárvallottak könyüs szemekkel állottak füstölgő épületeik romjain, 's elmarjult szivvel, velőrázó jajok közt, rakosgatának a' kormos üszkökből kalibákat összse magoknak, egy rejtély-alaku sovány ember ment föl pokoli mosoly közt a' gyászos utczán. A' szerencsétlenek közül egyik, ki az előtti estve látta volt ott sompordálni, tolvajt kiált. Ezt hallván az alacsony lelkü, ki több gonoszságban is torkig buborékolt, megfutamodik. Két puskalövés dördült utána, de egyik sem találván, végre az elkeseredett lakosaktól megfogatott és M. Vásárhelyre a' szék börtönébe kisértetett. — A' szovátai határon érczbánya nyilt. Teli volt mindenkinek örömmel keble, hogy pénzözön boritandja el különben e' szegény helységet. Erdélyi Gyula nagyon ügyes ember. Bányászi bizonyitványnyal, azaz: mellyet önmaga expediált, el van látva. Sokan akarnak gazdagodni. Egész reménynyel teszik le nála a' 200 for. részvényt. A' tagok száma papok és vidéki jobb gazdák közül, valamint a' pénz nála igen sokra szaporodott. Már az ércztörők készen állnak. Az érztörést elkezdék. Most Zalatnára küldetett egy tereh beváltás végett. De ezalatt Erdélyi Gyula tán Oláhországban kaczag a' szerencsésen kizsebelt sok szép pénznek. A' bánya neki jól jövedelmezett. A' részvényesek számára maradt egy csendes keresztyéni béketürés, az üres bányalyuk és az elkészitett ércztörők, mert az anyag nem beváltani való. Környékünkön az őszi vetések elannyira dúsak, hogy a' mezei gazdának minden vágyait egészben kielégitik, 's egyet a' valaha leggazdagabb aratások közül tükröznek elönkbe. E. H. —

Eger, octob. 15kén: Egerben a' szüret f. octob. 7dikén vevé kezdetét. A' szomszéd baktai és ostorosi szőlőhegyeken ugyan már az előbbi héten folyt a' szedés; Kis-Tállyán pedig ugyan az egrivel egy időben kezdék azt, valamint Andornakon october 9kén. Az egri szőlőhegység legjelesb tájai rivancs-verettek 's némi részben ragyaütöttek is levén, hibásan és szüken adák a' termést. A' fürtöket több helyütt száraz és bortolvaj részeiktől tisztitani kelle. Mind e' mellett, általában szólván, a' szőlő meglehetős érettségü vala, 's a' szedésre folyvást tiszta meleg napok szolgáltanak, mi miatt a' must is szélytiben hamar forrásnak indult.

Amerika

(A' mexico-francziaországi béke ingadozni kezd.) Ujyorky lapok szerint azon békeszerződés, mellyet nem rég köte Mexicoval Francziaország, épen nem nyugszik olly szilárd alapzaton, mint némellyek képzelik, mert még igen sok nehézség elháritandó, melly könnyen ujra fölbonthatná a' békét, ha illő orvoslást nem nyerne. Mexicoban komolyan minden ujabb hitelt fölfüggeszteni szándék, mit Baudin szerződése köte ki. Illy körülmények közt hihetőleg rövid idő mulva utlevelét kérendi a' mexicoi franczia ügyviselő. —

Spanyolország.

(Maroto mentegető nyilatkozványa.) Bilbaobul hosszas mentegető nyilatkozványt bocsáta közre Maroto, mellynek lényeges tartalma imez: „Hat évi háborunak, mellyben a' baszkok, valamint spanyolok is általjában, az egész világ bámulását vivák ki magoknak, egy hg kivánatinak föntartása szolgált czélul; de az isteni gondviselés, melly mindenkor gondosan őrködék a' spanyol nemzet jólléte fölött, nem adhata győzelmet a' sötétségnek, 's nem engedheté, hogy embertelen, dicsvágyó és szineskedő férfiak jnssanak hatalomra, kik tömérdek fáradalmitokért jutalmul csak vérpadot készitettek volna számatokra. E' meggyőződés általányos vala; minden értelmes férfi mindenütt, hol megfordulék, hasonló értelemben nyilatkozék előttem 's e' véleményt az osztályvezérek 's többi parancsnok is helyeslék, miről eredeti okleveleket birok, mellyek teljes fölhatalmazást ruháztak reám, hogy minden kitelhető hasznot huzhassak számatokra a' megkötendő békébül. Azonban én a' hg érdekeit sem hanyaglám el, 's előterjesztéseket tevék neki, mikép azokat legczélszerűbbeknek tartám. Hálátlanság mindazáltal reményem előtt ajtót zárt. Illy fordulatnál nemes és az egész spanyol nemzethez méltó határzathoz kelle folyamodni, vagy pedig áldozatul esni a' romboló kényuraságnak. Mi az elsőt választók 's békét kötöttünk. Navarra mostani tekintete iszonyt gerjesztő, mit azok is egyhangulag helybenhagynak, kik vallásról szólnak 's elég gyalázatosak mondani, hogy mi vagyunk hibásak, holott épen csak közöttük láthatni árulás, gyilkosság, rablás és erőszak nyomait. Az őrjöngők! Megbánásuk nem leend elegendő annyi bűn lemosására, és a' legyilkolt áldozatokat soha többé nem fogja életre fölébreszthetni. Navarra lakosi! Vezéretek, Maroto tábornok, nem szökött meg, mikép azt veletek elhitetni akarják; ő nem adott el titeket ocsmány aranyért, mellyet gyülölt, és melly után soha nem sovárga. Nem az ő testi és lelki szenvedési gátlák őt előttetek megjelenni, de adja az ég, hogy szavait ne engedjétek hallatlanul elsuhanni füleitek mellett. Espartero hadi kormányzósága pénzt adott a' szerződéshez csatlakozott zászlóaljaknak 's több hivatalviselőnek, valamint a' tábornokkari 's egyéb tiszteknek négy hónapi zsoldot; ez azon egyetlen érdek, mellyet e' nagyszerü szerződésnél kiköték; ezt meg kelle tennem, mert tovább egyetlen napig sem maradhaték d. Carlos szolgálatában, mikép az a' később nyilvánitandó körülményekből világosan ki fog tünni. Fölszólitok ezennel közönségesen mindenkit, bizonyitson be ellenkezőt 's megvetéssel tekintek le azon gyalázatos aljas rágalmakra, miket ellenem árulás és megvesztegetés tekintetéből minden oldalról fölhalmoztak. Azon első összejövetkor, mellyet Esparter val tarték, ellenkezésben maradtunk a' szabaditékok iránt, 's elhagyók egymást azon erős szándékkal, hogy az ellenkezést ujra meg fogjuk kezdeni; parancsokat adék tehát azonnal sergimnek, és világosan kijegyzém az elfoglalandó pontokat; de uj nehézségekre akadtam 's mivel a' harczot ellenzék, tehát kineveztem azon tiszteket, kik ujabb alkudozást kezdének

Esparteroval. Ezek megkötéka' békeszerződést, mellynek én csupán anynyiban vagyok részese, hogy aláirám nevemet.“ E' fölszólitás mellett közli Maroto azon tisztek neveit, kik a' szerződést tulajdonkép köték, valamint azokéit is, kik a' békekötésre többször ismételve fölszóliták. — A' Sentinelle des Pyrenées oct. 1jérül ezt irja: „A' guipuscoai guerillahad, Zabala lelkész parancsi alatt, tökéletesen eloszlott. A' parancsnok 's tisztek sept. 25dikén Vergarába érkeztek, 30 katona pedig franczia földre menekvék. A' többi sokfelé oszlott el, 's fegyvereit leraká az illető hatóságok előtt. A' többi guerilla csapat hihetőleg rövid idő mulva követni fogja ezen példát, 's igy a' bokorharcz is tökéletesen megszünend, Cabrera pedig mindenkitől elhagyatva, ismert makacssága daczára is kénytelen leend hódolni a' királyné alkotmányos kormányának.“ —

(Espartero és O'Donnell Cabrera ellen indulnak. Késkedés a' szabaditékok ügyében.) Madrid, sept. 28ikán: „Espartero sept. 23ikán megindult Aragonia felé 37 zászlóaljjal 's kétezer lovassal; a' tartomány lakosi leghőbb ohajtással várják őt. Az ottani zendülőknek már nincs egyéb czéljok, mint azon pillanatig, mellyben futniok kellend, lehetőségig dús zsákmányt összerablani. A' saragossai országut folyvást véres kicsapongások szinhelye. Cabrera el van tökélve utólsó pillanatig harczolni, 's minden erősséget katonasággal 's élelmi szerekkel lát el, mit annál könnyebben eszközölhet, mivel O' Donnell parancsot kapa, miszerint Espartero oda érkezése előtt nem szabad a' zendülőket megtámadnia; Espartero egyetlen csapással akarja tönkre zúzni az ellenséget. — A' szabaditékok ügye igen lassan halad előre, ámbár a' cortesválasztmány már benyujtá véleményét. A' corteselnök inditványára a' választmányi javaslat vitatását azon időre halasztá el a' cortes, midőn valamennyi követ jelen leend a' gyülésben. Az ellenzés e' határzat következtiben minden mérsékpárti követ belépténck akadályokat gördít elibe; 's igy hosszas időre halasztja el a' szabaditéki ügy végképi eldöntetését. Ez ármány méltó boszusággal tölt el minden valódi honfi keblet, 's a' ministerség alkalmasint elhalasztani leend kénytelen a' cortes ülésit, mert a' mostani ellenzés mellett általjában nem folytathatja hivatalviselését; ez elhalasztást végképi föloszlatás fogja követni.“ —

(Közbocsánat.) Oct. 5iki bayonnei telegrafi sürgöny szerint a' spanyol kormány törvényjavaslatot terjeszte a' cortes elibe általányos és tökéletes közbocsánat iránt, mind azokra nézve, kik a' zendületi háboru alatt politikai vétséget követtek el.

Anglia.

(James Bryan és a' királyné.) London, oct. 4ikén: „Azon őrültek számát, kik Viktória királynénak szerelmi nyilatkozatokkal alkalmatlankodnak, ismét szaporitá egy gentleman, 's igy rövid idő mulva egész tizedre fog növekedni e' hősek száma. Most bizonyos James Bryan Crowleyból lépett e' szerencsések sorába. E' hős 30 esztendős, arcza naptól barnult, bajusza téglavörös 's öltözete hegyi skóté. Igy jelent meg oct. 1jén a' kensingtoni negyed törvényszéke előtt, 's panaszkodék, miszerint előbbi háziasszonya Sutton-streetben, kinél házbér helyett több butort hagya, néhány „fontos oklevelet“ nem akar kiadni neki. Az asszony előterjeszté az iratokat 's kiviláglék, hogy azok szerelmi levelek a' királynéhoz, két levél pedig Kent hgnőhez 's Melbourne lordhoz. Kérdőre vonatván, igy nyilatkozék James Bryan: „E' levelek mind elmentek rendeltetésök helyére. Én igen fontos dolgokat mondhatnék önöknek, ha kedvem volna ezt tenni. Én (fejére mutatva) nem vagyok őrült, mint Önöknek talán kedvök van gondolni, mert tökéletesen ép elmével birok. Én szeretem a' királynét 's örökre szeretni fogom.“ A' levelek magok, mellyek „titkos természetük“ daczára is fölolvasásra jutottak, bármint ellenzé is azt Bryan, igaz, szépen iratvák, de hemzsegnek helyesirási hibáktól 's legőrjöngőbb szerelmi nyilatkozatoktul, egyszersmindpedig kevervék ájtatos buzgókodásokkal, mellyek angoloknál ritkán szoktak hiányzani. „Drága Viktóriám! hangzik többi közt egyik levél, mellyet a' ministeri M. Chronicle is közöl, eddig csak szemeinkkel szóltunk ugyan egymással; de a' szem értelmesen tud avatottak közt nyilatkozni. A' szemek a' lélek ablaki; 's mivel szemeink majd egészen egyenlők, tehát lelki rokonságot gyanitok köztünk létezni. Véleményem szerint, Viktória, neked csakugyan jogod van férjhez menésre, még pedig saját tetszésed és akaratod szerint. Ne gondolj a' világi emberek fecsegésivel; csak a' mindenhatónak 's nekem iparkodjál tetszeni. Régi szokás szerint koronázáskor köteles fölséged, megengedni, hogy balarczát minden peer és püspök, vén és ifju, tiszta és tisztátlan, házas és nőtlen csókolja meg és ez összesen 4—5 száz csókot teszen, 's reménylem, fölséged nem fogja többé megengedni ez undok szokás teljesitését.“ E' levelet kérelem zárja szegényi iskolák fölállittatása iránt, melly tettért áldást igér a' királynénak. Más levél igy hangzik: „Forrón szeretett lady Viktória! Fájlalom hogy leveleim, mint látszik, olly különös benyomást tettek reád, miszerint arczodat sem mutatod már nekem az isten házában. Első tanácsadód inditványára történik az talán, hogy szerető Jakabodnak nem szabad többé varázshatalmu gyönyörü arczodat látni, vagy terhedre van jelenlétem? Én nem kivánok neked alkalmatlanságot szerezni. Gondolám, hogy szeretsz engem, 's azért még inkább szerettelek; de ugy hiszem, hogy Melbourne, ki egymás iránti föltünő szerelmünket észrevevé, mindent elkövete, mi hatalmában volt, hogy szivedet ellenem megmérgezze. Higy szavaimnak, ő haszonleső czélokbul közelit hozzád 's nem tartja valódi szerencsédet szemei előtt, mint szeretőd J. B.“ — Kent hgnőhez irt levelében többi közt ezeket mondja az ábrándos szerelmes: „A' kedves bárány! valóban ő jó szivvel látszik irántam viseltetni, különben nem fordulnék meg annyiszor Windsorban; csak az ő kedviért történik az 's drága uram és mesteremért. Én szegény vagyok ugyan; de mégis Windsorban hgnek tekintettek engem a' katonák, 's az emberek megálltak az utczákon, mondván: „Milly szép fiatal férfi! olly kedves mint a' fölkelő nap, valóban szinte különösen teremtve látszik férjül fiatal királynénk számára.“ A' Melbourne lordhoz intézett levél szerelme történetét foglalja magában, t.i. mikép tekinte reá nyájasan sétalovaglás közben a' királyné 'sat., 's némi kormányzatot tárgyazó javaslatokkal rekeszti az egészet. James Bryan alkalmasint elődei sorsára jutand es „Lunatic asylum“ tagja leend. — Spanyolországban igen dúsan fizetett a' gabna 's minden veszély nélkül magtárokba juta, e' szerint csupán a' gabnatörvény tiltja az angoloknak, hogy ne egyenek a' jó olcsó spanyol kenyérbül, 's e' tilalom miatt az éretlen angol gabnán tengnek, mellyet azonkül 25 shillinggel drágábban fizetnek. Illy tett dolgokat naponkint emleget e' sajtó, az angol nép pedig naprul napra nagyobb inséget szenved, 's a' gabnatörvény ellen még is olly gyönge az izgatás, hogy alig várhatni tőle valamennyire üdvös sükert.

Franczia ország.

(Házmotoztatás los Valles bárónál. Elegy.) A' rendőrség sept. 30dikán megmotoztatá los Valles b. lakját, 's minden magányos leveleit 's egyéb iratait elszedé; mikben mindazáltal, a' Gazette szerint, semmi nevezetesre nem talált; mig egymás lap egészen ellenkezőleg igy nyilatkozik: „Don Carlosnak Franczia országba lépte óta folyvást szorgalmasan őrködik a' rendőrség, mert igen jól ismeri a' trónkövetelő segédének rendkivüli vakmerőségét, melly egyszer utat tuda már nyitni d. Carlosnak Spanyolországba. E' segéd franczia, neve: Anguet de st. Sylvain, los Valles b. czimmel, 's néhány nap óta kitünő figyelmi tárgyul szolgált a' rendőrségnek. Lakásának megmotoztatása igen sok érdekes oklevelet 's egyéb irományt juttatott a' kormány birtokába. Sylvain megszökött ugyan, de a' rendőrség nyomába akadt ügyes cselszövénye fonalának. Az elfoglalt irások több magas állásu férfira bélyegző homályt vetnek.“ — A' National szerint sept. 30án mint bizonyost emliték a' spanyol követségnél, mikép Szardinia ismét megnyitá kikötőit a' spanyol kereskedő hajóknak, 's hogy azon hajók, mellyek ottani kikötőkben fegyverrel voltak megrakva d. Carlos számára, azonnal kirakák terhöket, mihelyt hire érkezék a' trónkövetelő Franczia országba szöktének. — A' ministeri lapok még hallgatnak d. Carlos szabadon bocsáttatása ügyében, noha már bizonyosnak hirlé azt a' jogszerüségi sajtó. A' Temps határzottan tagadja, hogy a' kormánynak joga legyen szabadon bocsátani d. Carlost, mert ez bizonyosan megujitná a' véres háborut Spanyolországban. — A' bayaderek kik Bordeauxban hajóra várnak, melly hazájokba szállitandja őket, september 26dikán a' porosz consul kezeiből négy igen becses karpereczet kaptak, mint a' würtembergi királyné ajándékát, ki egyszersmind igen lekötelező levelet irt nekik.

(Anglia alkudozása Russziával.) Paris oct. 4ikén: „Azon alkudozások, mellyek a' keleti ügyre nézve Russzia és Anglia közt folynak, mint látszik, nem igen felelnek a' Londonban táplált várakozásnak meg. Miután bizonyosan állithatni, miszerint ez alkudozások fő alapját nem annyira a' keleti ügy, mint inkább a' kölcsönös viszonyok meghatárzása teszi, tehát előre is biztosan állithatni, hogy ez ellenkező nézetü két hatalom nem olly könnyen jutandhat egy kalap alá. Igy Russzia kész ugyan lemondani a' hunkiar-skelessii szerződés megujitásáról a' kikötött határidő elmulta után; ellenben mellőzhetlenül követeli, hogy a' dardanellák elzáratási elvét az europai népjog egyik czikkévé tegyék. Ki józanul meggondolja, mi okbul tagadák meg leginkább az érintett szerződés megismerését a' tengeri hatalmak, az jogosítva érzendi magát Russzia ez inditványát vagy tréfás szójátéknak, vagy világos gúnynak tekinteni. Azonban várni kell a' még folyamatban levő alkudozások bevégeztét, mivel csak a' végkövetkezményből itélhetni majd meg: mellőzhetlen föltétnek tekintendő é Russzia főnebbi kivánata, vagy pedig csupán kisértésnek minél nagyobb kedvezmények nyerésire? Francziaország nyugottan tekint e' törekvésekre, mivel igen jól tudja, mikép Anglia és Russzia közt tartós szerződés vagy külön szövetkezés soha nem létesülhet, főleg a' keleti ügyre nézve, mert keleten mind a' két hatalom felsőségi jogot kiván gyakorlani, egy hüvelyben pedig nincs két kardnak helye. Anglia csupán Francziaországgal szövetkezhetik e' tekintetben, 's végre bizonyosan átlátandja ez állitás alaposságát. — Lavoisier gőzös Marseillebe indult, 's onnan Konstantinápolyba szállitandja Pontois uj grófot és követet. Marengo, Marseille, Scipio és Souverain sorhajók tatarozásin szorgalommal dolgoznak, 's nem sokára vitorlakészen állandnak e' roppant vízi várak, azonnal a' dardanellák torkolatához indulandók. Francziaország és Anglia olly féltékeny szemekkel nézik egymás haderejét azon ponton, hogy mihelyt egyik hatalom ujabb hajóval szaporitja hadát, azonnal kettőt indít oda a' másik; ha ez igy tart, rövid idő mulva minden hajója egy helyen leend öszpontosulva e' két hatalomnak. — A' jour. d. Débats koholmánynak mondja azon hirt, melly szerint Vernet föstész M. Ali által a' nezbii csata lefestésire szólittatott volna föl, 's azt állitja, hogy Vernet csupán mulatságból szándékozik meglátogatni kelet nevezetesb részeit. — A' király a' sok esőzés miatt már eloszlatá a' fontainebleaui tábort 's több tiszt közt böcsületrendi diszjeleket oszta ki. —

Törökország.

(Az ausztriai rendkivüli követ kihallgattatása.) Sept. 23dikán vezeté Chosrew basa elibe Hesz cs. kir. vezérőrnagyot és Zichy-Ferraris Viktor gr. alezredest Stürmer b., e' látogatásnál Resid basa, külminister, is jelen volt. 25ikén átadák a' nevezett haditisztek Abdul Medzsid szultánnak megbizó irataikat és az ausztriai császár ő fels. azon szóbeli nyilatkozatát, miszerint folyvást föntartani szándékozik azon baráti érzelmeket, mellyek a' porta és Ausztria közt léteznek, mire a' nagyur hálaját fejezé ki e' megtiszteltetésért. Metternich hg fölgyógyultán különös örömét nyilványitá a' szultán, 's a' két rendkivüli küldöttet a' török nischani-iftihar rendjellel díszesité. A' török kormányhivatalokban több változtatás történt.

(A' franczia consul ujabb utasitási.) Rendkivüli alkalommal érkezett alexandriai hírek szerint Cochelet franczia főconsul nyilványitá M. Alinak, mikép Franczíaország nem pártolhatja Ali tulzó követelésit európai háboru kiütése nélkül, 's e' szerint a' török hajóhad kiadatását tanácsolja neki. Egyébiránt jelenté egyszersmind Cochelet, hogy Franczíaország nem fog részt venni a' basa ellen intézendő fegyveres megtámadásban; Egyiptusba rontás esetén pedig, minden europai hatalommal kész csatasíkra szállani az alkirály mellett. M. Alit igen megindítá e' hir, 's válaszát továbbra halasztá.

(M. Ali beteg.) Alexandriai hírek sept. 26ikáról erős meghülés következtiben betegnek mondják az alkirályt, ki csakugyan parancsot ada Ibrahimnak előnyomulásra Koniahig, mire az orosz fő consul, Medem gr., azon határzott hangzatu nyilatkozatot adá, mikép azon esetre orosz hadsereggel fog szemközt találkozni, mellyet a' czár főnálló szerződések értelmiben síkra szállitni köteles a' porta ótalmazásaul. Illy fenyegető nyilatkozatra, mint látszik, nem volt elkészülve az alkirály, mert azonnal mentegetőzni kezde, mondván, hogy roszul értették őt, mert ő korántsem ellenséges szándékból, hanem csupán azért parancsola előnyomulást Ibrahimnak, hogy a' hadsereg szükségiről czélszerübben gondoskodhassék; egyébiránt kész mindenre, ha mindenre kénytendik őt. Ponsonby l. és Stopford hajóvezér közt igen élénk közlekedés uralkodik, 's a' fővárosban is rendkivüli mozgás élénkíti a' diplomatiát. A' szultán sajátkezüleg irt levélben válaszolt a' czár szerencsekivánatira és szilárd föntartását igéri a' főnálló szerződéseknek. Butenieff mindazáltal még sem igen ad hitelt a' töröknek 's különösen Rezsid basa ellen gyanuskodik, kit angol zsoldosnak szeret tekinteni. Konstantinápolyban folyvást csönd uralkodik, csupán az angol-franczia hajóhad folytonos szaporittatása kezd némi aggályt szülni a' lakosak közt. —

(Részletek M. Ali betegségéről.) Sept. 16iki alexandriai levelek szerint M. Ali betegsége eleinte komolynak mutatkozék, 's 15ikén éjjel eret vágtak rajta. Utóbb minden veszélyen kivül látszék ugyan lenni, de agg kora mellett nagy figyelmet szükség egészségire forditnia. Said bey több fényes lakomát akart adni az egyesült török-egyptusi hajótiszteknek; de az alkirály betegsége miatt el kell maradni az ünnepélyeknek. M. Ali 70 éves most, 's utólsó nubiai utazása óta igen gyönge, korábbi erejéhez képest. Testi bajait tetemesül növeli azon belső elégületlenség, mellyet alattvalójitól üzött némelly visszaélések folyton fentartanak benne. A' franczia főconsul parancsot kapott nyilványitni az alkirálynak: mikép Franczíaország tanácsolja neki, hogy fogadja el a' porta ajánlatit, mert a' többi hatalom nem akar megegyezni Ali hatalma nagyobbittatása iránt.

Németország.

(Dunin érsek titkon eltávozott.) Berlin, oct. 4ikén: „Dunin poseni érseket köztudomás szerint a' törvényhatóság hat hónapi fogságra és hivatalvesztésre kárhoztatá. A' börtönbüntetést ugyan egészen elengedé a' király; a' hivatalvesztés végrehajtatását pedig elhalaszták, még talán kiegyenlithetendőknek reméllvén a' vitás pontokat, mi által el lenne kerülve a' nyilvánvos botrány. A' király, ki törvényes itéletnél fogva már rég várba vitethette volna az érseket, csupán azt parancsolá neki, hogy darab ideiglen Berlinben maradjon, érseki megyéjébe pedig, mellytől meg fosztatott, semmi esetre vissza ne térjen. Illyetén viszonyok közt hónapok óta él itt Dunin érsek, csupán igen szelid 's engedékeny rendőri fölügyelés alatt. Tegnap reggel titkon kocsiba ült az érsek 's eltávozott, Posenbe visszautazandó. Milly következményi leendnek ez eseménynek, nem tudhatni. Eltávoztát hátrahagyott külön iratban tudatá a' királlyal Dunin érsek. Általányosan hiszik, hogy már most a' király egész szigorral fogja rajta végrehajtatni az itéletet.“ —

(Adatok Dunin érsek eltávoztáról.) Oct. 5iki levelek szerint a' gnesen-poseni érsek csakugyan szabadsággal cserélte föl berlini nyomasztó helyzetét, melly nem volt ugyan valódi fogság, de minden esetre letartóztatás, 's e' kettő közt legalább erkölcsi tekintetben nem igen nagy a' különbség. A' főpap eltávoztáról a' fővárosbul annyi különböző hir kering, hogy nyomába nehezen juthatni a' valónak. Eleinte mondák, hogy csupán a' potsdami és spandaui kath. lelkészeket ment látogatni; most azonban hiszik, hogy ez előadást csupán ürügyül használá és Olaszországba, v. Belgiumba, vagy épen Franczíaországba menekült. Ez állitás mindazáltal homlokegyenest ellenkezik az érsek szilárd lelkületével, mert ő bizonyosan nem fog távozni megyéjébül, 's kész inkább meghalni, mint abbul engedni, mit joggal vél birni. Posenbe vagy Gnesenbe utazott ő, és oltárait átölelve várandja be a' történendőket. —

(Müncheni népünnep.) Oct. 6ikán ment véghez Münchenben az ugynevezett Teréz-mezőn a' szokott évenkinti népünnep, mellynél majd minden évben szerencsétlenség szokott történni, mi csakugyan most sem mult el. Egy schweizi férfi ugyanis borozó asztalnál magasztalá honfitársinak bátor elszántságát, 's hogy annál inkább meggyőzhesse kéteskedő hallgatóit szavai igazságáról, e' szókkal ön hasába döfé kését: „Igy hal meg a' schweizi szabad férfi.“ —

Belgium.

(Genti népzavargás.) Gent, oct. 1sején: „Ma zajongva vonultak keresztül a' város utczáin a' dolgozók. Este számos csoportozat alakult a' népből, melly kiáltozva dobá be Gandt gyárának ablakit. Onnan a' fő térekre vonult, hol a' rendőrséget gunnyal illeté, 's egy zendülő halállal fenyegeté a' rendőrtisztet, ki csöndesitni akará a' népet; a' fenyegetőt mindazáltal tüstint elfogá egy rendőrszolga. 8½ óra tájban minden oldalrul: „éljen a' respublica!“ hangzék. A' legjobban kiáltozó két férfit azonnal elfogák. A' vásártéren a' szabadságfát kiszakiták a' munkások, 's katonákat utánozva lépdeltek tovább; a' kirendelt gyalog katonaság őrszemmel kisérte a' népet minden mozdulatit, de egyébiránt egészen semleg viselé magát. Rövid idő mulva megjelent van de Poele helyparancsnok egy csapat vasaslovaggal, és széllyelüzé a' népet; melly azonban rövid idő mulva ujra csoportozni kezde 's köveket röpíte a' katonaságra, mellynek szilárdsága egyébiránt minden további zavart elfojta. 11 órakor mintegy 500 ember csoportult a' szabadságfa körül, 's a' marseillei dal harsogtatása közt még gyökereit is kiszaggatá, miután törzsökét fölgyujtá; reggeli 1½ órakor eloszlott a' sokaság. A' katonaság lődöze ugyan ez alkalomkor, de csupán vaktöltéssel. Ujabb hirek szerint másnap 10 órakor számos tagu küldöttséget fogadott el a' nép közül a' kormányzó, 's előadására azt válaszolá, hogy az idegen vagy is külföldi gyapotszöveteket nem tilthatja el rögtön, hanem két nap mulva véghatárzatát fogja tudatni a' néppel. A' dolgozók nem elégültek meg e' válasszal 's köveket kezdének dobálni a' rendőrségre. Oct. 3ikán éjjel ostrom-állapotba helyezteték Gent, 's ugyanazon nap reggel 9 órakor egy vadászezredet vasuton szállitottak Antwerpből Gentbe. — Brüsselben híre jár, hogy Vilmos király d' Oultremont grófnőt nőül szándékozik venni. A' sajtó nem örömest látja ez összekelést, főleg azon tekintetbül, mivel a' grófnő kath. vallásu; erényeit egyébiránt koronára méltóknak mondják. —

(Részletek a' genti zavargásról.) Brüssel, oct. 4ikén: „F. hó 2-és 3dikán zavargást támasztottak a' genti dolgozók. Ürügyül a' gyapotgyártók munkadij-csökkentését használták, valódi okát mindazáltal a' pártok izgatásában kell keresni, melly kicsapongásokra ingerlé a' népet, lehetőségig hasznára törekvén következményit forditani. A' dolgozók az orangista párt ármánykodási által engedék magokat forrongásra csábittatni. „Éljen az orániai hg!“ kiáltozá a' könnyen hajló nép, 's a' hatóságok hinni kezdék, hogy csakugyan orangista szellemü az egész forongás; a' lakosság mindazáltal egészen részvétlenül viselé magát, mert mindinkább kedvelni kezdi az ügyek mostani állását. A' katonaság csak akkor ada tüzet, midőn már nem állhatá ki ótalmazás nélkül a' kőzáport. Az illy zavargásoknál mindenkor számos kiváncsi is szokott megjelenni, 's aztán jobbadán ezek lakolnak; igy történt ekkor is, mert mintegy 8 néző sebesült meg. A' hatóság nagy szilárdságot tanusita, 's néhány óra alatt nyolczezer katona volt Gentben, mit kizárólag a' vasuti gyors közlekedésnek köszönhet a' kormány. Most már minden ismét rendben van, ámbár meg kell vallani, hogy a' gyapotgyártási iparüzés csak ugyan szenved. E' gyárak a' korábbi kormány alatt nagy kiterjedésnek örvendettek, mert az akkori intézvények korlátlan mezőt engedtek minden illynemü vállolatnak. Most ellenben, a' holland-keletindiai birtokrész elvesztése miatt a' készitvény nem állhat többé súlyegyenben a' fogyasztással, mi szüntelen nyomasztó zavart szül. Ezenkül a' franczia gyártók készitvényeik maradványit mindig a' genti vásárra küldik 's olly olcsón adják, hogy a' belföldi gyárak teljességgel nem állhatják ki velök a' versenyzést. Ide járul végre még a' csempezés is, melly szinte rendkivül rontja a' belföldi gyármüvek keletét. Lille's Valenciennesben külön csempészet-biztositó társulatok alakultak külföldi áruk beszállitásira. A' kormány rendszabályhozással foglalatos ugyan e' visszaélések eltörlésire, de alkalom éshaszon olly kitünőleg kedvezők erre, hogy bajosan fogja sükerét láthatni jó szándékának. — Leopold király rövid idő mulva ismét Londonba szándékozik utazni. — Albert coburgi hg összekelését Viktória királynéval már itt is bizonyosnak mondják. —

Görögország.

Trieszt, sept. 24én: Athenei hirek szerint angol-franczia társaság (Humann főnöklete alatt) a' görög kormánnyal bankfölállitás végett alkudozik. Ezen intézet, mint tudva van, Görögország lakosinak legohajtottabb kivánsága, kik sok földet kénytelenek müveletlenül hagyni, mert nincs tőkéjök, mivel marhát 's gazdasági eszközöket vásárolhassanak, e' nagyon érezhető hiányt pedig a' czélba vett bankfelállitás nagy részben elháritná.

Schweiz.

(Zürich kilép a' hetes szövetségbül.) Zürich, oct. 3dikán: „Nagy tanácsunk tegnap egy, Zürichre és a' szövetségre nézve, fontos határzatot hoza. 1832ben ugyanis Zürich, Bern, Luzern, Solothurn, St. Gallen, Aargau és Thurgau közt külön ugynevezett hetes szövetség alakult, mellynek czélja volt e' kantonok uj intézvényit ótalmazni, 's mint külön politikai pártot kitüntetni. Valamint a' 16ik században, 's utóbb többször, ugy most is más szövetség, az ugynevezett sarn-i, létesült az emlitett ellenében, 's igy aztán külön neve lett a' szövetség közti meghasonlásnak. A' sarni Rendek utóbb kényszerültek külön szövetkezésökrül lemondani, 's igy méltán hasonlót lehete kivánni a' hetes szövetségtől is. De a' szövetkezettek hatalma nagyobb volt, hogysem lemondásra lehetett volna azokat kényszeriteni. Zürich már most önmagán tapasztalá a' hetes szövetség valódi jelentését, 's azért egyhangulag kilépést határzott abból a' nagy tanács, mit azonnal végre is hajtatni rendelt. Nevezetes minden esetre, hogy ujabb viszonyinkat minden oldalról bizalommal ismerik meg. Az idegen hatalmak e' változtatást jogszerünek ismerék meg, 's igy mindinkább reméllhetni, hogy Schweiz minden idegen befolyás nélkül továbbra is föntartandja nyugalmas semlegi helyzetét, melly eddig legkitünőbb jele 's kezessége volt szellemi és anyagi jóllétinek.“ —

(Árvizi rombolások.) Genfi és tessini hírek szerint az ottani völgyekben iszonyu rombolásokat vitt véghez az árviz. A' simploni hires ut déli része majd egészen haszonvehetlenné lőn. A' hegyekről nagy sziklatömegeket sodrottak le magokkal a' rohanó hullámok. Házak, hidak 's majd az egész termés áldozatja lett a' pusztító elemnek; némelly völgyek annyira megteltek vizzel, hogy az azokat képező óriási hegyek domboknál alig látszanak nagyobbaknak. A' lakosság insége leirhatlan. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST.

szerda, octob. 23.

JELENKOR.

1839.

85ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hirek; kinevezések; pesti magyar szinház; gazdasági egyesület; I. Ferencz gőzhajó bajai; egri hirek; különféle, változások a' cs. kir. hadseregnél; 's a' t.) Amerika. Portugália (uj tengerészminister; a' coimbrai püspök fogva; 's a't. (Spanyolország (a' közbocsánati törvényjavaslat; a' franczia követ beszédje a' királynéhoz; a' cortes csak föltétlegesen fogadja el a' szabaditékokat; 's a' t.) Anglia (James Bryan Windsorban; O'Connell Killarnyben; uj meglepő próba vasuton; udvari hirek; 's a' t.) Franczia-ország (Lalande a' dardanellákba kiván nyomulni; lapvélemény a' választásjavitási tervekről; Orleans hg Algirban; 's a' t.) Gabonaár. Dunavizállás.

Magyarország és Erdély.

Pozsony, oct. 18. A' KK. és RR. tegnapi országos ülésében köv. tárgyak kerültek szőnyegre: I. Felolvastatott a' Fő-RRek válasza a' legközelebbi számban közlött urbéri javaslatra. Itt a' Fő-RR. következőkben terjesztik elő észrevételeiket, jelesül az 1sö pontra: Abban, hogy a' jobbágy urbéri telke haszonvételét vallásbeli különbség nélkül akárkinek eladhassa, megnyugszanak ugyan: nehogy azonban olly helyeken, hol eddig az izraeliták jobbágytelket nem tartottak, e' pont által kiterjesztendő engedmény első hatásában káros következményeket háritson a' földmüvelő néposztályra, szükségesnek vélik, hogy az illy helyeken 's esetekben az urbéri telkek haszonvételének adása 's vevése az izraelitákra nézve csak akkor és ugy eszközöltethessék, ha ehhez az illető földesur a' helybeli körülményekhez képest leginkább elhatározható engedelmével járuland, a' vevő izraeliták pedig azon urbéri telkeket saját vagy felekezeteik kézimunkáikkal müvelendik. A' 2dik pontra: A' pálinkafőzhetés engedményére nézve, az erről szóló tczikk alkotásában fő elv és indítóok gyanánt szolgálván az, hogy különösen az urbéri telkeket müvelő jobbágyok sorsa javíttassék, marháik téli tartására 's hizlalására mód nyujtatván, ez által az urbéri telkek érdeke 's becse neveltessék, mivel azon esetben, ha az 1832|6: 6. tczikk. 2. §ának rendelete a' pálinkafőzhetés engedményében a' zsellérekre is, kik az 1832|6: 4. t. cz. 6. §ában is a' jobbágyoktól megkülönböztetve fordulnak elő, hasonlókép kiterjesztetik, — csonkulván az urbéri telket müvelő jobbágyoknak eddig csak rájok terjedt haszna, 's az előbbi törvény által részökre adott engedmény az által, ha a' pálinkafőzhetéshez mindenki a' zsellérhely megszerzése által is juthat, lényegesen korlátoztatván — e' részben az urbéri telkek fölvételére 's müvelésére szolgáló ösztön gyengittetnék, az ország terméketlenebb részeiben pedig, hol különben a' pálinkafőzés leginkább divatozik, az előbbi becsök- 's érdekökben csökkent urbéri telkek elpusztulása is nagyobb számmal következhetnék: ezek 's több — mint mondják — káros következmény elhárítása tekintetéből nem hajolhatnak a' Fő-RR. arra, hogy a' pálinkafőzés engedménye a' zsellérekre is kiterjesztessék, — egyébiránt a' javaslat további rendeletét és szerkezetét, a' jobbágyokra értve, elfogadják, egyszersmind annak törvény általi kijelentéséhez járulnak, hogy a' hol eddig a' zsellérek használatában lennének a' pálinkafőzésnek, azon helyeken abban továbbá is megmaradjanak. A' 4ik pontra: Ennek 1sö részét olly értelemben javaslott szerkezettel, hogy a' jobbágy bármiféle termesztmény és saját készitvényei eladhatását gyakorolhatja, elfogadják a' m. Fő-RR.; az utóbbit mindazáltal, hogy t. i. a' sóárulás és sóvali kereskedés minden megszorítás és taksafizetés nélkül akárkinek általában szabad legyen, több általok felhozott oknál fogva a' javaslathól kihagyandónak vélik. A' 8ik pontra: Miután az 1832|6: 9. t. cz. 1. §ának 3. szakasza már arról határzottan rendelkezett, hogy a' helységbeli jegyzők, vétségükhöz képest, vagy más szükség ugy kivánván, a' szerződési idő lefolyta előtt a' földesur tudtával szolgálatjaikból a' községek által elbocsáttathatnak, azon javaslathoz, hogy az ekkép elbocsátott 's a' földesuri végzeten meg nem nyugvó jegyző mindaddig, mig panasza a' kerületi szolgabiró által meg nem vizsgáltatik, 's az erről beadandó jelentés a' megyei törvényszéken föl nem vétetik, az őt elbocsátó helységben 's — a' végrehajtás előtti félebbvitel természetihez képest — szolgálatjában maradjon, — a' m. Fő-RR. annál kevésbbé járulhatnak, mivel azon idő, mig a' megyének törvényszéke tarthathatik 's azon a' beadandó panaszos ügy elvégeztetik, minden változás felett továbbra is terjedhet, 's ezalatt a' helybeli lakosak jegyzőjök iránt már kijelentett bizodalmatlanságuk mellett, közdolgaik hátramaradásával, kétes bizonytalanságban 's aggódó nyugtalanságban szenvedni kényteleníttetnének; mihez képest a' már fenálló előbbi törvény rendeletével, a' helybeli község megnyugtatásával és az ottani köztárgyak rendszeres folyamával sokkal inkább egybeférhetőnek tartják a' m. Fő-RR., ha a' jegyző elbocsátása iránt hozandó földesuri végzet, vagy hol a' jegyző földesuri jóváhagyás nélkül fogadtatik és bocsáttatik el, az illető helybeli községnek ugyanezt tárgyazó határozata előbb végrehajtatik, 's igy azután birtokon kivül vitetik fel egyedül a' fenforogható kárpótlás tekintetében a' megyei törvényszékre, innen pedig tovább is, a' felektől el nem zárható felebbvitel utján. Egyébiránt megjegyzik itt a' m. Fő-RR., hogy több helyen a' lakosak tehetetlensége miatt a' jegyzői 's kántori vagy tanitói hivatalviselésnek ugyanazon egy személyben szükség egyesülni, 's az illy helyeken létező olly jegyzőnek, ki egyszersmind kántori vagy tanitói hivatalt visel, mind befogadására, mind elbocsátására nézve fentartandónak itélik az utóbbi minőségre felügyelő hatóságok' közbejövetelét és befolyását. A' 12ik pontra: Több tekintetből czélszerűnek látják a' m. Fő-RR is, hogy a' földek, rétek, mezők, szőlők 's erdőkben elhatalmazott károk iránt minél határzottabb rendeletek tétessenek, az előszámláltakon kivül más akármelly helyen 's néven lehető mindennemü ültetvényre is kiterjesztendők; mindezek pedig, mellyek a' jelen pontban javasoltatnak, az előbbiek pótlása 's kiegészítése gyanánt vétetvén, midőn a' károk becslésére azt kivánják a' t. KK és RR törvényhe iktatni, hogy az erre alkalmazandó helybeli előljárók vagy egyéb ahhoz értők eskettessenek meg, olly hiedelemben vannak a' m. Fő-RR, hogy ezek mellett az efféle károkról tett előbbi intézkedések is fentartatnak, 's illy értelemben keszek a' javaslathoz járulni; de a' szerkezet utóbbi részében a' kártékonyakat követő büntetésre nézve említett azon közönséges kifejezést, hogy azok mint tolvajok büntettessenek, sem az 1832/6: 10. t. cz. 5 §a' 3. sz.a' pontjaiban az időszaki büntetéseket is kifejező rendeleteivel összeférve, sem ezáltal a' tárgyat egészen kimerítve 's törvényszerű szabályosságra alkalmazva nem látják; minélfogva, a' büntetési önkényt a' lehetőségig kikerülendők, a' büntetés okozatit itt is a' károkra 's ezekre leginkább vetemedő néposztály természeti hajlamására és a' cselekvési szándékra alkalmazva illő szabályossággal 's határzottan kifejeztetni, 's ezek folytában egyszersmind az erdők és más akármiféle ültetvények felvigyázására rendelt örök gyakori megtámadtatása és sértése iránt is a' kivánt rendelkezéseket czélszerűleg kiterjesztetni 's a' javaslat szerkezetét ezekhez alkalmaztatni ohajtják. A' 15ik pontra: Hogy az urbéri rendezési perek azon idősor szerint, mint azok a' megyéktől a' m. k. helyt. tanácshoz folérkeznek, vétessenek vizsgálat alá, ezt a' m. Fő-RR elfogadják, 's miután eziránt az elv törvény által ki fogna jelentetni, a' m. k. helyt. tanács pedig alkotása szerint különben is a' törvények és ezeken alapult rendszabályok foganatosítására lenne felállítva, e' tárgyban minden egyéb intézkedést fölöslegnek tartanak. Egyébiránt a' javaslat többi pontjai ellen nem tesznek semmi észrevételt. II. Az urbéri javaslatnak az országos ülési határozatok következtiben kerületileg ujabban készített ime pontjai olvastattak 's fogadtattak el: 1. Az 1832/6: 4.t. cz. 12. és 13. §ának 's illetőleg a' Hármas könyv I. része 40. czímének rendelete akkép javasoltatik világosittatni 's részint bővittetni, hogy a) az említett 40. czim rendelete a' leányagat illető jószágokban az osztozó leánytestvérekre is nyilván kiterjesztessék; b) törvényes szükség esetén a' kibecsülés a' jobbágy által addig használt urberi nemcsak belső telekre, hanem egyszersmind annak külső tartozékaira értetvén, melly kibecsülésnek c) egyedül azon esetben legyen helye, ha és mikor a' megholt közös atyának hátrahagyott 's a' gyermekei közötti osztályra tartozó nemesi ingatlan összes belső birtoka egy holdat vagy ennél kevesebbet teszen; 's d) még a' mondott esetben is az szolgáljon közönséges szabályul, hogy bárhányan legyenek az osztozó testvérek, nem különkülön, mindnyájok részére általányosan legfelebb is csak egy jobbágyi egész házhelyet, nem többet lehet az osztály alkalmával kibecsültetniök, — magában értetvén, hogy ha azon egész jobbágyi házhely apróbb részekre felosztva, többnek kezeinél volna is, ezeknek mindnyájoknak kibecsültetése is megtörténhetik. e) A' kibecsültető felek a' jobbágy minden épületeinek 's telke belső és külső állományiban tett javitásinak, valamint azon urbéri telek haszonvételének is, minden esetre igazságos becs szerinti meghatározandó valóságos árát megfizetni tartozzanak, 's teljes kielégittetése előtt a' jobbágy urbéri telkéről elmozdulni 's épületeit átengedni ne legyen köteles. f) Az illy esetekbeni kibecsülés ne urbéri uton hajtassék végre, hanem az illető egyes esetek a' megyei közgyülésnek mindenkor előre jelentessenek be, 's onnan egy táblabiró, 's a' kerületi szolgabiró esküt társával és tiszti ügyész kirendeltetvén, ezen küldöttség mind a' kibecsülést szorgalmazó feleket, mind a' jobbágyot vagy urbéri zsellért hely szinén voltakép hallgassa ki, 's (teljes szabadságában fogván állani a' jobbágynak vagy urbéri zsellérnek az, hogy a' tiszti ügyészen kivül is — ha ugy akarják — más, általok választandó, ügyésznek szolgálatjával is élhessenek, 's irásbeli — tőlök elfogadni kellő — próbáikat is használhassák) küldöttség határozza el, van é helye törvény szerint a' kivánt kibecsülésnek, vagy nincs? 's mindjárt első munkálkodása alkalmával a' becset is, az e) pont alatti rendelet értelmében irásba foglalva, megkészitvén, lépcsőnkénti uton mindenkor a' kir. helyt.-tanács birtokon belőli felsőbb megvizsgálása alá terjesztendő végzetét, minden iratokkal együtt adja be a' megyei legközelebb tartandó közgyülésre, melly azoknak szinte legközelebb tartandó urbéri törvényszékén leendő megvizsgálásáról rendelkezendik, a' kir. hely.-tanács pedig félév alatt fölveendi 's elhatározandja, a' küldöttségi tagok az urbéri törvényszéki vizsgálatkor ugyanazon tárgyban birói szavazattal nem birhatván. g) Olly urbéri házhely, mellytől járt tartozások, szolgálatok és adózások visclésétől az alábbi 2. pont értelmeben a' jobbágy magát örökösen már megváltotta, az emlitett 40. czim rendelete folytában történendő kibecsülésnek tárgya soha se lehessen. h) A' telkes jobbágyok elmozdittatása az 1832|6: 4. t. cz. 12. §ának a) pontja alatt kijelölt esetekben (ha t. i. a' telkes jobbágyok az uri és közterhek viselésére nyilván elégtelenek lennének) ezentul is egyedül urbéri uton, azon §. b) és c) pontjai alatt kijelelt esetekben pedig (ha t. i. nagy és a' közönségre nézve veszedelmes kicsapongásokban, vagy jobbágyi kötelességökre nézve az uraság kárával több izbeli nyilványos nyakasságban vétkeseknek találtatnának) küldöttségi uton ugyan, de a' fentebbi f) pont alatt megállapitott eljárási szabályok általányos megtartásával, hajtassék végre, — az elmozditás költségeit — mellyek alatt azonban egyedül a' küldöttségi tagok által használandó tiszti előfogatok bére értetik — minden esetre a' földesur levén köteles viselni. 2. A' 8 t.czikk bővitéseül megengedtetni javasoltatik, hogy a' földesur és jobbágy közti szabad egyezés által meghatározandó bizonyos summa fizetésivel a' jobbágyok földesuri tartozásaikat (az uri törvényhatóság sértetlen hagyatván) tökéletesen és örök időkre megválthassák, ugy hogy az olly szabad egyezkedésekből készült szerződések, mint urbéri örökös kötések, bármelly tekintetből felbontatásának többé helye ne legyen. 3. Az 1832|6ik évi urbéri törvényekben számszerint kijelelt készpénzbeli fizetések folyó ezüst pénzben értendők. — III. A' szólásszabadságot tárgyazó második üzenet, mellyben a' t. KK és RR., terjedelmesen — czáfolólag — felelve a' fö-rendi válasz pontjára megmaradnak előbbeni nézetik mellett, a' kerületi szerkezet szerint meghagyatott. IV. A' magyar nyelv iránti második üzenet, mellyben a' Fő RR. által javasolt módositások elfogadtatnak. — V. Üzenete a' KK és RRnek a' Fő-RRhez a' kerületi napló kinyomtatásának akadályoztatása iránt, mellynek kerületi szerkezete szinte megmaradt. VI. Üzenete a' KK és RRnek a' Fő-RRhez a' katonai kihágások tárgyában. Ujabb kerületi tanácskozásra utasittatott.

A' m. kir. udv. kamra a' körösmezői cs. kir. kereskedési vám- és 30adhivatalnál Gluszkiewitz Mihály ottani ellenőrt, 30adossá alkalmazá.

Tegnapelőtt esti 10 óratájban I. Ferencz gőzhajó Paks körül malom-czölöpbe ütközvén kalapnyi nagyságu lyukat kapott. A' kapitány azonnal fövényre hajtatá az erőművel a' hajót, melly 3 nap mulva Pestre váratik. Emberélet nem veszett.

Eger, oct. 16kán: A' hírlapokbul 's különösen temes-megyei munkálatiról is ösmeretes nagyügyességü győri szemorvos Braun János úr, ki f. évi nyár derekán a' Jászságban, ugyanazon nemes kerület h. bizonyitványa szerint, 17 világtalant tőn látóvá, 's onnan megyénkbe fordula, legközelebbről érs. Eger városának nyeré-meg hálaját 's ajánló-levelét, hol 12 világtalannak szemfényét tökéletesen visszaadá, kik között több öreg létezik; 's ezen nagybecsü működése az érdemileg nevezett szemorvosnak három-havi mulatása ideje alatt történt; mikorban t. Heves vármegye által szinte méltatólag az említett szemorvos a' megyében kihirdettetvén, itt e' megye kebliben az egrieken kivül 42 világtalant hoza ép látásra, valamint t. Borsod megyében 11et. A' tisztelt szemésznek ritka képességén felül különös dicséretre méltó azon becsülhetlen emberbaráti szivessége, mi szerint a' szükölködőket orvosi segedelmivel ingyen élteti. Mindenkori áldás kövesse lépteit. — Casagrande Mark velenczei szobrász, ki az egri főegyházhoz nagy mennyiségű szobrászi müveket ké-

szite, ismét két óriási (12 láb magas) szobrot — Péter és Pál apostolokét végzé-el, mellyek a' nevezett főegyházba vezető lépcsők kezdetinét állnak. István és László királyink szobrai, mellyek az egyház terére vezető lépcsők kezdetinél két oldalrul fognak helyheztetni, már szinte munkában vannak. — Az egri szüretnek vége; időnk már közel hat hét óta derült és majd nyári, minélfogvást a' szőlő jól megérhetett, 's habár aszút nem szedheténk is, de legjobb asztali borokat várunk. Mennyiségre a' termés többnyire minden gazda reményeit haladta. Az igaz, hogy e' remény csak azon sulyos csapásokhoz volt mérve, mellyek szőleinket a' nyáron majd tönkre tevék; jégveretlen szőlejü gazdáink azonban vigasztalódva jó középszerű évvel dicsekhetnek.

(Pesti magyar színház.) Pénteken, folyó hó 25ikén Szentpétery Zsigmond javára 3madszor fog adatni bérszünettel: „Ludas Matyi" eredeti énekes bohózat 3 felv. irta Balog István, muzsikáját Szerdahelyi József. Az uj díszitvényt föste Engert. A' vásári jelenetben előkerülő toborzó kardal zenéje Bartay Endre „Csel" czimü eredeti vig dalmüvéből vétetik. Ludas Matyit eddigi kétszeri előadatásakor osztatlan tetszéssel fogadá a' közönség, most pedig az előbbinél nagyobb szini pompával kerül az elő, 's igy annál inkább várhatni azon estére nagyszámu közönséget, minthogy Szentpéteryt méltán számithatni a' két főváros első kedvenczei közé. —

A' „Mezei Naptár" czimü gazdasági kalendáriom megjelent. Tartalmának mult alkalommal nem közlött része következő: Aranyszabályok háztartást kezdők számára. A' pestvármegyei takarékpénztárrol. Kisdedovó intézetekről. Számolások: területet, borjuzás idejét, kamatot, évdijat, cseléd-bér 's egyéb fizetések különféle részleteit mutató táblák. Mesék, dalok és énekek. Magyar- és erdélyországi vásárok. Innentova tehát az érintett kalendáriom Pesten alulirtnál, Eggenberger József 's egyéb könyvárus és könyvkötő uraknál nagyobb, kisebb mennyiségben megszerezhető. Ha valami, ugy ezen ügy leginkább számolhat, a' t. helyhatóságok, urodalmak, földbirtokosak 's minden rendü hazafiak méltányló pártolására. Egy alkalommal értesittetik a' t. közönség, miszerint a' Gazdasági-Tudósitások ezidei 4ik, sorszerint IXd. füzete szinte sajtó alatt van, 's a' közeledő pesti vásárra reménlhetőleg meg fog jelenni. Mint erről ugy az előbbiekről is jelen lap következő száma mellett bővebb hirdetvényt lesz szerencsés közölni a' szerkesztőség. Pest oct. 20kán 1839. Kacskovics Lajos s.k. gazd. egyesületi titoknok.

Tőzsér, pénz- 's iparügy: Boroszlóbul oct. 6ikáról irják, miképen az ottani gyapjuvásárról részletesb 's határzott adatokat még nem igen közölhetni, mivel a' lipcsei posztóvásár miatt sok vevő szokottnál később érkezék a' hely szinére. Az árkelet következő középarányzatban mutatkozék: egynyiretü középfinom 60—64 tallér, legfinomabb kétnyiretü 70—76, finom 66—71, középfinom 60—63, legfinomabb nyári gyapju 70—75, finom 64—66, középfinom 55—60, finom timárgyapju 38—40, lengyel finom egynyiretü 60—65, középfinom 50—55, közönséges 41—46, finom báránygyapju 65—71, középfinom 55—60 tallér. Nyerészkedők ezuttal keveset vásárlottak. Angolok sem legnagyobb kedvet mutattak a' vevésre, 's igy csupán gyártókra szorultak a' termesztők.

KÜLÖNFÉLE. Zágrábban nem rég bankjegyhamisitóknak jöttek nyomára; egy urodalmi számtartó t.i. a' viznyomási előkészületeket eszközlé, néhány tanuló pedig ezüstbe véste a' rajzokat. Egy cigarrogyártó Laibachba utazott és 100 vég vásznat vásárlott álbankjegyeken, mi annyira feltünt a' bőcsületes kereskedő előtt, hogy azonnal jelentést tőn az illető hatóságnál, minek következtében börtönbe került a' vevő, és mindent kivallott. A' tanulók megszöktek; de rövid idő mulva Karinthiában kézre kerültek; azon majorban, hol ezek laktak, háromezer darab kész bankjegyet talált a' rendőrség, a' számtartónál pedig ládát teli ezüstpénzzel, mellyet mind ál-bankjegyekért váltott. — Beszterczebányai hirek szerint, Bakonyi b. ezrede finevelő-intézetét Nagyszombatból az emlitett bányávarosba szándék szállitani; szállásul az ugynevezett káptalanház fog szolgálni a' katonai növendékeknek. — Esztergombul Pakh gyilkosáról köv. ujabb részleteket közlenek: „Pakh Jánost épitész gyilkosa fogva van 's már ki is vallá gonosz tettét. Közkatona ő és az épitész szomszédságában lakott. A' gyilkosság utáni reggel 100 forintos bankjegyet vitt váltani kedvese egy kereskedőhez, ki azonnal jelentést tőn a' rendőrségnek, mivel gyanusnak látszék neki ennyi pénz egy közrendü lyány birtokában, 's ez által csakhamar napfényre jutott a' borzasztó tett. Egy másik lyány pedig látta, midőn a' gyilkos kezeit mosá reggel a' Dunában, 's egy nyalábot lökött a' vizbe, mellyet utóbb kifogtak a' halászok. E' köteg a' gyilkos üngét foglalá magában, mellynek egyik újját küzködés közben kiszakasztá Pakh. Mivel a' katona még ugyanazon nap elhagyá Esztergomot és Pest felé irányzá futását, nyomban követé őt a' rendőrség 's elfogá Pesten, honnan a' budai katonafogházba szállitá. A' gyilkos Pakh gyürüjét viselé újan. Eleinte tagadá ugyan a' gyilkosságot, 's azt állitá, hogy találta e' gyürüt; de mivel tagadtának nem adtak hitelt, 's tudaták vele az esztergomi felfödözéseket, valamint azt is, hogy Pakh mindenkor ujján viselte a' kérdéses gyürüt, tehát csakhamar mindent kivallott, állitván, miszerint már huzamosb idő előtt bérlé őt e' czélra bizonyos személy, ki maga is tettleg segitette a' gyilkos tettet végrehajtani, 's azért 500 forintot adott a' katonának. Állitja továbbá a' gyilkos, hogy a' kapun bocsáttaték a' házba 's a' meggyilkolnak fejsebei nem fejszétől, hanem hegyes éles kőtül származnak, mellyet csakugyan meg is találtak Esztergomban a' kitüzött helyen. Oct. 10ikén este felé Esztergom részvevő kiséretében temeték örök nyughelyökre a' szerencsétlen áldozat tetemeit. Pakh szép vagyonnal birt, de olly szerencsétlenül élt házasságában, hogy asztal- 's ágytóli elválópőre már teljes folyamatban volt az illető törvényszék előtt." — Névtelenül maradni akaró emberbarát Brassóban nevezetes pénzmennyiséget tőkésite „Mattolai Sándor alapitványa" czim alatt, mellynek kamatja tökéletesen elhagyatott nőárvák nevelésire fog fordittatni, minden vallás- vagy nemzetkülönség nélkül. Ez árvák 7 éves korukban fogadtatnak föl; 's egy tisztes asszonyhoz adatnak nevelésbe, hol 15 éves korukig maradván, jó erkölcsü és lehetőségig ügyes szolgálókká képeztetnek. — Sarengrádon nem rég a' két századnál korosb zárdaegyházat tüz hamvasztá el, mellyet hihetőleg koppanttyuból kiejtett tüzes pörnye éleszte; pad, zászló, oltár, képek, szóval: minden áldozatja lőn a' pusztitó elemnek, csupán azon hely maradt meg épségben, melly a' szentséget foglalá magában. — Pückler-Muskau hgf. hó 18ikán dél tajban Bábolnára utazott, hol a' hires cs. kir. ménesintézetet szándéka közelebbrül megismerni.

(Változások a' cs. kir. hadseregnél.) Előléptettek vezérőrnagyokbul altábornagyokká: Mandl Ferencz, a' pattantyusságtól; Fridrik Antal, Hohenzollern-Hechingen hg; Simm József, főpattantyusági igazgatósegéd hivatala megtartásával; Zsivkovics János b.; Semsteran Henrik; Puchner Antal b.; Piret de Bihain Lajos b.; ezredesekbül vezérőrnagyokká: Boccalari József, Hohenlohe hg 17 sz. gy. ezr., gránátosztályi parancsnok; Würtemberg Sándor hg, József fhg 2 sz., huszárezr.; Eltz Ferencz gr., Hardegg Ignácz gr. 8 sz. vasasezr., szolgálattevő kamrás és segéd Károly cs. kir. fhg mellett, hivatala megtartásával; Kreiml Domokos, az 5 sz. pattantyus ezr.; Westhoff Fridrik b., Fiquelmont gr. 6 sz. vasasezr.; Kofler József, Watlet b. 41 sz. gy. ezr.; Vaccani Kamill, a' mérnöktesttől, ugyanott; Spannoghi Fridrik, Lucca hg 24 sz. gy. ezr.; őrnagybul alezredessé: Wimpffen Gusztáv gr., Bianchi b. 63 sz. gy. ezr., Rukawina 61 sz. gy. ezr.; kapitányokbul őrnagyokká: Saint-Julien József gr., Rukawina 61 sz. gy. ezr.; Klotz Antal, Kinszky gr. 47 sz. gy. ezr.; Lemaida Péter, a' pétervárади 9 sz. gy. határőrezr.; Pannosch Ferencz, Schneller 5. sz. könnyülovas ezr., mind az ezredben; Kaiser János, nyugalmazott alezredes, várparancsnokká lett Kueffsteinban; Wankersreutter Fülöp, őrnagy, parancsnoka a' milanoi rendőrségnek, alezredesi rangot kapott. Nyugalmaztattak: Flette József, vezérőrnagy, altábornagyi ranggal 's magasb vezérőrnagyi nyugzsolddal; ezredesekbül: Gegger Jakab, kuefsteini várparancsnok; alezredesekbül: Marini József, Rukawina 61 sz. gy. ezr.; őrnagyokbul: Jouy Fülöp, Kinszky gr. 47 sz. gy. ezr., Hruby Vilmos, a' pétervárади 9 sz. gy. határőrezr.; Lichtenstern Antal, Schneller 5 sz. könnyülovas ezr.; kapitányokbul: Schmidt József, Baaden nhg 59 sz. gy. ezr., és Balthasar Ferencz, az 5 sz. őrzászlóaljból, őrnagyi ranggal és nyugzsoddal; Mikich Imre, József fhg 2 sz. huszárezr., és Testi Ferdinand, a' rendőri ezr., őrnagyi ranggal; Rothkirch Ferencz b., nyugalmazott kapitány, őrnagyi rangot nyert. Külrendeket 's azok elfogadhatására és viselhetésire legf. engedelmet kaptak: Fridrik Antal, Hohenzollern-Hechingen hg. altábornagy, a' kir. porosz vörös sasrend első osztályu díszjelét; Gorcey Antal gr., nyugalmazott őrnagy, az Anhalt hgségi Medve Albert lovagkeresztjét, és Szmola József b., alkapitány az orosz czár sz. Annarend kiskeresztjét.

Portugália.

(Uj tengerészminister. A' coimbrai püspök fogva.) Sept. 30iki lissaboni hirek szerint Ottolini tengerészministerré lőn, 's igy már most egészen ki van nevezve a' ministerség. Ottolini mindeddig a' mérsékpártiak közé tartozik 's ámbár igen böcsületes ember, még sem igen fogja gátolhatni a' ministerség megbukását. A' spanyol és portugál kormány közt komoly villongás készül kiütni, mivel a' spanyolok a' Guadiana torkolatánál szigetet foglaltak el, mellyre a' portugálok követelnek birtokjogot. Gondos fürkészet után kiviláglék, mikép Bragában migueli zendülés volt készülőben, minél fogvást a' coimbrai püspököt és egy főbirót börtönparancs ért. Egyébiránt az összeesküvés még csak igen kevés részvevőt, számlált 's azért könnyen is el lehete azt nyomni. —

Spanyolország.

(A' baszk tartományok lakosinak fölszólitása a' corteshez.) Navarra és a' baszk tartományok lakosi fölszólitást intéztek a' corteshez, mellyben mindenek előtt azt tüntetik ki, miszerint a' szabaditékok korántsem törvénytelen előjogok, hanem a' soha meg nem győzetett baszkok és cantabriaiak azon igényi, mellyek velök születtek és szokásikkal, öltözetikkel 's nyelvökkel együtt folyvást föntarták magokat. A' fölszólitás egyéb része igy hangzik: „Nemzeti képviselők! Mit fogtok ez egyszerü 's rendkivül szabadelmü és respublicai intézvények helyibe állitani? Mi a' politikai alkotványt illeti, az 1837ikit korkivánat gyanánt tekinthetni. Mi elfogadtuk azt 's megesküttünk rá; ez legelső politikai törvényünk. Mi követeket küldöttünk a' közönséges spanyol corteshez a' nélkül, hogy az által tartományi juntáink jogait korlátoztuk volna. Mutassatok a' miénkhez hasonló olcsóságu hatósági és pénzügyi kormányzatot 's olly nagy egyenlőséget az adókiosztásban 's olly nagy olcsóságot ennek beszedésinél. Nálatok a' beszedési költség 1½ pctre emelkedik, nálunk pedig alig egy harmadra. Mutassatok olly rendszeres és a' polgárságra nézve jótékony közbirtok-elosztást; vessetek tekintetet a' mi jótékony intézetinkre, 's hasonlitsátok azokat össze tiétekkel, 's nézzétek meg, milly lábon áll a' mi hitelünk tiétekhez képest. Tanitsatok meg bennünket, mikép kelljen legszabadabban választani hatóságinkat és követinket; tanitsatok bennünket utak, hidak 's más hasznos munkák épitésire; hasonlitsátok össze rendőrségteket miénkkel; járjátok meg erdőiteket és a' miéinket; hasonlitsátok össze a' vagyonkiosztást és számláljátok meg apróbb birtokositokat és a' miéinket. Gondoljátok meg, mibe kerül nálatok a' törvényszolgáltatás, 's mibe nálunk, 's határozzátok meg aztán: vajjon szabad 's lehet é lemondanunk szabaditékinkról? Kormányzati és hatósági rendszerünkben divatozó sajátszerü törvényhozásunkat nemcsak nem szabad megváltoztatnunk, sőt inkább ellenkezőleg a' nemzeti érdek azt kivánja, hogy lassankint egész Spanyolországra terjesztessék az ki, mert több század tapasztalása tanitá, mikép e' törvényhozási rendszer azon nemzetet, melly csak terméketlen földet 's olly napot nyert az isteni gondviseléstől, melly alig tudja melegiteni azt, mind e' mellett gazdag, munkaszerető, jó erkölcsü, erős és boldog állapotba helyzé; mig az ellenkező rendszer a' tartományok legvirágzóbb vidékeit pusztákká változtatá, és csak szegény, szükölködő népet teremte. Mit nyernénk mi, ha Biscaya, Alava, Guipuscoa és Navarra gyönyörü tartományokat második Somosierrává, vagy Manchává engednők változtatni." — A' tartományok e' szilárd határzottsága világosan tanusitja, hogy jogaiktól elállani semmi esetre nem fognak, 's valóban igen kivánatos, hogy ez iránt minélelőbb kielégitő biztositékot nyerjenek a' cortestől, különben kevés haszna leend a' békeszerződésnek. —

(A' cortes csak föltétlegesen fogadja el a' szabaditékokat.) A' szabaditékok vitatását oct. 3ikán kezdé meg a' cortes. E' tárgy, mint előre gyanitni lehete, ellenzésre talált; megjegyzésre méltó mindazáltal a' jogminister jelentése, hogy a' nemzet megnyugtatásaért nem kell áldozatot kimélni, mi olly illetlen kifakadásra tüzelé Mendizabalt, hogy az elnök megfeddeni volt őt kénytelen. Oct. 8ikán végre általányos többséggel eldönték a' szabaditékok ügyét, 's a' cortes következő pontokat állapita meg: 1) A' baszk tartományok és Navarra szabaditéki megerősitvék. 2) A' kormány mielelőbb, mihelyt t.i. lehetséges leend, kihallgatandja Navarrát és a' baszk tartományokat, 's törvényjavaslatot terjesztend cortes elibe a' szabaditékok módositása iránt, mire nézve e' tartományok érdekeit összhangzásba fogja hozni a' királyság alkotmányával. A' kormány föl van hatalmazva a' netalán előfordulandó nehézségeket ideiglen föloldani; tetteiről mindazáltal számolni tartozik a' cortes előtt." E' szerint tehát valamennyire még is lecsilapulandnak az ingerült elmék, mellyek már annyira föl voltak e' tárgy miatt hevülve, hogy egy követ nyiltan kimondá, miszerint e' kérdés eldöntetése uj polgárháborura fog alkalmul szol-

gálhatni. A' nép örömest látta volna a' szabaditékok korlátozás nélküli elfogadtatását.

(A' közbocsánati törvényjavaslat.) A' kormányzó királyné már sept. 24ikén parancsot bocsáta közre, melly szerint minden hatóság tehetsége szerint köteles előmozditani a' kölcsönös kibékülést 's történtek feledését a' lakosak közt; ellenben minden ujabb zavargási merényt kérlelhetlen szigorral büntetni. A' cortes elibe terjesztett közbocsánati törvényjavaslat igy hangzik: 1) Közönséges és tökéletes bocsánat adatik a' közelebbi háboru alatt elkövetett politikai vétségekre nézve, következő határzatok mellett: 2) Az e' vétségek miatt folyamatban levő perek e' rendelet kihirdetése után azonnal megszünnek 's az illető foglyok tüstint visszanyerik szabadságukat. Hasonlag szabadon távozhatnak lakhelyeikre azon foglyok, kik már elitéltetvék 's büntetési helyükön vannak, vagy pedig utközben az illető helyekre. Ugyan illyetén kimélésben részesülendnek azok is, kik kormányzati rendszabály által jutottak fogságba. 3) Azok, kik politikai viszonyok miatt külföldön tartózkodnak, szabadon visszatérhetnek hazájokba 's e' miatt a' hatóságok semmi ürügy alatt nem nyugtalanithatják őket. 4) Ha a' kormány bizonyos, e' czikkekben foglalt, polgárok egy vagy más helyen tartózkodását a' közcsendre 's nyilványos bátorságra nézve veszélyesnek tartaná, ugy eltilthatja őket az illy helyekről bizonyos időre, melly azonban három évnél tul nem terjedhet. 5) A' politikai vétségek miatt történt elkobzatások 's lefoglalások megszünnek, 's az illető jószágok azon állapotban fognak átadatni jogszerü tulajdonosiknak, mellyben a' jelen rendelet kihirdetésekor találtatnak. 6) Az e' törvényben foglaltatott polgárok tökéletesen visszanyerik polgári jogaikat, minden korlátozó bélyeg nélkül, melly káros hatásu lehetne rájok nézve 's ezenkül visszanyerendik mindazon hivatalokat és diszjeleket, miktől politikai vétség miatt fosztá meg őket a' kormány. 7) A' háboru miatti károsulások st.ef. miatt nem indithatni pört. 8) Országos pénztőkék 's jószágok kezelőji felelősek maradnak a' fenálló törvények szerint, a' háborui zavargások következtiben történt elkobzatások iránt. 9) Ha körülmények gátlanák a' jelen törvény kiterjesztését valamennyi tartományra, ugy fölhatalmaztatik a' kormány tüstint foganatba léptetni azt, hol eszközölhetni, egyszersmind határidőt szabván, melly alatt nyilatkozni tartozzék mind az, ki élvezni kivánja e' közbocsánat jótékonyságát. 10) E' közbocsánat semmi csonkitást nem ejt a' bergarai 's más egyéb szerződésen, melly a' kormány tökéletes helybenhagytával történt, és hü teljesitést tapasztaland. 11) E' közbocsánat minden vonatkozásiban a' tengertuli tartományokra is kiterjed. A' főkapitányok parancsot kapnak ezt az illető tartományok megkivántató biztossága szerint kiterjeszteni és rendszabályikról azonnal értesiteni a' kormányt. 12) Mihelyt a' nemzet állapotja engedendi, annak idejében eszközöket ajánland a' kormány a' cortesnek, miket legczélszerübbeknek itélend a' belviszály által okozott károk kiegyenlitésire, hogy igy az inség minden nyoma lehetőségig gyorsan tünjék el. 13) A' közbocsánat jótéteményei élvezhetésire mulaszthatlanul szükséges, hogy az abban foglaltak Ildik Izabella királyné jogszerü kormányának hódoljanak, 's az 1837iki alkotmányra esküdjenek meg, ha a' spanyol félszigeten 's ahoz tartozó tartományokban megmaradni szándékoznak. 14) Azok, kik előbbi büneikbe visszaesnek, olly bánásmodot tapasztalandnak, mintha soha nem részesültek volna közbocsánatban.

(A' franczia követ beszéde a' királynéhoz. Elegy.) Madrid, oct. 2ikán: „Az uj franczia követ, Rumigni marq., tegnap adá megbizó iratát a' királynénak által, melly alkalomkor következő beszédet monda: „Midőn a' király azon fontos kötelességet bizá reám, miszerint képviselője legyek fölségednél, egyszersmind parancsolá nekem, hogy részről legőszintébb szerencsekivánatot nyilványitsak Önnek azon nagy és üdvös eseményekhez, miképen azok most történtek. Ezek, számba sem vevén azt, hogy fölséged 's hü tanácsadóji fáradozási már is igazságos jutalommal tetézik, örökre hiressé teendik föns. lyánya kormányzatát. Uram, a' király, 's egész Francziaország, rövid idő előtt mély bánatba voltak még merülve azon szenvedések miatt, mikkel a' polgárháboru Spanyolországot pusztitá, most pedig teljes bizalommal örvendnek a' visszatérő békének, 's minden spanyol egyetlen zászló alá sereglésinek, melly ismét életre szólithatja a' régi spanyol dicsőséget. Ezek egyhangu érzelmei Franczia országnak, melly soha nem leend fösvény kivánatokban Spanyolország javára, 's e' kivánatok mindinkább szorosb kapcsolatba hozzák egymással e' két nemzetet. Fölséged meg fog nekem bocsátani, hogy én is bátor vagyok kifejezni, milly élénkül vagyok áthatva e' kivánatoktul. Hála de la Victoria hg győzelminek, bölcs intézkedésinek 's irántam kintüntetett gondoskodásinak, mik szerint ő volt az első, ki hat év óta bántalom nélküli utazhatást eszközle nekem azon elpusztult tartományokon keresztül, mikben olly hosszas idő alatt folyvást rokonvér áztatá a' földet. Láttam, mikép imádják ott fölségedet 's föns. lyányát. Hallám az öröm és remény kifejezésit, legélénkebb méltány kiséretében, mikkel a' kormány első rendszabályit mindenütt fogadák. Asszonyom, szivem mélyen megilletődék 's mint Spanyolország barátja és általjában mint franczia, nagyra böcsülni tanulám e' birodalom föns. uralkodónéját, még pedig épen azoktul, kik legjobban tudhatják, mennyire érdemes arra fölséged.“ A' kormányzó királyné igen lekötelező szavakkal válaszolt, mikép ő és Spanyolország mindenkor hálásan ismérendik meg, hogy Francziaország sokat tön a' békeszerződés létesitése ügyében. — Ma végre teljes számu lett a' cortes, 's az elnök választás után tüstint a' szabaditékok vitatását kezdé meg. — Rebesgetni kezdik, hogy Cabrera már késznek nyilatkozék fegyverletevésre; e' hir azonban további valósulást vár még, mert Cabrera makacssága mellett nem igen valószinű, hogy olly hirtelen tudna hajlani a' józan ész szavára. —

(Egyes adatok d. Carlos mostani életmodjáról.) Walsh, a' Mode szerkesztője, ezeket mondja a' trónkövetelőnél tett látogatásáról: „Hétfőn este Bourgesba érkezvén, kedden 9 órakor már a' király (d. Carlost érti) lakában valék. Mit a' ház komor külsejéről mondottak, azt mind valósulva lelém. Beléptemkor először is franczia kapussal találkozám, ki valamennyire habozni látszék, midőn a' király titoknokát tudakozám tőle; e' pillanatban mindazáltal egy spanyolt pillanték meg kék kabátban, spanyol czimerrel gombjain 's vörös nadrágban, és azonnal hozzá fordulék. Nemzeti nyelve hallására tüstint vidám lőn komor arczkifejezé e's hosszu folyosón át nagy szobába ment velem, hol Vargas osztályvezért, Zumalacarreguy egyik fegyvertársát, találtuk. Mig vele néhány szót válték, belépe d. Sebastian infans, 's ekkor élénk előadását hallám a' spanyolországi legujabb történeteknek. Alig végzők beszédünket, midőn a' király és királyné beléptek; az utóbbi, kivel már Salzburgban volt szerencsém szólanom, azonnal rám ismert. Nemes szép homlokán szomoru gondolatok nyomait látám; de a' fájdalom felhőit bátorság csillaga sugárzá keresztül. A' királyné e' szókat kegyeskedék hozzám intézni: „Helyesen állitá Ön lapjában: miképen mi csak akkor hagyók el Spanyolországot, midőn már teljességgel nem mulathattunk tovább ott. A' föld eltünt lábaink alól, 's nem mi hagytuk azt el. Három szögletü zugba valánk szoritva, 's csupán Francziaországba menekheténk. A' sereg harczolva hátrált, az ellenség már Urdaxban volt, midőn a' király távozék. Köszönöm Önnek, hogy mind ezt nyilványossá tevé.“ —

Anglia.

(Fontos czélzatok a' keleti ügyre nézve.) A' M. Chronicle egyik konstantinápolyi levelezője többi közt következő fontos czélzatokat érint a' keleti ügy mostani helyzetéről: „Francziaország, Anglia és Ausztria közt megegyezés létesült, miszerint e' három hatalom kölcsönösen biztositá egymást, hogy birtokterjesztésrül nem gondolkozik, bár mi segélyre lenne is szüksége a' portának. Ez egyezkedésre leginkább némelly franczia lapok azon állitása szolgált alapul, mintha a' franczia kormány Czyprust, Smyrnát 's még néhány szigetet szándékoznék elfoglalni. A' moszkák természetesen örömmel kaptak e' hireken, 's török lapokban tudaták azokat az ozmanokkal, hogy gyanakodást gerjeszthessenek a' francziák ellen. Továbbá, ugyanezen hirek szerint Russzia többet engede az egyesült hatalmak kivánatinak, mint valószinüleg reményleni lehetett. Egyébiránt mindenki átláthatja, hogy a' porta egységét 's független állapotját csak ugy biztositathatni, ha M. Ali hatalmas befolyása valamennyire csökkentést szenved; mivel pedig ez utóbbit Francziaország nehezen fogja megengedni, ugy igen könnyen megeshetik, hogy a' többi hatalom végre saját rovására fog dolgozni, mert illy kétes helyzetben nem hagyhatni tovább ez életkérdést.“

(O' Connell Killarneyben.) Az izgató rendkivüli buzgalommal járja be hazája megyéit a' választás-javitás ügyében, noha több lap épen nem palástolt kárörömmel szélütöttnek hirlé őt. Killarneyben (Kerrymegyében) is nagy népgyülést tarta O'Connell, mellyben többi közt ezeket mondá: „Czélom volt egyesület-alapitás által lehető legnagyobb kiterjedést szerzeni a' választásjognak. (Halljuk!) Ohajtom, hogy ti mindnyájan választási joggal birjatok, (hangos tetszés); 's reménylem, hogy meg is fogom érni azon napot, mellyen e' kivánatom teljesülend. (Tetszés.) Saját hibátok lesz ha nem teljesülend kivánatom. (Halljuk! Halljuk!) Azok, kik választásjoggal birnak, az azzal nem birókhoz menendnek 's unszolni fogják őket: tegye meg minden férfi kötelességét 's jogszerüleg fogja mondhatni, hogy hatalomban megtartani segité azon kormányt, melly valódi szándékkal bir a' népboldogitásra. (Halljuk! Tetszés.) Öt fejdelem ült trónon a' braunschweigi házból és az irlandi nép sorsa mindegyre roszszabbult. Ki ül most a' trónon? (Tetszés.) Olly szép kedves szüz, mikép csak szivelnk kivánhatják. (Dörgő tetszés.) Ő semmi párt által nem engedi magát irlandi hü népe elnyomatására vezéreltetni. (Hangos tetszés.) Családjából ő az első trónunkon, ki igazságot hajlandó kiszolgáltatni Irlandnak. Három éljent fiatal királynénknak!“ (Harsogó éljen! A' hölgyek kendőiket lobogtatják.)

(James Bryan Windsorban. Elegy.) London, oct. 9ikén: „Mult vasárnap Windsorban jelent meg James Bryan, a' királyné ismért legujabb kérője, 's az egész napot ott tölté el. Hegyi szkótnak volt öltözve, még pedig legtarkásabban; süvegén két pávatoll hajlonga. Czifra koczkás öltözetén fölül kék kabátot viselt, kezében pedig kék vászonesernyőt tarta. Reggel sz. György kápolnájába ment, délután pedig a' főszentegyházban mutatá magát, honnan az uj folyosóra siete, hol épen sétálva találta Viktória királynét. Ott az őr mellé állott a' szerelmes hős, és a' királyné néhány lépésig közelite hozzá mindenkor, midőn a' folyosó másik oldaláról feléje ment. Valahányszor közelite ő fels., Bryan mindannyiszor magasra emelé pávatollas süvegét 's mosolygó szerelemteljes pillantásokat vetett a' királynéra. Egy mellette álló gentlemannek bizalmasan sugá, hogy a' királyné nem épen nagyon szép ugyan, de még is kedves lyányka. Az óta már többször láták Bryant Windsorban; de alkalmasint nem sokáig fogja üzhetni kalandozásit, mert utóbbi ottlétekor már kimondá, hogy pénze fogyni kezd. Utólsó fillérével hihetőleg esze 's lovagi szerelme is elröpül. — A' tengerészeti kormányzóság parancsánál fogva a' chatami gyárban legnagyobb gyorsasággal két uj sorhajót épitnek, mellyek mindegyike 80 ágyut viend födözetén. — Killarneyben többi közt ezeket is mondá O'Connell a' királyné dicséretére: „Viktória nem fogja eltürni, hogy bizonyos párt lábbal tapossa irlandi hü alattvalóit. Ő bizonyosan igazságos leend Irlandra nézve. Nem az ő vétke, hogy nincs nagyobb kiterjedésü választásjogunk; hogy nem kaptunk testületjavitást, 's hogy Irland nem áll Angliával mindenben egyenlő lábon. Mindent megnyertünk volna már, de ellenzésre talál a' jó királyné azon pártban, melly egész Angliát lenyügözni törekszik. (Halljuk! és fütyölés.) Mondják hogy az angol vitézül harczol; igaz, de még bátrabb akkor, midőn mellette viaskodik Paddy (irlandi). Azon párt rég elnyomta volna már az angolokat, ha szkótok és irlandiak nem állnának mellettük. Az alsóházban egyedül az irlan-

di többség ólalmazá ő fels. trónját. Ti mindnyájon hallottatok bizonyos Brougham lordrul. (Morgás.) Jól teszitek, hogy zugtok. Ezen férfi ügyes szemfényvesztő játék által protestans kezekre akarja bizni az irlandi ifjuság neveltetésit. (Röfögés.) Eltürnék e ezt Kerry vitéz férfiai? (Nem! Nem!) Ti irlandiak vagytok, 's nem forr-e véretek, midőn halljátok, hogy Brougham illy gyalázatos jármot akar nyakatokba vetni? (Zajgás.) El vagyok határozva mindent elkövetni, hogy káros befolyásától mindenkor szabadok maradjunk." (Harsogó tetszés.) A' nagyszámu gyülekezet csöndesen és legszebb rendben széllyedt el. —

(Uj meglepő próba vasuton. Udvari hirek.) A' nyugati nagy vasuton nem rég uj 's igen meglepő próbát tettek. Egyik az ügyelők közül ugyanis próbára akará tenni a' mozgony gyorsaságát 's e' czélra olly időpontot választa, mellyben épen nem volt szállitvány a' vasutvonalon. Neje 's gyermekei számára nyugdijt biztositott azon esetre, ha szerencsétlenül sülne el merénye. A' 28 angol mérföldnyi tért olly gyorsan röpülé keresztül, hogy azzal egy óra alatt 43¼ órányi tért haladhatni keresztül. Az ügyelőn és erőműn semmi kár nem történt. — Közönségesen beszélik, miszerint Viktória királyné és Albert coburgi hg házassági szerződése alól már csupán a' vőlegény 's menyasszony nevei hiányzanak. — A' királyné magányos pénztárából fizetteté ki elhunyt atyja adósságit, kinek hitelezőji hálairatot intéztek ezért a' királynéhoz. — Sussex hg már tökéletesen fölgyógyult. — Az uj hadminister, Macaulay, jeles iratot intézett edinburgi választóihoz. —

Franczia ország.

(Vernet tisztelő megbizatása. Elegy.) Meh. Ali a' nisibi csata lefösését rendelé meg Vernet hires föstésznél, ki rövid idő mulva Alexandriába szándékozik vitorlázni Marseilleből 's M. Ali meglátogatása után azonnal hely szinére menend. Sajonnal hallák, hogy e' föstvény nem fog Parisba jutni. Vernet ugyanis, mihelyt hely szinén a' szükséges vázlatokat elkészitendi 's az alkirály haditiszteitől szükséges fölvilágitásokat nyerend, Marseilleben a' 10 napi vesztegidő alatt szándékozik elkészíteni a' képet, 's azt tüstint elküldendi M. Alinak. Vernet több művészt 's meghitt jó barátot viend magával, kik örömest kisérik őt, tudván, hogy az alkirály illőn 's nagylelküleg fog gondoskodni minden szükségeikről. — Parisban folyvást nagy figyelmi tárgy a' gabnaár emelkedése, minek kenyérdrágulás természetes következménye, mi, Konstantinápolyt kivevén, sehol nem annyira veszélyes, mint Parisban. E' drágaság okának leginkább a' rendkivül magas fogyasztási vámot tulajdonitják, melly annyira terheli az élelmi szereket, hogy a' roppant számu szegénység jobbadán csak kenyérrel kénytelen tengetni életét, mi természetesen minden legcsekélyebb gabnaszükség esetén tetemesül emeli a' kenyérárt, 's ki ne tudná, hogy éhes nép mindent kész elkövetni. — A' Gazette de France szerint jelenleg porosz és moszka ügyviselő tartózkodik Bourgesban d. Carlos körül. E' körülményből sokan azt akarják következtetni, hogy az éjszaki hatalmak ujra nagyobb buzgalommal készülnek fölfogni d. Carlos elhanyaglott ügyét. —

(Választási rendszer-javitás.) Paris, oct. 5ikén: „A' kenyérdrágaságon kivül a' közönséget 's lapvilágot jelenleg a' választási rendszerjavitás foglalja el. Lafitte-Arago választmánya, melly az utóbbi hónapokban szunnyadni látszék, ismét életnek adá jelenségit; terve: minden nemzetőrt választási joggal fölruházni, mert a' mostani választáis rendszer alaphibája az, hogy semmi bensőleg rendezett társulaton nem nyugszik. A' választásbiztossági tagok sem magokat egymás közt, sem jelölteiket nem ismerik; ők esetleg összeszőtt csoportot alakitnak, mellynek közepett nem alakulhat szilárd közvélemény. Ezen csak jobban szerkesztett hatósági's tartománybiztossági rendszer által lehetne segiteni; de a' választási biztosságok szaporitása mintegy másfél millió nemzetőrrel a' mostani hibákat még sokszorozni fogná. Általjában a' nemzetőrséghez hasonló intézet, melly nem nemzeti szokáson alapszik, 's az ország nagyobb részében csupán papiron létezik, 's mellyet jobbadán csak börtöntüli irtózat által tarthatni rendes gyakorlatban, soha nem fog alapul szolgálhatni a' választási testület maradandó javitására. Csak a' községek eszközölhetik ezt valódilag, mert ezeket nem semmithetni meg, holott a' nemzetőrség fölosztalása tökéletesen a' lehetőség körében fekszik. De az emlitettnél fmákabb terveket is inditványoztak már; igy bizonyos Girardin L. gr. nem rég nyomtatott lapokat bocsáta közre, mikben a' választásjog kiterjesztése helyett azt hozza javaslatba, hogy ezentul minden törvény az egész nemzet szavazása által nyerjen szentesitést. Ő a' nagykoru franczia polgárok számát 5 millióra teszi, 's minden községben szavazásjegyzéket kiván tartatni, olly czélból, hogy minden polgár, valahányszor uj alkotmányszerü törvényt fogadnak el a' kamrák és király, igen vagy nem által szavazzon 's e' szavazás süker-eldöntő határzatu legyen az uj törvényre nézve. A' jövő ülésben minden esetre érdekes vitázatok történendők e' fontos tárgy fölött." —

(D. Carlos életmódja Bourgesban.) A' „Gazette de Berry" szerint d. Carlos külföldön is hű marad a' spanyolországi szokásokhoz, 's egész családostul 7½ órakor kel föl reggel, 's 8 órakor misét hallgat, mellyet szóbájában tart udvari papja. 9 órakor reggelizés; azután dolgait, levelezésit végzi és kihallgatást ad. 2 órakor ebédel 's ezt a' spanyol siesta vagy pihenés követi. 5 órakor közönségesen ki szokott d. Carlos kocsizni, 's a' várostul mintegy fél órányira kiszáll hintajából 's gyalog folytatja utját, mert a' hoszszas tábori élet sok mozgást tőn egészsége föntartására szükséggessé. A' séta többnyire 2 óráig tart. Visszaérkezte után rövid ideig a' spanyol tresillo-játékkal mulatja magát. 11edfélkor az egész udv. kiséret imádságra gyűl nála össze, 's 11 órakor estelihez ülnek. Bourgesba érkezte óta sem Carlos, sem udvara tagjai nem kaptak tudósitásokat a' Francziaországba menekült királypártiaktól. Tinan, Soult tábornagy segéde, már elhagyá Bourgest 's visszautazott Parisba. Némelly lapok azon hirt kezdék terjesztgetni, miszerint Lajos Fülöp 100 ezer frankot külde Carlosnak franczia földre léptekor; de a' kormánylapok határzottan tagadják ez állitást, mit csakugyan nem igen érdemel hitelt, mert Carlos, mihelyt a' spanyol földet elhagyá, azonnal tetemes pénzmennyiséget kölcsönze. A' franczia földre menekült spanyol tábornokoknak Vendome és Bourges jelölteték tartózkodási helyül.

(Don Sebastian infans elhagyja Francziaországot.) A' National szerint d. Sebastian infans utleveleket kapott Nápolyba utazhatásra, miután nyilványitá, hogy d. Carlossal meghasonlott 's többé nem fog Spanyolország ügyeibe keveredni. E' hir mennykőcsapás volt a' trónkövetelőre nézve, noha egyébiránt az infans szavának nem épen nagy hitelt adhatni, miután már több izben megszegé azt, 's egyik párttól másikhoz csatlakozék, mikép t. i. változékony szeszélye jónak találta. —

(Pontois grófi czimet kap. Elegy.) Paris oct. 11ikén: „Egész Parisban köz beszédtárgyul szolgál jelenleg Pontois grófságra emeltetése, 's különösen azon mód, mellyel e' hizelgő megkülönböztetés tudtául adaték. A' királynál nyert bucsuzó kihallgatás igen kegyes volt. Azon pillanatban t. i. midőn már távozni akart, következő szókkal hivá őt vissza a' király: „Pontois ur, Ön igen ügyes ugyan; de mégis valaminek hijával van, hogy illőn képviselhesse a' kormányt Konstantinápolyban." Kétségkül mindenki gyanitja, mint monda Pontois mindent csodálkozásbul és illő szerénységbül, 's hiában törekvék kiolvasni a' király arczából, hogy vajjon mi lehetne azon valami, miglen ujra e' szókat mondá Lajos Fülöp: „Igen igen Pontois ur, hiányzik Önnek valami, 's ime, itt azon valami." Másnap következő föliratu látogató jegyeket hordoztata széllyel a' diplomata: „Pontois Eduard gróf." — D. Carlos a' kormány unszolási következtében hir szerint titkos ügyviselőket külde Espana grófhoz és Cabrerához, kik által fegyver-lerakásra szólitja fel őket. De Espana gr. már megelőzé Carlos e' kivánatát, mi pedig Cabrerát illeti, Espartero roppant sergé hihetőleg hasonlót tevésre birandja őt, ha soha nem szólitja is őt fel d. Carlos. D. Sebastian meghasonlása a' trónkövetelővel igen nagy figyelmet gerjeszte. D. Sebastian ünnepileg jelenté, hogy minden politikai párttól szorosan visszavonulva csupán a' föstészetnek szándékozik ezentul élni Nápolyban. A' fölebbviteli főtörvényszék félre veté a' gyilkos Peytel folyamodását. — Marseilleben a' Sémaphore szerint olly meleg idő jár, hogy az egész növényország nyilványosan meghazudtolja a' kalendáriomot. Mandula- és cseresznyefák lepvék virágokkal, 's ha még két hétig illy meleg marad az idő, ugy novemberben alkalmasint cseresznyét fognak ehetni Marseille lakosi. — Oct. 8idan fényes nappal, Paris egyik legnépesb részében, iszonyu kettős gyilkosság történt. Az utcza tömve volt föl 's alá hullámzó embercsoportokkal, midőn egy zavart tekintetü férfi fenyegető mozdulatokkal Decaux nőtestvérek vászonboltjába rohant: „Pénzre van szükségem!" kiálta tompa hangon, az ajtót bezárá, 's egyik kezében tőrt villogtata, másikban pedig pisztollyal fenyegete. A' két testvér e' véletlen megrohanás által annyira veszté eszméletét, hogy szólni sem tuda, és a' gonosztevő, választ sem várván be részükről, és időt sem engedvén nekik, hogy pénzt vehettek volna elő, az idősbiket hasba döfé késével. A' fiatalabb futni akart, de a' gyilkos megragadá őt és hátába veré tőrét. A' két fiatal lyány kiáltozásit szerencsére meghallá a' kapus, ki azonnal bátor elszántsággal a' boltba rohant, a' gyilkost megragadá 's mind addig tartá, mig segitségire érkeztek a' szomszédok. A' bűnöst azonnal rendőrbiztos elibe vivék, hol azonnal kivallá, hogy neve Dordoir és csupán azért rohaná meg gyilkos szándékkal a' lyányokat, mivel pénzre volt szüksége, mellyet könnyebben vélt tőlük kicsikarhatni, mint erős férfiaktól. Egyébiránt állitá, hogy ő minden esetre gyilkolt volna mást is, mert mulhatlan szüksége volt pénzre, mellyhez más eszköz által nem juthata. A' két szerencsétlen lyány nehezen fog fölgyógyulni, noha mindent elkövetnek körültök Paris leghiresb orvosai. A' gonosztevőn őrjöngés vagy részegség jeleit épen nem lehete észre venni, 's igy iszonyu tette annál szigorubb büntetésre méltó.

(Orleans hg Algírban.) Sept. 18iki franczia lapok igy irják le Orleans hg fogadtatását Algírban; „Orleans hg regg. 8 órakor érkezék Algírba Oranból. Partra szálltát 21 ágyulövés hirdeté, 's a' kikötőben valamennyi hajó diszlobogókkal volt boritva. A' hg lovon tartá bemenetét a' tengerészkapun. Valée tábornagy, fényes tábornokkar kiséretében baloldalán lovaglott, 's mindenféle fegyverzetü katonaság: gyalog, pattantyus, spahi, afrikai vadász, franczia és mór rendőrség, képzelhető legtarkább vegyületü diszsorozatot képeze. A' kormányzósági épületben a' városi hatóságok és testületek üdvözlék a' hget. Nem képzelhetni olly kiáltó ellentétü jelenetet, mint minő azon pillanatban a' fiatal hg előtt kifejlett. Imamok, muftik, kadik, fehér turbánban 's aranytól ragyogó kaftánban a' franczia birák közt, kik egyszerü fekete palástban 's négyszögü süvegben jelentek meg, metidzsai arab főnökök, aranyhimzetü egyenruhás pénzügyi tisztek mellett, kabylok, piperkőczök, 's t. ef. olly bámulatos zavarban hullámzottak föl 's alá, hogy száz szem is elég 's meglepő legelőre talált volna. A' mórizlésü oszlopcsarnok még nagyobb mértékben emelé e' jelenet sajátszerüségét." —

Gabonaár: Pest, october 11ikén: Tiszta buza 160, 145, 135; — Kétszeres, 115, 110; 100, — Rozs 100, 95; 90, — Árpa 90, 88, 85; — Zab 66, 64, 62; — Köles 90, —, —; — Kukoricza 105, 100, 95; — Köles-kása; pesti m. v. garas.

Dunavizállás: Pest, octob. 21dikén 4′ 1″ 6‴ — 22dikén 4′ 0″ 3‴ — 23dikán 3′ 11″ 3‴ —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. — szombat, octob. 26.

JELENKOR.

1839. — 86ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; szózat Bajzától a' magyar szinház ügyében; budapesti napló: időjárat, a' hidügy előre halad; kávéházak csinosbulása, magyar játékszin, 's a' t.; különféle: csabrendeki rabló-merény, ipar- 's tőzsérügy; vasutaink; 's a' t.) Spanyolország (Espartero legközelebbi vállolati; 's a' t.) Anglia (Hodges alexandriai főconsul; nézetek a' keleti kérdésrül; a' vasutak 's légszesz nem uj találmányok; 's a' t.) Németország (a' kormány nyilatkozványa Dunin érsek ügyében; 's a' t.) Törökország (M. Ali folyvást ármánykodik; adatok róla és a' szultánról; 's a' t.) Gabonaár. Dunavizállás.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. k. Fensége, tisztelt szeretett Nádornénk, kegyeskedék f.h. 16kán, hazai szobrászunk Ferenczy István műtermét, b. Forrayné udvari hölgye kiséretében meglátogatni, 's magát a' részint kész, részint munkában állott szobrok's mellképek felől, a'művész által nyájas leereszkedéssel értesíttetni. Szép e' magas példa nagyainknak: miként tartsák érdekeikben a' honi művészetet! szép elősugára ez azon biztató reménynek, hogy a' honi művészet egyik legszebb ága, a' szobrászat, melly most egyetlen Ferenczynkben pontosúl, valahára kifejlendik árvaságából!

Épen most hagyá el következő, nemzeti érdekü és nagy figyelemre méltó munka a' sajtót: „**Szózat** a' pesti magyar szinház ügyében. Bajza tól.“ Nemzeti színészetünk ügyét olly hő részvéttel pártolja minden hazafiui kebel, hogy annak állandó megalapulását ohajtási közt első 's legkitünőbb helyre méltatja, mint egyik leghatalmasb emeltyüjét a' hazai nyelv előmozditásának 's nemzetiség - ébresztésnek. Bajza, mint egykori igazgatója a' pesti szinháznak, igen sok és igen kielégitő fölvilágitásokat adhat e' nemzeti nagy ohajtásra nézve, 's főnebbi munkája ezenkül még azért is méltó legnagyobb figyelemre, mivel az igazgatás iránt is saját tapasztalásiból meritett czélszerü javaslatokat foglal magában, az eddigi gyakor igazgató - változás pedig tettleg tanusitá, hogy épen e' pont kiván legélénkebb gondot 's leghathatósb orvoslást, ha a' nemzet méltóságának megfelelő álláspontra akarjuk emelni nemzeti színészetünket. A' körülményesb jelentést mai Értesitőnk közli.

Budapesti napló. Szép őszi időnknek tán vége; három nap óta csekély szüneteket kivevén szakadatlanul esik, 's a' lég rögtön annyira meghüvesült, hogy a'-fütést több házban megkezdék. A'közelgő vásárra nézve igen kellemetlen e'tartós esőzés, mert az utakat hazánk nagyobb részében megronthatja. Mindazáltal mára szépen kiderült. Pückler-Musk. hg f.hó 21én, „Árpád“ gőzösön visszaérkezék Pestre Bábolnáról; 's már bizonyos, hogy tavaszig itt mulatand, 's hir szerint házat is szándékozik venni fővárosunkban. — Oct. 19ikén estve 7 órakor „Zófia“ vas gőzös, Gerritsen kapitány parancsi alatt Pestre érkezék 's most az ó-budai hajógyárban van kijgazitás végett. E' hajó különösen kitünik rendkivül csinos elrendezése, 's azon kedvező körülmény által, miszerint nem merül mélyen vizbe, mi igen nagy hasznu, főleg felső Dunánkon, melly gyakran olly csekély mélységü, hogy a' többi gőzös fél pályáját is alig végezheti elakadás nélkül. — Igen rövid idő mulva megkezdik a' hidépitést Budapesten, mire nézve már a' szükséges előkészületek egy része megtörtént. Uj évtől kezdve a' budai katonai élelem-tár és sütő-ház istállókkal együtt külön e' végre bérlett házakba fog szállittatni, hogy t. i. a' leromboláshoz minélelőbb lehessen fogatni. Az egész ország csak legnagyobb örömérzettel láthatja annak közelgő teljesülését, mire majd egész évezred óta volt szüksége, 's mit mind annyi idő óta csak remények és ohajtások országában kelle látnia. — Kávéházaink folyvást szépülnek, ámbár Pest darab idő óta híres e' tekintetben; meg kell mindazonáltal vallani, hogy e' szépülés szorosan külsőleg értendő, mert a' kávé, mellytől tulajdonkép nevöket kölcsönzik ez intézetek, olly silány, néhány egyes kivételekkel azonban, hogy a' legszenvedélyesb kávéivó is kigyógyulna e' vágyódásából, ha kizárólag kávéházakban kellene azt teljesitenie. Annál dicséretesb dolgokat mondhatni azonban a' külső diszről, melly főleg az „Angol királyné“ megnyilta óta, naponkint nagyobb fényben kezd mindenütt mutatkozni. Oct. 24én a' casino-épületi kávéház nyilt meg szokott esti zenével; a' kávéház igen pompás és kényelmes elrendezése hir szerint mintegy 13 ezer forintba került. A' gyönyörü kilátás is rendkivül emeli a' mulató-terem diszét. A' „Magyar király“ kávéháza is uj butorzatot kapott, mi pedig legörvendetesb, főkép szellemi fejlődésünk tekintetéből, az azon szép körülmény, miszerint az illy kávéházakban 40—50 's több honi és külföldi hírlapot is láthatni, még pedig mind kézben és olvastatva. — Chiolich játékszini zsebkönyvet ad ki, melly rövid idő mulva elhagyandja a' sajtót; a' munka német nyelvü ugyan, de annyiból mégis érdekes, hogy a' budapesti két német szinházon kivül a' nemzetiről is szól, és Barthàné, Komlóssy Ida, Erkel és Szerdahelyi arczképeiket is adandja. Lehetlen helyesleni azon pazérlást, melly e' tekintetben darab idő óta divatozni kezd. Versek már mindennapisággá aljasultak, 's a' koszorúkat is szégyenleni kénytelen már a' valódi müvész, mióta kontárok és elefántok is röpkénnyel diszesittetnek, 's mi lesz az arczképekből, ha végre minden kezdőnek vonalmi ecsettel 's vésővel leendnek örökitve? Végre nem sokára a' zártszéknyitókra és czédulahordókra kerülend a' sor. Az illyest egyenesen müvészet-lealjasitásnak mondhatni. — Nagy Ignácz „Szinmütárának“ 6ik füzete elhagyá a' sajtót 's minden könyvárusnál kapható két ezüst huszason. Tartalma: „Savage Richard“ szomoruj- 5 felv., Gutzkow Károly után ford. Lukács Lajos. Gutzkow neve sokkal ismértebb az egész müvelt Európában, hogysem dicséretére valamit mondani kellene; emlitésre méltó mindazáltal, hogy e' legujabb müve német nyelven még nem jelent meg nyomtatásban, 's igy a' kiadó az eredeti kiadást előzé meg a' magyar forditással. — Nemzeti színpadunkon f. hó. 19ikén Bognár jutalmára „Ismeretlennő“ adaték bérszünettel; 20ikán „Szebeni erdő“ 21én „Borgia Lucretia“; 22ikén „Haramják“ Schedel forditása szerint Czelesztin jutalmára bérfolyamban; Czelesztin utóljára lépe föl ez este mint vendég, 's egyszerre Moor Ferencz és Károly szerepeit adá; a' közönség örömmel látta Czelesztin utólsó föllépté. 23án „Kétalaku“ jöve szinpadra: 24dikén „Gemma di Vergy“, mellyben még egyszer utóljára lépett föl Bognár mint vendég. Baba kisasszony, az elefánt, meggyőzé az operát, mert szinházunk jó formán üres volt az este, mig a' félváros az emlitett állat-müvészt siete csodálni; 25ikén bérszünettel Szentpétery jutalmára a' mult számunkban emlitett „Ludas Matyi.“ Hire jár, hogy olasz dalszinész-társaságot szándék fölléptetni nemzeti szinpadunkon; de nemzeti szinészetünk javára még sem valósult ez állitás, mert az igazgatóság józanul átlátta, hogy olasz dalmüvekkel nem mozdithatni elő hazai nyelvet és nemzetiséget, a' pesti magyar szinházat pedig csupán e' két nagy czélból épitteték az egész hazabeli adakozók 's korán sem puszta fülcsiklandásért. —

(Vasutaink.) Az igen szép őszi idő rendkivül kedvező volt épülőben levő vasutainkra, azonban jövő ősz előtt még sem igen várhatni a' bécsgyőri vasut tökéletes elkészülését az első állomásig. E' vasut a' trieszttnek előkészülete, melly kapcsolatban leend ezzel, 's mellyre nézve már legkedvezőbb a' remény. Ha a' trieszti vasutat az éjszaki pályavonal meghosszabitásának gondoljuk, ezt pedig folytattatni hisszük Csehországig, mi kétségkül meg fog történni, ugy az ádriai tengert Moldva folyammal látjuk szakadatlan kapcsolatban, melly vonal bizonyosan leghosszabb leend egész világrészünkben. A' pozsony-nagyszombati vasut, mellyen 900 ember folyvást dolgozik, jövő tavaszkor Sz. Györgyig bizonyosan elkészülend. —

Gedellőn, oct. 12kén: A' fenszületésűek leginkább jó tetteikben fénylenek, mellyek ha az emberiség tiszta szeretetéből, az alacsony önzés szennyétől távol, egyedül nemes szivök sugalmiból erednek, minden jók szeretetét, sőt ellenségeik tiszteletét is méltán aratják; azoknak sziveikben pedig, kiknek könnyei e' ns tettek által letörlesztetnek, örök hálaoszlopot emelnek. Még szentelve áll illy emlék e' mváros minden rendü, és vallásu lakosi szivében szeretett földesurok fm. Grassalkovich Antal hg ur tiszteletére, kiben atyjokat szeretik minden jobbágyi, 's kitől áldásos viszon - szeretetének kegyeivel majd naponként tetéztetnek; igy most is hosszabb betegsége után alattvalóji közt megjelenvén minden valláskülönbség nélkül három ezer forintot osztatott ki olly házi szegények közt, kiket ugyan inség nyom, de szerénységök gátolja szükségök megvallását; illy atyailag ápolja ő az iskolát is, mellyben az utóbbi próbatétkor a' jelesbeket tiz darab arannyal jutalmazá. Hasonlag ritka erényekkel tündöklő herczegnője, a' felett, hogy apró alattvalóit minden iskolai szerekkel ellátja, az első fiúcskának ezüst asztali készületet gyönyörü boritékban, a' lyánykának pedig drága nagy kendőt 's két aranyat ajándékozott. A' ns tett önmagában leli ugyan legfőbb jutalmát, 's ámbár ezek nyilványitását a' kegyes adakozók szerénysége tán ellenzi, de kik e' jókban részesültek szives elismeréssel hálájok némi adóját ohajtván lefizetni, az ég áldását kérik atyáskodó földesurokra! —

Tőzsér - pénz-'s iparügy: Fiume, oct. 11én. Reményljük, hogy jövő hónapokban nevezetes mennyiségü bánsági gabna fog külföldre szállittatni. Ugyanis e' napokban Trieszből többféle megrendelés érkezett, mellyek következtében egy stajo veneto (egy és egy negyed pozsonyi mérő) tiszta buza ára 5 forint 10 krra p. p. ment fel. Angliából nyert tudósitásink szerint a' termés ott igen silány volt, mi pedig a' gabna minőségét illeti, az a' legalábbvalók közzé tartozik. Franciaországban, hol eleinte a' terméssel meg valának elégülve, már most szükség mutatkozik, 's a' franczia gabnamérték (két stajo veneto) 32 frankkal fizettetik. Ugyszinte Toscanában a' tulajdon termés koránsem lesz elegendő; melly körülmények Fiuméra 's Magyarországra nézve annyival kedvezőbbek, minél bizonyosb, hogy a' szép és teljes szemü bánsági tiszta buza mult évben, kivált pedig Angliában, köztetszést nyert. Végetlenül hátráltatja kereskedésünket a' vizfogyatkozás a' Száva és Kulpa folyamokban, minthogy e' miatt a' hajók tovább nem haladhatnak 's azon 20,000 mérő, melly jelenleg Károlyvárosban, 's más 30,000, melly Sziszeken van lerakva, Horvátország tulajdon szükségei pótlására sem elegendő. Ugyan a' vizfogyatkozás okozza, hogy a' már utban levő terhelt hajók rendkivül sokáig kényteleníttetvén veszteglení 's a' téli idő közelitvén, ezek az idén másodszor többé nem rakodhatnak. Kellemetlen szinte, hogy egy párisi nagykereskedőház az idén vásárolván először nagyobb mennyiségü magyar dohányt, ennek a' tengerparthoz szállittatásában a' fenemlitett okból már több hónap óta hátráltatik. Mindenki átlátja tehát, hogy a' Száva és Kulpa szabályozása legfőbb figyelmet és tekintetet érdemel, minthogy e' nélkül Magyarország számtalan becses termesztményi a' külföldiekkel soha versenyezni nem fognak. — A' szegzárdi hegyeken f. hó első hetében a' szüret általányosan végre jutván, annak bár mennyiségre középszerü áldásos következményit a' termesztők és munkásoknak már négy évig nem látott 's hallott zajos 's vig csoportjai eléggé igazolják. Az uj bor akóját minőségéhez képest 2—3 pengő ft. veszik, a' szemes termesztők azonban, kik a' szürettel töppedt (aszu) szemek nyerhetése végett is nem hamarkodtak, ez árt erős, fekete és zamatos boraikért kicsinylik. — Győrött is, valamint hazánk majd minden részeiben igen kedvező volt az idő a' szüretre; a' termést mindazáltal sem mennyiségre, sem minőségre nézve nem hasonlithatni az 1834ikihez. A' must akóját 6, 7, 8 váltó forinton kelt. A' Duna rendkivüli csekélysége miatt igen kevés gabna érkezik a' fölvidékre, minek következtében Győrött valamennyire emelkedni kezd a' gabnaár. — Ménesen is végbe ment a' szüret, az idő rendkivül kedvező volt, a' termés minőségre inkább jó mint mennyiségre, kivált azoknál, kik a' szedéssel valamennyire késtek. Általában a' bor jóságát tekintve az a' 34dikihez hasonló azon észrevétellel, hogy most aszúbor több 's jobb készült azoknál, kik az idő különös kedvezését látván, minőségre inkább mint mennyiségre törekedtek, mi általában a' közönséges borokra nézve is kivánatos volna, hogy ezen különben igen jeles boroknak már csökkenni kezdő hirét helyreállitaná. Magyaráton, hol

különben a' legjelesb fehér asztaliborok teremnek, az idén igen szomorú szüret volt, tönkre tevén az aug. 2diki jég a' szőlőbirtokosak minden reményit annyira, hogy csak egy tized részihez juthattak termésöknek, mi annál fájdalmasb, minél jobb minőségü 's több mennyiségü borra számolhattak. Szomorú látvány volt a' gazdagon rakott tőkéken végkép elfonnyadt 's minden nedv nélkül függő számtalan fürtöt szemlélni; ugyanezen csapás érte a' galsai szőlőket is 's a' világosiaknak egy részét. Az új bornak nagyobb kelete volt mint tavaly 's magasb áron. Egyébiránt bár a' legkellemesb őszi sőt mondhatni nyári napok deritették a' szüretelők kedvét, mind a' mellett legnagyobb csenddel folytak azok el, holott az előtt számtalan zene 's tánczvigalom élesztè ezen környéket. Vajjon erre nézve nincs é Priesznitz korszakának némi befolyása? vagy csak a' korszellem bélyege ez, melly az örömkitöréseket illy módon szelidíti?

KÜLÖNFÉLE. Csabrendek, oct. 10én: F. hó 6kán esti kilenczedfélkor öt rabló Bogyay t.biró és csabrendeki közbirtokos lakának bel udvarába, két rendü kerítésen, lajtorja segedelmivel lopózott. A' rablók első tette volt, a' konyhának, melly előcsarnok által választatik el a' lakháztól, elfoglalása; hol a' latrok egyike a' mosogatással foglalkodó szolgálók mellének szegzé puskáját 's agyonlövéssel fenyegetve parancsola néma hallgatást, egy másik más állomást vön, három pedig a' még be nem zárt előszoba ajtójánál foglala helyet. Vacsoráját végezvén a' köz-tiszteletü háziur, lefekvés idején hirlapok olvasásához szokott fogni, minek végeztivel egyetlen gyermeke hálószobájába ment, ezt imádságra 's lefekvésre intendő. Bevett szokása volt Bogyay urnak, lefekvés előtt cselédeit megszemlélni, e' czélból tehát most is, veszélyt nem is gyanitva, kinyitja előszobája ajtaját, 's még ki sem lép a' küszöbön, midőn az ott álló 's gyilkolószerekkel ellátott három gonoszlelkü hirtelen megrohanja és sürü baltaütések közt szobájába visszanyomja. A' szobába visszaverettet most az ajtóhoz közel fekvő ágynak szorítják 's fejének irányzott baltákkal sujtogatják. A' minden fegyvert és segedelmet nélkülző, noha e' megtámadóktól nem mást mint a' legkinosb halált várhatá, még sem vesztvén lelki éberségét, izmos karjait feje védelmire fordítva, Jézus neve kiáltozása közt, karjai által tartja fel a' fejének czélzott halálos ütéseket 's már leroskadandó vala, nem birván a' fej ótalmára tartott összezuzott karok a' védelmet, midőn a' mennyei kar nyujta segedelmet. Ugyanis a' vészszobában volt dajka, látván ura távolíthatatlan halálát, a' haramiák közt kitörni segedelem végett megindulván, egy baltaütéssel, melly mégsem lön halálos, a' pallóra terittetik; az ajtó mellett halálos félelemben rettegő urfi, dajkája, de leginkább folyvást kinzott édes-atyja veszedelmire, iszonyúan kezde sikoltani segedelem után 's az ajtó mellől előnyomulni. E' lármán megrettentek a' gyilkosok, vélve, hogy talán valamelly váratlan segedelem mégis érkezhetnék; hogy tehát elhatározott gyilkoló és rabló tervöket minélelőbb végezhessék, egyik közülök hátra lép, mint eddig siker nélkül tett baltavágásinak nagyobb súlyt adandó. Föl is emelé már bizonyos halálra éles baltáját, de midőn teljes erőbül a' már megkinzotthoz ugorva vágni akar, az erőtetett ugrásban elszakad gatyamadzaga, melly után kapkodva leejti vállán lógó puskáját, kifordul kezéből baltája 's midőn hirtelen gatyáját felkapni nem tudná, eszméletét vesztve, hogy a' gyermek mozgó árnyékától meg ne ragadtassék, vagy mivel — mint a' gyermek állitja — nadrág is volt rajta, ettől meg ne ismertessék, kurta szürét összerántva, guggolva nyomá ki a' szobából a' két másik megijedt gyilkost, ott hagyva leesett gatyáját, baltáját és puskáját. A' haláltól megmenekült ur összeszedvén kis számu háznépét, hamarjában ugyanitt lakó testvéréhez Bogyay József szolgabiróhoz külde. Ki hallván testvére szerencsétlen, de az isteni gondviselés által a' haláltól megmenekedett esetét, tüstint annak nemcsak bátoritására megjelent, hanem egyszersmind az istentelen gyilkosok kipuhatolására rendeléseket tön. Nálunk f. hó 4kén egy pór aszszony 3 leánymagzatot szült, 's mind a' három, szülőjével együtt jó egészségü; a' szegény pórnőt e' három magzat dajkálása leginkább busitja. H-k.—A' bécsi cs. kir. közönséges udv. kamra 5 évi kizáró szabaditékkal tisztelé meg Karl Henrik körmöczi hazánkfiát sodrony nélküli szemernyő-föltalálásra, melly nem nyomja ugy a' fejet, mint az eddigiek. — Brassai hirek szerint Plojest és Borecsin helységekben sajátszerü baromnyavalya támadt, mellyben füleit lekonyitja a' szenvedő állat, szájából tajtékot ereszt 's 3 nap alatt elhull. E' nyavalyát szárrétü paczal-vésznek nevezik azon vidéken, noha inkább szájbajnak, vagy nyelvfenének lehetne azt mondani. Az illető hatóságok azonnal czélszerüleg intézkedtek, hogy tovább ne terjedhessen a' vészes ragály. — Rózsa Ferencz nagyváradi diákszertartásu kanonok, az egész papnevelő-házat saját költségin cserépsindellyel födeté be. — Keménes vidékén a' fekete csimaz tetemes károkat tesz a' vetésekben, összeragadosván azokat gyökerökben. Némelly helységek határaiban egészen ujra kell vetni a' földeket. Néhol pusztit a' marhadög is. A' szüret középszerü, de az 1834dikihez közelitő bort ad. Akója itt a' mustnak 8 fton kel v. cz. — F. oct. elején Kis-Beszterczén, Löventhal Samu báró nagy hajtó-vadászatán egy rendkivül nagy és szép medvét lőttek, mellynek magassága első lába talpától szügyeig: 3 talp 's 10 hüv.; hátulsó lába talpától hátaig: 8 talp 2 hüvelyk, hossza orrától kezdve 's hátgerinczen mérve a' farkaig: 7 talp volt. Belrészein kivül nyomott 390 fontot, és szalonnája kiolvasztva 19 kupa zsirt adott. — Minő vigyázatlai szükség töltött fegyvert, kivált gyermek közt, tartani, köv. szomoru eset bizonyitja, közelebb mult héten egy kisbeszterczei szőlőpásztor töltött puskáját lakszobájában hagyá. A' gyermekek csak magokra levén honn, egyik közülök a' puskát kezébe véve azzal játszani kezde. A' puska elsült 's a' töltés a' szőlőpásztor közel álló kis leánya szivén ment keresztül 's azonnal halva rogyott a' földre. E. H.

Spanyolország

(Espartero legközelebbi vállolati.) Madridi octob. 5ki magányos levelek szerint a' hadministerség érdekes sürgönyöket kapa Esparterotul, mikből kiviláglik, hogy a' győzelmes fővezér még e' hónapban tökéletesen véget vetend Cabrera dulongásinak Aragoniában, 's onnan novemb. elején Cataloniába nyomuland a' zendülők meghódítására, mind ezek végezte után decemberben Madridba fog utazni, elfogadandó azon hódolatokat, mikre érdemesitni tudá magát. —

Anglia

(Pénzügyi zavarok.) A' Times igen komor szinekkel fösti a' pénzkeringés mostani állapotját, 's többi közt igy nyilatkozik: „Azon hirek, miket Great Western gőzös az egyesült szabad tartományokbul hoza, igen csüggesztők azokra nézve, kik pénzügyi összeköttetésben állnak Amerikával; mert az ottani bank több héti erőködés után is csupán 120 ezer font sterlinget tuda összegyüjteni készpénzben, Angliába szállitás végett. Ki ezt józanul megfontolja, minden kellemetlen következményre készen tarthatja magát. Bankrészvényekben 's váltókban, mintegy 400 ezer font érkezék ugyan szinte ez alkalommal; de a' hitelcsökkenés miatt az előbbiek nem igen kapósak, az utóbbiakat pedig a' kereskedési kölcsönös tartozások nyelik el.“ A' többi lap mindazáltal nem szól e' tárgyról olly siralmas hangon, nevezetesen a' Globe igy elmélkedik róla: „A' pénzvásár tökéletesen csöndes, és semmi nyugtalanitó hir nem háborgatja jelenleg a' kereskedés szokott folyamát. Valamint a' kereskedés havonkint határozottabb korlátok közzé vonul, ugy a' pénz sem olly igen kapós most kereskedési czélokra. Ámbár kisebb mennyiségben kering tehát most nálunk a' pénz, azért mégis tökéletesen elég a' közönség szükséginek jogszerü födözésire. A' tönkek kevesbülése is világosan tanusítja, miszerint alapos tárgyakra 's hitelt érdemlő vállolatokra épen nem hiányzik a' készpénz. A' magas kamatot pedig annyira megszokta már a' közönség, hogy hihetőleg senki nem fog miatta zúgolódni.“ A' M. Post még tovább megy jó reményiben, és sem az 1 fontos bankjegyek hirdetett kibocsátását nem tartja szükségesnek, sem azt nem hiszi, hogy a' mostani zavarnak fizetés-szüntetés, vagy legalább fölfüggesztés lenne következménye. A' M. Chronicle véleménye szerint a' kész fizetés megszüntetése mulhatlanul becscsökkentést vonna maga után a' bankjegyekre nézve, mi mindenkinek tetemes veszteséget okozna; azért tehát nem is gondolhatni, hogy a' kormány illyesmire hatalmazná föl a' bankot, noha a' bankigazgatók nagy kedvet mutatnak illy fordulatra. „A' bankigazgatók, szól a' nevezett lap, kik azon körülményt hozhatják föl mentségül, miszerint a' kormány tetemes mennyiséggel adósuk, ez által elkerülnék azon vádat, melly hasonló esetben minden más bankot terhelne; de azért átlátni még sem vagyunk képesek, hogy vajjon miért legyen szabad az angol banknak, minden más országbeli fölött, tönket hirdetni? A' bank nem tőn annyi áldozatot e' fordulat orvoslatául, mint más magányos bank minden esetre tett volna.“ —

(Hodges alexandriai főconsul. Nézetek a' keleti kérdésrül.) London, oct. 10ikén: „A' londoni udvari lap oct. 5iki száma nem csekély csodálkozást szüle azon hirrel, miszerint ő fels. Hodges szerbiai volt főconsult Campbell helyébe alexandriai főconsullá nevezé ki. Campbell ezredes hiven teljesité kötelességit, 's azért nehéz megfogni, miért távolitják el őt állomásáról épen e' rendkivül kétes pillanatban? M. Ali iránti szeretetet épen nem tanusíta legujabb hivatalos szürgönyiben, sőt ellenkezőleg mindenkor ugy nyilatkozék a' ministerség előtt, hogy az alkirály, bár mint nyilatkozzék is, igen rövid idő mulva bizonyosan 's tökéletesen függetlenné hirdetendi ki magát. Azonban azt sem tehetni föl az angol kormányról, hogy politikáját most rögtön változtatni kivánná M. Ali ellenében, mert legujabban is határozottan oda nyilatkozék, miszerint M. Ali követelését nem teljesithetni, 's hogy Anglia ez ügyben végre kénytelen leend Franciaországtól külön válni és a' többi hatalmakhoz csatlakozni, ha t. i. a' franczia kormány nem határozhatja el magát a' basa helytelen kivánati ellen szükség esetén tettleg föllépésre. Feszült kiváncsisággal várják e' fontos változtatás valódi okainak köztudomásra jutását. — A' Presse és Courrier français legujabb számai állitólag biztos forrásból jelentik, miszerint a' tuileriák kormánya végre határozottan M. Ali mellett nyilatkozék. Pontois utasitást kapott a' basa számára Egyiptus és Szyria örökös 's Candia holtiglani birását követelni. E' hirre ezt jegyzi meg a' ministeri M. Chronicle: „Ha ez komoly szándéka a' franczia kormánynak, mellytől többé távozni nem akar, ugy azon kérdést támasztjuk: milly okbul csatlakozék a' franczia kormány a' többi hatalom titalmazó nyilatkozatához Konstantinápolyban a' kérdéses tartományok átengedésire nézve? Illy föltét alatt a' nagy hatalmak közbenjárulta nélkül is békét tudott volna eszközleni az alkirálylyal Chosrew basa. A' fiatal szultánnak segélyt igérni 's aztán illy kivánatokkal föllépni, valóban annyit teszen, mint Törökországot megsérteni és az európai hatalmakat kigúnyolni. Ha ez volt Francziaország czélja, ugy nyiltan kelle azzal föllépnie, nem pedig a' török birodalmat föntartó szándék alá rejteni valódi határzatát. Világosan látjuk már most, miért hivaték vissza Roussin hajóvezér. Azért történt ez, mivel a' franczia kormány nem helyeslé azon engedélyeket, miket a' hajóvezér a' porta iránt tőn 's mivel hathatósan pártolni kivánta M. Ali minden követelésit. Az angol kormány köteles volt Roussin visszahivatása iránt tudakozást intézni a' franczia kormányhoz. 'S mi volt ugyan erre Soult tábornagy válasza? Megvallá é, hogy a' porta ügyét elhanyaglani és a' szultánt az alkirály követelési elfogadására kényszeritni szándéka? Soult nem vallá 's nem is vallhatá ezt meg, noha ugy látszik, hogy a' franczia kormány csakugyan illyesmit akar létesítni. Nem akarjuk e' nézeteket tovább vitatni; meg kell mindazáltal jegyzenünk, hogy azon esetre, ha Pontois csakugyan illy utasitásokkal megy Konstantinápolyba, ugy nem békeszándékkal küldé őt a' kormány. Mi azonban mégis mind e' mellett sem tudjuk elhinni, hogy a' franczia kormány valóban makacsul teljesittetni kivántatná az alkirály minden szerénytelen követelésit. Soult tábornagy helyzeti sajátszerüsége kivánja, hogy végső pillanatig legnagyobb részvétet mutasson a' basa iránt, ámbár tettleg alkalmasint nem merészlend föllépni az európai tulnyomó többség kivánata ellen, mihelyt komoly határzatra kerülend a' dolog. Vannak, kik Egyiptust mintegy franczia gyarmatnak szeretnék tekinteni; ez azonban csupán annyiból áll, hogy számos franczia igen meleg helyecskére talált a' basa udvarában. Ezt Anglia nem irigyli, 's folyvást csupán azon leend, hogy épségben tartsa meg a' kereskedési 's népi kölcsönös jogokat.“

(A' vasutak 's légszesz nem uj találmányok. Elegy.) A' Standard, mellynek hazug hírei egyébiránt már közmondássá váltak, egész komolysággal állitja, miszerint vasutak 1633 körül Northumberlandban már közönségesen divatoztak és North lordpecsétőr világosan említi ezt 1671ki utleiratában. Bizonyos Speendig szénügyviselő Whitehawenben ő lordsága szénbányaiból a' légszeszt csöveken irószobájába vezeté és világitásra használá, sőt utóbb inditványt is tőn a' városi hatóságnak az utczák kivilágitására légszeszszel; melly ajánlatát mindazáltal nem fogadá el a' tanács. — A' rotherhami vásártéren nem rég egy igen tisztes öltözetü aszszony volt kötéllel nyakában eladásra kiállitva. Az árverés élénkül ment előre; miután azonban a' rendőrség mutatkozni kezde a' vásáron, hamar megtörtént az alku 2 f. 54 krért. A' hölgy azonnal elutazott kedves vevőjével a' sheffieldi vasuton. — Szász-Coburg-Gotha Erneszt és Albert hgek

oct. 10ikén délután 4 órakor Londonba érkezének, 's kir. kocsikon Windsorba utaztak. — A' portsmouthi gyárban „Queen“ sorhajó elkészitésin dolgoznak, melly 110 ágyut viselend 's egyike leend Anglia legroppantabb hadihajóinak. Egyébiránt, vezérhajóul fog ez szolgálni a' földközi tengeren. — A' chinai kereskedéssel foglalkodó polgárok küldöttséget intéztek a' ministerséghez, 's tudakozák: miben áll tulajdonkép a' chinai kereskedés jelenleg? Palmerston nem akart egyenesen válaszolni; annyit azonban nyiltan kimonda, hogy most nem tanácsos kereskedési czélból hajókat küldeni Chinába.

Franczia ország.

(Lapvélemények a' választásjavitásról.) A' gyökeres választásjavitás mellett eddig még csak kevés lap buzog 's ezek közt leginkább a' „National“ tünik ki, melly többi közt ezeket mondja-el e' tárgyról: „A' legszélső baloldal választásjavitási tervét először azok ostromolják, kik a' hatalmat birják; 2szor azok, kik már közel állnak ahoz, 's végre a' doctrinairek egész csapatja, vagyis az ugynevezett alkotmányosak, kik nem hiszik, hogy parányi fontosságjokat és népszerüségöket elnyelheti az általányos javitás tengere. Ott, hol a' végrehajtó hatalom 's kamrák akademia gyanánt rendezvék, igen természetes, hogy a' választottak, vagy jelöltek összeszólalkoznak a' nagy tömeg avatatlanai visszautasitására. Ezenkül mellyik hőssel nem történik meg napjainkban igen könnyen, hogy valamelly választmány elnöke vagy titoknoka, vagy épen franczia országi pair lesz? Minél szükebb a' versenyzési kör, annál kövérebb 's biztosabb a' zsákmány. Az udvarbeliek szerint mi a' jóllét tetőpontján állunk már, 's most csupán a' chinaiak példáját kell követnünk, 's mozdulatlanul megállapodnunk, 's talán épen a' régi perzsákként cselekednünk, kik halállal bünteték azokat, kik szólni merészeltek ujitásokrul.“ — A' jour. d. Débats eleinte meglehetős közönyösséggel nézte a' választásjavitási vitát; most azonban következőleg okoskodik: „Angliában igen természetes volt a' javitás utáni küzdés. A' régi angol választási rendszer legiszonyubb ellenmondásokat foglalt magában. Gazdag, nagy, iparüző városok nem birtak követválasztási joggal; olly faluk is voltak ellenben, mellyek csak egy urat ismertek 's gyakran mégis két követet küldöttek az alsóházba. 'S mégis 50 évig küzde Anglia javitásért, anélkül, hogy azalatt állapotja roszabbult volna. A' franczia választási törvény ellenben igazságos és bölcs, mert szigoru egyenlőséget gyakorol. Ez minden pártnak nyitva áll, mert mindenkinek szabad az ország kormányzatáért küzdeni, csupán azon egy föltét alatt, hogy hazája érdekeit mindenkor szemei előtt tartsa. Az ellenzés iróji a' mostani választási rendszer czélszerütlenségéről törekszenek minket meggyőzni, 's e' czélszerütlenség miatt uj törvényt kivánnak alkotni. — A' szélső baloldal vezérei mindazáltal feledik, hogy a' népre nézve jobb, ha, tökéletlen, mintha épen semmi törvénnyel nem bir, az pedig nem bir törvénnyel, ki minduntalan változtatja ezt. A' mostani franczia társaság legfőbb hibája az, hogy hagyományi nincsenek; alig van egy két törvényünk, melly egész nemzedéket élt keresztül. Minden 10—15 évben uj alkotmányt gyártottunk. Innen származik azon csekély tisztelet, mellyel intézvényink birnak. Nem látják által a' javitók, hogy terveik létesitése minden kormányzást lehetlenitend? Dicsérnünk kell a' baloldalt, mellynek elég bátorsága volt minden tekintetben frigyet bontani a' szélső ellenzéssel. Az elválás tökéletes.“ Itt aztán bővebben taglalja a' nevezett lap Odilon-Barrot tervét, melly szerint ugyanis csak a' nemzetőröket kivánná a' választási jogban részesittetni, mig a' radicalok e' jogot általányosan minden emberre akarnák terjeszteni. Ez utóbbi elvet a' nép müveletlensége miatt félrevetendőnek itéli a' jour. d. Débats, mert nem képes annak helyességét átlátni, hogy birtoktalan ember határzatot hozhasson a' birtokos érdekei fölött. E' tárgy élénk harczot támoszta most a' franczia sajtó külön árnyéklatai közt, melly még a' keleti ügyet is valamennyire hátra látszik szoritani. —

(Vélemény a' spanyol viszonyokrul.) A' National szerint a' franczia kormány annyira ment végre alkudozásiban d. Carlossal, vagyis tulajdonkép inkább Beira hgnővel, hogy d. Carlos meghatalmazá parisi ügyviselőjét az alkotmányos királyné megismerhetésire, 's mi még nevezetesb, Cabrerát is fölhatalmazá fegyverlerakásra, ha t.i. ez azt tenni jónak találná. A' tuileriák mindazáltal ennél valamivel jobbat, azaz parancsot kivántak; de a' bourgesi kis udvar nem akart semmit hallani illy parancsról. 14 nap előtt sokat regélt a' sajtó Decazes küldetéséről Madridba, mellyet házassági tervekkel hoztak kapcsolatba. Decazes és meghittjei igen örültek e' hirnek. Ez azonban csupán bohózatnak tekintendő. Soult, Decazes 's még néhány személy, kik magas helyzetükben sem veszték el nyerészkedési kedvöket, tetemes kölcsönt tervezgettek Spanyolország számára. E' kölcsönt a' philippini szigetek jövedelme vala biztositandó. Egyébiránt a' kölcsön három részre fogott volna oszlani, mellynek elsőjét készpénzben akarák azonnal kifizetni a' félszigeti kormánynak, 2dikát váltókban, 3át pedig azon hirnek Franciaországba érkezte után, miszerint a' kérdéses szigetek már átadattak a' kölcsönző társaságnak. Ez okbul több gyülést tartottak a' nevezett férfak e' létesithetlen terv részletes kidolgozására. Soult tábornagy maga személyesen nem volt ugyan jelen e' gyüléseken; de mindenütt mondák, hogy ő képviselendi e' tekintetben a' franczia érdekeket. Rothschild nem akart e' pénzügyi munkálkodásban részt venni. Aguado, ki spanyol létére igen jól tudja, miszerint hazája soha nem engedendi idegen birtokba adatni a' philippini szigeteket, nem akart részesülni az alkudozásokban, hanem inkább visszavonult falusi jószágára, hogy minden alkalmatlanságot kikerülhessen. A' spanyol követ ünnepi lakomát ada nem rég, mellyen igen világos határzottsággal nyilatkozék Soult tábornagy Carlos kivánata iránt, melly szerint szabadon ohajtna bocsáttatni. Soult ellenzi a' trónkövetelő e' kivánatát, 's a' ministerség néhány nap mulva tanácskozás alá veendi e' tárgyat. A' kormány mindazáltal nem szándékozik elbocsátani d. Carlost, de előbb Apponyi gr. nyilatkozatát akarja bevárni, ki részéről magasb utasitásokra várakozik. — D. Sebastian infans már elutazott Nápoly felé, még pedig titkon; midőn d. Carlos reggel fölkelt, már távul volt d. Sebastian, 's búcsu nélkül folytatá utját.—

Németország.

(Dunin érseket katonák által fogatja el a' király.) Berlin, octob. 6ikán: „Jelentés érkezék már a' kormányhoz Berlinből, miszerint Dunin érsek tegnapelőtt a' polgári és katonai hatóságok nem csekély bámultára csakugyan oda érkezék. Csak a' káptalan látszék előre értesülve lenni megérkezendéséről; mivel szokott ünnepélyekkel fogadá főpásztorát. Érkezte után azonnal nagy misét szolgált az érsek a' székesegyházban. Midőn csodálkozásukat jelenték a' hatóságok, hogy az érsek megjelente előtt semmi kormányirat nem értesité arról a' várost, egyszerüen csak azt válaszolá Dunin, hogy elutaztát tudatá a' királlyal. Berlinben annyival nagyobb ingerülség látszik az érsek ellen uralkodni e' váratlan lépte miatt, mivel általányosan hiszi a' nép, hogy korábban szavát adá D. a' kormánynak, miszerint a' fővárost nem fogja elhagyni, 's épen azért nyere olly korlátlan bizalmat és szabadságot. Az érsek e' lépte olly hamar elhatárzó következményü lőn, hogy ő bizonyosan maga sem gyanithatá ezt előre. Flottwell tartományi főelnök ugyanis, mihelyt az érsek megérkeztérül értesült, mi egyébiránt igen messze ágazó tervvel látszik kapcsolatban lenni, Kanitzból Posenbe kocsizott 's fels. rendelet következtében tudatá vele a' kimondott itéletet, mellynek egyszersmind végrehajtását jelenté neki. Az érseki palotát azonnal katonasággal rakatá meg Flottwell, 's értesité Dunint hogy készen áll a' kocsi, mellyen tüstint utaznia kellend. Dunin néhány baráti el levén illy jelenetre készülve, vészharangokat kezdének ugyan kongatni a' nép fölzenditésire; de a' szemes elnök azonnal elfogatá, 's börtönbe záratá őket, 's hihetőleg törvényszék elibe fognak állittatni-mint ollyanok, kik várban zendülést akartak támosztani. A' város tökéletesen csöndes maradt, 's Dunin érseket még azon éjjel elvivék és a' kolbergi várba szállitják, hol már most a' törvény és itélet bötüje szerint kellend a' rá szabott büntetést kiállnia. A' posen-gneseni főkáptalannal pedig tudatá a' kormány, hogy az érseki megye jövendő kormányzatáról másképen gondoskodjék, mert a' főtörvényszéki itéletet Dunin érseken végre hajtatni szándéka. Feszült kiváncsisággal várja mindenki: mi leend következménye illy rendkivüli eseménynek, melly már annyi idő óta számos jeles irónak szolgála okoskodási és vitatkozási tárgyul.“ —

(Kormányjelentés Dunin érsek ügyében.) A' porosz kormánylap következő czikket közöl: „Berlin, oct. 11ikén: „A' poseni tartományi főtörvényszék f. é. február 23ikán kimondott itéletét Dunin Márton gnesen-poseni érsek ügyében, miután az érsek april 23ikán kegyelem utjára folyamodék, majus 20iki legf. kir. rendelet oda szelidité, hogy az ellene kimondott hat hónapi várfogság tökéletesen megszüntetvén hivatalától megfosztatása mindaddig függőben maradjon, mig kiviláglanék: vajjon nem lelhetni é módot, melly szerint hivatala folytatását az érsek tulajdon nézetei értelmében össze lehessen egyeztetni a' kir. birodalomban fönálló törvényes rendszabályokkal. Mivel azonban az itélet-kihirdetéskor nyilvánvalóvá lett viszonyoknál fogva nem lehete megengedni az érseknek a' megyéjébe térést: tehát tudtául adaték, mikép a' vallási és belminister engedelme nélkül nem szabad Berlint elhagynia, egyébiránt megengedtetik neki, hogy a' ministerség tudtával 's megegyeztével az ország bármelly részében választhasson magának lakhelyt. E' határzattal, mellyet sept. 10iki kir. rendelés ismételve ujita meg, egészen ellenkezőleg az érsek f. hó 3kán Berlinből megszökött 's visszatért Posenbe, hivatalos munkálkodását ujra megkezdendő.“ Az e' szökés által ismételve tanusitott engedetlenség azon kénytelenségbe juttatá a' kir. kormányt, hogy ujra eltávolítsa megyéjéből az érseket. Az érsek már elhagyá Posent 's f. hó 16iki kir. rendelet következtében, Kolberg város tüzeték ki lakhelyéül.“ — Oct. 9ki berlini levelek szerint Dunin érsek csak erőszaknak engedve hagyá el palotáját, mellyet zárva találtak a' kormánybiztosak 's lakatossal erőszakosan törettek föl. A' főpap maga félig öltözötten ágyban ült, midőn beléptek hozzá a' biztosak; tudtára adák, hogy azonnal utra kell mennie. „Én csak erőszaknak fogok engedni,“ felelé a' szilárd akaratu főpap; azután félig erőtetve felöltözött mindkét karján vezetteté magát, mert csupán tettlegi erőszaknak kivánt engedni, mikép azt többször világosan kimondá. Midőn huga, Dunin Skolasztika kisasszony, aranyat akart neki adni, ezeket mondá félig tréfásan az érsek: „A' ki fogollyá tesz engem, az élelmezéséről is gondoskodni tartozik.“

Törökország.

(Szoliman basa fejét veszté.) Oct. 5iki triesti levelek szerint M. Ali a' franczia főconsul ujabb nyilatkoztára némileg engedékenyebbnek látszik ugyan; de kik őt közelebbrül ismerik, meg vannak győződve, hogy ezt csak színleg teszi 's Ibrahim basának ujra megparancsolá, hogy sept. 26ikán induljon meg Koniah felé. — Szolimán basa is Konstantinápolyba érkezék Hafiz kiséretében; de oka volt tüstint megbánni e' hamarkodást, mert régi török szokás szerint azonnal levágák fejét 's közszemlére tüzék ki nyilványos ovadékul. Darab idő óta ismét görög martalóczak háborgatják a' tengeri kereskedést. A' dalmát partvidéken egy ausztriai kereskedőhajót rabolt ki egy illy kalóz, de „Athina“ hadihajó hatalmába kerülvén érdemlett büntetésre jutottak a' rablók. —

(M. Ali folytatja izgatását.) Alexandria, sept. 16ikán: „Az alkirály levelet intéze a' szultán anyjához, mellyben azon kérelmek kieszközlésire szólitja fel őt, mikkel Ali a' portához járult. M. Ali ügyviselője, ki e' levél átadására megbizva volt, ezt irá urának Konstantinápolybul: „A' szultánnő nem adhata nekem levelet. Parancsolá tudtodul adnom, miszerint Chosrew basa olly keményen őrizteti őt, hogy teljességgel nem válaszolhat leveledre. A' hárem telve kémekkel, kik még a' beszédet is kilesik. Senki nem léphet most a' háremhe, kinek az ezelőtt meg volt engedve. Még az orvosok lépteit is mindenütt a' nagy vezér heréltjei kisérik.

A' szultánnő igérte, hogy nyilványitott kérelmidet buzgón pártolandja, de nem igen látszik reményleni Chosrew basa eltávolittathatását, mert legujabban minden magasb hivatalra párthiveit alkalmazá. Csupán az ulemák ellenségei a' basának 's gyülölik őt, mivel keresztyén hatalmak befolyásának veté alá a' török birodalom ügyeit.“ Konstantinápolyban folyvást tágabb téren munkás M. Ali cselszövénykedése. Ő csöndesen dolgozik ugyan, de annál biztosabban, mert már is hatalmasul változtatá meg a' törökök kedélyit. Csupán a' törökök elhíresült közönyösségének tulajdonithatni, hogy még eddig nyilt lángokban nem tört ki a' konstantinápolyi lakosság elégületlensége a' kormány ellen; a' törökség tényerő-hiánya minden erőteljes föllépéssel ellenkezik. Ha mindazáltal Ibrahim basa előnyomuland, bizonyosan mindenütt nyilt karokkal fogadandják őt. Ugyanilly tespedés tartja bilincs közt a' diván tagjait is; csak az öt hatalom képviselői kölcsönöznek némi életet a' törökség merevült teteminek. Ezek mindenkép megnyerni iparkosznak a' porta bizalmát, hogy nagyobb befolyást szerezhessenek illető udvaraiknak. Igy a' közelebbi napokban valamennyi ausztriai consul határzott parancsot kapott, tettel és tanácscsal buzgón segítni mindenütt a' basákat, és legnagyobb nyájassággal előzni meg kivánataikat. Továbbá, az ausztriai hajóvezérhez azon rendelet érkezék, miszerint mindenben segitni tartozik az angol-franczia hajóhadakat, mit azok az egyiptusi basa korlátozására tenni szükségesnek itélendnek. Egyébiránt M. Ali legnagyobb hidegséggel válaszol a' hatalmak azon kivánatára, melly szerint a' török hajóhadat szabadon kellene bocsátnia, 's makacsul megmarad korábbi nyilatkozata mellett, hogy t. i. a' hajóhadat kiadni nem fogja. E' mellett folyvást legóriásibb hadi készületekkel foglalatos az alkirály 's különösen a' partokat annyira megerősité álgyutelepekkel, hogy nem igen sokat tarthat az europai hajóhadak megrohanásától. Mióta Resid basa vevé át Konstantinápolyban a' külügyi tárczát, ez az öt hatalom képviselői közül leginkább csak az orosz követtel tanácskozék. Mint látszik, Butenieff igen nagy benyomást tuda tenni a' külministernél, mert ez mindent megtesz, minek követelésire jogositva gondolja Russziát. Igy többi közt már azt is világosan kimondá Resid basa, hogy a' hunkiar-iskelesszii szerződés ellen semmit nem fog tenni. Ennek következtében határzottan kivánja Russzia, hogy a' nagyhatalmak föltétlenül mondjanak le azon gondolatról, miszerint a' dardanellák csatornájába szeretnének vitorlázni. 'S föltétlenül kivánja ezen lemondást, azaz: hogy még azon esetre is távul maradjanak Konstantinápolytul, ha Russzia fegyveres erővel kelne föl ótalmazására. Franczia ország csak egy esetben kiván a' Marmora-tengerbe vitorlázni, ha t. i. az orosz hajóhad a' Boszporban jelennék meg. E' mérsékletet Franczia ország részről valóban rendkivülinek mondhatni, 's föltehetni a' párisi kormány józanságáról, hogy csak érett meggondolás után hozá e' határzatot. Anglia három esetben szándékozik ugyan ezt tenni, 's e' szerint nehezen adandja egyezését az orosz kormány fönebbi kivánatához.

(Az angol-franczia hajóhad Besika-öbölben.) Smyrna, sept. 19iként: „Az orosz követ jelenté, hogy az angol-franczia hajóhadnak Konstantinápoly előtt megjelenési esetén azonnal elhagyandja a' török fővárost, az angol követ ellenben nyilványitá, mikép Anglia hajóhada 3 esetben szándékozik a' dardanellákba nyomulni: 1) t. i., ha Konstantinápolyban zavargás támadni találna; 2) ha orosz hajóhad közelitne Konstantinápolyhoz; 3) ha Ibrahim basa előnyomulna sergével. Meh. Ali pedig 26ikán megindittatja sergeit, ha t.i. addig ki nem elégítik kivánatit. Az ausztriai hajóhad parancsnoka rendelést kapott mindenben egyértelmüleg intézkedni az angol-franczia hajóhaddal, melly most a' besikai öbölben horgonyoz a' dardanellák előtt. A' sok hadihajó kényelmire sátorokbul 's fabódékbul egész falu keletkezék már a' parton, 's ez ada okot némelly franczia lapoknak olly formán nyilatkozatra, mintha a' franczia kormány állandó foglalást szándékoznék tenni azon vidéken. Az egyesült hajóhadak mostani helyzete igen kényelmes ugyan, de a' téli viharok alatt nem lesz tanácsos ott horgonyzaniok, 's Anglia örömest látná előnyomulni Ibrahim basát, hogy ürügye lehetne a' dardanellákba nyomulásra, mit tél bekövetkeztekor ugy is mulhatlanul meg kellend tennie. — Smyrnában tegnapelőtt két máltai férfi fényes nappal megölé egymást az utczán. — Tenedosi hirek szerint valami fontos történet készül kifejleni keleten, mivel „Amazone“ franczia fregát már indulóban volt Franczia ország felé betegekkel, midőn rögtön érkezett ellenparancs következtében maradnia kell, 's azóta még inkább erősitik az ott állomásozó franczia hajóhadat, melly már most 17 vitorlából áll, egyenlőn az angol haderővel; ez utóbbit mindazáltal rövid idő mulva még négy sorhajóval szándék szaporítani“ —

(Lalande a' dardanellákba kiván nyomulni. Elegy.) Besika-öböli hírek szerint az egyesült hajóhadak legénysége legjobb egészségnek örvend, de valamennyire unni kezdi már a' hosszas munkátlanságot. Az angol hajótisztek meg vannak győződve, miszerint a' franczia kormány nem fog fegyvert emelni M. Ali ellen, ha kényszeritésre találna kerülni a' dolog. Egyébiránt a' két hajóhad tisztei legnagyobb szivességgel társalognak egymással, noha pillanatig sem titkolják, hogy igen jól tudják, miszerint ellenkező czélra lesznek előbb utóbb törekedni kénytelenek. A' franczia hajóvezér és M. Ali folyvást olly titkon leveleznek egymással, hogy irataik tartalmiból mindeddig semmi nem juthata köztudomásra. Általjában annyira titokba burkolkozik a' diplomatia, hogy épen semmit nem tudhatni meg. Az oroszok és angolok minden oldalra megbizottakat küldöznek a' nép-kegy megnyerésire 's gyülölség-gerjesztésül ellenségeik iránt. Az orosz kormány 14 sorhajót 's 300 szállitót gyüjte össze Sebastopolban. E' roppant erő minden pillanatban kész Boszporba vagy dardanellákba indulásra. Bandiera ausztriai alhajóvezér jelentést tőn Lalande hajóvezérnek, miszerint kormányától kapott utasitás következtiben a' franczia és angol hajóhadakkal mindenben együttmunkáland. Lalande parancsot kapott Parisból Konstantinápolyba rándulásra, annak kieszközlésétől, hogy az egyesült hajóhad Konstantinápoly előtt tölthesse a' telet. Mondják, a' hajóvezér azon igérettétre van fölhatalmazva, hogy az egyesült hajóhadak nevezetesb része Alexandriába fog vitorlázni és kieszközlendi a' török hajóhad kiadatását, ha a' porta viszont szabadságot ad az egyesült hajóhadaknak Konstantinápoly előtt telelhetésre. Stopford hajóvezér szinte Konstantinápolyba szándékozik, hogy nagyobb nyomosságot nyerjen Lalande kivánata.

(M. Ali meggyógyult. A' porta uj határzata.) Konstantinápoly, sept. 25ikén: „M. Ali meglehetős veszélyü gyomorlázzal küzdött ugyan; de már ismét tökéletesen helyre állott egészsége. Némellyek mérgezésnek tulajdonitgaták baját 's majd a' portát 's tulajdonkép Chosrew basát, majd a' reményiben megcsalatott kapudán basát, majd pedig Angliát vádolák e' miatt. Mit kelljen tulajdonkép e' tekintetben hinni? azt még csak hozzávetőleg sem mondhatni meg. — A' porta azon ujabb határzatát közlé a' nagy hatalmak képviselőivel, miszerint az egyiptusi örökösülést kész megadni M. Alinak; Szyriára nézve azonban föntartá magának a' nagyur a' véghatárzatot, mellynek a' basa, mint a' magas porta alattvalója, engedelmeskedni leend köteles. Ezt könnyü kimondani; de teljesitését eszközleni fölötte nehéz, mert M. Ali e' pontban csupán tulnyomó erőszaknak fog engedni. —

(Adatok a' szultánról és M. Aliról.) Konstantinápoly, sept. 26ikán: „Alkalmasint nem találhatni egész Európában talpalatnyi földet, hol kevesebbet gondolnak az emberek a' keleti ügygyel, mint épen Konstantinápolyban. A' padisah mindenható, mond a' nép, ő csinálja a' királyokat 's kormányozza e' világot, mi bajtól retteghetünk tehát? Az Eufrát melletti csatavesztésről, az elszéllyesztett hadseregrül, 's a' birodalom nyomasztó helyzetérül csak a' nép legcsekélyebb része értesült, 's minden ember legnagyobb nyugalommal folytatja szokott foglalkodásit. Valamirémitő fekszik e' vak hivésben a' sors iránt; midőn a' nép szelleme hanyatlani kezd, akkor végkép megsemmíti a' nemzeti büszkeséget 's becsérzetet. Ezalatt emberi avatkozás nélkül váltogatják egymást az események. Napról napra világosb lesz, hogy a' magas birák közt legnagyobb egyenetlenség uralkodik, 's hogy ellenkező érdekeik mindinkább 's határzottabban tünnek ki. Meh. Ali jól tudja ezt hasznára fordítani. Alaptalan ugyan, hogy hajók küldettek az alexandriai kikötő elzáratására; de az csakugyan való, mikép a' büszke alkirály, minden ujabb összes fölszólitásra határzottabb hangon mondja ki, hogy a' hajóhadat nem bocsátja szabadon, és Szyriát független örökségül kivánja birni. Tegnap látám a' nagyurat mecsetbe lovagolni. Külseje különbözik az eddig róla közlött leirásoktul. Fiatal, magas, komoly alakot láték, korán-tuli érettséggel, halvány arczczal, de átható szemekkel és szilárd villogó tekintettel. Atyjához valamennyire hasonlít, 's arczkifejezése igen érdekes lehet, ha szenvedélyek dúlnak keblében. Előtte Mahmud két veje lovagolt és a' derék Hafiz basa, kit olly mélyen aláza meg szerencsétlensége. Visszatértekor zenével fogadák a' kikötő közelében a' fiatal szultánt, hol az angol és franczia hajótisztek udvarlottak neki. Aranytól ragyogó dereglyébe lépett aztán az ozmanlik fiatal uralkodója 's röpülve tünt el tengeren 24 evezőlegény rendes dolgozása által. A' hadihajók üdvlövéseket ropogtattak, miket dörögve hangoztattak vissza a' szerail falairól. — Hiteles hirek szerint a' koniahi basa nem pártolt el; annyi mindazáltal mégis bizonyosnak látszik, hogy Ibrahim basa csakugyan előnyomulásra készül, 's józan megfontolással valóban nem is igen tehetne czélszerübbet ennél. A' török hadsereg Malatia mellett minden hadi és táborszer nélkül vesztegel 's M. Ali fia minden lépte által uj párthiveket nyerend. Palaestinában dögvész dühöng. Egyébiránt ha eddig lehete még némi kéteskedést táplálni M. Ali valódi szándéka iránt, ugy az már most tökéletesen elenyészett legujabb nyilatkozatai által. Nála hajolhatlan akaratta lőn azon eszme, hogy Konstantinápolyba kell mennie, 's hogy eddig késett, azt csupán azon ármánynak kell tulajdonítani, miszerint előbb pénz és jó szavak által lehetőségig akará szaporítani párthiveit 's jóakaróit Konstantinápolyban. Lehet, miként ezenkül még azért is várakozék olly sokáig szándéka létesítésével, hogy jobban kipuhatolhassa a' nagy hatalmak tulajdonképi szándékát. Nem rég azon bizalmas nyilatkozványt tevé M. Ali valaki előtt, (hihetőleg csupán azért, hogy mindenki megtudja) miszerint az idegen hatalmak nincsenek egymással egyezségben a' keleti ügy eldöntésire használandó eszközök iránt, Russzia pedig egyedül is képes meghiusitni terveit, hadsereggel gátolandván Konstantinápolyba juthatását; mit azonban a' többi hatalom, ünnepélyes igéretöknél fogva, soha nem fogna megengedni, 's igy ő e' tekintetben is tökéletesen nyugott lehet, mert szükség esetén elég erősnek tartja magát orosz hadsereggel megküzdésre. Most leginkább azt szeretné bizonyosan tudni az alkirály, hogy valóban partra szándékoznak é az angolok Suez mellett 20 ezer embert szállítani, mert Egyiptus jelenleg ingerült állapotban van, a' katonaság pedig más helyeken is szükséges. Egyedüli reménye azon hiedelemben alapszik, miszerint a' hatalmak nem fogják Angliának e' lépést megengedni. Terveit azonban mind e' mellett is nyugott lélekéberséggel folytatja, minden védhető pontot erősit, 's minden kitelhető segélyforrást harczkészületekre használ, Európában pedig néhány lapot fizet érdekei pártolására, mig a' török birodalomban az elméket izgatja“ —

Gabonaár: Pest, october 11ikén: Tiszta buza: 160, 145, 130; — Kétszeres: 113, 108; 100, — Rozs 100, 95; 90, — Árpa 93, 90, 85; — Zab 66, 64, 60; — Köles —, —, —; — Kukoricza: 105, 100, 94; — Köles-kása; pesti m. v. garas.

Dunavizállás: Pest, octob. 24dikén 3′ 10″ 9‴ — 25dikén 3′ 10″ 0‴ — 26dikán 3′ 10″ 6‴ —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. — szerda, octob. 30.

HIRNIKOR.

1839. 87ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély kinevezések; m. nemzeti Akademia; a' hidépitési előmunkák megkezdve; bécsi magyar orvostanárok; néhány szó a' magyar gabnakereskedésrül; vélemény a' magyar-angol gabnakereskedésrül; Liszt bőkezüsége; különféle; 's a' t.) Amerika. Portugália. Spanyolország (Cabrera harczkészületei; Espartero Saragossában; a' királyné 10ik születésnapi ünnepe; Cabrerát több alvezér elhagyta; 'sa't. Anglia (Brunnow elhagyta Londont; adatok küldetése sükeréről; 's a' t.) Franczia-ország (állitások 's vélemények a' keleti politikáról; Blanqui, a' majusi zendület vezére fogva; lapvélemény a' spanyol szabaditékokrul; Blanqui törvényszék előtt; Cousin lemond st. t. hivataláról 's a' t.) Törökország. Németország. Oroszország. Olaszország. —

Magyarország és Erdély.

Nádorunk ő cs. kir. főhgsége f. hó 16ikán este Bécsbe érkezék, honnan 23kán tizedfélkor Pozsonyba utazott. —

Ő cs. 's ap. kir. fölsége Marceglia Mátyás fiumei kormányszéki ülnököt ottani gymnasium-igazgatóvá és könyvvizsgálóvá nevezni méltóztatott. —

(A' hidépitési előmunkák megkezdve.) A' budapesti rég ohajtott hid épitésihez végre csakugyan tettleg fognak. Azon hely, mellyet a' hidfő elfoglaland, már ki van tüzve 's az arra és anyagokra kivántató tér elkerittetik. Clark Ádám, kit ez előmunkákban huzamosb ideig súlyos betegség gátla, Kromhold tr. fáradozási által már meggyógyult, 's mintegy 8 nap mulva Bécsbe fog utazni szükséges erőmüvek végett a' föld kiszedésire 's védgátak czölöpözésire. —

(Liszt bőkezüsége.) Paganini nagylelkűsége Berlioz iránt herczegi utánzásra talált Liszt nagyhirü hazánkfia résziről, ki, látván, hogy Beethoven emlékire nem igen szaporul az aláirás, 60 ezer frankot ajándékozott e' czélra, melly mennyiség kiegészité a' még hiányzó pénzt.

(Néhány szó a' magyar gabnakereskedésrül.) A' bécsi német politikai lap igy okoskodik e' fontos tárgyról: „Nemcsak ruhák és bútorok, hangmüvek és tánczok, száraz és hig gyógyszerek, földi és légutazások, fényképek és árnyrajzok vannak a' divat ingó kormánypálczája befolyásának kitétetve, hanem mind az öt világrész tartományi és lakosi is szinte hódolnak a' divat gyakran pillanatnyi és legkülönczködőbb kivánatinak; e' szerint tehát épen nem csodálhatni, miszerint a' dunai gőzhajózás és most folyó országgyülés megnyilta óta, valódi divattá vált a' magyar viszonyokat ismételve érinteni és részletesb bonczolás alá venni. Ez azonban fájdalom! jobbadán olly fölülegesen történik 's annyi ellenmondást tüntet ki, hogy szinte hinni kénytelen az ember, mikép itt csakugyan csupán a' divat puszta szeszélyivel találkozik. Igy a' „Pia desideria“ czimü egyoldalu czikk szerzője sajnálja az augsburgi Allg. Zeitungban, hogy Magyarország a' mostani kedvező körülmények daczára is, ki van rekesztve az angol gabnakereskedésből, mivel egy magyar gabnakereskedő sem vállalhata azon kötelezést magára, melly szerint bizonyos kitüzött határidő alatt Bánságból Triesztbe vagy Fiuméba szállitsa a' megrendelendő gabnamennyiségeket; a' M. Chronicle szerint ellenben nem is gondolhatni könnyebb dolgot, mint a' gabnát a' bánsági vidékekről Triesztbe vagy Fiuméba szállítani, 's ugyanez után angol kézmügyári czikkeket Magyarországba hozni, mi leginkább szivén látszik fekünni a' jó M. Chroniclenak. Nem azt kellene é hinni e' nézetek után, mintha Magyarországban csupán gabnaszatócsok léteznének, 's hogy a' magyar gabnakereskedés emelésire csak az 50—60 német mérföldnyi utat használhatni alsó Magyarországon keresztül a' tengermellékig, vagy pedig a' Maros, Dráva és Száva még nehezebb összeköttetésit a' Dunával Károlyváros felé? Nem lenne é sokkal czélszerübb és vigasztalóbb 's egyszersmind buzditóbb meggondolni, mi történt már korábban e' rendkivül fontos kereskedési ágra nézve, 's mit csak ujra föl kell ébresztenünk kortársink szomoru emlékezetiben, hogy leghasznosb alkalmazását tapasztaljuk? Csak a' mult század 90ik éveibe kell visszatekintenünk, 's látni fogjuk a' magyar termékek kereskedési társulatát Gollner alatt, mellynek székhelye Bécsben volt, 's mellyben nem csupán magyarok, hanem az ausztriai tartományok lakosi közül is, számosan részesültek, mivel e' dicséretre méltó társulatnak nem más volt czélja, mint az áldott bánsági gabnát tengeren tulra szállitani és pénzzé tenni. Milly nagyszerü volt akkor e' terv, kiviláglik azon körülményből, miszerint a' társulat Triesztben, Fiuméban és Szegniában négy nagy fegyveres hajóval birt, mellyek rendeltetése volt a' magyar országi gabnát Szulinában, a' Duna torkolatánál átvenni, 's azzal Konstantinápolyt és a' földközi tenger partvidékit ellátni. Azonban e' nagy mennyiségü gabna Szulinába szállittatása iránt szinte czélszerüleg rendelkezék a' nevezett társulat. Bánságban ugyanis Ujbecsén, Pancsován, Nagybecskereken 's más helyeken összevásárlási magtárakat nyitott és Passauból nagy hajókat hozatott Ujvidékre, hol minden szükségessel elláták azokat. E' hajók Szulinába szálliták a' gabnát 's a' társulatnak épen nem volt szüksége angol kézmügyári czikkekre, mert az emlitett négy fegyveres hajó a' földközi tengeren nyereséges terhet cserélt a' bevett pénzen. Ha mindazáltal végre a' vállalkozók nyereség-reménye mégis süker nélkül maradt, ugy azt azért épen nem tulajdonithatni hibául vagy hanyagságul a' vállolat fölügyelőinek, 's nem is a' Magyarországban nem létező középosztálynak, valamint szinte roszabb kereskedési nézeteknek sem, hanem csupán azon akadályoknak és nehézségeknek, miket csakhamar a' sokévi háboru követe, mint azoknak előre nem láthatott 's még is szükséges következménye. A' dunai hajózás Orsován tul a' Vaskapunál olly veszélyes volt még akkor, hogy a' szállitó-hajókon vizcsekélység miatt gyakran egészen haszonvehetlenné vált a' gabna, 's ezenkül a' török hajókalauzok ügyetlensége miatt gyakran magas vizállásnál is sziklákon zuzattak össze a' hajók, elannyira, hogy egyetlen hazai vagy külföldi biztositó intézet sem akará már illy szállitásokra pénzét koczkáztatni. De az idő visszatarthatatlan haladási szelleme örökre elháritá e' zavarokat 's baleseteket. A' halvány félholdat keresztyén értelmesség éltető napsugára melegiti. A' Duna zajgó hullámi elfogadák a' hazafiui érzelmü magyartól a' parancs-szót és türelmesen szállitja tova terhét; a' fekete tenger veszélyit és viharjait pedig a' göz győzte meg. Vajjon tulzó é azon remény, miszerint az angol és éjszakamerikai szellemü jelenkor, melly olly rendkivüli készséggel hozza áldozatit, midőn elszállitási gyorsaságról vagy kényelemrül van szó, még nagyobb buzgalommal lesz kész mindennemü áldozatra, habár nem csupán mulatsági utazások, hanem termék kiszállitások is jövendnek kérdésbe? Nem tagadhatni ugyan, miszerint a' Luiza-ut hosszabbittatását és folyamok hajózhatókká tételét valóban igen ohajthatni; de egyszersmind meg kell vallani, hogy az eddig nyert kedvezmények sem megvetendők, főleg, ha a' gőzhajózás majd az áruszállitásra is annyi figyelmet fog fordithatni, mennyivel eddig kitünőleg csak utasok iránt viselteték. Támoszthat é legcsekélyebb aggályt az osztálykülönbség ott, hol polgáriak 's nemesek egyenlőn munkásak előmozditni a' közjóllétet. Egyezség 's bizalom! legyen a' jelszó, 's nem fogja többé senki kétségbe vonhatni, miszerint a' dicső nemzeti erő visszatarthatlanul haladó kifejlése európai jelentőségre emelendi azon országot, mellynek koronájában Budapest, Pozsony, Selmecz, Körmöczbánya és Tokaj, mind megannyi megbecsülhetlen drágakövek gyanánt ragyognak.“ —

(A' magyar-angol gabnakereskedés.) A' M. Chronicle lapjainkban is közlött e' czimü czikkére következő megjegyzéseket tesz az augsburgi Allg. Zeit. egyik levelezője: „Világtudomásu, mikép Magyarország sokkal több gabnát termeszt, semmint lakosi elfogyasztani képesek, valamint az is, hogy a' termesztés még sokkal bővebb lehetne, ha jutalmazó áron biztos eladást reménylhetnének a' termesztők. Noha ezen tettdolgok leronthatlanul állnak, külföldön mégis nem leghelyesb nézetek uralkodnak e' tárgy valódi állapotjáról. Értekező jól ismeri Magyarország viszonyait 's földmüvelési álláspontját, 's igy alaposan de egyszersmind röviden megmutatandja, mikép áll most tulajdonkép a' gabnatermesztés az országban, 's mikép lehetne azt emelni kedvezőbb viszonyok közt. A' M. Chronicle kérdéses czikke leginkább a' Bánságot és Szerém megyét tartja szem előtt, 's e' részben csakugyan igaza is van, mert a' Bánságot méltán mondhatni valódi magtárnak, 's a' föld olly termékenységgel van ott megáldva, minővel csak igen kevés helyen dicsekhetik Európa. Bánságban épen nem ritka eset, hogy a' jobb termésü évek minden gabnafajt 18szorozva adják vissza a' termesztőnek. Ezt azonban nemcsak a' Bánságról mondhatni, hanem az egész tiszamelléki vidékről is föl felé Biharmegyéig. A. M. Chronicle egyébiránt csak a' Duna és Tisza folyamokkal köriti el a' bánságot 's mellőzi az Erdélyből kiömlő és Tiszába eső Marost, melly Aradtól kezdve szinte hajózható. Mit egyébiránt az e' vidéki gabnaszállitásról mond, az már jobbadán tavaly tökéletes végrehajtást nyert. Azt sem tagadhatni, miszerint az eladásból háramló csekély haszon miatt a' legtermékenyebb földet is juhlegelőül használják; de a' rendkivül buja fü nem kedvező a' birkákra nézve, mellyek közül annyit ragad el rendesen a' lépfene (vér v. tályog), hogy azon vidéken folyvást inkább ragaszkodnak a' szarvasmarha-tenyésztéshez. Ha biztositott gabnakivitel léteznék, ugy e' termékeny földeket sokkal czélszerübben eke alá fognák használni, mi által nagy mértékben szaporodnék a' gabnamennyiség. Ehez járulna még a' csatornák által kiszáritott tömérdek ingoványföld, mi valóban kiapadhatlan gazdagsági forrást szülne. Azonban ezenkül még iparemelkedés által is rendkivül szaporodnék a' termesztés, 's e' két mód bizonyosan legalább még egyszer olly nagy mennyiségü gabnatermesztést eszközlene, mint minőt most pangás és elhanyaglás mellett nyer a' földmüvelő. Ha tehát a' mostani nézeteknél fogva csakugyan rendes gabnakereskedés létesülne Magyarország és Anglia közt, min egyébiránt épen nem kétkedhetni, ugy mindenek előtt nagy magtárakat kellene épiteni a' nevezett három folyam hosszában, még pedig igen alapos okokbul, mikép az mindjárt világosan ki fog tünni. E' magtárak épitését legczélszerübben a' most lapunkban is már emlitett alakulni kezdő angol-magyar kereskedési társulat eszközölhetné, 's épen ezt kellene mindenek előtt véghez vinnie, ha csakugyan minden nemü honi termék kiszállittatását tüzte ki czéljaul. E' társulat könnyen fog e' föladásnak megfelelhetni, mivel hazai kereskedők vezérlendik nagyobb részében az egészet, kik tökéletesen ismerik minden tekintetben ez ügy valódi helyzetét. A' magtárak épittetését támogató fontos okok ezek: Magyarország azon vidékin többnyire roszak az utak, esős időben pedig majd egészen járatlanok 's gyakran a' legtermékenyebb éveket silány termés követi. Ez utóbbit leginkább azon körülménynek tulajdonithatni, miszerint a' meleg és száraz nyár a' rendkivül kövér földekben hamar kiégeti a' növényeket, mit leginkább a' tiszamelléki lapályokon tapasztalhatni, minek következtében akkor némelly gabnafajokbul gyakran a' magvat is alig nyeri a' termesztő vissza. Ha pedig szokottnál nyirkosabb idő uralkodik, ugy eleinte bujan emelkedik ugyan a' gabna; de csakhamar megdől 's elrohad. Hosszas tapasztalás szerint mindazáltal illy rosz termést csak minden 5—6 év után várhatni, a' termékeny évek pedig annyira pótoljak e' hiányt, hogy rendes magtározás mellett fogyatkozásról nem is álmodhatni, 's csupán illy magtárak hiányzatának tulajdonithatni, hogy a' bőség ez áldott hazája már éhséget is szenvede. Mit a' M. Chronicle a' gabnaszállitásról Galicziából a' Karpatok felé a' tengerig mond, azt szinte nem kell agyrémnek tekinteni, mert a' felföldi megyék lakosi bizonyosan Galiczia megtárihoz folyamodnának, mihelyt tapasztalnák, hogy a' nagy kivitel áremelkedést eszközlene a' lapályokon. Mind ezekből világosan kitünik, mikép azon tekintet, mellyet Anglia Magyarországra ez iránt vete, azon ismert éleselmüséget tanusitja, melylyel e' tőzsér ország mindenfelé kémkedni szokott anyagi jólléte előmozditása végett. Egyébiránt a' nevezett vidékeken kivül, még mások is hasonló termékenységgel áldattak Magyarországban, 's csak igen kevés megye tekintendő egészen kivétel gyanánt. Tagadhatlan igazság tehát, miszerint Magyarország tökéletesen képes födözni Anglia gabnaszükségét, 's a' mellett maga soha nem fog szükölködni. —

(Bécsi magyar orvostanárok.) A' bécsi cs. kir. tud. egyetemnél a' mult iskolai évben köv. hazánkfiai lettek orvos- és sebész-tanárokká: Csórej Döme Szegedről; Drazsics Fridrik Pozsegáról; Dulovics Ferencz Rozsnyóról; Frankel Sámuel Pestről; Fröhlich Adolf Szebenből; Gruby Dá-

vid Kiskérről; Illés László (koszorúztatáskori értekezése: De Miasmatibus, ajánlva: fratribus optimis frater auctor, Sollingernél 8. 26 lap) Rétyből; Ivancsevics Miklós Károlyvárosbul; Kiss Antal S. Ujhelyből: Politzer Leopold Aradról; Sebestyén Károly Komárombul; Sterne Ferencz Nagykikindáról; Takács János Zalaegerszegről; Wawrik Miklós Bajmóczrul; Fabek József Szamoborrul; 's Tellmann Gottfrid Sárosbul.—

A' magyar tudós társaságnak két havi szünnapjai után, october 21kén tartott kis gyülésében Szalay László segédjegyző és levéltárnok „Kollár Ádám Ferencz mint jogtudós" czimü törvénytörténeti értekezés felolvasásával foglalta el törvénytudomány-osztályi rendes tagi székét. Ugyanekkor egy orvosi munka a' birálók többsége véleményéhez képest szerzőjének visszaadatni rendeltetett; egyhadtudományinak pedig melly külön, nyomtatás végett küldetett be, birálók rendeltettek. — A' könyvtár számára a' porosz k. tud. acad. 's a' philadelphiai philos. társaság küldék be értekezéseik legújabb köteteit. Magányosaktól a' következő ajándékok nyujtattak be a' könyvtár számára: 1. Külföldiektől, a) Lessing Mih. Benedektől: Über die Unsicherheit der Erkentniss des erloschenen Lebens. Berlin, 1836. Handbuch der Geshichte der Medicin. I Theil. Berlin, 1838. — Theophrastus Paracelsus. Berlin, 1838. — b) Semplice veritá opposita alle menzogne di Enrico Misley. Paris, 1834. — 2. Belföldiektől, a) Böszörményi Páltól: A' köznép számára készült kézi könyv, Schlez után. Debreczen, 1824. I. II. kötet. b) Egyed Antal l. tagtól: Publius Ovidius Naso levelei, Pest, 1839. c) Fogarasi János l. tagtól: Magyarhoni magános törvénytudomány elemei Kövy után. Pest, 1839. Közönséges épitési rendszabás sz. k. Pest városára nézve. Pest, 1839. Különös épitési rendszabás Pest külvárosainak szélső részeire nézve. Pest, 1839. Egyetlenegy mód a' magyar játékszín czélirányos alapitására. Pest, 1834. d) Helmeczy Mihály pénztárnoktól: Érdemoszlop, melylyet Kovách Flórián szatmári püspök emlékezetének szentelt Lázár János. Pest, 1826. e) Horváth Zs. l. tagtól: Elmederitő történetek 's adatok füzére. Pest, 1840. f) Kacskovics Lajos l. tagtól: Gazdasági tudósitások. VIIId. f. Pest, 1839. g) Lészay Dánieltől: Dissertatio inauguralis de dentitione. Bécs, 1829. h) Nagy Ignácztól: Színmütár. V. VI. f. Buda, 1839. i) Széchy Ágoston Imrétől: Elemi magyar nyelvtan. Pest, 1840. j) Szilágyi Fer. l. tagtól: a' kolosvári ev. ref. eklézsia történetei. Kolosvár, 1829. k) Szontagh Gusztáv l. tagtól: Propylaeumok a' magy. philosophiához. Buda, 1839. l) Tatay Jánostól: a' magyarok első királya sz. Istvánnak emléke. Bécs, 1839. m) Udvardy János l. tagtól: Pyrker Tunisiása. Buda, 1839. — A' régiséggyüjteményt Drnovszky Ferencz 6 régi ezüstpénzzel szaporitotta.

KÜLÖNFÉLE, N. Körös F. october 22én iktattatott be professor Karika Pál ur iskolatanitókat képező és gazdaságtudományi hivatalába Teleki Sámuel gr. egyházkerületi főgondviselő, és Báthory Gábor superintendens elnökségök alatt kinevezett választmány, a' helybeli előljárók és nép nagyszámmal összesereglett gyülekezete előtt. Megnyitá az ünnepélyt a' helybeli lyceum növendékeinek általok ez alkalomra készitett szives ömledezésü verses zenéjök. Ezt követé helybeli iskola-fölügyelő, Bakos Ambrus lelkes szónoklatú iktató beszéde, érzékenyül rajzolván a' köznépnevelés akadályit. Ezután a' beiktatandó professor értekezett alapos tudományossággal a' népmivelésnek hasznárul és szükségérül 's a' beiktatottat szives zengésü beszéddel fogadá a' lyceum idei rectora Fitos Pál ur 's végre berekeszté az ünnepet az ifjuságnak a' megnyitóhoz hasonló szellemü zenéje. Igy tehát el van kezdve N. Körösön három rendes tanitó és két segédoktató alatt, az eddig tanittatni szokott felsőbb tudományok mellett, a' dunamelléki h. v. egyházkerület számára az iskolatanitók képezése is, még pedig ugy, mint azzal a' külföld alig aligha dicsekhetik; mert midőn a' külföldi iskolatanitókat képező intézetekben legfölebb is kertészet tanittatik, itten a' növendékek a' gazdaság minden ágiban gyakorlatilag oktattatnak olly nézettel, hogy a' falusi tanitók, a' falusi gyermekeket hazánkban mint földmivelő országban, a' gazdaságtudomány minden ágiban gyakorlatilag vezethessék.—Agárd (Nógradm.) oct. 23kán: Elég sokáig tartott kellemes őszi napjaink bucsúzni kezdenek; tegnap és ma borús a' láthatár, de e' borúval földerült a' remény, hogy megujulandnak „harmatozzatok egek!" régóta kiáltották vetésink. Tegnapelőtt esti 6 óra tájban villámlás és tárna, dörgés, tanúji valánk. Szüretünknek vége; borunk mennyisége megnyugtató, minőségét az 1834kivel versenyzőnek mondják a' hozzáértők. Nevezetes azonban, mit azidén tapasztalánk, hogy sok rivancs-sértette szőlőszem férges volt. A' tán hazaszerte uralkodott lázból üdülni kezdünk. Argenti Döme, hasonszenvi gyógyász, most is, mint eddig folyvást, ingyen látta el a' váczvidéki szegénységet gyógyszerekkel, mik csekélységbe kerülvén, hasonszenvi gyógyászoké lehetne, emberbaráti korunkban, az adózónép ingyen gyógyithatásának dicsősége. Erdeinket végromlás fenyegeti; a' fák derekai tömérdek hernyótojással boritvák. Méheink roszul és későn rajzottak; szerencsésb méhész az, ki rajt épen nem kapott. — A' nagyváradi k. akademiánál a' politikai tudományok váltótörvény és tisztitoll megürült tanitószékére, mellyhez 500 pgő for. eszt. dij van kapcsolva, a' pesti k. tud. egyetemnél ujolag tartandó versenyczödület határideje 1840 jan. 30dikára olly módon tüzetett ki, hogy az ezt elnyerni ohajtókban a' magyar nyelvnek, mellyen a' tisztitoll tanittatni fog, tökéletes ismérete fő feltétel gyanánt megkivántatik. — H. M. Vásárhely oct. 26kán: Ref. gymnasiumunkban 1829. óta a' philosophia első évi tudományi, 's köztük a' nevelési is, első rendes professorunk által, ki egyszersmind gymnasium rectora, sikeresen tanittatnak; az alsóbb iskolai minden tanulmány pedig egy 2dik professor és hét alsóbb tanitó által 's mind nemzeti nyelvünkön. Midőn az idei, hét százat haladó, iskolai növendékség közvizsgáltatása közelebbi september elején tartaték, névszerint a' rhetori osztályé, 's a' szintúgy szorgalom mint jó erkölcs által kitünők egy kisded alapitvány idei gyümölcsét, a' legszükségesb iskolai könyveket, kapták jutalmul, felállott a' több igen érdemes hallgató közül Szabó László ur, a' helybeli uradalom főügyésze 's valóban szivhez szóló beszédében az ifjuságnak előadá, milly szép tanuló ifjunak nemcsak a' czélt tartani pályáján mindenkor egyenesen szemei előtt, hanem mellékes legtisztesb foglalatosságok által is pályázását kellemessé 's gyönyörüségessé tenni. Ez bár parányi szüleménye által ipara 's szorgalmának a' közönség részvétét 's a' pártolók méltánylását érdemli. Igy érdemlé n. károlyi Károlyi György gr. urnak méltánylatát azon öt szép reményü ifju, kik a' tisztelt grófot főispáni helytartó székébe beiktatásakor költeményes munkácskájokkal üdvözlék, melly zsenge hódolatért azon öt ifjúnak fejenként két két aranyat adatott a' tisztelt főispánhelyettes valamint az iskola számára száz ezüst forintot. És e' beszédet, melly a' tisztelt gróf, mint iskolánk egyik kegyes pártfogója iránt őszinte hálát, az előadó tiszt ur iránt pedig legszivesebb köszönetet ujitott a' hallgató közönségben, legkiszámitottabb tapintattal birt pedig az ifjuságra nézve, követte az emlitett pénzmennyiség átadása; mellyek közül az utóbbi, a' szegényebb sorsú tanulók tartására egyes jóltevők által köztünk alapitott 's egy buzgó előljáránk hiv gondviselése alatt naponként növekvő 's jelenleg hat ezer ezüst forintot meghaladó tőkécskéhez adatni rendeltetett, egyházi jegyzőkönyvünkben, mellynek lapjai a' Károlyi grófi háznak néhai áldott emlékezetü Károlyi Ferencz gróf óta sok rendü tisztelve bejegyzett jótéteményinek leghivebb őrei, mind a' nagylelkü ajánlót, mind két testvéreit, iskolánknak szinte hálásan tisztelt pártfogóit, a' maradéknak is áldás közt hirdetendők.

Amerika.

Ujyork, sept. 26án: Az egyesült statusok bankja ismét éledez pánni ijedelmibül, pénzkelete változatlanul maradt. Az ujyorki bank előljáróinak összegyülése következtiben, soha e' bank jobb lábon nem állott 's 3¼ millió dollár kész pénzrül rendelkezhettek. Ujyorkban sept. 23án rettentő tüz dühönge, melly többi közt 3 egyházat 's a' nemzeti színházat hamvasztá el. A' kárt 2—300 ezer dollárra becsülik. A' sárgaláz Ujorleansban 's Mobilén iszonyún pusztit. Mobilébül mindenki elköltözik, ki csak költözhetik, 16 ezernyi lakosa 3 ezerre olvadt. Floridában a' vérengzések folyvást tartanak. — Van Buren és Clay bevégzék körutazásikat a' birodalomban 's mindenütt nagy ünnepileg fogadák őket a' pártjokbeliek annyira, hogy királyi járdalatnak (royal progresses) bérmálták el ez utazást. Van Buren szinte bizonyos isméti megválasztatásáról. — Az egyesült statusok jelenleg 3 ezer angol mérföldnyi vasuttal birnak, minden mérföld egyremásra 20 ezer dollárba került. —

Portugália.

(Lajos Fülöp a' Portugália 's Anglia közti közbenjárulást hir szerint magára vállolá.) A' Times és M. Post oct. 14ki számaiban következő hireket közlenek Lissabonbul oct. 7erül: „Általányosan gyanitják, miszerint dom Luis de Norvonha, londoni portugál követ, azon hirt hozá ide, hogy Lajos Fülöp fölvállolá a' Portugália és Anglia közötti viszály kiegyenlitésére a' közbenjárulást; bizonyost azonban nem mondhatni, nolia mind a' két párti lapok ezt hiszik, vagy legalább hinni látszanak. — A' cortes jan. 2ka előtt, mint törvényes idejében, nem gyülend össze. — Manuel Nunes hires guerillafőt Gomiha mellett sept. 16kán megcsipték 's 24én agyonlövék. Egyébiránt több kerület, főleg Vizeu környéke, hemzseg rablócsapatoktul. A' lissaboni sebes postát Travanea mellett 8 fegyveres megtámodá 's kirablá. —

(A' portugálok növekedő gyülölsége az angolok iránt. A' lelkészek elleni rakonczátlankodás.) Lissabon, sept. 29én: Tegnap az udvar cintrai nyári palotájából a' fővárosba költözék vissza. Anglia ellen a' tulzók folyvást ingerültebbek 's esztelenségök már annyira ment, hogy háborut kivánnak Angliának üzentetni. Anglia vétkeit Portugália ellen, ennek főnállásától, egytül egyig elősorolják, 's legkisebb részletekben ügyekszenek megmutatni; mikép szivá ki Anglia nadály-módra Portugáliát 's hogy jóllétét egyedül csak Portugáliának köszönheti. Egyike e' tulzott hazafiaknak, hosszu nevü aláirással, néhány nap előtt nyilatkozványt nyomata ki egyik itteni hirlapban, mellyben örökös gyülölséget esküszik az angolok ellen 's jó példával menvén előre, minden angol kézgyári ruháit és szereit tüzbe dobandja, házában semmi angolt nem türend többé, és nem is rendelend meg, 's minden jó hazafit felszólit törvényszerü érzelmeiket hasonló tettek által tanusitani 's minden angol készitvény nyilványos autoda-féját eszközleni. Ki tudja, hogy e' hazafinak sem háza sem vagyona nincs és egész ruhatárát testén hordozza, az, az illyes nyilatkozványokat nevetségeseknek találhatja; de komoly szempontbul kell azokat még is tekinteni, mert nemzeti érzelmekké váltak. Az angolok ellen gyülölség most általányos. — A' tartományokban tökéletes nyugalom uralkodik, ha hitelt adhatni a' hatóságok nyilványos tudósitásinak, mellyek a' Diario do Guvernoban jelennek meg; e' nyugalom hihetőleg csak annyit fejez ki, hogy nagy általányos zendülés nem létezik, az apró nyugtalanságok, majd itt majd ott, soha nem szünnek meg, mellyek azonban magokban elmulnak, ha a' bátorság lecsilapult. Főleg a' papságot zaklatják, ezek közül is többnyire a' községek lelkészeit, kik nem birják községük kegyét, melly nem juhokból, hanem farkasokbul áll. Az Eco ismét több esetet közöl a' mult hétről. Baroda do Bouroban a' lelkész ellen összeesküttek, ki kénytelen volt elhagyni lakását. Friandában meg akarák gyilkolni a' lelkészt 's ez rögtöni szökéssel menekült meg. Verimben kardokkal konczolák szét az utczán a' lelkészt. St. Andre da Portellában a' lelkészt unokaöcscse halálosan megsebesité. 'S illy gyalázatosságok többnyire büntetlenül hagyatnak, sőt néha minden törvényszéki vizsgálat nélkül 's igy rövid idő feledékenységbe temeti azokat. —

Spanyolország.

(Épületes ölelkezés a' cortesben.) Madrid, oct. 8kán: „A' szabaditékok kérdését nemcsak szerencsésen dönté el a' cortes, hanem egyszersmind pillanatnyira békét kötött a' ministerséggel 's megujitá a' vergarai ölelkezési jelenetet. A' tegnapelőtti ülésben jelenté a' jogminister, hogy azon esetre, ha a' cortes Calatrava és Olozaga módositványa czikkeinek vitatásába bocsátkozik, a' ministerség ezt oda fogja magyarázni, hogy a' cortes nem akarja helybenhagyni jogát a' szabaditékok megerősitésire. E' nyilatkozat után tehát nem maradt mit tenniök a' ministereknek, mint nézetikkel ellenkező süker esetén a' cortest föloszlatni, vagy hivatalaikról lemondani. Az előbbi rendszabály elkerülhetéseül megegyeztek Calatrava és Olozaga, hogy visszaveendik módositványukat, ha a' kormány záradék gyanánt inditványa első czikkében biztositni kész az országos alkotmányt. Sancho követ jelenté ezt a' tegnapi cortesülésben és határzott nyilatkozásra szólitá föl a' ministerséget. A' kormány e' záradékot nem akará elfogadni, 's erre Olozaga dühösen fakadt ki a' ministerek ellen, mondván, hogy már most nem a' szabaditékok ügye forog kérdésben, hanem az alkotmány megmentetése, mellyet megdönteni törekszik a' ministerség, mig orron fogva vezeti a' törvényhozóságot 's haza megmentőjének fitogtatja magát, holott tagjai egytül egyig tudatlan semmirekellők. Két óraig beszélt illy marczona hangon Olozaga, mig végre legnagyobb mértékben fölhevité az elméket. Ekkor fölállott a' hadminister Alaix, mintegy ezeket mondva: „Olozaga vádjaira e' kérdést intézem hozzá válaszul: „Milly állapotban volt a' nemzet e' ministerség alakultakor? Minőben van most? „Arról vádol ő engem, hogy alkotmány-megdöntésen dolgozom, pedig évekig harczolék érette, mikép azt sebeim tanusitják. Ha mint ministereket akar bennünket megbuktatni Olozaga, ám használja erre a' trónbeszédet; de itt most békéről van szó, 's adja isten, hogy méltó határzattal vihassuk azt ki." E' beszédet hangos tetszés követé, 's már most látván Olozaga, hogy kell fordítnia, igy nyilatkozék: „Biz-

ton maradjanak helyükön a' ministerek, csak tegyen engem bizonyossá a' hadminister, hogy békeeszközlés végett akarják megtartani hatalmokat és én teljes erőmbül segitendem őket.“ Alaix: „Valódi érzelme ez Önnek?“ Olozaga igennel válaszolt és Alaix ölelésire rohant ellenségének. Mintegy varázserő hatá meg erre a' követeket, kik össze vissza ölelköztek egymás közt. Föllengősdiek 's mérsékpártiak csókokkal halmozák egymást, 's maga Mendizabal is krokodil könyűket hullatott a' ministerek arczira. E' lelkesülés a' karzaton is mutatá képét 's vége hossza nem volt a' csókolásnak férfiak 's némberek közt, kik közül sokan öntudatlanul borultak egymás keblire. E' közben minden oldalról illy kiáltozások harsogtak: Éljen az egyezség! a' cortes! Alaix! Olozaga!“ — Espartero oct. 4ikén Saragossába érkezék 12ezer harczossal, utközben mindenütt lelkesült örömmel fogadá őt a' nép. Beszélik, hogy a' királypartiak egy millió frankot gyüjtöttek 's küldöttek Cabrerának harczfolytatásra.“ —

(Cabrerát több alvezér elhagyja.) Espartero oct. 8ikán 20ezer emberrel indult meg Cabrera ellen Cantavieja és Montalban felé, O'Donnell tábornok 's valenciai főkapitány pedig 18ezer harczossal indult ugyanazon irányban. Cabanero carlosi volt pártvezér a' tábornagy kiséretében van, mi igen nagy nyereség az alkotmányosakra nézve, mert Cabanero igen hasznos fölvilágitásokat adhat a' fővezérnek, egyszersmind igérte, hogy az ő parancsi alatt volt zászlóaljak első felszólitására azonnal hozzá pártolandnak. Cabrera azért üzé el magától Cabanerot, mivel nem tartá őt elég vakbuzgónak, 's most keserün bánandja meg e' tettét. Ezenkül még több carlosi főtiszt is hagyogatja már Cabrerát és vagy Espartero, vagy O'Donnell csapati közé áll. Cabrera összes haderejét mintegy 20 ezer emberre tehetni. E' sereggel tiz erősitett pontot tart elfoglalva, mik közül Cantavieját és Morellát majd megvíhatlanoknak mondhatni; annyi bizonyos, hogy rendkivül kedvező helyzetüknél fogva csak igen hosszas fárasztó ostrom után juthatand ezek birtokába Espartero. Minden utat, melly e' helyekhez vezérel, jó előre járhatatlanná tőn Cabrera, 's általjában olly erős állomásba illeszkedék, hogy ismért makacssága mellett huzamosb ideig fog ellenállhatni az alkotmányos vezérek egyesült erejének, annyival is inkább, mivel gondos elővigyázatból, nagy mennyiségü élelmiszert halmoza össze minden megerősitett állomáson. Igen kétséges azonban: vajjon lesz é majd Cabrera katonaságának kedve makacsul harczolni, főleg, miután már is olly kénytő rendszabályhoz kelle Cabrerának folyamodni: miszerint hirdeté, hogy halállal büntetend minden katonát, ki békérül merészlend szólani. —

(Cabrera harczkészületei.) A' Quotidienne oct. 13ikáról következő levelet közöl Spanyolországból: „Cabrera rendkivüli készületeket tesz leghathatósb ellenállásra 's komolyan szándékozik megküzdeni Espartero sergeivel. Minden országut Cantavieja és Morella felé árkokkal 's mellvédekkel van átmetszve. Cabrera egész erejét e' pontokra szállitá 's el van tökélve azokat minden áron megtartani hatalmában. 10 ezer ürüt 's hatszáz ökröt hajtatott össze azon helyekre Polo ezredes által. Espartero ez alatt Navarrában olly rendszabályt léptete életbe, melly e' tartomány vallásos érzelmü lakosit nem igen nagy mértékben fogja lekötelezni a' királyné kormánya iránt; megparancsolá ugyanis az egyházi hatóságoknak, hogy a' leoni püspök által fölszentelt papokat tiltsák el egyházi kötelességik teljesitésitől. Gyanithatni, hogy a' pamplonai és calahorrai püspökök nem fogják teljesitni e' törvénytelen parancsot. —

(Espartero Saragossában. A' királyné 10ik születésnapi ünnepe.) Madrid oct. 12ikén: „De la Victoria hg (Espartero), kit Madridban naponkint vártak, czélszerübbnek látá azonnal megkezdeni Aragoniában az ország tökéletes megnyugtatását. 7ikén ünnepélyes nagy misét hallgata Saragossában és szerencsés sükerért imádkozék a' st. pilari szűzhöz. E' buzgó tisztelése Aragonia védszentjének annyira elragadá a' nagy menynyiségben összegyült népet, hogy végre egy igen egyszerü földmüves e' kiáltásra fakadt: „Legszentebb szűz tartsd meg Espartero életét!“ Midőn Espartero a' szentegyházból kilépett, hangosan kiáltozá a' nép: „Éljen Espartero!“ mire ő következőleg válaszolt; „Éljen a' szent szüz! neki köszönjük a' győzelmet és békét.“ Mielőtt Saragossát elhagyta, fölszólitást intéze Aragonia, Valencia és Murcia lakosihoz, mellyben figyelmezteti őket az éjszaki tartományokban történtekre 's egyszersmind inti a' királynétól ajánlott közbocsánat-elfogadásra. 8ikán reggel egész sergestül elhagyá Saragossát és egy osztállyal Alcaniz felé indult, mig a' 2dik a' huesai kerület, a' 3ik 's 4ik pedig Daroca felé nyomult. O'Donnell tábornok, ki oct. 5ikén Murviedroban volt, egész hadastul Teruel mellett foglalt állomást. Cabrera 10 zászlóaljjal Segura mellett áll és folyvást erősíti az oda vezető utakat. — Tegnapelőtt élte 10ik évébe lépett IIik Izabella királyné. A' grandok, magasb hatóságok, vezérek és diplomatakar ünnepélyesen ajánlá föl szerencsekivánatit ő felségének, a' madridi helyhatóság pedig három napig tartott nyilványos ünnepélyekkel örvendezteté meg a' lakosságot. Bikaviadal, rendkivüli szini mutatványok, kivilágitások, tüzjátékok 's nyilványos tánczok váltogatva mulattaták a' népet. E' nyilványos ünnepélyek leirása annyi dolgot ad a' madridi lapoknak, hogy most a' politikával nem igen bibelődhetnek. Az oct. 7iki nevezetes ülés után mindjárt hire kezde szállongni, hogy a' ministerek lemondani szándékoznak, 's bizonyos párt már arról is gondoskodék, hogy Miraflores mostani parisi spanyol követet kellene meghíni ministerség-alakitásra, melly tervet a' franczia követség határozottan pártolni is látszék. A' kormányzó királyné mindazáltal meg van győződve, hogy Miraflores nagyobb hasznot eszközölhet hazájának Parisban, mint Madridban, 's már mostan szó sincs többé ministerség-változásról. A' Madrid és Paris közti hirnökjárás rendkivül élénk; ugy látszik, a' franczia kormány már sokalni kezdi a' tömérdek költséget d. Carlosra és a' sok ezer spanyol menekvőre, 's arra szeretné birni a' madridi kormányt, hogy ez utóbbiakat bármi áron birja Spanyolországba visszatérésre. A' tanács választmányt neveze ki a' szabadítékok iránti törvényjavaslatról jelentéstételre 's véleményadásra, mellynek tagjai: Frias hg, Onate gróf, Macia és Viluma. A' pénzügyminister meghatalmazást kivánt a' cortestül öttel kamatozó kincstár-jegyek kibocsátására 10 millió piaszterig, hogy a' hadsergek szükségit födözhesse.“

Angliа.

(Adatok Brunnow küldetése sükeréről. Elegy.) London, oct. 15én: „Brunnow küldetése eredményit még fátyol födi, mellyen annál bajosabb keresztül látni, mivel Palmerston az alkudozások folytában néhányszor annyira módositá nézetit az orosz ajánlatok elfogadhatósága iránt, hogy legkülönbözőbb vélemények keringtek a' végsükerről. Palmerston t i. megragadtatva az orosz látszatos engedélyek és Francziaország iránti pillanatnyi neheztelése által, már helyet kezde adni gondolatiban orosz-angol hadi mozgalomnak M. Ali ellen, mi természetesen egyszersmind Francziaországra fogott volna czélozni. De társai, 's különösen Melbourne, határzottan ellene nyilatkoztak e' politikai irányzatnak. Ennek híre legkedvezőbb következményt szüle Parisban 's ujra megerősité a' régi szövetséget, az ellenkező nézeteket Meh. Ali ügyében pedig annyira közelitteté egymáshoz, hogy Szyriára nézve már csupán következő nehézség uralkodik: Franczia ország kivánja, hogy egész Szyria, Adanát kivevén, tulajdonul jusson a' basának, Anglia pedig csak St. Jean d' Acreig akarja Szyriát M. Alinak átengedni. Mind a' két kormány Metternich hg véghatárzatát várja, 's hihetőleg a' szerint fog intézkedni. — A' királyné lakása néhány ablakit bezuzák éjjel; szoros nyomozás után kiviláglék: hogy egy őrült volt a' tettes, ki egykor már börtönben ült a' királyné elleni szitkozódás miatt. — A' királynét minden sétalovaglásnál kisérik Coburg hgek. — Waterford marq. 4 lovas hintóval vágtatott néhány nap előtt Perthbe, tökéletes kocsis-öltözetben, 's egy söröskocsit halomra dönte, ennek kocsisa mindazáltal nem vevé tréfának a' dolgot 's jól elveré a' lordot, mi még nem volt elég, mert a' nép összecsoportult és a' nemes sárkánylovag az okozott kárt is megtéritni lőn kénytelen a' söröshordók lovagjának. —

(Brunnow elhagyá Londont.) A' M. Chronicle oct. 12ki száma Brunnow orosz rendkivüli követ küldetésiről ezt irja: „Ha a' franczia kormány megmaradna M. Ali pártolása mellett, ugy azt ellenzőleg kellene tennie az európai hatalmakkal. Bármint örvendünk is Russzia egyetértésinek Angliával, meg kell mégis vallanunk, nem szeretnők magunkat ellenzésben látni Francziaországgal, valamint elhagyatni 's külön válni sem kivánunk attól, mert Anglia és Russzia távul elkülönzésben állnak egymástól kereskedési és szellemi érdekeikre nézve, 's általjában kinos lenne ha Anglia Russziával kényszerülne szövetségbe lépni Francziaország ellen, habár csak színleg történnék is az. Egyébiránt Parisban erős a' hiedelem, hogy Brunnow alkudozása minden süker nélkül maradt Londonban, E' hiedelmet mi kétségbe vonni vagyunk kénytelenek, mert Brunnow küldetése leginkább azon czélból történt, hogy kormányunkat a' czár őszinteségéről győzze meg, 's ezt valóban el is érte, mert a' keleti ügyre nézve tökéletes bizalmat érez kormányunk az orosz politika iránt; különben pedig Anglia épen nem azon ország, melly pillanatnyi érdekből minduntalan uj szövetséget szeretne kötni, 's igy természetes, hogy Brunnow nem érhete czélt, ha talán más kedvezményeket is akart kiviní Angliától. — Brunnow oct. 12ikén hagyá el Angliát. “ —

Franczia ország

(Blanqui, a' májusi zendület vezére fogva.) Paris, oct. 16ikán: „Blanqui, egyik főintézője a' májusi zendületnek, f. hó 14kén este a' városházi utczában rendőrség hatalmába juta, épen midőn gyorsszekérre akart ülni, Schweizba utazandó. Négy rendőr, utasokul öltözve azon pillanatban, midőn már indulni akart a' kocsi, megállapodást parancsolt 's elfogá Blanquit, ki e' kiáltással: „Segitség! Hazafiak, segitség!“ akart megszabadulni, utóbb pedig látván, hogy nem szabadulhat, mérget akart inni, de szerencsére még jókor kiragadák azt kezéből. Ezenkül még öt embert fogott el a' rendőrség ugyanazon udvarban, kik bucsuzni jöttek Blanquitól. Az elfogottak nevei: Breton, könyvnyomó; Winturon, kőnyomó; Bouvet, orvos; Dubois és Costis. Blanquinál két utlevelet és 400 frankot találtak. Ez elfogatás következtiben alkalmasint minélelőbb megnyitandja ülésit a' pairszék a' májusi zendülőket elitélendő. Már huzamosb idő óta nyomában volt a' rendőrség Blanquinak; de mindeddig nem akart határzottabban föllépni, nehogy valamikép idő előtt riassza el a' szökevényt.“ —

(Blanqui törvényszék előtt. Cousin lemond hivataláról.) Blanquit elfogatása után azonnal kérdőre vonáFranck-Carré és Merilhou Zangiacomi nyomozó biró jelenlétiben. Blanqui Auguszt nevét 's azonságát épen nem tagadá, de midőn a' májusi zendületben részesülte iránt vonák őt kérdőre, makacsul oda nyilatkozék, hogy e' tekintetben szót sem mondand. Midőn börtönébe léptek a' nevezett urak, ágyban lelék őt, honnan nem is akart fölkelni, mivel nyakkötőjét elvevék tőle, nehogy öngyilkossá legyen. — Cousin statustanácsi tag lemonda hivataláról, mi némi mozgást hozott a' sajtóba, mellynek egy része az oktatási ministernek tulajdonitja Cousin kiléptét, mig a' másik párt tulfeszitett érzelgésben keresi annak okát. A' Moniteur azzal védi a' kormány e' tettét, miszerint a' kormány bizonyos számig csökkenteni lőn kénytelen a' statustanácsosak számát, Cousin pedig egyébiránt is 1833ki sept. 19ke óta csupán egyetlen ülésen volt jelen, melly hanyagsága nyilván tanusitja, hogy semmire sem tudá böcsülni e' hivatalát. A' rendkivüli szolgálatot eddig 50 statustanácsos teljesité, ezek számát huszszal kevesbité a' kormány, a' rendes ügyeket végzők számát ellenben hattal szaporitá. Cousin igen csipős levelet intézett e' rendelet következtiben a' pecsétőrhöz. —

Olaszország.

(Az orosz egyházi villongás kitöréssel fenyeget.) Roma, sept. 26kán: Biztos hirek szerint rövid idő mulva uj villongási kitörés történhetik, miképen azt már néhány hónap előtt jóslók. Azon előterjesztések t.i. miket az it-

teni kormány az orosz trónörökös itt mulattakor, Russzia kormányának tőn, nemcsak minden hatás nélkül látszanak maradni, hanem Russzia részíről még határzottabb föllépést vontak magok után a' szentszék ellen. Leghitelesb állitások szerint ujra jelentések érkeztek ide a' lengyel püspököktül 's helyettesektől, mellyek minden kétségen tul teszik, hogy rendszeres megváltoztatása van munkálatban az ottani egyházi viszonyoknak, mit legnagyobb következetességgel gyakorol a' sz. pétervári kormány. A' helyett t.i. hogy ez megelégülne azzal, mit a' pápai hatalomtul legfüggetlenebb országokban is gyakorolnak, és fejdelmi helybenhagyással törvényes erőre emelné a' pápai bullákat, inkább egészen ellenkezőleg olly rendszabályokat hoza, mik szerint ezentul a' lengyelországi egyházi hatóságok minden közlekedése megszünend a' szentszékkel, vagy csupán a' külügyi ministerség által fog eszközöltetni. Hogy e' botránykőben minden alkudozás legyőzhetetlen akadályra bukkand, ha Russzia önként nem hengeríti azt el utból, könnyen gondolhatni. Ez okbul tehát hallomás szerint, miután Russzia semmi esetre nem akarja magát illy lépésre határozni, e' hó elején végnyilatkozatot inditottak meg innen a' sz. pétervári udvarhoz, 's egyszersmind elhatárzá a' szentszék, hogy azon esetre, ha ez ismét süker nélkül maradna, nyilványossá teendi az egész alkudozást, és a' közvéleményre fog hivatkozni, valamint azt már a' porosz ügyben tevé. Erre annyival pedig jogositottabbnak érzi magát a' szentszék, minél többször terjesztek azon állitást, mintha Róma egyházi ügyekben rendkivüli engedélylyel viseltetnék Russzia iránt, holott Poroszországgal ugyan illyesek miatt nyiltan meghasonlott. Rövid idő mulva tehát nyilványosságra jutandnak a' nevesetesb oklevelek. Némellyek uj évkor, mások ellenben még hamarább vélik ezt megtörténendőnek." —

Oroszország.

(Zavargás Taurisban.) Taurisi levelek szerint az ottani orosz consul elégtételt kivánt a' városi hatóságtól némelly orosz alattvalókon az utóbbi zavargás alatt elkövetett méltatlanságok miatt, mire Mohammed sah azonnal elfogatá a' vétkeseket. A' nagy imam mindazáltal föl zenditè a' népet e' parancs ellen, és számos ember csoportult a' kormányzó palotája elibe, és zajosan szabadon bocsáttatni kivánà az elfogottakat. A' kormányzó futásban kerese szabadulást, 's a' nép feltöré a' foglyok börtönét, az orosz consul lakját pedig lerombolá. A' consul Tiflisbe menekült 's elégtételt követel. —

(Geismar tábornok hadcsapatjának állitólagos összeesküvése.) A' Gazette de France következő nem igen hihető részleteket közöl Geismar tábornok hadcsapatja összeesküvéséről: „Geismar tábornokot, köztudomás szerint, rögtön megfosztá hivatalától a' kormány. Hadcsapatja összeesküvése igen czélszerüleg volt kigondolva. A' varsói és prágai föllegvárakat elfoglalni szándékoztak. Ezután tüstint egyenesen sz. Pétervárba akartak indulni a' zendülők és utközben minden lengyel 's más velök egyértelmü sereget föllázitani. Egy lengyel tiszt árulá el e' merényt. Haditanács-tartás ürügye alatt összegyüjté a' kormányzó a' tiszteket 's a' vétkeseket azonnal elfogatá 's minden további törvénykezés nélkül kivégezteté; az egész összeesküvés csupán született oroszoktul származott, 's a' tisztek száma 280ra megyen, kiknek egy részét a' sziberiai bányákba viteté a' czár. Okát ez összeesküvésnek nem tudhatni." Ez adatok minden esetre tulzottak ugyan; de annyi bizonyos, hogy valami van a' dologban, 's a' lengyelek ezuttal nem voltak részesei a' meghiusult merénynek. —

Jour. du Commerce Pétervárból oct. 1jérül következőt közöl: „Néhány hét óta az orosz kabinet igen fontos tervekkel foglalkodik Perzsiára nézve, mellynek felosztatásárul már többé szó sincs, hanem oda törekszenek, miszerint Anglia befolyását megsemmitsék 's Francziaországot gátolják nevezetes kereskedési szerződések kötésiben. E' czéleléresül a' persza saht orosz alattvalóvá akarják lealacsonyitni. Nagy sereg van összpontositva Kharats Criwanban és Sirmanban (?) 's parancs kiadva a' kaszpiumi tenger hajóserge fölfegyverzésire, melly a' linkovani és bakui kikötőkben horgonyoz. Sz. Pétervárban katonák elfogatása igen gyakori. Sept. 30án 15 lovastisztet csiptek be. — A' czárné betegségét a' sz. pétervári hideg éghajlatnak tulajdonitják 's légváltoztatást tanácsolnak 's innen ugy hiszik, Berlinbe 's Olaszországba utazand a' czárné. A' czár Moszkauból visszatérte óta folyvást Zarskojeselo palotában mulat a' czárnénál; Paskewitsch is velök lakik, kivel mint czári családi taggal bánnak. Nagy Péter és Menzikoff hg napjai óta még fölség és alattvaló között eddig soha olly barátságos viszony nem létezett, mint Miklós czár és Paskewitsch tábornagy között. —

Németország.

Az osnabrücki tanács és város öregjei is kérelmet nyujtának be a' felségnek, mellyben a' jelen országgyülés eloszlatását kérik 's ujnak összehivatását 's egyuttal kijelentik, miszerint a' jelen országgyülésre nekik lehetetlen követet választani. —

(Rumann fölfüggesztése.) Miután a' polgári előljáróság kérelme a' városi igazgató ellen kimondott fölfüggesztetési rendelet iránt a' törvényszék sept. 11iki itéltetére támaszkodék, mellyben a' kir. törvényszék nyilványitá, mikép Rumann fölfüggesztését a' fenforgó körülmények közt korán sem tartandá szükségesnek, és alaposnak, azon nézetre kezde jőni a' kormány, hogy a' törvényszék, midőn a' kormányrendszabály gyanánt kimondott fölfüggesztésről nyilatkozék, talán tullépett hatáskörén. A' jogministerség tehát parancsot kapa fölszólitni a' kir. törvényszéket nyilatkozásra azon okok iránt, miknél fogva érzé magát jogositottnak sept. 11iki itéletében Rumann városi igazgató fölfüggesztésiről véleményt adni. A' törvényszék mindazáltal nem teljesité e' fölszólitást, hanem még ugyanazon nap jelenté, hogy nincs kötelezése a' reá bizatott jogügyekben kimondott itéletei inditóokait rostálgatás alá terjeszteni. —

Törökország.

(Waghorn rövid látogatása Konstantinápolyban.) A' M. Post Konstantinápolybul sept. 18árul következőleg ir: „Az ausztriai postahajó Alexandriábul M. Ali hires párthivét, Waghornt, hozá a' fővárosba, ki, miután Ponsonby lorddal és a' nagyvezérrel magányosan tanácskozék, olly rögtön, mint jött, eltávozék. Meg kell vallanunk, miszerint a' politikai ügyek jelen állásánál illy titokteljes meteor-féle mozgalmak nem épen csekély figyelemre méltók. Vajjon Waghorn magára vállolá é azon kérdés megfejtését, mellyen az öt hatalom bölcsesége hajótörést szenvede? vagy utazási czélja Konstantinapolyba egyedül az é, hogy nyilványitsa Ponsonby lord előtt, miszerint azon esetben, ha az angol kormány M. Ali iránt több tiszteletet 's illedéket nem mutat, mint eddig, ugy az alkirály keletindiávali közlekedésinket zárandja el a' veres tengeren? nem tudhatni bizonyosan. Midőn Waghorn Chosrew basától elbucsuzék, ez megölelé őt 's megcsókolá, 's kéré vinné át Meh. Alinak e' békecsókot; (hihetőleg Judás-csók.) Waghorn, ugy látszik, a' két öreg vételkedő közt még közbenjáruló szerepet viend? Waghorn látogatását a' Times és M. Chronicle levelezői is valósitják, ez utóbbi lap következőt mellékel hozzá: „Hafiz basa, ugy látszik, azért jött Konstantinápolyba, hogy Izzet Mehemed, angorai basa és Szoliman basa ellen hadi törvényszéket sürgessen, mert e' két basát árulásról vádolja, ezek ugyanis a' parancsnokságuk alatti csapatokat nem vezeték, mint parancsolva volt, a' csatatérre 's ez engedetlenség szülte a' nezbii csatavesztést. A' hadi törvényszék sept. 17én kezdé meg ülésit; egyébiránt bármi legyen az itélet, Hafiz basa aligha kikerülendi a' kemény feddést." (E' hirek ellenkeznek azzal, melly Szoliman megöletését közlé, egyébiránt Szoliman halála még semmi más hir által nem valósult.) — A' perzsa-konstantinápolyi követ Mirza Dzsafer, sept. 25én rövid időre engedelem mellett Perzsiába visszautazott.

(M. Ali Nil folyam felé vitorláz. Ujabb nyilatkozása követelése melletti maradásra. Pénzszükség Egyiptusban.) Alexandria, sept. 26án: Ma reggel az alkirály Mahmudié-csatornán Nil folyam felé vitorlázott; utóbbi betegségébül tökéletesen helyre van állitva; utazása 10 napig tartand, hihetőleg légváltoztás miatt. Nyolcz nap előtt Zebra angol brigg, Stopford kapitánysága alatt, Tenedosba indult; elindulása előtt a' parancsnok udvarlaton volt a' basánál, mellyben kérdezé őt: mit üzen atyjának, Stopford hajóvezérnek, a' hajósereg visszaadatását illetőleg? az alkirály oda nyilatkozék válaszában, miszerint a' hajóserget vissza nem adandja, mig nem teljesitik mindazt, mit kiván; 72 éves öreg ő már, 's egész éltepályáján soha jelét nem adá gyávaságnak, tehát most sem szeretné magát e' bünnel terhelni; mert gyávaság lenne, ha az európai öt hatalom kivánatának hódolna. Ugyanezt ismétlé elutazása előtt az alexandriai consulok előtt, midőn, mint szokás szerint, a' konstantinápolyi postahajó megérkezte után elibe járulának, ujabb előterjesztések végett. A' basa nem titkolja ugyan, hogy nagy játékot játszik, hizeleg azonban magának, hogy a' nagyhatalmak közti egyezség, ha van közöttük egyezség, nem sokáig tartand. Mint hallik, Anglia kivánata az, hogy mondjon le M. Ali Szyriárul vagy legalább nagyobb részirül. Oct. 4keig vagy legkésőbben 14keig várják Bécsbül a' nagyhatalmak végválaszát. M. A. kényszerités nélkül hihetőleg nem engedend. — A' pénzszükség még folyvást nagy, a' kormány pénztárai üresek, holott a' tisztviselők 14 hónapi fizetésökben szenvednek hátramaradást. A' török hadsereg 25 ezer főnyi sergével nem kis teher az egyiptusi kormánynak a' jelen körülmények közt. Szerencsére gazdag aratás miatt tetemes gabnaeladások történtek; a' rizsaratás is igen kecsegtető, fájdalom azonban nem minden vevő hoz készpénzt. Az ügyek nem maradhatnak sokáig a' mostani állásban; ha az alexandriai révet ostromzár alá veszik a' nagyhatalmak, mikép fog megtörténni a' gabnaszállitás? mi nélkül senki gabnát nem vesz, pedig ez teszi a' jövedelmek legfőbbik ágát, honnét fogja sergeit 's matrózit fizetni M. Ali? A' fellák már nem képesek fizetni, mert tökéletesen elszegényültek. Meg kell vallani, miszerint M. Ali állása igen kétséges; tán Ibrahim basának Konstantinápolyba nyomulása javitandja azt? Tetemes csapat tanyáz Adriában 's körülte; Ibrahim még folyvást Marasnál állomásoz; Szyria nyugott; egyedül dögvész uralkodik Jeruzsalemben 's környékén. —

Konstantinápoly, oct. 2kán: Az európai nagyhatalmak képviselői folyvást utasitásokra várnak, mi végett a' dolgok épen azon ponton állnak, mint nyolcz nap előtt. Sept. 27én érkezék ugyan angol gőzös sürgönyökkel Ponsonby lord számára, mire tömérdek hir szállongott a' fővárosban; többi közt az is, miszerint Stopford hajóvezér parancsot kapott a' dardanellák torkolatja elhagyására, bizonyost azonban erről nem tudhatni, noha öt nap mult el a' hajó megérkezte óta. Azon kivánatra, miszerint az egyesült hajósergeknek a' dardanellákban jelöltessék téli tanya, a' porta válaszában oda nyilatkozék: az egyesült hajósergek a' dardanellákon kivül bármilly állomást választhatnak téli szállásul, sőt Alexandriát is, hol sokkal hasznosb leendne jelenlétük, mint mostani állomásikon. E' nyilatkozvány forrását könnyü kitalálni, ha Butenieff viseletét fontolatra veszszük; ez ugyanis vonakodott a' képviselők általi összes jegyzéket M. Alihoz, mellyben ismételve felszólittatik ez urávali egyezkedésre, aláirni, mit csak azon esetben teend, ha a' franczia-angol hajósereg vagy legalább annak egy része Alexandriába vitorlázand, a' felszólitást gyámolitandó. Azalatt a' porta uj jegyzéket bocsátott az öt nagy hatalom képviselőjihez, mellyben sürgetős kivánatát ismétli, miszerint ezek gondolkozzanak eszközül, melly a' keleti kérdés feloldatását mentülelőbb létesithetné. Rousin hajóvezér visszahivatása Konstantinápolyból rendkivüli benyomást szült. Utódja, Pontois, ugy látszik, jobban hajlik Angliához. Az ausztriai hajósereg még folyvást a' vurlai kikötőben horgonyoz.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. — szombat, nov. 2.

JELENKOR.

1839. — 88ik szám

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; budapesti napló: Bajza szózata a' magyar játékszin ügyében németre fordittatik; miss Pardoe hires angól irónő, játékszini előadások, színészek kedveskedése Pólya drnak, Pückler-Muskau hg 10 arab lova Pesten a' Köztelken, 's a' t.; szózat Angliából a' magyar gabnakereskedés ügyében; bécsgyőri vasut ügyének jelen állapotja; m. n. Akademia; pozsonyi lóverseny; különféle ipar 's tőzsér-ügy 's a t.) Amerika. Portugália. Spanyolország (Espana ujra ellenségesen lép föl; 's a' t.) Anglia (uj javaslatok Szyria ügyében; 'sa't.) Francziaország. Schweiz. Törökország. lapvélemény a' spanyol szabadütékokrul; állitások 's véleményck a' keleti politikáról. —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. föls. Gaj Lajost a' horvát-illyr lap (Ilirske narodne novine és Danica ilirska) kiadóját, mint gróf Czernin, Vlassics b. horvátországi bánnak irja, „horvát 's illetőleg illyr literaturai fáradozási megismeréseül" gyémánt-gyűrüvel méltóztatott megajándékozni, mellyet illő ünnepéllyel adott neki át Vlassics b. horvátországi bán.

Budapesti napló. A' magyar szinház tagjai szép jelét adák, f. hó 29dikén szinházi egyik orvos Pólya József ur iránti nemes hálájoknak; midőn a' tisztelt úrnak, Fáncsy és Szerdahelyi tagok szónoklata mellett, egy microscopiumot nyujtának ajándékul. E' jeles müve parisi Chevalier Károlynak, a' munkáiról ismeretes Mandel Lajostól, ki azt maga viszgálatira használta volt, vásároltatott meg, 's Pólya orvos ur azt a' bőrbetegségek, mellyekről irt jeles munkája bel- és külföldön ismeretes, körül további vizsgálatra használandja. — Zimonyi hirek szerint sept. 26án hagyták el a' nagyhirü utazó 's most vendégünk Pückler-Muskau hgnek 7 mén és 3 kancza arab lovai a' veszteg-intézetet; kétségkivül tehát már rég óta itt is vannak: de mivel egyik mén beteg volt, az utazás lassabban történhetett. Azok, kik utközben csák betakarva látták, felőlök általjában nem itélhetnek alaposan; mindazáltal ugy hallatszik, hogy csak 3 vagy 4 közülök meglehetős nagyságu, a' többi nem igen nagy, és noha még eddig igen kevésnek volt szerencséje azokat láthatni, mivel irásbeli engedelem nélkül nem juthatni hozzájok; de hihető még is: hogy azokat idővel — ha máskép nem, legalább sétáltatáskor az üllei-uton többen is látni fogják, mint véletlenül illy alkalomkor már többen látták. E' lovakról pár hónappal ezelőtt egy körülményes kimeritő czikk vala olvasható az augsburgi Allg. Zeit. toldalékában. Neveik betürendben következők: 1. Abagosch, szürke mén. 2. Auwamm, szürke mén. 3. Barguth, sárga mén. 4. Bazera, szürke mén. 5. Ghabra, szürke kancza. 6. Hama, sötét pej kancza. 7. Schamm, világos pej mén. 8. Scheitan, sárga mén. 9. Sochne, sárga kancza. 10. Zariff, szürke mén. — Bajza „Szózat"-át a' pesti magyar szinház ügyében, hir szerint németre fordítják; a' gondolat minden esetre igen szerencsés, főleg, ha szokás szerint ferde és kaján észrevételekkel nem lesz undokitva az eredeti kiadás; mert Bajza e' közérdekü röpirata mindjárt megjelente első napjaiban olly élénkül kelt, hogy ujra tettleg bizonyult be azon többször ismételt állitás, mikép olvasó közönségünk mindenkor méltányos figyelemmel szokott viseltetni a' valódi jó és hasznos iránt, 's különösen nemzeti szinészetünk ügyét olly hő részvéttel pártolja, hogy attól biztosan legkedvezőbb sükert varhatni jövendőre. — Pückler-Muskau herczeg, rögtön bekövetkezett viszonyok miatt korábbi szándékát megmásitá 's rövid idő mulva elhagyandja fővárosunkat; egy másik igen érdekes és kitünő idegen mindazáltal huzamosb időig szándékozik Budapesten mulatni, 's ez miss Pardoe, egy lelkes angol hölgy, ki anyjával együtt már hosszabb idő óta lakik a' „7 választó" czimü fogadóban. Miss Pardoe neve az angol világ literaturájában igen kitünő helyet tart elfoglalva. Konstantinápolyban másfél évig lakott e' jeles irónő 's annyira kiismeré a' törökök lelkülete 's egész valója minden redőjit, hogy europai hirü munkája: „The city of the Sultan" csakhamar hátszínbe nyomá azon utazási munkák tömegét, mellyek fölületes iróji elegendőnek vélik egy főváros vagy birodalom népének leirására azt, ha egy tánczvigalom vagy játékszini előadáson jelen lehettek, 's megbocsáthatatlan merészséggel bal következtetést vonnak gyakran az egész nemzet müveltségi állapotjára, ha talán történetesen, épen azon este botlást követ el valamellyik színész, vagy a' frisitők nem elégitek ki finnyásságát 's talán még gyomrát is megronták. Déli Franciaországot „The river and the desert, or recollections of the Rhône and the Chartreuse" czim alatt ismérteté meg az európai olvasó világgal miss Pardoe, 's mihelyt elegendő tapasztalásokat 's ismereteket gyüjtend magának honunkról 's fővárosi életünkről, azonnal terjedelmes leirásban közlendi azokat honosival, kik néhány év óta Olaszország helyett hazánk külön részeit kezdik látogatni, 's karpati bérczeink közt mindinkább feledik a' schweizi jéghegyek szépségit. Színházunkban már többször jelen volt miss Pardoe, 's Budapest minden szebb vidékit meglátogatá. Fő városink szépei örvendhetnek, hogy gyöngéd némberi toll irandja le érzeményiket, miket férfi toll soha nem adhat vissza olly eredeti sajátságban, mikép azok az ingerlékeny 's hő női szivből származnak. — Nemzeti szinpadunkon f. hó 26kán „Éjfél" adaték; 27ikén „Bajtal"; 28kán „Messinai hölgy", Schiller után Szenvey által forditva, igen bélyegző 's megjegyzésre méltó, miszerint e' napon a' német nemzet egyik legnagyobb költőjének egyik legremekebb müvét magyar szinpadon lehető tökéllyel játszák, mig a' német nagy szinházban ugyanazon időben legméltóbb bámulatra ragadá a' nagyszámu közönséget Baba, a' nagyhirü elefánt kisasszony, és egy még nagyobb hirü hyéna, mellynek borzasztó szelidsége általányos iszonyt gerjeszte; e' fenevad ugyanis, melly sirok mélyiben keresi táplálékát, gyáva kutya gyanánt hunyászkodik meg tulajdonosa nejének lábai előtt, 's ez szájába vett hus-darabokkal ingerli dühre az állatot, melly fogvicsorgatva kapdos a' hus után 's mindannyiszor visszataszittatik; csodálatra méltó, hogy éppen a' szelidebb nőnemnek jutott azon dicsőség e' bősz fenevadon uralkodhatni; de valóban az illy mutatvány nem annyira mulattató, mint inkább borzasztó. — 29dikén „Capriciosa" 30dikán „Beatrice di Tenda" nagy dalmü, nézők kevesen; 31dikén „Kean"; november 1jsőén először bérfolyamban „Kénytelen király" vigj. 2 felv., franczióból fordítá Tóth Lőrincz a' magyar tudós társaság költségin. Szinházi közönségünkre több jeles ujdonság várakozik, Egressy Gábor ugyanis jutalomjátékul „Hamlet" szomorujátékot választá, Shakspeare után Vajda által forditva; Szentpétery „Hajótörés" czimü 5 felv. drámát hozandja jutalmi játékául szinpadunkra Desloyner után Nagy Elek által forditva, ki ezenkül még egy uj franczia drámát fordita szinpadunk számára Soulié után, mellynek czime „Az őrült gyermeke". Ezenkül még reménylhetni, hogy „Julius Caesar" is szinpadunkra kerülend Shakspearetől, miután Vörösmarty már bevégzé annak fordítását 's mutatványt is közlött belőle az Athaeneum 35ik számában.

Eperjes oct. 26kán: Ns Sáros megyének legközelebb tartatott évnegyedi közgyülésekor felolvastatván az országgyülési követek többrendü hivatalos jelentései, azok következtében többi közt hő lelkesedéssel nyilványitá e' megye KK. és RRdei is azon szivbeli forró ohajtást, melly szerint Mária Anna Karolina fels. Asszonyunknak, nemzeti ősi szertartás szerint Magyarország királynéjává leendő ünnepélyes fölkenetését, 's illyképen ő felségének a' Nemzettől még nyájasb anyai viszonyokba leendő lépését követei által is pártoltatni határozták. —

Esztergom: Kollár István tribuniczi czimes püspök, esztergomi kanonok 's érseki helyettes f. h. 18kán végzé ájtatos csöndben aranymiséjét a' városbeli Bakacs-kápolnában, 's ezennel az esztergomi fökaptalan három taggal dicsekszik, kiknek érdemdús homlokát papságuk 50 éves koszorúja ragyogtatja.

(Bécsgyőri vasut.) A' bécs-győri vasut vállalkozó társasága, f. e. oct. 1sőjén tartá 2dik nagy gyülését Sina György b. elnöklete alatt, ki következő előadással nyitá meg az ülést: „Egy éve mult, hogy szerencsém volt az első nagygyülésben vállolatunk támadtát előadni, az ideigl. választmány addigi előmunkálkodásival 's alapszabályokkal együtt. Ez utóbbiakat az Önök által kinevezett választmány megvizsgálta 's 1838ki oct. 20ikán a' cs. kir. közönséges udvari kanczelláriához terjeszté helybenhagyásul. Az ideigl. választmány föladása az alapszabályok helybenhagyásaig 's állandó igazgatóság-választásig nem lehete kétes, miután a' részvényes urak komoly szándékjok kezességéül, a' tervezett vasut létesitése iránt, 1,250,000 ftot fizettek le. Ez által ki voltak jegyezve az eszközök czél-érésre. Az alapszabályok fölterjesztésekor tehát egyszersmind ideigl. engedély kéreték vasutvonal-kitüzésre innen Németujhelyig, mellynek helyzeti tervrajzait már megvizsgálá az illető cs. kir. kerületi hatóság. Ezalatt gond vala e' vasut minden épitőszükségei födözésire. Az egész tölgyfamennyiséget és tetemes tömeg más épitőfát jutalmas szerződések mellett vásárlá össze a' választmány, mellyek nagyobb része f. é. febr. vége felé már le is volt vágva. Hasonlag gond vala már jó előleg a' megkivántató kerék-sínek (rail) megszerzésire, melly czélból 100 ezer mázsa angol gyártványu illynemü vas behozhatására kéreték ő felségétől engedély, melly f. e. febr. 5kén 30 ezer mázsa-behozásra, 4 pengő forintnyi vámfizetés mellett csakugyan meg is engedteték. Miután az ideigl. választmány már jó előre fölszólitá a' belföldi vasgyárakat nyilványos lapok által domboru és lapos kerék-sinvasak kiállitására, nem volt egyéb mód a' szükség-födözésre, mint az ajánlkozott gyárnokokkal a' legnagyobb követelések daczára is szerződést kötni, reménylvén, hogy e' szokatlan gyárczikket megszokván, utóbb önként jutalmasb árszabással fognak majd megelégülni, 's igy teljesittetik a' kormány azon kivánatát, miszerint a' vasutak belföldi gyártatu müvekkel legyenek ellátva. E' szerint tehát f. é. mart. 14ikén, april 15ikén, és jul. 6ikán szerződés kötteték a' wolfsbergi, wittkovitzi és neubergi cs. kir. vashámorokkal, és pedig az elsővel 15, az utóbbiakkal pedig egyenkint 10 ezer mázsányi kerék-sínre. Wolfsberggel 13 pgő forintra határoztaték minden mázsának ára, 's jutalmul ötezer pgő for. ajánltaték még e' gyárnak, ha készitvénye tökéletesen kielégitendi a' várakozást, mivel ez volt első, melly e' rendkivüli munkát magára merte vállalni. Wittkovitz szinte 13 for. kapott minden mázsától 's Neuberg 12 frt. 48 krt pengőben. Ez alatt f. é. martz. 1sőjén megérkezék az engedély vasutépitésre Bécs es Németujhely közt. Erre azonnal megkezdék a' föld-beváltást e' vasutvonalon, mi legnagyobb részint baráti egyezés utján történt. Ha ez nem mind legjutalmasb áron vétetett is meg, legalább annyiban örvendetes megnyugvást lelhet a' társaság, hogy a' létesités-alatti vasut a' birodalom legnépesb vidékin 's a' főváros közelében vonul keresztül, 's épen ez által rendkivüli utazó népesség reménylésire jogosit. Azon kevés esetben, mikben az ideigl. választmány kénytetve volt a' kisajátító törvény értelmében törvényes megböcsültetéshez folyamodni, azon kellemetlen tapasztalást tevé, hogy valahányszor a' közönséges földmüvelőt szomszédja birtokának megböcsülésire szólitják föl, olly idegen számára, kit gazdagnak gondol, jobbadán ugy történik az meg, hogy a' társaság jogtalan károsittatását nem igen kerülhetni el. E' roszat gátlandólag, minden szükséges adatot összegyüjte már az ideigl. választmány, hogy azok erejénél fogva illő uton orvoslást nyerhessen. A' vonali földbeváltáson kivül egyszersmind a' földbeli munkák árcsökkentés utján a' 34 legkevesbet kivánónak adattak át. Az ut és kocsik épitésinél az amerikai modort fogadá el, mivel azt, számos próbatét után, legczélszerübbnek tartá az ideigl. választmány. Az előre sejt-

hető számos u'as-szállitás miatt két egymás melletti vonal-épités határoztaték. Alapelvül szolgált, mindenben legnagyobb takarékosságot követni, de sehol nem kimélni a' nagyobb költséget, midőn azt a' közönség legnagyobb kényelme 's bátorsága kivánta, vagy midőn a' társaságot gyakori javitgatások ellen biztositani kelle. Minden épitésnél biztositá magát az ideigl. választmány földváltás és az illető hatóságok helybenhagyása által, valamint arról is gondoskodék, hogy a' társaság, mennyire az eszközölhető vala, a' nyilványos könyvekbe mint tulajdonosa iktattassék a' beváltott birtok-részeknek. Vasutépitésnél leglényegesb szükség a' jól rendezett erőműgyár, mikben tökéletesen kijavithatni a' mozgonyokon és kocsikon eshető károkat, 's ujakat is épithetni. E' nézet igazságáról már az idegleni gyár is meggyőzé a' választmányt, mellyben a' társaság nem csekély hasznával eddig már 300 porondkocsi készült, majd valamennyi lakatos- és kovácsmunkával együtt, mellyek most 73 dolgozót tartnak elfoglalva. Miután már több e' czélra vásárlott erőmű megérkezék Angliából, az ideigl. választmány Kraft erőmű-igazgatót mult télen ujolag Angliába küldé a' még hiányzó erőművek személyes átvételére, 's hogy a' megvásárlott mozgonyokra nézve tökéletes haszonvehetőségökrül meggyőződést merithessen, az angol gyárakban gyakoroltatni szokott mesterfogásokat pedig tökéletesen tulajdonivá tehesse. Az erőműgyár-épitéshez egyik legjobb angol erőművész által megigazitott terv szerint lehető legnagyobb gyorsasággal fogatott az ideigl. választmány, minek következtiben ez épület nagyobb része már födél alatt van, 's igy az erőművek fölállittatása rövid idő mulva véghez fog mehetni, mit általányos munkásság követend. Mivel a' jóval előhaladt épitések miatt folyvást távolabbra szükség szállitni a' földet, tehát nagyobbb mennyiségü kerék-vagy vágány-sinekre van szükség, mint mennyinek behozathatására a' kormány engedelmet adott, a' wolfsbergi gyárból küldöttek pedig koránsem tökéletesek eléggé, a' másik két gyár pedig még épen semmit nem külde, tehát az ideigl. választmány f. e. sept. 11ikén előterjesztést intéze ő cs. 's ap. kir. fölségihez több illynemü vasak szállithatásaért Angliából 's egyszersmind az arra szabott rendkivül magas vám csökkentéseért. Az eddigi munkák a' befizetett 10 pCtnyi tőkejáradékot f. e. jul. első felében már fölemészték; mivel azonban kötelezém magamat a' szükséges előlegezések lefizetésire 4% kamat mellett a' 2dik nagygyülésig; tehát mindeddig nem hirdete 2ik befizetést az ideigl. választmány. A' magyar kir. helytartó-tanácshoz a' Pozsonyig és Sopronyig nyuló vonalra nézve f. é. jan. 12ikén, a' cs. kir. kerületi hatósághoz pedig az ausztriai birtokon levő fő- és mellékvonalak iránt, f. év april 13ikán nyujtá be terveit az ideigl. választmány. A' nevezett hatóságok már megtéteték a' szükséges vizsgálatokat, 's mivel semmi nehézségre nem találtak, tehát legközelebb helybenhagyatásukat várhatni a' kérdéses terveknek. A' Bécs-Pozsony közt tervezett vasutvonal annyiban szenvede változtatást, hogy most az egész vonal csak 9¼ mérföldnyire megy, 's igy legfölebb 2 óra alatt haladhatni azt keresztül. A' Győrig vezetendő vonal tervei is a' magyar kir. helytartótanács elibe terjesztvék, 's e' rendkivül kedvező helyzetü vonal vizsgálatát még ez év folytában végzendik be az illető megyei hatóságok. A' ma választandó igazgatóságnak lesz tehát tiszte, illő tekintettel minden az idő folytával kifejlő viszonyra, meghatározni: mellyiket szükség az érintett vonalak közül mindenek előtt munkábavétetni? A' társaság részire tett ez előkészületeken kivül én már tulajdon költségimen mérnököket küldék tavaszkor a' legjobb vonal-keresésre Győr és Buda kőzött; e' föladat meg is van fejtve, 's a' főterv a' magyar kir. helytartóság elibe terjesztetés végett már készülőben is. E' munkálkodások sükere olly igen kedvezőleg mutatkozik, hogy a' vonal hosszusága Bécs-Buda közt csak 34⅗ mérföldet teend, melly ut 7—8 óra alatt könnyen keresztül leend haladható, 's ez ut Szőnyt ('s ez által Komáromot) Tatát, Bicskét 's Budaörsöt érintendi, Fehérvárt pedig megközelitendi, és igy mind Magyarországra, mind a' vállalkozó társaságra nagy haszon fog háramlani. A' f. e. máj. 6ikán némelly kevés változtatással legf. helybenhagyást nyert alapszabályok már köztudomásul adattak, 's képesiték az ideigl. választmányt a' kivánt részvény-átiratás teljesitésire, 's azután a' tulajdonképi részvénybirtokosakat 2ik nagygyülésre meghini. E' gyüléssel megszünik az ideigl. választmány hatásköre, melly az eddig hatalmában volt igazgatást Önök kezeibe teszi le, átadván egyszersmind pénzszámadásit 's kéri Önöket 3 tagu küldöttségnevezésre, melly azokat vizsgálat alá vegye és aláirja ez ülés jegyzőkönyvét, melly egyszersmind igazolási oklevelül szolgáland a' lelépő ideigl. választmánynak a' mult 1838iki octob. 1sejétől mostig történt dolgokra nézve. Kérem Önöket már most válaszszanak alapszabályszerüleg küldöttséget és igazgatóságot." — Ezután inditványt tőn Ullman M., mellynél fogva következő esetekre nézve választmányt kivánt az igazgatóság mellé rendeltetni: 1) ha a' Pozsonyig megengedtetendő 2dik vonal, 2) vagy Pestig a' Duna bal partján megengedtetendő vonal, 3) vagy pénzhiány következtiben azon kérdés támadna: hogy vajjon nem tanácsosb é a' megengedett vonalak közül néhányat épen nem épiteni; vagy 4) ha más vasuti társaságokkal egyesülés látszanék tanácsosnak. Miután azonban az elnök az alapszabályok 23ik czikkéből megmutatá, mikép illy életkérdésekben csupán a' nagy gyülés határozhat, Mayer János pedig fölöslegnek tarta minden tanácskozó választmányt a' szemes igazgatóság mellett, 's Eskeles b. végre megjegyzé, mikép a' mostani nagy gyülés csupán a' bécs-győri vonal ügyeivel foglalkodhatik 's koránsem terjeszkedhetik ki a' még meg nem engedett vonalak viszonyinak rostálgatásiba, minden következmény nélkül maradt Ullmann inditványa. Számadási és jegyzőkönyv-vizsgálatra választattak: Bruchmann János, Eskeles Dániel b., és Skribanek József. Ámbár Mayer és Eskeles inditványára általányos véleményegységgel választás nélkül volt szandék igazgatókká kinevezni az ideigl. választmány tagjait, mindazáltal Sina báró és Hohenwarth gróf cs. kir. biztos sürgetésire titkos szavazás utján ment véghez a' választás, 's csakugyan az eddigi választmányi tagok lettek igazgatókká, kiknek nevcik: Mannagetta János Vilmos, Mitis Ignácz, Pöcher Ferencz, Puthon Károly b., Reyer Károly, Robert Lajos, Sina György b., Sina János b., Sina Simon b. 's Vacani Kamill. Miután a' cs. kir. biztos kihirdeté a' választásokat, eloszlott az ülés. Oct. 11ikén végzék a' számadás vizsgálatát, 's akkor a' jegyzőkönyvet is aláirák a' vizsgálók. Az eddigi összes költség, oda tudván az aránylag csekély pénztármaradványt, 1,905,784 ft. 4 kra megy pgőben.

(Milos hg megegyezik fia hggé emeltetésiben.) Oct. 14iki bukaresti hirek szerint az oláh hoszpodár tanácsára Milos hg csakugyan megegyezék Mihály fia hgi székre emeltetése iránt. Oct. 16kán egy biztos megérkezését várák a' magas porta részről két nagy uri fermánnal, mellyek egyike meghagyja Milos herczeg külső diszjeleit, miktől szerb ármánykodás meg akará őt fosztani, másika pedig helybenhagyja Mihály hg fölemeltetését 's Konstantinápolyba idézi őt ünnepélyes beiktatás végett. A' fiatal hg édesanyja mindaddig Oláhországban mulatand, mig fia Konstantinápolyból visszatérend Szerbiába.

Ipar-'s tőzsér-ügy. Mező-Csenger, oct. 19kén: Nálunk 's környékünkön e' héten ment véghez a' kukoriczatörés és burgonyaszüret; kukoriczánk kedvező időjárat következtiben tökéletesen megért, 's a' körülményekhez képest reményen fölül termett, 's ez annál örvendetesb, minél sajnosb a' sertéshizlalókra nézve, e' különben erdődus megyében, a' makkhiány, a' Gombás nagy erdejében semmi, 's az Avason is csak igen kevés makk teremvén, mi 's főleg azon körülmény, melly szerint a' kukoricza, mint Mármaros földnépére nézve fő élelmi czikk jó tekintetbe, annak árára már eddig is nemcsak mint halljuk a' szigeti, hanem a' szatmári piaczon is kedvező hatást gyakorol, a' mennyiben köble most is elkel 8—9 vtóforinton. Mellesleg megjegyezhetjük, hogy megyénk számos erdejiben valamint makk, ugy gubacs sem termett, elemésztvén a' hernyók tavaszszal a' fáknak még leveleit is. Burgonya, mellynek itt ezelőtt hanyagul üzött termesztésire ugy látszik két három év óta kitünőbb, bár még mindig nem azon figyelem fordittatik, mellyet illy jeles és sok hasznu gazdasági czikkely érdemelne, nem sok lett, 's a' mi van is, a' kötésekor járt szárazság miatt meg nem nőhetvén, többnyire apró és szaporátlan. Az itteni földmüvelésben előkelő szerepet vivő dohány, mellynek csekély jövedelméből pénzel leginkább a' földnépe, elemiute esőhiány miatt majd egészen kiveszett, a' későbbi ültetvényre azonban az idő inkább kedvezvén, az előbbi évek termésit az idei jóval meghaladta; ára, a' szigeti és szatmári piaczok által meghatározva, a' levelek minőségihez képest 10—25 vft. közt forog, megjegyezvén, hogy itt a' dohány nem mázsa számra, hanem száz csomónként adatik el. — Téli gyümölcsink, p. alma, körte, miben máskor bővelkedtünk, ugy szólván semmi sincs, mi annál különösb, mivel, mint halljuk, Mármaros hidegebb éghajlata alatt az ősz gazdagon hozott gyümölcsöt 's főleg alma és mogyoró (dió nálunk is lett egy kevés) rendkivül szép és sok termett. Egyébiránt folyvást legszebb őszi napoknak örülünk, kik t. i. egészségesek vagyunk, mert vidékünkön egy orvos állitása szerint, mit a' tapasztalás szinte igazol, alig van ház, hol egy, néha két beteg is, leginkább epelázban nem sinylenék; utczáink's útaink porlepvék annyira, mint tán nyár derekán sem valának, 's a' nap forró heve gyakran az ebnapoknak sem válnék szégyenére; dér még eddig csak egy éjjel volt, sokan látták hogy egy szomszéd helység földein az elhullott árpa fejét kihányta. Őszi vetésink is, már rég a' föld keblében, most már, valamint réteink 's legelőink, mindenfelé gyönyörün zöldelnek, a' tarlókat buja növényzetü fü fedi, sőt a' tavaszi hernyók által ékeiktől megfosztott gyümölcsösink, erdeink, mintegy kárpótlásul, a' leggazdagabb lombozat- és levélzettel diszlenek. Szamosunk vizállása igen kicsiny 's folyása olly alig észrevehető lassu, hogy ha valahol mozog, bátran hihetni, mikép ott a' folyam valamelly jó izü hires kecsegéje teszi vizalatti sétáját. A' Szamos Csenger és Tótfalu közti fahidjának, mellyet a' ragadó ár nagyon megrongált, kijavitásán a' ns megye folyvást dolgoztat; ugy látszik azonban, még az idén nehezen fog bevégeztetni, mert a' czölöpök leveretése, a' mint most történik, szerfölött lassu és késedelmes munka, miért ohajtható, hogy a' komáromi Varjuféle új találmányu czölöpverő, melly (l. Jelenk. 81 sz.) felényi erőt és időt megkimél, legalább mintában, minélelőbb meghozatnék, itt értelmes mesterek által készittetnékel 's ezáltal a' nagy erő- és időveszteget elhárittatnék. A' szatmári és erdődi hegyen holnapután kezdenek szüretelni 's igen jó bort várnak; árát még bizonyosan nem tudhatni. A' tiszta buza ára e' tájon csökkent; most 10 és 9 vft. közt ingadoz. Végül megjegyzem, mikép nálunk sokan a' jelen és 1834. év között sok hasonlóságot akarnak találni, p. a' szép hosszu őszre, a' számos betegre, Szamos csekély vizállására, 's hogy hasonlitásuk még tökéletesb legyen, a' két év borára nézve is, bár a' jelennek még eddig csak szőlőjét kóstolhatták, 's mind ebből azt vélik jósolhatni, hogy még ez év folytában aligha föl rengés nem fog ránk riasztani, mivel ez az összehasonlitott 1834ben szinte napi renden volt. — Esztergom megyében is jó sikerrel termesztik a' czukorrépát, az idei termés meglehetős volt, a' répák ugyan máskorinál kisebbek, de zamatjok annál czukrosb. Ezen czukorrépa leveleivel sajátságos próbát tettek egy czukorgyárnok cselédei, ugyan is azt összevágván, dohánylag pipában füstre szíták. A' czukorrépa levél füstjét kellemesnek mondják, 's dohánnyal keverten széltiben használhatónak állitják. — Őszi vetésünk nagyon hibás volt a' hosszas szárazság miatt, de már kapott földünk esőt, hajt is a' mag, csak a' fagy ne gátolja, mitől van okunk félni, mert a' hévmérő reggelenként 4° vagy 5° mutat 's kályhához szoktatja az embert. — A' bor úgylátszik nemigen kapós, a' bányavárosi kereskedők Vámos-Mikolán 10 frtal, 's Börzsönyben, Ganádon 9—8 ftal nagymennyiségü bort vásárolván, hegyeinket nem igen látogatják, mit a' Duna tükrének alacsony sikja is látszik elősegiteni, ámbátor az útak eddig meglehetősek. — Párkány: Simon-Judási vásárunk olly hideg mint az idő. Hajó mintegy 50 lebeg partünknál többnyire sziget- és csallóköziek, 's csak kevés vágmelléki, rakott szekér épen kevés jött, mind e' mellett van elég káposzta és zöldség, csakhogy drága, mit az idegen kofák még drágábbitottak. A' keleti-ár köv. volt: Tisztabuzának szapuja 10 ft., kétszeresé 8—8 ft. 30 kr., rozsé 8 ft. árpáé 6 ft. zabé 4 ft. 15 kr.; bab, lencse, borsó, cziczerborsó vékája 2 ft. 30 kr. köleskásáé: 4 ft., gesztenyéé: 7—8 ft., zsák burgonya 1 ft.; gyümölcs alig volt valami, dió vékája 3 ft. 30 kr., káposztá száza 7—10 ft., zöldség 100 csomója 5—10 ft., zeller 100za: 3—8 ft. Dohány sok volt legkivált Hontbul pereszlényi, termagi, honti, tölgyesi, volt olvári, ribai 's véki is. Válogatott pereszlényi mázsája 50 ft., mindazáltal jót és szépet lehetett venni eleget 14 ftól egész 24ig mázsáját. Kendert is láttunk meglehetősen, de mák kevés mutatkozott, hajdina vékája: 5 ft. Baromvásáron marha elég volt, de drága, 's vevő igen igen kevés. Úgy látszik a' vásárt kengyelfutóként megelőzte rosz idő ijesztő el a' vásárlókat, kik a' bekövetkező esztergomi vasárra támaszkodnak. — Kolozsváron oct. 19kén végzék a' szüretet. A' termés minősége olly jó, hogy azt csak az 1834kihez hasonlithatni; mi mennyiségét illeti, csak ⅓-adát teszi az akkorinak. Egyébiránt akkor olly bő volt a' termés, hogy a' közelebbi 10 év közül csak az 1831iki közelitő meg e' tekintetben, 's igy biztos megelégülhetni a' mostani terméssel mind mennyiségét mind millységét illetőleg. — A' kolozsvári répa-czukorgyár választottsága a' részvényeseket értesiti, hogy miután a' gyárhoz a' répamennyiség és más szükségesek beszállittattak, 's minden órán a' munka elkezdetik, egy felől azért, hogy a' tár-

saság elibe általányos kimutatás terjesztessék a' gyár jelen állásáról, más felől hogy a' jövendőben termesztetni szükséges répamennyiség ára iránt a' termeszténi kivánókkal egyezés köttessék; f. é. nov. 1jén délután 4órakor a' casino termében köz gyülés fog tartatni.

(Szózat Angliából a' magyarországi gabnakereskedés iránt.) A' gabnatörvényi kérdés köztudomás szerint nemcsak az utóbbi parliamentülésben vala legelénkebb vitatkozási tárgy, hanem még most is folyvást bő irástárgyul szolgál az egyetemi angol sajtónak, minek következtiben természetesen azon országokrul is mindenkor történik említés, mellyek legiukább képesek Angliába ezen szükségét födözni, 's hogy ezek közt Magyarország foglal első helyet, azt emlitni fölösleg. Igy legközelebb a' „British and foreign Review" egyik füzetében ezeket mondja egy igen jeles értekező: „Magyarország alkalmasb a' legszorosb kereskedési kapcsolatra Angliával, mint bármelly más országa az európai szárazföldnek." Értekező legnagyobb barátja a' kereskedési szabad közlekedésnek, 's azért határzottan a' gabnatörvény ellen nyilatkozik, azután pedig azon helyeket számlálja elő, honnan gabnával láthatná el magát Anglia. Először Olaszországot nevezi; de nem igen nagy alapossággal, mert Olaszország gabnatermesztése sokkal csekélyebb, hogysem méltó lenne azzal illynemü kereskedésbe bocsátkozni. Egy quarter (4 bécsi mérő) francziaországi buza szállitással együtt Angliában 26 frt. 7½ krba kerül pgőben; az odesszai tiszta buza ára Angliában (mindig quartert v. 4 bécsi mérőt értvén) 26 f., a' keleti kikötőkbül szállitotté: 25 f. 42½ kr. pgő; a' hamburgié: 27 frt. 11¼ kr. pgő; danzigié: 26 f. 15 kr.; az amerikaié pedig 25 ft. pgőben. Ezen előzvények után a' magyarországi buzára tér az értekező, megmutatni iparkodván, hogy ez Angliára nézve legjutalmasb. Szerinte a' magyarországi gabnát, melly kivitelre van szánva, Sziszeken szokták összegyüjteni, hová azt többnyire Száva folyamon szállitják. Sziszeken egy bécsi mérő buza ára legfölebb 2 ft. 45 kr., Fiumében szállitással együtt 3 ft. 45 kr., Triesztben: 3 ft. 50¼ kr., 's igy egy quarter ára Triesztben 17 ft. 48⅛ kr., ehez járul még a' sziszeki, károlyvárosi és fiumei ügyviselőknek 5, vagyis ezzel együtt minden mellékköltség födözésire össszesen 24½ pCent, minélfogvást a' magyarországi gabna minden quarterjét összesen 26 ft. 7½ kr. pgővel fizeti az angol gabnakereskedő. Meg kell azonban jegyzeni, hogy e' számolásnál a' legmagasb gabnaárt tartá szemei előtt az értekező, 's e' szerint teljes joggal mondhatni, hogy a' magyar buza quarterje alkalmasint nem kerülne többe 24 p. forintnál; egyébiránt értekező a' fönebbi magasb 's ezen kisebb ár közt középarányt választván, azt hiszi, hogy a' magyarországi buza quarterje soha nem kerülne többe 50 shillingnél, vagyis mintegy 25 pgő forintnál, mig a' hamburgit legalább 54, danzigit 52, francziaországit 52, odesszait 52, ausztriait 51 shillinggel kell fizetni. Ebből természetesen következteti, hogy a' magyar gabna legolcsóbb, holott jóságra nézve távul hagy maga mögött minden másországi terméket, 's mindenkor elég mennyiségben találtatik, miután értekező számolása szerint Magyarország évenkint 56 millió bécsi mérő buzát termeszt, Horvátország pedig külön majd 8 milliót, 's e' mellett igen sok föld parlagul hever, melly élénkebb kereskedés támadtakor bizonyosan tömérdek mennyiségü gabnát termene. Ezenkül még következő okokbul is igen kedvezőnek mondja értekező a' gabnaszállitást Magyarországból: Sziszekből Károlyvárosig Kulpa folyamon kényelmes a' szállitás; Károlyvárosbul Fiumeig olly jó országut vezet, mellyet méltán mondhatni Európa egyik legpompásbikának; Triesztben pedig tömérdek sok a' magtár 's angol és ausztriai hajókban sincs hiány, mellyek azonnal tova szállithatják az oda érkező gabnát. Mi pedig Magyarország népességét illeti, azt most 12 millióra tehetni, holott 20 milliót is kényelemmel táplálhatna. E' szerint biztosan hiszi az angol értekező, hogy honosi azonnal szorosb kereskedési összeköttetésbe lépendnek Magyarországgal, mihelyt az annyira káros gabnatörvény tökéletesen eltörlesztve, vagy legalább módositva leend, főleg, miután az illy szövetkezésből még azon különös haszon is fogna Angliára háramlani, hogy a' jobbadán földmüvelő és kevés gyárral biró magyarok örömmel cserélendik majd ki gyártatlan termékeiket angol kézmügyári czikkekért. —

KÜLÖNFÉLE: Siskovich József udv. tan. 's főisp. helytartó Zemplény KK. és RRdei köz ohajtása következtiben tett igérete szerint a' tiszti kar törvényes ujitását eszközleni kivánván, annak határnapját november 14kére tüzte, 's az e' nagy fontosságu tárgygyal összefüggésben levő intézkedések megtétele más egyéb a' közgyülés határozásától függő ügyek fölvétele végett is, ugyanazon hónap 7ik 's több köv. napjaira saját elnöksege alatt tisztujitás-előző közgyülést is rendelt. — A' váratlan tartós szép és meleg idő fölvidámitá a' már elszomorult hegyaljai lakosak sziveit, mert szőleikben a' mosolygó gerezdeken aszu is — mi nélkül bármelly nagy szüretnek sem örvend Hegyalja — még pedig nem középszerüleg mutatkozott 's még fejlődék naponkint; a' szüretelést, habár gyéren, a' hegyaljai városokban is megkezdék már 's itt ott látni már a' felföldi tótokat pogyászaikkal lekullogni. Az idei szüret felől az egész környék nagy reményekkel van telve, még a' már vagy öt éve láthatatlan lengyel vevő zsidók is mutatkoznak, látni ohajtván az idei bort még a' szőlőtőkén! mi végett már egy hónap előtt általok a' szállások és borok vétele iránt sok megrendelés tétetett. A' jó isten illy módon megmenti Hegyalját a' véginséktől, egy kis pénzt és igy vig kedvet is szivárogtatván csüggedt lakosiba. A' szüreti vigalmak, köz hiedelem szerint, soha sem voltak élénkebbek mint az idén.—Turócz megyében sept. elejétül fogva több helység lakosit marhadög kárositá meg, ámbár szép 's meleg napok járnak. —

Magyar tud. társaság kiadásai. Academiai költségen megjelentek: 1. Kazinczy Ferencz eredeti munkái. A' m. t. t. megbizásából összeszedék Bajza és Schedel. II. kötet: Utazások. N 12 r. összesen 424 lap; füzve postapap. 2 ft. 10 kr. nyomt. pap. 1 ft. 40 kr. ep. Tartalma: I. Magyarországi utak: Kassa, Eger, Füred, Debreczen, Esztergom, Pannonhalma, Vácz, Nógrád, Gömör. II. Erdélyi levelek, historiai bevezetések és toldalékokkal. — 2. Philosophiai anthropologia. Irta Köteles Sámuel, néhai philos. prof., m. acad. rendes tag. N8rétben 218 lap; velinen kemény táblába kötve 1 ft. 20 kr. ep. Tartalma: Bevezetés. I. könyv: Közönséges értekezések a' lélekről. II. k. | Az ismerő tehetség III. Az érző tehetség. IV. k. A' kivánó és akaró tehetség. V. k. Az emberi lélek kórtanja. Találtatók ezen, 's az academia által kiadott egyéb munkák Eggenberger J. és fia középponti megbizott — valamint minden egyéb hitel. könyvárosnál, vagy általok megnyozhatók. Ugyanazoknál folyvást fogadtatik el előfizetés a' m. t. társaság havi irására a' Tudománytárra, mellynek eszt. ára (12 füzet, metszetekkel, velinen, 5 ft. ep. Egyszersmind figyelmessé tétetik a' közönség a' közelgető pesti vásárkor megjelenendőkre, u. m. 1. Romai Classicusok magyar forditásokban, harmadik kötet, J. Caesar minden munkái első fele. 2. Külföldi Játékszin XVI. és XVII-d. kötete: Rágalom iskolája, vigj. Sheridantól, és Romeo és Julia, szomorujáték Shakspeartól; mind kettő angolból fordítva, amaz Tóth Lőrincz, ez Náray Antal által. Pesten, oct. 29. 1839. D. Schedel Ferencz, titoknok.

A' pozsonyi első évi versenyzés f. é. oct. 27kén délután 1—4 óra köztmenet végbe következőleg:

1. Elegyverseny. Tét 50 ar. fele bánat. Ausztriai birodalomban 1837ben szül. minden lóra. ¾ ang. mf. Teher: 90 ft. mén 3 fonttal többet.
Liechtenstein Al. hg. k ap. Galopade, an. Partisan-Mare. Lovagolta Low. 1.
Eszterházy Mik. hg. k. ap. Champion, an. Chateau-Margaux-k. . . . . 2.
Széchenyi Ist. gr. sárga k. ap. Galopade, an. Prudish. . . . . 3.
Eszterházy Mih. gr. p. k. Reserve, ap. Carthago an. Edith . . . . 4.
Hunyady Józs. gr. bánatot fizetett.

2. Eszterházy-díj, egy csinos készületü ezüst vadkanfő. Magyarországban nemzett minden ló számára, telivért kivéve. 2. ang. mf. Teher: 3e. 89 ft, 4e. 100 ft, 5e. 106 ft, idősb 112 ft. Tét 3 ar.
Czindery László 5e. p. k. Estrella, ap. Doctor Oloroso. Lovagolta: Charles Manning . . . . . 1.
Schoppingk Tivadar báró p. k. ap. Cato an. Sprite . . . . . 2.
Széchenyi Ist. gr. 4e. p. m. Mazeppa visszahuzatott.

3. Asszonyságok billikoma. Minden lóra, angolt kivéve. 1 ang. mf. ismételve. Tét: 10 ar. fele bánat; a' díj az első lóé, a' tétösz azonban az első és 2dik közt egyenlőn osztatott meg. 3e. 70 ft, 4e. 90 ft, 5e. 96 ft, 6e. 100 ft, idősb 103 ft; mén 2 fonttal többet; nem-telivér 5 fonttal kevesbet. Volt három iz.
Széchenyi Ist. gr. 3e. sárga k. Julietta, ap. Rowton, an. Prudish. Lovagolta: Gilbert. . . . . 2. 1. 1.
Czindery László ur 5e. p. k. Estrella, ap. Doctor Oloroso. . . 1. 2. 2.

4. Pozsonyi-díj, 200 ar. ausztriai birodalomban született minden lóra. Tét: 20 ar. fele bánat. Mind a' díj mind a' tétösz egy negyede a' 2dik lóé. 1½ ang. mf. Teher: mint a' bécsi Bielstakesben; a' Károlyi tetverseny, a' Biel-stakes, a' bécsi 200 aranyos díj, és pesti asszonyságok pályadija nyertesei 5 fonttal többet.
Traun Fer. gr. 3e. m. Romeo, ap. Conscript. Lov: Jackson . . . . 1.
Liechtenstein Al. hg. 3e. m. Furioso, ap. Privateer, an. Miss Fury . 2.
Hunyady Józs. gr. 4e. sárga m. Sir William, ap. Carthago, an. lady William . . . . . 3.
Festetics Mikl. gr. 3e. p. m. Nágocs, ap. Conscript, an, Don-Juan-kancza 4.
Eszterházy Mikl. hg. — Széchenyi Ist. gr. — és Czindery László bánatot fizettek.

5. Pony-k, azaz 14 markot felül nem haladó lovak közti verseny. ½ ang. mf. Ur lovasok. Tét: 2 ar. fuss v. fizess.
Festetics Gejza gr. . . . . 1.
Eszterházy Miklós hg. . . . . 2.
Zichy József gr. . . . . 3.
Wenckheim Béla b. . . . . 4.

Brudern Antal báró, Szapáry Antal gr, Eszterházy Kazimir gr. Szapáry Miklós gr, Batthyány Lajos gr, Szechenyi Ist. gr, Traun X. Ferencz gr. is aláirva voltak, de nem léptek ki a' gyepre.

E' napi czédulán kihirdetett versenyek közt még köv. elegy és külön-versenyek mentek véghez:

Elegyverseny, ½ ang. mf. 20 ar. mindegyik. Ur lovasok.
Szapáry Antal gr. Hiretlen nevü kanczán . . . . . 1.
Forray Iván baró King Lear nevü lován. . . . . 2.
Zichy József gr. Charles nevü lován. . . . . 3.

Különverseny, pony-k közt ½ ang. mf.
Zichy József gr. lova. . . . . 1.
Schönborn gr. lova. . . . . 2.

Különverseny, ½ ang. mf. Ur lovasok.
Wenckheim Béla báró Steamer nevü lován. . . . . 1.
Szapáry Antal gr. Billy nevü lován. . . . . 2.

Idő a' mostani évszakhoz képest kedvező, nép igen sok volt. Sajnálhatni, hogy némelly ifjak és rendőrök közt egy kis összekoczczanás történt, melly azonban csakhamar minden tetemes következmény nélkül lecsilapult. Este 6 órakor a' pozsonyi lövészek termében 75 teritékes társasági ebéd zárta e' napi ünnepélyt, melly alkalommal ő felségének 's egész uralkodó háznak, jelesül fens. nádorunknak, továbbá több nagyérdemü hazafinak, 's ezek közt, Széchenyi István grófnak egészségére; a' köz egyetértés, értelmesség 's jóllét előmozditására ürittettek áldomáspoharak. Három angol utas is vala jelen e' lakoman, kik hasonlag egy poháremelés tárgyai levén, egyikök, irántoki e' figyelmet a' társaság egyik honi tagja által tüstint magyarra tolmácsolt angol beszédében, hazánkra nézve igen hizelgő szavakkal köszönte meg.

Amerika.

Buenosayresi hirek jul. 24eig terjednek; szerintük jul. 28án kezdé meg üléseit a' képviselőház, hogy alelnöke tudósitását meghallgassa d. Manoel de Maza, volt elnöke, meggyilkoltatásárul, kit az előtti nap ugyanazon házban, mellyben a' nyilványos ülések tartatnak, gyilkoltak meg. Ugy beszélik, hogy azok követték el e' tettet, kik vele a' fenálló kormány megbuktatására esküttenek össze, de félvén elárulásától, meggyilkolák. Véres elhunyta kevés részvétet szüle, mert azon gyanu terhelé őt, hogy Rozas elnök élte ellen áskálódék, mi miatt a' közönség szerfölött boszankodék. Orgyilkolások egyébiránt itt napirenden vannak. Petralta nevü lelkészt Rozas parancsára saját házában konczolák le. — Az argentinii respublica és Francziaország közti viszály mentülelőbbi kiegyenlittetését reménylik; Martigny franczia buenosayresi ügyviselő uj utasitásokat kapa kormányától. —

Spanyolország.

(Espana ujra ellenségesen lép föl.) Espana gr. meghódoltát már kormánylapok is bizonyosnak mondák, 's most mégis ellenkező bizonyult be 's minden alkudozást megszüntetett vele a' kormány. Barcelonából ugyan is oct. 11likérül ezt irják: „Tegnap Espana gr. Meyot minden erősitvénynyel együtt elfoglalá és fölégeté. A' barcelonai őrség egy része a' megtámadott Valdes segitségire siete." Más lap szerint a' franczia consul rendeletéből két franczia hadihajó parancsot kapa Palmába vitorlázásra, hol bizonyos szolgálatot kellend tenniök a' madridi kormánynak. —

Anglia.

(Uj javaslatok Szyria ügyében. Elegy.) London, oct. 17kén: „Brunnow, ki itt-volta utólsó napjaiban többször értekezék Palmerston lorddal 's a' ministerség többi tagjaival, most Johannisbergre utazék, hol Metternich hggel szándékozik tanácskozni a' használandó rendszabályok végett. Alaposan véljük mondhatni, miszerint Ausztria és Russzia a' keleti ügyekre nézve ugyanazon irányt követendik, miután ezt kölcsönös politikai elveik majd föltétlenül teszik szükségessé. Egyébiránt a' porta már most alkalmasint átlátja, hogy nem olly veszélyes egy derék ellenséggel birni, mint öt jó akaró és segitség-igérő baráttal. Ha párttekintet nélkül vizsgáljuk az idő szüleményit, valóban azon következtetésre kell jutnunk, hogy most nem a' török birodalom jólléte, hanem inkább az európai hatalmak kölcsönös viszonyai forognak kérdésben. Hogy ebből surlódások fognak támadni, azt mindenki előre is tudhatá; de hogy e' surlódások illy hosszas tehetlenséget szülendeek, attól senki nem vélt felhetni. Pedig mégis igy történt. Az európai összes bölcseség megállapodott a' 70 éves basa hatalmas és árományos akaratja előtt. Politikában mindazáltal nem késkedhetni büntetetlenül, 's a' mostani kétkedő halogatást csupán az első hibás tettnek kell tulajdonitani. Azon czél, mellyet követniök kell, nyiltan feküt a' nagy hatalmak szemei előtt. Nagyszerü szomorujáték látszott készülőben, 's im egyszerü árományszövedék lett az egészből. Brunnow néhány nap előtt elutazott Londonbul. Küldetése czélja tulajdonkép tapogatózás volt: hogy vajjon nem szünt é meg John Bull haragláza Russzia ellen a' perzsa-indiai történetek miatt? De azon jó fogadtatás, mellyben itt mindenütt részesült, nyilván tanusitja, hogy feledés utján vannak az érintett bántalmak, 's hogy a' Russzia elleni általányos gyülölség nem épen olly nagy, mikép azt közönségesen hiszik. Brunnow küldetése mindazáltal mégis süker nélkül maradt, mert Anglia nem fogadá el az orosz kormány ajánlatit, mivel Palmerston mindenek előtt a' dardanellák iránti kérdést kivánja határzottan eldöntetni. Hogy azonban mégis készséget mutasson a' kormány e' hosszas pangásból kiszabadulásra, tehát ujabb ajánlatokat tőn a' franczia kormánynak, mellyek szerint az alkirálynak Egyiptuson kivül még Szyria egy részét is átengedni szándékozik olly föltéttel hogy Mekka és Medina török felsőség alatt maradjanak. A' franczia kormány még nem nyilatkozék ugyan ez ujabb ajánlatra, de alkalmasint zavarba jutand ez engedély miatt, látván, hogy végre csakugyan határzólag kell nyilatkoznia. — Eszterházy hg Bécsbe utazik, távolléte alatt Hummelauer viendi a' követségi ügyeket. — 16ikán este a' windsori királyi lak egyik kürtője kigyúlt; veszély mindazáltal nem történt, 's néhány pillanat mulva minden rendén volt. — Bathben uj hölgyzárdát alapitottak. — Baring uj pénzügyminister tiszteletére oct. 16kán ünnepélyes lakomát adtak a' portsmouthi választók. Beszédében hathatósan védte Baring a' kormányt a' toryk azon vádja ellen, mintha az csupán katholikusokat alkalmazna hivatalokra. — Az utóbbi parliamenti ülésekben köztudomás szerint zajos vitákat szült a' népnevelési ügy, melly a' ministeri inditványnál fogva ugy vala szerkesztendő, hogy ezentul a' nevelés minden vallásküllönségi tekintet nélkül történjék. A' ministerség ez inditványa az alsóházban többséget nyert, a' felsőházban történt megbuktaért pedig elég kárpótlást kapott azon határzott hangu nyilatkozatban, mellyel a' tory peerek vakbuzgó követelésit visszautasitá a' királyné. A' M. Chronicle egyik legujabb száma ezt irja e' tárgyban: „Azon jegyzéken, melly a' britt és külföldi iskola-társulat hatásköre tágitása végett kering, ő fölsége nevét 100 font sterlinggel láthatni aláirva, azon különös kifejezéssel, mikép e' mennyiség peldányiskola-alapitásra van szánva, 's évenkint meg is fog ujittatni. A' népnevelés baráti soha nem fogják feledni, mennyi jót tőn már ő fels. atyja is e' közhasznu társulattal, 's most még inkább szeretendi királynéját, miután ezen adakozásából kiviláglik, hogy a' tory peerek vakbuzgalma ellen nem csupán hivatalból, hanem szive belsugalmából lépe föl. Azon áruló és rágalmazó párt, melly mindenkor három áldomást ürit a' volt cumberlandi hg egészségeért, midőn egyet tartozásból köszönt a' királynéra, e' párt, melly a' népmivelődésnek ellensége 's csak mindennemü türelmetlenség előmozditása által vél virágozhatni, bizonyosan vakbuzgó jajgatásra fog fakadni a' királyné ez adakozása miatt; de a' népvélemény többsége magasztalni tudandja ő fels. e' szép tettét 's további előjelül üdvözlendi azt a' fönálló jótékony kormányra nézve." Mennyire türelmetlen 's vakbuzgó a' protestans papság Angliában, következő valódi adatból is világosan kitünik, mellyet a' staffordshirei Examiner közöl „Egy protestans lelkész minap boltba lépe valamit vásárlani. Azon ezüst pénz közt, mellyet a' kalmár visszaadott neki, többi közt egy shilling is volt Viktória királyné arczképével. A' lelkész e' sértő szókkal taszitá azt vissza: „Adjon Ön nekem más shillinget, mert Viktória kevésbbé jobb akármelly eretneknél." — Bacon Péter kereskedő 24 ezer font sterlinget hagyott a' londoni tud. egyetemnek. — Bulwer uj drámája: „Norman, vagy a' születésjog" rövid idő mulva színpadra jutand Haymarket-színházban. — Jamaicai hirek szerint Barbadoes igen tetemesül szenvedett az idén a' szárazság miatt, 's a' czukortermesztést alig mondhatni középszerüleg gyümölcsözőnek. Ugyanillyen csapás érte Trinidadot is. A' rabszolgaság-eltörlesztést az angol-nyugotindiai gyarmatokban általányos egyezséggel ünneplék év-fordulati napján. A' kristófi gyarmat mind erkölcsi, mind anyagi tekintetben igen sokat nyert ez üdvös törvény életbe lépte óta. — Demerarában aug. 31ikén erős földrengést érzettek. — Irlandban igen szomoru téltől félnek, mert az idei gabnatermés félig sem födözi a' szükséget, 's igy nem is álmodhatni arról, hogy még Angliát segithesse gabnával Irland, miután saját szükségeit sem pótolhatja. —

Franczia ország

(Lapvélemény a' spanyol szabaditékokrul.) A' Gazette de France csodálkozik a' spanyol történetek fölött, mert nem hivé, hogy a' cortes helybenhagyandja a' szabaditékokat 's az által szentesitni fogja Espartero igéretit. Ugyane' lap azt hiszi, hogy már most a' franczia tartományok szabaditékit is kénytelen leend megujitani a' franczia kormány. Ez szükséges kiterjesztése a' választási eszméknek, mellyek minden oldalról teljesülni sietnek, mert a' központi képviselőség természetesen tartományit is kiván, 's ha az adózók követeket választanak, miért ne lehetne egyszersmind hatósági tanácsosaikat választaniok?

(Állitások 's vélemények a' keleti politikáról.) Paris oct. Sikán: „Ki megakarná itélni a' népvéleményt a' keleti ügyről, melly valamint egész Európában, ugy itt is annyira elfoglalva tartja a' közvéleményt, az csupán annyit mondhatna, miszerint a' nép bizalmatlansággal viseltetik a' külföld iránt. Barátságunkat Angliával nem gyülöli ugyan a' nép; de még is általányosan igen fölülegesnek tartják azt 's nem vélnek benne bizhatni; Russziávali szövetkezéstül pedig minden angol irtózik, ámbár sok átlátja, mikép illy szerződésbül nagy haszon háramlanék Franczia országra; de a' francziáknak böcsületjökre szolgál, hogy nem csupán anyagi jólléttüket mozditják elő, hanem nemesb szempontot tüznek ki czéljokul. Lehet ugyan, hogy utóbb szűnni fog a' népben e' gyülölség az oroszok ellen; de most bizonyosan gyalázatnak tekintené minden franczia az egyesülést Lengyelország elnyomóival. Azonban egész Európa iránt bizalmatlansággal viseltetik a' franczia nép, mit azon körülménynek kell tulajdonitani, miszerint az európai hatalmak folyvást féltékeny őrszemmel kisérik Franczia ország minden lépteit, mert jobban tartanak a' zendület rémletes maradványitól, mint az előbb utóbb minden esetre kitörésre jutandó szláv hatalmaskodástól. Ezen európai félelem igen kedvező most Franczia ország befolyásának. Anglia tán Konstantinápoly előtt horgonyzana már, ha Franczia országra nem kellene illő tekintettel lennie, melly nem árománykodás, hanem veszteglés által gátolja határzottabb föllépésben. Anglia nem gondolja meg aggály nélkül, milly kellemetlenségbe jutna, ha Franczia ország szorosb szövetkezésbe lépne Russziával. Igy áll Russzia is; e' hatalom azonnal tettleg lépne föl a' keleti kérdés-eldöntésben, bár annyiról volna is csak meggyőződve, hogy Franczia ország avatkozás nélküli csöndes szemlélője leend tetteinek. Igy azonban csupán ártatlanságát akarja elhitetni a' világgal 's mulatságból mézes madzagot vonogat keresztül Anglia száján, de az angolok sokkal okosabbak, hogy sem gyermeki bárgyusággal harapnának a' csalétekbe. Csupán Franczia ország határzottabb rendkivüli föllépése birná együttmunkálásra most a' nagy hatalmakat, mellyek különben apróságokkal és tulajdon érdekeik czirógatásával töltik a' drága időt, mialatt az alkirály folyvást harczerőt gyüjt és szellemileg is munkás a' török trón ellen elannyira, hogy kénytetése napról napra nagyobbuló erővel leend csak eszközölhető. —

Schweiz.

A' „St. Galler Erzähler" szerint felső Wallis nemcsak Szardiniához, hanem a' franczia követhez is folyamodott, hogy a' szövetségtül elválhatást eszközölhessen. Ha ez igaz, megjegyzi az uj zürichi lap, ugy kiviláglik, milly gondolatok rejteznek alatta 's mikép követendi egyik elválás a' másikat, ha a' szövetség gyönge az első elválást gátolhatni. Nyugati Schweizból irt levelek komor szinekkel festik a' jövőt, sőt még a' franczia 's német Schweiz közötti szakadásrul is tesznek említést.

Törökország.

Konstantinápoly, oct. 3án: Az ügyek itt kevés változást szenvedtek; említésre méltó azonban, miszerint M. Ali lépéseket tőn Chosrew basához közelitésre. Mi inditá őt erre, bizonyosan nem tudhatni; hogy többé nem kivánja M. Ali Chosrewnek hivatalátoli elmozdittatását, abból is kiviláglik, mert maga a' nagyvezér nyilványitá ezt az idegen ügyviselőknek, mi Chosrewet fölötte megörvendezteté. Némellyek szerint sükerült ugyan az alexandriai consuloknak M. Alit rábeszélni, hogy mondjon le Chosrew hivatalátoli elmozdittatásárul, de jobb érzésre nem tudak őt birni iránta. Más ok lappanghat itt, melly M. Alit birta halálos vetélytársa elleni gyülölsége elfojtására. Az alexandriai consulok ismét meginték az alkirályt, miszerint tulságos követelései melletti maradás által álláspontján sokat ronthat; illyes megintések azonban az öregvitéznél kevés foganatuak.

Alexandriai sept. 25ki irat szerint marseillei lapokban Clot-Beyt, M. Ali udvari orvosát, a' moszka czár Szaniszló-rend nagykeresztjével ajándékozá meg. Az alkirály örömét fejezé ki Medem előtt, hogy Clot-bey érdemeit az európai kormányok is megismerik. —

Török határokrul, oct. 5kán: A' legujabb hirek az európai török tartományokbul kevésbbé nyugtatók, mint az előbbiek. Herzegovinában ugyanis a' keresztyéneken elkövetett folytonos zsarlások miatt rendkivüli ingerültség uralkodik. Több száz herzegovinai lakos Ausztriához folyamodék Dalmátziába településhetés végett. Szkutariban nagy elégületlenség mutatkozik, mert e' város a' basaságnak Rumelia vezérséggel összecsatoltatása által elveszté helytartói székét. Priszcendben pedig tökéletes lázadás dühöng; a' nép elüzé a' török beyt 's hazai kormányt választott. A' lázadók az áruadó és marhatized eltörlesztését követelik 's küldöttséget inditának meg Bitogliába Rumely Valessyhez, honnan naponkint választ reméllnek. Noha nem tagadhatni, hogy Ismael priszcendi bey zsarlási okozák e' zendülést, mégis Meh. Ali befolyása sem volt süker nélküli. Boszniakországban, valamint Albániában is némi forrongást tapasztalhatni.

A' pesti nemzeti gyapjutár most külön épületben, a' leopold-városi Gyapju-uteczában, jobbra a' váczi ut felé, ismét nyitva van a' t. cz. gyapjutermesztők számára, miután az átköltözés miatt darab ideig zárva volt. Liedemann J. S. Fridrik.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST.

HELIKON.

1839.

szerda, nov. 6. 89ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hirek; kinevezések, hazánk és egy lengyel itélete; a' pozsony-nagyszombati első magyar vasut ügye; Hertelendy torontálmegyei követ lemond hivataláról 's ismét elfogadja azt; ipar- 's tőzsérügy; Semsey Jób †; müvészeti egyesület; Különféle; pestbudai hangászegyesület; 's a't.) Spanyolország (Hollandia megismeri az alkotmányos kormányt; 'sa't.) Anglia (Codrington portsmouthi révparancsnok; lapcsevegések a' királyné férjhez menetéről; álhir Brougham haláláról; 's a't.) Francziaország (a' király hintajába követ röpitenek; 's a't.) Törökország. Németország (Welcker és Rotteck pere; 's a't.) —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölségük a' király és királyné f.hó 29én elhagyák schönbrunni mulatópalotájokat 's kivánt egészségben Bécsbe érkeztek.

Kletska Ferencz perecsényi kincstári alerdősz f. évi sept. 30kán meghalt.

A' pesti müvészeti egyesület f. e. november 10dikén délelőtti 10 órakor fogja első nagygyülését tartani, a' nemzeti Casino teremében. A' t. cz. részvényesek ezzel megjelenésre hivatalosan kéretnek. Pest, november 5kén 1839. Szalay László, ideigl. titoknok.

ORSZÁGGYÜLÉSI HIREK. Pozsony, oct. 28. A' KK. és RR. néhány nap óta csupán kerületi ülésekben folytatják tanácskozásaikat, mellyek főtárgya a' vallás. A' Fő-RR. mult héten három országos ülést tartottak, és pedig 24kén az urbéri törvényjavaslat ujabb szerkezetét vevék tanácskozásba 's kevés észrevéttel el is fogadák; valamint 25kén a' főrendü tábla tanácskozásiról folyamatba teendő napló iránti köv. értelmü üzenetet is: „A' nyilványosság minden alkotmányos országban, hol a' törvényhozó hatalom a' Nemzet és Fejdelem közös joga, minden törvényhozási tanácskozásnak valamint egy részről éltető és szükséges eleme, ugy egyik főeszköz a' törvények helyessége felőli közönséges meggyőződés megszerzésére. Nem kétkednek a' KK. és RR., hogy a' m. Fő-RR. velök együtt és egyiránt érzik a' törvényhozási pályának közvélemény előtti fontos és komoly állását, érzik, hogy megjött az idő, mellyben a' polgár a' törvénynek engedelmeskedni nemcsak akar, hanem annak okait is tisztán tudni kivánja, és ugy vannak meggyőződve, hogy valamint az anyagi szükségek, ugy a' szellemi kivánatok kielégitésének czélszerübb utakat nyitni a' törvényhozás legfontosb feladása. E' nézetek vezérelvén a' KKat és RRet akkor, midőn az országgyülési tanácskozások közönséges megismertetésének minél szélesb kiterjesztésére ismételve módokat kerestek, nem lehete meg nem emlékezniök mindazon értekezésre, mellyek e' részben a' közelebb mult országgyülések alkalmival közbejöttek, mindenek előtt pedig az olly sokszor kifejezett nemzeti közohajtásra, hogy a'm. Fő-RRek különös tanácskozási felett is czélszerü napló tétessék folyamatba. Nem szándékoznak a' KK. és RR. ez alkalommal a' m. Fő-RR. Táblájának belső dolgai elrendezésébe avatkozni, hanem az említett naplót ugy adják elő, mint olly ohajtást, melly az ország közkivánata 's melly már az 1790ki országgyülésen előadatván teljesitése közörömre szolgáltatna alkalmat, 's meg levén győződve, hogy a' m. Fő-RR. tanácskozásaik sorát mind a' jelenkorral tudatni, mind az utókornak átbocsátani egyaránt szükségesnek tartják, biztosan reménylik, hogy e' szives felszólításuk sükerét annyival inkább lesznek látni szerencsések, minél bizonyosb, hogy a' Fő-RRek tanácskozási sokkal érdekesbek, hogysem azokból csupán a' végzéseknek miben lett megállapodását tudni, azon értekezéseket pedig, mellyekből a' végzések keletkeztek, nem ismerni kielégitő lehetne." Továbbá a' Fő-RRek oct. 26kai ülésében fölvétettek: 1) A' KK. és RRek 2dik üzenete a' magyar nyelv tárgyában néhány szó hozzáadással elfogadtatott. 2) A' KK. és RRek üzenete a' kerületi napló kinyomtatásának akadályoztatása iránt, nem fogadtatott el. 3) Olvastatott a' szólásszabadságot tárgyazó 2dik üzenet. Ezeken kivül oct. 24kén délutáni 1 órakor elegy ülés tartatott, mellyben cs. k. Főhgsége országunk Nádora az országos felirásoknak egyedül magyar nyelven szerkesztése iránti válasz következtében jelenté, mikép Ő cs. kir Felsége hajlandónak méltóztatott nyilatkozni az ország Rendei illető kérelme megadására; de mivel e' kérelem czélja az ország fenálló törvényeiben kifejezett rendelkezések megváltoztatása, önkint következik, hogy ezt szokott felirás utján 's rendszerinti módon arra adandó k. k. leirat által szükség eszközleni. A' herczeg-primás Ocs.k. Főhgségének kegyes eljártát hálásan köszöné meg az orsz. Rdei nevében. A' mult sept. 26án tartatott elegy ülés tárgyaiból két közérdekűt közlünk: I. Az 1832|6 26 tczikk által kinevezett orsz. Küldöttségnek Buda és Pest városok közt épitendő állóhid iránti jelentése (kihagyván az illető csatolványok idézését, mivel azok közül a' dolog érdemét leginkább illetők már mult évi lapjaink több számaiban közöltettek): „Az 1832|6 XXVIIik tczikk által kinevezett országos Küldöttségnek ezen törvény 2ik, 3ik, 4ik és 5ik szakaszai értelmében az levén feladása, hogy a' Buda és Pest városok közt felépitendő állo-hid létesitését magára vállaló részvényes társasággal egyezkedvén, jelesen minden elibe terjesztendő terv 's építési költség felszámitás megbirálása után, az 1790 óta 1808ig fenállott 's jelenleg divatozó vámok közül valamellyiket válassza, vagy ezekből egy közép arányhoz mérsékelt 's a' kölcsönös igazság és kereskedési tekinteteknek leginkább megfelelő ujabb vámjegyzéket megállapitván, a' hidvámszedési esztendők számát elhatárzólag szabja meg, és ezekre nézve a' vállalkozó részvényes társasággal rendes szerződést kötvén, a' végzettekről jelen országgyülésre jelentést tegyen: e' törvényes meghagyás következtében azonnal a' fenemlitett törvény kihirdetése után a' közönség számos honi és külföldi ujságban a' kérdéses vállalatra illően felszólittatott ugyan, de minthogy hoszasb ideig senki magát nem jelentette, az orsz. Küldöttség minden további intézkedésben gátoltatott mindaddig, mig 1837 május 3kán Sina György b. 's csakhamar ezután jul. 7ikén Vodjáner és fia, mint vállalkozók fellépvén, e' részben kinyilatkoztatásikat benyujtották, minélfogva az orsz. Küldöttség üléseit megnyitván, mielőtt a' vállalkozók ajánlatinak birálásába bocsátkozott, szükségesnek tartotta, némelly, a' czélba vett munkának lehetőségig tökéletes sikerét 's az ennek elérésére használandó eszközök czélirányosságát biztositó, a' Küldöttség további munkálkodásinak pedig sinórmértékül szolgáló elvek megállapitását előrebocsátani. Ugyanez elvekhez ragaszkodva, miután azon társaság, melly Vodjáner és fia neve alatt keletkezett, utóbb ajánlatától visszalépvén, b. Sina Györgyével egybeforrott, azon tervek ellenben, mellyek még később több egyes személy által beadattak, a' kérdésben forgó vállalat helyes létesithetésére alkalmasoknak nem találtattak, a' Küldöttség egyedül Sina György 's illetőleg ennek vezérlete alatt alkotandó részvényes társaság ajánlatára levén szoritva, e' társasággal, a' mennyire ennek ajánlási a' megállapitott elvekkel különben is megegyezőknek találtattak, a' kivánt szerződést megkötötte, melly szerint e' vállalkozók a' két város közti közlekedést egy kétoszlopu lánczhid által eszközleni tartozván, ennek foganatositását a' terveket készitő angol müvészek közül, mint kik már ezelőtt is hasonló rendkivüli munkák tökéletességre hozatala által illy vállalat végbevitelére kivántató ügyességök bizonyságát adák, valamellyikre bizni kötelezteték; a' miért viszont figyelembe vevén, hogy a' mult országgyülésnek bemutatott vámjegyzék a' kereskedésre nézve ártalmasnak legkevesebbé sem találtatott, 's ezért abban az ország Rendei is megnyugottak, de bizonyára egy alacsonyabb vám a' hidépitésre fordítandó tetemes summáknak csekélyebb kamatjait adván, szükségképen a' szerződési esztendők szaporitását vonná maga után, ugyanazon vámjegyzék, némelly csekélyebb változtatásokkal a' kiváltságos időre, melly — tekintvén a' vállalat nagyszerüségét, ugy az azzal összekapcsolt nehézségeket 's pénzveszedelmeztetést — 97 évre határoztaték, voltaképen megállapittatott. Melly eljárás iránt az időről időre tartatott ülések jegyzőkönyve bővebb felvilágositást nyujtván, az orsz. Küldöttség ezt minden záradékival 's az illető tervekkel együtt többször említett tczikk rendelése szerint teljes tisztelettel bemutatja, olly jelentés mellett, hogy ezek már legfelsőbb helyen is felirás mellett bejelentetvén, Ő Fels. által, miután a' vállalkozó társaság nevében b. Sina György legfelsőbb felszólitás következtében még a' kiváltságos éveket későbbi ajánlása szerint 97ről nyolczvanhétre szállitotta, legfelsőbb tudomásul vétettek; miszerint jelenleg a' kérdéses munka foganatba vételére nincs egyéb hátra, mint hogy a' vállalkozó társaság a' kincstári épületek átvétele, angol vas szabad behozatala, ugy a' két királyi város kárpótlása 's effélék iránt, mellyekre nézve ezen Küldöttség a' kivánság ajánlatán tul semmi egyéb felelősséget az ország részére el nem vállalt, maga utján 's helyén egyezkedjék. Pozsonyban, sept. 8án 1839. Az 1836iki 26ik tczikk által kinevezett orsz. Küldöttség által." II. Az 1832|6 41ik tczikk rendeleténél fogva a' Pesten felállitandó magyar játékszin érdemében kinevezett orsz. küldöttség jelentése: „Az 1836ki 41ik tczikk által kinevezett orsz. Küldöttség kötelessége szerint e' tczikk mikép leendő sikeresitése felől tanácskozván, jóllehet előtte is alig látszanék valami kivánatosbnak, mint hogy valahára az ország Rendei kivánságához képest egy, a' nemzeti méltóságnak előleg megfelelő nemzeti játékszin állittassék: mivel azonban Pest megye dicséretes fáradozása e' részben egy, habár ideigleni, de minden tekintetben csinos és — mennyire annak állandó fenmaradása biztositva volna — főkép alkalmas, szinjátszók nevelésére 's tökéletesitésére eléggé megfelelő játékszin felállitása 's megnyitása által, a' közkivánságot némileg már megelőzte, de az eddigi tapasztalás eléggé bizonyitná, hogy a' most fenálló 's a' közönséget máris nevezetes előlépésekkel örvendeztető szinjátszó társaság további fentartása is egyedül az ország által nyujtandó segedelem hozzájárultával reménylhető, ennélfogva jelen orsz. Küldöttség figyelmezvén arra, milly káros hatásu volna minden tekintetben az egészre a' jelen fenálló szinjátszó társaság eloszlása, azon javaslatát terjeszti az országosan egybegyült KK. és RR. elibe, hogy felhagyván még ez alkalommal minden ujabb, egyébkint is csakigen tetemes és szabad ajánlások utján nem is reménylhető költségek mellett végrehajtható épitéssel, most előleg inkább a' már fenálló szinház országos pártfogásra méltattatván, ennek fentartása egy czélirányos pénzalap alkotása által eszközöltessék, magától is értetvén, hogy ebbeli halasztásnál fogva az ujabb szinházra szánt telek semmi szin alatt az ország egyenes megegyezése nélkül egyéb czélra ne fordittathassék; melly vélemény folytában Pest megyének 's illetőleg időbeli alispánjának a' mostani szinház állapotját bővebben felvilágositó hivatalos tudósitása ide kapcsoltatik. Költ Pozsonyban, sept. 19kén 1839. Az 1836: 41ik tczikkben kinevezett orsz. Küldöttség által." — Pest vármegye tudósitása igy hangzik: „Fen. cs. k. Főhg, Magyarország Nádor-ispánja, kegyelmes Urunk! Cs. kir. Főhgségednek 1838ik nov. 9ről 2295ik szám alatt költ kegy. levele által az iránt szólittatván fel, hogy a' felől, mibe került legyen az általunk épittetett pesti magyar szinház? mennyi legyen még annak költségiből hátra fizetendő? 's miből áll azon alap, melly czélnak megfelelőleges fentartására kivántatik? alázatos tisztelettel ide csatoljuk táblabiránk Földváry Gábor urnak — ki az emlitett szinház épitésére általunk megbizva volt — e' tárgyban előnkbe mutatott tudósitását, mellyből 's az épitési pénztárba folyt pénzek kimutatását magában foglaló másik hiteles jegyzékből kegy. átlátni méltóztatik cs. k. Főhgséged, hogy ezen egyedül hazafiságos szivü ajánlatokból keletkezett intézet jövendőbeni biztos alapja megvetését egyedül cs. k. Főhgségednek mindazt, mi nemzetiségünk előmozditója, pártoló kegyelmes hozzájárultától 's az ország RRdeinek intézkedésitől várja, 's táplál is bennünket azon édes remény, hogy az ország több mint félszázados ohajtása ez országgyülésen teljesedést nyerend. Mellyel Fen. cs. 's kir. Főhgséged magas kegyelmébe ajánlottak mély tisztelettel vagyunk. Költ 1839. aug. 30kán Pesten tartatott közgyülésünkből. Cs. Kir. Főhgséged alázatos szolgái Pest, Pilis és Solt t. e. vármegyék Közönsége." — Földváry Gábor tudósitása igy hangzik: „Tek. KK. és RRdek! Félszázados forró ohajtása volt a' nemzetnek, hogy Pesten, mint az orsz. közepette, egy nemzeti szinház hozassék létre, mellyet a' nyelv előmenetesitésében a' nemzetiségnek mintegy kiegészitő részét, mindig sokkal nagyobb, sokkal mélyebb jelentőségü ügynek tartott, mint az más nemzeteknél, hol a' szinház talán inkább csak, és néhol egyedül, mulatság helye; mert tudta azt, hogy nemzeti öltözet, szokások és nyelv közt ez utólsónak enyésztével megszünik a' nemzet is azon nemzet lenni. Tudván pedig azt, hogy czélt az ahhoz vezető módok 's eszközök nélkül nem érhetni el, voltak megyék, voltak egyesek, kik e' végre kisebb nagyobb, de mégsem elégséges summákat ajánlottak, sőt küldöttek is által a' t. KK. és RR. kezébe, mellyeket a' t. RRdek adakozása még nagyobbra emelt. Mindent elkövettek a' t. KK. és RR., hogy a' többi t. megyék magok kivánságával is összeolvadt ohajtásinak eleget tegyenek; vettek e' végre a' hatvani-utczában egy szép telket; azonban mivel annak árát a' szini pénztár csak részenkint fizethette 's a' hátralevő ár kamatit Jüttner és Deronnak, kiktől a' telek vétetett, később pedig ezek tartozását a' ns. vármegye általvállalván az ország pénztárának, valamint a' telektől járó adót sz. k. Pest városnak fizetni kellett, tanácsosbnak tartatott, az igen keveset, vagy épen semmit nem jövedelmező telket, nehogy utóbb az maga magát megemésszse, eladni; mert kivevén, hogy Unger Antal azon telek esztendei használásáért 200 ft., nemkülönben valamelly Comes nevü franczia ezen magasb czélra szánt telken felütött deszka bódéjában komédiázhatásáért 80 ftot fizetett, majd semmit sem hozott be. Látván igy, hogy a' nemzeti szinház nem építtetik, látván, hogy az arra szánt telek eladatott, némelly t. vármegyék mintegy letevén már a' reményről is, 's talán az országban létező más szinházak 's játszó társaságok felsegélésére kivánván az adott summákat fordítani, azokat visszakövetelték; 's mivel az összetett pénz hová lett fordítását is tudni kivánták, méltóztattak a' t. KK. és RR. a' szini pénztár állapotja kidolgozását parancsolni, mellyet főszolgabiró Zlinszky János ur elkészitvén, 1831. dec. 11én be is adott, a' t. KK. és RR. pedig azt valamennyi ns. vármegyével közleni méltóztattak, 's a' pénzek továbbá is a' t. KK. és RR. kezelése alatt maradtak; de a' szinház, a' telek és kivántató pénz hijánya miatt nem épittethetett; hanem a' közelebb 1832|6ik országgyülés alatti idő volt az, melly az érintett szinház-felépitésre kedvezőbbnek látszott; mert gyaraki Grassalkovich Antal ő hgsége e' végre, 's csak egyedül e' végre, adta a' hatvani-kapun kivül volt üres telkét, melylyért a' t. KK. és RR., ha talán annak valamelly kereset kielégitése fundusaul kellene szolgálni, jót állottak, 's melly ellen bár némelly 's több kifogás 's ellenvetés tétetek, azt a' t. KK. és RR. nem épen alkalmatlannak tartották; de még más részről, mivel a' telek már meg volt, 's, mint érintetett, az egyedül e' végre adatott, az or-

sággyülésen pedig, hol e' tárgynak elő kellett jőni, ennek törvénybe hozása a' t. KK. és RR. előtt még akkor nem volt egészen bizonyos, e' mellett látván azt is, hogy ha talán ott e' tárgy ellenvetésekre nem találna is, esztendőknek egyedül puszta reményben lefolyt hosszu sora után, nem 3—6, vagy talán még több esztendő, hanem csak egy pillanatot is káros lenne késni 's várakozni, mert meglevén minden embernek a' maga ideje, és minden időnek a' maga emberei, mindig káros, ha egyik a' másikat jókor nem tudja használni, 's csak az egy halandóság által is annyira változhatnak a' környülmények, hogy azok közül, kik azt az országgyülésen forrón pártolták 's előmozdították, csak egy kettő ne legyen is, elmult az idő, el a' használható 's czélt kivíható erő. Ez aggodalomban, nehogy a' kinálkozó alkalmat valaha, magokat vádolhatván, eleresszék; nehogy a' nemzetiség kiegészítő részét tevő intézet felállításában, mi iránt magok ellen már előbb nem érdemlett vádakat is hallottak, legkevésbbé is késsenek, annak építését elhatározták. Mind e' mellett is nem épen sebesen ment az építés, mert valamint talán semmi sem lehet akadály nélkül, ugy itt is, miután alulirt a' t. KK. és RR. parancsolatjára a' telek kiterjedését a' ns vármegye rendszerinti földmérője Mocsy László ur által felvétette, a' szinház épülete planumának elkészítésére felszólíttatott egy arra alkalmasnak vélt építőmester, ki is majd egy egész esztendőig gondolkodván a' készítendő terven, végre is tisztán kelle tőle visszahozni a' telek kiterjedéséről átadott rajzot. De még ezután is, mielőtt 1835. sz.-Mihály-hava 26kán Czitterbart Mátyás építőmesterrel megkötteteti a' szerződés 's az építés elkezdetett, az több évben félbenhagyatott, sokan várván a' t. KK. és RR. közül az épen akkor tartatott országgyülést, míg végre az építés folytatásához komolyabban fogtak. Az építés, következőleg az illető mesteremberekkel teendő szerződések egy küldöttségre bizattak, melly azt meg is tette, később az építés folytattatása egyedül alulirtnak tétetvén kötelességül, a' szinház ezer és ezer akadály 's mesteremberekkeli vesződségek közt — mellyeket itt mind előszámlálni alig lehetne, mert még most is alig tudok velök tisztábajőni, annyira, hogy a' ki szinházat nem épített, tanácsolni lehetne, hogy ne is építsen, a' ki épített, ha alkalma lenne is, többé ugysem építene — felépült; mellynek fenállásában ha egyéb jó nincs is, elég az, hogy fenáll; mert ez a' legnagyobb, ez volt a' czél. Meg kelle jegyezni, hogy, valamint mindenki előtt tudva van, akármelly kisebb nagyobb épületnél is, millyenek pedig kivált az annyira növekedő 's épülő Pest városban talán minden nap épülnek, a' kivántató költségek előleges kiszámítása ritkán vagy talán soha sem áll meg, és annál az épület mindig többe kerül: hát egy szinháznál hogy állana ez, melly talán egy században épül egy, itt vagy ott, és hol 's hány van építő vagy egyéb mester, ki pedig sok házat, talán templomot is épített, ki szinházát mind a' mellett soha sem épített, tudná a' költségek előleges följegyzését egész bizonyossággal 's pontossággal készíteni? Innen van az, hogy sem a' mesteremberek, sem és még kevésbbé azok, kikre az építés bizatott, nem tudhatták ezt. Azt gondolná valaki, hogy felépíttetvén a' falak; tető alá jövén az épület; ács, asztalos, üveges, lakatos a' páholyokat, székeket, karzatot, ajtókat elkészítvén, készen áll a' szinház, midőn még a' diszitvények, rnhatár, gépelyek, butorzások 's egyéb mindenféle, legnagyobbtól a' legkisebbig, mellyekről, ki azokat nem látja, képzelete sincs, de mellyek közül számtalan dolog még a' néző szemei előtt is rejtve van, még egyszer annyiba vagy talán még többe is kerülnek, mint maga az épület, ha mindjárt ezek nem olly szembetünők is; 's innen van az, hogy még azon 16,000 pengő forint is, mellynek kölcsönvevésére az ·. alatti határozásban engedelmet adni méltóztattak a' t. KK. és RR., mint alább fog látható lenni, nem elég. Nem hagyhatom itt érintés nélkül, hogy, valamint ezt a' t. KK. és RR. is tudni méltóztatnak, a' színházat, mielőtt tökéletesen elkészült, azon tekintetből kellett korábban megnyitni, mivel a' részvénytársaság, melly — más vállalkozó, ki a' színházat kivenné, nem találtatván — azt három esztendőre általvette, a' Budán játszott 's a' t. Rendek által pártolt színésztársaságot már e' korábbi megnyitás előtt is több hét alatt fizette, 's innen volt az, hogy e' korábbi (1837 Kisaszszony-hava 22én) megnyitás Ő cs. k. Főhgségének, országunk szeretve tisztelt Nádorának, akkor be nem jelentetett, szintugy nem lehetvén 's illetlennek tartatván tisztelt Ő cs. k. Főhgségét a' még akkor el nem készült színházban a' körülte álló kőhalmok közt fogadni, valamint tisztelt Ő Fenségét a' színházban azon ház felépültén örvendő minden tiszta magyar kebel még nagyobb hévvel 's örömmel tisztelni ohajtotta volna. Sokan nem tudván vagy talán tudni nem akarván, hogy mi és mi okon történik, egyébiránt mégis gondolván, hogy beszélni kell, azt, hogy Ő cs. kir. Főhgsége meg nem hivatott, roszalták, a' minthogy ez, ha csakugyan ugy és ok nélkül történt volna, nem is lett volna rendén. Tudni kell azonban a' felebbi okoknál fogva, hogy csak akkor lehetett, illett és kellett tisztelt Ő cs. kir. Főhgségének a' színház-megnyitást bejelenteni, midőn az udvari páholy is elkészült, a' légszeszszeli világosítással is el volt a' ház látva, a' kőrakások is az épület mellől eltisztítva. Ekkor is, mivel az akkori körülmények közt nem lehete tudni, ha vajjon Ő cs. kir. Főhgsége egy ezt jelentendő küldöttséget elfogadand é? minden esetre azt előbb én, mint még akkor alispán, gr. Festetics Albert János főudvarmester ő exctól kivántam megtudni, bejelentvén ő exctiájának, hogy a' színház már most elkészülvén, a' légszeszszeli világitással nyitván most meg a' színházat, annak már most elkészültével Ő cs. kir. Főhgségének születé - 's utána következő névnapja egész kivilágosításával fogna ünnepeltetni, mellyre ő exctiája, mint ·/. alatt látható, valászolván, Ő cs. k. Főhgségének azon kegyes nyilatkozását irta meg, melly szerint Ő cs. k. Főhgsége a' jelentést és születés- 's névnapjának színházban a' világítás e' különös nemével leendő ünnepeltetését kedves tudomásul venni, azonban az akkori környülállások közt az ezt jelentendő küldöttséget az áltmenettől kegy. fölmenteni méltóztatott. Ezek szerint tehát e' részben is elég tétetett a' magyar közönség kivánságának. Azóta pedig Ő cs. k. fensége István főhg a' színházat több izben meglátogatta. Kivevén már most a' mocskot kivivő földalatti csatornát, melly a' mult évi nagy árviz után azért nem építtetett, mivel tudva nem volt: vajjon a' városalatti csatornák is nem fognak é máskép építtetni, 's az épület előtt az utczára leendő rostélyzatot, mellyhez kivántató öntött vasakat gr. Andrássy György ajándékozta, 's melly rostélyozat most állíttatik fel, a' mult eszt. árviz okozta károk is helyrehozatván, az épület készen áll, 's a' hazájában eddig vándorlott magyar színész már most elvethetné vándorpálczáját, kivált ha az ügynek magunk közt nem találtatnának, ha nem mondom is ellenségei, de különféle nézetekből mindenkori gáncsolói 's ezen különben is nem igen nagy, de még több évre elegendő ideigleninek nevezett, fűtéssel 's légszesz-világítással ellátott színházat a' magyar közönség, mellyet inkább a' hirlapokból, hol az, az építés, igazgatás 's ennek gazdálkodása, ugy a' személyek elleni észrevételeivel annyiszor fellép, mint a' szinházból ismerünk, nem olly ritkán töltené meg."

(*Vége következik.*)

Buczi János Emil k. fejérvári kanonok 's ugyanott a' nagy püspök gr. Battyáni alapította csillagász-torony igazgatója, a' jenai ásvány és magyar tudós társaság tagja, még az „Erdélyi muzeumból" ismeretes költő minden haladás, miveltség, tudomány 's főleg a' classica literatura lelkes barátja, 3 héti sulyos betegség után, ideglázban a' körülte levők fájdalmára oct. 28kán reggeli 6½ órakor, becses élete 58dik évében jobb hazába szenderült. Munkás életét nyelvek tanulása 's tudományoknak szentelte 's annak 32 évét nevelés és oktatásban töltötte. Örökös kár hogy sok szép, közjót czélzó tervei létesülhetésök előtt vele együtt sirba szálltak! Bevégezve áll azonban Plato munkáinak eredeti görögbül fordítása a' magyar társaság számára. Áldásban maradjon a' derék férfi és pap 's jó hazafi emlékezete!

Semsey Jób cs. aranykulcsos 's k. tan. sokkal hosszabb pályára méltó földi létét mult oct. 27kén élte 52dik évében mellvizkórságbul tulvilágival váltá fel. Földi maradványi oct. 29kén Saczán a' nemzetségi sirboltba tétettek örök pihenésre. Kora elhunytát hitvese szül. Keglevich Éva grófnővel Anna, Albert, Sarolta, Gizela és Ilona magzati fájdalomba merült szivvel kesergik 's nemcsak rokoni, baráti, és számos tisztelői, hanem bánatos alattvalói is áldást sohajtoznak a' szelídlelkü atyafi, jó ember, hü barát és jótékony földesur szendergő poraira. Béke-malaszt rájok!

Ipar-'s tőzsér-ügy. Tordáról ezt irják: Vidékünkön és városunkban a' szüret silányul ütött ki. A' minőség ellen ugyan nincs panasz, mert ha mustunk az 1834ki terméssel nem ér is fel, de azt nagyon megközeliti; ám de a' mennyiség ellen nincs, ki ne zugolódnék 's méltán! mert városunkban — 's a' videkünki jelesb bortermő helységben Egerbegyen is — a' legterjedelmesb és szorgalmasb szőlőbirtokos is egy nap akármennyi szőleiről könnyen betakarithatá a' termést. Ó-Tordárul külö nösen a' jelen évi termést, a' begyült dézma-negyedet vevén mértékül, az 1834ivel összehasonlitva lélekismeret sérelme nélkül mondhatni, hogy a' mostani termés az akkorinak körülbelül ⅓ teszi. E' mérték szerint 1834-ben az ótordai hegyeken 40 ezer, 1839ben pedig mintegy 5 ezer vedret szürtek. A' termés csekély volta okozá, hogy még szüret előtt egy p. forinton tronfolták el Egerbegyen a' mustot, Tordán pedig szüret alatt széltiben ez áron fizették a' must vedrét. Aszut bőven lehetett szedni, különösen a' som-fejér és fekete-kövér a' legszebb malozsát adták. Az aszu kupáját 5—6 garason lehetett venni. E. H. —

(Hazánk és egy lengyel itélete.) E' czim alatt köv. levelet közöl az augsb. Allg. Zeitung levelezője Pozsonybul: „Az Allg. Z. magyarországi levelezői bebizonyiták, hogy nem tartoznak a' nép hizelgői közé, ők keserü igazságokat mondogattak, nem rettegvén azon veszélytől, miszerint legmélyebb alapjaiban renditendik meg a' nemzeti büszkeséget, 's ez utat alkalmasint ezentul is követni fogják, mitsem gondolva sértett érzelmekkel. Annyival kötelesbek tehát visszautasitólag föllépni, midőn nem hibás intézvények, hanem maga a' nemzeti lelkület támadtatik meg méltatlanul, midőn e' derék népet szándékosan és kajánul rágalmazzák, midőn a' rozsda letörlése helyett magát a' nemes érczet sértegetik. A' nyilványosság hivatása: hizelgés nélküli valódi képét adni a' nemzetnek, de nem gúnyos torz-alakká ferditni annak vonalmit és intézvényit. Az Allg. Z. 287ik számában „Tygodnik literacki" lengyel lapból egy lengyel itélete közöltetik Magyarországról. Hálát érdemel az Allg. Z. e' czikk nyilványitásaért, mivel az által alkalmat nyujta fölvilágositni az ellenséges czikk valódi irányát és alapját. Nem csupán rágalmazási vágy 's nem tudatlan utazó fölületes okoskodása az, mi az érintett czikkben mondva van, hanem egyenesen azok sorába tartozik, mellyek bizonyos idő óta mindenütt nagy sopánykodással mondatnak el, a' nagy 's általányos szláv világ egy zászló alá összecsődittetése tekintetébül uj hit- és nyelvegységre! E' nagy tótságnak természetesen tövis szemében a' magyarodás 's ennek megsemmitése az előbbi felsőségét olly vidékekre is ki fogná terjeszteni, hol most épen a' magyarság szolgál ellene korlátul. E' czélt tökéletesen megismérhetni a' lengyel czikkben, ámbár ügyetlenebbül van az irva, mint közönségesen a' tótság-terjesztés ez uj hősei tenni szokták, kiknek irományi mindeddig sok oldalu ügyességet tanusitottak. A' magyarországi tótokra mindazáltal a' jobb illynemü iratok is épen olly csekély hatásuak, mint minőt a' csehekre vagy morvákra képesek gyakorlani. A' kérdéses czikk az országgyülési ülések leirásával kezdi meg rágalmit, mellyek mindjárt itt is tulságos torzképet adnak, mellynek alapja is alig közelit az igazsághoz. Még sokkal botránkoztatóbb e' czikk további tartalma. Ha a' szerző megbántásokrul, fenyegetésekről 's átkozódásokrul szól, miket nyilványosan és egyhangulag állit röpittetni a' kormány ellen, ugy csupán azzal menthetni őt, hogy nem tud magyarul; különben nem is idézett volna hibás ejtéssel olly szavakat, minőket csupán utczán és fuvarosaktul hallhat! Bár ő próbált volna olly átkozódásokra es fenyegetőzésekre fakadni, bizonyosan azonnal tapasztalandá, milly változatokat fogtak volna neki e' tárgyra eljátszani a' magyarok. A' magyarok sok rosz 's használhatlan intézvénynyel birnak, javitásukról fonákok nézeteik, és még és azt hiszik, hogy kormányzati különválás által magasb fokra vélik emelhetni a' nemzeti jól-

létet, de soha magyar nem átkozódott a' kormány ellen, annál kevésbbé pedig királya ellen, kiért mindenkor utólsó csöpp vérét is kész volt föláldozni. Nincs hűbb nemzet a' magyarnál. Mi az alkotmányi aristokratiát és az abból vont következményeket illeti, azokrul más alkalommal leend szó; előleg is megmondhatjuk azonban, hogy e' tekintetben szinte nincs igaza a' lengyel értekezőnek. E' bévezetés után munkája tulajdonképi czéljához tér az értekező, és szembe állítja egymással a' magyarságot a' nagy tótsággal. Haragjának özöne a' magyarok ellen zudul azon buzgalmok miatt, mellyel nyelvöket terjeszteni, javítani, megtartani és Magyarország határi közt elárasztani törekszenek. Isten jutalmazza meg őket e' buzgalmokért 's mozditsa őket elő abban! Mig a' magyarok nyelve hangzik: addig nemzetiségök is föntartandja magát, és addig Európa keleti határin erőteljes, nagyszivű és hős néptörzsök szaband korlátot a' tótság-terjesztésnek; mig a' magyarok nyelve hangzik: addig Ausztria és Magyarország ura hű szivek zárfalával birand, melly utólsó vércsöppét áldozná föl inkább, mintsem uraságát megrendittetni engedné. Miután előbb rabszolgaságról szól a' lengyel itélő, mellyet Magyarországban létezni vél, igy folytatja szavait: „Azon népbe, melly az uj nyelvet (a' magyart) nem érté, korbácscsal verék a' magyarságot. Magyarnak jelenlétiben a' tót vagy német pór száját sem meré megnyitni anyanyelve hangoztatására, ha pedig elfeledé magát, akkor korbács suhoga fülei körül.“ Mennyi szó, annyi rágalmazó hazugság! Melly országról szól a' lengyel értekező? Nem tudja ő, hogy Magyarországban egyetlen rabszolga sem létezik, hogy már Mária-Terézia uralkodása alatt urbér hozaték be, 's hogy most törvényes uton akarják eszközleni a' paraszt telkek tökéletes megválthatását? Nem tudja ő, hogy a' magyar pórt csak hatósági itélet után szabad testi büntetéssel illetni? Egyébiránt a' korbács nem magyar eszköz, hanem inkább a' nagy tótság tulajdona, 's már ennek említése is tanusítja, hogy az értekező csupán honjabeli tapasztalási után beszél. Egyébiránt a' magyarság és tótság nem bántják egymást, mert a' magyarok és tótok közt Magyarországban koránsem létezik olly gyülölség, minő az értekező agyában el, sőt minden nemzet békén halad itt egymás mellett.“ —

A' pestbudai hangász-egyesület folyó IV-dik évi 2dik műelőadása jövő vasárnapon (nov. 10kén) lesz Pesten a' városi nagy redoutteremben. Előadatik „Dávid“ nagy oratorium két szakaszban. Irta Körner K. G.; szerzé Klein Bernard. Előadás kezdete negyedfél órakor. A' belépti jegyek 8—9kén szokott helyöken adatnak ki, u. m. Pesten Klausz E. L. pénztárnok, Budán Miletz I. uraknál; előadás napján csupán az egyesületi irószobában. (Nagy-hid-utcza, Parkfrieder-ház.)

Pozsony, oct. 30. Ha tekintetbe vesszük azon számos nehézséget, mellyek vasuti vállalatoknál rendszerint előkerülnek 's megfontoljuk, hogy a' nemtelen nyereségnagyitók vérmes reményei, sőt még a' mérsékletebb várakozások is helyt adtak hidegebb 's higgadtabb nézeteknek: akkor bizonnyal minden jobb embernek legbensőbb örömére szolgál látni, hogy most már minden mesterkélt inger nélkül is a' legélénkebb és szakadatlan igyekezet mutatkozik, illynemű vállalatoknak a' nemzeti jóllét előmozdittatása végett állitására és sükeresitésére. E' tekintetben a' pozsony-nagyszombati első magyar vasutat nem mellőzhetni el, mint a' melly, kemény próbák kiállása után, most már óriás lépésekkel közelit bevégeztésihez, 's jövő év folytában minden hihetőség szerint ezen várt czélt majd tökéletesen el fogja érhetni. Bizonyára már eddig is sokkal tetemesb történt, ha a' földbeváltások minden képzeleten felül időrablók nem lettek, 's az épités előmenetét gátlólag, saját akadályokat és tüneményeket elő nem idéztek volna. Nem lehet ugyan arról szó, hogy Magyarországban, hol a' földbirtok a' statuspolgár minden felsőbb politikai hatóságának legelső alapételéül tekintetik, a' kisajátitás minden kellemetlen tapasztalás nélkül hajtathassék végre; de szintolly kevessé találhatta ki 's jósolhatta előre a' legélesb gondolkodó is azon, gyakran nevetséges kárpótlási követeléseket, mellyek az illető tulajdonosak agyaiban keltek, midőn például egy gyümölcsös-kertnél a' vasut számára belőle kiszakasztandó rész először mint gyümölcsös vétetett kárpótlás alá, azután pedig különösen minden fáért, minden cserjeért, minden növényért és füért követeltetett kárpótlás, mintha gyümölcsöskert létezhetnék fák, cserjék, növények és füvek nélkül; 's mintha már maga a' „gyümölcskert“ logikai fogalma illy dolgok létezését előre nem tenné fel! Egyébiránt Pozsony városa tanácsának igazságszeretete 's belátása az illyen követeléseket nemcsak törvényszerüleg elmellőzte, hanem a' választott polgársággal egyetértőleg, a' pozsony-nagyszombati első magyar vasut vállalkozóinak minden közbirtokú földei használatát e' köz hátiratnál fogva ingyen átengedte: „3487dik szám. A' választott polgárság ama' javaslatában, miszerint a' kérelmező pozsony-nagyszombati vasut-társaságnak mindennemü a' pályavonalba eső 's e' város saját birtokához tartozó földek ingyen engedtessenek át, részéről a' város-tanács is megegyezik, mindazáltal a' bevárandó felsőbb jóváhagyás kikötésével 's köv. fentartásokkal: 1) hogy az átengedtetendő földrészek birtokjoga a' városnál maradjon meg, 's a' vállalkozó vasut-társaság magát csak azok haszonvevőjének tekintse. Ennél fogva 2) e' pontosan fölveendő térek azon esetben, ha a' vasut bármikor 's bármi módon megszünnek, azonnal a' város birtokába és használatába térendnek vissza. 3) Mivel a' városnak Vajnor nevü falva itteni polgár Wurm Gottliebnél van haszonbérben 's igy minden átengedtetendő majorsági föld haszonvétele őt illeti, minden, közte 's a' város közt haszonvételi veszteség miatt támadható kárpótlási kérdés kikerülése végett a' vállalkozó társaság egyezkedjék a' nevezett bérlővel a' béridő még hátralevő részire nézve. Mi pedig 4) a' kisajátitás alá esendő urbéri földeket illeti, ámbár a' várost az 1832,6: 25. t.czikk 6. §-a értelmében teendő helyesitéseért (rectificatio) az urbéri tabellának, ugyszinte a' kilenczed 's más urbéri szolgálatok történendő aránylagos elengedéséért tökéletes kárpótlás illetné, mégis a' város ebbeli kárpótlás követelésitől eláll ugyan, hanem, mivel jelenleg minden urbéri tartozás a' mostani bérlőnek tétetik, a' vállalkozó társaság, a' fentebbi 3dik pont alatt felhozott okból, az ez iránti különbözéseket a' hátralevő béridőre nézve magával a' bérlővel fogja elintézni. Végre 5) fentartja magának a' város, mint földesur, a' vasut valahai megszünésének esetére azon jogot is, hogy a' most kisajátitandó urbéri földeket, ha ezt az illető jobbágyok tenni nem akarnák vagy elmulasztanák, magához huzhassa. Mikről a' kérelem-tevő vállalkozó vasut-társaság igazgatósága hátirat által olly hozzátétellel értesittetik, hogy a' fentebbi, kikötési 's fentartási pontok felett egy, a' város levéltárában tartandó tértetvényt (reversales) köteles kiadni. Sz. kir. Pozsony városa tanácsa 1839. sept. 27kí üléséből. Kiadta Bednarits András hites főjegyző.“ — E' jó akaró határozatát a' városnak nemcsak a' récsei hgi földesuraság követte, hanem Sz. György sz. kir. város választott polgársága is egyhangulag elhatározá a' vasutépitéshez szükséges nyilványos földeket ingyen átengedni; mihez még idősb gr. Pálffy Ferencz urnak legjobb indulatú igéretei járultak. 'S valóban igen is természetes az, hogy e' vállalatot az illető földesuraságok illy szép módon emelik 's pártolják, mert ezzel sajátlag csak tulajdon javokat mozditják elő, minthogy bármi legyen a' vállalkozó társaság sorsa épitésre forditott tőkepénzeinek kamatozására nézve, a' vasut létezése által az ország, 's különösen az itteni tájékok, minden esetre tetemes, előre felszámithatlan haszonban részesülnek. Egyébiránt a' földegyenlités, igen csekély darabokat kivéve, már több mint 7000 b. ölnyire, azaz $1\frac{3}{4}$ n. mérföldnyire, kész; az egész sínmennyiség iránt, hengerzett vertvasból, a' szerződés meg van kötve; nemkülönben a' megkivántató faszerek is kiállitva, sőt részben már fel is dolgozva; szóval, minden a' legnagyobb munkásságban van az épités minélelőbbi végbehajtására. Megjegyzést érdemel, hogy mint más hasonló vállalatnál, a' befizetett pénzek már a' legközelebb tartandó közgyüléstől fogva kamatozásba jövendnek. H-k.

Nagy-Becskerek oct. 23kán A' mai közgyülésben olvastaték föl Hertelendy Miksa orsz.gyülési követnek, e' tisztéről lemondó-levele. Sajnálkozó érzelem szállá meg a' KK. és RRket, midőn azt, ki már néhány országgyülés alatt, mint követ, díszes pályát futott, 's ki iránt e' pillanatban is a' közbizodalom olly fényesen mutatkozik, reájok nézve már most elvesztve lenni szemlélék. Egyhangu határzat után, másod-alispánunk elnöklete alatt, számos tagú jeles küldöttség által akará a' megye a' derék férfiuval tudatni közbizodalom-áradozó érzelmeit, 's egyuttal fölszólitani követi tiszte további folytatására. A' lemondott követet bocsári lakában keresé föl a' választmány 's bár boldog házasságát, egy szépen fejlődött virágtól, egy kedves reményü gyermektől fosztá meg a' halál, 's bátor még a' fris sebek' sajogási miatt, az atyai kebel viharos kinokkal küzd, 's noha egyébkint is gyöngélkedő nejének érzékeny siralmi riasztják föl körülötte a' magány nyugalmát, ellen nem állhatván mindazáltal a' közohajtásnak, 's lelkesülve azon csak ismét közbizalmat jelentő körülmény által is, miszerint, a' követi hit letételétől már jóeleve fölmentetett, 's igy azelőtt személyére is kiterjesztett határozat rá nézve kivételképmegváltoztatott, az országgyülési követséget ismét elvállalá, Pozsonyba mínélelőbb viaszatérendő; 's ez elhatározását annál örömestebb fogadák a' KK. és RR., mert közbizodalomnál többet ugy sem adhattak. Kevés ugyan, mit a' hon polgári tehetnek; de szép dij a' közvonzalom; ez örökiti a' derék hazafi iránti tiszteletet 's méltánylást a' hálaadó polgárok szivében. E' vonzalom következménye volt az is, miszerint Torontálvármegye Hertelendy Miksa 's Karácsony István 1830ki országgyülési követeinek lefőstetendő arczképeit, még az 1831ki megyei határozat nyomán, tanácstereme diszesitéseül most ujabban is — miután e' czélt mind ekorig az emlitett férfiak vonakodó szerénysége hátráltatá — fölfüggesztetni rendelé. Ugyane' gyülés alatt, országgyülési utasitványok' kidolgozására, szinte másodalispánunk elnöklete alatt, állandó választmány bizatott-meg.

KÜLÖNFÉLE: Liszt hazánkfia oda kivánja módositttatni azon hirt, melly szerint azt állitá több lap, hogy Beethoven emlékére 60 ezer frankot irt legyen alá, mikép ő csupán azon terhét ajánlkozék viselni az emlékfölállitásnak, melly a' tervezett 60ezer frankot meghaladandná, 's ezt is csak azon föltét alatt, hogy e' munkára Bartoloni bizassék meg Florenczben. — Ferro D. Iső Ferencz gőzös kapitánya, midőn e' hajó Paks mellett f. e. oct. 21dikén mintegy 10 óra tájban holdfénynél, viz alatt levő 's következőleg nem láthatott fába, vagy malom-czölöpbe ütközvén lyukat kapott, azonnal zátonyra hajtatá a' hajót, 's a' viz-benyomulást szivattyuzás 's egyéb czélszerü intézkedés által annyira gátlá, hogy az utasokat minden veszély nélkül partra, az árukat pedig más rögtön oda hozatott hajóra szállittatá. Másnap reggel az utasokat külön fogadott szekereken rendeltetési helyökre viteté, az árukat pedig czélszerü szellőztetés által végképi elromlástól megmenté. Általjában olly munkásságot fejte ki azon alkalomkor a' nevezett kapitány 's annyi lélekéberséget tanusita, hogy valamennyi utazó, ki akkor a' gőzösen volt, legbensőbb hálás megismerésre tarthatja magát kötelezettnek. — A' tótság-terjesztésre hazánk felvidékein, most a' játékszint kezdik használni. Breznóbányán már előbb létezett cseh-tót szinház 's most Zólyomban is nyitottak illyent! Az első előadás sept. 1sőjén ment véghez, melly napon „A' cseh és német“ czimü eredeti vigjáték adaték Stepánek cseh szinműirótul. Előadás közben költeményt olvastak föl a' tót nemzetiség fölébredéséről! — Lipcsei levelek szerint az ottani mihálynapi sokadalmat az őszi vásárok egyik legjobbikának mondhatni, miután a' fölhalmozott nagy árumennyiség majd mind elkelt habár nem is általányosan kitünő nyereséggel. Posztó, bőr 's anyag szerek különösen jól keltek, hasonlót mondhatni az angol kézmügyári és franczia divatczikkekről is. Tudományos tekintetben szinte igen kielégitő volt e' vásár, mert mult husvéttól Mihály napig 3625 munka jelent meg, melly mennyiségbül a' lipcsei könyvkiadókra 599 kötet jut. — A' schweidnitzi gyapjuvásáron oct. 16ikán összesen mintegy 482 mázsa gyapju volt eladásra kitétetve, melly mennyiséget 45—70 tallérjával néhány óra alatt

mind megvevék a' belföldi gyártók és nyerészkedők. — Pisában az olasz természetbuvárok oct. 1jén megnyiták gyülésöket, 194 honi és 98 külföldi tudós jelent meg ott 's köztük Littrow Bécsbül, Musignano hg (Bonaparte Lajos) sa't. 's Erdélyből is kettő. —

Spanyolország.

(Hollandia megismeri az alkotmányos királynét. Elegy.) A' Moniteur legujabb száma szerint a' németalföldi király megismeré a' spanyol királyné alkotmányos kormányát, minek következtében a' két tartomány közt ismét visszaállittaték a' régi békeviszony. — Espana gr. két franciát, kik a' campredoni sánczok közt hatalmába estek, visszakülde Franciaországba, azon megjegyzéssel, hogy ezek hadijog szerint elkoczkázák ugyan éltüket; de most egyszer 's utólszor meg kiván nekik kegyelmezni; máskor azonban szigoruan fog büntetni minden franciát, kit ellenségei soráből hatalmába keritendhet. — Barcelonában korlátlanul uralkodnak jelenleg a' föllengősdiek. Oct. 13ikán este a' helyparancsnok fegyveres erővel vivé hajóra a' tartományi elnököt, mi nagy zavart gerjeszte a' nép között. A' hatóság-ujitáskor a' választások nagyobb része a' zendületi párt főnökeire esett. Naponkint népzavar-kiütéstől rettegnek a' kormánypártiak. —

Anglia.

(Lapcsevegések a' királyné férjhez menetérül.) Az apróbb lapok naponkint mendemondákkal 's be nem bizonyitható kétes forrásu csevegésekkel töltik szeletiket a' királyné közelgő összekeléséről Szász-Coburg-Gothai Albert hggel. A' Court Gazette többi közt ezeket mondja: „Minden ember kiváncsi most valami részletest hallani ő fels. fönséges vőlegényérül. Örömmel mondhatjuk, hogy az valóban olly jó és szép kinézésü fiatal férfi, minőt csak kivánhatnak a' derék hgnők szeretett férjül. Albert hg derült kedélyü, modorjaiban fesztelen, 's igen jól beszél angolul, habár észrevehetni is rajta az idegen hangejtést. Eddig még nem igen sok jutott ugyan nyilványosságra e' rendkivül gyöngéd természetü tárgyról; de tán még sem koczkáztatunk semmit, ha mondani bátorkodunk, hogy az alsóház nem lesz kénytelen annyiszor házasságra inteni ő felségét, mikép azt Örzsébet királyné idejében mindenkor süker nélkül kelle tennie. Az angol királyné násza mindig olly nagy élénkséget szokott szülni a' közönségben, hogy minden legkisebb körülmény is rendkivüli érdekkel bir. Igy volt ez régente is. Midőn egy század előtt Fridrik hg házasságra kelt, igen részletes közleményeket adott köztudomásul az udvar. Olvasható volt akkor, mikép ő fens. jövendőbeli hitvese „William and Mary" vadászhajón Greenvichbe érkezék vasárnap, 1736 april 25ikén, a' királyné házában a' walesi hggel ebédelt, nyitott ablakoknál, hogy a' nép láthassa azon hölgyet, ki Viktória királyné nagyatyjának anyja volt leendő. Akkor mindazáltal még olly ünnepélyeket is közlöttek a' lapok, mellyek mostan, fájdalom, alkalmasint el fognak maradni. Olvasható volt ugyanis akkor nyilványos lapokban, mikép az esteli után Ildik György és Karolina királyné önmagok vezették a' menyasszonyt a' nászszobába, a' vőlegény pedig öltözőszobájába ment, hol utóbb annyira megtisztelé őt a' király, hogy sajátkezüleg méltóztatott ráadni az inget, mig a' menyaszonyt négy angol hgnő vetkezteté le. Ezután gyönyörü éji-mezben ágyba fekteték őt, 's ekkor belépett a' király szerencsét kivánva neki és reá adta áldását. A' vőlegény ezüst kelméjü hálóöltönyben jelent meg dúsan prémzett halósüveggel. Most bebocsáták a' mindkétnemü főnemességet is, mellynek szerencséje lőn láthatni az uj házasokat egymás mellett ülve az ágyban. E' jelenet kétségkül igen fényes vala, mert némelly hölgy 30 ezer font sterlingnyi értékü gyémántokat viselt. Az akkori poeta laureatus nem henyehivatalt viselt, mint napjainkban Southey, hanem ugyancsak izzad tám, mig a' magasztos nászköltemény elkészité. Azon házasságból származott Illik György, ki 20 éves korában már király volt, 's valamennyi fejdelmink közt legtovább ült a' britt trónon. 1761ben a' király mecklenburg-strelitzi Sarolttát vevé nőül, 's bezzeg izzadtak ismét a' költők a' hgnő szépsége dicsőitésiben, holott egyetlen vonalmát sem lehete rajta látni a' szépségnek. A' lapirók minden öltözetredőjit legnagyobb csekélykedéssel irák le a' föns. hölgynek, 's egyetlen mozdulata sem maradt titokban az olvasó közönség előtt. Hasonló módon leend annak idején majd kielégitve Albert hgre nézve is a' közönség kiváncsisága. Ezuttal csupán azt vagyunk bizonyitni képesek, miszerint azok, kiknek szerencséjök volt ő fenségihez közelithetni, leghőbb kifejezésekkel magasztalják személyes érdemeit és társias magaviseletét. Szemei kékek, haja és bajusza szőke, termete sugár. Antwerpből elhajóztakor következő emlékezetes történet fordult elő: a' gőzös üstje annyira megsérült, hogy más gőzöst kelle hozatni az ut folytatására, 's ime e' hajó neve: „Viktória." —

(Codrington porstmouthi révparancsnok. Elegy.) Sir Eward Codringtont porstmouthi révparancsnokká nevezé ki a' királyné. Codrington elfogadá ez igen jövedelmes állomást 's azonnal tudatá a' devonporti szabadelmü választókkal, hogy eddigi bizalmokat megköszönni kénytelen, miután már három parliamentben volt képviselőjük. — Az angolok vas türelme és hidegvérüsége annyira közpéldabeszéddé vált, hogy épen nem csodálkozhatni, midőn kétnőség miatt törvényszék elibe kerül valamelly angol; következő legujabb példa mindazáltal még is emlitést érdemel. Bizonyos Sharrock nevü szegényházi fölügyelő Manchester közelében négy év előtt megházasodott, 's f. e. jul. 28ikán ujra egy fiatal lyányt vett nőül, első felesége tudtával, ki már azért sem ellenzé ez uj frigyet, mert a' menyasszony tetemes hozománnyal jött a' házba. Darab ideig legnagyobb egyetértésben élt a' két nő egymás közt; utóbb mindazáltal természetesen gyakran összezördültek, 's igy aztán köztudomásra jutott a' dolog, a' férj pedig börtönbe vándorlott, a' két nő nem csekély zaju siránkozási közt. Az esküttszék hihetőleg több évi elszállittatásra itélendi a' bünöst. — Oct. 13—19ike közt 14 öngyilkosság történt Londonban. E' szerencsétlenek közül különösen emlitendő egy Hawes nevü 15 éves sebészséged, ki vallási ábrándozás miatt 202 lábnyi magosságról ugrott le 's azonnal kiadá lelkét.

Franczia-ország.

(A' király hintajába követ dobnak.) Paris, oct. 20dikán esti 5 óra után azon pillanatban, midőn a' király, királyné 's Adelaide hgnő a' tuileriákból st. Cloudba indultak, egy némber közelite a' hintóhoz 's követ röpite ablakára. A' kő bezuzá az ablakot, mellynek egy darabja megsérté a' királyé fejét. A' király érintetlen maradt, 's miután meggyőződék, hogy a' kirélynénak nincs baja, tovább hajtatott st. Cloud felé. A' tettes némbert azonnal elfogák, neve Girondelle, 's vallomása szerint szolgalyány, jelenleg szolgálaton kivül. Az orvosak elmezavartságot véltek rajta észre venni. A' dobásnak igen nagy erővel kelle történni, mert a' vastag üvegtáblát egészen összezuzá. St. Cloudban Pasquier orvos azonnal gondosan megvizsgálá a' királynét, 's meggyőződék, miszerint a' baj olly csekély, hogy épen semmi komoly következménytől nem tarthatni; a' királyné tettleg bizonyitá be e' vigasztalo véleményt, mert még ugyanazon este férjével derülten ült asztalnál 's utóbb társaságot is fogadott el, mintha semmi sem történt volna.

Törökország.

(Hesz és Zichy-Ferraris elhagyák Konstantinápolyt. Hafiz basa ismét főparancsnoka a' kisázsiai hadseregnek. Elegy.) Konstantinápoly, oct. 9kén: Hesz vezérőrnagy és Zichy-Ferraris Viktor gr. alezredes gőzösen oct. 5én hagyák el a' török fővárost, Görögországon keresztül visszautazandók. Két nap előtt katonai gyakorlaton voltak jelen, mellyet Halil basa szeraszkier ada tiszteletükre; 4én bucsuztak el Chosrew basától.— A' helytartóságokban ismét változások történtek: Hafiz basa, volt szivaszi helytartó, ki jelenleg Konstantinápolyban mulat, erzerumi helytartóvá lőn és az ozman csapatok parancsnokságát Kisázsiában ismét visszanyeré, mitől a' nezbii csatavesztés miatt foszták meg. Ez arra látszik mutatni, miszerint Hafiz basa tökéletesen igazolá magát a' hadi törvényszék előtt. — 7-8ki éjjel Ejub külvárosban a' szultáni fesz-gyári (veres sipkák gyára, miket turbánok helyett hordanak most) épület egészen hamuvá lőn két órai tüz által. —

Alexandria, sept. 26kán: Meh. Ali még folyvást azon tisztelettel viseltetik a' kapudán basa és török hajó-tisztek iránt, mellyel őket ezelőtt elhalmozá. Ezek ugyanis átlátják, miszerint Konstantinápolybul kedvezőt nem reménylhetnek 's igy kénytelenek Meh. Alival jóban roszban osztozni. A' török birodalmat, nyilatkoznak ők, egyedül Meh. Ali tarthatja fen, az európai statusok diplomatai avatkozási csak azért történnek, hogy az izlam utólsó védfalát, az egyiptusi hatalmat, gyöngitsék 's ha ebben czélt érnek, akkor könnyü leend az egészt megrohanni 's magok közt elosztani. Csak M. Alitól várhatni tehát Törökország jövendőjére nézve biztos menedéket, nélküle minden elveszett, e' szerint őt védeni, hatalmát terjeszteni minden töröknek szent kötelessége, sőt minden valódi mozlimé (Koranhivőé.) Nem egyedül a' kapudán basa adta át a' hajóserget, hanem az az egész magas tiszti kar kivánatára történt; a' kormányzóság nem török, hanem épen az, mit az európai nagyhatalmak a' török birodalom megbuktatására gondoltak ki. Illy szellem uralkodván a' hajóseregnél, igen természetes, hogy azon gondolattul is visszaiszonyodnak, melly kiadatásukat legkevésbbé sejditteti 's ha Meh. Ali ki akarná is őket adni, mit nehezen teend, ezek bajjal hajolnának reá. — Alexandria révpartit Marabuttól Abukirig védállapotba helyzék; a' Marmont tábornagy által ajánlott erősitvényeket nem végzék ugyan még be a' nyugati oldalon, de minden rendszabályt foganatositának, mik a' kikötést e' révpartokon lehetségig gátolják. Az alkirály palotája előtt a' nyilt tenger felé uj álgyutelepeket állitának, 's kemenczéket épittettek égő golyók számára. Ebbül kivilág lik, miszerint az öreg basa kétségtelenül védelmezendi magát, ha a' nagyhatalmak csakugyan megtámodnák őt. Alexandria álgyuztatását bajosan eszközölhetni, mert nem vitorlázhatni a' kikötőkbe; minek nem lenne más következménye, mint hogy minden európait Egyiptusban lekonczolnának. A' csapatok szárazföldre szállittatása veszélyes vállolat, melly könnyen hajótörést szenvedhetne. Alexandriában most 45 ezer főnyi katonaság van 's ha ez csak három napig ellenáll, ugy az ellenséges sereg a' viznélküli pusztákon tönkre jut. Hogy Anglia nem szállithat csapatokat szárazföldre, azt nem szükség bebizonyitni. Azt hiszik tán, hogy Egyiptust meghóditani legkönnyebb a' világon, mert Bonaparte legkisebb fáradság nélkül hatalmába ejté; de akkor más volt ám Egyiptus, mint most; akkor Franczia-ország győzelmes hadserget külde Napoleon vezérsége alatt; akkor nem találtak egyebet, mint elszórt mameluk-csapatokat 's beduinokat, kik azonnal szét szaladtak, 's mi legtöbb, akkor nem vala Egyiptusnak M. Alija, melly olly hatalmasul ellenállhasson. —

Németország

(Welcker és Rotteck pere.) Karlsruhe, oct. 21én: Welcker és Rotteck képviselők rágalmi pert inditának egy tisztviselő ellen, ki kőnyomatu arczképeik árultatását tiltá meg. — A' belga király Ardenne gr. álnév alatt oct. 19én Wiesbadenbe érkezék, hol a' vizet és fürdőt használandja. —

Felsőbb rendelet következtiben gyülekezetek, mikre szükséges vagy alkotványszerü ok nem szolgál alapul, most sem városban sem falukon nem türetnek| Hannoverában 's vendégfogadósak és korcsmárosak pénzbirság mellett oda utasittatnak, miszerint nemcsak reggeli, déli vagy esti társaságok megrendelésit, mellyekben idegen vendégek is részesülnek, kötelesek a' felsőségnek bejelenteni, hanem adott engedély nélkül sem idegenek megvendéglésit nem vállolhatják fel, sem pedig meghivásokat magoktul nem eszközölhetnek. Minden vendéglő tehát, ki összejöveteleket tart vagy tür felsőségi parancs ellenére, kétszeres birságot fizet; 's körülmények ugy hozván, még vendéglőjök is becsukatik. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szombat nov. 9. 90ik szám

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hirek; kinevezések; budapesti napló: leopoldnapi elővásár, magyar játékszin, 's a' t.; pozsonymegyei uj követ; temesvári ünnepély; agarászat, 's a' t.) Amerika. Spanyolország (válasz-föliratt a' trónbeszédre; cortesviták; Mancha tartományban ismét véres visszatorlást gyakorlanak; harczteri hirek; a' cortesben ujra pártvillongás támad; ministerség-módositás; fölvilágitások d. Carlos ügyében; 's a' t.) Anglia (Russziának ujabb ajánlatokat tesz az angol kormány; 's a' t.) Francziaország (Girondelle vallatása; d. Carlos ügye. Elegy. 's a' t.) Németország Olaszország.

Magyarország és Erdély.

Őcs. 's ap. kir. Felsége gróf Vay Károlyt, a' fiumei kormányszék tiszteletbeli fogalmazóját, a' m. kir. helytartó-tanácshoz szinte tiszteletbeli fogalmazóvá mélt. kegy. kinevezni.

ORSZÁGGYÜLÉSI HIREK. Pozsony, nov. 1én: A' tegnapelőtti országos üléseknek mindkét táblánál számos tárgyai közül köv. értesitünk most: I. 2dik üzenete a' KK. és RRnek a' Fő-RRekhez a' felirásoknak egyedül magyar nyelven leendő szerkesztése iránt. Ebben a' KK. és RR. igy nyilatkoznak: „A' honi nyelv, mellynek emelkedő virágzását soha nem csökkenhető buzgósággal ápolni szent kötelessége a' törvényhozásnak, Ő Fel. kegy. megegyeztével törvényink eredeti nyelve lett: méltó tehát 's igazságos a' Nemzet azon forró közohajtása is, hogy törv. Fejdelméhez a' törvények nyelvén irhasson, 's panaszit, kérelmit, kivánatit honi nyelvén önthesse ki Fejdelmének atyai keblébe. Reménnyel párosult e' közohajtás, midőn Ő Felsége ezen országgyülés megnyitásakor a' Nemzetnek honi nyelven tett hódoló tiszteletkedését kegyesen elfogadá, 's e' reménytől lelkesülve terjesztek az ország KK. és RRei a' fen. Nádor által hódoló tiszteletttel Ő Fel. elébe felirásaiknak egyedül magyar nyelven lehető felküldése iránt a' Nemzet buzgó közohajtását. — Hálás köszönettel vették a' KK. és RR. is Ő Felségének erre következett azon kegyes nyilatkozását, hogy e' buzgó nemzeti közohajtás elfogadására kegyesen hajló, 's e' biztositó szent igéret kétkedni a' KK. és RRet nem engedi, hogy Ő Fel. minden felirásnak még ez országgyülés alatt ezentul egyedül magyar nyelven lehető fölterjesztését kegyesen elfogadja: fiúi bizodalommal kivánják tehát a' KK. és RR. Ő Felségét megkérni, hogy kegyesen igért kir. válasza minélelőbbi kiadásával a' Nemzetet megörvendeztetni méltóztassék. E' tárgyat pedig a' tudakoló felirásban külön szakaszba kivánják iktatni, 's Ő Felsége kegy. biztositásának következtében készek arra, hogy még ez uttal két nyelven küldessenek fel azon tárgyak, mellyek a' tudakoló felirásban foglaltattak 's azzal összekapcsoltattak." Ez üzenetet a' Fő-RR. egyhangulag elfogadák. II. 2dik üzenete a' KK. és RRnek a' jelen országgyülési költségeknek szabad ajánlásképen a' nemesi Rend általi viselése tárgyában. Itt a' KK. és RR. kijelentik, hogy a' Fő-RRnek a' költségek kivetését 's beszedését illető 's már közlött észrevételeikhez nem járulhatnak: „mert — ugy mondanak — az országos ajánlatok és segedelmeknek az országbeli köztörvényhatóságok közötti felosztása a' törvényhozói hatósághoz tartozik ugyan; de a' jelen esetben, midőn az országgyülési költségeket minden egyes vármegye egyedül csak saját követei részire fogja kiszolgáltatni, annak, hogy azon költségeknek a' vármegyék között igazságos aránnyal leendő felosztásáról maga az országgyülési testület rendelkezzék, oka és helye sincs, a' személyenkint kivetés kulcsáról- és beszedésmódjáról rendelkezés pedig a' hajdan óta divatozó szokás szerint is legczélirányosabban magokra a' megyékre bizathatik, még pedig a' jelen esetben annyival inkább, mivel habár az 1807ki orsz. segedelem ajánlásakor az egyesekre nézve kulcsot és rendet maga a' törvényhozó testület tüzött is ki, ezt akkor mind az ajánlott segedelem nemének és módjának különös volta, mind a' summa tetemesb nagysága tette szükségessé, 's országgyülési ollyatén rendelkezés szüksége jövendőben is állhat elő: most azonban, midőn nyilván kifejezve van az, hogy a' kérdéses költségeket a' nemesek és azok, kiket a' törvény azon nevezet alá foglalva ért, fogják viselni, a' kivetés alá tartozandókat még határzottabban kijelelni szükségtelen; ha pedig figyelembe vétetik az, hogy maga az országgyülési költségek viselése fejében kivetendő summa is most még bizonytalan 's minden esetre csekély, a' m. Fő-RRek javaslatának teljesülése továbbá kétségtelenül csak a' vármegyék készen levő nemesi összeirásinak felforgatásával, a' hivatalos dolgok által különben is elfoglalva levő köztisztviselőknek az uj összeirások megkészitése miatti szükségtelen terhelésivel 's még a' kivetni 's beszedni kellő költségeknek is nevelésével lenne eszközölhető, valamelly ujabb általányos elvek és közönséges szabályok kidolgozása 's az egyes esetekben azokra kivetési kulcs gyanánt alkalmaztatása czélirányatlan is; a' személyenkinti kivetés kulcsa 's a' beszedés módja a' megyéknek e' végre hirdetni szokott közgyüléseiben fogván tárgyalás alá vétetni, e' részben a' közgyülésen megjelenendő, nagyobb és kisebb birtokú minden nemes közfelszólalási jusát 's véleménye előterjesztését teljes szabadsággal gyakorolhatja. Egyébiránt, minthogy már maga az országos ajánlatok és segedelmek természete és rendeltetése is szorosan megkivánja, hogy azok rögtön vagy lehető legrövidebb idő alatt szedessenek be 's az illyetén tartozások mindenkire nézve igen világosak; különben pedig az, hogy midőn a' 60 frtnál kevesebbel tartozók elégtételre a' szóbeli per rövid utján szoritthathatnak, a' nagyobb summákkal tartozókra nézve törvénykezési más hosszasabb mód gyakorolhassék, az igazsággal sem volna összeegyeztethető; végre, minthogy még azon esetben is, ha a' szóbeli per utján hozott 's végrehajtott itélet megváltoztatásával a' felebbviteli itélőszék netalán birói visszafoglalást rendelni találna is, a' helytelenül megvett pénz a' megyék nemesi pénztáraiból mindenkor könnyen és bizonyosan visszakapható: a' KK. és RR. előbbi üzenetükhöz továbbá is ragaszkodnak." Ez üzenet a' Fő-RRnél felolvastatván, köziratra bocsáttatott. III. 2dik üzenete a' KK. és RRnek az 1832|6diki országgyülésen alkotott urbéri törvényczikkek némelly szakaszinak világositásáról 's részint módositásáról készitett törvényjavaslat tárgyában a' Fő-RRhez. A' KK. és RR. következőkben terjesztik elő a' Fő-RR. által e' tárgyban velök közlött észrevételek feletti tanácskozások eredvényit és pedig az 1sső pontra: „Midőn az összes törvényhozó test az 1832|6 urbéri törvényeket alkotta, azon irányt tüzte ki magának, hogy az előhaladó idő szellemét felfogva és követve, a' népre magát jótékony következményiben kifejtő boldogságot terjeszszen. A' KK. és RR. az előbbi ösvényen járva, mind azért, hogy az izraeliták földmüvelésre, az élet módjának ez igen tisztes nemére, szoktattassanak, és igy e' részben is közeledjenek adózó több társaikhoz, mind pedig azért, hogy bővülvén a' jobbágytelkeket szerezhetők száma, azok számának emelkedése az eladókká teendő jobbágytelkek árát is jótékony arányba emelje, — azon kezdeményt, mellyet az 1832|6 4. t. czikk 6. §nak rendelete az ország lakosinak engede az izraelitákra, mint a' nép azon osztályára is kiterjeszteni akarják, melly az ország és közállomány terheit a' többiekkel együtt viseli, 's midőn abbeli engedményökhez azon föltételt kötötték, hogy a' megvett jobbágytelkeket müvelni magok az izraeliták tartozzanak, ez által ugy hiszik eléggé korlátozva vagynak azon káros kihatásu következmények, mellyektől a' m. Fő-RR. tartani látszatnak. A' jobbágytelkeknek izraeliták általi megvásárlására nézve a' KK. és RR. épen nem kivánják a' földesur megegyezését kizárni, sőt egyenesen azt akarják, hogy e' részben az 1832|6 4. t. cz. 7. és 8. §§nak szabályos rendeletei az izraelitákra is egyiránt terjedjenek ki: miután azonban az ország RRdei is mult 1833. mart. 30ól tett felirásukban oda nyilatkoztak, hogy az általok alkotni szándékozott törvényekből csak ugy háramolhatik a' nemzetre valóságos és állandó haszon, ha mindünnen egyenlően számkivetve lesz az önkény; miután továbbá e' vezérelv folytában a' mondatott 4. t. czik. 7. §a a' földesur különben szükséges megegyezésének megtagadását egyedül azon esetekre szoritotta, mellyekben a' jobbágy elmozdittatásának helye van, a' KK. és RR. nem egyezhetnek meg abban, hogy a' földesuri megegyezés törvényszabta korlátinak tágitásával annak meg vagy nem engedése, hogy az izraeliták egy vagy más helyen jobbágytelki haszonvételeket szerezhetnek é magoknak? 's igy a' m. Fő-RRek válasza értelmében ama' lényeges kérdés elhatározása is, hogy a' jobbágytelki haszonvételnek ollyatén vásárolhatásától a' földmüvelő nép osztályára háramló elnyomástól lehet é méltán tartani vagy nem? egyes földesurnak puszta önkényére bizassék. De szinte nem egyezhetnek meg a' KK. és RR. abban is, hogy a' vevő izraeliták az urbéri telkeket egyedüt saját vagy felekezetük kézimunkáikkal müveljék; mert miután az izraeliták mindeddig nincsenek törvénnyel eltiltva attól, hogy keresztyén cselédeket tarthassanak, a' m. Fő-RR. által javaslott rendelkezés törvényhozási világos visszalépés volna, 's ha az izraeliták szinte ugy, mint mások esztendős cselédeket, vagy mezei sürgetős munkák idejében napszámosakat szabadon nem fogadhatnának, ezzel ők magok ugyan a' földmüvelés és gazdálkodás czélirányos folytatásától, élelmöket kezeik munkájával keresö keresztyén lakostársaik pedig pénz- és élelemkeresés egyik módjától fosztatnának meg; szóval az izraelitáknak tulajdoníttatni czélzott engedvény puszta szavakban határződván, tettleg gyakrabban vagy teljességgel nem használhatóvá, vagy legalább föl sem számitható nehézségekbe ütközővé tétetnék, 's a' hozandó törvény is jótékony czélját nem érhetné; azért is a' KK. és RR. e' pontbeli javaslatjokhoz általányosan ragaszkodnak. „A' 2dik pontra: „Annak előleges megjegyzésével, hogy az 1832|6 urbéri törvények az urbéri telkeket használó jobbágyokat a' zsellérektől olly annyira megkülönböztetnék, hogy a' jobbágyi nevezet alatt is csak az elsőbbeket, nem pedig egyszersmind az utóbbiakat érteni kellene, a' KK. és RR. nem ismerhetik el, 's a' m. Fő-RRnek állitásával 's többek közt jelesen az 1832|6 4. t. czikk. 6.'s 7., a' 6. t. cz. 4., 's a' 7. t. cz. 1sö §§al nyilván ellenkezőre mutatnak, abban, hogy a' jobbágyoknak engedett pálinkafőzés a' zsellérekre is nyilván ne értessék, a' KK. és RR. annálfogva nem nyughatnak meg, mivel azonfelül, hogy az által a' pálinkafőzés megengedése egyedül a' telkes jobbágyokra szoritttatnék, ezzel a' pálinkakazánoktól törvény szerint járó földesuri jövedelem csorbittatnék; azonfelül továbbá: hogy a' törvény által nem tiltott szabad keresetet mindenkinek megengedni kell, a' m. Fő-RR. abbeli nézete, mintha a' jelen ponthan foglalt világositással az urbéri telkeket müvelő jobbagyok sorsának czélzott javitása 's telkeik érdekesb becse csökkentetnének, tettleg azért nem áll, mert a' pálinkafőzés nem gazdasági, hanem szorgalmi foglalatosság levén, ennek állandóul 's terjedelmesebben gyakorlására nem is annyira az esztendő nagyobb részeiben földeiket mivelő 's mezei gazdaságot üző telkes jobbágyok, mint a' hasonló munkáktól elfoglalva nem levő zsellérek érkezhetnek, ezek a' pálinkafőzésből apródonkint megzsugorgatott keresményöket tapasztalás szerint vajmi örömest forditván urbéri telkek haszonvétele szerzésével magoknak a' házhelyes gaz ák soraba emelésére, ebből is az urbéri telkek érdekes becsének nem csökkenése, hanem emelése lesz az eredvény; a' KK. és RR. törvényjavaslatjok e' pontja mellett is megmaradnak." A' 4dik pontra: „Az 1832|6 6. t.cz.7 §a 1sö szakaszának kezdő soraiban arról rendelkezvén a' törvény, hogy a' boltot nem nyitó jobbágy önházánál minden taksafizetés nélkül termesztményinek teljes szabadsággali eladását gyakorolhatja, a' KK. és RR. elfogadják ugyan a' m. Fő-RRnek ama' javaslatát, hogy azon jobbágy olly móddal „bármiféle termesztményeknek és saját készitményinek eladhatását gyakorolja", 's ennélfogva a' felhivott 6. t. czikk. 7. §a' 1sö szakasza kezdő sorainak szerkezetét ekkép módositják: „Valamint a' jobbágy bármiféle termesztményeknek és saját készitvényeinek (egyedül azokat kivevén, miknek árulásától különös törvény által van eltiltva) akár kisebb, akár nagyobb mértékben 's mennyiséghen lehető eladását ezentul is minden taksafizetés nélkül teljes szabadsággal gyakorolhatja, ugy a' bolt'stb.": ellenben ahoz, hogy a' sóárulás és sóvali kereskedésnek mindenki részire megszoritás és taksafizetés nélkül megengedése a' javaslott szakaszból hagyassék ki, a' KK. és RR. nem járulhatnak; mert miután a' szerint, mint a' KK. és RR. előtt jelentetett, több olly eset fordult elő, mellyekben arról támadtak perre is igazitott és elitélt kérdések, hogy a' jobbágyoknak sóárulóboltot nyitniok szabad e? vagy ha már azelőtt boltot nyitottak, 's attól a' taksát földesuraiknak fizették és fizetik is, boltbeli árulásukat, ha ugy akarják, sóra is, és pedig különös fizetés nélkül, kiterjeszthetik é vagy nem? a' törvényhozásnak okvetetlenül rendelkezni kell arról, hogy e' részben minden önkény eltávoztatása végett a' jobbágyok, földesurak és a' törvényes bitóságok magokat mihez alkalmaztassák." De a' mit a' KK. és RR. javaslanak, igazságosnak is mondják: „mert azonfelül, hogy a' sót csak kis mennyiségben vásárolható szegényebb sorsú lakosok, kik a' kir. sóházakban divatozó szabályoknál fogva ott egykét fontnyi, vagy még kevesb mennyiségü sót nem is vásárolhatnak, nem elzárni, hanem szaporitani kell azon rájok nézve jótéteménnyel élhetést, hogy sót minden időben 's hozzájok legközelebb vagy épen lakhelyökön csekély mennyiségben vehessenek, a' só illyetén szabad és taksafizetés nélküli árulása — mellyre ugyanis semmi kiválságlevél nem kivántatik — az ország számosb részeiben régóta divatoz, 's annak további 's általányos divatozásával a' kir. jövedelmek nem csökkennek, hanem több só fogván akkép a' kir. sóházakból kereskedés végett vásároltatni, öregbednek; a' sóárulás továbbá földesuri különös jus eddig sem volt 's most sem az, és igy a' földesurra nézve az egész dolog just nem sért sőt különséget sem teszen; a' dugárusok kihágási 's a' mértékbeni csalások ellen szükséges őrködés végre a' köztörvényhatóságok és ezek tisztviselőinek törvényes kötelességökben áll, ezeknél fogva tehát a' KK. és RR. emlitett javaslatjokhoz továbbá is ragaszkodnak." A' 8dik pontra: „Midőn a' KK. és RR. a' községek jegyzőinek szerződési idő előtti elbocsáttathatása korlátozásáról rendelkeztek, oda terjedt ki gondoskodásuk, hogy az emlitett jegyzőknek, ezen még a' közigazgatásra nézve is nem csekély figyelmet érdemlő közszolgáknak, mostani állása az önkény gyakorlata ellen jobban biztositassék, erről gondoskodni pedig annál előlegesb szükségü állapotnak tekintették, mivel a' kárpótlás csak mellesleg tekintetbe jöhetvén, az igazságos elhatározást kivánó fő kérdés itten abból áll: vajjon a' községek jegyzői ollyatén elmozdításának helyes és törvényes oka valósággal forog e fen? de a' legtetemesb kár is a' községek

jegyzőinek szolgálatuktól 's igy életük módjától megfosztatása levén, okvetetlenül szükséges, hogy mindazon kérdés együtt 's egyszersmind leendő eldöntetésébe részrehajlásnélküli biró folyjon be, még annálfogva is, mivel ha az ollyatén jegyzők szolgálatjoktól megfosztva, kenyér és jövedelem nélkül maradnak, lehető káraik iránt birtokon kivüli pörlekedésre is honnét szerezhetnek költséget? 's mennyivel lenne szövevényesb a' baj, ha elmozdíttatásuk legfelsőbb ellátás szerint helytelenül történtnek találtatván, őket előbbi szolgálatjokba visszatenni 's igy még a' miatt a' községek által időközben már meg is fogadott más jegyzőt is szolgálat nélküli állapotba helyeztetni kellene. Azért is a' KK. és RR. nem járulhatnak ugyan a' m. Fő-RRek javaslatához: azon körülményt mindazáltal, hogy a' dolog elhatározása hoszasb időkig nem halasztathatik, azon idő pedig, mikor a' megyék törvényszékei tartatnak, távolabbra terjedhet, a' KK. és RR. is méltó figyelmet érdemlőnek találván, a' m. Fő-RRek szándékához közelítés tekintetéből megnyugosznak abban, hogy a' végrehajtás előtti felebbvitel ne a' megyék törvényszékeire, hanem a' kerületi szolgabiró elibe történjék." Ennélfogva akkép kivánják az 1832|6 9. t. cz. 1. §a' 3. szakasza rendeletét módosítani, hogy „ha a' községek jegyzőiket a' szerződési idő lefolyta előtt szolgálataikból elbocsátani kivánják, e' szándékjokat mindenkor csak földesuri jóváhagyás mellett teljesíthetik, a' földesuri végzeten meg nem nyugvó fél részire azonban annak végrehajtása előtt a' kerületi szolgabiróhoz lehető folyamodás szabadon hagyatván, illy esetben a' kerületi szolgabiró, kiküldetését sem várva, a' szoros vizsgálatot legkisebb halasztás nélkül tegye meg, 's az egész dolgot, mind belső érdemére, mind a' fenforogható kárpótlásra nézve, igazságosan itélje el 's ítéletét rögtön hajtsa is végre. Egyébiránt a' birtokon kivüli felebbvitel rendszerint a' felvitel utján a' megyei törvényszékre, onnét pedig felebb is a' felektől nem záratván el" 'stb. Továbbá a' m. Fő-RR. azon észrevételére, hogy mivel több helyen a' jegyzői, kántori vagy tanítói hivatalok viselésének ugyanazon egy személyben kell egyesülni, az utóbbi minemüségre felügyelő hatóságoknak az olly személy megfogadására 's elbocsátására fentartandó közbejövetele és befolyása szüksége e' helyen törvénnyel mondassék ki; a' KK. és RR. ekképen nyilatkoznak: „Ha a' lelkipásztorok a' falusi gyermekek iskolai neveltetésire buzgóan felügyelnek, közhasznot okoznak, és szép kötelességeik egyikét teljesítik; de mivel a' nevelési rendszernek, és pedig elhatárzólag való, kormányzását az egyházi rendnek még eddig törvényink át nem adták, 's a' népnevelési nagy fontosságú rendszerről intézkedés a' maga utján és idejében kimerítésre tartozik, azon lényeges rendelkezés ez alkalommal előleg törvénybe leendő iktatásának sem helye, sem szüksége nincs." A' 12dik p o n t r a: Megegyeznek a' t. KK. és RR. abban, hogy nagyobb világosság okáért a' jelen pont szerkezetébe az ültetvényekbeli kártételek 's a' büntetésen felül a' kártételekérti elégtétel is szövessék, 's ennélfogva azt ekkép kivánják bővíteni: „Különben pedig minden, szántóföldekben, rétekben, mezőkben, szőlőkben, erdőkben, kertekben 's más akármelly helyen és néven lehető mindennemü ültetvényekben készakarva történő kártételek tolvajságoknak tekintetvén, az ollyas kártévők, akár nem-nemesek akár nemesek legyenek azok, mint egyenes tolvajok, valamint az erdők- és más akármiféle ültetvényekre felvigyázás végett rendelt őröknek megtámadói és sértői is, a' büntető-törvényszékek által az ország törvényeiben kiszabott 's vétségeik mivoltához mérséklendő büntetés alá vettessenek, 's egyszersmind az általok okozott károkérti teljes elégtételre kötelezttessenek." Egyébiránt a' KK. és RR. azt hiszik, hogy e' tárgyat tökéletesen kimerítvén, e' helyen bővebb és határzottabb rendelkezésre nincs szükség. „Ugyanis — igy szólnak — az 1832|6 10dik t. cz. 5.§a' 3. pontjának rendeletét továbbra is nem megtartani, hanem czélirányosabban változtatni akarják, 's ezt cselekedni annál szükségesnek tartják, mivel a' készakarva elkövetett kérdéses kártételek leggyakrabban ott történvén, hol közbirtokosságok vagynak, a' közbirtokosak között pedig vajmi sokan találkozván ollyanok, kikre nézve a' költséges uriszékek tartása súlyos terhet hárítna, vagy uriszéket épen nem is tarthatnának, e' miatt a' kártévők gyakran büntetés, a' megkárosítottak pedig elégtételnyerés nélkül maradván, a' cselekélyebb tehetségü birtokosak olly mértékben, mint az uriszékeket bármikor is tartható nagybirtoku földesurak, biztosítva sem volnának. E' fogyatkozást akarván tehát a' KK. és RR. kérdéses változtatásukkal kipótolni, azt határzottabb világosságu móddal ki sem pótolhatták, minthogy azt vették javaslatba, miszerint a' készakarva történő kártételek tolvajságoknak, a' kártevők pedig egyenes tolvajoknak tekintessenek. Ezen kifejezések mindenki előtt határozattak levén, miután a' szerkezetben az is nyilván ki van mondva, hogy az egyenes tolvajoknak tekintendő kártevők az ország törvényeiben kiszabott 's vétségeik mivoltához mérséklendő büntetés alá vettessenek, ezt is bővebben 's határzottabban kifejtegetni nem szükség; mert a' tolvajsági vétek 's ennek büntetése fokozatát meghatározni a' büntető-törvénykönyvhez 's az e' szerint ítélendő bíróhoz tartozik, itt pedig annyit kimondani elég, hogy a' kérdéses tolvajságok az ország eddigi vagy ezentul alkotandó törvényeiben kijelelt szabály alatt vagynak és lesznek. Végre minthogy e' rendelkezések a' földesuraknak egyedül sajátjobbágyit érdeklik, azonban a' földesurak eléggé biztosítva vannak az erdőkben mások által okozható kártételekről, a' rendelkezés pedig nem e' helyre tartozik, arra a' KK. és RR. kiterjeszkedni szükségesnek nem tartják. Az erdők pusztításának elhárításáról fenálló törvények eltörlését a' KK. és RR. javaslatba nem vették, 's igy azok, mint el nem törlöttek, természetesen továbbá erejök 's epségökben maradnak, annak e' helyeni kimondását, a' KK. és RR. mind feleslegnek tartják." A' 15dik p o n t r a: „Miután a' m. k. helytartó-tanács, melly alkotása szerint a' törvények 's ezeken alapuló rendszabályok foganatosítására van felállítva, az országnak már nemcsak főkormányszéke, hanem az 1832|6 10ik t. cz. 4. §nak rendeletéből az urbéri felebbvitt perekre nézve legfőbb itélőszéke is; azonfelül továbbá, hogy minden itélőszéknek legbiztosb őtalmazó paizsa a' nyilványosság, — méltán szükség rendelkezni a' törvényhozásnak arról is, hogy a' földesuraságok és jobbágyközségek felebbvitt 's rájok nézve olly nagy fontosságu urbéri pereiknek felsőbb elitélés alá mikori következéséről, vagy már meg is történt elitéltetésökről hiteles tudomást nyerhetve, dolgaikra felügyelhessenek:" a' KK. és RR. e' pontot megtartani kivánják. Továbbá a' tegnap d. e. 11 órakor tartatott országos ülésekben mindkét táblánál a' tudakozó felirás és az ezzel Ő cs. 's kir. Felsége elibe terjesztendő többi felirás d i á k f o r d í t á s i tárgyaltattak. Végre a' szinte tegnap d. u. 4½ órakor tartatott c l e g y e s ü l é s b e n következő f e l i r á s o k olvastattak magyar és diák nyelven: 1) a' tudakoló felirás; 2) az 1832|6 21. tczikk rendeletének nem egészen lett teljesítése; 3) a' főrendi tábla némelly tagjainak ez országgyülésre meg nem hivatása; 4) Közép-Szolnok vármegye birtokos nemeseinek folyamodása; 5) az 1836. máj. 1sőjén fölterjesztett előleges sérelmek és kivánatok tárgyában. Mindezek a' nádori 's primási aláirásokkal különkülön elláttatva, szokott módon bepecsételtettek, Ő Felségehez fölküldetendők.

Pozsonymegyei uj követ.) Pozsonymegye RRdei Bitto Benjamin alispánnak országgyülési követségéről lemondása következtében nov. 4kén tartának uj követválasztást, mellyben szavazat utján Petőcz György főjegyzőt választák meg. —

F ö l d v á r y G á b o r tudósítása P e s t vármegyéhez a' p e s t i magyar s z í n h á z ügyében. *(Vége.)* „Milly előmenetelt tettek színészink két év alatt a' müvészetben, sem a' t. KKnak, sem azoknak nem szükség jelentenem, kik a' színházat meglátogatták, 's ha azzal közti egyezséget némelly gáncsolók nem zavarják, az előmenetel még nagyobb; mert kiki tudja, hogy a' dal- és egyéb játékok közt milly káros versenygések voltak. A' színházat, mint felebb említtetett, annak kinyitása óta birja a' részvényes társaság, melly amannak fentartására, mint a' ///. alatt látható, 401 részvényből 40,100 váltó-cz. ftot tett össze, 's pótolta a' nem mindig kedvező szerencsével jövedelmező színház költségit, még összeállásakor előre kijelentvén ezen társaság, miszerint ha talán a' színház ugy jövedelmezne is, hogy a' haszonszínészek fizetésére 's egyéb költségek födözésire föl nem menne, a' hasznot egészen az intézetnek átengedi, azonban itt a' haszonra még eddig számolni sem lehetett: mert a' részvénytársaság pénze is a' fizetések pótlására, ruhákra 's egyéb diszítvényekre, valamint darabok szerzésire nagyobb részint felment, hol meg kell azt jegyezni, hogy a' hol az intézet fentartása 's annak emelése kivánta, a' részvénytársaság nem is kimélt költséget, azon reményben levén, hogy ruhatárba, diszítvényekbe 's egyéb darabokba tett tőkepénzét ezekből annak idejében visszakapja, vagy neki az meg fog téríttetni. Melylyek miután igy előadattak, van szerencsém a' t. KKnak és RRnek a' mesteremberekkel tett szerződéseket bemutatni 's miképeni fizettetésöket előadni, hol azt kell megjegyeznem, hogy minden aprólékosb fizetést, mint p. o. az építés mellett volt biztos fizetését öntött vasak szállítását, kötelek, szegek és egyéb effélék vásárlását, mellyek iránt szerződések nem voltak, 's mellyek a' t. KK és RRnek a' színi pénztárt kezelő perceptora naplójából 's annak számadásából fognak kitetszeni, itt nem említhetek meg, és itt csak azok említtetnek meg, mellyek iránt szerződések voltak, magában értetvén, hogy a' pénztárróli számadás a' pénztárnokot, ki pedig abból valamit számolás terhe alatt kivett, ezt illesse. (Következik 22 rendü szerződés az építőmestertül kezdve a' kolompárosig több czikkbeli fizetéssel 's még kielégittetlen tartozással.) Mivel pedig a' t. KK és RR, nehogy az építés megakadna, 40,000 fr. kölcsönözésre engedelmet adni méltóztattak, 's az mivel még most is van sok fizettetlen, elégséges nem volt, csakhogy a' munka meg ne akadna, eddig 59,500 ft. kölcsönöztetett, mint a' perceptumi diariumok mutatják. Pest aug. 30kán 1839. a' KKnak és RRnek alázatos szolg. F ö l d v á r y G á b o r m. k."

A z a l m a n a c h t á r s a s á g — igazgatóválasztmányi határozat következtében, f. h. 12kén délutáni 3 órakor nyitandja meg 1ső nagygyülését. Ez alkalommal egyszersmind, tisztelettel felszólíttatnak az aláirási-iveket kezelő részvényesek: hogy a' nálok netalán letett részvényértékekkel beszámolni, vagy, ha ez, a' távollét miatt nem történhetnék, az aláirási ivek mibenlétét hiteles tudósítások által szükséges tudomás végett a' pénztárnokkal közleni sziveskedjenek. Költ Pesten, nov. 6kán 1839. Kúthy Lajos.

Budapesti napló. A' leopold-napi pesti vásárt régi szokás szerint esőzés szokta megelőzni, kisérni és bezárni, 's mivel a' régihez még az emberek nagyobb része is szeret szorosan ragaszkodni, tehát nem igen csodálhatni, hogy az idő sem akar e' részben rosszabb lenni 's jelenleg is csakugyan megmaradt a' régi rend mellett, több nappal az elővásár előtt folytonos esőzéssel megrongálván az utakat 's most is majd szakadatlanul szaporitván a' sarat, mire változtatás kedveért még rendkivül sürü és tartós ködöket is használ ez uttal. A' kellemetlen idő, rosz utak és alacsony Duna miatt még nagy része nem is érkezék ide a' vásárosaknak 's azért az elővásárról még csak azon körülményes adatot közölhetni, hogy az ökörbőrt, fagygyut, viaszt keresik, a' mézet, gubacsot, rozspályinkát, repczeolajat 's hamuzsirt nem igen. Az élet ára emelkedik. Gyapjura nézve a' külföldi nagyobb vásárok sükere után itélhetni némileg 's általányosan a' reménylhető eredvényekrül, mellyek, habár talán nem felelnének is meg mindenben a' közvárakozásnak, de bizonyosan nem lesznek sokáig csüggesztők, főleg miután az angol-amerikai pénzzavar is annyira ki lesz már egyenlitve, hogy az e' miatt támadott aggály nem tehet hosszas kellemetlen befolyást a' szárazföldi kereskedésre. A' két nyir. gyapjut meglehetős élénkséggel keresik 's örömmel tapasztalhatni, hogya' külföldi vásárlók nagyobb részint a' nemzeti gyapjutárt látogatják, melly mostani czélszerübb elrendeltetésinél fogva minden követelésnek naponkint jobban képes megfelelni; ez intézet mind vevőre mind termesztőre nézve olly kitünő hasznot áraszt, hogy virágzásának őszintén örvendhetni. Liedemann Frid. semmi áldozatot nem kimélt, hogy lehető legjobban rendezhessen el mindent e' korszerü hasznos vállolat körül, 's buzgalma minden esetre dicséretet is érdemel annyival inkább, minthogy anyagi hasznot csupán általányosb pártoltatás után várhat. — Az itteni czukorgyár már teljes folyamatban van 's minden tekintetben méltó figyelmes megszemlélésre. A' kapun látható vasmüvek Schönborn gr. munkácsi hámorában készültenek, 's olly jelesek, hogy minden külföldi mű mellett is bátran kiállhatják az összehasonlitást, melly már olcsóbbságuknál fogva is kedvezőleg szól mellettük. — Nov. 5kén Budán tökéletesen érett szamóczát árultak a' piaczon, mellyet october szép napjai érleltek. — Lánczhidunk épittetésire megkivántató szálfák iránt árcsökkentést hirdet már Sina György b., mi ismét közelitő lépés a' nagy czél felé. — Nem rég két török utazó, hir szerint este a' vendégfogadóbul a' Bécsbe indulandó gőzösre küldék málháikat, másnap reggel mindazáltal, vélvén, hogy ugyanazon hajón folytatandják utjokat, mellyen Pestre érkeztek, az al-dunai gőzösre mentek és szerencsésen visszahajóztak Zimony felé. — Magyar színpadunkon folyó hó 2ikán Glötzer kartanitó jutalmaul bérszünettel nagy hangászati akademia adaték; ez este Egressy Benjamin mint hangszerző ismerteté meg magát, „Vörösmarty Szózat" czimü ismert jeles költeményét ugyanis egy vadász-dallal együtt karénekké alkalmazá, még pedig különösen az elsőt igen szerencsésen; szerencse ez uj pályán! vele annál is inkább, minthogy nemzeti érzelmeket csupán nemzeti szellemü hangokkal ébreszthetni föl, ezek nélkül dalművekkel semmi nemesb czélt nem érthetni el; hallata magát ez este többi közt Cornega assz. is, a' londoni olasz opera egykori tagja, 's bámulatos könnyüséget fejt ki minden legnehezebb futásnál, kár, hogy hangja már

elveszté csengőségét; ezenkül Gobbi testvérek mandolinon tünteték ki magokat. 3án „Belizár“ jöve színpadra; 4én „Peleskei notárius“; megjegyzésre méltó, hogy ez utóbbit több néző látogatá meg, mint az előbbit, noha vasárnap adaték amaz, mi talán helytelenül történt, mert különben inkább bohózatokat szokás vasárnap adatni; 5ikén „Monaldeschi;“ 6kán „Norma“; 7kén először „Voltaire szűnnapjai“, vigj. 2 felv. francziából fordítá Tóth Lőrincz a' magyar tudós társaság költségin, ezt követé „Kastély az országuton“, szinte vigj. 2 felv. 8ikán „Zrinyi“ tört. szomorj. 5 felv. F. h. 16án Egressy Gábor jutalomjátékaul „Hamlet“ kerülend szinpadra Shakspearetől, Vajda Péter fordítása szerint, uj színi rendezettel. Szinházunk számára Szerdahelyi egy eredeti dalmüvet ir 2 felv. „Tündérlak“ czim alatt, Nagy Elek pedig a' következő két színmüvet forditja: „Alchimista“ drama 5 felv. Dumastól és „A' két színész“, vigj. 4. felv. Löwenthaltól. A' „Magyar színi zsebkönyv, Nagy Elek szerkesztése alatt f. hó végén megjelenend következő tartalommal: színi személyzet; az 1839-ki játékrend; a' magyar színháznak 1839ben lefolyt történetei; képcsarnok: Laborfalvy Róza, Fáncsy Lajos (arczképeikkel) Nagy Elektől; Kont a' kemény vitéz, ballada Garaytól; Divatkép, novella Kuthy Lajostul; Vendégszerep vigj. 1 felv. Nagy Ignácztól; Operaellenség, novella Lukács Lajostul; versek Beőthy Zsigmondtul és Vachott Sándortul, 's a' franczia, angol és német színészet jelen állapotja, Nagy Elektől. —

Temesvár: Őszhó 27én délelőtti 10 órakor ünneplé a' helybeli egyesült evang. község több tekintetből nevezetes egyház-fölszentelési ünnepét. Szívemelő 's talán első példa egyszersmind hazánkban, hol a' különben is két testvér, t. i. ágostai 's helvécziai hitfeletkezet századok után egymást testvéri szeretettel ölelé át. A' mű-barátok, dalszinészek és nők által éneklett 's ez ünnepélyre Limmer Ferencz itteni jeles karmester által szerkesztett cantate, magyar és német énekek, továbbá keresztelés, úrvacsora-kiszolgáltatás, nemkülönben egy párnak esketése egyiránt nevelé e' szent érzet becsítette ünnepélyt — az oltár előtt Ambrosz Mátyás esperes ur tartott előzetül német beszédet, 's a' szó-széken H. M. Vásárhelyi ref. hitszónok Szél Soma ur kitünő bel-és külsejü magyar, 's itteni Karner Vilmos ur német beszédeikkel szív-és lélekre egyiránt hatottak. Az urvacsorának magyar ajkoni kiszolgáltatásánál meglepő volt azon jelenet, miszerint a' helv. vallástétüek szövetkezésök jeléül térdepelve vőnek ostyát, mig az ágostaiak állva vevének kenyeret.

F. hó 4. 5. 6kán tartatott a' társasági agarászat. A' csinnal készült három billikom és egy ezüst, régi lovagokat ábrázoló 's mesterkézre mutató kerekded kép diszesiték ez uttal e' nemzeti mulatságot. A' társasági billikomra illy jelirattal: Az üllői agarászó társaság a' legjobb agárnak. 1839. többszöri próbafutás után kijelölt agarak valának: Szikra: Scheyer Sándoré, Gyöngyös: Kovács Imreé, nyertes: Szikra. A' 2ikra illy felirással: A' legjobb kanagárnak. 1839. gr. Wartensleben Ágostontul, 's az igen jeles képre illy körülirással: A' legjobb futó apa-agár dij 1839. év novemberi társasági agarászatra. gr. Beleznay Jánostul, futottak: Huszár: Recsky Andrásé; Rontó: Márton Jánosé; nyertes: Huszár. A' 3dik billikom illy felirattal: B. Wenckheim László a' legszebb legnemesebb agárnak. 1839. Futás nélkül Pálinkás Samu, Hágra agarának itéltetett Az idő kivált első két napon igen szép, tagok száma várakozásnak megfelelő, a' mulatság elég élénk volt. Méltányosnak találtatván jövendőre a' 2iknak itélt futó agarat is megjutalmazni, következő agarászatra gróf Ráday Gedeon szives ajánlatából egy díszes billikom leend kitéve. Kötelességének ismeri a' társaság ez uttal a' díjak lelkes ajánlóinak szíves köszönetét nyilványitani. A' jövő agarászat napja ez évi dec. hó 2ka, megjelenés előtte-való nap az üllői nagy vendéglőben.

Olaszország.

(Nápoly és Sziczilia közti gőzhajózás.) Catania, oct. 7én: A' gőzhajózás hasznait megismerve Palermoban részvénytársaság alakult, melly két, 120 lóerejü, gőzöst venni szándékozik, hogy előleg is Nápoly és Sziczilia főparti közt rendes összeköttetést eszközöljenek, sükerülés esetén hatáskörét idegen helyekre is kiterjesztendi. —

Amerika.

(Riograndeban a' lázadás folyvást növekszik.) Riojaneiroi sept. 7ki hirek szerint a' Maranham statusban kitört lázadást elfojtani reménylék, ellenben a' naponkint növekedő riograndei zendülés a' kormánynak sok gondot okoz. A' zendülők ugyanis Laguna várost hatalmokba ejték, mire 600 főnyi csapat elégséges volt; Cillas Foas ezredes, a' császári csapatok parancsnoka, gyalázatosan futásnak eredt előttük, minden hadiszert zsákmányul hagyva. A' tartományi elnök elfogatá és Riojaneiroba küldeté 's Andrea tábornok alatt, ki Riogrande elnöke 's parancsnoka lett, erősitvényt vár, addig is a' tartomány minden részibül összegyültek a' csapatok a' zendülők további előnyomulását gátlandók. —

Spanyolország.

(Fölvilágitások d. Carlos ügyében.) Madrid oct. 16ikán: „A' franczia kormány tudatá a' madridi minisztérséggel, miszerint az ausztriai követség utlevelet követelt Parisban d. Carlos számára ennek ausztriai tartományokba utazhatásavégett. Francziaország egyébiránt még nem határza semmit e' tekintetben, ámbár Miraflores azt irá, hogy csakugyan teljesitni szándék Parisban Ausztria e' kivánatát. Francziaországnak valóban nincs joga d. Carlost erőszakosan letartóztatni, a' mint látszik, mert Francziaország ez esetben nem mondhatná magát Spanyolország békeőrjének 's nem követelhetne olly nagy befolyást a' spanyol ügyekre. D. Carlos jövendő élelmezéséről mindazáltal ezentul még nem gondoskodhatik a' madridi kormány, melly a' cortes megegyezte nélkül semmit nem határozhat, 's a' cortestül, mostani ingerült állapotjánál fogva semmi illynemü engedélyt nem reménylhet, ide járulván még azon nehezitő körülmény is, miszerint d. Carlos még mindeddig nem tőn semmit, miből a' trónrul lemondási szándékot lehetne következtetni; azonban ha szavát adná is d. Carlos illy lemondás iránt, abban nem igen bizhatni többé az estellai események után, főleg miután többször legünnepélyesebben oda nyilatkozék a' trónkövetelő, miszerint vallás és lélekismérete egyiránt tiltják, hogy valaha a' spanyol trónrul lemondjon. Végre a' madridi kormány nem is kivánt illyesmit még eddig, 's csupán arra kérte a' franczia udvart, hogy d. Carlos visszatérését Spanyolországba hathatósan gátolja, 's e' tekintetben tökéletesen meg is lehet nyugodva a' kormány, mert ez iránt elég biztositékot kapa Francziaországból, főleg miután Lajos Fülöp több levelét fölbontatlanul küldé vissza d. Carlosnak, miket ez „à mon frère, le Roi des français,“ (bátyámnak a' francziák királyának) czim alatt intéze hozzá.“

(Válaszfölirat a' trónbeszédre. Cortesviták.) Madrid, sept. 17én: „A' trónbeszéd rendkivül hosszu volt, de annál kurtább a' válasz-fölirati javaslat. Miután néhány szóval a' békitést és szabaditékok elfogadását érinti a' fölirat-inditvány, csakhamar áttér azon készség-nyilványitásra, miszerint a' cortes elfogadtatását ajánlja az elibe terjesztendő törvényjavaslatoknak. Az egészet mindazáltal következő, a' ministerségre nézve ellenséges szavak fejezik be: „Legyen a' cortesnek megengedtetve azon észrevétel, miszerint a' haza boldogsága mulhatlanul megkivánja, hogy a' kormány mindenkor igazságos és az alkotmánynak minden tekintetben megfelelő ösvényt kövessen, mert e' föltét nélkül nem viseltethetik a' nép bizalommal a' kormányhoz, a' békitési nagy vállalatot nem fejezhetni be, az alkotmány pedig soha nem fog maradandólag megalapulhatni.“ Olozaga és Sancho, kik mindenkor a' mérsékpártiakkal szoktak szavazni, a' föliratterező választmányban is rokon értelmüleg nyilatkoztak, 's igy némellyek hiszik, hogy a' ministerség mégis győzelmesen fogja kiállhatni a' cortesüléseket 's a' cortes kénytelen leend lemondani az idézett függelékről. A' tanácskozások igen lassan haladnak előre a' cortesben, 's ugy látszik, hogy az ingerültséggel az élénkség is mulni kezd; a' tanács még maig sem kezdé meg a' szabaditékok vitatását, az e' végre kinevezett választmány meghasonla egymás közt, 's a' többség a' corteskamrai határzat szerint kivánja elfogadtatni a' szabaditékokat, mig a' választmány többi tagja némelly módositások mellett nyilatkozik. Ha ez még mintegy két hónapig igy tart, akkor legnagyobb udvariassággal haza küldendi a' ministerség a' követeket, kik bizonyosan rosz elfogadtatást találandnak illető tartományikban, miután a' nép nem foghatja meg: honnan származik az, hogy érdemes képviselőik mindeddig csupán semmittevéssel tölték el az idő? A' ministerség minden áron módositás nélkül akarja elfogadtatni a' szabaditékokat, 's végromlással ijesztgeti a' tanácsot, ha ez makacsul megmarad ellenzése mellett.“

(A' cortesben ujra pártvillongás támad.) Madrid oct. 18ikán: „Az oct. 7iki ölelkezés csakugyan puszta színházi jelenet volt. Az ellenzési párt már ismét leveté álarczát, és szokás szerint ellenséges indulattal lép föl a' kormány előtt. Tegnap t. i. igy nyilatkozék Arguelles: „Állitják, hogy nem kell fölingerleni az elméket. En ellenkezőt kivánok, 's bár annyi erővel birnék, hogy nemcsak fölingerleni, hanem lángra gyujtani tudnám az elméket. Kétszer nyomák el Spanyolországban az alkotmányos rendszert jaj a' nemzetnek, ha harmadszor is megtörténik az!“ A' föllengősdiek ugyanis bizonyosnak tartják, mikép a' kormány, franczia sugalom következtében, módositni szándékozik az alkotmányt, 's hogy talán maga Espartero fegyverrel is kész e' szándékot támogatni. E' hir annál nagyobb hitelre talál, mivel bizonyos más nagy hatalom itteni képviselője, ki kormányával együtt hangosan panaszkodik a' franczíák jelen politikája ellen, legközelebb nyiltan kimondá, hogy a' spanyol ministerek vak eszközök gyanánt engedik magokat használtatni a' franczia diplomatia által. Erősíti a' népet e' véleményben még a' tanács föliratterének következő része is: „A' békét Spanyolországban soha nem lehetne megerősíteni szabaditékok helybenhagyása nélkül, 's a' nép kivánatit nem szabad csupán politikai tanoknak hódolás miatt visszautasítani.“ Ez utóbbi szavakban egyenesen az 1837ki alkotmányt vélik érintetni a' föllengősdiek. Vilcuna marq. oda nyilatkozék, miszerint azon esetre, ha az alkotmány gátlaná a' szabaditékok elfogadtatását, csak az előbbit szükség megváltoztatni, mit uj cortes által könnyen eszközölhetni. E' nyilatkozatot kész örömmel fogá föl a' cortesben az ellenzési párt, 's azonnal megszünteté a' fegyvernyugvást, mindenek előtt pedig a' trónbeszédre készitett válaszfölirathoz olly észrevételt csatolt, melly a' cortes bizalmatlanságát fejezi ki a' mostani ministerség ellen. Sancho és Olozaga nem irák alá e' nyilványos gáncsot. Midőn ma a' föliratvitatást meg akarák kezdeni, elhalasztást kivánt a' ministerség. mivel a' ministerek a' tanácsülésben voltak megjelenni kénytelenek, hol élénkül folyt a' szabaditékok vitatása. Erre olly leirhatlan zaj támadt a' gyülésteremben, minőt legfölebb állatseregletben hallhatni, midőn az etetés órája üt, 's a' szolgák, hosszasb ideig maradnak el az étellel. Arguelles egész özönét hallatá a' legdurvább szitkoknak a' ministerek ellen, kiket alkotmány ellenségeinek 's külföldi zsoldot huzó ármánykodóknak szidalmazott. Lopez mindenek fölött a' hadministert törekvék meghasonlást a hozni társaival, mondván: „Azon ülésben (7ikén) két ministerséget láték e' padokon ülni, egyik a' hadministerből állott szabadelmü, nemes, hazafiui beszédmódjával, melly minden szemből könnyet 's minden szivből örömet csikart ki; oldalán pedig más ministerséget pillanték meg, társaiból alakultat, kik bitófa alatt ülő bünösökhez hasonlitának, mintegy kegyelmet várva 's könyörgve.“ (Rendkivüli tetszés.) Ezután hosszasan kifejté, mlszerint terv létezik az alkotmány-megdöntésre, mellyet külföldrül igazgatnak, 's igy folytatá szavait: „De mi védelmezni fogjuk az alkotmányt; mi üldöztetni fogunk; vérpadra, nem, oltárhoz vezetendnek bennünket, mert csak bűnös számára létezik vérpad, az ártatlanra pedig oltár várakozik.“ Végre azonban mégis elhalaszták a' vitatást a' ministerek megjelenhetéseig. Annyit hallottak a' ministerek ma, hogy nem is maradt több mit hallaniok, 's most csak lesz szükségök határzott erejü rendszabályhoz elkészülésre, hogy a' közelgő végfordulatban megszabadithassák magokat. A' tanács a' kalmasint ugy fogadandja el a' szabaditékok iránti törvényjavaslatot, mikép azt a' következmra már helybenhagyá. — Maroto családja még folyvást Bordeauxban, ő maga pedig Bilbaoban tartózkodik. —

(Mancha tartományban ismét véres visszatorlást gyakorlanak. Harcztéri hirek.) Galiciában, de még inkább Manchában, ujra véres visszatorlási rendszer kezd uralkodni; a' tartományi parancsnok agyonlöveté Palillos anyját, 's egyik fiára hasonló sors vár, de Palillos föl sem veszi ezt és még sokkal nagyobb kegyetlenséggel folytatja bűntetteit. Ez okbul a' közbocsánati kormány-inditványt nehezteléssel fogadá a' nép, melly boszulánggal ég itt a' kegyetlenkedők ellen. — Mondják, hogy d. Carlos parancsot külde Cabrerának fegyver-lerakásra; ez mindazáltal semmi hitelt nem érdemel, de egyébiránt nem is használna semmit az illy parancs, mert Cabrera kezeiből csupán erőszak fogja kivehetni a' fegyvert, 's ez rövid idő mulva kétségkül meg is történnék, ha Esp artero elég gyorsan használandná a' birtokában levő tulnyomó erőt; ugy látszik mindazáltal, mintha most is szokott késkedési rendszerét szándékoznék követni, mit azzal menthet, hogy az ellenség utóbb önként is fővezére ellen emelendi karját, mert a' béke-ohajtás mindinkább közönséges kezd lenni az ellenséges táborban. Belchiteből oct. 10ikén hivatalos iratot intéze a' kormányhoz Espartero, mellyben jelenti, hogy mindenütt nyilt karokkal fogadá őt a' lakosság 's csupán a' tartós esőzés gátolja gyorsabb előnyomulását. Cabrera Morellában tartózkodik, még mindig legmakacsabb ellenállásra elszántan. Egyébiránt igen könnyen megtörténhetik még az is, hogy a' megtámadást jövő tavaszig leend elhalasztani kénytelen Espartero, mivel az ottani hegyvölgyes vidéken a' rosz utak miatt nem fejthetne ki elég gyorsan annyi erőt, mennyi az ellenség tökéletes legyőzetésire megkivántatik, kétes kimenetü csatába pedig nem szabad bocsátkoznia, miután jól tudja, hogy rövid várakozás után bizonyosan tökéletes győzelmet fog kivíhatni. A' királyné 's ministersége mindazáltal mennélelőbb tökéletesen kivánják bevégeztetni a' háborut. —

(Ministerség-módositás. A' szabaditékok a' tanács által elfogadtatva.) A' bel- és tengerészministerek oct. 22én beadák lemondásukat, mit a' kormányzó királyné azonnal elfogada, 's e' két tárczát ideiglen a' jog-és hadministerekre bizá. Ugyane' napon 75 szóval 6 ellen elfogadá a' tanács a' szabaditékokat. A' város csöndes. —

Anglia.

Álhir Brougham haláláról.) London, oct. 22ikén; „Henry Brougham azon ritka szerencsét élvezé ma, miszerint számos kéz által irott sirversét 's halálhirét olvashatá, 's ezzel annál inkább megelégülhet, mert azt szokták mondani, hogy sokáig él az, kinek halálhirét költik 's azonkül valamennyi radical, whig és tory lap egyiránt siete kiemelni az ő rendkivüli elmetehetségit, tudományossága mélységét, ékesszólása bámulatos hatását és érdemeit a' népügy előmozditása iránt, holott még csak kevés nappal ezelőtt is majd minden oldalról gáncsnak volt kitétetve. A' halál tisztitó erővel bir, vagy mint Bulwer szokta mondani: „Death is a great beautifyer" (a' halál nagy szépitő.") Mult szombaton t.i. Brougham-hallból, Penrith mellett Cumberlandben, Leader és Shafts kiséretében kikocsizott Brougham; a' szomszéd nevezetes omladék megtekintésire; a' lovak megijedtek valamitől, a' kocsit fölforgaták 's ez darabokra törött. Ennek következtiben valaki a' szomszédságból levelet irt, mellyben Brougham lordot holtnak mondá, holott ez 's társasága azonnal mintegy 13 angol mérföldet gyalogolt, és épen semmi sérelmet nem szenvedett. E' hir terjesztése annál meggondolatlanabb volt, mivel Brougham hitese egészségi állapotja miatt jelenleg Brightonben tartózkodik, testvére, Brougham Vilmos, pedig a' szárazföldön utazik. Miután e' hir alaptalansága bebizonyult, élesen gúnyolja a' Courier a' ministeri M. Chronicle buzgó dicsérő czikkét, melly egészen bizonyosnak tartá e' halálhirt. A' Courier Shakspearerel szól az emlitett laphoz, mondván: „Harry, ohajtásod volt atyja e' gondolatnak!" 's azt hiszi, hogy a' M. Chronicle épen azt gondolja Broughamról, mit testvérérül, kit meggyilkoltak, az ismért római császár: „Sit divus, dum ne sit vivus." A' független Sun ellenben igy nyilatkozik: „Hála istennek! Brougham él még! Mig ő él, addig erős bástyával bir a' szabadság, mert ő óriás nemzedék utólsó csemetéje, ki mindenkor csak az emberiség javára gyakorlá roppant elmetehetségit. Nem maga kedviért veté meg ő a' közönséges életörömeket, hanem érettünk. Mi számithatlan menynyiségig vagyunk adósai, 's nemcsak mi angolok, hanem minden szabad férfi az egész világban, fogyhatlan hálával tartozik iránta viseltetni. Még a' megvetett szegény szerecsennek is hálakönny csillog szemében, és szive gyorsabban dobog, midőn Brougham nevét mondják ki ajaki. Üdv reánk tehát, mert Brougham még él!" — Bedford hg oct. 20ikán reggel meghalt. Czimeit Russell, az ismért ministernek bátyja örökli. — A' capuai hg neje, a' szép Smith Penelope, kathol. vallásra tért, egy hiten akarván lenni szeretett férjével. — A' tegnapi titkostanácsi ülésben dec. 12ikeig halasztá el a' kormány a' parliamentülést. Tanács után Albert hg 's néhány minister kiséretében sétalovaglással mulatá magát a' királyné, Kent hgnő pedig Erneszt hggel kikocsizott. Délelőtt a' két hg időtöltéseül két szarvast bocsátottak szabadon a' parkban, miket több órai hajtóvadászat után ismét befogtak. Vadászok, lovak 's ebek egyenlő jelességgel tünteték ki magokat. — D. Carlos ügye az angol sajtónak is dolgot kezd adni. A' M. Chronicle véleménye szerint igen kivánatos, hogy a' franczia és angol kormány őszinte egyetértést gyakoroljanak e' tárgyra nézve. Csak néhány hét előtt lépett le d. Carlos a' harczmezőrül 's már igen káros összeütközésbe jött a' kormányzó királyné a' cortessel 's népvéleménnyel, mit egyenesen franczia tanács és befolyásnak tulajdonithatni. E' „franczia tanács" alatt mindazáltal nem kormányhatárzatot, hanem inkább mások titkos befolyását kell érteni, kik mindenhatóknak szeretik magokat elhitetni a' tuileriákban. E' szerint tehát Anglia kötelessége leend a' szabadság ügyét védni Spanyolországban, 's ez két pártot fog szülni, angolt és francziát, melly befolyásért küzdend egymással Madridban. Ezt nyilt szövetkezés által mellőzhetné el az illető két kormány, 's bár minélelőbb létesülve láthatnók ezt."

Franczia ország.

(Girondelle vallatása.) A' tettes némber 31 éves, Marne-megyében születék 's utóbb mint szakácsné volt szolgálatban. Vallomásából köv. helyek érdekesbek: Biró: „Mikép tölté Ön el ma idejét?" Vádlott: „Reggel kötöttem, 's utóbb meglátogaték Montrougeban egy asszonyt Lerouz Zuzannát, ki 200 frankkal adósom. Pénzemet most sem akará megadni, mondván, hogy magának sincs. Miután jól lehordám őt, visszatértem ismét Parisba, és Aglaé nővéremet látogatám meg, ki szolgálaton kivüli szobalyány és Coeur volantban lakik a' 2ik szám alatt. Mintegy 3 óra tájban hagyám el őt." Biró: „Mitt tett Ön azután?" Vádlott: „Haza menék 's tovább köték harisnyámon. Szóltak a' királyról 's én kimenék őt meglesni. Nyiltan kimondám, hogy élete ellen törekszem, mert vasas katonáji, kik egyenesen az ő alattvalóji, már 14 hónap óta éjjel nappal üldöznek engem, 's mindenféle gyalázatot követnek el rajtam. Én irásban tevék ez iránt panaszt a' királynál, 's mindent elkövettem; miután azonban mind ez nem használt semmit, 's engem még jobban kinoztak, tehát elhatárzám, hogy megölöm a' királyt, gondolván engem is megölnek ugyan majd, de akkor aztán nyugalmam lesz. Megállapodtam a' tuileriák előtti téren. Hallám, midőn a' király mondá: „Miért üldözitek őt?" E' szót azon fiatal ember atyjához intézte, ki a' kir. palotában rejtegeti magát. E' fiatal férfi, atyja, anyósa, bátyja 's mások folyvást nyomomban vannak. Mivel minden oldalról szorongattatva látám magamat, tehát követ dobék a' király hintajába; a' kő zsebemben volt." Biró: „Hol vevé Ön azon követ?" Vádlott: „Jakabutcza sarkán egy ház előtt, mellyen kőmüvesek dolgoznak. Már egy hónap óta hordozom magammal e' követ, hogy kedvező alkalommal megdobhassam vele a' királyt." Biró: „Tanácsla Önnek valaki, hogy kővel dobáljon a' királyra, vagy élete ellen másképen törekedjék?" Vádlott: „Nem; csupán az engem szünet nélkül üldöző embereket okozhatni e' miatt. Vasas-katonák ezek, kik Versaillesban laknak 's engem mindig más más öltözetben üldöznek, hogy meg ne ismerhessem őket." Az orvosok egyhangulag őrültnek nyilatkoztaták a' vádlottat. —

(D. Carlos ügye. Elegy.) A' franczia sajtót jelenleg mindenek fölött azon kérdés foglalkodtatja: kell és szabad é d. Carlost elbocsátani Franczia országból a' spanyol félsziget tökéletes lecsöndesülése előtt? Minden lap puszta véleményeken töri magát 's leginkább Soult tábornagy érzelmit törekszik kipuhatolni, holott tanácsosb lenne Apponyi gr. körül megfordulni, mert az ő befolyása most a' ministerséget 's közvéleményét határzottan meghaladja. A' National és Courrier français a' négyes szövetség megsértésinek mondják d. Carlos szabadon bocsáttatását, 's azt biszik, hogy illy tett komolyan zavarná meg az Angliávali egyetértést. — A' „Presse" azon történetekről okoskodik, miket M. Ali rögtön történhető halála hihetőleg szülne, 's többi közt igy nyilatkozik: „Ha M. Ali meghal, ugy a' nagy hatalmak véleménye alkalmasint még inkább el fog térni egymástól a' keleti ügyre nézve. Néhány kormány mindenben s mindenütt jogszerüséget tartván szem előtt, hihetőleg a' portához kivánná visszacsatoltatni Egyiptust és Szyriát, mások pedig az alkirály unokájára szeretnék annak birását átruházni. Russzia nem akarja hatalomra 's önállóságra juttatni a' portát, hogy ótalmazására mindig szüksége legyen. Anglia nem szeretné Egyiptus kormányát erős karokban látni, mert fél, hogy akkor elzáratnék előttę az Indiába vezető kényelmes ut. Az alkirály unokája, Abbas basa, e' tekintetekben mind a' két kormány kivánatának tökéletesen megfelelne. Franczia ország ellenben mindenek fölött azon törekszik, hogy Egyiptus lehetőségig megerősitse függetlenségét; ámde ezt csupán Ibrahim basa eszközölhetné, ki egyiptusi szokás szerint teljes joggal bir atyja székére, 's egyébiránt több olly tulajdonnal van fölruházva, mellynél fogva még M. Ali elibe is helyezhetni őt. Hadi tehetségit kitünőleg tanusitá Ibrahim legközelebb Törökország ellenében, akaratja pedig rendithetlen szilárdsággal bir, 's itélete gyors és élénk. M. Ali elhunyta után Franczia-ország mindent elkövetend, hogy Ibrahimot emelhesse basa hatalomra." — A' kamrák dec. 15ikén nyitandják meg ülésiket. — Oct. 20dikán éjfélkor számos dolgozó a' marseillei dalt zengé 's Carmagnole-t tánczolt nyilványos téreken; a' rendőrség néhányat elfoga közülök. — Oct. 9kén Constantineba érkezék Orleans hg; a' tartományi kalifák, sejkek és lakosság, három szinü lobogókkal fogadák őt, 's még a' marabutok is jevoltak az elfogadási ünnepélyen. Az örömzaj még magosbra emelkedék, miután köztudomásra juta, hogy Orleans hg kegyelmet hozott azok számára, kiket összesküvés miatt halálra itélt a' katonai törvényszék. 13án, Constantine elfoglaltatása évnapján, tábori szemlét tartott a' fiatal hg, 's több marabut és főnök közt böcsületrendi díszjeleket osztott. Az ekép kitüntetett sejkek igen büszkék e' jutalomra, 's valóban óriási haladásnak mondhatni a' müvelődésben, hogy a' sivatagok e' vad fiai olly hamar megtanulák méltányolni a' böcsületrendi kereszt kitüntető érdemét. Este mindnyájan vacsorán voltak a' hgnél, ki 15ikén Milahba utazott, honnan Setif megtekintésire szándékozék rándulni. —

Németország.

Regensburg, oct. 19kén: Alacsony vizállás miatt a' dunai gőzhajózás e' város és Linz között, valamint Linz és Bécs között félbenszakadt 's az idén meg sem kezdendik többé. —

Azon pénzmennyiség, mit Anglia fizete Németországnak utóbbi években gabnáért, igen tetemes és bizonnyal 25—30 millió tallérra tehetjük. Az 1840ki aratásig nem leend csekélyebb Angliában a' szükség. De a' szaraföldön is tetemesül silányabb volt az aratás ez évben, mint tavaly. A' gabnaár tehát nem csökkenend, sőt van okunk hinni, miszerint az növekedni fog. Az angol kézmügyári kerületekben, hol nagy árumennyiség fekszik készen, uj és nagyobbult munkásság uralkodik, mert Déliamerika és Nyugotindiából nagy megrendelések történtek. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szerda, nov. 13. 91ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hirek 's öt rendü felirás a' felséghez; kinevezések; a' pécsi játékszin megnyittatása; különféle: Milos hg megegyezik fia fölemeltetésiben, Liszt nyilatkozata, 's a' t; tőzsér-pénz-'s iparügy; 's a' t.) Amerika. Spanyolország (d. Carlos nem akar lemondani a' trónkövetelésről; Palillos embertelensége; Cabrera napiparancsa; harcztéri hirek; 's a' t.) Anglia (az angol hadsereg elfoglalja Kabult; elegy; 's a' t.) Franciaország (Peytel már kivégeztetett; elegy; 's a' t.) Németország (a' gnesen-poseni főkáptalant jövedelmei fölfüggesztésivel fenyegetik; 's a' t.) Törökország. Oroszország. Hollandia. Gabnaár.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. felsége szendrői Aszalay József urat, mint Magyarország egy igen jeles földképének szerzőjét, kitünő nagyságu arany emlékpénzzel méltóztatott megjutalmazni, mellynek arczlapján fels. Urunk remekül készült mellképe látható e' körirattal: „Ferdinandus D. G. Austriae Imp.“ hátlapján pedig borostyánkoszorúban e' szavak olvashatók: „De litteris merito Josepho Aszalay de Szendrő.“ A' rendkivüli szépségű emlékpénz Böhm jeles hazánkfia rajza és mintája után készült. Tudtunkra a' szerző hazánk irói közt első, ki illy megkülönböztetésben részesült.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége Both báró Oldenburg nhgségi statustanácsost és n. szövetséggyülési követet a' magyar kir. sz. Istvánrend középkeresztesévé méltóztatott nevezni.

Minas tr, zimonyi cs. kir. vesztegházi-igazgató, ki köztudomás szerint mult évben Konstantinápolyba ment a' török birodalom egészségügye rendezésire, most miután a' porta teljes elégültére végzé e' tisztes megbizatást, engedelmet kért Zimonyba visszatérhetésre, mit a' nagyur azonnal teljesite 's egyszersmind érdemei és hasznos szolgálati méltánylásaul a' Nisani-Iftihar rendjellel kegyeskedék őt diszesiteni.

ORSZÁGGYÜLÉSI HIREK. I. Az Ország előleges sérelmei felterjesztése a' kir. kegy. előadások tárgyában. Fels. s'a't. Forrón ohajtotta a' Nemzet a' jelen Országgyülés minélelőbbi összehivatását, mert súlyos sérelmeinek megszüntetését ettől várta; szép reményeket tápláltak keblökben a' Hon polgárai, mert meg valának győződve, hogy a' Fejdelem 's Nemzet közötti bizodalom ujra erősödvén, a' Haza köz boldogságára, a' nemzeti jóllét emelésire sok hasznos intézkedést fog tenni a' törvényhozás gondos előrelátása. Neveltek e' szép reményeket Fölségednek a' jelen Országgyülés megnyitásakor hozzánk intézett 's Hazánk közjavára és a' törvények teljesitésire czélzó kegy. kir. előadási 's az ezek végsoraiban foglalt ama törvényszerü fejdelmi szent igéret, melly szerint Fels. a' már felterjesztett 's ez Országgyülésről még fölterjesztendő sérelmek orvoslásáról 's a' Nemzet igazságos kivánatinak betöltésiről minket biztositani méltóztatott. Törvényhozási jellen állásunkban mi is mind Felséged kegy. szándékát, mind polgártársink buzgó ohajtásit 's kötelességünket szemeink előtt tartva, midőn a' közboldogság gyarapitása legczélszerübb módjairól tanácskozánk, ujabban meggyőződtünk arról, hogy minden, bármilly üdves intézkedés ohajtott siker nélkül marad, sőt tanácskozásinkban akadály nélkül, teljesen nyugodt kebellel előre sem haladhatunk mindaddig, mig az Ország súlyos sérelmei nem orvosoltatnak, 's a' Nemzetnek ezekből eredt terhes aggodalma megszüntetve nem lesz; fiui bizodalommal sietünk tehát panaszinkat Fels. atyai kebelébe kiönteni. Az országgyülés teljes kiegészitése vonta magára mindenek előtt figyelmünket. Előleges orvoslást kivánó sérelemnek tekintjük azt, hogy az 1832|6 21. t. cz., melly határzottan azt rendeli, hogy Kővár vidéke is már a' jelen Országgyülésre meghivassék, nem teljesittetett, 's Kővár vidéke meg nem hivatott; továbbá, hogy a' visszacsatolt részekből azok, kiknek törvényink és ősi szertartásink a' törvényhozásban személyes részvétre just tulajdonitnak; sőt ezeken kivül a' főrendi táblának némelly más tagjai is, az eddigi gyakorlat elmellőztével, a' jelen Országgyülésre kir. meghivóleveleket mindeddig nem kaptak; alázatosan ide mellékelt külön felirásinkban tehát e' sérelmeket minélelőbb orvosoltatni kérjük; egyszersmind azon akadályokat, mellyek szinte alázatosan ide mellékelt külön felirásunk szerint Közép-Szolnok vármegye megjelenhetését 's e' részben a' törvény végrehajtását és Fels. kir. meghivó-parancsa teljesitését gátolják, elháritatni esedezünk. A' honi nyelv, mellynek emelkedő virágzását soha nem csökkenhető buzgósággal ápolni szent kötelességünk, Fels. kegyes megegyeztével, törvényink eredeti nyelve lett; méltó tehát és igazságos a' Nemzet azon forró közohajtása is, hogy törvényes Fejdelméhez a' törvények nyelvén irhasson 's panaszit, kérelmeit, kivánatit honi nyelven önthesse ki Fejdelmének atyai keblébe. Reménnyel párosult e' közohajtás, midőn Fels. e' jelen Országgyülés megnyitásakor honi nyelven tett hódoló tisztelkedésünket kegy. fogadá, 's e' reménytől lelkesitve terjesztettük az ország Nádora által hódoló tisztelettel Fels. elibe felirásink egyedül magyar nyelven lehető felküldése iránt a' Nemzet buzgó közohajtását. Hálás köszönettel vettük Felségednek erre következett azon kegyes nyilatkozását, hogy e' buzgó nemzeti közohajtás elfogadására kegyesen hajlandó; 's e' biztositó szent igéret kétkednünk nem enged, hogy Fels. minden felirásinknak még ezen Országgyülés alatt ezentul egyedül magyar nyelven lehető felterjesztését kegy. elfogadja; fiui bizodalommal kérjük tehát Fels., méltóztassék kegyesen igért kir. válaszának minélelőbbi kiadásával minket megörvendeztetni. Vagynak még ezenkivül a' honi nyelvet tárgyazó több kivánatink 's kérelmink, mellyeket külön felirásban Fels. alázatosan fel fogunk terjeszteni. Elmellőzhetetlen kötelességünknek ismerjük azt is, hogy az ország RRdeinek mult 1836. máj. 1ső napján nyilványitott fentartásuk folytában, az ország mindazon előleges sérelmeit és kivánatit, mellyek az 1833 mart. 30ról ismételve fölterjesztettek ugyan, az 1835. dec. 3. és 1836. apr. 29. napjairól vett k. k. válaszok által azonban orvosolva 's illetőleg teljesitve nincsenek, ide rekesztve ismét felterjesszük, 's azok orvoslására 's teljesitésére, miket e' részben az ország RRdei több egymás után következett Országgyülésen szorgalmaztak, Felségedet alattvalói tisztelettel ujra megkérjük. Vagynak még az országnak egyéb sulyos előleges sérelmei és kivánati is, mellyeket, mihelyt azok iránt az országgyülési tanácskozások befejeztetnek, haladék nélkül felterjeszteni sietünk, Felséged igazságszeretetétől 's atyai kegyességgel ismételt nyugtató igéretétől fiui bizodalommal reménylvén, hogy sulyos sérelmink rég ohajtott orvoslása által Hazánk boldogságát 's a' szeretet és bizodalom édes kapcsai ujabb megerősitését eszközölhetjük. Egyébiránt a' kir. kegy. előadások tárgyalására nézve alázatosan jelentjük Felségednek, hogy jelenleg azok 2dik pontja érdemében folytatjuk tanácskozásinkat, 's mihelyt tanácskozásink befejeztetnek, nem késünk azok eredvényit Fels. alázatosan felterjeszteni; hogy pedig a' kir. k. előadások 1ső és 3dik pontjára nézve is hovahamarább tanácskozhassunk 's végezhessünk, Fels. mély tisztelettel arra kérjük, hogy a' fenálló törvények lelke 's az előbbi Országgyülések példái következtökben a' katonaujonczokban kivánt segedelemadásra nézve fenforogható szükség voltakép megtudására vezető eszközöket nyujtani, 's a' Duna és illetőleg a' több folyamok szabályozása feletti tanácskozások elősegélésül szolgálható terveket és adatokat is, mellyeknek közöltetését az országosan egybegyülekezve volt RR. már 1835. jan. 29ről költ felirásukban kérték, a' jelen Országgyüléssel minélelőbb közöltetni méltóztassék. Kik egyébiránt cs. kir. kegyelmeibe jobbágyi alázatossággal ajánlottak maradunk. Költ sz. kir. Pozsony városában 1839. eszt. mindszent-hava 31dik napján tartatott országos ülésünkből. Cs. kir. Fels. legalázatosabb káplánjai, szolgái 's örökös hűségű jobbágyi, Magyarország és hozzá kapcsolt részek országosan összegyült Rendei.

II. Az 1832|6 21dik törvény rendelésének nem egészen lett teljesitése iránt. Fels. 's a' t. Az 1832|6 21ik törvény, melly Kraszna, Közép-Szolnok, Zaránd vmgyéket és Kővár vidékét Magyarországhoz visszacsatolja, határzottan azt rendeli: hogy Kővár vidéke is hivassék meg az Országgyülésre. Sajnosan értettük tehát, hogy a' törvény ezen világos rendelése teljesitésbe nem vétetett. Mivel továbbá az emlitett tczikk által azon részek polgári, közigazgatási, törvénykezési, adózási és mindennemü állapotjaikra nézve teljesen és tökéletesen Magyarországhoz visszacsatoltattak, önként következik, hogy azok is, kiket a' magyar törvények a' törvényhozásban személyes részvételre jogositnak, már ez Országgyülésre meghivandók lettek volna. Teljesen meg vagyunk győződve, hogy cs. kir. Fels. a' törvények pontos teljesitésére felügyelni meg nem szünhet; e' meggyőződésünknél fogva Fels. arra kérjük, hogy az emlitett törvény világos rendelete szerint, Kővár vidékét is, nemkülönben azokat, kiket törvényink e' joggal különösen felruháznak, e' jelen országgyülésre hová hamarabb meghini 's igy az 1832|6 21ik törvényt tettleg végrehajtani méltóztassék. Kik egyébiránt 's a' t.

III. A' főrendi Tábla némelly tagjainak ez Országgyülésre meg nem lett hivatásuk tárgyában. Fels. 'sa't. Több megye részéről előterjesztetvén: hogy a' főrendi Tábla némelly tagjai, kik az eddigi gyakorlat szerint meghivandók lettek volna, ez országgyülésre kir. levelek által meg nem hivattak; ezt annyival inkább sérelmesnek tartjuk: mivel az 1635iki 79ik czikk által el van határozva, hogy a' kir. meghivólevelek ideje-korán adassanak ki. Kérjük tehát Fels. hogy azokat, kik az eddigi gyakorlat elmellőztével ez Országgyülésre mindeddig személyesen meg nem hivattak, minélelőbb meghini, egyszersmind bennünket biztositani méltóztassék, hogy jövendőben az emlitett gyakorlat megtartatni 's az idézett 1635: 79. törvényczikk e' részben pontosan teljesittetni fog. Kik egyébiránt 's a' t.

IV. Közép-Szolnok vgye birtokos nemesei által benyujtott folyamodás tárgyában. Fels. 's a' t. Közép-Szolnok vgyének 901 birtokos nemesei hozzánk intézett folyamodásukban előterjesztik: hogy noha megyéjök az 1832|6 21ik tczikk által Magyarországhoz visszacsatoltatott, 's e' törvény rendelétéhez képest, Fölséged k. kir. levele által a' jelen országgyülésre meghivatott, mégis a' követek választatása végett a' f. eszt. jun. 20dik napjára kitüzött gyülés a' főispán által, mielőtt megnyittatott volna, bizonytalan időre elhalasztatván 's az igen nagy számmal a' törvény rendeletének 's a' meghivó kir. levélnek megfelelni kivánó szándékból Zilahon, a' gyüléstartás helyén, összesereglett megyebeli nemesség önkényesen szétküldetvén, ekkép a' megye, a' törvény és Fels. meghivó-parancsa ellenére, a' főispán által választási jogában meggátoltatott. A' folyamodók által Fels. előtt közbenjarásért kéretvén meg 's magunk is forrón ohajtván, a' közös magyar honhoz visszakapcsolt részek képviselőit minélelőbb körünkben látni: kérjük Felségedet, hogy az emlitett gyülés eloszlatása okait megvizsgáltatni, 's kir. legfelsőbb hatalmánál fogva az akadályokat, mellyek az $183^2/_6$: 21ik törvény végrehajtását 's kegy. meghivó-parancsa teljesitését gátolhatnák, elharitani méltóztassék. Kik egyébiránt 'sa't.

V. Az előleges sérelmek és kivánatok tárgyában. Felséges 's a' t. Az 1833. mart. 30ik napján kiemelve fölterjesztett előleges sérelmek és kivánatok közül, az 1835. dec. 3kán és 1836. aprilis 29én költ. kegy. kir. leirások által azok, mellyek az 1836. május 1ső napján fentartattak, orvosolva 's illetőleg teljesitve nincsenek; mulhatlan kötelességünknek tartjuk tehát Fels. megkérni azok teljesitésire, mik több egymásután következett Országgyülésen e' tárgyakra nézve szorgalmazva voltak 's ragaszkodván azokhoz, mik már számos felirásban eddig előadattak, nem kétkedünk, hogy sérelmink orvoslását, törvényes kivánatinknak pedig teljesitését szorgalmazó kérelmünk Fels. előtt, kinek biztató szavai ismételt fölterjesztésre felszólitva, uj reményeket ébresztének, ohajtott siker nélkül ez uttal elhangzani nem fog. Kik egyébiránt 's a' t.

Ipar-'s tőzsér-ügy. Vidékünkön a' Tisza mellett az october utólsó felében végzett szüret a' homoki kertekből jó bort adott, 's bőven fizetett; különösen a' keszii Hasznosban egy hold után egyre másra 25 akót tehetni. Akója jelenleg 3—4 v. forinton kel. —

Mult vasárnap nov. 10dikén népes és fényes volt a' pesti Nemzeti Casino nagyteremében adott hangverseny, melly úgy szólván kezdetül szolgált a' Nemzeti Casino által adni szokott ez őszi hangversenyzésnek. Tárgyai köv. voltak: 1. Beethoven Lajos septettjének első része; 2. Iris zongorára, hegedűre, és violoncellóra: Maysedertől; előadva Taborszky Gabriela k. a. 's Taborszky és Schlesinger uu által. 3. Schubert „Erlkönig“ nevezetü balladáját, éneklé Schodelné. 4. Beethoven Lajos septettjének 2dik része. Mind nemcsak kielégitőleg, hanem igen jelesül érezteté a' hangászat gyönyöreit a' számos, értelmes 's méltató közönséggel, de legkitünőbben leghathatósabban Schodelné ezüst csengésü és szivbüvölő hangjával, melly az egész elbájolt hallgatóságot több rendü örömtapsra fakasztá.

Pécs november 4dikén: Tegnap nov. 3dikán nyittatott meg az ujonnan épült szinházunk számos sokaságu néző elenlétében. E' nap jeles és halhatatlan nap volt Pécsre nézve: két szinjáték egy nap! egyik töltve, a' másik is számos nézővel bövelkedve, azon közhiedelem daczára: hogy itt egy társaság sem tarthatja fen magát 's im a' mainap megmutatta, hogy kettő is megtelhetik nézővel. A' magyar szinházban ‚Krisztina svéd királyné és Monaldeschi‘ 3 szakaszban Dumas után fordítva Havy Mihálytól a' hely kicsinységéhez képest elég szorgalommal adatott. Monaldeschi (Lendvay) müvészi tehetségének, mit mindenkori harsány tetszés koszorúza, ismét igen kitünő jelét adá, Kálmánné és Szilágyi a' megelégülésig, a' többi személy is meglehetősen vivék szerepeiket. Játék

kezdete előtt Veszeli Eduárd hangászkarmester által a' nemzeti casinoi egyesület tiszteletére készített magyar nemzeti előzene (ouverture) bájolva lepé meg a' hallgatókat, 's hangos éljent arata. A' német színházból is megelégülve tért haza mindenki. Ime Pécs példája annak: hogy egyesült akarattal sokat tehetni. Három év alatt egy uj játékszín és két szinjáték diszesit 's mulattatja e' várost, mellyben minderről három év előtt senki sem álmodott!

♂ Esztergombul eztirják oct. 31én: A' napokban tért haza jó egészségben Jordánszky Elek fölszentelt tinnini püspök Budapestről, hol mult hét folytában kilencz ezer lelket részesite a' bérmálás szentségiben. — A' mi lelkesb közönségünknél is érzést gerjeszte az orosz birodalmi, görögök szakadása 's valamint sok meg van győződve arrul, hogy e' görög atyánkfiainak nagyobb része folyton hiszi azon alapos tant: egy az isten, egy a' kereszтség, egy a' hit, egy az anyaszentegyház; úgy más részről aztsem kétli, mert napvilágnál szemelt adatok hirdetik, hogy e' szakadást nem elvek (okfők), hanem világi hatalom eszközlé hihetőleg azon politikai nézetekből, mellyektől ugy látszik egész Európa tart. Voltak köztünk olly kislelküek is, kik az egyház süllyedésétől ijedeztek, feledkezvén a' gondviselés csuda működéséről. Vannak országszerte bizonnyal többen is, kiket csak az egy orosz-szakadás, vagy porosz kath. egyház ügye csüggeszt, holott a' kath. egyház hajóját keletkezte óta szakadatlanul hányja mérges szélvész a' nélkül, hogy az legkevésbbé megrongáltatott volna, 's ugyanez által bizonyul, hogy kormányzója a' mindenható. Vannak, kik illyeseken kaczajt ütve, örülve jósolgatják a' kath. egyház bukását, nem gondolván meg, hogy a' legszentebb gondviselés kinyilatkoztatott rendeletei szerint a' kath. egyház örökké állni fog. Ha keleten borúl, forduljunk éjszaknak, virad ott! (lásd errül bővebben mai Társalkodónkat.)

KÜLÖNFÉLE: Milos hg már megegyezék fia, Mihály hgnek, fejdelmi székre emeltetésiben, mit eddig leginkább csak azért ellenze, mivel rendkivül fölingerült azon nemtelenség miatt, miszerint belgrádi személyes ellenségei a' nagyuri diszjelektől akarák őt ármánykodásik által megfosztatni. Mihály hg mellbaja enyhült már, 's a' szerbek tökéletes csöndben várják uj fejdelmök megérkezését. Belgrádon mult nyár folytában 200 uj házat épitettek, jövő nyáron pedig még 500 fog fölépülni. — Ungerhoffer tábornok, zimonyi katonaparancsnok, Belgrádon ünnepélyes látogatást tőn Chosrew basánál és az orosz főconsulnál. — Az őszi gyapjuvásár Budissinben olly kedvező volt a' vevők sokasága miatt, hogy egy tallérral emelkedék a' mult tavaszihoz képest a' gyapjuár steinjától vagy is öt tallérral mázsájától. — Pinkafő (Vas megyében) nov. 3án: Az egész környékbeliektől kedvelt, szelid és jámbor viseletü sinnersdorfi molnárt Trattner Mihályt mult hó 18. napján életének 45. évében kegyetlenül meggyilkolták. Ugyanis az ezt megelőzte napon a' pinkafői hétivásáron Trattner egy fésüstől, kinek kevés nappal ezelőtt néhány száz forintot hitelezett, a' kölcsönt visszakapá olly igérettel, hogy még az nap szivességeért a' sinnersdorfi korcsmában jó uzsonnát fizetend. Ez megis történt, 's a' molnár pénzével hazatért a' vásárról. Alkonyatkor malmában a' megkivántató rendeléseket megtevén, 18 éves fiára bizott mindent, 's maga egy üngben sietett a' helységi korsmába a' megigért uzsonnára; a' már jelenvoltak közé még két határőr is elegyült, kik szinte éjfélig mulattak velök barátságosan, midőn eltávozának. A' többi még éjfélutáni két óraig ott maradt a' molnárral együtt, midőn ez a' korcsmárosnak kijelenté, miszerint ő az éjet nála töltendi. Azonban a' fésüs és neje unszolásira haza indult. Alig haladt egy kis darabra, midőn a' két határőr megragadá 's legott megyilkolá. Hajnalban a' korcsmabeliek fölkelvén, a' molnárt vérében heverve láták 's meghalva lelék, a' szomszéd pórház előtt. E' miatt gyanu levén a' két határőrre, egyik, 25 éves, a' másik 20 éves, még az nap elfogattak 's Thalbergre (Stajerországba) vitettek, hol börtönben várják érdemlett büntetésöket. — Budán a' sashegy tövében Pfeffer Ignácz pesti választó-polgár, ismét egy régi római emléket (fogadványkövet) födöze fel, melly Palok deszkakereskedő kerti háza oldalába van falazva 's rajta következő érdekes irat olvasható: DIVI. TRA. E (et) AVREL o R.IM (Romanorum Imperatoribus) V.SVIT. EX. BEC o S (votum solvit) PRO. SALUTE M MEA M ET OM NIVM. MEOR NUMINI. EIUS. DEDICAVI. SABIN o II E TVNVS T o Co (Hm.) — Liszt hazánkfia oct. utólsó napjaiban Triesztbe érkezék 's a' nagy szinházban adá első hangversenyét. Valamennyi lap terjeszté azon hirt, miszerint Liszt Paganini példáját követve fejdelmi ajándékot, 60 ezer francot adott Beethoven emléke fölállitására. Liszt erre azon megjegyzést tevé Triestben, miszerint ő valóban sajnálkozék az érintett emlék ügye olly lassu haladásán 's mindenkép törekvék azt előmozditani; de 60ezer frankot nem ajándékozott arra. Az egész történet tulajdonkép ezen alapszik: Liszt Florenczben létekor Lorenzo Bartolini jeles szobrásszal ismerkedék meg, ki Liszt mellszobrát készíti el a' parisi legközelebb működállitásra, 's azon kivánatát jelenté, hogy művei egyikét szeretné a' bécsi működállitáson látni. Liszt sokkal világosb tanujeleit látá e' művész rendkívüli ügyességének, hogy sem hidegen lett volna képes elhallgatni e' kivánatát, szerződést kötött tehát vele emlékkészitésre Beethovennek, mire nézve igen szerencsés tervrajzot mutatott is neki elő Bartolini. A' műnek 3 év alatt kell elkészülnie, melly időközben Liszt 3 hangversenyt igérkezék tartani Parisban, Bécsben és Londonban a' költségek födözésire, a' szabad ajánlatokon fölül, 's a' még azután is talán hiányzandó mennyiséget tulajdon erszényéből szándékozik pótolni, hogy teljes legyen a' 60 ezer frank, mennyibe az emlék körül belül kerülni fog. Liszt tehát irt a' honi aláirás-gyüjtő választmánynak, hogy jegyzékeit fejezze be, ha tervét helybenhagyhatónak véli. Egyébiránt Liszt épen nem akarja fejdelmi bőkezüségnek neveztetni e' tettét, hanem csupán hódolatnak, mellyet a' nagy művész érdemeinek nyujtani tartozik. —

Amerika.

(Jour. du Havre.) Montevideoi aug. 20ki hirek szerint a' francziák állapotja Rozas zsarnoki szeszélye miatt veszélyes; ismét uj kivégzések történtek 's az ellene tervezett franczia hadszállitás dühét még őrültségig emelendi. Lavalle tábornok csapatival folyvást Garcia szigeten állomasoz 's minden órán Buenosayres elleni indulását várják. E' tábornok földieihez felszólitást intéze, mellyben számüzött társai nevében buzditja őket: támodnának föl Rozas elnyomójok ellen. A' spanyolok elleni győzelemre emlékezteti őket, 's békét és szabadságot igér nekik, ha gyámolitandják őt, Rozas megbuktatásában. Ő nem tartozik politikai párthoz, hanem egyedül a' néphez, és szövetséges vagy egyedüles leend, a' nemzet akaratja szerint, mellynek lábaihoz rakandja le fegyverit. „Csak egyetlen ellenséget ismerek — mondja többi közt Lavalle — a' nép ellenségét, Rozas zsarnokot.“

Spanyolország.

(D. Carlos nem akar lemondani a' trónkövetelésről. Palillos embertelensége.) Madrid, oct. 23ikán: „Tegnap érkezék ide azon nyilatkozvány, mellyet Labrador marq. a' parisi Nationalban közle, annak bebizonyitásaul, miszerint valamint d. Carlos nem szándékozik lemondani jogigényiről a' spanyol trónra, úgy Cabrera és Espana sem teendik le fegyveriket, miket azok kiküzdése mellett villogtatnak. Azon nem rég nyilvánitott meggyőződés, mikép d. Carlos soha nem fogadand el kárpótlást, már most igazolva van.

Cabrera fölszólitást intéze katonáihoz, hol ezeket is mondja: „Nincs más béke, mint az, mellyet szeretett fejdelmünk és urunk, Vik Károly, ki soha nem fönségesb, mint midőn épen legszerencsétlenebbnek látszik, rövid idő mulva egész Spanyolországnak ajándékozni fog. Nagyon csalatkoznám, ha azon harczvágy, mellytől keblemet feszülni érzem, nem lelkesitné most a' ti sziveiteket is, midőn jogszerü fegyverinket a' zendülőkön megpróbálni készülünk. Azon nap közelit már 's vezéretek, ki még soha nem kecsegtete titeket hiában győzelemmel, szive legnagyobb meggyőződésivel bizonyitja, hogy soha világosabban nem érzé a' győzelem napját közeliteni, mint épen most.“ — Mancha tartományban valahára vége fog szakadni az iszonyu vérengzésnek; de fájdalom, csak kannibali borzasztóság végrehajtása után. A' nevezett tartomány főkapitánya ugyanis tudatá Palillos carlospárti guerilla-fővel, miszerint azon esetre, ha tovább is meggyilkoltatja azon szerencsétleneket, kik véletlenül hatalmába jutnak, irgalom nélkül agyon lövetendi édes-anyját. Palillos azon embertelen választ adá ez intésre, hogy „lőport adand, ha nincs elég az alkotmányosaknak, mellyel anyját agyon lőhessék.“ Erre a' főparancsnok rendelése következtében Palillos 85 éves édesanyját esakugyan agyon lövék Almagroban, leányait pedig kezességül börtönbe vivék. Ez utóbbi rendszabálynál fogva több fogolynak megkegyelmezett már Pallillos 's azt üzené a' manchai főkapitánynak, hogy kész ezentul minden foglyot életben meghagyni, ha leányai visszanyerik szabadságukat.

A' ministerségi fordulatra megjegyzendő, hogy miután a' királyné sem cortesföloszlatást nem akart merészleni, sem nézetivel ellenkező ministerséget kormányra emelni, tehát csak a' legcsekélyebb jelentőségü két ministert bocsátá el, reménylvén, hogy a' cortes e' félrendszabállyal is beéri. Az ellenzés azonban alkalmasint gyöngeség ujabb jelének tekintendi ez engedélyt 's az egész ministerséget, Alaix tábornokot kivevén lelépésre kénytetendi. A' válaszfölirat vitatása uj alkalmul szolgáland a' cortesnek ellenséges érzelmei nyilványitására, 's ez okbul következő szókkal kivánja Caballero a' válaszföliratot befejeztetni: „Engedje meg mindazáltal fölséged a' cortesnek kijelenthetni, mikép a' követek ohajtási meghiusulnának, törekvésik pedig hatás nélkül maradnának, ha a' kormány jogositva lenne eltörlesztett adókat visszahozni, és a' sajtószabadságot elnyomni; vagy ha hinné, miszerint a' nemzeti véleménnyel nem ellenkezik lényeges törvények által változtatást tenni az alkotmány alaptámaszin.“ Lehet, hogy a' ministerek még többet fognak engedni, és visszaveendik azon törvényjavaslatokat, mellyek e' szók alatt értetnek.“ —

(Cabrera napiparancsa. Harcztéri hirek.) Madrid, oct. 23dikán: „Cabrera oct. 11ikén következő napiparancsot bocsáta közre Armillasból: Önkéntes hű harcztársak! A' király, Vik Károly, urunk, 's királyi családja idegen fogságban szenvednek; legfelsőbb kormányjunta már alakitva van, melly ő fels. távolléte alatt az országot igazgatni fogja. E' junta elnöksége, mig kir. hg fog földünkre érkezni, egy tisztes és fönséges főpap kezeibe van tétetve, ki sértetlenül tudandja megtartani az oltár és trón szent jogait. Az ellenség nem tudván egyebet tenni csábitásnál és megvesztegetésnél, nem hagya semmi eszközt, semmi lépést próbálatlanul e' hadsereg hűsége megrenditésire, és azon vezér megnyerésire arany és csillogó igéretek által, ki annyiszor vezérle már titeket győzelemre; de már bizonyosan meggyőződheték Espartero, hogy nehéz a' spanyolok szivében 2dik Marotóra találni. Espartero, ki csak papiron ismeri a' győzelmet, mint mondják, 60 ezer harczossal készül megtámadni tartományunkat, hogy fejetlenségi elvektől duzzadó törvényit nyakunkba kényszeritve, sz.-egyházinkat halomra döntse és a' békeisten szolgáit föláldozza. En bizom hűségtekben, 's bátor elszántságtok, reménylem, sirt készitend azoknak, kik győzelmet vélnek itt arathatni! Bizalom, harcztársak! Vezéretek az ég áldását igéri nektek, melly bizonyos diadalt nyujtand szent ügyünknek. Éljen a' király! Éljen a' vallás!“ — E' dagályos napiparancs hatása megrontásaul Cabannero, Espartero segédje, fölszólitást intéze volt harcztársihoz Cabrera aragoniai hadcsapatjában, mellyben kéri őket a' királyné igaz ügyéhez pártolásra és hogy sajátjokká tegyék a' nemzet általányos ohajtását. Elbeszéli továbbá nekik, mikép kelle kegyetlen üldöztetés miatt elhagynia Cabrerát, és élénk szinekkel fösti le nekik a' trónkövetelő tetteit, mikkel véginséget hozott az országra, miután, valamint ő ugy Cabrera is, tulajdon igényiknél egyéb érdeket nem ismérnek, 's minden más embert csupán alacsony eszköznek szoktak tekinteni önző czéljaik létesitésére. Fölszólitásában még azt is különösen kiemeli Cabannero, hogy Cabrera cataloniai, és leginkább csak Catalonia lakosit szereti pártolgatni. Cabrera táborában levél kering a' leoni püspöktül, mellyben azzal bátorittatik a' katonaság, miszerint d. Carlos 60 ezer főnyi segédcsapatért ment Francziaországba, mellyet Lajos Fülöptül kapand, mivel ennek egyik leá-

nyát nőül veendi d. Carlos legidősb fia. — Tartanak, mikép Espartero az idén már nehezen fogja megtámadhatni Cabrerát, miután az országutak azon hegyes vidéken már is annyira járatlanok, hogy álgyukat épen nem szállithatni egyik állomásrul másikra. Cabrera egy egész évre látta el élelmi szerekkel a' hatalmában levő erősségeket, Espartero ellenben mindenütt csak elpusztult falukra, vagy végkép elszegényült lakosokra talál. Octob. utólsó napjaiban mindazáltal e' nehézségek daczára is csakugyan elhagyá állomását Espartero, és bayonnei levelek szerint főhadiszállását Estercuelben választá, első hadosztálya ugyanekkor Alcorizában állomásozott Calanda és Forcalanda mellett, a' 2ik Gurgalla Lamata és Los Olmosban; a' 3ik Cabra és Palomarban, a' központi zászlóalj pedig Camarillasban és vidékin. A' hadsereg többi része Valencia tartomány határit tartja elfoglalva. E' faluk mind Alcaniz és Montalban között terjednek el 's még távul vannak Cantavieja és Morella erősségektül, miket Cabrera folyvást makacs ellenállásra erősit. A' hadsereg alig haladott ugyan mintegy 3 lieunyire előbbi állomásitól; de e' csekély mozdulatot is fontosnak kell mondani azon körülménynél fogva, miszerint Segura és Alliaga carlosi erősségek közt ez által megszünt minden kölcsönös közlekedés, mi rendkivül fogja könnyitni elfoglaltatásukat. Egyébiránt a' nevezett faluk olly közel vannak egymáshoz, miszerint Cabrera egyetlen hadcsapatot sem rohanhat meg a' nélkül, hogy azonnal segitségire ne sietne az egész sereg, mellynek összitett ereje legalább is kétszeresen haladja meg az övének számát. Minden oldalról hire szállong, miszerint Cabrera hadsergében meghasonlás és elégületlenség kezd uralkodni, miknek elnyomására igen határzott 's erőteljes rendszabályokhoz szándékozik nyulni Cabrera; mindeddig azonban semmi bizonyosat nem tudhatni e' tekintetben, ámbár egyébiránt könnyen elgondolhatni, hogy előbb utóbb szükségkép önként el fog oszlani Cabrera hadserge, mert e' makacs vezér pénzforrása elapadand, azt pedig minden katonája jól tudja, hogy elhatározó győzelmet többé nem reménylhet."

(Madridban zendüléstől rettegnek.) Madridi legujabb hirek szerint az elmék ingerültsége olly magosra emelkedék, hogy naponkint komoly zavargás-kiütéstől tarthatni, 's a' hatóságok már biztositási rendszabályokhoz is kénytelenek nyulni. A' katonaság szigoru parancsot kapott laktanyáiban maradásra, az őrállomások mindenütt kettőztetvék, 's a' törvényhozó test gyüléshelyét minden oldalról őrcsapatok biztositják. A' főkapitány teljes diszöltözetben 's fényes kisérettel szokott lenni jelen a' cortesülésekben. Hire jár, mikép a' corteskövetek egyik legkicsapongóbb elméjü társa inditványt szándékozik tenni, miszerint a' gyülés nyilatkoztassa magát állandónak, azután küldjön a' kormányzó királynéhoz követséget, 's erőszakkal víja ki a' kivánt ministerség-fölloszlatást. Eddig mindazáltal semmi nem történt, miből e' hir valósulandását lehetne jóslani. A' ministerség teljes erővel azon van, hogy a' költségvetést kicsikarhassa a' követektől, mert azután minden perczben könnyen 's minden félelem nélkül föl fogná oszlathatni a' cortest. Alaix tábornok már megigérte a' kormányzó királynénak, hogy e' feloszlatást ellenzeni nem fogja. Egyébiránt a' szónokok olly epésen nyilatkoznak a' ministerség ellen a' cortes majd minden ülésében, hogy majd minden pillanatban ökölre kerüléstől tarthatni. Valóban csodálatos, hogy épen e' ministerség, melly valahára véget tuda vetni a' hat éves háborunak 's melly azért az egész országból áldás szavát hallá hangzani, most épen olly férfiak miatt leend kormányról lelépni kénytelen, kik mindenkor teljes erejökbül élesztek a' háborut. A' kormány azon nyugtalanitó értesitést kapá, miszerint a' palota közelében népizgás támodand, mire a' cortes azonnal állandónak nyilatkozván, daczosan fogja követelni a' ministerek elbocsáttatását. A' főkapitány azonnal czélszerüleg intézkedék minden történhető zavar-elnyomásra, ámbár minden buzgalma mellett is csak igen keveset tehetett, mivel rendkivül kevés a' katonaság jelenleg Madridban 's annak egy része szinte föllengősdi eszmék miatt gyanus. Rövid idő mulva vagy a' ministerség lép le, vagy a' cortes fog eloszlattatni. —

Anglia.

(Russziának ujabb ajánlatokat tesz az angol kormány. Elegy.) London oct. 25ikén: „Mig a' porta leggyorsabb határzatot kiván, a' nagy hatalmak csupán saját érdekeik és az alkirály viszonyinak fontolgatásival foglalatosak. Meg kell azonban vallani, hogy mivel a' porta nem képes többé önerejével ótalmazni 's föntartani jogait, tehát mulhatlanul szükség, hogy a' nagy hatalmak előbb egymás kölcsönös viszonyit és befolyásukat határozzák meg a' keletügy ellenében. Azon két tengerszoros, melly Európát Ázsiától elválasztja, kétségkül legfontosb tárgya most az európai politikának. Nincs hatalom, melly örömest türné el lobogóji kizáratását a' fekete és marmora tengerből; legelénkebbül mindazáltal Franczia országot és Angliát sujtja e' kizáratás. Reménylik most: hogy e' tekintetben olly szerződés feg létesülhetni, melly valamennyi hatalom igényit lehetőségig kielégitvén, egyszersmind Russzia helybenhagyát sem nélkülzendi. Ha fontolatra vesszük, mikép a' hunkiar-skelessii szerződés nem csupán Anglia és Francziaország büszkeségét bántá meg, hanem egyszersmind majd minden hatalom féltékenységét vonà maga után, tehat igen valószinünek látszik, hogy Russzia csakugyan kénytelen leend olly engedvélyekre hajlani, miket határzottan követel Európa, ámbár egyébiránt az orosz kormány igényit nem szándéka kiméletlenül megsérteni. Ez egész terv azonban csupán azon különnemü törekvések bélyegző jelének tekintendő, melly utóbbi időkben leginkább csak három nagy hatalomtul származott. Egyébiránt ámbár Brunnow ajánlatit nem találá elfogadhatóknak az angol kormány, mégis biztosan állithatni, hogy némi közelités történt e' két hatalom között. Russzia ajánlati elfogadhatlanok ugyan; de az angol kormány mégis meghallgatá azokat, 's némelly módositásokat hoza inditványba, mikből méltán következtethetni, miszerint Brunnow ajánlatit koránsem kell változhatlanoknak tekinteni, hanem inkább csak ollyanoknak, mik azért tétettek, hogy alkalmul szolgáljanak alkudozás-megnyitásra, melly különben soha nem jöhetett volna folyamatba e' két hatalom között. Tanusitják e' véleményt Russzia következő ajánlati: Russzia kivánta, hogy a' porta csupán az egyiptusi basa korlátlankodási ellen biztosittassék; hogy a' dardanellák minden lobogó előtt zárva legyenek; a' nagy hatalmak pedig azon esetben se nyomulhassanak a' fekete vagy marmora tengerbe, ha orosz hadsereg találna megjelenni török birtokon Konstantinápoly ótalmazására. Ezekért aztán kész volna Russzia a' hunkiar-skelessii szerződés kedvezményiről lemondani. Az angol kormány ellenben oda kivánja módosittatni ez ajánlatokat, hogy Russzia föltétlenül kezeskedjék a' török birodalom épségben föntartatása iránt, melly esetben kész Anglia megadni azon engedélyt, miszerint azon pillanatban, midőn Ibrahim basa Konstantinápoly felé közelitend hadsergével, kizárólag az orosz hadseregnek legyen joga a' basa előhaladását gátlani Tauruson innen, ugy mindazáltal, hogy az e' végre szükséges segédcsapat a' kisázsiai partvidék valamelly pontján lépjen szárazra és orosz hajóhad ne jelenhessék meg Boszporban, mellyben csak valamennyi hajóhadnak egyesülve lenne szabad horgonyt vetni, vagy valamennyinek kizáratva kellene abból maradni. E' módositási ajánlatra rövid idő mulva elhatározó válasz fog érkezni az orosz kormánytól. — Néhány nap előtt két kis tengeri malaczot küldöttek ajándékul Windsorbul a' királynénak; az udvarmester nem fogadá el a' küldeményt, mivel néhány shillingnyi szállitásbért kellett volna érte fizetni. Egy gentleman kiváltá a' malaczokat. —

Franczia ország.

(Peytel ki fog végeztetni. Elegy.) Lyoni lapok szerint az ottani bakó már parancsot kapa Bourgba sietésre, hol t.i. Peytelt ki fogja végezni az élők sorából. — A' mont-st.-micheli politikai foglyok 's barátik igen keserün panaszkodnak azon rosz bánásmód miatt, mellyet az előbbiek, főleg magányos elzáratás következtiben, szenvednek, mi egyenesen a' büntető törvénykönyv megsértése, melly határzottan tilalmazza a' magányos elzáratást. A' várparancsnok még ezenkül azon embertelen bánásmóddal is tetézi kegyetlenségit, miszerint éheztetéssel bünteti azon foglyokat, kik panaszkodni merészek a' rosz és helytelen tartás ellen. — Egy parisi lap következő bélyegző vonást közöl egy főrangu angolrul: „Egy angol olly hevesül szereté az elhunyt Malibran nagyhirü énekesnőt, hogy halála hirének hallására azonnal megőrült, 's néhány évet az itteni őrültek házában töltött el. Az orvos hallván Garcia Paulina nagysikerü fölléptét, próbálni akará, milly hatása lesz Malibran e' hires testvére hangjának a' betegre. Alig zendült meg Paulina éneke, és az őrült angol azonnal fölkiálta: „Nemde mondám, hogy ő nem halt meg!" Szemeiből könyük özönlének, 's azon pillanattól ismét tökéletesen ura lőn eszének, sőt már kezével is megkinálá Garcia Paulinát. — Algíri hírek szerint Valée tábornagy folyvást megerősitni törekszik a' francziák hatalmát Constantine tartományban, és legközelebb az el-bibani kabylok meghóditására induland, kik eddig még mindenkor legtökéletesb függetlenségben éltek. Orleans hg részesülni kiván ez uj hadi vállolat veszélyiben. —

(Peytel vérpadon végzé életét. Elegy.) A' gyilkos Peytel, kinek neve Lacenaire, Delacollonge és Avril szomoru hirü neveik mellett fog állani a' franczia véritélőszéki évkönyvekben, 's kit siker nélkül ótalmaza hires tollával a' regény-iró Balzac, oct. 28kán Bourgban csakugyan kivégezteték. Ugyanazon nap reggeli 8 órakor jelent meg t.i. Peytelnél az esküttszéki jegyző 's tudatá vele, hogy még csak mintegy 3 óráig fog élni, mivel kegyelmért benyujtott esedezését visszautasitá a' király. Peytel legnagyobb nyugalommal fogadá e' hirt, arczvonalmi legkisebb változást sem árultak el 's általjában olly szilárd kifejezésüek maradtak, mint az egész vallatás alatt. „Kész vagyok, mondá; de mégis szerettem volna ezt 24 órával előbb tudni." E' szóknál egyebet nem monda. 11 órakor nyilt kocsi állott meg a' börtönajtó előtt. Peytel gyalog kivánt menni, és szilárd léptekkel közelite a' czélhoz; utközben nem igen látszék figyelni az őt kisérő lelkész szavaira, 's majd daczos tekintettel nézett a' körülte hullámzó sokaságra. A' vérpadhoz érkezvén megölelé kétszer a' lelkészt, 's igen gyorsan ment föl a' lépcsőkön, fejét néma csöndben választá el testétől a' bárd. A' vérpad mellett nyilt koporsó volt látható, melly azonnal elrejté a' holttestet a' kiváncsi nézők szemei elő, mivel az elitéltnek rokoni e' kedvezést különösen kikérték magoknak, 's igy igen sok viaszalakos nyeré-zkedő czélérés nélkül vala távozni kénytelen, mert Peytel arczvonalmi elvesztek gyüjteményeikre nézve. — A' Moniteur legujabb száma összeesküvés-felfödözésrül szól; a' tettesek olly férfiak, kik már korábban is titkos társulatokhoz tartoztak 's most többször összegyültek lőporgyártásra és golyó-öntésre. Több házban lőporgyártási eszközöket és kész töltéseket talált a' rendőrség. Az elfogottak száma eddig 11re megyen. — Oct. 24ikén este Dolban nagy számmal kezdének többnyire némberek 's gyermekek csoportozni, egy gabnával terhelt kocsi elindulását Saint-Malo felé, gátlandók; a' rendőröket kőzáporral fogadák a' csoportozók 's a' nemzetőrséget is hasonló sors érte. A' lázongók több házat feltörtek, hol gabnát véltek rejtve tartatni. A' rennesi és saint-maloi katonaság mindazáltal csak hamar helyre állitá a' csöndet, 's 25kén több gabnával terhelt kocsi föltartóztatás nélkül indulhata rendeltetési helyére. A' megyeispán fölfüggeszté minden szolgálattételtöl a' doli nemzetőrséget, mivel azon este, mellyen a' zavargás történt, csupán 18 közember 's 7 tiszt jelent meg a' piaczon. — Dupotet alhajóvezér „Atalante" fregáton Brestből Montevideoba vitorlázott a' la Plata folyamban horgonyzó ostromzári hajóhad parancsnoksága átvételére. — Clermond-Ferrandban jelenleg 163 szökevény spanyol carlospárti katonatiszt tartózkodik, több közemberrel. A' franczia kormány naponkint tábornoktul alezredesig mindegyiknek 1 frankot és 10 cent. fizet, kapitánytól alhadnagyig 85 centimet 's altiszteknek és közembereknek 40 cent. E' pénzből ételről 's lakásról kötelesek gondoskodni. Minden szobában öten hatan is laknak, 's minden ágyban kettő fekszik; sokan el nem hagyhatják szobájokat, mert nincs mivel födniök testüket. Ezek között van a' 65 éves Casa Eguia tábornok is. Kardját egyiknek sem volt szabad megtartani. E' szerencsétlen mind-

azon véleményben van, hogy a' polgárháborút ezentul még nagyobb dühösséggel fogják folytatni Spanyolországban. —

Oroszország.

Besszarábiából, oct. 10én: Oroszország déli részeiben folyvást harczra keszülnek. Az 50 ezer főnyi hadsereg létegesitése Szebastopolban 's környékén többé nem titok. A' hajósereg, valamint számos szállitóhajó kész a' szebastopoli hadserget fölvenni bármelly pillanatban, 's a' fekete tenger bármelly kikötőjébe szállitani. Hogy főleg a' Boszport tartják szem előtt, az áldozat nagyságából gyanitják, mibe t.i. ez előkészületek kerülnek az orosz kormánynak, mivel Szebastopol környéke télen át illy tetemes hadsereg tartására majd tökéletesen alkalmatlan. Ha a' fenemlitett 50 ezerbül 10 ezret levonunk is, mint mellyel a' hir megszaporithatá, még is 40 ezer főnyi sereg marad fen minden pillanatban rendelkezésre, melly tökéletesen elég a' Boszpor, sőt a' dardanellák biztositására is. A' krimi csapatoknál dühöngött betegség szünni kezd. —

Németország.

Osnabrück, oct. 14én: Két itteni polgárt politikai izgatások miatt fenyitő törvényszék előtt vádlottak be, melly azonban a' vádat nem itélé elégé alaposnak. A' sept. 26ki alkotványünnep megülteért politikai vizsgálatot kezdének. Körülményes kutatások folynak a' musenburgi események miatt. Musenburg, Osnabrück közelében fekvő malom sörházzal, hova nyáron, kivált este, szép kilátása miatt, csoportosan sétálnak ki az osnabrückiek. Itt ugyanis juniusban a' hannoverai események után, mellyek itt is nagy ingerültséget okoztak, fölségsértési beszédek tartattak, lázadási énekeket daloltak 's isten tudja, mi nem történt még, mikről a' legfelsőbb hatóságot értesiték. A' vizsgálatokat, a' városi hatóság elmellőztével, 's a' városi ősi jogok és szabaditékok tekintetbe nem vételével, Erxlebenre bizták. Ez szigorun ragaszkodván a' törvényekhez, először ellennyilatkozott, sőt a' tartományi elnök is illyes vizsgálat ellen volt, melly jó következménnyel nem biztathata. Hannoverából érkezett ismételt parancsra Erxlebennek meg kelle kezdeni a' vizsgálatokat, de a' tanács azonnal erőteljes és történeti kifejlésen alapuló ellenmondást nyujta be a' tartományi elnökségnél e' város jogaiba avatkozás ellen, 's mint hallatszik, ha a' tanács látandja, hogy a' város jogait kormányzati uton nem védheti, a' törvény utjára lépend. —

(A' poseni érseki káptalan körirata.) A' poseni főkaptalan oct. 10rül köv. köriratot intéze a' megye lelkészeihez, mellyben további rendelésig minden zene és orgona elnémulását parancsolja nagymisékben: „Hihetőlegtudtaul esett a' n. é. lelkészségnek, hogy t. érsekünket, miután oct. 4én a' székes-városbul ez érsekségbe visszatért, 6án 4¼ órakor reggel katonai segély mellett palotájában foglyul ejték 's felsőbb rendeletből Colbergbe hurczolák. Azon sebeket, miket Krisztus hivein pásztoruknak szeretett nyájától eltávolittatása okozott, ez érseki megye papsága is egész nagyságában érzi. De mi marad föl ez inségünkben, mint alázatosan engednünk isten akaratjának, 's ujulva könyörgenünk a' teremtőhöz büneink megbocsátása 's a' büntetés elháritása végett, melly bennünket most olly keményen sujt. Milly gondosan kell tehát kerülni az érd. papságnak tetteiben 's tanjaiban mindazt, mi az elmék ingerlése legkisebb gyanujára szolgálhatna okul, épen ugy más részrül illő, hogy azon fájdalmat, mellyet mélyen érez, külsőleg is láttassa. Innen tehát az egyházkerületek lelkészeit oda utasitjuk, miszerint a' nyilványos miséket további rendeletig zene és orgonaszó nélkül tartsák 's egyedül az énekkiséretet használják. E' rendeletet a' kerület lelkészeivel közöljék Önök szokott mód szerint, hogy minden lelkésztül látomásolt körlevelet nyujtsanak be levéltárunkba. Posen, oct. 10kén 1839. Érsekségi főconsistorium. Kilinski" —

Hollandia.

(A' hollandi trónbeszéd.) Hága, oct. 21én: A' köz RR gyülését ma délben 1 órakor nyitá meg a' király következő beszéddel: „Érdemes urak! Mostani gyülésök kinyitásakor ismételve biztositathatom Önöket, miszerint külhatalmak iránti visszonyim folyvást barátság 's jóakarat érzéseit tanusitják. A' folyó év kezdetével kötött kereskedési és hajózási szerződés Éjszakamerikával, valamint azon kereskedési szerződés is, mellyet a' német vámszövetség statusival köték, Németalföld jólléte terjeszkedésire uj biztositékul szolgál. Részemrül mindent elkövettem, hogy a' Belgiummal kötött szerződés végképi végrehajtatását biztositsam és siettessem. Azon javaslatok, miket Luxemburg nhgség átengedett részeért földbirtoki kárpótlást illetőleg a' német szövetséghez intéztem, már elfogadtattak. Külügyi ministerem előadandja azon módot, mikép egyezkedtünk e' tárgy iránt. Az által itt van azon időpont, mellyben megtegyük az alaptörvény azon változásit, mik Belgiumnak Hollandiától elszakadta által szükséggé váltak. E' czélból javaslatokat terjesztendek Önök elibe. A' belgiummali szerződés következtében meg vannak téve az illető rendszabályok miszerint a' hadi erő lehetségig békelábra állittassék; ez okbul az önkéntes csapatok szárazföldi és tengeri katonaságnál, szolgálatjokérti köszönet mellett, elbocsáttattak; a' tábort szétoszlatták 's a' polgárkatonaság ujonczit, kik öt évet töltének szolgálatban, haza eresztették. A' legközelebb tavaszon hasonló fog történni az 1835ki ujonczokkal is. A' későbbi ujonczozások nagyobb részit is közönséges engedély mellett elbocsáták. Ezek által azon álláspontot ügyekszünk elérni, mellyben kell lennie közönséges időben a' polgárkatonaságnak 's nem leend szükség ezutáni ujonczozásokkor különös törvényrül gondoskodni. E' rendszabályokrul nem emlékezhetem a' nélkül, hogy Önöknek méltánylás és megismerés érzetét ki ne fejezzem, ha visszatekintek arra, mikép végzé a' hollandi haderő kötelességit a' mult években, 's milly hűség és hazaszeretet üdvös példájit adá. A' belügyi kormányzat megfelel czéljának. A' gabna általányosan nem adott egész termést, de a' földészek szökkent áron adják el azt. Kereskedés és hajózás virágzik. A' gyárokban 's ezekkel összeköttetésben álló hasznos vállolatoknál rendkivüli élénkség 's félre nem ismérhető előhaladási törekvés uralkodik. A' nyilványos tanitás gonddal vitetik 's kivánatos javitások szüntelen tétetnek e' nemben. Tudományok 's müvészetek folyvást haladnak előre. A' szárazföldi 's vizi közlekedéseket folyvást szabályszerűleg javitgatják. Nem sokára a' haarlemi tenger kiszárittatását illető munkálatokat is foganatba veszik. A' keletindiai birtok jólléte naprulnapra növekszik; nyugotindiai birtokunk érdeke pedig folyvást figyelmem tárgya. A' közönséges statusköltségek födöztetvék a' megajánlott eszközök által, mellyek beszedetését az általányos jóllét biztositja; a' nyilványos hitel nem csökkent. A' költségvetésen kivül, más pénzügyek javitását illető törvény is terjesztetik Önök elibe. A' nyilványos adósság részének átiratási szabályzata Belgiumra, melly a' londoni szerződés következtében történt, nem volt kivánt sikerü. Az hollandi törvényhozás minden részben legjobb foganat és akadály nélkül hozatott be az igazságszolgáltatásnál. Hatását az idén kivánatos következmény koszoruzza. A' fenyitő törvénykönyv első részét Önök elibe terjesztendik. E' fontos munkát azonnal buzogva folytatandják, mihelyt áz első részben foglalt rendelések iránti tanácskozások következménye tudva lesz. Azon fontos érdekeknél, miket kölcsönös meggondolásunk követel, Önök ismét dus alkalmat találandnak, érettségök és honszeretetük 's olly tulajdonságok jelét adni, mellyekre nézve, mit örömest vallok meg — e' gyülekezet a' legveszélyesb pillanatokban is kitünt. A' hollandi nép hűsége, melly fejdelme iránti szeretetben és intézvényihez ragaszkodásban mutatkozik, kölcsönös gyámolunk leend szerencséje megalapitásában. 'S ha ezzel az istenbeni bizalmat egyesitjük, Németalföld megerősbül és ámbár határai megkisebbültek, a' statusok közt mégis érdemes helyet foglaland el. —

Amsterdambul oct. 22érül következőleg irnak a' franczia lapok: „Azon benyomás, mellyet a' királynak országgyülésmegnyitó beszéde tőn, általában nem volt kedvező. Azon szakasz, melly a' statusalaptörvény-módositást tüzi ki czélul, általányos roszalást szüle, mert átlátták, miszerint e' módositások alatt csupán azok értetnek, mellyeket a' két országnak egymástul végképi elválta szükségesit. E' szerint csak a' képviselők számát kevesbitik meg, az ország határi 's a' tartományok felosztatása pedig ugyanaz marad, melly már tettleg 9 év óta fönáll; az alaptörvény semmi más pontiban nem történik változás. A' kamrák elibe sem ministerségi felelősséget, sem uj választási rendszer iránti törvényjavaslatot nem terjesztendnek, szóval mind azon javitás, mit az ország szüksége megkiván, szőnyegre nem kerülend. A' legfőbb vita hihetőleg abban öszpontosul: vajjon a' képviselőház 50 vagy 55 tagbul álljon e? A' pénzügyet illető czikk is kitünő elégületlenséget okoza. Jól tudják ugyanis, mit kell tartani azon pénzügyi rendszabályról, mellyet a' kabinet a' kamrák elibe terjesztend. A' szó valódi értelmében é kölcsönök a' keletindiai hollandi birtokok termesztményin alapulnak 's mint tudva van, melly iszonyu adóssági teher fekszik már rajtok! Mindig a' status az, melly a' kölcsönöket biztositja; de a' keletindiai tartományok termése egyszer igen csökkenni találhat. — A' 2ik kamra elnökeül van Swinderen van Rensuma kijelöltet nevezé ki a' király a' három jelölt közül. — Oct. 25ki következmrai ülésben a' pénzügyminister a' pénzügyi törvényjavaslatot nyujtá be, melly áll: 1) kiadási költségvetésből 56 millió, 378,600 fttal; 2) jövedelmek's bevételek költségvetésiből 56,386,298 fttal; a' keletindiai birtokokra veendő 56 milliónyi kölcsön, mellynek kamatjaért a' status áll jót. E' kölcsön visszafizetése 1842ben kezdetik meg 's Keletindia jövedelmiből évenkint egy millió fizettetik vissza. —

Törökország.

Alexandriai oct. 7ki irat szerint a' Messagerben Mehemed Ali Kairoba utaztakor majd vizbe fult; csolnakát ugyanis hatalmas szél felforditá 's az alkirály 40 kisérőjivel együtt néhány perczig viz alá merült, rögtöni segély azonban őt 's kisérőjit megszabaditá. „A' törökegyiptusi hajósereg sorsa, megjegyzi a' levelező, közel volt ahoz, miszerint a' nagyhatalmak befolyása nélkül döntessék el." A' National nem osztozik e' nézetben, sőt Meh. Ali halála, véleménye szerint, a' keleti ügyet bonyolultabbá tenné, mert több örökösei közt osztatnék föl birodalma. —

Gabonaár. Vidéki városink piaczin: pozs. mérője váltó garas.

	buza	kettszer	rozs	árpa	zab	kukuricza	kölcs
Oct. 20kán Baja . .	83—70	67—60	60	50	37	80	67
„ 29kén Debreczen .	90—75	70	60—55	40	34—30	42—40	70
„ 30kán Miskolcz . .	85—80	74—70	65—60	43—40	25—24	43—40	—
„ 31kén Mosony . .	134-90	84—72	90—80	69—54	59—47	89—75	—
„ 31kén Ungvár .	106-102	92—89	84—80	60—57	34—30	86—82	—
„ 31kén Temesvár .	97—94	76	60	42	40	56	—
nov. 1jen Uj-Becse .	100-90	80—75	—	50	50	52—50	
„ 2kán Szeged .	90—85	70	—	45	50	62	65
„ 2kán Komárom .	102-97	92—70	—	65 60	44—42	88—87	—
„ 2kán Győr . . .	106-104	85—78	78—73	62—60	48—47	80—70	—
Pest nov. 11 es 12én	160-140	120-100	106-95	90	68-65	—	—
						pest. m.	200-220 105-100

A' nemzeti Gyapjú-raktárba az uj városbeli Gyapjú-utczában, az Uj-épületnek felső 's a' váczi utnak jobbra eső szárnya felé, mind lerakhatásra mind eladásra folyvást elfogadtatnak a' t. cz. gyapjútermesztő urak küldeményi a' gyapjuraktári egyesület által meghatározott föltételek alatt, mellyeket mindenkinek készséggel mutat elő irószobájában. Liedemann J. S.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szombat, nov. 16. 92ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kir. k. leirat az ujonczok és magy. nyelv ügyében; kinevezések; budapesti napló: jótékony nőegyesületi táncz-vigalom Budán, literaturai hírek, magyar játékszín, leopoldnapi sokadalom, 's a' t.; pénz-tőzsér- 's iparügy; különféle: pécsi magyar játékszini előadások; török határszéli hírek; gyapjukereskedés körüli nézetek; 's a' t.) Amerika. Portugália. Spanyolország (választófőirati cortesviták; Madridban zendulástól rettegnek; 's a' t.) Anglia (Esterházy hg elhagyja Londont; elegy; 's a' t.) Franczia-ország (politikai állitások 's vélemények Lajos Fülop és Bordeaux hg lelkülete; vélemény d. Carlosrul és az angol politikáról; elegy; 's a' t.) Törökország (Waghorn körirata a' kereskedő-kamrákhoz; Ponsonby l. politikája a' keleti ügyben; 's a' t.) —

Magyarország és Erdély.

A' KK. és RRek által f. 1839ki oct. 31kén fölterjesztett felirás következtében, nov. 7kéről kegy. kir. leirat érkezett, mi a' nov. 10ki elegy-ülésben kihirdetteték 's kövt. tartalmú: Sacr. C. et Reg. Ap. etc. etc. Gratum Altef. Suae Majestati Sacr. fuisse, ex demissa DD. SS. et OO. Repraesentatione de trig. prima Oct. a. c. intelligere: benignas Propositiones Suas Regias eo devoti animi sensu per DD. SS. et OO. recoli, ut easdem in bonum duntaxat commune et Legum directas esse implementum ultro profiteantur; benigne proinde sibi polliceri summefatam Suam Maj. Scr. DD. SS. et OO. in pertractatione illarum promta, eaque elaboraturos esse assiduitate, ut et suae huic homagiali Declarationi, et legali illarum scopo quam primum satisfiat. Atque relate ad ea quidem, quae DD. SS. et OO. adminiculi instar, quoad primum benignarum Propositionum illarum punctum expetunt: etsi benigne persvasum sibi Altef. Sua Maj. Sacr. habeat, necessitatem, cujus impulsu Eadem DD. SS. et OO. ad decernendum in Tyronibus Militaribus subsidium provocavit, ex ipsis nunc attacti ben. Propositionum suarum puncti primi tenoribus satis per se claram esse; ne tamen votis Eorundem desit, fine praestandae hanc in rem, ad modum, ut id anno 1830 factum est, uberioris informationis, Ignat. Lib. Bar. a Lederer, act. Int. Stat. Cons. Equit. Generalem et Supr. Armorum per Hungariam Praefectum clementer delegandum duxisse, hocque ipsum DD. SS. et OO. eo additio significandum jussisse, ad accelerandum negotium hoc benigne una provisum haberi, ut is semet explendae provinciae huic actutum accingat. Quoad reliquam vero praeprovocatae Repraesentationis DD. SS. et OO. Regni partem, benignam Ejus Resolutionem Reg. propediem subsecuturam esse. In reliquo etc. Per Sacr. C. et R. Ap. Maj. Viennae die 7ma Nov. anni 1839. Georg. Bartal m.p. A' nov. 11ki elegy-ülésben pedig felolvastatott ő fels. folyó évi november 9érül költ k. kir. leirata, mellyben ő cs. k. fels. a' felirásoknak már ez országgyülésen egyedül magyar nyelven fölküldhetése iránt k. megegyezését nyilatkoztatja következőleg: Serenissime 's a' t. Quod Dilectio et Fidelitates Vestrae pro homagiali sua in Nos, testatamque Nostram in vota eorundem propensionem fiducia exorabant, ut demissas Repraesentationes suas jam ex his Comitiis lingva solum hungarica adornari, eademque Nobis substerni indulgeremus, hisce in ulterius Nostrae illius erga Dilectionem Fidelitatesque Vestras Benignitatis monumentum largimur. Quibus in reliquo etc. Datum in imp. Urbe Nostra Vienna Austriae, die 9 nov. 1839. FERDINANDUS m.p. Ant. C. Majláth m.p. Geor. Bartal m.p.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége az ujstrelitzi nagyhget a' magyar kir. sz. István-rend nkeresztjével diszesitni méltóztatott. —

A' nm. m. k. u. kamra a' k. fő erdő-felügyelőségnél Hüber Jakab és Pöschl József előléptetése által megürült két járulnokságra Kremszner Ferdinándot, az ungvári k. erdőhivatal irnokát, és Arkauer Ferdinándot, ugyane' hivatalnál erdő-felügyelőségi díjas gyakornokot alkalmazá.

Budapesti napló. F. hó 21ikén Budán a' jótékony Nőegyesület javára az országház termeiben sorshuzással összekötött álarczos tánczvigalom fog tartatni. Budapest emberszerető lakosai bizonyosan hő részvétet tanusitandnak ez alkalomkor és sietve fognak összesereglení azon helyre, hol a' mulatságot olly nemesül csatolhatják a' jótékonysághoz. Beléptijegyeket 48, sorsszámokat pedig 20 pgő kron Budán a' választmányi tagoknál, Pesten pedig Külkey Henrik egyesületi titoknoknál kaphatni, 's ezenkül a' várban Milecz Imre rőfös kereskedőnél, vizi városban Reischl Károly fűszerésznél, Tabánban Rath gyógyszerésznél. Részletesb hirdetést falragaszok fognak közleni. — Országunk hgprimása Pakh János épitész halála következtében az esztergomi székesegyház épitése bevégzését Hild dicséretesen ismert pesti épitészre méltóztatott bizni. — Az árvíz által károsultak számára ujabban küldöttek: Pozsegamegye 2 f., Temesmegye 209 f. 13 kr., Csanádmegye 25 f., Gegő Elek „Az egyeneslelkü hivatalviselő“ czimü munkájából 20 f. pgőben. — „Erős“ gőzös f. hó 11ikén három szállitóhajóban 1625 darab sörtést hoza föl 's azonkül még egy terhelt hajót vontatott aladságban. — Heckenast Gusztáv pesti könyvkereskedőnél megjelent a' „Budapesti árvizkönyv“ IIIik kötete, az eddigiekhez hasonló pompás kiadásban 22 n8rétü iven, tartalma: „Szerelem és champagnei ered. vigj. 5 felv. Gaaltól, melly már többször köztetszéssel adaték pesti színpadunkon; „a' Karthausi“ Eötvös József bárótul, mellynek első része olly nagy figyelmet gerjeszte, és néhány költemény Sárosytól. Ugyanezen könyvárus „Budapesti szemle“ czim alatt tudományos értekezések gyüjteményét szándékozik kiadni 20ives kötetekben, mikből 4fog megjelenni a' jövő év folytában. Előfizetési ára a' 4 kötetnek tiz pgő forint; a' munkák eddig megnevezett iróji: Eötvös József b., Lukács Móricz, Szalay László és Trefort Ágoston. — Beriot, hires müvész a' hegedűn, e' napokban Pestre fog érkezni 's néhány hangversenyt adand; a' müértő közönség előre örvendhet a' ritka élvezetnek. — Kohn nagyhirü hegedűs, hangászkar-igazgató lett a' magyar szinháznál. — Baba kisasszony, az európai hirü elefánt a' budai színpadon is vendégszerepeket adand. — Magyar színpadunkon f. hó 9ikén „Eskü“ adaték; 10ikén „Ludas Matyi“; 11likén bérszünettel „Borgia Lucretia“; 12ikén „Természet növendéke“ tánczjáték, és „Kénytelen király“; 13ikán először bérszünettel „Saardami polgármester“, vig dalmű 2 felv. Donizettitől; 14ikén „Korona és vérpad“; 15en „Veszedelmes nagyné“ 4 felv. előj.; vásár alatt nagy számmal látogatá színházunkat a' közönség, 's közte több böcsületes parlagi gatyás és bundás magyar embert is lehete látni földszint, mi szép tanujele annak, hogy alsóbb osztályu honfitársink is buzgón hódolnak a' müvelődésnek, ámbar kényesb izlésü hölgyeink talán nem találhaták kellemesnek az ülést az illy egyébiránt minden tiszteletre méltó színházi vendégek mellett, mert suba 's ezzel rokon zsirszag nem a' legkellemesb illat. Nem ártana talán e' tekintetben valamennyire kimélő figyelemmel viseltetni a' szépnem iránt, melly ugy sem fölösleg számmal szokott színházunkban megjelenni. — Ma szakadt vége sokadalmunknak, 's igy már szólhatni következményiről is, mellyek csakugyan nem voltak képesek sok várakozást kielégiteni, mikép azt mindjárt az elővásár első napjaiban gyanitni lehete, mert mint emlitők, a' hosszas esőzés annyira megrongálá az utakat, hogy utasok 's az áruszállitványok egy része egészen elmaradt, más része későn érkezek, 's a' vevők is gyérebben mutatkoztak a' vásártéren; mi egyébiránt a' novemberi vásáron annyira megszokott dolog már, hogy a' siker középszerüségét nem is igen tulajdonithatni kereskedési fordulatnak. E' miatt már többször emelkedék alapos szózat a' vásári határidő megváltoztatása iránt, 's ezt valóban általányosan olly üdvös következésünek tartják, hogy az előbb utóbb alkalmasint meg is fog történni. Ezuttal mindazáltal nemcsak az esős idő miatt elromlott utak gátlák az áruszállitást, hanem a' rendkivüli sekélységre apadt Duna is megtevé a' magáét, mert sok helyről épen nem érkezhettek hajók e' vásárra, ugyhogy e' hónap közepe óta a' feldunán Pest és Pozsony közt Árpád és Nádor dunai gőzhajóink a' nagy vizapály miatt nem járhatván egyedül Sophia gőzös pótolhatja ki némileg amazok szolgálatját, némileg mondjuk, mert kétszáz személynel ez sem mer a' viz sekélysége miatt többet födözetére vállalni. Az iparköri czikkek meglehetős gyérségü keletét leginkább a' több helyen sajnosan tapasztalt szük termés és marhadög miatti pénzetlenségnek tulajdonithatni, mi csupán a' legszükségesbek megszerzésire szoritá a' termesztőket. Köz posztó és gyapjuszövet jól kelt, mi fontos reménnyel kecsegtet jövőre a' valamennyire csökkent gyapjuár emelkedéséről, melly árcsökkenés egyébiránt a' finomabb fajoknál igen szembeszökő (15—20 frt mázsájánál) 's illy csökkent áron mintegy három ezer mázsa kelt el; mig a' kétnyiretü téli, és nyári gyapjut, a' mostani nem eléggé örvendetes körülmények közt is nem épen rosz áron vevék. Bőr, méz, viasz és fagygyu igen keresett áruczikket képeztek, különösen az ökör és tehénbőr igen jó áron kelt. A' gabnaár általányosan emelkedék. Mind ezekről bővebb fölvilágitást közöl honi termékink alább következő részletes keletjegyzéke. Mi a' gyalogvásárt illeti, azt sehogysem nevezhetni kielégitőnek, mert az utóbbi szép napok daczára is olly üresek voltak a' vásártéri bódék és utczák, hogy ezuttal csakugyan méltán panaszkodhatának a' vidéki kereskedők, kikнek egy része talán költségit sem födözendheti tökéletesen a' kapott nyereségből. A' fuvarbér kétannyira szökkent. —

Hazai termékink következő áron keltek e' pesti leopoldi vásáron: Timsó (fehér) mázs. 5 f. 30 kr., Anizse: 11 fr.; Dárdanyé (piskolcz) 12—12 fr. — 30 kr., liptai 11 f.; Arany-gléte 9 f., Pályinka (akója) köz. gabna 6 f. 48 kr. — 7 f. 12 kr., erősbnek foka: 22—24 kr., törkoly és seprő pályinka akója: 7 f. 12 kr. — 8 f., 24 kr., bánsági szilvapályinkae 8—12 fr., szerémié 9—13 f., Kőrösbogár fontja: 1 f., 48 k., — 1 f., 54 kr.; Toll mázsája, ágyi fosztatlané 20—75 f., fosztotté 40—120 f., pehelyé 108—160 f., irótoll ezre 1 f. 6 kr. — 2 f. — kr.; Bőr: párja borjué 1 f. 36 kr., — 5 f. — kr., birkáé 1 f. 18 kr. — 2 f. 24 kr., magyar juhe 2 f. — k. — 2 f. 30 kr. — kecske és gidáé 1 f. 16 kr., — 1 f., 30 kr., nyulbőr száza 26—36 f., ökörbőr párja 20-28 f., tehéné 16 — 20 f., lóe 6 — 10 f., baké 3 f., — k. — 3 f., 36 kr., Tapló mázs. 16—30 f.; Halzsiré 12 f.; Sargitófáé 3 f.; Gabna, pozs. nem bánsági tisztabuzáé 1 f. 52 kr. — 2 f., 12 k; kétszeresé 1 f. 28 k., — 1 f. 36 kr., rozsé 1 f. 24 kr., — 1 f. 28 kr., árpaé 1 f. 8 kr. — 1 f. 20 kr., zabé 52—54 kr., kukoriczáé 1 f. 24 kr. — 1 f. 32 kr., kölesé 1 f. 32 kr. — 1 f., 36 kr., Rongy mázs., közönségesé 1 f. 30 k., — 2 f. — k.; jobbféleé 3 f. 30 kr., — 6 f. 30 k.; Kenderé (apatini gerebenzett) 23—32 f., nem gerebenzetté 8 f. — k. — 10 f. 24 k.; Mezé, bánsági fejére 20—23 f., sárgaé 19—20 f., barnaé 17—18 f.; sonkolyosé 17—19 f., rozsnyaie 24—27 f.; Szarv, szarvasé (száza) 38—46 f., ököré 24—28 f., bivalye 20-24 ft., tehéné 9 — 11 f.; marhaköröm ezre 5 f. — k. 6 fr. 30 kr., szarvcsucs száza 3-10 f.; Gubacsó elsőrendü köble (120 fontjával) 7 f. 15 k. — 7 f. 20 kr., másodrendüé 5 f. 30 k. — 6 f. — k.; harmadrendüé 2 f. 30 k. — 3 f. — k.; uj elsőrendüé 6 f. 54 k., — 7 f. — k.; másodrendüé 6 f. 15 k., harmadrendüe 5 f.; Szarvas-tövisbogyó mázsája 18 f., Köménymag mázsája 11—12 f., asztalos Enyvé 23 f. 30 k. —26 f. — k. Vadrepczeolajé 12 f., vetetté 12 f., 36 kr., — 13 f. — k.; tisztázotté 14 fr. 30 k. — 15 f. — k.; lenolajé 15 f. 30 kr. — 17 f. — k.; Paprikaé 9—14 f.; fehér Hamuzsiré 8 f. 30 kr. — 10 f. — k.; kékesé 8 f. — k. — 8 f. 40 k., kéké 7 f. 30 k. — 7 f. 45 kr., főzött Lószőré 44—52 f., fonotté 44—52 f., nyers hosszué 60—78 f., rövidé 39—40 f., Luczernamagé 20—25 f.; stájer Lóhermagé 18—20 f., téli repczemag pozs. 2 f. 30 k., nyári repczemage 2 f.; Mustármag mázsája 4 f.; Gyapju egynyiretü mázs. közép-finome 60—85 f.; közönségesé 46—54 f., kétnyiretü téli finomé 56—66 f., középfin. 46—54 f., közöns. 38—44 f., nyári kétnyiretü fin. 52—60 f., középfinomé 46—52 f., közöns. 38—45 f., báránygyap. 50—110 f., bőrrül nyirotté 60—90 f., timárgyapjué 32—46 f., bánsági kézzel mosott zigaráé 32—37 f., erdélyié 40—42 f.; usztatotté 30—33 f., kézzel mosott magyar gyapjué 25—28 f., usztatotté: 23—26 f.; feketéé 14—22 f.; Cserhéjé 3—4 f.; zsiré 18 f.

— k. — 19 f. 12 k. hájé 19 f. 12 k.; debreczeni Szappané 16 f., szegedié 12 f. 48 k. — 14 f. — k ; közönséges feketéé 13 f. 30 k. — 16 f. — k., finom szíksóé 15 f.; közönségesé 10 f. — 13 f.; Szalonnáé 16—17 f.; Dohányé, debrői első rendü 12—18 f., másodrendüé 8—11 f., harmadrendüé 6—7 f., debreczeni első rendüé 7 f., másodrendüé 4—5 f., harmadrendüé 3 f.; pécsi elsőr. 7—8 f; másodr. 5 f. — k. — 5 f. 30 k. harmadr. 2—3 f.; szegedi elsőr. 10—12 f.; másodr. 6 f. — 8 f.; harmadr. 4—5 f., tiszamellékié 11—15 f.; tekercsé 2 f. 30 k.; olvasztatlan Fagygyué 16 f.; olvasztotté 21 f. — k. — 21 f. 12 k.; tömlőbelié 20 f. 30 kr. — 21 f. 12 k.; sárga rozsnyai Viaszé: 74—81 f.; bánságié 76-78f.; Bornak, tokajitól kezdve a' legutólsó hegyi termésig semmi ára nincs a' kereskedőségi jegyzékben, kivevén a' sikföldit, mellynek akaja (fehéré és feketéé) 3 f. 12 k. — 3 f. 48 k.; borkő (fehér természetes) mázs. 15 — 16. f. — vörösé 12—14 f.; alcana gyökereké 5 f., aszalt szilváé 6 f. — k. — 7. f. 30 kr.; Összehasonlitván e' vásári árkeletet a' mult augusztusi sokadalmival, kitetszik, hogy most az augusztusihoz képest árban emelkedett: dárdany, rozspályinka, kőrösbogár, ágyitoll, minden bőrfaj, (a' nyulét kivéve), minden gabnafaj, kender (gerebenzett), méz, szarvastövis-bogyó, enyv, szalonna, fagygyu, viasz, és a' szegedi dohány, csökkent pedig: seprő- és törkölypályinka, nyulbőr, tapló, sárgitófa, rongy, gubacs, repczeolaj, paprika, hamuzsir, lószőr, cserhej, repczemag, a' középfinom egynyiretü gyapju 4—9 ftig, ketnyiretü téli finom 3—10 ftig, nyári köz. 2 ftg mázsánkint; csökkent a' többi gyapjufaj is u. m. bárány- timárgyapju 's t. ezzel rokon 2—20 ftig. 'S ezt főleg az angol 's éjszakamerikai akadozó pénzügy miatti 6 és 6½ disconta okozta, melly mig ingatag leend, a' gyapjuár is bukdozó, süllyedező marad.

Kunhegyes sz. város nov. 3ikán tartá tanács választását Illésy János kerületi kapitány 's arany sarkantyus vitéz elölülte alatt; mellynek következtiben a' 16 évig egyhuzamban fáradhatlanul viselt főbirói hivatalt ismét Jósa Mihály nyeré el a' nép nagy örömére, tanácsnokok megmaradtak: Gerenday József egyszersmind pénztárnok, Csávás János, Szász Ferencz, Elek István, Varga Mihály; Kunn Mihály; Jósa István; Endrédy István; Mészáros Dávid 's Kóta Péter; főjegyző: Nagy Ferencz; aljegyző: Rácz András; város orvosa Nagy Lőrincz; utak felügyelője: Mészáros Ferencz.

Ipar-'s tőzsér-ügy. Nagy-Bajom (Somogy). Mult sept. 's oct. napok juliusi melegségüek valának. A' föld szárazsága miatt az őszivetés igen hibásan kelt ki, miért is szép egyarányos vetést csak imittamott láthatni. A' kukacz Marczali táján sok vetést annyira semmivé tőn, hogy több helyen már ez ősszel harmadszor is vetnek; szerencse még az egerek kevés száma! Több napig tartott keleti szél oct 22kén az időt meghüvesité, 's jótékony csendes esőket hoza, mi 29kén zordon havas-esővé változván, a' marhákat istállóba, az embereket pedig fűtött szobába szorította, melly rögtön időváltozás az egészségre nézve káros befolyásu. — Mult octoberben a' nagy hőség miatt a' mezők verheny szint öltvén, az izetlen száraz fü sok marha száját kisebesité, melly baj azonban csak néhány napig tartván, a' tavali száj- és lábfájás káros voltához nem hasonlítható. Marhadögről környékünkön semmit sem hallhatni. Széna közepmennyiséggel termett, miután csak a' laposb fekvésü réteken lehete sarjut kaszálni. Tavaszi közül a' burgonya e' nagy szárazság daczára is türhető módon diszlett; ellenben a' zab-, kukoricza- és hajdina-termést silánynak mondhatjuk. Őszigabona, szalmára nézve, bőven ütött ki; mert egy hold trágyázatlan jó fekvésü középföld általában véve 9 keresztet is megtermett; azonban a' buza nagyobb része üszögös, 's a' rozs keresztje is alig adja meg pozs. mérőjét. Nagy-Kanizsán jelenleg a' buza köble 9 f.; rozsé 7 f. 15 kr.; árpaé 6 fr. 30 kr.; a' zab p. méreje pedig 2 fr. 8 kr. v. cz. körül kel. Az idei bortermés e' tájon mennyiségre nézve igen középszerü; mindazáltal több helyen a' hiányt jóság pótolja. Méznek szinte kevés disze volt, mázsája 38 vft. körül kel. Gubacs 's tölgymakk említést sem érdemel, cser- és bükmakk szépen látszott. Gyümölcsink közt az őszibaraczk legjobban diszlett 's némelly helyeken fája is töredezett alatta. Somogyban a' m. k. helytartó-tanács jóváhagyása mellett egy kereskedőut létesül t. i. Fenéktől Kéthelyen, Marczalin, Nagy-Bajomon és Ladon keresztül Szigetvárig. Ez ut következésében a' Balatonon Fenéknél már készen is áll gr. Festetics László derék fahidja roppant töltésekkel, mellyen uj nyilása támadt Somogynak Keszthelyen és Sárváron át Soprony és Bécs felé, valamint a' felső megyéknek is Somogyon keresztül Törökország felé. E' 10 öl szélességü ut Somogyban részint május részint most oct. végén készittetett el nagy munkával 's minthogy annak kiköveztetéséhez több esztendő fog kívántatni, e' tájhoz igen czélszerüen (?) csak az ut két széle hányatott be a' közepére, 's teknőhátu domboruságban idomittatott el, mellyen az eső meg nem állhat. Ez ut, mennyire az akadályozó tárgyak engedék, egyenes vonalban hasittatott ki; azonban a' vizsgáló utazó akaratja ellen is szembe tünnek több helyen olly görbületek, mellyek szükségtelenek levén, ez ut diszét örökre csonkitani fogják. A' posta létesülése maig sem bizonyos, noha annak hiánya igen is érezhető. Egyébiránt nem kívánhatni eléggé, hogy e' hathatós lépések által Somogy kereskedése virágzóbb állapotba helyeztessék; a' mi más részről különösen előmozdíttatnék az által is, ha a' Tolna szélinél levő Atala helység hasonló kereskedőut által hozatnék kapcsolatba Toponáron, Sárdon, Nagy-Bajomon, Vésén és Inkén keresztül a' már Iháros-Berénynél készen álló kanizsai köves uttal. Tudva van, hogy Tolna megye sokszor — a' mellette levő somogyi vidék pedig mindig — mennyi gabonát szállit Kanizsára, 's hogy sem azon nemes megyének, sem Somogy keleti részének főbb utja nincs Kanizsára e' mondott vonalnál, bizonyitja ezt a' nevezett helységeken naponkint keresztülmenő, gabnával terhelt kocsik szüntelen forrongása, mellyeknek többek közil nagy-bajomi homokon átvontatása micsoda szivreható lókinzásba kerül, csak az tudja, ki látja. Ezen homok Bajom nyugoti határrészét teszi 's a' dvodi határig mintegy ½ órányi vonal, mellynek legfölebb csak ¹/₃da posz.ahomok, a' többi pedig részint fűvel fedett egyenes nyires, részint posványos mocsár; a' siványhomokon a' folyamatban levő tagosztály segithet, midőn minden birtokos maga részét fával ültetheti be 's ez által a' kijavitandó ut az ujolag elborítástól megótalmaztatik; addig is a' dombok levágatásával nagy könnyebbség eszközöltetnék; azonban lehetne segiteni akármikor az alacsony lápos is söppedék-helyeken domborúra felhuzás, árkolás, hidépités által, annyival inkább, mivel a' futóhomok a' terhes szekerek által kivágott mély lyukakhoz veszélyre alig hasonlítható. Ha ez ajánlott ut nyilványosságra méltattatnék, bizonyosan Somogy mostani kereskedéséről egy eddig közösen érzett baj el lenne hárítva. (Ism.) Kolozsvárott november első napjai havas förgeteggel köszöntének be; a' kolozsvári novemberi vásárt megelőzte napokban szakadatlanul hullott sok eső, hó 's ezekkel páros förgeteg, lucsok és sár miatt az a' legsilányabbul ütött ki. A' marhavásár 's a' kereskedő tér annyira gyér volt, hogy teljes kényelemmel sétálhatott a' vásáros keresztül kosul, ha időzés miatt kedve volt hozzá; de alig volt más látható, mint kit a' kénytelenség zaklata ki lakából. Az idegenek (egy két pest ikalapos mesteren 's vándor tóton kivül mind belföldi) váltig panaszkodtak, kelet ellen, 's annyi keserü szó és bosszus fogadalom hallatott sátraik mellett a' hogy ha jobb idők reményivel nem biztathatnók magunkat 's vendéginket, más vásárinkra nézve méltó aggodalom foglalhatná el városunkat. Ló az idő mostohasága miatt nagyon kevés levén, az eladottak száma nem több mint 191 darab. A' szarvasmarhát épen nem keresték; mert azon 632 darab, melly a' vásáron megfordult szarvas-marha apraja-'s nagyából összesen elkelt, más vásárok keletihez képest aránylag olly csekély, hogy említést sem érdemel. A' jó ökör párja 200 frt. 's még valamivel fölebb is kelt, a' rendes ár azonban 170—200ig hágott, a' Szeben vidékiről hajtott vágómarha párjaért 140—150, a' tehenekért 50—90 rftig adtak. Vidéki sertés kevés, volt oláhországi is 's ennek párja 50—60 rft. Juh nagyon kevés, 's párja 7 fr 12ig. A' szebeni gyertya jó keletü volt, mázsája 56, szászrégeni szappannak pedig 25—30 frton adák mázsáját. Nov. 4kén az időtéli fenyegető alakját levetvén, egyszerre a' legkellemesb nyári diszruhát ölté fel, 's azóta maig a' septemberi legszebb napokhoz hasonlók jártanak; a' csüggedni kezdett őszi vetésekre nézve ez időjárás biztató. — Mióta Erdélyben a' bányászság Abrudbánya környékin, Verespatakon létesült már Róma birtoka alatt — emberi emlegetés szerint azon hegyekről az Aranyos nyilására, Lupsa környékire 's onnan le az Aranyos partja szirtes ormain le az országba, Kolozsvárnak, Tordának, N. Enyednek, egy gyalog 's később egy lovas ösvény is nyúlék le, sok helyen olly veszélyes, hogy több utazó 's azok még több teherhordozó lovaik zuzatának idő szerint a' szirtek 's folyó mélységibe, egy félrelépés és sikamlat által: jelesül Brezest és Szolcsvák között, két nevezetes szirt közt, az úgy nevezett Skericza és Oltárkőnél, mellyekre mindig borzadással emlékezik vissza az utazó, ki valaha kénytelen volt azokon keresztül menni — vala főkép egy az alatta zúgó folyamra behajló szirt — házaknál nagyobb, mellynek aljában csak három talpnyi part volt az Aranyosig, szinben a' közönséges vizzel, áradásokban sokszor elöntve, annyira hogy a' keskeny parton úszva gázolt az útas ló, bizonytalan lépéssel a' viz árjába zuhanó; 's mivel a' függő szirt alatt az útas csak hajolva zuhant keresztül, áradás idején a' rémitő függő sziklát ösvény nélkül kelle élethalál közt megmászni a' jámbor útasnak, 's többször történt, hogy a' hivatalbul útazó megyei tisztviselők is, a' suvadó kövekkel cseppentek a' habok szélibe 's vészes uszással menték meg eltüket! 'S valóban midőn e' környéket látja az útazó, melly ennyire járhatóvá is csak 1810ben a' két fens. kir. főhg Maximilián és Ferdinánd feljártakor az offenbányai kir. bányászat költségin a' derék Trensztsánszky Dániel gondossága által tétetett; bámulni kell minden figyelmezőnek, hogy nézhették, közigazgatás és tisztek a' szegénység ez élelemszállító nagy közlekedése vészes ösvényét illy állapotban ezerre rugó sok század óta! itt csak sohajt a' figyelmező édes hazánk környületei felett! Csakugyan támadt embere, ezelőtt 6 évvel t. i. Torda megye akkori lelkes főispánja inditványba hozá Offenbánya 's Verespataknak az országgal egybeköttetését 's három törvényhatóságban ébreszte figyelmet, de a' zajos hat év mindeddig értekezések 's válaszolgatások közt telék el; megért azonban, Torda jelen kormánya alatt a' szép czél a' megyei derék főispán szelid és bölcs intézkedése alatt. 'S mult hó végén, személyesen kiszállt a' megyei alispán, az akadályok daczára megkezdeté az ezrektől figyelem nélkül hagyatott utat 's barátságos egyetértéssel az offenbányai minden jóra lelkesült kir. bányászi tisztektől, kir. hegymester (Bergverwalter) Grátzé és társasági gondviselő Trentsánszky Dánieltől bányászokat és puskaport nyert 's két hét alatt széllyelroppant a' legveszélyesb függő szirt 's ugyanaz alatt négy ökrös szekerek fordultak meg a' látogató zalatnai kir. administrator Debreczeni Márton úr előtt kész kavicsos úton, hol eddig gyalog is járni igen veszélyes vala, 's azóta is a' megye költsége nélkül csak kézmüvesekkel halad elő az óriási munka a' faradhatlan Trentsánszky felügyelése alatt annyira, hogy ha akadály nem gördül e' rég ohajtott ügy elibe, jövő nyáron, ha nem is kényelmes, legalább használható út fog nyilni. Toroczkóig 's onnan közlekedés az ország keblébe. 'S meglehet, talán csekélységnek nézi ezt az értesülő, hogy ez, mindennapi történet munkája? Barátom, nézz vissza ezerekre, ólomálmat látsz a' senyvedő hazai élet fölött, mert hogy az Aranyos hosszában valaha szekér járt, azt mesének tarthatod, jöj el egy téli fagyos éjen, midőn az Aranyos fölötti jég ez elhagyott vidéknek néhány napra útat nyit hajbai felett, lásd egy holdvilágos estvén, hogy suhan még a' gyalog-szánkás is, a' dér mostohasága mellett is, versben a' teher-hordozó állatokkal biró lakosokkal le az országba élelem-szerzésre, só- és gabnaszállításra, akkor itélni tudsz, mit teszen egy járható út, mi jótékonyságu azon vidékre, mellytől jelesül télben a' mindennapi kenyér-megszerzésre is el van zárva a' közlekedő ösvény! 's akkor itélj, 's valld meg, hogy férfias hazafiui léleknek kelle hevítni azon kebelt, melly ezrek után, illy óriási munka merényire melegült. E. H.

(Török határszéli-hirek.) Szerbiából érkezett magányos levelek szerin Priscendben népzavargás támadt, mellyet oct. végeig még nem tuda ugyan elnyomni a' kormány; de legalább tovább terjedését gátlá. A' bitor kormány véres szigorral kezeli a' rendőrséget, 's legalább azzal törekszik tetteit törvényszerüsitni, hogy a' török várparancsnokot is meghija tanácskozásira. Rumely Walessy még semmi határzott rendszabállyal nem lépett föl a' zavargók ellen, főleg, mivel ezek egyenesen Konstantinápolyba folyamodtak, 's igy a' diván fogja elhatározni sorsukat. A' bosnyákok közt igen terjengnek az egyiptusi eszmék, ámbár mindeddig pillanatnyira sem volt zavarva itt a' közbátorság, 's a' kormány folyvást szokott utján halad, és európai szokások szerint gyakoroltatja fegyverben katonaságát, melly már szép ügyességet mutat e' tekintetben; azonban mindenütt nagy egyértelmüséget vehetni észre, 's éjenkint titkos gyüléseket tart a' nép, mikről semmi bizonyost nem tuda még eddig kipuhatolni a' kormány. Serajevoban is több illy éji gyülés ment már véghez; de czéljokat szinte mély titok rejti, annyi mindazáltal mégis bizonyosnak látszik, miszerint mind ez M. Ali fölszólitása következménye, mellyben a' portától elpártolásra inté a' bosnyák nemzetet. Hirszerint Herczegovinában folyvást növekszik a' rajáh elégületlensége, elannyira, hogy legroszabbtól tarthatni, ha terheiket nem fogja könnyitni a' kormány. Nem rég ausztriai határon néhány dalmát favágót lőttek agyon a' herczegovinai lakosak, mi komoly jegyzékváltásra szolgált alkalmul; mellynek mindazáltal még eddig semmi sikere. — A' porta Ghika, havasalföldi vajda, által diszesitteté Mihály hget a' böcsületpalásttal; a' fiatal szerb fejdelem mindazál-

tal csak jövő tavaszkor fog Konstantinápolyba utazni és a' telet anyjával együtt Szerbiában szándékozik tölteni. Milos hg rendkivül búslakodik e' kényszeritett megválás miatt családjától. Mihály hg beiktatása rendkivüli pompával menend véghez Konstantinápolyban. —

Gyapju. Valamint minden kereskedési tárgynál, ugy a' gyapjunál is kisebb 's nagyobb fordulatok történnek, majd erősebb majd gyöngébb hatással, gyakran pedig rögtön és egészen váratlanul. Miután mult nyáron 's még inkább tavaszkor a' német gyapjuvásárokon igen keresett volt a' gyapju, következőleg rendkivül jó áron kelt, mi hazánk nagyobb vásárin is egészen hasonló sikerrel mutatkozék, nyár fogytán és ősz kezdetén, némileg csökkenni kezdett a' gyapjuár. Ez váratlanul lepé meg a' termesztőket, 's a' közbenjárók is annyira veszték lélekéberségöket, hogy számosan veszteséggel is megváltak áruiktól, ha a' körülmények gyors eladásra kényszeriték őket. Sok elvesztő t. i. azonnal minden bátorságát, 's erősen hivé, hogy vége már a' jó gyapjukeletnek. Pedig hányszor bizonyita már egészen ellenkezőt a' tapasztalás! Egyébiránt a' pillanatnyi kelet-csökkenést épen nem tulajdonithatni böcsvesztésnek, mert a' gyárok az egész szárazföldön nagyobb szorgalommal dolgoznak tán most, mint valaha; de leginkább csak középfinom kelméket készitnek e' pillanatban, miből természetesen némi árcsökkenés szokott következni a' legfinomabb gyapjufajokra nézve, 's ez azonnal a' közép minőségüekre is kellemetlen benyomást okozott. E' csökkenés Angliából származott, hol a' pénzszükség valamennyire lenyomá több áruczikk böcsét. Az ottani gyártulajdonosak ugyan csak tetemes áldozatokkal juthattak pénzhez 's azért kénytelenek voltak mindent elkövetni, hogy minél olcsóbban vásárolhassanak, nem csupán gyapjut, hanem minden más nyers anyagot is, földolgozásra, ezt pedig leginkább azzal eszközlék, hogy jelenleg csupán annyit vásárlottak, mennyit szükségeik mulhatlanul kivántak, a' vásárlás-csökkenés pedig természetesen az árkeletet is mindenkor apasztani szokta. Ha az angol pénzfordulat gyorsan véget ér az amerikai bankokkal, ugy azonnal a' gyapjuár is emelkedni fog ismét; ezt pedig tökéletes bizonyossággal reménylhetni, mert a' kereskedőség mindent elkövet a' káros fordulat megszüntetésire, már is legujabb olly tetemes pénzküldemények érkeztek Amerikából Angliába, hogy a' pillanat szükségei majd egészen födözvék. Egyébiránt, ha csakugyan tovább tartana is a' kellemetlen fordulat, mi lenne annak mulhatlan következménye? szenvedne é az által a' gazdaság és tönkre jutna e' végkép a' juhnemesités? koránsem; az egész csak azon kellemetlenséget szülné, hogy e' tél folytában csak csökkent áron lehetne szabadulni a' gyapjutól; ellenben tavaszkor ujolag szebben virágzanék és jövedelmezőbb lenne ez iparág, mikép az mindeddig rendesen történni szokott. Nem tagadhatni mindazáltal, mikép a' gyapjutermesztés folyvást szaporodik, és hogy tanácsos a' fogyasztást mindenkor tekintetbe venni a' termesztésnél, ha akarjuk, hogy ez utóbbi érezhetőbb árcsökkenést ne okozzon. Eddig azonban e' súlyegyent meglehetősen föntarták, mert rendkivül nagy gyapjumennyiség a' valamennyire lehább kelet daczára sincs eladatlanul fölhalmozva a' nagyobb gyapjuvásárokon; ez évet pedig nem igen mondhatni kitünőleg termékenynek gyapjura nézve, mert Németországban már alkalmasint tetőpontra jutott a' juhnemesités, 's igy a' termesztés egyenlő, mellyet az idén a' szük szénatermés még elhatározóbban fog kieszközleni. Hazánkban is melly naprul napra nagyobb mértékü befolyást gyakorol az európai gyapjuvásárokra, igen tetemesül, pusztitottak betegségek a' nyájakban, és több juhosgazda takarmányhiány miatt jóval kevesbité nyáját, főleg, miután a' pillanatnyi aggasztó árcsökkenésben épen nem láta buzditást ereje 's tehetségei megfeszitésire. Russzia emelkedik ugyan a' gyapjutermesztésben, de belföldi gyárai rendesen egész termését föl szokták emészteni, következőleg e' birodalom semmi befolyást nem gyakorolhat még most az európai gyapjuvásárokra. Franciaországot csak vevő 's nem eladó gyanánt tekinthetni. Spanyolország pedig e' tekintetben már majd egészen elkongott. Szóval, az egész baj csak anyiból áll, hogy nem kell minden áron megválni a' gyapjutól, mert igen rövid idő mulva bizonyosan kedvező körülmények váltandják föl a' mostani aggályos pangást. Bizonyitja ezt már eddig is a' lipcsei őszivásár, mellyen 149 ezer vég posztó 's egyéb gyapjuszövet kelt el; még pedig általányosan 2—3 tallérral drágábban a' tavaszi vásárhoz képest, egyszersmind annyi megrendelés érkezett minden oldalról, hogy a' gyártók alig képesek tökéletesen megfelelni a' kivánatoknak. —

KÜLÖNFÉLE. Pécsett nov. 6án adatott Lendvay Márton részire, „Babérfa és Koldusbot“ tömött szinház előtt 's Lendvayt szüntelen zajongó köztetszés, többszörös koszorúk és szórt versek dicsőité. Felvonás közt Lipcsey Klára és Komlósy Paulina Norma dalmüből kettőst (duettet) zengtek olly kellemmel, hogy a' sok éljen 's ujra meg ujra! kiáltozásra ismétleniök kelle a' darabot. A' casinoi egyesület mindent elkövet, miszerint Pécsett a' magyar szinház megörökülljön; az épen ekkor tartott baranya-megyei közgyülés hőn pártolá e' vállalatot, hol aláirás nyittatván egy óranegyed alatt mintegy 2300 váltó frtot irtak alá a' RR.; elhatárzá továbbá a' megye: felszólittatni szomszéd tt. Somogy és Tolna megyéket is ez intézet pártolására 's Pest megyét arra: hogy e' nemzeti játékszint mint a' pestinek növendékét tekintvén, ismért hazafiui reszvételnél fogvást a' szükségesbekkel, miglen itt megerősülhet, ellátni sziveskedjék; 's azt mintegy fiók származékának tartván, a' mennyire lehet, néha néha küldendő szinészekkel is örvendeztesse meg. Teljes igy a' remény, hogy a' magyar szinészet itt megörökülend. A' megyei határozatok 's országgyülési követeknek adott utasitások közül kitünőbbek ezek: többi közt meghagyák Baranya RRdei követeiknek a' magyar nyelv, 's minden ezt terjesztő eszköznek hő pártoltatását, mirenézve is legelsőbben a' nevelést a' hitelbiztositás tekintetéből váltótörvényszéket, 's végbehajtásokra nézve czélszerü gyorsrendeleteket 'sa't. határoztak.

Amerika.

Maranhao, aug. 25kén: Azon lázadók között, kik Caxias várost hatalmokba ejték, már egyenetlenség uralkodik. A' lázadók főnöke, Castello Branco, ugyan is a' várost elfoglalva tartja 's mindent elkövet, a' lakosságnak kizsákmányzástul megmentetéseül; ellenben egy másik lázadási főnök, Balaya, néger, ki kegyetlenségirül igen hires, 's hova jő, dulakodik 's gyilkol, a' város előtt táboroz. Általányosan hiszik, miszerint Castello Branco, ha gátlani akarná a' négernek városba nyomulását 's a' lakosság kizsákmányoztatását, nem tehet egyebet, mintha e' vérszopó négert meggyilkoltatja. Caxiasban egyedül 200 portugál és braziliai nyög tömlöczben. Küldöttség érkezék ide békejavaslatokkal, mit azonban elutasitának. A' kormány ezer főnyi csapattal bir az ország beljében 's mióta 7—800 főnyi uj csapat érkezék e' városba 's Parába, vissza kezdik nyerni bátorságukat. Minde' mellett is sokan, főleg európaiak, hajóra szálltak volna, ha az elnök meg nem tagadja tőlök az utlevelet. —

Lissabon, oct. 21én: Maranhami levelek aug. 21eig érkeztek, mellyekből kiviláglik, miszerint e' tartomány tökéletes forrongásban van. Caxiast, gazdag várost, melly által a' tartomány fél kereskedése üzetik, a' zendülők elfoglalák 's kizsákmányzák. A' magánybirtok kárát 300 ezer font sterlingre becsülik; a' tartomány beljével minden közlekedés félbenszakadt, következőleg a' kereskedés is egészen megszünt. Maranham városban nyugalom uralkodik és az egész népség el van tökélve utólsó csepp vérig ótalmazni magát, ha a' lázadók merészlenének előnyomulni. Para 's Pernambucobul több csapat érkezék, hadiszer pedig nagy mennyiségben. Maranhamtól 24 legoanyira aug. 9én csata történt, mellyben a' császári csapatok 13 halottat és 108 sebesültet vesztének. Az ell nség vesztesége nem tudatik. — Riograndeban a' háboru folyvást tart, mit egy részrül Lagos város meghodulásával nyertek, más részrül Laguna város elfoglaltatásával a' zendülők által ismét elvesztek. Brazilia déli és éjszaki tartományiban folyvást dühöng e' szerint a' belháboru; ehez járuland még nem sokára st. Paulo tartomány is, melly már zajongni kezd. —

Portugália.

Lissaboni hirek oct. 21eig terjednek; szerintük a' minisierek és némelly cortestagok közötti titkos tanácskozásban Lagos b., a' portugál kormány londoni pénzügyviselője javaslata felett vitatkoztak, mellynek czélja a' küladósságok kamatainak részenkénti fizetése. A' jogminister 's két cortestag hatalmasul kikelt a' javaslat ellen, a' többség azt azonban cortes elibe terjesztendőnek határzá. E' rendszabály mentülelőbbi foganatositásaul a' cortesmegnyitást nov. 20ára tanácslák a' fölségnek; ez azonban törvényes időre kivánja halasztatni az összehivást Egyébiránt a' cortes hihetőleg visszavetendi Lagos b. javaslatát, mert a' tulzó szabadelmü lapok határzottan ellene nyilatkoznak. — A' kormány, ha pénzügye megengedi, a' maranhami (braziliai) révekbe hadihajót szándékozik küldeni, a' portugál alattvalók védelmére. — Az ugynevezett migueli guerillák, mellyeknek valódi nevök rabló csoportok, kis osztályokban mutatkoznak; többen föladák magokat 's kir. kegyelmért könyörgenek. — Oct. 19én, mint a' trónörökös, d. Pedro de Alcantara névnapján a' palotában lakoma volt; az erősségekről, valamint a' hajókrul döbörögtek az álgyuk. — Az egész országban, főleg Oportoban, tömérdek ál-bankjegy kering. —

Spanyolország.

(Válaszfölirati cortesviták.) Az oct. 22iki cortesülésben következő módositványt hoza inditványba a' válaszfölirathoz Diaz Gil, Zumalacarregui, Campuzano, Ferro Montaos, Felin és Mendizabal követekkel egyértelmüleg Arguelles: „A' cortes reményli, mikép e' nagy nemzet kormánya gondoskodni fog, hogy Európában méltóságához illő helyet foglaljon el 's hogy semmi ollyashoz nem adandja megegyezését, mi vagy most, vagy jövendőben függetlenségét korlátozhatná.“ Ezután folytaták a' fölirat részletes vitatását, és Arguelles két óraig tartó beszédben nyilványitá azon véleményét, miszerint a' nemzeti függetlenség veszélyeztetve van és a' ministerek lealacsonyitják magokat azon idegen hatalmak előtt, mellyek még mindeddig nem ismerék meg a' királyné kormányát, 's ez okbul minden hivatalos levelezést 1834 óta a' cortes elibe kivána terjesztetni. Emlité továbbá, mikép a' hadminister hivatalos jelentése szerint a' spanyol hadsereg jelenleg 219,327 gyalog és 16,524 lovasból áll, 's ezt kivánta tudatni az idegen hatalmakkal, mert ez leghamarább képes velök megismertetni a' királyné kormányát. Beszéde egyébiránt minden következmény nélkül maradt.

Anglia.

(Az angol hadsereg elfoglalja Kabult. Elegy.) Bombay, sept. 11én: „Miután az angol hadsereg négy osztályban május végén 's junius elején Kandahart elhagyá, jul. 16ikán Mukeerbe érkezék Ghazna közelében. Innen 20kaig háboritás nélkül folytatá utját; a' zendülők csak egyszer támadák meg az angolokat, de rövid csata után kudarczot vallottak. 21én megnyiták az angolok az ostromot Ghazna vagy Ghizni ellen, honnan élénk puskatüzzel üdvözlé őket az ellenség. 22ikén éjfélkor rohanásra tőn készületet az angol sereg; a' pattantyusság megindult, nyomban követve a' gyalog katonaság által 's reggel 3 óra tájban trombitaharsogás közt a' városba nyomultak, mellynek utczáin véres harcz támadt ugyan; de délutáni 5 órakor már angol zászlók lobogtak a' föllegvárban, 's igy mintegy 3 óra alatt Ázsia egyik legerősb vára az angolok hatalmába juta, noha 3500 vitéz afghan ótalmazá a' falakat a' kabuli volt király fiának vezérlete alatt. Az őrségbül 500 ember hullott el, a' többi pedig vezérestül angol fogságba esett. Az angolok összesen 91 holtat és sebesültet vesztének. E' fényes hadiszerencse hirére Doszt Mohammed maga és fia egész haderejével azonnal kiindult Kabulból; de Ghizni elfoglaltatása hire olly nagy erkölcsi hatást gyakorla, hogy 300 lovast kivéve, az egész roppant hadsereg elpártolt Mohammedtől 's azonnal elszéllyedt, Mohammed pedig minden hadiszert elhagyva, futásban volt menekvést keresni kénytelen, mi által összesen 28 álgyu jutott az angol parancsnok hatalmába, ki ezután minden ellenállás nélkül Kabulba vezeté aug. 4ikén Sudsa sah küldöttjét, kit jól fogadott a' lakosság. Aug. 7dikén maga a' sah is megjelent a' városban. — A' satarahi radzsa is megkapá érdemlett büntetését, az angol ügyviselő ugyanis két ezreddel körülvevé palotáját és fogollyá tevé őt

miután a' kitüzött határidő után sem akará teljesíteni az angol kormányzóság kivánatit; ugyanazon nap az elfogott radzsa testvérét emelé trónra az angol meghatalmazott. A' keletindiai társaság szigoruan szándékozik most megbüntetni a' makacskodó indiai fejdelmek rakonczátlankodásit és Dzsudpore ellen is hadserget indita meg. Reménylhetni, hogy az angol sereg eddigi fényes szerencséje tetemesül csökkentendi az indiai főnökök gőgös bátorságát. A' birmanok is naponkint szemtelenebbekké válnak, 's hire jár, hogy a' kormányzóság rövid idő mulva ellenök is fegyveres erőt szándékozik sikra szállitani. Rundsit Szing fia minden ellenállás nélkül atyja trónjára juta; általányosan mondják azonban, miszerint olly gyönge ez uj fejdelem minden tekintetben, hogy csupán az angol kormányzóság hatalmas befolyása és jó tanácsadók által fogja magát trónon föntarthatni.

Franczia ország.

(Vélemény d. Carlosrul és az angol politikáról. Elegy.) D. Carlos folyvást Bourgesban tartózkodik. Átlátá a' kormány, hogy nem könnyen tehetne czélszerütlenebbet, mint őt utlevéllel ellátni, azon pillanatban, midőn vezérei valódi vagy álparancsival ellenkezve nem rakják le fegyveriket, 's midőn szabadon bocsáttatása bizonyosan azt hitetné el a'spanyol néppel, hogy követelt jogait a' franczia kormány is helyesli. Utlevéladás gyöngeséget tanusitna most, mert ugyan lerakák é fegyvereiket az ellenséges vezérek, vagy megismérte é legalább d. Carlos a' királynét? Nem. Miért mondana tehát le most a' franczia kormány azon biztositékról, mellyet ezelőtt szükségesnek tartott? Milly ujabb körülmény menthetné az illy visszalépést? Mit szólhatna a' kormány a' kamrának mentségül, ha mondania kellene, hogy septemberben vissza akará tartóztatni tovább utazástól d. Carlost, 's november elején már kénytelen volt őt szabadon bocsátani? A' franczia ministerség álláspontja Spanyolország ellenében kedvező ugyan, de igen kényes, mert Madridban más kormányok is tartanak képviselőket. Azon téren könnyen több politikai és kereskedési érdek jöhet egymással surlódásba. Leszen é majd a' ministerségnek elég ereje a' surlódást elmellőzni, vagy az összeütközést szeliditni, a' nélkül hogy egyszersmind a' franczia érdekeket koczkáztatná? Megerősithetendi é Spanyolországgal a' frigyet; a' nélkül, hogy az által a' szövetséget Angliával veszélyeztetné? Anglia helyzete igen sulyos. Kereskedési fordulatai nem mulékonyak, sőt félhetni, hogy állandóan rosz következményeket fognak azok rövid idő alatt szülhetni. Azok tökéletes elháritására más törvényeknek kellene létezni Angliában, és más kereskedési rendszernek Európában. Egyenlőn nehéz mindazáltal az angol főnemeseket uj törvények elfogadására birni, és a' vámrendszer kapuit jobban kitárni az európai szárazföldön. Anglia isszonyu tanitást adott a' világnak egyedáruskodás és politikai önzés ügyében, 's nem fogja most tagadhatni, hogy a' tanitványok bőcsületére válnak az oktatónak. A' kereskedési elsőség e' boldogtalan harczában természetesen azon nemzet szenvede legtöbbet, melly leginkább szaporodott. Husz év óta csupán gazdasági nézetek tartják lebilincsezve Anglia kormánya figyelmét. E' birodalom minden mozdulata azon szükséget árulja el, miszerint minden áron tartozik nyitva tartani régi kereskedési utjait, 's folyvást ujakat szerezni, hogy valamikép meg ne előztethessék más idegen hatalmak által. Keletindiában sajátszerü szerencsétlenség üldözi az angolokat, melly mindig tovább üzi őket. Valamint Napoleon nem akart megállapodni, miután Nápolyt, Bécset és Berlint elfoglalá 's egészen Cadizig és Moszkvaig szándékozék nyomulni, ugy Anglia is folyvást távolabbra terjeszti karjait Indiában, 's legujabban Ghiznit és Kabult foglalá el. Valamint Napoleon, ugy Anglia is trónokat emel föl és rombol le, 's indiai fejdelmekkel környezteti magát, kiket csupán tisztviselőinek kell tekinteni. Előbb utóbb azonban Anglia is legyőzhetlen akadályokra találand, valamint Napoleon és megérkezik majd a' visszatorlás ideje, melly eddig minden óriási hatalmat és birodalmat megdönte. E' sors Angliát is el fogja érni; mikor? erre senki nem válaszolhat. — A' Temps következőleg okoskodik a' legközelebbi kamraülésekről: „Megkapjuk é a' választás-javitást? Nem. Pedig a' ministerség csak igen gyöngén ellenzi azt; több minister szükségesnek és sürgetőnek tartja e' rendszabályt, mert attól fél, hogy végre majd erőszak fogja tőlük azt kicsikarni, mit most még önkényt 's érdemet szerezve adhatnak meg. Megkapjuk é a' kamatcsökkentést? Nem; pedig a' pénzügyminister már kidolgozá ez iránti inditványát 's kész azt kamra elibe terjeszteni. Egyébiránt Nemours hget le akarják kötelezni, 's bizonyosan háztartási költséget ajánlandnak neki. A' pecsétőr mindenféle törvényeket készit, 's mind e' mellett is csak az leend a' végsiker, hogy ismét semmi lényeges javitás nem fog történni. — Bernard volt hadminister halálán van. — Hugo Viktor jelenté barátinak, hogy a' franczia akademiában megürült helyért nem fog folyamodni. — Bonald lyoni érsekké fog kineveztetni. — Némelly politikai körökben ministerség-módositást rebesgetnek.“ —

(Lajos Fülöp és Bordeaux hg lelkülete.) Paris, oct. 24ikén: „Valóban nehéz nem csodálni Lajos Fülöp nevezetes lelkületét, habár ez lenne is csak az egyetlen kitüntető érzés, mellyel iránta viseltethetni. Annyi hajlékonyság olly nagy szilárdság mellett, olly nagy fáradhatlanság a' többször nem sikerült próbák megujitásában, annyi bátorság olly roppant ovakodás mellett, annyi lélekerő az eltürésben, e' rendszeres hanyagság kellemetlen határzatok körül, e' makacs hitetlenség az emberi szellemiségben, annyi simaság olly nagy uralkodási vágy mellett, annyi türelem mindennemü meggyaláztatás ellenében, olly megvetés annyi számtalan kivánat, fölszólitás és intés ellenében, — mindez valóban bámulatra méltó lelkületet képez. Bár mikép itéljenek is róla, jelen pillanatban csakugyan nagy és fényes sükert köszönhet neki a' müvelt Európa. Mióta Katalin a' czári trónrul lelépett, most tapasztaljuk először, hogy Russzia, melly eddig mindenkor nagyságát 's erejét szokta békeidején bámultatni 's csupán háboruban árulá el gyöngeségét, most béke közepén is kénytelen lőn kimutatni gyönge oldalát. E' következményt egyenesen Lajos Fülöp lelkületének 's politikájának köszönheti Európa. Illy késkedő, mozdulatlan, biztos czélu 's ingatag eszközü, rugalmas 's kérlelhetlenül bőnyés (zähig) politikához nem volt még szokva Russzia, 's az orosz kormány, melly Carthago szerepét akará játszani, a' késkedő ellenében lerakni lőn kénytelen fegyverit. Ha a' francziák királya mindjárt eleinte bármilly részre határzottan nyilatkozott volna, ugy Russzia most is bizvást játszhatná rettegtetősdi szerepét; mivel azonban szakadatlanul késkedék 's határozatlan maradt, tehát végre is kénytelenült Russzia azon hatalmaskodás ormáról leszállani, mellyen olly örömest mulatott volna huzamosb ideig, 's már most egyenlő lábon áll a' többi hatalom politikájával. Russzia mindent elkövete, hogy álhelyzetét továbbra is megtarthassa; de minden törekvése tökéletesen meghiusult. Eleinte iszonyu harczkészületek hire hangzék déli Oroszországból, hogy a' háborutól rettegő Lajos Fülöp készebb legyen az orosz kormány követelésire hajlani; de a' francziák királya mind ezt föl sem vevé. Azután mindenütt beszélék: hogy Russzia nem akar részt venni a' tanácskozásokban. „Majd meglátjuk!“ mondá Lajos Fülöp. Utóbb ismét azt rebesgeték: hogy Russzia és Poroszország visszalépnek a' tanácskozástól. „Magok semmit nem fognak eszközölhetni,“ szóla ismét Lajos Fülöp. Végre szélytiben beszélék: hogy Russzia közelebb viszonyba kiván lépni Francziaországgal, 's ezért Spanyolországot is kész föláldozni. Lajos Fülöp semmit nem ohajt inkább, mint épen e' közelitést; de mivel jól tudá, hogy ennek még nem jött meg ideje, tehát nem hagyá magát elcsábittatni. Ezalatt Palmerston erőszakos föllépésre akará őt kényszeriteni az alkirály ellen. Lajos Fülöp átlátta, hogy Russzia igen örömest látna illy meggondolatlanságot, 's azért nyugott mosollyal utasitá el a' heves lordot. Végre, miután minden kisértés siker nélkül maradt, Brunnow Londonba küldeték, mi igen hasonlita Napoleon 1814iki tettéhez, ki látván a' szövetséges fejdelmeket Paris felé közelíteni, 's tudván, hogy nem képes erőszakosan föltartóztatni őket, rögtön a' Rajna felé fordult hadaival, gondolván, hogy a' szövetségesek azonnal tartományik ótalmazására fognak sietni. De a' szövetségesek ezt nem tevék, hanem bátran folytaták előre utjokat 's Napoleon kénytelen lőn megfordulni. Lajos Fülöp Napoleon példáját követé 's nem engedé magát elriasztatni, hanem nyugottan folytatá törekvésit az orosz befolyás csökkentésire. Igy aztán Russzia is kénytetve látta magát visszavonulásra és követésire a' többi hatalom politikájának. Ezt Lajos Fülöp politikájának köszönhetni, 's e' miatt neheztel most reá annyira Russzia. Lajos Fülöp most még inkább reményli Russzia ohajtott közelitését, miután megmutatá hatalmát. Napjainkban a' késkedő leghatalmasb, 's a' rohanók majd mindenütt elvesztik kitüzött czéljokat. — A' kormány hivatalosan értesült Bordeaux hg Romába érkeztérül, ki onnan összeköttetést akar alapitani Francziaországgal. A' kormány szigoru őrszemmel tart e' hir következtiben minden utast, nem azért ugyan, mintha Lajos Fülöp félne rokonitól, hanem inkább azért, mivel nem szeretne ellenök keménységgel föllépni, mit mulhatlanul tennie kellene, ha közülök valamellyik elég vakmerő lenne, nyiltan sikra lépni ellene. A' fiatal hg életét koczkáztatná, ha talán anyja szerepét kivánná folytatni Francziaországban, mert a' francziák rég megunták már az illy kalandokat.

Törökország.

A' marseillei lapok egyike Konstantinápolybul ekép ir: „A' szultán 's Meh. Ali közti kibékülést egészen bizonyosnak tekintik. A' szultán és anyja gyakran közlekednek Meh. Alival 's ugy látszik, mind inkább hajlók elvonni Chosrew basától azon hatalmat, melly őt most ruházza. Rezsid basa befolyása naponkint növekszik. Roussin hajóvezér visszahivatása köz beszédtárgy. Diplomatai tehetségirül 's az általa követelt politikáról bármilly különbözők a' vélemények, egész világ megismeri azonban politikai bánásmódja őszinteségét 's nyiltságát. Mahmud szultán őt „Doghru adam“nak (jó férfinak) ellenben Butenieffet „Gilki“nek (rókának) nevezé.“ —

(Waghorn körirata a' kereskedőkamrákhoz.) Alexandriai oct. 7diki magányos levelek igen fontosak kereskedési tekintetből, mert valósitják azon hirt, miszerint az Indiávali közlekedés a' suezi földszorosnál valóban gátolva leend, ha az egyesült európai nagy hatalmak az alexandriai révpartokat ostromzár alá veendik. Mi azonban olly hamar aligha megtörténendik. Waghorn oct. 7érül következő körlevelet bocsáta ki: „A' calcuttai, madrasi, bombayi, ceyloni, cantoni, valamint a' londoni, liverpooli, bristoli, glasgowi, birminghami, manchesteri és sheffieldi kereskedő-kamrákhoz. Uraim! Az Egyiptus és Törökország közti politikai viszonyok jelen kétes helyzetét, mellynek elintézésire és kiegyenlitésire most Bécsben az európai öt hatalom képviselőji összegyültek (?), nem olly könnyü elháritni, ha az egyiptusi basától el akarják venni azon felsőséget, mellyet az elhunyt szultán Szyria, Arábia és Candia felett átengede neki. Folyvást gondosan buzogtam hazám kereskedési érdekeit gyors közlekedési utak szerzése által Egyiptuson keresztül előmozditani; most azonban kénytelen vagyok Önök előtt nyilványitani, miszerint minden törekvésem fistbe megy, ha az alexandriai kikötőket angol-franczia hajósereg ostromzár alá veendi az öt nagy hatalom nevében. Nézetem szerint Anglia és India többet veszt ez által, mint bármellyik tartomány 's minden tekintetben. Midőn az európai politikusok a' porta érdekeit tartják figyelemmel, Egyiptusról könnyen megfeledkezhetnek; őszinte véleményem azonban az, miszerint Egyiptus egy tap-ot sem enged, mig nem biztositják azon tartományok iránt nyert és kapott jogaiban, miket már most is annyira előmozdit jóllétükben. Minden további megjegyzés nélkül intem Önöket: tartsák készen magokat az Egyiptuson keresztüli közlekedés megszünésére. Nem mondom, hogy bizonnyal megtörténik az, de kötelességem Önöket a' lehetőség iránt figyelmeztetni. Waghorn Tamás.“ —

Szerkeszti Helmeczy. -- Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. — *szerda*, nov. 20.

JELENKOR.

1839. — 93ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések és előléptetések; m. akademiai közgyülés; pesti magyar szinház; bécsi fönyertes számok; pesti hengermalom-társaság; m. tud. társaság; különféle; ipar- 's tőzsérügy; Ocskay Antal kassai püspök székfoglalása; 's a' t.) Amerika. Spanyolország (Espana gr. a' vezérségtől megfosztva; harcztéri hirek; a' ministerség föloszlatva, elegy, a' cortesülések nov. 20ikaig elhalasztva; 's a' t.) Anglia (Bradshaw kifakadási a' kormány ellen; a' tulzó toryk kicsapongási a' szabadelmüek ellen; chartista mozgalmak Newportban: elegy; 'sat.) Franczia-ország (a' kamrák dec. 23dikára összehivatva; uj pairnevezések; elegy; 's a' t.) Törökország. Belgium. —

Magyarország és Erdély.

A' császárné 's k. ő fölsége következő magyar asszonyságokat méltóztatott palotahölgyeivé kinevezni: Széchenyi Emilia grnőt, szül. Zichy-Ferraris grn.; Pálffy Teréz grn., szül. Rossi grnőt; Seldern Mária grn., szül. Hadik grnőt pedig kisebb kamrásnői joggal kegyeskedék megtisztelni. —

Ő cs. 's ap. kir. fels. a' nváradi deák szert. káptalanban Dellinger János őrkanonokot olvasó-kanonokká; a' csázmaiban pedig Mravinecz Pál őr-kanonokot szinte olvasókanonokká nevezni, egyébiránt a' mindkét helybeli fokszerű előléptetést megerősiteni; továbbá a' zágrábi káptalanban Horváth József kamarczi főesperest olvasó-kanonokká; Koritich Ferencz székes-egyházi főesperest éneklő-kanonokká; Tuskán Ferencz goriczi főesperest őr-kanonokká; Birling János kemleki főesperest székesegyházi főesperessé; Uzorinatz Ignácz vaskai főesperest dubiczi főesperessé; Mihalitz István császmai főesperest kamarczi főesperessé; Mihich Mihály varasdi főesperest goriczi főesperessé; Vuczich Mihály urboczi főesperest kemleki főesperessé; Vakanovich Antal turopolyai főesperest vaskai főesperessé; Vachtarich János másod tanitó-kanonokot (mag.can) csázmai főesperessé; Hochreiter Izidór 3dik tanitó-kanonokot varasdi főesperessé; Vukovich Máté 4dik tanitó-kanonokot urboczi főesperessé; végre Schott József 5dik tanitó-kanonokot turopolyai főesperessé nevezni kegy. méltóztatott, 's a' pozsonyi postaigazgatóságnál megürült ellenőri tisztséggel Német József kassai ellenőrt k. felruházni.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége f. e. nov. 2ki határzatában mélynádasi Ghequier Zsigmond innsbrucki városi és tartományi jogtanácsost tyrol-vorarlbergi fölebbviteli cs. kir. törvényszéki tanácsossá nevezni méltóztatott.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége Dolezsálek Antalnak, a' pesti vakok intézete igazgatójának, következő czimü munkájaért: „Utmutatás vak gyermekekkeli czélszerü bánásmódra kora ifjuságuktól kezdve", mellyet a' m. kir. helytartótanács a' szerző folyamodta következtiben a' hazában divatozó nyelvekre lefordittatván, minden lelkésznél ingyen osztatott ki, száz pgő forintnyi jutalmat méltóztatott kirendelni.

A' nmélt. m. kir. udv. kamra az orahoviczai keresk. 30adosi tisztségre Baborszky Ferencz 30czadost, az ujonnan felállitott ellenőri tisztségre Schrodt Fülöp ellenőrködő tisztirnokot, tisztirnokká Bichianich István gyakornokot; pozsonyi járulnokká Schwarzenegger Ferencz farkasvölgyi harminczadhivatali irnokot; ennek helyébe Pauer Zsigmond budai gyakornokot; a'kubini 30czadnál ujonnan felállitott ellenőri tisztségre Blümmer Henrik temesvári tisztirnokot; ennek helyébe Földváry Sándor ujvidéki só- és harminczad hivatali gyakornokot; alhói 30adossá Häuszler András nádkúti (Rohrbrunn) 30czadost; nádkuti 30czadossá Krenosz Márton sopronyi tisztirnokot; sopronyi tisztirnokká Paulay Márton budai gyakornokot; a' mohácsi k. sóhivatalnál megürült sóárnoki tisztségre Csépkey Károly helybeli ellenőrt; a' nbányai k. sóhivatalnál megürült sóárnokságra Kreusel-Herdliczka Károly ottani ellenőrködő sómázsamestert; ennek helyébe Begovchevich Ignácz mázsamestert; ez utóbbi helyébe Huszka Ferencz mázsást, fokszerű előléptetés által; a' nbányai k. sómázsási tisztségre Karatur Eduárdot, a' pesti k. sóhivatal gyakornokát; tiszaujlaki sómázsássá Traxler István szigeti k. tutaj-számvevőt; Spanyol Antal palánkai ujonnan kinevezett erdőszt Revuczára; helyébe Braun József revuczai erdőszt; végre a' hradeki erdőhivatal tisztirnokává Boser Károly fizetéstelen gyakornokot alkalmazá.

A' két k. kir. leirat magy. forditása imez: „Ő cs. 's ap. kir. felsége legkegy. U.nevében 's a't. Kedves dolog volt ő Fels. előtt a' KK és RRnek f. e. oct. 31ki alázatos feliratából megérteni, hogy k. kir. előadásit olly hódoló érzéssel tisztelik, miszerint azokat egyedül a' közjóra 's törvények teljesülésére irányzottaknak önként vallják; kegy. igéri annálfogva ő fels. magának, hogy a' KK és RR azok tárgyalásiban serény és olly szorgalommal fognak munkálkodni, hogy mind e' jobbágyi nyilatkozásuknak, mind azon előadások törvényes czéljának minél hamarább elég tétessék 's azokat illetőleg ugyan, miket a' KK és RR segélyeszközül a' királyi előadások első pontjára nézve kivánnak: ámbár kegyelmesen meg van győződve Ő felsége, hogy a' szükség, mellynek ösztönéből Ugyanő a' KK. és RRet a' katonaujonczokban rendelendő segedelemre felszólitotta, k. előadási most érintett első pontja tartalmiból önkint is elég világos; nehogy mindazáltal ohajtásuk teljesittetlenül maradjon, e' tárgyban azonképen, mint 1830ban történt, adandó bővebb értesités végett, b. Lederer Ignácz val. b. tit. tanácsost, lovassági tábornokot, 's Magyarország hadi főkormányzóját kegy. megbizandónak vélte, 's ugyan ezt a' KK és RRnek azon hozzáadással jelentetni, miszerint e' dolog siettetésére egyszersmind k. rendelés tétetett, hogy az tüstint készüljön e' tiszte teljesitéséhez. Az ország KK és RReinek előbb történt felirása többi részire pedig ő fels. k. kir. válasza rövid nap alatt szinte következni fog. Egyébiránt 's a' t. Ő cs. 's ap. kir. felsége által, Bécsben 1839 nov. 7kén 's Bartal György s. k." A' II. k. kir. leirat határtalan hálaörömmel fogadtatott a' f. h. 11kei elegy ülésben 's tartalma ez: „Fens. főhg, 'sa't. Miért Kedvességed 's Hűségtek Hozzánk 's ohajtásaik iránt bizonyitott hajladóságunkhoz viseltető jobbágyi bizodalmoknál fogva esedeztek, hogy alázatos felirásaikat már ez országgyülésből egyedül magyar nyelven készíteni 's ugyanazon nyelven előnkbe terjeszteni engednők: ezt Kedvességed 's Hűségtek iránti azon kegyelmességünk további emlékeül megadjuk. Kikhez egyébiránt 's a' t. Költ. Bécsben nov. 9dik 1839 eszt. Ferdinánd s. k. Gr. Mailáth Antal s. k. Bartal György s. k."

(Pesti magyar szinház.) F. h. 23kán, szombaton, Megyeri Károly jutalmaul ‚Tatárfutás' eredeti bohózat 3 szakaszban, irta Gaal, zenéjét szerzé Thern Károly, kerülend szinpadra. A' jutalmaztatandó színész, a' bóhozatiró és zeneszerző nevei eléggé kezeskednek azon élvezésről, melly a' pesti magyar közönségre vár ez alkalommal. A' bohózat ezelőtti czime „Kuruczvilág" volt.

(Bécsi fönyertes számok.) Nagy-Zdikau urodalom kijátszatása f. e. november 14ikén következő sikerrel ment véghez: 76473 nyert 200,000 f. vagy az urodalmat, 56737—30000 f., 35497—10000 f., 62798—5000 f., 42078—5000 f., 47481—3000 f., 64873—2000 f., 105540—2000 f., 25122—6000 sorsszámot és 25000 f., 185379—1360 sorsszámot és 8000 f., 165189—560 sorsszámot és 3000 forintot váltóban. —

A' magyar tudós társaság, tek. Pest megye nagyobb termében, f. évi november 24én, délelőtti 10 órakor fogja 8-d. közülését tartani; melylyen minden rendbelit hazafiúi tisztelettel 's indulattal lát. Magyar köntösben megjelenőknek a' terem áll nyitva, másoknak a' karzat, hol asszonyságok számára külön hely leszen.

A' magyar tudós társaság october 28. november 4. 7. 11. 13. és 14. tartott kisgyüléseiben 1. némelly nagygyülési készületekkel foglalkodott. 2. A' nyelvtudományi osztály részéről Vörösmartý Mihály rend. tag által készitett nagy szótári példányczikkelyek megvitattattak, 's magokat azokhoz tarthatás végett az azon szótár dolgozására megbizott valamennyi rendes tagnak számára sajtó alá adattak. 3. Hartmann „Az ember szelleme" czimü munkájának forditása dr. Soltész Jánostól Bugát és Szilasy rend. tagok tudósitása következésében a' nagygyülésnek ajánltatni határoztatott. 4. A' Tudománytár számára beküldött három történeti, egy népismereti 's egy természettudományi dolgozatnak birálók rendeltettek. 5. Kovács László értekezése a' müncheni dologházról Fáy András tiszt. — Podhradczky Józsefé szent Márton születése helyéről Jerney János rend. —, és Irinyi Jánosé a' vegytani rokonságokról Bugát Pál rend. tag ajánlatára a' Tudománytárba fölvétettek. 6. Horváth József rend. tag a' Tajszótárhoz Vas és Hont vármegyei, Horváth Zsigmond lev. tag pedig Balaton-mel éki szavak gyüjteményét küldöttek pótlékul. 7. A' Könyvtárt a' következő szerzők nevelték munkáikkal: a) Hammer Antal: Geschichte der Pest die v. 1738—1740 im Temesv. Banate herschte. 1839. b) Horváth Zsigmond l. tag. Elmederitő történetek 's adatok füzére 2ik köt: Pest, 1840. c) Joo János: Héti lapok műtudomány terjesztésére. Eger, 1838. d) Nagy Pál: Simonyi József élete. Pest 1819. Historia pragmatica Regni Hungariae. Editio II-da Pest 1813. 8. Bertha Sándor academiai rendes ügyvéd az 1830ki országgyülés általa irt történeteit kéziratban a' társaság gyüjteményei számára adta be.

Budai Nőegyesület. Nemzeti intézetinkre tett hazafi áldozatiról olly dicséretesen ismert gr. Buttler János cs. kamrás ur, legközelebb a' szenvedő emberiség oltárára is 1000 pengő forinttal áldozott, olly czélból, hogy rajta a' nőegyesületileg felállított gyámházban egy sinylő nőszemélynek ápoltatására egy tervszerinti ágy örök időre alapittassék. E' nemes alapitvány — magas alapitója nevét viselendő — szives hálaörömmel fogadtatván, jótékony rendeltetésére forditattni fog 's érette az érdemkoszorus jóltevőnek a' haza előtt is forró hála mondatik. Az egyesület rendeletéből közli, annak titoknoka. Külkey Henrik.

(Pesti hengermalom-társaság.) A' nemzeti haladás ügyében magának annyi érdemet szerzett Széchenyi István gr. fáradhatlan törekvése ismét uj közhasznu részvényes társulatot létesíte, melly gabona-őrlő hengermalmok fölállitását tüzé ki magának czélul a' frauenfeldi találmány szerint, először ugyan csupán Pesten, de utóbb a' haza több alkalmas és kedvező részeiben is. E', több nagy városban, mint például Milanoban, Münchenben, Mainzban, Stettinben, Lipcsében 's a't. fölállitott henger-lisztmalmok, miket helyzeti viszonyok szerint majd gőz, majd viz által szokás hozni mozgásba, egyszerü hengerművel 24 óra alatt 100—120 bécsi mérőt őrlenek egészen szárazon meg 's nemcsak szép, hanem egyszersmind jó és tartós lisztet készitnek, mikép az már közönségesen tudva van. E' tapasztalásokon alapuló kedvező siker, mellyért még azonkül kezeskedik is a' főrészvényes, annyival örvendetesb következményt igér az itteni részvényes társaságnak, minthogy itten nyilványos szükség uralkodik a' gabnaőrlő malmokra nézve, tökéletes szerkezetüeket pedig alig alig találhatni. Hogy e' vállolat, főleg azon esetben, ha nagyobb kiterjedést találna nyerni, igen kedvező hatásu leend a' magyar gabna- és lisztkereskedésre, 's ez által magát a' gabnatermesztést is kedvezőleg mozditandja elő, azt alkalmasint senki nem fogja kétségbe vonhatni. Legnagyobb haszon mindazáltal kétségkül Budapestre fog háramlani e' vállolatból, mert az év minden szakában itten szünet nélkül dolgozó hengermalom nemcsak állandó lisztárszabást eszközlene, hanem hihetőleg csökkentendné is a' liszt árát, mit eddig a' hirtelen beállott dunai zajlás mindenkor igen érezhetőleg szokott emelni. A' nevezett társulat igen tetemes pénzerővel már csakugyan meg is kezdé munkálkodásit. Nádorunk ő cs. kir. fhgsége magas pártfogása alá kegyeskedék fogadni e' közhasznu társulatot, 's nemcsak igen jó helyzetü földtért engede vásárolnia Leopoldvárosban, az ujépület mögött, hanem egyszersmind kegyesen megengedni méltóztatott, hogy az ott épitendő hengermalom „József malma" czimet viselhessen. A' társulat már elhatárzá az első részvénytized befizetését, 's a' választmányt is kinevezé, melly négy évig intézendi ügyeit az igazgató elnöksége alatt. A' választmányi tagok ezek: Appiano J., Barkóczy gr., Burgmann Károly, Halbauer János György, Kappel Fridrik, Sina b., Széchenyi István gr., Tüköry József, Valero J. A., Wodjaner Andor. E' választmány azonnal intézkedni kezde az előmunkák és épités ügyében, 's mindeddig buzgó pártoltatást talált a' városi hatóságnál, melly minden hasznos vállolatot mindenkor lehetőségig törekszik előmozditani. Az itteni hengermalom ideiglen 3 osztályzatra van számitva, 's jövő őszkor már minden esetre meg lesz benne kezdve az őrlés. E' szerint tehát ismét uj utat látunk nyilni a' nemzeti ipar egy eddig igen parlagul hevert ága előmozditására. Kivánatos, hogy méltó jutalmat nyerjenek a' lelkes és egyszersmind merész vállalkozók. —

Ipar- 's tőzsér-ügy. A' zilahi mustból nem lesz az idén gégefürész beczkói, sem kecskeriasztó hunyadi: mert régen volt az, mikor annyira ösz-

szetöppedt 's a' verőfényesb oldalakon meg is aszott a' szőlő, mint az idén. De a' siker a' vártnál is csekélyebb: mennyiségre az 1834kinél alább áll, minőségre nézve kevéssel. Zilah környéken a' mennyiség is alább áll a' középszerünél, 's ezt a' sokkal több aszu okozta, különösen Ballán, Sámsonban 's Mocsolyán, hol 15—20 krra is felszökkent kupája az aszunak a' nagy csődöngés miatt. A' must vedrét Zilahon 40 krtól 1 f. 30 krig, vidékén 1 f. 20tól 1 f. 40 krig fizették. Némelly gazda azonban az idén sem panaszkodhatik, van ollyan, ki a' boldog emlékezetü „Hatló" sajtójában 700, más ki egyebütt többet is szürt. Jó szerencsét neki! A' törökbecsei és csókai révekben a' bánsági legszebb tiszta buzának köble most is 10 v. forint kel, az alábbvalónak minőségéhez képest van ára szabva. Még eddig a' nagyszámu terhelt hajók többnyire a' Dunán tették utjokat, Száván pedig a' viz csekélysége miatt igen kevés. A' hosszan tartott száraz ősz kedvezésivel e' vidéken nagyobb részint elvégzék a' gabonanyomtatást, de az őszi szántást vetést még csak most a' föld megázta után szorgalmazzák leginkább.

Esztergom nov. 17kén: Ürményi Ürményi Péter fölszentelt korezlrai püspök, sz. Benedek pécsi apátja 's esztergomi nagyprépost négy napi gyöngélkedte után f. hó 15dikén végszentségek fölvettével kora 72ik évében jobb életre szenderült, 's holt tetemei igen nagy kisérethen Jordánszky Elek püspök ur vezérlete alatt a' várbeli sírbolt Bakacs-kápolna alatti oldalába ma délután takarittattak el. Jámborsága a' boldogultnak köztudomásu. Több özvegy és nyomorék titkon zokogja le hálaját, mert tőle gyakran titkon vett segedelmet. Jószágán szentegyházat, paplakot és iskolát épittete 's ezt jó lábra hozta. 'S hogy több mindennemü, neki hervadhatlan füzért szerzendő jótéteményit elhallgassuk, egyet emelünk-ki: Fitzjames Ferencz hg soissoni püspöknek Végh István magyarázta 's három derék kötetből álló oktató beszédit boldogult püspökünk nyomatta-ki 's velök literaturánkat gazdagitotta, az ifjú papokat megajándékozta, 's igy nekiek ösztönt és némi módot is nyujtott könnyebb kiképeztetésre. Dicsőittessék égben! — Nálunk még sok házban nem fütnek. —

KÜLÖNFÉLE. Debreczen, nov. 15én: Mult oct. elején tartatott helv. egyházkerületi gyülésen egyházkerületi fő-gondviselő Péchy Imre azon kérelmét nyilatkoztatá: hogy tekintetbe vevén korát, helyette mást választani méltóztassanak. E' váratlan kérelem minden jelenvoltnak szavát darab ideig elzárta, de miután a' megindulás jelei a' szólás utját megnyiták, többszöri kérelem intéztetett a' fő-gondviselő urhoz, hogy az általa olly különös igyekezettel viselt hivatalt, munkás élte végeig személyesen is, v. legalább felügyelése 's befolyása alatt helyettese által folytassa. Melly kérelmek mellett is miután föltétele mellett állhatatos maradt: az egyházi kerület igazgatóji más fő-gondviselő választatását körlevelek által közhirré tétetni, 's a' szavazatbeküldési határnapul a' debreczeni tél vásári egyház-kerületi gyülést tüzni határozák, kikérvén a' hivatalát letett férjfiunak az egyházkerületi dolgokban fontos tanácsadásit 's befolyását. A' debreczeni ref. főiskolában mult iskolai év végével 44 éves oktatói pályájáról önként lelépvén a' mér- és természettan k. r. tanitója, Sárváry Pál ur, helyébe a' h. v. t. k. tiszántuli egyházkerület 's debreczeni ref. egyház által, egyező szavazattal, a' füvészet, kövészet, mű- és vegytan eddigi k. r. tanitója Kerekes Ferencz ur áttétetvén: ezen tudományok megürült tanitói székébe, ugyanakkor, hasonló köz akarattal, elválasztatott, helybeli orvos doctor Csécsi Imre úr. Ünnepélyes beigtatása történt f. h. 12kén, midőn a' szokott esküt előbb letevén, köztetszést nyert szónoklatában jelesül értekezett: a' természeti tudományoknak, a' többi szaktudományra jótékonyan ható befolyásáról. — Torontálban a' Tisza mentiben a' folyam-kiöntést gátló töltésvonal tökéletességre jutván, az előbb viz alatt feküt lapályok áldásadó szántóföldekké váltak fens. Nádorunk tisza-sz.-miklósi uradalmában is, hol a' régóta mivelést sohajtó föld holdanként többnyire a' szegény sorsúaknak osztatik ki jutalmas haszonbérbe, olly szerződés mellett, hogy e' haszonbér csökkenthetéseért egyedül a' tiszai töltés megrongáltatása esetén folyamodhatnak sikeresen: mi bár több év alatt nem történt, de mivel az idén a' Tisza magosb állása következtiben a' töltés alatt annyira felnyomult a' viz, hogy több száz hold földet ideiglen hasztalanná tett, az atyaskodó földesúr iparkodó jobbágyit előbbi szerződésüktől vagy egészen, vagy fizetésök nagyobb részitől önként feloldani kegyes volt, melly nagy kegyelmért országunk főhg Nádorának hálás köszönetjöket nyilványitják, érezvén, hogy csak ott boldog a' haszonbérlő, hol csupán a' haszonért, nem pedig a' kárért tartozik bért fizetni!!—Traunau (Temes vármegye) Fels. ap. királyunk iránti hódoló hálás érzéseiket szivrehatólag nyilatkoztaták f. hó 7kén Traunau helység lakosi, midőn fels. Urunk által épittetett szép templomjok fölszentelletését ünnepileg intézék. Az e' végre meghivott egyházi, ns megyei és uradalmi tisztek jelenlétiben Gradszky Károly kanonok úr buzgóságra ébresztő ajtatossággal végzé szent foglalatosságát, mellyre következett nagymisén szeretett kor. fejdelmünk 's az egész országló házért hála-könyörgésit nyujtá a' mindenek urához, a' helybeli lelkész Pröll Károly pedig fontos beszédébe foglalta mind azt, mit hasonló esetekben előterjeszteni szokás. Ezek után következett Petendu Andrásnak Sára hitvesével félszázadot multa példás házasság után ujdon összeesketésével páros arany menyekzője. Mind ezt befejezé a' helybeli biró Kammer Ferencz által rendelt fényes lakoma, melly alatt a' felségért 's uralk. házért mozsarak durrogási közt több áldomáspohár ürittetett.

Kassa: (elkésett) Oct. 1jén viradt fel az ohajtva várt nap, mellyen Ocskay Antal, kassai püspök, főpásztori székét elfoglalta. Nem pazarfény, nem szemfárasztó pompa, hanem lélekébresztő csend és szellemre inkább, mint külérzékekre ható ünnepélyes méltóság vala ez alkalommal mindenben kitüntető. Reggeli 8 órakor a' sz. Mihály kis templomába (melly régi századok tisztes ereklyéje 's maga korából a' goth izlésnek hazánkban tán egyetlen remeke) vezeté a' fő pásztort a' helybeli 's némelly közel vidéki papság 's onnan a' főpapi diszjelekben öltözöttet, az egyenruhás fegyverrel tisztelkedő polgárok sorai közt a' közel fekvő sz. Erzsébet nevü székestemplomba kisérte. Velős beszéde, mellyel püspöki székét elfoglalta, szivrehato 's az ünnepélyhez jelesül alkalmazott nagy fontosságu vala; azon buzgalom, melly minden szavából sugárzott, lelkének hiv tükrét állitá előnkbe, hatás-teljesek voltanak főkép azon szavak, mellyeket papjaihoz 's hiveihez intézett, előtünt azokban szivének bélyege, melly mindnyájunkat a' keresztyénség első századiba varázsolt vissza, üdvezlő beszéd követé ezt a' káptalan részérül. A' lakjába visszatérőt 12, mesterségre alkalmazott, árvagyermek fogadá. A' jelenlevő papságot fényes ebéddel vendégelvén meg, néhány nap mulva főpapi hivatalát több növendékpap fölszentelésével kezdé. D. —

Amerika.

A' M. Herald Montevideobul jul. 31érül következő levelet közöl: „A' londoni lapokban olvassuk, miszerint több alsóházi tag keserün kelt ki a' francziák ellen a' buenosayresi ostromzár miatt. Azonban e' tagok épen annyira nem értik a' kérdés állását, valamint a' buenosayresi angol consul. Ezek hihetőleg azt hiszik, miszerint Franciaország a' buenosayresi kormánytól olly szerződést kiván, millyet az angolok kötének e' respublicával; ez azonban nem áll: Franciaország jogát sürgeti és az egész világ érdekében harczol. Kétségkül megismerendik ez igazságot, ha azon levelezés világot látand, mellyet az amerikai commodore 's buenosayresi kormányzó váltogatának egymás közt.— A' buenosayresi kikötőben 230 hajóra elég rakomány fekszik; a' révkinyitás után legelőször megjelenendő hajók nyereséges rakományra tehetnek szert. Csak két három ember állhat az utczán szóba, többnek együttléte tiltva van. —

Spanyolország.

(A' ministerség fölosztalva. Elegy.) Madrid oct. 31ikén: „A' ministerség föl van oszlatva. Már tegnapelőtt beadá lemondását valamennyi minister, 's Alaix tábornokét is helybenhagyá másnap a' királyné, mikép az a' mai Gacetában megjelent rendeletből látható. Helyette a' madridi főkapitány, d. Francisco Narvaez, tiszteltetek meg ideiglen a' hadi és tengerészeti tárczával. A' többi ministerre nézve még nem hoza határzatot a' kormányzó királyné; ha mindazáltal Narvaez kineveztetésébül következtetést szabad vonni a' kormány szándékára: ugy biztosan állithatni, mikép a' többi választás is mind olly férfiakra fog esni, kiket legnagyobb mértékben gyülölnek a' föllengősdiek. A' jogminister tegnapi nyilatkozatai a' cortesben elég világosan tanusiták, miszerint a' ministerség már csakugyan megtevé végintézetét. Mindenek előtt hosszasan sorozá elő azon számos jótétet, mellyben a' ministerség a' hazát részesité, 's megengedé ugyan, hogy némelly külsőségekre nézve az alkotmány ellen nyilatkoztak; de egyszersmind megjegyzé: „Ha el akarnak Önök bennünket kárhoztatni, ugy meghajlunk itélethozásuk előtt; leléptünkkor azonban azon benső meggyőződést viendjük magunkkal, hogy tehetségünk szerint dolgoztunk a' haza javáért. Epaminondas szavaival mondhatjuk: „Itt a' béke; ha megszegém a' törvényeket, ám vegyétek fejemet." E' nyilatkozványt azonnal használá Olozaga annak megmutatására, hogy e' ministerség lelépte esetén minden idegen befolyástól tökéletesen szabad férfiakat szükség kormányra emelni. Érinté továbbá, mikép Parisból — alkotmány-módositásra czélzó inditványok 's tervek érkeztek Madridba, 's az ottani spanyol diplomaták eszközül használtatják magokat e' tervek létesitésére. A' mai föllengősdi lapok egészen rokon értelemben nyilatkoznak, és nyilt ellenszegülésre szólitják föl a' népet. A' legjobb elemek erre már tökéletesen elkészitvék. Granadában oct. 21ikén először a' selyemtakácsok kezdének csoportozni, utóbb pedig a' többi gyárdolgozó is föllázadt 's egyhangulag bér-nagyobbitást követelt. Eleintén engedéllyel látszék irántok viseltetni a' hatóság 's 23ikán Alvarez, malagai főkapitány, némileg helyre állitá a' csöndet. Mancha tartományban mintegy 600 guerillero, kik mind Palillos vérhez szokott sergéhez tartoztak, elfogadá a' közbocsánatot 's meghódolt a' királynénak. Egy része közülök ismét fegyvert kapott 's jeles tiszt vezérlete alatt korábbi czimboráji ellen küzd. Tegnap 25 érkezék közülök fővárosunkba, utasokat kalauzolva, kik iszonyu félelmet állottak ki az egész uton, mert mindig féltek, hogy ótalmazóikban ujra fölébred a' rablói gonosz szenvedély. Galicziában d. Laureano Sanz főkapitány, ki 8 ezer harczost számit zászlói alatt, alkudozásba bocsátkozék 500 főnyi carlosi guerilla csapattal, 's minden ellenségeskedést megszüntete. Némellyek gyalázatos gyávaságnak szeretik ezt magyarázni, mig mások igen helyesül jegyzik meg, hogy Sanz polgártársi vérét kivánja megkiméln, mit annál biztosabban tehet, minthogy a' győzelmet többé ki nem ragadhatják az alkotmányosak kezeiből a' carlospártiak. Cabrera már is rendkivül retteg, hogy alvezérei rövid idő mulva szinte békülésre fognak hajlani, melly esetben gyors szökésnél aligha lesz egyéb menedéke. Legközelebb több haditisztet végeztete ki illy gyanu miatt, melly alkalomkor igy bátoritá a' népet: „Esküdjetek, hogy engem soha nem fogtok elhagyni, én részemről soha nem távozom tőletek." de az összesereglett nép csöndesen oszlott el, mi nem igen vigasztalhatá Cabrerát veszélyes jövendője iránt. — Bordeauxi hirek szerint bizonyos Monti gr. érkezék oda legközelebb Rómaból, mint mondják, fontos üzenettel Cabrerához és Espana grófhoz; mellynek tartalmából azonban még köztudomásra semmi nem juta. A' főváros lakosi közt igen nagy az ingerültség, 's az izgatók teljes erővel törekszenek azt még fenyegetőbb álláspontra emelni. Néhány nap fontos eseményeket fejthet ki." —

(A' cortesülések nov. 20ikaig elhalasztva.) Madrid, oct. 31ikén: „Az uj hadminister beszédet mondott a' mai cortesülésben, 's hosszasan előadá politikai hitvallását, azután pedig kir. rendeletet olvasott föl, melly nov. 20ikaig elhalasztá a' cortes ülésit, mire az elnök azonnal bezártnak jelenté az ülést. A' tanács alkalmasint közönyösen veendi e' ministeri rendszabályt; de a' kamra közelgő feloszlatást fog abban látni, melly csakugyan nem is maradand el sokáig. Azonban a' kamra már próbát tőn a' ministerség életfonala elmetszésire; mert határzatot hoza, melly szerint ezentul cortes-rendelet nélkül semmi adót nem szedethet a' kormány. Rebesgetik, mikép a' cortes követséget szándékozik a' kormányzó királynéhoz küldeni, melly ministerség-módositásra szólitandja fel őt. — A' Moniteurben nov. 6ikán megjelent perpignani telegrafi sürgöny szinte valónak mondja Espana gr. eltávolittatását a' junta által, három ülnökével együtt, kik, hir szerint, mindnyájan Franciaországba menekültek. Sagarra utódja lett Espana grófnak, és azonnal szabadságba helyzé a' bergai polgári foglyokat. —

(Espana gr. a' vezérségtől megfosztva. Harcztéri hirek.) Barcelonában oct. 30ikán következő hivatalos hirdetvény közölteték: „Espana gr. hivatalától elmozdittatott. Oct. 26ikán éjjel fosztaték meg vezérségétől Espana gr.; a' junta fölkeresteté őt és elnöklésre hivá meg. Gyülésben elszedék tőle fegyvereit és börtönbe vivék, honnan Orteu, Ferrer és Sanpous juntai tagokkal együtt Franciaországba szándék őt szállitani. A' vezérséget helyette Sagarra nyeré el. Adell titoknok is fogva van. Labandero megbizatást kapott Espana iratai megvizsgálására. Mint látszik, az egész dolgot mély titokba kivánják burkolni. Bergában még oct. 28dikán sem

volt tudva ez esemény.“ Bourg-madamei levél nov. 4ikérül mindazáltal igy szól ez eseményrül: „Oct. 28ikán, midőn Bergában katonái fölött szemlét tarta Espana gr., minden oldalról e' kiáltozással fogadák őt: „Halál a' zsarnoknak. Muerte á Carlos!“ E' veszélyes pillanatban nem tuda Espana gr. jobbat tenni, mint megszökni, 's holléte még most is titok. Helyette Sagarra tábornok vevé át a' parancsnokságot, ki hajlandónak látszik alkudozásra az alkotmányosakkal. A' carlosiak sok helyen örömünnepeket üllnek e' miatt és Campredonban szabadon bocsáták az alkotványos foglyokat, több helyen pedig lerombolák az akasztófákat. E' hir hivatalos. Az illető sürgöny már uton van a' pradesi alispánhoz.“ — Oct. 28ikán igen súlyos volt a' közlekedés O' Donnell tábornokkal Valenciából; Aspiroz Xerica vidékin állomásozott, Hoyos pedig Lina körül táborozott. Valdes tábornok még oct. 31ikén is Manresában tartózkodék. De la Gaudie kapitány, ki mint franczia biztos jelent meg Valdes tábornoknál, még mindeddig nem kaphata kihallgatási engedelmet e' vezértül. — A' madridi minisztérségi fordulatról igy nyilatkozik a' M. Chronicle: „A' spanyol fővárosban végkép elveszték eszöket a' ministerek. Alaix tábornok vonakodik megegyezni a' cortesfölöszlatásban 's makacsul daczol a' szabadelmü párttal, 's képes lenne juntákat fölállítani és a' polgárháborut megujitni, csak hogy megerősithesse magát az udvar és franczia párt kegyében. A' mérsékpártiak tanácskoztak, mikép maradhatnának meg legcsekélyebb áldozattal polczon és mi eszközökkel békithetnék ki egymással a' közönség és cortes véleményit. E' czélra legjobbnak találák Rivera és Caramolino ministerek elbocsáttatását; mit azonban Alaix még Olozaga fölemelésivel szeretne hathatósabbá tenni. Az udvar kénytelen leend engedni Alaix e' kivánatának.“ —

Anglia.

(Eszterházy hg elhagyja Londont. Elegy.) Eszterházy hg, ausztriai nkövet, nov. elején elhagyandja Londont, és a' telet Bécsben szándékozik eltölteni. — Napoleon Lajos hg uj szállást bérlett Londonban, mi oda látszik mutatni, hogy állandóan ott szándékozik lakni. — Canadai hírek szerint e' tél alkalmasint nyugalomban fog elfolyni azon gyarmatban, mert a' 15 ezer főnyi angol katonaság minden esetre féken tudandja tartani a' rendzavarókat, noha Poulett Thompson kineveztetése főkormányzóvá általányos elégületlenséget gerjeszte. — Birma fővárosát, Umerapurát, april 23ikán iszonyu földrengés pusztitá el. Egyetlen pagód sem maradt épségben 's igen számos ember talált halálra a' romok alatt. Több helyen megnyilt a' föld 's viz szivárga föl. Irawaddy folyam háromszor apadt és áradt meg le a' földrengés alatt. — A' Times egyik ujabb száma következőleg nyilatkozik azon dicséretekre nézve, mikkel Brougham lordot majd valamennyi angol lap elhalmozá, midőn halálát rebesgeték: „Ki e' tárgyat tökéletesen ki akarná meríteni, annak Brougham fáradhatlan tollával és rendkivüli nyelvkészségivel kellene birnia. Ő egész emberkor alatt a' legtöbb kötetü iró volt, a' legzajosb szónok és habár nem a' leghathatósabb befolyásu, de minden esetre legfáradhatlanabb játékos minden nagyobbszerü országos vagy kormányczelekvénynél. Ha visszatartóztatta volna magát annak kilencz tizedétől, mit irt, szólott és cselekvék, ugy most mindenütt ragyogna, holott jobbadán csak nem-sikerült próbákkal dicsekhetik, 's híre jól redőzött öltöny gyanánt födné őt, holott most csak rongyokbul összetoldozott köpönyeghez hasonlithatni azt, melly egy oldalon meztelenül mutatja testét, mig más helyen majd lenyomja rendetlen súlyával. Alig van egyetlen osztály a' tudás körében, mit Brougham nem érinte. Róla igazán teljes joggal elmondhatni: „Omne fere scribendi genus tetigit“; de e' mondáshoz koránsem csatolhatni e' szavakat: „Nullum quod tetigit, non ornavit.“ Valóban nincs általányos tárgy, mellyet Brougham uj kitünő eszmékkel nem bővitett volna, 's ha némellykor csakugyan láng tört is ki dolgozatiból, azt csupán melegség nélküli lobogványnak mondhatni. Teremtő elmével nem birt Brougham; ő ügyvéd és más semmi, ki figyelmet ébreszt ugyan; de maradandó érdeket nem képes gerjeszteni, ő a' hallgatókat mulattatja, és az ellenvetéseket nem ész erejével, hanem gúnyéllel metszi el; ő fel tud ugyan ügye mellett ingerülni, de valódi komolyságot érette nem tüntet ki, 's valamint az esküttszék rokonszenvét nem képes fölélesztení, ugy a' biró józan tetszését sem tudja kivíni. Ez okbul Brougham határzott befolyást semmi tekintetben nem gyakorlott a' fönforgó életkérdésekre. Ő nem szolgált zászlóul a' nemzet reménylő bizalma számára, hanem kénytelen volt egyedül állani, vagy mindenkor ugyanazon körben forgani, nem mintha nem lett volna a' népnek vezetőre szüksége, hanem mivel mindenki tapasztalásból tudá, hogy Brougham beszélni tud ugyan, de cselekedni nem szokott, 's mivel szeszélyiben senki nem bizhatott. Brougham lordot leginkább azon tekintetből tisztelik, hogy ő valódi nagy férfi lehetett volna. Egyébiránt Brougham mind ellenségit, mind barátit sokban akadályoztatá, és igy mind a' kettő rövid idő mulva bizonyosan örvendett volna halálának.“

(Bradshaw kifakadásai a' kormány ellen.) Az oct. 24ki tory lakomán Canterburyben, igen durván nyilatkozék a' tory Bradshaw a' kormány ellen, 's többször a' királynéról is olly kiméletlenül tőn említést, hogy még a' tory lapok józanabb része sem tudja helyesleni kifakadásit. Különösen a' protestans vallás elnyomatása miatt panaszkodék a' szónok és többi közt igy nyilatkozék: „A' belga polgárkirály fölügyelése alatt neveltetvén 's befolyása által kormányoztatvan a' királyné, nem csoda, ha azt hiszi, hogy elég már az is, ha élte fogytáig birhatja Angliát; de az angol nemzet soha nem fogja megengedni, hogy koronája bármilly egyes ember nyugalma vagy kényelme miatt csorbát szenvedjen, vagy, hogy személyes szeszély igazgassa a' végrehajtó hatalmat. (Tetszés.) Az angol nemzet senkitől nem engedi magát lábbal tapodtatni, 's annál kevésbbé fogja engedni, hogy olly kis német fejdelem bértelke gyanánt tekintse Angliát; nem feledjük olly hamar Ildik Jakab erőszakos lemondását 's azt sem, hogy Anglia trónja jogszerüleg csupán protestans fejdelmet illethet. (Tetszés) Senki nem sajnálhatja mélyebben a' királyné és udvara napról napra nagyobbuló népszerütlenségét, mint épen én; de tekintsenek Önök ez udvar szerkezetére 's föloldva látandják a' rejtélyt. Korábbi angol fejdelmek korlátlanabbul éltek ugyan, de komoly férfiakra bizák a' kormányzást 's nem ollyanokra, kik vig asztali tanácsosak vagy szeszélyi bábok a' fejdelem körül. (Halljuk!) Elhiszem ugyan, miszerint sok fiatal udvarnok szebb tekintetü, mint Peel, 's tudom, hogy Melbourne jobban képes hölgyet mulattatni, mint Wellington hg, Stanley és Graham pedig nem értenek olly jól az udvari mulatságok elrendezésihez, mint Normanby; de kérdem: olly szép tulajdonságok é ezek, hogy vallását, nemzeti bőcsületét és ősi intézvényit lenne érettük föláldozni képes az angol nép? (Halljuk!) Minden ujabb udvari kinevezés legtökéletesb nemzeti sérelem. Irlandi katholikusok jutottak hatalomra, holott koronázási esküjében ünnepélyesen fogadá a' királyné, hogy föntartandja a' protestans vallást. Most a' királyné titkos tanácsában is ülnek katholikusok; (kinyujtja karját) munkomba veszem őket és boszus undorral lököm messzire magamtól mindnyájat. (Nagy tetszés.) Az udvaroncz ministerek még a' lordok házát is bepiszkolák, a' mennyiben hatalmokban állott. 9 év alatt több uj peert neveztek ki, mint a' toryk egész 50 év alatt. A' toryk érdemes férfiakat méltattak e' megtiszteltetésre, a' whigek ellenben sok ollyant is, kinek még csak nagyapja sem volt. (Kaczaj és tetszés.) A' három legközelebb megürült peerségre két katholikust 's egy irlandi radicalt emelt a' kormány. (Gyalázat rájok!) Az egész ország megvetése bélyegzi az uj Mounteagle lordot, ki hivatalok és részvények által lett hiressé; de mit gondol ő ezzel. Ő fels. tanácsadóji ellenségei a' valódi szabadságnak. Ők pártolják a' titkos szavazást, szabad kereskedést és a' gabnatörvény-megszüntetést; mert nyomoru életüket csupán népbarátok nevezetü republicánusoknak köszönhetik. A' ministerelnök ritka szemtelenséggel mondja ki, hogy ott kell keresnie segélyt, hol megnyerhetni reményli azt Reá nézve nem létezik semmi rutalom a' világon. Az irlandi ingoványokban és aljas csapszékekben szokott ő párthiveket keresni, mert ő a' bőcsületérzés utólsó nyomát is számüzé kebléből. (Tetszés.) Az irlandi képviselők mind engesztelhetlen ellenségei Angliának és az angol nemzetnek. (Halljuk!) Idegenek ők reánk nézve vérben, nyelvben és vallásban. Gyülölségük kiirthatatlan ellenünk; 's mégis ezen emberekhez folyamodik segélyért az angol királyné a' protestans vallás ellen. De oh! ő olly pártkirályné csak, valamint pártvezér a' lordkanczellár. Az ország, az egyház veszélyben forog. De reszkessünk talán fenyegető vésztől, 's ellenállás nélkül engedjük magunkat leküzdetni? Nem! Bátran nézünk a' veszély szemeibe, mikép egykor atyáink tevék, 's isten ótalmazza az igazságot! Halálig ellenkezni fogunk a' rosz kormányzattal 's bitorlott hatalommal. Kérelmek itt nem használnak, 's mi nem engedjük magunkat tovább is kormányoztatni illy megromlott udvar által. (Köztetszés.) Kezeinkben Anglia jövendője. Mienk a' felelősség. Cselekedjünk, vagy piruljunk!“ — A' toryk ügye minden esetre csak szenved az illy korlátlan kifakadozások által. —

(Chartista mozgalmak Newportban. Elegy.) A' chartista mozgalmak, miket már általányosan elkallottaknak véltek, szomoritó kitöréssel tanusiták hamu alatt lappangásukat. A' Times és M. Herald 2dik kiadásai ezt irják a' newporti chartista mozgalmakról, miket természetesen csupán a' whigradical tanoknak tulajdonitnak: „Newport, nov. 11ikén: A' chartisták tegnap majd egészen birtokában voltak e' városnak. Mintegy 8 ezren nyomultak be a' hegyekről 's megtámadák azon városrészt, mellyben üléseit szokta tartani a' helyhatóság. Legalább 40 lövést hallék eldördülni, 's hallám, hogy több katona és chartista áldozatja lőn az első megrohanásnak. Mikép fog ez végződni! A' lődözés ismét megujul. Délután 1 órakor: Katona nem esett el; csupán egy altiszt kapott sebet a' fején, de élete nincs veszélyben. Két rendőr is kemény sebet kapott. A' chartisták közül ellenben 9 veszté életét, és számosan halálosan megsebesitvék. A' 45ik ezred minden irányzatban futásra kényszerité a' zavargókat, kiket olly rémület fogott el, hogy számosan közülök futás közben elszórák fegyvereiket. 200 férfinak való mindennemü fegyverzetet szedett össze a' küzdéstéren a' rendőrség. A' chartistákat bizonyos John Frost vezérlé, ki monmouthi tisztséget chartista merény miatt veszté el, 's ezuttal szerencsésen kimenekvék az üldözők kezeiből. A' newporti biró lövést kapott és veszélyesen beteg. Félek, hogy ez éjjel erősb hatalommal térendnek a' zendülők vissza, 's ez esetben nagyobb lenne a' szerencsétlenség, mint reggel volt. Számos chartista csapat Brecon felé indult, hol 400 katona őrködik; mind a' két félnek keményen kellend harczolni, ha összeütközésre jut a' dolog.“ Igy a' Times; a' M. Herald szerint két kis ágyut is vittek magokkal a' chartisták, kik közül összesen mintegy huszan maradtak a' harcztéren. A' 45ik ezred olly derekasan viselé magát, mikép csak kivánhatni; nélküle füstölgő romhalom jelölné ki most csak Newport helyét. A' zendületi törvény fölolvasására, mint látszik, nem volt idő a' zendülők véletlen és rendkivül dühös megrohanása miatt, hanem a' katonák azonnal lövéssel viszonzák a' lődözést és szuronyra keltek. E' lap levelezője is uj megrohanástól retteg az éj folytában, egy más chartista csapat pedig Monmouth ellen szándékozik indulni, Vincent chartista vezér megszabaditására. Londonbul már nagy számu katonaság indult vasuton a' zavarok szinhelyére. — Derrynane apátságban, O' Connell jószágán egymást éri az élénk mulatság, 's már több eredeti szinmüvet is játszottak el O'Connell tisztelői. — Feargus O'Connor Irlandba érkezék, 's kibékülni szándékozik az izgatóval. — Bermudas szigeteken iszonyu szélvész dühönge, melly igen tetemes kárt okozott. — A' toryk rendkivüli munkásságot fejtnek ki a' népizgatásban a' ministerek ellen, 's annyira vivék már a' dolgot, hogy vagy visszahatás fog bekövetkezni 's a' nemzet undorral fordul el azoktul, kik vallási vakbuzgalomra és türelmetlenségre akarják vezérleni; vagy pedig az egész nemzetet megszállja a' felekezetességi düh, 's vallásháboru támad az ország-

ban, melly minden esetre rendkivül káros következményü leend, bár melly párté legyen is a' győzelem. A' Quarterly Review legujabb füzetében azon boldogtalan tanácsot adják a' népnek, hogy minden tory mellőzve minden eddigi személyes tekintetet, mellyel illető vezetőji iránt viselteték, rohanjon teljes erővel a' ministerekre, 's legnagyobb elszántsággal támadja meg azokat, a' hol csak alkalom nyilik illyesmire, 's e' tanács kábító gyökér gyanánt látszik hatni a' torykra. E' terv sokkal hizelgőbb a' tömegre nézve, hogy sem elfogadni ne sietne azt. Minden botor tory, ki eddig el volt átkozva némán ülni Peel, Stanley vagy Graham mögött 's csupán akkor birt némi jelentőséggel, midőn e' főnökök szavazásra méltóztattak őket fölszólitani, hatalmas ember lesz ezentul, mert ha feje 's esze nincs is szólásra, de bizonyosan vannak lábai rugdalásra. 'S kinek nincs bátorsága ész nélkül fecsegni, legalább tapsolni fog és kiáltozni, 's érctüdővel Svanegyszer hurrah!-torditni, midőn áldomás ürittetik Cumberland hg egészségeért, mig királynéja neve hallásakor némán forditja meg poharát. Azonban tessenek ők bár magoknak illy őrjöngésekben; de czélt bizonyosan nem fognak érni, mert a' királyné, ki hő szeretettel viseltetik minden alattvalója iránt, annyi személyes sérelem után végre csakugyan kénytelen leend pártfőnökké változni." —

(Irlandi összeesküvés. Elegy.) London nov. 4dikén: „Néhány nap előtt a' cavani hatóság, számos rendőrügyviselő hozzájárultával, Monagam közelében motozást tartván, nagy mennyiségü lőszert és fegyvert talált több helyen rejtve. Mint látszik, más helyeken is történtek már hasonló felfödözések. Little, Halton kapitány kiséretében, egy szegényi törvény-biztosnál több törvénytelen, titkos és nyugtalanitó bélyegü irományt kobza el. E' biztos azon vidéken mint egyik kapitánya az ugynevezett szalagférfiaknak ismeretes, 's most a' cavani börtönben ül, több illy kapitány és kolompos társaságában, kiknél szinte igen veszélyes iratokat találtak. A' foglyokat naponkint kérdőre vonják ugyan, de vallomásikat mindeddig titok födi. Hir szerint a' cavani katonai laktanyákban is számos zendítő irat nyomába jutott a' rendőrség, minek következtiben sok katonának börtönbe kelle vándorlani. — A' „Glasgow Courier" e' fölirat alatt: „Békejel", igy nyilatkozik: „Hallomás szerint az egyiptusi basa egy itteni kereskedőháznál 200 hordó golyót rendelt meg, mellyek már uton vannak Egyiptus felé." — Edinburgban és még néhány szkót városban földrengést érzettek. — Albert hg folyvást a' királyné körül tartózkodik, mit örömmel használnak a' londoni apróbb lapok, mellyek naponkint telvék kalandokkal 's csevegésekkel a' fejdelmi párról. — Nov. 14dikén nagy tánczvigalom és hangverseny fog tartatni a' lengyel menekvők fölsegélésire. E' vállalat fő előmozditója Sussex hg; számos ur és hölgy az eglintouni harczjátéknál viselt öltözetben fog megjelenni ez alkalomkor. — A' kedvelt Eglintount fényes ünnepi lakomával tisztelék meg szkót jóakaróji. — Wiganban Lancashir-ben, oct. 30ikán, községi választás következtiben veszekedés történt a' utczán, mellyben több ember veszélyes sebeket kapott. — Az özvegy királyné a' tory főnemességet látogatja jelenleg, melly mindenütt kitünő és rendkivüli pompával fogadja őt, leginkább azon okbul, hogy érezztesse a' királynéval, mennyire gyülöli az általa pártolt szabadelmü kormány-rendszert, mellyet a' toryk minden áron szeretnének fölforgatni."

Franczia ország.

(Politikai állitások 's vélemények.) Paris, nov. 2ikán: „Néhány nap óta több elfogatásról szólnak, mellyek a' rendőrség némelly felfödözései következtiben történtek. A' zendületi párt még koránsem adá ki végső erejét, a' titkos társulatok még most is teljes foganatban léteznek, 's épen nem lehetne csodálni, ha ismét uj erőszakoskodásokrul gondolkoznának, mert ez már természetükké vált. Azt hiszik, hogy ismét valami Fieschi-féle pokolmü van készülőben. Én részemről nem hihetem, hogy illy vállolatok valaha sikerülhetnének. Mikép is hihetnők, hogy maroknyi czimboraság az egész társaságot le tudná nyügözni! vélemenyem szerint nem ez oldalról félhetni veszélytől, hanem leginkább azon erkölcstelenség miatt, melly mindinkább uralkodni kezd a' társaságban. Pillanatnyi erőszaktételtől soha nem tarthatni, mert a' katonaság mindenkor kész annak elnyomására. Rettegni kell mindazáltal a' rosz népneveléstől, és azon csekélykedési szellemtől, melly az osztályokon kivétel nélkül uralkodik. A' kormány nem gondolhat sürgetőbb kötelességet, mint minél előbbi méltó helyre magasitni az erkölcsiséget. Csupán ez által fogja végkép kiirthatni a' rosznak gyökerét. Az ülésmegnyitás közelgésével a' politikai pártok is élénkebbül kezdnek ingani Francziaországban. Nem tagadhatni mindazáltal, mikép most csakugyan jóval higadtabbak az elmék, mint mult évben, 's minden körülmény azt reméllteti, hogy a' mult ülési zajos jelenetek nem fognak megujulni, mellyek ezuttal a' közönségben semmi viszhangra nem számolhatnának, mivel most mindenütt rendet és dolgot kiván a' nép. Politikai pártgyőzelmek következés nélkül fognak maradni; a' dicsvágyók tetteivel keveset gondol a' nép, 's Thiers, Guizot, Odillon-Barrot hátszinbe kezdenek vonulni a' nép előtt, melly inkább anyagi dolgokkal szeret foglalkodni. A' közvélemény ez irányzata képezi leginkább a' ministerség erejét, melly azonfölül senkibe nem ütközik, hanem mindenfelé hajlong, mikép azt épen a' pillanat érdeke kivanja. E' ministerség lehetőségig törekszik teljesitni az ország jogszerü kivánatit. A' közönség megunta az örökös változtatásokat; a' keleti és spanyol ügyre nézve pedig hiszi, hogy minden legjobb véget fog érni. Mert tulajdonkép ugyan mi gáncsot lehetne emelni Soult keleti politikája ellen? Ő az egyetlen békeutat választá, mellyen czélhoz juthatni, mert illő tekintetre méltatá az egyiptusi basa hatalmát és erejét, mi koránsem jelenti azt, hogy előmozditá dicsvágyó terveit. Az idegen kormányok jól tudják, hogy egyenesen Francziaország diplomatai előterjesztései következtében hajlott többrendü engedélyre az alkirály. Anglia sok beszéde daczára sem tön anynyit a' porta föntartatásaért. Palmerston semmi befolyást nem gyakorla M. Ali határzatira. Minden engedélyt részről a' franczia politikának köszönhetni, és miért? Mivel Francziaország nyiltan mondja ki véleményit, 's a' basa ez okbul biztosan hiszi, hogy nem akarjuk őt feláldozni és ezért hallgat szavainkra. Mi pedig Spanyolországot illeti, ott legjobb sikert reménylhetni a' mostani rendszer által, mig Thiers közbenjárulási eszméje franczia vért fogott volna ontani, mi bizonyosan sértő leendett a' büszke spanyol lelkületre. Mikép eszközölteték Spanyolország lecsöndesitése? az nem tartozik a' dologhoz, mert politikában nem szokás szigorun követni az erkölcsi szabályokat. A' következmény üdvös, ez elég mentség a' politikára nézve." —

(A' kamrák dec. 23ikára összehivatva. Elegy.) A' Moniteur nov. 6ki száma kir. rendeletet közöl, melly a' kamrákat f. e. dec. 23ikára összehija. — Abdelkader Orleans hgnőnek négy gyönyörü struczot és ugyanannyi zergét külde ajándékul, mellyek már Toulonba érkeztek, egy struczot kivevén, melly nem élte tul a' tengeri utazás terheit. — A' szép Aisha, Achmet bey volt haremkirálynéja, ki annyi lelkesült csodálóra talált annak idején Constantine meghóditói közt, oct. 29ikén Fleury assz. kiséretében Marseillebe érkezék, honnan Bordeauxba indult keresztanyjához, Curzay grófnőhez; Gudin, a' király föstésze, engedelmet kapott arczképe föstésire, mellyet a' királynénak külde Aisha, ki egyébiránt keresztyén származatu és néhány hónap előtt keresztyén vallásra tért. — Bernard, volt hadminister, nov. 5ikén meghalt. — Schneider hadminister kiléptét a' ministerségbül bizonyosnak mondják. —

(Pairnevezések. Elegy.) Nov. 7ikén következő uj pairek neveit közlé a' Moniteur: „Aubert, volt követ; Bérenger (de la Drome); Boissy Octav gr.; Borelli vicomte; Cavaignac; Cordier; Daunon; Despans-Cubiéres; Etienne; Lebrun; Lusignan marq.; Malaret; Merlin gr., Persil; de la Rochefoucauld gr.; Rossi; St. Hermine gr.; Vandeul; Teste b., és Viennet. — Több lap azon hirt terjeszté, miszerint Sedanban és Longwyban idegen katonatisztek jelentek meg, mit a' Moniteur határzottan tagad, azon hozzátéttel, hogy semmi nem történt, mi illy állitásra alkalmul szolgálhatott volna. Ugyane' lap azon állitást is alaptalannak mondja, hogy a' belminister a' rendőrispán kiséretében nov. 6ikán reggeli 7 órakor a' tuileriákba iratcsomót vitt a' királyhoz. — A' Mémorial Bordelais 's több más lap alkudozásokrul tesznek emlitést, mellyek a' spanyol és más idegen kormányok közt folynak a' spanyolországi királyné megismerése iránt bizonyos föltétek alatt. Ez állitást hivatalosan czáfolja a' Moniteur és semmi alapot nem akar ismerni, melly illy következtetést igazolhatna. —

Törökország.

Oct. 15ikén napáldozta előtt Konstantinápolyban Bajezid és Loleli szultánok mecsetei közt fekvő városnegyedben tüz üte ki, mit csak négy óra mulva olthattak el 's az mintegy 400 házat hamvaszta el. —

(Részletesb adatok a' horani zendületről.) Beyrutból oct. 1jérül az Echo de l'Orient következőleg ir a' drúzok lázadásárul Szyria déli részeiben: „A' horani kerület uj seich vezérlete alatt tökéletesen föllázadt, ki szokatlan lelkületi szilárdsággal és csudálatra méltó bátorsággal bir. A' zászlaját követő elégületlenek az egyiptusi csapatok némelly osztályait merészen megtámadák 's 400 halott és sebesült veszteséggel futásra kényszeriték. A' hegylakosak, e' süker által felbátoritva, gyorsan haladnak előre; nem hihető azonban, hogy elhagyják hegyeiket, sikon csatázhatásért, hol győzelemre aligha számolhatnak. Annyi azonban bizonyos, miszerint nagy előmenetet tesznek és komoly gondot okoznak, mert Serif basa Damaskusból 6 ezer főnyi sereggel és hat álgyuval a' zendülők ellen utra indult. Más részrül a' palästinai és jeruzalemi hirek is igen komoritók; Meh. Ali kormányzata ellen ugyanis hangosan zugolódnak, adót nem igen akarnak fizetni 's minden kiütendő lázadás szinét hordja magán e' környékekben. — Ibrahim basa Marasban összepontositja sergeit, a' telet ugy látszik, itt szándékozik tölteni. Szoliman basa, kit Ibrahim a' parancsnokságtul foszta meg, visszatért Aleppoba. E' tábornokok közt kiütött egyenetlenség nagy érzést szült az országban, 's általányosan attól rettegnek, miszerint azon féltékenység, melly Ibrahim léptit vezérlé, szomoru következményeket szülend 's a' szyriaiakat még inkább elidegenitendi tőle. —

A' porosz statuslap Becsből oct. 26árul ekkép ir: Általányosan hiszik itt, miszerint a' keleti ügyre nézve minden politikai rendszabályrul lemondanak; a' porta munkálkodjék belátása szerint és kössön Meh. Alival egyezkedést.

A' szmyrnai lap Konstantinápolybul oct. 17kérül irja, miszerint a' porta a' nagy hatalmak képviselőivel következőleg tudatá azon fontos előnyomulást, mellyet Ibrahim basa sergének egyik osztálya tőn: „Szaad Ullah, malatiai basa, sürgönyében jelenté, miszerint egy egyiptusi csapat, 3 gyalog ezredből, 4 lovas zászlóaljból 's több ezer főre menő rendetlen katonaságból állva, Shukery bey parancsnoksága alatt, Malatia irányában előnyomult 's már Sziverek és Tsernek kerületeket el is foglalá, mellyek helytartója felszólitásra azonnal feladá e' helyeket 's gyönge őrségével visszavonult. Szaad Ullah basa lovas csapatokat külde ki az ellenség mozgalmira kémködésül, mig a' portától további parancs érkezendik." Noha, megjegyzi a' szmyrnai lap, e' mozgalmak élelmezési okbul történt állomás-változtatás, mégis megérdemli a' nagyhatalmak figyelmét, kik a' keleti kérdés kiegyenlitését magokra vállolák.

Belgium.

Brüssel, nov. 2dikán: A' vegyes belga-hollandi hajózási biztosság, melly Antwerpben tartja üléseit, folyvást rendesen összeül. Különböző tárgyak felett három szabályzási tervet dolgoza ki, mellyek az illető kormányok elibe fognak terjesztetni. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szombat, nov. 23. 94ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (felirások ő felségéhez; kinevezések; budapesti apló: időjárat, literaturai hirek, magyar játékszini eléadások, 's a't. Kisfaludy társaság; különféle: pozsonyvárosi tisztujitás, pécsi haladás, kolozsvár hir, 's a't.) Spanyolország (vélemény a' corteselhalasztásról; Cabrera meghitt levele egy franciához; O'Donnell Cantavieja, Espartero Morella előtt, 's a't.) Anglia (Ellenmondó gyülés Bradshaw rágalmira Canterburyben; vélemények a' legközelebbi chartista mozgalmakról; Wellington külföldi rendjelei; elegy. 's a't.) Franciaország (vélemény az új pairnevezésekről és kamranyitási határidőrül; constantinei hirek; 's a't.) Törökország. Hollandia. —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's kir. fels. Rosnyay János gyöngyös-halászi lelkészt az egri káptalan tiszteletbeli kanonokává; Apor Albert b. terézia-intézeti lovagnövendéket pedig cs. kir. ns apróddá nevezni méltóztatott. —

Ő cs. 's kir. Felségéhez f. h. 12kei elegy orsz. ülésből követ. két felirás küldetett:

I. Felirása a' KK és RRnek a' fels. Királyné megkoronáztatása tárgyában. Fels. 's a't. A' századok hosszú során keresztül, kedvező szerencse örömei 's bal sors viszontagsági közt, mindig gondosan megőrizte keblében a' magyar Nemzet azon tiszta hűséget, azon buzgó ragaszkodást, melylyel fejdelme 's alkotmánya iránt viseltetik. Most is, midőn a' jelen országgyülésre bennünket összehivó fejedelmi szót meghallók, azon állhatatos indulattól lelkesülve gyülekezénk össze, hogy, mint a' törvényhozás részei, alkotmányunk és törvényinkhez vonzó buzgó szeretettel jó Királyunk és szeretett Hazánk egyesített boldogsága eszközlésére törekedve, Felségednek a' közjó gyarapitására czélzó gondoskodását munkás részvéttel segéljük elő, mint hív alattvalók pedig, Fels. atyai személyét 's dicsően országló háza iránt sziveinkben megöröklött hódoló tiszteletünket ujra megmutassuk. E' hódoló tisztelet él keblünkben fels. Asszonyunk iránt is, ki Felséged szivét legközelebb érdekli, és kinek fels. Személyében, Felséged becses éltét édesitő hitvestársat, népei és közös fiai pedig szerető jó anyát találtak, Ki már akkor is, midőn legelső alkalommal fogadá trónja előtt fels. Férje hű magyarjait, amaz édes emlékeztetéssel, hogy ereiben is ősanyjának Mária Theréziának vére foly, anyai igaz szeretetéről biztossá tette a' Nemzetet, 's a' jelen országgyülés megnyitásakor anyai kegyességgel engedé teljesedni a' Nemzet rég táplált azon forró kivánatát, hogy az ország Rendei, hódolva tisztelt Királynéjok előtt, sziveikből eredett buzgó üdvözlésöket az édes honi nyelv hangjain ömledeztessék. Midőn tehát fiúi hódolattal és szivünk legbelsőbb és tisztább érzésével jelentjük, hogy fels. Királyné Asszonyunk Mária Anna Karolina, Felséged kedves éltepárja fejdelmi magas erényei iránt viseltető mély tiszteletünk bennünk forró ohajtást gerjeszte, hogy fels. Asszonyunk még a' jelen országgyülés alatt Magyarország Királynéjának felkenessék 's az ország szent koronájával nemzeti ősi szertartásink szerint megkoronáztatván, szerencsés megkoronáztatása által a' kölcsönös bizodalom és szeretetnek még szorosb és nyájasb kapcsolatával is köttessék a' Nemzethez: Felségedet alázatosan arra kérjük, hogy szivünk abbeli ohajtásit teljesitve, Magát, fels. Hitvesével együtt, hivei közé megalázni, egyszersmind pedig fels. Asszonyunk megkoronáztatása napját kijelelve, kegy. elrendelni méltóztassék. Kik egyébiránt 'sa't. Költ sz. kir. Pozsony városában 1839. sz. András-hava 12dikén tartatott orsz. ülésünkből.

II. Felirása a' KK és RRdeknek a' k. kir. előadások 2dik pontja iránt. Fels. 's a' t. Tanácskozás alá vevén az 1836: 11dik törvény által kirendelt orsz. Küldöttségnek ugyanezen törvényben és Fels. kegy. előadásai 2dik pontjában is ez országgyülés elibe tárgyul tüzött munkálatát, az ott előadottakból, ugyszinte köz tapasztalásból meg vagyunk győződve, hogy a' katonai élelmezés és szállásozásnak szokásban levő módja nem igazságos, az ezzel egybekötött terhek nagy részben nem törvényesek 's ezeknél fogva, de egyéb tekintetből is, a' mostani mód az ország lakosira nézve sokféleképen káros. Ohajtók tehát, hogy a' katonaság élelmezéséről minden tekintetben Fels. kincstára gondoskodjék, az adózók, termesztmények kiszolgáltatása terhétől teljesen fölmentessenek, a' házanként beszállítás pedig az állandóan szállásozó katonaságra nézve megszüntetvén, katonai laktanyák építtessenek. Egyszersmind kinyilatkoztatjuk, hogy ezen terhek megszüntetésére nézve, mennyiben azok eddig is a' törvénnyel nem ellenkeztek, a' kincstárnak netalán adandó kárpótlás iránt egyezkedésbe bocsátkozni készek vagyunk. Hogy pedig annál biztosb sikerrel munkálkodhassunk, kérjük Felségedet, az épitendő laktanyákra nézve is, a' már fenálló efféle épületek tekintetbe-vételével, azok mekkorasága, minemüsége 's az országban elosztása iránt terveket készittetni, 's ezek közlésével egyszersmind a' katonaság részéről ahoz értő tagokat kinevezni méltóztassék, kikkel egy kiküldendő orsz. Választmány e' tárgyakról értekezhessék; hogy igy mindez iránt még ez országgyülésen lehessen intézkedni. Mi által a' magyar katonaságnak béke idejében állandó elhelyzetéséről is történnék gondoskodás. Ezekre nézve Fels. kegy. válaszától 's az egyezkedés kimenetétől függesztvén fel a' további intézkedéseket; egyébiránt, mi az átkelő katonasággal bánást, a' katonaság számára szükséges szekerezéseket 's vontatásokat, a' fegyvergyakorlás végetti nagyobb katonai összehuzásokat és rendkivüli esetek iránti intézkedést tárgyazza, következőket ohajtanánk megállapittatni: I. Az átkelő katonaságra nézve azon általányos élelmezési és szállásozási rendelkezéseken kivül, mellyek fentebb javaslatba hozattak, még azzal lenne az országnak némi könnyebbség szerezhető, ha a' katonai költözések vonalai a' lehetőségig állandóan jelöltetnének ki; nemkülönben következők határoztatnának el, jelesül: a) Nagyobb átkelések, millyenek a' fél lovas, vagy fél gyalog századdal felérők és azt meghaladók, a' m. k. helytartó-tanácsnak előre teendő jelentés, kisebbek pedig a' katonai és tartomány-biztosságok közlései és utalványai nélkül ne indittassanak meg. b) Mihelyt valamelly nagyobb csapat megindítása esete a' k. helytartó-tanács tudtára esendik, az ennek számára szükséges utazási terv, a' tartománybiztosság főigazgatója által dolgoztassék ki, és közöltessék nyomban mind a' tartománybiztosakkal 's az illető törvényhatóságokkal, mind a' katonai biztossággal is. c) Egyszersmind az illyetén katonai átkelések számára kivántató vontatások jegyzékei, mellyek mindig az átkelő katonaság valóságos állapotjához mérve dolgoztassanak ki, vagy a' tartománybiztosság főigazgatója, vagy az illető kerületi biztosak által, azon törvényhatóságokkal, melyeket a' dolog érdekel, jókor olly végre közöltessenek, hogy ezek, mennyiben az illető állomásokon, az átkelő katonaság befogadására alkalmas kaszárnyák, kaszárnyaféle vagy más köz épületek nem lennének, annak szállásozása iránt a' szükséges rendeléseket megtehessék, végre az illető jegyzékek azon kerület biztosi hivatala által, mellyből a' katonaság megindul, ugyanazon kerületbeli tartománybiztosnak azonnal szolgáltassanak kézhez. d) Az ekkép kiadott utazási tervben, bármi szin alatt, akár önkényesen változásokat tenni, akár illyeket a' törvényhatóságoknál erőszakosan eszközleni, a' katonai rendnek legszorosb felelet terhe alatt tilalmas. e) Nagyobb átkelések eseteiben, a' jókori bejelentésen kivül, némelly kirendelt tagok is előreküldendők lesznek, hogy azok a' szükséges intézetek megtétele végett, a' helybeli elöljárókkal, kik ezt az illető tisztviselőnek nyomban jelenteni kötelesek, értekezhessenek. f) Kisebb átkelések eseteiben, mellyekre a' fentebbi rendelkezések nem terjeszkednek, csak biztosi jegyzékek és utalványok kivántatnak, sőt némelly különös körülményekben alispáni rendeletek, rendkivüli szükség eseteiben pedig, például parancsnivókre, betegek és rabok szállitványira nézve, azilletó főtisztek által kiadott bizonyitványok is elegendők. Egyébiránt az illyetén rendelések nélkül az átkelő katonaságnak semmi se szolgáltassék, a' mit pedig ezek ellenére vagy hiányában a' lakosakon netalán mégis megvenne, az, kihágásnak tekintetvén, maga helyén eszközlendő fenyitésen kivül, a' kincstár által tökéletes kárpótlással téritessék meg. g) Az átkelő köz embereknek, altiszteknek és primaplanistáknak járó salgamális (katonatartási aprólék) szolgáltatások, a' mennyiben örhelyeken, kincstári, vagy különös kvártélyházakban, vagy ideiglen kijelelt közönséges szobákban alkalmaztatnának, a' kincstár által, ezek hiányában pedig, ha ugyan illy helyeken egyes adózókhoz szállittatnának, a' szállást adó gazda által lesznek megszerzendők. h) A' sikon pedig, ha — mint feljebb érintetett — kaszárnyákban, vagy kisebb kvártélyházakban nem alkalmaztathatnának, hanem egyes lakosokhoz szállittatnának, e' szolgáltatásokkal az adózó, kinek a' salgamális bér nyomban kizetendő lenne, fog tartozni. E' salgamális bért egy gyalog katonától 3 krban, egy lovas katonától pedig 4 krban, folyó ezüst pénzt értve, vélnők megállapittatandónak. i) Az egyes lakosoknál szállásozó átkelő katonaság salgamuma csak abban álland, hogy ezt egyedül a' szalmazsákhoz aránylag szükséges szalma és a' tüzifa és világitónak olly mértékben, mellyben azzal maga a' gazda ellátva vagyon, közös használata illetendi. k) Az átkelő katonatisztek alkalmazása pedig, akár azok együtt a' katonasággal, akár egyenkint legfelsőbb szolgálatban utazzanak, ha kaszárnyákba, kaszárnyaféle vagy egyéb köz épületekbe nem szállittathatnának, semmi bizonyos illetőség szerint nem szabályoztathatik, hanem csak abban álland, hogy ezen tisztek az elkerülhetlen szükséghez mért szállást nyerjenek, következőleg sem több sem válogatott kényelmü szobákat ne követelhessenek, hanem csak egy szobával, sőt ha máskép nem történhetnék, a' gazdával közös hajlékkal is megelégedni tartozzanak. l) Ezen átkelő tisztek számára a' tüzifa is, nem rendszerinti illetőségükhöz, hanem egyedül a' szükséghez szabva, olly formán lenne kiszolgáltatandó, hogy ha a' tiszt maga tart konyhát, főzéshez kivántató fája is legyen, téli időben pedig lakszobája elegendőképen fülhessen. Melly használatok és szolgáltatásokért az illető lakosokat, minden előkerülő esetben a' katonatisztekre épen ugy, mint a' közemberekre nézve, a' salgamális bérrel tüstint kielégiteni szükséges. A' katonatisztek személyeire nézve, a' személyeért 6 krban; mind maga, mind cselédjei lovaiért egyenkint különvéve 1 krban, a' cselédekért pedig, mint a' közkatonákért, 3 krban, hasonlóan folyó ezüst pénzt értve, vélnők a' salgamális bért megállapitandónak. m) Ha a' katonatisztek állomásaik helyeiről magok dolgában akárhová utaznának, azoknak sem általkelési sem maradandó szállás ne adassék. n) Ha valamelly katonaság megindittatik, minden terhes vagy ragadós nyavalyában sinylő betegek tökéletes felgyógyulásukig előbbeni tanyázásuk helyén hagyassanak; az utközben megbetegedők pedig a' legközelebb katonai kórházba vitessenek, innen egészségök visszanyerése után ezredökhöz utasitandók. Ha mégis megtörténnék, hogy útközben a' betegség hirtelen elsúlyosodása miatt a' beteget a' legközelebb állomáson tul szállitani nem lehetne, illy esetben egyes lakosnál alkalmaztathatik, 's az illető parancsnok bizonyitványa mellett, a' szükséges élelmeztetési és orvosiszereknek részére kiszolgáltathatnak, azonban a' kiszolgáltatott élelemben és orvosszereknek, orvosi megismerés szerint, felszámitandó illendő ára a' kir. kincstár által megtérítendő leszen. o) A' betegeknek és raboknak, mind örhelyeken mind a' sikon adózóknál beszállittatások esetében, a' kincstár által hasonlókép salgamális bér fog fizettetni, önkint értetvén, hogy nemesek házaiban 's curiákban, nemkülönben mindenféle vallásuak parochialis házaiban vagy lakhelyeiben, tanitói, lakó-, jegyző-, vám-, iskola-, malom-, major-, serház- és korcsma-, valamint mindenféle egyéb uraságí, ugyszinte só- és harminczadbeli hivatalokhoz tartozó épületekben, az ezeket illető tisztviselők lakásaiban, gyárokban és kereskedők rakhelyeiben, mellyek minden katonai szállásadástól mentek, az átmenő katonaság beszállitása jövendőben is mindig tilalmas legyen. Végtére mindezen szabály azon esetekre is kiterjesztendő lenne, midőn kisebb számu katonaság szokott tanyázási helyéről máshova rendeltetik, u. m. hadfogadásra, ujonczok átvitelére, vagy pedig örködés végett, ugyszinte a' törvényhatóságok által bármi czélra hatalomkarkint kivánt katonaság, melly is, tartózkodása egész ideje alatt, átkelő gyanánt lenne tekintendő. II. A' szekerezésekre és vontatásokra nézve, olly megjegyzéssel, hogy mivel jövendőben semminemü szolgáltatásnak veszteséggel járni nem kellene, és igy a' szekerezési vagy vontatási bér is illő mértékben lenne meghatározandó, ezen bért a' katonatisztekre nézve szintugy mint a' közlegényekre egyaránt, jelenleg egy állomásra egy pengő forintban, a' középponti helyekből pedig, ugymint mellyekbe más helyekről szoktak fuvarosak rendeltetni, szinte egy állomásra 24 pgő garasban vélnők megállapitandónak, ugy mindazáltal, hogy aziránt országgyülésről országgyülésre tétessék rendelkezés. Egyébiránt e' részben még következő intézeteket kivánnánk tétetni: a) A' katonai intézkedésekre vontatások adási kötelessége egyedül a' legfelsőbb szolgálat szükségeit tárgyazván, az egyéb esetekre ki ne terjesztethessék, a' legfelsőbb szolgálat esetei pedig következők: 1. Midőn ezredek, zászlóaljak, osztályok és századok egy testben az ország egy részéből másikba, vagy pedig azon kivül költöznek, egyszersmind öltözeteiket, fegyvereiket 's egyéb tábori készületeiket magokkal viszik. 2. Midőn fegyverek, katonai öltözetek 's készületek egy raktárból másikba szállittatnak. 3. Midőn beteg katonák, katonai nők, invalidusok, 's a' szállitványok alkalmikor előre küldetni szokott tagok; 4. Midőn máshová rendeltek, foglyok és ujonczok szállittatnak. 5. Midőn tábornokok (generalisok) stabális és főtisztek, ugyszinte egyéb ezredekbeli és katonai személyek legfelsőbb szolgálatban, vagy ezred dolgaiban küldetnek ki. b) Ezen esetekben a' vontatásokat kivánó katonai testület vagy személy a' katonai biztosság jegyzékével 's a' tartománybelinek utalványával ellátva lenni, 's e' kettőt állomáson előmutatni tartozik; ha pedig a' katonai vagy tartománybeli biztosi hivatal jelen nem lenne, 's valamelly előre nem látható körülmény miatt az érdeklett irományokat maga helyén megszerezni nem lehetne, az illető zászlóalj vagy század parancsnokai a' kivántató jegyzékeket, az alispánok pedig az utalványokat adhassák ki. c) Minden vontatási jegyzékben nemcsak az illető ezred, vagy zászlóalj, vagy utazó személy neve, hanem minden egyéb körülménynek is, kivált pedig az utazás oka, a' dolog, mellyben a' vontatás rendeltetik, nemkülönben a' szekerek 's vontató marhák száma, az érettük fizetendő bér járandóságával együtt, az általkelések és ruha- vagy fegyverszállitások eseteiben pedig az ezredet vagy szállitványt vezető fő- vagy altiszt, ugy a' század nevei is mindig pontosan kitétessenek, hogy a' hiányos vagy e' rendeletekkel ellenkező utalványokból eredő következésekért magokat a' rendelőket lehessen felelet alá vonni. A' helységek községeinél minden vontatás a' jegyzők által jegyzőkönyvbe iktattassék. d) A' szekerek és vontatások illetőségét mindig a' biztosi jegyzék mutassa ki. Az általkelő stabot két négylovas szekér, egy gyalog századot ismét kettő, egy lovas századot egy, száz főre menő vagy azon alul

levő ujonczokat, máshová rendelteket vagy felgyógyulókat ismét csak egy ideig. Ha azonban e' mennyiség az átkelő katonaság holmijának tovább-szállítására elég nem lenne, az ezeken felül kivántató szekerek kiállítását, a' szokott jegyzék és utalvány mellett, mint szinte az illető vontatási bér fizetését a' törvényhatóságok eszközlendik. c) Ha a' máshová rendeltek szekereken szállítandók, jó utban 6 főre, roszban pedig négyre, egy négylovas szekér számíttatik, ide értvén a' szállítandók holmijit is; továbbá ha betegek, katonai asszonyok gyermekeikkel, vagy invalidusok szállítandók, egy szekérre csak négy fő számíttatik. A' vontatások azonban mindig csak négylovas szekerekkel eszközöltessenek, és soha kétlovasokkal — habár egyes katonai személyek lennének is szállítandók—ne történjenek. Stabális és főtisztek, holmijokat tulajdon lovaikon tartoznak ugyan szállítani, ha azonban ezek sebtségére, vagy különben is, vontató lovakat kivánnának, illyenek nekik, szokott jegyzék és utalvány szerint, a' megállapított bérfizetés mellett szolgáltassanak ki. f) A' vontató szekerek erőikhez mérve, még pedig 8 mázsát soha felül nem haladva, terheltessenek meg, miért is azok, kiknek a' vontatások szolgáltatnak, vagy kike az átkelő katonaságra és katonai szállítványokra ügyelés illet, felelet 's az ő hibájokból eredett károk megtérítése terhével fognak tartozni. Egyébiránt azon esetben, ha a' fuvaros a' teher mennyisége felől kéteskednék, a' helybeli előljáróknak jelentést tevén, szabadságában álland, a' rakományt ezek által megméretni. Ha az utazó tisztek vagy katonai tagok nagyobb terhü holmiai helyesen nem osztathatnának el, 's igy egyes szekerek szerfölött megterheltetnének, akkor azok négy marhánál többet tartoznak fogadni, 's az azokért járó bért szinte kész pénzzel kifizetni, ugyanaz értetvén a' nagyobb alkotásu élelmi és pénztári katonai szekerekről. g) A' vontatást szolgáltató, a' marhái számára szükséges szénát és zabot vagy azon szekérre, mellyet vontat, vagy a' többiek egyikére, mellyen katonai holmik vitetnek, felrakhatja. A' katonai holmiknak, ruházatnak, élelemszereknek és marhák eledeleinek, mint minden más katonai szernek szállítására különbség nélkül lovak vagy ökrök használtathatnak. A' személyek szállítására azonban rendszerint lovak alkalmaztassanak; de ha illyenek hiányoznának, helyettük ökrök is használtathassanak, ezek bére iránt semmi különbség nem tétethetvén. h) Ugyanazon vármegye kebelében szállítványi szekerezéseket a' szokott állomási helyeken tul szolgáltatni nem kötelesség; ha pedig a' szállítványok a' megyének kebelén tul más törvényhatóságokba lennének vontatandók, az illető törvényhatóságok eziránti kölcsönös értekezése mellett, a' lerakás az utóbbinak legközelebb állomási helységében történhetik. E' szállítványi szekerezés bérének fele a' felrakodáskor, másik fele a' lerakodáskor fizettessék a' vontatóknak az illető bérlők jelenlétében; ha pedig az ut rosszasága miatt azelőtt egészséges vontató marha a' kocsis hibája nélkül eldöglenék, ezen kárt a' kincstár pótolja. i) Utalványokban szükölködő tiszteket vontatások nem illetnek, a' vontatásokért járó bér pedig előre a' helybeli biró vagy jegyző jelenlétében fizettessék le, mert az illyetén előrefizetés nélkül az adózók vontatásokat szolgáltatni nem tartoznak. Többnyire az illyetén vontatások mellett levő adózók bármi boszantásai szigorúan tilalmaztatnak. Ennélfogva a' katonai személyeknek szabad nem leszen, az adózókat sebesb hajtásra, utról eltérésre, állomáson, vagy közben levő helyeken hoszasb maradásra, vagy tovább vontatásra kényszeríteni. Ha pedig a' költöző katonaság az uti jegyzékben kitüzött időn tul késnék, a' fuvarosak fél napnál tovább várakozni nem tartoznak; fél napi várakozás esetén mindazáltal, azon állomásra járó forspont-bér, mellyre a' fuvaros kiállíttatott, a' várakozásbeli idővesztésért a' kincstár által neki kétszeresen fizettessék; joga ezenkivül fenmaradván, az időtöltésből netalán okozott egyéb kárainak a' kincstár általi tökéletes megtérítését követelni. k) Ha az illyen kihágások átkelések alkalmikor történnek, az azok iránti panaszok az illető parancsnoktiszt által tüstint, és pedig felelet terhe alatt, a' helybeli tisztviselők, vagy ezek helyben nem levén, a' helybeli előljárók hozzájárultával intéztessenek el. Ha pedig egyes személyek átköltözésekor történnének, és a' panasz a' vármegyére feladatván, orvoslás azonnal nem szereztethetnék, a' lehető legrövidebb idő alatt a' tartományi biztosság által leszen eszközlendő. A' vontatásokat szolgáltató adózók jövet és menet mindenféle vámtól mentek. A' fiumei kerületnek az $182^{5}/_{7}$ országgyülés által a' 72ik szám alatt felterjesztett azon kivánatát, hogy a' vonómarhák hiánya miatt a' katonai fuvarozástól mentessék fel, most is igazságosnak látjuk, 's mivel azon munkálat egyik fő elve a' deperditák elhárításában áll, e' kivánatot Felséged elibe olly módon terjesztjük fel, hogy az említett kerületen átkelő katonaság számára szükséges szekerezés a' kincstár által árverés utján szereztessék meg, vagy pedig, mivel az említett hiány miatt a' vontatás e' kerületben aránytalanul drágább, mint más helyeken, minden statión rendszerint a' középponti helyekre megállapított fuvarbér kétszeresen fizettessék. IX. A' katonaságnak fegyvergyakorlás végetti nagyobb összehuzatására nézve, ugy véljük ugyan, hogy a' szállásoztatásnak fentebb javaslott módja mellett, miszerint ezredek, osztályok és századok egyben tanyázandnak, jobbadán csak nagyobbszerü fegyvergyakorlás végetti összehuzások kerülhetnek elő; egyébiránt azon általányos ovással, hogy az ezen alkalommali tartás minden esetre egyedül a' kincstárt illetvén, az az ország terhére semmikép nem válhatik, 's hogy a' fentebbi intézkedések az összepontosítás helyére költöző katonaságra is, mint átkelőre, kiterjesztendők legyenek, következőket kivánnánk megállapíttatni: a) Az összepontosítás eseteihez, mellynek az ezred elhelyeztetéséhez képest a' törvényhatóságokban felváltva kell történni, tartoznak vagy a' rendszeres évenkénti gyakorlatok, v. több ezred táborozásai. Az öszpontosítás idejét, mit is mezei munkáktól ment szakaszra tenni szükséges, a' m. k. helytartó-tanács a' törvényhatóságoknak jókor tudtára fogja adni, midőn is figyelem fordíttassék arra, hogy a' szabadságos katonák idő előtt vissza ne hivassanak, 's hogy azoknak tanyázásuk helyén megjelenésökre a' gyakorlat kezdete előtt kelletinél huzamosb határidő ne rendeltessék, 's hogy ezek végzetével a' visszajöveteltől kelletinél tovább ne tartoztassanak. b) A' századoknak ugyanazon megyébeni öszpontosítása kérdésbe vonható ugyan nem leszen, azonban azok helye és ideje iránt az illető törvényhatósággal lesz szükséges előleg értekezni, 's ezután, mivel az összepontosított sergeknek egyes lakosok házaiban szállásoztatása szerfölött terhes, azok, ha a' fenálló kaszárnyákban, kaszárnya-féle és középületekben nem férnének el, egy részben táborozni tartozzanak. c) Az öszpontosításokra 's gyakorlásokra szolgáló helyek kimutatása a' törvényhatóságot fogja illetni. d) Táborozás neve alatt értetik, ha ezredek egyenkint, vagy több számmal gyakorlatok végett táborba kelnek 's bizonyos helyen összepontosulnak. Ingyen szállás-adás illy esetekben bármiféle hivatalu 's rendű személység számára, akár a' táborozási katonasághoz tartozzék ez, akár nem, a' polgári rendet semmikép sem illeti, sőt illyenkor a' szükséges szállások fogadása egyenesen a' katonaságnak lesz kötelessége; egyedül azok könnyebb megszerzésében leendvén a' helyhatóság segedelemmel. A' táborozás alatt megbetegülő katonák alkalmazására szükséges kórházi szállások fogadásáról szinte a' katonai rend fog gondoskodni. e) A' polgári hatóság pedig ügyelni fog arra, hogy a' közlekedés könnyitése, 's fa, hus 's egyéb élelembeli-szereknek a' katonaság általi megszerezhetése iránt szükséges intézetek tétessenek. Mészárszék- és korcsmabeli jusokat a' katonaság sem az állomási sem az öszpontosulási helyeken semmi esetre nem gyakorolhatván; ellenkező esetben e' kihágásból eredhető kárt viszontkövetelés fenmaradása mellett, a' kincstár fogja megtéríteni. f) A' katonaság szükségeire való termesztmények fuvarozására, valamint azálgyuzási szerek, betegek, rabok vagy akármiféle szükséges tárgyak szállíttatására kivántató vontatások és szekerezések, táborozás idején, egyedül a' kincstár által béreltessenek. Többnyire, mivel az összehuzások alkalmikor gyakorlatokra bizonyos hely 's tér szükséges, ezek kijelölését pedig az urbéri ujabb törvények szülte rendbeszedések, összesítések és legelőbeli elkülönzések tetemesül nehezíteni fogják: ennélfogva a' katonai kaszárnyák hol leendő fölállítása iránt teendő javaslat alkalmival, ezen katonai szükségnek is, hol és mikénti födezésére, a' helybeli körülményekhez képest figyelmezni szükséges leszen, egyszersmind pedig elrendelni, hogy illyetén gyakorlásoknak kijelelendő téren a' gyakorlások által okozandó kár, előrebocsátandó hiteles becs szerint, a' kincstár által térittessék meg. IV. A' rendkivüli esetekben történhető összehuzások alkalmival a' tartás és szállásoztatás mindig a' kincstárt fogja illetni; ennélfogva e' rendkivüli esetekben, különös gondoskodás szükségét fenforogni nem látjuk. Végre V. az ezredekhez nem tartozó mindennemü főtisztek ellátásáról, mind az általkelés mind az állandó szállásozás eseteiben, a' 2dik szakasz 5. pontjának a' vontatásra nézve tett rendelésén kivül, minden egyéb tekintetben a' kincstár fog gondoskodni. Kik egyébiránt 'sa't. Költ sz. kir. Pozsony városában 1839. sz. András-hava 12ik napján tartatott ülésünkből.

Budapesti napló. Egy hét óta ismét majd szünet nélkül szakad az eső, szél csak ritkán és alig észrevehetőleg lengedez, mi természetesen még szaporitja a' sarat, melly ugy is annyira elhatalmasult már a' két városban, hogy a' járdákon sem igen mehetni sikamlás 's besároztatás nélkül. Az utak, miket ugy is, csekély kivétellel, alig dicsérhetni hazánkban rágalom nélkül, e' sürü sok esőzés miatt annyira megromlottak, hogy sok helyen majd egészen járhatatlanok, mi a' mult leopoldnapi sokadalom után annál kellemetlenebb, mivel ez által a' tengelyen szállitás, a' rendkivül magas fuvarbér miatt, azon kis nyereség jó részétől is megfosztja a' kereskedőket, mellyet a' nem kedvező eredvényü vásárból kaptak. E' mellett éjjel 's reggelenkint jobbadán sürü büdös köd lepi a' várost, mi, párosultan a' nyirkos idővel, olly kedvetlen hatásu az egészségre nézve, hogy kórházaink tömvék betegekkel, 's általjában kevés nagyobb család van a' két fővárosban, melly legalább egy náthás v. hurutos tagot ne számitna körében. A' halotti jegyzék szerint idegláz 's tüdőlob napirenden vannak, 's leginkább a' fiatalság közül ragadozzák áldozatikat, mit tán leginkább a' lég szokatlan enyheségének tulajdonithatni, melly könnyebben öltözködésre csábit, minek következtében aztán annál ártalmasb a' fölázástoli átfázás. A' szomszéd falukból olly gyéren hullongnak hétivásárokra az eladók, hogy az élelmi szerek egy része tetemesül drágulni kezd. — A' magyar játékszini zsebkönyv, melly Nagy Elek szerkesztése alatt olly diszesen vala megjelenendő, hogy bizonyosan minden várakozásnak megfelelt és a' szinháznak is böcsületére vált volna, az igazgatóság tilalmazó határzata következtében elmaradt, mivel az irók és szerkesztő idegenkedtek elmemüveiket nem irók birálgatása alá terjeszteni. Sajnos, hogy dugába dölt e' korszerü vállolat is. — A' közelgő uj évre már megjelent a' kalendáriomok, vagy is naptárak egész csapatja; legnépszerübbnek látszik azonban, a' gazdasági Egyesület által kiadott naptár, melly rendkivüli olcsósága (2pgő garas) mellett annyi közhasznu tárgyról értesit, hogy minden tekintetben megfelelhet az egyszerübb magyar gazda kivánatinak. — Nemzeti szinpadunkon f. hó 16ikán először adaték bérszünettel Egressy Gábor jutalmára „Hamlet" szomoruj. 5 felv, Shakspeare után az eredetiből fordítá Vajda Péter a' magyar tudós társaság költségin. A' közönség szünni nem akaró tapsszal fogadá a' jutalmazott jeles müvészt, ki a' czimszerepet olly ritka tökéllyel játszá, hogy bárhol is dicséretet aratott volna azzal; növelé a' valódi szellemi élvet az erőteljes férfias kifejezésü fordítás, melly szerencsésen küzdött meg az óriási eredetivel; 17ikén: „Aggszinész és leánya" jött szinpadra; 18dikán „Saardami polgármester"; 19ikén „A' parisi szép himvarrónő"; 20ikán: „Vazul" Szigligetytől, a' czimszerepet ez este Szakácsy játszá, mint vendég és tetszett; Lendvay hir szerint bucsut vőn pesti szinpadunktól, ha ez valósul, ugy Szakácsy nem czélszerütlen szerzemény lenne szinházunk számára; 21ikén „Montecchi és Capuletti párt." 22ikén „Peleskei notárius" eredeti énekes bohózat 4 felv.; Szigligetytől rövid idő mulva „Cilley Fridrik" czimü eredeti dráma jutand szinpadunkra, most pedig „Miczbán" van tolla alatt e' szorgalmas irónak. Lendvayné „Savage Richard" czimü 5 felv. drámát hozandja jutalomjátékul szinpadra Gutzkow Károlytul Lukács Lajos fordítása szerint, melly Nagy Ignácz Színmütára Vlik füzetében jelent meg, az eredeti osztatlan figyelmet gerjesztett egész Németországban. — Beriot némelly akadályok miatt csak később fog megjelenni fővárosunkban; helyette minden perczben Liszt nagyhirü hazánkfiát várjuk, ki több hang-

versenyt szándékozik adni Pesten. — Ó-Budán német kobor színésztársaság ad mutatványokat. —

Kisfaludy-Társaság. I. A' társaságnak mult évi nov. 27dikén tartott gyüléséből kihirdetett ezen jutalomtételre: „Készíttessék kézikönyv, melly a' szavalásnak mind általányos, mind különösen a' színészetre alkalmazott elveit és szabályit kimerítőleg 's gyakorlatilag adja elő, szükséges ügyelettel a' magyar nyelv grammaticai viszonyira, dialectusira, versszerkezetére 's azon hibákra, mik jelennen színészink szóbeli előadásit gyakran dísztelenítik"; nov. 20ig, mint határnapig, két munka érkezett be, illy jeligékkel: 1. Nihil praecepta atque artes valere, nisi adiuvante natura. Quintil. 2. Vox est mentis index, et velut exemplar, ac totidem, quot illa, mutationes habet. Quintil. II. Hasonlókép a' Kisfaludy-társaság idei febr. 6án hirdetett azon jutalomtételére, melly a' pusztaszeri országos szerződést tárgyazza, ballada-alakban, szinte nov. 20ig, huszonnégy munka érkezett az igazgatóhoz, illy jeligékkel: 1. Törvény nyugtat; erő véd; tart haza; birtok elégít; rend igazít; ipar ad: Nemzet, erősen igy áll. — 2. Arma imperia parant, leges parta conservant. Verbőczy. — 3. Ledőlt országok hamvain egy új hon támad fel. (a) Kölcsey. — 4. Szép az ének, ha a' nemzet szivéhez szól. — 5. Dúdolj verset. Kinek? A' magyar nemzetnek. Sup. Szilágyi S. — 6. Ledőlt országok hamvain egy szép hon támad fel, melly lelket tölt, melly szivet ráz neve zengésivel. (b) Kölcsey. — 7. Lelkeket ihlessen, szivet nemesítsen az ének. — 8. Hol az atyák hős nemzete, a' mult kor harczos gyermeki? Elhaltak. Hangja zeng csak hiröknek közöttünk. Ossian. — 9. Egy szép hon támad fel, melly lelket tölt, melly szivet ráz neve zengésivel. (c) Kölcsey. — Nihil est tam aptum ad ius, quam lex. Cic. — 11. Megfogyva bár, de törve nem, él nemzet e' hazán. Vörösm. — 12. Nem sokaság, hanem lélek 's szabad nép tesz csoda dolgokat. Berzsenyi. — 13. A' haza áll. — 14. Romlatlan vala nemzetem. — 15. Hazádnak rendületlenül légy híve, ó magyar! Bölcsőd az, 's majdan sírod is, melly ápol 's eltakar. Vörösm. — 16. Jelige nélkül, illy kezdettel: Csaták özönhullámi közt. — 17. A' mult kárpitját szellőztetem. Jósika M. — 18. 19. 20. Nézz Árpádra, magyar, ki hazát állíta nemednek! a) b) c.) Vörösm. — 21. Észt és kart a' hon javára. — 22. Emberek teszik a' valóságos hazát, nem az élet nélküli halmok és térségek. Kölcsey. — 23. Und wann sich Männer frei erheben, und treulich schlagen Hand in Hand, Dann tritt das innre Recht ins Leben, und der Vertrag giebt ihm Bestand. Uhland. — 24. Nagy zaj között ez zeng vala: esküszünk! Virág. — A' jeligés levelkék a' jelen volt tagok pecséteivel lepecsételtetve, az igazgatónál őriztetnek; a' versenymunkák pedig e' végre választott biráknak, név szerint az I. rendbeliek Bajza József, b. Jósika Miklós és Schedel Ferencz; a' II. rendbeliek pedig Bártfay László, Czuczor Gergely, Szalay László, Szenvey József és Vörösmarty Mihály uraknak rendeltettek kiadatni, vizsgálat végett. A' siker a' társaságnak, 1840 febr. 6. tartandó 3dik köz ülésében fog köz hirré tétetni. Költ Pesten, a' Kisfaludy-társaság üléséből, nov. 21. 1839. Fáy András igazgató mk. Szalay László, hely. jegyző mk.

KÜLÖNFÉLE: Kolozsvárott: F. hó 8dikán a' Károly Ferdinánd főhg nevü gyalog ezredből egy alőrmester — Saveglia Tivadar — kinek neve köztudásra méltó — esti 9—10 óra közt a' fellegvárból hivatalos foglalatosság miatt a' belvárosba irányzott utjában, midőn a' Szamos malom árkához vezető sikátorbul a' n. utczára tér, egy jajveszéklő nővel találkozik, kitől a' legsürgetőbb segélyre szólittatván két szerencsétlen élte megszabaditására, kik a' nagy malom zugójához közel, hihető részegen, a' folyamba esve, 's ott magokon segítni nem tudva bizonyos halállal vinak — nem késett oda sietni, 's felruháját sietve lehányván, a' folyam duzzadt árkába ugrott. Más emberi lény akkor ott közel nem találtatván sokáig kelle küzdeni a' merész emberbarátnak, mig a' jéghideg folyam hatalmát legyőzvén sikerült neki az inkább halott mint élő szerencsétleneket a' mélyebb vizből a' parthoz közelebb vezetni, 's majd szerencsésen partra szállítani. Köszönet az emberiség nevében a' veszéllyel olly hősileg daczolt emberszerető katonának! — Pozsonyban a' tisztválasztás, a' tetemes számulag hiányzott választópolgárok testületkiegészítésével kezdeték meg gr. Zichy Károly k. biztos fölügyelete alatt; azután a' rendes hivatalviselők választására kerülvén a' sor, város-biró lett Bajcsy József t. biró; polgármester: Namer Antal több tudós társaság tagja; kapitány: Vetsera Bernát; tanácsnokok: Neszter József, Scharitzer György, Dobelmann György és Ballus Pál; szószóló: Blaskovics János t. biró; főügyvéd: Kollarich István; alügyvéd: Schaetzl András. — A' naponkint csinosbuló, józan korszellemmel előhaladó, számos jótékony, nevelés-, müveltség- 's ipar-fejlést eszközlő intézetekkel biró Pécs város most a' közipari 's kereskedési füzérbe illeszthető uj dísszel gyarapodott: ugyanis keblében fournier-gyár, kapcsolatban levő vaseszterga- 's vasfuró-erőmüvekkel, ismét hollandi minőségű papirt, nemkülönben asztalos-enyvet készítő gyárak keletkeztek. A' csinos alakú, izletes butorzatú, részvényeken épült 's 5 hónap alatt mintegy tündér serénységgel elővarázsolt uj szinház, melly az ezt készítette pécsi müvesek 's mesteremberek ügyességének ajánló, az ezt építtetni kivánta részvényes társaság hazafiuságának pedig diszlő emléke f. e. nov. 3kán, a' magyar nemes bérlő által, német szini előadással nyittatott! ki H-k. — A' Klimo alapította jeles könyvtárban mintegy ezer pompás kötetből álló, régibb 's ujabb ritka magyar, diák, német, franczia, olasz és több más nyelvbeli, ugy különnemű 's olly teljes számu tudományos munka, mellyek 2 példányban voltanak meg (még néhai b. Szepesy meghagyása következtében), f. e. oct. 8kán elkótyáltatott. Scitovszky János püspök Pécs városban is elvirulhatlan nefelejtset füzöget, mert Pécs város kórházainak, a' nevelést, szellemi müveltséget 's ipart előmozditó szinte egyéb jótékony közhasznu intézeteinek pénzalapját tetemesen öregbíteni, az ügyefogyottak könyeit bőkezű segedelmezés által letörleni, a' köz iskolák czélszerűbb elrendezésén felül, a' főiskolában franczia nyelv- oktatói széket állítani, a' püspöki jeles könyv- 's olvasótárt, ugy a' Szepesy alapította iskolamester-képező intézett szilárdabban biztosítani, ez utólsóban tartott köz próbatét pedig a' hangászat, éneklés 's képző tanulmányokban magokat jelesen megkülönböztető négy ifjat fejenkint 4 arannyal megjutalmazni kegyeskedett. A' már tervezett leánynevelő, dologház, gazdasági-egyesület 's takarék-pénztár, mint Pésett még eddig hiányzó közhasznu intézetek jövendőben lassankinti létesítésére is hatalmas segéd adakozását reményljük. — Vizkelety Mihály k. tan. 's budai kerületbeli fő tartománybiztos meghalálozott. — A' m. k. udv. kamra a' nagybányai k. bányakamrai pénztár irnoki tisztségére Stoll Adolfot, a' felső-bieberstollni bányairnokság járulnokát; ennek helyébe Aschenbrier Antalt, a' beszterczebányai kir. ügyvédség napdijnokát (diurnista); végre a' selmeczi kir. főkamragrófság irnoki hivatala másod járulnoki helyére Grünschnek László végzett bányászakademia-növendéket alkalmazta. —

Spanyolország.

(Vélemény a' cortes-elhalasztásról. Elegy.) Madrid, nov. 1sején: „A' főváros nyugalma pillanatig sem volt zavarva; biztos kutfők után mondhatni mindazáltal, hogy a' titkos társulatok korántsem alusznak, hanem hathatósan dolgoznak, 's leginkább a' nemzetőrséget iparkodnak részökre hódítani, mellyet tettleg szándékoznak használni czéljaik elérésire. A' föllengősdiek minden esetre rendkivül neheztelnek a' cortes-elhalasztás miatt, mert ezt csupán előkészületnek tekintik tökéletes föloszlatásra, erősen hivén, hogy a' mérsékpártiak minden áron szabadulni kivánnak tőlük. Az oszlató kir. rendelet vezérszava semmi kétséget nem enged táplálni az iránt, mikép a' ministerség egészen uj tagokbul fog összeállani. Perez de Castro követ lesz Parisban Miraflores helyett, ki tárczáját nyerendi kárpótlásul; Toreno gr. szinte ministerségbe fog lépni. Az elhalasztó kir. rendelet előszavai ezek: „Hogy a' ministerséget a' mostani komoly és sürgetős körülményekhez képest tökéletes módositás alá lehessen venni, mellynél fogvást aztán képes legyen szorgalmasan meglátogatni a' cortes-üléseket 's egyszersmind hathatós rendszabályokhoz nyulhasson hadviselésre és az ország tökéletes lecsöndesitésire, — szükségesnek látám parancsolni 's a' t."; a' lelépő ministerek jövedelmes hivatalokat kapnak kárpótlásul. — Igen félnek az alkotmányosak, mikép a' már beállott kellemetlen őszi idő miatt ez évben csupán ostromzári munkálkodást hozandhat folyamatba Cabrera ellen Espartero, ki visszanyomá ugyan az előbbit a' hegységbe, de nagy vigyázattal kénytelen minden pillanatban lenni, mert haderejét olly messzire kell kiterjesztenie, hogy megtámodtatás esetén a' rosz utak miatt bajosan öszpontosithatja katonáit hathatós ellenállásra. Palillos 150 emberrel Cuenza tartományon keresztül Aragoniába vonult, miután több száz harczosa az alkotmányosakhoz pártolt. — Granadában oct. 26kán a' dolgozók nagyobb része ismét szokott munkája után kezde járni, mert a' hatóság teljesité kivánatjokat 's magosbra emelé a' munkadijt. — „La Guienne" déli franciaországi lap egy levelet közöl Cabrerától, mellyet az oct. 14ikéről Mirambelből Toulouseba intéze egy franciához. E' fontos levél tartalma igy hangzik: „Épen most rendezém el az uj juntát, mellynek 3 tábornokot adék másod elnökül. E' junta minden tagját ugyanazon elvek lelkesitik, 's mondhatni, hogy mindnyája ugyanazon egy czélra törekszik. Harcz idején mindnyájan elsők lesznek a' guerillák csapatiban. Szilárd állásban várom el azon embert, ki magát „diadal" hgének nevezgeti. Meg fogom neki mutatni, milly nagy különbség van a' fegyverrel 's pénzzel kivitt diadal közt. Le fogom tépni mellérőll azon rendjeleket, mik minden oldalról olly bőven hullnak reá, vesztegetése jutalmaul, és lábaim alá taposandom őt. Naponkint nagyobb tüzet érzek magamban. Szerencsétlen anyám képe minden éjjel megjelenik előttem és forrásra kényszeriti véremet. Szemeimet égre emelem, és azon kereszt, melly Konstantinnak megjelent, diadal bizalmát ébreszti föl bennem. Ne féljenek Önök semmit és nyugtassák meg barátinkat. Én csupán a' király és családja sorsát számom. Morella gróf." Ez iratot Cabrera egyik segédjének következő levele kalauzolá: „Castellot, oct. 16kán: Harczosink közt nagyobb lelkesülés uralkodik, mint valaha. Alig vagyok képes Önnek leirni a' halhatlan Morella gr. munkásságát. Mi nem rettegünk semmitől, ámbár Espartero 5 gyalog katonát, három lovast és 12 álgyut állithat föl egyegy emberünk, lovasunk és álgyunk ellenében. Nem sokára tapasztalni fogja sorsát. Csupán fegyverre van szükségünk, 's ha 2 nap alatt 12 ezer puskát küldhetnének Önök számunkra, valóban jól használhatnók azokat. Az egész ország az isteni gondviselés karját látja Cabrerában (!), ki arra látszik megbizatva lenni, hogy megmentse Spanyolországot azon veszélytől, melly minden oldalról elnyomatással fenyegeti boldogtalan lakosit." — Seoane tábornok 's cataloniai másodparancsnok nyilványosan jelenté, miszerint Catalonia azonnal külön szakad a' központi kormánytól, ha Toreno gróf valamikép ministerségbe találna lépni. — Espana gr. eltávozta okát még most is homály födi, némellyek önként mondják őt lelépettnek, mig mások azt állitják, hogy erőszaknak volt kénytelen engedni; legbizonyosb mindazáltal az, hogy franczia pénz és angol befolyás vett rajta erőt."

(O' Donnell Cantavieja 's Espartero Morella előtt.) Nov. 9iki bayonnei telegrafi sürgöny szerint Espartero főhadiszállása oct. 30ikán Lasparrasban volt; az éjszaki hadsereg többi osztályi pedig Bordon és Alcoriza körül állottak, 's a' központi hadsereg Fortaneteben és Mosquernelában. A' nevezett helyek fekvésiből kiviláglik, miszerint O' Donnell tábornok, a' valenciai vagyis központi hadsereg parancsnoka, Cantaviejától két lieunyire áll, Espartero pedig már mintegy 4 lieunyire közelíte Morellához. Cabrera két nagy vára tehát rövid idő mulva igen kemény helyzetbe jövend, 's a' háboru vége hatalmasul közelit, mert Espartero már most csakugyan elhatárzottnak látszik hathatósan föllépésre, és az idő akadályit sem igen veszi tekintetbe. —

Anglia.

(A' tulzó toryk kicsapongási a' szabadelmüek ellen.) A' ministeri sajtó kiméletlenül ostorozza a' canterburyi és ashtoni tory lakomákon

mondott beszédek tartalmát, mellyek nemcsak a' ministerség, hanem egyenesen a' királyné ellen is sértő kifakadásokkal telvék, 's illy beszédeket még Bridgewaterben 's más helyeken is mondottak. A' M. Chronicle „Uj sérelmek a' királyné ellen," czim alatt igy elmélkedik e' kicsapongásokrul: „Sir R. Peel már alkalmasint maga is hiszi, miszerint igen szomoru csalódásnak engedé magát martalékul, ha hivé, hogy azon ocsmány háboruból, mellyet a' toryk a' királyné ellen viselnek 's melly gyalázatosabb minden más tettnél, mi ujabb időkben történt, hasznot fog huzhatni, a'nélkül, hogy maga is személyesen abba keverednék. A' toryk makacsul fogják kivánni, hogy velök együtt sárba vesse magát. Bradshaw főségárulása egyszersmind azoké, kik dörgő tetszés-zajjal kisérék minden szavát. Egy, a' mult héten tartott, évnapi lakomán Lancashireben, hol Thomas ezredes és parliamenti követ is jelen volt, a' 20ik sorezred számos más tisztjével együtt, bizonyos Roby nevü szónokot harsogó tapsokkal jutalmaztak minden durva kifakadásért szeretetre méltó királynénk ellen. „Reményem, szóla többi közt a' rágalmazó beszélő, mikép Robert Peel és Welington hg kitisztitandják az udvarból a' szemetet — ismétlem, szemetet —, melly minden ember orrát boszantja, azokéit kivevén, kiknek szaglása annyira megromlott már, hogy az erényt büntől, 's tisztaságot szeméttől többé nem tudják megkülönböztetni. Az ártatlanságot bünhöz sorozzál, a' szüzi szemérem számüzetve van az udvarból, mig a' bűn szemtelenül ülzsöl az udvari asztal mellett." Illy baromi hangon merészle nyilatkozni a' szónok olly gyülekezet előtt, mellyben gentlemanek és ő fels. tisztjei is voltak, mégis ezek párbajra szóliták nem e' szemtelen beszélőt, hanem tapsokkal 's tetszéssel halmozák. Habár legkisebb okot lehetne előhozni az illy rágalom igazlásaul 's ha nem volna fényes napnál is tisztábban bebizonyitva, mikép Anglia trónján soha nem ült még fejdelemnő, kinek minden szava és tette inkább tanusitott volna legragyogóbb szivtisztaságot, ha a' királyné nem szolgálna erkölcsi tekintetben minden angol hölgynek valódi példányképül, ugy talán meg tudnók magyarázni, mikép undorithatá mérges nyálával ő felségét a' lator rágalmazó, noha egyébiránt még akkor is határzottan kellene kárhoztatnunk az illy merényt. De tökéletesen megfoghatatlan, mikép engedheték magokat valódi gentlemanek, kiket különben olly dicső lovagi szellem szokott lelkesitni, annyira lealacsonyittatni e' pártrém által, hogy csupán azért voltak képesek megtapsolni az erényteljes királyné ellen kimondott vakmerő rágalmakat, ámbar tökéletesen meg voltak győződve azok alaptalanságáról, mivel ezen királyné nem követi az ő meggyőződésüket és nem részesiti bizalmában Rob. Peelt, kit ők legnagyobb mértékü bizalomra tartanak méltónak. Midőn csodálkozását nyilványitá Burke, miszerint nem hagyá el azonnal tizezer kard hüvelyét egyetlen kancsal tekintet megbüntetésire, mellyet valaki Franciaország királynéjára vetni merészkedék, akkor csak Maria Antoinette szépsége forga elméjében, mert jól tudá, hogy a' királyné könnyelmüsége szolgált alkalmul rágalmakra. Mikép fogott volna Burke boszusága nyilatkozni, habár csak gyanithatá is vala, hogy illy férfiak, kik gentlemaneknek nevezik magokat, olly katonák, kik ő fels. egyenruháját viselik és ő fels. zsoldját huzzák, hogy az illy férfiak nem fogják egykor magokat szégyenleni tulajdon erényteljes királynéjok ellen olly hangon nyilatkozni, minővel csupán az asszonyi nem legelvetemültebbjei ellen élhetni. Ámde illyen a' toryk lovagisága. Pedig mennyi ideje, hogy olly férfi ült Anglia trónján; (IVdik György) kinek élete példátlanul kéjelgő vala, 's kit még is imádtak azon toryk, kik most arra erőtetik agyukat, hogy rágalmakat koholhassanak Viktória királyné ellen. A' leghatalmasb családok is isteniték e' 2dik Sardanapált, testvérét pedig, York hget, szinte imádák, holott ennek életét is épen nem lehetett erkölcsi tükörnek mondani, mert játékossága és egyéb szenvedélyi számtalan családot taszitottak véginségbe. De Viktória királyné nem akarja maga körül megszivelni a' torykat, 's ime ezért magosra lobban föl a' toryk erényszeretete, melly eddig fejdelmek ellenében még mindenkor hallgatott. — 'S ezért már most annyira makacsok lettek a' toryk, hogy az erényt 's igazságot lábbal tiprani épen nem késkednek, 's minden férfiui érzelemrül is lemondottak. A' canterburyi toryk csak azért tapsolák meg Bradshaw kifakadásit, mert érzelmeit már korábban ismerték 's tökéletesen meg is egyeztek azokban, mikép azt a' M. Post maga is megismeri, mondván: „Bradshaw csupán azt mondá ki, mit ezer meg ezer protestans egészen egyértelmüleg érez vele, ámbár eddig önmaguktól is titkolák ez érzelmeket, 's még most sem mernék azokat olly nyiltan kimondani, mikép Bradshaw tevé." A' Standard is általányosan jónak nevezi Bradshaw beszédjét, noha egyébiránt „néhány igazságtalan 's kevés mérsekletet tanusitó kifejezést" vél abban találni. Röviden, Bradshaw csupán nyilványos szószékrül fejezé ki azon őrjöngést, melly az egész tory pártot elfoglalá. Bélyegző, miszerint tory gyülésekben nyilványosan történnek fölszólitások fölségárulásra, sőt még azon ohajtást sem irtóznak leplezetlenül kifejezni, miszerint a' volt hget szeretnék Anglia trónján látni. Megengedjük ugyan, hogy azok, kik illy hangon szoktak beszélni, nem nagy befolyással lehetnek a' népre; de kérdés: mikép fogná aztán illy emberekkel kormányozhatni az országot Peel? Annyi bizonyos, mikép a' toryk nem fogják soha megengedni, hogy Peel és Wellington mérsékelt elvek szerint folytassák a' kormányzatot, ha azt csakugyan képesek lennének hatalmokba keriteni. Ugyan a' fönebb emlitett Roby többi közt még ezeket is mondá: „Semmi ingatag vagy fél rendszabályt nem szabad elfogadnunk; az ellenséget nem csupán kapuink előtt, hanem a' várban szemléljük. Viktória királyné katholikus tanácsosakkal ül titkos tanácsában. Mi fogja ezt követni? Talán ölte akarjátok horgasztani karjaitokat, ti angolok és protestansok, 's igy sohajtani: az isten legyen irgalmas iránt unk! Erőködés, vagy ellenzés nélkül nyugottan akarjátok eltürni, hogy még tovább is folytassák ármányikat intézvényink és vallásunk ellen e' gyalázatos hatalomgyakorlók? Hol vannak vezetőink? Hol vannak azok, kiknek daczolni kellett volna e' gyalázatos merényekkel? Reménylem, miszerint legközelebbi parliamenti ülésinkben Peeleink és Wellingtoniuk (bár itt volnának és hallhatnák szavaimat) igy fognak szólani: „Ellenségeinknek készek vagyunk ugyan megbocsátani, de nem merjük és nem érezzük magunkat jogositva ugyanazt tenni a' haza ellenségeire nézve." Peel hitte, hogy hasznot fog huzhatni a' tory botorságból, de látni fogja, hogy szolgája leend ez őrjöngőknek, vagy pedig egészen vissza kell körükből lépnie."

(Ellenmondó gyülés Bradshaw rágalmira.) Canterburyben az ottani hatósági elnök vezérlete alatt nagyszámu gyülés volt, melly ünnepélyesen oda nyilatkozék, hogy Bradshaw rágalmit a' királyné és kormány ellen határzottan roszalja. Az elnök inditványt tőn azon határzatra, mikép Canterbury város meg lenne gyaláztatva az egész világ előtt, ha Bradshaw, a' város tory képviselője, oct. 29iki beszédét legnagyobb boszusággal nem utasitná nyilványosan vissza, mint elveivel ellenkezőt. Conyngham l., ki hosszú utat tőn, hogy jelen lehessen e' gyülésen, igen kemény beszédet mondott a' tory ármánykodások ellen. Véleménye szerint a' toryk hűsége csak addig tart, mig kizárólag birják a' királyi kegyet, de ha valaki ő fels. minden alattvalójára ki kivánja terjeszteni a' vallásegyenlőséget és nevelés jótéteményit, akkor azonnal zajharangot kongatnak a' vakbuzgó toryk. Irland jobb bánásmódra méltó, 's csupán azért kiáltozzák mindenki fülébe a' protestansok, hogy vallásuk veszélyeztetik, mivel a' kormány igazságosb kezd már valahára lenni Irland iránt és katholikusokat is alkalmaz nagyobb hivatalokra. A' gyülés egyhangulag elfogadá a' fönebbi határzatot és fölirást intézett a' királynéhoz. Az egész ország boszankodva emliti Bradshaw nevét.

Franeziaország.

(Vélemény az uj pairkinevezésről és kamranyitási határidőrül.) Paris, nov. 8dikán: „Ugy látszik, hogy legujabb időben minden politikai lomot 's hulladékot a' pairkamrába szándék számüzni, nem csekély szomoruságára két ns pairnek, Soult tábornagynak és Villemainenek, kik már korábban Barthe és Merilhou alatt kemény falatokat voltak elnyelni kénytelenek, de Etienne és Persil csontjain teljességgel nem akarnak rágódni. Etienne igen kellemes férfi lehet, de valódi politikai torzképnek kell őt neveznünk, benne vaudeville emelteték kormányférfiui méltóságra, és személyében a' császárságí kémrendszer van alakitva. Illy gyönge észre 's fölüleges egészre politikai fontosságot csak azon párt ruházhata, melly Napoleon előszobáiból származott. E' párt férfiai, urokat nagyságában majmolván, a' restauratio alatt a' nemzet boszulóji gyanánt léptek föl. Mindenféle ellenzés, sőt maga a' zendület is, jobb, méltóbb és józanabb az illy véndadai szabadelműségnél, minőt a' volt császárságí emberek gyakorlani szoktak, kik csupán gyülölni tudják a' régi nemességet, de nem képesek férfiasan föntartani a' szabadságot 's kiknek minden erejök puszta kiáltozásból áll. Etienne valódi képviselője e' nyomoru osztálynak, 's még jó a' többihez képest, 's tulajdonkép jó gondolkozásmóddal bir; de Persil legundokabb személyesitője a' nevezett osztálynak. — Decemb. vége előtt nem fognak megnyittatni kamráink. Ám bajoskodjék a' politika ez elkésés következményi fejtegetésivel, ipar és kereskedés egészen más kérdéseket állit most elő feloldásul, mit hozand ezekre nézve az év vége, 's mikép kell majd eltölteniök a' közelgő telet? 1838 septembertől egy év alatt csupán Parisban 942 kereskedési tönket hirdettek, következőleg 505tel többet, mint mult évben. Bizonyosan állithatni, miszeaz év végen még sokkal több fog hirdettetni. Ezek között 101 társulat bukott meg 's 156 vendégfogadós, kik annyira üzik most a' fényt minden külső elrendezésben, hogy teljességgel nem folytathatják sokáig az annyira költségesen megkezdett vállolatokat. — Constantinei hirek szerint nov. 3ikán Hamza erősséget elfoglalák a' franczíák. E' szerint Algir és Constantine közt megnyilt már most a' közlekedés szárazon, mit rég óta szándékozott kieszközleni Valée tábornagy. Constantineben igen sok a' beteg katona 's még eddig kevés kórház van ápoltatásukra készitve. —

Hollandia.

(A' király válasza a' föliratra.) Hága, nov. 2kán: A' 2dik kamra tegnapi ülésében a' király válaszát olvasák fel a' föliratra, mellyben a' fölség ekép nyilatkozik: „Örömmel fogadá ő felsége a' köz RR biztositásit a' személye és családja iránti ragaszkodás és szeretetre nézve; hasonlag reményli, miszerint az utólsó évi ingatagság, feszültség megszüntek 's hogy a' köz RR egyetértése a' hazai jóllétet illető tanácskozásokban üdvös következménnyel kecsegtet; ő fels. örvend, miszerint a' nemzetre nagyobb teher rovatása nélkül a' keletindiai birtokok összeköttetésével is találhat eszközt, melly nemcsak következő évre, hanem jövendőre is födözendi a' status szükségeit, megszünteti az ingatagságot 's a' hitelt ismét biztositandja."

Törökország.

(A' porta 3ik jegyzéket intéze a' nagyhatalmakhoz.) Konstantinápoly oct. 23ikán: F. hó 21kén uj tanácskozások következtiben a' porta ismét jegyzéket, melly már 3dik e' tárgyban, intéze a' nagyhatalmakhoz, mellyben röviden előadatnak azon engedélyek, miket már Mahmud szultán elhatárza az egyiptusi alkirálynak adni, mire a' porta azon megjegyzést teszi, hogy már Ázsiában a' béke rég meg lenne kötve ez alapon, ha a' nagy hatalmak félben nem szakitják jót akaró közbenjárulásukkal azon alkudozásokat, mik akkor Meh. Ali 's a' porta közt folytak. Azon idő óta azonban majd négy hónap mult el már, a' nélkül, hogy a' nagy hatalmak csak legkevesbet is tettek volna, mi a' porta sulyos helyzetén változtatna. Végre felszólittatnak a' nagyhatalmak: tennének e' tárgyban valamit határzottan, főleg azon esetben, ha Ibrahim basa az egyiptusi csapatokkal előnyomulna. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szerda, nov. 27. 95ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hírek; kinevezések; szatmár-megyei földrengés; tőzsér-, pénz- és iparügy; budapesti hangászegyesület; 's a' t.) Amerika. Spanyolország (harcztéri hírek; Santa Cruz meghalt; elegy; 's a' t.) Anglia (lordmayori lakoma Londonban; ünnepi lakoma Conyugham l. megtiszteltetésire; 's a' t.) Francziaország (állitások 's vélemények a' keleti ügyben; 's a' t.) Törökország (nagyuri parancs; 's a' t.) Görögország. Németország. Gabnaár. —

Magyarország és Erdély.

A' m. k. udv. kamra a' vihodnai kamrai megürült erdőstisztségre Jambrich Jánost, eddigelő poddubnai alerdőszt, munkás és dicséretes szolgálata tekintetéből, alkalmazá.

Pozsony, nov. 19. A' mult heti országos ülések tárgyai közül ezekre szorítkozik jelen közleményünk: I. Üzenete a' KK. és RRnek a' Fő-RRhez a' mult 1832|6 országgyülésen fentartott vallásbeli nehézségek és sűlyok tárgyában. Tanácskozásba vétetett a' f. h. 11kei országos ülésben, 's a' kerületi szerkesztés meghagyatván, másnap átküldetett a' főrendi táblához. A' KK. és RR. ez üzenetben emlékezetükbe hozzák a' Fő-RRnek, egyenkint elöszámlálva a' vallásbeli súlyokat, nehézségeket 's kivánatokat, a' mellyek fölterjesztésében a' felső tábla már megegyezett; a' mennyiben pedig azok iránt a' köz megegyezés még elérve nincs, ez alkalommal ismét megfontolásuk alá megegyezés végett terjesztik, a' hozzá mellékelt felirás- és törvényjavaslattal együtt, melly utóbbiban, a' bécsi és linczi békekötések alapján, az 1790: 26. tczikknek következő pontok szerinti bővítése 's illetőleg módositása foglaltatik: I. A' vallásbeli reversálisok, vagyis a' születendő gyermekeknek milly vallásban neveltetése iránti kötelezések, erőnélküliek legyenek, 's az azok tekintetéből akár eddig eredett 's még függőben levő, akár ezután támasztható mindennemű vallásbeli követelés teljesen és tökéletesen megszüntessék. 2. A' vegyes házasságból származott mindkét nembeli gyermekek atyjok, a' törvénytelen születésű gyermekek anyjok, a' talált gyermekek végre gondviselőik vallásában neveltessenek, a' 18dik esztendőt meghaladván pedig, szabadságukban álljon, azon vallást követni, mellyet meggyőződésök szerint lélekisméretük megnyugtatására legalkalmasbnak itélendnek. 3. A' kathol. vallásból az evang. vallásra 's viszont átmenni kivánó ezen szándékát az illető polgári törvényhatóságnak bejelenteni tartozzék. Illy esetben a' vármegyék 's külön portákkal biró kerületek első közgyüléseikből, a' városok pedig tanácsüléseikből vegyes küldöttséget rendeljenek, melly a' végzés hozatalától számitandó 15 nap alatt eljárni 's ha az átmenni kivánó kijelentett szándékában megmarad, számára bizonyságlevelet, hogy a' kivánt vallást minden akadály nélkül azonnal gyakorolhatja, nyomban kiadni köteles legyen. A' küldöttség tudósitván eljárásáról a' törvényhatóságot, tudósitása az 1790: 26. törvény 16. §a' rendeletihez képest Ő Felsége elibe tudomás végett fölterjesztessék. 4. Az evangelicusok templomiba, oda különben sem meg nem hivott sem nem édesgetett más vallásuak járása, azevang. lelkipásztorokra nézve törvénnyel tiltott 's fenyíttetni is rendelt csábitási véteknek ne tartassék. 5. A' katholicusok gyermekeinek az evang. iskolák gyakorlása, ugyszinte mind az evang. mind a' kathol. ifjuságnak a' külföldi — az ausztriai birodalmon kivüli — iskolák látogatása engedtessék meg, egyszersmind szabadságukban álljon a' kathol. szüleknek, gyermekeik mellett evang. nevelőket tartani. 6. A' vallásos kérdés alatt levő házastársak recopulatiója tiltassék meg, azon lelkipásztor pedig, ki a' házastársak esketését, tudva, az 1790: 26. t. cz. 15. §ának rendelete ellen, végrehajtotta, mint hivatalával visszaélő, a' köz polgári törvények utján vonassék feleletre. 7. Az 1790: 26. 5. §a' ellenére az evangelicusok azon gyakorlásuk szabadságában, hogy elemi 's grammatikai iskolákat mindenütt, hol szükségesnek látandják, előleges felsőbb engedelem nélkül állithassanak, ne legyenek korlátozva. 8. A' vegyes házasságból eredett válóperekben, ha a' pörlekedő felek az ágytól és asztaltól örökre elválasztatnak, ez elválasztás által az evang. részre nézve a' kötés is felbontottnak tekintessék, és szabadságában álljon uj házassági szövetségre lépni. Azonban az 1790: 26. törvény 16. §a által a' hasonló válóperekre nézve megállapitott bíróság hatósága ne terjedjen ki olly esetekre, midőn a' házasságszerzés alkalmakor evang. vallúson volt mindkét házastárs közül valamelyik a' válóper lefolyta alatt, vagy épen az elválasztási itélet után kath. vallásra tér; illy áttérő sem a' már meghozott itéletre, sem a' per folyamatára nézve változtatást, vagy a' már lefolyt pernek az emlitett bíróság előtti megujithatását ne következtethesse. 9. Az egyházi személyek és tanítók fizetésire 's bárminemű egyházi épületek felállitására 's igazitására az evangelicusok és viszont a' katholicusok egymásnak nem köteleztethetnek; ott azonban, hol az e' végre szükséges költségek köz jövedelmekből gyüjtött községi pénztárból tétetnek, az illy jótéteményben mind a' katholicusok mind az evangelicusok kölcsönös arányosságban részesüljenek. 10. Az 1790: 26. törvény 8. §ának rendelete a' hivatalok betöltése iránt a' szabad kir. városokra is világosan kiterjesztessék. 11. Az evangelicusokat vallás tekintetéből a' lakóságtól vagy mesterségek üzésétől eltiltani ne legyen szabad, és minden e' részben netalán fenálló ellenkező szokás, határozat vagy rendelet eltöröltetvén, az ellenszegülők az 1790: 26. törvény 12. §ában kitett minden egyes esetben különkülön megveendő büntetés alá kerüljenek. 12. A' megürült telekbe költözött evangelicusok a' katholicus, és viszont a' katholicusok az evangelicus egyházi személyek fizetésére nem köteleztethetnek. 13. Olly helyeken, hol elválasztott temetők nincsenek, a' temető használása az evang. és kathol. vallásuakra nézve közös. 14. Az 1790: 26. törvény 14. §ának rendelete megszüntetvén, az evang. vallás szabad és nyilványos gyakorlatát tárgyazó törvények Horvát-, Dalmát- és Tótországra is kiterjesztessenek. 15. Ő Felsége a' magyar ezredeknél az evang. vallúson levő katonák tekintetéből evang. tábori lelkészek alkalmazásiról is kegyelmesen gondoskodni méltóztassék. — II. Üzenete a' KK. és RRnek a' katonai kihágások tárgyában. Átküldetett a' Fő-RRhez a' f. h. 12kei országos ülésből, az illető felirás- és törvényjavaslattal együtt. Ez utóbbiban a' KK. és RR. a' katonai kihágások megzabolázására ezeket vélik határozandóknak: I. Polgári személyek ellen tettel vagy szóval végbevitt sértéseken kivül kihágásnak tekintessék, ha a' katonai rend által a' törvényben határozott illetőségen tul valami kizsaroltatott. 2. Zsarolások eseteiben a' törvényes illetőségen tul kizsarolt holmik illendő árát megtéríteni, a' zsaroló elleni követelés fenmaradása mellett, a' kir. kincstár legyen köteles. 3. kihágásnak tekintessék, ha a' katonai rend olly dolgokba avatkozik, mellyek elintézése polgári hatóság alá tartozó, avagy olly személyekre nézve, kik hatósága alatt nincsenek, felsőbbségi jogot vagy biráskodást bitorol. 4. Katonai illy kihágások minden eseteiben, az illető tisztviselőnek szoros kötelessége legyen, a' feladott esetet, ez iránt kiküldetést sem várván, nyomban megvizsgálni 's a' törvényhatóságot tudósitani. 5. A' törvényhatóság elintézést mindenek előtt rövid uton az illető katonai parancsnoktól sürgessen; ellenkező esetben azt a' magyar kir. helytartó-tanács utján szorgalmazza. 6. Polgári személyek ellen tettel vagy szóval elkövetett sértések eseteiben a' panasz vegyes bíróság által előrebocsátandó vizsgálat után igazságosan intéztessék el, ha pedig az nem sikerülne, vagy a' vizsgálatból olly sűlyos vétség jőne ki, melly rövid utoni elintézés tárgya sem lehet, illy esetben az illető katonai bíróság által katonai törvények szerint szolgáltassék elégtétel. 7. Az illy személyes sértések eseteiben a' büntetés, melly cassatio és várfogság is lehet, a' vétség fokozatához képest szabassék meg. 8. Nemkülönben a' vétkesnek talált katonai személy tulajdonjavaiból megtérítendő károk, orvosi költségek, testi sérelembér 's a' vérdíj is a' körülményekhez képest itéltessenek meg. 9. Az itélet a' sértett féllel az illető polgári hatóság utján a' végrehajtás előtt közöltessék; azon esetben, ha azzal megelégülve nem lenne, a' felebbvitel szabadságában állván, a' felsőbb bíróságok itéletei is, szinte végrehajtás előtt, a' fentebbi uton tudtául adandók. 10. A' tettleges katonai szolgálatban álló fő- vagy altisztek, nemkülönben a' közvitézek is, a' fen előadott módon ugyanazon rend szerint vétessenek itélet alá; mindazáltal ha a' sértő katonai személy akár ingó, akár ingatlan, a' polgári hatóság alá tartozó értékkel birna, és a' sértett fél ellene polgári itélőszék előtt, a' polgári törvények szerint, magánykeresetet támasztani inkább kivánna, ezen esetben a' sértő katonai személy a' polgári törvényszék előtt törvényt állani köteles legyen. 11. Azon katonai fő- és altisztek, kik akár nyugpénzzel vagy érdemjellel, akár a' nélkül, de katonai characterök megtartása mellett, szolgálatból kiléptek, nemkülönben a' kegyelempénzzel elbocsátott közvitézek is, mind személyes sértések, mind egyéb kihágások 's vétségek eseteiben, azon polgári hatóság által itéltessenek, mellynek körében letelepültek, vagy fekvő értékkel birnak, 's csupán azon esetekben állíttassanak katonai bíróság elibe, ha cassatiót, vagy nyug- vagy kegyelempénz-vesztést maga után vonható nagyobb vétséget követtek volna el. 12. A' katonai szolgálatban álló személyek, tisztán katonai viszonyaikra, ugyszinte — az 1791: 56. törvényben foglalt eseteken kivül — minden egyéb vétségre nézve, polgári helyzeteikre tekintet nélkül, mind önmagok, mind feleségeik és kiskorú gyermekeik, ha állandóan sehol letelepülve nem lennének, végre a' szolgálatban levő katonatisztek cselédjei is, ha különben katonák, katonai hatóság alá tartozzanak. 13. Ha polgári személyek által elkövetett valamelly vétekben katonai személyek volnának részesek, és az eset szövevényessége miatt a' vétkesek különválasztatása által az itélethozás nehezíttetnék, illy esetben a' katonai személyek, polgári társaikkal leendő megitélés végett, a' polgári bíróságnak adassanak által. 14. Az ideigleni szabadsággal elbocsátott katonák szabadságuk ideje alatt elkövetett minden vétségökért az illető polgári hatóság által biráltassanak. — III. Második válasza a' Fő-RRnek a' jelen országgyülési költségeknek szabad ajánlásképen a' nemesi Rend általi viselése tárgyában. Átküldetett a' KK. és RRhez f. h. 11ikén Azokra nézve, mik a' kivetés kulcsának az országgyülési testület általi megállapitása ellen hozattak fel a' t. KK. és RRek 2dik üzenetében, megjegyzik a' Fő-RR., hogy előbbi válaszuknak a' t. KK. és RR. egészen különböző értelmet látszanak tulajdonitani, midőn azt mondják, hogy a' kérdésben forgó költségeknek a' vármegyék között igazságos aránnyal leendő felosztásáról az országgyülési testület rendelkezésének okát és helyét nem látják; — „mert — a' válasz szavai szerint — nem oda czélzott a' Fő-RRdek szándéka, hogy a' költségeknek a' megyék közötti felosztására arány szabassék, hanem hogy a' kivetés alá tartozó mind személyek mind tárgyak, a' mult országgyülési költségek kivetésében tapasztalt azon különböző gyakorlatnak, melly szerint egyik megyében ollyatén személyek és tárgyak rovattak meg, mellyek a' másikban minden megrovatás nélkül hagyattak, 's mutatkozott egyéb többféle aránytalanság megszüntetése tekintetéből határzottan kijelöltessenek, 's ezen, egyedül igazságon alapult kivánságnak akár az ujabbi összeirásnak terhes és költséges, akár a' jelen országgyülési költségeknek is csekélységéből merített okoskodások annál kevesbbé állhatnak ellen, minél tagadhatlanabb, hogy a' kölcsönös igazság elhatározásában sem a' felhozott összeirásnak — habár ez az utóbbi tanácskozások eredvényei szerint szükségesnek mutatkoznék is — terhes és költséges léte, sem a' fizetendő summa kisebb vagy nagyobb mennyisége tekintetbe nem jöhetnek; — továbbá noha az 1807. országos segedelem a' jelen ajánlattól nemére nézve különbözött is, ez azonban a' fizetésnek igazságos aránnyal kellő viselésére nézve magában semmi különbséget nem foglal; arra ellenben, hogy a' Fő-RRek kivánsága szerint a' fizetés elvei 's a' megrovatandó tárgyak az országgyülési testület által határoztattak el, nemcsak az 1807dik évi, de az 1792dik év óta ajánlott országos segedelmek alkalmikor történtek is elég példát nyujtanak." Mi pedig ezen költségek megvételére nézve a' t. KK. és RR. által javaslott szóbeli per utját tárgyazza, ez iránt imigy nyilatkoznak a' m. Fő-RRek: „Valamint egy részről nemcsak tagadhatlan, hanem már több illyetén birói eljárás használatából merített tapasztalás is bizonyitja, hogy az illető tisztviselők 's itélőszékeknek törvényszabta szigorúsága mellett a' t. KK. és RR. által megelőztetni kivánt önkényes fizetésbeli késedelmeskedés az utóbbi alkalommal használt rendes törvénykezés utján is czélszerüleg távoztathatnék: ugy más részről a' fenálló törvénykezés szellemével is összeegyeztethetőnek nem látszik, hogy midőn a' szolgabiró rendes per utján is csak határzott summaig biráskodhatik, akkor annak a' summás szóbeli per utján biráskodhatása határozatlan summaig terjedhessen." — Mindezen tekintetből a' m. Fő-RR. előbbi válaszukban kijelentett javaslatukhoz tovább is ragaszkodnak.

A' pestbudai hangász-egyesület folyó IVdik évi 3dik müelőadása jövő vasárnapon (dec. 1jén) délutáni 4 órakor lesz Pesten a' városi nagy redutteremben, melly több válogatott hangműből fog állni. — A' belépti jegyek 29—30kán szokott helyöken adatnak-ki, u. m. Pesten Klausz E. L. pénztárnok, Budán Milecz I. uraknál; előadás napján csupán az egyesületi irószobában (Nagy hid utsza Parkfrieder-ház.)

Tőzsér- 's iparügy. Odera m. Frankfurtból nov. 14ikéről ezt irják: „A' mártonnapi sokadalom meglehetősen kedvezőleg sikerült. Posztó- 's más gyapjuszövetekre nézve igen élénk volt a' vásár. Gyártatlan termékekből nem nagy bőség volt a' sokadalmon. Mindennemű bőr jó áron kelt, ámbár ebből is kevés volt található, mert a' lipcsei mihálynapi és itteni őszi vásáron jobbadán elkeltek már az eladásra szánt mennyiségek. Gyapju mintegy hatezer mázsa volt a' vásártéren, 's ez egész mennyiséget csakhamar elkapkodák a' gyártók. A' gyapjuár valamennyire csökkent a' mult őszihez képest, mit talán azon körülménynek is tulajdonithatni, miszerint nagyobb gyapjukereskedők és nyerészkedők nem akartak vevésbe bocsátkozni. —

Szatmárból irják, hogy f. hó 15. N.Károlyt és vidékét földrengés látogatta meg, melly az Ermelléken, hol 1834 — 5ben legnagyobb erőt fejtett ki, most is hihetőleg erősb lehetett. A' tünemény, mellyet többen a' megelőzte éjjel is tapasztaltak, délelőtti 10 óra 9—10 percz között vala, de sokkal gyengébben, mint kárt tehetett volna. Azonban minden esetre igy is eléggé észrevehető és erős volt arra, hogy azok jóslatát, kik több okra nézve, (lásd Jelenkor 88. sz.) azt előre megjövendölték, igazolja.

Amerika

Ujyorki oct. 8ki hirek szerint oct. elején Ujyork és Philadelphiában két nagy tűz dühönge; Ujyorkban ugyanis oct. 5én 46 ház égett le, a' kárt pedig egy millió dollárra becsülik, a' tüzkármentő társaságok 835,500 dollárt tartoznak fizetni. Philadelphiában mintegy 40 ház égett le 's több emberélet veszett el. — Az éjszakamerikai canadai határokrul nem igen megnyugtatók a' hirek. A' határszéliek t.i. főleg Niagara-részen, folyvást rokonczátlankodnak, 's gyujtogatásban lelik legnagyobb kedvöket. — A' philadelphiai bank fizetés-felfüggesztése mennykőcsapás volt, annálinkább, mivel megsem álmodák. Az egyesült statusok bankjegye már 69-ig szállt le, de most ismét 80on áll. Az ujyorki bankok fentartandják magokat, de a' kereskedés rovására, mellytől minden gyámolitást meg kell vonniok. Azonban magosabb szempontból tekintve, fenmaradásuk nincs elég nagy áron megvásárolva. — Egy ujyorki kereskedőház következő körlevelet intéze ügybarátihoz a' philadelphiai bank kész fizetés-felfüggesztése miatt: „Ujyork, oct. 15én: Az egyesült statusok bankja Philadelphiában felfüggeszté kész fizetéseit oct. 9én. Azon város minden bankja követé e' példát. Hasonlag tőn Baltimore, 's általányosan hiszik, miszerint a' déli tartományokban minden bank, kivevén tán az ujorleansit, megszünteti kész fizetéseit. Ujyork 's a' keleti statusok (ujangol statusok) ellenállnak a' fordulatnak. Bankjaink keringése most rendkivül korlátolt. Hitelezői vagyunk az egész egyesületnek. Az által, hogy Európába nem küldik készpénzeiket, vagy legalább azok küldetését kevesbitik az uj aratásig, az itteni bankok reménylik, hogy fentarthatják kész fizetéseket. Néhány nap mulva meglátjuk: vajjon tehetik é azt. Liverpool gőzös melly sept. 21én hagyá el Liverpoolt, illyes körülmények közt érkezék ide. Az egyesült statusok bankja trattáinak el nemfogadása Hottinger és társa által nem tőn olly nagy benyomást, mert azonnal közbenjárult Rothschild-ház, de az angol aratásróli tudósitások, valamint Jaudon kétes állása Londonban, állapotunk zavarát igen növeszté, mi folyvást bonyolultabbá lesz, ha Jaudon kötelezésinek nem tehet eleget. Mire nézve igen aggódnak. Ez események sokkal ujabbak még, hogysem következményit megitélhessük. Eddigi hatásuk a' bizalmat tönkre tevé. Az adás vevés felfüggesztve az ország beljéveli közlekedés megbomlott; bankjegyeink mindenfelé süllyednek. Igen nagy árumennyiség maradand kezeink között, árban csökkenve. Azonban nagy különség van az 1837ki 's mostani fordulat között; az 1837ki „tulzott vállolatok után véghetetlen kötelezések között 's olly időben történt, midőn az aratás nagyobb része ki volt meritve. Most azonban vállalkozásink nem voltak tulzottak, kötelezésink aránylag csekélyek 's gazdag aratásunkra még mitsem vevénk. Alaposan reménylhetjük tehát miszerint nem történendik annyi szerencsétlenség, 's eddig még a' tönkek sem olly szaporák, sem olly tetemesek. Jövendőnkre nézve azonban nem kell csalódásban élnünk. A' jelen fordulat a' mostani pénzrendszerben nagy módositásokat szülend. Azon időig, midőn valami állandót birunk egy vagy más értelemben, az ország kereskedése igen sulyos leend 's kevesbbé vagy inkább korlátozva. Ha fontolatra veszük e' mellett az egyesült statusok bankja helyzetét, nem tudjuk még bizonyosan, vajjon fölfüggesztésnél marad é meg csupán, vagy az egész bank eloszlatása következik é be? A' közvélemény az utóbbitól retteg. Europávali és a' birodalom beljéveli közlekedése által igen nagy zavarba hozhat bennünket. A' körülmények komolyak, 's képesek volnának minden más országban a' dolgok helyzetét kétségbeesetté tenni. Földünk gazdagsága azonban sokkal nagyobb, az amerikai szilárdság sokkal rugékonyabb, hogysem biztosan ne számolhatnánk a' jóllét visszatérésére. —

Spanyolország.

(Harcztéri hirek. Rendkivüli alkalommal érkezett nov. 11iki bayonnei hirek szerint Espana gr., mig mindenütt nyilványosan hirlék megszöktét, véletlenül megjelent la Seu d' Urgel előtt és elfoglalá Catalonia e' nenevezetes erősségét, mellynek lakosi épen örömünnepet üllöttek. Beszélik továbbá, miszerint Espartero megtámadá Cabrerát 's eleinte szerencsésen visszanyomá; de utóbb hátrálni lőn kénytelen a' carlosiak előtt, kik három zászlóaljat egészen tönkre verték és számos katonáit fogták volna el. E' hir mindazáltal még további valósulásra vár. — Nov. 6ikán korán reggel Barachina helységet, Segura és Calamocha közt, megtámadá 3 zászlóalj és mintegy 200 lovas, miután az alkotmányos táborszemeket visszanyomák. Az őrséget megállva találá az ellenség; de rövid véres csata után mégis hátrálásra kényszerültek a' zendülők, és visszavonultak Segurába. — A' navarrai főparancsnok határzatot bocsáta közre, mellynek következtiben minden ember kiadni köteles fegyvereit, kinél fegyvert találand a' rendőrség, az kegyelem nélkül halál fia leend. — A' minisztérségi fordulat még nem ére véget; Toreno azonban, ki már Madridba érkezék, rövid idő mulva alkalmasint elintézi e' hosszas habozást. — A' Gazette du Languedoc szerint a' kormányzó királyné majd Cabrera lovasai hatalmába került, midőn a' sacedoni fürdőből visszakocsizott a' fővárosba 's néhány kocsiját valóban el is fogá az ellenség, mellyek egyikében kamranő ült Munoz kegyencz gyermekével. A' kormányzó királyné kétezer puskát igért már váltságdijul e' gyermekért; de Cabrera Tortosa vagy Mequinenza várost kivánja érette. Más lapok mesének mondják e' hirt. —

(Santa Cruz meghalt. Elegy.) Madrid nov. 17ikén: „Santa Cruz marq. első osztályu grand, aranygyapjas vitéz és spanyol akademiai elnök nov. 4ikén elhunyt. Mindenki őszintén tisztelé e' fölvilágosult jó érzésü férfit, ki anyai részről ausztriai származatu volt és mindenkor legnagyobb szivességgel viselteték az e' birodalmi utazók iránt. — Espartero mindazokat számüzé Morellába, kiknek rokoni Cabrera alatt szolgálnak; mivel mindazáltal Morellában nem igen találhattak alkalmazást, tehát igen szomoru helyzetbe jöttek e' szerencsétlenek. Egyébiránt Espartero és Cabanero fölszólitása nem lagy sikert szüle, 's ez utóbbinak egy segédét 70 emberével együtt elfogák a' carlosiak és azonnal agyon lövették. — A' galiciai zendülők megveték az alkotmányos vezér békeajánlatit és ujra kezdik üzni kegyetlen rablásikat. — Espartero nov. 2ikán 3 órányira táborozott Morellától. Előcsapatja összeütközék a' carlosiakkal; de a' harcz következmény nélkül maradt." —

Angolia

(Vélemények a' legközelebbi chartista mozgalmakról, Elegy.) Valamennyi lap teli részletekkel 's véleményekkel a' dél-walesi chartista mozgalmakról, melly tartományban a' M. Herald megjegyzése szerint IVik Henrik napja óta szót sem lehete hallani zendületi merényekről. A' ministereket természetesen vádakkal terhelik e' miatt a' toryk, mondván, mikép a' chartista tanok 's vérengző erőszakoskodások csupán szükséges következményi a' whigek által divatba hozott politikai egyesületeknek és a' javitási izgatásnak. A' Herald gunyosan emliti, mikép a' főügyvéd csak néhány nap előtt is dicsekvék edinburghi parliamenti választói előtt, miszerint a' ministerségnek sikerült, még pedig minden erőszak nélkül, elnyomni a' chartisták izgatásit. „Nero, mond többi közt az idézett lap, hegedült, mig Róma égett, 's Melbourne az elvénült piperkőcz, a' telhetlen falánk, Windsorpalotában csupán szolgálattevő kamrást játszik, szőnyeglovagot (carpect-knight), asztali tanácsost, 's elmétlen udvari bohóczot, mig ő fels. alattvalóji polgárharczban hullnak el egymás ellenében. De a' viszatorlás napja közel már, a' newporti esemény talán kezdete a' „rabszolga-háborunak", mellyet mulhatlanul bekövetkezendőnek jóslottak a' dolgozók elnyomatása és szegények elzáratása miatt a' whigek által? Legyen azonban most már elnyomatva a' zendülés vagy terjedjen tovább, az mégis minden esetre bizonyos, hogy sok vér folyt, mit némi elővigyázat a' ministerek részéről kétségkül meggátolhatott volna. Mikép fogják magokat ezért ország és parliament előtt igazolhatni a' ministerek?" A' ministeri lapok valamennyire hunyászkodva látszanak, 's a' M. Chronicle csupán megmagyarázhatlan történetnek nevezi a' kérdéses véres eseményt, 's azon gyanuját fejezi ki, miszerint a' walesiak fölkelése csupán egyes merény, minden összefüggés nélkül az angol chartisták egész tömegével, 's onnan származott, mivel a' bérlők elüzék a' szegényeket eddigi lakhelyeikből. Egyébiránt Newport és Monmouth városok nov. 6ikaig legmélyebb csöndnek örvendeztek; a' zavargástóli rettegés mindazáltal igen káros az iparéletre nézve, 's a' lakosság munkátlanságban várja a' történendőket. Már most bizonyosan tudják, hogy 20nál több chartista maradt holtan a' harcztéren, 50nél több pedig veszélyes sebeket kapott. A' halottak közül egyben szökevény katonára ismertek, a' többi beteg és halott mind egészen ismeretlen ember a' hegységből. Azon katonaság, melly kétszeri lövéssel futásra kényszerité a' sürü tömegben előnyomuló zendülőket, csupán 30 emberből állott, Stak őrnagy vezérlete alatt. A' csatatér körülti házakon egyetlen ép ablakot sem lathatni és a' falakban is némi kárt tettek a' golyók. A' hatósági tagok éjjel nappal tanácskoznak, 's az eddigi vallatásokbul kitünik, hogy az összeesküvés igen messzeágazó és sokkal fontosb, mint eleinte gondolák. Hogy a' volt békebiró, John Frost, fővezére volt a' zendületnek, már minden kétségen tul van. Kivüle még bizonyos Watert emlitnek a' lapok; de körülményesb leirást nem közlenek róla. A' vallatásnál eleinte mindketten igen daczosak voltak, de utóbb leverteknek látszottak, és nem akartak kérdéseket intézni a' terhelő tanukhoz, mondván, hogy csak rendes törvényszék előtt teendik azt. Kihallgatás után mind a' kettőt a' monmouthi megyei börtönbe vivék, hol már most Vincent társaságában várják az esküttszék itéletét. Utközben Newporttul Monmouthig a' 20 angol mérföldnyi téren egyetlen chartista sem volt látható. — Az „Ulster Times" szerint nov. 2ikán éjjel Kellsben Antrim irlandi megyében, mintegy 400 fegyveres ember jelent meg zendületi dalokat zengve és folyvást kiáltozva: „Le a' protestansokkal! Hurrah a' katholikusoknak!" Kellsből Moatba vonultak e' rendzavarók, de napfeljöttekor egyet sem lehete már közülök látni. — Tipperary irlandi megyében legujabban ismét meggyilkolá földesurát egy bérlő. — Jól értesült körökben igen beszélik, miszerint Keletindiába parancsot küldé a' kormány az angol hajóhadnak tüstint Chinába vitorlázásra, hol az egész partvidéket ostromzár alá helyzendik és mindennemü károkat fognak tenni a' chinaiaknak, mig ezek két millió font sterlinget fizetendnek kárpótlásul a' megsemmisitett mákonyért. — Bulwer „Tengerész kapitány" vagy „Születésjog" czimü uj szinmüve nagy tetszést nyert Londonban; mit azonban jobbadán Macready remek játékának kell tulajdonitani, ki ritka tökéllyel adá a' czimszerepet. — Wellington hg külföldi rendjelei ezek: az ausztriai Mária-Terézia rend nagykeresztje, a' dán elefánt-rend, franczia sz. lélek r., porosz sas r., orosz sz. György r., szardiniai Mária eljegyeztetése r., szász királyi diszrend, szicziliai sz. Január és Ferdinand r., spanyol aranygyapjas r. és svéd kardrend. Ezenkül Anglia valamennyi rendjelét birja a' ns hg, és „mégis meg kell halnia," mond sajnálkozva az Examiner. —

(Lordmayori lakoma Londonban.) Nov. 9ikén ment véghez a' pompásan kivilágitott Guildhallban a' szokott ünnepi lakoma az uj lordmayor beiktatására, mellynél a' lordmayornő vivé az elnökséget. Londoni lapok hosszasan közlik az ételek és italok minőségét és mennyiségét, de az étjegyzéknél minden esetre érdekesb a' következő jelenet: a' lordmayori lakomára ugyanis rendesen a' ministereket is meg szokták hini, más magosb rangu hivatalviselőkkel együtt. A' londoni községtanács tagjai azonban még most jobbadán torykból állnak, mert a' hatóságjavitó törvény még nem terjedt ki Londonra. Ennek az lőn szomoru vég következménye, hogy mig a' lordmayor szokás szerint áldomást köszönte az egyes minisztérségi tagokra, és hosszas életet kivánt nekik, némelly egyes községtanácsosak üdvkiáltozásit sokszorosan mulá fölül a' többiek pisszegése és röfögése. Melbourne többször akart szólni, de hoszsas sikeretlen fárado-

zás után is csak annyit mondhata, hogy a' régi szokásnak hódolásbul fogadá el a' meghivást, korántsem pedig politikáról szólás vagy vitatkozás végett, mellynek hasonló alkalomkor épen nincs helye. A' lordmayor, ki mintegy parázson látszék ülni, végre mégis pillanatnyi csöndet eszközle hogy legalább meglehetős nyugalommal szörbölhessék ki kávéjokat a' ministerek. E' jelenetet előre gyanithaták a' ministerek, mert mindjárt eleinte igen hidegen köszöntöttek poharat az uralkodó királynéra a' községi tanácsosak, mig az özvegy királynéra üritettet harsogó tetszészaj kisére. Cambridge hg a' lordmayornő egészségére ivott. —

(Lakoma Conyngham l. tiszteletére.) Nov. 7ikén mintegy száz szabadelmü lakos fényes lakomával tisztelé meg Canterburyben Conyngham lordot, mint parliamenti képviselőjét a' nevezett városnak. E' lakoma czélja egyszersmind ujra roszalást nyilványitni Bradshaw, a' város tory követje, ellen, az általa mondott botránytelj es beszéd miatt. A' községtanácsi elnök számos tanácsossal együtt jelen volt e' lakomán, 's Brent alderman vivé az elnökséget, az asztali imádságot pedig Braham protestans lelkész mondá. Evés után legnagyobb lelkesüléssel ürültek áldomások a' királyné egészségiért. Somerset igen jeles beszédet monda, mellyben különösen Irlandot törekvék ótalmazni a' toryk mérges kifakadozási ellen. Többi közt ezeket mondá a' nevezett szónok: „Sejtem, hogy jobb napok várakoznak Irlandra; de erre a' mostani kormány további fönállása mulhatlanul szükséges. Irland, bármilly erőtlennek látszik is, minden esetre nagy befolyással bir a' közvéleményre nézve. Irland gyönge, le van aláztatva és megvetéssel említtetik, de Anglia, a' büszke Anglia, azért mégis retteg tőle. 'S miért? Mert Irland hatalmas ereje igazsága érzetében fekszik. Igy volt az mindenkor; a' történetek első korától egészen maig; valami nagy, nemes és fönséges fekszik azon eszmében, miszerint minden jogtalan tett magában viseli a' büntetés magvát, melly már itt földünkön szokott megtorlani minden büntettet. Legyen valamelly nemzet bármennyire hatalmas és virágzó, megjö bizonyosan azon idő, mellyben kipótoltatik rajta minden nyomor és inség, mit más nemzetnek valaha okozott. Tekintsenek Önök azon hős nemzetre, mellynek boldogtalan de bajnok tagjai kitörlesztvék a' nemzetek sorából; de e' nép kisértetkép bolyg szerte Európában 's iszonyu álmokkal rettegteti az illetőket. Europa nyugottan szemléle e' nagyszerü szomorujátékot és nem nyujta segitő kezeket. Midőn most Anglia szenved, és naponkint sötétebb felhőket látunk minden oldalról fölötte összetornyosulni, ugyan nem kell é bennünket szükségkép azon gondolatnak nyugtalanitni, hogy isten büntető keze azért nehezül reánk, mivel ótalom nélkül engedtük veszni azon szerencsétlen nemzetet? Tekintsenek Önök az amerikai egyesült szabad tartományokra; sötét bélyeg, még a' kinzott szerecseneknél is feketébb, látható azon republicanusokon, melly emésztő sebként rongálja intézvényiket. A' rabszolgaság borzadalmi féktelenül uralkodnak e' különben nagy ésdicső nép közepett 's e' jogtalanság tizszeres boszut álland rajta vagy gyermekin. Ez érend bennünket majd Irlandért. Midőn olly beszédet hallunk, minő e' városban nem rég mondaték, ki fog többé csodálkozhatni, ha az irlandi nép elválásban keresi üdvét 's boldogságát az angol intézvényi egyességtől. Mit szólnánk mi angolok, ha rólunk olly beszédek hangoznának Irlandban, minőket naponkint hallhatni Angliában Irlandról. Ha idegen nemzetről történnének illy epés kifakadások, az illető követek azonnal bizonyosan utleveleiket kérnék. 'S Irland ellen minden méltatlanságot büntetés nélkül követhetnek el a' vakbuzgó toryk. Habár megbuknék is Melbourne kormánya, Irland minden esetre győzni fog; de ki gondolhatna borzadály nélkül azon iszonyu tettekre, miket a' tory zsarnokság miatt elkövetni kényszerülend e' boldogtalan nemzet? (Halljuk!) —

Franczia ország.

(Állitások és vélemények a' keleti ügyben.) Paris, nov. 7kén: „Az alkudozások Franczia ország és Anglia közt a' keleti ügyre nézve naponkint élénkebbülnek, egyik birnók a' másikat váltja fö, 's a' kölcsönös közlekedések olly gyakoriak, hogy itt már mindenki minél előbbi véghatározatra vár e' tekintetben. Az utóbbi 4 hónap alatt mindazáltal annyiszor hiusultak már meg az illy várakozások, hogy valóban bajos határzott véleményt nyilványitni e' tárgyban, főleg miután magányos hirek szerint a' londoni kormány most is folytatja alkudozásit az orosz kormánnyal, 's biztosan véli reménylhetni, hogy a' nagyhatalmak közül legalább kettővel csakugyan egyező véleményre fog juthatni e' botrányszülő kérdes iránt. A' dardanellák és Boszpor elzáratását mindenek előtt legnagyobb fontossággal vitatja Anglia és Russzia elleneben a' franczia kormány. Russzia azon véleményben van vagy legalább volt eddig, miszerint európai hajóhad megjelente a' marmorai tengeren az orosz kormány fekete tenger mellettí birtokit veszélyeztetné 's az egyenesen fenyegető lépés lenne a' czári birtok ellen. Ez okbul tehát makacsul ragaszkodik Russzia a' fenálló szerződésekhez 's teljességgel nem akarja engedni, hogy a' nevezett két csatornában valamelly európai hatalom hajóhada horgonyt vethessen. Anglia annyira távul volt az orosz kormány e' jogkövetelése megismerésitől, hogy elhatározottnak nyilatkozék hajóhadastul Konstantinápoly előtt megjelenésre, mihelyt belviszály vagy egyiptusi fegyver miatt veszély fenyegetendi az ottoman birodalmat, még pedig a' porta meghivása nélkül is, sőt szükség esetén erőszakkal is nyit magának utat a' csatornán keresztül. Franczia ország sem az egyik sem a' másik szándékot nem pártolhatá. A' népjog, mellyre olly igen szeret hivatkozni Russzia, szerződések, elévült birtok, és Európa kétségbe-hozhatlan csöndes megnyugvása, a' porta tulajdonának tekintetik a' két tengerszorost a' fekete és trácziai tengerrel együtt, Russzia felsőségét e' vizek fölött mindazáltal soha nem ismerék meg az európai hatalmak. Valamint tehát Törökország és Russzia, de ez utóbbi csupán védhatalomkép, kivánhatják a' dardanellák elzáratását, épen olly kétségtelen joga van Európának és a' török kormánynak a' Boszpor elzáratását követelni. Valamelly hatalom magányos megjelenése Konstantinápoly előtt soha nem férhetne össze a' porta érdekeivel, és függetlenségét épen nem fogná előmozdithatni. Mindenkor veszélyeztetve volna ez, ha valamelly egyes hatalom fegyveres erővel jelennék meg a' főváros előtt. De semmi 's igy ez elvnek sem kell kivétel nélküli hatást tulajdonitani, melly nélkül épen nem lehetne czélt érni. Ha tehát a' török birodalom bátorságát és függetlenséget bármilly oldalrul komoly veszély fenyegetné, ugy szükségkép távozni kellene a' fönebbi elvtől; de ekkor aztán valamennyi hatalomnak együtt kellene föllépni, hogy a' porta üdve veszély nélkül maradjon. Russzia azonban folyvást állitja, mikép a' két csatorna csupán Törökország javáért van elzárva, 's igy csak e' hatalmat érdekelheti a' kérdés, következőleg csupán arra kellene bizni a' határzást, hogy melly oldalról és ki által kivánja segittetni. Erre azonban azt jegyzi meg Franczia ország, miszerint a' porta öt hatalom ótalma alá helyzé magát, 's hogy tehát ezek ennélfogva teljes joggal is birnak itélethozásra a' török kormány ügyeiben, 's hogy a' porta függetlenségén kivül e' pillanatban még az európai sulyegyenre is illő tekintettel szükség viseltetni, mellyet épen keleten fenyeget legnagyobb veszély. Mennyire közelitendnek majd egymáshoz alkudozás folytában a' különböző vélemények, azt bajosan határozhatni meg; annyit mindazáltal meglehetős valószinüséggel állithatni, mikép Russziával nem igen könnyen fog egyezkedhetni Franczia ország, mig Angliában sokkal készebb szövetségesre találand. Bizonyitja ez állitást még azon körülmény is, miszerint Franczia ország szavára azonnal ellenparancsot kapott az angol hajóhad, midőn már már erőszakkal a' dardanellákba vala nyomulandó. Mi azonban a' török kormány és egyiptusi basa birtok iránti egyezkedésit illeti, e' tekintetben Anglia és Russzia tökéletes egyetértést mutatnak, mellyhez Franczia ország alkalmasint soha nem járuland, mert nem fogja engedni, hogy Adanán kivül egyéb tartomány is visszaessék a' porta birtokába. Egyébiránt Franczia ország fegyvert nem használand e' nézete kivivására, mert tudja, hogy az egyiptusi basa maga is kiállja a' sarat, ha csakugyan kardélre találna kerülni a' dolog. Ezenkül igen különösnek találja a' parisi kormány, hogy annyira törekszenek megfosztani birtokától az egyiptusi basát, holott M. Ali mindenesetre adófizető alattvalója marad a' fényes portának, következőleg ez utóbbi épen semmit nem koczkáztat, ha bőkezünek mutatkozik. —

Törökország

(Nagyuri parancs.) Konstantinápolyban nov. 3án következő nagyuri hattiserifet tevének közhirré: „Nagyuri hattiserif, melly által ő felsége, jóságától és igazságszeretetétől, valamint népe iránti gondoskodástól vezéreltetve uj intézeteket alkot és hoz életbe, miknek egyedüli czéljok: a' vallást 's kormányzatot megerősbitni és az országot 's nemzetet megifjuitni. Mindenki tudja, hogy az ottoman birodalom első korában, a' koránnak dicsteljes parancsit és az ország törvényeit folyvást hiven teljesité. Minek következtiben az ország erőben 's nagyságban nőtt 's minden alattvaló, kivétel nélkül, bőség és jóllét tetőpontjára jutott. 150 év óta azonban hosszu soru események 's különféle okok miatt megszüntek a' törvények szent könyve és ezekből folyó rendszabályok szerint intézni a' teteket, 's igy az előbbi erőt 's az előbbi jóllétet gyöngeség és szegénység válták föl mert valóban az ország elveszti tartósságát, ha megszünik törvényei fölött őrködni. E' nézetek uralkodnak jelenleg lelkünkön 's trónra-léptünk napjától fogvást egyedül azon gondolat foglalkodtat, mikép mozdithatnók elő a' nyilványos jóllétet, mikép javithatnók a' tartományok állapotját 's mikép könnyithetnénk a' népen. Ha csak geographiai fekvését tekintjük az ottoman tartományoknak, a' föld termékenységét, 's a' lakosak ügyességit, bizonnyal meggyőződünk arról, miszerint ha fáradságot nem kimélünk foganatos eszköz-feltalálásra, a' sükert, mit isten segedelmivel kivini reménylünk, néhány év alatt elérhetjük. E' szerint tehát, bizakodván a' mindenható segélyében és számolva prófétánk közbenjárulására, czélszerünek látjuk minden törekvésinket oda forditani, miszerint azon tartományokat, mellyek az ottoman birodalmat egészitik, uj intézvények által jó kormányzat jóllétében részesitsük. Ezen intézvényeknél főleg három pontot kell figyelembe venni 's ezek: 1) azon biztositék, melly alattvalóink életét, becsületét 's javát tökéletesen biztositja; 2) rendszeres mód, mi szerint szedessenek be az adók; 3) hasonlag rendszeres mód az ujonczszedés és szolgálatidejök iránt. 'S valóban, nem az élet 's becsület é a' legdrágabb vagyon e' földön? Ki nem fog, bármilly ellenszegülést sugal is beléje lelkülete árulás ellen, ehez folyamodni 's az által a' kormánynak 's hazának ártani, ha élete 's becsülete veszélyben forog? Ellenben ha eziránt tökéletesen birtositva van, a' hűség utjárul nem távozandik 's minden tetteit a' kormány és rokoni javára intézendi. Ha vagyonra nézve hiányzik a' biztositék, mindenki hideg marad a' fejdelem 's haza szavára; senki nem aggódik a' status java előmozdittatásán, mert saját gondjai emésztik meg minden figyelmét; ellenben ha a' polgár vagyonára nézve mindenkép biztositva van, eltelve ügye iránti buzgalomtul, mellynek körét szüntelen terjeszteni törekszik, az élvezés határit nagyobbitni fogja, valamint fejdelme 's hazája iránti szeretetét 's ehhez ragaszkodását naprul napra kettőztetendi. Ezen érzelmek legdicséretesb tettek forrásivá válnak. Mi az adók rendszeres és szilárd meghatározását illeti, igen nagy foutosságu e' tárgy szabályoztatása; mert a' status, melly, határai védelmére különféle költségekkel van terhelve, serge és más szükségeit fedező pénzt csak adó által kaphatja, melly alattvalóitól szedetik be Noha, istennek hála! országunk alattvalóji több idő óta megmentvék az egyedárusság ostorától, mellyet elég igaztalanul tekintének jövedelem-forrásul, mégis folyvást olly gyakorlat létezik, melly csak szerencsétlen következvényeket vonhat maga után, azon szokás tudnillik, melly Iltizam (évi haszonbér) név alatt ismeretes 's áruba bocsátását tárgyazza az engedvényeknek. E' rendszer következtében valamelly hely polgári 's pénzü-

gyi igazgatása egyetlen férfi önkényétül függ, más szavakkal: néha ez a' legdühösebb és vérszopóbb szenvedélyek vas kezeibe dobatik, mert ha az illy haszonbérlő nem jó, akkor nem tüzend ki semmi mást czélul, mint önhasznát. E' szerint szükséges, hogy jövendőben az ottoman birodalom minden tagja bizonyos mennyiségü adót fizessen vagyonához és erejéhez mérsékelve és semmi ezenfölül ne követeltessék tőle. Külön törvények által szükség szárazföldi 's tengeri erőnk kiadásit is meghatározni. Noha, mint már mondottuk, az ország védelme fontos tárgy 's minden alattvaló kötelessége e' czélra katonát előállitani, mind a' mellett mégis szükséggé vált törvényeket hozni, mellyek szerint határoztassék meg: helyenkint menynyi katonaság állittassék ki a' jelen körülményekben 's a' katonai szolgálatidő 4—5 évre ismét leszállittattik. Mert igaztalanság 's földészetre és iparra nézve halálos csapás, ha tekintet nélkül a' hely népességére, egyikből több, másikból kevesebb ujonczot veszünk, mint mennyit az megbir; hasonlag a' katonákat is elkeseritjük 's az ország néptelenségét eszközöljük, ha egész életüket szolgálatban töltetjük el. Rövid szavakkal: azon különféle törvények nélkül, mellyek szükségét átlátják, az országra nézve sem gazdagság, sem szerencse, sem nyugalom nincs, sőt ezeket csak azon uj törvények létrehozásától várhatni. Ennek következtiben jövendőre minden vádlott pörös ügyében, isteni törvényinknél fogvást, csak előleges vizsgálatok és próbák után hozassanak nyilványos itéletek 's addig, mig a' törvényes itélet ki nem mondatott, senki más személyét, titkon vagy nyilványosan, méreg által vagy más halálnemmel ne ölhesse meg. Mindenkinek tilalmas bárkit is becsületében sérteni. Mindenki birjon bárminemü tulajdont 's legtökéletesb szabadsággal intézkedhessék róla, a' nélkül, hogy valaki e' tárgyban őt gátolhassa, igy, példaul, valamelly vétkesnek ártatlan örökösi nem fosztathatnak meg törvényes jogaiktól 's a' vétkes javai nem koboztatnak el. Ezen szultáni engedvények minden alattvalóinkra kiterjesztetnek, bármi hitü 's vallásuak legyenek, minden kivétel nélkül részesüljenek azokban. E' szerint mi birodalmunk lakosit tökéletesen biztositjuk életükre, becsületjökre 's javaikra nézve, mint törvényeink szent rendelete megkivánja. Mi a' többi pontot illeti, mivel ezek felvilágosult elmék összemunkálási által leendnek szabályositandók, jogtanácsunk tehát, uj tagokkal, mint szükség kivánja, szaporittatva, általunk kijelölendő napon a' birodalom ministerivel 's nagyaival összegyülend, hogy azon pontok felett, mellyek az élet 's vagyonbátorságot illetik, 's az adó-meghatárzást érdeklő czikkekrül tanácskozhassanak. E' gyülekezetben mindenki szabadon bonczolgathatja nézeteit 's javaslatot terjeszthet elő. A' katonai szolgálatot illető törvényekrül a' hadi tanács vitatkozandik, melly üléseit a'szeraszkier palotájában tartandja. Mihelyt törvényt alkotandnak, hogy az örökre erőt nyerjen 's életbe lehessen léptetni, előnkbe fog terjesztetni 's mi helybenhagyásunkkal ékesitendjük fel 's nevünket elibe tüzendjük. Mivel e' jelen intézvényink egyedüli czélja a' vallást, kormányt, nemzetet 's országot ismét virágzásba hozni, kötelezzük magunkat, miszerint semmi ollyasmit nem teendünk, mi ezekkel ellenkeznék. Igéretünk kezességeül, azon teremben, mellyben a' próféta dicső palástja őriztetik, t. i. hol ez igéretünket tettük, minden ulema 's országnagy jelenlétiben isten nevében rája esküszünk 's utána az ulemákat 's országnagyokat eskettetjük meg. Miután ez megtörtént, legyen az ulema, országnagy vagy akárki, ki ezen intézvényeket megsérti, méltóságát tekintetbe nem véve, személyére nem ügyelve, vétkes tettiért méltó büntetést nyerend. E' czélból fenyitő-törvénykönyv fog szerkeztetni. Mivel az ország tisztviselőji mindnyájan illő fizetést kapnak 's azoknak fizetésök, kik még hivataljokhoz nincsenek eléggé dijazva, szabályoztatni fog; hasonlag kemény törvény fog kibocsátatni kegygyel 's hivatalokkal kereskedők ellen, mit az isteni törvény tilalmaz 's egyik fő oka ez ország elaljasodásának. Mivel a' felebb megalapitott rendeletek tökéletes változtatása 's ujitása az ó szokásoknak, e' szultáni rendelet Konstantinápolyban 's országunk minden helységiben tétessék közhirré 's Konstantinápolyban székező idegen hatalmak képviselőjivel közöltessék, hogy tanuji lehessenek ez intézvények átadása iránt, mellyek, ha istennek tetszik, örökké tartandnak. A' mindenható isten, szent és érdemes gyámságában őrködjék felettünk ezek iránt. Azok, kik e' jelen intézvények ellen vétkeznek, legyenek isteni átok tárgyai, 's mindennemü boldogságtul örökre zárassanak ki. —

Alexandria, oct. 16kán: Francziaország végre nyiltan kimondá politikáját; minden udvarhoz ugyanis 's a' portához végválaszt intéze, mellyben oda nyilatkozik, miszerint kész M. Ali minden követelésit gyámolitni, ha ez Egyiptus, Szyria és Arábia örökös birhatásával, Candia 's Adana ideigleni kormányzatával megelégszik. Ezen erőteljes nyilatkozat után a' franczia kormány M. Alival is közlé szándékát 's felszólitá őt, hogy munkálkodjék vele kölcsönösen e' szellemben 's néhány kisebbszerü engedélyt kivánjon. Nem tudhatni még, mit válaszoland az alkirály, ki épen most érkezék meg Cairobul; azonban egész bizonyossággal hihetni, miszerint olly választ adand Meh. Ali, mellyben ha nem is mond le végkép Adana 's Candia örökös birhatásáról, még is kielégitendi a' franczia udvart. Ha Egyiptus és Szyria már végkép egyesült, a' legnagyobb befolyással leend M. Ali a' szultánra 's divánra 's akkor Konstantinápolyban ugy egyezkedhetik Candia 's Adana iránt, miként tetszik, mert már akkor a' nagy hatalmaknak nem lesz joguk bele szólalkozásra. Az alkirály egészségét tökéletesen helyreállitá az utazás. Minap uj lázongást hireltek Horánban; Mahmud-Saffai nevü török ugyanis, ki magát prófetának adá ki, néhány vakbuzgó arábot rá akart beszélni, miszerint hivatása az igazhitüeket Meh. Ali ellen föllázitni. Ibrahim basa parancsot adott az álprófeta elfogatására, ki ezernyi főbül álló csapatot gyüjte össze. Mahmud-Saffait egy faluban körülfogák, 's ez feladá magát azon kérelemmel, miszerint négy szolgájával a' pusztákba vonulhasson. Ibrahim hihetőleg e' kegyes büntetést szigorúbbal váltandja föl. —

(Ponsonby lord politikája a' keleti ügyben.) Konstantinápoly octob. 20án: Ponsonby l. megesküvék, Meh. Alit megsemmitni. Soha két tettét meg nem bocsátandja neki a' lord; először ugyanis, hogy Hafiz basa sergét tönkre veré, holott ő itt 's Londonban győzelemről álla jót; másodszor, hogy Oroszországgal titkos egyetértésben él. Valamint a' neszbii csatáig a' szultáni sereg győzelme dogma volt, mellynek nem hivőji ellen halálos itéletet monda ki a' lord törvényszéke, ugy ma kétségtelen azon állitás, miszerint Meh. Alit Oroszország fizeti. Mentülinkább el akarják hitetni a' lorddal, hogy ez állitás tul van minden hihetőségen, 's hogy Meh. Ali nem azon emberek sorába tartozik, kit egy pár tallérral megvesztegethetni 's a' t.; annálinkább makacs véleményében a' lord, mi kétség kivül olly gyümölcsöt hozand, mint előbbi téve. A' gondviselés nyiltan Meh. Alit pártolja, minden összeesküszik, őt nagygyá tenni. Mahmud szultán vak gyülölsége, Chosrew basa negyvenévi, majd mosolygó, majd fenyegető ellenségeskedése, Palmerston l. beteg orosz-gyülölése és ügyviselője rémképei, a' közbenjárulás, szóval minden összeesküszik, az alattvalóbul független uralkodót teremteni és a' török birodalmat sirba vinni. Valóban félhetni, miszerint e' férfi, kinek félreismért becsvágya ellen fegyverköznek föl a' nagy hatalmak, végre elveszti türelmét 's függetlennek nyilatkozandik, hogy minden irkafirkának véget vessen. Hiszszük azonban azt is, miszerint a' védő hatalmaknál inkább szivén fekszik a' török birodalom, sőt kormányzónknál is jobban szereti hazáját, ki szultánja 's ura szobái előtt két orosz testőrt örömest állita fel. —

Török határokrul, oct. 26án: Priscendben folyvást tart a' zendülés, a' nélkül, hogy tovább terjedne. A' bitor kormányzóság véres szigorral gyakorolja a' rendőrséget; egyébiránt az által törekszik törvényes szint nyerni, hogy a' föllegvár török parancsnokát néhaněha meghija tanácskozásira. Rumely Walessy nem bocsáta ki semmi rendszabályt a' zendülők ellen, hihetőleg azért, mert ezek egyenesen Konstantinápolyba küldék előterjesztvényöket 's nem akarná a' diván határozatát megelőzni. —

Toulon, nov. 2dikán: Besika Bayból octob. 18ikárul ekép irnak: „Végre megkapók a' portától azon szükséges fermánt, melly egy hadihajónak a' dardanellákon keresztül vitorlázását engedi meg. Belle-Poule fregát 60 álgyuval, Joinville hg parancsnoksága alatt oct. 14én el is hagyá állomását, Konstantinápolyba vitorlázandó. Este felé a' szél lecsöndesült 's a' dardanellák torkolatánál vete horgonyt a' fregát. 15én Pepin és egy angol gőzös elindultak a' fregátot aladságba vontatni; mint hirlik azonban Belle-Poule a' tengerszorosnál zátonyra ült, hiában vonczoltak ki belőle minden ivóvizet, lengővé még ezzel sem tehették. — Az öt angol sorhajó, mellyeknek Szmyrnába vitorlázását jelentők, ismét horgonyt vete oct. 9én. A' két hajósereg azonban elválásra készül. Nov. első napjain az angol hajóhad Maltába menend, a' franczia ellenben a' Levante körül telelend; sorhajóji Tenedos melletti révbe vitorlázandnak.

(A' porta megtiltja a' gabnakivitelt.) Konstantinápoly, oct. 23kán: Nuri efendi volt külügyi ministert a' porta követté nevezte ki a' franczia udvarhoz. — A' Törökországban uralkodó gabnaszükség miatt az idén a' török révekben tiltva van a' gabnakivitel, e' rendszabályt a' magas porta körjegyzékkel tudatá az idegen hatalmak képviselőjivel. — A' perzsa sah Abdul Medsid szultánnak több lovat külde ajándékul igen kitünő fajból. — Tripolisi oct. 19ki levél szerint az ottani török őrség hangosan zugolódik, mert több hónap óta nem kap zsoldot. Bengasiban 's környékin lázadás üte ki 's általányos azon kivánat, miszerint szakadjanak el a' török uralkodás alul. —

(Részletek a' horáni lázadásrul.) Alexandriai oct. 15ki hirek szerint sept. 25—26ki éjjel a' horáni zendülök megtámodák Serif basa csapatit, 's a' damaskusi uton visszanyomák őket. Hassan-Aga-el-Hadzsit, a' rendetlen csapatok vezérét, sebesülten vivék Damaskusba, hol a' főkatonai hatóság rövid tanácskozás után elhatárzá, a' horáni csapatok azonnali megerősittetését és szükséges élelmi 's hadiszerekkeli elláttatását. A' lázadók győzedelme, bármilly csekély is az, M. Alit igen nyugtalanitja; attól fél, hogy az elégületlenek tulzottan nagyitandják a' győzelmet, mi által más törzsökök is föllázadnak; az alkirály ez aggodalma nem alaptalan. Hassan-Aga csatavesztéséről mindenütt szólanak 's azóta több hegyikerület megtagadá az adófizetést 's a' kormány ellen tökéletesen föltámadtak. Ibrahim basa néhány csapattal Marasban tartózkodik, Besanát 's Diarbekirt szándékozik elfoglalni. — A' török hajósereg nagy mennyiségü kétszersülttel és más élelmi szerrel látá el magát, miből mentülelőbbi elvitorlázásukat akarják sokan következtetni. A'törökhajókatonaság igen nyughatatlan, a' távozást sürgeti, az elmaradt zsoldkifizetés sem nyugtatá meg 's mondata le vele szándékjárul.

Németország.

Berlin, oct. 21én: Gans professor halála következtében Albrechtet nevezék ki helyébe, egyikét a' hét göttingai tanitónak. Albrecht született porosz, mi hihetőleg szelidité azon ellenállást, mellyel a' hét göttingai tanitó iránt itt viseltetnek bizonyos körökben, a' hivatás igen sok öröm hozója, mert kezdetnek tekintik azon kitünő férfiak alkalmazásaul, kiket a' göttingai egyetemből szümüztek. Mint bizonyost mondhatni, miszerint Grimm testvérek és Dahlmann mellett hatalmas okok küzdenek a' berlini egyetemben tanitóságra alkalmazásuk végett, kik az egyetemnél igen szép hatáskörre találandnának. —

Gabonaár: Pest, october 25ikén: Tiszta buza: —, 160, 150; — Kétszeres: 130; —, —, — Rozs 114, 110; 106, — Árpa 95, 90, 85; — Zab 74, 70, 66; — Köles —, —, —; — Kukoricza: 124, 120, 110; — Köles-kása; pesti m. v. garas.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST.

szombat, nov. 30.

JELENKOR.

1839.

96ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; Kisfaludy-társ.; budapesti napló: Hunyady Mátyás királyunknak emlék fog felállittatni, pesti gyermek-kórház, miss Pardoe munkája első kötete bevégezve; magyar játékszin, 's a' t.; almanach-társaság, különféle: Klobusiczky Péter érsek adakozásai, uj tanárok a' pesti egyetemnél, erdélyi hirek, 's a' t.; pesti énekiskola, tőzsér-'s iparügy: 's a' t.) Amerika. Spanyolország (Espartero Madridba készül; Cabrera hajlandó alkudozni; adó-megtagadások; A. Marrast véleménye Cabreráról és Esparterórul; Espana grófot holtnak hirlik; 's a' t.) Anglia (a' királyné házassága akadályra látszik találni; Cambridge György hg Londonban; 's a' t.) Franczia-ország. Törökország. Görögország. Belgium. Németalföld.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége Hammer-Purgstall b. udv. tanácsos 's magy. akad. tagnak a' francziák királyától kapott böcsület-rendü tiszti díszjel elfogadhatását és viselhetését megengedni; f. e. nov. 16iki határzatában Huszár Bálint cs. kir. titkos udv. és statuskanczelláriai tanácsost és ideigl. cs. kir. udv. tolmácsot valóságos udv. tolmácscsá nevezni; nov. 2ki rendeletében Jedlik Anián sz. benedek-rendi áld. papot 's eddig a' pozsonyi kir. akademiánál természettani r. oktatót a' pesti tudom. egyetemhez physika és mechanika tanitójává, végre Almásy Dienes grófot a' m. k. u. kanczellária fogalmazó-gyakornokát a' cs. k. közöns. udv. kamrához díjtalan fogalmazóvá nevezni méltóztatott.

A' Kisfaludy-társaság nov. 25. tartott ülésében Fáy András igazgató jelentést tevén, miképen hozzá a' pályahatárnap után még négy ballada érkezett, de mellyeknek feltöretlen boritékain a' postabélyeg, ugy az általa megtekintett postahivatali jegyzőkönyv is Pestre érkezésök napjaul csakugyan november huszadikát, u. m. a' határnapot, vallják; az ülés ama' négy balladát is mint pályázhatót elfogadta, a' boritékokat felbontván a' négy versenyművet birálat alá bocsátotta, a' jeligés levelkéket pedig szokott mód szerint lepecsételve az igazgató kezei közt hagyta. — Jeligéi az emlitett négy darabnak: 25. Ki költ fel engem? Vörösmarty. 26. Nézz Árpádra, magyar, ki hazát állita nemednek (d) Vörösmarty. 27. Neked élni kell o hon, Örökre mint tavasz virulni. 28. Hallgatva áll a' tér, szivünk szorul, 's egy köny beszél hazánk' nagyságirul. B. Eötves Józs. — Pesten, nov. 28. 1839. Fáy András, igazgató. Szalay László, ideigl. jegyző.

Az almanachtársaság nov. 12én tartott nagy gyülésében, az igazgatóválasztmány jelentést tön évi munkálatiról, jelesen: A) Az almanach kiadása tárgyában, előadván, miképen a' betük iránti értekezés egy londoni nyomtató-műhellyel foganatlan maradván; 's ennyi időveszteség után a' Parisban megrendelt betüanyák csak 1840ki januárban érkezendnek meg; az aczélmetszők pedig előbbi vállalatokkal levén elfoglalva, csak aprilisre igérkezhettek müveikkel; de különben is a' szerkesztőhöz mindeddig kevés tartalommunka küldetett be: határoztatott, hogy az almanach kiadása a' jövő évre már elkésvén, czimlapjára az 1841. évszám nyomassék. Egyszersmind helyesirás' tekintetében a' szerkesztő megbizaték, hogy a' legközelebb gyakoroltatni kezdett mód nyomán semmi kihagyójelt ne használjon. B) A' pénztár nov. 12kéni állapotját következő pontokban bemutatván: a) A' napló' tételei szerint, a' fenirt napig befizetett 154 és ½ részvény után, bevétel volt 1545 f. p.p. b) Ugyanannak kiadási tételeivel egybevetvén az elnök útalványit, az ebből kifejlett összes kiadás mennyisége 315 ft. 33 kr. c) A' b) alatti összeget az a) alattiból kivevén, kelle a' pénztárban lenni 1229 ft. 27 kr., melly készpénz-összeg a' pénztárban megis találtatott, az igazgató választmány munkálata jóváhagyatván, a' nagygyülési ellenőrködés értelmében Jerney János, Nagy Ignácz és Ujváry Ferencz urak a' számadások vizsgálata végett kiküldettek. Ez uttal egyszersmind tapasztaltatván, miképen az egyesületi tagok többsége részvényeit mindeddig nem fizeté be; nehogy a' vállalat létrehozása pénztári hiány miatt akadályoztassék: tisztelettel felszólittatnak, hogy az alapszabályok 's aláirás-ivek utján kifejezett értelemben részvényeiket Csanády Ferencz egyesületi pénztárnok urnál (Ujvilágutcza, Reisingerház, 554. sz.) minélelőbb lefizetni méltóztassanak. A' jövő közülés napjaul 1840ki medárdi vásár vasárnapja tüzetett ki, azon határozat kiséretében, hogy az akkor véghez menendő tisztujitás iránt a' társaság előleg értesittessék. Kuthy Lajos, m. k. jegyző.

Budapesti napló. Olly ohajtás sikerülését látjuk közelitni fővárosunkban, mellynek már legalább század előtt teljesülni kellett volna 's melly iránt leginkább csak az rendkivül szembeszökő, hogy létesitése csak most jő inditványba. A' magyarok legdicsőbb királya tiszteletére még nincs emlék állitva hazánkban! való ugyan, hogy neve örökre élni fog minden magyar kebelben, de azért küljellel is illő mutatni, hogy méltánylani tudjuk azon fejdelem érdemeit, kit feledni soha nem fogunk, 's annak ki nem láthat a' szivek belsejébe, meg akarjuk mutatni, mikép a' hála nem hal ki a' magyar kebléből, midőn azt méltó tárgy gyulasztja hő lángokra. 'S ki volt a' magyarok legdicsőbb királya? Ki más, mint Hunyady Mátyás az igazságos, kinek neve szent hagyomány gyanánt hangzik a' magyar ajkakról: 's végre most, annyi század után társaság szövetkezék fővárosunkban, melly aláirás utján a' nagy Hunyady János még nagyobb fiának, a' feledhetlen Mátyásnak emléket szándékozik állitani. Hogy pedig ez emlék méltó leend azon nagy czélra, mellyre szenteltetik, arról egy részrül Ferenczy kitünő jelességü szobrászunk lángelméje, más oldalról pedig azon készség eléggé kezeskednek, mellyel hazánkfiai versenygve sietendnek aláirásikkal tehetségök szerint előmozditani e' nagyszerü vállolatot. Hogy minden aláiró önmagát tisztelendi meg ezzel, azt emlitni is fölösleg. A' terv részleteiről közelebb alkalommal bővebben szólandunk. — A' pesti gyermek-ápoló intézet folyvást gyarapszik 's valóban leghathatósb pártfogásra és egyszersmind utánzásra méltó az egész hazában. F. évi aug. 16kától oct. 31keig e' pesti szegény gyermek-kórházban összesen 154 gyermek részesült czélszerü ápolhatásban; ezek közül benfekvő beteg, vagy is ollyanok, kiknek betegsége halálos, vagy kik honn semmi gyámolitásra nem számolhattak, 68, kik közül anyjostul 21 nyere táplálttatást az intézetben; meggyógyult, vagy legalább javult 46; meghalt 7; gyógyitás alatt maradt 15; külső betegek vagy is ollyanok száma 86ra ment, kiktől nem akarván megválni szüleik vagy rokonik, honn tarták őket, hol ingyen látta el azokat gyógyszerekkel 's orvosi tanácscsal az ápoló intézet. Belső bajban 129 szenvede, sebészben vagyis külsőben 25; ez utóbbiak közül nagyobb sebészi műtéten 3 ment keresztül; fiubetegek száma 74, lyányoké 80 volt, közülök a' legfiatalabb beteg 5 hetes, a' legidősb pedig 13 éves. Házasságon kivüli gyermekek száma 1—5 viszonyban állott a' házasságban nemzettekéhez. Mult octob. több jeles idegen látogatón kivül Nádorné ő cs. kir. fhgsége is magas jelenlétivel kegyeskedék szerencsésitni ez intézetet, majd két óraig mulatván abban 's dicséretre méltatván az egész rendezetét. — Miss Pardoe, a' nagyhirü angol irónő, kiről már többször méltánnyal emlékeztek lapjaink, hazánkról megkezdett munkája első kötetét már bevégzé 's el is küldé londoni kiadójának; e' kötet leginkább országgyülésünkről szól, mellyen hoszasb ideig tartózkodék e' lelkes hölgy. A' parliamenti szellemü angolt a' szinezet élénksége, a' magyart pedig intézvényinek 's nemzetiségének helyes méltánylata bizonyosan fogja örvendeztetni. A' 2dik kötet a' honi intézetekről szóland, a' 3ik pedig, „Duna“ czim alatt hazánk kereskedési érdekeit fogja bonczolgatni. Valóban igen kor- és czélszerü vállolat lenne, ha ügyes forditó és munkás kiadó találkoznék e' munka meghonositására. — A' pesti egyetemben franczia és angol nyelvtanitó Lemouton K. János ur, a' m. színész társaság jelesb tagjainak az imént emlitett nyelvekben kiképezése körüli fáradozásin fölül, most a' franczia költészet ritka és szép gyüjteményét, a' drámai literatura minden jelesb iróinak munkájit Corneille- 's Racinetől kezdvé a' legujabb korig 's egy nagy franczia szótárt a' szinházi könyvtárnak szives volt ajándékozni. Miért is ezennel az igazgató választmány nyilványos köszönetet mond. — Aranyosmarótrul Bars megyébül csodagyermek érkezett Pestre, neve Renner Anna, ki rendkivüli elmetehetséget tanusit fejszámolásban. A' kis csodagyermek az ujvilágutczai „Arany-sas“ vendégfogadóban mutatja bámulatos tehetségét délelőtti 9—12 és délutáni 1—4 óra közt. — E' napokban meztelen férfi holttestet fogtak ki a' pesti parton a' Dunából; kezei és lábai össze voltak kötözve, mi erőszakos halálra mutat. — A' láncz hid körüli előmunkák naponkint nagyobb élénkséggel kezdnek folyni; a' mostani csekély viz igen kedvező e' tekintetben. — Magyar szinpadunkon f. hó 23ikán „Hamlet“ adaték; 24ikén „Saardami polgármester“; 25ikén „Fiatal keresztanya és Hagyjatok olvasnom!“; 26ikán Éder Luiza jutalmára bérszünettel először „Politikus csizmadia“ bohózat 3 felvonásban dalokkal és tánczczal; német után magyarositá Balog István, zenéjét szerzé Kaczér; 27ikén „Belleisle Gabriela“; 28kán „Tékozló“; 29kén „A' napló“ vigj. 2 felv. ezt követe „A' gyámság“ vigj. 2 felv;— A' játékszini zsebkönyv szokás szerint a' sugók szerkesztése alatt fog megjelenni, de hir szerint az eddigieknél csinosb külsővel. — Szerdán, dec. 3kán, Megyeri Károly jutalomjátékaul ‚Tatárfutás‘ bóhozat 3 felvonásban, irta Gaal, zenéjét szerzé Thern, kerülend szinpadra.

Agárd (Nógrádmegye) nov. 13kán: Szüreti vigalmakról álmodánk még, midőn m. h. 31kén felviradva nem kevéssé riasztott ránk vidékünk hóval boritott volta. Savanyu arczainkról olvasván azonban kellemetlen vendéglétét ő hósága, csakugyan még azon nap bucsút vett tőlünk. — Borunk akója 6 — 7 f. kel 's tisztelőin hatalmát gyakorolja már. Zsibaj váltá fel helységinkben a' csendet; éjjel ugy, mint nappal, csak vidor dalolást hallunk; az ujongatók 's tántorgók serge hadüzenet nélkül is harczot kezd egymással, mi hihetőleg addig tartand, mig a' megnehezült utaktól viszszarettent borvevők ki nem üritendik pinczéinket. — Juhaink sántaságban már másodszor kezdenek nyavalyogni. —

A' nyilványos énekiskolához, melly a' pesthudai hangász-egyesület igazgatása alatt jövő év kezdetén nyittatik meg, további körülmények kivánataig egy énektanitó fogadtatik fel. Kötelessége leend hat száz váltó forintból állandó fizetése mellett naponként egy huzamban két óraig tanitni. Kik e' hivatalt elnyerni ohajtják, ne terheltessenek kérelemlevelöket egyesületi elnök Festetics Leo grófhoz (Szél-utcza, Schernhofer-ház, 2dik emelet) f. e. dec. 7ig benyujtani. Mátray Gábor, egyes. titoknok.

(Változások a' cs. kir. hadseregnél.) Hartmann Prokóp gr., altábornagy, az udv. főhaditanácsnál tulajdonosává lőn Bentheim-Steinfurt 9 sz. gyal. ezredének; Grueber Vilmos b., altábornagy és osztálynok, másodtulajdonosává hasszniai és rajnai Emil hg 54 sz. gy. ez.; Haller Ferencz gr., ezredes, magyar nemes testőrségi alhadnagy, ugyanott főhadnagygyá; Engelhardt Sándor b., Kinsky gr. 47 sz. gy. ezr., Rajner cs. kir. fhg fiainál gondviselővé; előléptettek, vezérőrnagygyá: Conta Albert ezredes, az első 16 sz. oláh határőrezr.; alezredesekből ezredesekké: Kille József, az 5 sz. pattantyus ezr., az ezredben; Fichard Miksa, a' mérnöktestnél, ugyanott; Bellegarde Henrik gr., Fiquelmont gr. 6 sz. vasasezr., az ezredben.; Kristóffy Ambrus, József fhg 2 sz. huszárezr., az ezredb., Soutter Ferencz, István fhg 58 sz. gy. ezr., Watlet b. 41 sz. gy. ezr.; Helbig Károly, Baden nhg 59 sz. gy. ezr., az ezredb.; Pary József, Lucca hg 24 sz. gy. ezr., az ezr.; Eichenheim

Fridrik, Auersperg gr. 5sz. vasasezr., az ezredb.; őrnagyokbul alezredesekké: Stwrtnik Auguszt b., a' 4 sz. pattantyus ezredből az 5ikhez; Baritz György, a' mérnöktestnél, ugyanott; Stranszky József, Lucca hg 24 sz. gy. ezr.; Dallvitz Günther b., Baden nhg 59 sz. gy. ezr., gránátos zászlóalj-parancsnok; Bartels Vilmos, Fiquelmont gr. 6 sz. vasasezr.; Dessewffy Mihály gr., József fhg 2 sz. huszárezr., és Coppet János, Auersperg gr. 5 sz. vasasezr., mind az ezredb.; végre Simonich Máté, Watlet b. 41 sz. gy. ezr., István fhg 58 sz. gy. ezr.; kapitányokbul őrnagyokká: Halla József az 5 sz. pattantyus ezredből a' 4ikhez; Kleindorf Miklós, a' mérnöktestnél, ugyanott; Müllner Mihály, Toscana nhg 4 sz. vasasezr.; Nestel Vilmos, Palombini b. 36 sz. gy. ezr.; Schöpfer Ferencz, Fiquelmont gr. 6 sz. vasasezr.; Glückswerth Károly, József fhg 2 sz. huszárezr; Lindemann Leopold, két szicziliai Leopold hg 22 sz. gy. ezr.; Kiszlinger József, Auersperg gr. 5 sz. vasasezr.; Zhorszki Móricz, Lucca hg 24 sz. gy. ezr.; és Moser Antal, Watlet b. 41 sz. gy. ezr., mind az ezredb.; végre Collery Eduárd az 5ik vadászzászlóaljtól a' 9ikhez parancsnokul; Piquet Fridrik, Prohaszka b. 7 sz. gy. ezr., Baden nhg 59 sz. gy. ezr.; és Hausknecht Ferencz, a' ruhatári tisztségnél, ugyanott. Schwing Károly parmai hgségi szolgálatban ezredes, a' cs. kir. hadsereg ezredesei közé soroztaték; Parma Ferdinand, két szicziliai Leopold hg 22 sz. gy. ezr. őrnagy, Boccalari gránátos zászlóalj parancsnokává lőn; Stein Ferencz, czimzetes őrnagy, a' bécsi őrkórházi parancsnok mellett, valóságos őrnagygyá; nyugalmaztattak: Edelsbacher Mátyás, vezérőrnagy, altábornagyi ranggal; Richter Ferencz Baden nhg 59 sz. gy. ezr. őrnagy; kapitányok közül: Schemberger János, Hoch- és Deutschmeister 4 sz. gy. ezr.; Pozder Miklós, Ferencz Károly fhg 52 sz. gy. ezr.; Dennern János, Fürstenwaerther b. 56. sz. gy. ezr.; Schkedl János, Paumgarten b. 21 sz. ezr.; Wrazda Gottlib b., Lajos fhg 8 sz. gy. ezr.; és Balassa Konstantin, Schwarzenberg hg 2 sz. dzsidásezr., mind őrnagyi ranggal. Kraushaas József, nyugalmazott kapitány, őrnagyi rangot kapott. Külrendeket 's azok elfogadásira és viselhetésire engedelmet kaptak: Piret de Bihain Antal b., vezérőrnagy, Albert fhg kamaelnöke, a' lengyel kir. Szaniszló-rend első osztálya diszjelét; Hesz Henrik vezérőrnagy, és Zichy-Ferraris Viktor gr., alezredes, Toscana nhg 4 sz. vasasezr., a' római cs. kir. követségnél, az ottoman érdemrendet; őrnagyok közül: Grünne Károly gr., Szász-Coburg-Gotha hg 1 sz. dzsidásezr., a' lengyel kir. Szaniszló-rend másodosztályu diszjelét; Stüber Károly János, Warlich Ferencz és Collins Agathon, mind Baden nhg 59 sz. gy. ezr., a' baden-nhgségi zaehringi oroszlán-rend lovagkeresztjét; Wernhardt Pál b., Albert fhg 44 sz. gy. ezr. kapitány, és Kral Pál Mengen b. 4 sz. vasasezr., az orosz czári sz. Ladomér negyedosztály rendjelét; végre Gajazzi Ferencz, Fridrik Vilmos porosz király 10 sz. huszárezr. kapitány, a' Lucca hgségi sz. György-rend másodosztályu diszjelét. —

Tőzsér- 's iparügy. M. Vásárhely, nov. 14kén: Nálunk az idő már 6 nap óta borútlan fényben kellemkedik. Szentmártonnapi vásárunk egy volt a' legnépesbek közűl. Baromvásárunkon leginkább tulkok, vágnivaló ökrök és csikóknak volt keletük. Amazok keleti ára 150—160, ezeké 80—90 forint, az utólsóké pedig, mellyeket inkább némelly Debreczenből jött csikószedő keresett, 100—200 's a' legszebbeké 250 rfrint is. Dohányt olly tömérdeket hoztak: hogy a' piacz minden utczái telve voltak az egymásra halmozott dohánykötegekkel. Azért ennek legcsekélyebb ára volt: mázsája a' legjobbnak csak 10—12 forton kelvén; nagyobb részit a' termesztők elégületlenűl haza vinni kénytelenittettek. A' bolti árusok ajkairól semmi panasz nem hangzott 's még a' máskor zugolódni szokott tótság is elégülve takarodott el. Csupán a' földmivelők homlokán boronga komor aggodalom, minek okát könnyü kitalálni! E.H.

KÜLÖNFÉLE. Kalocsa: A' lelki buzgóság, szent élet, épületes példa, jótékonyság 's felebaráti szeretetnek naponkint ujabb bizonyitványit adja honunkban a' katholika hierarchia Nestora, 88 évü Klobusiczky Péter kalocsai érsek, ki azonkivül, hogy esztendőnkint minden valláskülönség nélkül a' szükölködőknek nemcsak Kalocsán, Pesten, Budán, 's Pozsonyban, hanem az ország más részeiben is sok ezerre menő segedelmet nyujt, legujabban a' kalocsai árvák számára 6,500 forinton egy derék tágas épületet vásárlott, 's részökre, kiket éltében maga pénztárából tanittat, élelmeztet, ruháztat, 's e' czélból rájok esztendőnkint 3000 ftot fordit, legközelebb 35,000 fr. tőkét tön le olly föltétellel, hogy e' magpénz kamatja min lig a' tőkéhez csatoltassék 's növekedjék éltében; elhunyta után pedig fordittassék a' kitüzött sz. czélra. Nem mulaszthatjuk el ez uttal megemlíteni más egyéb jótékonyságit; ugyanis, 1822diktől, mióta t. i. érseki székét elfoglalta, esztendőnkint 30 jóviseletü's tudományokban magokat kitüntető, de szegényebb sorsu diák a' kalocsai gymnasiumban fejenkint 100 forint segédpénzt nyer tőle, 's ezekre eddiglen közel 57,000 ftot adott ki. A' pusztai (19 népes puszta Kalocsához tartozik) tanitók sorsa javitására, egyszersmind tanitói hivataluk buzgó teljesitésére esztendőnkint 200 ftot, 's igy közel 3,000 ftot adni kegyeskedett, biztositván elhunyta esetére is e' segedelmezést. Hajós mvárosban igen alkalmas egy emeletü paplakot emeltete majd 21,000 ftos. Szakmár népes pusztában jó izlésü templomot építtete, melly tégláján kivül 12,000 ftnál többe került. Csanád helységben templomot, papházat és iskolát készittete 17,000 frton; egyszersmind plébános-tartásra 9000 fr. kamatozó tőkét tett le; a' templomnak szükségeire pedig 's bel-diszesitésére, 9,211 ftot költött. A' bácsi templom kül- és bel-javitására 4000 ftnál többel adakozott. A' cholera után a' szüléiktől megfosztott árvákat urodalmaiból mind összegyüjtötte, 's azokat az árvák intézete alapitásaig tanittatta, élelmeztette, ruháztа 50,000 fr. költségivel. A' helybeli gymnasium első grammatikai tanitóját 1828 óta eddig 8,250 fttal fizette 's állandó ezutáni fizetése tekintetéből 13,250 fr. tőkét tőn le. A' szatmári püspökmegyében nem rég fehérgyarmati (az érsek szülőföldje) plébánusnak és a' templom szolgáinak, kik szegényül valának ellátva, jobb létökre 10,000 fr. tőkét alapitott, esztendőnkint kamattal jövedelmezőt az emlitett czélra. A' kalocsai érseki templom részire a' szentség előtt állandóan égő 's 9,000 ftot felülhaladó pompás ezüst lámpát csináltatott; a' templom egyéb ékesitésire pedig, a' régiebbről nem is szólván, legközelebb 5,000 ftot költött. A' növendék-papság helybeli házát majd 4,000 ftra menő költséggel bővitette. A' szegény betegek számára egész urodalmában, az e' végre nevezett urodalmi orvosok által rendelt gyógyszereket, mellyek az utóbbi számolás szerint majd 10,000 ftot tesznek, önmagából fizette. Pestmegye házának ujonan épitendő részére 100,000 égett téglán kivül 14,188 fttal járult segedelem gyanánt. A' leopoldi intézet, vagy is amerikai szegény katholicusok, szentegyházak 'stb. segedelmezésire esztendőnkint 1200 fttal, és igy azon intézet kezdetétől fogva többet 12,000 ftnál adakozott. Jóltevő intézetei kiterjednek Budára, Pozsonyra, Bécsre, hol megbizottai által a' szegényeknek, szükölködőknek, árváknak mindenütt esztendőnkint 1,000 ftot osztogattat, 's igy a' szenvedő emberiség fölsegélésire e' helyeken mint kalocsai érsek már 45,000 fton felül adakozott. De a' tavali dunaáradás által kárvallottak sem maradtak feledékben; ugyanis a' pesti szerencsétleneket 5,000 fttal segitette; Kalocsán károsult jobbágyit kenyérrel, liszttel, rőzsével, épitékfával és szinte 5,000 fttal vigasztalta meg. A' nemzeti helybeli oskolákban próbatételkor, mellyen mindig személyesen van jelen, a' tanuló kisdedeket gyönge korukhoz illőn jutalmazza, a' tanitókat pedig érdemlett dicséreten felül mindenkor aranyokkal serkentgeti hivatali buzgóságukra. Ide nem értve mindennapi bő és számos alamizsnálkodásit 's egyéb titkon adott segedelmezésit, mellyek szinte sok ezerre mennek, csak bizonyosan tudva levő jótéteményi közel 400,000 ftra rugnak. Aldás illy fő pásztorra, hazafira 's emberbarátra! — Dézsen nov. 12én végzé becses, közhasznu életét a' köz szeretetü Haller István gr. szélütésből következett 4napi gyöngélkedés után élte 77dik évében. A' néhai érdemes férfiu előbb Alsó-Fejér, azután b. Szolnok mgye főispáni hivatalát köz megelégüléssel folytatta, 's az idő minden viszontagsági 's változó fordulási közt is ugyanaz maradott (semper idem) 's minden mellék tekintet, mellőztével hiven egyenes lélekkel folytatta kitüzött pályáját. Béke porainak! — Ó Tordán nov. 6ik 's köv. napjain tarták Torda megye RRendei közgyülésöket Jósika Lajos b. elnöklete alatt. A' szőnyegre hozatott tárgyak köv. valának: 1) A' kerületi tisztikar választatása máskorra halasztatván, miután az alsó kerületi alszolgabirák 's adószedő biztosok választásira nevezett biztosság (a' felső kerületben közelebbi alkalommal történt meg e' hivatalokra választás) munkálatát beadta, kineveztettek: a' lupsai járásban Pápai Lajos alszolgabirává, Ajtoni József adószedő-biztossá; sz. lászlói járásban Jobbágy András sz. biró, Galfi Antal adószb.; toroczkai járásban Pénteki János sz. biró, Roth Antal adószb.; aranyosi járásban Pénteki László sz. biró, Koródi Sámuel adószb.; mezőségi járásban Koródi János sz. biró, és Kovács József adószedő-biztosakká. 2) Az alsó és felső kerületi derék és fiuszéki birák hasonlag választattak. 3) Mérnök Kiss József halálával megürült megyei mérnökhivatalra a' RRdek egy szivvel szájjal Ercsei József urat jelölték ki a' kir. főkormányszék elibe terjesztendőnek azon kérés mellett, hogy e' hivatalra a' megye körül magát annyira érdemesitett Ercsei József kijelölését helybenhagyni kegyeskedjék. 4) A' megyei erdőkre, úgy a' bujakórban szenvedők sorsának könnyitésire nézve biztosságok neveztettek ki. —„A' legravaszabb róka is utóljára csávába kerül" régi magyar közmondás, melly elentől fogva sok magyar 's nem magyar atyánkfián teljesült, közelebb ennek kézzelfogható példáját adta Rajner János is, ki mult nyáron olly ármányosan rá szedett egy szemes 's ügyes kolozsvári nagykereskedőt. E' csiny után Kolozsvárott szive vágyait könnyebben mint gondolta kielégitve látván, Brassónak vette utját, ott 's a' nagy város körében, bölcs előrelátása ujabb jeleit adandó. Előpatakán tünteté ki legfényesb mutatványát furfangosságának: ugyanis magát hazánk egyik főrangu asszonysága megbizottjának adván ki, e' végett annak 's kisérete számára, mellyet legalább 60 személybelinek fillente, minden kényelmesb, még ki nem bérlett, fürdői lakot kifogadott 's a' vendéglőt nagy nyereségi reménynyel ugy elkábitotta, hogy az nyakra főre Brassóba nyargalt 's ott több száz ftot magas vendége illő elfogadhatására elvásárlott, az álbiztos azonban több napig magát 's lovait a' tetőtül talpig örvendező vendéglővel legjobb tartással legszebb szállason hizlaltatá, 's mind ezt egy kr. költség nélkül. A' magas vendég megérkezése közelgetvén, azon szin alatt, hogy azt a' fürdő helyére vezesse, Brassóba ment. Előpatakon hagyván egy súlyos és nagy terjedelmü ládát gyanu-eltávoztatásra, melly, mint monda, drága porczellán edényekkel van töltve. Brassóban kevés ideig portázott, nem találván a' megfontolva cselekvő szász és görögség közt az előpataki vendéglőhöz hasonlót, ki puszta szép szóra erszényét átnyujtsa minden sohonnainak, Jassyba szökött 's midőn a' gyanakodó vendéglő nyomába indult, ő már hegyen bokron tuljárt, a' ládában pedig drága porczellán helyét mi foglalta el? azt csak a' szegény megcsalatott vendéglő lelke tudta; kisült ugyanis, hogy a' láda szalmatekercsekbe gondosan eltakart kovacskövekkel vala megtöltve. Most azonban Jassyból hihető hasonló tréfák miatt, tisztes őrizet mellett Kolozsvárra küldetvén, miután a' rendőrség a' mint lehetett, szive titkait kifürkészte, hasonló alkalommal Brassóba visszakisértette. — Egy gyermek a' temetőben kolcspuskával játszván, mint az égő taplót a' lyukhoz illeszté, a' tapló késő leégte miatt vigyázatlanságból a' kis fegyver épen akkor sült el, mikor még nem várta, 's a' bele gyurt ongolyócskák orrát szakiták le a' nyomorultnak. Ujabb intés, hogy a' fegyverrel, bár rozsdás, vagy kolcsból idomitott legyen is, nem jó tréfálni. — A'm. vásárhelyi közönség lelkesb része, a' még tavaly színészek hozatása végett alakult Játékszini Egyesületnek eléggé meg nem köszönhető gondoskodása következtében nov. 2a óta éldeli a' szinház örömeit. Lelkesb része mondók, mert köztünk a' közönség nagyobb része még nincs oda emelkedve: hogy a' szinházban szellemi élvezést meríthessen, neki inkább a' szemvarázsló külcsillogás, buba-tánczok 's mechanikai gyakorlottság szülte elváltozások ragadják meg lelkületét, 's ezt annál bátrabban el merjük mondani, mivel mult juniusban köztünk mulatott Pratté testvérek mesterséges játékszinén adott darabok nézésire mind a' mellett hogy a' nyelv német 's a' bementi jegy egész szinházban minden helyre 20 ezüst kr. volt, özönnel tódult a' sokaság, 's a' mesteremberné inkább meghalt volna, mintsem a' fából csinált Gáspárkát, a' tojásból kikelt kigyót, az óriás tagjaiból született tánczoló apró embercsoportot, meg ne nézze! Mind e' mellett teljes reményünk, ha a' több meghivott színész elérkezendik, hogy szinháznak bérlett tánczteremünket többen is látogatandják. — Földvárott (Doboka várm.) nov. 1jén a' halál földmivelő társai közűl kiragadá Bota Márton zsellér embert. A' 100 évü öreget az egyszerü nép érzékeny könyek közt kisérte ki nyughelyére. Dobokában a' szarvasmarha és sertés láb és szájfájásban sinylődik E. H. — A' pesti m. tud. egyetemnél a' lefolyt $183^{8}/_{9}$ év alatt tanári koszorút nyertek: I.) theol. tudom.: Nachtigall Jakab kegy. osk. prof. Soics Venczel zengmegyei növ. pap. Paulovics Lázár 's Volozár Vazul munkács megyei növend. k. II.) A' törv. tud. Szmodek Mátyás zágrábi akad. prof. Paintner János és Orczy Ferencz báró. III.) Orvosi tanból 50en: Krinner József, Pfeffer Mihály, Schöfft Károly, Szabó Ferencz, Vallaszky Lajos, Kolb Bertalan, Bunzel Gábor, Lósy Pál, Cornides Péter, Fraenkl Jakab, Mészáros Rupert, Munkácsi Mihály, Rezsnyi Károly, Skultéti György, Mágocsi Vincze, Tóthfalusy Miklós, Ercsey Imre, Heischer Fridrik, Katona Gerzon, Polák Károly, Gottwald János, Siró István, Bulbuk Antal, Sigmund József, Kulcsár Döme, Elsaszer Ferencz, Fischof Ignácz, Daubrova Ignácz, Molnárfi József, Hlavatsek Ágoston, Lumnitzer Károly, Kocsis István, Hoffer István, Paray János, Gerenday József, Grünwald Pál, Richter Dani, Harmath Márton, Czirbusz István, Novincz Szörény, Vietoris Sándor, Szemian Pál, Tarsóczky Máté, Say József, Joachim Guliel, Rózsa Ferencz, Csiszár Samu, Klein Ignácz, Sánta Ferencz, Zaják István. IV. Sebészeti tanárokká: Pfeffer Mihály, Flór Ferencz, Stockinger Tamás. V. szép művészeti 's bölcselkedési - tanárokká: Szuppan Zsigmond eszterg. pap, Perlaky László ájt. isk. Herbánszky Adolf ájt. isk., Polák Edus ájt. isk., Ovszák Aloiz ájt. isk., Scherbaum Arnold kapisztráni sz. Ferencz-rendű pap; Ascher Enoch izrael. Petter Kajetán selmeczi akademicus, Lónyay Menyhért, Sisulak Ágoston kapisztráni sz. Ferenczrendű, Végh József ájt. isk., Spindlhuber Ed., ájt. isk., Hallermajer Elek ájt. isk. pap; Grohé Eduard eszterg. pap, Szepessy Imre ájt. isk. pap. VI. Mérnökökké 31en, gyógyszerész-mesterekké 70; sebész és bábáskodó mesterekké 15; polgári sebész és bábáskodó 57; szemész-mesterré 3; bába 76. — Balassagyarmaton, Nógrádmegyében, a' megyei dolgoztató 's javitó-házban nem-

csak pakrócz - hanem szür-szövésre 's más durvább minőségü posztókészitésre is tanitják a' foglyokat, kik ezenkül még naponkint délután 1 — 2 óra közt irás, olvasás és számolásban is oktatást nyernek. A' tanitványok szorgalma dicséretre méltó, ámbár némellyek közülök már 40ik évükön is tulhaladtak. A' tótok anyai nyelvükön kivül magyarul is tanulnak olvasni. — A' bécsgyőri vasut két mérföldnyi térségen annyira elkészült már, hogy csupán az utólsó kéz kivántatik még hozzá. A' földmunkák már félig készek 's e' szerint, ha semmi előre nem látható akadály nem gördül közbe, jövő nyáron Badenig megnyithatni az egész vonalt. — Beriot egyik hangversenyén Bécsben Liszt hazánkfiával kettőst játszott, az hegedün, ez pedig zongorán. — Mihanovich salonichii consul nov. elején „Zrínyi" gőzösön Zimonyba érkezék, honnan másnap folytatá utját uj rendeltetési helyére.

Amerika.

(Az egyesült statusok bankja elhunyt.) Az ujyorki Herald következő halottjelentést közöl: „Legutólsó szombaton, 30ik évében, elhunyt az egyesült statusok bankja. Már több év óta erőgyöngülést érze 's a' hires Jackson tanár nyugalomba vonulást tanácsla neki; mivel azonban nyugtalanabb természetü volt 's Biddle tanár nagy befolyással birt nála, rá hagyá magát ettül beszéltetni mértéktuli mozgásra, 's kárt okoza magának, nagy gyapotterhet akarván fölemelni, mi igen erős vérkeringést vagyis átszivárgást szüle. Hashajtószer (mit trattának is neveznek) nagy mértékben és ismételve használtatott; de azok ellenmérgekhez hasonlag, mellyeknek az életet ujitni kellene, olly erősen hatának a' gyönge testre 's igy, erős fájdalmak nélkül, végzé be pályáját a' beteg. Elhunytát sokan fájlalják, főleg néhány szegény hirlapiró, kik a' boldogult jótékonyságát bő mértékben izlelék. Nyugodjanak békével hamvai!"

Spanyolország.

(Espartero Madridba készül utazni. Cabrera hajlandó alkudozásra.) Rendkivüli alkalommal érkezett madridi hirek szerint Espartero még 20dika előtt Madridba fog érkezni, hova tetemesb haderőt is vár a' ministerség rendföntartásra. Balboa, Mancha tartomány parancsnoka, katonai kormányzó lett Madridban. — Nov. elején majd az alkotmányosak hatalmába juta Cabrera. Tortosából ugyanis egy angol ügyvivő érkezék főhadiszállására, azon jelentéssel, hogy 10 ezer puskája van egy angol hajón. Cabrera hitelt adván ez igen örvendetes hirnek, azonnal megindult az ügyvivővel két segéd és 60 lovas kiséretében a' tengerpart felé. Segédit előre küldé 's mivel ezek nem tértek vissza, tehát gyanakodni kezde, 's néhány lovast külde azon táj felé, mellyen keresztül kellett volna haladnia, hol puskalövéssel fogadák azokat a' házakból. A' lovasok gyorsan visszatértek Cabrerához, 's utóbb kiviláglék, miszerint néhány alkotmányos század volt a' faluban, mellyek bizonyosan hatalmokba keritették volna Cabrerát, ha gyanakodása még jókor meg nem szabaditja őt. Egyébiránt Cabrera még folyvást nagyszámu serget vezérel, melly hűséggel ragaszkodik hozzá. Mintegy ezer carlospárti férfi hagyá el legközelebb titkon Franciaországot és szaporitni szándékozik Cabrera harczosit, ki folyvást csodált hőse az aragoniaknak. De mind e' mellett is jól tudja ő tulajdonképi helyzetét 's ügyének állapotját; tudja ő, hogy megmenthetetlenül el van az veszve. Azt sem titkolja ő, hogy őrültség lenne még makacsabbul ótalmazni azon ügyet, mellyről már maga d. Carlos is lemonda. Cabrera alkalmasint örömest aláirná már a' bergarai szerződést, csupán Espartero gőgje hátráltatja, ki a' négy tartomány lecsöndesitése által olly dicső tetteket tulajdonit magának, mikkel, véleménye szerint, egyedül csak Napoleon mérközhetik. Espartero szemeiben Cabrera csak megvetésre méltó rabló, ki semmi alkudozásra nem érdemes. Espartero el akarja őt fogatni, hogy rettentő példát állithasson föl megbüntetésivel. Bár a' ministerség szivére venné e' dolgot, 's ellenkező bánásmódra birná a' fővezért! Spanyolország boldogsága egyenesen attól függ, hogy minélelőbb tökéletes béke áldásit élvezhesse. —

(Rumigny álláspontja Madridban.) Madrid, nov. 9ikén: „A' cortes-elhalasztás szükségét azzal támogatá a' kormány, miszerint a' ministerséget csak e' föltét alatt ujithatni meg; 's ime már félig elmult a' kitüzött határidő, 's még sem történt semmi e' fontos következményü kérdés eldöntésire. Ugy látszik, hogy Toreno gr nem igen bátorkodik föllépni a' Parisból hozott tervekkel, miután személyesen meggyőződheték, miszerint koránsem ütött még azon óra, mellyben föltétlenül franczia gyámság alá lehetne helyezni Spanyolországot. Mindenki átlátandja, ki az itteni viszonyokat ismeri, miszerint Spanyolország már fekvésinél fogvást is ki van tétetve Franciaország tulnyomó befolyásának, 's hogy ez utóbbinak sorsa mindenkor visszahatással leend e' félszigetre. Bizonyosan nincs szükség nagy erőre, hogy a' spanyolok ez állitás igazságáról meggyőződjenek. Sőt ellenkezőleg, minden spanyol annyira meg van arról győződve, hogy minden természetes viszony-kifejlésben is mély alapu cselszövény mesterséges fordulatit hajló látni, ha csak távulról is gyanithatja, hogy a' franczia kormány munkálkodásával történik valami. Annyival súlyosb tehát az itteni franczia követ álláspontja, ámbár külszinre igen kedvezőnek látszik Rumigny helyzete. Mint nagy hatalom képviselőjének itt épen nincs vetélytársa, ki terveit kémlené vagy korlátozni törekednék; ő mintegy egész Európát képviseli itt, és szándékit nem tapasztalja idegen hatalmak vetélyvágya által gátoltatni, mivel Európa keleti része félbenszakasztá összeköttetését Spanyolországgal; azon egyetlen hatalom pedig, melly Franciaország ellenében föntarthatá a' súlyegyent, darab idő óta csupán arra látszik szoritkozni, hogy Spanyolországgal politikai viszonyit régi állapotjokban megtarthassa. Ha nem igy gondolkoznék az angol kormány, ugy Palmerston bizonyosan rég sietett volna már az itteni követi állomást olly férfira bizni, ki nem érezhetné annyira Clarendon távoztát, mert segédjének hatásköre sokkal korlátoltabb, hogysem tudományit 's ismereteit czélszerüleg használhatná. Színre tehát kedvezőnek látszik Rumigny helyzete; de a' következmény rövid idő mulva bebizonyitandja, mikép a' legjobb terveket is meghiusitja a' spanyolok hajthatatlan makacssága, 's hogy erre koránsem kivántatik idegen hatalmak ármánykodása. Annak puszta meggontolása, hogy a' franczia követség talán részt vesz a' ministerség-módosidásban, elég az egész fordulat akadályoztatására, mert minden oldalról árulás és idegen befolyás elleni kiáltozások harsognak. Egyébiránt a' spanyol kormány 500 millió realnyi kölcsönszerzésre levén fölhatalmazva, ha ezt csakugyan kiteremtheti, minden esetre lecsilapithatja az országot, bár mint börzöngjenek is a' politikai pártok." —

(Adó-metagadások. A. Marrast véleménye Cabreráról és Esparterorul.) Madrid nov. 9dikén: „A' fővárosban termékeny földre talált az adómegtagadás iránti tanács magva. Száznál több birtokos nyilvánitá már, hogy nem fogja fizetni a' reá mért adót. Az Eco del Comercio közli a' királyné esküjét és határzott ellenszegülésre nógatja a' népet, nagy diadallal jelentvén egyszersmind, mikép Motril lakosi megtagadák a' tized felét és visszaverék az ellenök kiküldött katonaságot. Illy egyenetlenkedés igen sajnos következményü lehet, mert gátolja a' háboru gyors bevégezhetését; a' nép hitelt ad az izgatóknak, pedig meg lehet győződve, hogy mihelyt a' föllengősdiek jutnak kormányra, tüstint kétszeres adót kellend fizetnie. Az izgatók körleveleket küldöttek széllyel az országban, mikkel rendkivüli cortes-összehivatást sürgetnek és a' tanács megszüntetését hozzák, mint elkerülhetlenül szükségest, inditványba. A' ministerségi fordulat még mind eddig nem látszik elhatározott irányt venni. Mindenek előtt Esparterot szükség kihallgatni e' tárgyra nézve; meg kell mindazáltal vallani, miszerint Franciaországra is figyelni kell, mert a' trónkövetelő e' birodalom hatalmában van, mi határzó következményü lehet az eseményekre. Alaix tábornok Amerikába szándékozik utazni, bizonyos örökségi intézkedés végett. — Armand Marrast, a' Tribune volt szerkesztője, Spanyolországban utazik jelenleg, 's főlevelezője a' Nationalnak. Barcelonából novemb. 4ikérül irja, miszerint Valencia, Alicante, Malaga, Sevilla és Cadiz városokban meggyőződék, hogy ott olly szabadság 's egyszersmind nyugalom uralkodik, minőt alig találhatni föl Európa bármilly városában. Franciaországban általányosan igen balvélemények uralkodnak e' tartományokrul. Valenciában és Bareelonában semmi nyoma már az ingerültségnek. Cadiz, Sevilla és Malaga gondtalan békeálmot szendergnek tiszta egök alatt, 's csak azon kerületekben pusztitnak gyujtogatások, öldöklések és mindennemü nyomor, hol a' carlospártiak dulongnak, egyébiránt pedig koránsem olly véres tekintetüek Spanyolország tartományi, minőknek azokat Franciaországban föstögetni szeretik. „Valenciában, szól továbbá A. Marrast, meghasonlás hallék uralkodni Cabrera vezérei és azon junta közt, mellynek tagjai eddig együttmunkálatban voltak vele. Cabrera szőke és kellemes arczkifejezésü, de mégis megreszketteti a' fekete bajszu büszke grandokat, 's befolyását kegyetlensége daczára is meg tudá tartani a' katonaságnál. Az őt környezőket figyelmes kémszemekkel tartja, és mindenkit irgalom nélkül agyonlövet, mihelyt gyanitja, hogy összeköttetésbe bocsátkozott az alkotmányosakkal. Azonban mégis többen állitják, miszerint az angol és franczia pénz egyesülve csakugyan e' dühöncz körében is hatást tuda gyakorlani 's főbb tanácsadóit megvesztegeté. 'S mégis folyvást magasztalják Espartero hős tetteit! Isten és a' guineek segélyivel azt teendi érette Spanyolország, mit Wellingtonért tőn Anglia. Spanyolország mint meztelen Achillest fogja kifaragtatni Esparterot, ki ezalatt folytatja munkátlansági rendszerét. Teknősbéka-gyorsasággal halad ő előre, 8 nap alatt öt lieunyire ment, és parancsit ágyból osztogatja alvezérinek, 's annyiszor változtatja véleményét, valahányszor más embert pillant meg párnáji közül. Mivel párnákon szerzi repkényit, tehát illő, hogy azon müvész, ki örökitni fogja őt, el ne feledje mellőle dicsősége ez eszközit." — Az Indicateur de Bordeaux egy levelét közli Marotonak az ottani spanyol consulhoz, mellyben többi közt ezek fordulnak elő: „Mihelyt a' kezeimnél levő oklevelek rendezve leendnek, azonnal köztudomásul fogom adni azon alapos okokat, mik engem azon határzatra birtak, melly olly durva gáncsra fegyverzé föl ellenem a' trónkövetelő érdekit támogató lapokat. Leleplezendem azok álnokságát, kik idegen földön keresvén menedéket, olly kiméletlen kajánsággal kelnek ki ellenem. Megszégyenittetésökre csupán hozzám intézett leveleiket kell közlenem. Egyébiránt megvetem őket, mikép érdemlik. D. Carlos, kihez mindenkor szeretettel viseltetém, bizonyosan maga is sajnálja már, hogy nem hallgatott tanácsomra, midőn még ideje volt. Bőcsületem kivánja, hogy a' királyi palást födte titkokat is kimondjam, mit eddig kiméletlel mellőztem el." —

(Espana grófot holtnak hirlik.) A' Temps egy spanyol lap után Franciaországba 's jelesül Bourgesba mondja érkezettnek Espana grófot, holott más lapok szerint Espanát senki nem látta még franczia földön. Némelylyek valamelly spanyol határszéli faluban gondolják őt lappangni, mivel sem katonáji közt nem meri magát mutatni, kik számüzék őt, sem pedig azoknál megjelenni nincs bátorsága, kik ellen annyi kegyetlenséget követett el. Toulousei lapok ellenben halálát hirlik e' carlosi vezérnek. Az ottani Emancipation ugyanis ezt irja róla nov. 14ikérül: „Nov. 1sején megismerék 's elárulák a' hegységben bolygó Espana grófot. Néhány század közeledtekor futásnak eredt ugyan a' bujdosó, de csakhamar kézre került; saját katonáji azonnal megkötözék őt, és számos tőrdöféssel kivégzék, holt testét pedig Orgacia és Oriane közt mélységbe dobák a' magas sziklákról, hol megtalálák ugyan holttestét, de annyira összezuzottan, hogy alig lehete reá ismerni. Ide naponkint érkeznek carlosi főtisztek Seagara által látomásozott utlevelekkel. Nálunk békitési híreket rebesgetnek. —

Anglia.

(Cambridge György hg Londonban. Elegy.) nov. 14dikén délután, majd két évi távollét után, visszaérkezék Cambridge hg Londonba, Corn-

wall ezredes kiséretében. A' fiatal hg e' két évet részint Gibraltarban tölté, hol haditudományokban bővité tapasztalásit, részint pedig utazgatott. — Lieven Sándor hg Romából Londonba érkezék és az orosz követlakba szállott; mint mondják, néhány hétig szándékozik Angliában tartózkodni. — Hogy a' nagyhirü Waterford marq. még nagyobbszerü dőreségeket követhessen el, tehát majd fejdelmi jövedelmihez most még ötezer font sterlingnyi évjövedelmet örökle a' nem rég elhunyt Beresford lordtul. — Nov. 14ikén este nagy fénnyel ment véghez a' lengyel menekvők fölsegélésire szánt tánczvigalom, melly czélra a' londoni községtanács a' pompás Guildhallt volt szíves átengedni. A' terem gyönyörü világitásban ragyogott 's falai zászlókkal és jelmondatokkal voltak díszesitve. Mintegy 3 ezer vendég volt jelen e' díszes mulatságon, 's köztük a' londoni szépek leggyönyörübb koszorúja. Sok pompás álarczos volt látható, de a' vendégek nagyobb része közönséges tánczöltözetet viselt. A' társaságot jobbadán a' vagyonosb középosztály és az alsóbb nemesség képezé, mert a' főuri családok ez évszakot vagy utazásra, vagy pedig mezei jószágikon mulatásra szokták használni. Dudley Stuart és lady Leicester személyesen jelentek meg. Cornwall költészno dalt készitett ez ünnepélyre, 's fölszólitá Anglia anyáit és hölgyeit, hogy segély- könnyüivel áldozzanak a' szerencsétlen hős vértanúknak. A' tánczvigalommal egyszersmind hangverseny volt kapcsolatban, 's igy tetemes segély jutott a' szerencsétlen menekvőknek. — Rundsit Szing temetésiről igy ir Honigberger, az ismért utazó: „Eleinte szerencsés valék a' beteg szultán elibe bocsáttatni, 's néhány napig szabad volt őt gyógyitanom; de utóbb bekövetkeztek a' szokott ármányok; a' benszülött orvosak és kuruzslók (Quacksalber) gyémántból készitettek gyógyszereket, és maga a' szultán is orvosi rendelményeket iratott egy sanskrit nyelven irt mesés munkából betegségekrül 's azok gyógyitásáról. A' halál véget vetett ez ármányoknak és jun. 28ikán eltemeték a' nagy uralkodót. A' temetési kiséret reggeli 7 órakor indult meg a' nagy téren fölállitott diszes máglyához, hol 4 özvegyével 's 7 rabhölgyével vala megégetendő az elhunyt fejdelem. A' hölgyek önként elhagyák a' háremet, 's mig máskor nem mutatják arczaikat férfinak, most fátyol nélkül, mezitláb, de egyébiránt igen csinosan öltözve követék a' holttestet. Útközben minden díszszereiket elajándékozák. A' legelőbbkelő elibe gyakran tükröt tartottak, hogy láthassa: nem változik é arczszine, 's nem mutat é tekintete félelmet. E' tükröt egyik haláltársnője vivé gyürüjében hüvelykúján. Mind a' négyen megható hangon szólottak a' néphez és semmi rettegést nem mutattak; a' történeti évkönyvek leghiresb hősei sem mutathattak nagyobb elszántságot. Leirhatlan lelkesüléssel feküttt a' négy hölgy a' szultán mellé a' máglyán, 's arczkifejezésök félelem helyett legédesb lelki nyugalmat és örömet tanusíta. Mindent csupán ünnepi szertartásnak hivék; de midőn szőnyegekkel letakarák a' holtat 's élőket, és a' szőnyegekre szagos fát raktak, alól pedig vörösen kezdének fölfelé kigyózni a' lángok, akkor jéghideg borzalom futá végig tagjaimat. A' nép csöndesen nézé a' lángok emelkedésit 's egyetlen sohaj sem volt hallható, mert a' szerencsétlen áldozatokat hihetőleg azonnal megfojtá a' föltolongó sürü füst. Az első minister is meg akará magát égettetni, 's csak nehezen tudá őt e' szándékról lebeszélni az uj fejdelem. Az elégettek csontjait és hamvait csinos palankinokban a' szent folyamba vivék. —

(A' királyné házassága akadályra látszik találni. Elegy.) London, nov. 13ikán: „A' királyné házassága még folyvást közbeszéd tárgya. Ez összekelés mindazáltal alkalmasint hosszasb időre fog halasztatni. Lehzen bnő, a' királyné volt nevelője, ki legnagyobb befolyással van most az angol politikára, igen ohajtja e' házasságot, de nem tud erőt venni a' királyné közönyösségén. Viktória férjhez akar ugyan menni, de nem akar férjhez adatni. A' windsori palota meghasonlás fészkévé vált, mellyben Melbourne vezeti a' kormányt. A' királyné udvari hölgyei és Kent hgnő közt nyilt háború uralkodik. Rágalmak, hazudságok, és ármánykodások egymást váltogatják e' két párt közt. A' harcz már eleinte is élénk volt, de még nagyobb dühösséggel ütött ki, midőn O' Connell néhány szóval nyilványosan magasztalá a' királyné kérőjét, mi természetesen zablátlan boszura gyulasztá a' torykat e' fiatal hg ellen, ki egyébiránt olly szerényül viseli kérői szerepét. Bradshaw egyik nyilványos beszédében dühösen kelt ki Leopold király és Coburg hgek ellen, 's kérdé: vajjon adózójok é Anglia? A' királynét arról vádolá Bradshaw, hogy a' republicanusokkal társalkodik és az alkotmány megdöntésire törekszik, melly merényért egyenesen IIdik Jakab sorsával fenyegeti őt. E' kifakadások számtalanszor sirásra fakasztá a' királynét, ki már most annyira gyülöli a' torykat, hogy hatalomra teljességgel nem fogja őket juttatni, bármi történnék is a' politikai világban. A' toryk tehát egyenesen magok alatt vágák le a' fát e' durva személyeskedésikkel. Nov. 14ikén elhagyák Coburg hgek Londont, 's némelly jól értesültek azt sugdozzák, hogy jövő májusban minden esetre férje leend Viktóriának a' boldog Albert hg, bármit irjanak is ellenkező mendemondákról a' lapok. — Londonban nov. 12dikén tüz támadott, melly mintegy 20 családházat emészte meg, mik közül egy sem volt biztositva. Életét hét ember veszité lángokban. — Azon kereskedőházak, mellyek a' Chinában elkobzatott mákony miatt kárpótlást kivántak a' kormánytól, ettül azon választ nyerék, hogy törvénytelen csempüzés miatt károsulván, nincs joguk kárpótlás-követelésre. —

Franczia ország.

Algirban nov. 5én fényes lakomát adott Orleans hg 3242 teritékre szabad ég alatt. Az asztalok iszonyu négyszöget képeztek, mellynek közepét a' tisztkar, Orleans hg és Valée tábornagy foglalák el. E' lakoma, melly körül legtarkább vegyületben iszonyu néptömeg csoportozott, a' forró kelet változatosságival, igen érdekes látványul szolgált. A' gyönyörü idő rendkivül kedvezett e' nagyszerü látványnak; éjszak felé a' hajókkal borított tengerre gyönyörü kilátás nyilt. Először a' király egészségeért ürittettek áldomást, azután pedig asztalra hágott Orleans hg és az afrikai hadseregre és vezérére, Valée tábornagyra, emelt poharat. Ez ünnepélyről szólván a' parisi Charivari, egyszersmind említi, mikép az austerliczi ütközetet 14 sorral jelenté a' Moniteur, mig most 325 sorban magasztalja e' fiatal hg sétáját! A' Toulonnais szerint nem igen békés Afrika jelen állapotja. Néhány elfogott arábnál leveleket találtak a' francziák Abdelkadertől több törzsökfőhez intézve, mikben fegyveremelésre szólitá fel őket a' francziák ellen. Ez olly tettdolog, miről maga Orleans hg is személyesen meggyőződheték. Nem tekinthetni é ez árulás által tökéletesen megsemmisültnek Bugeaud boldogtalan szerződését? Oranbul oct. 27ikéről ezt irják: „Háboru-kiütést most már minden perczben várhatunk. Abdelkader tudatá a' tartományi parancsnokkal, miszerint arábjait a' mostaganemi vásár-látogatástól eltiltá. A' kuluglikat elűzé az emir, kik mintegy 15 ezer főnyi csapatban Marokkóba vonultak. Ezeket hozzánk kellett volna édesgetnünk. Roches renegat, ki három évig tartózkodék Abdelkader körül, 's minden kalandiban osztozék vele, Oranba érkezék Roches már korábban is rendkivüli jelességgel beszélte az arab nyelvet. Mostani megszökése csak számos veszély után sikerült, és megczáfolja azon darab ideig rebesgetett hirt, hogy az emir lefejezteté őt. E' fiatal francziа igen hasznos szolgálatot teendhet érdekes fölfedezésivel Franczіaországnak. — A' gyönyörü Aischa eddigi ótalmazója Fleury asszonyság, hirtelen meghalt, 's most csak egy ügyvéd pártfogása alatt él a' hajdani harem-királyné. — Ducampe de Rosamel, alhajóvezér és franczіaországi pair, parancsnoka lőn azon tartalékcsapatnak, melly jelenleg Toulonban képeztetik; ha utóbb e' tartalék csapat egyesülni fog a' keleti hajóhaddal akkor alkalmasint az egész hajóhad Rosamel parancsi alá jutand." — Guizot ismét emlekedni kezd az udvar kegyében. Ujra tanácskoznak vele a' tuileriákban, 's leginkább az iránt kérdezősködnek nála: mi móddal lehetne tulnyomó többséget nyerni a' kamrákban. Guizot ezt csak ugy véli kieszközölhetőnek, ha ismét ministerségbe jutand; de ez ajánlatot nem igen van kedve az udvarnak elfogadni. — Orleans hg nov. 9dikén Marseillebe érkezék. — A' pairkamrai itelőszék decemb. 26ikán fog összeülni a' májusi zendülők elitélésire. — Az uj franczia török követ, Pontois, october 23kán csakugyan Konstantinápolyba érkezék, 's más nap már látogatáson volt Resid basánál. — Joinville hg Therapia előtt horgonyt vetvén beutazni szándékozik azon vidéket. — Kamraelnöki jelöltül a' ministerség részéről Sauzet lépend föl.

Törökország.

Trieszt, nov. 12kén: Konstantinápolybul a' legutólsó posta azon hirt hozá, miszerint az oda érkezett Joinville hg utazást szándékozik tenni a' fekete tengeren, révpartjait 's főbb kikötőjit megnézendő. Főleg Trapezuntot, Szebasztopolt és Odesszát szándékozik a' hg megtekinteni. Alexandriából az itteni kereskedőházakhoz irják, miszerint az egyiptusi basa 's magas porta között, minden közbenjárulás nélkül bármilly hatalom részirül, egyezkedés történt, melly az eddigi egyenetlenségeknek véget szakaszt 's az alkirályt nagyobb haszonban részesiti, mint mellyet a' nagy hatalmak közbenjárulása által reménylhete. Ámbár e' hir csekély hitelü, mégis kedvező hatást szült a' pénzcsarnokon 's kereskedőségnél. —

Görögország.

Athene, oct. 27kén: Keletről semmi ujat nem hallhatni; a' görögök reménye, sőt a' földnépé is, a' keleti zavarokbul hasznot nyerhetni, naprul napra növekszik. Rumelia néhány kormányzója arról tudósit, miszerint több ottani paraszt az idén nem akarja földjeit müvelni, mert általányosan hitelt adnak azon jóslatnak, melly 1840re tökéletes zavart és vérengzést hirlel. Nauplia és Epidaurus közt ismét uj merész rablások történtek; egy német altisztet ugyanis gyalázatosan meggyilkoltak, kisérője pedig, ki hasonlag holtan maradt a' küzdéstéren, később föleszmélt és csudálatosan menté meg életét. —

Németalföld.

Hága, nov. 13kán: A' köz-statusok 2dik kamrája dec. 20ig halasztá el üléseit; ezalatt válaszolni fog a' kormány a' kamra választmányitól fölállitott aggodalmakra, mellyek főleg a' pénzügyi törvényjavaslatokat illetik. — Rochussen a' napokban Parisba induland különös küldetéssel, hihetőleg kereskedési tekintetből. —

Belgium.

(A' belga kamrák trónbeszéd nélkül nyittattak meg.) Brüssel, nov. 12én: A' törvényhozó kamrák ma, Vanderbellen elnöklete alatt, gyültek össze. A' képviselőházban 64 tag volt jelen; a' diplomaták közül a' svéd ügyviselő, a' franczia 's angol követségi titoknokok voltak jelen; a' nyilvanyos karzatok igen telve valának. A' pénzügyi minister az 1840diki költségvetés előadása végett szószékre lépe. Vita keletkezék a' felett: vajjon a' kamra, mielőtt nincs létegesitve, elfogadhatja é e' közlést. Brouckére, Dumortier, Angillis álliták, miszerint e' gyülekezet, mivel a' kamrák nem nyittattak meg törvényesen, nincs feljogositva a' minister előadását meghallgatni. A' külügyi minister ellenkezőt törekvék megmutatni, 's előbbi szokásra hivatkozék; azon szomoru körülmény, mi miatt a' királynak Németországba kelle utaznia, gátlá egyedül, hogy trónbeszédet nem tarthata; de a' költségvetés előterjesztése által az országot tudósitják a' pénzügyi állapotrul. Élénk vita után 34 szóval 30 ellen csakugyan fölolvashatá a' pénzügyi minister a' költségvetési jelentést, a' zaj azonban igen nagy vala, mert az ellenzési tagok tömegestül hagyák el a' teremet. Az előterjesztett költségvetésben a' kiadás 101,312,336 fra. van téve 's 10 millióval kevesb, mint taval; a' bevétel pedig 101,635,569 fra, 's igy a' jövedelem födözi a' kiadást bőségesen.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szerda, dec. 4. 97ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hirek; kinevezések; a' budapesti nőegyesületek fölszólitása ujévi adakozásra; gyógyszer a' veszettség ellen; jászó-táji magyarodás; különféle; tőzsér- 's iparügy; gazdasági egyesület; 's a' t.) Amerika. Portugália. Spanyolország (tartományi javaslat a' szabadalmi ügyében; a' zavargási jelek nagyobbulnak; pró csaták Cabrera és Espartero közt; 'sa't.) Anglia (a' ministerek nyilványos meggyaláztatása; ipswichi szabadelmü gyülés; elegy; a' királyné s udv. hölgye; a' chinai partokon visszatorlást gyakoroltat a' kormány; 's a' t.) Franciaország (nyilatkozat Cabreráról és a' spanyolokról; 'sa't.) Sweiz és Svédország.

Magyarország és Erdély.

Mezey László eddig a' magy. udv. kanczelláriánál díjpénztár-tisz az erdélyi udv. kanczellariához díjpenztári ellenőrré(taxatoratus contrallor) neveztetett.

Pozsony, A' KK. és RR. f. h. 21kei országos ülésében a' szólás-szabadság tárgyában kerületileg szerkesztett 3dik üzenet meghagyatván a' nov. 7kén k. rendelet következtében hosszas és élénk tanácskozás után a' katonai szükséget tárgyazó adatoknak h. Lederer Ignácz ő excjától minélelőbbi átvétele 's a' következett napi (22kei) országos ülésben az ujoncz-ajánlásnak a' szólásszabadság iránt mindkét tábla közötti egyesülés megtörténtével leendő fölterjesztése határoztatott. Az utóbbi napon továbbá köv. kerületi munkálatok tárgyaltattak: 1. 2dik üzenete a' KK. és RRnek az urbéri törvényjavaslat némelly szakaszinak ujabb szerkezete iránt. Itt előrebocsátjuk a' Fő-RRnek e' részbeni észrevételeit. Ugyanis az 1-sőre: Az a) alatti szakaszban javaslott módositáshoz czélirányosnak vélnék a' Fő-RR. még azon világos ovást is ragasztani, hogy a' törvény ezen jótékonysága az osztozóknak csak olly leánytestvéreire terjesztessék, kik már férjnél vannak; mert a' hajadon leányoknak, kik a' törvény értelmiben férjhez-menésökig egyébiránt is gyámság alatt állnak 's gyakran hajadoni jognál fogva is követelhetnek lakást, külön lakra szükségök nincs 'stb. Az e) alatti szakaszt akkép vélnék világositatni, hogy az olly urbéri teleknek, mellynek használója annak haszonvételét az 1832|6 4. t. cz. 6. §ának értelmében szerezte, kibecsültetése alkalmakor a' telek haszonvételének értéke ne becs szerint, hanem az időközben történt javitásokon 's rontásokon kivül a' rajta fekvő szerzésbeli summa mennyisége szerint vétessék fel. Ezeken kivül pedig még arra kivánták a' t. KK. és RRek figyelmét intézni, hogy mivel a' javaslott módosításokban arról: vajjon az illy kibecsültetendő telken lakhelyt nyerendő nemes az ezen telek után járó legelőbeli illetőséggel tartozzék e megelégedni? vagy ezen fölül öröklött földesuri jogánál fogva az urasági legelőből is követelhet é még osztályos részt? rendelkezés nincsen, a' KK. és RR. az innen eredhető kétségek és zavarok elmellőzése tekintetéből az e' részben is szükséges intézkedésről gondoskodnának. 2dikra: Az 1836diki 8. t. czikk olly rendelkezésseli bővitésében, hogy a' jobbágyok földesuri tartozásikat, adózásikat és szolgálatikat tökéletesen 's örök időkre megválthassák, az abban felállított elvet általányosan véve, a' Fő-RR. megegyeznek ugyan: mivel azonban e' tárgynak gyakorlati következésit tekintve, nem lehetett figyelemmel nem lenniök arra, hogy az illy örökös megváltások által a' földesurak és jobbágyok közti viszonyok lényegesen csökkennének, 's az azokat egymáshoz csatolt törvényes kapcsolat egészen megtágulna; továbbá a' nemesi jószágokbani ősiség, mint szinte a' csere és zálogbeli, a' hitre-bizott és elsőszülöttségi, ugy a' koronai 's egyházi javak eredeti természete tetemesül megváltoznék, a' kir. 's urodalmi fiscusok örökösödése mintegy végkép kijászathatnék, sőt az által, hogy az illy kötések nemcsak rendszeresen, hanem bármi tekintetben is örökre felbonthatlanokká kivántatnak tétetni, mindenpemü szerződésnek törvényes természetével ellenkező uj szabály keletkezvén: ezeknél fogva a' t. KK. és RRet arra szólitják fel, hogy ama bölcs gondossággal 's az alkotmányos jogok azon köteles megőrzésivel, mellynek bélyegét a' maradék hálájára számot tartani kivánó törvényhozás minden lépésinek viselniök kell, az érintett tekinteteket fontolatra vevén, a' kérdéses jogok- és viszonyokra nézve fenálló világos törvényekkel öszhangzásba hozandó egy kimeritő törvényjavaslatot készíteni annál inkább igyekezzenek, minél valóbbszinü, hogy ez nyujthatna leginkább az ohajtott siker elérésére bizonyos reményt. 3dikra: Mivel az 1832|6diki urbéri törvények olly fizetésekről is rendelkeznek, mellyek számszerint kijelelve nincsenek, a' Fő-RR. felszólitják a' KK. és RReket, hogy a' javaslott szerkezetben levő homálynak 's az illető hatóságok- és bíróságoknál innen támadható kétségeknek szükséges elhárítása okáért az olly urbéri fizetésekről is, mellyek a' törvényekben számszerint kijelelve nincsenek, határozottan rendelkezzenek. Végre czélirányosnak vélnék a' Fő-RR., hogy miután a' javaslatban levő §ok által az urbéri törvények némelly részben lényeges változást szenvedendnek, egy előrebocsátandó rövid szakaszban említtessék meg, hogy az urbéri t. czikkek az ország RRei által vizsgálat alá vétetvén, a' tapasztalás sürgette 's javasolta módosításokkal és bővitésekkel kiegészittettek legyen. Mellyek is egy aziránti rendelkezéssel lennének befejezendők, hogy ezen ujabb urbéri törvényes rendeletek is minden megyében a' legczélszerűbb uton juttassanak a' népnek tudomására. Ez észrevételeket a' KK. és RR. fentebbi üzenetjökben imigy viszonozzák: 1. Az a) alatti szakaszra nézve a' m. Fő-RR. által javaslott módosításhoz azért nem járulhatnak, mert azt sem a' fenálló törvényekkel, sem azt osztályok módjával és természetével össze nem egyeztethetik. Ugyanis, ha a' törvények, jelesen a' Hármas-Könyv I. része 29. és 92. czimeinek rendelete, vétetnek fontolatra: hajadoni tartást és lakást a' leányok egyedül azon atyai javaikból követelhetnek, mellyekben mint megszoritólag fiui ágat illető jószágokban ők nem osztoznak, itt pedig a' KK. és RR. olly javakról intézkednek, mellyekben mind a' két nem egyaránt osztozván, minden igazság ugy kivánja, de a' törvény is azt rendeli, hogy az olly jószágokban az osztozó fiu- és leánytestvérek egyenlő joggal birjanak, 's egyenlő mértékben részesüljenek a' törvény jótékonyságában. Ha pedig az osztályok gyakorlati módja és természete vétetik figyelembe, minthogy különben is a' jelen §ban olly szegényebb sorsu nemeseknek egymással osztozó gyermekeiről történik rendelkezés, kiknek belső birtoka egyholdas, külső állományaik pedig egy jobbágytelket, vagy annál még kevesebbet tesznek, lakásra nézve könnyen 's kényelmesen válogatni, vagy rendelkezni nincs is miben; gyakran pedig ott áll a' dolog, hogy ezt olly szegényebb sorsu nemes leányoknak gyámjaik vagy magok sem adhatnak, vagy ha adhatnának is, törvénnyel parancsolt kötelességből — ha nem akarnak — lakást adni nem tartoznak. — Továbbá: a' Hármaskönyv I. része 40. czimének rendelete szerint is, lakháznak való helyet a' közösbül kellvén adni az osztozó testvérek mindegyikének, — ha ez az osztály alkalmakor meg nem történik, az osztály pedig (mit — ha kivántatik — megtagadni sem lehet) akkor hajtatik végre, mikor a' fitestvérek p. o. már tökéletes kort érvén, osztálybeli részöket kihasittatni kivánják az akkor még (mi szinte gyakran megesik) gyenge koru leánytestvéreknek, kikről akkor természetesen senki sem tagadhatja azt, hogy pártában fognak-e maradni? Ha idővel férjhez menni találnak — minthogy osztály után már semmi sincs többé közös — miből fogna lakháznak való olly belső birtok adathatni, melly nélkül ők csekély gazdaságuk folytathatására el sem lehetnek? Azért is a' KK. és RR. az a) alatti szakasz szerkeztetét megtartani kivánják. Az e) alatti szakaszra nézve, ha a' dolog általányos szempontból tekintetik is, a' KK. és RR. azt hiszik, hogy az osztó igazsággal 's törvény szellemével is legjobban megegyező mód az: hogy a' jobbágya telkét elbecsültető földesur, annak huszonvétele becsszerint meghatározandó 's az elbecsültetéskori igaz árát fizesse meg, 's abbeli nézeteiket gyakorlati tekintetek által még nyomosabban igazoltatni mondják: „mert ha a' m. Fő-RRek javaslata törvénynyé válnék: ugy azon esetben, midőn a' jobbágy olly időszakaszban találta vásárlani telke haszonvételét, mellyben annak a' körülmények miatt magasra fölemelkedett drága ára volt, 's idővel, és jelesen az elbecsültetés idejekor, a' jobbágytelkek haszonvételének ára már talán nagyot csökkent volna, az elbecsültető földesur tetemesül terheltetnék; ellenkező esetben pedig a' kibecsültetendő jobbágy veszítne sokat." Ezeknél, de még ama tekintetnél fogva is tehát, hogy sajnos tapasztalás szerint az adásokról 's vevésekről készíteni szokott levelekben gyakran nagyobb summa is iratik be annál, mint minő valósággal fizettetett és fölvétetett, 's az elbecsültető földesurnak azzal ellenkezőt bizonyítani igen nehéz, gyakran pedig lehetetlen levén, a' miatt is azon földesur szenvedne rövidséget, — a' KK. és RR. előbbi szerkezetük mellett tovább is megmaradnak. Ellenben mi a' m. Fő-RR. további javaslatát illeti: e' részben a' legelőről 's az arányosságról szóló 1832/6: 6. és 12. tczikkek rendeletét a' KK. és RR. világosaknak tartják ugyan: hogy mindazáltal a' m. Fő-RR. figyelmeztetése folytában az egész dolog még annál világosabb legyen, önkint megnyugszanak abban, hogy a' jelen §nak h) betűig terjedő előbbi szakaszai következő foglalatu uj szakasszal szaporittassanak: „i) A' Hármas-törvénykönyv I. része 40. czime értelmében történő elbecsültetések eseteiben az elbecsült jobbágy-házhely után járandó legelő maga természetében illeti az elbecsültető földesurat, 's ez a' legelőt ugyanazon tulajdonságban használhatja, mellyben az a' kibecsültetett jobbágyot illette. Olly határokban pedig, hol a' földesuri legelő a' jobbágyi legelőtől már elkülönözve van ugyan, de a' jobbágyok önmagok között még el nem különzött legelőjöket közösen használják, a' felebb érdeklett elbecsültetési esetekben az elbecsült jobbágy-házhely után járandó legelőzést a' jobbágyi közös legelőből elkülönözve kihasithatni, ugy a' kibecsültető földesurnak, mint a' helységbeli jobbágyságnak egyaránt szabad leend." 2. A' KK. és RR. ugy vélekesznek, hogy „a' m. Fő-RR. által felhozott, de nem 's e' helyre tartozó némelly körülményekről rendszeres intézkedés épen nem okozhat olly figyelmet, hogy miatta az ország olly sok millió lakosinak megadni szándékozott nyugalom, szabadság és boldogság 's a' nemzeti művelődésnek, szorgalomnak és jóllétnek abból fejledező bővebb virágzása mind csak gátoltassék; mert miután kivált a' m. Fő-RR. által felhozott tekintetekre az utóbbi országgyülés alatt olly teljesen 's kimeritőleg feleltek már a' KK. és RR., hogy az akkori üzeneteikre való hivatkozást elegendőnek tartják, ez alkalommal csak azt jegyzik meg, hogy mint eddig több koronai, egyházi és hitre-bizott javakban is történtek örök megváltások, különösen a' kir. városok nem csekély része épen illy jószágokból keletkezett, a' nélkül hogy az által az ország 's annak ősi alkotmánya zavarba jöttek volna, ugy a' zavartól jövendőre sem tarthatni, annyival is inkább, minthogy a' koronai, egyházi és hitre-bizott javakban az ezután kötendő megváltásoknál, a' megváltási summa biztosításáról azok, kiknek jusaihoz tartozik, törvényesen gondolkodhatnak;" azért is a' KK. és RR. az előbbi szerkezethez tovább is ragaszkodnak. 3. Arra, hogy az 1832|6. urbéri törvényekben számszerint kijelelve nem levő urbéri fizetésekről is e' helyen határzottan rendelkezzenek, a' KK. és RR. ki nem terjeszkednek, elégnek tartván azon számszerint kijelelve nem levő fizetésekre nézve az említett urbéri törvényekben kimondott elvet; egyébiránt azokról — mint mondják — az urbéri törvények sorában intézkedniök sem lehet azért, mivel az olly különféle időszakaszokban kötött urbéri szerződésekben 's egyességi szokásokban foglalt fizetések teljesen egyenlő természetüek, 's egyenlő általányos rendelkezéseket kivánnak a' törvényhozástól a' velök egy időben költ másnemü azon adósságokkal, kötelezésekkel 's pénz- és fizetésbeli viszonyokkal, mellyekre nézve az ország RRei és a' Fejedelem között az 1811 2diki országgyülés óta mindeddig is nem készülhetvén meg az egyesség, róluk törvény nem alkottathatott; azt pedig semmi tekintet nem javasolhatja 's az osztó igazság sem engedheti meg, hogy az ország RRei a' főbb állapotot, u. m. a' pénz- és fizetésbeli viszonyokról magokra nézve is általányosan leendő rendelkezést, mellőzve, e' helyen csak mintegy közbevetett kérdés gyanánt a' jobbágyság urbéri szerződési 's egyéb olly természetü fizetéseiről kimeritőleg rendelkezzenek; azért is, azon fizetések dolgának törvénynyeli végső kiegyenlítése nem ide, hanem a' maga fölebb érdeklett helyére 's idejére tartozván, az előbbi szerkezetet megtartani kivánják. — 4. A' m. Fő-RRek végjavaslata elfogadásával a' jelen urbéri törvényczikket köv. foglalatu bevezető szakaszszal kivánják a' KK. és RR. kezdeni: „Az ország RRei vizsgálat alá vevén az 1832|6. országgyülésen alkotott urbéri tczikkeket, azokat, Ő Fels. kegy. megegyezésének is hozzájárultával, a' tapasztalás által sürgetett 's a' szükségtől javaslott köv. bővitésekkel és módosításokkal egészitették ki, ugymint:" 'stb. Ellenben arra, hogy az iránt is történjék rendelkezés, hogy a' jelen urbéri tczikk rendeletei minden megyében a' legczélszerűbb uton juttassanak a' nép tudomására, a' KK. és RR. azért nem hajolhatnak; mert az alkotott törvények kihirdetése, teljesítése 's mindenek általi teljesíttetése a' végrehajtó hatalomnak áll egyenes kötelességében. Ezek után jelentik a' KK. és RR. üzenetjök végén, hogy a' mennyiben az 1832|6-diki 7. t. czikk. 8ik §a' I. szakaszában ez van: „Pozsega, Verőcze és Szerém vgyékben is, hol a' marhátlan jobbágyok által összevágott ölfabehordás kötelessége a' marhás gazdákat, de csak ezeknek lakhelyök határában fekvő erdőkre nézve, illette, az e' részben fenálló szokás jövendőre is fentartatik", a' mondott három megye követei ellenben ugy jelentenék, hogy az idézett §. alkotásakor hibásan értesittetvén a' szokásról a' törvényhozás, e' miatt a' törvénybe is igazitást kivánó hiba csuszott; különben pedig arról, hogy az ottani jobbágyság az ölfát vágni 's behordani is, egyiket vagy csak vágni 's vagy csak behordani külön tartozik-e? az

urbéri tabellákban e' részben előforduló „secare“ és „convehere“ szavak az urbéri rendezési perekben mintegy 1810 óta a' m. k. helytartó-tanács részről ottan-ottan különbözőleg lett magyarázása miatt törvénnyeli elhatározást kivánó bizodalmatlanság támadott, a' körülmények jelentett helyzetében a' KK. és RR. az idézett 8ik §. 1. szakaszának megigazitását 's annak elrendelését szükségesnek találván, hogy a' mondott három megyében is az ölfa-vágásra 's behordásra nézve azon szabály állapíttassék meg, melly a' magyarországi több megyében közönségesen divatozik; ennélfogva urbéri javaslatukat egy egészen uj §szal szaporítva, ezt következőkép kivánják szerkeszteni: „Ugyanazon 7. t. cz. 8. §a I. szakaszának rendelete azon szavak után: „a' házas zsellérek pedig fejenkint fél ölfaösszevágásra kötelesek“ , következőleg változtatva módosíttatik: egyébiránt a' törvény ezen rendelete az ölfa-vágás és behordás tekintetében Pozsega, Verőcze és Szerém vgyékre nézve is kiterjesztetik; mennyiben azonban az említett három megyebeli némelly helységekben az ölfa-vágás és behordás eddig gyakorlatban nem volt, ugy Temes, Torontál és Krassó vgyékben is, hol e' czím alatti uri adózás eddig sem divatozott, az e' részben fenálló szokás jövendőre is fentartatik.“ — II. 3dik üzenete a' KK. és RRnek a' jelen országgyülési költségeknek szabad ajánlásképen a' nemesi rend általi viselése tárgyában. Itt a' KK. és RR. azt jegyzik meg, hogy a' kérdéses költségeket a' nemesek és azok fogván viselni, kiket a' törvény azon nevezet alatt ért, azt, hogy kik legyenek az ország valóságos nemesei, világosan meghatározta a' törvény; azt pedig, hogy kik vétetnek és számláltatnak a' nemesi rendet illető illy fizetések kivetésekor nemesi nevezet alá, szinte a' törvény 's a' tettlegi számos példán alapuló gyakorlat olly bőven kimagyarázták, hogy azon körülményre nézve a' köztörvényhatóságoknak határzottabb utasítást adni, egy az, hogy semmi szorgos szükség nincs, más pedig az, hogy a' jelen országgyülési költségek fejében kivetendő summák minden esetre olly csekélyek, hogy miattok hoszabb időbe és munkába kerülő ama rendszeres intézkedésekbe bocsátkozni, hogy t.i. kik legyenek ezentul azok, kiket a' törvény nemesek nevezete alá ért, vagy nem ért? — a' rá fordítandó időt és munkát a' summa csekélysége valóban nem érdemli; de lehet jövendőben olly eset és alkalom, melly a' törvényhozás arróli rendelkezését szükségből 's legalább méltányosabban fogja megkivánhatni. Mivel továbbá a' megrovatás alá eső vagyon is az ország különféle részeiben számra, haszonhajtásra és osztályozatra nézve olly tömérdek és sokféle tekintet alá eső, hogy róluk a' rendszeres intézkedés még sokkal több időbe és munkába kerülne, 's kérdés: hogy egy rájok nézve kidolgozandó közönséges szabály tettleg még igazságos arányt is szülne é? a' KK. és RR annyival inkább, mivel a' megrovatásokban netalán történhető egyes hibák és panaszok orvoslására, a' köz törvényhatóságok igazságot fognak a' hozzájok folyamodónak szolgáltatni — a' kivetési kulcs megkészítését legczélszerűbben és bátrabban a' megyékre bizatandónak tartják. De attól sem távozhatnak el, hogy a' kérdéses költségekből rájok háramlott tartozások megadására a' fizetésben hátramaradók szóbeli per rövid utján szoríttassanak; mert az előbbi üzenetjökben már kifejtett okokhoz még azt is mondják járulni, hogy a' szóbeli perekben kevesbek levén a' költségek, mint a' formás perekben, könnyebbségökre szolgál ez is a' tartozóknak; különben pedig — bármit rendeltek is hasonló illy esetekben az eddigi törvények — arra, hogy egy vagy más tárgyra nézve uj bíróság jelöltessék ki, ugy hogy egy fenálló bíróság hatásköre bővíttessék — a' törvényhozásnak joga van.

Budapesti jótékony Nőegyesületek a' lefolyt évek példájára az idén is fognak szedetni önkéntes adományokat, az uj évi üdvözletek megváltandása végett. A' gyüjtő-helyeket külön hirdetvény közlendi. Az ikervárosi nagyérdemü közönség, melly emberszeretetének annyi jeleit adá, most sem fog késni jótékonyságát azon valódi szegényekkel éreztetni, kik gyámoltalanságuk miatt inségöknek áldozati lennének.

A' h. gazdasági Egyesület örökitéseül köv. ujabb alapitványok keletkeztek, jelesül: Bodroghy József békésmegyei rendsz. eskütt 50 p. ftot, Egan Eduard gazdatiszt ur 40 p. ftot, Hajnik János juhászatintéző ur 50 p. ft. Huzly Károl szarvasi plebános ur 50 p. ftot., Javorek János urodalmi ispán ur 50 p. ftot, Komáromy Károl gazdatiszt ur 40 p. ftot, Langer Henrik ur 25 p. ftot, Oláh Miklós gazdatiszt ur 25 p. ftot, Schmidt József gazdatiszt ur 100 p. ftot, Sréter Antal urod. kasznár ur 25 p. ftot, Sziver Mihály számvevői vizsgáló ur 25 p. ftot, Taneszy János gazdatiszt ur 30 p. ftot, Válik Károl juhászat- intéző ur 30 p. ftot, Veszely Sándor gazdatiszt ur 20 p. ftot kötelezett, kiknek e' hazafiui részvétükért az egyesület kormányzó választottsága szives köszönetét nyilványitja. 2) Ujitja a' választottság sz. kir. Arad városnak nyilványitott hálás köszönetét azon 100 p. f. alapítványért, mellyet az érintett czélra a' n. m. magy. kir. kamra m. e. jun. 13án 20,195 számu kegyes határozatában nyilatkoztatott helybenhagyásával ajánlani 's legközelebb az egyesület illető pénztárába megküldeni szives volt. 3) Közeledvén a' pályairatok beküldéseül e' hónap utóljára tüzött határnap, azon t. hazafiak, kik az egyesület ezidei jutalmáért pályázni szándékoztak, annak jelentésével figyelmeztetnek hogy eddigelő csak 3 pályairat van a' titoknoki hivatalhoz beküldve. 4) A' Mezei naptár ügyében, több rendbeli kérdésre válaszolólag, egyszersmind további tudakozódás elháritásaul jelentetik, hogy belőle alulirt példányokkal többé nem szolgálhat, 's ámbár a' közönség kedvező részvéte a' 2dik kiadás kelendőségét is biztosítani látszik, az másodszor azért nem adathatik ki, mivel olcsó ára miatt az Egyesületnek ezen első kiadás is tetemes pénzáldozatába került. Annál fájdalmasban eshetik ennélfogva némelly könyvkötő és könyvárus uraknak legközelebb a' szerkesztőség tudomására jutott tettük, miszerint az egyesület jótékony szándékát hiusítva, ezen szegényebb sorsu földmivelőknek 's adózóknak szánt szabott árú csekélységet, ámbár a' szerkesztőségtől száztoli díjilletményöket előre kikapták, néhány garasnyi nyereségért nem átallották különféle szin alatt tul sigázott áron (némellyik 10 p. kron) árulni; minélfogva a' szerkesztőség kénytelennek érzi magát, illyes jogtalan zsarlásoknak ellenmondani, 's ünnepélyesen kinyilatkoztatni, hogy a' Mezei Naptár czimü gazdasági kalendáriom mindenütt csak 2 ezüst garasért árultathatik jogszerüleg. 5) A' Gazdasági Tudósitások ezidei 4dik füzete a' napokban mulhatlanul meg fog jelenni, mellynek tartalmáról 's jövő évbeni folytatásáról legközelebb. Addig is jelentetik hogy a' jövő évi folyamatra, melly az eddigieknél bővebb, gazdagabb 's épületesb lesz, 2 pgő forinttal minden hazafinál előfizethetni, kinek e' vállalat sikere, a' gazdasági hasznos ismeretek terjedése és a' mezei gazdaságnak hazánkbani tudományos fejlődése szivén fekszik. Ki 5 példánynál többre lesz szives előfizetést küldeni alulirthoz, a' szerkesztőség hálás köszönetének némi jeleül aránylagos számú ingyen példánynyal fog megtiszteltetni. Költ Pesten dec. 2kán 1839. Kacskovics Lajos s. k. gazd. egyes. titoknok.

Jászó nov. 28án: Jászó és Kassa között igen szembeötlő sőt a' gyérebben erre utazónak megis lepő Semse, a' hosszas terjedelmü hegység alatt kies dombtéren fekvő csinos helység, boldogabb létre szenderült Semsey Jób özvegyének buzini Keglevics Éva gr. nő asszonyságnak birtoka, kiben hazai nyelvünk előhaladására különös példa mutatkozik. Ő t.i. minden tehetségét arra fordította, hogy az általa ujjá teremtett Semse helység késő maradéka hálás szivvel magyarul emlegesse drága jóltevőjit. Ugyanis a' kies dombokon létező jeles úri lakon, kápolnán, gazdasági épületeken 's kerteken kivül díszlik magyar iskolaház is 60—70 iskolás csemetével. Ezen öt év óta itt a' tisztelt grófnő által alapitott példányiskolának derék ügyes tanitója vagyon 's a' lelkes alapitó által a' gyermekekre árasztott adományok annyira serkentik a' boldog népet, hogy aratási szünnapokat kivéve apák anyák jeles számmal 's örömérzés között küldik magzatikat minden nap kétszer 's rendszeresen iskolába. Szépen hangzik is már a' szürdolmánykás fiu 's ezer ránczos szoknyáju lyány gyermekek ajakiról a' magyar szó, kiket álom után, majd a' kiosztandó ruhadarabok, majd könyvecske 's kegyes asszonyuk nagy szivessége uj meg uj szorgalomra élesztnek. Gr. Keglevich Éva asszonynak nemzetünk egyik érdemes lyányának köszönhetni tehát, hogy Abaujban a' Kassától Jászóig terjengő hegyi lakosság közt Semsén a' gyermekek erkölcsileg és szellemileg magyarul neveltetnek.

(Gyógyszer a' veszettség ellen.) Lalich József verbovszkoi elemi iskolatanitó biztos gyógyszert talált föl az ebdüh vagy is veszettség ellen, mellyet már több emberen legszerencsésb sikerrel használt. Az emberiségre nézve olly annyira megbőcsülhetlen felfödözés titkát Lalich legf. helyen bemutatván, miután gyógyszere czélszerüségét az illető hatóságok egyhangulag bizonyiták, ő cs. 's ap. kir. fölsége ezer pgő forinttal 's 100 for. egy évi várásdijjal méltóztatott őt megajándékozni, egyszersmind gyógyszere tettlegi megpróbáltatása és jónak találtatása után 6ezer pgő for. jutalmat és 1500 pgő for. évdijt biztositván számára. —

Tőzsér- 's iparügy. A' szegzárdi Erzsébet-vásár nem volt olly népes, mint máskor; a' vásárt megelőzte szünetlen esőzés miatt megrongált ut sok megjelenni akarót elidegenitett. A' termékár köv.: száz káposztafej 6—10 fr.; kender fontja 24—42 kr., dió pozsonyija 4—5 fr; burgonyáé 2 fr. 15 kr.; szilvapálinka akója 22—25 fr; boré 5—9 fr.; hiz. sertés 62—67 fr. váltó. — A' gabonának Magyarországbul külföldre szállittatása, különösen pedig Fiume, Buccari, Buccariza, Portore és Martinsizza tengerpartinkon keresztüli kereskedés élénkebbitése végett ő fels. kegy. megengedni méltóztatott, hogy ha szükség kivántával a' gabonafajoknak külföldre szállitatása megtiltatnék 's e' tilalom Magyarországra is kiterjesztetnék, az imént emlitett helyek e' tilalomba ne értessenek, sőt mind azon gabona-mennyiség, melly a' tilalom beálltakor az emlitett helyeken 's kikötőkben létezik, tilalom alatt is ugy mint tilalom előtt külföldre szállittathassék 2) E' kedvezés még a' tilalom kezdődtekor károlyvárosi uton a' nevezett kikötők felé szállitásban levő gabonafajokra is kiterjed, sőt még e' tilalom-kihirdetéskor Károlyvárosban levő vagy a' tilalom-hirdetés után hat nap mulva oda érkező gabona mennyiségekre is akár magtárakban akár hajókon legyenek azok, de azon korlátozással; hogy ez iránti szoros vizsgálat után az e' tárgyról ingyen kiadandó utlevelek segélyével a' tilalomkezdet óta számitandó 6 hónap alatt mind a' fenérintett kikötőkbe, mind innen külföldre azok kiszállittatását eszközölhetni.

KÜLÖNFÉLE: P. Vácz városban néhány előbbkelő házbirtokos fáradhatlan szorgalma által elérék valahára a' lakosok azon olly régóhajtott czéljokat, miszerint egyedül önkéntes ajánlatok összeszedésiből a' belvárosban a' győzedelmi kaputól kezdve az alsó vámházig, éji gömblámpások létesüljenek; e' dicséretes czél sikerülvén tehát ez uttal, köv. ujévben már használatba is jövend. Azonban említésre méltó a' káptalan-város közönségének is e' részbeni szorgoskodása, miszerint kényelem-nagyobbitásra közköltségükön kivánnak némelly járatosb utczáikba illy lámpásokat kiállitani. Az érintettek szerint nem kétkedhetni Vácz város czélszerü törekvésén, 's ugyanezen okból méltán reménylhető, hogy némelly rosz utait is, jelesül a' felső kőkeresztől a' Therezianumig (mellyen teherrel éji utazó veszély nélkül alig mehet) legközelebb alkalommal ki fogják javitani — mert a' keresztülutazó idegen legelső tekintettel is az ut minemüségéből szokja következtetni az illető hatóság közhaszonra törekvő részes ösztönét. Szegzárdon nov. elején a' tisztujitás köv. ment véghez: biró lett Schlegl Ferencz; főjegyző Antal János; al: Fejős János; tanácsosak: Benosik János, Buzás Ferencz, Farkas Jakab, Lendvay János, Majsai János, Mizser József, Molnár Márton, Nichititsch József, Pál József, Szépauer János, Szigeth Ferdinánd; pénztárnok: Ratkó Ferencz. — Segesvárott october 6kán tartá a' város és szék közönsége kormányi tanácsnok és szász nemzet ispánja Wachsman János elnöksége alatt változó hivatalira tiszti választását, midőn is a' kijelöltek közül

többséget nyert a' polgármesteri hivatalra Köhler József 50, székbiróságra Sternheim Károly 37, rendőrigazgatóságra Maetz Károly 56, községi szónokságra Henrich Tófor 57 szavazattal, kik is a' több kijelöltel együtt a' fels. udvarhoz megerősités végett fölterjesztettek. — Pagocsán (Torda várm.) a' poczegerek (patkányok) annyira elszaporodtak, hogy nemcsak gabonában teszik a' legnagyobb károkat, hanem az ember élete sincs bátorságban tőlük. Közelebb éjjel egy bölcsőben alvó kis gyermek orrát 's ábrázatját mocskolták össze, egy szolgáló leányt pedig álmában annyira megmardosták, hogy vérét alig lehete megállitani. Mirenézve tisztelettel fölszólittatik mindenki, sziveskedjék e' közönségesen eláradt kártékony állatok elpusztitására tanácscsal, valamelly hirlap utján e' környéket megvigasztalni! — Moldvában ugy Havasalföldön is kielégitő az egészségi állapot; a' galaczi és brailai kikötőben semmi nyoma a' dögvészben sinylőknek, és Szilisztriában is csak néhány kóreset fordult elő, melly minden további következmény nélkül maradt a' rettegett ragályra nézve; Simila és Sfetoj helységekben mindazáltal huzamosb idő óta folyvást uralkodik a' dögvész, 's minden 2—3ik nap ragad ki egy két áldozatot a' lakosság közül. Elég sajnos, hogy a' helyhatóságok mindeddig semmi rendszabályt nem hoztak folyamatba ez annyira veszélyes betegség ellen. A' turtukaji vajdának ellenben kitünő bőcsületére válik, hogy mindjárt az első kóreset mutatkoztakor czélszerüleg intézkedék a' ragály eltávolittatása iránt birtokából, minek következtében csak egy ember lőn áldozatja a' betegségnek. —

Amerika.

Braziliai sept. 19iki hirek szerint miniszterváltozás történt; belügyministerré lőn Manoel Antonio Galvao; külügyivé: Caetano Maria Lopez Gama; pénzügyi: Manoel Alves Branco; jogminister: Francisco Ramiro do Assiz Coelho; Lages gróf és Jacinte Roque de Senora Percira megtarták tárczáikat mint had-'s tengerészministerek. Parisba vagy Londonba küldetését várták egy ügyviselőnek, ki egy millió font sterlingnyi kölcsönt kössön a' bevételek hiánya födözésire. A' pénzügyminister a' törvényhozóság előtt oda nyilatkozék, miszerint ismét 9 ezer contonyi hitelre van szüksége. A' készpénz itt igen ritka. — Maranhamban naprulnapra jobban megerősitik magokat a' zendülők, ez egész szigetet hatalmokba ejték 's háborittatlanul birják. Laguna megerősitésével foglalkodnak. Bahiabul azon kérelemmel járultak a' tanács elibe, miszerint hatalmozná fel ez őket 3 ezer főnyi idegen csapat felfogadására; a' tanács azonban visszaveté e' kérelmet. —

Ujyorki lapok oct. 24eig terjednek; szerintük Mobilében 's más helyeken ismét tüzvész dühönge, és fölszámitás szerint oct. elsejétől az egyesült statusok határiban 4 millió dollárnál több vagyon hamvadt el. Alapos ok szolgál gyanura, miszerint e' sok égés gyujtogatók müve.— A' kormány az afrikai révpartokra tengeri erőt külde a' rabszolgakereskedés elnyomatása végett hozott törvények őrködéseül az éjszak-amerikai hajókra nézve, mit hihetőleg Anglia felszólalásának tulajdonithatni. Az éjszakkeleti határokat illetőleg Mudge ezredes 's Featherstonhangh, angol biztosak, munkájokat bevégzék 's visszatértek Quebecbe. — Quebeci lapok szerint egy nagy durhami lakomát Torontoban, Felsőcanadában, egy csapat antidurhamista rohant meg fegyveresen 's külekedésre került a' dolog, mellyben két ember veszté életét. — Mexicoi hirek szerint Lemus tábornok a' mexicoi szövetségi párt maradékival Riogrande-n keresztül Texasba vonult. — Maranhami oct. 17ki levelek szerint Caxias városból a' kormányi csapatok elüzék a' lázadókat; a' tartomány többi kerületének állapotja olly rongált 's nyomoru vala, mint eddig.—

Portugália.

Lissabon, nov. 5én: Egy itteni lap szerint a' portugál kormánynak a' franczia királyhoz intézett azon kivánatára, miszerint a' Portugália és Anglia közti 's rabszolgakereskedést illető viszály kiegyenlitését vállolná magára, Lajos Fülöp oda nyilatkozék, miszerint e' közbenjárulást elfogadja ha mind a' két rész erre felszólitja. — A' p pai udvarral alkudozások vannak folyamatban, mellyeknek czéljok d. Maria királyné megismerését kieszközleni; a' dolog azonban igen messze huzódhatik, míg megnyugtató következményt vihatnak ki. — A' tartományokbul felette komoritók a' hirek; gyilkolás 's agyonütés, ugy látszik, napirenden van. —

Spanyolország.

(Apró csaták Espartero és Cabrera közt.) Madrid, nov. 11kén: „Oct. végén Villarluengo és Fortanete közt állomásozott Cabrera, honnan többször megtámadtatá apró rohanásokkal az alkotmányosakat, minek következtiben egykor csupán egy pásztor intésinek köszönheté Espartero, hogy nem került Cabrera hatalmába; a' pásztort halállal bünteté árulásaért Cabrera; a' segurai zászlóalj is sokat szenvedett e' hirtelen megrohanások által, 's csupán rendkivüli vitézségének tulajdonithatni, hogy fogságba nem jutott. Azóta előre nyomult Espartero és néhány összeütközés után Morella és Cantavieja közé vonulásra kényszerité Cabrerát. Galicziában Martinez kanonok, kivel Sanz kapitány napi fegyvernyugvást köte, oda nyilatkozék, miszerint nem képes egyezkedésre birni a' főnököket, mire ismét megujult az ellenségeskedés, mellynek Sonto del Remesar nagyhirü guerilla fő azonnal áldozatja lőn. Espana gróf megöletése csakugyan valósult. —

(Tartományi javaslat a' szabadítékok ügyében.) A' guipuzcoai tartományi birtosság beküldé már javáslatát a' corteshez a' szabadítékok ügyében; e' javaslat körülményesen taglalja a' községtanács, választások, adózás, törvénykezés, és hadierő iránti szokásokat és törvényeket, mikre nézve következő megjegyzéseket tesz a' M. Chronicle egyik legközelebbi száma: „Igen örvendetes azon tapasztalás, miszerint a' tartományi biztosság épen azon pontjait emeli ki leginkább a' szabadítékoknak, mint nélkülözhetleneket, mellyek ellen a' legmakacsabb corteskövetek sem kelhetnek ki. A' leghevesb föllengősdiek is készek mind azon szabadítékot meghagyni, mellyek a' helyhatósági és pénzügyi kormányzatot tárgyazzák a' baszk tartományokban. Csupán azon nagyfontosságu hatalom talál ellenkezésre, mellyel a' tartományi követet fölhatalmazni szándék. A' vámvonalt tárgyazó nagy kérdést nem érintette a' tartományi biztosság, mi eléggé világosan tanusitja, miképen minden oldalon azon meggyőződés uralkodik, hogy e' fontos ügyet kölcsönös engedélyek és nemzetiségi rendszer által kell eldönteni, mert a' baszkok minden esetre jogositvák kedvezményeket kivánni a' tőlük követelt áldozatokért. Azon pont mindazáltal, mellyet minélelőbbi tárgyaltatás alá köteles venni a' cortes, a' tartományi végrehajtó és birói hatalmat foglalja magában, mellyet most a' tartományokban katonai parancsnokok és helyhatóságok megosztva gyakorlanak. A' szabadítékok tartalmánál fogvást 5 tagu főjuntája van Guipuzcoának, kik nagyobb birtokosakból és helyhatósági tagok közül választatnak. E' junta 4 követet választ, San Sebastian, Tolosa, Aspeytia és Ascoytia nagyobb városok számára. A' négy követ képezi azon választmányt, melly a' nevezett városokban három évig fölváltva gyüléseket tart, 's azon város képviselője, mellyben a' választmány épen tartózkodik, tulajdonképi feje azon idő alatt a' végrehajtói és birói hatalomnak. Egyébiránt e' mellett az első alcalde minden városban nagy hatalommal bir, mint hatósági tisztviselő és kormányzó. A' juntai választmány mellett egy a' király által kinevezett corregidor őrködék, kihez azok szabadon folyamodhattak, kik a' tartományi hatóságok által károsultaknak tarták magokat. Mivel azonban a' san-sebastiani csekély számu őrségen kivül semmi más rendes katonaság nem létezett a' tartományban, a' parlagi fegyveresek pedig a' hatóságoktul vevék parancsikat, tehát nem igen nagy befolyást gyakorolhattak az illy corregidorok. A' junta, választmány, főhelyi követ és a' többi várasi alcaldek mindenkor a' legfőbb hatalmat gyakorlák. Mikép kivánja most a' guipuzcoai junta módosittatni e' rendezetet? A' corregidort, mint szükségtelent, egészen el akarja mellőztetni a' hivatalviselők sorából, 's azt kivánja, hogy a' kormány mind a' négy kerület számára külön birót nevezzen ki. Ez igen czélszerü rendszabálynak látszik, mennyiben azon szabad tartományban a' birói hatalom minden más hatóságét magában foglalja, vagy legalább szelidíti. Kivánja továbbá a' junta, hogy a' választás és néphatalom egy a' tartományok által kinevezendő közönséges választmányban legyen öszpontositva. Az illy választmányi tag természetesen valódi királyi hatalommal birna, melly ellen siker nélkül küzdenének a' kerületi birák. Valóban csodálatos, hogy a' tartományi főnőkek e' kérdés vitatásakor a' birói hatalmat a' kormánynak engedik által, magoknak pedig föntartják a' végrehajtó és törvényhozó hatalmat, vagy legalább ez utóbbit a' helyhatóságokra kivánják ruházni. Véleményünk szerint az illy rendszer nem lehetne üdvös következményü. A' végrehajtó tisztviselőnek, bárki legyen is az, és bármennyire korlátolt hatáskörrel birjon, minden esetre a' kormány által kellene kineveztetni, mikép az Navarrában mindeddig folytonos gyakorlatban vala. Semmi javitást, semmi általányos törvényt, semmi haladási eszmét nem terjeszthetni ki a' baszk tartományokra, ha a' végrehajtó hatalom kizárólag a' tartományi főnökek kezeiben marad. Egyébiránt erőszakot még sem tanácsos ellenök használni, hanem mindent nyugalmas tanácskozás utján szükséges eldönteni, annálinkább, minthogy jelenleg valóban örvendetesnek mondhatni a' baszk tartomanyok állapotját; minden kivándorlott, vagy számüzött, ki hazájába visszatér, legszivesb elfogadtatásra talál és minden országos hivatalra nyer alkalmazást. Egy közülök alig érkezék vissza franczia földrül 's azonnal tagjává lőn a' hatósági tanácsnak. Az egész tartományban olly tökéletes nyugalom uralkodik, hogy mindenki egészen feledné a' háborut, ha számos rom és omladvány nem emlékeztetné reá. Mindenütt épitéssel vagy mezei munkákkal foglalkodik a' nép. Rövid idő mulva minden nyoma eltünend a' hosszas pusztító háborunak. A' szabadítékok előleges megismerése annyira lecsilapita minden elmét, hogy uj zavargástól teljességgel nem tarthatni. A' nyilványos kormányzat igen tetemesül szenvede; számadások 's pénztáraknak nyoma sincs. A' helyhatóságok és községek semminél kevesebbel birnak, mert elárasztvák adósságokkal. A' tartományi főjunta összegyülni készül, 's a' béke valahára már begyógyitandja e' boldogtalan tartomány sebeit. Az eskütétel nem sokára véghez menend a' guarnicai fa alatt. A' lakosság olly hő szeretettel függ régi szabadságin és intézvényin, hogy már mindenütt készül pompával megünnepleni a' régi törvények folyamatba hozását. Legszentebb kötelessége a' cortesnek, hogy minélelőbb feleljen meg a' tartományok várakozásának, melly úgy is elég magosra van már fölcsigázva."

(A' zavargási jelek nagyobbulnak.) Madrid, nov. 11kén: „A' zendületi párt folyvást minden erejét elégületlenség- támasztásra fordítja a' kormány ellen, és nyilt lázadásra törekszik birni a' népet a' tartományokban. Ez izgaztások következtiben a' badajozi és cordovai hatóságok már adómegtagadást határoztak. Madridban pedig igen nagy befolyásu föllengősdiek azon csekély számu katonaságot próbálák eltántoritani, melly a' királyné palotájában őrködik. A' kormány mindazáltal teljes erejével biztositni törekszik a' főváros nyugalmát. A' manchai főkapitányt madridi kormányzóvá nevezé ki a' királyné, 's ez elszánt bátorságu férfi 2 zászlóalj 's egy lovas csapat kiséretében már Aranjuezbe érkezék. Parancsot ada ki ezenkül a' kormány hadosztály-öszpontositásra Valladolidban. Tegnap óta hire jár, miszerint Alaix Andalusiába utazásra volt ellátva utlevéllel, 's rögtön Espartero főhadiszállása felé fordult, melly tette különböző véleményre 's gyanusitásra szolgál alkalmul. Parisból egy franczia ezredest külde a' kormány irományokkal Cabrerához; az ezredes mindazáltal nem mert személyesen megjelenni e' félelmes és kegyetlen pártvezér előtt, hanem csupán elküldé neki az iratokat és Saragossában várakozik a' válaszra. A' franczia kormány azt kiváná az angoltul, hogy azon tengerészkatonákat, kik a' passagesi kikötőt elfoglalva tartják, hivassa vissza;

Palmerston oda nyilatkozék, miszerint ezt csupán a' spanyol kormány különös kivánatára fogja tenni; a' spanyol ministerség véleménye szerint mindazáltal még nincs az éjszaki tartományok nyugalma annyira biztositva, hogy Passagest őrség nélkül lehetne hagyni. A' királyné, mint mondják, Marotot grófságra, Miraflorest hgségre és Alava tábornokot marquisságra emelé." —

Angolia.

(A' királyné és udvari hölgye. A' chinai partokon visszatorlást gyakoroltat a' kormány.) A' cheltenhami lap szerint Willis, a' washingtoni angol követség egyik segéde, ez álláspontjánál fogva szabadon társalghatott az udvari körökben. Ez a' buckinghampalotai egyik tánczvigalom alatt meghitt beszélgetésbe merült miss Pitt udvari hölgygyel, ki végre olly bizalmassá lőn iránta, hogy mindenféle házi viszonyit kicsevegé a' királynénak. E' bizalmas megjegyzések mindazáltal miss Pitt nem csekély bámultára egész terjedelmökben jelentek meg rövid idő mulva egy amerikai lapban, Willis aláiratával, ki elég vigyázatlan volt a' szegény udv. hölgyet mint adatinak forrását megnevezni. Néhány más amerikai lap is ismétlé ez adatokat, azon megjegyzéssel, hogy Willis kárpótlással tartozik miss Pittnek, ha talán hivatalát el találná veszteni gondatlansága miatt. A' királyné azonban ismét kitünteté ez alkalomkor nemeslelkü szabadelmüségét, 's vendégül hivá meg miss Pittet egész hétre magához Windsor palotába; de az udvari hölgyeknek minden esetre intésül szolgálhat e' történetke, hogy táncz közben ne legyenek rendkivül bizalmasak lovagjaik iránt. — A' kormány hir szerint parancsot adott Maitland hajóvezérnek, ki jelenleg a' keletindiai tengeren állomásoz, hogy egész hadcsapatostul azonnal induljon meg a' chinai tenger felé, 's foglaljon ott el minden chinai birtokot kárpótlásul az elkobzott mákonyért. E' hadsereg tehát ostromzár alá veendi a' chinai partvidéket, mi által darab időre minden nemzetre nézve megszünend a' chinai kereskedés. —

(A' ministerek nyilványos meggyaláztatása. Elegy.) A' M. Post kitünő kárörömmel emliti, mikép nov. 15ikén Coventgarden-szinházban „The Printer 's Devil" (a' nyomtató ördög, mikép ugyanis a' könyvműhelyekben dolgozó kis fiukat nevezni szokás) mulatságos bohózat játszatásakor az egyik színész ezen szókat mondá szerepébül: „le a' ministerekkel!" mire a' közönség olly dörgő tapsra fakadt, hogy a' ház falai is majd megrendültek. — Beszélik azt is, hogy Melbourne még parliamentnyitás előtt lemondani szándékozik hivataláról; e' hirt azonban csak tory lapok terjesztgetik, következőleg nem igen kitünő hitelre érdemesithetni azt. — Hat héti nyugalom után megszegé végre hallgatását O' Connell, és hosszu levelet intéze az irlandi politikai társulathoz, mellyben inti honosit, hogy a' chartisták törvénytelen kicsapongási és tory pártoskodások vakbuzgalma ellenében folyvást rendületlenül tartsák meg eddigi józan mérsékletjöket, 's mindenkor teljes erővel pártolják a' királynét és kormányát. — Hiteles összeirás szerint 8 millióra megy jelenleg Irland lakosi száma, holott Örzsébet királyné alatt csak 700 ezer ember lakott e' királyságban. — A' windsorpalotai drága készületeket, mellyek két kis szobában vannak fölállitva, műértők 20 millió pgő forintra böcsülik. Van e' drágaságok közt IV Györgytül származó arany asztali készület 130 személyre; indiai, birmai és chinai mindennemü drágaság, név szerint gyémántokbul összerakott páva, melly hajdan az avai király birtokában volt, és 300 ezer pgő forintra böcsültetik, egy tigrisfő, korábban Tippo Saib zsámolya, mellynek nyelve aranyból 's fogai kristályból készitvék; láthatni ott továbbá több arany paizst, mellyek közül némellyek 80 ezer pgő forintra böcsültetnek. Ott találtatik IVik György gyönyörü borhütő edénye is remekmüvü ezüstből, mellyben két ember legnagyobb kényelemmel foglalhat helyet 's ezenkül számos más ezüst és arany drágaság. —

(Ipswichi szabadelmü gyülés. Elegy.) Nov. 13dkán Ipswichben, Suffolk tengerparti tartomány fővárosában lakomát adott a' községtanácsi elnök. Ipswich korábban székhelyeül ismerteték a' torypártnak és vesztegetéseknek; de mostani két tory képviselője közül egyik, Gibson nevü az utóbbi ülésben ünnepileg és nyilványosan elpártolt a' toryktól, egyszersmind parliamenti helyérül lemondván, és jelentvén, hogy ezentul a' whigeket fogja pártolni, kikkel több tekintetben, 's különösen a' népnevelésiben, tökéletesen ugyanazon elveket vallja magáéinak. Az ipswichi községtanács, a' hatóságjavitás óta tulnyomólag szabadelmü, 's az uj elnök is, ki e' lakománál áldomást üritvén a' királyné tiszteletére, alkalmat vőn hevesül kikelni Bradshaw minapi beszédje ellen, mellyet Canterburyben tartott. A' főszónok mindazáltal maga Gibson volt, 's a' toryk azon fenyegetésire, miszerint a' királynénak Ildik Jakab sorsát jósolgatják, többi közt ezeket jegyzé meg: „Azon urak, kik Canterburyben a' királynénk és Ildik Jakab közti összehasonlitást megtapsolák, azt bizonyiták meg azzal, hogy nem igen jártasok hazánk történetiben. Világosan oda czéloznak ők, hogy itt már az idő, mellyben Viktóriát mint Ildik Jakabot, trónrul lelépésre kell kényszeritni, Cumberland hget pedig meghini Anglia trónja elfoglalására. (Zajgás. Kiáltás: „Shame!" és „Oh, the traitor!") Szeretném már most kérdezni: olvasták é valaha e' jó urak azon vádakat, mellyek miatt Ildik Jakabnak le kelle trónunkról lépni? Tudják é ők, hogy miért fosztaték meg koronájától e' fejdelem? Az első vád ellene az volt, miszerint parliamenti helybenhagyás nélkül fölfüggeszté az ország törvényit. (Halljuk!) Tette é ezt Viktória királyné? Elmellőzte, vagy megsemmitette é az ország törvényit, midőn a' polgári jogélvezést a' katholikusokra is kiterjeszté? Vagy nem inkább az ország törvényi értelmében cselekvék ez által? (Tetszés.) Akkor semmitette volna meg parliamenti helybenhagyás nélkül az ország törvényit, ha azon alattvalóját minden hivatalból kizárná, ki nem kövétője az uralkodó protestans vallásnak. (Halljuk! Halljuk!) 'S épen a' toryk tanácsa hozná királynénkat azon állapotba, mellyben trónrul lelépni lőn kénytelen Ildik Jakab: az ő idejében még törvényszerüleg voltak parliamentből 's országos hivatalokbul kirekesztve a' katholikusok 's ő mégis sokat alkalmazott fényes hivatalokra, és ez által semmité meg az ország törvényit. Most ellenben törvényesen foglalnak helyet parliamentünkben és hivatalviselőink közt a' katholikusok, 's azért az ország törvényi ellen vétkeznék Viktória királyné, ha kirekeszteni merészlené őket az országos hivatalokbul." (Tetszés.) — Canadai hirek szerint Thompson uj kormányzót igen jól fogadák Quebecbe érkeztekor a' hatóságok; a' tanács üdvezlő beszédjére ezt válaszolá Thompson: „A' közcsend és igazságos joggyakorlás első 's fő szüksége minden birodalomnak, és legszentebb kötelessége minden kormányzónak. Fogadják Önök legmunkásb segélyemet hatósági kötelességik teljesitésiben. Egyedüli gondom lesz ő fels. alattvalóji nyugalmát és jóllétét előmozditni e' tartományban, 's ez által, mennyiben eszközölhe em, szorosabban összekapcsolni az anyaországgal e' gyarmatot. Csak e' czélból fogadám el azon küldetést, mellyel ki álynénk személyemet megtisztelé." Ezután felszólitást bocsáta közre, mellyből mindazáltal nem igen világlik ki, hogy tulajdonkép milly elvek szerint szándéka viselni kormányzói hivatalát. Egyébiránt sajonnal említi, mikép ezentul is fölfüggesztve kell maradni az alsó-canadai alkotványnak, egyszersmind azon reményét fejezvén ki, miszerint az alsó-canadaiakat is rövid idő mulva részesithetni fogja az angol intézvények tökéletes jótékonyságában. — Nov. 15én titkos tanácsülést tarta Windsor palotában a' királyné, mellyben Ebrington viscount, az irlandi alkirály, mint Devonshire lordhelytartója esketteték föl, aggott atyja helyett, ki sokáig vivé e' fényes hivatalt. Errol gróf, mint ujonnan kinevezett főudvarmester, kezet csókolt a' királynénak, és átvevé hivatal-pálczáját. — Sims, a' great-westerni vasutársaság igazgatója, nov. 15ikén annyira erőt engede magán vétetni búskomolyság által, hogy pisztolylövéssel végzé életét. Okát a' szomoru esetnek nem tudhatni, csak annyi bizonyos, hogy pénzzavar nem háboritá az öngyilkost, a' vasut körül pedig legjobb karban voltak ügyei. —

Franczia-ország.

(Nyilatkozat Cabreráról és a' spanyolokrul.) Paris, nov. 18dikán: „Nem tagadhatni hogy valóban hatalmas érdek forog e' sötét Cabrera körül, ki rendkivül kicsapongó lőn vad dühében, miután az éltes anya halála undokitá a' vérszomjas Mina kardját. Igy gyilkolják 's fojtogatják meg egymást e' boszuvágyó szellemek. Valamennyi franczia, ki Cabrera körül volt, mind az, kik, mint munkás részvevői a' baszk tartományok fölzendültének, közelrül vizsgálhaták tetteit és bánásmódját, egyhangulag állitják, miszerint valódi vezéri tulajdonokkal nem bir ugyan Cabrera; de annál nagyobb uralkodási tehetséggel, mellynél fogva bámulatos hatást gyakorol katonáira, kikben példátlan vakbuzgó lelkesülést tuda ébreszteni. E' mellett erkölcsisége tiszta, 's egész valóján mély búskomolyság ömlik el. Azon harcz, mellyet ugy szólván egyedül kezd most küzdeni, valóban oroszlánviadalhoz hasonlit, mellyet csapatostul vínak a' vadászok távulról kerülgetvén a' hatalmas vadállatot. Olly embert, minő Cabrera, ki annyit véte az emberiség ellen, 's ki ellen viszont olly nagy bűnöket követett el az emberiség, valóban nagyobb figyelemre kellene méltatni. Roszul ismerik azok a' spanyol vért és érdeket, kik csupán közönséges rabló gyanánt akarnak vele bánni. Egyébiránt valóban sajátszerü érzést gerjeszt azon különös körülmény látása, miszerint a' spanyol infansok épen semmit nem tesznek ez ügyben, melly annyira érdekli őket. A' szegény Francesco de Paula, kit neje föllengősdi szerep-játszásra kényszeríte, nem tesz semmit; a' még szánandóbb szegénységü d. Carlos szinte nem tesz semmit; ámbár neje teljes erejét arra használta, hogy valamit tétessen vele; végre d. Sebastiant valóságos megtestesült semminek mondhatni. Zumalacarreguihoz hasonló népszerü hős kellett volna a' spanyoloknak. De a' mostani vezérek épen semmi spanyol okosságot nem párositnak spanyol vérökkel. Most Francziaország és Anglia tartják lefülelve a' spanyol bikát, 's a' szegény állatnak ugyancsak meg is gyült baja hatalmas pártfogójival, mert egyik jobbra, a' másik pedig balra ránczigálja 's épen nem gondolja meg, milly fájdalmakat okoz a' megragadottnak."

Schweiz.

Zürich: Schönlein tanitónak számos itteni polgár, a' két polgármester vezérlete alatt, arany emlékpénzt, melly Bory genfi mester müve, nyujta át. Az emlékpénz egyik oldalán Schönlein képét láthatni, másikon következő felirást: „Schönlein János Lukács orvosnak, emlékül érdemeiért, Zürich polgárai. 1839. —

Svédország.

Stokholm, nov. 5én: Crusenstolpetól nov. 1jén uj röpirat jelent meg következő czim alatt: „Szózat egy svéd statusfogházból." Ez irat több tekintetben figyelemre méltó. Az udvar és kormány elleni szokott kifakadásokon felül Nordin b. 's Anckarswärd gr. ellen is keserü dolgokat mond az. Crusenstolpe és Hjerta, az Aftonbladet kiadója közt megbomlott a' barátsági viszony, 's igy az ellenzés főnöki végkép megoszlának. Crusenstolpe eddigi iratit Hjerta nyomatá, a' mostanit azonban nem. — Nov. 4én ültték meg Svédország és Norvegia egyesülése 25 évnapját, a' király és királyné ez alkalomra nagy ebédet adott. — Oct. 28án parancsot intéze a' király a' külügyi ministerséghez, miszerint lépjen alkudozásba ez a' brazilia kormánnyal kereskedési szerződéskötés végett, melly Svédországot és Norvegiát hasonló lábra állitsa a' legtöbb kedvezménynyel biró nemzetekkel; 's azon esetre, ha a' braziliai udvar akadályt gördítne az alkudozás elibe, tudósitást adjon be a' ministerség a' királynak, hogy elhatározhassa azon rendszabályokat, mellyek czélhoz vezérlenek.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. — *szombat*, dec. 7.

JELENKOR.

1839. — 98ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyülési hirek; kinevezések; budapesti napló: időjárat; pesti magyar szinház, 's a' t. különféle: 'sa't. a' pestmegyei takarékpénztár részeseinek névsora; 's a' t.) Amerika, Spanyolország (két uj minister; a' kormány katonaságot öszpontosit Madridban, a' cortes fölloszlatva; 's a' t.) Anglia (nagy titkos tanácsi ülés; Wellington hg beteg; nyilatkozat a' keleti ügy helyzetéről 's a' t.) Franczia-ország (Palmerston irata a' parisi ministerséghez a' keleti ügyben; franczia foglyok Sziberiában; elegy. 's a' t.) Németország. Törökország. Olasz-ország. Belgium. —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. felsége Haramusztek József zágrábi kanonokot triszkai czim. apáttá méltóztatott kegy. kinevezni; továbbá

Ő cs. k. fels. legfensőbb határozata által Schroott Placzid kapisztrani sz. Ferencz rendű áldozópapot az eszéki gymnasiumban 30 évig folyton buzgó tanitása 's a' tanuló ifjuság példás igazgatása által szerzett érdemei jutalmazása fejében saját kértére nyugalmazni 's nyugdijjal és veres szalagon függő nagy arany érdempénzzel; Ő fens. Lajos bajor király pedig Hohenlohe Sándor hg nagyváradi diák szer. káptalanbeli nagyprépostot tudomi érdemei tekintetéből Sz. Mihály-rend közép-keresztjével megajándékozni kegyeskedett.

A' nmélt. m. k. udv. kamra a' szeredi megürült k. sóárnoki tisztségre Eckmayer Józsefet, az eszéki k. sóhivatal ellenőrjét; ennek helyébe Nagy Jánost a' bajai k. sóhivatal ellenőrjét; végre a' bártfai megürült k. sóárnoki tisztségre Pauer Károly gácsi ellenőrködő k. sómázsamestert alkalmazá.

Pozsony, nov. 28án. Tegnap mindkét tábla orsz. ülést tartott, melly alkalommal a' KK. és RRtől köv. két üzenet küldeték át a' Fő-RRhez: I. A' k. kir. előadások 1sö pontja iránt tett orsz. felirásra f. h. 7ről érkezett k. kir. válasz tárgyában. Tartalma ez: „Miután az ország RReinek közelebb mult oct. 31ről tett felirásukban nyilványitott abbeli kivánatjok teljesitéseül, hogy a' fenálló törvények lelke, de az országgyülési divatozó gyakorlat következtében is, a' katonaujoncokban kivánt segedelem-adásra nézve fenforogható szükség voltaképi megtudására vezető eszközök nyujtassanak, Ő Fels. f. nov. 7ről kiadott kegy. válaszában akkép méltóztatott az ország RReit értesiteni, hogy a' kivánt adatok szolgáltatása végett b. Lederer Ignácz fő hadi-kormányzó van kirendelve, de hivatalosan értesittettek a' KK. és RR. arról is, hogy a' kirendelt kir. biztos az országgyülési helyen már jelen van: hogy a' KK. és RR., képviselői állásuknál 's küldőikkeli alkotmányszerü egybeköttetésöknél fogva is, e' nagy tekintetü tárgyban a' törvényes uton biztos lépéseket tehessenek, abban állapodtak meg: hogy a' kérdéses szükséget tárgyazó adatok ez alkalommal egy rendelendő orsz. küldöttség által tudassanak meg, 's azon küldöttség mindarról, mik nyilványitása a' közállományra nézve nem káros — az ország RReinek kimerítő tudósitást tegyen. — Ezekben határozódván tehát azok, miket a' KK. és RR. ez uttal Ő cs. kir. Főhgségének és a' m. Fő-RRnek előleg Csizió-féle szeszélyes napok közé, mert az operai rendezőség még jóval előre hivatalosan tudatá a' két városi szerkesztőségekkel, hogy Udvarhelyi Miklós jutalmaul „Báléj“ fog adatni, egy két nappal ezután, nov. 29kén a' játékszini czédulán hirdetve volt, hogy „Gemma di Vergy“ fog játszatni, azonban 30án „Norma“ jöve szinpadra! Az illy gyakor változtatgatások ártalmasok az intézetre nézve, 's a' közönséget is boszantják, a' szerkesztőségek pedig igen szépen köszönik a' rendezőség illy figyelmét, melly illyes módon mintegy a' hazai lapok játékszini közleményei hitelének csökkentésire látszik czélzani; ugy hogy e' miatt a' közönség iránti tiszteletből előbb utóbb kénytelenek lesznek játékszini mutatványok előre jelentésétül tartózkodni, nehogy illy mohó változtatgatás miatt legtisztább szándékjok mellett is kudarczot valljanak. F. hó 1jén másodszor „Politikus csizmadia“; 2kán „Örökségi egyezés; 3ikán először bérszünettel Megyeri jutalmaul „Tatárfutás“ bohózat 3 szakaszban, irta Gaal, zenéjét Thern Károly; 4ikén „Gemma di Vergy“; 5ikén „Sevilla Csillaga“ 6ikán „Promperger hangversenye.“ Megyeri szabadsággal elutazott, hir szerint Pécsre, hol a' magyar színésztársaság folyvást kitünő kegyével dicsekhetik a' közönségnek. —

A' pestmegyei Takarékpénztár részvényesinek névsora betü rendben ez uttal czimzetek nélkül: Adler Dáv., Aebly Fer., Alter Antal, Andrássy György gr., Andrássy Ján. kanon., Auer Lázár, Augusz Antal, Austerlitzer Gyul. és Sám., Balogh József, Barabás Miklós, Bárány Ferd. Bartkovics-Palásthy Mária, Batta Sám., Bauer Izsák és fiai, Bajza József, Bekella Döme, Belgrády János, Beniczky Ádám, Bensch Kal. Józs. pléb., Benyovszky Zsigmond gr., Benyovszky Péter, Bernáth György, Bernáth Lajos, Bezerédy Miklós, Biedermann M. L. és társa 10 részv., Biedermann H. fiai 3 részv., Birisics Fer., Boscovics Emmán., Boscovics Jos. L. 5 részv. Botka Imre, Braun Jakab, Breisach Herm., Buday Ferencz, Bujanovics Sánd., Cahen M. A., Clementisz Ján., Cohn Herm., Csanády Fer., Csernus Mária, Cebrián Ant. gr., Dapsy Ráf., Deák Ferencz, O. K. Dercsényi Pál b. 2 részv., Döring Józs., Domby Márton, Dubraviczky Simon, 2 részv. Dürr Kár. Ant., ifj. Dumesa Döm., Eckstein Rud., Engländer H., Engländer Sal. Enoch Kern Sám. Erbler és Radóczy, Fabricius József, Fáy-Mariássy Ilona, Fáy Józs., Fáy Ign., Fáy Andr. 4 részv., Fest Kár. Laj., Fetter posztó-ker., Földváry-Kubinyi Amália, Földváry Gábor, Fritz Kár. Ant. Friebeisz Istv. Fröhlich Fridr., Fuchs Keresztely és társ., Fuchs Sam., Géczy Istv. 2 részv. Ghyczy Ján., Götz és Bähr., Goldner Sim., Gombay Menyh., Gombos Bert., Gosztonyi Lajos, Grabovszky Athan. és Konstant testvérek 2 részv., Grünhut Ján. Kár., Grünzweig H., Halász Kálm., Halbauer Ján. György, Hangyás Ged., Harrach gr. raktára. Hartleben Konr. Ad., Heinrich Sam. Herzfelder Dáv., Herczka Jak., Hirsch Xav. Fer., Hochecker Istv., Hollósy Józs. Hyros Ign., Ilkey Sán. Kadisch Joach. 2 részv. Kammermayer Ant. Kanicz M. L. Károlyi György gr. 4 részv. Karczag testvérek, Kazinczy-Fáy Emilia, Keglevich Miklós gr., Kendeffy-Betlen Borbála 2 részv., Kern Jak. Keszhely F. S. Kilian György. Király László, Kövesdy Fer. Kollarics Fridr. Kollinszky Józs. Kollinszky Zsigmond, Komáromy György, Konkoly László, Koppel Fülep, Kossuth Lajos, Kovács Istv., Kovács Józs., Kovács György (dicskei) 2 részv., Kovács Zsigm. (kovásznai), Krammer Lőrincz, Kubinyi Fer. Kún Sándor, Kunewalder Jakab, Kunewalder testvérek, Lackenbacher Br. Ladányi Sánd. Ladányi Gergely, Ladomérszky Imre, Laffert Antal b. Lang Mihály, Laski Izsák, László-Szűcs Jozefina, László György, Leitner Jakab és fia, Lendvay-Hivatal Anikó., Lerner Ignácz, Lieszkovszky Seyfried, Lóczy Antal, Lövy Hermann, Lövinger Fer., Madarassy István, Madarassy László, Mandl Joachim, Markos Mih., Mares Istv., Máriássy-Szepessy Mária 2 részv. Martinovics Lukács, Máy József, Majthényi Mártonné, Megyasszay Istv. Miskey Imre, Mocsáry Borbála k. a., Munkácsy János, özv. Nádasdy-Ráday Anna grófnő, Nagy Elek, Nagy Fer. Nagy Józs. Nagy József, ifid. Nedeczky Fer., Nyáry Pál, Ordódy Vincze, Österreicher Dávid, Párniczky Eduárd, Patay Józs. 2 részv., Patisz Károly, Pázmándy Dienes, Pajor Antal, Péchy Fer. Perger és Murmann, Pejácsevics gr., Pinkas Adolf, Podmaniczky Lajos 2 rész., b. Podmaniczky Andor 2 részv., Polgár Józs. Pollák Márk. Pollak Leo, Pollák b. Pólya-Bánó Kriszt. Pontzen Ábr., Preitner Gásp., Prónay Alb. b., Puky Márton, özv. gr. Ráday Pálné, b. Prónay Anna grófnő 2 részv., Ráday Gedeon gr. és hitvese 5 részv., Ragályi Istv., Rákóczy Endre, Rehák Józs., Reseta Ján., Révay György b., Ribáry Béla, Rósa Ant. Rosenfeld M. L. Rosty Albert 2 részv. Rudnyánszky Zsigm. b., Sámson és Pfeischl, Sárközy Ábr., Schajer Józs., Schedel Fer., Schifner Ján. Schodel János és családja 2 részv. Schulhof A. Sebastiani Kár. Sebastiani Fridr., Selig Mandl, Semelncsics Fer., Sinkó Istv Spitzer Gerzon Steinbach Fer, Stern D. örökösei, Strasser Salamon, Sturmann Márton, Suherer Mikl., Sütő István, Szabó Józs., Széchenyi Istv. gr., Szekrényessy Endre, Szekrényessy Józs., Szemere-Csoma Borbála, Szentendre város közönsége, Szentkirályi Móricz, Szilassy László, és neje 2 részv, Szilassy Fer., Szily Barnabás, Szily Ján., Svoboda Ján., Tahy Károly, özv. Teleki Józsefné, szül. Teleki Zófia grófnő 5 részv., Teleki Józs. gr. 2 részv., Teleki Sámuel gr. 3 részv., Ternyey Istv., Thurn Eliza, Tisza-Teleki gr. Amália, Tisza Lajos 2 részv., Török Pál, Török Fridr. Tolnay János 2 részv., Trsztyánszky István, Tschögl Ján., Ullmann Gábor, Ullmann Sámuel, Unger

és bizodalmasan jelenteni kivántak, midőn a' kirendelni szándékozott orsz. küldöttségnek önkeblükből választott tagjai neveinek följegyzését közölnék, nem kétkednek, hogy a' m. fórendi tábla osztván a' KK. és RR. igazságos nézeteiket és szándékjokat említett küldötteikkel egyesülő küldötteit önrészéről is kirendelni sietend“ Ez üzenet egyhangulag elfogadtatván, Ő cs. k. fensége a' Nádor által annak következtében küldöttség neveztetett ki, mellynek elnöke: Majláth György, országbirája: tagjai gr. Nádasdy P. Ferencz, váczi püspök; gr. Esterházy Károly, Tolna; Tajnay János, Árva; Almásy József, Gömör; Tihanyi Ferencz, Temes; gróf Széchen Miklós, Pozsega vármegyék főispánjai; továbbá: gr. Andrássy György; gr. Károlyi György; gr. Széchenyi István; gr. Almásy Móricz, és gr. Zichy Ödön. A' KK. és RR. küldöttsége tagjai köv.: Szerencsy István, kir. személynök; a' kir. tábla részéről: Ragályi Tamás, alnádor, és Szögyényi László, nádori itélőmester; Horvátország részéről: Dominich Sándor és Busán Hermán; az egyházi rendből: Bezerédy Miklós veszprémi, és Kovács Mátyás egri 's kassai káptalanok követei; a' megyék részéről: Andrásy József, Esztergom; Luka Sándor, Hont; Marczibányi Antal, Trencsény; Szentiványi Anzelm, Nógrád; Dubraviczky Simon, Pest; Lipovniczky Vilmos, Bars; Deák Ferencz, Zala; Pázmándy Dénes, Komárom; Zarka János, Vas; Nagy Pál, Soprony; Ürményi József, Fejér; Bezerédy István, Tolna; Zsedényi Eduárd, Szepes; Palóczy László, Borsod; gróf Péchy Emmánuel, Abauj; Pulszky Ferencz, Sáros; Bernáth Zsigmond, Ung; Szentiványi Károly, Gömör; Klauzál Gábor, Csongrád; Hertelendy Miksa, Torontál; Beöthy Ödön, Bihar; Kiss András, Krassó; Várkonyi Ádám, Temes; és b. Bánffy László, Kraszna megyék követei; a' szab. kerületek részéről: Szluha Imre, Jász-Kún kerületi követ; végre a' szab. kir. városok részéről: Haske Sándor, Kassa; Hauke Béla, Zombor; Szilber Antal, Szeged; Czech János, Győr; Klobucsarics Károly, Károlyváros; és Nagy Sándor, Debreczen városok követei. — II. Kraszna, Köznép-Szolnok, Zaránd megyék és Kővár-vidék visszacsatoltatása tárgyában (az illető felirási javaslattal). Ez üzenetben elmondják a' KK. és RR., mikép a' nevezett megyék 's vidék az 1836: 21. tczikk által Magyarországhoz teljesen és tökéletesen visszacsatoltatván, már a' jelen országgyülésre is meghivatni rendeltetnek; ugyanazon tczikk 3. §ánál fogva pedig valóságos visszacsatoltatásukig mostani állapotjokban meghagyatnak: hogy tehát a' kétes viszonyok hosszabb időkre kiterjesztéséből közigazgatási 's egyéb polgári tekintetben a' Részekre nézve mindinkább káros következések hováhamarabb elháríttassanak, fölötte szükségesnek látják a' KK. és RR., a' visszacsatolás tekintetéből megkivántató intézkedéseket minélelőbb törvényesen elhatározni, 's ez okbul ő Felségét megkérni szándékoznak, hogy a' visszacsatolásra kirendelt biztosság munkálatát még ez Országgyülés elébe adatni méltóztassék, 's a' m. Fő-RRet is megegyezésre szólitják fel.

Budapesti napló. Időjáratunk rögtön megváltozott: f. hó 4én ugyanis a' sok esőzés után végre derültebbé lőn az ég 's másnap reggelre hó boritá el az utczákat, melly még 5kén délig folyvást majd sürübben, majd gyérebben szállonga, és estig sem olvadt el egészen. E' változás következtében f. hó 5én déltájban már bontani kezdék a' karfákat dunai hajóhidunkon, 's igy hihetőleg rövid idő mulva megszünend fővárosink közt a' kényelmes közlekedés. — Liszt hazánkfia veszélyes betegségbe esett Bécsben, 's igy csak huzamosb idő után fogja Pestet meglátogathatni, Beriot pedig némelly közbegördült akadályok miatt nem jöhetend Magyarországba. — Magyar szinpadunkon mult hó 30án „Norma“ adaték. E' napot a' szini világra nézve igen méltán számithatni az ugynevezett

Ant. Zákó-Mariánesik, Zarka Sámuel, Zlinszky Ján. Zsivora György, Jálics Fer., id. Jankovich Mikl., Jankovics Mihály, Jankovics Sánd. Jerney János Jósika Mikl. b., Jurenák Pál, Jurenák Józs. Vachott Kornélia k. a. Vachott Imre, Vachott Sánd. Valthier Aloiz, Vass László, Vattay József, Veber Józs., Veitsinger, Wenkheim Béla b. Vodjaner Sámuel 5 részv., Vörös Istv. (monostori), Vosazicz J. H., Vrányi Konstantin, Vürth Antal. Ezen névsor folytattatni 's majd czimzetekkel együtt külön is kinyomatni fog. Ezen t. cz. Urak és Asszonyságok, folyó december 15én, reggeli 10 órakor, Pest-megye nagy termében tartandó takarékpénztári közgyülésre ezennel alázatosan megkéretnek. Azok is, kik e' napon a' teremben kivánnak részvényeket aláirni, megjelenhetnek és székeiket, szavazataikat elfoglalhatják.

KÜLÖNFÉLE. Bőkezüségöket alattvalóikra kiterjesztők sorába méltán számíthatni gr. Erdődy Kajetánt, ki jánosházi urodalmához tartozó Hoszu-Pereszteg 's Hoszu-Falu helységekben, az elsőben ugyan a' mindent megemésztő idő, másodikban pedig a' mult évi tüz által földig hamvasztott mester-lakokat, a' bennök létező iskolákkal, ujonnan tetemes költséggel volt kegyes építtetni. A' két helység iskolája elég kényelmes, világos és egészséges; nemkülönben a' mestereknek hivatásuk becses állásához illő szobák 's egyéb alkalmatosságok, rövideden: a' két épület kemény anyagból rakatván 's cseréppel födetvén, gondos felügyelés alatt, czélszerüségen kivül, azoknak mindenkép nemcsak kül csinossága, de állandósága is eszközölteték. E' tettleges nemesség, melly annyira a' kisded pór-nép neveltetése könnyitésire 's igy az emberiség fő javára hat, több száznak boldogságát eszközölhető földesuraságok előtt követésre méltó példa. Bőkezüségében az istennek szentelt házak is, nagyobb vagy kisebb mértékben, részesek; különösen kitüntetésre méltó a' hoszu-falusi templom, mellyet, mint fiók-egyházat, keresztyén buzgóságból, hamvaiból nagyobb diszben önkint jobbittata ki. Alattvalók áldása illy nagylelküségre! — Szép és minden elegy nyelvü községünktől követendő példát nyujta Baja város is a' nemzeti nyelv rég ohajtott divatozására; folyamodása következtiben ugyanis kalocsai érsek nm. Klobusiczky Péter az isteni tiszteletet hazaszerettel párositandó bajai hivei vigasztalásukra megengedé, hogy a' helybeli kapisztráni Ferencz rendü atyák templomában, hol ezelőtt német és illyr nyelven hirdettetett az isten igéje, az ezután minden ünnep és vasárnap magyar nyelven tartathassék. Mindszent napján tehát czélszerü ájtatossággal valóban elkezdették ezek nemzeti ajakon hirdetni a' sz. evangeliumot, kiknek a' mindenható segélyivel e' nemzeti ügyre forditandó önkéntes fáradságuk hiveik lelki javára örvendetes sikert létesitend. — Kolozsvárott ez őszi időjáráshoz hasonlóra nem igen emlékeznek. A' legnyájasb 's kellemesb napokat egyszerre mogorva 's több napig esőző idő váltja fel, 's ismét 3—4 napig sanyaru zivatar után közben épen annyi vidám septemberi napokkal vetekedő meleg van, melly a' téli ruhát türhetlenné teszi, 's még véknyabb köntös alatt is izzadást okoz. A' kövezet a' szó valódi értelmében felázott, és sár 's locspos ugy ellepe minden utczát, hogy száraz lábbal csak azok mehetnek, kik szárnyon, vagy léguton járhatnának. Főbeszéd tárgya jelenleg Kolozsvárott egy magnesi álomjáró betegsége, melly négy hét óta elfoglalva tartja itt a' közfigyelmet. Egy szemtanu szerint nov. 1sőjén NN. 17 éves ifju szokatlan lelki megrázkodás következtiben, melly különben is gyönge idegzetét rendkivüli erővel rohaná-meg, kemény görcsöket kapott. Ezek néhány nap megujulván, hatod heted napon képzelgése tanulótársai éretlen beszédi miatt annyira erőre kapott szelleme fölött, hogy alvása közben fölkelt ágyából, sétált, énekelt, rimekben beszélt, szónoki szavalásokat tartott nagy könnyüséggel és szabatossággal a' nélkül, hogy természetes ébrenléte alatt minderről csak valamit tudott volna. 10—14dik nap körüli állapotjában kettős, egymástól különző életet lehete nála észrevenni, t. i. alvó, és természetes éber életet, mellyek működései annyira különzöttek nála, hogy egyik vonalát a' másiktól könnyen meg lehete választani. Ha nem tudta éber állapotjában az alvó életalatti gondolatit, tetteit, az alvó élet szakaszi összefüggésben voltak agyában. Ez idő alatt fejlődött ki 's hágott mind magasb fokra álomélete szintazon pontig, mellyet világos látásnak (clairvoyance) neveznek az álomjáróknál, valamint magnesseli rokonsága 's ahoz nagy vonzalma. Mint legnevezetesb jelenségit kórságának következőket említhetni: 1) Némelly tanulótársit különösen szenvedhető alvó élete alatt, ezeknek szót fogadott, másokat nem türhete közelében, 's miattok kórjelenetek mutatkoztak nála. 2) Szemei nyilva voltak, de szempilláji mozdulatlan állottak, szemei meredtek voltak 's nem fordultak, mintha bizonyos homályos üveghez hasonló vékony hártya fátyolozta volna el élettelen fényöket; inkább halott mint élő szemei voltak, mi némi borzalmas alakot kölcsönze különben is halálsápadt arczulatának. 3) Az alvó élet alatt erős volt, az ágy szélin és székek fölött legbiztosabb tapintattal sétált, a' szobában sem falba, sem személyekbe nem ütközött, az ott levő régi divatu kemenczének öt láb magasságu párkányára, 's onnan a' felsőre madár-könnyüséggel felszökkent, a' felső lapra letelepült 's ott mintegy gondolatokba mélyedve darab ideig mulatott, majd énekelt, gitárját kérte 's a' szomszéd szobából hallatszó hárántsip (flóta) hangot kisérte. 4) Egyik barátja egykor egy darab magnest rejte zsebébe, meg akarván annak a' betegre hatását próbálni, 's úgy lépe szobájába. Noha többen voltak ekkor a' szobában 's ő épen másokkal foglalkodott, ennek beléptivel sebesen hozzá vonatott, azt megölelte, miközben minden tagjai annyira hozzá tapadtak, hogy erőszakkal sem lehetett attól elszakasztani, csak miután kölni viz-szeszszel mellgődrét, szemeit 's orrát megdörzsölték, vált el mintegy önkénytelenül a' magneshordozó személytől. Illy rokonsága volt a' vassal is, mellyhez mintegy erőszakkal vonatott 's csak hasonló gyógymód után szakasztathatott el attól. 5) Kórjelenségit előre megmondotta, valamint azt is, miképen bánjanak e' szenvedései alatt vele. 5) Egyik tanulótársáról egy nap azt erősité, hogy az őt most rágalmazza, azt mondván róla, hogy betegsége csupa tettetés. Később találkozván vele igen érzékeny szavakban lobbantá szemére méltatlan bántalmát 's azt mondá, ne kivánja még a' verébfiunak is az ő szenvedésit. 7) Mult héten egyik látogató orvos azt mondván az ablak párkányán levő orvosságról, hogy az illy betegségben haszontalan, rendkivül megneheztelt e' miatt 's kérette a' körülte-levőket, hogy azon orvost ne bocsássák szobájába többé, mert jelenlétit teljességgel ki nem állhatja. E' hó 20dikán azt mondá, miképen hozzá ma egy herczegasszony fog érkezni. Délután szobaajtaja a' mindenfelől csődülő látogatók előtt be levén zárva, egyszerre csak kopogtatnak; ő őrült módra szökött fel ágyából mondván, ereszszék be, mert az az ohajtva várt herczegasszony, ki sok jóval volt életében hozzá. Ez édesanyja vala. Ezen állapotjában ismerősit is, csak miután kezével illette őket, ismérte meg: igy volt anyjával is, az illetés után kissé elérzékenyült, de görcsei kimaradtak. 22dikén azt mondá, hogy köv. éjjel nagy fájdalmak fogják meglepni, meglehet utólsók; de ha ezen rohammal végkép nem szünik meg mostani állapotja, még négy egész hónapig fog szenvedni. Úgy is történt, mint mondá, 's azóta többé álomkórsága elé nem került. A' vele történtekről semmit sem tud. Most orvosi szem előtt van 's nagyon gyenge. De már erőre kezd kapni. Ohajtható, hogy a' körülte forgott orvosak a' kóresetet eredetiben 's kifejlődésiben felfogván minden jérdekesb jelenségivel együtt kidolgozva közlenék, mint az elmélekbe avatottak, az érdemes olvasó közönséggel. E. H.

Amerika.

(Jackson tábornok halálát hirlik.) Ujyorki lapok oct. 29éig terjednek; kereskedési és pénzcsarnoki tudósitásokon kivül, Jackson tábornok halálát is rebesgetik; e' hir azonban, ugy látszik, magányos levelen alapszik, mellyet Louisvilleből philadelphiai kereskedőházhoz intéztek. Philadelphiában általányos hitelre talált e' hir, Ujyorkban ellenben kétségbe vonják. — A' floridiai indiánok ismét több vérengzést követének el a' fehéreken. —

(Peruban uj lázongás.) Ujyorki lapok szerint Santacruz egyik párthive Boliviában lázadást üte, mellynek czélja volt a' mostani perui elnököt megdönteni és Santacruzt ismét elnökségre emelni.

Spanyolország.

(Több városhatóság a' kormány ellen nyilatkozik.) Madrid, nov. 16ikán: „Andalusiában számos városi hatóság igen ellenséges állásba kezd helyezkedni a' kormány ellenében, 's egyenesen megtagada minden adót, egyszersmind sértő feliratokat intézgetvén a' kormányzó királynéhoz. A' cadizi hatóság különösen kitünteté magát kemény kifakadásival. A' föllengősdi lapok fölszólíták a' népet, hogy azon esetre, ha nov. 20kán nem nyitandja meg a' királyné a' cortest, mulhatlanul fegyverrel kellend ügyét végeznie. E' fenyegetések még nem annyira veszélyesek, mint Espartero azon példátlan hanyagsága, melly szerint 8 nap alatt egyetlen lépéssel sem mozditá előre hadsergét, ámbár minden szükséges élelmi és hadi-szerrel legnagyobb bőségben van ellátva, 's igy semmi panasza nem lehet a' kormány ellen. Francziaországból követ érkezék Espartero főhadiszállására azon kérdéssel, hogy vajjon reményli é szerencsés sikerrel bevégezhetni a' háborut, ha a' trónkövetelőt szabadon bocsátaná a' franczia kormány? — Maroto tábornok Madridba érkezék, hol még mindeddig sem mehete véghez a' ministerség-módositás."

(A' cortes föloszlatva.) Nov. 19kén föloszlatá a' kormányzó királyné a' cortest, következő kir. rendeletben: „Ministeri tanácsom által értesittetvén, miszerint azon nagyszerü események következtiben, mellyek a' nyilványos ügyek állapotját tökéletesen megváltoztaták, szükséges a' nemzet akaratját tanácsul hini, mint kormányzó királynéja e' birodalomnak Ilik Izabella föns. lyányom kiskorusága alatt, kir. nevében és az alkotmány 26ik czikke erejénél fogva, következőket határoztam: 1) A' cortes föl van oszlatva. 2) Az alkotmány 26ik czikke értelmiben a' tanács egy harmada megujitandó. 3) Az uj cortes 1840. február 18ikán gyülend össze az alkotmány ugyanazon czikkénél fogvást a' birodalmi fővárosban. Én, a' kormányzó királyné. Evaristo Perez de Castro, ministerelnök." — A' főváros csöndét pillanatnyira sem zavará meg a' cortes-föloszlatás. A' kormány e' merész tette azonban igen komoly következményü lehet a' jelen pillanatban, midőn az elmeingerültség legmagasb fokra van csigázva, és Cabrera még koránsem mutat kedvet fegyverlerakásra. — Egyébiránt a' kormányzó királyné olly elégületlen mostani ministerivel, hogy csupán jobbak hiánya miatt kénytelen velök küzdeni. Toreno egészen csöndesen viseli magát és nem szándékozik ministerség-alakitásba bocsátkozni."

(Espana sorsa iránt még folyvást bizonytalanság uralkodik.) Espana grófot folyvást majd élőnek, majd pedig holtnak nyilatkoztatják. A' National szerint Andorra-völgyben lelék meg holttestét, 's öszvérét mellette legelve, de ezt maga a' levelező sem hiszi, mondván, hogy nincs spanyol, ki e' rabló meggyilkoltatása után öszvérét el ne vitte volna. —

(Két uj minister. A' kormány katonaságot öszpontosit Madridban.) Madrid, nov. 17ikén: „Kivánesiságunk ki van elégitve, a' kormányzó királyné két uj ministert neveze ki, az egyik don Manuel Montes de Oca, a' másik don Saturnino Calderon Collantes; az előbbi a' tengerészeti, az utóbbi pedig a' belügyi tárczát nyeré hatáskörül. Az ellenzés hangosan zuduland föl a' ministerek ellen, mert mindkettő egyszersmind corteskövet és a' mérsékpártiak mellett szokott szavazni. A' cortes-föloszlatás első tette volt e' módositott ministerségnek, melly egyébiránt olly gyönge, hogy legfölebb csöndes időkben tarthatná fön magát, de most koránsem fogja magát népszerüvé tehetni. — A' M. Chronicle szerint a' legujabb madridi hirek igen komolyan hangzanak; a' déli tartományokbul katonaságot idézett a' kormány a' fővárosba a' lakosság féken tartatására. Mind e' mellett is bajosan lehetend meggátlani a' fővárosban a' zendülést, miután az udvar nyiltan veté meg a' polgárságot, cortest 's nemzetőrséget. Sikere nem lesz ugyan e' szomorujátéknak, de következményi minden esetre vészt árasztandnak a' fővárosra. A' kormány bakói szerepet vállal föl, a' nép pedig gyilkosságokra leend kénytelen vetemülni." A' National következőleg nyilatkozik a' főváros jelen állapotjáról: „A' tulajdonképi harcz a' spanyol nép és zsarnokság közt még csak most vevé kezdetét. A' spanyol nemzet épen azon helyzetben van most, mellyben az 1830iki tavasz a' szabadelmü Francziaországot találta, a' kamraföloszlatás pillanatában; de a' pyrenaeken tul alkalmasint gyorsabb leend az események forgása. Minden esetre kivánjuk, hogy a' siker biztosabb 's határzóbb legyen, mint nálunk, mert nem tőn é már elég tapasztalást Spanyolország? Vagy talán várni akar, mig a' rablók és gazfiak egyesülete utólsó fillérét is elköltendik?"

Anglia.

(Nyilatkozat a' keleti ügy helyzetéről.) London, nov. 15ikén: „A' keleti ügyre nézve annyiszor megkezdett 's ismét félbenszakasztott alkudozások a' franczia és angol kormány közt a' jelen pillanatban semmi kedvező sikerrel nem biztatnak, jövendőre pedig komoly meghasonlást vagy összeütközést fognak szülhetni. Azon elkeseredültség, mellyet Francziaország itt gerjeszte, bizonyosan megtermendi gyümölcsit, és határzott befolyásu lehet Európa egész jövendőjére. Midőn a' franczia kormány elfödni törekvék szövetségét az egyiptusi basával, mint török tartomány kormányzójával, akkor nem volt elkészülve Anglia szilárd ragaszkodására elvei-

hez és a' portához. Igen természetes volt tehát, miszerint az illy szövetséggel nem kivánt nyiltan föllépni a' franczia kormány, még pedig annál kevésbbé, mivel az illy felfödöztetést legkimélőbb esetben fölöslegnek tartá. Francziaország tehát már jóval a' nezbii csata előtt mindenre késznek nyilatkozék, mi a' megrendült ottoman birodalom lecsöndesitésire szükségesnek fog látszani. Senki nem mutatkozék a' portához hajlandóbbnak, senki nem buzgainkább annak jólléteért, és senki nem viselé inkább szivén hatalmát, mint Francziaország; az alkirály mindent felforgatni szándékozó követelési pedig senkit nem boszantottak annyira, mint Franczia-országot. E' hatalom mindenre késznek nyilatkozék, Bécsben congressus-tartásra, vagy más rendszabályokra, mikkel a' keleti ügyet tisztába vélék hozhatni. A' franczia kormány szerencsésen folytatá a' komédiát, 's olly utasitásokkal látta el képviselőit, hogy csupán gátlására látszék törekedni a' többi hatalom jó szándékának; a' rejtélyt senki nem tudá megfejteni, 's valamennyi hatalom erősen hitt Francziaország őszinteséginek. Ez ügyesség sokkal haladá meg az orosz kormány furfangosságát, melly szinte halogatást tüze ki magának czélul e' fontos kérdésben, de sokkal hamarább mutatá ki valódi érzelmeit. Majd fél évig sikerült Francziaországnak magát e' fátyol alatt rejtve tartani; de utóbb Russziával együtt saját cselszövényében találta vesztét. A' porta függetlenségét komolyan látszék fenyegetni Chosrew basa alkudozása M. Alival. E' függetlenség föntartása jelszava volt ugyan valamennyi hatalomnak, de egy nagy befolyásu kormány-férfi átlátta, miszerint állandóvá kell tenni ez érzeményt hogy kivánt sikerü legyen, 's ekkor jött létre azon hires összes nyilatkozat, mellyben az öt hatalom magára vállolá a' porta ügyét M. Ali ellenében. E' határzatnál fogva együttmunkálásra kellett volna az öt hatalomnak lépni, mit Russzia azonnal ellenze, mert félt, hogy talán engedni leend kénytelen a' szótöbbségnek az illy tanácskozásoknál, mi tulnyomó befolyását mulhatlanul csökkentette volna keleten. E' pillanattól nyiltan folytatá saját utját Russzia, Francziaország ellenben saját játékát, ámbár Poroszország is visszavonult, jelentvén hogy csak azon föltét alatt járul a' szövetséghez, ha valamennyi hatalom egyhangulag egyezik meg a' tanácskozás- tartásban. Ekkor a' franczia kormány is legbarátságosabban nyilatkozván a' porta iránt, késznek mondá magát Angliával és Ausztriával egyesülten Bécsben congressust tartani, melly czélra képviselőjét majd korlátlan fölhatalmazással igéré ellátni. Illy bánásmód mellett ki gyanuskodhatott volna Francziaország őszintesége ellen? Annyival inkább csodálatos tehát, mikép hivatkozhatik Francziaország mostan elvei szilárdságára, midőn annyira megváltoztak nézetei legalább külszinre nézve, mert bensőleg hihetőleg mindenkor a' porta megaláztatása volt szándéka. Miután egyébiránt az öt hatalom arra kényszerité a' portát, hogy ne fogadja el M. Ali békeajánlatit, tehát szükségkép más kedvezőbb föltétek kieszközlésiről kellett volna gondoskodnia a' porta számára. Francziaország jól érzé ezt 's azért többször ismétlé, hogy Adanát ismét a' porta közvetlen felsősége alá szükség helyezni. Könnyen átláthatni, miszerint e' csekély engedvény nem igen szelidité meg Meh. Ali követelésit, 's hogy Adana nem teendi olly boldoggá a' portát, minővé azt állitása szerint tenni törekvék Francziaország. De lássuk, mit tőn Francziaország Ázsiában. Mindenki kérdi, miért nem veté le a' franczia kormány azonnal álarczát; midőn a' nezbii csata után diadalmasan Konstantinápolyba vezethette volna védenczét? Azért, mert Francziaország félt egész Európával ujat huzni, jól tudván, hogy valamennyi hatalom ellene fogott ez esetben nyilatkozni. Lehet azonban, hogy más titkos okok miatt is ajánlá e' mérsékletet Ibrahimnak, mert Francziaország még koránsem tüze ki afrikai birtokának végható-rát, sőt magát Egyiptust sem akarja abból örökre kizárni. A' francziák nem tudnak megválni azon balvéleménytül, miszerint Anglia keletindiai birtokiból a' földközi tenger felé folytatja hóditó utját, 's azért éjszakafrikai oldalról franczia vitézséget akarnak fölállítani az angol fegyver ellenében. Igen roszul teszik a' francziák, hogy feledni látszanak, miszerint Anglia kandahari háboruja koránsem volt hóditó, hanem csupán birtoka megtartására czélzott. Afrikára nézve is leginkább azon törekvék Francziaország, hogy egy kormány előtt sem kelljen valódi czélját nyilványitani. Európa és különösen Anglia, többször kapá azon legünnepélyesb igéretet, miszerint a' franczia kormány nem terjesztendi hóditásit az afrikai pártvidéken, sőt talán kész is leend egészen lemondani ottani birtokáról, mihelyt a' népi közvélemény tanácsossá teendi e' lépést. Francziaország tervei és kivánatai messze terjednek el, 's azért érdekiben fekszik, hogy az alkirály soha ne juthasson rendkivüli hatalomra. A' kapudán basa gyalázatos elpártoltakor Francziaország is határzottan roszalta e' hűtlenséget 's késznek nyilatkozék fegyveres kézzel visszavenni az angol és ausztriai hajóhadak együttmunkálatában a' török hajóserget M. Alitól; de miért tevé ezt Francziaország? mert jól tudá, hogy első pillanatban nem szegülhet szerencsés sikerrel a' nagy erkölcsi hatalom ellen, utóbb azonban okokkal törekvék megmutatni, hogy a' török hajósereg erőszakos visszavétele egészen czélszerütlen. Ezután a' dardanellák iránti kérdést iparkodék főfontosságuvá emelni ármányival és mindenek előtt leginkább sürgeté a' dardanellákba vitorlázást, mi egészen elvoná a' közfigyelmet a' tulajdonképi keleti kérdésrül. E' körülmények közt igy nyilatkozék rögtön hevenyészett uj fordulattal a' konstantinápolyi franczia követ, egyik tanácskozáson: „Ibrahim basa állapotja veszélyes, katonáji nem kapnak zsoldot 's élelmezésök silány, a' lakosság pedig annyira föl van ingerülve ellenök, hogy a' basa kénytelen Konstantinápolyba jőni; hireim vannak, hogy már valóban meg is inditá sergeit a' török főváros felé. Azonnal a' Marmora-tengerbe kell szólitnunk hajóhadinkat a' főváros védelmire.“ Az orosz követ mindazáltal ünnepélyesen jelenté, mikép azonnal utleveleit kérendi, mihelyt idegen vitorla fog megjelenni Konstantinápoly előtt. Utóbb ez elvét is megváltoztatá a' franczia kormány és népjognál fogva elzárhatónak vélé a' porta által a' Marmora-tengert minden idegen előtt. Mind ebből átlátá az angol kormány, miszerint Francziaországgal alig léphetni tartós egyezkedésre. Végre Roussin hajóvezérre tolák Parisban az egész bűnsulyt, kinek távozni kelle követi állomásáról, hogy legalább némileg igazolhassa tetteit a' kormány. Palmerston minden engedékenysége sem volt képes eddig Francziaországot őszintébb bánásmódra birni.“ —

(Nagy titkos tanácsi ülés. Wellington hg beteg.) London, nov. 20-kán: „A' M. Chronicle szerint a' titkos tanács valamennyi tagja parancsot kapott f. hó 23ikán a' királynénál megjelenésre, valamelly közlemény meghallgatása végett ő fels. résziről. Nem szabad a' közlendő tárgyat határzottabban érintenünk; egyébiránt mindenki könnyen gondolhatja magának a' valót. A' M. Chronicle e' soraira ezt jegyzi meg a' Standard: „A' titkos tanács elibe terjesztendő tárgy véleményünk szerint a' királyné férjhez menése, melly már darab idő óta közbeszéd-tárgyul szolgál az udv. körökben. A' királyi családtagok házasságinál a' titkos tanácsi tagok szavazásjoggal birnak és Illik György törvényei értelmében általányos szótöbbség látszik szükségesnek az elhatárzásra; a' valódi uralkodót azonban eddig nem korlátozá e' törvény, melly csupán a' többi kir. család-tagokra nézve látszik alkotva lenni. Más oldalról mindazáltal esküjök záradékinál fogva köteleztetvék a' titkos tanácsosak „a' királynak tanácsolni legjobb tudomásuk és tehetségök szerint a' király böcsülete és nyilványos jóllét föntartására, minden pártoskodás, szeretet, hajlandóság, jutalom, kétség vagy félelem nélkül.“ Illy eskü által kötelezett férfiakat alkalmasint nem hihatni össze csupán kitüzött akarat meghallgatása végett; legalább annyi bizonyos, hogy nem fogják szó nélkül hagyni a' lélekisméret elleni dolgokat.“ — Több nap előtt jelenté már néhány londoni lap, hogy Wellington hg meghülés következtében roszul érzé magát, de már ismét legjobb egészségnek örvend. A' mai Times mindazáltal ezt irja Doverből nov. 19ikérül: „Tegnap este hetedfélkor rögtön elveszté szavát a' hg; emberei tüstint orvosak után futottak, de még reggeli 6 órakor sem tuda szólni a' beteg, ámbár most már valamennyire jobban kezdi magát érzeni. Tulajdon orvosai ma délután 3 órakor érkeztek hozzá.“ E' jelentés ellenében következőleg szólal föl a' Courier: „Dover, nov. 19ikén, esti 7 órakor: Kétségkül mindenféle álhír szállong szerte Londonban Wellington hg rögtön történt megbetegültéről; de ne higye Ön ez állitásokat. Az egész dolog egyszerüen csupán ennyiből áll: tegnapelőtt csekély jelentésü meghülését koplalással akará gyógyitani a' hg és egész vasárnap semmi ételt nem vön magához. E' rendszert még hétfőn is követé, 's mivel jobban érzé magát, tehát vadászatra lovagla. Este mindazáltal olly gyöngült állapotban érkezék vissza palotájába, hogy a' hosszas ehezés miatt elájult. Gyógyszerek által azonban csakhamar ismét magához tért, lábfürdőt használt, 's ma reggel orvosi tanácsnál fogva ágyban maradt, isten segélyivel mély álomba merült és holnap már bizonyosan tökéletesen helyre leend állitva egészsége. Még egyszer, a' hg nem volt, és nincs is semmi veszélyben“. —

(Részletek a' királyné férjhez menetérül.) London, nov. 22ikén: „Végre nem titok már többé, miszerint a' királyné csakugyan neje leend Szász-Coburg Albert hgnek. A' titkos tanács, melly holnapra minden párttekintet nélkül legteljesb számmal hivaték össze, bizonyosan e' tekintetben leend fölszólitva véleményadásra, vagy is inkább a' királyné választását helybenhagyásra. Az összekelést jövő évi aprilban mondják véghez menendőnek. A' Times az egész tárgyról mélyen hallgat. Minden társaságban leginkább e' kérdést hallhatni most: „Protestans é a' vőlegény?“ — B. H. az ismért torzképfestő igen jelesül következőleg ábrázolá le a' toryk mostani érzelmeit: Londonban 's más angol városokban játékot szoktak üzni, mellynél 3 karó van földbe verve; minden karó mellett gödör nyilik, 's a' karókra különféle csekélységeket rak a' banktartó, például: késeket, szelenczéket 'sa't. a' játékos botot dob a' karókra és mindazt megnyeri, mi róluk a' gödrökbe esik. B. H. torzképen O'Connell a' banktartó, 's az egyik karón kis templom látható. Melbourne, O'Connell - fejjel 's e' szóval „Repeal“, diszesitett bunkót tart kezében, mellyel a' templomos karóra czéloz, de mégis azt hiszi, bár mint bátoritja O'Connell, hogy a' bunkó nem elég sulyos a' templomot lesujtand. John Bull, Wellington és Peel nyugtalan 's aggályteljes tekintettel nézik e' játékot. A' királyné azonban derült homlokkal szól Albert hghez: „Keveset értek ugyan e' játékhoz, de mégis egy koronát (angol pénznem) tevék reá;“ és a' hg udvarilag igéri, hogy felét magára vállolandja e' merénynek.“

Franczlaország.

(Palmerston irata a' parisi ministerséghez a' keleti ügyben.) Granville l. hivatalos sürgönyt kapott Palmerstontul a' parisi ministerség számára a' keleti ügyben. Valamint minden, mi a' londoni ministerségtül jő, ugy ez irat is remekül készült 's jeles példányul szolgálandhat a' diplomatai levéltárban. 'S valóban nem sajnálhaták fáradságukat az angol ministerek, szól tovább a' parisi levelező, mert azt kelle megmutatniok, miszerint mi vétkesek és ledérek valánk, mig ők jogszerüleg kezelék minden tekintetben a' keleti ügyet. Ezt nem olly igen könnyü megmutatni, 's igy szükségesnek láták az ékes szólás mezejét használni. Rendkivüli ügyességgel törekedtek előtüntetni, miképen mi francziák azt sem tudjuk, hogy tulajdonkép mit akarunk. Egészen feledve magát igy kiált fel többi közt Palmerston: „Mondjátok meg már, hova czéloztok; szünjetek meg habozni 's ingadozni, mert Anglia véget akar vetni e' dolognak, akár veletek, akár nélkületek.“ Dicséretes dolog ugyan, midőn valamelly kormányférfi, igazsága érzetében határzottan lép föl, 's ha nyiltan födözi fel azon hibákat, mellyek miatt nem követheti tetteiben lélekisméretes meggyőződése sugalmát, és mi bizonyosan szerencsét kivánnánk Palmerston lordnak, hogy illy magas állásponton tartja magát, ha nem látnók magunkat azon megjegyzésre kényszerülve, miszerint a' fő feladást nem

teljesité, azaz nem lélekisméretes meggyőződését követé ez ügyben. Koránsem akarjuk a' franczia ministerséget minden balfogástól mentnek mondani; de még is igaztalanság vádjával vagyunk kénytelenek terhelni Palmerston lordot, ha ingadozás miatt vádolja ministerinket és azt lobbantja szemökre, hogy a' keleti ügyben minden mélyebb 's alaposb következtetés nélkül csupán a' véletlenség utmutatásit követék. Mi épen őt vádoljuk habozás miatt, mert egyedül ő az, ki legritkábban maradt meg az alkudozások kezdete óta mostanig az igaz ösvényen. Itt nincs helye hosszasan elsorozni a' kormányok minden lépteit 's tetteit a' nezbii csata óta. Mindenek előtt Ponsonby lordot kellene emlitnünk, ki mindenkép háborura tüzelé az elhunyt Mahmud szultánt, mert Russzia tulnyomó befolyása keleten mindenkor botránykő vala szemeiben. De csak az utólsó fordulatot fogjuk taglalni, melly Palmerston sürgönyében különösen ki van emeltetve. Ezzel talán azt sikerülend megmutatnunk, miszerint a' többi pont is mind fonák és rosz, miután az sem állja ki a' próbát, mellyre az angol külminister az egész hatást számitá. Palmerston szerint ugyanis Francziaország eleinte ótalmába vevé a' szultánt, utóbb pedig rögtön M. Alit kezdé pártolgatni, 's hogy mindaddig Törökország mellett szavazott, mig az első általányos fölszólitás valamennyi képviselőtül aláiratéк Konstantinápolyban, mellyet ugyan maga a' franczia követ is aláirt; de e' pillanattól kezdve csupán az alkirály mellett buzogtak Parisban. Erre mi azt feleljük, miszerint Francziaország valóban ótalmat igért a' portának, és megis tartá szavát, mennyiben azt az ügy természetivel összeegyeztetheté, mert különben egészen ellenkező történnék azzal, mit minden oldalról elérni szándék. Épen az okbul irá alá Roussin hajóvezér az általányos jegyzéket, és ugyan mi volt annak foglalatja? Egy részrül a' porta vigasztalása, hogy nincs mit tartania Ibrahim basa diadalmas fegyveritől és Russzia zsarnokságától, habár nem ad is meg rögtön mindent az alkirálynak, mit ez első győzelmi mámorában követelni jónak talál; más részrül pedig Russzia kényszeritése együttmunkálásra, melly különben az egész ügyet amugy maga kezére szerette volna elintézni. Ez utóbbi különösen legfőbb czél volt azon jegyzéknél, 's igen jól emlékszünk még azon kárörömre, mellyet Palmerston nyilványitta, midőn megtudá, hogy Butenieff csakugyan aláirá a' kérdéses jegyzéket, 's valóban mesterfogás is volt ám az, mellyel Butenieff orosz követet e' jegyzék-aláirásra birhaták; még most is megfejthetetlen talány, hogy mikép engedheté magát erre csábittatni. Ha azonban a' nevezett jegyzék nem ért is tökéletes czélt, azért Francziaországot jogszerüleg épen nem vádolhatni; elég hogy az által Russzia kényszeritve látta magát a' többi hatalommal együttmunkálva föllépni. Valamint más hatalom nem, ugy Francziaország sem képes uj életet önteni a' portába, vagy M. Alit megsemmiteni, anélkül, hogy egyszersmind saját és Európa érdekeit fájdalmasan ne sértené. Mi megvalljuk, hogy illy föladatra nem bir elég erővel a' franczia ministerség; de látjuk egyszersmind, mikép Palmerston sem birja föloldani e' fontos kérdést. A' franczia ministerség nem fölzavarni, hanem higgasztani törekszik a' politikai tengert, és nem akar földabroszon négy fal közt országokat szabdalni és osztogatni, mikép azt Palmerston l. tenni szeretné. Mindent, mi lehetséges és józan ésszel összeegyeztethető, megpróbált kormányunk, 's mind azt ezentul is tenni fogja a' kelet megnyugtatására, 's hogy egyszersmind M. Alit illő mérséklet határi közt tarthassa. De a' történteket nem történtekké nem teheti a' franczia kormány 's nem is büntetheti meg M. Alit azért, mivel megtámadtatván ótalmazá magát, 's korlátozni sem akarhatja jobban az alkirályt, mint mikép a' nezbii csata előtt volt, habár látna is képes eszközöket illynemü kényszeritésre. A' franczia ministerség abban hibázott, hogy mindjárt eleinte nem közle tervet, mellyet a' keleti ügyre nézve állandóan követni szándékozott; ez azonban onnan származik, mivel kelletinél jobban bizott a' többi hatalom méltányosságában. Ez elővigyázati hiányt kivevén a' franczia ministerség mindenkor szorosan ragaszkodék az egyenes vonalhoz és pillanatig sem engedé magát attól eltávolittatni. Palmerston nem állithatja ezt magárol, 's hogy megmentsük őt a' számolási fáradságtól, tehát csupán a' legfontosb körülményt emelendjük ki, melly e' keleti dramában előfordult. A' hadihajók öszpontositása volt szőnyegben a' Marmora tengerben, azon esetre, ha Ibrahim fegyveresen közelitvén Konstantinápoly felé, a' porta kényszerülne segélyért folyamodni Russziához, a' hunkiar-iskelessi szerződés értelmében. Palmerston azon elvet állitá föl akkor, miszerint az egyesült franczia-angol hajóhad erőszakkal nyomuland Boszporba, mihelyt orosz hadihajó jelenend meg Konstantinápoly előtt, mihez a' franczia ministerség azonnal egyezését adá 's tüstint e' határzat értelmiben rendelkezék. Ibrahim nem nyomult előre és mindenki nyugottan maradt meg helyén. Egyszerre minden alapos ok nélkül rögtön Konstantinápoly alá akará vitorláztatni az angol hajóhadat Palmerston, mivel állitása szerint zendüléstől félt fővárosában a' szultán. Ez ajánlatot nem fogadá el ministerségünk, mondván, hogy csupán akkor fog megjelenni a' franczia lobogó Konstantinápoly előtt, ha orosz lobogó előzendi meg. Utóbb midőn a' közös jegyzék látszólag a' többi hatalom elvei alá hóditá az orosz kormányt, és Brunnow népjogi czikknek törekvék Londonban nyilványittatni a' dardanellák elzáratását, és jobb czélerés végett a' Boszpor elzáratását is a' rendszabályhoz kivánа csatoltatni, Palmerston hajlónak látszék engedélyre és a' franczia ministerséget is szerette volna ez uj pályára csábitani, de ez rendületlenül megmaradt elvei mellett, állitván: „Konstantinápoly alá vitorlázunk, mihelyt Boszporban orosz hadihajó mutatkozni fog.“ 's mégis Palmerston Francziaországot merészli ingatagság miatt vádolni. Vizsgáljuk meg előbb az ügyet és azután: féljünk!“ —

(Bérenger csakugyan nem vállalja el a' pairséget.) A' ministerek heves alkudozásban állnak Bérenger követtel, ki csakugyan nem akarja elfogadni a' pairséget. A' király igen neheztel, hogy aláirását illy gondatlanul tevék pellengérre ministerei, kik nem is álmodák, hogy kegyök jele illy kiméletlen visszautasitásra találjon. A' pairkamrában is rosz vért csinált e' különös esemény, mellyre senki nem volt elkészülve. A' közönség azonban mélyen hallgat az egész dologrul, mit könnyen helybenhagyásra magyarázhatni. A' ministerség még folyvást reményli, hogy más szándékra birhatja a' makacs követet; de e' reménye igen valószinüleg füstbe menend. — Lyonban Napoleon emlékét mindinkább tiszteli a' nép, 's közönséges körökben vége hossza nincs a' sok ohajtozásnak az elmult boldog idők után.“ —

Németország

Cöthen, nov. 13án: A' tartományi kormány következő hirdetvényt bocsáta ki: „A' cötheni lap nov. 2áról 88ki számában nyilatkozvány jelent meg, mellynek értelme szerint az itteni müveltebb lakosság nagyobb része abban egyezék meg, miszerint ezután az utczákon egymást nem kalapemeléssel, hanem katonai szokás szerint, a' kalapnak két ujjali megérintésével köszöntendik. Mivel azonban a' többi müveltebb rész ez ujitás ellen az előbbi köszöntési szokás mellett nyilatkozott, felsőbb helyen az határoztatott, miszerint a' köszöntés ezután is kalapemeléssel, mint szokás és illedelem eddig kivánták, történjék. A' tartományi kormány által köztudomássá tétetik. Cöthen, nov. 11kén 1839.“

Lipcse, nov. 11likén: Hir szerint a' lipcsei kereskedőség a' levélpostabér-leszállitást illető alázatos előterjesztésire a' hatóság ekkép válaszolt: „Elsőbb figyelemmel kell kisérni néhány évig az Angliában 's Francziaországban életbe léptetett postajavitást, mielőtt olly változtatáshoz fognánk, mellynek sikerérül tökéletesen nem vagyunk biztositva.“ Szászországban általányos azon kivánat, bár történnék mentülelőbb valami a' posta körül, itt a' levélbér szerfölött nagy.

Hannovera, nov. 14kén: Harburg város is fölirást intéze nov. 8árul a' fölséghez a' jelen országgyülés eloszlatása 's ujnak összehivatása iránt; e' fölirást minden polgárképviselő 's választóférfi aláirta, melly többi közt ekkép hangzik: „Alig látszik szükségesnek kérelmünk igazolása, mert csak természetes, méltányos és igazságos kivánatunk, miszerint városunk a' czélba vett egyesülésből ne maradjon ki 's követje által részt vehessen a' közelgő tanácskozásban, melly az uj alkotmánylevél megalapitását tüzé ki czélul. De, más városokhoz és testületekhez hasonlag, mi is kizáratnánk e' tanácskozásokbul, mert mostani követünk a' jelen országgyülésen megjelenhetéstül eltiltatott.

A' braunschweigi RR dec. 9ére hivattak össze. — A' bajorországi RRet nov. 25ki kormányrendelet dec. 28ára hija össze és Schrenk bárót nevezi ki az első kamra elnökévé.

Olaszország.

Római határokrul, nov. 13án: Római hirek Bordeaux hg ottlétérül akként nyilatkoznak, ha bár rögtöni megjelente első pillanatban, a' többi udvar ellenében, a' pápai kormányt némi zavarba hozta is, de most már minden aggodalma elenyészett 's ez egész tárgyat semmi nagy fontosságunak nem tekintve, csak olly tisztelkedést mutat iránta, mint minden született fejdelmi hg iránt. A' franczia kormány azonban ellenkezőleg gondolkozik, melly a' hget az Olaszország 's déli franczia határok közti gőzhajózás által azonnal partira látja áttétetni; ezen aggálytól vezéreltetve, komolyan felszólalt a' franczia kormány Bordeaux hgnek Rómában vagy Olaszország bármilly részébeni továbbá tartózkodása iránt.

Belgium.

(Törvényjavaslat a' gabna 's burgonyakivitel iránt.) Brüssel, nov. 16án: Mig a' képviselőház az uj tagok megbizólevele vizsgálatával foglalkodik, 's nem dönté el azon kérdést: vajjon azok, kiket az elszakasztott birtokrészben választának, továbbá is tagjai é a' kamrának? ezalatt a' tanács már uj törvényjavaslatot fogada el, mellyet a' körülmények sürgetővé tevének. Mellőzve ugyanis, miszerint általában az aratás jól üte ki, a' gabna külön fajai 's a' burgonya igen szökken árában 's hasonló évekhez képest igen magas. Ezen körülmény 's az, miszerint több iparágban munkacsökkenés állt be, az alsóbb néposztály állapotját a' télen nyomorral fenyegeti. Ennek következtiben a' kormány törvényjavaslatot terjesztett elő, miszerint 1840 aug. 15eig rozst, buzát 's burgonyát és ezekből készitendő lisztet kivinni az országból tilalmas. Ez elv nemcsak nem talált ellenállásra, sőt, mivel az aratás aug. közepéig még nem nagy befolyást gyakorol a' gabnaárra, a' kivitel-tiltást egész nov. 30aig terjesztek ki, azon melléklettel, miszerint a' kormány azon esetre, ha az ár felette csökkenni találna, belátása szerint, ez eltiltást egészen vagy részenkint felfüggesztheti nov. 30ka előtt is. A' tanács nagy többsége földbirtokos, kiket ezen törvény legközelebb érdekel; innen tehát még kevésbbé félhetni, hogy a' követház megegyezésével nem járuland e' törvényjavaslathoz.

Törökország.

Konstantinápolyi nov. 13iki legujabb hirek semmi különösrül nem tudósitnak; nov. 7kén elkezdődék a' török böjt, ramazan, mi a' kereskedésben csendet okoza. Joinville hg nov. 8ikán ‚Crescent‘ ausztriai gőzösön Trapezuntba hajózott. — Két perzsa hg Zyll-us-Sultan, kit, miután néhány hónapig uralkodott, a' mostani sah elüze trónjáról 's unokaöcscse Ruknud Delvet, kik huzamosb ideig mulattak Konstantinápolyban, Alexandriába vitorláztak, onnan Mekkába menendők a' próféta sirját meg látogatni. A' fővárosban az egészségi állapot folyvást megnyugtató. — Az Echo de l'Orient Szmyrnából nov. 9érül következőleg ir: „Lalande hajóvezér nov. 4kén minden parancsi alatt álló hadihajóval elhagyá Besicabayt, hogy, mint jelentettük, vizeinken teleljen. Az angol hajóhad Vurlaszigeteknél horgonyoz. Stopford hajóvezér kormányától azon kivánt engedélyt várta, miszerint hajóserge egyik részivel Maltába vitorlázhasson telelésül. — Fridrik ausztriai főhg nov. 6ikán reggel számos kisérettel Ephesusba 's környékire utazott tudományos vizsgálatok végett.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. szerda, dec. 11.

JELENKOR.

1839. 99ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; pestmegyei határzat Hunyady Mátyás királynak állitandó emlék ügyében; takarék-pénztár; müvészeti és gazdasági egyesület; különféle: eperjesi és bajai hirek; tőzsér 's iparügy; figyelemre méltó idő joslat; 's a' t.) Spanyolország (előkészületek Madridban zavargások ellen; A. Marrast Barcelonában elfogatva; Espana csakugyan megöletett; 's a' t.) Anglia (hivatalos jelentése a' királyné férjhez menetének; 's a' t.) Franczia ország (Bérenger még is elfogadja a' pairséget; 's a' t.) Olaszország (a' pápa titkos tanácsi beszéde; 's a' t.) Törökország. Hollandia. Oroszország. Gabnaár. —

Magyar és Erdély ország.

Ő cs. 's kir. felsége Eggenberger József pesti százados-polgár és könyvárost szalagos nagy arany polgári érdempénzzel méltóztatott kegy. megajándékozni; a' temesi kam. igazgatóságnál Albrecht János halála által üresség be jött valóságos ülnöki hivatalra Mattyasovszky Imrét, ugyanazon igazgatóság ideigleni ülnökét; a' nevezett ülnök előléptetése által megürült 5dik ideigl. ülnökségre pedig Czollner Ferenczet, 's az ujonnan alkotott 6dik ideigl. ülnökségre Freund Xaver Ferenczet, az emlitett igazgatóság eddigi jegyzőjét (actuariusát) méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

A' m. k. udv. kamra a' keblebeli számvivőségnél Langer János halála által megürült utólsó számvivői tisztségre Minasz Móricz ingrossistát, 's az igy megürült utólsó ingrossistaságra Eberling Antal járulnokot, ennek helyébe utólsó járulnokká Fettich Antal díjatlan gyakornokot; továbbá a' keblebeli lajstromzó-hivatalban, Ernst Leopoldnak lajstromzóvá, 's Nessel Károlynak al-lajstromzóvá lett legfelsőbb kineveztetése következtiben segédekké Schneider Simeont és Lassu Istvánt, registránsokká Hossinger József és Veidinger Ferencz irnokokat; irnokokká Szédelyi Lajos és Remenár György járulnokokat; végre járulnokokká Schevits Mózes és Schumbensa József gyakornokokat alkalmazá.

Minthogy e' folyó hónap 15dikén délelőtti 10 órakor tartandó pestmegyei takarékpénztári közgyülésen csupán az új intézet szerkezete, pénztárnokának, ellenőrének és irnokának megválasztatása felett tartatik tanácskozás, ott csak a' részvényes urak és asszonyságok, melly utóbbiaknak számára külön ülések fognak rendeltetni, jelenhetnek meg, valamint azok is, kik azon ülés előtt kivánják részvényeiket aláirni.

6623. T. ns Pest megyének 1839dik évi nov. 13kán Pesten tartatott közgyülésében Simoncsics János másod-alispán, Földváry Gábor, gr. Ráday Gedeon, Fáy András, Szemere Pál és Kubinyi Ferencz tb., Pólya József orvostanár, Nagy István és Nyáry Pál főjegyző és Egressy Sámuel főügyvéd urak jelentvén: hogy a' nemzeti előhaladást legbiztosabb úton eszközlő müvészet iránt viseltető hajlamoktul vezéreltetve a' honi szobrászat pártolására olly módon alakultak társasággá, miszerint legelső magyar szobrász Ferenczy István úr által hazai fehér márványból a' haza elhunyt érdemes fiainak 's nagy embereinek, 's azok közt legelőször is Hunyady Matyásnak, a' nagy királynak szándékoznak Pest vagy Buda köz térén emléket állittatni 's az e' tárgyban általok kiadott felszólitást bemutatván (l. a' mai Társalkodót) tervök 's általában a' szobrászat pártolására az egybegyült Rendeket megkérték, határoztatott: „Ezen megye Rendei semmit, mi a' Haza szebb létre juttatását czélozza, pártolni 's magok ügyének tekinteni soha el nem mulasztván, a' jelentés-tevő társaságnak ez alkalommal felolvastatott felszólításából kitetsző tervét magokévá tették, 's azt pártolásuk alá vevén, nemcsak pénztárokban engedtek helyet a' Társaság, tbiró Fáy András úr által kezelendő, pénzeinek 's közgyülési termökben a' társaság nagygyülésének, hanem a' bemutatott jelentést az ország valamennyi törvényhatóságival közleni, egyszersmind országgyülési követeiknek utasitásul adatni rendelték: hogy Hazánk derék-müvészének Ferenczy István urnak a' nemzeti Museum mellé a' szobrászati 's általában véve a' képező müvészeti osztály felügyelőjévé, részire határozandó tiszteletdij melletti kineveztetését hozzák indittványba, hasonló végre az ország többi törvényhatóságai is körlevelek által ezen gyülésből felszólittatandván.“ Kiad. a Nyáry Pál főjegyző.

(Figyelemre méltó időjóslat.) Egy öreg kertész, ki az időjóslásban csalhatlansági hirre kapott lakhelyén, ez évre 's a' jövőre következőket jósol: karácson előtt jobbadán száraz idő fog uralkodni, tetemes hideg nélkül; havazni addig nem igen, vagy csakhamar ismét el fog olvadni a' hó. Januárban szinte igen mérsékelt lesz a' hideg, elannyira, hogy jeget látni ritkaság leend, 's azért azok, kik sok pénzzel birnak 's hüsitő tárgyakat nem nélkülözhetnek, iparkodjanak idején jeget gyüjteni szükségeikre. Egyébiránt januárban vége is szakad a' télnek, 's február olly meleg leend, hogy első felében már ibolyák fognak virítani. Martzius meleg aprilnak foglalandja el helyét, april pedig májusét, 's a' széna-kaszálás már május első felében véghez fog mehetni. Mindennemü gabna pedig olly bő termést adand, minőre az egyiptusi hét bő év óta senki nem emlékezik; bor, gyümölcs 'st.eff. olly dusan fog jutalmazni, hogy az 1840ik év legáldottabb leend az egész 19ik században. Egyébiránt a' takarás minden termékre nézve egy hónappal hamarább fog véghez menni, mint közönségesen történni szokott. (Meglátjuk.) P. Z. —

A' pesti müvészeti egyesület igazgató választmányának f. e. dec. 7dikén tartott ülésében határoztatott: I. Az aláirott részvények f. e. december 12diké-től kezdve Grimm Vincze egyesületi pénztárnoknál befizettethetők. II. 1840diki januárius 6kán délelőtti 10 órakor a' nemzeti casino teremében egyesületi nagygyülés tartatik, 's a' t. cz. részvényesek ezzel megjelenésre hivatalosan kéretnek. Költ Pesten, dec. 8kán 1839. Szalay László egyesületi titoknok.

A' Gazdasági Tudósitások idei 4dik (sor szerint IX.) füzete megjelent 's tartalma következő: Értekezések: XX. Fasorok és faültetvények hasznai (Czindery László.) XXI. Mesterséges rétekről (Pongrácz Tivador) XXII. Uj módja a' gabonatartásnak; egy kőnyomatu táblával (közli K. L.) XXIII. A' marha-bentartásról vagy nyári istállóztatásról (Pohl Károl). XXIV. Gyapjurol (Löhner után Jávory) XXV. A' sarju vagy fattyu-dohányról (Nagy Ignácz) XXVI. A' földmivelés különféle módjáról (denglázi Vittman Antal „Landwirthschaftliche Hefte“ után) XXVII. Központi gazdasági tanitó-intézetről (szakácsi Csorba József.) XXVIII. Nézetek a' mezőgazdaság állapotjáról Franciaországban (Moniteur de la propriété.) Értesitő. 61. Az egyesület gyarapodása. 62. Örökalapitványok. 63. Országos szőlőiskola. 64. Mezei naptár. 65. Honi állapotunk ismértetése a' külfölddel. 66. Gyümölcsfa-nevelés. 67. Gyapjukezelés. Nem hivatalos. 68. Hont vármegye éjszaki része. (Gyürky Antal) 69. A' fekélyi nyüvek rögtöni elhajtásáról (Rosenmann Pál, bajai főorvos.) Vegyes tárgyuak: 70. Lépfene szarvasmarhában. 71. Juhelletés. 72. Gyapjumosás. 73. Mint képeződik a' magtalan gyümölcs. 74. Must és borkezelés. 75. Mint akadályozhatni meg a' bor virágosodását. Gazdasági literatura: 76. a) Honi elmeszülemények. 77. b) Külföldiek 'sa't. — Terjedelme e' füzetnek tiz ivnyi 158 lap, mi egyik fő oka, hogy megjelenése ennyire késett. Midőn tehát ezidei (összesen 32 ivnyi) folyamatunkat befejezve, a' t. közönségnek átadni szerencsénk van, köszönetünket nyilatkoztatván azon czimteljes hazafiaknak, kik azt becses közleményeikkel mint munkatársak, és szives 's engedékeny pártolásukkal mint olvasók 's előfizetésgyüjtők segitni méltóztattak, tisztelettel jelentjük, hogy a' jövő évi folyamra, melly szinte mint eddigelé időhöz nem szabott füzetekben az előfizetők számához képest (4—6) fog megjelenni 's terjedelmére szinte számához képest mintegy 24—40 ivnyi lesz, 2. p. ftjával innentova mindenütt előfizethetni. Ebbeli szives közremunkálásul jelesen következő czimteljes hazafiak kéretnek: Bartosságh József tbiró ur (Baranyában), Czajlik Aloiz táblabiró 's ügyész ur (Biharban), Czindery László somogymegyei első alispán 's gazd. egyesületi alelnök ur (ki mult évben önként vala szives ebbeli segélyét ajánlani.) Fábián Gábor tbiró ur (Aradban); Farkas Károly nógrádmegyei főügyész ur; Ghyczy Ignácz tbiró 's jószágigazgató ur (Komáromban); Gyürky Antal hontmegyei aljegyző ur; Haczell Márton urod. tisztartó ur, (Abaujban); Horváth Dénes urod. fő számvizsgáló ur (Szathmárban); Huszár Ferencz komárommegyei főszolgabiró ur; Jankó István táblab. 's urod. ügyész ur (Győrben); Kacskovics Dénes tbiró 's ügyvéd ur (Nógrádban); Keblovszky Lajos ügyvéd ur, (Gömörben); Kölesy Vincze urod. tiszt ur, (Baranyában); ifj. Mariássy József tbiró ur, (Gömörben); Muhoray András jász-kun-kerületi jegyző ur; Nagy József ügyvéd ur, (Hontban); Otocska Ignácz urod. tiszt ur, (Vasban); Rosenmann Pál bajai főorvos ur, (Bácsban); Sermány János urod. tiszt ur (Pestben); Szendrey Ignácz urod. felügyelő ur (Szathmárban); Tanárky Gyula jószág-igazg. titoknok ur, (Vasban 's egyebütt); Thaly Antal tbiró 's urod. ügyész ur, (Nyitrában); Tóth István urod. számvevő ur, (Komáromban); Tóth József urod. tiszt ur, (Bácsban); Tóth Mihály jószágkormányszéki járuló ur, (fm. Esterházy hg majoratusában); Török János jószágigazgatósági ülnök ur, (Vasban); Vagner József t.biró 's jószágigazgató ur, (Trencsényben); Varga Lajos t.biró 's urad. ügyész ur (Fejérben); Vermes Illés t.biró 's urod. fő ügyész ur (Veszprémben); Wargha István kisdedovó képező-intézeti igazgató ur (Tolnában); Zomborcsevics Vincze szabadkai főorvos ur (Bácsban). Pesten előfizethetni a' h. gazdasági egyesület titoknoki hivatalában (Zöldfa utcza 373 sz. a.) és Eggenberger József ur és fia könykereskedésében ferenczieknek piaczán. Ki legalább 5 példányra küldend előfizetést a' szerkesztőséghez, egy ingyen példánnyal fog megtiszteltetni. Ezek folytában nem hallgathatjuk el, miképen m. Károlyi Lajos és Batthyány Kázmér grófok rohonczi gazdaképező intézetének igazgatósága legközelebb azon megbecsülhetlen 's igaz hazafi kebelből eredett határozatát nyilatkoztatá, miszerint gazdaságtudományi közleményit „Rohonczi-közlemények“ czime alatt időről időre a' Gazdasági Tudositásokba lesz szives közre tenni, melly hazafi ajánlataért a' t. igazgatóságnak hálás köszönetet nyilványitván a' szerkesztőség, ez uj folyamot annál kecsegtetőbb reménynyel ajánlja a' t. közönség pártolásába. Költ Pesten dec. 9. 1839. Kacskovics Lajos s. k. gazdaság-egyesületi titoknok mint szerkesztő.

Baja, dec. 3kán: A' bajai nőegyesület, iránya szerint városunk kórháza javára jövő év január 7kén az oroszlán czimü vendégfogadó termében sorsvonatos tánczmulatságot fog tartani, mellyre a' városi és környékbeli diszes 's az emberiséget méltányolni szerető közönséget szivesen meghija. Bemenetdij egy sorslappal 30 krajczár, külön sorslap 10 krajczár pengő. A' tisztelt egyesület, működését kiterjesztendő, mult october 17dikén tartott ülésében széplelkü buzgóságuk és jótékony jellemöknél fogva „egyesületi tiszteleti tagjaivá“ nevezé ki: Allaga szül. Fazékas Emma assz. Becsén, Antunovics szül. Rudl Borbála assz. Almáson, Bogyó szül. Karácsonyi Johanna assz. Szent-Iványon, Németszeghy szül. Vermes Julianna assz. 's Vojnics szül. Vojnics Ludovika assz. Szabadkán, Sztrilics szül. Radán Mária assz. Zomborban, Spech szül. Rákóczy Karolina assz. Kalocsán, Rezsny Emilia kisassz. Pacséron, Baján pedig Pallermann szül. Radán Borbála assz. 's Hültl Nina, Mészáros Thirza és Paukovics Ida kisaszszonyokat azon reményben, hogy ez általa tett kedves megtiszteltetést bizodalommal elfogadván a' szenvedő emberiség nevében kezdett szép czélu vallalatot ezután is buzgón pártolni 's az intézet szent czélait előmozditani szivesked nek. Nem lehet nem említni legforróbb hálaérzelem nélkül Kopcsay János bács-keresztúri görög kath. lelkésznek azon nagybecsü jótéteményét, mellynél fogva számos csupán öntudatában ismert adakozásin kivül a' bajai „Remete szent

Pál" kórintézet pénztárába 250 v. forintot küldeni szives volt, miért a' ritka erényü férfiúnak a' kórházi felügyelőség a' szenvedő emberiség nevében hosszas 's minden boldogsággal páros életfolyamot kiván — azon ohajtás mellett, vajha szerény tetteit diszboglároztatni engedné! Ez azon ritka férfiú, kit kegy. fejdelmünk jeles tulajdoninál fogva püspöki polczra ennelni kivánt ezelőtt; azt azonban más — benső sugalmában — méltóbbra 's általa kijelöltre kérte áltruházta-tni 's a' kegyes koronás fő a' korunkban szinte hallatlan kérelmet nagy dicsően teljesité is.

Az agarász társaság alaprendszabályi következtiben f. dec. 2kán a' társasági agarászat megtörtént. Mind az idő kellemessége, mind a' mulatság érdekes volta számos tagot gyüjte Üllőre, melly gyüléspontul jelöltetett ki. Ez alkalomra két diszes ezüst billikom volt ajánlva, az első a' társaságtól illy körülírással: „Az öt évre összeállott agarász társaság a' legjobb agárnak, Üllőn karácson havában 1839"; a' 2dikat mint már e' lapokban is említtetett, gr. Ráday Gedeon adta, illy felirással: „A' második helyet kivívott agárnak, G. R. G. Üllőn karácson havában." Hétfőn 9 órakor indult a' társaság sz. lőrinczi pusztára, melly Majerffy Ferencz ur isméretes szivességének 's minden honi vállalat meleg pártfogójának megegyeztéből 's engedelméből tüzetett ki agarász-térül; ki iránt, különösen a' hely kedvező fekvése, 's a' nyulak számos volta miatt ujabban is lekötelezettnek érzi magát a' társaság. 12 agár jelentetett be pályázónak, mellyek sors által páronként összeillesztetvén, 's a' felállított módszerint párázról kettesivel eresztetvén a' nyúl után, végre a' billikomokérti futásra két agár maradt fel. A' társaság-adta billikomot gr. Ráday Gedeonnak, Beniczky Adolf ur által nevezett, Fordíts agara, a' másodikat pedig Schajer Sándor ur Szikra agara, a' novemberi Billikom nyertese kapták el. Ezen már magában is igen kellemes és férfias időtöltést, mellynek valódiságát a' társaságnak naponként több érdemes taggal szaporodása eléggé tanusítja, cs. k. hadnagy Jedlinszky Sándor ur nevelni kivánván, a' legszerényebb agarász paripa jutalmaztatásaul, meghatározott tétel 's azon kikötés mellett, hogy ur lovasok futtassanak, egy igen becses értékü e' czélra készittetett tajtékpipát ajánlott, mellyért öt agarász paripa állván ki az előleg kijelölt térre nyertes lön Ráday Gedeon gr. Laura pej kanczája, lovagolta b. Forray Iván, a' 2dik ló, melly a' tétösszeséget kapta, volt Kandó József ur fekete paripája Zefir, a' tulajdonos által lovagolva. Az egész társaság legnagyobb megelégüléssel vált el 's már előre örvendve a' jövő évi február 19kén tartandó agarászatnak, melly alkalomra e' társaság részről a' legjobb agárnak, egy még nagyobb értékü billikom rendeltetett, a' 2dik helyet kivivónak pedig Komáromy György és Schajer Sándor urak szivességiből egy hasonlókép becses billikom fog nyujtatni. Ugyanekkor a' társaság részről a' legszebb és legnemesebb futó agár birtokosa egy e' czélra metszetett tajtékpipával fog jutalmaztatni. Valamint a'most nyert két billikom, ugy az 1840ki februárban elnyeretendőknek is készitője Girgl Aloiz pesti polg. ezüstmüves, ki ügyességének és szorgalmának ez uttal nem csekély jelét bizonyitotta be. Sz. Lőrincz puszta közelebbsége miatt, megjelenési helyül ez uttal jövő februariusban Vecsés helység választatott, hol is a' kényelmesb ellátásrol a' társaság elnöke gondoskodni fog.

Eperjesen nov. 26kán tartá a' helybeli kerületi evang. collegium, ns Sáros megye, 's városunk számos tisztjei jelenlétiben azon halotti tiszteletet, mellyel az volt úgynevezett extramoenialis inspectora 's egyik legnagyobb jóltevője, néhai Szirmay János ur emlékének hálásan tartozott. Egy harmoniás karének után rector Munyay Antal és Fuchs Albert professor és könyvtárnok uu. kötetlen, 5 tanuló pedig kötött beszédekben dicsőiték a' kimultat; az egészet ismét karének rekeszté 's kiki megindulva hagyá el a' templom szent teremét. A' boldogult megyénk, sőt hazánk legjobb fiai közé méltán számítandó, mind sokoldalu 's mély tudományossága, mind közjó körülti őszinte és sikeres buzgósága miatt. Nem volt ugyan is 30 év óta jelesb megyebeli küldöttség vagy választottság, mellynek ő vagy tagja, vagy elnöke ne lett volna. A' tiszai kerület evangelicusinál halhatlan marad számos, a' köznép-nevelést tárgyazó munkálkodása, a' collegiumnál pedig ennek falai közt letett 14 ezer darabnyi könyvtára, 's ennek gyarapitására 's gondviselésére rendelt 10 ezer váltó forintnyi hagyománya miatt. Béke és áldás porainak! Elhunyt élte 62dik évében, folyó év sept. 20kán Kerekréten. A' boldogult helyébe egy új inspector választandási napját (jövő jan. 26kát) a' helybeli felügyelő különös meghivó-levelekben a' kerületi pártfogóságnak hirül adandja.

Tőzsér- 's iparügy. A' hegyaljai szüretnek vége; azonban kezdetétől majd végezteig esős volt az idő; a' szüretet bor-mennyiségre nézve, általánvéve az egész hegyaljt, középszerűnek sem mondhatni, kivevén, hogy néhány borosgazdának reménye felett több hordója telt meg; minőségre: az édes bor jó, az aszú nem sok és középszerű tulajdonu; vevő — többnyire galicziai és porosz zsidó — elég, a' bor ára: egy putton aszús 22 p.ft. volt általán, noha többen a' vidéki bortermesztő urak közül 30—35 ezüst fijával is fizettetik boraikat. H-k.

KÜLÖNFÉLE. Ósiből (Veszprém megye). A' veszprémi püspökség birtokához tartozó Ósi helységben a' szünetlen nedvességtől romladozni kezdett régi szükebb templom helyett ujat és sokkal bövebbet épittetni eltökélvén, fm. Kopácsy József, herczeg-primás és veszprémi püspök, 1837. május utóljan építéshez kezdetett; az épület három évig folytatott munka után tömérdek költséggel bevégeztetett, ugy hogy 1839. nov. 26kán fölszenteltetvén, már istenitszolgálattételre is alkalmaztatott. A' derék 's igen csinos épület hosza kivülről 20 ölnyi; széle 's belvilágossága, 6 öl; falainak egyenes magassága kivülről 7 öl; tornya, aranyzott keresztje csucsaig, 20 öl magas. Építtetett pedig a' népnek minden legkisebb terheltetése nélkül, melly sem szekerezést, sem gyalog munkát nem tett ingyen, hanem a' kinek munkálkodni tetszett, alku szerint kész pénzzel fizettetett. Eg áldása a' nagylelkü jóltevőre! — A' korszellemmel párosult józan mivelődéstül Veszprém sem akar távol maradni, hanem azzal versenyt futván, sok szépet és jót igérő reménnyel kezdi hinteni a' szelid polgárisodás magvait. E' végből milly készek követni Veszprém lelkes polgári azt, mi a' társalkodással páros haladást illeti, megmutatja legközelebb mult nov. első napjain, sok előtt csak képzelgés-szülte ohajtásnak vélt de már azon hó közepén egy hetven részvényesből álló tagra szaporult casino alakulása, melly azon elvből indulva, hogy semmi testület fő és alkalmas tagok nélkül nem létezhetik, közgyülésben elnököt, aligazgatót, pénz- és levéltárnokot, jegyzőt, 's több választmányi tagot választván, vezérelvül tüzvén ki pedig a' mivelődést, czélszerü rendelet hozással létegesüle mindarra, mi a' szelid érzés józan kifejlődésére eszközül szolgál, 's hogy annál szorosb lánczokkal kapcsoltassanak a' részvényesek egymáshoz, a' társaság három előljáróji fényes lakomát adtak a' belvárosi vendéglői Casino-teremben, hol fels. fejdelmünkért, nádorunkért a' magyar nyelv tárgyában tett szives közbenjárta miatt is, országunk főpapjaért, Széchenyiért, mint a' pesti első casino alapitójáért, 's többekért számos éljenezés közt, honi hangászok zenéjétől lelkesitve, poharak ürittettek; a' kölcsönös szeretet, 's egymásiránti bizalom, 's ezen már rég ohajtott czélérésen tiszta örömbül származó kedv mindegyik arczán látható vala; ohajtható is, hogy kevés idő alatt jutalommal szedje gyümölcsét annak, mit ültetget, 's gondos kezekkel ápolgat. — Felső-Tárkány, nov. 19: Hogy az élet legtündérebb örömei is hirtelen olvadhatnak keserü könnyekre, e' szív-rázó eset elég szomorún tanusítja. Nov. 11kén Juhász István és Somogyi Zsuzsi, éltük csak most nyiló tavaszán, keblök rokon érzelmire ügyelve, egymásnak házassági hűséget esküttek az oltárnál; örömmenyekzőjöket, nemzeti szokáskint, rokonaik 's ifjú barátik vidám körében háromnapi vig lakomával ülték, nem sejdítve, hogy ennek végivel egy szörnyeteg boszuvágyának véráldozátul szánvák, ki rosz szive tömlőjében rég forralt dühét kiöntendő, nov. 14kén, a' vig lakoma utáni éjjel, a' mély álomba merült menyekzősek házát meggyujtván, gaztette súlyát leginkább a' nevezett ifju házaspárral éreztette, kik vidékünk köznépinél szinte mindenütt bevett rosz szokás szerint, a' padláson hálván, mély álmukból csak akkor riadának fel, midőn már a' hirtelen elharapozott tűz körülöttük mindent lángba borított, és szabadulniok majd lehetetlen volt: eszmélet nélkül futosának ide 's oda a' sebesen égő szalmafedél alatt, halálukat a' duló láng közt lelendők, ha a' padlás száján tö-ténetesen le nem buknak, 's innen a' férj nőtestvére által kiragadtatva, meggyult ruhájok öldöklő langjaitól meg nem szabadittatnak; csupa sebbé váltak az összeégett boldogtalanok, kiknek iszonyú sebeit irtózat, éles fájdalmikat szánakodó könyek nélkül látni lehetetlen volt, kivált midőn az ifjú férj Egerbe, az irgalmas-atyák kórházába indulandó, különféle gyötrelmektől elfogult nőjétől, ezen szavakat zokogva: „Isten hozzád, kedves pár! tudom, többé nem látlak", sűrün ömlő könyei közt elvált. Bús jóslata rövid időn teljesült is, mert az égés 's esés által halálosan megsérült nő sebeire hasztalan levén minden orvos-szer, nov. 15kén 38 órai nem tágító fájdalmak véget szakítának tizenhat évre terjedt jobb sorsra érdemes éltének. Az emésztő lángok által nejétől, házától, vagyona' nagy részétől megfosztatott, 's veszedelmesen megsérült férj gyógyitásában, marczona fájdalmi enyhitésében szánakodó részvéttel, kitelhetőleg fáradoznak az irgalmas-atyák. — Zágráb megyében f. decemberre következő árszabályt hozott a' hatóság az élelmiszerekre nézve: marhahus fontja 3 kr., borjuhusé 5 kr., sörtésé 8 kr., bárányhusé 3 kr., üriié 3 kr., gyertyáé 14 kr., szappané 8 kr., disznózsiré 14 kr., finom liszt itczéje 4 kr., kenyérliszté 3 kr., pgőben. — Nagy-Zdikau urodalmat, vagy az érette járó 200 ezer váltó forintot a' jószágtulajdonos maga nyeré vissza; 56737 számmal egy bécs-leopoldvárosi kendőnyomtató 30 ezer forintot nyert, 35107 számmal két pinczér a' leopoldvárosi „Arany bárány" vendégfogadóban 10 ezer forintot. — A' szerb ideigl. kormány több ifjat külde kiképeztetés végett a' bécsi tud. egyetembe és a' selmeczi bányász akademiába.

Spanyolország.

(Előkészületek Madridban a' zavargások ellen. Elegy.) Madrid, nov. 20ikán „A' kormány annyira fél zendüléstől, hogy a' Puerta del Sol előtt két álgyut állittatott fel, két lovas zászlóalj őrködése alatt, és az egész városi őrséget fegyver alá parancsolá. Lahera tábornok madridi főkapitány leend, mint némellyek mondják; mások szerint mindazáltal Oraa tábornokot szándék e' hivatalra meghini, ki jelenleg Burgosban viszi a' főparancsnokságot. A' kormányt elhatározottnak állitják a' sajtószabadságot azonnal megsemmiteni 's a' tartományi hatóságtisztek nagyobb részét hivatalaiktól megfosztani, különösen pedig Valencia és Murcia tartományokban, honnan fölirások érkeztek, mellyek igen kemény hangon nyilatkoznak a' cortes-fölosztalás ellen. Zea Bermudez, Cruz és Marco, az ismért bibornok, hir szerint, meghivó-leveleket kaptak a' kormányzó királynétól, ki egészen ugy szándékozik helyreállitani a' kormányzósági tanácsot, mikép azt Ferdinand halálakor találta. Toreno, ki San Milan által tökéletesen képviseltetve érezheti magát a' ministerségben, távol maradt minden ármánykodástól, 's Rumigny sem igen mutatkozék legközelebb a' palotában, mert szeretné elhitetni a' világgal, hogy semmi befolyással nem volt az utóbbi rendkivüli határzatokra. Egyébiránt a' nyugalom mindeddig pillanatnyira sem volt háborítva a' fővárosban, 's a' hatóságok és kormány erőteljes rendelkezési minden aggályt eloszlatnak. — Espartero főhadiszállására hir szerint követek érkeztek, alkudozás végett, a' cataloniai zendülők nevében. E' hir annál fontosb következményü lehet, mivel Albacete körül sergeink egy része némi kudarczot vallott a' zendülők ellenében, 's igy csakugyan szükségök van bátoritásra az alkotmányosaknak. — Bergából irják, mikép Tristany Cataloniába érkezte minden fék alul fölriasztá a' carlosiakat. Segarra, 's valamennyi főbb tiszt, kik a' nagy hadsereghez tartoztak, és a' guerillavezérek összezördültek egymással. Espana grófnak sikerült éltében szigoru és kemény fenyitékkel annyira mennyire féken tartani a' cataloniai fegyveres csapatokat, 's mintegy 20 zászlóaljat képezni belőlük. Mindenki meg van győződve, hogy most, Espana halála után, néhány hét mulva, végkép föl leend oszlatva e' tetemes haderő. Néhány magánnyos levelező szerint Segarra már kényszerülve látá magát a' parancsnokságról lemondani. — Bayonnei hirek szerint Espartero Mas de las Matasba helyzé főhadiszállását, mit némellyek hátrálásra vélnek magyarázhatni. Utóbb ugy hiszik Anaciz, Daroca vagy Teruelbe vonuland. A' rendkivül rosz időjárat könnyen nagy zavarba hozhatná a' hadserget. O'Donnell folyvást Mosqueruela körül áll és semmi hadi mozgalomra nem mutat kedvet. — A' Gazette du Languedoc azon kissé regényes hangzatu hirt közli, miszerint Cabrera párviadalra szólitá föl Esparterot, mondván hogy ez által sok spanyol vért fognak megkiméllhetni. Espartero alkalmasint megvetéssel utasitandja vissza e' botorságot, mert egész nemzet sorsát józan ember nem bizandja egyes vakmerő kalandor kardélire."—

(A. Marrast Barcelonában elfogatva. Espana csakugyan megöletett.) A' National szerint Armand Marrast a' madridi franczia követség kivánatára Barcelonában elfogatott. Jelenlétét Barcelonában politikai tervekkel hozák kapcsolatba, mikép az a' parisi „Presse" következő nyilatkozatából világosan kitünik: „Armand Marrast, mint halljuk, titkos társulat fölszólitására jelent meg Barcelonában, melly folyvást összeesküvést kohol azt alkotmányos kormány ellen. Semmi kétséget nem szenved, mikép Barcelonában, hol előre gyaniták a' cortes-fölosztalást, hatalmas csapásra készülnek közakarattal a' föllengősdiek." A' National méltán megrová

e' czikket, mondván, miszerint Armand Marrast csupán hitvese egészsége helyreállitása végett utazék Barcelonába, ki t. i. számüzetése alatt igen sokat szenvedett. — A' cataloniai hadosztály parancsnoka hivatalosan jelenti, mikép Espana gr. holttestét csakugyan Segre folyamban lelék meg; de a' tettesek még mindeddig nincsenek felfödöztetve.

Anglia.

(Hivatalos jelentése a' királyné férjhez menésének.) London, nov. 23ikán: „Ma délután két órakor mintegy 200 titkostanácsi tag gyült össze Buckingham palotában, hol Viktória királyné következő szókkal jelenté e' tanácsülés czélját: „Azért hivatám Önöket ez órára össze magamhoz hogy határzatomat közöljem Önökkel olly tárgyban, melly népem jóllétire 's jövendő életem boldogságára nézve legmélyebb érdekü. Szándékom magamat házasság által Szász-Coburg-Gotha Albert hghez csatlani. Legbensőbbleg áthatva ünnepi komolyságától azon szövetségnek, mellyet kötni készülök, nem tökéletes érett megfontolás előtt hozám e' határzatot, 's nem is szilárd bizalom érzete nélkül, miszerint az, a' mindenható isten áldásival, valamint házi boldogságomat biztositandja, ugy egyszersmind országom érdekire nézve kedvező leend. Czélszerünek tartám Önökkel minélelőbb tudatni e' szándékomat, hogy jó előre értesitve legyenek ez országomra 's magamra nézve annyira fontos tárgyról. Meg vagyok egyszersmind győződve, mikép e' határzatomat valamennyi alattvalóm kedvesen fogja fogadni.“ A' Globe igy nyilatkozik a' királyné választásáról: „Azon föns. fiatal férfi, kit ő fels. Európa protestans hgeiből ezennel jövendő élettársul váloszta, e' határzat következtiben olly helyzetbe jöve, melly Angliában legbensőbb részvét, az egész világban pedig irigység tárgyává teszi őt. Albert hg mind azok erősitése szerint, kik őt magához hasonlókkal 's alant osztályuakkal társalgani látták, tökéletesen megérdemli azon büszke kitüntetést, melly reá várakozik. A' hir olly értelmességet 's tudományokat tulajdonit neki, mellyek minden udvar diszeül szolgálhatnak, 's azon reményre jogositók, miszerint benső helyzete szeretett királynénknál, az isteni gondviselés áldása által segittetve, királynénknak nemes családi élet tiszta örömeit nyitandják meg, melly nélkül még az udvari fény, trón hatalma és egész nemzet tisztelő vonzalma is kitölthetlen ürességet hagynak a' szivben. Albert hg, Szász-Coburg-Gothai Erneszt uralkodó hg másodszülött fia, ő félbenszakasztás nélküli sorozaton keresztül származik azoktul kik közül egyiknek az örökké emlékezetes wormsi gyülésen, Luther az egyházjavitó, hatalmas ótalmat, sőt talán életet köszönhete. 'S ime e' családdal, melly annyira érdemesitette magát az egyházjavitás ügyében, nagy alapitója megmentetése által, most rokoni viszonyba készül lépni Viktória királyné, Anglia királynéja, melly ország egész Európában leginkább érzi azon nagy esemény üdvös hatását. Ő kir. főnsége mintegy 3 hónappal fiatalabb, mint ő felsége a' királyné.“ — A' Sun ugyanezen tárgyról ezt jegyzi meg: „A' mai történetek igen nagy hatást gerjesztének, már 12 óra tájban nagyszámu embertömeg kezde csoportozni a' kir. palota előtt, a' nép száma több ezerre ment, 's közte számos idegen is volt látható. A' királyné kitünőleg egészségesnek látszék 's nagy nyugalommal intézte szavait a' titkostanácshoz. Az ülésnek még 3 óra előtt vége lőn, 's a' nép szokott roszalás vagy tetszési jelekkel fogadá a' távozókat, mikép azt más nyilványos alkalomkor is rendesen tenni szokta. Melbourne utólsó hagyá el a' palotát 's a' közönség nagyobb része tetszésrivalgással fogadá őt, csak néhány ember a' népaljból találá jónak gúnykiáltozással körülfutni kocsiját, kikre mosolygva tekinte a' ns lord. Peel Róbertet roszalás jeleivel tisztelék meg, 's néhány buzgó pártolója teljességgel nem volt képes elfojtani a' röfögést, melly minden oldalon szivből látszék származni. Cambridge hg fogadtatása is hideg volt 's Palmerston iránt sem igen hizelgőleg mutatkozék a' népkegy. A' királyné néhány pillanat mulva testőröktül környezve Windsorba kocsizott; a' nép általányos harsogó örömzajgással üdvözlé a' fiatal fejdelemnőt. A' toryk tombolnak, de minden ármányuk füstbe megy. A' királyné népszerüsége növekszik.“

Francziaország.

(Bérenger mégis elfogadá a' pairséget. Algíri hírek.) Majd valamennyi parisi lap egyhangulag jelenté, miszerint Bérenger határzottan visszautasitá a' pairséget; e' hirek megczáfolásaul kir. rendeletet közöl november 25ikérül a' Moniteur, melly hivatalosan semmiti meg az érintett álhíreket és igy hangzik: „Nov. 7iki rendeletünk következtében, melly Bérenger kamrai követet franciaországi pairségre emelé, parancsoljuk: Drome választókerület első biztossága dec. 21ikére Valenceba hivatik össze követválasztás végett.“ — A' Toulonnais nov. 18ikaig terjedő híreket közöl Algírból, mellyek igen nyugtalanitóknak látszanak. Rafel parancsnokot, Witterchem hadnagyot, egy altisztet 's közlovast agyonütötték a' hadsutok, kik Abdelkader közvetlen ótalma alatt élnek, és igen közel laknak a' franczia táborszemekhez. „Az öreg Valée, igy ir többi közt a' Toulonnais levelezője, rendkivül boszus e' gyalázatosság miatt, melly már annyiszor ujult meg, és el akarja tépni a' tafnai szerződést. Hir szerint már parancsot is adott négy hadsut agyonlövetésire, kik legközelebb hatalmába kerültek. Ezentul minden esetre visszatorlást fog gyakoroltatni az emir törzsökei ellen. Valée tábornagy ezenkül ünnepélyesen nyilványitá, hogy Abdelkader megsemmittetése előtt nem fogja elhagyni kormányzói állomását. Magok az arábok is boszankodnak a' hadsutok ez ujabb gyilkossága miatt, 's nem is merik már meglátogatni vásárinkat; mit azonban igen helyesen tesznek, mert katonáink elkeserültsége olly magosra hágott, hogy alkalmasint vérontásra kerülne a' dolog, ha arábok mutatkoznának a' vásártéren.“ — Bordeaux hg, mint mondják, koránsem politikai czélok miatt, hanem egy szép dalszinésznő után ment Rómába, és inkább szerelmi kalandokat ohajt, mint komoly zenditési merényeket.

Oroszország.

A' poloczki görög-egyesült egyházi gyülekezet oklevele. Az atya, fiu és sz. lélek nevében. Mi isten kegyelméből Oroszországban a' görög-egyesült egyház püspökei és fölszentelt gyülekezete ismételt összegyülésünkben következőt vevénk tanácskozás alá: „Egyházunk, kezdetében egy vala azon szent, apostoli, igazhitü katholica egyházzal, mellyet Jézus Krisztus urunk 's megváltónk maga alapitott keleten, keletről az egész világot megvilágositá 's eddig a' keresztyén vallás isteni tanjait egészen és változatlanul föntartá, a' nélkül, hogy legkevésb is lenne abba keverve az emberi találékonyság szellemétől. E' megáldott 's általányosan üdvezitő, közönséges szövetségben egyházunk a' görög-orosz egyház elválhatlan részét alkotá, valamint elődink, nyelvökre és eredetükre nézve szüntelen az orosz nép elválhatlan részét alkoták. De tartományinknak valódi hazánktól, Oroszországtuli szomoru elszakittatása elődinket is elszakitá a' valódi katholica egységtől, 's idegen uralkodás önkénye a' római egyház hatalma alá veté egyesült név alatt. Noha azonban valódi oklevelek által biztositák őket keleti isteni szolgálatjok iránt anyai orosz nyelvökön, minden szent szertartások, sőt más keleti egyházak intézvényei iránt is biztositák 's noha nekik a' római vallásra áttérni tilalmas volt (nyilványos tanuság ez arra, mennyire tiszták 's változatlanoknak tekinték ó keleti intézvényinket) mégis a' hajdani lengyel respublica ravasz politikája 's az ezzel összhangzó diák papság szelleme, melly az orosz nemzetiséget és a' keleti egyház ősi szokáson alapuló isteni szolgálatját nem szenvedheté, oda törekvék egész erőből, hogy népünk és egyházunk ősi származásának nyomát is eltörleszszék; e' kettős törekvés által elődink az egyesület elfogadása után a' legsiralmasabb sors alá voltak vetve. A' nemesség, jogaiban csonkulást szenvedve, áttért a' római hitvallásra; polgárok és parasztok azonban, kik az egyesület után is hiven megőrzék atyjaik ősi szokásait, súlyos üldöztetés tárgyai valának. De nem sokára szokásink és szentegyházi szertartásink, egyházunk intézvényei és isteni szolgálatunk tetemes változást szenvedtek 's helyökbe diák, czélnak semmikép meg nem felelő intézvények léptek. A' görög-egyesült papságot minden tanitáseszközt nélkülözve, szegénységben és meggyaláztatásban sinylődve a' rómaiak végkép elnyomák, 's tökéletes megsemmisülés fenyegeté őket, hacsak százados nyomoraik legfőbbike véget nem ér; ugyanis tartományink, Oroszország régi birtokai, ismét az orosz birodalomhoz csatoltattak. Az egyesültek nagyobb része használta e' szerencsés eseményt, azonnal még akkor visszatért a' keleti igazhitü katholica egyházhoz, 's a' közönséges orosz egyház elválhatlan részét alkoták; a' többiek a' jótékony orosz kormányban ótalmat találtak a' római papság tulnyomó hatalma ellenében. De a' most uralkodó jámbor fejdelem, Paulowits Miklós czár atyai gondoskodásának tulajdonithatjuk egyházunk jelen tökéletes függetlenségét; papi ifjuságunk illő neveltetésire megkivántató bő eszközöket, szentegyházink mostani megujulását 's növekvő fényét, hol az isteni szolgálat atyáink nyelvén tartatik 's hol szent szertartásink régi tisztaságaikba ismét visszahozattak. Lassankint mind visszahozák azon intézvényt, mellyek ős időktül keleti 's orosz egyháznál szokásban voltak. Csak még az ohajtható, hogy ezen ősi, istennek tetsző, rend jövendőre is Oroszország egész egyesült népességére alapittassék meg, miszerint az orosz egyházzali előbbi egység tökéletes visszaállitása által ezen korábbi gyermekek valódi anyjok keblében találjanak nyugalmat 's lelki előmenetet, mitől elidegenülésök ideje alatt meg valának fosztva. De isten kegyelméből korábban is régi anyánktól, az igazhitü katholica, keleti 's névszerint az orosz egyháztul nem annyira szellemben, mint idegentül függés és kellemetlen esemény által távoztunk, most azonban a' jó isten kegyelméből ismét annyira közeledtünk hozzá, miszerint egyesülésünket vele nem annyira parancsolni mint kimondani kell. Ezért mi forró és szivből származó imádságunkban, miután az isten, urunk és Jézus Krisztus megváltónk (ki egyedül valódi feje a' valódi egyháznak) áldását kértük és a' szent 's mindenkit tökéletesbitő lelket segélyül hittük, szilárdul, és változhatlanul következőt határoztunk: 1) Ujlag megismerjük egyházunk egységét az igazhitü, katholica, keleti egyházzal 's ezért mostantul ránk bizott nyájunkkal a' szentséges, keleti, igazhitü patriarkákkali egységhez a' szent uralkodó közönséges orosz zsinat iránti engedelmességhez ragaszkodunk. 2) Az igen jámbor urat és czárt arra kérjük, hogy venné jelen határzatunkat magas védszárnyai alá és eszközlené végrehajtatását, a' lelkek üdvét 's békéjét tekintetbe véve legfelsőbb belátása és uralkodói önkénye által, hogy jótékony pálczája alatt minden orosz néppel, egy 's ugyanazon ajakkal, egyesült szivvel dicsérhessük a' szentháromság istent, a' régi apostoli hivatal, a' szent egyet. zsinatok rendelete és az igazhitü katholika egyház tanitója 's nagy püspöke utasitása szerint. Ennek megerősitéseül minden püspök 's a' papság minden előljárói aláirták ezen egyházgyülekezeti oklevelet sajátkezüleg 's a' többi görög-egyesült papság közönséges megegyezése jeléül sajátkezüleg ide csatoljuk a' papság és szerzetesek, mint 1305 személy nyilatkozatát. Költ istentül őrzött Poloczk városban, a' világteremtés 7347ik évében, az isten fiának emberré lette 1839ikében, febr. hónap 12ik napján, a' nagy böjt vasárnapján.“ (Következnek az aláirások, mellyek 1305ről később 1607re szaporodtak; ugy hogy Oroszországban egy görög-egyesült papi kerület nincs, melly buzgó részt ne venne az összeforradás e' nagy müvén.)

Olaszország.

Olasz határokrul, nov. 20kán: Római magányos irat szerint, jól értesült forrás után, Bordeaux hg Rómából rögtön eltünt. Némellyek szerint Livornoba utazott. Ha e' hir valósul, tanulságul szolgál arra, miszerint ez ifju hg nagy mértékben könnyelmü, vagy azon gyanu, mintha politikai czélból utazott volna Olaszországba, nem alaptalan.

XVI. Gergely szentséges pápa beszéde, mellyet nov. 22n bibornoki titkos tanácsban tartott, következő: „Tiszt. atyák! Apostoli hivatalunk kezdete óta már sok szomoruságot és keservet kénytetének közleni az idő mostohasága miatt e' helyről veletek. De az, mit e' mai gyülekezetben az egész egyház gyászá és siralma között tudatunk, ollyasmi valóban, melly felülhalad minden keservet, mikről eddig panaszkodánk. Mindnyájatok előtt

tudva van, miszerint a' ruthen (azaz orosz) püspökök 's azon egész derék nemzet, melly a' katholica egység fölvétele után fájdalom később a' keresztyén hittel egyszerre attól elszakadt, és saját nyelvök és görög szertartások fenhagyásával a' görögök szomoru elszakadása következett, az isteni kegyelem sugallatából egyszernél többször gondolkozának komolyan és őszintén a' római egyház keblébe térésről. Ezen okbul irá alá a' florenczi köz zsinaton a' görögökkel a' kiewi érsek, egész Oroszország főpapja, az annyira hires egyesülési oklevelet. Ámbár azonban a' dolog ismét dugába dült azok nyugtalansági és ellenséges törekvési által, kik világ ellen harczolva, annál makacsabbul függöttek a' schismán, soha nem hiányzottak még is intések és buzdítások, névszerint a' püspökök részirül 's végre feltünt azon szerencsés nap, mellyben isten irgalmából a' ruthen nép csakugyan szerencsés lehetett az elhagyott anya keblébe visszatérni; 's a' mindenhatótul alapitott azon szent városba vonulhatának be ismét, hol csak egyedül találhatni valódi üdvöt. Mert midőn azon ruthen püspökök, kik a' 16dik század vége felé a' jámbor III. Zsigmond lengyel és svéd király és lithvániai nagyhg világi hatalma alatt éltek, elméjökbe visszaidézték azon egyetértést, melly korábban a' keleti és nyugati egyház között létezett 's mellyet elődeik az apostoli szék vezérlete alatt gondosan megőriztek, nem kényszeritett módon, vagy hitegetések által elcsábittatva, nem könnyelmüségtől 's állhatatlanságtól vezéreltetve, nem világi nyereség reménye által elbóditva, hanem egyedül az isteni fény tisztaságától felvilágitva, egyedül az igazság tudatától buzdittatva, végre saját és a' rájok bizott nyáj üdve előmozditásától égve, közgyülekezetben hosszas tanácskozás után illy fontos tárgy felett, két egyházi férfi által, az egész lelkészség és nép neviben küldetve szent Péter székihez, mindenféle schismai tévekrül örökre lemondva, kivánták a' római egyházzal isméti egyesülésöket 's azon egység visszaadatását kérék, melly korábban létezett. Milly szeretetteljesen fogadá őket elődünk, b. emlékezetü VIII. Kelemen, a' katholicai világ örömkitörései között, milly gondot fordita szüntelen rájok a' szentszék, milly gyöngédséggel bánt velök, hányszor pártolta 's védte őket, világosan kitetszik több apostoli rendeletből, mellyek által különös kedvezések és nagy jótétemények adattak azon nemzetnek, meghagyván papságának az isteni szolgálatot, melly a' keleti egyház szokásibul alakult, mennyire ugyanis a' kath. egységnek nem ártalmas; továbbá több helyen, névszerint Vilnában felállitott vagy évi kamatokkal megajándékozott tanitóintézeteket illető rendeletekből is kiviláglik az, hol a' ruthen papság a' szent hit- és erkölcstanban oktattatik. Kellemetlen volt ugyan, miszerint a' ruthenoknak a' római egyházzal visszaállitott egyesülése idő folytával szomoru változásoknak volt kitétetve. De mindig fönmaradt azon vigasztalás, miszerint nagy számmal, főleg szent előljárójok állandó példájára, szilárdul hivek maradtak a' szentszékhez 's az egység e' központjától olly elválhatlanok, miszerint, tekintetbe nem véve a' lefolyt századokbeli ingatag philosophia tévedéseit, mellynek körében költött 's rosz véleményeket terjesztgetének, a' kath. tan 's hit tisztaságától legkevésbbé sem távozának. De oh fájdalmas és szerencsétlen időváltozás! oh a' ruthen nép kemény és soha eléggé meg nem siratható sorsa! Azok, kiket legujabb időkben atyjaikul 's pásztoraikul kapának, 's kiknek tehát vezetőjiknek és tanitójiknak kelle lenniök, hogy mindinkább összeforradjanak Krisztus testével, melly az egyház, épen ezek voltak okai az uj szakadásnak. Ez továbbá az, tiszt. atyák, mi bennünket aggódtat 's busit; ez jöve még a' mindenfelül tóduló keservekhez, miket könnyekkel de szavakkal ki nem fejezhetünk! Megvalljuk ugyan, miszerint eleinte legkevésbbé sem adhatánk mindannak hitelt, mit e' szomoru eseményrül hiresztelgettek előttünk, főleg ha fontolatra veszszük a' nagy helytávolságot, és a' rendkivüli kinos nehézséget, az ottan szétlakó katholicusokkali közlekedésnél. 'S ez volt oka, miért halogattuk eddig panaszunkat és szózatunkat a' rosz nagyságához képest fölemelni. Miután azonban biztos hireink érkeztek 's a' dolog nyilványos lapok által is már eléggé tudomásra jött, fájdalom, legkevésbbé sem kétkedhetünk, miszerint Lithvániában 's Fehéroroszországban több püspök, a' rájok bizott papság és nép egy részivel, a' római egyházzal egyesülés siralmas elhagytával, mellyből a' papi egység vevé származtát, ismét visszatért a' schismára Istentelen vállolatjoknál t.i. azon czélt követék, miszerint csalfa módon olly könyveket hozának divatba az isteni szolgálatnál, mellyeket a' görög-oroszoktul kapának 's az egész isteni szolgálatot ezek szokásihoz alkalmazák, mi által ugyanis a' szertartás hasonlatától elcsábittatva lassankint áttért a' nép schismára szinte akaratlanul. Azután parancsukra több lelkész hivatott össze 's iromány terjesztének elejökbe, mellyben szemtelen csalással mondatik, miszerint mindenike a' görög-orosz egyházhozi ragaszkodását az e' czélra készült idom szerint vallja, a' vonakodókat egyszersmind emlékeztetvén, hogy elvesztik lelkészi hivataljokat 's felsőbb helyen panaszt teendnek ellenök, valamint azok ellen is, kik példájokat követendik. Végre más csábitási eszközök alkalmazási után, azon gonoszság fokára jutának, miszerint nem szégyenelték nyilványosan kijelenteni szándékjokat, a' nevezett egyházra áttérés végett, sőt ehez a' rájok bizott nyáj nevében kérelmet csatolának, hogy nyerjék meg e' lépés iránt a' czári jóváhagyást 's kivánatjok teljesült! Miután a' Pétervárban kinevezett schismai zsinat mindent megvitatott 's hitelesitett, a' ruthen püspököknek, papság és népnek, mellyek eddig a' római egyházzal egyesülve voltak, a' görög-orosz egyházra áttérése megismérteték 's ünnepélyesen elkezdeték. Átaljuk itt ismétleni azt, mi e' szomoru eseményt megelőzte, 's milly csábító eszközökkel aljasultak le ez elfajzott pásztorok a' gonoszság és romlottság örvényében. Szomoru megbukásukat tekintve, inkább a' szentirás e' szavaival kiáltunk fel: „Az isten itélőszéke mély örvény". A' kath. egyházon ejtett sulyos sebből átlátjátok egyébiránt, tiszt. atyák, milly kedély uralkodik rajtunk 's milly bánat emészti lelkünket. Sajnáljuk és szivünk mélyiből fájlaljuk, hogy annyi lélek, kiket Krisztus vált meg vérével, örök üdv-elvesztés veszélyibe tétetett; sajnáljuk, hogy az elpártolt püspökök által olly gyalázatosan megsérteték azon hűség, mellyet a' római egyháznak esküttek ezelőtt; sajnáljuk, hogy a' szent lelkületet, mellyel föl valának ruházva a' szentszék tekintete által, olly gyalázatosan elmellőzék. De véghetetlen aggodalmunk azon nemzetbeli kedves gyermekink iránt, kik hitegetés által el nem csábittatva, fenyegetéstül meg nem rettenve, rosz példa által meg nem csalatva, hivek maradtak a' kath. egyházhoz. Mert jól tudjuk, milly nagy kár háramlik rájok a' többinek elpártolta által 's még mennyit kell szenvedniök a' szent egységhez ragaszkodásukért. Ah, bár vigasztalhatnók őket atyailag a' távolban és szentlelki kegyelmet adhatnánk erősitésül! Azonban megemlékezve hivatalunkra, mellyet viselünk és nekünk is szólván az, mi hajdan a' prófétának mondatott: „Kiáltozz 's meg ne szünjél, mint tárogató emeld föl hangodat 's hirdesd népemnek, büneit és Jákob házának vétkeit" — folyvást panaszkodunk a' fő apostoli hivatal magasságából, az egész keresztyén világ szine előtt, a' ruthenok, főleg pedig püspökeik, elpártoltáról és szemökre lobbantjuk legkomolyabbul a' kath. egyházon illy gonosztett által elkövetett méltatlanságukat. Mivel pedig annak helyét foglaljuk el e' földön „ki gazdag irgalomban 's békérül inkább mint kinzásrul gondolkozik" igen „ki azért jöve, hogy feltalálja azt 's üdvözitse, mi elveszett" nehogy kivetkeztessük egészen apostoli szeretetünket iránt, mindenkit közülök legbuzgóbban intünk, miszerint fontolják meg, mit vesztének el 's milly iszonyu büntetést vontak a' szent törvények szerint magokra; hogy lássák át, hová rohannak gondatlanul 's örök üdvökrül megfeledkezve; hogy féljék a' pásztorok fejdelmét, ki az elveszett juh vérét kezeikből kivánandja vissza; 's rettentő itéletszék félelmétől megrázkodtatva, az igazság és méltányosság utjára, honnan annyira eltévedtek, visszatérendjenek 's az elszéllyedt nyájat vezessék vissza. Ezek után, tiszt. atyák, semmikép sem titkolhatjuk el, miszerint az orosz birodalom tágas határiban létező katholicusok ügye feletti fájdalmink oka még sokkal nagyobb körü. Mert jól tudjuk, milly nagy nyomatásban nyög már itt rég idő óta szent vallásunk. Valóban, ezen segithetésül, főpásztori gondink semmi fáradalmit nem kimélettük 's jövendőre sem fog hiányzani közbenjárulásunk a' nagyhatalmu czárnál, mert még reménylyük, miszerint pártatlansága és magas gondolkozásmódja mellett kivánatinkat 's követelésinket kedvezőleg fogadandja. E' czélból közös imádsággal bizalmasan járuljunk a' kegyelem trónja elibe, az irgalmak atyját 's minden vigasztalás istenét egyhangulag imádva, hogy örökösére kegyesen pillantson le, az egyházat, menyasszonyát, melly fiai elvesztét olly keservesen siratja, „segély által idején" vigasztalja meg 's azt olly annyira 's rég ohajtott békével illy sok csapás után kegyesen áldja meg.

Törökország.

(Az ausztriai követ körlevele az ausztriai kereskedőkhöz.) Konstantinápoly, oct. 30kán: Az ausztriai cs. kir. követség (internuncius) az itt lakó ausztriai kereskedőkkel következőt közle: „A' mostani itt lakó ausztriai kereskedőknek ezennel tudomásul adatik, miszerint az ausztriai statuskormány és a' magas porta közti kölcsönös egyezkedés következtiben a' magas porta 's angol és franczia kormányok között mult évben kötött kereskedési szerződés határzatai ideiglen a' nagyuri birodalomban lakó ausztriai kereskedőkre is kiterjesztetik. E' kedvezményből azonban Moldva, Oláhország, Szervia, Bosnyákország és Herczegovina tartományok kizáratnak, ezekkel ugyanis az eddigi kölcsönös szerződések maradnak foganatban. Konstantinápoly, oct. 23kán 1839. A' cs. kir. követség által."

Trieszt, nov. 21kén: Keletről a' legutólsó gőzös azon hirt hozá, miszerint egy török salup 50 — 60 török tengerészszel és katonával megszökött az alexandriai révekből és sik tengerre szállt. Hiszik, miszerint ez török kikötőbe fog vitorlázni. Alexandriában azon közvélemény uralkodik eziránt, miszerint e' legénység vezérét, ki megszökés előtt a' török hajóhad több tiszteivel tanácskozék, fontos közleményekkel bizák meg Chosrew basához. Ez esemény nem épen méltatlan figyelemre, mert ez azon elégületlenség jelensége, melly a' török hajóseregnél uralkodik az alexandriai révekben.

Hollandia.

(A' hollandi statusadósság.) A' Messager következő részletekben közli Hollandia statusadósságit, mellynek népessége csak 2,700,000 lélek. A' 2½ pCtes statusadósságok kamatja 14,303,310 ft; az adósságeltörlesztés hivatalának pótlékpénzül 2,500,000 ft; a' kincstári jegyek kamatja 392,000 ft, olly mennyiség, mellyet kétszernél többször kell vennünk, ha francot akarunk csinálni belőle, mert egy forint 2 frank 's 10½ cent. Ha ezen adósságot 5pCttel tőkésitjük, majd másfél milliardra szökken fel. Itt csak az anyaország adósságiról emlékeztünk; a' gyarmatokon fekvő adósságok, mellyekért Hollandia kezeskedik, összesen 315 millió ft, mellyért a' kamat, ide értvén az eltörlesztési egy millió mennyiséget is, 25 mill. ft, ha az uj törvényt elfogadják, miről nem is kételkedhetni. A' hollandi adósság kamatja e' szerint az egész belga költségvetést 12—15 millióval haladja tul 's népességéhez aránylag nagyobb a' britt adósság kamatjánál. —

Gabonaár: Pest, dec. 10ikén: Tiszta buza: —, 165, 150, 140; — Kétszeres: —; 120, , 115; — Rozs 113, 110, 105; — Árpa 95, 93, 90; — Zab 73, 70, 66; — Köles —, —, —; — Kukoricza: 116, 114, 110; Köles-kása 280, 225; pesti m. v. garas.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomlatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. **JELENKOR.** 1839.

szombat, dec. 14. 100ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; budapesti napló: időjárat; magyar játékszín 'sa't.; különféle: hajai, kiliti hirek 'sa't.; Tőzsér- 's iparügy; jeddi gyülekezet; kolozsvári 's m. vásárhelyi időjárat; rohonczi gazdasági intézet; 's a't.) Amerika. Spanyolország (Espartero titkos tervei; Németalföld hivatalosan megismeri a' királyné kormányát; harcztéri hirek; 's a't.) Anglia (a' királyné még april előtt menend férjhez; itéletek Albert hgről; a' parliament már januárban ülend össze; 's a't.) Franczia-ország (elfogatások; uj pokolerőmű; a' lengyel menekvők évnapi ünnepélye, Algirban bizonyosnak mondják a' háborut, Abdelkader háborut üzen a' francziáknak, 's a't.) Belgium. Svédország.

Magyarország és Erdély

Ő cs. 's ap. kir. föls. f. e. nov. 5ki határzatában fokonkénti előléptetés utján a' nyáradi diák szertartásu káptalannál Thezarovics Gábort őrkanonokká; Löffler Jánost székesegyházi főesperessé; Popol Ágostont békesi főesperessé; Vass László pesti tud. egyetemi tanitót krasznai főesperessé, 's Győrffy Lászlót középszolnoki főesperessé nevezni méltóztatott.

Budapesti napló. Napjaink némileg igazolni látszanak a' mult számunkban közlött időjoslatot, mert ámbár éjenkint eddig rendesen tetemesül fagyott, nappal még is olvadt 's délután márárnyékban is porhanyult a' sár, mi annyira fölbátoritá a' hidbérlőt, hogy hajóhidunkat, miután a' gyalogutat leszedeté, tovább is meghagyá. A' gőzösek már jobbadán téli tanyájokra költöztek, 's a' malmok nagyobb részét is kiszedték. A' fának ára e' lágy 's tegnap óta esős idő daczára sem akar csökkenni. — Az árviz által károsultak fölsegélésire Bécsbül Artaria és társ. szépmükereskedése 20 ft 28 krt. külde pgőben a' budapesti térképek eladásiból. — Baba elefántot, mellyet a' pesti német szinházban fölemelt belépti díj mellett mutogattak, most a' „Vadászkürt" czimü fogadóban két garasért láthatni. — Pesti magyar szinpadunkon f. hó 7kén bérszünettel Udvarhelyi jutalmára „Báléj" adaték; 8kán „Lumpacivagabundus"; 9kén „Belizár"; 10dikén először „A' parisi adós" vigj. 1 felv., francziából fordità Szemere Pál, a' magyar tudós társaság költségin; a' darab igen tetszett; megelőzé ezt: „Voltaire szünnapjai", vigj. 2 felv.; 11kén „Bájital"; 12én „Pókaiak", mellyben Szakácsy mint vendég lépett föl; 13kán másodszor „A' parisi adós" vigj. 1 felv. megelőzé ezt: „Három egyszerre" vigj. 1 felv. A' szinház előtt készitendő vas rostélyzat alapja már áll; igen kivánatos, hogy a' bekeritett tért poronddal hintsék be, mivel rendesen legnagyobb sárban is meglehetős száraz lábbal juthatni a' négyszöges kövü járdán a' szinházig; de ott aztán minden kitérhetési menedék nélkül bokáig kell a' sárban járni, mi még azon kellemetlenséget is szüli, hogy az érkező kocsik 's lovak a' szinházi gyalog vendégeket gyakran nyakig összefecskendezik sárral. —

Rohoncz, dec. 6án: Gazdaképező intézetünk szertartás nélkül f. e. nov. 5én nyittatott meg. A' gazdasági első év folyamatban van; csak a' gazdasági növénytan alkalmas egyed (individuum) hija miatt, mint mondják, az idén nem adatandik elő. A' technikai osztályból egy, az erdőszetiből szinte csak egy jelentkezett. Annál nagyobb, 's az igazgatóság számitásit meghaladó a' gazdák száma, mi nyilván mutatja, mikép ifjuságunk a' komolyabb tanulmányoktól nem olly nagyon idegen, mint némelyek hiszik és hirlelik. Csak alkalmat nyujtsunk neki, a' többi magától megy. Az intézet belső növendékin kivül, kik között: 1 tisztartó, 1 kasznár, 3 ispán, több ellenőr, és segéd, a' külsőknek száma jelenleg 63ra megyen. Ezek között: a) 15—20 éves 23; 20—25 éves 24; 25—30 éves 13; 30an tul van 3; továbbá b) kath. 36; evang. 12; reform. 11; nem egyes. görög 4; — c) magyar-országi 60; erdélyi 2; morva 1; — d) felsőbb tudományokat hallgatott, névszerint philosophiát 35; jogtudományt is 17; — összesen 52; — e) egyebütt hallgatta már a' mezei gazdaságot különösen Óvárott 6; Keszthelyen 2; Bécsben 1; Olmüczben 1; — összesen 10; — f) volt gazdatisztek, névszerint: kasznár 1; ispán 3; — összesen 4; — g) egyéb hivatalbeli, különösen ügyvéd 2. Nagyobb része a' tanulóknak Magyarországból, név szerint a' szomszéd megyékből, gyült össze, mi nyilványitja, hogy ámbár az illy intézet mélyen érzett szükség, hatáskörét még is távulság korlátozza. Óvárról hat jöve, mit az előadási nyelv különbségének tulajdonithatni. E' két pont a' tanulók sokaságával együtt ösztönül szolgálhat, több, jelesen egy országos központi illyféle intézet alapitására. A' gyüjtemények némelly akadályok miatt, még nem állittattak fel. Adja az ég, hogy e' korszerü zsenge intézet minél inkább feleljen meg a' köz várakozásnak, mit mind az alapitó grófok, mind némelly készültebb tanitóji részéről bizton reménylhetni.

Tőzsér- 's iparügy. Győr, nov. 28kán. A' győri Katalin vásárt nov. 25—27kig a' beállott rosz idő és a' megromlott utak miatt igen kevés számu vevő látogatá meg. Szép lovat gyéren lehete látni; azonban annál több szarvasmarhát. A' termékek ára váltóban köv.: egy pár hizott ökör 250—400 ft; jármosökör 230—380 ft; tehén 150—200 ft; egy pár ökörbőr 55—60 ft; tehénbőr 40—45 ft; borjubőr 6—7½ ft; birkabőr 4—5 ft; lóbőr 20—24 ft; 100 font dohány: vitnyédi 60—65 ft; malomsóki 55—60 ft; kapuvári 40 — 50 ft; bodonhelyi 30—35 ft; babadi 25—30 ft; véki 20 — 25 ft; szalonna mázsája: 45 ft; nemgerebenzett kenderé 21—26 ft; 1 mérő gubacs idei 15—17 ft; mén-, föi-, csanaki-, kis és nagybaráti-, nyuli-'st hegyibor akója 7—8½ ft. A' viz sekélysége miatt a' nagyobb rakodott hajók fel nem jöhetnek, 's alsó vidéken kisebb hajókra kell átrakodtatni. Ez akadályozza a' gabnafelszállitást, mi miatt az ár szökkenni kezd. Egyébiránt a' gabnakereskedés igen élénk.

KÜLÖNFÉLE. Baja: Marháink egész nyáron egészségesek voltak, jóllehet a' rendkivüli rekkenő meleg 's esőtlenség miatt a' legelő kiaszva levén, gazdáink marháikat szénáztatni kénytelenittettek; most azonban folytonos esőzés és a' növényzetnek uj élemülése daczára is szájfájásban szenvednek. A' nov. 17diki orvosi vizsgálatnál fogvást a' felső tehéncsordának majd negyede abban sinylődött. Orv. vizsgálatkor az tapasztaltatván, hogy némelly tehén-gazdák a' jelentkező kór daczára is marháikat betegesen kihajtják 's igy állatjokat veszélyeztetik. Nehogy tehát az igy számosabban összecsoportult senyves barmok uj nemü gerjet (miasma) fejlesszenek 's az egyedes kóros barmok gondatlanság és ápolatlanság miatt többet szenvedjenek 's a' ragály másokra is származtassék, a' városi hatóság határozata következtében azon tájbeli marháknak közlegelőre hajtatása felfüggesztetett azon orvosi tanácslat mellett, hogy a' gazdák honn marháikat tisztán tartsák, gyakran fris itallal ellássák, gyenge táplálékkal gegyélgessék p. o. zöld eledellel, burgonya, csicsóka 's répa félével. Sósderecze és korpafőzelékkel itassák; valódi boreczetes vizzel (mert fájdalom az áleczetek már nálunk is becsusztak — a' várva várt eltilalmaztatásig) mosogassák szájokat napjában gyakrabban — két rész vizet 's egy rész boreczetet vevén. Hasznos a' fagyalfa v. zsálya, izsóp, füzlevél-főzet, mellybe boreczet tétetett kevés boraxxal — egy literére egy latot vevén. Tanácsos e' főzetekből a' marhák szájába is önteni. Elősegíti a' gyógyitást a' marha bőrének és hátgerinczének dörzsöltetése is. — Kassán Ocskay Antal kassai püspök f. e. oct. 1sőjén Abaujmegye által kitüzendő jótékony czélra alapitványul ezer for. ajánlott, melly mennyiség az épitendő javitóházra fordittatni határoztatott. Károlyi István gr. ur részirül is szinazon szent czélra 300 p. f. fizettetett le, melly adakozások zajos tetszéssel fogadtattak. Magyar szinész társaság Kassán még sincs. Itt dec. 2kára virradott éjen egy lakatos legény szeretőjét, hűtlennek tapasztalván, a' kálváriára kicsalta 's agyonlőtte. Ugyanazon éjjel egy némber magát a' város végén fölakasztotta, monda szerint, csak azért, mivel hirtelen meglepetvén az időjárás szerint tőle még nem várt tél által, több szükségei között fáravalója nem volt, és segélyérti folyamodása üresen utasittatott vissza; szint e' napokban egy falusi biró torkának irányzott több késdöféssel élének erőszakos határt akart vetni, azért, hogy a' kezelésére bizatott adó rögtöni beszédésire riasztatott; de sebje miatti elgyöngülés 's eszméleten kivüli állapotban még élve találtatott 's most a' városi kórházban sinylik ugyan, de kevés remény mutatkozik gyógyulandóságához. — Kilitin f. e. nov. 29kén hunyt el Gángol István helv. vallásu k.-somogyi e. h. vidék szelid lelkü esperese 's a' kiliti ref. gyülekezetnek 33 évig volt fáradhatlan papja, életének 73dik évében; eltakaritatott dec. 2kán, midőn is a' különféle vallásu 's nagy számu embercsoport jelenlétivel diszesitett halotti szertartás általányos érdekét 3 szónok nevelé: jelesen a' boldogult által választott 1ső szónok Kálmándy Pap József f. nyéki pap 's E. H. kerületi 's vidéki tanácsnok; ki is az elhunyt esperes által kijelelt Jak. 1: 27. szent leczke szavaiból tartott halotti beszédével az ezen E. H. vidék már eddig is birt köztiszteletét sokkal nagyobb mértékben nyeré meg. 2dik szónok Szilády László ságvári lelkész 's E. H. vidéki tanácsnok, ki a' protest. papoknak közhasznu munkásságukat és sorsukat szerényen vázló beszédével mind a' felőle sokuál eddig csupán hirből származott jó véleménynek, mind a' közvárakozásnak tökéletesen megfelelt; végre a' szomorú szertartást sirnál berekesztő iregi lelkipásztor, 's az E. H. vidék köz szeretetetü alesperese Hőke József a' kormányzók sorsának körülményes és szivreható leirtával. A' majd félszázados pap, az özvegyek pártfogója, az árvák gyámatyja, a' szelid kormányzó hamvaira béke! — Jeddeu (Marosszékben) nov. 16kán késő estve vészes hangok és harangok zugalmai ébresztének föl álmainkból. Egy iszonyu tettet látánk. Falusi közgyülésből oszlának az emberek, többen ittason, mert székely faluinkban rendszerint pálinkával szoktak büntetni, és igy a' hányszor lehet, büntetnek, hogy ihassanak. Egy ember többek közt (mint beszélik) haragosa levén egy másiknak, midőn ez másod magával menne az úton, a' haragos karót ragadt 's mind kettőt bőszült dühiben leagyalá. Egyik szörnyet halt, a' másiknak éltéhez kevés remény. Még egy 3dik után is, ki a' máskettőnek segitségére jöve, gyilkoló rohanással szaladt, 's ezt is leöli vala, ha saját neje 's gyermekei vissza nem tartóztatják. Az elrémült népség őt megfogni nem merészlé, mivel házához menekvék, töltött puskát ragadt 's e' szerint csak a' felsőség közbejövetelével veendi el valaha méltó jutalmát a' vétkes. V. U. — Kolozsvárott dec. 3kán: időjárásunk folyvást borús, kelletlen, a' közelebb hét három utólsó napjaiban vastag köd ereszkedvén városunkra, miatta nappalunk is alig volt világosb egy holdvilágos éjnél. Dec. esővel köszönt be 's azóta olly szomoru ábrázatu itt a' szobánkivüli világ, hogy csak rá nézni is csupa unalom 's betegség. A' torokfájás, gyomorbajok, csúz 's minden croni. betegség kövér táplálékot nyervén, mindenfelé uralkodnak. Közintézetink telvék betegekkel 's magánynos ház is ritka, mellyben beteg, vagy kornyadozó ne volna, 's ki e' fanyalgó idő helyett a' legesikorgóbb fagyot ne ohajtaná. — M. Vásárhelyt is folyvást esős lágy idő jár, de a' nedves lég ölén halál sohajai röpdeznek enyésztető hatással az életre. A' temetők kapui mindennap tárvák 's a' harangok bús hangjai aggodalomban merengtetik sziveinket. Különösen a' gyermekek közt a' skarlát harapozott el élet-oltólag 's főleg a' ref. collegium ifjai közül olly sokat levert e' baj, hogy az előljáróság kénytelen volt nagyobb veszély-megelőzés miatt az iskolát nov. 28kán eloszlatni. — Sepsi Szentgyörgyön, nov. 27kén ment fényesen végbe Petrityevich Horváth Albert háromszéki főkirályhiróságba igtatása kormányszéki b. tanácsos Mikó Imre gr. elnöksége alatt. E. H. —

Amerika

(Jackson tábornok halála nem valósul.) Ujyorki nov. 8ki lapok szerint nem valósult azon kedvetlen hir, melly Jakson halálát rebesgeté, sőt a' volt elnök legkedvezőbb egészségnek örvend. —

(Standard) Montevideoi sept. 20kaig terjedő hirek végét rebesgetik azon fordulatnak, melly a' kereskedést annyira gátolá. Az entrerioi párt a' főváros közelébe nyomult; a' két ellenpárt szemközt áll egymással; ötszáz franczia katona szállandja meg őrségül a' montevideoi erősséget; igen nehéz megjósolni, a' két párt közül mellyik lesz győztes. — Buenosayresben Oribe vezérlete alatt hadszállitványt fegyverzetnek föl Lavalle ellen. Rozas elnök négy millió papirpénzt bocsáta ki. A' pénzhiány Buenosayresben fölötte nagy; tőkéket kelle lefoglalni, mellyek lelkibetegek intézete fentartására alapittattak. E' városban nincs már kereskedés, nincs nyugalom többé, veszély fenyeget, kivül 's belül. Rettegés uralkodik itt, a' kalmárok tönkre jutnak, a' dolgozó néposztály utczákon hal meg éhen 's mintegy 40 őrült, menedékükből kiüzetve, félig meztelen, rongyosan, őgyelgnek alá 's fel az utczákon; látásuk nagyobbitja a' népség iszonyuságát. Beszélik, miszerint Rozas hadserget külde Tucuman ellen, egyike a' Buenosayrestül függő tartományoknak, lázadás-elnyomás végett. — Az ujyorki Express Montevideobul aug. 31erül ekkép ir: „A' szardiniai consul titoknokát Buenosayresben bilincs között tömlöczbe hurczolák. Agyon

lövetését hirlik. Elfogatások folyvást napirenden vannak. Rozas, két fiát, Manuelt 's Józsefet nevezé ki utódjaul. — A' Times következőleg ir Montevideobul sept. 21kérül: „Az ugynevezett szabaditósereg, melly ezer főbül áll, sept. 2kán Lavalle tábornok parancsnoksága alatt, Martin-Garcia szigetbül két osztályban elvitorlázott, egyik a' landai, másik d.-basilioi kikötőben vete horgonyt 's mindketten Gualeguay felé nyomultak; az entrerioi csapatok berontását gátolandók az utócsapatot szándékoznak megtámadni 's visszavonulásukat elzárni, azon esetben, ha Rivera megveri 's üldözi őket. —

Spanyolország.

(Németalföld hivatalosan megismeri a' királyné kormányát. Harctéri hirek.) Madrid, nov. 23kán: „A' ministerség következő köriratot intézett a' spanyol diplomatai ügyviselőkhez 's consulokhoz: Szerencsém van Önnel tudatnom, mikép a' németalföldi király ő felsége megujitá Spanyolországgal politikai viszonyit, mellyek eddig föl voltak függesztve és Ilik Izabella jogszerü királynénk kormányát megismeré. Minek következtiben, Vilmos király ő fels. Grovestius bárót, madridi ügyviselőjeül nevezé, ki 1833tól 1836ig ugyan e' hivatalt viselé Madridban. Ugyan e' tekintetből a' kormányzó királyné ő fens. rendelni méltóztatott, hogy don Maria Ramon Bazo, ki Haagában ügyviselői hivatalt viselt, uj megbizatást kapjon mint föls. leánya, Ilik Izabella meghatalmazott ügyvivője, kit a' németalföldi király ő fels. e' magas megbizatás következtiben már nyilványosan el is kegyeskedék fogadni. Madrid, nov. 21én 1839. „Ez esemény annál nagyobb örömet szüle Madridban, mivel mindenki képzelheti, miszerint illy fontos lépést csak érett megfontolat után tőn Vilmos király, 's hogy e' tette több követőre találand Europában, mi legbiztosabban alapitandja meg Spanyolország jövendőjét. Eddig mindazáltal még semmi alkudozás nincs folyamban a' többi európai hatalom kormányinál, a' királyné ünnepélyes megismerése ügyében. — Espana véres halála nagy örömet ébresztett a' fővárosban, 's ugyan ki is tulajdonithatná bűnül a' szerencsétlen spanyoloknak, ha isteni gondviselés ujmutatását pillantják meg azok véres kimultában, kik legtöbb vért ontottak a' jogszerü király és vallás ügyében? Nem ellenségök tulnyomó ereje buktatá meg a' carlosiakat, hanem ők önmagok készité el a' vészteljes halálos csapásokat, mert saját beleikben dühöngtek gyilkosan, 's főnökeiknek egy része bakója lőn a' másiknak. Estellában a' trónkövetelő leghűbb négy vezéri fölött mondá ki és teljesitteté a' véritéletet Maroto. Midőn az Ebro innenső partjáról néma bámulattal tekintettek a' spanyolok azon jelenetre, akkor még épen nem gyaniták, hogy Moreno, a' malagai hóhér, tulajdon katonái kezei alatt vérzendik el egészen idegen ország határin. 'S ime most már azon embert is elérte a' vérboszu, kit egész Spanyolország legméltóbb átkokkal terhelt vala. Espana grófot, Catalonia tigrisét, ugyanazon emberek gyilkolák meg, kiket nem győzött eléggé tüzelni öldöklésre 's gyujtogatásra. Még azon egy vigasztalása sem maradt, hogy legbensőbb örömmel igy szólhatott volna urához: „Catalonia legnépesb iparüző városát romhalommá változtatám, a' lakosságot mind egy lábig fölkonczoltatám, 's mindenütt bitófákat álliték föl, hogy embereid hűségét számodra biztosithassam.“ A' cataloniai események részletei iránt különböző hirek keringnek. Annyi bizonyos, mikép a' trónkövetelő egyik bourgesi határzatában megfosztá Espana grófot a' cataloniai főparancsnokságtól és Segarra tábornokot emelé e' hivatalra, olly meghagyással, hogy a' cataloniai harczot Espanaéhoz hasonló szilárd elhatározottsággal folytassa. E' határzatot don Ramirez de la Piscina külminister irta alá. D. Ramirez legteljesb joggal mondhatja magát külministernek; mert a' spanyol ügyek rája nézve most csakugyan külföldiek. A' madridi uj ministerség nagy erőt látszik kifejteni. Ulomder tábornok csak a' hivatalos lapból tudá meg kineveztetését granadai főkapitánnyá, 's azonnal megköszöné e' kitüntetést és határzottan elutasitá magától. Ezután Aldama tábornokot nevezé ki a' kormány ez állomásra, 's helyette a' baleari szigetek főkapitánya Jose de la Hera leend. Valencia másodparancsnoka, Infante, a' föllengősdiek kedvencze, szinte elveszté hivatalát, 's helyét Orus tábornok foglalá el. Aragoniai hirek szerint a' háboru jövő tavaszig alkalmasint megszünend, 's csupán állomásikat iparkodandnak megtartani az ellenséges vezérek. A' katonák már is sokat szenvedtek a' hideg miatt és a' hó igen tetemesül megrongálá az utakat, mi rendkivül nehezíti a' kölcsönös közlekedést. —

(Espartero titkos tervei. A' kormány több uj főkapitányt nevez ki.) Madrid, nov. 21ikén: „Espartero fővezér majd folyvást beteg 's az ágyat kénytelen őrzeni. Ő sajnálatra de egyszersmind hálára méltó, mert föláldozását valóban dicséretesnek kell vallani, mellyel fájdalom 's betegség ellen olly férfias elszántsággal küzd. A' spanyol lapok nagyobb része statuscsapásról szóla, mellyet Espartero szándékozék véghez vinni. Biztositom Önt, hogy egyszer már csakugyan próbálni akart illyesmit Espartero a' királyné érdekiben. Előhadai már utban is voltak Madrid felé; de csakhamar elhalasztá tervét Espartero, vagy mivel nem vélt kedvező sikert reménylhetni, vagy pedig azért, mert tény-erő hiányzék nála. Ha egyébiránt a' spanyol fővezér csakugyan illy nagyfontosságu merényre szánná el magát, ugy ezt koránsem dicsvágyból, hanem csak az alkotmányos Spanyolország szilárdabb megalapitásaért tenné. Espartero még nem mondá ki végszavát, ezt pedig meg kellene hallgatni előbb, és itéletet csak azután mondani tettei fölött. Azok, kik nem ismerik Esparterot, azt vélik, hogy mint dicsvágyó akar meghalni a' trón lépcsőinél; azok mindazáltal, kik jobban ismerik őt, tudják, miszerint ő, mihelyt kötelessége teljesitve leend, nem fog egyebet kivánni, mint hogy csöndes elvonultságban mint böcsületes ember végezhesse napjait. — Az uj ministerség eddigi léptei világosan tanusitják, hogy semmi engedélyt nem szándékozik nyujtani a' zavargóknak. Gonzalez Villalobor tábornokot, ki egy év előtt, midőn a' sevillai zendülés Andaluzia tartomány nyugalmát fenyegeté, rövid idő alatt ismét helyre tudá állítani a' közcsendet, Uj-Castilia kapitányává nevezé ki a' kormány, Sanjuanena tábornokot pedig, ki maroknyi katonasággal rögtön elnyomá a' sevillai lázongást, Andaluzia főkapitányává. A' granadai főkapitány don Antonio Maria Alvarez, ki olly gyönge volt, hogy mindenben a' föllengősdiek által engedé magát vezettetni, elveszté hivatalát 's helyét Llander tábornok foglalá el. Ez utóbbi kinevezés legnagyobb elégületlenséget okozand a' granadai és malagai föllengősdiek közt. A' kormány alkalmasint Cataloniába is uj kapitányt küldend, honnan naponkint terhes vádak érkeznek Valdes és Seoane tábornokok ellen. Az első ugyanis, mióta a' cataloniai hadserget vezérli, még csak egyszer ütközék össze az ellenséggel, 's csupán henye tobzódásnak él barcelonai elzárt palotájában. Seoane tábornok, a' hires szabadsági hős, ki a' cortesben valamennyi tábornok bevádlására vélt hivatást érzeni, mivel több tartományt ostromzári állapotba helyzének, most maga nemcsak föntartja Barcelonában e' rendszert, hanem a' legelőbbkelő polgárokat is föllegvári ronda börtönökbe hányatja, mivel nem akarják az általa kivetett törvénytelen adót fizetni. Meer bárót zsarnoknak nevezék az itteni föllengősdiek, pedig épen ő volt az, ki leginkább féken tudá tartani a' carlosiakat, 's az ő kiáltozásikra küldé a' kormány oda Valdes és Seoane tábornokokat, 's ezek megmutatták, hogy épen azok szokták megsérteni az alkotmányt, törvény fölibe emelvén magokat, kik legszájasabban korholnak másokat önkény-gyakorlás miatt. Don Francisco Valdes, ki e' háboru alatt annyiszor vallott már kudarczot az ellenség előtt, most ismét csatát veszte nov. 14ikén Xucar vidékin, hol minden előleges kémlelés nélkül támadá meg az ellenséget, 's 136 embert vesztett e' gondatlansága miatt, minek következtiben a' carlosiak elfoglalák Tarazonát, 's az egész vidéken kirablák a' népet, mellyet ezenkül még Palillos vad csordája is zsarol.“ —

Anglia.

(A' királyné férjének állapotja.) A' nem hivatalos udvari lap következőleg irja le azon álláspontot, mellyet Albert hg ő felsége ellenében foglaland el: „Azon két eset közt, ha t. i. a' király emel magához fel királynét, vagy pedig a' királyné királyt, igen lényeges különbség uralkodik. A' fölemelt királyné a' király első alattvalója, de a' királyné férje, mint férj, semmi ranggal nem bir. A' nőül felvett királyné közönséges jog szerint számos szabadítékkal 's igen becses előjogokkal bir; de a' férjül elfogadott király illyesmikkel nem dicsekhetik. Milly rang vagy kiváltság és előjog jusson neki tulajdonul, az csupán fölséges hitvese vonzalmától 's kegyétül függ; azonban igen természetesül következtethetni, hogy ő fels. nem fog megfeledkezni jelekről, sem számra sem fontosságra nézve. Mindenek előtt kir. fönség czimet fog nyerni Albert hg, mi közvetlenül Cambridge hg után helyzi őt rangban minden nyilványos ünnepélynél; de minden politikai hatalom 's befolyás nélkül, ámbár ez utóbbit a' királynén gyakorlani elég alkalma leend. Egyébiránt nem valószinü, hogy a' hg peerré fog neveztetni, ki alkalmasint csupán kir. vérből származó hgek rangfokán álland, mint példaul IVik Vilmos, ki felsőházba lépte előtt csupán egyszerűn Vilmos Henrik hgnek nevezteték. Albert hg egymásután térd-szalagrend lovagja, tábornok és tábornagy, 's végre bathrendi parancsnok leend. Ez fokonkénti előléptetése.“ —

(Ujabb részletek a' királyné férjhez menetérül. Elegy.) London, nov. 25ikén: „Hivatalos jegyzékből kiviláglik, mikép a' nov. 23iki titkos tanácsülésben a' 200 titkos tanácsos közül csak 85 volt jelen. A' kir. család tagjai közül Cambridge hg volt látható, főpapok sorából: a' canterburyi érsek, londoni püspök; továbbá: valamennyi minister, Norfolk, Devonshire, Montrose és Wellington hgek, 's a' t.; ez utóbbi Cowley lordra támaszkodva jelent meg a' toweri kormányzói egyenruhában, a' többi pedig szokott egyen-vagy diszruháikban. Brougham l. legélénkebbül társalgott a' ns lordok közt. A' királyné, a' M. Post szerint igen becses karpereczet viselt Albert hg arczképével. Ő fels. szembetünőleg érzé helyzete különösségét, mert szokatlanul halvány volt 's némi reszketegséget lehete rajta észre venni, midőn azon nyilatkozatot olvasá föl, mellyben férjhez-menési szándékát tudatá titkos tanácsával, ámbár e' szókat: „érett megfontolással“ igen nyomadékosan mondá. Melbourne nem tüntete ki olly élénk vidorságot, melly különben sajátja szokott lenni. A' királyné nyilatkozványa után, szerencse-kivánatát fejezé ki a' titkos tanácsnak Lansdowne e' frigyhez 's engedelmet kért ő fels. határzatát nyilványossá tehetni. — John Lander, testvére 's utitársa Richardnak, ki az afrikai sivatagokban halt meg, nov. 23ikán mellbaj következtiben elhunyt. John Lander szép és hasznos tapasztalásokat gyüjte Afrikában 's gyászoló családot hagyott maga után. — Az Atlas szerint Chosrew basa Waghornnak egész komolysággal mondá Konstantinápolyon keresztül utaztakor, hogy ő sokkal fürgébb 's ifjabb mint M. Ali, 's állitását e' szókkal törekvék erősiteni: „Fussunk egymás után e' teremben, 's látni fogja Ön, hogy még Önnél is jobban tudok futni.“ — A' királyné a' szárazföldi és tengerészeti seregnél több előléptetést teend, és számos diszjelt osztand ki.“ —

(A' parliament már januárban ülend össze.) A' Standard egyik legujabb száma szerint a' parliament még január 2ik hetében össze fog ülni, 's a' királyné február elején bizonyosan összekelend Albert hggel. A' ministerség titkolja ugyan e' körülményt, de csupán azért, mivel 5 parliamenti hely üres, és ezeket pártjokbeli embereknek szándékozik birtokába juttatni, mit azzal vélnek elérhetni, hogy nem maradván a' toryknak elég idő ármánykodásra, majd biztosan fognak győzni a' választásoknál a' whig jelöltek. A' ministerek majd naponkint titkosan tanácskoznak, 's mint mondják, mindent elkövetnek, hogy hivatalaikban maradhassanak. — A' kereskedők folyamodást intéztek a' ministerséghez a' chinai ügyek tulajdonképi helyzete iránt; de csupán azon nem igen vigasztaló választ nyerék Palmerstontul: tegyenek mit legczélsze-

rübbnek gondolnak, mert a' kormány még semmi közelebb nyilatkozást nem adhat e' tárgyról. A' kereskedőség élénk boszankodással fogadá e' közönyös választ olly fontos kérdésre, melly annyi érdeket tárgyaz.“ Némellyek szerint azonban a' kormány még is csakugyan teljes elégtételt szándékozik követelni Chinától az elkövetett sérelmekért. —

(A' királyné még april előtt menend férjhez. Itéletek Albert hgrül.) London, nov. 26ikán: „A' napi nagy beszédtárgy természetesen még folyvást a' királyné férjhezmenete, mellyet minden néposztály a' hgtől a' gyármunkásig nemzeti ügynek tekint. Egyik lap tagadja azon szárnyra kapott hirt, hogy Albert hg testvére a' portugáli királyné férjének, 's igy vagy katholikus, vagy legalább igen hanyag protestans. Fontosb azonban sokkal ennél a' Standard következő állitása: „A' közönségesen legjobban értesülve lenni szokott körökben beszélik, mikép a' királyné házassága nem aprilban menend véghez, mikép azt ministeri lapok állíták, hanem a' parliament még karácson előtt össze fog ülni, szükséges előkészületek tételire, az összekelés pedig január végén vagy február elején fog véghez menni. Ezt igen valószinünek tartjuk, ha különben a' ministerektül függ az idő-meghatárzás, mert jövő aprilig nem reménylhetik hivatalban maradásukat; azon hasznokat pedig nem akarják elszalasztani, mellyek királyi menyekzőbül a' ministerségre közönségesen háramlani szoktak, 's egyébiránt még a' királyné férjére is szeretnének némi befolyást gyakorlani, hogy legalább fájdalmatlanabbá tegye bukásukat.“ E' nyilatkozatból is kitünik a' toryk aljaskodó pártszelleme, mellyet mindenkor olly epésen használnak a' ministerek ellen. Igy azt is rebesgeték a' toryk, hogy a' titkostanácsi ülésben igen kevés peer volt jelen, midőn házasságra léptét nyilványitá a' királyné, holott egészen ellenkezőleg valóban igen számos titkostanácsos volt ez ünnepélyes ülésben. Még a' beteg Wellington hg is eljöve Doverből, hogy személyesen hallhassa királynénk e' határzatát, melly mind házi jövendőjére, mind az ország jóllétire nézve olly fontos következményü leend. Wellington hg születése óta tiszteli a' királynét, 's mindenkor valódi atyai érzelmeket tanusíta iránta, bármikép agyarkodjék is ellene vakbuzgó pártja. A' titkos tanácsnak különben nem volt más dolga, mint meghajlani és igent mondani, miután szándékát illőn előadá a' királyné. A' közönség nagyobb része nem szereti, hogy olly fiatal a' vőlegény, 's inkább három évvel idősbnek ohajtaná őt a' királynénál, mint 3 hónappal fiatalabbnak. Sok tory borzadva emlegeti, hogy a' vőlegény egyik nagybátyja katholikus, a' másik pedig (Leopold) kathol. lyányt vett nőül 's azon valláson nevelteti gyermekeit. Különösen a' Times annyival inkább boszankodik, mivel a' királyné nyilatkozatában egyetlen szó sem nyujta biztositékot férje családjának protestans érzelmei iránt, mikép azt IIIdik György tevé, midőn jelenté, hogy mecklenburgi hgnővel szándékozik házasságra lépni. Itt feledni látszik a' jámbor Times, hogy 1829-ben olly törvényt hozott a' parliament, melly a' protestans uralkodó vallásnak, kormányzati tekintetben, véget vete. E' törvény értelminél fogvást a' britt korona birtokosa, irlandi lordhelyettes és Irland 's Anglia lordkanczellárja protestansok tartoznak ugyan lenni, de minden más hivatalra egyenlő jogot igényelhetnek a' katholikusok a' protestansokkal. A' királyné tehát nem mondhata olly záradékot, mellynek következtében csak egy vallási felekezet fejdelemnőjének kellene őt tekinteni. A' Times e' miatt sem Albert hg, sem a' királyné ellen nem gyanakszik; de a' királyné szavaiban ujlag azon befolyás tulnyomóságát véli látni, mellyet O' Connell és az irlandi papság a' ministerekre gyakorlanak. Ezenkül a' Times néhány levelezője és a' M. Herald igen különösnek mondják, hogy azon 85 titkos tanácsos között, kik a' királynénál megjelentek, csak két kathol. peer volt látható, t. i. Norfolk hg és legidősb fia, Surrey gróf, mig az ujabb katholikus titkos tanácsos mind elmaradt. Azonban e' vészes előjelek daczára is bátorságot színlel a' M. Herald, 's reményli, hogy még megnyerhetni a' toryk számára a' fiatal hget, mig a' többi tory lap egyenesen whig érzelmünek tartja őt, és minden kimélet nélkül szeretnének kikelni ellene. — John Colborne, a' canadai volt főkormányzó, mint hirlik, peerségre fog emeltetni. — James Graham lordrectorrá lett a' glasgowi tud. egyetemnél. — Bonaparte József Ujyorkbul tegnap kiséretestül Portsmouthba érkezék. — A' newporti zendület részesei közül már többen visszanyerék szabadságukat. — Durham lordot betegnek hírlik némelly lapok, mig mások a' nov. 23iki titkos tanácsban megjelent peerek közt említik őt. — A' tory és szabadelmü sajtónak indulatos harcztárgyul szolgál most az özvegy királyné utazgatása is az országban, ki egymásután látogatással tiszteli meg a' fő torykat, ezek pedig természetesen mindenütt olly ünnepi kitüntetéssel fogadják őt, hogy minden józan érzelmü angol csupán a' királynő megsértését láthatja abban. Mentegetésül több példát hozának most föl a' tory lapok, miszerint az özvegy királyné semmi kérelmet nem fogada el utközben, következőleg látogatásinak semmi politikai színt nem kiván adni. —

Franczia ország.

(Franczia foglyok Sziberiában. Elegy.) A' Commerce hosszu czikket közöl az 1812iki sziberiai foglyokrul, mellyben keserün panaszkodik, hogy Russzia még most is minden népjog ellenére fogva tartja azon francziák egy részét, kiket 1812ben Sziberiába hurczoltatott. „Egyszer már, igy szól az emlitett lap, hangosan szólalt meg ez ocsmányság miatt a' következamrában néhány lelkes képviselő azon boldogtalanok mellett, kik hiven szolgálták hazájokat, 's mégis 25 év óta feledtetvék a' hon által, melly annyival adósuk vérökért. Akkor nemmel válaszolt a' kormány a' hozzá intézett kérdésekre; de az óta ismét öt franczia érkezék vissza honába, kik szerencsések voltak a' tobolszki bányákból megszökhetni, 's most legujabban is egy pattantyus altiszt érkezék Havreba, ki egykor Napoleon testőrcsapatjában szolgált, 's előadása mindenben öszhangzó korábbi társinak mondásival, kik egyhangulag állitják, hogy számos szerencsétlen franczia szenved még Sziberiában. Emberiség ügye ez minden kormányra nézve, 's kivánatos, hogy komoly tárgyaltatás alá jusson.“ — Nov. 12iki kir. rendelet 300 ezer franknyi rendkivüli költségre hatalmazza föl a' külministerséget, titkos kiadások födözhetésire. — Orleans hg Marseilleben tartózkodtakor mindenkép törekvék magát népszerüvé tenni, 's a' nyilványos épületek megtekintésekor huzamosb ideig mulata Saint Jean erősségben is a' kikötő mellett, hol nagyatyja 's két fia fogva voltak. A' Gazette du Midi alkalmat vesz e' körülménynél fogva jelenteni, mikép e' redszabály Boyer-Fonfréde inditványára történt, ki 1798ban vérpadon végzé életét, miután Orleans családot örökre számüzetni inditványozá. Boyer-Fonfréde atyja volt azon bordeauxi Fonfrédenek, ki most valódi vakbuzgalommal ótalmazza Orleans családot. — Valamennyi parisi lap bizonyosnak mondotta, miszerint Bérenger nem fogja elfogadni a' pairséget, még is elfogadta. —

A' közelebb mult napokban Le Capitol czimü hirlap szerkesztő hivatalát megmotozá a' rendőrség, mivel czikket közlött, melly a' szegényebb osztalyokat a' gazdagok ellen ingerli. — Girondelle assz., ki nem rég követ dobott a' király kocsijába, bód-kórházban van, mert őrültsége tökéletesen bebizonyult. — Don Carlos Bourgesba érkezte után párthivei azonnal kiadák arczképét kőnyomatban. A' megyeispán sok példányt vásárla most abból össze 's kiosztatá a' rendőrség közt, hogy szükség esetén használ vehessék.“ —

(Algirban bizonyosnak mondják a' háborut.) Toulon, nov. 28kán: Chimére gőzös végre megérkezett az olly régóta várt afrikai hirekkel, miket azonnal Parisba külde a' hatóság. E' hirek rendkivül fontosak. Algirban nagy szerencsétlenség történt, melly már most meggyőzheti a' kormányt a' sajtó azon állitása igazságáról, hogy eddigi bánásmódja nem lehet üdvös következményü. Az utólsó gőzös azon hirrel érkezék, hogy a' metidsai gyarmatosak telvék rettegéssel, mert a' beni-isserek megtámadák a' keleti határokat. A' hadzsutok nagyobb része a' lapályra rohant 's földulá a' jószágokat, mit a' betegség által elgyöngült katonaság nem tuda megakadályoztatni. Az ellenség mintegy 300 gyarmatosnak metszé le fejét. E' szerint tehát ki van jelentve a' háboru és a' tafnai szerződés megszegve; ha ujabb haderőt nem küld a' kormány Algirb-, ugy egészen a' város falai alá jövend Abdelkader. Az emir folyvást azt állitja, mikép a' francziák szegék meg először a' szerződést, mivel franczia hadsereg ment keresztül birtokán. Chimére elindultakor legnagyobb rettegésben voltak Algir lakosi. Minden nélkülözhető katonaság parancsot kapott a' metidsai térekre indulni, hová Valée tábornagy is menni szándékozott. Valamennyi metidsai néptörzsök kezet fogott az emirrel, 's épen ezek követék el a' legnagyobb dulakodást; minden mezei lakhelyet fölgyujtottak és kirablottak az arábok, kik mintegy 3 ezer főnyi lovas és gyalog csapatban jelentek meg. Egy zászlóaljvezért 170 katonájival együtt fölkonczolt az ellenség.“ A' Toulonnais azonban kétli e' hirek valóságát, mivel Algirból már eddig is jobbadán tulzó tudósitások érkeztek illy tekintetben, mert 9 év óta egyetlen őrhelyet sem tudtak elvenni a' francziáktól az arábok. 1834ben 25 franczia 4 ezer kabyl ellen legszerencsésb sikerrel ótalmazá a' salemi őrházat. Sokkal valóbbszinü, hogy néhány katonacsapatot konczoltak föl az arábok minden távulabbra ágazó előkészületek nélkül, 's ez alkalomkor természetesen a' gyarmatosak is szenvedtek, kiknek nem volt idejök megmenekedni a' veszély elől. Egy helyen 40 holtra találtak. A' sok esőzés annyira megrontá az utakat, hogy a' közlekedés majd egészen lehetlenné vált, mi természetesen könnyíti az arábok ügyét, kik jobban megszokták az idő visszontagságit és több szenvedést kiállani képesek. Valée tábornagy még a' katonai foglyokat is fölfegyverzé és az ellenség megtámadására küldé. A' legközelebb érkezendő gőzhajó bizonyosb hireket hozand. A' kormány mindent elkövet, hogy a' fenyegető vészt elhárithassa. —

(Abdelkader háborut üzen a' francziáknak.) A' ministerséghez következő hivatalos irat érkezék Valée tábornagytól: „Algír, nov. 24dikén: Az általam már érintett események csakugyan valósultak. Abdelkader megkezdé a' háborut. Hat hónapi folytonos lázitás után sikerült neki a' parancsi alatt álló néptörzsökök egy részét fölzendíteni. Három nap óta rohantatja már meg táborszemeinket, 's ezentul csak fegyverrel szerezhet magának elégtételt Francziaország azon számtalan bántalomért, mellyet az afrikai politika két évig mindenkor csak békés uton törekvék elintézni. Algírba érkeztemkor panaszlevelet intézteték az emirhez a' kalifák ellen, 's néhány nap mulva ingerlésteljes választ kapék tőle. Én nyugalommal feleltem neki, mire ő ismét olly hangon nyilatkozék, hihetőleg ármányból, vagy talán habozásból, hogy koránsem tarthatám olly igen közelnek a' harczkiütést. De Abdelkader már régóta háborura volt elhatározva. Ő csak annyi időt kivánt nyerni, hogy lovasságát tökéletesen összeszedhesse, 's nov. 20ikán következő levelet intéze hozzám: „Üdv és áldás arra, ki az igazságot követi! Első és utólsó leveled hozzánk érkezék. Tartalmokat jól fölfogtuk. Megirám már neked, miszerint valamennyi arab, Beni-Híesznasztól Kafig ugyanazon érzelemtül lelkesül, 's hogy már nem maradt számukra más szó, mint a' szent háboru! Én mindent elköveték, hogy más gondolatokra birhassam őket, de a' békét tovább eltűrni senki nem akará már többé. Mindnyájan egyhangulag a' szent háborut kivánták, 's én nem tehetek ellenök; kérelmöket meg kell hallgatnom, hogy hű maradhassak dicső törvényinkhez, mellyek azt követelik tőlem. Én tehát nem árullak el téged, hanem tudtodul adom a' történőket. Küldd vissza ügyviselőmet Oranból, hogy ismét családja ölébe térhessen. Legyetek készen a' harczra, mert tudjátok meg, hogy valamennyi muzulman szent harczot küzdend veletek. Ezt azért mondom, nehogy engem árulónak nyilatkoztassatok, ha valami történni fog. Én tiszta vagyok és soha ollyasmit tenni nem fogok, mi törvényink nyiltságával ellenkeznék. Irám hétfőn este Medeahban 1255. Ramadan 11ikén. U. I. Királyod azt válaszolá, midőn levelet intézék hozzá, hogy minden ügy, háboru és béke, csu-

pán tőled függ; én 's velem minden igazhitü, háborúra vagyunk elhatározva. Légy ez által intve, 's mondd meg, mit gondolsz? Mert neked kell szólnod most, rajtad a' sor, és nem máson." Én részemrül mindent elkövetek a' harcz-kiállhatásra. A' chiffai vonalt megerősittetém 's minden főpontját elég mennyiségü élelmiszerekkel látám el, mindenütt egyszersmind legnagyobb vigyázatot 's mérsékletet parancsolván gyakoroltatni, mivel eleinte ótalmilag volt szándékom magamat viselni. Néhány tiszt tüzes bátorsága mindazáltal, fájdalom! gátlá parancsim tökéletes végrehajtását. A' lapályságon lakó európai és benszülött nép legnagyobb figyelmemet igénylé, mert a' hadsereg nem ótalmazhatá minden birtokukat 's igy mindnyájoknak tanácslanom kelle, hogy táborink közelébe vonuljanak, egyszersmind pedig puskákkal 's töltéssel láttam el azon gyarmatosakat, kik szilárd anyagu épületekkel birtak, sőt néhány pontra katonákat is küldék. Minden bajt elkerülhetni nem is reményltem; különösen pedig az arábok voltak kitétetve ismért gondatlanságuknál fogvást a' megrohanás legveszélyesb részinek. Nov. 17—18kán a' hadzsutok több megtámadásit vitézül verék a' gyarmatosak vissza. 20ikán azon pillanatban, midőn szándékát tudatá velem Abdelkader, átvivé sergeit a' Chiffán. Ugyanekkor a' buffariki parancsnok épen élelmiszereket küldött Meredbe, mintegy 30 fegyveres kiséretében. Csekély távolban ezer aráb támadá meg e' csoportot. A' parancsnok halva maradt a' téren, a' szekereket mindazáltal szerencsésen visszavivék. Egy más szállitvány azonban egészen elveszett, mert a' parancsnok elmulasztá a' szükséges elővigyázatot. 21kén 1500 aráb ment keresztül a' Chiffán, kik 200 katonát apritottak föl. Sok arábot holtan teríte földre a' legközelebb álgyutelep, 's néhány pillanat mulva már mintegy 20 ló futosa ember nélkül a' téren. Ugyan 20ikán keletrül is ellenséges csoport érkezék, melly ismét több gyarmatost öle meg. Parancsot adék, hogy mindenütt gyámolitsa a' szerencsétleneket az illető hatóság. Valamennyi gyarmatos, ki kivánta, fegyvert kapott a' helyparancsnokságtól, 's ezek már most mindenütt védelmi állapotba helyzik lakhelyeiket. Az aráb törzsökök egy része táborinkba menekült. Rulhiéres tábornok, kit Buffarikba küldék, parancsim következtében 400 lovassal 's 1500 gyalog katonával járatja be a' vidéket, mindenütt segélyt osztó, hol azt az arábok megrohanási szükségessé teszik. Legnagyobb vigyázatot ajánlék neki, 's különösen intém, hogy csekély erővel harczba soha ne bocsátkozzék. Mihelyt az idő javuland, azonnal a' hadzsutokat fogom megbüntetni, kik legügyesb, egyszersmind legfélelmesb ellenségink. Valée tábornagy." — Magányos levelek szerint a' háboru hihetőleg Oranban is ki fog ütni; hol mindazáltal alkalmasint bünhődni fognak merényőkért az arábok, mert katonáink biztos sánczok mögött őrködnek ott, 's mindnyájan legjobb egészségnek örvendnek. Constantine tartományban ellenben igen csekély a' katonaság száma, 's azért ott méltán tarthatni veszélytül. Chiffa folyam czélszerübb őriztetése által nagyobb részint ki lehetett volna kerülni e' sajnos vérengzést. —

(Elfogatások. Uj pokolerőmü.) A' Capitole hirlap szerkesztő hivatalában nov. 27ikén mindent megmotoztatván a' rendőrség ugyanazon nap Chanel Lajos grófot 's Crouy-Chanel marquist, Zangiacomi nyomozóbiró parancsa következtiben, elfogatá. E' tekintetben annyi különböző hir szárnyal Parisban, hogy nem igen igazulhatni el a' tulajdonképi inditó okok fölött; annyiban mindazáltal minden vélemény megegyezik, mikép a' rendőrség már néhány hét óta politikai nyomozásokkal foglalatos. — Nov. 28ikán este 8 óra tájban a' kir. palota körül lakók iszonyu durranás miatt rendkivül megijedtek. Montpensier utczában ugyanis, nem távul a' szinháztól, lőporral 's golyókkal töltött erőmü volt elrejtve; melly azonban olly szerencsésen sült el, hogy az ijedségen kivül semmi kárt nem okozott. Ez esemény szinte legfurcsább magyarázatokra szolgál alkalmul, mikből nehéz kipuhatolni, hogy tulajdonkép kit akarhattak megsérteni a' gonosztevők. Másnap tömérdek kiváncsi néposoport lepé azon tért, honnan a' gyilkoló durranás hallaték, néhány golyó egészen a' 2k emeletig hatott. A' rendőrség több elfogatást eszközle, de minden siker nélkül; bizonyos helyen mindazáltal irományoknak juta nyomába, melyek titkos egyetértést tanusitnak Napoleon Lajos és Russzia közt, 's a' krakói köztársaságról is említést tesznek. Annyi minden esetre bizonyosnak látszik, hogy a' rendőrség valamelly bonapartista összeesküvést födöze föl, mellynek részletei rövid idő mulva napfényre jövendnek.

(A' lengyel menekvők évnapi ünnepélye. Elegy.) A' lengyel menekvők nov. 29ikén ünnepileg üllék meg zendületjök évnapját. Azon sz. egyházban, melly Kázmér János porló maradványit pihenteti, 200nál több lengyel volt összegyülve. Este Arago elnöklete alatt ujra összegyültek a' lengyelek 's beszédeket tartottak, mit eddig kormányparancsnál fogva nem volt szabad tenniök, miből azt következtetik, hogy a' franczia és orosz kormány közt tágulnak a' baráti kötelékek. Arago beszédjét igen dicsérik. — Parisban társulat állott össze aláirásra azon szerencsétlen francziák gyámolitásaul, kik Sziberiában szenvednek. —

Oroszország.

Jassy, nov. 13dikán: Sokat beszélnek azon szerencsétlen csatáról, mellyet az orosz csapatok september elején Abchasiában vesztének. Egy erős osztály nehéz-járatu hegyszorost fedeze föl őrség nélkül, melly a' hegyi falukba vezet. Az orosz tisztek gondolák: nem kellene e' jó alkalmat elszalasztani 's a' hegyszorosan igen jó lenne az ország beljébe rontani. A' közkatonák vonakodtak előre nyomulni, a' tisztek valának tehát kénytelenek előre rohanni. Félórai nehéz gyaloglat után az osztályt abchasiaiak támodák meg, kik iszonyu vérengzést követének el a' benyomulók közt; a' kaukáziak gazdálkodtak a' lőporral 's köveket dobáltak az oroszokra a' hegyes sziklákról; a' tisztek nagyobb része elhullt 's a' csapatok legnagyobb zavarban hátráltak. A' holtak és sebesültek tetemivel, mellyek a' kaukáziak kezébe kerültek, méltatlanul bántak, nyársra vonák 's a' hegyek mélységibe dobák.

Svédország.

(Elmélkedések a' közelgő országgyülésről.) Stockholm, oct. 25kén: Oct. 20kán nyilványos hirdetvény által, mellyet a' főváros egyházában szószékről tudattak a' néppel, az országos Rlt 1840 jan. 14kére hivattak össze. Svédország képviselősége, alkotmányánál fogva, négy osztályból áll: 1) Nemességből, mellyben minden család külön szavazattal bir, mit megbizólevéllel más nemesre is átruházhatni; ennélfogvást a' nemességet 3—500 tag képviseli az 1200ra terjedő nemesi családból. 2) Papságból, melly választás által 50—60 tagot küld az ország minden papi kerületiből, a' püspököken kivül, kik mindig szavazattal birnak; a' két egyetem két-két küldöttje 's a' tudom. akademia egy képviselője is ez osztályhoz tartozik. 3) A' városok polgáriból és a' vashámorok tulajdonosiból, kik összesen 50 képviselővel birnak. Végre 4) a' parasztságból, mintegy 100 taggal, kik kerületenkint választóférfiak által választatnak. E' négy rend azonban nem ül össze közös teremben; külön külön szobákban vitatkoznak 's hozzák határzatikat, miután a' kir. előterjesztvények vagy egyes inditványok által tett javaslatokat külön választmányok az országos rendekből megvizsgálták 's javaslatot adtak felőlük. Ha három 's némelly kérdéseknél mind a' négy rend megegyezik, akkor tekintik a' határzatot országos végzésnek. Ez a' munkálatokat fölötte nehézzé, lassuvá teszi, a' Rendek közötti szakadásokat előmozditja 's kaput tár a' megvesztegetésnek, mit a' kormány annálinkább fordithat hasznára, mert a' nemesi képviselők jobbadán kir. tisztviselők, udvaronczok, testőrtisztek 's kormánytul függő személyek. Továbbá, mivel a' király nevezi ki a' papi kerületek legjobbikaiban a' lelkészeket, valamint a' püspököket is, azon lelkészek pedig, kiknek jövedelmök csekély, politikai engedékenységök által dijra számolhatnak. Ugyanez történik gyakran a' polgároknál is, mert a' városok többnyire polgármesteröket küldik, kik kevésb jövedelemmel birnak, mint a' kerületi birák, kiket hasonlag a' király nevez ki. Mi a' parasztokat illeti, bár ezek meg nem nyerhetők illyes módon; ellenben sokan közülök, főleg a' nem tehetősek, a' nagyurak kézszoritásai által annyira elszemtelenülnek, 's madeirai és champagnei ürítgetések által annyira elbódulnak, hogy az őt környező tanácsadók könnyen halójokba kerítik. Minek következménye az országos kiadások évenkénti szökkenése, ugy annyira, hogy a' nyilványos terhek vagy adók összesen az egész évi termesztvény negyedét teszik, holott Angliában tizedét, Franciaországban pedig hatodát. A' dolgok ez állapotja a' sajtó növekvő nyilványsága által napfényre hozatván, a' nemzetben azon élénk kivánatot gerjeszté: vajha történnék valami javitás a' képviselés körében! mert mostani állásában a' kormány befolyását nem igen korlátozhatni; és ez okbul lehetséges, hogy a' legközelebb országgyülés más jellemet öltend magára, mit hihetőleg a' mult évi több esemény, sajtó miatti üldözések, fölségsértési koholt vádak és kormányi rendszabályok gáncsolgatása előmozditandnak. Nem tagadhatni, miszerint a' nemzet független részében forró vágy él a' javitásokért, élő példa erre a' hirlapi előfizetők, ugyanis a' radicalis Abendblatt 5 ezer, a' statuslap ellenben csak 1700 's a' tulzó conservativ Minerva, az udvar organuma, csak 600 előfizetővel bir. E' népvélemény azáltal is erőre kap, miszerint Oszkár trónörökös, ki Károly János királynak Norvegiába utaztakor Stockholmban az akkori kormány elnöke volt, hajlónak mutatkozik legalább anyagi javitásokra. Mi keletkezhetik ebből, azt főleg a' választások sükere határozandja meg. Egy példát kell felhoznunk, melly hiven előtünteti azon keserüséget, mellyel némelly conservativ lelkész harczol az alsóbb néposztály kimüveltetése ellen népiskolák 's felvilágitás által. A' mult országgyülés javaslatot nyujta be a' kormánynak, melly a' népiskolák általányos elrendezésit tárgyazá. Minden püspök és káptalan parancsot kapott véleményadásra; 's épen Tegner püspök, kit, mint költőt, a' német és angol közönség fordításokbul eléggé ismér, káptalanostul javaslatot nyujta be, mellyből következő hely figyelemre méltó: „A' consistorium ugy vélekedik, hogy a' dolgozó néposztály neveltetése lényegesül vallásos legyen. Minden más isméret nemcsak fölösleg, sőt gyakorta veszélyes is. Félmiveltség a' parasztból hirlapolvasót, paraszt ügyvédet 's t. eff. farag, ez a' leggonoszabb, mivé paraszt lehet. Országgyüléseken az illyesek a' legelégületlenebbek. Szomoru látvány, mennyire megváltoztatá az országgyülés a' parasztokat, kik jobb napokban, dicsőségük napjaiban, rendeltetésök- és becsületnek tarták istent 's királyt szeretni 's becsülni. Az Abendblatt szentirásuk 's politizálni legkedvesb foglalkozásuk. Minden kedvet elveszitnek mesterségök iránt, 's ha visszatérnek ahoz, csak azért teszik, hogy nyomasztó terhei ellen szavaljanak. Az ember jogairól, alkotmányos szabadságról, a' statushatalmak elkerülhetlen sulyegyenéről sok hasztalanságot összeolvastak a' hirlapokból, és sokat hallottak a' hirlapirótul, ki tőlük élve pártfogójok. Nincs mirigy, melly olly ragadós, mint a' demokratai, 's az otthonülők a' felvilágosultak szabadelmü szavalásit tetszéssel olvasgatják. Igy aljasul el lassanként ez osztály, melly az ország velejét alkotja. Az egész dolgozó néposztályt most illy alkotványos és országgyülési szalmaférfiakká nevelni 's kiképezni uj 's kiterjesztett népiskolák által, ugy látszik közvélemény. A' consistorium minden társaság felett sajnát fejezi ki, mellynek tagja gyermekkortól fogva illy szellemben neveltetik 's van eszközük abban maradásra." Más nyomtatványban ekkép nyilatkozik ugyanazon Tegner: „Jobb volna, ha a' lelkészek alunnának, mint az országgyülés alkotványos szemfényvesztésin 's kerődzésin megjelennek. —

Belgium.

Brüssel, nov. 21kén: A' képviselőkamra ma egyhangulag (56 szóval) elfogadá azon törvényjavaslatot, melly a' gabna 's burgonyakivitelt 1840. nov. 30aig tiltja.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. — szerda, dec. 18.

HÉLENKOR.

1839. — 101ik szám.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély (kinevezések; pestmegyei közgyülés a' takarékpénztár ügyében; pécsi, csáktornyai és szabolcsi hirek; különféle; 's a' t.) Amerika (floridai és montevideoi hirek; 's a' t.) Spanyolország (lapvélemény a' cortesfölöszlatásról; 's a' t.) Anglia (Windsorpalotát ismét egy holdkóror szerelmes látogatja meg; vélemény a' keleti ügy mostani helyzetéről; a' newporti zendület némelly részletei; lengyel gyülés Londonban; 's a' t.) Franczia-ország (elfogatások a' pokolcrómü miatt; a' kormány katonaságot szállít Algirba; Abdelkader zenditő levelei; parisi órjöngés Orleans hg miatt; 's a' t.) Dánia (a' király meghalt; 's a' t.) Dánia. Olaszország. Törökország. —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége f. e. dec. 3iki határzatában Kovács Antal szebeni lelkészt sz. Katalin brassai czimzetes apátjává; Töltényi Szaniszló bécsi cs. kir. József akademiai tanitót pedig bécsi tud. egyetemi tanitóvá nevezni méltóztatott az orvosi karnál.

Ő cs. kir. felsége Valencsek János szeniczi (Nyitra vármegy.) evang. tanitót kis arany érdempénzzel méltóztatott kegyelmesen megajándékozni; Bezerédy Adélnek pedig a' bajor kir. sz.-Anna-alapitvány díszjele elfogadhatását 's viselhetését megengedni.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége f. é. nov. 18iki határzatában Obermayer János katona-élelmezési tiszttartót élelmezési főtiszttartóvá 's egyszersmind előadóvá nevezni méltóztatott a' bánsági főhadikormányszéknél.

A' m. k. udv. kamra a' facseti megürült számtartói tisztségre Hafner Károlyt, a' lippai igazgatóhivatal ellenőrjét alkalmazá; továbbá Schild Károly kossovai ispánt Vattinára; Riegler József berlistyi ispánt Kossovára szintazon minőségben helyezte át; Pichler Leopoldot, a' lippai ügyészhivatal gyakornokát, berlistyi ispánságra lépteté elő 's az oravicza megürült tisztirnokságra Krenauer Ferencz ugyanottani helyettesített tisztirnokot; végre a' selmeczi k. erdőhivatal irnoki tisztségére Seifert Eduárd styavnicskai k. erdőszt nevezé ki.

A' m. kir. helytartótanács Heldwein Károly nagyváradi rajztanitót budai rajztanitóvá alkalmazá.

A' bécsi cs. kir. tud. egyetemnél mult hó 7ikén ment véghez a' procurator-választás, melly alkalomkor Magyarország részről Peczval József bölcselkedési tr és bécsi cs. k. tud. egyetemi tanitó nevezteték ki.

F. dec. 15kén délelőtti 10 órakor Pestmegye közgyülési nagy termében Simoncsics János pestmegyei másod-alispán úr elnöksége alatt azon ns vármegye takarékpénztári egyesülete nagygyülést tartván felolvastattak az eddig aláirt részvényesek nevei 's a' jelenlevők mindenek előtt a' részvénytársságot alapultnak (constitualtnak) nyilatkoztatták. Ezután elnök alispán ur röviden előterjesztvén azon nemes czélt, mellyet tbiró Fáy András ur t. n. Pest vmegyéhez beadott's nyomtatásban is közre tett javalatánál fogva egy takarékpénztár-felállitással elérni törekszik 's melly, mind haszna mind létesithetősége tekintetéből a'tisztelt megye Rendei által pártolás alá vétetett, miután a' társaság magát megalapitotta, azon ideigleni választottság nevében, melly a' tisztelt megye megbiztából ez ügyben eddig munkálkodott, leköszönt 's az egész intézetet a' részvényes társaság további rendelkezési alá adta. Ezt követé tbiró Fáy András úrnak mint az intézet alapitójának, részint azok iránt, kik terve létesitésében segitségül voltak, emberbaráti buzgalmokért nyilványitott köszönete, részint az intézet körülményit magában foglaló 's a' jelenlevők által — ha egyebet nem tett volna — csupán ez egyetlen tetténél fogva örökké fenmaradandó érdemei méltánylásaul sokszoros „éljen" kiáltással fogadott ékes beszéde, minek végeztével, az igazgató és kormányzó választottság választására kerülvén a' sor, miután a' jelenlevő, annyi különböző karzat-'s felekezetbeli, 's egymást csak névszerint, vagy nagy részben úgy sem ismerő személyeknek bizodalmokat illy körülmények közt rögtön központositani majd lehetetlen lett volna, jóllehet az alapszabályok értelmiben az igazgatónak és kormányzó küldöttségnek titkos szavazat által kell vala választatnia, attól csupán ez úttal, és minden innen jövendőre lehető következésnek ünnepies kirekesztésével, megkérték pestmegyei alispán Simoncsics János urat: hogy választottsági tagokat javaslani sziveskednék. Ki is következőket, névszerint: gr. Teleky Sámuel, gr. Ráday Gedeon, Benyovszky Péter, Vas László kanonok, Fáy András, Lissovényi László, Ladomérszky Imre, Nyáry Pál, Zlinszky János, Ilkey Sándor, Patay József, Rosty Albert, Tolnay János, Dumcsa Döme, Halbauer János, Karczag Benjamin, Wodianer Sámuel és Boskovich József, uu. hozván javaslatba azok kormányzó tagokká, igazgató elnökké pedig maga tisztelt alispán úr egy évre köz felkiáltással megválasztattak. Ezután a' pénztárnok, ellenőr és irnok választása 's illetőleg kinevezése jövén szóba, miután az ezek számára szükséges utasitások még kidolgozva nincsenek, hosszas vitatás után abban állapodtak meg a' jelenlevők: hogy a' kivántató szabályok folyó hónap 29keig egy megbizottság által készittessenek el, 's a' kitett napon ugyane' helyen tartandó nagygyülés elibe terjesztetvén, helybenhagyatásuk után adassanak ki az ugyanakkor választandó tisztviselőknek. Kikre nézve most csak annyi határoztatott el, hogy: a) biztositéki levél — melly a' választandóknak, ha atyai hatalom alatt lennének atyjaik, 's ha házasok, hiteseik által is aláirandó 's a' lekötött javakra első helyen bejegyeztetendő — a' pénztárnoktul 10 ezer, az ellenőrtül 6000, az irnoktul pedig 2000 pengő forint erejéig kivántatik. b) A' választandó pénztárnok, ellenőr, és irnok más hivatalt nem viselhet, 's más lekötelezettje nem lehet c) a' lekötendő érték összeirását, hiteles kimutatását, betáblázásoknak mennyiségét folyamodásával együtt elnök Simoncsics János alispán urnak legfelyebb f. hónap 28kaig kiki beadni tartozandik olly végre, hogy ezek bizonyitásai után a' hivatalkérők cautióinak elégléte, a' választmány által, még a' 29iki közgyülés előtt elhatároztathassék. Mellynek ezek szerinti megállapittatása után a' szabályok kidolgozására kir. tan. Steinbach Ferencz ur elnöksége alatt: Eötvös József, Kovács József, Nagy István, Máy József, Hajnik Pál, Zsivora György, Sartory János, Valero Antal, Fabricius Józs., Nagy Józs., Eckstein Rud., Fáy And., Grabovszky Athanáz, Cahen Móricz és Oesterreicher Dávid uu. köz felkiáltással megválasztatván 's a' kimunkálandó utasitásoknak f. hónap 29kén tartandó nagygyülés elibe mutatására megkéretvén, 's az eddig történteknek részint köztudomás, részint a' pénztárnokságra, ellenőrségre és irnokságra vállalkozandók értesitése végett ujságlapokbani közlésére alulirt megyei főjegyző megbizatván a' gyülés szétoszlott. Nyáry Pál m. k. pestmegyei főjegyző.

Folytatása a' pestmegyei takarékpénztár részvényesei névsorának, czimzet nélkül betü-rendben: Andrássy Józs. országgyül. követ 3 részv., Antal Mihály, Bánffy László b. O. K., Barkassy Imre, Beöthy Ödön O. K., Beleznay János gr., Beniczky Antal, Bicskey Ignácz, Bicskey Venczel, Biró Imre O. K., Bohus János O. K., Bónis Sám. O. K. Eötvös József, Ensel-Résö Józs., Fáy György, Foghtüy Zsigm., Gál János, Halász Imre, Hajnik Pál, Hegedüs Antal, Helmeczy Mihály, Hengelmüller Mih., Kapczy Tamás, Katona Lajos, Kiss Károly, Kovács Istv., Kovács Mih., László László, Lipovniczky Vilm., Lissovényi László, Lónyay Gábor O. K. Mariássy-Szepessy Mária a' már vett két részvényen felül ujra 2 részv. Mátray Gábor, Majláth György O. K. Mocsáry-Vattay Rozália, Modrovics Ján., Mühr Antal, Nagy István f. j., Neustein Bernát, Nyáry Miklós, Okolicsányi János, Palaczky Anna, Pajor Kamill, pesti és budai mészáros czéh 2 részv. Platthy-Döry Kriszt., Porkoláb Dániel, Pribék Antal O.K., Prónay Albert F. H. 4 részv., Pulszky Fer. O. K. Raics Józs., Sánta Istv., Sartory Ján. 3 részv. Simoncsics Ján., Stettner Ign., Szánthó Ján., Szegedy Sánd. O.K., Szemere Pál, Szentiványi Károly O. K., Szentmiklósy Viktor O. K., Szilassy-Inczédy b. Kat., Szilassy György, Szily Istv., Tinnyei közbirtokosság, Zofcsák Józs., Zombory Bazil, Jakovics József, id. Jankovics Imre, Jankovics László O.K., Valero Antal, Vay Lajos b. O. K., Vogel Lajos. Az eddigi alapitói aláirás-szedésben kitünő buzgalmu sikert bizonyitának Zlinszky János 's Miskey Imre fő szbiró's Eckstein, Nyáry és Bicskey alszbiró urak, Ráday Gedeon gr., Külkey Henrik ügyvéd, és Nagy József keresk. urak; kiknek az intézet ezennel forró háláját jelenti.

Nm. Nádasdy Ferencz gr. váczi püspök 'sb. t. tan. úr kegyes volt a' pest megyei takarék-pénztár fölsegéllésére 200 pengő forintot ajándékozni, mit az intézet egyesülete hálás köszönettel fogadott. Egyébiránt minden ezen intézetre tett és még teendő gyámadakozások, mihelyt azok névsora beküldetik, buzdítás és ellenőrség végett a' közönséggel tudatni fog.

Azok, kik a' pestmegyei takarékpénztárból, a' már hírlapjainkban hirdetett föltételek mellett, pénzt kivánnak kölcsön venni, ujra felszólittatnak jelentéseiknek a' szükséges kimutatásokkal, alispán és takarékpénztár-igazgató t. Simoncsics János urhoz, minélelőbb leendő beadására.

Csáktornya: Ő cs. 's ap. kir. Felsége kegy. rendeleténél fogva szabaditékos Csáktornya mváros Tanácsának létegesitése (organisatiója) a' t. vmegye által e' legfensőbb rendelet foganatositására megbizott muraközi járásbeli főbiró ur szentpéteri Horváth Péter elnöklete alatt f. évi novemb. 19kén vitetett végbez: mellynek következtiben a' mindenek előtt is az egész közönségtül ezen végre megválasztott 40. választó-polgár vagyis negyvenedes által, kiknek hivataljok holtig tartandó, birává választatott Zozolly Dániel, rendes és fizetéses tanácsbeliekké: Verbantsits József, Tódor József, Petsornik Márton, Siskovits Döme, Sztrahia Orbán 's Deutbáni János; tiszteletbeliekké: Zozolly Ferencz, Saffarits József, Kovatsits Fülöp, Pechter Ferencz, Hörmüller Mihály és Krassoveez János; továbbá jegyzővé: nemes Svágell Tamás hites ügyvéd; árvák atyjává: nemes Tkaltsits János, ki is e' város iránt viseltető különös vonzalomból e' valóban terhes hivatalt minden fizetés nélkül elvállalni sziveskedett; pénztárnokká: Sztrahia Balázs; kórházatyává: Májer János. E' létegesités már az által is, hogy ez, az olly annyira különböző érzelmek mintegy összeolvasztásának következménye, teljes csenddel juta végre, biztos reményü jövendőt nyujt a' közönségre nézve. A' választó polgárok, vagy is negyvenedesek pedig e' következők: Martincsevits Ignácz nedeliczi plébános és alesperes, idősb Tódor József, Rumpold Mihály egyszersmind tüzi-biztos, Májer János, Lopatni György, Szirk Fridrik, Goricsanecz Ferencz, Novák József, Koller József, Kristofits István, Zdelár Miklós, Fercs Aloiz, Saffarits György, Istvánovits Márton, Szudecz György, Krassovecz József, Pintarits József, Kober Andor, Biltsits Antal, Stern József, Kuster Antal, Fuchs András, Verbantsits Ferencz, Martanits György, Bell Márton, Malekovits Boldizsár, Kóósz György, Vég Miklós, Horváth János, Czapek József, Dobsa Iván, Kuhanecz József, Silobod Jakab, Dobsa János, Tkaltsetz Mihály, Mikácz Andor, Jellenits József, Dobsa József, Vabecz Márton és Novatsits Pál.

Pécs nov. 28kán: Több rendü lapban lehete olvasni Pécs lakosinak a' jólét, csinosbodás- 's kényelem-nagyobbitásra diszes törekvésöket, jelesül: mag. sztalásra méltó ujdonan alakult szinházok, kapcsolatban a' jeles Casino-épülettel, melly többe került száz ezernél; tanú hasonlag az ugy nevezett ‚Balokány' hideg fürdő csonakászható tavával és sétatérével, melly hir szerint a' városnak hét ezernél többe került; 's valóban szép látvány az előbbi mocsár 's egészségtelen posványság és szemétdombok helyett a' Pécsvárad felé utazónak mind ezt szemlélni. De nem sokáig fogja mulattatni az utazó szemeit mind ezen, mert ha a' város határszélétől folyvást tartó iszonyatos rosz ut könnyeket nem csalt szemeibe, ugy bizonyosan útzökögtetés okozta derék-fájása el fogja feledtetni vele a' diszes kényipar szemlélését s mi legsajnosabb, ha ez igy maradand, reménlhetni ez utakrai ügyeletlenségtől, hogy a' szegény teherhordó szekeres kénytelen lesz a' város határszélén megállani 's vállon vagy hengergetve szállitani terhét a' városba. Utile dulci. Br. B. J.

KÜLÖNFÉLE: Az özvegy császárné 's királyné ő felsége a' varasdi szegényeket gyámolitó intézet számára 200 pgő forintot méltóztatott küldeni Erdődy György grófnak, mint az intézet elnökének. — A' legfelsőbb helyen helybenhagyott kulpai Zamanicza-társaság hivatalos kimutatása szerint 1838ban Szizekről Károlyvárosba szállittatott: 1,650,000 mérő gabna, vagyis 1,300,000 mázsa; 4,000,000 hordódonga Marseille számára, vagyis 200,000 m.; kincstári termeszték 100,000 m.; dohány 60,000 m.; rongy 40,000 m.; fagygyu, zsir és különféle czikk 30,000 m.; összesen tehát 1,730,000 mázsa. E' mennyiség az idén is fog szállittatni, melly számot tehát csak ezért is legkevésbnek vehetni, mert ha a' vasutak általában a' közönséges szállitási mennyiséget szaporitják, e' gyarapodás itt annyival bizonyosb, minthogy a' Kulpa gyakori hajózhatlansága sok kereskedési vállalatot már kezdetében elfojt 's meghiusit. Mult évben nagy

mennyiségü áruczikket kelle szállítani Szisz ekről Laibachba, az idén pedig Sziszekről Károlyvárosba tengelyen, rendkivüli költséggel. Sz-k. —

N.-Kálló nov. utóján 's f. dec. elején különös történet szemtanúja volt: ugyanis Téglásról egy franczia inas ide hozatván, orvosi gond alá bizatott, mint ki minden estve 6 óra tájban alvásnak látszó eszméletlen állapotban sok ollyassal vesződik, mi tán egykor reá kedvetlen hatásu volt. A' beteg ez állapotban nagy erőt fejleszt 's egy estve sem mulik, hogy vagy ne birkoznék, vagy párviadalt ne küzdene képzelegtében, 's mindkettőnek törvényiben igen jártasnak látszik 's a' mi legkülönösb, birkozásban az egyensulyt bámulásig tartja-meg. Ez állapotban szüntelen beszélget, de mások kérdésit nem hallván azokra nem felel. Álltában becsukódnak szemei, 's idegzete olly érzékeny önmagára nézve, hogy pontosan levetkezik 's felöltözik, ruháit tévedés nélkül megtalálja 's ha illy képzelegtében versenytársa megsebesiti, nyakkendőjét leoldozza, sebét bekötözi, 's okosan és szivrehatólag beszélget. Különösen első este azt képzelvén, hogy párviadalban ellenese halálosan megsebesité, sebét bekötözte 's barátja ellen igy panaszkodott: „no, ugymond nekem már nincs barátom, de van ám sebem, tudom meghalok benne, oh be fáj! Istenem be nehéz olly helyen meghalni, hol az embernek sem barátja sem ismerőse! hol nincsenek jelen szülei: mit mond atyám, ha megtudja, hogy én barátomtól vett seb miatt haltam meg.“ Illy beszédei közt arczán a' legkeserübb fájdalom tükrözködék. Máskor bajtársától földre terittetvén, föleszmélte előtt valamelly ismerősét szólitgatá nevén magához 's feddé hogy nem mer hozzá jöni. Orvosi gond alatt annyira felüdült, hogy csak két estve jött rá e' betegség, 's miután három napig a' nyavalya jelei nem mutatkoztak, az orvos, szabály-adás mellett elbocsátá, a' használt szerek bevételit meghagyván 's különösen hogy bor- és szerelemtül tartózkodjék. És három este nem volt semmi baja Tégláson is, de ujra erősebben lepé meg a' kórság, hihetőleg a' szabályok áthágta miatt. Most már két nap óta hosszabb ideig tart rohama (paroxismusa) miben sapkáját 's mellényét összetépte, a' házfödélre lábtón gyorsan fölment 's viszont lejött, az orvos házától egy más házhoz egy pajtását látogatni elballagott 's oda be nem juthatván az előtte ovásul bezárt ajtón, végre tánczolva a' rögös uteán visszaszökdécselt az orvos házához, mi után nem sokára eszmélete visszafordult. Dec. 8kán estve még 8 órakor sem tért baja vissza 's igy tán el is marad. — A'dohánynak semmi ára itt 's a' lakosok az esetre eddigi dohánykerteiket burgonyával vagy kenderrel szándékoznak bevetni, ha illy keletü marad a' dohány.

Amerika

Great-Western gőzös nov. 30án érkezék meg Ujyorkból Bristolba 13½ nap alatt. Sir Lionel Smith, volt jamaicai kormányzót is magával hozá, ki az egyesült statusokon utazott keresztül. Az ujyorki lapok tartalma főleg a' részvények 's gyapot körül forog. Az kit illyes kereskedési hir nem érdekel, Maximilián császárral felkiálthat: „Hogyan? ha egy kalmár elveszté borsládáját, az egész országot föllármázzuk?“ Azonban Amerika kereskedési status. A' congressus mentülelőbbi összegyülését várják 's biztosan hiszik, miszerint az ugynevezett subtreasury-törvényjavaslat keresztülmenend. Floridában az indiánokkali háboru megujulásától rettegnek; 's igen aggódnak, miszerint Canadában uj lázatás ütend ki a'télen. — Jun. 16. gyült össze Chuquisacában a'boliviai congressus's még azon napon egy törvényjavaslatot fogada el, melly Velasco tábornokot mint ideigleni elnököt mindaddig hivatalában megerősiti, mig alkotmányszerüleg történhetik meg az elnökválasztás.

A' bostoni Courier nov. 15én következő levelet közöl Montevideobul sept. 16rul: „Az ország folyvást ugyanazon rongált állapotu. Azon 5—6 ezer főnyi csapat, mellyet Rozas buenosayresi elnök küldött el Entrerio tartományból, melly az Oribe volt montevideoi elnök részire kiütött mozgalmat pártolja, nem igen messzire táboroz Montevideotul, de ugy látszik, megtámodásra nem nagy kedvet mutat. Fructuoso Rivera, Banda-oriental mostani elnöke 2 ezer főnyi sereggel, az entrerioi csapatok közelében tanyáz, mellyek mozgalmait szemmel tartja. Egy kisded haderő verődött össze Rivera megbuktatására, a' kormánycsapatok azonban már szétzaklaták. A' franczia ostromzári sereg Montevideoban élelmi szerekkel látja el magát a' közelgő ostrom miatt.

Spanyolország.

(Lapvélemény a' cortesföloszlatásról.) A' M. Chronicle már néhány hét előtt nagy szerencsétlenséget jósla Spanyolországnak a' cortes-föloszlatásból, 's most, miután csakugyan véghez ment e' kormányrendszabály, következőleg nyilatkozik annak következményiről; „Mit vétett a' cortes, mi némileg az udvar ezen lépté igazolhatná?“ A' cortes megerősité a' szabaditékokat, Espartero tetteit helyeslé 's már földbirtokkal készüle megajándékozni a' katonákat. A' cortes bizonyosan a' költségvetést is megajánlotta volna; de a' kormány ezt nem is kivánta tőle. Ezenkivül a' cortes minden határzatit majd egészen egyhangulag hozá. Nem vádolhatá senki a' cortest, mint példaul a' franczia vagy angol törvényhozó testet, hogy olly egyenlő hatalmu pártokra oszlott, melly mellett erőteljes ministerség nem képes magát föntartani. Soha nem lehete könnyebben erőteljes népszerü ministerséget alakitani, melly mind a' nép, mind a' hadsereg kivánatit kielégitette volna, mint épen most, mert a' szabadelmüek jelenleg épen nem követelnek gyökeres javitást, vagy veszélyes rendszabályt. A' szabadelmüek tökéletesen elégültek a' mostani kormányrendszerrel. Ismételjük tehát, miért, vagy melly párt kedveért oszlatta el a' ministerség a' cortest? Mi erre csak azt válaszoljuk, hogy a' ministerségnek ezen rendszabálya csupán franczia befolyásnak tulajdonithatandó. A' cortes-föloszlatás csak Francziaország parancsára történt. Olvassuk csak az udvari lapokat 's látni fogjuk, mennyire szivén viseli a' franczia udvar a' spanyol királyné meghasonoltatását a' szabadelmü párttal. De ugyan mire czéloz Francziaország vagy ministersége? Talán tory pártot akar ott föllállitani, vagy ujra félcarlosi pártot kiván fölébreszteni, olly elvvel, hogy csupán olly ministerség méltó föntartásra, melly kir. kegynek köszöni alakultát? Oh, nem! Ez eszméket igen kedveli ugyan a' franczia ministerség's még azon rész is, melly parlamentinek szereti magát nevezgetni; de a' franczia ármánykodás egeszen más lényeges hasznokra tüzeki czélt. Szerencsére egészen világosan szól madridi levelezőnk azon tárgyról, mellyet rég ismerünk, 's melly az egész politikai világ előtt nem titok többé. Ennek következtében nyilványosan valónak mondhatjuk madridi levelezőnk állitását, 's fölvilágithatjuk Európát Soult tábornagy haszon nem leső szándéka iránt. Bizonyos idő előtt franczia társulat álla össze, melly a' philippini szigetekre pénzkölcsönt ajánlott a' madridi kormánynak, de olly megjegyzéssel, hogy bátorságul nemcsak jövedelmeit kivánja e' szigeteknek, hanem egyszersmind kormányzatát és függetlenül birhatását. Soult tábornagy rendkivül pártolá e' tervet; de mégis gondolá, hogy jobb lesz, ha ő, Francziaország ministerelnöke, birandja e' nagy böcsü szigeteket. Azon föltét járula ugyan e' tervhez, hogy 20—25 év mulva a' kölcsön visszafizetése után ismét Spanyolország tulajdona leend az emlitett kis szigetvilág, de ki ne tudná az illyes föltétek sorsát! A' spanyol ministerség mindazáltal nem meré egyezését adni az illy zsidóskodáshoz, mig független spanyol cortes létezett, mellynek számolni tartozék tetteiről, 's ezért kelle távozni utból a' cortesnek. A' hazafiui érzelmü pártot többsége daczára is mindennemü igéret, ajándék 's ijesztés által elnyomni szándék, hogy Francziaország azon számos fáradozása, mellyel a' spanyol alkotmány ügyét előmozditani törekvék, némi csekély jutalmul megkaphassa e' philippini szigeteket! Reményljük mindazáltal, miszerint a' spanyol polgárok és választók figyelemmel leendnek e' tárgyra, melly miatt uj vérengzésbe szándékozik a' kormány dönteni Spanyolországot. A' jour. des Débats természetesen ismét taglalgatja a' spanyol ügyek mostani és jövő helyzetét. Halljátok francziák! engedjétek magatokat tanittatni franczia statusbölcseitek által, kik még folyvást szükségesnek tartják a'juliusi zendület tisztelését fitogtatni. Spanyolország,igy szól hozzátok e' bölcsek egyike, az egyenlőség átkával van terhelve, 's ez igen rosz; illy iszonyu betegségbül ki kell gyógyitani Spanyolországot, még pedig zendülés által, mellynek czélja: uj politikai és társulati viszonyokat megalapitani. Ezt akarja kiküzdeni a' spanyol ministerség, hogy tetszését nyerhesse meg a' franczia kormánynak, 's ennek következménye csalhatatlanul az lesz, hogy az egyenlőséget kényuraság váltandja föl Spanyolországban. Egyébiránt a' föllengősdiek, Calatrava és barátai, nem ábrándozók. Ők már birták egykor az országkormányt, 's megtudák alapitani a' mostani alkotványt, 's minden, mit akarnak, csupán annyiból áll, hogy ezen alkotványt fön kell tartani. 'S e' czéljokért koránsem törekszenek izgatáshoz nyulni, mikép azt az ugynevezett mérsékpártiak tenni jónak találják, kik elég szemtelenek nyilványosan hirlelgetni, hogy vannak idők, mikben csupán a' bakó a' kormányzat egyetlen szükséges képviselője. Hol azon föllengősdi, ki olly vérszomjas nyilatkozványt bocsátott volna ki ajakin, mint e' mérsékpártiak? Valóban naponkint ujabb meg ujabb példákból tapasztalhatni, miszerint ez ugynevezett mérsékpártiak semmi eszköztül nem irtóznak, mellyel zendülést vélnek gerjeszthetni, hogy kitüzött czéljaikat biztosan elérhessék. A' fönebbi vérengzési kormányelvet épen a' legtulzóbb tory lap nyilványitá Madridban. A' jour. des Débats, melly szinte ellensége minden józan haladásnak, azt véli, hogy zendüléssel szükség megváltoztatni az ügyek helyzetét Madridban és középkori kényuraságot állitni föl a' mostani szabadság helyett. Valóban minden tulzás nélkül mondhatni, hogy a' madridi események gyalázati szennyet vetnek a' királyné kormányára, 's legnagyobb mértékben aggasztók a' félsziget jövendőjére 's nyugalmára nézve. Ha mégis a'mérsékpártiak valamellyik jelesb főnöke, példaul Isturiz, Martinez de la Rosa vagy Toreno vezetné az izgatást, ugy legalább várhatnók, hogy nem őrjöngés sülend ki a' dologbul; de midőn Spanyolország sorsát és a' kir. rendeletek iránti felelősséget a' legelvetemültebb 's legelvtelenebb emberek kezeiben látjuk, minők Francesco Narvaez, Arrazola, szóval a' legméltatlanabb 's legisméretlenebb emberek Madridban, akkor csupán azt következtetjük, hogy ezek a' hajót zátonyra akarják hajtani, vagy egészen elmeriteni, 's hogy e' terv-létesitésre a' leggyalázatosb emberek állottak össze. Ez emberek épen nem reménylhetik, miszerint a' spanyol választókat erőszak nélkül arra lehessen birni, hogy utóbbi választásukat megmásitsák, 's olly többséget küldjenek cortesbe, melly egészen ellenkezőt akarjon a' mostanival. A' mostani ministerség semmitől nem fog irtózni, 's egyik erőszakosság a' másikat idézendi létre. A' néppárt meg fog néhány városban bukni, másokban pedig győzelmes leend, de minden esetre csak élet- és tulajdon- veszteséggel. Ha a' most polczon levő párt találna győzni, ugy minden esetre módositni fogja az alkotmányt, egyházat, 's a' pairséget helyre állitandja, a' törvényeket rendőrséget, minden helyhatósági 's választási 's egyéb szokásokat pedig olly korlátlanul fogja változtatni, hogy a' szabadelmüek csupán erőszak vagy uj zendülés által fogják megszabadithatni intézvényiket. Ha tiz évig várakoznak is a' föllengősdiek, de végre mégis ez utólsó eszközhez nyulandnak, és bizonyosan czélt fognak érni. Félő azonban, hogy akkor majd a' körülmények miatt kényszerülve látandják magokat az ármányteljes intézvényekkel együtt a' trónt is megdönteni. Azon ut, melylyen a' kormányzó királyné halad Francziaország tanácsa következtében, egyenesen tiszta népfölségre vezérel. A' helyett, hogy nemzeti pártot gyüjtene össze maga körül a' kormányzó királyné, 's annak elvei után indulna, inkább két párt közé veti magát, 's magával együtt koronáját is koczkáztatja. Espartero szándékát épen nem nehéz kitalálni. E' tábornok, hogy maradandó befolyást biztosithasson magának, az utóbbi cortesben határzott többséget tudott magának szerzeni. Ő sokkal jobban szeretne olly cortest, mellyben inkább egyeznének meg a' pártok egymással, 's hajlóbbak lennének egy férfinak engedelmeskedni, ki, mint hatalmas párt, véd, léphetne föl közttük. Espartero tehát örvend a' cortesföloszlatásnak,

a' nélkül, hogy azt helyeslené, vagy a' felelősséget magára vállalná, vagy legalább hadnagyinak engedné meg a' beavatkozást. Espartero látja a' kitörendő vihart 's polgárhaborut, és bizonyosan el van készülve arra, hogy végre annak idején lépjen föl a' harczoló pártok közt, 's Narvaez, társaival együtt, meg fog bukni, a' népzendülés pedig elenyészend. Ha Espartero dictatorság után vágynék, ugy most lenne arra legczélszerübb alkalom; de illy ferde dicsvágyat nem várunk tőle. Ő a' mostani fordulatban egész befolyását ugy használja, mikép azt az ország nyugalma és alkotmányos trón biztos-léte kivánják. A' kormányzó királyné nem is képzeli azon tetteket, miket jelleme rovására elkövetnek. Spanyolország utólsó fillére is elfogyott már, még pedig nem fegyverre, vagy adósságlerovásra, hanem csupán megvesztegésre és tűpénzre. Egész Madrid mondja, 's egész Spanyolország tudja, hogy csak illy eszközök által lehete polczon megtartani a' mostani ministerséget. Milly gyalázat ez az országra! Nincs valódi tanácsadója a' királynénak? Nincs okos diplomata, ki hizelgés helyett üdvös igazságot tudna mondani a' királynénak? Mi nem akarunk sértők 's méltánytalanok lenni a' kormányzó királyné iránt. Ő kitünő tanujeleit adá ügyességinek, függetlenségineк 's több más nemes és királyi tulajdonságinak. De Ferdinand udvara igen rosz iskola volt, mert ott a' legkisebb ügyet sem lehete tisztába hozni ajándék nélkül. 'S habár a' királyné maga talán nem is keveri be magát illy aljasságokkal; de annyi bizonyos, hogy környezőji nem irtóznak illyesmiktől. Meg kell azonban vallani, miszerint illy segédeszközök nélkül sokat kellene a' királynénak nélkülzeni; de mégis nyiltan meg kell ismernünk, hogy illy bánásmód nem egyezik meg az alkotmányos országokban divatozó nyilvánnyossággal, 's ha a' spanyol udvar és ministerség e' rosz uton még tovább halad, ugy bilincsekbe kerül az alkotmány 's vége a' nyilvánnyosságnak. Képviseleti gyülést soha senki nem fog kormányozhatni, ki Ferdinand régi iskolájából származik. Illy próba 60 év óta már több kir. családnak okozá vesztét. Ha a' királyné jókor nem tér más önállóbb utra, ugy igen könnyen megtörténhetik, hogy végre harcz támodand közte 's udvara közt, mig a' nemzet és mostani szabadelmüek szinte egymással fognak küzdeni. Valóban siralmas állapot, és ohajtható, hogy minélelőbb vége szakadjon ez inségnek!" —

Anglia.

(A' newporti zendület némelly részletei. Lengyel gyülés Londonban.) A' Times newporti levelezője azon felfödözést közli, mikép a' walesi összeesküvés tökéletes összefüggésben áll az irlandi szalagférfiak zendületi merényivel; miknek folytonos létezéséről mindazáltal Irlandban semmi bizonyost nem tudhatni. Nov. 28ikáról ezt irja e' levelező: „A' mai vallatások tökéletesen bebizonyiták, miszerint az összeesküttek törvénytelen esküre kényszeriték egymást; 's ha meggondoljuk, hogy a' merény egyik főbb intézője bizonyos Rock nevü irlandi volt, ki 1798 óta minden titkos merényben részesült, tehát teljes joggal mondhatjuk, miszerint az itteni összeesküvés szoros kapcsolatban áll az irlandi szalagférfiak ismért merényivel, mellyek valamint igen nagy kiterjedésüek, ugy alattomosak minden fondorlatjokban." — Nov. 29ikén Londonban nagy számmal gyülekeztek össze a' lengyel menekvők zendületjök évnapja ünneplésire. Az egyik felekezet a' politikai lakomákról hires korona és horgony-vendégfogadóban, a' másik pedig Exeter-Hall termében tartá gyülését. Ez utóbbi helyen némi zavargás történt; miután ugyanis Stanhope ezredes és Birkbeck tr beszédet mondottak, 's az elnök, Youna, ujabb inditványt akart tenni, rögtön e' kiáltás: „Bennowszki!" harsant meg. Az ekép szólitott férfi előlépett, 's ez leirhatlan zajra szolgált jeladásul. A' jelenlevő lengyel menekvők egyhangulag moszka kémnek nyilatkoztaták Bennowszkit és számosan meg akarták rohanni, kidobni szándékozván őt a' terembül. Dwernicki tábornok siker nélkül törekvék helyre állitani a' csöndet. Bennowszki bizonyosan durva sérelmeket tapasztalt volna; de a' jelen volt chartisták minden erőszak ellen hathatósan ótalmazák őt. Miután végre ismét helyreállott a' csönd, nagy nehezen szóhoz segité az elnök Bennowszkit, ki azonnal dörgő beszédet mondott Anglia politikája ellen, mellyet Russziára nézve követe, 's erős kifejezésekkel gáncsolá Durham küldetését, ki sz. Pétervárból visszatérte után nem átallá erősiteni, hogy az orosz kormány elleni vádak mind megannyi rágalom. Egyszersmind Anglia némelly belviszonyira is gúnyos és csipős megjegyzéseket tőn[a' szónok, miket zajos tapsokkal fogadtak a' chartisták. E' kifakadások után honosinak átkai közt hagyá el barátival a' termet. —

(Windsorpalotát ismét egy holdkóros szerelmes látogatja meg.)London, dec. 2ikán: „Howell és James drágakőmü-készitők 4 ezer fontnyi becsü díszszekrényt csinálnak, mellyet Albert hg„Anglia szép rózsájának" szándékozik menyasszonyi ajándékul nyujtani. Ez alatt mindazáltal ismét uj vőlegénye akadt a' szeretetre méltó királynénak. Pénteken este tizedfélkor ugyanis egy tisztes öltözetü férfi a' hosszu fasor ellenében levő magos vaskapura kapaszkodék a' kir. palota előtt, honnan egyenesen a' kastély kapujához sietett, e' szókat intézvén a' kapushoz: „Én be akarok bocsáttatni, mint Anglia királya. A' kapus azonnal észre vevé, kivel van dolga, 's legnagyobb tisztelettel felelé: „Igen jól van, fölséges uram, csak méltóztassék várakozni, mig kalapomért megyek." Nem sokára visszatért a' kapus és csöndesen palotába vezeté az idegent, hol a' felügyelő rendőrtisztnek adá őt által. Megmotozván zsebeit, több rendü iratot, 17 font sterlinget 's becses aranyórát találtak nála. Az őrházbul másnap a' palotába vezeték őt, hol a' házmester és windsori hatóságelnök azonnal vallatásához kezdének. Neve John Stockledge ez uj királynak, ki egyébiránt társa egy manchesteri nagy kiterjedésü thea-kereskedésnek 's már kétszer volt őrültek házában, honnan nem rég bocsáták őt el, mint tökéletesen kigyógyultat. A' vallatók egyik kérdésére ezt válaszolá: „Én épen olly férfi vagyok, mint mások, kik feleséget keresnek, nőt kerestem, 's azért jövék Windsor-palotába. Egyébiránt pedig Anglia királya vagyok." Előleg csak Londonba szállitták a' szerencsétlen őrültet, ki különben feleséges és 2 gyermek atyja, 's tudtára adák hollétét családjának." —

(Vélemény a' keleti ügy mostani helyzetéről.) A' Courier legközelebb száma igy vélekedik e' tárgyról: „Anglia terve oda czéloz, hogy Egyiptus birtokában halálaig hagyassék meg M. Ali, Szyria kormányzása pedig adassék fiainak, az acrei basaságot kivevén: melly ismét viszsza lenne adandó a' portának. Francziaország ellenben örökre biztositni kivánja az alkirálynak Egyiptus felsőségi birását egész Szyriával együtt, az adanai kerületet kivevén, 's ezenkül még Candia szigetet is. Russzia Brunnow által azon kivánatát fejezteté ki Londonban, hogy ő kész Anglia követelésit támogatni, ha szabad leend Konstantinápolyt hajóhaddal és szárazföldi katonasággal ótalmaznia, következőleg véduraságot gyakorolnia Törökország fölött, egyszersmind kikötvén, hogy az angol hajóhadnak tilos legyen a' dardanellákba vitorlázni. Ezek azon főpontok, mellyek körül e' három vetélkedő hatalom kivánati forognak, 's miktől a' három közül egyiknek sincs kedve távozni, valamint szinte egyik sem akar engedvények által a' másikhoz közelíteni. Lajos Fülöp épen nem palástolgatja, miszerint őt csupán legyőzhetlen akadály vagy kényszerités birhatja távozásra politikai eszméitől. Illy bekövetkezés azonban épen nem valószinü, mert semmi kül- vagy belföldi viszonyra nézve nem egyezik meg a' franczia nép véleménye a' királyéval annyira, mint épen a' keleti kérdésben. Tulajdon igen hiteles magányos leveleink is egyhangulag bizonyitják, miszerint a' király és ministerség egyenlő makacssággal ragaszkodnak a' főnebbi kivánathoz, még pedig az egész nemzet által pártoltatva. Tanusitja ez állitást még az is, hogy Francziaországot már Candia birásával kinálák meg, ha M. Alit elhagyván, a' török érdek mellett szándékozik nyilatkozni. Ez ajánlatot nem fogadá el Francziaország, ámbár rendkivül kecsegtetőnek lelé azt Lajos Fülöp. Törökország 's Egyiptusra nézve tehát olly lényeges vélemény különbség uralkodik a' londoni és parisi kormány közt, minőt csak gondolhatni; 's e' különbséget a' konstantinápolyi angol és franczia követ is érezteti egymással, kik jéghideg közönyösséggel bánnak egymás ellenében, Russzia ez alatt épen nem viseli magát hanyagul, hanem ravasz kémszemmel kiséri a' két hatalom minden mozdulatát, hogy lehető legnagyobb sikerrel használhassa a' netalán kinálkozandó kedvező alkalmat, mindenek előtt pedig Ibrahim előnyomulását ohajtja, hogy csakugyan kényszerithesse segitség elfogadásra az elrémülő portát. Ibrahim szinte harcz után eped, 's Meh. Ali semmit nem ohajt inkább, mint minélelőbb orosz zsoldosak ellen vezéthetni győztes arábjait, 's a' diadalt bizonyosnak tartja. E' lázas ingerültség közt csupán Ausztria marad nyugott szemlélője a' történeteknek, és figyelmes őrszemmel kiséri Russzia mozdulatit, Egyiptussal pedig keveset gondol, mert érdekeit csupán Konstantinápoly sorsa tárgyazza, 's e' tekintetben tökéletesen nyugott lehet Anglia." —

Franczia ország.

(A' kormány katonaságot szállit Algirba.) A' Moniteur hivatalosan jelenti a' háboru-kiütést Algirban azon megjegyzéssel, mikép a' király kormánya mindent serénykedik elkövetni, mit Francziaország méltósága szükségessé tesz. Parancsok indultak az illető hatóságokhoz, mellyek szerint tüstint, mindenféle hadiszer fog Algirba szállittatni; 25 ezer ember rögtön fegyverbe lépend. E' nyilatkozatra ezt jegyzi meg a' Temps: „A' ministerség mint láiszik, eleinte hosszas nyilatkozványt akart közre bocsátani a' Moniteurben, de utóbb a' főnebbi néhány szó mellett maradást tanácsosabbnak vélte. Hiteles hirek szerint már 9 ezer ember indult meg Algir felé, 's még legalább 20 könnyü lovasdandár követi e' mennyiséget, lehető legrövidebb idő alatt. Ezenkül még annyi katonaság fog indulásra készen tartatni, mennyit Francziaország böcsületének föntartása megkiván. Mondják, mikép Soult tábornagy, mihelyt Valée hivatalos tudósitását olvasá, azonnal ajánlkozék Orleans hggel Algirba utazni, mit azonban nem fogada el Lajos Fülöp, ki semmi árért nem akarja ministerségét csonkitani. Beszélik azt is, hogy a' király 3 fia engedelmet kért e' háboruban részesülhetésre. Kivánatos, hogy a' király ezek kérelmét is utasitsa vissza, valamint a' tábornagyét nem fogadá el, mert háboruban, beduinok közepett, 's olly tartományban, minő Al[illegible]i, mindenkor terhes zavarra szolgál alkalmul a' kir. hg, kinek bátorságát tetemes haderővel kell őrzeni, 's ki ez okbul minden mozdulatát korlátozza a' hadseregnek. Nem tagadhatni ugyan, mikép némelly alkalomkor igen helyesen teszik a' kir. hgek, ha sergeink előcsapati előtt mutatják magokat; de a' jelen esetben épen szükségtelen 's fölösleg azt tenniök. Hire jár még, miszerint Bugeaud tábornoknak parancsnokságot ajánlott volna a' kormány; ezt azonban hihetőleg csak epigrammnak kell tartani a' tafnai szerződésre. Valée tábornagy hivatalos jelentéséhez számos nagyitó adatot csatlanak az algiri francziák magányos levelei, mellyek közül néhányan fényes győzelemrül is emlékeznek, mellyet Buffarik vidékin Lamoriciere ezredes az arábokon vitt ki. Egyébiránt annyi csakugyan bizonyos, miszerint Orleans hg személyes böcsülete mulhatlanul kivánja, hogy megmutassa magát Algirban, most, miután valódi háboru ütött ki, ha jónak találta béke közepén ünnepi hadijárásban tüntetni ki magát, mert különben majd könnyen kétségbe vonhatnák bátorságát." —

(Abdelkader zenditő levelei.) Ain-Maadibul visszaérkezte óta folyvást az aráb főnököket zenditė Abdelkader a' francziák ellen. Következő levelei nem rég a' francziák kezeibe jutottak. Az első Mahmud-ben-Znedi seikhez van intézve, a' francziák egyik frigyeséhez és igy hangzik: „Üdv, áldás, és allah irgalma reád! Te muzelman vagy és muzelmannak fia, mikép birsz lelki vád mardosási nélkül eltávozni az izlamtól Pedig jól tudod, hogy szeretlek és böcsüllek, 's nem is tevék semmit, mi által sértve érezheted magadat. Szakadj el az ist[illegible]ektől, 's isten és allah ótalma leend veled. Rövid idő [illegible]va hozzád jövök,

istennek ugy tetszik. Achmed-Razuk szeid, e' levél átadója, közbenjáról szolgáland nekünk. Ő bizonyossá tehet téged, hogy tőlem mindent megkapsz, mit kivánni fogsz. Üdv reád!" A' másik Abderrhamanhoz van intézve, 's tartalma imez: „Tudjátok meg, hogy már nem élünk békében többé a' hitlenekkel, 's hogy kiüzendjük őket hazátokbul, ha allah ugy akarja. Nem sokára hozzátok jövünk; tartsátok magatokat készen háborura. Allah csupán azért emelt föl engem, hogy vallását ótalmazzam 's legyőzzem ellenségit, kik több istent imádnak. A' muzelmanok váljanak tövissé a' keresztyének szemeiben." Husseinhoz: „Leveledet kaptuk, 's láttuk belőle, hogy a' hitlenek miatt elhagyád országodat. Semmítse meg őket allah! Ti rendetlenségben éltek és látni vágytok bennünket. Legyetek türelemmel; allah segitend bajotokon, mert köztünk és a' keresztyének közt már nincs béke többé; nincs egyéb tenni valónk, mint háborut viselnünk, és isten segélyivel mindenütt legyőzendjük a' keresztyéneket. Legyetek készen és gyüjtsétek össze a' muzelmanokat; rövid idő mulva nálatok leszünk. A' keresztyéneket kiüzendjük hazátokbul 's ti vissza fogtok oda térhetni, mert allah örökre győzelmet igért nekünk." Ez iratokbul világosan látszik bebizonyulni, mikép Abdelkader régóta háborura van elhatározva, de egy parisi levelező ellenkezőleg vélekedik, mondván: „A' szükségtelen 's oktalan bibani vállolat, melly olly rendkivül ünnepelteték, meghozá keserü gyümölcsit. Egész Algir lángba borult; táborszemeinket fölkonczolák az arábok, 's gyarmatinkat mindenütt tönkre tevék. Ez azonban nem is történheték különben, mert az egész bibani vállolat minden egyes része csupán mind meg annyi átlépése a' Tafna melletti szerződésnek. Valée tábornagy kötött ugyan ez iránt némi előleges szerződést Mulad-ben-Arats-al; de Abdelkader nem hagyá helyben a' tafnai szerződés e' kiterjesztését, sőt többször ünnepélyesen nyilványitá, hogy abban soha nem fog megegyezni. Az emir hiven megtartá a' tafnai szerződést. E' szerint e' harczban, fájdalom! nem küzdend mellettünk az igazság. Katonaságunk nagyobb része kórházakban fekszik, és épen most kelle Valée tábornagynak e' botorságot elkövetni, mellynek mulhatlan következményét, véres háborut, előre láthatá. Alig fogja már most 80 ezer ember is felsőségünket tartósan megalapithatni Algirban." —

(Elfogatások a' pokolerőmű miatt) Paris, dec. 3ikán: „A' montpensieri utczában történt merény szorgalmas kutatása után három férfi jöve sulyos gyanuba, annak eszközlése miatt. Az egyik korábban elfogatott, a' másik ellenben csak most jutott a' rendőrség hatalmába. Ez utóbbiak egyike, a' Gazette des Tribunaux szerint, bizonyos Duval Károly Napoleon, a' másik pedig Beraud nevü tanuló. Ez utóbbi 22 éves 's már többször volt politikai merény miatt vádállapotban, 's leginkább azzal tevé magát gyanussá, hogy a' durranás után azonnal eltünt lakából, 's különböző helyeken lappanga. A' rendőrség néhány nap mulva reá ismert, ámbár szakállát leborotválta 's vendéghajat viselt, hogy olly könnyen föl ne födöztethessék. Beraud nem akará önként követni a' rendőrt 's töltött pisztolyt és tőrt ragadott ótalmaul, de utóbb csakugyan engedni lőn kénytelen az erőszaknak. — Reggel egy fiatal ember, kit a' respublicai társulatok egyikéhez mondanak tartozni, minden ok nélkül egy városhajdura lövé ki pisztolyát; a' seb veszélyes, és a' tettes fogva van. — Durand, a' Capitole vezérszerkesztője, ma reggel 6—7 óra közt elfogaték. Déltájban kihallgatá őt Zangiacomi, a' nyomozóbiró, 's azonnal szabadon bocsáttatá. — St. Honoré külvárosban egy kapust fogata el a' rendőrség, mivel gyanuban állott, hogy törvényes üldöztetés alatt levő egyedek ótalmára helyet adott a' házban. — Aumale kir. hg zászlóaljparancsnokká lőn." — Lerminier ismét próbát tőn nyilványos leczkéi megkezdésivel; de ujra kudarczot vallott. Mintegy 400 hallgató jelent meg ez alkalomkor; de alig lépe tanitószékre Lerminier, 's minden oldalról fütyölés, dobogás hangzék, e' kiáltozás kiséretében: „Le a' hittagadóval!" Lerminier többször tett próbát szólásra; de mindannyiszor leirhatlan zaj támadott, 's végre csakugyan távozni lőn kénytelen. Leczkéit bizonytalan időre ismét fölfüggeszté az oktatás-ministerség." —

(Parisi őrjöngés Orleans hgért. Elegy.) Paris, dec. 5dikén: „A' francziák híresek azon vágyuk miatt, miszerint mindent utánzani szeretnek; igy most, mint látszik, azon szerencsétleneket szándékoznak utánzani, kik Angliában szerelmesek a' királynéba 's e' miatt őrültek házába jutnak. Mivel azonban a' férfiak már tulestek Parisban illy emberi gyöngeségeken, tehát a' szabadság után esengő hölgyek követik regényes dühökben az angolokat, és szerelmi tárgyul Orleans hget választják ki magoknak. Bizonyos Lapipe Mari nevü kisasszony kezdé meg e' sort 's már őrjöngésig vivé a' szerelmet, mert néhány nap előtt a' tuileriákba törekvék nyomulni, hogy végre megnyerje a' királyné 's király egyezését összekeléséhez Orleans hggel. Előleg gyógyintézetbe küldék a' boldogtalan lyányt, 's mondják, hogy Orleans hg némi nyugdijt rendelt neki. Ha ez való, ugy bizonyosan sok parisi hölgy követendi e' példát. — Azon fiatal ember, ki tegnap a' városhajdura lőtt, aranymüves inas, Barthélémy; tette okául azt mondá, miszerint aprilban törvényszék előtt volt, 's azért akará magát megboszulni. A' városhajdu egyébiránt nincs veszélyben, mert sebe csak könnyüszerü. — A' Szajnában egy csomót találtak, mellyben a' montpensieri utczában találthoz egészen hasonló pokolerőmű volt. Tulajdonosa hihetőleg félelembül dobá azt vizbe. — A' kormány sokkal nagyobb haderőt külde Algírba, mint minőt Valée tábornagy kivánt. Ezzel alkalmasint nagy segélyforrásit akará kitüntetni Francziaország, hogy annál inkább elriaszthassa ellenségeit. — December 4diki határzatában 19,987,000 franknyi rendkivüli hitelt nyita meg a' hadministerségnek a' király. —

Dánia.

(A' dán király meghalt.) Kopenhágai dec. 3ki lapok szerint: „Ma kilenczedfélkor reggel tetszék a' mindenhatónak ő felségét VI. Fridrik királyt 3 héti folyvásti gyöngélkedés után, fekvő betegség nélkül, élte 72, uralkodásának pedig 32 évében szelid és nyugalmas halállal magához szólitni. Délben 12 órakor Krisztián hget királylyá kiálták ki; Multke Otto gr. titkos statusminister ugyanis a' király 's többi minister és osztályfőnökség 's országos tisztviselők jelenlétében ő fels. palotája erkélyére lépe ki, 's ott háromszor harsány és kitünő hangon kiáltá: „VI. Fridrik meghalt! Sokáig éljen VIII. Krisztián király! melly kiáltást mindenkor azonnal dob 's tárogató között ismétlé a' kir. hirnök. Erre VIII. Krisztián király kilépe az erkélyre 's üdvözlé az összegyült néptömeget. A' kir. hirnökök, testőrségi osztálytól lóháton kisértetve, ősi szokás szerint minden utczán 's téren ismétlék a' föntebbi kikiáltást. Ugyanazon nap udvargyászt öltének. 11 órakor a' városban állomásozó katonacsapatok és polgári katonaság dobpörgés által illető gyüléshelyeikre hivattak össze, hol a' város kormányzója jelenlétében, az uj királynak hűséget esküvének. A' városkapuk reggeli 11től délutáni 5ig csukva voltak; 4 órakor kezdének a' város minden harangjai zugni 's ezután minden reggel 10től 12ig, délután 4től hétig teendik azon szolgálatot.

VI. Fridrik király született 1767 jan. 28ikán, nagykoruvá lőn 1784 april 14kén 's ekkor atyjának VII. Krisztiánnak uralkodótársává emelték; 1808 örökölte atyjától a' koronát 's 1815 koronázták meg; 1790ben házasodott meg 's 8 gyermek, 2 fiu, 6 leány, atyja lőn, a' 8 gyermek közül most már csak két leány él. VIII. Krisztián uj király Fridrik hgnek, ki 1805 dec. 7én halt meg, fia 's féltestvére VII Krisztiánnak, született 1789ban.

Olaszország.

Olasz határokrul, nov. 27én: Lambruschini bibornok és Latour-Maubourg gr. franczia követ között heves szóváltás támadott Bordeaux hg elfogadtatása miatt. Latour-Maubourg gr. már korábban azon biztositást nyeré, miszerint Bordeaux hg nem jövend Rómába. 'S ugyanazon napon, mellyen Lambruschini bibornok jegyzék által tudatá a' követtel e' biztositást, érkezék meg Rómába a' hg. Természetesen e' miatt fölötte boszankodék a' gr., a' bibornok azonban tökéletesen igazolá magát, megtagadván Bordeaux hgtül a' kivánt utlevelet 's ez Rómába idegen utlevéllel utazott, mit a' római udvar nem gátolhatott. A' követ ebben megnyugott, azon kivánatát fejezvén ki, miszerint a' hggel ne fejdelmileg bánjanak 's a' pápához udvarlásra ne bocsássák, mit, állitása szerint, meg is igértek. Mind e' mellett is bemutaták ő szentségének Bordeaux hget, miért a' franczia követ annyira felingerült, hogy utlevelét szándékozik visszakérni, mihelyt erre kormányától fölhatalmazást nyerend. A' dolog igen nagy figyelmet gerjeszte 's Rómában a' franczia udvarrali komoly szakadástul rettegnek. —

Turin, dec. 1jén: Izabella spanyol királyné megismértetése udvarunk által, mint hiszik, nem fog sokáig késni. Ugy látszik, az anyagi érdekek itt is kivitták a' felsőséget. Ez azonban legkevésbbé sem gátolja, miszerint d. Carlosnak Bourgesban letartóztatásán legmélyebb szivből ne sajnálkozzanak. Ez pedig nem annyira politikai nézetből történik, mert bár mennyire pártolja is udvarunk d. Carlost, meg van arról tökéletesen győződve, miszerint a' trónkövetelő jelenléte Spanyolországban Cabrera hadi munkálkodásit csak gátolná; hanem részvétből sajnálkozik rajta, hogy a' franczia kormány őt szabadon nem bocsátja; Lajos Fülöp először hajló volt d. Carlosnak utlevelet adni Salzburgba; de győzött a' franczia ministerség ellenkező véleménye 's a' trónkövetelő fogsága bizonytalan időre meghosszabbittatott, miután szabadon bocsáttatását a' félsziget kibékülésétől függeszték föl. Salzburgi levél szerint, már nov. első napjain várták d. Carlos megérkezését e' városba 's mindent elkészítének illő elfogadtatására. Jövendő létéről azon hatalmak, kik a' baszk harczban gyámolitták, bőkezüleg gondoskodtak. Az évi segély fél millióra fölrug. Azonban igen aggódnak, miszerint a' trónkövetelő tavasz előtt aligha kiszabadul, mert Cabrera a' télen keresztül könnyen föntarthatja magát a' járhatatlan bérczek között Aragoniában. — Bordeaux hgnek Rómából Livornoba utazása nem valósult, sőt a' hg az egész telet e' városban szándékozik tölteni. Nov. 23dikán végre csakugyan lehete szerencsés pápa ő szentségének személyesen udvarolhatni, mi a' franczia ottani követet rendkivül boszantja.

Törökország.

(Horace Vernet az alkirálynál.) A' marseillei Sémaphore alexandriai nov. 6diki iratot közöl: „Ma Cochelet bemutatá az alkirálynak Horace Vernet képfestőt, kit a' basa szép 's kifejezésteljes arcza egészen meglepe. 'S udvarlat után ezt mondá: „Legelénkebbül lebeg előttem ez arcz 's minden további tanulmány nélkül lefesthetem azt." Horace Vernet holnapután Kairoba utazand, a' bonapartei csatatéreket Egyiptusban és Szyriában, valamint a' nezbii csatatért is le akarja rajzolni. Holnap ismét meglátogatja a' basát palotájában, kinek jelenlétiben a' haremet veendi föl daguerreotyp által. Horace Vernet az alkirálynak mondá, miszerint Európában nagy figyelmet gerjeszte a' nezbii csata 's általányosan méltányolják mérsékét. A' basa erre ekkép válaszolt: „Ez még sem gátolja a' consulokat, nálam gyakori meglátogatáskor kemény hangon szólani és épen Cochelet az, ki szigorubban beszél, mint a' többi; mind e' mellett is becsülöm 's tisztelem őt." —

Konstantinápolyi nov. 3ki irat szerint: „Egy pénztőzsér 50 millió ft. szándékozék adni kölcsön a' török kormánynak. A' szmyrnai és szalonichii vámok jövedelmi lennének az adósság-visszafizetési források. Ez 50 millió fr. főleg a' földészet előmozditására és nyilványos tanitóintézetek felállitására fog fordittatni. (?) Száz ifju fog azonnal Európába utazni.

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. — szombat, dec. 21.

HÍRNÖK.

1839. — 102ik szám.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; budapesti napló: Dunahidunk elbontva a' jég miatt; vélemény a' gabnakereskedésről, nyilatkozat a' zenekedvelésről, literaturai hirek, magyar játékszin, 's a' t.; m. nemzeti tud. Akademia; budapesti hangászegyesület; montenegroi és szerbiai hirek; bácsmegyei közgyülési határzatok; különféle: szegedi tanácsvégzés Hunyady Mátyás emléke ügyében; vasutakról, 's a' t.; tőzsér- 's iparügy; 's a' t.) Portugália. Spanyolország (Aragoniában a' rosz idő miatt harczszünet; Espana gr. végnapjai; a' cortestöbbség ünnepélyes nyilatkozványa; 's a' t.) Anglia (a' parliament jun. 14ikén fog megnyittatni; léghajózási terv a' tengeren keresztül; 's a' t.) Franczia-ország (részletek a' legujabb elfogatásokrul; Michel de Bourges hitvallása a' választásjavitás ügyében; 's a' t.) Német 's Törökország. Hollandia.

☞ **A' karácsoni ünnepek miatt ujsággal nem szolgálhatunk.**

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége a' m. kir. helytartótanács utján, azon alapitvány következtében, mellyet Pajor Antal pestmegyei szállitási biztos a' czeglédi nemzeti iskolánál tőn, kegy. rendelni méltóztatott, hogy e' szép tetteért legf. tetszése nyilványittassék neki, mit t. Pestmegye a' mult oct. 22diki kis- és nov. 12diki naggyülésben hivatalosan teljesite is. —

A' m. kir. helytartó tanács f. hó 17iki határzatában Meirhoffer Károly keblebeli fogalmazó díjas gyakornok halála következtében Gerebényi Vilmos díjtalan fogalmazó gyakornokot fizetésessé alkalmazá.

Budapesti napló. Ez egész hét folytában olly sajátszerü és változékony volt időjáratunk, minőt különben az év végnapjaiban nem igen tapasztalhatni: eső, havazás, őszies légmérsék és fagyaló hideg gyorsan váltogaták egymást, legnagyobb ellentétben egymással küzdve, 's csupán a' szél vitt ki magának állandó uralkodást, melly két napig viharzó erőre emelkedve fútt éjszakról, 's jéggel boritá Dunankat, főleg f. hó 19én estefelé, minek következtében 20a reggelén már a'hid ki is volt szedve, 's a'közlekedés azóta csolnakokon történik. Gőzösink mind téli nyugalomra költöztek, 's a'malmokat is kihuzák szokott telelési helyeikre, hajót pedig alig láthatni. E' szerint a' kereskedés jövő tavaszig nélkülzendi azon élénk közlekedést, melly folyaminkon az év többi szakaiban eszközöltetik. Különösen érezhető a' közlekedés e' sulyosbulása a' lisztre és illetőleg gabnára nézve, melly ez évszakban rendesen drágulni szokott, mit most is annál nagyobb valószinüséggel várhatni, minthogy az idei gabnatermés koránsem felelt-meg azon nagy várakozásnak, mellyet táplálhatni mindenki jogositva vélte magát az év elején. E' remény meghiusultának legfőbb oka minden esetre időjáratunk volt, mert a' változékony és téli vetéseknek épen nem kedvező telet késő és gyakori hideggel páros tavasz követé, a' nyár kezdete pedig igen meleg és annyira nedves volt, hogy az elkésett gabna rögtön rendkivül buján kezde növekedni, mit a' juliusi forróság is előmozdita, minek következtiben a' mag csak kevés helyen juthata tökéletes kiképeztetésre, és azért általányosan nem igen szapora lőn. Mult évben sokkal inkább volt födözve a' honi fogyasztás, mint jelenleg, mert akkor nagy mennyiségek voltak magtárakban fölhalmozva korábbi évekrül; az idén mindazáltal olly nagy mennyiségek szállittattak külföldre, 's jövő évben ugyan a' külföld olly nagy mennyiségekre szoruland, hogy hazánkban hihetőleg igen jó kelete lesz a' gabnának, mert a' magyar gabna mind inkább 's nagyobb mértékben vonja külföld, főleg Anglia, figyelmét magára, ugy hogy évrül évre nagyobb kivitelre számolhatunk. Angliának jövő évben ismét nagy gabnamennyiségre leend szüksége, 's nyilványos lapok szerint Franczia-ország is alig fogja saját szükségit tulajdon termékeivel födözhetni. Németországban meglehetős aratása volt ugyan a' gabnának, a' burgonya pedig, mi fő dolog, igen jól fizetett; de kivitelre mégis csak olly csekély mennyiséget fog ez ország nélkülözhetni, hogy csakugyan a' szükülő külföld szemei leginkább hazánkra leendnek függesztve. Bánságban sem volt legfényesb sikerü a' gabnatermés az idén, pedig különben hazánk ez egyetlen része is képes lenne Anglia szükségei nagyobb részét födözni. E' nézetek nem épen igen hizelgők vagy vigasztalók ugyan, de éhséget vagy drágaságot sem jóslók, hanem csupán arra kivánják figyelmeztetni a' termesztőket, hogy ne adják el gabnáikat mohón 's csekély áron a' nyerészkedőknek, mert könnyen megbánhatnák, ha majd jövő évben, a' kereskedés megnyilta után, valamennyire tetemesb áremelkedés találna bekövetkezni, mit a' föntebbi körülményeknél igen valószinünek mondhatni. — Valamint hazánk általányosan, ugy intézvényink is egyenkint, folyvást nagyobb figyelmet 's részvétet támasztnak külföldön és tárgyul szolgálnak többrendü érdekes vitatásra, mellyek némellykor félszegek ugyan, de mégis legalább életet tanusitók, mi minden esetre jobb a' pangó hallgatásnál, mert legalább elme-surlódásra 's eszmekifejlésre szolgálnak alkalmul. Különösen nemzeti szinházunkról is többször nyilatkoztak már külföldi lapok, 's most jelesül egy franczia divatlap tesz róla említést, különösen kiemelvén azon körülményt, miszerint a' nemzetiség nem csekély kárára jobbadán olasz dalmüvek birják a' közönség kegyét, mit következő figyelemre méltó megjegyzésre használ az érintett rajnán-tuli lap: „Croesus egykor következőleg nyilatkozék: Ha rabszolgákat akarsz teremteni, adj nekik muzsikát! E' mondást talán tulzónak tartandják; de annyi minden esetre bizonyos, miszerint szabad népek soha nem mutattak kitünő hajlamot a' zenéhez. Igy például a' mai Franczia-országban a' férfiak neveltetésiben igen alárendelt szerepet foglal el a' zene, Angliában pedig még kevésbbé gyakorolják azt a' férfiak, 's Amerikában majd egészen elhanyagolják. Általjában nem ismerek rendkivüli férfit, ki a' zenészetet kitünőleg kegyelte volna, 's ezt véleményem szerint alkalmasint főleg azért, mivel ki valamennyire jártas kiván lenni zenében, igen sok időt kénytelen arra áldozni; jeles tulajdonokkal biró férfi pedig, ki valódi nagyságra törekszik, jobban tudja használni idejét. Éjszakamerikában e' sohajtással hallgatják a' jó zongorászt: Milly kár azon időért, mellyet e' lángész illyesmire pazarlott! Ha nő kedveli az éneket és zenét, az nem csoda, mert gyöngébb idegzete akaratlanul is hajló a' gyöngitő hatásokhoz simulni, azt pedig senki nem fogja tagadhatni, hogy huzamos járás dalmüvek előadatasira a' legszilárdabb jellemü férfiban is némi lágyságot 's elpuhulást szül, melly idővel az egész lelkületet is gyöngiteni képes. Az illy elpuhult férfi vagy nemzet pedig nem születék szabadságra." A' franczia iró e' szavaiban sok igazság látszik lappangani, 's e' tárgy talán részletesb komoly vitatásra sem érdemetlen. Azonban a' miveltség sok oldalu pályáji józanon egyeztethetők a' szabadsággal. A' hajdani görög nemzet szabad volt, még is egyike legnagyobb bölcseinek 's polgárinak 52 éves korában fogott a' hárántsipa tanuláshoz. Azért a' zenészetnek a'szinészettel mint testvéreknek együtt karöltve kellene járniok, 's egymást rokonul versenyül gyámolniok. — Az árviz által károsultak fölsegélésire ujolag küldött az erdélyi kormányszék több megye és szék részről összesen 2051 f. 49¼ krt pgőben. — Liszt zongorász hazánkfia f. hó 17ikén Bécsbül Festetics Leo grófal Pozsonyba utazék, hol két hangversenyt adand, 's 23án folytatni fogja onnan utját Pest felé. Az itteni hangászegyesület ünnepelyes elfogadással készül meglepni a' világhirü müvészt. Nádor vendégfogadóban több szobát készitettek számára'smegjelentekor azonnal esti zenével fogják őt megtisztelni. Budán a' magyar kir. egyetem bötüivel megjelent: „Honti literaturai füzér"; kiadja Pongrácz Lajos. Első füzet, k8r. 63 l.; tartalma versek, utiszemlék, felföldi levelek, 's egy novella és literaturai vázlat, melly Hugo Viktort tárgyazza. A' kiadó többel egyesülve évenkint 1—2 ehez hasonló elegy, főleg szépliteraturai tartalmu, füzetet szándékozik kiadni, melly Hontmegye ifjainak szellemi zsengéibül álland, ha kirekesztőleg nem is, de nagyobbára, 's reményli a' kiadó, hogy ez által a' megyei közönséget mindinkább 's nagyobb buzgalomra birandja a' magyar literatura élénkebb pártolása iránt. Egyébiránt a' kiadó az uj helyesirással él, melly elhagyja a' hiányjeleket és c mellől a' z bötüt. — Ugyan most hagyá el az egyetem sajtóit: „Árgyrus királyfi", tüneményes életkép 4 rámában, előrajzzal 's utóábrázolattal, irta Nagy Ignácz; k8r. 56 lap, csinos háromszinü borítékban a' legfinomabb fiumei velinen, ára 30 pgő kr.; a' szerző, ki valamint „Szinmütárában" ugy itt is az uj helyesirást használja, e' bohózatát a' „Peleskei notáriusnak" ajánlá, nem annak ugyan, ki jelenleg Nagy-Peleske dolgait intézi, hanem annak, ki egykor „more patrio" Pestre utazott, hol most is gyakran megfordul a' szinházban, miként azt a' „Szinmütár" 2dik füzetében olvashatni. — Egy német munka is most láta világot a' nevezett intézetben, melly annyiból é demes e' helyen említésre, hogy közhasznuságán kivül a' magyar nyelvet is, különösen a' szavak kimondását, megismérteti a' külfölddel: czime a' munkának: „Általányos földtolmács, löwenbergi Chiolich Hugotul, vagy utikönyvtár, gőzhajó és vasut szó- és nyelvtára minden jelesb, müveltebb néptörzs nyelvének, és ismérettár minden müvelt, különösen pedig kelet felé utazó számára. A' megjelent első kötet német, franczia, angol, olasz, orosz, szerb, uj-görög, és török nyelvtant foglal magában; a' 2dik sajtó alatti magyar, spanyol, portugál, hollandi, oláh, svéd, alban és arab nyelvtant közlend, a' 3ik pedig ismérettárt, dokimastikonul az emlitett nyelvekbeni gyakorláshoz." Egy egy kötet ára 1 ft. 30 kr. p. p., előfizetésképen pedig a' három köteté 3 p. f.; találtatik a' könyv Budán a' kir. egyetemi könyvnyomó intézetben 's Pesten a' gőzhajóhivatalban. — Magyar szinpadunkon f. hó 14ikén Szerdahelyi jutalmaul bérszünettel adaték „Borgia Lucretia"; 25ikén „Hinko a' hóhérlegény és Markitta hóhérleány", mellyben Szakácsy mint vendég Fülöp gróf szerepét játszá; 16ikán „Enzersdorfi postalegény"; 17dikén „A' nagyravágyó nő"; 18dikán „Báléj"; 19ikén „Királyleány mint koldusnő, vagy az élet iskolája"; Szakácsy mint vendég az aranymüves szerepét adá; 20ikán „Saardami polgármester, vagy a' két Péter" vig opera 2 felv.; mára, 21ikére, Bartha jutalmául bérszünettel „Koszoru" van hirdetve, vagy is vig- szomoru és énekes játékokbul összeszőtt egyveleg. Karácsoni ünnepek előtt több játékszini előadás nem lesz.

Magyar tudós társaság. Budán a' kir. egy. betüivel 's academiai költségen legközelebb a' következő munkák jelentek meg: I. Romai Classicusok magyar fordításokban. Kiadja a' magyar tudós társaság. Harmadik kötet: C. Jul. Caesar minden munkái, fordítá és jegyzeteivel bővité Szenczy Imre acad. l. tag. Első kötet, a' gallus háboru. n 8r. 387 lap. Velinen, borit. fűzve 2 ft. ep. — 2. Elmélkedések a' physiologia és psychologia körében különös tekintettel a' polgári és erkölcsi nevelésre. Irta D. Mocsi Mihály. Különös dicséretet nyert munka. n 8r. öszvesen 147 lap. Velinen, borit. fűzve 54 kr. ep. — 3. Külföldi Játékszín. Kiadja a' m. t. társaság. XVI-d. köt. Rágalom iskolája. Vígjáték Sheridan után angolból Tóth L. által. N12r. 151 lap. finom velinen, ékes borit. füzve 36 kr. ep. — 4. XVIId. köt. Romeo és Julia. Szomorujat. Shakspeare után Náray Antal. N12r. 176 lap. Fínom velinen, ékes borit. fűzve 48 kr. ep. — 5. Astronomiai napló és kalendáriom 1840re. Szerkeszté Nagy Károly rtag. Bécsben, Sollinger bet. 8r. 132 l. Fínom velinen, kemény borítékban 20 kr. ep. — Sajtó alatt: 1. Romai Classicusok,

3-d. köt. J. Caesar második fele. 2. Felsőbb analysis elemei, Győry Sándortól, 2-d. füzet. 3. Az állatország története Cuviertől, ford. Vajda Péter által, első kötet. 4. Régi magyar nyelvemlékek II. és III. köt. 5. Hellen classicusok magyar forditásokban, első kötet: Sophocles Oedipusa és Euripides Iphigeniája Guzmicstól. — Pesten, decemb. 20. 1839. Dr. Schedel Ferencz, titoknok.

Magyar tudós társaság. — Egyed Antal koppánmonostori apát, dunaföldvári plebános és m. acad. lt., Ovidiusnak általa fordított 's a' folyó évben Pesten kiadott Pontusi leveleiből 400 példánynyal kedveskedett a' társaságnak, azon kéréssel, hogy az eladatásokból gyülendő summa az academia által megindított régi classicusok fordítási gyüjteményének folytatására fordíttassék. Pest, dec. 18. 1839. Dr. Schedel Ferencz, tit.

A' pestbudai hangászegyesület folyó IVdik évi 4dik műelőadása jövő szerdán, december 25kén, estve 6 órakor leend Pesten a' városi nagy redoutteremben. Tárgya: „Jeruzalem megszabaditása" classicai nagy oratorium. Irták Collin Henrik és Máté, zenéjét szerzé Stadler Miksa apát. — A' belépti jegyek dec. 23—24kén szokott helyöken adatnak-ki, u.m. Pesten Klausz E. L. pénztárnok, Budán Miletz I. uraknál; előadás napján csupán az egyesületi irószobában. (Nagyhid utcza, Parkfrieder-ház.)

Baja dec. 15kén: Kedvességgel párosult ékes szónoklat mellett nyitván meg szeretve tisztelt főispáni helytartónk almási Rudics József úr f. hó 9ikére tüzött ezévi utólsó közgyülésünket, éles nézetekben bölcs rövidséggel fejtegeté a' megyei KK és RR befolyását, mellyben a' jelen nevezetes országgyülés főfontosságu tárgyira adandó utasitás által részesülnek, 's csak hamar szőnyegre kerülvén lelkes másodalispánunk elnöklete alatt megyei követinknek küldendő pótlékutasitásokban munkálkodó választmányunk javaslata, az Iső rész 40ik czimje addig, mig a' törvényi rendszeres munkákban e' czikkre nézve javaslott változtatás országgyülésileg nem alapittatik meg, régi törvényes értelmében föntartatni, az üdvös 183$^{2}/_{6}$ki 20dik czikk 200. pengő frtig minden nyilványos követelésre, egyébkint nagyobb summára csupán akkor, ha a' kötelezvényben világosan e' czikk szigorú tartalmi alá veté magát az adós, kiterjesztetni, úgy jövendőre a' kamati kamatra nézve, ha így áll a' kötelezés, jótékony uj törvény hozatni javasoltatott; valamint a' magyar hitel alapitására előleg szükséges nemzeti váltó-tár (bank), a' pesti részen állitandó vasút, a' sokszor hasznosan vállalkozók nagyszerű terveit gátoló egyenközi rendszernek (systema parallelare) előgondos elháritása miatt is, 's több más nagy érdekü 's nemzeti emelkedésre irányzó tárgy iránti inditványok mérsékelt haladási szellemben pártoltatni határoztattak. — Ez úttal Bácsmegyében a' tehénhús fontja 12 v. krra emeltetvén, a' borjuhusé 15 v. kra határoztatott. Főkormányzónk, kedvelt másodalispánunk közbenjárása mellett, jövő 1840dik évbeni első polgári törvényszék jan. 20likán kezdendő tartására Baját tüzvén ki, e' szerencsét a' városi kórház javára intézett tánczmulatság választására czélszerü alkalmul használni sietvén a' bajai jótékony nőegyesület, sorsjátékos tánczvigalma határnapját január 7ről 21kére változtatá, biztosan reménylve, hogy Bácsmegye lelkes Rendei 's tisztviselőji e' megyéjökben egyetlen jótékony intézetet buzgón pártolni, 's hivatali komoly biráskodásukat a' kijelölt estvén a' szenvedő emberiség fölsegéllésire szánt jótékony mulatozással föl váltani kegyeskednek. Hálás köszönetünk betüit a' szenvedő emberiség nevében itt küldvén a' ns keblü fő- 's kedvelt alkormányzónak. S.

(Montenegroi és szerbiai hirek.) Montenegro lakosi most is szakadatlanul folytatják vétkes merényiket a' szomszéd török tartományok ellen. Oanlics, Banjani, Stoy, Kovenics és Krivosje mult nov. végén ismét tanuhelyei voltak a' szokott rablói kicsapongásoknak; egykor majd egészen Scutari falai alá merészkedék lopózni egy illy rablócsapat. A' büntetetlenség, melly a' törökök ismért közönyösségébül származik, olly vakmerővé teszi a' montenegroi vad hegyi népet, hogy némelly határőri állomás közelében már az ausztriai hatóságok ellenében is fenyegető állásba kezdnek helyezkedni, és megrohanással fenyegetik azokat, minélfogva több helyen megkettőzteték az őrvonali katonaság számát. — Mihály hg, a' fiatal szerb fejdelem két határzatot bocsáta közre, mellyek igen nagy ingerültséget támasztának 's némi ellenszegülést is szültek, minthogy egészen korlátlan uralkodási vágy bélyegét viselik magukon. Az elsőben ugyanis parancsolja Mihály hg a' kormányzóságnak, hogy nemzeti gyülést hijon össze, 's nyilványosan hirdesse ki, fejdelmi székre léptét, mivel ezentul saját nevében kivánja birodalmát kormányoztatni." Valamint a' kormányzóság ugy a' tanács is igen meghökkent e' parancsra, 's elegy ülésben tartott tanácskozás után lényegileg következő tartalmu válasz határoztaték a' fiatal fejdelemhez: „Miután a' kormányzati tanács nagyuri ferman által meg van bizatva kormányzati joggyakorlásra, tehát erről mindaddig nem mondhat le, mig a' fejdelem, megtanulván a' hon törvényit, esküvel erősitendi az összegyült nép előtt, „hogy az alkotványt mindenkor épségben fogja föntartani." Mihály hg 2dik rendelete általányos közbocsánatot kiván hirdettetni és egyszersmind szabadon akar bocsáttatni minden foglyot, bármillyen vétség miatt ül is az börtönben, még az adósság miatt elitélteket sem vevén ki e' jótékonyság élvezése alól. Ez ellen is szabadkozást nyujta be a' kormányzóság, 's megmutatni törekvék, hogy a' kegyelmet is korlátozni kell, különben visszaélések támadhatnak belőle. — Czerny György özvegye és fia az orosz consul ótalma alatt megtelepültek Belgrádban. Jelenléte semmi rokonszenvet nem látszik ébreszteni a' népben. —

Tőzsér- 's iparügy. Ó Torda dec. 8kán. „Miklós ha sárt nem talál: csinál, ha talál: fagylal." Miklós napi sokadalmunk kezdetekor, sárban usztunk, de Miklós napja előtt 48 órával a' sár megfagyott, 's e' miatt sokadalmunk remény fölött ütött ki. Igen jó kelete volt a' szarvasmarhának, mellyet még vasár előtt kezdének szedni városunkban a' bánsági kereskedők, a' közelebb vidékekről sárfagy után hirtelen összesereglett szarvasmarhát is vették ezek: szép ökörpárja 250, közönségesé 200, egy meddő tehén 50—60, borjas 70—80 v. forinton kelt. Ló kevés volt, lótolvaj sok, de tanulatlan lovagok, mert napestig a' város deresén tanitották őket lovagolni a' rendőrszolgák. Egy jó paraszt ló 100—150 fr., alábbvaló 70—90 v. fton kelt. Ára kevesb volt ugyan sátras térünkön, de a' vásár még sem volt egészen silány; jól kelt: kávé, czukor, fűszer, kalendáriom, szappan, gyertya és pálinka. E. H.

Borsod-megyében keblezett Miskolcz városa, kevés év alatt a' csinosodásban nagyon előhaladt, Szatmáry Király József alispán ipara mellett, mert ez a' sárfészket nemcsak kiküszöbölteté a' városbul rabok által burkoltatással, hanem az országutakat is biztositotta, ugyanis Miskolcztul Szikszónak Kassára, Putnoknak ns Gömör megyébe, Kövesdtől Kálnak 's Kövesdtől Egrig Pestre vezető kereskedési és postautak részint sziklakövekből részint kovacsbul készült töltésekkel elláttatván az utazás kényelmesittetett annyira, hogy hol ezelőtt 6 's 8 marhás terhes szekér sem haladhatott, most két lóval is akadály nélkül elmehetni, sőt az áldott alföldről, az élettermő tárházbul, Jász és Kunságbul Miskolczra vezető megyei utak is egy felől Sajó-Ládon, Onodon, másfelől Nyéken 's Csáton keresztül készittettek 's naponként készittetnek, ugy hogy egyéb hátra nincs, mint F. Zsolczától Ongáig; a' ns megyeház udvarán az elmeháborodtak számára adakozásokbul állitott emeletes épületet mellőzve, melly most is sikerrel használtatik, ugyszinte a' gr. Reviczky nevü életbeli, 's évenként a' fogyatkozott adózóknak szolgáltatni szokott alapitványt, mellőzve tovább a' ns megyeház tő szomszédjában egyedül részvényes 's adakozások utján szerzett becses értékü telken már is fenálló rabdolgoztató intézet reméllt hasznait 's több említhető előhaladást, csupán a' magyarodásra fordulunk. Miskolczon a' honi beszéd kivánt divatú folyamban áll 's ámbár sokan az országban nemzett külön ajku vallásbeliekbül Miskolczon összeseregleneknek, magyar szózatnál mégis itt egyebet alig hallhatni, még a' zsidóság 's a' felföldrül számosan leszivárgó tótság is csak hamar meghonosul itt; a' sz. egyházakban idegen nyelven tartatni szokott beszédek az ágostai vallásuak kivételével megszüntek, sőt az orosz helységek lakosi, ámbár szertartásaikra oroszul tanittatnak, a' magyar nyelvben mégis lelkészeik épületes példája szerint jól gyarapodnak, és igy e' megyében minden magyar, egy kivétellel: ugyanis Miskolcz tőszomszédjában, honnét naponként egy pár garasáru tojással máskép is beballagnak az aszszonyok, t.i. Kelecsény vagy Szirma-bessenyő helység lakosai között a' magyarszó ugyszólván majd ismeretlen, e' botrány megszünetetésére a' megye felszólitá már az egyházi elöljáróságot is, hogy segitsen e' bajon, de még eddig siker nélkül 's a t.

KÜLÖNFÉLE. Szeged szab. kir. város tanácsa a' nagy Hunyady Mátyás dicső királyunk hamvainak emelendő emlékszoborrai ajánlás ügyében köv. határzott: „Nem lehetett az ujságlapokból örömérzettel nem venni e' tanácsnak több lelkes honfinak ollyatén szándékjokat, miszerint a' magyar fegyver dicsőségét személyes vitézsége 's bölcs vezérlete által fényre emelte nagy Hunyady méltó fiának kormányzását a' nemzet boldogságára, tudományokbani virágzására, magosan tündöklő dicsőségére, 's minden tekintetbeni fényére intézte igazságos 's hamvaiban is örök áldással tisztelendő Hunyady Mátyás bold. emlékezetü királyunknak békén nyugvó porait egy emlékszobor-emeléssel megtisztelni törekesznek — minthogy a' fen- érintetteken kivül ns városunk minden lakosi a' nemzet lelkében örökké tisztelve fenmaradandó Hunyady ház iránt azért is hálával tartoznak, mivel annak fen tisztelve emlitett tagjai e' ns város iránt különös kegyességgel viseltetve, azt nemcsak fenséges személyökkel gyakrabban megörvendeztették, hanem több rendbeli szabadságlevéllel is felruházták, sőt dicső emlék. Mátyás királyunk itt országgyülést is tartott: ezeknélfogva Gerencsér János tanácsnok, és Miskolczy István aljegyző olly végre küldetnek ki, hogy a' helybeli lakosságot hirdetményesen a' fen tüzött czélra szolgálandó halaajánlások tételére hathatósan szólitsák fel, 's annak idején a' bejövendő pénzmennyiséget az ajánlók névjegyzetével mutassák be." — Kettős vaspálya fölött forog most a' szóvita: a' Dunajobb és bal partján, Bécstől Pozsonyig és Pestig, 's az a' kérdés: vajjon melyiké legyen az elsőség? Minden esetre megállhat mind a' kettő, a' nélkül, hogy egyik a' másikat tönkre tenné (még most:?) az ország dunán-inneni és tuli része pedig mondhatlanul sokat nyerne általa. De e' vita közben egészen feledségbe megy egy másik épitni kellendő vasutvonal, az igazi behozatali 's kiviteli ut hazánkra nézve, t. i. a' fiumei, az egyetlen magyar kikötővel kapcsolatba hozatandó, melly honi termékink külföldre szállithatása tekintetében legrövidebb 's legkönnyebb. Tüzzel vassal iparkodtak a' dunai szirtek széthányatásán az alvidékeken, 's ez következve megis történhetik, hogy idegen országokon, Szerbián, Bolgár- 's Oláhországon, Havasalföldön és Besszarábián keresztül szakadatlan kereskedés üzethessék 's közlekedés nyittassék a' fekete- és sziget-tengerre; ez mind jól van; de miért mellőztetik el a' legrövidebb 's legkönnyebb közlekedési vonal a' külfölddel? miért vesztjük el egészen szemeink elől Olaszhont és az Ádria-tengert? miért nem tesz ez iránt lépést valamellyik hatalmas magyar magnás? Hisz már maga Napoleon is szabályoztatni akará és csatornára vetetni a' Kulpa vizét eredetétől kezdve Fiumeig; miért ne lehetne hát egy vasutat létre hozni? Amannak tervei már készen voltak; de az ember végez, az Isten intéz, vagyis „szegény ember szándékát a' jó Isten birja", 's igy a' terv létrehozatalának eszközlése a' később kor számára maradt fön. Nem rég már megpendittették egy bécs-triesti vasutis, mellynek már tervei készek 's a' legnagyobb nehézségek legyőzetvék! Nekünk sem kellene sokáig szunnyadoznunk, hanem vállalkozólag kezdeni a' pest-fiumei vaspályához. Erre nézve, egész Károlyvárosig, néhány csekély kivétellel, igen kedvező a' földterület; a' megváltandó tér itt-ott csekélységbe vagy épen semmibe sem fogna kerülni, tehát a' költségek még annyira sem rugnának mint az éjszaki vaspályaé Brünnig, 's igy egy mérföldnyi vonal alig kerülne 100 000 pengő frtba. E' vasutat Budán a' sárosfürdőnél kellene kezdeni 's a' gellérthegyi és dunafoki (promontoriumi) szőlőkön át Martonvásárnak, délre Fehérvárnak, innen éjszak felé egyenes vonalban Lepsénynek, Siófoknak, a' Balaton mentiben Somogy felső részén át Kereszturnak, Kanizsának, a' Dráván keresztül Légrádnak, Kapronczának, éjszakra Körösnek, délre Zágrábnak 's Dráván egyenest át a' Dragani erdőnek 's Kulpán keresztül éjszakra Károlyvárosnak, majd ismét a' Kulpa jobb partjára át, de itt alaguton (tunelen) keresztül, Severin mellett; ezentul a' folyam mellett inkább vagy kevésbbé kigyózólag egészen annak eredetéig 's innen ismét épitendő alagutakon a' fiumei kikötőig. Megjegyzendő, hogy a' Mrzavodicza és Kamenyák közti mintegy két német mérföld hosszu vonalon a' közlekedést hosszabb vagy rövidebb időre egészen félbenszakasztja a' bora dühösszél 's ez a' Ludovicea uton évenkint több izben legyőzhetlen akadály, mit csak az ismer eléggé, ki maga is küzdött vele. 1835iki nov. és decemberhónapban, két napi szüneten kivül, 24 napig folyvást tartott ez iszonyu szél. Gyorsan 's biztosan történhetik azontul a' termékek 's áruk ki- és beszállitása; kivihetnők: gyapjunkat, buzánkat (holott most az egész ádriai partvidékeken odessai buza áll keletben 's ennek lisztje fogyasztatik), borainkat, barmainkat, fánkat, kenderünket, vásznainkat, dohányunkat, tollat, bőrt, rongyot, követ, köszenet, timsót, kallózandó posztókat, mert az ottani viz igen rögtön olvasztja föl 's áztatja ki a' zsirt és szappant, fehéritendő vásznat és czérnát, azonkivül utas személyeket ide 's tova; behozatalunk tárgyai lehetnének: kő, márvány épitészetre és szobrászatra, ásványos vizek, papiros, pamut 's illy anyagu szövetek, selyem, czukor, kávé, kakao, fűszerek, rizs, olaj, halzsir, szárított 's fris tengeri halak, csigák, épitési szerek, téj, sajt, vaj, tojás, déli 's egyéb gyümölcs 'stb. Milly nagy befolyással leendne ez a' jólétre, kereskedésre, műiparra, művelődésre, termeszt-

ményekre, fogyasztásra, olcsóságra, népesülésre, könnyü megtelepülésre 'stb. bővebb fejtegetés nélkül is világos, de kitünik résznyire az angol-magyar gabonakereskedési tárgyrul külföldi lapokban (Morning-Chronicle, Allg. Ztg.) megjelent 's itt is közlött czikkelyekből. Sz-k.—Palcsó Andor, több jeles nemzettség rendes ügyvéde 's a' budapesti evang. egyház alügyelője Pesten dec. 8dikán élete 46dik évében jobb világra költözött. A' boldogultnak, mint szerető férj, jó atyafi, hiv barát, igazlelkü és szorgalmas ügyész's közjópártoló embertárs elhunytát keservü özvegye, rokoni, baráti és számos ismerősi méltán fájlalják. Béke hamvaira! — Szenográd helység (Hontmegye) öt lakosi, miután az erdőn egész nap ölfavágással foglalkodtak, estefelé készülődben hazafelé, egyik az erdő-szélen alig ül lóra, azonnal hét előbukkant zsivány pisztolylövéssel fogadá, de a' pisztoly nem talált, a' durranatot követte zajra oda siet az elfogottnak öcscse, kit egyik czimbora, fejnek irányzott baltaütéssel legott földre terit, mit látván ennek atyja, fia megszabaditására közéjök rohan, 's midőn lesujtott fiát fölemelni akarja, hátul ugy tarkón sujták, hogy eszmélet nélkül rogyván le szájáu orrán szemén vér omlik; de még ezt sem eléglék a'kegyetlen vérszomjasok, hanem észrevevén a'földön vonaglónak véghörgését, irgalmatlanul kezdik a' már majd lélektelen testet bunkóikkal verni, mire elborzadván a' 4dik, bár tudta hogy rá is hasonló sors vár, ha közeledni mer, kérelemmel akará megengesztelni a' dühös latrokat; de ezt is, miután a' rá irányzott lövés nem talált, majd halálra verék; azonban az 5dik sem menekheték nagy sérelem nélkül, 's midőn halomra hányt áldozatjaikon eléggé legelteték vad szemeiket, foszstogatáshoz fogtak, 's még a' lovak patkóit is leszaggaták körmeikről! Hármat a' szerencsétlenek közül csak kocsin félholtan hozhattak haza, kik mai napig iszonyu fájdalmak közt nyomják az ágyat. Vajha szivökre vennék az illető megye lelkes tisztviselöji e' borzasztó esetet, 's czélszerü intézkedéseikkel végre juttatnák azon rémülést, melly szüntelen aggodalomban tartja e' vidék lakosit, mert ez nem első 's tán nem is utólsó példája az itt történni szokott fosztogatások- rablások 's gyilkosságoknak. B. R. — Holics lakosit f. hó 4kén esti $10^3|_4$ órakor tüzvészi zaj riasztá föl. A' szuchy-hradeki utczából, hol vigyázatlanság miatt támadott a' tüz, leirhatlan gyorsasággal terjedt el e' minden emberi fáradságot meghiusitó borzasztó elem. A' szél olly erővel dühönge épen a' vész pillanatában, hogy kis idő mulva lángtenger boritá az egész 500 házbul álló várost. Az iszonyu vész látása minden szemet könyükre fakasztott, 's a' legszilárdabb keblü férfit is annyira megrendité, hogy sokan még segélynyujtásra sem érzettek magokban erőt. A' tisztviselők mindjárt a' tüz támadtakor mindent elkövettek, mi a' pusztitó elem elnyomására czélszerünek látszék. A' hatóságok buzgó törekvésinek sikerült reggeli 4 óra felé gátot vetni az iszonyu vésznek, ámbár folyvást nagyobbuló erővel szilajkodék a' vihar. 43 ház, 26 istálló, 18 félszer és egy pajta hamuvá égett. Leginkább a' szegény zsidóság érzi e' csapás iszonyu súlyát, midőn most a' napról napra növekedő hidegben ugyszólván meztelenül segitségért szertebolygani kénytelen. István és Albert cs. kir. fhgek f. hó 8dikán Holicsba érkeztek 's egy hétig szándékoznak ott mulatni. —

Németország.

A' lipcsei egyetem alapittatása óta az idén történt először, hogy zsidót vettek föl az egyetemi tanitók közé. Fürst Gyula ur, keleti nyelvbuvár, mult nyáron a' theologiai 's philosophiai karok ajánlatára, ministerségi rendelet által a' zsidó és talmudi nyelvben leczkeadásra hatalmaztatott fel 's a' philosophiai kar tanitóji közé soroztaték. —

Hollandia.

Hollandia tengerészete Nesztorát, Ruysch alhajóvezért, a' becsületrend tisztjét és számtalan rend lovagját, elveszté. Ő utólsó csemetéje azon szép tengerészetnek, melly dicsősége utóbb napjaiban az angolokkal is megmérközék. Ruysch alhajóvezér 1784ben az annyira hires doggersbanki tengeri ütközetnél is jelen volt. —

Portugália.

(Bomfim ministerségalakitásra van megbizva.) Londoni lapokban lissaboni hirek nov. 23aig terjednek; szerintük igen fontosnak tekintik Angliában, miszerint a' portugál királyné Bomfim bárót uj ministerségalakitásra bizá meg 's ugy látszik ez által Ribeïra de Sabrosa gróf ministeri pályája véget érend. Az angol ministeri sajtó e' ministerség-változás által kedvező feloldatását reményli ugyanis az Anglia és Portugália közötti egyenetlenségeknek a' rabszolgakereskedés tárgyában, az angol statushitelezők iránti nagyobb gondosságot 's általában az angol befolyás gyarapodását. A' Morning-Chronicle megjegyzi: „Ha a' portugál királynénak sikerült az eddigi kabinettül menekedni, dicséret ezért egyedül csak őt illeti, ki mint látszik, még a' legközelebb álló személytől sem nyert szellemi gyámolitást, mit pedig méltán várhata.“ Ezt még sokkal nyiltabban mondja ki a' Chronicle egyik lissaboni levelezője: „A' királyné már elhatárzá ministersége változtatását; de igen jól tudják Lissabonban, miszerint Ferdinand királynál Dietz magányos titoknoka nagy befolyást gyakorol, vagy is igazabban szólva, egészen tanácsaitól hagyja magát vezéreltetni. Dietz, a' király előbbi udvarmestere, gyönge 's napi politikával bir, rábeszélé Ferdinandot, hogy több ügyben a' királynéval ellenkezzék, ki Sabrosa gróf's minden hozzá tartozóitul rövid uton szeretett volna menekülni. Angliában csudálkozandnak, mikép játszhatik olly alacsony álláspontu ember, mint Dietz, Portugália ügyeiben olly nagy szerepet; de a' dolog annyira igaz, mennyire sajonra méltó. Hogy Sabroza a' királynéra tolatott, a' Villa-Viçosaba utazás elmaradása, franczia közbenjárulás oktalan eszméje 's hogy Sabrozának hatalom adatott, az országot Angliával ellenséges pontra juttatni — minden ugyanegy forrásból látszik buzogni.

Spanyolország.

(A' cortestöbbség ünnepélyes nyilatkozványa.) A' cortestöbbség ünnepélyes nyilatkozványt intéze a' választókhoz, mellyben czéljait és szándékát részletesen igazolja. E' többség ugyanis az 1837iki alkotványt valósitni akará, minden spanyolnak személyi's birtoki jogait, a'népnek egyszersmind szabadságot, a' hadseregnek gond nélküli helyzetet törekedvén biztosítani, és a' nagyszivü spanyol nemzetet tovább vezérleni a' haladás utján. Több más üdvös rendszabály közt meg akará szüntetni a' ministerek évdíjainak örökségül gyermekeikre szállását: minden illy egyes évdíj 30 ezer realra megyen, 's igy könnyen gondolhatni, milly nyomasztó teherré válhatik ez idővel; de a' cortes-fölosztalás véget vete minden üdvös javitásnak. Továbbá, szándéka volt a' cortes-többségnek a' nyilványos pénzek eltékozlását gátlani, egyesek meggazdagulását a' közjó kárával akadályoztatni, a' papság fizetéseit rendbe szedni, és uj czélszerü törvényekkel a' ministeri felelősséget szigoruan megalapitani. A' ministerségnek nehéz harczoka kelle küzdenie a' cortesben; a' kormány békés érzelmeket fitogtatott ugyan, de rögtön ujra meg ujra megkezdé az ellenségeskedést, 's minden javitási inditványt e' varázs-szóval: „békités“ ügyesen el tuda mozditani; a' cortes-fölosztalaskor pedig nem cselekvék őszintén, mert 20 napra halasztá el a' cortesüléseket; 's csak azután oszlatá azt föl egészen, állitólag azon számos nyilatkozat miatt, miszerint több hatóság megtagadá a' törvénytelen adófizetést, miben a' cortes is megegyezék, mivel erre épen ugy van jogositva a' cortes, mint a' kormány a' fölosztalásra. Az alkotmány, szabadság, sőt maga a' nemzetiség is legnagyobb veszélyben forog, mert a' kormány idegen befolyás által engedi magát vezettetni. A' nyilatkozvány keserün gáncsolja, hogy a' ministerség katonákkal árasztá el Madridot a' cortesfölosztalás napján, 's ez által a' tartományok lakosit, ön személyes érdekei miatt, legnagyobb veszélynek tevé ki. A' kormány visszaélések és szolgaiság békóiba akarja kényszeriteni az országot, 's az uj választásoknál erőszakot és ármányt arra szándéka egyesitve használni, hogy minden törvényszerü intézvényt fölforgathasson. De az alkotmány elég törvényes eszközzel bir ótalomra, 's legyen minden illy eszköz csupán békés és mindenben a' kor és haladó emberiség kivánatinak lehetőségig megfelelő, mind azt pedig szigoruan kerülje, mi ingerlést vagy rendbomlást okozhatna, nehogy dictatorsága megalapitására ürügyül használhassa ezt a' ministerség. „Polgártársink! ezek a' nyilatkozvány zárszavai, gondoljatok a' törvényszerü eszközökre! Tudjátok azokat használni 's ne feledjétek, hogy az önkény gyülölése nem biztositja a' népeket lealacsonyitás és megvetés ellen, ha nem folyamodnak törvényikhez az önkény lesujtására, 's ha minden ellenszegülés nélkül hajtják magokat a' zsarnokság járma alá!“ Ezt száz követ aláirása követi, kik közt első helyen Lopez és Arguelles nevei. A' cortes kisebb része szinte nyilatkozványt intéze a' választókhoz, mellyben ótalmazni 's mentegetni törekszik a' ministerséget. Igen szembeötlő, hogy az aragoniai követek nem irák alá a' többségi nyilatkozványt.

(Aragoniában a' rosz idő miatt harcz-szünet.) Madrid, nov. 30án: „A' rögtön beállott tél ezuttal véget vete a' háborunak Aragoniában. Espartero nem tarthatá meg az elfoglalt magas hegygerinczeket, mert katonáinak nagyobb része bizonyosan megfagyott volna, élelmi szereket pedig szinte nem halmozhata ott össze, mivel az utak annyira elromlottak, hogy majd egészen megszünt minden közlekedés. Ez okbul tehát kénytelen volt Espartero mintegy két mérföldnyire visszavonulni. A' főhadiszállás jelenleg Mas de las Matasban van, 's O'Donnell tábornok Fortanateból Camarillasba vonult vissza. Alig hagyá el az előbbi helyet, 's Cabrera emberei azonnal fölgyujták azt. Hogy Cabrera ujabb kicsapongásokat ne követhessen el, Espartero kénytelen leend őrvonalt huzni, melly a' valenciai partvidéktül félkörben Segorbe, Teruel, Alcaniz felé egészen az Ebroig terjedjen. Kérdés azonban: csakugyan képesek lesznek é majd a' királyné harczosi e' messze állomásokat egész télen át megtartani, miután azok olly igen távol esnek raktáraiktól? Az élelmi szereket legalább 5 — 6 hónapra kellene most egy helyre gyüjteni, pedig az egész ország már is véginségbe jutott az utóbbi tömérdek szállitás miatt, és alig birandja ez ujabb terhet. Naponkint 400 kocsi szükséges élelem-szállitásra Saragossa és Alcoriza közt, onnan pedig a' táborig épen nem haladhat kocsi, és igy folyvást 1500 öszvér szállitja tovább naponkint a' katonai alafákat. E' szállitás legcsekélyebb fönakadása tüstint ujabb visszavonulásra kényszeritné a' hadserget, mi természetesül egészen elrontaná a' mostani kedvezőleg összefüggő őrvonalt, melly egyébiránt erőszakos áttöretés ellen nem is igen látszik biztositva lenni, mert nov. 25dikén Llangostera még Torrecillában volt 600 lovassal és öt zászlóaljjal, 's ezért a' Darocaból indulandó élelmi szállitványt vissza kelle tartóztatni, mi azonnal igen érezhető fogyatkozást okoza Espartero táborában. Azon alkudozások, mellyek ez utóbbi és Cabrera közt folytak, mint látszik, csupán a' foglyok iránti bánásmódra vonatkozának. Llangostera 2 tisztet és 45 közlegényt lövete agyon azon foglyok közül, kik a' portoi zászlóaljból Barranchinban estek hatalmába. — A' hadministernek sikerült egy évi uj szerződést kötni a' katonaság ruházása és élelmezése iránt. Hir szerint a' fizetés biztositásaul 140 millió realt teend le a' kormány azon 200 millió 5 pCtes papirokbul, miknek kibocsátására fölhatalmazást kapott a' cortestül. Mivel a' tőzsércsarnokban hire kezde szállongni, miszerint azon papirok már folyamatba hozatvák, mi természetesen nagy rémülést okozott, tehát hivatalosan jelenté az egyik ministeri lap, hogy azon 200 millió real csupán zálogul szolgáland, de rendes keringésbe hozatni nem fog. A' franczia kormány igen meglepő ajánlatot tőn a' madridi ministerségnek. Itié, parisi külministerségi tisztviselő, ugyanis azon titkos megbizatással érkezék Madridba, miszerint a' franczia kormány igen tetemes pénzmennyiséget kész kölcsön adni az alkotmányos királynénak, ha ez viszont késznek nyilatkoznék a' philippini szigetek átadására zálogképen. Ez alkudozást igen mély titokban folytaták itt az udvarnál; de Itié mégis siker nélkül volt visszatérni kénytelen, minek mindenki örvend.“ —

Anglia.

(Egy mákonycsempész kivégeztetése.) E' pillanatban, midőn az angol-chinai kereskedést a' mákony-megsemmités tönkre tevé, 's talán komolyabb következményeket is vonand maga után, ha a' londoni kormány csakugyan szigoruan követelend kárpótlást az okozott nagy kárért, nem lesz érdektelen következő vonás a' chinai életből, melly egyszersmind az ottani politikára némi fényt áraszt: „Egy szegény csempész, igy ir az angol levelező, Cantonban létemkor néhány mákony-golyóval a' rendőrség hatalmába juta, 's a' császárság törvényei e' megsértéséért éltével volt adózandó. De hiában fegyverzi föl magát egész szigoruságával a' törvény; mert a' mákony minden csatából győzelmesen távozik. Ugyanazon birák, kik halálos itéletet mondanak azon szerencsétlenre, ki csempészeten engedi magát kapatni, talán birói székeiken is mákonytul ré-

szegek; a' mandarínok, kik különösen megbizatvák őrködésre a' csempészet fölött, elsők szegik meg a' fönálló törvényeket; még a' császári palota falai közt is mákonyt színak a' chinaiak. Talán nem gyakorlana olly kártékony hatást e' szenvedély, ha a' kormány megengedni és rendezni akarná a' mákonykereskedést. Az angol hatóságok hangosan követelik ezt; de ugyan ki változtathatná meg a' chinai törvények bármellyikét? Chinában nem ezt mondják: „Inkább a' birodalom vesszen el, mint az elv", hanem ezt hiszik: „Vesszen inkább a' nép, mint a' törvény, bár milly rosz legyen is ez." Midőn a' vesztőhelyhez közeliték, melly a' város keleti részén fekszik, eszembe juta, hogy néhány óra előtt magam is mákonyt szíttam, 's borzadás futá végig tagjaimat. Kivégeztetés egyébiránt Chinában épen nem tartozik a' ritkaságok sorába, mert e' mennyei birodalom törvényi valóban Drakoéihoz hasonlítnak, 's ha minden kinzást leirnék, mellyek nemei a' pokoli szenvedéseket is meghaladják, mindenki borzadni fogna az olvasandó képtül. A' kivégeztetések 's mindennemü más büntetések különösen az év vége felé szaporodnak, midőn a' börtönöket ki kell üríteni 's a' jegyzőkönyvek bezárandók, hogy semmi ne maradjon az uj évre. A' nép, mint látszék, megszoká az illy jeleneteket. Vesztőhelyre érkezvén nem láték semmit, azon szokatlan élénkségbül, vagyis azon ünnepélyességbül, melly engem Londonban mindenkor annyira boszantott, midőn veletlenül a' kivégzési térre vezérlettek lépteim. A' chinai néptömeg igen csöndesen viselé magát, midőn a' szegény bünös elvonult mellette azon hosszu kisérő csapattal, melly illy alkalomkor mindig használtatni szokott, mert Chinában minden kivégeztetés nagy pompával megy véghez. Elől mintegy száz dzsidás férfi lépdelt vörös öltözetben, kiknek süvege akaratlanul Mambrin elhiresült sisakjára emlékeztete. A' dzsidásokat lovas tisztek követék, kik előtt számos férfi ment ostorokkal és lánczokkal csörtetve, emlékeztetni az embereket hogy mindnyájan rabszolgák. A' tiszteket székvivő emberek követék, hogy a' főbbrannak ne kényszerüljenek állásra, ha le kellene lovaikról szállniok. A' tatár tiszteket bajuszok, 's büszkébb tartásuk által könnyen meg lehete különböztetni a' chinaiaktól. E' tisztek egyike, közel lovagolván el mellettünk furcsa tekintetet vete reánk, mellyben különösen meglepőleg párosult megvetéssel a' kiváncsiság. Midőn észrevevé e' hős, hogy tekintetét szem-lesütés nélkül merészeljük kiállani, dühösen néze felénk vissza. Ezeket mandarínok követék, palankinokban czipeltetve, kik mögött zenészek ollykor igen borzasztóan hallaták magokat. Végre a' hóhér jött, egészen vörös öltözetben, széles karddal, mellynek hüvelye szinte vérszinü volt. A' bünös nyomban követé a' bakót, elhagyatva egyedül, lelkész nélkül; nem volt senki, ki vigasztaló szókat intézett volna a' szerencsétlenhez. Az egészet uj fegyveres csapat zárta be. A' néptolongás alig érdemel említést, 's mégis alkalmunk volt tapasztalni, melly szigoruan kezelik kötelességiket a' chinai rendőrök. A' ki át meré hágni a' kiszabott körvonalt, súlyosan érzé határa nehezülni a' számos rendőr valamellyikének korbácsát vagy bambuszbotját. Midőn a' tulajdonképi vesztőhelyre érkeztünk, mellyet csupán az utcza tágabbulása képez, már kün leltük a' birákat, asztal körül ülve és irva. A' két katonacsoport a' birák mögött foglalt helyet. Az elitélt valamelly faalkotvány előtt állott, mellyen több levágott emberfej volt szemlélhető; ezeket kelle a' szerencsétlennek nézni, mig a' birák elvégzék az irást." Végre letérdelteté a' bakó a' bünöst és a' birákra tekinte, kik közül az egyik jeladásul fölrugá az asztalt 's a' bűnös feje, testétül elválva, földre zuhant, mi pedig mély illetődéssel távoztunk."—

(A' parliament január 14dikén fog megnyittatni.) London dec. 4kén: „A' titkostanács majd naponkint tart ülést, mint mondják, a' közelgő parliament-nyitás miatt, melly jövő évi január 14dikén fog megtörténni, mit néhány hét mulva a' királyné összekelése követend Albert hggel. Legközelebb egy politikai lakomán már egyszerre üritettek áldomást a' királynéért 's vőlegényeért, mit szünni nem akaró tetszésrivalgásaal fogadott a' nagyszámu nép. Majd valamennyi londoni lap folyvást azon viszonyokat taglalja, mikben Albert hg a' királyné és ország ellenében fog lenni. Évdíjul bizonyos mennyiséget fog neki határozni a' parliament, külön lakpalotával és nyári mulatóhellyel." —

(Léghajózási terv a' tengeren keresztül.) Green hires léghajós legközelebb az atlanti oczeánon szándékozik átröpülni; szerinte a' léggömb sokkal huzamosb ideig marad duzzadt állapotjában, ha szénített nem tiszta vizlégszesszel töltetik meg, mert amaz sürübb, és nem röpül keresztül a' selymen, mellyből a' gömb készül. Green 275 léghajózás által győződék meg e' fontos felfödözés alaposságáról. E' légszeszt, Green számitása szerint, több hétig tartja meg magában a' gömb. Az alsó légrohanatokon fölül mindenkor egyenlő a' léghuzam, 's Green meg van győződve, hogy minden fáradság nélkül átröpülend az atlanti tengeren, mihelyt ez állandó légfolyamba sikerülend emelkednie. Léghajójában 4 embernek 's 4 hónapi eleségnek lesz helye. Green tehát Ujyorkbul Londonba röpülend, és e' nyakszegő vállolataért semmi jutalmat nem követel. —

Franczia ország.

(Michel de Bourges hitvallása a' választásijavitás ügyében.) Dec. 3dikán a' vauxhalli teremben mintegy 1000 választó gyült össze, a' parisi 5dik kerületből, meghallgatni azon férfiak politikai hitvallását, kik Eusébe Salverte halála következtében mint jelöltek léptek föl a' követi állomásra. E' szokás csak a' legközelebbi években szivárga franczia földre Angliából. A' nagy számmal összegyült hallgatók közt sok hölgyet is lehete látni. Az első jelölt, d' Hubert, a' választás-javitásra nézve Odilon pártja mérsékelt elvei szerint nyilatkozék, azaz, csak a' nemzetőrségi tisztekre szándékozik kiterjeszteni a' választás-jogot. Bureaux de Pusy hasonlag nyilatkozék; de egyszersmind meg akarja szüntetni a' választási adót, 's a' dijazott tisztviselők kizáratását sürgeti a' kamrákból. „Szemünkre lobbanták, igy szóla többi közt e' jelölt, hogy félre ismerjük a' dolgozó osztály jogait. Én nem érdemlem e' vádat; én mint gyártulajdonos, mérnök és tiszt folyvást szoros kapcsolatban éltem a' dolgozókkal 's mindenkor hazafiui érzelmeket tapasztalék nálok; de még hijával vannak a' szükséges müveltségnek. Én mindig azt hivém 's még most is hiszem, miszerint a' politikai fölszabadulást 's egyenlőséget leginkább az által eszközölhetni, ha a' nép szellemi müveltségét minél hathatósabban mozditjuk elő. Mint katonatiszt, csupán hadnagyi dijamból, kétszáz katona számára alapiték iskolát, 's naponkint 8 egész órát tölték el oktatásukban." E' két szónokot a' legszélső baloldal vagy is radical párt jelöltje, Michel ügyvéd követé, ki eleinte mindjárt illő helyen tudá megragadni hallgatóit, mert a' mindenkor éber nemzeti büszkeséget érinté. „A' javitás, igy szóla többi közt, szükséges, az egész ellenzés hangosan nyilványitja ezt. Ez pedig annyit tenne, hogy a' kormány tettei fillért sem érnek, mert a' ministerség koczkára tevé 's lealjasitá érdekinket a' külföld előtt. Tegnap, az austerlitzi ütközet évnapján, azon hirt kaptuk, hogy egy vad főnök legyőzte a' nagy nemzetet. (Tartós tetszés.) Mondom, hogy a' választási javitás hirdetése annyit teszen, mint megismerni a' fönállónak haszontalanságát. A' baj a' kamrában fekszik, a' kamra pedig a' választótestületek kifejezése, 's igy ezekben gyökerezik a' hiba, következőleg ezeket szükség javitani. Nem kell nekünk semmi kirekesztés, vagy kiváltság, elég illyesmivel vagyunk ugy is ellátva, szivre és lélekre van szükségünk. Két tulajdonsággal kell birni a' választónak, 's ezek: függetlenség, azaz erkölcsiség, és alkalmasság, vagy is belátás. Ezenkül valódi érdekkel tartozik a' választó viseltetni a' nyilványos ügyek iránt, mert csak az ébreszti föl buzgalmunkat, miben valódi részt veszünk. Ugy van, mi mind ezt föltaláljuk azon 1789iki intézvényben, mellyet atyáink alapitottak, 's melly valamint a' veszélyben levő rendnek segitségire jöve, ugy a' veszélyeztetett szabadságot is fön tudá tartani; nem hiányzanak nálunk a' választók: minden nemzetőr választó. Eusébe Salverte is Laffitte választmánya zászlójához esküvék 's végintézeti teljesitőt kiván most, én pedig mint ollyan jelentem itt meg. Örömest visszavonulok vetélytársim előtt; de csupán azon föltéttel, hogy közülök valamelly ik vállalja magára Salverte végintézete teljesitését." Itt összehasonlitá a' szónok egymással a' kérdésben levő két rendszert, 's kimutatá, hogy a' mostani 200 ezer választó száma csupán 400 ezerre szaporodnék, ha néhány biró, jegyző és nemzetőrségi tiszt bocsáttatnék a' választók sorába, mig az ő elve szerint minden polgár, azaz minden nemzetőr, részesülni fogna a' választásban. „Az van most kérdésben, folytatá azután szavait, hogy Odilon-Barrot vagy Laffitte választmánya értelmében kivánnak é Önök szavazni? Számos ember nevezi magát conservativnek: csatlakozzanak Önök tehát Salvertehez, kinek bizonyitványára hivatkozom itt, 's ki nyilványitá, hogy azon zászló mellett szavazna, mellyet én most előttetek kifejték, ha valaha szavaznia kellene. Salverte mellett szavazni annyit tesz, mint Laffitte választmánya mellett szavazni; ez minden, mit Önöknek mondanom kelle." Horace Say, a' 4ik jelölt a' választásjavitásra nézve Barrot választmánya értelmében nyilatkozott. Beszéde után eloszlott a' gyülés. Michel legnagyobb hatással volt a' közönségre, ámbár csupán kisebb része helyeslé elveit. Előadási tüze és lelkesülése mindenkit akaratlanul magával ragadott, 's a' National nem kétli, hogy a' győzelem részire fogott hajlani, ha azonnal szavazásra került volna a' dolog. Utóbb azonban 1153 választó közül csak 302 nyilatkozott Michel mellett, mig Hubert 408 szózatot kapott; 's mivel e' mennyiségek nem érték el az általányos többséget, tehát másnapra halasztaték a' választás; de ekkor is annyira megoszlottak a' vélemények, hogy végre 3ik titkos szavazással fog eldőlni a' választás. Igen valószinü, hogy utóljára is csakugyan Huberté leend a' győzelem.

Törökország.

(A' nagy hatalmak megegyeznek, hogy egyedül is szerződésbe bocsátkozhatik M. Alival a' porta.) Török határszéli hirek szerint a' nagy hatalmak együttmunkálási terve keletre nézve nem hiusult ugyan meg; de minden esetre olly tetemes módositást szenvede, hogy méltán visszalépést következtethetni legujabb határzatjokból. Ez értelemben legujabban Ausztria, Anglia és Francziaország következő végzést közle M. Alival: 1) ha tetszik neki közvetlen alkudozásba bocsátkozni a' portával, tehát teheti azt, mert senki nem fogja őt háboritani; de a' nagyhatalmak csak ugy hagyandják kezeskedőleg helyben a' békeszerződést, ha méltányos alapokon nyugvónak fogják azt találni; 2) kénytető rendszabályok csak azon esetben fognak M. Ali ellen használtatni, ha a' nagy hatalmak kényszerülve látandják magokat uj megtámadást elháritni a' portától, vagy is Ibrahimnak előnyomulását gátlani. „Az ügyek helyzetét igen lényegesen változtatja meg e' határzat, tulajdonképen csupán helybenhagyásnak nevezhetni azt a' nagy hatalmak résziről, miután már tettleg ugy is ollyasmibe kezde bocsátkozni a' porta, mert a' hosszas bizonytalanságot annyira megunta már e' roskadozó hatalom, hogy minden áron szabadulni kiván belőle. Egyébiránt M. Ali folyvást makacsul ragaszkodik Adanához, 's egyik török ügyviselőt e' szókkal utasitá el, midőn e' tartomány kiadatását sürgeté nála: „Megtébolyodtak azon emberek Konstantinápolyban, hogy házam kulcsát merészlik tőlem kérni?" Az alkirály illy nyilatkozatinak mindazáltal nem épen igen nagy fontosságot tulajdonithatni, mert ő igen szereti elmésségét a' portán 's párt-védein gyakorlani, és szavait többször megváltoztatja, mikép azt érdekei épen kivánják. Ez okbul tehát csakugyan reménylhetni már kibékülést, miután a' porta egész Szyriát kész feláldozni, csakhogy az egyetlen Adanát sikerülhessen megtartania. — Prisrendben még most is dul a' zendülés; a' porta vaksorsra akarja bizni e' vidék sorsát, 's csupán a' hatóságok és nép lelketlenségének köszönheti a' konstantinápolyi kormány, hogy még nem veszté el e' birtokát. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

PEST. — szombat, dec. 28.

JELENKOR.

1839. — 103-104 szám.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély (kinevezések; budapesti napló: Liszt Pesten, játékszinünk ügye 's a' t.; a' budapesti jótékony nőegyesület szembeteg-ápoló intézete; m. n. Akad.; szatmármegyei körlevél Kölcsey munkái ügyében; komáromi hajóbiztositó társaság; az 183⅞ tanuló ifjuság száma hazánkban; szatmármegyei gazd. egyes.; különféle; 's a' t.) Portugália. Spanyolország (választási viták; 's a' t.) Anglia (a' királynénak két uj tisztelője akad; a' parliament jan. 16án nyitandja meg ülésit; parliament-föloszlatási hirek; elegy; 's a' t.) Francziaország (Valée tábornagy 2ik hivatalos jelentése; összeesküvési hirek; jóslatok jövő évre 's a' t.) Törökország. Gabnaár.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fölsége Krticzka János magyar kir. sz. István rend kiskeresztesét ausztriai báróságra méltoztatott emelni.

Özv. császárné és királyné ő fölsége, mint legfőbb védasszonya a' csillagkeresztes főnemes rendnek f. é. september 14ikén következő hölgyeket méltóztatott a' jeles rendbe sorozni: Maria Antoinette cs. fő hgnőt, toscanai nhgnőt; Maria Karolina Auguszta cs.k. fhgnőt; Adelheid Francziska cs.k. fhgnőt; Karolina Auguszta cs.k. fhgnőt; Amália braziliai özvegy császárné ő fels.; donna Januária braziliai hgnőt, Karolina Auguszta kétsziciliai k.hgnőt; tová. Andrásy szül. Königsegg-Aulendorf gr.-nőt; gr. Cavriani Teréz szül. Eszterházy hgnőt; gr. Forgách-Dezső Juditot; gr. Károlyi-Zichy Karolina grnőt; gr. Königsegg-Rottenfels-Pálffy Fidele grnőt; gr. Lamberg-Hoyos Karolina grnőt; Marczibányi-Kállay Antoniát, Motsesiczky-Pongrácz Janka grnőt; hg Odescalchi-Zichy Anna grnőt; gr. Pálffy-Erdődy Amália grnőt; gr. Starhemberg-Luzénszky Klára brnőt; Ürményi-Keglevich Alexandra grnőt; b. Walterskirchen-Zichy Mária grnőt; Wenkheim-Jankovics Sztefaniát; gr. Zichy-de Ville Mária marquisnőt a' magyar-hölgy koszorúból. —

A' pesti és budai jótékony asszonyegyesületek közös szembeteg-ápoló intézetiben f. 1839. évben 21. szürkehályogos operáltatott, 's közülök tizennyolcz tökéletesen visszszanyeré szemvilágát, kettő pedig tökéletlenül, 's csupán egy bocsáttatott el gyógyittatlanúl, miután a' pupillának összszenövése a' hályogszurás sikerét meghiusitotta.

Budapesti napló. Karácsoni ünnepink csöndesebben multak el, mint máskor, részint mivel az idő folyvást kellemetlen és ködös volt, részint pedig, mivel hangversenyek nem olly nagy számmal adattak, mint közönségesen szokás különben azon ünnepek alatt, mellyek a' szinházakat zárva tartják. A' két főváros zenekedvelő lakosi mindazáltal dús kárpótlást nyerendnek e' hiányért, mert Liszt Fer. a' zongorászok dicsőitett királya, f. hó 23ikán csakugyan Pestre érkezék és Festetics Leo grhoz szállott. Az udvarban a' pattantyus zenészkar több müvet játszék el, mik közt egy magyart, mellyet maga e' nagy müvész szerze, a' teremben pedig Beethoven egy septetjét zengék el. Lakománál illy áldomással üdvözlé nagyhirü vendégét Festetics gr.: „A' most élő müvészek legnagyobbikának!“ A' megtiszteltetett nyájas szerénységgel utasitá el e' hizelgő szókat, ámbár, mint zongorász, csakugyan teljes mértékben érdemes azokra. — Magyar színpadunkon, mint mult számunkban röviden érintők, f. hó 21ikén Bartha jutalmaul bérszünettel „Koszoru“ czim alatt egyveleg adaték; a' játékszini czédulán csak az előadásban részesülendő színészek nevei voltak emlitve, 's igy természetesen néző kevésb jelent meg, mint Bartha sokoldalu használhatósága érdemlette volna, mert bizonytalanra mikép várhatna magyar szinházunk nagyszámu közönséget, midőn egyébkint is csak olly igen gyéren szokott megtelni a' nézőterem? Egyébiránt az egész előadás 3 szakaszra oszlott, az első a' „Garabonczás diák“ 2ik felvonását foglalá magában, mellybe táncz volt vegyitve, a' 2dik „Marót bán“ egy felvonást, a' 3ik pedig „Eskü“ dalmü 1ső fvnását. Felvonás közben Egressy Gábor „Kont a' kemény vitéz“ czimü balladát szavalá Garaytól, mellyet élénk tapssal fogadott a' közönség; igen kár azonban, hogy annak fiatalabb része szüntelen feszenge és sétált, minek következtiben a' versek egy részét jól nem lehete hallani; talán korunk sajátszerü könnyelmüségi bélyege hozza magával, hogy komolyabb dolgokra nem szeretjük osztatlan figyelmünket forditani? Mindenben jó a' mozgás és haladás, de szinházban csakugyan mégis inkább ajánlhatni vesztegülést vagy állást. Egy részint talán épen e' fölületes könnyelmüségnek is tulajdonithatni a' dalmüvek mértéktuli kedvelésit, mert a' zenezaj alatt kényelmesen beszélgethet mindenki szomszédjával és kedve szerint sétálhat kopogós csizmákkal föl 's alá, a' nélkül hogy valakit háborgatna, 's egyébiránt lelke tehetségit sem kénytelen megerőtetni, mivel két füle minden esetre ugy is nyitva van, hogy nyom nélkül átröpülhessenek a' hangok rajta. F. hó 26ikán az ünnepi szünet után „Ludas Matyi“ nyitá meg szinházunkat; 27kén „Bartholomeo Caramanno“ szomoruját. 5 felv. jöve szinpadra. — A' mult héten tartatott megyei közgyülésen komolyan pendité meg szinházunk ügyét, melly részvétlenség miatt azon állapothoz látszik közeliteni, mellyben azt Árpádunk találta fölébredésekor. Ha a' tisztelt részvényesek hazafiságból lemondanának is befizetett pénzükről; ezen bármilly dicséretes áldozat sem lenne nagy sikerü, mert a' szinházat nyomó teher sokkal nagyobb, hogy sem illy egyes hazafiási eszköz által gyökeresen lehetne rajta segiteni; 's e' teher folyvást növekszik, mert a' szinházba 's különösen diszitvényekbe vert pénzmennyiség napról napra veszti eredeti értékét; az épitési költségek ugyanis annyira meghaladák a' közvárakozást, a' reménylett adakozások pedig annyira az igéretek és szép remények mögött maradtak, hogy csak a' legnagyobb szükséget lehete az épités vége felé födözni, 's csupán arról kelle gondoskodni, hogy legalább a' ház maga épüljön fel, habár a' többi kiegészitő szükséges mellékrészeknek csupán tervrajzban kelle is maradniok. Innen származott aztán, hogy a' szinházat idő előtt, azaz mielőtt még elegendő diszitvényekkel és ruhákkal lett volna ellátva, meg kelle nyitni, mi a' repertoir nélkülözhetlen változékos tarkaságát gátlá 's a' közönség, szünedezvén az első ismért szalmatüzi lobbanás, gyérülni kezde, és utóbb csupán az operákban kezde ismét fölös számmal mutatkozni, mert ez ujság volt, 's mert ezt mintegy uj szinház-megnyitásnak tekinté; innen származott tovább az is, hogy diszitvénytárt nem lehetvén épiteni, a' drága függönyöket 's kárpitokat eső és förgeteg rongálta, vagy pedig összegöngyölgetett állapotban katonák 's egyéb statisták lábai taposák a' színfalak mögött, minek következtiben a' drága diszitvények nagy része tizedét is veszté korábbi becsének, 's rövid idő mulva ujakkal leend pótoltatandó. Szinházunk e' szomoru állapotját csak országos segély és annak megadása után országos ellenőrködés utján javithatni meg gyökeresen, mert sorshuzással kapcsolatban járó tánczvigalmak, önkéntes adakozások 's a' kéregetés egyéb nemei csak ideiglen pótolgatnak egy két kisebb hiányt, 's azonkül még nem is épen legjobb világot vetnek a' külföld szemei előtt haladásunkra és nemzetiségünk terjesztésire. Annyi tagadhatlanul bizonyos, hogy mostani állapotjában nem képes magát sokáig föntartani pesti magyar szinházunk, és igy a' gyökeres segély azon körülményre nézve is rendkivül sürgető, mivel mindennap öregbül a' teher és mindinkább 's nagyobb áldozatot kivánand azon elhagyatottság, melly mintegy bilincsező átok gyanánt látszik e' hasznos intézetünkre nehézkedni. — „Hunyady László“ ,Tóth Lőrincz 100 aranyat nyert drámája, e' napokban fölolvastaték, és szinészink szerencsés szini hatást reményl vén attól, szinpadra hozandják azt, mi annál örvendetesb, minthogy az eredeti szinmüvek nagyon ritka vendégek magyar szinpadunkon, és az ott megjelenők nagyobb részét is jobbadán csak futó látogatók gyanánt pillanthatni meg. — Pückler-Muszkau hg, miután dec. 20án arab lovait utnak ereszté, maga is karácson napján déltájban Pozsony felé végkép elutazott Bécsbe. — Európa-csudálja Lisztünk tegnap déli 12 órakor dá első hangversenyét a' nagy redoutteremben.

Magyar tudós társaság. Az academia Xd. nagy gyülése f. évi nov. 16tól 25eig tartott 9. üléseiben végezte el szokott eszt. foglalatosságit; t. i. különféle könyvkiadási, úgy szótármunkálati és nyelvrégiségek gyüjtése iránti gondoskodását, a' jutalmak elitélését, újak kitüzését, új tagok választását 's több belső dolgai elrendelését. Azokon kivül, mik a' közülésben előterjesztett 's több hazai lapban megjelent közülési titoknoki előadásból már is tudva vannak, ez uttal még következők tétetnek közhirré: I. Az Évkönyvek 4dik kötete, a' társaság 1837—39ki történetei 's értekezéseivel, sajtó alá adatni rendeltetett úgy, hogy annak első darabja 1840., a' 2dik 1841ben adassék ki. — II. Köszönet szavaztatott azon testületek's egyes hazafiaknak, kik a' társaság megbizott r. tagját Döbrentei Gábort magyar nyelvrégiségek keresésiben segitették, 's a' társaság gyüjteményét önmásolt v. másoltatott darabokkal nevelték, millyenek: gr. Csáky Károly igazgató tag, Czinár Mór pannonhegyi főapátsági titoknok, Engel Sándor szepes-vgyei főjegyző, Fabriczy János Szepesvgye földmérője, Fabriczy Sámuel lev. tag, Fedák Pál jászai conventi jegyző, gr. Károlyi György ig. 's t. t. Kovács Tamás benedict. főapát, Miskolczy István jegyző, Péczely József r. t., Pintér Mihály ügyvéd, Richter Aloiz jászai prépost, Sütő József győri őrkanonok, Szidor Antal praemonstrati kanonok, Waltherr László lt., Zsoldos Ignácz rt. — III. A' magyar szinműtár czélirányos nevelésére megbizott küldöttség jövő academiai évre is meghagyatott munkálkodásában, 's tagjaihoz még Gaal József lt. adatott. — IV. Az 1840re kiirt drámai jutalomra beérkezendő vígjátékok megbirálására szavazati többséggel ismét Fáy András és Schedius L. tiszt., Bajza József, Czuczor Gergely és Vörösmarty Mihály rendes tagokat bizta meg. — V. A' tagajánlási ivek felolvastatása után választásokhoz fogván a' társaság, köv. tudós hazafiak soroztattak a' társaság tagjai közé: 1. Tiszteleti tagok: Deák Ferencz tbiró 's Zala vgye orsz. követe; b. Eötvös József, tiszamelléki kir. ker. tábla tiszt. birája 's acad. lt.; Stáhly Ignácz kir. tan. és egyetemi prof; 2. A' philosophiai osztály vidéki rendes tagjai közt Nyiry István halála által támadt üres helyre: Szontágh Gusztáv nyug. cs. kir. kapitány 's acad. lev. tag; 3. Levelező tag, szám szerint tizenkettő, u. m. Balla Károly, ns Pest vmegye esküttje, kapitánya 's tbiró; Bertha Sándor, hit. és acad. rendes ügyész 's tbiró; Briedl Fidél, sz. Benedek rendebeli aesthet., paedag. és diplom. prof. Bakonybélben; Csatsko Imre, győri acad. törvényprofessor 's tbiró; Erdélyi János, nevelő; Garay János; Horváth Mihály, philos. dr., váczi megyei áld. pap 's nevelő; Kiss Bálint, esperes és szentesi ref. pred.; Kiss Ferencz h. ügyvéd's tbiró; Lukács Móricz, Pest vmegye aljegyzője 's tbiró; Szabó István guszonai plebános; és Vécsei József, debreczeni ref. colleg. philos. prof. — VI. A' társaság pénzgyüjteményének a' köv. academiai év lefolytában rendezése és felállitatása határoztatott. VII. A' könyvtárt e' gyülés alatt nevelték: b. Jósika Miklós Regényei 1—3 (2ik kiadásban) és 9—12 köteteivel, Bocsor István pápai prof. latin nyelvtudománya első kötetével, és Péczely József prof. 's r. tag, néhány érdekes alkalmi munkácskával. VIII. A' kézirattár számára Stettner György rt. b. Amade László kilencz rendbeli eredeti leveleivel kedveskedett. — IX. A' természetiek tárát Kubinyi Ferencz tbiró és Zipser dr. prof. egy magyarországi orycto-geognosiai gyüjtemény 2dik századával nevelték. X. A' régiséggyüjteményhez: Karácson Mihály lt. Buda, Vácz, Komárom és Győr városok régi olajképeik ajándékával járult. — Az igazgató tanács tagjai a' fenálló országgyülés miatt elegendő számmal meg nem jelenvén, csak tanácskozó ülés tartatott, melly-

ben előképen egyedül az elhalaszthatatlan tárgyak intéztettek el. Pesten, a' kis gyülésből, dec. 23. 1839. Dr. Schedel Ferencz, titoknok.

Szatmár vgye f. h. első felében tartatott közgyüléséhen azon előfizetési jelentés, mellyet Kölcsey Ferencz minden munkáiról b. Eötvös József, Szalay László és Szemere Pál hirdettek ki, szőnyegre hozatván, olly indítvány tétetett: miképen azon hév buzgalomhoz, mellyet e' megye közönsége Kölcsey Ferencz emlékezete iránt minden alkalommal bizonyított, méltó 's egyszersmind a' literatura virágzását előmozdító lépés lenne, ha e' vállalatra az ország minden törvényhatósági körlevél által tétetnének figyelmesekké. A' szatmári RRdek örömmel ragadák meg ez alkalmat, egy a' literatura ügyében teendő lépés által egyszersmind Kölcsey Ferencz iránt azon hazafi részvételt tanúsítni, mellyet az ő emlékezete a' RR kehlében mindenkor teljes mértékben birt és birni fog, miglen e' megye álland. Ennek következtében a' szóban forgó vállalatnak nyomtatott körlevél által az ország törvényhatóságinak — ide értve a' sz. kir. városokat is — leendő ajánltatását egyező akaratban nyilatkozó buzgósággal elhatározták. A' körlevél Kovács Agoston első aljegyző szerkesztése szerint igy hangzik: „Nmélt. 'stb. Az ide mellékelt előfizetési jelentésből láthatni fogják Nagyságtok, b. Eötvös József, Szalay László és Szemere Pál hazánkfiai minő módon és vállalat mellett bocsátandják világ elibe egy év előtt a' haza közfájdalmára elhunyt Kölcsey Ferenczünk minden munkáit. Ohajtottuk mi e' vállalatot, 's örömünkre vala, midőn az mai napon szőnyegünkre jutott; 's mivel mind koszorúsan elnyugodt atyánkfia emlékezetét sziveinkben hordozzuk, mind nyelvünket és literaturánkat, mellynek ő kétségkivül egyik főbajnoka volt, előmozdítani ügyekezünk: kettős kötelesség által indíttatva, bizodalommal és barátsággal szólítjuk fel Nagyságtokat, hogy a' szóban forgó vállalatot szokott buzgóságuknál fogva előfizetés által pártolni és pártoltatni méltóztassanak. Mi a' hazafiság gondolatában hisszük, hogy kedves dolog leszen Nagyságtok előtt e' vállalat pártolása által nyelvünk virágzását munkálni, 's ugyanakkor örökösében is jutalmazni nagy emberünket, nem feledvén, hogy ő olly kor koszorúsa, mellyben az irói pályán minden lépés áldozat vala. Kik egyébiránt 'stb.“ —

A' komáromi biztositó társaság kisgyülése az évenkint történni szokott pénztári számadásnak az erre kinevezett küldöttség általi vizsgálatára 1840ki febr. 3kát, a' közgyülés időhatáraul pedig 4dikét tűzvén ki; az eddigi határozatlan szavazás pótlásaul azt rendelé, hogy az ezen közgyülésre személyesen meg nem jelenhető részvényesek, kik az igazgató tisztek választásában részt venni kivánnak, az általok választandó személyek neveit csupán saját kezökkel irt, lepecsételt és bérmentes leveleikben megirni ne terheltessenek.

A' szatmár-vármegyei gazdasági fiók-egyesület alaprendszabályi szerint f.e. dec. 10én N.Károlyban tartott tisztujító közgyülésen titkos szavazás útján első elnökké: Fekete Márton, másodikká Rába István választatott; főjegyzővé Horváth Dienes, aljegyzővé Brezanóczy Lajos, pénztárnokká Preisz Károl; igazgató-tagokká Becsky József, Degenfeld Pál gr., Eötvös Mihály, Gabányi Sándor, Gerzon Ferencz, Korda Lőrinez, Kovács Lajos, Laner Antal, Luzénszky Aloiz báró, Nagy Ignácz, Ujfalusy Miklós 's Tollasy Tamás. Ez alkalommal a' h. gazdasági egyesület „Mezei Naptár“ czímű kalendáriomából 300 példány rendeltteett szegényebb sorsú gazdák közötti kiosztás végett hozatni. — T. Hontmegye Rendei az említett kalendáriombol szinte számosb példányt rendeltek a' nemesi pénztár költségin vetetni, olly végre, hogy azok ismértetésül a' helységek között a' járásbeli tisztviselők által ingyen osztogattassanak ki. —

(A' tanuló ifjuság száma hazánkban.) Mult 183$^{8}/_{9}$ki iskolaévben következő volt a' tanuló ifjuság száma hazánkban: a' pesti tud. egyetemben 1371; a' pozsonyi kerületben 12306, különösen: a' pozsonyi akademiában 243, esztergomi érseki lyceumban 106, váczi püspöki lyceumban 130, nyitraiban 11; továbbá, 21 gymnasiumban (Breznobányán, Kapronczán, Kalocsán, Körmöczbányán, Kecskeméten, Budán, Léván, Beszterczebányán, Nyitrán, Pesten, Pozsonyban, Privigyén, Rozenbergán, sz. Györgyben, Selmeczen, Zsolnán, Esztergomba, Szakolczán, Trencsényben, Nagyszombatban, Váczon) 4738, és 31 elemi iskolában 7078; a' győri kerületben 11301, név szerint, a' győri akademiában 225, a' pécsi püspöki lyceumban 272, a' szombathelyiben 107; továbbá 17 gymnásiumban (Baján, Kanizsán, Komáromban, Kőszegen, Kaposvárott, Keszthelyen, Győrött, Székes-Fehérvárott, Szabadkán, Mohácson, Pápán, Pécsett, Szombathelyen, Sopronyban, Tatán, Veszprémben, Magyar-Óvárott) 3872, és 20 elemi iskolában 6825; a' kassai kerületben 4073, különösen a' kassai akademiában 318, az egri érseki lyceumban 385, a' rozsnyai püspökiben 64, és 13 gymnasiumban (Egerben, Kassán, Szebenben, Eperjesen, Félegyházán, Gyöngyösön, Jászberényben, Lőcsén, Miskolczon, Podolinban, Rozsnyón, S. Ujhelyben, Ungvárott) 3306, a' 49 elemi iskola növendékinek száma nincs tudva; a' nagyváradi kerületben 3075, jelesül a' nváradi akademiában 229, a' szegedi lyceumban 235, szatmári püspöki lyceumban 117, és 9 gymnasiumban (Aradon, Debreczenben, Nagykárolyban, Nagyváradon, Nagybányán, Szatmáron, Szegeden, Szigeten, Temesvárott) 2492; a' 15 elemi iskola növendékeinek száma fájdalom! szinte nincs tudva; a' zágrábi kerületben 1535, és pedig a' zágrábi akademiában 192, a' diakovári püspöki lyceumban 18, a' szegniaiban 11, és 6 gymnasiumban (Eszéken, Károlyvárosban, Fiumében, Pozsegán, Varasdon és Zágrábban) 1314; a' 21 elemi iskola növendékei száma nincs tudva; ha azonban a' fönebbi két kerület szerint számitva minden elemi iskola növendékei száma csak 250re tétetik is, tehát 85 illy iskolában bizonyosan legalább 21550 gyermek nyert oktatást; következőleg hazánk valamennyi nevelő intézeteiben, 's különösen 1 tud. egyetemben, 5 akademiában, 11 lyceumban, 66 gymnasiumban és 136 elemi iskolában összesen 55211re ment a' tanulók száma. A' protestans és jelesül helv. vallásuak iskoláiról csak következő hiteles adatok tudvák: a' debreczeni collegiumban tanult 470 ifju, a' dunántuli superint., 's névszerint a' barsi kerületben 1119, drégely-palánkiban 792, pápaiban 2606, peremartoniban 3052, őrségiben 983, komáromiban 3521, somogyiban 2622, tataiban 2510, és veszprémiben 2359, összesen tehát 20034. —

KÜLÖNFÉLE. Felsőbányán, nov. 23kán ritka szépségü tünemény mutatkozott esti $8^{1}/_{2}$ órakor az égbolt keleti részén. A' légkör nedves gőztüli tökéletes tisztasága mellett, az ég teljesen be volt borulva: midőn egy hirtelen támadt csipős éjszaki szellő a' vastag felhőburkot megszakasztván, a' tündöklő púpholdat (gibbus) láttatá a' sötétkék égfenéken, az ikrek szomszédságában. Éjszak felől mozdulatlan állott a' tömött szürke felhők falzata, tökéletes félkörrel szegvén ez oldalról be a' nyiladékot, mintegy 20^{0}nyi félátmérőjüvel, mellynek középpontját a' hold képezé. E' félkör-iven lehete látni a' legpompásb holdudvar hajlatát, a' szivárvány tisztán megkülönböztethető hét szineivel, olly elevenségben, hogy még a' mögötte alakult mellékudvar is a' napi főszivárványok legszebbikét majd fölülmulá, sőt a' távolabb álló harmad és negyedudvar képzésére is elég szilárd festéket kölcsönze. Megjegyzésre méltó, hogy a' szinek közt különös erőben mutatkozott a' kék szin család (viola, mélykék, kék); holott, mint tudva van, a' holdnak mind átellenes, mind körüli szintüneményben (szivárványiban s udvariban) majd egyedül a' sárga szin család vagy xanthus, 's az is legtöbbször halványba fajulva, szokott megjelenni. Dél felől, hol a' boru sebesen és szabálytalanul foszlott, az udvarok nem voltak kiegészitve: de egy hátrább maradt felhőtöredék egészen zöld szinnel volt besugározva, mi igen ritka, 's leginkább csak tengerek szomszédságiban látható, 's mint hiszik, ugyanazokkal egybefüggő jelenet. A' természetbuvárok itéljék meg: vajjon mind a' tünemény sokszorossága, mind a' kék szin nagyobb kifejlődése, mind amaz egyes felhő zöld festéke, nem a' hófellegek tetemesb sugártörési hatalmából magyarázható e? (mert másnap csakugyan hó esett) olly forma viszonyban állván a' hópelyhek kristályinak sugártörési ereje az esőcsöppekéhez, mint uvegéhez a' csillámkőé. Azonban mindinkább tisztulván a' déli ég, megmozdult éj-zakon is a' tünemények alapul szolgáló félkörü fellegcsoportozat; a' szinek előbb halványodtak, majd összefolytak; 's midőn Orion kiöltè a' boruból ragyogó vállait: a' gyönyörü látvány nem vala többé. Tartott az egész, utóváltozatival együtt, mintegy tiz perczig. Ath. — A' Thereziannumban fels Urunk koronájához tartozó minden ország jelesb magzati szám szerint 171en (köztük 26 magyar) minden szükséges tudomány, nyelvek (franczia, angol, olasz, magyar, cseh és lengyel) rajzolás- és egyéb testi gyakorlatokban képeztetnek most. Bold. atyáskodó fejedelmünk, hogy hazánk szép reményü sarjadéki anyanyelvöket ne feledjék e, vagy hogy, kik abban még járatlanok, azt megtanulják, már azelőtt gondoskodának annak eszközölhetéséről, oda ügyes magyar nyelvtanitókat rendelvén. Most dicsően uralkodó fejedelmünk pedig, őket hogy a' magyar nyelvben folyton gyakoroltassanak, 1836tól fogva két magyar nevelő által a' kegyes szerzetből vezettetni kegy. határozá; 's hogy a' magyar törvénytanulók historia pragm., statistica 's a' magyar törvény minden ágiban oktattassanak, 1839ki nov. 17kén két rendes tanitót kinevezni méltóztatott, hogy igy honunk javára mint annak idejében minden hivatallokra alkalmaztathatandók, czélszerüleg képeztethessenek. — Erdélyi hazánkfia Baló István ur, közjóért buzgó lélektől vezéreltetve, ujévi ajándékul a' köv. alapitványt teszi az erdélyi magyar és székely nemzetnek: Miután fekvő 's fölkelhető javait összeszámította, összes vagyonát 20,000 vfrtot érőnek találta. Mlly summa tizedét közjónak szánta áldozatul olly föltét mellett, hogy a' felajánlott 2000 frt egyik fele fordittassék egy dolgoztatóház-állitásra, 's hogy e'czélja hamarébb sikerüljön, felszólitja minden honfitársit, miszerint példáját követve, az ő — e' czélra ajánlott — 1000 frtját pótolják ollyszerü summává, mekkora e'czél-létesithetésre kivántatik. E' dolgoztatóházban, ha valaha létre hozatik, munkát kapnának 1110 bér mellett minden időben azok, kik ott dolgozni akarnának; egyszersmind az utczai koldusok, munkátlan cselédek 'stb., az illető rendőrségek 's gazdák által ide küldetvén, az itteni előljárók által mesterségekre tanittatnának 's munkatételre szoritttatnának, 's főkint ez utóbbiak csak akkor bocsáttatnának ki az intézetből, midőn henyeségről elszokásuk kétségtelen jeleit adák. A' másik 1000 frtot érdeklett hazánkfia egy gazdasági képezőintézet alaptőkéjeül ajánlja, hasonlag honfitársai együttadakozására számitva. Ha szabad javaslatul előterjeszteni ohajtásunkat, jobb lenne, ha B. I. ur felajánlott 2000 frját csak egy (bármellyik) czélra fordítná, igy szándékának annyival korábban 's bizonyosabban láthatná ő és a' haza gyümölcsét. — Bajmóczon néhány hét előtt egy molnár féltékenységbül agyonlövé nejét, vagy legalább gondolá, hogy agyon lötte őt; mert a' nő eszmélet nélkül rogyott össze, midőn reá lövé puskáját. A' gyilkos Othello megbánta tettét 's azonnal nyakát szegé magának és meghalt, neje pedig szerencsésen fölgyógyult. — Zólyom és Besztercebánya közt vonuló uton mintegy 10 éves pórfiu épen a' Csernoblato korcsma melletti hidon akart átmenni, midőn morogva láta közelitni egy óriási medvét. A' fiu azonnal a' befagyott folyamra menekvék; de a' talpas oda is követé őt; azonban gonoszul járt, mert 3 mázsányi súlya leszakasztá a' jeget, 's életével kelle adóznia gonosz szándékáért. — Tata-tóvárosban f. h. 19ikén reggel egy fiatal házaspárt halva leltek hálószobájokban, melly igen be volt fütve, 's egyszersmind megrakva vizes ruhákkal. —

Portugália.

Lissabon, nov. 18. A' portugál lapok ismét telvék az angol kormánynak a' portugál kormány iránti jogszerütlen viseletével, miket ujlag a' Howard de Walden l. 's Ribeira de Sabrosa b. 's minister-elnök közti levelezés bizonyit. Howard l. tudatá a' portugál kormánynyal, hogy az angol kormány, a' tőle kárpótlásul járandó 3635 font stg. illetőségét azon egyedek közt határzá felosztatni, kiknek követeléseik vannak a' portugál kormánynál. Ha egyébként még ezentul is a' kölcsönös követelések rendszeresitésébül kisülne, hogy az angol kormány a' portugálnak tartozik, úgy e' tartozás is hasonló még hátralevő adósságok kifizetésére fordittatik. Továbbá kivánja az angol kormány, hogy a' portugál külön biztosságot nevezzen ki L ndonban, melly az angol katonaság különféle véleményit vizsgálja meg, mit ha részéről elmulasztana, kénytelen leend az angol kormány tulajdon tetszése szerint a' portugál kormány költségire azt kinevezni, mellynek itélete eldöntő fogna egyszersmind lenni. Tagadhatlan, hogy illy nyilatkozás olvasásánál épen nem csoda, ha a' legmérsékeltebb portugál is fellázad az angol kormány 's általán az angolok ellen. Egyébként Palmerstonnek e' mellett úgy látszik egyéb szándéka nincs, mint az angol kormány erejének éreztetése, 's annak megmutatása, hogy a' portugál kormány a' politikai világban jelentőséggel nem bir, 's neki mindabban meg kell egyeznie, mit az angol határoz. De az angol kormány ezen viseletét nemcsak portugálok, hanem nem-portugálok, sőt józanabb angolok is helytelenitik. Ribeira de Sabrosa válasza, melly méltóság- 's mérsékteljes, szinte közre tétetèk. Többek közt igy hangzik: „A' portugál kormányt semmi sem lepheté meg inkább, mint az angol kormánynak nem-tulajdona iránti szabad rendelkezése, mellyet maga Palmerston l. a' portugálénak vallott. Ez azonban használtául azt fel nem vevé, hanem azon adósság-lerovásra engedé át, mellyet az angol kormány a' portugálon követelhet, 's e' határzatát l. Palmerstonnel tudatá. Miután a' portugál kormány már e' pénzsummáról rendelkezett, épen nincs jogositva az angol kormány amannak megegyezése nélkül azt olly magányos személyek kielégitésére használni, kiknek követeléseik gyakran alapnélküliek. Bacon tábornagy 1837ben fogatott el, miután közcsend-háboritástól lehete félni. Ugyanő Portugáliát azonnal elhagyni határozá, mihelyt ez neki tudtául adaték. Semmi ürügy alatt

kárpótlásul ez ellene használt eszközök miatt 1000 fontot nem követelhet, sőt hálásnak kellene a' portugál kormány iránt lennie, hogy vele szigorubban nem bánt, 's olly időben, midőn Lissabon ostromállapotban vala, őt halálra nem itélé. Szintolly kevés joggal követelhetik az Echo hajó tulajdonosi a' kárpótlást, miután e' hajó a' d. Miguellel folyt háborunak véget szege 's igy a' vianai révben horgonyt vete; a' hajó azonban nem mutathatta elő azon irományokat, mik semlegét bizonyították volna, 's igy a' tengeri törvények szerint elitéltetett. Mi továbbá a' két hajóslegényt illeti, azok dohány-csempészeten kapatván törvényesen itéltettek el, 's igy épen nem követelhetnek kárpótlást. John Milley Boyle végre nem kevesbet mint 6900 fontot kiván kárpótlásul, miután oktalan volt a' migueli sergen át Portóba utazni, hogy ott d. Pedrohoz csatlakozhassék. Előre vala látható, hogy a' migueli csapatok elfogják 's Portugáliából később kiutasittatik. Ezáltal úgy mond nagy kárt szenvede a' caldasi utvállalatokban, mikkel, mielőtt még elfogák ezen politikai zavargások miatt, felhagyott. Miután az angol kormány azon 3635 fontot, mellyet a' portugál hitére 's hűségére bizott, a' fennevezett egyedek közt önkényesen 's igaztalanul kiosztotta, ennek következtiben alulirt ünnepélyesen ellenmond e' tettnek, mint minden illynemü további fizetésnek is. Mi a' megfizetett summát illeti, az pótlékfizetésül szolgálhat azon nagyobb adósságnak, mellyel ez az angol kormánynak tartozik. Mi pedig a' Londonban kinevezendő biztosságot illeti, melly a' különféle személyek követelésit venné vizsgálat alá, annak csupán Lissabonban van helye, hol minden szükséges felvilágositásokra szolgáló eszköz kéznél van. A' portugál kormány tapasztalásiból merített okok miatt sohasem ismér el olly biztosságot, mellyet az angol kormány egyoldalulag nevez ki 's igy sajat ügyében birószkodik. Azon hir is terjeng, miszerint Beresford lord is egy millió cruzado iránt tön követelést az angol kormánynál. Ha ez igy tart, 's az angol kormány minden követelést elfogad, úgy a' szegény portugáloknak még ruhájok sem marad. Palmerston l. kiméletlenül viseltetik a' portugálok iránt, csupán azért, mivel ezek nem akarnak többé az angolokkal még olly kereskedési szerződésre sem lépni, melly főleg az angoloknak kedvezne, mint az ezelőtt történt. Illy körülmények közt nem volna meglepő, ha az angol kormány az azori szigeteket 's Madeirát azon ürügy alatt elfoglalná, hogy hitelezőit kielégithesse. Ez Portugáliára nézve a' leglealacsonyitóbb csapás lenne. Ezen levél, mint azonnal észrevehető, a' Lissabonban készülő minister-változás előtt vala irva; mind a' mellett is a' két cabinet közti ellenkezést világosabban adja elő, mint az angol lapok. Az angol Globe erről igy ir: „A' történendő minister-változás Portugáliára nézve a' legfontosb hasznokat reményleti; mert mihelyt az anarchisták a' kormányról lelépnek, a' rend és csend helyreállitható, a' törvények életbe léptethetők, élet és vagyon biztosítva, rablók és gyilkosak nem számolhatnak pártoltatásra. E' változás egyszersmind az Anglia és Portugália közti barátságos viszonyokat visszaállitaná, miután az uj kormány, melly kétségkivül jeles férfiakból állittatik össze, sietne az angol hitelezőket kielégiteni, 's igy az Anglia részéről majd szükséggé vált erőszaki rendszert mellőzné, mellyet Sabrosa minister-elnök viselete naponként sürgetőbbé tön.

Spanyolország.

(Espana gr. végnapjai.) Espana gr. már többé nem kétséges halálára következőleg ir a' Commerce egyik perpignani levelezője: „Mihelyt don Carlos franczia földre lépett, azonnal nyilványitá Espana gr., a' cataloniai tigris, mikép őt a' nép nevezni szokta, hogy a' cataloniai junta ezentul független és felsőségi joggal bir, mig Vdik Károly fogva leend Francziaországban. De a' hatalmas junta első független tettének súlya magát a' grófot illeté. Cuarrasban ugyanis parancsot kapott a' juntától Aviában megjelenésre elnöklés végett a' junta fölött. A' gróf segédestül 's négy katonával azonnal teljesité a' meghivást. Az aviai palota elibe érkezvén 60 juntaőrt láta fegyverben, mi annyira fölébreszté gyanuját, hogy segédjének sugva parancsot adott Bergából lovasságot hozni; midőn azonban ez utóbbi a' palotát elhagyá, csöndesen elfogá őt a' juntai őrség. Ez alatt Espana a' terembe lépett 's elfoglalá az elnökszéket. A' juntai tagok közt mély csönd uralkodék. Midőn Espana tudni akará az ülés inditóokát, ünnepélyesen fölolvasá a' titoknok azon juntai határzatot, melly a' grófot megfosztá parancsnoki rangjától. Meghökkenve csak azt tudá felelni Espana (időt kivánván nyerni), hogy kész a' juntai parancsnak engedni. Midőn azonban kardját kérék tőle, fenyegető szavakkal rántá azt ki hüvelyéből; de Ferrer, a' juntai titoknok, felvont pisztolyt tarta mellére, és Espana csakugyan minden ellenkezés nélkül átadá kardját, csupán azon egy kedvezést kérvén ki magának, hogy szabad legyen Bergába utaznia, családi viszonyi elintézése végett. A' junta nem teljesité kérelmét, hanem néhány őr által Francziaország felé kisérteté őt. 'S mivel Campredon és Ripoll felé nem mere menni, félvén, hogy ott elkövetett vérengzései miatt veszély érendi életét, tehát az u r g e l i völgynek vevé utját kiséretestül. Azóta senki nem látta őt többé. Kisérete egyenkint tért vissza Aviába, hol kérdőre vonatván, mindnyájan egyhangulag azt álliták, hogy a' negroi szorosban megtámadák őket az alkotmányosak, melly csatában életét veszté a' gróf.“ A' geronai lap következőleg egészíti ki a' Commerce magányos levelezője tudósitását: „Oct. 24ikén kötözve vivék el erős kiséret mellett a' cataloniai tigrist. Organa vidékin három napig rejtengeték őt, minden éjjel legnagyobb titkolózással változtatgatván a' tartózkodási helyet. Végre oct. 31dikén titkon oda érkezék Ferrer, a' juntai titoknok, mire éji 10 órakor Casellasba vivék a' tigrist, hol ismét mély titokban 3 napot kelle töltenie. Ez alatt Ferrer sokszor megfordult Casellas és Organa közt, 's ugy látszék, hogy titkokat akartak kicsikarni a' juntai tagok a' fogolytul. Nov. 3ikán azonban tovább vitték Espanát, 's azóta többé semmit nem hallottak róla, mig végre nov. 5ikén Segre folyamban lelék meg halttestét.“ — A' National levelet közöl Armand Marrastól Barcelonából, nov. 20ikáról, mellyben ez jelenti, hogy munkálkodása közepett ‚beteg hitvese oldalánál, rögtön megrohanák őt rendőrbiztosak 's alguazilek, kik minden iratit megmotozák, 's mint foglyot a' föllegvárba vezetni akarák; végre mindazáltal megelégültek azzal, hogy két rendőr felügyelése alatt lakásán maradhasson, azon föltét alatt, hogy fizetni 's táplálni legyen köteles az őröket. E' titkos fogsági állapot tiz napig tarta, mig egy ugyanazon vendégfogadóban lakó franczia véletlenül megtudá nevét, és a' barcelonai kereskedőket arra birá, hogy kezesség által kiszabaditák őt. Megtudá ezután A. Marrast a' főkapitánytól, miszerint elfogatása Madridból érkezett parancs következtében történt, olly meghagyással, hogy elfogatván őt, ha nála gyanus iratok találtatnak, tartóztassék le, ellenkező esetben pedig vitessék azonnal hajóra. Most szabadon járhat ugyan a' városban A. Marrast; de mihelyt hitvese állapotja engedendi, azonnal el kell hagynia Spanyolországot. Egyébiránt a' barcelonai franczia consul ellen keserün panaszkodik Marrast. —

(Választási viták.) Madrid, nov. 30ikán: „Mind a' két párt hatalmasul készül a' választásokra, 's valamint a' föllengősdiek, ugy a' mérsékpártiak is gondoskodtak már választási biztosságokrul; az előbbieket Arguelles vezérli. A' politikai meghasonlás mindinkább 's nagyobb hézagot von a' nemzetben uralkodó pártok közt; mérsékpártiak 's föllengősdiek nyilt háborut üzentek egymásnak, 's az előbbiek a' carlosiakat szólitják föl segélyre, vagy is legalább minden áron békére szeretnének velök lépni; az utóbbiak ellenben szorosan egyesültek a' radicalokkal, 's a' legközelebbi választások határzottan fogják eldönteni, mellyik párthoz hajlandó a' győzelem. Mig igy az ország lecsöndesitett részében is emésztő féreg pusztít, addig azon helyen, hol az ellenséges hadak egymással szemközt állnak, legiszonyubb inség csattogtatja szárnyait és sir szélire juttatja a' népet; különösen pedig az élelmi szállitások olly terhesek már, hogy a' nép teljességgel nem képes megfelelni a' két sereg kivánatinak, mit a' durva katonaság természetesen legvérengzőbb zsarlásokkal viszonoz; csupán Oraa tábornok maga 22 ezer igás barmot szedett el a' néptől, melly utólsó tehenét 's őszvérét is kénytelen volt átengedni, holott jól tudja, hogy rosz idő, erőszakos meghajtás, és szük artás néhány hét mulva bizonyosan örökre nélkülöztetni fogja vele keservesen szerzett tulajdonát.

Anglia.

(Palmerstont házasulónak hirlik. Elegy.) Jól értesült körökben tudni akarják, hogy Palmerston l. vőlegény 's boldog neje özvegy Cowper grnő leend, Melbourne közel rokona. A' jövő parliamenti ülés alkalmasint még február vége előtt el fog oszlatni. — A' lichfieldi püspök, Buttler Sámuel, meghalt. — A' newporti vizsgálatok 's vallatások már végökhez közelitnek. Az ottani hatóság fenyegető levelet kapott, mellyben több undok kifejezés után e' szók fordulnak elő: „Te kigyó és sárkány-fajzat, miért törekedtek Frost élete ellen? Megölhetitek ugyan őt; de ne feledjétek a' hatalmas milliókat. Sámsonok léteznek Cambriában és rókák járnak az utczákon. (Ez utóbbi kifejezés hihetőleg gyujtogatásra czéloz.) Ha ti elkerülitek is a' vészes boszut; de vannak gyermekitek. Ne feledjétek, hogy Ennuet fölakasztaték ugyan; de Norburny életét lövés végzé. Gondoljátok ezt jól meg, ocsmány filiszteusok, és legyetek bölcsek, mig ideje van.“ — Az O'Connell-adó-beszedésre dec. 8ika van kitüzve. Kerry-megyében egyszerre 200 katholikus tért protestans vallásra. —

(A' parliament jan. 16kán nyitandja meg ülését. Fontos engedvény a' keleti ügyben.) Dec. 9dikén titkos tanácsi gyülés volt a' királynénál Windsorpalotában, mellyből körirat bocsáttaték közre, melly a' parliamentet január 16ára a' fővárosba idézi. E' határzat következtiben még ugyanazon nap következő körlevelet intéze Russell a' ministerpárti követekhez: „Miután a' parliament összeülése csütörtökre jan. 16kára van határozva, tehát bátor vagyok Önt az alsóházban e' napon megjelenésre fölszólitni, azon megjegyzéssel, hogy mindjárt a' megnyitás után legfőbb fontosságu és országos érdekü tárgyak jövendnek vitatásra. Russell.“ — Legközelebb azon fontos ujsággal érkezék Londonba hirnök, miszerint a' moszka czár kész az angol és franczia lobogót Marmora tengerbe bocsátani, ha az orosz hajóhad szabadságot kapand Konstantinápoly alá vitorlázni és a' többi nagy hatalommal egy-értelmüleg segitségéül lenni a' portának. Ez azonban csak igen rendkivüli esetekben fogna történhetni, mivel általányosan valamint a' dardanellák, ugy a' Boszpor is minden nemzet hajóhadai előtt folyvást zárva maradnának. E' szerint tehát végre csakugyan valósult az, mit eddig minden oldalról kétségbe akartak vonni. Palmerston l. örvendhet, hogy többet nyert, mint tulajdonkép reményleni bátorkodék, mert a' fönebbi engedvény által alapjaiban van megrendítve a' hunkiar-skelessii szerződés, és minden aggály megszünik egyszersmind, melly a' miatt 's illetőleg megujitása tekintetéből származott. E' siker egyébiránt nem igen leend inyökre a' francziáknak. Kérdés azonban, hogy a' hunkiar-skelessii szerződés helyébe állitott uj szövetkezés tartós leendhet é, miután azt a' porta tudta 's megegyezte nélkül köté Angliával az orosz kormány?“

(Huddersfieldi chartista gyülés. Elegy.) Huddersfieldben nov. 28án mintegy 1500 chartista gyült össze, jobbadán segélynyujtás végett a' fogoly John Frost számára, ki a' newporti zendülést vezérlé. Fő szónok Feargus O' Connor volt és bizonyos Richardson Manchesterbül, mindketten tagjai a' föloszlatott nemzeti gyülésnek, mellyet ismét életre szeretnének ébreszteni. O' Connor ezer font sterlinget kivánt Frost ótalmazására 's ez alkalommal keserün kelt ki az angol drága jogkiszolgáltatás ellen. Szerinte a' szegény osztályra minden oldalról inség 's nyomor tekint, mig Manchesterben olly gyártulajdonosak laknak, kik a' nemzeti adósság kamatját is le birnák róni. Részletesen emlitvén, milly sokba kerül a' pörlekedés Angliában, végre igy nyilatkozék a' szónok: Nem gyalázatos állapot az, melly örökös átkunkká készül válni? 'S ki okozza ezt? A' whigek. Szándékunk é tovább is eltürni e' merényt? (Nem! Nem!) Nem, valóban nem; mi átláttuk eddigi hibánkat, és magunk szer-

zendünk igazságot részünkre. Mihelyt az általányos szavazásjogot megnyertük, mellyért minden pillanatban kész vagyok életemet is föláldozni, azonnal orvosolva leendnek sérelmink. Miért vádolják olly gyakran erkölcstelenség miatt a' szegény néposztályt? Azért mert a' gazdagok befolyása jól el tudja palástolni saját erkölcstelenségiket. Ha szegény embert ittasulva lel az utczán a' rendőrség, azonnal rugdalva hurczolja őrhelyre, miglen a' részeg gazdagot karjain gyöngéden vezeti lakába. (Tetszés.) Jelszavunk: „Anglia parancsolja, hogy mindenki hiven teljesítse kötelességit!“ — Irlandban Mathew lelkész izgatást kezde a' pályinkaital ellen, 's csak hamar háromezer követőre talált, kik mindnyájan lemondottak a' szeszes italokkali élésrül. Limerickben hatezer ember készül e' társulathoz csatlakozásra. — A' chelseai korcsmában több carlospárti menekvő olly iszonyu inségben él, hogy legfőbb bol. ogságnak tartja, ha ollykor sovány macskasülthez juthat. E' szerencsétlenek Francziaországba, vagy Olaszhonba kivánkoznak 's koldulás által szerezgetnek magoknak utiköltséget. —

Franczia ország.

(Részletek a' legujabb elfogatásokrul.) A' Moniteur szerint Beraud, ki a' montpensieri merény miatt jött vala gyanuba, vallatásakor sz. Pál utczában mondá lakását lenni. A' rendőrség tehát oda kiséré őt, előtte akarván megmotozni a' kitüzött szállást; de épen midőn indulni akartak, egy papirdarabot vön észre az egyik rendőr, mellyet mindenkép rejtegetni törekvék Beraud. E' papir, következő, a' fogoly által irott, sorokat foglalá magában: „Vetessetek el mindent, mit lakásomban, 12 szám alatt, találtok; a' zárt feszitsétek le. Éljetek boldogul, 's mondjátok barátimnak, hogy, teljesiteni fogom kötelességemet.“ Ez irat következtében azonnal megmotozák a' kérdéses lakást, 's öt töltött bombát, számos egyéb lőszerrel, találtak Beraud szobájában. Több irományt is foglált ott el a' rendőrség, mik közt titkos társulati napiparancsot is talált, mellynek tartalma mindent meghalad kemény kifejezéseire nézve, mi eddig e' nemben megjelent. Barthélémyről következő részleteket közöl a' Moniteur: „Azon pillanatban, midőn pisztolyát a' rendőrre durrantá Beraud, több arra menő megragadá őt, mire azonnal elejté pisztolyát és tengerésztőrét, melly fegyverek öltönye alá voltanak rejtve. A' tőr két oldala fürészi domzatu volt, hogy annál veszélyesb sebet döfhessen azzal illető tulajdonosa. A' tőrön, pisztolyon 's töltéseken kivül tárczát is találtak zsebében, 's abban emlékpénzt, melly a' szabadság istennője előtt esküvő katonákat ábrázol e' körirattal: „1790. jul. 14dikén. Szabadon élni, vagy meghalni!“ Ezenkül még néhány irat volt a' tárczában mind legborzasztóbb kifejezésekkel zendülésre és gyilkolásra tüzelő. Barthélémy aranymüves, eleinte azonban asztalosnak mondá magát. Egyébiránt Beraud Antal már 1838 majus 6ikán egy évi fogságra itélteték zenditő fölszólitások falra függesztése miatt, 's csak az 1839iki februáriusi közbocsánat következtében nyeré vissza idő előtt szabadságát, azóta pedig szabadság-levél mellett folyvást Parisban tartózkodék. Különös körülmény, miszerint Beraud 3 hónap előtt öngyilkossá akart lenni, 's egyszersmind egy fiatal lyányt, kivel meghitt viszonyban élt, megfosztott életétül. Jogtanuló volt ő akkor és sz. Jakab-utczában lakott, 1837ki juniusban pedig külön szobát bérle néhány napra Soly-utczában, a' 2ik emeletben. E' szobába szerelmese megegyeztével, kit őrült öngyilkossági tervében részesülésre tuda birni, lassankint kőszenet hordott, mindig papirban, hogy valamiképen gyanut ne gerjesszen a' házi lakók közt. Jun. 15kén korábban jött e' szobába a' fiatal lyánnyal, mint különben szokása volt, 's mindketten már két óránál tovább voltak elzárkozva e' szobában, midőn a' kőszén-gőz, melly az egész lépcsőn is elterjedt, arra birá a' gyanuskodó házurat, hogy a' legközelebbi őrállomáshoz sietvén, az ajtót betöreté. A' lyány jéghideg volt már 's mozdulatlanul fekütt az ágyon; Beraud pedig az ablak közelében volt eszmélet nélkül földre terülve. Vallomása szerint épen meg akará nyitni az ablakot, midőn a' szerencsétlen áldozat kinjai miatt elrémült; de erőtlenül összerogyott, mielőtt szabaditó szándékát teljesithette volna. Beraud igen röstelte, hogy ujra szóba hozá e' dolgot a' rendőrség, mivel nevetségessé vél válni a' közönség előtt e' meghiusult öngyilkossági próba miatt. A' montpensier-utczai merényre nézve azonban folyvást mélyen hallgat, és semmi fölvilágitást nem akar adni a' vallató bíróságnak. Az egész történet bizonyosan olly csekélyszerü, hogy szót is alig érdemel; de a' közönség mégis igen nagyra veszi azt és nem győzi taglalgatni, mire még a' nyilványos és titkos rendőrség is folyvást alkalmat szolgáltat, mert olly zajt támaszt és annyi nyomozással 's vizsgálattal tölti az időt, hogy minden pillanatban a' juliusi zendület megujulását véli várhatni a' közönség. E' tárgynak, valamint mindennek megvan komoly 's egyszersmind nevetséges oldala. Nem tagadhatni ugyan, mikép folyvást több oldalról ármánykodnak a' pártok, és titkos terveket koholnak, mi természetesen a' kormányt méltán aggaszthatja; de tulajdonképi veszéllyel csakugyan nem fenyegetőznek a' pártok, 's a' kormány igen czélszerüleg cselekednék, ha nem tulajdonitna nyilványosan olly nagy és kitünő fontosságot e' börzöngéseknek. Ez uttal nem is szólhatni bizonyos rendszeres pártról, hanem csupán azon emberekről, kik az ügyek mostani helyzetével nincsenek megelégülve, 's mind megannyi külön érdeket követve egymástól egészen különböző utakon haladnak, ámbár nem tagadhatni, hogy mindnyájan akaratlanul is kezet nyujtanának egymásnak, ha csakugyan kitörésre jutna a' dolog. Republicanusok, napoleonisták és Károly hivei, mind forronganak, 's mindnyájan siker reményivel követik a' kitüzött czélt, mellyet talán soha nem fognak elérni, mert a' titkos társulatok május 12én annyira zavarba jöttek, hogy sok idő mulik el, míg ismét vezethetni fogják a' népet, vezetők nélkül pedig semmi veszélyt nem képes eszközleni a' nagy tömeg. E' szerint minden esetre nyugott lehet most a' kormány. —

(Valée tábornagy 2ik hivatalos jelentése.) Valée tábornagy novemb. 30ikáról következő hivatalos jelentést intéze Algírból a' hadministerséghez: „Az utólsó posta elindulta óta sem mi lényegesb változás nem történt. Mindkét részrül erősen folynak a' hadi készületek. Abdelkader fölszólitá már a' benszülöttek törzsökeit, de, mint látszik, szavai nem igen kedvező hatásuak. Én részemrül minden rendszabályt életbe lépteték, mellyel a' gyarmat sorsát biztosithatni gondolám. Nyolcz nap óta mindazáltal egyetlen puskalövés sem történt; csupán néhány fosztogató mutatkozott a' laktalan lapályon és egy két malmot fölgyujtván ismét tova iramlott. A' benszülött és franczia lakosoknak megparancsolám, hogy vonuljanak erősitett állomások ótalma alá. Néhány könnyen védhető majorházban megmaradtak a' lakosak, kiket nem késtem ellátni szükséges fegyverrel. A' készületben levő események miatt katonai öszpontosulást rendelék minden fontosabb ponton. Több állomás, melly csupán a' rablók fékezésire vala számitva, most, miután nyilt háboru ütött ki, tökéletesen fölösleggé lőn. Egyébiránt többet ezek közül béke idején sem lehetett volna megtartani, mert mocsárokban levén helyezve, télen a' katonaság ki nem állhatandá a' veszélyes léget 's kipárolgást, élelmiszereket pedig több helyre lehetlen is szállitani, mihelyt az utak megromlanak. Oran tartományban még eddig nem üte ki az ellenségeskedés. Guéheneue vezérőrnagy nov. 28iki hivatalos jelentése szerint mindaddig egyetlen puskalövést sem lehete hallani az egész tartományban, 's majd általányosan hiszik, hogy ott a' Ramazan bekövetkezte előtt nem is fog a' dolog kardélre kerülni. Constantine tartományban Achmet, a' volt bey, a' Guelma vidékin lakó törzsököktül adót törekszik csikarni. Galbois tábornok ezt irja e' tárgyról: „A' constantinei volt-bey, Achmet, zendülésre akará birni a' közelében lakó törzsököket, 's leginkább rablási ingeröket törekvék fölébreszteni, el akarván hitetni velök, hogy én távul vagyok, 's az egész tartományból elköltözött a' katonaság. Egészen Merdsor Kahelig nyomult Achmet, hol mult év folytában táboroztam, és a' guelmai kerületből számos nyájat hajtatott el. Az ottani nép fegyvert ragadott, 's üldözőbe vevé a' rablókat, de nyájait nem kaphatá vissza, ámbár több lovasit konczolá föl a' beynek. Most az ammereket 's egyéb szomszéd törzsököket fenyegeti Achmet, kik már segélyért küldöttek hozzám, és előleg is a' sidi tamtami táborig vonultanak, hova holnap vadász-csapatot szándékom küldeni ótalmukra.“ Egyébiránt Constantine tartományban tökéletes csönd uralkodik, mi abból is kiviláglik, miszerint a' jószágbérlet e' tartományban most is folyvást gyömülcsözőbb leszen, mi eléggé bizonyitja, mennyire biznak ótalmunkban a' benszülöttek. Azon vihar, melly e' hó közepén a' földközi tenkeren dühönge 's a' franczia partvidéken olly nagy károkat tőn, az afrikai partokon is kiméletlenül pusztíta. Több hajó darabokra zuzaték a' parti sziklak közelében. Katona azonban nem veszté a' vihar által életét, és a' károk kipótoltatására már czélszerü parancsokat adék.“ Algíri magányos levelek mindazáltal, a' tábornagy biztatási daczára is meglehetősen aggasztók. Algírban különösen félnek, hogy a' 26 ezer főnyi mór lakosság fegyvert emelend a' francziák ellen, mivel örömét épen nem palástolá, midőn Abdelkader háboruüzenete köztudomásra jutott. A' Ramazan ünneplése igen sok mórt még inkább fölhevíte. Iratok keringtek a' mór lakosság közt, mikben szentül igérteték, hogy a' Ramazan után vége leend a' franczia uralkodásnak Afrikában, 's ugyane' napon fényes szertartással foglalandja el Algírt Abdelkader, öszvére pedig Babazun forrásból fog inni, és azonnal összerogyni; de Abdelkader győzelme a' hitlenek fölött mégis szilárdul meg leend alapitva. A' városban 's kapuk alatt néhány arábot elfogatott a' rendőrség. Az őrállomásokat jobbadán francziák tartják elfoglalva, mert a' benszülötteknek nem hihetni. Egyébiránt mégis igen valószinünek mondják, kik az algíri arábok gyáva jellemét ismerik, hogy nyiltan nem merészlendnek kitörni, az emir valamelly elhatározó győzelme előtt.“ —

(Abdelkader fenyegető nyilatkozata.) Algíri magányos levelek szerint a' francziák bibani katona-sétája annyira fölizgatá a' kabylok boszuszomját, hogy még Abdelkader ellen is gyanuskodni kezdének 's legélesb vádakkal terhelék őt minden oldalrul, mondván többi közt: miszerint tetemes pénzmennyiségért engedé meg a' francziáknak, hogy megjárhassák a' bibani vidéket. Abdelkader, minden vád gyanujától meg akarván szabadulni vad alattvalóji előtt, szemök láttára összetépte a' tafnai szerződést, 's darabjait szélnek ereszté mondván: „Ime nézzétek, mennyit tartok én a' hitlenek barátságára.“ Tunisba fényes követséget külde gazdag ajándékkal a' beyhez Abdelkader. E' körülmény oda látszik mutatni, hogy az emir a' beyt háborura akarja ingerleni a' francziák ellen, vagy legalább biztos menedéket szándékozik magának szerezni veszély esetére. Tettét még az is gyanusitja, hogy követsége mindenütt gondosan kerülé a' franczia birtokot. —

Török ország.

Konstantinápoly, nov. 20kán: Abdul-Medzsid szultán az egész ramazan alatt, valamint föls. atyja, folyvást látogatja Bajezid szultán mecsetjét, imádságát végzendő. A' nép-tolongás a' főváros e' pompás negyede felé épen olly nagy, mint tavaly. Az idei ramazan a' tavalyitól csak annyiban különbözik, miszerint a' török hivatalnokok néhány órával naplemenet után látogatják meg tisztszobáikat 's igy éjjel végzik foglalkodásikat. — Nov. 17én éjfél-utáni 2 órakor Tophanában tüz üte ki, az ausztriai követségi palota közelében. Szerencsére azonban e' palotára nézve az ellenkező szél a' lángokat másfelé fuvá. Két óra hosszaig tartott a' tüz 's mintegy negyven kalmárbódét 's néhány házat hamvaszta el. Joinville hg visszatért már trapezunti utjából. A' fővárosban folyvást megnyugtató az egészségi állapot. —

Szerkeszti Helmeczy. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uri utcza 612.

Vége az 1839diki évnek.